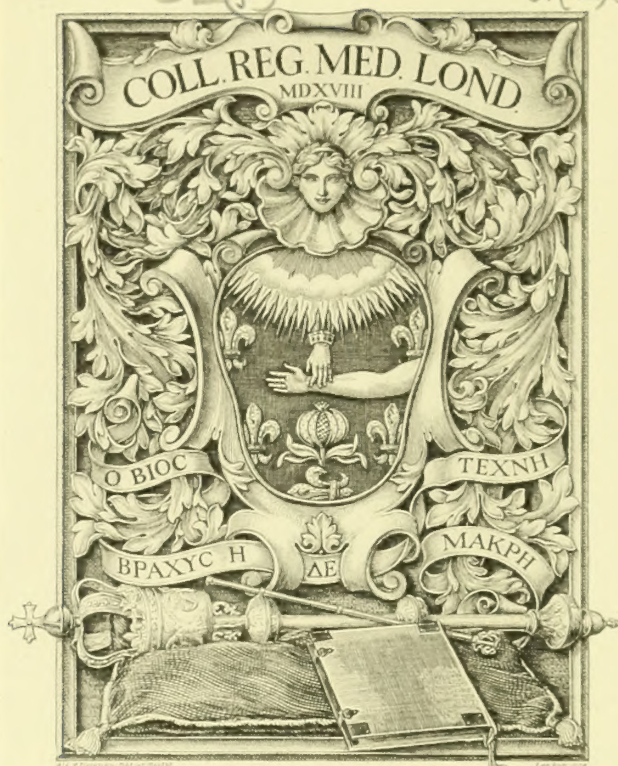
COLL. REG. MED. LOND.
MDXVIII
Ο ΒΙΟϹ
ΒΡΑΧΥϹ Η
ΔΕ
ΤΕΧΝΗ
ΜΑΚΡΗ

W. A. Greenhill,
1865.
from the Editor.

HIPPOCRATIS

ET

ALIORUM MEDICORUM VETERUM

RELIQUIAE.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΑΙ

ΑΛΛΩΝ ΙΑΤΡΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ

ΛΕΙΨΑΝΑ.

HIPPOCRATIS

ET

ALIORUM MEDICORUM VETERUM

RELIQUIAE.

MANDATU ACADEMIAE REGIAE DISCIPLINARUM QUAE AMSTELODAMI EST

EDIDIT

FRANCISCUS ZACHARIAS ERMERINS.

Volumen Tertium.

TRAIECTI AD RHENUM
APUD KEMINK ET FILIUM.
CIƆIƆCCCLXIV.

LIPSIAE
APUD T. O. WEIGEL.

PARISIIS
APUD BENJ. DUPRAT.

L. S.

Accipis, L. B.! tertium idemque postremum volumen editionis nostrae Hippocratis. In cuius praefatione primum continuabo, quae in praefatione ad alterum volumen inchoavi, — nempe locos aliquot attingam, de quibus monere operae pretium fore videtur et indicem conficere pergam vocabulorum partim ne Graecorum quidem, partim male explicatorum, quae mihi obviam facta sunt; denique alia nonnulla subiungam, quae tibi usui fore confido.

Primum quidem locos duos ex Epid. I. describam ita ut simul uncinis intersepiam, quae eximenda nunc videntur, quum adnotationem lectoris nescio cuius referant. Aegro 4. (vol. I. p. 188.) legimus: *οὔρει δὲ μετὰ σπασμῶν ἀθρόον πουλὺ ὀλιγάκις ἀναμιμνῃσκόντων, παχὺ, λευκὸν,* (*θολερόν·* addo) [*ὁκοῖον γίγνεται ἐκ τῶν καθισταμένων, ὅταν ἀναταραχθῇ·*] *κείμενον πουλὺν χρόνον οὐ καθίστατο· χρῶμα καὶ πάχος ἴκελον οἷον γίγνεται ὑποζυγίου· τοιαῦτα οὔρει, οἷα κἀγὼ εἶδον.* Et aegro 11. (p. 195.) *οὖρα παχέα, λευκὰ, θολερά·* [*οἷα γίγνεται ἐκ τῶν καθισταμένων, ὅταν ἀναταραχθῇ·*] *κείμενα χρόνον πουλὺν οὐ καθίστατο· νύκτα οὐκ ἐκοιμήθη.* — Ne prorsus sine causa verba intersepta pro adnotatione marginali expellere videar, compara mihi locum ex aegro 5. (p. 190.) *οὖρα δὲ πάχος ἔχοντα, θολερὰ, ὑπέρυθρα· κείμενα οὐ καθίστατο,* — et ex Epid. III. aegro 6. post statum pestil. (vol. I. p. 228.) *οὔρησε πουλὺ, θολερὸν, λευκόν· κείμενον οὐ καθίστατο.* Quibus collatis certum mihi videtur verba, quae uncinis inclusi, esse insiticia et priore loco *θολερόν* periisse.

In libro de Aëre, aquis, locis, cap. 32. (vol. I. p. 281.) editum est: *τὸ δὲ ἀνδρεῖον καὶ τὸ ταλαίπωρον ἐν τῇ ψυχῇ φύσι μὲν οὐκ ἂν ἐνείη, νόμος δὲ προσγενόμενος ἀπεργάσοιτ' ἄν.* In praefatione ad vol. II. p. XII. acquievi in Cobeti emendatione pro *ἀπεργάσοιτ' ἂν* reponentis *ἀπεργάζεται.* Credo tamen *ἀπεργάζοιτ' ἂν* ab Hippocratis manu esse. Nempe praeterquam quod vitium scripturae inde facilius quam ex *ἀπεργάζεται* nasci potuit, Hippocrates loquitur de re, quam fieri posse credit, non de re, quam certo fieri affirmat; itaque *νόμος δὲ προσγενόμενος ἀπεργάζοιτ' ἂν* scripsisse censendus est.

Libro de Capitis vulneribus cap. 24. (vol. I. p. 389. vs. 19.) post *τό τε ἕλκος* nescio quo modo excidit *καὶ τὸ ὀστέον*, quo locus carere nequit, quare reponatur.

Epid. V. 19. (vol. I. p. 725. vs. 17.) legitur: *ταύτῃ ἐδόθη ἀσθενεούσῃ ἐλατήριον ἀσθενὲς, ποτὸν, ὑδαρὲς καὶ ὀλίγον καὶ ἤμεσέ τε ἀπ' αὐτοῦ πουλὺ καὶ κάτω διῆλθε πλέον κ. τ. λ.* In quibus *καὶ ὀλίγον* vitium scripturae est natum ex *κατ' ὀλίγον*, quod quantocius repo-

nendum. Tum vero ibidem versu penultimo post ὕδατι periisse videtur εἰ, ut legatur velim: ἐπεὶ δὲ ἐψύχθῃ ἡ ἄνω κοιλίη ἀποκαθαρθεῖσα τῷ ὕδατι, εἰ χυλὸν μεταπιοῦσα ψυχρὸν, οὕτω μετακλυσθείη.

Volumine II. p. 151. vs. antepenultimo error typographicus est λαβὼν pro λαβεῖν.

Eodem volumine p. 161. vs. 1. legis: ἢν δὲ μὴ διαχυθῇ (τὸ αἷμα) καὶ μεταστῇ, ἐνσήπεταί τε καὶ ἔμπυος γίγνεται καὶ ἀπόλλυται. In quibus ἐνσήπεται et ἔμπυος γίγνεται manifesto ad duo diversa subiecta, sanguinem in pulmone collectum et ipsum aegrotantem referuntur, ita ut τε καί eo loco ferri non posse videatur. Quapropter vellem ἢν δὲ μὴ διαχυθῇ καὶ μεταστῇ, ἐνσήπεται καὶ ἔμπυός τε γίγνεται καὶ ἀπόλλυται.

Libro de Morbis II. cap. 4. (vol. II. p. 185.) e contextu expuli adnotationem marginalem, quam in notulis descripsi. Sed postea demum perspexi ipsam illam adnotationem corrupte circumferri. Ecce igitur eam tibi do emendatam: τὸ μὲν οὔνομα οὐκ ὀρθὸν τῇ νούσῳ· οὐ γὰρ ἀνυστὸν ὑπεραιμῆσαι οὐδὲν τῶν φλεβίων, οὔτε τῶν ἐλασσόνων, οὔτε τῶν μειζόνων· ὀνομαίνουσι δὲ καὶ φασὶν ὑπεραιμέειν· εἰ δ' ὡς μάλιστα ὑπεραιμήσειε, νοῦσος ὑπ' αὐτοῦ οὐκ ἔοικεν ἂν γίγνεσθαι· ἀπ' ἀγαθοῦ γὰρ κακὸν οὐχ οἷόν τε γενέσθαι, οὐδ' ἀγαθὸν πλέον τοῦ δέοντος οἷόν τε γενέσθαι. ἀλλ' ὑπεραιμέειν δοκέει, ὅταν ἐς τὰς φλέβας χολὴ ἢ φλέγμα ἐσέλθῃ· μετεωρίζονταί τε γὰρ αἱ φλέβες καὶ σφύζουσι. — Quodsi iam ita scriptam adnotationem legas, vides certo constare eam ad ὑπεραιμήσῃ fuisse adscriptam; tum vero vides minus ineptum esse adnotatorem quam esse videbatur, quum corruptam scripturam ob oculos habebam et meam adnotationem adponebam, in qua quid falso statuerim iam sponte intelligis.

Libro de Locis in homine cap. 6. (vol. II. p. 401. vs. 18.) edidi cum Littréo, aliis: κάτω δ' ἐν τῷ ἀγκῶνι [κάτω] μὲν περόνῃ ἤρθρωνται κατὰ τὸ πεφυκὸς κοιλανῶδες, ἄνω δὲ σμικρῷ τῆς περόνης ἐς τὸν ἀγκῶνα τό τε ὀστέον καὶ ἡ περόνη ἐς τὸ αὐτὸ ξυμβάλλοντα ἄρθρον ἐν τῷ κυβίτῳ ποιέουσι. Haec verba non intelliguntur, quamcumque codicum lectionem sequi lubeat; sed unum quid observare licet, quod certum est, de his ita scriptis: nimirum κοιλανῶδες non est vocabulum Graecum: exstitit ex κοιλ, i. e. κοῖλον, ut opinor, et ex ἄνω δέ cum σ̄ initiali adiectivi σμικρῷ. Hoc, inquam, certum est; nec tamen hoc reperto locum intelligo, quin multum ut eum aliquis expediat vereor.

Libro de Natura pueri in partu cap. 26. (vol. II. p. 515. vs. 10.) dubito num ἕλκον servari possit, an vero in ἕλκων sit mutandum, ut ad ὁ ὀφθαλμός referatur; dubito nempe, quum paulo post τὰ ἔνθετα τῶν δενδρέων inferatur, ita ut ἕλκον ideo fortasse ab auctoris manu esse possit. Ipse, quaeso, locum inspicias et mecum consideres L. B.!

Libro de Morbis mull. I. 78. (vol. II. p. 629.) relictum est versu 25° καὶ πιτύην ἐρίφου, ubi e cod. θ. recipi oportuit καὶ πυτίην ἐρίφου.

Libro de Sterilibus cap. 12. (vol. II. p. 670. vs. 23.) fertur ὑποθυμῆσαι, pro quo ὑποθυμιῆσαι lege.

Libro de Morbis mulierum II. cap. 5. (vol. II. p. 700. vs. 19.) editum est καὶ ὀλύνθους ἐαρινοὺς αὐήναντα, codices vero habent ἐρίνους, ἐριναίους, Littr. ἐρινεούς. Et Littréus quidem recte vidit in vulgata et codicum lectione latere καὶ ὀλύνθους ἐρινεοὺς αὐήναντα; neque tamen hoc modo si locum scribas, habebis quod auctor dedit. Dioscorides I. 185. οἱ δὲ ὄλυνθοι ὑπό τινων ἐρινεοὶ καλούμενοι κ. τ. λ., quem locum si teneas, dixeris solum καὶ

ὀλύνθους fuisse scriptum, *ἐρινεούς* esse glossema, quod in textum irrepsit. Sed Theophrastus, alii distinguunt *ὀλύνθους* et *ἐρινεούς*, sive *ἔρινα*, ita ut *καὶ ὀλύνθους ἢ ἐρινεούς* scribi potuisse a nostro auctore dixeris; neque facile discernas, utrum horum, quae dixi, dandum sit, sed *ὀλύνθους ἐρινεούς* saltem constare non potest. Certum est me temere *ἐαρινούς* dedisse: nam licet *ὄλυνθοι χειμερινοί* saepe memorentur, non ideo etiam *ἐαρινοί* habentur. Sed computatis omnibus maxime inclino in scripturam *καὶ ὀλύνθους αὐήναντα*, quia aliis etiam locis soli *ὄλυνθοι* in his formulis medicinalibus memorantur.

Tandem libro de Nat. mul. cap. 34. (vol. II. p. 863. vs. 14.) occurrit formula: *ῥητίνην αὔην ἐπὶ σποδὸν ἐπιβάλλων ὑποθυμιῆν.* Adnotavi *ῥητίνην αὔην* nusquam memoratam me vidisse et incertum haerere. Scilicet non significare volui me existimare *ῥητίνη αὔη* dici non posse; nihil obstat; sed incertum me esse de loci lectione. Nescio num *ῥητίνην αὔην καὶ μάννην κ. τ. λ.* legere oporteat, an solum *ῥητίνην αὔην*, an *ῥητίνην αὔην ἢ μάννην κ. τ. λ.* Notissima est resinarum divisio in *ῥητίνας ὑγράς* et *ῥητίνας ξηράς*, vide Diosc. I. 92. Sed verum est me in his libris alterum exemplum non novisse, ubi *ῥητίνη αὔη* s. *ξηρή*, aut *ῥητίνη ὑγρή* memoretur.

Continuabo iam indicem vocabulorum partim reiiciendorum, partim male explicatorum.

* *θέρετρον* lectio est a Galeno memorata et in glossario exposita ex Epid. I. (vol. I. p. 178.), ubi vide adnn. Vera lectio est *θέητρον*; illud *θέρετρον* non est nisi corruptela, quam explicare non debuerat Galenus, et quae in lexica recipi non debebat.

* *μαδαρὰ ὑφιστάμενα* ex Epid. VII. (vol. I. p. 691.) in Oeconomiam Hipp. translatum est, licet dubitaret Foësius. Sine dubio vitium est scripturae; vide adnn. ad l. l.

* *ναυσιώσιες φλεβῶν* receptum est in Oecon. Hipp. e libro de Fractis et Articulis (vol. III. p. 17.); absurda dictio et falsa forma est, de qua vide adnotata ad l. l.

σιμοῦται a Foësio in voce *σιμότης* exponitur *καταδαπανᾶσθαι* e loco libri de Fractis et articulis (vol. III. p. 69.); sed falso illa significatio verbo tribuitur; cf. adnn. ad l. l.

* *ἀναύξησις* in lexica receptum vidi ex Hippocrate; est autem vitiose scriptum *ἀναυξησίη*. Vid. de Fractis et articulis in adn. p. 116. vol. III. Eiusdemque farinae est * *ἀναρίστησις*, quod ex libris *περὶ διαίτης* cap. 90. (p. 496. vs. 2. vol. III.) in lexica introductum est pro *ἀναριστίη*; cf. adnn. ad l. l.

* *ἐξίσχια ἄρθρα* Foës. in Oecon. exponit „exerti et prominentes articuli." Deceptus est vitio scripturae loci Mochlici a Littréo recte restituti, de quo vide vol. III. p. 181. in adn. — Nec tamen nego recte dici *ἐξίσχιον σκέλος*, recteque homines *ἐξισχίους* dici, modo videas exempla a Foësio in Oecon. laudata.

σπάθην in libro de Glandulis (vol. III. p. 194. vs. 6.) obvium exponitur a Foësio voce *σπάθαι* „scapulae." Si Rufum Ephesium et Pollucem contuleris, videbis parum recte Foësium existimare *σπάθην* esse *scapulam*, nedum *scapulas*. In adn. ad l. l. reticui quod nunc non pro certo scribo, sed ut tu mecum diiudices L. B. Vide nempe num pro *σπάθην* apud scriptorem *πάθην* sit legendum; habebimus: *μαραίνεται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὧδε ζώειν οὐκ ἐθέλει· ταχὺ γὰρ πονέει τὴν πάθην καὶ ἅμα τὼ πόδε καὶ μηρὼ παρέπονται καὶ αἰεὶ τελέως ὄλλυνται κ. τ. λ.* Intelligis in his *ἐθέλειν* valere *δύνασθαι* et me *πονέειν τὴν πάθην* dictum existimare, quemadmodum *νοσεῖν νόσον.*

ἐνεόν duce Galeno in Oecon. „vanum, inefficax, inutile" exposuit Foës. e libro de Off. medici (vol. III. p. 211.). Locum tamen ita se habere videbis, ut propter corruptelam nihil intelligas. Si quid video, probabile est ἔνεον esse participium verbi ἐνεῖναι. Vide num dandum sit: τὸ δὲ ἅμμα μήτε ἐν τρίβῳ, μήτε ἐν ἔργῳ, μήτε ἐκεῖ, ὅκου ἐνεὸν . . . . κείσεται. Quid perierit non coniicio.

λιβηρῷ a Galeno exponitur et a Foësio in Oecon. refertur ad locum libri de Officina medici (vol. III. p. 216. vs. ult.); quod mihi non faciendum videtur; cf. adnn. ad partem postremam capituli 12. l. l. Quin dubito num λιβηρῷ sit proba scriptura vocabuli.

χαλκῖτις στυπτηρίη Foësius duce Galeno in Oecon. intelligit ita ut στυπτηρίη sit adiectivum, quo species χαλκίτιδος definiatur. Galeni glossam recte retulit ad lib. de Ulceribus cap. 18. (p. 259. vol. III.) additque „quidam tamen tum chalcitida, tum alumen accipiunt." In sententiam paene similem adductus eram, cum adnotationem ad illum locum describebam; sed quum in priore formulae parte duae species aluminis memorentur, probabile est in altera parte chalcitida solam memorari et esse legendum: καὶ ἡ χαλκῖτις ὀπτή· ὀπτᾶν δὲ ἕως ἂν φλογοειδὴς γένηται. Certum est Galeni opinionem esse longe falsissimam.

* ἀναιτίην legebatur in libello περὶ εὐσχημοσύνης (p. 340. vs. 2. vol. III.); reposui ἀναίδειαν, nec nunc de re monerem, nisi vidissem monstrum vocabuli ἡ ἀναιτίη in lexica hodierna ex Hippocrate scilicet illatum esse!

ἀνατείνεσθαι „contentis viribus esse" exponit Foës. in Oecon. ex Prorrh. II. 6. (vol. III. p. 367.); sed locus insiticius, ubi olim legebatur, ita est comparatus, ut intelligi non possit, ideoque nec talis verbi significatus iure ex eo deducatur. Vide adn. ad l. l.

* ἀπόζυμος γαστήρ recepit Foës. in Oecon., licet suspectam esse lectionem ipse dicat. Recipiendum non esse, quum ne vocabulum quidem Graecum sit, dixi in adn. ad Prorrh. II. 23. (vol. III. p. 382.)

ἀμβλυωσμός) ἤτοι ἔκτρωσις, inquit Gal. in exegesi, παρὰ τὸ (τοῦ?) ἀμβλώσκειν. ἀλλαχοῦ δὲ καὶ ἀμβλυωπία, ὡς ἐν τῷ μείζονι προρρητικῷ. Respicit Prorrh. II. 27. (vol. III. p. 386.), ubi in adn. dixi illum manifesto ἀμβλωσμός et ἀμβλυωσμός confundere. Res non latuit Foësium in Oecon.; sed vide quantam fidem Galeno habere liceat!

φοινικίη νοῦσος e Prorrh. II. cap. ult. (vol. III. p. 393. vs. penult.), ubi vide adn., exponit Gal. in glossario. Relege utramque glossam φοινίκινος et φοινικίη νόσος. Foësius in Oecon. φοινικίνη νόσος coniicit. Equidem a coniectura qualicumque abstineo; Galeni interpretatio utriusque vocabuli mera est hariolatio. Loci lectio me iudice prorsus incerta est.

* ἐμινύθει praebent codd. alii et Marc., ubi olim ἐμινύθη libro de Artic. cap. 101. (vol. III. p. 118. vs. ult.) et rursus ἐμινύθει de coniectura Bosquilloni et Littréi libro de Off. medici cap. 24. (p. 221. vs. 3. vol. III.), ubi ἐμινύθη codd. — Falsae formae sunt ex ἐμίνυθε natae. Sunt autem, qui in hoc verbo errores admittant, quare de eo moneo. Foës. in Oecon.: „μινύθειν, inquit, et μινυθῆσαι *minuere* aut *imminuere* et μινυθῆναι *imminui* significare apud Hipp. contrariumque esse τῷ αὐξάνειν scribit Gal. lib. 2. περὶ δυσπν. (p. 179. 27.) indeque μινύθησιν *imminutionem* indicare et passim usurpari apud Hipp. eo significatu ut repugnet τῇ αὐξήσει." — Apud Gal. l. l. in ed. Basil. et in Kühniana, quae nunc in promptu sunt mihi, lego: μινύθειν et μινυθῆναι et μινύθησιν, non μινυθῆσαι. Sed quod

μινυθῆναι habet Pergamenus potius librariorum culpa eum habere existimo quam sua. Puto illum recte *μινυθῆσαι* dedisse. Certum saltem *μινυθῆναι* nihili formam esse; probum est *μινύθειν*, *μινυθῆσαι*, quemadmodum *ἕψειν*, *ἑψῆσαι*. Tum *μινυθῆναι*, tum *ἐμινύθη* codicum librariorum commenta sunt passivi aoristi formam habentium. Est autem apud Hipp. etiam *μινύθω* tum transitivum, tum intransitivum. Intransitivo sensu frequens est; transitivo legitur v. c. cap. 17. libri de Off. medici. Occurrunt quoque perfectum *μεμινυθηκέναι* et futurum *μινυθήσειν* (in Mochl. p. 184. vs. 8.). *Ἐμινύθει*, unde orsus eram, licet in Marciano legatur, item est falsum, nam *μινυθέω* non datur, nec magis quam *ἑψέω* Graecum est. Quivis novit, inquit, ne molestus sis! Lego tamen in Lexico: „*μινυθέω* kleiner wirden, abnehmen, Hippocr." — Imo vero nego: solum *μινύθω* in his libris medicorum scribitur, nam *ἐμινύθη* emendandum est, sicuti dixi. Quodsi haec teneas, intelligis quo sensu Cobetus nostras „abiiciantur lexica" dicat.

* *ἐξαπάται*, falsa forma pro *ἐξαπατηταί*, in lexica irrepsit e loco libri I. de Diaeta (p. 414. vol. III.), ubi vide adnn.

τὸ ἄρθρον a Foësio in Oecon. exponitur *κατ' ἐξοχὴν* coxendix; idque e loco libri *περὶ ἀρχῶν* p. 516. vol. III.; vide adnn. ad p. 515. Omnem ego fidem hac in re Foësio denego.

Huc usque continuavi indicem, quem in vol. II. describere coeperam. Addo aliquid: Nimirum de verbo *ἄγνυμι* haec noto. Eius compositum *ἀπάγνυμι* raro, *κατάγνυμι* frequenter in libris de Fractis et artic. et in Mochlico legitur. Occurrunt autem praesens passivi, quod *κατάγνυμαι* semper scripsi; perfecti forma activa notione passiva *κατέηγα*, quam semper per *η̄* protuli; — tum aoristus passivus subiunctivi, optativi, infinitivi, participii, quem semper sine augmento *καταγῇ*, *καταγείη*, *καταγῆναι*, *καταγείς* exhibui. Quod aoristum eo modo scripsi, ideo feci, quia formae sine augmento multis locis in omnibus mss. leguntur. Sed tenendum lectionis fluctuationem esse tantam, ut si quis praeferat *κατεαγῇ*, *κατεαγείη*, *κατεαγῆναι*, *κατεαγείς*, me vix habiturus sit adversantem. Vitiosae formae mihi sunt *κατηγνύμενα*, *κατήγνυται*, quas codd. subinde ferunt. Magis etiam vitiosa *κατεηγμένα*, quae uno loco in margine ms., altero a Bosq. de suo, uti opinor, invecta reperitur; perfectum est *κατέηγα* non *κατέηγμαι*. In perfecto non vitiosum est *κατέαγα*, quod codd. nonnumquam praebent, sed si frequentiam locorum, ubi *κατέηγα* legitur, respicias, non dubitabis quin per *η̄* auctor constanter scripserit. Forma, qualis *κατηγυίης* (p. 46. vs. 31.), mihi vitiosa videtur et tamen substantiva *κάτηγμα*, *κάτηξις* certa auctoritate munita in mss. omnibus obveniunt. In aoristo passivo fluctuatio est inter *κατεαγῇ*, *κατεηγῇ*, *καταγῇ*, *κατηγῇ*, similiterque in participio. De *κατεηγῇ* in adn. dixi me opinari eam formam ex confusione aoristi et perfecti esse natam; nempe utrumque in antiquis libris ΚΑΤΕΗΓΗΙ scribi potuit; verum p. 33. vs. 13. *κατεηγότα ἔῃ* est subiunctivi perfectum; itaque illud *κατεηγῇ* aoristi quidem forma est, sed eadem vitiosa pro *κατεαγῇ*. Pag. 27. vs. 13. fluctuatio est inter *κατεηγότος*, *κατεαγέντος* et *κατεηγέντος*; legitur *κατεηγέντος* in mss. sex, sed vitiosum est, quia in aoristo *ᾱ* apud Iones, licet producatur, non videtur transire in *η̄*. — Quod dixi formas aoristi subiunctivi, cett. in his libris frequenter sine augmento scribi, exempli loco sint haec: p. 13. vs. 17. *καταγῇ*, omnes, nam Bosq. de suo *κατεηγῇ*; item p. 22. vs. 21., p. 27. vs. ult. *καταγῆναι* omnes; p. 32. vs. 16. *ἀπαγῇ* omnes; — p. 53. vs. 21. *καταγείς*

omnes; p. 54. vs. 6. καταγῇ omnes, item p. 76. vs. 4.; p. 85. vs. 8. καταγείσης omnes quod attinet ad rem, de qua agimus; p. 92. vs. 17. καταγῇ omnes; — item p. 103. vs. ult., et p. 111. vs. 4. — Haec hactenus!

Itaque unum debitum persolvi; antequam ad alterum persolvendum pergo, noto me codicis Marciani collatione usum esse ad librum de Fractis a libri principio usque ad διεστράφθαι p. 24. vs. 18.; ad librum totum de Articulis, i. e. a capite 49., p. 55. huius voluminis ad extremum usque; item ad Mochlici partem priorem, i. e. ad capitis 18. finem usque, p. 167.; denique ad partem libri IV. de Diaeta s. de Insomniis. Ad quaenam scripta Vossianum librum adhibere licuerit, quum eius lectt. textui subiecerim, sponte lectori patet.

Ad alia iam transeo.

Fuit, qui me admoneret ut de Hippocratis erga rem medicam meritis editioni aliquid adderem; cui quidem invitationi deesse nolo, quamquam procul abest ut hunc locum esse existimem, ubi historiam medicinae Graecae antiquae scribi oporteat. Sed sunt sane scripta, quae edidimus unâ cum recentiorum de veteribus narrationibus et fragmentis horum apud illos servatis huius historiae, cuius non exigua pars est Hippocrates, fontes. Atque utinam horum fragmentorum nobis concinnaret aliquis editionem criticam, qualem fragmentorum comicorum, tragicorum, historicorum, philosophorum sibi compararunt philologi. Hippocrates vero quid in medicina praestiterit, quae fata eius doctrinae fuerint, maxime sane ex hac veterum medicorum sylloge discere licet, quae tum ipsius, tum coaevorum, tum posterorum, qui aetate proxime ab eo distant, reliquias continet. Non desunt tamen, quae rem premant difficultates: ignorantia temporum, quibus unusquisque liber sit compositus et nominum eorum, qui illos conscripserunt. Scilicet Hippocrati ipsi quae tribuere liceat vidimus, vidimus unum de venis fragmentum Polybi esse, alterum de eodem argumento Syennesis Cyprii, de reliquis operibus, quae longe maximam huius sylloges partem faciunt, non constat a quibus viris sint scripto mandata. Ad temporum vero rationem quod attinet, novimus aetatem Hippocratis, annum quo natus sit, quo obierit fere novimus; probabile est librum Epidemiorum VII. referendum esse ad tempora Philippi Alexandri magni parentis eiusdemque aetatis esse libros de morbis II. et III., de quorum orationis similitudine cum Epid. VII° in prolegomenis vol. I. § 11. p. CXVII. monui; ceterorum auctorum aetatem accurate scire non datur, licet aliquid ad eius definitionem fieri posse videamus, si libros ipsos inter se conferamus, quippe nonnulli certas notas continent, quibus constat eos ante vel post alios esse conscriptos. Summatim patere dixerim haec scripta longe maximam partem nata esse ante eruditionis Alexandrinae aevum, nisi quod epistolae fortasse ad ipsum hoc tempus referendae sunt.

At distinguemus saltem, inquis, qui libri a diversis auctoribus, sive nomina noverimus, sive non noverimus, qui ab eodem scriptore sint compositi. Ne hoc quidem semper poteris: quominus fiat impediunt ea scripta, quae collectiones continent locorum diversissimae originis et aetatis.

Verumtamen quantum licebit duo agamus: primum libros sylloges nostrae singulos suis auctoribus summatim distribuamus; seiungamus ea scripta, de quibus hoc nomine certi nihil affirmare liceat. Quo facto personas nonnullas, qui auctores fuerint, sive nomina cognita sint sive incognita, nobis repraesentemus; ita enim sponte patebit quis Hippocrates fuerit cum eru-

ditis antiqui aevi comparatus et quid in arte et doctrina medica praestiterit et qui fructus ex eius laboribus in posteros redundarint.

Ad scripta, quae non sunt nisi syllogae locorum e diversis auctoribus excerptorum adeo ut de illorum collectore tantum sermo esse possit, quem auctorem dicere non liceat, referimus:

Praenotiones Coacas.
Prorrheticum primum.
Aphorismos.

Et cum Aphorismorum nonnullis cohaeret pars interpolatorum in Epid. II. IV. VI.; cum altera vero istius interpolationis parte maxime conveniunt libri:

de Humoribus et
de Alimento.

Alius quidem generis scripta, sed quae item ex aliorum librorum locis conflata sunt, sed post tempora, quibus v. c. Aphorismi collecti sunt, supersunt in libris

de Crisibus et
de Diebus iudicatoriis.

Ad libros, qui ita per se constant, ut cum aliis nexus nullus appareat et ut ex iis, quod ad medicarum doctrinarum incrementa aestimanda parum proficias, refero libellos

de Dentitione.
de Anatome.
de Medico.
fragmentum quartum libelli περὶ ὀστέων φύσιος,
partem spuriam libri de Victu acutorum.

Ne putes tamen me omnes, de quibus huc usque dixi libros nihili facere: sunt quidem inter eos, qui perexigui sunt pretii, licet vix ullus sit, e quo nihil discas, ex aliis plurimum discere licet; sed nunc quaero ea, de quibus sine controversia constet. Ex enumeratis minimi sane aestimo libros de Crisibus et de Diebus iudicatoriis; sed qui reliquos eorum, quos enumeravi, cum sequentibus comparat, videbit in sequentibus tales observari sive nexus, sive repugnantias, sive characterem adeo manifestum, ut certiora de medicinae conditione eo tempore, quo scripta sint, indicia praebeant.

Ad Hippocratis scripta in prolegomenis retulimus dubitanter

Ius iurandum,

confidentius

locos non paucos Praenotionum Coacarum;

sine controversia huic tribuere licet:

Epidemiorum I. et III.
de Aëre, aquis, locis.
libri de Victu acutorum partem priorem.
de Capitis vulneribus.

Hippocrateis subiungo fragmenta descriptionis morborum quum epidemiorum, tum singularium, quae leguntur in

Epidemiorum II. IV. VI.

Aliaque de causa, quod postea patebit, libris vere Hippocrateis item subiungo

interpolata in Epid. I. et III.
Prognosticum.
Prorrheticum II.

Iam vero nos convertimus ad aliam partem et scripta e schola Cnidia colligimus. Sunt hi sequentes:

Epid. VII. et V.
pars secunda, tertia libri de Morbis I.
de Morbis II. III.
de Affectionibus.
de Affectionibus internis.
de Ulceribus.
de Haemorrhoïdibus.
de Fistulis.
de Locis in homine.
de Visu.
de Morbis IV.
de Natura pueri in partu.
de Morbis mulierum I.
de Sterilibus.
de Morbis mulierum II.
de Superfoetatione.
de Foetus exsectione.
de Natura muliebri.
de Fractis et articulis.
Mochlicus.
de Glandulis.
de Corde.
de Officina medici.
fragmentum primum et quartum libri περὶ ὀστέων φύσιος, quorum hoc etiam Epid. II. legitur.

Quemadmodum hi Cnidiorum libri sunt, ita dogmaticorum, sophistarum, rhetorum sunt:

libri de Victus ratione I. II. III. cum libro de Insomniis.
de Principiis.
de Aetate.
de Septimestri partu.
de Octimestri partu.
de Hebdomadis.
de Flatibus.
Lex, de Arte, de Vetere medicina.
de Decenti habitu et Praeceptiones.

de Morbo sacro.

de Iis, quae ad virgines spectant.

de Natura hominis et de Victu salubri.

de Morbis I. pars prima.

Ultimo loco recensendae Epistolae, orationes, vita Hippocratis, quorum auctorem quo nomine appellare possis, nescias fere.

Ecce! percurrimus et in classes, ut aiunt, distribuimus apparatum, unde magnam partem historiae Hippocratis et veteris medicinae Graecae componere datur. Anatomica fragmenta Polybi et Syennesis accedunt. Pergimus summatim de nonnullis dicere.

Ante Hippocratem quid in rebus medicis in Graecia factum sit, e collectione horum medicorum non constat. Hunc vetustissimum omnium de rebus medicis scriptorem hîc offendimus. Sunt tamen in eius operibus indicia manifesta illum non esse primum quendam, quod fabula voluit, medicinae parentem, inventorem, si mavis. Ipse Cnidias sententias earumque ἐπιδιασκεύασιν memorat, initio libri de Victu acutorum, et in libello de Capitis vulneribus de terebrae usu loquitur, tanquam de re illo tempore omnibus nota, minime recens reperta; quod sane chirurgiam dudum cultam fuisse abunde testatur. Eum autem audimus in libro de Victu acutorum decessoribus suis adversantem; quid contra iis debuerit, non liquet. Quod enim olim crediderunt Prognosticum Hippocratis ipsius opus esse, quod hauserit e Praenotionibus Coacis, eam opinionem vanam et erroneam esse in prolegomenis abunde demonstravimus. Quae de viri praeceptoribus traduntur in vita κατὰ Σωρανόν, apud Suidam, merae sunt fabulae, neque enim veterum philosophorum, aut rhetorum et sophistarum rationem in eius scriptis deprehendimus, sed aliquid quod ab ea longissime, quin toto coelo distat.

Veterum testimonia ferunt Hippocratem senem obiisse, nonagenarium, centenarium et ultra. Quid superest de laboribus viri tanti nominis et tam longaevi, qui sane non silentio vitam transegit? Responsio facilis est: pauca supersunt operum fragmenta, in quibus de nonnullis tantum in arte medica momentis sermo est, non de universo eius ambitu. Chirurgici argumenti tractatum unum possidemus de Capitis vulneribus; de ceteris chirurgiae partibus, de ceteris κατ' ἰητρεῖον, ut Hippocratica formula utar, nihil; de mulierum morbis, de re obstetricia nihil! — Semeiotices fragmenta aliquot; — aetiologici argumenti partes supersunt libri de Aëre, aquis, locis; — de morborum curatione introductio superest ad opus, quo de omni in morbis victus ratione egit; — observationes morborum epidemiorum quatuor, morborum singularium quadraginta duae supersunt. Plura ab illo relicta non habemus; — qualem vero auctorem fuisse hae operum reliquiae testantur?

In semeioticis diligentem et ingeniosum cernimus observatorem, conditionem, in qua aegrotantes versarentur e concursu phaenomenorum prudenter diiudicantem, — quae coniuncta rerum natura obfert, non distrahentem, sed singula suo loco et tempore observantem et tanquam naturae artificio depingentem. In morborum observatione summis lineamentis eorum initium, incrementum, decrementum, exitum describit, ita ut filum unum continuum appareat per totam narrationem a principio ad finem usque pertingens, neque interruptum; ipsa autem factorum enarratio tam clare proposita est, ut eam legens iis, quae ante multa saecula observata sunt, praesens adesse tibi videaris et probe scias quid viderit. Morbos

epidemios per variam anni temporum conditionem horumque consecutionem delineat, eorumque formas diversas per aetates hominum, sexum, corporis habitum diversum persequitur. De therapeia in morborum descriptionibus vix loquitur, memorat tamen medicaminum administrationem, ubi ad symptomatum rationem et morbi decursum vim habere potuisse videntur. Quantum vero in morborum intelligentia aevi sui medicis praestiterit, docet eius Cnidiorum methodi nosologicae reprehensio, quae tam est vera, ut in eius iudicio aequo et leniter prolato ne tantillum quidem hoc ipso, quo vivimus, tempore mutatum cupias, aut mutare posse credas omnino, nisi desipere velis. Quid enim? aestimare rem, ut ipse Hippocrates aestimavit, nobis licet: nam testes habemus vitiosae methodi ipsorum Cnidiorum scripta. Hippocratis methodus ea fuit, unde omni aevo boni quid nasci necessario debuit; Cnidiorum ea, unde numquam aliquid, quod praestans esset in suo genere, nasci potuit. Nec minus iusta mihi videtur Hippocratis eorum curandi rationis reprobatio; quae quorsum medicos abduxerit, luculenter apparet ex Epidemiorum quinto. Quae ab Hippocrate de morborum tractatione scripta legimus eiusmodi sunt, ut aptum, prudentem, peritum artificem testentur; monita practica profert, quae nostra etiam aetate, post tot saeculorum lapsum, teneri debent; quod nisi artis praestantiam testetur, non video quomodo artis praestantia in quoquam demonstrari possit.

In aetiologia morbos e rerum natura, inter quas vivat homo, repetit, non ut philosophi antiqui e dogmate aliquo imaginarias factorum interpretationes repetebat, sed observavit naturam et observatione observationem illustrat, animadversis anni temporibus diversis et annis diversis inter se comparatis, exploratis regionibus diversis, aquarum in iis natura, ventorum ratione, situ vario, coelo diverso, hisque omnibus inter se collatis et compositis. In quibus omnibus hominem respiciebat in natura viventem, rerum externarum actioni submissum, et rerum illarum externarum facultatem, qua hominis indoles tum psychica, tum physica definiatur, mutetur. Omnia quae scripsit testantur ingeniosum naturae observatorem, semper naturae scenam respicientem, non e dogmate praeconcepto rerum naturam interpretantem, naturae opera ad dogma detorquentem, sed naturam semper interrogantem et e singularibus observationibus universalia deducentem.

Et quemadmodum ingenii praestantiam viri praeclara illa methodus testatur, ita eandem testatur pura, simplex, nitida oratio, qua suas observationes et meditationes aliis tradidit. Nisi forte rideas me puram Graecam orationem laudi ducere viro veteri praestanti. Temporum nostrorum ratio fere facit ut risum exspectes, cum talia tangis. Sed vide, cui ridiculi videntur, qui talia suo pretio aestimant, num tu patrio sermone tuo tam recte scribas, quam vir Graecus hic suo. Et sic habeto pulchram hominis praestantis cuiusvis animi et mentis imaginem perinde atque Hippocratis, pulchro sermone repraesentari, quippe qui virtutis internae signum sit externum. Hominis sermo ipse homo est!

Ecce! summis quibusdam lineamentis Hippocratem tibi dedi, qualem equidem cognovi. De chirurgia viri non sum locutus; infra eam attingam; nunc pergamus ad alios.

Et hic quidem statim nomen se mihi obfert, quod in historia medicinae antiquae legitur, sed quod quid significare debeat, si veterum scripta haec reputemus, vix scias. Volo nomen Hippocraticorum, quo indicare voluerunt discipulos senis Coi et viri imitatores. De quo no-

mine quum egerimus, apparebit quam sive insignes sive exiguos fructus doctrina Hippocratica prisco illo aevo tulerit. Quid igitur de Hippocraticis discere licet ex his veterum operibus?

Fortasse, — neque enim res certa est, — fortasse fragmenta descriptionum morborum in Epidemiorum II. IV. VI. obvia, quae si sermonem respiciamus et formam narrationis, prope ad Hippocratea accedere dixerim, ab eius discipulis, ab Hippocraticis igitur sunt conscripta. Sed in libris serioris temporis in hac sylloge medicorum veterum frustra aliquid quaeris, quod Hippocrateae artis imitationem referat, adeo ut brevi post eximii viri tempora hanc veterem artem exstinctam esse dixerim, ita ut posteri ex Hippocratis laboribus perexiguum ceperint fructum. Sentio me non decere leviter hoc proïicere, quapropter paulo enucleatius de hac re dicam.

Nemo sane scriptores, quales Pythagoreus ille, qui librum de Hebdomadis et qui cum eo coniuncti sunt, conscripsit, vel Heracliteum illum, qui libros de Victus ratione et de Insomniis reliquit, vel Anaximandri et Anaximenis asseclam, qui librum de Flatibus composuit, Hippocraticos, i. e. imitatores, discipulos Hippocratis dixerit. Res ipsa loquitur non esse.

De Cnidiis postea dicam: hos sane Hippocratis discipulos non dicemus, quippe iis adversatum esse novimus. Attamen aliquid nunc notandum, quod ad rem praesentem facit: nempe morborum historias specto, quas Cnidii recentiores reliquerunt. Nimirum si in penuria monumentorum veterum de hac re iudicium ferre liceat, Hippocrates primus omnium artem morbos epidemios et singulares scriptis mandandi et depingendi in medicinam introduxit. Fortasse morem illum servarunt proximi aetate ab illo discipuli. Num veteres Cnidii, Hippocratis decessores et aequales historias morborum conscripserint, non novimus; nullae ab iis scriptae supersunt. Quin si parvam illam, seu potius pravam Cnidiorum intelligentiam morborum cogitemus, probabilius esse existimo eos non scripto mandasse observationes, quam periisse. Sed relicti sunt libri Epidemiorum VII. et V. a Cnidiis recentioribus. Itaque probabile dixerim veteres Cnidios historias morborum non conscripsisse, recentiores vero Cnidios, qui Hippocratis opera legerint, facere coepisse. Ita ut hac in re fructum aliquem artis Hippocrateae apud posteros agnoscere mihi videar. Nemo negabit magni faciendam esse istam historiarum morborum descriptionem, semperque mihi mirum est visum praeterquam apud Hippocratem et, qui proxime illi successerint, Coos et recentiores hos Cnidios, nulla huius rei vestigia apud Graecos et Romanos apparere. Quodsi iam antiquissimas historias ex Epid. I. et III. cum recentioribus ex Epid. VII. V. comparemus, statim apparet illas ab ingenioso medico esse conscriptas, has contra a mediocribus artificibus; at fecerunt saltem illi Cnidii recentiores et hac in re Hippocratem imitati esse videntur.

Quid in chirurgicis recentiores Coo seni debuerint, sciri non potest. Summa eorum, quae ex his, de quibus nunc agimus, fontibus hauriri potest, petenda est e libro de Capitis vulneribus et e libris de Fractis et articulis, iisque quos eidem auctori adscripsimus. Liber de Capitis vulneribus Hippocratis scriptum est, qui quid in eo scribendo decessoribus debuerit, plane ignoratur. Item nescimus num seriores inter veteres hunc chirurgiae locum magis excoluerint, nec ne; nam scripta recentiora de hoc argumento in hac sylloge non habentur. Auctor libri de Fractis et eorum, qui cum illo coniuncti sunt, fuit Cnidius, legerat idem Hippocratis opera, sed quid hic in chirurgicis, de quibus agit, sive Hippocrati, sive Cnidiis

antiquioribus debuerit, non novimus. Itaque num chirurgia Hippocratis ad seros Graecos transmissa sit, numquid in ea ab Hippocrate didicerint praeter tractationem vulnerum capitis, pariter res sunt, quas plane ignorare nos ingenue profiteri oportet.

At Hippocraticus est interpolator Epidemiorum I. et III., qui Prognosticum consarcinavit, et Prorrheticum II. composuit? Equidem vix Hippocratis imitatorem hunc dixerim. Probabile est illum Epidemiorum libros vere Hippocrateos in praesentem formam redegisse; e Praenotionibus Coacis, idque e locis, qui Hippocrati tribuendi videntur, Prognosticum composuisse. Probabile est illum utrumque librum eâ formâ edidisse in usum discipulorum, sed licet id fecerit, non ideo existimandum est illum Hippocratem intellexisse. Quin testis est Prorrheticus II., quem librum eundem illum virum composuisse probabilem esse opinionem in prolegomenis ad hoc vol. III. abunde demonstravimus, quam longe ab Hippocratis ratione et praestantia abesset; idem autem testantur plura ex interpolatis in Epidemiorum primo et tertio. Licet hic igitur Hippocratis opera triverit, compilaverit, in aliam formam redegerit, vix hunc quoque, qui ceteroquin esse videri possit, Hippocraticum dicere ausim.

In prolegomenis demonstravi, vestigia imitationis orationis Hippocrateae in nonnullis libris apparere; sed observantur in libris, qui a methodo et ratione omni et praestantia Divini senis, quam longissime recedunt.

Itaque medici post Hippocratem multo magis Euryphontis quam Hippocratis discipuli fuerunt; quod mirum videri non debet, sed intelligitur inde, hunc quam illum imitari longe fuisse difficilius iis, qui ingenii praestantia cum Hippocrate comparari nequirent.

Hoc autem ne rursus leviter affirmare videar, de Cnidiis nonnulla adnotare lubet.

Initio libri de Victu acutorum Hippocrates reprehendit Cnidiarum sententiarum auctores, simulque profitetur *τοὺς ὕστερον ἐπιδιασκευάσαντας ἰητρικώτερον δή τι ἐπελθεῖν περὶ τῶν προσοιστέων ἑκάστοισι.* Itaque Hippocratis aevo sententiae illae Cnidiae exstiterunt, aut paulo ante; recentior *ἐπιδιασκεύασις* vero ipsa illa aetate nata est. Apud Galenum Euryphonti tribuuntur sententiae Cnidiae. Fuit hic Cnidiae, quemadmodum Hippocrates Coae scholae antistes. Sed Cnidiorum ratio elucet in libris certo certius diu post scriptis, nam ad Philippi Macedonum Regis tempora referendi videntur. Hac de causa locutus sum de Cnidiis veteribus, Hippocratis fere aequalibus et de recentioribus, quorum opera multo post Hippocratem et Euryphontem scripta supersunt. Quod inter haec scripta interesse puto huc redit. In Cnidiorum recentiorum operibus dogma pellucet quovis fere loco, de bile et pituita in plurimis, de quatuor humoribus in paucioribus libris. Hoc puto novum est et dogmaticum illud elementum veteri doctrinae seriore aevo accessisse existimo. Ceterum perparum profecerunt recentiores et Cnidiorum veterum methodum nosologicam, therapeuticam secuti, etiamsi nonnulli Hippocratis scripta legerint et eius sermonem locis nonnullis imitati sint, longe magis Euryphontei quam Hippocratei sunt habendi, alii vero ex iis nulla omnino imitationis Hippocratis vestigia obferunt.

Vitia methodi Cnidiorum ad seram illam aetatem usque cernuntur eadem, quae Hippocrates antiquis obiecit; quin alia apparent, quae non constat senem Coum respexisse.

Hippocrates vitiosam esse methodum nosologicam eorum contendit: nimis multos morbos distinxerunt, a fortuitis quibusdam differentiis distinctionem repetebant, non a signis, quae

perpetuo adessent, cum ipse adesset morbus, sed ab iis, quae genera et species morborum notare non possunt, quum nimis sint mutabiles. Cum qua re proxime coniunctum est quod illos dicit ea quidem recte conscripsisse, quae aegrotantes patiantur in morbis singulis et quem exitum morbi nonnulli habere soleant, quatenus quidem, etiamsi quis medicus non sit, recte exposuerit, modo ex aegrotantibus singula quae patiantur audiverit; eos vero magnam partem eorum, quae medicum praenovisse oporteat, aegro de illis non monente, praetermisisse. Scilicet, quod supra iam dicere coepi, Cnidii morborum recta intelligentia carebant; signorum nexum inter se non rite perspectum tenebant. Ad hanc autem lucem ab Hippocrate ipso acceptam exige iam Cnidiorum libros et senties saepe morborum formas describi, de quibus quid iudicandum sit plane nescias, quia non intelligis quid describant. Is fructus est methodi nosologicae et parum rectae intelligentiae morborum, quae Cnidiis erant. Estne iam Hippocrates suis aequalibus et posteris inter Graecos praestantior an non est? Me iudice non parvum praestantiae viri indicium est, quod coaevorum medicorum non obscurorum, sed illo tempore nobilium, errorem perspexit et claris verbis notavit.

Altera res, quam Cnidiis vitio vertit haec est, quod vix alia in curatione morborum praeceperunt quam *φάρμακα ἐλατήρια διδόναι* et *ὀῤῥὸν καὶ γάλα τὴν ὥρην πιπίσκειν*; profitetur tamen recentiores aliquanto meliora de iis, quae administranda sint, tradidisse. Hoc quoque iure illis obiicit et in Cnidiorum scriptis continenter obstrepunt illa *ἐλατήρια* et lac et serum. Ista vero non sufficere in morborum therapeia iure affirmat Hippocrates: quin subinde nocere debuerunt. In Epidemiorum V. horrenda legimus, quae per vehementium *ἐλατηρίων* usum provocata fuerunt; fieri tamen potest, ut qui ibi loquitur aliis esset imprudentior aut imperitior. Sed unum quid, quod maxime memorabile est et cum Hippocratis animadversione cohaeret, in libris Cnidiorum observamus, quod apud Hippocratem longe alio se habet modo: nempe Cnidii singulis morbis certam methodum therapeuticam adscripserunt et vel hoc nomine minus aptos se praebent artifices, sed simul doctrinam et artem profitebantur, quae imitatu faciliores erant quam Hippocratis ars et methodus observandi.

At praeterea aliud quid advertit in Cnidiorum therapeia. Qui de se narrat in Epid. V. plane horrenda, quod dicere coepi, de se narrat; errores confitetur pessimos, qui rudi purgantium administrationi debebantur. Rude erat illud *ἰσχυρῶς βλιμάζειν*, de quo loquitur. At fac verum esse, quod supra dixi; — largiamur hunc aliis fuisse rudiorem; sed ruditas quin crudelitas quaedam in curando ab Euryphonte inde his Cnidiis erat propria. Eius autem indicia passim apparent: exempli loco sit ustio corporis phthisicorum pluribus locis, ita ut *Φθοῆς προφήτης ἐσχάρας κεκαυμένος πλείστας ὑπ' Εὐρυφῶντος ἐν τῷ σώματι* a Comicis in scenam produceretur; exempli loco sit ista concussio mulieris in partu, ut situs foetus emendaretur, cui ipsi phthisin inductam tribuunt Ep. VII. 49. Concussio phthisicorum, seu potius empyemate laborantium, ut de puris sede certiores fierent, — rudis tussis provocatio, item indicia sunt. Quin rudes curationes chirurgicae, de quibus in libris de Fractis et articulis sermo est, in scripto Cnidiae originis leguntur. Quid Hippocrates? Dolendum eum in chirurgicis cum Cnidiis comparari non posse propter monumentorum defectum, aut saltem penuriam; dolendum idem esse affirmandum de re obstetricia. Sed tamen de huius rudibus curationibus non constat, neque in libro de capitis vulneribus, neque in alio quoquam; quin

prudentiam miraris in libro de Victu acutorum et in una alteraque historia morbi, quae eiusmodi sunt, ut hac in re lucem aliquam praebeant. Nostris vero temporibus illi etiam, qui de Hippocrate plane nihil scirent, eum proposuerunt tanquam artificem, qui nihil fecisset, sed tranquille sive sanitatem, sive mortem curae suae mandatorum exspectavisset; quae opinio nimis ridicula quam ut serio eam refellas!

Vidimus summas quasdam res fuisse, quibus Cnidii Hippocrati cederent; ne tamen videar nihil boni in illis agnoscere velle, de duobus scriptoribus singillatim aliquid dicam: de auctore librorum de Morbis IV., de Natura pueri in partu, de Morbis mulierum primi, de Sterilibus, — et de auctore libri de Fractis et articulis ceterisque anatomicis et chirurgicis, quae cum illo libro coniuncta esse diximus.

Ille eo nomine dogmaticus fuit, quod quatuor humores morborum causas esse opinatur. Advertit autem in eius opere comparatio continenter facta eorum, quae extra corpus fiunt, cum phaenomenis vivi corporis, ita ut haec ex illis comparatione illustrare studeat. Embryologiae prima rudimenta in huius opere de natura pueri in partu legimus. Hic quoque in ovo avium, gallinaceo, novi organismi ortum est contemplatus, qua in re, quod illa aetate sane mirum non est, fere incepit ubi hodierni eruditi observandi finem faciunt, ut ita dicam, sed hunc primum reperi de his rebus seorsim et fuse agentem; ut hic physiologus plane eo sensu sit, quo hodie eruditi illo nomine appellantur. A nostris temporibus sane multum differunt illa, quibus demonstrari debuit potum, quem sumimus, non in pulmonem, sed in ventriculum deferri; verum lepidum est physiologorum hunc antiquissimum ἱστόρια sua expromentem audire, quibus quod verum esse videt defendit. Nimirum hic, licet dogma de humoribus amplexus sit, observavit naturam, ut eam explicaret; experimenta physica ad phaenomena corporis vivi explicanda adhibet, phaenomenis in plantis observatis eundem in finem utitur; qua in re omnia, quae profert, disciplinae quidem primam aetatem testantur, sed bene tamen meruit de rebus medicis, qui prima illa initia tanquam fundamenta erigendo aedificio subiiceret. Praxios medicae monumenta huius viri non supersunt, nisi quae de morbis mulierum habet; sed hac in re non se praebet, nisi ἐπιδιασκευαστὴν operum Cnidiorum antiquiorum.

Alter est chirurgus ille, de quo supra iam sum locutus, quem quodammodo saltem et in anatomia et in arte chirurgica aestimare licet. Galenus huius fragmentum de venis cum Polybi fragmento, sicuti in prolegomenis scripsi, comparavit. Hippocratem ipsum illum fuisse credidit Pergamenus, sed falso. Luce clarius apparet eum vixisse aetate, qua anatome non parvos progressus fecisset, si ex Hippocratis aetate rem aestimes. Hic in libro de Capitis vulneribus suturas capitis formae cranii ratione habita ita describit, ut pro parte descriptionem imaginariam esse dixeris et ut eam forsitan intelligeres, si ipse Cous eam tibi explicaret, nunc non ab omni parte perspicua videatur. Sed chirurgus noster plura habet quae manifesto ostendunt eum corpora hominum exploravisse. Merito Galenus eius descriptionem venarum Polybianae praefert. Polybi descriptio falsa et ficta est et tuto statuere licet Hippocratis huius rei scientiam non fuisse meliorem, saltem si Polybus senis divini gener fuerit, quemadmodum esse putatur. Sed praeter hoc argumentum, quo de parva anatomes scientia in illustri medico Coo constat, aliud est: nempe in Hippocratis operibus non apparet hunc arterias a venis distinxisse, sed potius constat illum utrumque vasorum genus communi φλεβῶν nomine ap-

pellavisse; at noster iam aperte distinxit utrumque genus vasorum et diversis nominibus nuncupavit. Quin descriptio anatomica cordis in libello περὶ καρδίης omnino eximia dicenda est pro illa aetate et ex adnotatione de vertebris § 2. fragmenti primi libri de Ossium natura patet, quam ad rerum naturam, qualem ipsum corpus humanum eas obferebat, mentem sedulo adverterit; quod item apparet e ratione, qua redarguit eos, qui falso iudicavissent humerum in anteriorem partem fuisse luxatum (p. 53. vol. III.). Possim vero sane plura adferre, v. c. descriptionem spinae dorsi in libro de Articulis, alias ossium et articulorum in illo libro descriptiones, sed subsisto: dubium non est, quin hic in anatomicis noverit plura, quae Hippocratem latuerunt; et tamen fatendum primum pauca superesse, in quibus divini Coi scientia anatomica aestimari possit; tum descriptionem diploës ossium cranii, et horum ipsorum rationis, quod attinet ad partes debiliores et robustiores, esse rebus ipsis consentaneam. Chirurgus autem noster inter veteres in hac sylloge contentos scientia anatomica unus inter omnes plane elucet.

De chirurgia, quam fecit, haec observo: nominatim eum audimus saepius, quin statim operis initio refellentem praeiudicatas coaevorum opiniones; qua in re est studiosissimus veritatis, quam semper quaerit et diligenter demonstrat. Apparet illum ostentationem in apparatu chirurgico contemnere, abhorrere a rudibus methodis, quas alii commendarent, eumque prae aequalibus sagacem se et prudentem chirurgum praebere, qui laude sit dignissimus.

Et hic quidem aliquid observare liceat, quod tenere est operae pretium: scilicet primum locum quin iure inter veteres illos Hippocrati omni tempore tribuerint, dubitare non licet; sed procul abest ut praeter hunc unum omnes, qui in Graecia antiqua artem fecerint, despicatui sint habendi. Mirum profecto esset, si plura saecula non protulissent qui laude digni essent in arte, qua hominum aetas nulla carere potuisse videtur.

Sed pergimus in cursu incepto; — quid de sophistis illis dicendum et dogmaticis? Hi sane non sunt Hippocratici: in eorum operibus nihil est quod magni Coi medici rationem redoleat. Philosophorum placita aliquot arripiunt et theorematis illis suam doctrinam superstruunt. Hoc faciunt ii, quos dogmaticos maxime hac de causa appellaveris. Sophistae partim magna verborum pompa talia profundunt, quae vix ullius sunt pretii; partim talia, quae ad disceptationem de rebus medicis faciunt; ad artem emendandam, doctrinam amplificandam frustra aliquid a vanis hominibus exspectas.

Ecce! cum quibus comparare liceat Hippocratem, qui quam omnibus his praecellat, indicavimus. Eius artem et methodum fuisse derelictam non tribuendum est vitiis, quibus laboraverit, sed minori facultati posterorum. Facilius erat theorematis philosophorum systema quoddam superstruere, quam naturam observando ad eius interpretationem sensim progredi; et in arte facienda definitas morborum formas, male licet observatas, curandique methodos singulis formis destinatas, quas schola Cnidia protulerat, amplecti facilius erat quam morbos intelligere et conditionem aegrotantis in singulis morbis rite aestimare et huic curationem accommodare, quod Hippocrates et voluit et re ipsa fecit.

Et haec quidem sufficiant de re, quam exponere suscepi: plenam historiam medicam huius temporis scribere aliis relinquo; sed his indiciis uti poterit, opinor, qui eam scribere velit. Hippocrates solum cognosci potest ex ipsius operibus cum aliorum libris eiusdem vel proximae

aetatis comparatis. Quin ad eius intelligentiam facit eum cum Herodoto comparavisse quod attinet ad descriptionem eorum, quae in regionibus peregrinis observarant, et videre quam in naturae explanatione sibi sint similes aut dissimiles. Quod equidem de utroque cognovi me in opinionem induxit, Hippocratem esse ingeniosum naturae observatorem, quem cum Humboldtiis nostri aevi conferre oporteat; Herodotum esse minus ingeniosum observatorem, sed suavem narratorem eorum, quae vidisset.

Sed hac de re plura proferre nunc non lubet; sunt alia, de quibus aliquid dicendum habeo.

Ego iam qualicumque tandem modo, attamen ut potui, hanc medicorum Graecorum vetussimorum editionem absolvi. Licet omni tempore pauci fuerint, qui in eiusmodi labore operam ponerent, non defuerunt tamen qui per saeculorum cursum eum susciperent. Itaque tempora, quae vivimus, duas protulerunt Hippocratis editiones, neque causa est, cur non novas editiones eruditi post hanc nostram parent. Quin ut faciant, eos quam officiosissime invito. Qui rem actam se agere putabit, si ad eiusmodi quid se accingat, magnopere falletur. Qui sedulo operam ponere velit in horum medicorum studio non poterit non ad eorum intelligentiam proficere. Quod alii et ipse attulimus firmandum, refellendum, corrigendum, emendandum erit, nova in medium proferendi occasio non deerit. Condicio, in qua ipse haec scripta reperi, eiusmodi erat, ut ne multo quidem me peritiorem iure quis exspectaverit omnia vitia vidisse, quae insint, ut omnia, quae viderit, recta et debita ratione sustulerit, ut nusquam in errores inciderit. In tam corruptorum textuum restitutione non nisi sensim sensimque ad verum propius accedimus, neque accedimus nisi plurium opera coniuncta. Dubium non est, quin qui sedulo in hac re operam navare velit, cum fructu id faciat. Quod quum verum nec dubium, sed certum esse noverim, aliud quid dicam. Fieri possit, ut quis his studiis operam dare vellet, sed ut eum deterreret instrumentorum inprimis manuscriptorum subsidiorum inopia. Quare hoc dicam: Hippocrates primum edi debuit e mss., quia libris manu scriptis ad nos pervenit: profuit editoribus deinceps collatio codicum, quos quisque in promptu haberet. Sed post Foësii, aliorum et Littréi editionem codicum collatio non multum lucis adferre poterit: optimus cod. Marcianus perpauca mihi praebuit, Vossianus, qui deterior illo, nec tamen negligendus, item perpauca mihi suppeditavit. Quapropter ego sic sentio: codicibus mss. si quis uti possit, eum eos negligere sane non debere; sed non hoc ante omnia in futuro editore ego requiro, ut multa mss. conferre possit; — sed hoc ut sit ei Graeci sermonis universi et horum medicorum sermonis recta scientia usu diuturno comparata. Longe certissimum, plus sine codicibus profecturum eum, qui debita linguae Graecae cognitione instructus sit, quam qui leviter tantum eâ cognitione imbutus sit, licet insignem manuscriptorum numerum contulerit. Causa, quare a mss. minus exspectem, quam ab editoris ipsius praestantia, manifesta est: vitia, quae lectionem maxime impediant, nata sunt temporibus antiquissimis et recentibus nostrorum temporum codicibus transmittuntur, non tolluntur. Qui probe Graecum textum legere et emendare noverit si utatur apparatu hodie edito, facile operae pretium praestabit in nova editione adornanda; qui id non noverit, ne praestantissimo quidem ac ditissimo novo apparatu, — si, quod non credo, haberi possit, — instructus, multum efficiet. Itaque qui medicus ipse his medicis Graecis operam navare velit, Graecam linguam bene discat, cetera omnia sponte sua, ut ita dicam, accedent.

Quorsum haec? Ut aliorum studia excitem! Non is ego sum, qui existimem medicum his rebus operam navantem talia facere, quae prae aliis magni sint aestimanda. Probe scio hanc rem pertinere ad artis et doctrinae medicae historiam illustrandam, non ad novorum in arte medica inventionem. Certo scio rem ridiculam postulaturum, qui velit omnes medicos libros Graecos intelligere, emendare. Sed aegre tuli subinde harum rerum contemtum in iis, qui in nulla alia re quod operae pretium esset praestiterint. Non ideo aegre tuli, quia sententia leviter suscepta me a proposito abducere unquam possit, sed quia alii minus cauti et minus probe quid ipsi agant intelligentes contemtum illum propagant et ita malum vires acquirit eundo. Qui rem recte reputat, necessario sentit utilia esse haec studia pluribus de causis. Medicis sunt utilia historiam artis suae colentibus; quin ne iis quidem, qui non data opera ad artis historiam mentem applicant, inutilia habenda sunt. Medico practico utile est antiqui aevi experientiam cum recentiorum experientia contulisse; veterum, licet ea aetate viverent, qua ars nasceretur, facultates observandi, ex observatis regulas practicas deducendi dignae sunt, quas hodie in memoriam revocemus; sapientia medica illius aevi antiqui nostro tempore non plane est negligenda, sed ad artem faciendam aptiores medicos reddit, si coniungatur cum recentiorum accuratiore, ampliore corporis humani et variorum valetudinis generum cognitione. Quin philologis etiam lectio horum scriptorum ad Graecitatis scientiam et historiae philosophiae cognitionem prodesse poterit.

Sed philologi quid agant ipsi satis scient. Medicorum tamen causa lectionem et emendationem horum scriptorum illis commendatam cupio. Non exspecto ab omnibus emendationem locorum e libris, qui plane anatomici, chirurgici argumenti sint, neque lectionem et emendationem formularum medicinalium; sed integri sunt ipsius Hippocratis loci, integri loci Cnidiorum, opera adeo integra sophistarum, aliorum in hac sylloge, quae legere et emendare poterunt, ut quemvis alium scriptorem Graecum; quin melius quam medicos eos id facere posse certo mihi persuasum est. Talia igitur iis commendata velim ut medicis nobis praeëant et viam sternant.

Quid autem medicus, qui Hippocratis quae vocant opera cognoscere velit? Loquor iam de illo, qui res, ut aiunt, curans scire velit, quid vetere illo aevo in arte medica et doctrinis medicis factum sit. Debetne is libros hos eo ordine, quo descripti sunt in hac editione, singulos deinceps perlegere? Equidem ipse tale quid illi non suaserim, quia multum vereor ut forte fortuito ad hanc rem delatus Prorrhetici primi et praenotionum Coacarum lectionem ad finem perducat. Hic incipiat a vere Hippocrateis: videat quomodo in Epid. I. et III. Hippocrates morbos epidemios, singulares depingat; quomodo geographiae medicae fundamenta in libro de Aëre, aquis, locis iecerit; quae praecepta tum nosologica, tum therapeutica in libro de Victu acutorum reliquerit; quid de Capitis vulneribus scripserit et quo modo anatomicam partium cognitionem substernat vulnerum cognitioni et curationi. Comparet haec cum Cnidiorum methodo et artis ratione omni. Videat quam a medicis practicis utriusque scholae differant sophistae; quomodo recentiores dogmatici, quos indicavi, philosophorum placita ad illustrationem observationum practicorum vetustiorum adhibuerint. Ita cognitionem sibi comparabit illius aevi, quo anatomiae et physiologiae, praxeos omnis medicae prima initia exstiterunt. Non est otiosa, neque inutilis haec cognitio; veritas non est unius temporis, aut

loci et ab Hippocrate inde ad nostra tempora usque perpetua est doctrinae medicae variae ad posteros traditio eaque non interrupta. Artis hodiernae forma origine Graeca est; recentiorum temporum medicina recte demum intelligitur, si quomodo nata sit prisco tempore primum ars, tum doctrina medica rite perspexerimus. Neque vero historiam medicinae disces e solis eius compendiis, quae circumferuntur. In scriptis decessorum nostrorum expressam habemus imaginem ipsorum et temporum, quibus vixerunt. Veteres autem minus facile etiam e compendiis historiae medicae cognosces quam recentiores; nec mirum: — meliores scilicet requiruntur editiones, ut illi ipsi, qui compendia scribant, antiquos cognoscant. Illum quidem in finem hunc ego laborem suscepi, quem ad finem perducere me potuisse gaudeo; fuit enim tempus, quo morbus oculorum, qui me tenet, ne impedimento foret timebam.

Tu, igitur L. B.! hac Hippocratis editione nostra utere et nobis favere perge!

Scripsi Groningae
mense Januario anni CIƆIƆCCCLXIIII.

PROLEGOMENA.

§ 26.

De libris de fractis et de articulis.

Coniunxi in unum utrumque librum hunc; quod quare fecerim et quare librum de fractis primo loco posuerim, postea dicam. Videndum etiam erit, quo iure hoc opus chirurgicum Hippocrati abiudicem, quin medico Cnidio recentiori tribuam. Inquirendum erit porro in locos, ubi alia opera sua, sive supersint, sive non, memorat scriptor noster. Apparebit inscriptiones *περὶ ἀγμῶν* et *περὶ ἄρθρων* recentes esse, quin argumentum utriusque partis vix apte significare. Praemitto autem brevem descriptionem materiae huius scripti antiqui.

Capite primo usque ad finem septimi sermo est de fractura ulnae et radii, primum de utroque osse fracto, tum de alterutro. Agitur de repositione, deligatione, ferularum usu, victus ratione: non pauca traduntur, quae ad aliarum quoque fracturarum curationem transferri possunt et re ipsa translata voluit auctor noster.

Cap. 8. de humeri fractura scripsit.

Cap. 9. de luxatione ossium digitorum, aliorum pedis. Capite vero 10. de luxatione ossium pedis, quae cum crure communionem habent.

Cap. 11. de illis, qui de alto loco desilientes calcem offenderunt; de gangraena et necrosi, — *σφακελισμόν* appellat, — periculisque inde profluentibus.

Capite 12. breviter describitur utrumque cruris os, tibia et fibula.

Capitibus 13. 14. exponitur de luxatione pedis.

Capite 15. et 16. de fractura utriusque cruris ossis et de usu canalium, *τῶν σωλήνων*, in deligatione cruris fracti.

Capite 17. de fractura alterutrius cruris ossis. Capite autem 18. tibia sola fracta curatu difficilior dicitur quam fibula sola.

19° femoris fractura tractatur; 20° femoris os describitur et quid ossis forma valeat ad repositionem corrumpendam docet.

Agitur capite 21. de tumoribus ortis ad poplitem et in pede in fracturarum curatione et quomodo tractandi sint significat.

22° sermo est de canalium usu in femoris fractura.

23° de calce et cautelis circa hanc partem in curatione fracturarum cruris ossium et femoris.

Capitibus 24. 25. 26. traduntur fracturarum cum vulnere partium mollium curandi modi aliorum medicorum minus laudandi et proponit noster eum, quem ipse probat.

27. De vulneribus in ipsa fracturarum curatione ex deligatione, ferulis, ortis.

28. 29. De ossium maiorum, minorum abscessu.

30. De iis, in quibus deligatio fracturarum fieri non potest, et de modis posituram idoneam membris praebendi et servandi in eiusmodi casibus.

31. De lanae succidae et linteorum usu in fracturarum deligatione.

32. 33. De repositione fracturarum vectium ferreorum ope.

34. De ossibus non repositis et abscessum facientibus; de resectione ossium abscedentium.

35. De reliqua horum curatione.

36. De iis, quibus femoris, humeri os fractum foras prominet partibus mollibus vulneratis.

37. De curatione eiusmodi casuum, ubi ossa reponere contigerit.

38. De luxatione genu, et 39. de cubiti luxatione.

40. De subluxatione in latus alterutrum et 41. de luxatione eiusdemmodi perfecta.

42. Luxatio cubiti in partem posteriorem; 43. in anteriorem.

44. Luxatio radii in latus.

45. Fracturae olecrani et apophyseos coronoïdeae.

46. De fractura extremi inferioris humeri.

47. De curatione fractorum, disiunctorum, luxatorum in illa regione et 48. de illorum deligatione sive cum ferulis, sive sine his.

49. De humeri luxatione; redarguitur medicorum opinio, os humeri frequenter in anteriorem partem elabi.

50. De reductione humeri luxati, quam ipsi aegri facere solent; item de methodo, qua medicus solus, vel cum administro sine instrumentis eam perficiat.

51. De restitutione humeri luxati calcis ope in axillam aegri immissae.

52. De restitutione humeri luxati supra humerum alterius, qui subeat membrum luxatum, aegrum sustollat et concutiat.

53. De eiusdem luxationis reductione supra lignum pistilliforme; 54. supra lignum transversum scalae.

55. De reductione humeri prolapsi ligni ope extrema parte rotunda et prominentem marginem habente. *Amben Hippocratis* vocare solent.

56. De faciliore, difficiliore restitutione articuli luxati pro variis hominum naturis, cett.

57. De cautelis post reductionem luxationum.

58. Signa humeri luxati.

59. De curatione eorum, quibus humerus frequenter excidere soleat.

60. De sequelis humeri luxati nec restituti, sive congenitum sit vitium, sive alia aetate acciderit.

61. Luxatio claviculae ad acromium.

62. 63. Claviculae fractura.

64. De luxatione claviculae in latus alterutrum.

65. De subluxatione cubiti in latus alterutrum, et 66. de luxatione perfecta laterali eiusdem articuli.

67. De cubiti luxatione in partem anteriorem, posteriorem.

68. Signa diastasios ossium in cubito; radii luxatio.

69. Luxationes cubiti non restitutae sive congenitae sint, sive non.

70. Luxationes perfectae cubiti laterales (cf. cap. 66.)

71. Eiusdem luxationes in anteriorem et posteriorem partem (cf. cap. 67.)

72. Subluxationes in partem alterutram laterales (cf. cap. 65.)

73. De methodis restituendi luxationes summatim.

74. Subluxationes in articulo carpi manus cum ulna et radio in anteriorem et posteriorem partem. 75. Eiusdem articuli luxationes perfectae in anteriorem et posteriorem partem et in latus utrumque.

76. De eiusdem partis luxationibus non reductis et sequelis rei, sive vitium sit congenitum, sive non.

77. Articuli digiti luxatio eiusque non repositae sequelae.

78. De maxillae subluxatione, eius repositione, aliis; 79. de maxillae exarticulatione ab utraque parte.

80. De fractura maxillae inferioris non per totum os penetrante. 81. De fractura maxillae, ita ut os prorsus diffractum sit. 82. Fracturae maxillae inferioris in symphysi ad mentum.

83. Fractura nasi eamque curandi methodi. 84. Contusio nasi. 85. Fractura eius ita ut depressione simus fiat. 86. Fractura nasi, ita ut in latus inclinet. 87. Fractura eius cum vulnere.

88. De auris fractura.

89. Spinae dorsi curvaturae ex morbo. 90. De eius curvatura ex lapsu et de conquassatione aegri, ut restituatur. 91. De conquassatione capite infimum locum tenente. 92. De eadem pedibus infimum locum tenentibus.

93. Descriptio spinae dorsi, unde 94. deducit auctor nonnulla ad curvaturas spectantia.

95. Curvaturae spinae a causa externa. Methodus reducendi eas.

96. Luxatio vertebrarum in anteriorem partem.

97. Costarum fracturae.

98. Contusio pectoris.

99. Luxationes femoris ac primum quidem in anteriorem partem. 100. De sequelis huius luxationis, non reductae, sive vitium congenitum sit, sive non.

101. De effectu luxationum non restitutarum in partes summatim.

102. Luxatio femoris in exteriorem partem.

103. De hac luxatione non reducta, sive alias, sive vitio congenito.

104. Luxatio in exteriorem partem utriusque femoris, sive congenitum sit vitium, sive non.

105. De luxatione femoris versus posteriora.

106. De huius luxationis non repositae sequelis, sive vitium connatum sit, sive non sit.

107. De femoris capite in anteriorem partem elapso. 108. De huius mali sequelis, si non reducatur.

109. Nonnulla de luxationibus summatim.

110. De varis.

111. Luxationes ita factae ut ossa extra cutem promineant. Luxatio eiusmodi cruris articuli ad tarsum pedis.

112. Luxatio eiusmodi in articulo carpi manus et ulnae radiique.

113. De tibia ad genu extra cutem prominente itemque de femore ad genu foras prominente.

114. De ossibus in cubito eodem modo affectis.

115. De ossibus digitorum manus et pedis cum vulnere partium mollium, ita ut foras emineant. De eorum reductione vectis ope.

116. De praecisis ossibus digitorum, aliis ad articulos; item de alio loco praeterquam in articulo praecisis.

117. De gangraena in membris orta ex compressione qualicumque.

118. Reductio luxationis capitis femoris in anteriora suspenso aegrotante.

119. Methodus reductionis per extensionem et contraextensionem homine in planum extenso.

120. Descriptio apparatus, quo pluribus modis quis utatur ut luxata et fracta extendat et reducat, reponat.

121. Methodus reducendi caput femoris interiora versus prolapsi ope ligni ad crus adligati.

122. De luxatione capitis femoris versus exteriora.

123. De femoris capitis procidentia in partem posteriorem.

124. De eiusdem procidentia in anteriorem partem.

125. Restitutio luxati femoris utris ope.

126. De variis, quae fors obtulerit, usurpandis, ut luxatio femoris reducatur.

127. Monita circa articulos et luxationes summatim.

128. Luxatio digitorum eiusque reductio.

129. Curatio aegrotantium post reductionem.

130. Genu luxationes.

131. Luxatio articuli tibiae et tarsi pedis.

132. Digitorum pedis et ossium metatarsi luxatio.

133. Luxatio ossium in tarso pedis.

134. De calcanei ex saltu aliave de causa laesione.

135. De pedis luxatione in articulo ad malleolum.

Statim ex hoc contentorum indice patet, nisi alia obstent, probabile esse duo illa scripta quorum prius usque ad finem capitis nobis 48[1] continuatur, reliquis capitibus alterum referentibus, unum esse compendium de loco chirurgiae, qui circa luxationes et fracturas, exceptis laesionibus ossium cranii, versatur.

Patet inscriptiones utriusque partis περὶ ἀγμῶν et περὶ ἄρθρων non respondere singularum contentis. Nempe in altera saltem non solum de articulis, si velis de articulis luxatis, exponitur, sed agitur etiam de ossibus fractis. Et licet prima parte praecipue agatur de fractis, nonnulla tamen postremorum de luxatis perscripta sunt. Neuter igitur titulus auctori libri debetur, sed uterque recens et a describentibus profectus esse videtur; antiquus autem libri titulus periit. Qua de re confer, quae in adnotatione ad principium libri ex Galeno adscripsimus.

Sed liber noster non ab omni parte integer est. Prima capita principium operis integri vix referre videntur; credo potius partis operis alicuius initium esse; num postrema pars eius conclusio dici possit, merito dubitaveris. Sed praeterea mirum hoc est: de nonnullis bis agitur; sicuti v. c. capitibus 70. 71. 72. de iisdem rebus iterum agitur, de quibus capitibus 66. 67. 65. erat dictum.

Scriptorem nostrum chirurgum fuisse, qui artem ipse factitaverit, certo constat.

Pergimus iam ad alia, unde scriptorem eiusque opus melius etiam cognoscere licebit, ut spero.

Certa indicia libros *περὶ ἀγμῶν* et *περὶ ἄρθρων* unum opus esse et eum, qui de fractis dicitur, priorem istius operis partem esse, mihi haec sunt:

Primum indicium est orationis forma plane sibi similis per utrumque librum, licet negari non possit subinde occurrere capitula, quae potius excerpta brevia videantur locorum, qui olim prolixius descripti fuerint ad modum longe plurimorum.

Alterum hoc est: capite 120. legimus *Εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν ἤδη, ὅτι ἐπάξιον ὅστις ἐν πόλι πολυανθρώπῳ ἰητρεύει, ξύλον κεκτῆσθαι τετράγωνον κ. τ. λ.* Manifesto autem eo loco respicitur alter e fine capitis 13[1] ubi: *Ἄριστον δέ*, inquit auctor, *ὅστις ἐν πόλι μεγάλῃ ἰητρεύει κεκτῆσθαι ἐσκευασμένον ξύλον, ἐν ᾧ πᾶσαι αἱ ἀνάγκαι ἔσονται πάντων μὲν κατηγμάτων, πάντων δὲ ἄρθρων ἐμβολῆς ἐκ κατατάσιος καὶ μοχλεύσιος κ. τ. λ.*

Itaque duo haec argumenta et tertium, quod paulo ante ex contentorum indice deduxi, omnem praecidunt dubitationem, num duo opera illa in unum coniungenda sint, nec ne. Unum opus est ab uno auctore profectum.

Quis est, qui librum hunc conscripsit? Hippocrates, quod crediderunt antiqui et voluit nuperrimus editor?

Imo non Hippocratem esse evincam curandi ratione in libro memorata et orationis forma. Ex illa autem sponte patebit Cnidium esse, eumque recentiorem esse Hippocratis aevo aliae notae longe certissimae ostendunt.

Cnidium medicum esse auctorem haec docent: cap. 11. primum legis: *ἄμεινον δὲ καὶ ἐλλέβορον πιπίσκειν αὐθημερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ.* Et paulo post: *ἀλλ' ἢν μὲν ἀπύρετος ᾖ, φαρμακεύειν ἄνω χρή, ὥσπερ εἴρηται, ὅσοι ἂν μὴ ξυνεχῶς πυρεταίνωσι, ἢν δὲ ξυνεχῶς, μὴ φαρμακεύειν, ἀπέχειν μὲν σιτίων καὶ ῥοφημάτων, ποτῷ δὲ χρῆσθαι ὕδατι καὶ μὴ οἴνῳ ἀλλὰ τῷ ὀξυγλυκεϊ.* Ecce Cnidiorum curandi methodum solitis Cnidiorum verbis expressam! Sed pergimus: capite 88. legimus *ἐμέειν ἀπὸ συρμαϊσμοῦ*, qui locus, quod sciam unicus est, ubi haec formula occurrit: sed *ἐν συρμαίῃ* et *ξὺν συρμαίῃ* legis libro I. de morbis mull. (p. 623. vol. II.), qui itidem duo soli loci sunt, ubi memoratur iste liquor. Emanaverunt autem libri de morbis mull., quod fuse et certis notis antea demonstravimus, ex schola Cnidia. Porro cap. 115. legis: *ἔπειτα ἀτρεμέειν ὡς μάλιστα χρὴ καὶ κατακεῖσθαι καὶ ὀλιγοσιτέειν· ἄμεινον δὲ καὶ φαρμακεῦσαι ἄνω κούφῳ τινὶ φαρμάκῳ.* Et cap. 37. *Ἐμβαλόντα δὲ ἐλλέβορον μαλθακὸν πῖσαι χρὴ αὐθημερόν.* Rursus methodum therapeuticam Cnidiorum cernimus ipsorum Cnidiorum oratione expressam. Qui recordatur sermonem, quo scripti sunt Cnidiorum libri volumine altero contenti, dubitare non poterit.

Sed lubet notare dictiones, quales apud Hippocratem ipsum sane frustra quaeres et e quibus non minus certo constat divinum senem hoc opus chirurgicum non conscripsisse.

Ac primum quidem statim in libri introitu offendimus nomen δίκαιος, quod nostro familiare, sed quod miro modo usurpatur: capite primo: αὐτὸς γὰρ ὁ ἐπιδεθησόμενος τὴν χεῖρα ἀπορέγει οὕτως ὑπὸ τῆς δικαίης φύσιος ἀναγκαζόμενος, ubi equidem δικαίης fere οἰκείης valere dixerim, quemadmodum in paulo antecedente αὕτη γὰρ ἡ δικαιοτάτη φύσις. — Cap. 7. ὥς τε ἀποβαίνειν ἀπὸ τῆς δικαίης χειρίξιος et paulo ante οὗτος ὁ λόγος ὥσπερ νόμος κεῖται δίκαιος περὶ κατηγμάτων ἰήσιος. Cap. 8. δικαιοτάτη οὖν βραχίονος κατάτασις ἥδε. Cap. 20. ὅκως κατάτασιν δικαίην καὶ μὴ βιαίην σχήσει τὸ κατεηγὸς τοῦ σώματος. Et his quidem locis fere ἐπιτήδειος significat nostri δίκαιος. Cap. vero 38. τό τε γὰρ ἄρθρον τοῦ μηροῦ εὐσταλέστερον ὡς ἐπὶ μεγέθεϊ ἢ τὰ τοῦ βραχίονος καὶ δικαίην φύσιν μοῦνον ἔχον καὶ ταύτην περιφερέα, ubi rursus οἰκείην φύσιν illum significare opinor. Capite 41. rursus κατάτασις δικαιοτάτη; — cap. 55. δικαιότατα γὰρ μοχλεύει; — paulo post ibidem δικαιόταται δὲ αἱ ἀντιρροπαί; — quibus quidem locis rursus δίκαιος valet ἐπιτήδειος; sed principio cap. 58. ἐπειδὴ δίκαιον ἔχουσι τὸ σῶμα οἱ ἄνθρωποι aliud quid est; nempe *corpus rite conformatum* et utroque latere σύμμετρον, σῶμα εὐειδές significari videtur. Capite porro 59. τὰ δίκαια σχήματα ἐξευρίσκειν ἐφ' ἑκάστοισι, 86. τοῦτο .... δικαίην τὴν διόρθωσιν ἔχει, 95. οὔκουν ἐγὼ ἔχω τούτων ἀνάγκας καλλίους, οὐδὲ δικαιοτέρας, quibus locis singulis rursus δίκαιος valet ἐπιτήδειος. Sed cap. 110. iterum eo, quo supra diximus, sensu legimus χρὴ ἐς τὴν φύσιν τὴν δικαίην ἄγειν. Ibidem paulo post rursus δίκαια σχήματα legimus; capite 117. καὶ ἐν σχήμασι δικαίοισι εὐθετίζειν τὸ σῶμα. δίκαια δὲ καὶ ταῦτα· μηδὲ μετεωροποιέειν, μηδὲ ἐς τὸ κάτω ῥέπειν. Denique sequenti capite καὶ δικαίη καὶ κατὰ φύσιν ἡ ἐμβολή. Equidem huius usus nominis δίκαιος apud ipsum Hipp. exempla novi nulla.

Capite tertio legis αὗται τοσαῦται καὶ τοιαῦται αἱ ἁμαρτάδες καὶ ἄγνοιαι τῆς φύσιος τῆς χειρός, in quibus mira dictio αἱ ἁμαρτάδες — τῆς φύσιος τῆς χειρός. — Nempe significat *errores in cognitione* τῆς φύσιος manus; scilicet eâ verborum structura ἁμαρτάδες et ἄγνοιαι arctissime copulantur.

Capite 7. χείριξις, cap. 115. ἀδελφίξιας legis, passim vero occurrit πίεξις; cuiusmodi formae per ξ apud Hipp. ipsum frustra quaeruntur; quin ἀδέλφιξις mirum ac novum sonat!

In fine capitis 4. ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, item cap. 22. 86. 98. Illud ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε iam reperimus in fragmento sententiarum Cnidiarum apud Galenum servatum, tum in libris de morbis, de morbis mulierum, qui Cnidiae sunt originis. Apud Hipp. nusquam legi. Vid. prolegomena ad vol. II. p. 88.

Παλίγκοτος, παλιγκοτέειν passim occurrit (vide cap. 11. 25.) cum derivatis; de his in vere Hippocrateis monumentis non obviis iam dixi in prolegomenis ad vol. I. p. 125. Ibidem autem de μινύθω ceteris monui, quae item passim in chirurgico hoc opere scripta leguntur.

Cum eo, quod in fine capitis 30. legitur, αἰσχρὸν γὰρ καὶ ἄτεχνον μηχανοποιέοντα ἀμηχανοποιέεσθαι confer extremum caput 95., ubi καλὰ γὰρ καὶ ταῦτα μαθήματά ἐστι, ἃ πειρηθέντα ἀπορηθέντα ἐφάνη καὶ δι' ἅπερ ἠπορήθη. Tales facetiae, tales lusus in sono verborum ab Hippocratis oratione sane alienissimae res sunt.

Verbum ἀξυνετέειν cap. 25., nomen τύρβη cap. 22., μύξα, μυξώδης, quod passim occurrit et pro quo φλέγμα Hippocrates usurpat; verbum ἰπόω cap. 95., ἴπωσις ibidem,

ἐξιποῦται cap. 98. non sunt vocabula ex Hippocratis oratione desumpta, neque ἴησις σκεθροτέρη cap. 98.

Saepius apud nostrum ἄγχιστα occurrit, quod manifesto ex Homerico ἄγχιστα ἐῴκει ductum est et in quo solent ἄγχιστα exponere μάλιστα, sed vide iam quam miro modo noster usurpet principio capitis 86. ἄγχιστα δὲ ἡ ἐπίδεσίς μοι δοκέει ἄν τι ποιέειν, εἰ κατὰ μέσην τὴν ῥῖνα . . . . ἀμφιφλασθείη ἡ σάρξ. Ponitur pro μάλιστα, quasi ubivis ἄγχιστα pro μάλιστα usurpari possit, quia cum ἐοικέναι id significat apud poëtam. Conferri cum l. l. potest alter e cap. 111. καὶ οὐκ ἄν μοι δοκέει οὐδὲ ἐλλέβορος ὠφελῆσαι αὐθημερόν τε δοθεὶς καὶ αὖθις πινόμενος, ἄγχιστα δὲ εἴπερ τι τοιοῦτο· κ. τ. λ. — Licet autem iste usus mirus sit, imitari in his videtur Hippocratem, qui de victu acut. cap. 57.: ἄγχιστα δὲ χρηστέον αὐτῷ τοιῷδε ἐόντι, εἰ τὸ μέλι τυγχάνοι πονηρὸν ἐὸν κ. τ. λ. — Sed de Hippocratis imitatione infra plura.

Subiungo his ea, quae sequuntur: primum quidem quod capite 56. de bobus dicitur cum citatione versus illius, qui Homero tribuitur, sed qui in Homero non occurrit, item indicium est Hippocratem non scripsisse hunc librum. Non quia Hippocrates non potuerit falli in versus citatione, sed quia ipsa illa versus alicuius citatio ab Hippocratis scribendi ratione et mente omni est quam alienissima. Alterum, quod nunc specto, hoc est: capite 101. sermo est de Amazonidibus, uti eas appellat, et narrationi suae, quam μυθολογεῖσθαι dicit, subiungit: εἰ μὲν οὖν ἀληθέα ταῦτά ἐστι ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα. Iam vero quaero, quomodo haec congruant cum iis, quae cap. 24. libri de aëre, aquis locis leguntur, si hunc librum et opus chirurgicum nostrum eidem scriptori, eique Hippocrati tribuas! — Nempe alter ea tradit, quae ipse observaverat, alter quae fando audiverat.

Sed nunc aliud quid demonstrare conabor: equidem contendo Cnidium auctorem nostrum Hippocratis scripta trivisse et dictionem et locos eius imitatum esse. Exempla dabo sequentia: cap. 7. ἔτι δὲ τάδε χρὴ προσξυνιέναι, cap. 8. προσξυνιέναι δὲ χρή, cap. 20. προσξυνιέναι δὲ χρή, cap. 58. προσξυνιέναι δὲ δεῖ, cap. 62. καὶ τάδε δεῖ προσξυνιέναι, et ibidem aliquanto post προσξυνιέναι δὲ καὶ τάδε χρή, cap. 105. προσξυνιέναι μὲν οὖν καὶ τάδε χρή. — Formula est ex libro de victu acutorum § 52. προσξυνιέναι δὲ δεῖ.

Sed fortasse dices in his concursum non esse fortuitum utriusque scriptoris, non certo demonstrari posse! Quamquam mirum videtur, aliud quid tibi citabo; cap. 31. legis: καὶ μάλα πολλοῦ ἄξιον τοῦτο τὸ μάθημα, εἴ πέρ τι καὶ ἄλλο· τίνι γὰρ οὐκ ἐπικοινωνέει τῶν ἐπικαιροτάτων ἐν ἰητρικῇ οὐ κατὰ τὰ ἕλκεα μόνον, ἀλλὰ καὶ κατὰ ἄλλα πολλὰ νοσήματα, εἰ μή τις φήσειε καὶ τἄλλα νοσήματα ἕλκεα εἶναι· ἔχει γὰρ καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐπιείκειαν. — Manifesto imitatur locum e libro de victu acutorum § 9. φημὶ δὴ πάγκαλον εἶναι τοῦτο τὸ σκέμμα καὶ ἠδελφισμένον τοῖσι πλείστοισι τῶν ἐν τῇ τέχνῃ καὶ ἐπικαιροτάτοισι. — Et quemadmodum haec imitatur, ita sequentibus affirmat tale quid, quod ab Hippocrate sane non exspectas, et profert λόγον, ὃς οὐκ ἔχει ἐπιείκειαν οὐδεμίαν, nam nemo affirmabit τἄλλα νοσήματα ἕλκεα εἶναι!

Nunc puto facilius mihi credes illud προσξυνιέναι ex Hippocratis imitatione profluxisse; itemque διὰ οὖν ταύτας τὰς προφάσιας, quod sub finem capitis 18. occurrit et διὰ ταύτας

οὖν τὰς προφάσιας initio cap. 17. libri de victu acutorum. Tum ἐπαινέω δὲ τοὺς οἰνηροὺς σπλῆνας capite 24. imitatio est loci e cap. 10. libri de v. acut. καὶ ἐπαινέω γε τοὺς προκρίναντας. — Passim (cap. 31. 43. 45. 88. 96. 106. 109.) occurrit ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, quod § 61. libri de v. acut. habetur, ubi legis ἐν κεφαλαίῳ δὲ εἰρῆσθαι. Cap. 48. libri chirurgici nostri legis ἄξιον γὰρ γραφῆς ἐστι et § 7. libri de victu acut. δοκέει δέ μοι ἄξια γραφῆς εἶναι.

Capite 59. libri chirurgici habentur haec: ὅτι οὐδένα οἶδα ὀρθῶς ἰητρεύοντα, ... τοὺς δὲ τἀναντία τοῦ ξυμφέροντος φρονέοντάς τε καὶ ποιέοντας. Libro de v. acut. cap. 26. οἶδα δὲ τοὺς ἰητροὺς τὰ ἐναντιώτατα ἢ ὡς δεῖ ποιέοντας.

Initio capitis 90. ὧν γε ἐγὼ οἶδα est formula Hippocratica ex Ep. I., ubi cap. 16. in fine ἃς καὶ ἐγὼ οἶδα et cap. 20. οὓς καὶ ἐγὼ οἶδα.

Quod capite 97. legimus ἡ δὲ κένωσις κρεμασμὸν μὲν τῇσι πλευρῇσι ποιέει imitationem refert Hippocratici capite 30. de victu acutorum κρέμασθαι γὰρ δοκέει τὰ σπλάγχνα αὐτοῖσι. Sed nota simul quam distent aera lupinis; nam quod apte de visceribus dicit Hipp., idem parum apte de costis s. lateribus noster!

Non audimus in hisce Hippocratem ipsum, sed imitatorem; Cnidiorum et Hippocratis opera eum trivisse constitit. Quodsi etiam plura argumenta requiras, quibus constet scriptorem nostrum recentiorem esse Hippocratis aevo, ecce! proferam indicium ita luculentum, ut ultro illi cedere vel maxime suspicax quisque debeat. In Hippocrateis monumentis venas et arterias non memorari, sed solum φλέβας, res est notissima. Noster utrumque vasorum sanguinem vehentium genus distinguit duobus locis: cap. 93. αἱ δὲ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν κοινωνίαι et cap. 117. τὰ νεῦρα καὶ τὰς σάρκας καὶ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς φλέβας.

Sed, licet plura colligi fortasse possint, plura tamen congerere supersedeo et quid de auctore nostro sentiam his verbis declaro:

Compendii chirurgici, de quo agimus, scriptor ipse artem fecit, fuitque pro sua aetate chirurgus omnino peritus, qui non ostentationis causa praetulit magnificos apparatus prae utilibus, sed hanc nonnullorum aevi sui ἀλαζόνειαν non semel acriter reprehendit. Sollerter artem fecisse videtur et anatomes scientia, quae illo tempore haberi potuit, illi fundamentum fuit, cui chirurgiam superstruxit. Dubium non est, quin ipse corpora tum hominum, tum animalium dissecuerit. Utrum chirurgica sua, quae magnam partem ab aliis tradita accepit, potius a Cnidiis, quam a Cois acceperit, nemo facile noverit. Curandi methodum per medicamenta, diaetam, Cnidiis debet. Hippocratis opera legit et imitatus est in forma orationis, sed ad praestantiam orationis antiquae, quae in Hippocratis scriptis elucet, minime accedit: non semel ineptus est dicendus in singularum dictionum et formularum imitatione: ubi describit apparatus chirurgicos et operationes non semel longe ductis periodis et impedita membrorum consecutione obscurior est quam fuisset si aptius dicendi genus usurpare potuisset. Cuius rei exemplum non dubium tibi praebebit caput trigesimum.

Iam, ut opinor, fere novimus qualis auctoris scriptum pervolverimus. Superest ut de locis videamus, ubi alia sua opera citat.

Persequar vero locos singulos deinceps quemadmodum nobis obferuntur opus pervolventibus: ac primus quidem locus, qui advertit, legitur cap. 9. ubi: τὰ μὲν οὖν, inquit,

τιτρωσκόμενα ἐν ἑλκωσίων μέρεϊ εἰρήσεται ὡς χρὴ ἰητρεύειν. Puto illum respicere ea, quae capite 24. 25. 26. leguntur; saltem locos, ubi de fracturis cum vulnere complicatis egit, et quos in indice, quem confeci, initio huius capitis prolegomenorum, reperies.

Sed paulo post haec habet: *ἀναγκάζειν μὲν χρὴ ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην ἕκαστον, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῇ χειρὶ εἴρηται.* Et tamen nihil est in superioribus de manus digitis scriptum. Quae res non fugit Littréum qui vol. III. p. 107. editionis suae de ea monuit et vere statuit locum indicio esse librum hunc non eodem modo scriptum hodie legi, quo ex auctoris manu profectus sit. Ipsa consecutio rerum omnino mira est h. l.; nam saltus fit ab humero ad pedem. Neque hoc fugit Littréum, qui circa hunc librum maxime ea in re peccavit, quod opinatus est Hippocratis ipsius opus esse. Constat ergo, quod supra iam diximus, ex indice contentorum patere, librum hunc mutilum ad nos pervenisse.

Cap. 57. *πολλῶν δέ*, inquit, *ἔμπειρον δεῖ εἶναι τὸν ἰητρὸν, ἀτὰρ δὴ καὶ ἀνατρίψιος* et dein *ἀλλὰ διοριεῖται ἡμῖν περὶ ἀνατρίψιος ἐν ἄλλῳ λόγῳ.* Num illud *ἐν ἄλλῳ λόγῳ* ad opus *περὶ ἀνατρίψιος* spectet, an ad locum deperditum huius operis ipsius an alius, non facile certo dixeris, sed in postremam opinionem potius quam in illas inclinare me profiteor propter § 17. libri de officina medici.

Cap. vero 59. *ἀλλὰ ἐν ἄλλῳ λόγῳ*, legimus, *περὶ ἀδένων οὐλομελίης γεγράψεται, ὅ τι τέ εἰσι καὶ οἷα ἐν οἵοισι σημαίνουσί τε καὶ δύνανται.* Quae quin ad librum de glandulis referenda sint, negante licet Galeno in commentario, nullus dubito. Nam primum quidem ipsum illud nomen *οὐλομελίη*, — quod ab ipso Hippocrate nemo exspectaverit, — in isto libro legitur; tum vero postea ostendam alias etiam verborum formas minus usitatas utrique operi communes esse, itemque communes esse nostro operi, de quo agimus, cum libro de corde, quem item eundem scriptorem nostrum reliquisse demonstrabo; denique ipse locus, quem nunc adferimus, ad amussim convenit cum iis, quae argumentum faciunt libri de glandulis.

Advertit etiam locus ex capite 78., ubi: *διότι μὲν οὖν*, inquit, *ἐν σπασμοῖσι καὶ τετάνοισι τοῦτο πρῶτον τὸ ἄρθρον σημαίνει ξυντεταμένον καὶ διότι πληγαὶ καίριαι καὶ καροῦσαι αἱ κροταφίτιδες γίγνονται, ἐν ἄλλῳ λόγῳ εἰρήσεται.* Quae quidem ad quem locum e libris Hippocratis nomine hodie inscriptis spectent, non video, adeo ut suspicer ad deperditum aliquod auctoris nostri scriptum esse referenda. Pertinentne forsitan ad opus aliquod anatomicum, cuius fragmenta in libris de corde, de glandulis, fortasse in aliis fragmentis anatomicis possidemus?

Capite 81. Haec scripsit noster: *ἀλλὰ γὰρ περὶ σφακελισμῶν τῶν ξυμπάντων ὀστέων, ἄλλος μακρὸς λόγος λείπεται.* Respicitne caput 117. nobis? an vero aliud quoddam opus deperditum? Estne caput 117. fragmentum tantum *μακροῦ* illius *λόγου*, de quo loquitur? Incertus sum!

Capite 88. legimus: *ὅσα δὲ ὑδατώδεα χωρία ἐστὶ ἢ μύξης πεπληρωμένα καὶ ἐν οἵοισι χωρίοισι ἕκαστα θάνατον φέρει στομούμενα ἢ κατὰ ἀλλοίας βλάβας, περὶ τούτων ἐν ἄλλῳ λόγῳ γεγράψεται.* Fortasse his respicit ipsum illum librum, de quo loqui videtur verbis paulo ante e capite 78. adlatis.

Extremo capite 89.: *ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων*, inquit, *ἐν τοῖσι χρονίοισι κατὰ πνεύμονα*

νοσήμασι εἰρήσεται. Quibus quidem verbis mihi opus aliquod suum deperditum significare videtur. Quin puto ad idem opus deperditum spectare quae extremo capite 98. reperimus scripta: *περὶ δὲ σφακελισμοῦ πλευρῆς ἅμα τῇ τῶν ἐμμότων ἰητρείῃ εἰρήσεται.*

Quod supra ad locum e cap. 78. suspicari me dixi nostrum de anatomicis opus aliquod suum brevi conscribendum respicere, firmatur verbis capitis 93.: *αἱ δὲ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν κοινωνίαι ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδηλώσονται.* Eodemque spectare mihi videntur verba capitis 105.: *πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατὰ τὸ σῶμα τοιαύτας ἀδελφίξιας ἔχει καὶ κατὰ νεύρων ξυντάσιας καὶ κατὰ μυῶν σχήματα καὶ πλέονά τε καὶ πλέονος ἄξια γιγνώσκεσθαι ἢ ὥς τις οἴεται καὶ κατὰ τὴν τοῦ ἐντέρου φύσιν καὶ τὴν τῆς ξυμπάσης κοιλίης καὶ κατὰ τὰς τῶν ὑστερέων πλάνας καὶ ξυντάσιας· ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἑτέρωθι λόγος ἔσται ἠδελφισμένος τοῖσι νῦν λεγομένοισι.*

Quod autem capite 105. legitur: *οἷαι δέ τινές εἰσι αἱ νοῦσοι, ἐν ᾗσι ἐξαρθρέεται τὰ τοιαῦτα, ὕστερον γεγράψεται,* id fere puto spectare ad partes huius operis ipsius deperditas; quamquam certo affirmare non audeo.

Quemadmodum autem supra dixi, qualem quasi imaginem auctoris operis nobis repraesentare liceat, ita brevibus quid de hoc opere sentiam exponam:

Opus hocce chirurgicum, praestans sane veteris artis monumentum, non sine vitiis ad nos pervenit per temporis cursum. Quae in dictionibus singulis, vocabulis singulis, periodis ab aliena manu insertis, corrigendis et tollendis fieri posse videbantur, in adnotatione pertractavimus. Sed certo constare videtur alias partes deësse, alias loco aberravisse; tum si respiciam de plurimis longe magis enucleate agi quam de reliquis, suspicor nos passim excerpta e capitibus nonnullis pro integris relicta habere. De ordine pristino revocando locorum consecutione in mochlico comparatâ cogitavi quidem; sed multum vereor, si quis hac in re aliquid tentaret, ne spe decideret.

Haec igitur de hoc scripto sufficiant.

§ 27.

De mochlico.

Mochlico praemittitur in plerisque editionibus fragmentum anatomici argumenti, quod ab eo seiunxit Lindanus et ad libellum de ossium natura retulit, qua in re illum sequor. Postea de illo loco videbimus, cum ad libellum illum pervenerimus. Nunc dicam tantum fragmentum illud ab argumento Mochlici esse alienum, neque cum hocce quidquam commune habere, nulloque nexu cum eo teneri.

Praesecta illa parte Mochlicus summatim refert locos e libris de articulis et de fractis excerptos, de quorum ratione paucis absolvemus. Colloco autem, quod Littréus etiam facit, statim post libros de fractis et de articulis, ne in editione longe sint remoti a fonte, unde profluxerunt.

Magnum illud opus chirurgicum, unde mochlicus natus est, non integrum, sicuti ab auctore profectum est, ad nos pervenit. Sed sine dubio plura detrimenta accepit hoc compendium. Quum autem illud opus intactum ad nostra tempora non transmissum sit, non

certo constat, si quae res in mochlico occurrant, quae non memorantur in maiore opere, eas in hoc non olim fuisse descriptas. Ut tamen in summa dicam, puto mochlicum excerptum esse e maiore opere a medico, fortasse in proprium usum; hinc probabilis origo deflexionis exiguae eius generis, ut eam librario adscribere vix liceat.

Quomodo titulus μοχλικόν exstiterit, non liquet. Eum si cum argumento libelli conferas, apparet μοχλεύσεως omnino mentionem in eo fieri, sed perbreviter, adeo ut inscriptio argumento libelli non respondeat. Reliquias enim refert mochlicus compendii partis artis chirurgicae, sed non agit de ossium fractorum restitutione vectium ope.

Ac compendii quidem nostri capitibus 1—5. invenimus excerpta e §§ 85. 88. 78., 56 seqq., 61. libri de articulis.

Capitibus vero 6—18. leguntur iisdem verbis illa, quae in maiore opere occurrunt §§ 65—77. Ex capite illo sexto collato cum § 65., sicuti in editionibus, etiam in novissima, legitur, constat postquam mochlicus exstitit in maiore opere peccatum esse a librariis, quippe in vulgato textu § 65. ad παραλλάξαν adscriptum est glossema ἢ παραρθρῆσαν et Ionica forma ἰθύ cessit communi εὐθύ.

Capitulis 19—24. rursus excerpta leguntur e §§ libri de articulis 99., seqq., — 102., seqq., — 104., — 105. 106., — 107. 108., — 125. 118.

Capita 15—27. referunt ipsis verbis §§ 130—132. alterius libri. Caput vero 28. paulo aliter descripta est § 133. Simili modo res se habet in capitulo 29. collato cum § 134. et 30° cum § 135.

In reliquis mochlici partibus supersunt in capitulis 31—33. excerpta ex §§ 110, — 111. 112., — 116.

Caput 34. excerpta refert e § 117., sed quae hic illic miro se habent modo. Caput 35. similia continet ex §§ 96—98.

Capite 36. excerpta legimus e §§ 90. 89., sed vide quae ad postrema adnotavimus.

Caput 37. continet locos non cohaerentes, in quibus distinguere licet talia, quae ducta sunt e §§ 74. 96. 94. 91. 126. 120. 93.

Capiti 38. non respondent loci ex opere chirurgico illo, sed vides locos ex epidd. libris desumptos, saltem in iis obvios.

Capitibus 39—41. hîc illîc excerpta apparent e §§ 62. 56., — 26. 27. 30. 32. librorum de articulis et de fractis.

Sed in postremis illis mochlici partibus multa offendunt, quae pessime mutilata sunt, et fere ad eundem se habent modum, quo loci in Epid. II. et IV. et VI. Dixeris descripta esse e libro, qui magnam partem prae vetustate legi non amplius potuerit, ita ut librarius ea, quae discernere valebat, statim inter se coniungeret, quasi nihil omisisset; quo facto exstitit farrago, quam tuto abieceris.

Mihi summatim hic libellus illi, qui accuratiorem horum scriptorum medicorum cognitionem sibi comparare velit, sane non negligendus videtur. Sed ille, qui historiam huius temporis concinnare nobis velit et chirurgiam veterem novisse, tuto intra fines librorum de fractis articulisque se continebit, hunc salvere iubebit.

Haec de mochlico.

§ 28.

De libris de glandulis et de corde.

Horum libellorum argumentum titulo aperte significatur: continent alter descriptionem anatomicam, physiologicam et pathologicam glandularum, — alter anatomicam et physiologicam descriptionem cordis.

Liber de glandulis non ab Hippocrate conscriptus dicitur a Gal. in comm. ad librum de articulis (p. 379. ed. Kühn.): nempe ad locum, ubi supra in his prolegomenis vidimus auctorem libri de articulis promittere se *περὶ ἀδένων οὐλομελίης* esse expositurum, *οὐ μήν*, inquit, *διασώζεταί γε τοιοῦτον βιβλίον Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης· ἀλλά τις τῶν νεωτέρων Ἱπποκρατείων ἔγραψε μικρὸν βιβλίδιον ἐπιγράψας Ἱπποκράτους περὶ ἀδένων οὐλομελίης, ὃ καὶ τῇ λέξει καὶ τῇ διανοίᾳ λείπεται πάμπολυ τῶν γνησίων Ἱπποκράτους συγγραμμάτων, οὐ μὴν ἐμνημόνευσέ τις περὶ αὐτοῦ τῶν ἔμπροσθεν ἰατρῶν, ἀλλ' οὐδ' οἱ τοὺς πίνακας ποιήσαντες ἴσασι τὸ βιβλίον.*

Quod ad postremum hoc attinet, de quo Galenus loquitur, mirum quid observare licet: scilicet neque Erotianus meminit libelli de glandulis in catalogo suo scriptorum Hippocratis; at idem tamen ex initio capituli 12[i] libri de glandulis exponit *λύματα) καθάρματα*! Unde liquet Galeno affirmanti libellum illum nemini olim fuisse cognitum fidem haberi non posse.

Discimus simul a Galeno eius inscriptionem non fuisse solum hodiernam *περὶ ἀδένων*, sed *περὶ ἀδένων οὐλομελίης.*

Tum quod maximi momenti est Galenus librum de articulis non ab eodem viro conscriptum esse contendit, a quo libellus de glandulis. Qua in re illum sequitur Littréus. Uterque opus illud magnum chirurgicum Hippocrati ipsi, hoc vero opusculum recentiori tribuit. Vidimus autem supra in his prolegomenis libros de fractis et de articulis Hippocrati acceptos referri non debere. Nunc autem primum ostendere conabor librum de glandulis ipsum illud ab auctore librorum illorum promissum scriptum esse.

Quod ut demonstrem redeo ad auctoris libri de articulis verba e § 59.: *ἀλλὰ ἐν ἄλλῳ λόγῳ περὶ ἀδένων οὐλομελίης γεγράψεται, οἷά τέ ἐστι καὶ οἷα ἐν οἵοισι σημαίνουσί τε καὶ δύνανται*, quae si conferas cum initio libri de glandulis: *περὶ δὲ ἀδένων οὐλομελίης ὧδε ἔχει*, mirum esset, si utroque loco illud nomen *οὐλομελίη*, fortasse melius *οὐλομέλεια*, usurparetur, nec tamen libellus noster esset ipsum illud opus promissum. — Tum vero argumentum libelli de glandulis accurate definitum est verbis *οἷά τέ ἐστι καὶ οἷα ἐν οἵοισι σημαίνουσί τε καὶ δύνανται*; de quibus omnibus singulatim in libello, de quo agimus, exponitur.

Sed praeterea, licet in argumenti diversitate, dictionum similitudo inter libellum nostrum et magnum illud opus chirurgicum, non ita frequenter appareat, in aliis tamen nonnullis, perinde atque in usu nominis *οὐλομέλεια* observatur omnino. Ita § 3. libelli de gland. *ἀδένες δέ*, inquit, *ὕπεισι ἐν τῷ σώματι πλείονες κ. τ. λ.* et cap. 59. libri de articulis: *ἀδένες ὕπεισι ἢ ἐλάσσους, ἢ μείζους πᾶσι ὑπὸ τῇ μασχάλῃ, πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τοῦ σώματος.* — Tum verbum *ἀξυνετέειν* § 14. libri de glandulis occurrit, quemadmodum legi cap. 25. libri de fractis et articulis supra in his prolegomenis iam monui. Porro *ἐξαρύωσι*

§ 3. et ἐξαρύηται § 12. libelli nostri legimus, idem autem verbum occurrit libro de fractis § 5. 48. Cap. 82. libri de artic. ἀλλ' οὐ βούλομαι ἀποπλανᾶν τὸν λόγον, quae formula iisdem verbis recurrit § 7. libri de glandulis. Cap. 83. libri de articulis ὁ ἐπιδεδεμένος κορίσκεται § 6. libri de glandulis de renibus κορίσκονται πολλῆς ὑγρασίης.

His ego indiciis conficio libellum de glandulis omnino esse illud de hac materie promissum opus ab auctore libri de articulis et re ipsa ab illo conscriptum.

De libro de corde primum dicam eum apud Erotianum non memorari: sed Foësius ad experimentum § 2. descriptum adposuit locum Galeni e fine libri VIII. de placitis Hippocratis et Platonis, ubi: ἀλλ' εἰ καὶ ζῷον, inquit, ὅ τι ἂν ἐθελήσῃς, διψῆσαι ποιήσεις, ὡς κεχρωσμένον ὕδωρ ὑπομεῖναι πιεῖν, εἰ δοίης, εἴτε κυανῷ χρώματι χρώσας, εἴτε μίλτῳ, εἶτ' εὐθέως σφάξας ἀνατέμοις, εὑρήσεις κεχρωσμένον τὸν πνεύμονα. δῆλον οὖν ἐστιν, ὅτι φέρεταί τι τοῦ πόματος εἰς αὐτόν. Unde conficiunt Galenum librum de corde novisse et, licet eum non appellaverit, tamen sua inde hausisse Foësius et Littréus, qua de re nemo facile dissentiet.

Sed iuvat iam demonstrare librum de corde ab eodem auctore esse profectum, a quo librum de glandulis conscriptum esse dixi, i. e. ab auctore librorum de fractis et de articulis. Utar indiciis ex orationis convenientia petitis. Ac statim quidem hic mihi se obferunt verba capitis 8. sub finem: τὴν μὲν γὰρ καρδίην ἴδοις ἂν ῥιπταζομένην οὐλομελῆ. Est hoc aliquid. Illud οὐλομελής, οὐλομέλεια occurrit in libro de articulis, in libello de glandulis, in libello de corde! Sed occurrit insuper in libro περὶ τροφῆς § 22., et in epist. Democriti ad Hipp., sub finem. Verum liber περὶ τροφῆς forma sua toto coelo differt a tribus illis aliis et epistolarum auctor imitatus est plura alia et in usum suum convertit permulta e libris Hippocrati illo tempore adscriptis. Itaque licet libellum de corde propter vocabulum illud scriptori libri de articulis vindicandum censeam, non ideo etiam librum περὶ τροφῆς et epistolam illam, sive epistolas omnes illi etiam tribueris.

At plura sunt: arteriae et venae distinguuntur manifesto cum in libro de articulis, tum in libro de corde; ad quam rem postea redibo, nunc pergo in orationis similitudine.

§ 4. libri de glandulis legis ὥστε ὅκου τελματώδεα, ἐκεῖ καὶ ἀδένες· σημεῖον, — ὅκου ἀδὴν ἐκεῖ καὶ τρίχες: — § vero 2. libri de corde: οὐκ ἂν διήσει (διείη?) μεῖζον ποτοῦ οὐδέν· σημήϊον τοῦτο· ἦν γὰρ κ. τ. λ. — Sed praeterea libro de gland. § 4. legis: τό τε περισσὸν καὶ ἐκβρασσόμενον ἐπὶ τὰς ἐσχατιάς; — libro de corde § 4. οὐδὲ τῆς καρδίης νέμεται τὴν ἐσχατιήν. — Porro § 4. libri de gland. legis ῥηΐδια ἐς περιουσίην ὑγροῦ. et occurrit in lib. de corde § 11. καθαρῇ καὶ φωτοειδέϊ περιουσίῃ γεγονυίῃ ἐκ τῆς διακρίσιος τοῦ αἵματος.

Eae notae, quae ex usu nominum οὐλομελῆ, ἐσχατιή et περιουσίη eo nexu, quo in libro utroque occurrit, petuntur, mihi certum reddunt utrumque libellum ab eadem esse manu et deberi auctori magni illius operis chirurgici, quem ante vidimus ad opera aut operum locos, quos de rebus anatomicis conscripsit, lectorem dimittere. Quin non negligendum verbum κληΐσκεται § 8. libri de corde et κληΐζουσι cap. 90. libri de articulis.

Videtur autem auctor noster novisse scripta alia, quae in sylloge Hippocratea supersunt, videturque iis usus esse; qua de re item aliquid adnotare lubet.

Capite 11. seqq. libelli de glandulis sermo est de septem fluxionibus de capite stillantibus, qui loci in memoriam revocant locum e libro de locis in homine, de quo monui in prolegomenis ad vol. II. p. LXXIII. — Ibidem vero p. LXXVII citavi ad ἀλλοίας κακίας in libro de locis in homine, illud δυ' ἔστον κακία e § 12. libelli de glandulis. Vel oratio sola plane diversa docet libros, de quibus nunc agimus, non esse conscriptos ab eodem viro, qui librum de locis in homine composuit. Credo vero illorum auctorem ex hoc libro et doctrinam de septem fluxionibus et nomen κακία duxisse, quod quoad sciam duobus locis citatis tantum in hac sylloge medicorum veterum occurrit. Nempe videbimus alios quoque libros esse, unde sua noster duxisse videtur.

Capitulo 16. libri de glandulis procul dubio occurrunt talia, quae ducta sunt e capite 21. libri de natura pueri. Sed certum est eorum librorum seriem, ad quam referri debet liber de natura pueri, non esse conscriptam ab auctore, de quo iam agimus; nam in libro IV. de morbis legimus demonstrationem potum non ad pulmonem, sed ad ventriculum demitti; noster vero cap. 2. libelli de corde potus exiguam partem etiam ad asperam arteriam devehi docet, de qua re Galenum cum eo consentire loco supra adlato vidimus.

Redeo autem ad id, quod paulo ante attigi, nempe ad vasorum sanguiferorum distinctionem in venas et arterias, quae sine ulla controversia legitur § 93. libri de articulis verbis in his prolegomenis adlatis, ubi de hoc libro egimus. Sed manifesto etiam libro de corde § 11. auctor noster memorat arteriae aortae per abdomen distributionem. Quibus observatis verbulo moneo de iis, quae p. XXXVIII prolegomenorum ad vol. II. dixi de loco de auriculis cordis. Nimirum si modum, quo ista res memoratur in libro de morbo sacro, respicias, inde efficias eo loco librum de corde isti auctori ob mentem obversatum esse. Et tamen in libello de morbo sacro arteriae et venae non memorantur singulatim, sed τῶν φλεβῶν tantum fit mentio. Itaque quum probabile sit librum, in quo utrumque vasorum genus distinguatur, esse recentiorem illo, in quo solum φλεβῶν mentio fiat; rursus quaerere cogor, num verum re ipsa sit, quod ibi dubitanter proposui, auctorem libri de morbo sacro locum e libro de corde respicere? Nempe fieri possit, ut auctor τοῦ περὶ ἱρῆς νούσου ex alio libro illam sententiam de auriculis cordis hauriret, e quo fortasse scriptor noster de corde item eam duxerit. Sed fieri etiam possit, ut scriptor libri de morbo sacro re ipsa respiciat librum de corde, ut inde sententiam de auriculis cordis duceret, nec tamen admitteret vel perspectam haberet duplicis generis vasorum sanguiferorum distinctionem.

Haec hactemus de libellis de glandulis et de corde.

§ 29.

De libro de officina medici.

Galenum audire iuvat in praefatione ad commentarium in hunc librum dicentem: *ἐπέγραψεν αὐτὸ κατ' ἰητρεῖον. ἄμεινον δὲ ἦν περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον ἐπιγεγράφθαι, καθάπερ ἔνιοι τὸ Διοκλέους ἐπιγράφουσι καὶ Φιλοτίμου καὶ Μαντίου. γεγραφότων γὰρ καὶ τούτων τῶν ἀνδρῶν εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἐν ἑκάστῳ βιβλίῳ* (*ἐν ἑκάστου βιβλίον?*) *ἐν μὲν*

τοῖς πλείστοις ἡ ἐπιγραφὴ χωρὶς τῆς προθέσεώς ἐστι καὶ τοῦ ἄρθρου κατ' ἰητρεῖον ἐπιγεγραμμένων αὐτῶν, ἐν ὀλίγοις δὲ σύν τε τῇ προθέσει καὶ τῷ ἄρθρῳ περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον. ἀλλὰ τὰ μὲν τούτων βιβλία πλείονα θεωρήματα διδάσκει, τὸ δὲ Ἱπποκράτους μετὰ τὸν κατάλογον ἐξ ὧν ἡ χειρουργία συμπληροῦται τὸν περὶ τῆς ἐπιδέσεως λόγον διέρχεται, τοῦτο πρῶτον ἀξιοῦντος ἀσκεῖσθαι τἀνδρός.

Quae in postremis his dicit de argumento libri, vera sunt: *κατάλογος ἐξ ὧν ἡ χειρουργία συμπληροῦται* continetur capitibus prioribus sex, reliquis *διέρχεται τὸν περὶ τῆς ἐπιδέσεως λόγον.* Et haec quidem postea eò rediturus nunc sibi relinquo, ut ad alium Galeni locum e comm. ad librum de fractis nos convertamus.

Scilicet p. 323. ed. Kühn., p. 525. ed. Basil., e qua partem loci describo: *περὶ δὲ τῶν κατηγμάτων*, inquit, *ἄξιον ἐπισημήνασθαι τοσοῦτον, ὡς πλειστάκις ὀνομάζων οὕτως αὐτὰ, σπανιάκις δέ που γράψας ἀγμὸς, τὴν ἐπιγραφὴν* (nempe inscriptionem *περὶ ἀγμῶν*) *ἐποιήσατο κατὰ τὸ σπάνιον.* Tum pergit: *ὅθεν ἔνιοί φασιν οὐδὲ διῃρῆσθαι πρὸς Ἱπποκράτους αὐτοῦ τὰ συγγράμματα, γραφῆναι δὲ ἓν ὅλον ἄμφω, προσκειμένου τῷ νῦν ἡμῖν προκειμένῳ βιβλίῳ* (i. e. *τῷ περὶ ἀγμῶν*) *τοῦ περὶ ἄρθρων ἐπιγεγραμμένου. διαιρεθῆναι δὲ ὕστερον ὑπό τινος εἰς δύο διὰ τὸ μέγεθος, ἤνικα δ' ἦν ἓν ἄμφω, κοινὸν καὶ τὸ ἐπίγραμμα αὐτοῖς εἶναι τὴν κατ' ἰητρεῖον φωνήν· καὶ τούτου δ' αὐτοῦ πειρῶνται φέρειν μαρτυρίαν κακῶς, ἅτε παλαιὸν ἄνδρα λέγοντες, τοῦ πρώτου τῶν* (*τῶν* dele) *Ἱπποκράτους τοῦ Γνωσιδίκου υἱέως ἓν εἶναι σύγγραμμα τὸ κατ' ἰητρεῖον. οὐ γὰρ δὴ τὸ νῦν οὕτως ἐπιγεγραμμένον βιβλίδιον μικρὸν ὅπερ* (verum hocce *ὅπερ* delendum est, nisi desint quaedam) *ὁ μέγας Ἱπποκράτης ἔγραψε, ὃς ἔδοξεν ἐν αὐτοῖς* (*τοῖς* adde) *Ἕλλησιν ἄριστος ἰατρός τε καὶ συγγραφεύς· ἀλλ' ἐπειδὴ περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον πραττομένων ἐν τούτοις* (*τοῖς* adde) *δύο βιβλίοις ὁ λόγος αὐτῷ γίνεται, διὰ τοῦτ' ἐπιγραφῆναι κατ' ἰητρεῖον αὐτά φασι, διὰ ταὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ τὴν τῆς διδασκαλίας τάξιν οὐκ ἀκριβῶς ἔχειν.*

Quae ex hoc loco corrupto licet discimus partim ad libros, quos in unum coniunximus, et de quibus § 26. prolegomenorum diximus, spectant, partim eò ut de hac scriptiuncula melius iudicare liceat. De quibus antequam dicam, observo notatu dignum esse quod de librorum titulis monet Galenus. Nimirum quod loco, initio huius § citato dicit, *καθάπερ ἔνιοι τὸ Διοκλέους ἐπιγράφουσι*, cum paulo ante dicit *ἐπέγραψεν αὐτὸ κατ' ἰητρεῖον*, indicio est veteres titulos librorum subinde mutavisse, aliosque quam quos ab auctoribus acceperant iis indidisse. Unde partim intelligimus inscriptionum diversitates, quas v. c. in libris de victu acutorum, de aëre, aquis, locis, animadvertimus; licet haec res partim etiam librariis debeatur, quod abunde ex inscriptionibus in hac sylloge medicorum nobis constitit.

Sed pergimus dicere de Galeno et libris chirurgicis, de quibus locis laudatis agit.

Quod Pergamenus de libri *περὶ ἀγμῶν* inscriptione dicit, facile intelligimus, quia sine dubio tam ille titulus quam alterius partis titulus *περὶ ἄρθρων* sunt recentes. Recte viderunt illi veteres unum opus esse duo illa scripta, licet miro modo nonnulli existiment Hippocrate antiquius esse, dum constat omnino esse recentius. Quod veteres nonnulli Galeno teste dicebant illud opus unum inscriptum fuisse *κατ' ἰητρεῖον*, coniectura esse videtur, ad quam postea redimus, sed quae, si libros de fractis et articulis solum respiciamus, partim tantum est probabilis. Opus enim, quod illa aetate *κατ' ἰητρεῖον* inscriberetur, plura continere debuit

quam quae in libris de fractis et de articulis sunt relicta. Sed fieri tamen possit, ut re vera opus aliquod magnum chirurgicum olim fuerit eiusdem auctoris, cuius partes tantum in libris illis supersint. Nempe eiusmodi quid negare non ausim, quum neque principium, neque finis librorum illorum, quos in unum coniunximus, sit eiusmodi, ut confidenter affirmes principium esse operis integri, aut integri operis conclusionem; quin de fine certo affirmare licet eum non esse operis alicuius conclusionem.

Iam vero redimus ad libellum nostrum: Nexum non dubium animadvertere licet inter hunc librum et eum, qui de fractis et articulis audit. In adnotatione ad libelli *κατ' ἰητρεῖον* § 18[am] iam citavi cap. 5. et 6. libri de fractis ad locos, qui inde ducti aut illis saltem similes sunt. Ad libelli nostri verba § 3. obvia: *ἑστεῶτα δὲ, ἰδεῖν μὲν ἐπ' ἀμφοτέρων ἐξ ἴσου ἅλις, δρῆν δὲ τῷ ἑτέρῳ ἐπιβεβαότα, μὴ τῷ κατὰ τὴν δρῶσαν χεῖρα* operae pretium est conferre locum e cap. 8. libri de fractis: *ὁ δὲ ἰητρὸς ὀρθὸς μὲν ἐὼν χειριζέτω, τὸν ἕτερον πόδα ἐπὶ ὑψηλοτέρου τινὸς ἔχων.* Illo loco praeceptum habemus universale, altero eius applicationem in repositione brachii fracti. Itaque tum in primis illis capitibus, tum in posterioribus nexus cum libro illo maiore chirurgico apparet. Sed praeterea technicae dictiones et voces similes ubivis apparent. Exempli gratia cito e § 8. formam *πίεξις*, de qua in prolegomenis supra iam monui, et verbum *ἡρμάσθαι*, quod saepius in libris de fractis et articulis recurrit. Universa orationis forma ita differt, ut in libello, de quo agimus, orationem epitomes audiamus; in maioris operis partibus plerisque prolixum sermonem medici ample de iis, quae tractat, agentis. Est hoc sane aliquid, quod ad rectum iudicium de eo ferendum facit. Ista compendiosa orationis forma apparet statim initio. Ipsum vero illud principium ab eiusmodi rebus ducitur, quae omnino principium operis *περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον* esse potuerunt. Ceterum, quum deperditus sit liber, unde excerpta esse probabile est, de modo quo res ibi propositae fuerint, in tanta excerpti brevitate iudicium est dubium. Sequuntur dein talia, quae aliquanto melius intelliguntur.

Sed opusculum non est integrum; supra iam dixi id non continere omnia, quae in opere *περὶ τῶν κατ' ἰητρεῖον* exspectaveris, etiamsi tantum de apparatu chirurgico fuisset expositum. Ipse vero noster epitomes auctor cap. 5.: *ὄργανα μέν*, inquit, *καὶ ὅτε καὶ οἵως εἰρήσεται*, quod indicio est deësse talia, de quibus re vera noster exposuit; nam *περὶ ὀργάνων* in sequentibus nihil.

In prolegomenis supra audivimus auctorem libri de fractis dicentem: *διοριεῖται ἡμῖν περὶ ἀνατρίψιος ἐν ἄλλῳ λόγῳ.* In libello nostro § 17. *ἀνάτριψις*, inquit auctor, *δύναται λῦσαι, δῆσαι, σαρκῶσαι, μινυθῆσαι κ. τ. λ.* Non est sane in his concursus fortuitus.

Ne longior sim, huc redit mea de hac scriptiuncula sententia: Epitome esse videtur alius operis maioris, quod conscriptum esse debet ab eodem viro, qui maiorem librum de fractis et articulis composuit. Compendium illud primis duobus capitulis maxime interpolatione laborare videtur, quae aliis locis item observatur; in seqq. plura occurrunt, quae intelliguntur et satis bene descripta videntur; extremis suis partibus pessime corruptum est; integrum non esse manifesto ostendimus. Non plane a vero aliena videtur opinio, opus, e quo haec excerpta sint, saltem quod attinet ad prima libelli capita, praemissum fuisse illis, quae in libris de fractis et articulis leguntur. Minime vero absurda est veterum opinio, de qua supra diximus, fuisse opus aliquod antiquum *κατ' ἰητρεῖον* inscriptum, a recentioris tamen quam Hippocratis

aevi medico compositum, cuius membra supersint in maiore illo opere chirurgico. Fieri potuit ut aliae eiusdem operis partes olim materiem praeberent, unde nisi omnia, at multa saltem sint ducta, quae hodie in libello *κατ' ἰητρεῖον* legimus.

§ 30.

De libro de natura ossium.

Hunc libellum a me in partes quinque divisum esse vides L. B., de qua distributione et partium singularum ratione et inter se nexu et discrepantia infra dicam. Primum vero me ad Galenum converto.

Tenendum Galenum hanc scriptiunculam citare nomine *τῶν προκειμένων* (non *προσκειμένων*) *τῷ μοχλικῷ*. Ipsi autem loci inspiciendi sunt. *Κοτυλίδα*, inquit, — *τὴν κοτύλην τοῦ ἰσχίου ἔν τε τοῖς προκειμένοις τῷ μοχλικῷ κἀν τῷ δευτέρῳ περὶ νούσων τῷ μείζονι. κοτυληδόνας δὲ, τὰ στόματα τῶν εἰς τὰς μήτρας καθηκόντων ἀγγείων, ὡς κἀν τοῖς περὶ τῆς Ἱπποκράτους ἀνατομῆς ἀποδέδεικται.* Puto illum respicere locum e § 4. ubi *κοτυλίδα* dedi, licet vulgo *κοτυληδόνα* legatur, quod sine dubio auctor non scripsit. Legimus quidem § 17. *πρὸς δὲ τοῦ γλουτοῦ τῇ κοτυλίδι τοῦ μηροῦ*, ubi mss. ferunt *κοτυληδόνι* et Littr. e Galeni l. l. reposuit *κοτυλίδι*, sed hunc locum Galenum non respicere credo, quia nomen in accusativo citat, ita ut manifesto ex altero supra citato loco glossa desumpta sit, quod tamen non impedit, quo minus cum Littréo *κοτυλίδι*, aut si malis *κοτύλῃ* legere oporteat, nam *κοτυληδών* aliud quid, sicuti recte docet Galenus.

Hic autem habet etiam glossam: *παραστάτας· — τὰς ἐπιδιδυμίδας ἐν τῷ περὶ φλεβῶν, ὃ προκεῖται τῷ μοχλικῷ.* Nomen occurrit § 15.; ipsa interpretatio num vera sit nec ne, non discerno, sed advertit titulus *περὶ φλεβῶν*, sub quo haec citantur, tum advertit locus, unde desumta sit glossa. Nam probabile est, omnia quae hoc libello comprehenduntur, Galeni tempore praemissa fuisse mochlico; non illam partem solum, quae terminatur ultimo verbo § 1. voce *περαίνεται*, et quae in editionibus typis expressis nostrae aetatis mochlico praemitti solet, sequentibus libellum separatum *περὶ ὀστέων φύσιος* titulo efficientibus. Ab hac ratione deflexit Lindanus, qui omnia a mochlico seiunxit; e § 1. et parte § secundae nobis, quae concluditur verbis *ἐν τῇ ὀσφύϊ πέντε*, fecit libellum unum *περὶ ὀστέων φύσιος*, et e seqq. omnibus initio facto a verbis § secundae *τὸ δὲ σπέρμα* composuit alterum libellum seorsim sub titulo *περὶ φλεβῶν.* Quam rationem quare non sequar, patebit ex iis, quae iamiam dicturus sum.

Nempe nunc videndum est de fragmentis, quae distinguimus, ut quorsum referenda sint, quomodo inter se conveniant, discrepent, appareat.

Primum vero partes indicabo, quarum origo certo demonstrari potest: Fragmentum secundum refert Syennesis Cyprii descriptionem venarum apud Aristotelem; de qua re dixi in adn., ita ut de huius fragmenti origine certo testimonio constet.

Fragmentum tertium § 10. idem illud est, quod in medio libro de natura hominis legitur et de quo in prolegomenis § 15. vidimus. Est Polybi descriptio venarum, quam

Aristoteles item nobis servavit. Neque de hoc loco plura dicam; origo quae sit, certo constat.

Fragmentum quartum § 11. est eadem illa venarum descriptio, quam epid. II. sect. 4. § 1. 2. (p. 495. vol. I.) legimus, cuius auctor incertus quidem, sed de quo tamen mihi innotuisse puto talia, quae ceteros, qui de his rebus egerunt, latuerint.

Nimirum, me iudice, non sine causa pars horum fragmentorum cum mochlico fuit coniuncta; nam fragmentum primum eiusdem, cuius mochlicon et liber de fractis et articulis, originis est; quartum vero fragmentum nostrum ab eadem esse manu opinor, a qua primum illud et libri, quibuscum coniunctum id esse dixi.

Alius contra originis est fragmentum quintum, de quo tamen nihil mihi innotuit, nisi unum hoc, seiungendum esse a reliquis et ortum incertum esse.

Itaque primum iam dicam, quare fragmentum primum cum libris, quos dixi, cohaerere mihi videatur.

In libro de fractis et de articulis hîc illic inseruntur inter chirurgica descriptiones partium anatomicae. Ad descriptionem ossium cruris initio § 1. fragmentorum, de quibus agimus, iam in adn. contulimus § 12. libri de fractis. Cum ampla descriptione spinae dorsi, quam legimus cap. 93. libri chirurgici convenit illa, quam § 1. in fragmento nostro primo legimus. In illa spinae dorsi descriptione mentio fit *τοῦ μεγάλου σπονδύλου τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων*, eiusdemque fit mentio § 1. fragmentorum nostrorum. Ibidem sermo est de magna vertebra in infima spinae parte, cuius etiam meminit auctor fragmenti primi § 1. Pelvim autem totam esse hanc magnam vertebram certo constat e verbis § 2., *οἱ δὲ κατὰ κενεῶνας* (*σπονδύλοι*) *ἐκτὸς ἐν ᾧ τὰ ἰσχία, ἐν τῇ ὀσφύϊ πέντε.*

Novimus scriptorem libri de articulis § 93. arterias et venas distinguere, eum non solum appellare *φλέβας* vasa sanguifera. In fine § 2. fragmenti primi sine dubio arteria aorta abdominalis nomine *ἀρτηρίης* nuncupatur; *τῶν φλεβῶν* aliis locis facta est mentio. Capitulo 8. fragmentorum manifesto arteria aorta abdominalis et vena cava inferior memorantur verbis: *ἔστι δὲ κατὰ μὲν ὀσφὺν ἄνω ἡ ἀρτηρίη, ὑποκάτω δὲ ἡ αἱμόρροος, ἡ ἀπὸ τοῦ ἥπατος διὰ φρενῶν ἐλθοῦσα.*

Itaque puto me non levibus argumentis permotum statuere primum fragmentum coniunctum esse cum libris de fractis et articulis, mochlico, ceteris, quos cum illis e communi fonte demanasse supra ostendimus. Qua de re antequam plura dicam, nunc ostendam fragmentum quartum cum iisdem libris chirurgicis et cum primo fragmento coniunctum esse.

Statim initio § 11. legimus *μέχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου κάτωθεν*, itaque pelvis eo nomine perinde ac locis, de quibus supra vidimus, memoratur. Descriptio venae *ἡπατίτιδος*, quae *μετέωρος δι' ἥπατος καὶ διὰ φρενῶν ἐς καρδίην* pergere dicitur ibidem, plane convenit cum ea, quam supra citavimus, ubi ista *αἱμόρροος* appellatur *ἡ ἀπὸ τοῦ ἥπατος διὰ φρενῶν ἐλθοῦσα.*

Quin quod in media illa § undecima dicit auctor fragmenti quarti: *δισσαὶ δ' ἀπὸ κληΐδων ἡ μὲν ἔνθεν, ἡ δὲ ἔνθεν ὑπὸ στῆθος ἐς ἦτρον, ὅπῃ δὲ ἐντεῦθεν οὔπω εἶδον*, — docet eum ipsam naturam rerum suis oculis observare studuisse, non aliorum opiniones descripsisse. Quid autem? § 2. fragmenti primi tradit primum numerum viginti vertebrarum dorsi, dein:

ἃ δ' ἡμεῖς, inquit, *αὐτοὶ ἐξ ἀνθρώπου ὀστέων κατεμάθομεν, σπόνδυλοι . . . οἱ . . . . κατὰ τὰς πλευρὰς ὅσαι περ αἱ πλευραὶ, δώδεκα.* Ecce! sine dubio idem auditur utroque loco anatomes studiosus et ab ipsa natura discere cupiens et cuius loci in libros spurios epid. aberrarunt duo, — alter de venis in ep. II. l. l. obvius, alter de colo intestino in ep. VI., quemadmodum in adn. significavimus.

Puto igitur coniunctionem inter fragmentum quartum et primum non dubiam apparere, adeoque de quarti nexu cum libris chirurgicis et anatomicis de quibus antea vidimus, abunde constare.

Audivimus in prolegomenis supra auctorem libri de fractis et articulis lectores dimittentem ad libros suos vel locos de rebus anatomicis agentes. Horum sive scriptorum, sive locorum reliquias in hisce superesse puto fragmentis. Ceterum de forma pristina iudicium ex his proferre non est facile, quin neminem posse opinor; sed operae pretium saltem est certo originem communem fragmenti primi et quarti et coniunctionem inter utrumque et nexum cum opere maiore illo chirurgico, iisque quae cum hoc ipso cohaerere vidimus supra, ostendisse et certis notis demonstravisse.

Superest fragmentum quintum: pauca vero sufficient ut ostendam hoc alius esse originis: oratio ipsa statim luculenter docebit. Percurramus igitur locos eius et notemus, quod advertat.

Ad rem, quam nunc agimus, nihil facit, sed advertit § 12. sententia *κύκλου γὰρ γεγενημένου ἀρχὴ οὐχ εὑρέθη*, quippe statim in memoriam revocat alteram e principio libri de locis in homine *κύκλου γὰρ γραφέντος ἀρχὴ οὐχ εὑρέθη.*

Dictio, qualis § 13. *ἐνερρίζωκε πολλὰ καὶ λεπτὰ φλεβία*, in fragmento primo et quarto non occurrit, in hoc fragmento eadem aut affines saepius leguntur.

In extrema § 13. invenimus *ἐντεῦθεν δὲ ἀπορρέουσα (ἡ φλὲψ) δι' ὅλου ἀνὰ τὴν χεῖρα πολυπλάνως ἐρρίζωται.* Illud *ἀπορρέειν* de vena insuetum et huic scriptori peculiare.

Aspera arteria a venis originem ducere dicitur principio § 14., quod non exspectas a fragmenti primi auctore. Pulmo paulo post appellatur ab auctore *τῶν ἐσιόντων ὑγρῶν νομεύς*, quod item a scriptore capituli secundi fragmenti primi alienum, modo relegas locum.

§ 15. *διὰ δὲ τῶν σπονδύλων πυκνοῖσι φλεβίοισι ἐς τὸν νωτιαῖον μυελὸν ἐγκισσεύεται* dictio est huic scriptori plane propria, quae apud alios non reperitur.

Ibidem *νενευρῶσθαι* de vena usurpatur: *ἔπειτα (ἡ φλὲψ αὕτη) νενεύρωται πρὸς τὸν ἀρχόν.*

Memorat ibidem *τοὺς παραστάτας*, qui quae partes esse debeant mihi non constat, licet Galenus epididymides esse affirmet; est autem nomen *ἅπαξ εἰρημένον* in his scriptis.

Principio § 16. verbum *προσκεκαύληκε* item huic scriptori proprium occurrit, ipsum locum inspice!

In eadem § *ἰθυπόρηκε* et *νευροπάχης* occurrunt huic scriptori propria.

Sermo est § 17. de vena, quae *τὰς πλευρὰς διαπέπλοχε*; item de alia, quae *τῇ κοτυλίδι τοῦ μηροῦ ἐστετρύπηκε φλέβα*; — tum de alia, quae *διὰ τοῦ ὀστέου τοῦ κνημιαίου ἄκρου σεσυρίγγωκε φλέβα*; — tandem de alia, quae *δυσκρίτους φλέβας μεμήρυκε.* Sunt haec omnia nostro quinto fragmento propria et auctorem a ceterorum scriptore diversum esse testantur.

Patellam eadem § et sequenti fragmenti quinti auctor appellat *τὴν ἐπιγουνίδα*, est autem *ἡ ἐπιμυλίς* scriptori fragmenti primi § 1.

Dictiones quinto fragmento propriae porro notentur e § 18.: *ἀποκεκάρπωκε δὲ καὶ εἰς τὰς ἰγνύας πολυπλόκους φλέβας* et e § 19. *αὐτὴ δὲ ὑποκάτω τοῦ ἥπατος ὑπονησαμένη ἀπέσχισται ἐς φλέβα παχέαν.* Ibidem vena dicitur *διὰ τοῦ ἥπατος πεπλεκτανωμένη.* Legimus *δύο δὲ ἐκπεπλώκασι φλέβες μεταξὺ τῶν δύο λοβῶν τῶν πλατέων.* Paulo post memoratur vena, quae *ἐπὶ τὸ ἦτρον πολλὰς ἀπεπλάνησε φλέβας καὶ τάς τε πλευρὰς καὶ τοὺς σπονδύλους ἐνεκρίκωσε πρὸς τὴν ἄκανθαν καὶ τῇδε παραφυάδας ἐνεφλεβοτόμησε.* Paulo inferius ibi de vena legimus: *ἐντεῦθεν δὲ κατεδύσατο ἐς τὸ ἐντὸς τοῦ σπλῃνὸς καὶ ἠραχνίωκε ἐναίμοισι φλεβίοισι.*

§ 20. loquitur auctor fragmenti quinti de venis, quae *ἐγκεχαλίνωνται περὶ τὰ ὦτα αὐτῆς* (i. e. *τῆς καρδίης.*)

Aut ego fallor, aut fucus iste huic scriptori est proprius, et quamquam scriptor libri de articulis non plane alienus est ab ornatus studio in scribendo, hic noster tamen fragmenti quinti auctor talia habet, quae apud illum frustra quaeris.

Itaque constitit ex his, quae disputavimus, quod sequitur:

Fragmentum I. et IV. sunt reliquiae anatomicae auctoris libri de fractis et articulis, cett.

Fragmentum II. Syennesi Cyprio debetur.

Fragmentum III. Polybi descriptionem venarum refert.

Fragmentum V. incerto auctori debetur et diverso illi a primi et quarti scriptore.

§ 31.

De libris de ulceribus, de haemorrhoïdibus, de fistulis.

Brevem conspectum horum libellorum praemitto, ut dein quid sint, cuiusque originis videamus.

In libro de ulceribus s. vulneribus haec leguntur:

Cap. 1—4. praecepta occurrunt de tractatione ulcerum iisque laborantium; — cap. 5. de anni temporum in sanatione vulnerum commodis et incommodis agitur; — cap. 6—10. de nonnullis curationem vulnerum retardantibus, difficiliorem reddentibus. Capitibus 11—23. formulae medicinales remediorum ad ulcera adhibendorum describuntur. — Cap. 24. de sanguinis adfluxu ad ulcus, quo sanatio impediatur, et de mali curatione exponitur; — cap. 25. de varice in anteriore tibiae parte; — cap. 26. de venae sectione et sanguine post venae sectionem effluere pergente ac therapeia rei; capite tandem 27. sermo est de cucurbitae administratione.

In libello de haemorrhoïdibus capite 1. agitur de aetiologia morbi, sequentibus vero de curatione, cuius plures deinceps methodi traduntur. Ultimo capite 9. de haemorrhoïdibus in muliere curandis sermo est.

In libello de fistulis continentur nonnulla de fistulis ani, aliisque huius regionis vitiis. Capite primo quomodo fistulae ani nascantur docet auctor; deinceps methodi plures sanandi describuntur capitulis sequentibus, usque ad cap. 7., ubi de recti inflammatione agitur; —

§ 8. de urinae stillicidio eiusque therapeia exponitur; — § 9. de ani prolapsu; — § 10. tandem de huius loci dolore sine inflammatione.

Huc redit harum scriptiuncularum argumentum. Patet statim esse fragmenta operis s. operum de rebus chirurgicis. Sunt autem nonnulla, quod ex editione ipsa constat, male descripta. Inter hos libellos et libros chirurgicos, de quibus § 26—29. prolegomenorum vidimus, nullus certus nexus apparet. Alius sunt originis et manifesto cohaerent cum libris de morbis I. II. III., de intt. affectionibus, de affectionibus. Quae res cum tribus hisce pariter sint communes, de iis coniunctim in hac § ago. Sed praeterea in fragmento de fistulis § 4. legimus: *καὶ ὑποβαλὼν μέσον τῷ λιχανῷ δακτύλῳ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς ὦσαι πρόσω καὶ προσθεὶς ἕτερον σπόγγον ἀναδῆσαι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐπὶ τῇσι αἱμορροΐσι.* Quibus verbis sine dubio respicit ad verba cap. 2. fragmenti *περὶ αἱμορροΐδων*, ubi: *διαζώσας δέ*, inquit, *ἐν τῇσι λαγόσι καὶ ὑφεὶς ταινίην ἐκ τοῦ ὄπισθεν, ἀναλαβὼν ἐκ τῶν σκελέων τὸν ἐπίδεσμον ἀναδῆσαι ἐς τὸ διάζωσμα παρὰ τὸν ὀμφαλόν.* Unde sequitur fragmentum de haemorrhoïdibus praecedere, alterum de fistulis sequi debere.

Quod autem dixi hos libellos cum libris de morbis I. II. III., de intt. affectionibus, de affectionibus cohaerere, constat e placito illis libris et fragmentis his nostris communi de bile et pituita morborum causis. E libris illis, in quibus saepissime hoc placitum pellucet, unum nunc hoc exemplum cito: libro I. de morbis § 11. legis: *ταῦτα πάντα ἴσχουσι τῶν μὲν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος.* — Quid autem in libellis, de quibus nunc agimus?

§ 7. libelli de fistulis: *τοῦτο τὸ νόσημα γίγνεται ὅταν φλέγμα ἐς τὸν ἀρχὸν καταστηρίξῃ ἐκ τοῦ σώματος*; ibid. § 8., *ἡ κύστις ἐκ τοῦ ἀρχοῦ προσάγεται τῇ θερμότητι φλέγμα· ἀπὸ δὲ τοῦ φλέγματος στραγγουρίη γίγνεται.* — § 10. ibidem *τοῦτο δὲ τὸ νόσημα γίγνεται, ὅταν χολὴ καὶ φλέγμα ἐς τοὺς τόπους καταστηρίξῃ.* Initio libelli de haemorrhoïdibus: *τὸ μὲν νόσημα ὧδε γίγνεται, ἢν χολὴ ἢ φλέγμα ἐς τὰς φλέβας τὰς ἐν τῷ ἀρχῷ καταστηρίξῃ.* Vides notam hanc certam esse nec dubiam. Accedunt haec: in fragmento de ulceribus cap. 25. legimus *ἀλλὰ χρὴ αὐτὸν τὸν κιρσὸν ἀποκεντέειν ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε.* Quomodo hoc factum sit, nescio, sed perpetuo in Cnidiorum libris illud *ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε* obvium est; vide prolegomena ad vol. II. p. LIX. vs. penult. — Et cap. 12. libelli eiusdem de ulceribus legis *ὡς ὁμαλῶς ξηραίνηται*, de cuius adverbii *ὁμαλῶς* usu in libris de morbis dixi eadem pag. LIX. prolegg. ad vol. II.

Equidem ex notis, de quibus dixi, puto certo constare fragmenta nos in his libellis habere operis chirurgici, quod e Cnidia schola recentiore sit profectum.

Sed ostendam eius auctorem in manibus habuisse librum de capitis vulneribus. Initium libri de vulneribus non sane idem continet monitum, quod § 17. (p. 383. vol. I.) libri de cap. vulnn. legitur, *ἕλκος ἐν τῇ κεφαλῇ οὐ χρὴ τέγγειν οὐδενὶ, οὐδὲ οἴνῳ*, sed expressum dixeris ad huius orationis imitationem, licet contrarium sit et ei adversetur: *ἕλκεα ξύμπαντα οὐ χρὴ τέγγειν, πλὴν οἴνῳ.* — Quodsi hoc solum esset indicium, nihili facerem, sed sunt plura. In extremo capite primo libri de ulceribus legimus: *ἥτις δ' ὑπὸ τοῦ βέλεος ἐφλάσθη καὶ ἐκόπη σὰρξ, ταύτην δὲ ἰητρεύειν, ὅκως διάπυος ὡς τάχιστα γένηται· ἧσσόν τε γὰρ φλεγμαίνει καὶ ἀνάγκη τὰς σάρκας τὰς φλασθείσας καὶ κοπείσας σαπείσας καὶ πύον γε-*

νομένας ἐκτακῆναι, ἔπειτα βλαστάνειν νέας σάρκας. Haec paene ipsis verbis referunt quae cap. 23. de cap. vulnn. leguntur: ἀλλὰ χρὴ διάπυον μὲν ποιῆσαι τὸ ἕλκος ὡς τάχιστα· οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα φλεγμαίνοι τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος καὶ τάχιστα καθαρὸν εἴη· ἀνάγκη γὰρ ἔχει τὰς σάρκας τὰς κοπείσας καὶ φλασθείσας ὑπὸ τοῦ βέλεος διαπύους γενομένας ἐκτακῆναι. — Cum iis, quae dein sequuntur l. l. de cap. vulnn., ἐπειδὰν δὲ καθαρθῇ — οὐκ ἂν ὑπερσαρκήσειε τὸ ἕλκος cf. cap. 6. libelli de ulceribus. Cum verbis e fine cap. 18. de cap. vulnn. καὶ τὰ κυκλοτερέα τῶν ἑλκῶν — ἕλκος· conferatur locus e fine § 8. de ulceribus τῶν ἑλκέων τὰ κυκλοτερέα κ. τ. λ. — Nolo omnia describere, sed si citatos locos conferas, non potes non agnoscere imitatorem locorum ex libro de vulneribus capitis.

Mihi igitur sic summatim de his tribus scriptiunculis statuendum videtur:

Fragmenta sunt libri, — nempe eiusdem operis partes esse, probabilius esse opinor quam duorum operum, — chirurgici a Cnidio recentiore, qui librum de capitis vulneribus imitatus sit, olim compositi. — Communi dogmate de morborum ortu ex bile et pituita conveniunt cum libris de morbis I. II. III., de affectt., cett. — Nexum aliquem inter hos libellos et chirurgica opera, de quibus adhuc vidimus, non animadvertimus. Num cum libello, de quo § sequenti agemus, cohaereant, mox apparebit.

§ 32.

De libello de visu.

Argumentum libelli huc fere redit, quoad assequi potuimus; quod quominus facile fiat, duo impedimento sunt: primum corruptela scripturae libelli a librariis pessime habiti, tum difficultas, qua terminos technicos antiquos de morbis oculorum premi constat. Sed exponemus argumentum, quantum fieri poterit.

Cap. 1. mihi agi videtur maxime de lentis oculi morbis; num de aliis etiam morbis sermo sit, non satis discerno. Num v. c. spectetur glaucoma nescio, puto potissimum cataractae varias species et formas et stadia respici.

Quis morbus capite 2. spectetur, non assequor; quid sit ὄμμα nostro non plane est perspicuum; ὄψις illi pupilla est, ὄμμα videtur esse videndi facultas. Sed quis morbus respiciatur, non satis constat.

Cap. 3. sermo est de ustione venarum, quae res eo nomine h. l. tractari videtur, quia in morborum oculorum curatione, ea utebantur.

Cap. 4. agitur de palpebrarum derasione et ustione.

Cap. 5. de palpebris iusto crassioribus; sed quo vitio crassae factae sint, non constat.

Cap. 6. palpebrarum psoriasis et pruritus memorantur.

Cap. 7. nyctalopis curatio describitur.

Capite 8. rursus dictu difficile est, quid ὄψις illi sit: puto hoc loco ὄψιν non esse pupillam, sed videndi facultatem, quam ὄμμα dicere videtur cap. 2. — Quis morbus sit, de quo agit, nescio.

Capite 9. tandem sermo est de lippitudine annua et epidemia; de tumore cum dolore et sine dolore in eo morbo; deinde fluxionis absentia in illo. Puto saltem de his rebus agi in capite pessime descripto.

Audivimus p. LXVI. prolegomenorum ad vol. II. auctorem libri *περὶ παθῶν* affirmantem *ταῦτα μὲν ὅσα ἀπὸ κεφαλῆς γίγνεται νοσήματα πλὴν ὀφθαλμῶν· ταῦτα δὲ χωρὶς γεγράψεται.* Et paulo ante in his prolegomenis repetivimus quaestionem: estne libellus *περὶ ὄψιος* ille tractatus promissus, an pars eius, an non est? Videbimus quid respondere liceat.

Liber *περὶ παθῶν* e Cnidia schola profectus est et ex eadem profecta sunt haec fragmenta. Hoc quidem tam certo demonstrari potest, ut dubitare non liceat.

Patet statim e verbis § 7. *φάρμακον πινέτω ἐλατήριον.* — Quod ibidem dicit *τὴν κεφαλὴν καθαιρέσθω* et § 9. *κάθαρσις κεφαλῆς* et cap. 1. *κάθαρσίς τε καὶ καῦσις κεφαλῆς* conferatur cum loco e cap. 12. libri II. de morbis (p. 191. vol. II.) *καὶ τότε τὴν κεφαλὴν καθήρας κατωτερικὸν δοὺς φάρμακον, καῦσον τὴν κεφαλὴν ἐσχαρὰς δύο.* — Quae monentur cap. 3. de ustione venarum componi debent cum libri de morbis II. (ibid. p. 192.) verbis *τὰς φλέβας καίειν δὲ τὰς μὲν παρὰ τὰ ὦτα, ἔστ' ἂν παύσωνται σφύζουσαι.* Et vide simul quantus, sicuti hoc loco, sermo sit de pulsatione venarum cap. 2. libelli nostri, ubi: *ὁμοίως*, inquit auctor, *τέταται ἡ φλὲψ καὶ πεφύσηται καὶ πλήρης φαίνεται καὶ σφύζει.* In fine porro cap. 1. libelli *περὶ ὄψιος* legimus *αἷμα δὲ τούτοισι οὐ ξυμφέρει ἀφιέναι* et cap. 2. *προαφιέναι δὲ τοῦ αἵματος.* Similes dictiones in Cnidiorum libris sunt obviae: cap. 28. libri de intt. aff. (p. 356. vol. II.) *καὶ ἀφιέναι τοῦ αἵματος.* Libro de affectt. cap. 21. (p. 287.) *καὶ τὴν φλέβα τὴν σπληνῖτιν ἀφιέναι πυκνά.* Denique operae pretium est cum fragmentis, de quibus agimus, conferre cap. 13. libri de locis in homine (p. 408. seq. vol. II.), ubi sermo est de fluxione in oculos.

Ex his omnibus non potest non certo deduci fragmenta *περὶ ὄψιος* inscripta deberi Cnidiae scholae.

Utrum vero fragmenta haec, — nam plenum de morbis oculorum tractatum non esse sponte patet, — utrum, inquam, auctori libri *περὶ παθῶν* debeantur, nec ne, non facile certo dixeris. — Nota certa, qua probes non ab eo conscripta esse, plane deëst me iudice. Unum quid possis tantum adferre, nempe: liber *περὶ παθῶν* in usum *τῶν ἰδιωτῶν* est conscriptus: suntne ista fragmenta de visu ita comparata, ut eorundem in usum scripta videantur? Dubites affirmare, nec tamen certo negare ausim.

Summa disputationis de hac re eò redibit, ut hoc scriptum *περὶ ὄψιος* fortasse ab auctore libri *περὶ παθῶν* literis mandatum existimare liceat, sed certo id demonstrare non possis; neque certo demonstrare possis non esse ab eo conscriptum.

Possis etiam quaerere, num haec *περὶ ὄψιος* inscripta cohaereant cum libellis, de quibus § antecedenti prolegomenorum vidimus. Sed neque huic quaestioni facile responderis. De una re certo constat, i. e. de eorum origine e schola Cnidia recentiore.

§ 33.

De libello de corporum resectione.

Libellum *περὶ ἀνατομῆς* a nullo veterum citari scribit Littréus (vol. I. p. 415.). Neque ego novi titulum eius adferri a scriptore ullo antiquo, sed non fuit ignotus veteribus. Foësius accurate et docte in adnn. ad hunc libellum docuit, Rufum Ephesium plures locos imitando expressisse: unde efficias libellum a veteribus tritum nec parvi aestimatum fuisse. Hac de re nihil amplius dicam, quia ad ea, quae Foësius hac de re notavit, nihil habeo quod addam.

De Trilleri opinione Democriti scriptum esse putantis infra videbimus.

Grünerus et Ackermannus loquuntur de nexu inter hunc libellum et Epid. II., ille adeo libellum ex Ep. II. desumptum esse dicit. Sed mera commenta sunt; falso affirmant, neque rebus ipsis ostendunt, quod nec fieri possit. Eos sequitur Sprengelius, sed neque hic argumentis falso susceptam ab illis opinionem, quam amplectitur, munivit.

Libellus *περὶ ἀνατομῆς* fragmentum est scripti nescio cuius: caput deesse videtur, fine non concluditur, sed abrumpitur.

Operae pretium est dictiones aliquot in eo obvias notavisse, quod dum facimus sponte redibimus ad Trilleri de hoc fragmento anatomico opinionem.

Occurrunt in eo deinceps *ὁμορύσμοις*, *ὁμορυσμίη*, *ὁμοιόρυσμοι*, *ὁμοιόρυσμος*, *ὁμοιόρυσμον*. Excitavit Trillerus alios et Suidam, cuius verba describo: *Ῥυσμός. κατὰ Ἀβδηριτικὴν διάλεκτον σημαίνει τὸ σχῆμα καὶ ἑτέραις δὲ λέξεσιν οὐχ Ἑλληνικαῖς οἱ περὶ τὸν Ἀβδηρίτην Δημόκριτον χρῶνται· φασὶ γὰρ τροπὴν καὶ διαθιγήν· καὶ σημαίνει τούτοις ἡ μὲν τροπὴ τὴν θέσιν, ἡ δὲ διαθιγὴ τὴν τάξιν.* Potes ad hunc locum conferre, quae a Bernhardy citantur; constat e veterum testimoniis verum esse quod Suidas affirmat. Ad finem disputationis huius dicam, quid de Trilleri opinione isto fundamento innixa sit existimandum: sed nunc redeo ad locum, ad quem in adn. dixi me reversurum esse in prolegomenis, i. e. ad verba: *τὸ δὲ ἧπαρ ὁμορυσμίην μὲν ἔχει τοῖς ἄλλοις ἅπασι, αἱμορρωδέστερον δ' ἐστὶ τῶν ἄλλων.* Trillerus pro *ἅπασι* coniecit *ἥπασι*, quod mihi non placet, neque enim credo vitium inesse loco. *Ῥυσμός* est *σχῆμα*, sed quid hîc *ὁμορυσμίη*? Estne similitudo formae externae, an similitudo habitus interni? Trillerus illam potestatem voci tribuere voluit, quum *ἥπασι* emendaret, sed fac veram esse istam interpretationem, quid significabit *αἱμορρώδεστερον δ' ἐστὶ τῶν ἄλλων*, si *ἥπασι* scribas et nomen illud ad similitudinem formae externae referas? — Credo similitudinem cum aliis partibus omnibus, i. e. cum visceribus spectari, et auctorem id ita exprimere propter imperfectam suam rerum cognitionem. Particulas, unde illa composita sunt, aequalis formae esse putat. — Haec hactenus, pergimus ad alia.

Legis haud procul ab initio *τῶν περιηγέων ἀπτομένων . . . ἀλλήλων.* Vox Empedoclea est (p. 92. vs. 60. ed. Karsten.)

Advertunt porro *ἡ χέλυς* pro *ὁ θώραξ*, tum *ὑπερκορυφώσιας ἔχειν* de pulmone et iocinore, *τενθρηνιώδης* de pulmone, Homericum *ἐναλίγκιος*, similitudo quam esse dicit lienem inter et *ἴχνος ποδός*. Advertunt *οὐλομέλης*, et *ἀρχὸς λοίσθιος*.

Ex his omnibus liquet nostri fragmenti auctorem vocabula rariora orationem exornandi causa usurpavisse. Qua in re non cedit illi, qui fragmentum postremum libelli de nat. ossium composuit; si similia, aut eadem vocabula detexissem in utroque fragmento, eidem auctori adscripsissem, quod nunc leviter facere nolim.

Neque vero propter vocem illam Abderiticam fragmentum Democrito adscripserim. Talia, qualia *ὑπερκορυφώσιας ἔχων, ἃς δὴ καλέουσι λοβούς* et de hepate *ὑπερκορυφώσιας ἔχον δύο, ἃς καλέουσι πύλας*, non mihi indicia sunt fragmenta a viro praestante esse profecta. Saltem pro *πύλας* exspectaveris *λοβούς*. Omnia scioli cuiusdam opus testantur. Me iudice plane incerti scriptoris fragmentum est, qui fortasse Democriti personam induere voluerit.

Vidi num quis forte nexus appareret inter libellum et quae Democritea dicta circumferuntur in epistolis, sed nullum reperire contigit.

§ 34.

De libello de dentitione.

De hoc libello veterum testimonia nulla supersunt; quis scripserit, quando scriptus sit, plane ignoramus. Aphorismi sunt de morbis quibusdam puerorum lactantium, qui simplici orationis forma sunt expressi. — Non constat num plures loci ad hoc scriptum olim relati fuerint, qui hodie sint deperditi, nec ne.

§ 35.

De libro de alimento.

Veterum testimonia de hoc libello supersunt: Galenus commentarium in eum scripsit, quem hodie legere licet. In illo ipso (p. 409. ed. Kühn.) Glauciae lectionem loci (ex § 14. nobis) memorat et Sabini explicationem adfert.

Me iudice libellus compositus est ex excerptis e libris aliis, quibus partim admixtae fuerunt reliquiae corruptae commentariorum veterum ad breves illas sententias. Hinc forma libelli non plane diversa ab ea, quam in epidemiis spuriis animadvertimus. Quemadmodum ibi quoque sententiae pondere et acumine se commendantes in farragine illa elucent, ita quoque observantur in hoc libello: exempli gratia excito §§ 14. 38. 54.

Notare porro operae pretium videtur quae sequuntur:

Primum locus est memorabilis a Galeno et Aretaeo saepius usurpatus e § 30. *ῥίζωσις φλεβῶν ἧπαρ, ῥίζωσις ἀρτηριῶν καρδίη*, unde constat de distinctione arteriarum et venarum, quae in libro de articulis, aliis, de quibus supra in prolegomenis diximus, sine ullo dubio occurrit.

Tum advertit in § 22. illud *κατὰ οὐλομελίην* (*οὐλομέλειαν*?) *πάντα*, de qua dictione iam dixi in § 28. prolegomenorum et unde constare opinor nexum aliquem esse debere inter haec excerpta et librum de articulis aliosque cum hoc ipso coniunctos.

Sed quemadmodum tum venarum et arteriarum distinctione, tum nominis οὐλομέλεια usu haec excerpta cum libris illis quodammodo coniuncta esse apparet, ita aliud eiusdem connexionis indicium proferam tertium.

Auctor libelli § 42. dicit: ὀστέων τροφὴ ἐκ κατήξιος κ. τ. λ. Est autem τροφή manifesto illi ξύμφυσις, πώρωσις, κρατυσμός. Sed vide iam numerum dierum, quibus istam τροφήν fieri dicat. Nasus fractus decem dies requirere illi dicitur; idem numerus memoratur in fine capitis 85. libri de articulis; — maxilla, clavicula, costae viginti dies dicuntur requirere ad sanationem a nostro, iidemque numeri memorantur ab auctore libri de fractis et articulis capite 32. sub finem de maxilla, de clavicula cap. 62. in fine et 63., de costis cap. 97. in fine. Porro noster cubitum intra dies triginta sanari dicit; idem affirmatur cap. 7. libri de fractis; — tibiae et brachio quadraginta dies tribuuntur a nostro; idem numerus iisdem ossibus conceditur cap. 16. et cap. 8. libri de fractis. Femori dantur dies quinquaginta totidemque in fine capitis 19. libri de fractis.

Non est in his concursus fortuitus, sed certus nexus. Quid igitur? Conscripsitne idem auctor hunc libellum et chirurgicum opus illud? Non credo; credo vero eum, qui περὶ τροφῆς libellum composuit, hunc consarcinavisse ex locis cum aliorum librorum, tum operum chirurgicorum illorum.

Ita v. c. § 41. locus est e libris eiusdem argumenti, cuius ii, qui cum libro de septimanis coniuncti sunt, de quibus infra dicetur. Quin puto adeo eam § 41. ex ipsis illis scriptis esse ductam; sunt autem Pythagorei nescio cuius operum fragmenta.

Illud ὁδὸς ἄνω κάτω μία ex § 44. est fragmentum Heracliteum (fragm. 28. apud Schleierm.), continet autem placitum, de quo § 40. horum prolegomenorum ad libros περὶ διαίτης videbimus. Neque negari potest colorem aliquem Heracliteum in hòc libello nostro saepius apparere. Advertit Heraclitum statuisse γίγνεσθαι πάντα κατ' ἐναντιότητα et contrariorum mentionem in hoc libello esse longe frequentissimam.

Summatim igitur meum de hoc scripto iudicium eò redit, ut putem esse excerpta ex libris aliis et indolis diversissimae. Non dubito quin haec longo post Hippocratem tempore demum scriptis sint mandata. Forma sua satis conveniunt cum interpolatis inter historias morborum in epidemiis spuriis, secundo et sexto maxime et cum similibus in libro περὶ χυμῶν obviis.

§ 36.

De libris de crisibus et de diebus iudicatoriis.

Quid sint hi libelli statim patet textum perlustranti et fontes locorum, quos in adnotatione indicavi, perlustranti. Uterque libellus centonem refert e pannis scriptorum diversissimae originis in hac collectione medicorum consarcinatum.

Quando hi centones nati sint, quis eos conscripserit, ignoramus, neque scire attinet.

Corrupta esse plura in adnotatione diximus, sed licet etiam talia observare, quae manifesto ineptiis consarcinatoris tribuenda mihi videntur, quale v. c. id, quod ad extremam § 8. libelli de diebus iudicatoriis in adnotatione indicavi.

Utrum uterque libellus ab eodem viro sit consarcinatus, an vero a diversis, neque scimus, neque novisse magni momenti est. Summatim nullius sunt pretii; quem in finem conscripti sint, non intelligis. Una de causa non sunt abiiciendi editori, quia nempe testes sunt traditionis textus locorum, quos continent.

Haec de his scriptiunculis!

§ 37.

De libro de medico.

Libro *περὶ ἰητροῦ* continentur primo monita de ipso artifice medico, quali corporis habitu sit oporteat, qualibus moribus. Tum vero qualis esse debeat officina medici, quae sellae, instrumenta, aliae res, quibus chirurgo opus sit; quis deligandi modus optandus, quando tardius, quando celerius sit urendum, secandum; quando latioribus, quando angustis *μαχαιρίοις* in sectione utendum; quales cucurbitas in variis *ῥεύμασι* admovere oporteat. Traduntur praecepta de venae sectione, de tuberculorum et ulcerum curatione; varii modi, quibus ulcera progrediantur, traduntur; de cataplasmatum usu praecepta leguntur. *Στρατεύματα ξενικά* inprimis chirurgo artem addiscendi et exercitationis copiam praebere dicuntur.

Haec fere hoc scripto continentur; adeoque constat non sine causa antiquum illum adnotatorem ad libelli principium adscripsisse: *τὸ μὲν σύγγραμμά ἐστιν ἰητροῦ παράγγελμα πῶς χρὴ κατασκευάζειν ἰητρεῖον.*

Libelli auctor dimittit lectorem ad locos ex aliis operibus suis: in fine capituli 10. *τὰ δὲ ἐκπέψαι δυνάμενα ὁμαλῶς*, inquit, *ἐν ἑτέροις εἴρηται*, quibus verbis dimittere videtur lectorem ad *Φαρμακῖτιδα* aliquam. In fine vero capituli 11[i] legis: *δι' ὧν δὲ τὸ ξυμφυόμενον διαλυθήσεται καὶ τὸ* [fortasse *μὴ* interponendum] *πληρεύμενον, ἢ κοῖλον γενόμενον, ἢ τὴν εἰς πλάτος πορείαν ποιούμενον προσηκόντως . . . . περὶ τούτων ἐν ἄλλοις εἴρηται.* Fortasse hic ad idem scriptum suum dimittit, ad quod in fine libelli, ubi: *ὃ δὲ εἶναι δοκεῖ περὶ ταῦτα τεχνικώτερον εἴρηται* et paulo post: *περὶ δὲ τούτων ἁπάντων ἐν ἑτέροις γεγραμμένον ἐστί.* Puto eum ad opus chirurgicum aliquod suum respicere. Quare credo hunc libellum a medico practico esse profectum. Quod ideo moneo, ut appareat causa, cur hunc libellum a duobus sequentibus seiungendum esse existimem. Nimirum duos illos a sophista conscriptos esse certo constare dixerim; hunc a medico. Oratio in hoc libello, licet eam minime ad praestantiam veterum accedere probe sciam, sine dubio simplicior quam in illis, in quibus studium ridiculum fuci et ornatus, de quibus suo loco videbimus.

Mihi, quum finem libelli, postremos versus nempe capitis ultimi, perlegerem, accidit ut cogitatio subiret, num forte deperditum opus, olim inter libros Hippocratis relatum, *περὶ τραυμάτων καὶ βελῶν* dictum, citetur vel saltem respiciatur a nostro. Hanc opinionem leviter susceptam primum non notare decreveram, quia de libro illo deperdito nihil novimus. Sed nunc rem silentio supprimere nolo, quum videam Littréum in eandem fere opinionem incidisse, de qua monuit p. 414. vol. I. suae editionis.

Libellum hunc in usum discipulorum esse compositum indicare mihi videntur sequentia:

principio cap. 2. *τὰ δέ*, inquit, *ἐς τὴν ἰητρικὴν τέχνην παραγγέλματα, δι' ὧν ἐστι εἶναι τεχνικὸν, ἀπ' ἀρχῆς ξυνοπτέον, ἀφ' ὧν καὶ μανθάνειν ἂν ὤνθρωπος ἄρξαιτο. τὰ τοίνυν ἐν ἰητρείῳ θεραπευόμενα σχεδὸν μανθανόντων ἐστί.* Confer cap. 9. *τὰ μὲν οὖν κατ' ἰητρεῖον ἀναγκαῖα ὄργανα καὶ περὶ ἃ δεῖ τεχνικὸν εἶναι τὸν μανθάνοντα ταῦτ' ἐστί· κ. τ. λ.* Et capitis 13[1] verba: *περὶ δὲ καιρῶν, ὁκότε τούτοισι ἑκάστοισι χρηστέον ἐστὶ, καὶ τὰς δυνάμιας ὡς χρὴ τῶν γεγραμμένων καταμανθάνειν, παραλέλειπται, ἐπεὶ πλεῖον προῆκται τῆς κατ' ἰητρεῖον ἐπιμελείας καὶ τοῦ πόρρω τῆς τέχνης ἤδη προεληλυθότος ἐστί.* — Vides certo constare opusculum esse destinatum artem addiscere volentibus.

Summatim est opusculum medici practici in usum tironum conscriptum, quod cum aliis in hac sylloge medicorum operibus coniunctum esse non credo. Non mihi constitit tribuendum esse alicui scriptorum, de quorum operibus adhuc vidimus, aut deinceps videndum erit. Quo tempore sit conscriptum non liquet. Veterum de eo testimonia sunt nulla.

§ 38.

De libris de decenti habitu et praeceptiones.

Argumentum libelli *περὶ εὐσχημοσύνης* huc fere redit:

„Sapientia, quae in vita instituenda cernitur, ad multas res utilis est. Prodest etiam ad artem faciendam et vero boni malique artifices pro hac culta neglectaque exsistunt. — Bonorum medicorum notae traduntur. — Maxime valet hac in re natura, quae doctrina et exercitatione ad artem est informanda. Medicus philosophus ad Deorum praestantiam accedit. Momenta, quae ad sapientiam valeant, in medicina insunt permulta: etiam Deorum cognitio cum ea maxime coniuncta est. Medicus *εὐτραπελίην* quandam habeat oportet, habeat porro parata omnia, quibus ad artem faciendam opus est, et *παρέξοδον* simpliciorem, qua in peregrinatione utatur. Memoria teneat medicamenta composita et simplicia, quod quidem in arte medica principium est et finis. Parata habeat *μαλάγματα*, purgantia remedia. Dein praecepta traduntur de iis, quae facienda sint, quum ad aegrum sit accessurus. Aegris nihil praemonstrare oportet medicum *τῶν ἐσομένων ἢ ἐνεστώτων αὐτοῖσι.* Discipulus aliquis, qui ut obediat aeger praeceptis curet, semper adstet; curam cuiuscumque rei ne committas artis imperitis. Itaque quum in sapientia et medicina talia insint, quae ad gloriam et decus comparandum ducant, haec sibi paret medicus est necesse, ut eiusmodi praemii compos fiat."

Haec in libro de decenti habitu reperiuntur; subiungo argumentum libri *παραγγελίαι* inscripti.

„Non persuasioni per ratiocinium in arte medica facienda fides est habenda, sed exercitationi cum ratione coniunctae. Summatim ad ea, quae fiunt, mentem advertere oportet, ut medicina recte fiat. Utilis etiam varietas eorum, quae administrantur, etiamsi unum quoddam adhibitum iuvaturum sit. Tum vero etiam videndum quo modo cum mercede paciscenda sit agendum. Sanis praeesse decet, ne in morbum incidant, aegrotantibus, ut sanitatem recuperent. Neque indecorum est medicum alios secum adducere, ut de morbo cum illis consilium ineat. Medicum medico invidere non decet; est hoc potius eorum, qui circumforanei dicuntur.

Aegrotantes despondentes ob dolores vitam cum morte commutant; sed qui aegri curam habet, si artis inventa ostendat, fructum inde percipit, aut nulla fides ei habetur. Hominis habitus bonus est arte comparata aequabilitas spiritum inter et calorem et humorum concoctionem auxiliorum omnium et diaetetices ope. Vitanda ostentatio in sudariorum usu et odoramentorum, instrumentorum ostentatio et demonstratio. Neque adfert gloriam, si audientiam magnae turbae tibi parare studeas. Qui *ὀψιμαθὴς* est, propter id ipsum minus est commendabilis; requirit auctor exercitationem postposita doctrinae investigatione. Vitandum ne coeco te committas; nam male tibi eveniet."

Hisce tandem subiunctae leguntur sententiae nonnullae breves, aphorismorum speciem referentes.

Summam argumenti utriusque libelli, ut potuimus, retulimus; videre pergimus de oratione inprimis, ut constet duas has scriptiunculas non esse ab eadem manu, a qua libellus de medico.

In eiusmodi quaestionibus non ea tantum respicere oportet, quae pro opinione quam suscepimus, militant, sed talia etiam, quae illi adversari videantur. Itaque ab hac re initium faciam. Scilicet advertit principio libri *περὶ ἰητροῦ* legi *ἰητροῦ μέν ἐστι π ρ ο σ τ α σ ί η*, idemque nomen recurrere in fine § 10. libelli, qui *παραγγελίαι* inscribitur, ubi *εὐχαριστίην δὲ οὐ περιαιρέω· ἀξίη γὰρ ἰητρικῆς π ρ ο σ τ α σ ί η ς.* — Si alia conspirarent, inde deduxeris fortasse libellum de medico eiusdem esse auctoris, cuius uterque liber, de quo nunc sermo est. Verum secus se rem habere opinor; itaque sequentia teneas velim L. B.!

Relege mihi capitula 3. 5. 12. libelli *περὶ εὐσχημοσύνης* et vide num in libro *περὶ ἰητροῦ* eiusmodi declamatorium orationis genus reperias. Attendas mentem ad locos e capitulo 5, quales: *δεῖ . . . . μετάγειν τὴν σοφίην ἐς τὴν ἰητρικὴν καὶ τὴν ἰητρικὴν ἐς τὴν σοφίην*, quod plane ridiculum, et ad dictum ibidem obvium *ἰητρὸς φιλόσοφος ἰσόθεος*! — Vide § 9. in fine *αὕτη γὰρ ἀρχὴ ἐν ἰητρικῇ καὶ μέσα καὶ τέλος.*

Compara cum his e libello *παραγγελίαι* dicto § 5. illud *διὰ τοῦτο ἀντιτάξει εἰκότως μ ε τ α β ο λ ῆ ς ἐ π ὶ σ ά λ ο υ π ο ρ ε υ ο μ έ ν ο ι σ ι*; — ex § 6. *ἢν γὰρ παρῇ φιλανθρωπίη, πάρεστι καὶ φιλοτεχνίη.* — ex § 7. *οἱ . . . ἐόντες ἐν βυθῷ ἀτεχνίης* et dein *οἱ δὲ νοσέοντες . . . νήχονται ἐπὶ ἑκατέρῃ μοχθηρίῃ.* Compara mihi eiusdem § 7. verba *ὑπὸ γάρ τινων εὐπόρων κ α ὶ σ τ ε ν ῶ ν ἔ ν δ ο σ ι ν ἀ ν α λ α μ β α ν ό ν τ ω ν . . . . εὐδοκιμοῦσι* cum dictione e § 8. *ἰητρὸς . . . σ τ ε ν ο χ ω ρ έ ω ν*!

Ecce! talia non legis in libello *περὶ ἰητροῦ*!

Quid quod horum libellorum auctor talia profundit, e quibus non propter corruptelam scripturae, sed propter affectatam dicendi gravitatem sensum idoneum elicere non datur. Relege § 12. *τῶν παραγγελιῶν* et vide quae adscripsi. Cum qua re cohaeret quod in eodem libello occurrit *ἠ δ ε λ φ ι σ μ έ ν ο ς ἰ η τ ρ ό ς*, quod esse fere debet *καλοκἀγαθὸς ἰατρός*! Tam ineptum saltem non se praebet auctor libelli *περὶ ἰητροῦ*, licet ne hanc scriptiunculam quidem magni faciam!

Sed utrumque libellum, — quamquam dictionis similitudo ex ante dictis ultro iam patuit, — eundem habere auctorem haec quoque ostendunt: Capitulo 4. libelli *περὶ εὐσχημοσύνης* legimus *παραπλησίην ο ἶ μ ο ν πεπορευμένοι* et sub finem eius *τοῖσι δὲ τὴν παραπλησίην ο ἶ μ ο ν ἐμπίπτουσι* et § 18. *οἵ τε δι' αὐτῶν ὁδεύσαντες.* Cum quibus dictionibus

cohaeret εὐοδέα in fine § 4., quod quid esse debeat propter loci corruptionem non certo scio, sed in quo aliquid ab εὔοδος ductum latet. Tum vero cum his compara dictionem e § 1. τῶν παραγγελιῶν, ubi: οὗτοι, inquit, δὲ ἀνοδίην χειρίζουσι.

Me iudice ex omnibus quae adhuc disputavi, certo constat utramque scriptiunculam esse ab eadem manu, non vero ab illa, cui libellum de medico debemus!

Sed hic scriptor novit libros, qui νόμος, περὶ τέχνης et περὶ ἀρχαίης ἰητρικῆς audiunt: initio enim § 4. libri περὶ εὐσχημοσύνης legimus: ἡγεμονικώτατον μὲν οὖν τούτων ἁπάντων τῶν προειρημένων ἡ φύσις. In νόμῳ § 2. legis πρῶτον μὲν οὖν πάντων δεῖ φύσιος. — Tum § 9. praeceptionum initio: μετὰ τούτων δὲ πάντων μέγα ἂν τεκμήριον φανείη τῇ οὐσίῃ τῆς τέχνης, quod ductum est e § 10. libri de arte καὶ ἔστι οὐδὲν ἧσσον τὰ ἁμαρτηθέντα τῶν ὠφελησάντων μαρτύρια τῇ τέχνῃ ἐς τὸ εἶναι. — Non sunt hi libelli duo conscripti ab eodem sophista, qui tres illos libros, e quibus unum restituimus, composuit, sed horum auctor antiquior est, illorum recentior, qui eum imitatur.

In iureiurando legimus παραγγελίης τε καὶ ἀκροήσιος καὶ τῆς λοιπῆς ἁπάσης μαθήσιος μετάδοσιν ποιήσεσθαι. E quibus verbis inscriptio παραγγελίαι alterius libelli ducta est, quemadmodum νόμου titulus e verbis paulo inferius ibidem scriptis μαθηταῖσι ξυγγεγραμμένοισι τε καὶ ὡρκισμένοισι νόμῳ ἰητρικῷ. Qua de re iam antea in prolegomenis monui. — Quaestio mihi subnata est, num recentior ille, qui ἀπολογίαν illam ἰητρικῆς, de qua § 13. prolegomenorum ad vol. II. diximus, in tres partes dissecuit, idem sit, qui hos libellos composuit? Suspicionem mihi movent istae inscriptiones νόμος et παραγγελίαι; sed certo id demonstrare nemo sane poterit!

Haec de his scriptis dicta sunto!

§ 39.

De prorrhetico secundo.

Argumentum huius libri huc fere redit: „Referuntur, inquit auctor, praedictiones medicorum multae, pulchrae et admirabiles, quales ego neque unquam praedixi, neque alios audivi praedicentes, v. c. hominem in summo periculo versari visum esse tum medico, tum adstantibus, alterum vero medicum accedentem praenunciavisse hominem non obiturum, sed coecum e morbo evasurum; de alio ibidem pessime se habente, eum mancum fore; de alio fore ut pedum digiti nigri facti deciderent; similia plura. Aliud vero genus praedictionis est, quod iis, qui mancipia sibi emunt et negotiantur, mortem, insaniam, alios morbos praenunciat. Aliud porro genus, in athletis et sanitatis recuperandae gratia corpus exercentibus novisse si quid in victu neglexerint et mutaverint, aut nimium biberint, aut deambulatione abstinuerint, aut venere usi sint. — Ego vero talia divinare nolo, sed signa literis mando, quibus eos, qui perituri sint et qui salvi evasuri, dignoscas et qui brevi aut longo tempore sanitatem recuperent, vel intereant. Dixi etiam de abscessibus, quomodo singuli sint spectandi; arbitror vero illos, qui claudicationem, alia eiusmodi praedixerint, id non fecisse antequam morbum in eiusmodi abscessum tendere certo noverint, adeo ut mirabile quid in

hac re minime insit. Quis enim hydrope vel tabe laborantes non novit? Tum vero si quibus mentis perturbatio familiaris, eam facile adfore praevideris post largam vini potionem, vel carnium esum, vel vigilias, vel immodicum frigus et calorem. Verum qui praedicere eiusmodi rerum eventus volet, cognitionem horum omnium sibi paret oportet; praeterea prudentia opus est in huiusmodi praedictione: nam si verum praedixeris, profecto te admirabuntur; sin contra accidat, odio eris et insanire videberis; plerique enim inique illa, quae in arte fiunt et dicuntur, diiudicant."

„Quod vero attinet ad eos, qui se exercent et accuratissimam circa hos praedictionem, credo equidem primo illos signis quibusdam eiusmodi praedicta cognoscere, tum dubitanter illos praedicere, tandem adstantes magis mirabili quam quo contigerint modo illas enarrare; nimirum ne in aegris quidem facile peccata cognoscuntur decumbentibus licet et parco victu utentibus. Attamen facilius in homine decumbente et parcum cibum sumente, si quid deliquerit, animadvertes quam in circumeunte et permulta comedere solito; quid quod manu ventrem tangens et venas multo minus facile decipieris quam si non tangas. In febricitantibus etiam odor multum diversus, tum etiam signa ex voce et respiratione, quae in sanis non observantur. Insuper patet vitia ex eiusmodi peccato orta unum tantum diem durare. — Ego igitur hoc modo praesentio, sed ἀκριβείας istas et audio et rideo; neque enim, si parva sint peccata, quo modo illa cognoscamus video, sed maiora qua ratione consideranda sint, expono. — Primo quidem hominem, cuius in victus ratione ἁμαρτάδας cognoscere velis, quotidie in eodem loco et eadem hora observare oportet, maxime a solis ortu, quippe quo tempore corporis habitu et colore maxime aequabiliter se habebit et mente et oculis acutissimus erit; nondum enim laborem perpessus fuerit, nec cibum aut potum sumpserit. Attendendum ad hominis mentem et corporis vires. Itaque qui in inedia continetur, si plura ederit, aut biberit moles corporis ei increverit, alacrior erit ad subeundum laborem; videndum num eructet et inflatus sit. Sin contra plura comedere coactus quis et multum fatigari, cibum non comedat, aut inebriatus fuerit, aut post largam coenam non ambulaverit, ita considerandum. Ubi coenam non sumpserit, et solito modo circumierit, hilarior et alacrior erit et stercus parcius emittet magisque consistens; sin coena sumpta non ambulaverit, eructabit et flatu plenus erit et magis sudabit, difficulter spirabit, gravatus erit et stercus copiosius illi prodibit et minus glutinosum; sin neque cibum praescriptum comederit, neque ambulaverit, segnior erit et turgidus; sin inebriatus fuerit, magis sudabit et difficilius spirabit et gravatus erit; quodsi caput ei non doleat, hilarior erit. Cum muliere semel congressus acrior erit, saepius vero congressus siccior, pallidior et defatigatus."

Pergit iam auctor describere excreta per alvum, qualia sint oporteat in τοῖσι ταλαιπωρέουσι, prouti parce cibum et potum sumunt, vel multum fatigantur et multum cibum capiunt. Postea de urinis agit, quibus traditis: „haec de istis, inquit, in medium profero, quorum vero ad unguem exactae praedictiones feruntur, eorum quibusdam interfui ipse, de aliis cum eorum filiis et discipulis disserui, partim etiam eorum scripta accepi: itaque probe sciens quid eorum unusquisque dicat et ἀκριβείας istas nusquam reperiens haec scribere sum aggressus."

Agit dein de hydrope, tabe, podagra et morbo sacro correptis et in iis, qui congenitos habent, morbos illos haud facile curari docet. Traduntur ea, quae in homine requiruntur,

ut hydrops sanari possit, isque maxime periculosus et pertinax dicitur, qui post sanguinis fluxum exstiterit.

Traduntur porro signa in iis observanda, quos salvos e tabe evasuros sperare liceat: pectoris optima forma; auctumno maxime phthisi perire dicuntur. In primis hoc morbo interimuntur virgines et mulieres, quibus post menstrui fluxus defectum ortus sit. — De podagricis dicitur dein: senes callum ad articulos excrescentem habentes difficulter sanantur; — dysenteriae aliquando his prosunt; — iuniores, quibus articuli nondum callo obducti, sanari possunt, modo a perito artifice curentur. — De sacro morbo tactis dein sermo est: — difficulter hi sanantur, qui a pueris inde ad virilem aetatem eo laborare consueverint, vel quibus virili aetate incipiat morbus; difficillime curatur in iis, quibus a capite incipiat. Senili aetate morbo hoc capti fere moriuntur; sin contra eveniat, sponte sua, non medici auxilio absolvuntur. — Exponitur dein de morbi sequelis nonnullis in pueris.

Traditur iam ulcerum prognosis. — Ad aetatem quod attinet tubercula purulenta et strumae pueris familiares, in quibus facile sanantur; in viris potius favi et cancri occulti, herpetes; — in senibus tubercula nulla, sed cancri; alae et laterum cavitates hisce loca sunt minime opportuna.

Ex iis, quae articulis accidere solent, quod digitis magnis pedum accidit periculosissimum est. In diuturno linguae ulcere mentem ad dentes attendentem videre oportet, num quis ab ulceris parte sit praeacutus.

Vulnera maxime letalia sunt ea, quae ad venas crassas in collo fiunt et inguina, et vulnera cerebri, iecoris, intestini, vesicae; est tamen magna in his varietas pro loco, hominis corpore. Maximum periculum portendit febris, delirium.

Ex ulceribus depascentibus periculosissima sunt illa, quorum putredo alte penetrat et nigerrima et siccissima, tum etiam illa, quae nigrum ichorem fundunt. Herpetes minimum periculum inferunt, iuxta occultos cancros vero curatu sunt difficiles. Bonum in his omnibus signum est febris unum diem corripiens et pus album et crassum; in profunda et nigra putredine iuvat etiam nervi ossisve σφακελισμός.

Sermo est dein de vulneribus capitis, — de vulneribus in articulis, — de medulla spinae vulnerata, — de faucibus sanguine plenis. Tum de oculorum morbis nonnullis, — de dysenteriis perniciosis, criticis et mulieribus praegnantibus hoc morbo correptis, — de lienteriis, — diarrhoeis sine febre, — ani procidentia.

Porro exponitur de mulieribus facile vel difficulter concipientibus, de menstruo fluxu et uteri eiusque orificii conditione hac in re animadvertendis. De chlorosi, — de pinguibus, crassis, in quibus fluxus menstruus nullus. Uterus culpandus est, si quae menstruis probe fluentibus et corpore sano non concipiant. De uteri ulcere varioque eius effectu prouti in dextra sinistrave sit uteri parte. De menstruorum defectu futurae haemoptysios signo. De iis, quae menstruo fluxu subsistente gravidae videantur, nec tamen re ipsa sint. De diuturno fluxu uterino. De biliosum vomitum patientibus ieiunis, vermes rotundos evomituris.

De doloribus sine febre: — de capitis doloribus eorumque periculo et exitu vario. De torporis et pruriginis sensu in capite et vertigine.

De pravo colore et pallido eoque cum faciei tumore coniuncto. De iis, qui noctu vident,

νυκτάλωπες vocantur. De capitis vertice et temporibus dolentibus futurae haemorrhagiae ex naribus signo; in his fere tumet lien. De signis cum lienis tumore coniungi solitis. De faciei perversione, quae sponte evanescat, nisi ab apoplexia proveniat, et de ea, quae ab hac ipsa oriatur. De dolore in humeris cum manuum dolore et torpore. De ischiade. De articulorum tumore et dolore non podagricis in iis, qui in iuventute sanguinem fuderunt ex naribus. De lichene, lepra, vitiligine alba.

Haec fere sunt, de quibus agitur in hoc libro; pergimus alia notare de illo:

Erotianus in praef. ad glossarium suum: *Προρρητικόν*, inquit, *α' καὶ β'*, *ὡς οὐκ ἔστιν Ἱπποκράτους ἐν ἄλλοις δείξομεν.* Excidit ante *ὡς* pronomen relativum *ὅ* vel *ἅ*, — probabilius mihi videtur illud quam hoc scriptum fuisse, sed utrumlibet scriptum fuerit, nostrum prorrheticum secundum Erotianus Hippocrati abiudicat.

Galenus saepius prorrhetici huius meminit in glossario, in vocibus *ἀγλίη*, *ἀμβλωσμός*, *βδέλλω*. Et hoc quidem loco: *ἐν τῷ μείζονι*, inquit, *προρρητικῷ καὶ δευτέρῳ πρός τινων ἐπιγραφομένῳ.* Unde constat de duplici inscriptione: *Προρρητικὸν τὸ μέζον*, aut solum *Προρρητικόν*, si ipse Galenus *τὸ μεῖζον* appellaverit, ut a prorrhetico primo distingueret, et *Προρρητικὸν τὸ δεύτερον.*

Ceterum nullum novi Galeni locum, ubi hic de solo prorrhetico maiore iudicium ferat, nam quos adfert Ackermannus in hist. litt. Hippocratis (p. LVI. ed. Kühn.) omnes ad prorrh. I. spectant. Itaque praeter Erotiani illud veterum iudicia de hoc libro nulla supersunt.

Recentiores plerique Hippocrati tribui non posse censuerunt: Foësius fere magno Coo tribuere velle videtur; aperte autem id faciunt Hallerus et Grünerus, quos maxime movit Celsi ex hoc libro nonnulla desumentis et Coelii Aureliani auctoritas et ratiociniorum paucitas et rerum traditarum pondus et praesagiorum veritas. In quibus laudibus partim sane me habent consentientem, sed tamen neque hae, neque Celsus et Aurelianus, ad quos provocant, me movent ut Hippocratem librum conscripsisse credam.

Littréus Hippocratis esse negavit maxime propter locum e cap. 3., ubi peccata aegrotantis facilius quam sani hominis cognosci dicuntur et dein pergit auctor: *ἔπειτα τῇσι χερσὶ ψαύσαντα τῆς γαστρός τε καὶ τῶν φλεβῶν ἧσσόν ἐστι ἐξαπατᾶσθαι, ἢ μὴ ψαύσαντα.* Nempe illud *ψαῦσαι τῶν φλεβῶν* de pulsu tangendo interpretatur, cuius rei apud Hippocratem ipsum nusquam fiat mentio, sed quae explorandi methodus postea demum usu venerit. Vere hoc observat. Sed multa alia ostendunt librum Hippocratis esse non posse: ita cap. 2. hydropicos appellat *ὑφύδρους*, quod Hippocratem facere non vidi; ibidem *ὑπὸ τὴν θερείην* habet, quod Hipp. dicere non consuevit; cap. 3. *καταβασανίζειν . . . τοῖσι δοκιμίοισι* occurrit et simplex *βασανίζειν* legitur in libro de aëre, aquis, locis, sed nomen *δοκίμιον* non magis quam *ἡ θερείη* apud Hipp. reperies. Cap. 3. *τοὺς ἀλγέοντας* appellat aegrotantes, quod Hipp. facere non solet. Cap. 3. legimus *μάλιστά τ' ἦμος ἠέλιος νεωστὶ καταλάμπει*, verum epicum illud *ἦμος ἠέλιος* ab Hippocratis oratione est alienissimum. Paulo post ibidem legimus *τὸν δικαίως διαιτώμενον*; novimus autem frequentem nominis *δικαίου* usum apud scriptorem libri de articulis, Hippocrates ipse ita non usurpavit. Sed neque novi apud Hippocratem vestigia rei, de qua recentiores illi saepius loquuntur; nempe praeceptum habent plures alii et noster quoque, medicum intactos relinquere debere aegros, quos sanare nulla spes sit: eo

autem spectat quod sub finem cap. 12. habet; ubi: *τοῖσι μέν*, inquit *ἐξίστασθαι χρὴ*, *ὁκοῖα ἂν ᾖ*, *πλὴν τῶν ἐφημέρων λιποθυμιῶν· τοῖσι δ' ἄλλοισι πᾶσι ἐπιχειρέειν νεοτρώτοισι ἐοῦσι.*

Itaque puto certo constare Hippocratem non esse auctorem prorrhetici secundi, sed quis igitur alius? Inspiciamus locos, ubi ad alia a se conscripta respicit. Auctor noster capite primo: *σημεῖα δὲ γράφω*, inquit, *οἷσι χρὴ τεκμαίρεσθαι τούς τε ὑγιέας ἐσομένους τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἀποθανουμένους*, *τούς τε ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἢ ἐν πολλῷ ὑγιέας ἐσομένους*, *ἢ ἀπολουμένους*, *γέγραπται δέ μοι καὶ περὶ ἀποστασίων ὡς χρὴ ἐπισκέπτεσθαι ἑκάστας*. Mirum ni respiciat prognostici §§ 33. 34. Quin illo loco *ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὰ τοιαῦτα ὧδε*, inquit auctor prognostici.

Principio capitis 7. *περὶ δὲ τῶν φθινόντων*, inquit, *κατὰ μὲν τὸ πτύελον καὶ τὴν βῆχα ταὐτὰ λέγω*, *ἅπερ περὶ τῶν ἐμπύων ἔγραφον.* Rursus mirum, nî respiciat prognostici capita 25. seqq.

Cap. 14° legimus *κρίνεται δὲ τοῖσι πλείστοισι*, *ἢν μὲν τεταρταίου ἐόντος τοῦ ἕλκεος πυρετὸς ἄρξηται*, *ἐς τὴν ἐνδεκάτην· ἢν δ' ἑβδομαῖος ἐὼν πυρετήνῃ*, *ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην*, *ἢ ἑπτακαιδεκάτην· ἢν δὲ τῇ ἐνδεκάτῃ ἄρξηται πυρεταίνειν*, *ἐς τὴν εἰκοστήν*, *ὡς ἐν τοῖσι πυρετοῖσι διαγέγραπται τοῖσι ἄνευ προφασίων ἐμφανέων γενομένοισι.* Et tertium inquam mirum nî respiciat prognosticum et tanquam locum a se conscriptum excitet eum, qui est § 37. mihi. Vide autem quam ipsum illud *διαγέγραπται*, quod usurpat l. l. auctor prorrhetici, sit frequens in prognostico.

Lubet autem ostendere quam utriusque libri oratio sit similis exemplis pluribus: ita cap. 1. *σημεῖα — οἷσι χρὴ τεκμαίρεσθαι* et cap. 3. *τῶν σημείων τινὶ τεκμήρασθαι*; — in prognostico cap. 2. *τοῖσι ἄλλοισι σημείοισι ξυντεκμαίρεσθαι.* — In prognostico *σκέπτεσθαι*, *ἐπισκέπτεσθαι*, *ὑποσκέπτεσθαι* passim leguntur: in prorrh. passim *σκέπτεσθαι*, cap. 1. *ἐπισκέπτεσθαι*, cap. 3. 4. 18. *ὑποσκέπτεσθαι.* Cap. 2. prorrhetici nostri *παλινδρομήσει*, quod verbum e Coacis praenn. in prognosticum transiit § 41. — Illud *πολλαὶ ἐλπίδες*, quod legis in prognostico in fine § 35., occurrit in prorrh. II. cap. 2. bis., cap. 6. — In prorrh. II. cap. 3. *ἐκμάθῃ* et cap. 21. *τὰ σημεῖα ἐκμαθόντα*; — in prognostico § ultima *ἐκμαθόντα* reperis. — Cap. 6. in prorrh. *εὐπετῶς φέρειν*, cap. 9. *εὐπετέστερα ἴησθαι*, cap. 12. *παραφρονέει εὐπετέως*; in progn. § 15. *εὐπετέστερον φέροντα τὸ νόσημα*, § 17. *εὐπετέως φέρων τὸ κακόν.* Sed subsistamus tandem; quodsi tamen magis etiam eam orationis similitudinem cernere velis, relege mihi totum caput 7. et totum 18. prorrhetici et similitudinem cum prognostici oratione ultro deprehendes.

Est tamen vocabulum in prorrh. II. obvium, de quo tacere non licet. Quum p. xxxv. seq. prolegomenorum ad vol. I. de *περιεστικός* in prognostico monebam, me fugit locus ex cap. 7. prorrhetici nostri, ubi *περιεστικώτατος γίγνεται* legitur. In qua dictione item indicium habemus scriptorem prorrhetici eundem esse, qui prognosticum et interpolata illa in epid. I. et III. nobis reliquit. Liceat autem narrare, quid mihi evenerit in iudicio ferendo de prorrh. II. Quum ante multos annos hunc librum perlegissem, necdum perspexissem prognosticum non esse conscriptum ab Hipp., sed a recentiore, adverterunt me loci illi, quos supra adtuli, ubi in prorrhetico ad prognosticum respicitur. Itaque credidi alios fallendi causa auctorem prorrhetici ad prognosticum tanquam a se conscriptum dimittere. Sed vide iam quam omnia

illa facilem habeant explicationem, quando prognosticum et prorrheticum secundum ab eadem manu profectum statuimus, quemadmodum faciendum esse abunde demonstravisse mihi videor. Quin operae pretium est tenere quod de se narrat ille compilator prognostici et interpolator epid. I. et III.: in fine cap. 4.: *ὧν δέ,* inquit, *δι' ἀκρίβειαν κατηγορέονται τῶν προρρησίων, τοῖσι μὲν αὐτῶν αὐτὸς ξυνεγενόμην, τῶν δὲ παισί τε καὶ μαθητῇσι ἐλεσχηνευσάμην, τῶν δὲ ξυγγράμματα ἔλαβον.* Ecce! apposite haec studiorum ratio congruit cum iis, quae ab eiusmodi viro exspectas.

Neque deëst orationis similitudo inter prorrh. II. et interpolata illa in ep. I. et III.: cap. 3. *δοκιμίοισι* et *τούτῳ τῷ δοκιμίῳ* legis, quod vocabulum non occurrere apud Hipp. supra iam dixi; at *δοκιμάζειν* legitur in interpolatis in ep. I. (p. 183. vol. I.). Quod § 21. Prorrh. II. reperitur *αἱ δὲ κρίσιες ὡς ἐν τοῖσι πυρετοῖσι ἔγραψα, οὕτω καὶ ἔνθαδε ἔχουσι,* num ad prognostici locum supra laudatum, an ad interpolata in epidd. spectet, non discerno. Sed convenit id quod in prorrh. II. cap. 2. dicitur *ἔστι γὰρ ἐκ τῶν γεγραμμένων προειπεῖν,* cum illo *σκοπεῖν περὶ τῶν γεγραμμένων ὀρθῶς* ex epid. III. in interpolatis (p. 222. vol. I.).

Nostrum autem ex aliorum scriptis suam haurire dictionem liquet etiam ex cap. 14., quod si cum oratione libri de capitis vulneribus conferas, videbis nostrum illum librum sine dubio in manibus habuisse: quin verba *εἰ κατέπεσε ὤνθρωπος, ἢ ἐκαρώθη* e § 24. libri Hippocratei ducta sunt.

Ubi de muliebribus rebus agit noster, orationem audimus librorum de his rebus a Cnidiis relictorum. Advertit v. c. dictio e cap. 6. *τὴν δὲ κοιλίην πρὸς μὲν τὰ φάρμακα ὀξέαν εἶναι,* quam item legimus libro de nat. mull. § 15., ubi *ἢν μὲν οὖν ἡ κοιλίη ᾖ ὀξέα.* Cuiusmodi formula nusquam, nisi duobus illis locis legitur.

Itaque constitit puto prorrh. II. esse conscriptum ab eodem viro, qui prognosticum composuit e Coacis et quem epid. I. et III. in eam redegisse formam est probabile, qua hodie illos libros possidemus. Fuit hic sedulus lector scriptorum antiquiorum, e quorum libris, iisque e scholis diversissimis et materiem suam et orationem duxit.

§ 40.

De libris de victus ratione I. II. III. et de insomniis.

Summa libri primi *περὶ διαίτης* huc fere redit:

„Si quis illorum, qui ante me de victus ratione, quae ad sanitatem spectat, egerunt, recte de ea exposuisset, in his acquiescerem. Verum quum alius tantum aliud quid recte viderit, iis, quae recte sunt dicta, equidem adsentiar; minus vero recte dicta, qualia sint, exponam; addam autem illa, de quibus nihil litteris mandatum est. Affirmo equidem ante omnia eum, qui recte hac de re moniturus sit, perspectam habere debere naturam hominis, nempe e quibus sit compositus, tum vero ciborum et potuum, quibus utimur, singulorum facultatem; tertio etiam laborum potestatem iustumque eorum modum pro copia ciborum et natura hominis, et diversa aetate et anni tempestate et ventorum vicissitudine et regionum situ et anni constitutione. Insuper tenere oportet astrorum ortum et occasum, ut mutationes cognoscat, et

observare redundantiam ciborum et potuum et ventorum et universi mundi, unde morbi in hominibus oriuntur. Necdum tamen omnia ista sufficiunt: nempe si iustus ciborum et laborum pro variis naturis modus cognitus esset, exacte hominibus sanitas esset inventa. Sed modus ille cognosci non potest. Si quis igitur ipse adsit et observet, videre poterit hominem se exercentem, eiusque sanitatem tueri poterit de aliis detrahendo, aliis addendo; sin non adsit, fieri nequit ut ad amussim cibi et laboris quantum definiat. Quodsi igitur alteruter iusto minor sit, sensim ab alterius excessu corpus superabitur et in morbum incidet. A me igitur inventa est praenotio eorum, quae ex eiusmodi excessu oriuntur, antequam ipse morbus nascatur."

„Constat homo et cetera animantia ex igne et aqua. Ambo haec et reliquis et sibi ipsa sufficiunt, alterutrum vero sine altero minime. Ignis principium movens, aqua nutriens. Utrumque et superat et superatur, neutrum enim prorsus superius evadere potest. Nempe ignis ad extremum aquae perveniens destituitur alimento, ita ut advertatur ab illo id, unde nutriri debeat. Aqua vero ad ignis extremum perveniens motu destituitur; itaque consistit, quo facto non amplius valet facultate, sed ab accedente igne pro alimento consumitur. Igni proprium est calidum et siccum, aquae frigidum et humidum: ignis vero ab aqua humiditatem habet, aqua ab igne siccitatem. Qua quidem ratione in multas et varias species seminum et animalium secernuntur, neque forma, neque potestate sibi similes. Quum enim numquam sibi constent, sed semper mutentur, temporis tractu etiam quae ab his procreantur dissimilia esse est necesse. Nihil perit, neque quidquam gignitur, quod non ante fuit; verum mistae et disiunctae res permutantur. Apud vulgus vero quod ex Orco in lucem augetur *nasci* dicitur, quod ex luce in Orcum minuitur *perire*. At vero nullum animal, nisi cum rebus omnibus mori potest, neque quod non sit nasci, quum non sit, unde oriatur, sed omnia ad summum et minimum augentur et minuuntur. Quid vero sit id, quod *generari* et *interire* appellem docebo. *Nasci* et *interire* idem est quod *commisceri* et *discerni; nasci*, *augeri*, *commisceri* idem, idemque *perire*, *decrescere*, *seiungi*. Lex enim contraria naturae dicta est in his omnibus et seorsim divina et humana omnia sursum, deorsum permutat. Dies et nox ad summum et minimum, et sol et luna. Lux Iovi, tenebrae Orco, lux Orco, tenebrae Iovi: abeunt et sedem commutant hinc illuc, illinc huc, et quae faciunt ignorant, et quae non faciunt scire videntur, et quae vident non cognoscunt; at pariter omnia per necessitatem divinam illis accidunt, tum quae velint, tum quae nolint. Res illinc huc migrantes et hinc illuc, inter se mistae sortem suam explent. Omnibus interitus imminet a se invicem, maiori a minore, minori a maiore. Maius a minore augetur quovis, etiam animus, corpusque ad instar animae ordinatur. Irrepunt in hominem partium partes, integra integrorum, habentia mistionem ignis et aquae, ab aliis acceptura et aliis datura. Haec minuuntur, illa augentur. Homines serra lignum secant, alter trudit, alter trahit; idem facit natura humana, alterum repellit, alterum attrahit, alterum dat, alterum accipit et alteri dat et ab altero accipit; unumquodque vero suum locum tuetur et quae minuuntur secernuntur in minorem locum, quae contra augentur secum mista in maiorem locum transeunt, aliena vero ex sede impropria expelluntur. Quod eiusdem naturae non est, in locis sibi non convenientibus commorari nequit. Conveniens cum conveniente coniungitur, non conveniens non convenienti repugnat, ita ut a se dimoveantur. Idcirco humanus animus in homine augetur, in ceteris non item."

„Animus in hominem intrat mixtionem habens ex igne et aqua, partem corporis humani. Eiusmodi feminae et mares multi et varii nutriuntur. Nutriuntur autem et augentur victus ratione, qua homo utitur. Omnes autem suas sibi habere partes est necesse; nam si qua pars a principio non adesset, non caperet incrementa, neque a multo, neque ab exiguo cibo, quia non haberet quod excrescere posset. Quum vero omnia habeant, singula suo in loco augentur accedente alimento ex aqua sicca et humido igne. Alterum attrahit, alterum repellit, intro vi adductum extrorsum repit; sin praeter modum vis inferatur, omni successu caret. Tam diu singula eundem ordinem servant, donec locus ea non amplius continere possit, tum ad regionem ampliorem tum feminina tum masculina migrant eodem modo a vi et necessitate depulsa. Quae vero sortem fatalem compleverunt primum secernuntur, dein commiscentur. Nempe singula secernuntur, omnia vero secreta ista commiscentur. Quum autem in alium locum abierint et harmonia recte habente concentus tres potiantur, per hos omnes transeuntia vivunt et iisdem, quibus antea augebantur, crescunt. Sin harmoniâ non potiatur primus concentus, neque gravia cum acutis consonent, si secundae generationi locus sit, qui per totum pervadit sonus, uno deficiente, vanus est; neque enim cum aliis consonat, sed mutatio est a maiore ad minus ante sortem, quapropter nesciunt id, quod faciunt. Rationem, quare mares et foeminae generentur, postea tradam, verum quodcumque horum harmonia potiatur, quum sit humidum, ab igne movetur, motum vero viviscit et alimentum attrahit ab iis, qui in mulierem ingeruntur, spiritu et cibis, primum quidem pari modo ubicumque quamdiu rarum est; a motu vero et igne siccatur et solidescit, quo facto circumquaque densatur et ignis conclusus sufficiens alimentum attrahere non amplius potest, nec spiritum expellit propter circumdantis densitatem, nam absumit humorem, qui intus adest. Solida igitur in densato et sicco ab igne in alimentum non convertuntur, sed valida fiunt et concrescunt evanescente humore et ossa et nervi appellantur. Ignis vero e mistione commoto humore corpus effingit propter hanc necessitatem: per solida et sicca diu penetrare non potest. quia non habet alimentum, verum per humida et mollia, quae ipsi alimenti loco sunt. Est autem in his quoque siccitas, quae ab igne non consumitur. Ista vero inter se consistunt. Qui igitur intus maxime conclusus est ignis et plurimus adest, is maximum exitum fecit; nam plurimus humor eo loco inerat, qui venter appellatur. Qui vero in reliquo corpore concludebatur tres circuitus fecit: nempe pars humidissima ignis in venis, quae cavae dicuntur, reliqua vero pars in medio densata constitit et caro appellatur. Verbo omnia ad imitationem rerum universi in corpore constituit ignis, parva ad magna et magna ad parva respondentia. Ventrem maximum, sicci et humidi promptuarium, ut omnibus det et ab omnibus accipiat, maris potestatem habentem, quod animantia in eo degere solita enutrit, aliena pessumdat. Circa eum frigidae aquae collectio, transitus spiritus frigidi et calidi ad terrae imitationem omnia, quae in ipsam incidant, mutantis. Ea vero, quae absumunt, augens fecit dispersionem aquae tenuis et ignis ad apparentis a compacto secretionem, in qua omnia feruntur et in conspectum prodeunt singula e fatali sorte. In hoc autem triplices fecit circuitus ignis ad se invicem intro ac foras tendentes: alios ad humorum cava lunae facultate, alios ad externum circuitum, ad consistentiam ambientem, astrorum potestate: medios vero et introrsum et extrorsum vergentes, habentes ignem calidissimum et validissimum, qui omnibus imperat, omnia moderatur, citra

strepitum manifestum ad visum et tactum, in quo animus, mens, intellectus, incrementum, motus, decrementum, mutatio, somnus, vigiliae. Hic omnia gubernat, tum quae hic, tum quae illic sunt, numquam quiescens."

„Homines autem a manifestis obscura considerare nequeunt, neque noverunt artibus se uti humanae naturae similibus: mens enim Deorum sua opera imitari illos docuit cognoscentes quae faciunt, ignorantes quae imitantur. Sunt enim omnia, quae dissimilia sunt, similia et convenientia quae differentia. Homines legem sibi ipsi constituerunt ignorantes ea, de quibus eam constituerunt; naturam vero Dii omnem ordinarunt. Quae homines statuerunt, non sunt constanter nec recta, nec prava; quae vero a Diis constituta sunt, semper recte se habent. Hominum artes manifestas affectionibus similes esse manifestis et obscuris exempla docent. Divinatio similis generationi, appetitui cibi et potus: ars ferraria similis institutioni per paedotribam, fullonesque idem efficiunt; sutores tota in partes dividunt idemque in homine fieri solet. Fabri lignarii dum serra secant, alter trahit, alter protrudit, idem dum terebrant faciunt: spiritus alternis vicibus trahit et propellit. Qui domos construunt e diversis rebus conveniens quoddam efficiunt, ad imitationem victus rationis hominis. In arte musica instrumentum sit prius oportet, in quo concentus ea, quae volet, declarabit; maxima sonorum diversitas maxime delectat, taedium parit similitudo. Coqui opsonia parant hominibus e diversis varia conficientes, in quibus item varietas maxime placet. Lingua musicam imitatur dignoscens dulce et acre. Cum eorum, qui pelles subigunt, arte convenit cura puerorum. Qui fila nectunt aut texunt, periodos in corpore imitantur. Aurifices imitantur qui triticum parant. Statuarii corporis imitationem sectantur. Figuli rotam versantes varias vasorum species conficiunt: homines et reliqua animantia in eodem circuitu omnia operantur ex iisdem simile nihil iisdem instrumentis parantes. In grammatica signorum est compositio; signa sunt vocis humanae; facultas praeterea quae facienda sint aperiendi: per septem figuras cognitio locum obtinet, per septem etiam figuras sensatio in homine: auditus sonorum, visus manifestorum, olfactus odorum, lingua iucundi et iniucundi, os loquelam operatur, corpus tactum frigidi et calidi, spiritus intrat et foras exit; per ista autem cognitio fit. Et hac quidem ratione artes omnes commune quoddam habent cum natura humana."

„At animus hominis, uti supra dixi, mistus ex igne et aqua in quodvis animans, quod spiritum ducat, intrat et in hominem tum iuniorem, tum seniorem, nec tamen in omnibus pariter increscit, sed in iunioribus corporibus, quum velocior sit circuitus et corpus crescat, ad huius incrementum insumitur; in senioribus, quum tardior sit circuitus et corpus frigidum ad hominis decrementum absumitur. Verum corpora vigentia et foecunda illum alere et augere valent. Quod igitur in aliud quodvis intrat non crescit, sed quod in corpus muliebre, id crescit, modo debita illi contingant. Omnes autem partes simul distinguuntur et crescunt, neque quidquam alio prius tardiusve, sed maiores partes prius conspiciuntur, licet non prius nascantur. Non omnia tamen aequali temporis spatio certo ordine describuntur, sed maiore minoreve prouti singula ignem et nutrimentum accipiunt. Quidam foetus igitur intra dies quadraginta tres conformantur, alii intra menses quatuor, similiter vitales in lucem eduntur alii septimo mense, nono alii. — Mares autem et foeminae hoc modo oriuntur: foeminae potius ab aqua et frigidis et humidis et mollibus cibis et potionibus, mares ab igne et siccis et calidis cibis et

reliquo victu. Si quis igitur foeminam procreare velit, aquosa victus ratione maxime utendum; sin marem, victus ratione cum igne conveniente. Idque non solum virum facere oportet, sed etiam foeminam, quum uterque sexus quod ad incrementum aptum est excernat. Quodsi igitur cum vir tum foemina virilia excernat, nascuntur viri animo clari et corporis robusti, nisi postea per victus rationem corrumpantur. Sin a viro virile excernatur, a foemina vero foemineum et virile superet, viri procreantur prioribus quidem minus clari, sed viriles tamen. Sin a foemina masculum excernatur, a viro foemineum, masculinum autem superet, ἀνδρόγυνοι oriuntur. Hae generationes diversae sunt tres; differunt autem plus minusve inter se propter aquae partium temperationem et alimenta et educationem et consuetudinem. In genere autem foeminino idem fit, ita ut si a viro et muliere foemineum excernatur, pulcerrimae et tenerrimae foeminae nascantur; sin a foemina foemineum a viro virile, foemineumque superet, audaciores fiunt illis, sed morigerae tamen; sin a viro foemineum, a muliere virile, foemineumque superet, viragines nascuntur. Quodsi quis non credat, animum cum animo misceri, is nae demens habendus. Gemellorum autem procreationis causa maxime posita est in uteri duplicis natura; nempe si ab utraque parte pariter via per os pateat, et utraque pars a menstrua purgatione resiccata fuerit, ubi semen virile acceperit, utraque id enutrire valet, adeo ut statim dividatur, si multum seminis excernatur. Quodsi igitur a viro et foemina masculum excretum fuerit, in utraque uteri parte virilis foetus crescet; sin foemineum, foemininus in utraque parte; sin alterum foemininum, alterum virile fuerit, quale in alterutra parte superius evaserit, talis foetus procreabitur. Sunt autem sibi similes gemelli, quia in simili loco crescunt et eodem alimento. Foetus autem succidaneus hoc modo fit: cum uterus calidus et siccus est natura, et foemina ad eundem modum se habet, et semen siccum et validum in uterum infertur, nullus humor in utero superest, qui super illabens semen superet, itaque a principio coalescit et vivit, sed persistere nequit, et id, quod ante aderat, item corrumpit."

„Corpus autem hominis ex aqua tenuissima et igne rarissimo mistum sanissimum omnino, quia in anni tempestatum vicissitudine neque aqua densissima est in aquae accessionibus, neque ignis rarissimus in ignis accessionibus; eodemque modo res se habet in victus ratione. Eiusmodi naturae sanae degunt ad annum aetatis quadragesimum usque, nonnullae etiam in extremam senectutem, quae vero in morbum incidunt annum quadragesimum iam agentes non facile ex eo evadunt. Quae vero corpora ex igne validissimo et aqua densissima mista sunt, robusta quidem, sed multam curam requirunt. Nempe magnas in utramque partem mutationes subeunt et tum in aquae, tum in ignis accessionibus facile in morbos incidunt. Itaque victus ratione mutationes tempestatum compensare oportet. At ubi ex aqua crassissima et igne tenuissimo corpus mistum est, talia accidunt, e quibus naturam frigidam et humidam cognoscas. Eiusmodi naturae hieme et vere maxime aegrotant et quod ad aetatem attinet, pueri ex his sanissimi, tum adolescentes; sed praecipue laborant senes et praeterea cito senescunt. His calido et sicco victu utendum. Sin corpus ignem humidissimum et aquam densissimam habeat, natura humida et calida existit. Hi inprimis vere laborant et quod ad aetatem attinet, iuvenili; tum cito adolescunt, sed fluxiones patiuntur. His sicco et frigido victu opus est. Sin mixtio fiat ex igne validissimo et aqua tenuissima, natura sicca

et calida est; aegrotant eiusmodi homines in ignis accessione et aetatis vigore et requirunt victum frigidum, humidum; sunt autem et longaevi et sanissimi. Sin mistio fiat e rarissimo igne et siccissima aqua, sicca et frigida est natura; aegrotat auctumno, et aetate, quae vergit ad annum quadragesimum; opus est victu calido humido."

„Ad aetates quod attinet, puer humidus et calidus, adolescens calidus et siccus; vir siccus et frigidus, senes frigidi et humidi."

„Viri calidiores et sicciores; foeminae frigidiores et humidiores; unde quis victus singulis sit accommodatus apparet."

„De prudentia animi et imprudentia res ad hunc modum se habet. Ubi ignis humidissimus et aqua siccissima in corpore miscentur, maxima prudentia existit, quia utrumque hac ratione optime sibi sufficit. Sin aliqua re superveniente alterutrum augeatur, vel intereat, imprudentia oritur. — Quum ignis purissimus itemque aqua purissima misceantur, ignis autem pro aquae ratione minor copia fuerit, prudentes quidem hi etiam existunt, minus tamen quam primo memorati. Ignis enim quum tardius moveatur, minus acuti sunt sensus; verum hae naturae sedulae sunt in rebus, ad quas se adplicuerint, et victus ratione idonea corriguntur. Ubi vero ignis minorem quam aqua potestatem habet, tardior natura est et stolidi vocantur. Hi vero quoque idoneo victu meliores fiunt. Sin ignis multum ab aqua superetur, insani ab aliis dicuntur, ab aliis attoniti. Horum autem insania potius tarda. Sin aqua minorem potestatem habeat cum igne purissimo mista, sanitate corporis fruuntur et prudentes sunt. Eiusmodi animus cito res obiectas sentit et bona natura est fitque melior victu idoneo. Quando vero aquae potestas ab igne multum superatur, animus acutior est, quia celerius movetur, sed minus est constans. His humido victu opus est. Sin magis etiam aqua ab igne superetur, admodum acuta eiusmodi natura est et somniis agitatur. Hos autem subfuriosos appellant, nam a levi repletione insaniunt et ex ebrietate et bono corporis habitu et carnium esu. Ad hunc igitur modum in prudentia et imprudentia res comparata est."

„Eiusmodi autem animi diversitates, cuiusmodi apparent in iracundis, lentis, astutis, simplicibus, infensis, benevolis, non pendent a mixtione, sed a natura meatuum, per quos animus fertur. Similiter et vox a meatibus spiritus mutatur. Talia igitur vitia victus ratione corriguntur."

Argumentum primi libri fusius descripsi, quia principia latissime patentia doctrinae auctoris incerti continet. Secundi, in quo magis circa specialia versatur oratio, argumentum in brevius contraham.

Agit auctor in libro secundo: de situ regionum earumque natura diversa; — de ventis; — de cibis et potu; — de hordeo iisque, quae ex eo parantur; — de tritico et cibis ex eo paratis; — de avena, fabis, ervilibus et phaseolis; — de cicere albo; — de milio; — lentibus; — de ervo; — de lini, hormini semine; — lupinis, erysimo, cnico, papavere. — Agitur porro de cibo ex animalibus quadrupedibus, ex avibus, piscibus. Tum de diversitate animalium cicuratorum et ferorum est sermo et de partibus corporis animalium, quae in cibo sumuntur; — de ovis; — de caseo. Recensentur porro vina, acetum, sapa, faeces vinaceae, mel. Dein legumina, fructus maturi; carnes pingues, vino, aceto, sale conditae. Docetur porro quo modo singulorum ciborum vires temperandae sint; quid sentiendum de ciborum

facultatibus diversis, de opsoniis ἐν ὑποτρίμμασι et de muria conditis. Agitur deinceps de aqua, balneis, solis et ignis effectu in corpus, de coïtu, vomitione, somno et vigiliis; — de μονοσιτίᾳ et prandio, de aqua calida epota. Exponitur de laboribus secundum naturam et de violentis: ad illos referuntur visio, auditio, vox, meditatio; ad hos: ambulationes post coenam, matutinae, a gymnasiis, cursus, iique ἐν ἱματίῳ, δίαυλοι καὶ ἤπειροι, τροχοί, παρασείσματα, lucta et frictio, ἀλίνδησις, ἀκροχειρίη, κωρυκομαχίη, χειρονομίη, πνεύματος κατάσχεσις, γυμνάσια ἐν κόνει καὶ ἐλαίῳ, frictio ex oleo et aqua. Tandem exponitur de lassitudine varia eiusque effectu et curatione.

Haec quidem fere argumentum faciunt libri secundi.

In tertio libro auctor noster affirmat multa esse, quae impediant, quo minus de humana victus ratione ἀκριβῶς exponatur: scilicet obstaculo esse naturarum hominum inter se innumeras diversitates, aetates diversas, varios regionum situs, et ventorum vicissitudinem, et anni tempestatum, et singulorum cibi generum varietatem. Ipse vero se invenisse profitetur praenotiones eorum, quae in corpore superiora evasura sint, nempe signa, quibus dignoscas utrum labores cibos superent, an vero cibi labores, et quomodo uterque excessus sit curandus. Iam vero primum vulgo hominibus, i. e. illis, qui, quod munera obeundo victum sibi quaerere debent, omnia in victu ad amussim exigere nequeunt, diaetam praescribit, quam quomodo pro variis anni tempestatibus mutare et quomodo sensim ab alia ad aliam tempestatem transire illos oporteat docet. Quibus expositis pergit ad praecipuum inventum suum, quo principio operis totius iam gloriatus erat, scilicet ad dignoscendum utrum labores cibi, an cibos labores superent; in quarum rerum iustae inter se temperationis defectu morbos, in iusta temperatione contra sanitatem existere dicit. Itaque iam varias πλησμονῆς et ξυντήξεως species describit, singularum specierum descriptionibus statim curationem subiungens. Memorantur autem octo species repletionis; post quarum enumerationem depinguntur: colliquatio quaedam; alvus suppressa; horrores ab ambulationibus matutinis, ab exercitationibus; in postremis vero his valetudinis generibus labores cibos superare dicit auctor incertus.

Haec igitur summatim libris de diaeta continentur; subiungo statim argumentum libri περὶ ἐνυπνίων.

„Qui vero, inquit auctor, recte signa in somnis observanda tenuerit, is magnam illa in omnibus vim habere videbit. Nempe dum vigilat homo animus corpori subservit; cum vero corpus quiescit, animus movetur et omnes corporis actiones ipse in se suscipit. Corpus enim dum dormit, nihil sentit, sed animus interea vigilans visibilia videt et quae auditu percipiuntur audit; verbo quot munera sunt corporis aut animi, totidem solus obit animus somni tempore. At quaecumque insomnia divinitus immittuntur, diiudicant illi, quorum ars fert id facere; et vero quas corporis mutationes animus praenunciet e iusto minore repletione vel vacuitate, cett. diiudicant etiam, idque partim vere, partim falso, nec sciunt tamen quare fiant, nec quid faciendum sit, ut a malo caveas, docent, sed Diis vota facere praecipiunt. Quod quidem bonum sane est, attamen insuper manum operi admovere oportet. Itaque de eiusmodi insomniis ita se res habet. Cum diurnae occupationes hominum in insomniis recte apparent, signum est sanitatis, quia animus neque repletione, neque vacuitate, neque alia re qualicumque superatus in diurnis cogitationibus permanet. Sin insomnia cum diurnis occu-

pationibus pugnent, perturbatio in corpore obtinet, quae debito modo curanda est. — Solem, lunam et coelum et astra, pura et clara conspici, bonum est et sanitatem corporis denotat; sin contrarium locum habeat, morbum. Et astrorum quidem externus est circuitus, solis medius, lunae is, qui ad cava spectat. Quodsi igitur astrum aliquod exstingui, vel laedi, vel evanescere, vel cursum sistere videatur, ea parte morbus esse significatur; sin luna eiusmodi quid patiatur, ad internas partes retrahere oportet; sin sol, difficilius curatur. Quando vero coelo sereno premuntur astra et debilia esse videntur, et siccitate in circuitu retineri, periculum significat, ne in morbum incidas; et quando igneum et calidum videtur id, quod adversatur, bilem secerni denotat; quodsi superata evanescant, futurae ex morbo mortis signum est; sin in fugam se convertere et cito aufugere et alia ea persequi videantur, periculum est ne homo insaniat, nisi curetur. At quae quaquavorsum errant vi non coacta, animum a curis turbatum indicant. Quod autem sidus e circuitu excidisse videtur, splendidum et purum et ad orientem ferri, sanitatis id indicium est; quod vero nigrum et obscurum versus occidentem ferri videtur, vel ad mare, vel in terram, morbos denotat. Quodcumque ex his coelestibus insidere tibi videtur purum et humidum, sanitatis signum est; quodcumque vero nigrum, impurum, morbum ex accessione rei externae. Id quod quis purum a Deo accipere videtur ad sanitatem iuvat; contrarium nocet. Si pluere modice videatur, citra graves imbres, aut tempestates, bonum signum est; contrarium denotat morbum. De illis igitur, quae circa sidera in somniis apparent, ita sentiendum et curam debitam adhibere oportet et Diis preces fundere. Verum praeterea sanitatis signa sunt: ea, quae in terra fiunt, acute cernere et audire; tuto iter facere, et currere; terram adspicere planam, bene cultam, fertilem, pulchro flumine irriguam et limpidis fontibus et puteis. Contraria varia varias noxas significant. Terra, vel domus si moveri videatur, sano homini morbum, aegrotanti liberationem a morbo significat. Terra inundari visa significat morbum ex humorum redundantia. Neque vero bonum signum est terram nigram adspicere, aut combustam; quippe id nimiam siccitatem et morbum ex ea periculosum, letalem denotat. Quodsi quis in lacum immergi videatur, vel in mare, humorum redundantiae signum id habendum est. Quod quis circa se e consuetudine et secundum naturam suam fieri videat et modum non excedat, id ad sanitatem valet; itemque veste alba indutum sibi videri et pulchro calceamento; contrarium malum est signum. Mortuos videre nitidos, vestibus candidis indutos et purum quid ab iis accipere bonum est signum; sin contra nudos adspicias, vel nigris vestibus indutos, vel sordidos, vel ex aedibus aliquid sumentes, auferentes, morbi indicium est. Quum vero monstrosa corpora in somniis cernuntur et homini metum iniiciunt, indicat repletionem a cibis insuetis et horum secretionem et choleram et morbum periculosum. Si quis cibum aliquem solitum, vel potum edere aut bibere sibi videatur, defectum cibi indicat et animi abiectionem; idem etiam indicant panes cum caseo et melle parati in somnis consumpti. Aquam puram bibere bonum est; cetera omnia, malum. Quas vero res solitas homo adspicere sibi videtur, ipsarum cupiditatem denotant. Quascumque prae timore fugiat, significant sanguinem propter siccitatem sisti. Quodsi cum altero pugnet, vel ab eo pungatur, vel ligetur, denotat secretionem factam esse in corpore circuitui adversam. Idem significant errores et adscensiones. Fluminum traiectiones et armati hostes et monstra morbum insaniamve praenunciant."

„His, quae dixi, si quis utatur, per totam vitam secunda fruetur valetudine; atque adeo victus ratio a me inventa est, quae optima ab homine iuvantibus Diis inveniri possit."

Exposuimus argumentum horum scriptorum; videamus iam de aliis, quae sit operae pretium tenuisse.

Librorum, de quibus agimus, mentionem fecit nullam Erotianus. Galenus incertus est, cui tribuendi sint. Alterius libri *περὶ διαίτης* Galeni tempore in apographis aliis aliud initium fuit. De quibus omnibus et de variis apud Galenum horum librorum inscriptionibus vide Ackermannum p. CXLII. vol. I. Ed. Kühn.

Interpretum opiniones de libris *περὶ διαίτης* colligens vix satis mirari potui Ackermanni verba (p. CXLIII. l. l.) dicentis „Diversorum auctorum hos libros tres opus esse ipsa eorum lectio probat." Hic quidem solus, quoad sciam, eiusmodi sententiam in medium protulit, quam mox oppugnabimus; sed id antequam facimus, verbulo de libello *περὶ ἐνυπνίων* monendum. Foësius: „hic liber, inquit, de insomniis videtur pars esse quaedam librorum de diaeta, ut satis testatur hoc principium in codicibus antiquis Vaticanis et Aldinis exemplaribus libri tertio extremo adscriptum. Itaque mihi rite atque ordine illos sequi videtur in omnibus exemplaribus, at eos parum ad Hippocratis mentem facere, neque vero multum ad huius libri auctoritatem, qui eum longe relegant, cum tractatione et styli genere prope sit similis." Et de his scriptis omnibus Hippocrati tribuendis, aut non tribuendis, postea videbimus: nunc id volo, Foësium quique illum sunt secuti, recte statuisse libellum *περὶ ἐνυπνίων* esse partem libri postremi *περὶ διαίτης*. Quod autem vir praestantissimus de libelli illius in codicibus mss. cum libro postremo de diaeta coniunctione monet, egregie confirmatur codicibus Parisinis a Littréo excussis et codice Hafniensi apud eundem vol. I. p. 540., et codice Vossiano bibliothecae Lugduno-Batavae.

Verum, age! ipsis locis ex his libris adlatis demonstremus unum esse opus continuum in his omnibus suo principio et fine probe conclusum singulisque suis partibus rite ordinatis constans, integrum et absolutum, ab uno auctore conscriptum.

Ipse auctor principio cap. 2. libri I. veluti conspectum brevem operis sui nobis dedit, ad cuius ductum si perlustres, videbis integrum superesse. *Φημὶ δὲ δεῖν*, inquit, *τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ξυγγράφειν περὶ διαίτης ἀνθρωπίνης πρῶτον μὲν παντὸς φύσιν ἀνθρώπου γνῶναι καὶ διαγνῶναι· γνῶναι μὲν ἀπὸ τίνων ξυνέστηκε ἐξ ἀρχῆς, διαγνῶναι δὲ ὑπὸ τίνων μερέων κεκράτηται· εἰ μὴ γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς ξύστασιν ἐπιγνώσεται καὶ τὸ ἐπικρατέον ἐν τῷ σώματι, οὐχ οἷός τε ἔσται τὰ ξυμφέροντα τῷ ἀνθρώπῳ προσενεγκεῖν· ταῦτα μὲν οὖν χρὴ γιγνώσκειν τὸν ξυγγράψοντα.* Quae auctor hoc loco requirit ab eo, qui de hominis victus ratione recte scripturus sit, ea ipse ceteris operis sui partibus praemisit a capite inde 3. libri primi, ubi de hominis elementis et eorum inter se ratione exponit; tum a capite inde 32., ubi de variis hominum naturis pro vario elementorum modo et victu idcirco singulis idoneo agere incipit. Pergit autem l. l. e capite 2. *μετὰ δὲ ταῦτα (γνῶναι δεῖ) σίτων καὶ ποτῶν ἁπάντων, οἷσι διαιτώμεθα, δύναμιν, ἥν τινα ἕκαστα ἔχει, καὶ τὴν κατὰ φύσιν, καὶ τὴν δι' ἀνάγκην καὶ τέχνην ἀνθρωπηΐην. δεῖ γὰρ ἐπίστασθαι τῶν τε ἰσχυρῶν φύσι ὡς χρὴ τὴν δύναμιν ἀφαιρέεσθαι, τοῖσι δὲ ἀσθενέσι ὅκως χρὴ ἰσχὺν προστιθέναι διὰ τέχνης, ὅκου ἂν ὁ καιρὸς ἑκάστων παραγένηται.* Agit autem de hisce scriptor noster libro II. cap.

39—60. Verum subiungit l. l.: *γνόντι δὲ τὰ εἰρημένα οὔ κω αὐτάρκης ἡ θεραπείη, διότι οὐ δύναται ἐσθίων ὥνθρωπος ὑγιαίνειν, ἢν μὴ καὶ πονέῃ . . . . δεῖ δέ, ὡς ἔοικε, τῶν πόνων διαγιγνώσκειν τὴν δύναμιν καὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ τῶν διὰ βίης γενομένων.* Cum quibus confer lib. II. cap. 60. *περὶ δὲ τῶν πόνων, ἥντινα ἔχει δύναμιν διηγήσομαι. εἰσὶ γὰρ οἱ μὲν κατὰ φύσιν, οἱ δὲ διὰ βίης κ. τ. λ.* — Verbo de omnibus illis agit in suo opere, quorum cognitionem ab eo, qui de hominis victus ratione scribere velit, requirit: de variis hominum naturis, de aetate diversa, de anni tempestatibus, de ventorum vicissitudine et regionum situ. — Quin quo gloriatur sub finem capitis 2., *ἐμοὶ δὲ ταῦτα ἐξεύρηται, πρὸ τοῦ κάμνειν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς ἐφ' ὁκότερον ἂν γένηται προδιάγνωσις. οὐ γὰρ εὐθέως αἱ νοῦσοι τοῖσι ἀνθρώποισι προσγίγνονται, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ξυλλεγόμενα ἀθρόως ἐκφαίνονται. πρὶν οὖν κρατέεσθαι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ὑγιὲς ὑπὸ τοῦ νοσεροῦ, ἃ πάσχουσι ἐξεύρηταί μοι καὶ ὅκως χρὴ ταῦτα καθιστάναι ἐς τὴν ὑγίειαν· τούτου δὲ προσγενομένου πρὸς τοῖσι γεγυμνασμένοισι, τελέεται τὸ ἐπιχείρημα τῶν διανοημάτων,* — hoc ipsum, inquam, quo gloriatur, in fine libri tertii traditur a medio capite 69. inde; ipse quaeso locos inspice L. B.! — Quodsi iam mentem attendamus ad finem istius libri tertii et ad initium libri *περὶ ἐνυπνίων*, itemque ad ea, quae supra de his libris in mss. continuo sese excipientibus dixi, et ad similitudinem doctrinae et orationis in quatuor his libris omnibus, non possumus, quin unum opus esse statuamus, quod magis etiam confirmant postrema libri de insomniis verba: *τούτοισι χρώμενος, ὡς γέγραπται, ὑγιαίνει τὸν βίον καὶ εὕρηταί μοι δίαιτα ὡς δυνατὸν εὑρεῖν ἄνθρωπον ὄντα ξὺν τοῖσι θεοῖσι*, quibus universum opus auctorem recte concludere respicientem ad principium, quis negabit?

Sufficiant haec ut demonstremus unum opus referre continuum, integrum quatuor de quibus nunc sermo est, libros. Neque sane ad hanc demonstrationem devenissem, nisi fuissent, qui contra sentirent.

Verum interpretes in hoc opere Heracliti doctrinam agnoscere se dixerunt; itaque paulo accuratius de istis placitis Heracliteis auctoris nostri, eorumque cum philosophi dogmatis convenientia, vel discrepantia videamus. Locos e scriptoris nostri opere citabo et ad eos annotabo quod ad rem facere existimem.

Initio capitis 3.: *ξυνίσταται μὲν οὖν*, inquit, *τὰ ζῷα τά τε ἄλλα πάντα καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ δυοῖν, διαφόροιν μὲν τὴν δύναμιν, ξυμφόροιν δὲ τὴν χρῆσιν, πυρὸς λέγω καὶ ὕδατος. ταῦτα δὲ ξυναμφότερα αὐτάρκεά ἐστι τοῖσί τε ἄλλοισι πᾶσι καὶ ἀλλήλοισι. ἑκάτερον δὲ χωρὶς οὔτε αὐτὸ ἑωυτῷ, οὔτε ἄλλῳ οὐδενί. τὴν μὲν οὖν δύναμιν αὐτῶν ἑκάτερον ἔχει τοιήνδε. τὸ μὲν γὰρ πῦρ δύναται πάντα διὰ παντὸς κινῆσαι, τὸ δὲ ὕδωρ πάντα διὰ παντὸς θρέψαι.* Heraclitus apud Diog. Laërtium (IX. 1. p. 228. ed. Cobet.) existimat *ἐκ πυρὸς τὰ πάντα συνεστάναι καὶ εἰς τοῦτο διαλύεσθαι . . . . . πῦρ εἶναι στοιχεῖον καὶ πυρὸς ἀμοιβὴν τὰ πάντα, ἀραιώσει καὶ πυκνώσει γινόμενα.* Arist. Metaph. I. 3. item adnotat Heraclito ignem fuisse rerum principium. Et Laërtius de Heraclito narrare pergens dein subiungit illum statuisse: *πυκνούμενον τὸ πῦρ ἐξυγραίνεσθαι συνιστάμενόν τε γίνεσθαι ὕδωρ· πηγνύμενον δὲ τὸ ὕδωρ εἰς γῆν τρέπεσθαι· καὶ ταύτην ὁδὸν ἐπὶ τὸ κάτω εἶναι· πάλιν τε αὐτὴν τὴν γῆν χεῖσθαι, ἐξ ἧς τὸ ὕδωρ γενέσθαι· ἐκ δὲ τούτου τὰ λοιπὰ σχεδὸν πάντα, ἐπὶ τὴν ἀναθυμίασιν ἀνάγων τὴν ἀπὸ τῆς θαλάττης. Αὕτη δέ ἐστιν ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω ὁδός.*

Cf. Plut. de pl. philos. I. 3. E quibus omnibus constare dixerim Heraclitum ignem esse credidisse materiam primam, e qua cetera omnia fiant. Auctor vero noster duplicem materiem primam statuit ignem et aquam, quod etiam Hippona Rheginum fecisse legimus apud Gal. de hist. philos. p. 243. ed. Kühn. Nec tamen negligendum nostrum potius ignem principium motus esse existimare, aquam potius materiam quamdam primam, licet alterum sine altero existere non posse et utrumque materiem esse statuere illum ex toto opere pateat. Et cum loco supra adlato comparanda videntur verba extremi capituli 10.: *ἐν δὲ τούτῳ ἐποιήσατο πυρὸς περιόδους τρισσάς . . . . αἱ δὲ μέσαι καὶ εἴσω καὶ ἔξω περαίνουσαι τὸ θερμότατον καὶ ἰσχυρότατον πῦρ, ὅπερ πάντων κρατέει, δίεπον ἅπαντα κατὰ φύσιν, ἄψοφον καὶ ὄψι καὶ ψαύσι· ἐν τούτῳ ψυχή, νόος, φρόνησις, αὔξησις, κίνησις, μείωσις, διάλλαξις, ὕπνος, ἐγρήγορσις. τοῦτο πάντα διὰ παντὸς κυβερνᾷ καὶ τάδε καὶ ἐκεῖνα οὐδέκοτε ἀτρεμίζων.* Nimirum hoc congruit fere cum Heracliti sententia *τὸ πῦρ* esse, *ᾧ φρονοῦμεν*, de qua vide Wyttenbachium ad Plat. Phaed. p. 257. et Groen van Prinsterer prosopogr. Plat. p. 36., Stallb. ad p. 147. Quid igitur de his iudicandum? Equidem sic censeo: incertum auctorem nostrum leni fortasse mutatione Heraclitea nobis tradere, quod magis etiam apparebit e sequentibus.

Capite 4° haud procul ab initio ac cap. 5. haec occurrunt, quae licet longiora sint, describenda videntur: *οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων ἐς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἰδέας ἀποκρίνονται ἀπ' ἀλλήλων καὶ σπερμάτων καὶ ζώων οὐδὲν ὁμοίων ἀλλήλοισι οὔτε τὴν ὄψιν, οὔτε τὴν δύναμιν. ἅτε γὰρ οὔποτε κατὰ τωὐτὸ ἱστάμενα, ἀλλ' αἰεὶ ἀλλοιούμενα ἐπὶ τὰ καὶ ἐπὶ τά, ἀνόμοια ἐξ ἀρχῆς γίγνεται καὶ τὰ ἀπὸ τούτων ἀποκρινόμενα. Ἀπόλλυται μὲν οὖν οὐδὲν ἁπάντων χρημάτων, οὐδὲ γίγνεται ὅ τι μὴ καὶ πρόσθεν ἦν· ξυμμισγόμενα δὲ καὶ διακρινόμενα ἀλλοιοῦται· νομίζεται δὲ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸ μὲν ἐξ Ἀΐδου ἐς φάος αὐξηθὲν γενέσθαι, τὸ δὲ ἐκ τοῦ φάεος ἐς Ἀΐδην μειωθὲν ἀπολέσθαι· ὀφθαλμοῖσι γὰρ πιστεύουσι μᾶλλον ἢ γνώμῃ, οὐχ ἱκανοῖσι ἐοῦσι οὐδὲ περὶ τῶν ὁρεομένων κρῖναι· ἐγὼ δὲ τάδε γνώμῃ ἐξηγέομαι. Ζῷα γὰρ κἀκεῖνα καὶ τάδε· καὶ οὔτε τι ζῷον ἀποθανεῖν οἷόντε, εἰ μὴ μετὰ πάντων· ποῦ γὰρ ἀποθανεῖται; οὔτε τὸ μὴ ὂν γενέσθαι, πόθεν γὰρ ἔσται; ἀλλ' αὔξεται πάντα καὶ μειοῦται ἐς τὸ μήκιστον καὶ ἐς τὸ ἐλάχιστον τῶν γε δυνατῶν. Ὅ τι δ' ἂν διαλέγωμαι γενέσθαι ἢ ἀπολέσθαι, τῶν πολλῶν εἵνεκεν ἑρμηνεύω· ταῦτα δὲ ξυμμίσγεσθαι καὶ διακρίνεσθαι δηλῶ· ἔχει δὲ ὧδε· γενέσθαι καὶ ἀπολέσθαι τωὐτό, ξυμμιγῆναι καὶ διακριθῆναι τωὐτό, αὐξηθῆναι καὶ μειωθῆναι τωὐτό, γενέσθαι, αὐξηθῆναι καὶ μειωθῆναι τωὐτό, ἀπολέσθαι, μειωθῆναι, διακριθῆναι τωὐτό, ἕκαστον πρὸς πάντα καὶ πάντα πρὸς ἕκαστον τωὐτό, καὶ οὐδὲν πάντων τωὐτό· ὁ νόμος γὰρ τῇ φύσι περὶ τούτων ἐναντίος. Χωρεῖ δὲ πάντα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα ἄνω καὶ κάτω ἀμειβόμενα. Ἡμέρη καὶ εὐφρόνη ἐπὶ τὸ μήκιστον καὶ ἐλάχιστον, ὡς καὶ τῇ σελήνῃ τὸ μήκιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον, πυρὸς ἔφοδος καὶ ὕδατος, ἥλιος ἐπὶ τὸ μακρότατον καὶ βραχύτατον, πάντα ταὐτὰ καὶ οὐ ταὐτά. Φάος Ζηνί, σκότος Ἀΐδῃ, φάος Ἀΐδῃ, σκότος Ζηνί, φοιτᾷ κεῖνα ὧδε καὶ τάδε κεῖσε, πᾶσαν ὥρην διαπρησσόμενα κεῖνά τε τὰ τῶνδε, τάδε τε τὰ κείνων. Καὶ ἃ μὲν πρήσσουσι οὐκ οἴδασι, ἃ δὲ οὐ πρήσσουσι δοκέουσι εἰδέναι· καὶ ἃ μὲν ὁρέουσι οὐ γιγνώσκουσι· ἀλλ' ὁμῶς αὐτοῖσι πάντα γίγνεται δι' ἀνάγκην θείην καὶ ἃ βούλονται καὶ ἃ μὴ βούλονται. Φοιτεόντων δ' ἐκείνων ὧδε τῶνδέ τε κεῖσε, ξυμμισγομένων πρὸς ἄλληλα, τὴν πε-*

πρωμένην μοῖραν ἕκαστον ἀναπληροῖ καὶ ἐπὶ τὸ μέζον καὶ ἐπὶ τὸ μεῖον. Φθορὴ δὲ πᾶσι ἀπ' ἀλλήλων, τῷ μέζονι ἀπὸ τοῦ μείονος καὶ τῷ μείονι ἀπὸ τοῦ μέζονος· αὐξάνεται καὶ τὸ μέζον ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος καὶ τὸ ἔλασσον ἀπὸ τοῦ μέζονος. — Equidem hunc locum, longiorem licet, integrum descripsi, quia plura certa Heracliteae doctrinae vestigia in illo deprehendere mihi visus sum, de quibus singulis videre lubet. Primo quidem est celebratissimum Heracliti et Heracliteorum *ῥεῖν τὰ ὅλα ποταμοῦ δίκην*, quam opinionem lepide ridet Plato in Cratylo, p. 411. B. C. Huius autem rei indicia in universo, quem descripsimus, loco tam manifesta insunt, ut quivis facile agnoscat et fere valeat etiam de incerto auctore, quod Plato de Heracliteis habet: *ὑπὸ τοῦ πυκνὰ περιστρέφεσθαι ζητοῦντες, ὅπῃ ἔχει τὰ ὄντα, ἀεὶ ἰλιγγιῶσι, κᾄπειτα αὐτοῖς φαίνεται περιφέρεσθαι τὰ πράγματα καὶ πάντως φέρεσθαι.* — Ad ea, quae noster auctor habet de vulgi opinione *περὶ τοῦ γενέσθαι*, sponte in memoriam redit Euripideum apud Plat. in Gorgia p. 492. E.

τίς δ' οἶδεν, εἰ τὸ ζῆν μέν ἐστι κατθανεῖν,
τὸ κατθανεῖν δὲ ζῆν;

ubi vide locos ab interpretibus laudatos, v. c. Clem. Alex. Strom. p. 434. *οὐχὶ καὶ Ἡράκλειτος θάνατον μὲν γένεσιν καλεῖ*; Sext. Empir. Pyrrh. Hyp. III. 24. *ὁ Ἡράκλειτός φησιν, ὅτι καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ ἀποθανεῖν καὶ ἐν τῷ ζῆν ἡμᾶς ἐστι καὶ ἐν τῷ τεθνάναι· ὅτε μὲν γὰρ ἡμεῖς ζῶμεν, τὰς ψυχὰς ἡμῶν τεθνάναι καὶ ἐν ἡμῖν τεθάφθαι, ὅτε δὲ ἡμεῖς ἀποθνήσκομεν, τὰς ψυχὰς ἀναβιοῦν καὶ ζῆν.* Nempe aut ego egregie fallor, aut auctor noster hoc Heracliti placitum in iis, quae de rerum ortu et interitu monet, respexit et suo more forsitan est interpretatus, ita ut nasci, augeri, commisceri et mori, minui, disiungi, idem esse diceret et interire res negaret, sed mutari tantum doceret. — At videmus loco laudato etiam mentionem fieri *τῆς πεπρωμένης μοίρης*, quod item fit capite 8.; tum vero noster: *ἀλλ' ὁμῶς*, inquit, *αὐτοῖσι πάντα γίγνεται δι' ἀνάγκην θείην.* Sunt autem haec probe tenenda: scilicet Plut. de placitis philos. I. 27. *Ἡράκλειτος*, inquit, *πάντα καθ' εἱμαρμένην, τὴν δ' αὐτὴν ὑπάρχειν καὶ ἀνάγκην.* — Itaque noster *τὴν εἱμαρμένην* Heracliti appellavit *τὴν πεπρωμένην μοῖραν.* In verbis autem laudatis, *ἡμέρῃ καὶ εὐφρόνῃ ἐπὶ τὸ μήκιστον καὶ ἐλάχιστον — σκότος Ζηνί*, agnoscere mihi videor quod Laërtius tradit Heraclitum statuisse *γίγνεσθαι πάντα κατ' ἐναντιότητα.* Quin in illo *χωρεῖ δὲ πάντα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα ἄνω καὶ κάτω ἀμειβόμενα* sine dubio respicitur ad Heracliteam illam *ὁδὸν ἄνω καὶ κάτω*, de qua item Diogenes Laërtius loquitur, et cuius placiti verba ipsa legimus in libello de alimento, uti antea significavimus.

Pergamus autem ad alia: sub finem cap. 7.: *οὐ γὰρ δύναται*, inquit, *τὸ μὴ ὁμότροπον ἐν τοῖσι ἀξυμφόροισι χωρίοισι ἐμμένειν· πλανᾶται μὲν γὰρ ἀγνοούμενα, ξυμμισγόμενα δὲ ἀλλήλοισι ξυγγιγνώσκεται· προσίζει γὰρ τὸ ξύμφορον τῷ ξυμφόρῳ· τὸ δὲ ἀξύμφορον πολεμεῖ καὶ μάχεται καὶ διαλλάσσει ἀπ' ἀλλήλων.* Quae nescio an non potius ex Empedocleo *τὸ ὁμοῖον τοῦ ὁμοίου ἐφίεσθαι* pendeant, quam ex placito aliquo Heracliteo.

Quod principio capitis 7. legitur, *ἐσέρπει δ' ἐς ἄνθρωπον ψυχὴ πυρὸς καὶ ὕδατος ξύγκρησιν ἔχουσα, μοῖραν σώματος ἀνθρώπου· ταῦτα δὲ θήλεα καὶ ἄρσενα καὶ πολλὰ καὶ παντοῖα τρέφεται*, id, nî fallor, intelligendum ex Heracliteo *πάντα ψυχῶν εἶναι καὶ δαιμόνων πλήρη.*
Advertunt porro ea, quae cap. 8. scripta leguntur: *χώρην δὲ ἀμείψαντα καὶ τυχόντα*

ἁρμονίης ὀρθῆς, ἐχούσης ξυμφωνίας τρεῖς, ξυλλήβδην διεξιὼν διὰ πασέων ζώει καὶ αὔξεται τοῖσι αὐτοῖσι, οἷσι καὶ πρόσθεν, ἢν δὲ μὴ τύχῃ τῆς ἁρμονίης, μηδὲ ξύμφωνα βαρέα τοῖσι ὀξέσι γένηται, ἡ πρώτη ξυμφωνίη διαφθείρεται· ἢν δὲ δευτέρῃ γένεσις ᾖ, τότε διὰ παντὸς ἑνὸς ἀπογενομένου πᾶς ὁ τόνος μάταιος· οὐ γὰρ ἂν προσαείσειε, ἀλλ' ἀμείβει ἐκ τοῦ μέζονος ἐς τὸ μεῖον πρὸ μοίρης. Existimo enim in his latere *παλίντονον* illam Heracliti *ἁρμονίαν*, de qua sermo est apud Platonem in Symp. p. 187. A., Soph. p. 232. D. Cf. Groen van Prinsterer prosopogr. Plat. p. 36. seq., ubi vide inprimis locum Aristotelis (Ethic. VIII. 1.) Heracliteum hocce memorantis: *τὸ ἀντίξοον ξυμφέρον καὶ ἐκ τῶν διαφερόντων καλλίστην ἁρμονίαν* esse. Cum quo ad unguem convenit, quod cap. 18. apud scriptorem nostrum occurrit: *μουσικῆς ὄργανον ὑπάρξαι δεῖ πρῶτον, ἐν ᾧ δηλώσει ἃ βούλεται ἁρμονίῃ· ξυντάξιες δὲ τῶν αὐτῶν οὐχ αἱ αὐταὶ, ἐκ τοῦ ὀξέος, ἐκ τοῦ βαρέος, ὀνόματι μὲν ὁμοίων, φθόγγῳ δὲ οὐχ ὁμοίων, τὰ πλεῖστον διάφορα μάλιστα ξυμφέρει καὶ τὰ ἐλάχιστον διάφορα ἥκιστα ξυμφέρει. εἰ δὲ ὁμοῖα πάντα ποιήσει τις, οὐκ ἔνι τέρψις.* Notemus vero ista eo legi loco, ubi auctor noster demonstrat, homines uti artibus *ὁμοίησι ἀνθρωπίνῃ φύσι*, et ubi artium cum naturae rebus gestis comparatione has ex illis illustrare studet.

Quae traduntur cap. 27., seq. de generatione, conferenda sunt cum iis, quae in libro *περὶ φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ* leguntur. Sunt nempe inter se similia saltem hac in re, quod uterque auctor statuit tum virum, tum mulierem semen emittere non solum, sed utrumque tum masculinum, tum foemininum secernere semen, foetusque sexum pendere *ἀπὸ τοῦ ἐπικρατοῦντος.*

Sufficiant autem haec de summis doctrinae in his libris traditae principiis. Magnam partem ex Heracliti, *τοῦ σκοτεινοῦ* philosophia ista ducta esse abunde constat, nec vero intellectu facilis est oratio pluribus locis, quod mirum non est in Heracliti imitatore.

Clericus opinatus est haec scripta referenda esse ad Herodicum Selymbrianum. Et auctor sane tanquam proprium suum inventum iactat praenotionem eorum, quae homini accidant, antequam morbus fiat, cuius originem repetit a iusto maiore minoreve ciborum copia pro laborum modo, ita ut in his temperandis summum medendi instrumentum ponat. Plato vero Herodicum *σοφιστήν* appellat (Protagoras p. 316. E.); et quis non in primo praecipue libro sophistam agnoscit? — Sed tamen ideo certo hos libros auctori adscribere, de quo ceterum perparum novimus, me iudice non licet.

Id constat libros tres de diaeta cum libello *περὶ ἐνυπνίων* unum integrum esse opus. Num libellum *περὶ ἐνυπνίων* quartum librum facere oporteat, quod Littréus fecit, an vero pro parte extrema libri tertii habere, incertum videtur, neque multum ad rem facit. Hac in re secutus sum Littréum, et tamen si cum libro tertio partem illam operis, quae de insomniis agit, coniungere malis, non adversabor; quin ratio, qua in codicibus mss. se habet, potius distributioni operis in libros tres, quam in quatuor favere mihi videtur. — Auctorem sophistam esse, s. iatrosophistam, qui Heracliti placita in primis arripuit, certo demonstratum est. Vid. Bernays Heraclitea, particula prima, et in Museo Rhen. VII. p. 90., IX. p. 241.

Supra quidem de Galeni verbis hunc librum memorantis dimisi lectorem ad Ackermannum; operae pretium tamen videtur describere locum e libro I. de alimentorum facultatibus p. 473. ed. Kühn., ubi de his libris loquitur Pergamenus et unde constat quam

incerti fuerint antiqui de auctore; est autem locus memorabilis, quia quam parvam veterum de his scriptis iudiciis fidem habere possis, abunde docet; en eum: *ἐν δὲ τοῖς νῦν ἐνεστῶσι καιρὸς ἂν εἴη τὰς τῶν σιτίων εἰπεῖν κράσεις· ὡς ἐν τῷ* (*περὶ* excidit) *διαίτης ἐγράφθη βιβλίῳ, κατά τινας μὲν Ἱπποκράτους ὄντι συγγράμματι, κατά τινας δὲ Φιλιστίωνος, ἢ Ἀρίστωνος, ἢ Εὐρυφῶντος, ἢ Φιλήτου, παλαιῶν ἁπάντων ἀνδρῶν. ἀρχὴ δέ ἐστιν αὐτοῦ κατὰ μὲν ἔνια τῶν ἀντιγράφων ἥδε· Σιτίων τε καὶ πομάτων δύναμιν ἑκάστου καὶ τὴν κατὰ φύσιν καὶ τὴν διὰ τῆς τέχνης ὧδε χρὴ διαγινώσκειν·* (quod est principium cap. 39. p. 434. nostrae editionis) *ἐν ἄλλοις δὲ ἥδε· Χωρίων δὲ θέσιν καὶ φύσιν ἑκάστου ὧδε χρὴ διαγινώσκειν·* (est principium libri II., i. e. cap. 37. p. 430. nobis) *ὅταν μὲν οὖν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ φέρηται τὸ βιβλίον τοῦτο, περὶ διαίτης ἐπιγράφεται, μέρος ὂν δεύτερον εἰς τρία διῃρημένου τοῦ παντός· ὅταν δὲ τὸ συγκείμενον ἐκ τῶν τριῶν ὅλον ἓν ἀδιαίρετον εὑρεθῇ, περὶ φύσεως ἀνθρώπου καὶ διαίτης ἐπιγράφεται. τὸ μὲν οὖν δεύτερον, ἐν ᾧ περὶ τῶν σιτίων διέρχεται, τάχ' ἄν τις εὐλόγως Ἱπποκράτους ἄξιον ἡγήσαιτο· τὸ δὲ πρῶτον ἀφέστηκε πάμπολλα τῆς Ἱπποκράτους γνώμης· ἀλλὰ τοῦτο μὲν οἷον ὁδοῦ τι πάρεργον εἰρήσθω.* Quid igitur? alius alii scriptori librum tribuit. Quae de inscriptionibus diversis monet, non sunt negligenda; apparet hoc in opere iterum quam incerti sint tituli antiqui, sed totum opus inscribendum esse potissimum *περὶ φύσιος ἀνθρώπου καὶ διαίτης* mihi non constat; praefero titulum *περὶ διαίτης*, cum respiciam totius operis exordium, neque credo scriptorem aliud nomen libro suo dedisse. Quod Galenus partem aliam libri Hippocrate dignam, aliam longe ab eius doctrina remotam dicit, hac in re ridiculus est, quum manifesto totum opus sit unum et integrum scriptum ab uno auctore, eoque sane non Hippocrate, conscriptum.

Haec de his libris dicta sunto.

§ 41.

De libris de principiis, de aetate, de septimestri partu, de octimestri partu, de numero septenario.

Hos libros una hic comprehendo, quia ab eodem auctore, quem Pythagoreum aliquem fuisse suspicor, videntur profecti. Nolim affirmare ordinem, quo eos dispono, eum esse, quo conscripti ab illo sint, quin probabilius mihi videtur librum *περὶ ἑβδομάδων* a maxime universalibus initium ducentem, antecessisse ceteros. Sed hunc postremo collocavi propter miseram conditionem, qua nobis relictus est. Non supersunt, nisi duae interpretationes Latinae, quarum altera a Littréo edita intelligi non potest et quarum altera a Darembergio edita item locis multis ita se habet, ut sensum sanum ex integro capite saepius non elicias; tum vero desunt huic capita aliquot. Fragmenta Graeca huius libri supersunt pauca; accipiunt quidem lucem e Latinis, sed ne horum quidem ope fragmentum primum restitui probabiliter potest; tum vero etiamsi singula ad unguem restitui possent, sunt tam pauca numero, ut scriptum universum ex iis cognoscere non liceat.

Singulorum librorum conspectum tradam, excepto libro *περὶ ἑβδομάδων*, quem non satis intelligo, ut facere apte possim, ita ut ad libri cognitionem conferat. Facere quidem sum

conatus, sed impedivit me quominus rem absolverem corruptela scripturae partim, partim ineptia eorum, quibus interpretationes Latinas debemus.

Libro igitur *περὶ σαρκῶν* inscribi solito, quem etiam *περὶ ἀρχῶν* dixerunt alii, haec fere traduntur:

„Adhuc, inquit auctor, communibus usus sum sententiis tum aliorum, tum meis; nunc vero meam ipsius proponam sententiam."

„Id, quod *calidum* appellamus, mihi immortale esse videtur et omnia intelligere et videre, et cum praeterita omnia, tum futura scire. Huius quidem pars maxima, quum omnia conturbarentur, ad supremum circuitum escendit eamque veteres *aethera* appellavisse mihi videntur. Altera pars *terra* vocatur et est frigida et sicca. Tertia pars calidi medium quendam in aëre locum obtinuit. Quarta vero terrae proxima humidissima et crassissima est. Ista autem quum in orbem circumacta turbarentur, multum calidi in terra concludebatur partim maiore, partim minore, partim minutissima copia quidem, sed innumeris particulis, temporisque tractu exsiccatâ a calido terrâ conclusa illa circum se putredines produxerunt, veluti membranam. Diu autem calefacta ea pars terrae putrefactae, quae pinguedinis multum et parum liquidi habebat, exusta in ossa convertebatur. Quae vero partes tenaciores erant et frigidi participes, calefactae non exurebantur, neque liquescebant, sed nervi solidi facti sunt. Venae autem multum habebant frigidi, adeo ut huius pars tenacissima a calido exassata membrana facta sit, quae vero pars a calido superaretur, sit dissoluta et in sanguinem conversa. Simili modo fauces, gula, ventriculus et intestina ad rectum usque cava formata sunt, eademque ratione vesica exstitit ceteraeque partes cavae omnes. Frigidum autem condensat, calidum diffundit, idemque temporis tractu exsiccat."

„Cerebrum sedes et fons est frigidi et glutinosi; medulla vero fons pinguedinis. Itaque cerebrum minimum pinguedinis habet, sed plurimum glutinosi, et quum a calido exuri non possit, tractu temporis crassam nactum est membranam et circa membranam ossa orta ex iis, quae calidum superavit et in quibus inerat pinguedo. Medulla autem spinalis, quae a cerebro ducitur, huic fere similis est et pinguedinis expers et membrana praedita; quibus rebus a medulla ossium differt."

„Viscera autem hoc modo mihi nata esse videntur: cor multum glutinosi et frigidi habet et calefactum caro evasit dura et viscida, et membrana circumdatum est et cavum factum, et ad caput venae maxime cavae adiacet. Tendunt nempe venae duae, quae cavae sunt, a corde, — altera *arteria* audit, altera *vena cava*, cui adnexum est cor. Calidi plus habet arteria quam vena cava; illa vero spiritum per corpus dispensat. Ab his venis duabus aliae ad reliquas corporis partes tendunt. Cor, quum calidissimum sit, partium omnium habet spiritum. Calidissimam autem partem esse sponte patet. Quia calidus est sanguis, cor et venae cavae semper moventur, ideoque cor trahit spiritum. Puerulus autem in ventre matris labiis compressis sugit alimentum ex utero et spiritum etiam, respirante matre, corde intus attrahit."

„Pulmo prope cor est ortus hoc modo: partem humoris maxime glutinosam calefaciens cor exsiccavit instar spumae et cavernosum reddidit multasque in eo fecit venulas. Nimirum quod in glutinoso inerat frigidum a calido fusum in humorem conversum est: partes ceterae glutinosae tunicas formarunt."

„Iecur vero sic exstitit: una cum calido humoris multum conclusum fuit sine glutinoso et pingui; itaque frigidum superavit calidum et condensatum est humidum. Lien autem hac ratione: cum calido et glutinoso parva tantum pars frigidi fuit, quanta sufficeret ut glutinosum cogeretur, unde fibrae in liene, et his de causis lien mollis simul est et fibris plenus. Renes hoc modo nati sunt: parum fuit humidi, plurimum glutinosi, calidi parum, frigidi plurimum, a quo coacti fuerunt et viscus exstitit durissimum, minime rubrum, quia non multum calidi inest. Eadem carnium est ratio: frigidum coëgit humidum et carnem ex eo fecit, glutinosum vero foraminula factum est, in foraminulis vero inest humor, quemadmodum in venis."

„Calidum in corpore universo multum inest, plurimum etiam humidi, et frigidi multum in humore: tantum autem inest frigidi, quantum cogere possit humorem, sed superatum a calido diffusum est. Humorem autem calidum esse e sanguine patet de vulnere manante; quamdiu enim calet, liquet; sin a frigido quod inest et ab externo frigore tangatur, in cuticulam mutatur, quam si quis demat, nova brevi succrescit. Constat inde simul extremas corporis partes adflantibus ventis a frigore in eas agente necessario cutem fieri."

„Articuli vero ita orti sunt: quum ossa fierent, citissime exurebantur eae partes, quae essent frigidae; quae vero glutinosae essent, exuri non potuere, sed inter exustas partes conclusae et exsiccatae a calido nervi fiebant et mucus. Quae autem pars glutinosi humidissima erat, calefacta crassior evasit et ita mucus exstitit."

„A glutinoso autem nati sunt ungues; nam ab ossibus et articulis pars humidissima continenter secedit et a calido siccata glutinosa fit et magis arefacta unguium speciem extus induit."

„Dentes vero sero nascuntur hac de causa: a capitis ossibus et maxilla incrementum capiunt: glutinosum et pingue, quod inest, a calido exsiccatum exuritur et dentes fiunt reliquis ossibus duriores, quia frigidi nihil inest. Primi dentes a victu in utero nascuntur et septimo anno fere decidunt; ii vero, qui postea in illorum locum succrescunt, ad senectutem usque persistunt et a cibis et potu fiunt. Nascuntur autem post ceteras partes propterea quod in maxilla venae sunt, quas ossa cetera non habent, sed quae alimentum praebent ex ventre. Ossa vero cetera non solum, sed omnes reliquae partes tale capiunt incrementum, quales sunt ipsae; nam venae e ventriculo et intestinis hauriunt tenuissimam alimenti partem, crassissima contra relinquitur et stercus fit. Alimentum vero quum ad corporis partes advenit, singulis partibus eam speciem, quam ipsae habent, communicat. Nempe omnia, quae in corpore insunt, calidum et frigidum, et glutinosum et pingue, et dulce et amarum, et ossa ab alimento irrigata augentur. Itaque maxillae, quia venas habent, plus nutrimenti attrahunt, quam cetera ossa et tale incrementum praebent, quales sunt ipsae, quamdiu homo crescit, crescit autem simul ac perspicue adolevit, quod accidit maxime ab anno septimo ad decimum quartum usque, quo tempore dentes maximi oriuntur et reliqui omnes, qui excidentibus illis, qui ab alimento in utero nascuntur, in horum locum subveniunt. Increscit autem ad tertium etiam annorum septenarium, quo adolescens fit, usque ad septenarium quartum, quintumve; ac quinto quidem plerisque hominibus excrescunt dentes duo, qui *σωφρονιστῆρες* dicuntur."

„Pili ita crescunt: ossa sunt et cerebrum unde incrementum capiunt, quia glutinosum circumcirca est, sicuti in nervis, et quia pingue non inest. Nascuntur vero pili etiam multi in axillis et pube, quum ubicumque in corpore glutinosum sit, a calido pili nascuntur."

„Audit homo, quia aurium foramina penetrant ad os durum et siccum lapidi simile, cui ossi adiacet cavum. Iam vero soni ad durum illud deferuntur et cavum os intonat propter suam duritiem. Cutis autem, quae prope aurem est in osse duro, tenuis est instar araneae et siccior reliqua cute. Sunt autem plura, quae docent id, quod siccissimum est, plurimum resonare. Fuerunt qui dicerent cerebrum audire, at hoc locum habere nequit: nam cerebrum humidum est et cingitur membrana, quam circumdant ossa: humidum quid vero non sonat, sed sicca sonant, eaque quae sonant auditionem faciunt."

„Cerebro autem odorandi est facultas et, cum ipsum sit humidum, siccorum odorem percipit eum attrahens una cum aëre per branchia (conchos et os ethmoïdeum): nam cerebrum ad narium cava protenditur, quo loco non conclusum est osse, sed cartilagine molli instar spongiae. Et cum narium cavum maxime siccum est, cerebrum sicca quam optime odorare potest: aquae enim odorem percipit nullum; est nempe haec humidior cerebro, nisi putrescat; putrescens autem et aqua et reliqua omnia fiunt crassiora. Ubi contra nares sunt humidae, aër per eas attrahi nequit, adeo ut olfactus impediatur. Eadem, qua olfactus fit, via de cerebro destillationes accidunt in palatum et gulam et pulmonem et ventrem."

„Visus ita se habet: a cerebri membrana vena per os ad utrumque tendit oculum, per quas venas a cerebro percolatur tenuissima glutinosi pars et circa se membranam ducit, qualis est pellucidum illud in oculo ventis expositum. Sunt autem eiusmodi membranae multae ante pellucidum illud, per quod visio fit: nam ad pellucidum illud lux reflectitur et splendentia quaevis. Itaque huius reflectentis ope homo videt; id vero, quod non splendet, nec lumen reflectit, non videt. Reliqua vero oculi pars alba, caro est. At oculi pupilla nigra videtur, quia in profundo sita est et cincta membranis nigris, neque tamen conspectu nigra est, sed alba, pellucida, humor vero glutinosus est. Laedit oculum quodcumque in eum illabitur, et venti adflantes et quaecumque nimis splendent."

„Loquitur autem homo spiritus ope, quem attrahit, quique foras propulsus per vacuum sonum edit. Nam caput resonat, linguaque sonum efformat, ad palatum et dentes sese adplicans. Sine linguae auxilio loqui articulate homo non possit, sed sonum tantum ederet: indicio sunt muti, qui loqui nequeunt, sed vocem solum edunt. Neque spiritu emisso loqui quis valet. Nam qui magnam vocem emissuri sunt, spiritum attractum foras pellunt et clamorem edunt, quamdiu spiritus exit, quo cessante sonus evanescit. Idem obtinet in iis, qui canentes magnum sonum proferunt. Unde constat spiritum esse, qui vocem faciat. Tandem etiam vidi, qui sese interfecturi totum praeciderant guttur; qui quidem vel sic in vita manere possunt, sed vocem edere nequeunt, nisi guttur comprimant. Ita quidem circa vocem res se habet."

Haec quidem libro *περὶ σαρκῶν* continentur; subiungo statim his conspectum capitis 19., quod scriptum separatum a nonnullis habetur *περὶ αἰῶνος* inscriptum.

„Vita hominis, ita auctor, septem diebus circumscribitur. Primum quidem septimo die, postquam in uterum genitura illapsa est, partes habet omnes, quae in posterum illi competunt. Tum vero si quis septem dies a cibo et potu abstineat, plerique intra hoc tempus moriuntur, pauci supersunt, qui postea tamen obeunt. Fuerunt etiam quibus persuaderetur ut cibum caperent, verum venter non amplius eum admittit, nam intestinum ieiunum illo tempore

coalescit, adeo ut hi quoque moriantur. Tum puer septimo mense natus secundum certam legem in lucem editur et vivit et certam habet rationem ad septenarios numeros respondentem: octavo vero mense natus infans non vivit, sed post novem menses et decem dies in lucem editus et vivit et numerum habet septenario ad amussim respondentem."

„Ad eandem normam etiam morbi acutissimi oriuntur, diiudicantur: acutissimi diebus quatuor, seu dimidio septenario; qui sequuntur, integro dierum septenario; tum uno septenario et dimidio; porro duobus septenariis. Reliqui vero morbi haud ita certam finis sui rationem obferunt. Pariter magna in capite et reliquo corpore vulnera quarto die inflammari coepta sunt; intra septem dies vero inflammatio cessat aut intra duodecim; sin inepte aliquis ea curet, homines moriuntur."

„Miretur quis forsitan septimo mense puerum nasci; ego vero saepius vidi et praeterea huius rei facile aliquis certior fieri potest, modo obstetrices interroget. Tum vero hoc etiam indicio est, quod septimo anno exacto pueri dentes explent: ratio autem, quare natura haec omnia per septenarium numerum ordinaverit, alio loco traditur."

Sunt fere haec, quae traduntur in ea parte postrema libri *περὶ ἀρχῶν*, quam sub titulo *περὶ αἰῶνος* separatim nonnulli ediderunt. In eo opusculo, quod *περὶ ἑπταμήνου* inscribi solet, habentur fere quae sequuntur.

„Septimestres pueri nascuntur diebus centum et octoginta duobus cum dimidio et diei particula. Nam si computes primi mensis dies quindecim et mensium quinque dies centum quadraginta et septem cum dimidio (quippe quinquaginta et novem dies fere duos menses faciunt), in septimum mensem supersunt dies plures quam viginti, qui annum faciunt dimidium, diei parte ad partem diei accedente. Cum igitur ad istum temporis finem foetus pervenit et vires eius creverunt, membranae, quibus continetur, a foetu robustiore rumpuntur adeoque partus ut fiat est necesse. Horum quidem plurimi intereunt: nam foetus iusto minor est et mutatio illi accidit maior quam ceteris; tum vero ex utero prodeuntes coguntur solita mala per quadraginta dies perpeti, quae etiam decimo mense natis multis perniciem adferunt. Pauci tamen supersunt, quum temporis, per quod in utero fuerint, ratio ita comparata sit, ut omnium sint participes, quae perfectissimus quisque foetus habet et qui maxime superfuturus sit, et a matre eduntur priusquam patiuntur mala, quae octavus mensis adferre solet. Plerique vero foetus septimo illo mense, quum membranae laxentur, qua parte hae laxentur cedunt, et ibi alimentum capiunt per quadraginta dies primos plus minus laborantes. Multae autem mulieres illo tempore partu edito febricitant, aliae cum prole sua pereunt."

„Aiunt autem mulieres octavum mensem molestissimum graviditatis tempus esse. Vere quidem illae, at tempus illud non est solus mensis octavus, sed et septimi et noni mensis dies si accesserint. Quando vero septimo mense membranae rumpuntur et foetus suam sedem mutaverit, incipiunt labores, qui octavo mense et circa sextum quadragenarium accidere solent. Quo tempore praeterlapso in iis, quibus faustus rerum eventus est futurus, inflammationes solvuntur tum matris, tum foetus, ita ut mollis fiat venter et tumor descendat ab hypochondriis ad locos inferiores. Septimum autem quadragenarium ibi loci fere transigit foetus et facillime gerunt uterum mulieres postremis huius periodi diebus, donec foetus vertatur, quo facto dolores partus invadunt, donec puero et secundis mater liberetur."

„Quaecumque vero mulieres plures partus ediderunt, in quibus aliquis foetus claudus aut coecus fuerit, illae fatebuntur illius graviditatis mensem octavum sibi molestiorem fuisse quam graviditatis, qua integrum foetum ediderunt. Nimirum foetus mutilus octavo mense vitae aegrotaverit et morbus abscessum fecerit. Qui vero foetus alio tempore admodum aegrotant, intereunt antequam ad abscessum res perveniat. Octimestres autem foetus non valde laborantes, nec tamen recte valentes, quadraginta dies illos debiles transigunt, sed in utero fere convalescunt. Sin in lucem edantur, fere moriuntur, quum morbo iam in utero orto accedant mutationes et labores post partum. At illi, qui in utero morbo defunguntur et mense nono in lucem emittuntur, superesse solent; praecipue cum sub finem noni mensis nascuntur, quia illo tempore sunt robustiores et longiore intervallo ab octavi mensis aerumnis remoti; nempe qui intra septem quadragenaria in lucem eduntur, eadem de causa in vita manent. Indicio vero morbosum esse octavum mensem est tenuitas pueri nono mense nati, quum nuper e morbis istis evaserit. Septimestres contra bene nutriti in lucem eduntur, quum sani in utero fuerint."

„Mulieribus autem foetus conceptio et abortiones et partus illo tempore iudicantur, quo morbi hominibus omnibus. Ista vero omnia partim secundum dies, partim secundum menses, partim secundum quadragenarium dierum numerum, partim secundum annum sui significationem praebent. Dies maxime notabiles esse solent primus et septimus, tum in morbis, tum quod ad foetum attinet: nam illis etiam diebus plerisque abortiones accidunt, quae eo tempore ἐκρύσεις vocantur. Reliqui autem dies ante quadragesimum minus quidem insignes sunt, sed multi sunt iudicatorii. Mensium vero eadem quae dierum est ratio. Fluunt etiam sanis muliebres purgationes quoque mense, quum mensis peculiarem vim in corpora habeat. Quo fit etiam ut septimus mensis foetum ad perfectionis initium deducat, quo tempore talia in foetus corpore accidunt et dentes se produnt."

„Idem valet de diebus criticis: medicum in primis animum advertere oportet ad dies pares, decimum quartum, vicesimum octavum, quadragesimum secundum. Hic enim terminus harmoniae ratione et integer et perfectus numerus a quibusdam statuitur. Spectandum est autem per ternarios numeros et quaternarios: per ternarios omnes copulatos, per quaternarios vero alternis vicibus copulatis, alternis connexis. Quadragenarius numerus vero primum quidem iudicat in embryo: quae hunc diem superant, abortionem effugiunt, quippe haec primo quadragenario maxime frequens est: nam postea robustiores sunt foetus et corporis membra discernuntur, quod tamen in foeminino foetu tardius accidit. Nempe similia in simili diutius similia sunt: tardius distinguuntur propter consuetudinem et coniunctionem. Ceterum cum a matre editae sunt puellae, citius quam pueri et pubescunt et senescunt propter corporis imbecillitatem. Alter quadragenarius numerus est, quo circa octavum mensem foetus in utero aegrotant; tertius, quo superiore periodo absoluta nascuntur robustiores et magis intelligentes. Nimirum simul ac nati sunt, in somno rident infantes et plorant et vigilantes statim rident et plorant ante diem decimum quartum, neque vero tacti et irritati ante illud tempus rident: nam pituita vires obtunduntur. Etiam mors ex fato accidit. Itaque documento est omnibus secundum naturam omnia ex iisdem orta certis temporibus constitutas habere mutationes."

Pervenimus igitur ad libellum περὶ ὀκταμήνου, in quo haec fere habentur:

coalescit, adeo ut hi quoque moriantur. Tum puer septimo mense natus secundum certam legem in lucem editur et vivit et certam habet rationem ad septenarios numeros respondentem: octavo vero mense natus infans non vivit, sed post novem menses et decem dies in lucem editus et vivit et numerum habet septenario ad amussim respondentem."

„Ad eandem normam etiam morbi acutissimi oriuntur, diiudicantur: acutissimi diebus quatuor, seu dimidio septenario; qui sequuntur, integro dierum septenario; tum uno septenario et dimidio; porro duobus septenariis. Reliqui vero morbi haud ita certam finis sui rationem obferunt. Pariter magna in capite et reliquo corpore vulnera quarto die inflammari coepta sunt; intra septem dies vero inflammatio cessat aut intra duodecim; sin inepte aliquis ea curet, homines moriuntur."

„Miretur quis forsitan septimo mense puerum nasci; ego vero saepius vidi et praeterea huius rei facile aliquis certior fieri potest, modo obstetrices interroget. Tum vero hoc etiam indicio est, quod septimo anno exacto pueri dentes explent: ratio autem, quare natura haec omnia per septenarium numerum ordinaverit, alio loco traditur."

Sunt fere haec, quae traduntur in ea parte postrema libri *περὶ ἀρχῶν*, quam sub titulo *περὶ αἰῶνος* separatim nonnulli ediderunt. In eo opusculo, quod *περὶ ἑπταμήνου* inscribi solet, habentur fere quae sequuntur.

„Septimestres pueri nascuntur diebus centum et octoginta duobus cum dimidio et diei particula. Nam si computes primi mensis dies quindecim et mensium quinque dies centum quadraginta et septem cum dimidio (quippe quinquaginta et novem dies fere duos menses faciunt), in septimum mensem supersunt dies plures quam viginti, qui annum faciunt dimidium, diei parte ad partem diei accedente. Cum igitur ad istum temporis finem foetus pervenit et vires eius creverunt, membranae, quibus continetur, a foetu robustiore rumpuntur adeoque partus ut fiat est necesse. Horum quidem plurimi intereunt: nam foetus iusto minor est et mutatio illi accidit maior quam ceteris; tum vero ex utero prodeuntes coguntur solita mala per quadraginta dies perpeti, quae etiam decimo mense natis multis perniciem adferunt. Pauci tamen supersunt, quum temporis, per quod in utero fuerint, ratio ita comparata sit, ut omnium sint participes, quae perfectissimus quisque foetus habet et qui maxime superfuturus sit, et a matre eduntur priusquam patiuntur mala, quae octavus mensis adferre solet. Plerique vero foetus septimo illo mense, quum membranae laxentur, qua parte hae laxentur cedunt, et ibi alimentum capiunt per quadraginta dies primos plus minus laborantes. Multae autem mulieres illo tempore partu edito febricitant, aliae cum prole sua pereunt."

„Aiunt autem mulieres octavum mensem molestissimum graviditatis tempus esse. Vere quidem illae, at tempus illud non est solus mensis octavus, sed et septimi et noni mensis dies si accesserint. Quando vero septimo mense membranae rumpuntur et foetus suam sedem mutaverit, incipiunt labores, qui octavo mense et circa sextum quadragenarium accidere solent. Quo tempore praeterlapso in iis, quibus faustus rerum eventus est futurus, inflammationes solvuntur tum matris, tum foetus, ita ut mollis fiat venter et tumor descendat ab hypochondriis ad locos inferiores. Septimum autem quadragenarium ibi loci fere transigit foetus et facillime gerunt uterum mulieres postremis huius periodi diebus, donec foetus vertatur, quo facto dolores partus invadunt, donec puero et secundis mater liberetur."

„Quaecumque vero mulieres plures partus ediderunt, in quibus aliquis foetus claudus aut coecus fuerit, illae fatebuntur illius graviditatis mensem octavum sibi molestiorem fuisse quam graviditatis, qua integrum foetum ediderunt. Nimirum foetus mutilus octavo mense vitae aegrotaverit et morbus abscessum fecerit. Qui vero foetus alio tempore admodum aegrotant, intereunt antequam ad abscessum res perveniat. Octimestres autem foetus non valde laborantes, nec tamen recte valentes, quadraginta dies illos debiles transigunt, sed in utero fere convalescunt. Sin in lucem edantur, fere moriuntur, quum morbo iam in utero orto accedant mutationes et labores post partum. At illi, qui in utero morbo defunguntur et mense nono in lucem emittuntur, superesse solent; praecipue cum sub finem noni mensis nascuntur, quia illo tempore sunt robustiores et longiore intervallo ab octavi mensis aerumnis remoti; nempe qui intra septem quadragenaria in lucem eduntur, eadem de causa in vita manent. Indicio vero morbosum esse octavum mensem est tenuitas pueri nono mense nati, quum nuper e morbis istis evaserit. Septimestres contra bene nutriti in lucem eduntur, quum sani in utero fuerint."

„Mulieribus autem foetus conceptio et abortiones et partus illo tempore iudicantur, quo morbi hominibus omnibus. Ista vero omnia partim secundum dies, partim secundum menses, partim secundum quadragenarium dierum numerum, partim secundum annum sui significationem praebent. Dies maxime notabiles esse solent primus et septimus, tum in morbis, tum quod ad foetum attinet: nam illis etiam diebus plerisque abortiones accidunt, quae eo tempore *ἐκρύσεις* vocantur. Reliqui autem dies ante quadragesimum minus quidem insignes sunt, sed multi sunt iudicatorii. Mensium vero eadem quae dierum est ratio. Fluunt etiam sanis muliebres purgationes quoque mense, quum mensis peculiarem vim in corpora habeat. Quo fit etiam ut septimus mensis foetum ad perfectionis initium deducat, quo tempore talia in foetus corpore accidunt et dentes se produnt."

„Idem valet de diebus criticis: medicum in primis animum advertere oportet ad dies pares, decimum quartum, vicesimum octavum, quadragesimum secundum. Hic enim terminus harmoniae ratione et integer et perfectus numerus a quibusdam statuitur. Spectandum est autem per ternarios numeros et quaternarios: per ternarios omnes copulatos, per quaternarios vero alternis vicibus copulatis, alternis connexis. Quadragenarius numerus vero primum quidem iudicat in embryo: quae hunc diem superant, abortionem effugiunt, quippe haec primo quadragenario maxime frequens est: nam postea robustiores sunt foetus et corporis membra discernuntur, quod tamen in foeminino foetu tardius accidit. Nempe similia in simili diutius similia sunt: tardius distinguuntur propter consuetudinem et coniunctionem. Ceterum cum a matre editae sunt puellae, citius quam pueri et pubescunt et senescunt propter corporis imbecillitatem. Alter quadragenarius numerus est, quo circa octavum mensem foetus in utero aegrotant; tertius, quo superiore periodo absoluta nascuntur robustiores et magis intelligentes. Nimirum simul ac nati sunt, in somno rident infantes et plorant et vigilantes statim rident et plorant ante diem decimum quartum, neque vero tacti et irritati ante illud tempus rident: nam pituita vires obtunduntur. Etiam mors ex fato accidit. Itaque documento est omnibus secundum naturam omnia ex iisdem orta certis temporibus constitutas habere mutationes."

Pervenimus igitur ad libellum *περὶ ὀκταμήνου*, in quo haec fere habentur:

„Ad octimestrem vero partum, inquit auctor, quod attinet, dico duas affectiones sibi continuo subsequentes ferre infantes non posse, adeo ut nullus supersit octavo mense natus. Infans autem laborare incipit, cum partus instat, et mortis periculum obire, cum in utero vertitur. Nempe omnes crescunt capite superiorem in utero locum tenente, sed in lucem emittuntur in caput, et facilius ita foras prodeunt quam si in pedes ferantur; quod si accidat, facilius exitus occluditur; nec raro umbilicus circa collum circumvolutus deprehenditur. At qua parte umbilicus in utero iuxta tenditur, ibi infans dum vertitur facilius umbilicum circumvolvet quam circa cervicem. Quodsi ergo circa humerum id fiat, mater profecto plus laborabit et infans vel morietur, vel difficilius foras prodibit. Atque adeo multi iam in utero principium morbi susceperunt, ex quo alii perierunt, alii aegrotantes superfuerunt. Qui vero facile in lucem proferuntur, subito ex utero emissi saepius supra modum crassi et magni nascuntur, quod non ab eorum incremento fit, sed a tumore, quo multi pereunt: nisi enim ante tertium diem tumor subsideat, diuturni morbi oriuntur. Quin et periculosae sunt nutrimenti et respirationis mutationes: nam si quid morbosi ingeratur, per os et nares advehitur. Et plus in corpus intrat quam antea, adeo ut pars rursus exire debeat, quod antea non fiebat. Et pro spiritu et humore affini iam alienis utitur crudioribus et siccioribus et minus ad hominis naturam accommodatis, unde labores multi, non semel mors, quum etiam multis mutationes locorum et victus rationis non raro morbos adferant. Idem valet de vestimento. Et umbilicus, qui solus viam praebet infanti in utero, qua eorum quae ingrediuntur particeps fiat, occlusis ceteris viis, iam extenuatur et exsiccatur, quum contra reliquae aperiuntur. Iam vero quemadmodum fructus eorum, quae e terra proveniunt, maturi decidunt, ita et foetus umbilico extabescente de matre solvitur. Partus autem decimestres et undecimestres e septem quadragenariis ad eandem normam fiunt, qua septimestres e dimidia anni parte. Pleraeque enim mulieres post mensium fluxum concipiunt. Concedendum igitur mulieri tempus mensis, quo purgatio ei accidit, quod tempus minimum trium est dierum, plerisque vero longius. Sunt et alia impedimenta multa, quae conceptionem morantur. Id autem praecipue tenendum, novilunium unius diei fere trigesimam mensis partem esse, duos dies fere partem decimam quintam, tres decimam. Nec minore spatio aut mensium solutio fieri potest, aut foetus conceptio. Ergo pleraeque mulieres circa plenilunium ut concipiant est necesse; itaque saepe ducenti et octoginta dies undecimum mensem attingere videntur. Scilicet hi faciunt septem dierum quadragenaria: nam quocumque temporis spatio mulier ultra plenilunium concipit, id omne undecimi mensis esse debebit, ut extremam periodum attingat."

Ecce, L. B,! habes brevem conspectum eorum, quae his libris traduntur. Verum tenendum est in nonnullis editionibus Hippocratis occurrere fragmentum, quod *περὶ ἑπταμήνου νόθου* audit et quod a libris, de quibus agimus, prorsus est alienum. Habetur autem in Calvi Latina editione p. 43., in Graeca Basil. p. 541., apud Lind. vol. I. p. 165. Praeterea notandum inter Galeni scripta circumferri comm. *περὶ ἑπταμήνων βρεφῶν*, in quo pars libri de septimestri partu fuse explicatur. Habetur in ed. Chartierii vol. V. p. 347., in Kühniana non occurrit: utrum iste commentarius re ipsa Galeno debeatur, nec ne, vix satis discerno. Nempe Foës. in adnn. ad librum *περὶ ἑπταμήνου* bis adfert locum e Galeni comm. ad sententiam 47. lib. VI., epid. sect. 7., ubi Pergamenus narrat se conscripsisse commentarium in

librum de septimestri partu; eandemque citationem repetitam video in hist. litt. praemissa Galeni operum editioni Kühnianae. At ego hunc locum frustra quaesivi: in sect. 7. libri Ep. VI. non insunt sententiae 47. e divisione Foësii; itaque totum perlustravi comm. in Ep. VI., nihil vero eiusmodi reperi. — Notandum est etiam fragmentum inscriptum „Hippocratis de morborum septimanis diebus sermo," quod in Calvi Latinis p. 323. legitur et num sit tribuendum auctori librorum, de quibus agimus, an alteri, non satis mihi constat.

Pergimus autem ita ut nonnulla colligamus, quae in his libris advertant, ac primum quidem, quare eos una comprehendamus, dicendum.

Communis est omnibus Pythagoreis doctrina, qua numeri certi proponuntur tanquam rerum omnium et hominis aetatis et morborum domini. Hac de causa iure dudum interpretes Πυθαγόρειον aliquem eorum auctorem fuisse crediderunt. Quodsi iam inspicias Prelleri historiam philosophiae Graeco-romanae et locos capite II. § 2. (p. 62. seqq.) collectos de doctrina Pythagoreorum et inprimis Philolai, non poteris non eius, quam dixi, originis hos libros esse existimare. Et de aliis rebus postea videbimus, sed nunc statim locum afferam e cap. 1. libri περὶ ἀρχῶν, ubi: ἀποδείξω, inquit, ὅ τι τὸ ὑγιαίνειν καὶ ὅ τι τὸ κάμνειν, — καὶ ὅ τι τὸ ἐν ἀνθρώπῳ κακὸν καὶ ἀγαθόν; nempe in his vestigium reperio istorum δέκα ἀρχῶν κατὰ συστοιχίαν, quae apud Arist. in Metaph. memorantur et apud Prellerum p. 65. descriptae sunt, inter quas ἀρχὰς κατὰ συστοιχίαν una est ἀγαθὸν — καὶ κακόν. — Hac de causa etiam praefero inscriptionem libelli περὶ ἀρχῶν alteri, qua περὶ σαρκῶν dicitur.

Ex huius autem libelli περὶ ἀρχῶν principio constare mihi videtur, eum esse fragmentum maioris alicuius operis: nam nisi ita statuamus, non intelligo verba ἐγὼ τὰ μέχρι τοῦ λόγου τούτου κοινῇσι γνώμῃσι ἐχρησάμην ἑτέρων τε τῶν ἔμπροσθεν, ἀτὰρ καὶ ἐμεωυτοῦ .... νῦν δὲ ἀποφαίνομαι αὐτὸς τὰς ἐμεωυτοῦ γνώμας. Iam vero non affirmo inter librum περὶ ἀρχῶν et eum, quem separatim edentes περὶ αἰῶνος inscripserunt, nihil deësse; attamen certum esse iudico utramque scriptiunculam ab uno auctore esse relictam, fortasse utramque unius operis duas partes esse existimo. Nam quemadmodum in libro περὶ αἰῶνος septenarius numerus veluti summum quoddam auctori vitae leges explicandi est principium, ita certa eiusdem rei vestigia deprehendo in libri περὶ ἀρχῶν capitis 13. sub finem verbis: αὐξάνεται δὲ καὶ ἐς τὴν τρίτην ἑβδομάδα, ἐν ᾗ νεηνίσκος γίγνεται, μέχρι τεσσάρων ἢ πέντε ἑβδομάδων, καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ δὲ ἑβδομάδι ὀδόντες φύονται δύο τοῖσι πολλοῖσι τῶν ἀνθρώπων, οὗτοι καλέονται σωφρονιστῆρες.

Itaque vidimus de nexu inter librum περὶ ἀρχῶν et libellum περὶ αἰῶνος. Sed sequens περὶ ἑπταμήνου cum libello περὶ αἰῶνος ita cohaerere mihi videtur, ut a se invicem disiungi non debeant. Quodsi animum attendas ad postrema verba libelli περὶ αἰῶνος, ubi: θαυμάσειε δ' ἄν τις, inquit auctor, καὶ τοῦτο, ὅστις ἂν ἄπειρος ᾖ, εἰ ἑπτάμηνον γίγνεται παιδίον κ. τ. λ., et conferamus principium libri περὶ ἑπταμήνου, videbimus novum operis τμῆμα facilius distingui posse eo loco, quem indicavi, quam illo, quo nunc principium esse statuunt libri περὶ ἑπταμήνου. Neque vero solum hac in re arctus inter hos libellos nexus apparet, sed praeterea conferenda sunt verba libelli περὶ αἰῶνος: τὸ παιδίον ἑπτάμηνον γενόμενον λόγῳ γεγένηται καὶ ζῇ καὶ λόγον ἔχει τοιοῦτον καὶ ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς

„Ad octimestrem vero partum, inquit auctor, quod attinet, dico duas affectiones sibi continuo subsequentes ferre infantes non posse, adeo ut nullus supersit octavo mense natus. Infans autem laborare incipit, cum partus instat, et mortis periculum obire, cum in utero vertitur. Nempe omnes crescunt capite superiorem in utero locum tenente, sed in lucem emittuntur in caput, et facilius ita foras prodeunt quam si in pedes ferantur; quod si accidat, facilius exitus occluditur; nec raro umbilicus circa collum circumvolutus deprehenditur. At qua parte umbilicus in utero iuxta tenditur, ibi infans dum vertitur facilius umbilicum circumvolvet quam circa cervicem. Quodsi ergo circa humerum id fiat, mater profecto plus laborabit et infans vel morietur, vel difficilius foras prodibit. Atque adeo multi iam in utero principium morbi susceperunt, ex quo alii perierunt, alii aegrotantes superfuerunt. Qui vero facile in lucem proferuntur, subito ex utero emissi saepius supra modum crassi et magni nascuntur, quod non ab eorum incremento fit, sed a tumore, quo multi pereunt: nisi enim ante tertium diem tumor subsideat, diuturni morbi oriuntur. Quin et periculosae sunt nutrimenti et respirationis mutationes: nam si quid morbosi ingeratur, per os et nares advehitur. Et plus in corpus intrat quam antea, adeo ut pars rursus exire debeat, quod antea non fiebat. Et pro spiritu et humore affini iam alienis utitur crudioribus et siccioribus et minus ad hominis naturam accommodatis, unde labores multi, non semel mors, quum etiam multis mutationes locorum et victus rationis non raro morbos adferant. Idem valet de vestimento. Et umbilicus, qui solus viam praebet infanti in utero, qua eorum quae ingrediuntur particeps fiat, occlusis ceteris viis, iam extenuatur et exsiccatur, quum contra reliquae aperiuntur. Iam vero quemadmodum fructus eorum, quae e terra proveniunt, maturi decidunt, ita et foetus umbilico extabescente de matre solvitur. Partus autem decimestres et undecimestres e septem quadragenariis ad eandem normam fiunt, qua septimestres e dimidia anni parte. Pleraeque enim mulieres post mensium fluxum concipiunt. Concedendum igitur mulieri tempus mensis, quo purgatio ei accidit, quod tempus minimum trium est dierum, plerisque vero longius. Sunt et alia impedimenta multa, quae conceptionem morantur. Id autem praecipue tenendum, novilunium unius diei fere trigesimam mensis partem esse, duos dies fere partem decimam quintam, tres decimam. Nec minore spatio aut mensium solutio fieri potest, aut foetus conceptio. Ergo pleraeque mulieres circa plenilunium ut concipiant est necesse; itaque saepe ducenti et octoginta dies undecimum mensem attingere videntur. Scilicet hi faciunt septem dierum quadragenaria: nam quocumque temporis spatio mulier ultra plenilunium concipit, id omne undecimi mensis esse debebit, ut extremam periodum attingat."

Ecce, L. B,! habes brevem conspectum eorum, quae his libris traduntur. Verum tenendum est in nonnullis editionibus Hippocratis occurrere fragmentum, quod *περὶ ἑπταμήνου νόθου* audit et quod a libris, de quibus agimus, prorsus est alienum. Habetur autem in Calvi Latina editione p. 43., in Graeca Basil. p. 541., apud Lind. vol. I. p. 165. Praeterea notandum inter Galeni scripta circumferri comm. *περὶ ἑπταμήνων βρεφῶν*, in quo pars libri de septimestri partu fuse explicatur. Habetur in ed. Chartierii vol. V. p. 347., in Kühniana non occurrit: utrum iste commentarius re ipsa Galeno debeatur, nec ne, vix satis discerno. Nempe Foës. in adnn. ad librum *περὶ ἑπταμήνου* bis adfert locum e Galeni comm. ad sententiam 47. lib. VI., epid. sect. 7., ubi Pergamenus narrat se conscripsisse commentarium in

librum de septimestri partu; eandemque citationem repetitam video in hist. litt. praemissa Galeni operum editioni Kühnianae. At ego hunc locum frustra quaesivi: in sect. 7. libri Ep. VI. non insunt sententiae 47. e divisione Foësii; itaque totum perlustravi comm. in Ep. VI., nihil vero eiusmodi reperi. — Notandum est etiam fragmentum inscriptum „Hippocratis de morborum septimanis diebus sermo," quod in Calvi Latinis p. 323. legitur et num sit tribuendum auctori librorum, de quibus agimus, an alteri, non satis mihi constat.

Pergimus autem ita ut nonnulla colligamus, quae in his libris advertant, ac primum quidem, quare eos una comprehendamus, dicendum.

Communis est omnibus Pythagoreis doctrina, qua numeri certi proponuntur tanquam rerum omnium et hominis aetatis et morborum domini. Hac de causa iure dudum interpretes *Πυθαγόρειον* aliquem eorum auctorem fuisse crediderunt. Quodsi iam inspicias Prelleri historiam philosophiae Graeco-romanae et locos capite II. § 2. (p. 62. seqq.) collectos de doctrina Pythagoreorum et inprimis Philolai, non poteris non eius, quam dixi, originis hos libros esse existimare. Et de aliis rebus postea videbimus, sed nunc statim locum afferam e cap. 1. libri *περὶ ἀρχῶν*, ubi: *ἀποδείξω*, inquit, *ὅ τι τὸ ὑγιαίνειν καὶ ὅ τι τὸ κάμνειν*, — *καὶ ὅ τι τὸ ἐν ἀνθρώπῳ κακὸν καὶ ἀγαθόν*; nempe in his vestigium reperio istorum *δέκα ἀρχῶν κατὰ συστοιχίαν*, quae apud Arist. in Metaph. memorantur et apud Prellerum p. 65. descriptae sunt, inter quas *ἀρχὰς κατὰ συστοιχίαν* una est *ἀγαθὸν* — *καὶ κακόν*. — Hac de causa etiam praefero inscriptionem libelli *περὶ ἀρχῶν* alteri, qua *περὶ σαρκῶν* dicitur.

Ex huius autem libelli *περὶ ἀρχῶν* principio constare mihi videtur, eum esse fragmentum maioris alicuius operis: nam nisi ita statuamus, non intelligo verba *ἐγὼ τὰ μέχρι τοῦ λόγου τούτου κοινῇσι γνώμῃσι ἐχρησάμην ἑτέρων τε τῶν ἔμπροσθεν, ἀτὰρ καὶ ἐμεωυτοῦ* .... *νῦν δὲ ἀποφαίνομαι αὐτὸς τὰς ἐμεωυτοῦ γνώμας.* Iam vero non affirmo inter librum *περὶ ἀρχῶν* et eum, quem separatim edentes *περὶ αἰῶνος* inscripserunt, nihil deësse; attamen certum esse iudico utramque scriptiunculam ab uno auctore esse relictam, fortasse utramque unius operis duas partes esse existimo. Nam quemadmodum in libro *περὶ αἰῶνος* septenarius numerus veluti summum quoddam auctori vitae leges explicandi est principium, ita certa eiusdem rei vestigia deprehendo in libri *περὶ ἀρχῶν* capitis 13. sub finem verbis: *αὐξάνεται δὲ καὶ ἐς τὴν τρίτην ἑβδομάδα, ἐν ᾗ νεηνίσκος γίγνεται, μέχρι τεσσάρων ἢ πέντε ἑβδομάδων, καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ δὲ ἑβδομάδι ὀδόντες φύονται δύο τοῖσι πολλοῖσι τῶν ἀνθρώπων, οὗτοι καλέονται σωφρονιστῆρες.*

Itaque vidimus de nexu inter librum *περὶ ἀρχῶν* et libellum *περὶ αἰῶνος*. Sed sequens *περὶ ἑπταμήνου* cum libello *περὶ αἰῶνος* ita cohaerere mihi videtur, ut a se invicem disiungi non debeant. Quodsi animum attendas ad postrema verba libelli *περὶ αἰῶνος*, ubi: *θαυμάσειε δ' ἄν τις*, inquit auctor, *καὶ τοῦτο, ὅστις ἂν ἄπειρος ᾖ, εἰ ἑπτάμηνον γίγνεται παιδίον κ. τ. λ.*, et conferamus principium libri *περὶ ἑπταμήνου*, videbimus novum operis *τμῆμα* facilius distingui posse eo loco, quem indicavi, quam illo, quo nunc principium esse statuunt libri *περὶ ἑπταμήνου*. Neque vero solum hac in re arctus inter hos libellos nexus apparet, sed praeterea conferenda sunt verba libelli *περὶ αἰῶνος*: *τὸ παιδίον ἑπτάμηνον γενόμενον λόγῳ γεγένηται καὶ ζῇ καὶ λόγον ἔχει τοιοῦτον καὶ ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς*

ἑβδομάδας cum loco cap. 2. libri περὶ ἑπταμήνου, ubi: ἔστι δέ, inquit, ἃ καὶ περιγίγνονται ἐκ πολλῶν ὀλίγα, ὅτι ὁ λόγος καὶ ὁ χρόνος, ἐς ὃν ἐτράφη ἐν τῇ μήτρῃ, κατέστησε μετέχειν πάντων, ὧνπερ καὶ τὰ τελεώτατα μετέχει καὶ μάλιστα περιγιγνόμενα et cum altero cap. 9., ubi: τοῖσι δὲ παιδίοισι ἑπταμήνοισι ἐοῦσι καὶ ἄλλα διαφέροντα γίγνονται ἐν τοῖσι σώμασι καὶ οἱ ὀδόντες φαίνεσθαι ἄρχονται ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ· ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ κρισίμων ..... οὗτος γὰρ ὁ ὅρος τίθεται τῷ τῆς ἁρμονίης λόγῳ πρός τινων καὶ ὁ ἀρτιφυής τε καὶ τέλειος ἀριθμός, — quibus inter se comparatis indicia certissima inesse videntur, hos libros unius eiusdemque auctoris scripta esse et probabiliter unius illius operis partes.

Libellum περὶ ὀκταμήνου cum superiore coniungi, ita ut non divellendi sint, sed procul dubio unius scripti sint partes, vel argumentum, quod exposuimus, docet et perspexerunt dudum alii, Foësius, Grünerus et, qui diserte de hac re monuit, Littréus.

Horum autem scriptorum auctor ad alia sua opera dimittit lectorem locis sequentibus: extremo libello περὶ αἰῶνος legimus: τῆς δὲ φύσιος τὴν ἀνάγκην διότι ἐν ἑπτὰ τούτων ἕκαστα διοικεῖται, ἐγὼ φράσω ἐν ἄλλοισι· eodem respicit locus e cap. 9. libri περὶ ἑπταμήνου, ubi: δι' ἣν δέ, inquit, αἰτίην μακρότερον ἂν εἴη ἐπὶ τοῦ παρόντος διεξελθεῖν. Equidem, nisi φράσω ibi legerem, vix dubitaverim, quin respiciat librum περὶ ἑβδομάδων; nam licet liber iste, quod principio huius prolegomenorum capitis iam dixi, sit pessime habitus et male Latine expressus, dubium tamen non est, quin item huic scriptori debeatur. Quin fortasse existimandum librum περὶ ἑβδομάδων primam fuisse partem operis, cuius membra disiecta in iis, de quibus adhuc vidimus, supersint, ita ut eum in pristino ordine exceperit liber περὶ ἀρχῶν. Sed me iudice, quominus certo ita rem se habere statuamus, impedit miserrima illius libri conditio, quae facit, ut iudicium satis firmum ferre vix possis. Id unum tamen certum unius auctoris opuscula esse haec omnia.

At videamus num quid doceat de tempore, quo libri hi conscripti sint, eorum cum aliis in hac sylloge medicorum veterum obviis comparatio. Littréus credidit librum περὶ ἀρχῶν s. eius partem, quae περὶ αἰῶνος audit, post libros, qui περὶ φύσιος παιδίου τοῦ ἐν τόκῳ, de morbis IV., de mulierum morbis I., dicuntur, esse conscriptam.

Primo noto locum e cap. 6. libri περὶ ἀρχῶν, ubi: τὸ δὲ παιδίον, inquit, ἐν τῇ γαστρὶ ξυνέχον τὰ χείλεα μυζεῖ ἐκ τῶν μητρέων τὴν τροφὴν καὶ ἕλκει καὶ τὸ πνεῦμα τῇ καρδίῃ εἴσω, ὅταν περ ἡ μήτηρ ἀναπνέῃ. — Foetum per matrem, sive una cum matre spiritum ducere docet etiam scriptor libri de nat. pueri, cett. cap. 12. et 15., quo ultimo loco etiam de matre ali dicitur.

Advertit quidem locus e lib. περὶ αἰῶνος de partu abacto in ταῖς ἑταίραις ταῖς δημοσίαις, qui quodammodo convenit cum narratione de partu abacto apud auctorem libri de nat. pueri cap. 13. Sed non ausim affirmare alterum locum ex altero esse descriptum, quod Littréus contendit, adeo ut propter id ipsum librum, de quo agimus, post illum de nat. pueri scriptum esse iudicet.

Locus porro dignus, ad quem mentem attendamus, est ille, qui habetur prope ab initio libri περὶ ἑπταμήνου, ubi: οἱ ὑμένες ..... τὰ μὲν ἰσχυρότατα καὶ ἁδρότατα τῶν ἐμβρύων βιησάμενα καὶ διαρρήξαντα τοὺς ὑμένας ἠνάγκασε τὸν τόκον γενέσθαι. Scilicet

ruptis membranis partum sequi, etiamsi graviditas nondum ad finem sit perducta, docetur etiam libro de nat. pueri cap. 30.

Manifesto autem imitationem loci e libro de natura pueri deprehendere mihi videor cap. 5. libri *περὶ ἑπταμήνου*, ubi: *ὅσαι δὲ τῶν γυναικῶν ἔτεκον πολλὰ παιδία καί τι αὐτῶν ἐγένετο χωλὸν, ἢ τυφλὸν, ἢ ἄλλο τι κακὸν ἔχον, φήσουσι ἐπὶ τῶν τοιούτων τὸν ὄγδοον μῆνα χαλεπώτερον διαγαγεῖν ἢ ἐφ' ὧν ἔτεκε οὐδὲν κακὸν ἐχόντων· τὸ γὰρ ἔμβρυον τὸ πηρωθὲν ἐν τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ἰσχυρῶς ἐνόσησε, ὥστε καὶ ἀπόστασιν ἐποίησε ἡ νοῦσος κ. τ. λ.* Nempe scriptori nostro haec litteris mandanti obversabatur locus e libro de nat. pueri cap. 9.: *ἔστι ὅτε τὰ τεκνὰ λεπτὰ καὶ ἀσθενέα γίγνεται ἐκ πατρὸς καὶ μητρὸς παχέων τε καὶ ἰσχυρῶν ἐόντων. κῆν μὲν πολλῶν ἤδη γενομένων τῶν παιδίων τοιοῦτον γένηται, δῆλον ὅτι ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐνόσησε τὸ ἔμβρυον κ. τ. λ.* Apparet utrumque scriptorem distinguere inter matres, quae semper foetus morbidos pariant easque, quae saepius edito sano in lucem tandem unum sive mutilum, sive imbecillum emittant, quod si fiat, foetum hunc in utero aegrotavisse affirmant. Me iudice post alterum scriptus est locus ex libro *περὶ ἑπταμήνου*: nam auctor eius magis *ὡς ἐν παρέργῳ* distinctionem illam memorat, quam alter scriptor multo disertius protulit.

Tandem noto locum principio cap. 9. libri *περὶ ἑπταμήνου* obvium, ubi haec: *τῇσι δὲ γυναιξὶ αἱ συλλήψιες τῶν ἐμβρύων καὶ οἱ τρωσμοί τε καὶ οἱ τόκοι ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κρίνονται, ἐν ᾧπερ αἵ τε νοῦσοι καὶ αἱ ὑγίειαι καὶ οἱ θάνατοι τοῖσι ξύμπασι ἀνθρώποισι.* Quippe agnoscere mihi videor lectorem verborum prognostici e cap. 38. (p. 149. vol. I.) *κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ τῇσι γυναιξὶ αἱ κρίσιες ἐκ τῶν τόκων γίγνονται.* — Contra Cnidiorum vocabulum, s. dictionem, *βρυγμὸς ἔχει* legimus in libello *περὶ αἰῶνος*. — Talia indicio sunt librorum, de quibus agimus, scriptorem saltem Hippocratis aevo esse multo recentiorem.

Sed redeo ad libri *περὶ ἀρχῶν* initium, ubi auctor noster: *νῦν δέ*, inquit, *ἀποφαίνομαι αὐτὸς τὰς ἐμεωυτοῦ γνώμας.* Scilicet aut ego insigniter fallor, aut plurima pro suis noster venditat, quae re ipsa aliis viris iisque inter Graecos philosophos clarissimis debentur. Iam supra apparuit Pythagoreorum placita illum arripuisse, sed operae pretium est de aliis quoque videre.

Notemus primum verba e cap. 2. libri *περὶ ἀρχῶν*: *δοκέει δέ μοι*, inquit, *ὃ καλέομεν θερμὸν ἀθάνατόν τε εἶναι καὶ νοέειν πάντα καὶ ὁρῆν τε καὶ ἀκούειν καὶ εἰδέναι πάντα τὰ ἐόντα τε καὶ μέλλοντα ἔσεσθαι.* Mirum nisi auctori ob mentem obversabatur celebratissimum illud Epicharmeum

νοῦς ὁρῇ καὶ νοῦς ἀκούει· τἄλλα κωφὰ καὶ τυφλά.

Et vero Anaxagorae doctrinae certa vestigia deprehendere mihi videor tum in hisce, tum magis etiam in sequentibus ibidem: *τοῦτο οὖν τὸ πλεῖστον, ὅτε ἐταράχθη πάντα, ἐξεχώρησε εἰς τὴν ἀνωτάτω περιφορήν· καὶ ὀνυμῆναί μοι αὐτὸ δοκέουσι οἱ παλαιοὶ αἰθέρα. ἡ δὲ δευτέρα μοῖρα ἡ κάτωθεν καλέεται μὲν γῆ, ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ πουλὺ κινοῦν, καὶ ἐν τούτῳ ἔνι δὴ πουλὺ τοῦ θερμοῦ. ἡ δὲ τρίτη μοῖρα τὸ τοῦ ἠέρος μέσον χωρίον εἴληφε θερμόν τε ἐὸν καὶ ὑγρόν· ἡ δὲ τετάρτη τὸ ἐγγυτάτω πρὸς τῇ γῇ ὑγρότατόν τε καὶ παχύτατον.* Nempe Anaxagorae libri auctore Diogene Laërtio hoc fuit initium: *πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ· εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε.* Ad prius illud refero nostri verba:

ὅτε ἐταράχθη πάντα, quod vero ad posterius attinet, videmus nostrum calorem, τὸ θερμόν, ipsum νοῦν esse credidisse. Ad nostri verba, quae adtulimus, explicanda facit etiam locus Plutarchi de plac. philosophorum, ubi Ἀναξαγόραν statuisse dicit τὸν περικείμενον αἰθέρα πύρινον μὲν εἶναι κατὰ τὴν οὐσίαν. Sed praeterea totus, quem descripsi, locus explicandus e seqq., quae statuisse Anaxagoram idem Laërtius docet: τῶν δὲ σωμάτων τὰ μὲν βαρέα τὸν κάτω τόπον ὡς τὴν γῆν, τὰ δὲ κουφὰ τὸν ἄνω ἐπισχεῖν, ὡς τὸ πῦρ· ὕδωρ δὲ καὶ ἀέρα τὸν μέσον. Neque negligendum est in ratione, qua auctor noster incertus dein eodem loco corporis genesin explicat, omnino pellucere Anaxagoreum illud: ζῶα γενέσθαι ἐξ ὑγροῦ τε καὶ θερμοῦ καὶ γεώδους. Quae verba adfert etiam Stallb. ad Platonis Phaedonem loco dignissimo, qui conferatur cum incerti nostri scriptoris verbis: ταῦτα καταληφθέντα περὶ ἑωυτὰ σηπεδόνας ποιέει, οἷόν περ χιτῶνας. Scilicet Socrates l. l. p. 90. B.: καὶ πολλάκις, inquit, ἐμαυτὸν ἄνω κάτω μετέβαλλον σκοπῶν πρῶτον τὰ τοιάδε, ἆρ' ἐπειδὰν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν σηπεδόνα τινὰ λάβῃ, ὥς τινες ἔλεγον, τότε δὴ τὰ ζῶα ξυστρέφεται. Quo loco cum incerti nostri auctoris verbis collato fere in suspicionem inducor Platonis ὥς τινες ἔλεγον, item ad Anaxagoram respicere.

Certissimum autem esse arbitror locum e cap. 13., ubi: τὰ δὲ ὀστέα, inquit, τοιαύτην αὔξησιν ὁποῖά πέρ ἐστι, καὶ τὰ ἄλλα δὲ πάντα τοιαύτην ἀποδίδωσι αὔξησιν, ὁποῖα αὐτά ἐστι . . . . ἡ δὲ τροφὴ ἐπειδὰν ἀφίκηται ἐς ἕκαστον, τοιαύτην ἀπέδωκε τὴν ἰδέην ἑκάστου, ὁκοῖά περ ἦν κ. τ. λ. ad Anaxagorae ὁμοιομερείας respicere; quod ultro patebit, si conferas Phaedonem p. 96. D. et Wyttenbachii adnotationem p. 254.

Ratio, qua noster auditum interpretari studet, sibi proprium habet aliquid, quum illum a duritie simul et cavo, quod est in osseo auditus organo repetat cap. 15. At partim tamen Alcmaeoni deberi illam auditus explicationem arbitror: hic enim auctoribus Plutarcho de placitis philosophorum et Galeno de hist. philos., opinatus est ἀκούειν ἡμᾶς τῷ κενῷ τῷ ἐντὸς τοῦ ὠτός· τοῦτο γὰρ εἶναι τὸ διηχοῦν κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐμβολήν.

Cum loco de olfactu cap. 16. maxime convenire dixerim ea, quae Empedocles hac de re docuit, (vid. Plutarchum et Gal. l. l.), nempe ταῖς ἀναπνοαῖς ταῖς ἀπὸ τοῦ πνεύμονος συνεισκρίνεσθαι τὴν ὀδμήν· ὅταν γοῦν ἡ ἀναπνοὴ βαρεῖα γένηται κατὰ τραχύτητα μὴ ξυναισθάνεσθαι, ὡς ἐπὶ τῶν ῥευματιζομένων.

Quae de visu habet, longe maximam partem ad organi γένεσιν spectant. Ad ipsam visionem respiciunt verba: τούτῳ γὰρ τῷ διαφανέϊ ἀνταυγέει τὸ φῶς καὶ τὰ λαμπρὰ πάντα· τούτῳ οὖν ὁρῇ τῷ ἀνταυγέοντι. ὅ τι δὲ μὴ λαμπρόν ἐστι, μηδὲ ἀνταυγεῖ, τούτῳ οὐχ ὁρῇ. Non tamen interpretatur visum.

Vocis explicatio magnam partem e naturae observatione est hausta, sed quo auctore dicat capite resonante spiritum per vacuum emissum vocem formare, mihi non innotuit.

Advertit denique locus libri περὶ ἑπταμήνου cap. 9.: πλείονα γὰρ χρόνον τὸ ὁμοῖον ἐν τῷ ὁμοίῳ ὁμοῖόν ἐστι καὶ διακρίνεται βραδύτερον διὰ τὴν ξυνήθειάν τε καὶ φιλότητα. Aut ego insigniter fallor, aut Empedocleum in his cernitur placitum de amicitia res coniungente.

Quodsi iam reputamus, quae e supra dictis de his libris vidimus, puto sic fere de iis statuendum esse:

Libri περὶ ἑβδομάδων, περὶ ἀρχῶν, περὶ αἰῶνος, περὶ ἑπταμήνου, περὶ ὀκταμήνου

omnes debentur uni eidemque auctori, quem Pythagoreum fuisse, qui aliorum etiam philosophorum placita arripuit, abunde constat. Nemo Hippocrati ipsi hos libros tribuere poterit, nisi qui huius scripta minime noverit; sunt incertae aetatis, sed procul dubio Hippocratis aevo recentiores.

De forma pristina horum opusculorum haec affirmare ausim: liber περὶ ἀρχῶν est pars operis maioris. Probabile est caput illud postremum, quod περὶ αἰῶνος inscribitur, esse principium operis, cuius partes sunt libri περὶ ἑπταμήνου et περὶ ὀκταμήνου. Itaque existimo uno tenore esse describendos libellos tres postremo memoratos. Utrum omnia haec opuscula sint unius operis τμήματα, nec ne, non certo definio, sed fere inclino in eam opinionem esse partes unius operis maioris. Melius hac de re iudicare liceret, si liber περὶ ἑβδομάδων Graece superesset. Quia vero iudicium hac in re anceps est, non mutavi solitam in mss. et editionibus distributionem. In adn. ad fragmentum primum libri περὶ ἑβδομάδων monui de modo, quo nobis servatus sit iste liber.

Superest aliquid, de quo dicendum esse sentio. Quum prolegomena ad vol. I. conscribebam, iudicium tuli de ratione, quae intercedere mihi videretur, inter locos Coacarum praenotionum similesque in libro de numero septenario occurrentes. Vide proleg. § 3. p. XXVIII. seq. voluminis I. Dixi autem mihi non certo constare Coacarum locos e libro περὶ ἑβδομάδων esse decerptos, fortasse contra e Coacis in librum περὶ ἑβδομάδων esse introductos. Ita vero sentiendum mihi visum est, quum librum de numero septenario tantum cognovissem e Littréi editione. Postea Darembergius, qua est erga me humanitate, ad me misit suam editionem, eamque tandem in postremis voluminibus editionis Littréi item accepi. Quo facto vidi vix aliter statui posse quam fecisset Darembergius et re vera putandum esse librum περὶ ἑβδομάδων esse fontem, unde Coacarum collector locos similes in praenotionibus obvios desumpserit. Collectio igitur Coacarum omnino recentioris est temporis quam quo libri, de quibus postremo vidimus, exstiterunt. Tam parum vero intelligebam Latinam interpretationem a Littréo editam, ut inde nihil certi deduci posse de quaestione illa existimarem. Nunc res mihi certior videtur, cum et Darembergii apographum Latinum perlustravi et fragmentum Graecum, quod ille primus nobis edidit.

Me iudice certum est interpolata inter historias morborum in Epid. II. IV. VI. recentiora esse quam scripta haec, de quibus nunc agimus. Ita v. c. Ep. VI. 8. 6. verba οἱ πόνοι ἐν περιόδοισι κ. τ. λ. cum horum librorum doctrina conspirant, ut inde ducta videantur; quin id paene certum fit, si conferas locos ex Epid II. 3. § 17.

In Pandectis mentio fit Hippocratis, quod mihi dixit collega amicissimus J. H. Philipse, qui mihi tradidit Glückii commentarium, unde hos locos excerpo:

Paulus libro XIX. responsorum:

„Septimo, inquit, mense nasci perfectum partum iam receptum est propter auctoritatem doctissimi viri Hippocratis et ideo credendum est eum, qui ex iustis nuptiis septimo mense natus est, iustum filium esse."

Idem Paulus lib. IV. tit. 9. § 5.

„Septimo, inquit, mense natus matri prodest: ratio enim Pythagorei numeri hoc videtur admittere, ut aut septimo pleno, aut decimo mense partus maturior videatur."

Censorinus de die natali cap. IX.

„Pythagoras autem, inquit, quod erat credibilius dixit, partus esse genera duo, alterum septem mensium, alterum decem: sed priorem aliis dierum numeris conformari, aliis posteriorem."

Idem vero paulo post: „His expositis redeo ad propositum, ut doceam quid Pythagoras de numero dierum ad partus pertinentium senserit. Primum, ut supra memoravi, generaliter duos esse partus dixit; alterum minorem, quem vocant septemmestrem, qui decimo et ducentesimo die post conceptionem exeat ab utero; alterum maiorem, decemmestrem, qui edatur die CCLXXIV, quorum prior ac minor senario maxime continetur numero."

Vides L. B. non immerito me statuere libros, de quibus in hac § vidimus, sophistae Pythagoreo deberi.

§ 42.

De epistolis, orationibus, ceteris.

Epistolae, sermones, cetera, spuria esse sponte apparet unicuique vel leviter tantum ea tangenti; non tamen ideo plane negligenda sunt haec scripta.

Novem primis epistolis agitur de Hippocratis vocatione ad Regem Persarum virique recusatione:

Prima epistola Rex Artaxerxes scribit ad Paetum subditum suum, ut auxilium aliquod excogitet adversus pestem, qua milites misere pereant. — Altera epistola Paetus Regi respondet et Hippocratem ut quovis pretio, ad se ut proficiscatur, alliciat suadet. — Tertiâ Artaxerxes Hystani Hellesponti praefecto mandat, ut omni opera efficere studeat ut Hippocrates in Asiam proficiscatur, qui pestem pellat. — Quartâ Hystanes hac de re scribit ad Hippocratem. — Quinta Hippocrates ad Hystanem scribit se Graecorum hostibus opem ferre plane nolle. — Epistolâ sextâ ad Demetrium scriptâ Hippocrates huic narrat se a Persarum Rege arcessitum esse, sed ire noluisse. — Septimâ Hystanes ad Regem scribit se responsum ad Regis epistolam ab Hippocrate accepisse, seque per nuncium illud responsum ad Regem perferendum curavisse. Epistolâ octavâ Artaxerxes Cois imperat ut Hippocratem sibi tradant, quod nisi faciant, eos poenas daturos minatur. — Nona epistola Coi Regem certiorem faciunt se quaevis perpeti malle quam ut Hippocratem Regi traderent.

His quidem novem epistolis continetur historia, aut si mavis fabula, de Hippocratis ad Persas vocatione. Epistolae hae omnes, si res propositas et orationem, qua expressae sunt, teneas, ab eodem viro, eoque ordine, quo nunc dispositae sunt, conscriptae videntur. Chronologica repugnantia non inest: Hippocrates in fastis Hellenicis natus dicitur anno 461. A. C., obiisse anno 357. Artaxerxes ὁ Μακρόχειρ ad annos 465—424 refertur, ὁ Μνήμων ad annos 405—362. Itaque Artaxerxem Mnemona Hippocratem arcessivisse fingit noster epistolarum auctor. — Quis Demetrius sit, ad quem sextam epistolam scripsisse Hippocrates fingitur, nescio; videtur idem esse Rex Demetrius, ad quem epist. 23. ab Hipp. scripta fingitur, sed tamen quis sit Rex Demetrius quaero; ad Macedoniae Reges huius nominis referri non posse

constat. Sed fortasse respicit aliquem ex eadem principum gente! Neque magis novi num Paetus et Hystanes, qui memorantur, nomina sint apud Persas re ipsa nobilia illo aevo, an vero ficta sint.

Ceterum de his epistolis nihil amplius habeo dicendum; pergimus ad epistolas 10—24, de quibus plura observanda erunt.

Epistola decima Hippocrates ab Abderitis invitatur ut ad ipsos veniat curatum Democritum, qui mente captus sit. — Undecimâ pollicetur medicus Cous se invitationi obsecuturum esse. — Duodecima epistola ad Philopoemena, Abderae civem et amicum suum scripta Hippocrates hospitium sibi ab illo paratum accipit et suspicionem suam significat Democritum studiis suis totum deditum non insanire, sed cives id falso existimare. — Epistola decima tertia Hippocrates ad Dionysium amicum suum Halicarnassensem scribit, ut Coum veniat et se absente patriae urbis et domi suae et uxoris curam habeat. — Decima quarta ad Demagetum Rhodium scribit Hippocrates, ut sibi mittat navem, qua se Abderam conferat. — Epistola decima quinta ad Philopoemena eundem, ad quem ep. 12. scripta fuit, Hippocrates enarrat somnium sibi visum de Aesculapio et Veritate et Opinione sibi apparentibus, quod significet Democritum minime insanum esse reputandum, sed Abderitis furere videri. — Decima sexta scripta fingitur ad Crateuam *ῥιζοτόμον* ab Hippocrate ut ab hoc impetret ut herbas, radices, flores, alia medicamenta ad se mittat, ne imparatus Abderam proficiscatur Democritum curatum, quamquam philosophi causa istis sibi non opus fore opinari se profitetur. — Epistola vero decima septima ad Demagetum Rhodium, ad quem epistolam 14^{am} scriptam fuisse vidimus, ab Hippocrate data amplam continet narrationem de adventu apud Abderitas, de congressu Hippocratis cum Democrito, sermonibus cum hoc habitis, de admiratione philosophi, qua medicus Cous teneatur, ceteris.

Ab his epistolis quodammodo differre mihi videntur nisi omnes sequentes, at horum nonnullae saltem, de qua re postea dicam.

Epistola decima octava Democriti esse fingitur, qui ad Hippocratem scribit de huius itinere, ut se furere creditum curet, qua ad eum se mittere dicit sermonem quendam suum de furore. — Decimo nono autem loco est promissus ille a Democrito *λόγος περὶ μανίης*.

Epistola vicesima Hippocratis est ad Democritum, in qua tum alia quaedam scribit, tum hunc invitat ut frequentius quae scripserit ad se mittat, et de curatione per veratrum libellum a se conscriptum ad Democritum se perferendum dedisse narrat. — Vicesimo primo loco ponitur iste Hippocratis ad Democritum de curatione per veratrum tractatus.

Epistola vicesima secunda Hippocratis est ad filium Thessalum, cui pater arithmetices et geometriae studium commendat, utpote medico perutile.

Vicesima tertia de natura hominis a Democrito ad Hippocratem conscripta fingitur.

Vicesima quarta est Hippocratis epistola ad Regem Demetrium de sanitate tuenda.

Iam vero paulisper subsistamus et de nonnullis in his epistolis obviis et de epistolis nonnullis integris quaedam notemus.

Ac primum quidem ad epistolam 10^{am} observo illa, quae ibi de Democriti delirio credito scribuntur, partim ita se habere, ut de alio quovis ita proponi possint; inesse tamen, quae manifesto ex Democriti operibus innotuerint epistolae auctori. Ubi hic de Democrito: *καὶ*

εἰδώλων φησί, inquit, *πλήρη τὸν ἠέρα εἶναι*, id omnino e Democriteis desumpsit: nam Plut. de plac. philos. IV. 8. *Λεύκιππος*, inquit, *καὶ Δημόκριτος τὴν αἴσθησιν καὶ τὴν νόησιν γίνεσθαι εἰδώλων ἔξωθεν προσπιπτόντων· μηδενὶ γὰρ ἐπιβάλλειν μηδετέραν χωρὶς τοῦ προσπίπτοντος εἰδώλου.* — Quod in eadem epistola dicitur de Democrito *καὶ ἀποδημεῖν ἐνίοτε λέγει ἐς τὴν ἀπειρίην*, illud omnino cohaeret cum eo, quod de Leucippo et Democrito affirmat Arist. de coelo III. 2., nempe eos dixisse *ἀεὶ κινεῖσθαι τὰ πρῶτα σώματα ἐν τῷ κενῷ καὶ ἀπείρῳ.* Nescio unde ductum sit quod in epistola affirmatur, philosophum dicere *Δημοκρίτους εἶναι ὁμοίους ἑωυτῷ ἀναριθμήτους*, verum cum iis, quae de philosopho habet Orig. Phil. 13.: *ἔλεγε δὲ ἀεὶ κινουμένων τῶν ὄντων ἐν τῷ κενῷ, ἀπείρους μὲν εἶναι κόσμους καὶ μεγέθεϊ διαφέροντας* convenit id, quod auctor epist. 17. obiicientem facit Democritum Hippocrati: *ὁ δ' ὑπολαβὼν, πολλαί γε, φησὶ, ἀπειρίαι κόσμων εἰσὶ, Ἱππόκρατες, καὶ μηδαμῶς, ἑταῖρε, κατασμικρολόγει πλουσίην τὴν φύσιν ἐοῦσαν.* Quid quod iste *γελῶς* Democriti, qui cum contemptu aliorum proxime coniungebatur, egregie quadrat cum iactatione Democriti apud Clem. Alex. Strom. I. p. 301. A. *ἐγὼ δέ* (sunt philosophi verba) *τῶν κατ' ἐμεωυτὸν ἀνθρώπων γῆν πλείστην ἐπεπλανησάμην ἱστορέων τὰ μήκιστα, καὶ ἀέρας τε καὶ γέας πλείστας εἶδον, καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐσήκουσα, καὶ γραμμέων συνθέσιος μετὰ ἀποδέξιος οὐδείς κώ με παρήλλαξε, οὐδ' οἱ Αἰγύπτιοι καλεόμενοι Ἀρπεδονάπται, σὺν τοῖς δ' ἐπὶ πᾶσι ἐπ' ἔτεα ὀγδώκοντα ἐπὶ ξεινῆς ἐγενήθην.* Nolim ideo te existimare me vanum hominem esse credere philosophum: talis si fuisset, non tantum sibi nomen comparavisset. — Verum de alia re monendum: locus ex epistola 12[a]: *ὁκόταν γὰρ ὁ νόος ὑπὸ τῶν ἔξω φροντίδων κοπτόμενος ἀναπαύσασθαι θελήσῃ, — καὶ ὁ μέγας πόλος ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ τοὺς πουλυκινήτους ἀστέρας κατέστεπται,* — totus poëticum colorem refert, neque alia est ratio eorum, quae in epistola decima septima Democritus cum Hippocrate de vanitate studiorum hominum disputare fingitur. Quid autem? Cicero Orat. 20. „Itaque video, inquit, visum esse nonnullis Platonis et Democriti locutionem, etsi absit a versu, tamen, quod incitatius feratur et clarissimis verborum luminibus utatur, potius poëma putandum quam comicorum poëtarum." Et de Orat. I. 12. „Quamobrem, si ornate locutus est, sicut et fertur et mihi videtur physicus ille Democritus, materies illa physici, de qua dixit, ornatus vero ipse verborum, oratoris putandus est." Itaque mihi non plane improbabilis videtur opinio, epistolarum auctori cognita fuisse opera Democriti, sive ipse legerit, sive alios de Democrito narrantes et fragmenta operum, apophthegmata eius citantes, eumque nonnulla de eorum argumento in epistolas intulisse et sine dubio formam orationis iis locis, ubi ipsum loquentem inducit, interdum etiam ubi de eo narratur aliquid ab aliis, esse imitatum. Quapropter ne philosophiae veteris studiosis quidem hae epistolae negligendae sunt. Noli putare me credere epistolarum auctorem ad unguem reddidisse orationem Democriti, sed eum illam imitari studuisse et aliquatenus saltem eam hîc illîc nobis referre, probabile esse opinor.

Verum nunc ad alia me converto: supra iam monui epistolas 10—17 mihi proxime inter se coniunctas videri, sed ab iis quodammodo differre me putare sequentes. Qua de re primum dicam: in epistolis 10—17 filum narrationis est continuum perinde atque in primis novem epistolis. In utraque narratione, licet compositio factorum et eventuum non sit ingeniose excogitata et interdum cum veri similitudine pugnet, nihil tamen inesse puto quod vehementer

offendat, saltem quod a mediocri scriptore exspectari non possit. Et quemadmodum prima illa fabula absolvitur epistola nona, ita altera fabula absolvitur epistola 17[a]. Verum ea, quae accedunt, ineptissime superioribus sunt adsuta, quin nonnulla antecedentibus adversantur et plurima leguntur, quae perabsurda sunt. Quod ne durius affirmare videar, age inspiciamus epistolas 18—24.

In narratione epistola 17[a] tradita proponitur Democritus occupatus in animalium dissectione, ut bilis naturam et sedem investiget, et *περὶ μανίης* scribens. In epistola vero 18[va] scribentem faciunt Democritum: *ἐτυγχάνομεν δὲ περὶ κόσμου διαθέσιος καὶ πολογραφίης, ἔτι τε ἄστρων οὐρανίων ξυγγράφοντες.* Est hoc sane longe aliud! Fuitne fabulae auctor tam parum memor, ut prorsus oblitus esset eorum, quae antea scripserat?

At quid porro observamus? Illa epistola 18[va] est Democriti ad Hippocratem, in qua mirum est Democritum ad Hippocratem praecepta mittere de arte medica facienda; verum in epistolae fine philosophus: *ἀπέσταλκα δέ σοι*, inquit, *τὸν περὶ μανίης λόγον*! Itaque respici dixeris illum de insania libellum, de quo sermo fuit in epistola 17[a] cum primum apud Democritum venisset Hippocrates. Verum ipse ille *περὶ μανίης λόγος*, qui Democriti esse fingitur, constat e locis librorum antiquitus Hippocrati tribui solitorum et qui saltem ad Democritum auctorem referri nullo modo possunt, i. e. e locis ex libro de morbo sacro et epidemiorum quinto. Statim initio occurrunt loci e scripto spurio de morbo sacro, qui habentur in hac editione p. 71. vs. 24. vol. II. usque ad capitis 18. finem, p. 73. ibidem. Loci ex epid. V. in epistola citati leguntur in nostra ed. epid. VII. vol. I. cap. 85. 86. Constat autem ex citatione in epistola eo tempore, quo haec scripta fuit, epidemiorum quinto iam adhaesisse illa, quae nobis Galeni auctoritate ad librum VII. solum pertinere visa sunt et de quibus monuimus p. CXXII. prolegomenorum ad vol. I. Epistola tamen sine dubio ante Galeni tempora fuit conscripta, ita ut statuere oporteat iam antiquo tempore epidemiorum quinti duas fuisse apographorum familias, in quarum altera occurrebat Ep. V. fere quemadmodum nos edidimus, in altera quemadmodum in editionibus ceteris nostri aevi circumfertur.

Inter epistolam 20. et 17. hunc esse nexum opinor: in illâ *καὶ ἔγωγε*, legimus, *δοκέω πλείονα μεμψιμοιρίην ἢ τιμὴν κεκληρῶσθαι τὴν τέχνην*, quae Hippocratis verba esse feruntur; in 17[a] vero Democritus Hippocrati dicit: *ἦ κου γὰρ ὑπονοέω λωβᾶσθαί σου τὰ πολλὰ τῆς ἐπιστήμης, ἢ διὰ φθόνον, ἢ δι' ἀχαριστίην κ. τ. λ.*; locum ipsum inspice! Quod in epistola 20. legimus ab Hippocrate, si Dis placet, scriptum: *ἐγὼ μὲν γὰρ ἰητρικῆς ἐς τέλος οὐκ ἀφῖγμαι, καίπερ ἤδη γηραλέος καθεστεώς*, — id manifesto positum est propter aph. 1. I. *ὁ βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρή.* Unde constat, cuius rei plura sunt indicia, alias epistolas et hanc scriptas esse, postquam aphorismorum sylloge eâ, qua hodie eos possidemus forma, edita sit. — Quod ibidem sequitur, *εἰσηνέχθην μὲν οὖν, ὦ Δημόκριτε, ὡς μεμηνότα ἐλλεβοριῶν οὐ καταμαντευσάμενος ὅστις ποτ' εἴης*, id rursus pugnat cum epistola 15., in qua somnium Hippocrati obversatum enarratur, unde ipse efficere se dicit Democritum falso mente captum haberi. Sed ponitur illud, ut causa certe aliqua appareat, cur Hippocrates ad Democritum scribat de veratri usu.

Facit autem hoc epistola 21[a], quae conflata est e locis ex aphorismis, ex additamentis spuriis ad librum de victu acutorum, prorrhetico primo, de morbis mulierum, quos in adnotatione

indicavi. Unde liquet haec consarcinata esse postquam sylloge librorum Hippocraticorum magnam saltem partem exstiterit. — De loco e Prorrh. I. hoc annotare operae pretium videtur: eum interpolatum esse certum est; in adn. (p. 16. vol. I.) scripsi: „me iudice debetur auctori epistolae ad Democrïtum *περὶ ἐλλεβορισμοῦ*, qui consulto huic libro inseruerit, ut eam in epistola citare posset et ita ei speciem obtrudere scripti vere Hippocratei." Fateor nunc mihi probabiliorem videri sententiam, locum in prorrh. I. iam fuisse interpolatum quo tempore noster scriptor eum in epistola ex prorrhetico citaret. Scilicet epistolae auctor medica omnia, quae in hac epistola et in 19ª citat, aliunde habet et de suo nihil dedit.

Epistola 22. cum narratione de Hippocrate Democritum insanire creditum curaturo nihil commune habet.

Epistolâ 23ª unâ re coniuncta est cum extremis epistolae 20ªᵉ verbis: nempe iis Hippocrates ad Democritum scribit: *ἐπειδὴ τοίνυν τὸ αὐτόματον ἡμέας ἐς τὸ αὐτὸ ξυνήγαγε, ὀρθῶς ποιήσεις ἐπιστέλλων ἡμῖν πυκνότερον καὶ μεταδιδοὺς τῶν ὑπὸ σέο γραφομένων.* Quin hac de causa fortasse aptius 23ᵃᵐ epistolam ante 22ᵃᵐ collocaveris.

Ipsa illa epistola 23ª num plurima Democritea referat, nec ne, in philosophi reliquiarum penuria, difficile dictu est. Advertit sane orationis ornatus, maxime si reputes locos supra e Cicerone de Democritea dictione citatos. Vir doctissimus B. ten Brink in diario philol. VIII. p. 414., seqq. philosophi fragmenta re ipsa huic epistolae inesse opinatus est. Qua de re quum dubitarem, epistolam legendam dedi Franckenio, qui mecum consentiebat in eâ non reperiri quod non potius recentiori philosopho quam Democrito tribuas. Passim facta mentio *δημιουργοῦ* potius e Platonico philosophiae systemate quam ex Democriteo profluxisse videtur. Democriteae doctrinae *περὶ τοῦ πλήρεος καὶ κενεοῦ*, quam etiam ad perceptionem per sensus organa retulit philosophus, vestigia nulla reperiuntur. His de causis admodum incertum videtur re vera Democriti verba in hac epistola legi, licet auctorem Democriti orationem imitari velle satis certo constet.

Lubet autem de ipsis epistolae verbis haec adponere: p. 610. vs. 7. Franckenius praefert *θυμός*; quod si velis, *οἷσι ἐπέων ὁ θυμὸς* legendum erit et *οἷσι* non ad *ὦτα*, sed ad *μύθων* in antecedentibus referendum est. — Dubitavit idem de *ἐς κέλευθον πνεύματος* p. 610. vs. 13.; — vide num *ὁ μὲν γάρ ἐστι κέλευθος πνεύματος*, an *ὁ μὲν γὰρ ἔχει κέλευθον πνεύματος* sit dandum. — Eiusdem pag. vs. 29. malit coniungere *δημιουργίῃ ξυνδονεύμενα*; itaque scribendum erit: *ἔνοχα δὲ κοιλίης ξυνθέσι, δημιουργίῃ ξυνδονεύμενα εἱλεῖται περὶ κοιλίην ἔντερα.* — Pag. vero 611. vs. 14. prae *ἔννομον δ' ἥβῃ κ. τ. λ.* praefert ten Brinkii *εὔνητον δ' ἥβῃ.* — Ibid. vs. 19. me nolente non est expressa eiusdem emendatio *ξυνηθροισμένην*, licet in Latinis data sit. — In postrema periodo epistolae verborum ordo fuerit: *σώματος δ' ἐν μυχοῖσι ἡ φύσις ἐξέτευξε κ. τ. λ.* — Tandem Franckenius me admonuit p. 609. vs. penult., ubi *κοιλάσι* dedi, se *κυλάσι* praeferre; qua de re consentio.

Epistola vicesima quarta ad Regem Demetrium nullo modo coniuncta est cum epistolis superioribus, nisi eo nomine, quod sexta ad eundem Demetrium missa esse fingitur.

Ex iis, quae disputavimus, summatim patet epistolas 18—24 cum fabula in epistolis 10—17 tradita laxo nexu contineri; — non loquor de duabus, i. e. de 22. et 24., quae ab illa fabula plane alienae sunt; — quin constitit repugnantias inter utrasque epistolas occurrere, quae mi-

nime dubiae sint. Estne igitur statuendum has epistolas ab alio auctore profectas esse quam a quo superiores? — Fateor me, si ad materiem epistolarum solam mentem attendam, dubitare; — sed orationem si respiciam tum reliquam, tum in ep. 18 sermonis Democritei affectationem, non possum quin in maxima rerum propositarum repugnantia, eundem tamen auctorem sumam; qui quali ingenio fuerit, inde simul ultro apparet!

Vicesimo quinto loco venit illud *δόγμα Ἀθηναίων*, quo Hippocratem se initiaturos magnis mysteriis, corona aurea donaturos et victum in prytaneo illi praebituros spondent, quia in peste, quae Graeciam afflixerat, opem Graecis tulerat, barbaris contra ferre noluerat. Itaque in hoc dogmate respicitur ad narrationem epistolis 1—9 memoratam.

Vicesimo sexto loco est illa oratio, quam supplex ad aram Minervae apud Thessalos habuisse fingitur Hippocrates, ut horum auxilium imploraret contra Athenienses patriam suam Co bello aggressuros et in servitutem redacturos.

Postremo loco legitur oratio a Thessalo Hippocratis filio habita ad Athenienses, quum legatus missus esset, ut bellum ab Atheniensibus in patriam suam Co susceptum, de quo in oratione ad aram ab ipso Hippocrate habita sermo erat, averteret. Quem in finem Thessalus in Atheniensium memoriam revocat quatuor beneficia, quae a civibus suis et patre et se acceperint partim soli, partim una cum Graecorum pluribus.

Primum beneficium commune fuit Atheniensibus cum Amphictyonibus. Erat autem hocce: Crisaei patrum memoria circa templum Pythicum habitabant et nefaria in Deum perpetraverant; itaque Amphictyones arma contra eos susceperunt et eorum regionem devastarunt. Crisaei autem intra moenia magnae cuiusdam urbis suae se recipiebant, ad quam Amphictyones praesidium collocarunt eius obsidionem parantes reliquo exercitu dimisso. Sed hîc pestis eorum milites invadebat et tandem pertaesi rerum adversarum ad Deum mittunt, qui oraculum consulerent, unde responsum tulerunt, eos *κρατήσειν, ἢν ἐς Κῶ ἐλθόντες ἐλάφου παῖδα ἐπικουρίην ἀγάγωνται ξὺν χρυσῷ.* Erat autem in Co medicus celeberrimus Nebrus nomine, cui filius erat Chrysus appellatus, quorum virorum ope oppidum illud Crisaeorum fuit captum. Hoc primum Coorum erga Athenienses beneficium.

Alterum autem erat huiusmodi: quum Rex Persarum Graecis aquam et terram negantibus bellum indixisset, Coi belli calamitates sustinere et mala quaevis subire maluerunt quam exercitum contra Graecos mittere. Quod maxime factum est per Cadmum et Hippolochum, quorum alter materno, alter paterno genere proavus erat Thessali. Cadmus autem in primis de Graecorum rebus bene meritus dicitur, utpote qui in Siciliam se contulerit ut Gelona et fratres a societate cum barbaris avocet.

Tertium fuit beneficium, cum pestis ab Illyria et Paeonia inde Graeciam invadere velle videretur. Scilicet Hippocrates ab earum regionum Regibus, ut opem sibi ferret invitatus, id facere recusavit, sed filios et discipulos monitis suis instructos per Graeciam dimisit, ut mala ab incolis averterent.

Quartum beneficium erat, quum Alcibiades in Siciliam mitteretur ab Atheniensibus cum exercitu. In concione deliberabatur de medico cum exercitu mittendo. Hippocrates vero promisit Thessalum filium suis sumptibus rebus omnibus, quibus opus fore videbatur, instructum cum exercitu iturum, ut medicus militibus suâ operâ adesset.

Horum beneficiorum commemoratio princeps argumentum faciunt, quo orator utebatur, ut Atheniensium animos flecteret.

Iam vero de una alteraque re monere operae pretium videtur.

De prima historia inter beneficia illa relata nihil adnotatum reperio apud alios, unde tamen efficere nolim eam non veri aliquid continere, licet id aestimare quale sit non valeam.

In altero beneficio memoratur Artemisia Lygdamios filia, cuius mentio aliis locis apud Herodotum facta et VII. 99., ubi inter Xerxis socios occurrit et: *ἡγεμόνευε δέ*, inquit historicus, *Ἁλικαρνησέων τε καὶ Κῴων καὶ Νισυρίων τε καὶ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη.*

De peste illa, de qua sermo est, in tertio Coorum beneficio, tenendum, eam ab Illyria et Paeonia inde Graeciam invadere, itaque diversam esse ab ea, quam in epist. 1—9. in Asia grassatam esse legimus. Crediderunt olim pestem Athenis grassatam et a Thucydide memoratam spectari. Quod praesertim opinati sunt propter inscriptionem *κατάστασις λοιμώδης* in Ep. III. (p. 212. vol. I.); sed qui istam *κατάστασιν* cum loco Thucydideo confert, statim videt morbum alterum ab altero toto coelo distare. Non ausim tamen plane negare epistolae auctorem non usum esse loco Thucydidis ut suam fabulam ornaret, quippe ille: *ἤρξατο δέ*, inquit, *τὸ μὲν πρῶτον, ὡς λέγεται ἐξ Αἰθιοπίας τῆς ὑπὲρ Αἰγύπτου, ἔπειτα δὲ καὶ ἐς Αἴγυπτον καὶ Λιβύην κατέβη καὶ ἐς τὴν βασιλέως γῆν τὴν πολλήν.* Nimirum qui finxit Hippocratem cum Alcibiade in Siciliam mittere filium suum Thessalum, facile loco isto Thucydideo uti potuit, ut fabulam de Hippocrate ad Persas evocato superstrueret.

Sed hoc utut est, in epistolis duae memorantur pestes, quarum utriusque etiam mentio facta in dogmate Atheniensium.

Hoc rursus argumento esse poterit, probabile esse omnes epistolas, repugnantiis licet redundantes, ab eodem viro esse literis mandatas, qui res gestas nonnullas ex historia notas arripuerit, ut narrationi suae eas fundamenti loco subiiceret, quemadmodum in narratione de Democrito philosophi operum locos usurpavit ut fabulam de colloquio inter Hippocratem et celebrem Abderitam exornaret.

Transimus ad vitam Hippocratis.

Circa hunc *βίον Ἱπποκράτους κατὰ Σωρανόν* animadvertendum, eum cum epistolis esse coniunctum. Constat enim e verbis de Democriti curatione: *ῥύσασθαι τὴν πόλιν ὅλην*, quibus respicitur ad locum in epist. 10. haud procul ab initio obvium: *ὥστε φόβος οὐχ ὁ τυχών, ἂν φθαρῇ τὸν λογισμὸν Δημόκριτος, ὄντως δὴ τὴν πόλιν ἡμῶν τῶν Ἀβδηριτῶν καταλειφθήσεσθαι.* Respicitur praeterea ad alios locos de eadem re in epistolis obvios. Coniunctio vero ista apparet etiam e factorum in epistolis memoratorum excitatione. Apparet e citatione epistolae in vita illa, ubi: *ὡς καὶ τοῦτο*, inquit auctor, *διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς δηλοῦται.*

Duo me iudice fieri potuerunt: aut vita illa conscripta est ab homine, qui epistolas legerit ab alio conscriptas easque fidos fontes historiae medici Coi esse existimaverit; — aut epistolae et vita ab eodem viro sunt profectae. Equidem vero maxime in hanc partem inclinare me fateor. Nam licet advertat repugnantia inter ea, quae de praeceptoribus Hippocratis in vita narrantur et ea, quae de eadem re in epistola secunda occurrunt, ubi solum pater et avus memorantur, fatendum tamen, quod abunde e superioribus constitit, vel eiusmodi repugnantiam

non esse certum in hac quaestione indicium; eamque minime evertere quod de oratione supra diximus et ad vitam adnotavimus.

Quod apud Suidam in voce Ἱπποκράτης legitur, id manifesto ex his epistolis et vita hacce *κατὰ Σωρανόν* ductum est. Apud Suidam primum Herodicus Selybrianus enumeratur inter Hippocratis praeceptores; dein vero, *ὡς δέ τινες* discipulus dicitur *καὶ* Προδίκου. Haec res ita intelligenda mihi videtur ut in vita cum epistolis coniuncta alii Ἡρόδικος, alii Πρόδικος legerent.

Haec hactenus.

§ 43.

Quot scriptores huius medicorum sylloges sumere oporteat investigatur.

Adhuc persecuti sumus libros singulos huius collectionis scriptorum medicorum, quae vulgo Hippocratis opera audit. De scriptorum singulorum auctoribus passim in his prolegomenis monuimus. Vidimus esse plures libros, quorum unum aliquem scriptorem sumere neutiquam possis, sive quod excerpta continent e fontibus diversissimis, sive alia de causa. At ea, quae in prolegomenis supra disputavimus, respicientes iam id agamus, ut enumeremus primum scriptores partim cognitos, partim incognitos, quibus certo certos libros tribuere liceat; tum subiungamus aliquid de iis libris, quos ita certo alicui scriptori sive cognito, sive incognito adscribere non detur.

Auctores cogniti sunt hi:

I. Hippocrates, quem certo conscripsisse affirmo libros Epidemiorum I. et III. praeter interpolata; librum de Aëre, aquis, locis; librum de Victus ratione in morbis acutis exceptis additamentis spuriis; librum de Capitis vulneribus.

Admodum probabile existimo in Praenotionibus Coacis non paucos esse locos sive ex uno aliquo opere, sive e pluribus operibus Hippocratis ductos. Hos autem singulos ita discernere ut certo affirmes locum illum Hippocratis esse, alium esse non posse, quum e nexu suo divulsi sint, res est perardua. Locos plerosque in Prognosticum translatos esse Hippocrateos, probabile existimo. Idem fere statuendum videtur de Iure iurando: scilicet certo id Divino seni tribuere non audeo, sed probabile est apud veteres Coos id exstitisse et in usu fuisse.

II. Polybus, cui debetur fragmentum de Venis, quod legitur cap. 10. libri de Natura ossium et cap. 12. libri de Natura hominis.

III. Syennesis Cyprius, qui scripsit fragmentum de Venis, quod reperitur cap. 9. libri de Natura ossium.

Itaque hi tres sunt scriptores, quorum nomina novimus.

Auctores anonymi:

I. *Anatomicus incertus*, cui debemus fragmentum, quod legitur cap. 12., seqq. libri de Natura ossium.

II. *Interpolator Epidemiorum I. et III.*, qui Prognosticum consarcinavit et reliquit librum Prorrheticum II.

III. *Sophista incertus*, qui auctor est libellorum vulgo Lex, de Arte, et de Vetere medicina dictorum.

IV. *Sophista*, qui librum de Morbo sacro conscripsit.

V. *Incertus auctor* libri, cuius fragmenta supersunt in scriptis de Natura hominis, excepto Polybi fragmento de Venis, et de Victu salubri.

VI. *Sophista*, qui librum de Flatibus composuit.

VII. *Sophista*, a quo prima pars libri de Morbis I. profecta est.

VIII. *Sophista*, qui libellum de iis, quae ad Virgines spectant, reliquit. Dubium enim admodum, num idem sit, quem quarto loco enumeravimus, libri de Morbo sacro auctorem.

IX. *Heracliteus* ille, qui libros tres de Diaeta et librum de Insomniis reliquit.

X. *Pythagoreus*, auctor librorum de Principiis, de septimestri et octimestri Partu, de Numero septenario.

XI. *Auctor* libri de Affectionibus internis.

XII. *Sophista* ille, qui e Doriensibus in Italia fuit et librum de Locis in homine composuit.

XIII. *Incertus auctor* librorum de Morbis IV., de Genitura, de Natura pueri, de Morbis mulierum I., de Sterilibus. De quo tamen tenendum, eum in duobus scriptis postremo enumeratis potius ἐπιδιασκευαστὴν operum aliorum quam auctorem se praebere.

XIV. *Chirurgus et anatomicus incertus*, cui debentur libri de Fractis et articulis, de Glandulis, de Corde; tum fragmenta anatomica duo in libro de Natura ossium, quorum prius capp. 1—8., alterum cap. 11. eiusdem libri et in Epid. II. sect. 4.

Cum quibus libris cohaerent Vectiarius et de Officina medici.

XV. *Auctor* fragmenti *περὶ ἀνατομῆς.*

XVI. *Auctor* libri de Medico.

XVII. *Auctor* librorum de Decenti habitu et Praeceptionum.

XVIII. *Auctor incertus* Epidemiorum V.

XIX. *Auctor* Epistolarum, cett. et Vitae Hippocratis secundum Soranum.

Hos quidem incertos auctores undeviginti certo distinguendos esse opinor.

Minus certo mihi constitit de hisce:

I. Fuitne unus scriptor aliquis fragmentorum descriptionis morborum epidemiorum et morborum singularium, qui leguntur in Epid. II. IV. VI.? Neque nego, neque affirmo; plane incertus sum.

II. Pariter incertus sum, num ab eadem manu sint Epid. VII. et libri de Morbis II. et III. De orationis similitudine in his scriptis fuse egi in Prolegomenis ad vol. I.

III. Fortasse unus idemque auctor reliquit librum de Affectionibus, libri de Morbis I. partem secundam, tertiam, libellum de Visu.

IV. Suspicor libros de Ulceribus, de Haemorrhoïdibus, de Fistulis tribuendos esse auctori alicui librorum e Cnidia schola profectorum, in quibus doctrina de duobus humoribus pellucet. Fieri tamen possit ut alii cuidam ex ea schola debeantur.

V. De libris de Morbis mulierum II., de Superfoetatione, de Foetus in utero mortui resectione nescio num singulos suo auctori incerto, an plures omnesve uni alicui tribuere

oporteat. Liber de Natura muliebri recentior fortasse quam illi libri, sed huius quoque scriptor potius consarcinator quam auctor est.

VI. Quomodo nati sint libri, quales Prorrheticus I. et Praenotiones Coacae plane ignoramus. Praenotiones post plures libros alios in hac sylloge, etiam post Pythagorei scripta quem decimo loco supra posuimus, exstitisse certum est; sed ceteroquin id unum scimus, esse locos e diversissimis scriptis congestos.

Aphorismi eodem se habent modo; de tempore, quo nati sint, incerti sumus. Si locos consimiles ex aliis libris cum iis conferas et formas locorum in his et Praenotionibus obviorum inter se conferas, ut probabili coniectura efficias locos quosdam in alterutro libro formam sive antiquiorem, sive recentiorem referre, et hoc vel cum fructu aliquo feceris, ne sic quidem multum proficias, quum neque de fontibus harum collectionum apophthegmatum medicorum, neque de ipsarum syllogarum consarcinatoribus, neque de eorum et fontium aetate quidquam scias.

VII. De interpolatis in Epidd. II. IV. VI. et de libro de Humoribus, de libro de Liquidorum usu, de eo, qui de Alimento inscribitur nihil fere certi dixeris. Interpolata illa, quae primum memoravi, esse multo recentiora morborum descriptionibus, quibus intermixta sunt, certum esse iudico.

VIII. De additamentis spuriis ad librum de Victu acutorum incertum quando sint scripto mandata. Pleraque eorum uni scriptori alicui deberi videntur; nec tamen de omnibus, minime de postremis idem affirmare ausim. Platonicae doctrinae vestigia in iis detegere mihi visus sum.

IX. Collectio sententiarum brevium, quae in libello de Dentitione habentur, recentior esse videtur Aphorismis. Sintne illi loci omnes ab uno auctore profecti, an a pluribus non constare dixerim.

X. Formularum medicinalium congeries, quales in libris de Morbis mulierum et in fine libri de Morbis III. occurrunt et quae partes sunt φαρμακιτίδων, quas appellaverunt veteres illi, singulae uni alicui scriptori eo nomine tantum tribui posse videntur, ut is eas collegisse statuatur. Natae autem videntur illae formulae apud practicos plures.

XI. Quomodo et quo tempore exstiterint locorum distractorum apographa, quae in libris de Crisibus et de Diebus iudicatoriis supersunt, nemo novit.

Ut brevibus tandem comprehendam quae in prolegomenis ad volumen tertium disputata sunt, haec in medium profero:

I.

Libri *de fractis* et *de articulis* unius operis sunt partes, quarum eo quo descripsi ordine altera alteram excipit. Probabile est opus antiquum fuisse chirurgicum plenius, cuius hae sunt reliquiae, quae non pristino ordine circumferri videntur, sed eo, quo recentiores disposuerunt. Scriptor ad Cnidios recentiores pertinere videtur, qui Hippocratis opera legerint, cuius orationis imitationis vestigia manifesta interdum apparent. Tum inde, tum e distinctione venarum et arteriarum luce clarius patet haec opera Hippocratis aevo esse recentiora.

II.

Mochlicus compendii librorum supra memoratorum pars dici potest. Rerum ordo alius quam in illis; multa praesertim in postremis pessime descripta sunt.

III.

Libri *de glandulis* et *de corde* eidem debentur auctori, cui libri de fractis et de articulis. Hic ad primum horum opusculorum manifesto tanquam ad scriptum suum dimittit lectorem; alter vero cum primo illo et cum libris de fractis et articulis dictionibus ita congruit, ut ab eadem manu esse ultro pateat.

IV.

Liber *de officina medici* compendium esse videtur operis conscripti ab eodem auctore cui libros *de fractis*, cett. debemus. Non caret veri specie opinio veterum, fuisse opus aliquod antiquo tempore κατ' ἰητρεῖον appellatum, cuius partes supersint in libro *de fractis*, cett. et cuius aliarum partium excerpta relicta sint in eo, quod hodie *de officina medici* inscribitur. Hoc autem scriptum pluribus sui partibus admodum corrupte ad nostram aetatem pervenit.

V.

Liber *de natura ossium* dici solitus non refert nisi fragmenta operum antiquiorum, quae

quinque sunt numero et quorum primum et quartum sunt reliquiae anatomicae eiusdem scriptoris, qui librum *de fractis*, ceteros, composuit. Alterum fragmentum Syennesis Cyprii est, tertium Polybi venarum descriptio. Quintum incerto auctori debetur, sed qui diversus est ab eo, qui fragmentum primum et quartum scripto mandavit.

VI.

Certo constat libros *de fractis*, *de articulis*, *mochlicum*, *de glandulis*, *de corde*, *de officina medici*, et fragmentum primum et quartum e libro *de natura ossium*, communem habere originem.

VII.

Alius originis vero sunt libri *de ulceribus*, *de haemorrhoïdibus*, et *de fistulis*, qui sine dubio item a Cnidio recentiore sunt conscripti, sed communi dogmate de bile et pituita morborum causis cum libris *de morbis I. II. III.*, *de affectionibus*, cett. conveniunt; qua in re supra memorati ab iis differunt, quum huius dogmatis vestigia in illis non appareant. Videntur tres illi libri, de quibus nunc dicimus, unius cuiusdam operis esse partes.

VIII.

Libellus *de visu* fragmenta continet de morbis oculorum, quae sine dubio Cnidius recentior scripto mandavit. Fieri possit, ut auctori libri περὶ παθῶν debeantur, sed certo tamen id demonstrare non licet.

IX.

Libellus *de corporum resectione* plane incertae originis est. Fuerunt, qui illum Democrito tribuere vellent, sed certa indicia nulla sunt; potius conscriptum esse videtur a sciolo, qui Democriti personam agere voluerit. Pariter incertae originis est *de dentitione* libellus.

X.

Liber *de alimento* referre videtur excerpta ex aliis libris. Sine dubio recentiore quam Hippocratis aevo literis sunt mandata. Forma satis conveniunt cum *epidemiorum spuriorum* partibus nonnullis et cum libro *de humoribus*.

XI.

Libri *de crisibus* et *de diebus iudicatoriis* centones sunt consuti e pannis de libris diversissimae originis in hac sylloge scriptorum medicorum antiquorum decerptis. De eorum ori-

gine nihil innotuit. Solum quia lectionis traditae horum locorum testes sunt, alicuius momenti sunt habendi; ceterum nullius sunt pretii.

XII.

Libri *de medico* auctor ipse medicus practicus fuit, qui hoc opusculum in usum tironum scripto mandavit. Nexus inter hanc scriptiunculam aliosque in hac sylloge libros apparet nullus. Incertus auctor et aetas incerta.

XIII.

Libri *de decenti habitu* et *praeceptiones* inscripti uni eidemque auctori debentur, qui inepto ornatui rhetorico in scribendo maxime deditus est, et huic rei ita indulget, ut subinde solum hac de causa, minimeque propter locorum corruptelam, talia habeat, quae intelligere nemo possit. Neque huius scriptoris alia opera in hac sylloge supersunt.

XIV.

Probabile est *prorrheticum secundum* conscriptum esse ab eodem viro, qui *prognosticum* e locis antiquiorum librorum composuit et *epidd. I. et III.* in eam redegit formam, qua hodie superesse novimus. Videtur sedulus fuisse antiquorum e scholis diversis lector et inde cum materiam depromere tum orationem partim ducere.

XV.

Libri *de victus ratione I. II. III.* et qui *de insomniis* inscribitur unum continuum atque integrum referunt opus sophistae, qui Heracliti inprimis placita suae doctrinae substravit. Iactat hic, primum se esse, qui plenum de victus ratione tractatum edat, et praesertim, se signa reperisse, quibus morbi ex intemperantia sive in cibo, sive in laboribus nasci soliti, antequam orti sint, cognoscantur et modos, quibus eos praevertant homines.

XVI.

Libri *de principiis*, *de aetate*, *de septimestri partu*, *de octimestri partu*, *de numero septenario* omnes ab eodem auctore eoque Pythagoreo sunt conscripti. Integra opera non sunt, sed fragmenta sive unius operis, cuius τμήματα integra in nonnullis supersunt, sive operum plurium. Certum est Praenotionum Coacarum syllogen post hunc librum s. hos libros *) exstitisse.

---

*) Hac de re nunc moneo, quia olim res mihi dubia visa erat; cf. Proleg. vol. I. p. XXVIII. seq. et vol. III. § 41. sub finem, p. LXXVII.

XVII.

Epistolae, *orationes*, *δόγμα Atheniensium*, *vita Hippocratis secundum Soranum* unius viri scripta sunt, qui inter se repugnantia profundere in narrationibus non veretur. Quum manifesto e libris Hippocrate recentioribus locos hauriat, ita ut illius aetate iam magnam partem collectionem Hippocraticam, quam vocant, exstitisse pateat, non potest non multo Divino sene recentior esse. *Oratio ad aram* et *Thessali oratio* enumerantur apud Erotianum, unde efficias saltem ante C. N. composita esse haec opuscula. Coniicio ea fere ab Alexandrino sciolo esse profecta.

XVIII.

De titulis librorum tertio volumine contentorum sic sentio: *de fractis* et *de articulis* sunt tituli recentes; *mochlicus* ineptus est titulus, sed nescio num ab auctore compendii, an ab alio sit profectus. *De glandulis* et *de corde* fortasse inscriptiones antiquae sunt: idem dicendum videtur de titulo *de officina medici*. Libri *de ossium natura* inscriptio recens, spuria. Librorum *de ulceribus*, *de haemorrhoïdibus*, *de fistulis* tituli sunt inscriptiones partium libri chirurgici; utrum librario an auctori debeantur non liquet. Titulus *περὶ ὄψιος* mihi recens esse videtur eodemque modo sentio de titulo *περὶ ἀνατομῆς* et *de dentitione*. De inscriptione *de alimento* dubius haereo itemque de titulis *de crisibus* et *de diebus iudicatoriis*. Scripti *de medico* titulum deberi dixerim librario initium eius respicienti. Libelli *de decenti habitu* et *παραγγελίαι* fortasse habent titulos ab auctore inditos. *Prorrheticus secundus* sine dubio novus est titulus, liber fortasse *Prorrheticus* nude olim fuit inscriptus. Libri *de diaeta I. II. III.* suum sibi habent titulum antiquum, sed *de insomniis* inscriptio est *τμήματος* huius operis et recens. Tituli *de principiis*, *de aetate*, *de septimestri partu*, *de octimestri partu*, videntur recentes esse sectionum operum s. operis inscriptiones. Fortasse titulus *περὶ ἑβδομάδων* est antiquus, ab ipso auctore inditus. Epistolis, orationibus, ceteris sui tituli servati sunt.

EPIMETRUM.

I.

Omnia, quae hoc volumine continentur, typothetae iam erant tradita, cum accipiebam Athenis ad me missam partem editionis novae Hippocratis curatae ab eruditissimo Carolo H. Th. Reinhold. Insunt Ius iurandum et libri, qui Lex, de Arte, de Vetere medicina audiunt. In fine *τοῦ ὀβελισμοῦ*: *ταῦτα μὲν οὖν*, inquit, *κατὰ ταῦτα τὰ βιβλία κεκαινοτόμηταί μοι παρὰ τοὺς* K. K. Littré, Daremberg *καὶ* Ermerins, — *αὐτῶν δὲ τῇ ἐπικρίσει θαρσέων ἐπιτρέπω τὸν ὀβελισμὸν τουτονί.* In quibus verbis non inest vana iactantia; nam nemo harum rerum peritus non videbit, eum multis locis plane novam lucem attulisse, ita ut eius curâ melius hi libri quam antea intelligantur. Ego vero communium nobis studiorum causa eius invitationi obsequor et quam brevissime potero ea notabo, sive in quibus dissentiam, sive quae rectius quam fecit ille describi posse visa sunt.

Ius iurandum. Pro vulgato *οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴν λιθιῶντας* de coniectura dedit *οὐ τεμέω δὲ οὐδὲ μὴ ἐν ἡλικίῃ ἐόντας.* „Neque vero, inquit, ne impuberes quidem secabo, *τουτέστιν εὐνουχιῶ*, castrabo." — Ego valde dubito: primum de chirurgiae illius aevi conditione deficientibus monumentis tam parum compertum habemus, ut ne diiudicare quidem nos posse arbitrer, num re ipsa vitiosum sit quod emendatur, licet nostro tempore mirum videatur, medicum solemniter promittere se calculum non exsecturum. Tum vero, licet non ignorem *τάμνεμεν* eo, quo R. posuit, sensu apud Hesiodum explicari, negari tamen non potest solitam in re turpi et nefaria formulam apud Herodotum, alios esse *ἐκτέμνειν.* Denique quorsum spectat *οὐδέ*? Sintne censendi veteres minus nefariam reputasse *τὴν τῶν μὴ ἐν ἡλικίῃ ἐόντων ἐκτομήν* quam adultorum? — Possint, puto, plura obiici, sed haec nunc satis sunto.

Lex. Cap. 3. de coniectura *τοιήδε καὶ τῆς ἰητρικῆς μαθήσιος* pro *τοιήδε καὶ τῆς ἰητρικῆς ἡ μάθησις* dedit. Unde profluxerit coniectura probe scio, sed non mihi constat non ipsum corrigi auctorem.

Cap. 4. Quae in fine capituli partim spuria habentur, partim re ipsa eiiciuntur nondum mihi persuadeo ab aliena manu esse. Loco, ubi sophista tam declamatorio dicendi genere

utitur, equidem ista eiicere non ausim. Habetur in mss. iam interpretis nescio cuius scholion ad repudiata illa adpositum.

De Arte. Cap. 2. *γιγνώσκεται τοίνυν δεδιδαγμένων ἡ δύναμις τῶν τεχνέων.* Ad hanc emendationem R. provocat ad capitis 4. finem *τὴν δύναμιν περανθέντος τοῦ ἔργου ἔγνωσαν.* Possis vicissim provocare ad locum capitis 2. de vet. med. *καὶ δεικνὺς τὴν τέχνην ὅ τι ἐστί*, ut firmes Foësii coniecturam *γιγνώσκεται τοίνυν δεδειγμένων εἴδεα τῶν τεχνέων.* Me tamen, ut hanc vulgati textus scripturam emendatam a Foësio tuear, maxime movet hocce: omnia vicina non nisi *ad formam, quae spectetur*, referuntur.

Cap. 4. *ἐξυγιαίνονται* non esse puto nisi librariorum errorem pro *ἐξυγιάζονται*; plures in his libellis loci id abunde docere mihi videntur. Transitivum *ἐξυγιαίνειν* non admitti posse existimo.

Ibidem: *ἐν ᾧ γὰρ ἐπέτρεψαν αὐτῇ σφᾶς αὐτοὺς καὶ ἐπίστευσαν.* Quod in ordine vocabulorum, qualem ego dederam, non adverterat, nunc observo: scilicet suspicor *καὶ ἐπίστευσαν* esse glossema ad *ἐπέτρεψαν* olim adscriptum.

Cap. 5. *ἄλλως τε εἰ ἐπιτύχοιεν κ. τ. λ.* Nunc etiam existimo hanc lectionem esse recentiorem, antiquam latere in *ἀλλ' ὥστ' ἂν ἐπιτύχοιεν.* Quippe cum rerum nexu plane congruit *ἀλλ' ὥστε*, minime *ἄλλως τε κ. τ. ἑ.*; nempe sibi respondent *οὐ μὴν* — *ἀλλ'* — ita ut solum *ἀλλ' ὥστε* probandum sit. Credo tamen in vulgata lectione *ἂν* de sede sua aberravisse, malimque legere: *ἀλλ' ὥστ' ἐπιτύχοιεν ἂν κ. τ. λ.* Eiusmodi autem structurae exempla tum alia citantur, tum haec: Herod. II. 16.: *ὥστε ἐν τῷ — μεταξὺ γίνοιτ' ἄν.* Xen. Anab. VI. 6. 20.: *ὥστε ὅπῃ ἂν βούλησθε ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε.*

Ibidem. Num consulto post *ἀλουσίῃ* omissa sint verba *ἢ πόνοισι, ἢ ἡσυχίῃ, ἢ ὕπνοισι, ἢ ἀγρυπνίῃ*, non constat. Non video causam, cur reiiciam.

Ibidem. *Εἰ τοίνυν ἐπιστήσεται ἢ ἐπαινέειν ἢ ψέγειν ὁ νοσήσας τῶν διαιτημάτων τι οἷσιν ὑγιάσθη, πάντα ταῦτα τῆς ἰητρικῆς ἐόντα εὑρήσει.* Quis *ψέγει τι, ᾧ ὑγιάσθη*? Necessario explendum quod dederam, *οἷσι ὑγιάσθη, ἢ ἐβλάβη.*

Cap. 7. *τὴν μὲν τῶν καμνόντων ἀκρισίην* scriptum est pro vulgato *ἀκρησίην*, i. e. *ἀκρασίην.* Me iudice auctor *ἀκρασίην* scripsit, quod pro *ἀκράτεια* passim occurrit; nam quid huc *ἀκρισίῃ* aegrotantium? Hi *ἐπιτάσσονται*, non *ἐπιτάσσουσι*, hi *καρτερεῖν ἀδυνατοῦσι.* Summatim non iudicium, sed obtemperantiam et patientiam in iis requirit scriptor.

Cap. 8. (p. 9. vs. 23. apud R.) legimus: *ὧν ἁπάντων φημὶ δεῖν κατατυχόντα τὸν ἰητρὸν τὴν δύναμιν αἰτιᾶσθαι τοῦ πάθεος, μὴ τὴν τέχνην.* Omittit *μὴ* ante *κατατυχόντα*, quo facto hoc interpretatur, „mente assecutum — *καταμαθόντα.*" Primum quidem eo sensu, quo vult R., non sunt synonyma *κατατυγχάνειν* et *καταμανθάνειν*, quum in illo semper notio rei fortuitae insit, non semper in hocce. Verum de illo, quod fortuito et felicitate quadam a medico cognoscatur, eo rerum nexu, quo vult R., non est sermo; potius congruum esset *ἃ ἅπαντα φημὶ δεῖν εἰδότα τὸν ἰητρὸν τὴν δύναμιν αἰτιᾶσθαι τοῦ πάθεος, μὴ τὴν τέχνην.* Etiam nunc *μὴ κατατυχόντα spe falsum* significare et vera loci scriptura esse videtur.

Quod sub finem capitis *ἀνατεθετέον* legimus, lapsus calami est, vel typothetae.

Cap. 9. *τὰ δ' ἐξανθεῦντα ἐς τὴν χροιήν, ἢ οἰδέοντα ἐν εὐδήλῳ* scribit vulgatam lectionem secutus, nisi quod in hac *οἰδαίνοντα.* Vulgatam autem lectionem illum praeferre prae

altera satis capio; non intelligo quare in ea *οἰδαίνοντα* in *οἰδέοντα* mutet. *Οἰδαίνειν* intransitivum esse certum est; veteres adeo lexicographi *οἰδαίνειν* exponunt *φλεγμαίνειν*.

Cap. 10. sub finem edidit: *καὶ αὐτὰ τὰ ἄρθρα, ἐν οἷσιν αἱ ξυμβολαὶ τῶν κινευμένων ὀστέων ἐγκυκλέονται καὶ τούτων οὐδὲν ὅ τι οὐχ ὕποφρύ ἐστι καὶ ἔχον περὶ ἑωυτῷ θαλάμας, ἃς καταγγέλλει ἰχὼρ, ὃς ἐκ διοιγομένων αὐτέων πολύς τε καὶ λιπόεις ἐξέρχεται.* In quibus *ὕποφρυ* et *λιπόεις* coniecturae sunt, de quibus videndum. Ad *ὕποφρυ* R. adnotat: *κέκρυπται γάρ πως ἡ τοῦ ἄρθρου κοιλότης ὑπὸ ταῖς εἴτε γλήνης, εἴτε κοτύλης ὀφρύσιν.* Verum hoc ipsum nego, ne fit quidem *ἐν τῇ κοτύλῃ*, cuius cavum altissimum: vel hac de causa sola *ὕποφρυ*, in quo *ὑπό* simili sensu ponitur atque in *ὑποχθόνιος*, constare nunc nequit. Tum vero ex verbis adlatis statim apparet R. referre antecedens *τούτων* ad *αὐτὰ τὰ ἄρθρα*. Quodsi tamen ad totius periodi decursum, a verbis inde *ἔτι δὲ καὶ πρὸς τούτοισι φλέβες κ. τ. ἑ.* ad *καὶ τούτων οὐδὲν κ. τ. ἑ.* usque, mentem advertas, apparet *τούτων* referri ad antecedens *φλέβες πολλαὶ καὶ νεῦρα* et ad *καὶ αὐτὰ τὰ ἄρθρα*, ita ut idcirco etiam *ὕποφρυ* non admittendum videatur. — Ultro profiteor locum intellectu difficillimum esse; nunc etiam *ὕπαφρον* maxime arridet, *ὕποφρον* Erotiani corruptum esse opinor, sed vellem esset, qui mihi Sophoclis locum apud eum expediret. Verum pergo: quae sunt nostro illae *θαλάμαι*, quas circum se habent illae partes? — Relegenti mihi haec in mentem venit, num forte auctor respiciat telam cellulosam circa venas, nervos, articulos et quae cum spuma comparetur, ita ut ideo *ὕπαφρα* dicat haec organa? Sintne *αἱ θαλάμαι* interstitia huius telae iunctoriae, quam hodie dicimus? — Non certo novi; sed fortasse locus ita acceptus planior fit. — At de *λιπόεις* etiam monere pergo; quod pro *πολλὰ λυπήσας* de coniectura exhibetur. Adnotat R. *λυπεῖ μὲν ἐξερχόμενος, λυπήσας δὲ οὐκ ἐξέρχεται.* Loquitur autem de ichore, qui in articulis inflammatis secernitur, sed ne de hac re quidem verum est, quod affirmat. Equidem puto vulgatum *πολλὰ λυπήσας* non esse tangendum, modo respiciamus antecedentia in hoc ipso capite: *Πᾶν γὰρ τὸ ξύμφυτον . . . . . κοῖλόν ἐστι, πληροῦταί τε ὑγιαῖνον μὲν πνεύματος, ἀσθενῆσαν δὲ ἰχῶρος.* Quo loco non magis quam in illo fine capitis novimus quis et qualis *ἰχὼρ* significetur, licet e superioribus illis verbis appareat *πολλὰ λυπήσας* non leviter esse reiiciendum. — Summatim id unum affirmo, me haec nondum satis intelligere, nec magni facere meam ipsius explicationem, ubi telam cellulosam me cogitare supra dixi.

Cap. 11. (p. 12. sub finem apud R.) *καὶ τῆς γε τέχνης τὴν δύναμιν, ὁκόταν τινὰ τῶν τὰ ἄδηλα νοσεύντων ἀναστήσῃ, θαυμάζειν, ἀξιώτερον, ἢ ὑπεροπᾶν μὴ ἐγχειρησάσης τοῖσιν ἀδυνάτοισιν.* Ita R. constituit haec ex A. lectione *ἢ ὁπότερον μὴ ἐγχειρήσῃ τοῖς ἀδυνάτοις*, ubi vulgo *ἢ ὁκόταν ἐγχειρήσῃ τοῖς ἀδυνάτοις.* Littréus in adn. e lectione ms. A. coniecerat *ἢ μέμφεσθαι ὁκόταν μὴ ἐγχειρήσῃ τοῖς ἀδυνάτοις.* Mihi melius hic codicis A. lectionem emendasse videtur quam R. Admodum dubium est, num *ὑπεροπᾶν* in *ὁπότερον* abierit; quin hoc facilius ex *ὁκόταν* nasci potuisse videtur; tum satis firmum esse arbitror *ἐγχειρήσῃ*, quod in *ἐγχειρησάσης* mutandum erat in nova loci lectione.

Ibidem. Locus, qui incipit verbis *ὅκου ἐν ἄλλῃ γε δημιουργίῃ* (vs. ult. p. 12. apud R.) et pergit ad finem capitis, nondum recte descriptus est, necdum video, quomodo ad integritatem restituendus sit. In eo (p. 13. vs. 3.) *καὶ ὁκόσαι, καίτοι ἐν εὐεπανορθώτοισι κ. τ. ἑ.*

prorsus impeditum est: *καὶ ὁκόσαι* suspensum manet, — nihil est quorsum subiectum illud referatur in eâ loci scriptura. Ceterum quod in hisce *ὅκου* pro *οὔκουν* et *ὁμοιοσχήμοσι* pro *ὁμοίοισι σχήμασι* datum est, recte factum esse puto.

Cap. 12. initio *τοῦτο δὲ τὸ ξύμπαν τὸ ἐν τῇ νηδύϊ νοσεύντων* scriptum est pro *τοῖσι δὲ τῶν ξυμπάντων ἐν τῇ νηδύϊ νοσεύντων*, quod sine dubio vitiosum est. Malim tamen *τοῦτο δὲ τῶν ξύμπαντα τὰ ἐν τῇ νηδύϊ νοσεύντων.* Displicet *ξύμπαν τὸ ἐν τῇ νηδύϊ*, quia non credo viscera diversa eâ contenta tanquam unum quoddam totum fuisse memorata.

Ibidem paulo post *Ὅταν δὲ ταῦτα μηνίοντα* non concoquo, quin primum credidi errorem esse typographicum; postea tamen animadvertens non *ταῦτα τά*, sed solum *ταῦτα* scriptum esse, perspexi R. id omnino voluisse. Videtur autem mihi plane incongruum esse et legendum *ὅταν δὲ ταῦτα τὰ μηνύοντα μηδ' αὐτὴ ἡ φύσις ἑκοῦσα ἀφίῃ.*

De vetere medicina. Cap. 1. in fine *πρὸς ὅτι χρὴ ἐπανέγκαντα* lapsus est pro *πρὸς ὅ τι χρὴ ἐπανενέγκαντα.*

Cap. 2. *ἐκ τούτου δὲ καταφανὲς ἔσται ἀδύνατον ἐὸν τὸ ἄλλως πως τὸ ἐτεὸν εὑρίσκεσθαι* de coniectura scriptum est pro codicis A. lectione *ἐκ τούτου δὲ καταφανὲς ἔσται ἀδύνατα ἐόντα ἄλλως πως τουτέων εὑρίσκεσθαι.* In ceteris libris *τουτέων* abest, itaque edi solet *ἐκ τούτου δὲ καταφανὲς ἔσται ἀδύνατα ἐόντα ἄλλως πως εὑρίσκεσθαι*, quod quare tentandum sit, non video. In codicis A. lectione *τουτέων* abundare certum est, sed potius credo librariorum errore exstitisse, quam ex *τοὐτεόν* natum esse. Nisi formula, qualis *τὸ ἐτεὸν εὑρίσκειν* exemplis confirmetur, ei de coniectura illatae fidem non habeo, modo reputem usum huius *ἐτεόν*, *ἐτεά*, quod ita positum, uti vult. R., nusquam vidi.

Ibidem in fine capitis *εἰ δέ τις τῶν ἰδιωτέων γνώμης ἀποτεύξεται καὶ μὴ διαθήσει οἱ τοὺς ἀκούοντας*, *οὗτος τοῦ ἐόντος ἀποτεύξεται* scriptum est, ubi ceteri *καὶ μὴ διαθήσει τοὺς ἀκούοντας οὕτως*, *τοῦ ἐόντος ἀποτεύξεται.* Nunc tamen locum corrumpit, non emendat. Quid enim erit *διατίθημί μοι τὸν ἀκούοντα*, nisi significetur *πῶς αὐτὸν διατιθῇς*? — Apparet *οὕτως* esse necessarium; *οἱ* ferri potest, sed non est necessarium; *οὕτως* in vulgata est *ὥστε ἀναμιμνήσκεσθαι τῶν ἑωυτῷ ξυμβαινόντων.*

Cap. 3. haud procul ab initio *αὕτη ἡ ἀνάγκη* non praefero prae *αὐτὴ ἡ ἀνάγκη.*

Ibidem (p. 17. vs. 19.) *ὡς ἢν μὲν ᾖ ἰσχυρά*, *οὐ δυνήσεται κ. τ. ἑ.* Etiamsi locum ad hunc modum constituere lubeat, *ἰσχυρότερα* codicum praestat prae *ἰσχυρά.* Nempe comparativus eo sensu, quo quod nimium est significetur, non est incongruus, sed apte ponitur.

Caput 4. (p. 18. vs. 5.) Nondum praefero *ἀσκησίων* prae *ἀνακτησίων.* Potius illud ex hoc, quam hoc ex illo nasci potuit. Foësius in oecon. recte interpretatus esse videtur et vere cum *ἀνάληψις* comparavisse; noster *ἀνακομιδή*, cap. 21. initio. Non me fugit illud *ἀνακτήσιες* esse *ἅπαξ εἰρημένον* in hac medicorum sylloge; sed verbum *ἀνακτᾶσθαι* eodem sensu, quo *ἀναλαμβάνειν* notum est; tum eo significatu apte coniunguntur *γυμνασίων τε καὶ ἀνακτησίων*, et contra quare *ἀσκήσιες* memorentur post *γυμνάσια*? Equidem existimo *ἀνακτησίων* esse antiquam lectionem.

Cap. 5. initio legimus *σκεψώμεθα δέ νυν καὶ τὴν ὁμολογουμένως ἰητρικὴν τὴν ἀμφὶ τοὺς κάμνοντας εὑρημένην*, *ἣ καὶ οὔνομα καὶ τεχνίτας ἔχει ἱερή τε εἶναι αὐτὴ αὐτῶν ἐθέλει*, *πόθεν ποτὲ ἦρκται*, in quibus *ἱερή τε εἶναι αὐτὴ αὐτῶν ἐθέλει* de coniectura est

datum e ms. A. lectione *καὶ ἦρά τι καὶ αὐτὴ τῶν αὐτῶν ἐθέλει*, ubi vulgata *καὶ κρατέειν καὶ αὐτὴ τῶν αὐτῶν ἐθέλει*, unde Littréus recepta Zuingeri coniectura: *εἰ κρατέειν καὶ αὐτὴ* (ego *αὕτη* edidi) *τῶν αὐτῶν ἐθέλει.* Mihi minime arridet quod R. dedit; primum id non latet in codicis A. scriptura; tum quid quaeso huc *ἡ ἱερότης τῆς τέχνης*? Quid erit *ἱερὴ αὐτὴ αὐτῶν*? — Ex ms. A. lectione prius *καί* deleto emergit *σκεψώμεθα* .... *ἦ ῥά τι καὶ αὕτη τῶν αὐτῶν ἐθέλει*, i. e. „num aliquid simile, aliquid eiusdemmodi velit." Vulgatam si cum codicis A. verbis compares, quaeras utrum *κρατέειν* ex *ἦράτι* sit natum, an vero evanuerit in altera lectione *ἦράτι*, in altera *κρατέειν.* Habebimus ex utraque lectione coniuncta *σκεψώμεθα δέ νυν καὶ τὴν ὁμολογουμένως ἰητρικὴν* .... *ἦ ῥά τι κρατέειν καὶ αὕτη τῶν αὐτῶν ἐθέλει*, quod praestare puto prae *ἦ ῥά τι καὶ αὕτη τῶν αὐτῶν ἐθέλει.*

Cap. 6. (vs. 10. capitis) *καὶ ὅτι γε ῥυφέειν ξυμφέρει* coniectura est pro *καὶ ὅτῳ ῥυφεῖν*, vel *καὶ ᾧγε ῥυφεῖν*, quae codicum sunt lectiones. Sed quod de coniectura datum est, pervertit ratiocinationis cursum, ita ut constare non possit. Quid enim? Loquitur de illis, *οἷσι τὰ ῥυφήματα οὐ ξυμφέρει*, initio capitis; in altera vero periodo iidem iterum memorantur, nam dicit *ὁκόσοι* ..... *ἐν ταύτῃ τῇ διαθέσει ἐόντες*; itaque quo modo de iis, quibus *τὰ ῥοφήματα οὐ ξυμφέρει*, affirmari potest, eos ex alio cibo laedi, *ὅτι ῥυφέειν ξυμφέρει*? Codicum lectio alterutra sine dubio servanda.

Cap. 8. *εἰ δέ τις σκέπτοιτο — τῶν ἄλλων ζῴων.* Non acquiescendum videtur in codicis A. lectione, quam R. recepit. In ea scriptura *εὕροι ἂν οὐ βλαβερωτέρην* refertur ad *τὴν δίαιταν τὴν τῶν ὑγιαινόντων*, i. e. ad rem, quae cum altera antea memorata comparatur, quum tamen, nisi miro modo scripsisse censendus sit ipse auctor, illud referri debeat ad *τὴν δίαιταν τὴν τῶν καμνόντων* i. e. ad rem, quae cum altera subsequenti comparatur. Haec visa est obscuritas illa, quam Dübnerus sensit, et quae me impulit ut locum, quemadmodum feci, ederem.

Ibidem vs. 5. capitis non credo *ἀλλ' οἷον* esse bonam correctionem. In Reinholdi scriptura *ἀλλ' οἷον μέλλει ἐπίδηλον ἔσεσθαι*, erit *ἀλλ' οἷον νόσημα μέλλει ἐπίδηλον ἔσεσθαι.* Sed minime hoc voluit auctor. Is omnino voluit *ἐπίδηλον ἔσεσθαι τὸ βλάβος, εἰ θέλοι καταφαγεῖν ἄρτον.* Itaque si *οἷον* usurpare velis, debebis ex auctoris mente scribere *ἀλλ' ἐν οἵῳ μέλλει αὐτῷ ἐπίδηλον ἔσεσθαι εἰ θέλοι καταφαγεῖν ἄρτον κ. τ. ἑ.* Hic locus eo, quo R. fecit, modo descriptus non recte se habet.

Caput 10. (p. 22. vs. 21.) libri ferunt *δυσοργίη, δυσθυμίη*; — quia glossema sit ad vocem antecedentem *δυσθυμίη* reiicit R. — Dubito, nec probo: non idem est: alterum ad iracundiam spectat et morositatem, alterum ad animi abiectionem.

Caput 13. (p. 24. vs. 20.) *ἤν γε μὴ παντάπασιν ᾖ διεφθαρμένος ὑπὸ χ ρ ο ν ι ω τ έ ρ η ς τ ῆ ς δ ι α ί τ η ς.* Non video notata illa, eoque modo de coniectura descripta, praestare prae codicum lectione *ὑπὸ χρόνου τε καὶ τῆς διαίτης.* Nulla opus erat emendatione.

Caput 14. (p. 25. vs. 7.) *ὅστις δὲ ταῦτα μὴ ᾖ σκεπτόμενος.* Neque *ὅστις* sine *ἂν* cum subiunctivo placet, neque ex nostri usu est; nec vero *σκεπτόμενος ᾖ* pro *σκέπτηται* arridet. Vellem ex cod. A.: *ὅστις δὲ ταῦτα μὴ ἐπέσκεπται, οὐκ οἶδα πῶς ἄν τι οὗτος δύναιτο κ. τ. ἑ.*

Caput 16. *ἢ ῥιπιζόμενός τις — διεπαύσατο* non mihi videtur vera lectio esse. Codd. optativum *διαπαύσαιτο* ferunt et supra vs. 4. *εἰ* cum optativo legitur, unde conficio hoc etiam

loco εἰ cum optativo datum fuisse; quare nunc etiam ἢ εἰ ῥιπιζόμενός τις .... διαπαύσαιτο veram scripturam esse opinor.

Capite 19. (p. 30. vs. 13.) καὶ λήμην ἄπεφθον ᾖ datum est, quod minime admittam, nisi exemplis confirmatum videam λήμην ἰέναι esse dictionem a medicis Graecis usurpatam, quod ut demonstrari possit, multum vereor. Sed facito scribi posse, quod non potest, at omnis loci sensus sanus vel sic peribit, quum hoc plane repugnet antecedentibus. Equidem re iterum perpensa propono: Ὀδύναι δὲ καὶ καῦμα καὶ φλογμὸς ἔσχατος κατέχει, μέχρις ἂν τὰ ῥεύματα πεφθῇ καὶ γένηται παχύτερα καὶ μὴ λήμη ἄπεφθος ᾖ.

Ibidem (p. 30. vs. 24.) εἰλικρινέως errorem esse puto typographicum. Vulgo εἰλικρινέος, recte; nam quid huc adverbium?

Caput 20. (p. 32. vs. 21.) οὕτως αὖ σημεῖον ἔστω τῷ λόγῳ scriptum est pro vulgato οὕτως οὖν μοι ἔστω τῷ λόγῳ. Nondum vera lectio reperta esse mihi videtur; οὕτως saltem parum placet. Malim sane τοῦτο δ' αὖ μοι σημεῖον ἔστω τῷ λόγῳ, vel simile quid; sed, quod dixi, nondum satis video quid auctor re ipsâ scripserit.

Ibidem (p. 33. vs. 3.) διαφέρουσι δὲ καὶ κατὰ τοῦτο legimus, in quibus καί constare nequit, quippe non nova proponitur differentia, sed explicatur eadem, quam ante indicavit.

Cap. 22. Τὰ δὲ σπογγοειδέα τε καὶ ἀραιὰ, οἷον σπλὴν τε καὶ πνεύμων καὶ μαζοὶ προσκαθεζόμενα μάλιστ' ἂν ἀναπίνοι, καὶ πληρυνθείη ἂν καὶ αὐξηθείη ὑγρότητος προσγενομένης ταῦτα μάλιστα· οὗ γὰρ ἂν ὥσπερ ἐν κοιλίῃ ἐνῇ τὸ ὑγρὸν, ἔξω τε περιχέοι αὕτη ἡ κοιλίη τὸ ὑγρὸν καὶ ἐξαλίζοιτ' ἂν καθ' ἑκάστην ἡμέρην· ἀλλ' ὅ τι ἂν πίῃ καὶ δέξηται αὐτὸ ἐς ἑωυτὸ τὸ ὑγρὸν, τὰ κενεὰ καὶ ἀραιὰ ἐπληρώθη καὶ τὰ σμικρὰ πάντη καὶ ἀντὶ μαλθακοῦ τε καὶ ἀραιοῦ σκληρόν τε καὶ πυκνὸν ἐγένετο καὶ οὔτ' ἐκπέσσει, οὔτ' ἀφίησι. Quodsi hanc periodum, quemadmodum eam ex Reinholdi editione descripsi, aliud non agens perlegas, vides notata verba omnem argumentationis cursum evertere, nec sanum sensum praebere. Maxime peccatum est mutatione lectionis codicum οὐ in οὗ; neque vero pro περιέχοι dari debuerat περιχέοι; neque αὐτὴ ἡ κοιλίη in αὕτη ἡ κοιλίη mutandum erat. — Equidem pro subnotatis illis scripserim: οὐ γὰρ ἂν ὥσπερ ἐν κοιλίῃ ἐνῆν τὸ ὑγρὸν ἔξω τε περιέχοι αὐτὸ ἡ κοιλίη καὶ ἐξαλίζοιτ' ἂν καθ' ἑκάστην ἡμέρην. Dein perge legere cum Reinholdo ἀλλ' ὅ τι ἂν πίῃ κ. τ. ἑ. — Sibi necessario respondent οὐ γὰρ .... ἀλλ' ὅ τι ἂν κ. τ. λ.

Ibidem (p. 35. vs. 12.) οἷα ἐν τῇσι ἀποστάσισι γίγνεται. Non sunt νάρκαι τε καὶ πληρώματα abscessibus propria; neque sunt propria τοῖσι ἀποψυγεῖσι, quod postea proposuit R.; in abscessibus νάρκαι, in τοῖσι ἀποψυγεῖσι desunt πληρώματα. Utrumque vero aderit in partibus devinctis, ubi nervi et vasa premuntur, et ex illorum pressione νάρκαι, ex horum πληρώματα. Pariter ubi obturatio vasorum locum habet, eadem exspectare licet. Nunc etiam ἀποσφιγχθεῖσι prae reliquis placet: in chirurgicis devinctionibus talia observandi occasio abunde erat data, modo librum de Fractis et articulis percurramus.

Ibidem paulo post: καί τι πρὸς αὐτοῦ ἀντιπαίσῃ. — Quare πρὸς αὐτοῦ pro πρὸς αὐτό codicum? —

Sunt haec fere, quae adhuc in novo textu observavi; sunt quidem pauca alia, de quibus item dubito, sed de quibus minus mihi constare videbatur. Ita v. c. cap. 9. de vetere med.

πολλὰ γὰρ τοῦ ἀσφαλέος ἀνέδην περιλαμβάνοντας ἄγειν ἐπὶ τὸ ἀκριβέστερον num recte habeat, vix satis scio; num *ἂν ἔδει* natum sit ex *ἀνέδην* dubium videtur. Id certum est me eo loco exspectare aliquid, quod cum particula *ἂν* construatur; quare nisi pro *ἂν ἔδει* aliud quid magis aptum quis mihi praebeat, fere *ἂν εἴη* velim; saltem id, quod de coniectura est datum, vix ferri posse dixerim. Sed haec nunc satis sunto: possit quis iure illud „claudite iam rivos pueri sat prata biberunt" mihi obiicere.

Quorsum vero haec disputavi? Ut significarem quam parum feliciter Reinholdus ediderit hos libellos? Procul abest! Vidi tam praeclare emendatos locos, ut cum primum eius editionem inspiciebam, crederem peritissimum philologum eam paravisse. Diligenter inspectâ sententiam mutavi et medicum probe agnovi. Quod tamen non impedit, quominus nunc etiam affirmem pulcrius et felicius quam ille restituit plures locos, alios a medico redintegratos me vix ullos novisse. Si forte exempla velis L. B., non deërunt: optime restituta est perturbatio loco capitis 1. libri de Arte (p. 5. vs. 19. vol. II. mihi), ubi legit: *ἀλλὰ κακαγγελίῃ μᾶλλον φιλοτιμεομένων μὲν, οὐχ ἅμα δὲ δυναμένων κακίῃ φύσιος· ἢ ἀτεχνίῃ· μούνοισι γὰρ τοῖσι ἀτέχνοισι ἡ ἐργασίη αὕτη ἁρμόζει, ὑπουργέειν ἐς τὸ τὰ τῶν πέλας ἔργα κ. τ. ἑ.* Scite p. 7. vs. antepenult. mihi, *διὰ* in *οἷα* mutavit. Pulchre vidit p. 9. vs. 12. negationem ante *πᾶς* servari posse, modo post *γνῶναι* signum interrogandi ponatur. Verissime p. 11. vs. antepenult. *ὧν δ' ἐπικουρίης δεῖται, οὐχ ἅπτονται* legit de suo. Pulchre restituit finem capitis mihi 14. (p. 14.) edens *δύνανται δὲ οἷσι τά τε τῆς φύσιος μὴ ἐμποδὼν, τά τε τῆς παιδείης μὴ ἀταλαίπωρα.* Item extremum caput 30. mihi (p. 31. vs. 17.) *ἀποβάλλεσθαι* ..... *ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον διὰ τὸ ὁμοῦ τοῦ ἀτρεκεστάτου δύνασθαι ἥκειν λογισμῷ προσίεσθαι· καὶ* (malim *καί τοι, καὶ γάρ*, vel eiusmodi quid) *πολλῆς ἀγνωσίης μὴ θαυμάζειν τὰ ἐξευρημένα ὡς καλῶς καὶ ὀρθῶς ἐξεύρηται κ. τ. ἑ.* — Sunt sane plura, sed subsisto in hocce: cap. mihi 37. (p. 42.) initio perturbationem pessimam plane egregie sustulit, ubi edidit: *Λέγουσι δέ τινες καὶ ἰητροὶ καὶ σοφισταὶ, ὡς οὐκ ἔνι ἰητρικὴν εἰδέναι ὅστις μὴ οἶδεν ὅ τι ἐστιν ἄνθρωπος καὶ ὅκως ἐγένετο πρῶτον καὶ ὁκόθεν ξυνεπάγη ἐξ ἀρχῆς· ἀλλὰ τοῦτο δεῖ καταμαθεῖν τὸν μέλλοντα ὀρθῶς θεραπεύσειν τοὺς ἀνθρώπους. Τείνει δ' αὐτοῖσιν ὁ λόγος ἐς φιλοσοφίην, καθάπερ Ἐμπεδοκλέϊ ἢ ἄλλοισιν, οἳ περὶ φύσιος γεγράφασι. Ἐγὼ δὲ κ. τ. ἑ.*

Ego spero fore, ut R. pergat in cursu suscepto et quid in aliis scriptis sit praestiturus avide exspecto. Ceterum plane omnia mihi confirmata sunt hoc epimetrum componenti, quae dudum ante in postrema parte praefationis ad hoc volumen scripseram et quae ut Reinholdus etiam aliquando legat opto.

Scripsi mense Aprili
CIƆIƆCCCLXIV.

II.

Brevi postquam antecedentia scripseram, accepi a Reinholdo librum de capitis vulneribus, in quo quae observavi item annotare lubet. Nimirum delector illa editione et gratum mihi accidit de ea cum editore quasi colloqui, et denuo cum eo libelli textum explorare.

Primum R. in aliam sedem transtulit caput mihi 5., quod perturbationis suspicionem mihi

movere dixi in prolegomenis vol. I. p. XCI. Intulit nempe post caput mihi 9., ad quod retulit priorem partem; alteram a verbis inde *ῥαφὴ δὲ ἐν ἕλκεϊ φανεῖσα* caput novum fecit. Equidem assentior; ista nunc demum suum sibi locum proprium obtinuisse existimo.

In capitis vero illi 8., mihi 9., descriptione periodos eo modo, quem Littréus indicavit p. 208. suae editionis, disposuit. Equidem non feci et nunc etiam num faciendum sit dubito; hoc contendo, si quid innovandum sit, nondum recte factum esse. Littréus et R. quinque *τρόπους* laesionum ossium capitis numerant; ego mss. sequenda sum arbitratus, in quibus septem recensentur. De hac re primum aliquid monendum habeo, dein de ordine, quo *τρόποι* sint disponendi. Littréus et R. existimant teli sedem cum fractura et contusione, et teli sedem cum sola contusione non esse *τρόπους* laesionis, quum non sint nisi magis compositae *τῆς ἕδρης* species. — Ego rursus provoco ad verba capitis 8. Reinholdo (p. 41. vs. 25.) *ἐν δὲ τῶν τρόπων ἑκάστῳ πλέονες ἰδέαι γίγνονται*, quae nunc etiam opinor Hippocratem non scripturum fuisse, si in illo capite unus tantum *τρόπος* descriptus esset. Sed idem indicant verba citatis illis statim subiuncta *καὶ περὶ μὲν φλάσιός τε καὶ ῥωγμῆς, ἢν ἄμφω ταῦτα προσγένηται καὶ ἢν φλάσις μούνη γένηται* (*προσγένηται*?) *ἤδη πέφρασται, ὅτι πολλαὶ ἰδέαι γίγνονται καὶ τῆς φλάσιος καὶ τῆς ῥωγμῆς*, e quibus patet eum sedem teli cum contusione et fractura et teli sedem cum sola contusione *τρόπους* esse existimare, licet hos non singillatim iterum describat, quia cum iis, quae ante (capite 5. et 6. Reinholdo) exposuisset, fere conveniant. Tertium vero indicium peto e cap. 11. Reinholdo et mihi, ubi initio: *τούτων τῶν τρόπων τῆς κατήξιος ἐς πρίσιν ἀφήκει ἥ τε φλάσις ἡ ἀφανὴς ἰδεῖν καὶ ἢν πως τύχῃ φανερὴ γενομένη, καὶ ἡ ῥωγμὴ ἡ ἀφανὴς ἰδεῖν καὶ ἢν φανερὴ ᾖ. καὶ ἢν ἕδρης γενομένης τοῦ βέλεος ἐν τῷ ὀστέῳ, προσγένηται ῥωγμὴ καὶ φλάσις τῇ ἕδρῃ, καὶ ἢν φλάσις μούνη προσγένηται ἄνευ ῥωγμῆς τῇ ἕδρῃ, καὶ αὕτη ἐς πρίσιν ἀφήκει.* Hic iterum sedes teli cum fractura et contusione et teli sedes cum sola contusione manifesto inter *τρόπους* illos enumerantur. His de causis nunc etiam septem *τρόπους* illos distinguo, quos p. 376. vol. I. in adn. enumeravi.

Antequam de ordine dico, rursus (cf. proleg. vol. I. p. XCII.) quaero, sintne ista *εἷς οὗτος τρόπος, δεύτερος οὗτος τρόπος*, cett. insiticia. Unum quid fortasse ea vindicat: nempe locus initio capitis 5. Reinholdo, *τιτρώσκεται δὲ ὀστέον τὸ ἐν κεφαλῇ τοσούσδε τρόπους.* Et tamen *τοσούσδε* ibi poni potuit, neque opus erat ideo numeros *τῶν τρόπων* deinceps notare.

Sed pergimus videre de ordine, quo *οἱ τρόποι* disponendi sint.

Littréus p. 208. in adn. capitis huius (8. Reinholdo) periodos disposuit quemadmodum iam R. eas exhibuit: Adscribit autem „cet arrangement serait du moins plus naturel que celui que nous trouvons dans les manuscrits. Car probablement Hippocrate a parlé de l'hédra simple, puis de l'hédra compliquée de contusion, enfin de l'hédra compliquée de fracture et de contusion. Cependant cette remarque est loin de suffire pour autoriser un pareil déplacement." Offendit aliquantum Littréum quod observat Hippocratem in his non a re simplicissima, sed a re maxime composita ordiri. At neque in superioribus id facit: nam cap. 5. Reinholdo loquitur de contusione cum fractura, cap. 6. de simplici contusione, cap. 7. de contusione cum fractura, ita ut os intro recedat. — Sentio tamen eum, qui locos alio ordine quam adhuc factum sit, describere velit, aliud argumentum expromere posse, quod me iudice maioris momenti

est. Nimirum advertit in vulgato textu definitionem τῆς ἕδρης demum proponi postquam iam bis nomen illud usurpatum fuit. Et tamen, opinor, vel hoc fieri potuit. — Sed largiamur periodum, quam primam fecit Littréus in adn. sua, re vera eum locum tenere debere, at minime ideo ordo inverti debet periodorum, quae adhuc in textu prima et secunda fuerunt. In verbis illis, quae supra e principio capitis 11. citavi, ipse Hipp. iterum enumerat sedem teli cum fractura et contusione ante sedem teli cum sola contusione. — Idem facit cap. hocce octavo, de quo agimus, loco infra obvio, quem item supra iam citavi, καὶ περὶ μὲν φλάσιός τε καὶ ῥωγμῆς, ἣν ἄμφω ταῦτα προσγένηται τῇ ἕδρῃ, καὶ ἣν φλάσις μούνη προσγένηται, ἤδη πέφρασται κ. τ. λ. — Puto luce clarius demonstratum esse Hippocratem non semper eum ordinem sequi, ut a re simplicissima ad magis compositas deinceps procedat: itaque admodum dubium esse num illa ἕδρη simplex primo loco poni debeat; quod si faciendum esse existimes, at saltem periodus prima et secunda textus Littréi eo modo sese excipere debent, non inverti. — Tum vero miror in hac quaestione numeros τῶν τρόπων tam parum curari. Non est hoc nihil, in codicibus τὴν ἕδρην cum fractura et contusione esse τὸν τρόπον τὸν τέταρτον et in codicibus, in quibus descripta legitur, ἕδρην cum sola contusione esse τρόπον τὸν πέμπτον. — Ista ἕδρα simplex in nullo libro est ὁ τρόπος ὁ τέταρτος, quem facere eum volunt. — Equidem nunc, si iterum faciendum esset, non alio modo, quam feci ipse, haec descripserim: de una re tantum dubitarem, num scilicet numeri εἷς οὗτος τρόπος et sic deinceps ad ἕβδομος οὗτος τρόπος addendi iterum essent, an omittendi.

Sed pergo capita singula percurrere:

Cap. 1. Quae obiiciuntur in adn. adversus comparationem postremi suturarum schematis cum litera X mihi parvi momenti videntur; nempe haec litera scripta fuerit apud antiquos ita ut lineolae πρὸς ὀρθὰς γωνίας ἀλλήλας secarent. Utrum igitur nomina literarum una cum earum figuris ab auctore adscripta fuerint, an solae illae figurae, solave nomina; utrum igitur γράμμα nostro scriptori sit *figura*, an *litera*, quis scire poterit?

Capite 2. R. rursus intulit illud ᾗ ἡ ὁμοχροίη τοῦ ὀστέου ἡ ὑπὸ τῇ σαρκί et ᾗ ἡ ὁμοχροίη τοῦ ὀστέου ἡ κάτω; attamen si addas, δὶς ταὐτὸν ἡμῖν εἶπεν, tum vero τό τε ἀνώτατον καὶ τὸ κατώτατον miro modo a se dimoventur interposito priore illo, glossemate Scaligero et mihi viso. — Contra rectissime me iudice eiecit quod uncinis interseptum describam, ἐπὶ τὸ μαλθακώτερον καὶ [ἧσσον πυκνὸν καὶ ἐπὶ] κοιλότερον. — Intelligo dissentire eum posse ubi ego de meo ἡ δὲ διπλόη τὸ κοιλότατον κ. τ. ἑ. dedi articulum interponens. Quod in fine capitis οὕτως et ὧδε sedem invicem commutare iussit, recte sane factum est.

Capite 3. Locus καὶ δῆλον ὅτι οὕτω ταῦτα ἔχει ἐκ τῶν τρωσίων· τῶν τε βελέων — καὶ ἧσσον ἀποθνήσκει κ. τ. λ. de coniectura est descriptus, similiterque alter huic partim fere similis cap. 4., de quo postea. Primum dicam, si principium eo modo scribas de coniectura pro καὶ διότι (δὴ ὅτι) οὕτω ταῦτα ἔχει, τῶν τε τρωσίων καὶ τῶν βελέων κ. τ. λ., omnino loco quolibet quidvis pro quovis dari posse; sed praeterea si καὶ δῆλον ὅτι οὕτω ταῦτα ἔχει scribatur, non exspectas τῶν τε βελέων κ. τ. λ., sed τῶν γὰρ βελέων κ. τ. λ. — Emendationis ratio mihi non placet; bonum tamen factum illum vidisse ista consistere non posse. Me iudice locus sola interpolatione maxime laborat, tum loco aliquo ταῦτα periit. Ego nunc legerim: Καὶ δὴ ὅτι οὕτω ταῦτα ἔχει, τῶν τε τρωσίων καὶ τῶν βελέων ἴσων τε ἐόντων κατὰ μέ-

γεθος καὶ ἐλασσόνων, τὸ ὀστέον ταύτῃ τῆς κεφαλῆς φλᾶταί τε μᾶλλον καὶ ῥήγνυται καὶ ἔσω ἐσφλᾶται, καὶ θανασιμώτερά ἐστι ταῦτα καὶ χαλεπώτερα ἰητρεύεσθαί τε καὶ ἐκφυγγάνειν τὸν θάνατον ταύτῃ ἢ κου ἄλλοθι τῆς κεφαλῆς, καὶ ὁμοίως τε τρωθεὶς καὶ ἧσσον, ἀποθνήσκει ὁ ἄνθρωπος κ. τ. ἑ.

Fortasse recte in verbis sub finem capitis *καὶ κίνησίς ἐστι ἐν τῷ ὀστέῳ* vulgatam servavit, non recepit *ἔνεστι*, sed vix scio quid praestet. Facilius *ἔνεστι* in *ἐστί* abierit quam contra.

Cap. 4. Quod initio *πᾶν* et ante *τὸ ὄπισθεν* et ante *τὸ πρόσθεν* legit, per me licet, ego meam rationem etiam nunc praefero; sed quod ibi de suo *ταύτῃ* pro *τοῦτο* scribit in *καὶ σάρκα πλέονα .... ἐπὶ ἑωυτῷ ἔχει τοῦτο τὸ ὀστέον*, arbitrarium est nec necessarium.

Sequitur illa periodus *καὶ δῆλον ὅτι — — ἣν μέλλῃ ὤνθρωπος ἀποθνήσκειν καὶ ἄλλως κ. τ. λ.* Me iudice haec verba sola interpolatione laborant; legam: *Καὶ δὴ τούτων οὕτως ἐχόντων ὑπό τε τῶν τρωσίων καὶ τῶν βελέων ἴσων τε ἐόντων καὶ μεζόνων ταύτῃ τῆς κεφαλῆς τὸ ὀστέον ἧσσον ῥήγνυται καὶ φλᾶται ἔσω, κἢν μέλλῃ ὤνθρωπος ἀποθνήσκειν καὶ ἄλλως κ. τ. ἑ.* — Reliqua omnia in vulgato textu otiosa sunt.

Cap. 5. (p. 40. vs. 6.) *ἥν περ ῥαγῇ* servavit ubi de meo *ᾗ περ ἂν ῥαγῇ* legendum olim putabam; nunc nihil mutandum censeo, cum R. sentio.

Eodem capite: *ὥστε οὐ καταφανέες γίγνονται ἔστιν αἳ τῶν ῥωγμέων, οὔτε αὐτίκα μετὰ τὴν τρῶσιν, οὔτε ἐν τῇσιν ἡμέρῃσιν, ἐν ᾗσιν ἂν καὶ προνοέειν ὄφελος γένοιτο τοῦ θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ.* In his *καὶ προνοέειν* coniectura est pro librorum scriptura *καὶ πόνων ἄν*, quae sine dubio corrupta et de qua meliora nondum novi quam quae dedi p. 374. vol. I. — Id unum nunc quaero, num locus e Reinholdi lectione intelligi possit. — Quid *προνοέειν τοῦ θανάτου*? Debetne hoc esse *praenovisse mortem?* At primum significatne eiusmodi quid illa dictio? Tum vero quid homini ad curationem proficiet ipsum aut medicum futurum obitum praenovisse? Debetne esse *a morte tutum praestare, omnia tentare ut ne moriatur aeger?* At iterum quaero num *προνοεῖν τοῦ θανάτου* id significet; tum quaero num postea demum, non statim aeger ut salvus evadat curare medicum oporteat. Ego Reinholdi scripturam non intelligo!

De postrema periodo capitis non facile certo dixeris quae vera scriptura sit, sed eam intelligimus tum ex Littréi et Reinholdi lectione, tum ex nostra. Aegre tamen in illorum lectione fero *αἱ δὲ καμπυλώτεραί τε καὶ καμπύλαι*, quippe *καὶ πάνυ καμπύλαι* scriptum hoc loco fuit, sicuti supra *καὶ ἰθέαι πάνυ.*

Caput 7. initio. *Πεφλασμένου δέ τε καὶ ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου* R., de suo *πεφλασμένου δέ* praemittens. Et, quod caput rei est, recte eum ista adscripsisse puto; sed minus placet *δέ τε*, quare malim legere *καὶ πεφλασμένου τε καὶ ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου.*

Cap. 8., vs. 11. capitis., *ἐν δὲ τῶν τρόπων ἑκάστῳ* de suo dedit pro *ἐν δὲ τῷ τρόπῳ ἑκάστῳ*; fortasse genitivus praestat.

Ibid. vs. penult. p. 41. *καὶ ἢν φλάσις μούνη γένηται* omnes, etiam R. Legendum *προσγένηται.*

Ibid. p. 42. vs. 3. *τοῦ τοιούτου τρόπου* omnes; malim *τούτου τοῦ τρόπου*, nam sibi respondent *πολλαὶ ἄλλαι ἰδέαι — ὁκοῖόν ἄν τι καὶ τὸ σχῆμα κ. τ. λ.*

Ibid. vs. 4. *καὶ δι' αὐτὸ καὶ βαθύτεραί τε ἐς τὸ κάτω καὶ ἧσσον βαθέαι καὶ στενώτεραί τε καὶ ἧσσον στεναὶ καὶ εὐρύτεραί τε καὶ πάνυ εὐρέαι, ἢ διακεκόφαται· διακοπὴ δ' ὁκοση-*

τισοῦν γιγνομένη κ. τ. ἑ. — Sunt haec maximam partem melius descripta quam in editionibus superioribus factum est; quod tamen principio *καὶ δι' αὐτό* dedit, non satis perspicuum mihi. Voluitne *καὶ διὰ τὸ σχῆμα τοῦ βέλεος*? Verum tunc potius *καὶ διὰ τοῦτο* exspectaverim. Non video quo iure hîc coniecturâ utatur, quum optimi codd. 3. lectionem habeant perspicuam et facilem: *αἱ δ' αὐταὶ καὶ βαθύτεραι κ. τ. ἑ.* — In postremo vocabulo citatorum *γενομένη* praefero.

Ibid. vs. 11. *Αἱ δὲ ἕδραι — οὐδ' ἢν γένηται.* Quare mutetur sana codicum lectio, nescio: *αἱ δὲ ἕδραι τῶν βελέων τῶν ὀξέων καὶ κουφοτέρων αὐταὶ ἐπὶ σφῶν αὐτέων γενόμεναι ἐν τῷ ὀστέῳ ἄνευ ῥωγμῆς τε καὶ φλάσιος ἢ ἔσω ἐσφλάσιος*, — *αὗται δὲ γίγνονται ὁμοίως ἔν τε τῷ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς καὶ ἐν τῷ ὄπισθεν*, — *ἐκ τούτων ὁ θάνατος οὐ γίγνεται κατὰ δίκην, οὐδ' ἢν γένηται* ferunt mss. et edd. omnes, quod quomodo vitii suspicionem moveat, non capio. Sed ipsa oratio, quam Hippocrati obtrudit, sane non antiqua: *ἕδραι βάπτουσαι ἐν τῷ ὀστέῳ* probum esse credam, si exemplis firmetur; sed ne vel sic admitterem, quia eiusmodi dictionis nec vola nec vestigium apparet in tradita lectione. Ubi autem de suo *δῆλον ὅτι ἐκ τούτων θάνατος* scribit, iam tertium *δῆλον ὅτι* de coniectura infert.

Cap. 10. in fine: recte *ὅκη* dedit e mss. lectionibus *ὅπη*, *ὅκοι*. Melius scripsit quam feceram *ὅκου* edens.

Cap. 11. vs. 5. *καὶ ἢν φλάσις μούνη* cum mss. 3. dedit, quod omnino prae vulgato *μοῦνον* probandum.

In fine capitis *ἢν μεγάλη ᾖ καὶ εὐρέα* legis, ubi recte R. *ᾖ* de coniectura addidit.

Cap. 12., vs. 4. capitis, *ἢ ἐσωσμέναι εἰσὶν ἐς τὸ τρῶμα*, nempe *αἱ τρίχες*. — Libri *καὶ εἰ ἔσω εἴησαν ἐς τὸ τρῶμα*, in quo latere quod R. dedit, affirmare non audeo. Scaliger *ἔσω ἐσήϊσαν*, quod exhibui; sed imperfectum in eo offendit. Non credo veram lectionem esse in sequentibus *φάναι κινδυνεύειν τὸ ὀστέον ψιλὸν εἶναι τῆς σαρκὸς ἔχειν τε σίνος τὸ ὀστέον ὑπὸ τοῦ βέλεος*, sed eam, quae in vulgata latet, *κινδυνεύει τὸ ὀστέον ψιλὸν εἶναι τῆς σαρκὸς καὶ φάναι ἔχειν τι σίνος τὸ ὀστέον ὑπὸ τοῦ βέλεος.*

Ibidem vs. 11. recte de suo *ἐόν* intulit, sed si ordinem verborum, qui in libris habetur, serves, melius apparet, quomodo perierit. Habebis *καὶ ἢν μὲν καταφανὲς ᾖ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι τὸ ὀστέον ἐὸν ψιλόν.*

Ibid p. 44. vs. 4. *ψιλοῦ ἐόντος τοῦ ὀστέου* dedit, recte vulgatam servans, quam non satis intelligens *ἢ ψιλοῦ κ. τ. λ.* scripseram.

Eadem pag. vs. 9. *ἐξελέγχοντα* vulgatae servavit; Littréus et ego e mss. 3. *ἐλέγχειν* dedimus. Hoc etiam nunc praeplacet, maxime quum *ἔπειτα δέ* supra ferant mss. et edd.; *ἐλέγχοντα* si scriptum fuisset, non exspectavissem *δέ* post *ἔπειτα.*

Ibid. vs. 12. *ἐσφλασθῇ* recte datum e Martini coniectura pro vulgato *ἐμφλασθῇ.*

Caput 13. Principium capitis hîc refert locum egregie restitutum. Equidem duo tantum, eaque levioris momenti mutata vellem. Prius est *μάλιστα* vs. 3. capitis, quod, quum *μᾶλλον* dein legatur, emblema alienum esse opinor; alterum est illud *ἢ ἀέκων* in vulgata, quod R. explevit in loci finem transferens et *μᾶλλον ἢ ὁκόταν ἀέκων* scribens, ego vero potius omiserim. Itaque legerim: . . . . *καὶ ἐσφλᾶται ἔσω ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ, ἢν ἕτερος ὑφ' ἑτέρου τρωθῇ, ὁκόταν ἐξ ὑψηλοτέρου γίγνηται ἡ βολὴ ἢ ἡ πληγή, ὁκοτέρη*

ἂν ᾖ, μᾶλλον ἢ ὁκόταν ἐξ ἰσοπέδου τοῦ χωρίου, καὶ ἢν περικρατέῃ τῇ χειρὶ τὸ βέλος ἤν τε βάλλῃ ἤν τε τύπτῃ ἐπιτηδὲς τρῶσαι βουλόμενος καὶ ἰσχυρότερος ἐὼν ἀσθενέστερον τιτρώσκῃ. Nempe ἐπιτηδὲς τρῶσαι βουλόμενος eo, quo descripsi, loco melius congruere arbitror. Omnis tamen huius restitutionis laus Reinholdo debetur.

Ibidem vs. 11. ῥαγῆναι καὶ φλασθῆναι dedit cum Littréo e mss. 2., ubi vulgo ῥαγῆναι τε καὶ φλ. — Mihi nunc etiam τε non negligendum videtur, quia utrumque simul fieri auctorem supponere opinor.

Ibid. p. 45. vs. 1. τιτρώσκει ἔς τε τὸ ὀστέον καὶ αὐτὸ τὸ ὀστέον. In his ἔς τε tria mss. pro vulgato πρός. Non credo R. recipere debuisse, nam τιτρώσκει ἐς τὸ ὀστέον idem quod τιτρώσκει αὐτὸ τὸ ὀστέον. Contra πρός h. l. recte se habet; vide v. c. p. 47. vs. 5. καὶ πρός τε τὸ ὀστέον καὶ ἐς τὸ ὀστέον στηρίξειε τὸ βέλος.

Ibid. vs. 2. ἐσπεσόν pro vulgato ἐμπεσόν recte datum esse puto.

Paulo post rectissime edidit καὶ ἥκιστα κοῦφόν τε καὶ ὀξύ pro καὶ ἥκιστα κοῦφον καὶ ἥκιστα τε καὶ ὀξύ. Alterum καὶ ἥκιστα emblema est.

In fine capitis ἐνίοτε γάρ pro ἔνια γάρ mutatio est de coniectura facta; ἔνια γὰρ τῶν τρωμάτων τῶν οὕτω τρωθέντων οὐδὲ ψιλοῦται τὸ ὀστέον τῆς σαρκός codicum est lectio. Quod si ἐνίοτε scribas, τρωμάτων delere debebis, neque enim iunges τῶν τρωμάτων τὸ ὀστέον. Si quid mutarem, mallem locum legere ad hunc modum: κατ' ἔνια γὰρ τῶν τρωμάτων τῶν οὕτω τρωθέντων οὐδὲ ψιλοῦται τὸ ὀστέον τῆς σαρκός.

Capite 14. vs. 6. καὶ τὰ ἕλκεα, ἃ γίγνεται dedit de coniectura ἃ inferens, tum vs. seq. ἔς τε πλάγιον recepit recte pro ἐς τὸ πλάγιον, sed qui ἃ intulit, etiam ἐστι vs. 8. capitis delere debuerat. Dandum: καὶ τὰ ἕλκεα, ἃ γίγνεται ὑπὸ τῶν τοιούτων βελέων, ἔς τε πλάγιον καὶ ἐν κύκλῳ ὑπόκοιλα καὶ διάπυά τε μᾶλλον γίγνεται καὶ ὑγρὰ, καὶ ἐπὶ πλέονα χρόνον καθαίρεται.

Ibid. vs. antepenult. p. 45. pulcre emendat καὶ ἕδρην μὲν ἐμποιέει αὐτῷ καὶ διακοπήν, pro αὐτὸ καὶ διάκοψαν, in quo διακόψαντα ipse dederam. Sed non capio quomodo rursus inferat emblema, quod eieceram διακοπὴ γὰρ καὶ ἕδρη τωὐτόν ἐστι, de quo dixi ad finem capitis 11. mihi, p. 378. vol. I.

Egregie in extremo capite ἐκ τῆς φύσιος τῆς ἑωυτοῦ scripsit, τῆς ἑωυτοῦ huc revocans e verbis initio capituli sequentis, ubi vulgo ἀλλὰ χρὴ πρὸς τῇ ὄψι τῇ ἑωυτοῦ, ὅ τι ἂν σοι φαίνηται editur.

Cap. 16. Nondum mihi persuadeo καί vs. 3. ante τὴν ἕδρην ab auctore profectum esse; nec dum fero ἤν τε τύχῃ vulgatae vs. 5., sed ἤν γε τύχῃ lego. Videtur etiam τὴν ἐν τῷ ἄλλῳ ὀστέῳ φανερὴν ἂν γενομένην dandum esse. Verum acute vs. 6. capitis ξυγκλέπτει τε γὰρ αὐτὴν ἡ ῥαφή effecit e vulgato συγκλέπτεται γὰρ αὐτὴ ἡ ῥαφή. Dudum sane Scaliger συγκλέπτει emendavit, quod ipse recepi, sed vera vitii ratio nunc demum apparuit.

In periodo, quae vs. 9. capitis incipit, in verbis προσγίγνεται δὲ καὶ ῥῆξις τῇ ἕδρῃ, ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ αὐτὴ ἐν τῇσι ῥαφῇσι γιγνομένη, καὶ γίγνεται καὶ αὐτὴ ἡ ῥῆξις χαλεπωτέρη φράσασθαι, ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου, διὰ τοῦτο ὅτι κατ' αὐτὴν τὴν ῥαφὴν ἡ ῥῆξις γίγνεται, ἢν ῥηγνύηται, ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ· habemus locum, quem alii alio modo descri-

pserunt, et quem R. iterum aliter scriptum profert. In huius lectione deteriorem habemus scripturam quam data fuit. Principio periodi, nisi statim definiatur locus, quo ἡ ἕδρη fiat, ne verum quidem est quod ibi affirmatur. Littréus ibi rectissime τῇ ἐν τῇσι ῥαφῇσι, cum qua emendatione conferens iterum codicum trium lectionem, qui αὐτῇσι ferunt, video inde τῇ αὐτῇσι ἐν τῇσι ῥαφῇσι effici posse. Porro in καὶ γίγνεται καὶ αὐτὴ ἡ ῥῆξις χαλεπωτέρη φράσασθαι ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου, διὰ τοῦτο κ. τ. λ. illud χαλεπωτέρη φράσασθαι ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου mihi non ferendum videtur; quid significabit comparativus, nisi aliquid sit cum quo comparatio fiat? Quid eo nexu ἐρρωγότος τοῦ ὀστέου? Est hoc, inquis, e solita aliis quoque locis in hoc libello orationis redundantia! Imo vero haec observatur, sed non inepte usurpata, ut hoc loco ita scripto. Ego de meo intuleram ἤ κου ἄλλοθι. Anxie circumspexi num his carere possit locus, sed frustra. Nunc etiam lego: προσγίγνεται δὲ καὶ ῥῆξις τῇ ἕδρῃ τῇ αὐτῇσι ἐν τῇσι ῥαφῇσι γιγνομένῃ· καὶ γίγνεται καὶ αὕτη ἡ ῥῆξις χαλεπωτέρη φράσασθαι ἤ κου ἄλλοθι ῥηγνυμένου τοῦ ὀστέου, διὰ τοῦτο ὅτι κ. τ. λ.

Quod vs. penult. p. 46. ἐπειδάν non reiecit, quemadmodum Littréus et ego feceramus, recte factum esse opinor. Sed vs. ult. prae ἀλλ' ἔτι nunc etiam ἀλλ' ἔστι praefero eadem de causa, quam dixi in adn. p. 382. vol. I.

Ibid. p. 47. vs. 8. recte reiectum est καὶ ὁμοίων post τὸ μέγεθος, et τε post ὁμοίως illatum, quod in libris post πολλόν ponitur et Littr. et ego reiecimus.

Cap. 17. vs. 4. capitis recte πλὴν οἴνῳ pro οὐδὲ οἴνῳ de coniectura est datum.

Ibidem vs. 7. capitis post ὀφθαλμόν pro emblemate eiecta est haec periodus: ἐνταῦθα δὲ γενόμενα τὰ ἕλκεα καταπλάσιος καὶ ἐπιδέσιος μᾶλλον κέχρηται ἤ κου ἄλλοθι τῆς κεφαλῆς τῆς ἄλλης. — In adn. R.: ἔμπληκτον γάρ, inquit, τοῦτο τὸ μᾶλλον, ἅτε τῇ καθόλου ἀπαγορεύσει ἀντιβαῖνον. — Itaque ex eius opinione, quum Hipp. dixerit, aliis in partibus quam in fronte vulnus capitis non esse deligandum, non potuit nunc dicere magis in fronte, cett. vulnus requirere deligationem quam in ceteris partibus, quia in his nullam omnino deligationem admittat. Ista Reinholdi argumentatio valet, si solum antecedentia respicias, non si etiam sequentia. Quodsi feceris, videbis Hippocratem affirmare, licet frontis vulnera magis quam reliqui capitis requirant τὴν κατάπλασιν καὶ ἐπίδεσιν, in illorum tamen tractatione non per totum curationis tempus auxiliis istis utendum esse. Tum vero ista καθόλου ἀπαγόρευσις in antecedentibus restringitur postremae periodi capitis verbis εἰ μὴ καὶ τομῆς δέοιτο. Neque vero in verbis, quibus ista enunciata sunt, quidquam inest non Hippocrateum; dubitabam primum de κεχρῆσθαι, at quemadmodum h. l. ἐπιδέσιος μᾶλλον κέχρηται, ita capite 11. πρίσιος ἥκιστα κέχρηται. — Nulla causa apparet, cur periodus illa insiticia habeatur et eiiciatur.

Cap. 18., p. 45. vs. 1., recte receptum est ἢ in μὴ ἢ ἱκανά. Tum vs. 9. post εὐμαρές non receptum est ἐστι, quo certe non opus est.

Cap. 19. sub finem recte receptum est ἐν τῷ ἐπ' ἀριστερὰ — κροτάφῳ et ἐν τῷ ἐπὶ δεξιὰ — κροτάφῳ, altera falsa lectio est.

Cap. 20. vs. 4. τάμνοντα δὲ χρὴ ἀναστεῖλαι τὴν σάρκα ἀπὸ τοῦ ὀστέου, ᾗ προσκειμένη πρὸς τῷ ὀστέῳ πέφυκε dedit R., ubi libri ἢ πρὸς τῇ μήνιγγι καὶ πρὸς τῷ ὀστέῳ πέφυκε, quod equidem totum, quum absurdum esset, abieci. Illius autem lectio non

placet: non credo in *πρὸς τῇ μήνιγγι καί* latere *προσκειμένῃ*, neque apte dici *προσκειμένη πρὸς τῷ ὀστέῳ πέφυκε* arbitror. Si id, quod abieceram, servare velis, partim tantum servari poterit, ut legas: *ἀναστεῖλαι τὴν σάρκα ἀπὸ τοῦ ὀστέου, ᾗ πρὸς τῷ ὀστέῳ πέφυκε, — ἔπειτα διαμοτῶσαι τὸ ἕλκος κ. τ. ἑ.*

Ibid. p. 49. vs. 1. *χρὴ* recepit, quod alii non fecerunt et fere perinde est num addatur nec ne.

Cap. 21. initio capitis *τῇ δ' ὑστεραίῃ ἡμέρῃ* retinet R., ubi mihi *ἡμέρῃ* nunc etiam glossema esse videtur. Delevi, quia in epidemiorum libris constanter *τῇ πρώτῃ, τῇ δευτέρῃ*, cett., tum vide cap. seq. (p. 50. vs. 8.) *τῇ δ' ὑστεραίῃ ἀπολύσας.*

Ibid. vs. 5. capitis *καὶ σίνασθαί τι* dedit de suo *τι* addens. Non officit, nec tamen eo opus est.

Ibidem vs. 10. capitis habemus *ἐξελέγχει γὰρ ἡ ξύσις μάλ' αὐτίκα, ἢν μὴ καὶ ἄλλως καταφανέες ἔωσιν αὗται αἱ πάθαι αἱ ἐν τῷ ὀστέῳ ἐοῦσαι τοῦ βέλεος.* In quibus *μάλ' αὐτίκα* est coniectura: vulgata fert solum *μᾶλλον*, alii libri *μάλα τὸ κακόν.* Equidem ex altera lectione emblema *τὸ κακόν* abieci, necdum credo *μάλα τὸ κακόν* e *μάλ' αὐτίκα* prodiisse. Tum observo, in verbis *αὗται αἱ πάθαι αἱ ἐν τῷ ὀστέῳ ἐοῦσαι* vulgo legi *αὗται αἱ πάθαι οὖσαι ἐν τῷ ὀστέῳ*, tres vero libros habere *αἱ ἐοῦσαι* pro *οὖσαι*; alterum hocce *αἱ* Littréus et ego non recepimus, quod recte nos fecisse opinor: si addas, erit *αὗται αἱ πάθαι, αἳ ἔνεισι ἐν τῷ ὀστέῳ*, sin omittas, erit *αὗται αἱ πάθαι, εἰ ἔνεισι ἐν τῷ ὀστέῳ*; posterius vero hoc Hippocratem voluisse opinor. Tandem quid erunt *αἱ πάθαι τοῦ βέλεος*? Illud *τοῦ βέλεος* Littréus et ego cum mss. 3. omisimus. Equidem, quod dixi, e vicino *καὶ ἢν ἕδρην ἴδῃς ἐν τῷ ὀστέῳ τοῦ βέλεος* huc appulisse existimavi. Quodsi tamen servare velis, fieri non poterit, nisi *ἀπό* praemittas; legendum erit *ἢν μὴ καὶ ἄλλως καταφανέες ἔωσι αὗται αἱ πάθαι ἐοῦσαι ἐν τῷ ὀστέῳ ἀπὸ τοῦ βέλεος.* Tuto tamen me iudice *τοῦ βέλεος* omittetur.

Ibidem in fine capitis *μή, ἃ πολλάκις τῇ ἕδρῃ προσγεγένηται* de coniectura ita est constitutum. Vulgata lectio est *ἐπιξύειν χρὴ αὐτήν τε τὴν ἕδρην καὶ τὰ περιέχοντα αὐτὴν ὀστέα, μὴ πολλάκις τῇ ἕδρῃ προσγένηται ῥῆξις καὶ φλάσις, ἢ μούνη φλάσις, ἔπειτα λανθάνῃ οὐ καταφανέα ἐόντα.* Concedo perspicuitatem scilicet quamdam coniecturae Reinholdi; sed ne tantillum quidem de sede sua movendum in vulgata. Nempe quemadmodum Hipp. h. l. loquitur, nos homines, non solum Graeci, omnes saepe loquimur; oratio, quam R. Hippocrati obtrudit, speciem habet perspicuitatis, re ipsa tamen incongrua est. Quid in ea esse poterit *ἔπειτα*?

Cap. 22. Prima periodus *ἐπειδὰν — τὸ ἴημα* ex Reinholdi lectione impedita est, quia *οὐ δεῖ*, quod mss. 3. ferunt, in vulgata vero abest, nec recipiendum est, in *οὗ δεῖ* mutans assumpsit. Ipse R. si relegat periodum, statim videbit eam claudicare.

Ibid. p. 50. vs. 3., cett. De hoc loco fuse egi, necdum me poenitet eorum, quae illi adscripsi. Legi locos, quos ad suam horum lectionem citavit R., sed parum lucis adferre comperi. Ego nunc solum demonstrabo locum, qualem R. dedit, sanum sensum non praebere. En eum: *τούτων δὲ οὕτω γενομένων, ἢν μὴ διαγιγνώσκῃς εἰ ἔρρωγε τὸ ὀστέον ἢ πέφλασται, ἢ καὶ ἀμφότερα ταῦτα, μηδὲ ἄλλως ὁρέων διεσδύνῃς ἐπὶ τὸ ὀστέον, τηκτόν τι μελάντατον δεύσας τῷ μέλανι φαρμάκῳ, τῷ τηκομένῳ στεῖλαι τὸ ἕλκος, ὑποτείνας ὀθόνιον ἐλαίῳ τέγξας· εἶτα καταπλάσας τῇ μάζῃ ἐπιδῆσαι·*

τῇ δ' ὑστεραίῃ ἀπολύσας ἐκκαθήρας τὸ ἕλκος ἐπιξῦσαι. — Primum offendit de coniectura datum διεσδύνω ὀρέων ἐπὶ τὸ ὀστέον, cuiusmodi formulam ab Hippocrate fuisse usurpatam tum credam, cum quis mihi ex ipso, vel probato scriptore antiquo alio exempla adferat. In sequentibus quaero num probabile sit, Hippocratem nigerrimum aliquod remedium madefacere altero nigro et quaero quodnam tandem remedium sit, quod τὸ μέλαν φάρμακον appellet? Tum vero tam certum est τῷ μέλανι φαρμάκῳ τῷ τηκομένῳ iungendum et ad δεῦσαι referendum esse, ut si cum R. iungas τῷ τηκομένῳ στεῖλαι τὸ ἕλκος, aliquid Hippocratem dicentem facias, quod nemo medicus nec dixit, nec fecit. Non remedio clauditur vulnus, sed manibus: immittit Cous in vulnus τὸ φάρμακον, tum manibus claudit vulnus, dein καταπλάσας ἐπιδεῖ. — Fateor me in hac emendatione nihil boni inesse existimare.

Ibidem p. 50. vs. 12. τὸ φάρμακον etiamnunc emblema esse opinor.

Ibid. vs. penult. capitis ἤδη dedit e cod. uno, qui ἡ δὴ τοιαύτη, quod recte eum fecisse opinor.

Cap. 23., vs. penult. p. 50., ἣν καὶ ἡ σὰρξ ἡ περιέχουσα τὸ ὀστέον κακῶς θεραπεύηται καὶ φλεγμαίνουσά τε καὶ ὀδυνωμένη περισφίγγηται legit R.; codd. καὶ φλεγμαίνηται καὶ περισφίγγηται et καὶ φλεγμαίνηται καὶ ἰώμενον περισφίγγηται. Dubium sane non est, quin φλεγμαίνηται ex φλεγμαίνῃ τε sit ortum, ἰώμενον vero in altera mss. lectione emblema sit. Locum R. non recte descripsit.

Ibidem p. 51. vs. 4. καὶ ἐκ τούτων τῶν εἰδέων ὑπόπυον γίγνεται datum est. Codd. καὶ ἐκ τούτων ὧδε ὑ. γ., unus καὶ ἐκ τούτων ἤδη ὧδε ὑ. γ., in quibus lectionibus non latet quod R. dedit: ὧδε constare nequit, quum in sequentibus minime describatur ratio, qua os ὑπόπυον fiat. Si ἐκ τούτων τῶν εἰδέων Reinholdi cum antecedentibus conferas, quaeras num εἴδεα dici possint quae ante sunt memorata. Restat ut ἤδη recipias sine ὧδε.

Ibid. vs. 14. ὑπέρ vulgatae servavit, ubi ex aliis mss. περί dederam. Recte ille, uti opinor, propter euphoniam, quia brevi post iterum περί ponitur.

Cap. 24. vs. 3. ἐπὶ πουλὺ ψιλωθέντος recte dedit; nempe quum ἐπὶ πουλύ vulgo legatur tum ante ψιλωθέντος, tum ante ἔξαιμον vs. 4., rectius quam ego priore, non altero loco dedit.

Ibid. p. 51. vs. penult. καταπωστρακωμένον τοῦτο de coniectura e codd. lect. ἀποστρακὸς ἐν τούτῳ. Nunc etiam praefero Littréi ἀποστρακωθὲν τοῦτο. Quare καταποστρακοῦσθαι? quare perfectum praecedente aoristo? Manifesto ἀποξηρανθὲν καὶ ἀποστρακωθέν latet in librorum lectione. Tum vero nexus rerum docet μάλιστα ἀποστρακωθέν et τάχιστα ἀφίσταται esse legendum; non est optandum ut os μάλιστα ἀφίστηται, sed ut τάχιστα ἀφίστηται. Quod dein ξηρὸν μάλα dedit R., μάλα e verbis a Scaligero reiectis repetens, parum placet: αὐτὸ ἔξαιμόν τε γενόμενον καὶ ξηρόν sufficit.

Cap. 25. vs. 12. capitis e codicum lectione ποιήσεται. καί effecit ποιήσει. ἔτι καί, ubi ego solum ποιήσει. καί dederam. Fortasse, sane non certo, ἔτι in terminatione passiva sive potius media latet. Equidem non video isto ἔτι opus esse.

Cap. 26. vs. 3. καὶ οὔτε ξηρά de coniectura scripsit pro καὶ οὔτε σκληρά codicum; οὐ γάρ, inquit, πάνυ ἀντιστοιχεῖ τῷ ἐναιμότερα τὸ σκληρά. Equidem dissentio; os ἔναιμον propter id ipsum quod ἔναιμον est, etiam est μαλθακόν. Tum paulo ante pueri ossa μαλθακώτερα esse quam adulti dixit. Otiosam puto esse mutationem.

Ibidem vs. 5. *καὶ μᾶλλον ὑποπυΐσκεται* dedit ubi libri *καὶ μᾶλλον καὶ θᾶσσον ὑ.* Verum, licet sequatur *καὶ ἐν ἐλάσσονι χρόνῳ*, non redundat *καὶ θᾶσσον*, quippe hoc ad tempus, quo fieri coepta sit suppuratio, illud ad spatium temporis ipsius suppurationis spectat.

Cap. 27. vs. 4. *καὶ ἤν τι πεπόνθῃ.* Utrum fortuita sit omissio nec ne, quod *τούτων* post *τι* non apparet, non constat, sed praestat sane pronomen non negligere.

Paulo post *Φυλασσόμενον τὴν μήνιγγα* de coniectura, ubi vulgo *Φ. ἐπ' ὀλίγον.* Adnotat R. *τὸ δὲ ἐπ' ὀλίγον μῶν γέγονεν ἔκ τινος προσγράμματος μηλίγγιον;* — parum probabile hoc mihi videtur, neque credo *ἐπ' ὀλίγον* esse vitiosum.

Cap. 28., p. 53. vs. 12., *ἀγνοήσας* dedit pro *ἐννοήσας*, aliis *μὴ ἐννοήσας* scribentibus, quod praefero. Sub finem huius ipsius capitis Hippocrates *εἰ ἐννοοίης τὸν πυρετὸν ἐπιλαμβάνοντα.*

Ibid. vs. 20. *καὶ τὸ ὀστέον σφακελίζειν ἄρχεται καὶ γίγνεται περκνὸν, μελανέον, τελευταῖον δὲ ὕπωχρον γενόμενον, ἔκλευκον.* Ita R. pro vulgato *λεῖον ὄν.* Tum vulgo *ἔπωχρον* (*ἐπάνωχρον* C.) *γενόμενον ἢ ἔκλευκον.* Non placet *μελανέον*; praestat *λευκὸν ἐόν*; cetera, quae emendavit, probo. Itaque lego *σφακελίζειν ἄρχεται καὶ γίγνεται περκνὸν λευκὸν ἐὸν, τελευταῖον δὲ ὕπωχρον γενόμενον, ἔκλευκον.* Expleo: *καὶ τὸ ὀστέον ἄρχεται σφακελίζειν καὶ λευκὸν ἐὸν γίγνεται περκνὸν, τελευταῖον δὲ ὕπωχρον γενόμενον γίγνεται ἔκλευκον.* Quin non plane certus sum *ἔπωχρον* esse mutandum, si quidem *ἔπωχρον* superficiei ossis colorem significare poterit.

Ibid. p. 54. vs. 2. *ὁμοίως δὲ τὰ σημεῖα ταῦτα ξυμβαίνει* dedit, *ξυμβαίνει* pro *σημαίνει* legens et vere observans, si *σημαίνει* legas, principio *ὁμοῖα* dandum esse. Hoc autem edere noluit, quia potius *τὰ αὐτά* quam *ὁμοῖα* sit legendum. Me tamen hoc parum movet malimque *ὁμοῖα δὲ τὰ σημεῖα ταῦτα σημαίνει* legere. Saepius leges *τὰ σημεῖα γίγνεσθαί τινι*, non *τὰ σημεῖα ξυμβαίνειν τινί.*

Ibidem vs. 7. recepit *καπυρόν* pro *εὔπριστον.* Nunc etiam puto, si *καπυρόν* recipere velis, *καπυρὸν δὲ γίγνεται καὶ εὔπριστον καὶ εὔξυστον* esse dandum. *Εὔπριστον* non est glossema, quo *καπυρόν* exponatur; *εὔπριστον* vero *καὶ εὔξυστον* ad amussim respondent superioribus, ita ut eorum neutrum repudiandum videatur.

Cap. 29. initio *ὅταν δ' ἐπὶ τρώματι ἐν κεφαλῇ ἀνθρώπῳ, ἢ πεπριωμένου ἢ ἀπριώτου, ἐψιλωμένου δὲ τοῦ ὀστέου, οἴδημα ἐπιγένηται.* Quare in his de suo *ἀνθρώπου* in *ἀνθρώπῳ* mutet, non satis perspicio; auctor *ἀνθρώπου ἢ πεπριωμένου ἢ ἀπριώτου* dicere potuit, *ψιλοῦσθαι* de eodem dicere non potuit. Quia homo istam operationem subit, hic *πεπριωμένος* et *ἀπρίωτος* apte dicitur. Neque opus est *ἀνθρώπῳ* scribere, ut *ἐπιγένηται* habeat ad quod referatur, nam *ἐπὶ τρώματι ἐν κεφαλῇ* — *οἴδημα ἐπιγένηται* apte sibi respondent.

Quod autem vs. 7. *ὀδυνᾶται*, *ἐπιλαμβάνῃ* et vss. seqq. ter *ἔχῃ* pro optativis dedit, sine dubio recte factum est. Optime vero vs. 6. *αὐτὸ τά τε ἀπὸ τῆς κεφαλῆς* dedit, *τά* de suo addens, nam nisi adponatur, sensu vacua sunt haec.

Cap. 30., p. 54. vs. ult., *πολλάκις γὰρ διεμύδησε καὶ τελευτῶσα ἐσάπη.* — Vulgo pro his *ἀλλὰ τελευταῖον σάπη καὶ διεμύδησεν*, codd. duo *ἀλλὰ τελευταῖον ἐσάπη καὶ διεμύδησεν*, alii 4. *ἀλλὰ τελευτῶσά πη καὶ διεμύδησε*, quae lectio recte a Littréo recepta et antiqua est. Ex *τελευτῶσά πη* exstitit *τελευταῖον σάπη*, quod, si Dis placet, emendatum

est in duobus illis libris, qui τελευταῖον ἐσάπη habent. Neque ipse ἀλλὰ τελευτῶσα ἐσάπη τε καὶ διεμύδησε dare debueram, nec R. vel plura movere.

Sub finem capitis μέλλει (vs. 14. p. 54.) servavit, ubi μέλλοι de meo dedi et vs. seq. ἔπειτα δ' ἀφελέειν dederam, ubi ille δ' non adscripsit; neque vero hoc opus erat.

Cap. 31. initio: ἢν δὲ μὴ ἐξ ἀρχῆς λαμβάνῃς τὸ ἴημα, ἀλλὰ παρ' ἄλλου ὑστερίζον τῆς ἰήσιος, αὐτίκα χρὴ κ. τ. ἑ. Vulgo παρ' ἄλλου παραδέχῃ ὑστερίζειν (ὑστερίζων mss. 4., edd. vett., Littr.) τῆς ἰήσιος. Equidem quare de veterum editorum et codicum illorum lectione παραδέχῃ ὑστερίζων deflectat, non capio.

Ibid. p. 55. vs. antepenult. ἀλλὰ φυλάσσεσθαι χρὴ ὡς μὴ λάθῃς προσβαλὼν τὸν πρίονα, ἀλλ' ὅκῃ δοκέῃ παχύτατον εἶναι τὸ ὀστέον, ἐς τοῦτο αἰεὶ ἐνστηρίζειν τὸν πρίονα. Haec claudicant, quapropter ego in his dederam ἀλλ' ἢ ὅπῃ et ἐς τοῦτο δ' αἰεὶ κ. τ. λ., quod nunc etiam faciendum existimo; vulgata scriptura consistere non posse videtur.

Melius p. 56. vs. antepenult. vulgatum πρὸς δε τὴν μήνιγγα in πρὸς δὴ τὴν μ. mutavit quam ipse in πρός γε τὴν μ.

Haec quidem adhuc in nova editione libelli vere Hippocratei observavi; in quo perlustrando aliam rationem tenui quam secutus eram in sophistae libellis et iure iurando; cum hos percurri, solum annotavi quod non probandum existimabam; nunc tum hoc indicavi, tum ea, quae gratus ab R. acceperam. Qua in re nunc sane non fui severior erga illum quam erga me ipsum. Huius autem praeclari monumenti artis Hippocrateae intelligentiam cum ex Reinholdi editione, tum ex hisce meis meletematis criticis profecisse partim novi, partim spero. Illum ut in editione pergat oro; ego videbo quo loco deinceps quod de iis, quae profert, sentiam, publici iuris faciam.

Ut his finem imponam, glossematis liberare lubet duos in his medicorum scriptis locos. Ep. I., p. 183. mihi, ἔστι οἷσι ἀρχόμενος ἀνθέει [καὶ ἀκμάζει] μάλιστα. De morbo sacro p. 56. ὥσπερ μίασμά τι ἔχοντας, ἢ ἀλάστορας, ἢ πεφαρμαγμένους ὑπὸ ἀνθρώπων, [ἤ τι ἔργον ἀνόσιον εἰργασμένους,] οὓς ἐχρῆν κ. τ. λ. Ex Erotiano in ἀνθεῖν et in ἀλάστορες constat ea, quae intersepsi, esse emblemata. — Nuper vero sedem detegere mihi visus sum glossae Erotianeae, cui nemo, quod sciam, locum suum assignavit. Legis Δειμώδεος) φοβεροῦ, καὶ δεῖμα ὁ φόβος· Ἀττικὴ δὲ ἡ λέξις. Non δειμώδης, quod nihil esse opinor, sed δειματώδης a δεῖμα formatur. Glossae vicinae docent vocabulum e libro de Victu acut. esse desumptum, quare credo, Erotianum falsam lectionem δειμώδεος vidisse, ubi editiones recte (p. 290. mihi): ὁκόταν γὰρ μὴ λοιμώδεος νούσου τρόπος τις κοινὸς ἐπιδημήσῃ. Steph. in thesaurum δειμώδης hac auctoritate introducere non debuerat.

Scripsi ineunte mense Maio
CIↃIↃCCCLXIV.

Credideram statim postquam antecedentia typis descripta erant volumen hocce in publicum esse proditurum. Quod quum non sit factum, occasionem aliquid addendi nactus continuationem epimetri et nonnulla ad Aretaeum spectantia subiicio.

III.

Reinholdi editionem libri de Aëre, aq., locis perlustrans haec observavi:

Loco capite 1. vs. 16. vulgata lectio haec est: *καὶ πότερον ἑλώδεσι χρέονται καὶ μαλακοῖσι, ἢ σκληροῖσί τε καὶ ἐκ μετεώρων καὶ ἐκ πετρωδέων, εἴτε ἁλυκοῖσι καὶ ἀτεράμνοισι.* Coraës coniecit: *καὶ πότερον εὐώδεσι χρέονται καὶ μαλακοῖσι καὶ ἐκ μετεώρων, ἢ ἐκ πετρωδέων καὶ σκληροῖσί τε καὶ ἁλυκοῖσι καὶ ἀτεράμνοισι.* R. dedit: *καὶ πότερον εὐώδεσι χρέονται καὶ μαλακοῖσι, ἢ σκληροῖσι καὶ ἁλμυροῖσι καὶ ἀτεράμνοισι καὶ εἴτε ἐκ μετεώρων ῥέει, εἴτε ἐκ πετρωδέων.* Mihi non praeplacet Reinholdi coniectura prae supra descripta Coraïs; nam removentur a se invicem quae proxime iuncta fuerint; tum infertur de coniectura *ῥέει* ad exemplum subsequentium et ut constet unde *εἴτε* in vulgata ortum sit. Equidem, si quid in Coraïs lectione mutarim, legerim: *καὶ πότερον εὐώδεσι χρέονται καὶ μαλακοῖσι καὶ ἐκ μετεώρων, ἢ σκληροῖσί τε καὶ ἁλυκοῖσι καὶ ἀτεράμνοισι καὶ ἐκ πετρωδέων.* Ceterum non nego locum ita se habere, ut facile alius alio modo eum legat.

In fine capitis primi vulgo: *πότεροι φιλοπόται καὶ ἀριστηταὶ καὶ ἀταλαίπωροι, ἢ φιλογύμνασταί τε καὶ φιλόπονοι καὶ ἐδωδοὶ καὶ ἄποτοι,* in qua lectione alii et Coraës, *οὐκ ἐδωδοὶ καὶ ἄποτοι.* Reinholdus *καὶ εὐδίαιτοι καὶ ἄποτοι.* At huius *εὐδίαιτοι* in tradita lectione nihil apparet; correctio est plane arbitraria, quam probare neutiquam possum, minime vero collato loco e cap. 4., ubi *ἐδωδοί* et *οὐ πολύποται* memorantur.

Cap. 2., p. 58. vs. 10., *ἢν μή τις ταῦτα πρότερον εἰδὼς πρόφρων τις ᾖ* fert vulgata. Heringa e *πρόφρων τις ᾖ* effecit *προφροντίσῃ*; postea Cobetus docuit emendationem recte quidem esse inchoatam, nondum absolutam: *πρότερον εἰδὼς* esse glossema ad *πρόφρων* lectionis vulgatae olim adscriptum, legendum esse: *ἢν μή τις ταῦτα προφροντίσῃ.* Sunt hae excellentium virorum emendationes eiusmodi, ut non facile quis ultra aliquid requirere posse videatur. R. tamen dedit: *ἢν μή τις ταῦτα πρότερον διαφροντίσῃ,* quia cap. 1. legitur *διαφροντίσαι χρὴ τὴν θέσιν αὐτῆς,* quasi inde deduci possit loco, de quo agimus, *διαφροντίσαι* esse legendum. Est hoc aliud quid, non meliora velle quam voluerunt alii, non est hoc prudentem criticum agere.

Pag. 58. vs. 11. *περὶ δὲ χρόνου π ρ ο σ ι ό ν τ ο ς καὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ λέγοι ἂν ὁκόσα τε νοσήματα μέλλει πάγκοινα τὴν πόλιν κατασχήσειν.* Ita R., de coniectura *προσιόντος*

scribens pro *προϊόντος*, quae mss. est lectio. Notissima sane utriusque pronominis permutatio; — *προσιόντος* ferri h. l. posse non negabo; sed causam idoneam, cur de vulgata deflectat, video nullam.

Ibid. vs. 20. recepit speciosam sane Cobeti emendationem, de qua dixi in praef. ad vol. II. p. V., et de qua sententiam nondum mutavi. Illustre exemplum significationis, quam dixi, verbi *μεθίστασθαι* habetur in vita Hipp. p. 628. vs. penult.: *μετέστη τῆς πατρίδος.*

Cap. 3., pag. 59. vs. 2., vulgata fert: *ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ἐστὶ τά τε ὕδατα πολλὰ καὶ ὕφαλα καὶ ἀνάγκη εἶναι μὴ μετέωρα τοῦ μὲν θέρεος θερμὰ, τοῦ δὲ χειμῶνος ψυχρά,* — tum sequuntur nonnulla a recentioribus editoribus in alium locum translata et pergitur: *τούς τε ἀνθρώπους τὰς κεφαλὰς ὑγρὰς ἔχειν καὶ φλεγματώδεας.* Negationem *μὴ* ante *μετέωρα* ferri non posse, dudum viderunt; de Coraïs ratione ipse in adn. monui. R. dedit: *ἐν ταύτῃ τῇ πόλι ἐστὶ τά τε ὕδατα τὰ πολλὰ ὕφαλα καὶ μετέωρα, ὥστε τοῦ μὲν θέρεος θερμὰ εἶναι, τοῦ δὲ χειμῶνος ψυχρά, τούς τε ἀνθρώπους τὰς κεφαλὰς ὑγρὰς ἔχειν ἀνάγκη καὶ φλεγματώδεας.* Credo illum optime *τὰ πολλά* scripsisse ex Avicenna apud Coraën; num in Reinholdi lectione recte coniungantur *ὕφαλα καὶ μετέωρα* dubito, quia cap. 8. *γλυκέα* esse dicit *τὰ ἐκ μετεώρων χωρίων καὶ λόφων γεηρῶν.* Fecit sane R. quod fieri fere potuit, sed vereor ne desperatum locum hic habeamus, quem ad recti ordinis verberum speciem revocavit quidem, sed quem tamen nondum probe intelligimus.

Pag. 59. vs. 14. dedit vulgatum *ἃ νομίζουσι τὸ παιδῄϊον ποιέειν.* Ad *τὸ παιδῄϊον* cogitatione supplere debebis *πάθος*, cuiusmodi ellipsios nisi exempla afferantur, ego nae fidem illi non habebo.

Cap. 4., p. 60. vs. 5., *πρῶτον μὲν τὰ ὕδατα ταύτῃσι σκληρά τε καὶ ψυχρὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος αγλευκέα τε* legit R. de coniectura *ταύτῃσι* praebens, quo addito eo minus opus est, quia proxime antecedit *ὧδε ἔχει περὶ τῶν πολίων τούτων.* Tum vero vulgo *ὡς ἐπὶ τὸ πλῆθος γλυκαίνεται*, sed Littr. ad ductum ms. sui Latini *ἐγγίγνεται.* Videtur R. *αγλευκέα τε* dedisse ut propius ad *γλυκαίνεται* accederet, sed vocabulum Hippocrati obtrudit, quod nusquam apud hunc legitur. Acquiescendum videtur in *ἐγγίγνεται.*

Cap. 5., p. 61. vs. 22., *ὁ γὰρ ἥλιος τὸν ἠέρα κωλύει ἀνίσχων καὶ καταλάμπων* Coraïs est lectio a R. recepta. Sed sol non *κωλύει τὸν ἠέρα*, sed eum *ἀναρπάζει.* Sol non impedit quo minus noctu vapor oriatur, sed hunc exortus dissipat; quare *τὸν ἠέρα κωλύειν* inepte dicitur. Nondum me poenitet eorum, quae de hoc loco scripsi in adn. p. 248. vol. I.

Ibid. vs. 24. *ἢν μή τις νοῦσος ἄλλῃ κωλύῃ* dedit R., vulgata non *ἄλλῃ*, sed *ἄλλη* ferente. Non credo quidquam mutandum esse, vide adn. p. 248. vol. I.

Quod p. 61. vs. 26. pro vulgato *εἴπερ* cum Coraë *ἤπερ* scripsit, recte sane factum est, nisi malis cum Cobeto *ἐπείπερ* dare.

Cap. 6., pag. 62. vs. 11., vulgo *ὅτι ὁ ἠὴρ τὸ ἑωθινὸν κατέχει* legitur. R. *ὁ* delet ad *ἠὴρ* adscribens: *ἀνάρθρως δηλονότι.* Videtur nempe *ὁ ἠὴρ* esse putare *aërem*, *ἠὴρ* *nebulam*, sed potuisset *ἡ ὁμίχλη* scribere Hippocratis, itaque quare *ὁ ἠὴρ* scribere non potuit?

Ibid. vs. 15. vulgata lectio est: *ὁ ἥλιος ἐγκαταδύνων ὥστε μάλιστα διέψει τοὺς ἀνθρώπους.* Pro *ὥστε* Cobetus *ἐς τά* reponere voluit, quo reiecto quare R. *ἔσω* edat, non capio.

Iungere debebis *ἐγκαταδύνων ἔσω*; at ubi locorum erit illud *ἔσω*? *ἔσω ἐς τοὺς ἀνθρώπους*? Vereor ne absurda sit mutatio.

Ibid. vs. 16. *δι' ὃ καὶ ἀχρόους τε εἰκὸς εἶναι καὶ ἀρρώστους τῶν τε νοσευμάτων πάντων μετέχειν μέρος τῶν προειρημένων, ὧν οὐδὲν αὐτοῖσι ἀποκέκριται.* Coraïs est lectio, qui *ὧν* post *προειρημένων* de suo dedit. R. aliam viam tentans scribit: *δι' ὃ καὶ ἀχρόους τε εἰκὸς εἶναι τοὺς ἀρρώστους· τῷ τε νοσευμάτων πάντων μετέχειν μέρος τῶν προειρημένων οὐδὲν αὐτοῖσιν ἀποκέκριται.* Est hoc rursus, quod supra illi obieci, aliud non melius quid velle, quam voluerunt alii. Color orationis non sane antiquus; illud *τῷ τε* — *ἀποκέκριται* tum per se parum aptum videtur; tum parum apte particulâ *τε* cum antecedentibus copulatur.

Ibid. vs. antepenult. vulgo: *περὶ μὲν πνευμάτων, ἅ τέ ἐστιν ἐπιτήδεια καὶ ἀνεπιτήδεια, ὧδε ἔχει.* Recte R. scribit *καὶ ἃ ἀνεπιτήδεια*, pronomine addito omnino opus est.

Cap. 7., p. 63. vs. 19., vulgo *πρός τε τούτοισι οἱ ὕδρωπές τε καὶ πλεῖστοι γίγνονται καὶ θανατωδέστατοι.* In his Coraës *τε* post *ὕδρωπες* abiecit textus Galenici fide, ego *οἱ* delevi. R. scribere maluit *ὕδρωπες πλεῖστοι τε γίγνονται καὶ θανατωδέστατοι.* Non male profecto!

Cap. 8., p. 64. vs. 10., *ὅσων εἰσὶν αἱ πηγαὶ ἐκ κ. τ. ἑ.* de suo pro *ὅσων εἶεν ἂν αἱ πηγαὶ ἐκ κ τ. ἑ.*, qua innovatione opus esse non credo.

Ibid. vs. 24. *ταῦτα τὸ μὲν ἐπίπαν* de coniectura pro *ταῦτα μὲν πάντα*; rursus autem dubito num emendatione sit opus.

P. 65. vs. 5. *καὶ ταῦτα ἐν τοῖσι μὲν νοτίοισι πάνυ πονηρά* R. de suo *ἐν* inferens, quo addito num opus sit, valde dubito.

Cap. 9., p. 65. vs. 11., vulgo: *ὁκόσων μὲν αἱ κοιλίαι σκληραί εἰσι καὶ ξυγκαίειν ἀγαθαὶ εἶναι*, in quo *εἶναι* abundare alii recte viderunt. R. pro eo reponit *ἃ ἔνι*, quo facto tamen oratio nascitur, qualem ab Hippocrate non exspectas. Certum sane *εἶναι* esse incongruum, sed non minus certum in eo non lutere *ἃ ἔνι*; litura sola medelae esse poterit.

Ibid. vs. 15. de suo dedit *τὰ ὕφαλα*, ubi vulgo *τὰ ὑφάλυκα*, quod recte eum fecisse arbitror: *ἁλυκός* notum est et *ὕφαλος*; formari potest quidem a priore illo adiectivo *ὑφάλυκος*, sed erit *subsalsuginosus*, quod huic loco parum adaptatum.

Ibid. vs. 19. *ἀλλὰ γὰρ ἐψευσμένα ἴσασιν οἱ ἄνθρωποι τῶν ἁλμυρῶν ὑδάτων πέρι δι' ἀπειρίην καὶ ὅτι νομίζεται διαχωρητικὰ εἶναι τὰ ἁλυκά* dedit R. Codd. *ψευσάμενοί εἰσιν*; nunc etiam *ἐψευσμένοι εἰσίν* in scriptura vulgata latere opinor. Illud *ἐψευσμένα εἰδέναι περί τινος* mirum sonat, neque sane Hippocrateum est existimandum. Tum vero miror R. acquiescere in vulgato *καὶ ὅτι*, quod recte emendavisse videtur Coraës *κατότι* pro eo proponens.

Cap. 10., p. 66. vs. 8., *ὅταν ἄνθρωπος* vulgatae retinuit, ubi Cobetus vere exemplis ex hoc libello citatis *ὅταν γὰρ ἄνθρωπος* requisivit.

Ibid. vs. 17. reiecit *ὥστε σήπεσθαι τάχιστα*, quod ego factum nolim. Vulgo: *διὰ ταῦτα δὲ καὶ σήπεται τῶν ὑδάτων τάχιστα ταῦτα, ὅτι ἀπὸ πλείστων συνῆκται καὶ ξυμμέμικται, ὥστε σήπεσθαι τάχιστα.* Postrema autem non videntur emblema referre.

Ibid. vs. penult. inter *ξυστραφέν* et *καὶ ὄμβροι γίγνονται* pro emblemate eiecit haec:

τότε γὰρ ἐοικὸς τοῦτο μᾶλλον γίγνεσθαι, ὁκόταν τὰ νέφεα ὑπὸ ἀνέμου στάσιν μὴ ἔχοντος ὡρμημένα, ἰόντα (*ἐόντα* mss.) *καὶ χωρέοντα ἀντικόψῃ πνεῦμα ἐναντίον καὶ ἕτερα νέφεα· ἐνταῦθα τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῦ ξυστρέφεται· τὸ δὲ ὄπισθεν ἐπιφέρεταί τε καὶ οὕτω παχύνεται καὶ μελαίνεται καὶ ξυστρέφεται ἐς τὸ αὐτὸ, καὶ ὑπὸ βάρεος καταρρήγνυται.* Equidem non intelligo quomodo aliquis haec summatim suspecta habere possit. Sed dicendum insuper de Reinholdi iudicio de nonnullis in ipsis illis expulsis obviis. Descripsi iam verba eiecta quemadmodum ipse edidi; R. in iis scribit: *ὁκόταν τὰ νέφεα μὴ ὑπ' ἀνέμου στάσιν ἔχοντα ἐξαίφνης ἀντικόψῃ πνεῦμα ἐναντίον· καὶ ἕτερα νέφεα ἐνταῦθα μὲν πρὸ τῶν αὐτοῦ ξυστρέφεται, τὰ δὲ ὄπισθεν ἐπιφέρεται κ. τ. ἑ.* Ad *στάσιν ἔχοντα* autem adnotat: *ᾧ ἴσως ἕτερος αὖ προσέγραψε τὸ ὡρμημένα ἐόντα καὶ χωρέοντα.* Verum nunc quaeris quomodo quis probabili ratione e vulgata elicuerit *ὁκόταν τὰ νέφεα μὴ ὑπ' ἀνέμου στάσιν ἔχοντα ἐξαίφνης ἀντικόψῃ πνεῦμα ἐναντίον*? quomodo quis divellere possit *πνεῦμα ἐναντίον καὶ ἕτερα νέφεα*? Quomodo quis serio *ὡρμημένα ἐόντα καὶ χωρέοντα* glossam habere possit adscriptam ad verba, quae ipse corrupit? Equidem horum omnium nihil probare possum omnino.

Ibidem vs. penult. in verbis *ταῦτα μὲν οὖν ἐστιν ἄριστα κατὰ τὸ εἰκός· δέεται δὲ ἀφέψεσθαι καὶ ἀποψύχεσθαι*, ceteri omnes *ἀποσήθεσθαι* pro *ἀποψύχεσθαι*, quod de coniectura R. invexit. Sed credemusne Hippocratem lectorem monere voluisse aquam fervidam refrigerari debere antequam bibatur? Miror *ἀποσήθεσθαι* aliquam vitii suspicionem cuiquam movere posse.

Cap. 11., p. 67. vs. 7., *εἰ γὰρ βούλοιο* de suo dedit pro *εἰ γὰρ βούλει.* Potest sane optativus eo loco constare, sed quare indicativus non possit, non video.

Ibid. vs. 16. legit *πονηρότατα ταῦτα τὰ ὕδατα . . . . πρὸς ἅπαν χρῆμα*, ubi ceteri *πρὸς ἅπαντα χρήματα.* Credo eum recte sing. numerum dedisse.

Cap. 13., p. 68. vs. 15., *καὶ τὸ μὲν λεπτότατον αὐτοῦ* (*τοῦ οὔρου* nempe) *ἀποκρίνεται καὶ τὸ καθαρώτατον διΐει καὶ ἐξουρέεται* fert vulgata. Pro *διΐει* R. de suo dedit *ἰδίῃ*, sed non credo h. l. adverbium, sed verbum fuisse scriptum.

In iis, quae brevi post sequuntur vs. 17., *καὶ ξυμπήγνυται τὸ μὲν πρῶτον σμικρὸν, ἔπειτα δὲ μέζον γίγνεται* dedit, de coniectura *δέ* inferens; sed nunc etiam *καὶ τὸ μὲν πρῶτον* requiro, ut facilis sit periodi decursus.

Lectionem *τῆς οὐρήσιος*, de qua dixi in praef. ad vol. II., integram habere videtur; eam saltem recepit.

Cap. 15., p. 70. vs. 11., vulgo: *ἀκρατέα τὰ παιδία τίκτειν, ὥστε ἢ αὐτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ ζώειν λεπτά τε ἐόντα καὶ ἀσθενέα καὶ νοσώδεα.* Post *ἀπόλλυσθαι ἢ* R. de coniectura infert *ἢν ζώωσι*, quo addito nullo modo opus est; textus sine causa idonea mutatur.

Ibid. vs. 22. vulgo: *ὁκόταν γὰρ τοῦ χειμῶνος ἐόντος νοτίου τοῦ θερμοῦ τοῦ σώματος μὴ ξυνίστηται, μηδὲ φλέβες, τοῦ ἦρος κ. τ. ἑ.* In his dudum *καὶ θερμοῦ* legerunt pro *τοῦ θερμοῦ*, receperunt *καὶ ἐπόμβρου*, ita ut *ὁκόταν γὰρ τοῦ χειμῶνος ἐόντος νοτίου καὶ ἐπόμβρου καὶ θερμοῦ τὸ σῶμα μὴ ξυνίστηται, μηδὲ αἱ φλέβες, τοῦ ἦρος κ. τ. ἑ.* tandem scriberent. In his non acquiescens R. dedit: *ὁκόταν γὰρ τοῦ χειμῶνος ἐόντος . . . . θερμοῦ, τοῦ σώματος μὴ ξυνιστῶνται μηδ' αἱ φλέβες, τοῦ ἦρος κ. τ. ἑ.*, in quibus *ξυνι-*

στῶνται arbitraria est mutatio lectionis traditae *ξυνίστηται*, quae satis firma; tum vero quid *τοῦ σώματος αἱ φλέβες*? In loci scriptura, quam dedit R., *τοῦ σώματος* plane otiosum est; et vero *μηδ' αἱ φλέβες* ineptum hoc nexu verborum. Nihil horum probandum videtur.

Pag. 71. vs. 1. in *τῆς μεταβολῆς ἐπιγιγνομένης* recte praesens participii servavit ubi ipse aoristum dare non debueram. Tum recte *καί* ante *τῆς μεταβολῆς* omisisse videtur. Item recte paulo post vs. 2. cum Cobeto *κέαταί τε καλῶς* scripsit.

Cap. 17., p. 72. vs. 8., vulgata fert: *καὶ μήτε φάρμακον διδόναι ἕκοντα, μήτε καίειν ὅ τι ἐς κοιλίην, μήτε τέμνειν κ. τ. ἑ.* Reinholdus: *καὶ μήτε φάρμακον διδόναι ἕκοντα ὅ τι ἐς κοιλίην, μήτε καίειν, μήτε τέμνειν.* Sed *φάρμακον ἐς κοιλίην* nusquam legi in his medicis veteribus, neque scriptum fuisse videtur hoc loco, de quo nondum meliora novi quam quae olim protuli.

Cap. 19., p. 73. vs. 17., *μεταφιτύοντες* ex Cobeti emendatione dedit. Tum *τά τε ἐκτρεφόμενα κτήνεα εὐθηνέειν εἰκὸς καὶ μάλιστα τίκτειν τε πυκνότατα καὶ ἐκτρέφειν κάλλιστα* vulgatae retinuit, ubi nunc etiam *μάλιστα καί* inverso ordine vellem. — Neque *καὶ μεγέθεα μεγίστους* mutavit, ubi Franckenius recte voluit *καὶ τὰ μεγέθεα μεγίστους.*

Ibidem vs. 25. felicissimam, ut opinor, habemus emendationem Reinholdi, quae ex genere est plurium eiusdemmodi ad superiores libellos prolatarum. Nempe edi solet: *τὸ δὲ ἀνδρεῖον καὶ τὸ ταλαίπωρον καὶ τὸ ἔμπονον καὶ τὸ θυμοειδὲς οὐκ ἂν δύναιτο ἐν τοιαύτῃ φύσι ἐγγίγνεσθαι . . . . . μήτε ὁμοφύλου, μήτε ἀλλοφύλου, ἀλλὰ τὴν ἡδονὴν ἀνάγκη κρατέειν· διότι πολύμορφα γίγνεται τὰ ἐν τοῖς θηρίοις.* Reinholdus autem membrum periodi *ἀλλὰ τὴν ἡδονὴν ἀνάγκη κρατέειν* ante lacunam post *ἐγγίγνεσθαι* inseruit, quo facto scripturam antiquam certo restituisse mihi videtur.

Cap. 20., p. 74. vs. 2., retinuit glossam s. scholion potius mihi visum *οὗτος γὰρ ὅρος τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίης.* Nondum haec non esse emblema mihi persuadet.

Ibid. vs. 4. vulgo: *τάδε τὰ ἔθνεα ταύτῃ διάφορα αὐτὰ ἑωυτῶν μᾶλλον ἐστὶ τῶν προδιηγημένων, διὰ τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρέων καὶ τῆς χώρης τὴν φύσιν.* Manifesto *διὰ τὰς μεταβολὰς — φύσιν* est epidiexegesis antecedentis *ταύτῃ*; locus autem integerrimus est. R. tamen eum tentat et *τάδε τὰ ἔθνεα, τὰ ταύτῃ κ. τ. ἑ.* scribit, sine causa idonea *τά* inferens; seu potius Reinholdi mentem expresseris legendo: *Τὰ ἔθνεα τὰ ταύτῃ διάφορα κ. τ. ἑ.*

Ibid. vs. 6. *ὁμοίως ὥσπερ* pro *ὁμοίως ἅπερ* cum Coraë scripsit.

Cap. 21., p. 72. vs. penult., vulgata fert: *τὸ παιδίον ὁκόταν γένηται τάχιστα, τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔτι ἁπαλὴν ἐοῦσαν μαλακοῦ ἐόντος ἀναπλάσσουσι τῇσι χερσὶ κ. τ. ἑ.* Reinholdus hinc de coniectura eiicit *μαλακοῦ ἐόντος*, quod idem esse quod *ἁπαλὴν ἐοῦσαν* contendit. Eius de loco integro iudicium miror: *μαλακοῦ ἐόντος* non est glossema, sed rationem reddit, cur *ἡ κεφαλή* sit *ἁπαλή*; caput est molle, quum *τὸ παιδίον* ipsum sit totum *μαλακόν.*

Ibid. p. 75. vs. 12. lectionem *ὁμιλίην* prae altera *ἀμέλειαν* praetulit.

Cap. 22., p. 76. vs. 9., e vulgatae verbis *τά τε πνεύματα τὰ πολλὰ νότια, πλὴν αὔρης μίης ἐπιχωρίης· αὕτη δὲ πνέει ἐνίοτε βίαιος καὶ χαλεπὴ καὶ θερμή, καὶ κέγχρονα ὀνομάζουσι τοῦτο τὸ πνεῦμα* reiicit de coniectura *καί* ante *κέγχρονα*, quod puto illum recte facere; monitus de hac re credo *καί* eo loco librariis deberi.

Cap. 23., p. 76. vs. 20., *οὐ γὰρ γίγνονται ἐκπλήξιες τῆς γνώμης, οὔτε μετάστασις*

ἰσχυρὴ τοῦ σώματος, ἀφ' ὅτων εἰκός τινα τὴν ὀργὴν ἀγριοῦσθαί τε καὶ τοῦ ἀγνώμονος καὶ θυμοειδέος μετέχειν μᾶλλον, ἢ ἐν τῷ αὐτῷ αἰεὶ ἐόντα dedit, de suo *τινά* inferens; ac sane, me iudice, nisi *ἐόντας* scribere malis in fine loci pro *ἐόντα*, non inepta est correctio.

Pag. 77. vs. 8. in vulgato *ἐρημοῦσθαι τὴν γῆν ὑπό τε πολεμίων καὶ ἀργίης* pro *πολεμίων* dedit de suo *πολέμων*, qua mutatione sane opus non est.

Ibid. vs. 17. *τουτέων δέ* pro *τούτων δέ* dedit adnotans *τῶν διαφορῶν δηλονότι*. Itaque patet illum *τουτέων* femininum esse credere, quod aliis item locis animadverti ab illo factum. At fallitur: *αὐτέων* legitimus genitivus pluralis est feminini generis, sed non *τουτέων*, quod non nisi falsus Ionismus est.

Cap. 24., p. 77. vs. 26., *οὐ πρότερον . . . ἤπερ τὰ ἱερὰ θύωσι τὰ ἐν νόμῳ* dedit. Non congruit praesens *θύωσι*, legendum *θύσωσι*, quod in adn. iam significavi.

Vs. penult. quare certam et elegantem Cobeti correctionem *εὕρηται* pro *ἄρηται* non receperit, non perspicio.

Vocabulum postremum capitis *ἐκδιδόναι* mihi nunc etiam ex *ἐπιδιδόναι* exstitisse videtur.

Cap. 25., p. 78. vs. 12., pro *ἐνταῦθα καὶ οἱ Σκύθαι διαιτεῦνται* de suo dedit *καὶ ἐνταῦθα οἱ Σκ. διαιτ.*, fortasse non male!

Ibid. vs. 21. quare omiserit *ξὺν τοῖσι παιδίοισι* post *διαιτεῦνται*, non liquet.

Vs. 22. eiusdem pag. *οἱ ἄνδρες* servavit, quod emblema esse Cobetus vere monuit.

Ibidem in verbis *ἕπονται δὲ αὐτοῖσι καὶ τὰ πρόβατα τὰ ἐόντα καὶ αἱ βόες καὶ οἱ ἵπποι* omisit *τά* ante *ἐόντα* et *καί* ante *βόες*; adnotat autem *πρόβατα δηλονότι καλεῖ βόας καὶ ἵππους.* Non nego, sed non ea de causa in textu aliquid mutandum, nisi quod inter *ἐόντα* et *καὶ αἱ βόες* comma interponere licet. Dubium saltem non est, quin *τὰ πρόβατα τὰ ἐόντα* recte se habeat, et ab auctoris manu sit.

Cap. 26., p. 79. vs. 13., vulgata lectio est: *ἠὴρ τε κατέχει πουλὺς τῆς ἡμέρης τὰ πεδία καὶ ἐν νότοισι διαιτεῦνται.* Haec ita emendavit Cobetus ut *ἐν νότοισι* ex *ἐν ὅτοισι* natum esse doceret et *καί* ante *ἐν νότοισι* pro emblemate eiiceret. Est haec correctio tam evidens, ut mireris aliquem ultra aliquid postulare. R. tamen maluit *καὶ ἐν τούτοισι* scribere, quod licet sensum loci non perturbet, minime latet in tradita lectione. Sed praeterea R. aliud quid tentat: pro *ἡμέρης* legit de suo *ἐρημίης*. Nunc vero corrumpit quod sanum est. Non sine causa *τῆς ἡμέρης* scripsit Hippocrates; nempe quum sol exoriens plerisque locis nebulam nocturnam dispellat, de his regionibus dicit etiam interdiu *τὸν ἠέρα πουλὺν ἔχειν τὰ πεδία.*

Ibid. vs. 16. *καὶ οὐκ ἐστεφάνωται ὄρεσιν, ἀλλ' ᾗ ᾗ ἀνατείνει ἀνάντεα ὑπὸ τῶν ἄρκτων, αὐτόθι. Καὶ τὰ θηρία οὐ γίγνεται μεγάλα, ἀλλ' οἷα οἷά τέ ἐστιν ὑπὸ γῆν σκεπάζεσθαι.* Ita haec describit R. plura de coniectura mutans: primum de suo infert *ᾗ ᾗ ἀνατείνει*, quo facto locum planum et vitii suspicione vacantem pro lubitu in longe alium sensum quam voluit auctor detorquet. Tum ubi vulgo ante *αὐτόθι* interpungitur, ille post hoc adverbium distinguit, cum tamen manifesto *αὐτόθι* ad seqq. respiciat. Denique vulgo *ἀλλ' οἷά τέ ἐστι*, ubi Cobetus *ἀλλ' ἃ οἷά τέ ἐστι* emendat, ille vero *οἷα* repetit. Postremum hoc non displicet, nisi quod ita male euphoniae consulitur; cetera mihi sine dubio repudianda videntur.

Ibid. vs. 19. *καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλέη οὐδὲ σκέπη.* De vulgato *καί τοι* nondum sententiam mutavi, quam protuli in adn.; tum nunc etiam *ἀλεή* non *ἀλέη* legendum opinor.

Vs. 22. ὁμοῖοι αὐτοὶ ἑωυτοῖσι receptum est recte e Cobeti emendatione.

Pag. 80. vs. 3. ἀλλὰ διὰ πιμελέα τε καὶ ψιλὴν τὴν σάρκα τά τε εἴδεα ἔοικεν ἀλλήλοισι dedit R. cum Coraë πιμελέα pro vulgato πιμελὴν scribens. Ex Cobeti animadversione τὰ εἴδεα pro τά τε εἴδεα dandum fuisse opinor.

Ibid. vs. 6. τῶν γὰρ ὡρέων παραπλησίων ἐουσέων, φοραὶ οὐκ ἐγγίγνονται οὐδὲ κακώσιες ἐν τῇ τοῦ γόνου ξυμπήξι. Vulgata φθοραί habet. Similiter cap. 31. (p. 83. vs. penult.) καὶ γὰρ φοραὶ πλείονες ἐγγίγνονται τῷ γόνῳ ἐν τῇ ξυμπήξι, ubi item ceteri φθοραί. Tum vero hoc loco R. τοῦ γόνου de coniectura in τῷ γόνῳ mutavit. Sed ego nondum perspicio quo iure aliquis de φθοραί dubitet; fuerunt qui μορφαί, qui διαφοραί substituere vellent, sensu saltem manifesto, sed quid φοραί his locis esse debeat, non assequi me fateor, nec quidquam movendum esse arbitror.

Cap. 27., p. 80. vs. 10., Σκυθέων γὰρ τοὺς πολλοὺς ἅπαντας, ὅσοι νομάδες, εὑρήσεις κεκαυμένους κ. τ. ἑ. edunt. R. reiicit ἅπαντας ὅσοι νομάδες adnotans: πρόσγραμμα γὰρ εἴη ἂν τὸ ἅπαντας ὅσοι νομάδες. Ac nunc quidem non dissentio; puto R. re vera emblema indicavisse, quod aliquis duxerit e § 25. verbis νομάδες δὲ καλεῦνται, ὅτι κ. τ. ἑ.

Ibid. vs. 18. ῥοϊκὰ δὲ γίγνεται καὶ πλαδᾷ dat R., ubi vulgo πλατέα, unde βλαδέα dedi ipse. In fine autem huius capitis mss. τά τε θήλεα θαυμαστὸν οἷον ῥοϊκὰ καὶ βραδέα, ubi ipse item βλαδέα reposui, R. vero πλαδώδεα scripsit. Et ut ab hoc ordiar, πλαδώδης mihi tam parum ex Hipp. cognitum erat, ut de tota forma dubitarem; nunc video e recentioribus scriptoribus citari. Vellem saltem apud Hipp. πλαδαρά, verum nondum discedo ab opinione, quam in adn. ad vol. I. p. 275. in medium protuli.

Ibid. vs. 22. βραχύ τι βαδίσι χρέονται de suo dedit pro βραχὺ τῇ βαδίσι codicum. Non credo lectionem traditam mutari debere.

Cap. 28., p. 81. vs. 2., e vulgato τὴν μαλθακότητά τε καὶ τὴν ψυχρότητα omittit articulum ante ψυχρότητα. Tum paulo post pro ἀφ' ὅτων ἥκιστα εἰκὸς εἶναι ἄνδρα οἷόν τε λαγνεύειν dedit ἀφ' ὅτων ἥκιστα ἄνδρα οἷόν τε εἶναι λαγνεύειν, qui ordo verborum prae vulgato praestat. Denique in ἥ τε πιότης τῆς σαρκὸς καὶ ὑγρότης de suo ἡ ante ὑγρότης adiecit.

Cap. 29., p. 81. vs. 16., εὐνουχίαι γίγνονται οἱ πλεῖστοι ἐν Σκύθῃσι scribit de suo οἱ addens, quod facile fero. Paulo post vero pro καὶ γυναικεῖα ἐργάζονται καὶ ὡς αἱ γυναῖκες διαλέγονται τε ὁμοίως καλεῦνταί τε κ. τ. ἑ. exhibuit καὶ γυναικεῖα ἐργάζονταί τε ὡς αἱ γυναῖκες, διαλέγονταί τε ὁμοίως καλεῦνταί τε, quae lectio placet, nisi quod τε ante ὡς abesse malim.

Ibid. vs. 21. pro ἐμοὶ δὲ καὶ αὐτῷ δοκεῖ ταῦτα τὰ πάθεα θεῖα εἶναι scripsit: ἐμοὶ δὲ καὶ ταῦτα δοκέει τὰ πάθεα θεῖα εἶναι. Me iudice nulla causa est cur καὶ αὐτῷ non ab Hippocrate scriptum existimemus; quin apte poni maxime apparet, quando haec cum periodo proxime antecedenti comparas.

Ibid. vs. penult. ἅτε αἰεὶ κρεμαμένων ἀπὸ τῶν ἵππων τοῖσι ποσί vulgata; R. κρεμαμένοισι scripsit, quod ne consistere quidem posse mihi videtur.

Ibid. vs. ult. καὶ ἕλκονται τὰ ἰσχία retinuit, ubi mihi ἑλκοῦνται scribendum visum erat. Primum mihi dubium num τὰ ἰσχία ἕλκονται recte dicatur, licet τὸ σκέλος ἕλ-

κονται facile tulerim. Sed fac dici posse τὰ ἰσχία ἕλκονται, at quid erit eo nexu, quo dicit Hipp. ἔπειτα ἀποχωλοῦνται καὶ ἕλκονται τὰ ἰσχία οἳ ἂν σφόδρα νοσήσωσι? Erit hoc δὶς ταὐτόν nam χωλοῦσθαι et τὰ ἰσχία ἕλκεσθαι idem erit. Nunc etiam ἑλκοῦνται requiro.

P. 82. vs. 3. ὑπολαμβάνει servavit, de quo a me et Coraë in ἐπιλαμβάνει mutato dixi in praef. ad vol. II. p. XI.

Cap. 30., p. 82. vs. 16., cum Cobeto οἱ πλούσιοι ante οὐχ οἱ κάκιστοι recte omisit.

Ibid. vs. 19. ἐπεί servavit, ubi vere monuisse credo Cobetum εἴ περ esse dandum de re, quam tanquam fide non dignam proponit auctor. Sed locum describam totum, quia plura mutavit. Ex Coraïs et Cobeti emendationibus habebimus: καίτοι ἐχρῆν, εἴ περ θειότερον τοῦτο τὸ νόσευμα τῶν λοιπῶν ἐστι, οὐ τοῖσι γενναιοτάτοισι τῶν Σκυθέων καὶ τοῖσι πλουσιωτάτοισι προσπίπτειν μούνοισι, ἀλλὰ τοῖσι ἅπασι ὁμοίως καὶ μᾶλλον τοῖσι ὀλίγα κεκτημένοισι, εἰ δὴ τιμώμενοι χαίρουσι οἱ θεοὶ κ. τ. ἑ. Reinholdus in his καὶ μᾶλλον τοῖσι ὀλίγα κεκτημένοισι, οὐ τοῖσι πολλά· τιμώμενοι δὴ εἰ χαίρουσι κ. τ. ἑ. Nempe quum vulgata ferat οὐ τιμώμενοι ἤδη εἰ χαίρουσιν, explevit οὐ de suo scribens οὐ τοῖσι πολλά; tum reliqua propius ad vulgatam accedens alio ordine quam Coraës excudenda curavit. Probanda esse mihi videtur a R. proposita lectio.

P. 83. vs. 9. τοῖσί τε Σκύθῃσι cum Cobeto dedit pro vulgato τοῖσι γε Σκ., sine dubio recte. Paulo post προειρημένας cum Littréo intulit, quo locus carere plane nequit.

Ibid. vs. 13. ἐπιλαθέσθαι in ἐπιλήθεσθαι mutavit, quod recte factum esse opinor, quum praesentia vicina sint.

Cap. 31., p. 83. vs. 20., ἐξ ὧν μεταβολαὶ πολλαὶ καὶ παντοδαπαί· ἀφ' ὅτων εἰκὸς ἑκάστοτε καὶ τὴν γένεσιν ἐν τῇ ξυμπήξι τοῦ γόνου ἄλλην καὶ μὴ τῷ αὐτῷ τὴν αὐτὴν γίγνεσθαι ἔν τε τῷ θέρεϊ καὶ τῷ χειμῶνι, μήτε ἐν ἐπομβρίῃ καὶ αὐχμῷ. Locus, quem alii alio modo describunt, R. iterum novo modo descripsit. Num antiquam scripturam iam restitutam habeamus, merito dubitaveris; quin parum vero simile vulgatum αἰσθάνεσθαι ex ἑκάστοτε esse natum. Est tamen locus ad probabilem sensum descriptus.

Pag. 84. vs. 14. καί ante δειλοτάτους non recepit cum Coraë.

Ibidem vs. 17. ὁκόσοι δὲ αὐτόνομοι, ὑπὲρ αὐτῶν γὰρ τοὺς κινδύνους αἱρεῦνται καὶ οὐκ ἄλλων, προθυμεῦνται καὶ ἑκόντες ἐς τὸ δεινὸν ἔρχονται. Haec vulgata est lectio, nisi quod οὗτοι in ὁκόσοι s. ὅσοι mutatum est a Coraë, Littréo, et quod ipse pro ἑκόντες καί scripsi καὶ ἕκοντες. — R. dedit: ὅσοι δὲ αὐτόνομοι, ὑπὲρ ἑωυτῶν γὰρ τοὺς κινδύνους αἱρεῦνται καὶ οὐκ ἄλλων προμηθεῦνται, ἑκόντες καὶ ἐς τὸ δεινὸν ἔρχονται. De suo προμηθεῦνται praebet, ut in ἑκόντες καί consecutionem vocabulorum mss. traditam servet; mihi tamen προθυμεῦνται non mutandum videtur.

Cap. 32., p. 84. vs. 25., cum Zuingero in marg. dedit ψιλήν pro vulgato ὑψηλήν, quod iure suo fecisse videtur.

P. 85. vs. 9. ἀπεργάζοιτο ἄν dedit, quod ipse requirebam in praef. ad vol. III.

Ibid. vs. 15. scripsit ἐκεῖ εἴη ἂν εἴδεα μεγάλα καὶ ἑωυτοῖσι παραπλήσια, quo facto propius ad traditam lectionem accedit.

Ibid. vs. 18. τῇσί τε μεταβολῇσι τῶν ὡρέων οὐκ εὔκρυπτα de suo R. pro οὐκ εὔκρητα. Me iudice locum corrumpit, non emendat.

Cap. 33., p. 85. vs. 25., *μέγισται μὲν οὖν εἰσὶν αὗται τῆς Φύσιος διαλλαγαί* servat, ubi ipse *αὗται — αἱ διαλλαγαί* dederam, quod nunc etiam faciendum mihi videtur.

Quare p. 86. vs. 5., *κακοί* pro *κάκιστοι* dederit, non satis intelligo.

Ibid. vs. 11., *καὶ ὀξύ* cum Calvo, Coraë dedit; nunc non dissentio.

IV.

Principio libelli de Morbo sacro comparavit Reinholdus inter se introitum in hoc scriptum cum capitis 5. initio, unde utriusque loci emendatio exstitit, quam lubentissime amplector. Nimirum recte edere mihi visus est capite 1. *ἀλλὰ Φύσιν μὲν ἔχει καὶ τἄλλα νοσήματα καὶ πρόφασιν ἕκαστα, ὅθεν γίγνεται, φύσιν δὲ καὶ τοῦτο καὶ πρόφασιν· οἱ δ' ἄνθρωποι ἐνόμισαν θεῖον* (*τι πρῆγμα* e mss. 2 additum vellem) *εἶναι, ὑπὸ ἀπειρίης κ. τ. ἑ.* Item recte capitis 5. initio: *τὸ δὲ νόσημα τοῦτο οὐδέν τί μοι δοκέει θειότερον εἶναι τῶν λοιπῶν, ἀλλ' ἀπὸ ταὐτοῦ γίγνεσθαι, ἀφ' ὅτου καὶ τἄλλα πάντα, καὶ ἰητὸν εἶναι οὐδὲν ἧσσον ἑτέρων κ. τ. λ.* Vere vidit vulgatae lectioni principii capitis quinti intermista esse quae e capitis primi loco supra descripto sint desumpta.

Paulo post in verbis *κατὰ δὲ τὴν εὐπορίην τοῦ τρόπου τῆς ἰήσιος, ᾧ ἰῶνται, ἀπόλλυται* servavit *ᾧ ἰῶνται*, quod abieceram et de quo nondum aliter sentio quam significavi in adn.

Pag. 89. vs. 10, dedit *ὡς ἐγὼ ἀποδείξω ἕτερα οὐδὲν ἧσσον ἐόντα θαυμάσια, οὐδὲ ἧσσον τερατώδεα, ἃ οὐδεὶς νομίζει ἱερὰ εἶναι.* De suo *ἧσσον* ante *τερατώδεα* intulit, quod quin subintelligendum sit, minime dubito; dubito vero num ipse auctor adposuerit, adeo ut denuo sit inferendum.

Ibid. vs. 19, *καί* ante *πνιγομένους* servavit; non adversor.

Ibid. vs. 20, dedit *ἔπειτα δὲ ὑγιέας ἐόντας καὶ φρονέοντας ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐόντας τ' αὖ τέως ὠχρούς τε καὶ ἀσθενέας.* Est autem *ἐόντας τ' αὖ τέως* Reinholdi coniectura pro mss. lectione *ἐόντας τ' αὐτούς*, quod ipse eieceram solum *ὠχροὺς δὲ καὶ ἀσθενέας* scribens. Nolim affirmare certam esse meam emendationem; sed minus nunc arridet Reinholdi ratio; quid *αὖ* eo nexu?

Pag. 90. vs. 1, *ὧν ἑκάστου πέρι* dedit pro *ὧν περὶ ἑκάστου.* Per me licet.

Cap. 2., p. 90. vs. 17., *κρεῶν* ante *ταρακτικώτατα* servavit, quod abieceram. Fortasse rectius ille.

P. 91. vs. 5. post *ἢ αἶγες* delevit quod ceteri omnes habent, *καὶ βόες*, quo facto insulso additamento locum liberavit.

Cap. 3., p. 91. vs. 20., *καὶ ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ τὸ θεῖον ἀπόλλυται* edidit. Nondum concoquo *ἐν* h. l.; praepositio haec a librariis sexcenties otiose infertur, quod nunc quoque factum opinor. Quare *πάντως* ante *τούτῳ τῷ λόγῳ* non admittatur, non intelligo; non est emblema.

Cap. 4., p. 92. vs. 2., vulgo *καὶ θάλασσαν ἄφορον καὶ γῆν*, pro quo recepi Lobeckii coniecturam *καὶ θάλασσαν ἄπορον καὶ γῆν ἄφορον.* R. dedit *καὶ θάλασσαν εὔφορον καὶ γῆν ἄφορον*, quod praeplacet prae Lobeckii ratione.

Ibid. vs. 8., vulgatum ἕνεκά γε feliciter explevisse mihi visus est ἕνεκά γε τῶν θεῶν scribens. Verum post θεῶν nolim abiicere e vulgata πῶς οὐ, sed malim pergere: πῶς δ' οὐ δεινοὶ ἄρ' αὐτοῖσί εἰσι; — Nempe τῶν θεῶν excidisse e vulgata facile mihi persuadeo, sed τῶν θεῶν in πῶς οὐ abiisse minime credo.

Ibid. vs. 17., οὐ γὰρ καθάπαξ ἑνὶ, ἀλλὰ πλεόνεσι ταῦτα νενέμηται plane arbitraria correctio videtur, quae defendi non possit. In μέμνηνται codicum vitium nullum apparet; μεμνῆσθαι cum accusativo notum est. Quodsi καθάπαξ, quod in mss. nonnullis omittitur, servare velis, scribendum tamen erit: οὐ γὰρ καθάπαξ ἕν, ἀλλὰ πολλὰ ταῦτα μέμνηνται. Neque causa apparet, quare dein ἢν μὲν γὰρ αἶγα μιμῶνται scribat de suo pro κῆν μὲν γὰρ κ. τ. ἑ.

Ibid. vs. 22., utrum τισι an πολλάκις scribas, non multum differet.

Ibid. vs. 23., Ἰδαίης θεοῦ πρόσκειται ἡ προσωνυμίη dedit. Vulgo Ἐνοδίου πρόσκειται ἡ πρ.; sed e Marciano adnotatum videns ἠνταίης θεοῦ, inde Ἰδαίης θεοῦ effecit, idque recipiendum duxit. Quid autem lateat in ἠνταίης θεοῦ docet corrupta Erotiani glossa ἀντεόνθεον: scilicet ἀνταίης θεοῦ latet in Marciani lectione, quod tamen num pro Ἐνοδίου sit recipiendum parum probabile. Certum autem est ex ἠνταίης minime edi debere Ἰδαίης. Ceterum nondum perspicio quae ratio intercedat inter glossam Erotiani, quam Foës. ad alium locum retulit, et lectionem codicis Marciani.

Ibid. vs. antepenult., ὁκόσα δὲ δείματα νυκτὸς παρίσταται καὶ φόβοι καὶ παράνοιαι. Cf. cap. 17., p. 104. vs. 4., καὶ δείματα καὶ φόβοι παρίστανται et cap. 18., p. 104. vs. 23. ἢν δὲ δείματα καὶ φόβοι παριστῶνται. Advertit ad δείματα accedere καὶ φόβοι. In voce δειμώδεος Erot.: καὶ δεῖμα, inquit, ὁ φόβος. Hesych.: δεῖμα· δέος, φόβος. Sitne igitur locis illis e libello nostro prolatis καὶ φόβοι glossema?

Pag. 93. vs. 2., καὶ ἀθεώτατον ποιέουσι — τὸ θεῖον dedit R. vulgatam servans, ex qua τὸ θεῖον praestantium mss. fide abieceram; cuius rei me nondum poenitet.

Ibid. vs. 5., mihi significavit se mecum consentire de abiiciendo ἤ τι ἔργον ἀνόσιον εἰργασμένους, de qua interpolatione monui p. CVIII. Epimetri.

Ibid. vs. 11., de suo ὄψεται pro ἅψεται scripsit. Si ὄψεται libri praeberent, nemo facile id in ἅψεται mutaverit; sed quare libris omnibus ἅψεται ferentibus, nunc ὄψεται edat, non intelligo.

Ibid. vs. 18., καὶ ῥῦμα γιγνόμενον ἡμῖν dedit, ubi vulgo καὶ ἔρυμα γ. ἡ. Utrum horum ab auctoris manu sit, incertum; sed recte vidit in lectione ῥύμμα latere ῥῦμα.

Ibid. vs. 19., e vulgato ἀποδεικνύμενοι ὡς ἄν, unde ἀποδείκνυμεν ὡς ἄν effeceram, protulit ἀποδείκνυμεν οἵους ἄν, ne οἱ vulgatae negligeretur.

Cap. 5. De principio huius capitis supra ad cap. 1. iam dixi.

Pag. 94. vs. 4., πατὴρ ἢ μήτηρ de suo dedit pro πατὴρ καὶ μήτηρ codicum; non male; tum τούτῳ καὶ τῶν ἐκγόνων ἔχεσθαί τινα, quod elici e librorum lectione potest.

Cap. 6. initio vulgo ἀλλὰ γὰρ αὐτοῖσι αἴτιος ὁ ἐγκ., ubi alii cum libris nonnullis αὐτοῖσι omittunt, R. αὐτοῖσι in αὐτός mutavit, quod omnino fieri potest.

Pag. 94. vs. 16., recte vitium sustulit τῷ ἀνθρώπῳ pro τοῦ ἀνθρώπου scribens.

Pag. 95. vs. 1., lectionem παρ' αὐτὸ δὲ τὸ οὖς non praefero prae altera παρὰ δὲ τὸ οὖς; — nec cap. 7., p. 95. vs. 15., praefero ὅκου ἂν στῇ prae καθ' ὅ τι ἂν στῇ; neque

eodem capite 7., p. 95. vs. 15., negligere debuerat γάρ in verbis τεκμήριον δέ· ὁκόταν γὰρ καθημένῳ κ. τ. ἑ. Videtur R. huic usui particulae γάρ fidem non habere; nam eandem voculam in lib. de Aëre, aq., locis cap. 10. neglexit, ubi Cobetus reponendam esse verissime monuit.

Cap. 8., p. 95. vs. 21., ἀνθέει asteriaco notat. Eiusmodi verbum quid proprie significet ex auctoris mente dictu difficile, quia quid sibi finxerit plane ignoramus; nolim tamen ideo certo affirmare corruptum esse, ita ut asterisco notandum sit.

Ibid. vs. 25., nunc etiam cum Lindano ἕξει pro ἔχει legerim.

Cap. 10., p. 97. vs. 5., ἐνίοισι δὲ καὶ ὑποχωρέει ἡ κόπρος κάτω vulgo. R. articulum ante κόπρος omittit et ἄνευ δὴ τοῦ ἡ adnotat. Res minuta est, sed quare articulus tantopere illum offendat, non perspicio.

Pag. 98. vs. 3., στομάχου pro στόματος ex Vossiano recte receptum esse opinor.

Cap. 11., p. 98. vs. 24., παρέσπασται omnino praestat prae παρασπᾶται.

Sub finem huius capitis ξυστραφῆναι pro ξυντραφῆναι in mea editione irrepsit et me nolente Latine etiam expressum est; casu fortuito accidit, ξυντραφῆναι non est tangendum.

Cap. 13., p. 100. vs. 1., vulgata cum varr. lectt. habet: ὅτι αἱ φλέβες εἰσὶ κοιλότεραι (ἐπικοιλότεραί εἰσι) καὶ πλέονες ἢ ἐν τοῖσι ἀριστεροῖσι· ἀπὸ γὰρ τοῦ ἥπατος (ὅτι ἀπὸ τοῦ ἥπατος) τείνουσι καὶ (ηαι cod. θ.) ἀπὸ τοῦ σπληνός. Unde R. exhibuit ὅτι αἱ φλέβες αἱ ἀπὸ τοῦ ἥπατος τείνουσαι ἐπικοιλότεραί εἰσι καὶ πλέονες ἢ ἐν τοῖσι ἀριστεροῖσι αἱ ἀπὸ τοῦ σπληνός. In qua loci restitutione solum malim postremorum ordinem huncce: ἢ αἱ ἀπὸ τοῦ σπληνὸς ἐν τοῖσι ἀριστεροῖσι, quo modo scriptum fuisse ηαι codicis θ. subindicat.

Ibidem vs. 3. vulgata fert: οἷσι δ' ἂν διαθερμανθῇ ἡ κεφαλή, ἥν τε ὑπὸ ἡλίου, ἥν τε ὑπὸ πυρὸς, ἥν τε καὶ ἐξαπίνης φρίξῃ ὁ ἐγκέφαλος, καὶ τότε ἀποκρίνεται τὸ φλέγμα. Littréus inde cum libris duobus οἷσιν ἂν διαθερμανθῇ; tum ἥν τε ante καὶ ἐξαπίνης delevit, quo facto sensus saltem probabilis emergit. Sed duo illa mss. pro καὶ τότε ferunt τότε γάρ, unde comparata periodo infra obvia, melius locum ita constituit R.: οἷσιν ἂν ἐπειδὰν διαθερμανθῇ ἡ κεφαλὴ ἥν τε ὑπὸ ἡλίου, ἥν τε ὑπὸ πυρὸς, ἔπειτα ἐξαπίνης φρίξῃ ὁ ἐγκέφαλος· τότε γὰρ ἀποκρίνεται τὸ φλέγμα.

Pag. 100. vs. 10., ἐπειδὰν ἐξαπίνης μετὰ βόρεια πνεύματα νότος μεταλάβῃ omnes, ubi opinor μεταλάβῃ ob antecedens μετά librariorum errore exstitisse, auctorem vero καταλάβῃ dedisse.

Ibid. vs. 12., post ἐχάλασε cum mss. duobus recte omisit ἐξαίφνης.

Pag. 101. vs. 4., στιφρός dedit, ubi alii στριφνός. Utrum horum scriptor dederit, nemo facile dicat.

Cap. 14., initio recte servavit ἔθος πεποίηται, quod reiicere non debueram. Vulgatum ἔθος πεποίηκε tamen non prorsus contemnendum: ἔθος πεποίηται erit fere εἴθισται, — ad ἔθος πεποίηκεν subintelligendum erit ἡ νοῦσος.

Pag. 101. vs. 17. nunc etiam requiro ἢν γὰρ διακόψῃς τὴν κεφ., et vs. 19., καὶ τούτῳ δηλονότι γνώσει, nam ἐν h. l. non minus certo est librariorum foetus, quam supra p. 91. vs. 20., in verbis ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ. Video me iam de hac re monuisse in addendis ad vol. II.

Pag. 101. vs. 21., *ὅκου ἂν χρόνος ἐγγένηται* dedit pro *ὅπῃ ἂν χρ. ἐγγ.* Non adversor, sed *ὅπῃ* etiam ferri posse docet locus p. 102. vs. 4., *ὅπῃ μέλλωσι ὄψεσθαι αὐτὸν ἐλάχιστοι πεσόντα.*

Cap. 15., p. 102. vs. 11., nunc etiam *παῖδες ὄντες* cum optimis mss. omittere malim, idque eadem de causa, quam dixi in adnotatione.

Cap. 16. Probare neutiquam possum coniecturam, qua p. 104., vs. 20. scribit: *καὶ τἄλλα πάντα τὰ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξαερούμενα καὶ τῶν ἄλλων ὑδάτων.* Nam primum in *ἀρξάμενα* latere *ἐξαερούμενα* parum probabile est; tum vero significat auctor Borean mare ipsum et reliquas aquas limpidas reddere, non vapores ex aquis exsurgentes.

Ibidem vs. penult., *γαληνίζειν* dedit, quod minime veram lectionem, sed recentem referre et olim putavi et nunc etiam puto. Vid. adn.

P. 103. vs. 9., quomodo *τόν τε δὲ ἥλιον* ferre aures possint, non capio.

P. 103. vs. 13., *ἐν τῶν ἀνέμων τούτων τῇσι μεταλλαγῇσι* dedit de suo pro *ἐκ τῶν ἀνέμων τούτων ἐν τῇσι μεταλλαγῇσι*, qua mutatione num opus sit, vix scio. Sed nondum mihi persuadeo in hac periodo apodosin incipere verbis *ἀνάγκη τοῖσι μέν*, qua de re in adn. dixi.

Cap. 17., p. 103. vs. penult., *διαγιγνώσκομεν* cum Marciano nunc etiam legerim, non simplex *γινώσκομεν.*

Pag. 104. vs. 2., *τῷ δὲ καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἀηδίας τοῖσι καιροῖσι διαγιγνώσκοντες καὶ οὐ ταὐτὰ ἀρέσκει ἡμῖν* vulgo. R. de suo *διαγιγνώσκουσιν οὐ ταὐτὰ ἀρ. ἡ.* Correctio non placet; vellem: *τῷ δὲ καὶ τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς ἀηδίας διαγιγνώσκομεν καὶ οὐ ταὐτὰ ἀρέσκει ἡμῖν.*

Cap. 18., p. 104., non credo eum emendavisse, sed corrupisse locum vs. ultimo, de coniectura scribentem *ἐπὶ τὰς φλέβας τὰς κατὰ τὸ σῶμα.* Si ad rerum nexum mentem advertas, non dubitabis quin *ἐπὶ τὰς φλέβας καὶ τὸ σῶμα* sit ab auctoris manu. Docet antecedens *ἐπὶ τὸν ἐγκέφαλον κατὰ τὰς φλέβας τὰς αἱματίτιδας ἐκ τοῦ σώματος.*

Pag. 105. vs. 6., *διαθερμαίνεται δὲ καὶ ἐπὴν κ. τ. λ.* Non solum otiosum est *καί* h. l., sed sensum loci pessumdat. Non est sermo de nova occasione, qua incalescat cerebrum, sed explicatur qua ratione calefiat in biliosis, ita ut *καί* ferri nequeat.

P. 105. vs. 14. quod post *ἐς τὰς φλέβας* de suo *τὰς κατὰ τὸ σῶμα* addidit, non male sane factum est, quippe non habebat aliud quid in mente scriptor noster; num tamen ipse hic addiderit, incertum puto.

Ibid. vs. antepenult., recte *καταλελοιπώς* pro *καταλιπών* recepisse videtur.

Pag. 106. vs. 2., edidit *θερμὸς ἔτι ἐών*, ubi alii et Littr. recte *ἔτι* omittunt, quod me iudice loci sensum corrumpit. Aër in corpore calefieri et inde calefactum ad cerebrum adferri dicitur, idque malum esse censetur; in votis autem est ex auctoris mente, ut recens haustus, necdum calefactus ad cerebrum statim vehatur, quapropter *ἔτι* prorsus est incongruum.

Cap. 20., p. 106. vs. 20., R. servavit vulgatum *διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας*, pro quo cum Littréo *διὰ ταύτας τὰς αἰτίας* dederam e mss. duobus. Consentio nunc cum R. — Sed non probo eius emendationem *καὶ ξυγκλύσιας ἔχει* pro *καὶ ξυγκλείσασα ἔχει.* Cor, ad quod omnes venae tendunt, ex auctoris mente has coniunctim in se continet, quare cum omnibus

partibus consentit; quippe ut alii scriptores antiqui noster hic venis sensum tribuit. Itaque *καὶ ξυγκλείσασα ἔχει* probe intelligere mihi videor; *καὶ ξυγκλύσιας ἔχει* quid esse debeat, minime intelligo.

Num p. 106. vs. 23. seq. opus sit *ἀνιώμενον* et *ὑπερχαίροντα* in dativos mutare dubito, quin vix credo. Neque *αἰσθάνεταί τι μάλιστα* prae *αἰσθάνεταί τε μάλιστα* praestare opinor.

Sed operae pretium est videre de loco p. 106. vs. 25., quem primum e vulgata lectione describam: *τῆς μέντοι φρονήσιος οὐδετέρῳ μέτεστιν, ἀλλὰ πάντων τουτέων ὁ ἐγκέφαλος αἴτιός ἐστιν· ὥσπερ οὖν καὶ τῆς φρονήσιος καὶ* (*καί* omm. codd. Littr.) *τοῦ ἠέρος πρῶτος αἰσθάνεται ὁ ἐγκέφαλος τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων* (*ἐόντων* cod. θ), *οὕτως καὶ ἤν τις μεταβολὴ ἰσχυρότερον* (*ἰσχυροτέρη* mss. 4., Littr.) *γένηται ἐν τῷ ἠέρι* (*ὁ ἠὴρ* pro *ἐν τῷ ἠέρι* de suo Littr.) *ὑπὸ τῶν ὡρέων καὶ αὐτὸς ἑωυτοῦ διάφορος γίνεται* (*γίνηται* Ald. et ms. unum) *ἐν τῷ ἠέρι· ὁ γὰρ ἐγκέφαλος διὰ τοῦτο πρῶτος αἰσθάνεται, διότι* (*διό* et *διὰ ταῦτα* alii codd.) *καὶ τὰ νουσήματα κ. τ. ἑ.* — Reinholdum in his iure offendit *καὶ τῆς φρονήσιος καὶ τοῦ ἠέρος*, quare *καὶ τῆς ἐφορμήσιος τοῦ ἠέρος* dedit. Ego alio modo ortum illius *τῆς φρονήσιος* explicuerim; existimo librarium *τῆς φρονήσιος* errore scripsisse pro *τοῦ ἠέρος*, quod postea adpinxerit non delens alterum, sed punctis fortasse subnotans, ita ut in textum hoc modo irreperet. Itaque *καὶ τῆς φρονήσιος* e vulgata eximere malim. Dein R. *ξὺν τῷ ἠέρι* de suo dedit pro *ἐν τῷ ἠέρι* post *διάφορος γίγνεται*, quam emendationem lubens arripio. Porro pro *διὰ τοῦτο* scripsit *διὰ τοῦτον*, quod minus arridet: opinor ista *διό*, *διότι*, *διὰ τοῦτο*, *διὰ ταῦτα* ex uno *διό* esse nata; quin illud *διὰ τοῦτον* Reinholdi potius incongruum mihi esse videtur. Ne longior sim, locum ad hunc modum nunc lego: *τῆς μέντοι φρονήσιος οὐδετέρῳ μέτεστι, ἀλλὰ πάντων τούτων ὁ ἐγκέφαλος αἴτιός ἐστι· ὥσπερ οὖν καὶ τοῦ ἠέρος πρῶτος αἰσθάνεται [ὁ ἐγκέφαλος] τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων, οὕτω καὶ ἤν τις μεταβολὴ ἰσχυροτέρη γίγνηται ἐν τῷ ἠέρι ὑπὸ τῶν ὡρέων, καὶ αὐτὸς ἑωυτοῦ διάφορος γίγνεται ξὺν τῷ ἠέρι· [ὁ γὰρ ἐγκέφαλος πρῶτος αἰσθάνεται·] διὸ καὶ τὰ νοσήματα κ. τ. ἑ.*

Cap. 21., p. 107. vs. 8., non male *οἷον ψύχεος* pro *καὶ ψύχεος* edidit. Item acquiesco in scriptura *ὥστε μηδὲν δεῖ ἀποκρίνοντα* vs. 10.; sed quare *τό* ante sequens *νόσημα* deleat, non satis video. Scriptura *ὅκως τὸν καιρὸν διαγιγνώσκων ἑκάστου τὸ μὲν ἀποδώσει τροφῇ κ. τ. ἑ.* eo nomine non prorsus placet, quod *τῷ μὲν ἀποδώσει τροφὴν κ. τ. ἑ.* malim, maxime cum sequentia confero.

Quod vs. 24., *τήν* ante *τοιαύτην* sustulit, recte factum esse opinor.

Haec hactenus! Finem autem facio tentando locos paucos Erotiani.

Habet hic:

Ἐξαρύεται) Βακχεῖος ἐν γ' ἐκθλίβεται.
Ἐξαντλεῖται) ἐκπιέζεται.

Foësius legere videtur in Oecon.:

Ἐξαρύεται) Βακχεῖος ἐν γ' ἐκθλίβεται, ἐξαντλεῖται, ἐκπιέζεται.

Mihi autem reponendum videtur:

Ἐξαρύεται) ἐξαντλεῖται. Βακχεῖος δ' ἐν τῷ γ' ἐκθλίβεται, ἐκπιέζεται.

Qui librum de Fractis et Articulis perlegit mecum consentiet, nî fallor. Vid. v. c. p. 9. vs. antepenult et ult., unde Bacchii interpretatio intelligitur.

Postrema glossa literae Θ, θεωρούς, ducta est e Thessali oratione, p. 617. vs. 1. vol. III.

Miro modo corruptus est locus, ubi ἰχθύην exponitur ῥίνημα, ἢ πρίσμα, nam exegesis non respondet vocabulo, cui adponitur. Ἰχθύην legis de Exsectione foetus p. 821. vs. 10.; explicatio vero spectat ad nomen ἰχθύημα. Legitur autem ἰχθυήματα de Ulceribus p. 255. vs. 18., p. 260. vs. 10. 12., p. 261. vs. 3. Itaque duo fieri potuerunt: aut ἰχθύημα in ἰχθύην abierit, aut, quod mihi probabilius videtur, fuerint duae glossae, quarum prioris interpretatio perierit, ita ut in unam coalescerent. Quare legerim:

ἰχθύην) . . . . . .
ἰχθυήματα) ῥινήματα ἢ πρίσματα.

Glossa λάσιον) ὀθόνιον κ. τ. ἑ. desumpta est e lib. de Victu ac. p. 348. vs. 4. Citant autem Foësius, alii Prorrh. II. p. 369. vs. 8., ubi tamen λάσιον est adiectivum.

Pessime sane corruptum est σεσιοῖ) σεσήποι, quod e libro de Fractis desumptum esse debet. Credo in eo latere participium σεσηρός, l. l. p. 44. vs. 9. Nec tamen videtur Erotianus id σεσηπός exposuisse, sed potius κεχηνός, sicuti Hesychius, adeo ut σεσηρός) κεχηνός legere vellem. Glossa intermedia est inter σίνοιτο p. 27. vs. 18. l. l. et σεσήρισται, i. e. σεσάπρισται, p. 44. vs. 18.; hac autem sede probabili vocis nititur maxime coniectura nostra, quae ceteroquin incertior videri possit quam ut nunc in medium proferatur.

Scripsi mense Septembri
CIↃIↃCCCLXIV.

V.

Dum haec typis describuntur accipio Reinholdi Prognosticum, quod statim quam diligentissime potui perlegens adnotavi quae sequuntur:

Cap. 1., p. 121. vs. 4., ὁκόσα τε παραλείπουσιν οἱ ἀσθενέοντες ἐκδιηγεύμενοι ἐκδιηγεύμενος dedit, aliis mss. ἐκδιηγεύμενος, aliis ἐκδιηγεύμενοι ferentibus utraque lectione recepta, cuiusmodi quid eum altero tertioque loco item facientem vidi. Mihi repetitio participii auctori non videtur deberi; aures offendit me iudice. In codd. habemus, ut opinor, lectionem variantem, non omissionem.

Ibid. vs. 8. προειδὼς τὰ ἐσόμενα ἐκ τῶν παρεόντων παθημάτων edidit; de qua lectione quid sentiam in adn., vol. I. p. 127., dixi.

Ibid. vs. 10., τοῦτο γὰρ τοῦ προγιγνώσκειν . . . κρέσσον ἂν ἦν. Non est otiosum καί, quod post γάρ plures alii codd. et Medic. inferunt, modo principium capitis reputemus.

Ibid. vs. 11., ἐπεὶ δὲ οἱ ἄνθρωποι ἀποθν. e cod. Med. dedit pro vulgato ἐπειδὴ δὲ οἱ κ. τ. ἑ.; libera sane optio, nempe non desunt exempla apud probatissimos auctores, ubi ἐπειδή δέ usurpatur. Neque displicet quod vs. penult. τούτους ante ἔτι μᾶλλον cum mss. nonnullis omisit.

Cap. 2., p. 122. vs. 8., vulgata fert: καὶ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ μέλαν ἐὸν καὶ πέλιον, ἢ μολιβδῶδες, unde ipse eieci ἢ μολιβδῶδες, quum sit glossema adscriptum olim ad πέλιον. R. scripsit: καὶ τὸ χρ. τοῦ ξ. πρ. χλωρόν τε καὶ

μελαν ἐὸν καὶ πέλιον, ἢ καὶ μολιβδῶδες. Adnotat autem ad ἢ καὶ μολιβδῶδες: = § 6. ὠχρόν· — ἀντίκειται γὰρ τὸ plumbeum = pallidum τῷ livido καὶ τοῖς τούτου ποικίλμασιν! — Vereor ut quisquam consentiat: πελιδνόν quid sit Hesych. docet, quem citavi in adn.; — ὠχρόν vero quid sit docebit Plato, ubi in Timaeo de coloribus loquitur, p. 278. ed. Stallb.: τὸ δὲ ὠχρόν, inquit, (γίγνεται) λευκοῦ ξανθῷ μεμιγμένου. Recte tamen R. mihi visus est ἢ eiicere: nempe expulsa glossa ἢ μολιβδ. legendum esse arbitror: χλωρόν τε καὶ μέλαν ἐὸν, καὶ (fortasse ἢ καὶ) πέλιον.

In fine capitis rectius quam ante factum erat codicem Med. sequitur legens: τά τε ἐν τῷ ξύμπαντι σώματι, τά τε ἐν τῷ προσώπῳ καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσιν.

De tertio capite, in quo multa incertae lectionis insunt, nunc id unum tantum dicam, R. scite ex λῆμαι ἐόντες φαίνωνται codicis Med. effecisse λημέοντες, Ionice pro λημῶντες.

Cap. 4., p. 123. vs. 22., vulgo εἰ δὲ καὶ προπετὴς γένοιτο καὶ καταρρέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ πόδας κ. τ. ἑ., in quibus προπετὴς γίγνοιτο ἀπὸ τῆς κλίνης καὶ καταρρέοι ἐπὶ πόδας R. de suo ordinem verborum mutans, quo facto opus esse mihi non constat.

P. 124. vs. 8. recte τινά post παραφροσύνην, quod vulgata fert, delevit; praestat hoc prae mea scriptura loci. Quin illum imitabor et cap. 43., p. 140. vs. 21., delebo τινα post φλεγμονήν, quippe non minus certo emblema est quam illud, de quo loquimur.

Capite 7. nondum sententiam mutavi, quam in adn., p. 132. vol. I., protuli, de ἀπὸ τοίχου ἄχυρα ἀποσπώσας. De ceteris nihil addendum habeo iis, quae olim adscripsi. Quod in fine loci codicem Med. R. sequitur, recte eum facere opinor.

Cap. 8. initio καὶ σμικρόν de meo, s. potius e Coaca simili, intuli; credebam autem me emendationem munivisse argumentis eiusmodi, ut nemo dubitare posset. Eam tamen R. convellere studet Galeni in comm. verbis, ἐν μὲν οὖν τοῖς ἀλγήμασιν ἐδείχθη τούτῳ μικρὸν καὶ πυκνὸν γενόμενον τὸ πνεῦμα, κατὰ δὲ τὰς φλογώσεις πυκνὸν καὶ μέγα. Verum loco Prognostici sermo est de inflammatione locorum supra diaphragma, i. e. de pleuritide, peripneumonia, nam de cordis eiusque membranae phlogosibus hi veteres non loquuntur. Quodsi iam ex Galeno quaerere liceret, num in pneumonia et pleuritide, ἐν ταῖς φλογώσεσι, de quibus nunc sermo est, vidisset πνεῦμα πυκνὸν καὶ μέγα, puto eum negaturum fore. Itaque si negavisset, illi monstrare vellem locum commentarii et ex eo quaerere, quâ mente fuerit, cum ista scriberet. Nempe fide hac in re dignus non est Galenus! — Ne tamen ludere pergamus: certo mihi constitit Prognosticum e Coacis esse descriptum; quodsi iam comparemus Coacam 260., certo mihi constare videtur καὶ σμικρόν in Progn. a librariis esse omissum. Iterum provoco ad parellelismum loci. Reinholdi adnotatio me non movet.

Cap. 10., p. 126. vs. 18., ἢ ἀνωμάλως διακείμενα τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερά vulgata est lectio, quam retinere non debuerat R.; Galenus et pauca mss. διακείμενον praebent, quod verum refert; διακείμενα ineptum est.

Cap. 11., p. 125. vs. antepenult., εἰ δὲ εἴη ἐν τῷ ἑτέρῳ dedit omittens μέρεϊ, quod emblema esse existimat. Locus ductus est e Coaca 280., quam si relegas, videbis minime certum esse, quod R. de μέρεϊ affirmat, quin potius in contrariam sententiam inclinabis. Praeterea vero, quum antecedat εἰ παρ' ἅπαν εἴη τὸ ὑποχόνδριον, patet Prognostici auctorem τὸ ὑποχόνδριον nunc appellare utrumque hypochondrium cum epigastrio; quapropter μέρεϊ abesse

nequit. Abesse posset si τὰ ὑποχόνδρια initio posuisset, tunc enim ἐν τῷ ἑτέρῳ esse possit ἐν τῷ ἑτέρῳ ὑποχονδρίῳ; nunc non potest esse.

P. 126. vs. 4., ἐπανερέσθαι pro vulgato ἐπανερωτᾶν recte receptum est e cod. Med.

Ibid. vs. 5., ᾧ γὰρ ἂν ᾖ τι τούτων praebuit, ubi vulgo ἦν γάρ τι τοιοῦτον εἴη, unus cod. ὡς γὰρ ἂν ᾖ τι τούτων. Quodsi prae εἰ γάρ τι τοιοῦτον εἴη, quod in vulgato latet, praeferat quod ex uno illo cod. deduci potest, per me licet.

Caput 12. Certum est, si pro κίνδυνον σημαίνει θανάτου ὀλιγοχρονίου s. ὀλιγοχρόνιον legas solum ὀλιγοχρόνια, hoc aptius respondere videri sequenti χρονιώτερα. Coniecturae tamen, quam nec R. recepit, non magnam habeo fidem.

Caput 13. Quomodo in fine capitis vulgatae verba καὶ πᾶν τὸ ἔξω χωρίον ὁμόχροον φαίνεται cum antecedentibus coniungi debeant, nondum satis intelligo. Diligenter iterum inspecta Coaca 281. vidi, me ea reiicere non debuisse, quippe probabile est ea respondere Coacae verbis μήτε χρώματί τι διάδηλον ἔξω ποιέει: sed possis iam καὶ ἐφ' οἷσι πᾶν τὸ χωρίον ὁμόχροον φαίνεται scribere, possis dare καὶ εἰ πᾶν τὸ ἔξω χωρίον ὁμόχροον φαίνεται; quid auctor ipse scripserit, non facile quis demonstraverit.

Cap. 16. ἄριστον δὲ αἰεὶ ὅλον τὸ σῶμα θερμόν τε εἶναι καὶ μαλθακὸν ὁμαλῶς. Ita R. de suo καί, quod abieceram, in αἰεί mutans. Mihi nunc etiam καί otiose invectum, non ex αἰεί natum videtur: ductus est locus noster e Coaca 492., in qua αἰεί non apparet; neque vero loci parallelismo accommodatum est.

Cap. 17., p. 128. vs. 1., ἢ καὶ οἱ πόδες dedit recepta utraque particula, codicibus alterutram ferentibus. Non multum adversor. Minus vero arridet ἢ καὶ ἄλλο τι . . . πρὸς τούτοισι τοῖσι σημείοισι σημεῖον ὑποδεικνύῃ. Est eiusdem generis, cuius supra cap. 1. ἐκδιηγεύμενοι ἐκδιηγεύμενος, neque hoc auribus magis εὔφωνον.

Cap. 19. Quod ἡ παραφροσύνη ἐπέσται ἀπὸ τούτου τοῦ σημείου de coniectura scripsit pro simplici ἔσται, huius rei causa idonea non apparet. Si fecerit, quia unus cod. 2229. ἕπεται fert, at huius ms. loci lectio tota a ceteris divergit.

Cap. 20. Principio pro vulgato καὶ τὴν ὥρην, ἥνπερ καὶ ὑγιαίνοντι ὑπεχώρει, ubi perpauci libri διεχώρει pro ὑπεχώρει, rursus utroque recepto et paulum mutans sententiam dedit καὶ ἦν τὴν ὥρην, ἥνπερ καὶ ὑγιαίνοντι ὑπεχώρεε, διαχωρέῃ. Paulum diverso loco illud ὑπόπυρρον — δυσῶδες intulit. Prior harum mutationum saltem non necessaria, altera minus congruit cum Coacae 601. lectione, unde locus descriptus est. — Verum sine dubio meliorem lectionem introduxit in textum, ubi μήτε πυκνόν τε καὶ κατ' ὀλίγον διαχωρέειν scripsit pro μήτε πυκνόν τι εἶναι καὶ κατ' ὀλίγον ὑποχωρέειν — Dedit dein πλεῖστον δὲ ὑπίτω τὸ πρώϊον, ὅσον καὶ ξύνηθες ἦν τῷ ἀνθρώπῳ; non adversor, sed non video causam quare τὸ πρωΐ in τὸ πρώϊον de suo mutet. — Tanquam suspecta στίζει verba δεῖ δὲ ἐν παντὶ τῷ νοσήματι λαπαρὴν τὴν κοιλίην εἶναι καὶ εὔογκον, de quibus scribit: οὐ πάνυ οἰκεία ἡ θέσις ἐνταῦθα τῆς ῥήσεως. Verum quidem est ea non de ipsa alvi excretione agere, sed inseruntur loco, ubi de bonis signis ex hoc fonte sermo est, et proponunt rem, quae maxime coniuncta est cum bonis signis τοῦ διαχωρήματος; ad istam κοιλίης λαπαρότητα semper attendebant veteres, quum alvi excreta respicierent. Me neque olim offendit periodus hoc loco descripta in Prognostico, nec nunc id facit. — Minuta sunt cetera, quae mutavit.

Cap. 21. initio περδήσιος reiicit e verbis ἄνευ ψόφου μὲν περδήσιος διεξιέναι, adnotans κάρτα γὰρ χυδαία ἡ π. φωνή. Vereor tamen ne turpi viso vocabulo usus sit noster, qui locum e Coaca 495. duxit. Si Aristophanem cogites, non videas cur medico ea dictione uti non licuerit. Dein pro καίτοι καὶ οὕτω διελθοῦσα σημαίνει ἢ πονέειν τι τὸν ἄνθρ. de suo dat κακὴ ἡ οὕτω διελθοῦσα, σημαίνει γὰρ κ. τ. ἑ., quae quidem lectio non prava, sed codicis Medicei scriptura loci plana et facilis est.

Cap. 22., p. 129. vs. penult., vulgo: εἰ δὲ (μὴ interponitur in cod. Med.) διαλείποι καὶ ποτὲ μὲν καθαρὸν οὐρέοιτο, ποτὲ δὲ ὑφίσταται (ὑφίστηται cod. Med., ὑφίσταιτο Opsop.) τὸ λευκὸν (τε interponit cod. Med.) καὶ λεῖον κ. τ. ἑ. Dedit R. de suo εἰ δὲ μή, ἢν διαλείπῃ καὶ ποτὲ μὲν καθαρὸν οὐρέηται, ποτὲ δὲ ὑφίστηται τὸ λευκόν τε καὶ λεῖον, κ. τ. ἑ. Ego e tradita lectione facillime deduci puto: εἰ δὲ διαλείποι καὶ ποτὲ μὲν καθαρὸν οὐρέοιτο, ποτὲ δὲ ὑφίσταιτό τι λευκόν τε καὶ λεῖον, κ. τ. ἑ.

P. 130. vs. 4. κριμνώδεες — φλαῦροι. De membri transpositione hoc loco plane consentio.

Ibid. vs. 10. εἰ δὲ καὶ πολυχρόνιον — καὶ πεφθῇ ἡ νοῦσος. In his nunc etiam praefero vulgatam, ita ut in fine legatur ἡ νοῦσος, non τὸ οὖρον.

Ibid. vs. penult. consentio de scriptura ἤν τι ἡ κύστις κ. τ. ἑ., maxime quum αὐτῆς καθ' ἑωυτὴν sequatur.

Capite 23. comparatio loci cum Coaca 556. impedit quominus admittenda videatur Reinholdi transpositio membri periodi.

Cap. 24. In fine pag. 131. rursus vulgatâ et codicis Med. lectione recepta πάντα πάντων ἀμείνω.

Cap. 26. De scriptura ὡς διαγέγραπται ἕκαστα ἀγαθὰ ἐόντα, ἐπιγίγνεσθαι et similis loci capite sequenti nunc plane consentio. Male olim defendi εἰδέναι.

P. 132. vs. 22., τὰ μέν τινα dedit, ubi vulgo τὰ μέν τοι. Fortasse praestat τοι prorsus abiicere, modo conferatur Coaca similis et locus cap. 32. infra, p. 135. vs. 9., seq.

Quare paulo post πλείω ἂν pro πλείονα de suo scribat, non satis capio. Non video ἂν ita ibi requiri, ut ideo textus traditus sit mutandus.

Cap. 28[b]. ἐπισκέπτεσθαι aegre fero propter causas, quas dixi in adn. vol. I. p. 143. Quod attinet ad ἤ ποτε — ἔλαβε et ἢ φαίη ἄν, non displicet.

Cap. 29., textum in fine loci in editis recte se habentem equidem propter Celsi locum immutare nolim. Edita manifesto referunt vestigia originis e Coaca 428., quod magis etiam illis auctoritatem facit.

Capite 30. initio vulgata fert: τοὺς δὲ ξύμπαντας ἐμπύους γιγνώσκειν χρὴ τοισίδε τοῖσι σημείοισι· πρῶτον μὲν εἰ ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησι κ. τ. ἑ. Littr. cum ms. uno omisit εἰ; recte, nam εἰ ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησι consistere nequit, quum μὴ requiratur. Itaque cum Littréo πρῶτον μὲν ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησι nunc legerim. Id, quod R. dedit, πρῶτον μὲν οἷον πυρετὸς οὐκ ἀφίησι plane displicet; οἷον ita minime apte ponitur.

Cap. 31., p. 134. vs. 16., οἷα καὶ τοῖσι ἐγχρόνοισι γιγνομένοισι de coniectura R. pro vulgato οἷα καὶ τοῖσι ἐν ἀρχῇσι γιγνομένοισι, quam coniecturam Galeni loco confirmari putat. Nolo longus esse: loco Prognostici respondent verba Coacae 402.: τὰ δὲ συντόμως ῥηγνύμενα σημειοῦσθαι τούτων τε τοῖσι ἐπιγενομένοισι καὶ τοῖσι ἐν ἀρχῇσι πόνοισι, ἅμα

δὲ καὶ ἤν τι δυσπνούστερος γένηται. Itaque repudiandum videtur ἐγχρόνοισι, quod R. dedit de suo. Certum tamen Prognostici locum vitium alere, idque alius generis, quam olim credebam: nempe οἷα emblema est, quod si demas, omnia recte procedunt et Coacae verbis respondent; lege: σημαίνεσθαι τούτων ἤν τι ἐπιφαίνηται καὶ τοῖσι ἐν ἀρχῇσι γιγνομένοισι, ἅμα δὲ καὶ ἤν τι δυσπνούστερος ᾖ ὁ ἄνθρωπος.

De ξύντονος inferendo e Coacae lectione p. 134. vs. 18., ut legatur ἢν μὲν ὁ πόνος ἐν ἀρχῇσι ξύντονος γένηται, sententiam non mutavi.

Paulo post vulgo: ἢν μὲν ὁ πόνος ἐν ἀρχῇσι (ξύντονος interposui) γένηται καὶ ἡ δύσπνοια καὶ ἡ βὴξ καὶ ὁ πτυαλισμὸς διατείνῃ ἐς τὰς εἴκοσι ἡμέρας ἔχων, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν. R. pro ἔχων, quod Littr. omisit cum uno ms., dedit ἀγχοῦ, quod plane ineptum. Littréus recte reiecit ἔχων, quod quare reiiciendum sit, nunc demum intelligere mihi videor. Quum ipse locum edebam, coniungebam διατείνῃ ἔχων, sed variis lectt. diligentius inspectis credidi ad διατείνῃ olim adscriptum fuisse glossema διατελέῃ ἔχων, unde puto ἔχων in textum devenisse. Quapropter nunc cum Littréi ratione prorsus consentio; ἀγχοῦ huic loco non est accommodatum.

Cap. 32., p. 135. vs. 8., πτύηται, ἢ φλεγματῶδες καὶ ἀφρῶδες recte!

Cap. 33., p. 135. vs. 19., ἄλυτοι δέ τε καὶ ἄκρητοι de coniectura dat pro εὔλυτοι δὲ καὶ ἄκρητοι. Mihi εὔλυτοι, quod Coaca similis etiam habet, firmum nec convellendum videtur. In διαχωρήσιες ἄλυτοί τε καὶ ἄκρητοι repugnantia inest; δέ τε vero aures offendit. Equidem a Reinholdi ratione dissentio.

Quod p. 135. vs. 24. περὶ τὸ ὑποχόνδριον scripsit cum cod. Med. pro περὶ τὰ ὑποχόνδρια recte sane factum est.

Cap. 34., p. 136. vs. 6., vulgatum καὶ ἡ ἀπόστασις ἀνώδυνος τάχιστα ἂν παύσαιτο nullam habet vitii suspicionem. R. tamen de coniectura καὶ ἡ ἀπόστασις ἂν ὀδυνῶσα τάχιστα παύσαιτο, quo facto ne exprimere quidem videtur quod auctor voluit. Hic voluit abscessum dolore vacare et sanari; R. scriptura significat tantum abscessum dolere desinere.

Cap. 36. Scripturae Reinholdi πᾶσαι μὲν δεῖναί τε παντελῶς καὶ ὀλέθριαι non adversor.

P. 137. vs. 6. εἰ δὲ μήτε τὸ οὖρον μηδὲν ἐνδιδοίη recte exhibetur: recte omnino dicitur τὸ οὖρον ἐνδιδόναι de urina antea retentâ, iam cedente, non amplius obnitente. Plane consentio; Galenus non amplius me movet.

Cap. 38. οὐ λήσει σε dedit, de suo σε explens, quod per me fieri licet. De periodo γίγνεσθαι — κόσμου primus vere monuit Daremb.; vid. prolegg. ad vol. I. p. XLV.

Cap. 39., p. 138. vs. 19., εἰ δὲ ἄτερ τῶν τοιούτων σημείων ἡ ὀδύνη ὑπερβάλλοι vulgo, ubi R. ἡ ὀδύνη omittit; fortasse emblema esse credidit; quod num verum sit, mihi admodum dubium videtur; nempe quia initio ὀδύναι plurali numero positum est. — Minime vero placet translatio vocabulorum ἢ ἐκπύησιν, quae vulgo ante ἢ ἄλλην τινὰ ἀπόστασιν vs. 21. inferuntur, quam sedem illis vindicat vel Coacae 160. lectio, unde locus Prognostici descriptus est.

R. contra codicum omnium fidem pro ἔστ᾽ ἂν δὲ ἡ ὀδύνη ᾖ νεαρά scribit ἕως ἂν νεαρὰ ᾖ. Adnotat vero: τῷ γὰρ ἡμετέρῳ τὸ ἔστ᾽ ἂν donec, τὸ δὲ quamdiu = ἕως ἄν. Imo vero ἔστ᾽ ἂν hoc loco in mss. omnibus habetur eô sensu, quo *quamdiu* significat; haec significatio

voculae apud probatissimos auctores certo tribuenda locis quibusdam; unde constat nostrum eam eo significatu non posuisse? Ne novimus quidem, num § 42. non sit ab illo conscripta; novimus solum eam a sede, quam in hoc libro occupat, esse alienam.

Cap. 40. Lectio *πλὴν ἀλλ' ἤν γε* mihi minime arridet; recentior scriptura mihi esse videtur; neque *ἤν τε* placet. Ego si *πλὴν ἀλλ' ἤν γε ῥυῇ* scriberem, darem *ἤν τι καὶ ἄλλο αὐτῷ*, sed *πλήν*, *πλὴν ἀλλά* saepius a librariis invecta vidi, quare hoc loco isti lectioni fidem non habeo.

Cap. 41., p. 139. vs. 24., vulgo *ὁκόσοισι δὲ ξυνεξερευθείη ἡ φάρυγξ* tum hoc loco, tum Coaca 365. — R. praebuit de suo *ξυνεξερεύθεται φάρυγξ*, quo facto immane vitium indicavit, quod puto vetustiores interpretes non fugisse, sed fugit sine dubio recentiores. — Unum tantum quid mutabo in hac correctione loci: nempe *ξυνεξερευθείη* non est natum e passiva forma *ξυνεξερεύθεται*, sed ex intransitivo *ξυνεξερεύθει*, cui adhaesit articulus *ἡ*. Haec vitii ratio manifesta: *ἐρεύθειν* vero intransitivum etiam esse docet locus lib. III. de Morbis, p. 255. vs. 24. vol. II., *καὶ τὸ πρόσωπον ἐρεύθει*, quem locum citat Lobeck. ad Ajacem p. 384. cum altero Luciani e Nerone, cap. 7., *φύσει δ' ἐρυθρὸς ὤν*, *ἐρευθεῖ* (lege *ἐρεύθει*) *μᾶλλον*. — Itaque in Progn. et Coaca legamus *ὁκόσοισι δὲ ξυνεξερεύθει ἡ φάρυγξ*.

P. 140. vs. 2., *ῥηϊδίως δέ τε καὶ ἀπόνως* edidit R., ubi solum *τε* mss. ferunt. Primum *δέ τε* offendit; sed praeterea aliud quid observo: si Coacam 365. conferas et mentem attendas ad huius verba *ἢν δὲ ἀφανίζηται μήτε φύματος ξυστραφέντος ἔξω, μήτε πύου ἀναχρεμπτομένου πρηέως καὶ ἀπόνως ἐν ἡμέρῃσι κρίσιμῃσι, ὀλέθρια γίγνεται*, patet ultro in Prognostici loco *ἔχειν δοκέῃ* esse insiticium, legendum esse: *ἢν δὲ μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσι ἀφανίζηται τὸ ἐρυσίπελας, μήτε φύματος ξυστραφέντος ἐν τῷ ἔξω χωρίῳ, μήτε πῦον ἀναβήσσῃ ῥηϊδίως τε καὶ ἀπόνως, θάνατον σημαίνει ἢ ὑποστροφὴν τοῦ νοσήματος.* Possis statuere velle, ut vulgatam tuearis, Prognostici consarcinatorem non probe intellexisse Coacae verba, eaque minus accurate reddidisse, verum *τε καί* firmum est et omnium mss. consensu ibi legitur; est hoc autem tum demum aptum, cum *ἔχειν δοκέῃ* deleveris.

Num forte quaedam deficiant sub finem capitis 42. loco ab R. indicato, valde dubium mihi; quin vix credo, modo conferam Coacam 367., unde nulla indicia lacunae petere datur. Neque *τινές* abiecerim collata Coaca.

Cap. 42. De *ἢν ὁ χρόνος ξυγχωρέῃ*, exempto *τε* ex *ὅ τε χρόνος*, consentio.

Cap. 43., p. 141. vs. 3., pro *καταλαμβάνῃ* scribit de suo *λαμβάνῃ* adnotatque *σύνηθες γὰρ τὸ λαμβάνειν ἐπὶ πυρετοῦ.* Imo vero *λαμβάνειν* non solum *σύνηθες ἐπὶ πυρετοῦ*, sed etiam *ἐπὶ ῥίγους*, *ἐπὶ σπασμοῦ*, *ἐπὶ πόνου*, *ἐπὶ φόβου*, et *ἐπὶ μυρίων ἄλλων*. Itaque *ὁ πυρετός* non potest facere ut *λαμβάνειν* iure requiras. Sed si putas *καταλαμβάνειν* eodem sensu in his medicorum scriptis non legi, falleris, nec certus es nunc *καταλαμβάνῃ* reiicientem te non auctorem corrigere non librarios.

P. 141. vs. 5. profecto *τῶν* ante *τριήκοντα ἐτέων* tuto delebitur. Animadversione autem dignum id quod observat, *παλινδρομέειν* de abscessibus usurpatum significare *retrocedere*, non *reverti*.

Cap. 45., p. 142. vs. 5., vulgo *διὰ τῶν ῥινῶν*, R. vero *διὰ ῥινῶν* melius, ut opinor.

Cap. 47. *τὰ σημεῖα ἐκμανθάνοντα ταῦτα, πάντα θεᾶσθαί τε καὶ κρίνειν*

scribit R. p. 142. de coniectura, ubi vulgo *τὰ σημεῖα ἐκμανθάνοντα* (praestat *ἐκμαθόντα πάντα δύνασθαι κρίνειν*. Unus cod. Med. *ταῦτα πάντα*, alterque cod. *πάντα ταῦτά*. Si quis iam *ταῦτα πάντα* scribere malit, fieri poterit, sed quomodo in *δύνασθαι κρίνειν* aliquis vitium agnoscere sibi videatur, aut in eo latere putet quod R. dedit, non capio. Correctio est plane arbitraria, nec necessaria.

P. 143. vs. 1., *χρὴ δὲ καὶ τὰς φορὰς τῶν νοσημάτων τῶν αἰεὶ ἐπιδημεύντων ταχέως ἐνθυμέεσθαι τήν τε τῆς ὥρης κατάστασιν* vulgata est lectio, quae vitii suspicionem non habet. R. vero de suo scribit *ἐνθυμέεσθαι ἐκμανθάνειν τε τὴν τῆς ὥ. κ.* Quae mutatio plane arbitraria.

Omittit vs. 5. *καὶ μὴ λανθάνειν* post *σημείων*; in redundante tamen epilogi oratione non est otiosum; non est emblema, non glossema, nec constat cur reiiciatur.

Ibidem vs. 6. vulgo *ἐπεὶ . . . φαίνεται τὰ προγεγραμμένα ἀληθεύοντα σημεῖα· ἐξ ὧν* (*εὖ γοῦν* Gal., *εὖ οὖν* ms. unum) *χρὴ εἰδέναι ὅτι ἔν τε* (*γε* Littr., Reinh.) *τοῖσιν αὐτέοισι χωρίοισιν οὐδὲν δεινὸν* (*τὸ μὴ οὐ* intulit Littr.) *τὰ πολλαπλάσια αὐτῶν ἐπιτυγχάνειν.* In his unum quid mutavit R., quod placet, nimirum *τό* ante *μὴ οὐ* delevit. Malim nunc *ὅτι ἐν τοῖσι αὐτοῖσι* scribere quam *τε* in *γε* mutare. Non tamen credo illum iure suo eiicere *σημεῖα ἐξ ὧν χρὴ εἰδέναι*, licet *σημεῖα* emblema esse posse haud negem. Non dicam nullam vitii suspicionem obferre ista, sed emendandi ratio parum placet, *τὸ πιθανὸν οὐκ ἔχει.* Mihi nondum constat num *ἐξ ὧν*, an *εὖ οὖν* s. *εὖ γοῦν* legere oporteat; si *ἐξ ὧν* legam, fere *αὐτῶν* dein abesse velim, sin *εὖ οὖν* legam, pronomen illud non offendit. Vellem fere: *ἐπεὶ καὶ ἐν Λιβύῃ καὶ ἐν Δήλῳ καὶ ἐν Σκυθίῃ φαίνεται τὰ προγεγραμμένα ἀληθεύοντα· ἐξ ὧν χρὴ εἰδέναι ὅτι ἐν τοῖσι αὐτοῖσι χωρίοισι οὐδὲν δεινὸν μὴ οὐ τὰ πολλαπλάσια ἐπιτυγχάνειν*, *ἣν κ. τ. ἑ.*

Respondit epimetro huic Reinholdus epimetro, quod gratum mihi accidit, quodque non neglexi, sed animo attento persecutus sum. Alii ad Hippocratem accedentes postea videbunt quid vere quid falso uterque nostrum statuerimus.

Epid. VI. 5. 15., vol. I. p. 585., *ὕπνος ἑδραῖος, ὀρθῷ νυσταγμός* non intelligitur. Membrorum concinnitas postulat *ὕπνος ἑδραίῳ, ὀρθῷ νυσταγμός.* Quod quidem si probe teneas, sapis scilicet!

Glossa Erotiani *συνέβησε, συνεβίβασεν* ducta est ex Thessali oratione, p. 619. vs. 4. vol. III., *ξυνανέβησε δὲ ὁ Νεβρὸς οὗτος καὶ Καλυδώνιον ἄνδρα κ. τ. ἑ.*

Scripsi mense Octobri
CIↃIↃCCCLXIV.

AD ARETAEUM.

Aretaeus, quem ipse anno 1847 edidi, postea denuo recensitus in Anglia prodiit anno 1856 cura viri eruditissimi Francisci Adams. Cum Londini novus Aretaeus erat editus, Adamsius, quem hodie non amplius in vivis esse doleo, eius exemplar ad me misit, quod cum acceperam, avide arripui, de eoque aliquid scribere mecum constitueram. Totus autem illo tempore eram in Hippocrate, cuius editionem parare coeperam; quo factum est ut ad hunc usque diem quae annotaveram seponerem. Otio vero tandem mihi facto nolo non de illa editione Londinensi aliquid monere; quod tamen fieri nequit, quin simul de me loquar; sunt scilicet plura in quibus prorsus ab erudito Anglo dissentio; quod statim patebit, ubi quomodo de mea editione iudicaverit, audiveris. Partim maiores mihi tribuit laudes quam ipse mereri mihi videor; partim illa plane mihi vitio vertit, in quibus bonum quid me praestitisse existimabam. Ac de laudibus tributis sane non dicam; de reprehensione aliquid in medium proferam. Puto enim utile fore iis, qui Aretaeum intelligere cupiant.

In praefatione sua nonnulla animadvertit, quae partim minoris momenti videri possint, partim vero gravissima.

Atque illorum primum hoc est: „I was rather disappointed to find so many instances of very inferior Latinity both in the prolegomena and notes." Id quorsum spectet, non indicavit; ego vero probe mihi sum conscius bene Latine scribendi facultatem in me esse exiguam. Ipse Adamsius patrio sermone usus in eiusmodi reprehensionem sane incurrere non potuit.

Alterum hoc est: „and even in the Text the lapses as regards accentuation and typography are more numerous than in the Oxford edition." Equidem certo scio Wiggani editionem accurate typis descriptam esse. Mihi numquam contigit, ut aliquid eiusmodi a me scriptum typis mandaretur ipso loco, quo habitabam, — quod est aliquid. Sed si Adamsius suam editionem respexisset, fortasse de hac rè nihil dixisset.

Tertium hoc est: „I have also remarked in several instances, that the Latin translation has not been altered so as to suit the changes of the text introduced by the editor." Fieri potest ut uno alteroque loco id neglexerim, sed nondum vidi medici cuiuscumque Graeci interpretationem, in qua non tale quid hîc illîc appareat; quin profecto ne ipsius quidem Adamsii interpretatio Anglica ab eiusmodi maculis est libera.

Sed haec, uti dixi, leviora videantur; possis habere editionem, in qua his in rebus nihil omnino desideretur et quae tamen perexigui sit pretii.

Gravius vero hoc est, quod obiicere pergit: „But, as already hinted, my principal ground of objection to this otherwise valuable edition is the enormous amount of conjectural emendations, more especially the freedom with which he has, —" suo periculo „— ejected hundreds of words from the text on the unproved assumption, that they are interpolations, which have crept into it from the glossema." — Est haec obiectio eiusmodi, ut editio, in quam iuste talia animadvertas, repudianda sit. Itaque de his singulis dicam. Tacerem et lectoribus rem diiudicandam permitterem, si philologi tantum talia legerent; sed legunt potius medici, et ex his fortasse aliquando illi etiam, qui serio veterum studio operam navent, quin qui scriptorem denuo tractandum et edendum sibi sumant; quapropter haec respondeo.

Me quidem iudice iniquum est parvo exiguove numero emendationum de coniectura factarum editionem qualemcumque aestimare, nisi alia computes. Fac nondum editum scriptorem, vel scriptoris partem detegi; fac in ea diligenter perlecta, — licet id vix fieri posse videatur, — nullum apparere vitium; — nihil sane in editione emendabis et boni editoris munere rite functus et fortunatus fueris. Sin sumas in manuscripto inesse vitia longe plurima, — sin sumas subsidia manuscripta, quae conquirere liceat, nihil boni eiusmodi locis suppeditare, singula locis singulis eadem vitia repetere; — desidesne exspectabimus, donec aliquis adferat, quod numquam acquiretur? Immo ingenium qualecumque experiemur et coniecturis quid fieri possit, tentabimus; multis utemur, ubi multis opus est, paucis, ubi paucis; quod plane desperatum est sibi relinquemus. Utrum iam coniecturas illas recipias, an non, haud ita magni momenti est; — lectorum in gratiam recipere oportet; — ne Adamsius quidem id non fecit, — sed hoc curandum, ut semper constet, qualis codicis, vel codicum lectio sit. Weyersii discipulus aliquando mihi dixit, — loquebatur de libris Arabicis, — praeceptorem suum iuvenibus dicere solitum fuisse, „mutate quidquid sedulo re perpensa mutandum vobis visum fuerit, sed curate ut in ima pagina adnotetis scriptis traditam lectionem." Est hoc sanum de his rebus iudicium; — de numero coniecturarum magno, parvo loqui, ubi taces de vitiorum numero, de numero eorum, quae subsidiorum mss. ope tollendi spes nulla est, iniqui est iudicis.

Verum de centenis vocabulis illis e contextu eiectis item aliquid dicendum. Quod Adamsius affirmat me centena vocabula respuisse, ea in re profecto non utitur litote. Non magnum est Aretaei volumen: mirum ni dicat integra capita me delevisse. Ego certo scio me non delevisse quidquam, nisi sensu et iudicio adhibito, qua in re falli me potuisse nemo facilius credet quam ipse sentio. Sed non feci, nisi admonito lectore; et praeterea videndum est quare tam graviter me inculpet. Adamsius sibi persuasit Aretaeum scripsisse *τῇδε βδέλλας τὰ θηρία προσβάλλειν*, — eum dedisse *ἡ δι' ἐχιδνῶν καὶ σκίγκου τοῦ θηρίου*, — elegantem scriptorem reliquisse *ἄριστον καὶ τὸ διὰ τοῦ σκίγκου τοῦ θηρίου φάρμακον ποτόν* et *καὶ ἡ διὰ τῶν ἐχιδνῶν τῶν ἑρπετῶν*; — ego putavi et nunc etiam puto locis singulis *τὰ θηρία*, *τοῦ θηρίου*, *τοῦ θηρίου*, *τῶν ἑρπετῶν* esse glossemata; — equidem illa et eiusdem generis alia plurima e textu eieceram, — ille rursus intulit. Iam tu iudex esto L. B.!

Quid tandem, quod argumentis me firmare debuisse contendit eiusmodi glossas re ipsa

ab aliena manu esse profectas? Postulat demonstrationem in re quae maximam partem ad sensum refertur. Nisi credas absurdum esse Aretaeum medicum medicis scribentem hos docere debuisse et voluisse *βδέλλας*, vel *σκίγκους* esse *θηρία*, — docuisse illum *τὰς ἐχίδνας* esse *ἑρπετά*, — his deliciis frui tibi licebit. Demonstratio, si qua daretur, esse deberet testimonium, quod nemo proferet, *ἐπειδὴ μάρτυρας περὶ αὐτῶν οὐχ οἷόν τε παρασχέσθαι*!

Plura de late patentibus illis Adamsii incriminationibus dicere supersedeo. Verum, age, unum caput, idque primum statim quod in scriptore occurrit, perlustremus, ita ut de locis singulis, quibus aliquid notatu dignum insit, videamus.

Principio capitis legimus in Adamsii editione: . . . . . *ἀμβλύτητες, ἴλιγγοι, τενόντων βάρεα, φλεβῶν ἐν τῷ τραχήλῳ πληρώσιες καὶ διατάσιες, ναυτία τε πολλὴ μὲν ἐπὶ σιτίοις· οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ἐπ' ἀσιτίῃσι καὶ βληχρή.* — Primum noto in editione Ultraiectina legi *φλεβῶν τῶν ἐν τῷ τραχήλῳ πληρώσιες*, — est autem *τῶν* receptum e mss. tribus; quin Petitum id iam requisivisse adscriptum est. Quare editor Anglus articulum, qui sane otiosus non est, respuat, non apparet. — Tum *ναυτίη τε πολλὴ μὲν ἐπὶ σιτίοις* coniectura est Adamsii, libris *ναυτίη τὰ πολλὰ μὲν ἐπὶ σιτίοις* ferentibus. „The contrast, inquit, between *πολλή* in the one case and *βληχρή* in the other, is more suitable to the text." Ego non nego, si voluisset, ita bene Graece scribere potuisse Aretaeum; sed si *τὰ πολλά* in *τε πολλή* mutes, aliud quid eum dicentem facis quam fert textus, qui vitii suspicionem habet nullam. In vulgata non *semper*, sed *plerumque* nauseam ciborum esum excipere legimus; ex Adamsii lectione illa *ναυτία πολλή semper* eum consequi dicitur. Est autem in vulgata antithesis apta inter *ναυτίαν* et *ναυτίαν βληχρήν*. Itaque editor, qui alios, non me solum, carpit propter coniecturas in textum illatas, ipse inutilem coniecturam statim profert et in textum infert in editionis suae introitu. — Tertio tandem loco *καί* ante *βληχρή* in editione Ultraiectina de coniectura omissum est: „That the repetition, inquit Adamsius, of *καί* is legitimate in this clause of the sentence, will not be questioned by any one, who is familiar with the style of Galen. See for example de Locis affectis p. 296. ed. Basil. prope initium." — Primum dicam *καί* ante *βληχρή* otiosum esse: copula esse non potest, vis intensiva illi tribui nequit, plane nihil significare potest, quod sanum sensum referat. Apud Galenum si simili modo voculam positam reperias, perinde reiicias. Respicit autem vir eruditus haec Galeni verba: *δεδειγμένου δ' ἡμῖν ἐνεργεῖν αὐτὰ διὰ τὴν οἰκείαν καρδίας εὐκρασίαν, ἀναγκαῖόν ἐστι ἀπολλυμένης ταύτης συναπόλλυσθαι τὰς ἐνεργείας καὶ κατὰ τοῦτο καὶ τὰς ἐγκεφάλου τε καὶ ἥπατος, οὐ μὴν ταῖς ἐκείνων γε τὴν τῆς καρδίας.* Ibi ter sane *καί*, sed locis singulis certo sensu. Paulo post Galenus: *καὶ μέντοι καὶ φαίνεται πολλάκις κ. τ. ἑ.*, ubi neutrum *καί* est otiosum!

Sequuntur paulo post haec in Adamsii Aretaeo: *ἢν δὲ πλησίον ἤδη ᾖ τοῦ παροξυσμοῦ, κύκλῳ μαρμαρυγαὶ πρὸ τῆς ὄψιος.* Codd. ferunt *ἢν δὲ πλησίον εἴδεος ᾖ τοῦ παροξυσμοῦ.* Voluerunt alii *ἢν δὲ πλησίον δέος ᾖ τοῦ π.*; equidem in *εἴδεος* latere dixeram *ἔῃ δέος* et *ᾖ* abundare. Wigganus *εἴη δέος* coniecit, quod quum *ἢν* antecedat, ferri nequit. „None, inquit Adamsius, of these editors however, refers to any authority for the expression, which appears to me quaint and unnatural. I prefer *ἤδη* on the authority of many parellel passages, as for example *πλησίον δὲ ἤδη τοῦ φρενίζειν ὄντες* Galen. de Locis affectis III. *ἐνστάν*

τος δὲ ἤδη τοῦ συμπτώματος P. Aeg. III. 5., cett." — Nunc quaero quo iure aliquis, qui coniecturas inferre sibi religioni ducit, εἴδεος ex ἤδη natum esse credat? Palaeographice ἔῃ δέος vix coniectura dici potest; est potius certa corrupti vocabuli restitutio. Δέος passim apud scriptorem occurrit: nunc cito verba e capite de elephantiasi: δέος καὶ ἀμφὶ μεταδόσιος τοῦ κακοῦ. Quod ille demonstrat ἤδη πλησίον cum genitivo legi apud scriptores Graecos, plane supervacaneum est; nemo dubitabit. Quare non concoquat ἢν δὲ πλησίον ἔῃ δέος τοῦ παροξυσμοῦ, minime intelligo; metus prope abesse, longe abesse potest; certo constat auctorem illa formula usum esse; nihil inest, quod iure reprehendas. Sed non vidit in sua lectione illud ἢν δὲ πλησίον ἤδη ᾖ τοῦ παροξυσμοῦ singulari numero ad aegrotantem referri, quum in sequentibus eadem periodo ὀργίλοι, πικρόχολοι, κατέπεσον plurali numero de aegrotantibus ponuntur. — Itaque frustra emendat idque vix apte.

Brevi post Adamsius dedit ὥσπερ γαγάτου λίθου, ubi Parr. duo melius ὥσπερ τοῦ γ. λ., sicuti in Ultraiectina legitur.

Vulgatum textum servavit editor in verbis δάκτυλοι γοῦν μεγάλοι χειρῶν ἢ ποδῶν ξυνέλκονται καὶ πόνος καὶ νάρκη καὶ τρόμος ἕπεται καὶ ἐς κεφαλὴν τουτέων ἡ ὁρμὴ ἦκεν, ἢν ἕρπον τὸ κακὸν εἰς τὴν κεφαλὴν ἵκηται, πάταγος τουτέοισι γίγνεται ὡς ἀπὸ πληγῆς ἢ ξύλου ἢ λίθου. Quodsi iam aliud non agens haec legas, vides vocabula notata illo loco inepte inferri unoque tenore legendum esse καὶ ἢν ἕρπον τὸ κακὸν ἐς τὴν κεφαλὴν ἵκηται, πάταγος τούτοισι γίγνεται κ. τ. ἑ. Verum si nesciremus unde aberraverit id, quod iam exemi, fortasse dubitaret aliquis, licet tamen certo constet illa isto loco a scriptore dari minime potuisse. At de sede eorum manifesto constat: paulo ante legis μετεξετέροισι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν πορρωτέρω τῆς κεφαλῆς νεύρων, ὁκόσα ξυμπαθέα τῇ ἀρχῇ γίγνεται, — quod necessario expleri debet, et vero aptissime expleveris, si addas quae illo loco abundare ostendi; habebis: μετεξετέροισι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν πορρωτέρω τῆς κεφαλῆς νεύρων, ὁκόσα ξυμπαθέα τῇ ἀρχῇ γίγνεται, ἐς κεφαλὴν τούτων ἡ ὁρμὴ ἦκε. Atque ita editum est in Ultraiectina editione et res indicata est in adnotatione; verum eruditus Anglus audire noluit.

Legimus deinde eodem capite apud Adamsium ἥδε μέντοι ἀπάτη γίγνεται κ. τ. λ., quale quid si mss. praeberent et nemo de re monuisset, statim mutaveris in ἥδε μέντοι ἡ ἀπάτη γίγνεται, nam alterum illud Graecum non est. Quid autem factum est? Codices et edd. ἥδε μὲν τοίη ἀπάτη, pro quo recte Reiskius scripsit ἥδε μέντοι ἡ ἀπάτη, quam Reiskii emendationem adscripsi in adnotatione et recepi in textum in editione Ultraiectina. Verum, inquis, Adamsius de re non monuit, tacitus male Graece scribentem facit Aretaeum, est omissio fortuita, calami lapsus. Ipse credebam, donec pervenirem ad sequens caput, ubi edidit καὶ θανάτου ἥδε φύσις, ubi in Ultraiectina καὶ θανάτου ἡ φύσις ἥδε: nempe libri ἡ φύσις, sed sequens periodus incipit voculis ἢν δέ, unde facile intelligis ἥδε ante ἢν δέ periisse. Ille vero consulto male Graece scripsit, quod probabili coniectura erat restitutum.

Verum ecce! non pergam facere, quod me velle dixi; — non percurram totum caput reliquum: unum locum ex eo desumam et duos ex aliis operis Aretaei partibus; tum ad alia pergam.

Adamsius intactum reliquit hocce: ὀφρύες ἄλλοτε μὲν ἐς τὸ μεσόφρυον ἀνειμέναι, ὅκως τοῖς χαλεπαίνουσι, ἄλλοτε δὲ ἐς τοὺς κροτάφους ἀπηγμέναι κ. τ. ἑ. Adnotat haec:

„Dr. Ermerins on pure conjecture substitutes *ξυνηγμέναι*, as I think unnecessarily. '*Ανειμέναι* may be interpreted literaly „inclining, i. e. drawn upwards." See Foës. Oecon. Hipp. under *ἀνιοῦται*. Would not *ἀνιέμεναι* be a suitable reading? I have translated the passage accordingly." — Nempe in Anglica interpretatione habet: „The eyebrows sometimes relaxed towards the mesal space, as in those, who are frowning, cett." — Imo vero si hominem iratum usquam vidit Adamsius, videre debuit iratum *ξυνάγειν τὰς ὀφρῦς*, non *ἀνιέναι*, — non *ἀνάγειν*, — non *ἀνιέναι ἐς τὸ μεσόφρυον*, quod fieri nequit, sed *ξυνάγειν ἐς τὸ μεσόφρυον*. — Supra exempla requirit loco, ubi de palaeographica vitii origine in dictione, quae facile intelligitur et restituitur, certo constat. Hoc loco ne vi quidem exemplorum in adnotatione adlatorum movetur!

Atque de primo illo capite nihil amplius dicam; excito duos locos ex aliis, unde editorem cognoscere licet.

Capite de curatione phreniticorum (p. 134. eius editionis) legimus: *ἢν γὰρ πρὸς τὴν αὐγὴν ἀγριαίνωσι καὶ ὁρέωσι τὰ μὴ ὄντα καὶ τὰ μὴ ὑπεόντα φαντάζωνται, ἢ ἀνθ' ἑτέρων ἕτερα γιγνώσκωσι, ἢ ξένα ἰνδάλματα προβάλλωνται καὶ τὸ ξύνολον τὴν αὐγὴν ἢ τὰ ἐν αὐγῇ δεδίττωνται, ζόφον αἱρέεσθαι χρή.* Adnotat autem: „Ermerins following in the wake of Wiggan suppresses first the clause *καὶ ὁρέωσι τὰ μὴ ὄντα*, and second, *ἢ ἀνθ' ἑτέρων ἕτερα γιγνώσκωσι*, as being mere glossae on the clauses connected with these. I must say decidedly, that I cannot approve of such editorial practices. If the works of the ancient authorities are to be thus modified agreeably to the tastes and caprices of modern editors, we shall by-and-bye be at a loss to know what is ancient and what modern in works reputed to be of olden date. And moreover, although the clauses in question may not be indispensable to the meaning, I cannot but think that they give effect to the other clauses in this passage." — Adfero haec, ut certo constet Adamsium non mihi male velle, sed methodo, eumque Wigganum non facilius ferre quam me. Tu, LB., iam Wiggani notulam ad locum Aretaei lege et quo modo res se habeat ultro patebit.

Longe alius generis hoc est. Sub finem capitis *περὶ κοιλιακῆς διαθέσιος*, p. 108. in Adamsii editione legis: *γέρουσι ξύνηθες τὸ κακὸν καὶ γυναιξὶ μᾶλλον ἢ ἀνδράσι· παιδίοισι δὲ διάρροια μὲν ξυνεχὴς ἐφημέρῳ ἀκρασίῃ τροφῆς· ἀλλ' οὐ κοιλίης κύτεϊ ἡ νοῦσος.* — Adscribit: „*κύτεϊ* in this clause is not a satisfactory reading and yet I would hesitate to adopt *πάθεϊ* with Wiggan, or *κοιλίῃ ἐνσκήπτει* with Ermerins. It is worthy of remark that kythe is a Scottish term for Stomach. It occurs in Burns poëms." — Non latet sane *πάθεϊ* in *κύτεϊ*; — sed quam vellem mea esset emendatio, quam in textum recepi! Egregium illud inventum *ἀλλ' οὐ τῇ κοιλίῃ ἐνσκήπτει ἡ νοῦσος* debetur nostrati Koenio, cui sane potius obtemperare debuerat Adamsius in re certa, quam dubitare propter Scoticum illud kyte!

Summatim ut dicam, praeiudicata opinione circa scriptorum subsidiorum auctoritatem retineri se passus est Adamsius, ubi pergere debuerat, impediri se, ubi libero mentis et ingenii motu erat utendum. Certo sibi persuaserat id, quod Wigganus, Petitus, alii eandem atque illi viam ingressi fecerant aut facere studuerant, ad confusionem et tenebras ducere et tamen partim idem fecit ipse. Qua ratione accidit, ut editionem pararet, quae si summam respicias non meliorem, sed deteriorem refert textum, quam qui datus ante fuerat. Nec tamen verum

inveniendi facultas plane illi defuit. Ad hanc igitur partem me converto: sedulo colligam quod sine dubio melius est quam quod alii attulerunt; pauca dubia et falsa attingam dubitationisque rationes annotabo, ne sive errore eius, sive veri specie alii abripiantur. De illis, quae tacitus praetermitto, sic statuito, me illorum nihil non perpendisse, sed consulto ea praeterire, quia manifesto falsa visa sunt et taedium parit alium redarguere et iterum redarguere.

Paginas iam cito ex editione Ultraiectina, ut ad eam referam quidquid fructuum ex Adamsii labore colligere liceat et ad textum expoliendum adhibere.

Pag. 38. vs. 1. legimus: *βουβῶνες μὲν οἱ λοιμώδεες ἥπατος, ἐξ ἄλλου δὲ γίγνονται οὐδενός.* Wigganus pro *ἥπατος* legendum existimavit *ἥβης*, adversus quem disputavi in adnotatione. Adamsius se fere *ἥβης* praeferre dicit, neque ego amplius adversor; Wigganus rem acu tetigit, quae contra ipse protuli evertere non possunt quae vir egregius in notula sua attulit. Ipsum nomen *βουβῶνες* docet. Quum contrariam sententiam defenderem, recentiorum potius notiones quam veterum mihi obversabantur.

Pag. 49. vs. 1. de renibus haec habentur: *ἐς δὲ ὄλεθρον εὐήθεες*, quod omnes interpretes intelligunt, quasi renes facile perniciem adferre dicerentur. Vere monet Adamsius Aretaeum significare renes quod attinet ad vitae periculum esse insontes. Primum rei fidem non habebam propter ea, quae de vesica et renibus auctor scripsit p. 228. vs. 1—5. et p. 265. capite 3. Sed si conferas dictiones similes, p. 63. vs. 7. *ἐς ὄλεθρον ἀσινές*, — p. 88. vs. 8. *ὀξύτερα ἐς ἐμπύησιν*, — p. 34. vs. 8. *καιριώτερον ἐς ζώην*, dubitare non amplius licet. Patiuntur diu gravissimas affectiones renes interdum, nec nisi longo temporis tractu in mortis periculum adducunt; eò spectat Aretaei formula. — Verum sicuti in erronea illa eius interpretatione necessario in sequente *ἐπίκαιρον δὲ αὐτῶν τὸ ἔργον* particula *δέ* in *γάρ* mutanda erat, quod re ipsa feci, ita nunc ea non est tangenda. Legemus iam: *Νεφροὶ τὴν μὲν τοῦ σώματος ἰδέην οὐ κάρτα ἐπίκαιροι ἐς κίνδυνον, ἥν καί τι πάθωσι ὀξέως· ἀδενώδεες γὰρ τὴν φύσιν· ἐς δὲ ὄλεθρον εὐήθεες· ἐπίκαιρον δὲ αὐτῶν τὸ ἔργον, ἥ τε διάκρισις τῶν οὔρων ἀπὸ τοῦ αἵματος καὶ ἡ διάκρισις.*

Pag. 49. vs. 4. libri: *εὖτε ξυμπαθείης μὲν τῆς διὰ τὴν ἰδέην τοῦ σώματος, κακὸν γίγνεται οὐδὲν, ἡ δὲ ἐπίσχεσις τῶν οὔρων πάντα τὰ δεινὰ πρήσσει.* — In quibus de suo, nî fallor, Adamsius *εὖτε ἐκ ξυμπαθείης μὲν κ. τ. ἑ.*, rectissime praepositionem *ἐκ* supplens.

Pag. 50. vs. 5. legitur *ἢ οἷον ἄνεμος ἱστίοισι ἐγκυβερνῇ, ἢ αὐλῶν καὶ συρίγγων ἐνοπὴ κ. τ. ἑ.* Est autem illa vulgata lectio in editionibus; codices praebent: *ἐνεργεῖ νηῒ ἢ αὐλῶν*, et *ἐν κυβερνίῃ αὐλῶν*, et *ἐνβερνίῃ αὐλῶν.* Certum est *ἐγκυβερνέῃ* et quodcumque eiusmodi editur de coniectura nescio cuius, fortasse Goupyli, esse profectum. Sed apposite Adamsius comparat Il. xv. 627.

. . . . *ἀνέμοιο δὲ δεινὸς ἀήτης*
ἱστίῳ ἐμβρέμεται . . . .

In codicum scriptura habemus reliquias verbi *ἐμβρέμεται* et alterius *ἐγκύρει*, quod in illa latere putavit Trillerus. Nos iam confidenter recipiemus apud Aretaeum, quem vere Homericum appellaveris: *ἢ οἷον ἄνεμος ἱστίοισι ἐμβρέμεται, ἢ αὐλῶν καὶ συρίγγων ἐνοπὴ κ. τ. ἑ.* Adamsius nunc locum difficilem, quem paene desperatum dixeris, perfeliciter illustravit.

Pag. 65. vs. 12. de morbo sacro haec dicuntur: . . . *ἀλλὰ* . . . . *μετεξετέρους αἰ-*

σχροὺς ἀποδείξασα ἀπόλλυσι τοὺς παῖδας Φθόρῳ τοῦ κάλλεος. Ubi Φθόρῳ est coniectura Petiti, quam hic ipse postea repudiavit et quam Adamsius item reiicit, codicum vero lectionem Φθόνῳ retinet. Si iterum auctorem ederem, Φθόνῳ τοῦ κάλλεος non tangerem, sed poëticam dictionem scriptori poëtico permitterem.

Pag. 82. vs. ult. αἱ κοιλίαι ῥυσαὶ καὶ πλατέαι editum est in Ultraiectina. Codices praebent πλατέες, quod servandum et Ionismum referre existimat Adamsius; cum qua re cohaerere videtur, quod alio loco, de quo postea dicam, edidit αἱ κατοικίδιοι γαλέαι βρωθέντες. Nos eiusmodi Ionismis scilicet non utemur; sed vere observat ille κοιλίαι h. l. dici de partibus extremis rotundatis digitorum ex adverso unguium, non esse *ventres*.

Pag. 96. vs. 2. editum est: γαστὴρ ξηρή· κορυφὴ δὲ τῶν κακῶν ὕδρωψ. Codices ferunt: γαστὴρ ξηρὴ, διαχωρήσιες πυκιναί· κορυφὴ γὰρ τῶν κακῶν ὕδρωψ, quam lectionem retinuit Adamsius. Sed nunc etiam γαστὴρ ξηρή una cum διαχωρήσιες πυκιναί constare non posse mihi videtur. Fortasse ἢ, quod Wigganus Latine expressit, inserendum est, ita ut legas γαστὴρ ξηρὴ, ἢ διαχωρήσιες πυκιναί. Nec tamen ideo γάρ servari posse opinor; particulae causali locus non est, adeo ut κορυφὴ δὲ τῶν κακῶν ὕδρωψ legere pergam.

Pag. 110. vs. 7. habes: κακὴ μὲν ἡ ἑκάστου ξύστασις, οὐ κακίων δὲ πολλόν τι ἡ τῶνδε ἐπιμιξίη. Est autem haec vulgata lectio, e qua cum Petito et cum Wiggano in Latinis οὐ expungere debuisse me scribit Adamsius. Non amplius adversor, quod in adnotatione feceram.

Pag. 112. vs. antepenult. post ἑτοῖμοι reieci ἀπόθερμοι, quam vocem Aretaeo aliis locis etiam usitatam abundare credebam. Sed recte dictum fuit a scriptore: γέροντες μὲν πάντα παθέειν ἑτοῖμοι, ἀπόθερμοι· ψυχρὸν γὰρ τὸ γῆρας. Atque ita scripsit Adamsius.

Pag. 114. vs. 1. speciem veri refert Adamsii coniectura, qua praepositionem διά illatam cupit verbis ἡ τῶν ἐντέρων ῥαγή, adeo ut ἡ διὰ τῶν ἐντέρων ῥαγή proponat. Non credo tamen aliud quid quam quod libri ferunt, ab auctore datum fuisse, propter id, quod statim sequitur, οὐ γὰρ ἀσινὲς, οὐδ' ἀνώλεθρον, τρωθὲν ἔντερον. — Scilicet ἡ διὰ τῶν ἐντέρων ῥαγή potius transitum quemdam violentum per cavum intestinorum significabit, ἡ τῶν ἐντέρων ῥαγή rupturam tunicarum intestinorum, quam re vera spectavit.

Ad locum pag. 121. vs. penult. vere monet Adamsius in mea lectione Φαρμάκων praebere me debuisse et legere: Οὔτε γὰρ ὅδε θρύπτεται πόσι Φαρμάκων, οὔτε ἀσινέως τέμνεται. Conferre licet quae leguntur p. 227. vs. 11. Θρύπτειν δὲ τοὺς λίθους τοῖσι πινομένοισι Φαρμάκοισι. Ceterum neque textus, quem ille dedit, constare potest, neque probari quod ipse coniicit.

Pag. 145. vs. 15. Τῆς κεφαλῆς ἤλγεε τὰς ῥαφάς vulgata est scriptura, quam ita mutat Adamsius, ut pro τάς legat τις. Utrumque tamen et τάς et τις dandum, et scribendum τῆς κεφαλῆς ἤλγεέ τις τὰς ῥαφάς.

Pag. 153. vs. 2. reperis: Ἢν δὲ πολλὸν αἴρηται ἀπὸ τῶν ἔνδοθεν ἡ πάθη κ. τ. ἑ. Eruditus Anglus nescio unde ἢν δὲ πολλὸν αἴρηταί τι ἀπὸ τῶν ἔνδοθεν ἡ πάθη. Lubens amplector illud τι; possis fortasse praeferre ἢν δὲ πολλόν τι αἴρηται κ. τ. ἑ. Nolim tamen affirmare non aliquantulum cum auctoris sermonis colore congruere quod ille dedit.

Pag. 191. vs. 7. legitur ἢν τὸ σῶμα ἐπιψυχθὲν τὴν ψυχὴν ἐκλείπῃ. Tuto sane

Adamsius recipere potuisset verissimam suam emendationem: *ἢν τὸ σῶμα ἐπιψυχθὲν ἡ ψυχὴ ἐκλείπῃ.*

Pag. 207. vs. 9. nuperrimus editor rectissime mutat vocabulorum ordinem legens: *καὶ γῆ ἀρίστη Σαμίη καὶ ἀστὴρ κάρτα λευκὸς καὶ Ἐρετριὰς καὶ Σινῶπις.* Nempe *καὶ Ἐρετριάς* in libris ante *καὶ ἀστὴρ κάρτα λευκός* inferebatur. Dioscoridis, aliorum de his terrae speciebus loci, quos attulit, prorsus firmant perturbationis restitutionem.

Pag. eâdem vs. 14. habemus: *Ἢν μὲν ὦν ξυνεπείγῃ ἡ Φορὴ, ἅπαξ τῆς ἡμέρης, πρὸ τῆς προσάρσιος, δοτέον· ἢν δὲ μὴ, καὶ δὶς καὶ τρίτον ἐς τὴν ἑσπέρην.* Adamsius iure aliquid desiderat; itaque *μή* transtulit ad loci initium et scribit *ἢν μὲν ὦν μὴ ξυνεπείγῃ, ... ἢν δέ, καὶ δὶς κ. τ. ἑ.* Bonum factum quod *ἢν μὲν οὖν μὴ ξυνεπείγῃ* scripsit, sed nolim ideo *μή* post *ἢν δέ* delere; recte se habebit *ἢν μὲν ὦν μὴ ξυνεπείγῃ ἡ Φορὴ, ἅπαξ τῆς ἡμέρης πρὸ τῆς προσάρσιος δοτέον· ἢν δὲ μὴ, καὶ δὶς, καὶ τρίτον ἐς ἑσπέρην.* Nimirum alterum *μή* vim prioris tollit, est quasi dicas *ἢν δὲ μὴ μὴ ἐπείγῃ*, i. e. *ἢν δὲ ἐπείγῃ*, quod ille non perspexisse videtur.

Pag. 210. vs. 1. librorum lectio est: *Χρὴ δὲ σαρκοῦν ἤδη τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰς ὠτειλὰς ἐς τὸ πιηρὸν ἄγειν αἰώρης ἢ τρίψεσι κ. τ. ἑ.* Quum haec vitio laborare constaret, ad sensum, quem alii iam expresserant, *καὶ τὰς ὠτειλὰς ἐς τὸ στερεὸν ἄγειν* edideram. Adamsius longe aliud quid proponit, *τὰς ὠτειλάς* emblema esse opinatur et legere suadet: *Χρὴ δὲ σαρκοῦν ἤδη τὸν ἄνθρωπον καὶ ἐς τὸ πιηρὸν ἄγειν αἰώρῃσι, ἢ τρίψισι κ. τ. ἑ.* Ego quin verum viderit, nullus dubito.

Eâdem pag. vs. 11. codicum scriptura est: *τά τε παρεόντα ἐπεσσυμένως σύνεργα ἔν σεο*, aliorum *ἐνέσω* et *ἔνθεο*. Equidem edideram *σύνεργα ἂν εἴη σοι.* Adamsius propius accessit ad codicum scripturam legens *συνεργοῖεν σοι*, unde textum scriptis traditum natum esse facile mihi persuadet. Sed in illa lectione *ἄν* abesse non poterit et legendum erit *τά τε παρεόντα ἐπεσσυμένως συνεργοῖεν ἂν σοι.*

Pag. 212. vs. 11. librorum lectio fert: *κλυσμοῖσι δὲ ἐπὶ σκυβάλοισι παλαιοῖσι μοῦνον χρέος.* Ego *κλυσμῶν — μοῦνον χρέος* edidi; editor nuperrimus propius accessit ad mss. lectionem edens *κλυσμοῖσι δὲ . . . . μοῦνον χρέο.*

Pag. 215. vs. 2. mss. habent: *ὄμφακος χυλὸν εἰς Φύρησιν ξυντεθὲν, ὀμφάκιον ἀκμαῖον.* Videram *χυλὸς — ξυντεθείς* esse legendum et alterutrum tantum servari posse, quare solum *ὀμφάκιον ἀκμαῖον* retinui putans *ὄμφακος χυλὸς ἐς Φύρησιν ξυντεθείς* esse alterius explicationem. Editor nuperrimus id retinuit, quod ego glossam esse arbitrabar. Puto nunc illum fortasse recte fecisse: nempe eiusmodi *περιφράσεις* nominum remediorum non sunt plane alienae a scriptoris oratione.

Pag. 222. vs. 5. falsus est Adamsius et locum sanum non intelligens frustra emendare studet. Legitur: *ἢν μὲν ἑτέρωθί πῃ* (i. e. alia in parte quam in iecinore) *Φλεγμασίη συστῇ, οὐ κάρτα γίγνεται ὀξέη· νέη γὰρ ἡ τοῦ αἵματος ἐπιρροή. Ἐπὶ δὲ τῷ ἥπατι, οὐ χρέος ἑτέρωθεν ἥκειν . . . .* Rectissime! ad alias partes continenter novus ac recens sanguis advehitur, in hepar vero, quippe ipsum sanguinis fontem, recens ut advehatur non est opus, sponte semper illi inest sanguis, qui ex ipso originem ducit. Codices pro *νέη* habent *νέει*, quod Bernardus in *νέη* mutavit, quemadmodum editum est. Adamsius pro *νέει* edidit *ζέει*

de suo, quo facto locum sanum, — nam pro *νέει* scribendum esse *νέῃ* vel puer viderit, — plane corrumpit.

Pag. 226. vs. 10. leguntur haec: *Ἢν ἐνστάσιες λίθων ἔωσι, ἔν τε φλεγμασίῃ, τάμνειν φλέβα κ. τ. ἑ.* Editor nuperrimus non male, ut opinor: *ἤν τε φλεγμασίῃ.* Quod tamen si scribas, malim: *Ἤν τε ἐνστάσιες λίθων ἔωσι, ἤν τε φλεγμασίῃ, τάμνειν φλέβα κ. τ. ἑ.*

Pag. 229. vs. 4. *Θηραιὸς* in editionibus accentu peccare vere monet et *Θηραῖος* esse scribendum.

Pag. 230. vs. 9. occurrit hocce: *καὶ γὰρ προπετεστέρη (ἡ ὑστέρη) τῷ βάθεϊ καὶ τῷ ὄγκῳ τοῦ αὐχένος γίγνεται,* quae mss. est lectio. Adamsius pro *τῷ βάθεϊ* legere mavult *τῷ βάρεϊ,* quod quin laudabilem sensum referat, nemo dubitabit. At mihi minime constat quidquam esse mutandum: *τὸ βάθος τοῦ αὐχένος τῆς ὑστέρης* recte ponitur propter causas, quas dixi in adn.

Pag. 234. vs. 15. libri scripti ferunt: *χρέος μὲν γλευκίνου, ἢ σικυωνίου ἀντὶ ῥοδίνου εἰρίοισι δὲ καθαροῖσι καὶ ἐπιπλάσμασι ἀλεαίνουσι· ἐμάλαξε γάρ κοτε τῶν νεύρων τὰς πρήσιας ἡ τοιήδε θεραπείη.* In his *χρέος μὲν ὦν* edidi, de meo *ὦν* inferens, quod nunc etiam factum velim; tum *εἰρίων δὲ καθαρῶν* cett. genitivo scripsi, ut oratio constare posset. Hac in re aliam viam ingressus est Adamsius et *σὺν εἰρίοισι δὲ κ. τ. ἑ.* scripsit, de suo *σύν* inferens, quo facto propius ad scriptis tradita accessit.

Pag. 241. vs. 1. mss. ferunt *μετὰ δὲ τὸ ἄκος κεφαλαίῃ κ. τ. ἑ.* De meo dederam *μέτα δὲ τοῦ ἄκεος κ. τ. ἑ.* Praestat nuperrimi editoris ratio legentis: *μέγα δὲ τὸ ἄκος κεφαλαίῃ κ. τ. ἑ.*

Pag. 243. vs. 2. *καίειν πυρίῃσι καυτήρων* tentatur ab Adamsio, qui *πυρῆνι* proponit. Cum eo consentio, modo mihi concedatur plurali numero *πυρῆσι* legere; nam pluralem requirit sensus loci et inde mss. lectio nata est.

Pag. 244. vs. 17. codd. ferunt *σύκων δὲ ὀπώρη καὶ σταφυλὴ προσηνὲς καὶ ὅ τι ἂν ἐπὶ τῆς ὥρης ἄριστον,* ubi de coniectura scripsi *ὀπώρης δὲ σῦκα κ. τ. ἑ.* Editor nuperrimus leniorem medicinam facere sibi videtur scribens *σῦκον δὲ ὀπώρῃ κ. τ. ἑ.*; itaque *ὀπώρῃ* de anni tempore dici existimat. Dissentio: *ὀπώρη* hoc loco occurrit inter classes ciborum et potulentorum, quas plures eo loco enumerat Aretaeus; quapropter nunc etiam rationem, quam inii, tenendam esse opinor.

Pag. 251. vs. 20. *γαλεοί* ferri non posse vere monet Adamsius, sed edit *καὶ αἱ κατοικίδιοι γαλέαι βρωθέντες.* Codicum lectio debito modo emendata praebebit: *καὶ αἱ ἐνοικίδιοι γαλέαι βρωθεῖσαι.*

Pag. 260. vs. 1. reperis *ἣν καὶ ὡς πτισάνη σμηγματώδης πτισθῇ.* Recte vocabulorum consecutionem hanc protulit Adamsius: *καὶ σμηγματώδης, ἣν ὡς πτισάνη πτισθῇ.*

Pag. 261. vs. 7. in verbis *μεμνῆσθαι δὲ καὶ τοῦ ἥπατος χρεὼν, ἔνθα τῶν ἑλκέων ἐστὶ ἡ ῥίζα,* Adamsius proponit *τῶν φλεβῶν* pro *τῶν ἑλκέων.* Atque utitur sane alio loco Aretaeus notissimo ex pseudo-Hipp. dicto *ῥίζωσις φλεβῶν ἧπαρ,* et est potius iecur in morbo, de quo sermo est, *τῶν ἑλκῶν ἡ ἕδρη* quam *ἡ ῥίζα.* Itaque puto erudito Anglo esse obsequendum.

Ecce! protuli omnia, e quibus me iudice re vera proficimus ad scriptoris intelligentiam ex Aretaei editione nova. Pauca attuli, in quibus dissentiebam, quia operae pretium me

facturum credebam, si de talibus, quibus abripi imprudens lector posset, licet minus probanda sint, monerem. Est ceterum infinitus numerus locorum, ubi textum accepimus, qualem intelligere nemo possit. Exemplo defungar unico: initium capitis *περὶ καχεξίης* ad hunc modum typis describendum curavit: *Ξυμπάντων ὁμοῦ παθέων καχεξίη τροπή· ἅπασαι γὰρ αἱ νοῦσοι τῇσδε ἀποτόκοι* (sic). *ἀτὰρ καὶ ἥδε μούνη ἄνευθεν τῶν ἄλλων, Φαρμάκων ἐπίδοσιν ἔχουσα πολλὴν καὶ ἰλυώδεα κατὰ πρώτιστα γίγνεται πάθος κ. τ. ἑ.* Cum *ἀποτόκοι* accentu mutato scribit, ubi *ἀπότοκοι*, uti pseudo-Hipp., Aretaeus aliis locis et hoc ipso capite et mss. et editiones habent, et interpunctionem paululum immutat, se haec expedivisse opinatur. Ut de reliquis taceam, hoc unum quaero: quid est *καχεξίη Φαρμάκων ἐπίδοσιν ἔχουσα πολλήν*? Est hoc, quidquid de loco in adnotatione dicat editor, eiusmodi ut nemo intelligat, neque ipse Adamsius intelligere potuerit.

Sed de eiusmodi rebus dicendi finem facio et ad alia propero. Primum autem hoc est; e censura editionis Ultra-iectinae, quam scripsit Rosenbaum in diario medico Schmidt's Jahrbücher, Jahrgang 1849. Band 63. p. 266. adferam aliquid, de quo vere monuit censurae auctor. Nimirum pag. III. Prolegomenorum, loco, ubi agitur de deperditis Aretaei scriptis, constitit hunc composuisse opus *περὶ Φυλακτικῶν*, quod existimavi *de causis conservatricibus* conscriptum fuisse. Ostendit autem Rosenbaumius subintelligendum esse *Φαρμάκων* illoque opere Cappadocem nostrum exposuisse de remediis *Φυλακτικοῖς*. Error natus erat inde, quod non satis intellexeram unum ex Alexandri Aphrodisiensis locis, quos in prolegomenis excitavi.

Alterum denique, de quo dicere pergo, hoc est: quum olim, tum nuper denuo Adamsii editionem cum Ultraiectina conferens, mihi annotavi emendationes locorum Aretaei, quarum quas describere utile fore opinor, hoc loco tandem cum erudito lectore communicabo. Spero fore ut inde etiam locis nonnullis lux accedat, ita ut intellectu faciliores reddantur. Paginas notare pergo ex editione Ultraiectina.

Pag. 37. vs. 1. calami lapsu datum est *ἀλλὰ καὶ κ. τ. ἑ.*, quod praecedente *ἄλλα* aurem misere offendit; libri ferunt *ἀτὰρ καὶ κ. τ. ἑ.*, quod repone.

Pag. 50. vs. 4., capite de acutis renum morbis scriptum legimus: *ἀλλ' οὔ τινες αἱμορραγίῃ θνήσκουσι, ἀλλ' ἢ Φλεγμονῇ, τῇ ξὺν τῇ αἱμορραγίῃ γιγνομένῃ, ἣν ἐπισχεθῇ τὸ αἷμα.* Ego in codd. non reperi quod Adamsius edidit: *ἀλλὰ τῇ Φλεγμονῇ τῇ ξὺν τῇ αἱμ. γ.*; quin etiamsi codex aliquis praebeat, lectio deterior videtur altera. In vulgata praecedente *οὐ* recte se habet *ἀλλ' ἤ*, quod Latine non expresserunt, nam *nisi* significat. Aretaeus dixit: „Nemo tamen sanguinis profusione moritur, nisi quatenus inflammatione, quae una oritur cum sanguinis fluxu, ubi hic sistitur."

Pag. 68. vs. ult. corruptissimus in libris locus hic est: *ὁκόσα γὰρ ὑπερεκτρέπονται οὕτω οἱ κακοῦ, τόδε ἐνύπνιον ὁρέουσι ὥρμησε*, quem ad hunc modum descripsi: *ὁκόσα γὰρ ὕπαρ ἐκτρέπονται ὁποίου ὧν κακοῦ, τάδε ἐνύπνιον ὁρέουσι ὥρμησε.* Hanc emendationem recepit nuperrimus editor, licet audacem eam esse affirmet, nec plane eam sibi placere. Non credo quemquam de *ὕπαρ ἐκτρέπονται* esse dubitaturum, sed de *ὁποίου ὧν κακοῦ* et ipse olim dubitabam et iure tu dubitaveris. Illud *οὕτω οἱ κακοῦ* non vitiosum esse, sed lacuna laborare videtur et natum esse ex *οὕτω* (melius *μήπω*) *οἱ γενομένου κακοῦ*, quod ipsum puto ad-

notationem marginalem fuisse, cuius reliquiae litura sanandae sint. Quare solum relinquendum esse arbitror: ὁκόσα γὰρ ὕπαρ ἐκτρέπονται, τάδε ἐνύπνιον ὁρέουσι ὥρμησε. Ita tandem loci emendatio perfecta esse mihi videtur.

Pag. 73. vs. 6. pro ἐπὴν δὲ ἀπῆλθε legendum ἐπὴν δὲ ἀπέλθῃ.

Pag. 75. vs. 3. Illud μανίης εἶδος ἕτερον abiiciendum est; non est nisi πρόγραμμα marginale, qualia a librariis profecta μυρία apud Hippocratem videre licet. Ipse auctor id non apposuit, quare delendum est.

Pag. 94. vs. penult. ἢν δὲ ἐς ἔντερον τὸ πῦον ἐγχέηται legimus in libris omnibus; nec tamen ita scripsit Aretaeus, qui sine dubio ἢν δὲ ἐς ἔντερον τὸ πῦον ἐκχέηται dedit.

Pag. 113. vs. 13. reperis: ἢν γὰρ τετρήνας τὸ ἐπιγάστριον ἐκχέῃς, ἐπὶ βραχείῃ φορῇ τοῦ ὑγροῦ, ἔνδοθεν ἂν ἐπέφραξε ἡ κύστις, κὴν τὸ ὄργανον διώσῃ, αὖθις ἐκρέει. Illud ἐκχέῃς abunde docet etiam διώσῃς esse legendum: διώσῃ sensu cassum, neque enim τὸ ὄργανον διωθέει, sed ὁ ἰητρὸς διωθέει τὸ ὄργανον.

Pag. 115. vs. antepenult. recte quod attinet ad sensum dedi πινεῦντες pro πονέοντες; misere tamen peccatum est in forma, nam πίνοντες dandum erat. Similiter p. 192. vs. 8. πιεζευμένη et p. 217. vs. 12. πιεζεῦντα in πιεζομένη, πιέζοντα mutanda sunt. Nempe cum Aretaeum edebam, nondum satis cognovi falsos huius generis Ionismos, quales πινέω, πιεζέω, ῥιπτέω, qui apud medicos Ionice scribentes passim occurrunt et quos ex Hippocrate saltem abegi.

Pag. 132. vs. 3. de re non monens dedi ἀτὰρ καί pro codicum lectione ἀτὰρ δέ; — recte quidem quod attinet ad loci sensum, sed mss. vitium ἀτὰρ δέ natum est ex ἀτὰρ ἠδέ, quod frequens Aretaeo et hoc loco sine dubio ab eo datum.

Ibid. vs. 5. codicum scriptura haec est: ἄλλα (ἕλκεα) βαθέα καὶ οὐχ ἱστάμενα, ἀλλ' ἐσθιόμενα, ἀδενώδεα, ἕρποντα καὶ ἐπισφακελίζοντα, θανατώδεα, quae integra esse mihi videtur. Crediderunt vitiosum esse ἀδενώδεα, pro quo de coniectura φαγεδαινώδεα intuleram et pro quo Adamsius recepit Petiti coniecturam ὀδυνώδεα. Opinor autem Aretaeum nomine ἀδενώδεα significare voluisse tumores illos, qui in magis evoluto morbo ὀχθώδεα illa ulcera formant, de quibus postea loquitur. Galli eam intestini conditionem appellaverunt *hypertrophie mamelonée du tissu sous-muqueux.* Qui adspexit intestinorum dysenteria affectorum tunicam mucosam, vix dubitabit quin ἀδενώδεα Aretaeus facile dare potuerit.

Pag. 145. vs. 10. loco in libris pessime habito, verba θερμασίῃ γὰρ — εὖτε τῶν ψυχρῶν χρέος transposui, qua de re monitum est in adnotatione. Sed vide num potius post ὀνομάζουσι δὲ θερμὴν τήνδε versu 5. et 6. inserenda sint, quemadmodum primo facere me voluisse dixi in notula.

Pag. 153. vs. 3. mss. habent λειχῆνες ἐπὶ τοῖσι ἄκροισι δακτύλοισι; ego ἄκροισι otiose repetitum credens e paulo ante obvio ἐπὶ τοῖσι ἄκροισι, illo loco delevi, sed de re in adn. non monui. Nunc etiam lego, quemadmodum editum est λειχῆνες ἐπὶ τοῖσι δακτύλοισι.

Pag. 192. vs. 4. ἐν τροφῇ γὰρ κείσεται φάρμακα legitur. Nescio quo errore τά ante φάρμακα est omissum.

Pag. 194. vs. 11. Ἤδη δὲ ἐπὶ τοῖσδε καὶ σικύης καιρὸς γένοιτο, ἄριστος δὲ ὁ μετὰ ἑβδόμην libri omnes. Aretaeus tamen sine dubio scripsit: γένοιτο ἄν; particula a librariis

omissa est; scribendum: Ἤδη δὲ ἐπὶ τοῖσδε καὶ σικύης καιρὸς γένοιτο ἄν, ἄριστος δὲ ὁ μετὰ ἑβδόμην.

Pag. 195. vs. antepenult. μήτε est editum, ubi libri μηδέ; de re non est monitum, sed consulto factum est.

Pag. 202. vs. 20. πνεύμονος errore nescio quo scriptum est: ceteri recte πνεύμονι γὰρ τέγξις κακόν.

Pag. 204. vs. 9. ἀρήγειν δὲ δεσμοῖσι ἄκροις, ποδῶν μὲν ὑπὲρ σφυρὰ κ. τ. ἑ. mss. et edd. Dubito de δεσμοῖσι ἄκροις: p. 202. vs. penult. legis ἄκρων δεσμοί. Non negligo alio vocabulorum nexu loco nostro dictionem poni, sed videas L. B., num praestet ἀρήγειν δὲ δεσμοῖσι ἄκρων, — ποδῶν μὲν ὑπὲρ σφυρὰ, κ. τ. ἑ.

Pag. 217. vs. ἐρεμίῃ, — immo ἠρεμίῃ.

Pag. 225. vs. 9. ἢν φύῃ μὲν ἐν νεφροῖσι (λίθος) μέζων κ. τ. ἑ. sanum est; tenendum φύῃ esse coniunctivi aoristum, qui indicativo ἔφυν, non esse praesens coniunctivi a φύω. Moneo ne quis ab ἐφύην forte φυῇ scribendum existimet.

Pag. 231. vs. ult. codices: νάρδος, ἢ βάκχαρι τὸ Αἰγύπτιον, ἢ τὸ διὰ φύλλων τοῦ μαλαβάθρου. Quum βάκχαρι τὸ Αἰγύπτιον constare non posse viderem, nam probe noveram βάκχαριν ex Hipp., sed non βάκχαρι τὸ Αἰγύπτιον, credidi τὸ Αἰγ. esse falsam glossam, quare delevi. Sed apud pseudo-Hipp. libro de Nat. mul. (vol. II. p. 844. vs. ult.) legis ἔλαιον Αἰγύπτιον λευκὸν, ἢ βάκκαριν; erat autem (μύρον) τὸ λευκὸν, s. τὸ Αἰγύπτιον celebre in orbe vetere. Quapropter apud Aretaeum legerim: νάρδον, ἢ βάκχαριν. ἢ τὸ Αἰγύπτιον, ἢ τὸ διὰ φύλλων τοῦ μαλαβάθρου.

Pag. 246. vs. 13. μεσηγὺ δὲ ἑκάστου ἄκεος ὑπανατρέφειν τὸν νοσέοντα ἐς τὴν τῶν μέσων ὑπομονήν. omnes libri. Wigganus vero collato loco ex p. 225. vs. 14. proposuit ἐπανατρέφειν, quod item olim mihi dandum est visum et receptum. Sed loci minus recte a me et a Wigano similes sunt habiti: nostro hoc ὑπανατρέφειν, altero ἐπανατρέφειν congruum est, nec quidquam novandum.

Pag. 257. vs. 8. observavi aliquid, de quo monendum est; verum ego totum locum describam. Ἄπιστον, inquit Aretaeus, ἐπὶ τοῖσδε εἰ μὴ ἐλύθη ἐς τὸ πάμπαν ἡ νοῦσος, ἢ πολλῶν ἐτέων ἔσχε διαλείψιας· τὰ πολλὰ γὰρ τοῦδε ἀπότοκοι μελαγχολίαι. Ἢν δὲ ἔμπεδος ἥδε, μὴ ἤδη περιμένειν· χρὴ ὦν τὰ ἐς τὸν ἐλλέβορον πάντα πρήσσειν. Qui attento animo haec legit, offendet ad τὰ πολλὰ γὰρ τῶνδε ἀπότοκοι μελαγχολίαι, quippe apparet ista huius loci non esse; quodsi ea demas, habebis quod auctor scripsit. Est autem hocce: Ἄπιστον, ἐπὶ τοῖσδε εἰ μὴ ἐλύθη ἐς τὸ πάμπαν ἡ νοῦσος, ἢ πολλῶν ἐτέων ἔσχε διαλείψιας· ἢν δὲ ἔμπεδον ἥδε, μὴ ἤδη περιμένειν· χρὴ ὦν τὰ ἐς τὸν ἐλλέβορον πάντα πρήσσειν. Unde intermedia ista huc delata sint nescio; quaesivi frustra num alio loco vicino inserenda sint; quare delenda censeo.

Pag. 259. vs. 5. ἢν δὲ μὴ, ὁκόσον τις δύνηται omnes; — excidit ἄν; lege: ὁκόσον ἄν τις δύνηται.

Pag. 261. vs. 5. legis μετεξετέρους γὰρ ἡ τοῦ πύου δίοδος βλάψαι. Certum est βλάψαι vitiosum esse, sed certum etiam qua ratione exstiterit: C finale nominis δίοδος absorpsit augmentum verbi, et ita βλάψε in βλάψαι abiit. Itaque legemus μετεξετέρους γὰρ ἡ τοῦ

πύου δίοδος ἔβλαψε. Ex eiusmodi vitio simul patet *ν̄ ἐφελκυστικόν*, quod codices paucis fortasse locis exceptis constanter ferunt, non esse additum ab ipso scriptore.

Pag. 269. vs. 6. ante *σκίγκου* articulus me nolente omissus est; lege: *τὸ διὰ τοῦ σκίγκου φάρμακον ποτόν.*

Pag. 273. vs. 6. mss. praebent: *Ἧδε μέντοι ψύξιος ἡ ὕλη· καὶ τόδε μέν τοι ἄλλοτε ἄλλον ὤνησε καὶ τωὐτὸν ἄλλοτε ἄλλῳ· μετεξετέροισι δὲ τὰ ἀλεαίνοντα ξυμφέρει καὶ τωὐτὸν ἄλλοτε ἄλλῳ ὠφελέει.* De Petiti ratione in adn. monui, ibidemque de mea exposui, ad quam textum describendum curavi. Si Adamsii notulam recte intelligo, voluit: *καὶ τωὐτὸν ἄλλοτε ἄλλῳ μὴ, μετεξετέροισι κ. τ. ἑ.*; ceterum, de iis, quae tollenda sunt, tacet. Equidem partim cum Adamsio consentio: nempe lego: *Ἧδε μέντοι ψύξιος ἡ ὕλη, καὶ τόδε μέντοι ἄλλοτε ἄλλον ὤνησε καὶ τωὐτὸ ἄλλοτε ἄλλον οὔ· μετεξετέροισι δὲ τὰ ἀλεαίνοντα ξυμφέρει.* — Quod in mss. sequitur *καὶ τωὐτὸν ἄλλοτε ἄλλῳ ὠφελέει* reiicio.

Pag. 274. vs. 7. legimus in libris: *ξυντεκμαίρεσθαι ὧν ἀφαιρέοντα τὸ πονηρὸν καὶ ἔντηκτον μεσηγὺ τὸ οἰκεῖον, μέσφι ἂν προαπαυδήσῃ ἀτροφίῃ ἡ νοῦσος· ἡ γὰρ νεαρὴ, ξυμπλακεῖσα τῷ σώματι, χρόνῳ μακρῷ ἠμαύρωσε τὴν παλαιήν.* Videlicet *τὸ πονηρόν* spectat ad *τὸ αἷμα*, de quo in antecedentibus sermo erat, et *ἡ νεαρή* est *ἡ νεαρὴ τροφή.* De loco adnotavi, quae postea placuernnt parum. Omnino vitium latet in *ἔντηκτον*, sed nemo adhuc rem acu tetigit, licet recte videret Petitus quorsum spectarent Aretaei verba. Tu, L. B., lege mihi *ἐντίκτειν* pro *ἔντηκτον*, et salva et facilia sunt omnia: *ξυντεκμαίρεσθαι ὧν ἀφαιρέοντα τὸ πονηρὸν καὶ ἐντίκτειν μεσηγὺ τὸ οἰκεῖον, μέσφι ἂν προαπαυδήσῃ ἀτροφίῃ ἡ νοῦσος· ἡ γὰρ νεαρὴ ξυμπλακεῖσα τῷ σώματι χρόνῳ μακρῷ ἠμαύρωσε τὴν παλαιήν.*

Ecce! dedi quae nunc mihi in promptu erant ad textum scriptoris illustrandum!

Scripsi mense Septembri
CIƆIƆCCCLXIII.

ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ

ΚΑΙ

ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ.

ΕΣΤΙ ΔΕ ΒΙΒΛΙΟΝ ΕΝ ΥΠΟ ΚΝΙΔΙΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΣΥΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΝ.

DE FRACTIS

ET

DE ARTICULIS.

UNUS AUTEM LIBER EST A MEDICO CNIDIO RECENTIORE CONSCRIPTUS.

α'. Ἐχρῆν τὸν ἰητρὸν τῶν ἐκπτωσίων τε καὶ κατηγμάτων ὡς [1] ἰθύτατα τὰς κατατάσιας ποιέεσθαι· αὕτη γὰρ ἡ δικαιοτάτη φύσις. Ἢν δέ τι ἐγκλίνῃ ἢ τῇ ἢ τῇ, ἐπὶ τὸ πρηνὲς ῥέπειν· ἐλάσσων γὰρ ἡ ἁμαρτὰς ἢ ἐπὶ τὸ ὕπτιον. Οἱ μὲν οὖν μηδὲν [2] προβουλεύσαντες οὐδὲν ἐξαμαρτάνουσι ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ· αὐτὸς γὰρ ὁ [3] ἐπιδεθησόμενος τὴν χεῖρα [4] ἀπορέγει οὕτως ὑπὸ τῆς δικαίης φύσιος ἀναγκαζόμενος· οἱ δὲ ἰητροὶ σοφιζόμενοι δῆθεν ἔστι ἄρα ἐφ' οἷς ἁμαρτάνουσι. Σπουδὴ μὲν [5] οὖν οὐ πολλὴ χεῖρα [6] κατεηγυῖαν χειρίσαι καὶ παντὸς δὲ ἰητροῦ, ὡς ἔπος εἰπεῖν· ἀναγκάζομαι δ' ἐγὼ πλείω γράφειν περὶ [7] τούτου, ὅτι οἶδα ἰητροὺς σοφοὺς δόξαντας εἶναι ἀπὸ σχημάτων χειρὸς ἐν ἐπιδέσι, ἀφ' ὧν ἀμαθέας αὐτοὺς ἐχρῆν δοκέειν εἶναι. Ἀλλὰ γὰρ πολλὰ οὕτω ταύτης τῆς τέχνης κρίνεται· τὸ γὰρ ξενοπρεπὲς οὔπω ξυνιέντες, εἰ χρηστὸν, μᾶλλον ἐπαινέουσι ἢ τὸ ξύνηθες, ὃ ἤδη οἴδασι ὅτι χρηστὸν, καὶ τὸ ἀλλόκοτον ἢ τὸ εὔδηλον. Ῥητέον οὖν ὁκό-

1. Eorum, quae suis sedibus exciderunt et fracta sunt, medicum quam maxime e directo extensiones facere oportet. Id enim maxime secundum naturam rectum est. Quod si quid in hanc illamve partem inclinet, praestat in pronum tendere; levius enim in hanc partem peccatur quam in supinam. Qui igitur nihil in consilium adhibent, plerumque nihil peccant, quippe cui alligatio facienda est aequissima natura duce manum ita porrigat. Medici vero sapientiam falso sibi arrogantes, in nonnullis peccant. Nullius ergo est negotii manum fractam tractare, idque cuivis prope dixerim medico proclive est. Sed de hac re plura mihi dicenda sunt, quod medicos novi, qui ex figuranda manu in deligatione sapientiae nomen prae se ferebant, cum ex eo ignari potius existimandi essent. Verum multa ea ratione hac in arte aestimari solent. Quod enim peregrinum est, necdum constat an utile sit, consueto, quod iam norunt utile esse, anteponunt, quodque ab usu communi abhorret ei, quod est probe

[1] ἰθύτατα. — [2] προβουλεύονται. — [3] ἐπιδησόμενος. — [4] ἐπορέγει. — [5] οὖν om. — [6] κατεαγυῖαν. — [7] ουτέου (sic).

1. περὶ ἀγμῶν.] Gal. in comm. monet fuisse, qui quum κάτηγμα in hoc libro appellare soleat auctor fracturam et in inscriptione ἀγμός dicatur, contenderent neque inscriptionem, neque chirurgicorum horum librorum distributionem Hippocrati esse tribuendam. Et recentiorem esse horum librorum et divisionem et inscriptionem facile credo; Hippocratis vero scripta esse non credo, seu potius non esse certo scio.

ἐχρῆν — φύσιν.] ἐχρῆν omittebatur in quibusdam mss. Galeni aevo; — ἰθυτάτας vulgo, ἰθύτατα mss. 11. apud Littr. et Voss. et Marc., mihi adverbium praestare videtur. Δικαιοτάτην fere οἰκειοτάτην valere docet Gal.

οἱ μὲν οὖν — ἁμαρτάνουσι] προβουλεύονται mss. 8. apud Littr., Voss., Marc.; nempe hi voluerunt οἳ μὲν οὖν μηδὲν προβουλεύονται, sed praestat vulgata. Tum αὐτὸς γὰρ ὁ ἐπιδεόμενος vulgo, sed ἐπιδησόμενος codd. 10. apud Littr., Voss., Marc. in marg. a prima m., Galenus in comm. (p. 337.) Et futurum quin auctor dederit, nullus dubito, sed de forma in mss. obvia dubito: fut. passivi verbi δέω est δεδήσομαι (v. c. apud Plat. Rep. II. p. 361. E.), quare ἐπιδεδησόμενος fortasse velles, quum libri ἐπιδησόμενος ferant; at cap. 8. ἐπιδεθήσεται legimus, quare futuri formam eandem nunc dedi. — Dein ἐπορέγει permulti codd., ἀπορέγει vulg., Marc., Gal. in comm. (p. 337.) — Tandem ἔστιν οἳ ἁμαρτάνουσι vulgo: sequor lectionem codd. 13. apud Littr. et Vossiani: nempe hanc lectionem potius recentiore tempore in vulgatam abiisse credo quam contra factum esse.

σπουδὴ — εἶναι.] κατεαγυῖαν vulg., sed κατηγυῖαν Ald. C. Marc. — περὶ τούτου scripsi ex truncata lect. Voss., περὶ αὐτοῦ cett.

ἀλλὰ — εὔδηλον.] μᾶλλον ἢ τὸ εὔδηλον mss. 3. apud Littr.

ῥητέον — ὁ λόγος ἐστί.] ἂν H., Gal. in comm. p. 320.,

σας [1] ἂν ἐθέλω τῶν ἁμαρτάδων τῶν ἰητρῶν, τὰ μὲν [2] ἀποδιδάξαι, τὰ δὲ διδάξαι [3] περὶ τῆς φύσιος τῆς χειρός· καὶ γὰρ ἄλλων ὀστέων τῶν κατὰ τὸ σῶμα δίδαγμα ὅδε ὁ λόγος ἐστί.

cognitum. Exponendum igitur de quibuslibet medicorum erroribus, ut alia dedoceam, alia vero doceam de manus natura: nam et aliorum corporis ossium doctrinam haec oratio continet.

β'. Τὴν μὲν οὖν χεῖρα, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἔδωκέ τις [4] ἐπιδῆσαι πρηνέα ποιήσας· ὁ δ' ἠνάγκαζε οὕτως ἔχειν, ὥσπερ οἱ τοξεύοντες, ἐπὴν τὸν ὦμον [5] ἐμβάλωσι, καὶ οὕτως ἔχουσαν ἐπέδει νομίζων [6] αὐτὸ εἶναι τοῦτο αὐτῇ τὸ κατὰ φύσιν· καὶ μαρτύριον ἐπήγετο τά τε ὀστέα ἅπαντα τὰ ἐν τῷ πήχεϊ, ὅτι ἰθυωρίην κατ' ἄλληλα εἶχε, τήν τε ὁμόχροιαν, ὅτι αὐτὴ καθ' ἑωυτὴν τὴν ἰθυωρίην ἔχει οὕτω καὶ ἐκ τοῦ ἔξωθεν μέρεος καὶ ἐκ τοῦ ἔσωθεν· οὕτω δὲ ἔφη καὶ τὰς σάρκας καὶ τὰ νεῦρα πεφυκέναι καὶ τὴν τοξικὴν ἐπήγετο μαρτύριον. Ταῦτα λέγων καὶ ταῦτα ποιέων σοφὸς ἐδόκεε εἶναι· τῶν δὲ ἄλλων τεχνέων ἐπελελήθει καὶ ὁκόσα ἰσχύϊ ἐργάζονται καὶ ὁκόσα τεχνήμασι, οὐκ εἰδὼς [7] ὅτι ἄλλο ἐν ἄλλῳ τὸ κατὰ φύσιν σχῆμά ἐστι καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ἔργῳ ἕτερα τῆς δεξιῆς χειρὸς σχήματα κατὰ φύσιν ἐστὶ καὶ ἕτερα τῆς ἀριστερῆς, ἢν οὕτω τύχῃ. Ἄλλο μὲν γὰρ σχῆμα ἐν ἀκοντισμῷ κατὰ φύσιν, ἄλλο δὲ ἐν σφενδονήσι, ἄλλο [8] δὲ ἐν λιθοβολίῃσι, ἄλλο ἐν πυγμῇ, ἄλλο [9] ἐν τῷ ἐλινύειν. Ὁκόσας δ' ἄν τις τέχνας ἐννοήσῃ, [10] εὕροι ἂν ὅτι οὐ τὸ αὐτὸ σχῆμα τῶν χειρῶν κατὰ φύσιν [11] ἐστὶ ἐν ἑκάστῃ τῶν τεχνέων, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἄρμενον, ὃ ἂν

2. Itaque manum, quod in praesenti quaestione versatur, quidam pronam deligandam praebuit. Eam vero statui coëgit medicus sagittariorum habitu, cum humerum intenderint, atque ita habentem deligavit, hunc esse ratus eius naturalem habitum. Cuius rei testimonium afferebat, quod omnia cubiti ossa rectitudinem inter se habebant, tum partium aequabilitatem, quod illa ipsa eandem directionem prae se ferret, idque tum exterioribus partibus, tum interioribus. Ita quoque et carnes et nervos a natura comparatos esse dicebat sagittariamque artem in testimonium adducebat, ex iisque tum dictis tum factis sapientiae persuasionem sibi sumpserat ceterarum artium immemor, quae aut viribus aut artificiis opus suum moliuntur, non advertens alium esse in alio habitum secundum naturam. Quin et in eodem opere, si res ita tulerit, aliam esse dextrae manus figuram secundum naturam, aliam sinistrae. Alius est enim habitus secundum naturam iaculatoris, alius funditoris, alius in lapidatione, alius in pugillatu, alius in quiete. Quascumque autem artes quis spectet, reperiet non eundem habitum manuum in singulis secundum naturam esse, sed et ad conveniens instrumentum,

[1] ἂν om. — [2] ἀποδιδάξας θέλων τὰς δέ. — [3] ἄρξομαι δὲ περί. — [4] καταδῆσαι κατάπρηνέα (sic). — [5] ἐμβάλλωσι. — [6] ἑωυτῷ. — [7] ὅτι ἄλλω τό. [8] δ' εν. — [9] δ' ἐν. — [10] εὕροι ἐν. ἤ. σιν. οὐ τό. — [11] ἐστί. καὶ ἐν.

Bosq., cett. omm. Vulgo τὰς μὲν ἀποδιδάξαι, τὰς δὲ διδάξαι, E. H. K. τὰς μὲν διδάξαι θέλων, τὰς δ' ἀποδιδάξαι, in quibus lectionibus τὰς μὲν — τὰς δέ refertur ad antecedens ἁμαρτάδας; itaque Gal. obscurum esse dicit, qui scriptor alios ἁμαρτάδας διδάξαι velit. Sed lepidus est alio loco (p. 341.) ubi: ἀποδιδάξαι μὲν θέλει, inquit, τὰς μὴ νομιζομένας τοῖς ἰατροῖς ἁμαρτίας εἶναι, κατ' ἀλήθειαν δ' οὔσας, διδάξαι δὲ τὰς νομιζομένας μὲν εἶναι, μὴ οὔσας δέ. Vera est observatio de vulgatae obscuritate; modum, quo eam interpretando tollere studet, ipsi relinquimus. Sed auctor non scripsit τὰς μὲν — τὰς δέ, verum τὰ μὲν — τὰ δέ, quod repono. — Lectionem ἄρξομαι δὲ περί, quam e V. notavi, e mss. 12. apud Littréum adnotatur, qui tamen non recepit, quod neque ego facio.

2. ἣν μὲν οὖν — μαρτύριον.] περὶ ἧς ὁ λόγος nonnullos olim legere voluisse narrat Gal. et iure innovationem reprehendit; — ἐδόκεέ τις vulgo, ἔδωκέ τις Littr. ex uno cod. et Galeno, quem id legisse patet e comm. (p. 344.); — ἐπιδῆσαι πρηνέα M., N., Littr., vulgatam e V. notavi; — ἐμβάλλωσι vulgo, ἐμβάλωσι Marc. K., illud τὸν ὦμον ἐμβάλλειν fiebat a sagittariis, quum arcum una et sagittam in scopum intenderent, spectat autem ad sinistrum brachium; — νομίζων ἑωυτῷ vulgo, ἑωυτό J., αὐτό de meo; — τά γε ὀστέα C.; — πάντα B. M. N.

ταῦτα — τύχῃ.] ἐπελελήθει etiam Marc.

ἄλλο — ἐλινύειν.] δ' ἐν σφενδ. C.; — δ' ἐν λιθοβ. E. I. J. K.; — ἄλλο δ' ἐν G., L.; — ἐλιννύειν Parr. 5., Marc.

ὁκόσας — χεῖρες.] ὁκόσας δ' ἄν τις τέχνας εὕροι, ἐν ᾗσι οὐ τὸ αὐτὸ σχῆμα τῶν χειρέων κατὰ φύσιν ἐστὶν καὶ ἐν ἑκάστῃ τῶν τεχνέων, ἀλλὰ πρὸς κ. τ. λ. vulg., quam lectionem ad hunc modum emendare studet Littr.: ὁκόσας δ' ἄν τις τέχνας εὕροι, ἐννοέοι οὐ τὸ αὐτὸ σχῆμα τῶν χει-

ἔχῃ ἕκαστος, καὶ πρὸς τὸ ἔργον, ὃ ἂν ἐπιτελέσασθαι θέλῃ, σχηματίζονται αἱ χεῖρες. Τοξικὴν δὲ ἀσκέοντι εἰκὸς τοῦτο τὸ σχῆμα κράτιστον εἶναι τῆς ἑτέρης χειρός· [1] τοῦ γὰρ βραχίονος τὸ γιγγλυμοειδὲς ἐν τῇ τοῦ πήχεος βαθμίδι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ἐρεῖδον ἰθυωρίην [2] ποιέει τοῖσι ὀστέοισι τοῦ πήχεος καὶ τοῦ βραχίονος, [3] ὡς εἰ ἓν εἴη τὸ πᾶν· καὶ ἡ ἀνάκλασις τοῦ ἄρθρου ἀνακέκλασται ἐν τούτῳ τῷ σχήματι. Εἰκὸς [4] μὲν οὖν οὕτως ἀκαμπτότατόν τε καὶ τετανώτατον εἶναι τὸ χωρίον καὶ μὴ ἡσσᾶσθαι, μηδὲ ξυνδιδόναι ἑλκομένης τῆς νευρῆς ὑπὸ τῆς δεξιῆς χειρός· καὶ οὕτως ἐπὶ πλεῖστον μὲν τὴν νευρὴν [5] ἑλκύσει, ἀφήσει δὲ ἀπὸ στερεωτάτου καὶ ἀθροωτάτου· ἀπὸ τῶν τοιούτων γὰρ ἀφεσίων τῶν τοξευμάτων ταχεῖαι καὶ αἱ ἰσχύες καὶ τὰ μήκεα γίγνονται. Ἐπιδέσι δὲ καὶ τοξικῇ οὐδὲν κοινόν. Τοῦτο μὲν γάρ, εἰ ἐπιδήσας [6] ἔχειν τὴν χεῖρα οὕτως [7] ἐκέλευε, πόνους ἂν ἄλλους πολλοὺς προσετίθει μείζονας τοῦ τρώματος· τοῦτο δέ, εἰ ξυγκάμψαι ἐκέλευε, οὔτε τὰ ὀστέα, οὔτε τὰ νεῦρα, οὔτε αἱ σάρκες ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ ἐγίγνοντο, [8] ἀλλὰ ἄλλῃ μετεκοσμεῖτο κρατέοντα τὴν ἐπίδεσιν, — καὶ τί οὖν ὄφελός ἐστι τοξικοῦ σχήματος; Καὶ ταῦτα ἴσως οὐκ ἂν ἐξημάρτανε [9] σοφιζόμενος, εἰ εἴα τὸν τέτρωμένον αὐτὸν τὴν χεῖρα παρασχέσθαι.

quod quisque habet, et ad opus, quod perficere intendit, manuum figurae accommodantur. Qui autem sagittandi artem exercet, ei hanc manus alterius figuram validissimam esse par est. Hoc enim habitu brachii pars cardinem referens in ulnae sede innixa, ulnae et brachii ossa perinde in directum distendit, quasi totum unum sit. Eoque statu reflexio articuli facta est recurvata. Hoc igitur modo locum istum minime flecti plurimumque intendi oportet, neque nervo, quem dextra tendit, concedere, neque ab eo superari. Atque ita plurimum quidem chordam adducendo trahet, firmissimo autem et repentino impetu emittet. Sic enim emissae sagittae celeriore impetu longiusque feruntur. Deligatio vero cum sagittandi arte nihil habet commercii. Qui namque deligatam manum ita continere volet, longe alios maiores quam vulnus dolores afferet. Sin flectere iubeat, neque ossa, neque nervi neque carnes amplius eodem statu consistent, sed superata deligatione alio transmutabuntur. Quid ergo utilitatis sagittariorum habitus afferat, non video. In eoque fortasse non peccaret qui sapientiae opinionem sibi vindicat, si permitteret ut vulneratus ipse manum porrigeret.

γʹ. Ἄλλος δ' [10] αὖ τις τῶν ἰητρῶν ὑπτίην τὴν χεῖρα δούς, οὕτω κατατείνειν ἐκέλευε καὶ οὕτως ἔχουσαν ἐπέδει, τοῦτο νομίζων [11] τὸ κατὰ φύσιν εἶναι, [12] τῷ τε χροΐ σημαινό-

3. Rursus vero alius quidam medicus supinam manum exhibens, sic componere iubebat eoque statu devinciebat, eum naturalem esse ratus, tum ex cutis planitie coniecturam faciens,

[1] τοῦτο. — [2] ποιέειν. — [3] ὡς ἐνεί ητὸ. — [4] μέν om. — [5] ἑλκύσει. — [6] ἔχει. — [7] ἔμελλε. — [8] ἀλλ'. — [9] σοφιζόμενον εἰς αὐτὸν τετρωμένον τὴν χεῖρα παραθέσθαι. — [10] αὖθις τῶν. — [11] τό om. — [12] τῷ τε — εἶναι om.

ρέων κατὰ φύσιν εἶναι ἐν ἑκάστῃ τῶν τεχνέων. ἀλλὰ πρὸς κ. τ. λ. Offendunt plura: quod in vulgata est ineptissimum ὁκόσας δ' ἄν τις τέχνας εὕροι. id retinetur; at quis, quaeso, quotidie artes aliquot inveniat? tum in ἐν ἦσι vulgatae non latet ἐννοέοι, sed ἐννοήσῃ; porro ἐννοέοι οὐ εἶναι in Littréi lect. saltem esse deberet ἐννοέοι μὴ εἶναι. — In vulgata ἐν ἦσι ortum est ex ἐννοήσῃ, quod praecedere debet et in protasi poni, εὕροι contra sequi et in apodosi collocari; tum ὅτι post εὕροι ἄν supplendum est. Ita demum locus ad pristinum nitorem restituetur.

τοξικὴν — σχήματι.] ἰθυωρίην ποιέεται H.; — ὡς ἓν εἴη vulgo, ὡς εἰ ἓν εἴη Parr. 3. Bosq. Littr.; — verbis καὶ ἡ ἀνάκλασις τοῦ ἄρθρου ἀνακέκλασται (nempe ita de meo scripsi, simplex κέκλασται ferunt ceteri) auctor significat articulum quantum maxime possit retro flexum esse, neque ultra posse.

εἰκὸς μὲν οὖν — κοινόν.] μέν omm. edd. antt., Parr. 10., Gal.; — μήκεα γίνεται Parr. 4., Marc., Gal., γίνονται vulg.

τοῦτο μὲν — σχήματος.] οὕτως ἔμελλε, πόνους ἂν vulg., Littr. ἐκέλευε recte de suo, collato altero periodi membro; — τοῦτο δὲ εἰ M. in marg., τοῦτο δ' εἰ vulg.; — τί οὖν de meo, si velis e Foësii Latinis, ceteri omm. οὖν.

3. ἄλλος — μετρέουσι.] αὖθις vulgo, αὖτις C. M. N. Marc.; αὖ τις Bosq., Littr.; — τοῦ ὀστέου ἀφ' ὁκοίου τε vulg., ἀφ' ὁτέου de suo Littr.

μενος καὶ τὰ ὀστέα νομίζων κατὰ φύσιν εἶναι οὕτως, ὅτι φαίνεται τὸ ἐξέχον ὀστέον τὸ παρὰ τὸν καρπὸν, ᾗ ὁ σμικρὸς δάκτυλος, κατ' ἰθυωρίην εἶναι τοῦ ὀστέου, [1] ἀφ' ὀτέου τὸν πῆχυν οἱ ἄνθρωποι μετρέουσι. Ταῦτα μαρτύρια ἐπήγετο, ὅτι κατὰ φύσιν οὕτως ἔχει καὶ ἐδόκεε εὖ λέγειν. Ἀλλὰ τοῦτο μὲν, [2] εἰ ὑπτίη ἡ χεὶρ κατατείνοιτο, ἰσχυρῶς πονοίη ἄν· γνοίη δ' ἄν τις τὴν ἑωυτοῦ χεῖρα κατατείνας ὡς ἐπώδυνον τὸ σχῆμα. Ἐπεὶ καὶ ἀνὴρ ἥσσων κρέσσονα διαλαβὼν οὕτως εὖ [3] τῇσι χερσὶ, [4] ὡς κλᾶται ὁ ἄγκων ὕπτιος, ἄγοι ἂν ὅπῃ ἐθέλοι· οὔτε γὰρ, εἰ ξίφος ἐν ταύτῃ τῇ χειρὶ ἔχοι, ἔχοι ἂν ὅ τι χρήσαιτο τῷ ξίφεϊ, οὕτω βίαιον τοῦτο τὸ σχῆμά ἐστι. Τοῦτο δὲ, εἰ ἐπιδήσας τις ἐν τούτῳ τῷ σχήματι ἐῴη, μέζων μὲν πόνος, εἰ περιίοι, μέγας δὲ καὶ εἰ κατακέοιτο. Τοῦτο δὲ, εἰ [5] ξυγκάμψει τὴν χεῖρα, ἀνάγκη πᾶσα τούς τε μύας καὶ τὰ ὀστέα ἄλλο σχῆμα ἔχειν. Ἠγνόει δὲ καὶ τάδε τὰ ἐν τῷ σχήματι χωρὶς τῆς ἄλλης λύμης· τὸ γὰρ ὀστέον τὸ παρὰ τὸν καρπὸν ἐξέχον, τὸ κατὰ [6] τὸν σμικρὸν δάκτυλον, τοῦτο μὲν τοῦ πήχεός ἐστι· τὸ [7] δ' ἐν τῇ ξυγκάμψι ἐὸν, ἀπ' ὅτευ τὸν πῆχυν οἱ ἄνθρωποι μετρέουσι, τοῦτο [8] δὴ τοῦ βραχίονος ἡ κεφαλή ἐστι. Ὁ δὲ ᾤετο τωὐτὸ ὀστέον εἶναι τοῦτό τε κἀκεῖνο, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι· ἔστι [9] δ' ἐκείνῳ τῷ ὀστέῳ τωὐτὸ ὁ ἄγκων καλεόμενος, ᾧ πότι στηριζόμεθα. Οὕτως οὖν ὑπτίην ἔχοντι τὴν χεῖρα, τοῦτο μὲν, τὸ ὀστέον διεστραμμένον φαίνεται· τοῦτο δὲ, τὰ νεῦρα [10] τὰ ἀπὸ τοῦ καρποῦ τείνοντα ἐκ τοῦ εἴσω μέρεος καὶ ἀπὸ τῶν δακτύλων, ταῦτα ὑπτίην [11] ἔχουσι τὴν χεῖρα διεστραμ-

tum quod ossa sic se habere secundum naturam existimaret ex eo quod os ad manus iuncturam prominens iuxta parvum digitum e directo illius ossis situm videatur, ex quo homines ulnam metiuntur. Atque his argumentis eum esse naturalem habitum contendebat rationique consentanea dicere videbatur. Verum hic habitus, si supina manus collocetur, vehementem dolorem afferet; eum vero habitum dolori opportunum quivis reperiet, qui ita manum suam componat. Si quidem imbecillior robustiorem ita collocatum ut cubiti flexura supina reflectatur, manu comprehensum quocumque volet deduxerit. Neque enim si gladium hac manu teneat, ea uti possit, iisque adeo violenta illa figura est. Ad haec si deligatam manum quis eo habitu sinat, maiorem quidem dolorem si obambulet, magnum tamen etiam si decumbat, sentiet. Quodsi quis manum flectat, musculos contrahi et ossa aliam habere figuram prorsus necesse est. Quin et praeter cetera huius habitus incommoda hoc quoque accessit, quod ignorant os ad manus iuncturam iuxta parvum digitum prominens quidem ad ulnam pertinere, illud autem in cubiti flexu, quod ulnam metitur, brachii caput esse. Idem vero esse os hoc et illud hic existimavit, itemque multi alii. Sed qui cubiti gibbus, sive *ἀγκών* dicitur, cui nempe innitimur, idem est quod illud. Sic igitur manum supinam habenti hoc quidem os distorqueri videtur. Praeterea vero nervi ipsi, qui a manus iunctura et digitis inferiore parte procedunt, supina manu distorquentur. Hi enim ad os brachii, unde ulnae modus definitur, tendunt. Tales quidem tamque

[1] ἀφ' ὁκοίου τε τὸν π. — [2] ἐάν. — [3] τῇσι ἑαυτοῦ χερσί. — [4] ὦ. — [5] συγκάψαι (sic). — [6] τόν om. — [7] δὲ ἐν. — [8] δέ. — [9] δὲ καὶ ἐχείνω. — [10] τά om. — [11] ἔχοντι.

ταῦτα μαρτ. — λέγειν.] ταῦτα τὰ μαρτ. vulgo, sed τά omm. Ald. C. Marc.; mihi melius omitti videtur; — ἐδόκεε λέγειν εὖ Parr. 8., Bosq., ἐδόκει λέγειν εὖ K.

ἐπεὶ — σχῆμά ἐστι.] ὅποι ἐθέλοι C. J. K.

τοῦτο δὲ — κατακέοιτο.] ἐών vulg., ubi ἐῴη Parr. 7. Marc., Merc. in marg., Littr.

τοῦτο δὲ — ἔχειν.] συγκάμψαι vulg., ξυγκάμψαι M. N.. ξυγκάμψει B. Littr.; τούς τε μύας etiam Marc.

ἠγνόει — κεφαλή ἐστι.] τὸ δὲ ἐν τῇ multi codd.; — τοῦτο δὲ τοῦ βρ. vulg., sed δή Littr. de suo.

ὁ δὲ — στηριζόμεθα.] ὃν ποτὶ στηριζόμεθα vulg., sed ᾧ ποτὶ στηριζόμεθα B. Gal de motu musc., cf. Aretaeum p. 144. vs. ult. cum adn. nostra, ubi ᾗ πότι στηριζόμεθα edidimus, quum praepositio sequatur. Non sum certus, non ὃν πότι στηριζόμεθα scribi posse. Si Galeni glossa πότι] πότε huc spectet, miram refert exegesin.

οὕτως οὖν — μετρεῖται.] τά ante ἀπὸ τοῦ καρποῦ introductum est in textum a Littréo ex B., H., mss. regiis Foësii.

μένα γίγνεται· [1]τείνει τε γὰρ ταῦτα τὰ νεῦρα πρὸς τὸ τοῦ βραχίονος ὀστέον, ὅθεν ὁ πῆχυς μετρεῖται. Αὗται τοσαῦται καὶ τοιαῦται αἱ ἁμαρτάδες καὶ ἄγνοιαι τῆς φύσιος τῆς χειρός. [2]Εἰ δ' ὡς ἐγὼ κελεύω χεῖρα κατεηγυῖαν [3]κατατείνοι τις, ἐπιστρέψει μὲν τὸ ὀστέον ἐς ἰθὺ, τὸ κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον, τὸ ἐς τὸν ἀγκῶνα τεῖνον, ἰθυωρίην δὲ ἕξει τὰ νεῦρα τὰ ἀπὸ τοῦ καρποῦ πρὸς τοῦ βραχίονος τὰ ἄκρα τείνοντα· ἀναλαμβανομένη δὲ ἡ χεὶρ ἐν παραπλησίῳ σχήματι ἔσται, ἐν ᾧπερ καὶ ἐπιδεομένη, ἄπονος μὲν ὁδοιπορέοντι, ἄπονος δὲ κατακειμένῳ καὶ ἀκάματος. Καθίννυσθαι δὲ χρὴ τὸν ἄνθρωπον οὕτως, ὅκως ἔῃ τὸ ἐξέχον τοῦ ὀστέου πρὸς τὴν λαμπροτάτην τῶν παρεουσέων αὐγέων, ὡς μὴ λάθῃ τὸν χειρίζοντα ἐν τῇ κατατάσι, εἰ ἱκανῶς ἐξίθυνται. Τοῦ γε μὴν ἐμπείρου οὐδ' ἂν τὴν χεῖρα λάθοι [4]ἐπαγομένην τὸ ἐξέχον· ἀτὰρ καὶ ἀλγέει μάλιστα κατὰ τὸ ἐξέχον ψαυόμενον.

δ'. Τῶν δὲ ὀστέων τοῦ πήχεος, ὧν μὴ ἀμφότερα κατέηγε, [5]ῥάων ἡ ἴησις, ἢν τὸ ἄνω ὀστέον τετρωμένον ἔῃ, καίπερ παχύτερον ἐόν· ἅμα μὲν ὅτι τὸ ὑγιὲς ὑποτεταμένον γίγνεται ἀντὶ θεμελίου, ἅμα [6]δ' ὅτι εὐκρυπτότερον γίγνεται, πλὴν εἰ τὸ ἐγγὺς τοῦ καρποῦ· παχεῖα γὰρ ἡ τῆς σαρκὸς ἐπίφυσις ἡ ἐπὶ τὸ ἄνω. Τὸ δὲ κάτω ὀστέον ἄσαρκον καὶ οὐκ εὐξύγκρυπτον καὶ κατατάσιος ἰσχυροτέρης δέεται. Ἢν δὲ [7]μὴ τοῦτο ξυντριβῇ, ἀλλὰ τὸ ἕτερον, [8]φαυλοτέρη ἡ κατάτασις ἀρκέει· ἢν δὲ ἀμφότερα καταγῇ ἰσχυροτάτης κατατάσιος δεῖται· παιδίου μὲν γὰρ ἤδη εἶδον καταταθέντα μᾶλλον ἢ ὡς ἔδει, οἱ δὲ πλεῖστοι ἧσσον τείνονται ἢ ὡς δεῖ. Χρὴ δ'

multi errores exsistunt de manus natura tantaque ignoratio. At si quis manum fractam velut iubeo statuat, is os, quod est ad parvum digitum et ad cubiti gibbum tendit, recta convertet nervique ex manus iunctura ad brachii extrema in directum procedent. Manus vero dum suspensa retinetur, eodem habitu, quo deligata, collocabitur ita ut ne deambulanti quidem dolorem ullum, aut decumbenti laborem ac defatigationem adferat. Hominem autem ita statui oportet, uti ossis pars, quae prominet, clarissimo lumini, quantum conceditur, obversa sit, ut nec eum, qui compositionem aggreditur, lateat num abunde sit in directum constituta. Neque enim peritum artificem manum admoventem os prominens contactu latere possit. Sed praeterea os prominens ad contactum maxime dolet.

4. Quando autem cubiti os utrumque fractum non est, os superius vulneratum faciliorem curationem admittit, etsi crassius exsistit, partim quidem quod ei sanum fundamenti loco subtenditur, partim vero quia facilius latet, nisi id circa manus iuncturam acciderit. Crassior enim caro superiore parte adnata est, os vero inferius neque carnem habet, neque facile latet, extensioneque vehementiore indiget. Sin vero non hic, sed alterum comminutum fuerit, levis extensio satis est. At ubi utrumque fractum est, valentiore extensione opus est. In puero enim plus aequo distenta vidi, at plerique tamen minus quam res postulat distenduntur. Extenta vero manuum volis admotis dirigenda sunt. De-

[1] τείνουσι γάρ. — [2] εἰ δὲ ἐγώ. — [3] εἰ κατατείνει τίς. — [4] ἐπαγόμενον τὸ ἐξέχον ψαυόμενον omissis intermediis. — [5] ῥᾷον. — [6] δὲ ὅτι ἐγκρυπτότερον. — [7] τοῦτο μή. — [8] ἐλαφροτέρην ἡ κατάστασις.

εἰ δ' ὡς — ἀκάματος.] κατεαγυῖαν vulg., καταγυῖαν Parr. 6., Marc., Gal., κατηγυῖαν M. N., unde Ionice scripsi; — ἐπιστρέψαι Ald., Parr. 10., Marc., Bosq.

καθίννυσθαι — ἐξίθυνται.] καθίκνυσθαι vulg., καθίγνυσθαι Parr. 4., καθίννυσθαι C. Littr., καθίνυσθαι Marc.; — ὅκως εἴη B. M. N., unde ἔῃ dedi pro vulgato ᾖ.

τοῦ γε μὴν — ψαυόμενον.] In his verba ἀτὰρ καὶ — ἐξέχον a Littréo expleta sunt e cod. N.; vulgo absunt.

4. τῶν δὲ — τὸ ἄνω.] In multis mss. h. l. inscriptio περὶ πήχεος; — ῥᾷον C., uti V.; — τέτρωται pro τετρωμένον ἔῃ Ald. C. Marc.; — ἅμα δὲ ὅτι Parr. 9. Bosq.; — πλὴν ἢ τὸ ἕτ. B. M. N.

ἢν δὲ μὴ — ἢ ὡς δεῖ.] μὴ τοῦτο B. M. N. Littr., τοῦτο μή vulg.; — ἐλαφροτέρη plures Parr. et Marc. pro φαυλοτέρη, quod Gal. in comm. exponit ἁπλουστέρα καὶ ἄνευ μεγάλης πραγματείας. Porro ἢν δ' ἀμφοτ. Parr. 7., Gal.; κατεηγῇ codd., quae falsa forma e confusione perfecti et aoristi nata est; equidem aoristum dedi propter ξυντριβῇ in altero membro; — παιδίον D. idemque Latine Foës.

χρὴ δ' — κάρτα.] χρὴ δὲ τείνωσι C.; — ὅκως Ionice

ἐπὴν τείνωσι, τὰ θέναρα προσβάλλοντα διορθοῦν· ἔπειτα χρίσαντα κηρωτῇ μὴ πάνυ πολλῇ, ὡς μὴ περιπλέῃ τὰ ἐπιδέσματα, οὕτως ἐπιδεῖν, ὅκως μὴ κατωτέρω ἄκρην τὴν χεῖρα ἕξει τοῦ ἀγκῶνος, ἀλλὰ [1] σμικρῷ τινὶ ἀνωτέρω, ὡς μὴ τὸ αἷμα ἐς ἄκρην ἐπιρρέῃ, ἀλλ' ἀπολαμβάνηται· ἔπειτα ἐπιδεῖν [2] τῷ ὀθονίῳ τὴν ἀρχὴν βαλλόμενος κατὰ τὸ κάτηγμα· ἐρείδων μὲν [3] οὖν, μὴ πιέζων δὲ κάρτα. Ἐπὴν δὲ περιβάλῃς κατὰ [4] τωὐτὸ δὶς ἢ τρὶς, ἐπὶ τὸ ἄνω [5] νέμεσθαι ἐπιδέων, ἵνα αἱ ἐπιρροαὶ τοῦ αἵματος ἀπολαμβάνωνται, καὶ τελευτησάτω κεῖθι· χρὴ δὲ μὴ μακρὰ εἶναι τὰ πρῶτα ὀθόνια. Τῶν δὲ δευτέρων ὀθονίων τὴν μὲν ἀρχὴν βάλλεσθαι ἐπὶ τὸ [6] κάτηγμα· περιβαλὼν δὲ ἅπαξ ἐς [7] τωὐτὸ, ἔπειτα νέμεσθαι ἐς τὸ κάτω καὶ ἐπὶ ἧσσον [8] πιέζων καὶ ἐπὶ μέζον διαβιβάσκων, ὡς ἂν ἱκανὸν γένηται τὸ ὀθόνιον ἄνω παλινδρομῆσαι κεῖθι, ἵνα περ τὸ ἕτερον ἐτελεύτησε. Ἐνταῦθα μὲν οὖν τὰ ὀθόνια ἐπ' ἀριστερὰ [9] ἢ ἐπὶ δεξιὰ ἐπιδεδέσθω, ἢ ἐπὶ ὁκότερα ἂν ξυμφέρῃ πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ [10] κατεηγότος καὶ ἐφ' ὁκότερα ἂν περιρρέπειν ξυμφέρῃ. Μετὰ δὲ ταῦτα σπλῆνας κατατείνειν χρὴ κεχρισμένους κηρωτῇ ὀλίγῃ· καὶ γὰρ προσηνέστερον καὶ [11] εὐθετώτερον· ἔπειτα οὕτω ἐπιδεῖν τοῖσι ὀθονίοισι ὡς ἐναλλὰξ ὁτὲ μὲν ἐπὶ δεξιὰ, ὁτὲ δὲ ἐπ' ἀριστερὰ καὶ τὰ μὲν πλείω κάτωθεν ἀρχόμενος ἐς τὸ ἄνω ἄγειν, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄνωθεν ἐς τὸ κάτω. Τὰ δὲ ὑπόξυρα ἀκέεσθαι τοῖσι σπλήνεσι [12] κυκλεῦντα, τῷ δὲ πλήθεϊ τῶν περιβολέων μὴ πᾶν ἀθρόον ξυνδιορθοῦντα, ἀλλὰ κατὰ μέ-

inde adhibito cerato non ita quidem multo, ne deligamenta defluant ita deligare oportet ut ne summa manus cubiti flexu inferior, verum paulo etiam superior collocetur, quo sanguis intercludatur, neque ad extremitatem defluat. Tum demum linteo deligare initio ad fracturam iniecto sic ut firmet quidem, non tamen vehementer comprimat. Ubi vero circa eundem locum iterum atque tertio fasciam involveris, sursum feratur, quo sanguinis affluxus retineatur, ibique desinat, eamque minime longam esse oportet. Altera vero fascia, initio quidem supra fracturam iniecto, ac semel eodem voluta tum demum deorsum feratur, minusque comprimendo longiora spatia transcurrat, quo possit sursum ad eum locum, in quo prior finiit, recurrere. Atque hic quidem lintea ad dextram aut sinistram deducantur, aut in utramlibet partem ad fracturae habitum accommodatae huc vel illuc inclinare convenit. Post haec splenia modico cerato illita superiniicienda, sic enim lenius et firmius haerebunt. Quae ita deinde fasciis alligare oportet, ut permutato ordine inter se modo quidem in dextra, modo etiam in sinistra ferantur, ac plurimum sane ab inferiore parte sursum, interdum quoque a superiore deorsum ducantur. Extremae vero partes in angustum extenuatae, spleniis in orbem ductis curandae, pluribus fasciarum obvolutionibus, non confertim, sed sensim totum corrigentes. At circa manus iuncturam eas laxe variis in locis circumdare oportet. Quod ad linteorum copiam attinet, primo duae portiones satis esse possunt.

[1] σμικρῷ καὶ ἀνωτέρω. — [2] τὰ ὀθόνια τῶν δὲ δευτέρων ὀθονίων τὴν μὲν ἀρχὴν βάλλεσθαι ἐπὶ τὸ κ. — [3] οὖν om. — [4] τοῦτό. — [5] νέμεσθαι. — [6] κάταγμα περιβαλλὸν τε ἅπαξ. — [7] τὸ ἔπειτα. — [8] πιέζον διαβιβάσκων. — [9] ἢ om. — [10] κατεαγότος. — [11] εὐθυτώτερον. — [12] κυκλεῦντας.

e multis mss. Bosq., Littr.; — τινι Littr. ex N. pro καί vulgatae. alius cod. τινι καί, alius καί τινι; — ἐς ἄκρον ceteri, ἐς ἄκρην de meo; — ἐπιρρέοι Parr. 5.; — ἀλλὰ ἀπολ. vulgo, ἀλλ' ἀπολ. Parr. 7., Voss.; — etiam cod. Sev. Foësii fert lectionem, quam e V. notavi, τὰ ὀθόνια τῶν δὲ δευτ. κ. τ. λ.; — οὖν om. Bosq., cf. lectt. V.

ἐπὴν δὲ — ὀθόνια.] περιβάλῃ Parr. 7. Bosq., περιβάλλῃ cett., περιβάλῃς de meo; — νέμεσθαι Parr. 5., νεμέσθω vulg.; — ἵνα καὶ αἱ ἐπιρροαί K. — Ad τελευτησάτω subintelligo ἡ ἐπίδεσις, vel τὸ ὀθόνιον; contra περιβάλῃς et νέμεσθαι ad medicum referuntur, cui imperat auctor, ita ut secunda persona prius illud verbum ponere cogerer.

τῶν δὲ — ἐτελεύτησε.] περιβαλών τε non pauca mss.; — νέμεσθαι J. Bosq., νεμέσθω cett.; participia vicina me cogunt ut amplectar lectionem codicis J.; — αὐτῷ ἱκανόν vulg., αὐτὸ ἱκανόν D. H. K.; ego pronomen abundare ratus reieci; — ἀναπαλινδρομῆσαι una voce mss. 10., Littr.; ἀνάπαλιν δρομῆσαι vulgo; de coniectura emendavi; — τὸ πρότερον pro τὸ ἕτερον Bosq.

ἐνταῦθα — ξυμφέρῃ.] τοῦ κατάγματος pro τοῦ κατεηγότος libri pauci, κατεάγματος alii et Marc.

μετὰ δὲ — κάτω.] ὅτε δ' ἐπ' ἀρ. Parr. 6.

τὰ δὲ — ἄλλοτε.] ὑπόξηρα vulg., ὑπόξυρα Parr. 4., Bosq.; — κυκλεῦντα Bosq. pro vulgata, quam e V. notavi.

ρος· [1]περιβάλλειν δὲ χρὴ χαλαρὰ καὶ περὶ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε. Πλῆθος δὲ τῶν ὀθονίων ἱκανὸν τὸ πρῶτον αἱ δύο μοῖραι.

ε'. Σημεῖα δὲ τοῦ καλῶς ἰητρευομένου καὶ ὀρθῶς ἐπιδεομένου, εἰ ἐρωτῴης αὐτὸν εἰ πεπίεκται καὶ εἰ φαίη μὲν πεπιέχθαι, ἡσύχως δὲ, καὶ μάλιστα εἰ κατὰ τὸ κάτηγμα φαίη· τοιαῦτα τοίνυν φάναι χρὴ πεπρηγμένα διὰ τέλεος τὸν ὀρθῶς ἐπιδεόμενον. Σημεῖα δὲ τῆς μετριότητος, τὴν μὲν ἡμέρην, ἣν ἂν ἐπιδεθῇ, καὶ τὴν νύκτα δοκείτω [2]αὐτὸς ἑωυτῷ μὴ ἐπὶ ἧσσον πεπιέχθαι, ἀλλ' [3]ἐπὶ μᾶλλον, τῇ δ' ὑστεραίῃ οἰδημάτιον ἐλθεῖν ἐς χεῖρα ἄκρην μαλθακόν· μετριότητος γὰρ σημεῖον τῆς πιέξιός σοι. Τελευτώσης δὲ τῆς ἡμέρης, ἐπὶ ἧσσον δοκείτω πεπιέχθαι· τῇ δὲ τρίτῃ χαλαρά οἱ δοκείτω εἶναι τὰ ἐπιδέσματα. Κὴν μέν τι τούτων τῶν εἰρημένων ἐλλείπῃ, γιγνώσκειν χρὴ ὅτι χαλαρωτέρη [4]ἡ ἐπίδεσις τοῦ μετρίου· ἢν δέ τι τῶν εἰρημένων πλεονάζῃ, χρὴ γιγνώσκειν ὅτι μᾶλλον ἐπιέχθη τοῦ μετρίου· καὶ τούτοισι σημαινόμενος, τὸ ὕστερον ἐπιδέων, ἢ χαλᾶν μᾶλλον, ἢ πιέζειν. Ἀπολύσαντα δὲ χρὴ τριταῖον ἐόντα, κατατεινάμενον καὶ διορθωσάμενον, αὖθις ἐπιδῆσαι· κὴν μετρίως τὸ πρῶτον [5]τετυχήκῃς ἐπιδήσας, ταύτην τὴν ἐπίδεσιν χρὴ ὀλίγῳ μᾶλλον ἢ ἐκείνην πιέσαι. Βάλλεσθαι δὲ χρὴ τὰς ἀρχὰς κατὰ τὸ κάτηγμα, ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον· ἢν μὲν γὰρ τοῦτο πρότερον ἐπιδέῃς, [6]ἐξαρύονται ἐκ τούτου οἱ ἰχῶρες ἐς τὰς ἐσχατιὰς ἔνθα καὶ ἔνθα· ἢν δέ τι ἄλλο [7]πρότερον πιέζῃς, ἐς τοῦτο ἐξαρύ-

5. Recte autem esse curatum et apte deligatum haec significant, si interrogatus num prematur, ipse premi quidem se dixerit, sed leviter, idque praecipue circa fracturam. Atque haec ita se habere perpetuo fateatur necesse est qui deligatur. Modus vero his signis deprehenditur: si eadem die ac nocte, qua deligatus est, ipse sibi magis, non minus compressus esse videatur. Postero etiam die ad summam manum exortus tumor parvus ac mollis moderatae compressionis tibi erit indicio. At desinente die se minus compressum sentiat tertioque die vincula ei laxa videantur. Nosse autem oportet ex his, quae dicta sunt, si quod desideretur, laxius, si quid superet, arctius quam conveniat vinculum fuisse compressum. Atque hac coniectura adhibita, deinceps vel laxiores vel arctiores fascias admovere licebit. Tertio vero post extensionem et directionem die solvere membrum convenit; ac si primis diebus tibi moderata deligatio contigerit, illam paulo arctius constringens, initio etiam supra fracturam ut prius iniecto. Sic enim ubi primum fracturam devinxeris, sanies ad extremam utramque membri partem exprimitur. Sin alia parte prius constrinxeris, inde ad fracturam expressio fiet. Quod intellexisse quidem ad multa conducit. Inde igitur deligationem et compressionem initium ducere semper opus est. In reliquis vero ea ratio servanda est, ut quo longius a fractura

[1] πρὸς περιβ. — [2] αὐτός om. — [3] ἔτι. — [4] ἐστὶν ἡ ἐπιδ. — [5] κατατύχῃς. — [6] ἐξαρείαται. — [7] ἕτερον.

πλῆθος — μοῖραι.] αἱ ante δύο om. K.

5. σημεῖα — ἐπιδεόμενον.] Post ἰητρευομένου ceteri ταῦτα, quod emblema alienum visum est, quare reieci; — ὀρθῶς H. J. N. Bosq., Littr., ὅρος vulg.; — εἰ ante φαίη omm. J. Chart.; — μὲν οὖν pro τοίνυν B. M. N.

σημεῖα — σοι.] σημεῖα δὲ ταῦτα cett., excepto Bosq., qui ταῦτα omisit; hunc sequor; — αὐτός ante ἑωυτοῦ omm. Parr. 7., Marc.; — ἔτι, uti Voss., pro ἐπί Ald., codd. 6. Littréi; — ἔτι καί pro ἐπί B. M. N.; — τῇ δὲ ὑστεραίῃ mss. 8., Bosq.; — σου cett., σοι de meo.

τελευτώσης — ἐπιδέσματα.] χαλαρά σοι δοκείτω vulg., sed Marc. χαλαρὰ σ οἱ δοκ; unde οἱ pro σοι dedi.

κὴν μέν τι — πιέζειν.] μέντοι C. K.; — ἐλλίπῃ vulg., ἐλλείπῃ B. C. M. N.; — ἐστιν ἐπίδεσις vulg., ἡ ἐπιδ. B. M. N., Littr.

ἀπολύσαντα — πιέσαι.] αὖθις ἐπιδῆσαι de suo supplevit Littr., quem sequor; — τετυχήκῃς B. M. N., Littr., κατατύχῃς vulg., ἐπιτύχῃς Merc. in marg.

βάλλεσθαι — ξυνιέναι.] ἢν μὲν γάρ revocarunt e mss. Bosq. Littr., fert etiam Marc.; in vulg. γάρ om.; — ἐξαρύαται B. M. N. Lind. Bosq., ἐξαρείαται vulg., item Marc.; ἐξειρύαται D., quem Littréus sequitur; Foës. ἐξαρύονται vel ἐξαρύαται, desiderat: dubium non est quin ἐξαρύαται lateat in corrupta vulgata, sed solum ἐξαρύονται congruit, quod ex

ονται ἐκ τοῦ πιεχθέντος· ἐς πολλὰ [1] δ' εὔχρηστον τοῦτο ξυνιέναι. Οὕτως [2] οὖν ἄρχεσθαι μὲν αἰεὶ χρὴ τὴν ἐπίδεσιν καὶ τὴν πίεξιν ἐκ τούτου τοῦ χωρίου, τὰ δ' ἄλλα κατὰ λόγον, [3] ὡς προσωτέρω ἀπὸ τοῦ κατήγματος ἀγάγῃς, ἐπὶ ἧσσον τὴν πίεξιν ποιέεσθαι. Χαλαρὰ δὲ παντάπασι μηδέποτε περιβάλλειν, ἀλλὰ προσπεπτωκότα. Ἔπειτα δὲ πλείοσι ὀθονίοισι χρὴ ἐπιδεῖν ἑκάστην τῶν ἐπιδεσίων. Ἐρωτώμενος δὲ φάτω [4] ὀλίγῳ μᾶλλόν οἱ πεπιέχθαι ἢ τὸ πρότερον καὶ μάλιστα φάτω κατὰ τὸ κάτηγμα, καὶ τὰ ἄλλα δὲ κατὰ λόγον· καὶ ἀμφὶ τῷ οἰδήματι καὶ ἀμφὶ τῷ πονέειν καὶ ἀμφὶ τῷ ῥηΐζειν κατὰ λόγον τῆς [5] προτέρης ἐπιδέσιος γιγνέσθω. Ἐπὴν δὲ τριταῖος ᾖ, χαλαρώτερά οἱ δοκείτω εἶναι τὰ ἐπιδέσματα. Ἔπειτα ἀπολύσαντα χρὴ αὖθις ἐπιδῆσαι, ὀλίγῳ μᾶλλον πιέζοντα καὶ πᾶσι τοῖσι ὀθονίοισι, οἷσί περ ἔμελλε ἐπιδεῖσθαι· ἔπειτα δὲ πάντα αὐτὸν ταὐτὰ καταλαβέτω, ἅπερ καὶ ἐν τῇσι πρώτῃσι περιόδοισι τῶν ἐπιδεσίων.

recesseris, eo minorem compressionem facias; laxa tamen numquam ex toto vincula circumducantur, sed adhaerescant. Deinde pluribus linteis unaquaeque deligatio vincienda. Atque interrogatus fateatur se paulo magis quam antea compressum esse, maximeque ad fracturam. In reliquis eadem observanda ratio, tum quod attinet ad tumorem, tum dolorem, tum allevationem, quae in prima deligatione. Ubi vero tertius advenerit dies et vincula laxiora senserit, dein solvere convenit, rursusque paulo arctius vincire, idque omnibus iniectis fasciis, quibus deligandus erit. Postea eadem omnia, quae in primis deligationum circuitibus, circa aegrotum fiant.

ϛʹ. Ἐπὴν δὲ τριταῖος γένηται, ἑβδομαῖος δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιδέσιος, ἢν ὀρθῶς ἐπιδέηται, τὸ μὲν οἴδημα ἐν ἄκρῃ τῇ χειρὶ ἔσται, οὐδὲ τοῦτο λίην μέγα· τὸ [6] δ' ἐπιδεόμενον χωρίον ἐν πάσῃσι τῇσι ἐπιδέσισι ἐπὶ τὸ λεπτότερον καὶ ἰσχνότερον εὑρεθήσεται, τῇ δὲ ἑβδόμῃ καὶ πάνυ λεπτὸν, καὶ τὰ ὀστέα τὰ κατεηγότα ἐπὶ μᾶλλον κινεύμενα καὶ εὐπαράγωγα ἐς κατόρθωσιν. Καὶ ἢν ᾖ ταῦτα τοιαῦτα, κατορθωσάμενον χρὴ ἐπιδῆσαι ὡς ἐς νάρθηκας, ὀλίγῳ μᾶλλον [7] πιέσαντα

6. Ubi autem ad tertium diem ventum est, qui septimus est a prima deligatione, si recta deligatio fuerit, tumor in summa manu isque non admodum magnus aderit, ac deligatus locus cum vinculum iniicietur, tenuior ac gracilior conspicietur. Septimo vero die etiam admodum tenuis, et ossa fracta facilius tractantur et ad directionem adducuntur. Hisque ita se habentibus directione facta, deligationem ad ferulas excipiendas accommodare oportet, paulo amplius quam antea comprimendo, nisi quis

[1] δὲ εὐχρ. — [2] μὲν ἄρχ. — [3] ὡς ἂν προσωτ. — [4] ὀλίγον. — [5] πρώτης ἐπιδ., nempe omittuntur seqq. usque ad principium capitis 6., ubi τῆς πρώτης ἐπιδ. — [6] δὲ ἐπιδ. — [7] πιέσαντας.

Foësii coniectura dedi; — *πιέξῃς* vulg., *πιέζῃς* mss. 8., Chart. Bosq. Littr.; — *ἐξαρύαται* B. M. N. Lind. Bosq., *ἐξαρείαται* vulg., *ἐξειρύαται* D. Littr., *ἐξαρειᾶται* C., *ἐξαρύονται* de meo, ut supra; — *δὲ εὔχρ.* mss. 9., Bosq. Libri scripti et editi *τὸ ξυνιέναι*, sed *τοῦτο ξυνιέναι* Gal. citat in comm. p. 522., cui tamen citationi non tantum tribuo, ut ideo mutem; sed rerum nexus docet *τοῦτο* requiri, ut pronominis prima syllaba *του* perierit post ultimam vocabuli antecedentis *τον*.

οὕτως — ποιέεσθαι.] *μέν* pro *οὖν*, uti V., Parr. 7., Bosq.; *μὲν οὖν ἄρχ.* cod. Sev.

ἐρωτώμενος — γιγνέσθω.] *τἄλλα* s. *τᾶλλα* nonnulli libri; — *ἀμφὶ τό* singulis locis Bosq., postremis duobus locis cod. C. *τό* praebet.

ἔπειτα — ἐπιδεσίων.] *καὶ ἐν πᾶσι τοῖσι ὀθ.* ceteri, abieci otiosum *ἐν*; — *καὶ ἔπειτα* vulg., sed *ἔπειτα δέ* mss. 11. apud Littr., Bosq.; — *αὐτὸν πάντα* vulgo, *π. α.* mss. 10. apud Littr., Gal. — Vulgo *ταῦτα*, quod C. om., sed legendum est *ταὐτά*.

6. *ἐπὴν — κατόρθωσιν.*] *πεμπταῖος* pro *τριταῖος* H. Bosq.; — *ἢ ἑβδομ.* sine *δέ* iidem; — *δὲ ἐπιδ.* multi codd.; — *ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ* ceteri; — *κατηγότα* vulg., *κατεηγότα* libri multi scripti et editi; inter illos Marc.

καὶ ἢν — χειρί.] *πιέσαντας* Ald., multi codd., Gal.

ἢ τὸ πρότερον, ἢν μὴ πόνος τις πλείων ᾖ ἀπὸ τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν ἄκρῃ τῇ χειρί. Ἐπὴν δ' ἐπιδήσῃς τοῖσι ὀθονίοισι, τοὺς νάρθηκας περιθεῖναι χρὴ καὶ περιλαβεῖν [1] τοῖσι δεσμοῖσι ὡς χαλαρωτάτοισι, ὁκόσον ἠρεμέειν, ὥστε μηδὲν ξυμβάλλεσθαι ἐς τὴν πίεξιν τῆς χειρὸς τὴν τῶν ναρθήκων πρόσθεσιν. Μετὰ δὲ ταῦτα ὅ τε πόνος αἵ τε ῥαστῶναι αἱ αὐταὶ γιγνέσθωσαν, αἵ περ καὶ ἐν τῇσι πρώτῃσι περιόδοισι τῶν ἐπιδεσίων. Ἐπὴν δὲ τριταῖος ἐὼν φῇ χαλαρὸν εἶναι, τότ' ἔπειτα χρὴ τοὺς νάρθηκας ἐρείσασθαι, μάλιστα μὲν κατὰ τὸ κάτηγμα, ἀτὰρ καὶ τἄλλα κατὰ λόγον, ᾗπερ καὶ ἡ ἐπίδεσις [2] ἐχάλα μᾶλλον ἢ ἐπίεζε. Παχύτατον δὲ χρὴ εἶναι τὸν νάρθηκα, ᾗ ἐξέστη τὸ κάτηγμα, μὴ μὴν πολλῷ. Ἐπιτηδεύειν δὲ χρὴ μάλιστα μὲν κατ' ἰθυωρίην τοῦ μεγάλου δακτύλου ὡς μὴ κείσεται ὁ νάρθηξ, ἀλλὰ τῇ ἢ τῇ, μηδὲ κατὰ τὴν τοῦ [3] σμικροῦ ἰθυωρίην, ᾗ τὸ ὀστέον ὑπερέχει ἐν τῷ καρπῷ, ἀλλὰ τῇ ἢ τῇ. Ἢν δὲ ἄρα πρὸς τὸ κάτηγμα ξυμφέρῃ κεῖσθαι κατὰ ταῦτά τινας τῶν ναρθήκων, βραχυτέρους αὐτοὺς χρὴ τῶν ἄλλων ποιέειν, ὡς μὴ ἐξικνέωνται πρὸς τὰ ὀστέα τὰ ὑπερέχοντα παρὰ τὸν καρπόν· κίνδυνος γὰρ ἑλκώσιος καὶ νεύρων ψιλώσιος. Χρὴ δὲ διὰ τρίτης ἐρείδειν τοῖσι νάρθηξι πάνυ ἡσυχῇ, οὕτω τῇ γνώμῃ [4] ἔχοντα, ὡς οἱ νάρθηκες φυλακῆς εἵνεκα τῆς ἐπιδέσιος προσκέωνται, ἀλλ' οὐ τῆς πιέξιος εἵνεκεν ἐπιδέωνται.

maior dolor a tumore, qui in summa manu est, excitatus fuerit. Ubi vero fascias deligaris, ferulae sunt apponendae et quam maxime laxis vinculis comprehendendae, ita ut quiescant, neque quidquam ferularum appositio ad manus compressionem addat. Post haec in dolore et tolerandi facilitate eadem quae in primis vinculorum circuitibus spectentur. Abhinc tertio die, si vinculum laxum senserit, tum demum ferulae circa fracturam praecipue firmandae sunt, reliquaque etiam pro ratione, quantum vinculum laxum potius fuerit quam adstrictum. Crassiorem autem neque tamen multo, ferulam esse oportet, qua fractura eminet. Maximaque adhibenda est diligentia ne vel e regione pollicis ferula statuatur, verum in hanc illamve partem, neque e regione parvi digiti, qua ossis est eminentia in manus iunctura, sed hac vel illac. Sin forte conducit fracturae his locis ferulas quasdam adhiberi, eas reliquis breviores esse oportet, ut ne ad ossa iuxta manus iuncturam eminentia pertingant. Sic enim exulcerationis aut denudationis nervorum periculum imminet. Tertio autem quoque die ferulas admodum leviter obfirmare oportet, in consilium adhibentem, ut neque ultra adstringant, quam ut vinculum contineant.

ζ'. Ἢν μὲν οὖν εὖ εἰδῇς ὅτι ἱκανῶς τὰ ὀστέα ἀπίθυνται ἐν τῇσι προτέρῃσι ἐπιδέσισι καὶ μήτε κνησμοὶ λυπέωσι, μήτε τις ἕλκωσις ὑποπτεύηται εἶναι, [5] ἐᾶν χρὴ ἐπιδεδέσθαι [6] ἐν τοῖσι νάρθηξι, ἔστ' ἂν ὑπὲρ εἴκοσι ἡμέρας

7. Quodsi sub prioribus vinculis ossa abunde esse directa probe cognoveris et neque pruriginis, neque exulcerationis metus ullus subest, sic alligatas ferulas ultra vigesimum diem sinere oportet. Nam plerumque triginta ad sum-

[1] ἐν τοῖσι ὡς χαλαρ. — [2] ἐχαλάρα. — [3] σμικροῦ δακτύλου. — [4] ἔχοντας. — [5] εἶναι ἐάν χρή. — [6] ἐν τῇσι ν.

ἐπὴν — πρόσθεσιν.] δ' ἐπιδ. edd. antt., Gal.; δὲ ἐπιδ. vulg.; — ἐν τοῖσι δεσμοῖσι ceteri, abieci otiosum ἐν.

ἐπὴν — ἐπίεζε.] ᾗπερ Littr. e mss. 10., εἴπερ vulg.

παχύτατον — πολλῷ.] μέν vulg., μήν Littr. e mss. 11.; idem fert Marc.

ἐπιτηδεύειν — τῇ.] κείσεται vulgata recte; κείσηται Bosq. de suo, quem sequi non debuerat Littr.

ἢν — ψιλώσιος.] κατὰ τὸν καρπόν. K.

χρὴ — ἐπιδέωνται.] πάντῃ pro πάνυ C.; — ἔχοντας vulg., ἔχοντα de suo Littr.; — ἐπιδέδενται Parr. multi, Marc., Voss.

7. ἢν μὲν οὖν — γένηται.] ἰδῇς K.; voluerit ἴδῃς, quod scribi potuit, sed credo vulgatam, Homericam dictionem referentem, ab auctoris manu esse; — κνησμοί τινες vulgo, τινες omm. Ald. C. Marc.; — ἕλκωσις μηδεμία vulg., sed μηδεμία omm. mss. 10. apud Littr., Voss., — γίνηται vulgo, γένηται C. M. N., Bosq.

γένηται. Ἐν τριήκοντα δὲ μάλιστα τῇσι ξυμπάσῃσι κρατύνεται τὰ ὀστέα τὰ ἐν τῷ πήχεϊ τὸ ἐπίπαν· ἀτρεκὲς δὲ οὐδέν· [1] μάλα γὰρ καὶ φύσις φύσιος καὶ [2] ἡλικίη ἡλικίης διαφέρει. Ἐπὴν δὲ λύσῃς, ὕδωρ θερμὸν καταχέαι χρὴ καὶ μετεπιδῆσαι, ἧσσον μὲν ὀλίγῳ πιέσαντα ἢ τὸ πρόσθεν, ἐλάσσοσι δὲ τοῖσι ὀθονίοισι ἢ τὸ πρότερον· καὶ ἔπειτα διὰ τρίτης ἡμέρης λύσαντα ἐπιδεῖν ἐπὶ μὲν ἧσσον πιέζοντα, ἐπὶ δὲ ἐλάσσοσι τοῖσι ὀθονίοισι. Ἐπὴν δὲ, ὅταν ἐν τοῖσι νάρθηξι δεθῇ, ὑποπτεύῃς τὰ ὀστέα μὴ ὀρθῶς κεῖσθαι, ἢ ἄλλο τι [3] ὀχλέῃ τὸν τετρωμένον, λῦσαι ἐν τῷ ἡμίσεϊ τοῦ χρόνου ἢ [4] ὀλίγῳ πρόσθεν καὶ αὖθις μετεπιδῆσαι. [5] Δίαιτα δὲ τούτοισι, οἷσι ἂν μὴ ἕλκεα ἐξ ἀρχῆς γένηται, ἢ ὀστέα [6] ἔξω ἐξίσχῃ, [7] ἀρκέει ὑποφαύλη· ἐνδεέστερον δὲ χρὴ διαιτᾶν ἄχρις ἡμερέων δέκα, ἅτε ἤδη καὶ [8] ἐλινύοντας, καὶ ὄψοισι ἁπαλοῖσι χρῆσθαι, ὁκόσα τῇ διεξόδῳ μετριότητα [9] παρασχήσει· οἴνου δὲ καὶ κρεηφαγίης ἀπέχεσθαι· ἔπειτα μέντοι ἐκ προσαγωγῆς ἀνακομίζεσθαι. Οὗτος ὁ λόγος ὥσπερ νόμος κεῖται δίκαιος περὶ κατηγμάτων ἰήσιος, ὥς τε χειρίζειν χρὴ ὥς τε [10] ἀποβαίνειν ἀπὸ τῆς δικαίης χειρίξιος· ὅ τι δ' ἂν μὴ οὕτως ἀποβαίνῃ, εἰδέναι χρὴ [11] ὅτι ἐν τῇ χειρίξι τι ἐνδεὲς πεποίηται ἢ πεπλεόνασται. Ἔτι δὲ τάδε χρὴ προσξυνιέναι ἐν τούτῳ τῷ ἁπλῷ τρόπῳ, ἃ οὐ κάρτα ἐπιμελέονται [12] οἱ ἰητροὶ, καίτοι πᾶσαν μελέτην καὶ πᾶσαν ἐπίδεσιν οἷά τε

mum diebus cubiti ossa in totum coalescunt; nihil tamen est perpetuum. Nam et natura a natura et aetas ab aetate plurimum distat. At ubi resolveris, aquam calidam affundere pauloque minus quam antea comprimendo et paucioribus quam prius fasciis religare convenit, ac demum tertio quoque die resolvere et minus quidem comprimendo paucioribus quam antea fasciis deligare. Quodsi alligatis ferulis ossa non recte posita, aut aliquid vulnerato molestum esse suspicio sit, dimidio temporis spatio aut paulo ante solvere itemque religare oportet. At quibus circa initia cute integra ossa foris non eminent, iis abunde est victus mediocris. Pauciore tamen victu ad decimum usque diem utendum, praesertim cum ex toto quiescant, et opsonia liquida adhibenda, quae ventrem modice deducant; vino vero et carnibus abstinendum; post haec paulatim reficiendi. Atque ista oratio velut aequa quaedam lex de fracturarum curatione instituta est; quemadmodum eas tractare oporteat et quid ex iusta tractatione evenire. Sin secus accidat, scire licet in ipsa curatione aliquid vel deficere, vel redundare. Ad haec in hoc simplici modo ad ea animum intendere oportet, quae non admodum advertunt medici, quamvis, nisi recte procedant, curam omnem totamque vinciendi rationem corrumpere valeant. Nam si os utrumque, aut inferius tantum, fractum sit, vinctique manus mitella excipiatur, quae magna sui parte fractu-

[1] μάλιστα. — [2] ἡλικίης ἡλικίη. — [3] ὀχλεύῃ. — [4] ὀλίγον. — [5] δίαιται. — [6] ἐξίσχει ἔξω. — [7] ἀρκέουσι φλαῦραι. μικρόν τι γὰρ καὶ ἐνδ. χρή. — [8] ἐλλινύοντας. — [9] παρέχουσιν. — [10] ἀποβαίνειν. — [11] ὅτι — χρή om. — [12] οἱ om.

ἐν τριήκοντα — διαφέρει.] δέ omm. Marc., plures Parr.; — ἐν γὰρ τριηκ. μάλιστα B. M. N.; — τά post κρατύνεται de meo; — ἐν πήχει C. Marc.; — μάλιστα pro μάλα codd. 11. apud Littr., cf. lect. V.; — ἡλικίης ἡλικίη, uti V., plures Parr.

ἐπὴν δὲ — μετεπιδῆσαι.] ὅταν τοῖσι cett., de meo ἐν interpono, collatis locis multis similibus, ubi ἐν τοῖσι νάρθηξι s. ἐν τοῖσι ὀθονίοισι δεθῆναι s. ἐπιδεθῆναι solenne; — καὶ αὖθις omm. C. et Marc., qui πρόσθε fert.

δίαιτα — ἀνακομίζεσθαι.] δίαιται codd. 12. apud Littr.; — ἀρκέουσι φλαῦραι cod. Sev., uti V., φαῦλαι multi Parr. Ante ἐνδεέστερον legunt μικρόν τι γὰρ καί sine δέ D., cod. Sev., uti V., μικρόν τι καὶ γάρ sine δέ alii non pauci; — ἄχρι vulgo, ἄχρις Littr. e mss. 9.; — ἅτε δή codd. 10. Littréi, Marc., Voss.; vix scio quid praestet; — παρασχήσι Marc., παραὐσχήσῃ M. N., παρασχήσει Littr., παρέχουσι vulg.

οὗτος — πεπλεόνασται.] ὥστε ἀποβαίνειν vulgo, in qua lectione ἀποβαίνει ferunt C. Marc. — Littréus de suo καί infert et exhibet: ὥστε χειρίζειν καὶ ὥστε ἀποβαίνει. — Mihi in vulgata ὥς τε — ὥς τε latere videtur; utrum ἀποβαίνειν, an ἀποβαίνει scribere oporteat, mihi incertum videtur; non video quare ὡς ἀποβαίνειν χρή dici non possit, quin membrorum coniunctio per τε — τε me inducit, ut de vulgata non recedam.

ἔτι δὲ — ἔχων.] καίτοι πᾶσα μελέτη καὶ πᾶσα ἐπίδεσις οἵη τε διαφθεῖραί ἐστι μὴ ὀρθῶς ποιευμένη H., quam lect. memorat Gal. in comm. p. 409., ubi διαφθείρεται in Bas., διαφθείρεσθαι in Kühniana editur. In vulgato διαφθεῖραι legunt B. M. N., δὴ φθείρειν, uti V., non pauca mss. Porro κατηγῇ M. N., Bosq., Littr.; — tum ταινίῃ τινὶ (τείνειν D. τείνει C. Marc., τείνῃ alii) vulgo; equidem otiosum illud τινι abiicio, ex ipso nomine ταινίη natum vide-

[1]διαφθείρειν ἐστὶ μὴ ὀρθῶς ποιεύμενα· ἢν γὰρ τὰ μὲν ὀστέα ἄμφω καταγῇ, ἢ τὸ κάτω μοῦνον, ὁ δὲ ἐπιδεδεμένος ἐν ταινίῃ τὴν χεῖρα ἔχῃ [2]ἀναλελαμμένην, τυγχάνῃ δὲ ἡ ταινίη κατὰ τὸ κάτηγμα πλείστη ἐοῦσα, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἡ χεὶρ ἀπαιωρέηται, τοῦτον ἀνάγκη τὸ ὀστέον εὑρεθῆναι διεστραμμένον ἔχοντα πρὸς τὸ ἄνω μέρος· ἢν δὲ κατεηγότων τῶν ὀστέων οὕτως, ἄκρην τε τὴν χεῖρα ἐν τῇ ταινίῃ ἔχῃ καὶ παρὰ τὸν ἀγκῶνα, ὁ δὲ ἄλλος πῆχυς μετέωρος ἔῃ, οὗτος εὑρεθήσεται τὸ ὀστέον ἐς τὸ κάτω μέρος [3]διεστραμμένον ἔχων. Χρὴ οὖν ἐν ταινίῃ πλάτος ἐχούσῃ, μαλθακῇ, τὸ πλεῖστον τοῦ πήχεος καὶ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ὁμαλῶς αἰωρέεσθαι.

ram contineat, hinc vero et inde manus dependeat, huic in superiorem partem os perverti necesse est. Sin vero ossibus sic fractis, summam manus partem et eam, quae est ad cubiti flexum, mitella excipiat, quod autem in cubito est reliquum dependeat, in inferiorem partem os depravatum erit. Oportet igitur mitella lata et molli maximam cubiti partem et manus iuncturam aequaliter sublatam esse.

η'. Ἢν δὲ ὁ βραχίων καταγῇ, ἢν μέν τις ἀποτανύσας τὴν χεῖρα ἐν τούτῳ τῷ σχήματι διατείνῃ, ὁ μῦς τοῦ βραχίονος κατατεταμένος ἐπιδεθήσεται· ἐπὴν [4]δ' ἐπιδεθεὶς ξυγκάμψῃ τὸν ἀγκῶνα, ὁ μῦς τοῦ βραχίονος ἄλλο σχῆμα σχήσει. Δικαιοτάτη οὖν βραχίονος κατάτασις ἥδε· ξύλον πηχυαῖον ἢ [5]ὀλίγῳ βραχύτερον, ὁκοῖοι οἱ στειλαιοί εἰσι τῶν σκαφίων, κρεμάσαι χρή, ἔνθεν καὶ ἔνθεν σειρῇ δήσαντα· καθίσαντα δὲ τὸν ἄνθρωπον [6]ἐπὶ ὑψηλοῦ τινὸς τὴν χεῖρα ὑπερκεῖσθαι, ὡς ὑπὸ τῇ μασχάλῃ γένηται ὁ στειλαιὸς ἔχων ξυμμέτρως, ὥστε μόλις δύνασθαι [7]καθίννυσθαι τὸν ἄνθρωπον, σμικροῦ δέοντα μετέωρον εἶναι· ἔπειτα θέντα τι ἄλλο ἔφεδρον καὶ ἐπιθέντα σκύτινον ὑποκεφάλαιον, ἢ ἕν, ἢ πλείω, ὅκως ξυμμέτρως σχήσει ὕψεος τοῦ πήχεος πλαγίου πρὸς [8]ὀρθὴν γωνίην, ἄριστον μὲν

8. At vero brachio fracto, si quidem manu porrecta distentio fiat, brachii musculus intentus deligabitur, atque ubi vinctus cubitum inflexerit, brachii musculus figuram immutabit. Brachii igitur aequissima distentio haec est: lignum cubitale aut paulo brevius, cuiusmodi sunt ligonum manubria, ab utraque parte fune deligatum suspensum esse oportet. Homo autem alto quodam sedili collocatus manu superincumbat, sicut manubrium sub ala ita statuatur, ut ille vix considere possit, sed prope suspensus maneat. Tum supposito firmo aliquo et superdato pulvino uno scorteo aut pluribus ea altitudine, quae oblique collocato cubito ad rectum angulum respondeat, praestiterit quidem ex corio lato et molli, aut fascia lata superiniecta grave aliquod pondus, quod modice intendat, suspendere. Alioqui vir robustus sic

[1] δὴ φθείρειν. — [2] ἀναλεγόμενος τυγχάνει. — [3] διεστραμμένως ἔχον. — [4] δὲ ἐπειδηθείς. — [5] ὀλίγον. — [6] ἀπό. — [7] καθικνεῖσθαι. — [8] τὴν ὀ. γ.

tur; — ἀναλελαμμένην Gal. comm. 3. ad κατ' ἰητρεῖον p. 817., ἀναλελαμμένος vulg., ἀναλεγόμενος, uti V., Gal., Bas. in marg.; — τυγχάνει Ald. C., alii; — τούτου Gal. in cit. l. l.; — οὗτος pro οὕτως C.; — περὶ τὸν ἀγκῶνα Gal. l. l.; — ὁ δὲ ὅλος πῆχυς Gal. in comm. (p. 416.) Bosq. — Tum vero vulgo μὴ μετέωρος, sed μή ante μετέωρος omm. multi codd.; eadem autem lectionis diversitas Galeno nota fuit, qui utramque lectionem defendit in comm. (p. 415. seq). Equidem μή admitti non posse credo; μετέωρος intelligendum est ἀστήρικτον ἐπὶ μόνου τοῦ ἀέρος ὀχούμενον, ut ait Galenus; comparo quod paulo post cap. 8. legitur; ὥστε μόλις δύνασθαι καθίννυσθαι τὸν ἄνθρωπον, σμικροῦ δέοντα μετέωρον εἶναι. Deinde ἢ vulg., ἔῃ M. Littr., εἴη Gal. in cit. l. l.; — οὕτως εὑρεθ. Ald., mss. 7.; — διεστραμμένως ἔχον, uti V., non pauci Parr. et Galenus in citatione l. l.

8. ἢν δὲ — σχήσει.] δὲ ἐπιδεθείς Parr. 5., Bosq.

δικαιοτάτη — ἐς τὸ κάτω.] στείλαιοι Marc., Gal.; — ἐπὶ ὑψηλοῦ H., Bosq., Littr., ἀπὸ ὑψ. vulgo; — τὴν μασχάλην B. M. N.; — στείλαιος Marc., Gal.; — καθίννυσθαι C., Marc., Bosq., Littr., vulgatam ex V. notavi; — vulgo ὑποθέντα, sed H. prima manu et Bosq. ἐπιθέντα, quod recepi, licet non ignorem alterum defendi posse; — σχοίη vulgo, σχήσει recte Ald. B. N., et corrupte scriptum C. Marc.; —

σκύτος πλατὺ καὶ μαλθακὸν, ἢ ταινίην πλατέαν [1] ἀμφιβαλόντα τῶν μεγάλων τι σταθμίων ἐξαρτῆσαι, [2] ὅ τι μετρίως ἕξει κατατείνειν· εἰ δὲ μὴ, τῶν ἀνδρῶν ὅστις [3] ἐρρωμένος, ἐν τούτῳ τῷ σχήματι τοῦ πήχεος [4] ἐόντος, παρὰ τὸν ἀγκῶνα καταναγκαζέτω ἐς τὸ κάτω. Ὁ δὲ ἰητρὸς ὀρθὸς μὲν [5] ἐὼν χειριζέτω, τὸν ἕτερον πόδα ἐπὶ ὑψηλοτέρου τινὸς ἔχων, κατορθώσας δὲ τοῖσι θέναρσι τὸ ὀστέον· ῥηϊδίως δὲ [6] κατορθώσεται· ἀγαθὴ γὰρ ἡ κατάτασις, ἥν τις καλῶς παρασκευάσηται. Ἔπειτα ἐπιδείτω τάς τε ἀρχὰς βαλλόμενος ἐπὶ τὸ κάτηγμα καὶ τἄλλα πάντα, ὥσπερ πρότερον [7] παρηνέθη, χειριζέτω· καὶ ἐρωτήματα ταὐτὰ ἐρωτάτω καὶ σημείοισι χρήσθω τοῖσι αὐτοῖσι, εἰ μετρίως ἔχει, ἢ οὔ· καὶ διὰ τρίτης ἐπιδείτω καὶ ἐπὶ μᾶλλον πιεζέτω· καὶ ἑβδομαῖον ἢ ἐναταῖον ἐν νάρθηξι δησάτω, ἔστ' ἂν ὑπὲρ τριήκοντα ἡμέρας γένηται. Καὶ ἢν ὑποπτεύσῃ μὴ καλῶς κεῖσθαι τὸ ὀστέον, μεσηγὺ τούτου τοῦ χρόνου λυσάτω καὶ εὐτεθισάμενος μετεπιδησάτω. Κρατύνεται δὲ μάλιστα βραχίονος ὀστέον ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι. Ἐπὴν δὲ ταύτας ὑπερβάλῃ, λύειν χρὴ καὶ ἐπὶ ἧσσον πιέζειν τοῖσι ὀθονίοισι καὶ ἐπὶ ἐλάσσοσι ἐπιδεῖν. Δίαιταν δὲ [8] ἀκριβεστέρην τινὰ ἢ τὸ πρότερον διαιτᾶν καὶ [9] πλείω χρόνον· τεκμαίρεσθαι δὲ πρὸς τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν ἄκρῃ τῇ χειρὶ τὴν ῥώμην ὁρέων. Προσξυνιέναι δὲ χρὴ καὶ τάδε, ὅτι [10] ὁ βραχίων κυρτὸς πέφυκε ἐς τὸ ἔξω μέρος· [11] ἐς τοῦτο τοίνυν τὸ μέρος διαστρέφεσθαι φιλέει, ἐπὴν μὴ καλῶς ἰητρεύηται· ἀτὰρ καὶ τἄλλα πάντα ὀστέα, ἐς ὅπερ πέφυκε διεστραμμένα, ἐς

collocatum cubitum ad cubiti flexuram vi quadam deorsum deducat. Medicus vero erectus, altero pede altiore loco collocato ad curationem aggrediatur et manuum palmis os componat. Quod certe facile fiet. Haec enim intendendi ratio laudabilis est, si quis ea probe utatur. Postea iniectis circa fracturam fasciarum initiis ad deligationem accedat, ceteraque omnia, quemadmodum antea monuimus, ad curationem accommodet, easdemque interrogationes atque eadem indicia adhibeat, ut intelligat num moderate se habeant, nec ne et tertio quoque die deligationem admoveat magisque comprimat. Septimo vero aut nono die ferulae circumdandae. Ac si metus sit, os non recte repositum esse, medio spatio solvere posteaque, ubi recte collocatum fuerit, religare oportet. — Firmatur autem brachii os diebus fere quadraginta. Quos ubi excesserit, resolvendum minusque adstrictis fasciis ac paucioribus vinciendum. Victus quoque ratio exquisitior quodammodo ac diuturnior quam antea adhibenda coniectura ex tumore, qui in summa manu est, eiusque viribus sumpta. Illud praeterea animadvertendum brachium suapte natura in exteriorem partem inclinari, eoque, si male curetur, distorqueri solere. Quin et reliqua omnia ossa, qua parte naturaliter distorta sunt, eò, ubi fracta curantur, facile perverti consuerunt. Si qua igitur talis est suspicio, fascia lata brachio circumiicienda et ad pectus circumducenda. Cumque quiescere volet, inter cubiti gibbum et costas splenium quoddam multiplex involutum, aut aliud quidpiam eiusmodi subiiciendum. Hac enim ratione in-

[1] ἀμφιβάλλοντα. — [2] καὶ ὅ τι. — [3] ἐρρωμένως. — [4] ἐόντος om. — [5] ἐὼν κατορθωσάτω δέ omissis intermediis. — [6] κατορθωθήσεται. — [7] παρηνέχθη. — [8] ἀκριβεστάτην. — [9] πλείονα. — [10] ὁ om. — [11] καὶ φιλέει διαστρέφεσθαι.

Littréus post γωνίην puncto distinguit, quod fieri minime debet; — ἀμφιβάλλοντα cett., aoristum de meo dedi; — πλατείην vulg., πλατέην Littr. ex edd. antt. et mss. multis; — καὶ ὅ τι multi codd., ὅ τι καί L. Q.'; — μετρίως ἔχει C.; — ἐρρωμένως M., uti V.; — ὄντος H., ἐόντος Bosq., Littr., vulgo abest.

ὁ δὲ ἰητρὸς — παρασκευάσηται.] ὀρθός mss. 10. apud Littr., Marc., Chart., Lind., Bosq., Littr., ὀρθῶς vulgo; — κατάτασις vulg., κατάστασις C. Littr., quod tamen auctor non scripsit, κατάθεσις B.

ἔπειτα — γένηται.] ἢν μετρίως ἔχῃ vulg., sed εἰ C., Marc., Littr., ἔχει C. Littr.; — πιεζέσθω mss. 10., πιεζείτω Marc.; — ἔστ' ἂν — γένηται de suo explevit Littr. conferens locum e § 7. haud procul ab initio; ille tamen γίνηται.

καὶ ἢν — μετεπιδησάτω.] εὐτεθησάμενος vulg., emendavit Bosq., recepit emendationem Littr.

δίαιταν — ὁρέων.] πλείονα codd. 9.; — τῇ χειρί omm. mss. 8., Bosq.; ὁρέων M. N. Littr., ὁρῶν vulg.

προσξυνιέναι — καταγῇ.] ὁ K., Littr., vulgo om.; — ἐς τοῦτο τοίνυν τὸ μέρος ex B. M. N. Littr., vulgo om.; — φιλέει διαστρ. multi codd. et Bosq., ἐς ante ὅπερ om. etiam Marc.; ὥπερ pauci libri; — κατεαγῇ ceteri.

τοῦτο καὶ ἰητρευόμενα φιλέει [1] διαστρέφεσθαι, ἐπὴν [2] καταγῇ. Χρὴ τοίνυν, ἐπὴν τοιοῦτόν τι ὑποπτεύηται, ταινίῃ πλατείῃ προσεπιλαμβάνειν τὸν βραχίονα κύκλῳ περὶ τὸ στῆθος περιδέοντα καὶ ἐπὴν ἀναπαύεσθαι μέλλῃ, μεσηγὺ τοῦ ἀγκῶνος καὶ τῶν πλευρέων σπλῆνα πουλύπτυχον πτύξαντα ὑποτιθέναι, ἢ ἄλλο τι, ὃ τούτῳ ἔοικε· οὕτω γὰρ ἂν ἰθὺ τὸ κύρτωμα τοῦ ὀστέου γένοιτο· φυλάσσεσθαι μέντοι χρή, ὅπως μὴ ᾖ ἄγαν ἐς τὸ ἔσω μέρος.

θ'. Ποὺς δὲ ἀνθρώπου ἐκ πολλῶν καὶ σμικρῶν ὀστέων ξύγκειται, ὥσπερ χεὶρ ἄκρη. Κατάγνυται [3] μὲν οὐ πάνυ τι ταῦτα τὰ ὀστέα, ἢν μὴ ξὺν τῷ χρωτὶ [4] τιτρωσκομένῳ ὑπό [5] του ὀξέος ἢ βαρέος· τὰ μὲν οὖν τιτρωσκόμενα ἐν ἑλκωσίων μέρεϊ εἰρήσεται ὡς χρὴ ἰητρεύειν. Ἢν δέ τι κινηθῇ ἐκ τῆς χώρης ἢ τῶν δακτύλων [6] ἄρθρον, ἢ ἄλλο τι τῶν ὀστέων τοῦ ταρσοῦ καλεομένου, καταναγκάζειν μὲν χρὴ ἐς τὴν ἑωυτοῦ χώρην ἕκαστον, ὥσπερ καὶ τὰ ἐν τῇ χειρὶ εἴρηται· ἰητρεύειν δὲ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι, ὥσπερ καὶ τὰ κατήγματα, πλὴν τῶν ναρθήκων, τὸν μὲν αὐτὸν τρόπον [7] πιέζοντα, διὰ τρίτης δὲ ἐπιδέοντα· ὑποκρινέσθω δὲ ὁ ἐπιδεόμενος παραπλήσια, οἷά περ καὶ ἐν τοῖσι κατήγμασι καὶ περὶ τοῦ πεπιέχθαι καὶ περὶ τοῦ [8] χαλᾶν. Ὑγιέα δὲ γίγνεται ἐν εἴκοσι ἡμέρῃσι τελέως ἅπαντα, πλὴν ὁκόσα κοινωνέει τοῖσι τῆς κνήμης ὀστέοισι [9] κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν. Ξυμφέρει δὲ κατακεῖσθαι τοῦτον τὸν χρόνον· ἀλλὰ γὰρ οὐ τολμέουσι ὑπερορῶντες τὸ νόσημα, ἀλλὰ περιέρχονται πρὶν ὑγιέες γενέσθαι. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ πλεῖστοι οὐκ ἐξυγιαίνουσι τε-

curvati ossis directio fiet. Ea tamen cautione adhibita, ut ne nimis ad interiorem partem ducatur.

9. Pes autem hominis ex multis et parvis ossibus non secus ac summa manus constat. Quae neque fere frangi consuerunt, nisi ab acuto aliquo et gravi una quoque carnosae partis vulnus accedat. Sed de vulneratorum curatione ubi de ulceribus agetur, dicemus. Quodsi quid suo loco moveatur aut digitorum articulus, aut aliud quodpiam os ex his, quae primam plantam constituunt, quam *ταρσόν* vocant, in suam quodque sedem compellendum, non secus atque in manu. Curatioque adhibenda per ceratum, splenia et fascias non secus atque in fracturis, ferulis praetermissis, eodem modo comprimendo ac tertio quoque die deligando. Interrogandus quoque is qui vincitur, perinde etiam atque in fracturis, adstrictane sit, an laxa deligatio. Sanescunt autem perfecte omnia viginti diebus, nisi si quae cum tibiae ossibus communionem habent, eique e directo respondent. Quo tempore decumbere confert, quod tamen non sustinent, sed morbum parvi facientes obambulant prius quam sani sint. Ideoque plurimi non integre convalescunt, sed subinde non iniuria eos doloris sensus commonefacit; pedes

[1] στρέφεσθαι. — [2] κατεαγῇ. — [3] δέ. — [4] τιτρωσκομένου. — [5] τοῦ ὀξέος τινός. — [6] ἄρθρα. — [7] πιεζεῦντα. — [8] χαλαρὰν εἶναι. ὑγιῆ δὲ γίνονται. [9] καὶ αὐτέῃ τῇ ἴξει.

χρὴ — μέρος.] ἐπάν non pauci codd.; σπλῆνά τινα vulgo; omitto τινα cum Vossiano; — δὲ ἀεί pro μέντοι B. M, N.; — ᾖ om. C., ἄγαν ᾖ D.; — διαστρέψῃ ἐς B. N.

9. ποὺς — ἄκρη.] ὥσπερ καὶ χεὶρ ἄ. prima m. in N., Bosq.

κατάγνυται — ἰητρεύειν.] δέ pro μέν cod. Sev., uti V.: — μὲν οὖν N., sed οὖν oblit.; — τοι pro τι K. J.; — χρώματι Parr. 6., Marc.; — τιτρωσκόμενα B. M. N.; — ὑπὸ ὀξέος τινὸς ἢ βάρεος vulgo, sed in codicis V. lectione, quae cum scriptura cod. Sev. convenit, latet quod exhibui.

ἢν δέ τι κινηθῇ — ἐπίδεσιν.] ἄρθρα cod. Sev., uti V. — Tum καταναγκάζειν, tum ἀναγκάζειν codd. sui aevi tulisse, docet Gal. in comm. p. 439.; equidem compositum praefero, licet e mss. hodiernis evanuerit. — Bosq. om. εἴρηται; — καὶ ἰητρεύειν δέ vulg., καί om. Littr. cum mss. 11. et Bosq.; — πιεζεῦντα vulgo, πιέζοντα de meo; — ἀποκρινέσθω H. K.; — χαλαρὰν εἶναι vulgata, in qua lectione τὴν ἐπίδεσιν post εἶναι periisse videtur; Bosq. χαλαρὰ εἶναι scripsit; Littr. ex N. solo χαλᾶν dedit, quod item exhibeo.

ὑγιέα — ἴξιν.] ὑγιῆ vulg., ὑγιέα Bosq., Littr.; — γίνονται mss. 9. apud Littr.; — καὶ αὐτέῃ τῇ ἴξει vulgo, quod sensu cassum, legendum κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν.

λέως. Ἀλλὰ πολλάκις αὐτοὺς ὁ πόνος ὑπομιμνήσκει· [1]ὅλον γὰρ τὸ ἄχθος τοῦ σώματος οἱ πόδες ὀχέουσι. Ὁκόταν οὖν μήπω ὑγιέες ἐόντες ὁδοιπορέωσι, [2]φλαύρως ξυναλθάσσεται τὰ ἄρθρα τὰ κινηθέντα· διὰ τοῦτο ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ὁδοιπορέοντες ὀδυνῶνται τὰ πρὸς τῇ κνήμῃ.

enim totum corporis onus sustinent. Itaque ubi nondum sani deambulant, articuli agitati non recte curantur, eaque de causa subinde ad tibiam dolores sentiunt.

ι'. Τὰ δὲ κοινωνέοντα τοῖσι τῆς κνήμης ὀστέοισι μείζω τε τῶν ἑτέρων ἐστὶ καὶ κινηθέντων τούτων πουλυχρονιωτέρη ἡ ἄλθεξις. Ἴησις μὲν οὖν ἡ αὐτὴ, ὀθονίοισι δὲ πλέοσι χρέεσθαι καὶ σπλήνεσι· καὶ ἐπὶ πᾶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπιδέειν· πιέζειν δὲ ὥσπερ καὶ τἄλλα πάντα, [3]ταύτῃ μάλιστα, ᾗ ἐκινήθη, καὶ τὰς πρώτας περιβολὰς τῶν ὀθονίων κατὰ ταῦτα ποιέεσθαι. Ἐν δὲ ἑκάστῃ τῶν ἀπολυσίων ὕδατι πολλῷ θερμῷ χρέεσθαι· ἐν πᾶσι δὲ πολλὸν ὕδωρ θερμὸν καταχέειν τοῖσι κατ' ἄρθρα σίνεσι. Αἱ δὲ πιέξιες καὶ αἱ χαλάσιες ἐν τοῖσι αὐτοῖσι χρόνοισι τὰ αὐτὰ σημεῖα δεικνύντων, ἅπερ ἐπὶ τοῖσι πρόσθεν· καὶ τὰς μετεπιδέσιας ὡσαύτως χρὴ ποιέεσθαι. Ὑγιέες δὲ τελέως οὗτοι γίγνονται ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι μάλιστα, ἢν [4]τολμέωσι κατακεῖσθαι· ἢν δὲ μὴ, πάσχουσι ταὐτὰ, ἃ καὶ πρότερον, καὶ ἐπὶ μᾶλλον.

10. Quae vero cum tibiae ossibus communionem habent, tum reliquis maiora sunt, tum agitata longius tempus ad curationem postulant. Curandi tamen eadem est ratio. Plures autem fascias et splenia adhibere oportet omninoque utraque parte deligare et adstringere et reliqua omnia ea potissimum parte, qua os emotum est, eoque primum fascias circumducere. At quoties fasciae solvuntur, calida multa utendum. Ea namque in omnibus articulorum laesionibus liberaliter affundenda. Compressiones vero et laxamenta iisdem temporibus fieri eadem quae supra signa ostendant. Quin et ubi religare expedit, itidem factitandum. Hi autem, si decumbere non graventur, quadraginta fere diebus in totum convalescunt. Sin minus, cum his, quae prius exposita sunt, tum etiam gravioribus malis afficiuntur.

ια'. Ὅσοι δὲ πηδήσαντες [5]ἀφ' ὑψηλοῦ τινος ἐστηρίξαντο τῇ πτέρνῃ ἰσχυρῶς, τούτοισι [6]διΐσταται μὲν τὰ ὀστέα, φλέβια δ' ἐκχυμοῦνται ἀμφιφλασθείσης τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τὸ ὀστέον, οἴδημα δ' ἐπιγίγνεται καὶ πόνος πουλύς. Τὸ γὰρ ὀστέον τοῦτο οὐ σμικρόν ἐστι καὶ ὑπερέχει μὲν ὑπὸ τὴν ἰθυωρίην τῆς κνήμης, κοινωνέει δὲ φλεψὶ καὶ νεύροισι ἐπικαίροισι· ὁ τένων δὲ ὁ ὀπίσθιος τούτῳ προσήρτηται τῷ ὀστέῳ. Τούτους χρὴ ἰητρεύειν [7]μὲν

11. Quicumque vero ab alto desilientes vehementi cum impetu innituntur, iis ossa quidem diducuntur, venulae carne circa os collisa sanguinem effundunt, tumorque et dolor multus supervenit. Neque enim hoc os exiguum est, subterque e directo tibiae prominet et communionem cum venis et nervis magnis habet. Huic quoque ossi posteriore parte tendo annectitur. Curandi autem sunt cerato, spleniis et fasciis calidaque liberaliter affundenda et pluri-

[1] εἰκότως ὅλον. — [2] φαύλως. — [3] τὰ τῇ. — [4] ἀγαπήσωσι. — [5] ἐφ'. — [6] διΐστανται. — [7] μέν om.

ἀλλὰ πολλάκις — ὀχλέουσι.] Post ὑπομιμνήσκει ceteri εἰκότως. Emblema alienum delevi: vid. librum περὶ ὑγρῶν χρήσιος et quae de eo monuimus in prolegomenis vol. II. § 16.
ὁκόταν — κνήμῃ.] τὴν κνήμην mss. 12. apud Littr. et Voss.
10. τὰ δὲ — ἄλθεξις.] ἄλθεξις pro vulgato ἄλθαξις etiam Marc.
ἴησις — ποιέεσθαι.] πλέοσι mss. 9. apud Littr., πλείοσι vulg., πλείστοισι Bosq., qui paulo post σπλήνεσι πλέοσι; — dein τὰ τῇ μάλιστα Parr. 4., uti V., τῇ μ. solum J.
αἱ δὲ — ποιέεσθαι.] καὶ τὰ αὐτά J.; — δεικνυόντων ceteri.
ὑγιέες — μᾶλλον.] ἀγαπήσωσι codd. 8. apud Littr., inter quos cod. Sev., qui rursus cum V. congruit; — ceteri omnes ταῦτα minus recte pro ταὐτά.
11. ὅσοι — πουλύς.] διΐσταται C. M. N. Bosq., Littr., διΐστανται vulg.; — δὲ ἐκχυμ. mss. 6. Bosq.; — ἀμφιφλασθ. N. K. Bosq. Littr., ἀμφιθλασθ. vulg.; — δὲ ἐπιγιν. vulg., δ' ἐπιγιν. Ald., mss. 6., Gal.
τούτους — προσηνεστάτων.] καὶ ὀθονίοισι — χρῆσθαι

κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι· [1] ὕδατι δὲ θερμῷ πλείστῳ ἐπὶ τούτοισι χρῆσθαι· καὶ ὀθονίων πλειόνων ἐπὶ τούτοισι δεῖ, καὶ ἄλλως ὡς βελτίστων καὶ προσηνεστάτων. Καὶ [2] ἢν μὲν τύχῃ ἁπαλὸν τὸ δέρμα φύσι ἔχων τὸ ἀμφὶ τῇ πτέρνῃ, ἐᾶν οὕτως· ἢν δὲ παχὺ καὶ σκληρὸν, οἷα μετεξέτεροι [3] ἔχουσι, κατατάμνειν χρὴ ὁμαλῶς καὶ διαλεπτύνειν μὴ διατιτρώσκοντα. Ἐπιδεῖν δὲ ἀγαθῶς οὐ παντὸς ἀνδρός ἐστι τὰ τοιαῦτα· ἢν γάρ τις ἐπιδέῃ, ὥσπερ καὶ [4] τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὰ σφυρὰ ἐπιδεῖται, ὁτὲ μὲν περὶ τὸν πόδα [5] περιβαλλόμενος, ὁτὲ δὲ περὶ τὸν τένοντα, αἱ ἀποσφίγξιες αὗται χωρίζουσι μὲν τὴν πτέρνην, ᾗ τὸ [6] φλάσμα ἐγένετο, καὶ [7] οὕτω κίνδυνος σφακελίσαι τὸ ὀστέον τὸ τῆς πτέρνης· καίτοι ἢν σφακελίσῃ, τὸν αἰῶνα πάντα ἱκανὸν [8] ἀντίσχειν τὸ νόσημα. Καὶ γὰρ τἄλλα, ὅσα μὴ ἐκ τοιούτου τρόπου σφακελίζει, ἀλλ' ἐν κατακλίσι μελανθείσης τῆς πτέρνης ὑπὸ ἀμελείης τοῦ σχήματος, ἢ ἐν κνήμῃ τρώματος γενομένου ἐπικαίρου καὶ χρονίου καὶ κοινοῦ τῇ πτέρνῃ, ἢ ἐν μηρῷ, ἢ ἐπὶ ἄλλῳ νοσήματι ὑπτιασμοῦ χρονίου γενομένου, [9] ὁμῶς χρόνια καὶ ὀχλώδεα καὶ πολλάκις ἀναρρηγνύμενα, ἢν μὴ χρηστῇ μὲν μελέτῃ θεραπευθῇ, πολλῇ [10] δ' ἡσυχίῃ· ὡς τά γε σφακελίζοντα ἐκ τοῦ τοιούτου τρόπου καὶ κινδύνους μεγάλους τῷ σώματι παρέχει πρὸς τῇ ἄλλῃ λύμῃ. Καὶ γὰρ πυρετοὶ ὑπερόξεες, ξυνεχέες, τρομώδεες, λυγγώδεες, γνώμης ἁπτόμενοι καὶ ὀλιγήμεροι κτείνοντες γένοιντο ἄν, καὶ φλε-

bus fasciis utendum, tum praecipue etiam quam optimae et lenissimae adhibendae. Quodsi cutis, quae calcem ambit, natura mollis exstiterit, sic sinere oportet; sin crassa et dura, qualis in nonnullis cernitur, ea aequaliter incidenda et attenuanda est, neque tamen perforanda. Illa autem recte deligare non est cuiusvis. Si quis enim eo modo devinciat, quo cetera circa malleolos vinciuntur, partim quidem ad pedem, partim vero ad tendinem fascia circumiecta, huiusmodi fasciarum constrictiones calcem, qua collisio exstitit, seiungunt, unde ei siderationis periculum impendet. Quod si accidat, toto aevo perdurat. Nam quae aliae sunt siderationes, velut ubi ex decubitu negligenter collocato calce is nigrescit, aut sive ex insigni et diuturno tibiae aut femoris vulnere, quod calci communicatum fuerit, sive ex alio morbo diu supini aegri decubuerint, similiter diuturnae et molestae sunt et quae saepe recrudescunt, nisi optima diligentia et longa quiete curentur. Quippe quaecumque huiusmodi siderationes fiunt, eae praeter aliam noxam corpus quoque in summum discrimen adducunt. Febres enim admodum acutae, assiduae cum tremore et singultu, mentem tentantes et quae paucis diebus aegrum e medio tollant, oriuntur et venarum sanguinem fundere solitarum livores, stupores et gangraena propter compressionem. Possunt etiam illa incidere praeter reliquam siderationem. Atque haec quidem ad vehementissimas collisiones referenda sunt. Plurima tamen leviter collidun-

[1] ὕδατι — ὀθονίοισι om. — [2] εἰ μὲν τύχοι. — [3] ἴσχουσι. — [4] τἄλλα. — [5] ἐπιβαλλ. — [6] θλάσμα. — [7] οὕτως. — [8] ἀντισχεῖν. — [9] ὅμως. — [10] δὲ ἡσ.

omm. Parr. 7.; — ἐπί ante τούτοισι de suo explevit Littr., vulgo om.; — Marc. θερμωι πλειστωι καὶ θερμωι τουτεοισι; — ὀθονίων πλειόνων B. M. N. Littr., ὀθονίοισι πλείοσι vulg.

καὶ ἢν — διατιτρώσκοντα.] εἰ codd. 7. apud Littr., Marc., Gal., alii et Littr.; — τὴν πτέρνην C.; — ἔχουσι pro vulgato ἴσχουσι mss. 7. apud Littr.; — κατατάμνειν Ionice e codd. multis Bosq., Littr.; idem fert Marc.

ἐπιδεῖν — νόσημα.] τἄλλα codd. pauciores; — τά ante σφυρά vulgo om., sed multi libri scripti et editi ferunt; — ἐπιβαλλόμενος nonnulla mss., ἐπιβαλόμενος J.; — χωρίζουσι μὲν τὴν πτ. Gal., ceteri μέν omm.; φλάσμα codd. 4. apud Littr., Marc., Bosq., Littr., θλάσμα vulg.; — εἰ σφακελίσει non pauci codd.

καὶ γὰρ — λύμη.] τοῦ τραύματος K.; — γενομένου C. M. N. Bosq., Littr., γινομ. vulg.; — ὁμῶς Littr. de suo, ὅμως vulg.; — post ὁμῶς eieci emblema alienum καὶ τοῖσι τοιούτοισι; — δὲ ἡσυχίῃ non pauci codd., Bosq. — In ὡς τά γε — λύμῃ sequor vulgatam, nisi quod καί ante κινδύνους e Marc., aliis recepi; Littréus dedit ὡς τά γε σφακελίζοντα· ἐκ τοῦ τοιούτου δὲ τρόπου σφακελίζοντα καὶ κινδύνους μεγάλους τῷ σώματι παρέχει πρὸς τῇ ἄλλῃ λύμῃ secutus cod. Sev., cum cuius scriptura codicis Voss. lectio convenit. Nonnulli codd. in eadem lectione δέ non habent.

καὶ γὰρ — σφακελισμοῦ.] κτείνοντές τε γένοιτο (γένοιντο J. K. Littr.) δ' ἂν καί vulg.; ego otiosa τε et δέ reiicio. Pro ναρκώσιες, quae plerorumque mss. et Marciani et Voss. lectio est, ναυσιώσιες vulgo. Foësius adeo ναυσιώσιες φλεβῶν in Oeconomiam recepit; quin in Lexica hodierna id transiit. Tum Foës., tum Littr. provocant ad Galeni comm.,

βῶν αἱμορρόων πελιώσιες, ναρκώσιες καὶ γαγγραινώσιες ὑπὸ τῆς πιέξιος· γένοιτο δ' ἂν ταῦτα ἔξω τοῦ ἄλλου σφακελισμοῦ. Ταῦτα μὲν οὖν εἴρηται οἷα τὰ ἰσχυρότατα θλάσματα γίγνεται· [1] τὰ μέντοι πλεῖστα ἡσυχαίως ἀμφιθλᾶται καὶ οὐδεμία πολλὴ σπουδὴ τῆς μελέτης, ἀλλ' ὅμως ὀρθῶς γε [2] χρὴ χειρίζειν. Ἐπὴν [3] μέντοι ἰσχυρὸν δόξῃ εἶναι τὸ ἔρεισμα, τά τε εἰρημένα ποιέειν χρὴ καὶ τὴν ἐπίδεσιν τὴν πλείστην ποιέεσθαι ἀμφὶ τὴν πτέρνην περιβάλλοντα, ἄλλοτε πρὸς τὰ ἄκρα τοῦ ποδὸς ἀντιπεριβάλλοντα, ἄλλοτε πρὸς τὰ μέσα, ἄλλοτε πρὸς τὰ περὶ τὴν κνήμην· προσεπιδεῖν δὲ καὶ τὰ πλήσιον πάντα [4] ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται, καὶ ἰσχυρὴν μὲν μὴ ποιέεσθαι τὴν πίεξιν, [5] πολλοῖσι δὲ τοῖσι ὀθονίοισι· ἄμεινον δὲ καὶ ἐλλέβορον πιπίσκειν αὐθημερὸν ἢ τῇ ὑστεραίῃ· ἀπολῦσαι δὲ τριταῖον [6] καὶ αὖτις μετεπιδῆσαι. Σημεῖα δὲ τάδε, εἰ παλιγκοταίνει ἢ οὔ· ἐπὴν μὲν τὰ ἐκχυμώματα τῶν φλεβῶν καὶ τὰ μελάσματα καὶ τὰ ἐγγὺς ἐκείνων ὑπέρυθρα γένηται καὶ ὑπόσκληρα, κίνδυνος παλιγκοτῆσαι. Ἀλλ' ἢν μὲν ἀπύρετος ᾖ, φαρμακεύειν ἄνω χρή, ὥσπερ εἴρηται, [7] ὅσοι ἂν μὴ ξυνεχῶς πυρεταίνωσι· ἢν δὲ ξυνεχῶς, μὴ φαρμακεύειν, ἀπέχειν δὲ σιτίων καὶ ῥοφημάτων, ποτῷ δὲ χρῆσθαι ὕδατι καὶ μὴ οἴνῳ, ἀλλὰ τῷ ὀξυγλύκεϊ. Ἢν δὲ μὴ μέλλῃ παλιγκοταίνειν, τὰ ἐκχυμώματα καὶ τὰ μελάσματα καὶ τὰ περιέχοντα ὑπόχλωρα γίγνεται καὶ οὐ σκληρά· ἀγαθὸν τοῦτο τὸ μαρ-

tur, ac neque magnum studium nec diligentiam requirunt; nihilominus recte tractari debent. Ubi autem vehemens illisio incumbere videbitur, tum fulcire, tum quae dicta sunt facere convenit. Tum vero maxima fasciae parte ad calcem circumiecta, partim summum pedem, partim medium, interdum etiam quae ad tibiam sunt, oppositis inter se ductibus obvolvere, tum vicinae partes omnes hinc et inde, velut ante dictum est, vinculis comprehendere, neque vehementem quidem compressionem, sed multas tamen linteorum convolutiones facere. Praestat autem eodem aut postero die veratri potionem exhibere tertioque die solvere ac rursus deligare. Recrudescat vero necne morbus, his indiciis cognoscetur: ubi sanguis e venis refusus, aut quae nigricant, quaeque his vicina sunt aliquantulum rubescunt aut obdurescunt, periculum est ne recrudescat. Sin febre vacet aeger, sursum purgante medicamento utendum, velut dictum est; quod idem etiam convenit, ubi febris non est assidua. Eo namque, si febris fuerit assidua, abstinendum, ut et cibis et sorbitionibus, potioneque utendum aquae, non vini, sed aquae mulsae acidae, ὀξύγλυκυ vocant. At si nullus recrudescentis morbi metus est, sugillata et nigrores circumvicinaeque partes citra duritiem aliquantulum ex virore pallescunt. Id quod certum est in omnibus sugillatis indicium, non futurum ut unquam morbus recrudescat. Quae vero cum duritie livent, ea certo ne nigrescant, periculum est. Ac danda est opera

[1] ταῦτα. — [2] δεῖ. — [3] μὲν τὸ ἰσχ. — [4] καὶ ἔνθεν καὶ ἔ. — [5] ἐν πολλοῖσι. — [6] καί om. — [7] ὅσα μὴ ξυνεχεῖ πυρεταίνεται, ἢν δὲ ξυνεχεῖ πυρεταίνῃ.

quem confer p. 459. seq. — Galenus pessime falsus est et ineptias nobis venditat: si locum eius conferas, videbis ei ob mentem versatum fuisse vitiosum illud ἢν τὰ περὶ τὸν ἐγκέφαλον φλέβια ὑπερεμήσῃ ex initio § 4. libri II. de morbis, de quo dixi p. 184. seq. voluminis II. Ipsa forma ναυσιώσιες incognita; tum vero ναρκώσιες cum rerum nexu ita congruit, ut nisi interpretes modeste credidissent Galenum omnia se melius novisse, tam absurdum quid, quam est illud φλεβῶν ναυσιώσιες, profecto non concoxissent.

ταῦτα — χειρίζειν.] φλάσματα C. D. H. K. Marc., Bosq., Littr., θλασμ. vulg.; — ταῦτα μέντοι vulgo, τὰ μ. D. M. N. Bosq. Littr.; — ἀμφιφλᾶται C. D. H. I. K., Marc., Bosq., Littr., per θ vulgo; — δεῖ pro χρή multi codd.

ἐπὴν — μετεπιδῆσαι.] ἄλλοτε δὴ πρὸς τὰ περὶ τὴν κνήμην J.; — καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν vulgo, prius καί omm. C. K. Littr.; — ἐν πολλοῖσι plurimi libri, Gal., Littr., ἐν om. vulg.; — πῖσαι pro πιπίσκειν Bosq.; — ἢ αὐθημ. Bosq. solus; — αὖτις Marc., per θ. vulg.

σημεῖα — παλιγκοτῆσαι.] ἢν παλιγκοταίνῃ vulg., εἰ παλιγκοταίνει Marc., alii; — γίνεται vulg., γίνηται Bosq., Littr., aoristum de meo dedi.

ἀλλ' ἢν — ὀξυγλύκεϊ.] ὡς προείρηται pro ὥσπερ εἴρ. Bosq.; — καὶ (καί om. Bosq.) ὅσα (ἂν addunt B. M. N. Littr.) μὴ ξυνεχῆ (ξυνεχεῖ alii libri, B. ξυνεχῶς) πυρεταίνηται (πυρεταίνεται alii) ἢν δὲ ξυνεχῆ πυρεταίνηται (πυρετοίνῃ codd. 9.) μὴ φαρμ. vulgo; de meo emendavi; — ἀπέχειν δέ vulg., δὲ καί J. Bosq.; — τῷ cum multis mss. Bosq. Littr.; vulgo om.

ἢν δὲ μὴ — μελανθῆναι.] οὐ σκληρά multi codd. Littréi,

τύριον ἐν πᾶσι τοῖσι ἐκχυμώμασι, τοῖσι μὴ μέλλουσι παλιγκοταίνειν· [1]ὅσα δὲ ξὺν σκληρύσμασι πελιοῦται, κίνδυνος μὲν μελανθῆναι. Τὸν δὲ πόδα ἐπιτηδεύειν χρὴ ὅκως [2]ἀνωτέρω τοῦ ἄλλου σώματος ἔσται τὰ πλεῖστα ὀλίγον. Ὑγιὴς δ' ἂν γένοιτο ἐν ἑξήκοντα ἡμέρῃσι, εἰ [3]ἀτρεμέοι.

ιβ'. Ἡ δὲ κνήμη δύο ὀστέα [4]ἐστὶ, τῇ μὲν συχνῷ λεπτότερον [5]τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, τῇ δὲ οὐ πολλῷ λεπτότερον· ξυνέχεται δὲ ἀλλήλοισι τὰ πρὸς τοῦ ποδὸς καὶ ἐπίφυσιν κοινὴν ἔχει, ἐν ἰθυωρίῃ δὲ τῆς κνήμης οὐ ξυνέχεται· τὰ δὲ [6]πρὸς τοῦ μηροῦ ξυνέχεται καὶ ἐπίφυσιν ἔχει, καὶ ἡ ἐπίφυσις [7]διάφυσιν· μακρότερον δὲ τὸ ἕτερον ὀστέον σμικρῷ τὸ κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον· καὶ ἡ μὲν φύσις τοιαύτη τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῇ κνήμῃ.

ιγ'. Ὀλισθάνει δ' ἔστι ὅτε τὰ πρὸς τοῦ ποδὸς, ὁτὲ μὲν ξὺν τῇ ἐπιφύσι ἀμφότερα τὰ ὀστέα, ὁτὲ δὲ ἡ ἐπίφυσις ἐκινήθη, ὁτὲ δὲ τὸ ἕτερον ὀστέον. Ταῦτα δὲ ὀχλώδεα μὲν ἧσσον ἢ τὰ ἐν τῷ καρπῷ τῶν χειρῶν, εἰ τολμῷεν ἀτρεμέειν οἱ ἄνθρωποι. Ἴησις δὲ παραπλησίη, οἵη περ ἐκείνων· τήν τε γὰρ ἐμβολὴν χρὴ ποιέεσθαι ἐκ κατατάσιος ὥσπερ ἐκείνων, ἰσχυροτέρης δὲ δεῖται τῆς κατατάσιος, ὅσῳ [8]καὶ ἰσχυρότερον τὸ σῶμα ταύτῃ. Ἐς τὰ πλεῖστα μὲν γὰρ ἀρκέουσι ἄνδρες δύο, ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δὲ ἔνθεν τείνοντες. Ἢν δὲ μὴ ἰσχύωσι, ἰσχυροτέρην ῥηΐδιόν ἐστι ποιέειν τὴν κατάτασιν· ἢ γὰρ πλήμνην κατο-

ut pes plerumque reliquo corpore paulo altior collocetur. Sanus autem, si quiescat, intra sexaginta dies evadet.

12. At vero tibiam duo ossa constituunt, quorum quidem unum altero hac parte longe tenuius, illa vero parte paulo tenuius est. Cohaerent autem inter se qua parte pedem contingunt communeque habent ossis accrementum, sed in tibiae directione non cohaerent. Ad femur vero adnato quodam osse coniunguntur, quod septum medium habet. Osque alterum qua parte parvum digitum spectat paulo longius producitur. Atque ossium tibiae natura sic se habet.

13. Atque haec utraque ossa interdum quidem qua pedem contingunt, una cum adnato osse suis sedibus excidunt, quandoque vero adnatum os dimovetur, quandoque etiam alterum os. Haec sane, modo homines quiescant, minus molestiae exhibent quam quae in prima manus iunctura exsistunt. Curatio vero in utroque similis. Nam et hîc per intentionem repositio, velut in illis molienda. Quamquam eo validiorem haec intentionem desiderant, quo validius hac parte corpus est. Ut plurimum tamen duo viri satis sunt, qui in diversa contendunt: sin minus, valentiorem intentionem moliri proclive est. Aut enim humi defosso

[1] καὶ ὅσα δέ σὺν σκλ. — [2] ἀνώτερον. — [3] ἀτρεμέει. — [4] ἔχει. — [5] τὸ — ἑτέρου om. — [6] πρό. — [7] διάχυσιν. — [8] καί om.

Marc., Littr., μὴ σκλ. vulgo; — καὶ ἐν πᾶσι Bosq.; — τοῖσι om. vulg., revocarunt e mss. Bosq., Littr.

τὸν δὲ — ἀτρεμέοι.] δὲ ἄν C.; — ἀτρεμέει codd. 9.

12. ἡ δὲ κνήμη — τῇ κνήμῃ.] ἔχει, uti V., pro ἐστί codd. plures Parr., Bosq.; — πῇ Gal. bis in comm. 4. in librum περὶ ἄρθρων p. 672.; — συχνῶς M. et N. prima manu; — τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, sicut V., omm. plures codd.; — οὐ πολὺ λεπτ. cod. Sev. et Voss.; — πρὸς τῷ μηρῷ B. H. M. N.; — διάχυσιν plures Parr. et Marc., uti V.; — Galeni comm. ad μακρότερον — δάκτυλον corruptus est, sed ad textus intelligentiam nihil refert, quum is sit integer et intellectu facilis. Littréus observat nostri descriptionem fibulae non plane rerum naturae respondere, quum tibia et fibula aeque longae sint; scriptorem nostrum tamen hac in re sibi esse similem infra cap. 18. et 37., ubi vide; at manifesto fibulae extremum inferius magis deorsum prominet quam tibiae; itaque noster cum utrique ossi caput commune supra tribuat, fibulam longiorem esse credere debuit. Si quis tibiam et fibulam in praeparato crure conspicit, res illi dubia non erit. — Porro καί ante ἡ φύσις multa mss., inter quae cod. Sev. et Voss.; Bosq. recepit, ceteri omm.

13. ὀλισθάνει — ὀστέου.] δ' M. N., δέ plene vulg.

ἴησις — ταύτῃ.] ἐκείνων B. M. N. Littr., ἐκείνῳ vulg.; — ὅσῳ καί iidem, καί om. vulg.

ἐς τὰ πλεῖστα — τείνοντες.] ἐκτείνοντες C.

ἢν δὲ μὴ — ἰγνύης.] τι post ἄλλο, uti V., omm. mss. 8.; — βοείοισι om. C.; — προσδήσαντα Bosq., Littr., προσδήσαντας cett.; — ἐπανακλᾶν codd. 12., Bosq., Littr., ἀνακλᾶν vulg.; — τε τῶν vulg., voculas transposuit Littr.; — ἄνωθέν τε ἐχομένους τῶν ὤμων mss. 9.

ῥύξαντα χρὴ, ἢ ἄλλο [1]τι ὅ τι τούτῳ ἔοικε, μαλθακόν τι περὶ τὸν πόδα περιβάλλειν· ἔπειτα πλατέσι βοείοισι ἱμᾶσι περιδήσαντα τὸν πόδα, τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων ἢ πρὸς ὕπερον ἢ πρὸς ἕτερον ξύλον [2]προσδήσαντα, τὸ ξύλον πρὸς τὴν πλήμνην ἄκρον ἐνθέντα ἐπανακλᾶν· τοὺς δὲ ἀντιτείνειν, [3]ἄνωθεν τῶν τε ὤμων ἐχομένους καὶ τῆς ἰγνύης. Ἔστι δὲ καὶ τὸ ἄνω τοῦ σώματος ἀνάγκῃ προσλαβεῖν· τοῦτο μὲν ἢν βούλῃ, ξύλον στρογγύλον, λεῖον, κατορύξας βαθέως, μέρος τι αὐτοῦ ὑπερέχον μεσηγὺ τῶν σκελέων ποιήσασθαι παρὰ τὸν περίνεον, ὡς κωλύῃ ἀκολουθέειν τὸ σῶμα τοῖσι πρὸς ποδῶν τείνουσι· ἔπειτα πρὸς τὸ τεινόμενον σκέλος μὴ ῥέπειν, τὸν δέ τινα πλάγιον παρακαθήμενον ἀπωθέειν τὸν γλουτὸν, ὡς μὴ περιέλκηται τὸ σῶμα. Τοῦτο δὲ καὶ, ἢν βούλῃ, περὶ τὰς μασχάλας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὰ ξύλα παραπεπηγέναι, αἱ δὲ χεῖρες παρατεταμέναι φυλασσέσθων, προσεπιλαμβανέτω δέ τις κατὰ γόνυ [4]καὶ οὕτως ἀντιτεινέτω. Τοῦτο δὲ, ἢν παρὰ τὸ γόνυ βούλῃ ἄλλους ἱμάντας περιδήσας, [5]ἢ περὶ μηρὸν, πλήμνην ἄλλην ὑπὲρ κεφαλῆς κατορύξας, ἐξαρτήσας τοὺς ἱμάντας ἔκ τινος ξύλου, τὸ ξύλον στηρίζων ἐς τὴν πλήμνην τἀναντία τῶν πρὸς ποδῶν ἕλκειν. Τοῦτο δὲ, ἢν βούλῃ, ἀντὶ τῶν πλημνέων δοκίδα [6]ὑποτείνας ὑπὸ τὴν κλίνην μετρίην, ἔπειτα πρὸς τῆς δοκίδος ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὴν κεφαλὴν στηρίζων καὶ ἀνακλῶν τὰ ξύλα κατατείνειν τοὺς ἱμάντας· ἢν δὲ θέλῃς, ὀνίσκους καταστήσας ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπ' ἐκείνων τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι. Πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τρόποι κατατασίων.

rotae modiolo, aut alia quapiam re huic simili, molle aliquid ad pedem circumdare oportet, deinde loris bubulis latis pedem circumvincire eorumque capitibus aut ad pistillum, aut ad aliud lignum alligatis, lignum, summa eius parte in modiolum immissa, reflectere, quosdam vero a superiore parte humeris apprehensis et poplite in diversum extendere. Potest vero et superior corporis pars vi firmiter stabiliri: partim quidem, si velis, ligno tereti, laevi, alte defosso, fac ut pars eius aliqua supra terram eminens inter crura ad interfemineum statuatur, ne corpus ad eos, qui a pedibus extensionem faciunt, dilabatur. Deinde, ne in crus quod intenditur inclinet, aliquis a latere assidens natem repellat, ne corpus circumducatur. Tum etiam, si velis, ligna circa axillas utrinque statuantur, manus vero ut iuxta corpus extensae sint curetur, prehendat autem aliquis circa genu et ita contratendat. Quin etiam, si placet, hoc molieris aliis habenis ad genu vel femur alligatis, si alterum rotae modiolum ad caput desederis, et habenis ad aliquod lignum, quod in rotae modiolum defixum sit, religatis, contrariam ei, quae ad pedes fit, extensionem feceris. Quin si lubet, modiolorum loco subtensa lecto mediocri trabecula, deinde ad eius capita hinc et inde lignis obfirmatis et reflexis lora intendere licebit. Quodsi placet, per asellos ab utraque parte collocatos extensionem molieris. Sunt et alia quam plurima distentionum genera. Praestat autem eum, qui in magna urbe medicinam factitat, lignum habere praeparatum, in quo omnes modi vim

[1] τι om. — [2] προσδήσαντας. — [3] ἄνωθέν τε ἐχομένους τὸν ὦμον καί. — [4] καὶ — γόνυ om. — [5] καὶ περὶ τὸν μηρόν. — [6] ὑποκλίνας ὑποτείνας.

ἔστι δὲ — σῶμα.] τοῦ ante σώματος omm. nonnulli libri, inter quos Marc.; — ἀνάγκην Ald., Marc., ἀνάγκη vulg., ἀνάγκῃ Latine alii, Graece Littr.; — ὡς μέρος τι Bosq.; — τὸ περιν. G., περίναιον codd. 5. Bosq. — Membrum ἔπειτα — σῶμα in nonnullis mss. Galeni tempore omissum fuisse, constat e Comm. p. 480.

τοῦτο δὲ — ἀντιτεινέτω.] Vulgo τοῦτο δὲ καὶ ἢν περὶ τὰς μασχάλας ἔνθεν καὶ ἔνθεν παραπέπηγεν (παραπεπήγῃ M. N. Marc.) αἱ δὲ χεῖρες παρατεταμέναι φυλάσσονται, προσεπιλαμβανέτω δέ τις κατὰ (τό addunt mss. 6., Bosq., Littr.) γόνυ καὶ οὕτως ἀντιτείνοιτο. Littréus principio καὶ ἢν βούλῃ de suo scripsit, quo facto emendatio loci recte inchoata, non perfecta videtur: nam post ἢν βούλῃ indicativi παραπέπηγεν et φυλάσσονται parum congruunt, tum ἀντιτείνοιτο duplici modo peccat: neque enim verbum medium, neque optativus quadrat. Itaque vide num in πέπηγεν αἱ δὲ χ. lateat πεπηγέναι· αἱ δὲ χεῖρες. Facile ex ἀντιτείνοιτο eruis ἀντιτεινέτω; sed paulo violentior correctio est φυλασσέσθων pro φυλάσσονται, neque tamen ea carere posse nobis videmur.

τοῦτο δ' ἢν — ἕλκειν.] βούληται ceteri, βούλῃ de meo; — καὶ περὶ τοῦ μ. Parr. 7., Gal.; — ἐξαρτήσας τε vulg., sed τε omm. mss. 10. et Littr.

τοῦτο δ' ἢν — ποιέεσθαι.] εἰ — βούλει J.; — δ' ἐθέλῃς idem.

πολλοὶ — πάχος.] ὥσπερ J. pro ὅστις, voluerint ὅσπερ; —

Ἄριστον δὲ, ὅστις ἐν πόλι μεγάλῃ ἰητρεύει κεκτῆσθαι ἐσκευασμένον ξύλον, ἐν ᾧ πᾶσαι [1]αἱ ἀνάγκαι ἔσονται πάντων μὲν κατηγμάτων, πάντων δὲ ἄρθρων ἐμβολῆς ἐκ κατατάσιος καὶ μοχλεύσιος· ἀρκέει δὲ τὸ ξύλον, ἣν [2]ᾖ τοιοῦτον οἷον οἱ τετράγωνοι [3]στύλοι οἱ δρύϊνοι γίγνονται, μῆκος καὶ πλάτος καὶ πάχος.

ιδ'. Ἐπὴν δὲ ἱκανῶς καταταvύσῃς, ῥηΐδιον ἤδη τὸ ἄρθρον ἐμβάλλειν· ὑπεραιωρέεται γὰρ ἐς ἰθυωρίην ὑπὲρ τῆς ἀρχαίης ἕδρης· [4]κατορθοῦσθαι οὖν χρὴ τοῖσι θέναρσι τῶν χειρῶν, [5]τῷ μὲν ἐς τὸ ἐξεστηκὸς ἐρείδοντα, τῷ δ' ἐπὶ θάτερα κατώτερον τοῦ σφυροῦ ἀντερείδοντα. Ἐπὴν δ' ἐμβάλῃς, ἢν μὲν οἷόν τε ᾖ, κατατεταμένον ἐπιδεῖν χρή· ἢν δὲ κωλύηται ὑπὸ τῶν ἱμάντων, ἐκείνους λύσαντα ἀντικατατείνειν, ἔστ' ἂν ἐπιδήσῃς. Ἐπιδεῖν δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰς ἀρχὰς ὡσαύτως βαλλόμενον κατὰ τὸ ἐξεστηκὸς καὶ τὰς περιβολὰς τὰς πρώτας πλείστας κατὰ τοῦτο ποιέεσθαι, καὶ τοὺς σπλῆνας πλείστους κατὰ τοῦτο, καὶ τὴν πίεξιν μάλιστα κατὰ τωὐτό· προσεπιδεῖν δὲ καὶ [6]ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ συχνόν. Μᾶλλον δέ τι τοῦτο τὸ ἄρθρον πεπιέχθαι χρὴ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιδέσι ἢ τὸ ἐν τῇ χειρί. Ἐπὴν δὲ ἐπιδήσῃς, ἀνωτέρω μὲν τοῦ ἄλλου σώματος ἐχέτω [7]τὸ ἐπιδεθὲν, τὴν δὲ θέσιν δεῖ ποιέεσθαι οὕτως, ὅκως ἥκιστα ἀπαιωρηθήσεται ὁ πούς. Τὸν δὲ ἰσχνασμὸν τοῦ σώματος οὕτω ποιέεσθαι, ὁκοίην τινὰ δύναμιν ἔχει καὶ τὸ ὀλίσθημα· τὰ μὲν γὰρ σμικρὸν, τὰ δὲ

exercendi contineantur, quae tam in fractis quam in luxatis omnibus restituendis, tum per extensionem, tum per vectis molitionem adhibetur. Ad hoc satis erit lignum longitudine, latitudine et crassitie, quales columnae querneae quadrangulares fieri assolent.

14. Abunde igitur distento crure articulus iam prompte reponitur. Sublimis enim in directum supra pristinam sedem tollitur. Ergo manuum palmis componere oportet, partim supra prominens os urgendo, partim infra malleolum contra propellendo. Repositum articulum intentum, si fieri potest, deligare oportet; sin lora prohibeant, iis solutis, dum vinculum iniectum sit, in diversa diducere. Deligandum vero eodem modo, fasciarum initiis qua parte os prominet similiter iniectis primisque orbibus quam plurimis eodem volutis et spleniis plurimis ad id adhibitis illicque potissimum adstrictis. Praetereaque hinc et inde plurimum vinculo circumdandum. Hic vero articulus prima deligatione magis comprimendus quam qui in manu est. Iniecto vinculo pars deligata reliquo corpore superior statuatur. Situs autem is esse debet, ut pes quam minime dependeat. At corporis extenuationem talem feceris, prout gravis luxatio fuerit, si quidem nonnulla leviter, alia multum luxantur. Omnino magis et diutius in crurum quam brachiorum vulneribus extenuandum est, quippe cum haec illis sint maiora et

[1] αἱ om. — [2] ᾖ om. — [3] στύλοι οἷοι δρύϊνοι. — [4] κατορθώσαντα. — [5] τοῖσι δὲ ἐς τὸ ἐξεστηκὸς ἐρείδοντα ἐπὴν δέ. — [6] ἔνθεν ἐπὶ συχνόν. — [7] τό om.

αἱ ante ἀνάγκαι multi codd.; Bosq., Littr., vulgo om.; — πάντων τῶν κατηγμ. vulgo, μέν pro τῶν multa mss. et Littr., μὲν τῶν Bosq. — Vulgo στύλοι οἷοι, in quo latere στύλοι οἱ nemo semel admonitus negabit. Littréus pro στύλοι οἷοι de suo τρίβολοι dedit, quod auctor profecto non voluit. Quae de obscuritate Latinorum Foësii monet Littr., vana querela mihi videtur. De re, de qua hîc agitur, vid. infra de articulis cap. 120., quem locum si conferas, mireris fortasse latitudinem eiusmodi στύλων; lignum enim unum describitur ὡς δίπηχυ. Nec tamen video quercinum lignum illius mensurae dari non potuisse, quin vidi plura. Praeterea capite 120. legis πάχος δὲ ἀρκέει σπιθαμιαῖον, itaque licet τετράγωνον appellet, non ideo putandum latitudinem et crassitudinem aequales eum voluisse.

14. ἐπὴν — ἀντερείδοντα.] ἐμβαλεῖν ceteri, ἐμβάλλειν de meo; — κατορθοῦσθαι B. M., Littr., κατορθώσαντα vulg.; — τοῖσι δὲ — τοῖσι δέ vulg., sed pro priore δέ ferunt μέν B. M. N. Littr., verum τοῖσι minus congruum est; singulae enim manus suum sibi habent θέναρ, non sua θέναρα; itaque τῷ μὲν — τῷ δέ dedi. Eadem omissio, quam e V. notavi, in pluribus habetur libris Parr.; — δ' ἐπί M. N., δὲ ἐπί vulg.

ἐπὴν δὲ — ἐπιδήσῃς.] δ' ἐμβ. edd. antt., M., δὲ ἐμβ. vulg.; — κατατεταμένον Ald., M. N., Marc., κατατεταμένα cett.; — εἰ δὲ κωλύεται J. — Littréus in ἀντικατατείνειν fortasse αὖτις κατατείνειν latere scribit; non credo.

ἐπιδεῖν — συχνόν.] βαλόμενον J.; — κατὰ τωὐτό e pluribus mss. Littr., ubi vulgo κατὰ τοῦτο.

ἐπὴν — ὁ πούς.] ποιέεσθαι e multis codd. Littr., ποιήσασθαι vulg.

τὸν δὲ — ὀλισθάνει.] τινά ex codd. antt. et mss. revocavit Littr., vulgo abest; — ἔχῃ Marc.

μέγα ὀλισθάνει. Τὸ ἐπίπαν δὲ ἰσχναίνειν μᾶλλον καὶ ἐπὶ πλείω χρόνον χρὴ ἐν τοῖσι κατὰ τὰ σκέλεα τρώμασι ἢ ἐν τοῖσι κατὰ [1]τὰς χεῖρας· καὶ γὰρ μέζω καὶ παχύτερα ταῦτα ἐκείνων· καὶ δὴ καὶ ἀναγκαῖον ἐλινύειν τὸ σῶμα καὶ κατακεῖσθαι. Μετεπιδῆσαι δὲ τὸ ἄρθρον οὔτε τι κωλύει τριταῖον, οὔτε κατεπείγει. Καὶ τὰ ἄλλα πάντα [2]παραπλησίως χρὴ ἰητρεύειν ὥσπερ καὶ τὰ παροιχόμενα. Καὶ ἢν μὲν [3]τολμᾷ κατακεῖσθαι, ἱκαναὶ τεσσαράκοντα ἡμέραι, ἢν μοῦνον ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην τὰ ὀστέα αὖθις [4]καθίζηται· ἢν δὲ μὴ θέλῃ ἀτρεμέειν, χρῷτο μὲν ἂν οὐ ῥᾳδίως τῷ σκέλεϊ, ἐπιδεῖσθαι δὲ ἀναγκάζοιτ' ἂν πουλὺν χρόνον. Ὁκόσα μέντοι τῶν ὀστέων μὴ τελέως ἵζει ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην, ἀλλά τι ἐπιλείπει, τῷ χρόνῳ λεπτύνεται, — ἰσχίον καὶ μηρὸς καὶ κνήμη, — καὶ ἢν μὲν εἴσω ὀλίσθῃ, τὸ ἔξω μέρος λεπτύνεται, ἢν δ' ἔξω, τὸ εἴσω. Τὰ πλεῖστα δὲ ἐς τὸ ἔσω ὀλισθάνει.

crassiora. Quin etiam corpus quiescere et iacere necesse est. Solvere vero articulum tertio quoque die posteaque deligare neque quidquam prohibet, neque urget. Reliquaque omnia similem praecedentibus curationem habeant. At si decumbere sustineat, satis esse possunt quadraginta dies, dummodo in pristinam sedem ossa reverterint. Sin quiescere nolit, et crure difficilius utetur, et diutissime vinctum gestare cogetur. At vero ubi ossa suis sedibus non integre restituuntur, sed aliqua ex parte deficiunt, temporis lapsu coxa, femur et tibia emacrescunt. Ac si quidem intro luxatio facta est, exteriore parte, si extra, interiore parte attenuatio fieri solet. Plerumque tamen intro excidunt.

ιε'. Ἐπὴν δὲ κνήμης ὀστέα ἀμφότερα καταγῇ ἄνευ ἑλκώσιος, κατατάσιος ἰσχυροτέρης δεῖται. Τείνειν δὲ [5]τούτων τῶν τρόπων τῶν προειρημένων τινὶ, [6]ἢν μεγάλαι αἱ παραλλάξιες ἔωσι. Ἱκαναὶ δὲ καὶ [7]αἱ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν κατατάσιες· [8]τὰ πλεῖστα γὰρ ἀρκέοιεν ἂν δύο ἄνδρες ἐῤῥωμένοι, ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ [9]δ' ἔνθεν ἀντιτείνοντες. Τείνειν δὲ ἐς τὸ ἰθὺ χρὴ κατὰ φύσιν καὶ κατὰ τὴν ἰθυωρίην τῆς κνήμης καὶ τοῦ μηροῦ, καὶ ἢν κνήμης ὀστέα [10]κατεηγυίης κατατείνῃς καὶ ἢν μηροῦ. Καὶ ἐπιδεῖν δὲ οὕτως ἐκτεταμένων ἀμφοτέρων, ὁκότερον ἂν τούτων ἐπιδέῃς· οὐ γὰρ ταὐτὰ

15. Cum autem utraque tibiae ossa absque ulcere fracta fuerint, validiorem intentionem requirunt. Ac si pars ossis aliqua plurimum super alteram efferatur, aliquem ex ante commemoratis intendendi modis adhibere convenit. Satis tamen esse possunt extensiones, quas per homines molimur. Nam et plerumque duo valentes viri, qui hinc et inde in diversa contendunt, satis sunt. Intendere autem in directum pro naturali habitu ac secundum tibiae et femoris rectitudinem oportet, sive tibiae fractae, sive femoris ossa intendas. Quin et utrumvis devinxeris, ita extenta utraque deliganda sunt.

[1] τὴν χεῖρα. — [2] παραπλησίως om. — [3] τολμᾷ om. — [4] κατίζηται. — [5] τουτέον τὸν τρόπον. — [6] τινὶ ἤν. — [7] αἱ om. — [8] τὰ γὰρ πλ. — [9] δέ. [10] κατηγυίης.

τὸ ἐπίπαν — κατακεῖσθαι.] δὲ ἰσχν. Littr. cum B. L. M. N., Chart., Bosq., δεῖ ἰσχν. vulgo: — κατὰ τὰ σκ. mss. 9. Parr., Bosq., Littr., τά om. vulg.; — τὰς χεῖρας K., τάς om vulg., τὴν χεῖρα alii cdd. non pauci et Bosq.; — ταῦτ' ἐκείνων M. N.; — καὶ δεῖ καί D. H. K.

καὶ τὰ ἄλλα — παροιχόμενα.] τἄλλα M. N.

καὶ ἢν μὲν τολμᾷ — χρόνον.] καὶ ἢν μὲν τολμᾷ ἀτρέμα κατακεῖσθαι Littr., τολμᾷ tamen om. vulg., sed ferunt B. M. N., Bosq., tum latet in τὸ αἷμα codicum C. Marc., qui ἀτρέμα omittunt. Puto fere in lectt. codicum latere duplicem lectionem: alteram καὶ ἢν μὲν τολμᾷ κατακεῖσθαι, alteram καὶ ἢν μὲν ἀτρεμέῃ, quarum illam recepi; οὐ βραδέως B. C. N. Marc., Merc. in marg.; — δ' ἀναγκ. codd. 6. apud Littr.

ὁκόσα — εἴσω.] ἢν δ' ἔξω C., δέ plene cett.

15. τείνειν — ἔωσι.] τουτέον (τοῦτον B. M. N.) τὸν τρόπον multi Parr.; — post τρόπων vulgo ἐνίοισι, sed vulgo item post προειρημένων legitur τισί, pro quo alia mss. et Marc. τινί, quod amplector ἐνίοισι repudians. Littréus ἐνίοισι servavit, τινί contra omisit; dissentio.

ἱκαναὶ — ἀντιτείνονται.] Vulgo αἱ post καί abest, M. N. αἱ sine καί habent, δ' αἱ sine καί B.; Littréus, quem sequor, καὶ αἱ recepit. Tum ἐς τὰ πλεῖστα N. solus, sed ἐς obliteratum est; — δὲ ἔνθεν C. Bosq.

τείνειν — μηροῦ.] καὶ κατὰ φ. M.; — καί ante ἢν κνήμης omm. non pauci Parr.

ξυμφέρει σκέλεΐ τε καὶ χειρί. Πήχεος μὲν γὰρ καὶ βραχίονος ἐπὴν ἐπιδεθῶσι ὀστέα κατεηγότα, ἀναλαμβάνεται ἡ χεὶρ, καὶ ἢν ἐκτεταμένην ἐπιδέῃς, τὰ σχήματα τῶν σαρκῶν ἑτεροιοῦνται ἐν τῇ ξυγκάμψι τοῦ ἀγκῶνος· ἀδύνατος γὰρ ὁ ἀγκὼν ἐκτετάσθαι πουλὺν χρόνον· οὐ γὰρ πολλάκις οὕτως εἴθισται [1] ἐσχηματίσθαι, ἀλλὰ ξυγκεκάμφθαι· καὶ δὴ καὶ ὅτε δύνανται οἱ ἄνθρωποι περιϊέναι, ἐπὴν τὴν χεῖρα [2] τρωθῶσι, ξυγκεκάμφθαι [3] κατὰ τὸν ἀγκῶνα δέονται. Σκέλος δὲ ἔν τε τῇσι ὁδοιπορίῃσι καὶ ἐν τῷ ἑστάναι εἴθισται ὁτὲ μὲν ἐκτετάσθαι, ὁτὲ δὲ σμικροῦ δεῖν ἐκτετάσθαι [4] καὶ εἴθισται καθεῖσθαι ἐς τὸ κάτω κατὰ φύσιν καὶ δὴ καὶ πρὸς τὸ ὀχέειν τὸ ἄλλο σῶμα· διὰ τοῦτο εὔφορον αὐτῷ ἐστι τὸ ἐκτετάσθαι, ὅταν ἀνάγκη ἔχῃ· καὶ δὴ καὶ ἐν τῇσι κοίτῃσι πολλάκις ἐν τῷ σχήματι τούτῳ [5] ἐστί· ἐπὴν δὲ [6] δὴ τρωθῇ, ἀνάγκη καταδουλοῦται τὴν γνώμην, ὅτι ἀδύνατοι μετεωρίζεσθαι γίγνονται, ὥστε οὐδὲ μέμνηνται περὶ τοῦ ξυγκαμφθῆναι καὶ ἀναστῆναι, ἀλλ' ἀτρεμέουσι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι κείμενοι. Διὰ οὖν ταύτας τὰς προφάσιας χειρὸς καὶ σκέλεος οὔτε ἡ κατάτασις οὔτε ἡ ἐπίδεσις τοῦ σχήματος ξυμφέρει ἡ αὐτή. Ἢν μὲν οὖν ἱκανὴ ἡ κατάτασις ἡ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ᾖ, οὐ δεῖ μάτην πονέεσθαι· καὶ γὰρ σολοικότερον μηχανοποιέειν μηδὲν δέον· ἢν δὲ μὴ ἱκανὴ ἡ κατάτασις ἡ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν, καὶ τῶν ἄλλων τινὰ τῶν [7] ἀναγκέων προσ-

Neque enim eadem deligationis ratio et cruri et manui confert. Si quidem ubi cubiti et brachii ossa fracta deligantur, manus suspensa excipitur; quam si extentam deligaveris, carnium figurationes in cubiti inflexione immutantur. Neque enim fieri potest, ut cubitus longo tempore extendatur; neque enim frequenter in eo habitu versari consuevit, sed flexus esse. Quin et manu vulnerata, cum homines obambulare possint, eam ad cubiti flexum incurvare opus habent. Crus vero quum cum obambulando tum stando partim quidem extentum, partim vero prope extentum soleat esse, tum in inferiorem partem naturaliter demissum esse etiam ut reliquum corpus vehat, idcirco extensionem facile ferre, cum opus est, potest. Quin etiam in cubili plerumque hoc habitu extentum continetur. At postquam vulneratum est ad servilem animi demissionem homines necessitate adiguntur, cum erigi nequeant, adeo ut neque inflecti, neque exsurgere iis in mentem veniat, sed eo habitu iacentes quiescant. Has igitur ob causas neque intensionis neque deligationis eadem figura manui et cruri convenit. Quodsi satis esse potest extensio, quae per homines fit, nihil amplius frustra laborandum est. Machinas enim admovere, ubi res non exigit, absurdum est. At si satis esse nequit per viros facta extensio, etiam quiddam ex violentis, quod in promptu sit, admoliri opus est. Distensione vero abunde facta ossa facile componuntur et

[1] ἐσχηματίσθαι om. — [2] τρωθηῶσι. — [3] παρὰ τὸν ἀ. — [4] καὶ εἴθισθαι καθεῖσθαι om. — [5] ἔστιν ἐκ τῷ ἐκτετάσθαι. — [6] δή om — [7] ἀναγκαίων.

πήχεες — δέονται.] οὐ γὰρ πολλάκις ἐν τοιούτῳ εἴθισται (ἐσχηματίσθαι interponit N., in quo tamen oblit., at recepit Littr.) ἀλλ' ἐν τῷ ξυγκεκάμφθαι καὶ δὴ καὶ ὅτι δυνάμενοι οἱ ἄνθρωποι περιϊέναι, ἐπὴν κατὰ χεῖρα τρωθῶσι, ξυγκεκάμφθαι κατὰ (παρά pro κατά pauciores codd. et Bosq.) τὸν ἀγκῶνα δέονται. Haec de coniectura mutavi: non fero ἐν τοιούτῳ εἴθισται ἐσχηματίσθαι, nam saltem ἐν τοιούτῳ s. ἐν τούτῳ τῷ σχήματι εἴθισται ἐσχηματίσθαι requiritur, sed hoc si scribas non admodum tamen placet ἀλλ' ἐν τῷ ξυγκεκάμφθαι, ubi subintelligendum erit ἐσχηματίσθαι εἴθισται; itaque malui haec describere quemadmodum feci. In καὶ ὅτε δυνάμενοι οἱ ἄνθρωποι inest dittographia: nempe ὅτε δύνανται οἱ ἄνθρ. et δυνάμενοι οἱ ἄνθρ. sine ὅτε quarum lectionum illam praefero. Illud κατὰ χεῖρα τρωθῶσι, in τὴν χ. τρ. mutavi, quia tam brevi intervallo post iterum κατά infertur in κατὰ ἀγκῶνα, unde puto prius illud κατά natum esse.

σκέλος — κείμενοι.] καὶ εἴθισται καθῆσθαι B. M. N., unde Littr. dedit id, quod item recepi; vulgo haec verba absunt; — ἐς τὸ κάτω omm. J. Bosq.; — κατὰ τὴν φύσιν nonnulli codd.; — ἀνάγκην ἔχῃ nonnulli codd., inter quos Marc. Post ἐν τῷ σχήματι τούτῳ ἐστί vulgo ἐν τῷ κατατετάσθαι legitur, quae verba recte omiserunt Bosq., Littr.; — δή ante τρωθῇ omm. Parr. 2.; — ἀλλὰ ἀτρεμ. vulgo, sed multi codd. ἀλλ' ἀτρεμ.; — tandem ἐν τούτῳ τῷ σχ. nonnulla mss.

διὰ δὲ — ἡ αὐτή.] Post κατάτασις H. ἡ αὐτή alia m.; — χειρὸς καὶ σχήματος J. pro τοῦ σχήμ.

ἢν — προχωρέῃ.] οὐ Littr. e multis mss., οὐθέν vulgo; — μηθέν vulg., μηδέν D. J. Littr.; — ἀναγκαίων vulg., unde ἀναγκέων scripsit Littr. Post προσφέρειν fert ἥν τινά γε προσχωρέῃ vulg.; ἥν τινα in his Parr. 5., Bosq., Littr. et προσχωρέοι K. Littr. Haec non intelliguntur: de meo emendavi, quod postquam feceram, vidi Foësium Latine idem

φέρειν, ἤν τινά γ' ἂν προχωρέῃ. Ὅταν δὲ [1] δὴ ἱκανῶς καταταθῇ, ῥηΐδιον ἤδη [2] κατορθώσασθαι τὰ ὀστέα καὶ ἐς τὴν φύσιν ἀγαγεῖν τοῖσι θέναρσι τῶν χειρῶν ἀπευθύνοντα καὶ ἐξευκρινέοντα.

ις'. Ἐπὴν δὲ κατορθώσῃ, ἐπιδεῖν τοῖσι ὀθονίοισι [3] κατατεταμένον, ἤν τ' ἐπὶ δεξιὰ, ἤν τ' ἐπ' ἀριστερὰ περιφέρειν ξυμφέρῃ αὐτοῖσι τὰ πρῶτα ὀθόνια· βαλλέσθω δὲ τὴν ἀρχὴν [4] κατὰ τὸ κάτηγμα καὶ περιβαλλέσθω [5] κατὰ τοῦτο τὰς πρώτας περιβολάς· κἄπειτα νεμέσθω ἐπὶ τὴν ἄνω κνήμην ἐπιδέων, ὥσπερ ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι κατήγμασι εἴρηται. Τὰ δὲ ὀθόνια πλατύτερα χρὴ εἶναι καὶ μακρότερα καὶ πλέω πουλὺ [6] τὰ κατὰ τὸ σκέλος τῶν ἐν τῇ χειρί. Ἐπὴν δ' [7] ἐπιδήσῃς, καταθεῖναι ἐφ' ὁμαλοῦ τινος καὶ μαλθακοῦ, ὥστε μὴ διεστράφθαι ἢ τῇ, ἢ τῇ, μήτε λορδὸν, μήτε κυφὸν εἶναι· μάλιστα δὲ ξυμφέρει προσκεφάλαιον, ἢ λίνεον, ἢ ἐρίνεον, μὴ σκληρὸν, λαπαρὸν, μέσον κατὰ μῆκος ποιήσαντα [8] ὑποθεῖναι, ἢ ἄλλο τι ὅ τι τούτῳ ἔοικε. Περὶ γὰρ τῶν σωλήνων τῶν ὑποτιθεμένων [9] ὑπὸ τὰ σκέλεα τὰ κατεηγότα, ἀπορέω ὅ τι ξυμβουλεύσω, εἰ ὑποτιθέναι χρὴ ἢ οὔ Ὠφελέουσι μὲν γὰρ, οὐχ ὅσον δὲ οἱ ὑποτιθέντες οἴονται. [10] Οὐ γὰρ ἀναγκάζουσι οἱ σωλῆνες ἀτρεμέειν, ὡς οἴονται· οὔτε γὰρ τῷ ἄλλῳ σώματι στρεφομένῳ ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα [11] ἀναγκάζει ὁ σωλὴν μὴ ἐπακολουθέειν τὸ σκέλος, ἢν μὴ ἐπιμελῆται αὐτὸς ὤνθρωπος· οὔτε αὖ τὸ σκέλος ἄνευ τοῦ σώματος κωλύει ὁ σωλὴν κινηθῆναι

ad naturalem statum adducuntur, manuum palmis directa et convenienter aptata.

16. Composita autem ossa extenta fasciis deliganda, sive ad dextram, sive ad sinistram circumducere iis prosit primas fascias. Quarum tamen initia qua parte os fractum est iniiciantur ibique primum obvolutae deinceps ad superiorem tibiae partem deligando tendant, quemadmodum in aliis fracturis dictum est. Fascias vero latiores et longiores multoque plures in crure quam in manu esse oportet. Atque ubi devinxeris, supra molle aliquod et aequabile deponere, ut ne in hanc vel in illam partem pervertatur, aut in anteriorem aut posteriorem partem inflectatur. Ad id vero plurimum confert pulvinum lineum, aut laneum mollem, non durum, medium in longitudinem, aut aliud quid tale cruri supponere. Canales namque, qui cruribus fractis supponuntur, subiici debeant, nec ne, ambigendum mihi videtur. Prosunt enim, non tamen quantum existimant qui eos supponunt. Nam neque in quiete, ut putant, crus continent, neque dum reliquum corpus in hanc vel illam partem convertitur, canales prohibent quo minus crus sequatur, nisi homo ipse diligenter advertat, neque rursus crus vel in hanc, vel in illam partem moveri absque reliquo corpore prohibent. Quin etiam durum videtur et asperum lignum subiici, nisi

[1] δή om. — [2] κατορθῶσαι. — [3] κατατεταμένον. — [4] κατά om. — [5] κατά om. — [6] αὐτὰ κατὰ τό. — [7] ἐπιδέῃς. — [8] καταθεῖναι. — [9] ἐπί. — [10] οὔτε γὰρ ἀναγκ. — [11] ἀναγκάζειν.

quod dedi, fere expressisse, licet προχωρέειν paulo aliter intellexerit; est προχωρέῃ impersonale.

ὅταν — ἐξευκρινέοντα.] ἔστ' ἂν pro ὅταν C.; — κατορθώσασθαι B. M. N. Littr., κατορθῶσθαι vulgo, κατωρθῶσθαι mss. 7., κατορθῶσαι cod. Sev. et Voss.

16. ἐπὴν δὲ — εἴρηται.] κατορθώσῃς B. M. N., κατορθώσῃ vulg.; — κατατεταμένα vulg., κατατεταμένον Parr. multi, cod. Sev. et Voss., Marc.; — τε plene bis D. Bosq.; — βάλλεσθαι M., βαλέσθω J. K.; — post τὴν ἀρχήν B. M. N. τοῦ ὀθονίου, quod recepit Littr.; mihi a recentiore manu explicandi gratia interpositum videtur; — κατά ante τὸ κάτηγμα omm. Parr. 6., in quorum uno rest.; — περιβαλέσθω J. K., περιβάλλεσθαι B. M.; — καὶ ἐν τοῖσι ἀλλ. pro ἐπὶ τοῖσι ἀλλ. N.

τὰ — χειρί.] πουλύ e vulg. exciderat, restituit ex edd. antt. et multis mss. Littréus; — τά ubi vulgo αὐτά, — cf. lectt. V., — habet N., sed mutatum in αὐτά; recepit τά Littr.

ἐπὴν δὲ — ἔοικε.] δ' M., edd. antt., δέ vulg.; — ἐπιδήσῃς N. Littr., ἐπιδέῃς vulg.; — διεστράφθαι Ald., mss. multa, inter quae Marc., cuius collatio libri de fractis in hac voce desinit, διαστρέφεσθαι vulg.; perfectum cum Littr. recepi; — καταθεῖναι pro ὑποθεῖναι non pauci codd.; — ὅ cett., ὅ τι de meo.

οὐ γὰρ — τῇ.] οὔτε γάρ cod. Sev., uti V.; — ἐπαναγκάζει vulg., ἀναγκάζει mss. 7. apud Littr., cf. lect. V., mihi compositum e sequenti ἐπακολουθεῖν natum videtur, simplex ab auctoris manu esse; — ὁ ἄνθρωπος vulg., ὤνθρ. C. Littr.

ἢ τῇ ἢ τῇ. Ἀλλὰ μὴν [1] ἀπογέστερον ξύλον ὑποτετάσθαι, ἢν μὴ ὁμῶς ἄν τις μαλθακόν τι ἐς αὐτὸ ἐντιθῇ. Εὐχρηστότατον δέ ἐστι ἐν τῇσι μεθυποστρώσισι καὶ ἐν τῇσι ἐς ἄφοδον προχωρήσισι. Ἔστι οὖν ξὺν σωλῆνι καὶ ἄνευ σωλῆνος καὶ καλῶς καὶ αἰσχρῶς κατασκευάσασθαι· πιθανώτερον δὲ τοῖσι δημότῃσί ἐστι τὸν ἰητρὸν ἀναμάρτητον εἶναι, ἢν σωλὴν ὑποκέηται· καίτοι ἀτεχνέστερόν γέ ἐστι. Δεῖ μὲν γὰρ ἐφ' ὁμαλοῦ καὶ μαλθακοῦ κεῖσθαι πάντῃ πάντως ἐς ἰθύ· ἐπεί τοί γε ἀνάγκη κρατηθῆναι τὴν ἐπίδεσιν ὑπὸ τῆς διαστροφῆς τῆς ἐν τῇ [2] θέσι, ὅπῃ ἂν ῥέπῃ καὶ ὁκόσα ἂν ῥέπῃ. Ὑποκρινέσθω δὲ ὁ ἐπιδεδεμένος ταὐτά, ἅπερ καὶ πρότερον εἴρηται· καὶ γὰρ τὴν ἐπίδεσιν χρὴ τοιαύτην εἶναι καὶ τὸ οἴδημα οὕτως [3] ἐξαείρεσθαι ἐς τὰ ἄκρα, καὶ τὰς χαλάσιας οὕτω, καὶ τὰς μετεπιδέσιας διὰ τρίτης, καὶ εὑρισκέσθω ἰσχνότερον τὸ ἐπιδεόμενον, καὶ τὰς ἐπιδέσιας ἐπὶ μᾶλλον ποιέεσθαι καὶ πλέοσι τοῖσι ὀθονίοισι· περιλαμβάνειν [4] δὲ καὶ τὸν πόδα χαλαρῶς, ἢν μὴ ἄγαν ἐγγὺς ᾖ τοῦ γούνατος τὸ τρῶμα. Κατατείνειν δὲ μετρίως καὶ ἐπικατορθοῦν ἐφ' ἑκάστῃ ἐπιδέσι χρὴ τὰ ὀστέα· ἢν γὰρ ὀρθῶς μὲν ἰητρεύηται, κατὰ λόγον δὲ τὸ οἴδημα χωρέῃ, [5] ἐπὶ μὲν λεπτότερον καὶ ἰσχνότερον τὸ ἐπιδεόμενον χωρίον ἔσται, [6] ἐπὶ δὲ αὖ παραγωγότερα [7] τὰ ὀστέα, ἐνακούοντα [8] τῆς κατατάσιος μᾶλλον. Ἐπὴν δὲ ἑβδομαῖος, ἢ ἐναταῖος, ἢ ἑνδεκαταῖος γένηται, τοὺς νάρθηκας προστιθέναι, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι κατήγμασι εἴρηται. Τῶν δὲ ναρθήκων τὰς ἐνέδρας χρὴ

simul molle aliquid in ipsum imponatur. Maxime tamen est usui, cum stratum substernitur, ac dum ad desidendum aeger progreditur. Potest igitur cum canali et sine eo bene vel male res confici. Vulgo tamen persuasum est medicum minus esse culpae obnoxium, si canalis subiiciatur, etsi minus id ex arte est. Crus si quidem super re aliqua aequabili et molli omni ex parte rectum iacere oportet, quandoquidem necesse est ab ea perversione, quae fit in membri dispositione, quocumque, aut quantumcumque se vertat, deligationem superari. Vinctus autem eadem, quae prius dicta sunt, interrogatus respondeat. Nam et vinculum eiusmodi esse convenit, et tumorem ad extremas partes eodem modo suboriri eodemque modo vincula laxari et tertio quoque die resolvi ac postea deligari, nec non vinctam partem graciliorem esse vinculaque arctiora et per plures fascias adhibere easque ad pedem laxe obvolvere, nisi fractura ad genu proxime accedat. Intendi quoque moderate ac dirigi quoties deligantur ossa debent. Nam si curatio recte instituatur, tumorque ex sententia succedat, cum tenuior ac gracilior vincta pars futura est, tum etiam ossa facilius adducentur intentionique magis cedent. Septimo autem aut nono aut undecimo die ferulae, velut in aliis quoque fracturis dictum est, admovendae. Eae tamen ne e regione malleorum ac supra tendinem, qui ex tibia in pedem fertur, insideant, adhibenda cura est. Tibiae vero ossa quadraginta diebus, si recte curentur, firmantur. Quodsi os aliquod dire-

[1] ἀστεργέστερόν τε. — [2] διατέσει (sic). — [3] ἐξαείρεσθαι. — [4] δὲ καί. — [5] ἐπί. — [6] ἐπί. — [7] τά om. — [8] δὲ τῆς.

ἀλλὰ μὴν — ἐντιθῇ.] ἀπογέστερον dedi ex Erot., cf. Oecon. Hipp. in voce; — Gal. fortasse ἀστεργέστερον legit, sed in eius edd. in comm. ἀργέστερον corrupte legitur; vulgatum ἀστεργέστερον glossema esse videtur, qua de re Littr. iam monuit. Vulgo τε post ἀστεργέστερον, sed τε omm. Ald., Gal., Littr.; — ὅμως vulg., ὁμῶς libri nonnulli scripti et Littr.; — ἐντεθῇ vulg., sequor Lindani correctionem.

εὐχρηστότατον — προχωρήσισι.] εὔχρ. C. M. N., Bosq., Littr.; χρηστ. vulg., ἀχρηστ. alii codd.

ἔστι οὖν — ἐστί.] καὶ τὸν ἰητρόν vulg., sed otiosum καί repudiavi; ἀναμαρτητότερον vulg., ἀναμαρτήτως prima m. in B. N.; equidem illum comparativum e vicino natum existimo et ἀναμάρτητον repono.

δεῖ μὲν γὰρ — ῥέπῃ.] διαθέσει vulg., θέσει N. mutatum in διαθέσει; — θέσει recipio cum Littr., διά e composito vicino advenisse videtur; — ὅποι vulgo, ὅπῃ Parr. 4.

ὑποκρινέσθω — τρῶμα.] ἀποκριν. mss. 3.; — ἐξαείρεσθαι Littréus cum mss. 7., ἐξαείρασθαι vulg. Porro εὑρίσκεσθαι Bosq.

κατατείνειν — μᾶλλον.] ἔτι μὲν — ἔτι δέ vulgo, sed codd. 11. apud Littr. et Voss. ἐπί utroque loco, quae vera scriptura; — δ' αὖ M. N.; — ἐνακούοντα δὲ τῆς vulg., δέ om. prima manus in N., Littr.

ἐπὴν — εἴρηται.] ἢ ἐνατ. om. Gal.

τῶν δὲ ναρθ. — ποδός.] χρή e vulg. periit, revocavit ex edd. antt. et codd. multis Littr.; — idem factum in τόν ante τένοντα.

φυλάσσεσθαι κατά τε τῶν σφυρῶν τὴν ἴξιν καὶ κατὰ τὸν τένοντα τὸν ἐν τῇ κνήμῃ τοῦ ποδός. Ὀστέα δὲ κνήμης κρατύνεται ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, ἢν ὀρθῶς ἰητρεύηται. Ἢν δὲ ὑποπτεύῃς τῶν ὀστέων τι δεῖσθαι διορθώσιος, ἢ τινα ἕλκωσιν ὀρρωδέῃς, ἐν τῷ μεσηγὺ χρόνῳ χρὴ λύσαντα καὶ [1] εὐθετισάμενον μετεπιδῆσαι.

ctione indigere suspiceris aut alicuius exulcerationis metus sit, interiecto tempore ubi resolveris ac probe collocaris, religato.

ιζʹ. Ἢν δὲ τὸ ἕτερον ὀστέον καταγῇ ἐν κνήμῃ, κατατάσιος μὲν ἀσθενεστέρης δεῖται, οὐ μὴν ἐπιλείπειν χρὴ, οὐδὲ βλακεύειν ἐν τῇ κατατάσι· καὶ μάλιστα μὲν ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιδέσι κατατείνεσθαι, ὅσον [2] ἐφικνέεται, αἰεί ποτε πάντα τὰ κατήγματα, εἰ δὲ μὴ, ὡς τάχιστα· ὅ τι γὰρ ἂν μὴ κατὰ τρόπον ηὐθετισμένων τῶν ὀστέων ἐπιδέων τις πιέζῃ, ὀδυναίτερον τὸ χωρίον γίγνεται. Ἡ δὲ ἄλλη ἰητρείη [3] ἡ αὐτή.

17. At si alterum tibiae os fractum sit, imbecilliore quidem intentione opus est, sed neque ea tamen deficere aut supine adhiberi debet. Ac potissimum quidem in prima deligatione fracta omnia quantum convenit, vel certe quam celerrime semper intendenda sunt. Quod enim non recte compositis ossibus vinculo adstrictum fuerit, id maiore dolore locum urget. Reliqua curatio eadem est.

ιηʹ. Τῶν δὲ ὀστέων τὸ μὲν ἔσω τοῦ ἀντικνημίου καλεομένου ὀχλωδέστερον ἐν τῇ ἰητρείῃ ἐστὶ καὶ κατατάσιος μᾶλλον δεόμενον, καὶ ἢν μὴ ὀρθῶς τὰ ὀστέα τεθῇ, ἀδύνατον κρύψαι, φανερὸν γὰρ καὶ ἄσαρκον πᾶν ἐστι· καὶ ἐπιβαίνειν ἐπὶ τὸ σκέλος πολλῷ βραδύτερον [4] δύναιντ' ἂν, τούτου κατεηγότος. Ἢν δὲ τὸ ἔξω ὀστέον [5] καταγῇ, πουλὺ μὲν εὐφορώτερον φέρουσι, πουλὺ δ' εὐκρυπτότερον καὶ ἢν μὴ καλῶς ξυντεθῇ, — ἐπίσαρκον γάρ ἐστι, — ἐπὶ ποδός τε ταχέως ἵστανται, τὸ πλεῖστον γὰρ τοῦ ἄχθεος ὀχέει τὸ ἔσωθεν τοῦ ἀντικνημίου ὀστέον. Ἅμα μὲν γὰρ αὐτῷ [6] τῷ σκέλεϊ καὶ τῇ ἰθυωρίῃ τοῦ ἄχθεος τοῦ κατὰ τὸ σκέλος τὸ πλεῖον ἔχει τοῦ πόνου τὸ ἔσω ὀστέον· τοῦ γὰρ μηροῦ ἡ κεφαλὴ ὑπεροχέει τὸ ὕπερθεν τοῦ σώματος, αὐτή τε

18. Ex ossibus vero quod ex anteriore tibiae parte, quae *ἀντικνήμιον* dicitur, intro vergere conspicitur, molestiorem curationem facit maioremque intentionem postulat, ac, nisi ossa recte componantur, latere non potest. Totum enim carnis expers se prodit eoque fracto multo tardius crure insistere queunt. Quodsi os externum fractum sit, tum multo levius ferunt, tum longe facilius latet, etiamsi non recte repositum fuerit, cum carnosum sit, citoque pedibus insistunt. Maximam quippe oneris partem os sustinet, quod anterioris tibiae, quae *ἀντικνήμιον* dicitur, interiore parte situm est simulque una cum crure, onus etiam quod cruri e directo impositum est ferendo, plurimum laboris subit. Nam femoris caput, quod superiorem corporis partem subvenit, interiore cruris

[1] εὐθετησάμενον. — [2] ἀφικνέεται. — [3] ἡ αὐτὴ — ἰητρείη capite 18 om. — [4] δύναιτ' ἄν. — [5] κατεηγῇ. — [6] τῷ om.

ὀστέα — ἰητρεύηται.] τινὸς διορθώσιος ceteri; abieci otiosum τινός; — ἰητρεύωνται Parr. 6.

ἢν δὲ—μετεπιδῆσαι.] εὐθετησ. vulg., εὐθετισ. C., Bosq., Littr.

17. ἢν δὲ — ἡ αὐτή.] κατεαγῇ vulg., κατεηγῇ Parr. 7. Bosq., Littr., καταγῇ de meo; — ἐν κνήμῃ om. M., oblit. in N.; — καί ante μάλιστα de meo adscripsi, Latine expressit Foës.; — εὐθετισμένων vulg., cum Littréo J. sequor; — ἐπιδέων om. Lind.; — ὀδυνώτερον D. H. K.

18. τῶν δὲ — κατεηγότος.] βραδύτερα C.; — δύναιντ' ex Gal., mss. 6., Littr., vulgatam e V. notavi.

ἢν δὲ τὸ — ὀστέον.] κατεηγῇ vulg., καταγῇ N., sed mutatum in vulgatam lect.; — εὐφορώτερα H. K. Bosq., εὐφορώτατα D.; — πουλὺ δὲ εὐκρ. multi codd., εὐκρυπτότερα D. H. K. Bosq.; — ἄχθεος B. N. M. Bosq., Littr., ἀχθέντος vulg.

ἅμα μὲν γὰρ — μακρότερον.] τῷ post αὐτῷ in vulg. periit, revocavit Littr. e Gal., mss. multis; — τὸ πλεῖστον J.; — τῇ ante ὕπερθεν pro τό Gal., ὕπερθε N.; — αὕτη δέ vulg., sed αὐτή C. et τε Gal. in comm. p. 443.; — εἴσω πεφ. codd. 7.; — ἅμα δὲ καὶ τό D.; — ταύτῃ μᾶλλον vulg., μ. τ. Gal. l. l. Littr.; — τὸ ἔσωθεν pro τῇ ἔξωθεν cod. Sev.; — ὥσπερ καὶ τό vulg., sed καί omm. codd. 5.

[1] εἴσωθεν πέφυκε τοῦ σκέλεος καὶ οὐκ ἔξωθεν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ [2] ἀντικνημίου ἴξιν· ἅμα δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ τοῦ σώματος γειτονεύεται [3] ταύτῃ μᾶλλον τῇ ἴξι, ἀλλ' οὐχὶ [4] τῇ ἔξωθεν· ἅμα δὲ ὅτι παχύτερον τὸ ἔσω τοῦ ἔξωθεν, ὥσπερ τὸ ἐν τῷ πήχεϊ τὸ κατὰ τὴν τοῦ μικροῦ δακτύλου ἴξιν [5] λεπτότερον καὶ μακρότερον. Ἐν μέντοι τῷ ἄρθρῳ τῷ κάτω οὐχ ὁμοίη ἡ ὑπόστασις τοῦ ὀστέου τοῦ μακροτέρου· [6] ἀνομοίως γὰρ ὁ ἀγκὼν καὶ [7] ἡ ἰγνύη κάμπτεται. Διὰ οὖν ταύτας τὰς προφάσιας, τοῦ μὲν ἔξωθεν ὀστέου [8] κατεηγότος, ταχεῖαι αἱ ἐπιβάσιες, τοῦ δὲ ἔσωθεν [9] κατεηγότος, βραδεῖαι αἱ ἐπιβάσιες.

parte, non exteriore, idque e directo anterioris tibiae situm habet. Tum vero reliqua dimidia corporis pars huc magis suo momento quam in exteriorem partem inclinat. Adde quod internum os externo crassius est, non secus ac in cubito quod in directum minimo digito respondet tenuius est et longius. At in inferiore articulo non similiter os longius subtenditur. Neque enim similiter articulus ad cubiti gibbum et poples flectuntur. Eas igitur ob causas exteriore quidem osse fracto celeriter, interiore vero tardius incedunt.

ιθ'. Ἢν δὲ τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον καταγῇ, τὴν κατάτασιν χρὴ ποιέεσθαι περὶ παντὸς, ὅκως μὴ [10] ἐνδεεστέρως σχήσει· πλεονασθεῖσα μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν σίνοιτο. Οὐδὲ γὰρ εἰ διεστεῶτα τὰ ὀστέα ὑπὸ τῆς ἰσχύος τῆς κατατάσιος ἐπιδέοι τις, οὐκ ἂν δύναιτο κρατέειν ἡ ἐπίδεσις, ὥστε διεστάναι, ἀλλὰ ξυνέλθοι ἂν πρὸς ἄλληλα τὰ ὀστέα [11] ὅτι τάχιστα ἂν [12] ἀφιῶσι οἱ τείνοντες· παχεῖαι γὰρ καὶ ἰσχυραὶ αἱ σάρκες ἐοῦσαι κρατήσουσι τῆς ἐπιδέσιος, ἀλλ' οὐ κρατηθήσονται. Περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος, διατείνειν [13] εὖ μάλα καὶ ἀδιαστρέπτως χρὴ, μηδὲν ἐπιλείποντα· μεγάλη γὰρ ἡ αἰσχύνη καὶ βλάβη βραχύτερον τὸν μηρὸν ἀποδεῖξαι. Χεὶρ μὲν γὰρ βραχυτέρη γενομένη καὶ ξυγκρυφθείη ἂν καὶ οὐ μέγα τὸ σφάλμα· σκέλος δὲ βραχύτερον γενόμενον χωλὸν ἀποδείξει τὸν ἄνθρωπον· τὸ γὰρ ὑγιὲς ἐλέγχει μακρότερον ἐόν· ὥστε λυσιτελέει τὸν μέλλοντα κακῶς ἰητρεύεσθαι ἀμφότερα καταγῆναι τὰ σκέλεα μᾶλλον ἢ

19. At vero si femoris os fractum sit, omni ope annitendum ut extensio eaque non minus quam par est fiat. Superans enim intensio nullam laesionem afferet. Nam neque si diducta per vim extensionis ossa religaris, sic diducta vinculo contineri poterunt, sed quam primum intensio remiserit inter se concurrent. Hic enim carnes crassae ac validae deligationem superant, non ab ea superantur. In eo igitur, de quo agitur, intensio valida fieri debet sic nullam ut in partem vertatur nihilque deficiat. Neque enim sine magno dedecore ac noxa femur brevius redditur. Manus quidem certe brevior celari poterit, neque id magnum peccatum est. Crus vero brevius redditum hominem claudum efficiet. Id enim quod sanum est longius quum sit arguit, adeo ut ei, qui male curari debeat, utrumque crus potius quam alterum frangi praestet. Sic enim se ipse aequis in utramque partem momentis libraverit. Cum autem abunde intenderis ac manuum palmis

[1] εἴσω. — [2] κνημίου. — [3] ταύτῃ om. — [4] τό. — [5] λεπτότερόν τε καὶ κ. τ. λ. — [6] ἀνόμοιος. — [7] τῇ ἰγνύῃ. — [8] κατεαγέντος. — [9] κατεηγέντος si recte legam. — [10] ἐνδεέστερος ἕξει. — [11] ὅτι. — [12] ἀφῶσιν. — [13] εὖ καὶ διατρεπῶς.

ἐν μέντοι — κάμπτεται.] τῷ κάτω ἄρθρῳ τούτῳ B. M. N. pro τῷ ἄ. τῷ κ.; — ἐπίτασις B. M. N.; — τούτου μακροτέρου ὄντος pro τοῦ μακρ. B. M. N.; — ἀνόμοιος mss. 6., Bosq.; — τε καὶ ἡ vulg., τε omm. mss. 5., Bosq., Littr.; — τῇ ἰγνύῃ, τῇ ἰγνύι alia mss. pauciora.

διὰ οὖν — ἐπιβάσιες.] ἔσω pro ἔσωθεν cod. Sev.

19. ἢν δὲ — σίνοιτο.] περὶ παντὸς ποιέεσθαι B. M. N.; — ἐνδεέστερος L., uti V.; — σχήσῃ C., σχοίη J., ἕξει non pauci alii; — γάρ om. J.

οὐδὲ γὰρ — κρατηθήσονται.] pro ὅτι Littr. de suo ὡς, qua innovatione opus non est; — ἀφίησαν Ald., codd. 8., ἀφείησαν B. M. N. Littr., ἀφῶσιν Gal.; vulgata recte se habet.

περὶ οὗ — ἀποδεῖξαι.] μάλα K. Littr., vulgo om.; — ἐκλείποντα K., ἐπιλιπόντα J.

χεὶρ — ἑωυτῷ.] καὶ βραχ. J.; — γενομένη Bosq., Littr., γιν. vulg.; — ἀποδείξειε Bosq., Littréus e mss. 9., servo vulgatam, quae nullo vitio laborat. Post ἐλέγχει Littréus addit παρατιθέμενον ex N., in quo solo habetur, sed obli-

τὸ ἕτερον· ἰσόρροπος [1] γὰρ ἂν εἴη αὐτὸς ἑωυτῷ. Ἐπὴν μέντοι ἱκανῶς καταταννύσῃς, κατορθωσάμενον χρὴ τοῖσι θέναρσι τῶν χειρῶν ἐπιδεῖν τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ καὶ πρόσθεν γέγραπται, καὶ τὰς ἀρχὰς βαλλόμενον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ νεμόμενον ἐς τὸ ἄνω τῇ ἐπιδέσει. Καὶ ὑποκρινέσθω ταὐτὰ ὥσπερ καὶ πρόσθεν καὶ πονεέτω κατὰ ταὐτὰ καὶ ῥηϊζέτω καὶ [2] μετεπιδείσθω ὡσαύτως καὶ ναρθήκων πρόσθεσις ἡ αὐτή. Κρατύνεται δὲ μηρὸς ἐν πεντήκοντα ἡμέρῃσι.

composueris, eodem quo antea scriptum est modo deligandum est, tum fasciarum initiis velut dictum est iniectis, tum iis ad superiorem partem deductis. Aeger etiam ad eadem, ut prius, respondeat, iisdemque partibus doleat ac levius habeat et solutis vinculis similiter religetur ferulaeque eodem modo adhibeantur. Femur vero quinquaginta diebus firmatur.

κ'. Προσξυνιέναι δὲ χρὴ καὶ τόδε, ὅτι [3] ὁ μηρὸς μᾶλλον γαῦσός ἐστι ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἢ ἐς τὸ ἔσω καὶ ἐς τὸ ἔμπροσθεν μᾶλλον ἢ ἐς τοὔπισθεν· ἐς ταῦτα τοίνυν τὰ μέρεα καὶ διαστρέφεται, ἐπὴν μὴ καλῶς ἰητρεύηται· καὶ δὴ καὶ κατὰ ταῦτα ἀσαρκότερος αὐτὸς ἑωυτοῦ ἐστι, ὥστε οὐδὲ ξυγκρύπτειν δύνανται ἐν τῇ διαστροφῇ. Ἢν οὖν τι τοιοῦτον ὑποπτεύῃς, μηχανοποιέεσθαι χρὴ οἷά περ ἐν τῷ βραχίονι τῷ [4] διεστραμμένῳ παρῄνηται. Προσπεριβάλλειν δὲ χρὴ ὀλίγα τῶν ὀθονίων κύκλῳ ἀμφὶ τὸ ἰσχίον καὶ τὰς ἰξύας, ὅκως ἂν οἱ βουβῶνές τε καὶ τὸ ἄρθρον τὸ κατὰ τὴν πλιχάδα καλεομένην προσεπιδέηται· καὶ γὰρ ἄλλως ξυμφέρει καὶ ὅκως μὴ τὰ ἄκρα τῶν ναρθήκων σίνηται πρὸς τὰ ἀνεπίδετα προσβαλλόμενα. Ἀπολείπειν δὲ χρὴ ἀπὸ τοῦ γυμνοῦ αἰεὶ τοὺς νάρθηκας ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἱκανῶς· [5] καὶ τὴν θέσιν αἰεὶ τῶν ναρθήκων προμηθέεσθαι χρὴ, ὅκως μήτε κατά τι ὀστέον τῶν ἐξεχόντων παρὰ τὰ ἄρθρα φύσι, μήτε κατὰ τὸ νεῦρον ἔσται.

20. Insuper animadvertendum est femur exteriore potius parte quam interiore ac magis anteriore quam posteriore parte incurvari, ideoque in has partes ubi non recte curatur, distorqueri solere. Quin etiam his partibus quam reliquis minus carnosum est, ita ut cum pervertitur latere nequeat. Si quid igitur eiusmodi suspectum est, eadem moliri oportet, quae in brachio distorto consuluimus. Pauca praeterea lintea ad coxam et ilia in orbem circumducenda, tum ut inguina tum etiam articulus ad locum inter crura medium, qui πλιχάς Graecis, devinciatur. Quod cum alias confert, tum ut ne extremae ferulae ad partes vinculis carentes admotae eas laedant. Ferulae si quidem a nuda parte abunde utrinque semper recedere debent, in iisque admovendis ea perpetuo cautio adhibenda est, ut ne ad ossa in articulis naturaliter prominentia, neque ad nervum ponantur.

κα'. Τὰ δὲ οἰδήματα τὰ κατ' ἰγνύην, ἢ

21. Tumores vero in poplite aut pede, aut

[1] γοῦν ἂν εἴη. — [2] μετεπιδείσθω. — [3] ὁ om., μᾶλλον post μηρὸς codd. om. — [4] διαστρεφομένῳ. — [5] καί om.

teratum. Licet aliter sentiat Littr., παρατιθέμενον emblema alienum est, interpretandi causa invectum, sed probe Graecam formulam ultro corrumpit.

ἐπὴν — ἐπιδέσι.] γέγραπται καὶ πρόσθεν J.; — βαλόμενον idem.

καὶ ὑποκρ. — αὐτή.] ἀποκρ. D. H.

κρατύνεται — ἡμέρῃσι.] ὁ μηρός ex N. solo Littréus; obliteratus tamen articulus est in illo codice.

20. προσξυνιέναι — διαστροφῇ.] Articulum ante μηρός Littr. adscivit ex N. solo, ubi oblit.; — μᾶλλον ante γαῦσος de meo adposui; — δύνανται Bosq., Littr. cum mss. 11., δύναται vulg.

ἢν — παρῄνηται.] διεστραμμ. C., Merc. in marg., Littr., διαστρεφομένῳ vulg.

προσεπιβάλλειν — προσβαλλόμενα.] ὀλίγα omm. M. N.; — pro προσεπιδ. C. ἐπιδέηται.

ἀπολείπειν — ἔσται.] χρή om. Bosq.; — καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν vulg.; prius καί omm. B. M. N., Bosq.; — κατὰ τὸ ὀστέον τῶν κ. τ. λ. ceteri, de meo τό in τι mutavi, quod nisi fiat, locus non planus est; — φύσι πεφυκότων ceteri; equidem redundans πεφυκότων abiicio; — κατὰ τὸ ἄρθρον νεῦρον vulg., sed N. ἄρθρον om., licet restituatur: vere iudicavit Littr. emblema alienum esse: natum est errore librarii ἄρθρον pro νεῦρον scribentis, neque illud delentis; Bosq. in τοῦ ἄρθρου mutaverat, quod fortasse Latine exprimere voluit Foës.

21. τὰ δὲ — θᾶσσον.] τά ante κατ' ἰγνύην alia m. ad-

κατὰ πόδα, ἢ κατά τι ἄλλο [1] ἐξαειρόμενα ὑπὸ τῆς πιέξιος, εἰρίοισι πολλοῖσι, ῥυπαροῖσι, εὖ κατειργασμένοισι, οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ῥήνας, κηρωτῇ ὑποχρίων καταδεῖν καὶ, ἢν πιέζωσι οἱ νάρθηκες, χαλᾶν θᾶσσον. Ἰσχναίνοις δ᾽ ἄν, εἰ [2] ἐπανεὶς τοὺς νάρθηκας ὀθονίοισι [3] συχνοῖσι ἐπιδέοις τὰ οἰδήματα ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ κατωτάτω ἐπὶ τὸ ἄνω νεμόμενος· οὕτω γὰρ ἂν τάχιστα ἰσχνὸν τὸ οἴδημα γένοιτο καὶ [4] ἐπαρθείη ἂν τὰ ὑπὲρ τὰ ἀρχαῖα ἐπιδέσματα. Ἀλλ᾽ οὐ χρὴ τούτῳ τῷ τρόπῳ χρῆσθαι τῆς ἐπιδέσιος, ἢν μὴ κίνδυνος ᾖ τῷ οἰδήματι φλυκταινώσιος ἢ μελασμοῦ· γίγνεται δὲ οὐδὲν τοιοῦτον, ἢν μὴ ἄγαν τις πιέζῃ τὸ κάτηγμα ἢ [5] κατακρεμάμενον ἔχῃ, ἢ κνῆται τῇ χειρὶ, ἢ ἄλλο τι [6] προσπίπτῃ ἐρεθιστικὸν πρὸς τὸν χρῶτα.

alia quapiam parte ex compressione sublati, multis lanis succidis probe carptis, vino et oleo resparsis, cerato sublito devinciendi sunt, ferulaeque, si premant, cito laxandae. Illos vero extenuabis, si ferulis laxatis multis fasciis tumores deligaveris initio facto ab imis partibus sursum procedendo. Ita enim celerrime tumor extenuabitur et sustollentur partes supra priorem deligationem. Hoc tamen deligationis modo utendum non est, nisi periculum sit, ne tumor pustulis aut nigritie vitietur. Tale autem nihil accidit, nisi fractura valde comprimatur, aut dependeat, aut manu scalpat, aut aliquid aliud quod irritet ad corpus offenderit.

κβ΄. Σωλῆνα δὲ [7] εἰ μέν τις ὑπ᾽ αὐτὸν τὸν μηρὸν [8] ὑποθείη μὴ ὑπερβάλλοντα τὴν ἰγνύην, βλάπτοι ἂν μᾶλλον ἢ ὠφελέοι· οὔτε γὰρ ἂν τὸ σῶμα κωλύοι, οὔτε τὴν κνήμην, ἄνευ τοῦ μηροῦ κινέεσθαι. Ἀσηρὸν δ᾽ ἂν εἴη καὶ πρὸς τὴν ἰγνύην προσβαλλόμενος· καὶ ὃ ἥκιστα δεῖ, [9] τοῦτ᾽ ἂν ἐποτρύνοι ποιέειν· ἥκιστα

22. At si quis canalem femori subiiciat, qui poplitem non excedat, is potius laedat quam prosit. Neque enim corpus, neque tibiam sine femore moveri prohibuerit. Quin popliti adhibitus molestiam afferet et ad id quod minime est opus, impellit. Genu namque flecti minime opus est. Si quis enim aut femore devincto

[1] ἐξαειρεύμενα. — [2] ἐπάνω ἐς τοὺς ναρθ. — [3] ἰσχνοῖσι. — [4] ὑπὲρ τὰ ἀρχ. — [5] κατακεκρεμάμενον. — [6] ἐσπίπτει ἐρεθ. ἐς τ. χ. — [7] ἤν. — [8] ἐνθείη. — [9] τοῦτο.

ditur in H. N. et a Bosq., Littr.; vulgo om.; — κατ᾽ ἄλλο τι D. H. K.; — ἐξαειρεύμενα vulgo vitiose, sed recte Lind. ἐξαειρόμενα; — χαλῶν vulg., χαλᾶν mss. 11., Bosq., Littr.

ἰσχναίνοις — ἐπιδέσματα.] Littr. post χαλᾶν distinguit solus, sed vel locus, quem δ᾽ tenet, docet de vulgata distinguendi ratione non decedendum esse. Tum ἰσχναίνειε vulg., ἰσχναίοιεν M., ἰσχναίνοιεν alii Parr. 4., ἰσχναίνεις C., unde optativum dedit Littr., quem sequor. Deinde ἐπάνω ἐς vulg., ἐπάνω εἰς J., ἐπὴν ἐς C., ἐπὰν ἐς Merc. in marg.; Littréus propter Galeni comm. ἀφείς scripsit, sed manifesto in corruptis lectt. latet ἐπανείς. — Porro ἰσχνοῖσι vulgo, pro quo ἰσχυροῖσι Bosq., συχνοῖσι N. supra versum et oblit., in quo veram lect. positam esse vidit Littr. — In sequentibus ἀπὸ τοῦ ἄνω ἐπὶ τὸ κάτω νεμομ. J.; — καὶ ὑπερθείη ὑπέρ vulg., καί περ θείη ἂν ὑπό (in marg. ὑπέρ) M., ὑπέλθοι (superscripto ὑπερθείη) ἂν ὑπό (in marg. ὑπέρ) N.; Littr. dedit ὑπερθοίη ἂν ὑπό partim propter Galeni comm. In mss. lectione putaveris fere latere καὶ ὑπερθείης ἂν ὑπέρ, sed ὑπερτιθέναι tumorem, quem prius ἰσχνόν factum esse dixeris, mirum videtur, tum reditus ad secundam personam, a qua deflexit paulo ante, item parum arridet; itaque repono καὶ ἐπαρθείη ἂν τὰ ὑπὲρ κ. τ. λ. — Iam vero videamus de corrupto Galeni comm.: eum partim restituit Littréus, nonnulla corrigenda supersunt; itaque eum partim ex illius, partim ex mea emendatione describam, quemadmodum legendum existimo:

Μία μὲν αὕτη γραφὴ .... τινῶν μὲν βουλομένων ὑπὲρ τὴν ἐπίδεσιν ἀνιέναι τὸν ἐκθλιβόμενον ἐκ τῶν οἰδημάτων χυμὸν, ἐνίων δὲ εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐπίδεσιν χωρία παραγίνεσθαι. Κρῖναι δὲ οὐ χαλεπόν ἐστι τὴν διαφωνίαν αὐτῶν, ὁρισθείσης τῆς ἐπιδέσεως. Εἰ γὰρ ἐπανέντες τοὺς νάρθηκας ἐπιδήσαιμεν ὡς εἴρηται τὸ ᾠδηκὸς, ἀφίκοιτ᾽ ἄν τι τοῦ αἵματος εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐπίδεσιν χωρία· εἰ δ᾽ ἀφελόντες τοὺς νάρθηκας καὶ λύσαντες ὅλην τὴν ἐπίδεσιν, αὖθις ἐξ ἀρχῆς ἐπιδήσαιμεν, ἅμα μὲν τῷ καταγματικῷ τρόπῳ χρώμενοι τῆς ἐπιδέσεως, ἅμα δὲ καὶ μιγνύντες αὐτῷ τὸν ἀπὸ τῶν οἰδημάτων ἀρχόμενον, ὑπερνικῴη ἂν οὕτως τὴν ἀρχαίαν ἐπίδεσιν ὁ ἐκθλιβόμενος χυμὸς ἐπὶ τὰ τῆς ἐπιδέσεως ὑψηλότερα χωρία.

Vide iam L. B. num recte statuam lacunam esse post γραφή! Nempe Galenus alteram lectionem item indicaverit, idque fecerit eo, quem notavi, loco. Tum vide num probabile sit in lacuna periisse verba: ἑτέρα δὲ κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἐπιδέσματα! Scilicet ὑπό, quod nonnulli codd. ferunt pro ὑπέρ scriptum fuisse e Galeni verbis non liquet, sed κατά scriptum fuisse inde conieceris. — Vitium autem quo ἐπαρθείη in ὑπερθείη abiit, antiquius est Galeni aevo.

ἀλλ᾽ οὐ χρὴ — χρῶτο.] τῷ τρ. τούτῳ G.; — ἐν τῷ οἰδήματι cett.; redundans ἐν reieci; — τοιοῦτον multi codd., τοιοῦτο vulg.; — κνᾶται prima m. in N. mutatum in κνῆται; — ἐσπίπτει — ἐς, uti V., plures Parr.

22. σωλῆνα — κινέεσθαι.] ἢν pro εἰ non pauci codd. et Gal. in comm. ad lib. κατ᾽ ἰητρεῶν p. 849.; — ἐνθείη nonnulli libri, uti V.; — ὠφελοίη B. G. M.

ἀσηρὸν — ἔχειν.] γὰρ εἴη πρός vulgo; de meo mutavi; —

γὰρ δεῖ κατὰ τὸ γόνυ κάμπτειν· πᾶσαν γὰρ ἂν τύρβην παρέχοι τῇσι ἐπιδέσισι καὶ μηροῦ ἐπιδεδεμένου καὶ κνήμης, ὅστις κατὰ τὸ γόνυ κάμπτοι, ἀνάγκη γὰρ ἂν εἴη [1] τοὺς μύας [2] ἄλλοτε ἄλλο σχῆμα ἴσχειν· ἀνάγκη δ' ἂν εἴη καὶ τὰ ὀστέα τὰ κατεηγότα κίνησιν ἔχειν. Περὶ παντὸς οὖν ποιητέον τὴν ἰγνύην ἐντετάσθαι. [3] Δοκέοι ἂν οὖν [4] μοι ὁ σωλὴν ὁ περιέχων πρὸς τὸν πόδα ἀπὸ τοῦ ἰσχίου ὠφελέειν ὑποτιθέμενος· καὶ ἄλλως κατ' ἰγνύην ταινίην χαλαρῶς περιβάλλειν ξὺν τῷ σωλῆνι, ὥσπερ τὰ παιδία ἐν τῇσι κοίτῃσι σπαργανοῦται· εἶτα ἐπὴν ὁ μηρὸς ἐς τὸ ἄνω διαστρέφηται, ἢ ἐς τὸ πλάγιον, εὐκατασχετώτερος εἴη ἂν ξὺν τῷ σωλῆνι οὗτος. [5] Ἢ οὖν διαμπερὲς ἂν εἴη ποιητέος ὁ σωλὴν, ἢ οὐ ποιητέος.

aut tibia genu inflectat, is vinculorum rationem totam perturbabit, necesse enim erit ut musculi alias alio habitu collocentur et ossa fracta dimoveantur. Inprimis igitur conandum ut poples extendatur. Canalis ergo erit usui, qui a coxa ad pedem suppositus similiter contineat, praecipueque si ad poplitem cum canali fascia laxa circumiiciatur, velut infantes in cunis fasciari solent. Tum etiam si femur in superiorem partem aut ad latus distorquebitur, cum canali melius detinebitur. Canalis igitur a summo ad imum usque, aut nullus adhibendus.

κγ'. Πτέρνης δὲ ἄκρης κάρτα χρὴ ἐπιμελέεσθαι, ὡς εὐθέτως ἔχῃ καὶ ἐν τοῖσι κατὰ κνήμην καὶ ἐν τοῖσι κατὰ μηρὸν κατήγμασι. Ἢν μὲν γὰρ ἀπαιωρῆται ὁ πούς, τῆς ἄλλης κνήμης [6] ἡρματισμένης, ἀνάγκη κατὰ τὸ [7] ἀντικνήμιον τὰ ὀστέα κυρτὰ φαίνεσθαι· ἢν δὲ ἡ μὲν πτέρνη ὑψηλοτέρη ᾖ τοῦ μετρίου ἡρματισμένη, ἡ δὲ ἄλλη κνήμη ὑπομετέωρος ᾖ, ἀνάγκη τὸ ὀστέον τοῦτο κατὰ τὸ ἀντικνήμιον κοιλότερον φανῆναι τοῦ μετρίου, προσέτι καὶ ἢν ἡ πτέρνη τυγχάνῃ ἐοῦσα τοῦ ἀνθρώπου φύσι μεγάλη. Ἀτὰρ καὶ κρατύνεται πάντα τὰ ὀστέα βραδύτερον, ἢν μὴ κατὰ φύσιν κείμενα ᾖ, καὶ τὰ μὴ [8] ἀτρεμέοντα ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι, καὶ αἱ πωρώσιες ἀσθενέστεραι.

23. Ceterum imae calci magna cura adhibenda, ut tum in tibiae tum in femoris fracturis apte collocetur. Etenim si pes dependeat, tibia reliqua obfirmata, ossa in anteriore tibiae parte gibba apparere necesse est. At si calce plus aequo sublimius obfirmata, reliqua tibia aliquantum dependeat, os in anteriore tibiae parte praeter modum cavum apparere necesse est, idque eo magis si hominis calx suapte natura grandior fuerit. Ceterum tardius firmantur omnia ossa imbecillioreque callo obducuntur, nisi naturalem positum nacta fuerint, aut in eodem habitu immota permanserint.

κδ'. Ταῦτα μὲν δὴ, ὅσοισι τὰ μὲν ὀστέα

24. Atque ista quidem de ossis fractura, in

[1] τοῦτο πρὸς μύας. — [2] ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἄλλο. — [3] δοκοίη. — [4] ὁμοίως ὁ σ. — [5] ἢν οὖν δ. ἴη. — [6] ἡμαρτημένης. — [7] ἀντικνήμιον τοῦτο κοιλαινόμενον φανῆναι omissis intermediis. — [8] ἀτεμέοντα.

προσβαλλόμενον ceteri, masculinum de meo; — τοῦτο plene nonnulli codd.; — τό ante γόνυ omm. F. G.; — ἀνάγκη γάρ B. M. N., vulgo om. γάρ; — εἴη τούτῳ τούς vulgo, τοῦτο in his nonnulla mss., quod in M. N. in textu non habetur, sed in margine; — ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε ἄλλο non pauci libri; in vulgata ἄλλο om.; cum Littréo sequor B. M. N.; — ἔχειν pro ἴσχειν iidem.

δοκέοι — οὗτος.] δοκοῖ J. M. N., δοκεῖ vulg., δοκέοι Littr.; — ὁμοίως vulgo, sed μοι N., mutatum in ὁμοίως; cum Littréo μοι scripsi; — εὐκατασχετώτερον et οὕτως vulgata, de meo mutavi.

ἢ — ποιητέος.] ἄν de meo adscripsi.

23. πτέρνης — κατήγμασι.] χρή ἐπιμ. κάρτα B. M. N.; — ἔχῃ O., Bosq., ἔχοι vulg.

ἢν μὲν γὰρ — μεγάλη.] ἡμαρτημένης multi cdd.; — ἡρτημένη multa mss., Bosq., ἠρτισμένη vulg., Littréus ἡρματισμένη, uti supra, de qua voce vid. Gal. comm. p. 531.; — τὸ ὀστέον τοῦτο G. H., Merc. in marg., Bosq., Littr., τῷ ὀστέῳ τούτῳ vulg.; — κοιλαινόμενον pro κοιλότερον mss. 4. Parr.

ἀτὰρ — ἀσθενέστεραι.] αὐτάρ C.

24. ταῦτα μὲν — ἐγένετο.] οὖν N., sed δή rest.; — post κατένηγε ferunt ἁπλῶς D. K.; — μή omm. Ald., mss. 7.

κατέηγε, ἐξέχει δὲ μὴ, μηδὲ ἄλλως ἕλκος ἐγένετο. Οἷσι δὲ τὰ ὀστέα κατέηγε ἁπλῷ τῷ τρόπῳ καὶ μὴ πουλυσχιδέϊ, [1]καὶ ἐξέσχε μὲν, αὐθήμερα δ' ἐμβληθέντα, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, κατὰ χώρην [2]ἱζόμενα, καὶ μὴ ἐπίδοξος ἡ ἀπόστασις παρασχίδων ὀστέων, — ἢ [3]καὶ οἷσι ἕλκος μὲν ἐγένετο, τὰ δὲ ὀστέα [4]τὰ κατεηγότα οὐκ ἐξίσχει, οὐδ' ὁ τρόπος τῆς κατήξιος τοιοῦτος οἷος παρασχίδας ὀστέων [5]εἶναι ἐπιδόξους ἀναπλῶσαι, — τοὺς τοιούτους οἱ μὲν μήτε μέγα ἀγαθὸν, μήτε μέγα κακὸν ποιέοντες, ἰητρεύουσι τὰ μὲν ἕλκεα καθαρτικῷ τινι, ἢ πισσηρὴν ἐπιθέντες, ἢ ἔναιμον, ἢ ἄλλο τι ὧν εἰώθασι ποιέειν, [6]ἐπάνω δὲ τοὺς οἰνηροὺς σπλῆνας ἢ εἴρια ῥυπαρὰ [7]ἐπιδέουσι, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον. Ἐπὴν δὲ τὰ ἕλκεα καθαρὰ γένηται καὶ ἤδη ξυμφύηται, τότε τοῖσι ὀθονίοισι συχνοῖσι πειρῶνται ἐπιδεῖν καὶ νάρθηξι κατορθοῦν. Αὕτη μὲν ἡ ἴησις ἀγαθόν τι ποιέει, κακὸν δὲ οὐ μέγα. Τὰ μέντοι ὀστέα οὐχ ὁμοίως δύναται ἱδρύεσθαι ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην, ἀλλά τινι [8]ὀγκηρότερα τὰ ὀστέα τοῦ καιροῦ ταύτῃ γίγνεται· γένοιτο δ' ἂν καὶ βραχύτερα, ὧν ἀμφότερα τὰ ὀστέα κατέηγε ἢ πήχεος, ἢ κνήμης.

κε'. Ἄλλοι δ' αὖ τινές εἰσι, οἳ ὀθονίοισι τὰ τοιαῦτα ἰητρεύουσι εὐθέως καὶ ἔνθεν [9]μὲν καὶ ἔνθεν ἐπιδέουσι τοῖσι ὀθονίοισι, κατὰ δὲ τὸ ἕλκος αὐτὸ διαλείπουσι καὶ ἐῶσι ἀνεψύχθαι· ἔπειτα ἐπιτιθέασι ἐπὶ τὸ ἕλκος τῶν καθαρτικῶν τι καὶ σπλήνεσι οἰνηροῖσι ἢ εἰρίοισι ῥυπαροῖσι θεραπεύουσι. Αὕτη ἡ ἴησις κα-

qua neque ossa eminent, neque alioqui ulcus accessit, dicta sint. Quibus vero simplici modo et absque fragmentis ossa fracta sunt et prominebant quidem, sed eodem aut postero die restituta atque in suas sedes reposita, nec metus est ne fragmentum aliquod ab osse abscedat, aut etiam quibus ulcus quidem accessit, ossa tamen fracta non eminent, neque fractura eiusmodi est, ut ossium fragmentorum secessus exspectari debeat, eos nonnulli neque magnum aliquod bonum, neque magnum malum facientes, curant partim ita ut ulcera purgatorio aliquo medicamento tractent, vel ceratum cum pice imponant, vel medicamentum, quod cruentis vulneribus imponitur, vel aliud quid faciant eorum, quae fieri solent: super haec autem splenia vino madida vel lanam sordidam, vel id genus aliud quid devinciunt. At ubi ulcera pura evaserint, aut iam coaluerint, pluribus linteis adhibitis devincire et ferulis dirigere conantur. Haec sane curandi ratio ut aliquid confert, ita neque multum laedit. Ossa tamen non perinde suis sedibus firmantur, verum aliquanto plus quam par sit ea parte ossa intumescunt. Quin etiam breviora redduntur quibus utraque aut cubiti, aut tibiae ossa fracta sunt.

25. Rursus nonnulli huiusmodi fracturis linteis statim medentur, atque utrimque fascias convolvunt, ulcus vero nudum relinquunt et perfrigerari sinunt. Deinde ad ulcus adhibito aliquo medicamento purgante spleniis vino imbutis ac lana succida curationem instituunt. At prava est haec curandi ratio eâque qui

[1] καὶ ἐξέσχε μέν om. — [2] ἰζόμενα. — [3] καί om. — [4] τά om. — [5] ἐούσας ἐπιδόξους εἶναι. — [6] ἐπαινέω. — [7] ὅσοι ἐπιδ. — [8] ὀγκηρότερον τὰ σώματα. — [9] μὲν καὶ ἔνθεν om.

οἷσι δὲ — τοιοῦτον.] τῷ ante τρόπῳ multi codd., Gal., Bosq., Littr., τῷ om. vulg.; — post καὶ μὴ πουλυσχιδέϊ Littréus de suo explevit ἐξέσχε δέ, ad ductum verborum Galeni in comm.: ac recte sane vidit huiusmodi quid deësse, malui tamen καὶ ἐξέσχε μέν scribere et δ' ante ἐμβληθέντα inferre; — ante κατά e Parr. 6. Littr. dedit καί, quod recipere nolui; — post παρασχίδων ὀστέων vulgo ἀπιέναι, quod delevi: nempe vestigium esse puto dittographiae: altera lectio fuerit καὶ μὴ ἐπίδοξον παρασχίδας ὀστέων ἀπιέναι, altera, illa, quam servavi. Dein καί ante οἷσι ἕλκος omm. codd. 6., in quorum uno restituitur; — τά ante κατεηγότα B. M. N. Littréo praebuerunt. Porro ἐούσας ἐπιδόξους εἶναι ἀναπλῶσαι (ἀναπλῶσαι H. alia m.) τοὺς τοιούτους. Οἱ μὲν μήτε μέγα (μ. om. C.) ἀγαθὸν, μήτε (addit τό J.) μέγα κακὸν ποιέοντος vulgata. Locum quemadmodum fecit Littréus descripsi. Vulgata ἐπαινέω, ubi ἐπάνω H. alia m., N. in marg., Bosq., Littr., tum vero vulgata ὁκόσοι ἐπιδέουσι, sed in H. oblit. est ὁκόσοι alia m. et Bosq., Littr. omm.; hic monet servari non posse, si ἐπάνω recipias; vere!

τὰ μέντοι — κνήμης.] ἀλλὰ καί τισιν Bosq.; — ὀστέα H. al. m., N. cum σώματα, quae vulgata lectio; — in B. pro σώματα scriptum erat ὀστέα, sed linea traiectum; ὀστέα Bosq., Littr.; — βραχύτερον Bosq.

25. ἄλλοι — θεραπεύουσι.] δέ plene sine αὖ Gal. de plac. Hipp. et Plat. p. 768.; — τοιαῦτ' idem ibid.; — μέν

κῇ, καὶ εἰκὸς τοὺς οὕτως ἰητρεύοντας τὰ μέγιστα ἀξυνετέειν καὶ ἐν τοῖσι ἄλλοισι κατήγμασι καὶ ἐν τοῖσι τοιούτοισι. Μέγιστον γάρ ἐστι τὸ γιγνώσκειν καθ' ὁποῖον τρόπον χρὴ τὴν ἀρχὴν [1] μὲν βάλλεσθαι τοῦ ὀθονίου καὶ καθ' ὁποῖον μάλιστα πεπιέχθαι καὶ οἷά τε ὠφελέονται, ἢν ὀρθῶς τις βάλληται τὴν ἀρχὴν καὶ πιέζῃ ᾗ μάλιστα χρή, καὶ οἷα βλάπτονται, ἢν μὴ ὀρθῶς τις [2] βάλληται, μηδὲ πιέζῃ ᾗ μάλιστα χρή, [3] ἀλλ' ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Εἴρηται μὲν οὖν [4] ἐν τοῖσι πρόσθεν γεγραμμένοισι ὁποῖα [5] ἀφ' ἑκατέρου ἀποβαίνει· μαρτυρέει δὲ καὶ [6] αὐτὴ ἡ ἰητρείη· ἀνάγκη γὰρ τῷ οὕτως ἐπιδεομένῳ τὸ [7] οἶδος ἐξαείρεσθαι ἐς αὐτὸ τὸ ἕλκος. Καὶ γὰρ εἰ ὑγιὴς [8] χρὼς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπιδεθείη, ἐν μέσῳ δὲ διαλειφθείη, μάλιστα κατὰ τὴν διάλειψιν οἰδήσειε ἂν καὶ ἀχροιήσειε· πῶς οὖν οὐχὶ ἕλκος γε ταὐτὰ ἂν πάθοι; Ἀναγκαίως οὖν ἔχει ἄχροον μὲν καὶ [9] ἐκπεπλιγμένον τὸ ἕλκος εἶναι δακρυῶδές [10] τε καὶ ἀνεκπύητον, ὀστέα δὲ καὶ μὴ μέλλοντα ἀποστῆναι [11] ἀποστατικὰ γενέσθαι· καὶ σφυγμῶδές τε καὶ [12] πυρῶδες τὸ ἕλκος ἂν εἴη. Ἀναγκάζονται δὲ διὰ τὸ οἶδος ἐπικαταπλάσσειν· ἀξύμφορον δὲ καὶ τοῦτο τοῖσι ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπιδεομένοισι· ἄχθος γὰρ ἀνωφελὲς πρὸς τῷ ἄλλῳ σφυγμῷ ἐπιγίγνεται. Τελευτῶντες δ' ἀπολύουσι τὰ ἐπιδέσματα, ὁπόταν σφιν παλιγκοτέῃ, καὶ ἰητρεύουσι τὸ λοιπὸν ἄνευ ἐπιδέσιος· οὐδὲν δ' ἧσσον καὶ ἤν τι ἄλλο τρῶμα τοιοῦτον λάβωσι, τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἰητρεύουσι· οὐ γὰρ οἴονται τὴν ἐπίδεσιν τὴν [13] ἔνθεν καὶ

utuntur cum in his tum etiam in reliquis fracturis plurimum a recta intelligentia aberrare probabile est. Inprimis enim confert nosse qua ratione fasciae initium iniiciendum sit et qua parte maxime comprimendum, quantum item conferat, si quis fasciae initium recte circumdet et qua parte maxime convenit premat; tum quantum detrimenti sequatur, si neque quis probe fasciae initium circumiiciat, neque qua maxime parte convenit, sed hinc et inde comprimat. Ac sane quidem quid ex utrisque accidat in superioribus dictum est et ipsa quoque medela eius rei testimonium adfert. Sic enim devincto tumorem ad ulcus assurgere necesse est. Nam si sana carnosa pars hinc atque hinc devincta, intermedio quodam spatio relicto, praecipue iuxta illud intermedium spatium intumescat, ac decolor reddatur, cur non eadem in ulcere accident? Necessario igitur ulcus decolor ac labris expansis evadet lacrimosumque ac minime suppurans reddetur et ossa alioqui minime abscessura abscessum facient, atque ulcus pulsu et igneo calore affligetur. Coguntur item insuper propter tumorem cataplasmata imponere, quod etiam iis, qui hinc atque inde devinciuntur, incommode cedit, cum ad reliquum pulsum pondus etiam inutile accedat. Tandem vero vincula resolvunt, ubi malum recruduerit, ac de reliquo curationem absque vinculo persequuntur. Nihilominus autem, etsi aliud vulnus nacti fuerint, eandem curandi rationem adhibent. Neque enim deligationem hinc et inde adhibitam et ulceris perfrigerationem,

[1] μετά pro μὲν βάλλεσθαι. — [2] βούληται. — [3] ἀλλ' ἐ. — [4] καὶ ἐν. — [5] ἐφ' ἑκατέρων. — [6] αὕτη ἰητρική. — [7] εἶδος. — [8] χρή. — [9] ἐκπεπιεμένον. — [10] δὲ καὶ ἀνεκπύητον εἶναι. ὀστέα. — [11] ἢ ἀποστ. — [12] πυρετῶδες. — [13] ἄνωθεν.

Ald., Parr. 6., Gal. l. l., Littr., μέν om. vulg.; — κατὰ τὸ ἕλκος δέ Gal. l. l.; — καὶ ἐπιτιθ. idem ibid.

μέγιστον — ἕλκος.] καθ' omm. C. Bosq.; — μὲν βάλλεσθαι Merc. in marg., idem autem latet in μεταβάλλεσθαι, quod codd. 7. apud Littr. ferunt; vulgo μέν om., βάληται I. J. K.; — ἀλλά vulg., ἀλλ' multi codd.

εἴρηται — ἕλκος.] ἀφ' ἑκατέρου Gal. l. l. p. 769., Littr., vulgatam e V. notavi; — ἰητρική vulgo, ἰητρείη M. N., qui in marg. vulgatam ferunt lect., ἰητρίη Bosq.; ἰητρική incongruum.

καὶ γὰρ — πάθοι.] διαλειφθείη B. M. N., Bosq., Littr., διαλειφθῇ vulg.; — διάλειψις C. J., Gal. l. l., Bosq., Littr., διάληψιν vulg.; — ταῦτα ceteri omnes.

ἀναγκαίως — εἴη.] ἐκπεπλιεχμένον C. D. I. J., ἐκπεπληγμένον H., Erot., cf. Foës. in Oecon., ἐκπεπλιγμένον Littr.; vulgo ἐκπεπιεσμένον; — δακνῶδες pro δακρυῶδες Gal. in cit. l. l.; — τε Gal. l. l., Littr., δέ vulg., γάρ pro τε D. H. Q.'; — καί ante σφυγμ. de meo; — πυρετῶδες vulgo, πυρῶδες revocavit Littr. e Gal. comm. p. 548.

ἀναγκάζονται — ἐπιγίγνεται.] ἐπικ. δὲ ἀναγκ. δ. τ. οἴδημα B. M. N.; — δέ om. Gal. in cit. l. l.; οἴδημα multa mss. pro οἶδος; — ἐπιδ. ἔνθ. καὶ ἐνθ. J. Bosq.

τελευτῶντες — ἀτυχίην.] δ' ἀπολ. Gal. l. l., δὲ ἀπολ. vulg.; — δὲ ἧσσων Gal. l. l., ubi τρῶμα om.; — τοιοῦτον multa mss., τοιοῦτο vulg.; — αἰτίαν εἶναι τοῦ ἕλκους Gal. l. l., εἶναι B. M., Merc. in marg., Littr.; vulgo om.

ἔνθεν καὶ τὴν ἀνάψυξιν τοῦ ἕλκεος αἰτίην εἶναι, ἀλλ' ἄλλην τινὰ ἀτυχίην. Οὐ μέντοι γε ἂν ἔγραφον περὶ τούτου [1] *τοιαῦτα, εἰ μὴ εὖ μὲν ᾔδειν ἀξύμφορον ἐοῦσαν τὴν ἐπίδεσιν, συχνοὺς δὲ οὕτως ἰητρεύοντας, ἐπίκαιρον δὲ τὸ ἀπομάθημα, μαρτύριον δὲ τοῦ ὀρθῶς γεγράφθαι τὰ πρόσθεν γεγραμμένα, ᾗ τε μάλιστα πιεστέα τὰ κατήγματα, ᾗ τε ἥκιστα.*

κϛ'. Χρὴ *δὲ, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, οἷσι ἂν μὴ ἐπίδοξος* [2] *ᾖ ἡ τῶν ὀστέων ἀπόστασις ἔσεσθαι, τὴν αὐτὴν ἰητρείην ἰητρεύειν, ὥσπερ ἂν οἷσι ὀστέα μὲν κατεηγότα ἔῃ, ἕλκος δὲ μὴ ἔχοντα, τάς τε κατατάσιας καὶ κατορθώσιας τῶν ὀστέων τὸν αὐτὸν τρόπον ποιέεσθαι τήν τε ἐπίδεσιν* [3] *παραπλήσιον τρόπον.* Ἐπὶ *μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ ἕλκος πισσηρῇ* [4] *κηρωτῇ χρίσαντα σπλῆνα λεπτὸν διπλόον ἐπιδεθῆναι, τὰ δὲ πέριξ κηρωτῇ* [5] *λευκῇ χρίειν.* Τὰ *δὲ ὀθόνια καὶ τὰ ἄλλα πλατύτερά τινι ἐσχισμένα ἔστω* [6] *ἢ εἰ μὴ ἕλκος εἶχε· καὶ ᾧ ἂν πρώτῳ ἐπιδέηται, συχνῷ ἔστω τοῦ ἕλκεος πλατύτερον.* Τὰ *γὰρ στενώτερα ζώσαντα ἔχει τὸ ἕλκος· τὸ δὲ οὐ χρή· ἀλλ' ἡ πρώτη περιβολὴ ὅλον κατεχέτω τὸ ἕλκος καὶ ὑπερεχέτω τὸ ὀθόνιον ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν.* Βάλλεσθαι *μὲν οὖν χρὴ τὸ ὀθόνιον* [7] *κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν τοῦ ἕλκεος, πιέζειν δὲ* [8] *ὀλίγῳ ἧσσον ἢ* [9] *εἰ μὴ ἕλκος εἶχε, ἐπινέμεσθαι δὲ τῇ ἐπιδέσι ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται.* Τὰ *δὲ ὀθόνια αἰεὶ μὲν τοῦ τρόπου τοῦ μαλθακοῦ ἔστωσαν, μᾶλλον δέ τι δεῖ ἐν τοῖσι τοιούτοισι, ἢ εἰ μὴ ἕλκος εἶχε.* Πλῆθος *δὲ τῶν*

verum aliud quoddam infortunium causam reputant. Neque sane ad tam multa ea de re scribenda adductus essem, nisi mihi liquido constaret et inutilem esse hanc deligationem et a plurimis illam medendi rationem usurpari operaeque pretium futurum ut ista dediscerent. Atque ea, quae supra sunt exposita, recte fuisse tradita testantur, quo loco vel maxime vel minimum comprimendae sint fracturae.

26. Oportet autem, ut breviter dicam, quibus nulla ossis abscessio futura est, eandem medendi rationem adhibere, quam ubi quidem ossa absque ulcere fracta sunt, et cum distentiones aptationesque ossium, tum etiam eandem deligationem admovere. Ulceri namque splenium tenue duplex cerato picato illitum circumdandum proximaeque partes cerato albo inungendae. Fasciae vero reliquaque aliquanto latius fissa esse debent quam si ulcus non adesset et quo primum deligatur, multo latius sit quam ulcus. Quae enim angustiora sunt ulcus medium cingunt, quod minime convenit, sed prima convolutione totum ulcus comprehendendum, ita ut superiore et inferiore parte linteum excedat. Linteum igitur e directo ulceri iniiciendum pauloque minus quam si citra ulcus esset arctandum, deligatioque quo supra dictum est modo circumagenda. Sint autem semper lintea molliora quam si integra cutis esset, neque pauciora quam prius dictum est, quin etiam aliquanto plura. Ei vero, qui deligatus est, ita accommodentur, ut obfirmata non autem appressa videantur praecipueque qua parte ulcus est ea

[1] *τοσαῦτα.* — [2] *ᾖ* om. — [3] *παραπλησίας* (sic) *ἐπὶ μέν.* — [4] *ἢ κηρ.* — [5] *λεπτῇ.* — [6] *ἢ μὴ ἕ.* — [7] *κατὰ τὴν ἴ.* — [8] *ὀλίγον.* — [9] *εἰ καὶ μή.*

οὐ — ἥκιστα.] *γε* om. J.; — *τὴν ἐπιδ. ἐοῦσαν* J. Bosq.; — *ᾗ τε — ᾗ τε* pro vulgato *εἴτε — εἴτε* Ald., unde *ᾗ τε* dedi.

26. *χρὴ — τρόπον.*] *οἷσιν* C. sine *ἄν*; — *εἴη* cett., *ἔῃ* de meo; — *ἕλκεα μή* cod. C.; — *τάς τε γὰρ κατάτ.* vulgo, *γάρ* omm. mss. 8. apud Littr., Bosq.; — *ποιέεσθαι χρή* N., sed *χρή* oblit.; — *παραπλήσιον τρόπον* C. Littr., *παραπλησίαν* vulg., sine *τρόπον*; — *παραπλησίας* cod. Sev., uti V., *παραπλησίως* Bosq.

ἐπὶ — χρίειν.] *πισσηρὴν κηρωτὴν χρ.* vulgo, *ἢ κηρωτὴν* Parr. 8., uti V., de meo dedi *πισσηρῇ κηρωτῇ χρίσαντα*; — *λεπτόν* omm. mss. 9. apud Littr., in quorum quatuor restituitur, omittunt etiam V., Bosq.; — *κηρωτῇ λεπτῇ* codd., Foësius *λευκῇ* voluit, dedit Littr.; recte nam § 27. *τῇ λευκῇ κηρωτῇ κεχρισμένον* et paulo superius ibidem *πισσηρῇ κηρωτῇ ἀντὶ τῆς ἑτέρης χρῆσθαι*: est autem ἡ ἑτέρη illa *λευκή*, ita ut inter se opponantur *ἡ πισσηρὴ κηρωτή* et *ἡ λευκὴ κηρωτή*.

τὰ δὲ ὀθόνια — πλατύτερον.] *τἄλλα* H. M. N.; — *τρόπῳ* pro *πρώτῳ* Q.', nempe quia *πρώτῳ* non intellexerunt; — *ἔστω* e mss. Littr. pro vulgato *ἔσται*.

τὰ γὰρ — ἔνθεν.] *στενότερα* libri plerique; — *στενώτερα τοῦ ἕλκεος* vulg., sed *τοῦ ἕλκεος* omm. mss. 7. apud Littr. et Bosq. mihique otiosum videtur.

βάλλεσθαι — εἴρηται.] *κατά* sine *αὐτήν* nonnulla mss.; — *ἧσσον εἰ καὶ μή* nonnulli codd.

πλῆθος — πλείω.] *ἔλασσον* J. et N. supra versum oblit.; — *τι* pro *τινι* J. Bosq.; — *πλεῖον* J., *πλέον* Bosq.

ὀθονίων, μὴ ἐλάσσω ἔστω τῶν πρότερον εἰρημένων, ἀλλά τινι καὶ πλείω. Ἢν δ' ἐπιδεθῇ, δοκείτω τῷ ἐπιδεδεμένῳ ἡρμάσθαι μὲν, πεπιέχθαι δὲ μή· φάτω δὲ κατὰ τὸ ἕλκος μάλιστα ἡρμάσθαι. Τοὺς δὲ χρόνους τοὺς αὐτοὺς μὲν χρὴ ἐπὶ τὸ μᾶλλον δοκέειν ἡρμάσθαι, τοὺς αὐτοὺς δὲ ἐπὶ τὸ μᾶλλον δοκέειν χαλᾶν, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖσι πρόσθεν εἴρηται. Μετεπιδεῖν δὲ διὰ τρίτης πάντα μεταποιέοντα ἐς τοὺς τρόπους τοὺς παραπλησίους, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται, πλὴν ἐς τὸ ξύμπαν ἧσσον τινὶ πιέζειν ταῦτα ἢ ἐκεῖνα. Καὶ ἢν κατὰ λόγον τὰ εἰκότα γένηται, ἰσχνότερον μὲν αἰεὶ εὑρεθήσεται τὸ κατὰ τὸ ἕλκος, ἰσχνὸν δὲ καὶ τὸ ἄλλο πᾶν τὸ ὑπὸ τῆς ἐπιδέσιος κατεχόμενον· καὶ αἵ τε [1] ἐκπυήσιες ἔσονται θάσσους ἢ τῶν ἄλλως ἰητρευομένων ἑλκέων, ὅσα τε σαρκία ἐν τῷ τρώματι ἐμελάνθη καὶ ἐθανατώθη, θᾶσσον περιρρήγνυται καὶ ἐκπίπτει ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἰητρείῃ ἢ ἐν τῇσι ἄλλῃσι, ἐς ὠτειλάς τε θᾶσσον ὁρμᾶται τὸ ἕλκος οὕτως ἢ ἄλλως [2] ἰητρευόμενον. Πάντων δὲ τούτων αἴτιον, ὅτι ἰσχνὸν μὲν τὸ κατὰ τὸ ἕλκος χωρίον γίγνεται, ἰσχνὰ δὲ τὰ περιέχοντα. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα πάντα παραπλησίως χρὴ ἰητρεύειν, [3] ὡς τὰ ἄνευ ἑλκώσιος ὀστέα καταγνύμενα. Τοὺς δὲ νάρθηκας [4] οὐ χρὴ προστιθέναι. Διὰ τοῦτο καὶ τὰ ὀθόνια χρὴ τούτοισι πλέω εἶναι ἢ τοῖσι ἑτέροισι, ὅτι [5] τε ἧσσον πιέζεται ὅτι τε οἱ νάρθηκες βραδύτερον προστίθενται. Ἢν μέντοι τοὺς νάρθηκας προστιθῇς, μὴ κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ ἕλκεος προστιθέναι, ἄλλως τε καὶ χαλαρῶς προστιθέναι [6] προμηθεύμενος

obfirmata esse asserant. Iisdemque temporibus sensim firmius adaptata videri oportet iisdemque sensim laxiora sentiri, veluti supra dictum est. Deinde tertio quoque die resolvenda rursusque devincienda eademque omnia quae supra facienda, nisi quod in totum haec quam illa aliquanto minus comprimenda sunt. Ac si rationi consentanea fiant, ulceris quidem locus reliquaque omnia, quae vinculo continentur, semper graciliora deprehendentur celerioresque suppurationes erunt quam in alia ulcerum curatione. Carunculae quoque, quae in vulnere nigrescunt et emoriuntur, celerius sub hac curatione abruptae excidunt, ulcusque hoc modo quam aliter curatum maturius ad cicatricem devenit. Horum autem omnium causa est, quod pars quidem vulnerata et quae circum vicinae sunt graciles redduntur. In reliquis igitur omnibus quidem eadem curatio, quae in fracturis absque ulcere adhibenda, ferulae tamen neutiquam sunt admovendae. Propterea que hic quoque quam alibi copiosioribus linteis opus est, tum quod minus comprimantur, tum quia ferulae tardius adhibeantur. Quos tamen si admoveris, advertendum ut ne e regione ulceris, praesertimque ut laxiores adhibeantur, neque ut ulla magna ab iis adstrictio fiat, quod in his quoque, quae prius scripta sunt, dictum est. Accuratam autem victus rationem eamque longiore tempore iis instituere oportet, quibus circa initia ulcus accedit et quibus ossa eminent. Et, ut in summa dicam, quo graviora vulnera sunt, eo accuratiore et longiore victus ratione utendum.

[1] ἐκπιέσιες. — [2] ἰητρευόμενον. — [3] ὥς τε ἄνευ ἑλκωσίων. — [4] οὐ χρή om. — [5] τε om. — [6] προθυμουμένοισιν.

ἢν δ' — ἡρμάσθαι.] δ' edd. antt., Parr. 4., δέ vulgo; — ἡρμόσθαι tum h. l., tum paulo post in eadem itemque in seq. periodo. Dedi ἡρμάσθαι ab ἑρμάζω, idem quod ἑρματίζω, de quibus vide Foës. in Oecon.; certum est collatis Galeni et Erotiani glossis huc spectantibus ἑρμάζειν voluisse auctorem, non ἁρμόζειν; glossa vocem pristinam e vulgata depulit.

τοὺς δὲ χρόνους — εἴρηται.] τοὺς αὐτοὺς δὲ χρ. ferunt pauci codd.; — μὲν χρὴ εἶναι ἐπὶ τὸ μ. vulgo, μέν omm. Q. M. N., at in M. N. rest.; ego εἶναι reieci, quum otiosum videatur et structuram impediat; credo additum esse a recentiore lectore, qui ἐπὶ τὸ μᾶλλον non intelligeret; — hinc, uti opinor, in C. ἐπὶ τῷ μᾶλλον.

μετεπιδεῖν — ἐκεῖνα.] ὥσπερ πρόσθεν Lind. sine καί; — πλὴν δὲ ἐς C.

καὶ ἢν — ἰητρευμένον.] γίνηται multi codd.; — αἰεὶ μέν K.; — ἐπὶ τῆς ἐπιδ. D. H. Q.'; — ἄλλως Bosq., Littr., ἄλλων vulg.; ἰητρευμένων et postea ἰητρευμένον nonnulla mss. Bosq., Littr., vulgo praesens; — οὕτω Bosq.

τὰ μὲν οὖν — καταγνύμενα.] ὥς τά M. N. Bosq., Littr., ὥστε vulg.; — ἑλκώσιος B. M. N. Littr., ἑλκωσίων vulg.; — κατηγνύμενα vulg., κατηγνυμένα F. Littr.

τοὺς — προστιθέναι.] οὐ omm. pauci codd.

διὰ τοῦτο — προστίθενται.] πλείω vulg., πλέω pleraque

ὅκως μηδεμία σφίγξις μεγάλη ἔσται ἀπὸ τῶν ναρθήκων. Εἴρηται δὲ τοῦτο καὶ ἐν τοῖσι πρότερον γεγραμμένοισι. Τὴν μέντοι δίαιταν ἀκριβεστέρην καὶ πλείω χρόνον χρὴ ποιέεσθαι οἷσι ἐξ ἀρχῆς ἕλκεα [1] γίγνεται καὶ οἷσι ὀστέα ἐξίσχει· καὶ τὸ ξύμπαν δὲ εἰρῆσθαι, ἐπὶ τοῖσι ἰσχυροτάτοισι τρώμασι ἀκριβεστέρην [2] καὶ πουλυχρονιωτέρην εἶναι χρὴ τὴν δίαιταν.

κζ'. Ἡ αὐτὴ δὲ ἰητρείη τῶν ἑλκέων καὶ οἷσι ὀστέα μὲν κατέηγε, ἕλκος δὲ ἐξ ἀρχῆς μηδὲν [3] ἦν, ἐν δὲ τῇ ἰητρείῃ [4] ἐπιγίγνεται, ἢ τοῖσι ὀθονίοισι μᾶλλον πιεχθέντος ἢ ὑπὸ νάρθηκος ἐνέδρης ἢ ὑπὸ ἄλλης τινὸς προφάσιος. Γιγνώσκεται μὲν οὖν τὰ τοιαῦτα, ἢν ἕλκος ὑπῇ, τῇ τε ὀδύνῃ καὶ τοῖσι σφυγμοῖσι καὶ τὸ οἴδημα τὸ ἐν τοῖσι ἄκροισι σκληρὸν γίγνεται τῶν τοιούτων καὶ [5] εἰ τὸν δάκτυλον ἐπαγάγοις, [6] τὸ ἔρευθος ἐξαρύεται, ἀτὰρ καὶ αὖθις ὑποτρέχει ταχέως. Ἢν οὖν τι τοιοῦτον ὑποπτεύῃς, λύσαντα χρή, ἢν μὲν ᾖ [7] κνησμὸς κατὰ τὰς ὑποδεσμίδας, ἢ ἐπὶ τὸ ἄλλο τὸ ἐπιδεδεμένον, πισσηρῇ κηρωτῇ ἀντὶ τῆς ἑτέρης χρῆσθαι. Ἢν δὲ τούτων μὲν μηδὲν ᾖ, αὐτὸ δὲ τὸ ἕλκος ἠρεθισμένον εὑρίσκηται ἢ μέλαν ἐπὶ πουλὺ ἢ ἀκάθαρτον, καὶ τῶν μὲν σαρκῶν ἐκπυησομένων τῶν δὲ νεύρων προσεκπεσουμένων, τούτους οὐδὲν χρὴ ἀναψύχειν παντάπασι, οὐδέ τι φοβεῖσθαι τὰς ἐκπυήσιας ταύτας, ἀλλ' [8] ἰητρεύειν, τὰ μὲν ἄλλα παραπλήσιον τρόπον, ὥσπερ καὶ οἷσι εξ ἀρχῆς ἕλκος [9] ἐγένετο. Τοῖσι δὲ

27. Eadem autem curatio ulceribus instituenda, quae quidem ossibus fractis circa initia non insunt, verum aut ex nimia linteorum compressione, aut ferularum insessione, aut alia quapiam de causa sub ipsa curatione oriuntur. Ulcus certe subesse ex dolore et pulsu cognoscitur, tum si tumor qui in extremis partibus est indurescit appressoque digito rubor eximitur, sed cito recurrit. Solvere igitur, si quid tale suspiceris, oportet: ac si quidem sub primis fasciis aut alia quapiam devincta parte pruritus fuerit, cerato picato in alterius vicem utendum. Quodsi nihil horum quidem fiat, ulcus autem ipsum irritatum aut nigrum admodum aut sordidum deprehendatur, futurumque sit ut carnes suppurent nervique insuper excidant, hos neque ex toto refrigerare, neque quidquam illas suppurationes vereri oportet, sed de cetero quidem eodem modo curare velut eos quibus circa initia ulcus accessit. Lintea autem admodum laxa tumori, qui in extremis partibus exsistit, primum iniici debent, ac deinde circumagendo sensim semper tendere, ac nullo quidem modo

[1] γίνεται ἐπὶ τοῖσι ἰσχυροτάτοισι intermediis omissis. — [2] δὲ καί. — [3] ᾖ. — [4] ἕλκος γένηται. — [5] εἰ om. et ἐπαγάγον (sic) dein legitur. — [6] τὸ ἐρ. om. et ἐξαείρεται legitur. — [7] κνήμης. — [8] ἰητρεύειν αὐτὰς τὰ μέν. — [9] ἐγίνετο.

mss., Bosq.; — βραδύτερα vulg., βραδύτεροι multi codd., edd. antt., Gal., Littr.; praefero Chartierii βραδύτερον.

τὴν μέντοι — δίαιταν.] ἀκριβεστάτην J.; — καί ante τὸ ξύμπαν omm. F. G. J.

27. ἡ αὐτὴ — προφάσιος.] δ' ἐξ D.; — ἕλκος δὲ μηδὲν ᾖ, ἢν δὲ ἐν τῇ ἰητρείῃ ἕλκος γένηται vulg.; lectio vitiosa non fefellit interpretes antiquiores; locum recte Graece descripsit Littr. — Pro ἢ ὑπὸ νάρθηκος Littr. de suo νάρθηκος ὑπό, quod dedit propter genitivum πιεχθέντος: „qui, inquit, autrement ne se rapporte à rien." Mihi vulgata integra videtur: ad πιεχθέντος subintelligitur τοῦ νοσέοντος; est saltem in πιεχθέντος aposiopesis, quam explebis, ut voles, sed quae non aliena ab horum scriptorum sermone.

γιγνώσκεται — ταχέως.] σκληρότερον B. M. N., partim a prima manu, partim a correctore, idque recepit Littr. et habetur in comm. Galeni p. 557., unde fortasse in mss. illa devenit. Mihi tamen non certo persuasum est comparativum esse ab auctoris manu, quum respiciatur inflammatio, quae adesse ceterum non solet. — Porro τὸ ἔρευθος ἐξαείρεται B. N., sed in B. ἔρευθος linea traiectum, ἐξαείραται sine τὸ ἐρ. vulgo, ἐξαείμεται sine τὸ ἔρευθος multa mss.: Littréus ad Galeni comm. mentem attendens (p. 556. seq.) locum restituere sibi visus est ἔρευθος recipiens et ἐξαιρέεται reponens.

ἢν οὖν — ταχέως.] τὸ τοιοῦτον C.; — κνήμης, uti V., nonnulli Parr.; — καὶ ἐπὶ τὸ ἄλλο C.

ἢν δὲ — ἐγένετο.] μέν omm. D. H. K.; — ἢ ante μέλαν de meo; — οὐδὲν δεῖ Ald., mss. plura, Gal.; — ἰητρεύειν αὐτάς nonnulli codd.

τοῖσι — ἧσσον.] χρή om. Bosq.; — ἀκραίοις vulgo, ἀκρέοις alii codd.; ex hac lect. vulgata nata est, sed falsam

ὀθονίοισι ἄρχεσθαι χρὴ ἐπιδέοντα ἀπὸ τοῦ οἰδήματος τοῦ ἐν τοῖσι ἄκροισι πάνυ χαλαρῶς καὶ ἔπειτα ἐπινέμεσθαι τῇ ἐπιδέσι αἰεὶ ἐς τὸ ἄνω, καὶ πεπιέχθαι μὲν μηδαμῇ, ἡρμάσθαι δὲ μάλιστα κατὰ τὸ ἕλκος, τὰ δὲ ἄλλα ἐπὶ ἧσσον. Τὰ δὲ ὀθόνια τὰ πρῶτα, ταῦτα μὲν καθαρὰ ἔστω καὶ μὴ στενά· τὸ δὲ πλῆθος τῶν ὀθονίων ἔστω, ὅσον περ καὶ ἐν τοῖσι νάρθηξι εἰ ἐπιδέοιτο ἢ ὀλίγῳ ἔλασσον. Ἐπὶ δὲ αὐτὸ τὸ ἕλκος ἱκανὸν σπληνίον τῇ λευκῇ κηρωτῇ κεχρισμένον· ἥν τε γὰρ σάρξ, ἥν τε νεῦρον μελανθῇ, προσεκπεσεῖται· τὰ γὰρ τοιαῦτα οὐ χρὴ δριμέσι ἰητρεύειν, ἀλλὰ μαλθακοῖσι, ὥσπερ τὰ πυρίκαυστα. Μετεπιδεῖν δὲ διὰ τρίτης, νάρθηκας δὲ μὴ προστιθέναι· [1]ἀτρεμέειν δὲ ἐπὶ μᾶλλον ἢ τὸ πρόσθεν καὶ ὀλιγοσιτέειν. Εἰδέναι δὲ χρὴ εἴ τε σὰρξ εἴ τε νεῦρον τὸ ἐκπεσούμενόν ἐστι, ὅτι οὕτω πολλῷ μὲν ἧσσον νέμεται ἐπὶ πλεῖον, πολλῷ δὲ θᾶσσον ἐκπεσεῖται, πολλῷ δὲ ἰσχνότερα [2]τὰ περιέχοντα ἔσται, ἢ εἴ τις ἀπολύσας τὰ ὀθόνια ἐπιθείη τι τῶν καθαρτικῶν Φαρμάκων ἐπὶ τὸ ἕλκος. Καίτοι καὶ ἣν ἐκπέσῃ [3]τὸ ἐκπυησόμενον, θᾶσσόν τε σαρκοῦται ἐκείνως ἢ ἑτέρως ἰητρευόμενον καὶ θᾶσσον ὠτειλοῦται. Πάντα μὴν ἔστι [4]ταῦτα ὀρθῶς ἐπιδεῖν καὶ μετρίως ἐπίστασθαι. Προσξυμβάλλεται δὲ καὶ τὰ σχήματα ἂν οἷα χρὴ εἶναι καὶ ἡ ἄλλη δίαιτα καὶ τῶν ὀθονίων ἡ ἐπιτηδειότης.

comprimi, verum ita aptari ut maxime ulceri obfirmata, minus autem reliquis partibus sentiantur. Haec autem prima lintea munda neque angusta sunto eaque copia quanta si cum ferulis deligatio fiat aut paulo minus. Ulceri vero splenium impositum cerato albo illitum abunde est. Caro namque aut nervus ubi nigritiem conceperint, ut praeterea etiam decidant necesse est. Neque enim acribus talia, sed lenibus velut ambusta curare oportet. Tertio etiam quoque die solvere ac rursus deligare convenit, ferulas autem non apponere, tum magis etiam quam antea conquiescere et cibo abstinere. Animadvertendum quoque est ubi aut caro aut nervus excidere debeant, hoc modo multo minus late serpere multoque citius decidere, ac proximas partes longe graciliores fieri quam si quis resolutis linteis ulcus quopiam ex medicamentis purgantibus curet. Quin etiam si quod suppuraturum est exciderit, citius sub illa curatione quam sub alia tum carne implebitur, tum celerius cicatrice obducetur. Haec quidem in eo vertuntur omnia ut rectam et moderatam deligationem instituas. Ad quod etiam insuper conferunt convenientes habitus et reliqua victus ratio ac linteorum habilitas.

κη'. Ἢν δ' ἄρα ἐξαπατηθῇς ἐν τοῖσι νεοτρώτοισι, μὴ οἰόμενος ὀστέων ἀπόστασιν ἔσεσθαι, τὰ δ' ἐπίδοξα ἢ ἀναπλῶσαι, οὐ χρὴ ὀρρωδέειν [5]τοῦτον τὸν τρόπον τῆς ἰητρείης· οὐδὲν γὰρ ἂν μέγα Φλαῦρον [6]γίγνοιτο, ἢν

28. Quodsi sane recenti vulnere deceptus ossium abscessum futurum non existimaveris, quae tamen educi debere spes est, nullo modo formidandus est hic curationis modus. Nullum enim magnum incommodum fit, si modo rectam

[1] ἀλλ' ἀτρεμέειν δέ. — [2] τά om. — [3] τι. — [4] ὀρθῶς ταῦτα. — [5] τοῦτον om. — [6] γένοιτ' ἂν ἢ μόνον οἷος ἔσῃ.

formam reiicio et ἄκροισι repono; — χαλαρῶς H. ex emend., χαλαροῖσι vulgo; — πεπιέσθαι Gal.; — ἡρμόσθαι ceteri, de meo ἡρμάσθαι uti supra.

τὰ δὲ — ἔλασσον.] ἐπιδέοιντο J., Littr.; non est vitiosa haec lectio, sed neque ἐπιδέοιτο vitiosum, quod codicum omnium testimonio firmatur, uno illo excepto. — Impersonaliter poni videtur.

εἰδέναι — ἕλκος.] τό ante ἐκπεσούμενον omm. cod. Sev. et Voss.; — πολλόν Parr. 6.; — iidem ἧσσω.

καίτοι — ὠτειλοῦται.] Vulgo ἐκπυησόμενον; Bosq. de suo ἐκπεσούμενον, quod Littréus recepit.

προσξυμβάλλεται — ἐπιτηδειότης.] τὰ σχήματα ἣν οἷα χρὴ εἶναι vulg.; — multi codd. et Littr. τὰ σχ. καὶ οἷα χρὴ εἶναι, alii τὰ σχ. καὶ ἣν οἷα χρὴ εἶναι. In Gal. Bas. [ἣν] οἷα χρὴ εἶναι: nimirum verissime viderunt ἥν incongruum esse; verumtamen non est hoc a recenti manu intrusum, sed ex ἄν ortum, quod repono; καί et καὶ ἥν absurda sunt, καί autem ex sequentibus copulis ortum est.

28. ἢν — ποιέεσθαι.] ἀναπλεῦσαι H., Bosq.; — τοῦτον H., Bosq., Littr., vulgo om.; — γένοιτ' ἄν codd. 8. apud Littr., inter quos cod. Sev., qui, perinde ac V., ἤ pro ἥν; — ἢν μοῦνον οἷος ἔσῃ vulg., τε ἧς M. N., Littr., unde τ' ἕῃς dedi.

μοῦνον οἷός τ' ἔῃς τῇ χειρὶ τὰς ἐπιδέσιας ἀγαθὰς καὶ ἀσινέας ποιέεσθαι. Σημεῖα δὲ τάδε, ἢν μέλλῃ ὀστέων ἀπόστασις ἔσεσθαι ἐν τῷ τρόπῳ τούτῳ τῆς ἰητρείης· πῦον γὰρ συχνὸν ῥέει ἐκ τοῦ ἕλκεος καὶ ὀργᾷν φαίνεται. Πυκνότερον οὖν [1] μετεπιδέεσθαι διὰ τὸν πλάδον, ἐπεὶ [2] ἄλλως τε καὶ ἀπύρετοι γίγνονται, [3] ἢν μὴ κάρτα πιέζωνται ὑπὸ τῆς ἐπιδέσιος, καὶ τὸ ἕλκος καὶ τὰ περιέχοντα ἰσχνά. Ὅσαι μὲν οὖν λεπτῶν πάνυ ὀστέων ἀποστάσιες, οὐδεμιῆς μεγάλης μεταβολῆς δέονται, ἀλλ' ἢ [4] χαλαρώτερον ἐπιδεῖν, ὡς μὴ ἀπολαμβάνηται τὸ πῦον ἀλλ' εὐαπόρρυτον ᾖ, καὶ πυκνότερον μετεπιδεῖν, ἔστ' ἂν [5] ἀποστῇ τὸ ὀστέον, καὶ νάρθηκας μὴ προστιθέναι.

et innoxiam deligationem manu accommodare possis. Sub hac autem curatione os abscessurum indicatur, ubi pus copiosius ab ulcere profluit et pars affecta impetu ad excretionem ferri videtur. Crebrius igitur ob redundantem humiditatem religare oportet et quia praecipue febre liberantur, si non valde comprimantur ex deligatione, et tum ulcus tum proximae partes graciles redduntur. At quibuscumque quidem tenuia admodum ossa abscedunt, in his haud multa mutatione opus est, tantum laxior vinctura adhibenda, ut ne pus intercludatur, sed facile effluat: saepiusque dum os abscesserit resolvenda nullaeque ferulae apponendae.

κθ'. Ὁκόσοισι δ' ἂν μείζονος ὀστέου ἀπόστασις ἐπίδοξος γένηται, ἤν τε ἐξ ἀρχῆς προγνῷς ἤν τε [6] καὶ ἔπειτα μεταγνῷς, οὐκ ἔτι τῆς αὐτῆς ἰητρείης δεῖται· ἀλλὰ τὰς μὲν κατατάσιας καὶ τὰς διορθώσιας οὕτω ποιέεσθαι, ὥσπερ εἴρηται· σπλῆνας δὲ χρὴ διπλοῦς, πλάτος μὲν [7] ἡμισπιθαμιαίους, μὴ ἐλάσσους, — ὁκοῖον [8] δ' ἄν τι [9] τὸ τρῶμα ᾖ, πρὸς τοῦτο τεκμαίρεσθαι, — μῆκος δὲ βραχυτέρους μὲν [10] μὴ ὀλίγῳ, ἢ ὥστε δὶς περιϊκνέεσθαι περὶ τὸ τετρωμένον, μακροτέρους δὲ συχνῷ ἢ ὥστε ἅπαξ περιϊκνέεσθαι, πλῆθος δὲ ὁκόσους ἂν ξυμφέρῃ, ποιησάμενον, τούτους ἐν οἴνῳ μέλανι αὐστηρῷ βρέχοντα χρὴ ἐκ μέσου ἀρχόμενον, ὡς ἀπὸ δύο ἀρχῶν ὑποδεσμὶς ἐπιδεῖται, [11] περιελίσσειν, κἄπειτα σκεπαρνηδὸν παραλλάσσοντα τὰς ἀρχὰς ἀφιέναι. Ταῦτα κατά τε αὐτὸ τὸ ἕλκος ποιέειν

29. Quibus vero os grandius abscedere speras, sive id per exordia praesenseris, sive etiam postea cognoveris, non amplius eadem medela opus est; verum membrorum quidem in directum tensiones eodem quo supra dictum est modo faciendae. Splenia vero duplicata sunto latitudine quidem semidodrentali neque minora, coniectura ad id tamen ex vulnere cuiusmodi fuerit sumpta. Longitudine autem paulo quidem breviora quam ut suo circumactu membrum laesum bis comprehendant, multo tamen longiora quam ut semel circumducantur. At multitudine tot facere oportet, quot res postulat. Haec vino nigro austero intincta ex medio initio facto velut fascia, quae ex duobus capitibus primum circumducatur, convolvenda ac deinde alternatis capitibus asciae modo incurva demittenda. Atque haec supra ulcus et hinc atque

[1] προσεπιδέεσθαι. — [2] ἄλλως τε καὶ πυρετοί. — [3] καὶ ἢν μὲν κάρτα. — [4] χαλαρώτερα. — [5] ἀποστῇ τὲ τὸ ὀ. — [6] καί om. — [7] ἡμισπιθαμιαίου. — [8] δ'. — [9] καί. — [10] μή om. — [11] καὶ περιελ.

πυκνότερον — ἰσχνά.] μετεπιδεῖν N. mutatum in μετεπιδέεσθαι. Post πλάδον vulgo ἐπεὶ ἄλλως τε καὶ πυρετοὶ γίνονται καὶ ἢν μὲν κάρτα πιέζωνται ὑπὸ τῆς ἐπιδέσιος καὶ τὸ ἕλκος καὶ τὰ περιέχοντα ἰσχνά. Cum Littréo in hisce codicem N. sum secutus.

ὅσαι — προστιθέναι.] ὅσαι pleraque mss., Littr., ὅσα vulg.; — οὖν om. Lind.; — μεγάλης in nonnullis libris Galeni tempore aberat, vide comm. p. 561., quem locum tamen vitio laborare credo; — χαλαρώτερα multi codd., χαλαρώτερον H., χαλαρωτέρως vulg.

29. ὁκόσοισι — ἀφιέναι.] δέ ceteri, δ' ἄν de meo; — γένηται ἐπιδ. K.; — ἐπίδοξος om. Bosq.; — καί ante ἔπειτα omm. codd. 9. apud Littr., Bosq.; — in ἡμισπιθαμιαίου cum V. conspirat cod. Sev.; — μὴ δ' ἐλασσ. J.; — δ' ἄν τι multa mss. — Articulum ante τρῶμα H. al. m., M. N., Bosq., Littr. ferunt, vulgo om.; — βραχυτέρους οὐκ ὀλίγῳ Bosq., βραχ. μὲν μὴ ὀλ. Littr., quem sequor et qui Gal. comm. contulit; μή om. vulg.; — περὶ τὸ σῶμα τὸ τετρ. vulgo, sed τὸ σῶμα om. cod. Sev., quem cum Littr. sequor et cum quo V. rursus consentit. — Post μέσου ferunt τοῦ ὀθονίου H. al. m., Bosq.; — ὑπόδεσμις multa mss., Gal., ὑποδεσμίς H. Chart., Bosq., Littr., ὑπόδεσμος vulg.; — καὶ περιελίσσειν pauciora mss.

ταῦτα — προσκείσθω.] αὐτὸ κατά τε F. G.; — πιέχθω vulg., recte scriptum Littréo praebuerunt B. M. N.

καὶ κατὰ τὸ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ [1] ἕλκεος· καὶ πεπιέχθω μὲν μή, ἀλλ' ὅσον ἐρμασμοῦ ἕνεκεν τοῦ ἕλκεος προσκείσθω. Ἐπὶ δὲ αὐτὸ τὸ ἕλκος ἐπιτιθέναι χρὴ πισσηρὴν, ἤ τι τῶν ἐναίμων, ἤ τι τῶν ἄλλων Φαρμάκων, ὅ τι ξύντροφόν ἐστι [2] ἐπιτέγξι. Καὶ ἢν μὲν ἡ [3] ὥρη θερινὴ ᾖ, ἐπιτέγγειν τῷ οἴνῳ τοὺς σπλῆνας [4] συχνά· ἢν δὲ χειμερινὴ ἡ ὥρη ᾖ, εἴρια πολλὰ ῥυπαρὰ νενοτισμένα οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἐπικείσθω. Ἰξαλῆν [5] δὲ χρὴ ὑποτετάσθαι καὶ εὐαπόρρυτα ποιέειν, Φυλάσσοντα [6] τοὺς ὑπορρόους, μεμνημένον ὅτι οἱ τόποι οὗτοι ἐν τοῖσι αὐτοῖσι σχήμασι πολλὸν χρόνον [7] κείμενοι ἐκτρίμματα δυσάκεστα ποιέουσι.

λ'. Ὅσους δὲ μὴ οἷόν τε ἐπιδέσι ἰήσασθαι διά τινα τούτων τῶν εἰρημένων τρόπων, ἢ τῶν εἰρησομένων, τούτους περὶ πλέονος χρὴ ποιέεσθαι, ὅκως εὐθέτως σχήσουσι τὸ κατεηγὸς τοῦ σώματος κατ' ἰθυωρίην προσέχοντα τὸν νόον καὶ τῷ ἀνωτέρω δὲ μᾶλλον ἢ [8] τῷ κατωτέρω. Εἰ δέ τις μέλλοι καλῶς καὶ εὐχερῶς ἐργάζεσθαι, ἄξιον [9] μὲν μηχανοποιήσασθαι, ὅκως κατάτασιν δικαίην καὶ μὴ βιαίην σχήσει τὸ κατεηγὸς τοῦ σώματος· [10] μάλιστα δ' ἐν κνήμῃ ἐνδέχεται μηχανοποιέειν. Εἰσὶ μὲν οὖν τινες, οἳ ἐπὶ πᾶσι τοῖσι τῆς κνήμης κατήγμασι καὶ τοῖσι ἐπιδεομένοισι καὶ τοῖσι μὴ ἐπιδεομένοισι τὸν πόδα ἄκρον προσδέουσι πρὸς τὴν κλίνην, ἢ πρὸς ἄλλο τι ξύλον παρὰ τὴν κλίνην κατορύξαντες. Οὗτοι μὲν οὖν πάντα κακὰ ποιέουσι, ἀγαθὸν δὲ οὐδέν· οὔτε γὰρ τοῦ κατατείνεσθαι ἄκος ἐστὶ τὸ προσδεδέσθαι τὸν πόδα, οὐδὲν [11] γὰρ ἧσσον τὸ ἄλλο σῶμα προσχωρήσει πρὸς τὸν πόδα καὶ οὕτως οὐκ ἂν ἔτι

hinc adhibenda sunt, ac ne comprimi quidem, verum eatenus ulceri adhaerescere ut obfirmentur debent. Ulceri autem ipsi ceratum, quod picem habeat, imponendum, aut aliquod ex iis, quae cruentis vulneribus adhibentur, aut aliud aliquod medicamentum, quod perfusioni sit accommodatum. Ac aestate quidem splenia vino subinde imbui debent, hieme vero lanae multae succidae vino atque oleo madentes superius ponendae. Pellis vero caprina substernenda et curandum ut humores facile effluant, defluvia vitanda, mente reputanti loca haec, si longo tempore eodem habitu perseverent, curatu difficiles attritus contrahere.

30. At qui nullo ex ante dictis modis, aut ex iis, qui postea referentur, sub vinculis sanari queunt, iis maximam curam adhibere oportet, ut partem fractam recte atque e directo collocatam habeant, ea animadversione ut excitetur potius quam dependeat. Quodsi cui recte atque expedite opus exercere in animo est, is machinas adhibere necesse habet, quo iusta ac minime violenta distentione pars fracta intendatur, quod praecipue in tibia facere licet. Quidam igitur semper crure fracto, sive vinculum aliquod, sive nullum adhibeatur, pedem summum ad lectum aut aliud aliquod lignum iuxta lectum defossum devinciunt. At hi quidem ut nihil utile afferunt, ita plane nocent. Neque enim haec pedis vinctura quidquam ad extensionem confert, cum reliquum corpus nihilominus ad pedes defluat eaque de causa non amplius extenditur, ac neque quidquam ad directionem conducit, quin etiam obest. Converso namque in hanc vel illam partem reliquo corpore, nihil prohi-

[1] ἕλκεος προκείσθω ἐπί omissis intermediis. — [2] ὃ ἐπιτέγξει. — [3] ὥρη om. — [4] συχνά. — [5] δὲ αἰγὸς χρή. — [6] τοὺς ὑπερόας. — [7] κείμενα. — [8] τῷ om. — [9] καὶ μηχανοπ. — [10] μᾶλλον. — [11] τε ἧσσον.

ἐπὶ — ἐπιτέγξι.] Totam periodum om. Ald.; — ὃ ἐπιτέγξει. uti V., mss. 9. apud Littr.

καὶ ἢν — ἐπικείσθω.] μέν om. C.; — συχνά pro vulgato πυκνά, uti V., codd. 6. apud Littr.; πυκνά glossa est: Hesych. etiam συχνά exponit πυκνά.

ἰξαλῆν — ποιέουσι.] δ' αἰγὸς χρή vulg., δὲ αἰγὸς χρή et δὲ χρὴ αἰγός alii; Bosq., Littr. omm. αἰγός collato comm. Galeni et huius et Erotiani glossis. — Vulgo ὑποῤῥόους, sed K. ἐπιῤῥόους. — Littréus de suo pro οὗτοι scripsit οἱ propter Galeni comm.; equidem non credo ideo vulgatam esse tentandam.

30. ὅσους — κατωτέρω.] τινα om. M.; — τρόπον H. J.: — ῥηθησομένων multa mss. et Bosq.; — πλέονος N., πλείονος vulg.; — τῷ ante κατωτέρω D., Bosq., vulgo om.

εἰ δέ τις — μηχανοποιέειν.] μᾶλλον pro μάλιστα mss. 6., Bosq.; — δ' ἐν C., δὲ ἐν ceteri.

οἷσι μὲν οὖν — κατορύξαντες.] καὶ τὸν πόδα Ald.

οὗτοι μὲν οὖν — σώματι.] οὐδὲν γὰρ ἂν ἧσσον B. M. N., Bosq., Littr., τε pro γάρ vulg., neque γάρ, neque τε Ald. et mss, 8.; — αὖ pro vulgato ἄν Gal., Ald., mss. 10., Chart.,

τείνοιτο· οὔτ' αὖ ἐς τὴν ἰθυωρίην οὐδὲν ὠφελέει, ἀλλὰ καὶ βλάπτει, στρεφομένου γὰρ τοῦ ἄλλου σώματος ᾗ τῇ ᾗ τῇ, [1]οὐδὲν κωλύει ὁ δεσμὸς τὸν πόδα καὶ τὰ ὀστέα [2]τὰ τῷ ποδὶ προσηρτημένα [3]ἐπακολουθέειν τῷ ἄλλῳ σώματι. Εἰ δὲ μὴ προσεδέδετο, ἧσσον ἂν διεστρέφετο· ἧσσον γὰρ ἂν ἐγκατελείπετο ἐν τῇ κινήσι τοῦ ἄλλου σώματος. Εἰ δέ τις σφαίρας δύο ῥάψαιτο ἐκ σκύτεος Αἰγυπτίου τοιαύτας, οἵας φοροῦσι οἱ ἐν τῇσι μεγάλῃσι πέδῃσι πολλὸν χρόνον πεπεδημένοι, αἱ δὲ σφαῖραι ἔχοιεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν [4]χιτῶνας, τὰ μὲν πρὸς τοῦ τρώματος βαθυτέρους, τὰ δὲ πρὸς τῶν ἄρθρων βραχυτέρους, εἶεν δὲ ὀγκηραὶ μὲν καὶ μαλθακαὶ, ἁρμόζουσαι δὲ ἡ μὲν ἄνωθεν τῶν σφυρῶν, ἡ δὲ κάτωθεν τοῦ γούνατος· ἐκ δὲ πλαγίου [5]ἑκατέρῃ δισσὰ ἔχοι προσηρτημένα ἢ ἁπλόου ἱμάντος, ἢ διπλόου, βραχύτερα ἀπαιωρήματα ὥσπερ ἀγκύλας, τὰ μέν τοι τοῦ σφυροῦ ἑκατέρωθεν, τὰ δέ τοι τοῦ γούνατος· κἄπειτα κρανάϊνας ῥάβδους [6]λάβοι ἴσον τὸ μέγεθος ἀλλήλῃσι ἐχούσας, πάχος μὲν ὡς [7]δακτυλιαίας, μῆκος δὲ ὡς κεκαμμέναι ἐναρ-

bebit vinculum quo minus pes et annexa illi ossa reliquum corpus sequantur. Quin si alligatus non fuerit, minor fiet perversio, cum in reliqui corporis motione minus deferatur. Possunt autem duo orbes ex corio Aegyptio confici, quales gestare consueverunt qui diu in magnis compedibus detenti sunt, sintque hi undique tunicis cincti, qua quidem vulnus est altioribus, ad articulos autem brevioribus; sint praeterea tumidi quidem et molles atque ita accommodati, ut unus quidem supra malleolos, alter vero infra genu collocetur. A latere vero uterque habeat duo utrinque appensa retinacula breviora velut ansas ex simplici aut duplici loro, partim quidem ex utroque malleolo, partim vero ex utroque genu. Deinde virgae corneae sumantur aequali inter se magnitudine, crassitudine quidem digitali, ea vero longitudine, ut inflexae ad suspensa retinacula apte conveniant, eo adhibito studio, ut summi virgarum fines, non in cutem, sed in extremas orbium eminentias incumbant. Tria vero aut plura virgarum paria esse debent et aliae aliis aliquanto longiores et breviores ac minores, quo,

[1] οὐδέν om. et tum κωλύσει. — [2] τά om. — [3] ἐπακολουθήσειν. — [4] χιτῶνα τοὺς μὲν πρὸ τοῦ. — [5] ἑκατέρης δισὰ ἑκατέρωθεν ἔχοι κατὰ τὴν ἰθυωρίην omissis intermediis. — [6] λαβῶν ἴσας τὸ μ. ἐχούσας. — [7] δακτυλιαίους.

Bosq., Littr.; — ὠφελέοι et βλάπτοι cod. Sev. et V.; — κωλύει K.; — τὰ τῷ ποδί B. M. N. Bosq., τά om. vulg.

εἰ δὲ μὴ — σώματος.] κατελίπετο J.; — Bosq. dedit ἐγκατείληπτο, sine causa idonea de solita scriptura deflectens.

εἰ δέ τις — γούνατος.] σφαίρας non globos fuisse, sed sua forma παραπλησίας τοῖς ὄφεσι ἢ τοῖς ἀλλᾶσι dicit Gal. in comm.; Foës. Latine *orbes* appellavit, quod non mutavi; verumtamen isti veluti parvi pulvini habuisse censendi sunt formam sphaeroïdeam ab exteriore parte, ita ut intus planiores ad crus essent accommodati; neque enim ceteroquin illud nomen σφαιρῶν obtinuissent. — Littréus existimat Galenum diversam ab hodierna loci scriptura lectionem vidisse, quum in comm. (p. 577.) dicat: παραπλησίαι ταῖς πέδαις ὑπάρχουσι, quod sane apud nostrum non legimus. Non tamen ideo certo mihi persuasum est verum esse quod opinatur Littréus; non satis diligens interpres est Galenus, ut credam eum de suo aliquid fingere non potuisse. — Porro πουλὺν χρ. D. et H. al. m.; — τὰ μὲν — τὰ δέ multa mss. Bosq., Littr., τοὺς μὲν — τοὺς δέ vulg.; — μέν ante καὶ μαλθ. om. M. — Sequuntur in libris haec: ἐκ δὲ πλαγίης ἑκατέρῃ (ἑκατέρης mss. 8., Merc. in marg., ἑκατ. om. Chart.) δισσὰ (ῥυτά Bosq., δισσά om. Chart.) ἑκατέρωθεν ἔχοι προσηρτισμένα (προσηρτημένα Gal., codd. 9., Chart., Bosq.) ἢ ἁπλοῦ (ἁπλόου N.) ἱμάντος, ἢ διπλόου βραχύτερα (βραχέα prima m. in N.) ὥσπερ ἀγκύλας τὰ μέν τι (μέντοι D. H. J. M.) τοῦ σφυροῦ ἑκατέρωθεν, τὰ δέ τι τοῦ γούνατος. καὶ ἡ ἄνωθεν σφαῖρα ἕτερα τοιαῦτα ἔχοι (ἔχει mss. 9.) κατὰ τὴν ἰθυωρίην τὴν αὐτήν. Unde Littréus: ἐκ δὲ πλαγίης ἄκρης δισσὰ ἡ κάτωθεν ἔχοι προσηρτημένα ἢ ἁπλόου ἱμάντος, ἢ διπλόου. βραχέα ὥσπερ ἀγκύλας. τὰ μέν τι τοῦ σφυροῦ ἑκατέρωθεν, τὰ δέ τι τοῦ γούνατος· καὶ ἡ ἄνωθεν σφαῖρα ἕτερα τοιαῦτα ἔχοι κατὰ τὴν ἰθυωρίην τὴν αὐτήν. — Quam vitiis laborent tum vulgatus, tum Littréi textus vel hoc indicio est: ex iis sequitur τὴν κάτωθεν σφαῖραν habere ἀγκύλας cum τοῦ σφυροῦ ἑκατέρωθεν, tum τοῦ γούνατος ἑκατέρωθεν, quod sane absurdum. — Certa tamen erit loci emendatio: interpolatus est et nomen deficit. Licet ἐκ πλαγίης ferri possit, malui perspicuitatis causa familiare ἐκ πλαγίου scribere; tum ἡ κάτωθεν post δισσά delendum est, miserum et ineptum scholion est, possis dein βραχέα, possis βραχύτερα scribere, sed non dubito, quin vulgatum sit ab auctoris manu; — at quaenam sunt illa βραχύτερα? nempe ἀπαιωρήματα illa, de quibus infra loquitur, ct quod nomen hoc loco reponendum; — in seqq. τὰ μέν τι — τὰ δέ τι debet esse τὰ μέν τοι — τὰ δέ τοι, nam quid τι h. l. sibi velit, nemo puto intelligit; tandem deleamus scholion καὶ ἡ ἄνωθεν σφαῖρα ἕτερα τοιαῦτα ἔχοι κατὰ τὴν ἰθυωρίην τὴν αὐτήν, et locus salvus erit et planus.

κἄπειτα — ἐγκέλσει.] τέσσαρας post ῥάβδους N. solus, sed oblit., unde dedit Littr.; mihi e Galeni comm. in lectionem codicis introductum videtur; sponte sequitur ex auctoris descriptione τὰς ῥάβδους quatuor esse debere numero. Tum λαβών vulgo; de meo λάβοι scripsi. Dein ἴσας Ald., mss.

μόσουσι ἐς τὰ ἀπαιωρήματα, ἐπιμελεόμενος ὅκως τὰ ἄκρα τῶν ῥάβδων μὴ ἐς τὸν χρῶτα, ἀλλ' ἐς τὰ ἄκρα τῶν σφαιρέων ἐγκέλσει. Εἶναι δὲ χρὴ ζεύγεα τρία τῶν ῥάβδων καὶ πλέω καί τινι μακροτέρας [1]τὰς ἑτέρας τῶν ἑτέρων καί τινι καὶ βραχυτέρας καὶ σμικροτέρας, ὡς καὶ μᾶλλον διατείνειν, ἢν βούληται, καὶ ἧσσον· ἔστωσαν δὲ αἱ ῥάβδοι ἑκάτεραι ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῶν σφυρῶν. Ταῦτα τοίνυν εἰ καλῶς μηχανοποιηθείη, τήν τε [2]κατάτασιν καὶ δικαίην ἂν παρέχοι καὶ ὁμαλὴν κατὰ τὴν ἰθυωρίην, καὶ τῷ τρώματι πόνος οὐδεὶς ἂν εἴη· τὰ γὰρ ἀποπιέσματα εἴ τι καὶ ἀποπιέζοιτο, τὰ μὲν ἂν ἐς τὸν πόδα ἀπάγοιτο, τὰ δὲ ἐς τὸν μηρόν· αἵ τε ῥάβδοι εὐθετώτεραι, αἱ μὲν ἔνθεν, αἱ δὲ ἔνθεν τῶν σφυρῶν, ὥστε μὴ κωλύεσθαι τὴν θέσιν τῆς κνήμης· τό τε τρῶμα [3]εὐκατάσκηπτον καὶ εὐβάστακτον· οὐδὲν γὰρ ἐμποδών, εἴ τις ἐθέλοι, τὰς δύο τῶν ῥάβδων τὰς ἀνωτέρω πρὸς ἀλλήλας ζεῦξαι, ἤν τι κούφως βούληται ἐπιβάλλειν, ὥστε τὸ ἐπιβαλλόμενον μετέωρον ἀπὸ τοῦ τρώματος εἶναι. Εἰ μὲν οὖν αἵ τε σφαῖραι προσηνέες καὶ μαλθακαὶ καὶ καλαὶ καὶ καιναὶ ῥαφεῖεν καὶ ἡ ἔντασις τῶν ῥάβδων χρηστῶς ἐνταθείη, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, εὔχρηστον τὸ μηχάνημα· εἰ δέ τι τούτων μὴ καλῶς ἕξει, βλάπτοι ἂν μᾶλλον ἢ ὠφελέοι. Χρὴ δὲ καὶ τὰς ἄλλας μηχανὰς ἢ καλῶς μηχανᾶσθαι, ἢ μὴ μηχανᾶσθαι· αἰσχρὸν γὰρ καὶ ἄτεχνον μηχανοποιέοντα ἀμηχανοποιέεσθαι.

λα'. Τοῦτο δὲ, οἱ πλεῖστοι τῶν ἰητρῶν τὰ κατήγματα καὶ τὰ μεθ' ἑλκέων καὶ τὰ ἄνευ

si lubet, magis ac minus distendere possis. Virgaeque hinc et inde ex utraque malleorum parte collocandae. Haec igitur si recte molitus fueris, et iustam intentionem et ex directo aequabilem praestabunt, vulnerique nullum dolorem afferent. Nam si quae fiunt expressiones, partim quidem ad pedem, partim vero ad femur ablegantur, virgaeque hinc atque inde a malleolis rectius collocantur, ut ne tibiae situm impediant, ac probe vulnus decumbat ac sustinere aliquid possit. Neque enim quidquam prohibet duas superiores virgas, si quis velit, inter se iungere ac leve aliquid, si lubet, iniicere, ita ut iniectum sublime supra vulnus exstet. Orbes igitur si lenes, molles, firmi, et recens consuti fuerint, virgarumque intensio, velut iam dictum est, recte facta sit, optimum erit instrumentum. Sin horum quidquam non recte procedat, oberit magis quam profuerit. Cetera autem artificia pariter aut recte aut nullo modo molienda sunt; turpe enim et ab arte abhorrens aliquid molientem in ipso artificio deficere.

31. Fracturas porro tam cum ulcere quam sine ulcere plerique medici primis diebus lana

[1] τῶν ἑτ. τὰς ἑτ. — [2] κατάταξιν δικαίην παρέχοι. — [3] εὐκατάσκηπτον.

11., Bosq.; — μέγεθος sine τό C. Gal.; — δ' ὡς C.; — ἐναρμόζωσιν vulg., ἐναρμόζουσιν Ald., ἐναρμόσωσιν libri 10., Littr., ἐναρμόσουσι C. recte; — ἐπιμελόμενος non pauca mss. et Littr.: — ἐγκέλσει Ald., Littr., ἐγκέλσῃ vulg.

εἶναι — σφυρῶν.] τῶν ἑτ. τὰς ἑτ., uti V., nonnulli Parr.; — διατείνῃς B. M. N. Bosq.; — βούληται vulg., βούλῃ B. M. N. Bosq., βούλωνται D.; — καὶ ἧσσον B. M. N. Littr., vulgo om.; — καὶ ἔστωσαν C.; — σφαιρέων pro σφυρῶν Bosq.

ταῦτα — εἶναι.] Pro τοίνυν ferunt δ' B. C. M. N., Bosq., omittit voculam Ald.; — καί ante δικαίην B. M. N. Littr., cett. omm.; — ἄν M. N. Chart., Bosq., Littr., vulgo om.; — δ' ἐς τὸν μηρόν nonnulli codd.: — αἱ δ' ἔνθεν C.; — σφαιρέων pro σφυρῶν Bosq.; — εὐκατάσκεπτον B. K. M. N. Littr.; mihi vulgata vera scriptura videtur et quae cum εὐβάστακτον melius congruat quam altera a Littréo recepta; — οὐδὲ γάρ vulg., οὐδὲν γάρ mss. 10. Bosq.; — τὰς ἀνωτέρω αὐτὰς πρὸς ἀλλήλας ceteri; delevi otiosum αὐτάς; — tum καὶ ἤν τι κούφως κ. τ. λ. ceteri, ubi rursus otiosum καί abieci; — βούληται C. Littr.; — βούλοιτο vulgo, fortasse pro antecedente ἤν alii libri olim εἰ tulerint.

εἰ μὲν οὖν — ὠφελέοι.] καὶ μαλθ. καὶ καλ. mss. 7., vulgo καὶ καλαὶ καὶ μαλθ.: — καιναί H. al. m., Littr., κεναί vulg.

31. τοῦτο δὴ — εἶναι.] ξὺν ἕλκεσιν vulg.; — μεθ' ἑλ-

ἑλκέων τὰς πρώτας τῶν ἡμερέων ἰητρεύουσι εἰρίοισι ῥυπαροῖσι· καὶ οὐδέν τι ἄτεχνον δοκέει τοῦτο εἶναι. Ὅσοι μὲν οὖν ἀναγκάζονται ὑπὸ τῶν αὐτίκα νεοτρώτων ἐόντων, [1] μὴ ἔχοντες ὀθόνια, εἰρίοισι παρασκευάσασθαι, τούτοισι πλείστη ξυγγνώμη· οὐδὲ γὰρ ἂν τις ἔχοι ἄνευ ὀθονίων ἄλλο τι πολλῷ βέλτιον εἰρίου [2] ἐπιδῆσαι ἐπὶ τὰ τοιαῦτα· εἶναι δὲ χρὴ πάμπολλα καὶ πάνυ καλῶς εἰργασμένα καὶ μὴ τρηχέα· τῶν γὰρ ὀλίγων καὶ φλαύρων ὀλίγη καὶ ἡ δύναμις. Ὅσοι δὲ ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας εἴρια ἐπιδέειν δικαιοῦσι, τρίτῃ δὲ καὶ τετάρτῃ ὀθονίοισι ἐπιδέοντες πιέζουσι καὶ κατατείνουσι τότε μάλιστα, οὗτοι πουλύ τι ἰητρικῆς καὶ κάρτα ἐπίκαιρον ἀξυνετέουσι· ἥκιστα γὰρ χρὴ τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ἢ τῇ τετάρτῃ στυφελίζειν πάντα τὰ [3] τρώματα, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι· καὶ μηλώσιας δὲ πάσας φυλάσσεσθαι χρὴ ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι καὶ ὁκόσοισι ἄλλοισι τρώματα ἐρεθίζεσθαι εἴθισται. Τὸ ἐπίπαν γὰρ ἡ τρίτη καὶ τετάρτη ἡμέρη ἐπὶ τοῖσι πλείστοισι τῶν τρωμάτων τίκτει τὰς παλιγκοτήσιας, καὶ ὅσα ἐς φλεγμονὴν καὶ ἀκαθαρσίην ὁρμᾷ καὶ ὅσα [4] ἂν ἐς πυρετοὺς ἴῃ. Καὶ μάλα πολλοῦ ἄξιον τοῦτο [5] τὸ μάθημα, εἴ πέρ τι καὶ ἄλλο. Τίνι γὰρ οὐκ ἐπικοινωνέει τῶν ἐπικαιροτάτων ἐν ἰητρικῇ, οὐ κατὰ τὰ ἕλκεα μοῦνον, ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλα πολλὰ νοσήματα; εἰ μή τις φήσειε καὶ τἄλλα νοσήματα ἕλκεα εἶναι· ἔχει γάρ τινα καὶ οὗτος ὁ λόγος ἐπιείκειαν· πολλαχῇ γὰρ ἠδέλφισται τὰ ἕτερα τοῖσι ἑτέροισι. Ὁκόσοι μέντοι δικαιοῦσι εἰρίοισι χρῆσθαι, ἔστ' ἂν ἑπτὰ ἡμέραι παρέλ-

succida curant, neque id ab arte alienum videtur. Ii quidem igitur, qui ad recens vulnerata linteorum inopia lanam comparatam habere coguntur, iis magna venia debetur. Neque enim in linteorum penuria quidquam lana longe melius ad haec deliganda adhiberi potest. Et vero quam plurima, tum probe carpta neque aspera esse debet. Pauca namque et prava parum habet virium. At qui uno aut altero die lanam deligare aequum esse putant, tertio vero et quarto iniectis linteis comprimunt, tumque plurimum distendunt, ii in eo, quod in re medica inprimis est advertendum, admodum inscienter se gerunt. Tertio namque et quarto die duriter et aspere vulnerata minime tractari debent et, ut uno verbo complectar, iis diebus omni specilli demissione aliisque, quibus vulnera irritari solent, abstinendum. In totum enim pleraque vulnera tertio ac quarto die recrudescere consueverunt, tum quae ad inflammationem et sordes tendunt, tum quae ad febres deveniunt. Atque hoc praeceptum, si quod aliud, magnum est operae pretium attendere. Quid enim est praecipui in re medica usus non in ulceribus modo, verum etiam multis in aliis morbis, cum quo communionem non habeat? Nisi si quis reliquos quoque morbos ulcera esse dixerit; quae sane oratio quamdam habet probabilitatem. Multis enim modis alii cum aliis cognationem habent. At qui lanis uti aequum censent, quoad septem dies praeterierint, deinde tum intendere tum componere et fasciis devincire, ii non perinde inscientes videri debent. Nam et maxime accommodatum inflammationi

[1] οὐκ. — [2] ἐπιδῆσαι om. — [3] τρύματα. — [4] ἄν abest. — [5] τό om.

κέων multi codd., Littr.; — δοκέει plerique codd.; Bosq., Littr., δοκείη vulg., δοκοίη Chart., Lind.

ὅσοι μὲν οὖν — δύναμις.] οὖν Gal., cod. Voss.. οὖν om. vulg.; — οὐκ ἔχοντες codd. 8., Bosq.; — οὐδὲ γὰρ ἄν B. M. N., οὐ γὰρ ἄν vulg.; — τραχέα vulg., Ionismum e multis mss. dedit Littr.; — ὀλίγου ἡ δύναμις Bas., Merc.

ὅσοι δὲ — εἴθισται.] ὅσοι δὲ μὴ ἐπί C.; — δοκέουσι C. pro δικαιοῦσι; — tum τι ἰητρικῆς vulgo, sed τῆς ἰητρικῆς cum τι supra versum M., unde Littr. τι τῆς ἰητρ. — In τῇ τρίτῃ ἡμέρῃ ἢ τῇ τετάρτῃ dedi plerorumque mss. etiam Vossiani lectionem, Bosq. ex eadem lect. ἡμέρῃ omisit; vulgata τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ fert; — ὡς ἐν κεφαλαίῳ δέ vulg., δέ omm. B. C. M. N. Littr.; — τρώμασιν ἠρέθισται vulgata: necessario τρώματα legendum, quod latine expressit Foës; sed quid sibi vult vel sic perfectum ἠρέθισται? me iudice natum est ex ἐρεθίζεσθαι εἴθισται, quemadmodum εἴθισται καθεῖσθαι legimus § 15.

τὸ ἐπίπαν — ἴῃ.] τὸ γὰρ ἐπίπαν K.; — καὶ ἡ τετάρτη vulg., sed ἡ omm. codd. plerique et Littr.; — ἄν, uti V., om. cod. Sev.

τοὺς — εἶναι.] κατ' ἄλλα codd. 7., κατὰ τὰ ἄλλα B. M. N., κατὰ ἄλλα vulg.

ἔχει — ἑτέροισι.] γάρ B. M. N., Bosq., Littr., δέ vulg.

ὁκόσοι — εἴη.] καί ante ὀθονίοισι omm. mss. nonnulla.

θωσι, ἔπειτα κατατείνειν τε καὶ [1] κατορθοῦν καὶ ὀθονίοισι ἐπιδεῖν, οὗτοι οὐκ ἂν ἀξύνετοι ὁμοίως φανεῖεν· καὶ γὰρ τῆς φλεγμονῆς τὸ ἐπικαιρότατον παρελήλυθε καὶ τὰ ὀστέα χαλαρὰ καὶ εὔθετα μετὰ ταύτας τὰς ἡμέρας ἂν εἴη. Πολλῷ μέντοι [2] ἡσσᾶται καὶ αὕτη ἡ μελέτη τῆς ἐξ ἀρχῆς τοῖσι [3] ὀθονίοισι ἐπιδέσιος· κεῖνος μὲν γὰρ ὁ τρόπος ἑβδομαίους ἐόντας [4] ἀφλεγμάντους ἀποδείκνυσι καὶ παρασκευάζει νάρθηξι τελέως ἐπιδεῖν· οὗτος δὲ ὁ τρόπος πουλὺ ὑστερεῖ, βλάβας δέ τινας καὶ ἄλλας ἔχει, ἀλλὰ μακρὸν ἂν εἴη πάντα γράφειν.

λβ'. Ὁκόσοισι δ' ἂν τὰ ὀστέα κατεηγότα καὶ ἐξίσχοντα μὴ δύνηται ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην καθιδρύεσθαι, ἥδε ἡ κατάστασις· σιδήρια χρὴ ποιέεσθαι ἐς τοῦτον τὸν τρόπον, ὅνπερ οἱ μοχλοὶ ἔχουσι, οἷσι οἱ λατύποι χρέονται, τὸ μέν τι πλατύτερον, τὸ δέ τι στενώτερον· εἶναι δὲ χρὴ καὶ τρία καὶ ἔτι [5] πλείω, ὡς τοῖσι μάλιστα ἁρμόζουσι ἄν τις χρήσαιτο· ἔπειτα τούτοισι χρὴ ἅμα τῇ κατατάσι μοχλεύειν ὑποβάλλοντα πρὸς μὲν τὸ κατώτερον τοῦ ὀστέου [6] τὸ κατώτερον ἐρείδοντα, πρὸς δὲ τὸ ἀνώτερον [7] τὸ ἀνωτέρω τοῦ σιδηρίου, ἁπλῷ δὲ λόγῳ ὥσπερ εἰ λίθον τις ἢ ξύλον μοχλεύοι ἰσχυρῶς· ἔστω δὲ σθεναρὰ τὰ σιδήρια ὡς οἷόν τε, ὡς μὴ κάμπτηται. Αὕτη μεγάλη τιμωρίη, ἤν τε τὰ σιδήρια ἐπιτήδεια ᾖ καὶ μοχλεύηταί τις ὡς χρή. Ὁκόσα γὰρ ἀνθρώποις ἄρμενα μεμηχάνηται, πάντων ἰσχυρότατά ἐστι τρία ταῦτα, ὄνου τε περιαγωγὴ καὶ μόχλευσις καὶ σφήνωσις. Ἄνευ δὲ τούτων ἢ ἑνὸς δή τινος ἢ πάντων, οὐδὲν τῶν ἔργων τῶν ἰσχυροτάτων οἱ ἀνθρω-

tempus praeterierit et ab his diebus ossa laxari et bene coaptari poterunt. Ista tamen curandi ratione longe potior est quae per exordia fascias devincit. Haec enim septimo die efficit uti deligationi per ferulas suscipiendae plane idonei reddantur, quod in illa multo posterius accidit; sed et alias quasdam habet noxas, quas longum esset percensere.

32. At quibus ossa fracta cute eminentia in suam sedem collocari non possunt, ea hoc modo reconduntur. Ferramenta facienda ad vectium similitudinem, quibus in lapidicinis utuntur, hac quidem parte latiora, altera vero angustiora. Tria autem aut plura etiam esse debent, quo maxime accommodata in usum adhibeantur. His deinde sappositis una inter extendendum ita molitionem aggredi oportet, ut ima sui parte inferiori ossi, summa vero superiori innitantur, non secus, ut uno verbo complectar, quam si quis ad lapidem aut lignum commovendum validam vectis molitionem adhibeat. Sint autem ferramenta quam maxime fieri potest valida, ne inflectantur. In eoque magnum est subsidium, si et ferramenta sint idonea et convenientem quis molitionem adhibeat. Ex omnibus namque machinamentis, quae convenienter ad usum homines comminiscuntur, validissima haec tria exsistunt: aselli circumactio, per vectem molitio et cunei adactio. Ac nisi aut unum aliquod, aut omnia adhibueris, nihil

[1] κατορθοῦν καί om. — [2] ἥσσηται (sic). — [3] ὀθονίοισι om. — [4] ἀφλεγμάντους om. — [5] πλεῖον. — [6] τὸ κατώτερον om. — [7] τῷ ἀνωτέρω.

πολλῷ — γράφειν.] ἥσσηται mss. 10., Bosq., cf. lectt. V.; — μέν om. K.; — ἀφλεγμάντους B. M. N., Bosq., Littr., vulgo om.; — ὑστερεῖ mss. 11., Littr., ὑστεροῖ vulg.
32. ὁκόσοισι — κάμπτηται.] δέ ceteri, δ' ἄν de meo; — κατάστασις Gal., Parr. 5., Merc. in marg., Chart., Littr., κατάτασις vulgo. Utraque lectio in mss. Galeni tempore iam habebatur, uti narrat in comm. Mihi, licet κατάστασις praeferam, non certo constat auctorem nostrum κατάτασις scribere non potuisse: nempe quum illa μόχλευσις, quod ex eis quae sequuntur et ex rerum natura constat, non fieret nisi in ipsa κατατάσι, adeo ut κατάτασις, quasi pars sit τῆς καταστάσιος, non plane absurde κατάτασις h. l. posuisset. Sed pergo: ὁκοῖάπερ, sed ὅνπερ supra versum N.; — τὸ μέν τοι — τὸ δέ τοι alii libri; — καί ante τρία om. K.; — καὶ ἔτι πλεῖον mss. 6.; — ἄν post ἁρμόζουσι de meo adscripsi; — τὸ κατώτερον B. M. N., Bosq., Littr., τὸ κ. om. vulg.; — πρὸς δὲ τὸ ἀνωτέρω B. et M. N. cum ἀνώτερον, dein τὸ ἀνώτερον B., Bosq., Littr., ubi τῷ ἀνωτέρῳ vulg., alii τὸ ἀνωτέρω, quod in vulgata latet; — σιδήρου C.; — ὡς ante μή om. D.
ἄνευ — ἐπιτελέουσι.] ἑνός τινος sine δή C.; — ἐκτελέουσι, uti V., mss. 7. apud Littr., Bosq.

ποι [1] ἐπιτελέουσι. Οὔκουν ἀτιμαστέη αὕτη ἡ μόχλευσις· ἢ γὰρ οὕτως ἐμπεσεῖται τὰ ὀστέα, ἢ οὐκ ἄλλως. Ἢν δ' ἄρα τοῦ ὀστέου τὸ ἄνω παρηλλαγμένον μὴ ἐπιτήδειον ἔχῃ ἐνέδρην τῷ μοχλῷ, ἀλλὰ πάροξυ [2] ἐὸν παραφέρῃ, παραγλύψαντα χρὴ τοῦ ὀστέου [3] ἐνέδρην τῷ μοχλῷ ἀσφαλέα [4] ποιῆσαι. Μοχλεύειν δὲ χρὴ καὶ τείνειν αὐθήμερα ἢ δευτεραῖα, τριταῖα δὲ μή, τεταρταῖα δὲ ὡς ἥκιστα, καὶ πεμπταῖα. Καὶ γὰρ μὴ ἐμβάλλοντι ὀχλήσαντι δὲ ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι, φλεγμονὴν ἂν ποιήσειε καὶ ἐμβάλλοντι οὐδὲν ἧσσον· σπασμὸν μέντοι [5] ἐμβάλλοντι πουλὺ ἂν μᾶλλον ποιήσειε ἢ ἀπορήσαντι [6] ἐμβάλλειν. Ταῦτα εὖ χρὴ εἰδέναι· καὶ γὰρ εἰ ἐπιγένοιτο σπασμὸς ἐμβάλλοντι, ἐλπίδες μὲν οὐ πολλαὶ σωτηρίης· λυσιτελέει δὲ ὀπίσω ἐκβάλλειν τὸ ὀστέον, εἰ οἷόν τε [7] εἴη ἀόχλως. Οὐ γὰρ ἐπὶ τοῖσι χαλαρωτέροισι τοῦ καιροῦ σπασμοὶ καὶ τέτανοι ἐπιγίγνονται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖσι ἐντεταμένοισι μᾶλλον. Περὶ οὗ [8] οὖν ὁ λόγος, οὐ [9] χρὴ ἐνοχλέειν ἐν τῇσι προειρημένῃσι ἡμέρῃσι ταύτῃσι, ἀλλὰ μελετᾶν ὅκως ἥκιστα [10] φλεγμανεῖ τὸ ἕλκος καὶ μάλιστα ἐκπυήσει. Ἐπὴν δὲ ἑπτὰ ἡμέραι παρέλθωσι, ἢ ὀλίγῳ πλείους, ἢν ἀπύρετος ᾖ, καὶ μὴ φλεγμαίνῃ τὸ ἕλκος, τότε ἧσσον κωλύει [11] πειρῆσθαι ἐμβάλλειν, ἢν ἐλπίζῃς [12] κρατήσειν· ἢν δὲ μή, οὐδὲν δεῖ μάτην ὀχλέειν καὶ ὀχλέεσθαι.

λγ'. Ἢν μὲν οὖν ἐμβάλῃς τὰ ὀστέα ἐς τὴν ἑωυτῶν χώρην, γεγράφαται ἤδη οἱ τρό-

ex his omnibus, quae magna vi nituntur, perfici possit. Quare negligenda non est haec per vectem molitio. Hac si quidem ratione aut nullâ aliâ ossa in suas sedes reconduntur. Quodsi sane pars ossis, quae super aliud effertur, minime idoneam vecti sedem exhibet, sed acutum quid prominet, illud scalpro utrimque limandum, quo firmius vecti insideat. Eodem autem die aut postero molitionem et extensionem adhibere convenit, sed non tertio, quarto vero et quinto minime. His enim diebus lacessita ossa, etiamsi suis sedibus restituta non sint, inflammatione tentantur, ac nihilominus etiam ubi restituta fuerint. Quin etiam reposito osse multo magis excitabitur nervorum distentio quam non reposito, quod probe nosse convenit. Etenim si reposito osse nervorum distentio supervenit, in angusto spes est. Praestatque, si id sine molestia fieri possit, os retro compellere. Neque enim his, quae iusto laxiora sunt, nervorum distentiones et rigores accedunt, sed his, quae magis intenduntur. Ut autem redeam ad id, de quo iam sermo est, his praedictis diebus nullam molestiam exhibere oportet; sed operam dare ut ulcus quam minime inflammatione tentetur, maximeque ad pus perveniat. Elapsis vero septem diebus aut etiam paulo pluribus, si febris absit, neque ulcus inflammatione vexetur, tunc minus obstat, quo minus reponere tentemus, si id nos consequi posse non diffitemur. Alioqui nil opus est frustra aut sibi molestiam aut alteri exhibere.

33. Ubi igitur ossa in suam sedem compuleris, discessionem factura sint necne, quaenam

[1] ἐκτελέουσι. — [2] ὃ pro ἐόν. — [3] τὴν ἕδρην. — [4] ποιήσασθαι. — [5] ἐμβάλλουσι. — [6] ἐμβαλεῖν. — [7] εἵη. — [8] νῦν. — [9] χρὴ οὖν ἐνοχλ. — [10] φλεγμαίνῃ καὶ μάλιστα ἐκπυήσῃ. — [11] ἢ πειρ. — [12] κρατῆσαι.

οὔκουν — ἄλλως.] ἡ μόχλευσις αὕτη M.
ἢν δ' ἄρα — ποιῆσαι.] δὲ ἄρα Gal.; — πάροξυ ὃ παραφέρει vulg., πάροξυν παραφέρει M. N., sed Bosq. πάροξυ ὃν παραφέρῃ, unde Littr. ἐόν. In lectione τὴν ἕδρην conspirant rursus cod. Sev. et V.; — ποιήσασθαι non pauci codd.
καὶ γὰρ — ἐμβάλλειν.] ἐμβάλλειν B. M. N., Bosq., Littr., ἐμβαλεῖν vulgo.
ταῦτα — ἀόχλως.] μέν ante οὐ πολλαί om. M.; — ἐκβάλλειν B. M. N., Bosq., Littr., ἐκβαλλεῖν (sic) alii codd., ἐμβάλλειν vulg.
οὐ γὰρ — μᾶλλον.] σπασμοὶ καὶ τέτανοι vulgo, καί omm. mss. 5., ἤ pro καί cod. Serv., uti V.
περὶ οὗ — ἐκπυήσει.] οὖν B. C., Bosq., Littr., νῦν vulg., οὐ χρὴ οὖν vulg., sed eo loco οὖν omm. codd. plerique, Bosq., Littr.; — φλεγμαίνει C., φλεγμαίνῃ vulg., φλεγμανεῖ Littr. propter seq. ἐκπυήσει, quod H. illi praebuit, ἐκπυήσῃ ferente vulgatâ.
ἐπὴν — ὀχλέεσθαι.] κωλύειν ἤ vulg., λύει sine ἤ B. M. N., Bosq.; — κρατῆσαι mss. 11. apud Littr.; — εἰ δὲ μή Parr. 4.; — καὶ ὀχλέεσθαι om. Chart.
33. ἰητρεύειν — ὀστέων.] τοῦ ὡς χρή vulg.; οἵως χρή B. M. N., Bosq., Littr., ὡς χρή C. Ald.; — οἵως puto dit-

ποι, [1] ὡς χρὴ ἰητρεύειν, ἤν τε ἐλπίζῃς ὀστέα ἀποστήσεσθαι, ἤν τε μή. Χρὴ δὲ, καὶ ἢν μὲν ἐλπίζῃς [2] ὀστέα ἀποστήσεσθαι, τῷ τρόπῳ τῶν ὀθονίων ἐπὶ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισι τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι ἐκ μέσου τοῦ ὀθονίου ἀρχόμενον ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ, ὡς [3] ἀπὸ δύο ἀρχέων ὑποδεσμὶς [4] ἐπιδέεται· τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ πρὸς τὴν μορφὴν τοῦ ἕλκεος, ὅκως ἥκιστα σεσηρὸς καὶ ἐκπεπλιγμένον ἔσται παρὰ τὴν ἐπίδεσιν· τοῖσι μὲν γὰρ ἐπὶ δεξιὰ ἐπιδεῖν [5] ξυντρόφως ἔχει, τοῖσι δὲ ἐπ' ἀριστερὰ, τοῖσι δὲ ἀπὸ δύο ἀρχέων.

λδ'. Ὁκόσα δὲ κατηπορήθη ὀστέα ἐμπεσεῖν, ταῦτα εἰδέναι χρὴ ὅτι ἀποστήσεται, καὶ ὅσα τελέως ἐψιλώθη τῶν σαρκῶν· ψιλοῦται δὲ ἐνίων μὲν τὸ ἄνω μέρος, μετεξετέρων δὲ κύκλοθεν ἀμφιθνήσκουσι αἱ σάρκες, καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου τρώματος σεσάπρισται ἔνια τῶν ὀστέων, τῶν δ' οὔ· καὶ τῶν μὲν μᾶλλον, τῶν δὲ ἧσσον· καὶ τὰ μὲν σμικρὰ, τὰ δὲ μεγάλα. Διὰ οὖν ταῦτα τὰ εἰρημένα οὐκ ἔστι ἑνὶ ὀνόματι εἰπεῖν, [6] ὁκοῖα τὰ ὀστέα ἀποστήσεται. Τὰ μὲν γὰρ διὰ σμικρότητα, τὰ δὲ διὰ [7] τὸ ἐπ' ἄκρου ἔχεσθαι, θᾶσσον ἀφίσταται· τὰ δὲ, διὰ τὸ μὴ ἀφίστασθαι, ἀλλὰ λεπιδοῦσθαι καταξηρανθέντα καὶ σαπρὰ [8] γενόμενα· πρὸς δὲ τούτοισι διαφέρει [9] τι καὶ ἰητρείη ἰητρείης. Ὡς μὲν οὖν τὸ ἐπίπαν τάχιστα τούτων ὀστέα ἀφίσταται, ὧν τάχισται μὲν αἱ ἐκπυήσιες, τάχισται δὲ καὶ κάλλισται αἱ σαρκοφυΐαι· καὶ γὰρ [10] αἱ ὑποφυόμεναι σάρκες κατὰ τὸ σιναρὸν, αὗται [11] μετεωρίζουσι τὰ ὀστέα ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ. [12] Ὅλος μὴν ὁ κύκλος τοῦ ὀστέου ἢν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι ἀποστῇ, καλῶς ἀποστή-

ad ea curandi ratio accommodari debeat, iam est expositum. Ac si quidem discessura ossa speraveris, in his omnibus deligatio ex linteis, quo dixi modo, ut plurimum a mediis orsa instituenda est, velut quae ex duobus initiis primum fascia circumdatur. Ulceris autem forma in considerationem adhibenda est, quo quam minime hiantibus ac diductis labris sub vinculo exsistat; interdum enim accommodate vinculum ad dextram ducitur, interdum vero ad sinistram, aliis etiam ex duobus initiis ortum habet.

34. At quae suis sedibus ossa restitui non potuerunt, ea discessionem esse factura nosse convenit, nec non quae prorsus carne nudata sunt. Nudantur vero quibusdam parte superiore, nonnullis quoque in orbem quoquoversus carnes emoriuntur. Et nonnullis quidem ex olim facto vulnere ossa quaedam cariem experta sunt, aliis vero minime et his quidem magis, illis autem minus, ac partim quidem parva, partim etiam magna. Ob relatas igitur causas uno verbo explicari non potest, quo tempore ossa secessionem sint factura. Quaedam enim ob parvitatem, nonnulla etiam quod in summo contineantur, celerius discedunt. Alia vero minime, verum arefacta et carie tacta desquamantur. Ad haec etiam multum inter se curandi rationes differunt. His igitur in totum celerrime ossa abscedunt, quibus citissime pus coit, celerrimeque etiam atque optime caro producitur. Quae enim in laesa parte caro subnascitur, ea fere in sublime ossa attollit. Totus tamen testae ossis ambitus, si quadraginta diebus discessionem facit, recte abscedere existi-

[1] τοῦ ὡς χρή. — [2] ὡς ἔφην τῷ τρόπῳ. — [3] ἐπί. — [4] ὑποδεῖται. — [5] ξύντροφον ἔσται. — [6] ὁκότε. — [7] τοῦ. — [8] γινόμενα. — [9] τε om. — [10] αἵ δε. [11] μετεωρίζουσαι. — [12] ὅμως.

tographiae ortum debere: nempe ὡς χρή et οἷς χρή scripturae ansam praebuit.

χρὴ δὲ — ἀρχέων.] χρὴ δὲ καί ex edd. antt., plerisque codd., Gal., Bosq., Littr., vulgo om.; — ὀστέα ἀποστήσεσθαι omm. mss. 7., Bosq.; — ante τῷ vulgo ὡς ἔφην, cf. lectt. Voss., ὡς ἔφην omm. B. C. M. N., Littr.; — ἀπὸ δύο B. M. N. Bosq., ἐπὶ δύο vulg.; — ξύντροφον ἔσται mss. 8. apud Littr., Bosq.; — δ' ἐπ' ἀρ. D.

34. ὁκόσα — μεγάλα.] ταῦτα αὐτά vulgo, sed B. M. N. ταῦτα sine αὐτά ferunt; — κύκλωθεν vulgo, κύκλοθεν C.; — περιθνήσκουσι B. M. N.; — καὶ τῶν δ' οὔ J.; — τῶν δὲ ἧσσον, τῶν δὲ ἧσσω nonnulla mss.

διὰ — ἀποστήσεται.] γοῦν J.; — ὀνόματι ἑνί C.

τὰ μὲν γὰρ — ἰητρείης.] σμικρὰ γινόμενα mss. 6. apud Littréum; διαφέρει H. M. N. Littr., διαφέρει τε vulg.

ὡς μὲν οὖν — ἐπὶ τὸ πουλύ.] ἀφίστανται non pauci codd.; — ἀποφυόμεναι Gal., mss. 7.

ὅλος — δ' ἄλλως.] ὅμως, uti V., cod. Sev., nonnulli

σεται· ἔνια γὰρ ἐς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνεῖται, [1] ἢ καὶ πλείους· τὰ μὲν γὰρ [2] ἀραιότερα τῶν ὀστέων θᾶσσον ἀφίσταται· τὰ δὲ στερεώτερα, βραδύτερον· τὰ δὲ ἄλλα τὰ μείω πολλὸν ἐνδοτέρω, ἄλλα δ' ἄλλως. Ἀποπρίειν δ' ὀστέον ἐξέχον ἐπὶ τῶνδε τῶν προφασίων χρή, [3] ἢν μὴ δύνῃ ἐμβάλλειν, μικροῦ δέ τινος δοκέῃ δεῖν παρελθεῖν, καὶ οἷόν τε ᾖ παραιρεθῆναι· ἤν τε ἀσηρὸν ᾖ καὶ θραῦόν τι τῶν σαρκίων, καὶ δυσθεσίην παρέχῃ, ψιλὸν δὲ τυγχάνῃ ἐόν, καὶ τὸ τοιοῦτον ἀφαιρέειν χρή. Τὸ δ' ἄλλο οὐδὲν μέγα διαφέρει, οὔτε ἀποπρῖσαι, οὔτε μὴ ἀποπρῖσαι. Σαφέως γὰρ εἰδέναι χρή, ὅτι ὀστέα, ὅσα τελέως στερέεται τῶν σαρκῶν καὶ ἐπιξηραίνεται, [4] πάντα τελέως ἀποστήσεται. Ὅσα δὲ ἀπολεπιδοῦσθαι μέλλει, ταῦτα οὐ χρὴ ἀποπρίειν· τεκμαίρεσθαι δὲ χρὴ ἀπὸ τῶν τεταγμένων σημείων τὰ τελέως ἀποστησόμενα.

mandus est, cum tamen quaedam sexagesimum et ultra attingant. Rariora quidem certe ossa citius, solidiora tardius, quaeque etiam minora sunt, multum infra hoc spatium atque alia aliter discedunt. His autem de causis os eminens praecidi debet, si in sedem suam compelli nequit, ac tantum non reponi per se videatur, si detrahi queat, — si noxium fuerit et carnem aliqua ex parte vulneret, repositionisque molestiam afferat, et denudatum sit. Reliqua praecidantur nec ne non multum refert. Prorsus enim constat quae carne in totum privantur et arescunt, ea penitus quoque discessionem esse factura. At quae in squamas resolvi sperantur, ea praecidi non debent. Ex propositis autem indiciis coniiciendum est, quaenam penitus discessionem factura sint.

λε'. Ἰητρεύειν δὲ τοὺς τοιούτους σπλήνεσι καὶ τῇ οἰνηρῇ ἰητρείῃ, ὥσπερ καὶ πρόσθεν γέγραπται [5] ἐπὶ τῶν ἀποστησομένων ὀστέων. Φυλάσσεσθαι δὲ χρὴ μὴ κάρτα ψυχροῖσι τέγγειν τὸν πρῶτον χρόνον· ῥιγέων γὰρ πυρετωδέων κίνδυνος· κίνδυνος δὲ καὶ σπασμῶν· προκαλέεται [6] γὰρ σπασμὸν τὰ ψυχρὰ, ποτὲ δὲ καὶ ἕλκη. Εἰδέναι δὲ χρὴ, [7] ὅτι ἀνάγκη βραχύτερα τὰ σώματα ταύτῃ γενέσθαι, ὧν ἀμφότερα τὰ ὀστέα κατεηγότα καὶ παρηλλαγμένα [8] ἰητρεύεται καὶ οἷς ὅλος ὁ κύκλος τοῦ ὀστέου ἀπέστη.

35. Qui ita se habent curandi sunt per splenia et vini perfusionem, veluti ante scriptum est de ossibus abscessuris. Cavendumque ne valde frigidis per exordia perfundantur, horroris enim cum febre nervorumque distentionis metus impendet. Frigida namque nervorum distentionem accersunt, quandoque vero etiam exulcerant. Nosse autem convenit illic brevius necessario membrum fieri, ubi utrumque os fractum et aliud super aliud excedens curatum fuerit, cuique totus etiam testae ossis ambitus discesserit.

λς'. [9] Ὅσοισι δὲ μηροῦ ὀστέον ἢ βραχίονος ἐξέσχε, οὗτοι οὐ μάλα περιγίγνονται. Τὰ γὰρ ὀστέα μεγάλα καὶ πολυμύελα καὶ πολ-

36. At quibus femoris aut brachii os eminens est, ii aegre supersunt. Nam cum ossa grandiora sunt et medullosa, tum vero multi et

[1] ἢ καὶ πλείους om. — [2] ἀραιότατα. — [3] ὡς μὴ δ. — [4] ὅτι πάντα. — [5] ἐπί om. — [6] γὰρ αἰεὶ σπ. — [7] ὅτι περ. — [8] ἰητρεύηται. — [9] ὅσον.

Parr.; — μέν vulgo, μήν edd. antt., mss. multa, Littr.; — ἢ καὶ πλείους B. M. N., Littr., vulgo om.; — ἀφίστανται nonnulla mss.; — ἄλλα ἄλλως C.

ἀποπρίειν — χρή.] δὲ ὀστέον M. N.; — ὡς pro ἤν cod. Sev., uti V.; — δύνηται vulgo, δύνῃ de meo; — αὐτῷ δοκέῃ ceteri, αὐτῷ abieci; — δυσθεσίην B. M. N., Littr., δυσαισθησίην vulg.; — veram lectionem esse δυσθεσίην patet sponte e rerum nexu; firmatur insuper verbis § 38. δυσεμβολώτερα δὲ καὶ δυσθετώτερα; — ψιλόν τε M. N.

σαφέως — ἀποστήσεται.] σαφῶς B. M. N.; — ὅσα ὀστέα J.; — στερέεται vulg., στέρεται M. N., Littr.; — ὅτι πάντα vulg., ὅτι omm. J. Bosq., Littr.

ὅσα — ἀποστησόμενα.] δεῖ pro χρή J.

35. ἰητρεύειν — ὀστέων.] ἐπί B. M. N., Bosq., Littr., vulgo om., uti in V.

Φυλάσσεσθαι — ἕλκη.] δέ ante χρή om. C.; — καταψύχροισι vulg., in qua latet κάρτα ψυχροῖσι, solum ψυχροῖσι mss. 8., Bosq., Littr.; — δέ ante καὶ σπ. om. C.; — ἀεὶ σπασμόν vulg., sed ἀεί omm. B. C. M. N. Bosq., Littr.; — ποτὶ δέ vulg., ποτὲ δέ Foës. Latine. Vid. § 38. ποτὲ δὲ καὶ ἐς ἰγνύην.

εἰδέναι — ἀπέστη.] ὅτι περ vulg., περ omm. B. M. N., Bosq., Littr.; — ὅτι τὰ ἀνάγκη βραχ. σωμ. C.; — ταῦτα B. Bosq. pro ταύτῃ; — γενέσθαι vulg., γίνεσθαι M. N. Littr.; — ὅλος mss. 10., Bosq., ὅλως καί vulg.

36. τὰ γὰρ — ἐπιμελαίνονται.] καὶ νεῦρα Ald., N.,

λὰ καὶ ἐπίκαιρα τὰ ξυντιτρωσκόμενα νεῦρα καὶ μύες καὶ φλέβες· καὶ ἢν μὲν ἐμβάλῃς, σπασμοὶ φιλέουσι ἐπιγίγνεσθαι, μὴ ἐμβληθεῖσι δὲ πυρετοὶ ὀξέες καὶ ἐπίχολοι καὶ λυγγώδεες, καὶ ἐπιμελαίνονται. Περιγίγνονται δὲ οὐχ ἧσσον, οἷσι ἂν μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ [1] πειρηθῇ ἐμβάλλεσθαι· ἔτι δὲ μᾶλλον περιγίγνονται, οἷσι τὸ κάτω μέρος τοῦ ὀστέου ἐξέσχε, ἢ οἷσι τὸ ἄνω· [2] περιγένοιντο δ' ἂν καὶ οἷσι ἂν ἐμβληθῇ, σπανίως γε μήν. Μελέται γὰρ μελετέων μέγα διαφέρουσι καὶ φύσιες φυσίων τῶν σωμάτων εἰς εὐφορίην. Διαφέρει δὲ μέγα καὶ ἢν ἔσω τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ μηροῦ τὰ ὀστέα ἐξέχῃ· πολλαὶ γὰρ καὶ ἐπίκαιροι κατατάσιες φλεβῶν ἐν τῷ ἔσω μέρεϊ, ὧν ἔνιαι τιτρωσκόμεναι σφάγιαί εἰσι· εἰσὶ δὲ καὶ ἐν τῷ ἔξω μέρεϊ, ἧσσον δέ. Ἐν τοῖσι οὖν τοιούτοισι τρώμασι τοὺς μὲν κινδύνους οὐ χρὴ λήθειν, ὁκοῖοί τινές εἰσι καὶ προλέγειν χρὴ πρὸς τοὺς καιρούς. Εἰ δὲ ἀναγκάζοιο μὲν ἐμβάλλειν, ἐλπίζοις δὲ ἐμβαλεῖν, καὶ μὴ πολλὴ ἡ παράλλαξις εἴη τοῦ ὀστέου καὶ μὴ ξυνδεδραμήκοιεν οἱ μύες, — φιλέουσι γὰρ [3] ξυνθεῖν, — ἡ μόχλευσις καὶ τούτοισι μετὰ τῆς κατατάσιος εὖ ἂν [4] ξυλλαμβάνοιτο.

λζ'. [5] Ἐμβαλόντα δὲ ἐλλέβορον μαλθακὸν πῖσαι χρὴ αὐθημερὸν, ἢν αὐθημερὸν ἐμβληθῇ· εἰ δὲ μὴ, οὐδ' [6] ἐγχειρέειν χρή. Τὸ δὲ ἕλκος ἰητρεύειν χρὴ, [7] οἵη περ κεφαλῆς ὀστέα κατεηγυίης καὶ ψυχρὸν μηδὲν προσφέρειν· σιτίου δὲ στερῆσαι τελέως· καὶ ἢν μὲν πικρόχολος φύσι ᾖ, ὀξύγλυκυ εὐῶδες ὀλίγον ἐπὶ ὕδωρ ἐπιστάζοντα, τούτῳ διαιτᾶν· ἢν δὲ [8] μὴ πικρόχολος ᾖ, ὕδατι πόματι χρῆσθαι· καὶ

insignes nervi simul vulnerantur et musculi et venae. Ac si quidem reposueris, nervorum distentiones supervenire consueverunt, non repositis autem febres acutae, biliosae cum singultu et nigritie. Nihilo autem minus supersunt quibus neque in suas sedes sunt condita, neque ut reconderentur tentatum est. Potius vero supersunt quibus ossis pars inferior quam quibus superior eminet. Superesse etiam possunt, sed raro, quibus intro sunt condita. Curationes enim et corporum naturae, quod ad ferendi levitatem attinet, longe aliis aliae praestant. Multum quoque refert an interiore parte brachii ac femoris ossa emineant. Multae enim et insignes venarum productiones per interiorem partem feruntur, quarum nonnullae, si vulnerentur, hominem iugulant. Sunt et exteriore parte quaedam, verum pauciores. Quare in huiusmodi casibus quodnam periculum impendeat, non est ignorandum, idque in tempore praedicendum. Quodsi in suam sedem compellere cogeris, idque te consequi posse speres, neque multum ossa inter se cesserunt musculique in se ipsos non contrahuntur, quod saepe fieri solet, his per vectem molitio cum distentione bene contulerit.

37. Ubi restitueris, veratrum molle eodem die propinare convenit, si eodem die restitueris, alioqui ne tentare quidem oportet. Ulcus autem eodem modo quo capitis ossa fracta curandum est, neque frigidi quidquam admovendum, ac cibo penitus interdicendum. Ac si quidem aeger natura biliosus fuerit, nonnihil mulsae odoratae in aquam instillando eo victu sustinendus est. Si vero bile non abundet,

[1] πειραθῇ. — [2] περιγίνονται. — [3] ξυνδεῖν. — [4] ἐμβάλλοιτο. — [5] ἐμβάλλοντα. — [6] ἐπιχειρέειν. — [7] οἵη περ. — [8] καί pro μή.

Merc. in marg.; — ἐμβάλλῃς et ἐμβάλλεις codd.; de meo aoristum dedi; — λιγνυώδεες vulgo, λυγγώδεες pleraque mss., Foës. Latine, Bosq., Littr.

περιγίγνονται — μήν.] οἷσι μὴ ἐμβληθεῖσι B. M. N., ego ἄν de meo dedi; — περιγένοιντο δ' ἄν M. N. Littr., περιγίνονται δ' ἄν vulg.; — vulgo ἐμβληθείη, sed ἐμβληθῇ mss. 7., Bosq., Littr.; equidem iterum ἄν adposui ante ἐμβληθῇ.

διαφέρει — ἧσσον δέ.] καὶ ἐν τῷ ἔσω μ. D. H. K.

ἐν τοῖσι — καιρούς.] ὁκοῖαι B. N., οἰκεῖοι Gal.

εἰ δὲ — ξυλλαμβάνοιτο.] ἐμβάλλειν Bosq., Littr., ἐμβαλεῖν vulg.; — δὲ ἐμβαλεῖν Bosq., Littr., δὲ ἐμβάλλειν vulg. — ἢ vulg., εἴη cod. Sev. et Voss., Littr., ἔη Bosq.; — ξυνδεῖν vulg., ξυνθεῖν M. N., ξυνθέειν Bosq.; Heringa Erotiani glossam, quam confer, iam huc retulit; — ξυμβάλλοιτο non pauca mss.

37. ἐμβαλόντα — χρή.] ἐμβάλλοντα vulgo, aoristum de meo dedi; — πιπίσαι ceteri, πῖσαι de meo.

τὸ δὲ ἕλκος — ἄγειν.] οἷσί περ B. M. N., Littr., ὥσπερ Bosq.; vulgata servanda videtur; — σιτίου pleraque mss.,

ἢν μὲν πυρεταίνῃ ξυνεχῶς, τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι τὸ ἐλάχιστον οὕτω διαιτᾶν, ἢν δὲ ἀπύρετος ᾖ, ἑπτὰ [1]ἡμέρῃσι· ἔπειτα ἐκ προσαγωγῆς κατὰ λόγον [2]ἐς φαύλην δίαιταν ἄγειν. Καὶ οἷσι ἂν μὴ ἐμβληθῇ τὰ ὀστέα, καὶ τὴν φαρμακείην χρὴ τοιαύτην ποιέεσθαι καὶ τῶν ἑλκέων τὴν μελέτην καὶ τὴν δίαιταν ὡσαύτως· καὶ τὸ ἀπαιωρεύμενον τοῦ σώματος μὴ κατατείνειν, ἀλλὰ καὶ προσάγειν μᾶλλον, ὥστε χαλαρώτερον εἶναι τὸ κατὰ τὸ ἕλκος. Τῶν [3]δὲ ὀστέων ἀπόστασις χρονίη, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. Μάλιστα [3]δὲ χρὴ τὰ τοιαῦτα διαφυγεῖν, [4]ἀλλ' ἤν τις καλὴν ἔχῃ τὴν ἀποφυγήν· αἵ τε γὰρ ἐλπίδες ὀλίγαι καὶ οἱ κίνδυνοι πολλοί· καὶ μὴ ἐμβαλὼν ἄτεχνος [5]ἂν δοκέοις εἶναι, καὶ ἐμβαλὼν ἐγγυτέρω ἂν τοῦ θανάτου [6]ἀγάγοις ἢ τῆς σωτηρίης.

aquae potione utendum. Quodsi febre continenti detineatur, diebus quatuordecim ut minimum eo victu tolerari debet, sin febre vacet, septem diebus. Deinde sensim progressu facto pro ratione ad simplicem victus rationem revocandus. At quibus ossa intro condita non fuerint, tum eadem medicamenti potio adhibenda, tum eodem modo ulcus curandum, atque eodem victu perseverandum. Itidemque elatam corporis partem distendere non oportet, quin potius contrahere, quo laxior qua parte ulcus est efficiatur. Ossium quoque discessio longiore tempore fit, quemadmodum etiam ante dictum est. Taliaque praecipue vitanda sunt, idque profecto si quis id honeste facere potest, cum et spes in angusto sit, et pericula multa impendeant, ac nisi reposueris, aegrum potius ad mortem praecipites quam ad sanitatem reducas.

λη'. Τὰ δὲ ὀλισθήματα τὰ κατὰ τὰ γούνατα καὶ τὰ διακινήματα τῶν ὀστέων εὐηθέστερα πουλὺ τῶν κατ' ἀγκῶνα κινημάτων καὶ ὀλισθημάτων. Τό τε γὰρ ἄρθρον τοῦ μηροῦ εὐσταλέστερον ὡς ἐπὶ μεγέθεϊ ἢ τὸ τοῦ βραχίονος καὶ δικαίην φύσιν μοῦνον ἔχον καὶ ταύτην περιφερέα· τὸ δὲ τοῦ βραχίονος ἄρθρον μέγα τε καὶ βαθμίδας πλείονας ἔχον. Πρὸς δὲ τούτοις τὰ μὲν τῆς κνήμης ὀστέα παραπλήσια μῆκός ἐστι καὶ [7]σμικρόν τι οὐκ ἄξιον λόγου τὸ ἔξω ὀστέον ὑπερέχει, οὐδενὸς μεγάλου κώλυμα ἐόν, ἀφ' οὗ [8]περ πέφυκε ὁ ἔξω τένων ὁ παρὰ τὴν ἰγνύην· τὰ δὲ τοῦ πήχεος ὀστέα ἄνισά ἐστι, καὶ τὸ μὲν βρα-

38. Ubi ossa ex toto suis sedibus moventur, aut paulum excedunt, id multo mitius in genu quam in cubiti flexu accidit. Femoris enim articulus pro magnitudine magis succinctus quam brachii est, atque hic unus aequabilem habet naturam eamque rotundam. At brachii articulus cum magnus est, tum plures habet cavitates. Adde quod tibiae quidem ossa longitudinem habent inter se similem et paulum quid, ne effatu quidem dignum, quod exteriore parte est excedit, nihilque memorabile prohibet, ex quo exterior poplitis tendo ortum ducit. Cubiti vero ossa inaequalia sunt, quodque brevius longe plenius est, quod tenuius multum supra arti-

[1] ἐν ἡμ. — [2] ἐς om. — [3] δέ om. — [4] ἀλλ' ἥν. — [5] δοκέει sine ἄν. — [6] ἀγάγοι σωτηρίης. — [7] σμικρότητα οὐκ. — [8] περ abest.

Bosq., Littr., σιτίον vulg.; — μὴ πικρόχολος nonnulla mss. et dein nonnulla ἢν δὲ καὶ πικρόχολος ᾖ, de qua lect. Artemidori, nisi quod hic ἢν δὲ πικρόχολος ᾖ sine καί scripsit, vid. Gal. comm. p. 608.; — ὕδατι multa mss., Littr., ὕδατος vulg.; — τεσσαρεσκαίδ. ἡμέρας cod. Sev., Voss.; — ἐν ἡμ., uti V., mss. 9. apud Littr., μέν ἡμ. M.; — ἐς B. M. N. Bosq., Littr., ἐς om. vulg.

καὶ — εἴρηται.] ἐμβληθῇ B. M. N., Littr., βληθῇ vulg.; — mihi cum Foësio post ὡσαύτως, non ante, distinguendum videtur; καί ante προσάγειν omm. Ald. et multa mss.

μάλιστα — σωτηρίης.] δέ omm. codd. 5. Littréi; — ἀλλ' ἥν τις vulg., ἅμα ἥν τις M. N., sed ἀλλ' in marg.; Littréus illud ἅμα recepit, sed de vulgatâ mihi non deflectendum esse videtur; — ἐμβαλών aoristo bis de meo dedi, ubi codd. ἐμβάλλων; — ἂν δοκέοι vulg., ἂν δοκέει mss. 6., nonnulla ἄν omm.; de meo ἂν δοκέοις; item de meo ἀγάγοις pro vulgato ἀγάγοι. sed ἐγγ. τοῦ θ. ἀγάγοι ἄν B. M. N. Bosq.; — τῆς σωτηρίης multi codd., Bosq., Littr.; — vulgo τῆς om.

38. τὰ — ὀλισθημάτων.] κατὰ γούνατα vulgo, τά interponunt multi codd., Bosq., Littr.

τό τε — ἔχον.] τοῦ ante βραχίονος om. M.; — τε e Gal. multisque mss. Littr., vulgo om.

πρὸς — παχύ.] τῆς ante κνήμης Gal., mss. pleraque, Bosq., Littr., vulgo om; — κατὰ τὸ μῆκος H., sed κατὰ τό alia manu; — σμικρότατα pro σμικρόν τι nonnulli libri; — ἀφ' οὗ περ B. Q. M. N., ἀφ' οὗ vulg.; — βραχύτερον pro παχύτερον nonnulli codd.; — μέν de meo; — τὸ δέ γε λεπτ.

χύτερον παχύτερον συχνῷ, τὸ [1] δὲ λεπτότερον πολλῷ ὑπερβάλλει καὶ ὑπερέχει τὸ ἄρθρον· ἐξήρτηται μέντοι καὶ [2] τούτων τὰ νεῦρα [3] κατὰ τὴν κοινὴν ξύμφυσιν τῶν ὀστέων· πλεῖον δὲ μέρος ἔχει τῆς ἐξαρτήσιος τῶν νεύρων ἐν τῷ βραχίονι τὸ λεπτὸν ὀστέον ἤ περ τὸ παχύ. Ἡ μὲν οὖν φύσις τοιουτότροπος τῶν ἄρθρων τούτων καὶ τῶν ὀστέων τοῦ ἀγκῶνος. Καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς φύσιος τὰ κατὰ τὸ γόνυ ὀστέα πολλάκις μὲν ὀλισθάνει, ῥηϊδίως δὲ ἐμπίπτει· φλεγμονὴ δὲ οὐ μεγάλη προσγίγνεται, οὐδὲ δεσμὸς τοῦ ἄρθρου. Ὀλισθάνει δὲ τὰ πλεῖστα ἐς τὸ ἔσω μέρος, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐς τὸ ἔξω, ποτὲ δὲ καὶ ἐς τὴν ἰγνύην. Τούτων ἁπάντων αἱ ἐμβολαὶ οὐ χαλεπαὶ, ἀλλὰ τῶν μὲν [4] ἔξω καὶ ἔσω ὀλισθανόντων καθῆσθαι μὲν χρὴ τὸν ἄνθρωπον χαμαὶ ἢ ἐπὶ χαμαιζήλου τινὸς, τὸ δὲ σκέλος ἀνωτέρω ἔχειν, μὴ μὴν πολλῷ. Κατάτασις δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ μετρίη ἀρκέει, τῇ μὲν κατατείνειν τὴν κνήμην, τῇ δὲ ἀντιτείνειν τὸν μηρόν.

culum fertur et excedit. Ex his tamen etiam nervi secundum communem ossium coniunctionem dependent; maiorem autem connexionis nervorum partem in brachio os tenue habet quam crassum. Atque horum quidem articulorum et ossium in cubiti flexu natura est huiusmodi. Ex quo naturae modo ossa, quae in genu articulo sunt, saepius quidem elabuntur et facilius reconduntur. Ac neque inflammatio magna, neque articuli vinculum accedit. Plurimum autem in interiorem partem excidunt, interdum vero in exteriorem, nonnumquam etiam in poplitem. Quorum omnium difficiles non sunt repositiones. Verum ubi in exteriorem et interiorem partem moventur, aegrotans humi aut humili aliquo sedili, crure paulo quidem sublimiore collocato, sedeat. Fereque mediocris extensio satis est, ut altera quidem parte tibiam, altera femur in diversa contendas.

λθ'. Τὰ δὲ κατὰ τὸν ἀγκῶνα ὀχλωδέστερά ἐστι τῶν κατὰ τὸ γόνυ καὶ δυσεμβολώτερα καὶ διὰ τὴν φλεγμονὴν [5] καὶ διὰ τὴν φύσιν, ἢν μή τις αὐτίκα ἐμβάλῃ. Ὀλισθάνει μὲν γὰρ ἧσσον ἢ ἐκεῖνα, δυσεμβολώτερα δὲ καὶ δυσθετώτερα καὶ ἐπιφλεγμαίνει μᾶλλον καὶ ἐπιπωροῦται.

39. At quae sunt in cubiti flexu ossa, maiorem molestiam exhibent quam quae in genu maioreque negotio ob inflammationem et propter naturam suam reponuntur, nisi protinus restituantur. Minus quidem certe quam illa suis sedibus moventur, sed aegrius in suum locum reconduntur et collocantur insuperque inflammationem magis contrahunt et callum obducunt.

μ'. Ἔστι δὲ καὶ τούτων τὰ μὲν πλεῖστα σμικραὶ ἐγκλίσιες, ἄλλοτε ἐς τὸ [6] πρὸς τῶν πλευρέων μέρος, ἄλλοτε ἐς τὸ ἔξω· οὐ πᾶν δὲ τὸ ἄρθρον μεταβεβηκὸς, ἀλλὰ μόνον τὸ

40. Sunt autem horum magna quidem ex parte parvae inclinationes, interdum ad costas, interdum in exteriorem partem. Neque tamen articulus totus suo loco movetur, sed solum

[1] δέ γε λ. πολλὸν ὑπερβάλλει ὑπερέχον τὸ ἄ. — [2] τούτων. — [3] καὶ τὴν κ. ξ. — [4] ἔσω καὶ ἔξω. — [5] καὶ διὰ τὴν φύσιν om. — [6] περὶ πλευρέων.

codd. Parr. aliquot, uti V.; — πολλὸν ὑπερβάλλει non pauci Parr. et Bosq. — Dein vulgo ἐξήρτηται μέντοι καὶ τούτων τῶν νεύρων; Littréus de suo τοῦτο pro τούτων; ac vitium profecto subest, sed in Littréi lectione τὸ ὀστεόν ἐξήρτηται τῶν νεύρων, quum contra τὰ νεῦρα ἐξηρτῆσθαι τοῦ ὀστέου dici oporteat, quod vel sequens πλεῖον δὲ μέρος ἔχει τῆς ἐξαρτήσιος τῶν νεύρων τὸ λεπτὸν ὀστέον docet. Itaque pro τῶν νεύρων reposui τὰ νεῦρα.

καὶ — ἄρθρου.] κατὰ τὸ γόνυ cod. Sev. et Voss., Littr., κατὰ γόνυ vulg.; δ' ἐμπίπτει H. K. M, N.; — γίνεται pro προσγίνεται M.

τούτων ἁπάντων — πολλῷ.] ἔσω καὶ ἔξω, uti V., cod. Sev. et Parr. nonnulli; — edi solet τὰ ὀλισθάνοντα; de meo genitivum dedi; — χαμαὶ ἢ ἐπί χαμαιζ. B. M. N., Bosq., χαμαὶ ἢ vulgo abest.

39. τὰ δὲ — ἐμβάλῃ.] καὶ διὰ τὴν φύσιν B. M. N. praebuerunt Littréo, ceteri omm.

40. ἔστι — ἐξέσχε.] περὶ πλευρέων, uti V., Parr. 7.: — post πρός addunt τό C., Merc. in marg.; — ἐς τὸ ἔξω Bosq., Littr. cum edd. antt. et mss., ἐς e vulg. excidit; — μεταβεβληκός non pauci codd.; — vulgo μένον, sed M. N. in marg. ad vulgatam adscriptum habent μόνον; — τι κατὰ τό vulg., sed τό pro τι mss. 8., Littr.; illud τό om. Gal.; τε κατὰ τό cod. Sev., Voss.; — τὸ κοῖλον ὀστέον vulg.,

κατὰ τὸ κοῖλον [1]*τοῦ ὀστέου τοῦ βραχίονος, ἢ τὸ τοῦ πήχεος ὀστέον τὸ ὑπερέχον ἐξέσχε. Τὰ μὲν οὖν τοιαῦτα, κἂν τῇ ἢ τῇ ὀλίσθῃ, ῥηΐδιον ἐμβάλλειν καὶ ἀπόχρη ἡ κατάτασις ἡ ἐς τὸ ἰθὺ* [2]*γιγνομένη κατ' ἰθυωρίην τοῦ βραχίονος, — τὸν μὲν κατὰ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς τείνειν, τὸν δὲ κατὰ τὴν μασχάλην περιβάλλοντα, τὸν δὲ τῇ ἑτέρῃ πρὸς τὸ ἐξεστεὸς ἄρθρον τὸ θέναρ προσβάλλοντα ὠθέειν, τῇ δ' ἑτέρῃ ἀντωθέειν προσβάλλοντα ἐγγὺς τῷ ἄρθρῳ. Ἐνακούει δὲ οὐ βραδέως ἐμβαλλόμενα τὰ τοιαῦτα ὀλισθήματα, ἤν, πρὶν* [3]*ἂν φλεγμήνῃ, ἐμβάλῃ τις. Ὀλισθάνει δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ μᾶλλον ἐς τὸ ἔσω μέρος, ὀλισθάνει δὲ καὶ ἐς τὸ ἔξω, εὔδηλα δὲ τῷ σχήματι. Καὶ πολλάκις ἐμπίπτει τὰ τοιαῦτα καὶ ἄνευ ἰσχυρῆς κατατάσιος· χρὴ δὲ τῶν ἔσω ὀλισθανόντων τὸ μὲν ἄρθρον ἀπωθέειν ἐς τὴν φύσιν, τὸν δὲ πῆχυν ἐς τὸ καταπρηνὲς μᾶλλον ῥέποντα περιάγειν. Τὰ μὲν πλεῖστα ἀγκῶνος τοιαῦτα τὰ ὀλισθήματα.*

μα'. Ἢν δὲ ὑπερβῇ τὸ ἄρθρον ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα ὑπὲρ τὸ ὀστέον τοῦ πήχεος τὸ ἐξέχον ἐς τὸ κοῖλον τοῦ βραχίονος, — γίγνεται μὲν οὖν ὀλιγάκις τοῦτο, — ἢν δὲ γένηται, οὐκ ἔτι ὁμοίως ἡ κατάτασις ἡ ἐς τὴν ἰθυωρίην γιγνομένη ἐπιτηδείη τῶν τοιούτων ὀλισθημάτων· κωλύει γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ κατατάσι τὸ ἀπὸ τοῦ πήχεος ὑπερέχον ὀστέον τὴν ὑπέρβασιν τοῦ βραχίονος. Χρὴ τοίνυν τοῖσι οὕτως ἐκβεβληκόσι τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι τοιαύτην, οἵηπερ πρόσθεν γέγραπται, [4]*ἐπὴν τις ὀστέα βραχίονος κατεηγότα ἐπιδέῃ, ἀπὸ*

pars ad cavum ossis humeri, ubi prominens os cubiti excedebat. Haec igitur ubi in hanc vel illam partem excidunt, facile reponuntur, ac satis est brachium in directum extendere, ita ut unus ad manus iuncturam intendat, alter sub ala comprehensum retineat, medicus autem altera manu ad emotum articulum admota prominentiore palmae parte propellat, altera vero prope articulum iniecta in contrariam partem impellat. Atque huiusmodi luxationes non aegre repositioni parent, si prius quam inflammatione occupentur, recondantur. Ut plurimum autem magis in interiorem partem elabuntur, luxantur quoque et in exteriorem. Quae habitu manifesta fiunt. Eaque plerumque etiam absque valida intensione in suas sedes restituuntur. In his autem, quae in interiorem partem elabuntur, articulum in naturalem sedem propellere oportet, cubitum vero in pronum magis conversum circumagere. Atque magna quidem ex parte quae in cubiti flexu luxationes fiunt, sunt huiusmodi.

41. Quodsi articulus in hanc vel illam partem ultra cubiti os, quod in brachii cavum prominet, moveatur, quod quidem raro fit, sed si accidat, non amplius similiter extensio in directum facta ad huiusmodi luxata accommodata fuerit. In huiusmodi namque extensione quod a cubito prominet, quo minus brachium supra ferri possit, prohibet. In his igitur quae sic suo loco mota sunt, eiusmodi extensionem adhibere convenit, quae prius descripta est ubi quis brachii fracta ossa deligat, ita ut ab ala quidem in superiorem partem tensio fiat, ab

[1] *ὀστέον τῷ ὀστέῳ.* — [2] *γενομένη.* — [3] *ἂν* om. — [4] *ἐπάν τις.*

sed *ὀστέον* punctis subnotatum in B. N., om. in M. et a Bosq., Littr., *τῷ ὀστέῳ* pro *τοῦ ὀστέου* nonnulli codd.; — *ἐξέσχε* B. M. N., ubi vulgo *ἔχει.*

τὰ μεν — ἄρθρῳ.] *γενομένη*, uti V., nonnulli Parr.; — *τὸν δὲ ἐν τῇ ἑτ.* vulg., sed *ἐν* omm. Gal., edd. antt., mss., Bosq., Littr.; — *ἐξεστός* C.; — *τῇ δὲ ἑτ.* multa mss. et Bosq.

ἐνακούει — τις.] Ante *ἐνακούει* Littr. de suo interposuit; *διακινέεται δὲ τὸ κατ' ἀγκῶνα τὸ τοῦ βραχίονος καταλιπὸν τὴν βαθμίδα τοῦ πήχεος.* In prolegomenis ad hunc librum de hac innovatione egit, sed mihi non persuadet hoc loco lacunam esse in textu. Tum *ἐμβάλλῃ τις* ceteri; aoristum de meo dedi.

ὀλισθάνει — σχήματι.] *ἐπὶ τὸ ἔσω μ.* J.

καὶ πολλάκις — περιάγειν.] *καί* ante *ἄνω* omm. multa mss.

τὰ μὲν — ὀλισθήματα.] *τά* ante *ὀλισθήματα* de meo adscripsi.

41. *ἢν — βραχίονος.*] *τὸ ἐξέχον τοῦ πηχ. ὀστέον* J.; — *οὖν* om. Bosq.; — *ἐς τὴν ἰθυωρίην* Gal., non pauca mss., Bas., Littr., vulgo *τήν* abest.

χρὴ τοίνυν — οὕτω.] *ἐμβεβληκόσι* B. M. N.; — *ποιήσεσθαι* Ald.; — *κατάστασις* Bosq., Foës., Littr., *κατάτασις* vulg. — Tum legi solet: *ἀντωθέειν τὸν αὐτὸν τρόπον*

μὲν τῆς μασχάλης ἐς τὸ ἄνω τείνεσθαι, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀγκῶνος αὐτοῦ ἐς τὸ κάτω ἀναγκάζειν, οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ὁ βραχίων ὑπεραιωρηθείη ὑπὲρ τῆς ἑωυτοῦ βαθμίδος· ἢν δὲ ὑπεραιωρηθῇ, ῥηϊδίη ἡ κατάστασις· — τοῖσι θέναρσι τῶν χειρῶν τὸ μὲν ἐξεστεὸς τοῦ βραχίονος ἐμβάλλοντα ὠθέειν, τὸ δὲ ἐς τὸ τοῦ πήχεος ὀστέον τὸ παρὰ τὸ ἄρθρον ἐμβάλλοντα ἀντωθέειν τὸν αὐτὸν τρόπον, [1] ἧσσον μέντοι. Ἡ τοιαύτη κατάτασις τοῦ τοιούτου ὀλισθήματος δικαιοτάτη· ἐμβληθείη [2] δ' ἂν καὶ ἀπὸ τῆς ἐς ἰθὺ [3] κατατάσιος, ἧσσον δὲ ἢ οὕτω.

μβ'. Ἢν δὲ ἐς τοὔμπροσθεν ὀλίσθῃ [4] ὁ βραχίων, — ἐλαχιστάκις μὲν τοῦτο γίγνεται, — ἀλλὰ τί ἂν [5] ἐξαπίνης ἐκπάλησις οὐκ [6] ἐκβάλλοι; πολλὰ γὰρ καὶ παρὰ τὴν δικαίην φύσιν ἐκπίπτει, κὴν μέγα τι ᾖ τὸ κωλῦον. Ταύτῃ δὲ τῇ ἐκπαλήσι μέγα τι τὸ [7] ὑπερβαίνειν μὲν ὑπὲρ τὸ παχύτερον τῶν ὀστέων καὶ τῶν νεύρων συχνὴ κατάτασις· ὅμως δὲ δή τισι ἐξεπάλησε. Σημεῖον δὲ τοῖσι οὕτως ἐκπαλήσασι· οὐδὲν γὰρ χρῆμα τοῦ ἀγκῶνος κάμψαι δύνανται, εὔδηλον δὲ καὶ τὸ ἄρθρον ψαυόμενον. Ἢν μὲν οὖν μὴ αὐτίκα ἐμβληθῇ, ἰσχυραὶ καὶ βίαιοι φλεγμοναὶ καὶ πυρετώδεες γίγνονται· ἢν δὲ δὴ αὐτίκα τις παρατύχῃ, εὐέμβολον. Χρὴ δ' ὀθόνιον [8] σκληρὸν, — ὀθόνιον γὰρ σκληρὸν ἀρκέει μὴ μέγα, — ἐνθέντα πλάγιον ἐς τὴν καμπὴν τοῦ ἀγκῶνος ἐξαπίνης ξυγκάμψαι τὸν ἀγκῶνα καὶ προσαγαγεῖν ὡς μάλιστα τὴν χεῖρα πρὸς τὸν ὦμον.

ipso autem cubiti gibbo deorsum cogamus. Hac enim maxime ratione brachium supra suum sinum sublime tolletur. Quodsi accidat, facile in suam sedem reconduntur, ubi manuum palmis partim quidem os brachii elapsum propellentes reponimus, partim vero os cubiti quod iuxta articulum est, in partem contrariam impellimus eodem modo, at minus tamen. Atque haec distentio in eiusmodi luxamento iustissima, quin et intensione in directum in suam sedem recondi queat, minus tamen quam si hoc modo intendatur.

42. At si in anteriorem partem brachium elabitur, quod quidem raro admodum accidit, — sed quid non efficit repentina motio? — multa namque suis sedibus excidunt, etsi magnum quoddam sit impedimentum. In hac autem articuli emotione magnum quiddam est os crassius transgredi et multa nervorum contentio; at nihilominus tamen quibusdam sua compage movetur. Huius autem emotionis indicium est, quod nulla ex parte cubitum flectere queunt et articulus ad contactum manifestus est. Nisi igitur subito reconditus fuerit, graves inflammationes ac vehementes cum febre oriuntur. Quod si statim occurratur, nullo negotio in suam sedem reponitur. Oportet autem linteo duro, — quippe sufficiet linteum durum convolutum haud magnum, — imposito in flexura cubiti, hanc derepente flectere et manum quam maxime possis ad humerum adigere. Haec igi-

[1] ἧσσον. — [2] δὲ καὶ ἀπό. — [3] καταστάσεως. — [4] ὁ om. — [5] ἐξαπίνης ἐκπαλήσιος. — [6] ἐμβ. — [7] ὑπερβαινόμενον ὑπὲρ τὸ παχύτερον τῶν ὀστέων.
[8] σκληρὸν εἰλημένον (in marg. συνεστραμμένον ἀρκέσει μὴ μ.).

ἄμφω. ἧσσον μέντοι ἡ τοιαύτη κατάτασις κ. τ. λ., in qua lectione alii ante ἧσσον, alii ante ἡ τοιαύτη interpungunt; priorem interpunctionem secutus Littréus ἧσσον in ἴσον mutavit, quo facto nihil intelligitur. Calvus omittit τὸν αὐτὸν τρόπον — δικαιοτάτη. Mihi ἄμφω reiiciendum est visum et post μέντοι interpungendum: coniungendum est ἀντωθέειν τὸν αὐτὸν τρόπον, ἧσσον μέντοι; quod fere Latine etiam facit Foës. —, qui novam orditur periodum, ubi et ipse novae initium feci. — Tandem δ' ἄν B. M. N., Littr., ubi vulgo δέ.

42. ἢν δὲ — κωλῦον.] ὁ ante βραχίων, uti V., omm. Parr. nonnulli; — ἐξαπιναίη pro ἐξαπίνης Littr.; — τὴν οἰκείην φύσιν ceteri; δικαίην de meo dedi, uti aliis locis legitur; glossema expulit vocem principem; — καὶ ἢν M. N.; — ἢν vulg., ᾖ Littr. e mss.

ταύτῃ — ἐξεπάλησε.] Vulgatam ex cod. V. notavi. Littréus proponit τὸ ὑπερβαινόμενον τὸ ὑπερέχον τῶν ὀστέων, si ὑπερβαινόμενον passivo sensu, vel τὸ ὑπερβαινόμενον ὑπὲρ τὸ ὑπερέχον τῶν ὀστέων, si activo sensu sumas ὑπερβαινόμενον, quarum rationum posteriorem in textu describendo est secutus; — equidem in vulgato ὑπερβαινόμενον latere opinor ὑπερβαίνειν μέν, quo restituto nullam difficultatem locum premere contendo.

σημεῖον — ψαυόμενον.] οὐδὲ γάρ J.; — δύναται K.; — ἔνδηλον pauci codd.

χρὴ δ' ὀθόνιον — ὦμον.] χρὴ δὲ ὀθόνιον σκληρὸν, ὀθόνιον γὰρ σκληρόν M., — ὀθόνιον γὰρ σκληρόν sine χρὴ δὲ ὀθ. σκλ. (N. rest. in marg. cum puncto post δέ) Bosq.; — χρὴ

Ἱκανὴ μὲν οὖν αὕτη ἡ ἐμβολὴ τοῖσι οὕτως ἐκπαλήσασι· ἀτὰρ [1] καὶ ἡ ἐς τὸ ἰθὺ κατάτασις δύναται εὐθετίζειν τοῦτον τὸν τρόπον τῆς [2] ἐκβολῆς· τοῖσι μέντοι θέναρσι τῆς χειρὸς χρὴ τὸν μὲν ἐμβάλλοντα ἐς τὸ τοῦ βραχίονος ἐξέχον τὸ παρὰ τὴν καμπὴν ὀπίσω ἀπωθέειν, τὸν δέ τινα κάτωθεν ἐς τὸ τοῦ ἀγκῶνος ὀξὺ ἐμβάλλοντα ἀντωθέειν ἐς τὴν ἰθυωρίην τοῦ πήχεος ῥέποντα. Δύναται δὲ ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ὀλισθήσιος κἀκείνη ἡ κατάτασις ἡ πρόσθεν [3] γεγραμμένη, ὡς χρὴ κατατείνειν τὰ ὀστέα τοῦ βραχίονος κατεηγότα, ἐπὴν μέλλωσι ἐπιδεῖσθαι· ἐπὴν δὲ καταταθῇ, οὕτω χρὴ τοῖσι θέναρσι τὰς προσβολὰς ποιέεσθαι, ὥσπερ καὶ πρόσθεν γέγραπται.

tur reponendi ratio iis quidem sic emotis abunde est. Quin etiam in directum distentio hunc repositionis modum adaptare potest. Prominentibus nempe manuum palmis ad brachii partem ad flexuram quidem exstantem iniectis, alter in posteriorem partem propellere, alter vero ab interiore parte iisdem in cubiti eminentiam iniectis, in contrariam partem e regione cubiti impellere debet. Ad hunc quoque luxationis modum adhiberi potest intendendi ratio prius descripta, qua ossa brachii fracta, ubi devincienda sunt, extenduntur. Atque ubi distentio facta est, prominentioribus manuum partibus admotis, velut prius dictum est, conformare oportet.

μγ'. Ἢν δ' ἐς τοὐπίσω ὁ βραχίων ἐκπέσῃ, — ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίγνεται, ἐπωδυνώτατόν [4] τε τοῦτο πάντων καὶ πυρετωδέστατον ξυνεχέων πυρετῶν καὶ ἀκρητοχόλων, θανατωδέων καὶ ὀλιγημέρων, — οἱ τοιοῦτοι ἐκτανύειν οὐ δύνανται. Ἢν μὲν οὖν αὐτίκα παρατύχῃς, βιάσασθαι χρὴ ἐκτανύσαντα τὸν ἀγκῶνα καὶ αὐτομάτως ἐμπίπτει. Ἢν [5] δέ σε φθάσῃ πυρετήνας, οὐκ ἔτι χρὴ ἐμβάλλειν· κατακτείνειε γὰρ ἂν ἡ ὀδύνη ἀναγκαζομένου. Ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, οὐδ' ἄλλο χρὴ ἄρθρον πυρεταίνοντι ἐμβάλλειν, ἥκιστα δὲ ἀγκῶνα.

43. At si posteriorem in partem brachium exciderit, — quod tamen raro accidit, et omnium maxime dolores adfert et febres easque continuas et biliosas, intra paucos dies letales, — id extendere nequeunt. Si igitur statim a principio affueris, vi cubitum intendere oportet ac sponte in suum locum restituetur. Sin febris praeoccuparit, recondi non amplius debet: vi enim adhibita dolor mortem adferret. Atque, ut uno verbo dicam: neque ullus alius articulus, ac minime omnium cubitus, dum febris adest, in suam sedem compellendus est.

μδ'. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα σίνεα κατ' ἀγκῶνα [6] ὀχλώδεα· τοῦτο μὲν γάρ, τὸ παχύτερον ὀστέον ἔστι ὅτε ἐκινήθη ἀπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ οὔτε ξυγκάμπτειν, οὔτε κατατανύειν ὁμοίως δύνανται. Δῆλον δὲ γίγνεται ψαυόμενον κατὰ τὴν ξύγκαμψιν τοῦ ἀγκῶνος

44. Aliae quoque graves noxae ac molestae in cubiti gibbo accidunt. Nempe os illud crassius quandoque ab altero dimovetur, tuncque neque curvari neque extendi similiter brachium potest. Id autem manifestum fit, si quis cubiti flexum, qua vena scinditur et supra lacertum

[1] καὶ εἰς τὸ ἰθύ. — [2] ἐμβολῆς. — [3] ἐγγεγραμμένη. — [4] δέ. — [5] δέ γε φθάνῃ. — [6] καὶ χολώδεα.

δὲ ὀθόνιον σκληρόν sine ὀθ. γὰρ σκλ. vulg.; — textum descripsi, quemadmodum Littréus, cum quo ἀρκέει ex B. M. N. dedi, ubi vulgata ἀρκέσει.

ἱκανὴ — ῥέποντα.] ἡ ἐς τὸ ἰθύ B. M. N., Bosq., Littr., ἡ om. vulg.: — ἐμβολῆς vulg., emendavit Littr.; — τῶν χειρῶν pro τῆς χειρός C.; — τὰ — ἐξέχοντα D.; — ἀντωθέειν Bosq. pro ἀπωθέειν; — ἐμβάλλοντα ἀπωθέειν vulg., sed ἀντωθέειν h. l. edd. antt., mss. multa; Gal., Bosq., Littr.

δύναται — γέγραπται.] δύνανται C.; — ἐγγεγραμμένη, uti V., nonnulla alia mss.; — καταταθῇ ex edd. veteribus, mss., Gal. revocavit Littréus, καταθῇ vulg.

43. ἢν δὲ — δύνανται.] δ' ἐς C., δὲ ἐς vulg.; — ὁ de meo; — τε M. N., δέ vulg.; — πυρετωδέστερον C.

ἢν — ἐμπίπτει.] εἰ C., παρατύχοις vulg., παρατύχῃς nonnulli Parr., Littr.; — αὐτόματον vulg., αὐτομάτως B. M. N. Bosq.

ἢν — ἀναγκαζομένου.] σε pro vulgato γε Parr. 11., Bosq., Littr.; — κατατείνειε vulg., sed κατακτείνειε codd. 5. apud Littr., quos sequor.

ὡς δ' ἐν — ἀγκῶνα.] δ' e vulgata excidit, revocavit ex edd. antt., mss. Littréus.

44. ἔστι δὲ — δύνανται.] καὶ ὀχλώδεα vulg., sed καί omm. Parr. 5., Bosq., Littr.; — καὶ οὔτε ex codd. et mss.

παρὰ τὴν διασχίδα τῆς φλεβὸς τὴν ἄνωθεν τοῦ μυὸς τείνουσαν. Οἷσι δὲ τὸ τοιοῦτον, οὐκ ἔτι ῥηΐδιον ἐς τὴν ἑωυτοῦ φύσιν ἀγαγεῖν· οὐδὲ γὰρ ἄλλην οὐδεμίαν ῥηΐδιον ξυμφυάδα κοινὴν δύο ὀστέων κινηθεῖσαν ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν ἱδρυνθῆναι, ἀλλ' ἀνάγκη ὄγκον ἴσχειν τὴν διάστασιν. Ὡς δ' ἐπιδέειν χρὴ ἐν ἄρθρῳ, ἐν τῇ κατὰ σφυρὸν ἐπιδέσι εἴρηται.

με'. Ἔστι δ' οἷσι [1] κατάγνυται τοῦ πήχεος τὸ ὀστέον τὸ ὑποτεταγμένον τῷ βραχίονι, ὁτὲ μὲν τὸ χονδρῶδες αὐτοῦ, ἀφ' οὗ πέφυκε ὁ τένων ὁ ὄπισθεν τοῦ βραχίονος· καὶ ἐπὴν τοῦτο κινηθῇ, πυρετῶδες καὶ κακόηθες γίγνεται. Τὸ μέντοι ἄρθρον μένει ἐν τῇ ἑωυτοῦ χώρῃ· [2] πᾶσα γὰρ ἡ βάσις αὐτοῦ ταύτῃ ὑπερέχει. Ὅταν δὲ ἀπαγῇ ταύτῃ, ᾗ ὑπερέχει ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, πλανωδέστερον τὸ ἄρθρον γίγνεται, ἢν παντάπασι [3] ἀποκαυλισθῇ. Ἀσινέστερα δὲ, ὡς ἐν κεφαλαίῳ [4] εἰρῆσθαι, πάντα τὰ καταγνύμενα τῶν ὀστέων ἐστὶ, ἢ οἷσι τὰ μὲν ὀστέα οὐ κατάγνυται, φλέβες δὲ καὶ νεῦρα ἐπίκαιρα ἀμφιθλᾶται ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι· ἐγγυτέρω γὰρ θανάτου πελάζει ταῦτα ἢ [5] ἐκεῖνα, ἢν ἐκπυρωθῇ ξυνεχέϊ πυρετῷ· ὀλίγα [6] γε μὴν τὰ τοιαῦτα κατήγματα γίγνεται.

μς'. Ἔστι δ' ὅτε αὐτὴ ἡ κεφαλὴ τοῦ

fertur, manu contingat. Quod ubi accidit, non facile in suam naturam restituitur. Neque enim ulla alia duorum inter se ossium connexio ubi dimota est, facile in pristinam sedem reponitur, verum diductis ossibus eam partem turgidiorem esse necesse est. Qua autem ratione articulus vinciendus sit, in malleoli deligatione dictum est.

45. Interdum vero os cubiti brachio subiectum frangitur, alias cartilaginea eius pars, ex qua tendo in posteriore brachii parte enascitur, quae emota febrem et maligna vitia inducit. Articulus tamen suo loco manet, tota enim ipsius basis hac parte excedit. Cum vero qua parte brachii caput supereminet, discesserit, magis vagatur articulus, si penitus transversus frangatur. Atque, ut uno verbo complectar, minores noxae sunt sub ossibus fractis quam si iis non fractis venae tamen ac nervi insignes iis locis conterantur. Haec enim magis quam illa in exitium praecipitant, si febre continua incendantur. Verum huiusmodi quidem fracturae raro evenire consueverunt.

46. Interdum quoque ipsum brachii caput

[1] κατάγνυται. — [2] ἴσως γάρ. — [3] ἀποκαυλισθῇ. — [4] εἰπεῖν. — [5] ἐκεῖ. — [6] γε abest.

revocavit Littr., τὸ οὔτε vulg.; — δύνανται plerique codd., Bosq., Littr., δύναται vulg.

οἷσι — διάστασιν.] οὐκ ἔστι ῥηΐδιον C., Bosq.; — διάτασιν pauci codd.

45. ἔστι δ' οἷσι — γίγνεται.] κατάγνυται plerique codd., Bosq., κατήγνυται vulgo; — ὑποτεταμένον D. H. K.; — ὁ ὄπισθεν B. M. N., Littr., Bosq., ὁ om. vulg. — Post βραχίονος Littr. de coniectura intulit ὁτὲ δὲ τὰ πρόσω κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκφύσιος τοῦ προσθίου κορωνοῦ, quae verba desumsit fere ex Oribasio in Cocchii chirurgicis p. 86. vs. 14. Equidem sic sentio: Littréus ὁτὲ μέν in antecedentibus indicium esse credens lacunae falsus est; nam isti ὁτὲ μέν respondet quod infra legitur: ὅταν δὲ ἀπαγῇ κ. τ. λ. Auctor noster non triplicem proponit fracturae ulnae ad cubitum divisionem, sed duas species tantum memorat. Verba καὶ ἐπὴν τοῦτο κινηθῇ, πυρετῶδες καὶ κακόηθες γίγνεται omnino spectant ad olecrani fracturam, non ad fracturam processus coronoïdei ulnae. Quae dein sequuntur, τὸ μέντοι ἄρθρον μένει ἐν τῇ ἑωυτοῦ χώρῃ· πᾶσα γὰρ ἡ βάσις αὐτοῦ ταύτῃ ὑπερέχει, item referuntur ad olecrani fracturam, non ad fracturam processus coronoïdei ulnae; quo fracto minime certum est articulum in sua sede manere ex nostri auctoris doctrina ipsa capite 41. et 42. Mirum non est nostrum non in specie memorare fracturam processus coronoïdei ulnae, quum raro accidat. Apud Oribasium e Galeno triplicem speciem fracturae ulnae in cubiti articulo memorari, ita ut Pergamenus tres species enumeraverit, ubi pseudo-Hippocrates duas tantum memoret, mirum non est, quum saepe Galenus doctrinam sui aevi ad antiquam illustrandam adhibeat. Ego igitur nihil tango; neque eiusmodi vitium, quale adesse putavit Littréus, hoc loco agnosco. — Quin mihi parum probabile videtur formulas technicas, quas in lacuna sibi visa e Galeno dedit Littréus, scriptori nostro fuisse cognitas; nomen τῆς ἐκφύσιος τοῦ προσθίου κορωνοῦ probabiliter recentioris quam scriptoris nostri aevi est.

τὸ μέντοι — ὑπερέχει.] πᾶσα M. N., Bosq., Littr., ἴσως vulg.

ὅταν — ἀποκαυλισθῇ.] ἢν δέ B. M. N., Bosq.; — πλαδωδέστερον cod. Sev., uti V.; — [ἢ] ἢν παντάπασιν Lind., Bosq., fortasse e Foësii Latinis.

ἀσινέστερα — γίγνεται.] εἰπεῖν pro εἰρῆσθαι, sicuti V., nonnulli Parr.; — κατηγνύμενα vulg., καταγνύμενα C.; — ἀμφιθλᾶται haud pauci codd.; — γε omm. Parr. 7.; — μήν Gal., mss. 9. apud Littr., Bosq., Littr., μέν vulgo; — τά ante τοιαῦτα omm. B. M. N.

46. ἔστι κ. τ. λ.] δέ C., Bosq.; — αὐτή e mss. nonnullis Littr., αὕτη vulg.; — οὕτω δὲ δοκέω (δοκέων C.); cum Littréo sequor M. N. Bosq.; — κακοσινώτατον B. M.

βραχίονος κατὰ τὴν ἐπίφυσιν κατάγνυται· [1]τοῦτο δὲ δοκέον κακοσινώτερον [2]εἶναι, πολλῷ τινι εὐηθέστερον τῶν κατ' ἀγκῶνα σινέων ἐστί.

μζ'. Ὡς μὲν οὖν ἕκαστα τῶν ὀλισθημάτων [3]ἁρμόσει μάλιστα ἐμβάλλειν καὶ ἰητρεύειν, γέγραπται, καὶ ὅτι παραχρῆμα ἐμβάλλειν μάλιστα ἄρθρον ξυμφέρει διὰ τὸ τάχος τῆς φλεγμονῆς τῶν νεύρων. Καὶ γὰρ ἢν ἐκπεσόντα αὐτίκα ἐμπέσῃ, [4]ὅμως φιλέει τὰ νεῦρα ξύντασιν ποιέεσθαι καὶ κωλύειν ἐπὶ ποσὸν χρόνον τήν τε ἔκτασιν, ὅσην περ φιλέει ποιέεσθαι, τήν τε ξύγκαμψιν. Ἰητρεύειν δὲ πάντα παραπλησίως ταῦτα ξυμφέρει καὶ ὁκόσα [5]ἀπάγνυται, καὶ ὁκόσα διΐσταται, καὶ ὁκόσα ὀλισθάνει· πάντα γὰρ χρὴ ὀθονίοισι πολλοῖσι καὶ σπλήνεσι καὶ κηρωτῇ ἰητρεύειν, ὥσπερ καὶ τἄλλα κατήγματα. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ἀγκῶνος ἐν τούτοισι [6]παντάπασι δεῖ τοιοῦτον ποιέεσθαι, οἷόν περ οἷσι βραχίων ἐπεδεῖτο καταγεὶς καὶ πῆχυς. [7]Κοινότατον μὲν γὰρ πᾶσι τοῖσι ὀλισθήμασι καὶ τοῖσι κινήμασι καὶ τοῖσι κατήγμασι τοῦτο τὸ σχῆμά ἐστι· κοινότατον δὲ πρὸς τὴν ἔπειτα [8]διάτασιν καὶ τὸ ἐκτανύειν ἕκαστα, καὶ ξυγκάμπτειν· ἐντεῦθεν γὰρ ὁδοὶ ἐς ἀμφότερα παραπλήσιοι. Εὐοχώτατον δὲ καὶ εὐανάληπτον αὐτῷ τῷ κάμνοντι τοῦτο τὸ σχῆμα. Ἔτι δὲ πρὸς τούτοισι, εἰ ἄρα κρατηθείη ὑπὸ τοῦ πωρώματος, εἰ μὲν ἐκτεταμένη ἡ χεὶρ κρατηθείη, [9]κρέσσων ἂν εἴη μὴ προσεοῦσα, πολλῷ μὲν γὰρ κώλυμα [10]εἴη, ὠφελοίη δὲ ὀλίγον· εἰ δ' αὖ ξυγκεκαμμένη, μᾶλλον εὔχρηστος

iuxta productionem frangitur. Idque cum magis noxium esse videatur, iis, quae circa cubitum accidunt, multo est levius.

47. Qua igitur ratione potissimum luxata singula in suas sedes reponi et curari conveniat, scriptum est, quodque articulum protinus in suum locum compelli ob celerem nervorum inflammationem maxime conferat. Etenim si quae suo loco mota sunt statim recondantur, tamen nervi contendi solent, aliquantoque tempore consuetam tum extensionem, tum inflexionem impedire. Haec autem omnia simili modo curare convenit, tum quae franguntur, tum quae inter se dissident, tum quae luxantur. Omnia enim pluribus fasciis et spleniis ac cerato haud aliter quam reliquae fracturae curanda sunt. In his etiam cubiti gibbum talem prorsus habitum habere convenit, qualis ubi brachium fractum aut cubitus deligabatur. His enim omnibus tam luxationibus quam emotionibus et fracturis maxime communis est habitus, nec non ad eam, quae postea sequitur, distentionem et ad singula extendenda et flectenda. Inde enim similes ad utraque viae ineundae sunt. Praeterea hoc habitu aegroto membrum facile continetur et appensum excipitur. Ad haec etiam ubi callus firmandus est, si quidem porrecta manu callus obducatur, eam minime adesse praestaret, cum magno sit impedimento, parum vero prosit: sin autem manu inflexa callus obducitur, magis ex usu fuerit. At longe expeditius meliusque fuerit, si manu

[1] οὕτω δὲ δοκέων. — [2] εἶναι πολλῷ γάρ τινι. — [3] ἁρμόσσει. — [4] ὁμοίως. — [5] ἄγνυται. — [6] δεῖ παντάπ. — [7] κοινώτερον. — [8] διάστασιν. — [9] κρέσσον. — [10] εἴη πολλῷ δὲ εὐχρηστ. omissis iutermediis.

N. Bosq.; — εἶναι πολλῷ, πολλῷ τινι κ. τ. λ. vulgo, sed prius πολλῷ omm. codices undecim apud Littr. et Bosq.; — γάρ τινι cod. Sev., uti V., Gal.

47. ὡς — νεύρων.] ἁρμόσσει Bosq., Littr., Parr. 4., uti V., ἁρμόζει J.; — ἐμβάλλειν μάλιστα ἰητρεύειν sine καί mss. 7., ἐμβ. μάλιστα ἢ ἰητρ. G.; μάλιστα ἰητρεύειν sine ἐμβάλλειν καί B. M. N. Bosq., Littr.; equidem in vulgatâ μάλιστα, quod ante ἰητρεύειν poni solet, in aliam sedem transtuli. Dein καὶ μάλιστα ἄρθρον vulgo, sed καί omm. edd. antt., codd. plerique, Gal., Bosq., Littr.

καὶ γὰρ — ξύγκαμψιν.] ὁμοίως vulg., ὅμως M. N., Littr.; — καὶ [οὐδὲν] κωλύει Lindanus; — ποιήσασθαι multi codd., Bosq.

ἰητρεύειν — κατήγματα.] τὰ τοιαῦτα pro ταῦτα B. M. N.; — ἀπάγνυται B. M. N. Littr., ἄγνυται vulg.; — τὰ ἄλλα M.

τὸ δὲ σχῆμα — πῆχυς.] δεῖ παντάπασι mss. septem, Gal, — δὲ καὶ παντάπασι δεῖ Ald.; — δὴ καὶ π. χρή B. M. N., Bosq., — δεῖ καὶ παντάπασιν τοιοῦτον C.; — tum τοιοῦτο B. D. M. N.

κοινότατον — παραπλήσιοι.] τοῖσι πᾶσι C.; — διάστασιν non pauca mss. et Bosq.

ἔτι δὲ — πωρωθείη.] ἄκρα pro ἄρα Lind.; — κρέσσον mss. 7., Bosq.; — ὠφελοίη B. M. N., Littr., ὠφελείη vulg.; — ὀλίγῳ Littr. cum mss. 10; — εὐχρηστότερον D. H. J. Bosq.; — εἴη pro εἰ Ald. C.; — post πωρωθείη

ἂν εἴη· πολλῷ δὲ εὐχρηστοτέρη, εἰ τὸ διὰ μέσου σχῆμα ἔχουσα [1] πωρωθείη. Τὰ μὲν περὶ τοῦ σχήματος [2] τοιαῦτα.

μη'. Ἐπιδεῖν δὲ χρὴ, τήν τε ἀρχὴν τοῦ πρώτου ὀθονίου βαλλόμενον κατὰ τὸ [3] βλαφθὲν, ἤν τε καταγῇ, ἤν τε ἐκστῇ, ἤν τε διαστῇ, καὶ τὰς περιβολὰς τὰς πρώτας κατὰ τοῦτο ποιέεσθαι· καὶ ἐρηρείσθω μάλιστα ταύτῃ, ἔνθεν [4] δὲ καὶ ἔνθεν ἐπὶ ἧσσον. Τὴν δὲ ἐπίδεσιν κοινὴν ποιέεσθαι χρὴ τοῦ τε πήχεος καὶ τοῦ βραχίονος καὶ ἐπὶ πουλὺ πλέον ἑκάτερον ἢ ὡς οἱ πλεῖστοι [5] ποιέουσι, ὅκως [6] ἐξαρύηται ὡς μάλιστα ἀπὸ τοῦ σίνεος τὸ οἴδημα ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Προσπεριβαλλέσθω δὲ καὶ τὸ ὀξὺ τοῦ πήχεος, ἤν τε τὸ σῖνος κατὰ τοῦτο ᾖ, ἤν τε μὴ, ἵνα [7] μὴ τὸ οἴδημα ἐνταῦθα περὶ [8] αὐτὸ ξυλλέγηται. Περιφεύγειν δὲ χρὴ ἐν τῇ ἐπιδέσι ὅκως μὴ κατὰ τὴν καμπὴν [9] πολλὸν τοῦ ὀθονίου ἠθροισμένον ἔσται ἐκ τῶν δυνατῶν· πεπιέχθαι δὲ κατὰ τὸ σίνος ὡς μάλιστα. Καὶ [10] τὸ ἄλλο καταλαβέτω αὐτὸν περὶ τῆς πιέξιος καὶ τῆς χαλάσιος ταὐτὰ καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ἕκαστα, ὥσπερ τῶν ὀστέων τῶν κατεηγότων ἐν τῇ ἰητρείῃ πρόσθεν γέγραπται· καὶ αἱ μετεπιδέσιες διὰ τρίτης ἔστωσαν· χαλᾶν δὲ δοκείτω τῇ τρίτῃ ὥσπερ καὶ τότε. Καὶ νάρθηκας προσπεριβάλλειν ἐν τῷ ἱκνευμένῳ χρόνῳ, — οὐδὲν γὰρ ἄπο τρόπου καὶ τοῖσι τὰ ὀστέα κατεηγόσι καὶ τοῖσι μὴ, ἢν μὴ πυρεταίνῃ, — ὡς χαλαρωτάτους δὲ, τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ βραχίονος κατατεταμένους, τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ πήχεος ἀνειμένους· ἔστωσαν δὲ μὴ παχέες οἱ νάρθηκες· ἀναγκαῖον δὲ καὶ ἀνίσους αὐτοὺς εἶναι ἀλλήλοισι, παραλλάσσειν δὲ παρ' ἀλλήλους, ᾗ

medio habitu collocata callus obfirmetur. Ac de habitu quidem hactenus.

48. Deligare vero oportet primo fasciae capite ad laesam partem iniecto, sive fracta sit, sive exciderit, sive dehiscat, ibique primas convolutiones circumdare, ita ut ea parte maxime obfirmentur, sed utrimque minus. Vinculo quoque cubitus et brachium communiter comprehendendum, quod utriusque multo maiorem partem occupet quam plerique soleant, quo quam longissime a loco laeso in hanc vel illam partem tumor exprimatur. Vinculo insuper eminentia etiam cubiti circumdanda, sive ea parte noxa sit, sive non, ut ne circa ipsam tumor colligatur. Vitandum etiam in vinciendo, quoad eius fieri potest, ne vinculum ad cubiti flexum multum coacervetur. Compressio quoque quam maxime qua parte noxa est facienda, ceteraque quod ad vinculi compressionem ac laxamentum attinet, eadem iisdemque temporibus singula adhibenda, quae in ossium fractorum curatione prius scripta sunt. Tum tertio quoque die vincula resolvenda. Tertio item die laxa esse sentiantur, non secus atque in fracturis. Ferulae quoque suo tempore circumdandae. Nihil enim absurdum est, tam iis, quibus ossa fracta sunt, quam quibus fracta non sunt adhibere, nisi febris adfuerit. Quam laxissime autem partim a brachio deorsum tendantur, partim a cubito sursum, neque crassae. Admoveri quoque eas inaequales necesse est et inter se cedentes, quatenus conferat coniectura ad flexum adhibita. Quin et splenia eadem ratione, qua ferulas diximus, sunt apponenda, sed qua parte vitium

[1] πωρωθείη κρέσσον τὰ μὲν κ. τ. λ. — [2] τοιάδε. — [3] βληθέν. — [4] δή. — [5] πονέουσι. — [6] ἐξαρίαται. — [7] μή om. — [8] αὐτά. — [9] πολλῷ. — [10] τὰ ἄλλα.

vulgo κρέσσων legitur, κρέσσον in aliis libris; cum Bosq., Littréo omisi.

τὰ — τοιαῦτα.] τοιάδε, uti V., mss. 11. apud Littr. et Bosq. τοιαῦτα vulg.

48. ἐπιδεῖν — ἧσσον.] κατὰ τούτου Ald., C.; — δέ ante καὶ ἔνθεν om. H.

τὴν δὲ — ἔνθεν.] ποιήσεσθαι C.; — πονέουσι, uti N. nonnulli Parr.; — ἐξαρύηται Lind., Bosq., Littr., ἐξαρύεται vulg., ἐξαρίαται, uti V., edd. antt., mss. nonnulla Littréi, ἐξαρύαται alia.

προσπεριβαλλέσθω — ξυλλέγηται.] προσεπιβαλλέσθω vulg., προσπεριβ. ex edd. antt., mss. 10., Gal., Bosq., revocavit Littr.; — ἤν τε σίνος M. N., ἢν τὸ σ. vulg.; ἤν τε τὸ σ. inde dedi; — μή M. N. Lind., Bosq., Littr., vulgo om.; — περὶ αὐτά. uti V., Ald., mss. non pauca.

περιφεύγειν — μάλ.] πολλόν B. M. N. Littr., πολλῷ vulg.

καὶ τὸ ἄλλο — καὶ τότε.] ταῦτα vulg., quod interpretes non fefellit. ταὐτά Littr.

καὶ νάρθηκες — ξύγκαμψιν.] ἄπο τρόπου K. N., ἀπὸ τρόπου vulg.; — ἢν μὴ καὶ πυρεταίνῃ B. M. N.; — κα-

ἂν ξυμφέρῃ, τεκμαιρόμενον πρὸς τὴν ξύγκαμψιν. Ἀτὰρ καὶ τῶν σπληνῶν τὴν πρόσθεσιν τοιαύτην χρὴ ποιέεσθαι ὥσπερ καὶ τῶν ναρθήκων εἴρηται, ὀγκηροτέρους δὲ ὀλίγῳ κατὰ τὸ σίνος προστιθέναι. Τοὺς δὲ χρόνους τοὺς ἀπὸ τῆς φλεγμονῆς τεκμαίρεσθαι καὶ ἀπὸ τῶν πρόσθεν γεγραμμένων.

est, paulo pleniora. Temporis vero opportunitatem cum ex inflammatione, tum ex iis, quae supra scripta sunt, coniicere oportet.

μθ'. Ὤμου δὲ ἄρθρον ἕνα τρόπον οἶδα ὀλισθάνον, τὸν ἐς τὴν μασχάλην· ἄνω δὲ οὐδέπω εἶδον, οὐδὲ ἐς τὸ ἔξω· οὐ μέντοι [1] διϊσχυριέω γε, εἰ ὀλισθάνοι ἄν, ἢ οὔ, καίπερ ἔχων περὶ αὐτοῦ ὅ τι λέγω. Ἀτὰρ οὐδὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν οὐδέπω ὄπωπα, ὅ τι ἔδοξέ μοι ὠλισθηκέναι. Τοῖσι μέντοι ἰητροῖσι δοκέει κάρτα ἐς τοὔμπροσθεν ὀλισθάνειν καὶ μάλιστα [2] ἐξαπατέονται ἐν τούτοισι, ὧν ἂν φθίσις καταλάβῃ τὰς σάρκας τὰς περὶ τὸ ἄρθρον τε καὶ τὸν βραχίονα· φαίνεται γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι παντάπασι ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐξέχουσα ἐς τοὔμπροσθεν. Ἔγω δέ ποτε τὸ τοιοῦτον οὐ [3] φὰς ἐκπεπτωκέναι, ἤκουσα φλαύρως [4] ὑπό τε τῶν ἰητρῶν, ὑπό τε τῶν δημοτέων, διὰ τοῦτο τὸ πρῆγμα· ἐδόκεον γὰρ αὐτοῖσι ἠγνοηκέναι μοῦνος, οἱ δὲ ἄλλοι ἐγνωκέναι, καὶ οὐκ ἠδυνάμην αὐτοὺς ἀναγνῶναι, εἰ μὴ μόλις, ὅτι τόδ' ἐστὶ τοιόνδε· εἴ τις τοῦ βραχίονος ψιλώσειε μὲν τῶν σαρκῶν τὴν ἐπωμίδα, ψιλώσειε δὲ ᾗ ὁ μῦς ἀνατείνει, ψιλώσειε δὲ τὸν τένοντα τὸν κατὰ τὴν μασχάλην τε καὶ [5] τὴν κληῗδα πρὸς τὸ στῆθος ἔχοντα, φαίνοιτο ἂν ἡ κε-

49. Humeri articulum uno modo, in alam videlicet, excidere vidi; nondum vero in superiorem, aut exteriorem partem. Non tamen excidat nec ne affirmaverim, licet de eo aliquid dicere possim. Verum neque in anteriorem partem unquam vidi, neque excidere posse existimo. Etsi quibusdam medicis eam in partem plurimum luxari videtur. Sed maxime falluntur in iis, quorum carnes circa articulum et brachium tabes occupavit. In quibus brachii caput in anteriorem partem prominere prorsus videtur. Atque ego cum aliquando huiusmodi articulum excidisse negarem, eam ob rem tum apud medicos, tum apud vulgum male audivi. Solus enim ignarus, ceteri vero periti sunt habiti remque ita se habere vix illis persuadere potui. Si quis ex brachio, superiore humeri parte, carnem detraxerit, ex ea quidem parte, qua musculus sursum tendit, tendonem quoque nudarit, qui iuxta alam et iugulum ad pectus fertur, brachii caput, licet non exciderit, anteriore parte multum prominere conspicietur. Natura enim brachii caput in anteriorem partem pronum est, reliquum vero brachii os in exteriorem partem in-

[1] *διϊσχυρεύω γε εἰ ὀλ.* — [2] *ἀπαντῶνται.* — [3] *σφάς.* — [4] *ὑπό τε τῶν δημοτέων ὑπό τε τῶν ἰητρῶν.* — [5] *τήν* om.

κατεταγμένους vulg., *κατατεταμένους* haud pauca mss.; — *κειμένους* vulg., *ἀνειμένους* B. M. N., Littr.

ἀτὰρ — προστιθέναι.] *προστίθεσθαι* B. M. N.

τοὺς — γεγραμμένους.] *τεκμαίρεσθαι χρή* Gal., mss. non pauca.

49. *ὤμου — λέγω.*] *οὐδέποτε* vulg., *οὔπω* B., *οὐδέπω* Marc.; — *διισχυριείω* vulg., *διισχυρείω* B. M. N., *διισχυριεύω* alii codd. et Marc., ad cuius lectionem Cobetus adnotavit: „lege — *ιέω*." Equidem *διισχυριῶ* legendum putabam, antequam Cobeti notulam legeram, qui plenam futuri formam pro contracta mihi praebuit: notum est *διισχυρίζομαι*, unde *διισχυριέομαι* exspectaveris; codd. lectiones tamen ad formam activam ducunt, non ad mediam, quam utrum amplecti oporteat prae *διϊσχυριέω* dubito; codicum lectiones quin e corrupto *διισχυριῶ* et *διισχυριέω* natae sint, nullus dubito. — Pro sequenti *γε* B. M. N. Littr. ferunt *ἔγωγε*. — Gal. in comm. p. 308. seq. testatur se in uno ms. vidisse lectionem *καί τοι ἔχων περὶ αὐτῶν ὅ τι λέγω.*

ἀτὰρ — ὠλισθηκέναι.] *οὐδ'* M. N.; — *τοὔμπροσθεν* B. M. N.; — *οὐδὲ τοῦτο ὅ τι ἔδοξε* vulg., sed *οὐδὲ τοῦτο* omm. codd. nonnulli apud Littr., Marc., Littr. — Marc. *ὀλισθηκέναι.*

τοῖσι — τοὔμπροσθεν.] *μέντοι γε* H., sed *γε* alia manu; — *ἐξαπατέονται* B. M. N., Littr. pro vulgato *ἐξαπατῶνται*; — *φαίνονται* C.; — *ἐν* omm. N., ubi rest., Marc.

ἐγὼ — καμπύλον.] Littr. dedit *καὶ ἔγωγέ ποτε* ex N. solo, in quo tamen vulgata restituitur; — vulgo *οἱ δὲ ἄλλοι πάντες*, sed *πάντες* omm. mss. 10. apud Littr., hic ipse, Marc.; — *μόγις* B. M. N.; — *τόδε ἐστί* H. K.; — *σαρκέων* vulg., sed Gal., mss. 12. apud Littr., et Marc. *σαρκῶν* recte. Tum *ψιλώσειε δέ* ante *ᾗ ὁ μῦς* in H. lineola traiecta deletur; — *τε καὶ τὴν κλ.* B. N., vulgo *τε* om.; — *φαίνοιτ' ἄν* B. M. N., *τοῦ βραχίονος ἡ κεφ.* iidem; — *τὸ δὲ ἄλλο* M. N.

φαλὴ τοῦ βραχίονος ἐς τοὔμπροσθεν ἐξέχουσα ἰσχυρῶς, καίπερ οὐκ ἐκπεπτωκυῖα· πέφυκε γὰρ ἐς τοὔμπροσθεν προπετὴς ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος· τὸ δ' ἄλλο ὀστέον τοῦ βραχίονος ἐς τὸ ἔξω καμπύλον. Ὁμιλέει δὲ ὁ βραχίων τῷ κοίλῳ τῆς ὠμοπλάτης πλάγιος, ὅταν παρὰ τὰς πλευρὰς [1] παρατεταμένος ἔῃ· ὅταν μέντοι ἐς τοὔμπροσθεν ἐκτανυσθῇ ἡ ξύμπασα χεὶρ, τότε ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος [2] κατ' ἴξιν τῆς ὠμοπλάτης [3] τῷ κοίλῳ γίγνεται καὶ οὐκ ἔτι ἐξέχειν ἐς τοὔμπροσθεν φαίνεται. Περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος, οὐδέπω εἶδον οὐδὲ ἐς τοὔμπροσθεν ἐκπεσόν· οὐ μὴν [4] διϊσχυριέω γε οὐδὲ περὶ τούτου, εἰ ἐκπέσοι ἂν οὕτως, ἢ οὔ. Ὅταν οὖν ἐκπέσῃ ὁ βραχίων ἐς τὴν μασχάλην, ἅτε πολλοῖσι ἐκπίπτοντος, πολλοὶ ἐπίστανται ἐμβάλλειν· εὐπαίδευτον δέ ἐστι τὸ εἰδέναι [5] πάντας τοὺς τρόπους, οἷσι οἱ ἰητροὶ ἐμβάλλουσι καὶ ὡς ἄν τις αὐτοῖσι τοῖσι τρόποισι τούτοισι κάλλιστα [6] χρῷτο. Χρέεσθαι δὲ χρὴ τῷ κρατίστῳ τῶν τρόπων, ἣν τὴν ἰσχυροτάτην ἀνάγκην ὁρᾷς· κράτιστος δὲ ὁ ὕστατος γεγραψόμενος.

curvatur. Brachium vero late scapularum ossis cavo adiacet, ubi ad costas porrigitur. At cum in anteriorem partem manus tota extenditur, tunc brachii caput recta cavum lati scapularum ossis spectat, neque amplius anteriore parte prominere videtur. Sed quod in proposita quaestione versatur, numquam anteriorem in partem prolapsum vidi, neque tamen de eo sic excidat, necne, affirmaverim. Ubi igitur brachium in alam elabitur, cum multis accidat, complures id in suam sedem reponere norunt. Omnes autem nosse modos, quibus medici recondere consueverint, quaque ratione his quam optime quis utatur, eruditi est. Modus quoque optimus adhibendus, ubi validissima vi opus esse conspexeris. Optimus vero ille est, qui postremus paulo post adscribetur.

ν'. Ὅσοισι μὲν οὖν [7] πυκινὰ ἐκπίπτει [8] ὁ ὦμος, ἱκανοὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αὐτοὶ σφίσι αὐτοῖσι ἐμβάλλειν εἰσί· ἐνθέντες γὰρ τῆς ἑτέρης χειρὸς τοὺς κονδύλους ἐς τὴν μασχάλην, ἀναγκάζουσι ἄνω τὸ ἄρθρον, τὸν δὲ ἀγκῶνα παράγουσι παρὰ τὸ στῆθος. Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον τοῦτον καὶ ἰητρὸς ἂν ἐμβάλλοι, εἰ αὐτὸς μὲν ὑπὸ τὴν μασχάλην

50. Quibus igitur humerus frequenter elabitur, ii per se ut plurimum in suam sedem reponere possunt. Immissis enim sub alam alterius manus digitorum nodulis, articulum sursum propellunt, cubiti vero gibbum ad pectus adducunt. Ad hunc quoque modum medicus in suum locum compellet, si interiore articuli prolapsi parte sub alam immissis digitis, ipse

[1] τεταμένος. — [2] κατὰ τὴν ἴ. — [3] τοῦ κοίλου. — [4] ἰσχυριεύω. — [5] καὶ πάντας. — [6] ἀντιχρῷτο i. e. ἄν τις χρῷτο. — [7] πυκνά. — [8] ὁ om.

ὁμιλέει — φαίνεται.] πλαγίως, ὁπότε Gal. et ᾗ παρατεταμένη ἡ χείρ in comm. ad lib. de fractis p. 347.; — ἐκταθῇ B. M. N.; — κατὰ τὴν ἴξιν τῆς ὠμοπλάτης τοῦ κοίλου haud ita pauci codd., quae lectio ferri quidem possit, sed vulgata tamen auctoris scripturam referre videtur.

περὶ — οὔ.] νῦν vulgo, οὖν mss. 9. apud Littr., hic ipse, Marc.; — οὐδέποτε vulgo, οὐδέπω B. C. N., Marc.; — οὐδέ in H. lineola traiecta deletur, οὐδ' M. N.; — ἰσχυριείω vulgo, ἰσχυριεύω alii codd. et Marc., ἰσχυρείω, ἰσχυρεύω alii, διισχυρείω H. supra versum; mihi compositum, eâdemque formâ quâ supra, requiri videtur. Ceterum εἰ μὴ ἐμπέσοι, ἢ οὔ omnes; in quibus μή otiosum; puto fuisse qui pro ἢ οὔ vellet ἢ μή, quod tamen num nostro restituere oporteat, dubito.

ὅταν — χρῷτο.] ὁκόταν H. alia m.; — ἀπαίδευτον nonnulla mss., οὐκ ἀπαιδ. Gal. in marg.; — οἷσι vulg., ὅσοισι et ὅσοις multi codd. apud Littr., ὅσοις ἰητροί Marc. omisso articulo, qui e Parr. nonnullis item abest. — Quod in lect. Vossiani latere dixi ἄν τις χρῷτο, re ipsa habetur in Marc., aliis, licet supra ἄν τις legatur; nempe alii ἄν τις altero, alii altero loco intulerunt, apud Dietz. ἄν τις χρέοιτο.

χρέεσθαι — γεγραψόμενος.] ὁρῄς H., i. e. ὁρῇς. Merc. in marg. συγγεγραψόμενος.

50. ὅσοισι — στῆθος.] οἷσι M. N., ὁκόσοισι E. K.; — πυκνά Gal., multi Parr., Marc.; — articulum ante ὦμος omm. Parr. nonnulli, uti V.; — ἐπὶ πολύ Dietz.; — αὐτοὶ σφίσι αὐτοῖσι (ἑαυτοῖσι Merc. in marg., ἑωτέοισιν (sic) al. m. H., αὐτοῖς B.) vulg., αὐτοὶ ἑαυτοῖς Dietz. Porro ἐπὶ τὸ στῆθος vulgo, παρὰ τὸ στ. B. C. M. N., Marc.

τὸν αὐτὸν — ἐμβάλλοντα.] καὶ ὁ ἰητρός vulg., ὁ omm. B. M. N., Marc.; — ἐμβάλοι G. K.; — τοῦ ante ἐκπεπτωκότος e vulg. exciderat, revocavit e mss. Littr., fert etiam Marc.; — ὑποβάλλοι pro ὑποτείνας Dietz.; — ἀπαναγκάζοι ex edd. antt., mss. revocavit Littr., ἀναγκάζοι vulg., ἀπαναγκάζοι δέ Dietz.; — ἐμβαλών H. solus, unde recepi

ἐσωτέρω τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐκπεπτωκότος ὑποτείνας τοὺς δακτύλους ἀπαναγκάζοι ἀπὸ τῶν πλευρέων ἐμβαλὼν τὴν ἑωυτοῦ κεφαλὴν ἐς τὸ ἀκρώμιον, ἀντερείσιος ἕνεκα, τοῖσι δὲ γούνασι παρὰ τὸν ἀγκῶνα ἐς τὸν βραχίονα [1]ἐμβαλὼν ἀντωθέοι πρὸς τὰς πλευράς· ξυμφέρει δὲ [2]κρατερὰς τὰς χεῖρας ἔχειν τὸν ἐμβάλλοντα. [3]Ἢ εἰ αὐτὸς μὲν τῇσι χερσὶ καὶ τῇ κεφαλῇ οὕτω ποιοίη, ἄλλος δέ τις τὸν ἀγκῶνα παράγοι παρὰ τὸ στῆθος. Ἔστι δὲ ἐμβολὴ ὤμου καὶ ἐς τοὐπίσω ὑπερβαλόντα τὸν πῆχυν ἐπὶ τὴν ῥάχιν ἔπειτα τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἀνακλᾷν ἐς τὸ ἄνω τοῦ ἀγκῶνος ἐχόμενον, τῇ δὲ ἑτέρῃ παρὰ τὸ ἄρθρον ὄπισθεν ἐρείδειν. Αὕτη ἡ ἐμβολὴ καὶ ἡ πρόσθεν εἰρημένη οὐ κατὰ φύσιν ἐοῦσαι, ὅμως [4]ἀμφισφάλλουσαι τὸ ἄρθρον ἀναγκάζουσι ἐμπίπτειν.

quidem capite ad summum humerum obfirmato a costis reducat, genibus vero ad cubiti flexum brachio admotis ad costas repellat. At qui reponit, eum manus habere robustas convenit. Aut si ipse quidem manibus et capite id praestet, alius vero quidam cubiti gibberum ad pectus adducat. Reponitur quoque humerus, si cubito in posteriorem partem ad spinam reducto, tum altera manu quod in cubito eminet sursum reflectatur, altera vero articulus retro obfirmetur. Hic reponendi modus cum superiore, etsi non sunt secundum naturam, articulum tamen circumducentes in suam sedem compellunt.

να'. Οἱ δὲ τῇ πτέρνῃ πειρώμενοι ἐμβάλλειν, ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἀναγκάζουσι· χρὴ δὲ τὸν μὲν ἄνθρωπον χαμαὶ κατακλῖναι ὕπτιον, τὸν δὲ ἐμβάλλοντα χαμαὶ ἵζεσθαι ἐφ' ὁκότερα ἂν τὸ ἄρθρον ἐκπεπτώκῃ, ἔπειτα λαβόμενον τῇσι χερσὶ τῇσι ἑωυτοῦ τῆς χειρὸς τῆς σιναρῆς, κατατείνειν αὐτήν, τῇ δὲ πτέρνῃ ἐς τὴν μασχάλην ἐμβαλόντα ἀντωθέειν, [5]τῇ μὲν δεξιῇ ἐς τὴν δεξιήν, τῇ δὲ ἀριστερῇ ἐς τὴν ἀριστερήν. Δεῖ δὲ [6]ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης ἐνθεῖναι στρογγύλον τι [7]ἐναρμόσσον· ἐπιτηδειόταται δὲ αἱ πάνυ σμικραὶ σφαῖραι καὶ σκληραί, [8]οἷαι αἱ πάλ-

51. At qui calce reponere tentant, ii prope ad naturalem repositionem accedunt. Homine quidem humi supino reclinato, eum qui reponit humi sedere quam in partem articulus exciderit oportet, deinde affecta manu suis manibus apprehensa, eam extendere, calce vero sub alam immisso, dextro quidem in dextram, sinistro in sinistram, in contrariam partem impellere. In alae cavum autem immitti rotundum aliquid, quod congruat, debet. Quam ad rem maxime accommodatae sunt parvae admodum pilae ac durae, quales quae *πάλλαι* dictae e corii speciebus consui solent. Nisi enim aliquid

[1] ἐμβαλλών (sic). — [2] καρτεράς. — [3] ἢ εἰ αὐτὸς μέν. — [4] ἀμφοιβάλλουσαι (sic). — [5] τὴν μὲν δεξιήν. — [6] καί pro ἐς. — [7] ἐναρμόττον. — [8] οἷαι πολλαὶ ἐν τῶν σκυτέων ῥ.

pro vulgato ἐμβάλλων; — habet ἐπιβάλλων τὴν ἑωυτοῦ χεῖρα Dietz.; — ἀντερείσιος δὲ εἵνεκα τοῖς γούν. Dietz.; — εἵνεκα C. H. O.; — ἐμβαλών vulgo, ἐμβάλλων Littr. cum C. M. N.; — ἀντωθέῃ vulg., ἀντωθέοι multi Parr., Littr., Marc.; — καρτεράς edd. antt., codd. plerique; — ἔχειν τὰς χ. M. N.

ἢ — στῆθος.] ἢ αὐτός vulg., εἰ αὐτός Gal., Q.'. ἢ εἰ αὐτός Parr. 11., Voss., Marc.; — ποιοῖ in marg. H.; — ἕτερος δέ τις D. et M. N. in marg.; — παράγοιτο Dietz.

ἔστι δὲ — ἐρείδειν.] ὑποβάλλοντα vulg., ὑπερβάλλοντα mss. 11. apud Littr., Marc.; equidem aoristum requiri puto vel propter sequens ἔπειτα; — dein τῇ δ' ἑτέρῃ C.; — ὄπισθεν παρὰ τὸ ἄ. B. M. N.; — ἐνερείδειν vulg., ἐρείδειν Parr. 10., Marc., Voss., Littr.

αὕτη — ἐμπίπτειν.] ὅκως C.; — ἀμφιβάλλουσαι vulg., ἀμφισφάλλουσαι M. N., Marc., Littr., ἀμφισβάλλουσαι B.; Gal. in comm. p. 326.: οὗτος ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς κατὰ περίσφαλσιν γίνεται μᾶλλον τοῦ πρόσθεν. Tum ἀναγκάζουσι ἐμπίπτειν Marc., ubi „sic passim recte" adnotat Cobetus.

51. οἱ δὲ — ἀριστερήν.] ἐμβαλεῖν H.; — κατακλίνειν alia manu H., κατατεῖναι Dietz. p. 5.; — τόν τε ἐμβ. idem ibid.; — ἐπ' pro ἐφ' nonnulli codd.; — κάτω τείνειν mss. quaedam Foësii; — αὐτήν om. Dietz. p. 6.; — τὴν δὲ πτέρνην vulgo; sequor C., Dietz., Marcianum; — ἐμβάλλοντα vulg., ἐμβαλόντα cum K. scripsi; — δ' ἀριστερῇ C. —

δεῖ — εἰσί] ἐπιτηδειότατον C.; — αἱ ante πάνυ om. C., Gal. in comm. cit., ubi sequens καί om.; αἱ pro illo καί Dietz. — Vulgo οἷαι πολλαὶ ἐκ τῶν σκυτέων ῥάπτονται: Schneid. in Lex. voce πάλλα de hoc loco egit et πάλλαι pro πολλαί legere suasit; Littréus praetulit lect. οἷαι ἐκ τῶν πολλῶν σκυτέων ῥάπτονται, quia Hesych. πάλλαν esse dicit σφαῖ-

λαι ἐκ τῶν σκυτέων ῥάπτονται· ἢν γὰρ μή τι τοιοῦτον ἐγκέηται, οὐ δύναται ἡ πτέρνη [1]ἐξικνέεσθαι πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος· κατατεινομένης γὰρ τῆς χειρὸς, κοιλαίνεται ἡ μασχάλη· οἱ γὰρ τένοντες οἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς μασχάλης ἀντισφίγγοντες ἐναντίοι εἰσί. Χρὴ δέ τινα ἐπὶ θάτερα τοῦ κατατεινομένου καθήμενον κατέχειν κατὰ τὸν ὑγιέα ὦμον, ὡς μὴ περιέλκηται τὸ σῶμα τῆς χειρὸς τῆς σιναρῆς ἐπὶ θάτερα τεινομένης· ἔπειτα ἱμάντος μαλθακοῦ πλάτος ἔχοντος ἱκανὸν, ὅταν ἡ σφαῖρα ἐντεθῇ [2]ἐς τὴν μασχάλην, περὶ τὴν σφαῖραν περιβεβλημένου τοῦ ἱμάντος, καὶ κατέχοντος, λαβόμενον ἀμφοτέρων τῶν ἀρχέων τοῦ ἱμάντος ἀντικατατείνειν τινὰ, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ κατατεινομένου καθήμενον, τῷ ποδὶ προσβάντα πρὸς τοῦ ἀκρωμίου τὸ ὀστέον. Ἡ δὲ σφαῖρα ὡς ἐσωτάτω καὶ ὡς μάλιστα πρὸς τῶν πλευρέων κείσθω καὶ μὴ ἐπὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ βραχίονος.

tale indatur, ad brachii caput calx pervenire nequit. Manu quippe extensa ala cavatur, tendonibus hinc et inde alam adversum inter se constringentibus. Alius vero ab altera eius, qui extenditur, parte considens, hominem ad integrum humerum contineat, ut ne dum manu affecta in diversum tenditur, corpus circumducatur. Demum habenam mollem iustae latitudinis, quae pilam sub alam impositam circumeat et contineat, utroque capite prehensam quidam supra caput eius, qui extenditur, sedens et os summi humeri pede calcans in diversum contendat. Pila autem quam maxime fieri potest intro ad latus, non ad brachii caput accedat.

νβ'. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλη ἐμβολὴ, [3]ὡς κατωμίζουσι ἐς ὀρθόν· μείζω μέντοι εἶναι χρὴ τὸν κατωμίζοντα, [4]διαλαβόντα δὲ τὴν χεῖρα ὑποθεῖναι τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ [5]ὑπὸ τὴν μασχάλην ὀξύν· κἄπειτα ὑποστρέψαι, ὡς ἂν ἐνίζηται [6]ἕδρῃ, οὕτω στοχασάμενον ὅκως ἀμφὶ τὸν ὦμον τὸν ἑωυτοῦ κρεμάσαι τὸν ἄνθρωπον κατὰ τὴν μασχάλην· αὐτὸς δὲ ἑωυτὸν ὑψηλότερον ἐπὶ τοῦτον τὸν ὦμον ποιεέτω ἢ ἐπὶ τὸν ἕτερον· τοῦ δὲ κρεμαμένου τὸν βραχίονα πρὸς τὸ ἑωυτοῦ στῆθος προσαναγκαζέτω ὡς μάλιστα· ἐν τούτῳ δὲ τῷ σχήματι προσανασειέτω, ὁκόταν μετεωρίσῃ

52. Est et alius restituendi modus, veluti cum onus aliquod stantes humero subeunt. Eum autem, qui in humerum tollit, maiorem esse oportet, apprehensaque laborantis manu sublatum humerum aegri in alam subiicere; ac dein ita convertere ut firmiter insideat, coniectura adhibita ut hominem ad alam circa humerum suum suspendat. Ipse vero excitato humero ea parte se magis quam altera attollat suspensique hominis brachium ad pectus suum quam maxime possit compellat. In eoque habitu ubi hominem suspensum tenuerit, insuper concutiat, quo reliquum corpus ei in contra-

[1] ἱκνέεσθαι. — [2] εἰς. — [3] ὥς. — [4] καὶ διαλ. δὲ τὴν χ. — [5] ἐπί. — [6] τῇ ἕδρῃ.

ραν ἐκ ποικίλων νημάτων πεποιημένην. Equidem cum Schneidero veram lectionem in vulgata latere arbitror et post οἷαι periisse αἱ: itaque οἷαι αἱ πάλλαι ἐκ τῶν σκ. ῥ. dedi. — Porro ἱκνέεσθαι multi Parr. et Marc.; — ἀντιτείνοντες pro ἀντισφίγγοντες in N., ubi in ἀντισφ. mutatur; in B. item ἀντιτείνοντες, sed punctis subnotatum; — αἴτιοι mutatum in ἐναντίοι N.

χρὴ δὲ — ὀστέον.] αὐτοῦ κατατεινομένου C., sed pronomen in τοῦ mutatum; — ἐπὶ τὸν ὑγ. ὦμον Dietz. p. 6.

ἡ δὲ — βραχίονος.] ὑπὸ τὴν κεφαλήν B. M. N.; sed M. N. in marg. ἐπὶ τῇ κεφαλῇ.

52. Ἔστι — παῖς.] Pro ὡς Littréus dedit ᾗ ex M. N. in margine, ὥσπερ habet Dietz. p. 6.; ὧ H. alia manu; — mihi ὡς praestare videtur eo sensu, quo ὥσπερ apud Dietz. legitur; nempe illud κατωμίζειν ἐς ὀρθόν mihi videtur significare conatum ut onus aliquod erectus humero suscipias; itaque ὡς *quemadmodum* congruum est. ᾗ mihi recentior scriptura videtur. Pro ὀρθόν B. M. N. ἄνθρωπον, sed in N. tamen prima manus ὀρθόν dederat. Tum ὑπὸ τὴν μασχ. pro vulg. ἐπὶ τὴν μασχ. dedit Littr. e pluribus mss., mihi praebet Marc.; — ἐπιστρέφει B. C. M. N. et Marc., qui κἄπειτ' ἐπιστρ. Porro τῇ ἕδρῃ rursus cod. Serv. cum Voss.; — μάλιστα B. C. Marc. et M. N. in marg., τάχιστα vulg. Dein ἀνασειέτω Dietz. p. 7.; — ὅταν E., Dietz.; — μετεω-

τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἀντιρρέποι τὸ ἄλλο σῶμα [1]αὐτῷ ἀντίον τοῦ βραχίονος τοῦ κατεχομένου· ἢν δὲ ἄγαν κοῦφος ἔῃ ὥνθρωπος, καὶ [2]προσεκκρεμασθήτω τούτου ὄπισθέν τις κοῦφος παῖς. Αὗται δὲ αἱ ἐμβολαὶ πᾶσαι κατὰ παλαίστρην εὔχρηστοί εἰσι, ὅτι οὐδὲν ἀλλοίων ἁρμένων δέονται ἐπεισενεχθῆναι· χρήσαιτο δ' ἄν τις καὶ ἄλλοθι.

riam partem ex adverso brachii, quod continetur, propendeat. Quodsi levis admodum homo fuerit, huic praeterea levis aliquis puer a tergo appendeat. Atque hi omnes repositionis modi ad palaestram valde sunt accommodati, quod eo nulla inferri instrumenta desiderent. Quibus tamen alibi quoque quis uti possit.

νγ'. Ἀτὰρ καὶ οἱ περὶ [3]τὸ ὕπερον ἀναγκάζοντες ἔγγυς τι τοῦ κατὰ φύσιν ἐμβάλλουσι· χρὴ δὲ [4]τὸ μὲν ὕπερον κατειλίχθαι ταινίῃ μαλθακῇ, — ἧσσον γὰρ ἂν ὑπολισθάνοι, — ὑπηναγκάσθαι [5]δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος· καὶ ἢν μὲν βραχὺ ἔῃ τὸ ὕπερον, καθῆσθαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον ἐπί τινος, ὡς μόλις τὸν βραχίονα περιβάλλειν δύνηται περὶ τὸ ὕπερον· μάλιστα δὲ ἔστω μακρότερον τὸ ὕπερον, ὡς ἂν [6]ἑστεὼς ὁ ἄνθρωπος κρέμασθαι μικροῦ δέῃ ἀμφὶ τῷ ξύλῳ. Κἄπειτα ὁ μὲν βραχίων καὶ ὁ πῆχυς παρατεταμένος παρὰ τὸ ὕπερον ἔστω, τὸ δὲ ἐπὶ θάτερα τοῦ σώματος καταναγκαζέτω τις [7]περιβαλὼν κατὰ τὸν αὐχένα παρὰ τὴν κληῖδα τὰς χεῖρας. Αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν ἐπιεικέως ἐστὶ καὶ ἐμβάλλειν δύναται, ἢν χρηστῶς σκευάσωνται αὐτήν.

53. Quin etiam qui pistillo in suam sedem compellunt, prope ad naturalem reponendi modum accedunt. Pistillum autem molli quadam fascia convolvendum, quo minus elabatur, atque inter costas et brachii caput subter adigendum. At si breve quidem pistillum fuerit, collocari aliquo sedili homo debet, sic ut aegre brachium pistillo circumducatur; fere autem longius esse pistillum oportet, prope ut stans ex eo dependeat. Deinde brachio quidem et cubito circa pistillum porrecto, ex altera corporis parte manibus ad cervicem iuxta iugulum iniectis deorsum quis urgeat. Hic repositionis modus fere secundum naturam est et recondere articulum, si probe apparetur, potest.

νδ'. Ἀτὰρ καὶ ἡ διὰ τοῦ κλιμακίου ἑτέρη τις τοιαύτη καὶ ἔτι βελτίων, ὅτι ἀσφαλεστέρως ἂν τὸ σῶμα, τὸ μὲν τῇ, τὸ δὲ τῇ ἀντισηκωθείη μετεωρισθέν· περὶ γὰρ τὸ ὑπε-

54. Quin et per transversum in scala lignum quidam alius huiusmodi modus atque etiam melior obitur, propterea quod suspensum corpus in hanc vel in illam partem securius ex

[1] *αὐτῷ ἀντίον.* — [2] *ἐπικρεμασθήτω.* — [3] *τὰ ὕπερα.* — [4] *τόν.* — [5] *δ' ἐς μ.* — [6] *ἑστώς.* — [7] *ὑπερβάλλων.*

ῥίσῃ vulgo, *μετεωρίσῃ* Littréus e pluribus codd. idemque fert Marc.; — *ἐναντίον* fert N. mutatum in *ἀντίον*; — *ὁ ἄνθρ.* vulg., *ὥνθρ.* C. M. Marc.; — *καί* ante *προσεκκρ.* recepi ex B. C. M. N., Dietzio; — *προσεκκρεμασθήτω* dedi ex C. Dietz., Marc. pro vulgato *προσεπικρεμασθῆναι*, quod e librariis familiari permutatione praepositionum *ἐκ* et *ἐπί* originem traxit et vitiosum est; Galenum etiam quod exhibui legisse, constat e comm., ubi p. 334. *προσεκκρεμασθῆναι παῖδα κοῦφον κελεύει.* Cod. Sev. rursus cum Voss. conspirat in *ἐπικρεμασθήτω*; — *τούτου* ante *ὄπισθεν* omm. C. N. Dietz., in N. vero *τούτῳ* supra versum; — *τις ὄπισθεν* C.

53. *ἀτὰρ καὶ — ξύλῳ.*] Littréus scribit Gal. in comm. p. 584. vs. 1. (i. e. p. 336. in Kühniana) *οὕτως* pro *ἀτάρ* habere; — at ibi legis: *καὶ διὰ τοῦτο οἶμαι καὶ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ῥήσεως ἀφείλοντο ἐ γ γ ύ ς τ ι γράψαντες. οὕτως γὰρ καὶ οἱ περιαναγκάζοντες κ. τ. λ.* Itaque interpungendum *γράψαντες οὕτως·* et in sequenti *γάρ* latet *ἀτάρ*, sed non *οὕτως* pro *ἀτάρ* ponitur. Tum *τὰ ὕπερα* codd. 14. apud Littr., Marc., Voss., Gal., Dietz. Porro *περιαναγκάζοντες* Gal. l. l.; — *ἀναγκάζοντες* om. Dietz.; — *ταινίῃ τινὶ μαλθ.* vulg., *τινὶ μαλθ. ταινίῃ* N.; — *ταινίῃ* om. Dietz.; — ego *τινί* omisi; — *ὀλισθάνοι* idem; — *μακρότερον τὸ ὑπεροειδές* B. M. N. Dietz.; — *ἑστεώς* B. C. H. M. Littr., *ἑστώς* vulg., *ὁ ἄνθρ. ἑστεώς* N.; — *μικροῦ δέῃ κρεμ.* pauci codd., *κρέμηται μικροῦ δεῖν* Dietz., *δέοι* C. H.; — *ἀμφὶ τὸ ξύλον* iidem.

κἄπειτα — χεῖρας.] *κἄπειτα μέν* C. sine *ὁ*; — *παρὰ τὸ ὕπερον* 12. codd. apud Littr., Marc., Voss., Littr., *περὶ τὸ ὕ.* cett.; — *τὸ δ' ἐπὶ θαλ.* M. N.; — *ὑπερβάλλων* vulg., *περιβάλλων* Littr. cum Ald., mss. 5.; fert Marc. *περβάλλων*, sed m. sec. *περιβάλλων*; equidem cum C. aoristum dedi; — *περὶ τὸν αὐχ.* Dietz. p. 8.

54. *ἀτὰρ — ἀπιέναι.*] *αὐτάρ* E.; — *ἀσφαλέστερον* Dietz. p. 8.; — *τὸ μὲν τείνηται τὸ δὲ ἀντισηκώσῃ* idem; — *εἰ*

ῥοειδὲς ὁ ὦμος [1] ἦν καὶ καταπεπήγῃ, περισφάλλεσθαι τὸ σῶμα κίνδυνος ἢ τῇ, ἢ τῇ· χρὴ μέντοι καὶ ἐπὶ τῷ κλιμακτῆρι ἐπιδεδέσθαι τι ἄνωθεν στρογγύλον ἐναρμόσσον ἐς τὸ κοῖλον τῆς μασχάλης, ὃ προσδιαναγκάσει τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐς τὴν φύσιν ἀπιέναι.

νε'. Κρατίστη μέντοι πασέων [2] τῶν ἐμβολέων ἡ τοιήδε· ξύλον χρὴ εἶναι, πλάτος μὲν ὡς πενταδάκτυλον, ἢ τετραδάκτυλον τὸ ἐπίπαν, πάχος δὲ ὡς διδάκτυλον, ἢ καὶ λεπτότερον, μῆκος δὲ δίπηχυ, ἢ καὶ ὀλίγῳ ἔλασσον· ἔστω δὲ ἐπὶ θάτερα τὸ ἄκρον περιφερὲς καὶ στενώτατον ταύτῃ καὶ λεπτότατον· ἄμβην δὲ ἐχέτω σμικρὸν ὑπερέχουσαν ἐπὶ τῷ ὑστάτῳ τοῦ περιφερέος ἐν τῷ μέρεϊ [3] μὴ τῷ πρὸς τὰς πλευράς, ἀλλὰ τῷ πρὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἔχοντι, ὡς [4] ὑφαρμόσειε τῇ μασχάλῃ παρὰ τὰς πλευρὰς [5] ὑπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος [6] ὑποτιθέμενον· ὀθονίῳ δὲ ἢ ταινίῃ μαλθακῇ κατακεκολλήσθω [7] ἄκρον τὸ ξύλον, ὅκως προσηνέστερον ἔῃ. Ἔπειτα χρὴ ὑπώσαντα τὴν κεφαλὴν τοῦ ξύλου ὑπὸ τὴν μασχάλην ὡς ἐσωτάτω μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος, τὴν δὲ ὅλην χεῖρα πρὸς τὸ ξύλον κατατείναντα, προσκαταδῆσαι κατά τε τὸν βραχίονα κατά τε τὸν πῆχυν κατά τε τὸν καρπὸν τῆς χειρός, ὡς ἂν ἀτρεμέῃ ὅτι μάλιστα· περὶ παντὸς δὲ χρὴ ποιέεσθαι, ὅκως τὸ ἄκρον τοῦ ξύλου ὡς ἐσωτάτω τῆς μασχάλης ἔσται, ὑπερβεβηκὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. Ἔπειτα χρὴ μεσηγὺ δύο στύλων στρωτῆρα πλάγιον εὖ προσδῆσαι, ἔπειτα ὑπερενεγκεῖν τὴν χεῖρα ξὺν τῷ ξύλῳ

aequo libretur. Circa id enim quod pistilli formam habet, licet humeri articulus adhaereat, periclitatur tamen corpus ne in hanc vel in illam partem aberret. At supra scalae gradum deligari rotundum aliquid debet, quod in alae cavum convenienter aptetur insuperque brachii caput in suam sedem compellat.

55. Ex omnibus autem reponendi modis hic optimus. Lignum esse oportet latitudinis fere quidem quinque aut quatuor digitorum, crassitudinis vero duorum aut etiam tenuius, longitudinis autem bicubitalis, aut paulo minus. Cuius alterum extremum rotundum sit et angustissimum ea parte maximeque tenue. Superciliosam autem habeat eminentiam in summa rotunditatis parte paulum exstantem, qua non latus, sed brachii caput attingit, ut huic supposita alae ad costas adaptetur. Lignum quoque quo lenius reddatur, extrema sui parte linteum aut fasciam mollem agglutinatam habeat. Dein ligni capite sub alam intro, quantum fieri potest, inter costas et brachii caput impulso, manus tota ad lignum porrecta alligari debet, ut ad brachium et ad cubitum et ad volam manus quam firmissime quiescat. Imprimis vero id elaborandum est, ut ligni summa pars brachii capite superato quam penitissime alam subeat. Post haec trabeculae transversae inter duas columnas probe alligatae manus una cum ligno superimponenda, sicut altera quidem parte manus, altera corpus, ad alam vero trabecula statuatur. Demum in alteram partem manus una cum ligno circa trabeculam deorsum urgenda, in alteram vero reliquum corpus. Trabecula autem ad eam altitudinem vinciatur, ut

[1] εἰ. — [2] τῶν om. — [3] ἀλλὰ μή. — [4] ὑφαρμόσῃ ἐν τῇ μ. — [5] ὑπὲρ τήν κ. — [6] ὑποτιθέμενος. — [7] ἄκρην.

καὶ καταπεπήγει vulg., Littr. ex B. C. M. N. dedit ἦν καὶ καταπεπήγῃ. quod mihi etiam e Marc. excerptum est; — προσδιαναγκάζῃ vulg., προσδιαναγκάσῃ non pauca mss., προσδιαναγκάσει G., Marc., Littr., ὅπως διαναγκάσῃ Dietz.

55. κρατίστη — ἔῃ.] πασέων τῶν ἐμβ. M. N., Littr.; — vulgo τῶν om.; — μὴ χρὴ πλ. εἶναι E.; — post ξύλον addit μέν Q.'; — πεντεδακτ. vulg., πενταδακτ. Littr. e multis codd., idemque ferunt Marc., Voss.; — πενταδ. τὸ ἐπίπαν ἢ τετραδ. Dietz. p. 9.; ἢ τετρ. om. C.; — ἤ ante καὶ λεπτοτ. om. C.; — καί ante ὀλίγῳ ἔλασσον e solo C. dedi; — ἔστω δ' ἐπὶ θ. N.; — vulgo τό ante ἄκρον, sed apud Dietz. om.; — ἐπὶ τῷ ἐσχάτῳ Dietz. pro ἐπὶ τῷ ὑστάτῳ; — ἐπὶ τῷ μέρεϊ B. M. N., sed M. N. in marg. ἐν; — ἀλλὰ μὴ τῷ vulgo, sed ἀλλά omm. C. M. N. Marc., Littr.; — πρὸς τὰς πλ. alia manu H.; — ὑποτιθέμενον B. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi; ὑποτιθεμένης C.; — ἄκρον B. M. N., Littr., ubi vulgatam e V. notavi.

ἔπειτα — βραχίονος.] ὑπὸ τὴν μασχ. om. Dietz.; — κατατείνοντα vulg., κατατείναντα multi codd. Parr., Marc., Littr.; — ὡς ἀτρεμέῃ μάλιστα δέ Dietz. p. 10.

ἔπειτα — σῶμα.] ὑπενεγκεῖν in paucis mss.; — ἐπὶ θάτερα εἴη C.; — κατὰ τὴν μασχ. δέ Dietz.

ὑπὲρ τοῦ στρωτῆρος, ὅκως ἡ μὲν χεὶρ ἐπὶ θάτερα ἔῃ, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ σῶμα, κατὰ δὲ τὴν μασχάλην ὁ στρωτήρ· κἄπειτα ἐπὶ μὲν θάτερα τὴν χεῖρα καταναγκάζειν ξὺν τῷ ξύλῳ περὶ τὸν στρωτῆρα, ἐπὶ θάτερα δὲ τὸ ἄλλο σῶμα. Ὕψος δὲ ἔχων ὁ στρωτὴρ προσδεδέσθω, ὥστε μετέωρον τὸ ἄλλο σῶμα εἶναι ἐπ' ἄκρων τῶν ποδῶν. Οὗτος ὁ τρόπος παραπολὺ κράτιστος ἐμβολῆς ὤμου· δικαιότατα μὲν γὰρ μοχλεύει, ἢν [1]μοῦνον ἐσωτέρω ἔῃ τὸ ξύλον τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος· δικαιόταται δὲ αἱ ἀντιρροπαὶ, ἀσφαλέες δὲ τῷ ὀστέῳ τοῦ βραχίονος. Τὰ μὲν οὖν νεαρὰ ἐμπίπτει θᾶσσον ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο, πρὶν ἢ [2]καὶ κατατετάσθαι δοκέειν· ἀτὰρ καὶ τὰ παλαιὰ μούνη αὕτη τῶν ἐμβολέων οἵη τε ἐμβιβάσαι, ἢν μὴ ἤδη ὑπὸ χρόνου σὰρξ μὲν ἐπεληλύθῃ ἐπὶ τὴν κοτύλην, ἡ δὲ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἤδη τρίβον ἑωυτῇ πεποιημένη ἔῃ ἐν τῷ χωρίῳ, ἵνα ἐξεκλίθη· οὐ μὴν ἀλλ' ἐμβάλλειν γάρ μοι δοκέει καὶ οὕτω πεπαλαιωμένον ἔκπτωμα [3]τοῦ βραχίονος, — τί γὰρ ἂν δικαίη μόχλευσις οὐχὶ κινήσειε; — μένειν μέντοι οὐκ ἄν μοι δοκέοι κατὰ χώρην, ἀλλ' [4]ὀλισθάνειν ἂν ἐς τὸ ἔθος. Τὸ αὐτὸ δὲ ποιέει καὶ περὶ κλιμακτῆρα καταναγκάζειν τοῦτον τὸν τρόπον σκευάσαντα. Πάνυ μὴν ἱκανῶς ἔχει καὶ περὶ μέγα ἕδος Θεσσαλικὸν ἀναγκάζειν, ἢν νεαρὸν ἔῃ τὸ ὀλίσθημα· ἐσκευάσθαι [5]μέντοι χρὴ τὸ ξύλον οὕτως, ὥσπερ εἴρηται· ἀτὰρ τὸν ἄνθρωπον καθίσαι πλάγιον ἐπὶ τῷ δίφρῳ· κἄπειτα τὸν βραχίονα ξὺν τῷ ξύλῳ [6]ὑπερβαλέειν ὑπὲρ τοῦ ἀνακλισμοῦ καὶ ἐπὶ [7]μὲν θάτερα τὸ σῶμα καταναγκάζειν, ἐπὶ δὲ θάτερα τὸν βραχίονα

totum corpus sublime pedibus insistat. Haec reponendi humeri ratio longe optima censetur. Iustissimam enim molitionem facit, modo intro magis quam brachii caput lignum immittatur, iustissimaeque fiunt in utramque partem librationes et ossi brachii securitatem praestant. Recentia igitur citius quam exspectaveris recondentur, ac prius quam extensio facta videatur. Quin etiam ubi inveteraverint, haec sola repositio restituere potest, nisi iam temporis lapsu caro quidem articuli cavum occupaverit, et brachii caput locum, in quem declinavit, consuetudine tritum iam sibi fecerit. Quin inveterata etiam brachii luxatio ita reponi posse mihi videtur. Quid enim iusta molitio non moveat? — Non tamen loco manere posse existimo, sed in locum consuetum relapsurum. Idem quoque efficies, si per scalam vi admota eundem reponendi modum adhibueris. Admodum item idonea fuerit sella magna Thessalica, super quam vis adhibeatur, si recens sit luxatio. Paratum tamen lignum, velut dictum est, oportet. Sed et aegro in sella in latus collocato, brachium cum ligno super eam partem, in quam dorso recumbunt, transmitti debet et in alteram quidem partem corpus, in alteram vero brachium cum ligno deorsum impelli. Idem quoque impulsio super biforem ianuam facta efficit. Iis autem semper prout sese obtulerint utendum.

[1] καὶ μόνον. — [2] καί om. — [3] τοῦ om. — [4] ὀλισθαίνειν ἄν. — [5] μὲν χρὴ τὸ ξ. ὥσπερ εἴρηται. — [6] ὑπερβαλλέειν. — [7] δέ.

ὕψος — ποδῶν.] δ' ἔχων E.; — ἐπ' ἄκρον C. H. K.
οὗτος — βραχίονος.] ἣν καὶ μόνον vulg., καί om. Littr. cum Parr. 15., abest etiam e Marc.; — μοῦνον Ionice e mss. Littréus.
τὰ μὲν οὖν — ἔθος.] καί ante κατατετάσθαι ex solo N. introduxit Littr.; — μόνον αὕτη Dietz. p. 11.; — ἢ πεποιημένη Dietz.; — ἐξεκλίνθη al. m. H.; — ἔκπτωμα βραχίονος non pauca mss.; — post βραχίονος nonnulli codd. βραχίονα, Dietz. βραχίονα pro ἐκπτ. τοῦ βρ. p. 11. et p. 36.; — ὀλισθάνει B. M. N., sed E. in textu, M. N. in marg. ὀλισθάνοι, quod dedit Littr.; — ἐς τὸ ἔθος cum C. H. K. M. dedi, ὡς τὸ ἔθος cett.
πάνυ — ξύλῳ.] μήν ex edd. antt. et multis codd. revocavit Littr. pro vulgato μέν; — μέγα περί M.; — ἕδος μέγα N.; — οὕτως B. M. N. Littr., vulgo om.; — ὑπερβαλλέειν vulg., ὑπερβάλλειν B. M. N. Littr., ὑπερβαλέειν C. E. H. K. Marc., Lind.; — ἐπὶ μὲν θατέρω — ἐπὶ δὲ θατέρω Parr. 5.
τὸ αὐτὸ — ἀναγκάζειν.] ποιέει Littr. e mss. 6., vulgatam e V. notavi; — in seqq. dedi eandem lect., quam e Parr. nonnullis hausit Littr. et quae in Marc. habetur; vulgatam e V. notavi.

ξὺν τῷ ξύλῳ. Τὸ αὐτὸ δὲ [1]ποιέει καὶ ὑπὲρ δίκλειδος θύρης ἀναγκάζειν. Χρέεσθαι δὲ [2]αἰεὶ τούτοισι, ἃ ἂν τύχῃ παρεόντα.

νϛ'. Εἰδέναι μὲν οὖν χρὴ, ὅτι [3]Φύσιες Φυσίων μέγα διαφέρουσι ἐς τὸ ῥηϊδίως ἐμπίπτειν τὰ ἐκπίπτοντα· διενέγκοι μὲν γὰρ ἄν τι καὶ κοτύλη κοτύλης, ἡ μὲν εὐυπέρβατος ἐοῦσα, ἡ δὲ ἧσσον· πλεῖστον δὲ διαφέρει καὶ τῶν νεύρων ὁ ξύνδεσμος, τοῖσι μὲν ἐπιδόσιας ἔχων, τοῖσι δὲ ξυντεταμένος. Καὶ γὰρ ἡ ὑγρότης τοῖσι ἀνθρώποισι γίγνεται ἡ ἐπὶ τῶν ἄρθρων διὰ τῶν νεύρων τὴν ἀπάρτησιν, ἣν χαλαρά τε ἔῃ φύσι καὶ τὰς ἐπιδόσιας εὐφόρως φέρῃ· συχνοὺς γὰρ ἄν τις ἴδοι, οἳ οὕτως ὑγροί εἰσι, ὥστε, ὁκόταν ἐθέλωσι, τότε αὐτοῖσι τὰ ἄρθρα ἐξίσταται ἀνωδύνως καὶ καθίσταται ἀνωδύνως. Διαφέρει μέντοι τι καὶ σχέσις σώματος· τοῖσι μὲν γὰρ εὖ ἔχουσι τὸ γυῖον καὶ σεσαρκωμένοισι ἐκπίπτει τε ἧσσον ἐμπίπτει τε χαλεπώτερον· ὅταν δὲ αὐτοὶ [4]σφέων αὐτῶν λεπτότεροι καὶ ἀσαρκότεροι ἔωσι, τότε ἐκπίπτει τε μᾶλλον, ἐμπίπτει [5]τε ῥᾷον. Σημήϊον δὲ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει [6]καὶ τόδε· τοῖσι γὰρ βουσὶ τότε ἐκπίπτουσι μᾶλλον οἱ μηροὶ ἐκ τῆς κοτύλης, ἡνίκα ἂν αὐτοὶ [7]σφέων αὐτῶν λεπτότατοι ἔωσι· γίγνονται δὲ [8]βόες λεπτότατοι τοῦ χειμῶνος τελευτῶντος· τότε οὖν καὶ ἐξαρθρέουσι μάλιστα, εἰ δή τι καὶ τοιοῦτο δεῖ ἐν ἰητρικῇ γράψαι· δεῖ δέ· καλῶς γὰρ [9]Ὅμηρος καταμεμάθηκε, ὅτι πάντων τῶν [10]θρεμμάτων

56. Naturam igitur alteri plurimum praestare, ut quae prolapsa sunt facile recondantur, animadvertere oportet. Et certe acetabulum ab acetabulo distat, cum hoc quidem facile, illud vero aegrius superetur. Plurimum etiam discriminis habet nervorum colligatio, quae aliis quidem remissa, aliis vero intenta est. Humiditas enim articulorum hominibus fit propter nervorum appensionem, si laxi sint natura sua et relaxationes facile ferant. Complures namque ita humidos videas, ut, cum velint, iis articuli sua sede citra dolorem moveantur, rursusque absque dolore restituantur. Quin et habitus corporis discrimen habet. Iis enim, qui bene habitis sunt membris et carnosis, minus elabitur articulus et aegrius reconditur. Ubi vero solito tenuiores et macilentiores evaserunt, magis excidit et facilius restituitur. Cuius rei argumento sunt boves, quibus tunc sua cavitate femur magis excidit, cum macilentissimi evaserunt. Quod sub hiemis finem iis accidit, quo etiam tempore potissimum luxantur. Si modo huiusmodi quippiam in medicina tractari debet; — at sane fas est: recte enim novit Homerus inter omnia pecora boves eo tempore quam maxime laborare, ex iisque aratores, quod hieme terram colant. Iis igitur, quod maxime attenuentur, articuli potissimum prolabuntur. Reli-

[1] ποιέειν ἀναγκάζειν καὶ ὑπὲρ δίκλειδος θύρας. — [2] αἰεί om. — [3] Φύσις ἐκ Φυσίων. — [4] σφῶν. — [5] δὲ ῥ. — [6] καί om. — [7] σφῶν. — [8] καὶ βόες. [9] ὁ ὅμηρος καταμεμαθήκει. — [10] θρεμμάτων βόες ὅτι μάλ.

χρέεσθαι — παρεόντα.] χρέεσθαι δὲ χρὴ αἰεί B. M. N. Littr., χρέεσθαι δὲ δεῖ H. et Marc., in quo δέ a recenti manu; equidem e lect., quam Littr. recepit, eieci χρή euphoniae causa.

56. εἰδέναι ξυντεταμένος.] διενέγκαι B. M. N.; — τι om. K.; — καί ante κοτύλη omm. E. H., sed in H. rest. alia m.; — ἡ δὲ καὶ ἧσσον B. M. N.; — καί ante τῶν νεύρων om. Dietz. p. 42.; — ξυντεταμένος ἐών vulgo, sed ἐών omm. C. H., ubi rest. al. m., Marc.; deletum est in B. N.

καὶ γὰρ — ἀνωδύνως.] ἣν γάρ C.; — γίνεται ἐκ τῶν ἄρθρων idem, γίνεται ἡ ἐκ τῶν ἄρθρων vulgata, sed ineptum est ἐκ, repono ἐπί de meo; — ἀπάρτισιν vulgo, ἀπάρτησιν C. E., et M. N., qui in marg. ἀπάρθρησιν, quod B. in textu habet; — τὴν τῶν νεύρων Dietz. p. 43. 39.; — ἐπιτάσιας vulgo, ἐπιδόσιας prima m. in N., ἐπιδήσιας N.; veram lectionem esse ἐπιδόσιας ex antecedentibus liquet; — τάς om. Dietz. p. 13. et εὖ fert pro εὐφόρως; — θέλωσι M.; — ἐθέλωσι, ἐξίσταται ἀνωδύνως Dietz. p. 39. omissis cett.; — ἐξίσταται et καθίσταται multi Parr., Marc., Littr., ἐξίστανται et καθίστανται vulgo; — ἀνωδύνως omm. B. M. N.

διαφέρει — ῥᾷον.] τι post μέντοι C. E. H. K. M. N. Marc., Littr.; — τις σώματος vulgo, τοῦ σώμ. Littr. ex H., ubi alia manu τοῦ adscriptum; nec τοῦ, nec τις habent C. E. K. M. N. Marc.; — καὶ γυῖον σεσαρκωμένον Dietz. p. 39.; — σφέων pro vulgato σφῶν B. M. praebuerunt Littréo.

σημήϊον — λεπτύνονται.] ταῦθ' B. M. N.; — καί B. C. E. M. N., Marc., καί om. vulg.; — σφέων B. M., Littr., σφῶν vulg.; — λεπτότεροι M. N.; — γίνονται δὲ καὶ βόες vulg., καί omm. B. H. M. N. O., Littr. et Marc.; ubi γίνονται βόες λεπτ., sed δέ supra versum a sec. m.; — καταμεμαθήκει vulg., καταμεμάθηκε D. M. O.; — θρεμμάτων

βόες μάλιστα πονέουσι ταύτην τὴν ὥρην καὶ βοῶν οἱ ἀρόται, ὅτι τὸν χειμῶνα ἐργάζονται. Τούτοισι τοίνυν καὶ ἐκπίπτει μάλιστα· οὗτοι γὰρ μάλιστα λεπτύνονται. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα βοσκήματα δύναται βραχεῖαν τὴν ποίην βόσκεσθαι· βοῦς δὲ οὐ μάλα, πρὶν βαθεῖα γένηται· τοῖσι μὲν γὰρ ἄλλοισί ἐστι λεπτὴ ἡ προβολὴ τοῦ χείλεος, [1] λεπτὴ δὲ ἡ ἄνω γνάθος· βοῒ δὲ παχεῖα μὲν ἡ προβολὴ τοῦ χείλεος, παχεῖα δὲ καὶ ἀμβλεῖα ἡ ἄνω γνάθος· διὰ ταῦτα ὑποβάλλειν ὑπὸ τὰς βραχείας ποίας οὐ δύναται. Τά τε αὖ μώνυχα τῶν ζῴων, ἅτε ἀμφώδοντα ἐόντα, δύναται μὲν σαρκάζειν, δύναται δὲ ὑπὸ τὴν βραχεῖαν ποίην ὑποβάλλειν τοὺς ὀδόντας καὶ ἥδεται τῇ οὕτως ἐχούσῃ μᾶλλον ἢ τῇ βαθείῃ· καὶ γὰρ τὸ ἐπίπαν ἀμείνων καὶ στερεωτέρη ἡ βραχεῖα ποίη τῆς βαθείης, ὅτι καὶ πρὶν ἐκκαρπεῖ ἡ [2] βαθεῖα. Διὰ τοῦτ' οὖν ἐποίησε τάδε τὰ ἔπη·

ὡς δ' ὁπότ' ἀσπάσιον ἔαρ ἤλυθε βουσὶ ἕλιξιν,

ὅτι ἀσμενωτάτη [3] αὐτοῖσι ἡ βαθεῖα ποίη φαίνεται. Ἀτὰρ καὶ ἄλλως ὁ βοῦς χαλαρὸν φύσι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἔχει μᾶλλον τῶν ἄλλων ζῴων καὶ διὰ τοῦτο καὶ εἰλίπους ἐστὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων καὶ μάλιστα ὅταν λεπτὸς καὶ γέρων ἔῃ. Διὰ ταῦτα πάντα

quae namque pecudes brevem herbam depascere valent, bos non item, nec nisi altam potest. Etenim reliquis tenuia labra prominent et superior mala gracilis est. At bovi crassa quidem labra prominent, crassa quoque aut retusa superior mala est, ideoque tenues herbas subire nequit. Contra animalia solidam ungulam habentia, ut quae utrimque dentata sint, summis quidem labris aut dentibus vellere possunt et exiguae herbae dentes supponere huiusmodique herba potius quam altiore delectantur. In totum enim exigua herba alta melior est et firmior, quia etiam prius alta frugem fert. Ideoque versus hos cecinit:

Sic ubi flexilibus veris gratissima bobus
Tempestas fuerit, —

quod alta herba lubentissime delectantur. Sed et alioqui natura laxiorem hunc articulum quam cetera animalia bos habet, ideoque inter eundum pedes reliquis magis circumagit praesertimque ubi macie et senio confectus fuerit. His omnibus de causis bovi potissimum articulus excidit. De quo certe plura a me dicta sunt, quod illa eorum omnium quae ante dicta sunt fidem faciunt. Sed ut hinc ad institutum redeat oratio, carne expertibus magis elabuntur articuli et citius reconduntur, quam carnosis, minus-

[1] λεπτὴ — χείλεος abest. — [2] βαθεῖαν συμβαίνει διὰ τοῦτο. — [3] τοῖσι αὐτοῖσι.

mss. 13. apud Littr., Voss., Marc., πρόβατα vulgo, quod Gal. etiam legit teste comm. p. 356. — Littréus θρεμμάτων glossema esse opinatur, quum contra πρόβατα manifesto glossa sit ad θρεμμάτων adscripta: Hesych. θρέμματα exponit πρόβατα. — Porro ὅτι μάλιστα vulgo, ὅτι omm. Parr. 6., Marc., Littr.; — κατὰ τὸν χειμ. vulg., sed κατά omm. C. M. N. Marc.

τούτοισι — λεπτύνονται.] καί vulgo om., sed ferunt apud Littr. mss. 13., Voss., Marc.

τὰ μὲν γὰρ — οὐ δύναται.] δύνανται B. E. M. N.; — καὶ προβολή Q.'; — ἡ ἄνω γν. καὶ ἀμβλ. E.; — εἰς τὰς βραχείας Ald., Gal.; — δύνανται vulg., δύναται Marc. Cod. Sev. et Voss., qui duo idem esse visi sunt dudum, Littr.

τά τε αὖ — βαθεῖα.] ἀμφώδοντα recte B. M. N., Marc., ἀμφόδοντα vulg., — δύνανται C., E., prima m. in N. — Post δύνανται s. δύναται ferunt γάρ mss. pauca et Gal.; — δύνανται δὲ ὑπό N., sed emendatum. — Pro οὕτως ἐχούσῃ ferunt τοιαύτῃ pauci Parr. et Marc.; — ποίῃ vulgo post ἐχούσῃ, sed omisi cum Marc. et M. N.; in N. tamen rest. Porro ἢ ὅτι καὶ πρίν M. N., in hoc vero ὅτε supra versum. Littréus e comm. 3. Galeni in hunc librum p. 497. conficit ποτὶ καί h. l. scriptum fuisse, quod re ipsa dedit. Equidem primum dicam me Galeni locum illum non satis intelligere, ut certi quid inde deducam; tum operae pretium esse mentem advertere ad Vossiani lectionem, quam e cod. Sev. etiam Foës. adfert, sed non συμφέρει, quod in eo legi adnotat Littr. Mihi sane in Vossiano locus, si sensum eius respiciam, recte restitutus videtur, non, si verba: nimirum quum πρίν cum accusativo et infinitivo saepe legatur, librarii id h. l. dederunt, sed ipse auctor scripserat: ὅτι καὶ πρὶν ἐκκαρπεῖ ἡ βαθεῖα i. e. ὅτι καὶ πρότερον ἐκκαρπεῖ ἡ βαθεῖα ἢ ἡ βραχεῖα. Quin Foësium illud, quod exhibui, legisse puto, quum Latine habeat: „praeterquam quod maturius frugem effert."

διὰ τοῦτο — φαίνεται.] τοῦτο οὖν vulg., τοῦτ' οὖν C. Marc., ταῦτα οὖν B. et prima m. in N.; — ἐξεποίησε C.; — ὧδε τάδε vulgo; ὧδε omisi cum B. N., in quo rest., Marc.; — ἀσπασίως B. M. N.; — βουσίν ceteri; — Littréus adnotat versum non legi in Homero; vere! Tum dubitat num plures forte fuerint versus, quorum nonnullos omiserint librarii; mihi unicus versus, quem legimus, cum loci colore et nexu rerum ita congruere videtur, ut nihil insuper desiderem. — Vulgo τοῖσι αὐτοῖσι, sed τοῖσι om. Littr. cum prima manu in N.

ἀτὰρ καὶ — ἔῃ.] ὁ ante βοῦς omm. C. Marc.; quin in Marc. βοῦς supra versum a sec. manu adscriptum est. Tum

ἐκπίπτει βοΐ μάλιστα· πλείω δὲ γέγραπται περὶ αὐτοῦ, ὅτι πάντων τῶν προειρημένων ταῦτα μαρτύριά ἐστι. Περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος, τοῖσι ἀσάρκοισι μᾶλλον ἐκπίπτει καὶ θᾶσσον ἐμπίπτει ἢ τοῖσι σεσαρκωμένοισι· καὶ ἧσσον [1]ἐπιφλεγμαίνει τοῖσι ὑγροῖσι καὶ τοῖσι ἀσάρκοισι ἢ τοῖσι σκελιφροῖσι καὶ σεσαρκωμένοισι καὶ ἧσσόν γε δέδεται ἐς τὸν ἔπειτα χρόνον· ἀτὰρ καὶ [2]εἰ μύξα πλείων ὑπείη τοῦ μετρίου μὴ ξὺν φλεγμονῇ καὶ οὕτως ἂν ὀλισθηρὸν εἴη· μυξωδέστερα δὲ τοὐπίπαν τὰ ἄρθρα τοῖσι ἀσάρκοισι ἢ τοῖσι σεσαρκωμένοισί ἐστι· καὶ γὰρ αὐταὶ αἱ σάρκες τῶν μὴ [3]ἀπὸ τέχνης λελιμαγχημένων μυξωδέστεραί εἰσι ἢ αἱ τῶν παχέων. Ὅσοισι μέντοι ξὺν φλεγμονῇ μύξα ὑπογίγνεται, ἡ φλεγμονὴ δήσασα ἔχει τὸ ἄρθρον· διὰ τοῦτο οὐ μάλα ἐμπίπτει τὰ ὑπόμυξα ἐκπίπτοντα ἄν, εἰ μέν τι ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον φλεγμονῆς ὑπεγένετο.

que inflammatione tentantur humidi et graciles quam sicci et carnosi minusque in posterum devinciuntur. Quin et citra inflammationem si mucus iusto copiosior subsit, lubricus magis locus fuerit. Fere autem gracilibus magis quam carnosis articuli muco redundant. Nam et ipsae carnes eorum, qui non ex arte inediam tolerarunt, mucosiores sunt quam obesorum. Quibus tamen cum inflammatione mucus subest, iis ex inflammatione articulus adstringitur; quapropter non facile reconduntur articuli dimoti, si quidem aut maior aut minor inflammatio suborta fuerit.

νζ'. Ὅσοι μὲν οὖν, ὅταν ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον καὶ μὴ [4]ἐπιφλεγμήνῃ τὰ περιέχοντα, χρέεσθαι ἀνωδύνως αὐτίκα τῷ ὤμῳ δύνανται, οὗτοι μὲν οὐδὲν νομίζουσι δεῖν ἑωυτῶν [5]ἐπιμελέεσθαι· ἰητροῦ μήν ἐστι καταμαντεύσασθαι τῶν τοιούτων· τοῖσι τοιούτοισι [6]γὰρ

57, Qui igitur reposito articulo et nulla circumiectis partibus inflammatione oborta nulla interposita mora humero absque dolore uti possunt, ii quidem nulla adhibita cura sibi opus esse existimant. Medici tamen officium est de his praesagium instituere: in talibus enim rur-

[1] ἐπιφλεγμένουσι. — [2] ἡ. — [3] ἀπό τέχνης λελ. — [4] καὶ μὴ ἐπιφλεγμένῃ. — [5] ἐπιμελεῖσθαι. — [6] γάρ abest.

τῶν ἄλλων ζῴων Littr. ex B. C. K. M. N., vulgo ζῴων abest; fert etiam Marc.; — καὶ διὰ τοῦτο scripsi cum M. N., ceteri καί omm. Dedi εἰλίπους de meo, εἰλίπουν cett.; — τῶν ἄλλων ζῴων ceteri, equidem malui h. l. ζῴων omittere. Prima m. in N. λεπτὸς καὶ γέρων, cuius lectionis vestigium etiam in B., ubi γέρον ἦ; — ceteri λεπτὸν καὶ γηραλέον ἔῃ.

περὶ οὗ — παχέων.] νῦν pro οὖν pauci codd., Gal.; — ὡς θᾶσσον ἐμπίπτειν vulgo; cum Littréo sequor B. C. M. N., eandemque lect. habet Marc.; — τοῖς εὖ σ. σαρκ. vulgo, sed εὖ omm. H. et N., in quo rest., Marc., Littr.; — τοῖσι multi codd. praebent, inter quos Marc.; — ἐπιφλεγμαίνει C. M. N. Marc., Littr., ἐπιφλεγμαίνουσι vulg.; — σκελίφροισι Marc., qui σκληροῖσι in marg., σκελιφροῖσι vulg., σκελεφροῖσι B. M. N.; — ἀτὰρ καὶ (καί om. C.) ἡ μύξα vulgo, sed ex E. εἰ pro ἡ scripsi. Dein ξυμφλεγμονῆς Marc.; — αὗται αἱ σάρκες vulgo, αὐταί de meo; — μυξωδέστερα γάρ vulg., μυξωδέστερα δέ B. N. Marc., alii neque γάρ, neque δέ ferunt; — μὴ ἀπὸ τέχνης ὀρθῶς (ὀρθῆς B. C. M. N., ὀρθῶς omm. mss. non pauca Parr. et Voss. et Marc., in quo in margine a m. sec. adponitur) λελιμ. Certum est ὀρθῶς glossema esse ad ἀπὸ τέχνης spectans. — Marc. λελιμαχημένων et Parr. 6., λελιμαγχονημένων N., Merc. in marg., λελιμαγμένων C. — Post λελιμ. vulgo αἱ τῶν λεπτῶν, quod scholion ad αἱ τῶν μὴ ἀπὸ τέχνης λελιμαγχ. eieci. Prima m. in N. ἡ τῶν παχέων, sed αἱ restituitur.

ὅσοισι — ὑπεγένετο.] οἷσι B.; — ἡ μύξα K.; — ἐμπίπτει N. mutatum in ἐκπίπτει, quae vulgata est lectio. — Vulgo εἰ μή τι, sed εἰ om. N., ubi rest.; μή vero de meo in μέν mutavi, sensu id flagitante, sicuti supra eadem de causa e solo M. recepi ἐμπίπτει: — πλέον sine praevio ἤ K.; — ἐπεγένετο vulg., ὑπογένοιτο N. mutatum in ὑπεγένετο; — ὑπεγίνετο C., H. alia manu, Marc.

57. ὅσοι μὲν — νεῦρα.] Equidem pro vulgato οἷσι de meo ὅσοι scribo principio, et post χρέεσθαι s. χρῆσθαι, quod ferunt ceteri, delevi τε. — Littr. in textu scripsit: οἷσι μὲν οὖν, ὅταν ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον, μὴ ἐπιφλεγμαίνει τὰ περιέχοντα, χρῆσθαί τε ἀνωδ. κ. τ. λ., et in adn. proponit: οἷσι μὲν οὖν ἂν ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον καὶ μὴ ἐπιφλεγμήνῃ τὰ περιεχ. κ. τ. λ. — Mihi neutra emendatio ab omni parte placet. — Porro δύνανται τῷ ὤμῳ M. N.; — εωυτων δεῖν E.; — ἐπιμελέεσθαι Ionice B. M. N. Littr.; Marc. ἐπιμελεῖσθαι (corr. — έλεσθαι); — καταμαντεύεσθαι C.; — γάρ B. M. N., Marc., Littr., vulgo om.; — αὖτις C. Marc., per θ. vulgo; — μᾶλλον ἤ Parr. 5., Marc., Littr., μᾶλλον καί vulg. — Multum vereor ne illud τῶν τοιούτων τοῖσι τοιούτοισι γάρ sit foetus librariorum: exspectaveris potius: ἰητροῦ μήν ἐστι καταμαντεύσασθαι τῶν τοιούτων ὅτι ἐκπεσεῖται καὶ αὖθις μᾶλλον. ἢ οἷσι ἂν ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα.

ἐκπίπτει καὶ αὖτις μᾶλλον [1] ἢ οἷσι ἂν ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα. Τοῦτο κατὰ [2] πάντα τὰ ἄρθρα οὕτως ἔχει καὶ μάλιστα κατ' ὦμον καὶ κατὰ γόνυ· μάλιστα γὰρ οὖν καὶ ὀλισθάνει ταῦτα. Οἷσι δ' ἂν [3] ἐπιφλεγμήνῃ τὰ νεῦρα, οὐ δύνανται χρέεσθαι τῷ ὤμῳ· κωλύει γὰρ ἡ ὀδύνη καὶ ἡ ξύντασις τῆς φλεγμονῆς. Τοὺς οὖν τοιούτους [4] ἰῆσθαι χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι πολλοῖσι [5] ἐπιδέοντα· ὑποτιθέναι δὲ ἐς τὴν μασχάλην εἴριον μαλθακὸν, καθαρὸν ξυνειλίσσοντα, ἐκπλήρωμα τοῦ κοίλου ποιέοντα, ἵνα ἀντιστήριγμα μὲν τῇ ἐπιδέσι ἔῃ, ἀνακωχέῃ δὲ τὸ ἄρθρον· τὸν δὲ βραχίονα [6] ἐς τὸ ἄνω ῥέποντα ἴσχειν χρὴ τὰ πλεῖστα· οὕτω γὰρ ἂν ἑκαστάτω εἴη τοῦ χωρίου, ἐς ὃ ὤλισθε ἡ κεφαλὴ τοῦ ὤμου. Χρὴ δὲ ὅταν ἐπιδήσῃς τὸν ὦμον, ἔπειτα προσκαταδεῖν τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευρὰς ταινίῃ, κύκλῳ περὶ τὸ σῶμα περιβάλλοντα. Χρὴ δὲ καὶ ἀνατρίβειν τὸν ὦμον [7] ἡσύχως καὶ λιπαρῶς. Πολλῶν δὲ ἔμπειρον δεῖ εἶναι τὸν ἰητρὸν, ἀτὰρ δὴ καὶ ἀνατρίψιος· ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος οὐ [8] τωὐτὸ ἀποβαίνει· καὶ γὰρ ἂν δήσειε ἄρθρον ἀνάτριψις, χαλαρώτερον τοῦ καιροῦ ἐὸν, καὶ λύσειε ἄρθρον, σκληρότερον τοῦ καιροῦ ἐόν· ἀλλὰ διοριεῖται ἡμῖν περὶ ἀνατρίψιος ἐν ἄλλῳ λόγῳ. Τὸν δ' οὖν τοιοῦτον ὦμον μαλθακῇσί τε χερσὶ ξυμφέρει ἀνατρίβειν καὶ ἄλλως πρηέως· τὸ δ' ἄρθρον διακινέειν μὴ βίῃ,

sus promptius elabitur quam quibus nervi inflammatione vexantur. Atque haec in omnibus articulis ita se habent, ac praecipue circa humerum et genu. Haec namque potissimum luxantur. At quibus nervi inflammatione subsequente laborant, ii humero uti, quod dolor et inflammationis contentio prohibeat, non possunt. Iis igitur cerato et spleniis ac multorum linteorum vinculis mederi oportet ac lanam mollem, mundam et convolutam in alam imponere, quae sinum expleat, tum contra vinculum quidem fulciat et articulum inhibeat. Brachium autem ut plurimum detinendum et in superiorem partem vergat. Ita enim humeri caput a loco, in quem prolapsum fuit, quam longissime abfuerit. Humero vero devincto deinde brachium, fascia in orbem corpori circumvoluta, ad latus alligandum. Humerus quoque blande et molliter perfricandus. Multarum vero rerum experientiam medicum habere oportet; ac certe etiam frictionis. Ex eodem enim nomine non idem semper evenit. Nam et iusto laxiorem articulum frictio vincire et iusto duriorem solvere potest. Verum de frictione alio loco a nobis agetur. Hunc igitur humerum mollibus manibus et praesertim blande perfricare convenit. Articulus autem non vi, sed quatenus id citra dolorem fieri possit, dimovendus. Omnes vero in suam sedem reponuntur, partim quidem longiore, partim etiam breviore tempore.

[1] καί. — [2] πάντα τῷ ἀνθρώπῳ οὕτως. — [3] ἐπιφλεγμαίνῃ. — [4] ἰᾶσθαι. — [5] ὑποδέοντα. — [6] χρὴ ἐς, sed paulo post χρή abest. — [7] ἰσχυρῶς. — [8] τὸ αὐτό.

τοῦτο — ταῦτα.] τὰ ἄρθρα B. C. M. N., Marc., Littr.; vulgatam e V. notavi; — καί ante ὀλισθ. om. N. solus, ubi rest., et omittit ea auctoritate Littr.; non consentio.

τοὺς οὖν — ὤμου.] ἐπιδέοντα B. C. M. N., Marc., Littr., ὑποδ. vulg.; — δ' ἐς τὴν μ. C. M. N., δέ om. Lind. — Locum hunc excitat lectione hic illic diversa Erot. p. 72. — καθαρόν om. K.; — ξυνειλίσσοντα Parr. multi, V., Marc., Littr., ξυνειλίσαντα vulg.; — ἀναπιέζῃ B. M. N. pro ἀνακωχέῃ; — χρή eodem loco, quo in Voss., infertur in Parr. 11. et in Marc.; — ἑκαστάτω B. N. Marc., οἴη ἑκάστω vulg., sed alii codd. in ea lect. ferunt οἴη et ἴη, εἴη; Marc. οἴη ἑκαστάτω εἴη.

χρὴ δὲ — περιβάλλοντα.] κύκλω τινι C., pro vulgato ταινίῃ τινι, vera tamen lectio est ταινίῃ solum sine τινί, quod ex ipso ταινίῃ nescio quo modo natum videtur, cf. varr. lectt. ad § 70.

χρὴ — λιπαρῶς.] ἡσυχαίως H. al. m., Littr. ἡσυχέως vulg., ἡσύχως C. Marc.; ἰσχυρῶς, uti V., mss. 10. apud Littr., Merc. in marg.

πολλῶν — λόγῳ.] εἶναι δεῖ M. N.; — ἰητρόν etiam Marc.; — δή omm. N., ubi rest., Marc., M.; — τωὐτό ex B. M. N. Littr., vulg. e V. notavi; — διώρισται B., tum M. N. in marg.; ἡμῖν omm. B. C. et N., in quo rest., Marc. — Galenus διώρισται legit (p. 365. comm.), vulgata διοριεῖται habet. Notandum autem Galenum, alios veteres, de quibus narrat, credidisse τὸ κατ' ἰητρεῖον et τὸ περὶ ἀγμῶν et περὶ ἄρθρων unum opus esse: itaque putarunt librum de officina medici praemissum fuisse duobus aliis illis et auctorem nostrum suo ἐν ἄλλῳ λόγῳ significare librum de off. medici. Fortasse ad hanc opinionem textum accommodarunt; nam διοριεῖται ab auctoris manu esse opinor.

τὸν δ' οὖν — κινηθήσεται.] δ' οὖν Marc., γοῦν cett. In seqq., usque ad πρηέως exhibeo Marciani lectionem; μαλθακῇσι συμφέρει τῇσι χερσὶν ἀνατρίβειν καὶ ἄλλως πρ. B. M. N., Littr.; μαλθακοῖσι (μαλθακῇσι C. K.) χρὴ (τε pro χρή C.) χερσὶν ἀνατρίβειν συμφέρει γὰρ (γάρ om. C.) καὶ ἄλλως

ἀλλὰ τοσοῦτον, ὅσον ἀνωδύνως κινηθήσεται. Καθίσταται δὲ πάντα, τὰ μὲν ἐν πλέονι χρόνῳ, τὰ δὲ ἐν ἐλάσσονι.

νη'. Γιγνώσκειν δὲ εἰ ἐκπέπτωκε ὁ βραχίων [1] τοισίδε χρὴ τοῖσι σημείοισι· τοῦτο μὲν, ἐπειδὴ δίκαιον ἔχουσι τὸ σῶμα οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰ σκέλεα, παραδείγματι χρέεσθαι [2] δεῖ τῷ ὑγιέϊ πρὸς τὸ μὴ ὑγιὲς καὶ τῷ μὴ ὑγιέϊ πρὸς τὸ ὑγιὲς, μὴ τὰ ἀλλότρια ἄρθρα καθορῶντα, — ἄλλοι γὰρ ἄλλων μᾶλλον ἔξαρθροι πεφύκασι, — ἀλλὰ τὰ [3] αὐτοῦ τοῦ κάμνοντος, [4] ἢν ἀνόμοιον ἔῃ τὸ ὑγιὲς τῷ μὴ ὑγιέϊ. Καὶ τοῦτο εἴρηται μὲν ὀρθῶς, παραξύνεσιν δὲ ἔχει [5] πάνυ πολλὴν, καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα οὐκ ἀρκέει μοῦνον λόγῳ εἰδέναι τὴν τέχνην ταύτην, ἀλλὰ καὶ ὁμιλίῃ ὁμιλέειν· πολλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης, ἢ [6] καὶ ὑπ' ἀλλοίης προφάσιος, οὐκ ἐξεστεώτων αὐτοῖσι τῶν ἄρθρων, ὅμως οὐ δύνανται ἐς τὰ ὁμοῖα σχήματα [7] καθεστάναι ἐς οἷά περ τὸ ὑγιαῖνον σῶμα σχηματίζεται· προσξυνιέναι [8] μὲν οὖν καὶ ἐννοεῖν καὶ τὸ τοιόνδε σχῆμα χρή. Ἀτὰρ καὶ ἐν τῇ μασχάλῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος φαίνεται ἐγκειμένη πολλῷ μᾶλλον ἢ τοῦ ἐκπεπτωκότος ἢ τοῦ ὑγιέος· τοῦτο δὲ, ἄνωθεν κατὰ τὴν ἐπωμίδα κοῖλον φαίνεται τὸ χωρίον· καὶ τὸ τοῦ ἀκρωμίου ὀστέον ἐξέχον φαίνεται, ἅτε ὑποδεδυκότος τοῦ ἄρθρου ἐς τὸ κάτω τοῦ χωρίου· παραξύνεσιν μὴν καὶ τοῦτο ἔχει τινὰ, ἀλλ' ὕστερον περὶ αὐτοῦ γεγράψεται, ἄξιον γὰρ

58. His autem indiciis an brachium exciderit intelligi potest. Primum quidem ubi homines iustum corpus et manus et crura nacti sunt, exempli loco comparare oportet sanam partem cum aegrotante et aegrotantem cum sana, non alienos articulos respicere, — nonnullis enim articuli natura magis prominent quam aliis, — sed ipsius aegrotantis, num pars sana dissimilis sit affectae. Atque hoc recte quidem dictum est. Admodum tamen multa in his hallucinatio subest. Quare neque satis est hanc artem tantum ratione nosse, sed et usu eam tractavisse oportet. Multi enim prae dolore, aut alia ex causa, licet iis articuli non exciderint, haud tamen eo habitu, quo sanum corpus collocatur, constitui sustinent. Ad huiusmodi igitur habitum intelligentia et animi notione consequendum adniti oportet. Quin et brachii luxati caput in alam multo magis incumbere quam sani videtur. Ad haec in superiore humeri parte locus cavus apparet et summi humeri os, quod articulus in inferiorem loci sedem subierit, exstare conspicitur. In quo quidem aliqua etiam hallucinatio subest, de qua, cum memoratu digna sit, postea scribetur. In eo praeterea, quod excidit, cubiti gibbus magis a latere recedere quam in altero videtur. Ac si quis vi admota adducat, illud quidem non sine dolore fieri

[1] τούτοισι. — [2] δεῖ abest. — [3] αὐτά. — [4] ἤ. — [5] πάνυ om. — [6] καί om. — [7] καθιστάναι. — [8] δὲ δὴ οὖν.

πρηέως vulg.; — μὴ διακινεῖν τῇ βίῃ C.; — κινῆσαι ex solo N., in quo vulgatum κινήσεται restituitur, dedit Littr.; sed praestat, me iudice, κινηθήσεται.

καθίσταται — ἐλάσσονι.] πλέοσι M. N., πλείοσι vulg.; — δὲ ἐν M. N., Marc.; δ' ἐν vulg.

58. γιγνώσκειν — κάμνοντι.] γιγνώσκειν N., γιν. vulg.; — τοῖσι δὲ χρὴ τοῖσι σημ. etiam Marc., vulgatam e V. notavi, Marciani lect. emendatam ex aliis pluribus Parr. dedit Littr.; — ἐπειδάν Lind., παραδείγμασι U.; — παραδείγματι χρέεσθαι τῶι ὑγιεῖ προς τῷ ὑγιεῖ· τὸ μὴ ὑγιὲς πρὸς τὸ μὴ ἡγιές Marc.; noto, quum huius ms. lectt. nondum editae sint; reliquas ad h. l. varr. lectt. silentio praetermitto; — μὴ τά M. N., Littr., μητ' solum vulg.; — ἄλλως pro ἄλλων H. al. m., et Dietz. p. 13., ubi μᾶλλον om.; — αὐτοῦ B. C. M. N., Marc., Littr., vulg. e V. notavi; — μὴ ὑγιέϊ pro vulgato κάμνοντι in fine periodi Dietz. p. 13., quod recipio.

καὶ τοῦτο — χρή.] εἰρήσεται non pauci Parr., Gal.; — πάνυ, uti V., omm. Parr. 8.; — καί vulgo post διὰ τὰ τοιαῦτα; de meo transposui, διὰ ταῦτα J.; — ἀλλά e vulg. exciderat, revocavit Littr. e Gal., codicum vi, Aldina; fert etiam Marc.; — locum memoriter citare videtur mihi Erot. in voce ὁμιλίῃ; — ὁμιλίην J.; — καὶ ὑπ' ἀλλοίης B. M. N., Marc., Littr., vulgo καί om.; — καθεστάναι C. idemque latet in vulgato καθιστάναι; quod in N. a pr. m. καθίστασθαι legitur, correctio est librarii; recepit hanc lect. Littr.; — οἷόν περ M.; — ὑγιηρόν B. et pr. m. in N. pro ὑγιαῖνον; — μέν M. N. Littr., δὲ δεῖ pro μέν vulg.

ἀτὰρ — ὁμοίως.] ἀτὰρ τοῦτο μὲν ἐν pr. m. in N., at τοῦτο μέν linea traiecta deletur; ἢ post μᾶλλον de meo interposui; — τοῦ ἀκρ. τὸ ὀστέον ἐξέχον Dietz. p. 13.; — ἀποδεδυκότος C.: — ὑποδ. ἤδη Gal. de Hipp. et Plat. dogm. p. 744.; — ἐς τὸ κάτω χωρίον M. N. Littr.; ego vulgatam servo; — παραξύνεσιν μέν vulg., μήν Littr. ex mss. 9.,

γραφῆς ἐστι· τοῦτο δὲ, τοῦ ἐκπεπτωκότος ὁ ἀγκὼν φαίνεται ἀφεστεὼς μᾶλλον ἀπὸ τῶν πλευρέων, ἢ τοῦ ἑτέρου· εἰ μέντοι τις προσαναγκάζοι, προσάγεται μὲν, ἐπιπόνως δέ· τοῦτο δὲ, ἄνω τὴν χεῖρα ἆραι [1] εὐθεῖαν παρὰ τὸ οὖς, ἐκτεταμένου τοῦ ἀγκῶνος, οὐ μάλα [2] δύνανται, ὥσπερ τὴν ὑγιέα, οὐδὲ παράγειν ἔνθα καὶ ἔνθα ὁμοίως. Τά τε οὖν σημήϊα ταῦτά ἐστι ὤμου ἐκπεπτωκότος· αἵ τε ἐμβολαὶ αἱ γεγραμμέναι, αἵ τε ἰητρεῖαι αὗται.

possit. Ad haec neque cubito extento rectam manum sursum ad aurem attollere admodum potest, neque hac et illac perinde ac sanum traducere. Atque haec quidem sunt humeri prolapsi indicia; ac reponendi modi et curationis illi, qui descripti sunt.

νθ΄. Ἐπάξιον δὲ τὸ μάθημα, ὡς χρὴ ἰητρεύειν τοὺς πυκινὰ ἐκπίπτοντας ὤμους· πολλοὶ μὲν γὰρ ἤδη ἀγωνίης ἐκωλύθησαν διὰ ταύτην τὴν ξυμφορὴν, τὰ ἄλλα ἀξιόχρεοι ἐόντες· πολλοὶ δὲ ἐν πολεμικοῖσι ἀχρήϊοι ἐγένοντο καὶ διεφθάρησαν διὰ ταύτην τὴν ξυμφορήν· ἅμα [3] δὲ ἐπάξιον καὶ διὰ τοῦτο, ὅτι οὐδένα οἶδα ὀρθῶς ἰητρεύοντα, ἀλλὰ τοὺς μὲν οὐδὲ ἐγχειρέοντας, τοὺς δὲ τἀναντία τοῦ ξυμφέροντος φρονέοντάς τε καὶ ποιέοντας. Συχνοὶ γὰρ ἤδη ἰητροὶ ἔκαυσαν ὤμους ἐκπίπτοντας κατά τε τὴν ἐπωμίδα, κατά τε τὸ ἔμπροσθεν, ᾗ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐξογκέει, κατά τε τοὔπισθεν ὀλίγον τῆς ἐπωμίδος· αὗται οὖν αἱ καύσιες, εἰ μὲν ἐς τὸ ἄνω ἐξέπιπτε ὁ βραχίων, ἢ ἐς τοὔμπροσθεν, ἢ ἐς τοὔπισθεν, ὀρθῶς ἂν ἔχοιεν· νῦν δὲ δὴ, ὅτε ἐς τὸ κάτω ἐκπίπτει, ἐκβάλλουσι μᾶλλον ἢ κωλύουσι· ἀποκλείουσι γὰρ τῆς ἄνω εὐρυχωρίης τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος. Χρὴ δὲ ὧδε καίειν ταῦτα· ἀπολαβόντα τοῖσι δακτύλοισι κατὰ τὴν μασχάλην τὸ δέρμα ἀφελκύσαι κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν

59. At eorum curatio, quibus humeri frequenter elabuntur, cognitione digna est, cum multi alioqui ad omnia idonei a certaminibus prohibiti fuerint, multi quoque ad res bellicas inutiles evaserint, eoque casu perierint. Simul quoque eam ob causam res consideratione digna est, quod neminem, qui iis recte medeatur, videam, verum partim ad curationem ne aggredi quidem, partim vero contra quam conveniat, tum sentire, tum facere. Frequenter enim medici ad prolapsos humeros in superiore humeri parte et anteriore, qua brachii caput eminet, et posteriore quoque paulum iuxta superiorem humeri partem ustionem adhibuerunt. Quae quidem recte adhibita fuisset, si brachium vel in superiorem vel anteriorem, vel posteriorem partem prolapsum fuisset. Nunc vero cum in inferiorem partem elabatur, propellit potius quam prohibeat. Superiore enim capacitate brachii caput excludit. Sic vero ustione utendum, ut cutis sub ala digitis apprehensa, secundum eam rectitudinem potissimum, in quam brachii caput prolabitur, attrahatur, sic deinde

[1] εὐθεῖαν om. — [2] δύναται. — [3] τε.

idem fert Marc.; — ἐν τούτῳ ceteri, τοῦτο sine ἐν de meo: — ἀφεστώς C. E.; — εὐθεῖαν omm. Parr. 8., Gal., uti V.; — πρὸς τὸ οὖς O.; — δύναται multi codd., Gal.; — ὡς M. N.

59. ἐπάξιον — ποιέοντας.] πυκινά B. (et N. emend.), πυκνά vulg.; — ξυμφορήν utroque loco C. M. N. Marc., ξυμφοράν vulg.; — τὰ ἄλλα M. N., Marc., τἄλλα cett.; — vulgo ἄλλα πάντα, sed πάντα omm. Marc. et N., in quo rest.; — πολέμοις N., sed solita lectio restituitur; — ἅμα δέ N. Littr., τε pro δέ vulg., quod in N. etiam adscribi-
τοῦτο
tur; — καί omm. C., Marc.; — διὰ τόδε N.; — εἶδον P. Q.′ pro οἶδα; — pro vulgato μηδέ M. N. οὐδ', C. E. οὐδέ et Marc.

συχνοὶ — βραχίονος.] κατά γε τὸ ἔμπρ. G., τοὔμπρ. B. M. N.; — τοὔπισθεν B. M. N., Littr., τὸ ὄπισθεν vulg.; — ἢ ἐς τοὔπισθεν etiam Marc.; — ἔκαιον vulgo, ubi de meo ἔχοιεν scripsi; nempe αὗται αἱ καύσιες ὀρθῶς ἂν ἔκαιον noster profecto non scripsit; — ἤδη pro δή E. Q.′; — ἐκβάλλουσι αὗται αἱ καύσιες ceteri, sed ineptum emblema αὗται αἱ καύσιες reiiciendum est.

χρὴ δὲ — πέρην.] ἔπειθ' B. C. M., Marc.; — δέ post ἔπειτα vulg., sed δέ om. B. C. M. N. Marc.; — ἀφελκυσμένον vulg., ἀφειλκυσάμενον Ald., Gal., mss. 8. apud Littr., ἀφελκυσάμενον B. M. N., Littr., ἀπειλκυσμένον C. Marc.

μάλιστα, καθ' ἣν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐκπίπτει· [1]ἔπειτα οὕτως ἀπειλκυσμένον τὸ δέρμα διακαῦσαι ἐς τὸ πέρην. Σιδηρίοισι δὲ χρὴ [2]ταῦτα καίειν μὴ παχέσι, μηδὲ λίην φαλακροῖσι, ἀλλὰ προμήκεσι, — ταχυπορώτερα γάρ, — καὶ τῇ χειρὶ ἐπερείδειν· χρὴ δὲ [3]καὶ διαφανέσι καίειν, ὡς ὅτι τάχιστα περαιωθῇ κατὰ δύναμιν· τὰ γὰρ παχέα βραδέως περαιούμενα, πλατυτέρας τὰς ἐκπτώσιας τῶν ἐσχαρῶν ποιέει καὶ κίνδυνος ἂν εἴη ξυρραγῆναι τὰς ὠτειλάς· [4]καὶ κάκιον μὲν οὐδὲν ἂν εἴη, αἴσχιον δὲ καὶ ἀτεχνότερον. Ὅταν δὲ διακαύσῃς ἐς τὸ πέρην, τῶν μὲν πλείστων ἱκανῶς ἂν ἔχοι ἐν τῷ κάτω μέρεϊ τὰς ἐσχάρας ταύτας μόνας θεῖναι· ἢν δὲ μὴ κίνδυνος φαίνηται εἶναι [5]ξυρραγῆναι τὰς ὠτειλάς, ἀλλὰ πολὺ τὸ διὰ μέσου ἔῃ, ὑπάλειπτρον χρὴ λεπτὸν διέρσαι διὰ τῶν καυμάτων, ἔτι ἀναλελαμμένου τοῦ δέρματος, οὐ γὰρ ἂν ἄλλως δύναιο διέρσαι· ἐπὴν δὲ διέρσῃς, ἀφεῖναι τὸ δέρμα, ἔπειτα μεσηγὺ τῶν ἐσχαρέων ἄλλην ἐσχάρην ἐμβάλλειν λεπτῷ σιδηρίῳ καὶ διακαῦσαι ἄχρις ἂν τῷ ὑπαλείπτρῳ ἐγκύρσῃ. Ὁκόσον δέ τι χρὴ τὸ δέρμα τὸ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ ἀπολαμβάνειν, τοισίδε χρὴ τεκμαίρεσθαι· ἀδένες ὕπεισι ὑπὸ τῇ μασχάλῃ, πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τοῦ σώματος. [6]Ἀλλὰ ἐν ἄλλῳ λόγῳ περὶ ἀδένων οὐλομελίης γεγράψεται ὅ τί τέ εἰσι καὶ οἷα ἐν οἵοισι σημαίνουσί τε καὶ δύνανται. Τοὺς μὲν οὖν ἀδένας οὐ χρὴ προσαπολαμβάνειν, [7]οὐδ' ὅσα ἐσωτέρω τῶν ἀδένων· μέγας γὰρ ὁ κίνδυνος· τοῖσι γὰρ ἐπικαιροτάτοισι τόνοισι γειτονεύονται· ὅσον δὲ ἐξωτέρω τῶν ἀδένων,

attracta cutis candenti ferramento traiiciatur. Ferramentis autem ad id utendum non crassis neque admodum rotundis, sed oblongis. Manu enim impulsa celerius penetrant. Candentibus quoque adurendum, quo quam celerrime fieri potest penetrent. Crassiora namque cum tardius penetrent, latiores crustas resolvunt periculumque est ne ulcera confluant. Quod etsi nihilo deterius est, deforme tamen magis et ab arte abhorrens censetur. Ubi vero adurendo ferramentum traieceris, in plerisque abunde erit inferiori dumtaxat parti crustas inurere. Quodsi periculum minime esse videatur ut ulcera abrumpantur, sed magnum spatium sit interiectum, tenue specillum, quo ad illinendum utimur, per ambusta foramina traiicere oportet, cute adhuc digitis apprehensa, neque enim alias traiicere possis. Quo traiecto cutis laxanda est, deinde inter utramque crustam alia tenui ferramento, donec specillo occurrat, inducenda et inurenda. Ex his autem coniicias quatenus cutis sub ala apprehendi debeat. Glandulae sub ala, ut et multae aliis in corporis partibus sitae sunt. Verum integra glandularum natura alias tractabitur, quodque existant et quae in quoque indicent, quamque vim habeant. Has igitur, neque quae his interiora subsunt prehendere oportet. Magnum namque periculum imminet, quod cum valde insignibus nervis propinquitatem habeant. Quod vero extra glandulas est, id cum extra noxam sit, quam plurimum apprehendendum. Illud autem etiam animadvertere oportet, summe quidem sursum sublato brachio nihil ex cute sub ala quod extensione

[1] *ἔπειτα δὲ οὕτως.* — [2] *τὰ τοιαῦτα.* — [3] *καί* om. — [4] *καί* abest. — [5] *παραρραγῆναι.* — [6] *ἀλλὰ καὶ ἐν.* — [7] *οὐδ' — ἀπολαμβάνειν* om.

σιδηρίοισι — ἀτεχνότερον.] *ταῦτα* E., Marc., Littr., *τὰ τοιαῦτα* vulg.; — *καὶ μὴ π.* C. Marc.; — *καὶ διαφανέσι* C. M. N., Marc., Littr.; — *καί* om. vulg.; — *ποιέεται* vulgo, *ποιέει* de meo. — Ad *τὰς ὠτειλάς* B. M. N. in marg. *ἑλκώσιας* ferunt, quae interpretatio praeplacet prae Galeni in comm. (p. 378.), *πρόσφατα τραύματα* significari putantis et Homeri versu (Il. Λ 266.) opinionem firmare studentis. Quod praecedit de eschararum procidentia docet sermonem esse non posse de recenti vulnere.

ὅταν δὲ — ἐγκύρσῃ.] *ἔχοις* vulg., *ἔχοιεν* Parr. 6., Marc., *ἔχοι* Foës., *ἔχοι ἐν* Littr.; — *ταύτας μόνας τὰς ἐσχ.* B. C. M. N. Marc. — Illud *εἶναι* post *φαίνηται* omm. B. M., punctis deletur in N.; — *παραρραγῆναι*, uti V., cod. Serv. et Parr. nonnulli; — *κατὰ τῶν κ.* H. al. m., O.; — *καυμάτων* Littr. cum Galeno, mss. 13., *κατηγμάτων* vulg.; — *ἀνειλημένου* B. et M. N. in marg., *ἀπολελαμένου* K.; — *διεῖραι διερεῖσαι* B. M. N.

ὁκόσον — σώματος.] *ἀπὸ τῆς μ.* ceteri, sed *ὑπὸ τῇ μ.* repono de meo; — post *ὕπεισι* e solo N., ubi tamen linea subiecta deletur, recepit Littréus *ἢ ἐλάσσους ἢ μείζους πᾶσιν*, quod mihi non nisi emblema alienum esse videtur.

ἀλλὰ — δύνανται.] *ἀλλ'* M. et ita corrigitur in N.; — *ἀλλὰ καί* cod. Serv., uti V.

τοὺς μὲν οὖν — ἀσινέα γάρ.] *προσαπολαμβ.* Littr. cum mss.

ἐπιπλεῖστον ἀπολαμβάνειν· ἀσινέα γάρ. Γιγνώσκειν δὲ χρὴ [1] *καὶ τάδε· ὅτι,* [2] *ἢν μὲν ἰσχυρῶς τὸν βραχίονα ἀνατείνῃς, οὐ δυνήσει τοῦ δέρματος ἀπολαβεῖν οὐδὲν τοῦ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου· καταναισιμοῦται γὰρ ἐν τῇ ἀνατάσει·* [3] *οἱ δ' αὖ τόνοι, οὓς οὐδεμιῇ μηχανῇ δεῖ τιτρώσκειν,* [4] *οὗτοι πρόχειροι γίγνονται καὶ κατατεταμένοι ἐν τούτῳ τῷ σχήματι·* [5] *ἢν δὲ μικρὸν ἐπάρῃς, τὸν βραχίονα, πολὺ μὲν τοῦ δέρματος ἀπολήψει, οἱ δὲ τόνοι, ὧν δεῖ προμηθέεσθαι, εἴσω καὶ πρόσω τοῦ χειρίσματος γίγνονται. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐν πάσῃ τῇ τέχνῃ περὶ παντὸς χρὴ ποιέεσθαι τὰ δίκαια σχήματα ἐξευρίσκειν ἐφ' ἑκάστοισι; ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν μασχάλην, καὶ ἱκαναὶ* [6] *αὗται αἱ καταλήψιες ἵνα ὀρθῶς τεθῶσι αἱ ἐσχάραι. Ἔκτοσθεν δὲ τῆς μασχάλης, δισσὰ μόνα ἐστὶ χωρία, ἵνα ἄν τις ἐσχάρας θείη τιμωρεούσας τῷ παθήματι· μίαν μὲν ἐν τῷ ἔμπροσθεν μεσηγὺ τῆς τε κεφαλῆς τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ τένοντος τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην· καὶ ταύτῃ τὸ μὲν δέρμα τελέως διακαίειν χρὴ, βαθύτερον δὲ οὐ χρή· φλέψ τε γὰρ παχεῖα πλησίη καὶ νεῦρα, ὧν οὐδέτερα θερμαντέα. Ἔξωθεν δ' αὖ ἄλλην ἐσχάρην ἐνδέχεται ἐνθεῖναι ἀνωτέρω μὲν συχνῷ τοῦ τένοντος τοῦ κατὰ τὴν μασχάλην, κατωτέρω δὲ ὀλίγῳ τῆς κεφαλῆς τοῦ βραχίονος· καὶ τὸ μὲν δέρμα τελέως χρὴ διακαίειν, βαθεῖαν δὲ μηδὲ κάρτα ταύτην ποιέειν· πολέμιον γὰρ τὸ πῦρ νεύροισι.*

dignum sit apprehendi posse; consumitur enim in extensione. Atque tendones, quos nulla ratione vulnerari oportet eo habitu intenti sunt et expositi. At paulum sublato brachio multum quidem de cute apprehendes, cum tendones, quibus cautio adhibenda est, intus ac ultra id, quod apprehenditur, siti sint. An non vero in omni arti inprimis elaborandum est ut iustus in unoquoque habitus inveniatur? Atque haec quidem circa alam fieri debent, satisque ita cutem apprehendere ut recte ustiones adhibeantur. Extra alam vero duobus tantum locis inurere licet, quo morbo succurratur. Uno quidem anteriore parte inter brachii caput et tendonem, qui circa alam est. Eaque parte cutis penitus candenti ferramento, non tamen altius perurenda. Proxima enim est vena crassa et tendo, quorum neutrum igne tentare oportet. Rursus autem exteriore parte alteram ustionem adhibere licet, multum quidem supra tendonem, qui ad alam est, paulum vero infra brachii caput. Ac cutis quidem penitus candenti ferramento adurenda, non tamen alte admodum infligenda plaga est. Ignis namque nervis est noxius. Mederi igitur ulceribus per totam curationem convenit, brachium numquam vehementer, verum mediocriter, quantum ad ulcerum curationem opus est, attollendo. Minus enim frigore tentabuntur minusque expandentur, minus fiet sanguinis profluvium, minusque facile convulsio accidet. Ubi vero pura evaserint ul-

[1] *καὶ τάδε* om. — [2] *εἰ* — *ἀνατείνοις*. — [3] *οὐδ' αὖ τόνους οὐδεμιῇ*. — [4] *οὗτοι γὰρ προχ*. — [5] *εἰ δὲ μ. ἀπαρήσεις*. — [6] *αὗται*.

8., *προσεπιλαμβ.* vulg., *προσλαμβ.* J. M.; — *οὐδέ* M. N.; — *οὐδ'* — *ἀπολαμβ.* omm. Parr. nonnulli; — *ὁ* ante *κίνδυνος* omm. B. M. N.; — *ὡς πλεῖστον* C. H. M. N., *ὡς ἐπιπλ.* B.

γιγνώσκειν — *γίγνονται.*] *καὶ τάδε* B. et M., sed in hoc linea subnotatum, Littr.; vulgo om.; — *ἤν* Littr. cum mss. 13., *εἰ* vulg.; — *πρὸς τὸν βραχ.* C. vitiose; — *ἀνατείνῃς* cum mss. 6. Littr., *ἀνατείνεις* vulg., praecedente *εἰ*. — Porro *κατατεῖναι σιμοῦται* vulgo, pro quo vere restituit *καταναισιμοῦται* Littr., quia Gal. in comm. ad h. l. depravatam postea lectionem *καταδαπανᾶσθαι* exponit, et quia Erot. in Gloss. ex hoc libro citat verbum illud. Foës. in Oecon., voce *σιμότης* parum apte *σιμοῦται* e Galeno exponit *καταδαπανᾶται* ex hoc loco, item in adn., quod recte vidit Littr. — Porro *οἱ δ' αὖ τόνοι, οὓς οὐδεμιῇ* Littr. cum mss. 6., vulgatam e V. notavi; — *οὗτοι γὰρ προχ.* vulg., uti V., *γάρ* omm. B. C. M. N., Littr.; — *ἢν δέ* M. N., Littr., *εἰ δέ* vulg.; — *ἐπαρήσεις*, uti V., mss. 7. apud Littr.; — *ἀπολήψει* C. recte, *ἀπολήψῃ* cett.

ἆρ' οὖν — *ἐσχάραι.*] *τά* ante *κατά* Littr. cum B. M. N. et H., sed alia m., vulgo om., *τήν* omm. mss. 9. Parr. — Ad *καταλήψιες* habet *καταλήψιες τοῦ δέρματος κωλύσεις* H. in marg., unde verba Galeni in comm. (p. 384.) *εἴρηνται αἱ καταλήψεις κατὰ τὸ δέρμα*, quae in Ed. Bas. asterisco notantur, ad hunc modum corrigere studet Littr.: *καταλήψιες εἴρηνται αἱ κωλύσεις κατὰ τὸ δέρμα.* Nempe glossemata in H. notata, fere e Galeni comm. sunt desumpta. Equidem tamen fateor me illud *κωλύσεις* non satis intelligere: Galeni autem locum mecum sic legeram: *καταλήψιες εἴρηνται αἱ κατὰ τὸ δέρμα.* Cett. *αὗται αἱ καταλ.*, *ἣν κ. τ. λ.*

ἔκτοσθεν — *θερμαντέα.*] *ἐσχ. ἄν τις* B. M. N.; — *τῆς τε* M. N. Littr., *τε* om. vulg.; — *ταύτῃ μὲν τό* C.; — *χρὴ διακ.* M. N.; — *φλέψ τε γάρ* Littr. cum Gal. et codd. 12., *τε* om. vulg.

ἔξωθεν — *νεύροισι.*] *καὶ ἔξωθεν* C., *ὄπισθεν* sine *καί* vulg.;

Ἰητρεύειν μὲν οὖν χρὴ διὰ πάσης τῆς ἰητρείης τὰ ἕλκεα, μηδέποτε ἰσχυρῶς ἀνατείνοντα τὸν βραχίονα, ἀλλὰ μετρίως, ὅσον τῶν ἑλκέων ἐπιμελείης εἵνεκα· ἧσσον μὲν γὰρ [1] ἂν διαψύχοιτο, ἧσσον δ' ἂν ἐκπλίσσοιτο, ἧσσον δ' ἂν αἱμορραγοίη, ἧσσον [2] δ' ἂν σπασμὸς ἐπιγένοιτο. Ὅταν δὲ δὴ καθαρὰ γένηται τὰ ἕλκεα, ἐς ὠτειλάς τε ἴῃ, τότε δὴ καὶ παντάπασι χρὴ αἰεὶ τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσι προσδεδέσθαι καὶ νύκτα καὶ ἡμέρην· ἀτὰρ καὶ ὅταν ὑγιέα γένηται τὰ ἕλκεα, ὁμοίως ἐπὶ πολλὸν χρόνον χρὴ προσδεῖν τὸν βραχίονα πρὸς τὰς πλευράς· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα ἐπουλωθείη καὶ ἀπολημφθείη ἡ εὐρυχωρίη, καθ' ἣν μάλιστα ὀλισθάνει ὁ βραχίων.

ξ'. Ὅσοισι δ' ἂν ὦμος καταπορηθῇ ἐμβληθῆναι, ἢν μὲν ἔτι ἐν αὐξήσι ἔωσι, οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι τὸ ὀστέον τοῦ βραχίονος ὁμοίως τῷ ὑγιέϊ, ἀλλὰ αὔξεται μὲν ἐπί τι, βραχύτερον [3] δὲ τοῦ ἑτέρου [4] γίγνεται καὶ οἱ καλεόμενοι δὲ ἐκ γενεῆς γαλιάγκωνες διὰ δισσὰς ξυμφορὰς ταύτας γίγνονται, [5] ἤν τέ τι τοιοῦτον αὐτοὺς ἐξάρθρημα καταλάβῃ ἐν γαστρὶ ἐόντας, διά τε ἄλλην ξυμφορὴν, περὶ ἧς ὕστερόν ποτε γεγράψεται· ἀτὰρ καὶ οἷσι ἔτι νηπίοισι ἐοῦσι κατὰ τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος βαθεῖαι καὶ ὑποβρύχιοι ἐκπυήσιες γίγνονται καὶ οὗτοι πάντες γαλιάγκωνες γίγνονται· καὶ ἤν τε τμηθῶσι, ἤν τε καυθῶσι, ἤν τε αὐτόματόν σφιν ἐκραγῇ, εὖ εἰδέναι χρὴ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχει. Χρέεσθαι μέντοι τῇ χειρὶ δυνατώτατοί εἰσι, οἳ ἐκ γε-

cera et ad cicatricem pervenerint, tunc sane omnino brachium die ac nocte ad costas semper alligatum esse oportet. Quin etiam sanatis ulceribus eodem modo longo tempore brachium ad latus alligandum est. Hac enim potissimum ratione cicatrice obducetur et contrahetur laxitas ea, in quam maxime brachium prolabitur.

60. At quibus humerus in suum locum recondi minime potuit, si quidem adhuc crescunt, os brachii non aeque ac integrum augeri consuevit, verum ut aliqua ex parte augeatur, altero tamen brevius evadit. Idem vero experiuntur qui a primo ortu *γαλιάγκωνες* dicuntur et duplici ex noxa tales evadunt, sive quod in utero tali luxatione teneantur, sive aliam ob noxam postea scribendam. Quin etiam quibus adhuc tenellis circa brachii caput profundae alteque demersae suppurationes fiunt, ii quoque omnes iusto brevius et tenuius brachium habent et *γαλιάγκωνες* evadunt et sive secentur, sive urantur, sive iis pus sponte erumpat, rem ita se habere compertum est. Manu tamen validissime uti possunt, qui ab ortu sunt *γαλιάγκωνες*, nec tamen illi quoque brachium iuxta

[1] ἄν om. — [2] δ' ἄν om. — [3] δέ om. — [4] γίνηται. — [5] ἤν γε τοιοῦτον.

Littr. recepit ἔξωθεν ex C., nempe ὄπισθεν perperam in plerisque apographis legi docet Gal. in comm. p. 388.; — τε pro δ' M. N., fortasse e Gal. comm.; — μή pro μηδέ B. E. G. M. N.; — ταύτην κάρτα C.; — τό ante πῦρ om. N., sed rest.

ἰητρεύειν — ἐπιγένοιτο.] ἀνατείνοντα Littr. cum Gal., Ald., mss. multis. ἀνατείναντα vulg.; — ἕνεκα C.; — post διαψύχοιτο legi solet ξυμφέρει γὰρ πάντα τὰ καύματα σκέπειν ὡς καὶ (καί omm. C. M. N. Littr.) ἐπιεικέως (sic Ionice Littr. ex B. M. N., ἐπιεικῶς vulg.) ἰητρεύεσθαι. Equidem emblema alienum reiicio; eiusdem formae alterum eiiciendum erit infra § 79., ubi vide adnn. Tandem ἐκπλήσσοιτο libri; emendavit Littr.

ὅταν — βραχίων.] ἀτὰρ ὁκόταν C.; — ἐπὶ πολλὸν χρόνον B. M. N., ἐπὶ πολὺν χρ. vulg.; — ἀπουλωθείη H. al. m., O.; — ἀπολειφθείη vulg., ἀποληφθείη e multis mss. Littr.; — ἡ ante εὐρυχ. omm. M. et N., ubi deletur.

60. ὅσοισι — ἔχει.] οἷσι N., in marg. tamen ὅσοισι; — tum ἀλλ' αὔξεται M.; — δέ omm. J. U., uti Voss.; — δέ ante ἐκ γενεῆς omm. E. H.; — διὰ δισσὰς ξυμφορὰς γίνονται C.; — ἤν τέ τι C. Littr., ἤν γέ τι vulg.; — ἐξαρθρ. αὐτούς C.; — ἐν τῇ γαστρί J. K. M. N. U. Voss., Littr., vulgo ἐν γαστρί, quod praestare puto; — διά τε ἑτέρην ξυμφ. B. M. N.; — βραχεῖαι καὶ ὑποβρύχιοι C., καί vero h. l. om. U.; — τοῦθ' οὕτως B. M. N.

χρέεσθαι — χεῖρα.] δυνατώτεροι N. mutatum in superlativum.

νεῆς γαλιάγκωνες, οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνοί γε ἀνατεῖναι παρὰ τὸ οὖς τὸν βραχίονα ἐκτανύσαντες τὸν ἀγκῶνα δύνανται, ἀλλὰ πολὺ ἐνδεεστέρως ἢ τὴν ὑγιέα χεῖρα. Οἷσι δ' ἂν ἤδη ἀνδράσι ἐοῦσι ἐκπέσῃ ὁ ὦμος καὶ μὴ ἐμβληθῇ, ἡ ἐπωμὶς ἀσαρκοτέρη γίγνεται καὶ ἡ ἕξις λεπτὴ κατὰ τοῦτο [1]τὸ μέρος· ὅταν μέντοι ὀδυνώμενοι παύσωνται, ὁκόσα μὲν δεῖ ἐργάζεσθαι ἐπάραντας τὸν ἀγκῶνα ἀπὸ τῶν πλευρέων ἐς τὸ πλάγιον, ταῦτα μὲν οὐ δύνανται ἅπαντα ὁμοίως ἐργάζεσθαι· ὁκόσα δὲ παραφέροντας τὸν βραχίονα παρὰ τὰς πλευρὰς, ἢ ἐς τοὐπίσω, ἢ ἐς τοὔμπροσθεν, [2]ταῦτα δὴ δύνανται ἐργάζεσθαι· καὶ γὰρ ἂν ἀρίδα ἑλκύσαιεν καὶ πρίονα, καὶ πελεκήσαιεν ἂν, καὶ σκάψαιεν ἂν, μὴ κάρτα ἄνω αἴροντες τὸν ἀγκῶνα καὶ τἄλλα, ὅσα ἐκ τῶν τοιούτων σχημάτων ἐργάζονται.

aurem attollere extento cubiti gibbo valent, sed multo minus quam manum integram. At ubi iam adultis viris humerus prolapsus non fuerit restitutus, iis gracilis superior humeri pars redditur, eaque parte habitus tenuatur. Neque tamen ubi dolor conquieverit, ea quidem omnia, quae requirunt ut sublatum cubiti gibbum a costis ad latera adducant, similiter praestare possunt. Quae vero brachio ad latus vel in priorem partem vel in posteriorem adducto effici possunt, ad ea tractanda valent. Nam et scobinam et serram trahere, securi item caedere et ligone fodere queunt, dum ne nimium cubiti gibbum attollant, ad aliaque omnia, quae huiusmodi habitus postulat, idonei habentur.

ξα'. Ὅσοισι δ' ἂν τὸ ἀκρώμιον ἀποσπασθῇ, τούτοισι φαίνεται ἐξέχον τὸ ὀστέον τὸ ἀπεσπασμένον· ἔστι δὲ τοῦτο ὁ ξύνδεσμος τῆς κληῖδος καὶ τῆς ὠμοπλάτης· ἑτεροίη γὰρ [3]ἡ φύσις ἀνθρώπου ταύτῃ ἢ τῶν ἄλλων ζῴων. Οἱ οὖν ἰητροὶ ἐξαπατέονται μάλιστα ἐν τούτῳ τῷ τρώματι, — ἅτε γὰρ ἀνασχόντος τοῦ ὀστέου τοῦ ἀποσπασθέντος, ἡ ἐπωμὶς φαίνεται χαμαιζήλη καὶ κοίλη, — ὥστε καὶ προμηθέεσθαι τῶν ὤμων ὡς ἐκπεπτωκότων· πολλοὺς οὖν οἶδα ἰητροὺς, τἄλλα οὐ φλαύρους ἐόντας, οἳ πολλὰ ἤδη ἐλυμήναντο, ἐμβάλλειν πειρώμενοι τοὺς τοιούτους ὤμους, οἰόμενοι ἐκπεπτωκέναι, καὶ οὐ πρόσθεν παύονται πρὶν ἢ ἀπογνῶναι ἢ ἀπορῆσαι, δοκέοντες αὐτοὶ σφέας αὐτοὺς [4]ἐμβαλέειν τὸν ὦμον.

61. At quibus summus humerus avulsus est, iis os avulsum exstare cernitur. Est autem id iuguli et lati scapularum ossis ligamentum. Hac enim in parte hominis a ceterorum animantium natura distat. Medici igitur hoc in casu plurimum falli consueverunt, — avulso enim osse exstante superior humeri pars depressa et cava conspicitur, — ita ut quasi humeris prolapsis curationem instituant. Equidem complures novi medicos, alioqui minime contemnendos, qui huiusmodi humeros excidisse rati dum restituere conarentur, magnam noxam aegris inferrent, neque prius desisterent quam vel spe vel opinione reponendi humeri frustrati essent, putantes se humerum re ipsa reposuisse. His quidem ea est curatio, quae ceteris huius-

[1] τὸ μέρος om. — [2] ταῦτα δύνανται. — [3] ἡ om. — [4] ἐμβαλέειν.

οἷσι δ' ἂν — ἐργάζονται.] ἡ ἕξις λεπτὴ ἡ κατὰ τοῦτο vulgo, sed ἡ ante κατά omm. B. M. N.. quos sequor, ἤ pro ἡ fert C., δή pro ἡ J. et δή ante ἡ G.; — τὸ μέρος ex B. N. Littr.; vulgo om.; — ὁκόσα δὲ δεῖ ἐργάζεσθαι vulgo, ὁκόσα δέ om. B., sed M. N. omm. δεῖ ἐργάζεσθαι, quod eorum fide eieci; — ταῦτα δὲ δύνανται ceteri fere, malo δή quam δέ scribere; — πελεκίσαιεν Gal.; — ἐκ ante τῶν τοιούτων Parr. 7. apud Littr., Voss., vulgo om.

61. ὅσοισι — ζῴων.] οἷσι N., in marg. ὅσοισι; — ἀπεσπασμ. revocavit Littr. ex cdd. antt. et multis codd., ἀνεσπασμ. vulg.; — ὅσον δεσμός Ald. pro ὁ ξυνδ.; — ἡ ante φύσις B. M. N., Littr., vulgo om.

οἱ οὖν ἰητροὶ — ὦμον.] Vulgo μάλιστα ἐξαπ., sequor ordinem verborum, qui in B. M. N. habetur; — καί ante προμηθέεσθαι om. C.; — τῶν ἐκπεπτωκότων vulg., Littr. ὡς ἐκπεπτωκότων proponit, quod recipiendum et a Foësio Latine expressum est, vulgata sensu idoneo destituitur; — οἱ πολλοί C.; — οὕτως οἰόμενοι ceteri, abieci otiosum οὕτως; cogitavi de αὐτούς scribendo pro οὕτως, sed malui οὕτως abigere; — δοκέοντας vulg., δοκέοντες Parr. 6., Littr., Marc.; — ἐμβάλλειν B. M. N., quod recepit Littr., sed futurum praestat, quod vulgo scribitur.

Τούτοισι ἰητρείη μὲν, ἥ περ καὶ τοῖσι ἄλλοισι τοῖσι τοιούτοισι, κηρωτὴ καὶ σπλῆνες καὶ ὀθόνια, καὶ ἐπίδεσις ἡ αὐτή. Καταναγκάζειν μέντοι τὸ ὑπερέχον χρὴ καὶ τοὺς σπλῆνας κατὰ τοῦτο τιθέναι πλείστους καὶ πιέζειν ταύτῃ μάλιστα καὶ τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσι προσηρτημένον ἐς τὸ ἄνω μέρος ἔχειν· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα πλησιάζοι τὸ ἀπεσπασμένον. Τάδε μὴν εὖ εἰδέναι χρὴ καὶ προλέγειν ὡς ἀσφαλέα, εἰ ἄλλως ἐθέλοις, ὅτι βλάβη μὲν οὐδεμία, οὔτε σμικρὴ, οὔτε μεγάλη τῷ ὤμῳ γίγνεται ἀπὸ [1]τούτου τοῦ τρώματος, αἴσχιον δὲ τὸ χωρίον· οὐδὲ γὰρ τοῦτο τὸ ὀστέον ἐς τὴν ἀρχαίην ἕδρην ὁμοίως ἂν ἱδρυνθείη, ὥσπερ ἐπεφύκεε, ἀλλ' ἀνάγκη πλέον ἢ ἔλασσον ὀγκηρότερον εἶναι ἐς τὸ ἄνω. Οὐδὲ γὰρ ἄλλο ὀστέον οὐδὲν ἐς [2]τωὐτὸ καθίσταται, ὅ τι ἂν κοινωνέον [3]ἔῃ ἑτέρῳ ὀστέῳ καὶ προσπεφυκὸς ἀποσπασθῇ ἀπὸ τῆς ἀρχαίης φύσιος. Ἀνώδυνον δὲ τὸ ἀκρώμιον ἐν ὀλίγῃσι ἡμέρῃσι γίγνεται, ἢν χρηστῶς ἐπιδέηται.

modi, ceratum, splenia, fasciae et eadem vinciendi ratio. Os tamen, quod supereminet, deorsum urgendum est, eique plurima splenia admovenda et hac parte maxime apprimenda, brachiumque lateri annexum superiore parte detinendum. Hac enim ratione os avulsum proxime adduci poterit. Haec autem probe nosse et si tibi alioqui videatur, certo praedicere licet: hoc casu nullum quidem neque parvum, neque magnum humero detrimentum accidere, locum tamen deformem reddi. Numquam enim os illud in pristinam sedem, quale natura esse consueverat, restituitur, sed plus aut minus superiore parte turgescere necesse est. Nam neque aliud os ullum, quod cum altero communionem et cohaerentiam habet, ubi a naturali sede avulsum fuerit, in pristinum locum revertitur. Summus vero humerus, si probe vinciatur, paucis diebus dolore liberatur.

ξβ'. Κληῒς δὲ καταγεῖσα, ἢν μὲν ἀτρεκέως ἀποκαυλισθῇ, [4]εὐιητοτέρη ἐστί· ἢν δὲ παραμηκέως, δυσιητοτέρη. Τἀναντία δὲ τούτοισί ἐστι ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο· τὴν μὲν [5]γὰρ ἀτρεκέως ἀποκαυλισθεῖσαν προσαναγκάσειε [6]ἄν τις μᾶλλον ἐς τὴν φύσιν ἐλθεῖν· καὶ [7]γὰρ εἰ πάνυ προμηθηθείη, [8]τὸ ἀνωτέρω κατωτέρω ἂν ποιήσειε, σχήμασί τε ἐπιτηδείοισι καὶ ἐπιδέσι ἁρμοζούσῃ· εἰ δὲ μὴ τελέως ἱδρυνθείη, ἀλλ' οὖν τὸ ὑπερέχον γε τοῦ ὀστέου οὐ κάρτα ὀξὺ γίγνεται. Ὧν δὲ ἂν παρά-

62. Iugulum si quidem ex toto transversum fractum fuerit, facilius curatur, sin per longitudinem, aegrius. Contraque accidit quam quis existimet. Quod enim ex toto transversum fractum est, citius quis in suam sedem compellere et, si diligenter prospexerit atque idoneum habitum convenientemque deligationem adhibuerit, quod supra est infra adducere possit. Atque etiamsi prorsus in suam sedem non collocetur, non tamen eminens ossis pars admodum acuta redditur. Quibus vero oblongum

[1] τούτου abest. — [2] τὸ αὐτό. — [3] ἐστίν. — [4] εὐιητότερον. — [5] γάρ om. — [6] μᾶλλον ἄν τις. — [7] γάρ om. — [8] τῷ.

τούτοισι — αὐτή.] καὶ ἐπίδεσις τοιαύτη vulgo, sed ἡ ἐπιδ. τ. ferunt B., H. al. m., N., in quo obliteratur; et Marc.; — mihi dandum videtur καὶ ἐπίδεσις ἡ αὐτή, quod Foës. Latine expressit.

καταναγκάζειν — ἀπεσπασμένον.] τιθέναι κατὰ ταῦτα K.; — ταῦτα μάλιστα Gal.; — πλησιάζοιτο vulg., πλησιάζοι τό mss. 12. apud Littr., Marc., Voss.; recepit Littr., quem sequor; — rursus ἀπεσπασμ. ex edd. antt. et codicum vi revocavit Littr. pro vulg. ἀνεσπασμ.

τάδε μὴν — ἄνω.] χρὴ εἰδ. B. M. N.; — ἐθέλῃς iidem; — ἱδρυθείη Ald., mss. 7. apud Littr. et Marc.; — vulgo ἐπεφύκει, sed ἐπεφύκεεν mss. 13. apud Littr., Marc., Voss., ubi tamen ἐπαφύκεεν; recepit Littr.; πέφυκε Gal., ἐπέφυκεν vulg.; — ἀνάγκης E.

οὐδὲ — φύσιος.] τωὐτό B. M., Littr.; — vulgatam e V. notavi; — ἔῃ M. N., Littr., τι ἦ C., vulgatam e V. notavi; ἂν κοινονέων ἢ ἑτέρωι Marc.

ἀνώδυνον — ἐπιδέηται.] τε pro δέ M. N.; — γιν. ἐν ὀλιγ. ἡμ. M. N.

62. τἀναντία — γίγνεται.] τἀναντία δὲ τούτων cod. Serv., Voss.; — προσαναγκάζοι superscripto aoristo N.; — καὶ γὰρ εἰ solus N., sed γάρ lineola traïectum; unde recepit Littr.; — Marc. hic habet καὶ ἡ πάνυ προμηθείη, e quo manus sec. superscripto θυ effecit προθυμηθείη; — ἱδρυθείη Ald., Parr. aliquot, Marc.; — ὀξύνεται pro ὀξὺ γίγν. C.; — γίνεται vulgo, γίγνεται M. N.

ὧν δὲ — κάρτα.] δ' ἂν Bas., Gal., Parr. 10.; — καταγῇ

μηκες τὸ ὀστέον καταγῇ, ἰκέλη ἡ ξυμφορὴ γίγνεται τοῖσι ὀστέοισι τοῖσι ἀπεσπασμένοισι, περὶ ὧν πρόσθεν γέγραπται· οὔτε γὰρ ἱδρυνθῆναι αὐτὸ πρὸς ἑωυτὸ κάρτα ἐθέλει, ἥ τε ὑπερέχουσα ὄκρις τοῦ ὀστέου ὀξεῖα γίγνεται κάρτα. Τὸ μὲν οὖν ξύμπαν εἰδέναι χρὴ ὅτι βλάβη οὐδεμία τῷ ὤμῳ, οὐδὲ τῷ ἄλλῳ σώματι γίγνεται διὰ τὴν κάτηξιν τῆς κληῗδος, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ· ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίγνεται. Αἶσχός γε μὴν προσγίγνεται περὶ τὴν κάτηξιν τῆς κληῗδος καὶ τούτοισι τὸ πρῶτον αἴσχιστον, ἔπειτα μὴν ἐπὶ ἧσσον γίγνεται. Ξυμφύεται δὲ ταχέως κληῒς καὶ τἄλλα πάντα, ὅσα [1]χαῦνά ἐστι· ταχεῖαν γὰρ τὴν ἐπιπώρωσιν ποιέεται τὰ τοιαῦτα. Ὅταν μὲν οὖν νεωστὶ καταγῇ, οἱ τετρωμένοι σπουδάζουσι, οἰόμενοι μέζον τὸ κακὸν εἶναι, ἢ ὅσον ἐστί· οἵ τε ἰητροὶ προθυμέονται δῆθεν ὀρθῶς ἰῆσθαι· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου οἱ τετρωμένοι, ἅτε οὐκ ὀδυνώμενοι, [2]οὐδὲ κωλυόμενοι [3]οὔτε ὁδοιπορίης, οὔτε ἐδωδῆς, καταμελέουσι· οἵ τε αὖ ἰητροί, ἅτε οὐ δυνάμενοι καλὰ τὰ χωρία ἀποδεικνύναι, [4]ἀποδιδράσκουσι καὶ οὐκ ἄχθονται τῇ ἀμελείῃ τῶν τετρωμένων· ἐν τούτῳ δὲ ἡ ἐπιπώρωσις ξυνταχύνεται. Ἐπιδέσιος μὲν οὖν τρόπος καθέστηκε παραπλήσιος τοῖσι πλείστοισι, καὶ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσι ἰητρεύειν· καὶ τάδε δεῖ προσξυνιέναι καὶ μάλιστα ἐν τούτῳ τῷ χειρίσματι, ὅτι τούς τε σπλῆνας πλείστους κατὰ τὸ ἐξέχον χρὴ τιθέναι καὶ τοῖσι ἐπιδέσμοισι πλείστοισι

os frangitur simile malum accidit iis, quibus ossa quaedam avulsa sunt, ut ante scriptum est. Ipsum siquidem secum ipso collocari non admodum potest, et eminens ossis summitas valde acuta redditur. Omnino certo scire convenit, nullam ex iugulo fracto neque humero neque reliquo corpori noxam afferri, nisi, quod raro accidit, praeterea siderari accidat. Ad iugulum tamen fractum difformitas accedit, idque primum turpissimum, deinde vero sensim minus turpe fit. Iugulum vero, ut et reliqua omnia ossa, quae laxa sunt, prompte coalescit. Talia namque callum celeriter obducunt. Ubi igitur recens est fractura, vulnerati malum re ipsa gravius esse rati, sollicitudinem adhibent et medici quoque rectam curandi rationem magno studio suscipiunt. Procedente vero tempore vulnerati, cum neque dolore tententur, neque aut cibum capere, aut iter facere prohibeantur, rem negligunt; itemque medici, cum locum pulchre sanatum exhibere nequeant, diffugientes laborantium incuriam non iniquo animo ferunt, interimque callus celeriter obducitur. Deligandi autem ratio eadem, quae plerisque adhibetur, curatioque cerato, spleniis et mollibus linteis instituitur. Ac praeter istam curationem inprimis in hac manuum tractatione providendum et insuper est animadvertendum, ut quam plurima splenia qua os exstat imponantur et plurimae fasciae ea praecipue parte adstringantur. Nonnulli vero iam solerter excogitarunt, ut plumbum aliquod grave

* [1] χοῦνα ὀστέα. — [2] οὔτε. — [3] οὔτε om. — [4] ὑπαποδιδράσκουσι.

recte C. O., κατεαγῇ cett.; talia non amplius noto; — πρόσθε M. N.; — ἱδρυθῆναι nonnulli Parr. et Marc.; — tum ἀκρίς vulgo, sed prima m. in C., M. N. Marc., Littr. ὀκρίς; — κάρτα γίνεται E.

τὸ μὲν — γίγνεται.] γίγν. rursus M. N., γίν. vulg.; — noto iterum, ut pateat non certum esse recentiores hosce γίνεσθαι per ν̄, non per γν̄ scripsisse.

αἶσχος — γίγνεται.] Post κληῖδος C.: ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ; — αἴσχιον ex emend. H. pro superlativo: — καὶ ἧσσον vulg., ἐπὶ ἧσσον Littr. e Gal., edd. antt., mss. multis; C. nec καί, neque ἐπί habet. — Littr. recte emendare videtur Galeni comm. (p. 406.) legendo βέλτιον ἦν εἰπεῖν ἐπὶ ἧσσον φαίνεται, quippe φαίνεται cum Galeni verbis congruit, non γίνεται; sed etiamsi fortasse Gal. φαίνεται apud Hipp. legerit, non tamen ab auctore aliud quid quam γίγνεται datum fuisse opinor.

ὅταν — ξυνταχύνεται.] προμηθεύοντας Parr. 5.; — οὐδὲ κωλ. B. M. N. Littr., οὔτε κωλ. vulg.; — οὔτε ante ὁδοιπ., uti V., omm. Parr. 6.; — τ' αὖ Parr. 6., οὖν pro αὖ Ald.; — καλά Parr. 12., Marc., Littr., κατά vulg.; — ὑπαποδιδρ. codd. 10. apud Littr., cf. lectt. Voss.; — ἐν τούτῳ τε nonnulli Parr.

ἐπιδέσιος — πιέζειν.] μέν omm. B. M. N.; — καί ante κηρωτῇ de meo adscripsi, quemadmodum Latine expressit Foës.; possis etiam κηρωτῇ δὲ καί κ. τ. λ. scribere; aliquid horum excidit e contextu librorum omnium; — ante καί addit vulg. καὶ τάδε δεῖ προσιητρεύειν, quae vocabula errore librarii nescio cuius nata omm. B. M. N., Littr.; — πλείστους om. C.; — χρὴ πιέζειν vulg., χρή omm. B. M. N. Littr.

καὶ μάλιστα κατὰ τοῦτο [1]πιέζειν. Εἰσὶ δὲ δή τινες, οἳ ἐπεσοφίσαντο ἤδη μολύβδιον βαρὺ προσεπικαταδεῖν, ὡς [2]καταναγκάζειν τὸ ὑπερέχον· ξυνιᾶσι μὲν οὖν ἴσως οὐδὲ οἱ ἁπλῶς ἐπιδέοντες· ἀτὰρ δὴ οὐδ' οὗτος ὁ τρόπος κληῗδος κατήξιός ἐστι· οὐ γὰρ δύνατον τὸ ὑπερέχον καταναγκάζεσθαι οὐδὲν, ὅ τι καὶ ἄξιον λόγου. Ἄλλοι δ' αὖ τινές εἰσι, οἳ καταμαθόντες τοῦτο, ὅτι [3]αὗται αἱ ἐπιδέσιες παράφοροί εἰσι καὶ οὐ κατὰ φύσιν καταναγκάζουσι τὰ ὑπερέχοντα, ἐπιδέουσι μὲν αὐτοὺς σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι χρώμενοι, ὥσπερ καὶ οἱ ἄλλοι· ζώσαντες δὲ τὸν ἄνθρωπον ταινίῃ, ᾗ εὐζωστότατος αὐτὸς ἑωυτοῦ ἐστι, ὅταν ἐπιθῶσι τοὺς σπλῆνας ἐπὶ τὰ ὑπερέχοντα τοῦ κατήγματος, ἐξογκώσαντες ἐπὶ τὰ ἐξέχοντα, τὴν ἀρχὴν τοῦ ὀθονίου προσέδησαν [4]πρὸς τὸ ζῶσμα ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν καὶ οὕτως ἐπιδέουσι ἐπὶ τὴν ἴξιν τῆς κληῗδος ἐπιτανύοντες ἐς τοὔπισθεν ἄγοντες· κἄπειτα περιβαλόντες περὶ τὸ ζῶσμα [5]ἐς τοὔμπροσθεν ἄγουσι καὶ αὖτις ἐς τοὔπισθεν. Οἱ δέ τινες οὐχὶ περὶ τὸ ζῶσμα περιβάλλουσι τὸ ὀθόνιον, ἀλλὰ [6]περὶ τὸ περίνεόν τε καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἕδρην καὶ παρὰ τὴν ἄκανθαν κυκλεύοντες τὸ ὀθόνιον οὕτω πιέζουσι [7]τὸ κάτηγμα. Ταῦτα [8]οὖν ἀπείρῳ μὲν ἀκοῦσαι φαίνεται ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν εἶναι, χρεομένῳ δὲ ἄχρηστα· οὔτε γὰρ μόνιμα οὐδένα χρόνον, οὐδ' εἰ κατακέοιτό τις, καίτοι ἐγγυτάτω ἂν οὕτως· ἀλλ' ὅμως εἰ κατακείμενος ἢ τὸ σκέλος ξυγκάμψειε, ἢ αὐτὸς καμφθείη, πάντα ἂν τὰ ἐπι-

superalligaretur, quo deorsum cogeretur quod exstat. Ac neque forte prudenter se gerunt qui simpliciter deligant. Sed sane neque hic modus iugulo fracto est accommodatus. Neque enim quod eminet effatu memorabilem aliquam depressionem habere potest. Alii rursus intelligentes huiusmodi deligationes huc et illuc vitiose ferri, neque quae eminent in naturalem locum cogere, ipsos quidem devinciunt spleniis et linteis utentes perinde atque alii; verum fascia quadam homine accincto, qua parte aptissime cingi solet, spleniis ad fracturae eminentia adhibitis, ut ea parte extuberent, fasciae caput ad cingulum anteriore parte alligant, atque ita productum in iuguli directum vinculum in posteriorem partem agunt, deinde cingulo advolutum in anteriorem partem ducunt rursusque in posteriorem partem. Quidam vero fasciam cingulo non obvolvunt, sed ea ad interfemineum ipsamque sedem et iuxta spinam circumdata, eo modo fracturam comprimunt. Haec igitur ubi audiuntur, inexperto quidem prope ad id quod secundum naturam est accedere videntur, verum si quis ad usum accommodet, inutilia comperiet. Neque enim ullam unquam firmitatem habent, ne si quis decumbat quidem, quamquam sic proxime ad firmitatem accedant; verum si decumbens aut crus inflectat, aut ipse incurvetur, fasciae omnes movebuntur, et alioqui molesta est haec vinciendi ratio. Nam et sedes intercluditur et fasciae in hac loci angustia universae colliguntur. Quod vero attinet ad circumvolutionem

[1] χρὴ πιέζειν. — [2] καταναγκάζῃ. — [3] αὗται. — [4] περὶ τὸ ζ. — [5] καὶ ἐς. — [6] περί om., tum τὸν περίναιον. — [7] τὸ κατὰ κάτηγμα. — [8] μὲν οὖν.

εἰσὶ δὲ — λόγου.] ἐπεψηφίσαντο vulg.; cum Littréo sequor Gal., codicum vim, etiam Marc.; — ἤδη om. E.; — προσκαταδεῖν B. M. N.; — καταναγκάζοι B. M. N., καταναγκάζῃ, uti V., alii Parr.; — οὐδ' οἱ ἁπλῶς E. H. K.; — ἀτὰρ δέ Ald.; — οὐδὲ οὗτος C. M. N., Gal.; — οὐδὲ γάρ C.

ἄλλοι δ' αὖ — τοὔπισθεν.] οὖν pro αὖ C.; — οἵ τινες cett., scripsi nude οἵ propter antecedens τινες; — ἐπιδέουσι μὲν οὖν vulg., οὖν omm. C. E. K., cod. Voss., Marc., Littr.; ταινίῃ τινί vulgo; otioso vero τινί post ταινίῃ fidem non magnam habeo, adeo ut reiiciam; — καὶ ἐξογκώσαντες N. prima m., sed καί deletur; — περὶ τὸ ζ., uti V., Merc. in marg.; — πρὸς τὸ ζῶμα Marc., qui paulo post iterum ζῶμα (sic); — καὶ ἔπειτα prima m. in N.; — περιβαλόντες vulgo recte, περιβάλλοντες B. C. M. N., Littr., quod deterius; — ἄγοντες ἄγουσι K.; — αὖτις H. K. N., Marc., per θ̄. vulgo.

οἱ δέ τινες — κάτηγμα.] οὐ B. M. N. pro οὐχί: — περίναιον alii cdd.; — περὶ τὸν περινέον Marc.; „sic ubique" adscripsit Cobetus; — κάτηγμα e multis mss. Littr., κάταγμα vulg.

ταῦτα — ἐπιδέσματα.] οὖν C. E. K., γοῦν vulg.; — μὲν οὖν Voss.; — ἐγγύς τι Parr. 7., Marc., vulgo τι abest; — εἶναι om. J.; — εἰ καὶ κατακειμ. solus N., in quo καί deletur, Littr.; — συγκάμψοιεν vulg., συγκάμψειεν Littr. cum codd. 6. — Omnes στενοχωρίῃ, verum στενυγροχωρίῃ Galenum legisse constat e comm. (p. 411.). Itaque Ionismum evanescentem revocavi; „στενυγρός, inquit Cobetus, (Mnemos. IX. p. 45.) est forma Ionica vetus ex στενός

δέσματα κινέοιτο· ἄλλως τε ἀσηρὴ ἡ ἐπίδεσις· ἥ τε γὰρ ἕδρη ἀπολαμβάνεται, ἀθρόα τε τὰ ὀθόνια ἐν ταύτῃ τῇ στενυγροχωρίῃ [1] γίγνεται· τά τε αὖ περὶ τὴν ζώνην περιβαλλόμενα, — οὐχ οὕτως ἰσχυρῶς ἔζωσται, ὡς [2] μὴ ἀναγκάσαι ἐς τὸ ἄνω τὴν ζώνην ἐπανιέναι· καὶ οὕτως ἀνάγκη ἂν εἴη πάντα χαλᾶν τὰ [3] ἐπιδέσματα. Ἄγχιστα δ' ἄν τις δοκέοι ποιέειν, καίπερ οὐ μεγάλα ποιέων, εἰ τοῖσι μέν τισι τῶν ὀθονίων περὶ τὴν ζώνην περιβάλλοι, τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν ὀθονίων τὴν ἀρχαίην ἐπίδεσιν ἐπιδέοι· οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα τὰ ἐπιδέσματα μόνιμά [4] τε εἴη καὶ ἀλλήλοισι τιμωρέοι. Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα εἴρηται, ἅσσα καταλαμβάνει τοὺς τὴν κληῖδα καταγνυμένους. Προσξυνιέναι δὲ καὶ τόδε χρὴ, ὅτι κληῒς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατάγνυται, ὥστε τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ στήθεος πεφυκὸς ὀστέον ἐς τὸ ἄνω μέρος ὑπερέχειν, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης πεφυκὸς ὀστέον ἐν τῷ κάτω μέρεϊ εἶναι. Αἴτια δὲ τούτων τάδε, ὅτι τὸ μὲν στῆθος οὔτε κατωτέρω ἂν πολὺ, οὔτε ἀνωτέρω χωρήσειε· σμικρὸς γὰρ ὁ κιγκλισμὸς τοῦ ἄρθρου τοῦ ἐν τῷ στήθεϊ· αὐτό τε γὰρ ἑωυτῷ ξυνεχές ἐστι τὸ στῆθος καὶ τῇ ῥάχι· ἄγχιστα μὴν ἡ κληῒς πρὸς τὸ τοῦ ὤμου ἄρθρον [5] πλοώδης ἐστι· ἠνάγκασται γὰρ πυκινοκίνητος εἶναι διὰ τὴν τῆς ἀκρωμίης ξύζευξιν. Ἄλλως τε ὅταν τρωθῇ, φεύγει ἐς τὸ ἄνω μέρος τὸ πρὸς τῷ στήθεϊ προσεχόμενον καὶ οὐ μάλα [6] ἐς τὸ κάτω μέρος ἀναγκάζεσθαι ἐθέλει· καὶ γὰρ πέφυκε λορδὸν καὶ ἡ εὐρυχωρίη αὐτῷ ἄνω πλείων ἢ κάτω. Ὁ δὲ ὦμος καὶ ὁ βραχίων καὶ τὰ προσηρτημένα

circa cingulum; — non adeo firmiter hoc accinctum est, quin cingulum sursum ferri cogatur, atque ita necesse sit vincula omnia laxari. Quam proxime autem res fieri posse videatur, etsi nihil magni quis praestiterit, si quibusdam fasciis ad cingulum convolutis, plurimas alias ad priorem deligationem admoveat. Hac enim ratione tum maxime stabiles fasciae fuerint, tum sibi mutuo opem ferant. Plurima igitur quae iugulum fractum consequuntur dicta sunt. Sed et id quoque praeterea advertendum est, iugulum plerumque ita frangi solere, ut os quod est a pectore in superiorem partem emineat, quod est a summo humero in inferiorem partem deprimatur. Horumque ea est ratio, quod partim quidem neque infra, neque supra admodum procedat; articuli enim in pectore levis est agitatio. Pectus namque tum sibi ipsi, tum spinae continenter adaptatum est. Sed iugulum quidem proxime ad humeri articulum fluitat. Cogitur namque saepissime moveri propter eam quam cum summo humero habet connexionem. Adde quod ubi vulneratum fuerit, pars ea quae pectori inhaeret sursum elabitur, neque fere deorsum deprimi solet, cum et natura incurvum sit, eique supra quam infra maior inanitas pateat. At humerus, brachium et quae his connectuntur, facile a pectore et costis recedunt, ac propterea multum in superiorem et inferiorem partem abduci possunt. Fracto igitur iugulo os, quod ad humerum est, deorsum tendit. Promptius enim una cum humero et brachio deorsum inclinare potest quam sursum ferri. Cum igitur haec ita se habeant, impru-

[1] γίγνεται om. — [2] οὐκ. — [3] ἐπιτηδεύματα. — [4] τε om. — [5] supra scribitur ἀστήρικτος e Galeni comm. p. 415. — [6] πρός.

producta, ut πενιχρός ex πένης." Vid. Gal. comm. Dein ὡς οὐκ ἀναγκάσαι vulg., sed οὐκ om. F., ἀναγκάσει B. et pr. manus in N.; de meo μή pro οὐ scripsi. Verbulo moneo de structura: verba τά τε αὖ περὶ τὴν ζώνην περιβαλλόμενα non sunt subiectum verbi ἔζωσται, sed per se constant eo sensu, quem Latine expressi.

ἄγχιστα — τιμωρέοι.] δοκέῃ vulg., δοκέοι ex multis mss. Littr., item Marc.; — τισι μὲν τῶν sine τοῖσι B.; — περιβάλοι H.; — ἐπιδέοιτο N., sed postrema syllaba deletur.

τὰ μὲν οὖν — καταγνυμένους.] ἅσσα C., Marc., ὅσα vulg.; — τούς om. M., τήν omm. C. N.

προσξυνιέναι — εἶναι.] τὸ δ' ἀπό M. N.

αἴτια — ξύζευξιν.] πολὺ ἄν M. N.; — αὐτό τε γάρ Marc. et Littr. e mss. multis, τε om. vulg.; — ἄγχιστα non est, nisi illud ἄγχιστα, quod pro μάλιστα, ut aiunt, apud Homerum legitur et apud scriptorem nostrum frequenter recurrit; — μήν mss. 6., Marc., Littr., μέν vulg.; — τοῦ στήθους τό pro τὸ τοῦ ὤμου C., Marc., τοῦ om. M.

ἄλλως — κάτω.] ὅμως δέ N., sed ἄλλως τε supra versum; — πρὸς τὰ στήθη C.; — προσεσχόμενον Gal., προσερχόμενον N. mutatum in προσεχόμενον; — ἐθέλοι E.; — λορδόν M. N. et in marg. κοῦφον. Marc. vulgatum κοῦφον et in marg. pr. m. λορδόν.

ὁ δὲ ὦμος — τὸ ἄνω.] εὐαπόλυτά ἐστι C. M. N., εὐ-

τούτοισι εὐαπόλυτά [1]ἐστι ἀπὸ τῶν πλευρέων καὶ τοῦ στήθεος καὶ διὰ τοῦτο δύναται καὶ ἀνωτέρω πολὺ ἀνάγεσθαι καὶ κατωτέρω· ὅταν [2]οὖν καταγῇ ἡ κληῒς, τὸ πρὸς [3]τῷ ὤμῳ ὀστέον ἐς τὸ κατωτέρω ἐπιρρέπει· ἐς τοῦτο γὰρ [4]ἐπιφορώτερον αὐτὸ ἅμα τῷ ὤμῳ καὶ τῷ βραχίονι κάτω [5]ῥέψαι μᾶλλον ἢ ἐς τὸ ἄνω. Ὁπότε οὖν ταῦτα τοιαῦτά ἐστι, ἀξυνετέουσι ὅσοι τὸ ὑπερέχον τοῦ ὀστέου ἐς τὸ κάτω καταναγκάσαι [6]οἴονται οἷόν τε εἶναι. Ἀλλὰ δῆλον ὅτι τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω προσακτέον ἐστί· τοῦτο γὰρ ἔχει κίνησιν, τοῦτο γάρ ἐστι καὶ τὸ ἀποστὰν ἀπὸ τῆς φύσιος. Δῆλον οὖν, ὅτι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς ἐστι ἀναγκάσαι τοῦτο, — [7]αἱ γὰρ ἐπιδέσιες οὐδέν τι μᾶλλον προσαναγκάζουσι ἢ ἀπαναγκάζουσι· — εἰ δέ τις τὸν βραχίονα πρὸς τῇσι πλευρῇσι ἐόντα [8]ἀναγκάζοι ὡς μάλιστα ἄνω, ὡς ὅτι ὀξύτατος ὁ ὦμος φαίνηται εἶναι, δῆλον ὅτι οὕτως ἂν ἁρμοσθείη πρὸς τὸ ὀστέον τὸ ἀπὸ τοῦ στήθεος πεφυκὸς, ὅθεν ἀπεσπάσθη. Εἰ οὖν τις τῇ μὲν ἐπιδέσι χρῷτο τῇ νομίμῃ τοῦ ταχέως ξυναλθεσθῆναι εἵνεκα, ἡγήσαιτο δὲ τἄλλα πάντα μάτην εἶναι παρὰ τὸ σχῆμα τὸ εἰρημένον, ὀρθῶς τε [9]ἂν ξυνίοι ἰητρεύοι τε ἂν τάχιστα καὶ κάλλιστα. Κατακέεσθαι μέντοι τὸν ἄνθρωπον μέγα τὸ διάφορόν ἐστι· καὶ ἡμέραι ἱκαναὶ τεσσαρεσκαίδεκα, εἰ ἀτρεμέοι, εἴκοσι δὲ πάμπολλαι.

denter se gerunt, qui exstantem ossis partem deorsum cogi per se opinantur. Verum inferiorem partem ad superiorem adducendam esse perspicuum est, cum ea motionem habeat et a naturali sede recesserit. Patet igitur hanc aliter nulla ratione cogi posse. Vincula namque nihilo magis adducunt quam abducunt. Quod si quis brachium quam maxime ad latus adductum sursum propellat, sic ut quam acutissimus humerus appareat, eo modo plane fiet ut cum osse, quod pectori adhaeret, unde est avulsa, adaptetur. Is igitur cum recta intelligentia utetur, tum etiam optimam et celerrimam curationem instituet, qui legitimam deligationem, uti celeriter coalescat, adhibuerit, reliquaque omnia praeter commemoratum habitum vana reputaverit. Decumbere tamen hominem valde ad rem pertinet et satis sunt dies quatuordecim, ut summum viginti, si quieverit.

ξγ'. Εἰ μέντοι τινὶ ἐπὶ τἀναντία ἡ κληῒς καταγείη, ὃ οὐ [10]μάλα γίγνεται, ὥστε τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ στήθεος ὀστέον ὑποδεδυκέναι,

63. Quodsi cui contra iuguli fractura eveniat, id quod non admodum accidit, ita ut os quod est a pectore subiiciatur, quod est a summo

[1] εἰσίν. — [2] γοῦν. — [3] τῷ om. — [4] ἐπιτροχώτερον αὐτῷ ἅμα. — [5] ῥεῦσαι. — [6] οἴονται εἶναι. — [7] αἵ τε γάρ. — [8] ὡς μάλιστα ἐόντα· ἀναγκάζοι ἄνω ὡς μάλιστα. — [9] ἄν om. — [10] μάλιστα.

απολυτά τ' ἐστι Marc., Littr., vulg. e V. notavi; — οὖν B. C. M. N., Marc., Littr., γοῦν vulg.; — ἡ cum mss. 12. Littr., vulgo om.; — ἐπιτροχώτερον vulg., ἐπιφορώτερον ex 6. mss., in quorum duobus postremis in marg. legitur, recepit Littr., monente de hac lect. Schneidero in Lex.; — ῥεῦσαι vulg., ῥέψαι B. C. H., Marc., et M. N. in marg., Littr.

ὁπότε — εἶναι.] οἴονται εἶναι vulg., εἶναι solum K., οἷόν τε εἶναι C., Marc., οἴονται sine εἶναι B. M. N; Littr. in textu solum οἴονται, sed vere animadvertit: „il serait possible qu'il fallut lire οἴονται οἷόν τε εἶναι." Imo hoc dandum est.

ἀλλὰ — φύσιος.] ὅτι κάτω C.; — πρὸς τῷ vulg., πρὸς τό cum mss. 11. Littr., item Marc.; — καί omm. E. M.

δῆλον — ἀπεσπάσθη.] οὐδαμή E. K.; — αἵ τε γάρ vulg., τε om. N., ubi rest., et Littr.; — ἐόντα ἀναγκ. ὡς μάλ. ἄνω B. M. N., Littr.; — ὡς μάλ. ἐόντα ἀναγκ. ἄνω vulg., ὡς μάλ. ἐόντα ἀναγκ. ἄνω ὡς μάλ. Parr. 8.; — φαίνεται vulg., φαίνηται Marc. et Littr. e mss. Parr.; — εἶναι omm. B. M. N.; — οὗτος ἂν ἁρμοσθεῖεν O.

εἰ οὖν τις — κάλλιστα.] χρέοιτο M. N., χρέοι B.; — μάταια. μάτην supra versum N.; — ξυνίῃ vulg., ξυνείη Marc., ξυνίοι B. L. M. N. Littr.; — τε ἄν C. M. N. Littr., τ' ἄν vulg.

κατακέεσθαι — πάμπολλαι.] διαφέρον N., sed mutatum in vulgatam lectionem.

63. εἰ μέντοι — γένοιατ' ἄν.] ἐπί om. K.; — κατεα-

τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκρωμίης ὀστέον ὑπερέχειν καὶ ἐποχέεσθαι ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, οὐδεμιῆς μεγάλης ἰητρείης ταῦτά γ' ἂν δέοιτο· αὐτὸς γὰρ ὁ ὦμος ἀφιέμενος καὶ ὁ βραχίων ἱδρύοι ἂν τὰ ὀστέα πρὸς ἄλληλα καὶ φαύλη ἄν τις ἐπίδεσις ἀρκέοι καὶ ὀλίγαι αἱ ἡμέραι τῆς πωρώσιος γένοιατ' ἄν.

humero exstet ac super alterum feratur, nulla magna curatione hic opus est. Ipse enim humerus demissus cum brachio invicem ossa committet, ac quaelibet vinciendi ratio satis fuerit, ut intra paucos dies callus contrahatur.

ξδ'. Εἰ δὲ μὴ καταγείη μὲν οὕτως, παρολισθάνοι δὲ ἐς τὸ πλάγιον ἢ τῇ ἢ τῇ, ἐς τὴν φύσιν μὲν ἀπαγαγεῖν ἂν δέοι, ἀναγαγόντα τὸν ὦμον ξὺν τῷ βραχίονι, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται· ὅταν δὲ ἵζηται ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν, ταχεῖα ἂν ἡ ἄλλη ἰητρείη εἴη. Τὰ μὲν οὖν πλεῖστα τῶν παραλλαγμάτων κατορθοῖ αὐτὸς ὁ βραχίων ἀναγκαζόμενος πρὸς τὰ ἄνω. Ὅσα δὲ ἐκ τῶν ἄνωθεν παρολισθάνοντα ἐς τὸ πλάγιον ἦλθε, ἢ ἐς τὸ κατωτέρω, ξυμπορσύνοι ἂν τὴν κατόρθωσιν, εἰ ὁ μὲν ἄνθρωπος ὕπτιος κέοιτο, κατὰ δὲ τὸ μεσηγὺ τῶν ὠμοπλατέων ὑψηλότερόν τι [1]ὀλίγῳ ὑποκέοιτο, ὡς περιρρηδὲς ἔῃ τὸ στῆθος [2]ὡς μάλιστα· καὶ τὸν βραχίονα εἰ ἀνάγοι τις παρὰ τὰς πλευρὰς παρατεταμένον, ὁ δὲ ἰητρὸς τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ ἐς τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐμβαλὼν τὸ θέναρ τῆς χειρὸς ἀπωθέοι, τῇ δ' ἑτέρῃ τὰ ὀστέα τὰ κατεηγότα εὐτεθίζοι· οὕτως ἂν μάλιστα ἐς τὴν φύσιν ἄγοι· ἀτάρ, [3]ὥσπερ ἤδη εἴρηται, [4]οὐ μάλα τὸ ἄνωθεν ὀστέον ἐς τὸ κάτω φιλέει ὑποδύνειν. Τοῖσι μὲν οὖν πλείστοισι, ὅταν ἐπιδεθῶσι, τὸ σχῆμα ἀρήγει, παρ' αὐτὰς τὰς πλευρὰς τὸν ἀγκῶνα ἔχοντα, οὕτως ἐς τὸ ἄνω τὸν ὦμον ἀναγκάζεσθαι· ἔστι δ' οἷσι μὲν τὸν ὦμον ἀναγκάζειν δεῖ ἐς τὸ ἄνω, ὥσπερ εἴρηται, τὸν δὲ ἀγκῶνα πρὸς τὸ στῆ-

64. At si non eo modo fractum fuerit, sed in hanc vel illam partem prolabatur, sublato quidem humero cum brachio in suam sedem reducendum erit, velut etiam antea dictum est. Atque ubi ad pristinum habitum redierit, reliqua curatio celerrime consequetur. Ut plurimum igitur ubi alia super aliam effertur, brachium in superiorem partem propulsum restituit. Ea vero, quae e superioribus partibus elapsa ad latus aut infra tendunt, restituit hominis supinus decubitus, si loco inter scapulas medio paulo sublimius aliquid supponatur, quo pectus quam maxime in utramque partem reflectatur, brachiumque aliquis ad latus porrectum sursum adducat. Medicus vero altera manu, iniecta in brachii caput vela, protrudat, altera ossa fracta componat. Sic enim quam maxime ad naturalem sedem reducet; verum, quod iam dictum est, os superius ad inferiorem partem subire minime solet. Plerisque igitur ubi devincti fuerint, hic habitus auxilio est, ut detento ad latera cubiti gibbo ita sursum humerus propellatur. At nonnullis quidem, uti dictum est, in superiorem partem humerus propelli debet, cubiti vero gibbus ad pectus adduci et manus extrema ad summum humerum ab integra parte admoveri. Quodsi decumbere non recuset, firmamentum quoddam, cui obnitatur, adhibere

[1] ὀλίγον. — [2] ὡς om. — [3] ὅ περ. — [4] εὖ.

γείη B. H. M. Littr., καταγῇ mutatum in κατεαγείη N.; equidem vulgatam tenui; — ὑποχέεσθαι vulgo, sed e Gal., multis mss., ἐποχέεσθαι Littr., quod Marc. item fert; — αἱ ante ἡμέραι de meo intuli; — γένοιντ' vulgo, γενοίατ' Marc.

64. εἰ δὲ μὴ — εἴη.] δέ om. C.; — οὕτω vulg., οὕτως Gal., codicum vis, Littr.

τὰ μὲν οὖν — ἄνω.] παρηλλαγμένων Gal., πρὸς τὸ ἄνω C.

ὅσα δὲ — ὑποδύνειν.] ἐκ τῶν ἄνωθεν B. M. N., cett. ἐκ om.; — καὶ ἐς τὸ κατωτέρω Marc.; — idem in marg. ad συμπορσύνοι fert συνδῷ; — ὀλίγῳ B. C. M. N., Marc., Littr., ὀλίγον vulg.; — ὡς ante μάλιστα, uti V., omm. Parr. nonnulli et Marc.; — τὸ στῆθος· μάλιστα δὲ καὶ τὸν βρ. J.; — ἐὰν — ἀνάγῃ K.; — ἐμβάλλων B. M. N.; — τῇ δὲ ἑτέρῃ vulg., δ' Marc.; — κατεηγότα non pauci codd., Littr., Marc., κατεαγότα vulg.; — αὐτάρ U.; — εὖ μάλα omnes, Littréus οὐ μάλα de suo, verissime, cf. § 15.; τὸ ἄνω enim ὀστέον est pars ad sternum. Ad περιρρηδές in Marciano scholion hocce: ἑκατέρωθεν ἐκκεκλιμένον. μενοειδές, (i. e. μηνοειδές).

τοῖσι μὲν — ἴσχειν.] οὖν om. J.; — παρ' αὐτὰ καὶ πλ. C.; — ἔστι δὲ οἷσι C. M. N.; — ὥσπερ εἴρηται C. Marc., ὡς εἴρ. vulg.

θος παράγειν, ἄκρην δὲ τὴν χεῖρα παρὰ τὸ ἀκρώμιον τοῦ ὑγιέος ὤμου ἴσχειν. Ἢν μὲν οὖν κατακέεσθαι τολμᾷ, ἀντιστήριγμά τι προστιθέναι χρὴ, ὡς ἂν ὁ ὦμος ἀνωτάτω ἔῃ· ἢν δὲ περιΐῃ, σφενδόνην χρὴ ἐκ ταινίης περὶ τὸ ὀξὺ τοῦ ἀγκῶνος ποιήσαντα ἀναλαμβάνειν περὶ τὸν αὐχένα.

ξε΄. Ἀγκῶνος δὲ ἄρθρον παραλλάξαν μὲν πρὸς πλευρὴν ἢ ἔξω, μένοντος τοῦ ὀξέος τοῦ ἐν τῷ κοίλῳ τοῦ βραχίονος, [1] ἐς ἰθὺ κατατείναντα τὸ ἐξέχον ἀπωθεῖν ὀπίσω καὶ ἐς τὸ πλάγιον.

ξϛ΄. Τὰ δὲ τελέως ἐκβάντα ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα, κατάτασις μὲν, ἐν ᾗ ὁ βραχίων [2] καταγεὶς ἐπιδέεται· οὕτω γὰρ ἂν τὸ καμπύλον τοῦ ἀγκῶνος οὐ κωλύσει. Ἐκπίπτει δὲ μάλιστα ἐς τὸ πρὸς πλευρὰς μέρος. Τὰς δὲ κατορθώσιας, ἀπάγοντα ὅτι πλεῖστον, ὡς μὴ [3] ψαύῃ τῆς κορώνης ἡ κεφαλὴ, μετέωρον περιάγειν καὶ περικάμπτειν καὶ μὴ ἐς ἰθὺ βιάζεσθαι, ἅμα δὲ ὠθέειν τἀναντία ἐφ᾽ ἑκάτερα καὶ παρωθέειν ἐς χώρην· ξυνωφελοίη δ᾽ ἂν καὶ ἐπίστρεψις ἀγκῶνος ἐν τούτοισι, ἐν τῷ μὲν ἐς τὸ ὕπτιον ἐν τῷ δὲ ἐς τὸ πρηνές. Ἴησις δὲ σχήματος μὲν, [4] ὀλίγον ἀνωτέρω ἄκρην τὴν χεῖρα τοῦ ἀγκῶνος ἔχειν, τὸν βραχίονα δὲ κατὰ τὰς πλευράς· οὕτω δὲ καὶ [5] ἀνάληψις καὶ θέσις εὔφορον· καὶ φύσις καὶ χρῆσις ἐν κοινῷ, ἢν ἄρα μὴ κακῶς πωρωθῇ· πωροῦται δὲ ταχέως. Ἴησις δὲ ὀθονίοισι κατὰ τὸν νόμον τὸν ἀρθριτικὸν καὶ τὸ ὀξὺ προσεπιδέειν.

oportet, ut humerus maxime sublimis maneat. Sin vero obambulet, fundam ex mitella factam ad cubiti eminentiam circumdatam, de collo suspensam gestare oportet.

65. At vero cubiti articulo ad latus aut exteriorem in partem dimoto, acuta ipsius parte in brachii cavo remanente, in directum distentione facta, id quod eminet intro et ad latus propulsandum est.

66. Quodsi prorsus in hanc vel illam partem exciderit, distentio quidem, in qua brachium fractum deligatur, adhibenda. Sic namque cubiti flexus nullo modo impedimento fuerit, potissimum vero in laterum locum prolabitur. Restituetur autem in suum locum, si quam plurimum obducendo, ut ne brachii caput acutum ossis processum contingat, suspensus circumagatur et circumflectatur, neque in directum vis adhibeatur, simul autem utraque ex parte in contrarium impellatur et in sedem compellatur. Ad haec quoque contulerit, si cubiti gibbus modo quidem in supinum, modo etiam in pronum contorqueatur. Ad curationem vero, quae ex habitu quidem pendet, spectat summam manum paulo cubiti gibbo altiorem, brachium vero ad latera adductum tenere. Eodem quoque modo et appensio et positio faciles feruntur et natura et usus communiter conferunt, si modo callus, qui cito concrescit, prave non obducatur. Quantum vero ad curationem

[1] *ἐς ἰθύ* om — [2] *κατεαγείς.* — [3] *ψαύοι.* — [4] *ὀλίγον.* — [5] *ἡ ἀνάλεψις.*

ἢν μὲν οὖν — αὐχένα.] *ῆ*, supra versum *ἔῃ* N.; — *περιείοι* Marc., qui tamen *ἤν* ut ceteri; — *πρὸς τὸ ὀξύ* E., et in marg. *περί* alia manu.

65. *ἀγκῶνος — πλάγιον.*] *παράλλαξαν* B. C. M. N., Marc., Littr., *παράξαν* vulg.; — iam vero *παραλλάξαν μὲν ἢ παραρθρῆσαν* edidit Littréus; solus quidem textus apud Dietz. p. 16. omittit *ἢ παραρθρῆσαν*; sed vel sine hac auctoritate *ἢ παραρθρῆσαν* deleveris, quum non sit nisi glossa ad *παραλλάξαν*; ego saltem repudio; — *ἐν τ. κ. τοῦ* om. E., sed rest. alia m.; — *ἐς εὐθύ* vulg., *ἐς ἰθύ* ex Mochl., *ἐς ὀξύ* Gal., multa mss.; — *τὰ ἐξέχοντα* M. N.

66. *τὰ δὲ — κωλύσει.*] *τελείως* vulg., *τελέως* e Mochl.; — *κατάτασις* Ald., C. H. ex emend., M. N. O., Marc., Foës. Latine, Littr., *ἡ κατατ.* Dietz. p. 16. *κατάστασις* vulg.

ας

ἐκπίπτει — μέρος.] *πλευρὸν* N., *τὸ πλευρόν* C.; — *πρὸς πλευρόν* Marc.

τὰς δὲ — πρηνές.] *ἐπὶ πλείω* Dietz. p. 17.; — *ψαύοι* Gal., Ald., mss. Parr. 9., *ψαύοντα* N. mutatum in *ψαύῃ*; — *περικάμψαι* B. C. M. N. Marc.; — *ἐς εὐθύ* vulg., *ἐς ἰθύ* Mochl.; — *ἐφ᾽ ἑκάτερον* E., *ἑκατέραν* pro *ἐφ᾽ ἑκ.* Dietz. p. 17.

ἴησις δὲ — ταχέως.] *ὀλίγω* M. N., *ὀλίγον* vulg.; — articulos ante *βραχίονα* et *πλευράς* de meo dedi; — *ἡ ἀναλ.* cod. Sever., uti V.; — *καὶ εὔφορον* ceteri, mihi *καί* abundare videtur.

ἴησις — προσεπιδέειν.] *ὦμον* pro *νόμον* E.

attinet, quae linteis instituitur, ea lege articulari fieri debet, ut et acuta cubiti pars insuper devinciatur.

ξζ'. Παλιγκοτώτατον δὲ ὁ ἀγκὼν [1] ὀδύνῃσι, πυρετοῖσι ἀσώδεσι, ἀκρητοχόλοισι, ἀγκῶνος δὲ μάλιστα τοὐπίσω διὰ τὸ ναρκῶδες, δεύτερον δὲ τοὔμπροσθεν· ἴησις δὲ ἡ αὐτή· ἐμβολαὶ δὲ, τοῦ μὲν ὀπίσω, ἐκτείναντα κατατεῖναι· σημεῖον δέ· οὐ γὰρ δύνανται ἐκτείνειν· τοῦ δὲ ἔμπροσθεν, οὐ δύνανται ξυγκάμπτειν· τούτῳ δὲ ἐνθέντα τι ξυνειλιγμένον σκληρὸν, περὶ τοῦτο ξυγκάμψαι ἐξ ἐκτάσιος ἐξαίφνης.

67. Rursus autem maxime excandescit cubiti gibbus doloribus et febribus cum incontinenti corporis iactatione et meracae bilis vomitione, idque maxime ob torporem, si cubitus parte posteriore elabatur, secundum id, si anteriore. Eadem vero curatio utrisque adhibetur. In posteriore quidem prolapsus reponitur, si porrectum brachium in diversa contendatur. Cuius rei indicium est, quod extendi nequit, ut et in anteriora prolapsi, quod minime flecti potest. Hic autem imposito duro aliquo convoluto, ubi extenderis, super id repente inflectendus est.

ξη'. Διαστάσιος δὲ ὀστέων σημήϊον, κατὰ τὴν φλέβα τὴν κατὰ [2] τὸν βραχίονα σχιζομένην διαψαύοντι.

68. At diductorum ossium indicium ad contactum venae, quae in brachio scinditur, patet.

ξθ'. Ταῦτα δὲ ταχέως διαπωροῦται· ἐκ γενεῆς δὲ βραχύτερα τὰ κάτω τοῦ σίνεος ὀστέα, πλεῖστον τὰ ἐγγύτατα τοῦ πήχεος, δεύτερον, χειρὸς, τρίτον, δακτύλων· βραχίων δὲ καὶ ὦμος ἐγκρατέστεροι διὰ τὴν τροφήν· ἡ δὲ ἑτέρη χεὶρ διὰ τὰ ἔργα [3] ἔτι πλείω ἐγκρατεστέρη. Μινύθησις δὲ σαρκῶν, εἰ μὲν ἔξω ἐξέπεσε, ἔσωθεν· εἰ δὲ μὴ, ἐς τοὐναντίον ἢ ᾗ ἐξέπεσε.

69. Ea vero callo celeriter obducuntur. Quibus autem ex prima origine ista excidunt, iis ossa infra noxam, quae cubito sunt proxima longe breviora evadunt, deinde quae in manu, tertio quae in digitis sunt. Brachium vero et humerus propter nutritionem validiora sunt. Itemque manus altera propter opera etiam longe validior est. At si exteriorem in partem articulus exciderit, inferiore parte carnium fit imminutio; sin minus, adversa parte illi in quam sit prolapsus.

ο'. Ἀγκὼν δὲ ἢν ἔσω ἢ ἔξω [4] ἐκβῇ, κατάτασις μὲν ἐν σχήματι [5] ἐγγωνίῳ τῷ πήχεϊ πρὸς βραχίονα· τὴν μὲν γὰρ μασχάλην ἀναλαβόντα ταινίῃ ἀνακρεμάσαι, [6] ἀγκῶνι δὲ ἄκρῳ ὑποθέντα τι παρὰ τὸ ἄρθρον βάρος

70. Cubiti gibbo in interiorem partem aut exteriorem prolapso, repositio quidem inflexo habitu cubiti ad brachium fieri debet. Ex ala namque fascia excepta suspensio fit, extremo vero cubito suppositum pondus aliquod ad

[1] πυρετοῖσι ὀδύνῃσι. — [2] τόν om. — [3] ὅτι. — [4] ἐκβαίῃ (fortasse ex ἐκβέῃ natum.) — [5] κοινῷ. — [6] ἀγκῶνι — ἐκκρεμάσαι om.

67. παλιγκοτώτατον — ἐξαίφνης.] ὁ omm. C. N., sed in N. rest.; — vulgo πυρετοῖσι, ὀδύνῃσι (ὀδύνῃ Littr. e Mochlico) ἀσώδεϊ, ἀκρητοχόλῳ, sed ὀδύνῃ ἀσώδης licet ferri posse videatur, at ὀδύνη ἀκρητόχολος absurdum est: vocabula de sede sua aberrarunt, in quam reduxi et epitheta ad πυρετοῖσι accommodavi; vide v. c. § 43. libri de fractis. Dein: τὸ ἔμπρ. M. N.; — ἐκτείναντι Ald., mss. 6. apud Littr., Marc., κατατείναντας Dietz. p. 17., κατατείνειν B. et M. N., qui in marg. κατατεῖναι.

68. διαστάσιος — διαψαύοντι.] σημήϊον B. M. N., Littr., σημεῖον vulg.; — τόν om. vulg., adscripsit Littr. ex N., ubi punctis subnotatur.

69. ταῦτα δὲ — ἐγκρατεστέρη.] διαπωροῦνται vulg., διαπωροῦται Marc. et e Mochl. Littr.; — πλεῖστα vulg., πλεῖστον Ald., Gal., Parr. 3., Littr., πλείστωι Marc.; — δεύτερα codd., δεύτερον Littr. de suo, δεύτερον δέ N., sed δέ punctis subnot.; — τρίτα vulg., τρίτον e multis mss. Littr., item Marc.; — τρίτον δέ N. linea subnotatum; — ἐγκρατέστερα cett.; — τροφήν Littr. e multis mss., idemque ferunt Marc., Voss., τροπήν vulg.; — ὅτι pro ἔτι, uti V., multi Parr., ὅτι πλείω Marc. — Vulgo ᾗ solum, ἢ ᾗ de meo.

70. ἀγκὼν — θέσις.] ἐπάν M. N., in marg. ἤν; — ἢν μέν N., sed μέν linea subnot., Dietz. p. 6.; — ἐγγωνίῳ Dietz., Littr., vulg. e V. notavi; — γάρ omm. Marc., O. et

ἐκκρεμάσαι, ἢ χερσὶ καταναγκάζειν· ὑπεραιωρηθέντος δὲ τοῦ ἄρθρου αἱ παραγωγαὶ τοῖσι θέναρσι, ὡς τὰ ἐν χερσί· ἐπίδεσις ἐν τούτῳ τῷ σχήματι καὶ ἀνάληψις καὶ θέσις.

articulum appenditur, vel manibus deorsum vi adducitur. Tum sublimi sublato articulo ossa manuum volis adducuntur. Hoc in habitu deligatio, appensio et positio velut in manibus fieri debet.

οα'. Τὰ δὲ ὄπισθεν, ἐξαίφνης ἐκτείναντα διορθοῦν τοῖσι θέναρσι· ἅμα δὲ δεῖ ἐν τῇ διορθώσι καὶ ἐν τοῖσι ἑτέροισι. Ἢν δὲ ἔμπροσθεν, [1] ἀμφὶ ὀθόνιον ξυνειλιγμένον, εὔογκον, ξυγκάμπτοντα ἅμα διορθοῦν.

71. At ubi in posteriora prolapsio facta est, derepente extensione facta manuum palmis directio fiat, simulque haec in directione tum in ceteris usurpanda sunt. Quodsi in priorem partem prolapsio facta sit, circum linteum convolutum et in iustum tumorem sublatum inflectere simulque dirigere oportet.

οβ'. Ἢν δὲ ἑτεροκλινὲς ἔῃ, ἐν τῇ διορθώσι ἀμφότερα ἅμα χρὴ ποιέειν. Τῆς δὲ μελέτης κοινὸν καὶ τὸ σχῆμα καὶ ἡ ἐπίδεσις. Δύναται δὲ καὶ ἐκ τῆς διατάσιος κοινῇ [2] ξυμπίπτειν ἅπαντα.

72. At si in alteram partem inclinet, una cum directione utraque facienda sunt. Habitus vero et deligatio ad curam communiter spectant. Possunt quoque et ex distentione communiter omnia contingere.

ογ'. Τῶν δὲ ἐμβολέων αἱ μὲν ἐξ [3] ὑπεραιωρήσιος ἐμβάλλονται, αἱ δὲ ἐκ κατατάσιος, αἱ δὲ ἐκ περισφάλσιος· αὗται δὲ ἐκ τῶν ὑπερβολέων τῶν σχημάτων ἢ τῇ, ἢ τῇ, ξὺν τῷ τάχεϊ.

73. Articulus autem reconditur partim quidem in sublime elevando, partim distendendo, partim vero circumoberrando. Idque dum habitus in hanc vel in illam partem excedunt, celeriter fieri debet.

οδ'. Χειρὸς δὲ ἄρθρον ὀλισθάνει ἢ ἔσω, ἢ ἔξω, ἔσω δὲ τὰ πλεῖστα. Σημήϊα δὲ εὔσημα· ἢν μὲν εἴσω, ξυγκάμπτειν τοὺς δακτύλους οὐ δύνανται· ἢν δὲ ἔξω, ἐκτείνειν. Ἐμβολὴ δὲ, ὑπὲρ τραπέζης τοὺς δακτύλους ἔχων τοὺς μὲν τείνειν, τοὺς δὲ ἀντιτείνειν, τὸ δὲ ἐξέχον ἢ θέναρι, ἢ πτέρνῃ ἅμα [4] ἀπωθέειν πρόσω καὶ κάτω κατὰ τὸ ἕτερον ὀστέον, ὄγκον μαλθακὸν ὑποθεὶς, ἢν μὲν ἄνω, κατα-

74. Manus articulus in interiorem aut exteriorem partem luxatur, plurimum autem in interiorem. Signa vero in aperto sunt. Si quidem intro prolapsio fit, digiti inflecti, si extra, extendi nequeunt. Reponitur autem si digiti supra mensam positi partim quidem extenduntur, partim vero in diversa contenduntur, idque quod eminet aut prominentiore palmae parte, aut calce simul protruditur et deorsum

[1] ἀμφιθεὶς ἐθ. — [2] συνάπτειν. — [3] ὑπαιωρήσιος. — [4] ἀπωθέειν καὶ ὠθέειν πρὸς τὸ κάτω κάτωθεν δὲ κατά.

N., in quo rest., Littr.; τὴν μὲν γάρ om. Dietz.; — τινι, sed in marg. ταινίῃ N., unde liquet isti ταινίῃ τινί aliis locis in mss. et editis obvio fidem non esse habendam, sed solum ταινίῃ legendum.; — ἀναλαβόντα M. N., ἀναλαμβάνοντα ceteri.; — ἄκρῳ C.; — ὑποθέντα B. M. N., ὑποτιθέντα vulgata.

71. τὰ δὲ — ἑτέροισι.] μέν pro δέ B. M. N. (M. N. δέ in marg.); — ἐκτείνοντα C. Littr., ἐκτείναντα cett.; — καὶ τοῖσι ἑτέροισι M. N. O.

ἢν δὲ — διορθοῦν.] ἀμφιθείς, uti V., Ald., Gal., Marc., alia mss. multa; — ξυνειλιγμένον B. M. N., Littr., συνειλεγμένον Marc, συνειλημμένον vulg.

72. τῆς — ἐπίδεσις.] τῆς δὲ μελέτης τῆς θεραπείης (θεραπείας Marc.) ceteri; equidem τῆς θεραπείης glossema esse opinor olim ad τῆς μελέτης adscriptum, quare reiicio; — κοινὸν καί Marc., B. M. N., vulgo καί om., κοινὸν δέ alii codd. non pauci.

δύναται — ἅπαντα.] δὲ καί Ald., codd. apud Littr. 9., Marc., Voss., ipse Littr., καί sine δέ vulg.; — κοινῆς C.; — συνάπτειν, uti V., cod. Sever.

73. τῶν — ἐν τάχεϊ.] κατάστασις Parr. 5.

74. σημήϊα δὲ — ἐκτείνειν.] καὶ ἢν μὲν εἴσω Marc., C. M., sed in M. καί deletur; — δύναται Parr. 8.; — ἢν δὲ ἔσω. ἐκτείνειν J.

ἐμβολὴ — ὑπτίην.] ἢ τῷ θέναρι ἢ τῇ πτέρνῃ B. et N., in quo articulus uterque deletur; — ἅμα ἀπωθέειν καὶ ὠθέειν (καὶ ὠθέειν om. B., deletur in N.) πρόσω (πρὸς τὸ pro πρόσω cod. Sever., Voss.) κάτω κάτωθεν δὲ (δέ om. Dietz. p. 18.) τὸ ἕτερον ὀστέον vulg. (καὶ κάτωθεν pro κάτω κάτωθεν δέ B. M. N. in marg.). Littréus dedit: ἅμα ἀπωθέειν πρόσω καὶ κάτωθεν, in qua lectione non κάτωθεν, sed κάτω dandum est. Vulgata fortasse e duabus lectionibus nata: ex ἅμα ἀπωθέειν καὶ ὠθέειν κάτω et ex ἅμα ἀπωθέειν πρόσω καί κάτω. Tum καταστρέψαι J.

στρέψας τὴν χεῖρα, ἢν δὲ κάτω, ὑπτίην. Ἴησις δὲ, ὀθονίοισι.

pellitur iuxta alterum os; supposito ante aliquo molli ac tumido, si superiore parte exstat manui conversae, sin inferiore supinae. Curatio autem linteis perficitur.

οε'. Ὅλη δὲ ἡ χεὶρ ὀλισθάνει ἢ ἔσω, ἢ ἔξω, ἢ ἔνθα, ἢ ἔνθα, μάλιστα δὲ εἴσω· ἔστι δ' ὅτε ἡ ἐπίφυσις ἐκινήθη· ἔστι δ' ὅτε τὸ ἕτερον τῶν ὀστέων διέστη. Τούτοισι κατάτασις ἰσχυρὴ ποιητέη· καὶ τὸ μὲν ἐξέχον ἀπωθέειν, τὸ δὲ ἕτερον ἀντωθέειν, δύο εἴδεα ἅμα, ἐς τοὐπίσω καὶ ἐς τὸ πλάγιον, ἢ χερσὶ ἐπὶ τραπέζης, ἢ πτέρνῃ. Παλιγκοτώτατα δὲ καὶ ἀσχήμονα· τῷ [1]δὲ χρόνῳ κρατύνεται [2]ἐς χρῆσιν. Ἴησις, ὀθονίοισι ξὺν τῇ χειρὶ καὶ [3]τῷ πήχεϊ καὶ νάρθηκας μέχρι δακτύλων τιθέναι· ἐν νάρθηξι δὲ δεθέντα ταῦτα πυκνότερα λύειν ἢ τὰ κατήγματα, καὶ καταχύσι πλείονι χρέεσθαι.

75. At tota manus in interiorem, vel exteriorem, vel in hanc illamve partem prolabitur, potissimum vero in interiorem. Est ubi ossis accrementum emovetur, interdum quoque alterum os diductum est. His valida distentio adhibenda et os quidem omnino propellendum unaque duobus modis in posteriorem partem et in latus, aut manibus supra mensam, aut calce impulsio fieri debet. Facile autem rursus excandescunt et deformitatem habent, tempore tamen ad usum firmantur. Curatio linteis simul et in manu et in cubito perficitur, ferulaeque ad digitos usque imponendae. Haec vero ferulis deligata crebrius quam fracta resolvenda et copiosiore perfusione fovenda.

ος'. Ἐκ γενεῆς δὲ βραχυτέρη ἡ χεὶρ γίγνεται καὶ μινύθησις σαρκῶν μάλιστα τἀναντία ἢ ᾗ τὸ ἔκπτωμα· ηὐξημένῳ δὲ τὰ ὀστέα μένει.

76. At manus a primo ortu luxata brevior fit, et carnes adversa parte quam in quam luxatio facta est potissimum imminuuntur, adulto vero ossa permanent.

οζ'. Δακτύλου δὲ ἄρθρον ὀλισθὸν μὲν εὔσημον. Ἐμβολὴ δὲ κατατείναντα ἐς ἰθὺ τὸ μὲν ἐξέχον ἀπωθέειν, τὸ [4]δὲ ἐναντίον ἀντωθέειν· ἴησις δὲ [5]ὀθονίοισι. Μὴ ἐμπεσὸν δὲ, ἐπιπωροῦται ἔξωθεν. Ἐκ γενεῆς δὲ ἢ ἐν αὐξήσι ἐξαρθρήσαντα τὰ ὀστέα [6]βραχύνεται τὰ κάτω τοῦ ὀλισθήματος καὶ αἱ σάρκες μινύθουσι τἀναντία μάλιστα ἢ ᾗ τὸ ἔκπτωμα· ηὐξημένῳ δὲ τὰ ὀστέα μένει.

77. Digiti articulus ubi exciderit, facile quidem cernitur. Restitutio vero in directum contendendo et quod eminet propellendo, alterum autem in contrariam partem impellendo. Curatio linteis fit. Quodsi restitutus non fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quibus autem a primo ortu aut dum adolescunt ossa prolapsa fuerint, ea infra luxationem breviora evadunt et omnes adversa parte quam qua prolapsio

[1] μέν. — [2] solum χρῆσις. — [3] τῷ om. — [4] δέ om. — [5] ταινίοισι ὀθονίοισι. — [6] βραχύνεται — τὰ ὀστέα om.

ἴησις — ὀθονίοισι.] ὀθονίῳ omisso δέ Dietz. p. 18.

75. ὅλη — διέστη.] ἡ om. Dietz., δὲ ὅτι M.; — καὶ ἡ ἐπιφ. vulg., καί omm. C., Marc.

τούτοισι — πτέρνῃ.] κατάστασις Parr. 7.; — δύο δέ M., sed δέ linea subnotatum, Dietz., καὶ ἐς τοὔπ. B. N., in quo καί subiecta lineola deletur.

παλιγκοτώτατα — χρῆσιν.] παλιγκοτώτατα Marc., eiusdemque lectionis vestigia in varr. lectt. apud Littr.; παλίγκοτα vulg.; — τῷ μὲν χρ. vulg., τῷ δὲ χρ. Marc., C.; — χρόνῳ δέ B. M. (N. τῷ addit), δέ om. Dietz. p. 18., χρῆσις sine ἐς, uti V., non pauci codd.

ἴησις — χρέεσθαι.] ἡ ἴησις Ald.; — ἴησις ἡ Bas. Merc., ἴησις δέ N., sed δέ punctis subnotatum; — τῷ ante πήχεϊ Marc., Parr. 11. omm.; — θέντα mutatum in δεθέντα, in marg. τεθέντα M., — N. vero δεθέντα, et τιθέντα in marg.; — equidem vulgatam retineo, τεθέντα, quod Littr. exhibuit, incongruum; — τοῦτο B. pro ταῦτα; — πυκνότερον vulg., πυκνότερα Marc., B. C. M. N.; — καταχρήσει, καταχρίσει pro καταχύσι nonnulli pauci libri; — χρῆσθαι M. N.

76. ἐκ γενεῆς — μένει.] ἢ ὡς M. N., sed in marg. vulgatum ἢ ᾗ.

77. δακτύλου — εὔσημον.] ὀλισθόν Marc. M. N., Littr., ὀλισθέν vulg.

ἐμβολὴ — ὀθονίοισι.] κατατείνοντα Gal.; — δέ pro μέν Ald. C., μὲν γάρ E. Q.'; — ταινίῃσι ὀθονίοισι vulg.; in Mochl. et in N. a prima manu ταινίῃσι om., omisit Littr.; in vulgata omnino est διττογραφία.

μὴ — ἔξωθεν.] μὴ ἐμπεσὼν δέ Marc.; — ἐκπεσόν edd. antt., Gal., mss. 7.; — ἔξω Dietz. p. 19.

ἐκ γενεῆς — μένει.] τά ante κάτω ex M. N. recepit

οη'. Γνάθος δὲ ὀλίγοισι [1] τελέως ἐξήρθρησε· τὸ ὀστέον γὰρ τὸ ἀπὸ τῆς ἄνω γνάθου πεφυκὸς ὑπεζύγωται πρὸς τῷ ὑπὸ τὸ οὖς ὀστέῳ προσπεφυκότι, ὅπερ ἀποκλείει τὰς κεφαλὰς τῆς κάτω γνάθου, τῆς μὲν ἀνωτέρω ἐὸν, τῆς δὲ κατωτέρω τῶν κεφαλέων. [2] Τὰ δὲ ἄκρα τῆς κάτω γνάθου, τὸ μὲν διὰ τὸ μῆκος οὐκ εὐπαρέκδυτον, τὸ δ' αὖ [3] κορωνόν τε καὶ ὑπερέχον ὑπὲρ τοῦ ζυγώματος· ἅμα τε [4] ἀπ' ἀμφοτέρων [5] τῶν ἄκρων τούτων νευρώδεες τένοντες πεφύκασι, ἐξ ὧν ἐξήρτηνται οἱ μύες οἱ κροταφῖται καὶ μασητῆρες καλεόμενοι· διὰ τοῦτο δὲ καλέονται καὶ διὰ τοῦτο κινέονται, ὅτι ἐντεῦθεν ἐξήρτηνται· ἐν γὰρ τῇ ἐδωδῇ καὶ ἐν τῇ διαλέκτῳ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ χρήσι τοῦ στόματος, ἡ μὲν ἄνω γνάθος ἀτρεμέει· ξυνήρτηται γὰρ τῇ κεφαλῇ καὶ οὐ [6] διήρθρωται· ἡ δὲ κάτω γνάθος κινέεται· ἀπήρθρωται γὰρ ἀπὸ τῆς ἄνω γνάθου καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς. Διότι μὲν οὖν ἐν σπασμοῖσί τε καὶ τετάνοισι [7] πρῶτον τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐπισημαίνει ξυντεταμένον καὶ διότι πληγαὶ καίριοι καὶ καροῦσαι [8] αἱ κροταφίτιδες γίγνονται, ἐν ἄλλῳ λόγῳ εἰρήσεται. Περὶ δὲ τοῦ μὴ κάρτα ἐξαρθρέειν, — τάδε τὰ αἴτια· αἴτιον δὲ καὶ τόδε, ὅτι οὐ μάλα καταλαμβάνουσι τοιαῦται ἀνάγκαι βρωμάτων ὥστε τὸν ἄνθρωπον χανέειν μέζον ἢ ὅσον δύναται· ἐκπέσοι δ' ἂν ἀπ' οὐδενὸς ἄλλου σχήματος ἢ ἀπὸ τοῦ

facta est potissimum imminuuntur. Adultis vero eadem magnitudine perseverant.

78. At maxilla paucis adhuc in totum emota est. Os enim a superiore maxilla procedens cum eo osse, quod sub aurem annexum est, quasi sub iugum cogitur, quod maxillae inferioris caput interclusit et uno quidem capite sublimius, altero vero depressius exsistit. Inferioris item maxillae extremorum unum quidem ob longitudinem non facile elabitur; alterum vero recurvum est et supra os iugale eminet. Simul quoque ex utrisque extremis nervosi tendones exoriuntur, ex quibus annexi sunt musculi, qui temporales et masticatorii dicuntur. Qui quod ex his dependeant, inde appellationem et motionem sumpserunt. Etenim inter edendum et loquendum et in reliquo oris usu maxilla superior quiescit. Capiti namque connectitur, non articulorum modo committitur. At inferior maxilla movetur. Articulatione namque a superiore maxilla et capite diducitur. Quam igitur ob causam convulsionum ac nervorum distentionum hic articulus ubi contrahitur primam de se significationem edat, aut quam ob rem temporum vulnera periculi plena sint et altum soporem inferant, alias dicendum erit; quod vero non admodum prolabitur hae causae sunt. Illud quoque in causa est, quod nulla tanta ciborum necessitas hominem supra quam possit hiare cogit. In nullo autem alio habitu prolabetur quam si

[1] ἤδη τελέως. — [2] τά τε ἄκρα. — [3] τὸ κορ. — [4] ἀπ' om. — [5] τῶν ἄκρων om. — [6] διήρθρωνται. — [7] τοῦτο γὰρ πρῶτον, sed γάρ punctis subnotatum. — [8] καὶ κροτ.

Littr.; — τοῦ ὀλισθ. κάτω E.; — e Marc. adnotatum video ἐξαρθρήσαντα τὰ ὀστέα συνήρθρωται κάτω; — ἢ ὡς ceteri, nisi quod Ald. ὡς om.; dedi ἢ ᾗ uti § 76., ubi cf. varr. lectt.

78. γνάθος — κεφαλέων.] ἤδη τελέως, uti V., edd. antt. Parr. 7.; — ὀστέον τε γάρ vulg., τε omm. C. Dietz. p. 19; illud ὀστέον τε γάρ mihi natum videtur ex τὸ ὀστέον γάρ, quod reposui; — πρὸς τὸ ὑπὸ τό M.; — ἀποκλέει Marc.; — κεφαλαίων vulg., κεφαλέων Marc. et Littr. cum mss. 8.

τὰ δὲ — κεφαλῆς.] δέ M. N., Littr., τε vulg.; — ἄκρεα vulg., ἄκρα Marc.; — εὐπαρείσδυτον codd., εὐπαράδυτον C., Marc.; Foës. legit εὐπαρέκδυτον de coniectura; licet non prorsus male εὐπαράδυτον C., Marc. ferant, sine dubio tamen vulgata ex εὐπαρέκδυτον nata est et hoc solum dare oportet. Porro τὸ δ' αὖ τὸ κορ. vulg., alii αὐτό pro αὖ τό, sed τό recte omm. ante κορ. Marc., H. M. N. Littr.; — κόρωνον vulg., sed κορωνόν Littr. e codd. nonnullis, itemque infra, quod non amplius noto; — ἀπ' B. N., ἐπ' M., vulgo om., uti in V.; — μασσητῆρες vulgo, μασητῆρες tamen non pauca mss. recte; — Gal. in comm. p. 433. narrat alios suo tempore libros tulisse συνήρθρωται pro ξυνήρτηται; cf. lectionem Marciani ad finem § 77. memoratam in adn.

διότι — εἰρήσεται.] τε καί B. M. N., τε om. vulg.; — πρῶτον τοῦτο iidem et Littr., τοῦτο πρ. vulg.; — ἐπισημαίνει ex edd. antt. et mss. revocavit Littr., σημαίνει vulg. — καί ante καροῦσαι omm. non pauci codd., et Gal; — Marc. καίριοι καὶ καιροῦσαι, sed m. pr. in marg.; ἕτερον καροῦσαι εἶχεν; — καὶ ἐν ἄλλῳ vulg., καί omm. Gal., mss. multa, Littr., omittit etiam Marc.

περὶ δὲ — θάτερα.] τά ante αἴτια e vulg. exciderat, revocavit ex edd. antt. et mss. plurimis Littr.; — τῶν βρωμ. J.; — χαν. τ. ἄνθρ. idem; — χάνειν M., χαίνειν B. N.; — μετάγειν Dietz. p. 19. pro παραγαγεῖν.

[1] μέγα χανόντα παραγαγεῖν τὴν γένυν ἐπὶ θάτερα. Προσξυμβάλλεται μέντοι καὶ τόδε πρὸς τὸ ἐκπίπτειν· ὁκόσα γὰρ νεῦρα καὶ ὁκόσοι μύες παρὰ ἄρθρα εἰσὶ, ἢ ἀπὸ ἄρθρων ἀφ' ὧν ξυνδέδενται, τούτων ὅσα ἐν τῇ χρήσι πλειστάκις διακινέεται, ταῦτα καὶ ἐς τὰς κατατάσιας δυνατώτατα ἐπιδιδόναι ὥσπερ καὶ τὰ δέρματα τὰ εὐδεψητότατα πλείστην ἐπίδοσιν ἔχει. Περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος, ἐκπίπτει μὲν γνάθος ὀλιγάκις· σχᾶται μέντοι πολλάκις ἐν χάσμῃσι, ὥσπερ καὶ ἄλλαι [2] πολλαὶ μυῶν παραλλαγαὶ καὶ νεύρων τοῦτο ποιέουσι. [3] Δῆλον μὲν οὖν ἐκ τῶνδε μάλιστά ἐστι, ὁκόταν ἐκπεπτώκῃ· [4] προΐσχει γὰρ ἡ κάτω γνάθος ἐς τοὔμπροσθεν καὶ παρῆκται τἀναντία τοῦ ὀλισθήματος καὶ τοῦ ὀστέου τὸ κορωνὸν ὀγκηρότερον φαίνεται παρὰ τὴν ἄνω γνάθον καὶ χαλεπῶς ξυμβάλλουσι τὰς κάτω γνάθους. Τούτοισι δὲ ἐμβολὴ πρόδηλος, ἥτις γένοιτ' ἂν ἁρμόζουσα· χρὴ γὰρ τὸν μέν τινα κατέχειν τὴν κεφαλὴν τοῦ τετρωμένου, τὸν δὲ περιλαβόντα τὴν κάτω γνάθον καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τοῖσι δακτύλοισι κατὰ τὸ γένειον, χάσκοντος τοῦ ἀνθρώπου ὅσον μετρίως δύναται, πρῶτον μὲν διακινέειν χρόνον τινὰ τῇ καὶ τῇ παράγοντα τῇ χειρὶ καὶ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον κελεύειν χαλαρὴν τὴν γνάθον ἔχειν καὶ ξυμπαράγειν καὶ ξυνδιδόναι ὡς μάλιστα· ἔπειτα ἐξαπίνης σχάσαι τρισὶ σχήμασι ὁμοῦ προσέχοντα τὸν νόον· [5] δεῖ μὲν γὰρ παράγεσθαι ἐκ τῆς διαστροφῆς ἐς τὴν φύσιν, δεῖ δὲ ἐς τοὐπίσω ἀπωσθῆναι τὴν γνάθον τὴν κάτω, δεῖ δὲ ἑπό-

quis vehementer hiando maxillam in alteram partem contorqueat. Ad id tamen ut excidat hoc confert, quod ex nervis aut musculis, qui iuxta articulos sunt, aut ad eos annectuntur, quicumque in usu crebro dimoventur, ii in extendendo plurimum concedere solent, non secus ac coria optime subacta plurimum extensioni cedunt. Ergo ut ad institutum sermonem redeam, maxilla raro quidem excidit, laxatur tamen plerumque hiando, non secus atque in aliis musculorum et nervorum immutationibus illud usu venit. Ubi vero excidit, his potissimum indiciis patet: inferior maxilla in anteriorem partem prominet et in alteram luxationis partem pervertitur, ossisque extremitas, quae recurva est, ad superiorem maxillam magis intumescit et aegri inferiores maxillas difficulter committunt. Atque his quaenam repositio conveniat, satis patet. Uno enim vulnerati caput continente, alter inferiorem maxillam homine quam moderate potest hiante ad mentum tum interiore tum exteriore parte digitis apprehendere debet, ac primum quidem maxillam in hanc vel illam partem manu deductam aliquamdiu commovere, tum aegro imperare ut maxillam relaxet et simul deducentem adiuvet atque quam maxime fieri possit concedat; deinde ad tres figuras simul adhibito consilio subito impulsu in suam sedem transferre. Si quidem ex perversione ad naturalem sedem inferior maxilla deducenda est et in posteriorem partem propellenda. Tum aeger his obsequens maxillas committere ac minime hiare debet. Ac

[1] μεγάλα χανῶντα. — [2] πολλαί om. — [3] δῆλον δὲ τοῖσι μάλιστα. — [4] προΐσχεται. — [5] χρή.

προσξυμβάλλεται — ἔχει.] ὁκόσοι ante μύες om. Dietz. p. 19.; — τὰ ἄρθρα vulg., τά ante ἄρθμα omm. Gal., mss. Parr. 11., Marc.; — ἐστίν Dietz. pro εἰσίν; — ξυνδέδεται G. J., Dietz.; — ταῦτα μέν vulg., ταῦτα καί Littr. cum edd. antt., mss. plerisque, Gal.; — καταστάσιας nonnulla mss.; — ἐπιδιδόναι δύναται Dietz. Ad εὐδεψητότατα in nonnullis mss. glossa τὰ κάλλιστα μεμαλαγμένα e Galeni comm. (p. 436.) ducta olim adscripta fuit. quae in textum irrepsit in libris nonnullis et variae corruptioni ansam praebuit; unde tamen nihil discis. — Tandem ἐπίδοσιν ἔχειν C.

περὶ οὗ οὖν — ποιέουσι.] ἔσχαται C. Marc.; — σχᾶται exponit Gal.: ἐκ τῆς κατὰ φύσιν θέσεως εἰς ἑτέραν μεθίστασθαι (comm. p. 437.); servavi Foësii interpretationem. Dein χάσμῃσι Parr. 9., Littr., χάσμασι vulg.; — ὥσπερ — ποιέουσι om. Dietz.; — τῶν ἄλλων pro ἄλλοι E. Q.'; — πολλαί B. et N., sed punctis subnot., Littr., vulgo om.

δῆλον — γνάθους.] δῆλον δὲ τοισίδε μάλιστα vulg.; Littr. introduxit lectionem mss. B. M. N., δῆλον μὲν οὖν ἐκ τῶνδε μάλ., in marg. tamen vulgata adponitur; sunt pauci Parr., qui lect. ferunt eandem ac V. Potes puto utramlibet lect. dare. Tum ὁκόταν B. M. N., ὅταν vulg.; — προΐσχεται Ald., Marc., alii codd. multi; — γίνεται pro φαίνεται nonnulli libri; — πρὸς τήν E. Q.'

τούτοισι — χάσκειν.] δέ om. Marc.; — γενοιτ' H. J.; — τινα om. Dietz. p. 20.; — τοῦ τετρωμ. om. idem; — τὴν κάτω γνάθον χρόνον τινά B. et N., ubi κάτω lin. subiecta notatur, et Littr., vulgo vero κάτω abest; equidem totum illud τὴν κάτω γν. h. l. reiicio; emblema alienum est; —

μενον τούτοισι ξυμβάλλειν τὰς γνάθους καὶ μὴ χάσκειν. [1]Ἡ ἐμβολὴ μὲν οὖν αὕτη καὶ οὐκ ἂν γένοιτο ἀπ' ἄλλων σχημάτων. Ἰητρείη δὲ βραχεῖα [2]ἀρκέει· σπλῆνα προστιθέντα κεκηρωμένον χαλαρῷ ἐπιδέσμῳ ἐπιδεῖν. Ἀσφαλέστερον δὲ χειρίζειν ἐστὶ ὕπτιον κατακλίναντα τὸν ἄνθρωπον, ἐρείσαντα τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ σκυτίνου ὑποκεφαλαίου ὡς πληρεστάτου, ἵνα ὡς ἥκιστα ὑπείκῃ· προσκατέχειν δέ τινα χρὴ τὴν κεφαλὴν τοῦ τετρωμένου.

reponendi quidem ratio haec est, quae ne alio quidem habitu administrari possit. Curatio vero brevis satis est, splenia incerata adhibita, laxa vincula alligata. Tutius autem manus admoventur homine supino inclinato, eius capite scorteo pulvino bene farcto obnixo, ut quam minime cedat. Praeterea vero vulnerati caput aliquis contineat.

οθ'. Ἢν δ' ἀμφότεραι αἱ γνάθοι ἐξαρθρήσωσι, ἡ μὲν ἴησις ἡ αὐτή. Ξυμβάλλειν δ' ἔτι ἧσσον οὗτοι τὸ στόμα δύνανται· καὶ γὰρ προπετέστεραι αἱ γένυες τούτοισι, [3]ἀστραβέες δέ· τὸ δὲ ἀστραβὲς μάλιστ' ἂν γνοίης τοῖσι ὁρίοισι τῶν ὀδόντων τῶν τε ἄνω καὶ τῶν κάτω κατ' ἴξιν. Τούτοισι ξυμφέρει ὡς τάχιστα ἐμβαλέειν· ἐμβολῆς δὲ ὁ τρόπος πρόσθεν εἴρηται. Ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, κίνδυνος περὶ τῆς ψυχῆς ὑπὸ πυρετῶν ξυνεχέων καὶ νωθρῆς καρώσιος· φιλέει δὲ καὶ ἡ γαστὴρ ὑποχωρέειν τούτοισι χολώδεα, ἄκρητα, ὀλίγα· καὶ ἢν ἐμέωσι, ἄκρητα ἐμέουσι· οὗτοι οὖν καὶ θνήσκουσι δεκαταῖοι μάλιστα.

79. At si utraque parte maxilla luxetur, eadem sane curatio est, sed os etiam minus committere hi possunt. Etenim iis mentum in exteriorem partem magis promovetur, minime tamen torquetur. Ac minime torqueri potissimum ex dentium finibus deprehendes, cum inferiores superioribus ex adverso respondent. His quam celerrima repositio confert, cuius ratio supra est explicata. Alioqui nisi intro reverterit, periculum ex febribus assiduis et tardante alto sopore vitae imminet. Ii quoque biliosa, sincera pauca alvo excernere solent et si vomitus adfuerit, sincera vomitione reddere. Moriuntur igitur ii etiam fere decimo die.

π'. Ἢν δὲ καταγῇ ἡ κάτω γνάθος, ἢν μὲν μὴ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι, ἀλλὰ ξυνέχηται τὸ ὀστέον, ἐκκεκλιμένον δὲ ἔῃ, κατορθῶσαι μὲν χρὴ τὸ ὀστέον, παρά γε τὴν γλῶσσαν πλαγίην ὑπείραντα τοὺς δακτύλους, τὸ δὲ ἔξωθεν [4]ἀντερείδοντα, ὡς ἂν ξυμφέρει· [5]καὶ ἢν διεστραμμένοι ἔωσι οἱ ὀδόντες οἱ κατὰ τὸ τρῶμα [6]καὶ κεκινημένοι, ὁκόταν τὸ

80. At ubi inferior maxilla fracta fuerit, si quidem non omnino transversa fracta est, verum os adhuc cohaeret, sed in aliquam partem inclinatur, illud quidem digitis ad linguam in latus adductam appressis, tum vero exteriore parte quoad expediet obnitendo, dirigendum. Ac si dentes iuxta vulnus distorti sint et dimoti, ubi os in suam sedem collocatum fuerit, non tan-

[1] ἡ om. — [2] ἀρκέσει σπλ. μὲν προστ. — [3] ἀστρεβέες δὲ τὸ δὲ ἀστρεβέες. — [4] ἀντερείδειν. — [5] κἢν. — [6] καί om.

ἔχειν καί om. Dietz.; — σπάσαι καὶ ἀναλήψει γενείου τρισὶν ὁμοῦ σχήμασιν idem; — χρή, uti V., Marc., alii multi codd.

ἰητρείη — ἐπιδεῖν.] ἀρκέσει Parr. 5., uti V.

ἀσφαλέστερον — τετρωμένου.] Vulgo ἐπί cum accus.; cum genitivo dedit Littr. e plerisque mss.

79. ἢν δ' ἀμφότεραι — ἴξιν.] ἐὰν ἐξαρθρήσωνται ἀμφότεραι αἱ γνάθοι nonnulla mss.; ἢν δὲ ἀμφ. M. N.; δέ τι vulgo, δ' ἔτι de meo dedi; — προυπετεστεραι Parr. 8., Marc.; — μάλιστα ἂν iidem.

τούτοισι — εἴρηται.] ὥς τε ξυμφέρει ἐμβαλέειν C.; — ὡς τάχιστα ἐμβαλέειν Marc., ἐμβάλλειν vulg.; — ὁ ante τρόπος de meo.

ἢν δὲ μὴ — μάλιστα.] Post νωθρῆς καρώσιος cett.: καρώδεες γὰρ οἱ μύες οὗτοι καὶ ἀλλοιούμενοι καὶ ἐντεινόμενοι παρὰ φύσιν, quae antiqua lectoris alicuius adnotatio, quam Gal. interpretatur in comm.; — porro ἢν ἐμέσωσι M. N., in N. tamen prius σ notatur, μὲν ἐμ. E.; — ἄκρητα ἐμέσουσι M.; — post οὖν addit τοίνυν N., sed obliteratum est et natum ex ultima syllaba pronominis et οὖν ipso.

80. ἢν δὲ — χαλαροῖσι.] ἐκκεκλιμένον E. J. K. U., Littr., ἐγκεκλιμ. vulg., ἐκκεκλασμένον C., Marc., ἐγκεκλασμένον C. Ald.; — δεῖ pro χρή F. G.; — ἀντερείδοντα Littr. ex N., ubi mutatum in vulg. lectionem, quam e V. notavi; — ὡς ἂν ξυμφέρῃ vulg., sequor M. N.; — καὶ ἢν B. M. N. Littr., κἤν alii Parr. 7., Marc., κἢν μέν K., κἄν vulg.; — καὶ κεκιν. B. M. N., καί om. vulg.; — ἐπὶ πλέονας B. N., sed in hoc ἐπί deletur; — μάλιστα δὲ δή

ὀστέον κατορθωθῇ, ζεῦξαι τοὺς ὀδόντας χρὴ πρὸς ἀλλήλους, μὴ μόνον τοὺς δύο, ἀλλὰ καὶ πλέονας, μάλιστα [1] μὲν δὴ χρυσίῳ, ἔστ' ἂν [2] κρατυνθῇ τὸ ὀστέον, εἰ δὲ μή, [3] λίνῳ· ἔπειτα ἐπιδεῖν κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι ὀλίγοισι, μὴ ἄγαν ἐρείδοντα, ἀλλὰ χαλαροῖσι. Εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ ὅτι ἐπίδεσις [4] ὀθονίων γνάθου καταγείσης μικρὰ μὲν ἂν ὠφελέοι, εἰ χρηστῶς ἐπιδέοιτο, μεγάλα δ' ἂν βλάπτοι, εἰ κακῶς ἐπιδέοιτο. Πυκινὰ δὲ παρὰ τὴν γλῶσσαν [5] ἐσμάσασθαι χρὴ καὶ πουλὺν χρόνον ἀντέχειν τοῖσι δακτύλοισι κατορθοῦντα τοῦ ὀστέου τὸ ἐκκλιθέν· ἄριστον δὲ, εἰ αἰεὶ δύναιτο, ἀλλ' οὐχ οἷόν τε.

tum duo proximi, verum etiam plures, praecipue quidem aureo filo, vel certe lineo inter se sunt colligandi, quoad os confirmetur. Deinde cerato et paucis spleniis iniectis paucisque fasciis non valde appressis, sed laxioribus, vinctura facienda. Nosse namque oportet linteorum deligationem malae fractae parum quidem prodesse, si recte adhibeant; sin prave, magnopere laedere. Crebro autem circa linguam attrectaudo investigare, diuque renitendo digitis os inclinatum dirigere convenit. Ac praestaret id semper fieri, sed non licet.

πα'. Ἢν δὲ ἀποκαυλισθῇ παντάπασι τὸ ὀστέον, — ὀλιγάκις δὲ τοῦτο γίγνεται, — κατορθοῦν μὲν χρὴ τὸ ὀστέον οὕτω, ὥσπερ εἴρηται. Ὅταν δὲ κατορθώσῃς, τοὺς ὀδόντας χρὴ ζευγνῦναι, ὡς [6] πρόσθεν εἴρηται· μέγα γὰρ ἂν ξυλλαμβάνοι ἐς τὴν ἀτρεμίην προσέτι καὶ [7] εἴ τις ὀρθῶς ζεύξει, ὥσπερ χρὴ τὰς ἀρχὰς ῥάψας. Ἀλλὰ γὰρ οὐ ῥηΐδιον ἐν γραφῇ [8] χειρουργίην πᾶσαν ἀτρεκέως [9] διηγέεσθαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ὑποτοπέεσθαι χρὴ ἐκ τῶν γεγραμμένων. Ἔπειτα χρὴ δέρματος Καρχηδονίου, — ἢν μὲν νηπιώτερος ἔῃ ὁ τρωθεὶς, ἀρκέει τῷ [10] λοπῷ χρέεσθαι, ἢν δὲ τελειότερος ἔῃ, αὐτῷ τῷ δέρματι, — [11] ταμόντα δὲ χρὴ εὖρος ὡς [12] τριδάκτυλον, ἢ ὅκως ἂν ἁρμόζῃ, ὑπαλείψαντα κόμμι τὴν γνάθον, — ἐμμενέστερον γάρ, — προσκολ-

81. Quodsi os transversum omnino fractum sit, quod tamen raro accidit, eo quidem, quo dictum est, modo in suam sedem collocari debet. Quo facto dentes inter se, velut ante dictum est, colligandi. Id enim magnopere ad quietem contulerit, idque magis si quis recte eos coniunxerit filorum extremis recte nexis. At vero universam per manus curationem exacte scriptis prodere non est facile, sed ex his quae scripta sunt ipsum etiam excogitare oportet. Deinde ex corio Carthaginiensi, cuius quidem cortex exterior, si puer sit qui vulneratus est, satis fuerit, sin adultus, ipso corio utendum, incisa habena trium digitorum, vel ea quae congruit latitudine sublita gummi maxilla, quippe firmius adhaeret, qua transversa fracta est extrema corii parte agglutinetur,

[1] μὲν δὴ χρ. — [2] κρατηθῇ. — [3] ἐν λίνῳ. — [4] ὀθονίω γνάθω καταγείση. — [5] ἐσματεῖσθαι. — [6] ἔμπροσθεν. — [7] εἰ — ζεύξει. — [8] χειρουργίην. — [9] ἡγέεσθαι ἀλλ' ὑποτυπέεσθαι χρὴ ἀπὸ τῶν γεγρ. — [10] λοιπῷ. — [11] τὰ μὲν τὰ δὲ χρή. — [12] δάκτυλον.

vulg., μέν C., et N. cum δεῖ supra versum, μὲν δή, uti V., Parr. 6., μὲν δεῖ M., μὲν δέ B., μάλιστα μὲν χρυσίωι Marc.; — χρυσῷ N., sed σιω supra versum; — κρατυνθῇ Littr. cum mss. 7., κρατηθῇ vulg.; — vulgo ἐν λίνῳ, praep. omm. B. C. M. N. Marc., Littr.; — σπλήνεσι ὀλίγοισι vulg., ὀλιγ. h. l. omm. M. N.

εὖ γὰρ — ἐπιδέοιτο.] γνάθω (cum ου supra ω alia m.) καταγείσῃ (cum ης supra ῃ al. m.) H.; — γνάθῳ καταγείσῃ vulg.; cum Littréo sequor secundam manum in H.; — ὠφ. ἂν B. M. N.; — μεγάλα — ἐπιδέοιτο om. N.; — δὲ ἂν M. N.

πυκινὰ — οἷόν τε.] πυκινά N. ex correctione, πυκνά vulg.; — παρά Gal., Ald., Parr. 9., Littr., περί vulg.; — ἐσμάττεσθαι vulg., ἐσματέεσθαι B. M. N., Littr., ἐσματεῖσθαι cod. Sev., uti V., item Marc.; equidem aoristum notum ἐσμάσασθαι de meo dedi; — ἐγκλιθέν vulg., ἐκκλιθέν Marc., E. J., Littr.

81. ἢν δὲ — ῥάψας.] οὕτω Parr. 5., Littr., οὕτως vulg.; — ὥσπερ pro vulgato καθάπερ C., Marc.; — πρόσθεν B. M. N., Littr., vulg. e V. notavi; — ἐς τὸ ἀτρεμέειν B., sed punctis subnotatum, H., N. cum τὴν ἀτρεμίην; — δὲ καὶ ἤν τις s. εἴ τις B. F. G. M. N.; — alii codd. ἢν — ζεύξῃ, vulgo εἰ — ζεύξει; — vulgo ῥαφάς, sed C. K. et E. in marg., Littr. ἀρχάς, quod in Marc. etiam pr. m. in marg.

ἀλλὰ γὰρ — γεγραμμένων.] διηγέεσθαι mss. 8., Littr., ἡγέεσθαι vulg.; — ἀλλὰ καὶ αὐτόν B. C. N., Marc., in marg., Littr., ἀλλ' solum vulg.; — ὑποτυπέεσθαι vulg., ὑποτοπέεσθαι Erot. p. 876., unde Schneiderus in Lex., Littr. ὑποτοπέεσθαι hîc legunt; — ἀπό vulg., ἐκ Parr. 5., Littr.

ἔπειτα χρὴ — γενείου.] ἢν νηπ. sine μέν M.; — νηπιώτερον, quod V. etiam fert, e multis mss. Littr., νεώτερον vulg.; — ὁ τρ. ἔῃ B. M.; — ταμόντα C. E., Marc., Merc.

λῆσαι [1] τὴν δέρριν ἄκρην πρὸς τὸ ἀποκεκαυλισμένον τῆς γνάθου, [2] ἀπολιπόντα ὡς δάκτυλον ἀπὸ τοῦ τρώματος ἢ ὀλίγῳ πλέον· τοῦτο μὲν ἐς τὸ κάτω μέρος· ἐχέτω δὲ ἐντομὴν κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ γενείου ὁ ἱμὰς, ὡς ἀμφιβεβήκῃ ἀμφὶ τὸ ὀξὺ τοῦ γενείου. Ἕτερον δὲ ἱμάντα τοιοῦτον, ἢ ὀλίγῳ πλατύτερον προσκολλῆσαι χρὴ πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῆς γνάθου [3] ἀπολιπόντα καὶ τοῦτον ἀπὸ τοῦ τρώματος, ὅσονπερ ὁ ἕτερος ἀπέλιπε· ἐσχίσθω δὲ καὶ οὗτος ὁ ἱμὰς τὴν ἀμφὶ τὸ οὖς περίβασιν. [4] Ἀπόξεες δ' ἔστωσαν οἱ ἱμάντες ἀμφὶ τὴν ξυναφήν· ἐν δὲ τῇ κολλήσι ἡ σὰρξ τοῦ σκύτεος πρὸς τοῦ χρωτὸς ἔστω, ἐχεκολλότερον γὰρ οὕτως. Ἔπειτα κατατείναντα χρὴ καὶ τοῦτον τὸν ἱμάντα, μᾶλλον δέ τι τὸν περὶ τὸ γένειον, [5] μὴ ἀπομυλλαίνῃ, ξυνάψαι τοὺς ἱμάντας κατὰ τὴν κορυφὴν, κἄπειτα περὶ τὸ μέτωπον ὀθονίῳ καταδῆσαι καὶ κατάβλημα χρὴ εἶναι, ὥσπερ νομίζεται, ὡς ἀτρεμέῃ τὰ δέσμα. Τὴν δὲ κατάκλισιν ποιεέσθω ἐπὶ τὴν ὑγιέα γνάθον μὴ τῇ γνάθῳ ἐρηρεισμένος, ἀλλὰ τῇ κεφαλῇ. Ἰσχναίνειν δὲ χρὴ τὸ σῶμα ἄχρι ἡμερέων δέκα, ἔπειτα ἀνατρέφειν μὴ βραδέως· ἢν γὰρ ἐν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι μὴ φλεγμήνῃ, ἐν εἴκοσι ἡμέρῃσι ἡ γνάθος κρατύνεται· ταχέως γὰρ ἐπιπωροῦται, ὥσπερ καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἀραιὰ

digiti, vel paulo ampliore interposito spatio, idque inferiore parte. Incidatur autem haec habena e regione menti, ut acutam eius partem utrimque comprehendat. Tum altera huiusmodi habena, vel paulo latior ad superiorem maxillae partem agglutinanda, tantum a vulnere quantum altera recedens, quae qua parte aurem circumdat incisuram habeat. Habenae autem qua parte committuntur inter se acutae esse debent, in glutinando vero corii caro cuti obvertatur, sic enim firmius adhaerescet. Deinde extendenda haec habena, magisque ea, quae est ad mentum, ne os distorqueat, et utraque supra verticem connectenda. Posteaque circa frontem fascia devincienda, quae omnibus reliquis iniici debet, ut fieri assolet, quo vincula immota maneant. In maxillam vero sanam decumbendum, non maxillae, sed capiti innitendo. Corpus ad decimum usque diem attenuandum, deinde non tarde reficiendum. Nam si primis diebus inflammatio non accesserit, viginti diebus maxilla firmatur. Cito enim callum obducit, non secus ac reliqua ossa rara, nisi siderentur. Verum de sideratione universorum ossium alia longe restat tractatio. Haec extensio, quae per glutinum adhibetur, firmiter haeret facileque procuratur et ad multas et frequentes directiones faciendas perquam est accommodata. At

[1] τὴν δέριν ἄκρον. — [2] ἀπολιπόντα om. — [3] ἀπολιπόντα. — [4] ἀπόξεες δ' ἔστωσαν. — [5] μή om. et tum ἀπομυλαίνει.

in marg., Littr., τάμνοντα vulg.; vulgo δέ abest, dedit Littr. ex mss. 7.; — ἁρμόζῃ vulg., ἁρμόζοι Parr. 5.; — εὐμενέστερον γὰρ κόλλῃ (κόλλης H.) προσκολλῆσαι vulg., quam de coniectura emendo; — τὴν δέριν vulg., τὴν δέρριν E. L., τὸ δέρμα B. C. M. N., in marg., Marc., quam glossam in textum recipere non debuerat Littr.; — δέρρις apud comicos Atticos occurrit; vid. indicem ad Meinekii fragm. Comm. Porro τῆς γν. τὸ ἀποκεκ. Marc., B. M. N.; — ἀπολείποντα, ubi in V. et in vulg. deëst, ex mss. dedit Littr. et fert Marc., at ἀπολιπόντα legunt alii, quod praefero; — δ' ἐντομήν C.; — ἀμφιβεβήκει vulg., ἀμφιβεβήκῃ Littr. e mss. pluribus; fert etiam Marc.

ἕτερον — περίβασιν.] ἀπολείποντα Marc., Littr. cum Parr. 6., servo vulgatam; — κατὰ τοσοῦτον vulg., καὶ τοῦτον Marc., Littr. e mss. pluribus; — ἀπέλειπεν Parr. 4., Marc.

ἀπόξεες — οὕτως.] δ' ἔστωσαν Gal., Marc., Parr. 6., δὲ ἔστ. vulg. Post ξυναφήν vulgo: ἔνθα συνάπτεσθαί τε καὶ συνδεῖσθαι εἰς (δεῖ Lind. pro εἰς) τὰ πέρατα τῶν ἱμάντων (τὰ τῶν ἱμ. τέρματα E.) — Quae verba, quum in uno tantum mss. O. reperiret Littr., scholion omisit; consentio, desunt etiam in Marc. Tum ἐχεκολλώτερον edd. antt., Gal., mss. 5. Parr.

ἔπειτα — δέσμα.] κατατείνοντα B.; — καὶ τοῦτον χρή B. M. N.; — χρὴ τῇ καὶ τῇ C. et in marg. m. sec. in Marc.; — ἐς ὅτι μάλιστα B. M. N., sed M. N. in marg. ὡς; vulgo vero ὡς ὅτι μάλιστα μὴ ἀποσμιλαίνει ἡ γνάθος; dubium tamen non est quin sit servanda negatio et quin ὡς ὅτι μάλιστα contra sit abigendum; tum vitiosam formam ἀποσμιλαίνειν ex ἀπομυλλαίνειν ortam esse dudum docuit Foës. in Oecon.; — libri scripti nonnulli ἀπομυλαίνει et ἀπομυλαίνῃ quod Marc. etiam habet; Foës. monuit ex Erot. ἀπομυλλήνῃ esse legendum, quod dedit Littr.; — sed restat sic μὴ ἀπομυλλήνῃ ἡ γνάθος, quod mirum: nempe ἀπομυλλαίνειν homo potest, ἡ γνάθος vero non potest; itaque emblema alienum ἡ γνάθος abieci; — καὶ ἔπειτα pr. m. in N.; — κατὰ τὸ μετ. M. N.; — παρὰ τὸ μετ. B.; — ἀτρεμέει C., ἂν ἀτρεμοίη B. M. (ἀτρεμέοι N.)

ἰσχναίνειν — ἐπισφακελίσῃ.] ἄχρις B. M. N.; — ἢν γὰρ οὖν τῇσι vulg., ἐν pro οὖν Littr. e mss. 13., οὖν ἐν E., sed οὖν al. m. adpictum; — ἡ ante γνάθος omm. mss. 12.; — ταχέως Littr. e mss. 14., τελέως vulg.; ὡς καί B. M. N.; — τὰ ἄλλα C. M. N., τἄλλα vulg.

ὀστέα, ἣν μὴ ἐπισφακελίσῃ. Ἀλλὰ γὰρ περὶ σφακελισμῶν τῶν ξυμπάντων ὀστέων ἄλλος μακρὸς λόγος λείπεται. Αὕτη ἡ διάτασις ἡ ἀπὸ τῶν κολλημάτων ἐμμενὴς, καὶ [1]εὐταμίευτος καὶ ἐς πολλὰ καὶ πολλαχοῦ διορθώματα εὔχρηστος. Τῶν δὲ ἰητρῶν οἱ μὴ ξὺν νόῳ εὔχειρες καὶ ἐν ἄλλοισι τρώμασι τοιοῦτοί εἰσι καὶ ἐν γνάθων κατήξισι· ἐπιδέουσι γὰρ [2]γνάθον καταγεῖσαν ποικίλως καὶ καλῶς καὶ κακῶς. Πᾶσα γὰρ [3]ἐπίδεσις γνάθου οὕτω καταγείσης ἐκκλίνει τὰ ὀστέα [4]τὰ ἐς τὸ κάτηγμα ῥέποντα μᾶλλον ἢ ἐς τὴν φύσιν ἄγει.

medici imprudenter ad manus proclives cum in aliis vulneribus tum etiam in maxillarum fracturis facile manum admovent. Fractam enim maxillam variis modis et speciose et prave devinciunt. Quaecumque si quidem ita fractae maxillae deligatio admovetur, ea ossa ad fracturam tendentia eo potius inclinat quam in naturalem statum reducat.

πβ′. Ἢν δὲ ἡ κάτω γνάθος κατὰ τὴν ξύμφυσιν τὴν κατὰ τὸ γένειον διασπασθῇ, — μούνη δὲ αὕτη ξύμφυσις ἐν τῇ κάτω γνάθῳ ἐστι, ἐν δὲ τῇ ἄνω πολλαί· ἀλλ' οὐ βούλομαι ἀποπλανᾶν τὸν λόγον, ἐν ἄλλοισι γὰρ εἴδεσι νοσημάτων περὶ τούτων ῥητέον, — ἢν οὖν διαστῇ ἡ κατὰ τὸ γένειον ξύμφυσις, κατορθῶσαι μὲν παντὸς ἀνδρός· τὸ μὲν γὰρ ἐξεστεὸς ἐσωθέειν χρὴ ἐς τὸ ἔσω μέρος προσβαλόντα τοὺς δακτύλους· τὸ δ' εἴσω ῥέπον ἀνάγειν ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἐνερείσαντα τοὺς δακτύλους. Ἐς διάστασιν μέντοι διατεινάμενον ταῦτα χρὴ ποιέειν· ῥᾷον γὰρ οὕτως ἐς τὴν φύσιν ἥξει, ἢ εἴ τις [5]ἐγχρίμπτοντα ἐς ἄλληλα τὰ ὀστέα [6]παραναγκάζειν πειρᾶται. Ὁκόταν δὲ [7]κατορθώσῃς, ζεῦξαι μὲν χρὴ τοὺς ὀδόντας τοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν πρὸς ἀλλήλους, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται. Ἰή-

82. Quodsi maxilla inferior qua parte ad mentum cohaeret diducatur, — unica autem haec est in inferiore maxilla iunctura et in superiore multae; sed non est instituti nostri longius a proposito sermone aberrare; in reliquis enim morborum generibus de his dicendum erit; — si ergo dissideat quae in mento iunctura est, eam quidem componere quivis possit. Nam quod foras eminet admotis digitis intro propellere oportet, quod intro vergit in exteriorem partem adducere digitis annitendo. Id autem ea distensione adhibita, ut ossa inter se distent, faciendum. Hoc enim modo facilius in suum statum redibunt quam si quis illisa inter se ossa compellere conetur. Ossibus vero coaptatis dentes hinc et inde velut quoque prius dictum est, inter se sunt alligandi curatioque cerato et spleniis paucis ac fasciis insti-

[1] εὐμεταμίευτος. — [2] τὴν γν. — [3] ἔνδεσις. — [4] τά om. — [5] ἐγχρίπτων. — [6] παραναγκάζειν. — [7] κατορθώσῃ.

ἀλλὰ — λείπεται.] περί ex edd. antt. et mss. revocavit Littr., ἐπί vulg.; — μικρὸς λόγος O.

αὕτη — εὔχρηστος.] διάστασις vulg., διάτασις Marc., Littr. e mss. 11.; — εὐμενής omnes, ἐμμενής de meo; — cod. Serv. eandem lect., quam V., habet in εὐταμίευτος; — tum H. πολλαχοῦ (ῆ superscr.).

τῶν δὲ — κακῶς.] τρώμασι om. K.; — τὴν γν. καταγ. vulg., τήν omm. Marc., C. M. N. H., Littr.; — καὶ κακῶς om. N., sed rest.

πᾶσα — ἄγει.] ἔνδεσις Gal., Parr. nonnulli, uti V.; — τά ante ἐς τό omm. M. N.

82. ἢν δὲ — δακτύλους.] ῥητέον pro vulgato λεκτέον Marc., C., εἴρηται B. (N. cum λεκτέον); — κατορθῶσαι παντός N., sed μέν rest.; — vulgatum ἐστι post ἀνδρός, uti V., omm. Marc., Parr. 5.; — προσβάλλοντα vulg., aoristum pauca mss. praebent; — δ' εἴσω M. N., δὲ εἴσω vulg.; — ἀπάγειν C. pro ἀνάγειν idemque fert Marc. in marg.; — ἐρείσαντα N., sed in ἐνερείσ. mutatum.

ἐς διάστασιν — εἰδέναι.] διατεινάμενοι vulg., cum Littréo sequor B. M. N.; — οὕτως om. C.; — pro εἰ C. ἐάν, om. εἰ E., εἴ τις ἐγχρίμπτοντα B. M. N., ῥᾷιον γὰρ ἐς τὴν φύσιν ἥξει ἢ ἐὰν ἐγχρίμπτοντα ἐς ἄλληλα τὰ ὀστέα παραναγκάζοι τις. πειρᾶται Marc.; — εἰ ἐγχρίμπτων τις vulgata pessime; πρὸς ἄλληλα pauca mss.; — καταναγκάζειν ex solo H., ubi ex emend. legitur, Littr. Mihi auctor παραναγκάζειν omnino dedisse videtur, quippe hoc cum ἐγχρίμπτοντα ἐς ἄλληλα pulchre congruit; — τι πειρᾶται B. M. N., τις πειρ. C. E. K. — Post πειρᾶται libri ferunt τοῦτο παρὰ πάντα τὰ (τοιαῦτα addunt Marc., nonnulli Parr., Littr.) ὑπομνήματα χάριεν εἰδέναι. Cornarius recte vidit emblema alienum esse: abegi. — Littr. ὑπομνήματα vitiosum esse putat; imo haec non nisi litura sananda sunt.

ὁκόταν — ὀθονίοισι.] κατορθώσῃς B. M. N., Littr., κα-

σθαι δὲ χρὴ κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι ὀλίγοισι καὶ ὀθονίοισι. Ἐπίδεσιν δὲ βραχεῖαν μάλιστα τοῦτο τὸ χωρίον ἐπιδέχεται, ἐγγὺς γάρ [1]τι τοῦ ἰσορρόπου ἐστί· τοῦ δὲ ὀθονίου τὴν περιβολὴν ποιέεσθαι, ἢν μὲν ἡ δεξιὴ γνάθος ἐξεστήκῃ, ἐπὶ δεξιὰ, ἢν δὲ ἡ ἑτέρη γνάθος ἐξεστήκῃ, ἑτέρως χρὴ τὴν ἐπίδεσιν ἄγειν. Κὴν μὲν ὀρθῶς τις κατορθώσηται, καὶ ἐπατρεμήσῃ ὡς χρὴ, ταχεῖα μὲν ἡ ἄλθεξις, οἱ δὲ ὀδόντες ἀσινέες γίγνονται· ἢν δὲ μὴ, χρονιωτέρη μὲν ἡ ἄλθεξις, διαστροφὴν δὲ ἴσχουσι οἱ ὀδόντες καὶ σιναροὶ καὶ ἀχρήϊοι γίγνονται.

tuenda. Vinculum autem exiguum praecipue hic locus admittit, ad aequabilem enim librationem prope accedit. At fasciae circumvolutio, si quidem dextra maxilla excesserit, dextra parte facienda; sin altera maxilla excesserit, ab altera parte fascia ducenda est. Ac si recte quis eam coaptaverit, et ut debet (maxilla) quieverit, brevi consanescit, ac dentes integri manent. Sin secus, longiore quidem tempore curatio accedit, eaque distorta et dentes laeduntur et inutiles sunt.

πγ'. Ἢν δὲ ἡ ῥὶς καταγῇ, τρόπος μὲν οὐχ εἷς ἐστὶ κατήξιος· ἀτὰρ πολλὰ μὲν δὴ καὶ ἄλλα [2]λωβῶνται οἱ χαίροντες τῇσι καλῇσι ἐπιδέσισι ἄνευ νόου, ἐν δὲ τοῖσι περὶ τὴν ῥῖνα [3]μάλιστα· ἐπιδεσίων τε γὰρ αὕτη ἡ ποικιλωτάτη καὶ πλείστους μὲν σκεπάρνους ἔχουσα, διαρρωγὰς δὲ ποικιλωτάτας τοῦ χρωτὸς ῥομβοειδέας. Ὡς οὖν εἴρηται, οἱ τὴν ἀνόητον εὐχειρίην ἐπιτηδεύοντες ἄσμενοι ῥινὸς κατεηγυίης ἐπιτυγχάνουσι, ὡς ἐπιδήσωσι. Μίαν μὲν οὖν ἡμέρην, ἢ δύο ἀγάλλεται μὲν ὁ ἰητρὸς, χαίρει [4]δὲ ὁ ἐπιδεδεμένος· ἔπειτα ταχέως κορίσκεται, ἀσηρὸν γὰρ τὸ φόρημα· ἀρκέει δὲ τῷ ἰητρῷ, ἐπειδὴ ἐπέδειξε ὅτι ἐπίσταται ποικίλως ῥῖνα

83. Naso vero fracto, fracturae modus unus non est. Verum qui speciosis vinculis imprudenter delectantur cum in aliis quidem multis, tum vero in naribus vel maxime turpiter illuduntur. Hoc enim vinculum inter cetera maxime varium est plurimisque locis asciam refert et relicta in cute spatia inania varia habet in rhombi formam. Qui igitur, ut dictum est, temerariam dexteritatem studiose affectant, ii nares fractas ut devinciant avide accipiunt. Atque uno aut altero die sibi quidem medicus placet, deligatus item aeger gaudet, deinde cito ut molestum onus fastidit, satisque est medico, si variam narium deligationem ostentarit. Haec autem vinciendi ratio omnia contra quam opor-

[1] τι om. — [2] λωβῶνται. — [3] καὶ μάλιστα. — [4] δὲ καὶ ὁ ἐπιδ.

τορθώσῃ vulg.; — δεῖ F. M. N., δή G. pro χρή; — τούς ante ἔνθεν om. C., ἔνθα καὶ ἔνθα pr. m. in F.; — πρόσθεν ἤδη εἴρηται N., sed ἤδη deletur.

ἐπίδεσιν — ἄγειν.] Vulgo ἐπίδεσιν δὲ βραχείην ἢ (ἤ om. Littr. cum pr. m. in N. βραχεῖ τινι H. ex emend.) ποικίλην μάλιστα τοῦτο τὸ χωρίον ἐπιδέχεται ἐγγὺς γάρ τι (τι om. vulg., sed ex edd. antt. et mss. revocavit Littr.) τοῦ ἰσορρόπου ἐστὶν, ὡς δὴ μὴ ἰσόρροπον ἐόν· τοῦ δὲ κ. τ. λ. Equidem resecui, quae abundare credidi; otiosa illa invecta arbitror ab aliter sentiente nescio quo, qui voluerit: ἐπίδεσιν δὲ ποικίλην μάλιστα τοῦτο τὸ χωρίον ἐπιδέχεται, ὡς μὴ (voluit οὐκ) ἰσόρροπον ἐόν. — Certnm est ea, quae resecui, abundare et locum impedire. — Porro vulgatum χρή post ποιέεσθαι uti V., omm. Marc., Parr. 7.; — ἢν μὲν γὰρ ἡ δ. Q.' — Post ἐπὶ δεξιά vulgo: ἐπὶ δεξιὰ δὲ (γάρ Littr. e mss.) νομίζεται εἶναι, ἢν ἡ δεξιὴ χεὶρ προηγῆται (ἡγῆται alii libri) τῆς ἐπιδέσιος, quae verba lectoris adnotationem referunt. — Ceteri ὡς ἑτέρως, equidem ὡς abigo.

κὴν μὲν — γίγνονται.] Vulgo κἄν, Littr. cum mss. κήν, quod Marc. item habet; — κατορθώσηται omnes; — οἵ τε ὀδόντες H. M. N.; — δ' ἴσχουσιν C., δ' ἴσχουσι Marc.; — ἴσχουσα vulg., ἴσχουσιν Littr. e multis Parr.; — οἱ δὲ ὀδόντες C., Marc., οἱ ὀδόντες δέ vulg., δέ omm. B. H. M. N. Littr.; — καί ante σιναροί omm. Marc., Parr. 7.; — καὶ ἀχρ. γίγν. om. B.

83. ἢν δὲ ἡ ῥὶς — ῥομβοειδέας.] δή om. C.; — λωβέονται vulg., λωβῶνται Marc., codd. 12. apud Littr., uti V.; — ἐν δὴ τῇσι E.; — μάλιστα π. τ. ῥῖνα N.; — καὶ μάλιστα vulg., καί omm. B. C. N., Littr.: — ἐπιδεσίων τε γάρ Marc., τε omm. cett.; — ἐστιν vulgata post γάρ, sed Marc. omittit et omm. B. C. M. N.; — αὕτη ἡ ποικ. vulg., ἡ omm. B. C. M. N., Marc., Littr.; — διαρρεωγάς vulg., διαρρωγάς Lind. et Littr. cum mss. 10. — Post διαρρωγάς legi solet δὲ καὶ διαλείψιας (τε καὶ διαλ. H.); equidem illud καὶ διαλείψιας abieci; auctor dedit quod reliqui in textu, sed ad διαρρωγάς in marg. adscripsit aliquis ἢ διαλείψιας. quod ἤ in καί mutato in textum irrepsit; vulgatum διαλήψιας, quod alii διαλάμψιας scripserunt, docet glossam esse antiquam.

ὡς οὖν — ἐπιδήσωσι.] ἐγχειρίην vulg., εὐχειρίην Marc., H. ex emend., N., Littr., εὐχερίην M.; — καταγείης vulg., κατεαγυίης H., κατηγυίης non pauci codd., inter quos Marc., unde κατεηγυίης scripsi.

μίαν μὲν οὖν — ἐπιδέειν.] μέν omm. Parr. aliquot et Marc.; — χαίρει δὲ καὶ ὁ ἐπιδ. vulg., καί omm. Ald., mss. 12., Littr. Vulgo μὲν ὁ ἐπιδεδεμένος post ταχέως, quod tamen, uti V., omm. Parr. 8., solum ὁ ἐπιδ. omm. L. Q.'; —

ἐπιδέειν. [1] Ποιέει δὲ ἡ ἐπίδεσις ἡ τοιαύτη πάντα τἀναντία τοῦ δέοντος· τοῦτο μὲν γὰρ [2] ὁκόσοι σιμοῦνται, εἰ ἄνωθέν τις πιέζοι, σιμώτεροι ἂν [3] ἔτι εἶεν· τοῦτο δὲ, ὅσοισι παραστρέφεται ἡ ἔνθα, ἡ ἔνθα ἡ ῥὶς κατὰ τὸν χόνδρον, οὐδὲν αὐτοὺς ἡ ἄνωθεν ἐπίδεσις ὠφελήσει, ἀλλὰ [4] καὶ βλάψει μᾶλλον· οὐχ οὕτω γὰρ ἐξαρμόσει σπλήνεσι [5] τὸ ἐπὶ θάτερον τῆς ῥινός· καίτοι οὐδὲ τοῦτο ποιέουσι οἱ ἐπιδέοντες.

πδ'. Ἄγχιστα δὲ ἡ ἐπίδεσίς μοι [6] δοκέει ἄν τι ποιέειν, εἰ κατὰ μέσην τὴν ῥῖνα, κατὰ τὸ ὀξὺ ἀμφιφλασθείη ἡ σὰρξ [7] κατὰ τὸ ὀστέον, ἢ εἰ κατὰ τὸ ὀστέον μικρόν τι σίνος εἴη καὶ μὴ μέγα· τοῖσι γὰρ τοιούτοισι ἐπιπώρωμα ἴσχει ἡ ῥὶς καὶ ὀκριοειδεστέρη τινὶ γίγνεται· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ τούτοισι δή που πολλοῦ ὄχλου [8] δέεται ἡ ἐπίδεσις, εἰ δή τι καὶ δεῖ [9] ἐπιδέειν· ἀρκέει δὲ ἐπὶ μὲν τὸ φλάσμα σπληνίον ἐπιτείναντα κεκηρωμένον, ἔπειτα ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων ἐπιδέεται, οὕτως ὀθονίῳ ἐς ἅπαξ [10] περιβαλέειν. Ἀρίστη μέντοι ἰητρείη τῷ ἀλήτῳ τῷ σηταν ίῳ, τῷ πλυτῷ, γλίσχρῳ, πεφυρημένῳ ὀλίγῳ καταπλάσσειν τὰ τοιαῦτα· χρὴ δὲ, ἢν μὲν ἐξ ἀγαθῶν ἔῃ τῶν πυρῶν τὸ ἄλητον καὶ εὐόλκιμον, τούτῳ χρέεσθαι ἐς πάντα τὰ τοιαῦτα· ἢν δὲ μὴ πάνυ ὁλκιμον [11] ἔῃ, ὀλίγην μάνναν ὕδατι ὡς λειοτάτην διέντα, [12] τούτῳ φυρᾶν τὸ ἄλητον, ἢ κόμμι πάνυ ὀλίγον ὡσαύτως μίσγειν.

teat efficit. Etenim sive simae nares sint, si quis eas superiore parte comprimat, etiam magis simae redduntur. Sive etiam quibusdam in hanc illamve partem circa cartilaginem nares distorqueantur, nulla utilitas ex superiniecto vinculo consequetur, quin potius laedentur. Neque enim sic ex altera narium parte splenia adaptata convenient, quamquam neque hoc faciunt qui deligationem admovent.

84. Maxime autem mihi deligatio prodesse videtur, si ad medium nasum acuta sui parte caro supra os contusa sit, aut si os quoque paululum, non autem multum offensum sit. In his enim nares callo obducuntur et quandam prominentiam oblongiorem habent. Sed neque hi sane multum molesta deligatione indigent, si modo quid vinculo opus est. Satisque est splenium quidem inceratum supra contusum extendere, dein qualis deligatio ex duobus initiis fieri solet, ita semel ductam fasciam circumdare. Optime autem medetur farina sitania elota, glutinosa, subacta, modica ex cataplasmate imposita. Ac si quidem farina ex optimo tritico suppetit et quae facile duci possit, eâ ad haec omnia uti convenit. Quodsi non admodum ducatur, cum pauca thuris mica concussu elisa in tenuissimum pollinem redacta et aqua diluta farina est subigenda aut paululum omnino gummi similiter admiscendum.

[1] ποιέη δὲ καὶ ἡ. — [2] ὁκόσοισι σιμ. — [3] ἔτι om. — [4] καί om. — [5] τόν. — [6] δοκέει. — [7] κατὰ — τοῖσι γάρ om. — [8] γίνεται. — [9] δέειν. — [10] περιβαλλέειν. — [11] ἐς pro ἔῃ. — [12] τοῦτο.

equidem illos sequor et emblema reiicio. Tum Φρόνημα Gal., Ald., codd. 10. apud Littr., Φόνημα Marc. in marg.; — ἀρκέει τε M. N.

ποιέει — ἐπιδέοντες.] ὁκόσοισι σιμ., uti V., Ald., cod. Sev. — Vulgo σιμοῦνται διὰ τὴν κάτηξιν δηλονότι item paulo post ἢ κατὰ τὸν χόνδρον ἢ δηλονότι, sed priore loco διὰ τὴν κάτηξιν δηλονότι scholion est, altero ἢ ἀνωτέρω δηλονότι, quo scholio illato demum ἤ post ἡ ῥίς dari coeptum est; itaque aliena illa eieci; — item reieci μᾶλλον ante πιέζοι, quippe Marc. omittit et otiosum est. — Porro πιέζει E.; — σιμότεροι N.; — ἂν ἔτι B. M. N. Littr.; ἔτι ἄν C. H., ἔτι om. vulg.; — ἤ ante prius ἔνθα om. H.; — ἢ καὶ ἀνωτ. C.; — ὠφελήσειεν B. M. N., et H. ex emend., ὠφελέει C.; — καί ante βλ. omm. P. L., uti V.; — βλάψειε B. M. N. et H. ex emend.; — οὕτως mss. 11. Littrei; — εὖ B. M. N., Littr., vulgo om.; ἐξαρμόσει pro εὖ ξυναρμόσει vulgatae fert Marcianus et ex C. adnotat Littr.; — πλὴν εἰς pro σπλήνεσι P.; — εἰς τὰ ἐπὶ θάτ. B. et N., in quo εἰς deletur.

84. ἄγχιστα — περιβαλέειν.] δοκέῃ vulg., δοκέει, uti V., Marc., mss. 12. apud Littr.; — ἀντιποιέειν Marc.; — ἀμφιθλασθ. mss. 11.; — ἀμφὶ τὸ ὀστέον H. ex emend.; — ἤ (alia m. additum) εἰ (κατά ex emend.) τὸ ὀστέον μικρόν (τι σίνος ex emend.) εἴη H.; — εἰ (ἤ pro εἰ M.) καὶ τὸ ὀστέον (εἰ καὶ τὸ ὀ. om. C.) μικρόν τισιν εἴη vulg.; cum Littr. H. sequor; — e Marc. ἢ καὶ τὸ ὀστέον excerptum est; — τοιούτοισι cum mss. 7. Littr., Marc., τούτοισι vulg.; — ὀκριωδεστέρη ex emend. H. — τινὶ γίνεται vulg., τινί obliter. in H.; — θλάσμα codd. 8.; — δυεῖν B. M.; — περιβάλλειν B. M. N., Littr., περιβαλλέειν C. uti V., περιβαλεῖν vulg.

ἀρίστη — μίσγειν.] γένοιτο pro μέντοι C.; — ἡ post ἰητρείη E., Marc., idemque latet in ἧ codicis C.; — σιτανίῃ vulg., σηтανίω mss. 7.; — ὀλίγον pro ὀλίγῳ H.; — τὸ τοιοῦτον B. et N., sed in hoc mutatum in τὰ τοιαῦτα; — ἀγαθόν sine ἐξ Gal., Ald., mss. 9., ἀγαθῶν sine ἐξ mss. 4., Littréus et Marc.; — ἐς ante πάντα om. Gal.; — ἔῃ post ὅλκιμον omm. Parr. 4., ἐς ὀλίγην vulgo, πρὸς ὀλίγον

πε'. Ὁκόσοισι [1] μὲν οὖν ῥὶς ἐς τὸ κάτω καὶ ἐς τὸ σιμὸν ῥέπουσα καταγῇ, ἢν μὲν ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν μέρεος κατὰ τὸν χόνδρον ἵζηται, οἷόν τέ τι καὶ ἐντιθέναι διόρθωμα ἐς τοὺς μυκτῆρας· ἢν δὲ μὴ, ἀνορθοῦν μὲν χρὴ πάντα τὰ τοιαῦτα τοὺς δακτύλους ἐς τοὺς μυκτῆρας ἐντιθέντα, ἢν ἐνδέχηται· ἢν δὲ μὴ, παχὺ ὑπάλειπτρον μὴ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τῆς ῥινὸς [2] ἀνάγοντα τοῖσι δακτύλοισι, ἀλλ' ᾗ ἵδρυται· ἔξωθεν δὲ τῆς ῥινὸς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀμφιλαμβάνοντα τοῖσι δακτύλοισι ξυναναγκάζειν τε ἅμα καὶ ἀναφέρειν ἐς τὸ ἄνω. Καὶ ἢν μὲν πάνυ [3] ἐν τῷ ἔμπροσθεν τὸ κάτηγμα ἔῃ, οἷόν τέ τι καὶ ἔσω τῶν μυκτήρων ἐντιθέναι, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, ἢ ἄχνην τὴν ἀφ' ἡμιτυμβίου, ἢ ἄλλο τι τοιοῦτον ἐν ὀθονίῳ [4] εἱλίσσοντα, μᾶλλον δὲ ἐν Καρχηδονίῳ δέρματι ἐρράψαντα, [5] σχηματίσαντα τὸ ἁρμόσσον σχῆμα τῷ χωρίῳ, ἵνα ἐγκείσεται. Ἢν μέντοι προσωτέρω ἔῃ τὸ κάτηγμα, οὐδὲν οἷόν τε ἔσω ἐντιθέναι· καὶ γὰρ εἰ ἐν τῷ ἔμπροσθεν ἀσηρὸν τὸ φόρημα, πῶς γε δὴ οὐκ ἐν τῷ ἐσωτέρω; Τὸ μὲν οὖν πρῶτον καὶ ἔσωθεν ἀναπλάσσεσθαι καὶ ἔξωθεν ἀφειδήσαντα χρὴ [6] ἀναγαγεῖν ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν καὶ διορθώσασθαι. Κάρτα γὰρ οἵη τε ῥὶς καταγεῖσα ἀναπλάσσεσθαι, μάλιστα μὲν αὐθήμερος, ἢν δὲ μὴ, ὀλίγῳ ὕστερον· ἀλλὰ καταβλακεύουσι οἱ ἰητροὶ καὶ ἁπαλωτέρως τὸ πρῶτον ἅπτονται, ἢ ὡς χρή· παραβάλλοντα γὰρ

85. Quibus igitur nares inferiore parte fractae simae redduntur, si quidem ex anteriore parte ad cartilaginem desidunt, potest in nares aliquid quod dirigat immitti, sin minus, excitanda quidem haec omnia sunt digitis in nares, si licet, inditis. Alioqui specillo planiore quo ad illinendum utimur, non in anteriorem partem, sed qua desidunt in nares digitis impulso, exteriore vero narium parte hinc et inde digitis comprehensa simul impellere et sursum attollere oportet. Ac si omnino anteriore parte fractura fuerit, licet aliquid, velut iam dictum est, intro in nares indere, vel ex linteo derasam lanuginem, vel aliud quid tale linteo convolutum, aut potius Carthaginiensi corio circumsutum, ea figura accommodatum, ut apte hunc in locum immitti queat. At si ulterior fractura sit, nihil intro immitti potest. Etenim si anteriore parte molestum onus est, quomodo interiore non sit futurum? Imprimis igitur interiore parte nares confirmandae et exteriore parte non remisse agendo in suam sedem compellendae et dirigendae. Nam nasus fractus omnino restitui potest, maxime eodem die, sin minus, paulo post; verum negligenter agunt medici et primum mollius quam oportet rem pertractant. Digitis enim hinc et inde pro narium natura, quoad eius fieri potest, ad imas nares demissis, eas ab inferiore parte sursum compellere oportet, atque ita maxime excitatas simul etiam ab

[1] μὲν οὖν om. — [2] ἀπάγοντες. — [3] ἐς τὸ ἔμπρ. — [4] ἑλίσσ. — [5] σχηματίσαν τὸ ἅρμοσσον. — [6] ἀνάγειν.

P. illud ἐς ex ἔῃ natum est; — μάννην E., Littr.; — τοῦτο C. L., uti V., pro τούτῳ.

85. ὁκόσοισι — ἐς τὸ ἄνω.] μὲν οὖν, uti V., omm. Parr. 5., οὖν solum omm. alii 7.; — οἷόν τέ τι καί Marc., sed sine τι post ἐντιθέναι, quod habent Gal., mss. 12., Littr. et vulgo om., sed vulgata fert οἷόν τε ἐστί, prae quo praefero Marciani scripturam; — ἢν δὲ μὴ, παχύ vulg., εἰ in his C. Marc.; — τοὔμπροσθεν B. M. N.; — ἀνάγοντα B., H. ex emend., N. mutatum in ἀπάγοντα, quae vulg. est lectio; Littr. ἀνάγοντα recepit: — ἀναγκάζειν pro ἀναφέρειν C., Marc.

καὶ — ἐγκείσεται.] εἰ μὲν πάνυ C., Marc., ἐν τῷ ἔμπρ. Marc., Littr. cum multis mss., ἐς τὸ ἔμπρ. vulgo; — ἐστι pro τέ τι B., ἐστι pro τι M. N.; — ἢ ἄχνην Littr. ex N. solo, ubi ἤ deletur, ceteri ἤ omm.; — ἡμιτυβίου et ἡμιτυμβίου sunt mss. lectt.; parum refert utram sequaris, cf. Hemsterh. ad Plutum vs. 729.; ἡμιτυμβίου Marc. cum scholio: ἡμιτύμβιον λινοῦν ἔνδυμα ἢ σιδόνιον δίκροσσον; — ἐν ante ὀθονίῳ omm. B. M. N. et tum ἐνειλισσ. scribunt; — ἐν ante καρχηδ. om. M.; — καλχηδ. C.; — ἅρμοττον E. Q.; — καί pro ἵνα C.; — ἐγκίσσεται Marc., sed pr. m. in marg. etiam ἐγκείσεται legi adnotat.

τὸ μὲν οὖν — διορθώσασθαι.] ἔξωθεν pro ἔσωθεν B. C. M. N. Marc.; — ἀναπλάσασθαι M. N., ἀναπλάσσεται E. G. H. K.; — εἴσω B., εἴσωθεν M., ἔσωθεν Marc., C. pro ἔξωθεν; — ἀναγαγεῖν B. M. F., Littr., ἀνάγειν vulg.; — διαρθρώσασθαι Gal., edd. antt., mss. 9. apud Littr.; — διορθώσασθαι vulg.: διορθῶσαι fere requires, media tamen διορθώσασθαι, βάλλεσθαι nostro sunt usitata.

κάρτα — διορθῶσι.] ἀναπλάσασθαι B. M. N., ἀναπλάσσεται vulg., ἀναπλάσσεσθαι Parr. 6., Littr.; — αὐθήμερον B. (H. emend.) M. N. O.; — εἰ δὲ μή B. M. N., Marc.; — χρὴ τοὺς δακτ. B. M. N.; — τοῦ κατὰ τὴν (τήν omm. M. N.) φύσιν B. M. N.; — ὡς κατὰ τὸ κάτωθεν H., ὡς κατωτάτω N. sine κάτωθεν; — ἀναγκάζειν E. H., sed corrigitur συναναγκ., E. καταναγκάζειν fert; — ἀνορθοῦσθαι L. Voss., Littr., ἀνορθοῦνται vulg. Post διορ-

τοὺς δακτύλους χρὴ ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὴν φύσιν τῆς ῥινὸς ὡς κατωτάτω κάτωθεν ξυναναγκάζειν καὶ οὕτω μάλιστα ἀνορθοῦται ξὺν τῇ ἔσωθεν [1] διορθώσι. Ἔπειτα δὲ ἐς ταῦτα ἰητρὸς οὐδεὶς ἄλλος [2] ἐστὶ τοιοῦτος, εἰ ἐθέλοι [3] καὶ μελετᾶν καὶ τολμᾶν, ὡς [4] οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ οἱ λιχανοί· οὗτοι γὰρ κατὰ φύσιν μάλιστά εἰσι. Παραβάλλοντα γὰρ χρὴ τῶν δακτύλων ἑκάτερον, παρὰ πᾶσαν τὴν ῥῖνα ἐρείδοντα, ἡσύχως οὕτως ἔχειν, μάλιστα μὲν εἰ οἷόν τε εἴη, αἰεὶ, ἔστ' ἂν κρατυνθῇ, εἰ δὲ μὴ, ὡς πλεῖστον χρόνον, [5] αὐτὸν, ὡς εἴρηται, — εἰ δὲ μὴ, ἢ παῖδα, ἢ γυναῖκά τινα· μαλθακὰς γὰρ τὰς χεῖρας δεῖ εἶναι. [6] Οὕτω γὰρ ἂν κάλλιστα ἰητρευθείη, [7] ὁτέῳ ἡ ῥὶς μὴ ἐς τὸ σκολιὸν, ἀλλ' ἐς τὸ κάτω ἱδρυμένη, [8] ἰσόρροπος εἴη. Ἐγὼ μὲν οὖν οὐδεμίαν πω ῥῖνα εἶδον, ἥ τις οὕτω καταγεῖσα οὐχ οἵη τε διορθωθῆναι αὐτίκα πρὶν πωρωθῆναι ξυναναγκαζομένη ἐγένετο, εἴ τις ὀρθῶς ἐθέλοι ἰητρεύειν. [9] Ἀλλὰ γὰρ οἱ ἄνθρωποι αἰσχροὶ μὲν εἶναι πολλοῦ [10] ἀποτιμῶσι, μελετᾶν δὲ ἅμα μὲν οὐκ ἐπίστανται, ἅμα δὲ οὐ τολμέουσι, ἢν μὴ [11] ὀδυνέωνται, ἢ θάνατον δεδοίκωσι· καίτοι ὀλιγοχρόνιος ἡ πώρωσις τῆς ῥινός· ἐν γὰρ δέκα ἡμέρῃσι κρατύνεται, ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ.

interiore parte dirigere. Deinde vero ad eam rem nullus est magis idoneus medicus, si eo studio contendere aut id etiam tolerare velit, quam ipsius digiti indices. Hi enim sunt maxime a natura accommodati. Admoto autem utroque digito totae nares obfirmandae sunt atque ita in quiete continendae, maxime quidem si fieri possit assidue, quoad confirmentur, vel certe quam diutissime, velut dictum est. Quodsi illud aeger praestare nequit, vel pueri, vel mulieris cuiusdam digitis utendum. Molles enim manus esse convenit. Ita enim quam optime curabuntur nares, quibus non distortae, sed aequabiliter ad inferiorem partem desidunt. Equidem nullas unquam nares vidi, quae sic fractae, si statim prius quam callo obducantur, compellerentur, restitui non potuerint, si modo quis rectam curandi viam ineat. Atqui homines deformitatem magno quidem pretio redimendam aestimant, eo autem studio anniti nisi dolore aut mortis metu coacti neque sciunt, neque sustinent, quamquam in naribus callus pauco tempore inducitur. Decem enim diebus, nisi siderentur, confirmantur.

πϛ'. Ὁκόσοισι δὲ τὸ ὀστέον ἐς τὸ πλάγιον κατάγνυται, ἡ μὲν ἴησις [12] ἡ αὐτή· τὴν δὲ διόρθωσιν χρὴ ποιέεσθαι οὐκ ἰσόρροπον ἀμφοτέρωθεν, ἀλλὰ τό τε [13] ἐκκεκλιμένον ὠθέειν ἐς

86. At quibus os a latere frangitur, curatio quidem eadem convenit, directio tamen ipsa non aequabiliter ab utraque parte facienda, sed quod inclinatum est extrinsecus compellendo

[1] διορθώσει διορθοῦντα. — [2] τοιοῦτος ἐστίν. — [3] καί om. — [4] οἱ αὐτοῦ δακτ. — [5] αὐτόν om. — [6] οὕτως ὡς ἂν μάλιστα. — [7] ἡ ῥὶς ὅτε μὴ ἐς τὸ σκ. [8] εἴη ἰσορρ. — [9] ἀλλ' οἱ ἄνθρ. — [10] ἀποτιμῶσι. — [11] ὀδυνῶνται. — [12] αὕτη. — [13] ἐγκεκλιμ.

θώσι vulgo διορθοῦντα, sed hoc omm. B. M. N., Littr., deletur in H.

ἔπειτα — εἰσί.] ἐστι τοιοῦτος Marc., B. C. M. N., Littr.; — vulg. e V. notavi; — εἰ θέλοι M. N.; — καὶ μελετ. B. M. N., Littr., καί om. vulg.; — οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ B. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi.

παραβάλλοντα — εἶναι.] παραβαλόντα J.; — αἰεί linea traiectum H.; — κρατυνθῇ Marc. et e multis mss. Littr., κρατηθῇ vulg.; — αὐτόν Marc., C. E. (H. supra versum) K. Q.', Littr., αὐτόν om. vulg.; — γάρ ante τὴν χεῖρα om. K.

οὕτω — εἴη.] οὕτω γάρ M. N., οὕτω γὰρ ὡς B.; vulg. e V. notavi, — μάλιστα C. L. cf. lect. V.; — ἰητρεύηι Marc.; — ὁτέῳ ἡ ῥίς C. M. N., Littr., ἡ ῥὶς ὁτέῳ vulg.; — κοῖλον pro σκολιόν C. Ald.; — ἰσ. εἴη C. M. N. Marc., Littr., ordine inverso vulg.

ἐγὼ — ἰητρεύειν.] οὐδεμίην πω ἴδον B. M. N. itemque Marc. πω pro vulgato που; — οὕτως N.; — διαρθρωθῆναι vulgo, διορθωθῆναι Littr. ex H. N.; — ἐθέλοι ὀρθῶς C.

ἀλλὰ — ἐπισφακελίσῃ.] ἀλλὰ γάρ B. M., Littr., vulg. e V. notavi; — ἀποτιμῶνται B. M. N., Littr., ἀποτιμῶσι vulg. De hoc loco monet Schneid. in Lexico, et ἀποτιμῶνται requirit; equidem contra credo ἀποτιμῶσι veram lectionem esse. „ἀποτιμάω aestimatum do, at ἀποτιμῶμαι aestimatum accipio" inquit Stephanus. Vide Herod. V. 77. χρόνῳ δὲ ἔλυσάν σφεας, διμνέως ἀποτιμησάμενοι. Nempe ipsi pretium redemtionis acceperunt; sed apud Hippocratem homines, de quibus sermo est, πολλόν illud non accipiunt, sed medicis dant, itaque medici ἀποτιμῶνται, aegri ἀποτιμῶσι; — δέ om. J.; — ὀδυνέωνται Ionice ex C. Littr.; — ἐπικρατύνεται B. M. N.

86. ὁκόσοισι δὲ — τὴν ῥῖνα.] ἡ αὐτή B. M. N., Littr., vulg. e V. notavi; — δηλονότι χρή cett., abegi δηλονότι; —

τὴν φύσιν, ἔκτοσθεν ἀναγκάζοντα καὶ ἐσμασάμενον ἐς τοὺς μυκτῆρας καὶ τὰ εἴσω [1]ῥέψαντα διορθοῦν ἀόκνως, ἔστ' ἂν [2]κατορθώσῃς, εὖ εἰδότα [3]ὅτι, ἢν [4]μὴ αὐτίκα κατορθώσῃς, οὐχ οἷόν τε [5]μὴ οὐχὶ διεστράφθαι τὴν ῥῖνα. Ὅταν [6]δὲ ἀγάγῃς ἐς τὴν φύσιν, προσβάλλοντα χρὴ ἐς τὸ χωρίον, ἢ τοὺς δακτύλους, ἢ τὸν ἕνα δάκτυλον, ᾗ ἐξέσχε, ἀνακωχέειν ἢ αὐτὸν, ἢ ἄλλον τινὰ, ἔστ' ἂν κρατυνθῇ τὸ τρῶμα· ἀτὰρ καὶ ἐς τὸν μυκτῆρα τὸν σμικρὸν δάκτυλον ἀπωθέοντα ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε διορθοῦν χρὴ τὰ [7]ἐκκλιθέντα. Ὅ τι δ' ἂν φλεγμονῆς ὑπογίγνηται τούτοισι, δεῖ τῷ σταιτὶ χρέεσθαι· τοῖσι μέντοι δακτύλοισι προσέχειν χρὴ ὁμοίως καὶ τοῦ σταιτὸς ἐπικειμένου. Ἢν δέ που κατὰ τὸν χόνδρον ἐς τὰ πλάγια καταγῇ, ἀνάγκη τὴν ῥῖνα ἄκρην [8]παρεστράφθαι. Χρὴ οὖν τοῖσι τοιούτοισι ἐς τὸν μυκτῆρα ἄκρον διόρθωμά τι τῶν εἰρημένων, ἢ ὅ τι τούτοισι ἔοικε, ἐντιθέναι· πολλὰ δ' ἂν τις εὕροι τὰ ἐπιτήδεια, ὅσα μήτε ὀδμὴν ἴσχει, [9]ἄλλως τε καὶ προσηνέα ἐστί· ἐγὼ δέ ποτε πνεύμονος προβάτου ἀπότμημα ἐνέθηκα, τοῦτο γάρ πως παρέτυχε· οἱ γὰρ σπόγγοι ἐντιθέμενοι ὑγράσματα δέχονται. Ἔπειτα χρὴ Καρχηδονίου [10]δέρματος λοπὸν, πλάτος ὡς τοῦ μεγάλου δακτύλου τετμημένον, ἢ ὅκως ἂν ξυμφέρει, προσκολλῆσαι ἐς τὸ ἔκτοσθεν πρὸς τὸν μυκτῆρα τὸν ἐκκεκλιμένον· κἄπειτα κατατεῖναι τὸν ἱμάντα ὅκως ἂν ξυμφέρει· μᾶλλον δὲ

ad naturalem situm adurgendum et digitis immissis nares contrectando quae in interiorem partem vergunt impigre dirigenda, quoad restituantur, illud animo reputanti, nisi protinus nares dirigantur, fieri non posse quin pervertantur. Quibus in naturalem sedem reductis admotos ad locum unum aut plures digitos qua eminentia erat ipsum aut alium quendam continere oportet, quoad vulnus confirmatum fuerit. Quin et impulso in nares parvo digito subinde quae inclinata sunt dirigere convenit. Ac si quid inflammationis subest, iis farina ex aqua subacta adhiberi debet. Nihilo tamen minus etiam farina imposita digiti similiter admovendi. At si quando ad cartilaginem in latus nares fractae sint, eas summas perverti necesse est, tuncque in extremas nares quiddam ex iis quae dicta sunt, quod eas dirigat, aut aliud quid tale immitti debet. Multa autem ad id accommodata inveniri possunt, quae neque odorem habent et inprimis sunt mollia. Ego sane pulmonis ovilli frustum, quod forte tum aderat, aliquando immisi. Inditae enim spongiae humorem excipere consueverunt. Deinde ex Carthaginiensis corii cortice exteriore incisa habena pollicis latitudinis aut quanta convenit, exteriore parte naribus qua parte inclinant agglutinanda, posteaque prout convenit intendenda. Paulo autem amplius intendi debet quam ut nasus exacte rectus sit. Deinde, — longa enim habena sit, oportet, — sub aurem ductam circa

[1] ῥεύσαντα. — [2] κατορθώσῃ. — [3] ὅτι om. — [4] μή τι αὐτίκα κατορθώσηται. — [5] μὴ καὶ διεστρ. — [6] δέ om. — [7] ἐκκριθέντα. — [8] μετεστράφθαι. [9] μήτε ἄλλως προσηνέα. — [10] δέρματος om.

ἀμφοτέρων C.; — ἐκκεκλιμ. Marc., C. E., Littr., ἐγκεκλ. vulg.; — ἐς τὴν φ. ὠθέειν B. M. N.; — ἐσματτευόμενον vulg., ἐσματευόμενον Ald., Marc., Parr. 7., sed ἐσμασάμενον dandum est; — ῥέψαντα e Parr. nonnullis Littr., vulg. e V. notavi; κατορθώσῃς M. N. Littr., vulgatam e V. notavi; — ὅτι, uti V., omm. Parr. 3; — εἰ μή J.; — κατορθώσῃς B. M. N. Littr., κατορθώσηται vulg.; — οὐχί Marc., B. C. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi.

ὅταν δὲ — ἐκκλιθέντα.] ἀγάγῃ Marc. et pr. m. in E., ἀνάγῃς G.; — προσβαλόντα Ald., Marc., Parr. 5., Gal.; — δεῖ G.; — ἐκκριθέντα vulg., in quo latet quod exhibui; ἐγκλιθέντα ex H. N. dedit Littr.

ὅ τι — ἐπικειμένου.] δεῖ τῷ στ. Marc. B. C. M. N.; — χρή in his vulg.; — ὁμοίως post ἐπικ. B. M. N. E Marciano excerptum lego: ὑπογίνηται τ. δεῖ τῶι σταιτὶ χρέεσθαι (m. sec. in marg.: ἐν ἄλλῳ τουτέοισι τῶιτ' ἐστι χρῆσθαι. τοῖσι μέντοι δακτύλοισι προσέχειν χρὴ καὶ τοῦ στέατος).

ἢν — παρεστράφθαι.] που omm. Marc. C. N., sed in hoc rest., verum in iisdem πῃ ante ἐς, quod πῃ in N. linea traiectum est; — παρεστράφθαι B. C. M. N. Marc. et H. al. m., Littr.; — vulgatam e V. notavi.

χρὴ οὖν — δέχονται.] οὖν omm. Parr. 9.; — ἄλλως τε καί B. M. N. Littr., vulgatam e V. notavi. — E Marc. excerptum lego μήτε ὀδμὴν ἴσχει μήτε ἄ. τε προσ.

ἔπειτα — εἶναι.] δή pro χρή U.; — δέρματος N. solus linea subiecta, unde recepit Littr., vulgo om.; — ξυμφέρῃ vulg., ξυμφέροι B. M. N., ξυμφέρει de meo; — προσκολλῆσαι δὴ τό F.; — ἔξωθεν F. G.; — ἔκτοθεν Marc., quod passim habet; — ἐκκεκλ. Marc. et ex C. Littr., ἐγκεκλ. vulg.; — ὅκως ἂν ξυμφέρῃ (ξυμφέρει B. M. N.) vulg. — Porro ὀλίγον vulg., ὀλίγῳ Littr. cum multis Parr. — Tum ἤ ante ὥστε dedit Littr. de suo Vidum Vidium secutus, recte!

ὀλίγῳ τείνειν χρὴ [1] ἢ ὥστε ὀρθὴν ἀπαρτὶ τὴν ῥῖνα εἶναι. Ἔπειτα, — μακρὸς γὰρ ἔστω ὁ ἱμὰς, — κάτωθεν τοῦ ὠτὸς ἀγαγόντα αὐτὸν, ἀναγαγεῖν περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἔξεστι μὲν κατὰ τὸ μέτωπον προσκολλῆσαι τὴν τελευτὴν τοῦ ἱμάντος, ἔξεστι δὲ καὶ μακρότερον [2] ἐπιπεριελίσσοντα περὶ τὴν κεφαλὴν καταδέειν. Τοῦτο ἅμα μὲν δικαίην τὴν διόρθωσιν ἔχει, ἅμα δὲ εὐταμίευτον καὶ μᾶλλον ἢν ἐθέλῃς καὶ ἧσσον τὴν ἀντιρροπίην [3] ποιῆσαι τῆς ῥινός. [4] Ἀτὰρ καὶ ὁκόσοισι ἐς τὸ πλάγιον ἡ ῥὶς κατάγνυται, τὰ μὲν ἄλλα ἰητρεύειν χρὴ, ὡς πρόσθεν εἴρηται· προσδέεται δὲ τοῖσι πλείστοισι καὶ τὸν ἱμάντα πρὸς ἄκρην τὴν ῥῖνα [5] προσκολλῆσαι τῆς ἀντιρροπίης εἵνεκα.

caput supra ducere oportet, poteritque ad frontem agglutinari habenae extremum, poterit etiam longius circumvoluta circa caput deligari. Haec quidem ratio simul iustam directionem continet, simulque expeditam habet, si quis cupiat, maiorem aut minorem narium in contrarium momentum propensionem. Quin etiam quibus nares in latus fractae sunt, in reliquis quidem eadem, quae supra dicta est, curatio convenit. In plerisque tamen habena insuper opus est, quae extremis naribus agglutinata eas in contrarium momentum propendere faciat.

πζ'. Ὅσοισι δὲ ξὺν τῇ κατήξι καὶ ἕλκεα προσγίγνεται, οὐδὲν δεῖ ταράσσεσθαι διὰ τοῦτο· ἀλλ' ἐπὶ μὲν τὰ ἕλκεα ἐπιτιθέναι [6] ἢ πισσηρὴν, ἢ τῶν [7] ἐναίμων τι· εὐαλθέα [8] γὰρ τῶν τοιούτων τὰ πλεῖστά ἐστι ὁμοίως, κἢν ὀστέα μέλλῃ ἀπιέναι. Τὴν δὲ διόρθωσιν τὴν πρώτην ἀόκνως χρὴ ποιέεσθαι, μηδὲν ἐπιλείποντα καὶ τὰς διορθώσιας τοῖσι δακτύλοισι ἐν τῷ ἔπειτα χρόνῳ, χαλαρωτέροισι μὲν χρεόμενον, χρεόμενον δέ· εὔπλαστότατον γάρ τοι παντὸς τοῦ σώματος ἡ ῥίς ἐστι. Τῶν δὲ ἱμάντων τῇ κολλήσι καὶ [9] τῇ ἀντιρροπίῃ παντάπασι οὐδὲν κωλύει χρέεσθαι, οὔτ' ἢν [10] ἕλκος ᾖ, οὔτ' ἢν ἐπιφλεγμήνῃ· [11] ἀλυπόταται γάρ εἰσι.

87. At quibus ad fracturam cutis quoque vulnus accessit, eos nihil eam ob rem commoveri necesse est. Verum ulceri ceratum, quod picem habeat, aut medicamentum aliquod cruentis vulneribus accommodatum imponendum. Haec si quidem pariter facile curationem admittunt, quin etiamsi ossa discessionem parant. Prima autem directio impigre omni adhibita diligentia facienda, tum etiam postea digiti ad directionem adhibendi. Hos quidem et laxiores esse et admoveri tamen oportet. Ex omnibus autem corporis partibus nares facillime componuntur. Habenarum vero agglutinatione et in contrarium momentum propensione nihil omnino uti prohibet, neque si ulcus, neque si inflam-

[1] ἢ om. — [2] ἄγειν ἔπειτα περιελίσσοντα. — [3] ποιήσεται. — [4] καὶ γὰρ ὁκ. — [5] προσκολλῆσαι. — [6] ἢ om. — [7] ἐνάγκων. — [8] γὰρ τὰ τοιαῦτα ὁμοίως. — [9] τῇ om. — [10] ἑλκώσῃ. — [11] ἀλύπητοι.

Vulgo: ὀρθὴν καὶ ἀπαρτῆ τὴν ῥῖνα εἶναι, in quibus ἀπαντῆ C. et ἀπαρτητήν coniunctis duabus vocibus in unam E. I. J.; sed καί eximere oportet et pro ἀπαρτῆ id, unde natum est, scilicet ἀπαρτί, reponere.

ἔπειτα — καταδέειν.] μέν cum γάρ rescripto N.; — ἔσται F. G.; — εἶτα κάτωθεν B. N., sed in hoc εἶτα linea subiecta notatur; — καί ante μακρότερον L., Voss., vulgo om., recepit Littr.; — μακρότερον ἄγειν vulg., ἄγειν om. Littr. cum N., ubi rest.; tum ἔπειτα (ἐπεί mutatum in ἔπειτα N.) περιελίσσοντα vulgo, sed Marc. et Littr. e compluribus Parr. ἐπιπεριελ. pro ἔπειτα περιελ.

τοῦτο — ῥινός.] ἐθέλῃ cett.; — καὶ ἴσον τὴν ἀντιρρ. J.; — ἀντιρροπήν Gal., edd. antt., codd. 9. Parr.; — ποιήσεται codd. 6., ποιήσασθαι C., ποιῆσαί τε O.; — ἀντιρροπὴν ποιήσεται etiam Marc.

ἀτὰρ καὶ — εἵνεκα.] καὶ γάρ Gal., Parr. 7., cf. lectt. V., ἀτὰρ καί mutatum in καὶ γάρ N.; — ὡς πρόσθεν εἴρηται Marc., C., ὡς προείρηται cett.; — προσδέδεται G. J.; — τοῦ ἱμάντος ceteri, de meo emendavi, librarii a προσδέεται pendere fecerunt, perperam!; — προσκολληθῆναι B. M. et N. e correctione. Littr.; equidem vulgatam teneo.

87. ὁκόσοι — ἀπιέναι.] ὁκόσοισι M. N.; — τῇ ante κατήξι omm. M. N.; — ἤ ante πισσηρήν C., Littr., Marc., cett. omm.; — εὐαλθέα γὰρ τὰ (τά om. G.) τοιαῦτα. ὁμοίως (ὁμοίω J.) κἢν ὀστέα μέλλῃ ἀπιέναι τήν τε διόρθωσιν vulg.; — εὐαλθέα (in marg. εὐθεράπευτα τῶν τοιούτων τὰ πλεῖστά ἐστι B.) γὰρ τὰ τοιαῦτα (τῶν τοιούτων τὰ πλεῖστα mutatum in τὰ τοιαῦτα N.) ἐστιν· τὴν δὲ διόρθωσιν B. M. N., unde textum dedi quemadmodum Littr.

τὴν δὲ — ῥίς ἐστι.] τοῖσι ἔπ. χρόνοισι B. M. N.; — μὲν γὰρ χρ. vulg., γάρ om. Littr. cum mss. 10. et abest e Marc. — E Marc. γάρ τοι pro vulgato γάρ τι recepi

τῶν δὲ — εἰσι.] τῇ omm. Marc. et mss. 9. Littréi ante ἀντιρροπίῃ; — οὔτε plene utroque loco M. N.; — ἕλκος ᾖ Marc., C., Littr., ἑλκώσῃ vulg.; — ἀλυπόταται Marc. pr. m. in marg., B. M. N., Littr., ἀλύπητοι vulg.

matio adfuerit. Illa namque nullam omnino molestiam adferunt.

πη'. Ἢν δὲ οὖς καταγῇ, ἐπιδέσιες [1]μὲν πᾶσαι πολέμιαι· οὐ γὰρ οὕτω ἄν τις χαλαρὸν περιβάλλοι· ἢν δὲ μᾶλλον πιέζῃ, πλέον κακὸν ἐργάσεται· ἐπεὶ καὶ ὑγιὲς οὖς ἐπιδέσι πιεχθὲν, ὀδυνηρὸν καὶ σφυγμῶδες καὶ πυρετῶδες γίγνεται. Ἀτὰρ καὶ ἐπιπλάσματα κάκιστα μὲν τὰ βαρύτατα τὸ ἐπίπαν· ἀτὰρ καὶ τὰ πλεῖστα φλαῦρα καὶ ἀποστατικὰ καὶ μύξαν τε ὑποποιέει πλείω, κἄπειτα ἐκπυήσιας ἀσηράς· τούτων δὲ ἥκιστα οὖς καταγὲν προσδέεται· ἄγχιστα μὴν, εἴπερ χρὴ, τὸ γλίσχρον ἄλητον· χρὴ δὲ μηδὲ τοῦτο βάρος ἔχειν. Ψαύειν δὲ ὡς ἥκιστα ξυμφέρει· ἀγαθὸν [2]γὰρ φάρμακόν ἐστι ἐνίοτε καὶ τὸ μηδὲν προσφέρειν καὶ πρὸς οὖς καὶ πρὸς ἄλλα πολλά. Χρὴ δὲ καὶ τὴν ἐπικοίμησιν φυλάσσεσθαι· ἰσχναίνειν δὲ τὸ σῶμα, καὶ μᾶλλον ᾧ ἂν κίνδυνος ἔῃ ἔμπυον τὸ οὖς γενέσθαι· ἄμεινον δὲ καὶ μαλθάξαι τὴν κοιλίην· ἢν δὲ καὶ εὐήμετος ἔῃ, καὶ ἐμέειν ἀπὸ συρμαϊσμοῦ. Ἢν δὲ ἐς ἐκπύησιν ἔλθῃ, ταχέως μὲν οὐ χρὴ στομοῦν· πολλὰ γὰρ καὶ τῶν δοκεόντων ἐκπυέειν ἀναπίνεταί ποτε, κὴν μηδέν τις καταπλάσσῃ. Ἢν δὲ ἀναγκασθῇ στομῶσαι, τάχιστα μὲν ὑγιὲς γίγνεται, ἤν τις πέρην διακαύσῃ· εἰδέναι μέντοι χρὴ σαφῶς, ὅτι κυλλὸν [3]ἔσται τὸ οὖς καὶ μεῖον τοῦ ἑτέρου, ἢν πέρην διακαυθῇ. Ἢν δὲ μὴ πέρην καίη-

88. At vero auri fractae vinculum omne inimicum est. Neque enim ita laxo ambitu circumdari poterit et si magis apprimatur, plurimum officiet. Quandoquidem et integra auris sub vinculo adstricta dolore et pulsatione et febre vexatur. Sed et ea sunt omnino quidem pessima cataplasmata, quae gravissima, quin etiam pleraque noxia et abscessum procurant, cumque mucum plurimum tum deinde molestiae plenas suppurationes efficiunt. At his ad aurem fractam minime opus est. Maxime sane, si modo quid confert, prodest farina glutinosa, quam neque gravem esse oportet. Ac quam minime contingere conducit; interdum namque bona medicina est, quae tum ad aurem, tum ad cetera multa, etiam nulla adhibetur. Vitandus praeterea in eam partem decubitus corpusque extenuandum, idque magis aegro, in quo auris suppuratio metuitur, praestatque etiam alvum emollire. Quodsi facilis sit ad vomitum, is ex moderata aliqua purgatione ciendus est. Sed si ad suppurationem veniat, celeriter quidem aperiri non debet. Multa namque ex his, quae suppurare videntur, quandoque etiam nullo adhibito cataplasmate resorbentur. At si coactus aperueris, cito quidem sanescet, si in ulteriorem partem candens ferramentum adegeris. Certo tamen scire licet aurem candenti

[1] μέν om. — [2] γὰρ ἐνίοτε φαρμ. καὶ τὸ μὴ φέρειν φαρμ. καὶ πρὸς ἄλλα πολλά. χρὴ δὲ κ. τ. λ. — [3] ἐστί.

88. ἢν δὲ — γίγνεται.] μέν Marc., B. C. M. N., Littr., vulgo om.; — ἄν de meo adscripsi; — περιβάλλει Marc., B. M. N., περιβάλλῃ C.; — πιέζῃς B., πιέσῃ M. N., πιέζοι O.; — ἐργάζεται vulg., futurum Gal., Ald., mss. 13. apud Littr.; — σφυγμῶδες pr. m. in N., σφυγματῶδες vulg.

ἀτὰρ καὶ — ἔχειν.] Vulgatum τά ante καταπλ. omm. Marc., B. C. H. M. N.; — τό ante ἐπίπαν N., Littr., ceteri omm.; — ἐμπυήσιας (κ supra μ) N.; — ἥκιστα οὖς B. M. N. Littr., οὖς ἥκ. vulg.; — e Marc. notatum lego ἥκιστα καταγέν, adeo ut hic habeat οὖς ἥκιστα καταγέν; — μήν cum mss. 10. Littr., Marc., cod. Voss., μέν vulg.

ψαύειν — πολλά.] Φάρμακόν ἐστιν ἐνίοτε καὶ τὸ μηδὲν προσφέρειν καὶ (καί omm. B. N.) πρός B. C. (N. cum φάρμακον καί pro μηδὲν προσφέρειν) — φάρμακόν ἐστιν ἐνίοτε καὶ τὸ φάρμακον καὶ πρός M.; — ἐνίοτε φάρμακον (addunt καί edd. antt.) τὸ μηδὲν (μή L.) (καὶ τὸ μή pro τὸ μηδέν codd. 8., Gal.) φέρειν φάρμακον (καὶ τὸ μὴ προσφέρειν οὐδέν pro τὸ μηδὲν φ. φαρμ. H.) καὶ πρός vulg. Textum dedi, quemadmodum Littr., cum qua scriptura etiam Marc. plane convenit.

χρὴ δὲ — συρμαϊσμοῦ.] ἰσχν. δὲ τὸ σ. B. C. M. N.; — item Marc., e quo tamen καὶ μᾶλλον ante ᾧ ἄν abesse video: nam excerptum est: ἐπικοίμησιν φυλάσσεσθαι. ἰσχναίνειν δὲ τὸ σῶμα ᾧ ἂν κ. τ. λ., quam lectionem non praestare puto prae vulgato τὸ δὲ σῶμα ἰσχναίνειν καὶ μᾶλλον ᾧ ἂν κ. τ. λ.; — ἔκπυον B. ἔμπυον (κ supra μ) N.; — καὶ ἐμέειν C. Marc., ἐμέειν καί B.; — καί om. vulg.

ἢν δὲ — καταπλάσῃ.] ἐκπύησιν Gal., edd. antt., Parr. 7., ἐμπ. vulg.; — ἐκπυέεσθαι vulg., ἐμπυέεσθαι unus alterque cod., ἐκπυέειν C., Marc.; — μηδέπω pro μηδέν M. in marg., N. supra versum; — καταπλάσσῃ Gal., Ald. E. H. K.

ἢν δὲ — διακαυθῇ.] ἔσται cum mss. 12. Littr., item Marc., ἐστι vulg.

ἢν δὲ — στομωθέντι.] πλατυτέρου pro παχυτ. K.; —

ται, τάμνειν χρὴ τὸ μετέωρον, μὴ πάνυ σμικρὴν τομήν· διὰ παχυτέρου μὴν καὶ τὸ πῦον εὑρίσκεται ἢ ὡς ἄν τις δοκέοι· ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, καὶ [1] τἄλλα πάντα τὰ μυξώδεα καὶ μιξόπυα ἅτε γλίσχρα ἐόντα ὑποθιγγανόμενα διολισθάνει ταχέως ὑπὸ τοὺς δακτύλους καὶ ἔνθα καὶ ἔνθα· διὰ τοῦτο διὰ παχυτέρου εὑρίσκουσι τὰ τοιαῦτα οἱ ἰητροὶ ἢ ὡς οἴονται· ἐπεὶ καὶ τῶν γαγγλιωδέων ἔνια, ὅσα ἂν πλαδαρὰ ἔῃ καὶ μυξώδεα σάρκα ἔχῃ, πολλοὶ στομοῦσι, οἰόμενοι ῥεῦμα ἀνευρήσειν· ἡ μὲν οὖν γνώμη τοῦ ἰητροῦ ἐξαπατᾶται· τῷ δὲ πρήγματι τῷ τοιούτῳ οὐδεμία βλάβη στομωθέντι. Ὅσα δὲ ὑδατώδεα χωρία ἐστὶ ἢ μύξης πεπληρωμένα καὶ ἐν οἵοισι χωρίοισι ἕκαστα θάνατον φέρει στομούμενα, ἢ [2] καὶ ἀλλοίας βλάβας, περὶ τούτων ἐν ἄλλῳ λόγῳ γεγράψεται. Ὅταν οὖν τάμῃ τις τὸ οὖς, πάντων μὲν καταπλασμάτων, πάσης δὲ μοτώσιος ἀπέχεσθαι χρή· ἰητρεύειν δὲ [3] ἢ ἐναίμῳ, ἢ ἄλλῳ τῳ, ὅ τι μήτε βάρος, μήτε πόνον παρασχήσει· ἢν γὰρ ὁ χόνδρος ἄρξηται ψιλοῦσθαι καὶ ὑποστάσιας [4] ἔχῃ, ὀχλῶδες· γίγνεται δὲ τοῦτο δι' ἐκείνας τὰς ἰήσιας. Πάντων δὲ τῶν παλιγκοτησάντων ἡ πέρην διάκαυσις αὐταρκέστατον.

ferramento praeter traiectam curtam et altera minorem reddi. Si vero huiusmodi ustionem reformides, pars in tumorem sublata non parva admodum sectione incidenda. Crassiore si quidem loco quam quis existimet pus contineri deprehenditur. Atque ut breviter dicam, cetera quoque omnia mucosa et cum pure mista cum lenta sint, ubi contrectantur digitos celeriter hac vel illa parte effugiunt eamque ob rem medici crassiore loco quam existiment haec contineri deprehendunt. Nam et ex iis tuberculis, quae ganglia nominant, quaecumque fluida sunt et mucosam carnem continent, plerique aperiunt, humorem se reperturos sperantes. Ac medicus quidem opinione fallitur, nulla tamen ex huiusmodi sectione noxa imminet. Quae vero loca aquosa aut muci plena sunt et quibus in locis singula si aperiantur, vel mortem, vel alia etiam nocumenta afferant, alias scribetur. Ubi igitur auris secta fuerit, omni tum cataplasmate, tum linamentorum usu abstinendum. Sed vel iis medicamentis, quae cruentis vulneribus imponuntur, curatio est instituenda, vel alio quopiam, quod neque onere gravet, neque dolorem inferat. Ubi enim cartilago nudari incipit, in eaque humores subsidunt, id molestum est. Id quod etiam in aliis curationibus evenit. In omnibus autem, quae rursus excandescunt, ferramentum candens utraque parte traiicere abunde suppetit.

πθ'. Σπόνδυλοι δὲ οἱ κατὰ ῥάχιν, ὅσοισι μὲν ὑπὸ νοσημάτων ἕλκονται ἐς τὸ κυφὸν,

89. At quibus spinae vertebrae ex morbis gibbum contrahunt, magna quidem ex parte

[1] πάντα τἄλλα. — [2] κατὰ ἀλλ. — [3] ἐναίμοις sine praevio ἤ. — [4] ἴσχῃ πορώδεας ἢ χολώδεας, ὀχληρὸν. γίνεται δὲ καὶ τοῦτο.

δοκέῃ C.; — δὲ ἐν idem; — εἰρῆσθαι pro vulgato εἰπεῖν B. C. M. N. Marc.; — ἅτε γὰρ γλ. B. et N., in quo γάρ lineola subnotatur; — διὰ παχυτέρων H. ex emend., C.; — οἱ ἰ. τὰ τ. C.; — ἔχει J. M. N.; — ἐνευρήσεις H. ex emend., N. emendatum; — ἐς τὰ τοιαῦτα post ἀνευρήσειν cett.; ego abieci; — στομωθέντι E. ex emend., H. K., στομωθήτω J.

ὅσα δὲ — γεγράψεται.] δ' C., γάρ pro δέ B. N., in hoc vero δέ supra versum; — στομωμένα E. J. K., στομώμενα alii; ἢ καὶ ἀλλ. B. M. N., Littr., κατά pro καί vulg., κατά oblit. in H.

ὅταν οὖν — ἰήσιας.] πάσης τε vulg., sequor Marc., B. M. N.; — ἤ ante ἐναίμω omm. codd. 10.; — ἐναίμοις vulg., ἐναίμω B., ἐναίμω (superscr. οις) N.; — τῳ omm. Marc., C. N., in hoc tamen rest.; — καὶ ὑποστάσιας (mutatum in ὑποστ.) ἴσχῃ (addunt bis πυρώδεας ἢ χολώδεας) ὀχλῶδες καὶ μοχθηρόν cum δυσθεράπευτον in marg. N.; — καὶ ὑποστάσιας ὑγρῶν ἴσχῃ ὀχλώδεας, μοχθηρόν ex emend. al. m. H.; — καὶ ὑποστάσιας ἴσχῃ (ἴσχει B.) πυρώδεας ἢ χαλώδεας (χολώδεας codd.multi, inter quos Marc.) ὀχληρὸν (ὀχλῶδες in marg. δυσθεράπευτον M.) (ὀχλῶδες καὶ μοχθηρόν B.) vulg. Gal. in comm. p. 490. ὑγρῶν suppletum vult, ut legas καὶ ὑποστάσιας ὑγρῶν. Textum autem dedi, quemadmodum Littréus. Porro καὶ τοῦτο vulg., καί omm. B. C. M. N. Littr., ταῦτα ferunt B. M. N.

πάντων — εὐαρκέστατον.] Haec om E.

89. σπόνδυλοι — κυφοῦται.] σφόνδυλοι Gal., quae forma e paucis mss., inter quos Marc., in varr. lectt. ad hoc caput adnotatur; eam non recepi, sed tamen incertus sum utrum hac, quae Attica habetur, an altera per $\overline{\pi}$, quae Ionibus et

τὰ μὲν πλεῖστα ἀδύνατα λύεσθαι, [1] ποτὶ καὶ ὅσα ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τῆς προσφύσιος κυφοῦται. Τῶν δὲ κατωτέρω μετεξέτερα λύουσι κιρσοὶ γενόμενοι ἐν τοῖσι σκέλεσι, μᾶλλον δ' ἔτι ἐγγενόμενοι ἐν τῇ κατ' ἰγνύην φλεβὶ καὶ ἐν τῇ κατὰ βουβῶνα· ἤδη δέ τισι ἔλυσε καὶ [2] δυσεντερίη πολυχρόνιος γενομένη. Καὶ οἷσι μὲν κυφοῦται ῥάχις παισὶ ἐοῦσι πρὶν ἢ τὸ σῶμα τελεωθῆναι ἐς αὔξησιν, τούτοισι μὲν οὐδὲ ξυναύξεσθαι ἐθέλει κατὰ τὴν ῥάχιν τὸ σῶμα, ἀλλὰ σκέλεα μὲν καὶ χεῖρες τελειοῦνται· ταῦτα δὲ ἐνδεέστερα γίγνεται. Καὶ ὅσοισι [3] μὲν ἂν ᾖ ἀνωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κῦφος, τούτοισι μὲν αἵ τε πλευραὶ οὐκ ἐθέλουσι ἐς τὸ εὐρὺ αὔξεσθαι, ἀλλ' ἐς τοὔμπροσθεν, τό τε στῆθος ὀξὺ γίγνεται, ἀλλ' οὐ πλατὺ, αὐτοί [4] τε δύσπνοοι γίγνονται καὶ κερχνώδεες· ἧσσον γὰρ εὐρυχωρίην ἔχουσι αἱ κοιλίαι αἱ τὸ πνεῦμα δεχόμεναι καὶ προπέμπουσαι. Καὶ [5] γὰρ δὴ καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν μέγαν σπόνδυλον λορδὸν τὸν αὐχένα ἔχειν, ὡς μὴ προπετὴς ἔῃ αὐτοῖσι ἡ κεφαλή· στενοχωρίην μὲν οὖν πολλὴν [6] τῇ φάρυγγι παρέχει καὶ τοῦτο ἐς τὸ ἔσω ῥέπον· καὶ γὰρ τοῖσι ὀρθοῖσι φύσι δύσπνοιαν παρέχει τοῦτο τὸ ὀστέον, ἢν [7] ἄνω ῥέψῃ, ἔστ' ἂν ἀναπιεχθῇ. Δι' οὖν τὸ τοιοῦτον σχῆμα ἐξεχέβρογχοι οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον φαίνονται ἢ [8] οἱ ὑγιέες· φυματίαι τε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατὰ τὸν πνεύμονά εἰσι οἱ τοιοῦτοι σκληρῶν φυμάτων καὶ ἀπέπτων· καὶ γὰρ ἡ πρόφασις τοῦ κυφώ-

solvi nequeunt, praecipue vero ubi superiore parte, qua septo connectitur, in gibbum curvantur. Quae vero infra sunt, eorum quaedam varicibus in cruribus obortis solvuntur; magisque etiam obortis in vena, quae est in poplite et in vena ad inguinem. Quosdam etiam ab hoc vitio diuturna intestinorum difficultas liberat. Et quibus adhuc pueris ante perfectum corporis augmentum spina in gibbum attollitur, iis quidem corpus ad spinam augeri non solet; verum crura et manus ad perfectionem deveniunt, illae autem partes exiliores evadunt. Ac quibus quidem supra septum transversum gibbus fit, iis quidem non in latum augeri, sed in anteriorem partem costae solent, neque pectus in latum, sed in acutum tendit, ipsique spiritum difficulter et cum stridulo sono trahunt. Iis namque cavitates, quae spiritus excipiunt et reddunt, angustiores evadunt. Etenim cervicem ad magnam vertebram in anteriorem partem recurvatam habere coguntur, ut ne caput pronum sit. Id igitur magnam faucibus angustiam exhibet, cum intro vergit. Nam et iis, qui secundum naturam recti sunt, os illud intro inclinatum, quoad repressum fuerit, spirandi difficultatem praebet. In huiusmodi ergo habitu homines illi gutturosi magis quam sani apparent, iidemque tuberculosi fiunt, ut plurimum tuberculis duris et crudis ad pulmonem obortis. Nam et plerisque tum gibbi, tum distentionis occasionem reflectiones huiusmodi afferunt, cum quibus vicini nervi communionem

[1] πρὸς δὲ καί. — [2] ἡ δυσεντ. tum πολυχρ. γενομ. om. — [3] μὲν ᾖ. — [4] δέ. — [5] γὰρ δὴ ἀναγκ. — [6] τῷ. — [7] ἔσω ῥεύσῃ. — [8] οἱ om.

communi dialecto tribuitur, noster scriptor recentior usus sit. — Ferunt οἷσι B. M. N. Marc.; — ποτί Ald. C. Marc., Littr., vulgatam e V. notavi: — κυφοῦνται B. M. N.

τῶν δὲ — γενομένη.] δ' ἔτι P., δέ τι cett.; — ἐγγινόμενοι cett., de meo aor. dedi. Post ἐγγενόμενοι ceteri κιρσοί, quod emblema est otiosum. Tum post ἐν τῇ κατ' ἰγνύην φλεβί vulgo. οἷσι δ' ἄν τι κύφωμα ᾖ, λύουσι. ἐγγίνονται δέ, verum οἷς ἂν τὰ κυφώματα λύηται B. (M. N. in margine οἷσι δ' ἄν τι κύφωμα ᾖ. λύουσι) P.; — Littréus οἷσι δ' ἂν τὰ κυφώματα λύηται. ἐγγίνονται δέ. Equidem omnia illa, utpote aliena, repudio. — Tum ἐν τοῖσι κατὰ βουβῶνα B. M. N. et H. ex emend.; — ἡ δυσεντ. vulgo, ἡ omm. B. M. N., Littr.; — πολυχρ. γεν. omm. plures Parr., uti V.; — γενομένη M. N., Littr., γιν. vulg.

καὶ οἷσι — γίγνεται.] ὅσοισι B. M. N.; — τελεωθῆναι M. N.; τελειωθῆναι cett.; — ἐθέλει B. M. N., Littr., ἐθέλοι vulg.; — γίνονται vulg., γίνεται Littr. e mss. 9. Parr.

καὶ ὅσοισι — προπέμπουσαι.] μὲν ἂν B. M. N., μέν sine ἄν, uti V., aliquot Parr., vulgo ἄν solum; — ἄνω sine ᾖ Gal. de dyspn. III. p. 921.; — κερχώδεες Littréus, sed nullo adlato argumento, cui fidem habeas.

καὶ — ἀναπιεχθῇ.] καὶ μέντοι καί vulg., sequor B. M. N.; in Marc., multis Parr. καὶ γάρ sine altero καί, cf. lectt. V.; — σφονδ. Marc.; — τῇ φαρ. Gal. l. l., Littr., τῷ φαρ. vulgo; — καὶ τοῦτο ξυμβάλλεται ἐς τὸ ἔσω B. N., Gal.

δι' οὖν — ξύνεγγυς.] διά N., Gal. l. l.; — τοιοῦτο N.; — οἱ ὑγιέες B. M. N., Littr., οἱ secundâ manu Marc., vulgo οἱ om.; — πλεύμονα Marc. B. N., Littr.; — οἷσιν ἂν κοινωνήσωσι B. E., Gal. l. l., et H. M. N. in marg.

ματος καὶ ἡ ξύντασις τοῖσι πλείστοισι διὰ τοιαύτας ξυστροφὰς γίγνεται, ᾗσι ἂν κοινωνήσωσι οἱ τόνοι οἱ ξύνεγγυς. Ὅσοισι δὲ κατωτέρω τῶν φρενῶν τὸ κύφωμά ἐστι, τούτοισι νοσήματα μὲν ἐνίοισι προσγίγνεται [1] νεφριτικὰ καὶ κατὰ κύστιν· ἀτὰρ καὶ ἀποστάσιες ἐμπυηματικαὶ κατὰ κενεῶνας καὶ κατὰ βουβῶνας χρόνιαι καὶ δυσαλθέες καὶ τούτων οὐδετέρη λύει τὰ κυφώματα· ἰσχία δὲ τοῖσι τοιούτοισι ἔτι ἀσαρκότερα γίγνεται, ἢ τοῖσι ἄνωθεν κυφοῖσι· ἡ μέντοι ξύμπασα ῥάχις μακροτέρη τούτοισι ἢ τοῖσι ἄνωθεν κυφοῖσι· ἥβη δὲ καὶ γένειον βραδύτερα καὶ ἀτελέστερα, καὶ ἀγονώτεροι οὗτοι τῶν ἄνωθεν κυφῶν. Οἷσι δ' ἂν ηὐξημένοισι [2] ἤδη τὸ σῶμα ἡ κύφωσις γένηται, τούτοισι ἀπαντικρὺ μὲν τῆς νούσου τῆς τότε παρεούσης κρίσιν ποιέει ἡ κύφωσις· ἀνὰ χρόνον μέντοι ἐπισημαίνει τι τῶν αὐτῶν, ὥσπερ καὶ τοῖσι [3] νεωτέροισι, ἢ πλέον, ἢ ἔλασσον· ἧσσον δὲ κακοήθεα [4] ὡς τὸ ἐπίπαν [5] μὴν τοιαῦτα [6] πάντα ἐστί. Πολλοὶ μέντοι ἤδη καὶ εὐφόρως ἤνεγκαν καὶ ὑγιηρῶς τὴν κύφωσιν ἄχρι γήρως, μάλιστα δὲ οὗτοι, οἷσι ἂν ἐς τὸ εὔσαρκον καὶ πιμελῶδες προτράπηται τὸ σῶμα· ὀλίγοι μὴν ἤδη καὶ τῶν τοιούτων ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη ἐβίωσαν· οἱ δὲ πλεῖστοι βραχυβιώτεροί εἰσι. Ἔστι δ' οἷσι καὶ ἐς τὸ πλάγιον σκολιοῦνται σπόνδυλοι ἢ τῇ, ἢ τῇ· πάντα μὴν ἢ τὰ πλεῖστα τὰ τοιαῦτα γίγνεται διὰ ξυστροφὰς τὰς ἔσωθεν [7] τῆς ῥάχιος· προσξυμβάλλεται δὲ ἐνίοισι ξὺν τῇ νούσῳ καὶ τὰ σχήματα, ἐφ' ὁκοῖα ἂν ἐθισθῶσι κεκλίνθαι. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων ἐν τοῖσι χρονίοισι τοῖσι κατὰ πνεύμονα νοσήμασι εἰρήσεται.

habent. At quibus infra septum transversum gibbus exsistit, nonnullis renum et vesicae vitia superveniunt, sed et abscessus ad suppurationem tendentes circa laterum inanitates et inguina diuturni ac curatu difficiles, quorum neutri gibbum solvunt. Iis vero coxae magis quam quibus supra gibbus exsistit, extenuantur. Tota tamen spina his quam illis longior. Pubes autem et barba serior et rarior increscit, et infoecundiores exsistunt quam quibus superioribus partibus gibbus est. At quibus iam adulto corpore gibbus fit, iis manifesto quidem praesentis morbi solutionem gibbus affert, temporis tamen progressu eadem quae aliis vel magis vel minus se ostentant; plerumque vero minus maligna illa sunt. Ac multi quidem cum facile tum salubriter gibbum iam ad senectutem usque sustinuerunt, praesertim quibus corpus carnosum et pingue est redditum. Ex iis tamen pauci annum sexagesimum superarunt, plerique etiam citius moriuntur. Nonnullis quoque ad latus vertebrae in hanc vel illam partem oblique intorquentur, sed haec omnia aut pleraque accidunt, quod ad interiorem spinae partem humorum collectiones fiunt. Praeterea etiam quibusdam una cum morbo ad id confert habitus quo iacere consueverunt. Verum de his dicetur in diuturnis pulmonis morbis.

[1] νεφρ. om. — [2] ἤδη om., tum τὸ σῶμα γένηται κυφ. — [3] ἑτέροισι. — [4] ὡς τό om. — [5] μέντοι. — [6] πάντα om. — [7] τῆς om.

ὅσοισι — κυφῶν.] ἀποστάσιες ἐς ἐμπύημά τι καὶ κατὰ κεν. vulg., ἐμπυήματι multi Parr., unde Littr. ἀποστάσιες ἐμπυήματι καὶ κατὰ κεν., sed recte C. ἐμπυηματικαί una voce, quod Marc. item fert et recipiendum est; — κατὰ κεν. om. C.; — καὶ βουβῶνας C. M. N.; — τούτοισι vulg., τοιούτοισι plures Parr., Marc., Littr.; — ἔτι om. Gal. et multi codd.; — ἡ μέντοι — κυφοῖσι omm. C. E.; in E. rest.; — βραδύτερα B. M. N., Littr., βραχύτερα vulg.

οἷσι δ' ἄν — πάντα ἐστι.] ὅσοισι Parr. 5., Marc.; — ἡ κυφ. γένηται Littr. cum Parr. 7., vulgo γεν. κυφ. sine ἡ; — τὸν αὐτόν pro τῶν αὐτῶν C. J. N.; — νεωτέροισι Ald., H. ex emend. al. m., O.; vulgatam e V. notavi; — κακοήθως ceteri, quod ex κακοήθεα ortum propter sequens ὡς; — μήν ex Ald., Parr. multis Littr., Marc.; μέν vulg.

πολλοὶ — εἰσί.] ἡγιηρῶς B. M. N., ὑγιεινῶς vulg.; — ἄσαρκον C.; — προστραπεῖται B. N., in hoc vero mutatum in προτράπηται, — μήν Littr. e Parr. 7., fert etiam Marc., μέν vulg.

ἔστι — κεκλίνθαι.] τὰ πλάγια B. M. N.; — μέν pro μήν Gal., Ald., O. — κεκλίσθαι ceteri.

ἀλλὰ — εἰρήσεται.] τοῖσι ante κατά B. M. N., vulgo om.; — πλευμ. C. Marc.; — post εἰρήσεται legi solet ἐκεῖ

ϛ'. Ὅσοισι δὲ ἐκ καταπτώσιος ῥάχις κυφοῦται, ὀλίγα δὴ τούτων ἐκρατήθη, ὥστε ἐξιθυνθῆναι. Τοῦτο μὲν γὰρ, [1] αἱ ἐν τῇ κλίμακι κατασείσιες [2] οὐδένα πω ἐξίθυναν, ὧν γε ἐγὼ οἶδα· χρέονται [3] δὲ οἱ ἰητροὶ μάλιστα αὐτῇ οὗτοι οἱ ἐπιθυμέοντες ἐκχαυνοῦν τὸν πολὺν ὄχλον· τοῖσι γὰρ τοιούτοισι ταῦτα θαυμάσιά ἐστι, ἢν ἢ κρεμάμενον ἴδωσι, ἢ ῥιπτόμενον, ἢ ὅσα τοῖσι τοιούτοισι ἔοικε, καὶ ταῦτα κληΐζουσι αἰεὶ, καὶ οὐκέτι αὐτοῖσι [4] μέλει, ὁκοῖον ἀπέβη ἀπὸ τοῦ χειρίσματος, εἴτε κακὸν, εἴτε ἀγαθόν. Οἱ μέντοι ἰητροὶ οἱ τὰ τοιαῦτα ἐπιτηδεύοντες, σκαιοί εἰσι, [5] οὕς γε ἐγὼ ἔγνων· τὸ μὲν γὰρ ἐπινόημα ἀρχαῖον καὶ ἐπαινέω ἔγωγε σφόδρα τὸν πρῶτον ἐπινοήσαντα καὶ τοῦτο καὶ ἄλλο πᾶν ὅ τι μηχάνημα κατὰ φύσιν ἐπενοήθη· οὐδὲν γάρ μοι ἄελπτον, εἴ τις καλῶς σκευάσας [6] καλῶς κατασείσειε, κἂν [7] ἐξιθυνθῆναι ἔνια. Αὐτὸς μέντοι κατησχύνθην πάντα τὰ τοιουτότροπα ἰητρεύειν οὕτω, διὰ τοῦτο ὅτι πρὸς ἀπατεώνων μᾶλλον οἱ τοιοῦτοι τρόποι.

ϛα'. Ὁκόσοισι μὲν οὖν ἐγγὺς τοῦ αὐχένος ἡ κύφωσις [8] γίγνεται, ἧσσον εἰκὸς ὠφελέειν τὰς [9] κατασείσιας ταύτας τὰς ἐπὶ κεφαλήν· σμικρὸν γὰρ τὸ βάρος ἡ κεφαλὴ καὶ τὰ ἀκρώμια καταρρέποντα· ἀλλὰ τούς γε τοιούτους εἰκὸς ἐπὶ πόδας κατασεισθέντας μᾶλλον ἐξιθυνθῆναι· μέζων γὰρ οὕτως ἡ καταρροπίη ἐπὶ [10] ταῦτα. Ὅσοισι δὲ κατωτέρω τὸ ὕβωμα, τούτοισι εἰκὸς μᾶλλον ἐπὶ [11] κεφαλὴν κατασείεσθαι. Εἰ οὖν τις ἐθέλοι κατασείειν,

90. At quibus ex casu spina in gibbum curvatur, iis sane paucis in directum reducitur. Etenim quae per scalam fiunt concussiones, neminem, quod ego quidem noverim, restituerunt. Ea autem ii potissimum utuntur medici, qui magnifica quadam de se opinione vulgo fucum facere student. Nam apud eiusmodi homines ista in admirationem vertuntur, si aliquem pendere, proiici, aut tale quippiam viderint, semperque illa in vulgus spargunt, neque praeterea quidquam pensi habent, num quid ex huiusmodi manuum opere rectum aut pravum consequatur. Medici tamen, qui haec student, quos equidem novi, inepti sunt. Nam et commentum vetus est, et equidem vehementer laudo qui primus excogitavit tum hoc tum quodvis aliud inventum secundum naturam excogitatum. Neque enim diffido quîn, si quis eo probe instructo probe concussionem moliatur, nonnulla reduci queant. Ad huiusmodi tamen omnia istam adhibere medelam turpe existimavi, quod haec curationis ratio impostores magis decet.

91. Quibus igitur secundum cervicem gibbus exsistit, ii hac concussione in caput facta minus iuvari posse videntur. Caput namque et summi humeri propendentes parvum pondus efficiunt. Sed hos, si in pedes demissi concutiantur, magis reduci consentaneum est. Ita enim maius habent propensionis deorsum momentum. At quibus inferiore parte gibbus est, ii capite demisso concuti debere magis videntur. Si quis ergo concussione uti volet, eam

[1] αἱ om. — [2] οὐδὲν ἀπὸ ἐξίθ. — [3] γάρ. — [4] μέλλει. — [5] οὗς. — [6] καλῶς om. — [7] ἐξιαθηναι. — [8] γίνηται. — [9] καταστάσιας. — [10] τὰ τοιαῦτα. [11] τὴν κεφ.

γάρ εἰσι αὐτῶν χαριέσταται προγνώσιες περὶ τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, quod emblema alienum repudio; ineptum est vel propter id solum, quod εἰρήσεται futuro tempore legimus ab ipso auctore datum.

90. ὅσοισι — ἐξιθυνθῆναι.] οἷσι N. mutatum in ὅσοισι.

ταῦτα μὲν — ἀγαθόν.] κατατάσιες vulg., κατασείσιες Littr. cum mss. 9.; idem fert Marc.; — οὐδὲν ἀπεξίθυναν vulg., οὐδὲν ἀποεξίθυναν Parr. 4., Marc., cum Littréo sequor B. M. N.; — χρέονται δέ Littr. cum mss. 6., γάρ pro δέ vulg.; — οὗτοι οἱ vulgo, οὕτως Dietz. p. 36.; — ῥιπτούμενον vulgo, ῥιπτεόμενον Littr., mss. 4., ῥιπτόμενον recte Marc.

οἱ μέντοι — ἔνια.] οὓς ἔγωγε vulg., οὕς γε ἐγώ Marc., Dietz. p. 37.; — καλῶς κατασείσειε B. et N., in quo καλῶς punctis subnot., Littr., vulgo καλῶς om.; — ἐξιθῦναι vulg., ἐξ.θυνθῆναι Parr. 7., Marc., Littr.

αὐτὸς — τρόποι.] οἱ τρ. οἱ τοιοῦτοι Dietz. p. 37.

91. ὁκόσοισι — καταρροπίη.] ὁκόσοισι M. N., ὅσοισι vulg.; — γίνεται Littr. cum mss. 7.; item Marc., vulgatam e V. notavi; — κατασείσιας Littr. de suo, κατατάσιας vulgo, καταστάσιας, uti V., pauca mss.; — τε pro γε H. K.; — ἐπὶ τοὺς πόδας vulgo, ἐπὶ πόδας rectius Parr. 6., Marc.; — vulgo ἡ καταρροπίη (ἡ addunt B. N.) ἐπὶ τοιαῦτα (ταῦτα ex mss. 8. Littr., idemque fert Marc.); — illud ἐπὶ ταῦτα omnino abundat; non tamen emblema esse alienum docet § 92., ubi eadem dictio.

εἰ οὖν τις — κλίμακα.] ἐθέλοι Parr. 10., Marc., Littr., οι ἐθέλει vulg.; — σκευάζειν H.; — τὴν μὲν κλιμ. M. N. Littr., μέν vulgo om.; — καταστρῶσαι vulg., κκταστορέ-

ὀρθῶς ἂν ὧδε σκευάζοι· τὴν [1]μὲν κλίμακα χρὴ σκυτίνοισι [2]ὑποκεφαλαίοισι πλαγίοισι, ἢ ἐρινέοισι καταστορέσαι εὖ προσδεδεμένοισι, ὀλίγῳ πλέον καὶ ἐπὶ μῆκος καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἢ ὅσον ἂν τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου κατάσχοι· ἔπειτα τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον κατακλῖναι ἐπὶ τὴν κλίμακα χρή· κἄπειτα προσδῆσαι μὲν τοὺς πόδας παρὰ τὰ σφυρὰ πρὸς τὸν κλίμακα μὴ [3]διαβεβῶτας [4]δεσμῷ εὐόχῳ μὲν, μαλθακῷ δέ· προσδῆσαι δὲ κατωτέρω [5]ἑκάτερον τῶν γουνάτων καὶ ἀνωτέρω· προσδῆσαι δὲ καὶ [6]κατὰ τὰ ἰσχία· κατὰ δὲ τοὺς κενεῶνας καὶ κατὰ τὸ στῆθος χαλαρῇσι ταινίῃσι περιβαλέειν οὕτως, ὅκως μὴ κωλύωσι τὴν κατάσεισιν· τὰς δὲ χεῖρας παρὰ τὰς πλευρὰς παρατείναντα [7]προσκαταλαβεῖν πρὸς αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ μὴ πρὸς τὴν κλίμακα. Ὅταν δὲ κατασκευάσῃς οὕτως, ἀνέλκειν τὴν κλίμακα ἢ πρὸς τύρσιν τινὰ ὑψηλὴν, ἢ πρὸς ἀέτωμα οἴκου· τὸ δὲ χωρίον, ἵνα κατασείεις, ἀντίτυπον ἔστω· τοὺς δὲ ἀνατείνοντας εὐπαιδεύτους χρὴ εἶναι, ὅκως ὁμαλῶς [8]καὶ ἰσορρόπως καὶ ἐξαπιναίως [9]ἀφήσουσι καὶ μήτε ἡ κλίμαξ ἑτερόρροπος [10]ἐπὶ τὴν γῆν ἀφίξεται, μήτε αὐτοὶ προπετέες ἔσονται. Ἀπὸ μέντοι τύρσιος ἀφιεὶς ἢ ἀπὸ ἱστοῦ καταπεπηγότος καρχήσιον ἔχοντος, ἔτι κάλλιον ἄν τις κατασκευάσαιτο, ὥστε ἀπὸ [11]τροχιλίης τὰ χαλώμενα εἶναι ὅπλα ἢ ἀπὸ ὄνου. Ἀηδὲς μὴν καὶ [12]μακρολογέειν περὶ τούτων· ὅμως δὲ ἐκ τούτων ἂν τῶν κατασκευῶν [13]κάλλιστ' ἄν τις κατασεισθείη.

recte hunc in modum instituet. Scalae scorteos pulvinos aut laneos in obliquum substratos, paulo ampliore in latitudinem et longitudinem hinc et inde spatio quam quantum hominis corpus occupat, probe adligare convenit. Post haec homine super scalam resupinato pedes quidem non diductos iuxta malleolos vinculo sane bene firmo, molli tamen, ad scalam devincire oportet. Alligare quoque supra et infra utrumque genu itemque ad coxas convenit; ad laterum autem inanitatem et pectus fasciae laxae sic circumiiciendae, ut ne concussionem prohibeant. Manus vero ad latera extentae iuxta corpus ipsum, non ad scalam demittendae. Scala ita instructa ad turrim aliquam altam aut domus fastigium attrahenda. Locus autem, super quem concussio fit, renitens esto. Qui vero attollunt probe edocti esse debent, ut aequaliter et aequabili libramento repenteque demittant, quo neque scala in alteram partem propendens ad terram deveniat, neque ipsi proni ferantur. Ex turri tamen aut malo defixo, in quo insint carchesia, commodior demissio fiet, si ex trochlea aut axe funes laxentur. Sed fortasse molestus est longior de his sermo. Per hunc tamen apparatum maxime quis concuti possit.

[1] μέν abest. — [2] ἐν ὑποκεφ. — [3] διαβεβῶτα. — [4] ἐν δεσμῷ εὐρυχώρῳ μέν. — [5] ἑκάτερον — ἀνωτέρω om. — [6] κατά om., sed καὶ τὰ ἰσχία fert. [7] πρὸς καταβαλεῖν. — [8] καὶ καλῶς καὶ ἰσορρ. — [9] ἀφήσωσι. — [10] εἰς γῆν. — [11] τροχολίης. — [12] μακρηγορεῖν. — [13] μάλιστα ἄν τις.

σαι Marc. et Parr. permulti, licet in eorum nonnullis in καταστορεῦσαι abierit; — καὶ ὀλίγω B. M. N.; — κατάσχῃ E., Dietz.; — ἐπιτείναντα pro ἔπειτα Dietz.; — καὶ ἔπειτα N. mutatum in κἄπειτα; — προσδῆσαι μὲν χρή Dietz.; — διαβεβῶτα vulg., etiam Marc., διαβεβῶτας B. M. N. cum falsissima glossa in marg. ἐπικείμενον τὸν ἕτερον τῷ ἑτέρῳ, Littr.; omnino διαβεβῶτας legendum, quod non ad hominem sed ad pedes spectat. Porro εὐβρόχῳ C. E. H. Q.' Marc., ἐνόχῳ Dietz., Galenum εὐόχῳ legisse e comm. constat. Vulgo καὶ κατὰ ἰσχία, sed καὶ κατὰ τὰ ἰσχία ex edd. antt., multis mss. Littr. — Ante τὸ στῆθος L. M. κατά omm.; — περιβάλλειν iidem, προσπεριβάλλειν Dietz.; — κωλύσωσι B. M.; — τὴν κατάτασιν B. M. N., sed M. N. in marg. κατάσεισιν; — περιτείναντα vulg., παρατείναντα Littr. e Parr. 8.; idem ferunt Voss., Marc.

ὅταν — ἔσονται.] ταῦτα κατασκ. vulgo, ταῦτα omm. Gal., Parr. 4., Voss.; — σκευάσῃς M. N. U.; — ἀνενεγκεῖν K.; ἢ ante πρὸς τύρσιν omm. B. H. M. N.; — ἵνα ὅκου vulg., ὅκου omm. B. C. M. N. Marc., Littr.; — εἶναι χρή B. M. N.; — ὁμαλῶς καὶ καλῶς vulg., uti V.; καὶ καλῶς omm. N., ubi rest. in marg., Littr.; — ἀφήσωσι edd. antt., mss. pleraque, ἀφήσουσι vulg., Marc.; — εἰς γῆν vulg., ἐπὶ γῆν B. C. E. K. Marc., ἐπὶ τὴν γῆν H. M. N., Littr.

ἀπὸ — ὄνου.] τοῦ ἱστοῦ H. K. Q.'; — σκευάσαιτο vulg., κατασκευάσαιτο C.; — τροχιλιῆς Marc. et plures Parr., τροχαλιῆς, τροχολιῆς alii; — ὅπλα εἶναι Dietz.

ἀηδὲς — κατασεισθείη.] μακρολογέειν Littr. ex M., μακρολογεῖν Parr. 6., Marc., vulgatam e V. notavi; — ἂν

ϛβ'. Εἰ μέντοι κάρτα ἄνω εἴη τὸ ὕβωμα, δέοι δὲ κατασείειν [1] πάντως, ἐπὶ πόδας κατασείειν λυσιτελέει, ὥσπερ ἤδη εἴρηται· πλείων γὰρ οὕτω γίγνεται ἡ καταρροπίη ἐπὶ ταῦτα. Ἑρμάσαι [2] δὲ χρή, κατὰ μὲν τὸ στῆθος πρὸς τὴν κλίμακα προσδήσαντα ἰσχυρῶς, κατὰ δὲ τὸν αὐχένα ὡς χαλαρωτάτῃ ταινίῃ, ὅσον τοῦ κατορθοῦσθαι εἵνεκα· καὶ αὐτὴν τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸ μέτωπον προσδῆσαι πρὸς τὴν κλίμακα· [3] τὰς δὲ χεῖρας παρατανύσαντα πρὸς τὸ σῶμα προσδῆσαι καὶ μὴ πρὸς τὴν κλίμακα· τὸ μέντοι ἄλλο σῶμα ἄδετον εἶναι χρή, πλὴν ὅσον τοῦ κατορθοῦσθαι εἵνεκα ἄλλῃ [4] καὶ ἄλλῃ ταινίῃ χαλαρῇ [5] περιβεβλῆσθαι· ὅκως [6] δὲ μὴ κωλύωσι οὗτοι οἱ δεσμοὶ τὴν κατάσεισιν, σκοπέειν· τὰ δὲ σκέλεα πρὸς μὲν τὴν κλίμακα [7] μὴ προσδεδέσθω, πρὸς ἄλληλα δέ, ὡς κατὰ τὴν ῥάχιν ἰθύρροπα ἔῃ. Ταῦτα μὲν τοιουτοτρόπως ποιητέα, εἰ πάντως δέοι ἐν κλίμακι κατασεισθῆναι· αἰσχρὸν μέντοι καὶ ἐν πάσῃ τέχνῃ καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν ἰητρικῇ πουλὺν ὄχλον καὶ πολλὴν ὄψιν καὶ πουλὺν λόγον παρασχόντα, ἔπειτα μηδὲν ὠφελῆσαι.

92. Quodsi superiore admodum parte gibbus exstiterit, omninoque concussione opus sit, eam in pedes facere, velut iam dictum est, expedit. Ita enim maius eam in partem fit propensionis momentum. Ac obfirmari quidem pectus debet valide ad scalam alligando. Cervix vero quam laxissima fascia, eatenus ut dirigi possit. Ipsumque caput iuxta frontem ad scalam alligandum; manus autem porrectae ad corpus, non ad scalam devinciendae. Reliquum tamen corpus solutum esse oportet, nisi quatenus dirigi queat alia atque alia parte fascia laxa circumdari debet. Sed videndum est, ne huiusmodi vincula concussionem prohibeant. Crura vero non ad scalam quidem, verum inter se alligentur, ut ad spinam e directo propendeant. Atque haec quidem eo modo paranda sunt, si quis omnino ea, quae per scalam fit, concussione opus habet. Turpe autem est cum in omni arte tum vero in arte medendi vel maxime post multum exhibitum negotium, multum apparatum multamque de se excitatam opinionem, tandem nihil opis adferre.

ϛγ'. Χρὴ δὲ πρῶτον μὲν γιγνώσκειν τὴν φύσιν τῆς ῥάχιος, οἵη τίς ἐστι· ἐς πολλὰ γὰρ προσδέοι ἄν. Τοῦτο μὲν γάρ, τὸ πρὸς τὴν κοιλίην ῥέπον οἱ σπόνδυλοι ἐντὸς ἄρτιοί εἰσι ἀλλήλοισι καὶ δέδενται πρὸς ἀλλήλους δεσμῷ μυξώδεϊ καὶ νευρώδεϊ ἀπὸ χόνδρων ἀποπεφυκότι ἄχρι πρὸς τὸν νωτιαῖον.

93. Inprimis autem spinae natura cognoscenda est; qua re ad multas alias opus est. Etenim qua parte ventrem spectat ab interiore parte vertebrae inter se sunt aequabiles, ac mucoso et nervoso ligamento inter se devinctae, quod a cartilaginibus exortum ad medullam usque progreditur. Quidam etiam alii tendones ner-

[1] πάντως — κατασείειν om. — [2] μὲν οὖν χρή. — [3] τὰς δὲ — κλίμακα om. — [4] καὶ ἄλλῃ om. — [5] περιβεβλῆσθαι. — [6] ἂν μή. — [7] προσδεδέσθω sine μή.

ante τῶν om. Dietz.; — παρασκευῶν aliquot mss.; — μάλιστα vulg., μάλιστ' C. E. H. K. Marc.; — κάλλιστ' B. et M. N. in marg., Littr.

92. εὖ μέντοι — ταῦτα.] μέντοι Littr. cum codd. 11., idem fert Marc., μέν τι vulg.; — πάντως κατασ. Dietz.; — ἐπὶ πόδας κατασείειν om. Voss., κατασείειν vulgo abest; ex codd. 11., in quorum duobus in marg. legitur, adiecit Littr.; fert etiam Marc.; — ἤδη omm. G. J., δή pro illo Dietz.

ἑρμάσαι — ἔῃ.] ἑρμάσαι Parr. 6., Marc., Littr., ἑρμῆσαι vulg., ἑρμᾶσαι alii codd.; — δὲ χρή C. E. H. K. M. N. Q.', μὲν χρή Gal., Ald., alii Parr. 5., μὲν οὖν χρή cod. Sev., uti V., μὲν οὖν sine χρή vulg.; — προσδήσαντα, δῆσαι δὲ ἰσχυρῶς τὸν αὐχ. Dietz.; — κατορθοῦν M. N., in marg. vulgata; — καὶ μή Littr. cum mss. 6., Marc., καί om. vulg.; — κατορθῶσαι εἵνεκα C.; — ὅκως ἂν μή, uti V., Parr. 4.; — κωλύσωσι B. M. N., κωλύσωσι τὴν κατάτασιν οὗτοι οἱ δ. Dietz.; — εἰς εὐθὺ ῥέπῃ idem.

ταῦτα — ὠφελῆσαι.] μέν H. et Marc., vulgo μέντοι; — ποιητέον Dietz.; — αἰσχρὸν μὲν ἐν Dietz., voluerunt μήν; — πουλὺν ὄχλον et πουλὺν λόγον etiam Marc.; — καὶ ἔπειτα Dietz.

93. χρὴ δὲ — ἄν.] omnes: ἐς πολλὰ γὰρ νοσήματα προσδέοι (προσδέον K.) ἂν αὐτῆς, quod quam sit absurdum statim apparet, ubi reputas quorsum spectet αὐτῆς. Nempe referri potest ad τὴν ῥάχιν, aut ad τὴν φύσιν τῆς ῥάχιος, quorum utrumque aeque ridiculum. Sed προσδέοι spectat ad τὸ γιγνώσκειν τὴν φύσιν τῆς ῥάχιος, ita ut αὐτῆς emblema alienum videatur. Verum ista cognitio confert, seu opus est eâ πρὸς πολλά, non πρὸς πολλὰ νοσήματα; itaque νοσήματα item delendum. Quae supersunt demptis his emblematis sponte intelliguntur.

τοῦτο μὲν — νωτιαῖον.] μυξώδεσι C.; — ἀνευρώδεσι idem; — ἀποπεφυκότων emend. N. — Nihil me iudice hoc loco describitur nisi ligamenta intervertebralia.

Ἄλλοι δέ τινες τόνοι νευρώδεες, διανταῖοι, πρόσφυτοι παρατέτανται ἔνθεν καὶ ἔνθεν αὐτῶν. Αἱ δὲ φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν κοινωνίαι ἐν ἑτέρῳ λόγῳ δεδηλώσονται, ὅσαι τε καὶ οἷαι καὶ ὅθεν ὡρμημέναι καὶ ἐν οἵοισι οἷα δύνανται, αὐτός τε ὁ νωτιαῖος οἷσι ἐλύτρωται ἐλύτροισι, καὶ ὅθεν ὡρμημένοισι, καὶ ὅπῃ κραίνουσι, καὶ οἷσι κοινωνέουσι, καὶ οἷα δυναμένοισι. Ἐν δὲ τῷ ἐπέκεινα, ἐν ἄρθροισι [1]γεγιγγλύμωνται πρὸς ἀλλήλους οἱ σπόνδυλοι. Τόνοι δὲ κοινοὶ παρὰ πάντας καὶ ἐν τοῖσι ἔξω μέρεσι καὶ ἐν τοῖσι ἔσω παρατέτανται. Ἀπόφυσίς [2]τέ ἐστι ὀστέου ἐς τὸ ἔξω μέρος ἀπὸ πάντων τῶν σπονδύλων μία ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἀπό τε τῶν μειζόνων ἀπό τε τῶν ἐλασσόνων· ἐπὶ δὲ τῇσι ἀποφύσισι ταύτῃσι χονδρίων ἐπιφύσιες καὶ ἀπ' ἐκείνων νεύρων ἀποβλάστησις ἠδελφισμένη τοῖσι ἐξωτάτω τόνοισι. Πλευραὶ δὲ προσπεφύκασι ἐς τὸ εἴσω μέρος τὰς κεφαλὰς ῥέπουσαι μᾶλλον, ἢ ἐς τὸ ἔξω· καθ' ἕνα δὲ ἕκαστον τῶν σπονδύλων προσήρθρωνται· καμπυλώταται δὲ πλευραὶ ἀνθρώπου εἰσὶ [3]ῥοιβοειδέα τρόπον. Τὸ δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων καὶ τῶν ὀστέων τῶν ἀποπεφυκότων ἀπὸ τῶν σπονδύλων, ἀποπληρέουσι ἑκατέρωθεν οἱ μύες ἀπὸ τοῦ αὐχένος ἀρξάμενοι ἄχρι τῆς προσφύσιος. Αὐτὴ δὲ ἡ ῥάχις κατὰ μῆκος ἰθυσκόλιός ἐστι· ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου ἄχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου, παρ' ὃν προσήρτηται τῶν σκελέων ἡ πρόσφυσις, ἄχρι μὲν τούτου κυφή· κύστις [4]τε γὰρ καὶ γοναὶ καὶ ἀρχοῦ τὸ χαλαρὸν ἐν τούτῳ ἔκτισται. Ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι

vosi a summo ad imum in longitudinem protensi adnascuntur, et ab utraque parte ad eorum latera porriguntur. Venarum vero et arteriarum communitates quotque et quales sint et unde initium ducant, quamque in quibus vim habeant alias declarabuntur. Tum ipsa dorsi medulla quibus involucris obvolvatur, unde ortum ducant et ubi desinant et quibuscum communionem qualemque vim habeant. Ultra autem hunc locum vertebrae inter se cardinis modo committuntur. Tendones vero communes ad omnes tum exterioribus tum interioribus partibus porriguntur. Atque ex omnibus vertebris in exteriorem partem ossis processus ex singulis unus tum maioribus, tum minoribus eminet. His autem processibus adnata est cartilago, ex eaque nervi producuntur, tendonibus exterioribus assimiles. Costae vero interiorem partem magis quam exteriorem suis capitibus spectantes annexae sunt et cum unaquaque vertebra sigillatim committuntur. Maxime autem incurvae sunt hominis costae, eorum modo quae vaga sunt. Costarum vero et ossium quae ex vertebris procedunt intermedium complent utrimque musculi, qui a cervice initium ducentes ad insertionem usque protenduntur. Ipsa vero spina in longitudinem ex recto obliquatur. Ab osse quidem sacro ad magnam vertebram usque, iuxta quam crurum nexus dependet, in gibbum incurvatur. Vesica namque et partes naturales rectique intestini laxitas eo in spatio sunt constituta. At inde ad septi transversi annexionem

[1] γεγλύμωνται. — [2] τε. — [3] ῥοβοειδέα. — [4] τε om.

ἄλλοι — αὐτῶν.] ἔνθα καὶ ἔνθα C. — Quos τόνους νευρώδεις h. l. describat, incertum videtur.

αἱ δὲ φλεβῶν — δυναμένοισι.] ἐν οἷσι οἷα M. N.; — αὐτός τε Parr. 7., Marc., αὐτὸς δέ cett.

ἐν — σπόνδυλοι.] ἐν ἄρθροισι γεγιγγλύμωνται πρὸς ἀλλ. tmesis mihi esse videtur pro ἄρθροισι ἐγγεγιγγλύμωνται πρὸς ἀλλ.

ἀπόφυσίς τε — τόνοισι.] δέ pro τε Littr. ex N. solo, ubi supra versum τε; — ἀπὸ μὲν τῶν μέζων ἀπὸ δὲ τῶν ἐλάσσων C. et Marc., in quo vulg. in marg. a pr. m.; — ἀπὸ ἐκείνων C. K.

πλευραὶ — τρόπον.] δέ Littr. revocavit ex edd. antt., mss. multis, ferunt etiam Marc., Voss.; — δ' ἕκαστον C. — Vulgo ῥοβοειδέα (οι supra), sed ῥοιβοειδέα B. M., ῥαιβοειδέα N., ῥεμβωδέα C., ῥομβοειδέα U.; Marc. ῥαιμβοειδέα et m. pr. in marg. ῥαιμβοειδέα γρ. καὶ ῥυκοειδέα in quibus lectt. latet ῥεμβοειδέα et ῥοικοειδέα; Littr. ῥαιβοειδέα dedit; sequor B. M. Aretaeus hunc locum imitatus ῥεμβοειδέα τρόπον habet, sed alio sensu; vid. index.

τὸ δὲ μεσηγὺ — προσφύσιος.] οἱ ἄχρι C. solus; — ἄχρι τῶν φρενῶν τῆς προσφύσιος vulg., τῶν φρ. omm. Parr. 4., Littr. Recte! Nam ex Gal. comm. a recentioribus expletum est. Nolo longus esse: mihi illa ὀστέα ἀποπεφυκότα ἀπὸ τῶν σπονδύλων sunt processus vertebrarum; docet enim periodus penultima huius capitis: — οἱ μύες sunt οἱ μύες οἱ ῥαχῖται, quos vocat Gal.; — ἡ πρόσφυσις est locus insertionis illorum musculorum non diaphragmatis, uti voluerunt Pelops, Galenus.

αὐτὴ — ἔκτισται.] τε om. cod. Sev., uti V.

ἀπὸ — ψύας.] ἐκ τῶν εἴσωθεν μερῶν B. M. N., Littr., vulgo μερῶν abest; — ψόας vulg., ψύας Marc. C., alii pauci.

φρενῶν προσαρτήσιος, ἰθυλόρδη καὶ παραφύσιας ἔχει μυῶν τοῦτο μοῦνον τὸ χωρίον ἐκ τῶν εἴσωθεν, ἃς δὴ καλέουσι [1]*ψόας. Ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων ἰθυκύφη· ἔτι δὲ μᾶλλον δοκέει ἢ ἐστί· ἡ γὰρ ἄκανθα κατὰ μέσον ὑψηλοτάτας τὰς ἐκφύσιας τῶν ὀστέων ἔχει, ἔνθεν δὲ καὶ ἔνθεν ἐλάσσους. Αὐτὸ δὲ τὸ ἄρθρον τὸ τοῦ αὐχένος λορδόν ἐστι.*

ex recto in interiorem partem inclinatur. Solusque hic locus ab interiore parte musculos adnatos habet, quos quidem *ψύας* nominant. Ab hac autem parte ad magnam vertebram, quae est supra summam humerorum partem, ex recto in gibbum elevatur, imo vero huiusmodi magis apparet quam est. Spina namque media sui parte eminentissimos, ab utraque autem parte minores ossium processus habet. Ipse vero cervicis articulus in anteriorem partem inclinatur.

ϛδʹ. Ὁκόσοισι μὲν οὖν κυφώματα γίγνεται κατὰ τοὺς σπονδύλους, ἔξωσις μὲν μεγάλη ἀπορραγεῖσα ἀπὸ τῆς ξυμφύσιος ἢ ἑνὸς σπονδύλου ἢ καὶ πλειόνων οὐ μάλα πολλοῖσι γίγνεται, ἀλλ' ὀλίγοισι. Οὐδὲ γὰρ τὰ τρώματα τὰ τοιαῦτα ῥηΐδιον γίγνεσθαι· οὔτε γὰρ ἐς τὸ ἔξω ἐξωσθῆναι ῥηΐδιόν ἐστι, εἰ μὴ ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν ἰσχυρῷ τινι τρωθείη διὰ τῆς κοιλίης, — οὕτω δ' ἂν [2]*ἀπόλοιτο, — ἢ εἴ τις ἀφ' ὑψηλοῦ του χωρίου πεσὼν ἐρείσειε τοῖσι ἰσχίοισι ἢ τοῖσι ὤμοισι, — ἀλλὰ καὶ οὕτως ἂν ἀποθάνοι, παραχρῆμα δὲ οὐκ ἂν ἀποθάνοι· — ἐκ δὲ τοῦ ὄπισθεν οὐ ῥηΐδιον τοιαύτην ἔξαλσιν γενέσθαι ἐς τὸ ἔσω, εἰ μὴ ὑπέρβαρύ τι ἄχθος ἐμπέσοι· τῶν τε γὰρ ὀστέων τῶν ἐκπεφυκότων* [3]*ἔξω ἓν ἕκαστον τοιοῦτόν ἐστι, ὥστε πρόσθεν ἂν αὐτὸ* [4]*καταγῆναι πρὶν ἢ μεγάλην ῥοπὴν εἴσω ποιῆσαι, τούς τε ξυνδέσμους* [5]*βιησάμενον καὶ τὰ ἄρθρα τὰ ἐνηλλαγμένα. Ὅ τε αὖ νωτιαῖος πονοίη ἄν, εἰ ἐξ ὀλίγου χωρίου τὴν περικαμπὴν ἔχοι, τοιαύτην ἔξαλσιν ἐξαλλομένου σπονδύλου,* [6]*ὅ τε ἐκπηδήσας σπόνδυλος πιέζοι ἂν τὸν νωτιαῖον, εἰ μὴ καὶ ἀπορρήξειε· πιεχθεὶς δ' ἂν καὶ ἀπολελαμμένος πολλῶν ἂν*

94. Quibus igitur vertebrae in gibbum protuberant, iis abrupta compage una aut plures vertebrae magna vi foras protruduntur; quod paucis, neque ita multis accidit. Neque enim huiusmodi offensiones facile fiunt, neque in exteriorem partem expelli vertebrae prompte possunt, nisi anteriore parte vehementi ictu per ventrem vulnus accipiatur; hoc vero pacto homo intereat; aut nisi quis ex superiore loco delapsus, in coxas aut humeros impingat; sed et hoc pacto licet non statim, attamen intereat. At vero a posteriore parte non ita facile vertebrae suo loco desilire in interiorem possunt, nisi perquam grave onus aliquod corruat. Ossium enim, quae in exteriorem partem prominent, unumquodque eam habet naturam, ipsum uti potius frangatur quam ut ligamentis et articulis mutuo inter se cedentibus vi adductis magno momento in interiorem partem inclinet. Dorsi item medulla ex parvo spatio inflexionem habens affligeretur, ubi vertebra hoc modo suo loco exsilierit, tum loco mota vertebra dorsi medullam comprimeret, si non etiam disrumperet. Ea autem compressa et intercepta multis magnis praecipuisque partibus torporem indu-

[1] ψόας. — [2] ἀπόλλοιτο. — [3] ἔξωθεν ἕκαστον. — [4] καταγείη. — [5] βιασάμενον. — [6] ὅ τε ἐκπ.

ἀπὸ δὲ — ἐλάσσους.] ἰθυκυφής M. N.; — ἰθὺ κυφή, uti supra ἰθὺ λόρδη C.; — ἔχει τῶν ὀστ. B. M. N.

αὐτὸ — ἐστι.] τὸ τοῦ C. E. H. K., cett. τό non habent; in N. oblit.

94. οὐδὲ γὰρ — ἐνηλλαγμένα.] οὐδὲ γάρ cod. Sev., Voss.; — ἐξωθῆναι Gal.; — διὰ κοιλίης J.; — ἀπόλοντο etiam Marc.; — ἀλλὰ καὶ οὕτως Littr. cum Parr. 7., idem fert Marc., ἀλλὰ καὶ οὗτος vulgata; — ἔκ τε τῶν ὄπισθεν N.; — τοιαύτην τὴν ἔξαλσιν B., ἐξέλασιν Marc. in marg.; — ἔξω ἓν M. N., Littr., ἔξωθεν vulg.; — βιησάμενον E., Littr., βιασάμενον vulg., ποιησάμενον C. H. Marc., in H. supra versum βιασάμενον, quod Marc. in marg. habet et in H. in marg. βιησάμενον; — κατὰ ἄρθρα C. Marc., et H. cum καί superscripto, καὶ κατὰ ἄρθρα K., καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα E., κατὰ τὰ ἄρθρα Q.'

ὅ τε αὖ — παρεόντων.] ὅ γε αὖ C., αὖ om. E.; — ἐξέλασιν Gal. de Hipp. et Plat. dogm. p. 748.; — ἐξαλλασσομένου H., Marc., uterque in marg.: γεγρ. καὶ ἐξαλλομέ-

καὶ μεγάλων καὶ ἐπικαίρων ἀπονάρκωσιν ποιήσειε· ὥστε οὐκ ἂν μέλοι τῷ ἰητρῷ, ὅκως χρὴ τὸν σπόνδυλον κατορθῶσαι, πολλῶν καὶ βιαίων ἄλλων κακῶν παρεόντων. Ὥστε δὴ οὐδ' ἐμβαλεῖν οἷόν τε πρόδηλον τὸν τοιοῦτον, οὔτε κατασείσι, οὔτε ἄλλῳ τρόπῳ [1]οὐδενὶ, εἰ μή τις διαταμὼν τὸν ἄνθρωπον ἔπειτα ἐσμασάμενος ἐς τὴν κοιλίην ἐκ τοῦ ἔσωθεν τῇ χειρὶ ἐς τὸ ἔξω ἀντωθέοι· καὶ ταῦτα νεκρῷ μὲν οἷόν τε ποιέειν, ζῶντι δὲ οὐ πάνυ. Διὰ τί οὖν ταῦτα γράφω; Ὅτι οἴονταί τινες ἰητρευκέναι ἀνθρώπους, οἷσι ἔσωθεν ἐνέπεσον σπόνδυλοι τελέως ὑπερβάντες τὰ ἄρθρα· καίτοι γε ῥηΐστην ἐς τὸ περιγενέσθαι τῶν διαστροφέων ταύτην ἔνιοι νομίζουσι καὶ οὐδὲν δέεσθαι ἐμβολῆς, ἀλλ' αὐτόματα ὑγιέα γίγνεσθαι τὰ τοιαῦτα. Ἀγνοέουσι δὲ πολλοὶ καὶ κερδαίνουσι, ὅτι ἀγνοέουσι· πείθουσι γὰρ τοὺς πέλας. Ἐξαπατῶνται δὲ διὰ τόδε· οἴονται [2]γὰρ τὴν ἄκανθαν τὴν ἐξέχουσαν κατὰ τὴν ῥάχιν, ταύτην τοὺς σπονδύλους αὐτοὺς εἶναι, ὅτι στρογγύλον αὐτῶν ἕκαστον φαίνεται ψαυόμενον, ἀγνοεῦντες ὅτι τὰ ὀστέα ταῦτά ἐστι τὰ ἀπὸ τῶν σπονδύλων πεφυκότα, περὶ ὧν ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται· οἱ δὲ σπονδύλοι πολὺ προσωτέρω ἄπεισι· στενωτάτην γὰρ πάντων τῶν ζώων ὥνθρωπος τὴν κοιλίην ἔχει, ὡς ἐπὶ τῷ μεγέθεϊ, ἀπὸ τοῦ ὄπισθεν ἐς τὸ ἔμπροσθεν, ποτὶ δὲ καὶ κατὰ τὸ στῆθος. Ὅταν οὖν τι τούτων τῶν ὀστέων τῶν ὑπερεχόντων ἰσχυρῶς καταγῇ, ἤν τε ἓν,

ceret. Adeo ut multis aliis urgentibus malis ad dirigendam vertebram medico curam intendere non liceat. Quare illud neque concutiendo, neque quapiam alia ratione reponi posse manifestum est, nisi si quis homine dissecto, deinde manu immissa in ventrem contrectando interiorem protrudat; quod mortuo quidem licet, vivente vero nequaquam fieri potest. Quorsum igitur haec scribimus? Quoniam nonnulli existimant se eos sanasse, quibus vertebrae in totum articulis excedentes interiorem in partem prolapsae sunt. Quamvis quidem ab hac perversione facillime evadere posse nullaque opus esse repositione, sed eiusmodi sponte sanescere quidam existimant. Ignari autem multi sunt, ex eaque ignorantia id lucri faciunt, quod alios ista persuasione imbuunt. At illud eos in errorem induxit quod spinam, quae in ea dorsi parte eminet, vertebras ipsas esse existimant, propterea quod eorum unumquodque attrectanti rotundum appareat; neque intelligunt ea ossa esse, quae a vertebris procedunt, de quibus paulo ante sermo fuit; vertebrae autem longe in anteriorem partem abeunt. Angustissimum si quidem inter omnia animantia homo pro magnitudine ventrem habet a posteriore parte in anteriorem, maxime etiam ad pectus. Quum igitur ex his ossibus quae supereminent aliquod valide fractum fuerit, sive unum, sive plura, ea parte locus depressior quam hinc et inde redditur idque iis imponit, quod vertebras intro

[1] τινι tum οὔτε κατασείσει οὔτ' ἄλλω τρόπω τινί ponitur ante πρόδηλον. — [2] γάρ om.

νου; καὶ ἐξαλλομένου C.; — ὅ τε ἐκπ. Gal. l. l., mss. 11. Parr., Voss., ὅ τ' ἐκπ. vulg.; — εἰ μὴ ἀπορρήξειεν C.; — ἀπολελυμμένος K., i. e. ἀπολελημμένος, E. ἀπολελειμμένος.

ὥστε — πάνυ.] ὥστε δὲ οὐδ' ἐμβαλεῖν οἷόν τε πρόδηλον (προδ. om. M., linea not. in N.) τὸν τοιοῦτον οὔτε κατασείσει, οὔτε ἄλλω τρόπω οὐδενί B. M. N.; — ὥστε δὴ (δεῖ C.) οὐδ' (οὐδέ K.) ἐμβαλεῖν οἷόν τε οὔτε κατασεῖσαι (κατασείσαι Gal., Merc., $\overset{\text{αι}}{\text{κατασεισει}}$ E., κατασείσει Parr. 7. κατασείσειν Gal. l. l.) οὔτ' (οὔτε C. K., ἄλλῳ τρόπῳ τινὶ (οὐδενί pro τινί E. H. K.) πρόδηλον τὸ τοιοῦτον vulg. (οὐδ' ἄλλῳ οὐδενὶ τρόπῳ πρόδηλον τῶν τοιούτων Gal. l. l.) — Textum descripsi quemadmodum Littr. Porro ἐμβαλών pro ἐσμασάμενος K. et B. H. M. N. Marc. in marg. ex Erot.; — κἀνταῦθα pro καὶ ταῦτα Gal. l. l.

διὰ τί — γράφω.] δέ pro οὖν Gal. l. l.

ὅτι — τὰ τοιαῦτα.] διότι mutatum in ὅτι N.; — τοὺς ἀνθρ. Gal. l. l.; — ἐνέπεσον B. M. N., ἔπεσον cett.; — ὑπερβάντες Littr. cum Gal. Ald., mss. multis; idem fert Marc.; ὑπερβάλλοντες vulg.; — γίνεσθαι ὑγιέα M. N., γενέσθαι Ald. Gal., itemque hic in citatione l. l.

ἐξαπατῶνται — στῆθος.] γάρ B. M. N., Littr., vulgo om.; — ἀγνοοῦντες vulg., ἀγνοέοντες M. N., ἀγνοεῦντες Parr. 4., Marc., Littr.; — περὶ ὧν ὁ λόγος ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται vulg., ὁ λόγος om. Gal., mihi ex ὀλίγῳ natum et abiiciendum videtur; — στερροτάτην K., στενοτάτην C., στεναροτάτην Q.'; — ἁπάντων E. Q.; — τῶν ante ζῴων e mss. 5. Littr.; vulgo om.; — ὥνθρ. ex C. Littr., ἄνθρ. vulgo; — τῷ ante μεγέθεϊ B. M. N., Littr., vulgo om.; — ποτὶ δέ Q.' solus, unde δέ invexi.

ὅταν — οἴχεσθαι.] πλέω M. N., πλείω vulg.; — καί ante διὰ τοῦτο ex B. M. N. Littr.

ἤντε πλέω, ταύτῃ ταπεινότερον τὸ χωρίον γίγνεται ἢ τὸ ἔνθεν, καὶ ἔνθεν καὶ διὰ τοῦτο ἐξαπατῶνται οἰόμενοι τοὺς σπονδύλους ἔσω οἴχεσθαι. Προσεξαπατᾷ δὲ ἔτι αὐτοὺς καὶ τὰ σχήματα τῶν τετρωμένων· ἢν μὲν γὰρ πειρῶνται καμπύλλεσθαι, ὀδυνῶνται περιτενέος γενομένου ταύτῃ τοῦ δέρματος, ᾗ τέτρωνται· καὶ ἅμα τὰ ὀστέα [1]τὰ κατεηγότα [2]ἐνθράσσει οὕτω μᾶλλον τὸν χρῶτα· ἢν δὲ λορδαίνωσι, ῥᾴους εἰσί· χαλαρώτερον γὰρ τὸ δέρμα [3]ταύτῃ γίγνεται καὶ τὰ ὀστέα ἧσσον ἐνθράσσει· ἀτὰρ καὶ ἤν τις ψαύῃ αὐτῶν, κατὰ τοῦτο ὑπείκουσι λορδοῦντες καὶ τὸ χωρίον κενεὸν καὶ μαλθακὸν ψαυόμενον ταύτῃ φαίνεται. Ταῦτα πάντα τὰ εἰρημένα προσεξαπατᾷ τοὺς ἰητρούς. Ὑγιέες δὲ ταχέως καὶ ἀσινέες αὐτόματοι οἱ τοιοῦτοι γίγνονται· ταχέως γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα ὀστέα [4]ἐπιπωροῦται, ὅσα χαῦνά ἐστι.

cessisse existiment. Praeterea quoque eos etiam in errorem inducunt eorum, qui vulnerati sunt, habitus. Nam si incurvari conentur, dolore afficiuntur cum ea parte qua vulnerati sunt cutis contendatur, simulque ossa fracta hoc modo potius carnem intus pungant. Sin vero in anteriorem partem nitantur, levius habent: nam et cutis qua vulnus est laxior efficitur ossaque intus minus pungunt. Quin et si quis eos hac parte contingat, in anteriora inclinati cedunt, isque locus inanis et mollis ad tactum apparet. Haec commemorata omnia insuper medicos fallunt. Ii autem cito et sine noxa per se convalescunt. Eiusmodi enim ossa omnia, quae laxa sunt, callo celeriter firmantur.

ϛε΄. Σκολιαίνεται [5]μὲν οὖν ῥάχις καὶ ὑγιαίνουσι κατὰ πολλοὺς τρόπους καὶ γὰρ ἐν τῇ φύσι καὶ ἐν τῇ χρήσι οὕτως ἔχει· ἀτὰρ καὶ ὑπὸ γήραος καὶ ὑπὸ ὀδυνημάτων [6]ξυνδοτική ἐστι. Αἱ δὲ δὴ κυφώσιες αἱ ἐν τοῖσι πτώμασι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ γίγνονται, ἢν ἢ τοῖσι ἰσχίοισι ἐρείσῃ, ἢ ἐπὶ τοὺς ὤμους πέσῃ. Ἀνάγκη γὰρ ἔξω φαίνεσθαι ἐν τῷ κυφώματι ἕνα μέν τινα [7]ὑψηλότερον τῶν σπονδύλων, τοὺς δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ ἧσσον· οὔκουν [8]εἷς ἐπὶ πουλὺ ἀποπεπηδηκὼς ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐστὶ, ἀλλὰ μικρὸν ἂν [9]ἕκαστος ξυνδιδοῖ, ἀθρόον δὲ πολὺ [10]γίγνεται. Διὰ οὖν

95. Spina igitur etiam in sanis multis modis distorquetur. Sic enim natura et usu rem se habere compertum est. Quin etiam senectuti et doloribus cedit. Gibbi autem plerumque ex casu fiunt, ubi quis in coxas aut humeros cadendo impegit. In gibbo enim unam aliquam vertebram sublimem foras eminere necesse est, eas vero, quae hinc et inde sunt, minus; neque ea tamen a reliquis multum desiliit, sed singulae parum, quod cum accumulatur fit multum. Eam igitur ob causam etiam medulla spinalis eas perversiones, quando in circulum, non in angulum earum perversio fit, facile fert. In-

[1] τά om. — [2] ἐνθράσει. — [3] ταύτῃ om. — [4] ἐπιπωροῦνται. — [5] γοῦν sine μέν. — [6] ἐπεὶ ξυνδοτ. — [7] ὑψηλότατον. — [8] ὡς. — [9] ἢν ἕκαστος. — [10] γίγνεται om.; tum διὰ τοῦ τοῦτο.

προσεξαπατᾷ — φαίνεται.] δ' C., — καμπύλλεσθαι e libris multis Littr., fert etiam Marc., per unum λ vulg.; — γινομένου ceteri, γενομένου C.; — ταύτῃ γίν. B. M. N.; — τέτρωται G. I. O. U.; — ἐκθράννυσι, in marg. ἐκθράσσει B. M. N., ἐκθράσσει H.; — ταύτη κατὰ τὸ τρῶμα B. M. N., κατὰ τὸ τρῶμα ταύτῃ vulg., ταύτῃ omm. Gal., mss. 7., uti Voss., sed non ταύτῃ insiticium est, verum κατὰ τὸ τρῶμα, quod glossema ad ταύτῃ spectans reiicio; — ἐκθράννυσι B. M. N., ἐκθράσσει Parr. 10. et Marc.; — ψαύσῃ M. N.

ὑγιέες — χαῦνά ἐστι.] ἀσινέως Gal., Ald., O.; — ταῦτα πάντα G.; — ἐπιπωροῦνται B. C. M. N.

95. σκολιαίνεται — ἐστι.] γοῦν, uti V., Gal., Parr. 6.; — ὑπογέραος H.; — ὀδύνης M. N. pro ὀδυνημάτων; — ἐπεὶ ξυνδ. vulgo, ἐπεί omm. Ald. C. H. (ubi rest. al. m.) M. N. Marc.; — ξυνδετική vulg. ξυνδοτική Littr. cum mss. multis idemque fert Marc.

αἱ δὲ — πέσῃ.] δή om. E.; — ἢν ἐν τοῖσι ἰσχ. M. N.

ἀνάγκη γὰρ — γίγνεται.] ὑψηλότερον prima m. in N. Littr., ὑψηλότατον cett.; — οὔκουν ὡς ἐπὶ πολύ vulg., sed εἷς pro ὡς Parr., Marc., Littr., πουλύ C. Littr.; — μικρὸν ἢν ἕκαστος vulg., ἥν omm. B. C. M. N. Marc., Littr., mihi ex ἄν natum videtur, quod repono; — συνδιδοῖ ἀθρόως (ἀθρόον U.) πολύ vulg., συνδιδοῖ ἀθρόον δὲ πολύ F. G. I. J., ξυνδιδοῖ ἀθρόον δὲ πολὺ φαίνεται B. M. N., ξυνδιδοῖ (ξυνδίδω C. K.) ἀθρόον δὲ πολὺ γίνεται C. E. H. K., Marc., Littr.

διὰ οὖν — γωνιώδης.] αὐτῶν B. M. N. et sec. m. in H.,

τοῦτο καὶ ὁ νωτιαῖος μυελὸς εὐφόρως φέρει τὰς τοιαύτας διαστροφὰς, ὅτι κυκλώδης αὐτῶν ἡ διαστροφὴ γίγνεται, ἀλλ' οὐ γωνιώδης. Χρὴ δὲ [1] *τὴν κατασκευὴν τοῦ διαναγκασμοῦ τοιήνδε κατεσκευάσθαι· ἔξεστι μὲν ξυλὸν ἰσχυρὸν καὶ πλατὺ, ἐντομὴν παραμήκεα ἔχον, κατορύξαι· ἔξεστι δὲ ἀντὶ τοῦ ξύλου ἐν τοίχῳ ἐντομὴν παραμήκεα ἐνταμεῖν, ἢ πήχεϊ ἀνωτέρω τοῦ ἐδάφεος, ἢ ὅκως ἂν μετρίως ἔχοι· ἔπειτα οἷον στύλον δρύϊνον, τετράγωνον, πλάγιον παραβάλλειν ἀπολείποντα ἀπὸ τοῦ τοίχου, ὅσον παρελθεῖν τινα, ἢν δέῃ· καὶ ἐπὶ μὲν τὸν στύλον ἐπιστορέσαι ἢ χλαίνας, ἢ ἄλλο τι, ὃ μαλθακὸν μὲν ἔσται, ὑπείξει δὲ μὴ μέγα· τὸν δὲ ἄνθρωπον πυριῆσαι,* [2] *ἢν ἐνδέχηται, ἢ πολλῷ καὶ θερμῷ λοῦσαι· κἄπειτα πρηνέα κατακλῖναι κατατεταμένον καὶ τὰς μὲν χεῖρας αὐτοῦ παρατείναντα κατὰ φύσιν προσδῆσαι πρὸς τὸ σῶμα· ἱμάντι δὲ μαλθακῷ, ἱκανῶς πλατέϊ τε καὶ μακρῷ, ἐκ δύο διανταίων ξυμβεβλημένῳ, μέσῳ κατὰ μέσον τὸ στῆθος δὶς περιβεβλῆσθαι χρὴ ὡς ἐγγυτάτω τῶν μασχαλέων· ἔπειτα τὸ περισσεῦον τῶν ἱμάντων κατὰ τὴν μασχάλην, ἑκάτερον περὶ τοὺς ὤμους περιβεβλήσθω· ἔπειτα αἱ ἀρχαὶ πρὸς ξύλον ὑπεροειδές τι προσδεδέσθωσαν ἁρμόζουσαι τὸ μῆκος τῷ ξύλῳ τῷ ὑποτεταμένῳ πρὸς ὅ τι προσβαλόντα τὸ ὑπεροειδὲς ἀντιστηρίζοντα* [3] *κατατείνειν. Τοιούτῳ δέ τινι ἑτέρῳ δεσμῷ χρὴ ἄνωθεν τῶν γουνάτων δήσαντα καὶ ἄνω-*

strumenti autem, quo restitutio cogatur, fabricam huiusmodi institui oportet. Lignum quidem validum oblongum in longitudinem incisum defoditur. Licet quoque huius ligni loco in pariete oblongum aliquod cavum incidere, quod vel cubiti altitudine, vel eâ, quam res exigit, a solo exstet. Dein velut columna querna, quadrangula in latus, adhibetur, eo relicto a pariete spatio, ut aliquis pertransire, si opus sit, queat. Ac columna quidem aut tunicis, aut re quapiam molli, quae tamen non admodum cedat, insternitur. Homo vero ubi fomentis, aut, si sustinet, multo calido balneo usus fuerit, pronus extentus reclinatur manibus secundum naturam ad corpus porrectis et alligatis. Tum habena mollis, abunde lata et longa duobus perpetuis loris constans, media medio pectori quam proxime ad alas duplici circuitu iniicienda: dein quod ex loris restat circa alam utrimque ad humeros obvolvendum, demum capita ad lignum aliquod quod pistilli formam habeat deliganda, ea longitudine, quae supposito ligno conveniat, ad quod apposito ligno illo, quod pistilli formam habet, obnixo extensio facienda. Altero autem huiusmodi vinculo, tum super genua, tum super calces dato, capita ad eiusmodi aliquod lignum deliganda. Tum alia habena lata et mollis ac valida mitellae in modum, convenienter lata et longa circum ilia ad coxas quam proxime firmiter in orbem circumdanda, deinde habenae quod superest unaque utrumque

[1] *τὴν κατασκέψασθαι. ἔξεστι* omissis ceteris. — [2] *ἢν δὲ δέχηται πολλῷ καὶ θ. λούσας.* — [3] *κατατείνει.*

αὐτῷ vulg., mihi *αὐτῶν*, i. e. *τῶν σπονδύλων*, praestare videtur; — *γωνιώδης* etiam Marc.

χρὴ δὲ — κατατείνειν.] *κατεσκευάσθαι* pro vulg. *κατασκευάσαι* Gal.; — *ἔξεστι δὲ καί* vulg., *καί* omm. B. C. M. N. Marc.; — *ἢ* ante *πήχεϊ* om. Dietz.; — *ἔχοι* B. M. N.; *ἔχῃ* vulg.; — *ξύλον* pro *οἷον στύλον* Dietz., cf. ad h. l. de fractis § 13.: — *πλάγιον* om. K.; — *ἀπολιπόντα* H. ex emend., Dietz.; — *τοίχου* mss. 10. apud Littr., Marc., Lind., Littr., *τείχου* vulg.; — *ἐπιστορέσει* vulg., emendavit Littr. ex edd. antt., et mss., etiam Marc. *ἐπιστορέσαι*; — *χιτῶνας* vulg., *χλαίνας* (et supra versum *χιτῶνας*) N. Dietz.; Marc. in textu vulgatam habet lectionem, in marg. *γεγρ. καὶ χλαίνας*, cf. Erot. in hac voce, quam Littr. exhibet. Porro *ἢν ἐνδέχηται. ἢ πολλῷ θερμῷ λοῦσαι*, in marg. *ἢν δὲ ἐνδέχηται πολλῷ καὶ θερμῷ λούσας* M.; — *ἢν ἐν δὲ δέχηται ἢ πολλῷ καὶ* (*καί* lin. notatum) *θερμῷ λοῦσαι*, in marg. *πολλῷ καὶ θερμῷ λούσας* M., — *ἢν δὲ δέχηται* (*δ'* *ἐνδέχηται* B. C. E. H. Marc., *δὲ δέχηται* C.) (*καί* B.) *πολλῷ καὶ θερμῷ* (*λοῦσαι* B. H.) *λούσας* vulg.; textum descripsi quemadmodum Littr.; — *καὶ ἔπειτα* M. K.; — *ἱκανῶς* B. M. N., Littr., *ἱκανῷ* vulg., *ἱκανῶς* om. C.; — *διανταίων* M. N. Littr., *διαντέων* vulg.; — *καὶ κατὰ μέσον* Ald.; — *ὁ δίς* E. K.; — *ὑπεροειδές τι* sine *ξύλον* Dietz.; — *κατὰ μῆκος* vulg., *τὸ μῆκος* solum Parr. 12., Marc., Littr.; — *πρὸς τὸ προσβ.* cod. Laur. apud Dietz.; — *ἀντιστηρίζον* Dietz., *ἀντιστηρίζοντα* Gal., Ald., Marc., *ἀντιστηρίζειν* cod. Laurent., *κατατείνει* Gal., Ald., mss. Parr. 12., Marc.; Foës. coniicit *πρὸς ὃ δεῖ προσβάλλειν τὸ ὑπεροειδὲς καὶ καταστηρίζοντα κατατείνειν.* vel *πρὸς ὅ τι προσβαλλόμενον τὸ ὑπεροειδὲς ἀντιστ. κατατ.* Textum fere dedi, quemadmodum Littr., nisi quod *προσβαλόντα* scripsi pro *προσβάλλον*; mihi probabilius videtur *προσβαλόντα* dedisse scriptorem, licet *προσβάλλον* fortasse possit defendi intransitive sumendo.

τοιούτῳ — ἰδύ.) *τοιούτων* vulg., *τοιούτῳ* ex edd. antt.

θεν τῶν πτερνέων τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων πρὸς [1] *τοιοῦτόν τι ξύλον προσδῆσαι·* [2] *ἄλλῳ δὲ ἱμάντι πλατέϊ καὶ μαλθακῷ καὶ δυνατῷ, ταινιοειδέϊ, πλάτος ἔχοντι καὶ μῆκος ἱκανὸν, ἰσχυρῶς περὶ τὰς ἰξύας κύκλῳ περιδεδέσθαι* [3] *καὶ ἐγγύτατα τῶν ἰσχίων· ἔπειτα τὸ περισσεῦον τοῦ ταινιοειδέος καὶ ἅμα ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τῶν ἱμάντων πρὸς τὸ ξύλον προσδῆσαι* [4] *τὸ πρὸς ποδῶν· κἄπειτα κατατείνειν ἐν τούτῳ τῷ σχήματι* [5] *ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἅμα μὲν ἰσορρόπως, ἅμα δὲ ἐς ἰθύ. Οὐδὲν γὰρ ἂν μέγα κακὸν ἡ τοιαύτη κατάτασις* [6] *ποιήσειε, εἰ χρηστῶς σκευασθείη, εἰ μὴ ἄρα ἐξεπίτηδές τις βούλοιτο* [7] *σίνεσθαι. Τὸν δὲ ἰητρὸν χρὴ ἢ ἄλλον, ὅστις ἰσχυρὸς καὶ μὴ ἀμαθὴς, ἐπιθέντα τὸ θέναρ τῆς χειρὸς* [8] *ἐπὶ τὸ ὕβωμα καὶ τὴν ἑτέρην χεῖρα προσεπιθέντα ἐπὶ τὴν ἑτέρην καταναγκάζειν προσξυνιέντα, ἤν τε ἐς ἰθὺ ἐς τὸ κάτω πεφύκῃ καταναγκάζεσθαι, ἤν τε πρὸς τῆς κεφαλῆς, ἤν τε πρὸς τῶν ἰσχίων. Καὶ ἀσινεστάτη μὲν αὕτη ἡ ἀνάγκη· ἀσινὲς δὲ καὶ ἐπικαθέζεσθαί τινα* [9] *ἐπὶ τὸ κύφωμα* [10] *αὐτοῦ ἅμα κατατεινομένου* [11] *καὶ ἐνσεῖσαι μετεωρισθέντα. Ἀτὰρ καὶ ἐπιβῆναι τῷ ποδὶ καὶ ὀχηθῆναι ἐπὶ τὸ κύφωμα ἡσύχως τε ἐπενσεῖσαι οὐδὲν κωλύει· τὸ τοιοῦτο δὲ ποιῆσαι μετρίως ἐπιτήδειος ἄν τις εἴη τῶν* [12] *ἀμφὶ παλαίστρην εἰθισμένων. Δυνατωτάτη μέντοι τῶν ἀναγκέων ἐστὶ, εἰ ὁ* [13] *μὲν τοῖχος, ᾗ ἐντετμημένος, ἢ τὸ ξύλον τὸ κατορωρυγμένον, ᾗ ἐντέτμηται, κατωτέρω εἴη τῆς ῥά-*

lori caput ad lignum, quod ad pedes est alligandum, ac demum eo habitu simul quidem aequo libramento, simulque in directum extensio in diversa adhibenda. Neque enim magnum detrimentum huiusmodi distentio, si probe praeparetur, afferre poterit, nisi si quis de industria laedere velit. At medicus, vel alius quivis robustus ac minime imperitus sublimiore manus parte ad gibbum imposita, alteraque manu super alteram iniecta, compellere debet animadversione adhibita, num in directum deorsum, an vero ad caput vel ad coxas compulsio facienda sit. Atque huiusmodi vis innoxie maxime adhibetur. Innoxium quoque est gibbo aliquem insidere simulque dum fit distentio sublimem se attollendo concutere. Quin etiam super gibbum pedibus insistere ac ferri leviterque incutere nihil vetat. Cui rei moderandae satis idoneus fuerit eorum aliquis, qui in palaestra assueti sunt. Optime tamen vis adhibetur, si paries quidem quo loco excavationem habeat, aut lignum defossum, eo loco quo incisum sit, infra spinam sit hominis quantum modicum esse videbitur; asser autem tiliaceus, aut ex alio aliquo ligno, non tenuis, inmissus sit; tum super gibbum aut panniculus lacer multiplex aut parvus quidam scorteus pulvinus imponatur; — quam minimum tamen subiicere conducit, ea sola cautione adhibita, ne asser importuna sua duritie dolorem aliquem afferat; — gibbus autem quam maxime e directo

[1] *τοιοῦτό τι.* — [2] *ἄλλως.* — [3] *ὡς.* — [4] *τὸ πρός* om. — [5] *ἔνθεν καὶ ἔνθεν.* — [6] *ποιήσει.* — [7] *τείνεσθαι.* — [8] *ὑπό.* — [9] *πρός.* — [10] *τοῦ.* — [11] *καί* om. [12] *ἐπί.* — [13] *μέν* om., tum *τοῖχος ἐντετμημένος εἴη τὸ δὲ ξύλον τὸ κατορωρυγμένον.*

et mss. revocavit Littr.; — *τοιοῦτον* pauci libri, *τοιοῦτο* vulg.: — *τι* edd. antt., Littr., Marc., *τό* vulg., *τι* om. Littr.; — *ἐγγυτάτω* B. M. N.; — *καί* ante *ἅμα ἀμφοτέρας τὰς ἀρχάς* de meo intuli; — *προσδῆσαι πρὸς τὸ ξ.* B. M. N.; — *τό* ante *πρός* vulgo om., e mss. compluribus dedit Littr., fert etiam Marc.; — *πρὸς τῶν ποδῶν* vulg., *τῶν* omisi cum C. E. H. I. K. Q.'; — *ἔπειτα* B. M. N.; — *ἔνθα καὶ ἔνθα* M. N. Marc., Littr., *καὶ ἔνθα καὶ ἔνθα* C. E. H. K.; — *καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν* vulg., prius *καί* omitto.

οὐδὲν — σίνεσθαι.] *κατάστασις* E. J.; — *ποιήσειεν* B. H. M. N., Littr.; *ποιήσει* Marc., *ποιήσῃ* vulg.; — *ἤν* et *ἢν μή* B. M. N., *σκευασθῇ* M. N. soli; — *σίνεσθαι* B. M. N. Littr., vulgatam e V. notavi.

τὸν δὲ — ἰσχίων.] *ἐπὶ τὸ ὕβ.* B. C. H. M. N., Littr., *ὑπό* edd. antt., codd. nonnulli. *πρός* vulgo; — *τὸ θέναρ τῆς ἑτέρης χειρός* pro *ἐπὶ τὴν ἑτέρην* B. M. N., ubi commate distinguitur post *προσεπιθέντα.*

καὶ — μετεωρισθέντα.] *ἐπικαθέζεσθαι* Parr. 12., Marc., *ἐπικαθίζεσθαι* vulg.; — *πρὸς τὸ κυφ.* Gal., mss. pauciora; — *αὐτοῦ* B. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi; — *καὶ ἐνσεῖσαι* Littr. cum mss. 8. idemque fert Marc., *καί* vulgo om.

ἀτὰρ καὶ — εἰθισμένον.] *τε* ex edd. antt., et mss. revocavit Littr., *δέ* vulg.; — *τοιοῦτον* C. H. J. N., *τοιοῦτον δέ* sine *τό* Dietz.; — *ἀμφὶ παλαίστρῃ* vulg., *ἀμφὶ παλαίστρην* Parr. 7., Q.', *ἐπὶ παλαίστρῃ* cod. Serv., uti V., *ἐπὶ παλαίστρην* Parr. 5.

δυνατωτάτη — ἐπιτεθεῖσα.] *μὲν οὖν* Dietz.: — *ἀναγκαίων* non pauci codd.; — *εἰ ὁ μὲν τεῖχος ἐντετμημένος* (*ἐντέτμηται* cod. Laur. apud Dietz. p. 25.) *εἴη* (*ᾗ* C. E. H. K. M. N.) *τὸ δὲ* (*δέ* om. Laur.) *ξυλόν* vulg. — Littréus refecit textum ex Vido Vidio, eumque secutus sum, nisi quod *ἐντέτμηται* ille dedit, ubi ego *ἐντετμημένος*

χιος τοῦ ἀνθρώπου, ὁκόσῳ ἂν δοκέῃ μετρίως ἔχειν, σανὶς δὲ φιλυρίνη, μὴ λεπτή, ἐνείη ἢ καὶ ἄλλου τινὸς ξύλου· ἔπειτα ἐπὶ μὲν τὸ ὕβωμα ἐπιτεθείη ἢ τρύχιόν τι πολύπτυχον ἢ σμικρόν τι σκύτινον ὑποκεφάλαιον· ὡς ἐλάχιστα [1]μὴν ὑποκεῖσθαι ξυμφέρει, μόνον προμηθεύμενον, ὡς μὴ ἡ σανὶς ὑπὸ σκληρότητος ὀδύνην παρὰ καιρὸν προσπαρέχῃ· [2]κατ' ἴξιν δὲ ἔστω ὡς μάλιστα τῇ ἐντομῇ τῇ ἐς τὸν τοῖχον, τὸ ὕβωμα, ὡς ἂν ἡ σανὶς, ᾗ μάλιστα ἐξέστηκε, ταύτῃ μάλιστα πιέζῃ ἐπιτεθεῖσα. Ὅταν δὲ ἐπιτεθῇ, τὸν μέν τινα καταναγκάζειν χρὴ τὸ ἄκρον τῆς σανίδος, ἤν τε ἕνα δέῃ, ἤν τε δύο, τοὺς δὲ κατατανύειν τὸ σῶμα κατὰ μῆκος, ὡς πρόσθεν εἴρηται, τοὺς μὲν τῇ, τοὺς δὲ τῇ. Ἔξεστι δὲ καὶ ὀνίσκοισι τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι, ἢ παρακατορύξαντα παρὰ τὸ ξύλον, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ξύλῳ τὰς φλιὰς τῶν ὀνίσκων [3]ἐντεκτηνάμενον, ἤν τε ὀρθὰς [4]ἐθέλῃς ἑκατέρωθεν σμικρὸν ὑπερεχούσας, ἤν τε κατὰ κορυφὴν τοῦ ξύλου ἔνθεν καὶ ἔνθεν. Αὗται αἱ ἀνάγκαι εὐταμίευτοί εἰσι καὶ ἐς τὸ [5]ἰσχυρότερον καὶ ἐς τὸ ἧσσον, καὶ ἰσχὺν ἔχουσι τοιαύτην, ὥστε, καὶ εἴ τις ἐπὶ λύμῃ βούλοιτο, ἀλλὰ μὴ ἐπὶ ἰητρείῃ ἐς τοιαύτας ἀνάγκας ἀγαγεῖν, κἂν τοῦτο ἰσχυρῶς δύνασθαι· καὶ γὰρ ἂν κατατείνων κατὰ μῆκος μοῦνον ἔνθεν καὶ ἔνθεν οὕτω καὶ ἄλλην ἀνάγκην οὐδεμίαν προστιθεὶς, ὅμως κατατείνειε ἄν τις [6]ἱκανῶς· ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ μὴ κατατείνων, αὐτῇ δὲ μοῦνον τῇ σανίδι οὕτως [7]ἰποίῃ τις, καὶ οὕτως [8]ἂν ἱκανῶς καταναγκάσειε. Καλαὶ οὖν αἱ τοιαῦται ἰσχύες εἰσι, ᾗσι ἔξεστι καὶ ἀσθενεστέρῃσι καὶ ἰσχυροτέρῃσι χρέεσθαι αὐτὸν ταμιεύοντα.

ad excavatum parietem statuatur, quo qua maxime exstat, ea parte asser impositus maxime premat. Asser vero impositus ab uno aliquo, vel duobus, si opus fuerit, extrema parte vi adduci debet. Alii autem corpus in longitudinem, velut ante dictum est, in diversa contendant. Potest quoque et per axes distentio fieri, aut iuxta lignum defossos, vel eorum postibus utrimque erectis paulo exstantibus, vel ad ligni verticem hinc et inde in ipso ligno defixis. Haec autem vis tum ad vehementiam, tum ad mediocritatem est accommodata, eamque vim habet ut si quis ad nocendum, non ad curandum, eam adhibere cupiat, ad id multum valeat. Nam et distentione sola per longitudinem in diversa facta, nulla etiam alia vi adhibita, probe tamen distentio comparatur. Quin et citra distentionem si quis assere dumtaxat ad hunc modum utatur, sic quoque sufficiens compulsio fiet. Optimum igitur est huiusmodi vim adhibere, quam tum intendendo, tum remittendo pro cuiusque arbitrio temperare licet et quae vel secundum naturam compulsionem facit. Quae enim excesserunt, compressione in suam sedem redeunt. Quae vero praeter naturam coierunt, eae, quae secundum naturam intentiones adhibentur, componunt. Equidem nullam aliam viam, qua per vim compulsio fiat, neque meliorem, neque aequiorem invenio. Neque enim ad eam, quae in directum fit, spinae distentionem ab inferiore parte et ad os, quod sacrum appellatum est, iniectum vinculum retineat. Ex superiore vero parte iuxta cervicem et caput, est quidem quod prehendi queat, verum illud adspectu indecorum est et hac parte exsupe-

[1] μὲν ὑποκεῖσθαι. — [2] κατά. — [3] ἐντεκτηνάμενον. — [4] ἐθέλῃ. — [5] ἰσχυρότατον. — [6] ἀλλὰ μήν pro ἱκανῶς. — [7] εἰ ποιέει τις. — [8] ἄν om.

servavi; — κατορωρυγμένον etiam Marc.; — ἐπὶ μὲν τὸ ὕβ. Parr. 7., Marc., vulgo μέν om.; — ὑποκεῖσθαι, quae vulgata lectio, et in marg. γεγρ. καὶ ἐπικεῖσθαι H. Marc.; — ἐπικεῖσθαι Littr.; — κατ' ἴξιν M. N. Littr., κατὰ ἴξιν vulg.

ὅταν — δὲ τῇ.] κατατανύειν B. M. N., κατατείνειν cett.

ἔξεστι — ἔνθεν.] ἐκτεκτ. vulg., ἐντεκτ. codd. 12., edd. antt., Gal., Littr.; — ὀρθῶς C.; — ἐθέλῃ Parr. 11., Marc., θέλῃς prima m. in N.

αὗται αἱ ἀνάγκαι — καταναγκάσειε.] ἰσχυρότερον Parr. 7., Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — vulgo κἂν τούτῳ ἰσχυρῶς δύνασθαι, quod omm. codd. nonnulli; equidem τοῦτο scribo; — κατατείνειε ἄν τις ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ vulgo; Littréus dedit de suo ἱκανῶς pro ἀλλὰ μήν; ac iure quidem ἱκανῶς periisse arbitrari mihi videtur, sed parum recte ἀλλὰ μήν ex ἱκανῶς natum et otiosum esse; — ἢν μή vulg., εἰ μή Littr. e Parr. nonnullis; — οὕτως εἰ ποι έ τις K., unde Littr. ἰποίῃ scripsit; vulgatam e V. notavi; Marc. εἰ ποιέῃ τις fert; — καὶ οὕτως ἱκανῶς καταν. vulg., κἂν οὕτως H. in marg., κἄν pro καί C., Marc.; ἄν B. M. N., Littr. post οὕτως; — ἱκανῶς omm. C. H. N., sed in H. N. rest.

Καὶ μὲν δὴ καὶ κατὰ φύσιν γε ἀναγκάζουσι· τὰ μὲν γὰρ ἐξεστεῶτα ἐς τὴν χώρην ἀναγκάζει [1] ἡ ἴπωσις ἰέναι, τὰ δὲ [2] ξυνεληλυθότα παρὰ φύσιν κατατείνουσι αἱ κατὰ φύσιν κατατάσιες. Οὔκουν ἐγὼ ἔχω τούτων ἀνάγκας καλλίους οὐδὲ δικαιοτέρας· ἡ γὰρ κατ' αὐτὴν τὴν ἄκανθαν ἰθυωρίη τῆς κατατάσιος κάτωθέν τε [3] καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον καλεόμενον οὐκ ἔχει ἐπιλαβὴν οὐδεμίαν· ἄνωθεν δὲ κατὰ τὸν αὐχένα καὶ κατὰ τὴν κεφαλὴν ἐπιλαβὴν μὲν ἔχει, ἀλλ' ἐσιδέειν γε ἀπρεπὴς ταύτῃ γιγνομένη ἡ κατάτασις, καὶ ἄλλας βλάβας ἂν προσπαράσχοι πλεονασθεῖσα. Ἐπειρήθην δὲ δή ποτε ὕπτιον τὸν ἄνθρωπον κατατείνειν ἀσκὸν ἀφύσητον ὑποθεὶς ὑπὸ τὸ ὕβωμα κἄπειτα [4] αὐλῷ ἐκ [5] χαλκείου ἐς τὸν ἀσκὸν τὸν ὑποκείμενον φῦσαν ἐνιέναι. Ἀλλά μοι οὐκ εὐπορεῖτο· ὅτε [6] μὲν γὰρ εὖ κατατείνοιμι τὸν ἄνθρωπον, ἡσσᾶτο ὁ ἀσκὸς καὶ οὐκ ἠδύνατο· ἡ φῦσα [7] ἐσαναγκάζεσθαι· καὶ ἄλλως ἑτοῖμον περιολισθάνειν ἦν, ἅτε ἐς τὸ αὐτὸ ἀναγκαζόμενον τό τε τοῦ ἀνθρώπου ὕβωμα καὶ [8] τὸ τοῦ ἀσκοῦ πληρουμένου κύρτωμα. Ὅτε δ' αὖ μὴ κάρτα κατατείνοιμι τὸν ἄνθρωπον, ὁ μὲν ἀσκὸς ὑπὸ τῆς φύσης ἐκυρτοῦτο, ὁ δὲ ἄνθρωπος πάντα μᾶλλον ἐλορδαίνετο ἢ [9] ᾗ ξυνέφερε. Ἔγραψα δὲ ἐπίτηδες τοῦτο· καλὰ γὰρ καὶ ταῦτα μαθήματά ἐστι, ἃ πειρηθέντα ἀπορηθέντα ἐφάνη, καὶ [10] δι' ἅσσα ἠπορήθη.

rans distentio alias quoque noxas afferre queat. Experimentum autem iam olim per utrem feci, quem homine resupinato non inflatum gibbo submisi, ac deinde folle fabrili in subiectum utrem immisso inflavi. Sed parum successit. Probe enim distento homine cedebat uter, neque flatus quidquam per vim impellebat, praeterquam quod uter facile elabebatur, cum in idem tum hominis gibbus, tum repleti utris tumor cogerentur. Si vero non ita vehementer homo extenderetur, uter quidem flatu in tumorem assurgebat, sed homo quavis parte magis quam quâ expediret in anteriorem partem curvabatur. Atque haec adhibito studio persecutus sum, quod pulchra est eorum doctrina, quae tentata successu caruisse, idque quam ob rem acciderit apparet.

[1] καὶ ἡ ἵππωσις. — [2] ξυνελθόντα. — [3] καί om. — [4] αὐλόν. — [5] χαλκέου. — [6] μέν om. — [7] ἐπαναγκ. — [8] τό om. — [9] ᾗ om. — [10] διαπορήθη.

καὶ μὲν δὴ — κατατάσιες.] καὶ ἡ ἵππωσις vulg., καί omm. C. H., Littr., ἄπωσις nonnulli codd., etiam Marc., qui perinde ac H. in marg. γεγρ. καὶ ἡ ἴπωσις, quod dedit Littr.; — ξυνεληλυθότα Littr. ex Parr. 7. et Q.', idem fert Marc.; vulg. e V. notavi; — ξυνεληλυθότα κατὰ φύσιν Littr., quemadmodum omnes κατὰ φύσιν h. l. legunt; dedi παρὰ φύσιν de meo, quod video nunc Foësium Latine expressisse; — καταστάσιες Parr. 6.

οὔκουν — πλεονασθεῖσα.] ἐγώ omm. B. C. H. M. N. Marc.; — κατά sine αὐτήν C.; — ἰθυωρίη etiam Marc.; — οὐκ ἥξει C. K. Marc., οὐκ ἕξει E.; — ἐπὶ βλάβην C. H. Marc., sed Marc. in marg. γεγρ. καὶ οὐκ ἔχει ἐπιλαβήν. Tum καὶ κατὰ τὸν αὐχ. B. C. M. N.; — μὲν οὐκ ἔχει K.; — ἐς εἰδέην vulg., ἐς ἰδέην Parr. 4., Marc., Gal., ἐσιδέειν C. E. K., Littr.; — ταύτῃ τοι γενομένη vulg., τοι omm. C. H., Marc., in H. rest., γινομένη Parr. 6., Marc., Littr.; — προσπαρέχοι vulg., προσπαράσχοι B. M. N.

ἐπειρήθην — φῦσαν.] κατατείνειν C. E. H. K., Marc., κατατείνας vulg.; — ὑποτιθείς B. M. N., ὑποθείς C. E. H. K., Marc., ὑποθεῖναι vulg.; — ἐπὶ τὸ ὕβ. B. M. N.; — καὶ ἔπειτα pr. m. in N.; — αὐτῷ B. C. E. H. (M. N. in marg.) Marc., Littr., αὐτόν vulg.; — χαλκέου Q.'; — ἐνιέντα φυσᾶν vulg., ἐνιέναι φῦσαν B. (M. N. in marg.), φύσαν ἐνιέναι H., φῦσαν ἐνιεῖν Marc., φύσαν ἐνιεῖν C. K.

ἀλλά μοι — κύρτωμα.] εὐπορει M.; — ὅτε γάρ sine μέν Gal., cod. Serv., Voss., Parr. pauci; — ἐσαναγκάζεσθαι C. E. H. K., Littr., ἐπαναγκ. vulg., ἀναγκ. N.; — ἐς τὸ περιολισθ. M. N.

ὅτε — ξυνέφερε.] ἐκυρτοῦτο ὑπὸ τῆς φ. Parr. 8.; — ἐκυρτοῦτο ἂν ὑπὸ τῆς φ. C. E. H. K., Marc.; — μᾶλλον πάντῃ C.; — ἢ ᾗ M. N., Littr., ἤ solum vulg.; — ἢ ξυνέφερε Marc.

ἔγραψα — ἠπορήθη.] ταῦτα τὰ μαθήματα B. M. N., unde τά recepit Littr., quod facere nolui; — ἐφάνη codd., Littr., ἐφήνη vulg.; — δι' ἅσσα Parr. 5., Marc., δι' ἅπερ vulg.

ϛϛ'. Ὁκόσοισι δὲ ἐς τὸ εἴσω σκολιαίνονται οἱ σπόνδυλοι ὑπὸ πτώματος, ἢ καὶ ἐμπεσόντος τινὸς βάρεος, εἷς μὲν οὐδεὶς τῶν σπονδύλων μέγα ἐξίσταται κάρτα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῶν ἄλλων, — ἢν δὲ ἐκστῇ μέγα ἢ εἷς, ἢ πλέονες, θάνατον φέρουσι· — ὥσπερ δὲ καὶ πρόσθεν εἴρηται, κυκλώδης καὶ αὕτη καὶ οὐ γωνιώδης γίγνεται ἡ παραλλαγή. Οὖρα μὲν οὖν τοῖσι τοιούτοισι καὶ ἀπόπατος μᾶλλον [1]ἵσταται ἢ τοῖσι ἔξω κυφοῖσι, καὶ πόδες καὶ ὅλα τὰ σκέλεα ψύχεται μᾶλλον, καὶ θανατηφόρα ταῦτα μᾶλλον [2]ἐκείνων· καὶ ἢν περιγένωνται δὲ, ῥυώδεες τὰ οὖρα μᾶλλον οὗτοι, καὶ τῶν σκελέων ἀκρατέστεροι, καὶ ναρκωδέστεροι· ἢν δὲ καὶ ἐν τῷ ἄνω μέρεϊ μᾶλλον τὸ λόρδωμα γένηται, παντὸς τοῦ σώματος ἀκρατέες [3] καὶ καταναρκωμένοι γίγνονται. Μηχανὴν δὲ οὐκ ἔχω οὐδεμίαν ἔγωγε, ὅκως χρὴ τὸν τοιοῦτον ἐς τὸ αὐτὸ καταστῆσαι, [4]εἰ μή τινα ἡ διὰ τῆς κλίμακος κατάσεισις ὠφελέειν οἵη τε εἴη, ἢ καὶ ἄλλη τις τοιαύτη ἴησις, ἢ κατάτασις, οἵηπερ ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. Καταναγκασιν δὲ ξὺν τῇ [5]κατατάσι οὐδεμίαν ἔχω, ἥτις ἂν γένοιτο, ὥσπερ τῷ κυφώματι τὴν καταναγκασιν ἡ σανὶς ἐποιέετο. Πῶς γὰρ ἄν τις ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν διὰ [6]τῆς κοιλίης ἀναγκάσαι δύναιτο; οὐ γὰρ οἷόν τε. Ἀλλὰ μὴν οὔτε βῆχες, οὔτε πταρμοὶ οὐδεμίαν δύναμιν ἔχουσι, ὥστε τῇ κατατάσι [7]ξυντιμωρέειν· οὐ μὴν οὐδ' ἔνεσις [8]φύσης ἐνιεμένης ἐς τὴν κοιλίην οὐδὲν ἂν [9]δυνηθείη. Καὶ μὴν αἱ μεγάλαι σικύαι

96. At quibus ex casu aut illabente aliquo pondere vertebrae interiorem in partem obliquantur, iis quidem plerumque vertebra una non adeo multum ab aliis recedit; quodsi fiat ut una aut plures multum recesserint, mortem id adfert; — sed, sicuti antea dixi, haec quoque dimotio in circulum, non in angulum fit. His igitur urina et stercus magis quam quibus exteriorem in partem gibbus fit, subsistit, pedesque et crura tota magis perfrigerantur potiusque haec quam illa mortem adferunt. Quodsi evadant, iis urina magis proflua redditur et crurum impotentia ac stupore torquentur. Quodsi in superiore spinae parte magis in anteriorem partem inclinatio fiat, totius corporis impotentia et stupor accidit. Equidem eum qui ita affectus sit in pristinum statum nulla via restitui posse puto, nisi si quae per scalam adhibetur concussio, aut aliqua alia eiusmodi curatio, aut qualis paulo ante commemorata est distentio praesidium aliquod adferre possit. Impellendi autem modum, qui simul cum distentione adhibeatur, nullum habeo, qui quemadmodum asser gibbum impellere possit. Quomodo enim ab interiore parte per ventrem impulsio fieri queat? Neque enim licet. Neque tusses aut sternutamenta aliquid facultatis ad distentionem conferunt. Neque vero flatus in ventrem immissus quidquam efficiat. Quin et magnae cucurbitulae, quae attrahendarum nimirum vertebrarum intro inclinantium gratia admoventur, magno errore mentem implicant. Propellunt

[1] ἵσταται. — [2] ὧν ἔφην pro ἐκείνων. — [3] καὶ ἐναρκώμενοι. — [4] καὶ εἰ μή τινα. — [5] καταστάσει. — [6] τῆς om. — [7] ἂν τιμωρέειν. — [8] φύσης ἐνιεμένης. — [9] δυνηθῇ.

96. ὁκόσοισι — παραλλαγή.] ὁκόσοισι B. M. N., ὅσοισι vulg.; — εἷς μὲν ἢ οὐδείς B. M. N.; — ἢ οἱ πλείονες M. N.; — πλέονες H. K., Marc., πλείονες vulg.; — ὥσπερ δή Ald. F. G. I. J.; — καὶ οὐ γωνιώδης om. N., sed rest. — Littr. recte iudicare mihi visus est, ubi repudiat otiosas Vidi Vidii et Foësii huius loci emendationes, quas Latine expresserunt.

οὖρα — γίγνονται.] τούτοισι pro vulgato τοῖσι τοιούτοισι dedit Littr. cum mss. 9. et τούτοισι fert etiam Voss., non Marc.; — ἵσταται e mss. 13. adnotat Littr. et ferunt Marc., Voss., vulgatum ἴσχεται glossema videtur; — μᾶλλον ψυχ. B. M. N.; — ἐκείνων e Parr. 7. dedit Littr. et fert Marc., vulgatam e V. notavi; — καταναρκ. Littr. e mss. 9., idem fert Marc., ναρκωμένοι vulgo.

μηχανὴν — εἴρηται.] καὶ εἰ μή vulg., uti V., καί omm. Parr. 7., Marc., Littr.; — ἡ κατὰ τῆς κλιμ. κατασ. vulgo. dedi διά ex B. M. N., legitur etiam in H. sine τῆς ex emend. alia manu; — κατάτασις B. M. N. pro κατάσεισις, — et ἢ κατάτασις M. N., Littr.

καταναγκασιν — ἐποιέετο.] κατάσεισις vulg., κατάτα- σει σις B. M. N., Littr., sed M. N. κατάτασις; — γίνοιτο vulg., γένοιτο B. H. J. M. N.; — ὡς N. mutatum in ὥσπερ.

ἀλλὰ μὴν — δυνηθείη.] καταστάσει E., τάσει Gal. O.; — οὐδέ plene M. N.; — ἐνιεμένη ex B. M. N. Littr., nolo de vulgata deflectere; δυνηθῇ vulg., δυνηθείη Parr. 5., Marc., δυνασθείη mutatum in δυνηθείη N., unde Littr. δυνασθείη; ex traditione mss. auctor potius δυνηθείη scripsisse censendus est.

καὶ μὴν — δέρματος.] τῆς γνώμης B., H., τῆς alia m.,

προσβαλλόμεναι ἀνασπάσιος εἵνεκα δῆθεν τῶν ἔσω ῥεπόντων σπονδύλων μεγάλη ἁμαρτὰς γνώμης ἐστί· ἀπωθέουσι γὰρ μᾶλλον ἢ ἀνασπῶσι· καὶ οὐδ' αὐτὸ τοῦτο γιγνώσκουσι οἱ προσβάλλοντες· ὅσῳ γὰρ ἄν τις μέζω προσβάλῃ, [1]τοσούτῳ μᾶλλον λορδοῦνται οἱ προσβληθέντες, ξυναναγκαζομένου [2]ἔσω τοῦ δέρματος. Τρόπους τε ἄλλους κατατασίων ἢ [3]οἷοι πρόσθεν εἴρηνται, ἔχοιμι ἂν εἰπεῖν, ἁρμόσαι οὓς ἄν τις δοκοίη τῷ παθήματι μᾶλλον· ἀλλ' οὐ κάρτα πιστεύω αὐτοῖσι· διὰ τοῦτο οὐ γράφω. Ἀθρόον δὲ ξυνιέναι χρὴ περὶ τῶν τοιούτων, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, ὅτι τὰ μὲν ἐς τὸ λορδὸν ῥέψαντα ὀλέθριά ἐστι καὶ [4]σινάμωρα, τὰ δὲ ἐς τὸ κυφὸν ἀσινέα θανάτου καὶ οὔρων σχεσίων καὶ ἀποναρκωσίων τὸ ἐπίπαν· οὐ γὰρ [5]ἐντείνει τοὺς ὀχετοὺς τοὺς κατὰ τὴν κοιλίην, οὐδὲ κωλύει εὐρόους εἶναι ἡ ἐς τὸ ἔξω κύφωσις· ἡ δὲ λόρδωσις ταῦτά [6]τε ἀμφότερα ποιέει καὶ ἐς ταῦτα ἄλλα πολλὰ προσγίγνεται. Ἐπεί τοι [7]πολὺ πλείονες σκελέων τε καὶ χειρῶν ἀκρατέες γίγνονται καὶ καταναρκῶνται τὸ σῶμα καὶ οὖρα [8]ἴσχεται αὐτοῖσι, οἷσι ἂν μὴ ἐκστῇ μὲν τὸ ὕβωμα [9]μήτε ἔξω, μήτε ἔσω, σεισθέωσι δὲ ἰσχυρῶς ἐς τὴν ἰθυωρίην τῆς ῥάχιος· οἷσι δ' ἂν ἐκστῇ τὸ ὕβωμα, ἧσσον [10]τοιαῦτα πάσχουσι.

enim magis quam attrahunt. Id quod ignorant qui eas admovent. Quo enim maiores cucurbitulas admoveris, eo magis in anteriorem partem curvantur quibus eae admoventur, cum a superiore parte cutis simul urgeatur. Alios quoque a supra dictis distendendi modos diversos, quos ad hanc affectionem magis accommodatos quispiam existimet, referre possem; verum quia parvam in iis fiduciam colloco, ideo non adscribo. In totum igitur de illis, ut summatim dicam, sic statuere oportet: quae quidem in anteriorem partem inclinant, periculo et noxae esse obnoxia; quae vero in exteriorem partem gibbum faciunt noxâ et periculo quod ad mortem et urinae suppressionem ac stuporem attinet ex toto vacare. Neque enim gibbus in exteriorem partem alvi ductus intendit, neque prohibet quominus fluere possint. Utrumque vero spinae ad interiora inclinatio efficit praetereaque multa accedunt. Quippe multo plures crurum et manuum impotentia et corporis stupore afficiuntur, urinaque supprimitur, quibus quidem ex gibbo vertebrae neque intro, neque extra excesserunt, sed in directum spinae vehementer concussi fuerint. At quibus ex gibbo spina curvatur, iis talia minus accidunt.

ϛζ'. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἐν ἰητρικῇ ἄν τις [11]θεάσαιτο, ὧν τὰ μὲν ἰσχυρὰ ἀσινέα ἐστὶ [12]καὶ καθ' ἑωυτὰ τὴν κρίσιν ὅλην λαμβάνοντα τοῦ νοσήματος, τὰ δὲ ἀσθενέστερα σινάμωρα

97. Multa quoque alia in arte medica eiusmodi videre licet, ex quibus quae vehementia quidem sunt, cum in sese totum morbi discrimen recipiant, noxa vacant; quae vero leviora,

[1] τοσοῦτον. — [2] ἄνω. — [3] οἷοί τε πρόσθεν. — [4] συνδμορα. — [5] ἐκτείνει. — [6] τε om. — [7] πολλοί. — [8] τούτοισι ἴσχεται. οἷσι δὲ ἂν μή. — [9] μήτε — ὕβωμα om. — [10] ταῦτα. — [11] θεάσοι. — [12] καί om.

in N. oblit.; — οὐδέ M. N.; — μέζω C. H., Marc., Littr., μείζω vulg.; — προσβάλη G., προσβάλλη ceteri.

τρόπους — γράφω.] τε Parr. 7., Marc., δέ vulg.; — ἀλλοίων pro ἄλλους B. M. N.; — κατασεισίων vulg., sequor C. E. H. K., Marc.; — οἷοι τε (sic) Parr. 5.; — ἔχοιμ' C. E. K., Marc.; — ἁρμόζειν ἂν δοκέοντας pro ἁρμ. οὓς ἄν τις δ. B. H. M. N.; — δοκέῃ C. E., edd. antt., Gal., δοκείη vulg., δοκέοι Parr. 7., Marc., Littr.; — μᾶλλον τῷ παθ. B. Q. M. N.

ἀθρόον — προσγίγνεται.] δέ Parr. 6., Littr., δή vulg.; — περὶ τούτων vulg., sequor Parr. 6., Marc.; — ὧν ἐν κεφ. εἴρηται libri, ὡς pro ὧν vulg.; sine dubio solita formula ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι reponenda; — ῥέψαντα etiam Marc.; — ἐστι C. E. H. K., Marc., Littr., εἰσι vulg.; — σινάμωρα B. M. N., Littr., σινόμωρα vulg.; — ἐντείνει B. C. H. M. N., Marc., Littr., ἐκτ. vulg.; — τε B. H. M. N. Littr., vulgo om.; — ἐς τὰ ἄλλα vulgo, ἐς τά omm. B. M. N.; — ego pro eo ἐς ταῦτα scripsi.

ἐπεί τοι — πάσχουσι.] ἔπειτα C.; — πλείονες καλέονται καὶ χ. ἀκρ. C. K., Marc.; — καταναρκοῦται O.; — τούτοισι ἴσχεται vulg., ἰσχ. αὐτοῖσι Littr. cum mss. 7., idem fert Marc.; — οἷσι δὲ ἂν vulg., οἷσιν ἂν Ald. B. I. J. M. O., Gal., Littr.; — μήτε ἔσω μήτε ἔξω multi codd.; — ἰθυωρίην etiam Marc.; — δὲ ἂν vulg., δ' ἂν Parr. 6., Marc.; — μὴ ἐκστῇ Ald., F. G. I. J., ἐκστῇ μέν vulg., sed μέν omm. C. E. H. M. N., Marc., Littr.

97. πολλὰ — πλέον.] τοιαῦτα κατίδοι pro vulgato θεάσαιτο mss. 6. apud Littr., Marc., κατίδῃ duo; — καὶ καθ'

καὶ ἀποτόκους νοσημάτων χρονίους ποιέοντα καὶ κοινωνέοντα [1] τῷ ἄλλῳ σώματι ἐπὶ πλέον. Ἐπεὶ καὶ πλευρέων κάτηξις τοιοῦτόν τι πέπονθε· οἷσι μὲν γὰρ [2] ἂν καταγῇ πλευρὴ, ἢ μία ἢ πλέονες, ὡς τοῖσι πλείστοισι κατάγνυται μὴ διασχόντα τὰ ὀστέα ἐς τὸ ἔσω μέρος, μηδὲ ψιλωθέντα, ὀλίγοι μὲν ἤδη ἐπυρέτηναν· ἀτὰρ οὐδὲ αἷμα πολλοὶ ἤδη ἔπτυσαν, οὐδὲ ἔμπυοι πολλοὶ γίγνονται, οὐδὲ ἔμμοτοι, οὐδὲ ἐπισφακελίσιες τῶν ὀστέων· δίαιτά τε φαύλη ἀρκέει· ἢν γὰρ μὴ πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιλαμβάνῃ αὐτοὺς, [3] κενεαγγέειν κάκιον τοῖσι τοιούτοισι, ἢ μὴ κενεαγγέειν καὶ ἐπωδυνέστερον καὶ πυρετωδέστερον καὶ βηχωδέστερον· τὸ γὰρ πλήρωμα τὸ μέτριον τῆς κοιλίης, διόρθωμα τῶν πλευρέων γίγνεται· ἡ δὲ κένωσις κρεμασμὸν μὲν τῇσι πλευρῇσι ποιέει· ὁ δὲ κρεμασμὸς ὀδύνην. Ἔξωθέν τε [4] αὖ φαύλη ἐπίδεσις τοῖσι τοιούτοισι ἀρκέει· κηρωτῇ καὶ σπλήνεσι καὶ ὀθονίοισι ἡσύχως ἐρείδοντα ὁμαλὴν τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι, ἢ καὶ ἐριῶδές τι προσεπιθέντα. Κρατύνεται δὲ πλευρὴ ἐν εἴκοσι ἡμέρῃσι· ταχεῖαι γὰρ αἱ ἐπιπωρώσιες [5] τῶν τοιούτων ὀστέων.

noxas et diuturnos morbos pariunt et magna etiam consensione reliquum corpus afficiunt. Quandoquidem et in costis fractis tale quidpiam accidit. Quibus enim costae fractae fuerint, aut una aut plures, velut plerisque evenit, ita ut ossa ad interiorem partem minime perrumpant, neque nudentur, pauci quidem adhuc febre correpti sunt. Sed neque multi etiam sanguinem exspuerunt, neque multi pus interiore thorace collegerunt, aut ea quae fit per linamenta curatione opus habuerunt, aut iis ossa vitiata sunt, hisque simplex victus ratio satis est. Etenim si febre assidua non detinentur, iis inedia deterior est quam cibus gravioremque dolorem et febrem ac tussim excitat. Modica enim ventris plenitudo costas dirigit, vasorum vero inanitio eas pendulas facit, haeque suspensae dolent. Ab exteriore autem parte iis quaevis deligatio satis est, sic ut cerato et splenio fasciisque leniter appressis vinculum aequale inducatur, aut etiam laneum quiddam superimponatur. Costa vero viginti diebus callo firmatur. Celeriter namque huiusmodi ossibus callus obducitur.

ϛη'. [6] Ἀμφιφλασθείσης μέντοι τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσι, ἢ ὑπὸ πληγῆς, ἢ ὑπὸ πτώματος, ἢ ὑπὸ ἀντερείσιος, ἢ ἄλλου τινὸς τοιουτοτρόπου, πολλοὶ ἤδη πουλὺ αἷμα ἔπτυσαν· οἱ γὰρ ὀχετοὶ οἱ κατὰ τὸ λαπαρὸν τῆς πλευρῆς ἑκάστης παρατεταμένοι καὶ οἱ τόνοι ἀπὸ τῶν ἐπικαιροτάτων τῶν ἐν τῷ σώματι τὰς ἀφορμὰς ἔχουσι· πολλοὶ [7] οὖν ἤδη βηχώδεες καὶ φυματίαι καὶ ἔμπυοι ἐγένοντο καὶ ἔμμοτοι, καὶ ἡ πλευρὴ ἐπεσφακέλισε αὐ-

98. At carne circa costas ex plaga, aut casu, aut renixu, aut alia re quapiam eiusmodi contusa, multi iam copiosum sanguinem exspuerunt. Ductus enim, qui per obtentam unicuique costae inanitatem feruntur, et nervi a praecipuis corporis partibus ortum ducunt. Unde etiam multi ex tussi et tuberculis et pure in thorace collecto ea quae per linamenta fit curatione indiguerunt et ad costae siderationem devenerunt. Sed et quibus carne circa costas contusa

[1] καὶ τῷ ἄλλῳ. — [2] ἄν om. — [3] καὶ κεν. — [4] αὖ om. — [5] τούτων τῶν ὀ. — [6] ἀμφιθλασθείσης δὲ τῆς σ. — [7] γοῦν.

B. C. E. H. K. M. N. Marc., Littr., καί om. vulg.; — σινάμωρα M. N. Littr., σινόμωρα vulg.; — καὶ τῷ ἄ. σ. vulg., καί omm. Parr. 6., Marc., Littr.

ἐπεὶ — ὀδύνην.] ἐπεὶ δὲ πλ. M.; — τοιοῦτο C. M.; — ἢ μία B. M. N., vulgo ἤ om.; — κατήγνυται C. Marc., κατήγνυται (ά) H.; — αἷμα πολύ C.; — ἤδη om. idem; — ἐπισφακελίξιες C. E. H. K., Marc., ἐπισφακελίσιες vulg.; — καὶ κενεαγγέειν vulg., καί omm. Parr. 6., Littr.; — τὸ μέτριον om. C.; — μέν post κρεμασμόν om. Littr. cum B. K. M. N.

ἔξωθεν — προσεπιθέντα.] δὲ αὖ Q.', τε αὖ Parr. 7., Marc., Littr., δέ sine αὖ vulg.; — ἀρκέει τοῖσι τοιούτοισι B. M. N.; — ποιέεσθαι omm. Ald., Parr. 9., Marc.; — ἐπιδεῖν pro ποιέεσθαι B. H. al. m., M. N.; — προσεπιτιθέντα C. E. H. K.

κρατύνεται — ὀστέων.] τῶν τοιούτων Parr. 7., Q.', Marc., Littr., τούτων τῶν vulg.

98. ἀμφιφλασθείσης — αὐτοῖσι.] ἀμφιφλασθείσης C. H. K., Marc., Littr., ἀμφιθλ. vulgo, qualia non amplius noto; — μέντοι Littr. cum Parr. 7., idem fert Marc., δέ vulg.; — ὑπ' ἀντερείσιος B. M. N.; — ἢ ὑπ' ἄλλου B. M. N.; — τοιούτου τρόπου iidem; — πουλύ Ionice ex N. Littr.; — πολὺ ἤδη C. E. H. K. Marc.; — παρὰ τὸ λαπ. N., sed κατά

τοῖσι. Ἀτὰρ καὶ οἷσι μηδὲν τοιοῦτον προσεγένετο [1] ἀμφιφλασθείσης τῆς σαρκὸς ἀμφὶ τῇσι πλευρῇσι, ὅμως δὲ βραδύτερον ὀδυνώμενοι παύονται οὗτοι ἢ οἷσι ἂν [2] πλευρὴ καταγῇ, καὶ ὑποστροφὰς μᾶλλον ἴσχει ὀδυνημάτων τὸ χωρίον ἐν τοῖσι τοιούτοισι τρώμασι [3] ἢ τοῖσι ἑτεροίοισι. Μάλα μὲν οὖν μετεξέτεροι καταμελέουσι τῶν τοιούτων σινέων, μᾶλλον ἢ ἣν πλευρὴ καταγῇ αὐτοῖσι· ἀτὰρ καὶ ἰήσιος σκεθροτέρης οἱ τοιοῦτοι δέονται, εἰ [4] σωφρονοῖεν· τῇ τε γὰρ διαίτῃ ξυμφέρει ξυνεστάλθαι, ἀτρεμέειν τε τῷ σώματι ὡς μάλιστα, ἀφροδισίων τε ἀπέχεσθαι, βρωμάτων τε λιπαρῶν καὶ κερχνωδέων καὶ ἰσχυρῶν πάντων, φλέβα τε κατ' ἀγκῶνα τέμνεσθαι, σιγᾶν τε ὡς μάλιστα, ἐπιδέεσθαί [5] τε τὸ χωρίον τὸ [6] φλασθὲν σπλήνεσι μὴ πολυπτύχοισι, συχνοῖσι δὲ καὶ πολὺ πλατυτέροισι πάντῃ τοῦ [7] φλάσματος κηρωτῇ τε ὑποχρίειν, ὀθονίοισί τε πλατέσι ξὺν ταινίῃσι πλατείῃσι καὶ μαλθακῇσι ἐπιδέειν, ἐρείδειν τε μετρίως, ὥστε μὴ κάρτα πεπιέχθαι φάναι τὸν ἐπιδεδεμένον, μηδ' αὖ χαλαρόν· ἄρχεσθαι δὲ τὸν ἐπιδέοντα κατὰ τὸ φλάσμα καὶ ἐρηρεῖσθαι ταύτῃ μάλιστα, τὴν δὲ ἐπίδεσιν ποιέεσθαι, ὡς ἀπὸ δύο ἀρχέων [8] ἐπιδέεται, ἵνα μὴ περιρρεπὲς τὸ δέρμα τὸ περὶ τὰς πλευρὰς ἔῃ, ἀλλ' ἰσόρροπον, ἐπιδέειν δὲ ἢ καθ' ἑκάστην ἡμέρην, ἢ παρ' ἑτέρην. Ἄμεινον δὲ καὶ τὴν κοιλίην μαλθάξαι κούφῳ τινὶ, ὅσον κενώσιος εἵνεκεν τοῦ σίτου, καὶ ἐπὶ μὲν δέκα ἡμέρας ἰσχναίνειν, ἔπειτα ἀναθρέψαι τὸ σῶμα καὶ ἁπαλῦναι· τῇ δὲ ἐπιδέσι, ἔστ' ἂν μὲν ἰσχναίνῃς,

nihil tale supervenit, tardius tamen sic dolore liberantur quam quibus costa perfracta est, atque in his casibus dolor locum magis quam in aliis repetit. Proindeque nonnulli huiusmodi noxas magis quam ubi costa perfracta sit negligunt. Quin etiam ii, si modo sapiant, diligentiorem curandi rationem desiderant. Nam et victui subtrahendum totoque corpore quam maxime quiescere conducit, et venere abstinendum, tum eduliis pinguibus et quae faucium asperitatem inducant, tum etiam validis omnibus. Vena quoque in cubitu secanda et quam maxime habendum silentium. Supra locum contusum splenia non multiplicia, sed multa et tota contusione ex quavis parte latiora inducere, tum cerato sublinere et linteis latis fasciisque latis et mollibus devincire convenit modiceque apprimere, ut qui deligatur neque valde compressum vinculum, neque item laxum esse dicat. Primum autem ab ipso colliso ordiri vinculum debet ibique maxime firmari. Deligationem autem ita facere oportet, ut a duobus initiis deligari solet, ne cutis, quae circa costas est, in alterutram partem inclinet, sed aequabili momento feratur, singulisque diebus aut tertio quoque die deligandum. Praestat quoque alvum levi aliquo medicamento, quod eam deiiciat, mollire, ac decem quidem diebus corpus extenuare, deinde rursus alere et implere. Sed dum extenuamus, adstrictior, ubi vero ad pleniorem habitum ducimus, paulo laxior deligatio adhibenda. Quodsi ab initio quidem sanguinem exspuat, quadraginta diebus circa curati-

[1] ἀμφιθλασθ. — [2] ἡ πλευρή. — [3] ἢ τοῖσι ἑτεροίοισι om. — [4] σωφρονεῖεν. — [5] δὲ εἰς τὸ χ. — [6] βλασθέν. — [7] θλασμ. itemque paulo post. — [8] ἐπιδέειν τε ἵνα μή.

supra versum; — ἐν τῷ σώμ. ἐπικ. B. M. N.; — οὖν B. M. N., Littr., γοῦν vulg.; — φλεγματίαι G.

ἀτὰρ καὶ — ἑτεροίοισι.] τοιοῦτο Parr. 4.; — ἐπεγένετο B. M. N.; — βραχύτερον Marc. in marg.; — ἡ πλευρή vulg., ἡ omm. B. M. N., Littr.; — ἢ τοῖσι ἑτεροίοισι C. E. H. K., Marc., ἢ τοῖσι ἑτέροισι B. M. N., Littr.; e vulgata haec absunt.

μάλα — ἑτέρην.] ἢ ἣν Littr. cum mss. 12., idem fert Marc., ἥ om. vulg.; — ἀτρεμέειν τε Parr. 6., Marc., Littr., δέ pro τε vulg., τε om. Gal.; — βρωμάτων δέ vulg., τε revocavit Littr. ex mss. et edd. antt.; — ἐπιδέεσθαι (ἐπιθέσθαι C.) τε B. M. N., Littr., δέ pro τε vulg.; — ante τό vulgo εἰς sive ἐς, cf. lectt. Voss., praepositionem omm. Parr. 4., Littr.; — πολυπτύχεσι vulg., πολυπτύχοισι Parr. 6., Marc., Littr.; — πάντη τοῦ φλ. in vulgata abierat in πάντα τοῦ φλ., veram lect. revocavit ex edd. antt. et mss. Littr.; — κηρωτῇ δέ B. C. M. N.; — ὑπαλείφειν B. M. N. pro ὑποχρίειν; — ἐρείδειν δέ B. M. N.; — ἐπιδεδεμένον Parr. 12., Marc., Lind., Littr., ἐπιδεδεσμένον vulg.; — ἄρχεσθαί τε M. N.; — ἐπιδέειν τε vulg., quam lect. constare non posse videns Littr. ex ea effecit ἐπιδέεται; quam emendationem item recipio; — εἴη mutatum in ἔῃ N.; — ἀλλά plene C. E. H. K.

ἄμεινον — χρή.] εἵνεκε E., ἕνεκεν F. G., εἵνεκα U.; — ἡμέραις K.; — δ' ἐπιδέσι E.; — ἐπιχαλαρωτέρη vulgo, sed ἐπὶ χαλαρ. C., quod recipio: ἐπί ponitur veluti in ἐπὶ ἦσ.

ἐρηρεισμένῃ μᾶλλον χρέεσθαι, ὁκόταν δὲ ἐς τὸν ἀπαλυσμὸν ἄγῃς, ἐπὶ χαλαρωτέρῃ· καὶ [1]ἢν μὲν αἷμα ἀποπτύσῃ καταρχὰς, τεσσερακονθήμερον τὴν μελέτην καὶ τὴν ἐπίδεσιν ποιέεσθαι χρή· ἢν δὲ μὴ πτύσῃ τὸ αἷμα, ἀρκέει [2]ἐν εἴκοσι ἡμέρῃσι ἡ μελέτη ὡς ἐπὶ τὸ πολύ· τῇ ἰσχύϊ δὲ τοῦ τρώματος τοὺς χρόνους προστεκμαίρεσθαι χρή. Ὅσοι δ' ἂν ἀμελήσωσι τῶν τοιούτων [3]ἀμφιφλασμάτων, ἢν καὶ ἄλλο μηδὲν αὐτοῖσι φλαῦρον μέζον γένηται, ὅμως τό γε χωρίον ᾗ ἀμφεφλάσθη μυξωδεστέρην τὴν σάρκα ἴσχει ἢ πρόσθεν εἶχε. Ὅκου δέ τι τοιοῦτον ἐγκαταλείπεται καὶ μὴ εὖ ἐξιποῦται τῇ γε ἀλθέξι, [4]φαυλότερον μὲν, ἢν παρ' αὐτὸ τὸ ὀστέον ἐγκαταλειφθῇ τὸ μυξῶδες· οὔτε γὰρ ἔτι ἡ σὰρξ ὁμοίως ἅπτεται τοῦ ὀστέου, τό τε ὀστέον νοσηρότερον γίγνεται, σφακελισμοί τε χρόνιοι ὀστέου πολλοῖσι ἤδη ἀπὸ τοιούτων προφασίων ἐγένοντο. Ἀτὰρ καὶ ἢν μὴ παρὰ τὸ ὀστέον, ἀλλ' αὐτὴ ἡ σὰρξ μυξώδης ἔῃ, [5]ὅμως ὑποστροφαὶ γίγνονται καὶ ὀδύναι ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ἤν τι τῷ σώματι τύχῃ πονήσας· [6]καὶ διὰ τοῦτο τῇ ἐπιδέσι χρέεσθαι δεῖ ἅμα μὲν ἀγαθῇ, ἅμα δὲ [7]ἐπὶ πουλὺ προηκούσῃ, ἕως ἂν ξηρανθῇ [8]μὲν καὶ ἀναποθῇ τὸ ἐκχύμωμα τὸ ἐν τῇ φλάσι γενόμενον, αὐξηθῇ δὲ σαρκὶ ὑγιέϊ τὸ χωρίον, [9]ἅψηται δὲ τοῦ ὀστέου ἡ σάρξ. Οἷσι δ' ἂν ἀμεληθεῖσι χρονιωθῇ καὶ ὀδυνῶδες τὸ χωρίον γένηται καὶ ἡ σὰρξ ὑπόμυξος ἔῃ, τούτοισι καῦσις ἴησις ἀρίστη. Καὶ ἢν μὲν αὐτὴ ἡ σὰρξ

onem et deligationem diligentia adhibenda, alioqui fere viginti dierum curatio abunde est. Ex magnitudine autem vulneris temporis ratio est ineunda. At qui huiusmodi contusa parvi fecerint, iis etsi nullum deterius malum contingit, at locus certe qua parte contusus est mucosam magis quam antea carnem continet. Ac ubi quidpiam huiusmodi intus relinquitur, neque curatione quidem probe exprimitur, deterius certe se res habet, si circa os ipsum mucosum relinquatur. Neque enim amplius aeque a carne os attingitur, osque morbis opportunius redditur, multisque iam ob eiusmodi causas ossa longo tempore vitiantur. Quodsi non quae iuxta os sunt, sed ipsa caro mucosa sit, sic quoque tamen subinde morborum et dolorum reversiones fiunt, si quis forte corpore sit affecto quodammodo. Idcirco deligatione tum bona tum late extensa uti convenit, quoad quae in contuso facta est humoris effusio exsiccata et absorpta fuerit et locus integra carne expleatur, osque caro attingat. At quibus malum inveteravit, locusque dolore vexatur et caro aliquantum mucosa est, iis ustio optime medetur. Et si quidem caro mucosa sit, ad os usque ustio pertingere debet, neque tamen os ipsum incalescere. Sin vero in intermediis costis fuerit, ne sic quidem in summo adurere convenit, ea tamen cautio adhibenda, ne adurendo in ulteriorem partem penetres. Quodsi circa os contusio esse videatur eaque adhuc recens sit neque dum vitiatum os fuerit, si valde

[1] εἰ. — [2] ἐν om. — [3] ἀμφιθλασμ. et sic semper per θ. — [4] φλαυρότερον. — [5] ὅμως γοῦν. — [6] καί om. — [7] ἐπί om. — [8] μέν om., tum καὶ ἀναποηθῇ τουτὶ τὸ ἐκχ. — [9] αὔξηται.

ε

σον, ἐπὶ μᾶλλον, cett.; — Marc. τεσσαρακονθήμερον, unde Ionismum dedi; — ἐν ante εἴκοσι ex mss. 6. Littr., idem fert Marc., vulgo ἐν om.; — προτεκμαίρεσθαι recepit Littr. ex B. M. N., minus recte; vulgata vera lectio est.

ὅσοι δ' ἂν — εἶχε.] μέζον φλαῦρον C. H. K., Marc.; — pro vulgato ἀμφιφλασθέν. mss. nonnulla, etiam Marc., ἢν (alia εἰ) ἀμφιφλασθῇ, in quo latet ᾗ ἀμφεφλάσθη, quod praefero prae vulgato.

ὅκου — ἐγένοντο.] δή τι E. K.; — τῇσι ἀλθέξει C., Marc.; in Marc. eo loco aliquid erasum est; — φλαυρότερον C. F.; — ἢν μὲν παρ' αὐτό C.; — οὐ γάρ H., sed mutatum in οὔτε γάρ; — νοσηρότερον Parr. 11., Marc., Littr., νοσηλότερον vulg.

ἀτὰρ καὶ — σάρξ.] ὅμως γοῦν vulg., γοῦν omm. M. N.; — ἤν τις vulgata, ἤν τι H. mutatum in vulg., quod cum Littr. recepi; — καὶ διὰ τοῦτο B. M. N., Littr., καί om. vulg.; — τῇ ante ἐπιδέσι omm. C. J.; — δέεσθαι χρή vulg., χρέεσθαι χρή B. M. N., Littr., sed in vulgata latet χρέεσθαι δεῖ, quod exhibeo; — πολὺ προσηκούσῃ vulg., ἐπὶ πουλὺ προηκούσῃ B. M. N., Littr.; — τουτί ante τὸ ἐκχυμ., quod vulgata fert, omm. Parr. 4., Marc., Littr.; in H. rest.; — ἐγγενόμενον B. M. N; — ἅψηται Parr. 6., Marc., Littr., αὔξηται vulg.

οἷσι — ἀρίστη.] γένηται omm. C. H., Marc., in H. rest. alia manu; — ἔῃ om. N., sed rest.; alterutrum abesse, utrumque aαesse potest.

καὶ ἢν — πέρην.] αὕτη F. G. J.; — οὐδέ B. M. N., οὕτω iidem, οὕτως vulg.

μυξώδης ἔῃ, ἄχρι τοῦ ὀστέου καίειν χρὴ, μὴ μὴν διαθερμανθῆναι τὸ ὀστέον· ἢν δὲ μεσηγὺ τῶν πλευρέων ἔῃ, ἐπιπολῆς μὲν οὐδ' [1]οὕτω χρὴ καίειν, φυλάσσεσθαι μέντοι μὴ διακαύσῃς πέρην. Ἢν δὲ πρὸς τῷ ὀστέῳ δοκέῃ εἶναι τὸ φλάσμα καὶ ἔτι νεαρὸν ἔῃ, καὶ μήπω σφακελίσῃ τὸ ὀστέον, ἢν μὲν κάρτα ὀλίγον ἔῃ, οὕτω καίειν χρὴ ὥσπερ εἴρηται· ἢν μέντοι παραμήκης ἔῃ ὁ μετεωρισμὸς ὁ κατὰ τὸ ὀστέον, πλείονας ἐσχάρας ἐμβάλλειν χρή· περὶ δὲ σφακελισμοῦ πλευρῆς ἅμα τῇ τῶν ἐμμότων ἰητρείῃ εἰρήσεται.

exiguum quidem locum occupet, sic velut dictum est adurere convenit: sin vero oblongus locus sit, qui circa os attollitur, pluribus locis demittendum erit candens ferramentum. De costae autem sideratione, ubi curationem per linamenta tractabimus, dicetur.

ϟθ'. Ἢν δὲ μηροῦ ἄρθρον ἐξ ἰσχίου ἐκπέσῃ, — ἐκπίπτει δὲ κατὰ τέσσαρας τρόπους, ἐς μὲν τὸ ἔσω πλειστάκις, ἐς δὲ τὸ ἔξω τῶν ἄλλων πλειστάκις, ἐς δὲ τὸ ὄπισθεν καὶ ἐς τὸ ἔμπροσθεν ἐκπίπτει μὲν, ὀλιγάκις δέ· — οἷσι μὲν οὖν ἂν ἐκβῇ ἐς τὸ ἔσω, μακρότερον τὸ σκέλος φαίνεται, παραβαλλόμενον πρὸς τὸ ἕτερον, διὰ διssὰς προφάσιας· [2]ἐπί τε γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἰσχίου πεφυκὸς ὀστέον τὸ ἄνω φερόμενον πρὸς τὸν κτένα, ἐπὶ [3]τοῦτο ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ γίγνεται, καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου ἐπὶ τῆς κοτύλης ὀχέεται· ἔξωθέν [4]τε αὖ ὁ γλουτὸς κοῖλος φαίνεται, ἅτε ἔσω ῥεψάσης τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ· τό τε αὖ κατὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον ἀναγκάζεται ἔξω ῥέπειν καὶ ἡ κνήμη καὶ ὁ ποὺς ὡσαύτως. Ἅτε οὖν ἔξω ῥέποντος τοῦ ποδὸς, οἱ ἰητροὶ δι' ἀπειρίην τὸν ὑγιέα πόδα πρὸς τοῦτον προσίσχουσι, ἀλλ' οὐ τοῦτον πρὸς τὸν ὑγιέα· διὰ τοῦτο πουλὺ μακρότερον φαίνεται τὸ σιναρὸν τοῦ ὑγιέος· πολλαχῇ δὲ καὶ ἄλλῃ τὰ τοιαῦτα παραξύνεσιν ἔχει. [5]Οὐ μὴν οὐδὲ ξυγκάμ-

99. Femoris articulus ubi coxendice exciderit, quatuor in partes promovetur: in interiorem quidem saepissime, deinde in exteriorem, interdum vero in posteriorem et anteriorem, sed raro. Quibus igitur interiorem in partem excessit, iis crus alteri collatum longius duabus de causis apparet. Ossi enim, quod a coxendice procedit et ad superiorem pectinis partem fertur, femoris caput insidet et articuli cervix acetabulo vehitur exterioreque rursus parte nates excavatur, nimirum cum femoris caput in interiorem partem defluxerit. Summa item femoris pars ad genu et tibia similiter ac pes in exteriorem partem ferri coguntur. Pede igitur extra vergente medici imperiti huic sanum, non hunc sano admovent, atque idcirco crus offensum integro multo longius apparet. Multaque etiam alias in his hallucinatio subest. Sed neque ad inguen crus flectere similiter atque sanum possunt. Quin et femoris caput in interfemineo tactu prominere conspicuum est. Ac his quidem indiciis femur interiorem in partem elapsum esse colligitur.

[1] οὕτως. — [2] ἐπὶ μὲν γάρ. — [3] τούτου. — [4] τε. — [5] οὐδὲ μὴν οὐδέ.

ἢν δὲ — εἰρήσεται.] σφακελίζῃ B. M. N.; — κατ' ὀλίγον Gal.

99. ἢν δὲ μηροῦ — ὀχέεται.] ἂν E.; — κατά om. Dietz. p. 27.; — εἰς μὲν τὸ ἔξω πλ., ἐς δὲ τὸ εἴσω τῶν ἄλλ. πλ. Lind.; — ὁκόσοισι μὲν οὖν B. M. N.; — vulgo διὰ διssὰς προφάσιας εἰκότως κ. τ. λ., sed inopportunum illud εἰκότως eieci; quale emblema alienum sit liquet ex iis, quae monui vol. II., Prolegomenorum § 15.; — τε γάρ Parr. 7., Marc., Littr., μὲν γάρ vulg.; — τὸ ἄνω om. E.; — ἐπί pro πρός Dietz.; — τοῦτο B. M. N., Littr., τούτου vulg.

ἔξωθεν — ὡσαύτως.] τε omm. E. K., δέ pro τε F. G.; — τε αὐτοῦ Dietz.; — ἔσω ἅτε ῥεψ. Dietz.; — ῥεψάσης e codd. Littr., ubi vulgo ῥευσάσης, quod vitium codicum nonnullorum fere singulis locis occurrit, neque amplius a me notatur; — εἴσω ῥέπειν Parr. 6.

ἅτε οὖν — ἔχει.] παρασύνεσιν vulg., παραξύνεσιν alia mss. et Marc., Littr.

οὐ μὴν — ἐστι.] οὐ M. N., Littr., vulgatam e V. notavi; — δύνανται Parr. 6., Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — περίναιον Parr. 9., Gal., cf. lectt. V.; — ἔκδηλος B. M. N.

πτειν [1]δύνανται κατὰ τὸν βουβῶνα ὁμοίως τῷ ὑγιέϊ· ἀτὰρ καὶ ψαυομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ κατὰ τὸν [2]περίνεον ὑπερογκέουσα εὔδηλός ἐστι. Τὰ μὲν οὖν σημήϊα ταῦτά ἐστι, οἷσι ἂν ἔσω ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.

ρ'. Οἷσι μὲν ἂν οὖν ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, ἀλλὰ καταπορηθῇ ἢ ἀμεληθῇ, ἥ τε ὁδοιπορίη περιφοράδην τοῦ σκέλεος ὥσπερ τοῖσι βουσὶ γίγνεται καὶ ἡ [3]ὄχησις δὲ πλείστη αὐτοῖσι ἐπὶ τοῦ ὑγιέος σκέλεός ἐστι. Καὶ ἀναγκάζονται κατὰ τὸν κενεῶνα [4]καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεπτωκὸς [5]κυλλοὶ καὶ σκολιοὶ εἶναι· κατὰ δὲ τὸ ὑγιὲς ἐς τὸ ἔξω ὁ γλουτὸς ἀναγκάζεται περιφερὴς εἶναι· εἰ γάρ τις ἔξω τῷ ποδὶ τοῦ ὑγιέος σκέλεος βαίνοι, ἀπωθέοι ἂν τὸ σῶμα τὸ ἄλλο ἐπὶ τοῦ σιναροῦ σκέλεος τὴν ὄχησιν ποιέεσθαι· τὸ δὲ σιναρὸν οὐκ ἂν δύναιτο ὀχέειν· πῶς γάρ; ἀναγκάζεται οὖν οὕτω κατὰ τοῦ ὑγιέος σκέλεος τῷ ποδὶ ἔσω βαίνειν, ἀλλὰ μὴ ἔξω· οὕτω γὰρ ὀχέει μάλιστα τὸ σκέλος τὸ ὑγιὲς καὶ τὸ ἑωυτοῦ μέρος τοῦ σώματος, καὶ τὸ τοῦ σιναροῦ σκέλεος μέρος. Κυλλαινόμενοι δὲ κατὰ τὸν κενεῶνα καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα, μικροὶ φαίνονται καὶ τῷ ξύλῳ ἀντερείδεσθαι ἀναγκάζονται πλάγιοι κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος· δέονται γὰρ ἀντικοντώσιος ταύτῃ· ἐπὶ τοῦτο [6]γὰρ οἱ γλουτοὶ ῥέπουσι καὶ τὸ ἄχθος τοῦ σώματος ὀχέεται ἐπὶ τοῦτο. Ἀναγκάζονται δὲ καὶ [7]ἐπικύπτειν· τὴν γὰρ χεῖρα τὴν κατὰ τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν ἀναγκάζονται κατὰ [8]πλάγιον τὸν μηρὸν ἐρείδειν, οὐ γὰρ δύναται τὸ σιναρὸν σκέλος ὀχέειν τὸ σῶμα ἐν τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων, [9]ἢν μὴ κατέχηται

100. Quibus igitur femur elapsum fuerit, neque tentatum reponi potuerit aut neglectum fuerit, ii crus circumvolvendo velut boves ingrediuntur, plurimamque oneris corporis partem sano crure vehunt. Coguntur que ad lateris inanitatem et prolapsum articulum incurvi et obliqui esse. In sano vero crure nates rotunda eminere cogitur. Si quis enim integri cruris pede in exteriorem partem converso incederet, reliquum totum corpus protruderet ut crure affecto veheretur. At qui fieri potest, ut crus affectum corpus sustineat? Cogitur ergo hunc in modum integri cruris pede in interiorem partem, non exteriorem, converso ingredi. Hoc enim pacto crus sanum tum eam corporis partem, quae sibi, quam quae cruri affecto imminet, maxime sustineat. Incurvati autem ad lateris inanitatem et articulos pusilli apparent et ad latus cruris integri baculo inniti coguntur. Hoc enim pacto conti renixu indigent, cum in eam partem et nates inclinant et corporis pondus feratur. Inclinari item eos necesse est, cum manum e regione cruris affecti ad obliquum femur obfirmare cogantur. Neque enim crus affectum corpus sustinere potest, ubi per vices mutanda crura sunt, nisi ad terram appressum contineatur. His igitur figurationum modis uti coguntur, quibus intro prolapsus articulus minime reconditus fuerit, nihil providente aegro

[1] δύναται. — [2] περίναιον. — [3] ὄχλησις sine ἡ et sine δέ. — [4] ἤ. — [5] κοιλλοί. — [6] δέ. — [7] ἐπιπίπτειν. — [8] τὸ πλάγιον τοῦ μηροῦ. — [9] εἰ μὴ κατέχεται.

τὰ μὲν — μηρός.] ταῦτα Ald., Parr. 8., Gal., Lind., Littr., ταῦτά vulg.; — ὁ μηρός om. Dietz. p. 27.

100. οἷσι — ἐστι.] μέν om. Lind.; — ἐὰν οὖν ἐκπ. Dietz.; — οὖν ἄν E.; — καταπωρηθῇ B. M. N.; — pro καὶ ἀμελ. dedi ἢ ἀμελ. de meo, nam non necessario coniunguntur τὸ ἀπορηθῆναι ἐμβάλλεσθαι et τὸ ἀμεληθῆναι; — τοῖσι etiam Marc.; — καὶ ἡ ὄχησις δέ B. M. N., ἡ ὄχησις H., sed ἡ al. m., ὄχησις sine articulo C. E. H., Marc., Littr., vulgatam e V. notavi.

καὶ ἀναγκάζονται — μέρος.] τὰ κατὰ τόν Dietz.; — καὶ κατά M. N., Littr., ἢ κατά vulg.; — vulgo κυλλοί, quod in κοιλλοί, κυλοί, κοιλοί in libris abiit, unde in M. N. tandem κοῖλοι, quod non oportuit recipere Littréum; — βαίνοι M. N., Littr., βαίνει vulg., βαίνῃ E. H. K.; — ἀπωθέοι Parr. 8., cod. Serv., Voss., Marc., ἀπωθοίη vulg., ἀπωθέει pauciora mss.; — ἐπὶ τοῦ σιναροῦ σκέλεος B. M. N., ἐς τὸ σιναρὸν σκέλος vulg., sed in hac quoque lectione σκέλεος E. K.

κυλλαινόμενοι — τοῦτο.] κοιλανόμενοι omnes; de meo vitium manifestum correxi; — ἀντέρ. ἀναγκ. Parr. 7., Marc., ἀναγκ. ἀντερ. vulg.; — ταῦτα pro ταύτῃ K.

ἀναγκάζονται — πιεζόμενον.] ἐπιπίπτειν cod. Serv., uti

πρὸς τὴν γῆν πιεζόμενον. Ἐν τούτοισι [1]οὖν τοῖσι σχήμασι ἀναγκάζονται ἐσχηματίσθαι οἷσι ἂν ἔσω ἐκβὰν τὸ ἄρθρον μὴ ἐμπέσῃ, οὐ προβουλεύσαντος τοῦ ἀνθρώπου ὅκως ἂν ῥήϊστα ἐσχηματισμένον ἔῃ, ἀλλ' αὐτὴ ἡ ξυμφορὴ διδάσκει ἐκ τῶν παρεόντων τὰ ῥήϊστα αἱρέεσθαι. Ἐπεὶ καὶ ὁκόσοι ἕλκος ἔχοντες ἐν ποδὶ ἢ κνήμῃ οὐ κάρτα δύνανται ἐπιβαίνειν τῷ σκέλεϊ, πάντες, καὶ οἱ νήπιοι, οὕτως ὁδοιπορέουσι· ἔξω γὰρ βαίνουσι τῷ σιναρῷ σκέλεϊ· καὶ δισσὰ κερδαίνουσι, δισσῶν γὰρ δέονται· τό τε γὰρ σῶμα οὐκ ὀχέεται ὁμοίως ἐπὶ τοῦ ἔξω ἀποβαίνοντος, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εἴσω· οὐδὲ γὰρ κατ' ἰθυωρίην αὐτῷ γίγνεται τὸ ἄχθος, ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ ὑποβαίνοντος· κατ' ἰθυωρίην γὰρ αὐτῷ γίγνεται τὸ ἄχθος ἔν τε αὐτῇ τῇ ὁδοιπορίῃ καὶ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων ἐν τούτῳ τῷ σχήματι, καὶ τάχιστα ἂν δύναιτο ὑποτιθέναι τὸ ὑγιὲς σκέλος, [2]εἰ τῷ μὲν σιναρῷ ἐξωτέρω βαίνοι, τῷ δὲ ὑγιέϊ ἐσωτέρω. Περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος, ἀγαθὸν εὑρίσκειν αὐτὸ ἑωυτῷ τὸ σῶμα τὰ ῥήϊστα τῶν σχημάτων. Ὅσοισι μὲν οὖν μήπω [3]τετελειωμένοισι ἐς αὔξησιν ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσοι, γυιοῦται ὁ μηρὸς καὶ ἡ κνήμη καὶ ὁ πούς· οὔτε γὰρ τὰ ὀστέα ἐς τὸ μῆκος ὁμοίως αὔξεται, ἀλλὰ βραχύτερα γίγνεται, μάλιστα δὲ τὸ τοῦ μηροῦ, ἄσαρκόν τε ἅπαν τὸ σκέλος καὶ ἄμυον καὶ ἐκτεθηλυσμένον καὶ λεπτότερον γίγνεται, ἅμα μὲν διὰ τὴν στέρησιν τῆς χώρης τοῦ ἄρθρου, ἅμα δὲ, ὅτι ἀδύνατον χρέεσθαί ἐστι, ὅτι οὐ κατὰ φύσιν

quonam habitu facillime consistat, cum casus ipse edoceat ex his, qui ad manum sunt, eum qui maxime sit accommodatus eligere. Neque enim quibus ulcere pes aut tibia laborat, ii admodum crure incedere possunt, omnesque, infantes etiam, eodem modo gradiuntur. Affecto namque crure in exteriorem partem converso gressum faciunt. Ac duplex eis, quo opus habent, commodum accedit. Neque enim corpus aeque sustinetur eo crure quod incessu extra fertur, atque eo quod intro, cum ei e directo onus non incumbat, sed multo magis illi quod in incessu supponitur. Huic si quidem tum in ipso ingressu, tum in alterna crurum permutatione e directo pondus incumbit eo habitu, ac crus sanum celerrime supponi queat, si affecto quidem crure exterius, sano interius ambulatio fiat. At quod ad praesentem sermonem attinet, non parvi est momenti habitum corpori quam accommodatissimum per se invenire. Qui igitur ad perfectum incrementum nondum pervenere, iis si prolapsus articulus non reconditur, femur, tibia et pes breviora evadunt. Neque enim iis ossa aeque in longum augentur, verum breviora fiunt, ac praecipue femur. Crusque totum carne vacuum, minime torosum, effeminatum et tenuius redditur, partim quidem quod sua sede privetur articulus, partim vero quod suo munere fungi nequeat, cum naturalem statum non retineat. Usus enim quidam nimiam mollitiem, tum etiam quod in longum augeri prohibet, quodammodo tollit. Gravis-

[1] γοῦν. — [2] ἤν. — [3] τελειουμένοισι.

V.; — τῇ γὰρ χειρὶ τῇ Dietz. p. 28; — τὸ πλάγιον τοῦ μηροῦ cod. Serv., cf. lectt. V.; — εἰ μή complures codd. apud Littr.; cf. lectt. V.

ἐν τούτοισι — αἱρέεσθαι.] τοιούτοισι Parr. 5., Marc., duo Parr. in marg.; — οὖν iidem pro vulg. γοῦν; — ὅκως per κ̄ etiam Marc.; — αὕτη M. N.

ἐπεὶ — σκελέων.] ἔξω γὰρ βαίνουσι τῷ σιναρῷ sine σκέλεϊ M. N.; — ἐπιβαινομένου J. pro vulgato ἀποβαινομένου; — οὔτε γάρ B. M. N.; — αὐτό pro αὐτῷ C. E. H. K., Marc.; — ὥσπερ ὑπὲρ τοῦ εἴσω C.; — ὑποβαινομένου N. mutatum in vulg. ὑπερβαινομένου, unde Littr. ὑποβαινομένου dedit, ad quam rem redeo; — αὖ τῇ pro vulgato αὐτῇ τῇ E. K. Marc. Iam vero quum omnem fidem denegem lectioni ἀποβαινομένου et ὑποβαινομένου, de coniectura activas formas dedi; quod si locum e Mochlico, quem etiam in Oecon. laudavit Foës., contuleris, videbis non temere a me factum esse, quippe ἀποβαίνειν, ὑποβαίνειν, non ἀποβαίνεσθαι, ὑποβαίνεσθαι ibi legis; — καί ante τάχιστα de meo intuli; — ταχιστ' E. H. K.; — εἰ N. Littr., ἤν vulg.; — μὲν τῷ C.; — βαίνει vulg., βαίνοι Gal., edd. antt., mss. multa, Littr., βαίνοι τις B. H. M. N.

περὶ οὗ — σχημάτων.] νῦν vulg., οὖν Parr. 6., Marc., Littr.; — ἀγαθὸν γάρ C.; — ἐς τὰ ῥήϊστα vulg., sine dubio ἐς delendum est, sed neque εὑρίσκεσθαι, quae librorum lectio est, bene habet. εὑρίσκειν repono.

ὅσοισι — ἀναυξησίης.] μέν omm. M. N.; — τετελ. B. M. N., Littr., τελειουμένοισι vulg.; — ἐκπεσόν C., Marc.; — ἐμπέσοι C., Littr., ἐμπέσῃ vulg.; — τὸ τοῦ μηροῦ B. M. N., Littr., τὰ τοῦ μ. vulg.; — πᾶν τὸ σκ. M. N.; — δ' ἔτι C., δέ τι om. K.; — ἀναυξήσιος vulgo, ἀναυξίης M. N., ubi vulgata in marg.; est autem ἀναύξησις, quod in Lexica adeo ex Hippocrate transiisse video, forma vitiosa; non dicimus

κέεται· χρῆσις γὰρ μετεξετέρῃ [1] ῥύεται τῆς ἄγαν ἐκθηλύνσιος· ῥύεται δέ τι καὶ τῆς ἐπὶ μῆκος ἀναυξησίης. Κακοῦται μὲν οὖν μάλιστα οἷσι ἂν ἐν γαστρὶ ἐοῦσι ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, δεύτερον δὲ οἷσι ἂν ὡς νηπιωτάτοισι ἐοῦσι, ἥκιστα δὲ τοῖσι τετελειωμένοισι. Τοῖσι μὲν [2] οὖν τετελειωμένοισι εἴρηται οἵη τις ἡ ὁδοιπορίη γίγνεται· οἷσι δ' ἂν νηπίοισι ἐοῦσι ἡ ξυμφορὴ αὕτη [3] γένηται, οἱ μὲν πλεῖστοι καταβλακεύουσι τὴν διόρθωσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ κακῶς εἰλέονται ἐπὶ τὸ ὑγιὲς σκέλος, τῇ χειρὶ πρὸς τὴν γῆν ἀπερειδόμενοι τῇ κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος· καταβλακεύουσι δὲ ἔνιοι τὴν ἐς τὸ ὀρθὸν ὁδοιπορίην καὶ οἷσι ἂν τετελειωμένοισι αὕτη ἡ ξυμφορὴ γένηται. Ὁκόσοι δ' ἂν νήπιοι ἐόντες ταύτῃ τῇ ξυμφορῇ χρησάμενοι ὀρθῶς παιδαγωγηθῶσι, τῷ μὲν ὑγιέϊ σκέλεϊ χρέονται ἐς ὀρθὸν, ὑπὸ δὲ τὴν μασχάλην τὴν κατὰ τὸ ὑγιὲς σκέλος σκίπωνα περιφέρουσι, μετεξέτεροι δὲ καὶ ὑπ' ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας· τὸ δὲ σιναρὸν σκέλος μετέωρον ἔχουσι, καὶ [4] τοσούτῳ ῥηΐους εἰσὶ, [5] ὅσῳ ἂν αὐτοῖσι ἔλασσον τὸ σκέλος τὸ σιναρὸν ἔῃ· τὸ δὲ ὑγιὲς ἰσχύει αὐτοῖσι οὐδὲν ἧσσον, ἢ εἰ καὶ ἀμφότερα ὑγιέα ἦν. Θηλύνονται δὲ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισι αἱ σάρκες τοῦ σκέλεος, μᾶλλον [6] δέ τι θηλύνονται αἱ ἐκ τοῦ ἔξω μέρεος ἢ [7] αἱ ἐκ τοῦ ἔσω ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

sime igitur habent, quibus dum in utero continentur elabitur hic articulus. Secundum hi, quibus in summa infantia idem accidit. Minime vero omnium, qui adulti illud perpessi sunt. Ac adulti quidem qua ratione incedant, dictum est. Quos vero adhuc in infantia hic casus detinet, plerique quidem in dirigendo corpore negligenter se gerunt, maleque ad sanum crus convolvuntur, manu, quae e regione eius est, se ad terram obfirmantes. Quin etiam adulti nonnulli, qui hac calamitate vexantur, rectam ambulationem segniter curant. At qui in infantia hanc calamitatem experiuntur, ii si liberaliter educati fuerint, sano quidem crure recte utuntur, verum scipionem alae, quae sano cruri respondet, suppositum circumferunt. Quidam etiam utrique alae scipionem subiiciunt, crus vero affectum suspensum detinent, quoque id brevius est, eo levius habent. Sano autem crure nihilo minus habent roboris quam si integrum utrumque esset. Eiusmodi tamen omnibus cruris carnes emolliuntur eaeque ut plurimum exteriore parte magis quam interiore.

ρα'. Μυθολογοῦσι δέ τινες, ὡς αἱ Ἀμαζονίδες τὸ ἄρσεν γένος τὸ ἑωυτῶν αὐτίκα νήπιον ἐὸν ἐξαρθρέουσι, αἱ μὲν κατὰ [8] τὰ γούνατα, αἱ δὲ κατὰ τὰ ἰσχία, ὡς δῆθεν χωλὰ γίγνοιτο καὶ μὴ ἐπιβουλεύοι τὸ ἄρσεν [9] γένος τῷ θήλεϊ· χειρώναξι ἄρα τούτοισι χρέονται, ὁκόσα ἢ σκυτείης ἔργα, ἢ χαλκείης, ἢ ἄλλο

101. Ferunt autem nonnulli Amazones masculam suam prolem statim ab infantia partim ad genua, partim ad coxendices, luxare consuevisse, quo videlicet claudi fierent ac neque mares foeminis insidias tenderent, eisque ad manuarias operas uterentur et coriariam, fabrilem et quodvis aliud sedentarium opus exerce-

[1] ῥύεται τῆς. — [2] οὖν om. — [3] φαίνηται. — [4] τοσοῦτον. — [5] ὅσον. — [6] δ' ἔτι. — [7] αἱ om. — [8] τά om. — [9] γένος.

ἄπεψις sed ἀπεψίη, non ἀκίνησις sed ἀκινησίη; itaque ἀναυξησίης dedi.

τοῖσι — γένηται.] ἡ ὁδοιπ. B. M. N., Littr., vulgo ἡ om.; — γένηται B. M. N., φαίνεται vulg., φαίνηται alii et Marc.; — κακῶς omm. C. H. N., Marc., Dietz.; — κατορθόν λιγωροῦσι B. M. pro καταβλακ., N. illud in marg.; — ἄρθρον N.; — τελειουμένοισι C. Marc.; — ἡ ξ. αὕτη B. M. N.

ὁκόσοι — ἦν.] ὁκόσοισι E., Marc.; — σκίμπωνα nonnulli libri; — μετέωρον — σκέλος om. C.; — ἰσχύῃ vulg., ex M. N. emendavit Littr.

θηλύνονται — πολύ.] δ' ἔτι vulg., δέ τι B. E. H. M. N. Littr.; — ἐπὶ τὸ πολύ C. H., Marc, vulgo τό abest; — post πολύ ferunt πᾶσι Parr. 6., Marc.

101. μυθολογοῦσι — ἔργον.] ὡς B. C. E. H. M. N., Marc., ὅτι vulg.; — ἀμαζόνες prima m. in N.; — τό ante ἄρσεν om. pr. m. in N.; — ἄῤῥεν C. E. H. K.; — κατὰ [τὰ] γούν. Littr., vulgo τά om.; — τά ante ἰσχία omm.

ὅ τι ἑδραῖον ἔργον. Εἰ μὲν οὖν ἀληθέα ταῦτά ἐστι, ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδα· ὅτι δὲ γένοιτο ἂν τοιαῦτα, οἶδα, εἴ τις ἐξαρθρέοι αὐτίκα νήπια ἐόντα. Κατὰ μὲν οὖν τὰ ἰσχία μέζον τὸ διάφορόν ἐστι [1] ἢ ἐς τὸ ἔσω ἢ ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρῆσαι· [2] κατὰ δὲ τὰ γούνατα διαφέρει μέν τι, ἔλασσον δέ τι διαφέρει· τρόπος δὲ ἑκατέρου τοῦ χωλώματος ἴδιός ἐστι· [3] κυλλοῦνται μὲν γὰρ μᾶλλον οἷσι ἂν ἐς τὸ ἔξω ἐξαρθρήσῃ· ὀρθοὶ δὲ ἧσσον ἵστανται, οἷσι ἂν ἐς τὸ ἔσω ἐξαρθρήσῃ. Ὡσαύτως δὲ καὶ [4] ἢν παρὰ τὸ σφυρὸν ἐξαρθρήσῃ, ἢν μὲν ἐς τὸ ἔξω μέρος, κυλλοὶ μὲν γίγνονται, ἑστάναι δὲ δύνανται· ἢν δὲ ἐς τὸ ἔσω [5] μέρος, βλαισοὶ μὲν γίγνονται, ἧσσον δὲ ἑστάναι δύνανται. Ἥ γε μὴν ξυναύξησις τῶν ὀστέων τοιήδε γίγνεται· οἷσι [6] μὲν ἂν τὸ κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον τὸ τῆς κνήμης ἐκστῇ, τούτοισι [7] μὲν τὰ τοῦ ποδὸς ὀστέα ἥκιστα ξυναύξεται· ταῦτα γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός [8] ἐστι, τὰ δὲ τῆς κνήμης ὀστέα αὔξεται μὲν — οὐ πολὺ δὲ — ἐνδεεστέρως, αἱ μέντοι σάρκες μινύθουσι. Οἷσι δ' ἂν κατὰ [9] μὲν τὸ σφυρὸν μένῃ τὸ ἄρθρον κατὰ φύσιν, κατὰ δὲ [10] τὸ γόνυ ἐξεστήκῃ, τούτοισι τὸ τῆς κνήμης ὀστέον οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι ὁμοίως, ἀλλὰ βραχύτερον γίγνεται, τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός ἐστι· τοῦ μέντοι ποδὸς τὰ ὀστέα μινύθει μέν, ἀτὰρ οὐχ ὁμοίως, ὥσπερ ὀλίγον τι πρόσθεν εἴρηται, ὅτι τὸ ἄρθρον τὸ παρὰ τὸν πόδα σῶόν ἐστι· εἰ δέ οἱ χρέεσθαι ἠδύναντο, ὥσπερ καὶ τῷ κυλλῷ, ἔτι ἂν ἧσσον ἐμινύθει τὰ τοῦ ποδὸς ὀστέα τούτοισι.

rent. Quae quidem vera necne sint, ignoro. Ista vero accidere quibus statim ab infantia articuli luxantur, certo scio. In coxis igitur multum quidem in interioremne partem an in exteriorem elabatur articulus interest. In genibus vero interest etiam nonnihil, sed minus tamen. Suus autem utrique proprius claudicationis modus inest. Magis incurvis enim sunt membris quibus exteriorem in partem prolapsus articulus fuerit; recti autem minus stant, quibus in interiorem partem exciderit. Eodem quoque modo si ad malleolum luxatio accidat, quibus in exteriorem partem excidit, ii quidem vari fiunt, verum stare possunt; at quibus in interiorem partem articulus prolapsus est, ii valgi quidem efficiuntur, minus vero stare queunt. At vero ossium incrementum ad hunc modum se habet: quibus quidem ad malleolum tibiae os loco motum est, iis certe pedis ossa, quod proxime vulneri iniecta sunt, minimum augentur. Tibiae vero ossa augentur quidem minus, sed non multo minus, verum carnes imminuuntur. At cum articulus ad malleolum sua sede secundum naturam manserit, ad genu vero suo loco motus fuerit, iis tibiae os, quod vulneri sit proximum, non aeque augeri, sed brevius reddi consuevit. Pedis autem ossa imminuuntur quidem, verum non aeque ac paulo ante dictum est, cum pedis articulus integer maneat. Quodsi eo etiam, sicuti cum varus est, uti possent, iis adhuc minus pedis ossa imminuerentur. Quibus vero coxendicis articulus luxatur, iis femoris os, quod proxime

[1] *ἢ ἐς τὸ εἴσω.* — [2] *κατὰ γούνατα δέ.* — [3] *γνοῦνται* (i. e. *γυιοῦνται*) *μὲν γάρ.* — [4] *εἰ.* — [5] *μέρος ἐξαρθρήσῃ, βλ.* — [6] *μὲν οὖν κατά.* — [7] *μέν* om. [8] *εἰσί.* — [9] *μέν* om. — [10] *τό* om.

C. H. N., in H. N. rest. al. m.; — *γίνηται* supra versum sec. m. in H.; — *ἐπιβουλεύειν* B. H. M. N.; — *ἄρσεν* M. N., Littr., *ἄρρεν* vulg.; — *σκυτίης* vulg., *σκυτείης* Littr. cum mss. 13., idem ferunt Marc., Voss.; — *ἄλλο ὅ τι* M. N., Littr., *ἄλλο τι* vulg.

εἰ μὲν — ἐόντα.] *ταῦτ' ἐστι* C. M. N. Marc.; — *ἐγὼ μὲν οὖν* E. H. K.; — *γίνοιτο* Gal., codd. 10., Littr., *γενοίατο* vulg., *γινοίατο* E. H. K., Marc.; de meo *γένοιτο.*

κατὰ — ἐξαρθρήσῃ.] *καὶ μέζον* B. M. N.; — *ἢ ἐς τό ἔσω* Parr. aliquot, Marc., vulgo *ἤ* om.; — *κατὰ δὲ τὰ γούν.* B. M. N., Littr., vulg. e V. notavi; — *γυιοῦνται* vulgo, *κυλλοῦται* B., H. ex emend., M. N., Littr., *κυλλοῦνται* de meo: nempe non *γυιοῦνται*, sed *κυλλοῦνται* veram lectionem esse docet sequens periodus; — *μέν* recepi ex mss. 12. apud Littr. et Marc.

ὡσαύτως — δύνανται.] *ἤν* e mss. 5., Littr.; fert idem Marc., *εἰ* vulg.; — *ἐξαρθρήσει* Parr. 6.; — *πολλοὶ μὲν γὰρ γίν.* C.; — post *μέρος* ferunt *ἐξαρθρήσῃ*, uti V., cod. Serv., Parr. 8., Marc., Gal.

ἥ γε μὴν — μινύθουσι.] *ἄν* M. N., Littr., ubi vulgatum *οὖν* e V. notavi; — *τοῖσι μέν* C.; — *τρώματός ἐστι* Parr. 7., Marc., Littr., vulg. e V. notavi.

οἷσι δ' ἂν — τούτοισι.] *μέν* F. G. I. J.; — *ἐθέλοι* vulg., *ἐθέλει* alia mss. et Marc., Littr.; — *βραχύτερον* B. M. N., *βραχύτατον* cett.; — *μινύθει μὲν γάρ* I. J. O. U.; — *ἠδύναντο* M. N., Gal., Littr., *ἠδύνατο* vulg.; *ὡς* B. M. N. pro

Οἷσι δ' ἂν κατὰ τὸ ἰσχίον [1] ἡ ἐξάρθρησις γένηται, τούτοισι τοῦ μηροῦ τὸ ὀστέον οὐκ ἐθέλει [2] ξυναύξεσθαι ὁμοίως, τοῦτο γὰρ ἐγγυτάτω τοῦ τρώματός ἐστι, ἀλλὰ βραχύτερον τοῦ ὑγιέος γίγνεται· τὰ μέντοι τῆς κνήμης ὀστέα οὐχ ὁμοίως τούτοισι ἀναυξέα γίγνεται, οὐδὲ τὰ τοῦ ποδὸς, διὰ τοῦτο, ὅτι τὸ τοῦ μηροῦ ἄρθρον τὸ [3] παρὰ τὴν κνήμην ἐν τῇ ἑωυτοῦ φύσι μένει, καὶ τὸ τῆς κνήμης τὸ παρὰ τὸν πόδα· σάρκες μέντοι μινύθουσι παντὸς τοῦ σκέλεος τούτοισι· εἰ μέντοι χρέεσθαι τῷ σκέλεϊ ἠδύναντο, ἔτι ἂν μᾶλλον τὰ ὀστέα ξυνηυξάνετο, ὡς καὶ πρόσθεν εἴρηται, πλὴν τοῦ μηροῦ, [4] καὶ ἧσσον ἄσαρκα εἴη, ἀσαρκότερα δὲ πολλῷ ἢ [5] εἰ ὑγιέα ἦν. Σημήϊον δὲ ὅτι [6] ταῦτα τοιαῦτά ἐστι· [7] ὁκόσοι γὰρ τοῦ βραχίονος ἐκπεσόντος γαλιάγκωνες ἐγένοντο ἐκ γενεῆς ἢ [8] καὶ ἐν αὐξήσι πρὶν τελειωθῆναι, οὗτοι τὸ μὲν ὀστέον τοῦ βραχίονος βραχὺ ἴσχουσι, τὸν δὲ πῆχυν καὶ ἄκρην τὴν χεῖρα ὀλίγῳ ἐνδεεστέρην τοῦ ὑγιέος διὰ ταύτας [9] τὰς προφάσιας τὰς εἰρημένας, ὅτι ὁ μὲν βραχίων ἐγγυτάτω τοῦ ἄρθρου τοῦ τρώματός ἐστι, ὥστε διὰ τοῦτο βραχύτερος γέγονε· ὁ δ' αὖ πῆχυς διὰ τοῦτο οὐχ ὁμοίως ἐνακούει τῆς ξυμφορῆς, ὅτι τὸ τοῦ βραχίονος ἄρθρον τὸ πρὸς τοῦ πήχεος ἐν τῇ ἀρχαίῃ φύσι μένει, ἥ τε αὖ χεὶρ [10] ἄκρη ἔτι τηλοτέρω ἄπεστι ἢ ὁ πῆχυς ἀπὸ τῆς ξυμφορῆς. Διὰ ταύτας οὖν τὰς εἰρημένας προφάσιας τῶν ὀστέων τά τε μὴ ξυναυξόμενα οὐ ξυναύξεται, [11] τά τε ξυναυξόμενα ξυναύξεται. Ἐς δὲ τὸ εὔσαρκον τῇ χειρὶ καὶ τῷ βραχίονι ἡ ταλαιπωρίη τῆς χειρὸς

vulnus attingat, non aeque augeri solet, sed sano brevius redditur. His tamen neque tibiae os, neque pedis ossa eodem modo augeri prohibentur. Quod ideo accidit, quod femoris articulus, qui cum tibia committitur, et tibiae, qui cum pede, sua naturali sede manet; iis tamen totius cruris carnes imminuuntur. Quodsi crure uti possent, etiam magis ossa augerentur, velut prius etiam dictum est, femore excepto minusque carne destituerentur, quamvis id multo magis quam sanis accidit. Cui rei indicio sunt qui a prima origine aut antequam ad perfectum incrementum pervenerint, brachio luxato mustelae cubito praediti evadunt. Hi siquidem os brachii breve, cubitum vero ac summam manum sanis paulo exiliora habent, idque ob antedictas causas, quod brachium, cum laeso articulo proximum sit, idcirco brevius redditur. Cubitus autem non ideo noxae aeque patet, quod brachii articulus, qui ad cubitum est, pristinam naturam retineat. Manusque summa rursus etiam longius a noxa quam cubitus abest. Has igitur ob causas enumeratas ossa quaedam incremento destitui, quaedam etiam incrementum suscipere solent. Ad pleniorem autem manus et brachii habitum multum manus labor proficit. Qui namque mustelae cubito praediti sunt, manuarias operas, quas etiam altera manu praestant, ut plurimum hac manu suscipiunt, idque nihil peius quam altera. Neque enim manibus, ut cruribus, corporis onus fertur, sed sunt levia earum opera. Ob exercitationem autem neque in manu, neque in cubito iis, qui mustelae cubitum habent, car-

1 ἡ om. — 2 ξυναυξάνεσθαι. — 3 κατά. — 4 καὶ ἧσσον. — 5 εἰ abest. — 6 ταῦτα om. — 7 ὁκόσοισι. — 8 καί om. — 9 τὰς εἰρημένας προφ. — 10 ἄκρη om. — 11 τό τε ξυναυξανόμενον.

ὥσπερ; — ἐμινύθει Parr. 5., Marc., Littr., ἐμινύθη vulg.; — τούτων B. M. N. pro τούτοισι.

οἷσι δ' ἂν κατὰ — ὑγιέα ἦν.] διὰ τοῦτο δὲ ὅτι vulg., δέ omm. C. E. H. K. N. (in quo rest.) Marc.; — τὸ κατὰ τὴν κν., uti V., cod. Serv., Parr. plures; — ἠδύναντο B. H. M. N. Littr., ἐδύναντο vulg.; — πλὴν ἢ τὸ τοῦ μηροῦ B. et N., ubi ἢ τό linea traiectum; — κἂν Parr. 6., Marc., κἢν C., ἢν vulg., sequor V.; — ἔῃ codd., εἴη de suo Littr.; — εἰ de suo post ἢ Littr., recte!

σημήϊον — ξυμφορῆς.] ταῦτα ante τοιαῦτα ex H. M. N. Littr., vulgo om.; — ὁκόσοι C. E. K., Littr., vulg. e V. notavi; — γάρ omm. Parr. 7., Voss.; — δ' ἂν pro γάρ E. H. K.; — καί ante ἐν αὐξήσι om. cod. Serv., uti V.; — καὶ πρίν E. N.; — ὀλίγον ἐνδεεστ. J.; — ἐγγυτάτω τῷ ἄρθρῳ B. M. N.; — pro γέγονε B. C. E. H. M. N. Q.' Marc. ἐγένετο; — πρὸς τοῦ πήχ. C., Marc., Littr., πρὸ τοῦ π. vulg.; — χεὶρ ἄκρη Littr. ex B. N., in quibus ἄκρη deletum, vulgo ἄκρη abest.

διὰ — ξυναύξεται.] In hac periodo fluctuatio est in mss. inter ξυναύξεσθαι et ξυναυξάνεσθαι; tum vulgata τό τε ξυναυξόμενον, sed plur. num. dedit Littr. e mss. pluribus.

ἐς δὲ τὸ — αἱ σάρκες.] προσωφελέει B. M. N., Littr.,

μέγα προσωφελέει· ὅσα γὰρ χειρῶν ἔργα ἐστι, τὰ πλεῖστα προθυμέονται οἱ γαλιάγκωνες [1]ἐργάζεσθαι τῇ χειρὶ ταύτῃ, ὅσα [2]περ καὶ τῇ ἑτέρῃ δύνανται, οὐδὲν ἐνδεεστέρως τῆς ἀσινέος· οὐ γὰρ δεῖ ὀχέεσθαι τὸ σῶμα ἐπὶ τῶν χειρῶν, ὡς ἐπὶ τῶν σκελέων, ἀλλὰ κοῦφα [3]αὐτῇσι τὰ ἔργα ἐστί. Διὰ δὲ τὴν χρῆσιν οὐ μινύθουσι αἱ σάρκες αἱ κατὰ τὴν χεῖρα [4]καὶ τὸν πῆχυν τοῖσι γαλιάγκωσι, ἀλλὰ καὶ ὁ βραχίων τι προσωφελέεται ἐς εὐσαρκίην διὰ ταῦτα· ὅταν δὲ ἰσχίον ἐκπαλὲς γένηται ἐς τὸ ἔσω μέρος ἐκ γενεῆς, ἢ καὶ ἔτι νηπίῳ ἐόντι, μινύθουσι αἱ σάρκες διὰ τοῦτο μᾶλλον ἢ τῆς χειρὸς, ὅτι οὐ δύνανται χρέεσθαι τῷ σκέλεϊ. Μαρτύριον δέ τι [5]ἐνέσται καὶ ἐν τοῖσι ὀλίγῳ ὕστερον εἰρησομένοισι, ὅτι ταῦτα τοιαῦτά ἐστι.

ρβ′. Ὁκόσοισι δ᾽ ἂν ἐς τὸ ἔξω ἡ τοῦ μηροῦ κεφαλὴ ἐκβῇ, τούτοισι βραχύτερον μὲν τὸ σκέλος φαίνεται παρατεινόμενον παρὰ τὸ ἕτερον· οὐ γὰρ ἐπ᾽ ὀστέον ἡ ἐπίβασις τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ἐστι, ὡς ὅτε ἔσω [6]ἐκπέπτωκε, ἀλλὰ παρ᾽ ὀστέον παρεγκεκλιμένην τὴν φύσιν ἔχον, ἐν σαρκὶ δὲ στηρίζεται ὑγρῇ καὶ ὑπεικούσῃ· διὰ τοῦτο μὲν βραχύτερον φαίνεται. Ἔσωθεν δὲ ὁ μηρὸς παρὰ τὴν πλιχάδα καλεομένην κυλλότερος καὶ ἀσαρκότερος [7]φαίνεται· ἔξωθεν δὲ ὁ γλουτὸς [8]ὑποκυρτότερος, ἅτε ἐς τὸ ἔξω τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ὠλισθηκυίης· ἀτὰρ καὶ ἀνωτέρω φαίνεται ὁ γλουτὸς, ἅτε ὑπειξάσης τῆς σαρκὸς τῆς ἐνταῦθα τῇ τοῦ μηροῦ κεφαλῇ· τὸ δὲ παρὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἄκρον ἔσω ῥέπον φαίνεται, καὶ ἡ κνήμη, καὶ ὁ πούς·

nes imminuuntur. Quin etiam brachium ad pleniorem habitum inde nonnihil iuvatur. At ubi coxendicis articulus a primo ortu, aut etiam in ipsa infantia sua compage emotus ad interiorem partem inclinarit, carnes eam ob causam magis quam in manu imminuuntur, quod ii crure uti nequeant. Atque haec ita se habere quae paulo post dicentur quodammodo testabuntur.

102. At quibus in exteriorem partem femoris caput excessit, iis crus iuxta alterum extensum brevius quidem apparet. Neque enim femoris caput, velut cum intro luxabatur, ossi insidet, sed iuxta os quod natura inclinatum est, in carne vero humida et tenera firmatur, ideoque brevius apparet. Interiore vero parte ad locum inter crura medium, *πλιχάδα* nominant, femur magis curvum et gracilius apparet. Exteriore autem parte nates in gibbum magis extumescit, extra nimirum femoris capite elapso. Quin et superior nates apparet eo, quod hac parte caro femoris capiti cedit. Extrema vero femoris pars ad genu et tibia et pes introrsum spectare conspiciuntur. Verum neque inflectere perinde ac sanum crus possunt. Atque haec quidem sunt extra prolapsi femoris notae.

[1] ἐργάζεσθαι om. — [2] περ om. — [3] αὐτοῖσι. — [4] καὶ κατὰ τὸν π. — [5] δὲ ἐν ἐνέσται τοῖσιν ὀλίγον. — [6] ἐξέπιπτε. — [7] γίνεται. — [8] κυρτότερος.

προσωφελήσει vulg.; — *προμηθέονται* alia librorum mss. est lectio; — *συνεργάζεσθαι* B. N., sed deleto *συν*; — tum *ὅσα περ* B. M. N., Littr., vulgo *ὅσα* solum.

διὰ — σκέλεϊ.] *καὶ κατὰ τὸν πῆχυν* vulg., *κατά* om. Littr. cum B. M. N.

μαρτύριον — ἐστι.] *δέ τι ἐν ἔσται* vulg., *ἐν δέ τι ἔσται* Parr. aliquot, Marc.; *τι* om. cod. Serv., uti V.; — equidem in vulgata *ἐν ἔσται* latere puto *ἐνέσται*, nam quid huc *ἕν*? — *καί* Littr. e nonnullis Parr., idem fert Marc., vulgo abest; — *ὀλίγον* mss. 12. apud Littr., Marc., *ὀλίγῳ* de meo, vulgo om.; — *εἰρησομένοισι* ex mss., edd. antt., Gal. revocavit Littr., *εἰρημένοισι* vulg.

102. *ὁκόσοισι — φαίνεται.*] *οἷσι* B. M. M.; — *τοῦ μηροῦ ἡ κεφαλή* M. N., *ἡ* brevi post *τούτοισι* om. Dietz. p. 42.; — post *τὸ ἕτερον* ceteri *εἰκότως*, equidem omisi emblema alienum: — *ἐπὶ τὸ ὀστέον* Dietz.; — *ὥστε ἔσω ἐξέπιπτεν* C.; — *ὥσπερ* Dietz.; — *ἐκπέπτωκεν* B. M. N., Littr., vulg. e V. notavi; — *παρὰ τὸ ὀστέον* H. al. m., N., Dietz.; — *παρακεκλιμ.* Dietz., — *ἐνστηρίζεται* pro *δέ στηρίζεται* idem.

ἔσωθεν — δύνανται.] *πλιχάδα* pro vulg. *πληχάδα* Littr. e Parr. 8., idem fert Marc.; — *κυλλότερος* vulgo, *κοιλότερος* ex Parr. 7. bonae notae Littr., idemque fert Marc.; vulgata tamen veram scripturam refert; — *φαίνεται* ex B. N.

ἀτὰρ οὐδὲ ξυγκάμπτειν ὥσπερ τὸ ὑγιὲς σκέλος δύνανται. Τὰ μὲν οὖν σημήϊα ταῦτα τοῦ ἔξω ἐκπεπτωκότος μηροῦ.

ργ'. Οἷσι μὲν οὖν [1]ἂν τετελειωμένοισι ἤδη ἐκπεσὸν τὸ ἄρθρον μὴ ἐμπέσῃ, τούτοισι βραχύτερον μὲν φαίνεται τὸ ξύμπαν σκέλος, ἐν δὲ τῇ ὁδοιπορίῃ τῇ μὲν πτέρνῃ οὐ δύνανται καθικνέεσθαι ἐπὶ τὴν γῆν, τῷ δὲ στήθεϊ τοῦ ποδὸς βαίνουσι ἐπὶ τῆς γῆς· ὀλίγον δὲ ἐς τὸ ἔσω μέρος ῥέπουσι τοῖσι δακτύλοισι ἄκροισι. Ὀχέειν δὲ δύναται τὸ σῶμα τὸ σιναρὸν σκέλος τούτοισι πολλῷ μᾶλλον ἢ οἷσι ἂν ἐς τὸ ἔσω μέρος ἐκπεπτώκῃ, ἅμα μὲν ὅτι ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ ἄρθρου πλάγιος φύσι πεφυκὼς ὑπὸ συχνῷ μέρεϊ τοῦ ἰσχίου τὴν ὑπόστασιν πεποίηται, ἅμα δὲ ὅτι ἄκρος ὁ ποὺς οὐκ ἐς τὸ ἔξω μέρος ἀναγκάζεται [2]ἐκκεκλίνθαι, ἀλλ' ἐγγύς ἐστι τῆς ἰθυωρίης τῆς κατὰ τὸ σῶμα καὶ τείνει καὶ ἐσωτέρω. Ὅταν [3]οὖν τρίβον μὲν λάβῃ τὸ ἄρθρον ἐν τῇ σαρκὶ, εἰς ἣν ἐξεκλίθη, ἡ δὲ σάρξ γλισχρανθῇ, ἀνώδυνον τῷ χρόνῳ γίγνεται· ὅταν δὲ ἀνώδυνον γένηται, [4]δύνανται μὲν ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου, ἢν ἄλλως βούλωνται· δύνανται δὲ ὀχέειν τὸ σῶμα ἐπὶ τὸ σιναρὸν σκέλος. Διὰ οὖν τὴν χρῆσιν ἧσσον τοῖσι τοιούτοισι ἐκθηλύνονται αἱ σάρκες ἢ οἷσι ὀλίγον πρόσθεν εἴρηται· ἐκθηλύνονται δὲ ἢ πλεῖον, ἢ ἔλασσον· μᾶλλον δέ τι ἐκθηλύνονται κατὰ τὸ ἔσω μέρος ἢ κατὰ τὸ ἔξω [5]ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ. Τὸ μέντοι ὑπόδημα μετεξέτεροι τούτων ὑποδέεσθαι οὐ δύνανται διὰ τὴν ἀκαμπίην τοῦ σκέλεος, οἱ δέ τινες καὶ δύνανται. Οἷσι [6]δ' ἂν ἐν γαστρὶ ἐοῦσι ἐξαρ-

103. Quibus igitur iam adultis luxatus articulus reconditus non fuerit, iis crus totum brevius conspicitur, neque ingressu terram calce contingere possunt, sed ima planta terrae insistunt paululumque summis digitis interiorem in partem tendunt. Atque in his longe melius crus laesum corpus ferre potest, quam quibus in interiorem partem luxatio facta est, partim quidem quod femoris caput et articuli cervix, quae naturaliter obliqua est, maiori coxae parti subiecta est, partim vero quod summus pes in exteriorem partem inclinari non cogitur, sed prope ad rectitudinem corporis accedit et interiorem in partem etiam convertitur. Quum igitur articulus carnis locum, in quem elapsus est, consuetudine tritum fecerit, et caro lentorem contraxerit, temporis tractu doloris expers evadit. Tuncque, si velint, absque baculo incedere possunt et corpus affecto crure sustentare. Iis igitur, eo, quod crure utuntur, minus quam quibus paulo ante dictum est, carnes emolliuntur, idque plus aut minus accidit. Fere autem magis ad interiorem partem quam exteriorem effoeminantur. Ac eorum quidem nonnulli, quod crus flectere non possint, calceum sibi inducere nequeunt. Quidam etiam id possunt. At quibus in matris utero hic articulus sua sede emotus fuerit, aut, cum adhuc augentur, vi exciderit neque reconditus fuerit, aut etiam morbo elapsus atque sua compage motus fuerit, horum enim pleraque accidunt, eorum

[1] ἂν om. — [2] ἐγκεκλίσθαι. — [3] μὲν οὖν τρ. λάβῃ. — [4] ὁδοιπ. μὲν δύνανται. — [5] ὡς ἐπὶ πολύ. — [6] δ' ἄν.

Littr., γίνεται vulg.; — ὑποκυρτότερος B. M. N., Littr., κυρτότερος vulg.; — vulgo τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ, sed τοῦ μηροῦ om. C.; — ὠλισθηκυίης etiam Marc.; — δύναται Parr. 8.

τὰ μὲν — μηροῦ.] μηροῦ εἰσίν vulg.; abiicio illud εἰσίν, quod hoc praesertim loco displicet.

103. οἷσι — ἄκροισι.] ἄν Dietz., Littr., vulgo om.; — δή G., ἤδη om. Dietz.; — μὲν βραχύτερον idem; — καθικνέεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς vulg., sed ἐπὶ τὴν γῆν Dietz.; contra vulgo βαίνουσι ἐπὶ τὴν γῆν, ubi ἐπὶ τῆς γῆς de meo dedi; — verum ὀλίγον ἐπὶ τὴν γῆν, εἰς δὲ τὸ ἔσω ῥέπουσιν ἄκροις τοῖς δακτύλοις Dietz.

ὀχέειν δὲ — ἐσωτέρω.] τὸ σ. δυν. B. M. N.; — δύνανται E.; — ἅμα δὲ ἄκρος Parr. 7., Gal.; — ἐκκεκλίσθαι M., Littr., ἐγκεκλίσθαι alia mss., ἐγκεκλεῖσθαι vulg.

ὅταν οὖν — σκέλος.] ὅτε Ald.; — οὖν τρίβον μέν Parr. 7., Q.', Marc., Littr., μὲν οὖν τρ. vulg.; — ἐξεκλείθη vulg., ἐξεκλίθη Parr. 9., Lind., Littr., ἐξεκλείσθη C.; — ἀνώδυνος J.; — δύναται C.

διὰ οὖν — πουλύ.] δι' vulg., διά Parr. 7.; — δ' ἔτι vulg., δέ τι Littr. cum mss. 5.; — αἱ κατὰ τὸ ἔσω B. N.

οἷσι δὲ ἂν — σκέλεος.] δ' e multis mss. dedi, δέ vulg., δὲ ἄν om. M.; — ἐοῦσι ante βίῃ om. C.; — ἤδη omm. B. M. N., καί pro ἤδη C. E. H.; — ἐμπέσῃ Parr. 6., Littr.

θρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον, ἢ ἔτι ἐν αὐξήσι ἐοῦσι βίῃ ἐκπεσὸν ἤδη μὴ [1] ἐμπέσῃ, ἢ καὶ ὑπὸ νούσου ἐξαρθρήσῃ τοῦτο τὸ ἄρθρον καὶ ἐκπαλήσῃ, — πολλὰ γὰρ τοιαῦτα γίγνεται καὶ ἐνίων μὲν τῶν τοιούτων ἢν ἐπισφακελίσῃ ὁ μηρὸς, ἐκπυήματα χρόνια καὶ ἔμμοτα γίγνεται καὶ ὀστέων ψιλώσιες ἐνίοισι, — ὁμοίως δὲ καὶ οἷσι ἐπισφακελίζει καὶ οἷσι μὴ ἐπισφακελίζει, τοῦ μηροῦ τὸ ὀστέον πολλῷ βραχύτερον γίγνεται καὶ οὐκ ἐθέλει ξυναύξεσθαι, ὥσπερ τοῦ ὑγιέος· τὰ μέντοι τῆς κνήμης βραχύτερα [2] μὲν γίγνεται ἢ τὰ τῆς ἑτέρης, ὀλίγῳ δὲ, [3] διὰ τὰς αὐτὰς προφάσιας, [4] αἳ καὶ πρόσθεν εἴρηνται· ὁδοιπορέειν [5] τε δύνανται οἱ τοιοῦτοι, οἱ μέν τινες αὐτῶν τοῦτον τὸν τρόπον, ὥσπερ [6] οἷσι τετελειωμένοισι ἐξέπεσε καὶ μὴ ἐνέπεσε, οἱ δὲ καὶ βαίνουσι μὲν παντὶ τῷ ποδὶ, διαρρέπουσι δὲ ἐν τῇσι ὁδοιπορίῃσι ἀναγκαζόμενοι διὰ τὴν βραχύτητα τοῦ σκέλεος. Ταῦτα δὲ τοιαῦτα γίγνεται, ἢν ἐπιμελέως μὲν παιδαγωγηθῶσι ἐν τοῖσι σχήμασι καὶ ὀρθῶς, ἐν οἷσι δεῖ, πρὶν κρατυνθῆναι ἐς τὴν ὁδοιπορίην, ἐπιμελέως δὲ καὶ ὀρθῶς, ἐπὴν [7] κρατυνθῶσι· πλείστης δὲ ἐπιμελείης δέονται, οἷσι ἂν νηπιωτάτοισι ἐοῦσι αὕτη ἡ ξυμφορὴ γένηται· ἢν γὰρ ἀμεληθῶσι νήπιοι ἐόντες, ἀχρήϊον παντάπασι καὶ ἀναυξὲς ὅλον τὸ σκέλος γίγνεται. Αἱ δὲ σάρκες τοῦ ξύμπαντος σκέλεος μινύθουσι μᾶλλον, ἢ τοῦ ὑγιέος· πάνυ μὴν πολλῷ ἧσσον τούτοισι μινύθουσι, ἢ οἷσι ἂν ἔσω ἐκπεπτώκῃ διὰ τὴν χρῆσιν καὶ τὴν ταλαιπωρίην, ὡς καὶ πρόσθεν [8] ὀλίγῳ ἐπὶ τῶν γαλιαγκώνων εἴρηται.

quidem nonnullis, si sideratum femur fuerit, suppurationes diuturnae et quae curationem per linamenta desiderent, fiunt, quibusdam etiam ossa nudantur. Eodem vero modo tum quibus sideratur os femoris, tum quibus non sideratur, multo brevius redditur, ac neque velut sanum augeri solet. Huius etiam tibiae ossa paulo quidem quam alterius breviora evadunt ob easdem causas, quae etiam antea sunt commemoratae. Atque hi incedere possunt, nonnulli quidem eo modo, quo quibus iam adultis elapsus articulus reconditus non fuit, quidam etiam toto pede insistunt, inter ambulandum tamen ob cruris brevitatem, utramque in partem inclinari coguntur. Haec autem sic accidunt, ubi in his, quae ad corporis habitum spectant, diligenter et in quibus oportet recte fuerint a pueris educati prius quam ad ambulationem confirmentur, ac nihilominus etiam diligenter et recte ubi confirmati fuerint. Summam vero curam postulant quibus in prima infantia hic casus incidit. Si enim ea in infantia negligantur, iis totum crus prorsus inutile et incrementi expers redditur atque universi cruris carnes magis imminuuntur quam sani. At multo sane minus quam quibus interiorem in partem exciderit, idque ob usum et laborem, velut etiam de his, qui mustelae cubito praediti sunt, paulo ante dictum est.

ρδ'. Εἰσὶ δέ τινες ὧν τοῖσι μὲν ἐκ γενεῆς αὐτίκα, τοῖσι δὲ καὶ ὑπὸ νούσου, ἀμφοτέρων τῶν σκελέων ἐξέστῃ τὰ ἄρθρα ἐς τὸ ἔξω

104. Nonnullis quoque partim quidem statim a prima origine, partim vero sub morbo, amborum crurum articuli exteriorem in partem

[1] διεμπέσῃ. — [2] μέν om. — [3] καὶ διά. — [4] ἀεὶ καί. — [5] δέ. — [6] τοῖσι. — [7] κρατηθῶσι. — [8] ὀλίγον ἐπί.

διεμπέσῃ vulg.; — ἢν μὲν ἐπισφακελίσῃ E.; — ἐκπυήματα Gal., Parr. 6., ἐμπ. vulg.; — ξυναυξάνεσθαι E. Q.'; — βραχύτερα μὲν φαίνεται N., ubi supra versum γίνεται, et in B. φαίνεται, sed deletum; — ὁδοιπορέειν τε ex edd. antt., mss. multis Littr., δέ pro τέ vulg.; — τοῖσι τετελ., uti V. Parr. 5.

ταῦτα δὲ — γίγνεται.] μέν pro δέ B. M. N.; — κρατηθῆναι et mox κρατηθῶσι vulgo, ex mss. verum dedit Littr.

αἱ δὲ — εἴρηται.] αἵ τε vulg., δέ Littr. cum M. N.; — ὀλίγῳ B. M. N., Littr., ὀλίγον vulg.; — περί M. N., Littr., ἐπί vulg. — Iam vero post ταλαιπωρίην legitur in libris οἷον εὐθέως δύνασθαι χρέεσθαι τῷ σκέλει, quae corrupta sunt et legenda videntur ἅτε εὐθέως δύνανται χρέεσθαι τῷ σκέλεϊ; sed etiamsi ita legas, otiosa haec sunt et emblema alienum referunt, quod eieci.

104. εἰσὶ δέ τινες — ἄρθρων.] τοῖσι δὲ ὑπό V. C.; — ταῦτα παθήματα M. N.; — ἐκθηλύνονται τοῖσι τοιούτοισι B. M. N., Littr., ceteri τοῖσι τοιούτ. omm.; — ἅμα γὰρ

μέρος· τούτοισι οὖν τὰ [1] μὲν ὀστέα ταὐτὰ παθήματα πάσχει· αἱ μέντοι σάρκες ἥκιστα ἐκθηλύνονται· εὔσαρκα δὲ τὰ σκέλεα γίγνεται, πλὴν εἴ τι ἄρα κατὰ τὸ εἴσω μέρος ἐλλείποι ὀλίγον· διὰ τοῦτο δὲ εὔσαρκά ἐστι, ὅτι ἀμφοτέροισι τοῖσι σκέλεσι ὁμοίως ἡ χρῆσις γίγνεται· ὁμοίως γὰρ σαλεύουσι ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ ἔνθα καὶ ἔνθα· ἐξεχέγλουτοι δὲ οὗτοι ἰσχυρῶς φαίνονται διὰ τὴν ἔκστασιν τῶν ἄρθρων. Ἢν δὲ μὴ ἐπισφακελίσῃ αὐτοῖσι τὰ ὀστέα, μηδὲ κυφοὶ ἀνωτέρω τῶν ἰσχίων γένωνται, — ἐνίους γὰρ [2] τὰ τοιαῦτα καταλαμβάνει, — ἢν οὖν μὴ τοιοῦτόν τι γένηται, ἱκανῶς ὑγιηροὶ τἄλλα διαφέρονται· ἀναυξέστεροι μέντοι τὸ πᾶν σῶμα οὗτοι γίγνονται, πλὴν τῆς κεφαλῆς.

prolapsi sunt. Iis igitur ossa quidem eadem vitia patiuntur, at carnes minime effoeminantur. Sed et pleniora crura evadunt, nisi si quid interiore parte paulum deficit. Eam vero ob causam pleniora sunt, quod utroque crure pariter utuntur. Eodem enim modo inter ambulandum ab utraque parte iactantur, iique valde prominentibus natibus conspiciuntur, eo quod articuli suo loco excesserunt. Quodsi neque his ossa vitientur, neque gibbosi supra coxendices evadant, — quosdam enim huiusmodi vitia prehendunt, — nisi ergo tale quid accidat, de cetero satis salubriter vitam traducunt. Minus tamen ii reliquo corpore capite excepto incrementi suscipiunt.

ρε'. Ὅσοισι δ' ἂν ἐς τοὔπισθεν ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐκπέσῃ, — ὀλίγοισι δὲ ἐκπίπτει, — οὗτοι ἐκτανύειν οὐ δύνανται τὸ σκέλος, οὔτε κατὰ τὸ ἄρθρον τὸ ἐκπεσὸν, οὔτε τι κάρτα [3] κατὰ τὴν ἰγνύην· ἀλλ' ἥκιστα τῶν [4] ἐκπαλέων οὗτοι ἐκτανύουσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον. Προσξυνιέναι μὲν οὖν καὶ τόδε χρὴ, — εὔχρηστον γὰρ καὶ πολλοῦ ἄξιόν ἐστι καὶ τοὺς πλείστους λήθει, — ὅτι [5] οὐδ' οἱ ὑγιαίνοντες δύνανται κατὰ τὴν ἰγνύην ἐκτανύειν τὸ ἄρθρον, ἢν μὴ ξυνεκτανύωσι καὶ τὸ κατὰ τὸν βουβῶνα ἄρθρον, πλὴν [6] ἢν μὴ πάνυ ἄνω ἀείρωσι τὸν πόδα, οὕτω δ' ἂν δύναιντο· οὐ τοίνυν οὐδὲ ξυγκάμπτειν δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ὁμοίως, ἀλλὰ πολὺ χαλεπώτερον [7] ἢν μὴ ξυγκάμψωσι καὶ τὸ κατὰ τὸν

105. At quibus posteriorem in partem femoris caput elapsum est, quod paucis accidit, ii neque ad articulum luxatum, neque admodum ad poplitem crus extendere possunt. Atque eorum, qui articulum emotum habent, hi minime extendunt et articulum ad inguen et ad poplitem. Praeterea etiam illud animadvertendum, quod et valde utile et magni est momenti ac plerosque latet, neque sanos poplitis articulum extendere posse, nisi una quoque inguinis articulum extendant, praeterquam si pedem valde sustollant: sic enim posse. Hi ergo neque eodem modo poplitis articulum, sed multo aegrius flectere possunt, nisi una quoque inguinis articulum inflexerint. Multa quoque alia in corpore huiusmodi cognationes habent et circa nervorum contractionem et musculorum

[1] μέν om. — [2] καὶ τὰ τ. — [3] κατά om. — [4] ἐκπαλαίων οὗτοι μᾶλλον ἐκταν. — [5] οὔτε ὑγ. — [6] εἰ. — [7] εἰ.

εὔσαρκα τὰ σκελ. B. M. N., εὔσαρκα δὲ καὶ τὰ σκ. vulgo, omisi καί cum Marc. et Voss.; — γίνεται B. M. N., Littr., γίνονται vulg.; — ἐλλείπει M. N., ἐλλίποι C.; — καὶ ῥαιβοὶ οἱ μηροί ante διὰ τὴν ἔκστασιν B. N., sed in utroque deletur. Non recepi, sed non certo mihi constat ab aliena manu esse; — dubius haereo.

ἢν δὲ μὴ — κεφαλῆς.] καταλαμβάνει καὶ τὰ τοιαῦτα C.; — λαμβάνει prima m. in E. H.; — ἢν μὲν οὖν μή K.; — τι τοιοῦτο M. N.; — τὰ ἄλλα iidem.

105. ὅσοισι — ἄρθρον.] οἷσι non pauca mss.; — εἰς τοὐπίσω citat Gal. de locis affectis p. 430.; — ἡ omm. C. E. H. K., Gal. l. l., — τοῦ omm. iidem et Marc.; — ἐκπέσοι vulg., ἐκπέσῃ Littr. cum multis mss., idem fert Marc.; — κατά ubi in V. abest, omittunt cod. Serv. et E.; in quo rest.; — τι κάρτα om. Dietz. p. 44.; — ἀλλ' ἥκιστα (ἀλλ' ἢ μάλιστα Dietz.) τῶν ἐκ παλαιῶν (ἐκπαλέων H. ex emend., ἐκπαλαισίων Gal. l. l.) οὗτοι (οὗτοι om. P.) μᾶλλον vulg. (μᾶλλον omm. P., Gal. l. l., Dietz.); — cum Littréo μᾶλλον omisi, ἐκπαλέων recepi.

προσξυνιέναι — ἄρθρον.] μέν pro μὲν οὖν Gal. l. l.; — καί om. M. ante πολλοῦ, post πολλοῦ addit λόγου Gal. l. l.; — οὐδ' Gal. l. l., Littr., οὗτοι Dietz., οὔτε vulgo; in illo οὗτοι latet οὔτ' οἱ seu potius οὐδ' οἱ, quod recipio; — ξυνεκταννύουσι vulg., cum Littréo sequor G. M. N., συνεκτανύσωσι E. H., Gal. l. l., ξυνεκτανύσουσι Marc.; — πλὴν εἰ μή, uti V., cod. Serv., E. H. K., Gal. l. l.; — οὐ τοίνυν Gal. l. l., Littr.; — οὗτοι νῦν P., οὗτοι τοίνυν vulg.

βουβῶνα ἄρθρον. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα κατὰ τὸ σῶμα τοιαύτας ἀδελφίξιας ἔχει καὶ κατὰ νεύρων ξυντάσιας καὶ κατὰ μυῶν σχήματα καὶ πλέονά τε καὶ πλέονος ἄξια γιγνώσκεσθαι, ἢ ὥς τις οἴεται καὶ κατὰ τὴν τοῦ [1]*ἐντέρου φύσιν καὶ τῆς ξυμπάσης κοιλίης καὶ κατὰ τὰς τῶν ὑστερέων πλάνας τε καὶ ξυντάσιας· ἀλλὰ περὶ μὲν οὖν τούτων ἑτέρωθι λόγος ἔσται ἠδελφισμένος τοῖσι νῦν λεγομένοισι. Περὶ οὗ δὲ ὁ λόγος ἐστὶ, οὔτε ἐκτανύειν δύνανται, ὥσπερ ἤδη εἴρηται, βραχύτερόν τε τὸ σκέλος* [2]*φαίνεται διὰ δισσὰς προφάσιας, ὅτι τε οὐκ ἐκτανύεται, ὅτι τε πρὸς τὴν σάρκα ὠλίσθηκε τὴν τοῦ πυγαίου· ἡ γὰρ φύσις τοῦ ἰσχίου ταύτη, ᾗ καὶ ἡ κεφαλὴ καὶ ὁ αὐχὴν τοῦ μηροῦ γίγνεται, ὅταν δὲ ἐξαρθρήσῃ, καταφερὴς πέφυκε ἐπὶ τοῦ πυγαίου τὸ ἔξω μέρος. Ξυγκάμπτειν μέντοι δύνανται, ὅταν μὴ ἡ ὀδύνη κωλύῃ· καὶ ἡ κνήμη τε καὶ ὁ ποὺς ὀρθὰ ἐπιεικέως* [3]*φαίνεται, καὶ οὔτε τῇ, οὔτε τῇ πολὺ* [4]*ἐκκεκλιμένα· κατὰ δὲ τὸν βουβῶνα δοκέει τι ἡ σὰρξ λαπαρωτέρη εἶναι, ποτὶ καὶ ψαυομένη, ἅτε τοῦ ἄρθρου ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα μέρη ὠλισθηκότος· κατὰ δὲ αὐτὸ τὸ πυγαῖον διαψαυομένη ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ* [5]*δοκέει τι ἐξογκέειν μᾶλλον. Τὰ μὲν σημήϊα ταῦτα,* [6]*ὧν ἂν ἐς τὸ ὄπισθεν ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.*

habitum plura et cognitu digniora quam quis existimet conspiciuntur. Quod etiam in intestinorum natura totiusque ventris atque in uteri erroribus et contractionibus cernere licet. De quibus alias cum his quae nunc dicuntur consentiens sermo habebitur. Quod ad sermonem praesentem attinet, neque crus extendi, velut iam dictum est, potest, breviusque duabus de causis apparet, tum quod non extenditur, tum quia ad natis carnem prolapsum est. Etenim coxendicis natura est qua parte et femoris cervix et caput est; cum vero e sede sua elapsum fuerit, declive in exteriorem partem natis deferri solet. Inflectere tamen crus, si modo dolor non prohibeat, possunt, tibiaque et pes fere recta conspiciuntur, neque in hanc illamve partem admodum inclinata. Ad inguen vero, praecipue etiam si quis locum attingat, caro aliquanto melius sentitur, praesertim cum articulus alteram in partem prolapsus sit. Ad nates autem, si quis attrectet, femoris caput aliquanto etiam magis protuberare videtur. Atque hae quidem notae sunt eorum, quibus in posteriorem partem femur elapsum est.

ρς'. [7]*Ὁτέῳ μὲν ἂν οὖν τετελειωμένῳ ἤδη ἐκπεσὼν μὴ ἐμπέσῃ, ὁδοιπορέειν μὲν δύναται, ὅταν ὁ χρόνος ἐγγένηται καὶ ἡ ὀδύνη παύσηται καὶ ἐθισθῇ τὸ ἄρθρον ἐν τῇ σαρκὶ*

106. Cui ergo iam adulto prolapsum reconditum non fuerit, is quidem, ubi tempus aliquod intercesserit et dolor quieverit, articulusque in carne volvi assueverit, ambulare potest: inter

[1] *ἑτέρου.* — [2] *φαίνηται.* — [3] *φαίνονται.* — [4] *ἐγκεκλ.* — [5] *δοκέει τι ἐξογκέειν καὶ μᾶλλον.* — [6] *ὡς ἄν.* — [7] *οὕτω.*

πολλὰ — λεγομένοισι.] *κατὰ τὰς τῶν νεύρων* Gal. l. l.; — *πλεῖστά τε καὶ πλείστου* cett.; — *καὶ τὴν τῆς ξυμπ. κοιλ.* vulgo, *τήν* omm. B. M. N.; — *καὶ κατὰ τῆς* E.; — *κατά* ante *τάς* om Gal. ibid.; — *πλάνας τε καὶ ξυντ.* cum Gal. lego, vulgo *τε* om.; — *μὲν οὖν* B. M. N., vulgo *οὖν* om.

περὶ οὗ — μέρος.] *νῦν ὁ λόγος* K.; — *οὔτ' ἐκτ.* M. N.; — *δύνανται* cum Gal. et multis mss. Littr., idem fert Marc.; — *δύναται* vulg.; — *βραχύτερον δέ* C. M. N.; — *εἰ γὰρ ἡ φύσις τοῦ ὀστέου* C. sine *τοῦ ἰσχίου*, quod vulgata ante *τοῦ ὀστέου* fert, sed mihi non cum C. *τοῦ ἰσχίου*, sed contra *τοῦ ὀστέου* delendum est visum; — omnes *ὅταν δὲ ἐξαρθρήσῃ*, Littréus hîc *δέ* pro *δή* poni opinatur; pernego; — *καταφερὲς* (ἢ) H., *καταφερές* K.; — *καταφερής τε* vulg., *τε* om. P., quem sequor cum Littréo; — *πρὸς τὸ ἔξω μέρος* P.

ξυγκάμπτειν — μᾶλλον.] *μὴ ἡ ὀδύνη* Littr. ex N. solo, ubi tamen *ἡ* oblit.; cett. *ἡ* omm.; — *φαίνονται* vulg., *φαίνεται* B. E. H. K. Q.', Littr., item Marc.; — *καί* ante *οὕτω* et paulo post *πολύ* om. Dietz. p. 44.; — *ἐκκεκλιμ.* e pluribus libris Littr., fert etiam Marc., *ἐγκεκλιμ.* vulg.; — *τε* om. C.; — *οὔτε* pro *ἅτε* C.; — *ἐπὶ τὰ ἕτερα* pro *ἐς τὰ ἐπὶ θάτερα* Dietz.; — *ὠλισθηκότος μέρη* Parr. 5., Marc.; — *αὐτὸ τό* e multis codd. Littr., idem fert Marc., *τὸ αὐτό* vulg.; — *τι* post *δοκέει* om. Littr. cum N. solo, in quo rest.: — *καί* om. idem cum eodem ante *μᾶλλον*. cf. lectt. Voss.

τὰ μὲν — μηρός.] *μὲν οὖν* vulg., *οὖν* omm. Parr. 11., Marc.; — *τοῦτ' ἐστιν* M. N., *ταῦτά ἐστιν* C. H., sed in H. *ἐστιν* al. m.; — *ὧν ἄν* H. al. m., M. N., *ᾧ ἄν* vulg.; — *τοὔπισθεν* B. M. N.

106. *ὁτέῳ — ἐπιξυγκάμψῃ.*] *ὅτῳ* vulg., *ὁτέῳ* Dietz.,

ἐνστρωφᾶσθαι· ἀναγκάζεται μέντοι ἰσχυρῶς ξυγκάμπτειν κατὰ τοὺς βουβῶνας ὁδοιπορέων διὰ δισσὰς προφάσιας, ἅμα μὲν ὅτι πολλῷ βραχύτερον τὸ σκέλος γίγνεται διὰ τὰ προειρημένα καὶ τῇ μὲν πτέρνῃ καὶ πάνυ [1]πολλοῦ δέεται ψαύειν τῆς γῆς· [2]μόλις δὲ τῷ στήθεϊ τοῦ ποδὸς καθικνέεται καὶ οὐδὲ οὕτως, ἢν μὴ κάμψῃ αὐτὸς ἑωυτὸν κατὰ τοὺς βουβῶνας καὶ τῷ ἑτέρῳ σκέλεϊ κατὰ τὴν ἰγνύην [3]ἐπιξυγκάμψῃ. Ἐπὶ δὲ τούτοισι ἀναγκάζεται, ὥστε τῇ χειρὶ τῇ κατὰ τὸ σιναρὸν σκέλος ἐρείδεσθαι ἐς τὸ ἄνω τοῦ μηροῦ ἐφ' ἑκάστῃ ξυμβάσι· ἀναγκάζει οὖν τι [4]καὶ τοῦτο αὐτὸν, ὥστε κάμπτεσθαι κατὰ τοὺς βουβῶνας· ἐν γὰρ τῇ μεταλλαγῇ τῶν σκελέων ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ οὐ δύναται τὸ σῶμα ὀχέεσθαι ἐπὶ τοῦ σιναροῦ σκέλεος, εἰ μὴ προσκατερείδεται τὸ σιναρὸν πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ τῆς χειρὸς, ἅτε οὐχ ὑφεστεῶτος τοῦ ἄρθρου ὑπὸ τῷ σώματι, ἀλλ' ἐς τὸ ὄπισθεν [5]ἐκστεῶτος κατὰ τὸ ἰσχίον· [6]εἰ γὰρ πειρήσαιτο καὶ ἐπ' ὀλίγον τοῦ ποδὸς ὀχηθῆναι μηδενὶ ἄλλῳ ἀντιστηριζόμενος, ἐς τὸ ὀπίσω ἂν πέσοι· ἡ γὰρ ῥοπὴ πολλὴ ἂν εἴη, τῶν ἰσχίων ἐπὶ πουλὺ ἐς τοὐπίσω ὑπερεχόντων ὑπὲρ τοῦ ποδὸς τῆς βάσιος καὶ τῆς ῥάχιος ἐς τὰ ἰσχία ῥεπούσης. Ἄνευ [7]μὲν οὖν ξύλου δύνανται ὁδοιπορέειν οἱ τοιοῦτοι, ἢν ἄλλως ἐθισθέωσι· διὰ τοῦτο, ὅτι ἡ βάσις τοῦ ποδὸς κατὰ τὴν ἀρχαίην ἰθυωρίην ἐστὶ, ἀλλ' οὐκ ἐς τὸ ἔξω ἐκκεκλιμένη, διὰ τοῦτο [8]οὖν οὐδὲ δέονται τῆς ἀντικοντώσιος. Ὅσοι μέντοι βούλονται ἀντὶ

ambulandum tamen vehementer ad inguina eum inflecti necesse est, idque duabus de causis, tum quod ob ante dicta crus multo brevius efficitur, tum etiam quia longe abest ut calce terram attingat. Vix autem ima pedis planta consistit, ac ne sic quidem nisi se ipse ad inguina incurvarit praetereaque alterius cruris poplitem inflectat. Quandoquidem ita necesse est, ut manu, quae est a parte affecti cruris, superiori femoris parti obiecta ad quemlibet ingressum firmetur. Quae res certe efficit, ut ad inguina aliquantulum incurvari cogatur. In alterna enim crurum inter ambulandum vicissitudine super crure affecto corpus ferri nequit, nisi admota manu crus illud terrae obfirmetur, praesertim cum articulus corpori non substet, sed ad coxendicem posteriorem in partem promineat. Si namque vel paululum conetur hoc pede ferri, nulli alteri rei innixus, is utique in posteriorem partem decidet, cum coxendices plurimum praeter pedis ingressum in posteriorem partem eminentes et spina in coxendices incumbens magno momento illuc ferantur. Ii tamen absque baculo incedere, si alias assueverint, possunt, propterea quod pedis gressus pristinam directionem servet, neque exteriorem in partem inclinet. Quocirca conto, cui innitantur, nihil indigent. Atqui si femoris apprehensi loco, alae quae ad crus affectum est subiecto scipioni inniti velint, ii longiore quidem supposito scipione erectiores incedent, pede tamen humi non innituntur. Quodsi pede inniti

[1] πολλά. — [2] h. l. legis: ἢν γὰρ πειρῷτο καὶ ἐπ' ὀλίγον τοῦ ποδὸς — ῥεπούσης, quae infra occurrunt, vid. adnn. — [3] ἐπικάμψῃ. — [4] καί om. [5] ἐξενεστεῶτος. — [6] ἢν γὰρ πειρῷτο. — [7] μέντοι τοῦ ξ. — [8] οὖν οὐδὲν δέονται.

Littr.; — οὖν solum vulgo, οὖν ἄν C. M. N., ἂν οὖν E. K. Marc.; — ἐκπεσόν Parr. 10.; — δύνανται J.; — ἐν om. C.; — ἐνστρωφᾶσθαι B. N., vulgo per ο scribitur; — εἰρημένα B. M. E.; — πολλῷ δέεται vulg., πολλοῦ δέεται Littr. cum Parr. 6., idem fert Marc.; — post τῆς γῆς in vulgata (cf. lectt. Voss.) leguntur verba, quae infra intulit de suo Littr., quod mihi recte fecisse visus est; — καθικνέεσθαι E.; — εἰ — κάμψει C., item εἰ E. H. K., sed κάμψῃ; — ἐπιξυγκάμψει C., ἐπικάμψῃ J., uti V.

ἐπὶ δὲ — ῥεπούσης.] ἐπειδή vulg., ἐπὶ δέ Parr. 5., Marc., Littr., ἐπειδάν Lind., Kühn.; — καί ante τοῦτο Littr. e mss. 8., idem fert Marc., vulgo om.; — αὐτό cett.; — ἢν μή Parr. 7. et Marc., qui προσκατερείδαναι, sed προσκατερείδηται cum illo ἤν Parr. illi plerique; κατερείδεται πρότερον πρὸς τὴν γῆν C.; — ὑφεστεῶτος Parr. 10., Littr., ὑφεστῶτος vulg.; — ἀλλά E. H. K.; — τὰ ὄπισθεν C., τοὔπισθεν B. M. N.; — ἐξεστεῶτος Littr. ex mss. 13., ἐξεστῶτος vulg.; — εἰ C. N., ἤ vulg.; — πειριᾶτο vulgo, πειρῶτο cod. Serv., uti V., πειρήσαιτο Littr. cum Parr. 7.; — καί ante ἐπ' ὀλίγον omm. nonnulla mss., ἐπὶ ὀλ. Parr. 5.; — τοὐπίσω B. M. N.; — ἐς τοὐπίσω ἐπὶ πολύ B. M. N.

ἄνευ μὲν οὖν — ἀντικοντώσιος.] μὲν οὖν B. M. N., Littr., μέντοι vulg.; — τοῦ ξύλου vulg., τοῦ omm. M. N., Littr.; — οὐ δύναται K.; — ἐθισθέωσι Ionice B. M. N., Littr.; hic adnotat: „on serait tenté de lire ἐθέλωσι à cause de la phrase correspondante, du Mochlique § 22., où il y a ἐθέλωσιν." — Porro ἐς τὸ ἔξω ἐκκεκλιμένη etiam Marc.; — οὖν omm. M. N., Littr.; — οὐδέν vulgo, οὐδέ M. N. Littr.

ὅσοι — αὐτούς.] εἰ μέν de meo, ἢν μέν cett.; — ἢν — βούλωνται M. N.; — ἢν δὲ αὖ B.; — ἐρηρεῖσθαι J.; — ποιη-

τῆς τοῦ μηροῦ ἐπιλαβῆς ὑπὸ τὴν μασχάλην τὴν κατὰ τὸ σιναρὸν σκέλος ὑποτιθέμενοι σκίπωνα ἀντερείδειν, κεῖνοι εἰ μὲν μακρότερον τὸν σκίπωνα ὑποτιθέοιντο, ὀρθότεροι μὲν ὁδοιπορήσουσι, τῷ δὲ ποδὶ πρὸς τὴν γῆν οὐκ ἐρείδονται· εἰ δ' αὖ βούλονται ἐρείδεσθαι τῷ ποδὶ, βραχύτερον μὲν τὸ ξύλον [1]φορητέον κατὰ δὲ τοὺς βουβῶνας ἐπιξυγκάμπτεσθαι ἂν δέοι αὐτούς. Τῶν δὲ σαρκῶν αἱ μινυθήσιες κατὰ λόγον γίγνονται καὶ τούτοισι, [2]ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται· τοῖσι μὲν γὰρ μετέωρον ἔχουσι τὸ σκέλος [3]καὶ μηδὲν ταλαιπωρέουσι, τούτοισι καὶ μάλιστα μινύθουσι· οἳ δ' ἂν πλεῖστα χρέωνται τῇ ἐπιβάσι, τούτοισι ἥκιστα μινύθουσι. Τὸ μέντοι ὑγιὲς σκέλος οὐκ ὠφελέεται, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀσχημονέστερον γίγνεται, ἢν χρέωνται τῷ σιναρῷ σκέλεϊ ἐπὶ τὴν γῆν· [4]ξυνυπουργέει γὰρ ἐκείνῳ ἐξίσχιόν τε ἀπαναγκάζεται εἶναι [5]καὶ κατὰ τὴν ἰγνύην ξυγκάμπτειν· ἢν δὲ μὴ προσχρέηται τῷ σιναρῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ἀλλὰ μετέωρον ἔχων σκίπωνι ἀντερείδηται, οὕτω [6]δὴ καρτερὸν γίγνεται τὸ ὑγιὲς σκέλος· ἔν τε γὰρ τῇ φύσι διαιτᾶται καὶ τὰ γυμνάσια προσκρατύνει αὐτό. Φαίη μὲν οὖν ἄν τις ἔξω ἰητρικῆς τὰ τοιαῦτα εἶναι· τί γὰρ δῆθεν δεῖ περὶ τῶν ἤδη ἀνηκέστων γεγονότων ἔτι προσξυνιέναι; πολλοῦ δὲ δεῖ οὕτως ἔχειν· τῆς γὰρ αὐτῆς γνώμης καὶ ταῦτα ξυνιέναι· οὐ γὰρ οἷόν τε ἀπαλλοτριωθῆναι ἀπ' ἀλλήλων. Δεῖ μὲν γὰρ ἐς τὰ ἀκεστὰ μηχανάασθαι, ὅκως μὴ ἀνήκεστα ἔσται, ξυνιέντα ὅκη ἂν μάλιστα κωλυτέα ἐς τὸ ἀνήκεστον ἐλθεῖν· δεῖ δὲ τὰ ἀνήκεστα ξυνιέναι, ὡς μὴ [7]μάτην λυμαίνη-

velint, breviorem esse baculum oportet eosque insuper ad inguina inflecti necesse est. At carnium imminutiones iis etiam pro ratione, velut ante dictum est, accidunt. Quibus enim crus suspensum est, et nihil laborant, iis vel maxime imminuuntur, minimum vero, ubi plurimum ingressu utuntur. Crus tamen integrum non modo nihil utilitatis consequitur, verum potius etiam deformius redditur, si affecto crure ad terram innixi utantur. Illi enim dum subservit, tum in exteriorem partem coxendicem prominere, tum poplitem inflecti necesse est. Quodsi affecto crure terram non contingat, sed eo suspenso scipioni innitatur, eo sane pacto crus integrum robustius evadet, cum et naturaliter habeat, et exercitatione magis corroboretur. Ceterum haec ad artem medicam nihil pertinere dixerit fortasse quispiam. Nimirum quid attinet de his, quae nullam amplius curationem admittunt, copiosiorem adhuc doctrinae sermonem facere? Illud vero plurimum refert. Eadem enim notione, cum ista inter se separari nequeant, comprehenduntur. Dare si quidem operam oportet, ne quae curationem admittere possunt, incurabilia evadant, prospicientes quanam potissimum ratione prohibeamus, quo minus eo deveniant, ut incurabilia reddantur. Quae vero nullam curationem admittunt prospicere etiam oportet ne frustra noxa afficiantur. Praedictiones autem splendidae et laude dignae ex eo exsistunt, quod dignoscimus quonam et quanam ratione aut quando res quaeque exitum habitura sit, sive eo tendat ut curationem recipiat, sive curationis spem adimat. At quibus vel a

[1] *ποιητέον.* — [2] *ὥσπερ καὶ πρ.* — [3] *καὶ — ὑγιὲς σκέλος* om. — [4] *συνυπουργέον.* — [5] *καί* om. — [6] *δέ.* — [7] *μάλιστα.*

τέον vulg.; — *φορητέον* Littr. ex B. M. N., ubi hoc in marg., illud in textu, vel contra.

τῶν δὲ σαρκῶν — μινύθουσι.] *ὥσπερ πρόσθεν* sine *καί* M. N., Littr.; — *μινύθει. εἰ δ' ἂν* vulg., *μινύθει. οἳ δ' ἂν* C. E. H. K. Marc.; — *μινύθουσι δ' ἂν* in marg., *μινύθη· οἳ δ' ἂν* B. M. N.; — *χρέονται* vulg., *χρέωνται* Parr. 7., Marc., Littr.

τὸ μέντοι — αὐτό.] *ἀλλὰ μᾶλλον καὶ ἀσχημονέστερον* vulgo, *μᾶλλον* omm. C. H. N. Marc., sed in H. N. rest.; — *ἀπαναγκάζεται* ex edd. antt., mss. revocavit Littr., *ἀναγκάζεται* vulg., *ἐπαναγκάζεται* Gal.; — *ἐπὶ τὴν γῆν τῷ σιναρῷ σκέλει* B. M. N.; — *σκίμπωνι* alii libri, et ubivis fere alii *σκίπων*, alii *σκίμπων*, quod non amplius noto; — *οὕτω δέ* vulgo, *οὕτω δή* de meo; — *καρτερὸν γίνεται* e Parr. 12. Littr., idem fert Marc., *γένηται* vulg.; — *τά τε γυμν.* Parr. 7.

Φαίη — ἀλλήλων.] *μὲν ἂν οὖν τις* C. H. Marc.; — *οὖν* omm. Ald., Parr. 6.; — *ἔτι* om. Dietz. p. 38.; — *προξυνιέναι* E. H. K.

δεῖ μὲν γὰρ — ἀνήκεστον.] *ἐς* ante *τὰ ἀνήκεστα* ex C. solo Littr.; — *μηχανᾶσθαι* B. E. M. N., Dietz., *μηχανάεσθαι* Ald., Gal.; — *ἔσται* e multis mss. Littr., idem fert Marc.; *ἐστί* vulg.; — *κωλύση* Dietz.; — *δεῖ δή* Parr. 8. et Marc.; — *μάτην* ex Dietzio Littr., *μάλιστα* cett.; — *διαγωνιστικά* F. G.; — *γινώσκειν* Dietz.

ται· τὰ δὲ προρρήματα λαμπρὰ καὶ ἀγωνιστικὰ ἀπὸ τοῦ διαγιγνώσκειν [1]ὅπῃ ἕκαστον καὶ οἵως καὶ ὁκότε τελευτήσει, ἤν τε ἐς τὸ ἀκεστὸν τράπηται, ἤντε ἐς τὸ ἀνήκεστον. Ὁκόσοισι δ' ἂν ἐκ γενεῆς, [2]ἢ καὶ ἄλλως πως ἐν αὐξήσι ἐοῦσι, οὕτως ὀλίσθῃ τὸ ἄρθρον ὀπίσω καὶ μὴ ἐμπέσῃ, ἤν τε βίῃ ὀλίσθῃ, ἤν τε [3]καὶ ὑπὸ νούσου, — πολλὰ γὰρ [4]τὰ τοιαῦτα ἐξαρθρήματα γίγνεται ἐν τούτοισι· οἷαι δέ τινες εἰσὶ αἱ νοῦσοι ἐν ᾗσι ἐξαρθρέεται τὰ τοιαῦτα, ὕστερον [5]γεγράψεται, — ἣν [6]οὖν ἐκστὰν μὴ ἐμπέσῃ, τοῦ [7]μὲν μηροῦ τὸ ὀστέον βραχὺ γίγνεται, κακοῦται δὲ [8]καὶ πᾶν τὸ σκέλος καὶ ἀναυξέστερον γίγνεται καὶ ἀσαρκότερον πολλῷ διὰ τὸ μηδὲν προσχρέεσθαι αὐτῷ· κακοῦται γὰρ τούτοισι καὶ τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον· τὰ γὰρ νεῦρα ἐντεταμένα γίγνεται διὰ τὰ πρόσθεν εἰρημένα· διὸ οὐ δύνανται τὸ κατὰ τὴν ἰγνύην ἄρθρον ἐκτανύειν, οἷσι ἂν οὕτως ἰσχίον ἐκπέσῃ. Ὡς γὰρ ἐν κεφαλαίῳ εἰρῆσθαι, πάντα τὰ ἐν τῷ σώματι ὁκόσα ἐπὶ χρήσι γέγονε, χρεομένοισι μὲν μέτρια καὶ γυμναζομένοισι ἐν τῇσι ταλαιπωρίῃσι, ἐν ᾗσι ἕκαστα εἴθισται, οὕτω μὲν ὑγιηρὰ καὶ αὔξιμα καὶ εὔγηρα γίγνεται· μὴ χρεομένοισι δὲ, ἀλλ' ἐλινύουσι, νοσηρότερα [9]γίγνεται καὶ ἀναυξέα καὶ ταχύγηρα. Ἐν δὲ τούτοισι οὐχ ἥκιστα τὰ ἄρθρα τοῦτο πέπονθε καὶ τὰ νεῦρα, ἢν μή τις αὐτοῖσι χρέηται· [10]κακοῦνται μὲν οὖν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας μᾶλλόν τι ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος, ἢ ἐν τοῖσι ἄλλοισι· ὅλον γὰρ τὸ σκέλος ἀναυξὲς γίγνεται καὶ τῇ ἀπὸ τῶν ὀστέων φύσι καὶ τῇ ἀπὸ τῶν σαρκῶν· οἱ οὖν τοιοῦτοι ὁκόταν ἀνδρωθῶσι, μετέωρον καὶ [11]ξυγκεκαμμένον τὸ σκέλος ἴσχουσι, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ὀχέονται

primo ortu, vel alioqui dum adhuc augentur, articulus hoc modo in posteriorem partem prolapsus, ac minime reconditus fuerit, sive per vim sive per morbum hic casus inciderit, — multae namque luxationes huiusmodi per morbos fiunt, quibusnam vero in morbis illae accidant paulo post scribetur, — si prolapsus igitur articulus restitutus non fuerit, os femoris breve quidem redditur, crus autem universum eo, quod nulli sit usui, vitiatur et incremento destituitur longeque gracilius evadit, quod nihil ad usum cedat. In iis etiam poplitis articulus vitium sentit. Nervi namque ex praedictis causis intenduntur. Ideo neque poplitis articulum extendere possunt quibus hunc in modum coxa elapsa sit. Quaecumque enim, ut breviter dicam, corpori usum aliquem praestant, ea si quis in eo laboris genere, quod cuique est consuetum, moderate exerceat, hac quidem parte bene valent, augentur et ad maturam senectutem perveniunt: sin contra otientur neque in usum veniant, morbis patent, incremento privantur celeriterque consenescunt. Inter quae maxime id articuli et nervi sentiunt, si in usum non veniant. His igitur de causis hoc in luxationis genere maiorem quam in ceteris noxam accipiunt. Crus namque totum, tum quod ad ossium tum quod ad carnium naturam spectat, incremento destituitur. Ii igitur, ubi in viros evaserunt, crus suspensum et inflexum habentes super altero, baculo uno aut etiam altero innixi, feruntur.

[1] ὅποι. — [2] ἢ ἄλλως ἐν αὐξ. — [3] καί om. — [4] τὰ τοιαῦτα. — [5] γράψεται. — [6] γοῦν. — [7] μέν om. — [8] καί om. — [9] γίνονται. — [10] κακοῦται. [11] συγκεκλιμένον.

ὁκόσοισι — ἐκπέσῃ.] οἷσι B. M. N.; — ἣν ἄλλως κως sine καί Parr. plures, cod. Serv., uti V., Gal.; — ἤν τε ὑπὸ νόσου Gal., F. G. J. O. U., cf. lectt. V.; — τὰ τοιαῦτα dedi cum Parr. 7., Marc., Voss., vulgo τά om.; — ἣν οὖν Parr. 7., Marc., Littr., ἣν γοῦν vulg.; — κακοῦται δὲ καί B. M. N., Littr., vulgo καί om.; — μὴ δὲ προσχρέεσθαι E. J.; — post αὐτῷ H. al. m. in marg. κατὰ δὲ τὸν βουβῶνα δοκέει τι ἡ σὰρξ λαπαρωτέρη; — tum οὐ δύναται Parr. 7.

ὡς γὰρ — ταχύγηρα.] εἰπεῖν vulg., εἰρῆσθαι B. M. N., εἰρέεσθαι C. E. H. K. Q.', Marc.; — μὲν γὰρ μέτρια E. H. K. Q.; — ὑγιηρά Parr. 7., Marc., ὑγιεινά vulg.; — αὔξημα vulg., αὔξιμα Parr. 10., Marc., Littr. alii; — νοσηλότερα M. N.

ἐν δὲ τούτοισι — δυσί.] οὐκ Bas., Merc.; — τά ante νεῦρα omm. C. H., in quo rest. al. m., Marc.; — κακοῦν-

καὶ τῷ ξύλῳ ἀντιστηριζόμενοι, οἱ μὲν ἑνὶ, οἱ δὲ δυσί.

ρζ'. Οἷσι δ' ἂν ἐς τοὔμπροσθεν [1]ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐκπέσῃ, — ὀλίγοισι δὲ τοῦτο γίγνεται, — οὗτοι ἐκτανύειν μὲν τὸ σκέλος δύνανται τελέως, ξυγκάμπτειν δὲ ἥκιστα οὗτοι δύνανται κατὰ τὸν βουβῶνα· πονέουσι δὲ καὶ ἢν κατὰ τὴν ἰγνύην ἀναγκάζωνται ξυγκάμπτειν. Μῆκος δὲ τοῦ σκέλεος παραπλήσιον φαίνεται κατὰ μὲν τὴν πτέρνην καὶ πάνυ· ἄκρος δὲ ὁ ποὺς ἧσσόν τι προκύπτειν ἐθέλει ἐς τοὔμπροσθεν· ὅλον δὲ τὸ σκέλος ἔχει τὴν ἰθυωρίην [2]τὴν κατὰ φύσιν καὶ οὔτε τῇ, οὔτε τῇ ῥέπει. Ὀδυνῶνται δὲ αὐτίκα οὗτοι μάλιστα καὶ οὖρον ἴσχεται τὸ πρῶτον [3]τούτοισι μᾶλλόν τι ἢ τοῖσι ἄλλοισι ἐξαρθρήμασι· ἐγκέεται γὰρ ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ἐγγυτάτω τούτοισι τῶν τόνων τῶν ἐπικαίρων. Καὶ κατὰ μὲν τὸν βουβῶνα [4]ἐξογκέον τε καὶ κατατεταμένον τὸ χωρίον φαίνεται κατὰ δὲ τὸ πυγαῖον στολιδωδέστερον καὶ ἀσαρκότερον. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ εἰρημένα σημήϊά ἐστι, ὧν ἂν οὕτως ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρός.

107. At quibus priorem in partem femoris caput prolapsum est, quod paucis accidit, ii perfecte quidem crus extendere possunt incurvare vero ad inguen minime. Quin et laborant si poplitem inflectere cogantur. Crus vero longitudine aequale conspicitur, idque ad calcem maxime, sed pes summus minus aliquanto in anteriorem partem propendere potest. Crus autem universum naturalem rectitudinem servat neque in hanc illamve partem tendit. Dolore quoque ii statim praecipue afficiuntur, urinaque inprimis potius quam aliis in luxationibus supprimitur. In his enim femoris caput proxime ad insignes nervos incumbit et ad inguen quidem tumidus et contentus locus conspicitur, ad nates autem in rugas magis contractus et summe gracilis. Ac dictae quidem notae sunt eorum, quibus hunc in modum femur prolapsum est.

ρη'. Ὁκόσοισι μὲν οὖν ἂν ἤδη ἠνδρωμένοισι τοῦτο τὸ ἄρθρον ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ, οὗτοι, ὁκόταν αὐτοῖσι ἡ ὀδύνη παύσηται καὶ τὸ ἄρθρον [5]ἐθισθῇ ἐν τῷ χωρίῳ στρωφᾶσθαι, ἵνα ἐξέπεσε, δύνανται σχεδὸν ὀρθοὶ ὁδοιπορέειν ἄνευ ξύλου καὶ πάνυ μέντοι εὐθέες, ἐπὶ δὲ τὸ σιναρὸν, ἅτε οὔτε κατὰ τὸν βουβῶνα εὔκαμπτοι ἐόντες, οὔτε κατὰ τὴν ἰγνύην· διὰ [6]οὖν τοῦ βουβῶνος τὴν ἀκαμπίην εὐθυτέρῳ

108. Quibus igitur iam adultis articulus hic elapsus reconditus non fuerit, ii ubi dolor conquieverit, et articulus eo in loco, in quem excidit, verti assueverit, fere erecti absque baculo ingredi possunt, idque admodum erecti, nimirum cum affectum crus neque ad inguen, neque ad poplitem facile incurvare queant. Ideoque quod ad inguen flecti nequeant, toto crure ad ingressum magis erecto quam cum valebant

[1] κεφαλὴ μηροῦ sine ἡ et τοῦ. — [2] κατὰ τὴν φ. — [3] τούτοισι om. — [4] ἐξογκέονται καί. — [5] ἐθισθείη. — [6] οὖν om.

ται B. M. N., Marc., et H. ex emend., Littr., κακοῦται vulg.; — μέν M. N., vulgo om.; — ξυγκεκαμμένον B. H. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi.

107. οὐδὲ — ξυγκάμπτειν.] τὸ ἔμπροσθεν E. H.; — ἡ omm. Parr. 11.; — τοῦ B. M. N., Littr., vulgo om.; — ὀλιγάκις pro ὀλίγοισι B. M. N.; — τελέως C., τελείως cett.; — τὰ κατὰ τὸν βουβῶνα vulg., τὸ κατὰ τ. β. Dietz., equidem neque τά, neque τό ferendum arbitror, sed abigendum.

μῆκος — ῥέπει.] τε pro δέ Dietz.; — καὶ κατά N., sed καί linea traiectum; — τι om. Dietz.; — προκάμπτειν C.; — ἐθέλει cum mss. 11. Littr. idemque fert Marc.; ἐθελήσει C., ἐθέλοι vulg., θέλει Dietz.; — τὴν κατὰ φ. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi.

ὀδυνῶνται — ἐπικαίρων.] δὲ τὸ αὐτίκα εἶναι οὗτοι Dietz.; — τούτοισι B. H. M. N., Littréus, τούτοισι om. vulg.; — τι om. Dietz.; — πόνων pro τόνων edd. antt., multa mss., τόνων etiam Marc.

καὶ — ἀσαρκότερον.] ἐξογκέονται vulg., unde ἐξογκέον τε dedit Littr., ἐξογκέον sine τε Dietz.; — ἀσαρκότατον vulg., ἀσαρκότερον B. C. E. L. M., Littr.

ταῦτα — μηρός.] Vulgo: σημήϊά ἐστι τὰ εἰρημένα; inverti verborum ordinem.

108. ὁκόσοισι — ὑγίαινον.] ἐθισθῇ B. M. N., Littr., fortasse ἐθισθέη latet in vulgato ἐθισθείη; — vulgo ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, sed τούτῳ omm. Parr. 10., Gal. in comm. p. 652; Dietz.; — στρωφᾶσθαι B. M. N., Marc., per ō vulg.; — post ἐξέπεσε rursus οὗτοι infertur in vulgata, sed abigo otiosum pronomen; — εὐθὺς ὀρθοί vulgo, sed εὐθύς omm. H. N., ubi in marg. rest., Dietz., cum τι addito; ὀρθοί om.

ὅλῳ τῷ σκέλεϊ ἐν τῇ ὁδοιπορίῃ χρέονται ἢ ὅτε ὑγίαινον. Καὶ σύρουσι δὲ ἐνίοτε πρὸς τὴν γῆν τὸν πόδα, ἅτε οὐ ῥηϊδίως ξυγκάμπτοντες τὰ ἄνω ἄρθρα, καὶ ἅτε παντὶ βαίνοντες τῷ ποδί· οὐδὲν γὰρ ἧσσον τῇ πτέρνῃ οὗτοι βαίνουσι ἢ τῷ ἔμπροσθεν· εἰ δέ γε ἠδύναντο μέγα προβαίνειν, κἂν πάνυ πτερνοβάται ἦσαν· καὶ γὰρ [1]οἱ ὑγιαίνοντες ὅσῳ ἂν μέζον προβαίνοντες ὁδοιπορέῳσι, [2]τοσούτῳ μᾶλλον πτερνοβάται εἰσὶ, τιθέντες τὸν πόδα, αἴροντες δὲ τὸν ἐναντίον. Ὁκόσοισι δὲ δὴ οὕτως ἐκπέπτωκε, [3]καὶ ἔτι μᾶλλον τῇ πτέρνῃ προσεγχρίμπτουσι ἢ τῷ ἔμπροσθεν· τὸ γὰρ ἔμπροσθεν τοῦ ποδὸς, ὅταν ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ ἄλλο σκέλος, οὐχ ὁμοίως δύναται ἐς τὸ πρόσω καμπύλλεσθαι, ὥσπερ ὁκόταν ξυγκεκαμμένον ἔῃ τὸ σκέλος· οὔτ' αὖ σιμοῦσθαι δύναται ὁ πούς, ξυγκεκαμμένου τοῦ σκέλεος, ὡς ὅταν ἐκτεταμένον ἔῃ τὸ σκέλος. Ὑγιαίνουσά τε οὖν ἡ φύσις οὕτω πέφυκε, ὥσπερ εἴρηται· ὅταν δὲ ἐκπεσὸν μὴ ἐμπέσῃ τὸ ἄρθρον, οὕτως ὁδοιπορέουσι, ὡς εἴρηται, διὰ τὰς προφάσιας ταύτας τὰς εἰρημένας· ἀσαρκότερον μέντοι τὸ σκέλος τοῦ ἑτέρου γίγνεται κατά τε τὸ πυγαῖον, κατά τε τὴν γαστροκνημίην καὶ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἴξιν. Οἷσι δ' ἂν νηπίοισι ἔτι ἐοῦσι τὸ ἄρθρον οὕτως ὀλίσθανον μὴ ἐμπέσῃ, ἢ καὶ ἐκ γενεῆς οὕτω γένηται, καὶ τούτοισι τὸ τοῦ μηροῦ ὀστέον μᾶλλόν τι μινύθει ἢ τὰ τῆς κνήμης καὶ τὰ τοῦ ποδός· ἥκιστα μὴν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος ὁ μηρὸς μειοῦται. Μινύθουσι μέντοι αἱ σάρκες πάντῃ, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ὄπισθεν ἴξιν, ὥσπερ ἤδη καὶ πρόσθεν εἴρηται. Ὁκόσοι μὲν οὖν [4]ἂν τιθηνηθῶσι

utuntur. Interdumque pedem per terram trahunt, ut qui superiores articulos non facile inflectant et toto pede inambulent. Neque enim minus hi calce quam anteriore pedis parte incedunt. Quodsi magno gressu procedere possent, vel plane calci insisterent. Nam et bene valentes, quo maiore gressu procedunt, eo magis calci insistunt, pede uno defixo alterum attollentes. Quibus igitur hoc modo luxatio accidit, ii magis adhuc calce quam pedis parte anteriore impingunt. Pedis enim pars anterior, cum crus reliquum extentum est, non aeque ac si inflexum fuerit, in priorem partem flecti potest. Neque contra pes simus reddi potest crure flexo, velut intento. At crus quidem cum bene valet, quomodo diximus a natura constitutum est. Cum vero prolapsus articulus repositus non fuerit, ob commemoratas causas velut dictum est inambulant. Ad nates autem et carnosam tibiae partem posteriorem atque e regione posterioris partis crus altero gracilius redditur. At quibus tenella adhuc aetate sic luxatus articulus reconditus non fuerit, vel a prima origine id acciderit, iis quoque femoris os aliquanto magis quam tibiae aut pedis imminuitur. Et minimum quidem in hoc luxationis genere femur imminuitur. Carnes tamen omni ex parte praesertimque ex posteriore regione imminuuntur, velut iam supra dictum est. Qui ergo recte educati fuerint, ii dum augentur crure quidem, etsi altero aliquantum breviore, uti possunt, baculo tamen qua parte crus laesum est innitentes. Neque enim absque calce imam plantam ad usum demittere admodum queant; quod in aliis claudicationi-

[1] οἱ om. — [2] τοσοῦτον. — [3] καί om. — [4] ἄν om.

C.; — Marc.: δύνανται σχεδὸν ὀρθοί fert et m. pr. in marg. γεγρ. καὶ εὐθύς. Me iudice εὐθύς scriptum non fuit, sed ὀρθοί, nisi forte εὐθέες auctor dederit, recentiores vero ὀρθοί substituerint; εὐθύς *statim* non congruit. Porro οὐ κατά C.; — εὔκαμπτοι recte scriptum etiam Marc.; — οὖν M. N. Littr., γοῦν vulg.

καὶ σύρουσι — ἐναντίον.] ξυγκάμπτοντες recte etiam Marc.; — καί pro κἄν K.; — μέζω προβαίνοντες B. M. N.; — τοσοῦτον, uti V., Parr. 4.; — τἀναντία B. M. N. in marg.

ὁκόσοισι — σκέλος.] ἤδη οὕτως C.; — προσεγχρίμπτουσι B. E. M. N., ἐγχρίπτουσι vulg.; — τὸ ἔμπροσθεν vulg., cum Littréo sequor C., Lind.; — ὁκόταν M., ὅταν cett.; — καμπυλέεσθαι vulg., καμπύλλεσθαι Littr. e codd., idemque fert Marc.; — οὔτε αὖ M. N.; — ξυγκεκλιμένου vulg., pauci codd. verum praebuerunt Littréo; — ἕως vulg., ὡς Parr. plures, Littr., Marc.

ὑγιαίνουσι — ἴξιν.] καὶ κατὰ τὴν γαστροκνημίην C. E. H. K., Marc.

οἷσι δ' ἂν — μειοῦται.] καὶ τοῦ ποδός M. N.; — ἥκιστα μέν vulg., ἥκιστα μήν Littr. cum multis Parr., fert idem Marc.

μινύθουσι — εἴρηται.] δὲ καὶ κατά C.

ὁκόσοι — ξύλον.] ὅσοι vulg., sequor B. M. N.

ὀρθῶς, οὗτοι μὲν δύνανται προσχρέεσθαι τῷ σκέλεϊ αὐξανόμενοι, βραχυτέρῳ μέν τινι τοῦ ἑτέρου ἐόντι, ὅμως δὲ ἐρειδόμενοι ξύλῳ ἐπὶ ταῦτα, ἢ τὸ σιναρὸν σκέλος· οὐ γὰρ κάρτα δύνανται ἄνευ τῆς πτέρνης τῷ στήθεϊ τοῦ ποδὸς χρέεσθαι ἐπικαθιέντες, ὥσπερ ἐν ἑτέροισι χωλεύμασι ἔνιοι δύνανται· αἴτιον δὲ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ ὀλίγῳ πρόσθεν εἰρημένον· διὰ οὖν τοῦτο προσδέονται ξύλου. Ὅσοι δ' ἂν καταμεληθέωσι καὶ μηδὲν χρέωνται ἐπὶ τὴν γῆν τῷ σκέλεϊ, ἀλλὰ μετέωρον ἔχωσι, τούτοισι [1] μινύθει μὲν τὰ ὀστέα ἐς αὔξησιν μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι· μινύθουσι δὲ καὶ αἱ σάρκες πολὺ μᾶλλον ἢ τοῖσι χρεομένοισι· κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα ἐς τὸ ἰθὺ πηροῦνται τούτοισι τὸ σκέλος μᾶλλόν τι ἢ οἷσι ἂν ἄλλως ἐκπεπτώκῃ.

ρθ'. Ὡς μὲν οὖν ἐν κεφαλαίῳ [2] εἰρῆσθαι, τὰ ἄρθρα τὰ ἐκπίπτοντα καὶ τὰ ὀλισθάνοντα ἀνίσως αὐτὰ ἑωυτοῖσι ἐκπίπτει καὶ ὀλισθάνει, ἄλλοτε μὲν πουλὺ [3] πλεῖον, ἄλλοτε δὲ πουλὺ [4] ἔλασσον· καὶ οἷσι μὲν ἂν πολὺ πλέον ὀλίσθῃ ἢ ἐκπέσῃ, χαλεπώτερα ἐμβάλλειν τὸ ἐπίπαν ἐστὶ, καὶ ἢν μὴ ἐμβιβασθῇ, μέζους καὶ ἐπιδηλοτέρας τὰς πηρώσιας καὶ κακώσιας ἴσχει τὰ τοιαῦτα καὶ ὀστέων, καὶ σαρκῶν, καὶ σχημάτων· ὅταν δὲ μεῖον ἐκπέσῃ καὶ ὀλίσθῃ, [5] ῥηΐδιον μὲν ἐμβάλλειν τὰ τοιαῦτα τῶν ἑτέρων γίγνεται, ἢν δὲ καταπορηθῇ ἢ καὶ ἀμεληθῇ ἐμβαλεῖν, μείους καὶ ἀσινέστεραι αἱ πηρώσιες γίγνονται τούτοισι ἢ οἷσι ὀλίγῳ πρόσθεν εἴρηται. Τὰ μὲν οὖν ἄλλα ἄρθρα καὶ πάνυ πολὺ διαφέρει ἐς τὸ ὁτὲ μὲν μεῖον, ὁτὲ δὲ μεῖζον τὸ ὀλίσθημα ποιέεσθαι· μηροῦ δὲ καὶ βραχίονος κεφαλαὶ παραπλησιώτατα ὀλισθάνουσι αὐτὴ ἑωυτῇ ἑκατέρῃ·

bus quibusdam licet. Cuius rei ea causa est, quam paulo ante retulimus. Idcirco igitur baculo insuper indigent. At qui neglecti fuerint, neque crus in terram demittunt, sed suspensum habent, iis ossa quidem, quod ad incrementum attinet, potius quam iis, qui eo utuntur, imminuuntur, carnes vero multo etiam magis. Circa articulos autem, quod ad directionem spectat, crure ii aliquanto magis capti sunt quam quibus aliter luxatio acciderit.

109. In summa igitur articuli, qui prolabuntur et luxantur, non eodem semper modo excidunt et luxantur, sed interdum quidem longe amplius, interdum vero multo minus. Et qui quidem longe amplius luxantur, aut excidunt, maiore molestia in totum reconduntur, ac nisi reponantur, in his ossa, carnes, corporis habitus, et magis et manifestius debilitantur et depravantur. At ubi minus prolabuntur et luxantur, haec quidem aliis facilius reconduntur, cumque frustra tentata aut neglecta repositio fuerit, iis minores magisque innoxiae quam quibus paulo ante dictum est, debilitates accidunt. Atque in reliquis quidem articulis per sane multum interest maiorne interdum an minor luxatio fiat. Verum tum femoris tum brachii capita quam simillimas inter se utraque luxationes patiuntur. Cum namque rotunda sunt, simplicem ac laevem

[1] μινύθουσι. — [2] εἰρέεσθαι. — [3] πλείονα. — [4] ἐλάσσονα. — [5] ῥηΐδιον — καταπορηθῇ om.

ὅσοι — ἐκπεπτώκῃ.] μινύθει μὲν τὰ ὀστέα Parr. 6., Marc., vulg. e V. notavi; — ἐς τὸ ἰθύ B. M. N., ἐς τὸ εὐθύ vulg.; — τὸ σκ. τούτοισι B. M. N.

109. ὡς μὲν — εἴρηται.] εἰρῆσθαι B. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi; — ὁτὲ μὲν — ὁτὲ δέ Dietz.; — πλέον — ἔλασσον M. N., vulgatam e V. notavi; — ἂν μέν vulg., μὲν ἄν codd., Gal., Littr.; — χαλεπώτερον M. N.; — πωρώσιας iidem; — ἔχει C.; — τῶν ἑτέρων Ald., C. H., Marc., Gal. Bas. in marg., Littr., ὀστέων pro ἑτέρων vulg.; — ἢ ἀμεληθῇ vulg., καὶ ἀμ. C., ἢ καὶ ἀμ. B. M. N.; — ἐμβαλεῖν de meo, ἐμπεσεῖν ceteri, quod incongruum; — πωρώσιες multa mss.

τὰ μὲν οὖν ἄλλα — ἔσω.] πάμπολυ B. M. N. pro πάνυ πολύ; — παραπλησιώταται E. M, N., Dietz. p. 39., et ita corrigitur in H.; — tum αἱ κεφαλαὶ ἐοῦσαι vulg., ἐοῦσαι αἱ κεφαλαί C., equidem αἱ κεφαλαί abigo; — ἁρμόζουσαι vulg., ἁρμόζουσι H., Littr., quod item recepi, sed simul pro vulgato δέ, quod sequebatur, scripsi δή. Dein manifestum

ἅτε γὰρ στρογγύλαι μὲν ἐοῦσαι, ἁπλῆν τὴν στρογγύλωσιν καὶ φαλακρὴν ἔχουσι, κυκλοτερέες δὲ αἱ κοιλίαι ἐοῦσαι, αἱ δεχόμεναι τὰς κεφαλὰς, ἁρμόζουσι δὴ τῇσι κεφαλῇσι· διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι αὐτῇσι τὸ ἥμισυ ἐκστῆναι τοῦ ἄρθρου· ὀλισθάνει γὰρ διὰ τὴν περιφέρειαν ἢ ἐς τὸ ἔξω, ἢ ἐς τὸ ἔσω. Περὶ οὗ [1] οὖν ὁ λόγος, ἐκπίπτουσι τελέως ἤδη, ἐπεὶ ἄλλως γε οὐκ ἐκπίπτουσι· ὅμως δὲ καὶ ταῦτα ὁτὲ μὲν πλεῖον ἀποπηδᾷ ἀπὸ τῆς φύσιος, ὁτὲ δὲ ἔλασσον· μᾶλλον δέ τι μηρὸς [2] τοῦτο βραχίονος πέπονθε.

ρι'. Ἐπεὶ ἔνια καὶ τῶν ἐκ γενεῆς [3] γενομένων ὀλισθημάτων, ἢν μικρὸν ὀλίσθῃ, οἷά τε ἐς τὴν φύσιν ἄγεσθαι, καὶ μάλιστα [4] τὰ παρὰ τοῦ ποδὸς ἄρθρα, ὁκόσοι ἐκ γενεῆς [5] κυλλοὶ γίγνονται, τὰ πλεῖστα τούτων [6] ἰήσιμά ἐστι, ἢν μὴ πάνυ μεγάλη ἡ ἔκκλισις ἔῃ, ἢ καὶ προσαυξέων γεγονότων ἤδη [7] τῶν παιδίων ξυμβῇ. Ἄριστον μὲν οὖν ὡς τάχιστα ἰητρεύειν τὰ τοιαῦτα, πρὶν πάνυ μεγάλην τὴν ἔνδειαν τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῷ ποδὶ γενέσθαι, πρίν τε πάνυ μεγάλην τὴν ἔνδειαν τῶν σαρκῶν τῶν κατὰ τὴν κνήμην εἶναι. Τρόπος μὲν οὖν κυλλώσιος οὐχ εἷς, ἀλλὰ πλείονες, τὰ πλεῖστα [8] μέντοι οὐκ ἐξηρθρηκότα παντάπασι, ἀλλὰ δι' ἔθος σχήματος ἔν τινι ἀπολήψι τοῦ ποδὸς κεκυλλωμένα. Προσέχειν [9] δὲ καὶ ἐν τῇ ἰητρείῃ τοισίδε χρή· ἀπωθέειν μὲν καὶ κατορθοῦν τῆς κνήμης τὸ κατὰ τὸ σφυρὸν ὀστέον, τὸ ἔξωθεν, ἐς τὸ ἔσω μέρος, ἀντωθέειν δὲ ἐς τὸ [10] ἔξω μέρος τὸ τῆς πτέρνης, τὸ κατὰ τὴν ἴξιν, ὅκως ἀλ-

rotunditatem habent. Sinus autem ea recipientes rotundiores sunt, iisque adaptantur. Quo fit ut articuli dimidium in his suo loco excidere non possit; ob rotunditatem enim aut exteriorem in partem aut interiorem luxatur. Ergo quod ad praesentem sermonem attinet, in totum iam prolabuntur, alioqui minime excidunt. Interdum tamen ii magis quidem, interdum minus e naturali sede exsiliunt, magisque id femori quam brachio usu venit.

110. Nonnulla si quidem ex luxatis, quod a primo ortu acciderunt, si parva luxatio fuerit, in naturalem statum redire possunt, praesertim ad pedis articulum, quibus a primo ortu crus varum efficitur, eorum plerique curari possunt, nisi magna admodum emotio exstiterit, aut etiam pueris aetate paulo amplius provectis ista evenerint. Quam celerrime his igitur curationem adhibere optimum est, prius quam et pedis ossium et carnis in tibia perquam magnus defectus accidat. Vari igitur non uno modo sed pluribus fiunt. Plerumque si quidem non ex toto sede sua elapso articulo, sed quod re aliqua detentus eo habitu assueverit, pes varus efficitur. In eorum autem curatione haec advertenda sunt: ut tibiae quidem os ad malleolum, quod extra spectat, interiorem in partem propellatur et dirigatur, contra vero os calcis e directo exteriorem in partem repellatur, quo ossa quae exstant tum circa medium, tum circa transversum pedem inter se concurrant. Digiti

[1] νῦν. — [2] τοῦ βραχίονος. — [3] γινομένων. — [4] παρὰ τά. — [5] καλοί. — [6] ἰάσιμα. — [7] παίδων sine τῶν. — [8] μήν. — [9] δὲ τῇ ἰητρείῃ. — [10] εἴσω.

est in seqq. fuisse duplicem lectionem ὀλισθάνοι γὰρ ἄν et ὀλισθάνει γάρ; huius vestigia supersunt in indicativo, quem nonnulli codd. ferunt, licet ἄν habeant, et in Vossiani lectione, ubi ἄν omittitur, licet optativum habeat. Tum περιφέρειαν rectissime M. N., περιφερίην vulg., περιφερείην alii libri et Littr.; — ἢ ἐς τὸ ἔσω, ἢ ἐς τὸ ἔξω C.

περὶ οὗ — πέπονθε.] οὖν Parr. 7., Marc., Littr., νῦν vulgo; — ὁ λόγος ἐστιν vulgo, ἐστιν omm. B. M. N.. Littr.; — πλεῖον Parr. 6., Littr., πλείω vulg.; — μᾶλλον δ' ὅτι Dietz. p. 39.; — τοῦτο Parr. 8., Marc., Littr., vulgatam e V. notavi.

110. ἐπεὶ — ἄρθρα.] γενομένων Parr. 7., Marc., Littr., γινομ. vulg.; — τὰ παρά Ald., E. F. G. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi. Post ἄρθρα puncto distinguitur; mihi commate distinguendum videtur.

ὁκόσοι — ξυμβῇ.] ἰάσιμα Parr. 6., uti V.; — προσαυξέων lego cum C. E. K., Marc., προαυξέων vulg.; — τῶν ex B. M. N. Littréus, vulgo om.

ἄριστον — εἶναι.] τὰ τοιαῦτα πρίν τε cod. Voss. et Serv.; — τῶν ὀστέων — ἔνδεια om. E., in quo rest. al. m., G.

τρόπος — κεκυλλωμένα.] μήν Parr. 7., Marc., Littr., μέν vulg.; — διά plene B. M. N.

προσέχειν δὲ — φαίνηται.] καὶ ἐν τῇ ἰητρ. B. M. N., Littr., vulgo καὶ ἐν om.; — ante τῆς κνήμης addit τό N., sed oblit.; — ἀντωθέειν δὲ ἐν τῷ ἔσω Merc. in marg.; — ἐς τὸ εἴσω, uti V., Parr. 6.; — τό ante τῆς πτέρνης omm. C. E. H. K., Marc.; — πτέρνης Littr. ex mss. 5., idem fert Marc., περόνης vulg. — Ante τὸ κατὰ τὴν ἴξιν ferunt

λήλοις ἀπαντήσει τὰ ὀστέα τὰ ἐξίσχοντα κατὰ μέσον τε καὶ πλάγιον τὸν πόδα· τοὺς δ' αὖ δακτύλους ἀθρόους ξὺν τῷ μεγάλῳ δακτύλῳ ἐς τὸ εἴσω μέρος [1]ἐγκλίνειν καὶ περιαναγκάζειν οὕτως· ἐπιδεῖν δὲ κηρωτῇ ἐρρητινωμένῃ εὖ, καὶ σπλήνεσι, καὶ ὀθονίοισι μαλθακοῖσι, μὴ ὀλίγοισι, μηδὲ ἄγαν πιέζοντα· οὕτω δὲ τὰς περιαγωγὰς ποιέεσθαι τῆς ἐπιδέσιος, ὥσπερ καὶ τῇσι χερσὶ ἡ κατόρθωσις ἦν τοῦ ποδὸς, ὅκως ὁ ποὺς ὀλίγῳ μᾶλλον ἐς τὸ βλαισὸν ῥέπων φαίνηται. Ἴχνος δέ τι [2]χρὴ ποιέεσθαι ἢ δέρματος μὴ ἄγαν σκληροῦ, ἢ μολίβδινον, προσεπιδεῖν δὲ μὴ πρὸς τὸν χρῶτα τιθέντα, ἀλλ' ὅταν ἤδη τοῖσι ὑστάτοισι ὀθονίοισι μέλλῃς [3]ἐπιδέειν· ὅταν δὲ ἤδη ἐπιδεδεμένος ἔῃ, ἑνὸς [4]τινὸς τῶν ὀθονίων χρὴ, οἷσι ἐπιδέεται, τὴν ἀρχὴν προσράψαι πρὸς τὰ κάτω τοῦ ποδὸς ἐπιδέσματα κατὰ τὴν ἴξιν τοῦ μικροῦ δακτύλου· ἔπειτα ἐς τὸ ἄνω τείνοντα, ὅκως ἂν δοκέῃ μετρίως ἔχειν, περιβάλλειν ἄνωθεν τῆς γαστροκνημίης, ὡς μόνιμον ἔῃ, [5]κατατεταμένον οὕτως. Ἁπλῷ δὲ λόγῳ, ὥσπερ κηροπλαστέοντα, χρὴ ἐς τὴν φύσιν [6]τὴν δικαίην ἄγειν [7]καὶ τὰ ἐκκεκλιμένα καὶ τὰ ξυντεταμένα παρὰ τὴν φύσιν, καὶ τῇσι χερσὶ οὕτω διορθοῦντα καὶ τῇ ἐπιδέσι ὡσαύτως· προσάγειν δὲ οὐ βιαίως, ἀλλὰ παρηγορικῶς· προσράπτειν δὲ τὰ ὀθόνια, ὅκως ἂν ξυμφέρῃ τὰς ἀναλήψιας ποιέεσθαι, [8]ἄλλα γὰρ ἄλλης τῶν χωλωμάτων δέεται ἀναλήψιος. Ὑποδημάτιον δὲ ποιέεσθαι μολίβδινον, ἔξωθεν τῆς ἐπιδέσιος ἐπιδεδεμένον, οἷον αἱ Χῖαι [9]κρηπῖδες ῥυθμὸν ἔχον· ἀλλ' οὐδὲν αὐτοῦ δεῖ, ἤν τις ὀρθῶς μὲν τῇσι χερσὶ

vero una cum pollice interiorem in partem repente inclinentur atque hunc in modum cogantur. Adhibito autem cerato quod copiosam resinam recipiat et spleniis et fasciis mollibus, neque paucis, neque admodum appressis deligatio instituenda, neque aliter fasciae circumducendae quam pes per manus componebatur, quo pes paulo magis ad valgum spectare videatur. Tum solea quaedam ex corio non admodum duro, aut plumbo paranda, eaque non ad cutem posita alliganda, sed cum iam postremas fascias appositurus es. Ubi iam devinctus fuerit, unius cuiusdam lintei, ex quibus deligatio constat, caput ad fascias quae in inferiore parte pedis exsistunt, e regione parvi digiti, assuendum, deinde sursum intendendum ut dum moderate habere videatur, supra carnosam tibiae partem posteriorem prominentem circumducatur, atque ita intentum firmiter haereat. Ad summum quasi quis ceram fingat, ea ad iustam naturam adducenda, ut et quae inclinant et quae praeter naturam distenduntur, manibus nec non deligatione in naturalem statum reponantur, neque magna vi, sed leniter cogantur. Ita vero fasciae assuendae, ut quemadmodum opus est membrum excipiatur. Nam aliae claudicationes alium excipiendi modum postulant. Tum calceus plumbeus parandus, supra vinculum inducendus eo modulo qualem Chiae crepulae habent. Verum neque eo opus est, si quis recte manibus componat, tum rectam fasciarum deligationem adhibeat, tum recte excipiat. Atque haec quidem curatio, quae neque sectionem, neque ustionem, neque aliam

[1] ἐκκλίνειν. — [2] χρή om. — [3] ἐπιδέειν. — [4] τινός om. — [5] κατατεταμένον. — [6] τὴν δικαίην om. — [7] καὶ — τὴν φύσιν om. — [8] ἀλλὰ γάρ. — [9] κρηπῖδες om.

τὸ ἔσωθεν μέρος M., τὸ εἴσωθεν ἐς C. E. H. K., Marc., εἰς τὸ εἴσωθεν μέρος B. N.; — τὸ κατὰ τὴν ἴξιν Parr. 6., Marc., Littr., κατ' αὐτὴν τὴν ἴξιν vulg. — Dein ὠθέειν δὲ ἐς τὸ ἔσω μέρος pro ὅκως ἀλλήλων ἀπαντήσῃ nonnulli Parr. et Marc.; — ἀπαντήσει Foës. Choëtii; — κατὰ μέσον δέ vulg., τέ pro δέ B. C. M. N., Littr.; — τ' αὖ Parr. 11., Marc., δ' αὖ vulg.; — ἐκκλίνειν Parr. 10., Marc.; — ἐρητιν. B. M. N.; — ἢ τοῦ ποδός Marc., C., ἦν τ. π. J.; — ὀλίγῳ Parr. 6., Marc., Littr., ὀλίγον vulg.; — βλαισόν M. N., Littr., βλαισσόν vulg., βλεσσόν nonnulli Parr. et Marc.

ἴχνος — οὕτως.] χρή Parr. 7., Marc., Littr., vulgo om.; — μολυβδίνου vulg., μολυβδίου C. H., μολιβδίνου E. J., μολύβδινον Littr.; — δ' ἤδη C. E. H. K.; — ἑνός solum sine τινος Parr. 9., Marc.; — οἷσιν δ' ἐπιδέεται C.; — προσάψαι H., et N., sed mutatum in προσράψαι; — τείναντα M. N.; — ἂν E. M. N., Littr., ἦν vulg.; — κατατεταγμένον vulg., κατατεταμένον Parr. 13., Marc., Voss., Lind.

ἁπλῷ — ἀναλήψιος.] παρὰ τῆς φύσεως C.; — προσάπτειν M.; — ξυμφέρει B. M. N., ξυμφέρῃ vulg.; — ἀναλήψιος omm. F. G. J.

ὑποδημάτιον — ποιέηται.] ποιέειν C. E. H. K., N., in

διορθώσῃ, ὀρθῶς δὲ τοῖσι ὀθονίοισι ἐπιδέῃ, ὀρθῶς δὲ καὶ τὰς ἀναλήψιας ποιέηται. Ἡ μὲν οὖν ἴησις αὕτη, καὶ οὔτε τομῆς, οὔτε καύσιος οὐδὲν δεῖ, οὔτ' ἄλλης ποικιλίης· θᾶσσον γὰρ ἐνακούει τὰ τοιαῦτα τῆς ἰητρείης ἢ ὡς ἄν τις οἴοιτο. Προσνικᾶν μέντοι χρὴ τῷ χρόνῳ, ἕως ἂν αὐξηθῇ τὸ σῶμα ἐν τοῖσι δικαίοισι σχήμασι. Ὅταν δὲ ἐς ὑποδήματος λόγον [1]ἴῃ, ἀρβύλαι ἐπιτηδειόταται αἱ πηλοπατίδες καλεόμεναι· τοῦτο γὰρ ὑποδημάτων ἥκιστα [2]κρατέεται ὑπὸ τοῦ ποδὸς, ἀλλὰ κρατέει μᾶλλον· ἐπιτήδειος δὲ καὶ ὁ Κρητικὸς τρόπος τῶν ὑποδημάτων.

varietatem ullo modo postulat. Ista namque opinione celerius curationi cedunt. Tempore tamen superanda sunt, quoad iusto habitu corpus incrementum acceperit. Cum vero calcei ratio ineunda erit, accommodatissimi erunt calcei *arbylae* dictae, quibus lutum calcatur. Hoc namque calceamenti genus minime a pede superatur, sed ipsum potius continet. Maxime quoque accommodata est Cretensis calceamenti ratio.

ρια'. Ὁκόσοισι δ' ἂν κνήμης ὀστέα ἐξαρθρήσαντα καὶ ἕλκος ποιήσαντα τελέως ἐξίσχῃ [3]κατὰ τὰ παρὰ τὸν πόδα ἄρθρα, εἴτε ἔσω ῥέψαντα, εἴτε μέντοι καὶ ἔξω, τὰ τοιαῦτα μὴ ἐμβάλλειν, ἀλλ' ἐᾷν τὸν βουλόμενον τῶν ἰητρῶν [4]ἐμβάλλειν. Σαφέως γὰρ εἰδέναι χρὴ ὅτι ἀποθανεῖται, [5]ᾧ ἂν ἐμβληθέντα ἐμμείνῃ καὶ ἡ ζωὴ δὲ ὀλιγήμερος τούτοισι γενήσεται· ὀλίγοι [6]γὰρ ἂν αὐτῶν τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ὑπερβάλλοιεν· σπασμὸς γὰρ ὁ κτείνων ἐστί· ἀτὰρ καὶ γαγγραινοῦσθαι ἱκνέεται τὴν κνήμην καὶ τὸν πόδα. Ταῦτα βεβαίως εἰδέναι χρὴ οὕτως ἐσόμενα· καὶ οὐκ ἄν μοι [7]δοκέει οὐδὲ ἐλλέβορος ὠφελήσειν αὐθημερόν τε δοθεὶς καὶ [8]αὖθις πινόμενος, ἄγχιστα δὲ, εἴπερ τι τοιοῦτο· οὐ μέντοι [9]γε οὐδὲ τοῦτο [10]δοκέω. Ἢν δὲ μὴ ἐμβληθῇ, μηδ' ἀπ' ἀρχῆς μηδεὶς πειρηθῇ ἐμβάλλειν, περιγίγνονται οἱ πλεῖστοι αὐτῶν. Χρὴ δὲ [11]ἡρμάσθαι

111. At vero quibus tibiae ossa luxata, accedente vulnere, ad commissuram quae est ad pedem penitus eminent, ea sive intro sive extra vergant, minime reponenda sunt, sed sinenda ut qui velit reponat medicus. Id enim manifesto nosse oportet, eos, quibus illa reposita permanserint, interituros paucisque diebus duraturos. Convulsione namque sublati pauci diem septimum superant. Sed et pes et tibia ad gangraenam deveniunt, eaque sic affore certo nosse convenit. Ac neque veratrum eodem die exhibitum iterumque epotum mihi videtur auxilio futurum, maxime tamen, si quid aliud, valere, licet nihil posse opiner. Quod si neque reposita fuerint, neque quis omnino ea reponere tentaverit, plerique supersunt. Tibia vero et pes eo quo aeger velit modo obfirmanda, tantum ne dependeant, neve moveantur. Curatio vero cerato, quod picem habeat, et spleniis vino

[1] εἴῃ. — [2] κρατεῖσαι. — [3] κατά abest. — [4] ἐμβαλλεῖν. — [5] ἐάν sine ᾧ. — [6] γὰρ αὐτῶν. — [7] δοκέῃ οὔτ' ἐλεβ. — [8] αὖ πινόμενος. — [9] γε om. [10] δοκέω. — [11] ἡρμόσθαι.

quo mutatur in ποιέεσθαι, Marc.; — μολιβδίνου C. E. J., per ῡ vulgo; — κρηπῖδες abest in codd. 14. apud Littr., Voss., Marc.; — post ῥυθμόν ferunt τῇσι χερσί Ald., codd. 14. apud Littr., Voss., Marc.; — εἶχον vulgo, ἔχον Ald. codd. 12. apud Littr., Marc., Voss.; — ποιοῖτο K.

ἡ μὲν οὖν — οἴοιτο.] οὔτε plene C. M. N.

ὅταν — ὑποδημάτων.] εἴη vulg., unde ἴῃ dedit Littr. — πηλοπάτιδες vulgo; Gal. in comm. loquitur de lectione πηλοβατίδες et πηλοπατίδες p. 680.

111. ὁκόσοισι — ἐμβάλλειν.] ὁκόσοισι edd. antt., mss. 12. apud Littr., Marc., ὅσοισι vulg.; — τελέως C. E. H., Marc., τελείως vulg.; — κατά Parr. nonnulli, Littr., vulgo abest; — κατά sine τά C.; — pro παρά Q.' κατά fert; — ῥέψαντα recte scriptum etiam Marc.; — τὰ τοιαῦτα οὐ χρὴ ἐμβάλλειν M. N.; — in fine periodi vulgo ἐμβαλεῖν, praesens vero C. H. M. N., Marc., Littr.

σαφέως — πόδα.] ᾧ ἄν mss. 7., Littr., ὧν ἄν Q.', vulgatam e V. notavi; — γίνεται pro γενήσεται B. M. N.; — γὰρ ἄν C. K. Q.', ἄν om. vulg., sed B. M. N. ἄν post ἡμέρας inferunt; — τὰς ἑπτά vulgo, τάς omm. Parr. 7., Marc.; — ὑπερβάλοιεν pauci Parr., Marc.; — τήν ante κνήμην ferunt B., H. al. m., M. N., Littr., vulgo om.

ἢν — αὐτῶν.] δέ om. C.; — μηδέ plene edd. antt., multi codd.; — μηδ' εἰσπειρηθῇ vulgo, quod recte μηδεὶς πειρηθῇ scripsit Littr.; libri scripti plurimi et edd. antt. ferunt μὴ δὲ εἰσπειρηθῇ.

χρὴ δὲ — ἐστι.] μή pro χρή J.; post δέ addit καί C.; — vulgo ἡρμόσθαι, cod. Marc. ὁρμῆσθαι, sed in marg. γεγρ.

μὲν τὴν κνήμην καὶ τὸν πόδα οὕτως, ὡς αὐτὸς ἐθέλει, μοῦνον δὲ μὴ [1] ἀπαιωρεόμενα, μηδὲ κινεόμενα ἔστω· [2] ἰητρεύειν δὲ πισσηρῇ καὶ σπλήνεσι οἰνηροῖσι, ὀλίγοισι, μὴ ἄγαν ψυχροῖσι, ψῦχος γὰρ ἐν τοῖσι τοιούτοισι σπασμὸν ἐπικαλέεται· ἐπιτήδεια [3] δὲ καὶ φύλλα σεύτλων, ἢ βηχίου, ἢ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων ἐν οἴνῳ μελανὶ αὐστηρῷ ἡμίεφθα ἐπιτεθέντα ἐπί τε τὸ ἕλκος, ἐπί τε τὰ περιέχοντα, κηρωτῇ δὲ χλιερῇ ἐπιχρίειν αὐτὸ τὸ ἕλκος· ἢν δὲ ἡ ὥρη χειμερινὴ ἔῃ, καὶ ἔρια ῥυπαρὰ [4] οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ καταρραίνοντα χλιεροῖσι ἄνωθεν ἐπιτέγγειν· καταδεῖν δὲ μηδὲν μηδενὶ, μηδὲ περιπλάσσειν· εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ, ὅτι πίεξις καὶ ἀχθοφορίη πᾶν κακὸν τοῖσι τοιούτοισί ἐστι. Ἐπιτήδεια δὲ πρὸς τὰ τοιαῦτα καὶ τῶν ἐναίμων μετεξέτερα, ὅσοισι αὐτῶν ξυμφέρει· ἔρια δὲ ἐπιτιθέντα, οἴνῳ ἐπιτέγγοντα, πουλὺν χρόνον ἐᾶν· τὰ δὲ ὀλιγημερώτατα τῶν ἐναίμων καὶ [5] ὅσα ῥητίνῃ προσκαταλαμβάνεται, οὐχ ὁμοίως ἐπιτήδεια ἐκείνοισί ἐστι· χρονίη γὰρ ἡ κάθαρσις τῶν ἑλκέων γίγνεται τούτων· πουλὺν γὰρ χρόνον πλαδαρὰ γίγνεται· τινὰς δὲ τούτων ἀγαθὸν ἐπιδέειν. Εἰδέναι μὲν δή που σάφα χρὴ, ὅτι ἀνάγκη τὸν ἄνθρωπον χωλὸν αἰσχρῶς γενέσθαι· καὶ γὰρ ὁ ποὺς ἐπὶ τὸ ἄνω ἀνέσπασται τῶν τοιούτων καὶ τὰ ὀστέα τὰ [6] διολισθόντα ἔξω ἐξέχοντα φαίνεται· οὔτε γὰρ ψιλοῦται τῶν τοιούτων ὀστέων οὐδὲν ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ, εἰ μὴ κατὰ βραχύ τι, οὔτε ἀφίσταται, ἀλλὰ περιωτειλοῦται λεπτῇσι ὠτειλῇσι καὶ ἀσθενέσι καὶ ταῦτα, ἢν ἀτρεμίζωσι

madentibus, paucis, non admodum frigido instituenda. Frigus namque in huiusmodi affectibus convulsionem accersit. Valent quoque betae folia aut tussilaginis aut alius huiusmodi plantae semicocta in vino nigro austero ulceri adiectisque partibus imposita. Ulcus autem ipsum cerato tepido illinendum. Quodsi tempus hibernum sit, lana quoque sordida, vino et oleo tepido madens imponenda ac desuper irriganda. Neque omnino quidquam deligandum aut circumponendum. Probe enim nosse convenit, huiusmodi affectibus appressionem et pondus omnem afferre noxam. Accommodata autem ad ea nonnulla sunt ex medicamentis, quae cruentis vulneribus imponuntur, ea nimirum, quibus convenit ut lana imposita vino madens diutius permaneat. Ex iis vero medicamentis, quae cruentis vulneribus admoventur, quaecumque intra paucos dies solvuntur et quae resinam recipiunt, non aeque ut illa accommodata sunt. Horum enim ulcerum purgatio, cum multo tempore madeant, in longius tempus protrahitur, atque ex iis nonnulli utiliter deligantur. Nosse tamen certo convenit necesse esse hominem turpiter claudicare, cum pes superiorem in partem retrahatur, luxataque ossa extra eminere conspiciuntur. Neque enim ullum ex his ossibus fere, nisi paululum quid, nudatur, neque abscedit, verum tenuibus imbecillisque cicatricibus obducitur, idque si longo tempore quieverint, alioqui periculum est ne aliquod ulcusculum, quod curationem non recipiat, relinquatur. Verum quod ad praesens institutum

[1] ἀπαιρεόμενα. — [2] καὶ ἰητρ. δέ. — [3] δέ om. — [4] ἐν οἴνῳ. — [5] πόσα. — [6] διολισθήσαντα.

καὶ ἡρμόσθαι; noster autem hic usus est eodem verbo, quod in libro de fractis saepius illi restituimus, ἡρμάσθαι, quod revocavi. Porro ἐθέλοι K.; — ἀπαιωρεύμενα vulg., ἀπηωρημένα ex emend. alia manu H., Littr., ἀπαιωρημένα B. M. N., ἀπαιωρεόμενα Marc.; — κεκινευμένα vulg., κινεύμενα B. M. N., Littr., κινεόμενα Parr. 10., Marc.; — καὶ ἰητρεύειν δέ vulg., καί omm. Parr. 6., Marc., Littr.; — ὀλίγοισι omm. B. M. N.; — μὴ δὲ ἄγαν M.; — τεύτλων vulg., σεύτλων φύλλα B. M. N. P.; — ἡμιέφθῳ P. — Tum ἐπιτεθέντα ἰητρεύειν vulgo, ἐπιτιθέντα ἰητρεύειν Parr. 6., Marc., Littr.; verum autem est, quod Littr. in adn. monuit, faciliorem esse lectionem si ἐπιτεθέντα serves, sed ἰητρεύειν abiicias; quin mihi omnino ἰητρεύειν emblema alienum esse videtur, quo illato demum ἐπιτιθέντα scribi coeptum esse. — Porro κηρωτῇ τε M. N.; — ὑποχρίειν C. H. N., Marc.; — ἐν οἴνῳ vulg., ἐν omm. B. M. N., Littr.; — καταδεῖν δὲ μηδὲν (μηδέν omm. C. E. K., Marc.) μηδενὶ (μηδενί omm. Parr. 8), μηδὲ περιπλάσσειν (μηδενί addunt Parr. 10.).

ἐπιτήδεια — ἐπιδέειν.] πρὸς ταῦτα B. M. N. P.; — προσφέρειν pro ξυμφέρει P.; — ἐπιτεθέντα C.; — πουλύν Ionice etiam Marc.; — ὀλιγημερώτερα E., — τούτων γίνεται B. M. N.; — πουλύν C., Marc., Littr., πολύν vulg., — χρηστόν pro ἀγαθόν Parr. 6., Q.', Marc.

εἰδέναι — ἀναλθές.] δέ που Gal.; — ante χωλόν addit χρή M.; — ἐς τὸ ἄνω B. M. N., ἐπὶ τὸ ἄνω vulgo; non praefero illud cum Littréo; — διολισθήσαντα omnes libri, repono διολισθόντα, quia recentior illa aoristi forma nostro

πουλὺν χρόνον· εἰ δὲ μὴ, ἑλκύδριον ἐγκαταλειφθῆναι κίνδυνος ἀναλθές. Ὅμως δὲ περὶ οὗ ὁ λόγος, οὕτω μὲν ἰητρευόμενοι σώζονται, ἐμβληθέντος δὲ τοῦ ἄρθρου καὶ ἐμμείναντος, ἀποθνήσκουσι.

attinet, qui hac ratione quidem curantur servantur. At ubi repositus articulus remanserit, intereunt.

ριβʹ. Ωὑτὸς δὲ λόγος οὗτος, ἢν καὶ [1]τὰ τοῦ πήχεος ὀστέα τὰ παρὰ τὸν καρπὸν τῆς χειρὸς ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχῃ, ἤν τε ἐς τὸ ἔσω μέρος τῆς χειρὸς, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω. Σάφα γὰρ ἐπίστασθαι χρὴ, ὅτι ἀποθανεῖται ἐν ὀλίγῃσι ἡμέρῃσι τοιούτῳ θανάτῳ, οἵῳπερ [2]καὶ πρόσθεν εἴρηται, ὅτῳ ἂν ἐμβληθέντα τὰ ὀστέα ἐμμείνῃ. Οἷσι δ' ἂν μὴ ἐμβληθῇ, μηδὲ πειρηθῇ ἐμβάλλεσθαι, οὗτοι πολὺ πλείονες περιγίγνονται· ἰητρείη δὲ τοιαύτη τοῖσι τοιούτοισι ἐπιτηδείη, οἵηπερ εἴρηται· τὸ δὲ σχῆμα αἰσχρὸν τοῦ χωλώματος ἀνάγκη εἶναι, καὶ τοὺς δακτύλους τῆς χειρὸς ἀσθενέας καὶ ἀχρηΐους· ἢν μὲν γὰρ ἐς τὸ ἔσω μέρος ὀλίσθῃ τὰ ὀστέα, [3]ξυγκάμπτειν οὐ δύνανται τοὺς δακτύλους· ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω μέρος, ἐκτανύειν οὐ δύνανται.

112. Eadem quoque ratio est ubi cubiti ossa ad manus articulum facto vulnere vel interiorem in partem vel exteriorem emineant. Certo enim tenendum est, eum, cui recondita ossa permanserint, supra posito mortis genere intra paucos dies interiturum. Quibus vero neque reposita sunt, neque repositio tentata, eos longe plures superesse. His autem quae dicta est curatio idonea exsistit. Claudicationis quoque habitum deformem manusque digitos imbecillos et inutiles reddi necesse est. Ubi namque interiorem in partem ossa luxantur, digiti inflecti, sin in exteriorem, extendi nequeunt.

ριγʹ. Ὅσοισι δ' ἂν κνήμης ὀστέον, ἕλκος ποιησάμενον παρὰ τὸ γόνυ, ἔξω ἐξίσχῃ, ἤν τε ἐς τὸ ἔσω μέρος, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω, τούτοισι ἢν μέν τις ἐμβάλῃ, ἔτι ἑτοιμότερος ὁ θάνατός ἐστι ἤπερ τοῖσι ἑτέροισι, καίπερ κἀκείνοισι ἑτοῖμος ἐών. Ἢν δὲ μὴ ἐμβαλὼν ἰητρεύῃς, ἐλπίδες μὲν σωτηρίης οὕτω μόνως εἰσί. Κινδυνωδέστερα δὲ ταῦτα τῶν [4]ἑτέρων γίγνεται, ὅσῳ ἂν ἀνωτέρω καὶ ὅσῳ ἂν [5]ἰσχυρότερα ἔῃ, καὶ ἀπὸ ἰσχυροτέρων ὠλισθήκῃ. Ἢν δὲ τὸ ὀστέον τὸ τοῦ [6]μηροῦ, τὸ πρὸς τοῦ

113. At quibus tibiae os ad genu accedente vulnere vel ad interiorem, vel ad exteriorem partem foras eminet, id si recondatur magis quidem os adhuc praecipitat, quam ceteros, licet etiam his periculum intendatur. Verum si non reposito osse curationem adhibueris, hac sola quidem ratione spes salutis superest. Eo magis autem quam cetera haec periculosa sunt, quo magis versus superiora prolapsa fuerint et quo sint robustiora et a robustioribus. Quodsi os femoris ad genu cum ulcere luxetur, id si re-

[1] τά om. — [2] καί om. — [3] κάμπτειν. — [4] ὀστέων. — [5] ἰσχυρότατα. — [6] μηροῦ πρὸ τοῦ γόνατος.

insueta. Tum ἔξω ἔχοντα Marc.; — πολλὸν χρόνον B. N.; — εἰ δὲ μή Parr. 6., Marc., ἢν δὲ μή vulg.

ὅμως δὲ — ἀποθνήσκουσι.] οἱ ἰητρεύμενοι (sic) vulgo, sed id omm. Parr. 10., Marc., Littr., qui etiam fere omnes ἰητρευόμενοι legunt. Puto duplicem fuisse lectionem, alteram ἰητρευόμενοι sine οἱ, alteram οἱ ἰητρευμένοι.

112. ὡὑτὸς — ἔξω.] ὁ αὐτός vulg., Ionismum dedit Littr. ex Parr. 6., fert ὡὑτός etiam Marc.; — κατά pro καὶ τά C.; — περί ex παρά factum alia manu in H.

σάφα — ἐμμείνῃ.] ὥσπερ πρόσθεν sine καί Gal., Parr. 6.

οἷσι — δύνανται.] πειραθῇ G.; — ἐμβαλέσθαι edd. antt., Gal., F. G.; — ἡ ἐπιτηδείη C., Marc.; — ᾗ περ C.; — κάμπτειν Parr. 6., Gal.; — δύναται vulg. utroque loco, δύνανται Parr. 5., Marc., Littr.

113. ὅσοισι — ἐών.] οἷσι B. M. N.; — ἤν τε ἐς τὸ εἴσω ἤν τε ἐς τὸ ἔξω M. N., vulgo ἤν τε ἐς τὸ ἔξω. ἤν τε ἐς τὸ ἔσω; — ἐμβάλλῃ Parr. nonnulli; — καίπερ καὶ ἐκείνοισι K., Marc.

ἢν δὲ μὴ — εἰσί.] ἐμβληθέν G. L.; — ἰητρεύῃ C. E. H. K., Marc.

κινδυνωδέστερα — ὠλισθήκῃ.] ἑτέρων Littr. e mss. 8., idem fert Marc., vulgatam e V. notavi; — καὶ ὅσῳ ἂν ἀνωτέρω M. N.; — καὶ ὅσα ἂν ἰσχυρ. C.; — ὀλισθήκῃ vulg., ὠλισθήκῃ Littr. cum mss. 7.

ἢν δὲ — σωτηρίης.] πρό pro πρός nonnulli codd.; — καὶ θᾶσσον Parr. 7., Marc., Littr., vulgo καί om.; — ποιέει B. M. N. pro ποιήσει; — tum ἢ τὰ πρ. εἰρημένα iidem; — κινδυνωδέστερον prima m. in N., sed mutatum in ἀκινδυν.

γούνατος ἕλκος ποιησάμενον ἐξολίσθῃ, ἐμβληθὲν μὲν καὶ ἐμμεῖναν ἔτι βιαιότερον [1] καὶ θᾶσσον τὸν θάνατον ποιήσει τῶν πρόσθεν εἰρημένων· μὴ ἐμβληθὲν δὲ, πουλὺ [2] κινδυνωδέστερον ἢ τὸ πρόσθεν· ὅμως δὲ μούνη ἐλπὶς αὕτη σωτηρίης.

positum quidem permanserit, maiore adhuc vi et celerius quam supra dicta hominem praecipitat, non repositum vero multo magis periculosum quam superiora; una tamen haec salutis spes est.

ριδ'. [3] Ὡυτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν κατὰ τὸν ἀγκῶνα ἄρθρων καὶ περὶ τῶν τοῦ πήχεος [4] καὶ βραχίονος· ὅσα γὰρ ἂν τούτων ἐξαρθρήσαντα ἐξίσχῃ ἕλκος ποιησάμενα, πάντα, ἢν ἐμβληθῇ, θάνατον φέρει, μὴ ἐμβληθέντα δὲ, ἐλπίδα σωτηρίης· χώλωσις δὲ ἑτοίμη τοῖσι [5] περιγενομένοισι. Θανατωδέστερα δὲ τοῖσι ἐμβαλλομένοισί ἐστι τὰ ἀνωτέρω τῶν ἄρθρων, ἀτὰρ καὶ τοῖσι [6] μὴ ἐμβαλλομένοισι κινδυνωδέστερα αὐτὰ ταῦτα. Εἰ δέ τινι [7] τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα ἐξαρθρήσαντα, ἕλκος ποιήσαντα ἐξίσχοι, ταῦτα [8] ἂν ἔτι καὶ ἐμβαλλόμενα ταχυθανατώτερα εἴη καὶ μὴ ἐμβαλλόμενα [9] κινδυνωδέστερα· ἰητρείη [10] δὲ ἤδη εἴρηται, οἵη τις ἐμοὶ δοκέει ἐπιτηδειοτάτη εἶναι.

114. Eadem est ratio in articulis ad cubiti gibbum et in cubito et in brachio. Ex his enim, ubi luxata cum ulcere eminent, ea omnia, si recondantur, mortem, non reposita, spem salutis afferunt. At iis, qui evadunt, claudicatio parata est. Articuli autem superiores, si recondantur, mortem magis afferunt; sed et iidem non repositi periculum maius habent. At si cui superiores articuli luxati cum ulcere foras emineant, ii cum recondantur mortem magis afferunt, non repositi quoque maiori periculo sunt expositi. Sed et quaenam curatio mihi maxime accommodata esse videatur, iam exposui.

ριε'. Ὅσοισι δὲ ἄρθρα δακτύλων ἢ ποδὸς ἢ χειρὸς, ἐξαρθρήσαντα, ἕλκος ποιήσαντα ἐξέσχε, μὴ κατεηγότος τοῦ ὀστέου, ἀλλὰ κατ' αὐτὴν τὴν ξύμφυσιν ἀποσπασθέντος, τούτοισι [11] ἢν ἐμβληθέντα ἐμμείνῃ, ἔνι μέν τις κίνδυνος σπασμοῦ, ἢν μὴ χρηστῶς ἰητρεύωνται· ὅμως δ' ἐστὶ ἄξιον ἐμβάλλειν, προειπόντα ὅτι φυλακῆς πολλῆς καὶ μελέτης δέεται. Ἐμβάλλειν μέντοι ῥήϊστον καὶ δυνατώτατον καὶ τεχνικώτατόν ἐστι τῷ μοχλίσκῳ, ὥσπερ καὶ πρόσθεν εἴρηται ἐν τοῖσι

115. Iam vero quibus digitorum aut pedis aut manus articuli luxati cute vulnerata excesserint osse non fracto, sed ab ipsa connexione avulso, iis, si repositi permanserint, convulsionis quidem periculum, nisi recta curatio adhibeatur, impendet. Operae pretium tamen est, ubi praedixeris multa cautione et diligentia opus esse, ad repositionem aggredi. Facillima autem maximeque efficax et artificiosa repositio est, quae per vectis molitionem fit, velut supra in ossibus fractis et eminentibus dictum est. De-

[1] καί om. — [2] ἀκινδυνωδέστερον ἢ τὰ πρ. — [3] ὁ αὐτός. — [4] καὶ τοῦ βρ. — [5] περιγινομένοισι. — [6] μή om. — [7] τὰ ἀνώτερα. — [8] δ' ἔτι καί. — [9] κινδυνωδέστερα. — [10] δὲ εἴρηται. — [11] εἰ.

vulgatae; recepi cum Littréo; — ἢ τὰ ἔμπροσθεν F. G. J.; — ἡ ἐλπίς F. G.

114. ὡυτὸς — περιγενομένοισι.] ὡυτός Parr. 7., Marc.,, Littr., ὁ ὡυτός vulg., ὁ αὐτός alii codd.; — τοῦ βραχ. vulg., τοῦ omm. Ald., Parr. 11., Marc., Gal., Littr.; — ὅσα B. M. N., ἃ vulg.; — post χώλωσις δέ Littr. recepit ἑτοίμη ex B. M. N. et H., ubi alia m. legitur; — περιγινομένοισι Parr. 8., Marc.

θανατωδέστερα — ταῦτα.] μή B. M. N., Littr., vulgo om.

εἰ δὲ — εἶναι.] εἰ δέ τινα C.; — ἀνωτέρω vulg., ἀνώτατα Parr. 8., Marc., Littr., ἀνώτερα O. U.; — ἄνω ταῦτα pro ἀν. ἄρθρα C.; — ἐξίσχῃ vulg., ἐξίσχοι Parr. 9., Littr.. ἐξίσχει B. M. N.; — ἂν ἔτι N., Littr., δ' ἂν ἔτι B., δ' ἔτι C. K. M., δέ τι vulg.; — εἴη C. E. H. K., Marc., Littr., ἔῃ vulg., ἂν εἴη B. M. N.; — κινδυνωδέστατα ex B. M. N. Littréus, ego autem hîc servavi vulgatam, supra vero de meo ταχυθανατώτερα scripsi pro superlativo vulgatae; — ἡ ἰητρείη pauci Parr.; — ἤδη omm. C. H., Marc.; — δοκέει Parr. 12., Marc., Littr., δοκέῃ vulg.; — post εἶναι ferunt τῶν τοιούτων Parr. 7., Marc., quod Littr. recepit, mihi vero recens emblema videtur esse.

115. ὅσοισι — δέεται.] οἷσι M. N.; — δ' B.; — ἐξέσχε ἕλκος ποιησάμενα Parr. 7., Marc.; — ἢν ἐμβλ. ἐμμείνῃ Parr. 4., Marc., Littr., εἰ ἐμβλ. ἐμμείνει vulg.; — μέν τις Littr. cum multis mss., idemque ferunt Voss., Marc., μέντοι vulg.; — δέ τι vulg.; δ' ἔτι K., τι omm. B. M. N., δ' ἐστί de meo.

ἐμβάλλειν — προσφέρειν.] ἐστι infertur post δυνατώτατον in B. M. N.; — κατεαγνυμένοισι vulg., κατηγμένοισι B.

καταγνυμένοισι καὶ ἐξίσχουσι ὀστέοισι· ἔπειτα ἀτρεμέειν ὡς μάλιστα χρὴ καὶ κατακεῖσθαι καὶ ὀλιγοσιτέειν· ἄμεινον δὲ καὶ φαρμακεῦσαι ἄνω κούφῳ τινὶ φαρμάκῳ· τὸ δὲ ἕλκος ἰητρεύειν μὲν ἢ [1] *ἐναίμοισι τοῖσι ἐπιτέγκτοισι ἢ οἷσι* [2] *κεφαλῆς ὀστέα κατεηγότα ἰητρεύεται,* [3] *κάρτα ψυχρὸν δὲ μηδὲν προσφέρειν. Ἥκιστα μὲν οὖν τὰ πρῶτα ἄρθρα κινδυνώδεά ἐστι, τὰ δέ τι* [4] *ἀνωτέρω κινδυνωδέστερα. Ἐμβάλλειν δὲ χρὴ αὐθημερὸν, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, τριταίῳ δὲ ἢ τεταρταίῳ ἥκιστα· τεταρταῖα γὰρ ἐόντα ἐπισημαίνει τῇσι παλιγκοτίῃσι μάλιστα. Οἷσι ἂν οὖν μὴ αὐτίκα γένηται ἐμβάλλειν, ὑπερβαίνειν χρὴ ταύτας τὰς εἰρημένας ἡμέρας· ὅ τι γὰρ ἂν ἔσω δέκα ἡμερέων* [5] *ἐμβάλλῃς, σπᾶν καταληπτέον. Ἢν δ' ἄρα ἐμβεβλημένῳ σπασμὸς ἐπιγένηται,* [6] *ἐκβάλλειν τὸ ἄρθρον δεῖ ταχὺ καὶ θερμῷ τέγγειν ὡς πλειστάκις* [7] *καὶ τὸ ὅλον σῶμα θερμῶς καὶ λιπαρῶς καὶ μαλθακῶς ἔχειν, καὶ μάλιστα κατὰ τὰ ἄρθρα· κεκάμφθαι δὲ μᾶλλον ἢ ἐκτετάσθαι πᾶν τὸ σῶμα χρή. Προσδέχεσθαι μέντοι κατὰ τοὺς δακτύλους τὰ ἄρθρα τὰ ἐμβαλλόμενα ἀποστατικὰ ἔσεσθαι· τὰ γὰρ πλεῖστα οὕτω γίγνεται, ἢν καὶ ὁτιοῦν φλεγμονῆς ὑπογένηται, ὡς, εἰ μὴ δι' ἀμαθίην τῶν δημοτέων ἐν αἰτίῃ ἔμελλε ὁ ἰητρὸς ἔσεσθαι, οὐδὲν ἂν πάντως οὐδ' ἐμβάλλειν ἔδει. Τὰ μὲν οὖν κατὰ τὰ ἄρθρα ὀστέα ἐξίσχοντα ἐμβαλλόμενα οὕτω κινδυνώδεά ἐστι, ὡς εἴρηται.*

inde quam maxime quiescere convenit ac decumbere modicoque cibo uti. Praestat quoque et levi aliquo medicamento sursum purgare. Ulcus autem aut medicamentis, quae cruentis vulneribus protinus imponuntur et perfusioni sunt idonea, curandum est, aut iis, quae fractis calvariae ossibus subveniunt, nihilque quod valde sit frigidum admovendum. At primi quidem articuli minimum periculo sunt obnoxii; superiores maius periculum habent. Eodem autem vel certe postero die recondendi sunt, tertio aut quarto minime. Quarto enim die recrudescentis mali notae maxime eduntur. Quibus ergo non protinus repositio contigit, hi dies transmittendi sunt. Quidquid enim intra decem dies reconditum fuerit, convulsionem facere existimandum est. Quodsi recondito articulo convulsio accedat, is protinus expellendus est et calida subinde perfundendus totumque corpus tum praecipue circa articulos calide, blande et molliter continendum. Verum inclinatum magis quam intentum totum corpus esse convenit. Exspectandum tamen est ut reconditi digitorum articuli abscedere debeant. Plerumque enim id accidit, si vel levis inflammatio subsit. Adeo ut nisi in imperitiae culpam apud vulgum medicus incurreret, nihil omnino reponi oporteret. Atque ossa quidem ad articulos foras eminentia ubi reconduntur, hunc in modum, velut dictum est, periculum adferunt.

[1] ἐναίμοσι. — [2] ἐν κεφαλῇ. — [3] κατάψυχρον δὲ κάρτα. — [4] ἄνω. — [5] ἐμβάλλῃ σπᾶν καταληπτόν. — [6] ἐμβάλλειν. — [7] καὶ τὸ ὅλον σῶμα χρὴ προσδέχεσθαι μέντοι κατὰ κ. τ. λ. omissis intermediis.

M. N.; — κούφῳ φαρμάκῳ sine τινί C., prima m. in H. N., Marc.; — ἰητρεύειν μέν B. M. N. Littr., μέν om. vulg. Dein vulgo ἐπιτέγκτοισι ἢ πολυοφθάλμοισι, sed ἢ πολυοφθ. omm. mss. 12. apud Littr., Voss., Marc.; Galenum id legisse constat e comm. p. 712., ubi: τῆς βοτάνης δέ, inquit, τῆς πολυοφθάλμου καλουμένης, ἢ τις καὶ βοὸς ὀφθαλμὸς ὀνομάζεται, τῷ φύλλῳ χρῆσθαι κελεύει παραπλησίως ὡς ἔμπροσθεν ἐχρῆτο τῷ τοῦ βηχίου. Mihi tamen insiticium videtur: primum miror ἢ πολυοφθάλμοισι plurale, sed fortasse ἢ πολυοφθάλμῳ scriptum fuit, plurale natum est ex vicina terminatione plurali; verum praeterea miro modo unum medicamen speciatim enumeratur inter duo genera medicaminum: itaque reieci emblema alienum. — Porro ἐν κεφαλῇ vulgo, sed κεφαλῆς B. M. N. Littr.; tandem κατάψυχρον δὲ κάρτα μηδὲν προσφέρειν, sed κατάψυχρον ortum est ex κάρτα ψυχρόν, duplexque fuit lectio, κάρτα ψυχρὸν δὲ μηδέν et ψυχρὸν δὲ κάρτα μηδέν.

ἥκιστα — κινδυνωδέστερα.] δὲ ἔτι ἄνω vulgo, ἀνωτέρω vero B. G. M. N., Littr.; δέ τι de meo scripsi, nam ἔτι incongruum est.

ἐμβάλλειν — μάλιστα.] καὶ τεταρτ. Parr. 7., Marc.

οἷσι ἂν — καταληπτέον.] ἡμερέων δέκα E. H. K.; — ἐμβάλλῃς mss., Littr., ἐμβάλλῃ vulg., ἐμβάλῃ Parr. 5., Marc.; — πᾶν vulg., σπᾶν Parr. 10., Marc., Littr.; quomodo σπᾶν in πᾶν abierit, unusquisque intelligit; — καταληπτέον N. prima manu, Littr., καταληπτόν vulg.

ἢν — χρή.] δὲ ἄρα vulg., δ' ἄρα edd. antt., plurimi codd., ἐκβάλλειν cum mss. 4. Littr., ἐμβ. vulg.; — καὶ τὸ ὅλον σῶμα — ἄρθρα om. Gal.; — τὰ κατὰ τὰ ἄρθρα B. M. N.; — κεκάμφθαι τε μᾶλλον C. E. H. K., Marc., δέ pro τε vulgo.

προσδέχεσθαι — ἔδει.] μέντοι χρή B. M. N., Littr., vulgo χρή om.; — ὑπογένηται ex edd. antt. et codd. revoca-

ρις'. Ὅσα δὲ κατὰ τὰ ἄρθρα τὰ κατὰ τοὺς δακτύλους ἀποκόπτεται τελείως, ταῦτα ἀσινέα τὰ πλεῖστά ἐστι, εἰ μή τις ἐν αὐτῇ τῇ τρώσι λιποθυμήσας βλαβείη· καὶ ἰητρείη φαύλη ἀρκέσει τῶν τοιούτων ἑλκέων. Ἀτὰρ καὶ ὅσα μὴ κατὰ τὰ ἄρθρα, ἀλλὰ κατ' ἄλλην τινὰ ἴξιν τῶν ὀστέων ἀποκόπτεται, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶ καὶ ἔτι εὐαλθέστερα τῶν ἑτέρων· καὶ ὅσα κατὰ τοὺς δακτύλους ὀστέα [1] κατεηγότα ἐξίσχει μὴ κατὰ τὸ ἄρθρον, καὶ ταῦτα ἀσινέα ἐστὶ ἐμβαλλόμενα. Ἀποκόψιες δὲ τέλειαι ὀστέων καὶ κατὰ τὰ ἄρθρα καὶ ἐν ποδὶ καὶ ἐν χειρὶ καὶ ἐν κνήμῃ, τοῖσι παρὰ τὰ σφυρὰ καὶ ἐν πήχεϊ, τοῖσι παρὰ τοὺς καρποὺς, τοῖσι πλείστοισι ἀποκοπτομένοισι ἀσινέα γίγνεται, ὅσα ἂν μὴ αὐτίκα λιποθυμίη ἀνατρέψῃ ἢ τεταρταίοισι ἐοῦσι πυρετὸς ξυνεχὴς ἐπιγένηται.

116. At quaecumque ad digitorum articulos ex toto praeciduntur, ea plerumque sunt innoxia, nisi quis sub ipso vulnere in animi deliquium incurrat, iisque ulceribus quaevis curatio satis erit. Sed et quae non ad articulos, verum ad aliam quamdam ossium rectitudinem praeciduntur, etiam haec innoxia sunt et adhuc ceteris promptiorem sanationem recipiunt. Quae item in digitis ossa fracta cute eminent, non ad articulos, haec etiam innoxie reconduntur. Praecisiones autem ossium ex toto et ad articulos et in pede et manu et in tibia, nonnullis ad malleolos et in cubito; quibusdam ad primam palmae partem, plerumque citra noxam fiunt, si non protinus animi defectus oppresserit, aut quarto die febris assidua accesserit.

ριζ'. [2] Ἀποσφακελίξιες μέντοι σαρκῶν καὶ ἐν τρώμασι αἱμορρόοισι, γενομένων ἀποσφιγξίων ἰσχυρῶν, καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασι πιεχθεῖσι μᾶλλόν τι τοῦ καιροῦ καὶ ἐν ἄλλοισι δεσμοῖσι βιαίοισι ἀποληφθέντα ἀποπίπτει πολλοῖσι, καὶ οἱ πολλοὶ περιγίγνονται τῶν τοιούτων καὶ οἷσι μηροῦ μέρος τι ἀποπίπτει καὶ τῶν σαρκῶν καὶ τοῦ ὀστέου καὶ οἷσι βραχίονος· ἧσσον δὲ πήχεός τε καὶ κνήμης ἀποπεσούσης ἔτι εὐφόρως περιγίγνονται. Οἷσι μὲν οὖν καταγέντων τῶν ὀστέων ἀποσφίγξιες αὐτίκα ἐγένοντο καὶ μελασμοὶ, τούτοισι μὲν ταχεῖαι [3] αἱ περιρρήξιες γίγνονται καὶ

117. Carnium tamen siderationes cum in vulneribus sanguinem fundentibus, validis factis constrictionibus, tum in ossium fracturis supra modum pressis et quae aliis devinctionibus vehementibus intercepta sunt multis decidunt et horum plerique supersunt et quibus pars aliqua femoris et brachii tum carnium, tum ossis decidit; ulna vero et tibia decidente minus facile ferunt et supersunt. Quibus igitur fractis ossibus constrictiones et denigrationes confestim accidunt, iis quidem, quum iam antea ossa cesserint, celeres fiunt abruptiones et quae casura sunt, cito decidunt. At quibus integris

[1] κατεαγότα. — [2] ἀποσφακελίξιες αὐτίκα h. l. legitur, nempe cetera ab initio capitis usque ad istud vocabulum omittuntur. — [3] αἱ om.

vit Littr. pro vulgato ἐπιγ.; — denique οὐδὲ ἐμβάλλειν M. N.

116. ὅσα — ἑλκέων.] τά ante ἄρθρα om. E.; — εἰ μή τις Littr. cum mss. 7., idem fert Marc., ἢν μή τις vulg.; — ἡ ἰητρείη J.; — ἀρκέει M. N.

ἀτὰρ — ἐμβαλλόμενα.] τά ante ἄρθρα omm. M. N.; — κατακέντα B. M. N.; — μέν pro μή E.; — κατὰ ἄρθρον M. N.; — ἐμβ. ἐστίν B. M. N.

ἀποκόψιες — ἐπιγένηται.] ὀστέων κατὰ τὰ ἄρθρα G. J.; κατ' ἄρθρα B. M. N.; — ἐν τῇ κνήμῃ M. N.; — περὶ τὰ σφύρα H., sed περί al. m.; — πήχεσι C. et H. al. m.; — τοῖσι κατὰ τοὺς καρπούς vulgo, παρά C. E. H., Littr.

117. ἀποσφακελίξιες — περιγίγνονται.] ἀποσφακελίσιες vulgata, per ξ Parr. 7., Marc.; — eadem in cod. Serv. omittuntur, quae in V.; — ἐν τρώμασιν αἱμορρόοισι γενομένοισι, ἢ ἀποσφίγξεσιν ἰσχυραῖς vulg., sed Littr. de suo ad ductum Mochlici scripsit ἐν τρωμ. αἱμ. γενομένοισιν ἀποσφιγθεῖσιν ἰσχυρῶς; tum dein vulgo: καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασι γενομένοισι πιεχθεῖσι, ubi Littr. cum B. M. N. γενομένοισι omittit; recte sane! sed quid sibi vult priore loco γενομένοισι, quum plane sufficiat ἐν τρώμασι αἱμορρόοισι? Nempe illud γενομένοισι non spectat ad antecedens τρώμασι, sed referendum est ad ἀποσφίγξεσι, quod ipsum errore natum est; nam quum auctor dedisset καὶ ἐν τρώμασι αἱμορρόοισι γενομένων ἀποσφιγξίων ἰσχυρῶν, librarii γενομένοισι ἢ ἀποσφίγξεσι ἰσχυραῖς dederunt. Itaque ad eum, quo dixi, modum locum refeci. Dein μᾶλλόν τι B. M. N., vulgo τι om.; — ἀπομελανθέντα B. in marg., H. al. m., M. N.; — ἧσσον ὡς δὲ ἐπὶ πήχεός τε καὶ κνήμης ἀποπεσόντος N.; — καὶ ἔτι εὐφόρως vulg., sed N. εὐφορωτέρως mutatum in vulgatam lectionem; καί ante ἔτι delendum est.

οἷσι μὲν — ὀστέου.] κατεαγέντων vulg., κατεηγέντων F. G., κατηαγὲν τῶν ὀστ. Marc.; — ἀποσφίγξιες vulgo, ἀποσφακελίξιες Parr. 7. et Marc.; — αἱ ante περιρρήξιες

τὰ ἀποπίπτοντα ταχέως ἀποπίπτει, ἤδη τῶν ὀστέων προενδεδωκότων· οἷσι δὲ ὑγιέων ἐόντων τῶν ὀστέων οἱ μελασμοὶ γίγνονται, αἱ μὲν σάρκες ταχέως θνήσκουσι καὶ τούτοισι, τὰ δὲ ὀστέα βραδέως [1] ἀφίσταται, ᾗ ἂν τὰ ὅρια τοῦ μελασμοῦ γένηται καὶ ἡ ψίλωσις τοῦ ὀστέου. Χρὴ δὲ ὅσα ἂν κατωτέρω τῶν ὁρίων τοῦ μελασμοῦ ἔῃ, ταῦτα, ὅταν ἤδη πάμπαν τεθνήκῃ καὶ ἀναλγέα ἔῃ, ἀφαιρέειν κατὰ τὸ ἄρθρον, προμηθεόμενον ὅκως μὴ [2] τιτρώσκῃς· ἢν γὰρ ὀδυνηθῇ ἀποταμνόμενος καὶ μήπω κυρήσῃ τεθνεὸς ταύτῃ, ᾗ ἀποτέμνεται, κάρτα κίνδυνος ὑπὸ τῆς ὀδύνης λιποθυμῆσαι· αἱ δὲ τοιαῦται λιποθυμίαι πολλοὺς παραχρῆμα ἤδη ἀπώλεσαν. Μηροῦ μὲν [3] οὖν ὀστέον ψιλωθὲν ἐκ τοιούτου τρόπου ὀγδοηκοσταῖον εἶδον ἐγὼ ἀποστάν· ἡ μέντοι κνήμη τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ κατὰ τὸ γόνυ ἀφῃρέθη εἰκοσταίη, ἐδόκεε δέ μοι καὶ ἐγγυτέρω· οὐ γὰρ ἀλλ' ἐπὶ τὸ προμηθέστερον ἔδοξέ μοι τι ποιέειν. Κνήμης δὲ ὀστέα ἐκ τοιούτου μελασμοῦ, μάλα κατὰ μέσην τὴν κνήμην ἐόντα, ἑξηκοσταῖά μοι ἀπέπεσε ὅσα ἐψιλώθη αὐτῶν. Διενέγκοι μὲν γὰρ ἄν τι καὶ ἰητρείη ἰητρείης ἐς τὸ θᾶσσόν τε καὶ βραδύτερον τὰ ὀστέα ψιλούμενα ἀποπίπτειν· διενέγκοι δ' ἄν τι καὶ πίεξις πιέξιος καὶ ἐπὶ τὸ ἰσχυρότερόν τε καὶ ἀσθενέστερον καὶ ἐς τὸ θᾶσσόν τε καὶ βραδύτερον μελανθέντα ἀποθανεῖν τὰ νεῦρα καὶ τὰς σάρκας καὶ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς φλέβας· ἐπεὶ ὅσα μὴ ἰσχυρῶς ἀποληφθέντων θνήσκει, ἔνια τῶν τοιούτων οὐκ ἀφικνέεται ἐς ὀστέων ψιλώματα, ἀλλ' ἐπιπολαιότερα ἐκπίπτει· ἔνια δὲ οὐδὲ ἐς νεύρων ψιλώματα

ossibus denigrationes fiunt, iis carnes quidem celeriter etiam emoriuntur, ossa autem, tum qua parte nigrities terminatur, tum qua nudata sunt, tarde abscedunt. Partes autem, quae infra terminum denigrationis fuerint, ubi iam prorsus emortuae fuerint et dolorem non senserint, ad articulos auferendae, ea cautione ut ne vulnus inferatur. Nam ubi is, cui exciditur, dolet nec dum emortua fuerit pars, quae exciditur, ne sub dolore animus deficiat admodum periclitatur. Eiusmodi vero animi defectiones multos iam confestim e medio sustulerunt. Ac femoris quidem os hoc modo nudatum octogesimo die abscedere vidi. Verum tibia huic homini vigesimo die circa genu detracta fuerat, mea autem sententia etiam propius quam oportuit; neque tamen nisi consideratius aliquid facere sententia erat. Tibiae vero ossa ex huiusmodi nigritie, quae ex ipsis nudata fuerunt, fere ad mediam tibiam sexagesimo die mihi deciderunt. Curatio enim curationi praestat, quo maturius vel serius nudata ossa decidant. Pressus etiam a pressu et validitate et imbecillitate differt, quo etiam celerius aut tardius nervi, carnes, arteriae et venae denigratae emoriantur. Quae enim non valde interceptis illis emoriuntur, ex his nonnulla ad ossium nudationes non deveniunt, sed in summo magis decidunt, in quibusdam vero neque nervus denudatur, sed magis summae partes decidunt. Eas igitur ob causas tempus, intra quod horum singula iudicatione solvuntur, certo numero comprehendere non licet. At certe eiusmodi curationes suscipiendae sunt, quippe cum ad adspectum ipsum magis quam

[1] ἀφίστανται. — [2] τιτρώσκης. — [3] οὖν om.

ex B. M. N. Littr., vulgo om.; — γίνονται τοῦ σώματος ceteri, sed delendum est emblema τοῦ σώματος; — ἀφίσταται Littr. cum Parr. 6., idem fert Marc., vulgatam e V. notavi.

χρὴ δὲ — ἀπώλεσαν.] ὡς, sed in marg. ὅσα M. N.; — post κατωτέρω B. M. N. τοῦ σώματος, quod recepit Littr., sed est emblema alienum, ut supra; — κατὰ ἄρθρον Parr. 7., Marc.; — μήτι τρῶσις Parr. duo, Marc., τιτρώσκῃ B. M. N., Littr., vulgo τιτρώσῃς, unde τιτρώσκῃς dedi; — τὸ σῶμα τεθνεός omnes, sed tertium delevimus.

μηροῦ — ποιέειν.] ἐγώ B. M. N., Littr., vulgo om.; — τούτῳ τἀνθρώπῳ E. H. K., Marc., τὠνθρώπῳ E.; — κατὰ γόνυ F., sed τό rest. al. m.; — οὐ γὰρ ἅμα, ἀλλ' ἐπὶ τὸ προμηθέστερον vulgo; equidem illud ἅμα nihil aliud esse credo quam plene scriptum ἀλλά, quod abiicio; — ἔδοξέ μοι vulg., sed μοι omm. E. H., Marc., et N., ubi rest. al. m.; — τις N.

κνήμης — αὐτῶν.] δέ ex mss. et edd. antt. revocavit Littr., ubi vulgo τε; — μαλακὰ τά M. N., sed in hoc reponitur vulgata lectio supra versum.

διενέγκοι — ἐκπίπτει.] θᾶσσον καί C. H. K., Marc., θᾶσσον τε καί cett.; — διενέγκοι ἄν τι sine δ' Ald., Parr. 6. — τε omm. M. N.; — ἀπομελανθέντα vulgo, sed ἀπό adhaeret a sequenti ἀποθανεῖν, adeo ut μελανθέντα de meo scri-

ἀφικνεῖται, ἀλλὰ ἐπιπολαιότερα ἐκπίπτει. Διὰ [1] οὖν ταύτας τὰς [2] εἰρημένας προφάσιας οὐκ ἔστι ἓν οὔνομα ἀριθμοῦ τῷ χρόνῳ θέσθαι ἐν ὁκόσῳ ἕκαστα τούτων κρίνεται. Προσδέχεσθαι δὲ μάλα χρὴ [3] τὰ τοιαῦτα ἰήματα· ἐσιδέειν γὰρ φοβερώτερά ἐστι, ἢ ἰητρεύειν· καὶ ἰητρείη πραεῖα ἀρκέει πᾶσι [4] τοῖσι τοιούτοισι· αὐτὰ γὰρ ἑωυτὰ κρίνει μοῦνον· τῆς [5] δὲ διαίτης ἐπιμελέεσθαι χρὴ, ὡς κατὰ δύναμιν ἀπύρετος ἔῃ, καὶ ἐν σχήμασι δικαίοισι εὐθετίζειν· δίκαια δὲ [6] ταῦτα, μηδὲν [7] μετέωρον ποιέειν, μηδὲ ἐς τὸ κάτω [8] ῥέπον, ἀλλὰ μᾶλλον ἐς τὸ ἄνω, ποτὶ καὶ ἔς τ' ἂν τελείως περιρραγῇ· αἱμορραγιέων γὰρ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κίνδυνος· διὰ τοῦτο [9] οὖν οὐ χρὴ κατάρροπα [10] τὰ τρώματα ποιέειν, ἀλλὰ τἀναντία. Ἐπεὶ ὅταν γε ὁ χρόνος ἐγγένηται πλείων, καὶ καθαρὰ τὰ ἕλκεα [11] γένηται, οὐκ ἔτι [12] τὰ αὐτὰ σχήματα ἐπιτήδειά ἐστι, [13] ἀλλ' ἡ εὐθεῖα θέσις, καὶ ἐνίοτε ἐπὶ τὸ κατάρροπον ῥέποντα· ἀνὰ χρόνον γὰρ ἐνίοισι τούτων ὑποστάσιες [14] πύου γίγνονται καὶ ὑποδεσμίδων δέονται. Προσδέχεσθαι δὲ χρὴ τοὺς τοιούτους ἀνὰ χρόνον ὑπὸ δυσεντερίης πιέζεσθαι· καὶ γὰρ ἐπὶ τοῖσι μελαινομένοισι τοῖσι πλείστοισι ἐπιγίγνεται δυσεντερίη καὶ ἐπὶ τῇσι αἱμορραγίῃσι ἐξ ἑλκέων· ἐπιγίγνεται δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πουλὺ, κεκριμένων ἤδη τῶν μελασμῶν καὶ τῆς αἱμορραγίης, καὶ ὁρμᾶται μὲν [15] λάβρως καὶ ἰσχυρῶς· ἀτὰρ οὔτε πολυήμερος γίγνε-

ad medicationem sint formidabiles. Iisque omnibus levis medicatio satis est. Ipsa enim per se sola solvuntur. In victu autem adhibenda diligentia, ut quoad eius fieri poterit, febri adversetur et iusto habitu collocetur. Iustus autem corporis habitus is est, ut neque in sublime sublatum sit, neque deorsum spectet, sursum tamen magis, idque praecipue, quoad circumcirca ex toto abruptum fuerit, tum enim profluentis sanguinis periculum impendet. Eam igitur ob causam vulnera declivia non collocari, sed contra debent, quandoquidem procedente iam tempore, atque ubi ulcera pura fuerint, non amplius accommodatus est hic habitus, sed recta positio interdumque in declive tendens convenit. Temporis namque successu horum nonnullis pus suboritur et subsistit, atque ideo fasciis primum iniectis velut subligaminibus opus habent. In his autem sperandum est fore ut procedente tempore cruentis deiectionibus corripiantur. Nam et plerisque in his, quae denigrantur, et in sanguinis ab ulcere profusionibus, cruentae deiectiones superveniunt. Atque id plerumque fit iam iudicatione absolutis denigrationibus et sanguinis eruptione. Ferturque id impetu largo et vehementi, sed neque multis diebus perseverat, neque letale est. Nam neque ii cibos admodum aversantur, neque alias inedia conducit.

[1] γοῦν. — [2] εἰρημένας om. — [3] τά om. — [4] τοῖσι om. — [5] τε. — [6] καὶ ταῦτα. — [7] μετεωροποιέειν. — [8] ῥέπειν. — [9] γοῦν. — [10] ποιέειν τὰ τρώμ. [11] γίνηται. — [12] ταῦτα τά. — [13] ἀλλὰ εὐθεία. — [14] ὀστέου. — [15] λάβρως.

bam; — μὴ ἰσχυρῶς ἀποληφθέντων Parr. 13., Marc., Littr., μὴ ἰσχ. ἀποληφθέντα vulg.; — ἀλλά plene C.; — ἔνια — ἐκπίπτει in multis mss. om.

διὰ οὖν — κρίνεται.] γοῦν cod. Serv., uti V.; — εἰρημένος om. vulg., addidit ex B. M. Littr.; — ἓν οὖν οὔνομα K.; — τούτων e vulg. exciderat, revocavit ex edd. antt. et mss. Littr.

προσδέχεσθαι — τἀναντία.] δέ omm. nonnulli codd.; — χρὴ μάλα B. M. N.; — τά ante τοιαῦτα Littr. ex B. M. N., vulgo om.; — ἐσιδέειν C. H. N., Marc., Littr., ἐπιδέειν vulg.; — τινι ἢ ἰητρεύειν B. G. M. N., ἤ τινι vulg., τινι solum unus, alii ἤ sine τινι, alii, inter quos Marc., utrumque omm. — Porro πραεῖα recte E. H. K., Marc., πραείη vulg.; — τοῖσι ante τοιούτοισι de meo adscripsi, τούτοισι πᾶσι, vel πᾶσι τούτοισι alia mss., quod item recte habet; — ταῦτα γὰρ ἑωυτά B. M. N.; — τῆς δὲ διαίτης C. E. H. K., Littr., τῆς τε δ. vulg.; — εὐθετίζειν τὸ σῶμα ceteri; mihi τὸ σῶμα interpolatum videtur, uti aliis locis, ubi supra delevi; — δὲ καὶ ταῦτα vulg., καί omm. B. M. N., Littr.; — μηδέν Parr. 10., Marc., μηδέ vulg., μετέωρον ποιέειν B. M. N., Littr., μετεωροποιέειν vulg.; — ῥέπον B. M., ῥέπειν vulg.; — ἀλλὰ μᾶλλον ἄνω pr. m. in N.; — οὖν Parr. 6., Marc., Littr., γοῦν vulg.; — τὰ τρώματα ποιέειν Ionice Littr. cum Parr. 5., idem fert Marc.

ἐπεὶ — δέοντα.] ὁ omm. P., Littr.; — γένηται F. G. I. J.; — τὰ αὐτὰ σχ. P., Littr., ταῦτα τὰ σχ. vulg.; — ἐστιν ἐπιτηδ. B. M. N.; — ἀλλά mutatum in ἀλλ' N., sed ἀλλά sine ἡ codd. 11. apud Littr.; — βλέποντα pro ῥέποντα alia m. H.; — ἀποστάσιες ὀστέου vulgo, ἀποστάσιες πύου P., Littr., sed hic vere monet ὑποστάσιες e Mochlico praestare; — itaque dedi.

προσδέχεσθαι — κενεαγγέειν.] ἐπὶ τοῖσι αἱμορραγήσασι B. M. N.; — ἤδη καὶ τῶν vulg., sed καί omm. multi codd., etiam Marc., Littr.; — λαύρως vulg., λάβρως Parr.

ται, οὔτε θανατώδης· οὔτε γὰρ μάλα ἀπόσιτοι γίγνονται οἱ τοιοῦτοι, οὔτε ἄλλως ξυμφέρει κενεαγγέειν.

ριη'. Μηροῦ δὲ ὀλίσθημα κατ' ἰσχίον ὧδε χρὴ ἐμβάλλειν, ἢν ἐς τὸ ἔσω μέρος ὠλισθήκῃ· ἀγαθὴ μὲν ἥδε καὶ δικαίη καὶ κατὰ φύσιν ἡ ἐμβολὴ καὶ δή τι καὶ ἀγωνιστικὸν ἔχουσα, ὅστις γε [1]τοῖσι τοιούτοισι ἥδεται κομψευόμενος. Κρεμάσαι χρὴ τὸν ἄνθρωπον τῶν ποδῶν πρὸς μεσόδμην δεσμῷ δυνατῷ [2]μὲν, μαλθακῷ δὲ καὶ πλάτος ἔχοντι· τοὺς δὲ πόδας διέχειν χρὴ, ὅσον τέσσαρας δακτύλους ἀπ' ἀλλήλων ἢ καὶ ἔλασσον· χρὴ δὲ καὶ ἐπάνωθεν τῶν ἐπιγουνίδων προσπεριβεβλῆσθαι πλατέϊ ἱμάντι καὶ μαλθακῷ, ἀνατείναντι ἐς τὴν μεσόδμην· τὸ δὲ σκέλος τὸ σιναρὸν ἐντετάσθαι χρὴ ὡς δύο δακτύλους μᾶλλον τοῦ ἑτέρου· ἀπὸ δὲ τῆς γῆς τὴν κεφαλὴν ἀπεχέτω ὡς δύο πήχεας ἢ ὀλίγῳ πλέον, ἢ ἔλασσον· τὰς δὲ χεῖρας παρατεταμένας παρὰ τὰς πλευρὰς προσδεδεμένος ἔστω μαλθακῷ τινι· πάντα δὲ ταῦτα ὑπτίῳ [3]κατακειμένῳ κατασκευασθήτω, ὡς ὅτι ἐλάχιστον χρόνον [4]κρέμηται. Ὅταν δὲ κρεμασθῇ, ἄνδρα χρὴ εὐπαίδευτον καὶ μὴ ἀσθενέα ἐσείραντα τὸν πῆχυν μεσηγὺ τῶν μηρῶν, εἶτα θέσθαι τὸν πῆχυν μεσηγὺ τοῦ περινέου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ [5]τῆς ἐξεστηκυίης, ἔπειτα ξυνάψαντα τὴν ἑτέρην χεῖρα πρὸς τὴν διηρμένην, παραστάντα ὀρθὸν παρὰ τὸ σῶμα τοῦ κρεμαμένου ἐξαπίνης ἐκκρεμασθέντα, μετέωρον αἰωρηθῆναι ὡς ἰσορροπώτατον. Αὕτη δὲ ἡ ἐμβολὴ παρέχεται πάντα ὅσα χρὴ κατὰ

118. At femur coxa elapsum, ubi interiorem in partem prociderit, hac ratione reconditur. Haec quidem proba et iusta et secundum naturam repositio est, saneque ad gloriam fere comparata, si quis huiusmodi ostentationem affectet. Homo a pedibus ex transversa mediae domus trabe vinculo valido, molli tamen et lato suspendatur, quatuor inter se circiter digitis aut etiam minus distantibus. Supra genua quoque insuper lorum latum ac molle, quod ad eandem trabem pertingat, circumdandum. Crus vero affectum duobus digitis amplius quam alterum intentum esse debet. Caput quoque duos fere cubitos, aut paulo amplius aut minus, a terra recedat. Manus autem ad latera porrectae re aliqua molli alligandae. Eaque omnia supino decumbenti homini apparanda, ut quam paucissimo tempore suspensus maneat. Homine suspenso peritus aliquis neque imbecillus cubitum, inter femora traiectum, inter caput femoris elapsum et interfemineum medium collocare debet, deinde altera manu ad eam, quae est interposita, coniuncta, rectus adstans repente ad suspensi hominis corpus annexus, sublimis quam maxime aequabili libramento appendere. In hac sane reponendi ratione omnia, quibus secundum naturam opus est, suppeditantur. Nam et corpus ipsum suspensum suopte pondere extensionem facit, et qui appensus est simul quidem extendendo caput femoris e regione

[1] τοῖσι om. — [2] μέν om. — [3] καὶ κατακ. — [4] κρέμαται. — [5] τῆς om.

aliquot, Marc., λαβρῶς M.; — οὐδὲ γάρ Parr. 8., Marc.; — οὔτ' ἄλλως M. et N. ex emend.

118. μηροῦ — κομψευόμενον.] ὀλισθήματα E. H. al. m., sed ὀλισθήματα ἐς ἰσχίον lectio est in Parr. nonnullis bonae notae et Marc.; — περὶ ἰσχίον F. G., Merc. in marg.; — ὀλισθήκῃ vulg., ὠλισθήκει C., ὠλισθήκῃ Parr. 6., Gal., Littr.; — κατὰ φύσιν καὶ δικ. Dietz. p. 28., 37.; — καί ante ἀγων. om. Dietz.; — ὅστις γε καὶ κ. τ. λ. C. H. K. M. N., Marc.; — τοῖσι omm. C. H. K. aliique Parr. 6.

κρεμάσαι — κρέμηται.] δυνατῷ μέν B. M. N.; — μέν om. vulg.; — δεσμῷ μαλθ., δυνατῷ δέ Dietz.; — διέχειν τι χρή N.; — ἀνατείναντι πρός B. M. N., ἀνατείναντα πρός Dietz.; — χρή post ἑτέρου inferunt B. M. N.; — δύο δακτύλους Parr. 9., Merc. in marg., Littr., δακτύλοισι vulg.; — ἢ ὀλίγῳ om. C.; — προσλελαμμένος pro προσδεδεμένος in B. M. N. partim in marg., καταλελαμμένος Dietz.; — ταῦτα δὲ πάντα B. M. N.; — καὶ κατακ. cod. Serv., uti V.; — κρεμάσηται O., Gal.

ὅταν — ἰσορροπώτατον.] ἔπειτα θέσθαι Parr. plures, Marc.; — τοῦ τε περιναίου Dietz.; — τῆς ante ἐξεστηκυίης Littr. cum mss. 8., idem fert Marc., vulgo om.; — ξυνάψαντα per ξ etiam Marc.; ἐξηρμένην vulg., διηρμένην Littr. cum edd. antt. et non paucis mss.; — ἰσορροπώτατα Dietz.

αὕτη — ὀλισθάνειν.] δέ omm. E. H. K., Marc.; — πάντα omm. G., Dietz.; — ad κατατάσι M. N. supra versum κατασείσει; — ἀπομοχλεύει καὶ ἀναγκάζει Littr. cum Parr. pluribus, idemque fert Marc.; vulgatam e V. notavi.

φύσιν· αὐτό τε γὰρ τὸ σῶμα κρεμάμενον [1]τῷ ἑωυτοῦ βάρεϊ κατάτασιν ποιέεται, ὅ τε ἐκκρεμασθεὶς ἅμα μὲν τῇ κατατάσι ἀναγκάζει ὑπεραιωρέεσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς κοτύλης, ἅμα δὲ τῷ ὀστέῳ τοῦ πήχεος [2]ἀπομοχλεύει καὶ ἀναγκάζει ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν ὀλισθάνειν. Χρὴ δὲ παγκάλως μὲν τοῖσι δεσμοῖσι ἐσκευάσθαι, φρονέοντα δὲ [3]καὶ ὡς ἰσχυρότατον τὸν ἐξαιωρούμενον εἶναι.

sui acetabuli sublime ferri cogit, unaque cubiti osse molitionem facit et in pristinam sedem retrudit. Vincula autem quam optime quidem accommodata esse oportet eumque, qui sublimis appenditur, prudentem et quam validissimum.

ριθ'. Ὡς μὲν οὖν καὶ πρόσθεν εἴρηται, μέγα τὸ διαφέρον ἐστὶ τῶν φυσίων τοῖσι ἀνθρώποισι ἐς τὸ εὐέμβλητα εἶναι καὶ δυσέμβλητα τὰ ἄρθρα· καὶ διότι μέγα διαφέρει, εἴρηται πρόσθεν ἐν τοῖσι περὶ ὤμου. Ἐνίοισι γὰρ ὁ μηρὸς ἐμπίπτει ἀπ' οὐδεμιῆς παρασκευῆς, ἀλλ' ὀλίγης μὲν κατατάσιος, ὅσον τῇσι χερσὶ κατιθῦναι, βραχείης δὲ κιγκλίσιος· πολλοῖσι δὲ ξυγκάμψασι τὸ σκέλος κατὰ τὸ ἄρθρον ἐνέπεσε, ἤδη ἀμφίσφαλσιν ποιησάμενον. Ἀλλὰ γὰρ τὰ πουλὺ πλείω οὐκ ἐνακούει τῆς τυχούσης παρασκευῆς· διὰ τοῦτο ἐπίστασθαι μὲν χρὴ τὰ κράτιστα περὶ ἑκάστου ἐν πάσῃ [4]τῇ τέχνῃ· χρέεσθαι δὲ οἷσι ἂν δόξῃ ἑκάστοτε. Εἴρηνται μὲν οὖν τρόποι κατατασίων καὶ ἐν τοῖσι ἔμπροσθεν γεγραμμένοισι, ὥστε χρέεσθαι τούτων, ὅστις ἂν παρατύχῃ. Δεῖ γὰρ ἀντικατατετάσθαι ἰσχυρῶς, ἐπὶ θάτερα μὲν τοῦ σκέλεος, ἐπὶ θάτερα δὲ τοῦ σώματος· ἢν γὰρ εὖ καταταθῇ, ὑπεραιωρηθήσεται ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς ἀρχαίης ἕδρης· καὶ ἢν μὲν ὑπεραιωρηθῇ οὕτως, οὐδὲ κωλύσαι ἔτι ῥηΐδιον ἵζεσθαι αὐτὴν ἐς τὴν ἑωυτῆς ἕδρην, ὥστε ἤδη

119. Quemadmodum igitur supra quoque dictum est, multum homini homo natura praestat, in faciliore vel difficiliore articulorum repositione; itemque dictum cur multum intersit, supra cum de humero ageremus. Nonnullis enim absque ullo apparatu, sed ex modica intensione, quae manuum directione fit, levique agitatione femur intro revertitur. Multis etiam crus, qua commissura est inflectentibus, id facta circumactione iam in suam sedem revertit. At multo saepius evenit ut non cuilibet cedat apparatui. Quocirca quae quidem in universa arte in singulis plurimum praestant scire convenit, in usum vero ea adhibere, quae ad singula accommodari videbuntur. Extensionis ergo rationes etiam a me in superioribus dictae sunt, ut ex his quaecumque suppetet in usum adhiberi possit. Vehementem enim in diversas partes extensionem fieri oportet, ut in alteram quidem crus, in alteram vero corpus adducatur. Nam si probe extensio fiat, femoris caput supra pristinam sedem sublime efferetur, sicque in sublime evectum non iam facile prohibeatur quominus in sua ipsius sede considat, adeo ut

[1] τὸ ἑωυτοῦ βαρύ. — [2] ἀπομοχλεύειν καὶ ἀναγκάζειν. — [3] καί om. tum ὡς ἰσχυρότατον. — [4] τῇ om.

χρὴ — εἶναι.] καὶ ὡς Littr. cum H., N., in H. autem καί, quod vulgata om., ab alia manu. Tum Littréus ἐχυρώτατον de suo scribit, quia vulgatum ἰσχυρότατον pugnare illi videtur cum supra obvio μὴ ἀσθενέα, qualem supra dixit esse debere τὸν ἐξαιωρεύμενον. Ista repugnantia nihili facienda: apprime sibi respondent φρονέοντα καὶ ἰσχυρότατον et εὐπαίδευτον καὶ μὴ ἀσθενέα; tum vero id quod ἐχυρώτατον exprimere debet secundum Littréum, iam significatum est verbis χρὴ παγκάλως μὲν τοῖσι δεσμοῖσι ἐσκευάσθαι, quae omnino ad ligamentorum firmitatem spectant. — Neque vero vidit Littr. φρονέοντα ad τὸν ἐξαιωρεύμενον spectare, quod quum non perspiceret, omnia in huius periodi explicatione miscuit.

119. ὡς — ὤμου.] ὥσπερ Dietz. p. 41.; — ἤδη εἰρήκαμεν idem; — διάφορον J. M. N.; — ὡς τὸ εὐεμβλ. C.; — καὶ δυσεμβλ. εἶναι τὰ ἄρθρα Dietz., unde τὰ ἄρθρα recepi, quod apud ceteros abest.

ἐνίοισι — ποιησάμενον.] μηρός sine ὁ Dietz.; — μέν omm. E. H. K., in E. rest. al. m.; — καθιθῦναι vulg., κατιθῦναι (σ) e Parr. nonnullis Littr.; idem fert Marc.; — κιγκλιξιος C.

ἀλλὰ — ἑκάστοτε.] τῇ ante τέχνῃ omm. E., Dietz., cf. lectt. V.; — δοκῇ Dietz. p. 41.

εἴρηνται — παρατύχῃ.] pro τούτων ὅστις ἂν Dietz. οἷς ἄν τις p. 40.

δεῖ γὰρ — ἡ ἐμβολή.] ἐπὶ μὲν θατ. τὸ σκέλος, ἐπὶ δὲ θατ. τὸ σῶμα Dietz.; — ὥστ' ἤδη C. E. H. K. M. N.

πᾶσα ἀρκέει μόχλευσίς τε καὶ [1] διόρθωσις· ἀλλὰ γὰρ [2] καταλείπουσι ἐν τῇ κατατάσι· διὰ τοῦτο ὄχλον πλείω παρέχει ἡ ἐμβολή. Χρὴ οὖν οὐ μόνον παρὰ τὸν πόδα τὰ δεσμὰ ἐξηρτῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ἄνωθεν τοῦ γούνατος, ὅκως μὴ κατὰ τὸ τοῦ γούνατος ἄρθρον ἐν τῇ τανύσι ἡ ἐπίδοσις ἔῃ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ [3] τοῦ ἰσχίου ἄρθρον. Οὕτω μὲν οὖν [4] χρὴ τὴν κατάτασιν τὴν πρὸς τὸ τοῦ ποδὸς μέρος ἐσκευάσθαι· ἀτὰρ καὶ τὴν ἐπὶ θάτερα κατάτασιν μὴ μοῦνον ἐκ τῆς [5] περὶ τὸ στῆθος καὶ τὰς μασχάλας περιβολῆς ἀντιτείνεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἱμάντι μακρῷ, διπτύχῳ, ἰσχυρῷ, προσηνεῖ, παρὰ τὸν περίνεον [6] περιβεβλημένῳ, παρατεταμένῳ ἐπὶ μὲν [7] τὰ ὄπισθεν παρὰ τὴν ῥάχιν, ἐπὶ δὲ τὰ ἔμπροσθεν παρὰ τὴν κληῖδα, προσηρτημένῳ [8] πρὸς τὴν ἀρχὴν τὴν ἀντικατατείνουσαν, οὕτω διαναγκάζεσθαι τοῖσι μὲν ἔνθα διατεινομένοισι, τοῖσι δὲ ἔνθα, ὅκως [9] δὲ ὁ ἱμὰς ὁ παρὰ τὸν περίνεον μὴ [10] περὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ παρατεταμένος ἔσται, ἀλλὰ μεσηγὺ τῆς κεφαλῆς [11] καὶ τοῦ περινέου· ἐν δὲ τῇ κατατάσι κατὰ μὲν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐρείσας τὴν πυγμὴν, ἐς τὸ ἔξω ὠθεέτω· ἢν δὲ μετεωρίζηται ἑλκόμενος, διέρσας τὴν χεῖρα καὶ [12] ἐπιξυνάψας τῇ ἑτέρῃ χειρὶ, ἅμα μὲν ξυγκατατεινέτω, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔξω ξυναναγκαζέτω· ἄλλος δέ τις τὸ [13] παρὰ τὸ γόνυ τοῦ μηροῦ ἡσύχως ἐς τὸ ἔσω μέρος κατορθούτω.

ρκʹ. Εἴρηται δὲ καὶ πρόσθεν [14] ἤδη, ὅτι ἐπάξιον, ὅστις ἐν πόλι πολυανθρώπῳ ἰητρεύει, ξύλον κεκτῆσθαι τετράγωνον ὡς ἑξάπηχυ ἢ

etiam quaevis molitio ac directio satis sit. Sed enim parcior extensio fieri consuevit, ideoque maiorem molestiam repositio adfert. Neque ergo pedibus solum, verum etiam supra genu vincula iniici necesse est, quo non magis genu quam coxendicis articulus cedat in extensione. Atque hunc in modum ad pedes extensionem apparatam esse convenit. Sed et neque circa pectus solum et alas circumiecto vinculo in diversa contentio fieri debet, verum etiam loro longo, duplici, valido, leni ad interfoemineum interiecto, quod posteriore quidem parte iuxta spinam porrigatur, anteriore vero per iugulum ad aliud initium contra tendat, ita vis adhibenda est, his quidem una parte, aliis altera distensionem molientibus. Ita tamen ne lorum, quod ad interfoemineum demittitur, supra femoris caput porrigatur, sed intra caput et interfoemineum medium deducatur. In ipsa vero extensione femoris quidem caput obnixo pugno exteriorem in partem propellendum. Quodsi qui trahitur sublimis pendeat, inserta manu, eique altera coniuncta, simul quidem extendendum et in exteriorem partem impellendum. Alius autem femur ad genu leviter interiorem in partem dirigat.

120. Operae pretium vero esse etiam supra dictum est, ut qui in percelebri civitate medicinam factitet, lignum sibi comparet quadran-

[1] κατόρθωσις. — [2] ἐλλείπουσιν. — [3] τοῦ om. — [4] χρή om. — [5] πρός. — [6] ἐμβεβλημένῳ. — [7] τά. — [8] πρός om. — [9] δέ om. — [10] ἐπὶ τῇ κεφαλῇ. [11] ἐπὶ τοῦ. — [12] ἐπισυνάξας. — [13] παρὰ τὸ γόνυ. — [14] ἤδη om.

χρὴ οὖν — ἄρθρον.] δέ pro οὖν B. M. N. — Omnes ὅκως μὴ κατὰ τὸ τοῦ γούνατος ἄρθρον ἐν τῇ τανύσι ἡ ἐπίδεσις ἔῃ μᾶλλον ἢ κατὰ τὸ τοῦ ἰσχίου ἄρθρον. Quod in rerum nexu, quem legimus, nemo intelligit et quod interpretes alii alio modo explicuerunt, aut potius circumierunt. Simplex erit medela ἐπίδοσις pro ἐπίδεσις legere, quo facto omnia plana sunt. Firmabo emendationem verbis capitis sequentis: τοῦτο τὸ ξύλον ἑστεὸς κωλύει τὴν ἐπίδοσιν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα τοῖσι πρὸς ποδῶν ἕλκουσι.

οὕτω — κατορθούτω.] μὴ μοῦνον Ionice etiam Marc.; — κατὰ τὰς μασχ. pro καὶ τὰς μασχ. M. N. — Codices, ut solent, his locis quoque fluctuant inter περίνεον et περίναιον. — Porro περιβεβλημένῳ scripsi cum B. M. N., ἐμβεβλ., uti V., cod. Serv.; βεβλημένῳ vulgo; — πρός ante τὴν ἀρχήν omm. Parr. nonnulli, uti V.; — περὶ τὴν κεφ. B. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi; — καὶ τοῦ e multis libris Littr., idem fert Marc., vulg. e V. notavi; — ἐπιξυνάψας cum Parr. 5. Littr., idem fert Marc.; vulg. e V. notavi; — κατατεινέτω H.; — ξυναναγκαζέτω C. Marc., Littr., συναναγκ. vulg.; — ἰσχυρῶς M. pro ἡσυχῶς.

120. εἴρηται — οὕτως.] εἴρηκα M. N.; — ἤδη B. M. N.; Littr., vulgo abest; — δίπηχυ sine ὡς Dietz. p. 32.; — ἀρκέει om. U.; — ἐντομήν B. M. N., Littr., vulg. e V. notavi; — mihi dubium videtur, quod opinatur Littréus, Galeni commentarium (p. 748. seq.) indicio esse Pergamenum legisse ἐντομὴν παραμήκεα. — Porro μηροῦ pro καιροῦ G.

ὀλίγῳ μέζον, εὖρος δὲ ὡς δίπηχυ, πάχος δὲ ἀρκέει σπιθαμιαῖον· ἔπειτα κατὰ μῆκος μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν [1] ἐντομὴν ἔχειν χρὴ, ὡς μὴ ὑψηλοτέρη τοῦ καιροῦ ἡ μηχάνησις ἔῃ· ἔπειτα φλιὰς βραχείας, ἰσχυρὰς [2] καὶ ἰσχυρῶς ἐνηρμοσμένας, ὀνίσκον ἔχειν ἑκατέρωθεν· ἔπειτα ἀρκέει μὲν [3] ἐν τῷ ἡμίσεϊ τοῦ ξύλου, — οὐδὲν δὲ κωλύει καὶ διὰ παντὸς, — ἐντετμῆσθαι ὡς καπέτους μακρὰς πέντε ἢ ἓξ, διαλειπούσας ἀπ' ἀλλήλων [4] ὡς τέσσαρας δακτύλους, αὐτὰς δὲ ἀρκέει [5] εὖρος τριδακτύλους εἶναι καὶ βάθος οὕτως. Ἔχειν δὲ κατὰ μέσον τὸ ξύλον καὶ καταγλυφὴν χρὴ βαθυτέρην, ἐπὶ τετράγωνον, ὡς τριῶν δακτύλων, καὶ ἐς μὲν τὴν καταγλυφὴν ταύτην, ὅταν δοκέῃ προσδεῖν, ξύλον ἐμπηγνύναι ἐναρμόζον τῇ καταγλυφῇ, τὸ δὲ ἄνω στρογγύλον, ἐμπηγνύναι δὲ, ἐπήν ποτε δοκέῃ ξυμφέρειν, μεσηγὺ τοῦ περινέου καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ. Τοῦτο τὸ ξύλον ἐστεὸς κωλύει τὴν ἐπίδοσιν ἐπιδιδόναι τὸ σῶμα τοῖσι πρὸς ποδῶν ἕλκουσι· ἐνίοτε γὰρ ἀρκέει αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦτο ἀντὶ τῆς ἄνωθεν ἀντικατατάσιος· ἐνίοτε δὲ καὶ κατατεινομένου τοῦ σκέλεος ἔνθεν καὶ ἔνθεν, αὐτὸ τὸ ξύλον [6] τοῦτο, χαλαρὸν ἐγκείμενον ἢ τῇ ἢ τῇ ἐκμοχλεύειν ἐπιτήδειον ἂν εἴη τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐς τὸ ἔξω μέρος. Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ αἱ κάπετοι ἐντετμέαται, ὡς καθ' ὁκοίην ἂν αὐτέων ἁρμόσῃ, ἐμβαλλόμενος ξύλινος μοχλὸς μοχλεύοι, ἢ παρὰ τὰς κεφαλὰς τῶν ἄρθρων, ἢ κατὰ τὰς κεφαλὰς τελέως ἐρειδόμενος ἅμα τῇ κατατάσι, ἤν τε ἐς τὸ ἔξω μέρος ξυμφέρῃ ἐκμοχλεύεσθαι, ἤν τε ἐς τὸ ἔσω, καὶ ἤν τε στρογγύλον τὸν μοχλὸν ξυμφέρῃ εἶναι, ἤν τε πλάτος ἔχοντα· ἄλλος γὰρ ἄλλῳ τῶν

gulum sex fere cubitorum aut paulo maius, latitudine bicubitali, cuius crassitudo dodrantalis satis est. Id praeterea hinc et inde in longitudinem incisuram habeat, ne molitio convenientem altitudinem excedat. Postes insuper asellos continentes, breves, validos, utraque parte insertos habeat. Tum satis quidem est si in dimidia ligni parte, nihil tamen prohibet quominus etiam per totum, quinque aut sex fossulae longae, quatuor inter se digitos distantes incisae sint. Quibus trium digitorum latitudo eademque altitudo sufficit. In medio vero alte exsculptum cavum in quadratam figuram ad tres fere digitos lignum habere oportet, in quod, ubi opus esse videbitur, lignum cavo accommodatum, superiore autem parte teres defigatur. Defigendumque id, ubi conferre videbitur, medium inter femoris caput et interfoemineum. Quo erecto prohibetur corpus quominus concedat, cum a pedibus trahitur. Interdum namque hoc ipsum solum loco extensionis, quae a superiore parte in diversa adducitur, abunde est. Interdum vero dum crus utrimque extenditur, hoc ipsum lignum in hanc vel illam partem laxius incumbens idoneum fuerit ut caput femoris exteriorem in partem molitione impellat. Ea enim de causa incisae sunt fossulae, ut ad quam congruere videbitur demisso vecte ligneo aut iuxta ipsa articulorum capita, aut in ea penitus impacto una cum extensione, vel externam vel interiorem in partem, prout conducere videbitur, molitio adhibeatur, idque sive teretem, sive latum vectem esse expedit, cum alius aliis articulis magis accommodatus sit. Haec autem per vectem molitio cum concussione ad omnes crurum ar-

[1] τομήν. — [2] καὶ ἰσχυρῶς om. — [3] καὶ ἐν. — [4] ὡς om. — [5] μὲν εὖρος. — [6] τοῦτο τὸ χ.

N., quorum hic καιροῦ supra versum; — μηχανὴ ἦ Dietz.; — εἴη vulg., ἔῃ M. N. in Gal. comm., quem hi codd. continent; — φλιὰς βαθείας Dietz.; — καὶ ἰσχυρῶς ex Parr. 6. dedit Littr. et fert Marc., vulgo om.; — ὀνίσκου vulg., ὀνίσκον Parr. 12., Marc., Littr., ὀνίσκους Gal., Kühn.; — ἔπειτα ἀρκέειν B. F. G. M. N.; — καί ante διὰ παντός omm. Parr. nonnulli et Marc.; — καπέτους μακράς ex edd. antt. et mss. multis revocavit Littr., μικράς vulgo; — ἢ πέντε ἢ ἓξ Dietz.; — διαρκέειν pro δὲ ἀρκέει codd. 11. apud Littr. et Marc.: — ἀρκέσει N.

ἔχειν δὲ — μηροῦ.] δέῃ pro δοκέῃ multi Parr. et Marc.: — ἐμπήγνυντα Dietz.; — ἐναρμόσον B. N., hic nempe σον supra versum.

τοῦτο — μέρος.] κωλύσει Dietz.; — γὰρ ἀρκέσει ἂν idem; — κατατεινομένῳ sine τοῦ σκέλεος idem; — ἐν τῇ ῥοπῇ idem pro τῇ ἢ τῇ.

διὰ τοῦτο — ἁρμόζει.] ἐντετμέαται M., ἐντετμέανται B. N., ἐντέτμηνται vulg., ἐκτέτμηνται pauci Parr.; —

ἄρθρων ἁρμόζει. Εὔχρηστος δέ ἐστι ἐπὶ πάντων τῶν ἄρθρων ἐμβολῇ, τῶν κατὰ τὰ σκέλεα, αὕτη ἡ μόχλευσις [1] ξὺν τῇ κατατάσι. Περὶ οὗ οὖν ὁ λόγος ἐστὶ, στρογγύλος ἁρμόζει ὁ μοχλὸς εἶναι· [2] τῷ μέντοι ἔξω ἐκπεπτωκότι ἄρθρῳ πλατὺς ἁρμόσει εἶναι. Ἀπὸ τούτων τῶν μηχανέων καὶ ἀναγκέων οὐδὲν ἄρθρον μοι δοκέει οἷόν τε εἶναι ἀπορηθῆναι [3] ἐμπεσεῖν.

ρκα'. Εὕροι δ' ἂν τις καὶ ἄλλους τρόπους τούτου τοῦ ἄρθρου ἐμβολῆς· εἰ γὰρ τὸ ξύλον [4] τὸ μέγα τοῦτο ἔχοι κατὰ μέσον καὶ ἐκ πλαγίων φλιὰς δύο [5] ὡς ποδιαίας, ὕψος δὲ ὅκως [6] ἂν δοκέοι ξυμφέρειν, τὴν μὲν ἔνθεν, τὴν δὲ ἔνθεν, ἔπειτα ξύλον πλάγιον ἐνείη ἐν τῇσι φλιῇσι ὡς κλιμακτὴρ, ἔπειτα διέρσειε τὸ ὑγιὲς σκέλος μεσηγὺ τῶν φλιέων, τὸ δὲ σιναρὸν ἄνωθεν τοῦ κλιμακτῆρος [7] ἔχοι ἁρμόζοντος ἀπαρτὶ πρὸς τὸ ὕψος καὶ πρὸς τὸ ἄρθρον ᾗ ἐκπέπτωκε· ῥηΐδιον [8] δὲ ἁρμόζειν· τὸν γὰρ κλιμακτῆρα ὑψηλότερόν [9] τινι χρὴ ποιέειν τοῦ μετρίου καὶ ἱμάτιον πολύπτυχον, ὡς ἂν [10] ἁρμόζῃ, ὑποτείνειν ὑπὸ τὸ σῶμα· — ἔπειτα χρὴ ξύλον ἔχον πλάτος μέτριον καὶ μῆκος ἄχρι τοῦ σφυροῦ ὑποτεταμένον ὑπὸ τὸ σκέλος εἶναι, [11] ἱκνεύμενον ἐπ' ἐκεῖνα τῆς κεφαλῆς τοῦ μηροῦ ὡς οἷόν τε· προσκαταδεδέσθαι δὲ χρὴ πρὸς τὸ σκέλος, [12] ὅκως ἂν

ticulos reponendos perquam est accommodata. In eo autem, quod in quaestione versatur, rotundum vectem esse conducit. Ubi vero exteriorem in partem prolapsus est articulus, latus est accommodatus. Atque post haec machinamenta si vis adhibeatur, non videtur mihi ullus articulus repositione frustrari posse.

121. Quamquam etiam alios huius articuli recondendi modos quis inveniat. Etenim si magnum hoc lignum medium et ad latera postes duos pedales habeat ea altitudine, quae idonea esse videbitur, utraque ex parte unum, tum lignum transversum super postes tanquam scalae gradus imponatur, dein integrum crus transmiserit inter postes et quod affectum est adaptarit supra gradum exacte accommodatum ad altitudinem articuli, eo loco quo excidit, — facile autem est accommodare; gradum enim aliquanto altiorem iusto facere oportet et vestimentum multiplex, quemadmodum congruum erit, sub corpore substernere; — post haec lignum convenienti longitudine et latitudine ad malleolos usque cruri subiiciendum sic ut ultra femoris caput, quoad eius fieri poterit, feratur et ad crus, quemadmodum aequum videbitur, alligandum. Deinceps dum crus extenditur, sive

[1] ξύν om. — [2] τῷ — εἶναι om. — [3] τοῦ ἐμπεσεῖν. — [4] τοῦτο τὸ μέγα ἔχει. — [5] ὡς om. — [6] δοκέει sine ἄν. — [7] ἔχοι ἐναρμόσον. — [8] χρὴ νομίζειν. — [9] τινι om. — [10] ἁρμόσῃ. — [11] ἐκδεόμενον. — [12] ὁκοσαχῶς ἂν μ.

μοχλεύει Ald., Parr. 11., Marc.; — ὁ ξυλ. μοχλ. μοχλεύει Dietz.; — ἢ κατὰ — τελέως om. idem; — ἐκμοχλεῦσαι idem; — ἁρμόσει B. M. N.

εὔχρηστος — κατατάσι.] ἐστι omm. J., Dietz. p. 33.; — τῶν ante ἄρθρων omm. B. C. E. H. M. N.; — ἐφ' ἁπάντων τῶν Dietz.; — ἐμβολῇ B. C. M. N., ἐμβολή (sic) Parr. 9., Marc., Voss., ἐμβολῆς vulg.; — κατὰ τὸ σκέλος E. Q.'; — ξυγκατατάσει H., Marc. pro ξὺν τῇ κατατάσει, nempe τῇ ex solo N. Littr., tum κατατάσει cum C. E. M. N., κατασείσει vulg.

περὶ οὗ οὖν — εἶναι.] οὖν Littr. cum multis Parr., idem fert Marc., νῦν vulg., μὲν οὖν Dietz. p. 33.; — ἁρμόσει Parr. 10., Marc. ante ὁ μοχλός; — τῷ μέντοι ἔξω ἐκπεπτωκότι ἄρθρῳ πλατὺς ἁρμόσει εἶναι Ald. B. C. E. H. M. N., Marc., Littr., vulgo haec omm.

ἀπὸ — ἐμπεσεῖν.] ἀναγκέων M., Lind., ἀναγκαίων unus alterque cod., ἀναγκαῖον vulg.; — ἀπορηθέν B. M. N.; — τοῦ ἐμπεσεῖν vulg., τοῦ omm. B. C. H. M. N., Marc.; Littr. contulit principium § 34. de fractis.

121. εὕροι — σῶμα.] τὸ μέγα τοῦτο Parr. 6., Marc., Littr., vulgatam e V. notavi; — ἔχοι B. C. H. M., Marc., Littr., ἔχει vulgo, uti V.; — ὡς ποδιαίους B. M. N., Littr., ὡς vulgo abest; — ὅκως ἂν B. M. N., Littr., ἂν om. vulg.; — δοκέοι B. M. N., Littr., δοκέει vulg.; — ἤδη ἐρείσειε pro vulgato διέρσαι Dietz., itaque διέρσειε dedi; — ἔχει (ἔχειν E., Littr., ἔχοιεν C. J.) ἐναρμόσον (ἐναρμόζον E. H., ἐναρμόσσον K., ἁρμόσον C. J., ἁρμόζοντος de meo, ut ad κλιμακτῆρος referatur) ἀτάρ τι (ἄπαρτι B. M. N. ἀπαρτί Dietz.) πρὸς τὸ ὕψος vulg. Dein ῥηΐδιον δὲ χρή Parr. 8., in Marc. χρή a sec. m., ῥηΐδιον χρή vulg., ῥηΐδιον δέ M., N., prima m. in Marc., Littr.; — νομίζειν pro ἁρμόζειν nonnulli codd.; — τὸν δὲ κλιμ. M. N.; — τινι Parr. 5., Marc., Littr., vulgo om., C. et Marc. in marg. τι ferunt; — καὶ ἱματ. — σῶμα om. C.; — post σῶμα addunt ἁπλοῦν M. N., sed deletur.

ἔπειτα — ἔχῃ.] ἔχον τὸ πλάτος vulg., ἔχοντα πλ. Parr. 8., Marc., ἔχον πλάτος M. N., Littr.; — ἐκδεόμενον cod. Serv., uti V.; — δεῖ πρὸς τὸ σκέλος E. H. Marc.; — ὅκως ἂν B. M. N., vulg. e V. notavi; — ἔχοι B. M. N.

μετρίως ἔχῃ. Κἄπειτα κατατεινομένου [1]*τοῦ σκέλεος, εἴτε ξυλῷ ὑπεροειδέϊ, εἴτε τούτων τινὶ τῶν κατατασίων, ὁμοῦ χρὴ* [2]*καταναγκάζεσθαι τὸ σκέλος περὶ τὸν κλιμακτῆρα ἐς τὸ κάτω μέρος ξὺν τῷ ξύλῳ τῷ προσδεδεμένῳ· τὸν δέ τινα κατέχειν τὸν ἄνθρωπον ἀνωτέρω τοῦ ἄρθρου κατὰ τὸ ἰσχίον. Καὶ γὰρ οὕτως ἅμα μὲν ἡ κατάτασις* [3]*ὑπεραιωρέοι ἂν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ὑπὲρ τῆς κοτύλης, ἅμα δὲ ἡ μόχλευσις ἀπωθέοι τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἐς τὴν ἀρχαίην φύσιν. Αὗται πᾶσαι αἱ εἰρημέναι ἀνάγκαι ἰσχυραὶ, καὶ πᾶσαι κρέσσους τῆς ξυμφορῆς, ἤν τις ὀρθῶς καὶ καλῶς σκευάζῃ. Ὥσπερ δὲ καὶ πρόσθεν ἤδη εἴρηται, πουλύ τι ἀπὸ ἀσθενεστέρων κατατασίων καὶ φαυλοτέρης κατασκευῆς τοῖσι πλείοσι ἐμπίπτει.*

id per lignum pistilliforme fiat, sive per aliquod aliud, quod ad extendendum sit idoneum, una crus supra gradum cum alligato ligno deorsum adurgendum et ab aliquo homo supra commissuram ad coxam est continendus. Hac enim via simul quidem distentionis vi femoris caput supra cavum sublime attolletur, simulque molitione in pristinam sedem protrudetur. Hae omnes commemoratae cogendi rationes validae sunt, omnesque, si quis probe ac recte apparatas habeat, calamitatem superant. Ac quemadmodum iam ante dictum est, longe imbecilliore extensione magisque vulgari apparatu plerumque hic articulus reconditur.

ρκβ'. Ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω ἡ κεφαλὴ τοῦ μηροῦ ὀλίσθῃ, τὰς μὲν κατατάσιας ἔνθα καὶ ἔνθα χρὴ ποιέεσθαι, ὥσπερ εἴρηται, [4]*ἢ τοιουτοτρόπως· τὴν δὲ μόχλευσιν πλάτος ἔχοντι μοχλῷ μοχλεύειν χρὴ ἅμα τῇ κατατάσι, ἐκ τοῦ ἔξω μέρεος ἐς τὸ ἔσω ἀναγκάζοντα,* [5]*κατά γε αὐτὸν τὸν γλουτὸν τιθέμενον τὸν μοχλὸν, ἢ ὀλίγῳ ἀνωτέρω· ἐπὶ δὲ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον κατὰ τὸν γλουτὸν ἀντιστηριζέτω τις τῇσι χερσὶ, ὡς μὴ ὑπείκῃ τὸ σῶμα, ἢ ἑτέρῳ τινὶ τοιούτῳ μοχλῷ,* [6]*ὑποβαλὼν καὶ ἐρείσας ἐς τῶν καπέτων τὴν ἁρμόζουσαν ἀντικατεχέτω· τοῦ δὲ μηροῦ τοῦ ἐξηρθρηκότος τὸ παρὰ τὸ* [7]*γόνυ ἔσωθεν ἔξω παραγέτω ἡσύχως. Ἡ δὲ κρέμασις οὐχ ἁρμόσει τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ὀλισθήσιος τοῦ ἄρθρου· ὁ γὰρ πῆχυς τοῦ* [8]*ἐκκρεμαμένου ἀπωθέοι ἂν τὴν κεφαλὴν τοῦ μηροῦ ἀπὸ τῆς κοτύλης. Τὴν*

122. At vero ubi exteriorem in partem femoris caput luxatum fuerit, eodem quo supra dictum est modo ab utraque parte extensiones faciendae. Molitio autem per latum vectem una cum extensione adhibenda ab exteriore parte ad interiorem adurgendo, ad natem ipsam aut paulo supra vecte apposito. Ad sanam autem coxam iuxta natem aliquis manibus obfirmatis, ut ne corpus cedat, aut alio aliquo huiusmodi vecte subiecto et in aliqua conveniente fossula firmato contra obluctetur ac femoris luxati partem, quae ad genu est, ab interiore parte in exteriorem leniter deducat. Huic vero luxationis modo suspensio minime convenit. Eius enim, qui appenditur, cubitus femoris caput e suo cavo protruderet. Huic tamen luxationis modo convenientem per subiectum lignum molitionem comminiscetur aliquis, si exteriore parte

[1] *τοῦ σκέλεος* om. et tum *εἴτε ἐν ξ.* legitur. — [2] *κατασκευάζεσθαι.* — [3] *ὑπεραίροιτο τήν.* — [4] *ἤ* om. — [5] *κατά τε.* — [6] *ὑπερβάλλων.* — [7] *γόνυ* om. [8] *κρεμαμένου.*

κἄπειτα — ἰσχίον.] *εἴτε ἐν ξ.* nonnulli Parr., uti V.; — *χρή* om. Dietz.; — *κατασκευάζεσθαι*, uti V., nonnulli Parr.

καὶ γὰρ — φύσιν.] *ὑπεραίροιτο* nonnulli codd., etiam Marc., *ὑπεξαίροιτο* vulg.; cum Littréo sequor Dietzium.

ὥσπερ — ἐμπίπτει.] *ἤδη* ex compluribus mss. Littr., fert idem Marc., vulgo om.; — *πλείοσι* edd. antt., mss. 5., Gal., Littr., *πλείστοισι* vulg.

122. *ἢν — ἡσύχως.*] *ἔξω μέρος τοῦ μ. ἡ κεφ.* Dietz., unde *ἡ* et *τοῦ* recepi, quae absunt apud cett.; — *οὕτω χρὴ ποιέεσθαι* B. N., Dietz.; — *ἢ τοιουτοτρ.* Dietz., Littr., vulgo *ἤ* om.; — *κατά τε* (*γε* B. M. N. supra versum, Littr.) *αὐτὸν* (*τε* E. C. H. Marc.) *ἤδη* (*ἤδη* omm. Parr. 6., Marc., Dietz., Littr.) *τ. γλ.* vulgo; — *καὶ ὀλίγῳ* cett., *ἤ* de meo; — *ὡς μὴ ὑπείκοι* K.; — *τῷ σώματι* E. H. Q.'; — *ὑπερβάλλων* vulgo, *ὑποβάλλων* M. N. Littr., aoristum de meo dedi; — *ἐκ τῶν καπετῶν* vulg., imo vero *ἐς τῶν κ.* legendum; — *ἀντικατεχέτω* Parr. 11., Marc., Littr., *ἀντικατασχέτω* vulg.

ἡ δὲ — κοτύλης.] *οὐκ ἁρμ.* Ald.

τῆς — προσαρτέων.] *τῷ ξύλῳ τῷ ὑποτεινομένῳ* Parr. 6.,

μέντοι ξὺν [1] *τῷ ξύλῳ τῷ ὑποτεινομένῳ μοχλεύσιν μηχανήσαιτ' ἄν τις, ὥστε ἁρμόζειν καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ ὀλισθήματος, ἔξωθεν προσαρτέων. Ἀλλὰ τί* [2] *καὶ δεῖ πλείω λέγειν; ἢν γὰρ ὀρθῶς μὲν καὶ εὖ κατατείνηται, ὀρθῶς δὲ μοχλεύηται, τί οὐκ ἂν ἐμπέσοι ἄρθρον, οὕτως ἐκπεπτωκός;*

admoveatur. Sed quid plura? Nam si recte et probe extensio fiat, recte quoque molitio adhibeatur, quis articulus hoc modo prolapsus non restituatur?

ρκγ'. Ἢν δὲ ἐς τοὔπισθεν μέρος ἐκπεπτώκῃ ὁ μηρὸς, τὰς μὲν κατατάσιας καὶ ἀντιτάσιας [3] *οὕτω χρὴ ποιέεσθαι, καθάπερ εἴρηται· ἐπιστορέσαντα δὲ ἐπὶ τὸ ξύλον ἱμάτιον πολύπτυχον, ὡς μαλακώτατον, πρηνέα κατακλίναντα τὸν ἄνθρωπον, οὕτω κατατείνειν· ἅμα δὲ τῇ κατατάσι χρὴ τῇ σανίδι καταναγκάζειν τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς τὰ ὑβώματα, κατ' ἴξιν τοῦ πυγαίου ποιησάμενον τὴν σανίδα, καὶ μᾶλλον ἐς τὸ κάτω μέρος ἢ ἐς τὸ ἄνω τῶν ἰσχίων· καὶ ἡ ἐντομὴ* [4] *ἡ ἐν τῷ τοίχῳ τῇ σανίδι μὴ εὐθεῖα ἔστω, ἀλλ' ὀλίγον καταφερὴς πρὸς τὸ τῶν ποδῶν μέρος. Αὕτη ἡ ἐμβολὴ κατὰ φύσιν τε μάλιστα τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ ὀλισθήματός ἐστι καὶ ἅμα ἰσχυροτάτη. Ἀρκέσειε δ' ἂν ἴσως ἀντὶ τῆς σανίδος καὶ* [5] *ἐφεζόμενόν τινα, ἢ τῇσι χερσὶ ἐρεισάμενον, ἢ ἐπιβάντα,* [6] *ἐξαπίνης ἐπαιωρηθῆναι ἅμα τῇ κατατάσι. Ἄλλη δὲ οὐδεμία ἐμβολὴ τῶν πρόσθεν εἰρημένων κατὰ φύσιν ἐστὶ τῷ τρόπῳ τούτῳ τοῦ ὀλισθήματος.*

123. Quodsi posteriorem in partem femur prolapsum sit, extendere quidem et in diversa ducere quomodo dictum est oportet, instratoque ligno multiplici stragulo quam mollissimo et homine prono reclinato hunc in modum extensione factâ, quomodo in gibbosis spinae affectibus, per asserem deorsum impellendum est, assere e natium regione magisque in inferiorem quam in superiorem partem collocato. Incisura vero in pariete ad asserem directa non sit, sed paulum deorsum spectans et ad pedes inclinata. Haec reponendi ratio huiusmodi luxato articulo tum maxime secundum naturam, tum etiam validissima est. Asseris autem loco abunde fortassis fuerit aliquem insidentem aut manibus annitentem, vel derepente pedibus consistentem, una quoque cum extensione sublimem ferri. Ex ante dictis vero alia nulla reponendi ratio huiusmodi luxato articulo secundum naturam est.

ρκδ'. Ἢν δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν ὀλίσθῃ, τῶν μὲν κατατασίων ὁ αὐτὸς τρόπος ποιητέος, ἄνδρα δε χρὴ ὡς ἰσχυρότατον ἀπὸ χειρῶν καὶ ὡς εὐπαιδευτότατον ἐνερείσαντα τὸ θέναρ τῆς χειρὸς τῆς ἑτέρης παρὰ τὸν βουβῶνα καὶ τῇ ἑτέρῃ χειρὶ τὴν ἑωυτοῦ χεῖρα προσκαταλαβόντα, ἅμα μὲν ἐς τὸ κάτω ὠθέειν τὸ ὀλί-

124. At si anteriorem in partem luxatum fuerit, idem certe extendendi modus convenit. Vir autem cum manibus robustissimus, tum etiam peritissimus superiore alterius manus parte ad inguen obfirmata eandemque altera manu insuper comprehendens, una quidem luxatum articulum deorsum simulque ad anteriorem genu

[1] *τῷ ὑποκειμένῳ ξύλῳ τὴν μοχλ.* — [2] *καί* om. — [3] *ἀπὸ χειρῶν καὶ ὡς εὐπαιδεύτατον ἔῃ οὕτω.* — [4] *ἡ* om. — [5] *ἐφερόμενον.* — [6] *ἐξαπίνης ὁμοίως.*

Littr., vulg. e V. notavi; — *προσαρτέων* edd. antt., Parr. 8., Littr. *προσαρτέον* vulg.

ἀλλὰ — ἐκπεπτωκός.] *πλείω λέγειν* omm. C. H. Marc.

123. *ἢν δὲ — μέρος.*] *ἀνατάσιας* (in marg. *ἀντιτάσιας*) *καὶ κατατάσιας* N.; — *ἀνατάσιας*, in marg. *ἀντιτάσιας* M.; — ante *οὕτω* K. eadem praemittit, quae e V. notavi; sunt autem verba ex initio capituli seq.; — *χρή* C. E. H. M. N., Marc., *δεῖ* vulg.; — *ὡς εἴρηται* B. C. E. H. M. N. Q.'; — *ὑποστρώσαντα δὲ ὑπό* Dietz.; — *ὡς μαλακώτατον* (*μαλακώτερον* E., *μαλθακώτατον* Dietz.) *ἔῃ* vulg.; equidem omitto *ἔῃ* cum N., in quo rest., Dietz.; — *ἢ μᾶλλον* codd. 7. apud Littr., *ἢ καὶ μ.* E., *μᾶλλον* sine *ἤ*, nec *καί* B., Dietz. p. 43.

οὕτω — ἰσχυροτάτη.] *τε* vulgo abest, ex B. C. H. M. N. dedit Littr.

ἀρκέσειε — κατατάσι.] *ὁμοίως ἐπαιωρηθῆναι* vulgo, *ὁμοίως* omm. Dietz., Littr.

ἄλλη — ὀλισθήματος.] *τῶν πρόσθεν εἰρημ.* B. E. C. H. M. N., Marc., *τῶν προειρημένων* vulg.

124. *ἢν δὲ — μέρος.*] *τοὔμπροσθεν* B. M. N.; — *ἐξο-*

σθημα, ἅμα δὲ ἐς τὸ ἔμπροσθεν τοῦ [1]γούνατος μέρος. Οὗτος γὰρ ὁ τρόπος τῆς ἐμβολῆς μάλιστα κατὰ φύσιν τούτῳ τῷ ὀλισθήματί ἐστι. Ἀτὰρ καὶ ὁ κρεμασμὸς ἐγγύς τι τοῦ κατὰ φύσιν· δεῖ μέντοι τὸν ἐκκρημνάμενον ἔμπειρον εἶναι, ὡς μὴ ἐκμοχλεύῃ τῷ πήχεϊ τὸ ἄρθρον, ἀλλὰ περὶ μέσον τὸν [2]περίνεον καὶ κατὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον τὴν ἐκκρέμασιν ποιέηται.

partem propellat. Hic enim reponendi modus huic luxationi maxime secundum naturam est. Sed et suspendendi ratio prope fere ad naturam accedit. Eum tamen, qui appenditur, gnarum esse oportet, ut ne cubiti molitione articulum expellat, sed circa medium interfoemineum et iuxta os sacrum appensionem faciat.

ρκε΄. Εὐδοκιμέει δὲ [3]δὴ καὶ ἀσκῷ τοῦτο τὸ ἄρθρον [4]ἐμβάλλεσθαι· καὶ ἤδη μέν τινας εἶδον, οἵτινες ὑπὸ φαυλότητος καὶ τὰ ἔξω ἐκκεκλιμένα καὶ τὰ ὄπισθεν ἀσκῷ ἐπειρῶντο [5]ἐμβάλλειν, οὐ γιγνώσκοντες ὅτι ἐξέβαλλον αὐτὸ μᾶλλον ἢ ἐνέβαλλον· ὁ μέντοι πρῶτος ἐπινοήσας δῆλον ὅτι πρὸς τὰ ἔσω ὠλισθηκότα ἀσκῷ ἐμβάλλειν ἐπειρήσατο. Ἐπίστασθαι μὲν οὖν χρή, ὡς χρηστέον ἀσκῷ, εἰ δέοι χρέεσθαι, διαγιγνώσκειν δὲ χρή, ὅτι ἕτερα πολλὰ ἀσκοῦ κρέσσω ἐστί· χρὴ δὲ τὸν μὲν ἀσκὸν [6]καταθεῖναι ἐς τοὺς μηροὺς ἀφύσητον ἐόντα, ὡς ἂν δύναιτο ἀνωτάτω πρὸς τὸν περίνεον ἀνάγοντα· ἀπὸ δὲ τῶν ἐπιγουνίδων ἀρξάμενον ταινίῃ πρὸς ἀλλήλους τοὺς μηροὺς καταδῆσαι ἄχρι τοῦ ἡμίσεος τῶν μηρῶν· ἔπειτα ἐς ἕνα τῶν ποδῶν τὸν λελυμένον, ἐνθέντα αὐλὸν ἐκ χαλκείου, [7]φῦσαν ἐσαναγκάζειν ἐς τὸν ἀσκόν· τὸν δὲ ἄνθρωπον πλάγιον κατακέεσθαι, τὸ σιναρὸν σκέλος ἐπιπολῆς ἔχοντα. Ἡ μὲν οὖν παρασκευὴ αὕτη· σκευάζονται δὲ κάκιον οἱ πλεῖστοι ἢ ὡς ἐγὼ εἴρηκα· οὐ γὰρ καταδέουσι τοὺς μηροὺς ἐπὶ

125. Laudandus quoque is est, qui per utrem hunc articulum recondere tentavit. Nonnullos tamen vidi, qui ob ineptiam tum ea quae extra, tum quae in posteriorem partem erumperent, per utrem reponere tentarent, neque adverterent hoc modo articulum potius expelli quam restitui. Constat autem eum, qui primus id excogitavit, quae intro luxata fuerunt per utrem reponere tentasse. Nosse igitur convenit, ubi usus expetit, utre utendum esse, scire tamen licet multa alia utre praestantiora esse. Uter autem non inflatus inter femora collocatur, sicut quoad eius fieri potest maxime sublimis ad interfoemineum adducatur, tum a patellis genu initio ducto fasciâ femora inter se vinciantur, quae ad eorum mediam partem tendat, deinde imposito folle fabrili in partem solutam flatus in utrem immittitur ac distendi cogitur. Homo vero in latus decumbere debet et crus affectum superiore parte habere. Atque huiusmodi quidem est apparatus. Plerique tamen deterius quam ego dixi apparant. Neque enim femorum magnam partem, sed genua tantum devinciunt,

[1] γόνατος. — [2] περίναιον. — [3] δή om., tum καὶ ὁ πειραθεὶς ἄσκῳ. — [4] ἐμβάλλεσθαι ἤδη. — [5] ἐμβαλεῖν. — [6] καταθεῖναι. — [7] φυσᾶν καὶ ἐσαναγκ.

λισθῇ Dietz. p. 26.; — εὐπαιδ. sine ὡς E.; — ἐρείσαντα Gal., codd. nonnulli; — τῆς ἑτέρης χειρός M. N.; — καὶ τῇ χ. τῇ ἑτ. iidem; — προσκαταλαμβάνοντα Dietz.; — κάτω μέρος ὠθέειν B. N.; — ὀλισθέειν pro ὠθέειν C., τοῦ ὀλισθήματος Dietz.; — τοὔμπροσθεν rursus B. M. N.

οὗτος — ἐστί.] κατὰ φύσιν μάλιστα B. M. N.

ἀτὰρ — ποιέηται.] ἐκκρεμάμενον vulg., ἐκκρημνάμενον C. E., ἐκκριμνάμενον Marc., eademque lectio alio modo corrupta in paucis aliis; — εἶναι ἐμπ. C.; — ἐκμοχλεύῃ C. E. H. M., Marc., Littr., ἐκμοχλεύοι vulg.; — ἀλλὰ κατὰ μέσον B. M. N., Dietz.; — περίναιον non pauca mss.; — ποιέηται E. H. M. N., Marc., Littr., ποιέεται vulg.

125. εὐδοκιμέει — ἐπειρήσατο.] δή B. C. N., Littr., δεῖ M., Marc., vulgo abest; — illud πειραθείς vulgatae, quod ex V. notavi, omm. C. N., Dietz. p. 30., Marc., Littr.; — ἐμβάλλεσθαι B. C. E. M. N., Marc., Littr., ἐμβαλέσθαι vulg.; — ἐκκεκλιμ. C. H. M. N., Marc., Littr. ἐγκ. vulg.; — ἐμβάλλειν C. H. M. N., Marc., Littr., vulg. e V. notavi; — γιγνώσκ. M. N., γινώσκ. vulg.; — ἐξέβαλον et ἐνέβαλον C. E.; — αὐτό om. Dietz.; — πρώτως K.; — ὀλισθηκότα edd. antt., codd. nonnulli, ὠλισθηκότα alii, Marc., Littr.

ἐπίστασθαι — ἔχοντα.] ὡς χρηστέον — χρή omm. Gal., Parr. nonnulli, cod. Serv., Voss.; — δὲ δεῖ ὅτι M. N.; — κρέσσω etiam Marc.; — κατατιθέναι vulg., aor. praebent C. E. H. Q.', Cod. Serv., Voss., Marc., ἐνθεῖναι B. M. N.; — τῶν μηρῶν om. Dietz.; — ἔπειτα δὲ ἐς idem; — ποδῶν B. K. M. N., Dietz., Littr., πολλῶν vulg.; — τὸ λελυμ. E.; — φῦσαν ἐσαναγκ. B. C. M. N., Marc., Littr., vulg. e V. notavi.

ἡ μὲν — ἐπιτυχόντες.] αὕτη ἐστί vulg., sed ἐστί om.

συχνὸν, ἀλλὰ μοῦνον τὰ γούνατα, [1]οὐδὲ κατατείνουσι, χρὴ δὲ καὶ προσκατατείνειν· ὅμως δὲ ἤδη τινὲς ἐνέβαλον ῥηϊδίου πρήγματος ἐπιτυχόντες. Εὐφόρως δὲ οὐ πάνυ ἔχει διαναγκάζεσθαι οὕτως· ὅ τε γὰρ ἀσκὸς ἐμφυσώμενος οὐ τὰ ὀγκηρότατα αὐτοῦ ἔχει [2]πρὸς τῷ ἄρθρῳ τῆς κεφαλῆς, ἣν δεῖ μάλιστα ἐκμοχλεύσασθαι, ἀλλὰ κατὰ ἑωυτὸν αὐτὸς μέσος, καὶ τῶν μηρῶν ἴσως ἢ κατὰ τὸ μέσον, ἢ ἔτι κατωτέρω· οἵ τε αὖ μηροὶ [3]φύσι γαυσοὶ πεφύκασι, ἄνωθεν γὰρ σαρκώδεές [4]τε καὶ ξύμμηροι, ἐς δὲ [5]τὸ κάτω ὑπόξυροι, ὥστε καὶ ἡ τῶν μηρῶν φύσις ἀπαναγκάζει τὸν ἀσκὸν ἀπὸ τοῦ ἐπικαιροτάτου χωρίου. Εἰ οὖν [6]τις σμικρὸν ἐνθήσει τὸν ἀσκὸν, σμικρὴ ἡ ἰσχὺς ἐοῦσα ἀδύνατος [7]ἔσται ἀναγκάζειν τὸ ἄρθρον. Εἰ δὲ δεῖ ἀσκῷ χρέεσθαι, ἐπὶ πουλὺ οἱ μηροὶ ξυνδετέοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἅμα τῇ κατατάσι τοῦ σώματος ὁ ἀσκὸς φυσητέος· τὰ δὲ σκέλεα ἀμφότερα ὁμοῦ καταδέειν ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ τῆς ἐμβολῆς ἐπὶ τὴν τελευτήν.

neque praeterea intensionem admovent, quae tamen necessario adhiberi debet. At nonnulli rem facilem nacti luxationem vel sic restituerunt. Verum hoc pacto non admodum facilis impulsio est. Inflatus enim uter qua potissimum parte tumet articuli caput, quod molitione impelli maxime debet, non attingit, sed fere tota sui parte medius inter femora vel circa medium vel adhuc inferius collocatur. Ad haec femora etiam ipsa curva natura sunt comparata. Superiore enim parte carnosa sese contingunt, inferiore vero in angustum tenuantur. Ita ut etiam femorum natura utrem ab eo loco expellat, in quem maxime immitti oportebat. Si quis igitur parvum utrem immittat, fieri nullo modo poterit, ut vis exigua illa articulum impellat. Quodsi utre utendum sit, femora inter se magna ex parte colliganda unaque cum corporis extensione uter inflandus. In hoc vero repositionis modo utraque crura extrema parte simul deliganda.

ρκϛ'. Χρὴ δὲ περὶ πλείστου [8]μὲν ποιέεσθαι ἐν πάσῃ [9]τῇ τέχνῃ, ὅκως ὑγιὲς [10]μὲν ποιήσεις τὸ νοσέον· εἰ δὲ πολλοῖσι τρόποισι οἷόν τε εἴη ὑγιέας ποιέειν, τὸν ἀοχλότατον χρὴ αἱρέεσθαι· καὶ γὰρ ἀνδραγαθικώτερον τοῦτο καὶ τεχνικώτερον, ὅστις μὴ ἐπιθυμέει δημοειδέος κιβδηλίης. Περὶ οὗ [11]οὖν ὁ λόγος ἐστὶ, τοιαίδε ἄν τινες κατοικίδιοι κατατάσιες εἶεν τοῦ σώματος, ὥστε ἐκ τῶν παρεόντων τὸ εὔπορον εὑρίσκειν· τοῦτο μὲν, [12]εἰ τὰ δεσμὰ

126. At vero in tota arte imprimis quidem tibi allaborandum est, ut quod aegrum est ad sanitatem reducas. Quodsi ea multis modis restitui potest, is, qui minimum habet molestiae, seligendus. Illud enim ad bonum virum et artis peritum spectare magis videtur, si popularem auram non affectes. Verum quod ad praesens institutum attinet, tam domestici sunt quidam extendendi corpus modi, ut prompte in rem praesentem expediri possint. Nempe

[1] καὶ οὐ προσκατατείνουσι. — [2] πρὸς τὸ ἄρθρον. — [3] φύσι abest. — [4] τε om. — [5] τό om. — [6] τι σμικρὸν ἐνθήσει ἀσκόν, σμικρὴ κ. τ. λ. — [7] ἐστίν. [8] μέν om. — [9] τῇ om. — [10] μὴ ποιήσῃς. — [11] δὲ νῦν. — [12] ἥν.

Dietz.; — γούνατα Ionice etiam Marc.; — οὐδὲ κατατείνουσι B. M. N., Littr., vulg. e V. notavi; — ἐνέβαλλον I. J. K. U., Marc.; — πρήγματος Ionice etiam Marc.

εὐφόρως — χωρίου.] πρὸς τὸ ἄρθρον N., uti V.; — κατὰ ἑωυτόν e pluribus Parr. Littr., idem fert Marc., κατὰ τὸν ἑωυτόν vulg.; — καί ante τῶν μηρῶν om. K.; — κατὰ μέσον B. M. N.; — κατώτερον B. C. M. N., Marc.; — τ' αὖ C.; — φύσι omm. codd. 8. apud Littr., Voss., Gal.; — ὑπόξηροι codd., ὑπόξυροι de meo; — ἐπαναγκάζει Parr. 10., Marc., Voss., ἐπαναγκάζοι vulg., Littr. de suo ἀπαναγκάζει.

εἰ — ἄρθρον.] εἴ τε vulg., εἴ τι C.; mihi illud τε sive τι ita ortum videtur, ut alius τις οὖν, alius οὖν τις scriberet; mihi redundare et delendum esse persuasum est; — ἀδύνατος B. E. M. N., Voss., Marc., Lind., Littr., ἀδύνατον vulg.; — ἔσται C., Marc. m. pr. in marg.: δυνατὸν ἔσται; Littr. ἔσται, vulg. ἐστίν.

εἰ δὲ δὴ — τελευτήν.] καὶ καταδέειν s. καταδεῖν B. N., Littr., mihi καί non recipiendum videtur; — ἐπὶ τὴν τελευτήν om. N., sed rest. in marg.

126. χρὴ δὲ — κιβδηλίης.] μέν om. cod. Serv., uti V., Dietz.; — ποιήσῃς vulg., ποιήσεις Littr.; — ὅπως ὑγιῆ ποιήσεις τὸν νοσέοντα· εἰ δὲ πολλοὺς τρόπους Dietz., qui dein ὑγιέα pro ὑγιέας; — ἀοχλώτατον B. M. N.

περὶ οὗ οὖν — ποιέειν.] οὖν B. C. M. N., Marc., Littr., νῦν vulg.; — τοιαίδε ἄν Parr. 5., Marc., Littr. τοιαίδε τ' ἄν vulg.; — τοῦ σώμ. εἶεν B. M. N., Marc., τοῦ σ. εἶεν ἄν C.; — ἣν τὰ δ. vulg., ἢ τὰ δ. Parr. 5., Marc., εἰ Littr.

τὰ ἱμάντινα μὴ παρείη [1] τὰ μαλθακὰ καὶ προσηνέα, ἀλλ' ἢ σιδήρεα, ἢ ὅπλα, ταινίῃσι χρὴ ἢ ἐκρήγμασι τρυχίων ἐρινέων περιελίσσειν ταύτῃ μάλιστα, [2] ᾗ μέλλει τὰ δεσμὰ καθέξειν, καὶ ἔτι ἐπὶ πλέον· ἔπειτα οὕτω δεῖν τοῖσι δεσμοῖσι· τοῦτο δὲ, ἐπὶ κλίνης χρὴ, ἥτις ἰσχυροτάτη καὶ μεγίστη τῶν παρεουσέων, κατατετάσθαι καλῶς τὸν ἄνθρωπον· τῆς δὲ κλίνης τοὺς πόδας, [3] ἢ τοὺς πρὸς κεφαλῆς, ἢ τοὺς πρὸς ποδῶν ἐρηρεῖσθαι πρὸς τὸν οὐδὸν, εἴτε ἔξωθεν ξυμφέρει, εἴτε ἔσωθεν· παρὰ δὲ τοὺς ἑτέρους πόδας παραβεβλῆσθαι ξύλον τετράγωνον, [4] πλάγιον, διῆκον ἀπὸ τοῦ ποδὸς πρὸς τὸν πόδα, καὶ, ἢν μὲν λεπτὸν ἔῃ τὸ ξύλον, προσδεδέσθω πρὸς τοὺς πόδας τῆς κλίνης, ἢν δὲ παχὺ ἔῃ, μηδέν· ἔπειτα τὰς ἀρχὰς χρὴ τῶν δεσμῶν, καὶ τῶν πρὸς κεφαλῆς καὶ τῶν πρὸς ποδῶν, προσδῆσαι ἑκατέρας πρὸς ὕπερον, ἢ πρὸς ἄλλο τι τοιοῦτον ξύλον· ὁ δὲ δεσμὸς ἐχέτω ἰθυωρίην κατὰ τὸ σῶμα, ἢ καὶ ὀλίγον ἀνωτέρω, ξυμμέτρως δὲ [5] ἐντετάσθω πρὸς τὰ ὕπερα, ὡς, ὀρθὰ ἑστεῶτα, τὸ μὲν παρὰ τὸν οὐδὸν ἐρείδηται, τὸ δὲ παρὰ τὸ ξύλον τὸ παραβεβλημένον· κἄπειτα οὕτω τὰ ὕπερα ἀνακλῶντα χρὴ τὴν κατάτασιν ποιέεσθαι. Ἀρκέει δὲ [6] καὶ κλίμαξ ἰσχυροὺς ἔχουσα τοὺς κλιμακτῆρας, ὑποτεταμένη ὑπὸ τὴν κλίνην ἀντὶ τοῦ οὐδοῦ τε καὶ τοῦ ξύλου τοῦ παρατεταμένου, ὡς τὰ ὕπερα πρὸς τῶν κλιμακτήρων τοὺς ἁρμόζοντας ἔνθεν καὶ ἔνθεν προσερηρεισμένα, [7] ἀνακλώμενα, οὕτω τὴν κατάτασιν ποιέηται τῶν δεσμῶν. Ἐμβάλλεται δὲ μηροῦ ἄρθρον καὶ τόνδε τὸν τρόπον, ἢν ἐς τὸ ἔσω [8] ὀλίσθῃ καὶ

si lora mollia et lenia non adfuerint, sed vel ferreae catenae, vel funes, ea vincula qua parte iniici debent, aut etiam amplius, fasciis, aut laneorum panniculorum segmentis convolvenda, tum vinculis vincienda. Homine vero in lecto ex iis, quorum est copia, firmissimo et maximo bene extento, lecti pedes vel a capite, vel qui a pedibus sunt, aut exteriore, aut interiore parte, prout conferre videbitur, ad ianuae limen obfirmandi. Ad alios autem pedes lignum quadratum transversum, quod ab uno ad alterum pedem pertingat, obiiciendum, ac si id quidem exiguum exstiterit, ad lecti pedes deligandum, sin crassum, sine vinculo relinquendum. Post haec vinculorum capita tum a capite tum a pedibus utraque ad pistillum, vel ad aliquod aliud huiusmodi lignum alligentur. Vinculum vero e directo ad corpus vel paulo etiam supra collocetur. Per pistilla vero, quae erecta exsistunt, conveniens extensio fiat, quorum alterum ad limen, alterum ad obiectum lignum obfirmetur. Tum sic retro adductis pistillis extensio facienda. Ad hoc autem satis esse poterit scala firmos gradus habens lecto supposita, ad cuius gradus, liminis et ligni appositi loco, pistillis convenienter hinc et inde firmatis eodem modo vinculorum distensio adhibeatur. Femoris item articulus, sive interiorem in partem, sive in priorem luxatus fuerit, hunc etiam in modum reconditur. Scalae in terram defixae homine insidente, tum crus quidem integrum leviter extentum qua commodum videbitur alligandum, ex affecto autem vas fictile aqua plenum appendendum, aut sporta, in quam coniecti

[1] τά om. — [2] εἰ μέλει. — [3] ἢ τοὺς — πόδας om. — [4] πλάγιον om. — [5] ἐκτετάσθω. — [6] καί om. — [7] ἀνακλώμενα om. — [8] ὀλισθῇ.

Editor Parisiensis adnotat τά ante ἱμάντινα abesse in Parr. 11., mihi e Marc. annotatum est τά ante μαλθακά omitti, quod item in V. om.;— Porro ἢ ὅπλα, ἢ σχοινία vulg., sed Gal. in comm. recte exponit ὅπλα — τὰ κατὰ τὴν ναῦν σχοινία; quod autem addit: τὰ δὲ ἔξω τῆς νηὸς ἐν τοῖς πόλεσι καὶ κατ' ἀγρὸν διὰ τῆς κοινῆς προσηγορίας ἐδήλωσε τῆς σχοινία, id falsum est, nam τὰ σχοινία non est nisi glossema vetus, quod in textum irrepsit et omittendum est. Tum ἢ ταινίῃσι N., sed ἤ deletur; — ἐρρήγμασι vulg., emendata lectio a Littr. invecta est e Gal. Gloss.; — ᾗ μέλλει B. C. M. N., Marc., Littr., εἰ μ. vulgo; — τοῦτο δέ B. M. N., Lind., Littr., τοῦτον δέ vulg.; — τὴν οὐδόν C.; — παραβεβλῆσθαι m. pr. in M., N., Marc.; οὐδέν pro μηδέν C., Marc.; — πρὸς τῆς κεφ. et πρὸς τῶν ποδῶν vulg., sed τῆς omm. C. N., Marc., τῶν omm. C. H. N., Marc.; — πρὸς τὸ ὕπερον vulg., sed τό om. Littr. cum edd. antt., mss. multis; — τοιοῦτο ξύλον C. M. N.: — ἐντετάσθω C. M. N., Marc., ἐκτ. cett.; — τὴν διάτασιν ποιέειν vulg., ποιέεσθαι B. M. N.

ἀρκέει — δεσμῶν.] δὲ καί B. M. N., Littr., καί om. vulg.; — ἀνακλώμενα B. et pr. m. in N., Littr., vulgo om.; — ποιέηται B. M. N., Littr., ποιεῖται C., Marc, ποιεῖσθαι vulg.

ἐμβάλλεται — ἐμβαλόντα.] ὠλισθήκῃ M. N., Littr.,

ἐς τὸ ἔμπροσθεν· κλίμακα χρὴ κατορύξαντα ἐπικαθίσαι τὸν ἄνθρωπον, ἔπειτα τὸ μὲν ὑγιὲς σκέλος ἡσύχως κατατείναντα προσδῆσαι, ὅκου ἂν ἁρμόσῃ, ἐκ δὲ τοῦ σιναροῦ ἐς κεράμιον ὕδωρ [1] ἐγχέαντα ἐκκρεμάσαι ἢ ἐς σπυρίδα λίθους [2] ἐμβαλόντα. [3] Ἢν δ' ἐς τὸ ἔσω [4] ὀλίσθῃ, στρωτῆρα χρὴ διαδῆσαι μεταξὺ δύο στύλων, ὕψος ἔχοντα [5] ξύμμετρον· προεχέτω δὲ τοῦ στρωτῆρος κατὰ τὸ ἓν μέρος [6] ὁκόσον πηχυαῖον· περιδήσας δὲ περὶ τὸ στῆθος τοῦ ἀνθρώπου ἱμάτιον, ἐπικαθίσαι τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τὸ [7] προέχον τοῦ στρωτῆρος· εἶτα προσλαβεῖν τὸ στῆθος πρὸς τὸν στύλον πλατέῃ ταινίῃ· ἔπειτα τὸ μὲν ὑγιὲς σκέλος κατεχέτω τις, ὡς μὴ περισφάλληται· ἐκ δὲ τοῦ σιναροῦ ἐκκρεμάσαι βάρος, ὅσον ἂν ἁρμόζῃ, ὡς καὶ πρόσθεν [8] ἤδη εἴρηται.

ρκζ'. Πρῶτον μὲν οὖν δεῖ εἰδέναι, ὅτι πάντων τῶν ὀστέων αἱ ξυμβολαί εἰσι ὡς ἐπὶ πουλὺ ἡ κεφαλὴ καὶ ἡ κοτύλη· ἐφ' ὧν δὲ καὶ ἡ χώρα κοτυλοειδὴς καὶ ἐπίμακρος· ἔνιαι δὲ τῶν χωρέων γληνοειδέες εἰσί. Ἀεὶ δὲ ἐμβάλλειν δεῖ πάντα τὰ ἐκπίπτοντα ἄρθρα, μάλιστα μὲν παραχρῆμα ἔτι θερμῶν ἐόντων· εἰ δὲ μή, ὡς τάχιστα· καὶ γὰρ τῷ ἐμβάλλοντι ῥηΐτερον καὶ θᾶσσόν ἐστι ἐμβαλέειν, καὶ τῷ ἀσθενέοντι πουλὺ ἀπονωτέρη ἡ ἐμβολή, ἢ πρὶν διοιδεῖν, ἐστι. Δεῖ δὲ ἀεὶ πάντα τὰ ἄρθρα, ὁκόταν μέλλῃς ἐμβάλλειν, προαναμαλάξαι καὶ διακιγκλίσαι· ῥᾷον γὰρ ἐθέλει ἐμβάλλεσθαι. Παρὰ πάσας δὲ τὰς τῶν ἄρ-

lapides fuerint. Quodsi in interiorem partem luxatio acciderit, trabes iusta altitudine inter duas columnas defigatur, cui ab una parte, quae ad cubiti longitudinem exstet, aeger se applicet, obvolutoque pectori stragulo, homo contiguae trabis parti insideat, tum pectore ad columnam lata quadam habena adducto, demum crus integrum ne circumoberret, ab aliquo quidem contineatur, laeso vero pondus, quantum convenire videbitur, ut etiam supra dictum est, appendatur.

127. In primis igitur nosse convenit ossium omnium iuncturas ut plurimum ex capite et acetabulo constare, ac in quibusdam cavum acetabuli formam referre, in nonnullis vero sinus leviter esse depressos. Prolapsi autem omnes articuli maxime quidem protinus, dum adhuc sunt calidi, vel certe quam citissime recondendi. Nam et qui reponit facilius ac citius reponet aegroque longe minorem molestiam affert, si priusquam locus intumuerit, articulus recondatur. Omnes item recondendi articuli ante emolliri et dimoveri debent; sic enim facilius reverti solent. In omnibus autem articulorum repositionibus imperanda abstinentia est, praecipue

[1] ἐγχέαντας. — [2] ἐμβάλλονται. — [3] ἢν δ' ἐς. — [4] ὀλισθῇ. — [5] συμμέτρως. προσεχέτω. — [6] ὁ νοσέων ὁκόσον. — [7] προσεχές. — [8] ἤδη om.

ὀλισθήκῃ B., ὀλισθῇ vulg.; — ἢ καὶ ἐς τὸ ἔμπρ. Dietz. p. 31.; — ἐπικαθίσαι recte scriptum etiam Marc., tum h. l., tum paulo post; — εἶτα τὸ μὲν ὑγιές Dietz.; — ἐγχέαντας vulg., ἐγχέαντα Littr. de suo; — σπυρίδα B. M. N., σφυρίδα vulg., eadem in his ratio, quae in σπόνδυλος et σφόνδυλος; — ἐμβάλλοντας vulg., ἐμβαλόντας Dietz., unde ἐμβαλόντα Littr.

ἢν δ' ἐς — εἴρηται.] Vulgo ἕτερος τρόπος ἐμβολῆς, ἢν ἐς κ. τ. λ., sed Voss. in his ἢν δ' ες, recte! nempe ἕτερος τρόπος ἐμβολῆς inscriptio est, ut sunt multae aliae in codd. in hoc capite, quin hoc loco ipso; itaque programma abegi; — ὀλισθήκῃ B. M. N., ὠλισθήκῃ Littr.; — σύμμετρον B. M. N., Littr., vulg. e V. notavi; — προσεχέτω vulg., emendavit Littr.; — ὁ νοσέων ὁκόσον vulg., ὁ νοσέων om. Dietz., Littr.; — ὁκόσον τὸ πυγαῖον vulg.; Littr. animadvertit Vidum Vidium legisse πηχυαῖον, quod num recipere oporteat, dubitat; ego recepi; — προέχον N., Littr., προσέχον M., Dietz., προσεχέες vulg.; — πλατέϊ τινί ceteri, in quo latere puto id, quod exhibui; — περισφάληται B. C. M. N.; — ὅσον ἂν ἁρμόζῃ C. E. H. et B. M. N. in marg., ὅσον ἁρμόζει vulg.; — ὥσπερ E. H.; — ἤδη B. M. N., Littr., vulgo om.

127. πρῶτον — εἰσί.] ἐπὶ πουλύ Ionice etiam Marc.; — ὑπόμακρος B. M. N.; — χωρέων om. C.

ἀεὶ — ἐστί.] pro δεῖ unus alterque liber δή fert; — sitne in εὐθὺς παραχρῆμα glossa necne εὐθύς, primum dubitavi; sed vide Cobetum in Mnemos. vol. VII. p. 323.; — ἐμβαλεῖν vulgo, ἐμβαλέειν Marc., eiusdemque Ionismi vestigia apparent in paucis Parr.; — πουλύ Ionice etiam Marc.

δεῖ — ἐμβάλλεσθαι.] προσαναμαλάξαι vulg., προαναμαλάξαι ex edd. antt. et mss revocavit Littr.; — διεγκικλίσαι E., διακιγκλ. H., sed mutatum in διεγκιγκλίσαι.

παρὰ — ῥηΐδια.] παρὰ πάσας δέ Parr. 11., Marc., Littr., παρὰ δὲ πάσας vulg.; — τοὺς ἀνθρώπους C. E. H., Marc.

θρων ἐμβολὰς ἰσχναίνειν δεῖ τὸν ἄνθρωπον, μάλιστα μὲν περὶ τὰ μέγιστα ἄρθρα καὶ χαλεπώτατα ἐμβάλλεσθαι, ἥκιστα δὲ περὶ τὰ ἐλάχιστα καὶ ῥηΐδια.

ρκη'. Δακτύλων δὲ ἢν ἐκπέσῃ [1] ἄρθρον τι τῶν τῆς χειρὸς, ἤν τε τὸ πρῶτον, ἤν τε τὸ δεύτερον, ἤν τε τὸ τρίτον, [2] ωὑτὸς καὶ ἴσος τρόπος τῆς ἐμβολῆς· χαλεπώτερα [3] μέντοι αἰεὶ τὰ μέγιστα τῶν ἄρθρων ἐμβάλλειν. Ἐκπίπτει δὲ τέσσαρας τρόπους, ἢ ἄνω, ἢ κάτω, ἢ ἐς τὸ πλάγιον ἑκατέρωθεν, μάλιστα μὲν ἐς τὸ ἄνω, ἥκιστα δὲ ἐς τὰ πλάγια, ἐν τῷ σφόδρα κινέεσθαι. Ἑκατέρωθεν δὲ τῆς χώρης, οὗ ἐκβέβηκε, ὥσπερ ἄμβη ἐστί. Ἢν μὲν οὖν ἐς τὸ ἄνω ἐκπέσῃ, ἢ ἐς τὸ κάτω, διὰ τὸ λειοτέρην εἶναι ταύτην τὴν χώρην ἢ ἐκ τῶν πλαγίων, καὶ ἅμα μικρῆς ἐούσης τῆς ὑπερβάσιος, ἢν μεταστῇ τὸ ἄρθρον, ῥηΐδιόν ἐστι ἐμβάλλειν. Τρόπος δὲ τῆς ἐμβολῆς ὅδε· περιελίξαι τὸν δάκτυλον ἄκρον ἢ ἐπιδέσματί τινι ἢ ἄλλῳ τρόπῳ τοιούτῳ τινὶ, ὅκως, ὁκόταν κατατείνῃς ἄκρου λαβόμενος, μὴ ἀπολισθάνῃ· ὅταν δὲ περιελίξῃς, τὸν μέν τινα διαλαβέσθαι ἄνωθεν τοῦ καρποῦ τῆς χειρὸς, τὸν δὲ τοῦ [4] κατειλημμένου· ἔπειτα κατατείνειν πρὸς ἑωυτὸν ἀμφοτέρους εὖ μάλα, καὶ ἅμα ἀπῶσαι τὸ ἐξεστηκὸς ἄρθρον ἐς τὴν χώρην. Ἢν δὲ ἐς τὰ πλάγια ἐκπέσῃ, τῆς μὲν κατατάσιος [5] ωὑτὸς τρόπος· ὅταν δὲ δὴ δοκέῃ σοι ὑπερβεβηκέναι τὴν γραμμὴν, ἅμα χρὴ κατατείναντα ἀπῶσαι ἐς τὴν χώρην εὐθὺς, ἕτερον δέ τινα ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρεος τοῦ δακτύλου φυλάσσειν καὶ ἀνωθέειν, ὅκως μὴ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπολίσθῃ. Ἐμβάλλουσι δὲ ἐπιεικέως καὶ αἱ σαῦραι αἱ

quidem ubi maximi sunt et repositu difficillimi articuli, minimum vero ubi minimi et qui facile reconduntur.

128. At vero ubi digitorum articulus exciderit, sive primus, qui ad manum est, sive secundus, sive tertius, eadem et aequalis est reponendi ratio. Maximi tamen articuli aegrius semper restitui solent. Prolabuntur autem quatuor in partes, aut sursum, aut deorsum aut utrinque ad latus, sed sursum maxime, minime in latus, idque dum vehementer moventur. Ex utraque vero parte, in quam excesserunt, velut superciliosa quaedam eminentia in extrema ora labro similis apparet. Si quidem igitur in superiorem aut inferiorem partem exciderit, cum hic locus levior quam qui ad latera sit, simulque prolapsus articulus parum excesserit, facilis repositio est. Reponendi autem ratio haec est: digito extremo vel fascia, vel alia quapiam huiusmodi ratione obvoluto, ne ea parte prehensus, dum intenditur, elabatur, unus quidem manum supra primam iuncturam, alter digiti partem obvolutam prehendat, tum ad sese probe uterque extendat, simulque prolapsum articulum in suam sedem impellere oportet. Quodsi in latus excidit, eadem quidem extendendi ratio adhibetur. Ubi namque lineam tibi excessisse videbitur, simul dum extenditur statim propellendus in locum suum. Alius vero quidam ab altera parte digitum repellat, id observans ne rursum in eam partem elabatur. Idoneam quoque repositionem praestant lacertae vimineae ex palmis contextae, σαῦραι Graecis dictae, ubi in diversa digitum contendendo altera manu

[1] ἄρθρον ἤν τε τὸ πρῶτον τῆς χειρὸς ἤν τε τὸ δ. — [2] ὁ αὐτός. — [3] μὲν ἀεί. — [4] κατειλημμένου. — [5] ὁ αὐτός.

128. δακτύλων — ἐμβάλλειν.] Principio periodi cum Littréo sequor B. C. E. H. M. N., quam lect. fert item Marc.; vulgatam e V. notavi; — ωὑτός C. E. H., Marc., Littr., ὁ αὐτός vulg.; — ὥυτος (s. ὁ αὐτός) καὶ ἴσος vulg., καὶ ἴσος omm. C. H., Marc.; — μέντοι B. M. N., Littr., vulgatam e V. notavi.

ἐκπίπτει — κινέεσθαι.] κατὰ τέσσαρας τρ. vulg., κατά omm. C. H., ubi rest. al. m., Marc.; — ἐκ τοῦ σφόδρα κιν. Q.'

ἑκατέρωθεν — ἐστί.] τε pro δέ B. C. E. H. M. N.; — ἐμβέβηκεν B. et pr. m. in N.

ἢν μὲν — ἐμβάλλειν.] μέν om. pr. m. in E.

τρόπον — χώρην.] ὅδε C. M. N., Littr., ὧδε vulg.; — περιελίξαι Littr. cum Parr. 10., idem fert Marc., περιελίξας vulg.; — ἀμφοτέρους om. pr. m. in E.; — ἄρθρον om. N., sed rest.

ἢν — ἀπολίσθῃ.] ἐκπέσῃ om. C., pr. m. in H., Marc.; — ωὑτός C. E. H. M. N., Marc., Littr., ὁ αὐτός vulg.; — κατατείναντας ceteri, sing. num. de meo dedi; — μέρεος Ionice B. M. N., Littr.

ἐμβάλλουσι — χειρός.] αἱ ante ἐκ τῶν φοιν. om. C.; — τῇ δ' ἑτέρῃ idem. — Non notavit Foës. in Oecon. voce

ἐκ τῶν φοινίκων πλεκόμεναι, ἣν κατατείνῃς ἔνθεν καὶ ἔνθεν τὸν δάκτυλον, λαβόμενος τῇ μὲν ἑτέρῃ τῆς σαύρης τῇ δὲ ἑτέρῃ τοῦ καρποῦ τῆς χειρός. Ὁκόταν δὲ ἐμβάλῃς, ἐπιδεῖν δεῖ ὀθονίοισι ὡς τάχιστα λεπτοτάτοισι, κεκηρωμένοισι κηρωτῇ μήτε λίην μαλακῇ, μήτε λίην σκληρῇ, ἀλλὰ μετρίως ἐχούσῃ· ἡ μὲν γὰρ σκληρὴ ἀφέστηκε ἀπὸ τοῦ δακτύλου, ἡ δὲ ἁπαλὴ καὶ ὑγρὴ διατήκεται καὶ ἀπόλλυται, θερμαινομένου τοῦ δακτύλου· λύειν δὲ ἄρθρον δακτύλου τριταῖον ἢ τεταρταῖον· τὸ δὲ ὅλον [1] *ἢν μὲν φλεγμήνῃ, πυκνότερον λύειν, ἢν δὲ μὴ, ἀραιότερον· κατὰ πάντων δὲ τῶν ἄρθρων ταῦτα λέγω. Καθίσταται δὲ τοῦ δακτύλου τὸ ἄρθρον τεσσαρεσκαιδεκαταῖον. Ὁ αὐτὸς δέ ἐστι θεραπείης τρόπος δακτύλων χειρός τε καὶ ποδός.*

lacertam, altera primam manus iuncturam prehendas. Repositus autem articulus linteis tenuissimis, cerato neque nimis liquido, neque nimis duro, sed mediocri consistentia illitis, quam celerrime deligari debet. Quod enim durum est a digito abscedit, quod liquidum et molle, digiti calore diffluit et evanescit. Digiti autem articulus tertio aut quarto quoque die solvendus, ac, ut in totum dicam, si quidem inflammatio occupavit, crebrius, sin minus, rarius. Atque haec communiter de omnibus articulis dicta sunto. Restituitur autem digiti articulus decimo quarto die. Ac digitorum manus et pedis eadem est curandi ratio.

ρκθʹ. Παρὰ πάσας δὲ τὰς τῶν ἄρθρων ἐμβολὰς δεῖ ἰσχναίνειν καὶ λιμαγχονέειν ἄχρι ἑβδόμης· καὶ εἰ μὲν φλεγμαίνοι, πυκνότερον λύειν, εἰ δὲ μὴ, ἀραιότερον· ἡσυχίην δὲ δεῖ ἔχειν ἀεὶ τὸ πονέον ἄρθρον, καὶ ὡς κάλλιστα ἐσχηματισμένον κέεσθαι.

129. In omni vero articulorum repositione victu tenui et inedia etiam ad septimum diem usque utendum, ac si quidem inflammatio subsit, crebrius, sin minus, rarius resolvendum. Semper autem afflictum articulum quietem agere et quam optimo habitu collocatum esse oportet.

ρλʹ. Γόνυ δὲ εὐηθέστερον ἀγκῶνος [2] *διὰ τὴν εὐστάλειαν καὶ τὴν εὐφυΐην, διὸ καὶ ἐκπίπτει* [3] *καὶ ἐμπίπτει ῥᾷον· ἐκπίπτει δὲ πλειστάκις ἔσω, ἀτὰρ καὶ ἔξω καὶ ὄπισθεν. Ἐμβολαὶ δὲ ἐκ τοῦ ξυγκεκάμφθαι καὶ ἐκλακτίσαι ὀξέως· ἢ ξυνελίξας ταινίης ὄγκον, ἐν τῇ ἰγνύῃ* [4] *θεὶς, ἀμφὶ τοῦτον ἐξαίφνης ἐς ὄκλασιν ἀφιέναι τὸ σῶμα. Δύναται δὲ καὶ κατατεινόμενον μετρίως, ὥσπερ ἀγκὼν,* [5] *ἐμπίπτειν, τὰ*

130. Genu cubiti gibbo ob succinctam et commodam eius naturam benignius est, ideoque facilius excidit et incidit; excidit autem saepissime interiorem in partem, sed et in exteriorem et posteriorem prolabitur. Hoc autem reponit conflexio et subito dein facta excalcitratio, aut si ad convolutum fasciae globum in poplitem immissum ut derepente genibus flexis corpus in suras et talos subsidat, permiseris. Potest quoque

[1] *εἰ μὴ φλ.* — [2] *δὲ διά.* — [3] *καὶ ἐμπίπτει* om. — [4] *καὶ θεὶς ἀμφί.* — [5] *ἐκπίπτειν.*

σαῦραι locum Aristotelis de part. anim. IV. 9. ubi: *ὅσοις δὲ κοτυληδόνες ἐν τοῖς ποσὶ καὶ πλεκτάναι πρόσεισι, δύναμιν ἔχουσι καὶ σύνθεσιν τοιαύτην, οἵανπερ τὰ πλεγμάτια, οἷς οἱ ἰατροὶ οἱ ἀρχαῖοι τοὺς δακτύλους ἐνέβαλλον. κ. τ. λ.*

ὁκόταν — λέγω.] *ἐμβάλλῃς* vulg., *ἐμβάλῃς* Littr.; — *ἣν δὲ ὑγρὴ ἔνι θερμαινομένου τοῦ δακτύλου διατήκεται καὶ ἀπόλλυται* Marc., C. E. H.; — *λύει* N.; — *ἢν μὴ φλεγμ.* K., cf. lect. V.; — *εἰ δὲ μή* C. E. H. K. L. M. N.

ὁ αὐτὸς — ποδός.] *θερ.* ponitur post *ποδός* in Parr. 6. et Marc.; — *χειρὸς δακτύλων* C. H., Marc.; — *τε* omm. C. E. H., Marc.; — *ποδῶν* B. M. N.

129. *παρὰ πάσας — κέεσθαι.*] *καὶ ἄχρι* Gal., Parr. 6., *ἄχρις* E.; — *ἑβδομαίου* B. E. C. H. M. N., Marc.; — *φλεγμαίνει* vulg., *φλεγμαίνοι* Littr. cum Gal., mss. 11.; idem fert Marc.; — *ἢν δὲ μή* vulg.; — *εἰ δὲ μή* Littr., cum mss. 7.; idem ferunt Voss., Marc.; — *μάλιστα* pro *κάλλιστα* C.

130. *γόνυ — ὄπισθεν.*] *εὐηθέστερον* vulg., *εὐανθέστερον* Ald., Gal., Parr. 7., Marc., et B. C. M. in marg. *ἴσως εὐαλθέστερον*, sed quid ab auctore sit datum *εὐηθέστερον*, an *εὐαλθέστερον* non discerno. Tum *ἐστὶ διά* Dietz. p. 47.; — *εὐσταλίην* ceteri; — *καὶ ἐμπίπτει* ex B. M. N. dedit Littr., vulgo om.

ἐμβολαὶ — σῶμα.] *ἐμβολή* J.; — *δὲ καὶ ἐκ* E.; — *ἢ ἐκλακτ.* vulg., dedi *καί* cum Mochl. — *ἰγνύη* Parr. 6.; — *καὶ θείς* vulg., *καθείς* K., *θείς* sine *καί* C. E. H. Marc., Dietz., Littr.; — *τούτου τόν* pro *τοῦτον* C. E. H., Marc.

δύναται — κοινή.] *καὶ ἔνθα* vulg., *ἢ ἔνθα* codd. 7. apud Littr., Voss., Marc.; — *ἢ ἐκλακτ.* vulgo, *καί* cum Mochl. — *ἀτὰρ καὶ ἐκ* E. M. N., Littr., vulgo *καί* om. Mihi additum videtur ob pravam distinctionem.

ὄπισθεν· τὰ δὲ ἔνθα ἢ ἔνθα ἐκ τοῦ ξυγκεκάμφθαι καὶ ἐκλακτίσαι. Ἀτὰρ ἐκ κατατάσιος μετρίης ἡ διόρθωσις ἅπασι κοινή. Ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, τοῖσι μὲν ὄπισθεν, ξυγκάμπτειν οὐ δύνανται, ἀτὰρ οὐδὲ τοῖσι ἄλλοισι πάνυ· μινύθει δὲ μηροῦ καὶ κνήμης τοὔμπροσθεν· ἢν δὲ ἐς τὸ ἔσω, βλαισότεροι, μινύθει δὲ τὰ ἔξω· ἢν δὲ ἐς τὸ ἔξω, γαυσότεροι, χωλοὶ δὲ ἧσσον, κατὰ [1]γὰρ τὸ παχύτερον ὀστέον ὀχέει, μινύθει δὲ τὸ ἔσω. Ἐκ γενεῆς δὲ καὶ ἐν αὐξήσι κατὰ λόγον τῶν πρόσθεν.

moderata extensione, non secus ac cubiti gibbus, cum posteriorem in partem prolapsum est, suum in locum reverti. Ubi vero in hanc vel illam partem excidit, conflexione et dein facta excalcitratione reconditur. Sed restitutio, quae fit extensione modica, omnibus communis est. Quodsi non revertit, neque cum posteriorem in partem, neque cum alias in partes excessit, flecti admodum queat. Femoris vero et tibiae pars anterior imminuitur. At quibus interiorem in partem excidit, ii valgi magis evadunt, exterioribus autem partibus imminuuntur. Quibus autem exteriorem in partem excidit, ii vari magis, claudi vero minus efficiuntur. Crassiore autem ossis parte gestantur et interioribus partibus imminuuntur. At quibus a primo ortu aut dum adhuc corpus augetur, luxatio facta est, ii quo modo prius dictum est se habent.

ρλα'. Τὰ *δὲ κατὰ τὰ σφυρὰ, κατατάσιος ἰσχυρῆς δέεται, ἢ τῇσι χερσὶ, ἢ ἄλλοισι τοιούτοισι, κατορθώσιος δὲ ἅμα ἀμφότερα ποιεούσης· κοινὸν δὲ τοῦτο ἅπασι.*

131. Articuli circa malleolos luxati valida intensione, quae per manus, aut alia huiusmodi adhibetur, opus habent, ac directione, quae simul utrumque efficiat. Hoc vero omnibus commune est.

ρλβ'. Τὰ *δὲ ἐν ποδὶ, ὡς [2]καὶ τὰ ἐν χειρί.*

132. At quae in pede accidunt velut ea quae in manu curationem recipiunt.

ρλγ'. Τὰ *δὲ τῆς κνήμης ξυγκοινωνέοντα καὶ ἐκπεσόντα ἐκ γενεῆς, ἢ καὶ ἐν αὐξήσι ἐξαρθρήσαντα, ταὐτὰ ἃ καὶ ἐν χειρί.*

133. Quae vero cum tibia consensionem habent et a primo ortu excidunt, aut etiam dum corpus adhuc augetur luxantur, eandem quam in manu repositionem habent.

ρλδ'. Ὁ*κόσοι δὲ πηδήσαντες ἄνωθεν ἐστηρίξαντο τῇ πτέρνῃ, ὥστε διαστῆναι τὰ ὀστέα καὶ φλέβας ἐκχυμωθῆναι καὶ νεῦρα ἀμφιφλασθῆναι, ὁκόταν γένηται οἷα τὰ δεινὰ, κίνδυνος μὲν σφακελίσαντα τὸν αἰῶνα πρήγματα παρασχεῖν· ῥοιώδη μὲν γὰρ τὰ ὀστέα,*

134. At quibus ex alto desilientibus et in calcem innixis ossa dissident, venae subter cutem offenduntur ac nervi contunduntur, ubi haec gravia facta fuerint, periculum quidem est ne ex sideratione iis per totam vitam negotium exhibeatur. Fluxa si quidem iis ossa

[1] *δέ.* — [2] *κατὰ ἐν τῇ χ.*

ἢν — ἔσω.] *κνήμης ἔμπροσθεν* C., pr. m. in H., Marc.; — in *βλαισότερον* solita in mss. varietas per *ε̄*, per *σσ̄*, cett.; — *κατὰ γάρ* Dietz., Littr., *κατὰ δέ* vulg.; — *παχύτατον* Dietz.

ἐκ γενεῆς — πρόσθεν.] *ἢ ἐν αὐξ.* C. H. M. N., Marc., in H. supra versum *καί*; — *τῶν πρόσθεν* M. et N., in quo *τόν* supra versum.

131. *τὰ — ἅπασι.]* *ἄλλοισι τοῖσι κατορθ.* C. H., in quo mutatur in *τοιούτοισι*, Marc., *τούτοισι* E.; — *κοινῇ* C.; — *πᾶσιν* Dietz.

132. *τὰ δὲ — χειρί.]* *ἐν τῇ χ.* vulg., *ἐν χ.* Parr. 5., Marc., Littr. — Post *χειρί* omnes *ὑγιέες*, quod quomodo quis explicet non video; emblema alienum est.

133. *τὰ — χειρί.]* *καὶ μὴ ἐκπεσόντα* E. H. N., Marc., in E. vero in margine *γεγρ. καὶ ἄνευ τοῦ μή.* — Tum *ἢ ἐν αὐξ.* sine *καί* C. E. H.

134. *ὁκόσοι — κοινωνέοντα.]* *ἐγχυμωθῆναι* Gal., J. M., N.; — *ἀμφιθλασθῆναι* J. M. N., Gal.; — *οἷα τὰ δεινότατα* legitur in Mochlico § 29.; — *ῥοικώδη* E. al. m., ed. Bas.; in Mochl. *ῥοικώδη* legitur, *ῥοώδεα ὀστέα* exponit Erot., quem cf.; — Marc., Voss. vulgatam ferunt.

τὰ δὲ νεῦρα ἀλλήλοισι κοινωνέοντα. [1]Ἐπεὶ καὶ οἷσι ἂν μάλιστα καταγεῖσι, ἢ ὑπὸ τρώματος ἢ ἐν κνήμῃ, ἢ ἐν μηρῷ, ἢ νεύρων [2]ἀπολυθέντων, ἃ κοινωνέει τούτων, ἢ ἐκ κατακλίσιος ἀμελέος ἐμελάνθη πτέρνη, καὶ τούτοισι τὰ παλιγκοτέοντα [3]ἐκ τῶν τοιούτων. Ἔστι [4]δ' ὅτε καὶ πρὸς τῷ σφακελισμῷ γίγνονται πυρετοὶ ὀξέες, [5]λυγμώδεες, γνώμης ἁπτόμενοι, ταχυθάνατοι [6]καὶ ἔτι φλεβῶν αἱμορρόων [7]πελιώσιες. Σημήϊα δὲ τῶν παλιγκοτησάντων, ἢν τὰ ἐκχυμώματα καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὑπόσκληρα καὶ ὑπέρυθρα ᾖ· ἢν γὰρ ξὺν σκληρύσματι πελιδνωθῇ, κίνδυνος μελανθῆναι· ἢν δὲ ὑποπέλια ᾖ, ἢ καὶ πέλια καὶ μαλθακὰ καὶ κεχυμένα, ἢ ὑπόχλωρα καὶ μαλθακά, ταῦτα ἐπὶ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισι ἀγαθά. [8]Ἴησις, ἢν μὲν ἀπύρετος ἔῃ, ἐλλέβορος· ἢν δὲ μή, [9]μή, ἀλλὰ ποτὸν ὀξύγλυκυ, εἰ δέοι. Ἐπίδεσις, — ἐπιδέειν μὲν πάντα, μᾶλλον δ' ἐφ' οἷσι φλάσματα, ὀθονίοισι πλείοσι καὶ μαλθακωτέροισι· πίεξις ἧσσον· προσπεριβάλλειν δὲ τὰ πλεῖστα τῇ πτέρνῃ. Τὸ σχῆμα, ὥσπερ ἡ ἐπίδεσις, ὡς μὴ ἐς τὴν πτέρνην ἀποπιέζηται. Νάρθηξι δὲ μὴ χρέεσθαι.

evadunt; nervi autem inter se consensionem habent. Quum etiam iis, quibus maxime fracta sunt, sive ex vulnere in tibia, vel in femore, aut nervis dissolutis, qui cum his consensionem habent, aut ex decubitu neglecto calx denigrata fuit, ex talibus mala recrudescere consueverint. Interdum vero ad siderationem accedunt febres acutae, singultuosae, mentem attentantes et quae citissimam mortem afferant, idque cum venarum sanguinem fundentium livoribus. Recrudescentis morbi indicia sunt, ubi sanguis a venis in cutem effusus et quae his vicina sunt, duritiem et ruborem aliquem contraxerunt. Quippe si cum duritie livescunt, ne nigrescant periclitantur. Sin sublivida, aut etiam livida et mollia et diffusa fuerint, aut aliquantulum ex virore pallida et mollia, haec in huiusmodi omnibus bono sunt. Ad horum curationem, si quidem febris absit, veratrum adhibendum, alioqui non, sed in potu mulsa acida, si opus sit. Deligatio haec sit: omnia quidem, maxime vero quibus collisiones accedunt, deliganda pluribus linteis et mollioribus; compressione minore utendum, plurima fasciae parte ad calcem circumiecta. Figuratio sicuti deligatio ea sit, qua ne in calcem expressio fiat. Ferulis autem non utendum.

ρλε'. Οἷσι δ' ἂν ἐκβῇ ὁ πούς ἢ αὐτὸς, ἢ ξὺν τῇ ἐπιφύσι, ἐκπίπτει μὲν μᾶλλον ἐς τὸ ἔσω. Ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, λεπτύνεται ἀνὰ

135. At quibus pes solus, aut cum adnato osse excessit, interiorem quidem in partem magis excidit ac nisi recondatur, et coxa et femur

[1] ἔπειτα. — [2] ἀπολισθέντων. — [3] δὲ ἐκ. — [4] δ' ὅτε. — [5] λοιμώδεες. — [6] καὶ ἐν φλεβέων. — [7] πελιώσεσι. — [8] ἡ ἴησις. — [9] μή om.

ἐπεὶ — τοιούτων.] ἐπεί C. E. H., Littr., ἔπειτα vulg., fortasse ex ἐπεί τοι natum; — καὶ ὅσοι ἂν C.; — ἀπὸ τρωμ. E. H., sed mutatum in ὑπὸ τρωμ.; — ἀπολισθέντων pro ἀπολυθέντων haud ita pauci Parr., Marc., e quo μηρῶν ἀπολισθέντων excerptum lego, Ald. Gal.; — δὲ ἐκ τῶν τοιούτων, uti V., edd. antt., mss. nonnulla.

ἔστι — πελιώσιες.] δ' ὅτε cod. Serv., Voss., cett. δ' omm.; — λυγμώδεες in λυμώδεες, λοιμώδεες abiit in multis mss.; — ad ἔτι φλεβῶν adnotant lectt.: ἐμφλεβῶν, ἐν φλέβων et ἐν φλεβῶν; — porro αἱμορροιέων vulg., αἱμορροίων F. J., αἱμορρόων de meo, — πελιώσεσι Parr. 10., Marc., Ald., Gal.

σημήϊα — ἀγαθά.] σημήϊα δὲ τῶν παλιγκοτησάντων. ἢν τὰ ἐκχυμώματα καὶ τὰ μελάσματα καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὑπόσκληρα καὶ ὑπέρυθρα· ἤν τε ξὺν σκληρύσματι (σκληρύσμασι alii codd.) πελιδνωθῇ, κίνδυνος μελανθῆναι· ἢν δὲ ὑποπέλια ᾖ (ᾖ omm. libri non pauci) ἢ (ἢ omm. C. et pr. m. in E.) καὶ (καί om. K.) μάλα (μάλα πελιά C) (μαλακά pro μάλα M. N.) καὶ ἐκκεχυμωμένα ἢ ὑπόχλωρα καὶ μαλακὰ, ταῦτα ἐπὶ πᾶσι τοῖσι τοιούτοισι ἀγαθά vulgata; equidem locum refeci ad ductum § 29. Mochlici, ubi nonnulla melius descripta habentur.

ἴησις — δέοι.] ἡ ἴησις vulg., ἡ omm. C. H. M. N., Marc., Littr., in H. ἡ rest.; — ἀπύρεκτος nonnulla mss.; — ἐλεβ. C., Ald.; — εἰ δὲ μή C. E. H. N., Marc. — De meo ἐλλέβορος, ceteri ἐλλέβορον.

ἐπίδεσις — πτέρνῃ.] ἐπίδεσις ἄρθρων vulgo, ἐπιδέσιος ἄρθρων M., ego e vulgata ἄρθρων abegi; — ἐπὶ δὲ πάντα ceteri, in quo vestigium deprehendere mihi visus sum eius, quod exhibui; — μᾶλλον τοῖσι φλάσμασι (θλάσμασι C. E. H. M. N., Marc.) vulgata, quam de coniectura mutavi; — μαλακωτέροισι H.

τὸ σχῆμα — ἀποπιέζηται.] τὸ σχῆμα, ὅπερ (ὅπερ om. H., sed rest. al. m.) ἡ (ᾗ Ald., ᾗ Gal., ἡ om. Chart.) ἐπίδεσις ceteri, ego illud ὅπερ in ὥσπερ mutavi de meo.

135. οἷσι — ἔσω.] ὅσοις ἐκβαίνει ὁ πούς E.; — οἷς ἂν ἐκβῇ ὁ πούς H.; — ἐκβῇ omm. Ald., Gal.

ἢν δὲ μὴ — ὀλισθήματος.] τότε omm. C. H., Marc., in

χρόνον τό τε ἰσχίον καὶ ὁ μηρὸς καὶ κνήμης τὸ ἀντίον τοῦ ὀλισθήματος. Ἐμβολὴ [1] δὲ, ὥσπερ καρποῦ, κατάτασις δὲ ἰσχυρή. Ἴησις δὲ νόμος ἄρθρων. Παλιγκοτέει, ἧσσον δὲ καρποῦ, ἢν ἡσυχάσωσι. Δίαιτα μείων ἐλινύουσι. Τὰ δὲ ἐκ γενεῆς ἢ ἐν αὐξήσι, κατὰ λόγον τῶν πρότερον.

et tibiae pars luxationi ex adverso respondens temporis successu extenuatur. Repositio autem quae primae iuncturae manus, contentio vero valida. Curatio vero pro lege articulorum adhibeatur. Quodsi quiescant, minus quam in prima manus iunctura morbus recrudescit. Et quietem agentibus victus ratio tenuior imperanda. Quae vero a primo ortu, aut cum adhuc corpus augetur accidunt, eam, quae supra comprehensa est, tractationem habent.

[1] δὲ καὶ ἄλλη.

H. rest. al. m.; — ὁ ante μηρός omm. C. H., Marc., in H. rest. al. m.; — τοῦ om. J.
ἐμβολὴ — ἰσχυρή.] δὲ καὶ ἄλλη vulg.; καί om. Littr. cum Ald., mss. 11., om. etiam Marc.; equidem otiosum καὶ ἄλλη abegi.
τὰ — πρότερον.] τὸν πρότερον ceteri, cf. finem § 82. cum varr. lect.

ΜΟΧΛΙΚΟΝ.

ΤΑ ΠΛΕΙΣΤΑ ΕΠΙΤΟΜΗ ΕΣΤΙ ΒΙΒΛΙΩΝ ΤΩΝ ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ.

VECTIARIUS.

SUMMATIM EPITOME EST LIBRORUM DE FRACTIS ET DE ARTICULIS.

ΜΟΧΛΙΚΟΝ.

VECTIARIUS.

αʹ. Ῥὶς δὲ καταγεῖσα [1] ἀναπλάσσεσθαι οἵη τε αὐθήμερος. Κὴν μὲν [2] οὖν ὁ χόνδρος, [3] ἐντιθέναι ἄχνην ὀθονίου ἐναποδέοντα λοπῷ Καρχηδονίῳ, [4] ἢ ἄλλῳ, ὃ μὴ ἐρεθιεῖ· τῷ λοπῷ δὲ τὰς παραλλάξιας παρακολλᾶν καὶ ἀναλαμβάνειν. Ταῦτα δὲ ἐπίδεσις [5] κακοποιέει. Ἴησις, ἀλήτῳ ξὺν μάννῃ, ἢ θείῳ ξὺν κηρωτῇ. Αὐτίκα [6] ἀναπλάσσειν ἀνακωχήσας τοῖσι δακτύλοισι [7] ἐσμασάμενος καὶ παραστρέφων καὶ τὸ Καρχηδόνιον. Πωροῖτο δ' ἂν καὶ ἢν ἕλκος ἐνῇ καὶ ἢν ὀστέα ἀπιέναι μέλλῃ, — οὐ γὰρ παλιγκοτώτατα, — οὕτω ποιητέα.

1. Nasus autem confractus eodem die conformari potest. Si quidem igitur cartilago desidit, derasam lintei lanuginem Carthaginiensis corii cortice, aut aliqua alia re, quae non irritet, convolutam in nares immittere oportet. Ad lorum autem deviationes agglutinare eoque illas excipere oportet. Deligatio vero his nocet. Sanatio obtinetur farina cum manna thuris, vel sulphure cum cerato. Statim autem nasus componatur dum sustentatur digitis immissis, dum corium Carthaginiense circumvolvis. Callo autem obducetur etiam, ubi ulcus inest et ossa abscedere exspectandum est; — neque enim recrudescere haec solent. Ita faciendum est.

βʹ. Οὖς καταγὲν μὴ ἐπιδεῖν, μηδὲ καταπλάσσειν· ἢν δέ τι δέῃ, ὡς κουφότατον, ἢ κηρωτῇ καὶ θείῳ κατακολλᾶν. Ὧν δὲ ἔμ-

2. Auri fractae neque vinculum, neque cataplasma adhibendum; sin oporteat, quam levissimum, aut cerato et sulphure agglutinandum.

[1] ἀναπλάσσεται οἷον αὐθωρός. — [2] οὖν om. — [3] ἐκτιθέναι. — [4] ἢ ἐν ἄλλω. — [5] καταποιέει ἴησις ἅμα δὲ τῷ ξυμβαλεῖν τῇ θείῳ. — [6] ἀναπλάσσεις ἔπειτα ἀνακωχίσης. — [7] ἐσμαντευόμενον καὶ παραστρέφοντα.

1. ῥὶς — αὐθήμερος.] κατεαγεῖσα vulg., καταγεῖσα Marc.; — ἀναπλάσσεται J. L., Littr.; — οἷον sine τε Parr. nonnulli, οἵ τε Marc., εἰ οἷόν τε Littr., εἰ de suo addens; — αὐθωρόν vulg., αὐθωρός Voss., αὐθηρόν Marc., in quo latet αὐθήμερον s. αὐθήμερος. Littréus minus recte ἀναπλάσσεται εἰ οἷον τε: nempe locus ductus est e § 85. libri de articulis, cum qua prorsus congruit.

κὴν μὲν — ἀναλαμβάνειν.] τοῦτο κοινόν· ἢν μὲν οὖν Marc.; — ἐντίθεται vulg., ἐντιθῆναι J.; — ἀποδέοντα K.; — ἢ ἐν ἄλλῳ vulg., ἐν om. Marc.; — ὃ μή J. M. N., Littr., ᾧ μή vulg.; — αἱ παραλλάξιες mihi esse videntur deflexiones partium laesarum de situ solito.

ταῦτα — κακοποιέει.] vulgo καταποιέει, sed Marc. γέγραπται καὶ κακοποιέει. Littr. e vulg. κακὰ ποιέει, recte, sed malo tamen Marcianum sequi; cave autem ne ταῦτα subiectum esse credas; est obiectum.

ἴησις — κηρωτῇ.] ἴησις ἄλλη (ἄλλη om. D., ubi rest. al. m., G. H. J. U.) ἅμα δὲ τῷ ξυμβαλεῖν (ξυμμάννῃ H.) ἢ (τῇ pro ἢ B. D., et ἢ supra versum al. m., F. G. I. J. K. M. N. U.) θείῳ ξὺν κηρωτῇ vulg.; — ἴησις ἄλλη τῶι ξυμμάννηι ἢ θείωι ξὺν κηρωτῆι Marc. — Textum recte descripsit Littr.

αὐτίκα — Καρχηδόνιον.] ἀναπλάσσεις Ald., Parr. 9., Marc., ἀναπλάσεις H., Littr., ἀναπλάσσειν vulg.; — post ἀναπλάσσειν vulgo ἔπειτα, quod insiticium est, ita ut reiiciam; — ἀνακωχίσης L., ἀνακωχήσας Parr. 4., ἀνακωχήσεις alii 6., Littr., Marc., ἀνακοχήσας Ald., ἀνακογχύζειν vulg.; — ἐσμαντευόμενον Ald., Parr. 7., ἐσματτευόμενον vulg., ἐσματτευόμενος Littr., ἐσμασάμενος de meo dedi; — παραστρέφοντα vulg., παραστρέφων Littr.

πωροῖτο — ποιητέα.] πώροιτο δ' ἂν Marc., unde δ' recepi, quod ceteri non habent; — pro παλιγκοτώτατα Littr. fortasse παλίγκοτα ταῦτα legendum esse opinatur. Miro modo extremo capitulo adhaeret illud οὕτω ποιητέα, pro quo saltem malim οὕτω ποιητέον.

2. οὖς — κατακολλᾶν.] Cf. de articulis § 88.; — κουφότατον H. al. m., Marc., Lind., Littr., κυφότατον vulg. Ceteri ἡ κηρωτή· καὶ θείῳ perinepte; ἢ κηρωτῇ καὶ θείῳ legendum esse docent verba § 1. ἢ θείῳ ξὺν κηρωτῇ. — Littréus monet collato loco e lib. de artic. se fere σταιτί pro θείῳ legere velle. Equidem proxime ad mss. lectionem locum restituere studui. — Tum κατακολλᾶν edd. antt., Parr. 9., Marc., Littr., παρακολλᾶν vulg.

ὧν δὲ — πλέα.] δ' ἔμπυα Marc.; — τῷ ὦτε (sic) J.,

πυα τὰ ὦτα, διὰ παχέος εὑρίσκεται· πάντα δὲ τὰ ὑπόμυξα καὶ τὰ [1]ὑγρῇ σαρκὶ πλήρεα [2]ἐξαπατᾷ· οὐ μὴν βλάβη στομωθὲν τὸ τοιοῦτον· ἐστὶ γὰρ ἄσαρκα καὶ ὑδατώδεα, μύξης πλέα· ὅκου δὲ καὶ οἷα ἐόντα θανατώδεα ἐστι * παρεθέντα. [3]Ὤτων καῦσις πέρην τάχιστα ὑγιάζει· κυλλὸν δὲ καὶ μεῖον γίγνεται τὸ οὖς ἢν πέρην καυθῇ. Ἢν δὲ στομωθῇ κούφῳ ἐναίμῳ [4]δεήσει χρῆσθαι.

At quibus aures ad suppurationem tendunt, iis pus sub crassiore parte reperitur. Omnia vero quaecumque submucosa et humida carne plena sunt, in errorem inducunt. Neque tamen metuendum ne ex talium sectione detrimentum accipiatur; non enim habent carnem et humore plena sunt. . . . . Aures cito sanescunt, si in utramque partem ferramentum candens adigatur; mutila tamen et minor candenti ferro praeter traiecta auris redditur. Quodsi aperta fuerit, levi aliquo medicamento, quod cruentis vulneribus adhibetur, imposito opus erit.

γ'. Γνάθοι δὲ κατασπῶνται μὲν πολλάκις καὶ καθίστανται· ἐκπίπτουσι δὲ ὀλιγάκις, μάλιστα [5]δὲ χασμωμένοισι· οὐ γὰρ ἐκπίπτει, εἰ μή τις χανὼν [6]μέγα παραγάγοι· ἐκπίπτει δὲ μᾶλλον, [7]ὅτι τὰ νεῦρα ἐν πλαγίῳ καὶ λελυγισμένα [8]ξυνδιδοῖ. Σημεῖα· προέχει ἡ κάτω γνάθος καὶ παρέστραπται τἀναντία τοῦ ἐκπτώματος· ξυμβάλλειν οὐ δύνανται· ἢν δ' ἀμφότεραι, προΐσχουσι μᾶλλον, ξυμβάλλουσι ἧσσον, ἀστραβέες· δηλοῖ δὲ τὰ ὅρια τῶν ὀδόντων τὰ ἄνω τοῖσι κάτω κατ' ἴξιν. Ἢν οὖν ἀμφότεραι ἐκπεσοῦσαι μὴ αὐτίκα ἐμπέσωσι, θνήσκουσι δεκαταῖοι οὗτοι μάλιστα πυρετῷ ξυνεχέϊ, νωθρῇ τε καρῶσι· οἱ γὰρ μύες οὗτοι, τοιοῦτοι· γαστὴρ ἐπιταράσσεται ὀλίγα ἄκρητα· καὶ ἢν ἐμέωσι, τοιαῦτα ἐμέουσι. Ἡ δ' ἑτέρη, [9]ἀσινεστέρη. Ἐμβολὴ δὲ ἡ αὐτὴ ἀμφοτέρων· κατακειμένου ἢ καθημένου τῆς κεφαλῆς ἐχόμε-

3. Maxillae autem frequenter quidem deorsum trahuntur et restituuntur, raro vero excidunt, maxime quidem hiantibus. Neque enim excidit maxilla, nisi quis vehementer ore aperto eam in alteram partem torqueat. Idque magis accidit, quod nervi in obliquo positi ubi contorquentur concedunt. Cuius rei hae notae sunt: maxilla inferior in anteriorem partem prominet et in alteram luxationis partem pervertitur, aegri maxillas committere nequeunt. Quodsi utraque parte maxilla prolabatur, prominet magis, os minus committunt, minime distorquentur, quod dentium fines indicant, cum inferiores superioribus ex adverso respondeant. Utraque igitur maxillae parte prolapsa, nisi statim reposita fuerit, intra decimum diem fere ex febre assidua et segni sopore moriuntur. Hi enim musculi eiusmodi soporem inferunt, alvus paucis et sinceris conturbatur et si vomitus

[1] τῇ ὑγρῇ. — [2] ἐξ ἀπαταί. — [3] ὦτα καὶ σης. — [4] δεήση. — [5] μέν. — [6] ἔσται μέγα ἐκπίπτει. — [7] ἐπὶ (i. e. ἐπεὶ) τὰ νεῦρα. — [8] τοῦ συνδιδοῦς σημεῖα παρέχει. — [9] ἀσινεστέρη abest; non interpungitur.

τὰ ὦτα om. Marc.; — τά ante ὑγρῇ H., Marc. praebuerunt; — ἐξαπαταίου μὴ βλάβη γένηται vulg., sed Marc. γένηται om.; Littr. ἐξαπατᾷ, οὐ μὴ βλάβη dedit; verum si conferas locum e lib. de artt., patet οὐ μήν esse legendum et Marcianum recte γένηται omittere. At quae sequuntur ὅκου δὲ καὶ οἷα ἐόντα θανατώδεά ἐστι παρεθέντα (παρεῖται Marc.) respondent verbis e lib. l.: ὅσα δὲ ὑδατώδεα χωρία — ἐν ἄλλῳ λόγῳ γεγράψεται. Itaque nostra corrupta esse constat. Dederitne fortasse epitomes auctor ὅκου δὲ καὶ οἷα ἐόντα θανατώδεά ἐστι στομωθέντα παρατεθήσεται? An vero desideravit locum, quem respicit auctor libri de artic., et quem non reperimus in isto opere, adeo ut παρεῖται sit legendum cum Marciano? — τοιοῦτο Parr. 4., Marc.

ὤτων — καυθῇ.] Pro ὤτων Parr. 3. ὦτα.

3. γνάθοι — ξυνδιδοῖ.] Observat Littr. κατασπᾶσθαι h. l. dici, quod σχᾶσθαι § 78. libri de artic.; — vulg. ἢν μήτις, sed εἰ μή τις Marc.; — παρανάγοι vulg., παρανάγῃ Littr., παραγάγῃ H., παραγάγοι Marc.; non scriptum fuisse παρανάγοι docet locus similis libri περὶ ἄρθρων.

σημεῖα — κατ' ἴξιν.] σημεῖα παρέχει vulg., σημεῖα· προέχει coniecit Foës., dedit Littr., praebet cod. Marc.; — καὶ εἰ παρεστρ. B. M. N.; — προσίσχωσι vulg., προΐσχωσι Ald. Parr. 10., προΐσχουσι Foës., Littr.

ἢν οὖν — ἐμέουσι.] ξυνεχεῖ per ξ̄ K., Marc.; — τε post νωθρῇ non habet Marc.; — καὶ ἢν ἐμέσωσι G.; — τὰ τοιαῦτα vulg., sed τά omm. H. L. U., Marc., Littr.

ἐμβολὴ — στόμα.] καθημένου τοῦ ἀνθρώπου vulg., τοῦ

νον, περιλαβόντα [1] τὰς γνάθους [2] ἀμφοτέρας ἀμφοτέρῃσι χερσὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, τρία ἅμα ποιῆσαι· ὦσαι [3] ἐς ὀρθὸν, καὶ ἐς τοὐπίσω, καὶ ξυσχεῖν τὸ στόμα. Ἴησις μαλάγμασι καὶ σχήμασι καὶ ἀναλήψι γενείου ποιοῦσι ταὐτὰ τῇ ἐμβολῇ.

adfuerit, eiusmodi vomitione refundunt. At si altera parte maxilla excidat, minor est noxa, eadem tamen utrorumque est repositio. Homine decumbente aut in sedili collocato, capite prehenso utramque maxillae partem ambabus manibus tum interiore tum exteriore parte apprehendere ac tria simul facere oportet, in directum atque in posteriorem partem propellere et os claudere. Curatio per malagmata, figurationes, et menti exceptionem, quae idem quod repositio efficiant, perficitur.

δ'. Ὦμος δὲ ἐκπίπτει κάτω. Ἄλλῃ δὲ οὔπω ἤκουσα. Δοκέει [4] μὲν γὰρ ἐς [5] τοὔμπροσθεν ἐκπίπτειν, ὧν αἱ σάρκες αἱ περὶ τὸ ἄρθρον μεμινυθήκασι διὰ τὴν φθίσιν, οἷον καὶ τοῖσι βουσὶ χειμῶνος γίγνεται διὰ λεπτότητα. Καὶ ἐκπίπτει μᾶλλον τοῖσι λεπτοῖσι ἢ ἰσχνοῖσι ἢ ξηροῖσι καὶ τοῖσι ὑγράσματα περὶ τὰ ἄρθρα ἔχουσι ἄνευ φλεγμονῆς· αὕτη γὰρ ξυνδεῖ. Οἱ δὲ καὶ βουσὶ ἐμβάλλοντες καὶ [6] ἀποπερονῶντες ἐξαμαρτάνουσι καὶ διὰ τὴν χρῆσιν, ὅτι ὡς χρῆται βοῦς σκέλεϊ, λήθει, καὶ ὅτι κοινὸν καὶ ἀνθρώπῳ οὕτως ἔχοντι τὸ σχῆμα τοῦτο, τό τε Ὁμήρειον καὶ διότι λεπτότατοι βόες τηνικαῦτα. Ὅσα τε τὸν πῆχυν πλάγιον ἀπὸ πλευρέων ἄραντες δρῶσι, οὐ πάνυ δύνανται δρᾶν, οἷσι ἂν μὴ ἐμπέσῃ. Οἷσι μὲν οὖν ἐκπίπτει μάλιστα καὶ ὡς ἔχουσι εἴρηται. Οἷσι δὲ ἐκ γενεῆς, τὰ ἐγγύτατα μᾶλλον [7] βραχύνεται ὀστέα, οἷον οἱ γαλιάγκωνες· πῆχυς δὲ ἧσσον, χεὶρ δὲ ἔτι ἧσσον, τὰ δ' ἄνωθεν οὐδέν. Καὶ ἀσαρκότατα τὰ ἐγγύς· μινύθει δὲ μάλιστα τὰ ἐναντία τῶν ὀλι-

4. At vero humerus inferiorem in partem excidit, aliam in partem excidere non audivi. Videtur si quidem in anteriorem partem excidere, quibus carnes, quae circa articulum sunt, tabe extenuatae fuerint, quale quid etiam in bobus per hiemem ob macilentiam fit. Et vero magis excidit in attenuatis . . . . iisque, quibus humores circa articulos citra inflammationem continentur; ipsa enim (inflammatio) colligat (articulos.) Quin qui boves curant et fibula subnectunt, errant, tum quia eos latet quemadmodum bos crus ad usum iactet, tum quia etiam homini ita constituto hic habitus communis est, quibus quoque accedit Homeri auctoritas, quod boves tunc maxime graciles exsistunt. At quibus humerus recondi non potuit, si quae cubito in latus a costis sublato fiunt, non admodum praestare possunt. Quibus igitur potissimum excidat et quomodo se habeant, dictum est. Quibus vero a primo natali die illa accidunt, iis ossa potius, quae ad luxationem proxime accedunt, brevia fiunt,

[1] τούς. — [2] ἀμφοτέρας om. — [3] δὲ ὀρθόν. — [4] μέν om. — [5] τὸ 'έμπρ. — [6] ἀποπερωνῶντες. — [7] βραχύτεραι.

ἀνθρ. omm. J., Marc.; — ἔσωθεν καί om. K., nempe hoc nimis ruditer fieri illi visum est; — τρίαμμα vulg., emendavit Foës.; — δὲ ἐς vulg., δέ omm. Parr. plures, Littr., Marc. — Vulgo τὸ σῶμα, sed τὸ στόμα H. al. m., Marc., Littr.

4. δοκέει — λεπτότητα.] μέν omm. Parr. 7.; — διὰ τὴν φύσιν vulg., φθίσιν coniecit Foës., dedit Littr., vid. § 49. libri de Articulis non longe ab initio. — Marc. καὶ βουσί sine τοῖσι. Cett. φαίνεται; de meo γίνεται scripsi.

καὶ ἐκπίπτει — ξυνδεῖ.] τοῖσι δὲ λεπτοῖσι ceteri; otiosum δέ omitto. Littr. ἢ ξηροῖσι uncinis intersepsit abundare opinatus. Non certo constat: quod Littréus affirmat „cette phrase semble irregulière," plane concedo. Nulla apta antithesis est; non liquet num ἢ *quam*, an vero *vel* significare debeat. Quin si conferas locum e lib. de Artic. § 56., nescis quid noster voluerit. Fieri posse credo ut et ἢ ἰσχνοισι et ἢ ξηροῖσι eximendum sit, sed certo nihil affirmo. Vulgo αὐτὴ γάρ, sed αὕτη γάρ optime H. L. U.; — de ξυνδέει vide adn. seq.

οἱ δὲ καὶ βουσὶν — τηνικαῦτα.] συνδίοι δὲ καὶ βουσίν vulg., συνδίοιδε καὶ βουσίν edd, antt., Parr. 9., Lind.; emendavit Littr., quem sequor. Vulgo καὶ ὅτι διὰ τὴν χρῆσιν; de coniectura ὅτι in aliam sedem transtuli. Vulgo ὁμήριον, Parr. 7. Littr.: ὁμήρειον. Cf. de Articulis § 56.

οἷσι δὲ ἐκ γενεῆς — οὐδέν.] βαρύνεται pro βραχύνεται D. Q.'; — οἷον ἐν τούτῳ οἱ γαλιαγκ. vulgo, sed otiosum ἐν τούτῳ abigo; — οὐδέν Ald., Parr. 7., Marc.

καὶ ἀσαρκότατα — γενεῆς.] ἀσαρκότατα Parr. 4., Marc.,

σθημάτων καὶ τὰ ἐν αὐξῆσι, ἧσσον δέ τινι τῶν ἐκ γενεῆς. Καὶ *τὰ παραπυήματα τὰ κατ' ἄρθρον βαθέα νεογενέσι μάλιστα παρ' ὦμον γίγνεται καὶ τούτοισι ὥσπερ τὰ ἐξαρθρήσαντα ποιέει.* Ἢν *δὲ ηὐξημένοισι, τὰ μὲν ὀστέα οὐ μειοῦται, * οὐδὲ γὰρ ἔχει* [1] *οἷ ἄλλα οὖ ξυναύξεται ὁμοίως· αἱ δὲ μινυθήσιες τῶν σαρκῶν· τοῦτο γὰρ καθ' ἡμέρην* [2] *καὶ αὔξεται καὶ μειοῦται καὶ καθ' ἡλικίας.* * Καὶ *ἃ δύναται σχήματα καὶ αὖ σημεῖον τὸ παρὰ τὸ ἀκρώμιον κατεσπασμένον καὶ κοῖλον, διότι, ὅταν τὸ ἀκρώμιον ἀποσπασθῇ καὶ κοῖλον ᾖ, οἴονται τὸν βραχίονα ἐκπεπτωκέναι.* Κε*φαλὴ δὲ τοῦ βραχίονος ἐν τῇ μασχάλῃ φαίνεται· αἴρειν οὐ δύνανται, οὐδὲ παράγειν ἔνθα* [3] *καὶ ἔνθα ὁμοίως· ὁ ἕτερος ὦμος μηνύει.* Ἐμ*βολαὶ δέ· αὐτὸς μέν, τὴν πυγμὴν ὑπὸ μασχάλην ὑποθείς, τὴν κεφαλὴν ἀνωθέειν, τὴν δὲ χεῖρα ἐπιπαράγειν ἐπὶ τὸ στῆθος· — ἢ ἐς τοὐπίσω περιαναγκάσαι, ὡς ἀμφισφαλῇ.* Ἄλλη· *κεφαλῇ μὲν* [4] *πρὸς τὸ ἀκρώμιον, χερσὶ δὲ ὑπὸ μασχάλην, κεφαλὴν* [5] *ἀπάγειν βραχίονος, γούνασι δὲ ἀγκῶνα ἀπωθέειν, ἢ ἀντὶ τῶν γουνάτων τὸν ἀγκῶνα τὸν ἕτερον* [6] *παράγειν, ὡς τὸ πρότερον.* Ἢ *κατ' ὦμον ἵζεσθαι ὑποθεὶς τῇ μασχάλῃ τὸν ὦμον· ἢ τῇ πτέρνῃ, ἐνθέντα ἐκπλήρωμα τῇ μασχάλῃ δεξιῇ δεξιόν· ἢ περὶ ὕπερον· ἢ περὶ κλιμακτῆρα·* [7] *ἡ περίοδος ξὺν τῷ ξύλῳ τῷ ὑπὸ*

quale quid tunc iis, qui mustelae cubito praediti sunt, usu venit, quod cubito minus, adhuc autem minus manui accidere solet; quae vero supra sunt, nihil tale sentiunt. Et maxime carne destituuntur quae proxime absunt; emaciantur autem plurimum quae altera luxationis parte sunt, et quae incrementum accipiunt, minus tamen quodammodo quam quae talia sunt ab ortu. Quin et profundae suppurationes circa iuncturam recens natis praecipue ad humerum fiunt, iisque non secus ac luxata efficiunt. Quodsi in incremento corporis ista accidant, ossa quidem non minuuntur, — quod neque fieri possit, — sed neque, ut solebant, cum reliquis partibus excrescunt. At carnium imminutiones fiunt, quod hae in dies et augeantur et minuantur, et per aetates . . . . . . indicio est id quod ad summum humerum est avulsum et cavum, propterea quod summo humero avulso et cavo brachium prolapsum esse existimant. Brachii autem caput in ala cernitur; neque attollere ipsum queunt, neque huc vel illuc traducere. Quod similiter ex altero humero deprehenditur. His autem modis reponitur: si pugno quidem in alam iniecto caput sursum propellas, manum vero ad pectus adducas, aut si retro ducendo ita ut circumoberret, compellas. Alius modus hic est: capite ad summum humerum obiecto, manibus vero in alam

[1] *οἷον.* — [2] *καί* om. — [3] *ἢ 'ένθα.* — [4] *πρό.* — [5] *ὑπάγειν.* — [6] *παραγαγεῖν.* — [7] *ἢ π.*

Littr., *ἀσαρκώτατα* vulg., *ἀσαρκότατον* B. M. N.; — *τά* post *ἀσαρκότατα* de meo adieci.

καὶ τὰ — ποιέει.] *παραποιήματα* vulgo; emendavit Foës. Mihi integra non videntur postrema, mira oratio est; non reperio tamen quod satisfaciat. Vide num forte *καὶ ταὐτὰ ὥσπερ κ. τ. λ.* sit legendum!

ἢν δὲ — ἡλικίας.] *οὐ* pro *οὐδέ* K., *γάρ* om. D., sed rest.; — *οἷ* (*οἷον* L., uti V., *οἱ* H., *οἱ* om. J., *δι'* Chart.) *ἀλλὰ οὖ* (*οὐ* Chart.) *ξυναύξεται ὁμοίως* vulg. — Littr.: *οὐδὲ γὰρ ἔχει, ᾗ ἄλλα οὐ ξυναύξεται ὁμοίως* de coniectura. Foësius locum lacerum et exulceratum proclamavit. Mihi similem locum e libro de Articulis reputanti *ἔχει* emblema alienum videtur, legendum autem esse: *ἢν δὲ αὐξομένοισι, τὰ μὲν ὀστέα οὐ μειοῦται, — οὐδὲ γὰρ οἷόν τε, — ἀλλ' οὐ ξυναύξεται ὁμοίως.*

καὶ ἃ δύναται — ἐκπεπτωκέναι.] *δύναται* edd. antt., Parr. 6., *δύνανται* vulg. — Ad *καὶ αὖ σημεῖον* Marc. in marg. *καὶ ἃ σημεῖα.* Littréus verba *καὶ ἃ δύναται σχήματα* ad hanc periodum retulit, non ad superiorem. Equidem locum, e quo sensum sanum non elicio asterisco notavi. Neque intelligo quomodo *καὶ αὖ σημεῖον* cum antecedentibus cohaereat; vereor ne forte lacunae locum obscurum reddant. Littréus attulit locum e § 58. libri de Articulis: *πολλοὶ γὰρ ὑπὸ ὀδύνης κ. τ. λ.*, sed si conferas, nescis num nostra re ipsa eò spectent, necne. Mihi haec desperata videntur.

κεφαλὴ — μηνύει.] *γάρ* post *αἴρειν* in vulgata obvium, om. Marc., quem sequor; — *παραγαγεῖν* L.; — *ἢ ἔνθα* H. U.; — *μινύει* Marc.

ἐμβολαὶ δέ — στῆθος.] *δέ* om. Marc. Post *στῆθος* vulgo, *ἀλλ' ἤ*, equidem cum Foësio in Latinis *ἀλλ'* omitto.

ἄλλη — πρότερον.] *τό* ante *ἀκρώμιον* om. Marc.; — *ἀπάγειν* H. al. m., Marc., Littr., *ὑπάγειν* vulg.; — *γουνάτων ἕτερον τὸν ἀγκῶνα παράγειν* Marc.; — *ὥσπερ τὸ πρότερον* K.

ἢ κατ' ὦμον — τεινομένῳ.] *ὦμον* K. L.; — *ὤμου* vulg.; — *ἔνθεν τὰ ἐκπληρώματα* vulg., emendavit Foës.; — *τῇ μασχάλῃ τῇ δεξιῇ δεξιόν* vulg., *τῇ μ. δὲ δεξιόν* B.; *τῇ μασχάλῃ δεξιῇ δεξιόν* Ald., Parr. 8., Marc.; — *περί* ante *κλιμακτῆρα* om. D.

χεῖρα τεινομένῳ. Ἴησις· τὸ σχῆμα, πρὸς πλευρῇσι βραχίων, χεὶρ ἄκρη ἄνω, ὦμος ἄνω· οὕτως ἐπίδεσις, ἀνάληψις. Ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, ἀκρώμιον προσλεπτύνεται.

iniectis brachii caput abducas, cubiti autem gibbum genibus protrudas, aut genuum loco alterum cubiti gibbum ad latus adducere, ut prius, iubeas. Aut si supposito in alam humero inhaereat aeger. Aut ubi calce, adhibitis quae alae cavum compleant, ad dextrum humerum dextro usus fueris. Aut ubi per pistillum, aut scalae gradum coëgeris, aut una cum ligno ad manum porrecto super trabeculam transversam converteris. Curatio perficitur eo habitu ut brachium ad costas adducatur, manus summa et humerus sursum detineantur, sicque sursum deligatio fiat et appensio. Quodsi repositus humerus non fuerit, summus humerus etiam extenuatur.

ε'. Ἀκρώμιον ἀποσπασθέν· — τὸ μὲν εἶδος φαίνεται οἷόνπερ ὤμου ἐκπεσόντος, στερίσκεται δ' οὐδενὸς, ἐς δὲ τὸ αὐτὸ οὐ καθίσταται. Σχῆμα τὸ αὐτὸ, ὃ καὶ ἐκπεσόντι, ἐν ἐπιδέσι καὶ ἀναλήψι· [1] ἐπίδεσις, ὡς νόμος.

5. Summus humerus avulsus speciem quidem prolapsi humeri exhibet, nullo autem privatur, neque in pristinum statum restituitur. Idem habitus tum in deligatione, tum in suspensione, qui etiam luxato convenit. Deligatio, ut solet, fieri debet.

ϛ'. Ἀγκῶνος ἄρθρον παραλλάξαν μὲν ἢ πρὸς πλευρὴν, [2] ἢ ἔξω, μένοντος τοῦ ὀξέος τοῦ ἐν τῷ κοίλῳ τοῦ βραχίονος, ἐς ἰθὺ κατατείνοντα τὰ ἐξέχοντα ἀνωθέειν ὀπίσω καὶ ἐς τὸ πλάγιον.

6. At vero cubiti gibbi articulo in latus aut exteriorem in partem dimoto quidem, aut subluxato, acuta eius parte in brachii cavo remanente, distentione in directum facta, eminentia retro et ad latus propellere oportet.

ζ'. Τὰ δὲ [3] τελέως ἐκβάντα ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα· κατάτασις μὲν, ἐν ᾗ ὁ βραχίων ἐπιδεῖται· οὕτω γὰρ τὸ καμπύλον τοῦ ἀγκῶνος οὐ κωλύσει. Ἐκπίπτει δὲ μάλιστα [4] ἐς τὸ πρὸς πλευρέων μέρος. Τὰς δὲ κατορθώσιας, ἀπάγοντα ὅτι πλεῖστον, ὡς μὴ ψαύῃ τῆς κορώνης ἡ κεφαλὴ, μετέωρον περιάγειν καὶ περικάμψαι καὶ μὴ ἐς ἰθὺ βιάζεσθαι, ἅμα δὲ ὠθέειν τἀναντία ἐφ' [5] ἑκάτερα καὶ παρωθέειν

7. Quodsi prorsus in hanc vel illam partem exciderit, distentio quidem, in qua brachium deligatur, adhibenda. Sic namque cubiti flexus nihil impediet. Potissimum vero ex laterum parte excidit. In suum autem locum dirigitur quam plurimum abducendo, ne caput brachii acutum ossis processum attingat. Suspensum vero circumagere et circumflectere oportet, neque vim in directum adhibere, simulque in

[1] ἐπιδέσεως. — [2] ἢ om. — [3] τελευταῖα. — [4] ἐκ τοῦ πρὸς πλ. μέρους. — [5] ἑκατέρην.

ἴησις — ἀνάληψις.] ἀνάληψις B. M. N., Littr., ἀνάληξις vulg.

5. σχῆμα — νόμος.] ὃ καὶ ἐκπ. Marc., ᾧ καὶ ἐκπ. ceteri; — ἐπιδέσιος καὶ ὡς νόμος vulgo; ἐπιδέσιος. νόμος Marc. et idem in marg. vulgatam habet. Ex hoc elicio ἐπίδεσις ὡς νόμος. — Cum hoc capitulo conf. § 61. libri de Articulis.

6. ἀγκῶνος — πλάγιον.] cf. de Artic. § 65.; — ἢ ante ἔξω om. L.; — κατατείναντα D. K., κατατείνονται U.; — pro ἀνωθέειν l. l. e lib. de Artic. ἀπωθέειν, quod praestare videtur, licet nihil tangam.

7. τὰ δὲ τελέως — κωλύσει.] τελέως etiam Marc.; — κατάστασις vulg., κατάτασις Ald., codd. 7. Littréi, Marc.

ἐκπίπτει — μέρος.] ἐκ τοῦ πρὸς πλεύρεα μέρεως vulg., ἐς τὸ πρὸς πλευρέα μέρος H., quam lect. Littr. ita secutus est, ut in ea πλεύρεα scriberet cum prima manu in U.; ego lectionem Marciani exhibui.

τὰς δὲ — χώρην.] ψαύῃ Marc., lib. de Art. § 66., ψαύσῃ vulg.; — μετέωρον δὲ περιάγειν cett.; reieci otiosum δέ, quod neque in lib. de Artic. habetur; — μὴ κάμψαι al. m. supra versum H.; — ἑκάτερον Ald., B. M. N., Marc., ἑκατέραν D., ἑκατέρην multi Parr.; — ἐς ante χώρην omm. non pauca mss.

ἐς χώρην. [1]Ξυνωφελοίη δ' ἂν καὶ ἐπίστρεψις ἀγκῶνος ἐν τούτοισι, ἐν τῷ μὲν ἐς τὸ ὕπτιον, ἐν τῷ δὲ ἐς τὸ πρηνές· ἴησις δὲ σχήματος μὲν, — ὀλίγον ἀνωτέρω ἄκρην χεῖρα ἀγκῶνος ἔχειν, βραχίονα δὲ κατὰ [2]τὰς πλευράς· οὕτω δὲ καὶ ἀνάληψις καὶ θέσις εὔφορον, καὶ φύσις καὶ χρῆσις ἐν τῷ κοινῷ, ἢν ἄρα μὴ κακῶς πωρωθῇ· πωροῦται δὲ ταχέως. Ἴησις· ὀθονίοισι κατὰ τὸν νόμον τὸν ἀρθριτικὸν καὶ τὸ ὀξὺ προσεπιδεῖν.

contrarium in utramque partem impellere et in sedem compellere. Ad haec quoque contulerit cubiti gibbum modo quidem pronum, modo etiam supinum contorquere. Curatio autem est, quae ex habitu quidem pendet, si summa manus paulo cubiti gibbo altior, brachium vero ad latera adductum teneatur; sic autem appensio et facilis et natura et usus in commune conferunt, si modo callus, qui celeriter increscit, non prave obducatur. Curatio per lintea pro lege articulari institui debet et cubiti eminentia insuper deligari.

η'. Παλιγκοτώτατον δὲ ἀγκὼν ὀδύνῃσι, πυρετῷ ἀσώδεϊ, ἀκρητοχόλῳ, ἀγκῶνος δὲ μάλιστα τὸ ὀπίσω διὰ τὸ [3]ναρκῶδες, δεύτερον τὸ ἔμπροσθεν. Ἴησις δ' ἡ αὐτή. Ἐμβολαὶ δὲ τοῦ μὲν ὀπίσω· ἐκτείναντα κατατεῖναι· σημεῖον δέ· οὐ γὰρ δύνανται ἐκτείνειν· τοῦ δὲ ἔμπροσθεν, οὐ δύνανται ξυγκάμπτειν. Τούτῳ δὲ ἐνθέντα τι σκληρὸν [4]ξυνειλιγμένον περὶ τοῦτο ξυγκάμψαι ἐξ ἐκτάσιος ἐξαίφνης.

8. Rursus autem maxime excandescit cubiti gibbus doloribus, febre cum vomituritione et meracae bilis vomitione, idque maxime si in posteriorem partem ob torporem, secundum id, si in anteriorem elapsus sit. Curatio vero eadem adhibenda. Reconditur vero, ubi in posteriora excidit, si porrectum brachium in diversa contendatur. Cuius rei indicium est, quod extendi nequit, ut et in anteriorem prolapsi, quod minime flecti potest. Hic autem imposito duro aliquo convoluto, super id ubi extenderis, derepente flectendus est.

θ'. Διαστάσιος δὲ ὀστέων σημεῖον, κατὰ τὴν φλέβα τὴν κατὰ [5]τὸν βραχίονα σχιζομένην διαψαύοντι.

9. At dissidentium inter se ossium indicium, qua vena in brachio scinditur ad contactum patet.

ι'. Ταῦτα δὲ ταχέως διαπωροῦται. Ἐκ γενεῆς δὲ, βραχύτερα τὰ κάτω ὀστέα [6]τοῦ σίνεος, πλεῖστον τὰ ἐγγύτατα πήχεος, δεύτερον χειρὸς, τρίτον δακτύλων. Βραχίων δὲ καὶ ὦμος ἐγκρατέστερα διὰ τὴν τροφήν. Ἡ δ' ἑτέρη χεὶρ διὰ τὰ ἔργα πλείω ἔτι ἐγκρα-

10. Haec vero celeriter callo obducuntur. Quibus a primo ortu ista accidunt, iis ossa infra noxam breviora evadunt, plurimum vero quae cubito sunt proxima, deinde ea quae in manu, postremo quae in digitis. Brachium autem et humerus propter nutritionem validi-

[1] συνωφελέοι. — [2] τάς om. — [3] σαρκῶδες. — [4] συνειλεγμένον. — [5] τόν om. — [6] τοῦ σίνος ἐπολὺ τὰ δ' ἐγγύτατα.

ξυνωφελοίη — ταχέως.] ἐπιστρέψας Ald., mss. 11. apud Littr., Marc. — Vulgo: ἐμβολὴ δέ σχήματος μέν; Littr. ἴησις pro ἐμβολή legendum, aut ἐμβολὴ δέ intelligendum quasi ἐμβολὴ αὕτη scriptum esset, monet; posteriorem rationem iniit. Equidem e Marc. recepi lectionem libri de Artic. § 18. Articulum ante πλευράς omm. Parr. 4., Marc.; — καὶ εὔφορον vulg., sed καί omm. Ald., codd. 12. apud Littr., Voss., Marc., non tamen omittendum, sed θέσις supplendum e lib. de Articulis; — χρίσις Parr. 4.

ἴησις — προσεπιδεῖν.] ἀρθρητικόν vulgo, per ῖ D. Littr.

8. παλιγκοτώτατον — ἔμπροσθεν.] πυρετοῖσι, ὀδύνῃ vulgo, transposui nomina et numeros mutavi, cf. § 67. lib. de Artic.; — ἀκρατοχόλῳ vulgo, multi Parr. et Marc. ἀκρητοχόλωι. Ante ὀπίσω adscripsi τό ex libro de Articulis, ubi τοὔπισθεν.

ἴησις δ' ἡ αὐτή.] Sic Marc., cett. δ' omm.

ἐμβολαὶ — ξυγκάμπτειν.] ἐκτείνοντα vulg., ἐκτείναντα dedi e libro de Artic.

9. διαστάσιος — διαψαύοντι.] cf. § 68. libri de Artic.; — τόν ante βραχίονα omm. Parr. 6., Marc., διαψαύοντα U.

10. ταῦτα — δακτύλων.] cf. § 69. libri de Artic.; — pro πλεῖστον ferunt, πουλύ s. πολύ non pauci Parr., Ald.; πλείστωι Marc.; — τὰ δ' ἐγγυτ. vulg., δέ om. Littr.; — δάκτυλον nonnulli Parr., Marc.

βραχίων — ἐξέπεσε.] πλείων ὅτι Marc.; — δέ post μινύθησις omm. Parr. 3., in quorum uno D. rest.; — τὸ ἐναντίον U.; — ἤ ante ἢ de meo.

τεστέρῃ. Μινύθησις δὲ σαρκῶν, εἰ μὲν ἔξω ἐξέπεσε, εἴσω, εἰ δὲ μὴ, ἐς τοὐναντίον [1] ἢ ᾗ ἐξέπεσε.

ora evadunt. Manus item altera propter plura opera etiam validior est. At carnium imminutio, si quidem in exteriorem partem articulus prolapsus est, interiore parte fit; sin minus, contra quam exciderit.

ια'. Ἀγκὼν δὲ ἢν μὲν ἔσω ἢ ἔξω ἐκβῇ, [2] κατάτασις μὲν ἐν σχήματι ἐγγωνίῳ [3] τῷ πήχεϊ πρὸς βραχίονα· τὴν μασχάλην μὲν ἀναλαβὼν [4] ταινίῃ ἀνακρεμάσαι, ἀγκῶνι δὲ ἄκρῳ ὑποθείς τι παρὰ τὸ ἄρθρον βάρος ἐκκρεμάσαι, ἢ χερσὶ καταναγκάσαι. Ὑπεραιωρηθέντος δὲ τοῦ ἄρθρου, αἱ παραγωγαὶ τοῖσι θέναρσι, [5] ὡς τὰ ἐν χερσί. Ἐπίδεσις ἐν τούτῳ τῷ σχήματι καὶ ἀνάληψις καὶ θέσις.

11. Cubiti autem gibbus ubi interiorem in partem, aut exteriorem exciderit, in habitu quidem angulari cubiti ad brachium contenditur. Ex ala quidem fascia excepta suspensio facienda, ad cubitum vero summum suppositum aliquod pondus iuxta articulum appendendum, vel manibus adurgendum. Tum suspenso in sublimi articulo ossa manuum volis adducenda. Hoc in habitu deligatio, appensio et positio, velut in manibus fieri debet.

ιβ'. Τὰ δ' ὄπισθεν ἐξαίφνης ἐκτείνοντα διορθοῦν τοῖσι θέναρσι· ἅμα δὲ δεῖ ἐν τῇ διορθώσι καὶ τοῖσι ἑτέροισι. Ἢν δὲ πρόσθεν, ἀμφὶ ὀθόνιον [6] ξυνειλιγμένον, εὔογκον, ξυγκάμπτοντα ἅμα διορθοῦσθαι.

12. At ubi posteriorem in partem excidit, derepente extensione facta manuum palmis dirigendum simulque haec in directione tum in ceteris usurpanda sunt. Quodsi priorem in partem prolapsio facta sit, circum linteum convolutum et in iustam molem sublatum inflectendo simul directio facienda.

ιγ'. Ἢν δ' ἑτεροκλινὲς ᾖ, ἐν τῇ διορθώσι ἀμφότερα ἅμα χρὴ ποιέειν. Τῆς δὲ μελέτης κοινὸν καὶ τὸ σχῆμα καὶ ἡ ἐπίδεσις. Δύναται δὲ καὶ ἐκ τῆς [7] διατάσιος κοινῇ ξυμπίπτειν πάντα.

13. Sin alteram in partem inclinarit, cum directione simul utraque facienda sunt. Ad curam autem communiter et habitus et deligatio spectant. Possunt autem etiam ex distentione communiter omnia restitui.

ιδ'. Τῶν δὲ ἐμβολέων αἱ μὲν ἐξ ὑπεραιωρήσιος ἐμβάλλονται, αἱ δὲ ἐκ κατατάσιος, αἱ δὲ ἐκ περισφάλσιος· αὗται δὲ ἐκ τῶν ὑπερβολέων τῶν σχημάτων ἢ τῇ ἢ τῇ, ξὺν τῷ τάχεϊ.

14. Repositiones vero partim quidem in sublime elevando, partim distendendo, partim vero circumerrando fiunt. Idque, dum habitus in hanc vel in illam partem excedunt, celeriter adhibetur.

ιε'. Χειρὸς δὲ ἄρθρον ὀλισθάνει ἢ ἔσω, ἢ

15. Manus articulus interiore aut exteriore

[1] ἢ om. — [2] κατάστασις. — [3] τῷ πήχει κοινῷ πρὸ βρ. καὶ μασχ. — [4] τινι ἰνακρεμμασαι ὑπεραιωρηθέντος omissis intermediis. — [5] ὡς usque ad θέναρσι § 12. om. — [6] συνειλεγμένον. — [7] διαστάσιος.

11. ἀγκὼν — καταναγκάσαι.] cf. lib. de Art. § 70.; — εἰ pro ἢν M. N.; — ἔξω ἢ ἔσω vulg., ἔσω ἢ ἔξω Parr. 3., Marc., Voss.; — κατάστασις vulg., κατάτασις Littr.; — τῷ πήχεϊ κοινῷ πρὸς βρ. vulg., κοινῷ τῷ π. πρὸς βρ. Littr; equidem κοινῷ abiicio, non legitur in lib. de Artt., otiosum est et ortum videtur e postremis syllabis adiectivi ἐγγωνίῳ: non negligo κοινόν miro modo usurpari in lib. de off. medici. Porro τὴν γὰρ μασχ. vulgo, καί pro τὴν γάρ Ald., Parr. 11., Marc.; — μέν post μασχάλην e solo Marc dedi; — τινι pro ταινίῃ pauci Parr. et Marc.; — τι omm. Ald., multi Parr., Marc.; — παρὰ δὲ τὸ ἄρθρον Parr. 10., Marc.; — ἢ χ. καταναγκάσαι omm. Parr. nonnulli.
ὑπεραιωρηθέντος — θέσις.] ὡς — θέναρσι omm. Parr. 7., in quorum uno D. rest; — θέσις τε καὶ ἀναλ. D.

12. τὰ — ἑτέροισι.] ἄφνω D. pro ἐξαίφνης; — H. διόρθρωσιν.
ἢν — διορθοῦσθαι.] ξυνειλεγμένον omnes vitiose; dedi quod habetur lib. de Art. § 71.

13. ἢν — πάντα.] ἑτεροκενές non pauci Parr., quod quomodo ex ἑτεροκλινές sit ortum, docet lectio ἑτεροκαινές Marciani. — Tum καὶ τὸ σχῆμα Parr. 7., Voss., Marc., καί omm. ceteri. Porro δύναται γάρ vulg., sequor Marcianum; cf. de Artic. § 72. — Littr. διατάσιος ex F. E. D., διαστάσιος vulg.

14. τῶν — τάχεϊ.] Articulum ante τάχεϊ omm. M. N. cf. de Artt. § 73.

15. χειρὸς — ἐκτείνειν.] ἔξω δὲ τὰ πλ. J.; — τὰ πλεῖ-

ἔξω, ἔσω δὲ τὰ πλεῖστα. Σημεῖα δ' εὔσημα· ἢν μὲν [1] ἔσω, ξυγκάμπτειν τοὺς δακτύλους οὐ δύνανται· ἢν δ' ἔξω, ἐκτείνειν. Ἐμβολὴ δὲ, ὑπὲρ τραπέζης τοὺς δακτύλους ἔχων, τοὺς μὲν τείνειν, τοὺς δ' ἀντιτείνειν, τὸ δὲ ἐξέχον ἢ θέναρι ἢ πτέρνῃ ἅμα ἀπωθέειν πρόσω καὶ κάτωθεν κατὰ τὸ ἕτερον ὀστέον, ὄγκον [2] τι μαλθακὸν ὑποθεὶς, κὴν μὲν ἄνω, καταστρέψας τὴν χεῖρα, ἢν δὲ κάτω, ὑπτίην. Ἴησις, ὀθονίοισι.

parte luxatur, plurimum vero interiore. Cuius rei signa manifesta sunt. Si quidem intro prolabitur, digiti flecti, sin extra, extendi nequeunt. Repositio fit digitis supra mensam positis, si partim quidem extenduntur, partim etiam in diversa contenduntur, idque quod eminet aut prominentiore palmae parte, aut calce simul in anteriorem partem protrudatur, et inferiore parte ad alterum os molle aliquid in tumorem sublatum supponatur, si superiore quidem parte eminet, manu conversa, sin inferiore, supina. Curatio linteis perficitur.

ιϛ'. Ὅλη δὲ ἡ χεὶρ ὀλισθάνει ἢ ἔσω ἢ ἔξω, ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα, μάλιστα δὲ ἔσω· ἔστι δ' ὅτε ἡ ἐπίφυσις ἐκινήθη· ἔστι δ' ὅτε τὸ ἕτερον τῶν ὀστέων διέστη. Τούτοισι κατάτασις ἰσχυρὴ ποιητέη καὶ τὸ μὲν ἐξέχον ἀπωθέειν, [3] τὸ δ' ἕτερον ἀντωθέειν, δύο εἴδεα ἅμα, καὶ ἐς τοὐπίσω καὶ ἐς τὸ πλάγιον, ἢ χερσὶ ἐπὶ τραπέζης, ἢ πτέρνῃ. Παλίγκοτα δὲ καὶ ἀσχήμονα, τῷ χρόνῳ δὲ κρατύνεται ἐς χρῆσιν. Ἴησις ὀθονίοισι ξὺν τῇ χειρὶ καὶ τῷ πήχεϊ καὶ νάρθηκας μέχρι δακτύλων τιθέναι· ἐν νάρθηξι δὲ δεθέντα ταῦτα πυκνότερον λύειν ἢ τὰ κατήγματα, καὶ καταχύσι [4] πλέονι χρῆσθαι.

16. At tota manus in interiorem vel in exteriorem, vel in hanc illamve partem luxatur, in interiorem vero maxime. Est ubi ossis accrementum emovetur, interdum quoque alterum os dissidet. His valida distentio adhibenda et os quidem eminens protrudendum, alterum vero contra propulsandum, unaque duobus modis in posteriorem partem et in latus aut manibus supra mensam, aut calce impulsio fieri debet. Quae vero rursus excandescunt et deformitatem habent, tempore tamen ad usum firmantur. Curatio linteis simul cum manu et cubito adhibetur, ferulaeque ad digitos usque apponendae. Haec ferulis deligata crebrius quam fracta resolvenda et copiosiore perfusione fovenda.

ιζ'. Ἐκ γενεῆς δὲ βραχυτέρη ἡ χεὶρ γίγνεται καὶ ἡ μινύθησις σαρκῶν μάλιστα τἀναντία ἢ ὡς τὸ ἔκπτωμα· ηὐξημένῳ δὲ [5] τὰ ὀστέα μένει.

17. At manus a primo ortu luxata brevior evadit et carnes altera ex parte quam luxatio facta est potissimum imminuuntur, adulto vero ossa permanent.

ιη'. Δακτύλου δὲ [6] ἄρθρον ὀλισθὸν μὲν εὔσημον. Ἐμβολὴ δὲ, κατατείναντα ἐς ἰθὺ τὸ μὲν ἐξέχον ἀπωθέειν, τὸ δὲ ἐναντίον ἀντωθέειν. Ἴησις δὲ ἡ προσήκουσα, τοῖσι ὀθονί-

18. Digiti articulus luxatus facilis quidem cognitu. Reponitur autem in directum contendendo et quod eminet protrudendo, et quod contra est retrudendo. Curatio vero est accom-

[1] ἔξω. — [2] τε. — [3] τὸ δ' ἕτ. ἀντωθ. om. — [4] πλέον. — [5] τά om. — [6] ἄρθρον om.

στα μὲν σημεῖα δ' εὔσημα. ἢν μὲν ἔσω ξυγκ. τοὺς δακτ. οὐ δύνανται Marc., quem secutus ὅλως σφῶν ante τοὺς δακτύλους, quod ceteri ferunt, omisi. Cf. § 74. libri de Artt.

ἐμβολὴ — ὑπτίην.] ἔχον U., voluitne ἔχοντος? at auctor negligenter quidem scripsit, sed sine dubio illud ἔχων dedit, cf. de Artt. l. l. — Etiam Marc. ἢ θέναρι.

16. ὅλη — διέστη.] μάλιστα δὲ (δ' M. N.) ἔσω ἢ ἔνθα ἢ ἔνθα vulg.; dedi ordinem verborum, qui in Marc. et § 75. libri de Artt. habetur.

τούτοισι — πτέρνῃ.] τὸ δὲ ἕτερον K.

παλίγκοτα — χρῆσιν.] τῷ μὲν χρόνῳ vulg., τῷ χρόνῳ δέ Ald., Parr. 11., Marc., Littr.

ἴησις — χρῆσθαι.] τιθέντα Ald., Parr. 11., Littr., δεθέντα vulg.

17. ἐκ γενεῆς — μένει] cf. § 76. libri de Artt.; — τὰ ὀστέα D. Littr., vulgo τά om.

18. δακτύλου — ἀντωθέειν.] ἄρθρον M. N., Littr., ἄρθρου vulg., ἄρθρ. om. J.; — post εὔσημον omnes οὐ δεῖ γράφειν, sed hoc et εὔσημον referunt dittographiam, e qua omisi, quod non legitur de Artt. § 77.; — tum ἐμβολὴ δὲ αὐτοῦ ἥδε κατατείν. vulgo; cum Marc. omitto αὐτοῦ ἥδε cf. § 29. l. l.

ἴησις — ἔξωθεν.] ἴησις ἧς γέ τι ἢ ὀθονίοισι μὴ ἐμπεσὸν

οισι ἐπίδεσις. Μὴ [1] ἐμπεσὸν δὲ ἐπιπωροῦται ἔξωθεν. Ἐκ γενεῆς δὲ ἢ ἐν αὐξήσι ἐξαρθρήσαντα τὰ ὀστέα βραχύνεται τὰ κάτω τοῦ ὀλισθήματος· καὶ αἱ σάρκες μινύθουσι [2] τἀναντία μάλιστα ἢ ὡς τὸ ἔκπτωμα· ηὐξημένῳ δὲ τὰ ὀστέα μένει.

modata quae per lintea fit deligatio. Nisi autem restitutus fuerit, exteriore parte callum contrahit. Quae vero a primo ortu aut dum adolescunt ossa prolapsa fuerint, ea infra luxationem breviora evadunt et carnes adversa ex parte quam in quam prolapsio facta est, potissimum imminuuntur. Adulto vero ossa eadem magnitudine permanent.

ιθ'. Μηροῦ ἄρθρον ἐκπίπτει κατὰ τρόπους τέσσαρας· ἔσω πλειστάκις, ἔξω δεύτερον, τὰ δ' ἄλλα ὁμοίως. Σημεῖα· κοινὸν μὲν τὸ ἕτερον σκέλος· ἴδιον δὲ τοῦ μὲν εἴσω· παρὰ τὸν [3] περίνεον ψαύεται ἡ κεφαλή, ξυγκάμπτουσι οὐχ ὁμοίως, δοκέει δὲ μακρότερον τὸ σκέλος πουλὺ, ἢν μὴ ἐς μέσον ἀμφότερα ἄγων [4] παρατείνῃς· καὶ γὰρ οὖν ἔξω ὁ ποὺς καὶ τὸ γόνυ ῥέπει. [5] Ἢν μὲν οὖν ἐκ γενεῆς ἢ ἐν αὐξήσι ἐκπέσῃ, βραχύτερος ὁ μηρὸς, ἧσσον δὲ κνήμη, κατὰ λόγον δὲ τἄλλα· μινύθουσι δὲ σάρκες, μάλιστα δὲ ἔξω. Οὗτοι κατοκνέουσι ὀρθοῦσθαι καὶ εἰλέονται ἐπὶ τὸ ὑγιές· ἢν δὲ ἀναγκάζωνται, [6] σκίμπονι ἑνὶ ἢ δυσὶ ὁδοιπορέουσι, τὸ δὲ σκέλος αἴρουσι· ὅσῳ γὰρ μεῖον, τόσῳ ῥᾷον. Ἢν δ' ηὐξημένοισι, τὰ μὲν ὀστέα μένει, αἱ δὲ σάρκες μινύθουσι, ὡς προείρηται· ὁδοιπορέουσι δὲ περιστροφάδην ὡς βόες, ἐν δὲ τῷ κενεῶνι καμπύλοι, ἐπὶ τὸ ὑγιὲς ἐξίσχιοι ἐόντες· τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη ὑποβαίνειν, ὡς ὀχέῃ, τῷ δ' ἀποβαίνειν, — οὐ γὰρ δύναται ὀχέειν, — ὥσπερ οἱ ἐν ποδὶ ἕλκος ἔχοντες. Κατὰ δὲ τὸ ὑγιὲς, πλάγιον ξύλῳ τῷ σώματι ἀντικοντέουσι, τὸ δὲ σιναρὸν τῇ χειρὶ ὑπὲρ τοῦ γούνατος καταναγκάζουσι, ὡς ὀχέειν ἐν τῇ μεταβάσι τὸ σῶμα. [7] Ἰσχίων κάτωθεν, εἰ χρῆται, ἧσσον μινύθει τὰ ὀστέα, μᾶλλον δὲ σάρκες.

19. Femoris articulus quatuor modis excidit, plurimum interiorem in partem, deinde in exteriorem, reliquis vero modis similiter. Huius rei indicium commune quidem alterum crus; intro vero emoti proprium, ubi in interfoemineo coxae caput tactu percipitur, neque ut antea crus inflectunt. Crus vero multo longius videtur, nisi utroque in medium adducto distentionem feceris. Etenim pes et genu exteriorem in partem feruntur. Si igitur a primo ortu, aut dum incrementum accipiunt, exciderit, femur brevius evadit, quam calamitatem minus tibia, cetera vero pro ratione sentiunt. Carnes autem imminuuntur, maxime tamen parte exteriore. Ii in dirigendo corpore negligenter se gerunt et ad sanum crus convolvuntur. Quodsi cogantur, scipione uno, vel duobus innixi incedunt, crus vero attollunt. Quo enim brevius, eo levius est. Quodsi iam adultis illud accidit, ossa quidem eadem magnitudine perseverant, carnes tamen quo ante dictum est modo imminuuntur et crus circumvolvendo velut boves incedunt. Ad lateris autem inanitatem incurvantur, sani cruris extra prominente coxendice. Hoc enim ut subeat ad vehendum necesse est, illud vero ut extra feratur. Neque enim vehere potest, non magis quam quibus pes ulcere laborat. Ad cruris quoque sani latus baculo cor-

[1] ἐμπεσών. — [2] ἄντια. — [3] περίναιον. — [4] παρατείνει. — [5] ἤ. — [6] σκίμπωνι. — [7] ἰσχίω κατωτέρω.

δὲ ἐπιπωροῦται ἔξωθεν Marc., unde δέ pro vulgato γάρ scripsi post ἐμπεσόν, cf. l. l.

ἐκ γενεῆς — μένει.] τὰ κάτω ex lib. de Artt. dedi, vulgo τά abest; — αἱ ante σάρκες de meo; periit post καί; — ἀντία nonnulli Parr. et Marc.; — ηὐξημένου Parr. 8., Lind., alii et Littr., ηὐξαμένου vulg., ηὐξωμένου edd. antt. G.

19. μηροῦ — ὁμοίως.] cf. de Art. § 99.; — μηροῦ δέ K.; — πλεῖστα ceteri, sed ortum videtur e πλειστάκις, quod legitur l. l. de Art.

σημεῖα — ῥέπει.] τόν ante περίνεον omm. Ald., Parr. 9.; — περίναιον Parr. 5.; — ceteri καὶ πουλύ; delevi otiosum καί.

οὗτοι — ῥᾷον.] ἀλλ' εἰλέονται Ald. pro καὶ εἰλ.; — σκίμπωνι B. M. N.

κατὰ — σῶμα.] ἀντικοτέουσι vulg., ἀντικοντέουσι H.; — ἀντικοταίνουσι Erot., vitiose.

ἰσχίων — σάρκες.] ἰσχίῳ κάτωθεν, εἰ χρῆται, κάτωθεν ἧσσον μινύθει καὶ ὀστέα vulg.; ἰσχίων U. Littr., nempe ἰσχίῳ vulgatae inde ortum est, quod iunxerunt ἰσχίῳ εἰ

pus fulciunt. Crus vero laesum manu super genu posita adurgent, quo inter ambulandum corpus vehat. Partes infra coxendicem, si crure utatur, minus imminuuntur quod attinet ad ossa, magis vero carnes.

κ'. Τοῦ δὲ ἔξω τἀναντία καὶ τὰ σημεῖα καὶ αἱ στάσιες· καὶ τὸ γόνυ καὶ ὁ πους ἔσω ῥέπει βραχύ. Τοῖσι δὲ ἐν αὐξήσι ἢ ἐκ γενεῆς παθοῦσι οὐχ ὁμοίως ξυναύξεται· κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἰσχίον ἀνωτέρω τινὶ, οὐχ ὁμοίως. Οἷσι δὲ πυκινὰ ἐκπίπτει ἐς τὸ ἔξω ἄνευ φλεγμονῆς, ὑγροτέρῳ τῷ σκέλεϊ χρῶνται· ὥσπερ ὁ μέγας τῆς χειρὸς δάκτυλος· μάλιστα γὰρ οὗτος ἐκπίπτει φύσι· οἷς μὲν ἐκπίπτει μᾶλλον ἢ ἧσσον, καὶ οἷς μὲν ἐκπίπτει χαλεπώτερον ἢ ῥᾷον, καὶ οἷσι ἐλπὶς θᾶσσον ἐμπεσεῖν [1]καὶ οἷσι οὐκ, ἄκη τούτου καὶ οἷσι πολλάκις [2]ἐκπίπτει, ἴησις τούτου. Ἐκ γενεῆς δὲ, ἢ ἐπ' αὐξήσι, ἢ ἐν νούσῳ, μάλιστα γὰρ ἐκ νούσου, ἔστι μὲν οὖν οἷσι ἐπισφακελίζει τὸ ὀστέον, ἀτὰρ καὶ οἷσι μὴ, πάσχει μὲν πάντα, ἧσσον [3]δὲ ἢ τὰ ἔσω, ἢν χρηστῶς ἐπιμεληθῶσι, ὥστε καὶ ὅλῳ βαίνοντες τῷ ποδὶ διαρρέπειν· διὰ μελέτης πλείστης τοῖσι νηπιωτάτοισι· ἐαθέντα κακοῦται, ἐπιμεληθέντα δὲ ὠφελέεται· τοῖσι ὅλοισι, ἧσσον δέ τι, μινύθουσι.

20. At exteriorem in partem emoti femoris contraria tum signa, tum status sunt, genuque ac pes introrsum paulo spectant. Quibus haec dum adhuc adolescunt, aut a primo ortu accidunt, iis crus non aeque augetur, pariter coxa paulo supra eminet, non similiter (atque in sanitate se habet). Quibus vero frequenter exteriorem in partem citra inflammationem prolabitur, ii humidius crus habent, non secus ac manus pollex, qui maxime suapte natura excidit; quibus quidem excidat magis aut minus, quibus excedat difficilius aut facilius et quibus spes sit ut citius reponatur, ... A prima autem origine, aut in adolescentia, aut per morbum ubi ista accidunt, ac praecipue certe per morbum, interdum quibusdam os sideratur, sed quibus id non accidit, omnia quidem patiuntur, sed minus quam quibus intro luxatio facta est, si proba et diligens curatio adhibeatur, adeo ut toto pede insistentibus crus divergat. Multa cura haec vitia tractanda sunt in tenellis. Si sibi permittantur in deteriora ruunt, probe curata vero iuvantur. Totum crus illis, licet aliquanto minus, extenuatur.

κα'. Οἷσι δ' ἂν ἀμφότερα οὕτως ἐκπέσῃ, τῶν ὀστέων ταὐτὰ παθήματα· εὔσαρκα μὴν πλὴν ἔσωθεν, [4]ἐξεχέγλουτοι, ῥοικοὶ μηροὶ,

21. At quibus hunc in modum utraque ossa exciderunt, ii eadem patiuntur: — carnosi tamen excepta parte interiore, admodum promi-

[1] καὶ οἷσι πολλάκις omissis intermediis. — [2] ἐκπίπτει. — [3] δὲ τὸ ἔσω. — [4] ἐξεχέγλουσι.

χρῆται, sed εἰ χρῆται est εἰ χρῆται τῷ σκέλεϊ, quod non diserte expressit, sed sine dubio voluit epitomes auctor; — pro priore κάτωθεν ferunt κατωτέρω D. H., κάτω U., τε κάτω J.; — pro altero κάτω τε ferunt Parr. 8., Voss. — Equidem alterutrum κάτωθεν abundare opinor, quare posterius deleo; tum pro καὶ ὀστέα lego τὰ ὀστέα.

20. τοῖσι δὲ — ὁμοίως.] cf. de Artic. § 102.; — δέ om. K.; — συναύξεται J.; — e Calvi Latinis „ossa similiter coaugescunt, nec eodem modo coxendix, sed altior aliquantulum, et non similiter utitur." Littréus conficit hunc diversum a nostro textum Graecum vidisse; equidem id certo affirmare non ausim; οὐχ ὁμοίως utroque loco intelligo *non perinde atque in sanis.*

οἷσι — τούτου.] πυκινά in marg. H., πυκνά vulg.; — θᾶσσον ἐκπίπτει D. pro θᾶσσον ἐκπεσεῖν; — verba καὶ οἷσι οὐκ ἄκη τούτου omm. Parr. 8.; — καὶ οἷον J. pro καὶ οἷσι. Fateor me postremam periodi partem ἄκη τούτου καὶ οἷσι πολλάκις ἐκπίπτει ἴησις τούτου non intelligere; non satis discerno num librarii in culpa sint, an ipse auctor.

ἐκ γενεῆς — μινύθουσι.] Cf. § 104. lib. de Artt.; — οἷσι μὲν πάσχῃ πάντα vulg., οἷσι μὲν μὴ πάσχει πάντα M. N.; — οἷσι μὲν μὴ πάσχῃ πάντα edd. antt., G.; — οἷσι μὴ πάσχῃ μὲν πάντα Parr. 6., οἷσι μὴ πάσχει μὲν πάντα D., Littr.; — βαίνοντας edd. antt., Parr. 7., βαίνοντες vulg. διαρρέπειν pro ceterorum διαρρίπτειν dedi e lib. de Art., idem Foës. Latine expressisse videtur. — Postrema non intelligis, nisi conferas extremum cap. 103. l. l.

21. οἷσι — ἐπισφακελίσῃ.] cf. de Artic. § 104.; — ἄν omm. M. N.; — ἀμφότερον U.; — ταῦτα vulg., ταὐτά

ἢν μὴ ἐπισφακελίσῃ. Εἰ κυφοὶ τὰ ἄνωθεν ἰσχίων γένοιντο, ὑγιηροὶ μὲν, ἀναυξέες δὲ τὸ σῶμα, πλὴν κεφαλῆς.

κβ'. Οἷσι δὲ ὄπισθεν, σημεῖα, ἔμπροσθεν [1]λαπαρώτερον, ὄπισθεν ἐξέχον, ποὺς ὀρθὸς, ξυγκάμπτειν οὐ [2]δύνανται, εἰ μὴ μετ' ὀδύνης, ἐκτείνειν ἥκιστα· τούτοισι σκέλος βραχύτερον. Ἀτὰρ οὐδ' ἐκτανύειν δύνανται κατ' ἰγνύην ἢ κατὰ βουβῶνα, ἢν μὴ πάνυ [3]αἴρωσι, οὐδὲ ξυγκάμπτειν. Ἡγεῖται ἐν τοῖσι πλείστοισι τὸ ἄνω ἄρθρον τὸ πρῶτον· κοινὸν τοῦτο ἄρθροισι, νεύροισι, [4]μυσὶ, ἐντέροισι, ὑστέρῃσι, ἄλλοισι. [5]Τούτοισι τοῦ ἰσχίου τὸ ὀστέον [6]καταφέρεται ἐς τὸν γλουτὸν, διὰ τοῦτο βραχὺ, καὶ ὅτι ἐκτείνειν οὐ δύνανται. Σάρκες παντὸς τοῦ σκέλεος ἐν πᾶσι μινύθουσι· ἐφ' οἷσι δὲ μάλιστα καὶ ᾗ, εἴρηται. Τὰ ἔργα τὰ ἑωυτοῦ ἕκαστον τοῦ σώματος ἐργαζόμενον μὲν ἰσχύει, ἀργέον δὲ κακοῦται, πλὴν κόπου, πυρετοῦ, φλεγμονῆς. Καὶ τὸ ἔξω, ὅτι ἐς σάρκα ὑπείκουσαν, βραχύτερον, τὸ δὲ ἔσω ὅτι ἐπ' ὀστέον προέχον, μακρότερον. Ἢν μὲν οὖν ηὐξημένοισι μὴ ἐμπέσῃ, ἐπὶ βουβῶσι καμπύλοι ὁδοιπορέουσι, καὶ ἡ ἑτέρη ἰγνύη κάμπτεται· στήθεσι μόλις [7]ἱκνεῖται· χειρὶ τὸ σκέλος καταλαμβάνει, ἄνευ ξύλου, [8]ἢν ἐθέλωσι· ἢν μὲν γὰρ μακρότερον ᾖ, οὐ βήσεται· ἢν δὲ βαίνῃ, βραχύ. Μινύθησις δὲ σαρκῶν· οἷσι πόνοι [9]καὶ ἡ ἴξις ἔμπροσθεν καὶ τῷ ὑγιέϊ κατὰ λόγον. Οἷσι δὲ ἐκ γενεῆς ἢ αὐξομένοισι, ἢ ὑπὸ νούσου ἐνόσησε καὶ ἔξαρθρα ἐγένετο, — ἐν [10]αἷς εἰ-

nentibus natibus, femoribus introrsum obtortis, nisi siderentur. Si gibbosi supra coxam fiunt, salubriter quidem degunt, corpore tamen minus, capite excepto, augentur.

22. Quibus autem in posteriorem partem femur prolapsum est, hae notae adsunt, pars anterior mollior est, posterior prominet, pes rectus est, crus inflectere non nisi cum dolore queunt, extendere vero minime; his crus brevius evadit. Sed neque hoc, nisi valde sustollant, tum ad poplitem, tum ad inguen extendere possunt, neque flectere. Primas partes agit in plerisque morbis articulus superior, qui communis articulis, nervis, musculis, intestinis, utero, ceteris. His coxendicis os declive in natem fertur, quam ob causam quodque crus extendere nequeunt, breve evadit. Totius cruris carnes in omnibus imminuuntur; in quibus autem casibus et ubi loci id fiat, dictum est. Corporis autem pars quaeque ubi sua munia obierit, robur quidem accipit, si vero otietur, vitiatur. Praeterquam quod lassitudine, febre, aut inflammatione tentatur. Quod etiam exteriorem in partem prolapsum est, eo quod in cedentem carnem excidit, brevius efficitur, quod vero in interiorem, eo quod supra os prominet, longius. Quibus igitur adultis repositum non fuerit, ii ad inguina curvati incedunt, et alterum poplitem inflectunt, ima pedis planta vix terram attingunt, manu crus prehendunt, si absque baculo incedere velint. Quod si longius fuerit, non ingrediuntur, quod si ingrediantur, breve esse oportet . . . .

[1] λαπαρώτερα. — [2] δύναται. — [3] αἴρῃ. — [4] μυσί om. — [5] ταύταις. — [6] καταφέρεσθαι. — [7] κινεῖται. — [8] ἢ ἐθ. — [9] καὶ ἴηξις ἔμπρ. — [10] αἷς.

Littr.; — μέν ceteri. μήν de meo, quia μέντοι l. l. libri de Artic.; — ἔξωθεν pro ἔσωθεν J.

εἰ — κεφαλῆς.] ἰσχίων Littr. cum Parr. nonnullis, ἰσχίον vulg., ἰσχίου Chart., ἰσχία M. N., τῶν ἰσχίων D.

22. οἷσι — βραχύτερον.] vid. de Artic. § 105., λαπαρώτεροι D. H. K.; — ἐξέχων D.; — δύναται Ald., G.

ἀτὰρ — ξυγκάμπτειν.] αἴρωσιν K., Littr., αἴρῃ vulg.

τούτοισι — δύνανται.] ταύταις vulg., pro quo ταύτῃ de coniectura Littr., sed non hoc, verum τούτοισι scriptum fuit; nempe quemadmodum vulgatus textus in fine periodi antecedentis ἄλλῃσι fert, ubi U. ἄλλοισι praebuit Littréo, quia scilicet librarii ad ὑστέρῃσι referebant ἄλλῃσι, ita quoque h. l. ταύταις feminino genere pro τούτοισι scripserunt. — Vulgo καταφέρεσθαι; emendavit Littr. ex lib. de Artic. καταφερές scribendo, sed in vulgata latet καταφέρεται.

σάρκες — εἴρηται.] ᾗ H. in marg., οἷ cett.

ἢν μὲν οὖν — βραχύ.] ἱκνεῖται Foësii est emendatio e lib. de Artic. ducta pro vulgato κινεῖται. Eam cum Littréo amplector; sed mira sane breviloquentia nostri, quam non intelligis, nisi locum unde haec ducta sint legeris. — Porro μέν ante γάρ om. Chart.

μινύθησις — λόγον.] Consentio cum Littréo locum esse obscurum; quod autem dicit facile aliquam coniecturam e libro de Articulis peti, vellem exemplo comprobasset. Equidem locum pro desperato dimitto.

οἷσι δὲ — ξυγκακοῦται.] δ' ἐκ Parr. 7.; — διὰ τῶν εἰρημένων G.; — συγκακοῦται Chart., συγκακοῦνται vulg., ξυγκακοῦνται alii, κακοῦται J.

ρήσεται, — οὗτοι μάλιστα κακοῦνται διὰ τὴν τῶν νεύρων καὶ ἄρθρων ἀργίην· καὶ τὸ γόνυ διὰ τὰ εἰρημένα ξυγκακοῦται. Ξυγκεκαμμένον οὗτοι ἔχοντες ὁδοιπορέουσι [1]ἐπὶ ξύλου ἑνὸς ἢ δύο· τὸ δὲ ὑγιὲς, εὔσαρκον διὰ χρῆσιν.

κγ'. Οἷσι δὲ ἐς τοὔμπροσθεν, σημεῖα τἀναντία, ὄπισθεν λαπαρὸν, ἔμπροσθεν ἐξέχον, ἥκιστα ξυγκάμπτουσι οὗτοι τὸ σκέλος, μάλιστα δὲ ἐκτείνουσι· ὀρθὸς πούς, σκέλος ἴσον, πτέρνα βραχέϊ ἄκρως [2]ἀνέσταλται. Πονέουσι μάλιστα οὗτοι αὐτίκα καὶ οὖρον ἴσχεται μάλιστα ἐν τούτοισι τοῖσι ἐξαρθρήμασι· ἐν γὰρ τόνοισι ἔγκειται τοῖσι ἐπικαίροισι. Τὰ ἔμπροσθεν κατατέταται, [ἀναυξέα, νοσώδεα, ταχύγηρα]· τὰ ὄπισθεν στολιδώδεες. Οἷσι ηὐξημένοισι, ὁδοιπορέουσι [3]ὀρθοὶ, πτέρνῃ μᾶλλον βαίνοντες· εἰ δὲ ἠδύναντο μέγα προβαίνειν, κἂν πάνυ· σύρουσι δέ· μινύθει δὲ ἥκιστα, τούτοισι δὲ ἡ χρῆσις αἰτία, μάλιστα δὲ ὄπισθεν· διὰ παντὸς τοῦ σκέλεος ὀρθότεροι τοῦ μετρίου, ξύλου δέονται κατὰ τὸ σιναρόν. Οἷσι δὲ ἐκ γενεῆς [4]ἢ αὐξανομένοισι, χρηστῶς μὲν ἐπιμεληθεῖσι ἡ χρῆσις, ὥσπερ τοῖσι ηὐξημένοισι· ἀμεληθεῖσι δὲ, βραχὺ, ἐκτεταμένον· πηροῦται γὰρ τούτοισι [5]μάλιστα ἐς ἰθὺ τὰ ἄρθρα. Αἱ δὲ τῶν ὀστέων [6]μειώσιες καὶ αἱ τῶν σαρκῶν μινυθήσιες κατὰ λόγον.

. . . . At quibus ex primo ortu aut per adolescentiam aut per morbum affectio ista aut luxatio accidit, — quibus vero in morbis id fiat, dicetur, — ii maxime propter nervorum et articulorum ignaviam noxam sentiunt. Genu quoque ob enumeratas causas vitium sentit, quo inflexo baculo uno aut duobus innixi incedunt. Crus vero integrum, quia in usum adhibetur, bene habitum est.

23. At quibus priorem in partem femur excidit, iis contraria signa adsunt, posteriore parte molle est, anteriore prominet, crus hi minime inflectunt, maxime vero extendunt; pes rectus est, crus aequale . . . . Hi statim dolore maxime conflictantur, urinaque praesertim in his luxationibus supprimitur. Femoris enim caput ad insignes nervos incumbit. Loca anteriora contenta sunt, posteriora in rugas contracta. Quibus adultis ista accidunt, ii recti inambulant, calce magis incedentes, quin si admodum progredi valerent, etiam valde calce incederent. Pedem autem per terram trahunt. Femur minimum imminuitur ob usum, praecipue vero posteriore parte. Toto crure iusto erectiores baculo ad crus affectum indigent. Quibus vero ex prima origine, vel adolescentibus haec accidunt, ii si probe et diligenter curentur, crure non secus atque adulti utuntur. At neglectis crus breve, extentum est. Ipsi enim maxime mutili sunt quod ad rectum habitum maxime spectat. Ossium autem et carnium imminutiones pro ratione fiunt.

[1] ἐπὶ — χρῆσιν om. — [2] ἀνέστακται. — [3] ὀρθῇ πτέρνῃ. — [4] ἢ abest. — [5] μάλιστα δὲ ἐς ἰθὺ τὰ ἄ. — [6] μειῶσι καὶ τῶν σαρκῶν μιν.

23. *οἷσι — ἀνέσταλται.*] Postrema huius periodi verba si cum § 107. libri de Artic. conferas, vix integra videntur. Foës. voluit *σκέλος ἴσον κατὰ τὴν πτέρνην πάνυ ἄκρως ἀνέσταλται.* Non credo tamen epitomes auctorem voluisse *τὸ σκέλος ἀνέσταλται*, sed *ὁ πους ἀνέσταλται*; tum vero *βραχέϊ* abundare non credo, sed respondere puto voculis *ἦσσόν τι* ex l. l,; *πάνυ* autem quod in Mochlici mss. non habetur. sed quod ex l. l. hausit Foës., non plane necessarium esse existimo. Equidem ad ductum loci libri de Artt. l. fere requiro: *ὀρθὸς πούς· σκέλος ἴσον ἐς πτέρνην. βραχέϊ δ' ὁ πους ἄκρος ἀνέσταλται.* Nihil tamen muto, quum in tali scripto vix certo distinguas utrum auctorem, an librarios in hisce corrigas.

πονέουσι — ἐπικαίροισι.] *ἢ πονέουσι* omnes, sed *ἢ* abundat, neque habetur libro de Artic.; puto H ex Π verbi originem traxisse et omitto. Ferunt *ἐν τοῖσι τοιούτοισι* Ald., B. G. M. N.

τὰ ἔμπροσθεν — στολιδώδεες.] Littr. observat vocabula, quae uncinis intersepsi, ad h. l. non pertinere; unde huc devenerint nondum reperi.

οἷσι — σιναρόν.] *ὀρθῇ* vulg., *ὀρθή* H. K., *ὀρθοί* Littr. — Pro *βαίνοντες* desidero *ἐπιβαίνοντες*. — Tum *οἱ δὲ ἠδύναντο* vulg., *εἰ* in J. ex emendatione, quam recepit Littr. — Denique *δέ* ante *ἥκιστα* om. B.

οἷσι — ἄρθρα.] *ἢ* ante *αὔξαν.* ex I. supplevit Littr., nempe supra versum in eo cod. adscribitur; — *πηροῦται* e fine

κδ'. Μηροῦ δὲ κατάτασις μὲν ἰσχυρή· καὶ [1] ἡ διόρθωσις κοινὴ, ἢ χερσὶ, ἢ σανίδι, ἢ μοχλῷ, τὰ μὲν ἔσω στρογγύλῳ, τὰ δὲ ἔξω πλατέϊ, μάλιστα δὲ τὰ ἔξω. Καὶ τὰ μὲν [2] ἔσω, ἀσκοῖσι ἀκεσάμενον, ἐς τὸ ὑπόξηρον τοῦ μηροῦ, κατατάσιος [3] δεῖ καὶ ξυνδέσιος σκελέων. Κρεμάσαι διαλείποντα σμικρὸν τοὺς πόδας, ἔπειτα πλέξαντα ἐκκρεμασθῆναί τινα ἐν τῇ διορθώσι ἀμφότερα ἅμα ποιεῦντα. Καὶ [4] τῷ ἔμπροσθεν τοῦτο ἱκανὸν καὶ τοῖσι ἑτέροισι, ἥκιστα δὲ τῷ ἔξω. Ἡ τοῦ ξύλου ὑπόστασις, ὥσπερ ὤμῳ ὑπὸ τὴν χεῖρα, οἷς ἔσω· τοῖσι γὰρ ἄλλοισι ἧσσον. Καταναγκάσεις δὲ μετὰ διατάσιος, μάλιστα τῶν ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν, ἢ ποδὶ ἢ χειρὶ, [5] ἢ ἐφίζεσθαι, ἢ σανίδι.

24. Coxae autem valida quidem distensio et directio communis est, quae vel manibus, vel assere, vel vectis molitione praestatur. Et luxationem quidem, quae ad interiora fit, rotundo, quae ad exteriora, lato vecte moliri decet, praecipue vero quae ad exteriora. — Quae certe in interiorem partem prolapsa sunt, utribus ad eam cruris partem, quae in angulum tenuatur, appositis curare convenit, simulque distentione et crurum deligatione opus est. Suspendere oportet pedibus paululum a se dimotis, deinde manibus implexis quendam appensum esse, qui inter dirigendum utrumque praestet. Istaque reponendi ratio luxationi ad anteriora et ceteris abunde convenit, minime vero ei, quae fit in exteriora. Lignum etiam velut in humero ad manum subtentum, quibus ad interiora luxatio facta est, convenit, aliis vero minus. Deorsum autem impelles cum distentione praecipue anteriorem aut posteriorem partem, aut manu, aut pede, aut insidere, aut assere uti conveniet.

κε'. Γόνυ δὲ εὐηθέστερον ἀγκῶνος διὰ τὴν [6] εὐστάλειαν καὶ εὐφυΐην· διὸ καὶ ἐκπίπτει καὶ ἐμπίπτει ῥᾷον. Ἐκπίπτει δὲ πλειστάκις ἔσω, ἀτὰρ καὶ ἔξω καὶ ὄπισθεν. Ἐμβολαὶ δὲ, ἡ ἐκ τοῦ ξυγκεκάμφθαι καὶ ἐκλακτίσαι ὀξέως, ἢ ξυνελίξας ταινίης ὄγκον, ἐν ἰγνύῃ θεὶς, ἀμφὶ τοῦτον ἐξαίφνης ἐς ὄκλασιν ἀφεῖναι τὸ σῶμα, [7] μάλιστα δὲ αὕτη τῶν ὄπισθεν· δύναται δὲ καὶ κατατεινόμενα μετρίως, ὥσπερ ἀγκὼν, [8] ἐμπίπτειν τὰ ὄπισθεν. Τὰ δὲ ἔνθα ἢ

25. Genu cubiti gibbo ob succinctam et commodam eius naturam benignius est, ideoque facilius excidit et reponitur. Saepius autem interiorem in partem, sed et in exteriorem et posteriorem prolabitur. At reconditur subita conflexione et excalcitratione, aut si circa obvolutum fasciae globulum in poplite positum ut derepente corpus in genua flectatur permiseris. Idque praecipue luxationem in posteriora restituit. Possunt quoque quae posteriorem in

[1] ἡ om. — [2] ἔξω. — [3] δεῖ om. — [4] τοὔμπροσθεν. — [5] ἢ om. — [6] εὐσταλίην. — [7] μάλιστα αὐτῇ τῶν. — [8] ἐμπίπτει.

§ 108. libri de Artic. scripsi pro πωροῦται ceterorum; qua de re monuit Littr. in adn.; — δὲ ἐς ἰθύ vulg., δέ om Littr. cum tribus Parr.

24. μηροῦ — ἔξω.] κατάστασις Ald., Parr. 7.; — ἢ σανίδι om. Dietz. p. 50. I.; — τὰ μὲν ἔξω πλ., τὰ δὲ ἔσω στρ. D.; — ὑποπλατεῖ μάλιστα δὲ τὸ ἔσω καὶ τὸ ἔξω ἀσκοὺς δὲ ὠσάμενον Dietz.

καὶ τὰ μὲν ἔσω — ποιεῦντα.] ἔξω pro ἔσω Parr. nonnulli, sed vitiose. Littr. adnotat: „Cette phrase est peut être alterée. On pourrait aussi accepter la leçon donnée dans Dietz. en mettant καὶ τὰ μὲν ἔσω, ἀσκοὺς ὠσάμενον ἐς τὸ ὑπόξηρον τοῦ μηροῦ." De his mox dicam: nempe κατατάσιος δὲ καί cett., sed pro δέ legendum est δεῖ, quo reposito locus aliam vitii suspicionem non habet. Dietzii autem lectio falsa est: ἀσκός non ὠθεῖται inter femora, sed § 125. lib. de Art. auctor: χρὴ δέ, inquit, τὸν μὲν ἀσκὸν κατατιθέναι ἐς τοὺς μηροὺς ἀφύσητον. — Cum verbis κρεμάσαι — ποιεῦντα cf. § 118. lib. de Art. Estne in hisce noster rursus ita ineptus, ut ἀμφότερα facienda dicat, nec tamen significet, quae sint ista ἀμφότερα quae facere oporteat?

καὶ — ἔξω.] τῷ Littr. cum Parr. 6., τό cett.

25. γόνυ — ῥᾷον.] vid. de Artic. § 130.; — ἀγκῶνος om. K.; — καὶ εὐεθίην idem ante καὶ εὐφυΐην.

ἐμβολαὶ — ὄπισθεν.] ἢ ἐκλακτ. ceteri; — μάλιστα δὲ ἐν H.; — αὐτῇ τῶν ὄπισθεν vulg., ἐν τῇ J., Littr.; dedi αὕτη, nempe αὕτη ἡ ἐμβολὴ τῶν ὄπισθεν; — δύναται — ὄπισθεν om. D., rest. al. m., linea deletur in H.; — ἐμπίπτειν Parr. 6., Littr., ἐμπίπτει vulg.

τὰ δὲ ἔνθα — μετρίης.] ἢ ἐκλακτίσαι ex codd. 9. Littr.,

ἔνθα ἐκ τοῦ ξυγκεκάμφθαι καὶ ἐκλακτίσαι, ἀτὰρ καὶ ἐκ κατατάσιος μετρίης. Ἡ διόρθωσις ἅπασι κοινή. Ἢν δὲ μὴ ἐμπέσῃ, τοῖσι μὲν ὄπισθεν ξυγκάμπτειν οὐ δύνανται, ἀτὰρ οὐδὲ τοῖσι ἄλλοισι πάνυ τι· μινύθει δὲ μηροῦ καὶ κνήμης [1]τὸ ἔμπροσθεν. Ἢν δὲ ἐς τὸ ἔσω, βλαισότεροι, μινύθει δὲ τὰ [2]ἔξω. Ἢν δὲ ἐς τὰ ἔξω, γαυσότεροι, χωλοὶ δὲ ἧσσον, κατὰ γὰρ τὸ παχύτερον ὀστέον ὀχέει, μινύθει δὲ τὰ ἔσω. Ἐκ γενεῆς δὲ ἢ ἐν αὐξήσι κατὰ λόγον τῶν πρόσθεν.

κϛ'. Τὰ δὲ κατὰ τὰ σφυρὰ κατατάσιος ἰσχυρῆς δεῖται, ἢ τῇσι χερσὶ, [3]ἢ ἄλλοισι τοιούτοισι, κατορθώσιος [4]δὲ ἅμα ἀμφότερα ποιεύσης· κοινὸν δὲ πᾶσι.

κζ'. Τὰ δὲ ἐν ποδὶ, ὡς τὰ ἐν χειρί.

κη'. Τὰ δὲ ἐν [5]κνήμῃ ξυγκοινωνέοντα καὶ μὴ ἐμπεσόντα, ἐκ γενεῆς καὶ ἐν αὐξήσι ἐξαρθρήσαντα, ταὐτὰ ἃ καὶ ἐν χειρί.

κθ'. Ὅσοι δὲ πηδήσαντες ἄνωθεν ἐστηρίξαντο τῇ πτέρνῃ, ὥστε διαστῆναι τὰ ὀστέα καὶ φλέβας ἐκχυμωθῆναι καὶ νεῦρα ἀμφιθλασθῆναι, ὅταν γένηται οἷα τὰ δεινότατα, κίνδυνος μὲν σφακελίσαντα τὸν αἰῶνα πρήγματα παρασχεῖν. Καὶ [6]ῥοιώδη μὲν τὰ ὀστέα,

partem luxantur moderata extensione, non secus ac cubiti gibbus, in suum locum reverti. Quae vero in hanc vel illam partem excesserunt, conflexio et calcium impulsio reponit, sed etiam modica extensio. Restitutio omnibus communis est. Ac nisi repositio facta fuerit, neque ubi posteriorem in partem excidit, sed neque cum alias in partes excessit, flectere admodum queunt; femoris vero et tibiae os anteriore parte imminuitur. Ac si interiorem in partem excidit, valgi magis evadunt, exterioribus autem partibus imminuuntur. Quod si exteriorem in partem prolapsum est, vari magis, claudi vero minus efficiuntur. Crassiore namque ossis parte gestantur atque interioribus partibus imminuuntur. At quibus a primo ortu aut dum adolescunt luxatio facta est, ii quomodo prius dictum est se habent.

26. Quae circa malleolos luxantur valida intensione, quae per manus, aut alia quaedam adhibetur, opus habent et directione, quae simul utrumque efficiat; quod omnibus commune est.

27. Quae vero in pede accidunt, velut ea, quae in manu, fiunt.

28. Quae vero in tibia fiunt consensionem habentia et a primo ortu exciderint, aut dum adhuc corpus augetur luxentur, eodem se habent modo ac quae in manu.

29. At quibus ex alto desilientibus in calcem innixis, ossa desidunt, venae subter cutem sanguinem transmittunt ac nervi contunduntur; ubi haec gravissima accidunt, periculum quidem est ne iis siderata ossa per totam vitam negotium faciant. Et ossa quidem fluxionibus patent, nervi

[1] ὀστέον τὸ ἔμπρ. — [2] ἔξω γαυσότεροι omissis intermediis. — [3] ἢ ἄλλοισι τοιούτοισι abest. — [4] δέ om. — [5] τῇ κνήμῃ. — [6] ῥυκώδη.

vulgo om. de meo καί pro ἢ dedi ut supra. — Post ἐκλακτίσαι vulgo ἢ ἐν κατατάσει (καταστάσει Parr. 2.) μάλιστα δὲ αὐτὴ τὸ ὄπισθεν, quae vocabula abundant, sano sensu vacua sunt, nec leguntur lib. de Artic.

ἢν δὲ μὴ — ἔμπροσθεν.] ὀστέον τὸ ἔμπροσθεν vulgo, sed ὀστέον omisit Littr., collato loco e lib. de Artic.

ἢν — ἔξω.] εἰ J.; — βλαισσότεροι vulg., βλαισότεροι B. M. N., Littr.; — μινύθει δὴ τὸ ἔξω Ald., Parr. 7.

ἢν δὲ — ἔσω.] ἐς omm. Parr. 7.

ἐκ — πρόσθεν.] τὸν πρόσθεν vulg., τῶν πρόσθεν Ald., Parr. 6.

26. τὰ δὲ — πᾶσι.] ἢ ἄλλοισι τοιούτοισι om. vulg., dedit Littr. ex lib. de Articulis § 131.; malim vero ἢ ἄλλως scribere sine τοιούτοισι; — δέ ante ἅμα omm. Parr. 8.

27. τὰ δὲ — χειρί.] Post χειρί legitur ὑγιῶς vulgo, ὑγιῆ Parr. 5., Littr.; quod non magis intelligo, quam quod vulgo lib. de Artic. § 132. legitur; vocabulum otiose additum est.

28. τὰ — χειρί.] ταῦτα ceteri. Cf. § 133. libri de Artic.

29. ὅσοι — παρασχεῖν.] Vid. de Artic. § 134.; — ἐκχυμωθῆναι H. ex emend., Littr., ἐγχυμ. vulg.

καὶ — κοινωνέοντα.] ῥοικώδη vulg., ῥυκώδη nonnulla mss., dedi lectionem libri de Artic. § 134.

τὰ δὲ νεῦρα ἀλλήλοισι κοινωνέοντα. Ἐπεὶ καὶ οἷσι ἂν καταγεῖσι, ἢ ὑπὸ τρώματος οἷα ἐν κνήμῃ, ἢ μηρῷ, νεύρων ἀπολυθέντων, ἃ κοινωνέει τούτοισι, ἢ ἐκ κατακλίσιος ἀμελέος ἐμελάνθη ἡ πτέρνη, καὶ τούτοισι [1] παλιγκοτώτατα ἐκ τῶν τοιούτων. Ἔστι δ' ὅτε πρὸς σφακελισμῷ γίγνονται πυρετοὶ ὑπερόξεες, λυγγώδεες, τρομώδεες, γνώμης ἀπτόμενοι, ταχυθάνατοι καὶ ἔτι φλεβῶν αἱμορρόων πελιώσιες καὶ γαγγραινώσιες. Σημεῖα τῶν παλιγκοτησάντων· ἢν τὰ ἐκχυμώματα καὶ τὰ μελάσματα καὶ τὰ περὶ ταῦτα ὑπόσκληρα καὶ ὑπέρυθρα ᾖ· ἢν γὰρ ξὺν σκληρύσματι πελιωθῇ, κίνδυνος μελανθῆναι· [2] ἢν δ' ὑποπέλια, ἢ καὶ πέλια καὶ μαλθακὰ καὶ κεχυμένα, ἢ ὑπόχλωρα καὶ μαλθακὰ, [3] ταῦτα ἐν πᾶσι τοῖσι τοιούτοισι ἀγαθά. Ἴησις δὲ, ἢν μὲν ἀπύρετοι ἔωσι, ἐλλεβορίζειν, [4] ἢν δὲ μὴ, μή· ἀλλὰ ποτὸν διδόναι ὀξύγλυκυ, εἰ δέοι. Ἐπίδεσις δὲ, ἡ ἄρθρων [5] ξύνδεσις· ἔτι δὲ [6] ταῦτα· μᾶλλον τοῖσι φλάσμασι καὶ ὀθονίοισι πλέοσι καὶ μαλθακωτέροισι χρῆσθαι· πίεξις ἧσσον· ὕδωρ πλέον· προσπεριβάλλειν τὰ πλεῖστα τῇ πτέρνῃ. Τὸ σχῆμα, ὅπερ ἡ ἐπίδεσις, ὡς μὴ ἐς τὴν πτέρνην ἀποπιέζηται· ἀνωτέρω γούνατος· ἔστω εὔθετος· νάρθηξι μὴ χρήσασθαι.

vero inter se consensionem habent. Quum etiam quibus confractis, vel a vulnere velut in tibia, aut femore nervis dissolutis, qui cum his conspirant, vel ex neglecto decubitu calx denigrata fuerit, sic his quoque e talibus recrudescere mala consueverunt. Interdum autem ad siderationem accedunt febres valde acutae, singultuosae, cum tremore, mentem conturbantes, citam perniciem adferentes atque insuper venarum sanguinem fundentium livores, et siderationes. Signa recrudescentis mali sunt: ubi sanguinis effusiones et denigricationes et partes circum sitae subdurae et subrubrae sunt: nam si cum duritie livida fiant, periculum est ut nigrescant; — sin sublivida, aut livida sint et mollia et diffusa, aut subflavo et viridi colore et mollia, haec in huiuscemodi omnibus bona sunt. Curatio vero si quidem febris absit, per veratrum confert, alioqui non exhibendum, sed potui aqua mulsa acida exhibenda . . . .
. . . .

λ'. Ὅταν δὲ ἐκστῇ ὁ ποὺς, ἢ μοῦνος, ἢ ξὺν τῇ ἐπιφύσι, ἐκπίπτει μᾶλλον ἐς τὸ ἔσω. Εἰ δὲ μὴ ἐμπέσοι, λεπτύνεται ἀνὰ χρόνον ἰσχίου καὶ μηροῦ καὶ κνήμης τὸ ἀντίον τοῦ ὀλισθήματος. Ἐμβολὴ ὡς ἡ καρποῦ· κατάτασις δὲ ἰσχυροτέρη. Ἴησις, νόμος ἄρθρων. Παλιγκοτέει ἧσσον καρποῦ, ἢν ἡσυχάσῃ.

30. At ubi pes vel solus, vel cum adnato osse excessit, interiorem in partem magis excidit ac nisi recondatur, coxae femoris et tibiae pars ex adverso luxationi respondens temporis successu extenuatur. Repositio eadem quae primae iuncturae manus debetur, contentio vero vehementior; curatio pro lege articulorum.

[1] παλιγκότατα. — [2] ἢν δ' ὑπόπυα ἢ τὰ πέλια καὶ μαλθ. — [3] ταῦτ' ἐν. — [4] ἢ δὲ μὴ ἄλλα. — [5] σύνθεσις. — [6] πάντα μᾶλλον.

ἐπεὶ — τοιούτων.] ἐπεί Ald., Parr. 9., Littr.. ἔπειτα vulg., quod ex ἐπεί τοι ortum videtur; — οἷσιν ἂν κοινωνέοντα καταγεῖσι D. K.; — μηρῶν D. K. ἀπολισθέντων U.; — ἐξ ἄλλης κατακλίσιος ἀμελέος ceteri, nisi quod in D. ἀμελ. κατακλ. legitur; sed ἄλλης absurdum, quare omisi cum l. l. de Artic.; nisi forte ἄλλης sit indicium lectionis ἐκ κατακλίσιος ἀμελέος ἢ ἄλλης προφάσιος! — παλίγκοτα D. Littr.; — τῶν ante τοιούτων ex lib. de Artic.

ἔστι — γαγγραινώσιες.] δ' de meo interposui; — τρομ., λυγγ. J.

σημεῖα — ἀγαθά.] ὑποσκληρύματα L.; — ἢ ὑπέρυθρα Ald., Parr. 7.; — pro ὑποπέλια non pauca mss. ὑπόπυα; — ἢ καὶ πέλια Littr. ex L.; — ᾖ vulg., cf. lib. de Artic. l. l.; — τὰ πέλια pro καὶ πέλια Ald., codd. 12. apud Littr.; — μάλα vulg., sed καὶ μαλθακά pro μάλα mss. 11. apud Littr.; — ταῦτ' edd. antt. et mss. 10.

ἐπίδεσις — πτέρνῃ.] ἤ pro ἡ D. M. N.; — σύνθεσις vulg., σύνδεσις Littr.; — ἔτι δὲ πάντα Ald., mss. 11., ἐπὶ δὲ ταῦτα vulg., ἔτι δὲ ταῦτα Littr.; — θλάσμασι nonnulli codd. — Postrema capituli corrupta sunt; restitui, ut potui, in lib. de Artic., ubi vide.

30. εἰ — ὀλισθήματος.] ἐμπέσῃ vulg., nempe ἤν antecedit libro de Artic. § 135., ἐμπέσοι D. Littr. — ἐναντίον τοῦ ὀλισθ. D. Q.'

Δίαιτα μείων, ἐλινύουσι γάρ. Τὰ δὲ ἐκ γενεῆς μὲν ἢ ἐν αὐξῄσι κατὰ λόγον τῶν πρότερον.

Quodsi quiescant, minus quam in prima manus iunctura morbus recrudescit et quod quietem agunt tenuior victus ratio imperanda. Quae vero a primo ortu aut dum adolescunt acciderunt, eam, quae prius dicta est, curationem postulant.

λα'. Ἐπεὶ τὰ σμικρὸν ὠλισθηκότα ἐκ γενεῆς, ἔνια οἷά τε διορθοῦσθαι· μάλιστα δὲ ποδὸς κύλλωσις· κυλλώσιος γὰρ οὐχ εἷς ἐστι τρόπος. Ἡ δὲ ἴησις [1] τούτων, κηροπλαστεῖν κηρωτῇ ῥητινώδεϊ, ὀθόνια συχνὰ, καὶ πέλμα, ἢ μολίβδιον προσεπιδεῖν, μὴ χρωτί· ἀνάληψις, τά τε σχήματα ὁμολογείτω.

31. Quandoquidem nonnullae ex prima origine luxationes, si parum elapsae fuerint, in statum naturalem redigi possunt, praesertim vero ubi pes intro convertitur et varus efficitur. Neque enim id uno modo accidit. Huius autem curationem institues quasi ceram fingendo partibus conformatis cerato quod resinam accipiat adhibito, lintea copiosa, soleam aut plumbi laminam non ad cutem alligando. Ad quam partium exceptionem et corporis habitum accommodatum esse oportet.

λβ'. Ἢν δὲ ἐξαρθρήσαντα ἕλκος ποιησάμενα ἐξίσχῃ· ἐώμενα ἀμείνω, ὥστε δὴ μὴ ἀπαιωρέεσθαι, μηδ' ἀπαναγκάζεσθαι. Ἴησις δὲ, πισσηρῇ, ἢ σπλήνεσι οἰνηροῖσι, θερμοῖσι, — ἅπασι γὰρ τούτοισι τὸ ψυχρὸν κακὸν, — καὶ φύλλοισι· χειμῶνος δὲ, εἰρίοισι ῥερυπωμένοισι τῆς σκέπης εἵνεκα· μὴ καταπλάσσειν, μηδὲ ἐπιδεῖν· δίαιτα λεπτή. Ψῦχος, ἄχθος πουλὺ, πίεξις, ἀνάγκη, σχήματος τάξις· εἰδέναι μὲν οὖν ταῦτα πάντα ὀλέθρια. Μετρίως δὲ θεραπευθέντες, [2] χωλοὶ αἰσχρῶς· ἢν γὰρ παρὰ πόδας γένηται, ποὺς ἀνασπᾶται καὶ ἢν πη ἄλλῃ, κατὰ λόγον. Ὀστέα οὐ μάλα ἀφίστανται· μικρὰ γὰρ ψιλοῦται, περιωτειλοῦται λεπτῶς. Τούτων τὰ μέγιστα κινδυνωδέστατα καὶ τὰ ἀνωτάτω. Ἐλπὶς δὲ μούνη σωτηρίης, ἐὰν μὴ [3] ἐμβάλῃ, πλὴν τὰ κατὰ δακτύλους καὶ χεῖρα ἄκρην· ταῦτα δὲ ἐμβάλλειν, ἀλλὰ προειπέτω τοὺς κινδύνους·

32. Quodsi luxata vulnerata cute exstent, sinere ea praestat, ita sane ut non dependeant, neque retro adducantur. Curatio vero cerato quod picem habeat, aut spleniis vino madentibus, calidis — his enim omnibus frigus nocet — instituenda et foliis, per hiemem autem lanis sordidis, integumenti gratia; cataplasmata ne admove, neque deliga; victus ratione tenui utendum. Frigus, pondus multum, compressio, vis adhibita, habitus corporis constitutus, — haec sane omnia certam habent perniciem. Modice autem curati, turpiter claudi fiunt. Etenim si ista in pedibus accidant, pes contrahitur et si qua alia in parte idem accidit, pro ratione evenit. Ossa non admodum abscedunt, parum enim nudantur et tenuibus circum cicatricibus obducuntur. Horum quae maxima et superiorem locum tenent, periculi sunt plenissima. Unica vero spes salutis, si non reponantur,

[1] τούτου κηρωτῇ. — [2] χωλή. — [3] ἐμβάλλη.

τὰ δὲ — πρότερον.] Vulgo τὸν πρότερον; Parr. 5. τῶν τὸ πρότερον, unde τῶν πρότερον dedi.
31. ἐπεὶ — τρόπος.] Vid. de Artic. § 110.; — ἔπειτα vulg., ἐπεὶ τά Littr. laudato cap. 110. libri de Articulis.
ἡ δὲ ἴησις — ὁμολογείτω.] κηροπλαστεῖν omm. mss. 8.; — κηρωτὴ ῥητινώδης Parr. aliquot, Littr.; servavi vulgatam, nam si κηροπλαστεῖν reiicias, κηρωτὴ ῥητινώδης dari poterit, sin serves, dativus praestat; — πέλματα vulg., πέλμα I. J. U., Littr.; — μολύβδιον ceteri.

32. ἢν δὲ — ἀπαναγκάζεσθαι.] cf. de Artic. § 111., 112.; — ἐξίσχει M. N.; — δή om. J.; — ἐπαιωρ. D.; — ἐπαναγκάζεσθαι J.
ἴησις — λεπτή.] πισσηρή vulg., πισσηρῇ Littr.
μετρίως — λόγου.] θεραπευθέντα Parr. 5., θεραπευθέντες alia mss. 5., Littr., θεραπεύοντες vulg.
τούτων — ἀνωτάτω.] κινδυνώτατα vulg., fortasse ex ἐπικινδυνώτατα natum; — κινδυνωδέστατα Littr.
ἐλπὶς — χρῆσθαι.] ἐμβάλῃ M. N., ἐμβάλλῃ vulg.; —

ἐγχειρέειν ἐμβάλλειν ἢ τῇ πρώτῃ, ἢ τῇ δευτέρῃ· ἢν δὲ μὴ, πρὸς τὰς δέκα· ἥκιστα τεταρταῖα· ἐμβολὴ δὲ, οἱ μοχλίσκοι· ἴησις δὲ ὡς [1] κεφαλῆς ὀστέων, καὶ θέρμῃ· ἐλλεβόρῳ δὲ καὶ αὐτίκα [2] ἐπὶ τοῖσι ἐμβαλλομένοισι βέλτιον χρῆσθαι. Τὰ δ' ἄλλα εὖ εἰδέναι [3] δεῖ, ὅτι ἐμβαλλομένων, θάνατοι· τὰ μέγιστα [4] καὶ τὰ ἀνωτάτω μάλιστα καὶ τάχιστα. Ποδὸς δὲ ἐκβάντος, σπασμὸς, γάγγραινα· καὶ ἢν ἐμβληθέντι ἐπιγένηταί τι τούτων, [5] ἐκβαλόντι ἐλπὶς, εἴ τις ἄρα ἐλπίς· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν χαλώντων οἱ σπασμοὶ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐντεινόντων.

praeterquam quae sunt ad digitos et ad summam manum; haec vero reponere, sed periculum praedicere oportet. At repositionem aggredi oportet aut primo, aut altero die, sin minus ad decimum, quarto minime. Repositio fit per vectium molitionem, curatio autem qualis in capitis ossibus et per calida. Veratro quoque statim postquam repositio facta est, utendum. In reliquis autem probe novisse oportet, post repositionem mortem consequi, idque celerrime in maximis et superiore loco sitis. Pes autem ubi excessit, convulsio et sideratio fit. Quodsi repositione facta aliquid huiusmodi superveniat, sola spes est, si qua restat, ut eiiciatur. Neque enim ab his quae laxant, verum ab his, quae intendunt, convulsiones fiunt.

λγ'. Αἱ [6] δὲ ἀποκοπαὶ ἢ ἐν ἄρθρῳ, ἢ κατὰ [7] τὰ ὀστέα, μὴ ἄνω, ἀλλ' ἢ παρὰ τῷ ποδὶ, ἢ παρὰ τῇ χειρὶ ἐγγὺς περιγίγνονται, ἢν μὴ αὐτίκα μάλα λιποθυμίῃ ἀπόλωνται. Ἴησις, ὡς κεφαλῆς, [8] θέρμῃ.

33. At praecisiones quae in articulo aut circa ossa accidunt, dum non superiore parte, sed ad pedem, aut prope ad manum fiunt, sine mortis periculo sunt, nisi statim fere animi defectione aegri pereant. Iis eadem curatio, quae capiti et per calida debetur.

λδ'. Ἀποσφακελίσιος μέντοι σαρκῶν καὶ ἐν τρώμασι αἱμορρόοισι ἀποσφιγχθὲν καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασι πιεχθὲν καὶ ἐν δεσμοῖς ἀπομελανθέν. Καὶ οἷσι μηροῦ μέρος ἀποπίπτει καὶ βραχίονος ὀστέα τε καὶ σάρκες, πολλοὶ περιγίγνονται, ὡς τά γε ἄλλα εὐφορώτερα. Οἷσι μὲν οὖν καταγέντων [9] τῶν ὀστέων, αἱ μὲν περιρρήξιες ταχεῖαι, αἱ δὲ τῶν ὀστέων ἀποπτώσιες ἢ ἂν τὰ ὅρια τῆς ψιλώσιος [10] ᾖ, ταύτῃ ἀποπίπτουσι, βραδύτε-

34. *Loci plures pessime se habent, vid. adn. — Melius haec leges descripta in lib. de Artic.* § 117.

[1] κεφαλή. — [2] ἔπειδα. — [3] διότι. — [4] καί om. — [5] ἐκβάλλοντι. — [6] δἀποκοπαί. — [7] τά om. — [8] θερμῆς. — [9] τῶν ὀστέων. — [10] ἢ προσφαίρειν καὶ τοῦ σώμ. omissis intermediis.

κατὰ τοὺς δακτ. B.; — πρόειπε τῷ vulg., προεῖπε τῷ M. N., προειπέτω Littr. — Inepte vulgo: ταῦτα δὲ προειπέτω τοὺς κινδύνους, quod lacunosum videtur, et explevi, ut potui; — κεφαλή vulg., κεφαλῆς Littr.; — ἔπειτα pro ἐπί vulg.; emendavit Littr.

τὰ δ' ἄλλα — τάχιστα.] δ' om. F.; — διότι vulg., δεῖ ὅτι Littr.; — θάνατος L.; — Littréus fortasse θανατοῖ legendum dicit; sed hoc ut fiat, ἐμβαλλόμενα est scribendum; — καί omm. parr. 7. ante τὰ ἀνωτάτω.

ποδὸς — ἐκτεινόντων.] ποὺς δὲ ἐκβάς ceteri; — καὶ γὰρ ἦν Ald., Para. 8.; — ἐμβάλλοντα M. N.

33. αἱ δὲ — θέρμῃ.] δ' edd. antt., mss. 9. apud Littr.; — τά ante ὀστέα omm. Parr. 3.; — θερμῆς vulg., θερμή L., θέρμῃ Littr. Cf. de Artic. § 116.

34. ἀποσφακελίσιος — ἀπομελανθέν.] ἀπὸ σφακελίσιος H.; — quam absurdo modo ceterum haec descripta sint, unusquisque videt; — desumpta sunt e § 117. libri de Artic., ex cuius initio efficias hoc loco scriptum fuisse: Ἀποσφακελίσιες μὲν τῶν σαρκῶν καὶ ἐν τρώμασι αἱμόρρόοισι ἀποσφεγχθεῖσι καὶ ἐν ὀστέων κατήγμασι μᾶλλον τοῦ καιροῦ πιεχθεῖσι καὶ ἐν δεσμοῖσι ἀποληφθεῖσι.

καὶ οἷσι — εὐφορώτερα.] βραχίονες Parr. 4.; — τε om. J.; — post σάρκες omisi ἀποπίπτουσι, quod Littr. iam uncinis intersepsit.

οἷσι μὲν — βραδύτερον δέ.] τῶν ante ὀστέων dedi ex L. Voss.; — μέν ante ταχεῖαι solus J.; — δέ om. idem. Hanc periodum si cum consentiente libri de Artic. conferas, apparet eam pessime mutilatam esse debere. Possis inde quaedam huc transferre et aliquantum reficere locum nostrum; quod cui lubeat faciat, ego supersedeo.

ρον δέ. Δεῖ δὲ τὰ κατωτέρω τοῦ τρώματος προσαφαιρέειν καὶ τοῦ σώματος τοῦ ὑγιέος, — προθνήσκει γὰρ, φυλασσόμενον [1] ὀδύνην· ἅμα γὰρ λιποθυμίῃ θνήσκουσι. Μηροῦ ὀστέον ἀπελύθη ἐκ τοιούτου ὀγδοηκοσταῖον, ἡ δὲ κνήμη ἀφῃρέθη εἰκοσταίη· κνήμης δὲ ὀστέα κατὰ μέσην, ἑξηκοσταῖα ἀπελύθη. Ἐκ τοιούτων ταχὺ καὶ βραδέως, [2] αἱ πιέξιες αἱ ἰητρικαί. Τὰ δ᾽ ἄλλα ὅσα ἡσυχαίως, τὰ μὲν ὀστέα οὐκ ἀποπίπτει, οὐδὲ σαρκῶν ψιλοῦται, ἀλλ᾽ ἐπιπολαιότερον. Προσδέχεσθαι ταῦτα χρή· τὰ γὰρ πλεῖστα φοβερώτερα ἢ κακίω. Ἡ ἴησις πραεῖα· θέρμῃ, διαίτῃ ἀκριβέϊ· κίνδυνος αἱμορραγιῶν, ψύχεος. σχήματα δὲ, ὡς μὲν ἀνάρροπα, [3] ἔπειτα ὑποστάσιος πύου εἵνεκα ἐξ ἴσου, ἢ ὅσα ξυμφέρει. Ἐπὶ τοῖσι τοιούτοισι καὶ ἐπὶ τοῖσι μελασμοῖσι, αἱμορραγίαι· δυσεντερίαι, περὶ κρίσιν, [4] λάβροι μὲν, ὀλιγήμεροι δέ· οὐκ ἀπόσιτοι δὲ πάνυ, [5] οὐδὲ πυρετώδεες, οὐδέ τι κενεαγγητέον.

λε'. Ὕβωσις, ἡ μὲν εἴσω ἐπιθάνατος, οὔρων σχέσιος, ἀποναρκώσιος· τὰ δὲ ἔξω, τούτων ἀσινέα τὰ πλεῖστα, πουλὺ μᾶλλον ἢ ὅσα σεισθέντα μὴ ἐξέστη· αὐτὰ μὲν ἑωυτοῖσι κρίσιν ποιησάμενα, κεῖνα δὲ ἐπὶ πλέον τῷ σώματι ἐπιδιδόντα καὶ ἐν ἐπικαίροις ἐόντα. Οἷον πλευραὶ καταγεῖσαι μὲν, ὀλίγαι πυρετώδεες καὶ αἵματος πτύσιος καὶ σφακελισμοῦ, ἥν τε μία ἥν τε πλείους, μὴ καταγεῖσαι δέ· καὶ ἴησις φαύλη, μὴ κενεαγγοῦντα, ἢν ἀπύρετος ἔῃ· ἐπίδεσις, [6] ὡς νόμος· ἡ δὲ

35. *Multi huius capitis loci non intelliguntur. vide adnn.*

[1] *ὀδύνη.* — [2] *ἐπιέξιες.* — [3] *ἔπειτα.* — [4] *λαῦροι.* — [5] *οὐδέ* om. — [6] *δὲ ὡς νόμος.*

δεῖ δὲ — θνήσκουσι.] *ὀδύνη* vulg., *ὀδύνην* Littr.; — *ὁμοῦ τῷ λιποθυμῆσαι* glossa est in F. — Locus pessime descriptus est: quid illud *προθνήσκει γάρ*? cf. locum similem ex lib. de Articulis, quo facto vix scis, quae vitia auctori epitomes, quae librariis debeantur.

ἐκ τοιούτου — ἰητρικαί.] Pro *αἱ ἰητρικαί* Littr. coniicit *καὶ ἰητρεῖαι*; recte! malim tamen *καὶ αἱ ἰητρεῖαι.*

τὰ δ᾽ ἄλλα — ἐπιπολαιότερον.] *ἐπιπολαίτερον* vulg., *ἐπιπολαιότερα* Parr. 3., cum Littréo alios sex sequor.

προσδέχεσθαι — κακίω.] *τά γε γάρ* vulg., *γε* om. Littr. cum multis mss.

ἡ ἴησις — ξυμφέρει.] *θερμῇ* vulg., *θέρμῃ* Littr.; — *ὡς μέν* Parr. 4., Littr. *ὡς μή* vulg., cf. lib. de Art. l. l.; — *εἶναι* vulg., *εἵνεκα* Littr. ex mss. sex.

ἐπὶ — κενεαγγητέον.] *δυσεντερίη* U. et *περὶ κρίσιν* in marg.; — *οὐκ ἀπόσιτοι δὲ πάνυ πυρετώδεες* vulg., *οὐκ ἀπόσιτοι, οὐ πάνυ πυρετ.* Lind.; textum descripsi quemadmodum Littr. Denique *κενεαγγιητέον* edd. antt., Parr. 7., *κενεαγγειητέον* duo alii.

35. *ὕβωσις — ἐόντα.*] *ἡ* om. D.; — *εἰ μέν* ferunt H. K.; — *αὐτὰ ἐν ἑωυτοῖσι* vulg., *μέν* pro *ἐν* Littr. cum codd. 9. — Locus hicce desumptus est ex initio capitis 96. libri de Artic. et ex fine eiusdem capitis et principio 97[1]. Legendum saltem videtur *οὔρων σχέσι, ἀποναρκώσι.* Ceterum haec quoque tam prave sunt descripta, ut nisi fontes conferas, nihil intelligas; si contuleris, ut mireris quam misero modo se habeant; si corrigere velis, nescias quid auctoris quid librarii vitio debeatur; nempe utrique accusandi videntur. Ad hoc caput cf. § 96., 97., 98. libri de Artic.

οἷον — χαῦνοι γάρ.] *πτύσιες* H. K., *σφακελισμῶν* Ald.; — *μὴ κατασχισθεῖσαι* pro *μὴ καταγεῖσαι* Littr. de suo, quia § 97. libri ds Artic. legitur *μὴ διασχόντα τὰ ὀστέα*, unde, si quid mutarem, *μὴ διασχοῦσαι* dare malim; — *εἴη* vulg., *ἔῃ* Littr. — Totus locus e § 97. libri de Artic. est ductus,

πώρωσις ἐν εἴκοσι ἡμέρῃσι, χαῦνον γάρ. Ἢν δ' ἀμφιφλασθῇ, φυματίαι καὶ βηχώδεες, καὶ ἔμμοτοι, καὶ πλευρὰς ἐσφακέλισαν· παρὰ γὰρ πλευρὴν ἑκάστην ἀπὸ πάντων τόνοι εἰσί. [1] Πολλοὶ δὲ καὶ αἷμα ἔπτυσαν καὶ ἔμπυοι ἐγένοντο. Ἡ δὲ μελέτη, ἴησις, ἐπίδεσις, ὡς νόμος· διαίτης τὰ πρῶτα ἀτρεκέως, ἔπειτα ἀπαλύνειν [2] ἡσυχίῃ, σιγῇ· σχήματα, κοιλίη, ἀφροδίσια. Ἀτὰρ οἷς ἄναιμα, [3] ἐπωδυνώτερα τῶν καταγνυμένων, καὶ φιλυποστροφώτερα χρόνοισι· οἷσι δὲ καταλείπεται μυξῶδες, ὑπομιμνήσκει πόνοισι. Ἴησις, καῦσις, τοῖσι μὲν ἀπ' ὀστέου, μέχρις ὀστέου, μὴ αὐτὸ δέ· ἢν δὲ μεταξὺ, μὴ πέρην, [4] μηδὲ ἐπιπολῆς. Σφακελισμός· καὶ τὰ ὄμματα πειρᾶσθαι· εἰρήσεται πάντα τὰ ἐπεσιόντα. Ὁρατὰ, λόγοις δ' οὒ μὴ, βρώματα, πόματα, θάλπος, ψῦχος, σχῆμα, ὅτι καὶ φάρμακα, τὰ μὲν ξηρὰ, τὰ δὲ ὑγρὰ, τὰ δὲ πυρρὰ, τὰ δὲ μέλανα, τὰ δὲ λευκὰ, τὰ δὲ στρυφνὰ, [5] ἐπὶ ἕλκη, οὕτω καὶ δίαιται.

λϛ'. Τὰ δ' ἀπὸ καταπτώσιος ἧσσον [6] δύναται ἐξιθύνεσθαι· χαλεπώτερα δὲ τὰ ἄνω φρενῶν ἐξιθύνεσθαι. Οἷσι δὲ παισὶ, οὐ ξυναύξεται, ἀλλ' ἢ σκέλη καὶ χεῖρες καὶ κεφαλή. Ηὐξημένοισι ὕβωσις παραχρῆμα μὲν τῆς νούσου ῥύεται, ἀνὰ χρόνον δ' ἐπισημαίνει, δι' ὧνπερ καὶ τοῖσι νεωτέροισι, ἧσσον δὲ κακοήθως. Εἰσὶ δὲ, οἳ εὐφόρως ἤνεγκαν, οἷσι [7] ἂν ἐς εὔσαρκον καὶ πιμελῶδες τράπηται. Ὀλίγοι δὲ τούτων περὶ ἑξήκοντα ἔτεα ἐβίωσαν. Ἀτὰρ καὶ ἐς τὰ πλάγια διαστρέμ-

36. At quae ex casu in gibbum incurvantur, ea minus in directum agi possunt; verum aegrius diriguntur quae sunt supra septum transversum. Quibus quoque a puero id accidit, non augentur, nisi cruribus, manibus, capite. Adultis gibbus si fiat, statim quidem a morbo liberat, successu tamen temporis per eadem quae iunioribus sui significationem edit, minus tamen maligne habent. Ac facile tolerant quibus corpus carnosum et pingue redditur, horum tamen pauci ad sexagesimum annum vitam produxe-

[1] πολλοὶ — καὶ δίαιται in fine loci legitur post καὶ ἔχει προγνώσιας in fine capitis 37. — [2] ἡσυχῇ. — [3] ἀνωδυνώτερα. — [4] μηδ' ἐπὶ πολλοῦ. [5] ἐπὶ ἕλκει τούτῳ καὶ διαίτῃ. — [6] δύνανται ἐξιθύνασθαι. — [7] ἂν ἐς om.

sed pessime scriptus, adeo ut in his restituendis et rimandis oleum et operam perdere nolim.

ἢν — εἰσί.] *ἀμφιθλασθῇ* Parr. 5. Post *εἰσί* vulgo statim sequitur capitulum 36., de quo in aliam sedem transferendo monuit Foësius et quod re ipsa sedem mutare fecit Littréus. Cum his et seqq. cf. § 98. libri de Articulis.

ἡ δὲ μελέτη — ἀφροδίσια.] *ἡσυχῇ* L.

ἀτὰρ οἷς — πόνοισι.] *ἂν αἷμα* vulg., *ἄν* om. K., *ἄναιμα* Littr. idemque Latine Foës.; — *ἀνωδυνώτερα* vulg., *ἐπωδυνώτερα* emendavit Foës., dedit Littr.; — *ἐν πόνοισι* ceteri, omitto praepositionem otiosam.

ἴησις — ἐπιπολῆς.] *αὐτὸ δέ* mss. 5., Lind., *δέ* om. J., *αὐτόδε* vulg.

σφακελισμοὶ — ἐπεσιόντα.] Locum obscurum esse testantur Foës., Littr.; — hic monet fontem loci incognitum esse. Vere, ut opinor, eum saltem plane ignoro, neque in his quidquam intelligo.

ὁρατὰ — δίαιται.] *λόγος* D.; — *ἐπὶ ἕλκει* Bas., Parr. 9.; — *τούτῳ* pro *οὕτω* L.; — *διαίτῃ* idem.

36. *τὰ δ' ἀπὸ — ἐξιθύνεσθαι.*] *δύναται* M. N., Littr.; — *δύνανται* vulg.; — *ἐξιθύνασθαι* vulg., *ἐξιθύνεσθαι* duo Parr., Chart., Littr. Cf. § 90. libri de Articulis.

οἷσι δὲ παισὶ — κεφαλή.] Cf. § 89. l. l. haud procul ab initio.

ηὐξημένοισι — κακοήθως.] *δὲ ἐπισημ.* D.; — *ἐπισημαίνεται* ceteri; — *τοῖσι* pro *ἧσσον* J. — Vide § 89. l. l. sub finem ad hunc locum et seqq. in hoc capitulo.

εἰσὶ — τράπηται.] *ἂν ἐς* supplevit Littr. ex l. l. libri de Artic.; — *τράπεται* vulg., *τράπηται* cum codd. 11. Littréus.

ἀτὰρ καὶ — προγνώσιας.] *ἐν οἷσι ἂν καὶ κατακ.* Parr. 6.

ματα γίγνεται· ξυναίτια δὲ καὶ τὰ σχήματα, ἐν οἷσι ἂν κατακέωνται· καὶ ἔχει προγνώσιας.

λζ'. Νόμος ἐμβολῆς καὶ διορθώσιος, ὄνος, μοχλὸς, σφηνίσκος, [1]ἶπος, ὄνος μὲν ἀπάγειν, μοχλὸς δὲ παράγειν. Τὰ δὲ ἐμβλητέα ἢ διορθωτέα διαναγκάσαι [2]δεῖ ἐκτείναντα, ἐν ᾧ ἂν ἕκαστα σχήματι μέλλῃ ὑπεραιωρηθήσεσθαι· τὸ δ' ἐκβὰν, ὑπὲρ τούτου ὅθεν ἐξέβη· τοῦτο δὲ, ἢ χερσὶ, ἢ κρεμασμῷ, ἢ ὄνοισι, ἢ περί τι. Χερσὶ μὲν οὖν ὀρθῶς κατὰ μέρεα· καρπὸν δὲ καὶ ἀγκῶνα ἀπόχρη διαναγκάζειν, [3]καρπὸν μὲν ἐς ἰθὺ ἀγκῶνος, ἀγκῶνα δὲ ἐγγώνιον πρὸς βραχίονα ἔχοντα, οἷον παρὰ τῷ βραχίονι τὸ ὑπὸ τὴν χεῖρα ὑποτεινόμενον. Ἐν οἷσι δὲ [4]δακτύλους ποδὸς, χειρὸς, καρπὸν, ὕβωμα ἐς τὸ ἔξω διαναγκάσαι δεῖ καὶ καταναγκάσαι, [5]τὰ μὲν ἄλλα ἀπὸ χειρῶν αἱ διαναγκάσιες ἱκαναὶ, καταναγκάσαι δὲ τὰ ὑπερέχοντα ἐς ἕδρην πτέρνῃ ἢ θέναρι ἐπί τινος· ὥστε κατὰ μὲν τὸ ἐξέχον ὑποκέεσθαι ὄγκον ξύμμετρον μαλθακόν· κατὰ δὲ τὸ [6]ἕτερον μὴ στορέσαντα χρὴ ὠθέειν ὀπίσω καὶ κάτω, ἤν τε [7]ἄνω ἤν τε ἔξω ἐκπεπτώκῃ· τὰ δ' ἐκ πλαγίων, τὰ μὲν ἀπωθέειν, τὰ δὲ ἀντωθέειν ὀπίσω ἀμφότερα [8]κατὰ τὸ ἕτερον. Τὰ δὲ ὑβώματα, τὰ μὲν ἔσω οὔτε πταρμῷ, οὔτε βηχὶ, οὔτε φύσης ἐνέσι, οὔτε σικύῃ·

runt. Sed et vertebrae in obliquum intorquentur. Ad id etiam conferunt habitus, in quos decumbunt; de quibus praenotiones fiunt.

37. Reponendi et dirigendi lex est: asellus, vectis, cuneolus, compressio. Asellus quidem, ut abducamus; vectis ut praeterducamus. Quae autem reponenda, aut dirigenda sunt, ea extensione facta, in ea figura, in qua unumquodque supra sinum suum sublime attollitur, adurgenda. Quod vero excessit, supra id, unde excessit, protrudendum. Illud autem fiat manibus aut appensione, aut asellis, aut ad aliquid iniectis vinculis. Manibus igitur recte secundum partes; primam vero manus iuncturam et cubiti gibbum adurgere satis est. Eam quidem, quae est ad manum, iuncturam recta ad cubiti gibbum; cubiti autem gibbum eo habitu, ut ad brachium rectum angulum efficiat . . . . In quibus vero pedis aut manus digitos, manus iuncturam, spinae curvaturam in partem exteriorem intro cogere et adurgendo compellere convenit, — in reliquis quidem propulsiones manuum ope factae abunde sunt, eminentia vero supra aliquid collocata calce aut sublimiore parte palmae in suam sedem propellere oportet, ita ut qua exstant mollis globulus accommodate supponatur, altera autem ex parte nihilo substrato retro et

[1] ὑπόνοσος μὲν ἀνάγειν. — [2] διεκτείνοντα. — [3] καρποῦ. — [4] δακτύλους. — [5] τὰ — καταναγκάσαι om. — [6] ἑτερμήστωρ δ' ἂν χρή. — [7] εἴσω. — [8] καί.

Videor mihi non sine iure saepius dubitare, num ipse auctor epitomes huius, an librarii accusandi sint, cum miras dictiones, miram rerum consecutionem animadverto in hoc scripto. Huius capituli, quod intelligi saltem potest et cuius fontes indicavi longe maximam partem, mira oratio et dispositio rerum testimonio est ipsum scriptorem esse hominem ineptissimum.

37. *νόμος — παράγειν.*] *ὄνος* Littr., ubi vulgata *νόμος*, unde fortasse *μοχλικός* exstitit pro *μοχλός* in mss. quatuor; — *σφήν* Dietz. p. 49.; — *ὑπόσονος* vulgo, ubi Littr. vere *ἶπος ὄνος*: nempe Dietz. *ἵππος ὄνος* in textu, et in notulis *ἶπος* emendat; hinc Littr. corrigit Galeni glossam *ἶπος· ἡ πόσις ἐν Μοχλικῷ*, reponens *ἴπωσις* pro *ἡ πόσις*; — *ἀνάγειν* vulg., *ἀπάγειν* Littr. — Mira ratione *σφηνίσκος*, *ἶπος* interponuntur inter antecedentia et sequentia, quae ita cohaerent, ut aegre ab interpositis istis divelli se patiantur. Nescio tamen quis hic in culpa sit, auctor, an librarius.

τὰ δὲ — περί τι.] *δ'* edd. antt., Parr. 7.; — *διεκτείνοντα* vulg., *δεῖ ἐκτείναντα* Dietz. *δεῖ ἐκτείνοντα* Littr.; — *δὲ ἐκβάν* K.; — *ἐμβάν* sine *δ'* Dietz.; — *ἢ* ante *χερσίν* om. idem; idemque addit post *τι χερσί*. — Littr. ad illud *περί τι* adnotat: „on pourrait lire *ἢ ὑπέροισι*." Non credo scriptorem eiusmodi quid voluisse.

χερσὶ — ὑποτεινόμενον.] *ὀρθός* J.; — *μέρη τε καὶ ἀγκῶνα ἀπὸ χειρὸς ἀναγκάζειν* Dietz.; — *καρποῦ* idem et Parr. 7. Littr., *καρπόν* vulg.; — *τὸν πρὸς βραχ.* Parr. 9.; — pro *οἷον — ὑποτεινόμενον* Dietz.: *περὶ τοῖσι τὸ τῷ βραχίονι τὸ ὑπὸ τὴν χεῖρα ἀνατεινόμενον*; — ferunt *περί* pro *παρά* Ald., Parr. 11. — Mihi in his *ἔχοντα* post *ἐγγώνιον* abundare videtur, nisi velis *ἐγγωνίως — ἔχοντα* scribere. Illud *οἷον* absurdum est: probe memini in lib. de Art. *τὸ ὑποτεταμένον ὀστέον* memorari, sed non video, quo modo e postremis sensum sanum eliciam!

ἐν οἷσι — ἕτερον.] *δακτύλου* Dietz., Littr., *δακτύλους* vulg.; — *καρποῦ* vulg., *καρπόν* de meo; — *ὑβώματος* codd., *ὕβωμα ἐς* de meo; — *ταῦτα διαναγκάσαι δεῖ* pro *διαναγκ. δεῖ καὶ καταναγκ.* Dietz.; — *ὑπὸ χειρῶν* ceteri, *ἀπὸ χειρῶν* recte Dietz.; — *διανάγκασις* pro *καταναγκάσαι* Dietz.; — *δρᾶν* pro *ἐς ἕδρην* idem; — *τινι ἐπί τινος* idem; — *μὴ στορέσαντα* est coniectura Littréi pro *μήστωρ δ' ἂν* vulgatae: Foës. voluit *μήστωρα δ' ἂν χρή*; — *καὶ τὸ ἕτερον* vulg.; — *κατὰ τὸ ἕτερον* Littr. Ad partem loci confer § 74. de Articulis.

τὰ δὲ ὑβώματα — κατάτασις.] *δεῖ δέ τι* vulg. pro *εἰ*

[1]εἰ δέ τι, ἡ κατάτασις. Ἡ δὲ ἀπάτη, ὅτι [2]οἴονταί ποτε καταγέντων τῶν σπονδύλων, καὶ τὰ λορδώματα διὰ τὴν ὀδύνην [3]δοκέει ἔσω ὠλισθηκέναι· ταῦτα δὲ ταχύφυα καὶ ῥάδια Τὰ δὲ ἔξω, [4]κατάσεισις, τὰ μὲν ἄνω ἐπὶ πόδας, τὰ δὲ κάτω τἀναντία· κατανάγκασις δὲ [5]ξὺν κατατάσι ἢ ἕδρῃ, ἢ ποδὶ, ἢ σανίδι. Τὰ δ' ἔνθα ἢ ἔνθα, [6]εἴ τι, ἡ κατάτασις, καὶ ἔτι τὰ σχήματα ἐν τῇ διαίτῃ. Τὰ [7]δ' ἄρμενα πάντα εἶναι πλατέα, προσήνεα, ἰσχυρά· εἰ δέοι, ῥάκεσι προκατειλίχθαι· ἐσκευάσθαι πρὶν ἢ ἐν τῇσι ἀνάγκῃσι, πάντα ξυμμεμετρημένως τὰ μήκεα, καὶ ὕψεα, καὶ εὔρεα. Διάτασις οἷον μηροῦ, τὸ παρὰ σφυρὸν δεδέσθαι, καὶ ἄνω τοῦ γούνατος, ταῦτα μὲν ἐς τὸ [8]αὐτὸ τείνοντα· παρὰ δ' [9]ἰξύϊ καὶ περὶ [10]μασχάλας, καὶ κατὰ περίνεον, καὶ μηρῶν τὰ μεταξὺ, τῆς ἀρχῆς τὸ μὲν ἐπὶ τὸ στῆθος, τὸ δ' ἐπὶ νῶτον τείνοντα, ταῦτα δ' ἐς τὸ [11]αὐτὸ ἅπαντα τεινόντων προσδεθέντα ἢ πρὸς ὑπεροειδέα, ἢ πρὸς ὄνον. Ἐπὶ μὲν οὖν κλίνης ποιέοντι, τοῦτο μὲν [12]τῶν ποδῶν πρὸς οὐδὸν χρὴ ἐρεῖσαι, πρὸς δὲ τὸ ἕτερον, ξύλον ἰσχυρὸν πλάγιον παραβεβλῆσθαι, τὰ δὲ ὕπερθεν ὑπεροειδέα πρὸς ταῦτα ἀντιστηρίζοντα διατείνειν, ἢ πλήμνας [13]κατορύξαντα, ἢ κλίμακα [14]διαθέντα, ἀμφοτέρωθεν ὠθέειν. Τὸ δὲ

deorsum protrudas, sive sursum sive exteriorem in partem excesserint. Quae vero in obliquum inclinant partim protrudere, partim retro trudere utrimque et ex altera parte oportet. At spinae ex gibbo inclinationes in partem interiorem, neque sternutamento, neque tussi, neque flatu immisso, neque cucurbitula restituuntur, — sed si quid prosit, distentio proderit . . . .
. . . .
. . . .
. . . . Quae vero exteriorem in partem incurvantur concussio restituet, quae in superiore (spinae) parte in pedes, quae in inferiore in partem contrariam; protrusio autem fit cum contentione sive insidendo, sive pede (insistendo), sive assere. Quae vero in hanc illamve partem obliquantur, si quid restituet, distentio faciet; tum iuvabunt habitus corporis in (idonea) victus ratione. Instrumenta omnia sint oportet lata, mollia, valida; si opus sit, antea pannis obvolvantur; parata sint oportet antequam ad vim adhibendam aggrediaris, omnia accommodate longitudine, altitudine, latitudine.

Cetera pluribus vitiis laborant quam ut interpreteris.

[1] δεῖ δέ τι ἡ κατάστασις. — [2] οἷόν τε. — [3] δοκέῃ. — [4] κατάτασις. — [5] συγκατατάσει. — [6] εἴ τις καταστ. — [7] δ' om. — [8] αὐτό om. — [9] ἰξύν. [10] τὰς μασχ. — [11] ὑπὸ ἅπαντα. — [12] τὸν πόδα πρός. — [13] κατορύξας. — [14] διαθέειν.

δέ τι, quod Littr. dedit; — δεῖ δ' ἡ κατάστασις ἔτι J., κατάστασις vulg., κατάτασις H. K., Littr. — Cf. § 96. libri laudati.

ἡ δὲ ἀπάτη — ῥάδια.] οἷόν τε vulg., οἴονται Littr.; — τῶν σπονδ. vulg., Littréus cum Parr. 7. τῶν omisit; mihi post participii antecedentis syllabam postremam in mss. illis periisse videtur potius quam in vulgata ab aliena manu additum esse; — δοκέει Littr. cum Parr. 9., δοκέῃ vulg. — Periodus haec claudicat; post σπονδύλων aliquid periisse videtur. Puto me hic vestigia discernere eorum, quae habentur lib. de Artic. § 94. sub finem. Sed ita se habet excerptum hocce, ut pessime corruptum videatur.

τὰ δὲ ἔξω — σανίδι.] τὰ — τἀναντία omm. F., in quo rest. al. m., J.; — κατάτασις vulg., κατάστασις D., sed recte Littr. reponit κατάσεισις, vid. § 91. de Artic.; — συγκατατάσει vulg., σὺν κατατάσει Parr. nonnulli, Dietz., Littr.

τὰ δ' ἔνθα — διαίτῃ.] εἴ τις κατάτασις vulg., κατάστασις D. J.; emendavit Littr.

τὰ δ' ἄρμενα — εὔρεα.] εἶναι πάντα K.; — εἰ δὲ μὴ δεῖ ῥάκεσι κ. τ. λ. Littréus ad ductum loci ex cap. 126. libri de Artic. haud procul ab initio; vulgo pro εἰ δὲ μή legitur εἰ δέῃ (M. in marg. ἰδέῃ, quod in textu habent Parr. 7.) μὴ δεῖ. Equidem non credo verba, de quibus agimus ducta esse e loco, quem contulit Littr.; puto vero in εἰδέῃ latere εἰ δέοι et μὴ δεῖ abundare opinor; — συμμετρωμένως Ald.

διάτασις — ὄνον.] ἰξύν L.; — τὰς μασχάλας idem; — περίναιον Parr. 6.; — ταῦτα δ' ἐς τὸ ὑπὸ ἅπαντα τεινόντων vulg.; — ἐς τὸ αὐτὸ ἅπαντα τείνοντα Littr. de coniectura; etiam ἀντικατατείνοντα pro ἅπαντα τείνοντα legi posse affirmans. Me iudice editor Par. recte τὸ ὑπό in τὸ αὐτό mutavit, quod paulo ante etiam occurrit; sed τεινόντων vulgatae mihi est imperativus, quem tangere nolim; — altera Littréi coniectura non arridet. Credo autem καὶ μηρὸν τὰ μεταξύ ortum esse ex καὶ μηρῶν τὰ μεταξύ, quod repono, non tamen sum certus, non καὶ μηρῶν τὰ μεταξύ glossam esse ad περίνεον adscriptam. Quod vero pessimum est, locum totum non intelligo, multumque vereor ut quis recte eum explicet.

ἐπὶ μὲν — ὠθέων.] τὸν πόδα L., uti V.; — οὐδόν in vulg. in οὐδέν abierat; — τῶν ποδῶν παραβεβλῆσθαι J.; — κατορύξας vulg., κατορύξαντα Littr. In hoc quoque loco vitia latent, quae tamen restituere mihi non contigit. Sensu cassum τοῦτο μὲν τῶν ποδῶν πρὸς οὐδὸν χρὴ ἐρεῖσαι; neque reliquae descriptionis partes recte intelliguntur. Ducta sunt haec e § 126. lib. de Artic.

τὸ δὲ κοινὸν — ὑπομοχλεύσει.] Cf. § 120. libri de Artic.; —

κοινὸν, σανὶς [1] ἐξάπηχυς, εὖρος δίπηχυς, πάχος σπιθαμῆς, ἔχουσα ὄνους δύο ταπεινοὺς ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἔχουσα δὲ καὶ κατὰ μέσον στυλίσκους ξυμμέτρους, ἐξ ὧν ὡς κλιμακτὴρ ἐπέσται ἐς τὴν ὑπόστασιν τῷ ξύλῳ, ὥσπερ τῷ κατ' ὤμῳ· καταγλυφὰς δὲ, ὥσπερ ληνοὺς, λείας ἔχειν, τετραδακτύλους εὖρος καὶ βάθος, καὶ διαλιπεῖν τοσοῦτον, [2] ὥστε αὐτῇ τῇ μοχλεύσι ἐς διόρθωσιν· ἐν μέσῳ δὲ τετράγωνον καταγλυφὴν, ὥστε στυλίσκον ἐνεῖναι, ὃς παρὰ περίνεον ἐὼν [3] περιρρέπειν τε κωλύσει, ἐών τε ὑποχάλαρος ὑπομοχλεύσει. Χρὴ δὲ τῆς σανίδος ἢ ἐν τῷ τοίχῳ τὸ ἄκρον καταγεγλυμμένον τι ἐχούσης, τοῦ ξύλου ὦσαι τὸ ἄκρον, ἐπὶ δὲ θάτερα καταναγκάζειν, ὑποτιθέντα μαλθακά τινα ξύμμετρα.

λη'. Οἷσι ὀστέον ἀπὸ ὑπερῴης ἀπῆλθε, μέση ἵζει ἡ ῥὶς τούτοισι. Οἱ δὲ φλώμενοι κεφαλὰς ἄνευ ἕλκεος, ἢ πεσόντος, ἢ κατάξαντος [ἢ πιέσαντος], τούτων ἐνίοισι τὰ δριμέα ἔρχεται ἀπὸ κεφαλῆς κατὰ τὰς φάρυγγας καὶ ἀπὸ τρώματος ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ ἐς τὸ ἧπαρ, καὶ ἐς τὸν μηρόν.

38. Quibus ex palato os discessit, iis medius nasus desidit. Quibus vero caput citra ulcus colliditur, sive ceciderint, sive caput fregerint, eorum nonnullis ex capite in fauces acria deveniunt . . . .

λθ'. [Σημεῖα παραλλαγμάτων καὶ ἐκπτωμάτων, καὶ ᾗ, καὶ ὅκως, καὶ ὅσον διαφέρει ταῦτα πρὸς ἄλληλα.] Καὶ οἷσι ἡ κοτύλη παρέαγε καὶ [4] οἷσι νεύριον ἀπεσπάσθη καὶ οἷσι ἐπίφυσις ἀπέαγε, καὶ οἷσι, καὶ ὡς, καὶ ἓν ἢ δύο, ὧν δύο ἐστί· ἐπὶ τούτοισι κίνδυνοι,

39. *Plerique huius capitis loci tam incertae lectionis sunt, ut interpretationem non adponere praestet.*

[1] ἐξάπηχος τάχος σπιθ. — [2] ὅσον. — [3] περιρρέπει τε καὶ κωλύσει ὅτε ὑποχ. — [4] οἷσιν ευρισιν ἀπεσπ.

ὡς ante κλιμακτήρ revocavit Littr. ex edd. antt. et mss. multis; exciderat e vulg. Tum vulgo κλιμακτῆρες πεσταί, Foësius voluit ξεσταί, quod dedit Lind.; — Littr. dedit κλιμακτὴρ ἥρμοσται. sed dubium non est, quin in vulgato textu lateat κλιμακτὴρ ἐπέσται, quod reposui. Dein κατώμῳ vulg., κατ' ὤμῳ Parr. 5.; κατ' ὦμον Littr. de suo, quod mihi deterius videtur quam codicum lectio. Porro καταγλύφους codd., sed de καταγλυφάς scribendo iam Littréus monuit; — περίναιον Parr. 4.; — non satis apparet causa, quare cum Littréo pro περιρρέπειν requiramus καταρρέπειν. quod deterius vulgato esse existimo, Tandem κωλύσειεν ὅ τι (ὅτι Ald., Parr. 5.) ὑποχάλαρος vulg., emendavit Littr. collato loco ex libro de Artic. Loci principium intelligitur; reliqua non item!

χρὴ δὲ — ξύμμετρα.] cf. § 95. libri de Articulis; — Littréus ἤ et τὸ ἀκρόν post τῷ τοίχῳ uncinis intersepsit eiicienda esse opinatus; — δέ ante θάτερα om. J.; — τινος vulg., τινα e mss. 12. Littr. — Equidem locum intelligam, si liceat legere: Χρὴ δὲ τῆς σανίδος ἢ τοῦ ξύλου ἐν τῷ τοίχῳ καταγεγλυμμένον τι ἔχοντι ὦσαι τὸ ἄκρον, ἐπὶ δὲ κ. τ. λ.

38. οἷσι — τούτοισι.] Cf. Ep. IV. p. 524. vol. I. et Ep. VI. sect. 1. p. 558. ibid.

οἱ δὲ — μηρόν.] ἢ πιέσαντος omm. D. N., sed in D. rest. al. m.; — τρώματα F. pro τρώματος. — Foës. καὶ ἐς τὸν μηρόν ad sequentia retulit, Littréus huc traxit. Mihi ἢ πιέσαντος ex ἢ πεσόντος ortum videtur, nam cum intransitivis πεσόντος, κατάξαντος, non congruit transitivum πιέσαντος. Tum vero nova periodus, me iudice, incipit verbis καὶ ἀπὸ τρώματος ἐν τῇ κεφαλῇ, sed hac de re dicere pergam ad capitulum sequens.

39. σημεῖα — ἀσφαλείης.] ὅκως D. K., Littr. ὅπως vulg.; — καί ante ἕν om. F., rest. al. m.; — ἓν ἢ δύο U., Littr., ἓν ᾗ δύο vulg.; Foës. legere vult: ὑγιείης ἀσφάλειαι. — Quae uncinis inclusi, me iudice, referunt inscriptionem marginalem. Verba in fine capituli superioris, de quibus in adn. dixi., initium facere opinor periodi, quae continuatur post inscriptionem illam. Itaque lego: Καὶ ἀπὸ τρώματος ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ ἐς τὸ ἧπαρ καὶ ἐς τὸν μηρὸν, — καὶ οἷσι ἡ κοτύλη παρέαγε, καὶ οἷσι νεῦρον ἀπεσπάσθη, καὶ οἷσι ἐπίφυσις

ἐλπίδες, οἷσι κακαὶ, καὶ ὅτε κακώσιες θανάτου, ὑγιείης, ἀσφαλείης. Καὶ ἃ ἐμβλητέα, ἢ χειριστέα, καὶ ὅτε, καὶ ἃ οὔ, ἢ ὅτε οὔ· ἐπὶ τούτοισι ἐλπίδες, κίνδυνοι. Οἷα καὶ [1] ὅτε χειριστέα καὶ τὰ ἐκ γενεῆς ἔξαρθρα, τὰ αὐξανόμενα, [2] τὰ ηὐξημένα, καὶ ὅ τι θᾶσσον, καὶ ὅ τι βραδύτερον, καὶ ὅ τι χωλὸν, καὶ ὡς, καὶ οὔ, καὶ διότι, καὶ ὅ τι μινυθήσει, καὶ ᾗ, καὶ ὡς, καὶ οἷσι ἧσσον. Καὶ [3] ὅτι τὰ καταγέντα θᾶσσον καὶ βραδύτερον φυόμενα, ἢ αἱ διαστροφαὶ καὶ ἐπιπωρώσιες γίγνονται, καὶ ἄκη τούτων. Οἷσι ἕλκεα αὐτίκα ἢ ὕστερον γίγνονται· οἷσι καὶ ὀστέα καταγεῖσι, μείω, οἷσι οὔ· οἷσι καταγέντα ἐξέσχε, καὶ ἢ ἐξίσχει μᾶλλον· οἷσι ἐκβάντα [4] τὰ ἄρθρα ἐξίσχει. Ἀπατῶνται καὶ δι' ἃ, ἐν οἷσι δρῶσι, ἐν οἷσι διανοεῦνται ἀμφὶ τὰ παθήματα, ἀμφὶ τὰ θεραπεύματα. Νόμοισι τοῖσι νομίμοισι [περὶ ἐπιδέσιος·] παρασκευὴ, πάρεξις, κατάτασις, διόρθωσις, ἀνάτριψις, ἐπίδεσις, ἀνάληψις, θέσις, σχῆμα, χρόνοι, δίαιται. Τὰ χαυνότατα τάχιστα φύεται, τὰ [5] δ' ἐναντία, ἐναντίως. Διαστροφαὶ, ᾗ κυρτοί· ἄσαρκοι, ἄνευροι, [6] ᾗ τὸ ἐκπεσόν. Τὸ ἐμπεσὸν ὡς

[1] ὥτε. — [2] τὰ ἠυξημένα om. — [3] ὅτι. — [4] ἢ ἄρθρα. — [5] δὲ ἐναντία. — [6] τὸ ἔμπεσον sine ᾗ τὸ ἐκπεσόν.

ἀπέαγε, καὶ οἷσι ἓν ἢ δύο, ὧν δύο ἐστι, — ἐπὶ τούτοισι κίνδυνοι, ἐλπίδες....... De reliquis in periodo obviis id unum dicendum habeo, me ea non intelligere.

καὶ ἃ — κίνδυνοι.] ἢ χειριστέα om. K.; — καὶ ὅτε omm. J. U. — Ad ἢ ὅτε F. G. in marg.: ἃ παντελῶς κατὰ πάντα χρόνον κωλυτέα ἢ κατὰ τόνδε μὲν τὸν χρόνον κωλυτέα καὶ ἀνεπιχειρητητέα (sic), κατὰ δὲ ἄλλον ἐπιχειρητέα. Videri possit ἢ χειριστέα, quod K. omittit, abundare in hisce, credo tamen potius e sequentis periodi initio reiiciendum esse οἷα καὶ ὅτε χειριστέα; — tum malim καὶ ὅτε οὐ quam ἢ ὅτε οὐ propter parallelismum. Sed nihil muto, quia summatim haec et vicina ita descripta sunt, ut vix intelligas quid auctor docere voluerit.

οἷα καὶ ὅτε — ἧσσον.] καὶ ὡς U., Kühn., Littr., καὶ ὥς vulg.; — tum καὶ οὔων vulg., καὶ οὔ Parr. 5., Lind., Littr., οὐκ ὤν Chart.; — μινυθείσῃ vulg., μινυθήσῃ Parr. 3., μινυθήσει alii 4., Littr.; — καὶ ὥς vulg., καὶ ὡς Littr. Hanc autem periodum omissis e principio iis, de quibus in adn. superiore dixi, fere legerim: Καὶ τὰ ἐκ γενεῆς ἔξαρθρα καὶ τὰ αὐξανόμενα καὶ τὰ ηὐξημένα καὶ ὅ τι θᾶσσον κ. τ. λ.

καὶ — ἄκη τούτων.] ᾗ U. Littr., ἤ vulg.; — velim fere: καὶ ὅτε τὰ καταγέντα θᾶσσον καὶ βραδύτερον συμφυόμενα καὶ αἱ διαστροφαὶ καὶ ἐπιπωρώσιες γίγνονται, καὶ ἄκη τούτων.

οἷσι — ἐξίσχει.] οἷ σύν Ald., οἷσον F.; — καταγῇσι edd. antt., καταγείσῃ B., καταγέντα ἐξέσχῃ U.; — ἢ ἐξίσχει Parr. 7. Tum οἷσι ἐκβάντα ἢ ἄρθρα ἐξίσχια παγῶνται. Καὶ δι' ἃ ἐν κ. τ. λ. vulg. Ex qua scriptura ἐξίσχια ἄρθρα in Oeconomiam transtulit Foës. sed meliorem viam iniit Littr. ex ἐξίσχια παγῶνται efficiens ἐξίσχει. Ἀπατῶνται. Recte idem ἤ eximendum e vulgata esse vidit; equidem τά post ἐκβάντα periisse credidi. Non est ceterum nostri oratio in his clarior quam in superioribus.

ἀπατῶνται — θεραπεύματα.] In hac periodo δι' ἅ non recte habet. Non certo scio quid legendum sit; fortasse haec cum antecedentibus sunt connectenda, ita ut legas; — οἷσι καταγέντα ἐξίσχει καὶ ᾗ ἐξίσχει μᾶλλον, — οἷσι ἐκβάντα τὰ ἄρθρα ἐξίσχει. — δι' ἃ ἀπατῶνται καὶ ἐν οἷσι δρῶσι καὶ ἐν οἷσι διανοεῦνται ἀμφὶ τὰ παθήματα, ἀμφὶ τὰ θεραπεύματα.

νόμοισι — δίαιται.] τοῖσι om. J.; — κατάστασις D.; — δίαιτα U. Mihi περὶ ἐπιδέσιος inscriptio marginalis esse videtur.

τὰ χαυνότατα — ἐναντίως.] φύεται mihi e ξυμφύεται natum esse videtur; — cf. § 62. libri de Artic.; — δέ plene Parr. 6.

διαστροφαὶ — ἐκπεσόν.] ᾗ ante κυρτός Littr. ex Ald., Parr. 4., ἡ vel αἱ B., εἰ vulg., ἤ alii. Littr. confert verba e cap. 8. libri de Fractis: ὁ βραχίων κυρτὸς πέφυκε ἐς τὸ ἔξω μέρος· ἐς τοῦτο τοίνυν τὸ μέρος διαστρέφεσθαι φιλέει. Porro: ἄνευροι. τὸ ἐμπεσὸν ὡς προσωτάτω ἢ τὸ ἐκπεσὸν ἔσται vulg.; — Littréus contulit locum e lib. de Fractis § 19.: οὕτω γὰρ ἂν ἑκαστάτω εἴη τοῦ χωρίου, ἐς ὃ ὤλισθε ἡ κεφαλὴ τοῦ ὤμου, unde pro οὗ requirit ἐς ὅ, vel ἵνα. Textum descripsi, quemadmodum ille fecit, sed loci lectio incerta videtur.

τὸ ἐμπεσὸν — ἐξέπεσε.] Quid hoc sibi velit non capio;

[1] προσωτάτω ἔσται τοῦ χωρίου, οὗ ἐξέπεσε. Νεύρων τὰ μὲν ἐν κινήσι καὶ ἐν πλάδῳ, ἐπιδοτικά· τὰ δὲ μὴ, ἧσσον. Ἄριστον, ᾗ ἂν ἐκπέσῃ, [2] εἰ ἐμπέσοι τάχιστα. Πυρεταίνοντι μὴ ἐμβάλλειν, μηδὲ τεταρταῖα, πεμπταῖα, ἥκιστα ἀγκῶνα, καὶ τὰ ναρκώδεα πάντα· ὡς τάχιστα ἄριστα, τὴν φλεγμονὴν παρέντα. Τὰ ἀποσπώμενα ἢ νεῦρα, ἢ χόνδρια, ἢ ἐπιφύσιες, ἢ διιστάμενα [3] κατὰ ξυμφύσιας, ἀδύνατα ὁμοιωθῆναι· διαπωροῦται ταχέως τοῖσι πλείστοισι· ἡ δὲ χρῆσις σώζεται. Ἐκβάντων, τὰ ἔσχατα, ῥᾷον. Τὰ ῥᾷστα ἐκπεσόντα ἥκιστα φλεγμαίνει· τὰ δὲ ἥκιστα φλεγμαίνοντα, καὶ μὴ ἐπιθεραπευθέντα, μάλιστα αὖθις ἐκπίπτει. Κατατείνειν ἐν σχήματι τοιούτῳ, ἐν ᾧ μάλιστα ὑπεραιωρηθήσεται, σκεπτόμενον [4] ἐς τὴν φύσιν καὶ τὸν τόπον. Ἧι ἐξέβη, διόρθωσις· ὀπίσω ἐς ὀρθὸν καὶ ἐς πλάγιον παρωθεῖν· τὰ δὲ ταχέως ἀντισπάσαντα ἀντισπάσαι ταχέως ἤδη ἐκ περιαγωγῆς. Τὰ πλειστάκις ἐκπίπτοντα ῥᾷον ἐμπίπτει· αἴτιον φύσις ἢ νεύρων, ἢ ὀστέων, νεύρων μὲν, [5] μῆκος ἢ ἐπίδοσις, ὀστέων δὲ, κοτύλης ὁμαλότης, κεφαλῆς φαλακρότης· τὸ ἔθος τρίβον ποιέει· αἰτίη, καὶ σχέσις, καὶ ἕξις, καὶ ἡλικίη. Τὸ ὑπόμυξον ἀφλέγμαντον.

μ'. Οἷσι ἕλκεα ἐγένετο, ἢ αὐτίκα, ἢ ὀστέων ἐξισχόντων, ἢ ἔπειτα, ἢ κνησμῶν, ἢ τρηχυσμῶν, ταῦτα μὲν ἣν αἴσθῃ, εὐθέως [6] λύσας,

40. *De locis in hoc capitulo plerumque corruptis vide adn.*

[1] προσωτάτω ἢ τὸ ἐκπεσὸν ἔσται. — [2] ἢ ἐμπέσῃ. — [3] κατὰ φύσεις. — [4] ἐς τὸν τόπον καὶ τὴν φύσιν. — [5] μήκειος ἢ ἐπιδόσιος. — [6] λύσας.

corruptela aliqua inesse videtur, nisi statuas a delirante scriptum esse.

νεύρων — ἧσσον.] ταχύ pro τὰ μέν U.

ἄριστον — τάχιστα.] Pro ᾗ malim fere οὗ; — εἰ Littr., ubi vulgo ἤ, ex Foësii emendatione; — ἐμπέσῃ vulg., ἐμπέσοι Parr. 6., Littr.

πυρεταίνοντι — παρέντα.] Haec recte se habent et intelliguntur.

τὰ ἀποσπώμενα — σώζεται.] νεύρια M. N.; — φύσεις pro συμφύσεις Parr. 8.; — nescio an non legere oporteat: ἡ δὲ χρῆσις οὐ σώζεται.

ἐκβάντων τὰ ἔσχατα, ῥᾷον.] Intelligendum opinor ῥᾷον ἐκβαίνει.

τὰ ῥᾷστα — ἐκπίπτει.] φλεγμαίνοντα de meo, ubi ceteri θερμαίνοντα, quod constare nequit, quum sit transitivum.

κατατείνειν — τόπον.] τοιουτέου edd. antt., mss. Parr. 9. Vide de his etiam adn. sequentem.

ᾗ — περιαγωγῆς.] ἤ D. N., ἡ H.: — ἐς ante ὀρθόν om. D., in quo rest., K.; — παρωθέντα (παρωσθέντα Parr. 8.) δὲ ταχέως ἀντισπάσαντα ἀντισπᾶσαι (ἀντισπάσαι mss. 6. Kühn.) ταχέως ἤδη (ἡ δή Parr. 7., Bas.) (ταχέως ἢ δεῖ ταχέως D.) ἐκ περιαγωγῆς vulg. — Unde Littréus: ᾗ ἐξέβη, διόρθωσις· ὀπίσω ἐς ὀρθὸν καὶ ἐς πλάγιον παρωθεῖν· τὰ δὲ ταχέως ἀντισπάσαντα ἀντισπάσαι ταχέως ἤδη ἐκ περιαγωγῆς. Equidem ᾗ ἐξέβη non ad hanc, sed ad superiorem periodum referendum existimo, ut iungatur: σκεπτόμενον ἐς τὴν φύσιν καὶ τὸν τόπον, ᾗ ἐξέβη. — Tum pergere vellem: Διόρθωσις ὀπίσω ἐς ὀρθὸν καὶ ἐς πλάγιον· παρωθέντα δὲ ἀντισπάσαι ταχέως δεῖ ἐκ περιαγωγῆς. — Nempe in ταχέως ἀντισπάσαντα ἀντισπάσαι ταχέως haberi puto dittographiam: librarius post participium παρωθέντα rursus dedit participium, ubi infinitivum dare debuerat, quem postea adpinxit, non deleto eo, quod ex errore natum erat.

τὰ πλειστάκις — ἡλικίη.] νύσις vulg., νύξις D., λύσις Foës. Latine, Chart., Kühn. Graece. Melius Littréus φύσις, quod unice verum videtur. Porro μήκεος ἢ ἐπιδόσιος vulg.; rectius scripsit Littr. Cf. de Artic. § 56.

40. οἷσι ἕλκεα — εἵνεκα.] τρηχισμῶν K.; — ἐπιτιθείς H. U.; — αὐτό τε Ald., Parr. 10., Littr., αὐτὸ τό vulg.; — ἐκπέσῃ vulg., ἐκπέσει K., ubi ἐκπυήσει de coniectura Lit-

πισσηρὴν ἐπὶ τὸ ἕλκος [1] *ἐπιθεὶς, ἐπιδεῖν ὡς ἐπὶ τὸ ἕλκος πρῶτον τὴν ἀρχὴν βαλλόμενος, καὶ τἄλλα ὡς οὐ ταύτῃ τοῦ σίνεος ἐόντος· οὕτω γὰρ αὐτό τε ἰσχνότατον, καὶ* [2] *ἐκπυήσει τάχιστα, καὶ περιρρήξεται, καὶ καθαρθέντα τάχιστα* [3] *Φύσεται· νάρθηκας δὲ μήτε κατ' αὐτὸ τοῦτο προσάγειν, μήτε πιέζειν· καὶ ὧν ὀστέα μὴ μεγάλα ἄπεισι* [4] *οὕτω ποιέειν· ὧν δὲ μεγάλα,* [5] *οὔ· πολλὴ γὰρ ἐμπύησις, καὶ ταῦτ' οὐκ ἔτι οὕτως, ἀλλ' ἀνέψυκται τῶν ὑποστασίων εἵνεκα.* Τὰ *δὲ τοιαῦτα ὁκόσα ἐξέσχε, καὶ, εἴ τε ἐμβληθῇ, εἴ τε μὴ, ἐπίδεσις μὲν οὐκ ἐπιτήδειον·* [6] *διάτασις δὲ, σφαῖραι ποιηθεῖσαι, ὁμοῖαι πέδαις, ἡ μὲν παρὰ σφυρὸν, ἡ δὲ παρὰ γόνυ ἐς κνήμην, πλατεῖαι, προσηνέες, ἰσχυραὶ, κρίκους ἔχουσαι· ῥάβδοι τε ξύμμετροι κρανείης καὶ μῆκος καὶ πάχος, ὥστε διατείνειν· ἱμάντια* [7] *δὲ ἐξ ἄκρων ἀμφοτέρωθεν [ἔχοντα] εἰς τοὺς κρίκους ἐνδεδέσθαι, ὡς τὰ ἄκρα ἐς τὰς σφαίρας ἐνστηριζόμενα διαναγκάζῃ.* Ἴ*ησις δὲ, πισσηρὴ θερμή· σχήματα, καὶ ποδὸς θέσις καὶ ἰσχίου· δίαιτα* [8] *ἀτρεκής.* Ἐ*μβάλλειν τὰ ὀστέα τὰ ὑπερίσχοντα αὐθήμερα, ἢ δευτεραῖα, τεταρταῖα δὲ ἢ πεμπταῖα μὴ, ἀλλ' ἐπὴν ἰσχνὰ ᾖ.* Ἡ *δ' ἐμβολὴ τοῖσι* [9] *μοχλίσκοισι, — ἢ τὸ ἐμβαλλόμενον τοῦ ὀστέου, ἣν μὴ ἔχῃ ἀπο-*

[1] *ἐπιτιθείς.* — [2] *ἐκπέσῃ.* — [3] *Φύεται.* — [4] *οὕτω ποιέειν* om. — [5] *οὕτω ποιέειν.* — [6] *διάστασις.* — [7] *δέ* om. — [8] *ἀτρεμής.* — [9] *μοχλικοῖσι.*

tréi; — *Φύεται* L. pro *Φύσεται*; — *νάρθηκες* vulg.; *νάρθηκα* B., *νάρθηκας* Parr. 6., Littr. — Tum in seqq.: *ὧν δὲ μεγάλα, οὕτω ποιέειν, πολλή* vulg.; Littr. adfert locum ex lib. de Fractis § 29. *ὁκόσοισι δὲ μέζονος ὀστέου ἀπόστασις ὑπόδοξος γένηται, ... οὐκ ἔτι τῆς αὐτῆς ἰητρείης δεῖται.* Hinc Littréus textum exhibuit, qualem item dedi. Tandem *εἵνεκα* J. Textum loci igitur fere descripsi quemadmodum editor Paris., sed vitia supersunt; vellem fere legere:

Οἷσι ἕλκεα ἐγένετο ἢ αὐτίκα ὀστέων ἐξισχόντων ἢ ἔπειτα, ἢ κνησμῶν ἢ τρηχυσμῶν ἣν αἴσθηται, εὐθέως λύσας πισσηρὴν ἐπὶ τὸ ἕλκος ἐπιθεὶς ἐπιδεῖν, ἐπὶ τὸ ἕλκος πρῶτον τὴν ἀρχὴν βαλλόμενος, καὶ τἄλλα, ὡς οὐ ταύτῃ τοῦ σίνεος ἐόντος. Οὕτω γὰρ αὐτό τε ἰσχνότατον ἔσται καὶ ἐκπυήσει τάχιστα καὶ περιρρήξεται καὶ καθαρθέντα τάχιστα Φύσεται κ. τ. λ. — Verum haereo in postremis *πολλὴ γὰρ ἐμπύησις κ. τ. λ.* Nimirum corrigere vellem *καὶ διὰ ταῦτ' οὐκ ἔτι οὕτως*; sed sive id legas, sive vulgatam serves, non video quomodo intelligere oporteat: *ἀλλ' ἀνέψυκται τῶν ὑποστασίων εἵνεκα.* Quomodo cohaerent haec cum superioribus? Sitne vitium in *ἀνέψυκται*, nec ne, non satis perspicio. Videant alii quoque. Cf. de Fractis § 26. 27.

τὰ δὲ τοιαῦτα — διαναγκάζῃ.] *διάστασις* H. I.; — *οἷα πέδαι* vulg., *οἷαι πέδαις* Littr., scilicet *οἷαι* cum Parr. 5., *πέδαις* cum Parr. 9.; attamen aut *ὁμοῖαι πέδαις*, aut *οἷαι πέδαι* legendum est. Dein *κρανείης* D. H., *κρανέης* U., *κρανίης* vulg.; — *δέ* post *ἱμάντια* omm. H. K. U.

Huius periodi initium legere vellem: *Τοῖσι δὲ τοιούτοισι, ὁκόσα ἐξέσχε, εἴτε ἐνεβλήθη, εἴτε μὴ, ἐπίδεσις μὲν οὐκ ἐπιτήδειον κ. τ. λ.* Tum puto *ἔχοντα* abundare. Cf. de Fractis § 30.

ἐμβάλλειν — ᾖ.] *ἐμβάλλεις* D.; — *αὐθημεραῖα* vulg., *αὐθημερά* (sic) Parr. 4., *αὐθημερινά* Parr. 3., *ἡμερινὰ καὶ αὐθημερινά* L., *αὐθήμερα* Littr.; — *ἰσχυρά* pro *ἰσχνά* non pauci codd.

ἡ δ' ἐμβολὴ — κωλυόντων.] *δέ* plene B. Locus, me iudice, sano sensu destituitur: statim confero librum de Fractis § 32., ubi: *ἣν δ' ἄρα τοῦ ὀστέου τὸ ἄνω παρηλλαγμένον μὴ ἐπιτήδειον ἔχῃ ἐνέδρην τῷ μοχλῷ, ἀλλὰ πάροξυ ἐὸν παραφέρῃ, παραγλύψαντα χρὴ τοῦ ὀστέου ἐνέδρην τῷ μοχλῷ ἀσφαλέα ποιῆσαι.* — Ad hanc lucem, lego in nostris: *ἡ δ' ἐμβολὴ τοῖσι μοχλίσκοισι. καὶ τὸ μὴ ἐμβαλλόμενον τοῦ ὀστέου, ἣν μὴ ἔχῃ ἀποστήριξιν, ἀποπρίσαι.* — Haec aperta sunt; sed *τῶν κωλυόντων* puto emblema esse alienum. Sedes, qua legitur, facit ut iungas *ἀποπρίσαι τῶν κωλυόντων* i. e. *ἀπὸ τῶν κωλυόντων*; sed id quod reseca-

στήριξιν, ἀποπρίσαι τῶν κωλυόντων. Ἀτὰρ καὶ ὣς τὰ ψιλωθέντα ἀποπεσεῖται, καὶ βραχύτερα τὰ μέλεα.

μα'. Τὰ δὲ ἄρθρα, τὰ μὲν πλέον, τὰ δὲ μεῖον ὀλισθάνει· καὶ τὰ μὲν μεῖον, ἐμβαλεῖν ῥηΐδιον· τὰ δὲ [1]πλέον μέζους ποιεῖ τὰς κακώσιας καὶ ὀστέων, καὶ νεύρων, καὶ ἄρθρων, καὶ σαρκῶν, καὶ σχημάτων. Μηρὸς δὲ καὶ βραχίων ὁμοιότατα ἐκπίπτουσι.

41. At articuli partim quidem magis, partim vero minus luxantur et qui quidem minus, facile reconduntur; qui vero plus, maiora tum ossium, tum nervorum, et articulorum ac carnium, et figurarum vitia progignunt. Femur autem et brachium quam simillimo inter se modo excidunt.

[1] πλέον om.

tur ipsum est τὸ κωλῦον! Absurdum additamentum reiiciendum esse arbitror.

ἀτὰρ — μέλεα.] ὡς vulgo, ὣς de meo. Post μέλεα periisse videtur ἔσται.

41. τὰ δὲ — σχημάτων.] πλέον ante μέζους recte de suo supplevit Littreus; — τάς om. J.

ΠΕΡΙ ΑΔΕΝΩΝ.

ΣΥΓΓΕΓΡΑΠΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ, ΥΦ' ΟΥ
ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ.

DE GLANDULIS.

LIBER CONSCRIPTUS EST AB EODEM MEDICO RECENTIORE, A QUO
LIBRI DE FRACTIS ET DE ARTICULIS.

ΠΕΡΙ ΑΔΕΝΩΝ.

α΄. Περὶ δὲ ἀδένων οὐλομελίης ὧδε ἔχει. Φύσις μὲν αὐτοῖσι σπογγώδης, ἀραιοὶ μὲν καὶ πίονες, καὶ ἔστι οὔτε σαρκία ἴκελα τῷ ἄλλῳ σώματι, οὔτε ἄλλο τι ὁμοῖον τῷ σώματι, ἀλλὰ ψαφαρὰ καὶ φλέβας ἔχει συχνάς· εἰ δὲ διατάμοις, αἱμορραγέει λάβρως· τὸ εἶδος λευκοὶ καὶ οἷον φλέγμα, ἐπαφωμένῳ δὲ οἷον εἴρια· κὴν ὀργάσῃς τοῖσι δακτύλοισι ἐπιπουλὺ βιησάμενος, ὁ ἀδὴν ὑγρὸν ἀφίησι ἐλαιῶδες καὶ αὐτὸς θρύπτεται καὶ ἐξαπόλλυται.

β΄. Πονέουσι δὲ οὐ κάρτα, ἀλλὰ τῷ ἄλλῳ σώματι, ἐπὴν πονέωσι, τὴν ἰδίην νοῦσον μεταδιδόασι· παῦρα δὲ καὶ τῷ σώματι ξυμπονέουσι. Αἱ νοῦσοι, — φύματα γίγνονται, καὶ χοιράδες ἀναπηδῶσι, καὶ πῦρ ἔχει· πάσχουσι δὲ ταῦτα, ἐπὴν ὑγρασίης πληρωθῶσι τῆς ἀπὸ τοῦ ἄλλου σώματος ἐπιρρεούσης εἰς αὐτούς· ἐπιρρέει δὲ ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος διὰ τῶν φλεβῶν, αἳ δι' αὐτῶν τέτανται πολλαὶ καὶ κοῖλαι, ὥστε ἀκολουθεῖν τὸ ὑγρὸν, ὅ τι ἂν ἕλκωσι, εὐπετέως ἐς αὐτούς· κὴν πουλὺ ἴῃ

DE GLANDULIS.

1. Universa glandularum natura ita se habet. Earum natura spongiosa est, rarae sunt et pingues, neque carunculae sunt reliquo corpori similes, neque aliud quid corpori simile, sed friabiles et multas habent venas. Si disseces, sanguis copiosus effluit. Specie albae sunt et qualis pituita, ad tactum vero lanam referunt. Ac si multa vi digitis subigas, glandula humorem emittit oleosum et ipsa conteritur et dissolvitur.

2. Neque vero admodum aegrotant, sed reliquo corpori, cum laborant, morbum proprium communicant; parum etiam cum reliquo corpore una laborant. Morbi fere hi sunt: tubercula et strumae suboriuntur, febrisque detinet. Quibus afficiuntur, ubi humore ad eas ex reliquo corpore confluente impletae fuerint. Ex reliquo autem corpore influit per venas, quae per eas multae et rarae tendunt, ita ut humor, quemcumque attrahant, facile ad eas consequatur. Qui si multus et morbosus adfluat, reli-

1. *Φύσις — ἐξαπόλλυται.*] *αὐτέοισιν* (*αὐτέῃσιν* Zuing., Lind., Mack., Littr.) *ᾗ* (*ᾗ* om. Littr.) *σπογγῶδες* (*σπογγώδης* Littr.) vulg. — Reposuerunt *αὐτέῃσι* a Zuingero inde, quia plerisque libelli locis *ἀδήν* femininum esse videtur. Schneiderus in Lex. adeo adnotat in hoc libello *ἀδήν* femininum esse. Ego librariorum culpa masculinum in femininum abiisse certum iudico et ubivis in hac editione huius libelli debitum genus nomini reddidi. — Porro *μὲν αἱ πίονες* C.; — *ἔστιν ὅτε σαρκία* idem. Omnes *αἱμορραγίη λάβρος*, in quo latet *αἱμορραγέει λάβρως*. Tum *τὸ εἶδος λευκή* vulg., sed *λευκαί* C., Zuing. in marg., Littr.; quodsi iam ad frequentem permutationem inter *η* et *οι* in mss. mentem advertas, patet *λευκή* ex *λευκοί* provenisse et scriptori nostro nomen fuisse masculinum, sicuti dixi. Omnes *ἐπαφομένῳ* vitiose; — *κὴν ἐργάσῃ τοῖς δακτύλοις* omnes, quod absurdum; in *ἐργάσῃ* latet aliquid ab *ὀργάζειν*, quare *ὀργάσῃς* scripsi; — porro *καὶ αὐτὸ θρύπτεται* vulg., sed *αὐτή* legunt P.', Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr.; *αὐτό* vero ex *αὐτός* natum est et tertium indicium est nomen *ἀδήν* masculinum esse nostro. Omnes *θρύπτεται πολλά*, in quibus *πολλά* abundat, natum puto ex *ἐξαπόλλυται*; — ceteri *ἡ ἀδήν*.

2. *πονέουσι — ξυμπονέουσι.*] Vulgo *ἐπὴν πονέουσι δὲ ἢ δι' ἰδίην νοῦσον παῦρα κ. τ. λ.*; in his Lind., Mack., *ἢ* abiiciunt, Littr. *πονέωσι* dedit pro vulgato *πονέουσι*, quod item feci; sed idem *δέ* servandum putat et pro *δή* poni. Locus vitiosus est: illud *δὲ ἢ δι'* ex *ἰδίην* est natum, *τήν* vero periit; post *νοῦσον* excidit *μεταδιδόασι*. His restitutis locum salvum esse opinor.

αἱ νοῦσοι — φλογιῶσι.] *καὶ πῦρ ἔχει τὸ σῶμα* ceteri, equidem *τὸ σῶμα* emblema alienum esse arbitror et abigo; — *τῆς ἐπὶ τοῦ ἄλλου σώματος* ceteri; *ἀπό* pro *ἐπί* de meo; — *ἐπιρρεούσης — σώματος* omm. C. Ald.; — *αἱ* om. C.; — *εἰς αὐτάς* et *ἐς αὐτάς* ceteri, de meo *αὐτούς* dedi; — tum *πολύ* C.; — *εἴη* vulg., in quo latet *ἴῃ*, Littr. *ἔῃ* dedit; — post *νοσῶδες* delevi *ἡ ῥοή*, quod ineptum emblema ferunt omnes; — item delevi *αἱ* (C. Ald. *οἱ*) *ἀδένες* cum post *ξυν-*

καὶ νοσῶδες, ξυντείνουσι ἐπὶ σφᾶς τὸ ἄλλο σῶμα καὶ οὕτω πυρετὸς ἐξάπτεται καὶ ἀείρονται καὶ φλογιῶσι.

γ'. Ἀδένες *δὲ ὕπεισι ἐν τῷ σώματι πλείους καὶ μείζους ἐν τοῖσι κοίλοισι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖσι ἄρθροισι, καὶ ὅκου ἐν τοῖσι ἄλλοισι ὑγρηδὼν, καὶ κατὰ τὰ αἱματώδεα χωρία· οἱ μὲν ὡς τὸ ἐπιρρέον ἄνωθεν ἐς τὰ κοῖλα ἐκδεχόμενοι ἐπὶ σφέας ἕλκωσι, οἱ δὲ, ὡς τὴν αὖθις γιγνομένην ὑπὸ τῶν πόνων ὑγρασίην ἐκδεχόμενοι ἐξαρύωσι τὴν πληθὺν, ἥντινα μεθίησι τὰ ἄρθρα.* Καὶ *οὕτω πλάδος οὐκ ἔνι ἐν τῷ σώματι· εἰ γάρ τι καὶ γίγνοιτο παραυτίκα, οὐκ ἂν ἐπιγίγνοιτο ὀπίσω· καταναισιμοῦται γὰρ καὶ τὸ πουλὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἐς τοὺς ἀδένας.*

δ'. Καὶ *οὕτω τὴν πλεονεξίην τοῦ ἄλλου σώματος τῶν ἀδένων κέρδος ποιευμένων, τροφὴ ξύντροφος αὐτοῖσί ἐστι· ὡς ὅκου τελματώδεα, ἐκεῖ καὶ ἀδένες· σημεῖον, ὅκου γὰρ ἀδὴν, ἐκεῖ καὶ τρίχες· ἡ γὰρ φύσις ποιέει ἀδένας καὶ τρίχας καὶ ἄμφω χρέος τωὐτὸ λαμβάνουσι, οἱ μὲν τὸ ἐπιρρέον ἐκδεχόμενοι, ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται, αἱ δὲ τρίχες τὴν ἀπὸ τῶν ἀδένων ἐπικέρδειαν ἔχουσαι φύονταί τε καὶ αὔξονται, ἀναλεγόμεναι τό τε περισσὸν καὶ ἐκβρασσόμενον ἐπὶ τὰς ἐσχατιάς.* Ὅκου *γὰρ αὖον τὸ σῶμα, οὔτε ἀδὴν, οὔτε θρίξ· τὰ δὲ ἁπαλὰ καὶ πονεύμενα καὶ κάθυγρα, ἀδενώδεα καὶ τρίχες ἐκεῖ φύονται· ἀδένες δὴ καὶ κατὰ τοῖν οὐάτοιν ἔνθα καὶ*

quum corpus glandulae distendunt atque ita febris incenditur et attolluntur atque inflammationem concipiunt.

3. Glandulae autem in corpore subsunt plures et maiores in ipsius cavis et articulis et ubi in reliquis humor adest et locis sanguine redundantibus: aliae quidem ut id, quod ex superioribus locis in cava influit, exceptum ad se trahant; — aliae ut in articulis subortum ex laboribus copiosum humorem, quemcumque articuli emittunt, excipiant. Atque ita superfluus humor in corpore minime redundat: si quid enim statim suboriatur, non tamen postea succedet nimia corporis humectatio; etenim tum multa tum pauca in glandulas expenditur.

4. Eoque modo reliqui corporis abundantiam glandulis in lucro ponentibus alimentum est accommodatum: quippe ubi uliginosae corporis partes, ibi etiam glandulae sunt. Quod hoc indicio constat: ubi glandula, ibi quoque pili. Natura si quidem glandulas et pilos creat, et ambo eandem utilitatem habent. Illae quidem id, quod influit, quemadmodum ante dictum est, excipientes; pili vero ex glandulis lucrum nacti producuntur et augentur, quod in extremas partes redundat et expellitur colligentes. Ubi enim corpus siccum, ibi neque glandula, neque pilus inest; tenerae vero et labore agitatae partes ac humectae, glandulosae sunt, ibique pili crescunt. Glandulae nempe etiam sunt

τείνουσι, tum post *φλογιῶσι*. — Littr. omittit *καί* ante *οὕτω* cum edd. antt., C. E., Zuing.; — *φλογῶσι* ceteri, sed scribendum est *φλογιῶσι* a *φλογιάω*.

3. *ἀδένες — ἄρθρα.*] Uti supra, ita quoque in hoc capitulo *ἀδένες* masculinum feci, licet mss. et edd. femininum ferant; idem autem deinceps tacitus faciam, quia hac in re admodum corrupto codicum textui omnem fidem denego. — Vulgo *ἢ μείζους*, de meo *καὶ μείζους*, quod etiam Foësium Latine expressisse video. — Littréus de suo *καὶ ἐν τοῖσι ἄρθροισι* dedit pro vulgato *ἢ ἐν τ. ἄ.* Omnes *καὶ ὁκόσα ἐν τοῖσι ἄλλοισι ὑγρηδόν*, sed verissime *ὑγρηδών* desideravit Foësius, tum vero pro *ὁκόσα* legere oportet *ὅκου*, quod exhibui. — *ἐπιδεχόμενοι* ceteri, de meo *ἐκδεχ.* — Ceteri *ὥστε τὴν κ. τ. λ.*, sed de meo *ὡς* scripsi, sicuti supra *ὡς τὸ ἐπίρρεον κ. τ. λ.* — Vulgo *ἐργασίην*, sed *ὑγρασίην* Zuing., Foës. in adn., Lind., Mack., Littr.

καὶ οὕτω — ἀδένας.] *καί* ante *οὕτω* cum Lindano, quem Mack. etiam sequitur, dedi; vulgo abest. Ceteri *οὐκ ἂν ἐπιγίγνοιτο πλάδος ὀπίσω*, ubi *πλάδος* otiose illatum et delendum, quare reieci. Codd. *καταναισιμοῦται*, sed dudum recte scripserunt.

4. *καὶ οὕτω — ἐσχατιάς.*] *καὶ οὕτως* vulg., *καὶ οὕτω* E., Littr.; — ceteri *αἱ ἀδένες κέρδος ποιεύμεναι*, quod de meo in genitivum mutavi; — *ὥστε ὅκου τελμ.* cett.; — *ὅκου ἀδένες* C.; — de meo *γάρ* ante *ὅκου* et *καί* ante *ἄμφω* intuli; — *ἄμφω* [*δέ*] Lind., Mack.; — *ὡς* pro *τωὐτό* Ald. — Dein *αἱ μὲν* (addunt *ἐς* E., Bas., Zuing., Littr., *ὡς* C. Ald., Mack.) *ἐκδεχόμεναι* (*ἐκδεχ.* omm. C. E., Edd. antt., Zuing., Littr.) *ὡς καὶ κ. τ. λ.* vulg. — Littr. adnotat: „*ἐκδεχόμεναι* n'est ni dans nos deux manuscrits, ni dans les anciennes editions, c'est une addition due à Foës. Il doit donc être supprimé, puisqu'on peut s'en passer." Vehementer dissentio. — Omnes *τὴν ἀπὸ τῶν ἀδένων ἐπικαιρίην ἔχουσαι* quod ineptum; in *ἐπικαιρίην* latet *ἐπικέρδειαν*, modo attendas ad *κέρδος ποιευμένων* principio capitis. Porro *φύενταί τε καὶ αὔξ.* C.

ὅκου — ἔχουσι.] Edi solet *Ὅκου δὲ αὖον ἐὸν τὸ σῶμα, οὔτε ἄδην, οὔτε θρίξ· τὰ δὲ ἁπαλὰ καὶ πονεύμενα καὶ κάθυγρα, ἀδὴν ὧδε καὶ τρίχες* (*τρίχας* C.)· *ἀδένες* (*ἀδένας* Ald.) *δὲ καὶ κατὰ τῶν οὐάτων* (*καί* h. l. interpo-

ἔνθα καὶ ἑκατέρωθεν κατὰ τὰς σφαγὰς τοῦ τραχήλου, τρίχες τε ἐνταῦθα ἑκατέρωθεν· ἐπὶ τῇσι μασχάλῃσι ἀδένες καὶ τρίχες· βουβῶνες καὶ ἐπίσειον ἰκέλως μασχάλῃσι ἀδένας καὶ τρίχας ἔχουσι. Ταῦτα μὲν κοῖλα τῶν ἐν τῷ σώματι καὶ ῥηΐδια ἐς περιουσίην ὑγροῦ, καὶ γὰρ πονέει ταῦτα καὶ κινέεται μάλιστα τῶν ἐν τῷ σώματι.

ε΄. Τὰ δ' ἄλλα, ὁκόσα ἀδένας ἔχει μοῦνον, οἷον ἔντερα, — ἔχει γὰρ καὶ ταῦτα ἀδένας ἐς τὸ ἐπίπλοον μείζονας, — τρίχας οὐκ ἔχει. Καὶ γὰρ ἐν τοῖσι τέλμασι τῆς γῆς καὶ καθύγροισι οὐ φύεται τὸ σπέρμα οὔτ' ἐθέλει ἀναβαίνειν τῆς γῆς ἄνω, ἀλλ' ἀποσήπεται καὶ ἀποπνίγεται τῇ πλεονεξίῃ· βιῆται γὰρ τὸ σπέρμα. Βιῆται δὲ καὶ ἐν τοῖσι ἐντέροισι ἡ πληθὺς καὶ τὸ ὑγρὸν πουλὺ, καὶ οὐκ ἐᾷ φῦσαι τρίχας. Οἱ δὲ ἀδένες μείζονες ἢ που ἄλλοθι τοῦ σώματος· καὶ νέμονται ἐν τοῖσι ἐντέροισι ἐκπιεζόμενον τὸ πλάδος· τὰ δὲ ἔντερα ἐκ τῶν τευχέων ἐς τὸ ἐπίπλοον ἐκδέχεται καὶ καθίησι τὴν ὑγρασίην· τὸ δ' ἐπίπλοον διαδιδοῖ τοῖσι ἀδέσι.

ϛ΄. Ἔχουσι δὲ καὶ οἱ νεφροὶ ἀδένας· καὶ γὰρ οὗτοι κορίσκονται πολλῆς ὑγρασίης· μείζους δὲ οἱ ἀδένες ταύτῃ ἢ οἱ ἄλλοι ἀδένες ἐόντες· οὐ γὰρ ἐμπίνεται τοῖσι νεφροῖσι τὸ ὑγρὸν τὸ ἐπιρρέον, ἀλλὰ διαρρέει ἐπὶ κύστιν κάτω, ὥστε ὅ τι ἂν ἀποκερδάνωσι ἀπὸ τῶν ὀχετῶν, τοῦτο ἕλκουσι πρὸς σφέας.

ζ΄. Καὶ ἄλλοι δέ εἰσι ἐν τῷ σώματι ἀδέ-

ad utramque aurium partem et utrimque ad venas iugulares colli, pilique ibi ab utraque parte. Sub alis glandulae sunt et pili. Inguina et pubes, non secus atque alae, glandulas et pilos habent. Hae quidem inter corporis partes cavae sunt et facile humoris abundantiam excipiunt; ex omnibus enim corporis partibus hae maxime laborant et moventur.

5. Reliquae autem, quae glandulas tantum habent, velut intestina, — habent enim et haec glandulas ad omentum maiores, — pilos non habent. Neque enim in uliginosis et humectis terrae locis semen nascitur, neque sursum emergit, sed humoris redundantia, quae vim semini infert, putrescit et suffocatur. Quin etiam in intestinis redundantia et humoris copia vim infert, neque pilos exoriri sinit. Glandulae vero maiores sunt quam alia corporis parte et expressam ex intestinis redundantem humiditatem depascuntur. At intestina ex vasis ad omentum pertingentibus humiditatem excipiunt et emittunt, omentum vero his glandulis transmittit.

6. Sed et renes glandulas habent, hi si quidem multa humiditate redundant. Sunt autem hac parte maiores quam aliae quaevis glandulae. Neque enim qui influit humor in renes imbibitur, sed infra ad vesicam defluit. Quare quidquid ex ductibus lucri faciunt, id ad sese attrahunt.

7. Sunt et aliae in corpore glandulae admo-

nit solus C.) ἔνθα καὶ ἔνθα ἑκατέρωθεν κατὰ τὰς σφαγὰς τοῦ τραχήλου, τρίχες τε ἐνταῦθα ἑκατέρωθεν· ἐπὶ ταῖς μασχάλῃσιν ἀδένες καὶ τρίχες· βουβῶνας καὶ ἐπίσειον (ἐπίσιον C. Ald.) ἰκέλως μασχάλῃσιν ἀδένας καὶ τρίχας (ἀδὴν καὶ τρίχες C. Littr.). Haec oratio pessime mutilata est: pro δέ initio lego γάρ; — ἐόν post αὖον abundat; — in ἄδην ὧδε latet ἀδενώδεα, dein vero legendum est καὶ τρίχας ἔχει, vel καὶ τρίχες ἐκεῖ φύονται, vel eiusmodi quid aliud. Pro ἀδένες δὲ καί lego ἀδένες δὴ καί. — Mihi non cum C. ante ἔνθα καὶ ἔνθα, sed ante ἑκατέρωθεν, καί inferendum videtur. Denique in fine loci non codicis C. lectionem amplector, sed vulgatam expleo ἔχουσι addendo.

5. τὰ — ἔχει.] τρίχας [δὲ] οὐκ ἔχει Lind., Mack., parum recte!

καὶ γὰρ — σπέρμα.] ἐς ἄνω Zuing. sine τῆς γῆς; — γῆς omm. edd. antt., E.

βιῆται — τρίχας.] καὶ οὐκ ἂν φῦσαι τρίχας vulg., sed ἐᾷ pro ἄν Zuing., Foës. in adn., Lind., Mack.; repudiat emendationem Littréus, mihi vero necessaria videtur.

οἱ δὲ ἀδένες — ἀδέσι.] καὶ νέμονται αἱ ἀδένες ἐν τοῖσι ἐντ. ceteri; reieci h. l. otiosum αἱ ἀδένες. — Dein ἐκπιεζόμεναι C. Littr., ἐκπιεζούμεναι vulg., ἐκπιεζεύμεναι Lind., Mack.; tum τὸν πλάδον ceteri. De meo ἐκπιεζόμενον τὸ πλάδος dedi; nempe τὸν πλάδον ab auctore scriptum fuisse non magis credo quam ἀδήν illi fuisse foeminini generis; — ἐς τὰ ἐπίπλοα cett. Porro τῇσιδε (τῇσι δέ C., τῇσιν Zuing.; — τοῖσι δέ Mack.) ἀδένεσιν (ἀδένησιν C. E., Bas., Zuing., ἀδέσιν Lind.) vulgata.

6. ἔχουσι — σφέας.] ἔχουσι καὶ οἱ νεφροὶ δὲ ἀδένας Ald. C.; — ταῦτα pro ταύτῃ C.; — ἐμπιέεται C., ἐμπνέεται Ald.; — ὥστε ὁτιοῦν (ἥν pro ὁτιοῦν C., ὅτι ἄν emendavit Struvius, quam emendationem recepit Littr.) ἀποκερδ. vulg. — Itaque § hancce edidi ex librorum scriptura, ut potui; sed fidem textui parvam tribuo: auctor dedisse mihi videtur: Εἰσὶ δὲ καὶ οἱ νεφροὶ ἀδένες· καὶ γὰρ καὶ οὗτοι κορίσκονται πολλῆς ὑγρασίης μείζους ἢ οἱ ἄλλοι ἀδένες ἐόντες· οὐ γὰρ κ. τ. λ.

7. καὶ — γραφή.] καὶ πάνυ ceteri; reiicio otiosum καί.

νες σμικροὶ πάνυ, ἀλλ' οὐ βούλομαι ἀποπλανᾶν τὸν λόγον· ἐς γὰρ τοὺς ἐπικαίρους ἡ γραφή. Νῦν δὲ ἀναβήσομαι τῷ λόγῳ καὶ ἐρέω περὶ ἀδένων οὐλομελίης. Τραχήλου τὰ μέρεα ἑκάτερα ἔνθα καὶ ἔνθα ἀδένας ἔχει, καὶ παρίσθμια καλέονται οἱ ἀδένες οὗτοι· χρείη τοιήδε· ἡ κεφαλὴ ὑπερκεῖται ἄνω κοίλη ἐοῦσα καὶ περιφερὴς, καὶ πλήρης τῆς περὶ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἄλλου σώματος ὑγρασίης· καὶ ἅμα ἀναπέμπει τὸ σῶμα ἀτμοὺς ἐς τὴν κεφαλὴν παντοίους ἄνω, οὓς αὖθις ἡ κεφαλὴ ὀπίσω ἀφίησι· οὐ γὰρ δύναται ἐμμένειν τὸ ἐπιρρέον οὐκ ἔχον ἔνθα ἕδρην, ἢν μὴ τὴν κεφαλὴν πονέῃ· τότε γὰρ οὐκ ἀφίησι, ἀλλ' αὐτοῦ κρατέει· ἐπὴν δὲ ἀνῇ τὴν ἕλξιν, ἐς τοὺς ἀδένας ἡ ῥοὴ γίγνεται, καὶ οὐδὲν λυπέει τὸ ῥεῦμα, ἔστ' ἂν ὀλίγον τε ᾖ καὶ ξύμμετρον καὶ ἐγκρατέες ἔωσι οἱ ἀδένες· ἢν γὰρ πουλὺ ἐπιρρυῇ, ἢν μὲν ᾖ δριμὺ καὶ χολῶδες, φλεγμαίνει καὶ ἀνοιδίσκεται καὶ ξυντείνει ὁ τράχηλος, καὶ οὕτω προΐει ἐς οὖς· κὴν μὲν ἐς ἑκάτερα τὰ μέρεα, ἑκάτερον· ἢν δὲ ἐς θάτερον, πονέει θάτερον· ἢν δὲ ᾖ φλεγματῶδες καὶ πουλὺ καὶ ἀργὸν, φλεγμαίνει δὴ καὶ ὧδε· καὶ στασίμου ἐόντος τοῦ ὑγροῦ, χοιράδες ἐγγίγνονται· αὗται αἱ νοῦσοι τραχήλου.

dum parvae. Sed nolo mea oratione longius aberrare, cum ad insignes tantum haec nostra oratio instituta sit. Nunc autem ad institutum sermonem revertam, de integra glandularum natura dicturus. Utraque colli pars hinc et inde glandulas habet, quae tonsillae vocantur, in hunc usum comparatae. Caput cavum et rotundum superiore parte situm est et humiditatem ex reliquo corpore circum se complectitur; simulque corpus vapores cuiusvis generis sursum ad caput transmittit, quos rursus caput retro demittit. Neque enim quod influit, cum illic sedem non habeat, immorari potest, nisi caput morbo afficiat; tunc enim non dimittit, sed illic retinet. Ubi vero de attractione remiserit, fluxio fit in glandulas, quae nullam adfert molestiam, quoad pauca et moderata fuerit, et glandulae eam continere valent. Si enim copiosa fuerit fluxio et acris et biliosa perseveret, inflammatur et intumescit et distenditur collum; sicque ad aurem procedit. Et si quidem ad utramque aurem, utraque auris, sin ad alteram, altera dolet. Quodsi pituitosa, copiosa et lenta fluxio fuerit, item sic inflammationem concipit et cum humor sit stabilis, strumae generantur. Hi colli morbi sunt.

η'. Μασχάλῃσι δέ, — ξυρρέει μὲν καὶ ἐνταῦθα, ἀλλ' ὅταν πλῆθος ᾖ, ἢ δριμεῖς οἱ ἰχῶρες, καὶ ὧδε γίγνονται φύματα. Κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν τοῖσι βουβῶσι, — ἕλκει τὴν

8. Quod ad alas attinet, — eò quoque confluit; sed cum copiose fluit, vel acres sunt humores serosi, etiam ita tubercula oriuntur. Eodem modo res se habet in inguinibus: —

νῦν δὲ — τραχήλου.] Ceteri περὶ ἀδένων οὐλομελίης τραχήλου· τράχηλος (κατά interponunt Zuing., Lind., Mack.) τὰ μέρεα αὐτοῦ ἑκάτερα. Me iudice locus legendus est quemadmodum eum descripsi. — Porro χροιῇ (χριῇ C., χρείη Zuing., Foës. in adn., Lind., Mack., Littr.) (addit δέ Lind.) τοιῇδε (τοιήδε C. Lind., Littr.) vulg. — Tum καὶ περιφερὴς καὶ τῆς περὶ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἄλλου vulg.; — καὶ περιφερὴς καὶ πλήρης τῆς περὶ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἄλλου Zuing. in marg., Mack., Littr.; — καὶ περιφερὴς καὶ περιρρηδῆς ἀπὸ τῆς τοῦ ἄλλου Lind.; — καὶ γὰρ ἀναπέμπει Lind.; — ἐνθάδε ἕδρην C. — Porro τότε οὐκ ἀνίησιν vulg., quod om. C.; cum Lind., Mack. γάρ interpono de coniectura et de meo ἀφίησι pro ἀνίησιν scribo. — Ald. ἂν ᾖ pro ἀνῇ habet. — Idem ἡ ῥοὴ — ἀδένες om; — ἐπιρρυῇ δριμὺ, ἢν μὲν ᾖ (μένῃ vulg., sed emendavit Littr.) δριμύ omnes; de coniectura otiosum δριμύ ante ἢν μὲν ᾖ δριμύ omisi. — In seqq. χολῶδες vulg., κολλῶδες C. E., edd. antt., Littr.; equidem χολῶδες omnino legendum censeo propter sequens φλεγματῶδες, quod in antithesi ponitur. — Cod. C. καὶ οὕτως; — ἐς ante ἑκάτερα om. idem et ἑκάτερον etiam om. — Fert dein καὶ ἀργὸν ἡ ῥοὴ (ῥοῆ C., ῥοιή Lind.) vulg., sed ego otiosum ἡ ῥοή abiicio. — Vulgo φλεγμαίνει δέ; cum Lind. δή scripsi. — Omnes καὶ ἡ φλεγμονὴ. στάσιμον ἐὸν τὸ ὑγρὸν, χοιράδες ἐγγιγν., sed redundans ἡ φλεγμονή delevi et e nominativo effeci genitivum absolutum. — Tandem: αὗται ([δέ] interponit Lind.) χείρους (χρείηεις et eadem manu χρειήοις C., χρειήοι Ald., χρείησις mss. quaedam Foësii in adn., χοίρων Zuing in marg.) vulgata; Littréus proponit αὗται αἱ χρεῖαι καὶ νοῦσοι τραχ. — Equidem χείρους deleo, quippe ex antecedente χοιράδες natum esse opinor.

8. μασχάλῃσι — φύματα.] ξυρρέουσι Lind.; — ἢν pro ᾖ C.; — ἤ ante δριμεῖς et οἱ ante ἰχῶρες de meo adscripsi. Non tamen certo mihi constat ante καὶ ὧδε non quaedam periisse.

κατὰ ταὐτὰ — τῶνδε.] ταῦτα vulg., ταὐτά Lind., Littr.; — καί ante ἄλλως de meo; — φλεγμαίνεται C. Q.', Mack.; — καὶ δοκέει vulg., sed δοκέει sine καί C., Littr.

ἀπὸ τῶν ὑπερκειμένων ὑγρασίην ὁ ἀδήν· καὶ ἄλλως εἰ πλῆθος λάβοι, βουβωνοῦται καὶ διαπυΐσκεται, καὶ φλεγμαίνει ἰκέλως μασχάλῃσί τε καὶ τραχήλῳ· τὰ δ' αὐτὰ καὶ δοκέει παρέχειν ἀγαθὰ καὶ κακά. Καὶ ταῦτα μὲν ἀμφὶ τῶνδε.

glandula humorem e partibus superiacentibus attrahit, et praesertim cum copiosam fluxionem accipit, inguinum tumor βουβών dictus oritur et suppurat et inceditur non secus atque in alis et collo. Atque eadem tum bona tum mala praestare videntur. Et de his quidem hactenus.

θ'. Τὰ δὲ ἔντερα ἔχει κόρον πουλὺν ἀπό τε σιτίων καὶ ποτῶν· ἔχει δὲ καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ δέρματος ὑγρασίην· αὕτη πᾶσα ἀπαναισιμοῦται ἰκέλῃ τῇ πρόσθεν· νούσους δὲ οὐ ποιεῖ τὰ πολλά, ὅκωσπερ ἐν τοῖσι ἄρθροισι γίγνεται· συχνοὶ γάρ τοι ἀδένες καὶ ἀναπετέες, καὶ οὐ κοῖλοι, καὶ οὐ πουλὺ πλῆθος ἐπαυρισκόμενοι ὁ ἕτερος τοῦ ἑτέρου, ἐπεὶ μᾶλλον πλεονεκτεῖν ἐθελόντων ἑκάστων οὐδεὶς πλῆθος ἔχειν δύναται, ἀλλ' ὀλίγου ξυρρέοντος ἐς πολλὰ διαιρεομένου ἰσότης ἐστι αὐτοῖσι.

9. At vero intestina multum a cibis et potibus explentur. Quin et humiditatem sub cute continent, quae tota veluti prior absumitur. Morbos vero plerumque non facit, quemadmodum in articulis fit. Crebrae si quidem glandulae et expassae neque cavae sunt, neque admodum altera alterius copia fruentes; nam quum singulae plus habere velint, nulla copiam habere potest, sed pauco humore affluente et in multas partes diviso aequalitas illis est.

ι'. Ἡ κεφαλὴ καὶ αὐτὴ ἔχει τὸν ἐγκέφαλον ἴκελον ἀδένι· ἐγκέφαλος γὰρ καὶ λευκὸς καὶ ψαφαρὸς, ὅκωσπερ καὶ ἀδένες, καὶ ταὐτὰ ἀγαθὰ τοῖσι ἀδέσι ποιεῖ τὴν κεφαλήν· ἐοῦσαν γὰρ διὰ τὰ εἰρημένα μοι τιμωρέων ὁ ἐγκέφαλος ἀποστερέει τὴν ὑγρασίην, καὶ ἐπὶ τὰς ἐσχατιὰς ἔξω ἀποστέλλει τὸ πλέον ἀπὸ τῶν ῥοῶν. Μείζων δ' ὁ ἐγκέφαλος τῶν ἄλλων ἀδένων καὶ αἱ τρίχες μείζους ἢ αἱ ἄλλαι τρίχες· μείζων τε γὰρ ὁ ἐγκέφαλος καὶ ἐν εὐρυχωρίῃ κέεται.

10. Caput quoque ipsum glandulae simile habet cerebrum. Cerebrum enim et album et friabile, quemadmodum etiam glandulae eademque bona quae glandulae capiti praestat. Cerebrum enim opitulatur et humorem, qui propter praedictas causas adest, aufert et fluxionum redundantiam ad extrema foras demittit. Est autem cerebrum maius ceteris glandulis et capilli maiores sunt quam reliqui pili: est enim cerebrum maius et in amplo loco situm.

ια'. Ποιέει δὲ νούσους καὶ ἥσσονας καὶ μείζονας ἢ οἱ ἄλλοι ἀδένες· ποιέει δὲ, ὁκόταν ἐς τὰ κάτω τοῦ σώματος τὴν σφετέρην πλεονεξίην ἀποστείλῃ. Ῥόοι δὲ ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ἀποκρίσιος, δι' ὤτων κατὰ φύσιν, δι'

11. Morbos autem et minores et maiores parit quam reliquae glandulae. Parit vero cum ad inferiores corporis partes copiam, qua redundat, mandarit. De capite autem fluxiones ad secretionem usque fiunt per aures secundum

9. τὰ δὲ — αὐτοῖσι.] πουλύν E., Lind., Mack., Littr., πολύν vulg.; — αὐτὴ [δὲ] πᾶσα Lind.; — τῆς πρόσθεν vulg., τοῖς πρόσθεν C., de meo τῇ scripsi; — πολύ vulg., πουλύ C. E. Lind., Mack., Littr. — ὅκωσπερ καὶ ἐν τοῖσι ἄρθρ. vulg., sed otiosum καί abigo. In sequentibus: ἐπεὶ μᾶλλον πλεονεκτεῖν ἐθέλουσα οὐδὲ μίη τότε πλῆθος ἔχειν δύναται ἀλλ' ἐς ὀλίγον ἑκάστης ξυρρέον ἐς τὸ ἄρθρον ἐς πολλὰ διαιρεόμενον ἰσότης ἐστὶν αὐτέῃσιν vulg.; locum autem de coniectura, ut potui, emendavi. Adnotantur ad eum hae varr. lectt.: ἐπὶ μᾶλλον πλεονεκτεῖν ἐθέλουσαν οὐδὲ μὶ ἔχειν δύναται C.; — οὐδεμίην Ald.; — τό τε Lind.; — ἀλλ' ὀλίγον ἑκάστη Littr. de suo, qui cogitatione explet ἔχειν δύναται; — tum ξυρρέοντες pro ξυρρέον ἐς E.

10. ἡ κεφαλὴ — ῥοῶν.] ἡ κεφαλὴ καὶ αὕτη τὰς ἀδένας ἔχει, τὸν ἐγκέφαλον ἴκελον (ἴκελα δέ C.) ἀδένι vulg.; equidem insiticium τὰς ἀδένας abigo. Tum ταῦτα ἀγαθά C. — Ceteri τὴν κεφαλὴν ἐοῦσαν διὰ τὰ εἰρ. κ. τ. λ., in quo ridiculum τὴν κεφαλὴν ἐοῦσαν: equidem distinguo post κεφαλήν et γάρ post ἐοῦσαν suppleo de meo. — Aem. Port. καὶ ἀποστερέει. — Vulgo ῥόων, sed ῥοῶν C., Littr.

μείζων — κέεται.] Post κέεται omnes τῇ κεφαλῇ legunt; quod scholion omisi.

11. ῥόοι — ἑπτά.] ὡς pro ἕως L. Lind., Mack.; — ἀπόκρισιες L., ἀπὸ κρίσιος mss. apud Foës. in adn., Lind.; — ἐς λάρυγγα C.; — ἐς τὸ αἷμα vulg., ἐς τὰ ἰσχία Littr. collatis infra enumeratis fluxionis speciebus.

ὀφθαλμῶν, διὰ ῥινῶν· τρεῖς οὗτοι· καὶ ἄλλοι δι' ὑπερῴης ἐς φάρυγγα, ἐς στόμαχον· ἄλλοι διὰ φλεβῶν ἐπὶ νωτιαῖον, ἐς τὰ ἰσχία, οἱ πάντες ἑπτά.

ιβ'. Οὗτοι τοῦ τε ἐγκεφάλου λύματά εἰσι ἀπιόντες· καὶ εἰ μὴ ἀπίοιεν, νοῦσος αὐτῷ. Οὕτω δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι, ἢν ἐς τὰ ἔνδον ἀπίωσι καὶ μὴ ἔξω, ὄχλος πουλὺς ἔνδοθεν· καὶ δριμὺ μὲν εἰ πρόοιτο ὁ ἐγκέφαλος ῥεῦμα, τὰς ἐπιρροὰς ἐσθίει καὶ ἑλκοῖ· καὶ τὸ μὲν ἐπιὸν ἢν ᾖ πλῆθος, κατιὼν ἅλις οὐκ ἀνέχει ὁ ῥόος, ἔστ' ἂν ἐξαρύηται τὴν πληθὺν τοῦ κατιόντος καὶ τὸ μὲν ἐπιρρέον ἀποπέμπων ἔξω, ἕτερον δὲ ἐσδεχόμενος ἐς τὸ ὁμοῖον αἰεὶ καθιστάμενον, τά τε ὑγρὰ ἕλκει καὶ ποιέει νούσους. Ἄμφω δὲ ἐν ἀκηδίῃ καταγυιοῖ τὴν φύσιν· καὶ ἢν πάθῃ, δυ' ἔστον κακία· τὰ μὲν γὰρ πάθη τῆς φύσιος δυσφορέουσι τὸ πλῆθος, καὶ ὀδάξον τὸ ἄλογον καὶ οὐ ξύνηθες ὄν· ὁ δὲ ἐγκέφαλος πῆμα ἴσχει καὶ αὐτὸς οὐχ ὑγιαίνων· ἀλλ' εἰ μὲν δάκνοιτο, τάραχον πουλὺν ἴσχει, καὶ ὁ νόος ἀφραίνει καὶ ὁ ἐγκέφαλος σπᾶται καὶ ἕλκει τὸν ὅλον ἄνθρωπον, ἐνίοτε δ' οὐ φωνέει καὶ πνίγεται, — ἀποπληξίῃ τῷ πάθεϊ τοὔνομα. Ἄλλοτε δὲ δριμὺ μὲν οὐ τὸ ῥεῦμα, πλῆθος δ' ὂν τὸ ἐμπεσὸν, ποιέει τοῦτο· καὶ ἡ γνώμη ταράσσεται καὶ περίεισι ἀλλοῖα φρονῶν καὶ

naturam, per oculos, per nares, tres numero. Aliae per palatum in fauces, in gulam, aliae per venas in medullam spinalem, in coxendices, omnes numero septem.

12. Eae si discedant, cerebri purgamenta sunt et nisi discedant ipsi morbum creant. Ad eundem autem modum etiam in reliquo corpore, si intro et minime foras discesserint, turbatio intus multa. Ac si cerebrum acrem fluxionem dimittat, partes in quas fluxio fit rodit et ulcerat. Atque si affluens humor magna copia fuerit, confertim descendens fluxio non cessat, donec exhauserit copiam humoris descendentis et id quod adfluit foras emittens, aliudque quod ad sui simile semper consistit suscipiens, humores attrahit et morbos facit. Amboque neglecta curatione hominem debilitant; ac si patiatur, duo sunt mala: nam naturae affectiones copiam aegre ferunt et id quod mordet et praeter rationem neque consuetum est. Cerebrum autem ipsum quoque affectione laborat ipsum non recte valens, sed si mordeatur, multam habet perturbationem et mens desipit et cerebrum convulsionem sentit et totum hominem trahit, interdumque voce destituitur et suffocatur; — cui affectioni apoplexiae nomen est. Verum interdum non fluxio acris, sed copiosus humor descendens id facit.

12. οὗτοι — αὐτῷ.] λύματα apud Erot. exponitur.

οὕτω — νούσους.] οὕτως C.; — ἢν δ' (δ' omm. C., Zuing., Bas., Littr.) ἐς (τινες pro ἢν δ' ἐς Ald., C., Vatt. Foësii) τὰ ἔνδον vulg.; — porro καὶ μὴ ἔξω καὶ αὐτοῖς ὄχλος πολὺς (πουλύς C. E., Ald., Lind.) χάνδοθεν (ἔνδοθεν pro χ. Lind.) ἕλκει (ἑλκοῖ E., Ald., Zuing.; ἑλκειῦ (sic) et eadem manu οι supra ει C.) καὶ ἀδριμὺ (δριμύ C. Zuing. in marg.) (ἢν χανδόθεν ἕλῃ καὶ δριμὺ μένῃ coniicit Aem. Portus), (addit εἰ Lind.) πρόοιτο ὁ ἐγκέφαλος ῥεῦμα ὃ (ὅ om. C.) τὰς ἐπιρροὰς ἐσθίει καὶ ἑλκοῖ· καὶ τὸ (τά E. Ald.) ἐπιὸν ἢν ᾖ πλῆθος κατιὸν. τέλος (ἅλος pro τέλος E. Ald. Zuing., Bas., ἅλις C.) οὐκ ἂν ἔχοι (ἔχῃ C.) ὁ ῥόος, ἔστ' ἂν ἀρία τε (ἐς ἄρια τε C., εἰσαρύαται Zuing., εἰσαρύηται Lind.) τὴν πληθὺν τοῦ κατιόντος vulgata; — καὶ αὖθις ὄχλος πολὺς χανδόθεν ἕλκει καὶ δριμὺ μὲν εἰ πρόοιτο ὁ ἐγκέφαλος ῥεῦμα ὃ τὰς ἐπιρροὰς ἐσθίει καὶ ἕλκει καὶ τὸ μὲν ἐπιὸν ἢν ᾖ πλῆθος, κατιὼν τέλος οὐκ ἂν ἔχοι ὁ ῥόος, ἔστ' ἂν ἐξαρύηται (εἰσαρύηται Mack.) τὴν πληθὺν τοῦ κατιόντος legunt Foës. in nott., Mack. — Equidem in his textum fere descripsi quemadmodum Littr., sed post καὶ μὴ ἔξω eieci καὶ αὐτοῖς, quod emblema est alienum. Tum non χἄνδοθεν ἑλκοῖ καὶ δριμὺ μέν dedi, sed ἔνδοθεν scripsi ad ὄχλος πολύς id trahens et ἑλκοῖ, quod paulo post recurrit, abieci. Cum Foësio κατιών scripsi, ubi Littr. κατιόν exhibet et ἐξαρύηται cum Foësio dedi, ubi Littr. ἐσαρύηται. — In sequentibus ἀποπέμπον Ald. C.; — εἰσδεχόμενος vulg., ἐσδεχ. C. Littr.; — καθιστάμενον de meo pro καθιστάμενος, nempe iungendum opinor ἐσδεχόμενος δὲ ἕτερον αἰεὶ καθιστάμενον ἐς τὸ ὁμοῖον. — Tandem ἕλκῃ pro ἕλκει C.

ἄμφω — τοὔνομα.] καταγυῇ vulg., καταγυνύει L., καταγυοῖ C., Zuing., καταγυιοῖ Foës. in adn. Lind., Mack.; — δύεστον (διέστων Zuing., δίεστον Foës. in adn., δύσοιστος L., δύσοιστον Lind.. Mack.) κακία vulg.; recte vero descripsit Littr., quem sequor. Post τὰ μὲν γὰρ πάθη τῆς φύσιος omnes ferunt οἱ προειρημένοι ῥόοι, quod mihi scholion videtur, non in textum recipiendum. Tum vulgo ὀδάξονται, quod non intelligo, sed ex ὀδάξον natum esse puto, quod repono. Dein ἀφρονεῖ vulg., ἀφρενεῖ C. Ald., unde ἀφραίνει Littr.; — τὸν ὅλον ἄνθρωπον ἐν ἑωυτῷ δ' οὐ Dietz., Littr., ἐνεός τε καὶ οὐ φ. Coraës; — φρονέει pro φωνέει L. — Cum Littréo recepi Dietzii coniecturam; meliora non sunt in promptu.

ἄλλοτε — φαντάσμασι.] ἀλλ' ὅτε δέ vulg., rectius scripsit Littr.; — μὲν οὐ ποιέει αὐτὸ (nempe sic Littr., αὐτῷ vulg.) τὸ ῥεῦμα vulgo, sed ποιέει αὐτό abundat, quia paulo post ποιέει τοῦτο sequitur; — ἐμπεσὸν πονέει vulg., de

ἀλλοῖα ὁρέων, φέρων τὸ ἦθος τῆς νούσου σεσηρόσι μειδιήμασι καὶ ἀλλοκότοισι φαντάσμασι.

ιγ΄. Ἄλλος ῥόος ἐπ᾽ ὀφθαλμοὺς, καὶ οἰδέουσι αἱ ὄψιες. Εἰ δὲ ἐπὶ ῥῖνας ὁ κατάρρους, ὀδάξονται μυκτῆρες καὶ ἄλλο οὐδὲν δεινόν· αἵ τε γὰρ ὁδοὶ τούτων εὐρέαι καὶ ἱκαναὶ τιμωρέειν σφίσι· πρὸς δὲ καὶ ἀξύστροφον τὸ ἀπιὸν αὐτῇσι. Τὰ δὲ οὔατα, σκόλιος μὲν πόρος καὶ στενός· ὁ δ᾽ ἐγκέφαλος πλησίον ἐὼν αὐτοῖσι ἐμπιέζεται· νοσέοντος δὲ τὴν νοῦσον ταύτην, τὰ πολλὰ ἀποκρίνει καὶ τὸ οὖς ἀπὸ τῆς πυκινῆς ῥοῆς καὶ ἀνὰ χρόνον κεχώρισταί τε καὶ ῥέει δυσῶδες πῦον. Οὕτως ἐς τὰ ἔξω δῆλοι τῷ ὀφθαλμῷ ῥόοι καὶ οὐ πάμπαν θανατώδεες.

ιδ΄. Ἢν δὲ ὀπίσω τὸ ῥεῦμα ἴῃ δι᾽ ὑπερῴης, τοῦ φλέγματος ἀφικομένου ἐς τὴν κοιλίην, ῥέουσι μὲν καὶ αἱ κοιλίαι τούτων, νοσέουσι δὲ οὔ· ἀλλὰ μένοντος κάτω τοῦ φλέγματος, εἰλεοί. Ἄλλοις δι᾽ ὑπερῴης ἐπὶ φάρυγγα ἢν πουλὺ ῥυῇ καὶ ἐπὶ πουλὺ, αἱ νοῦσοι φθινάδες· κορίσκονται γὰρ τοῦ φλέγματος οἱ πνεύμονες καὶ γίγνεται πῦον· καὶ τοῦτο διεσθίει τοὺς πνεύμονας καὶ οἱ νοσέοντες οὐ ῥᾷον περιγίγνονται· καὶ ἡ γνώμη τοῦ ἰητροῦ, καὶ ἢν ἀγαθὸς καὶ ἢν ἀγχίνους, τὰ πολλὰ ἀξυνετέει τῆς προφάσιος. Ἄλλη νοῦσος διὰ

Et mens perturbatur et homo obambulat varia cogitans et varia videns, morbi consuetudinem circumferens effuso risu et peregrinis imaginationibus.

13. Alia fluxio fit in oculos, qui intumescunt. Quodsi ad nares defluxio decumbat, mordentur nares, nihilque aliud gravius accidit. Earum enim amplae sunt viae et quae sibi auxilium ferre possint; praeterea vero minime coactum quod per illas fertur. Ad aures vero quod attinet, — meatus quidem tortuosus et angustus, cerebrum vicinum habet ipsis appressum. Quod cum afficitur hoc morbo, plerumque et auris secernit de frequenti fluxione tandemque secessit et fluit pus pravi odoris. Hae fluxiones foris sunt conspicuae neque omnino letales.

14. Quodsi fluxio parte posteriore per palatum deferatur, pituita ad ventrem deveniente, horum ventres fluunt, sed non aegrotant; verum pituita infra manente volvuli oriuntur. Aliis si per palatum ad fauces multa et frequens fluxio fiat, morbi tabifici nascuntur: implentur enim pulmones pituita et pus oritur, quod pulmones exedit, neque aegrotantes facile evadunt et medicus, etiamsi bonus et sagax fuerit, fere causam ignorat. Alius morbus a fluxione de capite per venas ad medullam spinalem. Fertur autem inde ad os sacrum medulla spinali adfluxum ducente

meo ποιέει dedi; — παρίησιν vulg., περίησιν C., περίεισιν Littr.; — καὶ ἀλλοῖα ὁρέων omm. E. P.′; — ἐσηρόσει C. Ald.; — μηδιήμασι vulg., sed dudum recte scripserunt.

13. ἄλλος — ὄψιες.] Post ὀφθαλμούς vulgo ὀφθαλμία, C. Littr. ὀφθαλμίαι; equidem scholion abigo; — ὄψεις cett.

εἰ δὲ — αὐτῇσι.] μυκτῆρας C. E., edd. antt., Zuing., μυκτῆρες vulgo, quam Foësii emendationem reiicit Littréus; quod tamen num recte faciat, dubito. Ceteri εὐρέες, de meo εὐρέαι.

τὰ δὲ — πῦον.] στενός Zuing.; — πλησίον αὐτοῦ αὐτοῖσι ἐμπιέζεται vulgo, sed pro αὐτοῦ repono ἐών sensu loci id flagitante; — νοσέω C. Ald.; — κατὰ τὸ οὖς de coniectura Littréus, nempe codicum lectionem νοσέων in proxime antecedentibus servat, quae mihi in νοσέοντος mutanda videtur et subintelligendum τοῦ ἐγκεφάλου. — Porro ὥρισται vulgo, pro quo ὥῤῥισται scribit Littréus affirmans a verbo ὀρίζω s. ὀῤῥίζω, quod „filtrer" significet, esse ducendum: quae opinio manifesto falsa, quum tale verbum tali significatu ignoret lingua Graeca; — Foës. ὥρυκται coniecit parum feliciter, recepit tamen Mack.; ὀρίνεται sine τε Lind.; — certum est ὥῤῥισται ineptum esse, loco vero subvenire studui καί ante ἀνὰ χρόνον inferendo et pro vitiosa lectione κεχώρισται reponendo. Locum tamen aliis etiam explorandum commendo!

οὕτως — θανατώδεες.] Scriptum fuisse opinor: οὗτοι ἐς τὰ ἔξω δῆλοι οἱ ῥόοι, nempe τῷ ὀφθαλμῷ emblema alienum est.

14. ἢν δὲ — εἰλεοί.] τὸ ὀπίσω vulg.; cum Littréo ex C. ὀπίσω τό scripsi; — ᾖ ceteri; ἴῃ de meo; — τοῦ φλέγματος ἀφικομένου de meo, ceteri τὸ ἀφικόμενον φλέγμα; nescio quis librarius fere quovis loco in hoc libello nominativos e genitivis fecit. — Vulgo ἀναμένοντος, addunt vero δέ Zuing. in marg., Foës. in nott., Lind., Mack.; equidem quid ἀναμένειν huc faciat non satis capio, itaque putavi in vulgata latere ἀλλὰ μένοντος, quod recepi.

ἄλλοις — προφάσιος.] εἰλεοὶ τὰ πάθη χρόνια. ἄλλοις δι᾽ (δ᾽ C.) vulg.; Littréus interpungit post εἰλεοί et tum pergit: Τὰ πάθη χρόνια ἄλλοις κ. τ. λ. Equidem τὰ π. χρ. abiicio, emblema est alienum. Vulgo καὶ γίγνεται (ὅ interponunt Ald. C.) τὸ πῦον· τοῦτο (ὅ addunt Zuing. in marg., Lind., ὅ τι mss. apud Foës. in adn.) διεσθίει κ. τ. λ.; equidem τό ante πῦον reiicio et καί ante τοῦτο de meo adpono. — Littr. e vulgato τὰ πολλὰ ξυνετέει effecit τὰ πολλ᾽ ἀξυνετέει, malo tamen τὰ πολλά plene scribere.

ἄλλη νοῦσος — θνήσκει.] ἀλλ᾽ ἡ vulg., sed dudum re-

φλεβῶν ἐπὶ νωτιαῖον ἀπὸ κατάρρου κεφαλῆς· ἀΐσσει δὲ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὀστέον ἄγοντος τὴν ἐπιρροὴν τοῦ νωτιαίου καὶ ἐναπέθετο τῇσι κοτύλῃσι τῶν ἰσχίων· καὶ ἢν ποιέῃ φθίσιν, μαραίνεται ὁ ἄνθρωπος καὶ ὧδε ζώειν οὐκ ἐθέλει· ταχὺ γὰρ πονέει τὴν σπάθην καὶ ἅμα τὼ πόδε καὶ μηρὼ παρέπονται καὶ αἰεὶ τελέως ὄλλυνται χρόνῳ πολλῷ μελεδαινόμενοι καὶ οὕτως ἀπηύδηκε καὶ θνήσκει. Ταῦτά μοι περὶ ῥόων ἀπὸ κεφαλῆς εἴρηται.

ιε'. Καὶ πάθεα ἐγκεφάλου καὶ ἄλλαι νοῦσοι, παραφρόσυναι καὶ μανίαι, καὶ πάντα ἐπικίνδυνα, καὶ πονέει ὁ ἐγκέφαλος καὶ οἱ ἄλλοι ἀδένες· ἔχει γὰρ καὶ τόνον καὶ ἄλλη ξύνοδος ἐνταῦθα πάλιν τοῦ σώματος.

ις'. Ἀλλὰ καὶ ἀδένες ἐν τοῖσι στήθεσι, — μαζοὶ καλέονται, — καὶ δὴ ἀείρονται γάλα ποιέουσι, τοῖς δὲ οὐ ποιέουσι γάλα, οὔ· ποιέουσι μὲν αἱ γυναῖκες, οἱ δὲ ἄνδρες οὐ ποιέουσι. Τῇσι μὲν γὰρ γυναιξὶ ἀραιή τε ἡ φύσις κάρτα τῶν ἀδένων, ὥσπερ τὸ ἄλλο σῶμα, καὶ τὴν τροφήν, ἥν τινα ἕλκουσι ἐπὶ σφᾶς, ἀλλοιοῦσι ἐς τὸ γάλα· καὶ ἀπὸ τῆς μήτρης παραγίγνεται ἐπὶ τοὺς μαζοὺς ἐς τὴν μετὰ τὸν τόκον τῷ παιδίῳ τροφήν, ἥν τινα ἀποπιέζει, εἰ ὑπερβάλλει, τὸ ἐπίπλοον ἐς τὸ ἄνω στενοχωρούμενον ὑπὸ τοῦ ἐμβρύου. Τοῖσι δὲ ἄρρεσι καὶ ἡ στενοχωρίη καὶ ἡ πυ-

et in coxendicum acetabula deponitur. Quodsi tabem faciat, homo contabescit et ita vivere non potest. Cito enim laborat ..... et simul pedes et femora consequuntur, semperque plane contabescunt multo tempore curati atque ita exhaustus moritur aeger. Haec quidem de fluxionibus a capite dicta sint.

15. *De loco pessime corrupto cf. adn.*

16. Sed et glandulae sunt in pectore; — mammae vocantur; — et attolluntur in iis, qui lac producunt, non vero in iis, qui non producunt; producunt autem mulieres, viri vero non producunt. Mulieribus enim rara admodum est glandularum natura, quemadmodum reliquum corpus, et nutrimentum, quod ad se attrahunt, in lac mutant. Quod ab utero ad mammas pervenit ad pueri alimentum post partum editum, quod omentum, si redundet, exprimit ad superiores partes in angustiam redactum per foetum. In maribus vero et loci angustia et densitas corporis multum confert

ctius scripserunt; — δὲ (δ' E.) ἐνταῦθα vulg., repono ἐντεῦθεν de meo; — ἄγων τὴν ἐπιρροὴν ὁ νωτιαῖος omnes, quod in genitivum mutavi. Post ἰσχίων Ald., C. ferunt ἰσχία, quod recepit Littr., sed mihi abundare visum est. Vulgo καὶ μαραίνεται, ego καί omitto cum Lind.; — porro ὁ ἄνθρωπος ὧδε (ὅδε Zuing. in marg., Lind., Littr., καὶ ὧδε vulgo, sed equidem prius illud sive ὧδε, sive ὅδε omitto. — Ceteri καὶ ζώειν et rursus otiosum καί expello. — Interpretantur vulgo h. l. τὴν σπάθην scapulam, vid. Foës. in Oecon., qui e Polluce docet σπάθας appellari *costarum ossa;* sed mirum est τὴν σπάθην singulari numero poni ubi horum utrumlibet significetur. Equidem fateor me ignorare quid ἡ σπάθη loco nostro esse possit aut debeat. — Ἄμφω pro ἅμα C. — Tandem καὶ οὔτε (οὕτως pro οὔτε L., Corn., Zuing. in marg., Lind., Littr.) ἀπηύδηκε (ἀπήνδηκε Ald., ἀπήνθηκε L., Corn., Zuing. in marg.) vulgata.

ταῦτα — εἴρηται.] περί omm. C. E., Ald.

15. καὶ — σώματος.] Quod attinet ad lectionis varietatum, C. om. ἔχει γὰρ καὶ τόνον usque ad ἀδένες principio capituli sequentis, unde patet omissionem esse fortuitam, e qua nihil discas; — tum πόνον pro τόνον Corn., Zuing. in marg., quae coniectura repudiatur a Littréo in adn. — Mihi totum capitulum pessime corruptum videtur. Fortasse ab auctoris manu est: Καὶ πάθεα ἐγκεφάλου ἄλλα. παραφροσύναι καὶ μανίαι, καὶ πάντα ἐπικίνδυνα. — Quod sequitur καὶ πονέει ὁ ἐγκέφαλος καὶ αἱ ἄλλαι ἀδένες tam est incongruum per se, et tam parum apte post antecedentia infertur, ut ab aliena manu profectum esse existimem. Finis autem loci: ἔχει γὰρ καὶ τόνον καὶ ἄλλη ξύνοδος πάλιν τοῦ σώματος, sive τόνον, sive πόνον legas, prorsus non intelligitur.

16. ἀλλὰ καὶ — ποιέουσι.] διείρονται (ἀείρονται L., διαείρονται Zuing. in marg., δὴ ἀείρονται Zuing. in marg., Lind., Mack.) καὶ (καί om. C.) γάλα ποιέουσιν· οἷς δὲ οὐ ποιέουσιν γάλα. ποιέουσι μέν vulg.; Littr.: διαίρονται γάλα ποιέουσιν· οἷς δὲ οὐ ποιέουσι γάλα οὔ· ποιέουσι μὲν κ. τ. λ. Equidem paulo aliter textum descripsi.

τῇσι μὲν — τοῦ ἐμβρύου.] γάρ cum Lind. de coniectura adscripsi; — ἢ φύσιν καὶ κατὰ (καὶ κατά om. Zuing. in marg., κάρτα pro καὶ κατά Zuing, in marg., Lind.,) τῶν vulg.; — Littr.: ἡ φύσις κατὰ τῶν dedit; equidem alteram Zuingeri lectionem sequor; — ὥσπερ καὶ τὸ ἄλλο σῶμα Zuing. in marg., Lind.; — ἀποπιέζει εἰ (ἢ pro εἰ Zuing., Mack.) καὶ (εἴ περ pro εἰ καί Lind.; εἴτε καί L.) ὑπερβάλλει (ὑπερβάλλοι C.) vulg. — Littréus e vulgata εἰ omisit; ego καί omittendum censeo.

τοῖσι — περισσῶν.] μετασυμβάλλεται codd., emendatur apud Zuing. in marg., Foës. in adn.; receperunt emendatio-

κνότης τοῦ σώματος μέγα ξυμβάλλεται ἐς τὸ μὴ εἶναι μεγάλους τοὺς ἀδένας· τὸ γὰρ ἄρρεν ναστόν ἐστι καὶ οἷον εἶμα πυκνὸν καὶ ὁρέοντι καὶ ἐπαφωμένῳ· τὸ δὲ θῆλυ ἀραιὸν καὶ χαῦνον καὶ οἷον εἴριον ὁρέοντι καὶ ἐπαφωμένῳ, ὥστε τὴν ὑγρασίην οὐ μεθίησι τὸ ἀραιὸν καὶ μαλθακόν· τὸ δὲ ἄρσεν οὐκ ἄν τι προσδέξαιτο, πυκνόν τε ἐὸν καὶ ἀστεργὲς, καὶ ὁ πόνος κρατύνει αὐτοῦ τὸ σῶμα, ὥστε οὐκ ἔχει δι' οὗ λήψεταί τι τῶν περισσῶν. Οὕτως ἀναγκάζει ὅδε ὁ λόγος καὶ στήθεα καὶ μαζοὺς καὶ τὸ ἄλλο σῶμα τῇσι γυναιξὶ χαῦνα καὶ μαλακὰ εἶναι καὶ διὰ τὴν ἀργίην καὶ διὰ τὰ προειρημένα· τοῖσι δὲ ἀνδράσι τὰ ἐναντία.

ιζ'. Ποιέουσι καὶ μαζοὶ φύματα τὸ γάλα ἀποσήποντες· ἀγαθὰ δὲ ἔχουσι τοῖσι ἔμπροσθεν ὁμοῖα· ἀποστερίζουσι τὴν πλεονεξίην τοῦ ἄλλου σώματος. Μαρτύριον· — τῇσι γυναιξὶ, ᾗσι ἀφαιρεῖται νούσῳ ἢ ἄλλῃ τινὶ ξυμφορῇ μαζὸς, καὶ ἡ φωνὴ θρασεῖα καὶ ὑγρὰ εἰς στόμαχον . . . . . καὶ πτυελίζουσι καὶ τὴν κεφαλὴν ἀλγέουσι καὶ ἀπὸ τῶνδε νοσέουσι· ἰὸν γὰρ ἀπὸ τῆς μήτρης καὶ ἐπιρρέον τὸ γάλα, ὥσπερ μετίετο καὶ ἔμπροσθεν ἐς τὰ ἄνω τεύχεα, οἰκεῖα οὐκ ἔχον, ξυντυγχάνει τοῖσι κυρίοισι τοῦ σώματος, καρδίῃ, πνεύμονι καὶ ἀποπνίγονται.

ad glandularum parvitatem. Mas enim confertim plenus est ac vestis instar tum visu, tum contactu densus; mulier vero rara et laxa et lanae similis tum visu tum contactu, quippe humorem non emittit id quod rarum et molle est. Mas vero cum densus sit et humorem non desideret, nihil suscipit et labor eius corpus roborat, ita ut desit, per quod recipiat aliquid superfluum. Ita haec ratio fateri cogit et pectus et mammas et reliquum corpus mulieribus laxa esse et mollia, tum ob vitam desidem, tum ob praedictas causas, viris vero contra.

17. Mammae etiam tubercula pariunt, lac ipsum putrefacientes. Commoda vero superioribus similia obtinent et reliqui corporis redundantiam intervertunt. Testimonio hoc est: mulieribus, quibus per morbum, aut aliam quamdam calamitatem mamma aufertur, vox ferox efficitur, humoresque ad gulam deferuntur, multa sputatione vexantur, capite dolent et ex his aegrotant. Lac enim ab utero veniens et influens, quemadmodum etiam antea ad superiora vasa transmittebatur, cum propria non habeat, in principes corporis partes incidit, cor videlicet et pulmonem, et suffocantur.

nem Lind., Littr. — De meo ἐς τό supplevi. — Ceteri ἐπαφομένῳ minus recte. — Tum οἱονεὶ ῥέον (ῥίον C.) ὁρέοντι vulg.; rectius scripsit Littr.; — ἀστεγές Corn., Zuing. in marg., ἄστεγον Foës. in nott., Mack.; cum Littréo ἀστεργές servo; — λήψεται τόπον Zuing. in marg. — Ceteri τὸ τῶν περισσῶν, de coniectura τι scripsi.

οὕτως — ἐναντία.] περισσῶν οὕτως. Ἀναγκάζει vulg., περισσῶν. Οὕτως (δέ interponit Lind.) ἀναγκάζει Foës. in adn., Lind., Mack., Littr.; — ὁ δὲ (ὅδε E. Lind., Mack.) λόγος vulg.; recte ὅδε ὁ λ. Littr.; — ἀργείην vulg., ἀργίην C. Littr.

17. ποιέουσι — ἄλλου σώματος.] ποιέουσι [δὲ] καί Lind.; — καὶ μαζοὶ — τοῖσιν om. C. Post φύματα ceteri φλεγμονάς, quod emblema expuli.

μαρτύριον — ἀποπνίγονται.] νοῦσος ἢ ἄλλη τις ξυμφορά Ald. C.; — τραχεῖα, Corn., Zuing. in marg., Lind.; — post στόμαχον lacunam notavi, credo ξυρρέει, vel eiusmodi quid excidisse. — Vulgo μητρός, sed dudum μήτρης rectius legerunt; — μεθίῃ vulg., μεθίει Littr., μετίετο Ionice de meo; — ἔχων vulg., ἔχον Littr.; — τὰ οἰκεῖα οὐκ ἔχον τεύχεα vulg.; equidem τά et τεύχεα reiicio, quum inepte inferantur.

ΠΕΡΙ ΚΑΡΔΙΗΣ.

ΣΥΓΓΕΓΡΑΠΤΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ, ΥΦ' ΟΥ ΤΑ ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΡΘΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΔΕΝΩΝ.

DE CORDE.

CONSCRIPTUS EST LIBER AB EODEM MEDICO RECENTIORE, A QUO LIBRI DE FRACTIS, DE ARTICULIS ET DE GLANDULIS.

ΠΕΡΙ ΚΑΡΔΙΗΣ.

α΄. Καρδίη σχῆμα μὲν ὁκοίη πυραμὶς, χροιὴν δὲ κατακορὲς φοινικέα. Καὶ περιβέβληται χιτῶνα λεῖον· καὶ ἔστι ἐν αὐτῷ ὑγρὸν σμικρὸν ὁποῖον οὖρον, ὥστε δόξεις ἐν κύστι τὴν καρδίην ἀναστρέφεσθαι· γεγένηται δὲ τούτου ἕνεκα, ὅκως ἅλληται ῥωσκομένως ἐν φυλακῇ· ἔχει δὲ τὸ ὕγρασμα ὁκόσον μάλιστα καὶ πυρουμένῃ ἄκος. Τοῦτο δὲ τὸ ὑγρὸν διορροῖ ἡ καρδίη πίνουσα, ἀναλαμβανομένη καὶ ἀναλίσκουσα, λάπτουσα τοῦ πνεύμονος τὸ ποτόν.

β΄. Πίνει γὰρ ὥνθρωπος τὸ μὲν πολλὸν ἐς νηδύν· ὁ γὰρ στόμαχος ὁκοῖον χῶνος καὶ ἐκδέχεται τὸ πλῆθος καὶ ἅσσα προσαιρόμεθα· πίνει δὲ καὶ ἐς φάρυγγα, τυτθὸν δὲ οἷον καὶ ὁκόσον ἂν λάθοι διὰ ῥύμης ἐσρυέν· πῶμα γὰρ ἀτρεκὲς ἡ ἐπιγλωσσὶς καὶ διήσει μεῖζον ποτοῦ οὐδέν. Σημήϊον τοῦτο· εἰ γάρ τις κυάνῳ ἢ μίλτῳ φορύξας ὕδωρ δοίη δεδιψηκότι πάνυ πιεῖν, μάλιστα δὲ συῒ, τὸ γὰρ κτῆνος οὐκ ἔστι ἐπιμελὲς οὐδὲ φιλόκαλον, ἔπειτα δὲ εἰ ἔτι πίνοντος ἀνατέμνοις τὸν λαιμὸν, εὕροις ἂν τοῦτον κεχρωσμένον τῷ ποτῷ· ἀλλ' οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἡ χειρουργία. Οὔκουν ἀπιστητέον ἡμῖν περὶ τοῦ ποτοῦ, εἰ εὐτρεπίζει τὴν σύριγγα τῷ ἀν-

DE CORDE.

1. Cor figura quidem metae similis, colore autem saturate puniceo, tunica laevi circum tegitur, in quo humor modicus, qualis urina inest, ut cor in vesica versari existimes. Ea vero de causa exstitit, ut valide in custodia saliat. Humoris autem tantum habet, quantum maxime ad aestuantis medelam satis sit. Hunc humorem cor in serum vertit, pulmonis potum elambendo ebibens, assumens et consumens.

2. Nam cum quis bibit, maximam partem in ventrem demittit. Gula enim velut infundibulum et potus copiam et quaecumque assumimus excipit. Bibens autem dimittit etiam exiguum quid in pharyngem eiusmodi et tantum, quantum clam per impetum influit. Epiglottis enim operculum exactum, nec quidquam quod potu sit maius admittit. Cuius rei hoc est indicium. Si quis aquam coeruleo colore aut minio inquinatam valde sitienti potui exhibeat, praecipue vero sui, quippe quod pecus neque curam adhibet neque mundum est, deinde bibenti iugulum secuerit, potu coloratum reperiet. Verum non cuiusvis hominis est illa operatio. Non igitur nobis fides est detrahenda de potu, num

1. *καρδίη — φοινικέα.*] *μέν* om. Ald.
καὶ περιβέβληται — ἄκος.] *περιβεβλέαται* ceteri; emendandum esse vidit Littr.; — *ὅκως θάλλεται* edd. antt. C. E., *θάλληται* vulg. ex Foësii emendatione; — *πάλληται* Lind., *ἅλληται* Schneid. in Lex. voce *θάλλω*, quae vera lectio et a Littréo recepta, qui demittit ad extremum cap. 4., ubi *ὅπη καὶ διασημαίνει τὸ ἅλμα*: putavi olim *θάλλῃ* esse legendum, vide prolegomena ad vol. II. p. XXXVIII., sed credo Schneideri emendationem praestare; — *ῥωσκημένως* C.; — *πυρευμένῃ* cett.
τοῦτο — ποτόν.] *διουρέει* vulg., *διορροῖ* Littr.
2. *πίνει — οὐδέν.*] *χῶσνος* vulg. *χῶνος* vel *χόανος* L., *χῶσνος* in *χῶνος* mutarunt editores; *βόθυνος* codd. Vatt.; — *προαιρούμεθα* vulg., *προσαιρούμεθα* Lind., Mack., *προσαιρόμεθα* recte Littr.; — *ἐς λάρυγγα* Lind. de suo otiose; — *τιτθόν* vulg., *τυτθόν* E., Littr.; — pro *ῥύμης* Corn. *ῥωγμῆς* legit; — *κὰν διήσει* vulg., *οὐκ ἄν* pro *κἄν* Aem. Port. Foës., Lind., Mack.; — *κὰν διήσῃ* Littr., quod non congruum videtur; aut *καὶ οὐκ* cum illis legendum, aut *καί*, quod praefero; nempe ante Δ finale I facile in N abire potuit; — [*οὐδὲ*] *μεῖζον* Lind.
σημήϊον — χειρουργίη.] *ἦν γάρ* cett., *εἰ γὰρ* [illegible] propter seqq.; — *ἀνατέμοις* Ald. C.

θρώπῳ. Ἀλλὰ πῶς ὕδωρ ἀνέδην ἐνοροῦον ὄχλον καὶ βῆχα παρέχει πολλήν; οὕνεκα, φημὶ, ἀπάντικρυ τῆς ἀναπνοῆς φέρεται. Τὸ γὰρ διὰ τῆς ῥύμης ἐσρέον, ἅτε παρὰ τοῖχον ἰὸν, οὐκ ἐνίσταται τῇ ἀναφορῇ τοῦ ἠέρος, ἀλλά τινα καὶ λείην ὁδόν οἱ παρέχει ἡ ἐπίτεγξις· τοῦτο δὲ τὸ ὑγρὸν ἀπάγει τοῦ πνεύμονος ἅμα τῷ ἠέρι.

γ'. Τὸν μὲν οὖν ἠέρα γενόμενον θεραπείην ἀνάγκῃ ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐκβάλλειν ἔνθεν ἤγαγε· τὸ δὲ ὑγρὸν τὸ μὲν εἰς τὸν κουλεὸν αὐτῆς ἀποπτύει, τὸ δ' αὖ ξὺν τῷ ἠέρι θύραζε χωρέειν ἐᾷ. Ταύτῃ καὶ διαίρει τὸν οὐρανὸν, ὁκόταν παλινδρομέῃ τὸ πνεῦμα· παλινδρομέει δὲ κατὰ δίκην· οὐ γάρ ἐστι ἀνθρώπου φύσιος τροφὴ ταῦτα· κῶς γὰρ ἀνθρώπου τροφὴ ἄνεμος καὶ ὕδωρ τὰ ὠμά; ἀλλὰ μᾶλλον τιμωρίη ξυγγενέος πάθης.

δ'. Περὶ δὲ οὗ ὁ λόγος, ἡ καρδίη μῦς ἐστι κάρτα ἰσχυρὸς, οὐ τῷ νεύρῳ, ἀλλὰ πιλήματι σαρκός. Καὶ δύο γαστέρας ἔχει διακεκριμένας ἐν ἑνὶ περιβόλῳ, τὴν μὲν ἔνθα, τὴν δὲ ἔνθα· οὐδὲν δὲ ἐοίκασι ἀλλήλῃσι· ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ στόμα κέεται ὁμιλέουσα τῇ ἑτέρῃ — ἡ δεξιὴ φημὶ τῇ ἐν λαιοῖσι· — ἡ γὰρ πᾶσα καρδίη τούτοισι τὴν ἕδρην ἐμπεποίηται· ἀτὰρ καὶ ἥδε πάμπαν εὐρυκοίλιος καὶ λαγαρωτέρη πολλῷ τῆς ἑτέρης, οὐδὲ τῆς καρδίης νέμεται τὴν ἐσχατιὴν, ἀλλ' ἐγκαταλείπει τὸν οὐραγὸν στερεὸν καί ἐστι ὥσπερ ἔξωθεν προσερ-

hominis arteriam ad usum aptam reddat. Verum quanam ratione aqua affatim irruens molestiam et multam tussim exhibet? Hac, inquam, de causa, quod ex adverso exspirationi occurrit. Nam quod propter impetum influit, cum iuxta parietem feratur, aëris sursum egressioni non obsistit, sed quamdam vel laevem ipsi viam humectatio praebet. Hunc autem humorem una cum aëre a pulmone abducit.

3. Aërem itaque cum medela fuerit, retro et per eandem viam, per quam adduxit, ex necessitate reiicit. Humoris vero partem quidem in suam (i. e. cordis) vaginam exspuit, partem etiam rursus una cum aëre foras ferri permittit. Ita etiam sublevat palatum, quando spiritus retro fertur. Iusta autem ratione retro recurrit. Neque enim haec hominem alere possunt. Nam quomodo ventus et aqua, cruda cum sint, in hominis alimentum cedant? Verum adversus connatam affectionem potius auxilio sunt.

4. Sed ut ad institutum sermonem revertatur nostra oratio, cor musculus est validus, non nervo, verum carnis spissamento. Ac duos discretos habet in uno amictu ventriculos, utrinque quidem unum, qui nullo modo inter se sunt similes. Alter enim alteri adiacet et cum eo connexus est, — dexter, inquam, ei qui a sinistra manu est; — totum enim cor in hac parte suam sedem fixit; — sed hic etiam in totum amplum cavum habet et longe altero laxior est, neque cordis extremam partem occupat, sed extremum mucronem solidum relin-

ἀλλὰ — φέρεται.] ἀναιδὲς ἔνουρον vulg., ἀνέδην expresserunt interprett., dedit Littr., ἐνοροῦον Foës. in adn., quem ceteri sequuntur; — περιέχει codd., παρέχει Aem. Portus, quem alii secuti sunt.

τὸ γὰρ — ἠέρι.] ὁρμῆς vulg., ῥυμῆς Aem. Port., Lind., ῥωγμῆς P.', Foës. in adn.; ῥύμης legendum esse vere monet Littréus, sed nomen non recte interpretatur reddens „fente"; vulgata fert glossam, quae vocem pristinam expulit. Hesychius ῥύμη· ὁρμή. — Littr. de suo pro παρὰ τοῖχον dedit παρὰ τυτθόν, sed nihil mutandum est; parva illa copia, quae se insinuat, iuxta parietes asperae arteriae defluere dicitur.

3. τὸν — ἐᾷ.] δὲ ὑγρόν C. Mack., δ' ὑγρόν cett.; — ἀποπτύει C., Mack., Littr., ἀποπίει vulg., ἀποπιέζει Lind.; — χωρέει ἐν ταύτῃ Ald., Lind.; — ἐῇ ceteri. — Sed monendum de totius periodi decursu, quem immutavi; vulgo τὸν μὲν οὖν ἠέρα χρὴ γενόμενον θεραπείην ἀνάγκῃ ὀπίσω — ἐκβάλλειν, quod non fero; χρὴ ἀνάγκῃ ἐκβάλλειν ne in hoc quidem scriptore tolero; χρή abundat et eximendum est. Plura interpolationis vestigia apparent in hoc libello.

4. περὶ δὲ οὗ — σαρκός.] οὕτω pro οὐ τῷ C.

καὶ δύο — προσερραμμένη.] ἡ μὲν γὰρ ἐν τοῖσι δεξιοῖσι ceteri; equidem ἐν τοῖσι δεξιοῖσι emblema alienum esse putans eieci, ad quam rem paulo post redibo. Vulgata ὁμιλέουσα τῇ ἑτέρῃ φλεβί fert; Littréus φλεβί uncinis intersepsit eiiciendum esse videns. Tum ἡ δὲ δεξιὴ φημὶ τῶν ἐν λαιοῖς vulgo; Corn. ἡ δὲ ἐν λαιοῖς legit. Certum est δέ ante δεξιή otiosum esse, forsitan feram δή, sed potius δέ primis literis nominis δεξιή ortum suum debere videtur. Verum minime intelligo τῶν ἐν λαιοῖσι; unde pendet genitivus τῶν et quorsum spectat? legam τῇ ἐν λαιοῖσι, scilicet ἡ δεξιὴ, φημὶ, (ἐπικέεται) τῇ ἐν λαιοῖσι. Sed quum id hoc loco dicere videatur, non potui supra, ut fert vulgata, ἡ μὲν γὰρ ἐν τοῖσι δεξιοῖσι scribere, sed ἐν τοῖσι δεξιοῖσι ibi emblema est alienum, quemadmodum dixi. — Verba τούτοισι τὴν ἕδρην

ῥαμμένη. Ἡ δὲ ἑτέρη κέεται ὑπένερθε καὶ κατ' ἰθυωρίην μάλιστα μὲν μαζῷ ἀριστερῷ ὅπη καὶ διασημαίνει τὸ ἅλμα.

ε'. Περίβολον δὲ ἔχει παχὺν καὶ βόθρον ἐμβεβόθρωται τὸ εἶδος ἴκελον ὅλμῳ. Ἀλλὰ γὰρ ἤδη καὶ τὸν πνεύμονα ἐνδύεται μετὰ προσηνείης καὶ κολάζει τὴν ἀκρασίην τοῦ θερμοῦ περιβαλλομένη· ὁ γὰρ πνεύμων φύσι ψυχρός· ἀτὰρ καὶ ψυχόμενος τῇ εἰσπνοῇ.

ϛ'. Ἄμφω γε μὴν δασεῖαι τὰ ἔνδον καὶ ὥσπερ ὑποδιαβεβρωμέναι καὶ μᾶλλον τῆς δεξιῆς ἡ λαιή· τὸ γὰρ ἔμφυτον πῦρ οὐκ ἐν τῇ δεξιῇ, ὥστε οὐ θαῦμα τρηχυτέρην γενέσθαι τὴν λαιὴν ἐσπνέουσαν ἀκρήτου· ταύτῃ καὶ πάχετον ἐνδεδόμηται φυλακῆς εἵνεκα τῆς ἰσχύος τοῦ θερμοῦ.

ζ'. Στόματα δ' αὐτῇσι οὐκ ἀνέῳγασι, εἰ μή τις ἀποκείρει τὰ οὔατα τῆς καρδίης καὶ τῆς καρδίης τὴν κεφαλήν· ἢν δ' ἀποκείρῃ, φανήσεται καὶ δισσὰ στόματα ἐπὶ δυσὶ γαστέροιν· ἡ γὰρ παχεῖα φλὲψ ἐκ μιῆς ἀναθέουσα πλανᾷ τὴν ὄψιν, ἢν ἀνατμηθῇ. Αὗται αἱ πηγαὶ φύσιος ἀνθρώπου καὶ οἱ ποταμοὶ ἐντεῦθεν ἀνὰ τὸ σῶμα, τοῖσι ἄρδεται τὸ σκῆνος, οὗτοι δὲ καὶ τὴν ζωὴν φέρουσι τῷ ἀνθρώπῳ, κὴν αὐανθέωσι, ἀποθάνει ὥνθρωπος.

η'. Ἀγχοῦ δὲ τῆς ἐκφύσιος τῶν φλεβῶν σώματα τῇσι κοιλίῃσι ἀμφιβεβήκασι μαλθακά, σηραγγώδεα, ἃ κληΐσκεται μὲν οὔατα, τρήματα δὲ οὐκ ἔχει οὐάτων· ταῦτα γὰρ οὐκ ἐνακούουσι ἰαχῆς· ἔστι δὲ ὄργανα, τοῖσι ἡ φύσις ἁρπάζει τὸν ἠέρα. Καίτοι δο-

quit et quasi foris adsutus est. Alter vero subiacet et maxime quidem situ respondet mammae sinistrae, ubi etiam saltus eius se prodit.

5. Parietem autem habet crassum et intus tanquam fossula excavatur, quae est ad instar pilae. Quin etiam pulmonem subit et eius circumiectu caloris incrementum blande moderatur; pulmo enim natura frigidus; quin et inspiratione perfrigeratur.

6. Ac ambo quidem interiore parte sunt asperi ac velut aliquantulum erosi et sinister magis quam dexter. Connatus enim a natura ignis in dextro non est, ut mirum non sit sinistrum asperiorem esse factum cum intemperatum inspiret; ideo quoque crassus est fabrefactus, ut tutamini sit a vi caloris.

7. Eorum vero oscula aperta non sunt, nisi quis cordis auriculas eiusque caput praecidat, tuncque duplicia oscula in duobus ventriculis erunt conspicua. Vena enim crassa ex una decurrens, si secetur, visum fallit. Hi sunt humanae naturae fontes, hincque flumina excurrunt, quibus corporis alveus irrigatur. Atque haec vitam homini conferunt, et si resiccata fuerint, homo perit.

8. Prope autem venarum exortum, ventriculis circumobducta sunt corpora mollia, cava, quae *aures* quidem nominantur, sed aurium foramina non habent. Neque enim clamorem obaudiunt, verum instrumenta sunt, quibus aërem natura ad se rapit. Et certe praestantis artificis opus

ἐμπ. ita intelligo, ut τούτοισι sit τοῖσι λαιοῖσι. — Deinde οὐραχόν vulgo, quod frustra defendit Littr.; cum Foësio οὐράγιον, vel cum Lind. οὐραγόν legendum; — καὶ στερεόν (στερεός Lind., Mack.) vulgata; recte Littréus voculas invicem sedem mutare iussit.

ἡ δὲ ἑτέρη — ἅλμα.] ἡ δὲ ἑτέρη κέεται (μέν C. interponit) ὑπένερθεν μὲν μάλιστα vulg.; sed me iudice μὲν μάλιστα nunc e sequenti huc advectum est et plane otiosum, quare hoc loco eximo; infra apte ponitur.

5. περίβολον — εἰσπνοῇ.] τοῦ πνεύμονος cett.; — προσηνίης τε καί vulgo, τε om. Littr., προσηνείης scribendum; — ψυχρόμενος E.

6. ἄμφω — θερμοῦ.] ὑποδιαβεβρωμέναι (καί addit C.) μᾶλλον (addunt δέ P.' Lind., Mack.) τῆς vulg.; — ὑποδ. μᾶλλον δὲ ὅκως τῆς Vatt. codd. — Cum Littréo C. sequor; sin malis Lindanum sequi, per me licet; — ὥστε θαῦμα vulg., οὐ interposuerunt dudum interpretes. — Illud καὶ πάχετον ἐνδεδόμηται Foësius interpretatur „crassitudo intus exstructa est." — At ἐνδεδόμηται dicitur de ipso ventriculo sinistro; antecedens ταύτῃ mihi est pro διὰ τοῦτο; ἐνδεδόμηται est ἐνδεδόμηται ἐν τῷ σώματι; et πάχετον est adiectivum neutrum relatum ad substantivum femininum.

7. στόματα — ἀνατμηθῇ.] αὐτέοισι vulg., αὐτέῃσι C. Littr. — ἀποκείρῃ vulg., ἀποκείρει Littr.; — τῶν οὐάτων τὴν καρδίην vulgo, τῶν οὐάτων τὴν κορυφήν Littr.; casus inversi sunt, τὰ οὔατα τῆς καρδίης legendum; — δυοῖν Lind., Mack.; — γαστέραιν vulg., γαστέροιν Ald., Lind., Mack.,, Littr.

αὗται — ὥνθρωπος.] ἐνταῦθα ceteri, ἐντεῦθεν de meo; — τὴν ζωήν C., Ald., Littr., τήν om. vulg.

8. ἀγχοῦ — ἠέρα.] μαλθακὰ [καὶ] σηραγγ. Lind., Mack.

καίτοι — πνοήν.] ἐποίησε τοιοῦτο de coniectura interposui; aut hoc, aut simile quid aliud, τοιοῦτον ἔπλασε v. c., excidit; — πλατικόν vulg., πλαστικόν Foës., πιλητικόν

κέω τὸ ποίημα χειρώνακτος ἀγαθοῦ· κατασκεψάμενος γὰρ σχῆμα στερεὸν ἐσόμενον ἐποίησε τοιοῦτο τὸ σπλάγχνον διὰ τὸ πλαστικὸν τοῦ ἐγχύματος, ἔπειτα πᾶν ἐὸν ἑλκτικόν· καὶ παρέθηκε αὐτῷ φύσας, καθάπερ τοῖσι χοάνοισι οἱ χαλκέες, ὥστε διὰ τούτων χειροῦται τὴν πνοήν. Τεκμήριον δὲ τοῦ λόγου· τὴν μὲν γὰρ καρδίην ἴδοις ἂν ῥιπταζομένην οὐλομελῆ, τὰ δὲ οὔατα κατ' ἰδίην ἀναφυσώμενά τε καὶ ξυμπίπτοντα.

θ'. Διὰ τοῦτο δέ φημι καὶ φλεβία μὲν ἐργάζεται τὴν ἀναπνοὴν ἐς τὴν ἀριστερὴν κοιλίην, ἀρτηρίη δ' ἐς τὴν ἄλλην· τὸ γὰρ μαλακὸν ἑλκτικώτερον, ἐπιδόσιας ἔχον. Ἐχρῆν δὲ ἡμῖν μᾶλλον τὰ ἐπικείμενα τῆς καρδίης διαψύχεσθαι· ἔστι δέ τι θερμὸν καὶ ἐν τοῖσι δεξιοῖσι, ὥστε διὰ τὴν πάθην ἔλαβε εὐπετὲς ὄργανον, ἵνα μὴ πάμπαν κρατηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐσιόντος.

ι'. Λοιπός ἐστι ὁ λόγος ὅδε· τῆς καρδίης ὑμένες ἀφανέες, ἔργον ἀξιαπηγητότατον. Ὑμένες γὰρ καὶ ἄλλοι τινὲς ἐν τῇσι κοιλίῃσι, ὁκοῖον ἀράχναι διαπετέες, ζώσαντες πάντῃ τὰ στόματα κτηδόνας ἐμβάλλουσι ἐς στερεὴν τὴν καρδίην. Οὗτοί μοι δοκέουσι οἱ τόνοι τοῦ σπλάγχνου καὶ τῶν ἀγγείων ἀρχαὶ τῇσι ἀορτῇσι. Ἔστι δὲ αὐτῶν ζεῦγος, καὶ θύραι σφι μεμηχάνηνται τρεῖς ὑμένες ἑκάστῃ περιφερέες ἐξ ἄκρου περ ὁκόσον ἡμίτομα κύ-

esse censeo. Nam quum circumspexisset formam, quae solida esse deberet, viscus formavit eiusmodi propter substantiam suam ad fingendum aptam; tum totum ad attractionem natum, et ei adposuit folles, quemadmodum fornacibus fusoriis fabri, ita ut per hos spiritum sibi subiiceret. Cuius orationis inde sumas argumentum, quod cor tota sua natura agitari cernas, aures vero privatim tum intumescere, tum considere.

9. Atque eam ob causam, quod sentio, venulae quidem in sinistrum ventriculum respirationem efficiunt, arteria vero in alterum; quod enim molle est, magis attrahit, quum cedere possit. Nobis autem oportebat supra sitas cordis partes magis perfrigerari; sed est etiam calidi aliquantum in dextris, adeo ut ob eam affectionem instrumentum aptum acciperent, ne prorsus ab intrante (frigore) superarentur.

10. Reliquae sunt cordis membranae latentes oratione explicandae, opus maxime memorabile. Aliae namque quaedam membranae in ventriculis, velut aranearum telae expansae, oscula undique cingunt et in solidam cordis substantiam filamenta immittunt. Hae mihi videntur visceris esse nervi et vasorum principia aortis exhibere. Est autem earum par unum et fores illis fabrefactae sunt singulis membranae tres rotundae, extremis velut circulorum dimidiis,

Littr., quod tamen minus quam *πλαστικόν* congruit cum *ἐγχύματος*; — *καί* ante *παρέθηκε* item de meo dedi, nam nominativnm eiusmodi absolutum, qualis, nisi addas, orationi inest, non fero.

9. *διὰ ταῦτα — ἔχον.*] *δὲ ἐς* Mack.; — *καὶ ἐπιδόσιας ἔχον* ceteri, sed *καί* abundat; *ἐπιδόσιας ἔχον* antecedentibus apponitur, quasi dicat, *ἐπεὶ ἐπιδόσιας ἔχει*, quod Graecis frequens.

ἐχρῆν — ἐσιόντος.] *ἔχρη* ceteri; — *διαψύχεσθαι βλήματα* (*βεβλήματα* edd. antt., E., *βέβλημα* C., *περιβλήματα* Mack.) *ἔστι γὰρ τὸ θερμὸν* (*καί* interponit Lind.) *ἐν τοῖσι δεξιοῖσι* vulg., quam Littréus ita emendare studet, ut de coniectura scribat: *διαψύχέσθαι· βέβλαπται ἔς τι γὰρ τὸ θερμὸν ἐν τοῖσι δεξιοῖσι.* Corrigendi conamen non placet; ego sic sentio: illud *βεβλήματα*, quae codicum lectio est, prorsus reiicio: *τὰ ἐπικείμενα τῆς καρδίης* sunt ventriculus dexter, *τὰ ὑποκείμενα* sinister. Pro *ἔστι γάρ* lego *ἔστι δέ*; — in *τὸ θερμόν* latet *τι θερμόν*; — cum Lindano *καί* infero ante *ἐν τοῖσι δεξιοῖσι.* Sed cum his ita scriptis non congruit quod sequitur in vulgata: *ὥστε διὰ τὴν πάθην οὐκ ἔλαβε εὔπετες ὄργανον, ἵνα μὴ κ. τ. λ.*; quin neque cum Littréi lectione haec congruunt; nempe negationem *οὐκ* non concoquo. Itaque pro *οὐκ* scribe *οὖν*, nisi malis ex toto delere, quod fere praetulerim.

10. *λοιπὸς — ἀξιαπηγητότατον.*] De meo *ὅδε*, vulgo *ὁ*, pro quo *οἱ* Mack.; neque *ὁ*, neque *οἱ* congruum; dedi *ὅδε* ne multum moverem, exspectaveram *λοιπός ἐστι ὁ λόγος ὁ περὶ τῶν τῆς καρδίης ὑμένων ἀφανέων, ἔργου ἀξιαπηγητοτάτου*; codd. *ἀξιαγαπητότατον*, quod emendavit Coraës ex Herodoto; emendationem recepit Littr.

ὑμένες — καρδίην.] *τοῖσι κοίλοισι* Ald., *τοῖσι κοιλίοισι* Bas., C. E.; — *ἐς τὴν στερεὴν καρδίην* ceteri; de meo vocem utramque sedem invicem mutare iussi.

οὗτοι — ἀορτῇσι.] *δοκέουσι* om. Ald.; *καί* ante *τῶν ἀγγείων* om. C.; — *ἀρχαὶ* [*δὲ*] *τῇσι* Lind.; — *ἀορτῆρσι* Ald. C.

ἔστι δὲ — ψυχῆς.] *ζεῦγος, οἳ θύρεσι μεμηχάνηνται* vulg., sed pro *οἵ* C. *αἵ*, Mack. *αἱ*, Lind. *καί*; — tum *θύρεσιν* C., *θύρῃσιν* Lind., *θυρῆσιν* Mack., *θύροισι* Littr. Mihi in *θύρεσι*, *θύρεσιν*, *θύραισι*, *θύραισιν* latere videtur *θύραι σφι* s. *σφιν*, quod recepi cum Lindano *καί* pro *οἵ* reponens. Dein *περι-*

κλου, οἵ τε ξυνιόντες θαυμάσιον ὡς κλείουσι τὰ στόματα τῶν ἀορτέων πέρας· καὶ τὴν καρδίην ἀποθανόντος ἤν τις ἐξεπιστάμενος τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἀφελὼν τῶνδε τὸν μὲν ἀποστηρίζῃ, τὸν δὲ ἐπανακλίνῃ, οὔτε ὕδωρ ἂν διέλθοι εἰς τὴν καρδίην, οὔτε φῦσα ἐμβαλλομένη· καὶ μᾶλλον τῶν τῆς ἀριστερῆς· οὗτοι γὰρ ἐμηχανήθησαν ἀτρεκέστερον κατὰ δίκην· γνώμη γὰρ ἡ τοῦ ἀνθρώπου πέφυκε ἐν τῇ λαιῇ κοιλίῃ καὶ ἄρχει τῆς ἄλλης ψυχῆς.

ια'. **Τρέφεται** *δὲ οὔτε σιτίοισι οὔτε ποτοῖσι τοῖσι ἀπὸ τῆς νηδύος, ἀλλὰ καθαρῇ καὶ φωτοειδέϊ περιουσίῃ γεγονυίῃ ἐκ τῆς διακρίσιος τοῦ αἵματος.* **Εὐπορέει** *δὲ τὴν τροφὴν ἐκ τῆς ἔγγιστα δεξαμένη διαβάλλουσα τὰς ἀκτῖνας καὶ νεμομένη ὥσπερ ἐκ νηδύος καὶ ἐντέρων τὴν τροφὴν οὖσαν κατὰ φύσιν· ὅκως δὲ μὴ ἀνακωχῇ τὸ σιτίον τὰ ἐνεόντα ἐν τῇ ἀρτηρίῃ ἐν ζάλῃ ἐόντα, ἀποκλείει τὴν ἐπ' αὐτὴν κέλευθον· ἡ γὰρ μεγάλη ἀρτηρίη βόσκεται τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα καὶ γέμει τροφῆς οὐχ ἡγεμονικῆς.* **Ὅτι** *δὲ οὐ τρέφεται βλεπομένῳ αἵματι δῆλον ὧδε· ἀποσφαγέντος τοῦ ζῴου, σχισθείσης τῆς ἀριστερῆς κοιλίης ἐρημίη φαίνεται πᾶσα, πλὴν ἰχῶρός τινος καὶ χολῆς ξανθῆς καὶ τῶν ὑμένων, περὶ ὧν ἤδη μοι πέφανται· ἡ δὲ ἀρτηρίη οὐ λειφαιμοῦσα, οὐδὲ ἡ δεξιὴ κοιλίη.* **Τούτῳ** *μὲν οὖν τῷ ἀγγείῳ κατ' ἐμὸν νόον ἥδε ἡ πρόφασις τῶν ὑμένων.*

et quae coeuntes mirum quam pulchre claudunt orificia e regione aortarum. Ac si quis veteris instituti probe gnarus, mortui animalis corde exempto, illarum aliam quidem figat, aliam illi adplicet, neque aqua, neque spiritus iniectus in cor penetrarit. Magisque id obtineat in sinistrae cordis partis membranis; hae enim iusta ratione exactiorem sunt molitionem adeptae. Mens enim humana in sinistro ventriculo a natura insita est et reliquae animae imperat.

11. Neque vero nutritur cibis ac potibus, qui ex inferiore ventre prodeunt, verum ex pura et clara abundantia ex sanguinis secretione orta. Abundat autem nutrimento, quod e sibi proximo accepit, radios immittens et distribuens alimentum secundum naturam sibi proprium tanquam ex ventre et intestinis. Ne vero quae in arteria insunt in fluctuatione constituta cibum remorentur, via, quae ad ipsam tendit, conclusa est. Arteria enim magna ventrem et intestina depascitur et alimento non primario referta est. Quod vero arteria magna non alatur eo sanguine, qui cernitur, ex hoc manifestum est. Iugulati animalis aperto ventriculo sinistro, in totum solitudo apparet, praeter serosum quemdam humorem et flavam bilem et membranas, de quibus iam a me dictum est. At arteria minime sanguine destituta est, neque dexter ventriculus. Hoc igitur vas, meo quidem iudicio, hac de causa membranas habet.

φερές edd. antt., C. E.; *περιφερέες* editores; — *οἵ τε ξυνιέντες θαυμάζουσιν ὡς κλείουσι τὰ στ.* vulg.; sed edd. antt., C. E. et Littr. *θαυμάσιον* pro *θαυμάζουσι*, nempe recte vidit Littr. vitiosum esse *ξυνιέντες*, pro quo *ξυνιόντες* vere reponit; non vitiosum esse *θαυμάσιον* codicum, sed falso *θαυμάζουσι* dedisse editores. Porro vero *ἀφελόντων δὲ τὸν μὲν ἀ.* edd. antt., C. E., *ἀφελὼν τὸν μὲν ἀ.* vulgo, *ἀφελὼν τῶνδε τὸν μὲν ἀ.* Littr., propius ad vulgatam accedens. Verum *ἀποστερήσει — ἀποκλινεῖ* vulg., quae futura indicativi constare poterunt, si paulo ante *εἴ τις* pro *ἤν τις* scribas, sin *ἤν τις* serves, subiunctivi esse debebunt. De *ἀποστερήσει* sic censuit Littr., ut vitio laborare iudicaret; *ἀποστήσῃ* pro eo dedit et *ἀποστορέσῃ* sibi ob mentem versatum esse dicit; — me iudice in *ἀποστερήσει* latet *ἀποστηρίζῃ*, vel *ἀποστηρίζει*, quod si reponas, locus in tuto est. — Dein *τοι γάρ* vulgo, *τῇ γάρ* (pro *ταύτῃ γάρ*) Foës. in not., eumque secuti Lind., Mack.; vulgatam frustra defendit Littr., aut *τῇσι γὰρ*, *ταύτῃ γάρ*, aut *οὗτοι γάρ* legendum est, quorum hoc praefero.

11. *τρέφεται — αἵματος.*] *τοῖσι* post *ποτοῖσι* ex C. dedit Littr.

εὐπορέει — ἡγεμονικῆς.] *ἀπορέει* C.; — *δεξαμένης τοῦ αἵματος* vulg., sed *δεξαμένη* legendum, a quo participio pendet accusativus *τὴν τροφήν*; quod autem attinet ad *τοῦ αἵματος*, est glossema ad *τῆς ἔγγιστα* spectans, quare eieci. Tum *ὥσπερ ἐκ νηδύος τῶν ἐντέρων τὴν τροφὴν οὐκ ἂν* (*καὶ τοῦτο* pro *οὐκ ἄν* Calvus.) *κατὰ φύσιν* vulg. — Littréus pro *τῶν* ante *ἐντέρων* posuit *καί*; eum quidem sequor, fortasse tamen *καὶ τῶν ἐντέρων* fuit scriptum. Recepit vero editor Paris. Calvi *καὶ τοῦτο*, sed mihi in OΥΚΑΝ latere visum est OΥΣΑΝ, quod exhibui. In sequentibus *ἐν ζάλῃ ἐόν* vulg., quod tamen spectat, me iudice, ad *τὰ ἐνεόντα*, adeo ut *ἐόντα* legam. — Edd. antt. *ἀποκλείῃ*; verbi autem subiectum est *τὰ ἐνεόντα ἐν τῇ ἀρτηρίῃ ἐν ζάλῃ ἐόντα.*

ὅτι δὲ οὐ — κοιλίη.] *αἵματι ἡ μεγάλη ἀρτηρίη δῆλον* vulg.; Littr. abiecit *ἡ μεγάλη ἀρτηρίη* pro emblemate alieno; consentio. Dein: *ἀποπαγέντι* C.; — *σχασθείσης* Ald., C.; — *ὑμένων* vulg., *ὑμενέων* C., Littr.; sed ex *ὑμενίων* ortum est.

τούτῳ — ὑμένων.] (*ἤδη* edd. antt., C., E.) *πρόφασις* vulg.; emendavit Littr.

ιβ'. Τὸ δ' αὖ φερόμενον ἐκ τῆς δεξιῆς, ζυγοῦται μὲν καὶ τοῦτο τῇ ξυμβολῇ τῶν ὑμένων, πλὴν οὐ κάρτα ἔθρωσκε ὑπὸ ἀσθενείης· ἀλλ' ἀνοίγεται μὲν ἐς πνεύμονα, ὡς αἷμα παρασχεῖν αὐτῷ εἰς τὴν τροφὴν, κλείεται δὲ ἐς τὴν καρδίην οὐχ ἁρμοῖ, ὅκως ἐσίῃ μὲν ὁ ἠὴρ, οὐ πάνυ δὲ πουλύς· ἀσθενὲς γὰρ ἐνταῦθα τὸ θερμὸν, δυναστευόμενον κρήματι ψυχροῦ· τὸ αἷμα γὰρ οὐκ ἔστι τῇ φύσι θερμὸν, οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι ὕδωρ, ἀλλὰ θερμαίνεται· δοκέει δὲ τοῖσι πολλοῖσι φύσι θερμόν. Περὶ δὲ καρδίης τοιαῦτα εἰρήσθω.

12. At rursus quod ex dextro ventriculo fertur, id quidem etiam ipsum membranarum commissurâ coniungitur, sed propter imbecillitatem non magno impetu salit. Verum aperitur quidem in pulmones, ut iis sanguinem ad alimentum praebeat, ad cor autem clauditur, non plane tamen, quo aër quidem ingrediatur, neque tamen admodum multus. Imbecillum enim ibi est calidum frigidi copia superatum. Neque enim sanguis natura calidus est, — nam neque alia quaedam aqua (calida est), — sed calefit; plerisque tamen natura calidus videtur. Et de corde ista quidem a me dicta sint.

11. *τὸ δ' αὖ — θερμόν.*] *ξυμβουλῇ* Ald.; — *ἀλλ' ἀνοίγεται μὲν ἐς πνεύμονος* [*ἀγγεῖα*] *αἷμα παρασχεῖν αὐτοῖς τὴν τροφήν* vulgata, in qua tamen *ἀγγεῖα* non uncinis est interseptum, sed ita dedi, quia neque in edd. antiquis, neque in C. E. habetur; Littréus a Cornario profectum esse existimare se scribit, et hunc *παρασχόν* pro *παρασχεῖν* legisse. Equidem Littréum recte locum emendavisse opinor, quem descripsi ex eius editione. In sequentibus *δυναστευόμενον — θερμόν* om. Ald.; — *χρήματι* vulg., *κρήματι* de coniectura Coraïs a Littréo recepta.

ΚΑΤ' ΙΗΤΡΕΙΟΝ.

ΤΑ ΠΛΕΙΣΤΑ

ΕΠΙΤΟΜΗ ΕΙΝΑΙ ΔΟΚΕΙ ΤΙΝΩΝ, Α ΣΥΝΕΓΡΑΨΕ Ο ΑΥΤΟΣ, ΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙ ΑΓΜΩΝ Κ. Τ. Λ.

DE OFFICINA MEDICI.

MAGNAM PARTEM

COMPENDIUM ESSE VIDETUR QUORUMDAM, QUAE CONSCRIPSIT IDEM, QUI LIBRUM DE FRACTIS, CETT.

ΚΑΤ' ΙΗΤΡΕΙΟΝ.

α'. Ἢ ὁμοῖα, ἢ ἀνόμοια ἐξ ἀρχῆς· ἀπὸ τῶν μεγίστων, ἀπὸ τῶν ῥηΐστων, ἀπὸ τῶν πάντῃ πάντως γιγνωσκομένων· [ἃ καὶ [1] ἰδεῖν, καὶ θιγεῖν καὶ ἀκοῦσαι ἔστι·] ἃ καὶ τῇ ὄψι, καὶ τῇ ἁφῇ, καὶ τῇ ἀκοῇ, καὶ τῇ ῥινὶ, καὶ τῇ γλώσσῃ καὶ τῇ γνώμῃ ἔστι αἰσθέσθαι. [ἃ, οἷς [2] γιγνώσκομεν, ἅπασι ἔστι γνῶναι.]

β'. Τὰ δ' ἐς χειρουργίην κατ' ἰητρεῖον· ὁ ἀσθενέων· ὁ δρῶν· οἱ ὑπηρέται· τὰ ὄργανα· τὸ φῶς· ὅκου· ὅκως· [3] ὅσα· ὅκως· ὁκότε· τὸ σῶμα, τὰ ἄρμενα· ὁ χρόνος· ὁ τρόπος· ὁ τόπος.

γ'. Ὁ δρῶν, ἢ καθήμενος, ἢ [4] ἑστεὼς, ξυμμέτρως πρὸς ἑωυτὸν, πρὸς τὸ χειριζόμενον, πρὸς τὴν αὐγήν. Αὐγῆς μὲν οὖν δύο εἴδεα, τὸ μὲν κοινὸν, τὸ δὲ [5] τεχνητόν. Τὸ μὲν οὖν κοινὸν οὐκ ἐφ' ἡμῖν· τὸ δὲ τέχνητον καὶ ἐφ' ἡμῖν. Ὧν ἑκατέρου [6] δισσαὶ χρήσιες, ἢ πρὸς αὐγὴν, ἢ ὑπ' αὐγήν. Τοῦ ὑπ' αὐγὴν μὲν οὖν ὀλίγη τε ἡ χρῆσις, καταφανής τε ἡ με-

DE OFFICINA MEDICI.

1. Aut similia, aut dissimilia principio; — e maximis, e facillimis, — ex iis quae ubivis omni modo cognoscuntur; quae et visu, et tactu, et auditu, et naribus et lingua et intelligentia percipiuntur.

2. *Locus corruptus.*

3. Is qui agit sive sedens, sive stans, accommodate tum ad se ipse, tum ad id, quod manu tractatur, tum ad lucem se habeat. Ac lucis duo cum sint genera, commune et arte paratum, illud in nostra potestate positum non est, hoc vero omnino est. Utriusque vero duplex usus exsistit aut adverso homine, aut averso. Aversi quidem luminis exiguus est usus et mode-

[1] ἰδεῖν καὶ τῇ ὄψει omissis intermediis. — [2] γινωσκόμενα πᾶσιν ἐπιγνῶναι. — [3] οἷς, ὥς, ὅκου. — [4] ἑστώς. — [5] τεχνιτὸν καὶ ἐφ' ἡμῖν omissis intermediis. — [6] δύο αἱ χρ.

1. ἢ ὁμοῖα — γνῶναι.] Mihi dubium videtur utrum ἢ ὁμοῖα noster scripserit, an vero εἰ ὁμοῖα; nihil certi affirmo. — Porro ἀπὸ τῶν μεγίστων καὶ ῥηΐστων Gal. de plac. Hipp. et Plat. (p. 724. Kühn.); — πάντως πάντῃ Gal. ibidem; γινωσκομένων multi Parr., Bosq.; — καὶ θιγεῖν (θίγειν vulg.) om. Gal. l. l.; — ἃ καὶ (εἰ pro καί C.) (καί omm. mss. 11. apud Littr. et Bosq.) (ἃ καί om. Gal. l. l.) γιγνωσκόμενα (γινωσκόμενα Parr. 9.) (γινώσκομεν Bosq.) πᾶσιν (ἅπασιν B. N. mutatum in πᾶσιν Bosq.) ἐστὶ (ἔσται C.) γνῶναι vulg.; — textum descripsi quemadmodum Littr. — Quae uncis inclusi otiosa et ab aliena manu interposita esse, nemo semel admonitus negabit.

2. τὰ δ' ἐς — τόπος.] δέ plene C. M. N. P., Bosq., ἰητρείην quaedam mss. apud Gal. p. 665., Bosq.; — ὁκόσα C. P., Merc. in marg. — Post ὅκως addit οἷσιν ὡς M.; — pro ὅκως habent οἷς ὡς mss. 6. Littréi; — οἷσιν ὡς C. N., Merc. in marg., Lind.; — οἷς οἵως P. et H. ex emend., οἷσι οἵως Bosq.; — ὅκου pro ὁκότε Parr. 8., Littr., de qua lect. monuit Gal. in comm. p. 673., quem locum tractavit Littr. in adn.; — τό τε σῶμα P.'; — τά τε ἄρμενα M. et N. alia m. — Mihi locus, sive interpolatio, sive dittographia, sive utraque in causa sit, corruptus videtur. Puto auctorem scripsisse:

Τὰ δὲ κατ' ἰητρεῖον; — ὁ ἀσθενέων, — ὁ δρῶν, — οἱ ὑπηρέται, — τὰ ἄρμενα, — τὸ φῶς, — ὅκως, ὅκου, ὁκότε.

Cetera supervacanea sunt, maxime in eiusmodi orationis forma.

3. ὁ δρῶν — αὐγήν.] H. ὁ ἀσθενέων ὁ δρῶν ex emendatione ὁ ἀσθ. praemittens; — ἑστώς Parr. 5.

αὐγῆς — ἡμῖν.] αὐγέης Parr. 7., Littréus; — ἰδέαι P.; — τὸ μὲν — τεχνητόν abest e codd. nonnullis; — καί ante ἐφ' ἡμῖν abundat, sed auctori tamen deberi videtur.

ὧν ἑκατέρου — μετριότης.] δύο αἱ χρ. nonnulla mss.; — ἢ ὑπ' αὐγὴν ἢ πρὸς αὐγήν C. M. N., πρὸς τὴν αὐγήν H. K.; — τοῦ ὑπ' αὐγήν de meo dedi, τοῦ non habent ceteri.

τριότης. Τὰ δὲ πρὸς αὐγὴν, — ἐκ τῶν παρεουσέων, ἐκ τῶν ξυμφερουσέων αὐγέων, πρὸς τὴν [1] λαμπροτάτην τρέπειν τὸ χειριζόμενον, [2] πλὴν ὁκόσα λαθεῖν δεῖ, ἢ ὁρῆν αἰσχρόν· οὕτω δὲ τὸ μὲν χειριζόμενον ἐναντίον τῇ αὐγῇ, τὸν δὲ χειρίζοντα ἐναντίον τῷ χειριζομένῳ, πλὴν ὥστε μὴ ἐπισκοτάζειν· οὕτω γὰρ ἂν ὁ μὲν δρῶν ὁρῴη, τὸ δὲ χειριζόμενον οὐχ ὁρῷτο. Πρὸς ἑωυτὸν δὲ, — καθημένῳ μὲν πόδες ἐς τὴν ἄνω ἴξιν κατ' ἰθὺ γούνασι· [3] διάστασιν δὲ, ὀλίγον ξυμβεβῶτες· γούνατα δὲ ἀνωτέρω βουβώνων σμικρὸν, [4] διάστασιν δὲ, ἀγκώνων θέσι καὶ παραθέσι. Ἱμάτιον εὐσταλέως, εὐκρινέως, ἴσως, ὁμοίως, ἀγκῶσι, ὤμοισι. Πρὸς δὲ τὸ χειριζόμενον [τοῦ μὲν πρόσω καὶ ἐγγὺς [5] καὶ τοῦ ἄνω καὶ τοῦ κάτω, καὶ ἔνθα ἢ ἔνθα, ἢ μέσον·] τοῦ μὲν πρόσω καὶ ἐγγὺς ὅριον, ἀγκῶνας ἐς μὲν τὸ πρόσθεν γούνατα μὴ ἀμείβειν, ἐς δὲ [6] τὸ ὄπισθεν, πλευράς· τοῦ δὲ ἄνω, μὴ ἀνωτέρω μαζῶν ἄκρας χεῖρας ἔχειν· τοῦ δὲ κάτω, μὴ κατωτέρω, [7] ἢ ὡς τὸ στῆθος ἐπὶ γούνασι ἔχοντα, ἔχειν [8] ἄκρας χεῖρας ἐγγωνίους πρὸς βραχίονας· τὰ μὲν κατὰ μέσον οὕτως· τὰ δὲ ἔνθα ἢ ἔνθα, μὴ ἔξω τῆς ἕδρης, κατὰ λόγον δὲ τῆς ἐπιστροφῆς [9] προσβαλλόμενον τὸ σῶμα καὶ τοῦ σώματος τὸ ἐργαζόμενον. Ἑστεῶτα [10] δὲ, ἰδεῖν μὲν ἐπ' ἀμφοτέρων βεβαότα ἐξ ἴσου [τῶν ποδῶν] ἄλις, δρῆν δὲ τῷ ἑτέρῳ

ratio manifesta. Quod ad adversum vero lumen attinet, ex eo, quod praesens est et confert, id quod manu curatur ad luminis splendorem convertere oportet, nisi si quae aut latere convenit, aut conspici turpe est. Atque hoc pacto id quidem, quod manu tractatur, lumini adversum; eum vero qui curet ei, qui curetur, ex adverso esse oportet, dum ne lumini officiat. Ita namque qui opus exercet cernere poterit, nec tamen quod manu tractatur cernetur. Quod autem ad ipsum attinet, — sic quidem sedeat ut pedes secundum eam, quae sursum est, rectitudinem e directo ad genua siti sint parvo intervallo inter se coniuncti; genua vero ad superiorem inguinum regionem paulo diducta sint, ita ut cubiti sua positione et in latere appositione iis innitantur. Vestis sit decenter composita, explicata, aequabiliter, similiter in cubitis et humeris. In eo vero, quod manu tractatur, eius quidem, quod ultra et quod prope est, termini sunt ut cubitorum gibbi in anteriorem partem genua, in posteriorem vero latera non pertranseant. Sursum autem manus extremas supra mammas attollere non oportet. Deorsum vero ut ne inferius quam ut pectore ad genua incumbente summae manus rectum angulum ad brachia faciant. Atque haec quidem, quod ad partem mediam attinet, ita se habent. In hanc vero vel in illam partem, ne extra

[1] λαμπρότητα. — [2] πλὴν — χειριζόμενον om. — [3] δια άστασιν. — [4] διάστασιν ἀγκῶσι θέσει. — [5] καὶ ἄνω καὶ κάτω καὶ ἔνθα καὶ ἔνθα. — [6] τοὔπισθεν. — [7] ἤ om. — [8] χεῖρας ἄκρας. — [9] προβαλλόμενον. — [10] δεῖ δεῖν δὲ καὶ ἐπ' ἀ.

τὰ δὲ πρὸς — ὁρῷτο.] παρεουσῶν C. P.; — ξυμφερουσῶν P.; — αὐγέην pro αὐγέων C., Merc. in marg; — λαμπρότητα vulg., λαμπροτάτην e codd. Bosq., Littr.; — ἢ λαβεῖν vulg., ἤ om. Littr. cum codd. 11. et Bosq.; — οὑτωσί vulg., οὕτω Littr. cum mss. 11. et Bosq.; — τὸ μὲν — αὐγῇ om. C.; — τὸν μὲν χειρίζοντα C.; — οὕτως Parr. 6.; — ὁρῴη μέν K. P., si recte intelligam Littréum.

πρὸς — παραθέσι.] δέ post ἑωυτόν om. D., sed idem et multa alia mss. καθημένῳ μὲν π., vulgatâ μέν non ferente; — κατ' εὐθύ C. P.; — διάστασιν δὲ ἀγκώνων B. C. M. N., Merc. in marg., Littr.; — δέ h. l. om. vulg., ἀγκώνων P. Littr., ἀγκῶσιν vulg., ἀγκωσίων B. C. (M. N. in marg.).

ἱμάτιον — ὤμοισι.] ἱματίων pauca mss.; — εὐκρ., εὐστ. B. M. N.; — ἴσως, ὁμοίως ἀγκῶσι, ὤμοισι vulg., sed ὤμοισιν ἀγκῶσιν sine ὁμοίως C.; — videri fortasse possit ὁμοίως h. l. ex ὤμοισι ortum esse et abundare, sed conf. § 7. ἢ ὁμοῖα καὶ ἴσα κ. τ. λ.

πρὸς — ἐργαζόμενον.] δέ om. D.; — καὶ ἐγγὺς ὅριον C.; — τοῦ ἄνω καὶ τοῦ κάτω B. C. N., Merc. in marg., Littr., τοῦ utroque loco om. vulg.; — καὶ ἔνθα ἢ μέσον ἢ ἔνθα Ald. — Verba, quae uncinis intersepsi sanum sensum non referunt, ne referunt quidem, si ὅριον cum cod. C. eo, quem indicavi, loco interponas; mihi otiosa esse videntur, fortasse debentur programmati in margine olim adpicto, sed hoc non certum. — Porro ἀγκῶνας C., Merc. in marg., Littr., ἀγκῶνος vulg.; — πρόσωθεν C.; — ἀμοιβῆσθαι (sic) C.; — δέ om. D.; — τοὔπισθεν Parr. 10.; — ἔχειν om. P.; — ὥστε pro ἢ ὡς τό Parr. 9., Bosq., ὥστε pro ὡς τό B.; — ἔχοντα Parr. 10., Merc. in marg., Bosq., Littr., ἔχοντα om. vulg.; — ἔχοντα pro ἔχειν B. P.; — χεῖρας ἄκρας ἔχειν Bosq., χεῖρας ἄκρας mss. 11. apud Littr.; — τὰ δὲ κατὰ μέσον P.; — οὕτω M. N., Bosq.; — προσβαλλ. P., Littr., προβαλλ. vulg.

ἑστεῶτα — τὰ αὐτά.] ἑστεῶτα δὲ δεῖ καί vulg., ἑστεῶτα δεῖν δεῖν δὲ καί J.; — ἑστεῶτα δεῖ δεῖν καί B. (D. cum δέ al. m.) (F. I. cum ἐστι.) G. K. M. N., — ἑστεῶτα δὲ ἰδεῖν μὲν καί C. (H. ex emend.) Merc. in marg., quam lectionem recepit Littr., ita ut καί ante ἐπ' ἀμφοτέρων omit-

[1]ἐπιβεβαότα, μὴ [2]τῷ κατὰ τὴν δρῶσαν χεῖρα· ὕψος [3]γούνατος πρὸς βουβῶνας, ὡς ἐν ἕδρῃ· καὶ [4]τὰ ἄλλα ὅρια τὰ αὐτά. Ὁ δὲ χειριζόμενος τῷ χειρίζοντι [5]τῷ ἄλλῳ τοῦ σώματος μέρεϊ ὑπηρετείτω, [6]ἢ ἑστεὼς, ἢ καθήμενος, ἢ κείμενος, [7]ὅκως ἂν ῥηΐστα ὃ [8]δεῖ σχῆμα ἔχων διατελέῃ, φυλάσσων ὑπόρρυσιν, ὑπόστασιν, ἔκτρεψιν [9]καταντίαν, ὡς ὃ [10]δεῖ σώζηται καὶ σχῆμα καὶ εἶδος τοῦ χειριζομένου, ἐν παρέξι, ἐν χειρισμῷ, ἐν τῇ ἔπειτα ἕξι.

sedem declinet, sed prout conversionem fieri convenit, corpus et eam corporis partem, quae agit, protendat. Stantem vero satis est conspicere dum insistit aequabiliter utrique pedi; agere vero oportet altero insistentem, non eo, qui est ad agentem manum, ita ut genu ad inguina sublatum sit, perinde atque ubi sedebat. Atque in ceteris iidem termini servandi sunt. At qui tractatur reliqua corporis parte manu curanti subserviat aut stans, aut sedens, aut decumbens, quo quam facillime ita in ea figura perseveret, observans defluxionem, subsistentiam, in latus conversionem, declivitatem, sic ut eam, quam oportet, et figuram et formam eius partis, quae tractatur, tueatur, cum se medico exhibet et manu tractatur, eumque habitum servet, in quo postea contineri debet.

δ'. Ὄνυχας μήτε ὑπερέχειν, μήτε ἐλλείπειν δακτύλων [11]κορυφὰς ἐς χρῆσιν· ἀσκέειν δακτύλοισι μὲν ἄκροις τὰ πλεῖστα λιχανῷ πρὸς μέγαν· ὅλῃ δὲ καταπρηνέϊ· ἀμφοτέρῃσι δὲ, ἐναντίῃσι· δακτύλων [12]εὐφυΐη, μέγα τὸ ἐν μέσῳ τῶν δακτύλων καὶ ὑπεναντίον τὸν μέγαν τῷ λιχανῷ. Νοῦσος δὲ, δι' ἣν καὶ βλάπτονται, οἷσι [13]ἐκ γενεῆς ἢ ἐν τροφῇ εἴθισται ὁ μέγας [14]ὑπὸ τῶν ἄλλων δακτύλων

4. Ungues neque longiores, neque breviores extremis digitorum verticibus ad usum esse oportet. Digitis quidem summis fere in opere uti oportet indice ad pollicem admoto; manu autem integra prona, ambabus vero adversis. Digitorum apta a natura habitudo est, ut magnum sit intervallum, quod est inter digitos medium, et ut pollex indici ex adverso constituatur. Morbus vero est, quo male afficiuntur,

[1] ἐπιβεβαῶτα. — [2] τό. — [3] γούνατα. — [4] τἄλλα. — [5] τῷ ἄλλῳ μέρει τοῦ σ. — [6] ἤ om. — [7] ὡς ἄν. — [8] δέ. — [9] καταναντίαν. — [10] δή. — [11] κορυφὰς ἐς χρῆσιν. — [12] εὐφυΐη μέσα τό. — [13] δ' ἐκ. — [14] ὑπέρ.

teret. Deinde βεβῶτα vulg., βεβαῶτα B. M. N., Bosq.; ἐπιβεβῶτα C. D. M. P., Littr., ἐπιβεβηκότα B. N., ἐπιβεβαῶτα vulg.; — τὸ κατὰ τὴν δρῶσαν χ. Ald., codd. 11.: — τήν om. P.; — γούνατος H., Littr., γούνατι vulg., γούνατα non pauci codd. et Bosq., γουνάτων C., γόνυ P.; — προσβεβαῶτα pro πρὸς βουβῶνα P.; — βουβῶνας Parr. 10., Bosq., Littr., βουβῶνα vulg.; — τἄλλα nonnulla mss.

ὁ δὲ χειριζόμενος — ἕξι.] μέρει τοῦ σώματος nonnulli codd.; — τοῦ σ. τῷ ἀλ. μ. C. P.; — ἤ ante ἑστεώς omm. sat multa mss. et Bosq.; — ἑστώς P.; — ὡς ἂν ῥήϊστα mss. 10., Bosq.; ὅσον ἂν ῥ. P., ἢ ὅκως ἄν C.; — ὃ δέ J., ὁδέ Parr. 9., ὅδε Bosq., ὁ δὲ εἰς C., ὧδε εἰς P., ὧδε ὡς vulg.; — διατελέῃ Bosq., Littr., διατελέει vulg., διατελεῖ C.; — φύλασσον idem. — Porro ἔκτρεψιν mss. 6., Bosq., Littr., ἔκτριψιν vulg., ἔκστρεψιν B. H. M. N.; — vide de his varr. lectt. Gal. in comm. p. 704. — Deinde ἢ ὡς P.; — ὁ δέ pro ὃ δεῖ C., δέ pro δεῖ Parr. 9.; — καί ante σχῆμα omm. P., Bosq.; — καὶ τῇ ἔπειτα C., Merc. in marg. pro ἐν τῇ ἔπειτα.

4. ὄνυχας — λιχανῷ.] ὄνυχας μήτε ὑπερέχειν, μήτε ἐλλείπειν (τὰς addit P.) δακτύλων κορυφὰς (κορυφῆς L. Lind. cum puncto post κορ.) ἐς (ἐς om. C.) χρῆσιν ἀσκέειν· δακτύλοισι μὲν (δακτύλοισιν ἐν C.) ἄκροις vulg. — Gal. in comm. p. 709. has lectt. notat: ὄνυχας μήτε ὑπερέχειν μήτε ἐλλείπειν δακτύλων κορυφάς· et tum ἀφ' ἑτέρας ἀρχῆς (nam ita legendum apud Gal. pro ἀμφ' ἑτέρας ἄκρας) sequitur: ἐς χρῆσιν ἀσκέειν, δακτύλοισι μὲν ἄκροις τὰ πλεῖστα λιχανῷ πρὸς μέγαν. — Altera loci scriptura apud Gal. haec est: ὄνυχας μήτε ὑπερέχειν, μήτε ἐλλείπειν et dein nova periodo κορυφῇσι χρῆσις. Posteriorem Galeni lectionem recepit Littréus. Aut ego fallor aut κορυφὰς ἐς χρῆσιν vera lectio est, κορυφῇσι ex κορυφῆς ἐς natum videtur, ita ut κορυφῆς ἐς χρῆσιν olim alii iungerent, quod sane admitti item possit. Dein πρὸς μέγα H. P.; — ἐναντίῃσι Parr. 8.; — δακτύλων εὐφυΐα ferunt mss. 12. apud Littr. et hic ipse dedit, Merc. in marg., δακτύλων δ' εὐφυΐα Gal. de usu partium p. 21. Porro μετά pro μέγα C. P., Merc. in marg., μέγαν Gal.; — τόν pro τό Ald., Gal., Lind., τῶν P.; — ἀπεναντία edd. antt., Parr. 9., Bosq., Littr.; equidem vulgatum ὑπεναντίον praefero.

νοῦσος — κατέχεσθαι.] τοῖσιν pro οἷσιν P.; — τοῖσιν ἐκ γενεῆς ἢ ἐν τροφῇ Bosq.; — τοῖσι δ' (δέ B.) ἐκ γενετῆς (γενεῆς D. G. I. J.) ἢ ἐν τροφῇ (ἐκ τροφῇ (sic) J.) mss. 11. apud Littr.; ἐκ γενεῆς mutatum in ἐκ γενετῆς H., Littr., ἐν γενετῇσι vulg.; ἐν γένεσι C.; — ἢ ἐν τροφῇ H., Littr., ἐν τροφῆς vulg., ἢ ἐν τροφαῖς Lind. Pro ὑπό mss. 9. ὑπέρ. Post κατέχεσθαι omnes δῆλον; equidem emblema eieci.

κατέχεσθαι. Τὰ *ἔργα πάντα ἀσκέειν* [1] *ἑκατέρῃ δρῶντα καὶ ἀμφοτέρῃσι ἅμα, — ὁμοῖαι γάρ εἰσι ἀμφότεραι, — στοχαζόμενον ἀγαθῶς, καλῶς, ταχέως, ἀπόνως, εὐρύθμως, εὐπόρως.*

in quibus ex primo ortu, vel educatione pollex a reliquis digitis contineri consuevit. Qui agit, ad opera omnia adhibeat utramque manum et ambas simul, cum sint similes; ad id quidem animum advertens, ut recte, decore, cito, sine labore, concinne, prompte agat.

ε'. Ὄργανα μὲν, καὶ ὅτε, καὶ οἵως, εἰρήσεται· ὅκου δεῖ, μὴ ἐμποδὼν [2] *τῷ ἔργῳ, μηδὲ ἐμποδὼν τῇ ἀναιρέσι, παρὰ τὸ ἐργαζόμενον δὲ τοῦ σώματος· ἄλλος δὲ ἢν διδῷ, ἑτοῖμος ὀλίγῳ πρότερον ἔστω, ποιείτω δὲ, ὅταν κελεύῃς.*

5. Instrumenta certe et quando et qualiter (parata esse debeant) dicetur. (Posita autem sint,) ubi oportet, iuxta eam corporis partem, quae tractatur; ita ut ne quid opus remorentur, neque assumptionem. Quodsi ab altero exhibeantur, is paulo ante paratus sit et ubi iusseris imperata faciat.

ς'. Οἱ δὲ περὶ τὸν ἀσθενέοντα [3] *τὸ μὲν χειριζόμενον παρεχόντων, ὡς ἂν* [4] *δοθῇ· τὸ δὲ ἄλλο σῶμα κατεχόντων, ὡς ἂν ἀτρεμέῃ, σιγῶντες, ἀκούοντες* [5] *καὶ ἐφεστεῶτες.*

6. Qui vero aegrotanti adsistunt, quod manu curatur, prout traditum fuerit, exhibeant, reliquum autem corpus in quiete contineant tacentes et ei, qui praeest, auscultantes.

ζ'. Ἐπιδέσιος δύο εἴδεα, εἰργασμένον [6] *καὶ ἐργαζόμενον. Ἐργαζόμενον μὲν, ταχέως, ἀπόνως, εὐπόρως, εὐρύθμως· ταχέως* [7] *μὲν, ἀνύειν τὰ ἔργα· ἀπόνως δὲ, ῥηϊδίως δρῆν· εὐπόρως δὲ, ἐς πᾶν* [8] *ἑτοίμως· εὐρύθμως δὲ, ὁρῆσθαι ἡδέως· ἀφ' ὧν δὲ ταῦτα ἀσκημάτων, εἴρηται. Εἰργασμένον δὲ ἀγαθῶς, καλῶς· καλῶς μὲν, ἁπλῶς, εὐκρινέως· ἢ ὁμοῖα* [9] *καὶ ἴσα, ἴσως καὶ ὁμοίως, ἢ ἄνισα καὶ ἀνόμοια,* [10] *ἀνίσως καὶ ἀνομοίως· τὰ δὲ εἴδεα,* [11] *ἁπλοῦν, σκέπαρνον, σιμὸν, ὀφθαλμὸς,* [12] *ῥόμβος καὶ ἡμίτομον· ἁρμόζον τὸ εἶδος τῷ εἴδεϊ καὶ τῷ πάθεϊ τοῦ ἐπιδεομένου.*

7. Deligationis duo sunt genera, unum eius quae adhuc fit, alterum eius, quae iam facta est. Ad eam, quae fit, spectat, cito, sine dolore, prompte, concinne. Celeriter quidem in operis absolutione, sine dolore in agendi facilitate. Prompte ut ad quidvis paratus sis; concinne vero, ut cum delectatione spectetur. Atque ista quanam exercitatione comparentur, dictum est. Ad eam vero, quae iam facta est, rectum et decorum pertinet. Decorum quidem in eo quod simplex est aut distinctum spectatur, aut similia et aequabilia similiter et aequabiliter, dissimilia et inaequalia dissimiliter et inaequaliter

[1] *ἑκατέρῃσι.* — [2] *τὸ ἔργον μηδ' ἐκποδῶν.* — [3] *τόν.* — [4] *δοθῇ.* — [5] *τοῦ ἐφεστῶτος. Ἐπίδεσις.* — [6] *καὶ ἐργαζόμενον μέν.* — [7] *μὲν τοῦ ἀνύειν.* — [8] *ἕτοιμος εὐρυθμίῃ δέ.* — [9] *ἤ.* — [10] *ἀνίσους καὶ ἀνομοίους.* — [11] *ἁπλοῦν εὔκυκλον σκεπ.* — [12] *καὶ ῥόμβος ὃ καὶ ἡμίτομον ἁρμόσσον.*

τὰ ἔργα — εὐπόρως.] *πάντα ἔργα* C., *πάντως* pro *πάντα* D.; — *ἑκατέρῃ* C., Littr., *ἑκατέρῃσι* vulg.; — *ὅμοια* vulg., *ὅμοιαι* mss. 12. apud Littr., Lind., Bosq., Littr.; Galenus item legit. Porro *ἀμφότεραι* ex codd. Littr., *ἀμφοτέρῃσι* vulg.; — pro *καλῶς* B. et M., N. in marg. *εὐπρεπῶς*; — *εὐπόρως, εὐρύθμως* Parr. 4.

5. *ὄργανα — κελεύῃς.*] *καὶ οἷα καὶ ὅτε* C.; — *καὶ ὡς* idem pro *καὶ οἵως*; — *οὐ* (i. e. *οὗ*) pro *ὅκου* C. P.; — *τῷ ἔργῳ* B. C. M. N., Merc. in marg., Bosq., Littr., *τὸ ἔργον* vulg.; — *μηδ'* sat multa mss., *μήτε* Lind.; — *ἐκποδὼν τῇ ἀναιρ.* pauci codd.; — *περί* pro *παρά* ex emend. H.; — *διὰ τοῦ σ.* pro *δὲ τοῦ σ.* ferunt Parr. 5., Bosq.; — *σώματός ἐστι* vulg., sed *ἐστι* omm. Parr. 10., Littr.; — *ἄλλος* Parr. 11., Lind., Bosq., Littr., *ἄλλως* vulg.; — *δ'* C.; — *ἑτοίμως* vulg., *ἕτοιμος* codd. 10., Bosq., Littr.

6. *οἱ δὲ — ἐφεστεῶτος.*] *τὸν μὲν χ.* mss. 7.; — *ἐναντίων* pro *ἂν δοθῇ* J.; — *δοθῇ* mss. 10., Gal., Bosq., Foës. Latine, *δοκῇ* vulg.; — *τὰ δ' ἄλλα* C.; — *ὡς ὅλον ἂν* vulg., *ὅλον* omm. Parr. 11., Littr., *ἂν ὅλον* Bosq.; — *ἀτρεμῇ* Parr. 6.; — *ἐφεστεῶτος* Parr. 6., Littr., *ἐφεστῶτος* vulg.

7. *ἐπιδέσιος — ἐργαζόμενον.*] *ἐπίδεσις* Parr. 6., Bosq.; — *εἴδεα* om. P.; — *ἐργαζόμενον καὶ εἰργασμ.* H. ex emend.; — *ἐργασάμενον* C., qui *ἐργαζόμενον* om.

ἐργαζόμενον — εἴρηται.] *τοῦ ἀνύειν* codd. 8.; — *εὐπόρως* C., Littr., *εὐπορίῃ* vulg.; — *ἕτοιμος* Parr. 6., Bosq., *ἑτοίμως* alii 5. et Littr., *ἑτοίμῃ* vulg.; — *εὐρύθμως* C. Littr., *εὐρυθμίῃ* vulg.; — *ὡρίσθαι* P.

εἰργασμένον — ἐπιδεομένου.] *ἐργασάμενον* C., *ἐργάσωμεν* P. — Tum *ἁπαλῶς* C., quae lectio advertit, *ἁπλοῦν* Galenum legisse constat e comm. p. 724., *ἁπαλῶς* emendatio est ex librarii coniectura, quam non recipio, sed quae non plane absurda. — Porro *καί* ante *ἴσα* mss. 5., Bosq., Littr., *ἢ ἴσα* vulg.; — ante *ἴσως* in H. *ἢ* al. m.; — *ἀνίσως καὶ ἀνομοίως* explevit Littr, monente de hac re Gal. in

si tractentur. Atque huius generis sunt simplex, ascia, simum, oculus, rhombus et dimidiatum. Ita ut forma formae et affectioni partis, quae deligatur, apte respondeat.

η'. [1]Ἀγαθῶς δὲ δύο εἴδεα τοῦ ἐπιδεομένου· ἰσχύος μὲν, ἢ πιέξι, ἢ πλήθεϊ ὀθονίων. Τὸ μὲν οὖν, αὐτὴ ἡ ἐπίδεσις [2]ἰῆται, τὸ δὲ τοῖσι ἰωμένοισι ὑπηρετέει. [3]Ἐς μὲν οὖν ταῦτα νόμος· ἐν δὲ τούτοισι μέγιστα ἐπιδέσιος· πίεξις μὲν, ὥστε τὰ ἐπικείμενα μὴ ἀφεστάναι, μηδὲ [4]ἐρηρεῖσθαι κάρτα, ἀλλὰ ἡρμάσθαι μὲν, προσηναγκάσθαι δὲ μὴ, ἧσσον [5]μὲν τὰ ἔσχατα, ἥκιστα δὲ τὰ μέσα. Ἅμμα καὶ ῥάμμα νεμόμενον μὴ κάτω, ἀλλ' ἄνω ἐν παρέξι καὶ σχέσι καὶ ἐπιδέσι καὶ πιέξι. Ἀρχὰς βάλλεσθαι μὴ ἐπὶ τὸ ἕλκος, ἀλλ' ἔνθα τὸ ἅμμα. Τὸ δὲ ἅμμα μήτε ἐν τρίβῳ, μήτε ἐν ἔργῳ, * μήτε ἐκεῖσε, ὅκου [6]ἐνεόν· ὡς μὴ ἔσω ἐνεὸν κείσεται. Ἅμμα δὲ καὶ ῥάμμα μαλθακὸν, μὴ μέγα.

8. Recte factae deligationis duae sunt species, quod ad robur attinet, vel pressione, vel linteorum multitudine. Atque ipsa quidem deligatio partim medetur, partim medentibus subservit. In his igitur lex est. In his autem summa deligationis momenta. Pressio quidem ea, ut quae sunt imposita neque abscedant, neque admodum innitantur, sed firmentur, non vero cogantur; minus quidem extrema, minimum vero media. Nodus et filum non deorsum, sed sursum ferantur dum pars affecta medico exhibetur, ad curationem accommodatur, deligatur et ad habitum, quo postea contineri debet, comparatur. Principia non ea parte, qua ulcus est, iniicienda, sed ubi nodus. Neque vero nodum facere oportet ea parte, quam terimus, neque qua agimus, neque . . . . Nodus et filum molle sit, non magnum.

θ'. Εὖ γε μὴν [7]γνῶναι, ὅτι ἐς τὰ κατάντη

9. Probe tamen scire convenit deligationem

[1] ἀγαθῶς δέ. — [2] ἰῆται om. — [3] ὡς μέν. — [4] ἐρηρεῖσθαι ἀλλ' ἡρμόσθαι. — [5] μέν om. — [6] ἐνεὸν δὲ μὴ ἔστω ἐνεὸν κείσεται τὸ δὲ ῥάμμα μαλθακὸν μὴ μέγα. — [7] ἔστι γνῶναι.

comm. p. 730. — Deinde ἁπλοῦν ἔγκυκλον vulg., ἁπλοῦν εὔκυκλον mss. 13., Ald., Lind., Bosq.; Littréus ἔγκυκλον omittit, quum Artemidoro et Dioscoridi debeatur, teste Gal. in comm. p. 729., nempe explicandi gratia adpositum fuit. — Gal. lib. de Fasciis σκεπαρνὸς, σιμός legit; — καὶ ῥόμβος Parr. 11.; — ὃ καὶ ἡμιτ. codd. 11.; — ἁρμόζοντα N. P., ἅρμοσσον mss. 5.; — καί ante τῷ πάθεϊ om. P.; — ἐπιτηδευομένου nonnulli codd.

8. ἀγαθῶς — ὀθονίων.] ἀγαθά D. (I. mutatum in ἀγαθῶς al. m.) D. Q.', eamque lect. sequitur Littr., quod mihi non faciendum videtur: ἀληθῶς pro ἀγ. P.; — ἀγαθῶς — ἐπιδεομένου omm. C. N., in N. tamen restituitur in marg.; — δύο om. K.; — ἰσχύϊ μέν H. P.; — καὶ πιέξει P., πιέζει Ald., πτέσει C.

τὸ μὲν οὖν — ὑπηρετέει.] αὕτη ἡ ἐπιδ. ceteri, Foës. tamen Latine αὐτὴ ἡ ἐ. expressit; — ἰῆται omm. Parr. 9.; — ὑπηρέταις pro ὑπηρετέει. ἐς C.

ἐς μὲν οὖν — μέσα.] ὡς pro ἐς L.; — μάλιστα ἐπιδέσιος πίεξις Gal. lib. de Fasciis sine interpunctione post ἐπιδέσιος. Dein κάρτα ex B. et Gal. l. l. recepit Littr., vulgo abest. Ferunt ἀλλ' Parr. 2.; — ἡρμόσθαι vulg., ἡρμῶσθαι C., ἡρμάσθαι de meo, uti saepius reposui in lib. de Fractis. Nonnulla mss. προσηνέγκασθαι; — tum μέν post ἧσσον omm. Parr. 10., in quorum duobus rest. al. m.

ἅμμα — πιέξι.] καὶ ῥάμμα om. P.; — ἀλλά C.; — ἐπιέσει idem; — ἐπὶ τὰ ἐπὶ ἕξει P., ἐν τῇ ἔπειτα ἕξει B. M. N. in marg.

ἀρχὰς — ἅμμα.] ἐπί om. C.; — ἀλλ' ἔνθεν ἢ ἔνθεν τὸ ἅμμα vulg., ἀλλ' ἔνθα ἢ ἔνθα τὸ ἅμμα B. Q.', Lind., et C. sine τὸ ἅμμα; — ἀλλ' ἔνθα τὸ ἅμμα Littr. cum maiore codicum parte.

τὸ δὲ ἅμμα — κείσεται.] τὸ δὲ ἅμμα βάλλεσθαι P.; — μητ' Parr. 9. et rursus μήτ' Parr. 8. et tertium μήτ' unus D. — Porro: ὅκου (ὅπη C. P.) ἐνεὸν (ἐννεόν Bosq., κενεόν Lind. e Galeni comm.) ὡς μὴ ἔσω (ἔσω om. H., ἐς τό Lind., Bosq., εἰς τό B. in marg., C., ἔστω Parr. 7., ἔσται D. supra versum, ἔσο P.) ἐνεὸν (ἔνεον P., ἐννεόν Bosq., κενεόν rursus Lind.) κείσεται (ἐκκείσεται P. C., κείσηται Bosq.) vulg. — Littréus solum ὅκου ἐνεόν dedit repudiatis reliquis. Gal. in comm. ἐνεόν exponit: ἅπαντες, inquit, ἀκούουσι μάταιον, ὡς εἰ καὶ ἄπρακτον εἴρητο· καλοῦσι δὲ οἱ Ἕλληνες ἐνεοὺς ἐκ γενετῆς ἅμα τε κωφοὺς καὶ ἀδιάρθρωτον φθεγγομένους. Et paulo post: οὕτω φασὶν αὐτὸν ὠνομακέναι τὸ μηδὲν ὠφελοῦν τὴν ἐπίδεσιν ἐνεόν· ἐνδέχεται οὖν τὸν μὲν Ἱπποκράτην μετὰ τοῦ κ̄ γεγραφέναι κενεόν· ἁμαρτηθεῖσαν δὲ τὴν λέξιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς διαφυλαχθῆναι τοιαύτην, ἥ γε μὴν διάνοια καὶ κατ' αὐτὴν (κατὰ ταύτην lege) τὴν γραφὴν τὸ αὐτὸ δηλοῖ. κ. τ. λ. — Equidem de his brevis ero: locum asterisco notavi, eumque, quum nihil intelligam, pro desperato sibi relinquo.

ἅμμα — μέγα.] τὸ δὲ ῥάμμα pro ἅμμα δὲ καὶ ῥ. non pauca mss. E Galeni comm., monente etiam Littréo, constat vulgatam esse lectionem antiquam. Vulgo οὐ μέγα, Ald. καὶ μέγα, Parr. 11., Q.', Bosq. μὴ μέγα, quae sola vera lectio est.

9. εὖ γε μὴν — κάτω.] Antequam de ceteris videamus, moneo me omnia illa exempla, quae praemisso οἷον ceteris interponuntur, emblemata esse existimare, quare uncinis intersepsi. Vide infra § 15. ubi item plura similia occurrunt,

καὶ [1] ἀπόξυρα φεύγει πᾶς ἐπίδεσμος. [οἷον κεφαλῆς μὲν τὸ ἄνω, κνήμης δὲ τὸ κάτω.] Ἐπιδεῖν δεξιὰ ἐπ' ἀριστερὰ, ἀριστερὰ ἐπὶ δεξιὰ, πλὴν τῆς κεφαλῆς· ταύτην δὲ κατ' ἴξιν. Τὰ [2] δ' ὑπεναντία ἀπὸ δύο ἀρχέων· ἢν δὲ ἀπὸ μιῆς, ἐφ' ὅπερ ὁμοῖον ἐς τὸ μόνιμον. [οἷον τὸ μέσον τῆς κεφαλῆς, καὶ ὅ τι ἄλλο τοιοῦτον.] Τὰ δὲ κινεύμενα, [οἷον ἄρθρα], ὅπῃ μὲν ξυγκάμπτεται, ὡς ἥκιστα καὶ [3] εὐσταλέστατα περιβάλλειν, [οἷον [4] ἰγνύῃ·] ὅπῃ δὲ περιτείνεται, ἁπλᾶ τε καὶ πλατέα, [οἷον μύλῃ·] προσπεριβάλλειν δὲ καταλήψιος μὲν τῶν περὶ ταῦτα εἵνεκα· ἀναλήψιος δὲ τοῦ ξύμπαντος ἐπιδέσμου, ἐν τοῖσι ἀτρεμέουσι καὶ λαπαρωτέροισι τοῦ σώματος, [οἷον τὸ ἄνω καὶ τὸ κάτω τοῦ γούνατος·] ὁμολογέει δὲ [5] ὤμου μὲν ἡ περὶ τὴν ἑτέρην μασχάλην περιβολὴ, βουβῶνος δὲ ἡ περὶ τὸν ἕτερον κενεῶνα καὶ [6] κνήμης ἡ ὑπὲρ γαστροκνημίης. [7] Ὁκόσοισι μὲν ἄνω ἡ φυγὴ, κάτωθεν ἡ ἀντίληψις· οἷσι δὲ κάτω, τοὐναντίον· οἷσι δὲ μὴ ἔστι, [οἷον κεφαλῇ,] τούτων ἐν τῷ ὁμαλωτάτῳ τὰς καταλήψιας ποιέεσθαι καὶ ἥκιστα λοξῷ τῷ ἐπιδέσμῳ [8] χρέεσθαι, ὡς τὸ μονιμώτατον ὕστατον περιβληθὲν τὰ πλανω-

omnem ad loca declivia et in acutum tenuata tendere, velut in capite ad superiorem quidem partem, in tibia vero ad inferiorem. Deligatio a dextris ad sinistra et a sinistris ad dextra ducatur, praeterquam in capite; hoc enim in directum deligandum est. Quae vero partes inter se opponuntur, fascia ex duobus initiis deligandae. Quodsi ab uno incipis, ea parte quae aequabilis sit, ut haereat firmiter, velut in capitis parte media et quidquid aliud est huius generis. Quae ad motionem sunt idonea, velut articuli, qua parte quidem inflectuntur quam minimis et maxime contractis linteis obvolvenda sunt, veluti poples: et ubi contenduntur, explicatis et latis, velut genu mola. Insuper quoque circumdare vinculum quoddam oportet ad ea quidem comprehendenda, quae circum articulos sunt, tum vero ad retinendam totam deligationem in iis corporis partibus, quae quiescunt et demissiores sunt, velut supra et infra genu. In humero quidem fasciarum involutio, quae ad alteram axillam iniicitur, convenit. In inguine vero ea, quae fit per alteram lateris mollitudinem, et in tibia, quae supra suram. Quibus quidem sursum vinculorum evolutio ela-

[1] ἀποξυμφεύγει. — [2] δὲ ἀπεναντία. — [3] εὐτελέστατα. — [4] ἰγνύην εἰ δὲ περιτείνεται. — [5] ὁμοῦ. — [6] κνήμη. — [7] ὀκόσοι μέν. — [8] ποιέεσθαι quod supra omittitur.

quae omisi in emendato textu, quem in adn. proposui; — ἐστὶ γνόντα C., ἐστὶ γνῶναι Q.', ἔστι γνῶναι codd. 10. et Bosq., εὖ γε μὴν γνόντα Littr. — Variae lectt. intelliguntur e Galeni comm., qui tamen corruptus est: in ed. Bas. legis: εἰ εὖ γε μὴν γνῶναι κατὰ τὴν ῥῆσιν ἐγέγραπτο, εὖ γέ μὴν γνῶντα, τέλειος ἂν ἦν ὁ λόγος καὶ νυνὶ δὲ κρεμᾶσθαι δοκεῖ κ. τ. λ. Legendum videtur εἰ εὖ γε μὴν γνῶναι κατὰ τὴν ῥῆσιν ἐγέγραπτο καὶ μὴ εὖ γε μὴν γνόντα, τέλειος ἂν ἦν ὁ λόγος, νυνὶ δὲ κρέμασθαι δοκεῖ· κ. τ. λ. — Nempe γνόντα antiqua quidem lectio, quam in mss. vidit Gal., sed γνῶναι emendatio est necessaria. Dein καταντέα Bosq.; — ἀπόξη vulg., quod corrupte in mss. nonnullis scribitur, sed quod Galenus legit, teste commentario. Me iudice non male ἀπόξεα scripsit Bosq.; at facile tamen fieri possit, ut ἀπόξη sit truncatum ex ἀπόξηρα s. ἀπόξυρα!

ἐπιδεῖν — κατ' ἴξιν.] καὶ ἀριστερὰ ἐπὶ δ. vulg., ἢ ἀρ. ἐπὶ δ. H. al. m. et N. oblit.; neque καί, neque ἤ Parr. 8., Bosq., Littr.; — πλὴν ἐπὶ τῆς κεφ. C. K. M. N.; — τῆς Littr. cum mss. 6., Bosq., Lind., τῆς om. vulg.

τὰ δ' ὑπεναντία — τοιοῦτον.] δέ D. H.; — ἀπεναντία libri nonnulli; — (ἐφ' ἑκάτερα H. in marg.) ἐφ' (ἐπ' Bosq., addunt ἑκάτερα B. N. linea notatum et cum puncto) ὅ περ (ᾧ περ P., ὅ περ omm. Parr. 8.) ὅμοιον (addunt σύνηθες B. N. linea notatum) ἐς τὸ (ἔστω P.) μόνιμον vulg. — Littr. ὅπερ omisit cum octo illis Parr.; Galenum vero ὅπερ vidisse e comm. (p. 739.) constat, neque emblema esse mihi videtur: intelligo ἐπὶ τοῦτο, ὅπερ ὅμοιον. quod est pro ὁμαλόν et opponitur τοῖσι κατάντεσι et ἀποξύροισι in superioribus. Porro καὶ εἴ τι vulg., καὶ ἔτι B., ἢ ὅτι cum καὶ εἴ τι N.; Littr. ἢ ὅ τι recepit, praefero καὶ ὅ τι.

τὰ δὲ κινεύμενα — γαστροκνημίης.] ἰγνύην vulg., ἰγνύϊ P., εἰγνύῃ C., ἰγνύῃ Littr.; — ὅπῃ C. (H. al. m), P., Merc. in marg., Bosq., Littr., εἰ pro ὅπῃ vulg., ὅπῃ εἰ N., sed ὅπῃ linea subiecta notatum, ᾗ pro εἰ Lind. — Deinde πλατέα ἁπλᾶ C. P.; — ἡ μύλη vulg., ἡ omm. Parr. 8., μύλῃ Littr., μύλην Bosq.; — τῶν περὶ — δέ om. P.; — εἵνεκεν C.; — ἀτρομέουσι edd. antt., D., nempe ο supra ε posito in vulg. lect.; — ὁμοῦ pro ὤμου Parr. 8.; — καὶ βουβῶνας ἡ C. P., Merc. in marg.; — κνήμης μὲν ἡ ὑπὲρ D.; — γαστροκνημίην H. P., Lind., Bosq.; — γαστροκνημίης μὲν ὁκόσοισι Lind.

ὁκόσοισι — κατέχῃ.] οἷσι C.; — τὸ ἐναντίον C., Bosq.; — κεφαλῇ Bosq., Littr., κεφαλή C. D. H. I. J.; ἡ κεφαλή vulg.; — pro χρέεσθαι nonnulli libri ποιέεσθαι, in quorum duobus vulg. lectio reponitur; — ὕστερον C. F., sed in illo superlativus reponitur; — περιβληθέντα vulg., περιβληθὲν τά Parr. 9., Lind., Bosq.; — περιβληθὲν ὕστατον τά Gal. lib. de Fasciis; — μονιμώτατα pro πλανωδέστ. P.; — κατέχει vulg., κατέχῃ Littr. e mss.

δέστατα [1] κατέχῃ. Ὁκόσοισι δὲ τοῖσι ὀθονίοισι μὴ [2] εὐκαταλήπτως, μηδὲ εὐαναλήπτως ἔχει, [3] ῥάμματι τὰς ἀναλήψιας ποιέεσθαι ἐκ καταβολῆς, ἢ ξυρραφῆς.

bitur, deorsum apprehensio fiat, quibus vero deorsum, contra. At in quibus hoc non datur, ut in capite, in his quam maxime aequabili loco comprehensiones facere et minime obliqua deligatione uti oportet, quo postrema involutio, firmissime circumiecta, ea, quae vel maxime errabunda sunt, contineat. Quae autem linteis neque commode comprehendi, neque apte retineri possunt, ea filis per iniectionem aut suturam adhibitis retineri debent.

ι'. Ἐπιδέσματα καθαρὰ, κοῦφα, [4] μαλθακὰ, λεπτά. Ἑλίσσειν ἀμφοτέρῃσι ἅμα καὶ ἑκατέρῃ χωρὶς ἀσκέειν. Τῇ πρεπούσῃ δὲ [5] ἐς τὰ πλάτη καὶ τὰ πάχη [τῶν μορίων] τεκμαιρόμενον, χρέεσθαι. Ἑλίξιος κεφαλαὶ μὴ σκληραὶ, ὁμαλαὶ, εὐκρινέες. Τὰ δὲ δὴ μέλλοντα ἀποπίπτειν * [6] κακίω ταχέως ἀποπεσόντων· τὰ δὲ ὡς μήτε πιέζειν, μήτε [7] ἀποπίπτειν.

10. Vincula munda, levia, mollia et tenuia esse oportet, eaque ambabus simul manibus involvenda, aut utrisque invicem opus exercendum. Conveniente autem deligatione utendum, adhibita in rationem tum latitudine tum crassitudine. Fasciarum involutarum capita non dura, aequabilia, explicata sunto. . . . .

ια'. Ὧν δὲ ἔχεται ἡ ἐπίδεσις, ἡ ὑπόδεσις, ἢ ἀμφότερα, [8] ὑπόδεσις μὲν αἰτίη, ὥστε [9] ἢ ἀφεστεῶτα προστεῖλαι ἢ ἐκπεπταμένα ξυστεῖλαι, [10] ἢ ξυνεσταλμένα διαστεῖλαι, ἢ διεστραμμένα διορθῶσαι, ἢ τἀναντία. [11] Πα-

11. In iis vero, quae tenet sive deligatio, sive subligatio, sive utrumque, subligatio quidem in causa est ut quae abscesserunt adducantur, vel quae expansa sunt coarctentur, aut contracta diducantur, aut perversa dirigantur,

[1] κατέχειν οἷσι δὲ. — [2] εὐκαταλήπτως ἔχει omissis intermediis. — [3] ῥάμμασι τὰς καταληψίας. — [4] μαλακά. — [5] ἐς τὰ πάχη καὶ τὰ πλάτη τῶν ὀθονίων τεκμ. — [6] καλῶς. — [7] ἀποπίπτειν τὰ εἰρημένα ὧν δέ. — [8] ὑπόδεσις. — [9] τά pro ἤ. — [10] ἢ τὰ ξυνεστ., ἢ τὰ διεστρ. — [11] παρασκευὴ δέ.

ὁκόσοισι δὲ — ξυρραφῆς.] οἷσι δὲ τοῖσιν ὀθονίοισι μὴ εὐκαταλήπτως Parr. 7., Bosq.; ὁκόσοισι δὲ μὴ εὐκαταλήπτως (εὐκατάληπτα P.) τοῖς ὀθονίοισι vulg.; — ὁκόσα οἷσι δὲ τοῖς ὀθονίοις μὴ δὲ εὐαναλήπτως ἔχει pro ὁκόσοισι — ἔχει C., textum descripsi sicuti Littr.; — ἔχοι ante ῥάμμασι H., Bosq.; — καταλήψιας pro ἀναλήψιας Parr. 9.

10. ἐπιδέσματα — λεπτά.] κοῦφα καθαρά D.; — μαλακά Parr. nonnulli.

ἑλίσσειν — ἀσκέειν.] ἀμφοτέροισι vulg., ἀμφοτέρῃσι Parr. 10., Lind., Bosq., Littr., ἅμα ἀμφοτέρῃσι D.; — ἑκατέροισι vulg., ἑκατέρῃ multi codd., Littr., ἑκατέροισιν B., Lind., Bosq.

τῇ πρεπούσῃ — χρέεσθαι.] δ' C. — πάχη καὶ τὰ πλάτη Parr. 10., πλάτεα, πάχεα Bosq.; — μορίων Bosq., Littr. pro vulgato ὀθονίων, nempe Gal. in comm.: εἰς τὰ πλάτη, inquit, καὶ τὰ πάχη τῶν ἐπιδεομένων μορίων, ἀποβλέποντα τὴν προσήκουσαν αὐτοῖς ἐπίδεσιν ἐξευρίσκειν κελεύει. Equidem textum cum Bosq. et Littr. ad Galeni verborum ductum descripsi, sed τῶν μορίων uncis inclusi, quia non sum certus Galenum in textu τῶν μορίων legisse: facile fieri possit, ut τῶν ὀθονίων et τῶν μορίων non sint, nisi duo scholia: neque enim negari potest in utramque partem locum explicari posse. Qui τῶν μορίων inferentes locum certo ad integritatem restituere sibi videntur, falluntur me iudice. Quin minime absona est interpretatio τῶν ὀθονίων, quam ad illud πλάτη καὶ πάχη magis fere accommodatam esse opinor, quam alteram. — Nempe τῇ πρεπούσῃ explendum videtur ἑλίξι, vel ἐπιδέσι, licet consecutio post superiora faciat, ut ad χείρ in superioribus subintellectum spectare videatur. — Multi codd. χρῆσθαι legunt.

ἑλίξιος — εὐκρινέες.] σκληραί difficultatem habere videtur Galeno, quia antecedit ἐπιδέσματα καθαρά, κοῦφα, μαλθακά; equidem puto negationem periisse, quam intuli.

τὰ δὲ δὴ — ἀποπίπτειν.] καλῶς pro κακίω codd. 10., in tribus tamen vulgata item adponitur; — ὡς ferunt edd. antt., codd. Parr., Bosq., Littr.; e vulgata exsulat; — ἀποπίπτειν τὰ εἰρημένα Ald., Merc. in marg., Bosq., mss. 12. apud Littr. — Galenus iam vidit locum corruptum esse; equidem eum asterisco notavi et pro desperato sibi relinquo.

11. ὧν δὲ — τἀναντία.] ἡ ἐπίδεσις Gal. in comm. p. 787., ubi etiam principio ἐφ' ὧν δὲ ἔχεται legit; vulgo ἡ abest, sed non pauca mss. et Lind. ἡ legunt; — ἀμφοτέρας P.; — Galenus puncto distinguit post ἀμφότερα et supplet τάδε ἐστίν cogitatione, tum ἔχεται explicat ἐφίεται, ἀντιποιεῖται. Equidem ἔχεσθαι cum genitivo significare puto *teneo rem, adhaereo rei*. Tum ὥστε om. P.; — ἢ ante ἀφεστεῶτα omm. Parr. 11.; — τὰ ἀφεστεῶτα Parr. 9., Bosq., Littr., ἀφεστῶτα vulg.; — προσστεῖλαι P.; — ἐκπεπτασμένα Parr. 6.; — τὰ ξυνεσταλμένα Parr. 11., Merc. in marg., Bosq.; — τὰ διεστραμμένα Parr. 10., Bosq.; — διηρθρῶσθαι P., διαρθρῶσαι Gal.

παρασκευάζειν — ξύντροφα.] παρασκευή Parr. 11., Bosq., παρασκευάζει Ald., Bas., Gal., P.; — ἔστω ἐπιδέσματα καλὰ, καθαρὰ, λεπτὰ, κοῦφα, μαλακὰ, ὑγιέα, ὥστε τά-

ρασκευάζειν δὲ ὀθόνια [1] κοῦφα, λεπτὰ, μαλθακὰ, καθαρὰ, πλατέα, μὴ ἔχοντα ξυρραφὰς, μηδ' ἐξέστιας, καὶ ὑγιέα, ὥστε τάνυσιν φέρειν, καὶ ὀλίγῳ [2] κρέσσω, μὴ ξηρὰ, ἀλλ' ἔγχυμα χυμῷ, ᾧ ἕκαστα ξύντροφα. Ἀφεστεῶτα μὲν ὥστε τὰ μετέωρα τῆς ἕδρης ψαύειν μὲν, πιέζειν δὲ μή· ἄρχεσθαι δὲ ἐκ τοῦ ὑγιέος, τελευτᾶν δὲ πρὸς τὸ ἕλκος, [3] ὡς τὸ μὲν ὑπεὸν [4] ἐξαθέλγηται, ἕτερον δὲ μὴ ἐπιξυλλέγηται· ἐπιδεῖν δὲ τὰ μὲν ὀρθὰ ἐς ὀρθὸν, τὰ δὲ λοξὰ λοξῶς, ἐν σχήματι [5] ἀπόνῳ, ἐν ᾧ μήτε ἀπόσφιγξις, μήτε ἀπόστασις ἔσται τις, ἐξ οὗ, ὅταν μεταλλάσσῃ ἢ ἐς ἀνάληψιν, ἢ ἐς θέσιν, [6] μὴ μεταλλάξουσι, ἀλλ' [7] ὁμοίως ἕξουσι μύες, φλέβες, νεῦρα, — τὰ δ' ὀστέα, ᾗ μάλιστα εὔθετα καὶ εὔσχετα· ἀναλελάφθαι δὲ ἢ κέεσθαι ἐν σχήματι ἀπόνῳ [[8] τῷ κατὰ φύσιν]· ὧν δὲ ἂν ἀποστῇ, τἀναντία. Ὧν δὲ ἐκπεπταμένα ξυστεῖλαι, τὰ μὲν [9] ἄλλα τὰ αὐτὰ, ἐκ πολλοῦ δέ τινος δεῖ τὴν ξυναγωγὴν, καὶ ἐκ προσαγωγῆς τὴν πίεξιν ποιέεσθαι, τὸ πρῶτον ἥκιστα, ἔπειτα [10] ἐπὶ μᾶλλον, ὅριον δὲ τοῦ μάλιστα

aut contra. Iam vero lintea paranda sunt levia, tenuia, mollia, munda, lata, nullas neque suturas neque exstantes linorum eminentias habentia, atque adeo valentia ut extensionem ferre possint pauloque valentiora, non sicca, sed succo singulis accommodato madentia. In his certe, quae abscesserunt, ita ut sublimia sedem quidem attingant, neque tamen premant. Initio autem a sana parte ducto ad ulcus desinendum est, ut quod subest emulgeatur, neque aliud quid colligatur. Atqui deliganda sunt recta in rectum, obliqua vero oblique, eo modo figurata, in quo neque dolor, neque compressio, neque relaxatio adsit, ut eum habitum non mutent, cum ad apprehensionem aut positionem sit transitus, sed ut similiter se habeant musculi, venae, nervi, ea positura vero, qua ossa sint maxime recte disposita et bene retenta. Apprehendi autem et iacere eo habitu convenit, qui dolorem non inferat . . . . At ubi quae expansa sunt contrahere oportet, in ceteris quidem eodem modo; ex longinquo tamen intervallo contractio sen-

[1] μαλθακὰ λεπτὰ καθαρὰ κοῦφα. — [2] κρέσσον. — [3] ὥστε τὸ μὲν ὑπεόν. — [4] ἐπιξυλλέγηται. — [5] ἀπόνως. — [6] μή. — [7] ὅμοια ταῦθ' ἕξουσιν. — [8] τῷ om. — [9] ἄλλα ταῦτα ἐκ. — [10] εἰ μᾶλλον.

νυσιν φέρειν καὶ ὀλίγῳ κρέσσω, μὴ ἔχοντα ξυρραφὰς, μηδὲ ἐξαστίας Gal. libro de Fasciis; — μαλθ. (μαλακά C.) λεπ. καθ. κοῦφα πλ. Parr. 11.; — μηδέ plene alia codicum lectio est. Iam vero ἐξέστιας scribitur in vulg., ἐξάστιας Lind., ἐξαστίας Parr. 11., Bosq., Littr., qui ἐξαστίαν e lib. de Fasciis (p. 776.) citat. Lobeck. paralip. Gramm. Gr. p. 441. ἔξεστις probabiliorem scripturam esse putat, nec tamen certus videtur. — Porro ὑγιᾶ C., Ald.; — τανύειν vulg., in quo latet τάνυσιν, quod dudum e mss. dederunt; — ὀλίγον P.; — κρέσσον Parr. 10., καί pro κρέσσω μή P.; — ἔνχυμα et εὔχυμα aliae librorum lectt. sunt.

ἀφεστεῶτα — τἀναντία.] ἄρχεσθαι codd. 12., Merc. in marg., Lind., Bosq., Littr., ἦρχθαι vulg.; — δέ ante ἐκ τοῦ om. C.; — ὑγιέως C.; — [καὶ] τελευτᾶν Lind.; — τελευτᾶν δέ Gal., Littr., δέ om. vulg.; — ὥστε τὸ μέν codd. 7., Lind.; — μή ante ἐπιξυλλέγηται om. C.; — ἐπιδεῖν [δὲ] τὰ μέν Lind., quem sequor, vulgo δέ abest; — ἀπόνως Parr. 8.; — ᾗ pro ᾧ P.; — τις mss. 12., Lind., Bosq., Littr., τις om. vulg.; — ἤ ante ἐς ἀναλ. Parr. 10., Bosq., Littr., vulgo om.; ἀνάλημψιν P.; — ἐς ante θέσιν Parr. 11., Bosq., Littr., ἐς om. vulg.; — μὴ μεταλλ. Parr. 10., Lind., Bosq., οὐ μετ. vulg., μεταλλάξωσιν J. — Dein vulgo ἀλλ' ὅμοια ταῦτα (ταῦθ' Parr. 10.) ἕξουσι (σχῶσι J.); tum vulgata μύας, φλέβας accusativo, ubi plerique codd. et interpretes alii et Littr. μύες, φλέβες nominativo: quodsi cum maiore codicum parte μύες, φλέβες legas, ὅμοια ταῦτα non habet quorsum referas et tamen nominativi veram lectionem referre videntur; sed ταῦτα est insiticium et ὅμοια ex ὁμοίως ortum. — Tum verba ᾗ μάλιστα εὔθετα καὶ εὔσχετα Bosq. in vulgatam intulit, e qua vulgo absunt, recepit eadem Littr.; provocatur ad Galeni comm., vide § 15. extrema infra, ubi otiose repetita eadem leguntur; equidem tamen de meo τά δ' addendum esse ante ὀστέα sum arbitratus. — In seqq.: ἀναλελάφθαι Parr. 10., Littr., ἀναλελάμφθαι vulg.; — κεῖσθαι O. P.; — τῷ ante κατὰ φύσιν omm. Parr. 11., Bosq.; mihi sive τῷ addatur, sive non, glossema esse videtur, quare uncis inclusi; probabile tamen Galenum utrumque, et ἀπόνῳ et τῷ κατὰ φύσιν, legisse (vid. comm. p. 801.) — In postremis δ' ἄν Parr. 7.; — δὲ ἂν μή B., δ' ἂν μή C. (M. N. in marg. δ' ἄν); — τὰ ἐναντία P. — Postrema illa obscura habita sunt omni tempore; vid. Gal. in comm.; — equidem certi nihil affirmo, sed vide num τἀναντία sit expletio utcumque facta a librariis loci lacunosi, ita ut edere oporteat: ὧν δὲ ἂν ἀποστῇ . . . . . Perierit aliquid, quo indicatum fuerit, quo habitu deliganda sint ea, unde aliquid abscesserit.

ὧν δὲ — ξυμψαύειν.] δέ mss. 11. Parr., Bosq., Littr., δ' ἄν vulg.; — τὰ αὐτά sine κατά vulg., ταῦτα sine κατά non pauci codd., κατὰ ταῦτα H. et N., in quo κατά lineola notatur; hinc κατὰ τὰ αὐτά Littr.; — ποιέεσθαι de meo intuli; hoc requirit verborum nexus; — tum μετὰ ταῦτα δέ pro ἔπειτα citat Gal. in comm.; — ἐπί ante μᾶλλον om. B.; — εἰ pro ἐπί non pauca mss. et Bosq.; — μᾶλλον pro μάλιστα C., utraque lectio in comm. memoratur a Galeno et μάλιστα praefertur; — δέ de meo adscripsi, τό om. J., τε vel γε pro τό N., τοῦ pro τό F. G.

τὸ ξυμφαύειν. Ὧν δὲ ξυνεσταλμένα διαστεῖλαι, ξὺν μὲν φλεγμονῇ τἀναντία· ἄνευ δὲ ταύτης παρασκευῇ μὲν τῇ αὐτῇ, ἐπιδέσι δὲ ἐναντίῃ. Διεστραμμένα δὲ διορθῶσαι, τὰ μὲν ἄλλα κατὰ [1] τὰ αὐτά· δεῖ δὲ τὰ μὲν ἀπεληλυθότα ἐπαγαγεῖν ὑποδέσι, παρακολλήσι, ἀναλήψι· τὰ δὲ [2] ἐναντία, ἐναντίως.

ιβʹ. Κατήγμασι δὲ, σπληνῶν μήκεα, πλάτεα, [3] πάχεα, πλήθεα· μῆκος, ὅση ἡ ἐπίδεσις· πλάτος τριῶν ἢ τεσσάρων δακτύλων· πάχος [4] τριπτύχους ἢ τετραπτύχους· πλῆθος κυκλεῦντας μὴ ὑπερβάλλειν, μηδὲ ἐλλείπειν· οἷσι δὲ ἐς διόρθωσιν, μῆκος, [[5] κυκλεῦντας·] πλάτος καὶ πάχος τῇ ἐνδείῃ τεκμαίρεσθαι, [6] μὴ ἀθρόα [7] πληρεῦντας. Τῶν δὲ ὀθονίων ὑποδεσμίδες εἰσὶ δύο· ἡ πρώτη ἐκ τοῦ σίνεος [8] ἐς τὸ ἄνω τελευτῶσα, ἡ δὲ δευτέρη ἐκ τοῦ σίνεος ἐς τὸ κάτω, ἐκ δὲ τοῦ κάτω ἐς τὸ ἄνω τελευτῶσα· τὰ κατὰ τὸ σίνος πιέζειν μάλιστα, ἥκιστα [9] τὰ ἄκρα, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ λόγον. Ἡ δὲ ἐπίδεσις πουλὺ τοῦ ὑγιέος προσλαμβανέτω. Ἐπιδέσμων δὲ

simque progressu facto compressio facienda est, primo quidem minimum, postea magis, terminus vero maximae compressionis sit mutuus partium contactus. In iis vero, quae contracta sunt, diducendis, ubi quidem inflammatio adest, contrariam rationem adhibere oportet, quae si abest, eodem quidem apparatu, contraria vero deligatione utendum. In perversis quoque dirigendis cetera quidem eodem modo fieri debent; quae vero recesserunt ea per subligationem, agglutinationem, apprehensionem adducere oportet, contraria vero contra.

12. In fracturarum curatione spleniorum longitudo, latitudo, crassities, multitudo talis esto. Longitudine deligationem aequent, latitudine trium sint aut quatuor digitorum, crassitudine triplicia, aut quadruplicia; multitudine ut in orbem circumposita neque plura sint, neque pauciora. At quibus ad directionem adhibentur, longitudinem, latitudinem et crassitudinem ex eo, quo opus est, aestimare oportet, dum ne confertim compleamus. Linteorum autem subligationes duae sunt, prior a parte laesa sursum finem habens, altera vero a laesa parte deorsum, ex inferiore loco sursum finem ducens. Ad locum affectum appressio maxima fieri debet, extremis partibus minima, in reliquis vero

[1] ταῦτα. — [2] ἐναντία om. — [3] πάχεα om. — [4] τρίπτυχα ἢ τετράπτυχα. — [5] κυκλεῦντας πάχος καὶ πλάτος. — [6] μηδέ. — [7] πληρεῦντας. — [8] ἐς τὸ κάτω ἐκ τοῦ κάτω ἐς τὸ ἄνω τελευτωσῇ κατὰ τὸ σίνος πιέζειν. — [9] τά om.

ὧν δὲ — ἐναντίῃ.] τῇ αὐτῇ codd. 12., Lind., Bosq., Littr., τοιαύτῃ vulg., ἐναντία Parr. 5.

διεστραμμένα — ἐναντίως.] κατά om. P.; — ταῦτα pro τὰ αὐτά Parr. 10., Bosq.; — δεῖ om. D.; — προσαγαγεῖν Bosq., ἄγειν P., ἀπαγαγεῖν alii nonnulli, ἐπαγαγεῖν, ἐπάγειν paucorum librorum lectt. sunt; — δεῖ ἐπαγαγεῖν D. — Deinde ἐπιδέσει pro ὑποδέσει codd. 12., Lind., ἐπιδέσει, παρακολλήσει, ἀναλήψει, θέσει Bosq. — Ante ἐπ' addunt τὸ δὲ ἐπεληλυθότα ἀπάγειν H. in marg., N. linea subnot. (ἀπαγαγεῖν Ald.); — ἀνάλημψιν P., Ald. — Post ἀναλήψει legunt θέσει H. al. m. M. N. — Natum hoc ex Gal. comm. p. 819., ubi tum alia habet, tum: καὶ χρὴ προσυπακοῦσαι τῷ τῆς ἀναλήψεως ὀνόματι καὶ τὴν θέσιν.

12. κατήγμασι — πληρεῦντας.] κατήγμασι δέ in vulg. abest, ferunt autem Parr. 11., Merc. in marg., receperunt Bosq., Littr.; — ὅσον H. alia m., F., Ald., Bosq.; — τρίπτυχα (D. al. m. τριπτύχως) codd. 11., τρίπηχυν P.; — τετράπτυχα (D. al. m. τετραπτύχους) mss. 12., Lind., τετράπηχυν P.; — κυκλευτά (sic) C. pro κυκλεῦντας; — μηδ' libri pauci; — δ' ἐς C.; — μῆκος H.; — κυκλεῦντα H. P., Littr., κυκλεῦντας vulg.; — πάχος καὶ πλάτος Parr. 9., πλ. καὶ π. om. J., πλάτος [δὲ] καὶ πάχος Lind.; — μή C. P., Ald., Gal., μηδέ vulg.; — πληρεῦντα C., Littr.; πληρεῦντας vulg.

τῶν δὲ — λόγον.] δ' C., δέ om. M.; — τῇ πρώτῃ ἐκ τοῦ σίνεος εἰς (ἐς H., Lind, Bosq.) τὰ (τό H.) ἄνω τελευτώσῃ (τελ. om. Gal.) τῇ δὲ δευτέρῃ εἰς (ἐς Lind., Bosq.) τὰ (τό H.) κάτω vulg. (addunt τελευτώσῃ Gal., Chart.); — τῇ πρώτῃ ἐκ τοῦ σίνεος ἐς (ἐς omm. D. K.) τὸ κάτω ἐκ τοῦ κάτω ἐς τὸ ἄνω τελευτώσῃ D. F. G. I. J. K., τῇ πρώτῃ ἐκ τοῦ σίνεος ἐς τὸ ἄνω τελευτώσῃ (τελευτῶσι Ald.) τῇ δὲ δευτέρῃ ἐκ τοῦ σίνεος ἐς κάτω, ἐς τὸ ἄνω τελευτώσῃ B. C. M. N., Ald., Merc. in marg. — Littréus recepit lectionem postremo descriptam, quippe quae sola plena sit; provocat ad librum περὶ ἀγμῶν, cuius locum ex capite 4. illum respicere opinor; equidem eandem recepi lectionem, sed pro dativis nominativos exhibui, qua de re item iam monet Littréus. — Dein τὰ κατά H. N., in quo τά linea subnotatur, Littr., τά om. vulg.; — τά ante ἄκρα omm. nonnulla mss.; — δ' ἄλλα Parr. 10.

ἡ δὲ — προσλαμβανέτω.] δ' C.; — ὑγιέως sine τοῦ P.

ἐπιδέσμων — πλάτος.] Quos nunc appellat ἐπιδέσμους, proprie sunt ὑποδεσμίδες, nam ad has spectant omnia, quae

πλῆθος, μῆκος, πλάτος· πλῆθος μὲν, μὴ ἡσσᾶσθαι τοῦ σίνεος, μηδὲ νάρθηξι ἐνέρεισιν εἶναι, μηδὲ ἄχθος, μηδὲ περίρρεψιν, μηδὲ ἐκθήλυνσιν· μῆκος δὲ καὶ πλάτος, τριῶν, ἢ τεσσάρων, ἢ πέντε, ἢ ἓξ πήχεων μὲν μῆκος, δακτύλων δὲ πλάτος. Αἱ [1]παρέρματος περιβολαὶ τοσαῦται, ὥστε μὴ πιέζειν· μαλθακὰ δὲ, μὴ παχέα, ταῦτα πάντα, ὡς ἐπὶ μήκεϊ καὶ πλάτεϊ καὶ πάχεϊ τοῦ παθόντος. Νάρθηκες δὲ λεῖοι, ὁμαλοὶ, σιμοὶ [2]κατ' ἄκρα, σμικρῷ μείους ἔνθεν [3]καὶ ἔνθεν τῆς ἐπιδέσιος, παχύτατοι δὲ ᾗ ἐξήριπε τὸ κάτηγμα. Ὁκόσα δὲ κυρτὰ καὶ ἄσαρκα φύσι, φυλασσόμενον τῶν ὑπερεχόντων, [οἷον [4]κατὰ δακτύλους ἢ σφυρὰ,] ἢ τῇ θέσι, ἢ τῇ [5]βραχύτητι. Παρέρμασι δὲ ἑρμάζειν, μὴ πιέζειν τὸ πρῶτον. Κηρωτὴ [6]μαλθακὴ καὶ λείη καὶ καθαρή.

pro ratione. Deligatio autem magnam eius, quod sanum est, partem occupet. Quod ad fasciarum multitudinem, longitudinem, latitudinem attinet, multitudo quidem tanta esse debet, ut ne affectae parti cedat, ut ne ferulae (nudis partibus relictis) incumbant, neque onus adferant, neque vinculi in alteram partem propensio sit, neque effoeminationem faciant. Quod ad longitudinem vero et latitudinem attinet, tres aut quatuor aut quinque aut sex longitudine quidem cubitos, latitudine autem digitos aequare debent. Tot itidem sint stabilimenti circumvolutiones; ut ne comprimant. Mollia autem sint et minime crassa quae adhibentur eaque omnia pro partis affectae longitudine et crassitudine. Ferulae autem laeves, aequales, circa extrema resimae sint oportet et ab utraque parte deligatione paulo breviores, crassissimae vero qua parte fractura erupit. At in partibus, quae suapte natura incurvae sunt et excarnes, velut circa digitos et talos, in iis vitare ferularum appositionem iuxta ea, quae eminent, oportet, aut breviores apponere. Stabilimenta vero primum deligationem fulciant, non comprimant. Ceratum sit molle, laeve ac purum.

[1] παραρείμματος. — [2] ἄπ' ἄκρα. — [3] καὶ ἔνθεν om. — [4] τὸ κατὰ δ. — [5] τραχύτητι παρερείμασι δὲ ἁρμόζειν. — [6] μαλθακῇ ὁμαλῇ λειῇ καὶ καθαρῇ ὕδατος κ. τ. λ.

fieri non debere dicit, — τὸ μὴ ἡσσᾶσθαι τοῦ σίνεος, tum τὸ μηδὲ νάρθηξι ἐνέρεισιν εἶναι, quod me iudice significat ferulas partibus nudis incumbere minime debere, cetera. Quaeris fortasse num igitur ὑποδέσμων sit scribendum? non credo: verbum ἐπιδεῖν libro de Fractis cap. 4. omnino usurpatur, ubi sermo est de ea deligatione, qua ὑποδεσμίδες adhibentur. — Habent μηδ' ἐκθηλ. nonnulla mss.; — ἐκθήλυνσιν ἐπιδέσμου H., qui ἐπιδ. in marg. habet, P., Ald., Gal., Chart., Bosq.; — at vere monet Littr. e Galeni comm. patere ἐπιδέσμου emblema esse: mihi scholion esse videtur, quale supra τῷ κατὰ φύσιν, quod uncinis intersepsi; — μῆκος καὶ πλάτος C. sine δέ; — quod Gal. in comm. affirmat, mensuras πῆχυς, δάκτυλος intelligi debere de aegrotantis cubitu. digito, mihi ridiculum videtur.

αἱ — παθόντος.] Vulgo καί pro αἱ, sed hoc praebet Galeni textus in Kühniana, Chart.; — παρέρματος vulg., παραιρήματος C., παρερείματος B. M. N., παρερείμματος quinque alii, παρερείμματα J., παρερείσματος Q.', Lind., παρετρέματος P. — Schneiderus in Lex. tum h. l., tum paulo post πάραρμα, vel παραίρημα legendum existimat, unde Littr. παραιρήματος — Certum est πάρερμα ab ἕρμα formatum veram lectionem esse, quod ἑρμάζειν paulo post et in libris aliis chirurgicis obvium abunde docet; παρέρεισμα glossema est. Dein περιβολὰς τοσαύτας P.; — Galenus prae τοσαῦται praefert τοιαῦται in comm. (p. 830.). Fert ὅσαι pro ὥστε J.; — καί ante μή H., alia m. et N. lineola subnotatum; — πάντα ταῦτα Bosq.; — ὡς om. D,

νάρθηκες — κάτηγμα.] κατ' omm. Ald. Parr. 10.; — καὶ ἔνθεν omm. nonnulli codd.; — δέ post παχύτατοι om. P.; — ἐξέρριπτε vulgo, sed dudum e codd. emendarunt.

ὁκόσα — βραχύτητι.] φυλασσομένων vulg., φυλασσόμενον Parr. 8., Littr.; — βραχύτητι in τραχύτητι abiit in mss. nonnullis.

παρέρμασι — καθαρή.] Rursus Littr. παραιρήμασι; similes autem hic apparent varr. lectt. ac supra in hac voce, quas iterum describere supersedeo; — ἁρμόζειν nonnulli libri, Lind., Bosq. vitiose. — Deinde: τὸ πρῶτον κηρωτῇ (κηρωτή C., Merc.) μαλθακῇ (μαλθακή C., Merc.) καὶ λείῃ (καὶ λείῃ Merc., λείῃ sine καί mutatum in ὁμαλῇ N., ὁμαλῇ pro καὶ λείῃ M., ὁμαλὴ δ' εἴη pro καὶ λείῃ Parr. 6., ὁμαλῇ καὶ λείῃ B., καὶ ὁμαλῇ καὶ λείῃ Q.', καὶ λείῃ omm. H. P.) καὶ (καί om. C. N., in quo rest.) καθαρῇ (καθαρά M., καθαρη Parr. 7., Merc., καὶ καθαρῇ καὶ λείῃ Bosq.) vulg. Post καθ. addunt ἑλισσέτω C. H. al. m., N., Merc. in marg., Bosq., εἱλίσσετο P., ἑλισσέσθω de coniectura Littr. — Videndum de rebus nonnullis in Galeni comm. ad hunc locum admodum corrupto. Monet Pergamenus nonnullos antiquitus τὸ πρῶτον ad antecedentia retulisse, alios ad

ιγ'. Ὕδατος θερμότης, πλῆθος· θερμότης μὲν, κατὰ τῆς ἑωυτοῦ χειρὸς [1]καταχεῖν· πλῆθος δὲ, χαλάσαι μὲν καὶ ἰσχνῆναι, τὸ πλεῖστον ἄριστον, — σαρκῶσαι δὲ καὶ ἁπαλῦναι, τὸ μέτριον· μέτρον δὲ τῆς καταχύσιος, ἔτι μετεωριζομένου δεῖ πρὶν ξυμπίπτειν παύεσθαι.

13. In aqua calor et copia spectanda sunt. Calor quidem tantus, ut supra medici manum affusa ferri possit; copia vero, ubi laxandum quidem et attenuandum, maxima; ubi autem carne implendum et molliendum, modica optima est. In perfundendo autem is modus esse debet, ut dum pars adhuc attollitur, prius quam concidat, desistamus.

ιδ'. Θέσις δὲ μαλθακὴ, [2]ὁμαλὴ, ἀνάρροπος τοῖσι ἐξέχουσι τοῦ σώματος, οἷον πτέρνῃ καὶ ἰσχίῳ, ὡς μήτε ἀνακλᾶται, μήτε ἀποκλᾶται, μήτε [3]ἐκτρέπηται. Σωλῆνα παντὶ τῷ σκέλεϊ, ἢ ἡμίσεϊ· ἐς τὸ πάθος δὲ βλέπειν καὶ τἄλλα, [4]ὁκόσα βλάπτει, δῆλα.

14. *De loco parum certae lectionis cf. adnn.*

ιε'. Πάρεξις [5]δὲ, καὶ διάτασις, [6]καὶ ἀνάπλασις, καὶ [7]τὰ ἄλλα κατὰ φύσιν. Φύσις δὲ ἐν μὲν ἔργοις, τοῦ ἔργου τῇ πρήξι, ὃ

15. *De loco interpolato vide adn.*

[1] καταςχεῖν. — [2] ὁμαλή om. — [3] ἐκτρίβηται. — [4] ὀκόσα. — [5] γάρ. — [6] καὶ ἀνάπλασις om. — [7] τἄλλα.

subsequentia. Tum vero e Galeni verbis constat de lectione κηρωτὴ κ. τ. λ. nominativo, nam dicit melius haec verba intelligi κηρωτῇ κ. τ. λ. dativo sumendo. Haec mihi certa videntur. Non certum mihi est ἑλίσσετο apud Galenum re ipsa ad textum Hippocratis pertinere; ipsum ἑλίσσετο corruptum est, neque congruit cum lectione antiqua κηρωτὴ κ. τ. λ. nominativo; itaque puto Galeni esse additamentum, quare non recipio. — Sed praeterea Galenus loquitur de variante lectione ad λείῃ, quae qualis fuerit non satis mihi liquet propter loci corruptelam, quam sine melioribus libris non restituas. Foësius putavit λιβηρῷ illam lectionem fuisse, quam vocem ὑγρῷ exponit in exegesi. Verum quidem est ῃ occurrere in corrupto commentarii loco, sed nescio num huic literae fides haberi possit, et plane non nisi hariolatione efficias e corruptis Galeni verbis λιβηρῷ illum respicere. Quin plura sunt, quae dubitationem de Foësii coniectura augeant: primum antiqua lectio, quam Galenus vidit, fuit κηρωτή cett. nominativo, non dativo; unde igitur λιβηρῷ? Sed praeterea λιβηρῷ si ad κηρωτῇ relatum fuerit, λιβηρός esse debet duarum terminationum: constatne de hac re? Non constat, quod sciam; Schneiderum de tota forma λιβηρός dubitare video, simulque tum hanc, tum alteram formam λιβρός trium facere terminationum; qua de re num certo constet, iterum dubito. Sed non capio quare Foësius, qui Erotiani λιβρῷ) σκοτεινῷ καὶ μέλανι retulit ad locum libri de Aëre, aq. locis (vid. vol. I. p. 269.), non eodem retulerit Galeni λιβηρῷ) ὑγρῷ, quippe hodie διερῷ ibi scriptum reperimus? Equidem puto minus recte Foësium Galeni glossam ad nostrum locum, de quo agimus, retulisse; puto eam ad locum e lib. de Aëre, cett. pertinere; existimo nos plane nescire, quam scripturam hoc loco nostro Pergamenus viderit. — Equidem κηρωτή κ. τ. λ. nominativo exhibeo; ἑλίσσετο, aut quodcunque substituere velis, omitto.

13. ὕδατος — παύεσθαι.] καταχεῖν, quod Littr. e mss. 7. et Galeni in commentario textu revocavit, in vulgata in καταςχεῖν abierat; — μέτρον Parr. 6., Chart., Bosq., Littr., μέτριον vulg.; — τῆς καταχύσιος Littr. cum Parr. 9.; genitivum ferunt etiam Q.', Bosq.; — τῇ καταχύσει C., ἐν τῇ καταχύσει vulg.; — παύσασθαι citat Gal. in comm. p. 872. — Post παύεσθαι omnes legunt: τὸ μὲν γὰρ πρῶτον αἴρεται (ἀείρεται H. in marg., Bosq.) ἔπειτα δὲ ἰσχναίνεται. Mihi haec sententia scholion esse videtur, non ab auctoris manu profecta esse; quare eam abieci.

14. θέσις — δῆλα.] δέ omm. C. P.; — ὁμαλή om. L.; — πτέρνης καὶ ἰσχίου al. m. H., καί om. C.; — μήτε ἀποκλᾶται mss. 12., Merc. in marg., Littr., vulgo abest; — μητ' ἐκτρ. Parr. 6.; — ἐκτρέπηται H. al. m., M. N. P., Chart., Bosq.. Littr., ἐκτρέπεται vulg., ἐκτρίβηται Parr. 4. L., ἐκτρίβεται alii; — In seqq. ἅπαντι B. M. N.; — ἤ ante ἡμισεῖ omm. Ald., P.; — βλάπτειν pro βλέπειν P.; — τὰ ἄλλα C.; — ὁκόσα Parr. 5., L., Lind., ὅσα vulg. — Galenus in comm. monet alios priorem periodum in duas partes distinxisse, vocabulis τοῖσι ἐξέχουσι novam sententiam inchoantes, alios totam periodum sine interruptione pergere putavisse ad finem usque; utrolibet tamen modo distinguas, incongrui aliquid semper inesse. Certum est sine controversia hoc capitulum miro modo se habere, quod unicuique patebit, qui librum de Fractis nihil aliud agens legerit; num tamen quod offendit in rerum nexu librariis debeatur, an auctori vix satis distinguo. Vidi mecum num forte verba τοῖσι ἐξέχουσι τοῦ σώματος οἷον πτέρνῃ καὶ ἰσχίῳ essent emblema, an forte de sede sua aberravissent; sed certus de hac re non sum factus. Id unum scio lectionem capituli parum certam esse. — Quid illud καὶ τἄλλα ὁκόσα βλάπτει, δῆλα? Fortasse voluit scriptor:

Θέσις δὲ μαλθακὴ, ὁμαλὴ, ἀνάρροπος, ὡς μήτε ἀνακλᾶσθαι, μήτε ἀποκλᾶσθαι, μήτε ἐκτρέπεσθαι. Σωλῆνα πάντι τῷ σκέλεϊ, ἢ ἡμίσεϊ· ἐς τὸ πάθος δὲ βλέπειν καὶ τἄλλα, ὁκόσα βλάπτει.

Quod delevi δῆλα in fine loci, vide § 4. supra, ubi δῆλον simili modo redundabat et a me eiectum est.

15. πάρεξις — μεταλλάσσοντα.] γάρ pro δέ Parr. 10.; — καὶ ἀναπλ. om. K.; — κατάτασις pro ἀνάπλασις Ald., Parr. 10., Merc. in marg., κατάπλασις Bosq.; — τἄλλα nonnulla mss; — ἐς ὃ βούλεται N., sed ἐς lineola subnot.; ἐκ τοῦ κοινοῦ — ἐλινύοντες omm. Parr. 7.; — ἐκ τοῦ εὔθεος (sic) P.; — καὶ ἐκ μὲν τοῦ ἐλιν. H. P.; articulum vero ante ἐλινύοντος om. C.; — ἐκ δὲ τοῦ εὐθέος Parr. 6.; —

βούλεται τεκμαρτέον· ἐς δὲ ταῦτα ἐκ τοῦ ἐλινύοντος, ἐκ τοῦ κοινοῦ, ἐκ τοῦ ἔθεος· ἐκ μὲν τοῦ ἐλινύοντος καὶ ἀφειμένου τὰς ἰθυωρίας σκέπτεσθαι, οἷον τὸ τῆς χειρός· ἐκ δὲ τοῦ κοινοῦ ἔκτασιν, ξύγκαμψιν, οἷον τὸ ἐγγὺς τοῦ ἐγγωνίου πήχεος πρὸς βραχίονα· ἐκ δὲ τοῦ [1] ἔθεος, ὅτι οὐκ ἄλλα σχήματα φέρειν δυνατώτερον, οἷον σκέλεα ἔκτασιν· ἀπὸ τούτου γὰρ ῥήϊστα πλεῖστον χρόνον ἔχοι ἂν μὴ μεταλλάσσοντα. [ἐν δὲ τῇ μεταλλαγῇ ἐκ διατάσιος ὁμοῖα ταῦτα ἕξουσι ἐς ἕξιν, ἢ θέσιν, μύες, φλέβες, νεῦρα, ὀστέα, ᾗ μάλιστα εὔθετα καὶ εὔσχετα.]

ις'. Διάτασις μάλιστα, ἔνθα τὰ μέγιστα καὶ [2] πάχιστα καὶ ὅκου ἀμφότερα· δεύτερα ὧν τὸ ὑποτεταγμένον· ἥκιστα ὧν τὸ ἄνω· μᾶλλον δὲ τοῦ μετρίου, οὐ βλάβη, πλὴν παιδίων· ἔχειν ἀνάντη [3] σμικρόν. Διορθώσιος παράδειγμα, τὸ ὁμώνυμον, τὸ ὁμόζυγον, τὸ ὁμοῖον, τὸ ὑγιές.

16. Distentio praecipue ad ea, quae maxima, crassissima et quae utraque ossa fracta habent. Secundo loco ubi os subiectum, minime vero, ubi id, quod supra est, laesum est. Quae si iusto maior fiat, noxiam non adfert, praeterquam in pueris. Partes autem ipsas paulum acclives habere oportet. Ad directionem pro exemplo proponatur, quod est eiusdem nominis, coniugatum, simile, sanum.

ιζ'. Ἀνάτριψις δύναται λῦσαι, δῆσαι, σαρκῶσαι, μινυθῆσαι· ἡ σκληρὴ, δῆσαι· ἡ μαλακὴ, λῦσαι· ἡ πολλὴ, μινυθῆσαι· ἡ μετρίη, παχῦναι.

17. Frictio vim habet solvendi, vinciendi, carnem augendi, minuendi. Dura quidem vinciendi, mollis solvendi, multa minuendi, mediocris implendi.

ιη'. Ἐπιδεῖν δὲ, τὸ πρῶτον ὁ μὲν ἐπιδεδε-

18. *De locis vitiose scriptis vide adn.*

[1] εὐθέος. — [2] τάχιστα. — [3] σμικρῶν.

δυνατώτερα Parr. 11.; — *τουτέου* vulg., *τουτέων* codd. 11., Lind., Bosq., Littr.; — *μεταλλάσσονται* Bas., Merc. — Equidem multum vereor ne interpolata sint haec omnia: auctori fere tribuerim seqq.: *Πάρεξις δὲ καὶ διάτασις καὶ ἀνάπλασις καὶ τὰ ἄλλα κατὰ φύσιν· φύσις δὲ ἐν μὲν ἔργοισι τοῦ ἔργου τῇ πρήξι τεκμαρτέη, — ἐκ τοῦ ἐλινύοντος, ἐκ τοῦ κοινοῦ, ἐκ τοῦ ἔθεος· — ἐκ μὲν τοῦ ἐλινύοντος καὶ ἀφειμένου τὰς ἰθυωρίας σκέπτεσθαι· — ἐκ δὲ τοῦ κοινοῦ ἔκτασιν, ξύγκαμψιν· — ἐκ δὲ τοῦ ἔθεος, ὅτι οὐκ ἄλλα σχήματα φέρειν δυνατώτερον· ἀπὸ τούτου γὰρ ῥήϊστα πλεῖστον χρόνον ἂν ἔχοι μὴ μεταλλάσσοντα.* — Et vel sic miro modo locus se habet et parum concinna oratio est: videant alii quoque.

ἐν δὲ τῇ — εὔσχετα.] Iam Gal. observat hanc periodum supra legi § 11. eamque h. l. facile abesse posse. Mihi ab hoc loco aliena est visa, quare uncinis eam intersepsi. Varr. lectt. hae sunt: *ὁμοῖα* omm. C. P.; — *ἕξουσιν* Parr. 12., Lind., Bosq., Littr., *ἔχουσιν* vulg.; — *ἢ μάλιστα* vulg., *ᾗ μάλιστα* Lind,, Bosq., Littr. Sed locus male scriptus est; si reputem quae in magno opere chirurgico leguntur, puto fere ex loci scriptura, qualem h. l. in mss. reperimus, haec deduci debere: ..... *ἐν δὲ τῇ μεταλλαγῇ ἐκ διατάσιος ἐς ἕξιν ἢ θέσιν ὁμοίως ἕξουσι μύες, φλέβες, νεῦρα, τὰ δ' ὀστέα ᾗ μάλιστα εὔθετα καὶ εὔσχετα.*

16. *διάτασις — σμικρόν.*] *ἔνθα* de coniectura intuli; — *τάχιστα* L., cf. lectt. V.; — *πάχιστα καὶ ὁμαλά* vulg.,, *καὶ ὁμαλά* omm. Parr. 12., Bosq., Littr., *ὑποτεταμένον* H. et etiam N. ex emend.; — *οὐ* ante *βλάβη* de meo; — *βλάβος* B. D. M., *βλάβη* (superscr. *ος*) N.; — *βλ.* om. C.; — *παιδίου* O. P.; — *ἔχειν ἀνάντη* (*ἀνάγκη* J.; — *ἐνάντη* C., *ἂν ἀντί* P.) *σμικρῶν* vulg. (*σμικρόν* C., Chart., Lind); post *σμικρόν* addit *διαρθρώσιος* P.: — *ἔχει ἄν τι σμικρόν* ex emend. H. Quod *σμικρῶν* in vulgata legitur, inde fortasse factum quod ad *παιδίων* referrent, fortasse quod *ἀντὶ σμικρῶν* iungerent: Galenus teste comm. *ἔχειν ἀνάντη σμικρόν* legit.

17. *ἀνάτριψις — παχῦναι.*] *μινυθίσαι* Lind. utroque loco; legitur § 1. *περὶ ὑγρῶν χρήσιος* p. 110. Vol. II. Transitivum verbum loco nostro haberi certum est; *μινυθῆσαι* transitivum esse non posse mihi non constat.

18. *ἐπιδεῖν — χαλαρά.*] „*κατὰ — τῷ* om. P.," inquit Littr., quodnam vero *τῷ* spectet, non liquet; — ante *κατά* fert *πλήθει μὴ ἰσχύϊ* C.; — *ἑρμάσθαι* ex emend. al. m. H., *ἡρμόσθαι* vulg., *ἡρμᾶσθαι* C.; — *πεπλῆχθαι* pro *πεπιέχθαι* C.; — *τῷ πλήθει* vulg., *τῷ* omm. C. Littr.; — *τῆν δὲ — διαφυλάσσειν* in § 19. om. P., — *δ' ἡμ.* C.; — *δὲ ὕστ.* mss. nonnulla, Bosq.; *δευτέρην* pro *δὲ ὕστ.* C. — Principium saltem legerim: *ἐν τῷ ἐπιδεῖν τὸ πρῶτον μὲν ὁ*

μένος μάλιστα φάτω πεπιέχθαι κατὰ τὸ σῖνος, ἥκιστα τὰ ἄκρα· [1]ἡρμάσθαι δὲ, μὴ πεπιέχθαι· πλήθεϊ, μὴ ἰσχύϊ· τὴν δὲ ἡμέρην ταύτην καὶ νύκτα ὀλίγῳ μᾶλλον, τὴν δ' ὑστέρην [2]ἧσσον· τρίτῃ χαλαρά. Εὑρεθήτω δὲ τῇ μὲν ὑστεραίῃ ἐν ἄκροισι οἴδημα μαλθακόν· τῇ τρίτῃ δὲ τὸ ἐπιδεθὲν λυθὲν, ἰσχνότερον· παρὰ πάσας τὰς ἐπιδέσιας τοῦτο. Τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐπιδέσι, ἣν δικαίως ἐπιδεδεμένον φανῇ, μαθεῖν δεῖ· ἐντεῦθεν δὲ μᾶλλον καὶ ἐπὶ πλέοσι πιεχθήτω· τῇ δὲ τρίτῃ ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἐπὶ πλέοσι. Τῇ δὲ ἑβδόμῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐπιδέσιος λυθέντα, εὑρεθήτω ἰσχνὰ, χαλαρὰ τὰ ὀστέα. Ἐς δὲ νάρθηκας δεθέντα, ἢν ἰσχνὰ καὶ ἄκνησμα καὶ ἀνέλκεα ᾖ, [3]ἐᾶν μέχρις εἴκοσι ἡμερέων ἀπὸ τοῦ σίνεος· ἢν δέ τι ὑποπτεύηται, λῦσαι ἐν τῷ μέσῳ· νάρθηκας διὰ τρίτης ἐρείδειν.

ιθ'. Ἡ ἀνάληψις, [4]ἡ θέσις, ἡ ἐπίδεσις, ὡς ἐν τῷ αὐτῷ [5]σχήματι διαφυλάσσειν. Κεφάλαια σχημάτων, ἔθεα, φύσιες ἑκάστου [6]τῶν μελέων· τὰ εἴδεα, ἐκ τοῦ τρέχειν, ὁδοιπορέειν, ἑστάναι, κατακεῖσθαι, ἐκ τοῦ ἔργου, ἐκ τοῦ ἀφεῖσθαι.

19. Observandum autem est, ut apprehensio, positio et deligatio eodem sint statu. Figurarum scopi ex consuetudine, et cuiusque membri natura petuntur. Species vero ex cursu, via, standi et iacendi ratione, ex actione et remissione.

κ'. Ὅτι χρῆσις κρατύνει, ἀργίη [7]δὲ τήκει.

20. *Locus incertae lectionis.*

[1] ἡρμόσθαι. — [2] ἥσσω. — [3] ἐάν. — [4] ἡ αἴσθησις. — [5] σχήματι om. — [6] τε τῶν μελέων τὰ δὲ εἴδεα. — [7] δέ om.

ἐπιδεδεμένος κ. τ. λ. Quemadmodum initium loci edi solet, intelligi plane non potest; quin etiamsi principium corrigas, ne reliqua quidem apte sunt descripta.

εὑρεθήτω — ἐπιδέσιας.] τῇ ἐπιδέσει pro τὸ ἐπιδεθέν Lind., nempe ἐπιδέσει pro ἐπιδεθέν Q.'; — λυθέν om. C.; — ἰσχυρότερον pro ἰσχνότερον L., Lind. Post ἐπιδέσιας vulgo τοῦτο, C. τούτου, item Merc. in marg.

τῇ δὲ — πλέοσι.] δ' O., edd. antt., Gal.; — διηνεκέως pro ἣν δικαίως C., διηνεκέων pro δικαίως B., M. in marg., N. mutatum in δικαίως; — ἐπιδεδεμένων ᾖ pro ἐπιδ. φανῇ C. — Equidem hanc periodum legere vellem: Τῇ δὲ δευτέρῃ ἐπιδέσι, εἰ δικαίως ἐπιδεδεμένον ἦν, μαθεῖν δεῖ· ἐντεῦθεν δὲ ἐπὶ μᾶλλον καὶ ἐπὶ πλέοσι πιεχθήτω· τῇ δὲ τρίτῃ ἔτι μᾶλλον καὶ ἔτι πλέοσι. — Vide lib. de Fractis cap. 5.

τῇ δὲ ἑβδόμῃ — ὀστέα.] [καὶ] χαλαρά Lind. Scriptum exspectaveris: εὑρεθήτω ἰσχνὰ τὰ ἐπιδεθέντα, χαλαρὰ δὲ τὰ ἐπιδέσματα. Si textus non est corruptus a librariis, ineptum se praebet noster.

ἐς δὲ ναρθ. — ἐρείδειν.] ἢ [μὲν] ἰσχνά Lind.; — ἔην (sic) pro ᾖ ἐᾶν C.; — ἐν μέσῳ vulg., ἐν τῷ μέσῳ mss. 10., Lind., Bosq., Littr.; — [καὶ] ναρθ. Lind. Vide locum similem libro de Fractis, cap. 6.

19. ἡ ἀνάληψις — διαφυλάσσειν.] ἢ pro ἡ locis singulis Parr. 9.; — θέσις B. C. M. N., Littr., ἀπόθεσις vulg., αἴσθησις edd. antt., Parr. 7.; — τῷ αὐτῷ σχήματι διαφυλάσσειν B. N., Merc. in marg., τῷ αὐτῷ σχήματι ᾖ διαφυλάσσειν C.', Chart., Bosq., τῷ αὐτῷ ᾖ (ἢ Ald.) διαφυλάσσειν vulg., τῷ αὐτῷ διαφυλάσσειν Parr. 7.

κεφάλαια — ἀφεῖσθαι.] κεφ. σχ. in titulo B. G. M. N., in B. inscriptio illa obliterata et margini adscripta, ita ut sententiae principium sit ἔθη; — κεφ. σχ. om. F. et rest. in titulo alia m. — Galenus illa verba in textu vidit (cf. comm. p. 876); referunt inscriptionem, sed qua exempta nexus rerum nullus apparet. Galenus rursus commentum solitum hic venditat, periodum, de qua agimus, indicio esse ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο γεγραμμένον ἐν τύποις ἐξεδόθη μετὰ τὸν τοῦ γράψαντος αὐτοῦ θάνατον. — Gal. ἔθεα in cit. in comm., Littr., ἔθη vulg.; — [καὶ] φύσιες Lind.; — ἐκ δὲ τοῦ pro ἑκάστου C.; — ἑκάστου τε Parr. 10.; — τὰ δ' εἴδεα et τὰ δὲ εἴδεα non pauci codd., hoc Bosq.; — τὰ εἴδεα τῶν μελέων C., quae lectio memoratur a Gal. in comm. p. 877.

20. ὅτι — τήκει.] ὅ τι Parr. 4.; — τόδε ὅτι N., sed τόδε lineola subnotatum, ὅτι ἡ χρ. J.; — διότι pro ὅτι nonnulli apud Gal. in comm. — Tum κίνησις pro χρῆσις al. m. H., ἡ κίνησις Bosq.: — δέ omm. Parr. 10., in quorum uno rest.; — ἐκτήκει J.; — τίκτει H. K. — Probabile mihi videtur, — nam quis certa se in talibus assequi affirmabit?, — nos in his verbis habere argumentum capitis, quod describere auctor epitomes noluit, sed cuius summam brevissime indicavit. Minus probabile, quod ceterum item defendi possit, ὅτι esse omittendum et χρῆσις κρατύνει, ἀργίη δὲ τήκει esse aphorismum, qualem § 21. refert; sed fortasse ante ἡ πίεξις § 21. item ὅτι olim adscriptum fuit.

κα'. Ἡ πίεξις πλήθεϊ, [1]μὴ ἰσχύϊ.

21. Compressio linteorum multitudine, non vi fieri debet.

κβ'. Ὁκόσα δὲ ἐκχυμώματα, ἢ [2]φλάσματα, ἢ σπάσματα, ἢ οἰδήματα ἀφλέγμαντα [3]ἐξαρύεται αἷμα ἐκ τοῦ τρώματος, ἐς μὲν τὸ ἄνω τοῦ σώματος [4]πλεῖστον, βραχὺ δέ τι καὶ ἐς τὸ κάτω· μὴ κατάντη τὴν χεῖρα ἔχοντα, ἢ τὸ σκέλος τιθέμενον· τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ τρῶμα καὶ μάλιστα ἐρείδοντα, ἥκιστα τὰ ἄκρα, [5]μέσως τὰ διὰ μέσου· τὸ ἔσχατον πρὸς τὰ ἄνω τοῦ σώματος νεμόμενον ἐπιδέσι, πιέξι· ἀτὰρ καὶ ταῦτα πλήθεϊ μᾶλλον, ἢ ἰσχύϊ· μάλιστα δὲ τούτοισι ὀθόνια λεπτὰ, κοῦφα, μαλθακὰ, καθαρὰ, πλατέα, ὑγιέα, ὡς ἂν ἄνευ ναρθήκων· καὶ καταχύσι [6]χρῆσθαι.

22. *Locus male descriptus.*

κγ'. Τὰ δὲ ἐκπτώματα, ἢ στρέμματα, [7]ἢ διαστήματα, ἢ ἀποσπάσματα, ἢ ἀποκλάσματα, ἢ διαστρέμματα, οἷα τὰ κυλλὰ, τὰ ἑτερόρροπα, ἔνθεν μὲν ἐξέστη, ξυνδιδόντα, ὅπη δὲ, ξυντείνοντα, ὡς ἐς τἀναντία ῥέπῃ ἐπιδεθέντα ἢ πρὶν ἐπιδεθῆναι, σμικρῷ μᾶλλον ἢ ὥστε ἐξ ἴσου εἶναι· καὶ τοῖσι ἐπιδέσμοισι, καὶ τοῖσι σπλήνεσι, καὶ τοῖσι ἀναλήμμασι, καὶ τοῖσι σχήμασι, κατατάσι, ἀνατρίψι, διορθώσι, ταῦτα καὶ καταχύσι πλείονι.

23. At ubi articuli suis sedibus elabuntur, aut iis illaesis quae circa ipsos sunt nervosae partes intorquentur, aut ossa, quae naturaliter mutuo se contingunt, aliquo intervallo distant, aut cum divulsis iis, quae ossa colligant, ipsa quae mutuo se contingebant plurimum secedunt, aut ubi ossa prope articulum per totam ossis crassitiem abrumpuntur, aut distorquentur, velut quae vara dicuntur, in alteram partem inclinantia, ea vinculis deligare oportet, qua parte quidem excesserunt remittendo, ab ea autem in quam excesserunt intendendo, ita ut, ubi deligata fuerint, in contrariam ac prius

[1] μή om. — [2] θλάσματα. — [3] ἐξαρείαται — [4] τὸ πλεῖστον — [5] ἀμέσως. — [6] χρῆσθαι πλείονι. τὰ δέ. — [7] ἢ ἀποκλάσματα ἢ διαστρέμματα ἢ ἀποσπάσματα οἷα τὰ κυλλὰ τὰ ἑτερόρροπα ἔνθεν ἐξέστη.

21. ἡ πίεξις — ἰσχύϊ.] ἡ πίεξις πλήθει μὴ ἰσχύϊ B. (H. μή additum al. m.) (N. μή lineola subnotatum); — ἡ πίεξις πλήθει ἢ ἰσχύϊ C., Bosq.; — ἡ πίεξις πλήθει ἰσχύϊ Parr. 9.; ἡ πίεξις ἢ πλήθει ἢ ἰσχύϊ Merc. in marg.; — ἢ πιέξει ἢ πλήθει vulg.; — τήκει [καὶ] ἡ πίεξις ἢ πλήθει ἢ ἰσχύϊ Lind. — Locum descripsi quemadmodum Littr., sola vera lectio est; quod e Gal. comm. liquet et e loco e § proxime sequenti.

22. ὁκόσα — χρῆσθαι.] δ' ἐκχυμ. C.; — ἢ φλ. om. idem; — θλάσματα Parr. 7.; — ἀφλέγματα C.; — ἐξεργᾶται vulg., ἐξαείρεται ex emend. al. m. H., ἐξαίρεται nonnulli apud Gal. in comm., ἐξαρύαται B. M. N., alii corrupte per ῑ et per ει̅ scriptum; — εἰρύεται Lind., Bosq., ἐξερύεται Littr.; in his autem lectt. ἐξαρύεται latere certum esse opinor. — Vulg. αἷμα om.; — καὶ ἐς τὸ κάτω — τιθέμενον om. K., nisi quod μενον superest. Pro vulgato ἔχοντα Bosq. ἔχοντι. Ante ἐρείδοντα ferunt τά C., Merc. in marg.; — πρὸς τὸ ἄνω Parr. 10.; — μαλακά C. — Post χρῆσθαι addi solet πλέονι, pro quo πλέον C.; omisit Littr., quia Gal. in comm. (p. 890.) diserte monet id h. l. non poni. — Locus iam ad codicum fidem descriptus est: sed aliquid desideravit iam Bosq., qui ἔχοντα in ἔχοντι mutavit. Me iudice longe alius generis vitia latent: αἷμα ἐκ τοῦ τρώματος ineptum emblema est, quod tollendum; tum vero ἐξαρύεται non fuit datum ab auctore, sed infinitivus medii verbi ἐξαρύεσθαι. Sic saltem apte sibi subsequuntur: ὁκόσα δὲ ἐκχυμώματα, ἢ φλάσματα, ἢ σπάσματα, ἢ οἰδήματα ἀφλέγμαντα, ἐξαρύεσθαι ἐς μὲν τὰ ἄνω πλεῖστον, βραχὺ δέ τι καὶ ἐς τὸ κάτω· μὴ κατάντη τὴν χεῖρα ἔχοντα, ἢ τὸ σκέλος· τιθέμενον τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸ τρῶμα, καὶ ταύτῃ μάλιστα ἐρείδοντα. ἥκιστα τὰ ἄκρα, μέσως τὰ διὰ μέσου, τὸ ἔσχατον πρὸς τὰ ἄνω νεμόμενον· μάλιστα δὲ ὀθόνια λεπτὰ, κοῦφα, μαλθακὰ, καθαρὰ ἄνευ ναρθήκων· καὶ καταχύσι χρῆσθαι. — Num cetera ad hunc locum pertineant, valde dubito: puto additamenta aliena esse.

23. τὰ δὲ — πλείονι.] ἢ διαστήματα post ἀποκλάσματα J.; — ἑτερορρέπεα G.; — ὅθεν pro ἔνθεν J., Littr.; — μέν omm. Parr. 7.; — δὲ ξυντ. — ῥέπῃ om. C.; — ἐς om. D.,

quam deligarentur partem inclinent paulo magis quam ex aequo, idque vinculis, spleniis, apprehensionibus, et figuris, tum etiam extensione, frictione, directione, ad haec etiam uberiore perfusione utendum.

κδ'. Τὰ *δὲ μινυθήματα, πουλὺ προσλαμβάνοντα τοῦ ὑγιέος, ἐπιδεῖν ὡς ἂν ἐξ ἐπιδρομῆς τὰ ξυντακέντα πλέον* [1] *ἢ αὐτὰ ἐμινύθει, ἀλλοίῃ τῇ ἐπιδέσι παραλλάξαντα* [2] *ἐκκλίνειν ἐς τὴν αὔξησιν καὶ* [3] *ἀνάπλασιν τῶν σαρκῶν* [4] *ποιήσεται*. Βέλτιον *δὲ καὶ τὰ ἄνωθεν, [οἷον κνήμης]* [5] *καὶ τὸν ἕτερον μηρὸν καὶ τὸ σκέλος τὸ ὑγιὲς ξυνεπιδεῖν, ὡς ὁμοιότερον ᾖ καὶ ὁμοίως ἐλινύῃ, καὶ ὁμοίως τῆς τροφῆς ἀποκλείηται καὶ δέχηται· ὀθονίων* [6] *δὲ πλήθεϊ, μὴ πιέξι· ἀνιέντα πρῶτον τὸ μάλιστα δεόμενον καὶ ἀνατρίψι χρώμενον σαρκούσῃ καὶ καταχύσι· ἄνευ ναρθήκων.*

24. *De locis corruptis vide adn.*

κε'. Τὰ *δὲ ἑρμάσματα καὶ ἀποστηρίγματα, οἷον στήθεϊ, πλευρῇσι, κεφαλῇ, καὶ τοῖσι ἄλλοισι, ὅσα τοιαῦτα· τὰ μὲν* [7] *σφυγμῶν ἕνεκεν, ὡς μὴ ἐνσείηται· τὰ δὲ καὶ τῶν διαστασίων* [8] *τῶν κατὰ τὰς ἁρμονίας ἐν τοῖσι κατὰ τὴν κεφαλὴν* [9] *ὀστέοισι, ἐρεισμάτων χάριν· ἐπί τε βηχῶν, ἢ πταρμῶν, ἢ ἄλλης κινήσιος,* [10] *οἷα τὰ κατὰ θώρηκα καὶ κεφαλὴν*

25. *De loco corrupto vide adnn.*

[1] *ἢ αὐτόματα μινύθει.* — [2] *ἐκ κλίνης.* — [3] *τὴν ἀναπλ.* — [4] *ποιήσεται.* — [5] *καὶ τὸν μηρὸν καὶ τὸ ἕτερον σκέλος τῷ ὑγιεῖ συνεπιδεῖν.* — [6] *δέ* om. [7] *σφίγγων ὡς μή.* — [8] *καὶ τῶν.* — [9] *ὀστέων.* — [10] *οἷον τὰ κατὰ τὸν θ.*

sed rest. al. m.; — *τὰ ἐναντία* H.; — *ῥέπει* Parr. 9., *ῥέποι* H.; — *ἐπιθέντα* pro *ἐπιδεθέντα* Ald., P.; — *ἐξ ἴσου εἶναι* Parr. 4.; — *καὶ τοῖσι σπλ.* om. C. — Ante *ταῦτα* addunt *σπλήνεσιν, ἐπιδέσμασιν, ἀναλήψει, θέσει* B., H. in marg., N.; — *κατὰ ταῦτα* C.; — *ταῦτα πλείονι* idem.

24. *τὰ δὲ — ποιήσεται.*] *μή* pro *πουλύ* C., Merc. in marg.; — *ὡς* (*ἕως* C.) *ἂν ἐξ* (*ἐξ* omm. edd. antt.) *ἐπιδρομῆς τὰ* (*τά* om. C.) *ξυντακέντα πλέονα* (*πλέον* Parr. nonnulli, Bosq., Littr.) *ἢ αὐτόματα* (*αὐτά* pro *αὐτόματα* P. Bosq., Littr.) *ἐμινύθῃ* (*ἐμινύθει* Bosq., Littr.) *ἢ ἄλλῃ ἤ* (*ἀλλοίῃ* pro *ἢ ἄλλῃ ἤ* nonnulli codd., Bosq., Littr., *ἢ ἄλλοι ἡ* P.) *ἐξ* (*ἐξ* omm. pauci libri, Lind., Bosq., Littr., *ἐξεπιδέσει* al. m. D.) *ἐπιδέσει* (*ἕξει* pro *ἐξ ἐπιδέσει* C., Merc. in marg.) vulg. — Galenus in comm. p. 898. seq. monet se non legere cum plerisque *ὡς ἂν ἐξ ἐπιδρομῆς ξυντακέντα πλέον ἢ αὐτὰ ἐμινύθει*, sed cum nonnullis *ὡς ἂν ἐξ ἐπιδρομῆς τὰ ξυντακέντα*; — p. vero 903. refert alios scripsisse: *ὡς ἂν ἐξ ἐπιδρομῆς συντακέντων πλέον ἢ αὐτόματος* (*αὐτομάτως*?) *ἐμινύθῃ* (*ἐμινύθει*?). Pergamenum apud Hipp. *ἀλλοίῃ* legisse docet locus e comm. p. 904.; in glossario vero, voce *ἁμοίη*, narrat Dioscoridem scripsisse: *ἁμοίη ὅτι πιέξει παραλλάξαν ἐκκλίνει ἐς τὴν αὔξησιν καὶ ἀνάπλασιν τῶν σαρκῶν ποιήσεται*. Deinde: *παραλλάξοντα* legit Lind.; — *ἐκκλίνει* vulg., *ἐκκλίνοι* H. ex emend. al. m., P., *ἐκκλίνῃ* C., Bosq., *ἐκκλίνειν* Littr.; — *τὴν ἀνάπλασιν* non pauca mss., Lind., Bosq.; — *ποιήσηται* Bosq., Littr., *ποιήσεται* vulg., quod servo. — Equidem praeterquam in postremo verbo textum descripsi quemadmodum Littr. Est autem locus vitiose scriptus, multumque vereor ne frustra desudet, qui in emendando operam ponere velit; ego saltem pro desperato illum dimitto. Lacunae inesse videntur, aliaque vitia.

βέλτιον — ναρθήκων.] *τὰ ἄνωθεν* Parr. 11., Lind., Bosq.; — *τῶν μηρῶν* vulg., *τὸν μηρόν* Parr. 9., *τὸν ἕτερον μ.* Littr.; — *τὸ ὑγιές* O., Merc. in marg., Littr., *τῷ ὑγιεῖ* vulg. *συνεπιδεῖν τῷ ὑγιεῖ* B. M. N.; — *καί* ante *ὁμοίως* om. P.; — *ὁμοίως* ante *τῆς τροφῆς* om. N., sed rest. supra versum; — *ἕξει* pro *πιέξει* D. K., Lind., *ἐν ἕξει* pro *πιέξι* C., Merc. in marg.; — *χρώμενοι σαρκώσει, ἀνατρίψει* pro *χρ. σαρκώσῃ καί* P. Puto hunc locum ad integritatem restitui, cum *οἷον κνήμης* pro emblemate alieno, exempli gratia adposito, eximitur.

25. *τὰ δὲ ἑρμάσματα — γίγνεται.*] *ὅσα τοιαῦτα μέν* C. sine *τά*; — *σφίγγων* pro *σφυγμῶν* Parr. sat multi, Lind., Bosq.; — *εἵνεκεν* C., *ἕνεκεν* omm. non pauca mss. et Bosq.;; — *ὡς μὴ ἐνσείεσθαι* Lind.; — *ἐνδείηται, ἐνδέηται* J. D. *γίγνηται* C.; — *ἐν τοῖσι τῶν κατά* Parr. plures et Bosq.; *ὀστέων* non pauca mss., itaque lectio quoque fuit: *κατὰ τὰς*

ἀποστηρίγματα γίγνεται. Τούτων [1] ἀπάντων αἱ αὐταὶ ξυμμετρίαι τῆς ἐπιδέσιος· ἧ μὲν γὰρ τὰ σίνη, μάλιστα [2] πιέζει· ὑποτιθέναι οὖν μαλθακόν τι ἁρμόζον τῷ πάθεϊ· ἐπιδεῖν δὲ μὴ μᾶλλον πιέζοντα [3] ἢ ὥστε τοὺς σφυγμοὺς μὴ [4] ἐνσείειν, μηδὲ μᾶλλον ἢ ὥστε τῶν διεστηκότων τὰ ἔσχατα τῶν ἁρμονιῶν ψαύειν ἀλλήλων, μηδὲ τὰς βῆχας καὶ τοὺς πταρμοὺς ὥστε κωλύειν, ἀλλ' ὥστε ἀποστήριγμα εἶναι, [5] ὡς μήτε διαναγκάζηται, μήτε ἐνσείηται.

[1] ἀπάντων om. — [2] πεπιέχθαι. — [3] ἤ om. — [4] ἐνσείεσθαι ἀλλὰ τὰς διαστάσιας τῶν ἁρμονίων ψαύειν τὰ ἔσχατα μήτε ἀμφὶ τοῖσι πταρμοῖσι καὶ βηξὶ ἀλλ' ὥστε. — [5] καὶ μήτε.

ἁρμονίας τῶν κατὰ τὴν κεφαλὴν ὀστέων; — porro οἷον τά mss. 9., Lind.; — κατὰ τὸν θώρακα vulg., τόν omm. Ald., Parr. 11., Gal., Bosq., Littr.; — καὶ κεφ. ἀποστ. om. C. — Periodum, quemadmodum legenda videtur, in adn. seq. describam.

τούτων — ἐνσείηται.] ἀπάντων omm. Parr. nonnulli, Bosq.; — τοιαῦται N., sed αἱ αὐταί rest.; — μέν ante γάρ, omm. edd. antt., C. P.; — τάσει ἤ pro τὰ σίνη P.; — μάλιστα δεῖ pro τὰ σίνη μάλιστα C.; — πιέζει Gal. (comm. p. 923.), uti vulgata; exponit autem εἰσί, qua in re omni rursus parum aptum iudicium de loco fert Gal., nam πιέζειν, quod Lind. habet, olim scriptum fuit, vide infra, ubi locum describam; πεπιέχθαι pro πιέζει codd. Parr. 12., Ald., Merc. in marg., Bosq.; tum ὑποτιθέμενον P., ὑπό τινος pro ὑποτιθέναι C., Merc. in marg.; — οὖν omm. C. H. P.; — post οὖν vulgo εἴριον, sed hoc omm. codd. 9., Bosq., Littr., contra τι omm. pauca mss., Gal.; Littréus vere animadvertit aut εἴριον aut τι abuudare, recte autem τι retinet. — Porro δέ post ἐπιδεῖν om. C.; — ἤ post πιέζοντα omm. Ald., Parr. 12.; — ἐνσείειν C. P., Merc. in marg., Littr., ἐνσείεσθαι vulg. — In sequentibus: μὴ δὲ (μηδέ B.) μᾶλλον ἢ ὥστε τῶν διεστηκότων τὰ ἔσχατα τῶν ἁρμονιῶν ψαύειν (συμψαύειν C. P.) ἀλλήλων B. C. M. N. P., Ald.; — τάς τε (ἀλλὰ τάς codd. nonnulli, Bosq.) διαστάσιας τῶν ἁρμονιῶν ψαύειν τὰ ἔσχατα ἀλλήλων vulg.; — μηδὲ μᾶλλον ἢ ὥστε τῶν διαστημάτων Merc. in marg. Textum in his descripsi, quemadmodum Littr. — Deinde: μηδὲ τὰς βῆχας καὶ τοὺς πταρμοὺς ὥστε κωλύειν B. C. M. N. P., Bosq.; — μήτε ἀμφὶ τοῖσι πταρμοῖσι καὶ βηξίν pro μηδὲ — κωλύειν vulg.; — μηδὲ τὰς βῆχας καὶ τοὺς πταρμούς, ἀλλ' ὥστε κωλύειν ἀποστήριγμα pro μηδὲ — ἀποστήριγμα Ald.; textum descripsi, quemadmodum Littr.. Tandem: pro ἀλλ' ὥστε P. ἄλλως τε fert; ὥς τι fert J.; — ὡς ante μήτε ferunt Ald., B. C. M. N. P., Merc. in marg., Bosq., Littr., vulgo καί pro ὡς; — ἀναγκάζηται P., Ald.; — σείηται P.; — in C. N. post ἐνσείηται occurrunt verba ex initio Mochlici, quale in plerisque edd. habetur, i. e. e fragmento, quod cum libello de Nat. ossium coniunxi.

Equidem totum !ocum sic legerim:

Τὰ δὲ ἑρμάσματα καὶ ἀποστηρίγματα, — τὰ μὲν σφυγμῶν ἕνεκεν, ὡς μὴ ἐνσείηται, — τὰ δὲ καὶ τῶν διαστασίων τῶν κατὰ τὰς ἁρμονίας ἐν τοῖσι κατὰ κεφαλὴν ὀστέοισι χάριν ἐπί τε βηχῶν καὶ πταρμῶν, ἢ ἄλλης κινήσιος, — τούτων ἁπάντων αἱ αὐταὶ ξυμμετρίαι τῆς ἐπιδέσιος· ἧ μὲν γὰρ τὰ σίνη, μάλιστα πιέζειν ὑποθέντα μαλθακόν τι ἁρμόζον τῷ πάθεϊ· ἐπιδεῖν δὲ μὴ μᾶλλον πιέζοντα ἢ ὥστε τοὺς σφυγμοὺς μὴ ἐνσείειν, μηδὲ ἧσσον ἢ ὥστε τῶν διεστηκότων τὰ ἔσχατα ψαύειν ἀλλήλων, — μηδὲ τὰς βῆχας καὶ τοὺς πταρμοὺς ὥστε κωλύειν, ἀλλ' ἀποστήριγμα εἶναι, ὡς μήτε διαναγκάζηται, μήτε ἐνσείηται.

Et de postremis tamen tam parum sum certus, ut alios, ut item videant, invitem.

ΠΕΡΙ ΟΣΤΕΩΝ ΦΥΣΙΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΣΤΙ ΒΙΒΛΙΩΝ ΠΛΕΙΟΝΩΝ ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΟΜΙΚΩΝ.

DE OSSIUM NATURA.

FRAGMENTA SUNT E LIBRIS PLURIBUS DE REBUS ANATOMICIS.

ΠΕΡΙ ΟΣΤΕΩΝ ΦΥΣΙΟΣ.

α'. Ὀστέων φύσις· δακτύλων μὲν ἁπλᾶ καὶ ὀστέα καὶ ἄρθρα· χειρὸς δὲ καὶ ποδὸς πολλὰ, ἄλλα ἀλλοίως ξυνηρθρωμένα· μέγιστα δὲ τὰ ἀνωτάτω· πτέρνης δὲ ἓν, οἷον ἔξω φαίνεται, πρὸς δὲ αὐτὴν οἱ ὀπίσθιοι τένοντες [1]τείνουσι. Κνήμης δὲ δύο ἄνωθεν καὶ κάτωθεν ξυνεχόμενα, κατὰ μέσον δὲ διέχοντα σμικρόν· τὸ ἔξωθεν κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον λεπτότερον * βραχέϊ πλεῖστον δὲ ταύτῃ διεχούσῃ καὶ σμικροτέρῃ ῥοπῇ κατὰ γόνυ· καὶ ὁ τένων ἐξ αὐτοῦ πέφυκε, ὁ παρὰ τὴν ἰγνύην ἔξω· ἔχουσι δὲ κάτωθεν κοινὴν ἐπίφυσιν, πρὸς [2]ἣν ὁ ποὺς κινέεται, ἄλλην δὲ [3]ἄνωθεν ἔχουσι ἐπίφυσιν, ἐν ᾗ τὸ τοῦ μηροῦ ἄρθρον κινέεται, ἁπλόον καὶ [4]εὐσταλὲς ὡς ἐπὶ μήκεϊ· εἶδος κονδυλῶδες, ἔχον [5]ἐπιμυλίδα· αὐτὸς δ' ἔγκυρτος ἔξω καὶ ἔμπροσθεν· ἡ δὲ κεφαλὴ ἐπίφυσίς ἐστι στρογγύλη, ἐξ ἧς τὸ νεῦρον τὸ ἐν τῇ κοτύλῃ τοῦ ἰσχίου πέφυκε· ὑποπλάγιον δὲ καὶ τοῦτο προσήρτηται, ἧσσον δὲ βραχίονος. Τὸ δ' ἰσχίον

DE NATURA OSSIUM.

1. Ossa ad hunc modum a natura sunt comparata. Digitorum quidem tum ossium, tum iuncturarum simplex est natura. In manu vero et pede cum multa ossa sunt, tum vario modo articulis iuncta; maxima vero sunt, quae supremum locum tenent. Calcis unum os est, quale foras prominet, quo etiam a posteriore parte tendines tendunt. Tibiae autem duo ossa sunt supra et infra cohaerentia, medio vero loco inter se distantia . . . .
. . . .
. . . .
. . . . et tendo ex eo originem trahit, qui in exteriore parte poplitis apparet. Inferiore autem parte communem habent ossis accretionem, qua pes movetur, et superiore parte alteram, ubi femoris articulus simplex et longitudine succinctus movetur, tuberculorum speciem referens et patellam habens. Ipsum vero femur exteriore et anteriore parte incurvatur. Eius caput ossis est accrementum, rotundum,

[1] φαίνονται. — [2] ᾗ. — [3] ἔχουσιν ἄνω. — [4] εὐσταλέως ἐπί. — [5] ἐπιληΐδα.

1. ὀστέων — τείνουσι.] τὰ ἀνωτάτω H. J., Littr., τὸ ἀν. L., τῷ ἀν. vulg., τῶν ἀν. B. D. M. et ex correctione N.; — πρὸς αὐτὴν δέ J.; — φαίνονται pro τείνουσι multi codd., sed lectio nata videtur e vicino φαίνεται.

κνήμης — βραχίονος.] λεπτότερον βραχύ D. H. K.; — διέχουσι L.; — ῥοπή. H. In σμικρὸν τὸ ἔξωθεν κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον λεπτότερον βραχέϊ, πλεῖστον δὲ ταύτῃ διεχούσῃ καὶ σμικροτέρῃ ῥοπῇ κατὰ γόνυ sensus sanus non inest, locum autem corruptum asterisco notavi. Littr. voluit πολλῷ δὲ ταύτῃ ᾗ διέχουσι σμικρότερον καὶ ᾗ ῥέπει κατὰ γόνυ. Sed hoc profecto non latet in corruptis; conferre cum iis oportet cap. 12. libri de Fractis. Non credo iungendum esse κατὰ μέσον δὲ διέχοντα σμικρόν, sed σμικρόν ad seqq. esse trahendum, ut legamus σμικρῷ τὸ ἔξωθέν κατὰ τὸν σμικρὸν δάκτυλον λεπτότερον, sed hîc deficit significatio loci, ubi fibula sit paulo tenuior tibiâ, modo conferas cap. 12. l. l. Sequens βραχέϊ s. βραχύ iam abundat; nec tamen credo aliud quid esse quam vestigium comparationis longitudinis fibulae et tibiae, ita ut βραχύτερον dictum fuerit τὸ ὀστέον τὸ ἕτερον i. e. tibia, qua de re sermo est cap. 12. l. l. Verum nunc lacuna adest, nam seqq. sine dubio legenda sunt πλεῖστον δὲ ταύτῃ διέχουσι, quae si ita legamus, perierunt talia, ad quae ταύτῃ relatum fuerit. Quod sequitur σμικροτέρῃ ῥοπῇ κατὰ γόνυ necessario spectat ad descriptionem decursus ossis alicuius, fortasse fibulae, aut alius cuiusdam partis; idque per se integrum esse videtur, sed quo nexu cum antecedentibus cohaereat, non apparet, seu potius probabile est nullum inter ea et haec esse nexum omnino, sed lacunam esse inter διέχουσι et καὶ σμικροτέρῃ. — Haec mihi probabilia esse videntur, nonnulla certa esse opinor; locum ceterum aliis explorandum trado. Porro πρὸς — κινέεται om. K.: — πρὸς ᾗ H. I. J.; — εὐσταλέως ἐπί vulg. εὐσταλέεως ἐπί H. I. U., εὐσταλὲς ὡς ἐπὶ μ. Littr.; — ἐπιμήκει Ald., Parr. 4.; — ἐπιμηλίδα vulg., quod recte scriptum praebuit Littréo cod. H.; — αὐτὸς δ' ἔγκυρτος, scilicet ὁ μηρός; — ἴσον δὲ βραχίονος J.

τὸ δ' ἰσχίον — δεσμῷ.] προσέχεται Parr. nonnulli; — τῷ παρά Parr. 8., Littr., τὸ παρά vulg.; — συνδεσμῷ U.

[1] προσίσχεται πρὸς τῷ μεγάλῳ σπονδύλῳ, τῷ παρὰ τὸ ἱερὸν ὀστέον, χονδρονευρώδεϊ δεσμῷ. Ῥάχις δὲ ἀπὸ μὲν τοῦ ἱεροῦ ὀστέου μέχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου κυφή· καὶ κύστις τε καὶ γονὴ καὶ ἀρχοῦ τὸ ἐγκεκλιμένον ἐν τούτῳ· ἀπὸ δὲ τούτου ἄχρι φρενῶν ἦλθε [2] ἰθύλορδος καὶ αἱ ψύαι κατὰ τοῦτο· ἐντεῦθεν δὲ ἄχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐπωμίδων [3] ἰθύκυφος· ἔτι δὲ μᾶλλον δοκέει, ἢ ἐστί· αἱ γὰρ ὄπισθεν τῶν σπονδύλων ἀποφύσιες ταύτῃ ὑψηλόταται· τὸ δὲ τοῦ αὐχένος ἄρθρον, λορδόν. Σπόνδυλοι δὲ ἔσωθεν ἄρτιοι πρὸς ἀλλήλους, ἀπὸ δὲ τῶν ἔξωθεν [4] νεύρῳ ξυνεχόμενοι· ἡ δὲ ξυνάρθρωσις αὐτῶν ἐν τῷ ὄπισθεν τοῦ νωτιαίου· ὄπισθεν δὲ ἔχουσι ἔκφυσιν ὀξεῖαν ἔχουσαν ἐπίφυσιν χονδρώδεα, ἔνθεν νεύρων ἀπόφυσις καταφερής, ὥσπερ καὶ οἱ μύες παραπεφύκασι ἀπὸ αὐχένος ἐς ὀσφὺν, πληρεῦντες δὲ πλευρέων καὶ ἀκάνθης τὸ μέσον. Πλευραὶ δὲ κατὰ τὰς διαφύσιας [5] τῶν σπονδύλων νεύρῳ προσπεφύκασι [6] ἀπ' αὐχένος ἐς ὀσφὺν ἔσωθεν, ἐπίπροσθεν δὲ κατὰ τὸ στῆθος χαῦνον καὶ μαλθακὸν τὸ ἄκρον ἔχουσαι· εἶδος [7] ῥοιβοειδέστατον τῶν ζῴων· στενώτατος γὰρ ταύτῃ ὁ ἄνθρωπος [8] ἐπ' ὄγκον· ᾗ δὲ μὴ πλευραί εἰσι, ἔκφυσις πλαγίη βραχεῖα καὶ πλατεῖα ἐφ' ἑκάστῳ σπονδύλῳ. [νεύρῳ προσπεφύκασι.] Στῆθος δὲ ξυνεχὲς αὐτὸ ἑωυτῷ, διαφύσιας ἔχον πλαγίας, ᾗ πλευραὶ προσήρτηνται, χαῦνον δὲ καὶ χονδρῶδες. Κληῗδες δὲ περιφερέες ἐς

ex quo nervus, qui in coxendicis acetabulo est, originem ducit. Cuius aliquantulum obliqua est connexio, minus tamen quam brachii. Coxendix autem magnae vertebrae, quae est ad os sacrum, vinculo cartilaginoso et nervoso inhaeret. At spina a sacro quidem osse ad magnam vertebram usque in gibbum curvatur; vesicaque et geniturae pars destinata rectique intestini quod est inclinatum, ibi sedem habet. Inde vero ad septum transversum recta anteriorem in partem inclinata tendit, qua parte lumborum musculi, ψόαι dicti, exsistunt. Ab ea autem parte ad magnam vertebram, quae est supra summam humerorum partem, recta in gibbum curvatur, attamen huiusmodi magis apparet quam re ipsa est. Posteriores enim vertebrarum processus ea parte maxime eminent. Ipse autem cervicis articulus anteriorem in partem inclinat. Vertebrae autem interiore parte inter se sunt aequabiliter connexae, a parte vero externa nervo continentur. Eae quoque in posteriore medullae spinalis parte articulis inter se committuntur. Parte vero posteriore processum acutum habent cum adnata cartilagine, unde exoriuntur nervi, qui proni feruntur, non secus ac musculi a cervice ad lumbos adnascuntur, qui costarum et spinae intermedium opplent. Costae vero ad vertebrarum interstitia nervo annectuntur a cervice ad lumbos interiorem in partem tendentes; anteriore autem parte ad pectus laxum et molle extremum habent.

[1] προσέχεται. — [2] ἡ ἰθύλορδος. — [3] ἰθυκυφής. — [4] χονδρονεύρων. — [5] τῷ σπονδύλῳ. — [6] ἀπό. — [7] ῥομβοειδέστατον. — [8] ἐπ' ὄγκων ᾗ δὲ μὴ πλευραί εἰσιν, ἐφ ἔκφυσις.

ῥάχις — λορδόν.] καὶ κύστις de meo, καί omm. cett.; — omnes ἡ ἰθύλορδος, unde ἡ eieci meo marte; — ἰθυκυφής vulgo, ἰθυκυφός K., unde ἰθύκυφος scripsi; — δέ ante μᾶλλον om. K.; — τοῦ δ' αὐχένος ἄρθρον idem.

σπόνδυλοι — μέσον.] χόνδρων καὶ νεύρων vulgo, — B. καί om., — χόνδρων νεύρων (J. in marg. νευρωδῶν, U. καί in rasura) Ald., — χόνδρων νευρωδῶν, in marg. καὶ νεύρων H.; — χόνδρων νευρωδῶν νεύρων F. G., χόνδρον νεύρων mutatum in νευρωδῶν I., χονδρονεύρων L., uti V., — χόνδρων νεύρῳ M. N., Littr. qui ad h. l. contulit § 93. libri de articulis. Me iudice χόνδρῳ νεύρῳ scriptum fuit a librario, ita ut primum χόνδρῳ poneret pro νεύρῳ, dein hoc etiam adderet, nec deleret quod primum errore scripserat. Iunxerunt τῶν ἔξωθεν χόνδρων, sed vellem scire, qui sint isti ἔξωθεν χόνδροι! Quod alii iunxerunt χονδρονεύρῳ, factum est, quia supra χονδρονευρώδεϊ δεσμῷ habet. Sed ibi loquitur de loco, ubi re ipsa χονδρονευρώδης δεσμός reperitur; nunc loquitur de loco, ubi solum de νεύρῳ sermo esse potest.

πλευραὶ — προσπεφύκασι.] τῶν σπονδύλων D. H. L. U. Littr., τῷ σπονδύλῳ vulg.; — νευρίῳ ceteri, quod deminutivum parum fide dignum videtur; — ἐπ' D., sed supra versum ἀπ'; — ῥαιβοειδέστατον Littr. de suo ex § 93. libri de Artic., ubi vide varr. lectt.; vulgatam e V. notavi; — στενότατος vulgo, στενώτατον D. H. K., στενότατον U. — Articulum ante ἄνθρ. omm. H. K.; — ὄγκον D. H. K. Littr., ὄγκων vulg. — Littréus de suo ᾗ δὲ δὴ πλευρῇσι ἔκφυσις pro vulgata, quam e V. descripsi et quam revocavi. — Dein ἐφ' ἑκάστῳ σπονδύλων K. — Equidem νεύρῳ de meo, ubi νευρίῳ ceteri, sed illud νεύρῳ προσπεφύκασι otiose e superioribus invectum est.

στῆθος — χονδρῶδες.] ἑωυτοῦ J.

κληῗδες — συχνοτέρας.] τὸ ἔμπροσθεν U.

[1] τοὔμπροσθεν, ἔχουσαι πρὸς μὲν τὸ στῆθος βραχείας κινήσιας, πρὸς δὲ τὸ ἀκρώμιον συχνοτέρας. Ἀκρώμιον δὲ ἐξ ὠμοπλατέων πέφυκε ἀνομοίως τοῖσι πλείστοισι. Ὠμοπλάτη δὲ [2] χονδρώδης τὸ πρὸς ῥάχιν, [3] τὸ δ' ἄλλο χαύνη, τὸ ἀνώμαλον ἔξω ἔχουσα, αὐχένα δὲ καὶ κοτύλην ἔχουσα χονδρώδεα, ἐξ ἧς ὁ βραχίων κίνησιν ἔχει, εὐαπόλυτος ἐοῦσα ὀστέων πλὴν βραχίονος. Τούτου δ' ἐκ τῆς κοτύλης νεύρῳ ἡ κεφαλὴ ἐξήρτηται, [4] χόνδρου χαύνου περιφερῆ ἐπίφυσιν ἔχουσα· αὐτὸς δ' ἔγκυρτος ἔξω καὶ ἔμπροσθεν πλάγιος, οὐκ ὀρθὸς πρὸς κοτύλην. Τὸ δὲ πρὸς ἀγκῶνα αὐτοῦ πλατὺ καὶ κονδυλῶδες καὶ βαλβιδῶδες καὶ στερεὸν, [5] ἔγκοιλον ὄπισθεν, ἐν ᾧ ἡ κορώνη ἡ ἐκ τοῦ πήχεος, ὅταν ἐκταθῇ ἡ χεὶρ, ἔνεστι· ἐς τοῦτο καὶ τὸ ναρκῶδες νεῦρον, ὃ ἐκ τῆς διαφύσιος τῶν τοῦ πήχεος ὀστέων ἐκ μέσων ἐκπέφυκε, περαίνεται.

Formâ prae ceteris animantibus maxime recurvâ sunt. Hac enim parte homo est angustissimus. Qua costae non sunt, processus est singulis vertebris brevis et latus. At pectus sibi ipsi cohaeret, qua parte costae annectuntur obliqua interstitia habens, laxum quoque et cartilagineum. Claviculae parte anteriore rotundae ad pectus quidem breves motus, ad summum vero humerum crebriores habent. Summus autem humerus, ἀκρώμιον dictus, ex lato scapularum osse ortum ducit, in plerisque non aequabiliter. Latum vero scapularum os ad spinam cartilagineum, reliqua parte laxum, foris inaequabile, cervicem et cavum cartilagineum habens, ex quo brachium motionem ducit, quod facile de ossibus, si brachium demas, dissolvitur. Huius caput ex cavitate nervulo annexum est, teneram cartilaginem et rotundam adnatam habens. Ipsum autem exteriore parte incurvum et anteriore obliquum ad cavitatem recta non fertur. Quod vero est ad cubiti gibbum, latum, tuberculosum, oblongas cavitates habens et solidum, posteriore parte cavum est, in quod cubiti processus adnatus, qui κορώνη dicitur, ubi manus extenditur, inseritur, quo etiam torpidus nervus, qui ex medio cubiti ossium interstitio enascitur, terminatur.

β′. Ὀστέα χειρὸς εἰκοσιεπτά· ποδὸς εἴκοσι τέσσαρα· τραχήλου ἐς τὸν μέγαν [6] σπόνδυλον ἑπτά· ὀσφύος πέντε· ῥάχιος εἴκοσι· κεφαλῆς ξὺν ὑπωπίοις ὀκτώ· [7] ξύμπαντα ἐννενήκοντα ἓν, ξὺν ὄνυξι [8] ἑκατὸν ἕνδεκα.

2. Manus ossa septem et viginti numerantur; pedis quatuor et viginti; cervicis ad magnam vertebram usque septem; lumborum quinque; spinae viginti; capitis una cum oculorum ossibus octo. In totum unum et nonaginta, cum

[1] τὸ ἔμπροσθεν. — [2] χονδρῶδες. — [3] τῷ δ' ἄλλῳ. — [4] χόνδρον χαῦνον περ' η ἐπίφυσιν ἔχουσαι. — [5] ἔγκυλλον. — [6] σπόνδυλον om. — [7] ξύμπαντα — ἓν om. — [8] ρή.

ὠμοπλάτη — βραχίονος.] ὠμοπλάται δὲ χονδρώδεες τῷ πρὸς ῥάχιν, τῷ δ' ἄλλο (sic) χαῦναι τὸ ἀν. ἔξω ἔχουσαι L., — χονδρῶδες vulgo, uti V.; — τὸ δ' ἄλλο B., Littr., τῷ δ' ἄλλῳ vulg.; — ἔχουσα Parr. 11., Littr., ἔχουσαι vulg. — Ceterum omnes ἐξ ἧς αἱ πλευραὶ κίνησιν ἔχουσι, plane ridicule, quare ἐξ ἧς ὁ βραχίων κίνησιν ἔχει scripsi. Nempe hic non est error scriptoris, cuius descriptio anatomica costarum supra et brachii iuncturae cum scapula descriptio, quae sequitur, abunde ostendunt eum melius has partes cognovisse quam ut in tam immanem errorem incideret. Itaque vitium librariis deberi certum est.

τούτου δὲ — κοτύλην.] κοτύλης Parr. 7., Littr., κεφαλῆς vulg.; — νευρίῳ ceteri, νεύρῳ de meo; — χόνδρον B., χόνδρῳ χαύνῳ J.; — χαῦνος in marg. al. m. χαύνου D.; — περιφερής J.; — δὲ ἔγκυρτος idem.

τὸ δὲ πρὸς — περαίνεται.] πλάτει K.; — καὶ τὸν βαλβιτῶντες δυλῶδες L.; βαλβὶς, στῆθος in marg. H.; — βαλβιτῶδες vulg., βαλβιδῶδες Littr. ex Weigelio in suppl. ad Lex. Schn., ubi vide; — ἔγκοιλον Parr. 4., Littr. ἔγκυλον vulg.; — ἐν τούτῳ J. pro ἐς τοῦτο. Post ἐκπέφυκε ex ms. L. καὶ προσπέφυκε. — Ceteri καὶ περαίνεται, equidem καί abieci.

2. ὀστέα χειρὸς — ἕνδεκα.] σπόνδυλον cum Mackio de coniectura explevi; — ξύμπαντα omm. Parr. 6.; — ρα′ quidam codd. apud Foës. pro ἐννενήκοντα ἕν. Numerus ossium manus recte traditur, sed in pede sunt ossa viginti sex; fortasse cuneiformia tria unum os esse credidit. — Quomodo capitis ossa computaverit, difficile dictu est.

Ἃ δ' ἡμεῖς αὐτοὶ ἐξ ἀνθρώπου ὀστέων κατεμάθομεν, σπόνδυλοι οἱ ἄνω τῆς κληῖδος ξὺν τῷ μεγάλῳ, ἑπτά· οἱ δὲ κατὰ τὰς πλευράς, [1] ὅσαι περ αἱ πλευραί, δώδεκα· οἱ δὲ κατὰ κενεῶνας, ἐκτὸς ἐν ᾧ τὰ ἰσχία, ἐν τῇ ὀσφύϊ πέντε.

Τὸ δὲ σπέρμα οἷον κηρίον ἑκατέρωθεν τῆς κύστιος· ἐκ δ' αὐτῶν φλέβες ἑκατέρωθεν τοῦ οὐρητῆρος ἐς τὸ αἰδοῖον τείνουσι.

Λάρυγξ ἐς πνεύμονα καὶ ἀρτηρίην. Ποτὸν διὰ φάρυγγος καὶ στομάχου· ἀπὸ δὲ τούτων ἐς ἄκρην κύστιν.

Ἥπατος πέντε λοβοί· ἐπὶ δὲ τοῦ τετάρτου λοβοῦ ἐπικεῖται ἡ χολή, [2] ἧς τὸ στόμα ἐπὶ φρένας καὶ καρδίην καὶ πνεύμονα φέρει.

[3] Καρδίῃ ὑμὴν περίεστι.

Τὸ κῶλον ἔχει [4] κυνὸς μέζον· ἤρτηται δὲ ἐκ τῶν μεσοκώλων· ταῦτα δὲ ἐκ νεύρων ἀπὸ τῆς ῥάχιος ὑπὸ τὴν γαστέρα.

Νεφροὶ ἐκ νεύρων ἀπὸ ῥάχιος καὶ ἀρτηρίης.

γ'. Καρδίης πηγή, ξυγγενὴς φλέψ, τείνει διὰ φρενῶν, ἥπατος, σπληνός, νεφρῶν ἐς ἰσχίον· [5] παρὰ γαστροκνημίην ἐπὶ τὸν ταρσόν· ἑτέρη δὲ ἐκ καρδίης ὑπὸ μασχάλας,

unguibus vero centum et undecim. Ex hominis vero ossibus ut ipsi didicimus, sic se habent. Vertebrae supra claviculam una cum magna septem numerantur. Ad costas vero totidem quot et costae, duodecim numero. Ad laterum inanitatem praeter eam, in qua coxendices, in lumbis quinque.

Semen vero velut favus ab utraque vesicae parte est; inde autem venae ab utraque meatus urinarii parte in pudendum feruntur.

Larynx in pulmonem et arteriam ducit. Potus per fauces et gulam descendit, ex quibus in imam vesicam.

Hepar quinque fibras habet, fel autem quartae fibrae adhaeret, cuius osculum ad septum transversum, cor et pulmones fertur.

Cor autem tunica circumvestit.

Homo intestina crassa maiora quam canis habet; appendent autem ex medianis membranis, quae mesocola dicuntur. Haec vero ex nervis a spina sub ventre procedentibus.

Renes ex nervis de spina et ex arteria.

3. Cordis fons, vena ei cognata, per septum transversum fertur, hepar, lienem, renes et coxendicem; dein iuxta posteriorem tibiae partem carnosam ad primam summi pedis partem, quae

[1] ὅσαιπερ — πλευραί om. — [2] ἢ τὸ στ. — [3] καρδίην. — [4] κοινῶς μέζω. — [5] περὶ γ.

ἃ δ' ἡμεῖς — πέντε.] ὀστέου pro ὀστέων D.; ὅσαιπερ αἱ πλ. om. L.; — ιβ' vulg., δυοκαίδεκα Mack., δώδεκα J., Littr.; — σὺν τῇ ὀσφύϊ J. — ἐκτός explicuerunt „exteriore parte" et „forinsecus," sed secus est: voluit ἐκτὸς τοῦ σπονδύλου, ἐν ᾧ τὰ ἰσχία i. e. *excepta vertebra, in qua coxendices sunt.* Apparet nostrum in antecedentibus ea tradere, quae ab aliis acceperat et quae ad hominis corpus non spectant; iis autem iam subiungit id, quod ipse observando didicerat.

τὸ δὲ σπέρμα — τείνουσι.] Littr. adnotat: „pro φλέβες legisse videtur νεφρῶν Corn. Il est certain que αὐτῶν n'est pas clair et peut-être faudrait-il lire αὐτοῦ." Me iudice ad pluralem numerum transit, quia σπέρμα dextrum et sinistrum cogitavit; — νεφρῶν vero huius loci non est. Puto eum describere vesiculas seminales cum vasis deferentibus et eiaculatoriis.

λάρυγξ — κύστιν.] ποτὸν διὰ φάρυγγος καὶ στομάχου vulgo legi solet ante λάρυγξ; sed locus ad pristinum ordinem revocandus erat ex perturbatione.

ἥπατος — περίεστι.] ὑπὸ δὲ τοῦ et ὑπόκειται codex L.; — ἢ τὸ στόμα vulgo, sed de meo ἧς scripsi, nempe ἡ χολή hoc loco non est *bilis*, sed *vesicula fellis;* — vulgo καρδίην, K. καρδίη; requiritur dativus.

τὸ κῶλον — γαστέρα.] τὰ κῶλα — μείζω vulgo; — κοινῶς vulg., [οἷα] κυνός Mack., κυνός Littr. — Dedi τὸ κῶλον de meo, vide Ep. VI. 4. 6. cum adnn., unde suum οἷα hausisse videtur Mack. Isti lectioni τὰ κῶλα fidem non habeo; de vestigiis lectionis quam dedi in varr. lectt. dixi ad l. l. ex Ep. VI. Apud medicos, v. c. Hippocratem, Aretaeum, Galenum lego τὸ κῶλον, non τὰ κῶλα. Aristophanes non per ω̄ sed per ο̄ scribit: Equitt. 454.

γάστριζε καὶ τοῖς ἐντέροις
καὶ τοῖς κόλοις.

E quo loco tamen non deduces, medicos τὰ κόλα appellavisse eam intestini partem; τὸ κῶλον lego apud Galenum, Aretaeum; neque τὰ κόλα, neque τὸ κόλον lego; item κωλικός, non κόλικος. Erroremne hac in voce admiserint antiqui ipsi nec ne, non satis scio. Videant alii quoque! In libello περὶ ἀνατομῆς in fine cod. C. praebet κόλον et κόλου, ubi ceteri κῶλον et κώλου.

νεφροὶ — καὶ ἀρτηρίης.] Vulgo post ῥάχιος distinguunt et καὶ τῆς ἀρτηρίης ad seqq. referunt; Littréus id huc traxit. Puto illum recte fecisse: οἱ νεφροὶ ἐξήρτηνται, — nam hoc ex antecedentibus repetere oportet, — ἐκ νεύρων ἀπὸ ῥάχιος καὶ ἐκ τῆς ἀρτηρίης!

3. καρδίης — καρπόν.] καρδίη vult Foës. in adn., dederunt Lind., Mack. — Vulgo καρδίης πηγὴ ξυγγενής· φλὲψ κ. τ. λ., — Littréus interpungit: καρδίης πηγή· ξυγγενὴς φλὲψ κ. τ. λ. Malo commate eo loco distinguere; locum autem dubium mihi videri in adn. superiore iam significavi. Cum L. παρά lego pro περί ante γαστροκνημίην; —

κληῖδας, σφαγὰς, κεφαλὴν, ῥῖνα, μέτωπον, παρὰ τὰ ὦτα, ὤμους, μετάφρενον, στήθεα, γαστέρα διὰ πήχεος· ἡ δὲ διὰ μασχαλέων ἐπὶ πῆχυν, [1]ἐπὶ καρπόν.

ταρσός dicitur. Altera autem ex corde . . . .

δ'. [Νεύρων ἔκφυσις ἀπὸ τοῦ ἰνίου ἄχρι παρὰ ῥάχιν, παρὰ ἰσχίον ἐς αἰδοῖα, ἐς μηροὺς, πόδας, κνήμας, [ἐς χεῖρας· ἀλλ' ἐς βραχίονας,] τὰ μὲν ἐς σάρκας, τὰ δὲ παρὰ τὴν [2]περόνην ἐς τὸν μέγαν δάκτυλον· τὰ [3]δ' ἐκ τῶν σαρκῶν ἐπὶ τοὺς ἄλλους δακτύλους· [4]ἀλλ' ἐς ὠμοπλάτην, στῆθος, γαστέρα, ὀστέοισι, ξυνδέσμοισι· ἀπὸ δὲ αἰδοίου παρ' ἀρχὸν, [5]κοτυλίδα· τὸ μὲν ἄνωθεν μηροῦ, τὸ δὲ κάτωθεν ἐπὶ τὰ γούνατα, ἔντευθεν γούνατι ξυνταθὲν, ἐπὶ τένοντα, πτέρναν, πόδας· τὸ δὲ ἐς περόνην· ἄλλα δ' ἐς τοὺς νεφρούς.]

4. *Locus pessime perturbatus et ab ea, quam occupat, sede alienus.*

ε'. Αὗται δὲ αἱ φλέβες ἐφ' ἑκάτερα διχῇ αἱ μέγισται σχίζονται, τὰ μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ νεφροῦ ἑκατέρου, τὰ δὲ ἔνθεν καὶ ἔνθεν διατέτρηνται ἐς τοὺς νεφρούς. Καὶ εἶδος καρδίης οἱ νεφροὶ ἔχουσι· καὶ οὗτοι κοιλιώδεες· ὁ δὲ νεφρὸς τὰ κοῖλα ἑωυτοῦ πρὸς τὰς φλέβας ἔχων κεῖται τὰς μεγάλας· ὅθεν ἐκπεφύκασι ἐξ [6]αὐτοῦ αἱ φλέβες αἱ ἐς κύστιν, [7]ᾗ εἵλκετο τὸ ποτὸν διὰ τῶν φλεβῶν ἐς τοὺς νεφροὺς, ἔπειθ' ὥσπερ [καὶ] διὰ τῶν νεφρῶν διηθεῖται τὸ ὕδωρ καὶ δι' αὐτῶν [τούτων] τῶν [8]ἐντέρων ξυνεπακολουθεῖ. Σπογγοειδὲς γάρ ἐστι τὸ ἀπ' αὐτῶν ἐς τὴν κύστιν

5. At vero venae illae maximae utraque ex parte bifariam dividuntur, partim quidem ab ipsa utriusque renis parte, partim vero ab altera et in renes foraminibus sunt perviae. Et speciem cordis renes habent iidemque cavitatem. Ren autem cavitate sua ad magnas venas situs est, unde prodeunt ex ipso venae in vesicam, qua parte potus per venas ad renes trahitur; deinde per renes quemadmodum aqua excolatur, ita etiam simul per ipsa intestina consequitur. Spongiae enim est simile quod ab his ad vesicam tendit, illicque urina a sanguine percolatur et secernitur, eamque ob causam sane

[1] ἐπὶ τὸν ταρσόν. — [2] πέρνην. — [3] δὲ ἐκ. — [4] ἀλλ' ὠμοπλ. — [5] κοτυληδόνα mss. et edd. — [6] αὐτῶν. — [7] ἡ εἵλκετο. — [8] ἐντέρων ὦν.

tum *κληῖδας* om. G.; — *μεταφρένων* Ald., Parr. 6., *μετάφρενα* J.; — *μασχαλέων* Ionice cum Parr. 2. Littréus. Tandem *ἐπὶ τὸν καρπόν* cum Corn. lego et cum Foesio, qui Latine expressit, pro *ἐπὶ τὸν ταρσόν*. Littréus: „il faut, inquit, entendre *ταρσόν* au sens de carpe et de metacarpe." — Dissentio! — Sed licet ceterum nihil tangam in descriptione, non mihi persuadeo omnia reliqua esse integra. Vellem: *ἑτέρη δὲ ἐκ καρδίης ὑπὸ μασχάλας, κληῖδας ἐς σφαγὰς, κεφαλὴν, ῥῖνα, μέτωπον, παρὰ τὰ ὦτα ἐπὶ ὤμους, μετάφρενον, στήθεα, γαστέρα, διὰ στήθεος ἠδὲ διὰ μασχαλέων ἐπὶ πῆχυν, ἐπὶ καρπόν.* Mihi saltem illud *διὰ πήχεος* post *γαστέρα* in vulgata permirum sonat.

4. *νεύρων — νεφρούς.*] *αἰδοῖον* J.; — *ἐς* ante *χεῖρας* om. idem; — *πέρνην* L., uti V.; — *ἄλλους* om. K.; — *ἐς* ante *ὠμοπλάτην* omm. edd. antt., Parr. 8.; — *ὀστέων συνδέσμους* L., Lind.; — [*ἐς*] *κοτυλ.* Lind., Mack.; — *ἐντεῦθεν γὰρ γούνατα* Ald., M.; — *ξυνταθείς* D., H. al. m., L. P.'; — *ἄλλαι* pro *ἄλλα* Parr. 7. Locus pessime habitus est. — Certum est *ἐς χεῖρας· ἀλλ' ἐς βραχίονας* alienam sedem occupare hisque demtis antecedentia et sequentia apte cohaerere. Puto *ἄχρι* ante *παρὰ ῥάχιν* abundare. In *ἀλλ' ἐς* latet *ἄλλα ἐς* si *νεῦρα*, *ἄλλη ἐς* si *ἔκφυσις νεύρων* subintelligere velis. Fortasse bonae correctiones sunt *ὀστέων συνδέσμους* in L. et [*ἐς*] *κοτυλ.* Lindani. Sed locus mihi tam lubricus videtur, ut ulcus intactum relinquere quam tangere malim. Praeterea quid hoc loco *νεύρων* expositio?

5. *αὗται — νεφρούς.*] *αἱ μέγισται* de meo, *τὰ μέγιστα* ceteri; — *ἔνθεν τοῦ νεφροῦ* et *ἔνθεν καὶ διατέτρηνται* ceteri; de meo usitatam formulam *ἔνθεν καὶ ἔνθεν* revocavi, quam in vulgatam sine dubio mutilatam cernimus, ita ut redintegranda sit. Sed ipsa descriptio venarum mihi h. l. tam perplexa videtur, ut quid significet non satis capiam. Articulum ante *νεφρούς* om. D.

καὶ — ξυνεπακολουθεῖ.] pro *καὶ — ἔχουσι* fert *αὗται δὲ αἱ φλέβες ἐφ' ἑκάτερα διχῇ* cod. J.; — ceterum uncinis intersepsi, quae abundare videntur.

σπογγοειδὲς — οἶδα.] *διά* pro *διό* Mack.; — *δὴ καὶ ἐρυθρόν* H. K. L. P', Lind; ceteri *καί* omm.; — *ὅποι* ceteri.

καὶ ἐνταῦθα διηθούμενον καὶ ἀποκρινόμενον ἀπὸ τοῦ αἵματος τὸ οὖρον, διὸ δὴ καὶ ἐρυθρόν ἐστι· οὐδὲ γὰρ ἐς τοὺς νεφροὺς ἦσαν ἄλλαι φλέβες ἢ αἳ εἴρηνται, οὐδ' [1]ὅπῃ ἂν τὸ ποτὸν ξυντήκοιτο, ὅσον ἐγὼ οἶδα.

ϛ'. Αἱ [2]παρὰ τὰς πλευρὰς κατατείνουσαι κάτωθέν εἰσι ἑκάστης τῶν πλευρέων, οὐ πρὸς κεφαλῆς, κατωτέρω δὲ καὶ ἀπὸ ἀρτηρίης. Ἀρτηρίη μὲν οὖν [3]εἶθ' ὑπορρεύσασα [4]διαδιδοῖ τῇσι πλευρῇσι· ἀπὸ δὲ τῆς παχείης ἀπὸ καρδίης παλινδρομέει μία ἐς τὰ ἀριστερὰ ἐγκεκλιμένη. Ἔπειτα ἡ μὲν διὰ μέσων [5]τῶν σπονδύλων μέχρις ἄκρων πλευρέων πορεύεται, πλευρῇσι οὐκ ἐξ ἴσου διαδιδοῦσα [6]τῇσι δεξιῇσι καὶ τῇσι ἀριστερῇσι διασχίδας· [7]ἀλλ' ἴσας μὲν, ἀνωτέρωθεν δὲ ἐν τοῖσι δεξιοῖσι ἀποσχίζεται.

ζ'. Παρὰ δὲ κληῗδος ἑκατέρης τῶν φλεβῶν δύο [8]μὲν ἄνω, δύο δὲ ὑπὸ τὸ στῆθος, αἱ μὲν ἐς δεξιὰ, αἱ δὲ ἐς ἀριστερὰ ἀπεσχίσθησαν ἀποσχίδες, [9]πρὸς αὐχένος μὲν μᾶλλον αὗται· δύο δὲ πρὸς καρδίην μᾶλλον, αἱ μὲν ἐπὶ δεξιὰ, αἱ δὲ ἐπ' ἀριστερὰ, ἀφ' ἑκατέρης παρὰ τὰς πλευράς· καὶ ἀπ' αὐτέων ὥσπερ αἱ κάτω ἐσχίζοντο, μέχρις ὅτου ξυνέμιξαν τῇ κάτω παλινδρομησάσῃ ἀπὸ καρδίης.

η'. Ἡ δὲ αἱμόρρους ἀπὸ τῆς ἀρτηρίης ταύτῃ διὰ τοῦτο ἐσχίσθη, ὅτι μετέωρος ἐνταῦθά ἐστι διὰ καρδίης πορευομένη. Τὰ δὲ κάτω πλευρέων ἡ αἱμόρρους ἡ π α χ ε ῖ α καλεομένη φλὲψ τοῖσι σπονδύλοισι [10]αὐτὴ ἐφ' ἑωυτῆς διαδιδοῖ καὶ ἐνταῦθα προσέχεται καὶ

rubra est. Neque enim in renes aliae venae feruntur quam quae dictae sunt, neque quantum ego scio, alius locus, ubi potus colliquatur.

6. *Loci admodum incertae lectionis et interpretationis.*

7. A parte vero utriusque claviculae duae quidem venae sursum, duae etiam sub pectore feruntur et partim in dextram, partim in sinistram in propagines discinduntur; a cervicis parte hae quidem magis, duae vero magis ad cor, partim quidem ad dextram, partim vero ad sinistram, ex utraque parte iuxta costas tendunt et ab his inde, velut quae infra sunt, scinduntur, donec ei, quae infra a corde recurrit, commisceantur.

8. At vena, quae sanguinem fundit, ab arteria ibi scinditur ideo, quod hîc sublimis est per cor procedens. Sed infra costas quae sanguine fluit et *crassa* est appellata per se vertebris ramulos praebet et illic adhaerescit, neque amplius pendet, velut supra cum per iecur fer-

[1] ὅποι. — [2] περὶ τ. πλ. — [3] ἦθ' ὑπορρ. — [4] διαδοῖ τῇσι πλευροῖσι. — [5] τῶν abest. — [6] τοῖσι δεξιοῖσι τοῖσι ἀριστεροῖσι. — [7] ἀλλ' ἴσας μὲν ἀνωτέρωθεν δὲ ἐν τῇσι δεξιῇσι. — [8] μέν om. — [9] αἱ πρὸς ἀ. — [10] αὖθις ἐφ' ἑωυτοῖς διαδοῖ.

6. *αἱ — ἀρτηρίης.*] *αἱ περί* vulg., *αἱ παρά* L., Lind; — *ἑκάστη* pro *ἑκάστης* ed. Bas., Mack. — Postrema illa *οὐ πρὸς κεφαλῆς κατωτέρω δὲ ἀπὸ ἀρτηρίης* non intelligo; etiamsi enim per se sensum aliquem referre videantur, nexus cum superioribus qualis sit, non apparet.

ἀρτηρίη — ἐγκεκλιμένη.] *ἦθ'* H. J. K. L.; — *καρδίης* pro *παχείης* J.; — *ἐγκεκλεισμένη* vulg., *ἐγκεκλισμένη* F., *ἐγκεκλιμένη* L., Lind., Littr. Neque haec a me intelliguntur.

ἔπειτα — ἀποσχίζεται.] *τοῖσι δεξιοῖσι* (addunt *καί* interpretes, Lind., Mack.) *τοῖσιν ἀριστεροῖσιν* vulg., *τῇσι δεξιῇσι* [*καὶ*] *τῇσι ἀριστερῇσι* Littr.; — *ἄλλῃ ἴσας* Littréus dedit ex Cornarii coniectura, quae mihi non arridet; — *τῇσι δεξιῇσι* G. H. I. J. K.; — *ἀπ[ο]σχίδες* Ald. Hic quoque locus saltem extrema sua parte male descriptus est. Summatim vero plerisque in toto hoc capitulo fidem habeo perparvam.

7. *παρὰ — καρδίης.*] *ἐὰν πρὸς αὐχένος* Ald., Parr. 8., cod. Med. apud Mackium. — Locum Latine interpretor et tamen vix scio satisne illum intelligam, nec ne. — Puto fere *τὸ στῆθος* illi esse *sternum;* ita saltem *ὑπό* intelligitur. — Mirum est illud *ἐάν*, quod multi libri ferunt et cuius origo non apparet; — miro etiam modo sibi respondent *πρὸς αὐχένος* et *πρὸς καρδίην μᾶλλον*, — sitne legendum *πρὸς καρδίης*?

8. *ἡ δὲ — πορευομένη.*] *ταύτης* ceteri, *ταύτῃ* de coniectura; — *ἐν ταύτῃ* J. pro *ἐνταῦθα.*

τὰ δὲ — ἰοῦσα.] *σφονδύλοισι* vulg., per $\overline{\pi}$ Parr. 7.

οὐκ ἔτι κρέμαται ὥσπερ ἄνω δι' ἥπατος ἰοῦσα. Ἔστι δὲ κατὰ μὲν ὀσφὺν ἄνω ἡ ἀρτηρίη, ὑποκάτω δὲ ἡ αἱμόρρους, ἣ ἀπὸ τοῦ ἥπατος διὰ φρενῶν ἐλθοῦσα μετέωρος παρὰ [1]τὰ ἐπὶ δεξιὰ τῆς καρδίης φέρεται ἄχρι κληΐδων, ἁπλῆ πλὴν ὅσον αὐτῆς τῇ καρδίῃ κοινωνέει. Τὰ μὲν κατ' αὐτὴν σχιζόμενα ἐπιπολαιότερα, τὰ δὲ τὴν κοιλίην τῆς καρδίης [2]διέχοντα, ἔπειτα ἀπὸ τῆς καρδίης τὸ ἐπ' ἀριστερὰ κάθηται ἁπλῆ πρὸς ῥάχιν καὶ παλινδρομέει ἐς μὲν τὸ [3]ἄνω τοῦ σώματος ἄχρι τῶν ἀνωτάτω πλευρέων· καὶ ἀποσχίδας ἀφ' ἑαυτῆς ἔχει παρ' ἑκάστην πλευρὴν παρατεταμένας κατὰ φύσιν ἄχρι στήθεος ξυνοκωχῆς καὶ ἐπ' ἀριστερὰ καὶ ἐπὶ δεξιά· καὶ τὸ ἰθὺ αὐτῆς πρὸς [4]σπονδύλων μᾶλλόν ἐστι ἢ ὁ τῆς ἀρτηρίης τόνος καὶ ὁ τῆς ἀπὸ τοῦ ἥπατος φλεβός. Πρὸς δὲ τὸ κάτω μέρος τῆς καρδίης ὁ μὲν ἰθὺς τόνος ἀπ' αὐτῆς πρὸς σπονδύλων μᾶλλόν ἐστι ἢ ὁ τῆς ἀρτηρίης, ὁ δ' ἕτερος παρὰ καρδίην καὶ ἐς τὰ κάτω μέρη φρενῶν ἐτράπετο τὰ πρὸς ῥάχιος ἠρτημένα· ἐντεῦθεν δὲ ἀποσχίδες ἐς ἰθὺ ἕκασται ἐπιφέρονται δι' ὀστέων καὶ σαρκῶν περαιωθεῖσαι ἀλλήλαις.

tur. Ad lumbos autem supra quidem est arteria, infra vero vena quae sanguinem fundit, quae de iecore per septum transversum sublimis procedit et ad cordis dextram partem ad iugula usque simplex fertur, praeterquam quantum eius cum corde communicationem habet, partim quidem iuxta ipsum leviter scissa, partim vero cordis ventriculum penetrans. Deinde a corde in sinistram ad spinam simplex demittitur et ad superiora quidem corporis ad summas usque costas recurrit, et propagines habet a se ipsa iuxta unamquamque costam ad pectoris connexionem usque tum in dextram tum in sinistram naturaliter protensas, ipsiusque rectitudo magis ad vertebras vergit quam arteriae extensio et venae, quae ex hepate proficiscitur. Ab inferiore vero cordis parte recta ipsius extensio magis ad vertebras est quam arteriae. Altera autem iuxta cor et ad inferiores septi transversi partes ad spinam appensas convertitur. Hinc vero propagines ad unamquamque rectitudinem feruntur per ossa et carnes se invicem traiicientes.

θ'. Αἱ φλέβες δὲ αἱ παχεῖαι ὧδε πεφύκασι· ἐκ τοῦ [5]ὀφθαλμοῦ παρὰ τὴν ὀφρὺν διὰ τοῦ νώτου παρὰ τὸν πνεύμονα ὑπὸ τοῦ στήθεος· ἡ μὲν ἐκ τοῦ δεξιοῦ ἐς τὸ ἀριστερὸν ἡ δὲ ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ ἐς τὸ δεξιόν. Ἡ μὲν οὖν ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ διὰ τοῦ ἥπατος ἐς τὸν νεφρὸν καὶ τὸν ὄρχιν, ἡ δὲ ἐκ τοῦ δεξιοῦ ἐς τὸν σπλῆνα καὶ νεφρὸν καὶ ὄρχιν· ταύτῃσι δὲ τὸ στόμα αἰδοῖον. Ἀπὸ δὲ τοῦ δεξιοῦ

9. Venae autem crassae sic se habere natura videntur. Ex umbilico circum lumbos per dorsum secundum pulmonem, sub pectore altera quidem ex dextra in sinistram fertur, altera vero ex sinistra in dextram. Quae autem ex sinistra procedit per hepar in renem ac testem descendit, quae vero ex dextra in lienem, renem, ad testem. His pudendum pro osculo est. A dextra vero mamma in coxendicem sinistram

[1] τὰ δεξιὰ τῆς κ. — [2] δεῖ ἔχοντα. — [3] ἄνω μέρος. — [4] σπονδύλω. — [5] ὀμφθαλοῦ.

ἔστι — κοινωνέει.] ἡ ἀπό vulg., ἣ ἀπό recte J.; — πλὴν ὅσον αὐτῇ τῇ καρδίῃ ceteri, de meo αὐτῆς scripsi.

τὰ μὲν — φλεβός.] ἐπιπολαιότερον J.; — [καὶ] πρὸς ῥάχιν Lind. male; — ἣ παλινδρομέει Littr. cum mss. 7., duobus aliis ἥ ferentibus; vulgo ἥ s. ἤ abest; equidem pro eo καί lego, nisi ἦ praeferas, quod mihi non praeplacet; — ἐς μὲν τὸ ἄνω μέρος D. H. J. K.; — μέχρι pro ἄχρι pauci codd.; — σφονδύλω vulg., per π H. J. — σφονδύλων Lind., Mack., Littr.; — pro ἢ ὁ J. ἡ ὁ fert, itemque mss. apud Foës.

πρὸς δὲ — ἀλλήλαις.] σφονδύλων vulgo, per π Parr. 4.; — Littréus ὁ δεύτερος cum L. pro ὁ δ' ἕτερος vulgatae, in qua δ' om. Corn; — sed non δ' omittendum est, verum ὁ, quod ante παρά legi solet. Dein ἑκάστου vulg., ἕκασται L., Lind., Mack., Littr.; — ἐπιφέρεται J.; — ante δι' addit καί J.; — περαιωθεῖσαι ex h. l. exponit Erot.

9. αἱ φλέβες — δεξιόν.] περὶ τὴν ὀφρύν G.; — διὰ τοῦ στηθ. J. In codicis V. et ms. G. lectionibus pellucet ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ περὶ τὴν ὀσφύν. Vide infra in adn. Aristotelis locum.

ἡ μὲν οὖν — αἰδοῖον.] ἡ δὲ — ὄρχιν omm., Parr. 7. in quorum uno restituitur.

ἀπὸ δὲ τοῦ — ἀριστερός.] καὶ ὄρχις Mack. sine articulo.

τιτθοῦ ἐς τὸ ἀριστερὸν ἰσχίον καὶ ἐς τὸ σκέλος· καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ ἐς τὰ δεξιά. Ὁ δὲ ὀφθαλμὸς ὁ δεξιὸς ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ καὶ ὁ ὄρχις κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐκ τοῦ δεξιοῦ ὁ ἀριστερός.

et in crus fertur et ex sinistra in dextram. Oculus vero dexter ex sinistro recipit, ad eundemque modum testis sinister ex dextro.

ι'. Αἱ παχύταται τῶν φλεβῶν ὧδε πεφύκασι· τέσσαρα ζεύγεά [1]ἐστι ἐν τῷ σώματι. Καὶ αἱ μὲν αὐτέων ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ὄπισθεν διὰ τοῦ αὐχένος ἔξωθεν παρὰ τὴν ῥάχιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἰς τὰ ἰσχία ἀφικνέονται καὶ ἐς τὰ σκέλεα· ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων ἐπὶ τῶν σφυρῶν τὰ ἔξω καὶ ἐς τοὺς πόδας ἀφήκει. Δεῖ οὖν [2]τὰς φλεβοτομίας ἐπὶ τῶν ἀλγημάτων [3]τῶν ἐν τῷ νώτῳ καὶ ἐν τοῖσι ἰσχίοισι ἀπὸ τῶν ἰγνύων ποιέεσθαι καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν [4]ἔξωθεν. Αἱ δὲ δεύτεραι φλέβες ἐκ τῆς κεφαλῆς παρὰ τὰ ὦτα διὰ τοῦ αὐχένος, ἔσωθεν παρὰ τὴν ῥάχιν ἑκατέρωθεν φέρουσι παρὰ τὰς ψύας ἐς τοὺς ὄρχιας καὶ ἐς τοὺς μηροὺς καὶ [5]διὰ ἰγνύων ἐκ τοῦ ἔσωθεν μέρεος· ἔπειτα διὰ τῶν κνημέων ἐπὶ τῶν σφυρῶν τὰ ἔσωθεν καὶ τοὺς πόδας. Δεῖ οὖν τὰς φλεβοτομίας ποιέεσθαι πρὸς τὰς ὀδύνας τὰς ἀπὸ τῶν ψυῶν καὶ τῶν ὀρχίων ἀπὸ τῶν ἰγνύων καὶ ἀπὸ τῶν σφυρῶν ἔσωθεν. Αἱ δὲ τρίται φλέβες ἐκ τῶν κροτάφων διὰ τοῦ αὐχένος ἐπὶ [6]τὰς ὠμοπλάτας, ἔπειτα ξυμφέ-

10. At venae crassissimae hoc modo naturaliter se habent. Earum quatuor paria sunt in corpore et quaedam quidem ex capitis parte posteriore per cervicem, parte externa iuxta spinam ex utraque parte ad coxendices et crura deveniunt, deinde per tibias ad malleolos externos et pedes pertingunt. In dorsi igitur et coxendicum doloribus ex poplitibus et malleolis exterioribus venae sectiones facere oportet. Alterae venae e capite iuxta aures per cervicem parte interiore secundum spinam ad lumbos utraque ex parte in testes et femora tendunt et poplites interiores, deinde per tibias ad malleolos et pedes interiore ex parte. Ad lumborum igitur et testium dolores ex poplitibus et malleolis interioribus venae sectiones facere oportet. Tertiae venae ex temporibus per cervicem in scapulas, deinde in pulmonem deferuntur perveniuntque una quidem a dextris in sinistras sub mammam et in splenem et in renem; altera vero a sinistris in dextras ex pulmone sub mammam in iecur et renem. Hae

[1] εἰσίν. — [2] τάς om. — [3] τῶν om. — [4] ἔσωθεν. — [5] διά om. — [6] τούς.

Est decussatio, quam hodie vocamus, quam in postremis spectare videtur. Non est tamen plane perspicuum quid velit. In verbis ἀπὸ δὲ — δεξιά opinor illum vasorum decursum describere, ita ut post τὸ σκέλος subintelligendum sit φλὲψ τείνει, vel φλέβες τείνουσι. Quid vero in ὁ δὲ ὀφθαλμὸς — ἀριστερός subintellectum velit auctor, non satis perspicio.

Capituli principium usque ad αἰδοῖον sunt Syennesis Cyprii verba apud Arist. Hist. An. III. 2. obvia, ubi sic locus describitur: Συέννεσις μὲν γὰρ ὁ Κύπριος ἰατρὸς τόνδε τὸν τρόπον λέγει· — Φλέβες αἱ παχεῖαι ὧδε πεφύκασι. Ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ περὶ τὴν ὀσφὺν διὰ τοῦ νώτου παρὰ τὸν πνεύμονα ὑπὸ τοὺς μαστούς· ἡ μὲν ἐκ τοῦ δεξιοῦ εἰς τὸ ἀριστερόν. ἡ δ' ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ εἰς τὸ δεξιόν. Ἡ μὲν οὖν ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ διὰ τοῦ ἥπατος εἰς τὸν νεφρὸν καὶ εἰς τὸν ὄρχιν, ἡ δ' ἐκ τοῦ δεξιοῦ εἰς τὸν σπλῆνα καὶ νεφρὸν καὶ ὄρχιν· ἐντεῦθεν δὲ εἰς τὸ αἰδοῖον.

Operae pretium est Aristotelis loci lectionem cum nostra conferre: patet quam negligenter antiquitus talia describi solerent. Certum autem Aristotelis lectionem fide digniorem esse nostra, in qua ὀφθαλμοῦ et ὀφρύν absurda! — Videmus hoc fragmentum, quod § 9. continetur, non esse continuationem superiorum capitulorum, sed locum per se constantem; nempe § 10. iterum novum fragmentum habemus.

10. καὶ αἱ μὲν — ἀφήκει.] ἀφικνέονται L. M., Lind., ἀφικνέεται vulg., ἀφικνεῖται J. Totum hoc fragmentum in medio libro de Nat. hom. legitur et ab Aristotele Polybo tribuitur. Apud eum legitur descriptum usque ad καὶ αἱ μὲν παχεῖαι τῶν φλεβῶν ὧδε πεφύκασι sub finem loci, Hist. an. III. 2. p. 91. seqq. Schneidero.

δεῖ οὖν — ἔξωθεν.] ἀπὸ τῶν ἀλγ. D.

αἱ δὲ δεύτεραι — πόδας.] Post διὰ τοῦ αὐχένος ceteri σφαγιτίδες καλεόμεναι, quod emblema eieci, sicuti feci lib. de Nat. Hom. p. 93. vol. II.; — φέρονται L., Lind.: — διά ante ἰγνύων L., Lind., Mack., Littr., vulgo om.; — ἔσωθεν L., Corn., Foës., lib. de Nat. hom., Littr., ἔξωθεν vulg.; — ὑπὸ τὰ σφυρά L., ἐπὶ τὰ σφυρά vulg., ἐπὶ τῶν σφυρῶν τὰ ἔσωθεν lego ex lib. de Nat. hom.

δεῖ οὖν — ἔσωθεν.] γοῦν J.

αἱ δὲ τρίται — ἀμφότεραι.] ὑπὸ τὰς ὠμοπλάτας L., Mack., idemque legitur l. l. de Nat. hom.; puto autem prae-

ρονται ἐς τὸν πνεύμονα καὶ ἀφικνέονται ἡ μὲν ἀπὸ τῶν δεξιῶν ἐς τὰ ἀριστερὰ ὑπὸ τὸν μαζὸν καὶ ἐς τὸν σπλῆνα καὶ ἐς τὸν νεφρὸν, ἡ δὲ ἀπὸ τῶν ἀριστερῶν ἐς τὰ δεξιὰ ἐκ τοῦ πνεύμονος ὑπὸ τὸν μαζὸν καὶ ἐς τὸ ἧπαρ καὶ ἐς τὸν νεφρόν· τελευτῶσι δὲ ἐς τὸν ἀρχὸν αὗται ἀμφότεραι. Αἱ δὲ τέταρται ἀπὸ τοῦ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ τὸν αὐχένα καὶ ὑπὸ τὰς κληῖδας· ἔπειτα ἀπὸ τῶν βραχιόνων ἄνωθεν ὑπὸ τὰς ξυγκαμπάς· ἔπειτα διὰ τῶν πήχεων ἐς τοὺς καρποὺς καὶ τοὺς δακτύλους· ἔπειτα πάλιν ἀπὸ τῶν δακτύλων διὰ τῶν στηθέων τῶν χειρῶν καὶ τῶν πήχεων ἐς τὰς ξυγκαμπάς· διὰ δὲ τῶν βραχιόνων τοῦ κάτωθεν μέρεος ἐς τὰς μασχάλας· καὶ ἐκ τῶν πλευρέων ἄνωθεν ἡ μὲν ἐς τὸν σπλῆνα ἀφικνέεται, ἡ δὲ ἐς τὸ ἧπαρ· ἔπειτα [1] ὑπὲρ τῆς γαστρὸς ἐς τὸ αἰδοῖον τελευτῶσι ἀμφότεραι. Καὶ αἱ μὲν παχεῖαι τῶν φλεβῶν οὕτω πεφύκασι. Εἰσὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κοιλίης [2] φλέβες ἀνὰ τὸ σῶμα πολλαί τε καὶ παντοῖαι, δι' ὧν ἡ τροφὴ τῷ σώματι ἔρχεται. Φέρουσι δὲ καὶ ἀπὸ τῶν παχειῶν φλεβῶν ἐς τὴν κοιλίην καὶ τὸ ἄλλο σῶμα καὶ ἀπὸ τῶν ἐξωτάτω καὶ ἀπὸ τῶν ἐσωτάτω καὶ ἐς ἀλλήλας διαδιδόασι αἵ τε ἔσωθεν ἔξω καὶ αἱ [3] ἔξωθεν ἔσω. Τὰς [4] οὖν φλεβοτομίας ποιέεσθαι χρὴ κατὰ τούσδε τοὺς τρόπους· ἐπιτηδεύειν δὲ [5] δεῖ τὰς τομὰς, ὡς προσωτάτω ταμεῖν ἀπὸ τῶν χωρίων, ἔνθα ἂν αἱ ὀδύναι μεμαθήκωσι γίγνεσθαι καὶ τὸ αἷμα ξυλλέγεσθαι· οὕτω γὰρ ἂν ἥκιστα ἥ τε μεταβολὴ γίγνοιτο μεγάλη ἐξαπίνης,

autem ambae in rectum intestinum desinunt. Quartae vero venae ex anteriore capitis parte et oculis subeunt cervicem et claviculas; deinde ex brachiorum superiore parte sub flexuras et digitos. Postea rursus ex digitis per manuum volas et cubitos ad flexuras, per brachiorum vero inferiorem partem ad axillas et ex costis e superiore parte una quidem ad lienem pervenit, altera vero ad iecur. Deinde supra ventrem ambae in pudendum finiunt. Et crassae quidem venae ad hunc modum a natura se habent. Multae autem et cuiusvis generis venae ex ventre per corpus feruntur, per quas alimentum corpori accedit. Tendunt autem et a crassis venis in ventrem et reliquum corpus, tum ab exterioribus, tum ab interioribus et inter se mutuo internae foras et externae intro transfundunt. Ad eos igitur modos venae sectiones faciendae. Danda est autem opera uti quam maxime procul a locis, in quibus dolores fieri et sanguis colligi solet, sectiones faciamus. Ita enim vel minime magna repente mutatio fiet et remota consuetudine fiet ut ne amplius ad eundem locum coëat.

[1] ὑπό. — [2] ἀνὰ τὸ σῶμα φλέβες. — [3] ἔξω ἔσωθεν. — [4] οὖν om. — [5] δεῖ om.

stare, licet nihil moveam; — τοὺς ὤμολ. G. H. Ante ὑπὸ τὸν μαζόν L. fert ἐκ τοῦ πλεύμονος; — ἡ δὲ ἀπὸ — νεφρόν omm. Parr. 7., in quorum uno rest., δ' ἀπό M. N.

αἱ δὲ τέταρται — ἀμφότεραι.] ἀπὸ τῶν ἔμπρ. M. N.; — ὑπό ante τὰς κληῖδας om. J.; — ὑπὲρ τῶν βραχιόνων L., Lind., Mack., uti libro de Nat. Hom.; — fortasse ἐπὶ τὸν αὐχένα καὶ ἐπὶ τὰς κληῖδας ἔπειτα ὑπὲρ τῶν βραχιόνων ἄνωθεν ἐπὶ τὰς ξυγκαμπάς legendum est: — διὰ τῶν στηθέων καὶ τῶν πήχεων τῶν χειρῶν vulg., — διὰ τῶν στηθέων καὶ τῶν χειρῶν καὶ τῶν πήχεων L., — διὰ τῶν στηθέων τῶν χειρῶν καὶ τῶν πήχεων Lind., Mack., — διὰ τῶν στηθέων καὶ τῶν πήχεων καὶ τῶν χειρῶν F.; textum descripsi, quemadmodum Littr., διὰ δὲ τῶν βραχιόνων καὶ τοῦ κάτωθεν μέρεος vulgo, sed καί delendum erat, nec legitur libro de Nat. Hom. Dein καὶ ἀπὸ τῶν πλευρέων L., Lind., lib. de Nat. Hom.; — ὑπὸ τῆς γαστρός L.; — τό ante αἰδοῖον om. K.

καὶ αἱ παχεῖαι — πεφύκασι.] παχύταται L., Lind. Mack.

εἰσὶ δὲ — ἔρχεται.] τοῦ σώματος G.

φέρουσι — ἔσω.] δὲ αἱ ἀπό Lind.; — pro ἐξωτάτω L. ἔξω; — tum αἵ τε ἔξωθεν ἔσω καὶ αἱ ἔσω ἔξωθεν J.; — καὶ αἱ ἔσω ἔξωθεν J.

τὰς οὖν — ξυλλέγεσθαι.] δέ post ἐπιτηδεύειν omm. Parr. 5.; — τῶν χωρίων dedi cum L., Lind., Mack., lib. de Nat. Hom., vulgo τῶν om.; — τωὐτό M. N., Littr., τὸ αὐτό vulg.

καὶ τὸ ἔθος μεταστησείας ἄν, ὥστε μηκέτι ἐς τωὐτὸ χωρίον ξυλλέγεσθαι.

ια'. Ἡ δὲ ἡπατῖτις ἐν ὀσφύϊ μέχρι τοῦ μεγάλου σπονδύλου κάτωθεν καὶ σπονδύλοισι [1]προσδιδοῖ, ἐντεῦθεν μετέωρος δι' ἥπατος καὶ διὰ φρενῶν ἐς καρδίην. Καὶ ἡ μὲν εὐθεῖα ἐς κληῖδας· ἐντεῦθεν δὲ αἱ μὲν ἐς τράχηλον, αἱ δ' ἐπ' ὠμοπλάτας, αἱ δὲ ἑκατέρωθεν ἀποκαμφθεῖσαι κάτω παρὰ σπονδύλους καὶ πλευρὰς ἀποκλίνουσι, ἐξ ἀριστερῶν μὲν μία ἐγγὺς κληΐδων, ἐκ δεξιῶν δὲ ἐπί τι [2]ταύτῃ χωρίον ἄλλη, σμικρὸν [3]κατωτέρω ἀποκαμφθεῖσα ἢ ὅθεν μὲν ἐκείνη ἀπέλιπε, προσέδωκε τῇσι πλευρῇσι, ἔστ' ἂν τῇ ἀπ' αὐτῆς τῆς καρδίης προστύχῃ ἐπικαμπτομένη ἐς τὰ ἀριστερά· ἀποκαμφθεῖσα δὲ κάτω ἐπὶ σπονδύλους καταβαίνει, ἔστ' ἂν ἀφίκηται [4]ὅθεν ἡ ἡπατῖτις ἤρξατο μετεωρίζεσθαι, ἀποδιδοῦσα τῇσι πλευρῇσι τῇσι ἐπιλοίποις ἁπάσαις καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀποσχίδας παρ' ἑκάστην διδοῦσα μία ἐοῦσα, ἀπὸ μὲν τῆς καρδίης ἐπί τι χωρίον ἐν τοῖσι ἀριστεροῖσι μᾶλλον ἐοῦσα, ἔπειτα ὑποκάτω τῆς ἀρτηρίης· ἔστ' ἂν καταναλωθῇ [5]καὶ ἔλθῃ ὅθεν ἡ ἡπατῖτις ἐμετεωρί-

11. Vena autem *hepatica* per lumbos extenditur usque ad vertebram magnam infra et cum vertebris ramos communicat; deinceps sublimis per iecur et septum transversum ad cor fertur et *recta* ad claviculas. Dein aliae ad cervicem, aliae ad scapulas tendunt; aliae ab utroque latere deflectentes deorsum ad vertebras et costas declinant, a parte sinistra una prope claviculas, a dextra vero altera ibi per spatium quoddam decurrit, quae paulo inferiore loco, quam ubi illa discessit ramos communicat cum costis, donec obvia fiat ei, quae a corde prodit, deflectens ad latus sinistrum. Deflectens vero infra ad vertebras descendit, donec perveniat ad locum, unde *hepatica* sublimis ferri coepta erat, ramos praebens reliquis costis omnibus et utrinque ramificationes ad singulas emittens, ipsaque una manens a corde inde per aliquod spatium magis ad sinistram decurrens et postea sub arteria sita, donec evanescat et pervenerit ad locum, unde *hepatica* sublimis fertur. Antea vero quam eò pervenit, iuxta costas ultimas

[1] προσδιδοῖεν. — [2] αὐτῆς. — [3] κατώτερον. — [4] καὶ ὅθεν. — [5] καὶ ἔλθῃ om.

11. ἡ δὲ ἡπατῖτις — καρδίην.] προσδιδοῖεν vulg., προσδιδοῖ Ep. II. 4. (p. 495. vol. II.); — δι' ἥπατος ex l. l. supplevit Littr. — Operae pretium me facturum arbitror, si quibus nominibus hodiernis respondeant denominationes huius descriptionis veteris indicavero. Novimus eam profectam esse a viro anatomes non imperito et chirurgo erudito: Galenus hanc venarum descriptionem laudibus celebravit; multa videmus naturae rerum respondentia: quod ut facilius constet, teneamus haec: ἡ ἡπατῖτις est *vena cava inferior cum vena hepatica*, alio loco sola *hepatica;* — ἡ εὐθεῖα s. ἡ ἰθεῖα est *vena cava superior*, alio dixeris *totam* esse *venam cavam;* — αἱ δὲ ἑκατέρωθεν ἀποκαμφθεῖσαι κάτω παρὰ σπονδύλους καὶ πλευράς mihi videntur esse *azygos* et *hemiazygos;* puto autem ubi dicit ἐξ ἀριστερῶν μὲν μία ἐγγὺς κληΐδων, — ἐκ δεξιῶν δὲ ἐπί τι ταύτῃ χωρίον ἄλλη σμικρὸν κατωτέρω ἀποκαμφθεῖσα, illum respicere eum casum, ubi *duae* sunt *venae azygi*, i. e. ubi *hemiazygos* adscendit rectâ ad *venam subclaviam sinistram.* Ubi noster: δισσαὶ δέ, inquit, ἀπὸ κληΐδων ἡ μὲν ἔνθεν, ἡ δὲ ἔνθεν ὑπὸ στῆθος ἐς ἦτρον, *vasa mammaria* illum describere opinor. Ceterum non desunt, quae minus certa habenda: v. c. non certo liquet, quomodo de *vena portae* et *vena hepatica* sentiat; sed aut ego fallor, aut ex iis, quae certo indicari possunt, abunde constat hanc venarum descriptionem non sine iure a Galeno aliis veterum descriptionibus longe praestare existimari.

καὶ ἡ μὲν — ἐμετεωρίσθη.] ἥει Littr. ex Ep. II., ubi vide adn.; — ἑκατέρωθεν de meo, cett. non habent; vid. adn. ad Ep. II.; — αὐτή vulg., αὐτῇ Mack., ταύτῃ de meo, uti l. l.; — deinde ἄλλη δὲ ἑκατέρωθεν ἀποκαμφθεῖσα, ἄλλη δὲ σμικρὸν κατωτέρω ἀποκαμφθεῖσα ὅθεν μὲν κ. τ. λ. vulgo; de mutatione lectionis vid. adnn. ad Ep. II.; — malui tamen aliam rationem nunc sequi una in re, i. e.: non ἄλλη. 'Αλλ' ἥδε dandum videbatur, sed solum pro hisce ἄλλη; sensus loci idem manet, sed puto locum melius constitui, quemadmodum iam descripsi; — ἐπ' vulgo, ἀπ' J. recte, nempe ἐξ legitur Ep. II.; — ἐπικαμπτομένη vulgo, ἀποκαμπτομένη Ep. II., fortasse rectius, quia paulo post illud ἀποκαμφθεῖσα infertur. — Dein σφονδύλους vulgo, sed per π H. J., Mack.; talia non amplius noto, sed plerisque locis inter has formas lectio fluctuat. Tum ἀφίκηται· καὶ ἔνθεν (ὅθεν mss. 5., Lind., sine καί Parr. 3., Foës. in not., Mack.) vulg.; — textum descripsi quemadmodum Ep. II., ubi vide adn.; — καὶ τῇσι ἐπιλοίποις vulg., καί om. Littr. cum Ep. II., τὴν ἐπίλοιπον lectio est apud Foës. ex mss. notata; — ἀπὸ δὲ τῆς καρδίης D., τῆς omm. Parr. 5. — καὶ ἔλθῃ L., mss. apud Foës. in adn., Lind., Mack., Littr.; vulgo abest.

σθῃ. Πρότερον δὲ πρὶν ἐνταῦθα ἐλθεῖν παρὰ τὰς ἐσχάτας δύο πλευρὰς ἐδιχώθη· καὶ ἡ μὲν ἔνθα, ἡ δ' ἔνθα τῶν σπονδύλων ἐλθοῦσα κατηναλώθη. Ἡ δὲ *εὐθεῖα* ἀπὸ καρδίης πρὸς κληῗδας τείνουσα ἄνωθεν τῆς ἀρτηρίης ἐστὶ, [1] ὥσπερ καὶ παρ' ὀσφὺν κάτωθεν τῆς ἀρτηρίης, καὶ ἀπὸ ταύτης ἀΐσσει ἐς τὸ ἧπαρ ἡ μὲν ἐπὶ πύλας καὶ λοβὸν, ἡ δὲ ἐς τὸ ἄλλο ἑξῆς ἀφωρμήκει σμικρὸν κάτωθεν φρενῶν. Φρένες δὲ προσπεφύκασι τῷ ἥπατι, ἃς οὐ ῥηΐδιον χωρίσαι. Δισσαὶ δ' ἀπὸ κληΐδων, ἡ μὲν ἔνθεν, ἡ δὲ ἔνθεν ὑπὸ στῆθος ἐς ἦτρον· [2] ὅπῃ δὲ ἐντεῦθεν, οὔπω οἶδα.

duas in duas partes abiit, quarum altera ab uno, altera ab altero latere vertebrarum abiens evanida fit. *Recta* vero *vena* a corde ad claviculas tendens supra arteriam sita est, sicuti infra ad lumbos sub ea, et ab hac pergit ad iecur, altera parte ad portas et fibram, altera ad reliquas visceris partes dein abierat paululum infra septum transversum. Septum autem transversum hepati adnatum est, quod ab eo separare est difficile. Duae vero venae a claviculis hinc et illinc sub sterno ad imum tendunt ventrem, sed quorsum inde abeant, ignoro.

Φρένες δὲ κατὰ τὸν σπόνδυλον τὸν κάτω τῶν πλευρέων, ᾗ νεφρὸς ἐξ ἀρτηρίης ἐξήρτηται, ταύτῃ ἀμφιβεβηκυῖαι μὲν ἐκ τούτου ἐκπεφύκασι ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ἀρτηρίης τόνον ἔχουσαι. Ταύτῃ [3] πῃ παλινδρομήσασα ἀπὸ καρδίης ἡ *ἡπατῖτις* ἔληγε. Ἀπὸ δὲ τῆς *ἡπατίτιδος* διὰ τῶν φρενῶν αἱ μέγισται δύο, ἡ μὲν ἔνθεν, ἡ δὲ ἔνθεν φέρονται μετέωροι, πολυσχιδεῖς δὲ διὰ τῶν φρενῶν εἰσι ἀμφὶ [4] ταύτας, καὶ πεφύκασι ἄνωθεν δὲ φρενῶν, αὗται δὲ μᾶλλόν τι ἐμφανέες. —

Septum vero transversum iuxta vertebram, quae infra costas est, quo loco ren ab arteria suspensa est, eam circumiens ex ipsa enascitur ab utroque latere nervum habens. Ibi vero a corde recurrens vena *hepatica* terminabatur. A *vena hepatica* vero duae maximae perforant utrinque septum transversum et sublimes feruntur . . . .

Δύο δὲ παχεῖς τόνοι ἀπ' ἐγκεφάλου ὑπὸ τὸ ὀστέον τοῦ μεγάλου σπονδύλου ἄνωθεν καὶ πρὸς τοῦ στομάχου μᾶλλον ἑκατέρωθεν τῆς ἀρτηρίης παρελθὼν ἑκάτερος εἰς ἑαυτὸν [5] ἦλθε ἴκελος ἑνί· ἔπειτα [6] ᾗ οἱ σπόνδυλοι καὶ αἱ φρένες ξυμπεφύκασι, [7] ἐνταῦθα ἐτελεύτων· καί τινες ἐνδοιαστοὶ πρὸς ἧπαρ καὶ σπλῆνα ἀπὸ τούτου τοῦ κοινωνήματος ἐδόκεον τείνειν. Ἄλλος τόνος ἑκατέρωθεν ἐκ τῶν κατὰ κλη-

Duorum autem crassorum nervorum a cerebro sub magnae vertebrae osse superiore parte et magis gulam versus ab utroque arteriae latere pergentium uterque ad alterum accessit instar unius. Dein ubi vertebrae et septum transversum coaluerunt, ibi finiuntur et nonnulli dubii ad iecur et lienem ab hac communione tendere videbantur. Alius nervus utrinque e vertebris iuxta claviculam secundum columnam

[1] καὶ ἀπὸ ταύτης ὥσπερ. — [2] ὅποι. — [3] τῇ παλινδρομησάσῃ. — [4] ταύταις. — [5] ἦλθον. — [6] οἱ. — [7] ἐνταῦθα οὐ ἐτελ.

πρότερον — κατηναλώθη.] *ἐνταῦθα* edd. antt., Parr. 4., Lind., Mack., *ἐνταῦθ'* vulgo.

ἡ δὲ εὐθεῖα — φρενῶν.] *δ'* H.; — *ἀΐσσει ἐπί* J.; — *ἄλλο· ἑξῆς ἀφορμῇ* (*ἀφορμή* H., *ἀφορμεῖ* M., *ἀφορμέει* Lind., *ἀφορμήκει* L., Mack., *ἀφόρμει* J. N.) *κεῖς* (*κεῖς* om. Mack., *ἐς* pro *κεῖς* Lind., *καί* H.) *σμικρόν* vulg.; textum descripsi quemadmodum Littr.

δισσαὶ — οὔπω οἶδα.] *κατά* vulgo, *κάτω* mss. apud Foës. in adn., Mack., Ep. II., Littr.; — *ᾗ νεφρὸς ἐξ ἀρτηρίης, ταύτῃ ἀμφιβεβήκοι* (*ἀμφιβεβήκει* mss. 5., Foës. in adn., Lind., Mack.). *Αἱ δὲ ἀρτηρίαι* (*ἀρτ.* om. J.) (*αἱ ἀρτηρίαι δέ* Ald., mss. 4.) vulg., Littréus dedit *ἀμφιβεβηκυῖαι. Ἀρτηρίαι δέ κ. τ. λ.* De mea ratione exposui ad Ep. II. — Vulgo *ἀρτηρίῃσι*, sed *ἀρτηρίης* J., Littr.; — *τρόπον* vulgo, sed *τόνον* Foës. recte in adn., Lind., Mack. et Epid. II.

ταύτῃ — ἔληγε.] *πῇ* pro vulgato *τῇ* Littr. dedit ex Ep. II.

ἀπὸ δὲ τῆς — ἐμφανέες.] *μετέωροι φέρονται* D.; — *δέ* ante *διά* om. idem; — *ἀμφὶ ταύταις* vulgo, *ἀμφὶ ταύτας* Littr. ex Ep. II.; — *αὗται δή* Mack.; — *τοι* pro *τι* J.

δύο δὲ — τείνειν.] *ἦλθον* D. H. N.; — *οἱ σπονδ.* vulgo, *ᾗ οἱ σπ.* lego, ut Ep. II.; — *αἱ* ante *φρένες* vulgo abest, dedi uti Ep. II.; — *πεφύκασι* vulgo, *ξυμπεφ.* scripsi, uti Ep. II.; — *ἐνταῦθα* edd. antt., mss. 5., Mack., Ep. II., *ἐνταῦθ'* vulgo.

ἄλλος τόνος — ὀστέον.] *περί* vulgo, ubi *παρά* Littr cum Parr. 7.; — *αὗται* vulgo, *οὗτοι* Ald., mss. multa, Littr.; — *αὗται οὗτοι* Foës. in adn. Mack.; — *δοκέουσι τείνειν, ὅθεν δὲ αὗται ἐξέλιπον* (*ἐν τουτέοισι τόποις* Mack.) *αὖθις*

ἴδα σπονδύλων παρὰ ῥάχιν παρέτεινε ἐκ πλαγίου σπονδύλων καὶ τῇσι πλευρῇσι ἀπένεμε· ὥσπερ αἱ φλέβες, οὗτοι διὰ φρενῶν ἐς μεσεντέριόν μοι δοκέουσι τείνειν, [1] ἐν δὲ τούτῳ ἐξέλιπον αὖθις [2] δ' ὅθεν φρένες ἐξεπεφύκεσαν, ἀπὸ [3] τούτου ξυνεχέες ἐόντες κατὰ μέσον κάτωθεν ἀρτηρίης τὸ ἐπίλοιπον παρὰ σπονδύλους ἀπεδίδουν, ὥσπερ αἱ φλέβες, μέχρι [4] κατηναλώθησαν πᾶν διελθόντες τὸ ἱερὸν ὀστέον.

vertebrarum pergit ex obliquo vertebrarum et costis ramos praebuit. Ad eundem vero quo venae modum, ita hi per septum transversum ad mesenterium pertendere mihi videbantur, in quo ipso evanescebant. Rursus vero a loco, unde septum transversum enascitur, contigui in parte media sub arteria, ceterum secundum vertebras decurrebant, sicuti venae, donec os sacrum totum percurrentes evanidi fierent.

ιβ'. Τὰ ὀστέα τῷ σώματι στάσιν καὶ ὀρθότητα καὶ εἶδος παρέχονται· τὰ δὲ νεῦρα κάμψιν καὶ ξύντασιν καὶ ἔκτασιν· αἱ δὲ σάρκες καὶ τὸ δέρμα πάντων ξύνδεσιν καὶ ξύνταξιν. Αἱ φλέβες διὰ τοῦ σώματος κεχυμέναι πνεῦμα καὶ ῥεῦμα καὶ κίνησιν παρέχονται ἀπὸ μιῆς πολλαὶ διαβλαστάνουσαι· καὶ αὕτη μὲν ἡ μία ὅθεν [5] ἧρκται καὶ ᾗ τελεύτηκε οὐκ οἶδα· κύκλου γὰρ γεγενημένου ἀρχὴ οὐχ εὑρέθη. Τὰς δ' ἀποφυάδας αὐτῆς, ὅθεν ἤρτηνται καὶ ᾗ παύονται τοῦ σώματος, καὶ ὡς ἡ μία ταύτῃσι ὁμολογέει καὶ ἐν ὁποίοις τόποις [6] τέταται τοῦ σώματος, ἐγὼ δηλώσω.

12. Ossa corpori firmitatem, rectitudinem ac formam praebent, nervi vero flexionem, contractionem et distentionem. Carnes autem et cutis omnium colligationem ac connexionem. Venae per corpus diffusae spiritum, fluxionem et motum exhibent ab una multas propagines emittentes. Atque haec una unde exordium sumat et ubi desinat, non satis mihi compertum est. Circulo enim facto principium non invenias. Eius autem appendices unde pendeant et qua corporis parte desinant, et quomodo una illa cum his communionem habeat et quo corporis loco extensa sit, ego declarabo.

ιγ'. Περὶ μὲν γὰρ [7] τὴν κεφαλὴν κατὰ τὸ μέσον ἐκ πλαγίου περικεῖται ἡ φλὲψ αὕτη πλατεῖα καὶ λεπτή, οὐ πολύαιμος· τῷ γὰρ ἐγκεφάλῳ κατὰ τὰς ἁρμονίας ἐνερρίζωκε πολλὰ καὶ λεπτὰ φλέβια, καὶ περὶ τὴν ὅλην κεφαλὴν [8] ἐκτετάρσωται μέχρι τοῦ μετώπου καὶ τοῦ κροτάφου. Αὕτη δὲ [9] ἀπιθύνεται ἐς τοὔπισθεν τῆς κεφαλῆς ἐκτὸς

13. Capiti si quidem ad medium ex obliquo vena illa lata et tenuis, non multi sanguinis obducitur. In cerebrum enim ad suturas multae venulae et tenues radicibus infixae sunt et circum caput totum ad frontem usque et tempora in planum expanduntur. Haec autem retro caput exteriore parte, secundum spinae cutem recta tendit; inde vero iuxta exteriorem et

[1] ὅθεν δὲ αὗται ἐξέλιπον. — [2] ἔνθεν sine δ'. — [3] τοῦ ξενεχέες. — [4] καταναλώθησαν. — [5] ἧρται. — [6] τέτακται. — [7] τῆς κεφαλῆς. — [8] ἐκτεσσάρσωται. — [9] ἀπίθυνται.

ἔνθεν φρένες vulgo; Littr. descripsit locum, ut Ep. II.; — ὑπὸ τοῦ ξυνεχέες vulg., τούτου Foës. in adn., Mack., Littr.; — τὸ [δ'] ἐπίλοιπον Lind.; — ἀπεδίδου vulg., ἀπεδίδουν Lind., Mack., Littr.; — καταναλώθησαν vulg., κατηναλώθησαν D. K., Littr.; — διελόντες Ald. M.

12. τὰ ὀστέα — ξύνταξιν.] παρέχεται J.; — πάντων om. idem; — ξύντασιν pro ξύνταξιν mss. 5., Lind.

αἱ φλέβες — εὑρέθη.] αἱ [δὲ] φλ. Lind.; — ὅθεν ἧρται vulg., ἧρκται D. H., Foës. in adn., Lind., Mack., ἤρτηται cod. Med. apud Mack.; — οἱ ᾗ J.

τὰς δ' — δηλώσω.] ὅθεν ἤρτηται D. H. I. J.; — οἱ pro ᾗ J.; — τέτακται vulg., τέταται L., Lind., τέτανται Mack., Littr. — Mihi Servini τέταται bene habere et ad unam illam venam spectare videtur, modo ad antecedentia et seqq. mentem advertamus.

13. περὶ — κροτάφων.] τῆς κεφαλῆς vulg., τὴν κεφαλήν M. N. ex emendatione et Littréus; — ἡ φλὲψ αὐτή vulg., αὕτη H., quem sequor; — καὶ οὐ πολ. D. H. K.; — tum ἐκτεσσάρσωται vulg., ἐκτετάρσωται M. N., Foës. in not., Lind., Mack., Littr.; — τετάρσωται Erot.

αὕτη — σφαγῇσι.] αὐτή vulg., αὕτη H.; — ἀπίθυνται vulg., ἀπιθύνεται Foës. in adn. Lind., Mack., Littr.; —

παρὰ τῆς ἀκάνθης τὸ δέρμα· ἐντεῦθεν δὲ [1]καθίεται παρὰ τὴν ἔξωθεν καὶ τὴν εἴσωθεν φλέβα τῶν ἐν τῇσι σφαγῇσι. Πέρην δὲ τῆς ἀκοῆς ὑποσχισθεῖσα ἀπὸ τῆς γένυος ἔξωθεν τείνει παχεῖα· ἀπὸ δὲ ταύτης ἐς τὴν γλῶσσαν πολλαὶ καὶ λεπταὶ πλὴν ἢ ὑπὸ τὴν γλῶσσαν ἢ ὑπὸ τοὺς γομφίους. Αὐτὴ δὲ ἡ παχεῖα διὰ τῆς κληΐδος καθήκει ὑπὸ τὴν ὠμοπλάτην· καὶ ταύτῃ ἀπ' αὐτῆς βεβλάστηκε φλὲψ διὰ τοῦ νεύρου τοῦ ὑπὸ τὴν ἐπωμίδα [2]ἡ ἐπωμιδίη ὀνομαζομένη. Αὕτη δὲ αἱμόρρους καὶ αἱματώδης καὶ δυσίητος, ἢν ῥαγῇ ἢ σπασθῇ· τῇ μὲν γὰρ [3]αὐτὴν νεῦρον περιέχει πλατὺ, τῇ δὲ χόνδρος· τὸ δὲ μεταξὺ αὐτῶν αὐτή τε ξυνέχει καὶ ὑμὴν ἀφρώδης· ἀσάρκου οὖν ἐόντος τοῦ τόπου ῥηϊδίως ῥήγνυται οὐκ ἔχουσα περιφύεσθαι σάρκας· ἤν τε ὑποδράμῃ αἷμα ἐς τοῦτο τὸ μέρος, ἐπιτυχὸν εὐρυχωρίης οὐκ ἔχει ἀπαλλαγὴν, ἀλλὰ σκληροῦται· [4]σκληρυνθὲν δὲ πόνον καὶ νοῦσον παρέχει. Καὶ αὕτη μὲν περαίνει ᾗ πρότερον εἶπον. Ἡ δὲ ὑπὸ τὴν ὠμοπλάτην ἀποβεβλάστηκε ὑπὸ τοῖσι μαζοῖσι πυκνῇσι καὶ λεπτῇσι καὶ ἐπηλλαγμένῃσι φλεψὶ, καὶ διὰ τῆς [5]ἐπωμίδος παραλλάσσουσα τὸν χόνδρον αὐτὴ νέρθεν ὑπονεμομένη ἐς τὸν βραχίονα τείνει, τὸν μῦν ἐν ἀριστερῇ ἔχουσα. [6]Ἑξῆς δὲ σχίζεται περὶ τὸν ὦμον καὶ τοῦ ἀγκῶνος τὴν ἄνω μοῖραν· τὸ δ' ἐντεῦθεν διαπέφυκε τοῦ ἀγκῶνος ἑκατέρωθεν· ἔπειτα αὖθις παρὰ τὸν καρ-

interiorem venam ex his, quae in iugulo sunt, demittitur. Ultra aures vero divisa a gena extra fertur crassa; ab hac vero multae et tenues ad linguam procedunt praeter eam, quae sub linguam aut sub maxillares dentes fertur, quae lata per claviculam subter scapulas pertingit, eaque parte ab ipsa pullulat vena *humeralis* appellata, per nervum, qui summo humero supponitur. Haec autem sanguine fluit et redundat, ruptaque et divulsa non nisi aegre curatur. Altera si quidem ex parte nervo lato connectitur, altera vero cartilago est. Medium vero horum locum ipsa continet et pellicula spumosa. Loco igitur carne vacuo exsistente facile frangitur, cum neque illi carnes adnascantur. Quodsi hanc in partem sanguis suffundatur, locum amplum nactus liberationem non habet, sed indurescit. Induratus vero dolorem et morbum creat. Atque haec quidem qua prius dixi permeat. Illa vero sub scapulis crebris ac tenuibus atque implicatis inter se venis sub mammas propagines emittit et per summum humerum cartilaginem pervadens subter distributa ad brachium tendit musculum ad sinistram habens. Dein vero circa humerum scinditur et cubiti partem superiorem. Inde cubitum utrinque intersecans postea rursus ad primam manus iuncturam fertur; indeque iam desinens tota per manum pererrabunda radicibus inhaeret.

[1] καθιεῖται. — [2] τῆς ἐπωμιδίης ὀνομαζομένης. — [3] αὐτέη. — [4] σκληρηθὲν δὲ νοῦσον καὶ πόνον δίδωσιν αὐτὴ μὲν κ. τ. λ. — [5] ἐπωμιαίης. — [6] ἡ δὲ δεξιὴ σχ.

τοὔμπροσθεν H.; — ἔξω περί G. M. N.; — καθίενται vulg.; — καθιεῖται edd. antt., Parr. 9., καθίεται Lind., Mack., Littr.

πέρην — γομφίους.] ἀποσχισθεῖσα J.; — τοίνυν vulgo, sed τείνει J., Corn., Lind., Littr.; — ἤ post πλήν omittit L.

αὐτὴ — ὀνομαζομένη.] αὐτὴ δὲ παχείη vulg., de meo mutavi; — τῆς ἐπωμιαίης (ἐπωμιδίης codd. 8., ἐπωμίδος J.) ὀνομαζομένης vulg.; — ἡ ἐπωμιαίη ὀνομαζομένη Corn., Mack., unde nominativum dedit Littr., simul ἐπωμιδίη scribens ex Lobeckio ad Phryn. p. 557.

αὕτη δὲ — παρέχει.] αὐτή vulg., αὕτη H.; — tum ante νεῦρον habet αὐτέη vulg., αὐτέην Corn., Lind., αὐτήν Littr.; — τῶν pro αὐτῶν Ald., mss. 8.; — γοῦν J.; — ἐς τὸ αἷμα τοῦτο vulgo, τὸ αἷμα ἐς τοῦτο interprett., Lind., Littr.; malui articulum ante αἷμα omittere; — τὸ μέρος J., τό vulgo om.; — σκληρωθέν F., σκληρυθέν G. H. I. Tum νοῦσον καὶ πόνον δίδωσι mss. 7, — πόνον καὶ νοῦσον δίδωσι J. K., — νοῦσον καὶ πόνον παρέχει Ald., N., Mack., — νοῦσον παρέχει καὶ πόνον δίδωσι codd. apud Foës. in adn.; ex quibus lectionibus καὶ πόνον solum in textum introduxi.

καὶ αὕτη — εἶπον.] καί J., Lind., Littr., καί om. vulg.; — αὐτή vulg., αὕτη H.

ἡ δὲ — ἔχουσα.] διὰ τῆς ἐπωμιαίης vulg., ἐπωμίης D. P.', ἐπωμίδος coniectura est Littréi; — αὐτὴ νέρθεν vulgo, αὕτη νέρθεν H., αὐτὴν νέρθεν Corn., codd. apud Foës., Lind., αὐτέην νέρθεν Mack.

ἑξῆς δὲ — ἐρρίζωται.] ἡ δὲ δεξιή vulg., ἡ δὲ ἑξῆς tentat Littréus, sed ἡ δὲ ἑξῆς σχίζεται αὐτὴ περὶ κ. τ. λ. incongruum est. Equidem in ἡ δὲ δεξιή latere puto ἑξῆς δέ, quo restituto αὐτή post σχίζεται, pro quo αὕτη legit H., dum αὐτὴ σχίζεται D. habet, tollendum est. Porro ἔπειτ' M. N.; — περὶ τὸν καρπόν Ald., M. N.

πὸν τῆς χειρός· ἐντεῦθεν δὲ ἤδη ἀπορρέουσα δι' ὅλου ἀνὰ τὴν χεῖρα πολυπλάνως ἐρρίζωται.

ιδ'. Ἡ [1]δὲ ῥαχιαίη φλὲψ ἡ νεμομένη παρὰ τὴν ἄκανθαν διὰ δὲ τοῦ μεταφρένου ὑπὸ τῆς σφαγῆς καὶ τοῦ βρόγχου, ἐμπέφυκε ἐς τὴν καρδίην ἀφ' ἑωυτῆς . . . . φλέβα εὐμεγέθεα πολύστομον κατὰ τὴν καρδίην· ἐντεῦθεν δὲ ἐς τὸ στόμα [2]ἐσυρίγγωκε, ἥπερ ἀρτηρίη διὰ τοῦ πνεύμονος ὀνομάζεται, ὀλίγαιμός τε καὶ πνευματώδης. Ἐν γὰρ εὐρυχωρίῃ καὶ ἀραιώσι σπλάγχνου πολλαχῇ μὲν τοῦ πνεύμονος ὀχετεύεται, χονδρώδης δὲ τοὺς αὐλοὺς πεποίηται. Διὸ [3]δὴ καὶ ἄν τι ἐς ταύτας κατηνέχθῃ τὰς διόδους τοῦ πνεύμονος τῶν ἀήθων, ἢ ἐν τῷ ποτῷ ἢ ἐν τῇ τοῦ πνεύματός τε καὶ αἵματος διόδῳ, ἅτε τῶν φλεβῶν τοιούτων ἐουσέων, καὶ τοῦ σπλάγχνου σπογγοειδέος πολύ τε ὑγρὸν δυναμένου δέξασθαι ἄνω τε πεφυκότος· τῶν γὰρ ἐσιόντων ὑγρῶν νομεὺς καθέστηκε. Ἔτι τε τὸ αἷμα διὰ τῶν φλεβῶν τούτων οὐ πολὺ περισφίγγεται καὶ οὐ ταχέως χωρέον οὐκ ἐξάγει τὰ ἐμπίπτοντα· οὐχ ὑπεξαγομένων δὲ αὐτῶν, ἀλλ' ἐμμενόντων, γίγνεται πῶρος. [4]Οὕτως δὲ ἀπόλλυται τὸ πλησιάζον τῆς τροφῆς, [5]ταύτῃ ἐούσης τῆς προσαγωγῆς τοῦ λάρυγγος καὶ πρὸς τὰ ἔξω. Ἐγκαταλαμβανομένων δὲ τῶν διόδων ὑπὸ τοῦ πώρου ταχύπνοιά τε καὶ δύσπνοια ἴσχει, [6]τῇδε μὴ δυναμένων τὴν [7]φῦσαν ἐξιέναι, τῇδε οὐδ' εὐπόρως ἐχόντων κατασπᾶν. Ἐκ δὴ τούτων αἱ τοιαῦται νοῦσοι γίγνονται, οἷον ἄσθματα καὶ ξηραὶ φθινάδες. Ἢν δὲ ἐν αὐτοῖσι ξυνι-

14. At vero vena *dorsalis*, quae secundum spinam sparsa per dorsum, sub iugulis et gula, fertur, ex sese in cor venam insignis magnitudinis et multa oscula habentem circa cor emittit; inde vero ad os procedens fistulam facit, quae *arteria* per pulmonem permeans nominatur, paucum quidem sanguinem sed multum spiritum continens. Nam per visceris amplitudinem et raritatem multis quidem locis per pulmonem rivos ducit, cartilagineis vero fistulis fabricata est. Quare etiam facile in hos meatus pulmonis delabitur aliquid non consuetum sive in potu, sive in spiritus et sanguinis pertransitu, quippe venis ad hunc modum se habentibus et viscere instar spongiae multum humoris capiente, sursumque a natura ducto; ingredientium enim humorum distributio illi competit. Praetereaque non multum sanguinis per has venas constringitur, neque cito procedens ea, quae illabuntur, educit, quibus non subductis, sed intus remanentibus, callosa concretio, *πῶρος* Graecis, enascitur. Sic autem deperit quicquid de alimento vicinum est, quum eo loco sit aditus ad laryngem et via foras. Atque interceptis a callosa duritie transitibus, velox et difficilis spiratio corripit, cum hi spiritum neque per hanc viam emittere, neque facile attrahere queant. Ex quibus sane morbi oriuntur, quales sunt crebrae et densae spirationes, *ἄσθματα* vocant, et tabes siccae. Quodsi collecta in his humoris copia superet, ita ut crassior

[1] δ' ἀρχαίη. — [2] ἐσυρίγγω μὲν ἧπαρ. — [3] δή om. tum ἤν τις. — [4] οὗτος δὲ ἀπολύεται. — [5] ταύτης. — [6] τῶνδε. — [7] φύσιν ἐξίναι (sic).

14. ἡ δὲ πνευματώδης.] ἡ δ' ἀρχαίη ceteri omnes vitio manifesto; — περὶ τὴν ἄκ. vulgo, παρὰ τὴν ἄκ. Parr. 5., Littr.; — [ὑπὸ] τῆς σφ. Lind., quod lubens amplector. Post ἑωυτῆς lacunae signa posui; nempe ἀφιεῖσα vel eiusmodi quid excidit; fortasse post διὰ τοῦ πνεύμονος periit νεμομένη.

ἐν γὰρ — πεποίηται.] χονδρώδης vulg., χονδρώδεις Littr. e mss. 5.; — τοὺς ἄλλους omnes, quod difficultatem parere vidit Littr.; ortum est ex τοὺς αὐλούς.

διὸ — καθέστηκε.] διὸ δὴ (δή omm. Parr. 6.) καὶ ἤν τι (τις Ald., Parr. 8.) vulgata, e qua ἤν sustulit Littr.; mihi ἤν ex ἄν originem duxisse visum est. Porro ἰουσῶν J.; — πεφυκότες Ald., Parr. 6.; — ἐσθιόντων pro ἐσιόντων codd. Foësii. Miro modo vulgo νόμος καθέστηκε, quod mihi non ferendum videtur, νόμος ex νομεύς natum est, quod repono.

ἔτι τε — πῶρος.] πόρος J.

οὕτως — ἔξω.] οὗτος vulgo, οὕτως Corn., quem ceteri sequuntur; — ἀπολλύεται vulgo, ἀπολύεται J., ἀπόλλυται de meo; — ταύτης vulgo, ταύτῃ Corn., Mack., Littr.; — ἰούσης J.

ἐγκαταλαμβανομένων — κατασπᾶν.] πόρου J.; — χώρου Lind.; — τῶν δὲ οὐκ εὐπ. vulgo; pro τῶνδε Littr. recte τῇδε reponere visus est; — φύσιν vulgo, in quo falsum Ionismum φύσην latere viderunt interpretes; — ἐξεῖναι vulg., ἐξιέναι D., Littr.; — οὐκ vulgo, οὐδ' Foësii emendatio est a Lind., Mack. recepta.

ἐκ — φθινάδες.] τοιουτέων vulgo, τουτέων J.

ἢν δὲ — αἰτίας.] ῥαγῆναι Mack., πλαγῆναι Ald., Parr. 4.; — γίνονται D.; — καί omm. D. H.

στάμενον πλέον τὸ ὑγρὸν κρατήσῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι παχυνθὲν παγῆναι καὶ σαπρὸν τὸν πνεύμονα ποιέει καὶ τὰ πλησιάζοντα, καὶ γίγνονται ἔμπυοί τε καὶ φθινώδεες· γίγνεται δὲ τὰ νοσήματα ταῦτα καὶ δι' ἄλλας αἰτίας.

redditus cogi nequeat, et putridum pulmonem vicinasque partes reddit, et suppurati tabidique evadunt. Huiusmodi autem morbi ex aliis etiam causis oriuntur.

ιε'. Ἐντεῦθέν τε ἡ φλὲψ αὕτη κατέχει τὸν πνεύμονα καὶ διὰ τῶν λοβῶν τῶν δύο [1] *τῶν μεγάλων τῶν ἔσω τετραμμένων ὑπὸ τὰς φρένας ἐπιτέταται τῇ ἀκάνθῃ, λευκὴ καὶ νευρώδης, διαπέμπουσα φλέβια διὰ τοῦ ἄλλου σώματος πεπυκνωμένα, ἔντονα δέ· διὰ δὲ τῶν σπονδύλων πυκνοῖσι φλεβίοισι ἐς τὸν νωτιαῖον μυελὸν* [2] *ἐγκισσεύεται. Καὶ αἱ μὲν ἄλλαι φλέβες ἐν τῷ σώματι* [3] *τεταμέναι ἐκ πάντων τῶν μερῶν ξυντείνουσαι ἐς τὴν ἄκανθαν, τὸ λεπτότατον καὶ εἰλικρινέστατον ἑκάστη ξυνάγουσα* [4] *ἐνταῦθ' ἐξερεύγεται. Αὕτη δὲ ἡ ἐπιτεταμένη διὰ τῶν* [5] *καθειμένων πλεκτανέων ἐς ταὐτὸ* [6] *ξυνάγει· ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἐς τοὺς νεφροὺς ἀπερρίζωται παρὰ τὴν νόθον πλευρὴν λεπτῇσι καὶ ἰνώδεσι φλεψὶ καὶ τὸ ἐντεῦθεν ξυντείνουσα ξυμπεπύκνωται, ἔπειτα καὶ νενεύρωται πρὸς τὸν ἀρχόν, ** [7] *πιέσασά τε τοὺς ξυναγωγέας ἐμπέφυκε αὐτῷ· τήν τε κύστιν καὶ τοὺς ὄρχιας καὶ τοὺς παραστάτας ἐρρίζωκε πολυπλόκοισι λεπτῇσί τε καὶ στερεῇσι καὶ ἰνώδεσι φλεψί.*

15. Inde autem vena haec pulmonem occupat et per duas magnas fibras ad interiora conversas sub septo transverso ad spinam extenditur, alba et nervosa in reliquum corpus condensatas venulas et contensas emittens; per vertebras vero transmissis crebris venulis in spinalem medullam hederae in modum radices egit. Ac reliquae quidem venae in corpus distributae ex omnibus partibus ad spinam contendunt, quarum unaquaeque quod tenuissimum est et purissimum colligens, hac effundit. Ipsa vero, quae super extenditur, per demissos cirrhos in idem adducit, indeque in renes tenuibus ac fibrosis venis iuxta spuriam costam radicibus firmatur et hinc contendens condensatur, postea etiam ad podicem in nervum abit, musculosque adducentes . . . . . ipsi inseritur et in vesicam testes et adstites multiplicibus intextis tenuibus et solidis ac fibrosis venis radices mittit.

ιϛ'. Ἐντεῦθεν αὐτῆς τὸ παχύτατον καὶ ἰθύτατον ἀνάπαλιν [8] *τραπὲν προσκεκαύληκε, ὅπερ ἐστὶ αἰδοῖον· ἐν δὲ τῇ ἀνακάμψι ἐπῆρται ἐς τὰ αὐτὰ ταῦτα, καὶ διὰ τοῦ κτενὸς ἄνω ὑπὸ τὸ δέρμα τῆς γαστρὸς ἐκ τῆς φλεβὸς ταύτης ὡρμήκασι πρὸς τὰς κάτω φε-*

16. Inde crassissima et rectissima ipsius pars retroversa in caulem abiit, quod est pudendum. In reflexione autem ad eadem ipsa tendit et per pectinem supra sub ventris cute ex illa vena prorumpunt ad deorsum ferentes venae quae inter se mutuo derivantur; per pudendum

[1] *τῶν* om. — [2] *ἐγκιασσεύεται.* — [3] *τεταγμέναι.* — [4] *ἐνταῦθα.* — [5] *καθημένων.* — [6] *ξυνάγειν.* — [7] *πιέσασθαί τε.* — [8] *τραπὲν ποαπὲν προσκεκαύλημεν.*

15. *ἐντεῦθεν — ἐγκισσεύεται.*] *τῶν* ante *μεγάλων* om. L.; — pro *φρένας* fert *φλέβας* D.; — *πεπυκνωμένου* vulgo, de meo mutavi; — pro *ἔντονα* L. *ἔνθα*, vel *ἐνταῦθα*, Corn., Foës. in adn., Lind. *ἐντεῦθεν*; ex his *ἐνταῦθα* cum *ἐγκισσεύεται* optime congruere putaverim, sed cum Littréo nihil tango; retinet me quod in fine capituli vena *νενευρῶσθαι* dicitur; — pro *διά τε*, de meo *διὰ δέ* scripsi.

καὶ αἱ — ἐξερεύγεται.] *τεταγμέναι* vulgo, *τεταμέναι* J., Littr.; — *ἐνταῦθα* Bas., Parr. 4., Lind., *ἐντεῦθεν* Mack.

αὕτη — φλεψί.] *ἐπετεταγμένη* Ald., Parr. 3., Mack.; — *καθημένων* mss. 3.; — *πλεκτανέων* ex h. l. exponit Gal. in gl.; — *ξυνάγειν* vulg., *ξυνάγει* J., Foës. in adn., cett.; — *νόθην* Parr. 7.; — *τό* ante *ἐντεῦθεν* om. Lind.; — *πίεσις* pro *πιέσασα* K. (D. *πιέσεις*); — *ἔστε* cum spatio vacuo pro *πιέσασά τε* J.; — *πιεστὲ* (sic), al. m. supra versum *πιέες τε* pro *πιέσασά τε* H. Mihi *πιέσασα* recens commentum esse videtur corruptam lectionem restituere studentium, quae qualis fuerit, non facile reperiri dixerim; infra § 19. idem illud *πιέσασα* recurrit, neque ibi melius quam hîc intelligitur; — Gal. *παραστάτας* exponit *τὰς ἐπιδιδυμίδας*, quod num recte faciat, ignoro. — Tandem N. *πολυπλόκοισί τε λεπτῇσι καί*, item Ald.

16. *ἐντεῦθεν — καμπύλαι.*] *εἰς τὰ αὐτά* J.; — pro vulgato *καὶ τῆς φλεβός* Littr. de coniectura dedit *ἐκ τῆς*

ῥούσας, αἳ ἐς ἀλλήλας [1] ἐποχετεύονται· διαπεφύκασι δὲ καὶ διὰ τοῦ αἰδοίου φλέβες παχεῖαι καὶ λεπταὶ καὶ πυκναὶ καὶ καμπύλαι. Τῇσι δὲ θηλείῃσι αὕτη ξυντείνει ἐς τὰς μήτρας, ἐς τὴν κύστιν καὶ ἐς τὴν οὐρήθρην· ἐντεῦθεν δὲ ἰθυπόρηκε, καὶ τῇσι γυναιξὶ μὲν περὶ τὰς μήτρας ἤρτηται, τοῖσι δὲ ἄρρεσι περὶ τοὺς ὄρχιας ἐσπείρωται. Διὰ ταύτην τὴν φύσιν αὕτη ἡ φλὲψ καὶ τὰ γόνιμα πλεῖστα ξυλλαμβάνει· ἀπὸ γὰρ τῶν πλείστων καὶ εἰλικρινεστάτων μερῶν τρεφομένη, ὀλίγαιμός τ' ἐοῦσα καὶ κοίλη καὶ νευροπάχης καὶ πνευματώδης, ἐντεινομένη τε ὑπὸ τοῦ αἰδοίου τὰ καθειμένα ἐς τὴν ἄκανθαν φλέβια βιάζεται, τὰ δὲ βιαζόμενα, ὥσπερ ἐς σικύην, πάντα ἐκδιδοῖ ἐς τὴν ἄνω φλέβα· ξυλλείβεται δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων μελῶν τοῦ σώματος ἐς αὐτήν· τὸ δὲ πλεῖστον ὥσπερ εἴρηται ἀπὸ τοῦ μυελοῦ [2] ξυναλίζεται. Ἡ δὲ ἡδονὴ παραγίγνεται τῆς φλεβὸς ταύτης πληρευμένης τῆς γονῆς· εἰωθυῖα οὖν τὸν ἄλλον χρόνον ὕφαιμός τε εἶναι καὶ πνευματώδης, πληρουμένη τε καὶ θερμαινομένη, ξυρρέοντος κάτω τοῦ σπέρματος, περισφίγγει τὰ ἐν ἑωυτῇ. Τὸ δὲ πνεῦμα τὸ ἐνεὸν καὶ ἡ παροῦσα βίη καὶ ἡ θερμότης καὶ τῶν φλεβίων πανταχόθεν ἡ ξυντονίη γαργαλισμὸν ἐμποιέει.

ιζ'. Ἐκείνη [3] δὲ, ἣ ἀπ' αὐτῆς διέβλαστε, διά τε τοῦ μεταφρένου καὶ τῆς σφαγῆς

vero etiam natura feruntur venae crassae et tenues et densae et incurvae. In feminis vero haec ad uterum tendit, vesicam et urinae meatum, indeque recta procedit et mulieribus quidem circa uterum suspensa est, masculis vero circa testes disseminatur. Ob eam ipsam naturam haec vena plurima vim genitalem habentia comprehendit. A plurimis enim et maxime sinceris partibus nutrita, cum paucum sanguinem contineat, cava et nervi instar crassa, spirituque referta exsistat sub pudendoque contenta, pertingentibus ad spinam venulis vim adfert, quae vi coactae, veluti cucurbitulae, omnia tradunt venae superiori. De ceteris autem corporis partibus in hanc confluit; eius vero pars multo maxima de medulla, velut dictum est, coacervatur. Voluptas vero accedit, cum vena ista genitura repletur. Cum ergo per reliquum tempus aliquo sanguine et spiritu abundare soleat, ea plena et calefacta deorsum confluente semine quae in se habet constringit. Spiritus autem, qui inest, praesensque vis et caliditas venularumque continens undique contentio, titillationem intus facit.

17. Illa vero, quae ex ea enata est, per dorsum et iugulum secundum spinam distribuitur,

[1] ἐποχεύονται. — [2] τοῦτο συναυλίζεται. — [3] δὲ ἡ ἀφεωυτῆς διέβλασται.

φλεβός, quam emendationem lubens amplector; simul autem τῆς φλεβὸς ταύτης scribo pro τῆς φλεβὸς αὐτέης. At in paulo antecedentibus omnes ἐνῆρται legunt, ubi ἐπῆρται legendum mihi visum est. — Dein Foës. in vulgata lectione ὥρμηκε cum Calvo se legere scribit; eum autem secuti sunt Lind., Mack., quod Littr. non fecit; — αἱ pro αἳ M.; — ἐπωχετεύονται M. N., Bas., Lind.

τῇσι δὲ — ἐσπείρωται.] αὐτή vulg., αὕτη H.; — [καὶ] ἐς τὴν κύστιν Lind.; — ἤρτηνται J.

διὰ ταύτην — ξυναλίζεται.] αὐτὴ ἡ vulgo, αὕτη ἡ H.; — τρεφομένων J.; — τε οὖσα vulg.; — νευρόπαχυς vulgo, νευροπάχης scribendum esse docet Lobeck ad Phryn. p. 525.; — καθήμενα vulg., καθειμένα J., Littr.; — αἰδοῖα βία pro φλέβια J.; — τὰ δὲ μὴ βιαζόμενα vulg., μή omm. Corn., Lind., Mack., Littr. — Ante ὥσπερ addit ἐς τὴν ἄκανθαν φλέβια, sed punctis notatum N.; — iam vero τὰ δὲ βιαζόμενα, ὥσπερ σικύη, ἐς ἑωυτὰ (ἑωυτάς H. I. J. K., Voss.) πάντα ἐκδιδοῖ ἐς τὴν ἄνω φλέβα vulgo editur, quod sensu cassum; me iudice legere oportet τὰ δὲ βιαζόμενα, ὥσπερ ἐς σικύην, πάντα ἐκδιδοῖ ἐς τὴν ἄνω φλέβα; ita scripta intelliguntur; — τοῦ ante σώματος Parr. 8., Littr., vulgo om.; — ἐς ἑαυτήν vulgo, sed ἐς αὐτήν legendum est; — ἐκ pro ἀπό J.; — μυελοῦ τοῦτο (τοῦτο om. J., τούτο Corn.) συναλ. (συναυλίζεται M. N.) vulg.; textum descripsi, quemadmodum Littr.

ἡ δὲ ἡδονὴ — ἐν ἑωυτῇ.] Vulgo: ἡ δὲ ἡδονὴ τούτῳ παραγίγνεται τῆς φλεβὸς ταύτης πληρευμένης τῆς γονῆς εἰωθυίης (ἐωθυίης M. N.) οὖν τὸν ἄλλον χρόνον ὑφαίμου τε εἶναι καὶ πνευματώδους πληρευμένης τε καὶ θερμαινομένης καὶ ξυρρέοντος κάτω τοῦ σπέρματος, περισφίγγει τὰ ἐν ἑωυτῇ (αὐτῇ D. H. K.) — De coniectura profectae sunt mutationes, quas intuli.

τὰ δὲ — ἐμποιέει.] ἡ om. J.

17. ἐκείνη — εἶναι.] ἐκείνη δὲ ἡ (ἡ om. J.) ἀφ' ἑωυτῆς διέβλασται (διαβέβλασται L. P., Lind., Mack.) vulgata. Littréus cum J. ἡ omittit; ego in eo ἣ latere arbitror, tum ἀπ' αὐτῆς dandum erat; διέβλαστε ex Littréi emendatione scripsi. Articulum ante σφαγῆς, qui e vulg. exciderat, ex

παρὰ τὴν ἄκανθαν νεμομένη πολλοῖσι φλεβίοισι τὰς πλευρὰς διαπέπλοχε καὶ τοὺς σπονδύλους διὰ τῶν σαρκῶν ἐπηλλαγμένων ξυμπεπυκνωμένη, ὥστε τρόφιμός τε καὶ ἔναιμος εἶναι. Αὐτὴ δὲ [1] *πρὸς τὸν γλουτὸν ἴεται διὰ τοῦ μυὸς ὑπὸ τῷ μηρῷ ὑποβρυχίη· πρὸς δὲ τοῦ γλουτοῦ τῇ* [2] *κοτυλίδι τοῦ μηροῦ παρὰ τὴν κεφαλὴν ἐστετρύπηκε φλέβα, ἥπερ ἀναπνοὴν τῷ μηρῷ παρέχει* [3] *καὶ περᾷ τὸν μηρὸν παρὰ τὴν πρὸς τὸ γόνυ καμπήν· ἑτέρην δὲ παρὰ τὸν βουβῶνα καθῆκε πυκινόρριζον καὶ δυστράπελον. Ἡ δὲ διὰ τοῦ μυὸς τείνουσα περί τε τὸ γόνυ ἐσπείρωται καὶ διὰ τοῦ ὀστέου τοῦ κνημιαίου ἄκρου σεσυρίγγωκε φλέβα, ἣ τρέφει τὸν μυελὸν καὶ ἐξοχετεύεται διὰ τοῦ νερτάτου τοῦ κνημιαίου, παρὰ τὴν ξύνδεσιν τοῦ ποδός. Αὐτὴ δὲ διὰ τῆς* [4] *ἐπιγουνίδος ἐς τὸ ἐντὸς διὰ τῆς κνήμης τοῦ μυὸς* [5] *ὑποβρυχίη τέταται καὶ ἐμπέπλοχε διὰ τοῦ σφυροῦ ἐντὸς παχέα καὶ ἔναιμος καὶ ἐνταῦθα περὶ* [6] *τὸ σφυρὸν καὶ τὸν τένοντα δυσκρίτους φλέβας* [7] *μεμήρυκε.*

venulis multis costas involvit et vertebras per carnes alternatim sibi impositas condensata, ita ut bene nutrita et sanguine referta sit. Ipsa vero iuxta nates progreditur, per musculum sub femore alte demersa, ad nates vero in coxae acetabulo iuxta caput immittit venam, quae femori respirationem praebet et femur, flexuram versus, quae est ad genu, pervadit; alteram vero ad inguina demittit crebris radicibus et quae non facile convertitur. Quae autem per musculum tendit, circum genu dispergitur et per ossis tibiae summam partem venam in fistulam excavat, quae medullam nutrit et per infernam tibiam iuxta pedis connexionem deducitur. Ipsa vero per genu patellam, interiore parte per tibiae musculum profunde extenditur et implicatur per malleolum intus, crassa et sanguine referta, hicque circa malleolum et tendinem aegre discretas venas convolvit.

ιη'. Αὐτὴ δὲ ὑποδεδράμηκε κάτωθεν τοῦ ποδὸς ὑπὸ τὸν ταρσόν. Καὶ ἐνταῦθα διαπλέξασα καὶ ἐς τὸν μέγαν δάκτυλον ἐνερείσασα διπλῆν ἔναιμον φλέβα, ἄνωθεν ὑπὸ τὸ δέρμα ἐκ τοῦ ταρσοῦ ἀνακέκαμπται καὶ [8] *πέφανται παχυνθεῖσα παρὰ τὸ ἐκτὸς τοῦ σφυροῦ καὶ νέμεται ἄνω παρὰ τοῦ ἀντικνημίου τὴν ἀντιβεβλημένην κερκίδα· παρὰ δὲ τὴν γαστροκνημίην οἷον σφενδόνην πεποίηται· τὸ δ' ἐντεῦθεν τέταται παρὰ τοῦ γούνατος τὸ ἐντός· ἐπιβέβληκε δὲ καὶ τῇ ἐπιγουνατίδι φλέβας,* [9] *καὶ κατὰ τὸ ἐντὸς τῆς ἐπιγουνατίδος κοῖλον* [10] *ἐμπέπλοχε φλέβα· ἥν τις* [11] *ἢν πο-*

18. Ipsa vero ad inferiorem pedem sub primam plantam decurrit, hicque implicata et ad magnum digitum innixa, duplicem venam sanguine refertam, superiore parte sub cute ex prima planta reflectit et ad malleolum externum crassa apparet supraque distribuitur iuxta oppositum anteriori tibiae radium. At iuxta posteriorem tibiae partem carnosam fundam facit, quodque hinc est reliquum iuxta internam genu partem extensum est. Immittit etiam et in patellae genu venas et ad interiorem patellae partem cavam venam involvit, qua si quis dolorem patitur, celerrime biliosum ac serosum

[1] *παρά.* — [2] *κοτυληδόνι.* — [3] *ἐκπερᾷ* sine *καί.* — [4] *ἐπιγουνίδος.* — [5] *βραχίη.* — [6] *τὸν σ.* — [7] *μεμήνυκεν.* — [8] *πέφανται.* — [9] *καί* om. — [10] *ἐμπέπλευκε.* — [11] *εἰ πονήσει.*

edd. antt. et mss. revocavit Littréus. Tum *διαπέπλιχε* M. Post *διαπέπλοχε* distingui et tum legi solet: *καὶ τοὺς σφονδύλους διὰ τῶν σαρκῶν ἐπηλλαγμένως ξυμπεπύκνωκεν, ὥστε κ. τ. λ.*, in quibus subnotata vitium alunt, quod quo modo sanandum putaverim, e textu descripto constat.

αὐτὴ δὲ — δυστράπελον.] *κοτυλίδι* Gal. in Gloss., Lind., Mack., *κοτυληδόνι* vulg.; — *ἐστετρύπηκε φλεβί* ceteri, de meo *φλέβα* dedi; — *ἐκ πέρα τοῦ μηροῦ* vulg., recepi Littréi correctionem; — *δυστράπηλον* vulg., *δυστράπελον* Littr. ex codd.

ἡ δὲ διὰ — ποδός.] *τοῦ* post *νερτάτου* om. D.; — *ἔνδεσιν* ceteri; *ξύνδεσιν* de meo.

αὐτὴ δὲ — μεμήρυκε.] *βρυχίη* vulg., *ὑποβρυχίη* de meo, uti supra; — *τέτακται* D. H.; — *ἐμπέπλεχε* vulgo, *ἐμπέπλοχε* M. N., Littr.; — *μεμύρηκεν* vulg., *μεμήρυκεν* Parr. 4., Foës. in adn., Mack., Littr.; Gal. exponit in Gl.

18. *αὐτὴ — ταρσόν.*] *αὔτη* H.

καὶ — ἰχῶρα.] *ὑπὸ τὸν μ. δ.* J. sine *καί*; — *ἄνωθεν φλέβα ἔναιμον* N., sed alia manu vulgatus verborum ordo restituitur; — *ἐπίκοιλον* cett.; — *ἐμπέπλεχε* vulg., per ō

νήσῃ, τάχιστα ξυνάγει χολώδεα ἰχῶρα. Διώρμηκε δὲ αὐτὴ κατὰ τὸ ἐντὸς καὶ κοῖλον τοῦ γούνατος· ἀποκεκάρπωκε δὲ καὶ εἰς τὰς ἰγνύας πολυπλόκους φλέβας, αἳ ἐντεῦθεν παρατείνουσαι κατὰ τὰ ὑποκάτω νεῦρα τοῦ μηροῦ κατερρίζωνται ἐς τοὺς ὄρχιας καὶ ἐς τὸν ἀρχὸν, καὶ περὶ τὸ ἱερὸν δὲ ὀστέον λελεπτυσμέναι ἡνωμέναι περιτέτανται.

*ιθ'. Ἡ δὲ ἀφιγμένη παρὰ τοῦ γούνατος τὸ ἐντὸς ἄνω παρὰ τοῦ μηροῦ τὸ ἐντὸς [1] ἀνίεται ἐς τὸν βουβῶνα καὶ διὰ τοῦ ἰσχίου πέρην πρὸς τὴν ἄκανθαν καὶ τὴν [2] ψόαν ἐκτὸς ἔχουσα, παχεῖα [3] καὶ πλατεῖα καὶ ἔναιμος ἄνω ὤρεκται πρὸς τὸ ἧπαρ· καὶ [4] δικραίην ἐκφύσασα ἔναιμον κατέχει ἐς τὸν νεφρὸν [5] καὶ τὸν δεξιὸν λοβὸν τὸν ἡπατιαῖον. Αὐτὴ δὲ ὑποκάτω [6] τοῦ ἥπατος [7] ὑπονησαμένη ἀπέσχισται ἐς φλέβα παχέαν· ἡ [8] δ' ἀποκαμφθεῖσα ἐμπέφυκε ἐς τὸ παχὺ τοῦ ἥπατος· καὶ τὸ μὲν αὐτῆς ἐπιπολάζον ἐπὶ τοῦ σπλάγχνου πέφυκε ἐν ᾧπερ ἡ χολή ἐστι [9] καὶ πολύρριζος καὶ διὰ τοῦ ἥπατος [10] πεπλεκτανωμένη· τὸ δὲ διὰ τῶν ἐντὸς αὐτοῦ [11] ὠχέτευται. Δύο δὲ ἐκπεπλώκασι φλέβες μεταξὺ τῶν δύο λοβῶν τῶν πλατέων· καὶ μία μὲν διὰ τῶν κορυφῶν καὶ τοῦ δέρματος διασχοῦσα ἐκ τοῦ ὀμφαλοῦ ἀνῆκται· ἡ δὲ ἑτέρη * πιέσασα ἐς τὴν ἄκανθαν καὶ ἐς τὸν νεφρὸν [12] ἠγκυροβόληται ἐς τὴν κύστιν [13] τε καὶ τὸ αἰδοῖον. Ἐκ δὲ τοῦ ἰσχίου ἀρχομένη ἀνιέναι ἐπὶ τὸ ἦτρον πολλὰς ἀπεπλάνησε φλέβας*

humorem colligit; ipsa vero iuxta internam genu cavitatem prorumpit. In poplites vero multas implicatas venas, velut stolones producit, quae inde iuxta nervos femoris inferiores extensae etiam in testes et in podicem radices emittunt et circa os sacrum in unum circumtenduntur.

19. Quae vero ad interiorem genu partem pervenit, sursum iuxta internam femoris partem ad inguen tendit et per coxendicem ultra ad spinam et lumbos foras procedens, crassa et lata sanguineque referta sursum porrigitur ad hepar et bifidam producens sanguine plenam ad dextram hepatis fibram et renem pervenit. Ipsa vero subter hepatis regionem distributa in crassam venam scinditur reflexaque in partem hepatis crassiorem inseritur et altera quidem ipsius pars in visceris superficie adhaerescens, ubi fel est, multis radicibus tanquam cirrhis per hepar est implicata, altera vero per internam eius partem velut per rivos deducta. Duae vero venae inter duas latas fibras se explicant et una quidem per verticem et cutem penetrans, ex umbilico emergit. Altera vero suo appressu spinam et renem attingens in vesicam pudendumque anchorae in modum insita est. De coxendice autem sursum procedens ad imum ventrem multas errabundas venas deduxit costasque et vertebras ad spinam annulorum modo connexuit et propagines in multas

[1] *ἀνιοῦται.* — [2] *ψύαν.* — [3] *καὶ πλατεῖα* om. — [4] *διακρέην.* — [5] *καί* om. — [6] *τὰ τοῦ.* — [7] *ὑπονεμησαμένη.* — [8] *δ' ὑποκαυθεῖσα ἐς πέφυκε ἐς.* — [9] *τε* pro *καί.* — [10] *πεπλακτανωμένη.* — [11] *ὀχετεύεται.* — [12] *ἀγκυροβολεῖται.* — [13] *δέ.*

scripsi, uti supra saepius legitur, ex lectione V., — *ἤν τις πονήσῃ* Ald., Parr. 7., *ἤν τις εἰ πονήσῃ* vulg.

διώρμηκε — περιτέτανται.] *αὔτη* H.; — *ἀποκεκάρπωκε* exponit Erot.; — *μηροῦ καὶ κατερρ.* vulg., *καί* omm. L., Lind., Littr.; — *καὶ περὶ δὲ τὸ ἱερὸν ὀστέον* J.; — [*τε καὶ*] *ἡνωμέναι* Lind.

19. *ἡ δὲ ἀφιγμένη — ἡπατιαῖον.*] *τὸ ἐντὸς κοῖλον* Corn., Lind.; — *ἀνιοῦται* vulg., *ἀνῆκται* Lind., *ἀνίεται* Foës. in adn., Mack., *ἀνῖκται* L.; — *ψόαν* D. H. K.; — *ἐλθοῦσα* pro *ἔχουσα* Lind.; — *τε καὶ πλατεῖα* L., Lind. Pro *ὤρεκται* Calvus *ἐρεύγεται* legisse videtur; — *διακραίην* Lind., Littr., vulgatam e V. notavi. *δικραίην* recte Corn., Foës. in adn., Mack.; — *κατέχει δὲ τὸν νεφρόν* J.; — *καί* ante *τόν δεξιόν* de suo Littréus adiecit.

αὐτὴ — ὠχέτευται.] *αὐτή* M. N., *αὔτη* vulg.; — *ὑποκάτω τὰ τοῦ* vulg., *τά* omm. D., Littr.; — *ὑπονησαμένη* Erot. et Gal. in Gl., Lind., Mack., Littr., vulgatam e V. notavi; — *ἢν δ' ἀποκ.* Ald., Parr. 7.; — *ἀποκαυθεῖσα* vulg., emendavit Foës. in adn.; — *ἐσπέφυκε* vulgo, *ἐμπέφυκε* de meo; — *ἐστί τε* (addit *καί* K.) *πολύρριζος* (addit *καί* J.) *διά* vulg., textum descripsi quemadmodum Littr.; — *τῶν ἐντὸς αὐτῶν* Ald., Parr. 4.; — *ὀχετεύεται* vulg., *ὠχέτευται* Gal. in Gloss., J., Littr.

δύο — αἰδοῖον.] *τῶν* ante *δύο* de meo; — *διασχοῦσα* ex edd. antt. et mss. revocavit Littr., *διαχοῦσα* vulg.; — *πιέσασα ἐς τὴν ἄκανθαν* vitiosum est, vide § 15. supra sub finem; quid in eo lateat non reperi; — *ἀγκυροβολεῖται* D., vid. Erot. et Gal. in Gl.; — [*καὶ*] *ἐς τὴν κύστιν* Lind.

ἐκ — ἐνειλίξατο.] *ἐνεκρίκωκε* M., *ἐνεκρίκωσε* exponit Erot.; — *καὶ τάς τε παραφυάδας* vulg., *ταύτας* pro *τάς τε* D. Q.', Lind., Mack.; de meo *τῇδε* scripsi; — *ἐνεφλεβοτόμησε* ex Bacchio exponit Erot.

καὶ τάς τε πλευρὰς καὶ τοὺς σπονδύλους ἐνεκρίκωσε πρὸς τὴν ἄκανθαν καὶ τῇδε παραφυάδας ἐνεφλεβοτόμησε, καὶ τὰ ἔντερα καὶ τὴν νηδὺν ἐνειλίξατο. Καὶ αἱ μὲν ἀπὸ τοῦ ἤτρου ἔς τε τοὺς μαζοὺς καὶ ὑπὲρ ἀνθερεῶνα καὶ τὰς ἀκρωμίας ἐπορεξάμεναι κατεπλάκησαν· ἡ δ' ἀφιγμένη παρὰ τὸ παχὺ τοῦ ἥπατος καὶ ἀποσυριγγώσασα τὴν χολὴν ἄνω ὑπὸ τὴν ἄκανθαν νέμεται διὰ τῶν φρενῶν ὁδὸν ποιησαμένη. Ἡ δὲ ἐκ τῶν ἀριστερῶν φλὲψ τὰ μὲν ἄλλα [1]τὴν αὐτὴν φύσιν ἐρρίζωται τῇ ἐν τοῖσι δεξιοῖσι· ἐκ δὲ τῶν ἀριστερῶν ἐς τὸ ἧπαρ ἀνιοῦσα οὐκ ἐκβάλλει, ἀλλ' ἐς τὸν σπλῆνα ἐμπέφυκε [2]κατὰ τὴν κεφαλὴν τὴν ἐν τῷ πάχεϊ αὐτοῦ· ἐντεῦθεν δὲ κατεδύσατο ἐς τὸ [3]ἐντὸς τοῦ σπληνὸς καὶ ἠραχνίωκε ἐναίμοισι φλεβίοισι· ὁ δὲ ὅλος ἐκ τοῦ ἐπιπλόου αἰωρεῖται τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ φλεβίοισι [4]ἐναιματώσασι αὐτόν. Αἱ δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ σπληνὸς πρὸς τὴν ἄκανθαν ἐγχρίμπτουσαι διὰ τῶν φρενῶν διωρμήκασι.

venas transmisit, intestinaque ad ventrem inferiorem involvit. Et hae quidem ex imo ventre ad mammas et supra mentum ac summos humeros exporrectae connexae sunt. Quae vero iuxta hepatis crassitudinem pervenit, supra, ubi fel in fistulam excavavit, sub spinam distribuitur via per septum transversum facta. At vero vena, quae ex sinistris tendit, cetera quidem iuxta eandem naturam non secus ac ea, quae de dextris prodit, radicibus firmatur. Ex sinistris tamen ascendens in hepar propagines non emittit, sed in lienem inseritur ad caput, quod in ipsius parte crassa exsistit. Inde intro lienem subit eumque sanguinolentis venulis tanquam araneae telis intexuit. Totus autem ex omento elevatur venulis ex ipso prodeuntibus, quae sanguine illum expleverunt. At quae de lienis capite in spinam impingunt, per septum transversum procedunt.

κ'. Ἐντεῦθεν δὲ κάτω καὶ ἡ δεξιὴ καὶ ἡ ἀριστερὴ ὑπὸ τὸν πνεύμονα ἐλήλαται· αἱ δὲ ἐναίμονες ἐοῦσαι ὑπ' αὐτὸν [5]ἐξοχετεύονται ἐς αὐτόν. Ὀλίγαιμοι δὲ καὶ λεπταὶ αἱ ἀπὸ [6]τοῦ πνεύμονος ἔσωθεν γενόμεναι τῇ φύσι ἀραιοῦ ἐόντος, ἐς τὴν καρδίην, ἅτε ὑπ' αὐτοῦ ἐξαθελγόμεναι, ἐγκεχαλίνωνται περὶ τὰ ὦτα αὐτῆς καὶ ἐς τὰ κοῖλα τὰ ἐντὸς διερρυήκασι. Ἐμβάλλουσι δὲ καὶ αἱ πρότεραι καὶ αὗται ἐς αὐτήν· ἐν γὰρ στενοχωρίῃ τῆς διόδου ἐνίδρυται ὡς ἐκ παντὸς τοῦ σώματος τὰς [7]ἶνας ἔχουσα· διὸ καὶ παντὸς τοῦ σώματος περὶ τὸν θώρηκα μάλιστά ἐστι ἡ αἴ-

20. Inde vero inferiorem in partem tum dextra tum sinistra sub pulmonem ducta est. Quae autem sanguine refertae sunt sub ipsum et in ipsum, velut rivi, deducuntur. Pauci vero sanguinis et tenues a pulmone intrinsecus exortae, cum rarus natura exsistat, in cor, nimirum ab ipso emulctae, circa eius auriculas instar freni iniiciuntur et in cavitates internas defluunt. Quin et hae priores in ipsum propagines emittunt. In angustia enim transitus intus collocatum est, velut ex omni corpore fibras habens. Quam ob rem ex omni corpore potissimum circa thoracem sensus inest colorumque muta-

[1] τὴν ἀντίφυσιν ἐρρ. τὴν ἐν τῇσι δεξιῇσι. — [2] κατὰ τὴν τὴν ἐν τῷ. — [3] ἐντὸς ἠραχνίω καὶ τοῦ σπλ. — [4] ἐναιματώσασα. — [5] καὶ ἐξοχετ.. — [6] τοῦ om. — [7] ἰνίας.

καὶ αἱ — ποιησαμένη.] ἐπορεξάμεναι exponit Gal. in Glossario; — ἀποσυριγγώσασα Erotianus exponit οἷον ἀποφυσήσασα; legendum arbitror ἀποφύσασα.

ἡ δὲ — αὐτόν.] τὴν αὐτῆς φύσιν F. K. M. et alia manu N.; — τήν pro τῇ Parr. 5.; — ἐκ δέ dedi cum Lind., cett. δέ omm.; — ἐς τὸ ἐντὸς καὶ ἠραχνίωκε τοῦ σπληνὸς ἐναίμοισι φλεβίοισι vulgo; de coniectura τοῦ σπληνός in aliam sedem transtuli; — ἠραχνίωκε exponit Gal. in Glossario: — ἐναιματώσασα αὐτό vulg., ἐναιμάτωσας K. L., Foës. in adn., Lind., Mack., ἀναιματώσασα D. F.; de meo ἐναιματώσασι e vulgata effeci; — tum αὐτόν scripsi, ad τὸν σπλῆνα referens.

αἱ δὲ — διωρμήκασι.] ἐγχρίπτουσαι vulg., ἐγχρίμπτουσαι Parr. 4.

20. ἐντεῦθεν — αὐτόν.] εἰς αὐτόν J.; — ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐξοχετ. vulgata; καί eiecit Littr.

ὀλίγαιμοι — διερρυήκασι.] τοῦ πνευμ. J., Littr., τοῦ om. vulg.; — Gal. in Gloss. ἐγχαλίνωται, quod tamen vitiose scriptum est; — ἐγκεχαλέωνται Lind.; — ὦτα om. M.

ἐμβάλλουσι — αἴσθησις.] διεξόδου D., διόδου vulg.; — ἰνίας vulg., ἶνας Foës. in adnotatione, Lind., Mack.; ἠνίας D., Corn., Littr.

σθησις. Καὶ τῶν χρωμάτων αἱ μεταβολαὶ γίγνονται ταύτης [1] *ἀποσφιγγούσης τὰς φλέβας καὶ διαχαλώσης· χαλώσης μὲν οὖν ἐρυθρὰ τὰ χρώματα* [2] *γίγνεται καὶ εὔχροα καὶ διαφανέα· ξυναγούσης δὲ χλωρὰ καὶ πελιδνά· τὰ τοιαῦτα δὲ παραλλάσσει ἐκ τῶν παρεόντων ἑκάστῳ χρωμάτων.*

tiones fiunt, hoc venas constringente et laxante. Laxante igitur colores rubicundi fiunt, bene colorati et pellucidi, constringente vero ex virore pallidi et lividi. Qui certe variant prout praesentes cuique adsunt colores.

[1] *ἀποσφυγγούσης.* — [2] *γίνονται.*

καὶ — χρωμάτων.] *μεταλλαγαί* al. m. H.; — *διαχαλώσης* mss. 9. apud Littr. et Voss., *χαλώσης* vulg., *χαλώσης* om. Ald.; — *τὰ σώματα* pro *τὰ χρώματα* otiosa Scaligeri est coniectura, quam Foës. in adn. probat, rectius contra improbat Littréus; — *γίνονται* vulg., *γίνεται* J., Littréus.

ΠΕΡΙ ΕΛΚΩΝ.

ΠΕΡΙ ΑΙΜΟΡΡΟΙΔΩΝ, ΠΕΡΙ ΣΥΡΙΓΓΩΝ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΣΤΙ ΒΙΒΛΙΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΚΝΙΔΙΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ.

DE ULCERIBUS.

DE HAEMORRHOÏDIBUS, DE FISTULIS.

FRAGMENTA SUNT LIBRI A MEDICO CNIDIO RECENTIORE CONSCRIPTI.

ΠΕΡΙ ΕΛΚΩΝ.

α'. Ἕλκεα ξύμπαντα οὐ χρὴ τέγγειν, πλὴν οἴνῳ, ἢν μὴ ἐν ἄρθρῳ ἔῃ τὸ ἕλκος· τὸ γὰρ ξηρὸν τοῦ ὑγιέος ἐγγυτέρω ἐστὶ, καὶ τὸ ὑγρὸν τοῦ μὴ ὑγιέος· [τὸ γὰρ ἕλκος ὑγρόν ἐστι, τὸ δὲ ὑγιὲς ξηρόν.] Ἀνεπίδετον δὲ ἐᾶν ἄμεινόν ἐστι, ὅ τι γε μὴ καταπλάσσεται· οὐδὲ καταπλάσσειν ἐνδεχόμενόν ἐστι ἔνια τῶν ἑλκέων, μᾶλλον δὲ τὰ νεότρωτα τῶν παλαιοτέρων καὶ τὰ ἐν τοῖσι ἄρθροισι. Ὀλιγοσιτέειν τε ὡς μάλιστα καὶ ὕδωρ ξυμφέρει πᾶσι τοῖσι ἕλκεσι, μᾶλλον δὲ τοῖσι [1] νεοτρώτοισι τῶν παλαιοτέρων, καὶ ὅ τι ἄλλο φλεγμαίνει ἕλκος, ἢ μέλλει, καὶ ὅ τι σφακελίσαι κίνδυνος, καὶ τοῖσι ἕλκεσι καὶ φλέγμασι τοῖσι ἐν τοῖσι ἄρθροισι, καὶ ὅκου [2] σπασμοὺς κίνδυνος ἐπιγενέσθαι, καὶ τοῖσι ἐν κοιλίῃ τρώμασι, πάντων δὲ μάλιστα τοῖσι ἐν κεφαλῇ καὶ μηρῷ καταγεῖσι, καὶ ἄλλῳ, ᾧ τινι ἂν κάτηξις γένηται. Ἑστάναι [3] δ' ἕλκεσι ἥκιστα ξυμφέρει, καὶ ἄλλως ἢν ἐν [4] τῷ σκέλεϊ ἔχῃ τὸ ἕλκος, [5] οὐδὲ καθῆσθαι, οὐδὲ [6] πορεύεσθαι, ἡσυχίη δὲ καὶ ἀτρεμίη ξυμφέρει μάλιστα. Τὰ δὲ νεότρωτα ἕλκεα πάντα ἥκιστα ἂν [7] φλεγμήναιεν αὐτά τε καὶ τὰ περιέχοντα, [8] εἰ διαπυήσει ὡς τάχιστα, καὶ τὸ πῦον μὴ ἀπο-

DE ULCERIBUS.

1. Ulcera, quaecumque ea sint, praeterquam vino madefieri non debent, nisi in articulis ulcus sit. Quod enim siccum est ad sanum, quod humidum ad vitiatum propius accedit. [Est namque ulcus humidum, sanum autem siccum.] Praestat autem vinculo abstinere, nisi certe ubi cataplasma imponitur. Neque in quibusdam ulceribus cataplasmate uti licet, idque magis in recentibus quam vetustis, et iis quae articulos occupant. Paucus autem cibus et aquae potio quam maxime omnibus ulceribus, magis tamen recentibus quam vetustis confert, tum sicubi in ulcere inflammatio adest, aut metuitur, aut ubi periculum est, ne quid vitietur, vel cum articuli ulcera inflammatione tentantur, aut ubi convulsionum metus impendet et venter vulnus accepit; tum vero vel maxime si caput et femur, vel quaevis alia pars fracturam senserit. Stare autem ulceribus minime convenit, praesertim si in crure ulcus sit, immo neque sedere, neque ambulare; verum quies et otium plurimum conducunt. At recentia ulcera omnia tum ipsa, tum ambientes partes minime inflammatione tentantur, si quam citissime suppurent neque pus ulceris osculo interceptum supprimatur,

[1] νεωτέροισι. — [2] σπασμὸς κινδ. — [3] δὲ ἐν τῷ ἕλκεϊ ἥκιστα. — [4] τῷ om. — [5] ἀλλ' οὐδέ. — [6] πορεύεσθαι. Ἡσυχίη δὴ καὶ κ. τ. λ. — [7] φλεγμενειεν. — [8] εἴ τις διαπυήσει.

1. ἕλκεα — ξηρόν.] εἴη (ἔῃ codd. 5., Littr.) τὸ ἕλκος vulg., τὸ ἕλκος om. Voss.; — τὸ δὲ ὑγρόν pro καὶ τὸ ὑγρόν E. H.

ὀλιγοσιτέειν — γένηται.] δέ post μᾶλλον om. H.; — νεοτρώτοισι E. Q.', Littr., vulgatam e V. notavi; — ἄλλο om. pr. manus in H.; — καὶ τοῖσι ἐν τοῖσι ἄρθροισι ἕλκεσι καὶ φλέγμασι καὶ ὅκου E. H.; — σπασμὸς γεν. κινδ. vulg., σπασμὸς κινδ. γεν. E. J. K.; — σπασμοὺς κινδ. ἐπιγ. E. H. Q.'; textum descripsi quemadmodum Littr.; — ἐν τῇ κεφαλῇ E. H.; — μηρῷ κατεαγέντι E. (H. emend. al. m.); — καὶ ἄλλο ὅ τι ἂν κατεαγῇ E. (H. al. m. vulg. in marg.) Q.', — ᾧ κάτηξις γένηται vulg., ᾧ κάτηξις ἂν γένηται Littr.; — ᾧ τινι ἂν κ. γ. de meo.

ἑστάναι — μάλιστα.] δ' ἐν τῷ ἕλκει vulg., δ' ἕλκεσι E. H., Littr.; — ἄλλως Littr. e solo H., ubi al. m. vulgatum μᾶλλον restituitur, quod item V. fert; — ἐν σκέλεϊ E. H. I. K.; — ἀλλ' οὐδέ vulg., ἀλλ' omm. E. H., Littr.; — ἀλλ' ἡσυχίη H., Littr.; ἀλλ' ἡσυχίη δέ E.; — μάλιστα om. H., sed rest. al. m.

τὰ δὲ νεότρωτα — περισκελέϊ.] φλεγμήνειεν E.; — εἴ

λαμβανόμενον ἀπὸ τοῦ ἕλκεος τοῦ στόματος ἴσχοιτο, ἢ εἴ τις ἀποτρέποι ὅκως μηδὲ μελλήσει διαπυῆσαι πλὴν τοῦ ἀναγκαίου πύου ὀλιγίστου, ἀλλὰ ξηρὸν εἶναι ὡς μάλιστα φαρμάκῳ μὴ περισκελέϊ. Πυρῶδες γὰρ γίγνεται, ἐπὴν φρίκη ἐγγένηται καὶ σφυγμός· φλεγμαίνει γὰρ τὰ ἕλκεα τότε, ὁκόταν διαπυῆσαι μέλλῃ· διαπυεῖ δὲ ἀλλοιουμένου τοῦ αἵματος καὶ θερμανθέντος ἕως σαπὲν πῦον γένηται. Τῶν τοιούτων ἑλκέων, ὅταν δοκέῃ δεῖσθαι καταπλάσιος, οὐ χρὴ αὐτὸ τὸ ἕλκος καταπλάσσειν, ἀλλὰ τὰ περιέχοντα, ὅκως τὸ πῦον ἀποχωρέῃ καὶ τὰ σκληρυνόμενα μαλαχθῇ. Τῶν δὲ ἑλκέων, ὅπερ μὲν ἂν ὀξέϊ βέλεϊ διατμηθῇ ἢ διακοπῇ, ἐνδέχεται ἔναιμον φάρμακον καὶ τὸ κωλῦον διαπυεῖν ἀναξηραῖνόν [1] τε. Ἢ τις [2] δ' ὑπὸ τοῦ βέλεος [3] ἐφλάσθη καὶ ἐκόπη σὰρξ, ταύτην δὲ ἰητρεύειν, ὅκως διάπυος ὡς τάχιστα γένηται· ἧσσόν τε γὰρ φλεγμαίνει· καὶ ἀνάγκη τὰς σάρκας τὰς [4] φλασθείσας καὶ κοπείσας, σαπείσας καὶ πῦον γενομένας ἐκτακῆναι, ἔπειτα βλαστάνειν νέας σάρκας.

aut si quis inhibeat ne ad pus, nisi necessarium idque paucissimum, deveniant, sed quam maxime sicca reddat medicamento non molesto. Igneum namque fervorem concipiunt, ubi horror ac pulsatio accesserit; inflammatione si quidem tunc ulcera tentantur, cum ad suppurationem tendunt. Suppurant autem alterato et calefacto sanguine, donec putrefactus in pus convertatur. At ubi in eiusmodi ulceribus cataplasmate opus esse visum fuerit, non ad ipsum ulcus, sed ad ambientes partes admovendum, quo via puri fiat et quae induruerunt emolliantur. Quod vero ulcus acuto telo incisum aut dissectum fuerit, medicamentum quod cruentis partibus imponitur, ἔναιμον Graeci vocant, et siccans, quod suppurare vetet, admittit. Quae vero a telo collisa aut caesa caro est, ea ita curanda est, ut quam celerrime in pus vertatur. Nam cum minus inflammatione tententur, necesse est carnes quae collisae caesaeque sunt, putrefactas et in pus versas tabescere, deinde novas carnes renasci.

β'. Ἕλκεϊ νεοτρώτῳ παντὶ, πλὴν ἐν κοιλίῃ, ξυμφέρει [5] ἐκ τοῦ τρώματος αἷμα ῥυῆναι αὐτίκα πλέον ἢ ἔλασσον· φλεγμαίνει γὰρ ἧσσον αὐτὸ τὸ ἕλκος καὶ τὰ περιέχοντα. Καὶ ἀπὸ τῶν πεπαλαιωμένων ἑλκέων ξυμφέρει αἷμα ποιέειν ἀπορρέειν πυκινὰ, ὅκως ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι, καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἑλκέων [6] καὶ τῶν περιεχόντων τὸ ἕλκος, ἄλλως τε καὶ ἢν ἐν κνήμῃ ἔῃ τὸ ἕλκος ἢ ἐν δακτύλῳ ποδὸς ἢ χειρὸς, μᾶλλον ἤ κου ἄλ-

2. Omni recens facto ulceri, praeterquam si in ventre sit, ex eo ipso vulnere sanguinem statim plus minusve effluere expedit. Nam tum ipsum ulcus, tum quae ipsum ambiunt partes minus inflammatione vexantur. Quin et ab inveteratis ulceribus ut crebro sanguis effluat, prout opportunum videbitur, tam ab ipsis ulceribus quam a circumstantibus ulcus partibus efficere conducit, tum praecipue si in crure aut pedis aut manus digito ulcus sit, magis quam

[1] τι. — [2] δ' om. — [3] ἐθλάσθη. — [4] θλασθείσας. — [5] ἐκ — ξυμφέρει om. — [6] καί om.

τι διαπυήσει al. m. τις διαπυήσειεν H.; — διαπυήσειεν E., διαπυήσει vulg.; Littr. de suo διαπυΐσκοι; equidem e vulgata τις s. τι eieci; — ἀποτρέπει E. J.; — ἀλλὰ ξηρὸν εἶναι ita cohaerere videtur cum antecedentibus, ut post ἀλλά subintelligatur ἐπιτρέποι; non credo librarios aliquid omisisse.

πυρῶδες — γένηται.] Littr. codicem H. secutus post γένηται distinxit; vulgo post sequens ἑλκέων distinguebatur.

τῶν — τε.] μέν post βέλεϊ in E. L.; — ἀναξηραίνοντι vulg., ἀναξηραῖνόν τι Littr.; puto ἀναξηραῖνόν τε auctorem scripsisse; nempe eo ducere videntur verba Gal. Meth. med. a Littréo citata: φάρμακον τὸ (τι?) κωλῦον διαπυεῖν καὶ ἀναξηραῖνον; tum vero τι ineptum est.

ἢ τις — σάρκας.] δ' E. H., δέ Lind., δ' vulgo om.; — ἐθλάσθη Ald., mss. pauca; — δεῖ ἰητρεύειν l. pro δὲ ἰητρεύειν; — δέ om. Lind., sed ab auctore omnino datum est, refertur in antithesi ad ea, quae superiore periodo leguntur; — διάπορος J.; — θλασθείσας non pauca mss.; — καὶ σαπείσας vulg., καί om. Littr. cum codd.; — σαπείσας om. J.

2. ἕλκεϊ — περιέχοντα.] ἐκ τοῦ — ξυμφέρει Vidius, Foës. in Latinis, Littr. in textu Graeco dedit ex Gal. Meth. med. IV. 6., vulgo om.

καὶ ἀπὸ τῶν — γεγένηται.] πυκινά Gal. l. l., πυκνά vulg.; — καί ante τῶν περιεχόντων Lind., Littr., vulgo om.; — κου Ionice ex duobus mss. Littréus; — κωλύει μὲν γὰρ (γάρ om. J.) μάλιστα τὰ τοιαῦτκ vulg., — κωλύει γὰρ μάλιστα τὰ τοιαῦτα μέν E.; — ὑγιαίνεσθαι (ὑγιέα γίνεσθαι cod. unus Par.) ἔπειτα δὲ καὶ τἄλλα ξύμπαντα αἵματος σηπεδὼν καὶ ὅ τι ἐξ αἵματος μεταστάσιος γεγέ-

λοθι τοῦ σώματος· γίγνεται γάρ, ἀπορρέοντος τοῦ αἵματος, ξηρότερα καὶ μείονα ἰσχναινόμενα· κωλύει [1] γὰρ μάλιστα μὲν τὰ τοιαῦτα ἕλκεα [2] ὑγιέα γίγνεσθαι, ἔπειτα δὲ [3] καὶ τἄλλα ξύμπαντα, αἵματος σηπεδὼν καὶ [4] ὅ τι ἐξ αἵματος μεταστάσιος [5] γεγένηται. Ξυμφέρει δὲ μετὰ τὴν τοῦ αἵματος ἀπορροὴν ἐπὶ τῶν τοιούτων ἑλκέων καὶ σπόγγον ἐπιδεῖν πυκνὸν καὶ μαλθακὸν, τετμημένον, ξηρότερον ἢ ὑγρότερον, [6] καὶ ἐπὶ τῷ σπόγγῳ ἄνωθεν [7] φύλλα συχνὰ τίθεσθαι. Ἔλαιον δὲ καὶ ὅσα μαλθακώδεα ἢ ἐλαιώδεά ἐστι φάρμακα οὐ ξυμφέρει τοῖσι τοιούτοισι ἕλκεσι, ἢν μὴ πάνυ ἤδη πρὸς ὑγίειαν τείνῃ. Οὐδὲ τοῖσι νεοτρώτοισι ἕλκεσι ξυμφέρει ἔλαιον, οὐδὲ μαλθακώδεα οὐδὲ στεατώδεα φάρμακα, ἄλλως τε καὶ ὅ τι ἂν δέηται ἕλκος πλείονος καθάρσιος· τὸ δὲ ξύμπαν εἰπεῖν, ἐλαίῳ τὴν [8] χρίσιν ποιέεσθαι καὶ ἐν θέρεϊ καὶ ἐν χειμῶνι, πρὸς ἃ τῶν τοιούτων φαρμάκων δεόμεθα.

in alia corporis parte. Exhausto enim sanguinis effluxu sicciora et minora evadunt. Eiusmodi namque ulcera praecipue quidem sanescere prohibet, tum vero reliqua etiam omnia, sanguinis putredo et quidquid ex sanguinis mutatione est natum. Post sanguinis effluxum in his ulceribus spongiam densam, mollem, incisam, sicciorem, non humidiorem alligare conducit, et spongiae folia multa superimponere. Oleum vero et quaecumque mollitudinem et olei vim habent medicamenta huiusmodi ulceribus minime conferunt, nisi iam prorsus ad sanitatem tendant. Neque recentibus ulceribus oleum, neque mollia, neque pinguia medicamenta conveniunt, tum vel maxime cum ulcus copiosiore purgatione indigeat. Atque ut hoc verbo dicam, olei litu tum aestate tum hieme ad ea, quae huiusmodi medicamenta requirunt, utendum.

γ'. Ὑποκάθαρσις τῆς κάτω κοιλίης ξυμφέρει τοῖσι πλείστοισι τῶν ἑλκέων καὶ ἐν τρώμασι ἐν κεφαλῇ ἐοῦσι, καὶ ἐν κοιλίῃ, καὶ ἐν ἄρθροισι, καὶ ὅσα σφακελίσαι κίνδυνος, καὶ ὅσα ῥαπτὰ, καὶ τοῖσι ἐσθιομένοισι καὶ ἑρπυστικοῖσι, καὶ τοῖσι ἄλλως πεπαλαιωμένοισι ἕλκεσι, καὶ [9] ὄκῃ ἂν μέλλῃς ἐπιδεῖν.

3. In magna ulcerum parte inferiorem alvum purgare convenit, tum etiam in vulneribus capitis et ventris et articulorum, tum in quibus partis corruptela imminet, itemque si iis, quae suturam postulant, et in iis, quae exedunt et serpunt, tum alias in iis ulceribus, quae inveteraverunt et quae deligationem postulant.

δ'. Οὐ χρὴ οὐδ' ἐμπλάσσειν τὰ φάρμακα πρὶν ἂν [10] πάνυ ξηρὸν ποιήσῃς τὸ ἕλκος· τότε δὲ δεῖ προστιθέναι· ἀνασπογγίζειν δὲ τὸ ἕλκος πολλάκις σπόγγῳ, καὶ αὖθις ὀθόνιον ξηρὸν καὶ καθαρὸν προσίσχων, οὕτω δὲ ἐπιθεὶς τὸ φάρμακον τὸ δοκέον ξυμφέρειν, ἐπιδεῖν ἢ μὴ ἐπιδεῖν.

4. At neque ubi deligatione uti aut medicamenta ulceri imponere voles, id prius quam ulcus valde siccum reddideris moliaris oportet, tum vero utiliter imponas. Saepius vero ulcus spongia abstergendum, dein linteum siccum et mundum adhibendum, tum demum medicamentum, quod utile videatur, impositum alligandum, aut sine vinculo relinquendum.

[1] μὲν γὰρ μ. — [2] ὑγιαίνεσθαι. — [3] καὶ τὰ σύμπαντα. — [4] ὅ τι om. — [5] γένηται. — [6] ἤ. — [7] φύλα ἰσχνά. — [8] χρῆσιν (sic). — [9] ὅποι ἂν μέλλῃ. — [10] πάνυ om.

νηται Gal. l. l. Textum vulgatum e Voss. adnotavi; cum decessoribus textum Galeni dedi, sed pro ὑγιαίνεσθαι e cod. Paris. scripsi ὑγιέα γίγνεσθαι.

ξυμφέρει — τίθεσθαι.] τοῦ ante αἵματος om. J.: — καὶ ἐπὶ τῷ σπόγγῳ H. Q.', Littr., ἢ ἐπὶ τ. σ. vulg.; — συχνά Littr., vulg. e V. notavi.

οὐδὲ — δεόμεθα.] χρῆσιν E. H. I. J. K. (Z. χρίσιν mutatum in χρῆσιν), — vulgo χρίσιν. Littréus χρῆσιν recepit; sed plane incongrua dictio est ἐλαίῳ τὴν χρῆσιν ποιέεσθαι. Vulgata vera loci lectio est.

3. ὑποκάθαρσις — ἐπιδεῖν.] ἐν ante κεφαλῇ om. E.; — ὄκῃ Ionice ex E. H. Littréus; — μέλῃ vulg., μέλλῃ H. Littr., μέλῃς Lind.; μέλλῃς secundâ personâ scripsi, quia capitulo seq. ποιήσῃς legitur.

4. οὐ χρὴ — ἐπιδεῖν.] οὐ χρὴ [δέ] Lind.; — ποιήσης ξηρόν J.; — δεῖ om. pr. m. in H.; — προσίσχων πολλάκις vulgo; equidem πολλάκις h. l. reieci.

ε'. Ἕλκεσι τοῖσι πλείστοισι ὥρη ἡ θερμοτέρη ξυμφορωτέρη τοῦ χειμῶνος, πλὴν τοῖσι ἐν κεφαλῇ καὶ κοιλίῃ, μᾶλλον δὲ ἡ ἰσημερινή.

ς'. Τὰ ἕλκεα ὁκόσα μὴ καλῶς καθαρθέντα καὶ ἐς τὸ δέον θεραπευθέντα πρότερον ἄρξεται βλαστάνειν, ταῦτα ὑπερσαρκέει μάλιστα· ὁκόσα δ' ἂν καθαρθέντα καλῶς καὶ ἐς τὸ δέον ἀεὶ ἐπὶ τὸ ξηρότερον θεραπευθέντα, πλὴν ἢν θλασθῇ, [1] ποιήσηται τὴν βλάστησιν, ταῦτα οὐχ ὑπερσαρκέει ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ.

ζ'. Ἢν ὁκοθενοῦν ὀστέον ἀφιστῆται ἢ καυθὲν, ἢ πρισθὲν, ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ, τῶν ἑλκέων τούτων αἱ οὐλαὶ κοιλότεραι γίγνονται.

η'. Ἕλκεα οὐ κεκαθαρμένα οὐκ ἐθέλει ξυνιέναι ξυναγόμενα, οὐδ' αὐτόματα ξυνέρχεται. Ὧν τὰ περιέχοντα φλεγμαίνει τοῦ ἕλκεος, ἔστ' ἂν μὴ παύσηται τῆς φλεγμασίης, οὐκ ἐθέλει ξυνιέναι· οὐδὲ ὧν τὰ περιέχοντα τοῦ ἕλκεος [2] ἐμελάνθη αἵματος σηπεδόνι, ἢ [3] καὶ κιρσοῦ παρέχοντος τὴν ἐπιρροὴν τοῦ αἵματος, οὐδὲ ταῦτα ἐθέλει ξυνιέναι, ἢν μὴ τὰ περιέχοντα τοῦ ἕλκεος ὑγιέα ποιήσῃς.

Τῶν ἑλκέων τὰ κυκλοτερέα ἢν ὑπόκοιλα ᾖ, ἐν κύκλῳ πάντῃ ἐπιτάμνειν χρὴ τὰ ἀφεστεῶτα, ἢ πάντα, ἢ τὰ ἡμίσεα τοῦ κύκλου, κατὰ μῆκος τῆς φύσιος τοῦ ἀνθρώπου.

θ'. Ἐπὶ παντὶ ἕλκεϊ ἐρυσιπέλατος ἐπιγενομένου, κάθαρσιν δεῖ ποιέεσθαι τοῦ σώματος, ἐφ' ὁκότερα ἂν ξυμφέρῃ τῷ ἕλκεϊ, εἴτε ἄνω, εἴτε κάτω.

ι'. Ὅτῳ ἂν οἴδημα γένηται παρὰ τὸ ἕλκος, ἀφλεγμάντου ἐόντος τοῦ ἕλκεος, χρόνῳ

5. Ulceribus plerisque calidum anni tempus magis quam hiems conducit, praeterquam iis, quae sunt in capite et ventre, magis tamen aequinoctium.

6. Ulcera quae non probe purgata et uti oportet curata, prius carnem producere incipient, ea plurimum carne superexcrescunt. Quaecumque vero probe purgata, et uti oportet sicciore semper curatione tractata, praeterquam si contusa fuerint, carnes producunt, ea ut plurimum non superexcrescunt carne.

7. Quacumque ex parte os aut ustum, aut sectum, aut quavis alia ratione secesserit, in huiusmodi ulceribus cicatrices cavae fiunt.

8. Non repurgata ulcera neque, si inter se adducantur, coire solent, neque sua sponte coalescunt. Neque item coire solent quorum ulcus ambientes partes inflammatione vexantur, quamdiu inflammatio perseverat. Nec si quae ulcus ambiunt nigredinem contrahant, aut sanguine putrescente, aut etiam varice sanguinis influxum suppeditante, id genus ulcera coire solent, nisi ulcus circumstantes partes sanas effeceris.

In rotundis ulceribus, si cavitatem nactae sint, quae abscesserunt in orbem undequaque aut ex toto, aut ex dimidio circuli, secundum hominis naturalem longitudinem praecidere oportet.

9. In omni ulcere, cui erysipelas accessit, corporis purgationem quamcumque in partem ulceri conducit, sive sursum, sive deorsum, instituere oportet.

10. Quoties circa ulcus tumor accesserit; absque ulceris inflammatione, in eo temporis pro-

[1] ποιῆται τὴν βλάστησιν ταῦτα δὲ οὐχ ὑπερσ. — [2] μελανθῇ καὶ αἵματος. — [3] καί om.

5. ἕλκεσι — ἰσημερινή.] ἢ τοῦ χειμ. J., — μάλιστα δέ H.; — ἡ om. pr. m. in H.

6. τὰ — πουλύ.] In vulgata legis: τὰ ἕλκεα ὁκόσα ἂν καθαρθέντα καλῶς τε καὶ ἐς τὸ δέον ἀεὶ ἐπὶ τὸ ξηρότερον ποιῆσαι τὴν βλάστησιν, ταῦτα δὲ οὐχ ὑπερσαρκέει ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. — Vidius, Foës., Littr. post ὁκόσα interponunt e Gal. de Meth. medendi IV. 5., p. 281. μὴ καλῶς καθαρθέντα ἐς τὸ δέον ἀεὶ πρότερον. Tum vero Gal. ὁκοῖα δ' ἂν habet pro ὁκόσα δ' ἄν, quod Littr. non recepit, sed vulgatam servavit et τε habet post καλῶς, quod ego omisi. — Dein πρὸς τὸ ξηρότερον fert J. et pro ποιῆσαι τὴν βλάστησιν vulgatae Gal. fert θεραπεύηται πλὴν εἰ θλασθῇ, quod recepit Littréus. — Equidem in primo membro vocabula apud Galenum lacunosa legi opinor et ἀεί abundare; itaque post ἐς τὸ δέον supplevi θεραπευθέντα et ἀεί delevi. In altero membro ποιῆσαι τὴν βλάστησιν mihi genuinum videtur, modo ποιήσηται legamus; sed neque iungere debemus ἐπὶ τὸ ξηρότερον ποιήσηται τὴν βλάστησιν; requiritur ut aliquid a θεραπεύειν ductum praecedat, itaque θεραπευθέντα dedi. In πλὴν εἰ θλασθῇ de meo ἢν pro εἰ exhibui. Vulgo in postremis ταῦτα δέ, sed cum Gal. δέ omisi; — οὐχί J.

8. ὧν τὰ — ποιήσῃς.] οὐδ' ὧν E. H.; — καὶ αἵματος vulgo, καί omm. H., Littr.; — ἢ κιρσοῦ H. sine καί.

τῶν — ἀνθρώπου.] τῆς φύσιος om. Gal. in cit. l. l.

9. ἐπὶ — κάτω.] δεῖ om H., sed rest. al. m.; — Gal. comm. in lib. de Humorr. p. 152. locum citat, sed memoriter tantum, uti opinor; — ξυμφέρει vulg., ξυμφέρῃ Littréus cum Parr. 4.

ὕστερον πύου ὑπόστασιν ἴσχει τὸ οἴδημα. Καὶ ὅ τι ἂν τῇ φλεγμασίῃ οἰδῆσαν μὴ καθιστῆται, τῶν ἄλλων καθισταμένων, ὅσα ἅμα ἤρξατο φλεγμαίνειν καὶ οἰδίσκεσθαι, καὶ τοῦτο κίνδυνος μηδ' ἅμα ξυνιέναι. Ὅσα δὲ πιπτόντων ἢ ἄλλῳ τῳ τρόπῳ διακόπτεται καὶ [1]φλᾶται καὶ ἀνοιδίσκεται τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος, καὶ διαπυησάντων πῦον ἀπὸ τῶν οἰδημάτων ἀποχωρέει κατὰ τὸ ἕλκος, τῶν τοιούτων ὅ τι ἂν δοκέῃ δεῖσθαι καταπλάσιος, οὐ χρὴ αὐτὸ τὸ ἕλκος καταπλάσσειν, ἀλλὰ τὰ περιέχοντα, ὅκως τὸ πῦον ἀποχωρέῃ καὶ τὰ σκληρυνόμενα λαπαχθῇ· ἐπειδὰν δὲ λαπαχθῇ, καὶ ἡ φλεγμασίη παύσηται, ἐπὶ τὰ ἀφεστηκότα σπόγγους ἐπιδέων προσιστάναι, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ ὑγιέος ὀλίγον προσχωρέων· ἐπὶ δὲ τῷ σπόγγῳ ἄνωθεν φύλλα ἐπέστω [2]συχνά. Ὅ τι δ' ἂν μὴ δύνηται προσστῆναι, εἰ σὰρξ ὑγρὴ ἐοῦσα αἰτίη ἐστι, ταύτην [3]ἐκβάλλειν. Ἢν ὑπὸ βαθείῃ σαρκὶ τὸ ἕλκος ἔῃ, κατ' ἄμφω κὰκ τῆς ἐπιδέσιος κὰκ τοῦ [4]προσπιέζοντος ὑποκιρσοῦται· τὸ δὴ τοιοῦτον ἤν τις τάμνῃ, πρὸς μήλην, ἢν ἐνδέχηται, εὔροον ἀπὸ τοῦ στόματος τὸ ἕλκος ἀνατάμνειν, ὅπῃ ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι, καὶ οὕτως ἰητρείην προσφέρειν, ὁκοίης ἂν δοκέῃ προσδεῖσθαι. Ὡς δὲ τὰ πολλὰ ἐπὶ παντὶ ἕλκεϊ, ὅ τι ἂν κοιλίην [5]ἔχῃ πρὸς τὸ ἰθὺ, [6]καταφανέα ἰδεῖν, οἰδήματος μὴ προσεόντος, ἢν μὲν [7]ἔῃ ἐν αὐτῷ σηπεδὼν, ἢ [8]ἡ σὰρξ ὑπέῃ μυδῶσα καὶ σαπρὴ, ἔσται τοῦτο τὸ ἕλκος καὶ τὰ περιέχοντα τὸ ἕλκος ἰδεῖν μέλανα, ὑποπέλια·

gressu pus subsidet. Quod vero ex inflammatione intumuit, neque aliis quae una inflammari et intumescere coeperunt conquiescentibus conquiescit, hoc etiam ne una non coalescat metus est. Quaecumque autem ex casu aut alio pacto discinduntur, colliduntur, aut circum ulcus intumescunt, iisque suppurantibus pus ad ulcus se recipit, in his, si quis usus cataplasmatis esse videatur, id non ad ulcus sed ad ea, quae ipsum ambiunt, imponendum, ut pus decedat et quae indurata sunt emolliantur. At ubi emollita sunt et inflammatio conquievit, demum spongiis alligatis ea quae abscesserunt affirmato, orsus a parte sana paulatimque progressus, super spongiam autem folia multa imponito. Quodsi quid affirmari nequit, si caro humida in causa sit, eam eiicere oportet. Si ulcus in carne altius insederit, utraque ex causa, tum ex deligatione, tum ex eo, quod praeterea comprimit, subnascitur in eo varix; quo facto si quis secare velit, supra specillum immissum, quatenus licet, ut ad effluxum pateat, ab ore ulceris est resecandum, ubicumque videbitur opportunum, sicque quaecumque necessaria videbitur curatio admovenda. Fere autem ulcus omne, quod cavitatem habet, in quam recta conspicere possis tumore non praesente, in eo si quidem putredo aut caro nimio humore marcida et putris subsit, tum ipsum ulcus tum quae iuxta sunt, nigra aut sublivida conspiciuntur. Et inter ulcera exedentia, quacumque in parte phagedaena adfuerit et valde depascitur et absumit ea quoque in parte quae ulcus

[1] θλᾶται. — [2] ἰσχνά. — [3] δεῖ ἐκβ. — [4] προσπιέσοντος. — [5] ἔχοι. — [6] καταφανέα. — [7] εἴη. — [8] ἡ om.

10. ὅσα δὲ — συχνά.] Φλᾶται E. H., Littr., per θ vulg.; — διαπυήσαντα ceteri, διαπυησάντων de meo; — οὐ δεῖ αὐτὸ τὸ ἕλκος E.; — ἐπειδὰν δὲ λαπαχθῇ om. Z.; — ἔπειτα ἀφεστηκότα vulg.; — ἐπὶ τὰ ἀφ. H., Littr.; — προχωρέων L.; — ἰσχνά codd. 5.

ὅ τι δ' ἂν — ἐκβάλλειν.] Pro vulgato προστῆναι Littr. e Gal. Meth. med. IV. 6. citat προσθεῖναι; locum ibi non reperio, sed lectio nullius est pretii, nam legendum est προσστῆναι, modo προσιστάναι paulo supra respicias; — ἡ σάρξ ceteri, εἰ σάρξ de meo; — δεῖ ἐκβάλλειν L.

ἢν — προσδεῖσθαι.] ἐπιδέσιος καὶ τοῦ K.; — προσπιέζοντος E. H., Littr., προσπιέσοντος vulg.; — ὑποκυρσοῦται vulg., ὑποκιρσοῦται Littr. e codd.; Foës. voluit ὑποκυρτοῦται, sed obiicit Littréus κιρσός § 8. obvium; mihi quoque ὑποκιρσοῦται sanum videtur, opinor autem scriptorem re vera varices eo loco natas respicere; — τὸ δὲ τοιοῦτον E. H.; — ἄν τις vulg., ἤν τις Littr. cum mss. 5.; — ἐνδέχεται H.; — ὁκοίης δ' ἂν δοκέῃ vulg., δ' omm. Parr. 5., Littr.

ὡς δὲ τὰ πολλὰ — ὑποπέλιον.] ἐς τὸ ἰθύ E. H., sed in hoc alia m. πρός. — Littréus de suo καταφανές; non decedendum est de vulgata. Idem post οἰδήματος μὴ προσεόντος de coniectura infert verba ὅ τι δ' ἂν κοιλίην ἔχῃ μὴ πρὸς τὸ ἰθὺ ἢ οἰδήματος προσεόντος, — quibus illatis locus non emendari, sed corrumpi mihi videtur. Porro ἢν (εἰ E. Q.') μὲν εἴη (ἔῃ Littr.) vulg.; — ἐστί pro ἔσται K.; — ὅπῃ

καὶ τῶν ἐσθιομένων ἑλκέων, ὅπῃ ἂν φαγέδαινα ἐνέῃ, ἰσχυρότατά τε [1]νέμηται καὶ ἐσθίῃ, ταύτῃ τοῦ ἕλκεος τὸ περιέχον χροιὴν ἕξει μέλαιναν ὑποπέλιον.

ια'. Καταπλάσματα οἰδημάτων καὶ φλεγμασίης τῆς ἐν τοῖσι περιέχουσι· — ἡ ἑφθὴ φλόμος καὶ τῆς τριφύλλου τὰ φύλλα ὠμὰ, καὶ τοῦ [2]ἐπιπέτρου τὰ φύλλα ἑφθὰ, καὶ τὸ πόλιον· ἢν δὲ καὶ καθαίρεσθαι δέῃ τὸ ἕλκος, πάντα μὲν καὶ ταῦτα καθαίρει· ἀτὰρ καὶ τῆς συκῆς τὰ φύλλα καὶ τῆς ἐλαίης καὶ τὸ πράσιον. Ἕψειν δὲ ταῦτα πάντα, μάλιστα δὲ τούτων ἕψειν τὸν ἄγνον, καὶ τὴν συκῆν, καὶ τὴν ἐλαίην, καὶ τῆς σίδης τὰ φύλλα ὡσαύτως ἕψειν. Ὠμοῖσι δὲ τοισίδε χρέεσθαι, — τῆς μαλάχης τὰ [3]φύλλα τρίβων ξὺν οἴνῳ καὶ τοῦ πηγάνου τὰ φύλλα καὶ τῆς ὀριγάνου χλωρῆς· πᾶσι τούτοισι χρὴ τοῦ λίνου τὸν καρπὸν φρύξαντα καὶ κόψαντα ὡς λειότατον ξυμμιγνύναι. Ὅκου δὲ ἐρυσίπελας κίνδυνος ἐφ' ἕλκεσι γενέσθαι, τῆς ἰσάτιδος τὰ φύλλα τρίβων ὠμὰ καταπλάσσειν ξὺν τῷ λίνῳ, [4]ἢ τὸ λίνον δεύων στρύχνου χυλῷ ἢ ἰσάτιδος καταπλάσσειν. Ὅταν δὲ τὸ ἕλκος καθαρὸν μὲν ἔῃ, φλεγμαίνῃ δὲ τό τε ἕλκος καὶ τὰ περιέχοντα τοῦ ἕλκεος, φακὸν ἐν οἴνῳ ἑψήσας καὶ τρίψας λεῖον, ἐλαίῳ ὀλίγῳ φυρήσας, καταπλάσας ἐπιδεῖν· καὶ τοῦ κυνοσβάτου ἑψήσας τὰ φύλλα ἐν ὕδατι, τρίψας λεῖα καταπλάσσειν, ὀθόνιον ὑποτείνας λεπτὸν, καθαρὸν, οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ τέγξας· καὶ ὅταν ξυνάγειν βούλῃ, τοῦ κυνοσβάτου τὰ φύλλα, ὥσπερ τὸν φακὸν σκευάζειν. Σαυρίδιον, οἶνος καὶ λίνου καρπὸς παραμί-

circumstant colorem habebunt nigrum et sublividum.

11. Partibus vero circa positis tumore et inflammatione laborantibus utiliter cataplasmate imponitur verbascum coctum et trifolii folia cruda et epipetri folia cocta et polium. Eademque haec omnia si ulcus purgari postulet, purgandi quidem vim habent. Quin etiam et fici folia et oleae et marrubium, quae omnia coquere oportet; maxime autem inter haec viticem, ficum, oleam decoquito. Eodemque modo mali Punici folia coquenda sunt. Crudis vero uti licet his; malvae foliis ex vino tritis, item rutae atque origani viridis foliis. Quibus omnibus lini semen torrefactum ac quam tenuissime tritum immisceto. Ubi vero erysipelatis metus ulceribus imminet, glasti folia trita cruda cum lini semine ex cataplasmate imponito, aut lini semen solani aut glasti succo maceratum in cataplasmate adhibendum. Cum autem ulcus quidem purum fuerit, ipsum vero et ambientes partes inflammatione vexentur, lenticulam ex vino coctam et laevigatam pauco oleo ammixto ex cataplasmate deligato et rubi canini folia ex aqua laevigata cataplasmate imponito, superdato linteo tenui, puro, vino et oleo madente. At ubi oras ulceris committere voles, rubi canini folia eo modo quo lenticulam praeparato; vel herbam *sauridium* dictam, vinum et lini semen contritum commisceantur. Hoc quoque: lini semen, vitex cruda et alumen Melinum, aceto macerato.

[1] νέμεται καὶ ἐσθίει καὶ ταύτῃ. — [2] ἐπιπέρου. — [3] φύλλα καὶ τῆς ὀριγάνου χλωρῆς τρίβων. — [4] καὶ τῷ λίνῳ δεύων στρύχνου χυλὸν ἢ ἰσατ. καταπάσσειν.

καὶ ἂν φαγεδ. vulg., καί omisit Littr. cum mss. et edd. antt.; — ἐσθίῃ E., Littr., ἐσθίει vulg.; — καὶ ταύτῃ vulg., καί om. Littr. cum Aldo et mss.

11. καταπλάσματα — τὸ πράσιον.] ἐπιπέτρου Gal. l. l. p. 182., Littr. et interpretes, ἐπιπτέρου vulg.; — καί ante καθαίρεσθαι om. K.

ἕψειν — ἕψειν.] καί ante τὴν συκῆν om. J.

ὠμοῖσι — ξυμμιγνύναι.] τοῖσι δέ, al. m. δεῖ, H., τοῖσι δεῖ vulg., cum Littréo H. sequor; — τρίβειν σύν J.; — ante τριβ. additur καὶ τῆς ὀριγάνου χλ. in mss. 5., — καὶ τῆς ὀριγάνου χλωρῆς τρίβων ξὺν οἴνῳ καὶ τοῦ πηγάνου τὰ φύλλα πᾶσι E. Z.; — μιγνύναι ceteri.

ὅκου δὲ — καταπλάσσειν.] καὶ τῷ λίνῳ I. J. K., καί G. Z., τῶ λίνω E. H.; — καταπάσσειν G. I. J.; cf. lectt. Voss.

ὅταν — σκευάζειν.] φλεγμαίνῃ mss. 4., Littr., φλεγμαίνει vulg.; — τὰ φύλλα ἑψήσας Z.; — συνάγειν βούλει J.; — τῆς κυν. E.

σαυρίδιον — δευθέντα] Littr. adnotat Fraasio σαυρίδιον Hippocratis esse Dioscoridis ἰβηρίδα (II. 205.); — καρπὸς παραμίγνυται λεπτός· καὶ τόδε, ὁ τοῦ λίνου omm. mss. 7. apud Littr.

γνυται λεπτός· καὶ τόδε, — ὁ τοῦ λίνου καρπὸς, καὶ ἄγνος ὠμὸς, καὶ Μηλεία στυπτηρίη, — ὄξεϊ ταῦτα δευθέντα.

ιβ΄. Ὄμφακα λευκὴν ἐς χαλκεῖον [1] θλίψας ἐρυθρὸν δι' ἠθμοῦ, πρὸς ἥλιον τιθέναι τὰς ἡμέρας, τὰς δὲ νύκτας αἴρειν, ὅκως μὴ δροσίζηται, ἀνατρίβειν δὲ τῆς ἡμέρης ἀπαύστως, ὡς ὁμαλῶς ξηραίνηται, καὶ ἀπὸ τοῦ χαλκείου ὡς ὅτι πλεῖστον [2] ἀναλαμβάνῃ, τιθέναι δὲ ἐς τὸν ἥλιον τοσοῦτον χρόνον, ἔστ' ἂν παχὺ γένηται ὥσπερ μέλι· ἔπειτα ἐς χύτρην χαλκῆν ἐγχέαι, καὶ μέλι ὡς κάλλιστον καὶ οἶνον γλυκὺν ἐναφεψήσας πρότερον ῥητίνην τερμινθίνην· ἕψειν δὲ τὴν ῥητίνην ἐν τῷ οἴνῳ, ἕως ἂν σκληρὴ γένηται ὥσπερ μέλι ἑφθόν· ἔπειτα τὴν μὲν ῥητίνην ἐξελεῖν τὸν δὲ οἶνον ξυγχέαι· ἔστω δὲ πλεῖστος μὲν ὁ χυλὸς τῆς ὄμφακος, [3] δεύτερον δὲ ὁ οἶνος, τρίτον δὲ τὸ μέλι· καὶ σμύρνην τὴν στακτὴν καὶ ἄλλως ὡς βελτίστην τρίψας [4] λείην δίεσθαι τοῦ οἴνου τοῦ αὐτοῦ [5] παρεγχέοντα κατ' ὀλίγον· ἔπειτα ἕψειν αὐτὴν ἐφ' ἑωυτῆς τὴν σμύρναν ξὺν τῷ οἴνῳ ἀνακινέοντα, ὅταν δὲ δοκέῃ ἤδη καλῶς ἔχειν τὸ πάχος, ξυγχέαι ἐς τὸν χυλὸν τῆς ὄμφακος καὶ νίτρον ὡς ἄριστον φρύξας, ἡσύχως μιγνύναι ἐς τὸ φάρμακον καὶ ἄνθος χαλκοῦ ἔλασσον τοῦ νίτρου· ταῦτα δὲ ἐπειδὰν μίξῃς, ἕψειν μὴ ἔλασσον τριῶν ἡμερέων, ξύλοισι συκίνοισι ὡς ὀλίγιστον ὑποκαίοντα ἢ ἄνθραξι, ὡς μὴ φρύγηται· καὶ ἐμβαλλόμενα πάντα ἄνυδρα ἔστω, καὶ τὰ ἕλκεα μὴ τεγγέσθω, ὅπῃ ἂν ἐπαλείφηται· χρῆσθαι δὲ τούτῳ τῷ φαρμάκῳ πρὸς [6] τὰ πεπαλαιωμένα ἕλκεα καὶ πρὸς τὰ νεότρωτα καὶ ἐς πόσθιον καὶ ἐς κεφαλῆς ἕλκεα καὶ ὠτός. — [7] Φάρμακον ἕτερον τῶν αὐτῶν

12. Uvam acerbam albam in vas aeneum rubrum per colum transmissam interdiu insolato, noctu deponito, ne rorem sentiat. Interdiu autem assiduo terito, ut aequabiliter siccescat et ex aeneo vase quam plurimum contrahat. Tantisper vero soli exponatur, dum mellis crassitudinem adepta sit. Deinde in ollam aeneam transfundatur cum melle quam optimo et vino dulci, in quo prius resina terebinthina incoxerit, dum ad instar mellis cocti dura evaserit, qua postea exempta vinum affunditur. Sit autem succi uvae acerbae maxima pars, secundo loco vini, tertio mellis. Myrrha quoque stacte, vel alioqui quam optima bene trita ex eodem vino sensim affuso diluitur, dein ipsa per se in vino agitando incoquitur. Ubi vero iustam crassitudinem nacta esse videatur, in uvae acerbae succum effunditur. Tum nitrum quam optimum torrefactum paulatim medicamento admiscetur et floris aeris minor quam nitri modus. Quae ubi inter se mixta fuerint, non minus quam per triduum coquantur, lignis ficulneis paulatim succensis vel carbonibus, ne torreantur. Quae immittuntur omnia humoris sint expertia ulceraque minime madeant, ubi hoc medicamentum illinitur. Eo utitor ad inveterata et recentia ulcera, tum ad cutem quae colis glandem tegit, tum capitis atque auris ulcera. — Aliud medicamentum ad eadem ulcera. Fel bubulum aridum, mel quam optimum, vinum album ex quo loti ramenta deferbuerint, thus, myrrha, aequa portione, croci, floris aeris tantumdem. Ex liquidis plurima sit vini portio, deinde mel-

[1] θλίψας. — [2] ἀναλαμβάνειν. — [3] δεύτερος. — [4] λειοῦν καὶ δίεσθαι. — [5] παραχέοντα. — [6] τά om. — [7] ἐπὶ τῶν αὐτέων ἑλκῶν.

12. ὄμφακα — ὠτός.] τραυματικὸν τὸ μέλαν H. J. in marg.; — φλίψας H.; — ἀναλαμβάνειν vulgo, ἀναλαμβάνει H., ἀναλαμβάνῃ Littréus; — ἐγχέας vulg., ἐγχέαι Littr. cum codd. 4.; — δεύτερον E. H., Littr., δεύτερος vulg.; — καὶ δίεσθαι vulg., καί omm. H., Littr., in H. rest. al. m.; δεύεσθαι E.; — ἑωυτῆς Ionice Z., Littréus; — ξυγχέαι E.; — αὐτὸ φάρμακον pro ἐς τὸ φ. K. — Ante ξύλοισι ferunt ἕτερον Ald., G. Z.; — ὀλίγιστον Parr. 6., in quorum uno H. secunda manu; — post ἐπαλείφηται vulgo τοῦτο τὸ φάρμακον, quod otiosum atque e sequenti τούτῳ τῷ φ. natum et delendum est visum; — τά ante πεπαλαιωμένα ex E. H. Littr., vulgo om.; — ἐν κεφ. ἕλκει I. J. K.

φάρμακον — χολή.] H. in marg. ἕτερον περὶ τῶν κ. ἑλκ. qui in textu solitam inscriptionem non habet; — pro ἕτερον Ald. fert: πρὸς παλαιὰ καὶ νεότρωτα ἕλκεα; — φάρμακον ἕτερον omm. Parr. 5.; — δ' ἐν αὐτῷ E. H.; — σμύρνα pr. m. in H., Littr., σμύρνη vulg.; — ἄνθος τε χαλκοῦ vulg.,

ἑλκέων. — Χολὴ βοὸς ξηρὴ, μέλι ὡς κάλλιστον, οἶνος λευκός· ἐναφεψῆσαι δὲ ἐν αὐτῷ λωτοῦ τορνεύματα· λιβανωτὸς, σμύρνα ἴση, κρόκος ἴσος, [1] ἄνθος χαλκοῦ· τῶν δὲ ὑγρῶν, οἶνος πλεῖστος, μέλι δεύτερον, ὀλίγιστον ἡ χολή. — Ἕτερον. — Οἶνος, μέλι, [2] κέδρινον ὀλίγον· τὰ δὲ ξηρὰ, ἄνθος χαλκοῦ, σμύρνη, σίδιον αὖον. — Ἕτερον. — Ἄνθος χαλκοῦ ὀπτὸν, ἡμιμοίριον, σμύρνης δύο ἡμιμοίρια, κρόκου τρεῖς μοῖραι, μέλι ὀλίγον, ξὺν οἴνῳ ἑψημένα. — [3] Ἕτερον. — Λιβανωτοῦ μοῖρα, σμύρνης μοῖρα, κηκίδος μοῖρα, κρόκου τρεῖς [4] μοῖραι· τούτων ἕκαστον ξηρὸν τρίψας ὡς λειότατον, ἔπειτα μίξας, τρίβειν [5] ἐν ἡλίῳ ὡς θερμοτάτῳ παραχέων χυλὸν ὄμφακος ἕως ἂν ἰξῶδες γένηται, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας· ἔπειτα [6] οἴνῳ αὐστηρῷ μέλανι εὐώδεϊ παραχέων κατ' ὀλίγον [7] δίεσθαι. — Ἕτερον. — Ἐν οἴνῳ γλυκέϊ ἕψειν [8] λευκῷ πρίνου ῥίζας· ἐπειδὰν δὲ δοκέῃ καλῶς ἔχειν, ἀποχέας τοῦ οἴνου, δύο μοίρας ποιῆσαι τοῦδε καὶ ἀμόργης ἐλαίου ὡς ἀνυδροτάτου μοῖραν μίαν, ἔπειτα ἕψειν, ἀνακινέων ὡς μὴ φρυγῇ, μαλθακῷ πυρὶ, ἕως ἂν δοκέῃ τοῦ πάχεος καλῶς ἔχειν. — [9] Ἕτερον. — Τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτὰ, ἀντὶ δὲ τοῦ οἴνου ὄξος [10] ὡς ὀξύτατον λευκόν· ἐμβάψαι δὲ ἐς [11] αὐτὸ εἴρια ὡς οἰσυπωδέστατα· κἄπειτα δεύσας τῇ ἀμόργῃ ἕψειν· καὶ ὀπὸν ἐρινεοῦ ξυγχέαι καὶ στυπτηρίην Μηλείην καὶ νίτρον καὶ ἄνθος χαλκοῦ μίξαι ὀπτὰ ἀμφότερα. Τοῦτο μᾶλλον τοῦ προτέρου καθαίρει τὰ ἕλ-

lis, fellis paucissima. — Aliud. Vinum, mel, cedrinum pauca quantitate, ex aridis autem flos aeris, myrrha, malicorium siccum. — Aliud. Floris aeris usti pars dimidia, myrrhae duae partes dimidiae, croci tres partes, mellis exiguum ex vino decoquuntur. — Aliud. Thuris pars una, myrrhae pars una, gallae tantumdem, croci triplum. Singula arida quam laevissime trita, deinde mixta ad solem ferventissimum, uvae acerbae succo affuso, dum viscosa evadant, per tres dies teruntur; demum vino austero, nigro, odorato, paulatim instillato macerantur. — Aliud. Ilicis radices ex vino dulci, albo coquuntur, atque ubi probe habere videbitur, vini transfusi duae partes sumuntur et amurcae quam siccissimae una. Deinde agitando, ut ne urantur, incoquuntur leni igne dum iustam crassitudinem habere videantur. — Aliud. *Loci male descripti.*

[1] ἄνθος τε χ. — [2] καὶ κεδρ. — [3] ἔναιμα διάφορα. — [4] μοῖραι om. — [5] ἐφ' ἡλίῳ. — [6] ἐν οἴνῳ. — [7] δεύεσθαι. — [8] λευκοῦ. — [9] ἄλλο. — [10] ὡς om. et mox ἔστω. — [11] αὐτὸν ὡς οἰσυπώδεα.

τε omm. prima m. in H., Littr. — Iam vero vulgo: ὁμοίως δὲ ὑγρῶν, οἶνος κ. τ. λ.; sed ὁμοίως ineptum et insiticium; probabile ὑγρῶν δέ scriptum fuisse, aut potius τῶν δὲ ὑγρῶν, quod repono: sunt autem ista ὑγρά eadem, quae formulae initio enumerantur; „et tamen, inquis, χολὴ βοὸς ξηρή non est ὑγρόν τι"; — certum est τὴν χολὴν τὴν ξηρήν ab eo ad ista ὑγρά referri, sed fuerit fel condensatum, non plane solidum, ut sunt solida, quae dein enumerantur et quibus ista ὑγρά opponuntur.

ἕτερον — αὖον.] ἕτερον om. K., αὖον om. F., ἄλλο pro αὖον Parr. pauci.

ἕτερον — ἑψημένα.] ἄλλο F. H., ἔναιμα διάφορα E. F. L. Q.'; — οἴνω ἕψεται H., al. m. addit σύν. In fine ὀπτημένα K., ὀπτώμενα vulg.; ἑψημένα de meo et Foës. in Latinis.

ἕτερον — δίεσθαι.] ἕτ. omm. F. J. K.; ἔναιμον pro ἕτερον H.; — σμύρνης μοῖρα H., Littr., vulgo om.; — σμύρνης pro κηκίδος E.; — μοῖραι E. H., Littr., vulgo om.; — ξηρὸν ἕκαστον E. H.; — τρίψας iidem et Littr., τρίψαι vulg.; — ἐν ἡλίῳ iidem, vulg. e V. notavi; — ἔπειτα ἐν οἴνῳ vulg., ἐν omm. E. H., Littr., παραχέειν vulg., δεύεσθαι L.

ἕτερον — ἔχειν.] ἕτερον omm. F. K., ἔναιμον H.; — λευκοῦ πρίνου mss. 6.; — δέ ante δοκέῃ omm. Ald., G. Z.; — καλῶς δοκ. E. H.; — ἀμοργέος, ἀμοργαῖος aliae sunt codd. lectt.; — καλῶς ἔχειν τοῦ πάχεος J.

ἕτερον — ἧσσον.] ἕτ. omm. Parr. 3.; — ὡς ante ὀξύτατον ex E. H. adscripsit Littréus; — ἔστω omm. Parr. 6. ante λευκόν, ubi vulgo legitur; — οἰσυπώδεα ceteri. superlativus de meo; — μίξας E.; — τὰ ἕλκεα om. H., sed rest. al. m. — Puto hanc formulam et sequentem esse vitiosas, non satis capio istud ἐμβάψαι εἴρια in utraque formula

κεα, ξηραίνει δὲ τὸ πρότερον οὐχ ἧσσον. — Ἕτερον. — Τὰ εἴρια βάψαι ὡς [1] ἐν ὀλιγίστῳ ὕδατι, ἔπειτα οἶνον ξυγχέας μέρος τρίτον, ἕψειν ἕως ἂν καλῶς ἔχῃ τὸ πάχος. Ἀπὸ τῶνδε διαπυΐσκεσθαι ἐξέσται τὰ νεότρωτα τάχιστα. — [2] Ἄλλο. Ἄρον ξηρὸν ἐπιπάσσειν καὶ στέλλειν. — Κράδης ἐν ὀπῷ φλοιὸν χλωρὸν τρίβων ἐν οἴνῳ ἐνστέλλειν καὶ ἄνευ [3] οἴνου ξὺν μέλιτι. — Ἕτερον. — Ὄξος [4] ἐναφέψων λωτοῦ τορνεύματα, — ἔστω δὲ λευκὸν τὸ ὄξος, — κἄπειτα μῖξαι ἀμόργην ἐλαιέων καὶ ὀρρὸν πίσσης· — [5] τοῦτο ὠμὸν καὶ ἐπαλείφειν καὶ καταστάζειν καὶ [6] ἐπιδεῖν.

ιγ′. Ξηρὰ, ἃ ἀποτρέπει τὰ νεότρωτα διαπυΐσκεσθαι. Ἢ ὄξεϊ ἀπονίψας, [7] ἢ οἴνῳ ἀποσπογγίσας τὸν μόλιβδον τὸν λεῖον ξὺν τῇ σποδῷ τῇ Κυπρίῃ [8] λειανθέντα ἐπιπάσσειν· καὶ τοῦ λωτοῦ τὰ ἰχθυήματα καὶ τὴν λεπίδα τοῦ χαλκοῦ, καὶ τὴν στυπτηρίην καὶ τὴν χαλκῖτιν μετὰ τοῦ χαλκοῦ καὶ μόνην [9] καὶ μετὰ τῶν τοῦ λωτοῦ ἰχθυημάτων. Καὶ [10] ἄλλως, [ὅταν δέηται ξηροῖσι τοῖσι τοιούτοισι χρέεσθαι,] καὶ τὴν σποδὸν τὴν Ἰλλυριῶτιδα λείην μετὰ τῶν ἰχθυημάτων καὶ αὐτὰ μόνα τὰ ἰχθυήματα καὶ [11] ἄνθος ἀργύρου μόνον ὡς λειότατον καὶ τὴν ἀριστολοχίην ξύων τε καὶ τρίβων λείην ἐπιπάσσειν.

13. *Loci admodum incertae lectionis.*

[1] ἐν ὀλίγῳ. — [2] ἃ τὰ νεότρωτα ἀνατρέπει διαπυΐσκεσθαι. — [3] οἴνου ξὺν μέλιτι. — [4] ἀφεψῶν. — [5] τοῦτο om. — [6] ἐπιδεσμεῖν. — [7] ἤ om. — [8] λεανθέντα. — [9] καί om. — [10] ἄλλως. — [11] ἄνθη — λειοτάτη.

eo loco, quo legitur. Dixeris immittendam esse lanam in remedium paratum, non in remedio, quod paratur!

ἕτερον — τάχιστα.] ἕτ. omm. J. K.; — ἕτ. ἔναιμον H.; — ὀλίγω E.; — τὰ ἀποτρεπτικὰ τῶν νεοτρώτων ὥστε διαπυΐσκεσθαι. Τάδε μάλιστα ἀποτρέπει τὰ νεότρωτα διαπυΐσκεσθαι E.; — ἀπὸ τῶνδε τὰ νεότρωτα (ἐξέσται al. m. supra versum) διαπυΐσκεσθαι τάχιστα et in marg. al. m. τάδε μάλιστα ἀποτρέπει τὰ νεότρωτα διαπυΐσκεσθαι H. — In marg. ὡς μάλιστα ἀποτρέπει τὰ νεότρωτα διαπυΐσκεσθαι D.

ἄλλο — στέλλειν.] ἄλλο omm. Parr. 6.; — ἄλλο — μέλιτι omittit Z.; — ἐμπάσσειν, alia m. ἐπιπάσσειν H.; — στέλλειν om. Lind. et Foës. in Latinis.

κράδης — μέλιτι.] Significat Littr. se cum Corn. a κράδης novae periodi initium ducere, sed de textus integritate se dubitare. Prorsus consentio; neque hunc locum, neque antecedentem integrum esse credo. — Omnes ἐν οἴνῳ ἐνστέλλειν, fortasse ἐνστάζειν scriptum fuit. Vulgo ἄνευ οἴνου αὐτὸν καὶ ξὺν μέλιτι, omitto αὐτὸν καί cum Parr. 5. et V.

ἕτερον — ἐπιδεῖν.] ἕτ. omm. F. I. J. K.; — pro ἕτερον F. in marg. habet τάδε μάλιστα ἀποτρέπει τὰ νεότρωτα ἕλκεα διαπυΐσκεσθαι; H. vero in textu: τάδε μάλιστα ἀποτρέπει νεότρωτα διαπυΐσκεσθαι τά τε (καὶ τά al. m.) ἔναιμα καὶ τό; — ἄλλο pro ἕτερον E.; — ἐναφεψῶν H., Littr.; — ἀφεψῶν vulg., sed oratio turbata est; fortasse ὄξεϊ ἐναφέψειν legendum, fortasse desunt quaedam; — τοῦτο E. H., Littr., vulgo abest; — ἐπιδεῖν E. H. Q.′, Littr., ἐπιδεσμεῖν vulg.

13. ξηρὰ — διαπυΐσκεσθαι.] ἅ de meo interposui. Littréus sequentia usque ad ἀποσπογγίσας item ad inscriptionem trahit; minus recte.

ἢ ὄξεϊ — ἰχθυημάτων.] ἤ ante οἴνῳ recepit Littr. ex H.; vulgo om. — Ante τὸν μόλιβδον vulgo ἄλλο, E. J. ἕτερον, sed omisit Littr. cum codd. 8.; — τὰ ἰχθυήματα ἐπιπάσσειν vulgo, sed ἐπιπάσσειν omm. G. I. J. K. L. Voss., quos sequor.

καὶ ἄλλως — ἐπιπάσσειν.] Vulgo τῇ σποδῷ τῇ ἰλλυριώτιδι λείῃ, αὐτοῖσι μόνοισι ἰχθυήμασι et ἄνθει ἀ. μόνῳ ὡς λειοτάτῳ dativo; de meo accusativos feci hos dativos et τά post μόνα de meo adscripsi. — Ceterum de toto hoc capitulo sic censeo; multum vereor ne corruptelae lateant; quid principio τὸν μόλιβδον τὸν λεῖον? quid hic λεῖον et paulo post iterum λειανθέντα? Quid sibi volunt articuli plurimis locis? Non intelligo, quid esse debeat illud καὶ ἄλλως

ιδ'. Ἕτερον [1] ἔναιμον. Σμύρνη, λιβανωτὸς, κηκὶς, ἰὸς, ἄνθος χαλκοῦ [2] ὀπτὸν, στυπτηρίη Αἰγυπτίη ὀπτὴ, οἰνάνθη, οἰσυπίδες, μολίβδαινα, τούτων ἴσον ἑκάστου, ἡ δίεσις [3] οἴνῳ, ὥσπερ τὸ πρότερον καὶ [4] ἡ ἄλλη ἐργασίη κατὰ τὰ αὐτά. — Ὄξος ὡς ὀξύτατον, λευκὸν, μέλι, στυπτηρίην Αἰγυπτίην, νίτρον ὡς ἄριστον ἡσύχως φρύξας, χολῆς [5] ὀλίγον ξυνέψειν. Τοῦτο τὰ [6] ὑπερσαρκέοντα καθαίρει καὶ κοιλαίνει, καὶ οὐ δάκνει. — Ἄλλο. Ποίη ἡ μικρόφυλλος, ἧ ὄνομα παρθένιον τὸ μικρόφυλλον, ἢ τὰ θύμια ἀπὸ τοῦ ποσθίου ἀφαιρεῖ καὶ στυπτηρίη [7] ἢ χαλκῖτις· καὶ μηλιάδος [8] ὠμῆς· ἐλατήριον λεπτὸν ξηρὸν προστεῖλαι, καὶ τὸ σίδιον λεπτὸν, ξηρὸν ὡσαύτως.

14. Aliud cruentis vulneribus idoneum. Myrrha, thus, galla, aerugo, flos aeris ustus, alumen Aegyptium ustum, oenanthe, lanae sordidae, plumbi recrementum. Singula pari pondere vino diluuntur, ut supra, reliqua etiam praeparatio eadem fit ratione. — Acetum album quam acerrimum, mel, alumen Aegyptium, nitrum quam optimum leviter tostum, fellis exiguum, simul coquito. Hoc superexcrescentem carnem detrahit, excavat et morsus est expers. — Aliud. *Locus pessime descriptus.*

ιε'. Πληροῖ δὲ μάλιστα τὰ κοῖλα τὰ καθαρὰ ποίη, ἧ λαγώπυρος οὔνομα· ἐστὶ δὲ πιτύροισι ὁμοίη, ὅταν αὐαίνηται, [μικρὸν τὸ φύλλον, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς ἐλαίης, ἀλλὰ μακρότερον·] καὶ πρασίου τὸ φύλλον ξὺν ἐλαίῳ. — [9] Ἕτερον. — Ἰσχάδος τὸ εἴσω, τὸ πῖαρ, τὸ μελιτοειδὲς, ὡς ξηροτάτης, ὕδατος δύο μοίρας καὶ λίνου καρποῦ φρύξας μὴ σφόδρα ὡς λεπτοτάτου μοῖραν μίαν. — Ἄλλο. — Τῆς ἰσχάδος καὶ ἄνθος χαλκοῦ ὀλίγον, λεπτὸν, καὶ συκῆς ὀπόν. — Τὸ δ' ἐκ τῆς ἰσχάδος, χαμαιλέων μέλας, χολὴ βοὸς ξηρή· τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτά. — Τὰ δὲ ξηρά. — Κάρδαμον λεπτὸν, ὠμὸν, ἐρύσιμον, ἑκατέρου ἴσον, τῆς δὲ ἰσχάδος δύο μέρη, λίνου καρποῦ δύο μοίρας, ὀπὸν συκῆς. — Ὅταν τούτων τινὶ χρέῃ τῶν φαρμάκων, σπλῆνας ἄνωθεν ὀξη-

15. Cava autem et pura maxime implet herba lagopyrus nomine, furfuras ubi inaruit referens [parvo instar oleae folio, sed longiore] et marrubii folium cum oleo. — Aliud. Caricae quam siccissimae pars interior pinguis, mellis instar, aquae partes duae, seminis lini non admodum tosti et tenuissime triti pars una. — Aliud. Caricae et floris aeris triti exiguum et fici succus. — Tum caricae pars interior, chamaeleon niger, fel bubulum aridum, reliqua quidem eadem. — Sicca vero haec. Nasturtium tenue crudum, irio, par utriusque modus, caricae partes duae, seminis lini tantundem, fici succus. — Ubi horum medicamentorum aliquo uti voles, splenia aceto imbuta superimponito, spongia spleniis superposita et alligata, ac paulo magis appressa. Quodsi partes ambientes in-

[1] ἔναιμον om. — [2] ὀποῦ τὸν στυπτ. — [3] σὺν οἴνῳ. — [4] ἡ om. — [5] ὀλίγῳ συνέψει. — [6] ὑποσαρκέοντα. — [7] ἡ. — [8] ὠμὴ ἐλ. — [9] ἄλλο.

ὅταν δέηται ξηροῖσι τοῖσι τοιούτοισι χρέεσθαι, quin delendum esse mihi videtur. Summatim plura mihi suspecta sunt.

14. ἕτερον — αὐτά.] ἔναιμον om. L., uti V.; — ἡ δίεσις σὺν οἴνῳ vulg., σύν omm. pr. m. in H., Littr.

ὄξος — δάκνει.] ὀλίγω codd., ὀλίγον pr. m. in H., Littr.; — συνέψει codd., Littr., ἕψεται pr. m. in H., ξυνέψειν de meo; — ὑποσαρκ. L., uti V.

ἄλλο — ὡσαύτως.] ἄλλο omm. Parr. 5.; — ἡ ποίη ἡ J.; — τὰ ἀπὸ τοῦ π. vulg., cum pr. m. in H. omitto τά; — ὠμή Parr. 4., uti V. Equidem minime capio, quid sibi velit μηλειάδος ὠμῆς: vultne μηλείη ὠμή? Nempe quod Gal. affirmat χαλκῖτιν στυπτηρίην idem esse quod χαλκῖτιν, non magnam mihi fidem facit. Neque intelligo προστεῖλαι! Omm. προστεῖλαι — ζηρόν Parr. 5.; — debetne legi προστείλει? Estne vel sic insiticium? — Dixerim paene scriptum fuisse ἢ χαλκῖτις Μηλείη ὠμὴ, ἐλατήριον λεπτὸν, ξηρὸν καὶ τὸ σίδιον (σίδια?) ὡσαύτως. Principium etiam periodi miro modo est comparatum: dixeris fere solum Ποίη, ἧ ὄνομα παρθένιον τὸ μικρόφυλλον scriptum fuisse. Certum est locum vitiis laborare non facile tollendis.

15. πληροῖ — ἐλαίῳ.] ἧ F. J., ἥ H., ἡ vulg.; — καὶ μακρ. cett.

ἕτερον — μίαν.] ἕτ. om. F., sed in marg. ἔμπλαστρον; hoc vero mss. 6. in textu pro ἕτερον; — καρπόν vulg., καρποῦ Littr. cum mss. 5.; — μίαν μοῖραν E. H., in H. μίαν alia manu.

ἄλλο — ὀπόν.] ἄλλο in marg. H., ἄλλο ἔμπλαστρον Z., ἄλλο omm. F. J., ἕτερον E. I. K.

τὸ δ' ἐκ — ξηρά.] ἰσχάδος [εἴσω] Lind.; — μέγας E.

κάρδαμον — συκῆς.] δέ ante ἰσχάδος om. pr. m. in H.

ὅταν — περιπλάσσειν.] ὀξυρούς E.

ροὺς ἐπιθεὶς, σπόγγον ἄνωθεν τῶν σπληνῶν ἐπίθες καὶ ἐπίδει, καὶ προσπίεσαι ὀλίγῳ μᾶλλον· τὰ δὲ περιέχοντα ἢν φλεγμαίνῃ, ὅ τι ἂν δοκέῃ ξυμφέρειν, περιπλάσσειν.

flammatione laborent, quod conferre videbitur circumlinito.

ις'. [1] Ἢν βούλῃ ὑγρῷ χρέεσθαι, καὶ τὸ Καρικὸν φάρμακον ἐπαλείφειν, ἐπιδεῖν δὲ ὥσπερ τὰ πρότερα γέγραπται κατὰ τὸν αὐτὸν [2] λόγον. [Ἐστὶ δὲ ἐκ τῶνδε τὸ φάρμακον ποιεύμενον·] — ἐλλεβόρου μέλανος, σανδαράχης, λεπίδος, μολίβδου κεκαυμένου ξὺν πολλῷ [3] θείῳ, ἀρρενικοῦ, κανθαρίδος, τούτων ὁποίῳ [4] δοκέει ξυντεθέντι χρῆσθαι· ἡ δὲ δίεσις, κεδρίνῳ ἐλαίῳ· [5] ἐπειδὰν δὲ ἅλις ἔχῃ ἐπαλείφοντι, ἐκβάλλειν [6] τὰ φάρμακα, ἐπιπλάσσων ἄρον ἑφθὸν, λεῖον, ἢ τρίβων ξηρὸν τῷ μέλιτι δεύων. Καὶ ἢν ξηρῷ, χρὴ ἀφιστάναι τὸ φάρμακον ἐπιπλάσσων, — ποιέει δὲ τὸ ξηρὸν τὸ ἀπὸ τοῦ ἐλλεβόρου μόνον καὶ τῆς σανδαράχης.

16. Si liquido uti lubet, etiam Caricum medicamentum illinito, ac velut antea scriptum est eodem modo alligato. — Veratrum nigrum, sandaracha, aeris squama, plumbum ustum cum multo sulphure, auri pigmentum, cantharides, — horum quocumque lubeat condito utendum. Dilutio fit cedria. Postquam vero abunde illitum fuerit, medicamenta summoveto et arum coctum, laevigatum, in cataplasmate imponito, aut siccum tritum melle subactum. *Locus corruptus.*

ιζ'. [8] Ἕτερον ὑγρόν. — Ποίη, ἧς τὸ φύλλον ὅμοιον ἄρῳ τὴν φύσιν, λευκὸν δὲ, χνοῶδες, κατὰ κισσοῦ φύλλου τὸ μέγεθος· αὕτη ἡ ποίη ξὺν οἴνῳ ἐπιπλάσσεται. — Ἢ τοῦ πρίνου τὸ περὶ τὸ στέλεχος τρίψας [9] ἐν οἴνῳ ἐπίπλασσε. — Ἕτερον. — Ὄμφακος [10] χυλὸς, ὄξος ὡς ὀξύτατον, ἄνθος χαλκοῦ, νίτρον, ὀπὸς ἐρινεοῦ. — Ἐς ὄμφακος χυλὸν [11] στυπτηρίην ἐμβάλλειν ὡς λειοτάτην, καὶ θεῖναι ἐν χαλκῷ ἐρυθρῷ ἐς ἥλιον, καὶ ἀνακινέειν, καὶ ἀνελεῖν ὅταν δοκέῃ καλῶς ἔχειν

17. Aliud liquidum. Herba est, cuius folium ari naturam refert, album tamen, lanuginosum, folii hederae magnitudinem aequat; ea herba ex vino imponitur. — Aut quod circum ilicis caudicem inhaeret ex vino tritum illinitur. — Aliud. Uvae acerbae succus, acetum quam acerrimum, flos aeris, nitrum, caprifici succus. In uvae acerbae succum alumen optime laevigatum et in vas aeris rubri coniectum soli exponito et dimoveto, ac ubi iustam crassitudinem nactum fuerit, tollito. — Aliud. Veratrum ni-

[1] ἢ β. — [2] τρόπον. — [3] θείου. — [4] δοκέῃ. — [5] ἐπειδάν. — [6] τὸ φάρμακον. — [7] τούτων χρὴ ἀφεστάνειν τ. φ. ἐπιπλάσσων. — [8] ἕτερον ὑγρόν om. [9] σὺν ὀ. — [10] χυλοῦ. — [11] στυπτηρίην τε ἐμβ.

16. ἢν βούλῃ — λόγον.] τρόπον pro λόγον E. H. I. J. K.

ἐστὶ δὲ — σανδαράχης.] δ' ἐκ E. H.; — quae uncinis intersepsi interpolata esse videntur; — πεπλυμένου vulg., κεκλυμένου Parr. 5., κεκλιμένου Ald., G. Z., κεκαυμένου pr. m. in E., idque dandum esse dudum viderunt interpretes, re ipsa dedit Littr.; — δοκέει Ald., Parr. 7., δοκέῃ vulg.; — ἐπιπλάσσων edd. antt., G. Z., ἐπιπάσσων Littr. cum mss. 6., ἐπιπλάσσειν vulg. — In postremis καὶ ἢν ξηρῷ χρὴ (χρῆ Littr.) τῷ καρικῷ: τούτων (τούτῳ H., Littr.) χρὴ ἀφεστάνειν (ἀφιστάναι H. Q.', Littr., ἀφιστᾶναι E.) τὸ φάρμακον (τὸ φ. om. K.) ἐπιπλάσσων (ἐπιπάσσων Littr.) — verba χρὴ τῷ καρικῷ τούτῳ insiticia mihi videntur. Dein omnes post τὸ φάρμακον ἐπιπλάσσων interpungunt et a ποιέει novam periodum, Littréus etiam novum caput, inchoant; me iudice in his verbis ποιέει — σανδαράχης est alterum membrum apodosios periodi, quae voculis καὶ ἢν incipit. Sed etiamsi postrema illa huc trahenda videantur, non ideo intelligo locum; quid enim? καὶ ἢν ξηρῷ expletur subintelligendo βούλῃ χρέεσθαι ex initio capitis. At quid iam χρὴ ἀφιστάναι τὸ φάρμακον ἐπιπλάσσων s. ἐπιπάσσων s. ἐπιπάσσειν? — Fortasse ἀφιστάναι abiiciendum et ἐπιπάσσειν dandum est. Habebimus: Καὶ ἢν ξηρῷ, — χρὴ τὸ φάρμακον ἐπιπάσσειν. — ποιέει δὲ τὸ ξηρὸν τὸ ἀπὸ τοῦ ἐλλεβόρου μόνον καὶ τῆς σανδαράχης. — Et tamen hoc quoque plane incertum; nam infra ὅταν δὲ βούλῃ ἀφιστάναι τὸ φάρμακον legis § 17. Itaque fortasse lacunae hîc sunt, quae faciant, ut locus intelligi nullo modo possit!

17. ἢ — ἐπίπλασσε.] Puto post ποίη nomen herbae periisse et ἧς τὸ φύλλον — αὕτη ἡ ποίη esse interpolatum. — ἕτερον ante ἢ H.; — σὺν (alii ξὺν) οἴνῳ vulgo, ἐν οἴνῳ E. H., Littr.

ἕτερον — ἐρινεοῦ.] ἕτ. om. K., ἄλλο E. et H., sed hic in marg.

ἐς ὄμφακος — πάχος.] τε ἐμβάλλειν vulg., τε om. pr. m. in H., Littr.

τὸ πάχος. — [1]Ἕτερον. — Ἐλλέβορος μέλας ὡς λειότατος [2]ἐπιπάσσεται, ἕως ἄν τι τοῦ ὑγροῦ ἐνέῃ καὶ νεμομένου· ἐπίδεσις δὲ ἡ αὐτὴ, ἥπερ ἐπὶ τοῖσι ἐμπλάστροισι. — [3]Ἕτερον. — Ἁλὸς χόνδρους ὡς ξηροτάτους ἐς [4]χυτρίδιον χάλκεον ἢ [5]κεραμεοῦν καινὸν ἐμβαλεῖν, ἴσους ὡς μάλιστα τὸ μέγεθος, μὴ ἁδρούς· καὶ μέλι ὡς κάλλιστον διπλάσιον τῶν ἁλῶν εἰκάσας ἐπιχέαι ἐπὶ τοὺς ἅλας· ἔπειτα ἐπιθεῖναι ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας τὸ χυτρίδιον καὶ ἐᾶν ἕως ἂν κατακαυθῇ πᾶν· ἔπειτα ἀποσπογγίσας τὸ ἕλκος καὶ ἐκκαθήρας, ἐπιδῆσαι ὥσπερ τὸ πρότερον καὶ πιέσαι ὀλίγῳ μᾶλλον· τῇ δ' ὑστεραίῃ, ὅπῃ ἂν μὴ λάβηται τὸ φάρμακον, ἐπιπάσας προσπιέζειν καὶ ἐπιδεῖν· ὅταν δὲ βούλῃ ἀφιστάναι τὸ φάρμακον, ὄξος θερμὸν ἐπιχέειν, ἕως ἂν ἀποστῇ, καὶ αὖθις τὰ αὐτὰ ποιέειν, ἢν δέηται, ἀποσπογγίσας. — Ἄλλο ξηρὸν δάκνον. — Ὡς οἰσυπωδέστατα εἴρια ἐπ' ὀστράκου κατακαῦσαι δαιδίῳ προσίσχων [6]ἕως ἂν πάντα κατακαύσῃς· τοῦτο λεῖον τρίβων, [7]ἐπιπάσας τὴν αὐτὴν ἐπιδεῖν ἐπίδεσιν. — Ἄλλο [8]ξηρὸν ὁμοίως δάκνον. — Μίσυος [9]ὡς λειοτάτου ἐπιπάσσειν ἐπὶ τὰ ὑγρὰ [10]καὶ σαπρὰ, καὶ ἄνθος λεπτὸν μὴ παντελῶς λεῖον. — [11]Ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἑλκέων. Χαμαιλέων μέλας, στυπτηρίη [12]ἢ τῷ ὀπῷ τῆς συκῆς δεδευμένη, δεύειν δὲ ὀπτὴν, [13]καὶ ἄγχουσαν μίσγειν. — Ἀναγαλλὶς καὶ στυπτηρίη Αἰγυπτίη ὀπτὴ * ἐπίπαστον Ὀρχομένιον ἐπιπάσσειν.

grum quam optime laevigatum inspergitur, quamdiu humoris aliquid et depascentis insit. Deligatio autem eadem, quae emplastris adhibetur. — Aliud. Salis grana quam siccissima pari prope magnitudine, non crassa in ollam aeneam vel fictilem novam coniiciuntur et mel optimum duplum, ad sales coniectura facta, affunditur, tum olla prunis imponitur et sinitur dum totum comburatur. Dein spongia detersum ulcus et repurgatum, ut prius, devincitur et paulo magis comprimitur. Postridie vero qua parte medicamentum non admissum est, inspergitur, apprimitur et alligatur. Ubi autem medicamentum amovere voles, acetum calidum dum abstrahatur affundito, ac, si opus est, eadem rursus facito spongia detergens. — Aliud aridum mordens. Lanae quam maxime sordidae in testa uruntur, taeda admota dum totae exurantur. Hoc medicamentum leviter tritum inspergitur eodemque vinculo alligatur. — Aridum aliud eodem modo mordens. Misy optime laevigatum ad humida et putrida aspergito et aeris florem tenuem, non prorsus contritum. — Ad eadem ulcera. Chamaeleo niger, alumen fici succo subactum. Ustum autem subigendum et anchusa immiscenda. — *Locus incertae lectionis.*

[1] ἔναιμα ξηρὰ τάδε. — [2] ἐπιπλάσσεται. — [3] ἄλλο. — [4] χυτρίδα. — [5] κεραμοῦν κ. ἐμβάλλειν. — [6] ἕως πάντα κατακαύσεις. — [7] καὶ ἐπιπάττων. [8] ξηρόν om. — [9] ὥστε. — [10] καὶ τὰ σ. — [11] ἄλλο ἐπὶ κ. τ. λ. — [12] ἢ om. — [13] καὶ ἀγχοῦ μίγειν.

ἕτερον — ἐμπλάστροισι.] ἕτερον H., Littr.; — ἔναιμα ξηρὰ τάδε vulgo, qui titulus in quibusdam codd. corrupte legitur. Littr. ἕτερον se dedisse significat, quia remedia seqq. non sint ἔναιμα, ita ut alii νεμόμενα, vel νέμοντα legere voluerint; — ἐπιπλάσσεται E. F. H. I. J. K. L.; — ἥτις pro ἥ περ J.; — τοῖσι ἐπιπλάστροισι prima m. in H.

ἕτερον — ἀνασπογγίσας.] ἕτερον ὁμοίως vulg., ἄλλο codd. nonnulli et ὁμοίως om. Littr. cum mss. 3.; — κεραμοῦν L., uti V.; — καινόν Littr. cum mss. pluribus, κενεόν vulg.; — ἐμβαλεῖν K., Littr., ἐμβάλλειν vulg.; — ἐπίχεε, ἐπίχεαι (sic) E. H.; — ἀνασπογγίσας vulgata, ἀποσπογγίσας E. Q.', quod utroque loco repono.

ἄλλο ξηρόν — λεῖον.] ἄλλο ξηρὸν δάκνον· μίσυος ..... λεῖον. ἄλλο ξηρὸν ὁμοίως δάκνον· ἀνασπογγίσας ὡς οἰσυπωδέστατα ..... ἐπίδεσιν vulgata; ἄλλο ξηρὸν δάκνον· ἀνασπογγίσας ὡς οἰσυπωδέστατα ... ἐπίδεσιν. Ἄλλο δάκνον· μίσυος ... λεῖον E. F. H. I. J. K., quos in ordine formularum sequitur Littr., delens otiosum et e superioribus vitiose repetitum ἀνασπογγίσας. — Iam vero κατακαῦσαι δαδίῳ E.; — ἄν post ἕως omm. Parr. 5., ἕως κατακαύσεις J.; — καὶ ἐπιπάττων vulg., ἐπιπάσας sine καί E. H., Littr.; — ἐπιδεῖν τ. α. ἐπίδεσιν E. H.; — ὡς λειότατα J.

ἐπὶ τῶν αὐτῶν — μίσγειν.] ἕτερον ξηρὸν ἐπί vulg., ἕτ. ξ. omm. E. H., Littr.; — ἐπί om. pr. m. in H.; — ἢ ante τῷ ὀπῷ om. J.; — ἄγχου Ald., Parr. 5.; — μίξας E. Q.', μίξαι H.

ἀναγαλλὶς — ἐπιπάσσειν.] Ad ἐπίπαστον ὀρχομένιον ignorantiam suam profitentur interpretes. Me iudice totus hic locus incertae lectionis est; in ἐπίπαστον ὀρχομένιον corruptela latere videtur, cuius rationem non intelligo; — ἐπιπάσαι pr. m. in H.

ιη'. Πρὸς δὲ τὰς νόμας. — Στυπτηρίη, ἥ τε Αἰγυπτίη ὀπτὴ καὶ ἡ Μηλείη, πρότερον δὲ ἀπονιτρῶσαι ὀπτῷ καὶ ἀποσπογγίσαι. Καὶ ἡ χαλκῖτις στυπτηρίη ὀπτή· ὀπτᾶν δὲ ἕως ἂν φλογοειδὴς γένηται.

18. Ad ulcera depascentia. Alumen tum Aegyptium, tum Melinum ustum, prius tamen nitro usto inspergenda et spongia detergenda. . . . .

ιθ'. Τῶν παλαιῶν ἑλκέων τῶν ἐν τοῖσι ἀντικνημίοισι γιγνομένων, αἱματώδεα [1]δέ τοι γίγνεται καὶ μέλανα. — Μελιλώτου ἄνθος τρίψας μέλιτι φυρῶν, ἐπιπλάστῳ χρῆσθαι.

19. Ad vetusta ulcera, quae sunt in anteriore tibiae parte, sanguine autem manant et nigra evadunt. Sertulae campanae flos tritus, melle subactus illinitur.

κ'. Ἐπὶ νεῦρα δὲ διατμηθέντα ἐπιδεῖν μυρρίνης ἀγρίης ῥίζας κόψας καὶ [2]διασήσας, φυρήσας ἐλαίῳ. Καὶ τὴν ποίην τὴν πεντάφυλλον [λευκὴ δέ ἐστι καὶ χνοώδης, καὶ ὑψηλοτέρη ἀπὸ τῆς γῆς ἢ τὸ μέλαν πεντάφυλλον, [3]ταύτης] τρίψας ἐν ἐλαίῳ ἐπιδεῖν, ἀπολύειν δὲ [4]τριταῖον.

20. Ad nervos praecisos myrti agrestis radices contusae et cribro transmissae, oleo subactae ex vinculo adhibendae. Et quinquefolium herba [quae alba est et lanuginosa altiusque a terra attollitur quam quinquefolium nigrum,] oleo subacta alligatur et post triduum resolvitur.

κα'. Φάρμακα μαλθακώδεα, ἃ καὶ οὐλὰς καλὰς ποιέει. — Σκίλλης τὸ εἴσω τὸ μυξῶδες τρίψας ἢ πεύκην ξὺν [5]ὑείῳ στέατι νέῳ, ὀλίγον ἔλαιον καὶ ῥητίνης ὀλίγον καὶ ψιμυθίου. — Καὶ στέαρ [6]χηνὸς καὶ σκίλλα καὶ ἔλαιον ὀλίγον. — Κηρὸς [7]ὡς λευκότατος, στέαρ πρόσφατον καθαρόν. — Ἢ σκίλλα, [8]ἔλαιον λευκὸν, ῥητίνης ὀλίγον. — Κηρὸς, στέαρ συὸς παλαιὸν καὶ νέον, καὶ ἔλαιον, καὶ [9]ἰὸς, καὶ σκίλλα, καὶ ῥητίνη, ἔστων δὲ δύο μοῖραι τοῦ παλαιοῦ στέατος πρὸς τὸ νέον, τῶν δὲ ἄλλων ὁκόσον δοκέει καιρὸς εἶναι. — Στέαρ ξυντήξας πρόσφατον ἀποχέας ἐς ἕτε-

21. Emollientia medicamenta, quae etiam decoras cicatrices efficiunt. — Scillae partem interiorem mucosam conterito, aut piceam cum suillo adipe recenti, cum pauco oleo et resinae ac cerussae exiguo. — Tum adeps anserinus et scilla et oleum exiguum. — Cera quam albissima, adeps recens purus. — Aut scilla, oleum album, resinae exiguum. — Cera, adeps suillus vetus ac recens, oleum, aerugo, scilla et resina. Veteris autem adipis duplo maior sit portio quam recentis, reliquorum vero quantum opportunum esse videbitur. — Adeps recens liquatus in alteram ollam transfunditur et plum-

[1] δέ τοι γίνηται. — [2] διαττήσας. — [3] ταύτην τρίψας ἐλαίως. — [4] τριταῖα. — [5] μηλείῳ. — [6] χηνός. Ἄλλο. Σκίλλαν. — [7] τε λευκότατος. — [8] καὶ ἐλ. — [9] δῖος καὶ σκίλλαν καὶ ῥητίνην.

18. πρὸς — ἀποσπογγίσαι.] ἀποσπογγίσαι de meo, ἀνασπογγίσαι ceteri.

καὶ — γένηται.] καὶ — ὀπτή om. E. Utrum vitio haec laborent nec ne non satis distinguo. Mihi illud Galeni qui στυπτηρίη χαλκῖτις iungendum censet, perquam est dubium; vid. Foës. in Oecon. Fueritne h. l. v. c. scriptum καὶ χαλκῖτις ἢ στυπτηρίη ὀπτή· ὀπτᾶν κ. τ. λ.?

19. τῶν — χρῆσθαι.] E. ante τῶν inscriptionem fert: περὶ παλαιῶν ἑλκέων; — δέ ποι E., Littr.; — γίνονται E.; — μελιλότου F. Z.; — φυρῆν E.

20. ἐπὶ νεῦρα — ἐλαίῳ.] νεῦρα διατμηθέντα θεραπεύει μυρρίνης ἀγρίας ῥίζα, Parr. 5.: — δέ om. E.; — ῥίζας ἀγρίας E. H.; — καὶ φυρ. vulg., καί omm. E. H., Littr.

καὶ — τριταῖον.] λεπτή pro λευκή K.; — δ' ἐστί E. H.; — χνοώδης mss. 6., Foës. Lat., Littr., χλοώδης vulg.

21. Φάρμακα — ποιέει.] Vulgo: μαλθακώδεα (pr. m. L.) τοῖσι δὲ (τοῖσί δε Lind., Littr.) χρὴ τοῖσι φαρμάκοισι χρῆσθαι ἐν χειμῶνι μᾶλλον ἢ ἐν θέρει· Φάρμακα (Φ. om. pr. m. in H.) μαλθακώδεα ἃ καὶ (καί edd. antt., mss., Littr., πρός pro καί vulg.) οὐλὰς καλὰς ποιέει. — In his habemus duas inscriptiones, breviorem unam μαλθακώδεα et ampliorem alteram Φάρμακα μαλθακώδεα — ποιέει; — tum adnotationem marginalem τοῖσί δε χρὴ τοῖσι φαρμάκοισι χρῆσθαι ἐν χειμῶνι μᾶλλον ἢ ἐν θέρεϊ. Itaque priorem inscriptionem et adnotationem marginalem reieci; servavi ampliorem illam inscriptionem.

σκίλλης — ψιμυθίου.] συείῳ vulg., ὑείῳ E. H. K., υἱείῳ alii tres; μηλείῳ L., uti V.

καὶ — ὀλίγον.] χηνὸς καὶ συὸς νέον vulgo, sed καὶ συὸς νέον omm. mss. 7., quos sequor; — puto ἢ συὸς νέον interpositum fuisse a recentiore manu; — σκίλλα pr. m. in H., σκίλλαν vulg.; — λευκόν pro ὀλίγον pr. m. in E.

κηρὸς — καθαρόν.] τε pro ὡς Parr. 5.

ἢν σκίλλα — ὀλίγον.] σκίλλαν vulgo; — καὶ ἔλ. vulg., καί omm. Parr. 7., Littr.

κηρὸς — εἶναι.] κηρόν ceteri; — καὶ ὄϊος L., uti V.; — σκίλλαν καὶ ῥητίνην Parr. 6.; — ἔστω ceteri; — πρὸς τὸ νέον om. pr. m. in H.; — δοκέει vulg., δοκέῃ codd., Littr.

στέαρ — ἀφῃρημένον.] Ante στέαρ E. J. ἄλλο ferunt; — ἐπὶ τῆς γῆς πηγνύηται ἐπισταθέν E. H.; — λίθου τῆς

ρον χυτρίδιον καὶ τῆς μολιβδαίνης τρίψας ὡς λειότατον, [1] διασήσας, ξυμμίξας ἕψειν καὶ κυκᾶν τὸ πρῶτον, ἕψειν δὲ ἕως ἂν ἐπισταχθὲν ἐπὶ γῆς πηγνύηται, ἔπειτα καθελὼν ἀποχέαι τὸ ἄλλο πλὴν τῆς [2] λίθου τῆς ὑποστάσης καὶ ἐμβάλλειν ῥητίνην καὶ ἀνακινέειν, κέδρινον ἔλαιον ὀλίγον ξυμμίξας [3] καὶ τὸ ἀφῃρημένον. — Ἕτερον. — Στέαρ συὸς παλαιὸν καὶ κηρὸς, καὶ ἔλαιον, τὰ δὲ ξηρὰ, ἰχθυήματα λωτοῦ, λιβανωτὸς, μολίβδαινα, [4] τοῦ μὲν μοῖρα καὶ τῆσδε μοῖρα καὶ τοῦ ἰχθυήματος [5] μοῖρα, ἔστων δὲ τοῦ παλαιοῦ στέατος δύο μοῖραι, [6] τοῦ δὲ κηροῦ μία, καὶ τοῦ ἐλαίου μία. — Ἢ στέαρ μόνον παλαιὸν ὕειον, ξὺν τῷδε στέαρ αἰγὸς πρόσφατον ὡς ἥκιστα ξὺν τῷ ὑμένι, [7] καθήρας, σμικρὰ τρίψας ἢ κατακόψας λεῖα, ἔλαιον παραχέειν καὶ παραπάσσειν τὸν μόλιβδον ξὺν τῇ σποδῷ, καὶ λωτοῦ ἰχθυημάτων τὸ ἥμισυ. — Ἕτερον. — Στέαρ αἰγὸς, σποδὸς, χαλκῖτις κυανέη, ἔλαιον.

κβ΄. [8] Πυρικαύστων. — Ἕψειν χρὴ πρίνου ῥίζας ἁπαλὰς, [9] ὧν ὁ φλοιός ἐστι παχύτατος καὶ χλωρότατος, καταταμὼν μικρὰ, οἶνον λευκὸν ἐπιχέας· μαλθακῷ πυρὶ καθέψειν, ἕως ἂν δοκέῃ καλῶς ἔχειν τὸ πάχος, [ὡς ὑπάλειπτον] καὶ ἐν ὕδατι τὸν αὐτὸν τρόπον. — Ἕτερον [10] μὴ δάκνον. — Ὗος στέαρ μόνον παλαιὸν ὑπαλείφειν τήξας, ἄνωθεν δὲ τῆς σκίλλης τὴν ῥίζαν διαιρῶν καὶ [11] προσθεὶς καταδεῖν· τῇ δὲ ἑξῆς [12] ἐπαιονᾶν. — Ἄλλο. —

bagine levissime trita et cribrata immixta coquitur et primum agitatur. Usque eo autem coquendum dum instillatum in terram indurescat, dein igne sublatum reliquum transfunditur, praeter lapideum illud sedimentum; tum resina immittitur et agitatur paucaque adiecta cedria quod ablatum fuit permiscetur. — Aliud. Adeps suillus vetus, cera et oleum, arida vero loti ramenta, thus, plumbago; ut sit thuris pars una, plumbaginis et loti ramentorum tantundem, adipis autem veteris partes duae, cerae una, olei tantundem. — Aut adeps suillus solus, cum eo adeps caprillus recens, qui repurgatus quam minimum membranarum habeat. Quibus subtiliter tritis aut bene contusis oleum affunditur, et plumbum cum spodio inspergitur, itemque loti ramentorum pars dimidia. — Aliud. Adeps caprinus, spodium, chalcitis cyanea, oleum.

22. Ad ambusta. Ilicis radices tenellae, quarum cortex maxime crassus et viridis, in tenues partes concisae vino albo infuso coquendae; lento autem igne coquere oportet, donec debitam crassitudinem habeant; et ex aqua eodem modo coquendae. — Aliud minime mordens. Suillus adeps vetustus per se illitus liquatus; supra vero scillae radicem discissam imponito et deligato; postridie vero aqua affundatur. — Aliud. Adipem suillum vetustum et ceram li-

[1] διαττήσας. — [2] λίθου τῆς om. — [3] καί om. — [4] ἤγουν τοῦ μέν. — [5] μοῖρα. καὶ ἀπὸ τοῦ. — [6] κηροῦ δὲ μία. καὶ νέου στέατος μία. ἢ στέαρ μόνον. — [7] κατακαθήρας. — [8] ἕτερον. — [9] ὧν ἐι ὁ φλοιός. — [10] μὴ δάκνον om. — [11] προσθείς. — [12] ἀπαιονᾶν τήξας στέαρ τε ὑὸς παλ.

om. L., uti V.; — καὶ κεδρ. vulgo, καί omm. Parr. 6., Littr.; — ante κέδρινον addit ἕτερον J., idemque ὀλίγον om.; — ξυμμίξαι nonnulla mss.; καί ante τὸ ἀφηρ. E. H. Q., Littr., vulgo καί om. Post ἀφηρημένον legi solet: πᾶσι χρὴ τοῖσι μαλθακοῖσι, ὅκου ἂν ῥητίνην ξυμμιγνύῃς, ἐπειδὰν ἀφέλῃς ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ φάρμακον ἐς θερμὸν ἔτι καθεὶς τὴν ῥητίνην κυκᾶν. Nemo semel admonitus non videt esse adnotationem marginalem, quare eieci.

ἕτερον — μία.] ἕτ. om. J., ἄλλο E.; — τοῦ λωτοῦ vulg., τοῦ omm. H., Littr.; — ἤγουν τοῦ μέν vulg., ἤγουν abiicio; — λιβανωτοῦ μοῖρα, μολιβδαίνης μοῖρα E. H.; — καί ante τῆσδε om. K.; — καί ante τοῦ ἰχθυήματος omm. E. H.; — vulgo ἔστω δὲ τοῦ, de meo ἔστων, sed pro his καὶ ἀπό Parr. 5.; — τοῦ δὲ κηροῦ E. H., Littr., κηροῦ δὲ sine τοῦ vulg.; — (τοῦ E. H.) νέου στέατος (στέατος om. pr. m. in H.) vulg.; Littréus textum descripsit ex Manialdi emendatione ἐλαίου pro νέου legentis.

ἢ ἥμισυ.] ἕτερον ἢ vulg., ἕτ. omm. Parr. 5., Littr.; — ἢ om. pr. m. in H.; — λεῖον E.

ἕτερον — ἔλαιον.] ἄλλο E. H.; — στέαρ — ἔλαιον om. K.

22. πυρικαύστων — τρόπον.] περὶ πυρικαύστων vulg., περί om. pr. m. in H.; ἕτερον pro π. π. L., uti V.; πυρικαύστων E. I., quos sequor; — ὧν εἰ ὁ vulg., εἰ om. Lind., ὧν om. Littr. et εἰ in ἢ mutat; illum sequor; — ὡς ὑπάλειπτρον vulg., ὡς ὑπάλειπτον pr. m. in H., Littr.; post καλῶς illud ὡς ὑπάλειπτον abundat; uncis intersepsi, emblema est alienum.

ἕτερον — ἐπαιονᾶν.] τοῦτο (δέ I. K.) οὐ δάκνει E. H. al. m., J.; — τήξας αὐτό vulg., omisi αὐτό cum pr. m. in H.; — διὰ τῆς σκίλλης vulg., δὲ διὰ τῆς σκ. L., δὲ τῆς σκ. Littr. cum Manialdo; — προστιθείς vulgo, sequor L., Voss.; — τῇ δὲ ὑστεραίῃ E. H.; — ἐπαιονεῖν E.

ἄλλο — καταδεῖν.] ἄλλο E. H., Littr., vulgo om.; —

Τήξας ὑὸς στέαρ παλαιὸν καὶ κηρὸν, καὶ ἔλαιον ξυμμίξας καὶ λιβανωτὸν καὶ λωτοῦ [1] ἰχθυήματα, καὶ μίλτον ὑπαλείψας, [2] ἄρου φύλλα ἐν οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ ἑψήσας, προσθεὶς καταδεῖν. — [3] Ἕτερον. — Ἐπειδὰν τῷ συείῳ στέατι ὑπαλείψῃς τῷ παλαιῷ, καταλείφειν ἀσφοδέλου ῥίζας ἐν οἴνῳ τρίψας καὶ λειώσας. — Ἕτερον. — Τήξας στέαρ συὸς παλαιὸν, ξυμμίξας ῥητίνῃ καὶ ἀσφάλτῳ, [4] ἐπαλείψας ἐς ὀθόνιον, θερμήνας πρὸς πῦρ, ἐπιθεὶς [5] ἐπιδεῖν.

quatam, admixto oleo et thure, loti ramento et rubrica, inungere oportet; ari folia ex vino et oleo coctis imponito et deligato. — Aliud. Post litum ex adipe suillo vetusto, asphodeli radices ex vino tritae et laevigatae illinuntur. — Aliud. Adipem suillum vetustum admixta resina et bitumine linteolo illinito, ad ignem calefactum imponatur et deligetur.

κγ′. Ὅταν ἐν τῷ νώτῳ ὑπὸ πληγέων ἢ ἄλλως ἕλκος γένηται, σκίλλην δίεφθον τρίψας καὶ ἐπ' ὀθόνιον ἀλείψας ἐπιδεῖν, ὕστερον δὲ στέαρ αἰγὸς, καὶ συὸς νέον, καὶ σποδὸν καὶ ἔλαιον καὶ λιβανωτὸν ἐπαλείφειν.

23. Quum in dorso ex plagis, aliave de causa ulcus subortum fuerit, scilla cocta, contrita et ex linteolo illita alligetur. Postea vero adeps caprinus et suillus recens, spodium, oleum et thus superlinantur.

κδ′. Ὅκου οἰδήματα ἐν τοῖσι ποσὶ γιγνόμενα αὐτόματα καὶ μὴ αὐτόματα, οὐδὲν ὑπὸ τῶν καταπλασμάτων καθισταμένων τῶν τε οἰδημάτων καὶ τῆς φλεγμασίης, καὶ ἢν σπόγγους ἐπιδέῃ τις ἢ εἴρια ἤ τι ἄλλο ἐπὶ τὸ ὑγιὲς, ἔπειτα ἀνοιδίσκηται αὐτόματον καὶ ἀναφλεγμαίνῃ, κατὰ φλέβας ἐπίρροος αἴτιόν ἐστι αἵματος, ᾧτινι μὴ φλάσμα αἴτιόν ἐστι, καὶ ἤν που ἄλλοθι τοῦ σώματος τοιοῦτόν τι γένηται, ὁ αὐτὸς λόγος. Ἀλλὰ τοῦ αἵματος χρὴ ἀφιέναι, μάλιστα μὲν κατὰ φλέβας τὰς ἐπιρρεούσας, ἢν καταφανέες ἔωσι· ἢν δὲ μὴ, κατακρούειν τὰ οἰδήματα βαθύτερα καὶ πυκνότερα, [καὶ ἄλλο πᾶν ὅ τι ἂν κατακρούῃς, οὕτω χρὴ ποιέειν] καὶ ὡς ὀξυτάτοισι σιδηρίοισι καὶ λεπτοτάτοισι, καὶ ὅταν ἀφαιρέῃς τὸ αἷμα, τῇ μήλῃ μὴ κάρτα πιέζειν, ὡς μὴ φλάσις προσγίγνηται· ὄξεϊ

24. Ubi pedum tumores sponte et non sponte provenientes, neque ipsis tumoribus neque inflammatione ex cataplasmatis usu subsidentibus, tum si spongiis aut lanis adhibitis aut alio quopiam ad sanam partem alligato, postea sua sponte intumescant et inflammationem concipiant, in his sanguinis per venas influxus in causa est, si cui collisio non sit. Eademque ratio est, si tale quid quavis alia corporis parte accidat. Verum sanguinem mittere oportet, praecipue ex venis quidem, per quas fit influxus, si modo conspicuae sint, alioqui tumores altioribus et crebrioribus vulnusculis pertundendi. [Id quod in eo, quodcumque scalpello pertundis, eodem modo fieri debet,] idque ferramentis quam acutissimis ac tenuissimis faciendum. Ubi sanguinem detrahis, specillum non admodum apprimito, ne collisio fiat. Aceto autem

[1] ἰχθυώματα. — [2] Ἕτερον. ἄρου. — [3] ἕτερον om. — [4] καὶ αὐτὸ ἐπαλ. — [5] δεῖν.

στέαρ τε ὑός vulg., ὑὸς στέαρ E. H., Littr.; — καί ante λιβ. om. pr. m. in H.; — τούτῳ ὑπαλείψας vulgo, ὑπαλείψας solum de meo; — ante ἄρου L. ἕτερον, uti V.; — προτιθείς vulg., προστιθείς edd. antt., mss., Littr.; malui aoristum dare.

ἕτερον — λειώσας.] ἄλλο E. H., ἕτερον nunc omm. L. V.: — δὲ τῷ J.; — τῷ ante καταιονᾶν om. pr. m, in H.; — λεῖον pr. m. in H.; — post λειώσας E. ἄλειφε.

ἕτερον — ἐπιδεῖν.] ἄλλο E. H.; — καὶ (καί omm. E. H., Littr.) αὐτὸ ἐπαλ. vulgo; equidem et καί et αὐτό repudio; — εἰς pro πρός E. Q.'

23. ὅταν — ἐπαλείφειν.] τῇ σκίλλῃ διέφθῳ ceteri; de meo mutavi, neque enim scillâ coctâ ulcus terere vult, sed scillam conteri ut inungi possit; — καί ante ἐπ' ὀθόνιον om. pr. m. in H.; — ἐς ὀθόνιον ἐπαλείψας E. H.; — ἐπαλείφειν om. pr. m. in H.

24. οἰδήματα — λόγος.] περὶ οἰδημάτων (ἐν excidit) τοῖς ποσὶ γινομένων E. in inscriptione; — ἀνοιδίσκεται E. H. Z.; — τοῦτο E. et H. rescriptum al. m. pro τοιοῦτον. Initium huius periodi edi solet: οἰδήματα ἐν τοῖσι ποσὶ γιγνόμενα αὐτόματα καὶ μὴ αὐτόματα. οὐδὲν ὑπὸ τῶν καταπλασμάτων καθιστάμενα τά τε οἰδήματα καὶ ἡ φλεγμασίη καὶ ἤν κ. τ. λ. De meo descripsi, quemadmodum exhibeo, ut decursus orationis tolerabilis saltem esset.

ἀλλὰ — κατάρροος.] ἀφαιρέῃς L., Littr., ἀφαιρῇς vulg.; —

δὲ κατανίζειν, καὶ θρόμβον αἵματος ἐν τοῖσι [1]σχάσμασι μὴ ἐᾶν ἐγκαταλείπεσθαι, καταχρίσας τῷ ἐναίμῳ φαρμάκῳ, εἴρια οἰσυποῦντα κατεξασμένα μαλθακὰ ἐπιδῆσαι, ῥήνας οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ· καὶ ἐχέτω τὸ σχασθὲν ὅκως ἀνάρροος [2]ἔῃ τοῦ αἵματος καὶ μὴ κατάρροος. Καὶ μὴ [3]τεγγέτω ὅλως, καὶ ὀλιγοσιτεέτω, καὶ πινέτω ὕδωρ· ἢν δὲ ἀπολύων εὑρίσκῃς τὰ [4]σχάσματα φλεγμαίνοντα, καταπλάσσειν τῷ ἐκ τοῦ ἀγνοῦ καὶ λίνου καρποῦ καταπλάσματι· ἢν δὲ ἑλκωθῇ τὰ σχάσματα καὶ ξυρραγῇ, πρὸς [5]σχῆμα ὁρέων, ἔπειτα προσφέρων [6]ὅτου ἂν δέῃ, τὰ λοιπὰ ἰητρεύειν.

perfundito, neque sanguinis grumum in cutis hiatibus remanere permittito, illitoque medicamento cruentis vulneribus accommodato, lanas sordidas, bene carptas, molles vino atque oleo respersas alligato. Locus scalpro pertusus eo sit habitu, ut sanguis sursum refluat, non deorsum defluat; neque ullo modo madefiat inediamque toleret aeger et aquam bibat. Quodsi vinculo resoluto cutis incisuras vexatas inflammatione deprehendas, cataplasma ex viticis ac lini semine inducendum. Sin vero ulcerentur ac simul committantur, pro occasione ut res postulat cetera curanda.

κε΄. [7]Ὅκου δὲ κιρσὸς ἔνεστι ἐπ' ἀντικνημίου ἢ περιφανὴς, ἢ [8]κάτω τῆς σαρκὸς, καί ἐστι μέλαν τὸ ἀντικνήμιον, καὶ δοκέει δεῖσθαι [9]αἷμα ἀπ' αὐτοῦ ἀπορρυῆναι, οὐ χρὴ τὰ τοιαῦτα κατακρούειν οὐδαμῶς· ὡς γὰρ ἐπιτοπολὺ ἕλκεα μεγάλα γίγνεται ἐκ τῶν σχασμάτων διὰ τοῦ κιρσοῦ τὴν ἐπιρροήν· ἀλλὰ χρὴ αὐτὸν τὸν κιρσὸν ἀποκεντέειν ἄλλοτε καὶ ἄλλοτε, ὅπῃ ἂν δοκέῃ καιρὸς εἶναι.

25. At ubi varix anteriorem tibiae partem occupat, sive conspicuus sit, sive carne tegatur, nigricatque anterior tibiae pars et sanguinis detractionem expetere videtur, illa scalpello nullo modo pertundi debent. Plerumque enim ex incisuris ob influxum ex varice magna ulcera fiunt. Verum varix ipse multis locis, prout opportunum videbitur, compungendus est.

κς΄. Ὅταν δὲ φλέβα τάμῃς, ἐπειδὰν τοῦ αἵματος ἀφῇς καὶ λύσῃς τὴν ταινίην, καὶ μὴ ἵστηται, τἀναντία ἢ ὅκως ἂν ὁ ῥοῦς [10]γίγνηται τοῦ αἵματος, ἐχέτω, ἤν τε χεὶρ, ἤν τε σκέλος ᾖ, ὥστε [11]χωρέειν τὸ αἷμα ὀπίσω, καὶ οὕτως [12]ὑπομείνας χρόνον πλείω ἢ ἐλάσσω κατακείμενον, ἔπειτα ἐπιδῆσαι αὐτὸν οὕτως ἔχοντα, μὴ ἐνεόντος τινὸς θρόμβου ἐν τῇ τομῇ, σπληνίον διπλόον προσθεὶς, τέγξας οἴνῳ, καὶ ἄνωθεν εἴριον ἐλαιώσας καθαρόν· κὴν γὰρ ἐπίρρυσις τοῦ αἵματος ἔῃ βιαίη, σχέσις γίγνεται ἐπιρρέοντος· κὴν, θρόμβου [13]ἐπὶ τῇ τομῇ γενομένου, οὕτω φλεγμήνῃ, διαπυΐσκε-

26. Vena secta ubi sanguinem detraxeris, vinculumque solveris, neque sanguis sistitur, contrariam in partem quam sanguis fluit, sive brachium, sive crus sit, collocetur, ut sanguis retro fluat, eoque statu plus minusve temporis decumbens perseveret, deinde iacens deligetur, dum ne quis sanguinis grumus in sectione relictus sit, splenio duplici apposito, vino madente, ac supra lana munda oleo imbuta imponatur. Fluentis namque sanguinis quamvis vehemens eruptio sistitur. Ac si sanguinis grumus in sectione relictus sit et ita inflammetur, in pus verti solet. Liberalius autem aut parcius

[1] χάσμασι. — [2] εἴη. — [3] τεγγέσθω. — [4] χάσματα et sic semper. — [5] χρῆμα. — [6] ὃ ἂν δέῃ. — [7] περὶ κυρσοῦ. Ὅπου. — [8] κατὰ τῆς σ. — [9] αἵματος ἀπ' αὐτοῦ ἀπορρυέντος. — [10] γένηται. — [11] χρέοντος. — [12] ὑπομείνας om. — [13] ἐπιτομὴ γινομένου οὔτε φλεγμένη.

κατταιονίζειν E. Q.'; — σχάσμασι pr. m. in H., χάσμοισι vulg.

καὶ μὴ — ἰητρεύειν.] ὅλως om. pr. m. in H.; — ὕδ. πιν. E. (H. πιέτω pr. m.); — χάσματα Parr. 4.; — τὸ ἐκ τοῦ I.; — καταπλάσμασι Ald.; — πρόσχημα vulg., πρόσχρημα Ald., mss. 6.; πρὸς σχῆμα Littr.; — ὅτου E. H. Littr., ὅ vulg.

25. ὅκου — εἶναι.] περὶ κιρσοῦ E. F. in inscriptione; — δοκέει E. H. K., Littr., δοκέῃ vulg.; — αἷμα ἀπ' αὐτοῦ ἀπορρυῆναι E. H. Q.', vulg. e V. notavi; — χασμάτων E. J. K.

26. ὅταν — διαπυΐσκεται.] τὰ ἀντία ὅκως vulg.; de meo mutavi; — καὶ αἵματος vulg., τοῦ αἵματος Littr. cum Parr. 6.; — tum vulgo ὡσεὶ χρέοντος (χωρέοντος Littr.) τοῦ αἵματος ὀπίσω quod de meo mutavi; — ὑπομείνας om. L., uti V.; — κατακείμενον de meo pro vulgato κατακείμενος; accusativus esse debet ab ὑπομείνας pendens; — καὶ μὴ ἐνεόντος E. Q.'; — τινός om. pr. m. in H.; — ἔπειτα

ται. Ἠριστηκότα δὲ χρὴ πλέον ἢ ἔλασσον καὶ πεπωκότα φλεβοτομέειν, καὶ ὑποτεθερμασμένον, καὶ ἡμέρης θερμοτέρης ἢ ψυχροτέρης.

κζ'. Σικύην δὲ [1] προσβαλόντα χρὴ, ἢν ἐπιρρέῃ τὸ αἷμα ἀφῃρημένης, κἢν πολὺ ῥέῃ, ἢ ἰχὼρ ῥέῃ, αὐτοῖσι ταχέως πρὶν ἢ πλησθῇ, αὖτις προσβάλλων ἐπεξέλκειν τὸ λειπόμενον· ἢν δὲ μὴ, θρόμβου ἐνεχομένου ἐν τοῖσι σχάσμασι, ἔπειτα ἀναφλεγμήναντα ἕλκεα γίγνεται ἐξ αὐτῶν. Ὄξεϊ δὲ χρὴ πάντα τὰ τοιαῦτα κατανίζειν, καὶ ὕστερον μὴ τέγγειν, μηδὲ κατακέεσθαι ἐπὶ τὰ σχάσματα, τῶν δὲ ἐναίμων τινὶ φαρμάκων καταχρίσαι τὰ σχάσματα· καὶ ὅταν κάτωθεν τοῦ γούνατος δέῃ προσβάλλειν ἢ πρὸς τὸ γόνυ, ἑστηκότι ὀρθῷ, ἢν δύνηται ἑστάναι.

pranso et poto vena secanda et leviter concalefacto calidiore potius die quam frigidiore.

27. Ubi sanguis influit admota cucurbitula, si eâ ablatâ is copiose, aut serosus humor affluit, ea cito priusquam impleatur locis scalpro exasperatis affigenda est et quod restat insuper extrahendum. Alioqui sanguinis grumo incisuris inhaerente postea rursus inflammata ulcera ex iis fiunt. Eiusmodi autem omnia aceto elui debent, neque postea madefieri cavendumque aegro est, ne in loca scalpro pertusa incumbat. Ea autem aliquo ex medicamentis cruentis vulneribus accommodatis illinenda sunt. Quodsi vel infra genu, vel ad genu admovenda cucurbitula est, id homini erecto et stanti, si stare potest, procurandum.

[1] προσβάλλοντα.

σπλήνιον vulgo, ἔπειτα eiiciendum esse vidit Littr.; — τέγξαι K.; — θρόμβος J.; — γενομ. H., Littr., γινομ. vulg.

27. σικύην — αὐτῶν.] προσβάλλοντα vulg., aoristum de meo dedi; — ἀφῃρημένης τῆς σικύης vulg., τῆς σικύης omisi cum L., Voss.; — ἢ ἰχὼρ ῥέῃ om. J.; — αὖτις per τ̄ pr. m. in H.; — εἰ δὲ μή H.; — θρόμβοι ἐνεχόμενοι vulgo, de meo genitivo scripsi.

ὄξεϊ — ἑστάναι.] γούνατος Littr. cum Parr. 4., γόνατος vulg.; — προσβάλλων vulg., προσβάλλον E. H., προσβάλλειν Littr.

ΠΕΡΙ ΑΙΜΟΡΡΟΪΔΩΝ.

α'. Αἱμορροΐδων τὸ μὲν νόσημα ὧδε γίγνεται. Ἐπὴν χολὴ ἢ φλέγμα ἐς τὰς φλέβας τὰς ἐν τῷ ἀρχῷ καταστηρίξῃ, θερμαίνει τὸ αἷμα τὸ ἐν τοῖσι φλεβίοισι· θερμαινόμενα δὲ τὰ φλέβια ἐπισπᾶται ἐκ τῶν ἔγγιστα φλεβίων τὸ αἷμα, καὶ πληρεύμενα ἐξογκέει [1] ἐς τὸ ἐντὸς τοῦ ἀρχοῦ καὶ ὑπερίσχουσι αἱ κεφαλαὶ τῶν φλεβίων, καὶ ἅμα μὲν ὑπὸ τῆς κόπρου ἐξιούσης φλώμεναι, ἅμα δὲ ὑπὸ τοῦ αἵματος ἀθροιζομένου βιαζόμεναι, ἐξακοντίζουσι αἷμα, μάλιστα μὲν ξὺν τῷ ἀποπάτῳ, ἐνίοτε δὲ χωρὶς τοῦ ἀποπάτου.

β'. Θεραπεύειν δὲ δεῖ ὧδε. Πρῶτον μὲν [2] ὑπαρχέτω εἰδέναι ἐν οἵῳ χωρίῳ γίγνονται. Ἀρχὸν γὰρ καὶ τάμνων, καὶ ἀποτάμνων, καὶ ἀναρράπτων, καὶ καίων, καὶ ἀποσήπων, — ταῦτα γὰρ δοκέει δεινότατα εἶναι, — οὐδὲν ἂν σίνοιο. Παρασκευάσασθαι δὲ κελεύω ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ σιδήρια, σπιθαμιαῖα τὸ μέγεθος, πάχος δὲ ὡσεὶ μήλης παχείης· ἐξ ἄκρου δὲ κατακάμψαι· [3] καὶ ἐπὶ τῷ ἄκρῳ πλατὺ ἔστω ὡς ἐπὶ ὀβελοῦ μικροῦ. Προκαθήρας δὲ φαρμάκῳ τῇ πρότερον, αὐτῇ δὲ, [4] ᾗ ἂν ἐπιχειρέῃς καῦσαι, ἀνακλίνας τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον καὶ προσκεφάλαιον ὑπὸ τὴν ὀσφὺν [5] ὑποθεὶς, ἐξαναγκάζειν ὡς μάλιστα τοῖσι δακτύλοισι τὴν

DE HAEMORRHOÏDIBUS.

1. Ora venarum hoc modo sanguinem fundere solent. Bilis aut pituita ad venas, quae in ano sunt, decumbens sanguinem, qui in his est, calefacit. Incalescentes autem venae sanguinem ex proximis venis attrahunt eoque impletae in recti intestini partem interiorem tumoris in modum prominent et venarum capitula conspicua sunt, quae dum partim a stercore exeunte contunduntur, partim a sanguine coacervato perrumpuntur, sanguinem eiaculantur, idque maxime cum stercore, interdum vero sine eo.

2. Curantur autem hoc modo. In primis certe nosse oportet, quo in loco fiant. Nam anum incidendo, resecando, consuendo, urendo, putrefaciendo, etiamsi gravissima ista esse videantur, nullam inferes noxam. Ferramenta septem octove parari iubeo, quae magnitudine palmam et crassum specillum crassitudine aequent, extrema parte recurva et in summo ad obeli parvi formam lata. Post exhibitum pridie medicamentum purgans, eodem quo ad ustionem aggredieris die homo supinus reclinatur pulvinoque lumbis supposito sedes digitis quam maxime foras educitur, tum candentibus admotis ferramentis uruntur quoad resiccentur et cave ne

[1] ἐς om. — [2] ὑπερεχέτω. — [3] καί om. — [4] ᾗ om. — [5] ἐπιθείς.

1. ἐπὴν — ἀποπάτου.] ἦν vulgo, ἐπήν revocavit Littr. ex edd. antt. et mss.: — ἐξοιδέει vulgo. ἐξογκέει D. H. I. K. Q.', Lind., ἐξοικέει Parr. 4.; — ἐς de suo Littr., in vulg. om.; — θλώμενα sec. m. in H.; — τοῦ ante ἀποπάτου ex edd. antt. et mss. revocavit Littr., vulgo om.

2. ἀρχὸν γὰρ — σίνοιο.] καί ante τάμνων om. K.; — δαίων mss. 7. apud Littr. et Voss., Ald., Manialt., δέων vulgata; sed in δαίων non latet δέων, quid enim δέειν τὸν ἀρχόν? sed latet καίων.

παρασκευάσασθαι — μικροῦ.] λέγω D. Q.' pro κελεύω; — ὀβολοῦ vulgo, cum Lindano ὀβελοῦ lego.

προκαθήρας — ἀποκαῦσαι.] ὅκως pro ἕως J.; — ἀποξηραίνῃς vulg., ἀποξηράνῃς Littr. cum Parr. 8. — Pro ὑπαλείψῃς Corn. eumque secutus Foës. in adn. ἀφάψῃς: Littr. nihil mutat et Gallice dedit: „de manière à ne pas y toucher legèrement.” In qua verbi ὑπαλείφειν interpretatione sequitur Manialdum. Me iudice ὑπαλείφειν solito suo significatu ponitur; praecipit autem auctor ne post ustionem inungantur partes, quas exsiccari vult. — Ceteri ἀποκαύσεις, de meo ἀποκαῦσαι.

ἕδρην ἔξω, ποιέειν δὲ καὶ διαφανέα τὰ σιδήρια καὶ καίειν ἕως ἂν ἀποξηράνῃς, καὶ ὅκως μὴ ὑπαλείψῃς· καίειν δὲ καὶ μηδεμίαν ἐᾶσαι ἄκαυστον τῶν αἱμορροΐδων, ἀλλὰ πάσας ἀποκαῦσαι. Γνώσει δὲ οὐ χαλεπῶς τὰς αἱμορροΐδας· [1] ὑπερέχουσι γὰρ ἐς τὸ ἐντὸς τοῦ ἀρχοῦ, οἷον ῥᾶγες πελιδναὶ, καὶ ἅμα ἐξαναγκαζομένου τοῦ ἀρχοῦ ἐξακοντίζουσι αἷμα. Κατεχόντων δ' αὐτὸν, ὅταν καίηται, τῆς κεφαλῆς καὶ τὰς χεῖρας, ὡς μὴ κινέηται· βοάτω [2] δὲ καιόμενος· ὁ γὰρ ἀρχὸς μᾶλλον ἐξίσχει. Ἐπὴν δὲ καύσῃς, φακοὺς καὶ ὀρόβους ἑψήσας ἐν ὕδατι, τρίψας λείους, κατάπλασσε πέντε ἢ ἓξ ἡμέρας· τῇ δὲ ἑβδόμῃ σπόγγον μαλθακὸν τάμνειν ὡς λεπτότατον, πλάτος δὲ εἶναι τοῦ σπόγγου ὅσον ἓξ δακτύλων πάντῃ· ἔπειτα ἐπιθεῖναι ἐπὶ τὸν σπόγγον ὀθόνιον ἴσον τῷ σπόγγῳ λεπτὸν καὶ λεῖον, ἀλείψας μέλιτι· ἔπειτα ὑποβαλὼν τῷ δακτύλῳ τῷ λιχανῷ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς μέσον τὸν σπόγγον, ὦσαι κάτω τῆς ἕδρης ὡς προσωτάτω, ἔπειτα ἐπὶ τὸν σπόγγον προσθεῖναι εἴριον, ὡς ἂν ἐν τῇ ἕδρῃ ἀτρεμίζῃ. Διαζώσας δὲ ἐν τῇσι λαγόσι καὶ ὑφεὶς ταινίην ἐκ τοῦ ὄπισθεν, ἀναλαβὼν ἐκ τῶν σκελέων τὸν ἐπίδεσμον, ἀναδῆσαι ἐς τὸ διάζωσμα παρὰ τὸν ὀμφαλόν. Τὸ δὲ φάρμακον, ὃ εἶπον, [3] ἐπίδει τὸ πυκνὴν τὴν σάρκα ποιέον καὶ ἰσχυρὴν φῦναι. Ταῦτα δὲ δεῖ ἐπιδεῖν μὴ ἔλασσον ἡμερῶν εἴκοσι. Ῥοφέειν δὲ ἅπαξ τῆς ἡμέρης ἄλευρον, ἢ κέγχρον, ἢ τὸ ἀπὸ τῶν πιτύρων, καὶ πίνειν ὕδωρ· ἢν δὲ [4] ἐς ἄφοδον ἵζηται, ὕδατι θερμῷ διανίζειν· λούεσθαι δὲ διὰ τρίτης ἡμέρης.

unguentum admoveas. Urere vero ita oportet, ut earum venarum, quae sanguinem fundunt, nulla inusta relinquatur, sed omnes adurantur. Has nullo negotio deprehendes, quod interiore ani parte conspicuae sunt velut acini uvae lividae simulque, cum foras anus cogitur, sanguinem eiaculantur. Contineant autem illum, dum uritur, capite et manus contineant, ne moveatur; sed clamet qui uritur, quippe quo pacto anus magis prominet. Peracta ustione lentes et ervum tenuissime trita et ex aqua decocta quinque aut sex diebus imponuntur. Septimo die spongia mollis quam tenuissime inciditur; quae omni ex parte sex digitorum latitudinem aequet. Tum linteum, quod spongiae latitudinem non excedat, tenue et leve, melle illitum superimponitur, dein subdito sinistrae manus indice, media spongia intro per inferiora quam penitissime in sedem propellitur; demum supra spongiam lana apponitur, ut in sede immota permaneat. Cingulo vero per ilia ducto fascia a posteriore deorsum demittitur, exceptumque inter crura traductum vinculum ad cingulum iuxta umbilicum deligatur. Tum medicamentum, quod dixi carnem densam facere ac validam producere, alligatur. Quae non minore quam viginti dierum spatio devincire oportet. Sorbitio autem semel die ex farina, aut milio, aut furfuribus, et potui aqua exhibenda. Ubi ad deiiciendam alvum desidet, calida proluitur. Tertio quoque die balneum adhibeatur.

γ'. [5] Ἑτέρη θεραπείη. Ἐκβαλὼν τὴν ἕδρην ὡς μάλιστα, αἰονᾶν ὕδατι θερμῷ, ἔπειτα ἀποτάμνειν τῶν αἱμορροΐδων τὰ ἄκρα· φάρμακον δὲ προκατασκευασθῆναι πρὸς τὴν τομὴν

3. Alia curatio. Foras educta quam maxime sedes calida perfunditur, tum venarum sanguinem fundentium extrema praeciduntur. Hoc vero medicamentum antea praeparatum ad se-

[1] ὑπερέχουσαι. — [2] δέ om. — [3] ἐπιδεῖν πυκνήν. — [4] ἐς om. — [5] in marg. ἰατρία αἱμορροΐδων.

κατεχόντων — ἐξίσχει.] αὐτῶν ceteri, αὐτόν de meo; — τῶν χειρῶν D. Q.'; — βοάτω δέ Lind., ceteri δέ omm.

ἐπὴν — ἀτρεμίζῃ.] Omnes κατάπασσε, de meo κατάπλασσε, quod expresserunt interpretes.

διαζώσας — ὀμφαλόν.] ἐκ τῶν ὄπισθεν K.; — ἐπιδεῖτο (ἐπιδεῖν Parr. 5.) πυκνὴν τὴν σάρκα ποιέειν vulgo; descripsi textum, quemadmodum Littr.

ῥοφέειν — ἡμέρης.] ῥυφέειν H.; — τῷ ἀπὸ τῶν πιτ. K., τό ante ἀπό om. Z.

3. ἑτέρη — λεῖον.] ἑ. θ. om. F., ἄλλη D., Lind., μέθοδος pro θεραπείη Ald., G. Z.; — φάρμακον δὲ χρή J.; — προκατασκευάζειν J.; — ὧδε pro τόδε D. Q.', Lind.; — ἐπί-

τόδε· οὐρήσας ἐς χαλκεῖον ἐπίπασον ἐπὶ τὸ οὖρον χαλκοῦ ἄνθος [1]ὀπτὸν καὶ τετριμμένον λεῖον, ἔπειτα διεὶς καὶ κινήσας τὸ χαλκεῖον, ξήρανον ἐν τῷ ἡλίῳ· ὅταν δὲ ξηρὸν γένηται, ξυγξύσας τρῖψον λεῖον. [2]Προστίθει τῷ δακτυλίῳ, καὶ σπληνία ἐλαιώσας προστίθει, καὶ σπόγγον ἐπάνω ἐπίδει.

ctionem habere oportet. Urina in vas aeneum immissa, flos aeris ustus optime laevigatus inspergitur, tum vase agitato maceratur et in sole siccatur. Siccatum eraditur, teritur, et laevigatur, ano admovetur, splenia oleo madida apponuntur spongiaque superimposita deligatur.

δ'. [3]Ἕτερος τρόπος. Προσφύεται πρὸς τῇ αἱματίτιδι [4]κονδυλῶδές τι, οἷον συκαμίνου καρπός· καὶ ἢν μὲν ἔξω σφόδρα ᾖ ἡ κονδύλωσις, περιπέφυκε αὐτῇ καλυπτὴρ ὁ τῆς σαρκός. Καθίσας οὖν τὸν ἄνθρωπον ὀκλὰξ ἐπὶ ὅλμων δύο, σκόπει· εὑρήσεις γὰρ πεφυσημένα [5]τὰ μεσηγὺ τῶν γλουτῶν παρὰ τὴν ἕδρην, τὸ δὲ αἷμα [6]ἐκχωρέον ἔνδοθεν. Ἢν γοῦν [7]ἐνδιδῷ ὑπὸ [8]τῷ καλυπτῆρι, [9]τὸ κονδύλωμα τῷ δακτύλῳ ἀφελεῖν· οὐδὲν γὰρ χαλεπώτερον ἤ περ προβάτου δειρομένου τὸν δάκτυλον [10]μεταξὺ τοῦ δέρματος [11]καὶ τῆς σαρκὸς περαίνειν, καὶ ταῦτα διαλεγόμενος ἅμα [12]λάνθανε ποιέων. Ἐπὴν δὲ ἀφέλῃς τὸ κονδύλωμα, ἀνάγκη [13]φέρεσθαι δρόμους αἵματος ἀπὸ πάσης τῆς ἀφαιρέσιος· τάχα δὲ χρὴ ἀποπλῦναι οἴνῳ αὐστηρῷ, κηκίδας ἐναποβρέξας· καὶ ἥ τε αἱματῖτις οἰχήσεται ξὺν τῷ κονδυλώματι καὶ τὸ κάλυμμα καταστήσεται καὶ [14]ὅσῳ ἂν παλαιότερον ᾖ, [15]ῥηΐων ἔσται ἡ ἴησις.

4. Alius modus. Venae sanguinem fundenti tuberosa quaedam eminentia, veluti mori fructus, adnascitur, et si quidem tuberosa eminentia foras valde prominet, ei circumcirca operculum carnosum adhaerescit. Homine igitur in genua super duos lapides teretes inclinato, anum inspice. Invenies namque loca inter nates media circa sedem tumefacta, sanguinemque ex interioribus partibus procedentem. Si ergo tuberosa eminentia sub tegumento mollis sit, digito ea auferenda est. Neque enim maiore negotio id fiet, quam si, dum pellis ovi detrahitur, digitum inter carnem et pellem medium immittas. Idque inter loquendum simulque non advertente aegro faciendum. Sublatum tuberculum sanguinis cursus omni ex parte ablata necessario consequitur. Vino austero, in quo gallae maceratae fuerint, cito locus perluendus est venaque sanguinem fundens una cum tuberculo recedet et operculum in pristinum statum restituetur. Quoque vetustior morbus est, eo facilior curatio futura est.

ε'. Ἢν δὲ ἀνωτέρω ᾖ ἡ κονδύλωσις, τῷ κατοπτῆρι σκέπτεσθαι καὶ μὴ ἐξαπατᾶσθαι ὑπὸ τοῦ κατοπτῆρος· [16]διοιγόμενος γὰρ ὁμα-

5. At si altius insederit tuberosa eminentia, per instrumentum, quo sedes dilatatur, catopterem vocant, inspicere oportet, neque ab eo

[1] ὀπτοῦ καὶ τετριμμένου λείου. — [2] καὶ προστ. — [3] ἕτ. τρ. om. — [4] κονδυλώσει. — [5] τά om. — [6] ἐγχωρέει. — [7] ἐνδίδου. — [8] τῇ. — [9] ἢ τῷ κονδύλῳ καὶ τῷ δ. — [10] μετά. — [11] ἐκ. — [12] λαθάνει. — [13] κύεσθαι. — [14] ὅσον. — [15] ῥαδίως. — [16] διηγόμενος.

πασσον ceteri, nisi quod Z. ἐπιπάσσων fert; — ὀπτοῦ καὶ τετριμμένου λείου ceteri, in quibus fortasse vestigium lectionis ἄνθεος pro ἄνθος, quod tamen si serves, legendum est quod exhibui.

προστίθει — ἐπίδει.] δακτύλῳ vulg., δακτυλίῳ Corn., Foës. in adn., Littr.

4. ἕτερος — σαρκός.] ἕτ. τρ. om. F.; — ἄλλος Parr. 5.; — post τρόπος addunt ἰήσιος. ἰάσεως nonnulla mss.; — τῇ κονδυλώδει vulg., verum τῇ κονδυλώσει, uti V., Parr. 5.; sed hoc ferri nequit; repono κονδυλῶδές τι; — ἢν Parr. 6. Littr., εἰ vulg.

καθίσας — ἔνδοθεν.] Qui ὅλμων ex Hesychio, Schol. Aristophanis de corporis parte h. l. intelligunt, falluntur; — ἐκχωρέειν vulgo, ἐκχωρέον H. K., Littr.

ἢν γοῦν — ποιέων.] ἐνδίδοι vulg., ἐνδιδῷ Littr.; — τῇ pro τῷ, uti V., edd. antt., Parr. 7., καλυπτρίδι J.; — ἢ τὸ κονδ. vulg., ἤ omm. Foës. in adn., Lind., Littr.; — λανθάνει K., λανθάνῃ Lind.

ἐπὴν — ἴησις.] ῥέεσθαι (δύεσθαι J., κύεσθαι Ald., mss. 7. apud Littr.) δρόμους αἵματος vulg.; — ῥέεσθαι per se mirum, sed ῥεῖται δρόμος magis mirum etiam; in ῥέεσθαι latet φέρεσθαι, quod exhibeo; — τάχα vulgo, ταῦτα pro eo D. H. I. K. Q.', Lind., Littr.; equidem vulgatam praefero, sed δέ adiicio de meo; — ῥηϊδίως vulgo, ῥηδιως J.; de meo ῥηΐων scripsi.

5. ἢν δὲ — ὀρθῶς.] ἀνώτερος vulg., ἀνωτέρω Littr.; — διηγούμενος vulg., διοιγόμενος D., sec. m. in H., Littr.

λύνει τὴν κονδύλωσιν, ξυναγόμενος δὲ πάλιν δείκνυσι ὀρθῶς. Ἀφαιρέειν δὲ χρὴ, ἐλλεβόρῳ μέλανι ὑπαλείφοντα τὸν [1] *δακτύλιον· ἔπειτα τριταῖον οἴνῳ κλύζειν αὐστηρῷ. Τὸ δὲ αἷμα, ὅταν ἀφέλῃς τὴν κονδύλωσιν, ὅτι οὐ ῥέει μὴ θαυμάζειν· οὐδὲ γὰρ ἢν ἐν τοῖσι ἄρθροισι διατάμῃς τὰς χεῖρας ἢ τὰ σκέλεα, οὐ ῥεύσεται αἷμα· ἢν δ' ἄνωθεν ἢ κάτωθεν τάμῃς τῶν ἄρθρων, εὑρήσεις* [2] *κοίλας φλέβας καὶ αἱμόρρους καὶ χαλεπῶς ἂν ἴσχοις εὐπόρως. Οὕτω καὶ* [3] *τὴν ἐν τῇ ἕδρῃ αἱμορροΐδα, ἢν μὲν ἄνωθεν ἢ κάτωθεν τάμῃς τῆς ἀφαιρέσιος τοῦ κονδυλώματος, αἷμα ῥεύσεται·* [4] *ἢν δὲ αὐτὴν ἀφέλῃς τὴν κονδύλωσιν ἐν τῇ προσφύσι, οὐ ῥεύσεται. Εἰ μὲν οὖν οὕτω* [5] *καθίσταται· — εἰ δὲ μὴ, καῦσαι, φυλασσόμενος ὡς μὴ ἅψῃ τῷ σιδήρῳ, ἀλλ' ἐγγὺς προσφέρων τὰ σιδήρια ἀποξηραίνειν καὶ προστιθέναι τὸ τοῦ χαλκοῦ ἄνθος τὸ ἐν τῷ οὔρῳ.*

decipi. Ubi enim aperitur, tuberculum exaequat, ubi vero rursus in se adducitur, recte conspicuum facit. Auferre autem convenit, veratro nigro ano illito, tum tertio die vinum austerum ex infuso immittendum. At vero ubi tuberosam eminentiam sustuleris, si sanguis non effluat, mirandum non est. Neque enim si in articulis manus aut crura seces, sanguis effluit; at si supra aut infra articulos sectio fiat, cavas et sanguine manantes venas deprehendes, neque facile prompte sistas. Eodem modo si venam in sede sanguinem fundentem supra quidem aut infra detractum tuberculum seces, sanguis effluet. Sin vero ipsam tuberculosam eminentiam, ubi annectitur, abstuleris, non profluet. Si igitur hoc pacto quidem ad pristinum statum reducitur, bene se res habet; sin minus, ustio adhibenda ea cautione, ut ne ferro attingatur, sed prope admotis ferramentis exsiccetur et flos aeris ex urina adhibeatur.

ς'. [6] *Ἕτερος τρόπος ἰήσιος αἱμορροΐδων. Καυστῆρα* [7] *ποιήσασθαι οἷον καλαμίσκον φραγμίτην· σιδήριον δὲ* [8] *ἐναρμόσαι καλῶς ἁρμόζον· ἔπειτα τὸν αὐλίσκον ἐνθεὶς ἐς τὴν ἕδρην, διαφαῖνον τὸ σιδήριον καθιέναι καὶ πυκνὰ ἐξαιρέειν, ἵνα μᾶλλον ἀνέχηται θερμαινόμενος· καὶ οὔτε ἕλκος ἕξει ὑπὸ τῆς θερμασίης, ὑγιέα τε ξηρανθέντα τὰ φλέβια.*

6. Alius venarum sanguinem in ano fundentium curationis modus. Cauterium parare oportet in modum parvae arundinis vallatoriae, phragmitem vocant, et in ipsum ferramentum probe congruens accommodare, deinde immissa in sedem fistula candens ferramentum in eam demittere crebroque eximere, quo magis calorem toleret; et neque ulcus habebit ex calore, sanae autem erunt venae exsiccatae.

ζ'. Ἢν δὲ βούλῃ μήτε καίειν, μήτε ἀποτάμνειν, προκαταιονήσας ὕδατι πολλῷ θερμῷ καὶ ἐκστρέψας τὴν ἕδρην, σμύρναν τρίψας λείην καὶ [9] *κηκίδα, καὶ στυπτηρίην Αἰγυπτίην κατακαύσας, ἓν καὶ ἥμισυ πρὸς τἄλλα, καὶ μελαντηρίης ἄλλο τοσοῦτον, τούτοισι ξηροῖσι χρῆσθαι· ἡ δὲ αἱμορροῒς τούτοισι τοῖσι φαρμάκοισι ἀποστήσεται, ὥσπερ σκύτος κατα-*

7. Quodsi neque ustio, neque sectio placeat, sedes multa et calida prius fovetur et evertitur, tum myrrha probe laevigata, galla et alumen Aegyptium ustum, quod reliqua sua parte et dimidia superet, et melanteriae tantundem accipiendum, iisque aridis utendum. Sub his medicamentis vena sanguinem fundens velut corium ustulatum decidit, eademque facienda

[1] *δάκτυλον.* — [2] *φλ. κοίλας.* — [3] *τὴν ἐν* om. — [4] *ἢν — ῥεύσεται* om. — [5] *καθίστανται.* — [6] Inscriptio om. — [7] *χρὴ ποιήσασθαι.* — [8] *ἐναρμόσαις.* — [9] *κηκίδια.*

ἀφαιρέειν — αὐστηρῷ.] *δάκτυλον* vulg., *δακτύλιον* interpretes; — *τριταῖον* H., Littr., *τριταίῳ* vulg.

τὸ δὲ αἷμα — εὐπόρως.] *ἄρθροισι τάμῃς* J.; — *διατάμῃς τῶν* D.; — *φλέβας κοίλας* Parr. 4.

εἰ — οὔρῳ.] *ἢν* vulgo, *εἰ* de coniectura propter *καθίσταται*, qua de re iam Littr. monuit; — post *ἵσταται* vulgo *καλῶς ἂν ἔχοι*, nempe aposiopesin scriptoribus his quoque usitatam explevit recentior manus, quare emblema sustuli; — *εἰ δὲ μή* J., *ἢν δὲ μή* ceteri.

6. *ἕτερος — φλέβια.*] *ἕτ. τρ. ἰησ. αἱμ.* om. K.; — *τῆς ἰήσιος* Q.', Lind., *ἰήσιος αἱμ.* Z.; — *καυτῆρα* nonnulli codd. Foësii, Lind., vide Gal. Gl. in voce.

7. *ἢν δὲ — ἀφανίσῃς.*] *ἐκτρέψας* vulg., *ἐκστρέψας* D. H. K.; — *τοσοῦτο* Parr. 5.

κεκαυμένον· ταῦτα ποιέειν μέχρις ἂν πάσας ἀφανίσῃς. Καὶ *χαλκίτιδος ἥμισυ κεκαυμένου τωὐτὸ ἀπεργάζεται.*

η'. Ἢν *δὲ βούλῃ βαλάνοισι ἰῆσθαι, σηπίης ὄστρακον, μολιβδαίνης τρίτον μέρος, ἄσφαλτον, στυπτηρίην, ἄνθος ὀλίγον, κηκίδα, χαλκοῦ ἰὸν ὀλίγον, τούτων μέλι ἑφθὸν καταχέας, βάλανον ποιήσας μακροτέρην προστίθει, μέχρις ἂν ἀφανίσῃς.*

θ'. [1]*Γυναικείην αἱμορροΐδα ὧδε θεραπεύειν.* Πολλῷ *ὕδατι θερμῷ αἰονήσας, — ξύνεψε δὲ τῷ θερμῷ τῶν εὐωδέων, — τρίψας μυρίκην, λιθάργυρον* [2]*ὀπτὴν, καὶ κηκίδα, οἶνον λευκὸν παράχεε καὶ ἔλαιον καὶ χηνὸς στέαρ, τρίψας* [3]*ὁμοῦ πάντα, διδόναι, ὁκόταν αἰονηθῇ,* [4]*διαχρίσασθαι· αἰονᾶν δὲ καὶ τὴν ἕδρην ἐξώσας ὡς μάλιστα.*

donec omnes dissipaveris. Idemque efficit chalcitidis ustae dimidium.

8. At si per glandes curationem instituas, sepiae testa, plumbaginis tertia pars, bitumen, alumen, floris aeris exiguum, galla, aeruginis modicum commiscentur; his melle cocto affuso, glans oblongior conficitur, supponitur donec deleantur.

9. Vena sanguinem fundens in mulieris ano sic curatur. Multa calida, in qua ex odoratis aliquid incoxeris, perfunditur, tum myrica trita, spuma argenti usta et galla additur, vino albo, oleo et anserino adipe affuso omnia simul conteruntur, post perfusionem illinenda dantur. Sedes autem quam maxime educta perfunditur.

[1] Inscriptio deëst. — [2] *ὀπτόν*. — [3] *πάντα ὁμοῦ*. — [4] *διαχρήσεσθαι*. tum *αἰονᾶν* — *μάλιστα* abest.

8. *ἢν δὲ — ἀφανίσῃς.*] *βαλανίοισι* Ald., Parr. 6.

9. *γυναικείην — μάλιστα.*] *γυναικείην — θεραπεύειν* om. K.; — *συνέψαι* J.; — *ἐν τῷ θερμῷ* vulg., otiosum *ἐν* omitto; — *πάντα ὁμοῦ* Parr. 6.; — [*καὶ*] *ὁκόταν* Lind.; — *διαχρήσασθαι·* vulg., *διαχρίσασθαι* Parr. 3., *διαχρίεσθαι* D. H.; — *ἐξεώσας* D. Non credo *ἕδρην* h. l. esse *vulvam*, quod Manialdus voluit; parum certi sumus de inscriptionibus in his librorum capitulis, quum fere omnes, nisi ad unum omnes, sint a recenti manu librariorum; — sed etiamsi re ipsa haemorrhoïdes mulierum h. l. spectentur, non ideo *ἕδρη* est *vulva!*

ΠΕΡΙ ΣΤΡΙΓΓΩΝ.

α'. Σύριγγες δὲ γίγνονται μὲν ὑπὸ φλασμάτων καὶ φυμάτων, γίγνονται δὲ [1]καὶ ὑπὸ ἐρεσίης καὶ ἱππασίης, ὅταν ἀθροισθῇ ἐν τῷ γλουτῷ αἷμα πλησίον τῆς ἕδρης· σηπόμενον γὰρ νέμεται ἐς τὰ μαλθακὰ, ἅτε ὑγροῦ ἐόντος τοῦ ἀρχοῦ καὶ τῆς [2]σαρκὸς μαλθακῆς, ἐν ᾗ νέμεται, ἔστ' ἂν τὸ φῦμα ῥήξῃ καὶ κάτω ἐς τὸν ἀρχὸν διασήψῃ. Ἐπὴν δὲ τοῦτο γένηται, συριγγοῦται, καὶ ἰχὼρ ῥέει, καὶ κόπρος καὶ φῦσα καὶ βδελυγμίη πολλή. Ὑπὸ μὲν [3]οὖν τῶν φλασμάτων γίγνεται, ὁκόταν [4]τι τῶν περὶ τὸν ἀρχὸν χωρίων φλασθῇ ὑπὸ πληγῆς, ἢ ὑπὸ πτώματος, ἢ ὑπὸ τρώματος, ἢ ἱππασίης, ἢ ἐρεσίης, ἢ ὅσα τοιουτότροπά ἐστι· ξυνίσταται γὰρ αἷμα, σηπόμενον δὲ ἐκπυΐσκεται· ὑπὸ δὲ τοῦ ἐκπυισκομένου πάσχει ἅπερ ἐπὶ τῶν φυμάτων εἴρηται.

β'. Πρῶτον μὲν οὖν ὅταν τι τοιοῦτον αἴσθῃ φυόμενον φῦμα, τάμνειν ὡς τάχιστα ὠμὸν πρὶν ἢ διαπυῆσαι ἐς τὸν ἀρχόν.

γ'. Ἢν δὲ νοσέοντα ἤδη τὴν σύριγγα παραλάβῃς, λαβὼν σκορόδου φύσιγγα νεαρὴν, ἀνακλίνας τὸν ἄνθρωπον ὕπτιον, τὰ σκέλεα διαγαγὼν, τὸ μὲν [5]ἔνθα, τὸ δὲ ἔνθα, τὴν

DE FISTULIS.

1. Fistulae partim quidem ex collisis, partim ex tuberculis fiunt. Oriuntur etiam vel ex remigatione, vel equitatione collecto in natibus iuxta sedem sanguine. Putrescens enim quae mollia sunt depascitur, cum nimirum anus humidus sit et caro mollis, in qua pabulatur, dum tuberculum rumpatur, infraque ad rectum intestinum computrescat. Quod cum fit, in fistulam abit, sanie manat, indeque stercus et flatus, teterque foetor copiose effluit. Ex collisione autem nascitur fistula, ubi ex ictu aut casu vel vulnere, vel equitatione aut remigatione, aut aliis huiusmodi rebus, pars aliqua circa rectum intestinum colliditur. Collectus enim sanguis et putrescens suppurat et ex suppuratione quae de tuberculis dicta sunt, accidunt.

2. Ante omnia igitur cum eiusmodi tuberculum suboriri senseris, antequam ad rectum intestinum suppuratio perveniat, crudum quam celerrime secare oportet.

3. Quodsi iam factam fistulam in manus sumpseris, homini supino reclinato cruribus huc atque illuc reductis, sumptum allii recentem caulem, dum ad aliquid offendat, immittere

[1] καί om. — [2] γαστρός. — [3] οὖν om. — [4] τι περὶ τὸν ἀρχὸν χωρίον. — [5] ἔνθεν — ἔνθεν.

1. σύριγγες — διασήψῃ.] δέ post σύριγγες ferunt Parr. 5. et V.; in libello, qui pars est operis maioris vetustioris argumenti chirurgici, illud δέ non repudio; — καί ante ὑπὸ ἐρεσίης om. J.; — εἰρεσίης Parr. 5., V.; — τοῦ τε ἀρχοῦ ceteri; τε abiiciendum est visum.

ἐπὴν — πολλή.] ἰχωρέει vulgo, ὑποχωρέει L., ἰχωρροέει Lind.; cum Littréo sequor K.; — καὶ κόπρος ῥεῖ δι' ἑωυτῆς (αὐτῆς Littr.) vulg.; sed illud ῥεῖ δι' αὐτῆς abundat post ἰχὼρ ῥέει, emblema autem alienum esse docet ipsum δι' αὐτῆς, quod quorsum referatur, non habet: si quis ex συριγγοῦται repetere cogitatione, ut aiunt, velit τῆς σύριγγος, quaerere audeo, num ita re vera scripserint non solum Graeci, sed alii quivis; — itaque delevi emblema.

ὑπὸ — εἴρηται.] χωρίον Lind., cf. Littr., V.; — θλασθῇ J.; — ἢ ἐρεσίης om. Lind., εἰρεσίης Parr. 3.

3. ἢν δὲ — κυάθους.] νοσέειν σύριγγα h. l. dicitur, quemadmodum νοσεῖν νόσον; — μετρῆσαι δέ D. H.; — λεπτοτάτης Ald.; — ὕδωρ ἐπιχέειν D.; — ἐπὶ τέσσαρας J.; — post κυάθους legi solet ἐν τούτῳ κάθαιρε καὶ τὰς ἀσκαρίδας. ὁκόσοι δ' ἂν καταλειφθῶσι ἀθεράπευτοι θνήσκουσι. Correxeris

φύσιγγα καθιέναι ἔστ' ἂν προσκόψῃ, μετρῆσαί τε τὸ βάθος τῆς σύριγγος τῇ φύσιγγι, καὶ σεσέλιος δὲ ῥίζαν κόψας ὡς λεπτοτάτην, ὕδωρ ἐπιχέας, βρέχειν τέσσαρας ἡμέρας· καὶ προνηστεύσας πινέτω μέλιτι παραμίσγων τὸ ὕδωρ κατὰ τρεῖς [1] *κυάθους. Ἔπειτα ὀθόνιον βύσσινον* [2] *τιθυμάλλου ὀπῷ τοῦ μεγάλου δεύσας, καταπάσσων ἄνθος χαλκοῦ ὀπτὸν τετριμμένον, στροβίλην ποιήσας ἴσην τῇ σύριγγι τὸ μῆκος,* [3] *ῥάμμα διεὶς δι' ἄκρας τῆς στροβίλης καὶ αὖθις διὰ τῆς φύσιγγος, ὕπτιον κατακλίνας τὸν ἄνθρωπον, κατοπτῆρι κατιδὼν τὸ διαβεβρωμένον τοῦ ἀρχοῦ,* [4] *ταύτῃ τὴν φύσιγγα διεῖναι· καὶ ὁκόταν παρακύψῃ ἐς τὸν ἀρχὸν, ἐπιλαμβανόμενος ἕλκειν, ἄχρις οὗ ἡ στροβίλη διωσθῇ καὶ ἰσωθῇ τῷ τε ἄνω καὶ τῷ κάτω· ἐπὴν δὲ ἐσωσθῇ, βάλανον ἐνθεὶς κερατίνην ἐς τὸν ἀρχὸν, γῇ διαχρίσας σμηκτρίδι τὸν ἀρχὸν,* [5] *ἐᾶν· ἐπὴν δὲ ἀποπατέῃ, ἐξαιρέειν καὶ αὖθις προστιθέναι, ἕως ἂν πεμπταίη γένηται· ἕκτῃ δὲ ἡμέρῃ ἐξαιρέειν, ἕλκων τὴν στροβίλην ἔξω τῆς σαρκός· καὶ τρίψαι* [6] *στυπτηρίην μετὰ ταῦτα καὶ πλήσας τὴν βάλανον καὶ ἐς τὸν ἀρχὸν ἐμβαλὼν, ἐᾶν ἄχρις* [7] *οὗ ἡ στυπτηρίη ὑγρὴ γένηται· τὸν δὲ ἀρχὸν σμύρνῃ ἀλείφειν, ἄχρις οὗ ἂν δοκέῃ ξυμπεφυκέναι.*

oportet, eoque fistulae altitudinem metiri. Tum seselis radice quam tenuissime contrita quatuor diebus aqua affusa macerata, admixto melle aquam ad tres cyathos ieiuno propinato. Post haec byssinum linteum magni tithymalli succo imbutum, usto aeris flore et trito aspersum, in collyrii formam fistulae longitudini aequalem intorque, filo per extremum linamentum rursusque per summum caulem traiecto, homineque supino reclinato, ubi adhibito instrumento ad sedem diducendum idoneo, quod *κατοπτήρ* dicitur, in ano quid perrosum sit conspexeris, eo allii caulem demittito atque ubi in anum demissus fuerit, prehensum trahito donec linamentum impulsum superiori atque inferiori parti adaequatum fuerit. Quo intro impulso, glandem corneam in anum inditam, podice creta cimolia illito, ibi sinito, cumque desidendi cupido affuerit, eximito, rursusque immittito in quintum diem usque. Sexto vero eximito, foras linamento e carne educto, posteaque glandem alumine trito impletam in anum immissam, ibi dum alumen liquescat sinito. Podicem vero, quoad coaluisse videatur, myrrha illinito.

δ'. [8] *Ἑτέρη θεραπείη. Ὠμόλινον λαβὼν ὡς λεπτότατον, ξυμβάλλειν ὅσον σπιθαμιαῖον πεντάπλοον, καὶ ξυμπεριλαβεῖν ἱππείην τρίχα· ἔπειτα ποιησάμενος μήλην κασσιτερίνην ἐπ' ἄκρου τετρημένην, ἐνείρας ἐς τὴν μήλην τὴν ἀρχὴν τοῦ ὠμολίνου ξυμβεβλημένου, καθιέναι τὴν μήλην ἐς τὴν σύριγγα, καὶ ἅμα τῆς ἀριστερῆς χειρὸς τὸν δάκτυλον τὸν λιχανὸν καθιέναι ἐς τὴν ἕδρην· ἐπὴν δὲ ψαύσῃ ἡ μήλη τοῦ δακτύλου, ἄγειν ἔξω τῷ δακτύλῳ, ἀνακάμψας τῆς μήλης τὸ ἄκρον*

4. Alia curatio. Linum crudum quam tenuissimum quincuplex palmi longitudine in unum complicatum cum eoque una comprehensam setam equinam sumito. Facto deinde specillo stanneo extrema parte pertuso, inserto in specillum principio lini complicati, specillum in fistulam immittere oportet simulque digitum indicem manus dextrae in sedem immittere. Atque ubi specillum digitum contigerit, id extrema parte inflexum, unaque lini principium, quod per specillum traiectum est, digito educitur et

[1] *καγάθους ἐν τούτῳ* (primum scriptum fuisse videtur *καθάθους*. — [2] *τιθυμάλλου ὀποῦ.* — [3] *ῥάμμα — φύσιγγος* om. — [4] *ταύτην.* — [5] *πεμπταῖα.* [6] *στυπτηρίη.* — [7] *οὗ ἂν δοκέῃ ξυμπεφ.* omissis intermediis. — [8] *ἕτ. θερ.* om., sed spatium vacuum pro inscriptione.

τοῦτο καθαίρει καὶ τὰς ἀσκ.; sed tum hoc, tum quod sequitur *ὁκόσοι δ' ἂν κ. τ. λ.* tam parum cohaerent cum vicinis, ut mihi omnia ista pro emblemate alieno abigenda sint visa.

ἔπειτα — ξυμπεφυκέναι.] *τιθυμάλου* D. H. K.; — *ὀπῷ* H., Littr.; *ὀποῦ* vulg.; — *τῇ* ante *σύριγγι* omm. D. H.; — *στροβίλου* nonnulla mss.; — *τρίψας στυπτηρίη* D. H. I.; — *ξυμπεφωνηκέναι* vulg, meliorem scripturam e mss. dedit Littr.

4. *ἑτέρη — ἑωυτοῦ.*] *ἕτ. θερ.* om. J.; — *ποιησάμενον* D.; — *ἔξω* omm. Ald., G.; — *ἐπιδῆσαι* vulgo, *ἀποδῆσαι*

καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν ἐν τῇ μήλῃ· καὶ τὴν μὲν μήλην πάλιν ἐξαιρέειν, τοῦ δὲ ὠμολίνου τὰς ἀρχὰς ἀφάψαι δὶς ἢ τρίς· καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ὠμολίνου [1] ἐπιστρέψας ἀποδῆσαι πρὸς τὸ [2] ἅμμα· ἔπειτα κελεύειν ἀπελθόντα διαπρήσσεσθαι τὰ ἑωυτοῦ. Ὁκόσον δὲ, σηπομένης τῆς σύριγγος, χαλᾶται τοῦ ὠμολίνου, τοῦτο ἐπιτείνειν καὶ ἐπιστρέφειν αἰεὶ καθ' ἑκάστην ἡμέρην· ἢν δέ σοι τὸ ὠμόλινον διασαπῇ πρόσθεν ἢ τὴν σύριγγα διαβρωθῆναι, πρὸς τὴν τρίχα προσάψας ἕτερον ὠμόλινον διεῖναι καὶ ἀφάψαι· — ἡ γὰρ θρὶξ διὰ τοῦτο παραβάλλεται τῷ ὠμολίνῳ ὅτι ἄσηπτός ἐστι· — ἐπὴν δὲ διασαπῇ ἡ σύριγξ, τάμνεσθαι χρὴ σπόγγον [3] μαλθακὸν ὡς λεπτότατον προστεθέντα· ἔπειτα ἐς μὲν τὴν σύριγγα ἄνθος χαλκοῦ ὀπτὸν [4] συχνὸν τῇ μήλῃ ἐνθεῖναι· τὸν δὲ σπόγγον ἀλεῖψαι μέλιτι, καὶ ὑποβαλὼν [5] μέσον τῷ λιχανῷ δακτύλῳ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς ὦσαι πρόσω, [6] καὶ προσθεὶς ἕτερον σπόγγον ἀναδῆσαι τὸν αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ καὶ ἐπὶ τῇσι αἱμορροΐσι· τῇ δὲ αὔριον ἀπολύσας [7] περινίψαι ὕδατι θερμῷ, καὶ τῷ δακτύλῳ τῆς ἀριστερῆς χειρὸς πειρᾶν διακαθαίρειν τὴν σύριγγα καὶ αὖθις πάλιν τὸ ἄνθος ἐπιδῆσαι· ταῦτα ποιέειν ἑπτὰ ἡμέρας, ἐν ταύτῃσι γὰρ μάλιστα ὁ χιτὼν τῆς σύριγγος ἐκσήπεται· τὸ δὲ λοιπὸν, ἔστ' ἂν [8] ὑγιασθῇ, τούτῳ ἐπιδεῖν· κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν τρόπον ὑπὸ τοῦ σπόγγου διαναγκαζομένη καὶ [9] ἀναπτυσσομένη ἡ σύριγξ οὔτε πάλιν ξυμπέσοι ἄν, οὔτε τὸ μὲν αὐτῆς [10] ὑγιασθείη ἄν, τὸ δὲ πάλιν ξυμπληρωθείη, ἀλλ' ἐν ἑωυτῇ πᾶσα ὑγιὴς ἔσται. Ἐν τῇ θεραπείῃ δὲ προσαιονᾶν ὕδατι πολλῷ θερμῷ καὶ λιμοκτονέειν.

ε'. Ἢν δὲ μὴ διαβεβρώκῃ ἡ σύριγξ, προμηλώσας μήλῃ, τέμνε ἕως ἂν διέλθῃ καὶ

specillum quidem iterum extrahitur, lini vero extrema bis terve connectuntur et quod dependet de lino intortum ad nodum alligatur. Postea aeger ad sua negotia dimittitur. At eatenus linum singulis diebus intendere et intorquere semper oportet, quatenus putrescente fistula laxetur. Quodsi tibi antequam fistula exedatur linum crudum computrescere videatur, alterum setae adaptatum linum crudum immittere oportet et connectere, — seta enim eo fine lino crudo adiicitur, quod minime putrescat. At postquam fistula computruit, spongiam mollem quam tenuissime incisam apponere convenit, tum copiosum aeris usti florem per specillum quidem in fistulam iniicere. Spongiam vero melle illitam et media sui parte appositam digito indice manus sinistrae protrudere oportet et apposita altera spongia eadem ratione deligare, quemadmodum in haemorrhoïdibus fit. Postridie vero soluta deligatione loci abluendi sunt aqua calida et digito manus sinistrae tentare oportet, ut fistulam expurges, quo facto iterum florem aeris adligare oportet. Idque septem diebus faciendum. Intra hos enim fere dies fistulae tunica consumitur. In reliquo, dum sanescat, hic deligationis modus asservandus. Hac enim ratione fistula per spongiam coacta et expansa, neque rursus committetur, neque hac quidem sui parte curabitur, hac vero rursus complebitur, sed universa sanescet. In hac vero curatione copiosa calida perfundere iuvat et inediam imperare.

5. Quodsi fistula minime exesa fuerit, demisso ante specillo, ferro quoad penetrarit ape-

[1] διαστρέψας. — [2] ῥάμμα. — [3] μαλθακόν. — [4] ἄχνον. — [5] μέσω. — [6] καὶ ὀπίσω καί. — [7] περιθεῖναι. — [8] ὑγιανθῇ. — [9] ἀναπεπταμένη. — [10] ὑγιανθείη.

de meo; — post ἑωυτοῦ addit ἄλλη θεραπείη vulg., sed omm. H. I. J. K., Littr.

ὁκόσον — ἔσται.] ὁκόσον δή ceteri, de meo δέ scripsi; — τε καὶ ἐπιστρέφειν J.; — σπόγγον μαλακόν vulg., μαλθακόν dedi cum Parr. 6., Voss.; — προστιθέντα K.; — μέσω vulg., μέσον. quae unice vera lectio, Vid. Vid., Littr. — τὸν ὠυτὸν (ἑωυτόν alii) τρόπον vulgo, τὸν αὐτόν Littr.; — περινίψαι Littr. de suo pro vulgato περιθεῖναι; — cum quo consentio, sed insuper σπόγγῳ, quod ante δακτύλῳ inferri solet, delendum erat; — χερός H. K.; — ἐκσήπεται Parr. 6., Littr., σήπεται; — ὑγιασθῇ et ὑγιασθείη de meo pro vulgg. ὑγιανθῇ et ὑγιανθείη.

5. ἢν — ἔμπροσθεν.] ἡμέραις ἐᾶν J., qui paulo ante ἐᾶν non habet; — ἄλφιτα J.; — κατάπασσε cett., sed κατάπλασσε hîc requiritur.

ἐπίπασσε ἄνθος χαλκοῦ, καὶ ἐὰν ἐπὶ πέντε ἡμέρας· [1] *κατάχεε δὲ ὕδωρ θερμόν· καὶ ἐπάνω ὕδατι Φυρῶν ἄλΦιτον κατάπλασσε, καὶ Φύλλα σεύτλων ἐπίδει· ἐπὴν δὲ ἐκπέσῃ τὸ ἄνθος τοῦ χαλκοῦ καὶ καθαρὸν ᾖ τὸ ἕλκος τῆς σύριγγος, ἰῶ ὥσπερ τὴν ἔμπροσθεν.*

ς'. Ἢν δὲ ἐν χωρίῳ ᾖ, ὃ μὴ οἷόν τε [2] *τάμνειν, βαθεῖα δὲ καὶ ἡ σύριγξ, ἄνθεϊ χαλκοῦ καὶ σμύρνῃ καὶ νίτρῳ, οὔρῳ διεὶς, κλύζειν· καὶ ἐς τὸ στόμα τῆς σύριγγος μολίβδιον ἐντιθέναι, ὅπως μὴ ξυμΦύηται· κλύζειν δὲ πτεροῦ σύριγγα προσδήσας πρὸς κύστιν καὶ καθεὶς ἐς τὴν σύριγγα, πρὸς τοῦτο διάγειν* [3] *κλύζων. Ὑγιὴς δὲ οὐ γίγνεται, ἢν μὴ τμηθῇ.*

ζ'. Ἢν ὁ ἀρχὸς Φλεγμήνῃ, καὶ ὀδύνη ἔχει καὶ πυρετὸς, καὶ ἐς ἄΦοδον θαμινὰ καθίζει, καὶ οὐδὲν ὑποχωρέει, καὶ ὑπὸ τοῦ Φλέγματος δοκέει ἐξιέναι ἡ ἕδρη, καὶ ἐνίοτε στραγγουρίη ἐπιλαμβάνει. Τοῦτο τὸ νόσημα γίγνεται, ὅταν Φλέγμα ἐς τὸν ἀρχὸν καταστηρίξῃ ἐκ τοῦ σώματος. ΞυμΦέρει δὲ τὰ θερμά· δύναται γὰρ τάδε προσΦερόμενα λεπτύνειν καὶ ἐκτήκειν τὸ Φλέγμα, καὶ ἅμα [4] *τῷ δριμέϊ τὸ ἁλμυρὸν ἐξυδατοῦν, ὥστε μὴ εἶναί τι καῦμα μηδὲ δῆξίν τινα ἐν τῷ ἐντέρῳ. Θεραπεύειν οὖν χρὴ ὧδε· καθίζειν ἐς ὕδωρ θερμὸν καὶ τρίψαντα τοῦ κόκκου τοῦ Κνιδίου ἑξήκοντα κόκκους διεῖναι ἐν οἴνου κοτύλῃ καὶ ἐλαίου ἡμικοτυλίῳ· χλιήνας κλύσον. Ἄγει δὲ ταῦτα Φλέγμα καὶ κόπρον. Ὅταν δὲ μὴ ἐν τῷ ὕδατι καθίζῃ, ᾠὰ ἑψήσας ἐν οἴνῳ μέλανι εὐώδεϊ προστιθέναι πρὸς τὴν ἕδρην, ὑποπέτασάς* [5] *τι κάτωθεν θερμὸν, ἢ κύστιν ὕδατος θερμοῦ πλήσας, ἢ λίνου σπέρμα πεΦωσμένον ἀλέσας, τρίψας καὶ μίξας ἴσον*

rienda et aeris flore respergenda et per dies quinque sinenda. Tum aqua calida affundenda et farina aqua subacta superimponenda foliaque betae alliganda. Atque ubi aeris flos deciderit, purumque fistulae ulcus fuerit, eadem quae prius curatio adhibenda.

6. Sin locus sectionem ferre non potest alteque penetret fistula, flore aeris, myrrha et nitro ex urina dilutis colluitur et in fistulae osculum plumbeum aliquid immittitur, ut ne coalescat. Abluere autem fistulam convenit per pennam vesicae alligatam et in fistulam demissam, ut per hanc infusum transmittatur. Verum non nisi sectione sanescit.

7. Si vero rectum intestinum inflammatione tentetur, dolor et febris tenet crebroque est desidendi cupiditas, nihil tamen deiicit, prae inflammatione videtur sedes procidere interdumque urinae stillicidium prehendit. Hoc morbi genus oritur, cum pituita ex corpore in rectum intestinum incubuerit. Conferunt autem calida, quae certe pituitam extenuare et eliquare valent, simulque acore suo salsum in aquosum humorem solvere ita ut neque aestus, neque morsus aliquis in intestino sentiatur. Haec igitur est curatio. Aegro in aqua calida desidere iusso, grani Cnidii sexaginta grana trita vini hemina diluuntur adiectaque olei dimidia hemina, tepido alvus subluitur. Haec pituitam et stercus educunt. Ubi vero in aqua non desidet, ova vino nigro odorato incocta ad sedem admoventur inferne substrato calido aliquo, vel vesica aqua calida referta aut lini semine tosto, trito et in tenuissimum pulverem redacto cum pari farinae modo, vino nigro odorato et oleo

[1] *κατάχεαι* (sic). — [2] *τάμνειν* om. — [3] *κλύζειν*. — [4] *τὸ δριμύ*. — [5] *κάτω θερμόν* sine *τι*.

6. *ἢν — τμηθῇ.*] *τάμνειν* ex solo H. Littréus, ceteri omm.; — *νίτρω* D. per $\overline{\lambda}$ vulgo.

7. *ἢν — ἐπιλαμβάνει.*] Vulgo *ἔχῃ, καθίζῃ. ὑποχωρέῃ, δοκέῃ, ἐπιλαμβάνῃ* et *μηδέν* codd., ubi ego *οὐδέν* scripsi; ferunt tamen *ἔχει* Ald., G. Z., Lind. — Librarii apodosin huius periodi facientes periodum sequentem subiunctivos intulerunt et *μηδέν*; sed protasis huius periodi est *ἢν ὁ ἀρχὸς Φλεγμήνῃ*, neque quidquam amplius. Ad hanc lucem locum descripsi.

ξυμΦέρει — ἐντέρῳ.] *ταῦτα* pro *τάδε* J.; — *τὸ καῦμα* ceteri *τι καῦμα* de meo.

θεραπεύειν — κλύσον.] ante *θεραπεύειν* H. *θεραπείη*.

ὅταν — κεκρημένῳ.] *κάτω* J., uti V.; — *ὡς θερμότατον* D. I. H. K. Q.'; — *ἢ στυπτηρίην* ceteri, *καὶ στυπτ.* de meo. Tum *τετριμμένην, ἔπειτα πλάσαι* (*πλάσας* D.) *βάλανον μακρὴν καὶ χλιαίνων πρὸς πυρὸς* (*πῦρ* H.) *καταπλάσσειν τε καὶ πυριῆν*. Textum ex Littréi emendatione descripsi, nisi quod cum H. *πρὸς πῦρ* lego. Verum iam ha-

ἄλητον ἐν οἴνῳ μέλανι καὶ εὐώδεϊ καὶ ἐλαίῳ, καταπλάσσειν ὡς [1]θερμοτάτῳ· ἢ κριθὰς μίξας καὶ στυπτηρίην Αἰγυπτίην τετριμμένην [2]καταπλάσσειν τε καὶ πυριῆν· ἔπειτα [3]πλάσας βάλανον μακρὴν καὶ χλιαίνων πρὸς [4]πῦρ ἐντιθέναι ἐς τὴν ἕδρην· τὰ ἔξωθεν δὲ κηρωτῇ περιαλεῖψαι καὶ καταπλάσσειν σκορόδοισι ἐφθοῖσι ἐν οἴνῳ μέλανι κεκρημένῳ. Ἐπὴν δὲ ἐξαιρέῃς, ἐς ὕδωρ θερμὸν ἐφίζειν καὶ ξυμμίξας χυλὸν στρύχνου καὶ χηνὸς καὶ ὑὸς στέαρ καὶ χρυσόκολλαν καὶ ῥητίνην καὶ κηρὸν λευκὸν, ἔπειτα διατήξας ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ξυμμίξας, τούτοισι ἐγχρίειν καὶ, ἕως ἂν φλεγμαίνῃ, καταπλάσσειν τοῖσι σκορόδοισι θερμοῖσι. Καὶ ἢν μὲν πρὸς ταῦτα ἀπαλλάσσηται τῆς ὀδύνης· ἢν δὲ μὴ, πῖσαι τὸ μηκώνιον τὸ λευκόν· [5]ἢν δὲ μὴ, ἄλλο, ὅ τι φλέγμα καθαίρει· διαιτᾶν δὲ, ἕως ἂν φλεγμαίνῃ, ῥυφήμασι κούφοισι.

subacto, ex cataplasmate quam calidissime imposito. Aut ex hordeo et alumine Aegyptio trito mistis cataplasma admovendum et fovendum. Dein glandulam longam formatam ad ignem tepidam redditam in sedem immittito; extus vero partes cerato inunguito et cataplasma iis admove ex cepis in vino nigro temperato coctis. His vero sublatis aeger in aqua calida desidere permittatur admixtoque solani succo, anserino adipe et suillo, chrysocolla, resina et cera alba, his deinde simul liquatis et inter se mixtis illinitur et, quoad inflammatio perseveret, cataplasma ex alliis coctis admovetur. Ac si quidem his remediis dolor cedat, satis est praesidii; sin minus, meconium album potui exhibeatur, aut aliud quodpiam, quod pituitam purget, dumque inflammatio manet levibus sorbitiunculis utatur.

η'. Ἡ δὲ στραγγουρίη [6]ἐμπίπτει ἐκ τῶνδε. Θερμαινομένη ἡ κύστις ἐκ τοῦ ἀρχοῦ προσάγεται τῇ θερμότητι φλέγμα· ὑπὸ δὲ τοῦ φλέγματος στραγγουρίη γίγνεται. Ἢν μὲν οὖν ἅμα τῇ νούσῳ παύηται, — φιλέει γὰρ ὡς τὰ πολλὰ οὕτω γίγνεσθαι, — ἢν δὲ μὴ, δίδου τῶν φαρμάκων τῶν στραγγουρικῶν.

8. At urinae stillicidium ex his succedit, cum vesica a recto intestino incalescente calore pituita adducitur; urinae vero stillicidium ex pituita gignitur. Hoc igitur si una cum morbo finiatur, bene se res habet; sin minus, medicamenta, quae ad urinae stillicidium faciunt, exhibeto.

θ'. Ἢν δὲ ὁ ἀρχὸς ἐκπίπτῃ, ἀνώσας σπόγγῳ μαλθακῷ καὶ καταχρίσας κοχλίῃ, τῶν χειρῶν δήσας, ἐκκρέμασον ὀλίγον χρόνον καὶ εἴσεισι. Ἢν δὲ μεῖζον ἐκπέσῃ καὶ [7]μὴ μένῃ ἔνδον, διαζώσας ἐν τῇσι λαγόσι, καὶ ὑφεὶς ὄπισθεν ἐκ τοῦ διαζώματος ταινίην, ὤσας ἔσω τὸν ἀρχὸν, προσθεῖναι σπόγγον μαλθακὸν βρέξας ὕδατι θερμῷ, ἐνεψήσας λωτοῦ πρίσματα· καταχέαι δὲ καὶ κατὰ τοῦ

9. Si vero anus procidat, spongia molli sursum impellendus et cochlea illinendus; manibus devinctis homo pauco temporis intervallo suspenditur et intus reponitur. Quodsi amplius prolabatur, neque intus maneat, ilibus praecinctis et submissa retro de cingulo fascia, ano intro propulso, spongia mollis aqua calida, in qua loti scobes incoxerit, madefacta admovetur, spongiaque expressa anus ipse aqua per-

[1] θερμότατον. — [2] καταπλάσσειν τε καὶ πυριῆν om. — [3] πλάσαι. — [4] πυρὸς καταπλάσσειν τε καὶ πυριῆν καὶ τοῖσι δακτύλοισι προσπλάσσειν· ἔπειτα ἀκροχλίερον ποιέων ἐντ. — [5] εἰ. — [6] ἐκπίπτει. — [7] μή om.

bebimus, ἔπειτα πλάσας βάλανον μακρὴν καὶ χλιαίνων πρὸς πῦρ τοῖσι δακτύλοισι προσπλάσσειν· ἔπειτα ἀκροχλίερον ποιέων ἐντιθέναι ἐς τὴν ἕδρην. Sed quid hoc? primum πλάσεις βάλανον, tum glandem calefaciens προσπλάσεις τοῖσι δακτύλοισι et iam calefactam ἀκροχλίερον ποιήσεις! Hoc turbatum est, neque integrum esse potest. Si τοῖσι δακτύλοισι προσπλάσσειν· ἔπειτα ἀκροχλίερον ποιέων demas, cetera recte se habebunt. Itaque emblema alienum eieci. Porro περικαλύψαι pro περιαλεῖψαι D. Q.'; — καὶ καταπλάσαι J.

ἐπὴν — θερμοῖσι.] λευκὸν κηρόν J.; — ἕως ἂν φλεγμήνῃ H., φλεγμαίνῃ J.

καὶ ἢν — κούφοισι.] Post ὀδύνης vulgo ἀρκείτω; emblema recens sustuli; — μηκώνειον E. J.; — ante ἄλλο pro ἢν ferunt εἰ Parr. 8; — φλεγμαίνῃ Parr. 5., Littr., φλεγμήνῃ vulg.; — τροφήμασι vulg., τρυφήμασι alii libri, ῥυφήμασι K., Littr., διαιτήμασι J.

8. ἢν — στραγγουρικῶν.] οὕτω D. J., Littr., οὕτως vulg.; — εἰ δὲ μή J.

9. ἢν — εἴσεισι.] ἀνῶσαι Parr. 7., ἀνωθεῖν H.

ἢν δὲ — ὀμφαλόν.] μή in mss. deëst, suppleverunt inter-

ἀρχοῦ αὐτοῦ τοῦ ὕδατος, τὸν δὲ σπόγγον ἐκπιέσαι· ἔπειτα ὑποτείνας τὴν ταινίην διὰ μέσων τῶν σκελέων, ἀναδῆσαι παρὰ τὸν ὀμφαλόν. Ὅταν δὲ θέλῃ ἀφοδεύειν, ἐπὶ λασάνοισι ὡς στενωτάτοισι ἀφοδευέτω· ἢν δὲ παιδίον ᾖ, ἐπὶ γυναικὸς τῶν ποδῶν, πρὸς τὰ γούνατα προσκλιθείς. Ὅταν δὲ ἀφοδεύῃ, τὰ σκέλεα ἐκτεινάτω· οὕτω γὰρ [1] ἂν ἥκιστα ἐκπίπτοι ἡ ἕδρη. Ἢν δὲ ὑγραίνηται ὁ ἀρχὸς, καὶ ἰχὼρ ἀπορρέῃ, περινίψαι τρυγὶ κεκαυμένῃ καὶ ὕδατι [2] ἀπὸ μυρσίνης, καὶ ἀδίαντον ξηρήνας καὶ κόψας, διασήσας, κατάπασσε. — Ἢν δὲ αἱμορροῇ, περινίψας τοῖσι αὐτοῖσι, χαλκῖτιν καὶ πρίσμα κυπαρίσσου ἢ κέδρου ἢ πίτυος ἢ [3] τερμίνθου τρίψας, ξυμμίξας τῇ χαλκίτιδι [4] ἴσον, καταπάσσειν, τὰ ἔξωθεν δὲ κηρωτῇ παχείῃ περιαλείφειν. — Ὁκόταν ἀρχὸς ἐκπίπτῃ καὶ μὴ θέλῃ κατὰ χώρην μένειν, σίλφιον ὅτι ἄριστον καὶ πυκνότατον ξύσας λεπτὸν καταπλάσσειν. Καὶ τοῦ πταρμικοῦ φαρμάκου πρὸς τὴν ῥῖνα προστιθέναι καὶ παροξύνειν τὸν ἄνθρωπον. Ἢ ὕδατι θερμῷ περιπλύνας, σίδια καὶ στυπτηρίην τρίψας ἐν οἴνῳ λευκῷ καταχέαι τοῦ ἀρχοῦ, ἔπειτα ῥάκεα [5] ἐπιβαλεῖν καὶ τοὺς μηροὺς ξυνδῆσαι ἡμέρας τρεῖς, καὶ νηστευέτω, [6] οἶνον δὲ πινέτω γλυκύν. Ἢν δὲ μηδὲ οὕτω διαμένῃ, μίλτον μίξας ὁμοῦ μέλιτι διαχριέτω. — Ἀρχὸς ἢν ἐκπίπτῃ καὶ αἱμορροῇ, ἄρου ῥίζης περιελὼν τὸν φλοιὸν ἕψειν ἐν ὕδατι· ἔπειτα τρίβειν ἄλητον ξυμμίσγων καὶ καταπλάσσειν θερμῷ. — Ἄλλο. Τῆς ἀμπέλου τῆς ἀγρίης τὰς ῥίζας τὰς ἁπαλωτάτας περιξέσαντα ἑψῆσαι ἐν οἴνῳ μέλανι ἀκρήτῳ αὐστηρῷ· ἔπειτα τρίψαντα κατα-

funditur, tum fascia inter media crura subiecta ad umbilicum religatur. Ubi vero deiiciendae alvi cupiditas fuerit, id super quam angustissima lasana fiat. Sin puer sit, intra pedes mulieris ad genua reclinatus desidat. Cumque alvus deiicitur, crura distenta habeat. Hoc enim pacto sedes minimum prolabitur. At si anus humore madeat et sanie diffluat, aqua ex myrrha et faece vini usta eluitur et admodum tritum cribratum inspergitur. — Sin sanguis profluat, ubi iisdem elotus fuerit, chalcitis et cupressi, vel cedri, vel pini, vel terebinthi scobes trita, pari ad chalcitidem portione ammixta inspergitur. Exteriores vero partes cerato crasso oblinuntur. — Cum rectum intestinum prolabitur, neque suo loco contineri potest, laserpitium quam optimum et densissimum tenuiter derasum ex cataplasmate imponitur et medicamento, quod sternutamentum moveat, ad nares admoto homo commovetur. Aut aqua calida, in qua mali punici putamina maduerint, et alumine ex vino albo contrito anus perfunditur. Deinde iniectis panniculis femora tribus diebus inter se vinciuntur et inedia imperatur, vinum vero dulce potui exhibetur. Quodsi ne sic quidem permaneat, minium melle permixtum illinitur. — Anus si procidat et sanguine manet, ari radicis detractus cortex aquae incoquitur, deinde tritus cum farina mixtus, calidus ex cataplasmate imponitur. — Aliud. Vitis agrestis radices tenerrimae concisae vino nigro austero meraco incoquuntur, dein contusae ex cataplasmate tepidae imponuntur. Immiscetur autem farina ex vino albo atque oleo tepido subacta. — Aliud. Cicutae semen vino albo, odorato affuso tritum, dein

[1] ἂν om. — [2] ὑπό. — [3] τερεβινθίρου ἢ τερμίνθου τρ. — [4] ἦσσον. — [5] ἐμβαλλεῖν (sic). — [6] οἶνον — αἱμορροῇ om.

pretes; — ἐκ τοῦ διαζώματος Littr. ex mss. 7., vulgo om.; — ταινίην Littr. cum codd. 7., ταινίῃ vulg.; — ὑπ' αὐτοῦ D., ἀπ' αὐτοῦ vulgo; mihi praepositio insiticia esse videtur et iungendum τοῦ ἀρχοῦ αὐτοῦ; — παρὰ τὸν ὀμφ. Parr. 4. Voss., περὶ τὸν ὀμφ. ceteri.

ὅταν — προσκλιθείς.] ἐν λασάνοισι Q.', ἐπὶ λασάνοισι ex mss. nonnullis Littr., ἐπὶ σανίσιν vulg.

ὅταν — ἕδρη.] δέ om. D.

ἢν — περιαλείφειν.] Ante ἢ τερμίνθου, codd. Parr. 8., ἢ τερεβινθίνου; — καταπλάσσειν ceteri, sed καταπάσσειν legendum; — ἀλείφειν D.

καὶ — ἄνθρωπον.] παροξύνας D.

ἢ ὕδατι — γλυκύν.] ἐκβαλεῖν Ald.

ἢν — διαχριέτω.] ἢν δὲ μηδὲ οὕτω διαχωρέῃ omnes, quod tamen ineptum; sermo est de prolapsu ani repetito; itaque ἢν δὲ μηδὲ οὕτω διαμένῃ legendum.

ἀρχὸς — θερμῷ.] ἄγνου pro ἄρου D. Q.'

ἄλλο — χλιερῷ.] ἕτερον H. I. J., ἄλλο omm. nonnulli codd.; — τῆς ante ἀγρίης om. pr. m. in H.; vulg. τῆς ἀμπέλου τῆς ἀγρίης, ἣν ἔνιοι καλέουσι ψιλώθριον, ταύτης τὰς

πλάσσειν χλιερόν· ξυμμίσγειν δὲ καὶ ἄλευρα καὶ φυρῆν ἐν οἴνῳ λευκῷ καὶ ἐλαίῳ [1] χλιερῷ. — [2] Ἄλλο. Κωνείου καρπὸν τρίβοντα παραστάζειν οἶνον λευκὸν εὐώδεα, ἔπειτα καταπλάσσειν χλιερόν. — Ἢν δὲ φλεγμήνῃ, κισσοῦ ῥίζαν ἑψήσας ἐν ὕδατι, τρίψας λεῖον, ἄλευρον ξυμμίσγων ὡς κάλλιστον ἐν οἴνῳ λευκῷ φυρήσας καταπλάσσειν καὶ ἄλειφα πρὸς τούτοις ξυμμίξας. — Ἄλλο. Μανδραγόρου ῥίζαν μάλιστα μὲν χλωρήν, εἰ δὲ μή, ξηρήν, τὴν μὲν οὖν χλωρὴν ἀποπλύναντα καὶ ταμόντα ἑψῆσαι ἐν οἴνῳ κεκρημένῳ καὶ καταπλάσσειν· τὴν δέ γε ξηρὴν τρίψαντα καταπλάσσειν ὁμοίως. — Ἄλλο. Σικύου πέπονος τὸ ἔνδον τρίψας λεῖον καταπλάσσειν.

tepidum ex cataplasmate imponitur. — Quodsi inflammatione vexetur, hederae radix bene contrita ex aqua cocta farina optima ex vino albo subacta admixta adiectoque ad haec oleo ex cataplasmate imponitur. — Aliud. Mandragorae radix praecipue quidem viridis, vel certe arida: viridis igitur elota et concisa vino diluto incoquitur et ex cataplasmate adhibetur; arida vero trita similiter admovetur. — Aliud. Cucumeris peponis interiora trita ex cataplasmate imponuntur.

ι'. Ἢν δὲ γένηται ὀδύνη καὶ μὴ φλεγμήνῃ, νίτρον ὀπτήσας ἐρυθρὸν καὶ τρίψας [3] λεῖον, καὶ στυπτηρίην καὶ ἅλας φώξας καὶ τρίψας λείους, ξυμμίξαι ἴσον ἑκάστου· εἶτα πίσσῃ ξυμμίξας ὡς βελτίστῃ, ἐς ῥάκος ἐναλείψας ἐπιτιθέναι καὶ καταδεῖν. — Ἄλλο. Καππάριος φύλλα χλωρὰ τρίψας, ἐς μαρσίπιον ἐμβαλὼν προσκαταδεῖν· καὶ ἐπὴν καίειν [4] δοκέῃ, ἀφαιρέειν καὶ αὖθις προστιθέναι. Ἢν δὲ μὴ ᾖ φύλλα καππάριος, τὸν φλοιὸν τῆς ῥίζης κόψας, φυρήσας [5] οἴνῳ μέλανι τὸν αὐτὸν τρόπον [6] καταδεῖν. Τοῦτο καὶ πρὸς σπληνὸς ὀδύνην ἀγαθόν. — Τούτων τῶν καταπλασμάτων τὰ μὲν ψύχοντα κωλύει ῥεῖν, τὰ δὲ μαλθάσσοντα καὶ θερμαίνοντα διαχεῖ, τὰ δὲ ἐς ἑωυτὰ ἕλκοντα ξηραίνει καὶ ἰσχναίνει. Τοῦτο δὲ τὸ νόσημα γίγνεται, ὅταν χολὴ καὶ φλέγμα ἐς τοὺς τόπους καταστη-

10. At si dolor sit citra inflammationem, nitrum rubrum ustum et bene tritum alumen et sales torrefacti et diligenter triti pari utraque miscentur pondere, deinde pici quam optimae admixta linteo illita imponuntur et alligantur. — Aliud. Capparis folia viridia in sacculum coniecta alligantur et ubi urere videbuntur, summoventur ac rursus apponuntur. Quodsi folia capparis non adfuerint, radicis cortex contusus, vino nigro subactus eodem pacto alligatur. Hoc etiam ad lienis dolorem valet. Ex his cataplasmatis quae refrigerant, influxum prohibent, quae emolliunt et calefaciunt, digerunt, quae ad se attrahunt, siccant et extenuant. Oritur autem hic morbus, ubi bilis et pituita ad ea loca decubuerit. Ad rectum intestinum inflammatione tentatum illinitur medicamentum, quod resinam, oleum, ceram, plumbi

[1] χλινρῶς. — [2] ἄλλο om. idemque fit deinceps locis singulis. — [3] λεῖον — τρίψας om. — [4] δοκέης. — [5] ἐν οἴνῳ. — [6] ἐπιδεῖν.

ῥίζας: in quibus ἣν ἔνιοι καλέουσι ψιλώθριον ταύτης emblema est alienum, quod abigo; — χλινρῶς vulg. in fine, χλινρῷ D. H.

ἄλλο — χλιερόν.] ἄλλο omm. F. K. et pr. m. in G.; — οἰνώδεα H. pro εὐώδεα.

ἢν δὲ — ξυμμίξας.] λείαν J.; — λευκῷ om. K.; — ἄλειφαρ D. sec. manu.

ἄλλο — ὁμοίως.] Totam formulam om. Z., ἄλλο omm. F. G. K.; — κεκρημένῳ post καταπλάσσειν K.

ἄλλο — καταπλάσσειν.] ἄλλο omm. Parr. 4.

10. ἢν δὲ — καταδεῖν.] φλεγμήνῃ D. H., Littr., φλεγμαίνῃ vulg.; — λίτρον ἑψήσας Ald., G.; — καὶ στυπτηρίην — λείους omm. Ald., Parr. 4.; — φώξας τοὺς ἴσους Parr. 5.; — συμμίξας Z. pro vulgato συμμίξαι; — βελτίστης G. Z.; — ἐπιτιθέναι de meo, ἐντιθέναι ceteri; sed praepositio ab antecedente ἐναλείψας ad ἐπιτιθέναι translata est a librariis, nam remedium non immittitur in anum, sed sedi adponitur.

ἄλλο — προστιθέναι.] ἄλλο omm. Parr. 4.; — δοκέῃς vulgo, δοκέῃ Kühn., Littr.

ἢν δὲ μὴ — καταδεῖν.] ἐν οἴνῳ vulg., ἐν omm. Parr. 5., Littr.; — ἐπιδεῖν Parr. 5.

τοῦτο — ἀγαθόν.] σπληνός J.; σπληνῶν ceteri.

τούτων — ἰσχναίνει.] δύναται τὰ μὲν ψύχοντα κωλύειν sec. m. in H., Littr., δύναται omm. cett. et κωλύει legunt, quod mihi praeplacet prae lectione, in qua δύναται adscri-

ῥίξῃ. Ἀρχοῦ δὲ φλεγμήναντος, διαχρίειν τῷ φαρμάκῳ, ὅπῃ ἡ ῥητίνη καὶ τὸ ἔλαιον καὶ ὁ κηρὸς καὶ ἡ μολίβδαινα καὶ τὸ στέαρ· *ὡς [1] θερμότατα διερρήθησαν [2] καταπλάσσεσθαι.

recrementum et adipem accipit. . . . .

[1] θερμότερον. — [2] καταπλάττεσθαι.

bitur, licet huius vestigia in vulgatis διαχεῖν, ξηραίνειν, ἰσχναίνειν supersint, pro quibus equidem tertias personas dedi.

ἀρχοῦ — καταπλάσσεσθαι.] θερμότατα D. H. K., Littr., θερμότατον vulg. — Postrema vero illa ὡς θερμότατα διερρήθησαν καταπλάσσεσθαι non intelliguntur: possis δὴ ἐρρήθησαν scribendo probabiliter emendare διερρήθησαν, sed ne sic quidem horum cum superioribus nexus idoneus apparet.

ΠΕΡΙ ΟΨΙΟΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΙΝΑ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΕΡΙ ΝΟΣΩΝ ΟΦΘΑΛΜΩΝ ΥΠΟ ΚΝΙΔΙΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΣΥΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΥ.

DE VISU.

FRAGMENTA NONNULLA LIBRI DE OCULORUM MORBIS A CNIDIO RECENTIORE CONSCRIPTI.

ΠΕΡΙ ΟΨΙΟΣ.

α'. Αἱ ὄψιες αἱ διεφθαρμέναι, [1] αὐτόματοι μὲν κυανίτιδες [2] γιγνόμεναι, ἐξαπίνης γίγνονται καὶ ἐπειδὰν [3] γένωνται, οὐκ ἔστι ἴησις τοιαύτη. Αἱ δὲ θαλασσοειδέες [4] γιγνόμεναι κατὰ μικρὸν ἐν πολλῷ χρόνῳ διαφθείρονται, καὶ πολλάκις ὁ ἕτερος ὀφθαλμὸς ἐν πολλῷ χρόνῳ ὕστερον διεφθάρη. Τούτου δὲ χρὴ καθαίρειν τὴν κεφαλὴν καὶ καίειν τὰς φλέβας· κὴν ἀρχόμενος θεραπευθῇ ταῦτα, ἵσταται τὸ κακὸν καὶ οὐ χωρέει ἐπὶ τὸ φαυλότερον. Αἱ δὲ μεταξὺ τῆς τε κυανίτιδος καὶ τῆς θαλασσιοειδοῦς, ἢν μὲν νέῳ ἐόντι γένωνται, πρεσβυτέρῳ [5] γενομένῳ καθίστανται· [6] ἢν δὲ πρεσβυτέρῳ ἐόντι γένωνται ἐτέων ἑπτὰ, ... βέλτιον [7] ὁρᾷ· τὰ μεγάλα δὲ πάνυ καὶ λαμπρὰ καὶ ἀπόπροσθεν, [8] ὁρᾷ μὲν, σαφῶς δὲ οὔ· καὶ ὅ τι ἂν πάνυ πρὸς [9] αὐτὸν τὸν ὀφθαλμὸν προσθῇ, καὶ τοῦτο, ἄλλο δὲ οὐδέν. Ξυμφέρει [10] δὲ τούτῳ κάθαρσίς τε καὶ καῦσις τῆς κεφαλῆς· αἷμα δὲ τούτοισι οὐ ξυμφέρει ἀφιέναι, οὔτε τῇ κυανίτιδι, οὔτε τῇ θαλασσοειδέϊ.

β'. Καὶ τὸ ὄμμα ἐν τοῖσι ὀφθαλμοῖσι, τῆς ὄψιος ὑγιέος [11] ἐούσης τῶν νεωτέρων, ἤν τε θήλεια ᾖ, [12] ἤν τ' ἄρσην, οὐκ ἂν [13] ὠφελοίης ὅ τι ἂν ποιέων οὐδὲν, ἕως ἂν αὔξηται τὸ

DE VIDENDI ACIE.

1. Oculorum acies corruptae, si sponte coeruleae evadunt, derepente fiunt et cum factae sunt, non est curatio, quae malum superare valeat. Quae vero aquae marinae speciem referunt, paulatim per longum tempus corrumpuntur, ac saepe alter oculus diu post alterum corruptus est. Huic caput purgare oportet et venas urere; quodsi morbi principio ita curetur, malum subsistit, neque in peius ruit. Quae vero colore inter coeruleum et aquam marinam ambigunt, si puero quidem accidant, ubi aetate processerit, sedantur; sin septennium egresso accidant, ... melius cernit; quae vero res admodum magnae sunt, et splendent et procul a se, cernit quidem, sed non aperte; et quodcumque plane ad ipsum oculum admovet, id etiam cernit, praeterea vero nihil. Huic autem capitis purgatio et ustio conducit; at his sanguinem mittere minime proficit, neque in ea, quae colorem coeruleum, neque in ea, quae aquae marinae colorem refert.

2. Et oculorum visum, cum videndi acies sana fuerit, in iuvenibus, sive foemellae, sive mares fuerint, quamdiu adhuc corpus increscit, quidquid feceris, nihil iuveris. At ubi non am-

[1] αὐτόμαται. — [2] γιγνόμεναι. — [3] γίνωνται. — [4] γιγνόμεναι. — [5] γινομένῳ. — [6] ἢ δέ. — [7] ὁρῇ. — [8] ὁρῇ. — [9] ἑωυτόν. — [10] δέ om. — [11] οὔσης. [12] ἤ τ' ἄρσην. — [13] ὠφελείης.

1. τούτου — φαυλότερον.] prima m. in H. πάθῃ, sed reponitur θεραπευθῇ; — ἐπὶ φαυλότερον I., τό superscriptum et semideletum; — φλαυρότερον M., Ald.

αἱ δὲ — οὐδέν.] πρεσβυτέρῳ γενομένῳ pr. m. in H. — Post ἑπτά Iuglerus primum, dein Sichel lacunam indicavit; — credo plura h. l. periisse, sed quid exciderit, plane nescio; — γένωνται K., vulgo praesens; — τὰ μεγάλα πάνυ Corn. ms. et H. prima manu; — πρὸς ἑωυτὸν (ἑαυτόν alia mss.) τὸν ὀφθαλμόν vulgo; de meo mutavi.

ξυμφέρει — θαλασσοειδέϊ.] In nonnullis mss. τε post κάθαρσις abest, in aliis sine τε ordine inverso praecedit καῦσις.

2. καὶ — ἔτι.] καί principio periodi omm. mss. 4., apud Sichel; — vulgo νεωτέρων ἀνθρώπων, sed ἀνθρώπων abiicio; emblema est; — ὠφελείης, edi solet, sed recte iam Kühn. ὠφελοίης, quod M. fert; — ὅ τι ἂν ante ποιέων de meo interposui, nempe aut hoc, aut aliud quid simile, quod obiectum fuerit verbi ποιέω, deëst; — οὐδέν cum Lindano lego, οὐθέν cett.

σῶμα ἔτι. Ὁκόταν δὲ μηκέτι αὐξάνηται, αὐτὼ τὼ ὀφθαλμὼ σκεψάμενος τὰ βλέφαρα λεπτύνειν, ξύων καὶ ἢν δοκέῃ προσδέεσθαι καὶ ἐπικαίων ἔνδοθεν μὴ διαφανέσι.

γ΄. . . . . ἔπειτα ἀναδήσας τὰ σκέλεα ἐκτείνας, διφρὸν ὑποθεὶς, ἐφ' οὗ [1]στηρίζεται τῇσι χερσὶ, — μέσον δέ τις ἐχέτω, — διασημήνασθαι τὰς νωτιαίας φλέβας, σκοπεῖν δὲ ὄπισθεν· ἔπειτα καίειν παχέσι σιδηρίοισι καὶ [2]ἡσυχῇ διαθερμαίνειν, ὅκως ἂν μὴ ῥαγῇ αἷμα καίοντι· προαφιέναι δὲ τοῦ αἵματος, ἢν δοκέῃ καιρὸς εἶναι. Ἔπειτα ἐνθεὶς σπόγγον ἠλαιωμένον ἐγκατακαίειν, πλὴν τοῦ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ ὀστέῳ· ἢν δὲ προσδέχηται τὸ [3]σπόγγιον, ἕτερον λιπαρώτερον ἐνθεὶς ἐγκατακαίειν. Ἔπειτα τοῦ ἄρου, μέλιτι δεύων, ἐντιθέναι τῇσι ἐσχάρῃσι. Ὅταν δὲ φλέβα παρακαύσῃς, ἐπειδὰν ἐκπέσῃ ἡ ἐσχάρη, ὁμοίως τέταται ἡ φλὲψ καὶ πεφύσηται καὶ πλήρης φαίνεται καὶ σφύζει, [4]ὅτι κάτωθεν τὸ ἐπιρρέον· ἢν δὲ διακεκαυμένη ᾖ, ταῦτα πάντα ἧσσον πάσχει. Καίειν δὲ χρὴ αὖθις, ἢν μὴ τὸ πρῶτον διακαύσῃς· τά τε σπόγγια

plius increscit, ad oculos ipsos intentus palpebras deradendo extenuato, sique opus esse videtur, ferramentis minime candentibus intus etiam urito.

3. . . . . postea religatis cruribus, et extensis, — sella, cui manibus innitatur, supposita, — medium autem aliquis contineat, — subnotare oportet venas dorsi, retro vero conspicito. Deinde crassioribus ferramentis urito et leviter calefacito, ut ne sanguis inter urendum erumpat. Prius autem, si opportunum videatur, sanguinem mittito. Deinde imposita spongia oleo imbuta inurito, non tamen admodum ad os ipsum. Quodsi ferat spongiam, altera pinguiore indita, (rursus) inurito. Postea dracontium melle subactum crustis imponito. Quum autem venam adusseris, postquam crusta excidit, similiter vena tenditur, et inflata est et plena esse videtur et pulsat, quia ab inferiore est id, quod influit; sin perusta sit, haec omnia minus patitur. Rursus autem urere oportet, si prima vice non perusseris et spongiolas fortiter inurere oportet magisque a parte venae per

[1] στηρίζεται. — [2] ἡσυχίῃ. — [3] σπόνγγον. (sic). — [4] ἐπὶ ὅτι i. e. ἐπεὶ ὅτι.

ὁκόταν δὲ — διαφανέσι.] ὁκόταν K., ὅταν cett.; — ὅταν δὲ τὸ σῶμα αὔξαν. Z., sed τὸ σῶμα punctis subnotatum. Omnes iungunt αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ σκεψάμενος τὰ βλέφαρα λεπτύνειν, ξύων κ. τ. λ., sed αὐτῷ τῷ ὀφθ. non potest esse dativus instrumenti; nam ridiculum esset dicere ipso suo oculo aliquem inspicere debere alterius oculum aut palpebras; — sitne igitur sumendus dativus, quasi ξὺν τῷ ὀφθαλμῷ αὐτῷ καὶ τὰ βλέφαρα σκεψάμενος voluisset noster? Dubito: puto αὐτῷ τῷ ὀφθαλμῷ esse natum ex αὐτὼ τὼ ὀφθαλμώ eumque σκεψάμενος fere eodem sensu quo φυλασσόμενος posuisse; quod fere Latine expressit Foës. In seqq. λεπτύνει alia est mss. lectio; — ξύων καὶ ἢν δοκέῃ Lind., quem sequor; vulgata καί fert, ξύων abest; — καί ante ἐπικαίων om. Lind.

3. . . . . . ἔπειτα — εἶναι.] Sichel principio capituli lacunae signa posuit, recte videns initium deficere. Gallice explevit haec: „[La partie du corps, qu'on choisit le plus souvent pour l'ustion est celle du dos. Pour la pratiquer on place convenablement le malade.]" Foës. iam adnotavit Cornarium haec tanquam Hippocrate indigna reiecisse. Sichel e Corn. ms. hanc adscribit notulam: „haec (totum cap. 3.) non videntur huc pertinere, sed ex alio loco transscripta." — Mihi res dubia videtur: non video certa argumenta, quibus probes caput nostrum re vera ad hunc libellum pertinere; sed neque certa video documenta, quibus de contrario constet. Propter lacunam initio notatam difficile est iudicium de loci nexu cum vicinis; fortasse autem hac de causa alieno loco hoc caput insertum esse dixit Corn. — Ad varr. lectt. quod attinet, — ἀναδήσας [καὶ] τὰ σκ. Lind.; — ἀφ' οὗ vulg., ἐφ' οὗ cum Lind. lego; — στηρίζηται Sichel; — τῇσι χερσὶ δὲ μέσον τις ἐχέτω codd. alios legere Foës. adnotat; — ἔπειτα διασημήνασθαι vulgo, ego ἔπειτα abundare opinatus eieci; — quare addatur illud σκοπεῖν δὲ ὄπισθεν, non satis capio, neque enim ἔμπροσθεν quaesiveris φλέβας τὰς νωτιαίας; Calvum autem ὠμιαίας legisse Foës. adnotat; — ἡσυχίῃ ceteri, ἡσυχῇ de meo.

ἔπειτα — ἐγκατακαίειν.] Ante ἔπειτα ceteri: καίειν δὲ πρὸς τὸ ὀστέον (τό interponit J.) ὄπισθεν, — quae verba emblema recens sunt, lectoris nescio cuius adnotationem marginalem referens; — nexus rerum ultro docet ea a textu aliena esse. Porro ἐνθεὶς σπόγγιον Fevr. apud Foës., Lind.; — ἢν δὲ προσδέχηται τῷ καυστηρίῳ (καυτηρίῳ Lind.) τὸ σπόγγιον (τὸν σπόγγον edd. pleraeque, sed deminutivum mss. Parr. apud Sichel) vulg.; verum τῷ καυτηρίῳ eieci, quum absurdum in modum inferatur; quin fortasse scriptum fuit: ἢν δὲ προσδέχηται, ἕτερον λιπαρώτερον ἐνθεὶς αὖτις ἐγκατακαίειν.

ἔπειτα — ἐσχάρῃσι.] ἐν μέλιτι vulgo, ἐν omm. mss. 4. apud Sichel, quos sequor.

ὅταν — πάσχει.] παρακαύσῃς ἢ διακαύσῃς ceteri, sed ἢ διακαύσῃς insulsum additamentum recens est; — ἡ ἐσχάρη mss. 5. apud Sichel, vulgo ἡ om.; — ὅτε κάτωθεν vulgo, ὅτι ex Voss. dedi, ἐπεί item constare poterit; — ceteri ἢν δὲ διακεκαυμένος ᾖ ὁ κάτωθεν, ταῦτα πάντα κ. τ. λ., e quibus eiicio ὁ κάτωθεν et διακεκαυμένος in femininum muto, ut ad φλέψ spectet.

καίειν — μᾶλλον.] διακαίειν ceteri, quod in hoc rerum nexu h. l. absurdum, quare καίειν repono; — καὶ μή pro ἢν μή G. Z.; — ἱκανῶς pro ἰσχυρῶς alia est lectio in codd.; — πρὸς τῆς ῥεούσης φλεβός ceteri, repono ἐπιρρεούσης, sicuti in periodo antecedente τὸ ἐπιρρέον legitur.

χρὴ ἰσχυρῶς ἐγκατακαίειν πρὸς τῆς ἐπιρρεούσης φλεβὸς μᾶλλον. Ἐπειδὰν δὲ τὰ ἕλκεα ὑγιέα [1]γένωνται, αὖθις ἀναφυσῶνται καὶ ἐπαίρονται, καὶ [2]ἐρυθραί εἰσι παρὰ τὰ ἄλλα, καὶ ὥσπερ ἀναρραγησόμεναι φαίνονται, ἕως ἂν χρόνος [3]ἐπιγένηται, καὶ κεφαλῆς καυθείσης καὶ στήθεος· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν παντὶ τῷ σώματι, ὅκου ἂν καυθῇ.

δʹ. Ὅταν δὲ ξύῃς βλέφαρα, ξύειν . . . . εἰρίῳ Μιλησίῳ, οὔλῳ, καθαρῷ περὶ ἄτρακτον περιειλῶν, αὐτὴν τὴν στεφάνην φυλασσόμενος, μὴ διακαύσῃς πρὸς τὸ ὀστέον. Σημεῖον δὲ ὅτε [4]ἀπόχρη τῆς ξύσιος, οὐκ ἔτι λαμπρὸν αἷμα ἐξέρχεται, ἀλλὰ ἰχὼρ αἱματώδης, ἢ ὑδατώδης. Τότε δὲ χρή τινι τῶν ὑγρῶν φαρμάκων, [5]οἷσι ἄνθος ἔνεστι χαλκοῦ, ἀνατρῖψαι. Ὕστερον δὲ τῆς [6]ξύσιος καὶ τῆς καύσιος, ὅταν αἱ ἐσχάραι ἐκπέσωσι καὶ κεκαθαρμένα ᾖ τὰ ἕλκεα καὶ βλαστάνῃ, τάμνειν τομὴν διὰ τοῦ βρέγματος. Ὅταν δὲ τὸ αἷμα ἀπορρυῇ, χρὴ διαχρίειν ἐναίμῳ τινὶ φαρμάκῳ. Ὕστερον δὲ πάντων ἔργον τὴν κεφαλὴν καθῆραι.

εʹ. Τὰ βλέφαρα τὰ παχύτερα τῆς φύσιος, τὸ κάτω ἀποταμὼν τὴν σάρκα ὁκόσην εὐμαρέστατα δύνῃ, ὕστερον [7]τὸ βλέφαρον ἐπικαῦσαι μὴ διαφανέσι, φυλασσόμενος τὴν

quam sanguis adfluit. Postquam autem ulcera sanescunt, rursus inflantur et attolluntur et prae ceteris rubescunt, et apparent quasi rursus rupturae, quoad tempus accesserit. Item capite et pectore perusto, similiterque res se habet per totum corpus, quacumque in parte ustio fiat.

4. Cum autem palpebras radis, radere . . . . lana Milesia, crispa, pura, circa fusum convoluta, ipsam coronam evitans, ne ad os peruras. Signum autem sufficientis rasurae est, quod non amplius sanguis sincerus prodit, sed sanies cruenta, vel aquosa. Tunc vero liquido aliquo medicamento, in quo flos aeris insit, defricare oportet. Tandem vero post derasionem et ustionem, ubi crustae exciderint et repurgata ulcera carne pullularint, sectionem per sinciput facere et ubi sanguis effluxerit, medicamento, quod cruentis vulneribus imponitur, illinere oportet. Post omnia vero operae pretium est caput purgare.

5. In palpebris natura crassioribus, carne inferiore parte quam levissime poteris resecta, tandem palpebram minime candentibus ferramentis inurito, pilorum natura vitata, aut aeris

[1] γίνονται. — [2] ἐρυθρά. — [3] ἐπιγίνεται. — [4] ἀπόχρη. — [5] ὁκοῖσιν ἄνθος. — [6] κρίσιος. — [7] τό om.

ἐπειδὰν — καυθῇ.] Ante ἐπειδάν interponuntur in vulgata haec: Αἱ (γάρ interponit Lind.) ἐσχάραι αἱ μᾶλλον ὀπτηθεῖσαι τάχεϊ (τάχιστα E., mss. Regia Foësii, ταχύ M.) ἐκπίπτουσιν. Αἱ (δέ interponit Lind.) καιόμεναι οὖλαι πρὸς τὸ ὀστέον καλλίονες γίνονται (γίγνονται codd. 4 apud Sichel). — Sed utraque sententia adnotationem marginalem refert, quam reiicio; oratio abrumpitur his intermediis. Dedi γένωνται ex mss. 8. apud Sichel, γίνονται vulgo, γίνωνται Parr. 3., γίγνωνται Lind.; — ἀναιρησόμεναι vulgo absurde, ἀναρρηξόμεναι Servini ex. apud Foës., ἀναρραγησόμεναι de meo; — ἐν παντί de meo; vulgo ἐν abest.

4. ὅταν — ὀστέον.] βλέφαρα ὀφθαλμοῦ vulgo; eieci ὀφθαλμοῦ, nam ridiculum additamentum est; — vulgo ξύειν εἰρίῳ, quasi nihil deesset; — Sichel [εἶτα καίειν] interposuit, recte videns in seqq. sermonem esse de ustione per lanam, non de ξύσι eius materiae ope. Sed εἶτα καίειν lacunam non explet; plura desunt. Puto ξύειν esse initium loci, ubi modum τῆς ξύσιος exposuerit et dein ad ustionem transierit. — Porro αὐτὴν τὴν στεφάνην τοῦ ὀφθαλμοῦ omnes, quod quid sit, nemo novit, sed τοῦ ὀφθαλμοῦ rursus emblema est; loquitur noster de ustione capitis circa τὴν στεφάνην. Aretaeus p. 243. vs. 9. ἔταμον τινὲς ὑπὲρ μέτωπον κατὰ τὴν στεφάνην τὸ δέρμα ἄχρις ὀστέου. — In fine loci πρὸς τὸν χόνδρον ceteri; repono τὸ ὀστέον; puto eundem, qui ὀφθαλμοῦ intulit, τὸν χόνδρον pro τὸ ὀστέον scripsisse, corrigens scilicet! Capite 3. enim ἐγκατακαίειν, inquit noster, πλὴν τοῦ πάνυ πρὸς αὐτῷ τῷ ὀστέῳ.

σημεῖον — ὑδατώδης.] ἔρχεται prima manus in H.

τότε — ἀνατρῖψαι.] ὅκου ἄνθος ἐστὶ χαλκοῦ vulg.; — ὁκοῖον pro ὅκου coniicit Foës.; — Vossiani lectio ex ὅκου et οἷσι conflata videtur, quorum hoc recepi; putasne ὁκοίοισι in ea latere, eo uti licebit per me, non tamen praefero prae οἷσι; — in ἐστι latet ἔνεστι; — τούτῳ ἀνατρ. vulgo; τούτῳ eieci; — ἀνατρίψας ex Foës. adnotat Sichel.

ὕστερον — βρέγματος.] τὸ τῆς ξύσιος (κρίσιος mss. 7.) καὶ τὸ τῆς καύσιος ceteri; absurdum τό utroque loco delevi.

ὅταν — φαρμάκῳ.] τῷ ἐναίμῳ vulgo, τῳ Sichel de suo pro τινι; sed id eo loco constare nequit, τῷ omnino est articulus, sed puto recentioribus deberi, auctorem vero scripsisse quod exhibui.

ὕστερον — καθῆραι.] ὕστερον δὲ τουτέου ἔργον (ἔργου E.) καὶ πάντων τὴν κεφαλὴν καθῆραι vulgo. Haec scriptura nata est e τούτου dittographia: ὕστερον δὲ πάντων ἔργον τὴν κεφαλὴν καθῆραι.

5. τὰ βλέφαρα — προστεῖλαι.] τις κάτω prima m. in H.; — ὕστερον δέ vulgo, sed cum J. δέ omisi.

φύσιν τῶν τριχῶν, ἢ [1] τῷ ἄνθεϊ ὀπτῷ λεπτῷ προστεῖλαι. Ὅταν δὲ ἀποπέσῃ ἡ ἐσχάρη, ἰητρεύειν τὰ λοιπά.

flore tenui, perusto, adstringito. Cum autem crusta exciderit, reliqua curato.

ϛ′. Ὁκόταν δὲ βλέφαρα ψωριᾷ καὶ κνησμὸς ἔχῃ, ἄνθεος χαλκοῦ βωλίον πρὸς ἀκόνην τρίψας, ἔπειτα τὸ βλέφαρον ἀποτρίψας αὐτοῦ, καὶ [2] τότε τὴν φολίδα τοῦ χαλκοῦ τρίβειν ὡς [3] λεπτοτάτην· ἔπειτα χυλὸν ὄμφακος διηθημένον παραχέας καὶ τρίψας λεῖον, τὸ δὲ λοιπὸν ἐν χαλκῷ ἐρυθρῷ παραχέων, κατ' ὀλίγον ἀνατρίβειν, ἕως ἂν [4] πάχος γένηται ὡς μυττωτός· ἔπειτα ἐπειδὰν ξηρανθῇ, τρίψας λεῖον, χρῆσθαι.

6. *De loco pessime corrupto vide adnn.*

ζ′. Νυκτάλωπος. Φάρμακον πινέτω ἐλατήριον καὶ τὴν κεφαλὴν καθαιρέσθω· καὶ κατασχάσας τὸν αὐχένα ὡς μάλιστα καὶ πιέσας πλεῖστον χρόνον· ἐπανιεὶς δὲ διδόναι ἐν μέλιτι βάπτων ἧπαρ βοὸς ὠμὸν καταπιεῖν μέγιστον ὡς ἂν δύνηται ἓν ἢ δύο.

7. *Locus male scriptus.*

η′. Ἤν τινι οἱ ὀφθαλμοὶ ὑγιέες ἐόντες διαφθείροιεν τὴν ὄψιν, τούτῳ χρὴ ταμόντα κατὰ τὸ βρέγμα, ἐπαναδείραντα, ἐκπρίσαντα τὸ ὀστέον, ἀφελόντα τὸν ὕδρωπα ἰῆσθαι· καὶ οὕτως ὑγιέες γίγνονται.

8. Si quis oculis sanis videndi aciem corruptam habeat, huic sectione ad sinciput facta, insuperque cute ab osse remota et osse exciso, aqua detracta medelam adhibeto. Eoque modo sani evadent.

θ′. Ὀφθαλμίης τῆς ἐπετείου καὶ ἐπιδημίου.

9. Lippitudinis annuae et popularis curatio.

[1] τέ. — [2] τόδε. — [3] λεπτότατα. — [4] πάχως γίνηται.

ὅταν — λοιπά.] ἐσχάρα vulg., ἐσχάρη M.; — ὡς τὰ λοιπά se legere cum interpretibus significat in adn. Foës.; Corn. nempe legit. Mihi nihil movendum videtur.

6. ὁκόταν — χρῆσθαι.] — ξυσμός pro κνησμός codd. nonnulli; — ἄνθος ceteri, ἄνθεος de meo; — καὶ τόδε τὴν φολίδα Foës., Lind., Kühn.; τότε Sichel cum mss. 10.; — λεπτότατα fere editur, sed λεπτοτάτην Sichel cum mss. 4., λεπτότατον Ald., Parr. 6. — Ecce iam locum ad codicum fidem descriptum! Sed adeo est corruptus, ut de emendando desperem. — Omnia bene procedunt, donec pervenias ad ἔπειτα τὸ βλέφαρον ἀποτρίψας αὐτοῦ! In media versaris remedii praeparatione et subito deveheris ad curationem! Quis credat auctorem id voluisse? Tum vero quid quaeso est ἀποτρίβειν τὸ βλέφαρον? Puto legendum esse ἔπειτα τὸ βλέφαρον ἐπιστρέψας. — Porro: quam inepta sit oratio: τὸ βλέφαρον ἀποτρίψας αὐτοῦ καὶ τότε τὴν φολίδα τρίβειν, unusquisque semel admonitus statim sentiet. Possis iam αὐτοῦ καὶ τότε tuto eximere, cum manifesto recentia sint emblemata; nec tamen ita tolluntur difficultates, de quibus iam dixi, nec quae in sequentibus offendunt. Debetne ὁ χυλὸς ὁ τῆς ὄμφακος διηθημένος teri ut λεῖος fiat? minime, inquis, sed succus cum pulvere parato mistus. Quid autem τὸ δὲ λοιπὸν — μυττωτός? habet duas remedii portiones, alteram e succo ὄμφακος et aeris floris pulvere, alteram e succo ὄμφακος reliquo in vase aeneo trito; — sed de duabus illis non amplius loquitur et dixeris solam secundam hanc siccari et in pulverem conteri, cum tamen aut coniunctae conteri debuerint, aut significari debuerit, quid ex priore fiat. — Mihi haec vitiis laborare et desperata videntur!

7. νυκτάλωπος — δύο.] νυκτάλωψ Servini ex. apud Foës., unde Lind.: νυκτάλωψ φάρμακον πινέτω ἐλατ. — Sichel distinxit post φάρμακον: credo melius post νυκτάλωπος distingui, ut intelligas νυκτάλωπος ἰητρείη, nam non φάρμακον unum, sed medendi methodus traditur. Vulgatum κατάξας in κατασχάσας mutarunt interpretes antiquiores, quod recepi. Lego καὶ πιέσας cum Lindano, vulgo καί om.; Corn. ms. καὶ λιμῷ πιέσας: num quid exciderit, non satis certo scio, sed eum πιέζειν τῇ διαίτῃ, aut πιέζειν λιμῷ cogitavisse, probabile est. Miro modo postrema expressa sunt, quasi unum duove iocinora bubula quam maxima devoranda daret; cum tamen frustula spectet. Quin totus locus pessime se habet; principio πινέτω et καθαιρέσθω ad aegrum referuntur, tum κατασχάσας et πιέσας ad medicum. Legere vellem: Νυκτάλωπος. Φάρμακον πινέτω ἐλατήριον καὶ τὴν κεφαλὴν καθαιρέσθω· ἔπειτα κατασχάσας τὸν αὐχένα, ὡς μάλιστα πιέσαι τῇ διαίτῃ πλεῖστον χρόνον· ἐπανεὶς δὲ διδόναι ἐν μέλιτι βάπτων ἥπατος βοὸς ὠμοῦ καταπιεῖν μέγιστον ὡς ἂν δύνηται μέρος ἓν ἢ δύο.

8. ἢν — γίγνονται.] διαφθείροις E. J.; — exspectaveram potius διαφθείροιντο, sed nihil tango; — videtur voluisse ὕδρωπα illum e cavo cranii haurire; nam os secat non solum, sed exsecat.

9. ὀφθ. — ἐπιδημίου.] καὶ ἐπιδημίου om. Lind.

Ξυμφέρει κάθαρσις κεφαλῆς καὶ τῆς κάτω κοιλίης· καὶ εἰ εὖ ἔχοι τὸ σῶμα, αἵματος ἀφαίρεσις ξυμφέρει πρὸς ἔνια τῶν τοιούτων ἀλγημάτων, καὶ σικύαι κατὰ τὰς φλέβας. Σῖτος ὀλίγος ἄρτος, καὶ ὕδατος πόσις. Κατακεῖσθαι δὲ ἐν σκότῳ, ἀπό τε καπνοῦ καὶ πυρὸς καὶ τῶν ἄλλων λαμπρῶν, [1]πλάγιον, ἄλλοτε ἐπὶ τὰ δεξιὰ, ἄλλοτε ἐπ' ἀριστερά. Μὴ τέγγειν τὴν κεφαλὴν, [2]ἐπειδὴ οὐ ξυμφέρει. Κατάπλασμα ὀδύνης μὴ ἐνεούσης καὶ ἄλλως ῥεύματος [3]ἐπέχοντος, οὐ ξυμφέρει. Οἰδημάτων ἀνωδύνων καὶ μετὰ τὰ δριμέα φάρμακα τῆς ὀδύνης ἐπαλειφόμενα, ἐπειδὰν ἥ τε ὀδύνη παύσηται καὶ διαχωρισθῇ μετὰ τὴν [4]ἐπάλειψιν τοῦ φαρμάκου, τότε ξυμφέρει καταπλάσσειν τῶν καταπλασμάτων ὅ τι ἂν σοι δοκέῃ ξυμφέρειν. Οὐδὲ [5]διαβλέπειν ξυμφέρει πουλὺν χρόνον, δάκρυον γὰρ προκαλέεται· [οὐ δυνάμενος ὁ ὀφθαλμὸς πονέειν πρὸς τὰ λαμπρά·] ἀλλ' οὐδὲ ξυμμύειν πουλὺν χρόνον, ἢν ἔχῃ ῥεῦμα θερμὸν μάλιστα· θερμαίνει γὰρ τὸ δάκρυον ἰσχόμενον. Ῥεύματος δὲ μὴ ἔχοντος, μετά γε τοῦ ξηροῦ τὴν [6]ὑπάλειψιν ξυμφέρει ποιέεσθαι.

Capitis et inferioris alvi purgatio confert, et, si aeger bono habitu sit corporis, sanguinis detractio ad quosdam huiusmodi dolores prodest et cucurbitulae ad venas. Panis modicus in cibo sit et aquae potio. Loco obscuro, a fumo, igne, aliisque splendidis procul iaceat in latus, modo in dextrum, modo in sinistrum. Caput ne madefacias, si quidem minime confert.

De reliquis insigniter corruptis vide adnn.

[1] πλάνιον. — [2] ἐπειδή. — [3] ἀπέχοντος. — [4] ἐσάλειψιν. — [5] διαβλέπτειν. — [6] ἀπάλειψιν.

ξυμφέρει — ἀριστερά.] *καὶ εἰ ἔχοι τὸ σῶμα* cett., *εὖ* de meo interposui; — *πλαγίων* fere editur, *πλαγίως* Corn. ms., *πλάγιον* Serv. cod., Lind., recte!

μὴ — ξυμφέρει.] *ἐπειδή* in vulg. in *ἐπειδάν* abiit; — alii codd. *οὐ γὰρ συμφέρει.*

κατάπλασμα — ξυμφέρει.] Haec periodus in mss. 3. om., in quorum duobus margini adscribitur; — *ἀλλ' ὡς ῥεύματος* cett., scriptum fuit *ἄλλως*, ante quod *καί* periit, quod revocavi.

οἰδημάτων — ξυμφέρειν.] h. l. Sichel adnotat: „Jugler ne cite pas exactement Corn. ms., qui lit: *συμφέρει οἰδ. ἀν..ων, καὶ μετά* en ajoutant à la marge *ἀλλά* pour *καί*." Porro *ἐναλειφόμενα* mss. 4.; — *κατὰ τήν* pro *μετὰ τήν* K. M., Foës., Kühn.; — *σοι* omm. nonnulla mss. — Certum est hunc locum vitiis scatere: principio male se habet *οἰδημάτων ἀνωδύνων*, delendum est *τῆς ὀδύνης* et pro *καί* cum Corn. ms. *ἀλλά* legendum est. De *φάρμακα τῆς ὀδύνης δριμέα*, possis monere *φάρμακα τῆς ὀδύνης* dici posse, adeoque *φ. δριμέα τῆς ὀδύνης* etiam dici, sed propter sequentia de dolore evanescente *τῆς ὀδύνης* mihi interpolatum videtur. Miror dein *διαχωρισθῇ*, quod puto ad mentionem *οἰδημάτων* respicere et ne ex *διαχυθῇ* ortum sit vereor. Tum *μετὰ τὴν ἐπάλειψιν τοῦ φαρμάκου* otiosum est post *μετὰ τὰ δριμέα ἐπαλειφόμενα*; nempe ne *φάρμακα* quidem in his ab auctoris manu est. Sed praeterea iam ab antecedente periodo inde perturbatio his inesse videtur. Certum quid proferre non datur, sed puto eiusmodi quid scriptum fuisse in antecedente et hac ipsa periodo:

Οἰδημάτων δ' ἐόντων, ὀδύνης μὴ ἐνεούσης καὶ ἄλλως ῥεύματος ἐπέχοντος, κατάπλασμα οὐ ξυμφέρει. ἀλλὰ μετὰ τὰ δριμέα ἐπαλειφόμενα, ἐπειδὰν ἥ τε ὀδύνη παύσηται καὶ διαχυθῇ τὸ οἴδημα. ξυμφέρει καταπλάσσειν ὅ τι ἂν σοι δοκέῃ ξυμφέρειν.

οὐδὲ — ἰσχόμενον.] *πονέειν ὁ ὀφθ.* codd. 8.; — *ἀλλ'* om. in nonnullis mss. — Locus interpolatus est; quae uncis intersepsi emblema recens sunt inepte expressum et cum reliquis nullo nexu coniunctum.

ῥεύματος — ποιέεσθαι.] *μετά γε τοῦ ξηροῦ* Lind., Kühn.; — Sichel *του* pro *τινος* poni putat. Verum locus integer non est *μετὰ ξηροῦ φαρμάκου ὑπαλείφειν* s. *τὴν ὑπάλειψιν ποιέεσθαι* insolens est dictio: *μετά* h. l. est *post*, periit vero aliquid in seqq. Brevi scriptum fuisse credo: *μετά γε τοῦ ξηροῦ φαρμάκου τὴν ὑπάλειψιν τὴν κατάπλασιν ξυμφέρει ποιέεσθαι.* — Videant alii quoque!

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΟΜΗΣ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ ΒΙΒΛΙΟΥ ΑΔΗΛΟΥ ΤΙΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ.

DE CORPORUM RESECTIONE.

FRAGMENTUM LIBRI INCERTI AUCTORIS.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΟΜΗΣ.

Ἀρτηρίη ἐξ ἑκατέρου φαρυγγέθρου τὴν ἔκφυσιν ποιευμένη ἐς ἄκρον πνεύμονος τελευτᾷ, κρίκοις ξυγκειμένη ὁμορύσμοις, τῶν περιηγέων ἁπτομένων κατ' ἐπίπεδον ἀλλήλων. Αὐτὸς δὲ ὁ πνεύμων ξυνεξαναπληροῖ τὴν χέλυν, τετραμμένος ἐς τὰ δεξιὰ καὶ ἐς τὰ ἀριστερὰ, πέντε ὑπερκορυφώσιας ἔχων, ἃς δὴ καλέουσι λοβοὺς, τεφρίνης χροιῆς τυχὼν, στίγμασι ὀρφνώδεσι κεκεντημένος, φύσι ἐὼν τενθρηνιώδης. Μέσῳ δ' αὐτῷ ἡ καρδίη ἐγκαθίδρυται, στρογγυλωτέρη καθεστεῶσα πάντων ζῴων. Ἀπὸ δὲ τῆς καρδίης ἐς ἧπαρ βρυχίη φλὲψ καθήκει, καὶ μετὰ τῆς βρυχίης φλὲψ ἡ μεγάλη καλουμένη, δι' ἧς οὖλον τὸ σκῆνος τρέφεται. Τὸ δὲ ἧπαρ ὁμορυσμίην μὲν ἔχει τοῖς ἄλλοις ἅπασι, αἱμορρωδέστερον δέ ἐστι τῶν ἄλλων, ὑπερκορυφώσιας ἔχον δύο, ἃς καλέουσι πύλας, ἐν δεξιοῖς τόποις κείμενον· ἀπὸ δὲ τούτου σκαλήνη φλὲψ ἐπὶ τὰ κάτω τῶν νεφρῶν ἀποτείνουσα. Νεφροὶ δὲ ὁμοιόρυσμοι, τὴν χροιὴν δὲ εναλίγκιοι μήλοισι· ἀπὸ δὲ τούτων ὀχετοὶ σκαληνοειδέες

DE CORPORUM RESECTIONE.

Arteria ab utraque faucium parte excrescens in summum pulmonem desinit annulis inter se similibus constans, quorum circuitus in plano mutuo se attingunt. Ipse autem pulmo ad dextra et sinistra conversus pectus implet quinque habens summitates, quas lobos vocant, cinericium habens colorem punctis nigris distinctus, natura perforatus. In cuius medio cor situm est, rotundius constitutum quam in omnibus animalibus. Ex corde vero ad iecur profunda pervenit vena et cum profundâ vena, quae *magna* vocatur, per quam totum corpus nutritur. Iecur autem cum omnibus quidem cognationem habet, sed sanguine magis fluit, duos habens vertices, *portas* vocant, dextra parte situm. Ab eo vena oblique deorsum tendit ad loca infra renes. Renes vero inter se similes colore malorum speciem referunt. Ab his ductus oblique tendentes in summum vesicae verticem siti sunt. Vesica autem tota nervosa et ampla; e vesica vero ductus ad exteriora enascitur. Et his quidem sex partibus in medio

ἀρτηρίη — ἀλλήλων.] ἐξ ἑκατέρου φαρυγγέθρου, i. e. ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ φαρυγγέθρου; — ὁμορυσμοῖς vulg., ὁμορισμοῖς E., ὁμοιορυσμοῖς Trillerus; — ἁπτομένη omnes, sed legendum est ἁπτομένων.

αὐτὸς δὲ — τενθρηνιώδης.] τετραμμένος ἐς τὰ ἀριστερά vulgo; τετρημένος ἔς [τε τὰ δεξιὰ καὶ] τὰ ἀριστερά Lind. —; mihi τετραμμένος servari debere videtur, neque causa apparet, cur τετρημένος legamus, si quidem infra τενθρηνιώδεα vocat pulmonem. Sed consentio cum Lindano in expletione ἐς τὰ δεξιὰ καί contra Littréi opinionem; nam mox auctor dicit cor in medio pulmone esse situm; — ὑποκορυφώσιας Ald., C.; — ὀφρονάγέσι vulg., ἀφρώδεσι Lind. inepte, Littr. ὀφρυοῖσι, quod non melius quam Lindani inventum. Foësius aptissime coniecit ὀρφνώδεσι, quod sine dubitatione amplector, amplexus vero est etiam Trillerus. Denique τεθρηνιώδης vulg., τενθρηνιώδης recte emendavit Foësius, receperunt Trill., Lind., Littr.

μέσῳ — ζῴων.] καθεστῶσα E.; — miro modo dicitur στρογγυλωτέρη καθεστεῶσα πάντων ζῴων; — intelligendum dixerim στρογγυλωτέρη ἢ ἡ καρδίη πάντων τῶν ἄλλων ζῴων, nisi sit scribendum πάντων τῶν ἐν ζῴῳ.

ἀπὸ δὲ — τρέφεται.] τῆς καρδίης E., Littr., τῆς om. vulg.; — pro ἐς ἧπαρ Gunzius voluit ἐς τὸ πᾶν, minus recte; — iam vulgo ἐς ἧπαρ βρογχίη πολλὴ καθήκει καὶ μετὰ βρογχίης (βρογχίη C.) φλὲψ μεγάλη καλουμένη. Casp. Hoffm. coniecit quod Lind. recepit: ἐς ἧπαρ βρυχίη φλὲψ καθήκει μεγάλη καλουμένη. Credidi legi posse: ἐς ἧπαρ βρυχίη φλὲψ καθήκει καὶ μετὰ τῆς βρυχίης φλὲψ ἡ μεγάλη καλουμένη, ut spectentur vena hepatica et cava inferior.

τὸ δὲ ἧπαρ — ἀποτείνουσα.] τοῖς ἄλλοις ἥπασιν Trillerus; cum Littréo nihil muto, sed non ideo locum planum esse affirmo; vide in prolegomenis; — κειμένης cett. κείμενον de meo; — νεφρόν C. pro νεφρῶν.

νεφροὶ — κεῖνται.] ἐς ἄκρην cum Lind.; ἐς abesse solet.

ἐς ἄκρην κορυφὴν κύστιος κεῖνται. Κύστις δὲ νευρώδης οὔλη καὶ μεγάλη· ἐκ δὲ τῆς κύστιος μετοχέτευσις ἔξω πέφυκε. Καὶ τὰ μὲν ἐξ ἀνὰ μέσον ἐντὸς φύσι ἐκοσμήθη. Οἰσοφάγος δὲ ἀπὸ γλώσσης τὴν ἀρχὴν ποιεύμενος ἐς κοιλίην τελευτᾷ, ὃν δὴ καὶ ἐπισημαντικῶς κοιλίης στόμαχον καλέουσι. Πρὸς δὲ ἀκάνθης ὄπισθεν ἥπατος φρένες πεφύκασι. Ἐκ δὲ πλευρῆς νόθης, λέγω δὲ ἀριστερῆς, σπλὴν ἀρξάμενος ἐκτέταται ὁμοιόρυσμος ἴχνεϊ ποδός. Κοιλίη δὲ ἥπατι παρακειμένη κατ' εὐώνυμον μέρος οὐλομέλης ἐστὶ νευρώδης. Ἀπὸ δὲ κοιλίης πέφυκε ἔντερον ὁμοιόρυσμον, μακρὸν, πηχέων οὐκ ἔλασσον δώδεκα ἑλικηδὸν ἐς κόλπους ἐνειλούμενον, ὃ καλέουσι ἔνιοι κῶλον, δι' οὗ ἡ παραφορὰ τῆς τροφῆς γίγνεται. Ἀπὸ δὲ κώλου πέφυκε ἀρχὸς λοίσθιος, σάρκα περιπληθέα ἔχων, ἐς ἄκρον δακτυλίου τελευτῶν. Τὰ δὲ ἄλλα ἡ φύσις διετάξατο . . . .

intus natura exornata est. Gula vero a lingua initium ducens in ventriculum desinit; quam etiam nomine ad rem accommodatissimo *os ventriculi* appellant. Ad spinam autem, retro hepar, septum transversum situm habet. Ex costa vero notha, sinistram intelligo, lien initium sumens ad humani vestigii similitudinem extenditur. Ventriculus iecori ad sinistram adiacens totus nervosus est. Ex ventriculo vero procedit intestinum sibi simile, longum, cubitorum non minus duodecim, in orbem per sinus convolutum, quod nonnulli *colum* vocant, per quod alimentum defertur. Colo annexum est intestinum postremum, multam carnem habens, in summum podicem desinens. Reliqua vero natura disposuit . . . .

κύστις — πέφυκε.] *ἐκάσταθε* (*ἔκαθε* C., *ἑκάστοτε* Foës. in adn., Lind., *ἐκαστάτω* altera Foësii coniectura est, *ἔγκας* coniecit Littr.) *δὲ κύστιος μετοχὴ* (*μεσοχή* C.) *εἴσω* (*εἰς ὅ* Littr.) *πέφυκε* vulg. Nemo protulit aliquid quod intelligas. Fortasse in *μετοχὴ εἴσω* latet *μετοχέτευσις ἔξω* et in *ἐκάσταθε* latet *ἐκ τῆς δέ*, pro quo tamen *ἐκ δὲ τῆς* scribere malo.

καὶ — ἐκοσμήθη.] *φύσις ἐκοσμήθη* (*ἔκοσμεν* C.) vulg.; sed aut *ἡ φύσις ἐκόσμησε*, aut *φύσι ἐκοσμήθη* legendum videtur.

οἰσοφάγος — καλέουσι.] *ἐπὶ σηπτικῆς* vulgo, *ἐπισήμως* Corn., *ἐπισημαντικῶς* L. — Sunt qui *ἐπὶ σηπτικῆς* defendunt, sed falso; fac *σηπτικῆς* poni pro *πεπτικῆς*, at quid erit *ὃν ἐπὶ σηπτικῆς κοιλίης στόμαχον καλέουσι*? Sensus sanus non inest. Itaque confugio ad coniecturam in cod. Sev. expressam, pro qua si malis Cornarii *ἐπισήμως*, non multum reluctor, sed illud praestare puto.

ἐκ — ποδός.] *ὁμοιορυσμῷ* C.; — *ἴσχνει* Ald., C.

κοιλίη — νευρώδης.] *οὐλομένη* vulg., *οὐλομελίη* Lind., *οὐλομένης* C., *οὐλομέλης* Littr.

ἀπὸ — γίγνεται.] *μικρόν* vulgo, sed sequor L.; — *ἐς κόλπους* Lind., *ἐν κόλποις* vulg.; — *κόλον* C., Lind., *κῶλον* cett.

ἀπὸ — διετάξατο . . .] *κόλου* C., Lind., *κώλου* ceteri; cf. adnn. ad libellum de Nat. ossium § 2.; — *πολυπληθέα* Lind., Trillerus. Post *διετάξατο* lacunae signa pono, nam non absolvitur, sed abrumpitur periodus: praecedentia loci olim amplioris fragmentum referre videntur.

ΠΕΡΙ ΟΔΟΝΤΟΦΥΙΗΣ.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΕΙΣΙ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΤΙΝΟΣ ΙΑΤΡΟΥ ΠΕΡΙ ΝΟΣΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΘΗΛΑΖΟΝΤΩΝ.

DE DENTITIONE.

BREVES SENTENTIAE SUNT MEDICI RECENTIORIS DE MORBIS INFANTUM LACTANTIUM.

ΠΕΡΙ ΟΔΟΝΤΟΦΥΙΗΣ.

α΄. Τὰ φύσι εὔτροφα τῶν παιδίων οὐκ ἀνάλογον τῆς σαρκώσιος καὶ τὸ γάλα θηλάζει.

β΄. Τὰ βορὰ καὶ πουλὺ ἕλκοντα γάλα οὐ πρὸς λόγον σαρκοῦται.

γ΄. Τὰ πουλὺ διουρέοντα τῶν θηλαζόντων ἥκιστα ναυσιᾷ.

δ΄. Ὁκόσοισι πολλὴ φέρεται ἡ κοιλίη καὶ εὐπεπτοῦσι, ὑγιεινότερα· ὁκόσοισι ὀλίγη, βοροῖσι ἐοῦσι καὶ μὴ ἀνάλογον τρεφομένοισι, ἐπίνοσα.

ε΄. Ὁκόσοισι δὲ πουλὺ γαλακτῶδες ἀπεμεῖται, κοιλίη ξυνίσταται.

ς΄. Ὁκόσοισι ἐν ὀδοντοφυΐῃ ἡ κοιλίη πλείω ὑπάγει, ἧσσον σπᾶται ἢ ὅτῳ ὀλιγάκις.

ζ΄. Ὁκόσοισι ἐπὶ ὀδοντοφυΐῃ πυρετὸς ὀξὺς ἐπιγίγνεται, ὀλιγάκις σπῶνται.

η΄. Ὁκόσα ὀδοντοφυεῦντα εὔτροφα μένει καταφορικὰ ἐόντα, κίνδυνος σπασμὸν ἐπιλαβεῖν.

θ΄. Τὰ ἐν χειμῶνι ὀδοντοφυεῦντα τῶν ἄλλων ὁμοίων ἐόντων, βέλτιον ἀπαλλάσσει.

ι΄. Οὐ πάντα τὰ ἐπὶ ὀδοῦσι σπασθέντα τελευτᾷ· πολλὰ δὲ καὶ διασώζεται.

ια΄. Τὰ μετὰ βηχὸς ὀδοντοφυεῦντα χρονίζει· ἐν δὲ τῇ διακεντήσι ἰσχναίνεται μᾶλλον.

ιβ΄. Ὁκόσα ἐν τῷ ὀδοντοφυέειν χειμῶνας ἔχει, προσεχόντως ἡγμένα ῥᾷον φέρει.

DE DENTITIONE.

1. Bene nutriti pueri non pro ratione carnis lac sugunt.

2. Voraces et multum lac sugentes non pro ratione carnosi fiunt.

3. Qui ex lactantibus multam urinam reddunt, minime vomituriunt.

4. Quibus venter multa deiicit cum bene concoquunt, saniores sunt; quibus vero parum, cum sunt voraces, nec pro ratione nutriuntur, morbosi.

5. Qui multum lactis speciem referens vomunt, iis alvus subsistit.

6. Quibus in dentitione venter plura deiicit, ii minus convelluntur, quam cui raro subit.

7. Quibus in dentitione febris acuta accedit, ii raro convulsionibus tentantur.

8. Qui cum dentitione bene habito corpore permanent, gravi somno premuntur, periculum est ne eos convulsio prehendat.

9. Quibus hieme dentes erumpunt, si cetera similiter se habeant, ii melius degunt.

10. Non omnes dentibus erumpentibus convulsione tentati moriuntur, plerique etiam servantur.

11. Qui cum tussi dentiunt, iis tardius dentes erumpunt, in ipsa autem punctione magis extenuantur.

12. Qui in dentitione molestias patiuntur, facilius ferunt, si diligenter curentur.

3. ἐνιαύσια vulgo, ἐπιναύσια C., Littr. Me iudice ἐπιναύσια est arbitraria correctio vulgatae, in qua nihil nisi ναυσιᾷ latet.
4. οἷσι C.; — ὀλιγοβόροισι pro ὀλίγη, βοροῖσι Lind.; — ἐᾶσι pro ἐοῦσι C.
6. οὕτω (ὅτῳ C., Littr., οἷσι interpretes) ὀλιγάκις vulg.

12. χειμῶνας ἔχει cum Littréo intelligo sicuti χειμάζονται (p. 153. vol. I.) in Progn. — Ceteri in loci fine φέρει ὀδοντοφυΐαν; equidem ὀδοντοφυΐαν pro emblemate recenti abiicio, sicuti abieci ταῦτα καί ante προσεχόντως in libris adscribi solitum.

ιγ'. Τὰ *διουρεῦντα πλέον ἢ διαχωρεῦντα πρὸς λόγον εὐτροφώτερα.*

ιδ'. *Ὁκόσοισι οὐρεῖται μὴ πρὸς λόγον, κοιλίη δὲ πυκνῶς ὠμὸν παρηθεῖ, ἐπίνοσα.*

ιε'. Τὰ *εὔϋπνα καὶ εὔτροφα πουλὺ ἀναλαμβάνει, καὶ παράκειται οὐχ ἱκανῶς διῳκημένον.*

ις'. Τὰ *παρεσθίοντα ἐν τῷ θηλάζειν ῥᾷον φέρει ἀπογαλακτισμόν.*

ιζ'. Τὰ *πολλάκις παρηθεῦντα δίαιμον καὶ ἄπεπτον κατὰ κοιλίην, πλεῖστα τῶν ἐν πυρετῷ ὑπνώδεα.*

ιη'. Τὰ *ἐν παρισθμίοις ἕλκεα ἄνευ πυρετῶν γιγνόμενα ἀσφαλέστερα.*

ιθ'. *Ὁκόσοισι τῶν νηπίων ἐν τῷ θηλάζειν βὴξ προσίσταται, σταφυλὴν εἴωθε μείζονα ἔχειν.*

κ'. *Ὁκόσοισι ταχέως ἐν παρισθμίοις νομαὶ ἐφίστανται, τῶν πυρετῶν μενόντων καὶ βηχίων, κίνδυνος πάλιν γενέσθαι.*

κα'. Τὰ *παλινδρομήσαντα ἐν ἰσθμίοισι ἕλκεα τοῖσι νηπίοισι κινδυνώδη.*

κβ'. Τοῖσι *παιδίοισι ἀξιόλογα ἕλκεα ἐν παρισθμίοισι, καταπίνειν δυναμένων, σωτήριά ἐστι· ὁκόσα δὲ μᾶλλον τῶν πρότερον, μὴ δυναμένων καταπίνειν,* . . . .

κγ'. Ἐν *παρισθμίων ἕλκεσι πουλὺ τὸ χολῶδες ἀνεμεῖσθαι ἢ κατὰ κοιλίαν διέρχεσθαι, κινδυνῶδες.*

κδ'. Ἐν *τοῖσι ἐν παρισθμίοισι ἕλκεσι, ἀραχνιῶδές τι ἐὸν οὐκ ἀγαθόν.*

13. Qui plus meiunt quam per anum egerunt, pro ratione melius nutriuntur.

14. Qui non pro ratione meiunt, alvo vero cruda deiiciunt, ii morbis sunt obnoxii.

15. Qui bene dormiunt et bene habito sunt corpore, ii copiosum alimentum assumunt, et corpori apponitur non satis distributum.

16. Qui interim dum lac sugunt capiunt cibum, facilius a mamma depelluntur.

17. Qui saepius cruentum et crudum per alvum transmittunt, plerique cum febricitant somnolenti sunt.

18. Tonsillarum ulcera, quae sine febre fiunt, securiora sunt.

19. Quos infantes dum lac sugunt tussis urget, ii uvam maiorem habere consueverunt.

20. Quibus in tonsillis ulcera serpentia cito subsistunt febribus et tussi perseverantibus, periculum est ne revertantur.

21. Ulcera recurrentia in faucium angustiis puerulis periculi plena sunt.

22. Pueris magna ulcera in tonsillis facta, cum deglutire possunt, ad sanationem perducere licet; — quae vero magis quam illa . . . . . cum deglutire nequeunt, (mortem adferunt).

23. Bilem multam revomere in faucium ulceribus, aut per alvum transmittere periculi plenum est.

24. In tonsillarum ulceribus si quid araneosum insit, bonum non est.

14. *ἐκ παιδίων παρηθεῖ* ceteri; abiicio otiosum emblema *ἐκ παιδίων*; — *παρηθῇ* vulg., *παρηθεῖ* Littr.

15. *ἀναλαμβάνειν* Ald., C., Littr.; — *διῳκειμένον* vulg., *διακείμενον*, vel *διακείμενα* Calv., *διῳκημένον* C., Mack., Littr.

17. *παριθεῦντα* edd. antt., F., *παρυθεῦντα* C., — *παρηθεῦντα* reposuit Foës.

19. Vulgo *ἐν τῷ θηλάζειν τῶν νηπίων*, — de coniectura vocabula transposui.

20. *ὑφίστανται* Corn., sed *ἡ νομὴ ἐφίσταται* de ulcere depascente primum, tum subsistente, recte dicitur; — *γενέσθαι ἕλκεα τὰ παλινδρομήσαντα ἐν ἰσθμίοις.* Ἕλκεα vulg.; — *γενέσθαι ἕλκεα. Τὰ παλινδρομήσαντα ἐν ἰσθμ. ἕλκεα* Calvus; — *γενέσθαι ἕλκεα τὰ παλινδρομήσαντα. Ἐν ἰσθμίοις ἕλκεα* Corn., Mack. — Cum Littréo Calvi interpunctionem sequor, sed *ἕλκεα* post *γενέσθαι* abigo. In seq. Aph. *ἕλκεα τὰ παλινδρομήσαντα ἐν ἰσθμίοισι τοῖσι νηπ. κινδ.* fuit una lectio, altera, quam dedi. Illud *γενέσθαι* respicit ad *νομαί* in antecedentibus.

21. *νηπίοισι* coniectura est Cornarii pro ceterorum *ὁμοίοισι*.

22. *τοῖσι παιδίοισι ἀξιολόγοις ἕλκεσιν ἐν παρισθμίοισι καταπινομένων* (*καταπίνειν δυναμένων* Lind.) *σωτηρίας ἐστιν. Ὁκόσα δὴ μᾶλλον τῶν πρότερον μὴ δυναμένων καταπίνειν ἐν παρισθμίοισιν* (*παρισθμίοις* C.) *ἕλκεσι πολὺ* (*πουλύ* E. Mack.) *τὸ χολῶδες κ. τ. λ.* vulg. Cum Littréo verbis *ἐν παρισθμίοισι* in postremis novam periodum inchoari opinor. Sed necessario *ἀξιόλογα ἕλκεα* pro dativo legendum; tum recte Lind. *καπαπίνειν δυναμένων*, nam *καταπινομένων* constare nequit, et iubet insuper Lindanum sequi membrorum parallelismus. Pro *σωτηρίας ἐστίν* scribo *σωτήριά ἐστι*, nam *σωτήριος* etiam passivo sensu poni docet notissimum *σωτηρίως διακειμένου τοῦ ἀνθρώπου*. Dein pro *δή* legere oportet *δέ* et post *καταπίνειν* deficit *θανατώδεα*, vel eiusmodi quid, quare lacunam noto. Sed praeterea offendit *μᾶλλον*, nempe aut h. l. epitheton periit, ad quod *μᾶλλον* spectaverit, aut legendum *ὁκόσα δὲ ἥσσονα τῶν πρότερον. μὴ δυναμένων καταπίνειν, θανατώδεα.*

23. Ceteri *παρισθμίοισι* et *ἔρχεσθαι*; de coniectura dedi *παρισθμίων* et *διέρχεσθαι*. Ald. om. *ἀνεμεῖσθαι — ἀραχνιῶδες*.

24. *ἀραχνῶδες* E.

κε'. Ἐν τοῖσι ἐν παρισθμίοισι ἕλκεσι μετὰ τοὺς πρώτους χρόνους διαρρεῖν φλέγμα διὰ τοῦ στόματος, πρότερον οὐκ ἰὸν, χρήσιμον, ὅμως ἀνακτέον· ἢν δὲ ἄρξηται ἢν ξυνδιδῷ, πάντως ἀσμενιστέον· τὸ δὲ μὴ οὕτω διαρρέον εὐλαβητέον.

κϛ'. Ῥευματιζομένοις παρίσθμια κοιλίη κατενεχθεῖσα λύει τὰς ξηρὰς βῆχας· ἀνενεχθὲν δέ τι πεπεμμένον πλείω λύει.

κζ'. Τὰ πουλὺν χρόνον ἐν παρισθμίοις ἕλκεα ἀναυξῆ μένοντα ἀκίνδυνα πρὸ τῶν πέντε ἢ ἓξ ἡμερέων.

κη'. Τὰ πουλὺ γάλα τῶν θηλαζόντων ἀναλαμβάνοντα, ὡς τὸ πολὺ ὑπνώδη.

κθ'. Τὰ μὴ εὔτροφα τῶν θηλαζόντων ἄτροφα καὶ δυσανάληπτα.

λ'. Ἕλκεα ἐν θέρεϊ γιγνόμενα ἐν παρισθμίοις χείρονα τῶν ἐν τῇσι ἄλλῃσι ὥρῃσι· τάχιον γὰρ νέμεται.

λα'. Τὰ περὶ σταφυλὴν νεμόμενα ἕλκεα ἐν παρισθμίοισι σωζομένοισι τὴν φωνὴν ἀλλοιοῖ.

λβ'. Τὰ περὶ φάρυγγα νεμόμενα ἕλκεα χαλεπώτερα καὶ ὀξύτερα ὡς ἐπιπολὺ δύσπνοιαν ἐπιφέρει.

25. In tonsillarum ulceribus post prima tempora pituitam per os defluere, cum antea non fluxit, utile; educenda tamen est. Quodsi fluere incipiat, cum ulcera remittunt, lubenter amplectendum. Sin non sic defluat, verendum.

26. Quibus tonsillae destillatione tentantur, plurimum subducta alvus tusses siccas discutit; sed concoctum quid superne eductum magis solvit.

27. Tonsillarum ulcera longo tempore citra augmentum manentia ante quintum aut sextum diem periculo vacant.

28. Qui dum mammam sugunt, multum lactis assumunt, ut plurimum somnolenti sunt.

29. Qui cum mammam sugunt non bene habito sunt corpore, ii macilenti permanent et aegre reficiuntur.

30. Tonsillarum ulcera aestate suborta peiora sunt quam quae aliis oriuntur temporibus, cito enim serpunt.

31. Serpentia circa uvam tonsillarum ulcera, in iis, qui servantur, vocem immutant.

32. Serpentia circa fauces ulcera, quae magnam molestiam exhibent, et acuta magis sunt, ut plurimum spirandi difficultatem adferunt.

25. ἐν ante παρισθμίοισι ex C. addidit Littr.; — ante μετά Ald. fert ἀραχνιῶδες κακόν. De meo οὐκ ἰόν pro ceterorum οὐκ ὄν. Vulgo ἢν ἄρξηται ξυνδιδῷ; — Lind.: ἢν ἄρξηται [καὶ] ξυνδιδῷ; — Littr. ἢν ἄρξηται ξυνδιδόναι. Mihi alterum ἤν, quod intuli, excidisse visum est.

26. κατενεχθεῖσα πλείω λύει ceteri; sed πλείω h. l. otiose e sequenti membro invectum est; — δέ post ἀνενεχθέν de meo adscripsi et παιδίοισι, quod post βῆχας legi solet, abegi.

29. εὐτρόφεα vulgo; repono εὔτροφα, ut aliis locis in hoc libello.

32. ἐπιτοπολύ E.

ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ.

ΑΦΟΡΙΣΜΟΙ ΕΙΣΙ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΤΙΝΟΣ ΙΑΤΡΟΥ ΩΝ ΟΙ ΠΛΕΙΣΤΟΙ ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ.

DE ALIMENTO.

APHORISMI SUNT MEDICI NESCIO CUIUS RECENTIORIS, QUORUM PLERIQUE DE ALIMENTO AGUNT.

ΠΕΡΙ ΤΡΟΦΗΣ.

α'. Τροφὴ καὶ τροφῆς εἶδος μία καὶ πολλαί· μία μὲν, [1] ᾗ γένος ἓν, εἶδος δὲ [2] ὑγρότητι καὶ ξηρότητι· καὶ ἐν τούτοισι ἰδέαι καὶ πόσον ἐστὶ καὶ ἔς τινα καὶ ἐς τοσαῦτα.

β'. Αὔξει δὲ καὶ ῥώννυσι καὶ σαρκοῖ καὶ ὁμοιοῖ καὶ ἀνομοιοῖ τὰ ἐν ἑκάστοισι κατὰ φύσιν τὴν ἑκάστου καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς δύναμιν.

γ'. Ὁμοιοῖ δὲ ἐς [3] φύσιν καὶ δύναμιν, ὁκόταν κρατέῃ μὲν ἡ ἐπεισιοῦσα, ἐπικρατέηται δὲ ἡ προϋπάρχουσα.

δ'. Γίγνεται δὲ καὶ ἐξίτηλος, ὁτὲ μὲν ἡ προτέρη ἐν χρόνῳ ἀπολυθεῖσα ἢ ἐπιπροστεθεῖσα, [4] ὁτὲ δὲ ἡ ὑστέρη ἐν χρόνῳ ἀπολυθεῖσα ἢ ἐπιπροστεθεῖσα.

ε'. Ἀμαυροῖ δὲ ἑκατέρας ἐν χρόνῳ καὶ μετὰ χρόνον ἡ ἔξωθεν ξυνεχὴς ἐπεισκριθεῖσα, καὶ ἐπὶ πολλὸν χρόνον στερεμνίως πᾶσι τοῖσι μέλεσι διαπλακεῖσα τὴν μὲν ἰδίην ἰδέην ἐξεβλάστησε· [5] μεταβάλλει τε τὴν ἀρχαίαν καὶ καταφέρεται· τρέφει δὲ πεττομένη· τὴν δὲ προτέρην [6] ἰδέην ἐξαλλάττει ἔστι ὅτε, καὶ τὰς προτέρας ἐξημαύρωσε.

DE ALIMENTO.

1. Alimentum et alimenti species unum et multae. Unum quidem, quatenus genus unum; species vero humiditate et siccitate circumscribitur, in hisque formae et quantitas inest et ad quaedam et ad tanta referuntur.

2. Auget autem et robur infert, carnem gignit, similitudinem et dissimilitudinem in singulis pro cuiusque natura inducit et ea facultate, quam habet ab initio.

3. At similitudinem pro natura et facultate inducit, quando quod supervenit validum est, quod autem antea adfuit subigitur.

4. Evanescit autem etiam tunc quidem prius suo tempore dimissum aut superappositum, tunc vero posterius suo tempore dimissum aut superappositum.

5. Extrinsecus vero continuo in corpus subiens utrumque temporis spatio debito et post illud tempus abolet et longo tempore membris omnibus firmiter adnexum propriam quidem formam producit pristinamque mutat ac deorsum fertur; alit autem cum coquitur; priorem vero formam interdum mutat et superiora (alimenta) abolevit.

[1] ἢ. — [2] ὑγρότητα — ξηρότητα. — [3] φύσιν καί abest. — [4] ὅτε — ἐπιπροστεθεῖσα om. — [5] μεταβάλλει — πεττομένη om. — [6] ἰδέην ἐξαλλάττει om.

1. *καὶ εἰ ἐν τούτ.* H., *καὶ αἱ τούτ.* K.; — pr. m. in A. *ἔστιν ἅ*, sed mutatum est in *ἐς τίνα* alia m. Affectatam gravitatem orationis et doctrinae statim in hac periodo agnoscimus. Qui in his accuratam et subtilem et copiosam doctrinam quaerunt, falluntur. Sunt saepe verba et voces praetereaque nihil.

3. Littréus de suo *φύσιν καί* interposuit, quia in superiore aphorismo *δυνάμιος* et *φύσιος* mentio fiat; puto eum recte fecisse et sequor; — *ὅταν* A.; — *κρατέῃ μὲν ἡ ἐπεισιοῦσα, ἐπικρατέῃ δὲ ἡ προϋπάρχουσα* Littr., cum edd. et mss. plerisque et Galeni textu; sed A. *κρατήσῃ ἡ ἐπεισιοῦσα καὶ ὅταν ἐπικρατέηται ἡ προϋπάρχουσα.* Inspice iam Galeni comm. et Littréi amplam adnot.; mihi hoc accidit: conieceram *ἐπικρατέηται* legendum esse, antequam videram A. id ferre; Littréus dubitat num forte *κρατήσῃ* codicis A. in *κρατηθῇ* sit mutandum et hoc cum *ἐπικρατέηται* recipiendum. Non credo: est antithesis inter *κρατέειν* et *ἐπικρατεῖσθαι*!

4. Varietas lectionis eiusmodi, ut nihil inde proficias. Interpretationes Galeni et Erotiani nominis *ἐξίτηλος* conferri poterunt; — *ἐξίτηλος* est *evanidus, evanescens.*

5. *δ' ἑκατέρας* E. H.; — *ἐπικριθεῖσα* A., in quo prius scriptum erat *ἐπικρισθεῖσα*, indicio non esse nisi corrupte scriptam vulgatam, neque in eo latere *ἐπικρηθεῖσα*, quod legi posse Littr. dicit; e Gal. comm. item firmatur vulgata; — *διαπλεκεῖσα* A., quod recepit Littr., alia manus in illo cod. *ᾱ* adiunxit. — Iam vero vulgo *καὶ τὴν μὲν ἰδίην κ. τ. λ.*,

ϛ'. Δύναμις δὲ τροφῆς ἀφικνέεται καὶ ἐς ὀστέον καὶ πάντα τὰ μέρεα αὐτοῦ, καὶ ἐς νεῦρον καὶ ἐς φλέβα καὶ ἐς ἀρτηρίην καὶ ἐς μῦν καὶ ἐς ὑμένα καὶ σάρκα καὶ πιμελὴν καὶ αἷμα καὶ φλέγμα καὶ ἐγκέφαλον καὶ μυελὸν τὸν νωτιαῖον καὶ τὰ ἐντοσθίδια καὶ πάντα τὰ μέρεα αὐτῶν, καὶ δὴ καὶ ἐς θερμασίην καὶ πνεῦμα καὶ ὑγρασίην.

ζ'. [1]Τροφὴ δὲ τὸ τρέφον, τροφὴ δὲ τὸ οἷον, τροφὴ δὲ τὸ μέλλον.

η'. Ἀρχὴ δὲ πάντων μία καὶ τελευτὴ πάντων μία, καὶ ἡ αὐτὴ τελευτὴ καὶ ἀρχή.

θ'. Καὶ ὅσα κατὰ μέρος ἐν τροφῇ καλῶς καὶ κακῶς διοικέεται· καλῶς μὲν ὅσα προείρηται, κακῶς δὲ ὅσα τούτοισι τὴν ἐναντίην ἔχει τάξιν.

ι'. Χυλοὶ ποικίλοι καὶ χρώμασι καὶ δυνάμισι καὶ ἐς βλάβην καὶ ἐς ὠφελείην, καὶ οὔτε βλάπτειν, οὔτε ὠφελέειν, καὶ πλήθεϊ καὶ ὑπερβολῇ καὶ ἐλλείψι καὶ διαπλοκῇ, ὧν μὲν, ὧν δ' οὔ.

ια'. Καὶ πάντων ἐς θερμασίην βλάπτει καὶ ὠφελέει· [2]ἐς ψύξιν βλάπτει καὶ ὠφελέει· ἐς δύναμιν βλάπτει καὶ ὠφελέει.

6. Alimenti vero vis ad os et omnes illius partes pertingit et ad nervum, ad venam, ad arteriam, ad musculum, ad membranam, ad carnem, pinguedinem, sanguinem, pituitam, cerebrum, medullam spinalem et interanea omnesque illorum partes, quin etiam ad calorem, ad spiritum et ad humorem.

7. *De loco, quem non intelligis, cf. adn.*

8. Omnium autem unum est principium unusque omnium finis, idemque finis et principium.

9. *Vocabula sunt sano sensu destituta.*

10. Succi coloribus et viribus variant et ad noxam et ad adiumentum et ita ut nec noceant, neque iuvent, et copia et exsuperantia et defectu, aliorumque quidem commixtione, aliorum non.

11. *Locus incertae lectionis.*

[1] τροφῆς τὸ τρέφον τοῦτο τροφὴ καί τὸ οἷον τροφὴ καὶ τὸ μᾶλλον τροφή. — [2] καὶ ψ.

ita ut novam his verbis incipiant periodum. Mihi cum Foësio in Litinis καί omittendum et διαπλακεῖσα τὴν μὲν ἰδίην ἰδέην ἐξεβλάστησε iungendum videtur. Verba μεταβάλλει τε — πεττομένη et ἰδέην ἐξαλλάττει e textu Galenico Hippocratis dedit Littr. Dein ἔστι δ' ὅτε fert A. Illud προτέρας mihi videtur esse τὰς προτέρας τροφάς; apud Zuing. in marg. ὑστέρας adponitur, quae coniectura fortasse nata est ex minus recte intellecto Galeni comm., e quo Littréus deducit vulgatam esse servandam: specto verba comm. p. 250. post primam lacunam: οὐχ οἷόν τε γὰρ τὰς προτέρας ἀμαυροῦν τῆς τροφῆς μὴ διαφθαρείσης.

6. ἀπικνέεται pr. m. in H.; — ἐς ante ὑμένα om. A.; — ἐντόσθια pr. m. in H.; — καί ante ἐς θερμασίην omm. Chart., Mack.; — καὶ ὑγρασίην καὶ πνεῦμα A. H., non male! Omnes καὶ φλέγμα, καὶ μυελὸν καὶ ἐγκέφαλον καὶ νωτιαῖον κ. τ. λ., unde facile coniicias καὶ φλέγμα καὶ ἐγκέφαλον καὶ μυελὸν τὸν νωτιαῖον κ. τ. λ. legendum esse, maxime, si conferas § 24. infra; scio quidem infra § 52. τὸν μυελόν tanquam substantiam per se constantem memorari, sed hoc non facit ut vulgata hoc loco integra videatur.

7. τροφῆς δὲ (δέ omm. F. I. K.) τὸ (τό omm. Lind., Mack.) τρέφον τοῦτο τροφὴ καὶ τὸ οἷον τροφὴ καὶ τὸ μέλλον τροφή vulg. Cum Littréo exhibeo scripturam codicis A. in cuius ima pag. ὅτι ἡ τροφὴ τριχῶς. — Locum Latine non interpretor, quia eum non intelligo: potes talibus Latina apponere, nec tamen certus eris te mentem scriptoris expressisse; quin potius vereor ut hic ipse quod dixerit probe intellexerit. Qui talia scribunt pompa quadam verborum et gravitatis affectatione imponere lectori student: nihil docent quod sit operae pretium tenere.

8. Cum hoc loco cf. principium libri de locis in homine et locum similem e § 11. de Nat. ossium.

9. διοικεῖται A.; — τὴν ἐναντίαν τούτοις A.; — ἐναντίην pro vulgato ἐναντίαν E. H., Littr. — Quaesivi mecum num forte § 8. alieno loco sit posita et num 9ª haec excipere debeat 7ᵃᵐ. Sed tamen probe sentio te ne vel sic quidem locos esse intellecturum.

10. καὶ δυνάμει J. — Littr. adnotat: „Galien dans son comm. ne parle pas de ὑπερβολῇ." At ego lego p. 283. in fine; ὃ μὲν οὖν φησιν αὐτὸς νῦν, καὶ τῷ πλήθεϊ καὶ τῇ ὑπερβολῇ βλάπτειν τὰς τροφὰς, ἀληθὲς εἶναι πάντες ὁμολογοῦσιν. Tandem ὧν δὲ οὐ cod. A.

11. Lindanus et Mack. Foësium in Latinis secuti καὶ πάντων referunt ad § 10., ideoque post πάντων distinguunt. Tum καὶ βλάπτει καὶ ὠφ. P. Q.'; — ἐς ψ. βλ. καὶ ὠ. om. A.; — ἐς δύν. βλ. καὶ ὠφ. omm. E. K., sed in E. rest. al. m. — Non mihi constat locum esse integrum: puto fere πάντα scriptum fuisse, πάντων vero ex antecedentibus genitivis natum esse. Sed quorsum spectant βλάπτει καὶ ὠφελέει? Foësius Latine „laedunt et iuvant" fateorque me potius credere βλάπτουσι κ. τ. λ. olim fuisse scriptum quam alimentum esse subiectum in hac periodo copula καί cum antecedenti connexa; — nisi forte e sede et nexu pristinis locum separatum et dissolutum hic occurrere statuere velis, quod fieri potuisse non ego negabo. Nihil tango, sed dubitationes reticere nolo.

ιβ'. [1]Δυνάμιος δὲ ποικίλαι φύσιες.

ιγ'. Χυλοὶ φθείροντες καὶ ὅλον καὶ μέρος, καὶ ἔξωθεν καὶ ἔνδοθεν, αὐτόματοι, οὐκ αὐτόματοι, ἡμῖν μὲν αὐτόματοι, αἰτίῃ δ' οὐκ αὐτόματοι· αἰτίης [2]δὲ τὰ μὲν δῆλα, τὰ δ' ἄδηλα, καὶ τὰ μὲν δυνατὰ, τὰ δ' ἀδύνατα.

ιδ'. Φύσις ἐξαρκέει πάντα πᾶσι.

ιε'. Ἐς δὲ ταύτην ἔξωθεν μὲν κατάπλασμα, κατάχρισμα, ἄλειμμα, γυμνότης ὅλου καὶ [3]μέρεος, καὶ σκέπη ὅλου καὶ μέρεος, θερμασίη καὶ ψύξις κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ στύψις καὶ ἕλκωσις καὶ δηγμὸς καὶ λίπασμα· ἔνδοθεν δὲ, τινά τε τῶν εἰρημένων, καὶ ἐπὶ τούτοισι αἰτίη ἄδηλος καὶ μέρεϊ καὶ ὅλῳ, τινί τε καὶ οὐτινί.

ις'. Ἀποκρίσιες κατὰ φύσιν κοιλίης, οὔρων, ἱδρῶτος, πτυάλου, μύξης, ὑστέρης, καθ' αἱμορροΐδα, [4]θύμον, λέπρην, φῦμα, καρκίνωμα, ἐκ ῥινῶν, ἐκ πνεύμονος, ἐκ κοιλίης, ἐξ ἕδρης, ἐκ καυλοῦ, κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν· αἱ διακρίσιες τούτων ἄλλοισι πρὸς ἄλλον λόγον ἄλλοτε καὶ ἀλλοίως. Μία φύσις ἐστὶ ταῦτα πάντα καὶ οὐ μία· πολλαὶ φύσιές εἰσι ταῦτα πάντα καὶ μία.

ιζ'. Φαρμακείη ἄνω καὶ κάτω, καὶ οὔτε ἄνω, οὔτε κάτω.

ιη'. Ἐν τροφῇ φαρμακείη ἄριστον, ἐν τρο-

12. Facultatis autem variae sunt naturae.

13. Succi et totum et partem corrumpentes, et extrinsecus et intrinsecus, spontanei, minime spontanei, quod ad nos attinet spontanei, quod attinet ad causam minime spontanei; in causa aliae res manifestae, aliae occultae; aliae, quae fieri possunt, aliae, quae minime fieri possunt.

14. Natura omnia omnibus sufficit.

15. *De loco hocce vide adn.*

16. *Locus corruptus. Cf. adnn.*

17. Purgatio sursum et deorsum et neque sursum, neque deorsum.

18. In alimento medicamentum purgans, opti-

[1] δυνάμενος. — [2] δ' αὖ τὰ μέν. — [3] μέρεος θέρμη καὶ ψύξις. — [4] θυμόν.

13. *χυμοί* A.; — *καί* ante *μέρος* om. E.; — *καὶ οὐκ αὐτομ.* vulgo, omitto *καί* cum pr. m. in H.; — *αἰτίη* (*αἰτίης* A. E. H. al. m. I. K., Littr) *δ'* (*δέ* A. H. al. m.) *αὖ* (*αὖ* omm. A., pr. m. in H.) *τό* vulg.; — *δὲ ἄδηλα* — *δὲ ἀδύνατα* Parr. aliquot.

14. *παντάπασιν* A. E. una voce.

15. *ἐμβροχὴ ὅλου τε καὶ μέρεος* pro *ἄλειμμα γυμνότης ὅλου καὶ μέρεος σκέπη ὅλου καὶ μέρεος* Gal. de diebus decret. lib. I. in citatione apud Foës. in adn.; — *ὅλου καὶ μέρεος* post *γυμνότης* Ald., Parr. 7., Littr., vulg. om.; — *καὶ σκέπη ὅλου καὶ μέρεος* om. G.; — *θερμασίη* A. E., pr. m. in H., *θέρμη* vulg.; — Corn. Latine „et morsus et corrosio," itaque pro *λίπασμα* ponit *corrosio;* varr. lectt. monente Littréo hac de re nihil docent. — Et iterum locum non intelligo! Quorsum spectat initio *ἐς δὲ ταύτην*? Ignoro! Fortasse spectat ad *φύσις*, ita ut ad *φύσιν* accedere debere illa, quae dein enumerantur, dicantur et mirum nî tum ab alia sint manu, interpretis scilicet recentioris, quam a qua sententia 14ª. Tum vellem videre qui mihi postrema *ἔνδοθεν δέ τινα* — *καὶ οὐτινί*, recte explicet! Magnus mihi erit Apollo.

16. Galenum *κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν* legisse sibi videri adnotat Littr.; respicit editor Par. verba comm. p. 319. vs. 2.; — *ὑστέρης* — *καρκίνωμα ἐκ* om. G.; — *θυμόν* H. K., in marg. codicis A. *χυμόν* corrigitur; — *πλεύμονος* A.; — *ἐξ* ante *ἕδρης* om. Zuing.; — monet Littr. probabile esse Galenum post *καυλοῦ* non legisse *κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν*, quod conficit ex fine comm. ad hanc *ῥῆσιν* p. 233., ubi vide; — *πάντα ταῦτα* bis A.; — *καὶ οὐ πολλαί* Zuing. in marg., Lind.; — in fine *καὶ οὐ μία* vulg., sed A. H., Littr. omm. *οὐ*. — Locum trado, quemadmodum dedit Littr., sed vitia insunt: *κατὰ φύσιν* initio et infra obvium *κατὰ φύσιν καὶ παρὰ φύσιν* statim vitium arguunt; consecutio rerum enumeratarum a *κοιλίης* inde ad *καυλοῦ* usque eiusmodi, ut vitia non inesse non possint; quomodo *ὑστέρης* eo loco, quo legimus, congruat, non video, nec capio quomodo *θύμος*, *λέπρη*, *φῦμα*, *καρκίνωμα* inferantur; num *διακρίσιες* ab auctore scriptum fuerit, dubito. Verbo corruptelae indicia video, quomodo locus probabiliter describatur, non video.

17. *καί* ante *οὔτε* omittunt A. H. — Gravis quidem sententia, quam si probe teneas, sapis scilicet!

18. *πρός τις* K.; — *πρός τι* Bas., Parr. 5., Zuing., *πρὸς τί*. (sic) vulgo. Quid veram lectionem referat, id quod dedi, an *φλαῦρον καὶ ἄριστον πρός τι*, nescio; sitne quaestio eius-

φῇ φαρμακείῃ φλαῦρον, φλαῦρον καὶ ἄριστον πρός τι.

ιθ'. Ἕλκος, ἐσχάρη, αἷμα, πῦον, ἰχὼρ, λέπρη, πίτυρον, ἀχὼρ, λειχὴν, ἀλφὸς, ἔφηλις, ὁτὲ μὲν βλάπτει, ὁτὲ δὲ ὠφελέει, ὁτὲ δὲ οὔτε βλάπτει, οὔτε ὠφελέει.

κ'. Τροφὴ οὐ [1]τροφὴ, ἣν μὴ δύνηται τρέφεσθαι· μὴ τροφὴ τροφὴ, ἣν οἷόν τε ᾖ τρέφεσθαι· οὔνομα τροφὴ, ἔργον δὲ οὐχί· ἔργον τροφὴ, οὔνομα δὲ οὐχί.

κα'. Ἐς τρίχας τροφὴ καὶ ἐς ὄνυχας καὶ ἐς τὴν ἐσχάτην [2]ἐπιφάνειαν ἔνδοθεν ἀφικνέεται· ἔξωθεν τροφὴ ἐκ τῆς ἐσχάτης ἐπιφανείης ἐνδοτάτω ἀφικνέεται.

κβ'. Ξύρροια μία, ξύμπνοια μία, ξυμπαθέα παντα· [3]κατὰ μὲν οὐλομελίην πάντα, κατὰ μέρος δὲ τὰ [4]ἐν ἑκάστῳ μέρεϊ μέρεα πρὸς τὸ ἔργον.

κγ'. Ἀρχὴ μεγάλη εἰς ἔσχατον μέρος ἀφικνέεται· ἐξ ἐσχάτου μέρεος ἐς ἀρχὴν μεγάλην ἀφικνέεται· μία φύσις εἶναι καὶ μὴ εἶναι.

κδ'. Νούσων διαφοραὶ ἐν τροφῇ, ἐν πνεύματι, ἐν θερμασίῃ, ἐν αἵματι, ἐν φλέγματι, ἐν χολῇ, ἐν χυμοῖσι, ἐν σαρκὶ, ἐν πιμελῇ, ἐν φλεβὶ, ἐν ἀρτηρίῃ, ἐν νεύρῳ, μυΐ, ὑμένι, ὀστέῳ, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ, στόματι, γλώσσῃ, στομάχῳ, κοιλίῃ, ἐντέροισι, φρεσὶ, περιτοναίῳ, ἥπατι, σπληνὶ, νεφροῖσι, κύστι, μήτρῃ, δέρματι· ταῦτα πάντα καὶ καθ' ἓν καὶ κατὰ μέρος· μέγεθος αὐτῶν μέγα καὶ οὐ μέγα.

κε'. Τεκμήρια, γαργαλισμὸς, ὀδύνη, ῥῆ-

mum; in alimento medicamentum purgans, malum. Malum et optimum ad aliquid.

19. Ulcus, crusta, sanguis, pus, sanies, lepra, furfur, ulcera capitis manantia, impetigo, vitiligo, lentigo interdum quidem laedunt, interdum vero iuvant; interdum neque laedunt, neque iuvant.

20. Alimentum non est alimentum, si (aegrotans) nutriri non possit; quod alimentum non est, est alimentum si nutriri possit. Nomine alimentum, non re ipsa; re ipsa alimentum, non nomine.

21. Alimentum in pilos, in ungues, et in extimam superficiem ab internis partibus pervenit. Ab externis partibus alimentum ab externa superficie ad intima pervenit.

22. Confluxio una, conspiratio una, consententia omnia. Ad universam quidem totius naturam omnia, ad particularem vero partis cuiusque particulae ad opus.

23. Principium magnum ad extremam partem pervenit, ex parte extrema ad magnum principium pervenit. Una natura esse et non esse.

24. Morborum differentiae in alimento, in spiritu, in calore, in sanguine, in pituita, in bile, in humoribus, in carne, in pinguedine, in vena, in arteria, in nervo, musculo, membrana, osse, cerebro, spinali medulla, ore, lingua, gula, ventriculo, intestinis, septo transverso, abdomine, iecore, liene, renibus, vesica, utero, cute, — haec omnia tum sigillatim, tum per partes. Magnitudo ipsorum magna et non magna.

25. Indicia: titillatio, dolor, ruptio, mens,

[1] τροφὴ καὶ ἐς ὄνυχας omissis intermediis. — [2] ἐπιφανείην ἔνδοθεν ἀφικνέεται ἔξω τροφὴ ἐκ. — [3] κατὰ — πάντα om. — [4] ἐν abest.

modi adnotatio lectoris? — De tota sententia non aliter sentio quam de antecedente, ac sequente.

19. λέπρα A.; — ὁτὲ δὲ ὠφ. om. Lind.

20. (τροφὴ οὐ τροφὴ ἣν μὴ δύνηται praemittit A.) τροφὴ οὐ τροφὴ, ἣν μὴ οἷόν τε ᾖ τρέφεσθαι κ. τ. λ. vulg. — Dedi textum, quemadmodum Littréus, qui membrum ex A. additum recepit, alterum vulgatae immutavit. Sed praeterea in primo membro de meo post δύνηται adscripsi τρέφεσθαι, quod abesse nequit. In seqq. ἔργον om. E., in quo rest. al. m., H., in quo erasum alia m. Ante ἔργον Lind. adscribit [ἣν δὲ οἷόν τε ᾖ τρέφεσθαι] duce Cornario.

21. τροφή om. A.; — ἀπικνέεται bis prima manus in H.

22. σύρροια — σύμπνοια A.; — πάντα συμπαθέα idem; — καὶ τά pro κατά idem; — κατὰ μὲν οὖν οὐλ. K.; ἐν omm. Parr. 4.; — ἑμέρεα pro μέρεϊ μέρεα G.

23. εἰς ante ἔσχατον om. A.; — ἀπικνέεται bis prima manus in H.; — ἐξ — ἀφικνέεται om. in A. E., sed in E. rest. al. m.; — μία φύσις εἶναι καὶ μὴ εἶναι om. in textu Galenico nostri libelli; Galenum tamen legisse e fine commentarii in hanc ῥῆσιν constat.

24. νούσων δὲ διαφ. A.; — ἐν τροφῇ om. G.; — μυελῷ om. A.

25. γνώμης A.; — fortasse coniectura est librarii, qui viderit quam miro modo illud γνώμη hoc loco interponatur; — ὄψιος στάσιες A., Littr., ὄψιες solum vulg.; — λυγμοί A.; —

ξις, γνώμη, ἱδρὼς, οὔρων ὑπόστασις, ἡσυχίη, ῥιπτασμὸς, [1]ὄψιος στάσιες, φαντασίαι, ἴκτερος, λυγμὸς, ἐπιληψίη, αἷμα, ὁλοσχερὴς ὕπνος, καὶ ἐκ τούτων καὶ ἐκ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ φύσιν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιουτότροπα ἐς βλάβην καὶ ἐς ὠφελείην ὁρμᾷ· πόνοι ὅλου καὶ μέρεος· [2]μεγέθους σημήϊα, τοῦ μὲν ἐς τὸ μᾶλλον, τοῦ δὲ ἐς τὸ ἧσσον, καὶ ἀπ' ἀμφοτέρων ἐς τὸ μᾶλλον, καὶ ἀπ' ἀμφοτέρων ἐς τὸ ἧσσον.

sudor, urinarum sedimentum, quies, iactatio, visus, imaginationes, morbus regius, singultus, morbus comitialis, sanguis, integer somnus. Et ex his et ex aliis, quae insunt a natura, et quaecumque eiusmodi ad noxam et utilitatem tendunt. Labores totius et partis. Magnitudinis signa alterius quidem ad maius, alterius vero ad minus et ex utrisque ad maius et ex utrisque ad minus.

κϛ'. Γλυκὺ οὐ γλυκὺ, [3]γλυκὺ ἐς δύναμιν, οἷον [4]ὕδωρ, γλυκὺ ἐς γεῦσιν, οἷον μέλι· σημήϊα ἑκατέρων, ἕλκεα, ὀφθαλμοὶ καὶ γεύσιες, καὶ ἐν [5]τούτοισι τὸ μᾶλλον [6]καὶ τὸ ἧσσον· γλυκὺ ἐς τὴν ὄψιν καὶ ἐν χρώμασι καὶ ἐν ἄλλῃσι μίξισι, γλυκὺ μᾶλλον καὶ ἧσσον.

26. *Locus corruptus videtur. Cf. adnn.*

κζ'. Ἀραιότης σώματος ἐς διαπνοὴν, οἷσι πλέον ἀφαιρέεται [7]ὑγιεινόν· πυκνότης σώματος ἐς διαπνοὴν, οἷσι ἔλασσον ἀφαιρέεται νοσερόν· οἱ διαπνεόμενοι καλῶς ἀσθενέστεροι καὶ ὑγιεινότεροι καὶ εὐανάσφαλτοι, οἱ διαπνεόμενοι κακῶς πρὶν ἢ νοσέειν ἰσχυρότεροι, νοσήσαντες δὲ δυσανάσφαλτοι· ταῦτα δὲ καὶ [8]ὅλῳ καὶ μέρεϊ.

27. Raritas corporis ad perspirationem, quibus plus adimitur quod sanum est, densitas corporis ad perspirationem, quibus minus aufertur id quod morbosum est. Quibus corpus probe perspirat, ii imbecilliores et salubriores exsistunt prompteque restituuntur. Quibus male perspirat, ii prius quam aegrotent robustiores sunt, cum vero in morbum inciderunt, aegrius restituuntur. Haec autem et toti et parti accidunt.

κη'. Πνεύμων ἐναντίην σώματι τροφὴν ἕλκει, τὰ δ' ἄλλα πάντα τὴν αὐτήν.

28. Pulmo contrarium corpori alimentum trahit et reliqua omnia idem.

κθ'. Ἀρχὴ τροφῆς πνεύματος, ῥῖνες, στόμα, [9]βρόγχος, πνεύμων καὶ ἡ ἄλλη διαπνοή· ἀρχὴ τροφῆς καὶ ὑγρῆς καὶ ξηρῆς, στόμα,

29. Alimenti spiritus principium nares, os, guttur, pulmo reliquaque perspiratio. Alimenti tum humidi tum sicci principium os, gula,

[1] ὄψιες φαντ. — [2] καὶ μεγέθους. — [3] γλυκύ nunc om. — [4] γλυκὺ ὕδωρ. — [5] τοῖσι. — [6] καὶ ἐν τοῖσι τὸ ἧσσον. — [7] ὑγιεινότερον. — [8] ὅλως. — [9] βράγχος.

pro ἐπιληψίη Calvus λιποψυχίη, quod fortasse de coniectura dedit, videns ἐπιληψίην nunc miro modo memorari; — ὁλοσχερής E. ad ὕπνος referens, ὁλοσχερές vulgo, ita ut ad αἷμα referatur; mihi illud praeplacet. Dein ἐκ ante τῶν ἄλλων om. A.; — καὶ μεγέθους vulg., sed καί omm. A., Littr., μέγεθος J.; — σημεῖα bis A.

26. γλυκύ ante ἐς δύναμιν omm. Parr. 5.; — οἷον γλυκὺ ὕδωρ Parr. 7., Vatt. Foësii; — γλυκύ ante ἐς γεῦσιν omm. Parr. 6.; — καὶ γεύσιες A. E. H., Littr., καί om. vulg., καὶ γεύσιες om. Calvus; — καὶ ἐν τοῖσι (addunt δέ Vatt.) τὸ μᾶλλον καὶ (καί omm. Vatt.) ἐν τοῖσι (addunt δέ Vatt.) τὸ ἧσσον E. F. G. H.) sed H. alia manu, primâ vero vulgatam lect. fert, I. J. L., Vatt. Foësii; — καὶ ἧσσον A. sine τό. — Loco interpretationem Latinam non adpono; lectioni fidem non habeo: οἷον ὕδωρ et οἷον μέλι exempla sunt a recentiore manu adscripta; ἕλκεα, ὀφθαλμοί quomodo signa esse debeant dulcedinis non capio. Licet intelligam partes esse sensiles et loca sensilia, quae ab acribus facile afficiantur. Fortasse solum scriptum fuit: Γλυκὺ, οὐ γλυκύ· γλυκὺ ἐς δύναμιν, γλυκὺ ἐς γεῦσιν· καὶ ἐν τούτοισι μᾶλλον καὶ ἧσσον. Sed nihil certo affirmo.

27. διαπνοίην C.; — φέρεται textus Galenicus, ἀφαιρείη A.; — ὑγιεινότερον vulg, ὑγιεινόν A., Littr.; — οἷσι δὲ ἔλαττον νοσερώτερον, πυκνότης textus Galeni; — ἔλασσον per σσ ex A. Littr.; — ἀφαιρέει A.; — νοσηλόν idem; — εὐσθενέστερον J. K.; — νοσῆσαν prima m. in H., secunda m. in eodem cod. νοσήσαντες.

28. πλεύμων A.; — σώματος idem; — δὲ ἄλλο E., Gal.

29. βράγχος Parr. 6., in his tamen H. secundâ manu; — pro διαπνοή Gal. citat ἀναπνοή libro de usu respirationis (IV. p. 504. Kühn.); quin re vera illum id legisse paene effeceris e comm. p. 387., ubi item ἀναπνοή citat; attamen de

στόμαχος, κοιλίη· ἡ δὲ ἀρχαιοτέρη τροφὴ διὰ τοῦ ἐπιγαστρίου, [1]ᾗ ὁ ὀμφαλός.

ventriculus. At antiquius alimentum per epigastrium, ubi umbilicus.

λ'. Ῥίζωσις φλεβῶν ἧπαρ, ῥίζωσις ἀρτηριῶν καρδίη· ἐκ τούτων ἀποπλανᾶται ἐς πάντα αἷμα καὶ πνεῦμα, καὶ θερμασίη διὰ τούτων φοιτᾷ.

30. Venarum origo tanquam radix hepar est et arteriarum cor. Ex his per omnia sanguis et spiritus pervagatur calorque per haec permeat.

λα'. Δύναμις μία καὶ οὐ μία, ᾗ πάντα ταῦτα καὶ τὰ ἑτεροῖα διοικέεται, ἡ μὲν ἐς ζωὴν ὅλου καὶ μέρεος, ἡ δὲ ἐς αἴσθησιν ὅλου καὶ μέρεος.

31. Facultas una et non una, ex qua haec omnia et ab his diversa administrantur. Alia quidem ad totius et partis vitam, alia vero ad sensum totius et partis.

λβ'. Γάλα τροφὴ, οἷσι γάλα τροφὴ κατὰ φύσιν, ἄλλοισι δὲ οὐχί· ἄλλοισι δὲ [2]οἶνος τροφὴ, καὶ ἄλλοισι οὐχί· καὶ σάρκες καὶ ἄλλαι ἰδέαι τροφῆς πολλαὶ, καὶ κατὰ χώρην καὶ κατ' ἐθισμόν.

32. Lac alimentum, quibus pro natura lac alimentum est, aliis vero minime; aliis vero vinum alimentum, aliisque non; et carnes et aliae alimenti species multae et pro regione et pro consuetudine.

λγ'. Τρέφεται [3]δὲ τὰ μὲν ἐς αὔξησιν καὶ ἐς τὸ εἶναι, τὰ δὲ ἐς τὸ εἶναι μοῦνον, [οἷον γέροντες,] τὰ δὲ πρὸς [4]τούτῳ καὶ ἐς ῥώμην. Διάθεσις ἀθλητικὴ οὐ φύσι· ἕξις ὑγιεινὴ κρέσσων ἐν πᾶσι.

33. Aluntur haec quidem ad incrementum et ut subsistant; illa vero tantum, ut subsistant; alia insuper ad robur. Habitus athleticus non est a natura; praestat in omnibus habitus salubris.

λδ'. Μέγα τὸ πόσον εὐστόχως ἐς δύναμιν ξυναρμοσθέν.

34. Quantitatem apte ad vires accommodatam recta coniectura consequi ardua res est.

λε'. Γάλα καὶ αἷμα τροφῆς πλεονασμός.

35. Lac et sanguis alimenti redundantia.

λϛ'. Περίοδοι ἐς πολλὰ ξύμφωνοι, ἐς ἔμβρυον καὶ [5]ἐς τὴν τούτου τροφήν· αὖτις δὲ ἄνω ῥέπει ἐς γάλα καὶ ἐς τροφὴν [6]βρέφεος.

36. Circuitus ad multa consentiunt, ad foetum et ad illius alimentum: rursus autem sursum repit in lac et in alimentum infantis.

λζ'. Ζωοῦται τὰ μὴ ζῷα, ζωοῦται τὰ ζῷα, ζωοῦται τὰ μέρεα τῶν ζῴων.

37. Vitam habent non animantia, vitam habent animantia et animantium partes.

λη'. Φύσιες πάντων ἀδίδακτοι.

38. Omnium naturae a nullo edoctae sunt.

λθ'. Αἷμα ἀλλότριον ὠφέλιμον, αἷμα ἴδιον ὠφέλιμον, αἷμα ἀλλότριον βλαβερὸν, [7]αἷμα

39. Sanguis alienus utilis, sanguis proprius utilis, sanguis alienus noxius, sanguis proprius

[1] ᾗ om. — [2] οἷσι οἶνος καὶ οἷσι οὐχὶ τροφὴ καὶ σάρκες. — [3] δέ om. — [4] τούτων. — [5] ἐς om. — [6] καὶ ἐς βρέφος. — [7] αἷμα ἴδιον βλαβερόν om.

placitis Hipp. et Plat. II. (V. p. 281. Kühn.) *καὶ ἡ ἄλλη διαπνοή*, quae vera lectio est. Porro *δι' ἐπιγαστρίου ὀμφαλοῦ* Gal. an animal sit id, quod in utero est (vol. XIX. p. 167. Kühn.), *ἐπιγαστρίου ὀμφαλός* vulg., *ἐπιγ. ἡ ὀμφαλός* A., unde Littr. *ᾗ ὀμφ.*, ego *ᾗ ὁ ὀμφαλός*.

30. *φλεβός* Parr. 4.

31. *ᾗ πάντα* textus Galeni; — *καὶ ἑτεροῖα* idem; — *ἡ — μέρεος* om. C.

32. *οἷσι τροφή*, omisso intermedio *γάλα* K.', Lind., Mack.; — *οὐχὶ* (addunt *καί* codd. 5.) *ἄλλοισι δὲ οἷσιν* (*οἷσιν* om. J., *οἷς* A.) *οἶνος τροφὴ καὶ οἶνος οὐχὶ τροφὴ* (*τροφή* om. textus Galeni) vulgata. Textum descripsi quemadmodum Littréus; fortasse fuit etiam olim lectio *εἰσὶ δὲ οἷσι οἶνος τροφὴ, καὶ οἷσι οὐχί κ. τ. λ.* — Dein *καί* ante *κατὰ χώρην* omm. mss. 8., *χῶρον* E. et sec. m. in H.; — *κατ'* de meo adieci, nempe si *καί* ante *κατά*, quod antecedit, servetur, hoc loco *κατ'* adponi debere videtur.

33. *δέ* post *τρέφεται* Galeni textus, Littr., vulgo om.; — *τὰ — μοῦνον* om. pr. m. in H.; — *οἷον* (*ὡς* habet Mack.) *γέροντες* exemplum recens est, illustrandi causa adpositum; — *πρὸς τούτων* ceteri ridicule, *πρὸς τούτῳ* scriptum fuit; — *κρείσσων* vulg., *κρεῖσσον* Parr. 3., *κρεσσέων* pr. m. in H., *κρέσσον* secunda m.; — *κρέσσον* Ald. E., *κρέσσων* H. — Ad postrema Littr. citat Aph. I. 3.

36. *καί* ante *ἐς τὴν τούτων* om. A., *τήν* om. textus Galenicus; — *αὖτις* per $\overline{\tau}$ ex A. Littr.; — *δ' ἄνω* A.; Gal., Mack.; — *τροφὴν καὶ ἐς* (*καὶ ἐς* om. A.) *βρέφος* (*βρέφεος* A.) vulg.; textum descripsi, quemadmodum Littr.

37. *τά* ante *μέρεα* om. A.; — *μέρεα. Ζώων φύσιες* interpungitur in A.

39. *αἷμα ἀλλότριον ὠφέλιμον, αἷμα οἰκεῖον βλαπτικὸν, αἷμα ἀλλότριον βλαβερὸν, αἷμα ἴδιον ξυμφέρον, χυμοὶ ἀλλότριοι ξυμφέροντες, χυμοὶ ἴδιοι βλαβεροὶ, χυμοὶ ἀλλότριοι βλαβεροὶ, χυμοὶ ἴδιοι ξυμφέροντες* pro *αἷμα — ἴδιοι*

ἴδιον βλαβερὸν, χυμοὶ ἴδιοι βλαβεροὶ, χυμοὶ ἀλλότριοι βλαβεροὶ, χυμοὶ ἀλλότριοι ξυμφέροντες, χυμοὶ ἴδιοι ξυμφέροντες, τὸ ξύμφωνον [1]διάφωνον, τὸ διάφωνον ξύμφωνον, γάλα ἀλλότριον ἀστεῖον, γάλα ἴδιον [2]βλαβερὸν, γάλα ἀλλότριον βλαβερὸν, γάλα ἴδιον ὠφέλιμον.

noxius; humores proprii noxii, humores alieni noxii; humores alieni conferentes, humores proprii conferentes. Consentiens minime consentiens. Dissentiens minime dissentiens. Lac alienum probum, lac proprium noxium. Lac alienum noxium, lac proprium utile.

μ'. Σιτίον νέοισι ἀκρόσαπες, γέρουσι [3] ἐς τέλος μεταβεβλημένον, ἀκμάζουσι ἀμετάβλητον.

40. Cibus iuvenibus leniter coctus, senibus extreme immutatus, in aetatis vigore constitutis minime immutatus.

μα'. Ἐς τύπωσιν λε' [4]ἠέλιοι, ἐς κίνησιν ο', ἐς τελειότητα σι'· [5]ἄλλοι ἐς ἰδέην με', ἐς κίνησιν [6]ς', ἐς ἔξοδον [7]σο'· — ἄλλοι ν' ἐς ἰδέην, ἐς πρῶτον ἅλμα ρ', ἐς τελειότητα τ'· — ἐς διάκρισιν μ', ἐς μετάβασιν π', ἐς ἔκπτωσιν σμ'· — οὐκ ἔστι καὶ ἔστι· [8]γίγνεται δὲ ἐν τούτοισι καὶ πλείω καὶ ἐλάσσω, [9]καὶ καθ' ὅλον καὶ κατὰ μέρος, οὐ πολλὸν δὲ καὶ πλείω πλείω καὶ ἐλάσσω ἐλάσσω, [τοσαῦτα καὶ ὅσα ἄλλα τούτοισι ὁμοῖα.]

41. Ad conformationem soles triginta quinque, ad motionem septuaginta, ad perfectionem ducenti et decem. Alii tradunt ad formam quadraginta quinque, ad motionem nonaginta, ad exitum ducentos et septuaginta. Alii ad speciem quinquaginta, ad primum saltum centum, ad perfectionem trecenti. Ad distinctionem quadraginta, ad transitionem octoginta, ad elapsum ducenti quadraginta. Non est et est. Est autem in his temporibus et plus et minus, tum quod attinet ad totum, tum quod attinet ad partes; nec tamen illud plus multo plus, nec minus multo minus.

[1] διάφωνον — ξύμφωνον om. — [2] φλαῦρον. — [3] δὲ ἐς. — [4] ἔλιος. — [5] ἐς μορφὴν μέ sine ἄλλοι. — [6] ος'. — [7] σι. ἄλλοι φασι ν. — [8] γίνηται. — [9] καὶ — ἐλάσσω om.

ξυμφέροντες A.; — αἷμα ἀλλοτρίων J.; — αἷμα ἴδ. βλ. Parr. 5.; — χυμοὶ ἴδ. ξυμφ. om. J.; — γάλα ἴδιον φλαῦρον codd. 10. apud Littr.

40. ἀκροσαπές exponit Gal. in Gloss.; — γέρ. δὲ ἐς vulg., δέ omm. A., Littr.; — Foës. laudat Gal. de optima secta (I. p. 213. Kühn.) locum sic citantem: σῖτος νέοισι μὲν ἄκρως ἀκμάζουσι ἀμετάβλητος· γέρουσι δ' ἐς τέλος μεταβεβλημένος. Quod autem Littr. scribit „Dans son commentaire Galien rend μεταβεβλημένον par: τὰ ζῷα πάντα. ἐξ ὧν τρέφεσθαι δεῖ τοὺς γέροντας μίαν τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα θνητευτὰ ἐᾶν." id eiusmodi est ut statim cum legis, mireris. Si comm. inspicias, videbis locum mutilum esse et e nexu divulsum, de quo non facile iudicium feras.

41. Describo ex Littréi editione varietatem lect. ad h. l.: ἐς τύπωσιν λε' ἠέλιοι. ἐς κίνησιν ο', ἐς τελειότητα σι'· ἄλλοι φασὶν (ἀλλ. φ. omm. Parr. 6.) ἐς μορφὴν με', ἐς κίνησιν ος' (τ' pro ος' L.) (addunt h. l. ἄλλοι Vatt., Zuing. in marg.) ἐς ἔξοδον (διέξοδον K.) σι' (σο' L.)· ἄλλοι (addunt φασί F. G., H. al. m., I. J. K.), ν' ἐς ἰδέην, ἐς πρῶτον ἅλμα ρ', ἐς τελειότητα τ'· ἐς διάκρισιν μ', ἐς μετάβασιν π', ἐς ἔκπτωσιν σμ' (ρ' ἐς πρῶτον ἅλμα. τ' ἐς τελειότητα. μη' [H. supra versum ἐν ἄλλω μ'] ἐς διάκρισιν. π' εἰς μετάβασιν σμ', ἐς ἔκπτωσιν E. H.) vulg. — ἐς τύπωσιν λε' ἤδη οἱ (prius scriptum erat ἤδιοι i. e. ἥλιοι) ἐς κίνησιν ο'. εἰς τελειότητα στ' (in marg. ἄλλοι), ἐς ἰδέην με', ἐς κίνησιν ς', ἐς ἔξοδον σο' (in marg. ἄλλοι) τεμ' ἐς ἄκρισιν (sic), π' ἐς μετάβασιν, σμ' ἐς ἔκπτωσιν cod. A.; — ἐς τύπωσιν τριήκοντα πέντε ἠέλιοι, ἐς κίνησιν ἑβδομήκοντα, ἐς τελειότητα διακόσιοι καὶ εἷς (δέκα pro εἷς Mack.)· ἄλλοι (addit δέ Mack.) φασὶν ἐς μορφὴν τεσσαράκοντα πέντε, ἐς κίνησιν ἑβδομήκοντα ἓξ, ἐς ἔξοδον διακόσιοι καὶ εἷς (δέκα pro εἷς Mack.)· ἄλλοι πεντήκοντα ἐς ἰδέην, ἐς πρῶτον ἅλμα ἑκατὸν. ἐς τελειότητα τριακόσιοι· ἄλλοι ἐς διάκρισιν τεσσαράκοντα. ἐς μετάβασιν ὀγδοήκοντα. ἐς ἔκπτωσιν διακόσιοι καὶ τεσσαράκοντα Lind., Mack. — Adfert dein Littréus fragmentum lacunosum ex marg. codicis H., in quo loci nostri interpres nescio quis item numerum dierum 100 memorat, sicuti in vulgata occurrit, in qua proponuntur exitus s. perfectionis foetus tempora quatuor dierum 210., rursus 210., tum 300. et 240., cum tamen Galenus in comm. trium tantum temporum mentionem facit. Ἀλλ' ὁ μὲν χρόνος, inquit, τῆς διαπλάσεώς ἐστιν ἡμερῶν λε', ἢ τῶν μ', ἢ καὶ με'· καὶ ὁ μὲν τῆς κινήσεως αὐτοῦ χρόνος ἐστὶ διπλάσιος τοῦ τῆς διαπλάσεως. ἣν αὐτὸς τύπωσιν καλεῖ. ὁ δὲ χρόνος τῆς ἀποκυήσεως τριπλάσιός ἐστι τοῦ τῆς κινήσεως. — In cod. A. item tres series numerorum memorantur incipientes numeris 35., 45. 40., qui sunt numeri a Gal. memorati. Provocat Littréus dein ad Aulum Gellium III. 16. (p. 309. in Ed. Lips. 1752.) unde docet hunc quoque textum vidisse cum nostra vulgata eo nomine convenientem, quod foetus perfectioni menses 10. s. dies 300. constituuntur. Itaque docet Littr. iam antiquo aevo duas fuisse loci lectiones, alteram, in qua tres dierum series memorarentur, alteram in qua quatuor. Diversitas autem dierum computatur prouti foetus sit masculinus vel foeminus, et pro graviditatis tempore breviore. Secundum adnotatorem illum in H. numerus 210. dierum est ἄρρενος mensium 7.; formatio foeminei foetus diebus fit 45., cui numero respondent in A. 90., 270.,

μβ'. Ὀστέων τροφὴ ἐκ κατήξιος, ῥινὶ δὶς πέντε, γνάθῳ καὶ κληῗδι καὶ πλευρῇσι διπλάσιαι, [1] πήχεϊ τριπλάσιαι, κνήμῃ καὶ βραχίονι τετραπλάσιαι, μηρῷ πενταπλάσιαι, καὶ εἴ τι ἐν τούτοισι δύναται πλέον ἢ ἔλασσον.

μγ'. Αἷμα ὑγρὸν καὶ αἷμα στερεόν· αἷμα ὑγρὸν ἀστεῖον, [2] αἷμα ὑγρὸν φλαῦρον· αἷμα στερεὸν ἀστεῖον, αἷμα στερεὸν φλαῦρον· πρός τι πάντα φλαῦρα καὶ [3] πάντα ἀστεῖα.

μδ'. Ὁδὸς ἄνω κάτω μία.

με'. Δύναμις τροφῆς κρέσσων ἢ ὄγκος, ὄγκος τροφῆς κρέσσων ἢ δύναμις καὶ ἐν ὑγροῖσι καὶ ἐν ξηροῖσι.

μϛ'. Ἀφαιρέει καὶ προστίθησι [4] οὐ τωὐτὸ, τῷ μὲν ἀφαιρέει, τῷ δὲ προστίθησι [5] τωὐτό.

μζ'. Φλεβῶν διασφύξιες καὶ ἀναπνοὴ πνεύματος· καθ' ἡλικίην καὶ ξύμφωνα καὶ διάφωνα, καὶ νούσου καὶ ὑγιείης σημήϊα, [6] καὶ ὑγιείης μᾶλλον ἢ νούσου, καὶ νούσου μᾶλλον ἢ ὑγιείης· τροφὴ γὰρ καὶ πνεῦμα.

μη'. Ὑγρὴ τροφὴ εὐμετάβλητος μᾶλλον [7] ἢ ξηρή· ξηρὴ τροφὴ δυσμετάβλητος μᾶλ-

42. Ossium nutritio ex fractura. Naso bis quinque dies debentur: maxillae et claviculae et costis bis totidem: cubito triplices, tibiae et brachio quadruplices: femori quintuplices et si quid in his plus aut minus potest.

43. Sanguis humidus et sanguis solidus. Sanguis humidus probus, sanguis humidus vitiosus. Sanguis solidus probus, sanguis solidus vitiosus. Proba omnia et vitiosa omnia ad aliquid referri debent.

44. Via sursum, deorsum una.

45. Alimenti facultas mole praestantior, alimenti moles facultate praestantior et in humidis et in siccis.

46. Detrahit additque non idem; idem alteri detrahit, alteri addit.

47. Venarum pulsationes et spiritus respiratio pro aetate consentiunt et dissentiunt et morbi et sanitatis sunt indicia, magisque sanitatis quam morbi et morbi magis quam sanitatis; spiritus enim etiam alimentum est.

48. Humidius alimentum facilius quam siccum immutatur. Siccum alimentum difficilius

[1] πηχ. τριπλ. om. — [2] αἷμα — ἀστεῖον om. — [3] πάντα om. — [4] τοῦτο αὐτό sine οὐ. — [5] τὸ αὐτό. — [6] καί om. — [7] ἢ ἡ ξ.

in vulgata vero 76., 210. Unde factum ut Littr. in vulgatam, secundum calculum in commentario Galeni, introduceret numeros illos codicis vetusti.

In seqq. pro οὐκ ἔστι καὶ ἔστι Mack. ἔστι δὲ καὶ οὐκ ἔστι ὀκτάμηνος γέννησις ex Aul. Gell., in cuius nonnullis edd. l. l. legitur ὀκτάμηνος γέννησις in aliis ὀκτάμηνος γένεσις in aliis τὰ ὀκτάμηνα legitur. Apud Gal. in comm. occurrit Glauciae lectio: οὐκ ἔστι δὲ καὶ ἔστι τὸ ὀκτάμηνον βρέφος. Occurrit ceterum apud Gal. in comm. et apud Aulum Gell. Sabini loci interpretatio, quam ex hoc desumo: „ἔστι μέν, inquit Sabinus, φαινόμενα ὡς ζῷα μετὰ τὴν ἔκτρωσιν. οὐκ ἔστι δὲ, ὡς θνήσκοντα μετὰ ταῦτα. καὶ ἔστιν οὖν φαντασίᾳ μὲν παραυτίκα ἐόντα, δυνάμει δὲ οὐκ ἔστι. — Porro in postremis haec habetur varietas lectionis: γίνεται δὲ (γάρ pro δέ Lind.) ἐν τούτοισι καὶ πλέω καὶ ἐλάσσω καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος οὐ πολλὸν δὲ πλείω ἢ ἐλάσσω (καὶ ὅ. καὶ κ. μ. οὐ πολ. δὲ πλείω ἢ ἐλάσσω omm. Parr. 4.) τοσαῦτα καὶ ὅσα ἄλλα τούτοισι ὅμοια vulg. — γίνεται δὲ (γάρ pro δέ Mack.) ἐν τούτοισι καὶ πλέω καὶ ἐλάσσω καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος καὶ εἴπομεν δὲ καὶ πλέω πλεόνων καὶ ἐλάσσω ἐλασσόνων· οὐ πολλὸν δὲ πλείω ἢ ἐλάσσω· τὰ δὲ ἐλάσσονα τοσαῦτα καὶ ὅσα ἄλλα τούτοισιν ὅμοια Galenicus textus, Mack.; — γίνεται δὲ ἐν τούτοις καὶ πλέω καὶ ἐλάσσω καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος, οὐ πολλὸν δὲ τὰ πλείω τοσαῦτα καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ὅμοια A.; — γίνεται δὲ ἐν τούτοις καὶ πλείω καὶ ἐλάσσω καὶ ὅλον καὶ κατὰ μέρος· οὐ πολλὸν δὲ καὶ πλείω καὶ ἐλάσσω ἐλάσσω citatur apud Aul. Gell., qui: „quibus, inquit, verbis significat quod aliquando ocius fieret, non multo tamen fieri ocius, neque quod serius multo serius." — Littréus textum ex Aul. Gel. descripsit eumque secutus sum; sed postrema, quae uncinis inclusi, mihi librarii esse videntur, non auctoris; — quin probabile est librarium omisisse nonnulla, quum hanc adnotationem adponeret. — De coniectura mea καὶ καθ' ὅλον scripsi, ubi καθ' abesse solet. — Sed vide etiam num uno tenore legere oporteat: ἐς διάκρισιν μ', ἐς μετάβασιν π', ἐς ἔκπτωσιν σμ' οὐκ ἔστι καὶ ἔστι. Nempe id cum illa interpretatione τὰ ὀκτάμηνα, s. ὀκτάμηνος γένεσις, congruit. Nisi ita iungas haec, requiro fere ἄλλοι ἐς διάκρισιν μ' κ. τ. λ.

42. ὀστέου E.; — γνάθῳ δὲ καί Galenicus textus; — πήχει τριπλ. omm. Parr. 4.; — κνήμη — πενταπλ. om. J.; — ἐλάσσω A.

43. ἕτερον ante αἷμα A.; — αἷμα ὑγρὸν φλαῦρον αἷμα στερεὸν ἀστεῖον ex A. E. H. Littréus, vulgo om.; — πάντα δὲ τὰ φλαῦρα καὶ ἀστεῖα πρός τι Galenicus textus, Mack.; — πάντα ante extremum ἀστεῖα A., Littr., vulgo om.

44. μία om. A.

45. κρέσσον A., Bas., Zuing.; — ὄγκος ante τροφῆς om. A.; — κρέσσον A. H.; — ἐν ante ξηροῖσι om. pr. m. in H.

46. προστίθησι τοῦτο (τό pro τοῦτο Lind., Mack., οὐ τό pro τοῦτο Zuing. in marg.) αὐτὸ (τωὐτόν pro τοῦτο αὐτό A., τωὐτό E. P. H., ταὐτό Q.') vulg.; — τὸ μέν Ald., τῷ — τωὐτό om. A.; — τωὐτό in fine E. H., τὸ αὐτό vulg. — Descripsi textum quemadmodum Littr.

47. πλεύμονος A., πνεύμονος I. J. Calvus pro πνεύματος; — σημήϊα — ἢ ὑγιείης om. A.

48. ἢ ἡ ξηρή Ald., Gal. textus, G. I. K.; — et rursus ἢ ἡ ὑγρή Gal. textus, I. J., Mack.; — de meo δυσμετάβλητος dedi, ubi vulgo εὐμετάβλητος, quod nostrum scripsisse non credo; ita sibi non potuit adversari! Possis existimare

λον ἢ ὑγρή· ἡ δυσαλλοίωτος δυσεξανάλωτος, [1]ἡ εὐπρόσθετος εὐεξανάλωτος.

μθ'. Καὶ ὁκόσοι ταχείης προσθέσιος δέονται, ὑγρὸν ἴημα ἐς ἀνάληψιν δυνάμιος κράτιστον· ὁκόσοι δὲ ἔτι [2]ταχυτέρης, δι' ὀσφρήσιος· ὁκόσοι δὲ βραδυτέρης προσθέσιος δέονται, στερεὴ τροφή.

ν'. Μῦες στερεώτεροι [3]δυσέκτηκτοι μᾶλλον τῶν ἄλλων παρὲξ ὀστέου καὶ νεύρου· δυσμετάβλητα τὰ γεγυμνασμένα κατὰ γένος αὐτὰ [4]ἑωυτῶν ἰσχυρότερα [5]ἐόντα· διὰ τοῦτο αὐτὰ ἑωυτῶν δυστηκτότερα.

να'. Πῦον τὸ ἐκ σαρκός· πυῶδες τὸ ἐξ αἵματος καὶ ἐξ ἄλλης ὑγρασίης· πῦον τροφὴ ἕλκεος· [6]πυῶδες τροφὴ φλεβὸς, ἀρτηρίης.

νβ'. Μυελὸς τροφὴ ὀστέου· διὰ τοῦτο ἐπιπωροῦται.

νγ'. Δύναμις πάντα αὔξει καὶ τρέφει καὶ βλαστάνει.

νδ'. Ὑγρασίη τροφῆς ὄχημα.

quam humidum immutatur. Quod aegre immutatur, aegre consumitur. Quod facile apponitur, facile consumitur.

49. Qui celeri appositione indigent, iis humidum medicamentum ad resumendas vires optimum. Qui vero etiam celeriore, per odoratum. At qui tardiore appositione opus habent, iis solidus cibus exhibendus.

50. Musculi solidiores aegrius reliquis colliquescunt excepto osse et nervo. Quae exercitata sunt aegre immutantur, quum suo genere quam maxime possunt valida sint; ideo quam difficillime pro sua natura colliquescunt.

51. Pus ex carne, purulentum ex sanguine et ex reliquo humore. Pus ulceris alimentum; purulentum venae et arteriae alimentum.

52. Medulla ossis alimentum; ideo callo firmatur.

53. Facultas omnia auget et alit et propagat.

54. Humor alimenti vehiculum est.

[1] ἡ — εὐεξανάλωτος abest. — [2] παχυτέρης. — [3] δυσεύεκτοι τῶν ἄλλων. — [4] αὐτῶν. — [5] τοῦ ἐόντος. — [6] πῦον.

εὐμετάβλητος ex ἀμετάβλητος ortum esse, credo tamen potius δυσμ. fuisse scriptum, quod etiam infra § 50. legitur; ἡ εὐπρ. εὐεξανάλ. omm. A. et Parr. 5. alii; — εἰ εὐπρ. secunda m. in H.

49. δέονται δι' ὀσφρήσιος ταχυτέρης ὑγρὸν ἴημα τρέφει ξυνεχέως στερεὴ τροφή pro καὶ — τροφή A.; — ἄριστον L. pro κράτιστον; — στερεὴ τροφή E. H., στερεῇ τροφῇ vulgo.

50. δυσεύκτητοι vulg., δυσεκτικοί A., δυσεύτηκτοι, δυσέκτηκτοι K.', Mack., Littr.; — μᾶλλον de suo interposuit Littr. et Latine comparativum expresserunt alii ante illum; — τά om. A.; — ἑωυτῶν ex A. Littr., αὐτῶν vulg., αὑτῶν sec. m. in H., Zuing. Pro vulgato τοῦ ἐόντος Littr. de suo ἐόντα; — ἑαυτῶν Ald.

51. ἕλκος F. pro ἕλκεος; — πῦον τροφὴ φλεβός vulg., sed pro πῦον cum Littréo πυῶδες dedi, quod noster omnino voluisse videtur, si totius loci colorem respicias; quid tamen sit illud πυῶδες, de quo loquitur, non capio.

ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΙΩΝ

ΚΑΙ

ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΙΜΩΝ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΤΑ ΠΛΕΙΣΤΑ ΕΣΤΙ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΩΝ ΣΥΝΤΕΘΕΝΤΑ ΕΙΣ ΤΑ ΔΥΟ ΤΑΥΤΑ ΒΙΒΛΙΔΙΑ.

DE CRISIBUS

ET

DE DIEBUS IUDICATORIBUS.

SUNT FERE FRAGMENTA EX OPERIBUS VETUSTIORIBUS IN DUOS ILLOS LIBELLOS COMPOSITA.

ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΙΩΝ.

α'. Περὶ κρισίων ξυντόμων ἐπὶ τὸ ἄμεινον τὰ μὲν πλεῖστα ταὐτά ἐστι, ἅπερ ἐς ὑγίειαν σημεῖα. Ἱδρῶτες γὰρ ἄριστοί εἰσι καὶ τάχιστα πυρετὸν παύοντες, οἱ ἐν τῇσι κρισίμῃσι ἡμέρῃσι γιγνόμενοι καὶ τελέως τὸν πυρετὸν ἀπαλλάσσοντες· ἀγαθοὶ δὲ καὶ ὅσοι διὰ παντὸς τοῦ σώματος γενόμενοι εὐπετεστέρως τὸ νόσημα φέρειν ποιήσουσι· οἳ δ' ἂν τούτων τι μὴ ἐργάσωνται, οὐ λυσιτελέσουσι γενόμενοι.

β'. Παχύνεσθαι δὲ χρὴ τὸ διαχώρημα πρὸς τὴν κρίσιν ἰούσης τῆς νόσου· ἔστω δὲ ὑπόπυρρον καὶ μὴ σφόδρα δυσῶδες· ἐπιτήδειον δὲ καὶ ἕλμινθας ἐξιέναι πρὸς τὴν κρίσιν.

γ'. Οὖρον δὲ ἄριστόν ἐστι, ὃ ἂν ἔχῃ λευκότατον ὑπόστημα καὶ λεῖον καὶ ὁμαλὸν παρὰ πάντα τὸν χρόνον ἕως ἂν κριθῇ τὸ νόσημα· σημαίνει γὰρ ἀσφαλέα καὶ ὀλιγοχρονίην τὴν νοῦσον ἔσεσθαι. Ἢν ἱδρῶτος ἐγγενομένου ἡ νοῦσος ἐκλίπῃ, καὶ τὸ οὖρον πυρρὸν θεωρηθῇ λευκὴν ὑπόστασιν ἔχον, τούτοισι αὐθημερὸν ὑποστροφὴ τοῦ πυρετοῦ γίγνεται· οὗτος καὶ ἐν πέντε ἀκινδύνως κρίνεται.

δ'. Τοῖσι ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ μέλλουσι ὑγιάζεσθαι μέγιστα τὰ σημεῖα πάντα γίγνεται· ἀπονώτεροι γὰρ διατελοῦσι καὶ ἀκίνδυνοι καὶ τὰς νύκτας κοιμέονται καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα προφαίνουσι ἀσφαλέα.

DE IUDICATIONIBUS.

1. Iudicationum, quae brevi meliorem fore statum portendunt, eadem fere, quae sanitatis signa sunt. Sudores enim optimi, et citissime febrem sedare censentur, qui decernentibus diebus oriuntur et febrem ex toto finiunt. Boni etiam aestimandi, qui ex toto corpore proveniunt et leviorem morbum reddunt. Qui vero horum nihil praestant, inutiles, si fiant.

2. Morbo autem ad iudicationem tendente, deiectionem crassiorem reddi oportet, subfulva vero neque admodum graveolens esto. Lumbricos etiam sub iudicationem exire commodum est.

3. Urina optima est, quae per totum morbi tempus, quoad iudicationem subierit, albissimum, laeve et aequale habet sedimentum. Securum enim ac brevem fore morbum indicat. Si suborto sudore morbus cesset et urina fulva cum sedimento albo conspiciatur, iis eodem die febris revertitur, quae quinto die sine periculo iudicatur.

4. Qui paucissimo tempore sani futuri sunt, iis omnia signa maxima fiunt. Ii enim citra dolorem et periculum perseverant, noctu dormiunt, ceteraque securitatis signa prae se ferunt.

1. περὶ — σημεῖα.] ταῦτ' ἐστί vulg.; emendarunt Lind., Littr.; — vulgo ἐς ὑγίην, E. ὑγιῆ sine ἐς, Lind., Mack. ὑγίης; utrum ἐς ὑγίειαν, an ὑγιείης compilator noster scripserit, neminem definire posse opinor; est haec periodus, utrumlibet legas, inepta! Audimus nunc ipsum hominem, in plerisque non ille, sed alii loquuntur. Si aptioris hominis scriptum te habere constaret, περί initio abiiceres et ἅπερ ὑγιείας σημεῖα legeres; nunc nihil tentare tutius erit.

ἱδρῶτες — γενόμενοι.] cf. Progn. 9., p. 132. vol. I.; — ποιήσωσι vulg., ποιήσουσι dedit Littr.; — γινόμενοι vulg., aor. de meo.

2. παχύνεσθαι — κρίσιν.] cf. Progn. § 20. p. 137.

3. οὖρον — ἔσεσθαι.] Progn. § 22. p. 138; — λευκότατον δέ C.; — σημαίνειν idem.

4. τοῖσι — ἀσφαλέα.] τοῖσιν ἐλαχ. χρ. vulgo; post τοῖσιν periit ἐν, quod repono; — ἅπαν vulgo, unde ἅπαξ

ε'. Οἷσι ἐν πυρετῷ μὴ θανατώδεϊ κεφαλῆς ἄλγημα καὶ τὰ ἄλλα περιεστικὰ σημεῖα, χολὴ τούτων κρατεῖ.

ς'. Οἷσι ἂν ἄρξηται ὁ πόνος τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι, τεταρταῖοί τε μᾶλλον καὶ πεμπταῖοι πιέζονται· ἐς δὲ τὴν ἑβδόμην ἀπαλλάσσονται τοῦ πυρετοῦ.

ζ'. Οἱ δὲ πυρετοὶ κρίνονται ἐν τῇσι αὐτῇσι ἡμέρῃσι τὸν ἀριθμὸν, ἐξ ὧν ἀπόλλυνται οἱ ἄνθρωποι καὶ ἐξ ὧν περιγίγνονται· οἵ τε γὰρ εὐηθέστατοι τῶν πυρετῶν καὶ ἐπὶ σημείων ἀσφαλεστάτων τεταρταῖοι παύονται ἢ πρόσθεν· οἵ τε φονικώτατοι καὶ ἐπὶ σημείων δεινοτάτων γενόμενοι τεταρταῖοι κτείνουσι ἢ πρόσθεν· ἡ μὲν οὖν πρώτη ἔφοδος οὕτω τελευτᾷ. Ἡ δ' ἑτέρη ἐς ἑπτὰ περιάγει, ἡ δὲ τρίτη ἐς τὴν ἑνδεκάτην, ἡ δὲ τετάρτη ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην, ἡ δὲ πέμπτη ἐς τὴν ἑπτακαιδεκάτην, ἡ δὲ ἕκτη ἐς τὴν εἰκοστήν· αὗται μὲν οὖν ἐπὶ τῶν ὀξυτάτων διὰ τεσσάρων ἐς τὰς εἴκοσι προσθέσεις. Οὐ δύναται δὲ ὅλαις ἡμέραις οὐδὲν τούτων ἀριθμεῖσθαι ἀτρεκέως· οὐδὲ γὰρ οἱ ἐνιαυτοί τε καὶ μῆνες ὅλαις ἡμέραις πεφύκασι ......

η'. Ἐν τοῖσι καύσοισι τὰ ἀγαθὰ σημεῖα γιγνόμενα, οἷα ἐν τοῖσι ὑγιεινοῖσι γέγραπται, μείονα μὲν ἐόντα ἐς τρίτην ἄνεσιν δηλοῖ, παχύτερα δὲ αὔριον, πάνυ παχέα δὲ αὐθημερόν.

θ'. Ἐν τοῖσι καύσοισι ἢν ἑβδομαίῳ ὕστερον ἐπιγένηται ἴκτερος, δῆλον ἱδρῶτος· τὸ γὰρ νόσημα οὐ φιλέει ἐξιδροῦν, οὐδὲ ἄλλῃ ἀφίστασθαι οὐδαμῇ, ἀλλὰ ὑγιὴς γίγνεται.

5. Quibus in febre minime letali capitis dolor est et reliqua signa faustum eventum praenunciant, in his bilis superat.

6. Qui primis diebus dolore vexati, quarto et quinto die magis urgentur, hi sub septimum diem febre liberantur.

7. Febrium vero iudicationes iisdem numero diebus contingunt, quibus homines moriuntur et quibus superstites evadunt. Levissimae enim febres et cum securissimis signis quarto die, aut prius, finiuntur. Maxime vero letales et quae cum periculosissimis signis oriuntur, quarto die, aut prius interficiunt. Primus igitur earum impetus sic finitur, alter ad septimum deducit, tertius ad undecimum, quartus ad decimum quartum, quintus ad decimum septimum, sextus ad vigesimum. Hae igitur in acutissimis morbis accessiones per quatuor fiunt et ad viginti dies producuntur. Fieri vero non potest ut horum quidquam integris exacte diebus numeretur; neque enim anni, neque menses integris diebus numerari possunt.

8. *Locus corruptus; vid. adnn.*

9. *Locus corruptus; vid. adnn.*

Littr. sensu parum idoneo; in vulgato *μέγιστα σημεῖα ἅπαν* latet *μέγιστα τὰ σημεῖα πάντα*: nempe *τὰ σημεῖα* intelliguntur *τῆς ὑγιείας, τῆς κρίσιος*. Pro *ἀπονώτεροι* se *εὐπνούστεροι* malle significat Foës. Puto illum respexisse Progn. § 38. p. 149.

5. *οἷσι — κρατεῖ.*] *περιέστηκε* vulg., *περιέστηκα* C.; — *περιεστικά* Littr.

6. *οἷσι — πυρετοῦ.*] cf. Progn. § 44., p. 153.

7. *οἱ δὲ — τελευτᾷ.*] cf. Progn. p. 148., § 37.; — *οὐ πρόσθεν* C.; — *γινόμενοι* vulg., aor. de meo.

οὐ δύναται — πεφύκασι ...] *οὐθέν* vulg., cum Mackio *οὐδέν* scripsi; — *πεφύκασιν οὐδὲ ξυνεστήκασιν* vulg.; *οὐδὲ ξυνεστήκασιν* omm. E., Littréus, et ego omitto, sed post *πεφύκασι* lacunam noto; periit enim *ἀριθμεῖσθαι*. Vides nihili dictionem esse *οἱ ἐνιαυτοὶ ὅλαις ἡμέραις πεφύκασι*.

8. *ἐν τοῖσι — αὐθημερόν.*] Hic locus pessime corruptus mihi videtur: *παχύτερα* oppositum superiori *μείονα* ineptum est. Vere puto Littréum existimare *παχύτερα* et *πάνυ παχέα* dici debere de sputis, aliove excreto; sed si hoc concedas, simul concedis locum ita se habere, ut sanus sensus ex eo elici non possit.

9. *ἐν τοῖσι — γίγνεται.*] Cum h. l. contulit Littréus partem postremam capituli 11[i] huius libelli. Pro *δῆλον ἱδρῶτος* scripsit *δῆλον ἀνίδρωτος*, quod nemo, puto, intelligit: *δῆλον ὅτι ἄνευ ἱδρῶτος* ita non significatur. Pro *ἐξιδροῦν* Littr. *ἔτι ἱδροῦν* ex l. l.; — *ὑγιὲς γίνεται* Ald. — Me iudice *ἑβδομαίῳ ὕστερον* ita est ineptum ut vitium inesse debeat; — scriptum fuerit *ἑβδομαίῳ ἢ ὕστερον* sicuti § 11.; — *δῆλον ἱδρῶτος* item vitiosum; — puto fere *δῆλον* esse insiticium et inter *ἴκτερος* et *ἱδρῶτος* lacunam esse; — *οὐ φιλέει ἐξιδροῦν* mihi non vitiosum videtur. Sed vide etiam quae ad sequentem §.' dicentur.

ι'. Ἀνάγκη τοῦ θερμοῦ ἀπιόντος καὶ ἐφ' ἑωυτὸ τὸ ὑγρὸν ἑλκύσαντος, τῷ πυρετῷ κρίσιν γενέσθαι διὰ τὰ οὖρα τὰ ἀποχωρέοντα ἢ καὶ τὰ διαχωρήματα κοιλίης, ἢ αἵματος ἐκ τῶν ῥινῶν ῥύσιν, ἢ οὔρησιν πολλήν, ἢ διάρροιαν ἰσχυρήν, ἢ ἱδρῶτα, ἢ ἔμετον, γυναικὶ δὲ καὶ ἐπιμηνίων ὁδόν· μάλιστα μὲν οὖν ταῦτα ποιέει κρίσιν, ἢ ὅ τι ἂν τούτων ἐγγὺς γίγνηται· ποιέει δὲ καὶ ἕτερα κρίσεις, ἧσσον μὴν τούτων.

10. *Locus corruptus; vid. adnn.*

ια'. Ἴκτερος δὲ ἢν ἑβδομαίῳ ἐπιγένηται ἢ ὕστερον ἐν καύσῳ καὶ δυσχέρεια, σιάλου πολλοῦ ἀποχώρησις· ἔν τε τοῖς καυσώδεσι πυρετοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις, ἢν μηδενὸς τούτων τῶν σημείων γενομένου, ἀφίῃ ὁ πυρετὸς, ἀνάγκη τοιάσδε κρίσιας ἀντὶ τούτων γενέσθαι, ἢ φυμάτων μεγάλων ἀπόστασιν, ἢ ὀδύνας ἰσχυρὰς ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος, ἢ τηκεδόνας τῶν ὑγρῶν ἐκ τοῦ θερμοῦ. Κρίσιες δὲ καὶ ἀφέσιες τῶν καῦσον σημαινόντων, μακροτέρα ἡ νοῦσος· τῶν δὲ ἰσχυρῶν, θάνατος ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ· οἱ δὲ λοιποὶ ἀσφαλέες παύονται καῦσοι ἑβδομαῖοι ἢ τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι. Φιλέει δὲ καὶ ἐς λιπυρίην περιΐστασθαι καὶ λαμβάνει μάλιστα τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἐξηπιαλοῦται· — καὶ ἡ λιπυρίη τῆς αὐτῆς ἡμέρης λαμβάνει τε καὶ μεθίησι· γίγνεται δὲ καὶ τῆς κεφαλῆς ὀδύνη· ἐὰν δὲ μὴ μεθίῃ αὐτὸν ἡ λιπυρίη ἐν ταῖς τεσσαράκοντα ἡμέραις, ἀλλ' ἄχθηται καὶ ὀδύνη ἔχῃ τὴν κεφαλὴν καὶ φλυηρέῃ, ἐπικάθηρον αὐτόν. Λήγοντος δὲ καύσου, ἢν ἐπιγένηται ἴκτερος,

11. *Caput hoc partim tantum intelligitur: vide adnn.*

10. *ἀνάγκη — τούτων.*] *καί* ante *ἐφ' ἑωυτό* addidit de suo Lind., quem alii secuti sunt; — *διὰ τὰ οὖρα* Lind., Littr. pro vulgato *καὶ τὰ οὖρα*; — modo ne *καὶ τὰ οὖρα* sit emblema alienum, quia paulo post *ἢ οὔρησιν πολλήν* legimus; — *τά* ante *διαχωρήματα* om. Mack.; — *ἢ διὰ ὑγρίην* (*διαγρίην* C., *διαρροίην* Vatt. Foësii, Lind., Mack., Littr.), vulg.; — *ἢν ἱδρῶτα* vulg., *ἤ* pro *ἤν* Lind., Mack., Littr.; — *ἤν* omm. C. E.; — *δέ* post *γυναικί* om. C.; — *γίνεται* vulg., *γίνηται* Littr.; — *ἑτέρας* vulg., *ἕτερα* Littr.; — *μέν* ceteri, *μήν* de meo. Littréus comparat Coacam mihi 152., ubi vide. — Equidem multum dubito de principio loci: credo postrema superioris capituli demto *ἀνάγκη* cum eo coniungenda esse ad hunc modum: *τὸ γὰρ νόσημα οὐ φιλέει ἐξιδροῦν, οὐδὲ ἄλλῃ ἀφίστασθαι οὐδαμῇ· ἀλλὰ ὑγιὴς γίγνεται τοῦ θερμοῦ ἀπιόντος καὶ ἐφ' ἑωυτὸ τὸ ὑγρὸν ἑλκύσαντος.* — Tum initium loci nostri huiusmodi fere fuerit: *Πυρετῷ κρίσις γίγνεται διὰ τὰ οὖρα κ. τ. λ.* — In eo supra de *διὰ τὰ οὖρα* et tum *ἢ οὔρησιν πολλήν* monui; scio quidem non plane idem esse, sed suspicionem tamen mihi movet; — ineptum est *ὁδόν*, pro quo *πρόοδον*, *ἔξοδον*, vel eiusmodi quid velis!

11. *ἴκτερος — θερμοῦ.*] *δυσχερείᾳ* vulgo, nominativum dedit Littr.; — *γενομένων* vulgo, *γενομένου* Littr.; — *ἡ ἀπόστασις* cod. C. — Locum igitur descripsi, quemadmodum Littréus, sed integer non est. Fortasse scriptum fuit:

Ἴκτερος δὲ ἢν ἑβδομαίῳ ἐπιγένηται ἢ ὕστερον ἐν καύσῳ, καὶ δυσχέρεια καὶ σιάλου πολλοῦ ἀποχώρησις· ἐν δὲ τοῖσι καυσώδεσι πυρετοῖσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἢν μηδενὸς τούτων τῶν σημείων γενομένου ἀφίῃ ὁ πυρετὸς, ἀνάγκη κ. τ. λ.

κρίσιες — τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι.] Verba *κρίσιες — ἐπι τὸ πουλύ* ita se habent, ut sanum sensum non referant.

φιλέει — αὐτόν.] *ἄχθη* vulgo; Littr.: „Il faut, inquit, sans doute lire *ἀχθῇ* de *ἄχω*." — Imo vero *ται* ante *καί* periit: *ἄχθηται* repono.

λήγοντος — γίγνεται.] Malim *ἐξιδροῦν*, uti supra § 9.

οὐ φιλέει ἔτι ἱδροῦν, οὐδ' ἄλλῃ ἀφίστασθαι οὐδαμῇ, ἀλλ' ὑγιὴς γίγνεται.

ιβ'. Τ*ριταῖος κρίνεται ἐν ἑπτὰ περιόδοισι ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ.*

ιγ'. Ὀ*κόσοις ἐν ἀφορήτοις πυρετοῖς τῇ ἑβδόμῃ, ἢ τῇ ἐνάτῃ, ἢ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἴκτεροι γίγνονται, ἀγαθὸν, ἐὰν μὴ τὸ δεξιὸν ὑποχόνδριον σκληρὸν γένηται· εἰ δὲ μὴ, ἐνδοιαστόν.*

ιδ'. Τ*ὰ ὀξέα νοσήματα κρίνεται ἐν τεσσαρεσκαίδεκα ἡμέρῃσι ὡς ἐπὶ τὸ πουλύ.*

ιε'. Ἱ*δρῶτες πυρεταίνουσι ἢν γίγνωνται τριταίοις καὶ πεμπταίοις καὶ ἑβδομαίοις καὶ ἐναταίοις καὶ ἑνδεκαταίοις καὶ τεσσαρεσκαιδεκαταίοις καὶ μίῃ καὶ εἰκοσταίοις καὶ τριηκοσταίοις, οὗτοι οἱ ἱδρῶτες νούσους κρίνουσι· οἱ δὲ μὴ οὕτως γιγνόμενοι πόνους σημαίνουσι.*

ιϛ'. Α*ἱ πεπάνσιες τῶν οὔρων κατὰ μικρὸν ἐκπεπαινόμεναι ἐν τῇσι κρισίμοισι ἐὰν πεπανθῶσι, λύουσι τὴν νοῦσον.* Π*αράδειγμα δεῖ τῶν οὔρων τὰ ἕλκεα ποιέεσθαι· τά τε γὰρ ἕλκεα, ἢν μὲν ἀνακαθαίρηται πύῳ λευκῷ, ταχεῖαν θεραπείην δηλοῖ· ἐὰν δὲ μεταβάλλῃ ἐς τοὺς ἰχῶρας, κακοήθη γίγνεται· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ οὖρα σημαίνει.* Ἐ*ὰν ἐκ πόνου λεπτὰ γένηται, ἀπὸ τῆς προφάσιος δεῖ λογίζεσθαι, ᾗ τὸ νόσημα παρεγένετο καὶ ταύτην ὁρᾶν ἐπεὶ παύεται· ὡς ταύτης ὑπολειπομένης, τῶν ἄλλων σημείων ἐπιγιγνομένων οἵων δεῖ, οὐκ εἶναι ἀπαλλαγὴν τῇ νούσῳ οἰητέον.* Ἐ*ὰν ἀλγέῃ ἡ κεφαλὴ καὶ ἀπὸ τούτου πυρετὸς ἐπιγένηται, καὶ τούτου μὴ καταπαύσηται, μηδὲ τῆς ὀδύνης παυομένης, οὐ κρίσιμος ὁ πυρετός.* Κ*ρίσιος μακρῆς ἔτι ἐπὶ τὸ ἄμεινον, τὰ πλεῖστα ταὐτά ἐστι καὶ ἐπὶ τούτων ἅπερ ἐς ὑγίειαν ἐόντα.*

12. Tertiana ut plurimum septem circuitibus iudicatur.

13. Quibus in molestis febribus septimo, nono, aut decimo quarto die morbi regii oriuntur, bonum est, nisi dextra praecordia obduruerint; sin minus, res in dubium venit.

14. Acuti morbi intra dies quatuordecim fere iudicantur.

15. Sudores febricitanti si tertio, quinto, septimo, nono, undecimo, decimo quarto, vigesimo primo et trigesimo die oboriantur, huiusmodi sudores morbos iudicant. Qui vero non sic fiunt, labores portendunt.

16. Urinarum concoctiones paulatim maturescentes, si diebus iudicatoriis concoctae fuerint, morbum solvunt. Urinas cum ulceribus conferre oportet. Ulcera namque si repurgando pus album reiiciant, celerem curationem denunciant; sed si ad saniosos humores convertantur, maligna evadunt. Ad eundem etiam modum urinae praenunciant; si ex dolore tenues evadant, occasionem, ex qua morbus adest, ratione colligere oportet, eamque inspicere cum sedatur. Si enim haec supersit, aliaque signa, qualia oportet, accidant, nullam esse morbi solutionem est existimandum. Si capitis dolor adsit, unde febris succedit, neque haec sedetur, etiamsi dolor cesset, febris iudicatione non finitur. Plurima sane cum iudicium in melius tendens adhuc longum est, eadem sunt etiam in his, quae in sanitate.

quam *ἔτι ἱδροῦν*; — pro *οὐδ'* C. *ὡς δ'*; — vulgo *ἐφίστασθαι*, sed *ἀφίστασθαι* legendum esse vidit Foës., dederunt alii.

12. *τριταῖος — πουλύ.*] *γίνεται* pro *κρίνεται* C.; — cf. Aph. 59. IV.

13. *ὀκόσοις — ἐνδοιαστόν.*] *γίνωνται* Ald.; — cf. Aph. 63. IV. et Coacam 121.

14. *τὰ ὀξέα — πουλύ.*] cf. Aph. 23. II., Coac. 147.

15. *ἱδρῶτες — σημαίνουσι.*] *πυρεταίνοντι* vulg., *πυρεταίνουσι* L., Lind., Littr.; — *καὶ ἑνδεκ.* om. C., cf. Aph. 36. IV.

16. *αἱ πεπάνσιες — νοῦσον.*] *τοῖς κρισίμοις* vulg., *τῇσι* Littr. de suo, *κρισίμοισι* ego de meo.

παράδειγμα — σημαίνει.] *γίνηται* C.

ἐὰν — οἰητέον.] *ᾗ* Littr. pro vulgato *ἢν*; — Lind. *ἀφ' ἧς* dederat; — *ἐπεὶ παύεται* Foës., cett. pro vulgato *ἐπιπαύεται*, Lind. *ὅτε ἐπιπαύεται* dederat; *καὶ γάρ* pro *ὡς* Lind.; — *ἐπιλειπομένης* vulgo, quod puto Littréum recte in *ὑπολειπομένης* mutavisse; — *τῶν [δ'] ἄλλων* Lind.; — *οἷον* pro *οἰητέον* C.

ἐὰν — πυρετός.] *καί* ante *ἀπὸ τούτου* Littr. de suo; — *καταπαύηται* C.

κρίσιος — ἐόντα.] *τὰ πλεῖστα* de meo, vulgo *τά* abest; — *ταῦτ'* vulg., *ταὐτ'* Littr., *ταὐτά* scribere malo. Pro *ἐόντα*

ιζ'. Ἐν τοῖσι ὑποχονδρίοισι οἰδήματα μαλθακὰ καὶ ἀνώδυνα καὶ ὑπείκοντα ἐπὴν θιγγάνῃς αὐτῶν, χρονιωτέρας μὲν τὰς κρίσιας ποιέει, ἧσσον δὲ φοβερὰ τῶν ἐναντίων τούτοις φυμάτων· ὡσαύτως δὲ ἔχει καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ [φυμάτων].

17. Praecordiorum tumores molles, doloris expertes et tactui cedentes, longiores quidem iudicationes faciunt, sed minus formidandi quam his contraria tubercula. Ad eundem se habent modum reliqua ventris tubercula.

ιη'. Οὔρων δὲ ἢν τὸ μὲν οὐρηθὲν καθαρὸν ᾖ, τὸ δ' ὑπόστημα λευκόν τε καὶ λεῖον ἔχῃ, χρονιωτέρη ἡ κρίσις καὶ ἧσσον ἀσφαλὲς τοῦ βελτίστου οὔρου· ἢν δέ ποτε ὑπέρυθρον τὸ οὖρον καὶ τὸ ὑπόστημα ὑπέρυθρον καὶ λεῖον, πουλυχρονιώτερον μὲν τοῦτο τοῦ προτέρου, σωτήριον δὲ κάρτα.

18. Ex urinis, si partim quidem reddita pura sit, partim vero subsidentiam albam et laevem habeat, longiorem iudicationem et minorem quam optima urina securitatem portendit. Quodsi quandoque urina subrubra fuerit, subsidentiamque subrubram ac laevem habeat, longe quidem diuturniorem quam prior haec morbum significat, admodum tamen salutarem.

ιθ'. Ὁκόσα δὲ ποδαγρικὰ νοσήματα γίγνεται, [ταῦτα] ἐν τεσσαράκοντα ἡμέραις ἀφλέγμαντα καθίσταται.

19. Quibus pedum dolores accidunt, iis citra inflammationem diebus quadraginta desinunt.

κ'. Ἅπερ ἐς θάνατον ἐν ἡμέρῃ καὶ νυκτὶ κρίνεται, ἅπερ ἀσθενεώσιος σημεῖα, οἷον φαρμακοποσίης, κοιλίης ἐκταράξιος καὶ ἄνω καὶ κάτω, ἄσης, καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων· ἢν μὲν οὖν ἀπαλλάσσηται τούτων τὰ σημεῖα ἐν ἡμέρῃ καὶ νυκτί· εἰ δὲ μή, θανατώδη νομίζειν εἶναι.

20. *Tam inepta est loci oratio, ut interpretari supersedeam.*

κα'. Τῶν ἱδρώτων κάκιστοί εἰσι οἱ ψυχροί τε καὶ περὶ τὸν αὐχένα γενόμενοι· οὗτοι γὰρ θανάτους καὶ μῆκος νούσων προσημαίνουσι.

21. Sudores pessimi frigidi quique circa cervicem oboriuntur; hi enim mortem et morborum longitudinem praenunciant.

κβ'. Τὰ ποικίλα ὑποχωρήματα χρονιώτερα μὲν τῶν μελάνων καὶ τῶν ἄλλων θανασίμων ὑποχωρημάτων, οὐδὲν δὲ ἧσσον ὀλέθρια· ἔστι δὲ τοιάδε, ξυσματώδεα, χολώδεα, αἱματώδεα, πρασοειδέα, μέλανα, καὶ τοτὲ μὲν ὁμοῦ πάντα διαχωρέει, τοτὲ δὲ κατὰ μέρος ἕκαστον.

22. Alvi deiectiones variae nigris aliisque exitialibus deiectionibus diuturniores quidem, nihilo tamen minus perniciosae. Cuiusmodi sunt ramentis similes, biliosae, cruentae, porri colorem referentes, nigrae, eaeque interdum simul quidem omnes, interdum etiam per se deiiciuntur.

Littr. de suo ἰόντα, quod num noster voluerit dubito propter libelli initio obvia ταὐτά ἐστι, ἅπερ ἐς ὑγίειαν σημεῖα. Nempe totus locus mira oratione expressus est.

17. ἐν τοῖσι — φυμάτων.] αὐτέου vulg., αὐτῶν de meo; — cf. Progn. § 12. p. 134.

18. οὔρων — κάρτα.] οὖρον C.; — μὴ καθαρόν vulg., sed collato Prognostici loco dudum negationem omiserunt; — ἢ καὶ ἧσσον ceteri; ἤ abieci collato Prognostico; — τό ante οὖρον Lind., Littr. dederunt, vulgo abest. Vid. Prognost. § 22. p. 138.

19. ὁκόσα — καθίσταται.] ποδαγριακά C.; — καθίστανται vulg., καθίσταται cum Lind. dedi. Post καθίστανται vulgata habet: κρίσεως μακρᾶς ἐπὶ τὸ ἄμεινον ἐπὶ τουτέων τὰ πλεῖστά ἐστιν. Est otiosa repetitio nonnullorum e fine § 16., quam cum Littréo repudio. Vid. Aph. 49. VI., ubi haec melius scripta.

20. ἅπερ — εἶναι.] ἥνπερ ante ἀσθεν. Lind. — Manifesto habemus quaedam expressa ad imitationem loci Progn. § 2. p. 120. Sed sunt haec tam insulsa oratione prolata, sive id partim auctori, sive magnam partem, quod probabilius, librariorum vitio tribuendum sit, ut Latine reddere nolim.

21. τῶν — προσημαίνουσι.] τε om. C. — Cf. Progn. § 9. p. 133. quo loco collato malim fere ἢ μῆκος νούσου.

22. τὰ ποικίλα — ἕκαστον.] cf. Progn. § 20. p. 138.

κγ'. Οὖρον δὲ ἐὰν τοτὲ μὲν καθαρὸν οὐρηθῇ, τοτὲ δὲ ὑπόστημα ἔχον λευκόν τε καὶ λεῖον, χρονιώτερα καὶ ἧσσον ἀσφαλῆ ταῦτ' ἐστὶ τοῦ βελτίστου οὔρου. Ἐὰν πυρρὸν καὶ λεπτὸν ᾖ τὸ οὖρον πολὺν χρόνον, κίνδυνος μὴ οὐ δύνηται διαρκέσαι ὁ ἄνθρωπος, ἕως ἂν πεπανθῇ τὸ οὖρον· καὶ ἢν ἄλλως περιεσομένου σημεῖα ᾖ, προσδέχου τούτοις ἀπόστασιν ἐσομένην ἐς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία.

κδ'. Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι ἐὰν μεταβολὰς ἔχῃ τὸ οὖρον, χρόνον τε σημαίνει καὶ ἀνάγκη τῷ ἀσθενέοντι μεταβάλλειν καὶ ἐπὶ τὰ χείρω καὶ ἐπὶ θάτερα.

κε'. Ἢν ἀρχομένῳ οὖρα μὴ ὁμοῖα ᾖ, ἀλλὰ γένηται παχέα ἐκ λεπτῶν καὶ παντελῶς λεπτὰ, δύσκριτα καὶ ἀβέβαια τὰ τοιαῦτα.

κϛ'. Ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξέϊ πυρετῷ θανάσιμοι, ξὺν δὲ πρηυτέρῳ μῆκος σημαίνουσι τῆς νούσου.

κζ'. Καὶ ὅκου τοῦ σώματος θερμὸν, ἢ ψυχρὸν, [ὅπου τοῦτο ἔνι,] ἐνταῦθα ἡ νοῦσος.

κη'. Καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ ὀξεῖαι γίγνονται, — ἢν τὸ σῶμα ψύχηται καὶ αὖθις θερμαίνηται, ἢ τὸ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταβάλλῃ, — μῆκος νούσου σημαίνουσι.

κθ'. Κῆν πυρέσσοντι ἱδρὼς ἐπιγένηται μὴ ἐκλείποντος τοῦ πυρετοῦ, κακόν· μηκύνει γὰρ ἡ νοῦσος καὶ ὑγρασίην σημαίνει.

λ'. Πυρέσσοντι ψυχροὶ ἱδρῶτες ἐπιγενόμενοι μακρὸν τὸν πυρετὸν σημαίνουσι.

λα'. Ἱδρὼς πουλὺς ἀκρίτως γιγνόμενος μὴ ὑγιαίνοντι νόσον σημαίνει, θέρεος μὲν μείω, ψύχεος δὲ πλείω.

23. Urina quandoque quidem pura reddita, quandoque vero sedimentum album et laeve habens tardiorem iudicationem minoremque securitatem quam optima urina portendit; si per multum tempus urina fulva et tenuis fuerit, periculum est, ne quoad concocta fuerit, aeger sufficere non possit. Quodsi alioqui salutaria signa fuerint, his abscessum fore in locis septo transverso inferioribus exspecta.

24. In febribus si urina mutationes habeat, temporis longitudinem indicat aegrumque tum ad deteriora, tum in alteram partem necessario commutari.

25. Si morbi principio urinae minime similes fuerint, sed ex crassis tenues evadant et omnino tenues, eae difficilem et minime certam iudicationem faciunt.

26. Sudores frigidi cum acuta quidem febre letales, cum mitiore vero morbi longitudinem denunciant.

27. Et quacumque corporis parte calor aut frigus inest, ibi morbus est.

28. Et ubi in toto corpore celeres mutationes fiunt; si corpus refrigescat, et rursus calescat, vel color subinde mutetur, morbi longitudo portenditur.

29. Si febricitanti sudor succedat, neque febris desinat, malo est; producitur enim morbus et humoris redundantiam significat.

30. Febricitanti sudores frigidi accidentes febrem longam denunciant.

31. Non bene valenti si multus sudor sine iudicio oboriatur, morbum significat aestate quidem minorem, frigore vero maiorem.

23. οὖρον — χωρία.] προσεσομένην omnes, sed πρός a superiore προσδέχου huc tractum et omittendum est. — Cf. Progn. § 22. p. 139.

24. ἐν — θάτερα.] vid. additt. spuria ad lib. de Victu acut. § 19. p. 339. vol. I.

25. ἢν — τὰ τοιαῦτα.] ἀρχόμενα ceteri, ἀρχομένῳ de meo.

26. ψυχροὶ — νούσου.] cf. Aph. 37. IV., Coac. 573., Progn. l. supra l.

27. καὶ — νοῦσος.] cf. Aph. 39. IV.

28. καὶ — σημαίνουσι.] cf. Aph. 40. IV. Coac. 125. ceteri καὶ ἢν τὸ σῶμα, equidem καί delevi; — vulgo ἢ αὖθις θερμ., de meo καὶ αὖθις θερμ. scripsi; — μεταβάλληται vulgo, μεταβάλλῃ de meo.

29. κῆν — σημαίνει.] cf. Aph. 56. IV.

30. πυρέσσοντι — σημαίνουσι.] cf. de Morbis lib. I. § 25. p. 172. vol. II.

31. ἱδρὼς — πλείω.] ἱδρὼς δέ C.; — ἀκρήτως vulg., ἀκρίτως Foës. in adn., Lind.; — μὴ ὑγιαίνοντι C., Ald., μή vulgo om.; — ψύξεως vulg., ψύχεος de meo. — Equidem Foës. verissime ἀκρίτως legendum iudicavisse puto, de sincero sudore sermo esse non potest. Sed μή mihi item recipiendum est visum, quo opus esse, si ἀκρίτως legas, recte vidit Littr.

λβ'. Οἷσι τὰ ὑποχωρήματα, ἐὰν ἐάσῃς ξυστῆναι, ὑφίσταται ὁκοῖον ξύσματα, ἢν ὀλίγα, ὀλίγη ἡ νοῦσος, ἢν πολλὰ, πολλή· τούτοισι ξυμφέρει τὴν κοιλίην ἐπικλύζειν. Ὁκόσοις δὲ ἐν τῇ κάτω ὑποχωρήσι χολῆς μελαίνης ὕπεστι, ἢν πλεῖον, πλείων ἡ νοῦσος, ἢν ἔλασσον, ἐλάσσων.

λγ'. Ἐὰν αἱ φλέβες σφύζωσι καὶ τὸ πρόσωπον ἐρρωμένον ᾖ, καὶ τὰ ὑποχόνδρια μὴ λαπαρὰ, ἀλλὰ ἐπηρμένα, χρονίη ἡ νοῦσος καὶ ἄνευ σπασμοῦ οὐ λύεται, ἢ αἵματος πολλοῦ ἐκ τῶν ῥινῶν ῥύσιος, ἢ ὀδύνης ἰσχυρῆς.

λδ'. Καὶ οἱ παλμοὶ ἐν τῇσι χερσὶ πουλυχρονίου πυρετοῦ σημεῖον, ἢ κρίσιος ξυντόμου ἐπὶ τὸ κάκιον· καὶ ἐπὶ τούτῳ τὰ πλεῖστα ἅπερ ἐς θάνατον.

λε'. Τοῖσι ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ μέλλουσι ἀπόλλυσθαι μέγιστα τὰ σημεῖα ἀπ' ἀρχῆς γίγνεται· δυσπνόητοι γάρ εἰσι καὶ οὐ κοιμέονται τὰς νύκτας καὶ τὰ σημεῖα προφαίνουσι ἐπικίνδυνα.

λϛ'. Ξυνεχοῦς δὲ πυρετοῦ ἐὰν τεταρταῖος πονῆται καὶ ἑβδομαῖος, καὶ μὴ κριθῇ ἐνδεκαταῖος, ὀλέθριον ὡς τὰ πολλά.

λζ'. Ὅσοι ὑπὸ τετάνου ἁλίσκονται ἐν ταῖς τέσσαρσι ἡμέραις ἀπόλλυνται· ἢν δὲ ταύτας ἀποφύγωσι, ὑγιέες γίγνονται.

λη'. Ἐν τοῖσι καύσοισι ἐὰν ἐπιγένηται ἴκτερος καὶ λὺγξ ᾖ πεμπταίῳ ἐόντι, θανατῶδες.

λθ'. Ὑποστροφῇ λαμβάνονται οἷσι ἂν ἀπυρέτοισι γενομένοισι ἀγρυπνίαι ἐρρωμέναι προσγένωνται, ἢ ὕπνοι ταραχώδεες, ἢ ἀρρωστίη τοῦ σώματος, ἢ ἀλγήματα ἑνὸς ἑκάστου τῶν μελέων, καὶ ὅσοις ἂν οἱ πυρετοὶ παύ-

32. *Locus incertae lectionis. Vid. adnn.*

33. Si venae pulsent et facies bene habita fuerit, praecordia minime mollia, sed sublata, diuturnus morbus significatur, neque sine convulsione, aut copiosa ex naribus sanguinis profusione, aut vehementi dolore solvitur.

34. In manibus etiam palpitationes admodum longam febrem, aut brevem in peius tendentem iudicationem indicant praetereaque plurima, quae ad mortem inclinant.

35. His, qui brevi perituri sunt, maxima signa per initia accidunt. Nam et difficilem habent spirationem, neque noctu dormiunt et periculi plena signa ostentant.

36. In febre continente qui quarto et septimo die laborat, neque undecimo die iudicationem subierit, is plerumque perniciose habet.

37. Qui nervorum distentione corripiuntur, intra quatuor dies pereunt, quos si effugiant, convalescunt.

38. In febribus ardentibus si morbus regius superveniat et singultus adsit quinto die, letale est.

39. *Plura corrupta sunt in hoc capitulo, cf. adnn.*

32. *οἷσι — ἐλάσσων.*] In vulgata antecedens locus cum hocce coniungitur; nam legitur *πλείω ἐς τὸ αὐτὸ χωροῦντα, ἐὰν κ. τ. λ.* in qua lect. Lind *τὰ κάτω* pro *τὸ αὐτό* habet. — Littréus *οἷσι τὰ ὑποχ.* pro *ἐς τὸ αὐτὸ χωροῦντα* dedit ex Aph. 68. VII. Equidem locum, quemadmodum accepi, trado: sed quam parvam fidem habere liceat scripturae, constabit, si conferas Aph. 68. 69. VII. et ea, quae ad Aphorismos adnotavi. — Vulgo in postremis *ἐλάσσω*, de meo *ἔλασσον*, quippe respondet superiori *πλεῖον*.

33. *ἐὰν — ἰσχυρῆς.*] *ῥύσιος* om. C.; — cf. Ep. II. 6. 5. p. 505. vol. I. et Coacas 128. 296.

34. *τοῖσι — ἐπικίνδυνα.*] *καὶ ἐπὶ τούτων τὰ πλεῖστα* cett.; de meo mutavi.

35. *τοῖσι — ἐπικίνδυνα.*] Post *τοῖσιν* in vulgata perierat *ἐν* et post *μέγιστα* exciderat *τά*; utrumque revocavi.

36. *ξυνεχοῦς — πολλά.*] *δέ* om. C.; — *πονεῖται* vulg., *πονῆται* Littr. de suo.

37. *ὅσοι — γίγνονται.*] scriptumne fuerit *ὑποφύγωσι* pro *ἀποφύγωσι* dubito; — cf. Aph. 6. V.

38. *ἐν — θανατῶδες.*] *λύξη* vulg., unde Lind. eumque secuti Mack., Littr. *λύγξ*; sed in *λύξη* latet *λὺγξ ᾖ*, quod repono.

39. *ὑποστροφῇ — ἀκίνδυνοι.*] *ὑποστροφαί* vulgo, *ὑποστροφῆς γενομένης ὑποστροφαί* C.; — *ὑποστροφῇ* de meo, quodsi *ὑποστροφῇσι* malis, non adversor; — *προσγίνωνται* vulg., aor. de meo; — *ἀγρυπνίαι ἐρρωμέναι* mira dictio, quin corrupta videtur, *πρόσωπον ἐρρωμένον* notum est; — *ῥώμη* vulg.,

σωνται, μήτε σημείων γενομένων λυτηρίων, μήτ' ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσι· καὶ ἐὰν ἐκλελοιπότος τοῦ πυρετοῦ καὶ ἱδρῶτος ἐπιγενομένου, πυῤῥὸν οὖρον οὐρηθῇ, λευκὴν ὑπόστασιν ἔχον, προσδέχου τούτοις ὑποστροφὴν πυρετοῦ αὐθημερόν· αὗται δὲ αἱ ὑποστροφαὶ πεμπταῖαι κρίνονται ἀκίνδυνοι. Καὶ ἢν κρίσιος ἐπιγενομένης, οὖρον ἐρυθρὸν οὐρηθῇ ὑπόστασιν ἔχον ἐρυθρὴν, καὶ τούτοις ὑποστροφὴ γίγνεται τοῦ πυρετοῦ αὐθημερὸν καὶ ὀλίγοι ἐκ ταύτης σώζονται. Ὅταν ὑποστρέφῃ ὁ καῦσος, τὰ πολλὰ καὶ ἐξιδροῖ καὶ ἢν ἡμέρας λάβῃ ὑποστρέψας ὅσας τὸ πρῶτον· ὑποτροπιάζει δὲ καὶ τρὶς ὁ πυρετὸς, ἢν μὴ περισσῇ ἡμέρῃ ἀφῇ ὑποτροπιάσας. Τὰ πολλὰ ἐὰν ἀπέπτων ἐόντων τῶν οὔρων, καὶ τῶν ἄλλων σημείων μὴ κατὰ λόγον ἐόντων, ἡ νοῦσος κρισίμῃ ἡμέρῃ ἀφῇ, ὑποτροπιάζει· ὁτὲ δὲ καὶ ὑποστρέφει ἐν κρισίμῃ ἡμέρῃ τούτων καταλειπομένων τοιούτων.

μ'. Τὰ παρ' οὗς οἷς ἀμφὶ κρίσιν γενόμενα μὴ ἐκπυήσῃ τούτων ἀπαλλασσομένων, ὑποστροφὴ γίγνεται κατὰ λόγον τῶν ὑποστροφῶν, ὁμοίᾳ περιόδῳ· ἐπὶ τούτοισι ἐλπὶς ἐς ἄρθρα ἀφίστασθαι, ἢν οὖρον παχὺ, οἷον τὸ λευκὸν ἐπὶ τοῖς κοπιώδεσι τεταρταίοισι, ῥύεται τῆς ἀποστάσιος· ἐνίοις δὲ τούτων καὶ αἱμοῤῥαγίαι γίγνονται ἐκ τῶν ῥινῶν, ἥτις τεταρταίοις οὐ λυτικὴ καὶ τοῖς πῦα ἀποχωρέοντα ὑγιάζειν νούσοις.

40. *Locus corruptus; vid. adnn.*

ἀῤῥωστίῃ interpretes Latine, Lind., Littr. Graece; — *παύσονται* vulg., *παύσωνται* Ald., Littr.; — *γενομένου* E., Ald., pro *γενομένων*; — *οὐρήσει* vulg., *οὐρήσῃ* Littr., *οὐρηθῇ* de meo; — *αὗται δὲ καί* vulg., *αὗται δὲ αἱ* E., Lind., Littr.

καὶ — σώζονται.] *ἐκγενομένης* cett., *ἐπιγενομένης* de meo; — *οὐρήσει* vulg., *οὐρήσῃ* Littr.. *οὐρηθῇ* de meo, ut supra.

ὅταν — ὑποτροπιάσας.] *καὶ ἢν ἡμέρας* vulg., *καὶ ἢν μέσας ἡμέρας* C., *καὶ ἢν μὲν τὰς ἡμέρας* Lind., Mack. — Articulum ante *πυρετός* Lind., Mack., Littr. de suo, vulgo om.; — mihi locus vitiosus videtur: voluitne *ὅταν ὑποστρέφῃ ὁ καῦσος, τὰ πολλὰ καὶ ἐξιδροῖ ὑποστρέψας ἡμέρας ὅσας ἂν λάβῃ τὸ πρῶτον*? Hoc intelligo, vulgatam non intelligo.

τὰ πολλὰ — τοιούτων.] *ἡ νοῦσος κρισίμῃ* (*κρίσιμος* Ald.) *ἡμέρῃ ὑποτροπιάζει* vulg. — Lind., Mack., Littr., *ἀφῇ* suppleverunt; sed Littr. etiam *μή* ante *κρισίμῃ* de suo dedit, quod fecisse videtur, quia inter hoc membrum periodi et sequens antithesin esse credidit, quae mihi non inesse videtur talis ut dies iudicatorius et non iudicatorius inter se opponantur; quare *μή* non recipio; sermo est de crisi imperfecta, signis criticis non uti oportet apparentibus. In seqq.: *ὅταν* (*ὁτέ* Corn., Foës. in adn., *ποτέ* Lind., *ἔσται* pro *ὅταν* C.) *δέ* vulg.: — cum Littréo Foësium sequor, fateor tamen me locum universum non plane perspicere et de scriptura me dubitare; non nego Latina respondentia adponi posse, sed antithesin non intelligo. Fortasse lacuna est post *τοιούτων*.

40. *τὰ — νούσοις.*] *ἐκπυήσει* Littr. de suo, sed si locos ex Ep. VI. cett. conferas, videbis *ἄν* ante *ἀμφί* periisse et subiunctivum recte se habere; — *καὶ ἐπὶ τούτοις* Aem. Port. apud Mack.; — *ἢ οὖρον* C., Ald., Lind., Littr.; — *ὑγιάζει* Corn.; — *οὐδὲ τοῖς διὰ κάτω χωρέοντα ὑγιάζειν εἰθισμένοις* pro *καὶ — τούτοις* Lind.; — Littr. post *ῥινέων* dedit: *καὶ πάνυ τάχυ λύεται καὶ τούτοις πῦα ἀποχωρέουσι ὑγιάζεται ἡ νοῦσος*. — Mihi plane displicet Littréi coniectura! — Cf. Ep. VI. 4. 6., de humoribus § 20., Aph. 74. IV. — Quibus locis collatis constat *ἄν* ante *ἀμφί* periisse; — *ἀπαλλασσομένων* ex *λαπασσομένων* esse natum; — reliquae deflexiones fortasse compilatori debentur, sed quid sit illud *καὶ τοῖς πῦα ἀποχωρέοντα ὑγιάζειν νούσοις* non reperio; sensu cassum esse, quivis videbit.

μα'. Τοῖς *μελαγχολικοῖς μετὰ φρενιτικῶν ἐχομένοις αἱμορροΐδες ἐγγενόμεναι, ἀγαθόν.*

μβ'. "Οσοι *μαίνονται ἢ αὐτόματοι ἢ ἀπαλλασσόμενοι ἐκ τῶν νούσων, τούτοις τὴν μανίην ὀδύνη ἐς τοὺς πόδας εἰσελθοῦσα ἢ ἐς τὸ στῆθος, ἢ βὴξ ἰσχυρὴ γενομένη λύει· ἐὰν τούτων μηδὲν γένηται, λυομένης τῆς μανίης, στέρησις τοῦ ὀφθαλμοῦ γίγνεται.*

μγ'. Ὁκόσοι *τῇ γλώσσῃ παφλάζουσι τῶν χειλέων μὴ κρατέοντες, ἐὰν ταῦτα παύσηται, ἔμπυοι γίγνονται, ἢ ὀδύνη ἰσχυρὴ ἐν τοῖς κάτω χωρίοις λύει, ἢ κωφότης, ἢ αἷμα πολὺ ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυὲν, ἢ μανίη.*

μδ'. Τοῦ *μεγάλου νοσήματος ἐν ἔθεϊ γενομένου λύσις, [ὅσοις ἐν τοῖς καύσοις] ἰσχίων ὀδύνη, ἢ ὀφθαλμῶν διαστροφὴ, ἢ τύφλωσις, ἢ ὀρχίων οἰδήσιες, ἢ τιτθῶν ἄρσις.*

με'. Καῦσον *λύει ἢ καὶ αἵματος ἐκ ῥινῶν ῥύσις.*

μς'. Ἐν *καύσῳ ἐὰν ἐπιλάβῃ ῥῖγος, φιλέει ἐξιδροῦν.*

μζ'. Ὑπὸ *καύσου ἐχομένῳ, ῥίγεος ἐπιγενομένου λύσις.*

μη'. "Οσοισι *ἐν τοῖσι καύσοισι τρόμοι ἐγγίγνονται, παρακοπὴ λύει.*

μθ'. "Οσοισι *ἂν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῇ, τούτοισι μὴ λυθέντος τοῦ πυρετοῦ μανῆναι ἀνάγκη· λύει δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα χολώδεσι, ἢ*

41. Atra bile vexatis et phrenitide detentis sanguinis profluvium per ora venarum, quae in ano sunt, bonum est.

42. Qui sponte, vel a morbis liberati insania corripiuntur, his dolor ad pedes deveniens, aut ad pectus, aut tussis vehemens oborta insaniam solvit. Quorum si nihil accidat, cum insania solvitur, caecitas sequitur.

43. *Locus incertae lectionis; vide adnn.*

44. *Locus incertae lectionis; vide adnn.*

45. *Locus incertae lectionis. vid. adnn.*

46. In febre ardente si rigor corripiat, sudorem evocare solet.

47. In febre ardente detento rigore succedente solutio contingit.

48. Tremores in febre ardente delirium solvit.

49. Quibus in febribus aures obsurduerunt, his, nisi febris solvatur, furorem accidere necesse est. Solvit autem sanguis ex naribus effluens, aut alvus biliosa effundens, aut intesti-

41. *τοῖς — ἀγαθόν.*] *φρενιτίδων* vulg., *φρενιτικῶν* Lind., Littr.; cf. Aph. 11. VI., cuius aliam lectionem fuisse *τοῖσι μελαγχολικοῖσι καὶ φρενιτικοῖσι αἱμορροΐδες ἐπιγενόμεναι. ἀγαθόν* hic locus docet. Quin fortasse h. l. etiam *ἐγγενόμεναι* ex *ἐπιγενόμεναι* natum est. Consulto *καὶ φρενιτ.*, non *καὶ τοῖσι φρενιτ.* scripsi, ut sensus sit *καὶ ἅμα φρενιτικοῖσι* ex nostri loci sententia.

42. *ὅσοι — γίγνεται.*] *μαίνονται ἢ αὐτόματοι ἀπαλλασσ.* vulgo; Littr. *μαιν. αὐτόμ. ἢ ἀπαλλ.*, equidem *ἢ* ante *αὐτομ.* de meo addidi; — *τό* ante *στῆθος* de suo Lind., Littr., vulgo om.; — *λελυμένης* Aem. Port. apud Mack.

43. *ὁκόσοι — ἢ μανίη.*] *ἐν τῇ γλ.* vulgo, *ἐν* omm. Ald., C., Littr.; — *τὴν ὀδύνην ἰσχυρήν* sine *ἢ* Lind., *ὀδύνην ἰσχυρήν* L., Mack.; — *κωφότης* L., Lind., Mack., *κυφότης* cett.; — *ἡ μανίη* Foës. in notulis, Lind.; cf. Epid. II. 5. 2. cum adnn. et vide infra ad § 45. adn.

44. *τοῦ — ἄρσις.*] Littr. omisit *ὅσοις ἐν τοῖσι καύσοισι* propter verba Ep. II. 5. 11., ex § 48. infra huc devenisse credens; — *ὀδύνην* C.; — *ἢ ὀφθ.* Lind., Mack., vulgo *ἢ* om. — Cf. adn. ad § 45.

45. *καῦσος — ῥύσις.*] *ἢ καί* omm. C., Ald., Littr. Equidem iam de his locis coniunctim dicam. Nunc etiam credo Foësium vere iudicavisse *ἡ μανίη* esse legendum idque referendum esse ad § 44. — Vere, puto, Littréus *ὅσοις ἐν τοῖσι καύσοις* expulit ex § 44. eiusque originem ex § 48. vere indicavit. Itaque mutata partim sententia, quam p. 500. 501. in adn. ad Epid. II. protuli, legerim:

Ἡ *μανίη τοῦ μεγάλου νοσήματος ἐν ἔθεϊ γενομένου λύσις, ἢ ὀφθαλμῶν διαστροφὴ, ἢ τύφλωσις.*

De sequentibus plane incertus sum; nam si locos ex additamentis spuriis ad lib. de V. Acut. p. 320. seq. conferas, *ἡ ἰσχίων ὀδύνη, ὁ ὄρχις ἐνταθείς* e vulgata lectione, quam noster viderit, ad causi solutionem referuntur. Ita ut fortasse legendum sit:

Ἰσχίων *ὀδύνη, ἢ ὀρχίων οἴδησις, ἢ τιτθῶν ἄρσις καῦσον λύει, ἢ καὶ αἵματος ἐκ ῥινῶν ῥύσις.*

46. *ἐν — ἐξιδροῦν.*] *φιλέει* om. C.

47. *ὑπὸ — λύσις.*] *ὑπό* omm. C., Ald.; — *ἢ ῥίγεος* C.; — *ῥῖγος ἐπιγενόμενον* Lind. Cf. Aph. 58. IV., Coac. 135.

48. *ὅσοισι — λύει.*] Cf. Aph. 26. VI., Coac. 132.

49. *ὅσοισι — γονάτων.*] *χολώδεα* cett., *χολώδεσι* de meo; — cf. Aph. 60. IV., Coac. 210. 627.

δυσεντερίη ἐπιγενομένη, ἢ ὀδύνη ἰσχίων ἢ γονάτων.

ν'. Ὅσοισι ἂν πυρέσσουσι ῥῖγος ἐπιγένηται, ὁ πυρετὸς λύεται.

να'. Ὅσοισι ὀδύναι γίγνονται ἐξαπίνης, τὸ ὑποχόνδριον ἐπῆρται ἄνω· καὶ ἐὰν περὶ τὴν νόθον πλευρὴν καὶ περὶ σκέλεα αἱ ὀδύναι γίγνωνται, τούτοισι λύσις Φλεβοτομίη καὶ κάθαρσις κάτω· οὐ γὰρ λαμβάνει πυρετὸς ἰσχυρὸς ἀδυνατούντων τῶν χωρίων.

νβ'. Ὑπὸ ὕδρωπος ἐχομένῳ κατὰ τὰς Φλέβας ἐς τὴν κύστιν ἢ κοιλίην τοῦ ὕδατος ῥυέντος, λύσις.

νγ'. Ἢν ὑπὸ λευκοῦ Φλέγματος ἐχομένῳ διάρροια ἐπιγένηται ἰσχυρὴ, λύσις.

νδ'. Ὑπὸ διαρροίης ἐχομένῳ ἰσχυρῆς ἔμετος ἐπιγενόμενος ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, λύσις.

νε'. Ὅσοι ὑπὸ διαρροίης πουλὺν χρόνον λαμβάνονται ξὺν βηχὶ, οὐκ ἀπαλλάσσονται, ἐὰν μὴ ὀδύναι ἰσχυραὶ ἐν τοῖς ποσὶ ἐμπέσωσι· εἰ βούλεται διαστροφὴ γίγνεσθαι Φύσιος ἐπειδὰν μὴ διάρροια ἴῃ, ἢ κενὴν διαχώρησιν πρὸς πᾶσαν λάβῃ· ἐπιγίγνονται γὰρ Φῦσαι ἔσωθεν οὖσαι· δῆλον τοίνυν οὐκ ἔχουσι οὐδὲν ὑγρὸν, ὥστε προσΦέρειν, εἰ δεῖ, σῖτα ἀσΦαλῶς τῷ οὕτως ἔχοντι.

νϛ'. Εἰλεοῦ ἐπιγενομένου, οἶνον ψυχρὸν δίδου πίνειν πουλὺν ἄκρατον κατ' ὀλίγον, ἕως ὕπνος ἢ σκελέων ὀδύνη γίγνηται· λύει δὲ καὶ πυρετὸς ἢ δυσεντερίη.

νζ'. ΚεΦαλὴν περιωδυνοῦντι [καὶ νοσέοντι]

norum difficultas, aut coxendicum, aut genuum dolor succedens.

50. Quibus febricitantibus rigor accidit, febris solvitur.

51. *Locus incertae lectionis.*

52. In aqua intercute detentis, si aquosus humor per venas in alvum, aut vesicam effluat, solutio contingit.

53. Si pituita alba detento vehemens alvi profluvium succedat, solutio contingit.

54. Cui gravi alvi profluvio detento sponte vomitus oritur, solutio contingit.

55. *De loco corrupto vid. adnn.*

56. *Locus integer non est; cf. adnn.*

57. Capitis dolore gravi affecto, si pus per

50. *ὅσοισι — λύεται.*] *ὅσοισι πυρετοῖσι* vulg., in qua latet *ὅσοισι πυρέσσουσι*; sed vulgatum *ἐπιγένηται*, pro quo C. Ald., Littr. *ἐπιγίνεται*, docet *ἂν* periisse post *ὅσοισι*.

51. *ὅσοισι — χωρίων.*] Cf. Coacam 294.; — *ἀπῆρται* vulg., *ἐπῆρται* Littr.; — *περὶ τὴν νόθον πλευρὴν περισκελέες αἱ ὀδύναι γίνονται* vulg., *περὶ τὰ σκέλεα* Foës., alii ex Coaca laudata; — *γίνωνται* Littr. de suo, *γίνονται* vulg.; — *Φλεβοτομίης* C. — Sed principio loci vitiosum est *τὸ ὑποχόνδριον ἐπῆρται ἄνω*, quippe *ἄνω* prorsus abundat. — Quin si omnia, quae alii ante me emendarunt, tenueris, nondum locum intelliges; ipsae res propositae eorumque nexus miro modo se habent; vitia inesse docet comparatio cum Coaca l. — Ego plura non tento!

52. *ὑπὸ — λύσις.*] *ἐχομένων* vulg., *ἐχομένῳ* ex C. Littréus; — [*καὶ*] *κατά* Mack.; — *ῥύσις* C.; — cf. Aph. 14. VI. Coac. 461.

53. *ἢν ὑπὸ — λύσις.*] *ἐπιγίνηται* cett., aor. de meo; — cf. Aph. 29. VII., Coac. 482.

54. *ὑπὸ — λύσις.*] hunc locum ex C. dedit Littr., vulgo om.; — Aph. 15. VI.

55. *ὅσοι — ἔχοντι.*] *ἐπεὶ βουλ.* Lind., *ἢ βουλ.* Littr.; — *διαρροιαίη* vulg., *διάρροια ἢ* Lind., Mack., *διάρροια ἴῃ* Littr.; — *κενὴ διαχώρησις* Littr. de suo; licet non sim alienus a Littréi ratione, nihil muto, quia hic nihil intelligo; — *πᾶσιν* C., *τάσιν* Lind.; ad *πᾶσαν* Littr. *ἡμέρην* subintellectum vult; — dubito, — nihil intelligo; — *ἔξωθεν* vulg., *ἔσωθεν* Littr. de suo; — *εἰδήσει τά* vulg., *δεήσει* pro *εἰδήσει* Lind.; sed pulcre Littr. *εἰ δεῖ, σῖτα.* — Summatim tamen locum non intelligo: quid illa *διαστροΦὴ Φύσιος*? quid illud *πρὸς πᾶσαν*?

56. *εἰλεοῦ — δυσεντερίη.*] *ψυχροῦ, οἶνον* Lind., qui ubi frigidum ileum legerit, nescio; — *ἄκρητον κατὰ λόγον* Lind., Mack, cf. Ep. II. 6. 26. cum adnn.; — *γίνεται* vulg., *γίνηται* Lind. — Locus vitiis laborat, cf. adnn. ad Ep. II. l. l. p. 508.

57. *κεΦαλὴν — νόσημα.*] *τὸ πῦον ῥέον* Lind. propter vulgatum *λύει*, quod Littr., quem sequor, in *λύεται* mutavit de suo; — *καὶ νοσέοντι* ineptum additamentum est; cf. Aph. 10. VI., Coac. 172.

πύου ῥυέντος ἢ κατὰ τὰ ὦτα, ἢ κατὰ τὰς ῥῖνας, λύεται τὸ νόσημα.

νη'. Ὀκόσοισι ὑγιαίνουσι ἐξαπίνης ὀδύναι ἐγγίγνονται ἐν ταῖς κεφαλαῖς καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι γίγνονται καὶ ῥέγκουσι, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέραις, ἐὰν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ.

νθ'. Κεφαλὴν περιωδυνέοντι σικύην προσβαλλε· — ὅ τι ἂν τῶν ἄνω χωρίων πονήσῃ λύει ὀδύνῃ ἐς ἰσχία καὶ γούνατα καὶ ἆσθμα, ὅ τι ἂν τούτων γίγνηται.

ξ'. Ὀφθαλμιῶντι ὑπὸ διαρροίης ἁλῶναι ἀγαθόν.

ξα'. Ὑπὸ σπασμοῦ ἢ τετάνου ἐχομένῳ πυρετὸς ἐπιγενόμενος λύει τὸ νόσημα.

ξβ'. Ὑπὸ πυρετοῦ ἐχομένῳ σπασμὸς ἢν λάβῃ, παύεται ὁ πυρετὸς αὐθημερὸν, ἢ τῇ ὑστεραίῃ, ἢ τῇ τρίτῃ.

ξγ'. Ὁπόταν ξυντεταμένος τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ᾖ, μανίην ἐμποιέει.

ξδ'. Ἢν αἱ φλέβες σφύζωσι αἱ ἐν ταῖς χερσὶ καὶ τὸ πρόσωπον ἐρρωμένον ᾖ, καὶ τὰ ὑποχόνδρια μὴ μαλακὰ, ἀλλὰ ἐπηρμένα ᾖ, χρονίη ἡ νοῦσος· ἄνευ σπασμοῦ . . . . . .

aures vel nares effluxerit, morbus solvitur.

58. Quibus per sanitatem derepente capitis dolores obveniunt confestimque vox deficit, ac stertunt, intra dies septem pereunt, nisi febris prehenderit.

59. Capite vehementer dolenti cucurbitulam admove; — quicumque e locis superioribus doluerit, solvit dolor ad coxendices et genua dolorem et crebra spiratio, quidquid horum acciderit.

60. Lippitudine laboranti alvi profluvio corripi bonum.

61. Convulsione, aut nervorum distentione vexato, si febris superveniat, morbum solvit.

62. Si febre detentum convulsio prehenderit, febris eodem die, aut postero, aut tertio desinit.

63. *Locus corruptus.*

64. *Locus plene legitur Ep. II. l. l. in adn.*

58. ὀκόσοισι — ἐπιλάβῃ.] cf. Aph. 51. VI.
59. κεφαλὴν — γίγνηται.] Littr. σικύην πρόσβαλε (sic enim vulg., πρόσβαλλε C., Ald.) eo, quo descripsi, loco de suo posuit, cum vulgo post πονήσῃ legitur; — γίνεται vulg., γίνηται Ald., C., Lind., Littr.; — cf. Ep. II. 6. 24. 25.
60. ὀφθαλμ. — ἀγαθόν.] Aph. 17. VI., Coac. 224.
61. ὑπὸ — νόσημα.] Aph. 57. IV., Coac. 354.
62. ὑπὸ — τρίτῃ.] cf. Coac. 156.

63. ὀκόταν — ἐμποιέει.] Lind. hunc et sequentem locum om.; — ᾖ Littr. de suo interposuit et ἐμποιέει de suo dedit pro vulgato ἐμποιεόυσι. — Locum non intelligimus; fortasse fragmentum est e nexu suo divulsum. Ipsa oratio etiam absurda est.
64. ἢν — σπασμοῦ . . .] Vide supra 33. cum adn. Vulgo ἄνευ τοῦ σπασμοῦ, sed Littr. τοῦ omisit propter l. l.; — idem de suo explevit locum ex supra laudato.

ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΙΜΩΝ.

α'. Μέγα [1] μέρος ἡγέομαι τῆς τέχνης εἶναι τὸ δύνασθαι κατασκοπέεσθαι περὶ τῶν γεγραμμένων ὀρθῶς· ὁ γὰρ [2] γνοὺς καὶ χρεόμενος τούτοισι οὐκ ἄν μοι [3] δοκέει μέγα σφάλλεσθαι κατὰ τὴν τέχνην. Δεῖ δὲ καταμανθάνειν τὴν κατάστασιν τῶν ὡρῶν ἀκριβῶς καὶ τῶν νούσων [4] ἑκάστης· ὅ τι ἀγαθὸν καὶ ὅ τι κινδυνῶδες ἢ ἐν τῇ καταστάσι ἢ ἐν τῇ νούσῳ· [5] μακρὸν ὅ τι νόσημα [6] καὶ θανάσιμον· μακρὸν ὅ τι περιεστικόν· ὀξὺ [7] ὅ τι θανάσιμον, ὀξὺ ὅ τι περιεστικόν. Τάξιν τῶν κρισίμων ἐκ τούτων [8] σκοπέεσθαι καὶ τὸ προλέγειν ἐκ τούτων εὐπορέεται· ἔτι δὲ [9] καὶ ἀπὸ τούτων ἔστι εἰδέναι οὓς, [10] ὅτε καὶ ὡς δεῖ διαιτᾶν.

β'. Μέγιστον τοίνυν σημεῖον τοῖσι μέλλουσι τῶν καμνόντων [11] βιώσεσθαι, ἐὰν μὴ παρὰ φύσιν ᾖ ὁ καῦσος· καὶ τἄλλα δὲ νοσήματα ὡσαύτως· οὐδὲν γὰρ δεινὸν τῶν κατὰ φύσιν [12] γίγνεται, οὐδὲ θανατῶδες· δεύτερον δὲ, ἐὰν [13] μὴ αὐτὴ ἡ ὥρη τῷ νοσήματι ξυμμαχήσῃ· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πουλὺ οὐ νικᾷ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις τὴν τοῦ ὅλου δύναμιν. Ἔπειτα δὲ, ἢν τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἰσχναίνηται, καὶ αἱ φλέβες αἱ ἐν τῇσι χερσὶ καὶ ἐν τοῖσι κανθοῖσι καὶ ἐπὶ τῇσι [14] ὀφρύσι ἡσυχίην [15] ἔχωσι, πρότερον μὴ ἡσυχάζουσαι.

DE DIEBUS IUDICATORIIS.

1. Artis magnam partem esse duco, quae scripta sunt recte speculari posse. Qui enim haec noverit iisque utitur, is mihi in arte non multum falli videtur. Accurate autem anni tempestatem ediscere oportet et morbi uniuscuiusque; quid bonum sit et quid periculosum sive in constitutione, sive in morbo; quisnam morbus longus et letalis, quisnam longus et salutaris; quis acutus letalis, quis acutus salutaris. Ordinem dierum iudicatoriorum ex his contemplari et ex his futura praedicere licet; tum etiam ex his novisse datur quibus et quando et quomodo victus rationem instituere oporteat.

2. Maximum igitur in aegris, qui superstites futuri sunt, signum est, si febris ardens ceterique morbi eodem modo praeter naturam non fuerint. Nihil enim in his, quae sunt secundum naturam, neque formidandum, neque letale accidit; secundum vero, si ipsa etiam anni tempestas, una cum morbo minime repugnet. Neque enim fere contingit, ut humana natura universi vim superet. Deinde si faciei partes extenuentur, et venae, quae in manibus sunt et oculorum angulis ac superciliis, quiescant, cum antea minime quiescerent. Tum vero si vox

[1] κέρδος. — [2] νοῦς. — [3] δοκέει. — [4] ἑκάστη τὲ ὅ τι νόσημα ἀγαθόν. — [5] ὅ τι νούσημα μακρόν. — [6] καί om. — [7] ὅ τι παρεστηκός. — [8] σκοπέεσθαι. — [9] καί om. — [10] ὅτε καί om. — [11] βιώσεσθαι. — [12] γίγνεσθαι. — [13] αὐτή τε sine μή. — [14] ὀφρῦσι. — [15] ἔχουσι.

1. μέγα — τέχνην.] Cf. Epid. III. § 15. p. 222. vol. I. κέρδος Parr. 3., uti V.; — δοκέῃ Parr. 4., Littr., δοκέοι duo alii.
δεῖ — περιεστικός.] ἑκάστη vulg., ἑκάστης Littr. ex Ep. III.; — περιεστηκός Parr. 6.
τάξιν — διαιτᾶν.] εἰδέναι ego de coniectura interposui.
2. μέγιστον — δύναμιν.] Fragmentum quintum Graecum libri περὶ ἑβδομάδων hoc caput refert. Adnoto tantum ea, in quibus a Littréi textu discessi. — Littr. βιώσασθαι, sequor V.; — αὐτή γε ἡ Littr. pro vulgata, quam e V. notavi et e qua redundans τε abieci.
ἔπειτα — ἡσυχάζουσαι.] ὀφρύῃσι Littr., quam formam recipere nolui.

Τοῦτο δὲ ἢν ἡ Φωνὴ ἀσθενεστέρη καὶ λειοτέρη γίγνηται καὶ τὸ πνεῦμα μανότερον καὶ λεπτότερον, ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέρην ἄνεσις τῆς νούσου· ταῦτα οὖν χρὴ σκοπεῖν πρὸς τὰς κρίσιας καὶ εἰ παρὰ τὸ δικροῦν τῆς γλώσσης ὥσπερ σιάλῳ λευκῷ ἐπαλείΦεται· καὶ ἐν ἄκρῃ τῇ γλώσσῃ ταὐτὸ τοῦτο γεγένηται, ἧσσον δέ· εἰ μὲν οὖν σμικρὰ ταῦτα εἴη, ἐς τὴν τρίτην ἄνεσις τῆς νούσου· ἢν δέ τι παχύτερον, αὔριον· ἢν δ' ἔτι παχύτερον [1]αὐθημερόν. Τοῦτο δὲ, [2]τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λευκὰ ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου ἀνάγκη μελαίνεσθαι, ἐὰν ἰσχύῃ ἡ νοῦσος· ταῦτα οὖν καθαρὰ [3]γενόμενα τελείην ὑγίειαν δηλοῖ· ἀτρέμα μὲν, βραδύτερον, σΦόδρα δὲ, θᾶσσον.

γ'. Τὰ δὲ ὀξέα τῶν νοσημάτων γίγνεται ἀπὸ χολῆς, ὁκόταν ἐπὶ τὸ ἧπαρ ἐπιρρυῇ καὶ ἐς τὴν κεφαλὴν καταστῇ. Τάδε οὖν πάσχει· τὸ ἧπαρ οἰδέει καὶ ἀναπτύσσεται πρὸς τὰς Φρένας ὑπὸ τοῦ οἰδήματος, καὶ εὐθὺς ἐς τὴν κεΦαλὴν ὀδύνη ἐμπίπτει, μάλιστα δὲ ἐς τοὺς κροτάΦους· καὶ [4]τοῖσι ὠσὶ οὐκ ὀξὺ ἀκούει, πολλάκις δὲ καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι οὐχ ὁρᾷ· καὶ Φρίκη καὶ πυρετὸς ἐπιλαμβάνει. Ταῦτα μὲν [5]οὖν κατ' ἀρχὰς τοῦ νοσήματος αὐτῷ γίγνεται διαλιμπάνοντα, τοτὲ μὲν σΦόδρα, τοτὲ δὲ ἧσσον· ὁκόσῳ [6]δὲ ἂν ὁ χρόνος τῆς νούσου προΐῃ, ὅ τε πόνος πλείων ἐν τῷ σώματι καὶ αἱ κόραι σκίδνανται τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ [7]σκιαυγεῖ, καὶ ἢν προσΦέρῃς τὸν δάκτυλον πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὐκ αἰσθήσεται διὰ τὸ μὴ ὁρῆν· [8]τούτῳ δ' ἂν γνοίης ὅτι οὐχ ὁρῇ, οὐ γὰρ σκαρδαμύσσει προσΦερομένου τοῦ δακτύλου. Καὶ τὰς κροκίδας ἀΦαιρέει ἀπὸ τῶν ἱματίων, [9]ἥν περ ἴδῃ, δοκέων Φθεῖρας εἶναι. Καὶ ὁκόταν τὸ ἧπαρ μᾶλλον ἀναπτυχθῇ πρὸς τὰς Φρένας

remissior et exilior spiratioque rarior ac tenuior fuerit, in sequentem diem morbi remissio contingit. Haec igitur ad iudicationem in considerationem adhibenda sunt, et num linguae bifurculum velut saliva alba obducatur, numque in summa lingua hoc idem acciderit, minus tamen. Si quidem igitur exigua haec exstiterint, ad tertium diem morbi remissio exspectanda est; si vero aliquanto crassius, in crastinum; sin adhuc crassius, eodem ipso die. Quin etiam oculorum alba per initia quidem morbi nigrescere necesse est, si morbus invaluerit. Haec igitur si pura exsistunt, perfectam sanitatem, remisse quidem tardius, vehementer vero citius contingere denunciant.

3. At vero acuti morbi ex bile oriuntur, cum ad iecur confluxerit et ad caput pervenerit. Sic vero afficitur: iecur intumescit et propter tumorem ad septum transversum expanditur, statimque ad caput, praecipue vero ad tempora dolor ingruit, neque auribus acute audit, saepe vero oculis non videt, horrorque et febris invadit. Haec igitur per morbi initia ei accidunt et quandoque valde quidem, quandoque etiam minus intermittunt, quoque magis morbi tempus processerit, eo corporis dolor maior est; oculorum pupillae dissipantur eorumque acies hebescit, sique digitum ad oculum admoveris, non percipiet, ideo quod non videat. Eum autem non videre hinc cognosces, quod admoto digito non nictatur. Et floccos ex vestibus stragulis detrahit, si quos videat, pediculos esse ratus. Cumque iecur ad septum transversum magis explicatum fuerit, delirat, sibique ante oculos reptilia et varias cuiusvis generis feras ferri existimat et homines armatos, cum quibus pugnare videtur; et tanquam videat eiusmodi,

[1] αὐθημερινόν. — [2] ὁκόταν τῶν. — [3] γινόμενα. — [4] τοῖσί τε ὠσί. — [5] οὖν om. — [6] δ' ἄν. — [7] διαυγεῖ. — [8] τοῦτο. — [9] ἥν περ ἴδῃ om.

τοῦτο δὲ — αὐθημερόν.] ἡ Φωνὴ ἢ ἀσθ. vulgo, redundans ἢ delevi; — ἐς τὸ παραδικροῦν vulg., εἰ τὸ παρὰ δικροῦν Littr., vid. adn. ad lib. de Septim.; — ἢν δ' ἔτι Littr., sed vide ibid.

τοῦτο — θᾶσσον.] καθαρὰ γινόμενα Littr., aor. de meo; — σΦόδρα δὲ γινόμενον vulg., ego redundans γινόμενον delevi.

3. τὰ — καταστῇ.] Locus desumptus est ex § 48. lib. de Intt. aff. p. 381. seq. vol. II.; — γίνεται νοσημάτων H. III.

τάδε οὖν — ἐπιλαμβάνει.] τοῖσί τε ὠσί vulg., τε om. Littr. cum l. l.

ταῦτα — δακτύλου.] οὖν omm. Parr. 4.; — τοῦτο δ' ἂν γνοίης vulg.. τούτῳ Littr. ex l. l.

καὶ — εἶναι.] ἥνπερ ἴδῃ omm. Parr. 6., εἴδῃ vulg., ἴδῃ Littr. ex l. l.

καὶ ὁκόταν — πίπτει.] προσΦέρεσθαι vulg., προΦέρεσθαι

παραφρονέει· καὶ [1]προφέρεσθαί οἱ δοκέει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἑρπετὰ καὶ ἄλλα παντοδαπὰ θηρία καὶ ὁπλίτας μαχομένους, καὶ αὐτὸς αὐτοῖς δοκέει μάχεσθαι, καὶ τοιαῦτα λέγει ὡς ὁρέων, καὶ ἐπέρχεται, καὶ ἀπειλεῖ, ἤν μήτις αὐτὸν ἐᾷ ἐξιέναι, καὶ ἢν ἀναστῇ, οὐ δύναται αἴρειν τὰ σκέλεα, ἀλλὰ πίπτει. Οἱ πόδες δὲ γίγνονται αἰεὶ ψυχροί· καὶ ὁκόταν καθεύδῃ, ἀναΐσσει ἀπὸ τοῦ ὕπνου, καὶ ἐνύπνια ὁρᾷ φοβερά. Τούτῳ δὲ γιγνώσκομεν ὅτι ἀπὸ ἐνυπνίων ἀναΐσσει καὶ φοβέεται· ὅταν ἔννοος γένηται, ἀφηγεῖται τὰ ἐνύπνια τοιαῦτα, ὁκοῖα καὶ τῷ σώματι ἐποίεέ τε καὶ τῇ γλώσσῃ ἔλεγε. Ταῦτα μὲν οὖν ὧδε πάσχει. Ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄφωνος γίγνεται ὅλην τὴν ἡμέρην καὶ τὴν νύκτα ἀναπνέων πουλὺ καὶ ἀθρόον τὸ πνεῦμα. Ὅταν δὲ παύσηται παραφρονέων, εὐθὺς ἔννοος γίγνεται καὶ ἢν ἐρωτᾷ τις αὐτὸν, ὀρθῶς ἀποκρίνεται καὶ γιγνώσκει πάντα τὰ λεγόμενα· εἶτα πάλιν ὀλίγῳ ὕστερον ἐν τοῖσι αὐτοῖσι ἄλγεσι κεῖται. Αὕτη ἡ νοῦσος προσπίπτει μάλιστα ἐν ἀποδημίῃ καὶ ἤν πῃ ἐρήμην ὁδὸν βαδίσῃ· λαμβάνει δὲ καὶ [2]ἄλλως.

loquitur, irruit minaturque, si quis exire eum non permittat. Et si surrexerit, crura attollere nequit, sed cadit pedesque perpetuo sunt frigidi, cumque dormit, ex somno exsilit horrendaque insomnia videt. Quod autem propter insomnia exsiliat et terreatur, inde cognoscimus: cum ad mentem redierit, insomnia eiusmodi exponit, qualia corpore gessit et qualia lingua locutus est. Istaque eiusmodi patitur; interdum vero per totum diem et noctem voce privatur cum multa et conferta respiratione. Cum autem delirium cessavit, statim ad mentem redit, et si quis eum interroget, recte respondet et omnia, quae dicuntur, intelligit, deinde rursus paulo post iisdem prostratus doloribus decumbit. Hic morbus potissimum in peregrinatione accidit et si quando per deserta loca quis iter fecerit, etsi etiam aliter invadit.

δ'. Τέτανοι δύο ἢ τρεῖς. Ἢν μὲν ἐπὶ τρώματι γένηται, πάσχει τάδε· — αἱ γνάθοι πήγνυνται ὥσπερ ξύλα, καὶ τὸ στόμα ἀνοίγειν οὐ δύνανται, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ δακρύουσι θαμινὰ καὶ [3]ἕλκονται, καὶ τὸ μετάφρενον πέπηγε, καὶ τὰ σκέλεα οὐ δύνανται ξυγκάμπτειν, οὐδὲ τὰς χεῖρας καὶ τὴν ῥάχιν· ὁκόταν δὲ θανατώδης ᾖ, τὸ ποτὸν καὶ τὰ βρώματα, ἃ πρότερον [4]ἐβεβρώκεε, διὰ τὰς ῥῖνας ἐνίοτε ἀνέρχεται.

4. Nervorum distentiones duae vel tres. Si quidem ex vulnere oboritur, sic aeger afficitur: maxillae velut ligna rigescunt, os aperire non potest; oculi frequenter illacrymantur et convelluntur; dorsum rigidum est; neque crura, neque manus, neque spinam inflectere potest. Cum vero letalis fuerit, potus et edulia, quae prius devoravit, per nares interdum exeunt.

[1] προφέρεσθαι. — [2] ἄλλους. — [3] ἑλκοῦνται. — [4] ἐβεβρώκεε ἀνὰ τὰς ῥ

Parr. 2., ut Voss., προφαίνεσθαι Parr. 3., Lind., Littr.; est autem lectio l. l., sed προφέρεσθαι dare potuit compilator noster; — ἐξέρχεται vulgo, quod sensu cassum, ἐπέρχεται repono ex l. l.; — ἐῴη, vulg., ἐῇ Lind., ἐᾷ dedi ex l. l.; — διεξιέναι vulg., quod mihi displicet, malo ἐξιέναι ex. l. l. scribere.

οἱ — φοβερά.] οἱ δὲ πόδες ἀεὶ ψυχροὶ γίνονται Parr. 3.; — ἐκ τοῦ ὕπνου Parr. 3.

τούτῳ — ἔλεγε.] τοῦτο ceteri, τούτῳ dedi ex l. l., ubi τῷδε; — tum ἀπὸ τῶν ἐνυπνίων Parr. 3.; — ἀφηγέεται γάρ vulgo, sed γάρ omisi cum E. K.; male etiam puncto distinguebatur post γένηται; — ταῦτα pro τοιαῦτα G.

ἔστι — πνεῦμα.] καί ante ἀθρόον cum Lind. ex l. l., unde ipse τό etiam adscivi; utrumque vulgo om.

ὅταν — κεῖται.] Pro εἶτα πάλιν Parr. 3. εἶτ' αὖθις, quae est lectio l. l.

αὕτη — ἄλλως.] βαδίσῃ om. J.; post βαδίσῃ Lind. καὶ ὁ φόβος αὐτὸν λάβῃ ἐκ φάσματος, quae lectio vulg. l. l.

4. τέτανοι — τρεῖς.] cf. lib. de Aff. intt. § 52. p. 389. vol. II.

ἢν — ἀνέρχεται.] ἑλκοῦνται vulg., cum Lind., Littr. dedi lectionem l. l.; — δύναται I., Lind.; — ἐβεβρώκει H.; sed Ionica forma latet etiam l. l. in lectione editionum antiquarum ἐβέβρωκεν, quod omisso ε altero, natum ex ἐβεβρώκεεν,

ε'. Ὁ δὲ ὀπισθότονος, — τὰ μὲν ἄλλα πάσχει διὰ πλῆθος τὰ αὐτὰ, γίγνεται δὲ ὁκόταν τοὺς ἐν τῷ αὐχένι τένοντας τοὺς ὄπισθεν νοσήσῃ· νοσέει δὲ [1] ἢ ἀπὸ ξυνάγχης, ἢ ἀπὸ σταφυλῆς, ἢ τῶν [2] ἀμφιβραγχίων ἐμπύων [3] γενομένων· ἐνίοισι δὲ καὶ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς πυρετῶν γενομένων σπασμὸς ἐπιγίγνεται· ἤδη δὲ καὶ ὑπὸ τρωμάτων. Οὗτος ἕλκεται [4] εἰς τοὔπισθεν καὶ ὑπὸ τῆς ὀδύνης τὸ μετάφρενον πέπηγε καὶ τὰ στήθεα, καὶ οἰμώζει, καὶ οὕτω σπᾶται σφόδρα, ὥστε μόλις κατέχεσθαι ὑπὸ τῶν παρεόντων μὴ ἐκ τῆς κλίνης ἐκπίπτειν.

5. In distentione ad posteriora, opisthotono dicta, in reliquis eodem ut plurimum modo afficitur aeger. Oritur autem cum ad posteriores cervicis tendones, aut ex angina, aut uva, aut locis ad tonsillas purulentis affectus fuerit. Quibusdam etiam ex capite febribus obortis convulsio accidit, tum vero etiam ex vulneribus. Hic in posteriora distrahitur et prae dolore dorsum et pectus rigescit et lamentatur et tam vehementer convellitur, ut vix ab iis, qui adsunt, contineatur, quin e lecto excidat.

ϛ'. Ὁ δὲ τέτανος ἧσσον θανατώδης τῶν πρόσθεν. Γίγνεται δὲ ἀπὸ τῶν αὐτῶν καὶ σπᾶται πᾶν τὸ σῶμα ὁμοίως.

6. Alia nervorum distentio minus quam priores letalis; ex iisdem autem oritur eodemque modo totum corpus convellitur.

ζ'. Καῦσος [5] δὲ τοῖσι προειρημένοισι οὐχ ὁμοίως γίγνεται· * Φῦσαι γὰρ ἅπαξ ὡς [6] ἠναγκάσθαι πυριάσασθαι. Δίψα μὲν οὖν πολλὴ ἔχει τὸν ἄνθρωπον καὶ πυρετὸς σφοδρός. Γλῶσσα δὲ ῥήγνυται τρηχυνομένη καὶ ξηρὴ γίγνεται, καὶ τὸ χρῶμα αὐτῆς τὸ μὲν πρῶτον ὠχρόν ἐστι, οἷόν περ εἴωθε, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου μελαίνεται, καὶ [7] εἰ μὲν ἐν ἀρχῇσι μελαίνοιτο, θάσσους αἱ κρίσιές εἰσι, ἢν δὲ ὕστερον, χρονιώτεραι.

7. At febris ardens non similiter ut praedicta oritur. . . . . Sitis igitur multa et vehemens febris hominem detinet. Lingua autem exasperata finditur et resiccatur coloreque primum quidem pallida est, uti consuevit, procedente vero tempore nigrescit. Quodsi quidem per initia nigrescat, celeriores iudicationes fiunt; sin postea, tardiores.

η'. Ἰσχιάδες δὲ ἀπὸ τῶνδε μάλιστα γίγνονται τοῖσι πολλοῖσι· ἢν [8] εἰληθῇ ἐν ἡλίῳ πουλὺν χρόνον, καὶ τὰ ἰσχία διαθερμανθῇ, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀναξηρανθῇ τὸ ἐνεὸν τοῖσι ἄρθροισι ὑπὸ τοῦ καύματος. Ὡς δ' ἀναξηραίνεται καὶ πήγνυται, [9] τόδε μέγα τεκμήριον· ὁ γὰρ νοσέων ἐνστρέφεσθαι καὶ κινέειν τὰ ἄρθρα οὐ

8. Coxendicum morbi plerisque ex his potissimum causis oriuntur: si quis diutius in sole versetur et coxendices incaluerint humorque, qui in articulis inest, ab ardore resiccatus fuerit. Quod autem resiccetur et concrescat, id magno est indicio. Aeger enim articulos prae dolore, qui in iis est, neque inflectere, nec

[1] καὶ ἀπὸ σ. — [2] ἀντιβραχίων. — [3] γινομένων. — [4] ἐς. — [5] δέ om. — [6] ἠνάγκασται. — [7] ἢν — μελαίνηται. — [8] ἔλθῃ. — [9] τόδε om.

ita ut ibi quoque ἐβεβρώκεε dandum sit; — ἔρχεται cett., ἀνέρχεται ex l. l.

5. ὁ δὲ — τρωμάτων.] Vid. ibid. § 55. p. 390.; — διά om. K.; — ἀντιβραγχίων vulg., cum Lind., Littr. dedi lect. l. l.; — τῆς ante κεφαλῆς vulgo om., addunt Parr. 3. et l. l.; — πυρετῶν ἐπιγεγενημένων vulg., ἐπιγενομένων Parr. 3., sed compositum incongruum, quare γενομένων, uti l. l., scripsi; mavisne γεγενημένων? non adversor.

οὗτος — οἰμώζει.] καί ante οἰμώζει cum Lind., Littr. ex l. l. adscivi; exciderat e vulg.

καὶ οὕτω — ἐκπίπτειν.] vulgo καί abest et οὗτος scribitur; sed dedi lect. ex lib. l.; — κατέχουσιν οἱ παρεόντες Parr. 3.; — κατέχεσθαι Lind., κατέχεται vulg.

6. ὁ — ὁμοίως.] vid. § 54. l. l., p. 391.

7. καῦσος — πυριάσασθαι.] comparant de morbis III. 6. p. 250. vol. II.; — δέ omm. Parr. 3.; — Φύσει pro Φῦσαι Parr. 6., Φλύει Lind.; Latine Corn., Foës. locum reddunt, quasi πυρέξαι scriptum esset: itaque Littr., licet fateatur incertam esse emendationem, dedit: Φύσει γὰρ ἅπας ὡς ἠναγκάσθαι πυρέξαι. Est tamen hoc eiusmodi, ut nemo intelligat. Ego, quum exitum non reperiam, exhibeo vulgatam asterisco notatam.

δίψα — σφοδρός.] δίψαι μὲν οὖν πολλαί Parr. 2.

8. ἰσχιάδες — καύματος.] cf. de Intt. aff. § 51. p. 386. vol. II.; — ἔλθῃ vulg., sed dudum ex l. l. εἰληθῇ expresserunt, aut dederunt.

ὡς — ξυμπεπηγέναι.] τόδε omm. Parr. 3., uti V., quae lectio non prava; — vulgo τοῦ ξυμπεπηγέναι τοὺς σπον-

δύναται ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος τῶν ἄρθρων καὶ τοῦ ξυμπεπηγέναι. Ἀλγέει δὲ μᾶλλον τὴν ὀσφὺν καὶ τοὺς σπονδύλους τοὺς ἐκ πλαγίου τῶν ἰσχίων καὶ τὰ γούνατα· ἵσταται δὲ ἡ ὀδύνη πλεῖστον χρόνον ἐν τοῖσι βουβῶσι [1]ἅμα καὶ ἐν τοῖσι ἰσχίοισι ὀξεῖα καὶ καυματώδης· καὶ ἤν τις αὐτὸν ἀνιστῇ [2]ἢ μετακινέῃ, οἰμώζει ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος, ὅσον ἂν μέγιστον [3]δύνηται· ἐνίοτε δὲ καὶ σπασμὸς ἐπιγίγνεται καὶ ῥῖγος καὶ πυρετός. Γίγνεται δὲ ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος, γίγνεται δὲ καὶ ἀπὸ αἵματος· καὶ ὀδύναι παραπλήσιοι ἀπὸ πάντων τούτων καὶ ῥῖγος καὶ πυρετὸς ἐνίοτε [4]ἐπιλαμβάνει βληχρός· ἀλλὰ χρὴ ὧδε μελετῆν.

movere potest et quia constricti sunt. Dolor autem magis est ad lumbos et vertebras, quae ex obliquo coxendicum sitae sunt, et ad genua. Dolor autem acutus et aestuosus plurimo tempore in inguinibus simul et in coxendicibus insistit; et si quis eum erigat, aut de loco moveat, ingemiscit quam maxime potest prae dolore. Interdum vero etiam convulsio et rigor et febris supervenit. Oritur autem a bile et pituita, oritur etiam a sanguine, et dolores ab omnibus his sunt similes et rigor et febris levis interdum prehendit. Sed ita morbum tractare oportet.

θ'. Ἴκτερος δέ ἐστι τοιόσδε, ὁ ὀξὺς καὶ ταχέως ἀποκτείνων· ἡ χροιὴ ὅλη σιδιοειδὴς σφόδρα [5]ἐστὶ ἢ χλωροτέρη, καθὰ καὶ οἱ σαῦροι οἱ χλωροί· παρόμοιος δέ οἱ ὁ χρὼς, καὶ ἐν τῷ οὔρῳ ὑφίσταται οἷον ὀρόβιον πυρρὸν, καὶ πυρετὸς καὶ φρίκη βληχρὴ ἔχει· ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ ἱμάτιον οὐκ ἀνέχεται ἔχων, ἀλλὰ δάκνεται, καὶ ξύεται τὰ ἑωθινὰ, ἄσιτος ἐὼν, τὰ ἔνδοθεν· ἔπειτα μύζει τὰ σπλάγχνα ὡς ἐπιτοπολύ. Καὶ ὁκόταν ἀνιστῇ τις αὐτὸν ἢ προσδιαλέγηται, οὐκ ἀνέχεται. [6]Οὗτος ὡς ἐπιτοπολὺ θνήσκει ἐντὸς τεσσαρεσκαίδεκα [7]ἡμερέων· ταύτας δὲ διαφυγὼν ὑγιαίνει.

9. Morbus regius acutus et qui cito perniciem adfert est eiusmodi: color totus mali Punici corticem admodum refert, vel viridior est, quemadmodum lacerti virides; simile illi corpus est et in urina quod subsidet, velut ervum rubrum; et febris et horror levis detinet. Interdum vero etiam vestem stragulam habere non sustinet, sed matutino tempore ieiunus intus mordetur et raditur, deinde ut plurimum viscera strepitum edunt et si quis eum erigat, aut alloquatur, non sustinet. Hic fere intra dies quatuordecim moritur, quos si effugerit, convalescit.

ι'. Ἡ δὲ περιπνευμονίη τοιάδε ποιέει· πυρετός [8]τε ἰσχυρὸς ἴσχει, καὶ πνεῦμα πυκνὸν καὶ θερμὸν ἀναπνέει· καὶ ἀπορίη καὶ ἀδυναμίη ἔχει, καὶ ῥιπτασμὸς, καὶ ὀδύναι ὑπὸ τὴν

10. In pulmonis inflammatione haec eveniunt: febris vehemens detinet, crebra est et calida respiratio, anxietudo et impotentia vexat et corporis iactatio dolorque sub scapulis, ad

[1] ἀλλὰ καί. — [2] οὐ μετακινέεται οἰμώζει δὲ ὑπό. κ. τ. λ. — [3] ὀδυνῆται. — [4] δὲ ἐπιλαμβ. — [5] δ' ἐστί χλωρ. — [6] οὗτος ἐπὶ τὸ πουλύ. — [7] ἡμέρας. — [8] τε om.

δύλους. unde τοὺς σπονδ. reieci, qua de re dixi ad l. l.
ἀλγέει — πυρετός.] Totam periodum omm. Parr. 3.; — ἐκ τοῦ πλαγίου vulg., ἐκ πλαγίων Parr. 3., unde ἐκ πλαγίου dedi; — ἀλλὰ καί vulg., ἅμα καί Lind., Littr. ex l. l.; — ἀνιστῇ οὐ μετακινέεται vulg., ἀνιστῇ ἢ μετακινέῃ (μέγα κινέῃ Lind.) Parr. 3., Littr.; — οἰμώζει δέ vulg., δέ omm. Parr. 3., Lind., Littr.; — δή pro ἄν Parr. 3.; — ὀδυνῆται vulgo, δύνηται H., Lind., Littr.
γίγνεται — μελετῆν.] ἀπὸ χολῆς καὶ φλέγματος Foës. Latine, Lind. ex l. l.; — καὶ φλ. abest e vulgata; — καὶ ἀπὸ αἵματος sine praevio γίνεται δέ L.; — ἀπὸ πάντων τῶν νοσημάτων vulgo, quod quum ineptius sit quam ut ab inepto compilatore profectum putem, dedi quod lib. de Intt. aff. legitur; — ἐνίοτε δέ vulg., sed δέ omm. Parr. 4., Lind., Littr. — Vide tamen quam ineptus homo sit, qui haec consarcinavit: excerpit ἀλλὰ χρὴ ὧδε μελετῆν et curandi methodum silentio supprimit!

9. ἴκτερος — πολύ.] cf. de Morbis III. 11. p. 254. vol. II.; — δὲ ὁ τοιόσδε Lind. ex l. l., unde ego τοιόσδε ὁ dedi, quod in vulg. om.; — ἡ χροιὴ δέ cett., δέ abiicio, cf. l. l.; — ὀξύς τε καί Parr. 2., cf. l, l.; — σφόδρα δέ ἐστι χλωροτέρη vulg., sed δέ omm. H. K.; textum dedi cum Littréo ex l. l.; — ἢ pro καθὰ καί Parr. 3.; — οἱ χλωροί dedi ex lib. l., vulgo οἱ χλωρότεροι, cuius vitii origo aperta; — δὲ καὶ ὁ χρώς Parr. 3., uti l. l.; — τὰ ἔνδοθέν οἱ μύζει ὡς ἐπιτοπουλύ pro τὰ — ἐπιτοπολύ Lind.
οὗτος — ὑγιαίνει.] ὑγιαίνοι K., ὑγιής H. — Summatim de hoc capitulo tenendum comparationem cum loco simili ex lib de Intt. aff. docere plura hîc minus apte expressa esse quam illîc, sed non facile distingui num librarius an compilator noster culpandus sit.
10. ἡ — παραφροσύναι.] cf. de Morbis III. 15. p. 258. vol. II.; — ταῦτα ποιέει J.; — ἔχει ponitur post ῥιπτασμός in Parr. 2.; — περὶ τὴν ὠ. vulgo, ὑπό dedi cum Parr.

ὠμοπλάτην καὶ ἐς τὴν κληῗδα καὶ ἐς τὸν τιτθὸν, καὶ βάρος ἐν τοῖσι στήθεσι, καὶ παραφροσύναι. Ἔστι δ' ὅτε καὶ ἀνώδυνός ἐστι, ἕως ἂν ἄρξηται βήσσειν, πολυχρονιωτέρη δὲ ἐκείνης καὶ χαλεπωτέρη. Τὸ δὲ σίαλον λευκὸν καὶ ἀφρῶδες πτύει τὸ πρῶτον. Ἡ δὲ γλῶσσα ξανθὴ, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου μελαίνεται· [1] ἢν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ μελαίνηται, θάσσους αἱ ἀπαλλαγαί· ἢν δὲ ὕστερον, σχολαίτεραι· [2] τελευτῶσα δὲ καὶ ῥήγνυται, κἢν προσθῇς τὸν δάκτυλον, ἔχεται· [τὴν δὲ ἀπαλλαγὴν τῆς νούσου σημαίνει ἡ γλῶσσα, ἅπερ καὶ ἐν τῇ πλευρίτιδι ὁμοίως.] Ταῦτα δὲ πάσχει ἡμέρας τεσσαρεσκαίδεκα τὸ ἐλάχιστον, τὸ πλεῖστον δὲ εἴκοσι καὶ μίαν, καὶ βήσσει τοῦτον τὸν χρόνον σφόδρα, καὶ καθαίρεται ἅμα τῇ βηχὶ τὸ μὲν πρῶτον πουλὺ καὶ ἀφρῶδες σίαλον, ἑβδόμῃ δὲ καὶ ὀγδόῃ, ὅταν ὁ πυρετὸς ἀκμάζῃ καὶ ὑγρὴ ἔῃ ἡ περιπνευμονίη, [3] παχύτερον· ἢν δὲ μὴ, οὔ· ἐνάτῃ δὲ καὶ δεκάτῃ ὑπόχλωρον καὶ ὕφαιμον· δωδεκάτῃ δὲ καὶ μέχρι τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης πουλὺ καὶ πυῶδες. [Ὧν ὑγραί εἰσι αἱ [4] φύσιες καὶ διαθέσιες τοῦ σώματος, καὶ ἡ νοῦσος ἰσχυρή· ὧν δὲ ἥ τε φύσις καὶ ἡ [5] κατάστασις τῆς νούσου ξηρὴ, ἧσσον οὗτοι.]

iugum et mammam, in pectore pondus et deliria. Interdum vero, quoad tussis coeperit, sine dolore est, sed illa longior et molestior est. Primis diebus sputum album et spumosum exspuit, lingua vero flava est, sed procedente tempore nigrescit. Si igitur per initia nigrescat, celeriores sunt iudicationes, postea vero tardiores. Tandem etiam lingua finditur et si digitum admoveris, adhaerescit. Haec accidunt diebus ad minimum quatuordecim, ut plurimum vero uno et viginti, quo tempore vehementer tussit unaque cum tussi reiicit primum quidem copiosa sputa et spumosa, at septimo atque octavo die cum febris in vigore et humida pulmonis inflammatio fuerit, crassius, alioqui minime, nono vero et decimo die aliquantulum ex viridi pallescens et subcruentum, duodecimo autem et ad decimum quartum usque copiosum et purulentum.

ια'. Περὶ δὲ κρισίμων [6] ἡμερέων ἤδη μέν μοι καὶ πρόσθεν λέλεκται· κρίνονται δὲ οἱ πυρετοὶ τεταρταῖοι, ἑβδομαῖοι, ἑνδεκαταῖοι, [7] τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι, ἑπτακαιδεκαταῖοι, εἰκοστῇ πρὸς τῇ μιῇ· ἐκ δὲ τούτων τῶν ὀξέων τριακοσταῖοι, [8] εἶτα τεσσαρακοσταῖοι, εἶτα ἑξηκοσταῖοι· ὅταν δὲ τούτους τοὺς ἀριθμοὺς ὑπερβάλλῃ, χρονίη ἤδη γίγνεται ἡ κατάστασις τῶν πυρετῶν.

11. Ac de iudicatoriis diebus iam quidem etiam ante a me dictum est. Iudicantur autem febres quarto die, septimo, undecimo, decimo quarto, decimo septimo, uno et vigesimo. Post hos vero acutos trigesimo, deinde quadragesimo, postea sexagesimo. Ubi vero hos numeros superant, diuturna iam evadit febrium conditio.

[1] ἢν — μελαίνη τοι θάσσους. — [2] τελευτῶσα. — [3] βραχύτερον. — [4] φυσι καὶ διαθέσις (sic). — [5] στάσις. — [6] ἡμερέων. — [7] τεσσαρεσκαιδ. om. [8] εἶτα τεσσαρακ. abest.

2. et l. l.; — καὶ ἐς τὴν κλ. καὶ ἐς τὸν τ. scripsi cum Parr. 2. et l. l., vulgo utrumque ἐς abest.

ἔστι — πρῶτον.] ἔσται vulg., ἔστι Littr, cum mss. 7.; — δ' οἷσι Lind. ex l. l.; — χρονιωτέρη Parr. 3.

ἡ δὲ — ὁμοίως.] οὖν om. K.; — μελαίνοιτο vulg., cum Lind. ex l. l. subiunctivum dedi; — τελευτῶσαι δὲ καὶ ῥήγνυται ἡ γλῶσσα vulg. τελευτῶσι Parr. 3., Lind., Littr., l. l., sed parum recte: vid. emendanda ad calcem vol. II.; requiritur τελευτῶσα et ἡ γλῶσσα pro scholio eiiciendum est; — ὥσπερ pro ἅπερ in varr. lectt. adnotat Littr. Uncinis intersepta eieci ex l. l.

ταῦτα — πυῶδες.] ὑγρὰ (ὑγρή Lind. cf. l. l.) εἴη (ᾖ Parr. 3., Littr.) vulg.; ex εἴη dedi ἔῃ; — tum βραχύτερον pro παχύτερον Parr. 4.; — καὶ παχύτ. H. K.; — εἰ δὲ μή H.; — καί ante μέχρι ex H. I. J. recepi; — τεσσαρεσκαίδεκα sine τῆς Parr. 3.

[ὧν — οὗτοι.] De his uncinis interseptis vide adn. ad l. l. p. 258. seq.

11. περὶ — πυρετῶν] εἰκοστῇ πρώτῃ E., Lind., εἰκοστῇ καὶ πρώτῃ H. K.

ΠΕΡΙ ΙΗΤΡΟΥ.

ΑΔΗΛΟΥ ΤΙΝΟΣ ΙΑΤΡΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΣΤΙΝ.

DE MEDICO.

INCERTI CUIUSDAM MEDICI RECENTIORIS SCRIPTUM EST.

ΠΕΡΙ ΙΗΤΡΟΥ.

α'. Ἰητροῦ μέν ἐστι προστασίη ὁρῆν εὔχρως τε καὶ εὔσαρκος πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ φύσιν· ἀξιοῦνται γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν οἱ μὴ εὖ διακείμενοι τὸ σῶμα αὐτοὶ, οὐδ' ἂν ἑτέρων ἐπιμεληθῆναι καλῶς· ἔπειτα πρέπει αὐτὸν καθαρείως ἔχειν ἐσθῆτί τε χρηστῇ καὶ χρίσμασι εὐόδμοισι· πρὸς ἅπαντα ταῦτα γὰρ ἡδέως ἔχειν ξυμβαίνει τοὺς νοσέοντας. Δεῖ δὲ σκοπέειν τάδε περὶ τὴν ψυχήν· — σώφρονα μὴ μόνον τὸ σιγᾶν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν βίον πάνυ εὔτακτον εἶναι· μέγιστα γὰρ ἔχει πρὸς δόξαν ἀγαθά· τὸ δὲ ἦθος εἶναι καλὸν καὶ ἀγαθόν· τοιοῦτον δ' ὄντα πᾶσι καὶ σεμνὸν καὶ φιλάνθρωπον καὶ ἐπιεικέα· τὸ γὰρ προπετὲς καὶ τὸ πρόχειρον καταφρονεῖται, κὴν πάνυ χρήσιμον ᾖ, σκοπέειν δὲ ἐπὶ τῆς ἐξουσίης· τὰ γὰρ αὐτὰ παρὰ τοῖς αὐτοῖς σπανίως ἔχοντα ἀγαπᾶται. Σχήματι δὲ,

DE MEDICO.

1. Medico auctoritatem conciliat si bene coloratus et optime habito sit corpore pro sua natura. Qui enim ipsi non bene habito sunt corpore, apud vulgum neque aliorum recte curam habere putantur. Tum eum decet munde se habere vestimento apto et bene olentibus unguentis. Omnia enim haec aegrotantibus iucunda esse solent. Circa animum haec eum spectare oportet; continentem non solum ut taceat, sed in reliqua etiam vita moderatum esse. Quod ad comparandam gloriam plurimum illi adfert adiumenti. Bonis etiam ac honestis sit moribus, unaque gravitatem cum humanitate coniunctam habeat et cum aequitate; nam temeraria proclivitas et promptitudo, quamvis valde sit utilis, despectui est. At considerandum quando his uti liceat. Eadem enim apud eosdem, cum rara sunt, aestimantur. Quod ad gestum atti-

1. ἰητροῦ — νοσέοντας.] Vulgo: τὸ μὲν γράμμα ἐστὶν ἰητροῦ προστασίη καὶ παράγγελμα πῶς χρὴ κατασκευάζειν ἰητρεῖον· ἰητροῦ μὲν εἶναι προστασίην ὁρῆν εὔχρως τε καὶ εὔσαρκος ἔσται πρὸς τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ φύσιν. Haec olim liberavi adnotatione τὸ μὲν γράμμα (fortasse σύγγραμμα) ἐστὶ παράγγελμα πῶς χρὴ κατασκευάζειν ἰητρεῖον. Reliqua tunc describenda visa sunt quemadmodum ea exhibui et Littr. edidit. In iis, quae sequuntur, vulgata fert ἀξιοῦνται γὰρ ὑπὸ τῶν πολλῶν οἱ μὴ εὖ διακείμενοι τὸ σῶμα οὕτως ὡς οὐδ' ἂν ἑτέρων ἐπιμεληθῆναι καλῶς. Unde olim eieci οὕτως ὡς simul [δύνασθαι] ἐπιμεληθῆναι scribens. Littréus οὕτως servavit, δύνασθαι non recepit; et nunc quidem δύνασθαι non requiri puto, sed οὕτως omnino perinde ac ὡς emblema esse alienum; fieri possit etiam ut οὕτως ortum sit ex αὐτοί, quod in antithesi cum ἑτέρων requiri videtur; — potius tamen credo οὕτως esse emblema, αὐτοί excidisse e contextu. Porro vulgata ἔπειτα περὶ αὐτῶν καθαίρειν (αὐτοῦ καθορῆν pro αὐτῶν καθαίρειν L.) ὡς ἔχειν ἐσθῆτι (χρῆσθαι h. l. interponit Lind.) χρηστῇ κ. τ. λ., — et ἔπειτα τὰ περὶ αὐτὸν καθαρῶς ἔχει Merc. varr. lectt., Zuing., Lind. Ipse olim proposueram, quod nunc exhibeo, sed Littr. partim Mercurialis lectionem amplexus edidit ἔπειτα τὰ περὶ αὐτὸν καθαρίως ἔχειν, ἐσθῆτι χρηστῇ κ. τ. λ., quod constare non potest: nempe non τὰ περὶ τὸν ἰητρὸν καθαρείως ἔχει ἐσθῆτι χρηστῇ, sed αὐτὸς ὁ ἰητρὸς καθαρείως ἔχει ἐσθῆτι χρηστῇ; unde fit, ut περί ferri non possit, sed necesse sit περί in πρέπει mutare. Tum post εὐόδμοις vulgatae abieci ὀδμὴν ἔχουσιν ἀνυπόπτως, quod Littr. retinuit quidem, sed scholion refert inepte in textum illatum, olim ad εὐόδμοις adscriptum, non ferendum.

δεῖ — ἀγαπᾶται.] δεῖ δὲ τοῦτον (τοῦτο C. U.) σκοπέειν τάδε περὶ τὴν ψυχὴν σώφρονα vulg. Cum Littréo eiicio τοῦτον s. τοῦτο, sed ille τόν ante σώφρονα de coniectura exhibet; quod autem dicit „il faut lire τήν ou τόν. Je préfère τόν," eiusmodi est, ut partim tantum consentiam; nimirum τήν nullo modo congruit, τόν requiritur si post σώφρονα distinguas; sin ante, eo non opus est. Tum τὸ (τῷ U.) σιγᾶν vulg. et dein ἀλλὰ καὶ περὶ τὸν βίον πάνυ εὔτακτον, ubi Littréus [τό] ante πάνυ εὔτακτον intulit. Equidem malui εἶναι addere post εὔτακτον, quo pacto sequentia structurâ melius cum his congruunt. Ex codd. E. Q.' recepi καὶ ἐπιεικέα, quod excidisse videtur e vulgata, non emblema esse in his libris. Tum σκοπὸν δὲ ἐπὶ κ. τ. λ. vulg.; Foës. σκοπεῖν coniecit, Petrequin σκεπτέον, quod recepit Littr., sed procul dubio sola Foësii coniectura probanda, quam Ionice scriptam dedi. Tandem σπανίως ἔχουσι vulgo; σπανίως ἔχοντα reposuit Littr., quem sequor.

σχήματι — ἥκιστα.] σχήμασι ceteri, de meo sing. num.

ἀπὸ μὲν προσώπου ξύννουν μὴ πικρῶς· αὔθαδες γὰρ δοκέει εἶναι καὶ μισάνθρωπον· ὁ δὲ εἰς γελῶτα ἀνιέμενος καὶ λίην ἱλαρὸς, φορτικὸς ὑπολαμβάνεται· φυλακτέον δὲ τὸ τοιοῦτον οὐχ ἥκιστα. Δίκαιον δὲ πρὸς πᾶσαν ὁμιλίην εἶναι· χρὴ γὰρ πολλὰ ἐπικουρέειν δικαιοσύνην· πρὸς δὲ ἰητρὸν οὐ μικρὰ ξυναλλάγματα τοῖσι ἀρρωστέουσί ἐστι· καὶ γὰρ ἑωυτοὺς ὑποχειρίους ποιέουσι τοῖσι ἰητροῖσι καὶ πᾶσαν ὥρην ἐντυγχάνουσι γυναιξὶ, παρθένοισι, τοῖσι ἀξίοισι πλείστου κτήμασι· ἐγκρατέως οὖν δεῖ πρὸς ἅπαντα ἔχειν ταῦτα. Τὴν μὲν οὖν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα οὕτω διακεῖσθαι.

β'. Τὰ δὲ ἐς τὴν ἰητρικὴν τέχνην παραγγέλματα, δι' ὧν ἔστι εἶναι τεχνικὸν, ἀπ' ἀρχῆς ξυνοπτέον, ἀφ' ὧν καὶ μανθάνειν ἂν ὤνθρωπος ἄρξαιτο· τὰ τοίνυν ἐν ἰητρείῳ θεραπευόμενα σχεδὸν μανθανόντων ἐστί. Δεῖ δὲ πρῶτον μὲν τόπον ἔχειν οἰκεῖον, ἔσται δὲ τοῦτο ἐὰν μήτε πνεῦμα ἐς αὐτὸν παραγιγνόμενον ἐνοχλῇ, μήθ' ἥλιος ἢ αὐγὴ λυπέῃ. Φῶς δὲ τηλαυγὲς τοῖσι μὲν θεραπεύουσι ἄλυπον, οὐχ ὁμοίως δὲ τοῖσι θεραπευομένοισι ὑπάρχει· πάντως μὲν οὖν τοιαύτην τὴν αὐγὴν μάλιστα φευκτέον, δι' ἣν ξυμβαίνει τοὺς ὀφθαλμοὺς νοσέειν· τὸ μὲν οὖν φῶς τοιοῦτον εἶναι παρήγγελται· τοῦτο δὲ, ὅπως μηδαμῶς ἐναντίως ἕξει τῷ προσώπῳ τὰς αὐγάς· προσενοχλεῖ γὰρ τὴν ὄψιν ἀσθενέως ἔχουσαν· πᾶσα δ' ἱκανὴ πρόφασις ἀσθενέοντας ὀφθαλμοὺς ἐπιταράξαι· τῷ μὲν οὖν φωτὶ τοῦτον τὸν τρόπον χρηστέον ἐστί. Τοὺς δὲ δίφρους ὁμαλοὺς εἶναι τοῖσι ὕψεσι ὅτι μάλιστα, ὅπως κατ' αὐτοὺς ὦσι. Χαλκώματι δὲ πλὴν τῶν ὀργάνων μηδενὶ χρῆσθαι· καλλωπισμὸς γάρ τις εἶναί μοι δοκεῖ φορτικὸς

net, vultu sit ad prudentiam composito, non aspero tamen; quippe hoc superbum et inhumanum videtur. Qui vero in risum effusus est et supra modum hilaris, molestus habetur; quod inprimis vitandum est. Aequum autem in omni vitae consuetudine se praestare debet. Nam cum omnibus in rebus multum sit in iustitia praesidii, medico cum aegris non parum est commercii. Ii enim se huic tractandos submittunt, isque numquam non fere cum mulieribus, virginibus conversatur, resque magni pretii contrectat, a quibus omnibus sibi temperare debet. Atque his tum animi, tum corporis virtutibus eum praestare oportet.

2. Quae vero ad artem medicam praecepta pertinent, ex quibus artifex habendus est et a quibus discendi initia sumi debent, ab initio nobis breviter ob oculos ponenda. Quae ergo in officina medici curantur, ea propemodum discenda sunt. Ac primum quidem locum idoneum habere oportet; quod fiet, si neque accedens ventus molestiam afferat, neque sol, aut splendor gravis sit. Lucis enim splendor ut non sit curantibus molestus, non item tamen iis, qui curantur. Is ergo prorsus vitandus est, per quem oculi offendi solent. Atque hoc quidem de lumine praecipitur. Deinde vero ut nequaquam splendori facies sit adversa. Oculorum enim aciem debilem molestia afficit, cum quaevis occasio debiles oculos perturbare possit. Atque hic luminis usus esto. Sellae vero altitudine fere aequales esse debent, ut sint pro illorum modo. Aeris praeterquam in instrumentis, nullus usus esto. Talis enim supellectilis usus apparatus quidam molestus esse mihi videtur. Aqua iis, qui curantur, potui commoda et pura exhiberi debet. Detersoriis puris et

dedi. — Dein *αὐθάδης* et *μισάνθρωπος* ceteri; sed *αὔθαδες* et *μισάνθρωπον* requiro; in oratione aposiopeses insunt: suppleo *ξύννουν μὴ πικρῶς χρὴ εἶναι* s. *φαίνεσθαι· τὸ γὰρ ξὺν πικρότητι ξύννουν αὔθαδες δοκέει εἶναι καὶ μισάνθρωπον.*

δίκαιον — ταῦτα.] *δικαιοσύνη* C. U., i. e. *δικαιοσύνῃ*, quod tamen non praefero; — *ἀρρωστέουσι* E. P., *νοσοῦσι* vulg.; dubium non est, quin recentiores hoc pro illo intulerint. Vulgo *αὐτούς*, pro quo recte Zuing. *αὑτούς*, quod Ionice scripsi.

2. *τὰ — ἐστί.*] *ἄνθρ.* vulg., *ὤνθρωπος* Littr. de suo.

δεῖ — λυπέῃ.] *τόπον ἔχειν τῆς οἰκίης* ceteri, Littr. vero *τόπον ἔχειν οἰκεῖον* de coniectura, quam recipio; — *ἐπιγινομένου* P. Q.' pro *παραγιν.*: — *λυπέει* C. U., ed. Bas.

Φῶς — ἐστί.] *μὲν τοῖς θεραπ.* C.; — *οὐχ ὁμοίως* et tum *φευκτέον* omm. C. U., Ald.; — *διό* pro *δι' ἥν* iidem.

τοὺς δὲ — ὦσι.] *κατ' αὐτούς* omnes; sed qui sunt isti *αὐτοί*? Probabile est aegrotantes spectari; sed quid sibi iam velit non intelligo. Si scriptum esset *κατ' αὐτόν* acciperem

σκεύεσι τοιούτοισι χρῆσθαι. Τὸ δ' ὕδωρ παρέχειν δεῖ πότιμον τοῖσι θεραπευομένοισι καὶ καθαρόν. Τοῖσι δὲ ἀπομάγμασι καθαροῖσι καὶ μαλθακοῖσι χρῆσθαι, πρὸς μὲν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀθονίοισι, πρὸς δὲ τὰ τραύματα σπόγγοισι· αὐτόματα γὰρ ταῦτα βοηθεῖν δοκεῖ καλῶς. Τὰ δ' ὄργανα πάντα εὐήρη πρὸς τὴν χρείαν ὑπάρχειν δεῖ τῷ μεγέθεϊ καὶ βάρεϊ καὶ λεπτότητι.

γ'. Τὰ δὲ προσφερόμενα ἅπαντα μὲν χρὴ ξυνορῆν ὅπως ξυνοίσει· μάλιστα δὲ, πλεῖστον εἰ ὁμιλεῖν μέλλει τῷ νοσέοντι μέρεϊ· ταῦτα δέ ἐστι ἐπιδέσματα καὶ φάρμακα καὶ τὰ περὶ τὸ ἕλκος ὀθόνια καὶ τὰ καταπλάσματα. Ἡ δὲ μετὰ ταῦτα ἀφαίρεσις τούτων καὶ ἀνάψυξίς τε καὶ περικάθαρσις, καὶ τῶν ὑδάτων κατάντλησις ὀλίγου τινός ἐστι χρόνου. Καί τι ποιῆσαι ὅπου χρὴ, τὸ μᾶλλόν τε καὶ ἧσσον ἐσκέφθαι δεῖ· τούτων γὰρ ἀμφοτέρων ἡ χρῆσις εὐκαίρως τε καὶ μὴ γενομένων μεγάλην ἔχει διαφορήν.

δ'. Ἔστι δὲ οἰκείη ἐπίδεσις τῆς ἰητρικῆς, ἀφ' ἧς ὠφελεῖται ὁ θεραπευόμενος· μέγιστα δὲ ὠφελεῖ δύο ταῦτα, οἷσί ἐστι χρηστέον, πιέσαι ὅκου δεῖ καὶ ἀνειμένως ἐπιδῆσαι· πρὸς δὲ τοὺς χρόνους τῆς ὥρης, πότε δεῖ σκεπαστικῶς καὶ μὴ, ξυνορῆν, ὡς οὐδὲ τὸν ἀσθενῆ λέληθε ὁποτέρῳ τούτων ἐνιαχοῦ χρηστέον· εὐρύθμους δὲ ἐπιδέσιας καὶ θεητρικὰς μηδὲν ὠφελούσας ἀπογιγνώσκειν· φορτικὸν γὰρ τὸ τοιοῦτον καὶ παντελῶς ἀλαζονικὸν, πολλάκις τε βλάβην οἷσον τῷ θεραπευομένῳ· ζητεῖ δὲ ὁ νοσέων οὐ καλλωπισμὸν, ἀλλὰ τὸ ξυμφέρον.

mollibus utendum, ad oculos quidem linteis, ad vulnera vero spongiis. Haec enim per se magno auxilio esse videntur. Instrumenta autem omnia ad usum apte comparata esse oportet, convenienti magnitudine, gravitate et tenuitate.

3. Quae vero admoventur, omnia quidem ut conferant attendendum, potissimumque si ad laborantem partem diutissime adhaerere debent, cuiusmodi sunt vincula, medicamenta, et ad ulcus adhibita lintea et cataplasmata. At vero quae postea consequuntur, horum ablatio, refrigeratio item et perpurgatio et aquae perfusio parvi cuiusdam sunt temporis. Et ubi aliquid magis minusve faciendum est, diligenter attendere mentem oportet. Utriusque enim usus recta occasione an minus adhibitus magnam habet differentiam.

4. Est autem medicinae accommodata deligatio, ex qua qui curatur utilitatem percipit. Haec autem duo, quibus utendum est, maxime iuvant: comprimere ubi expedit et remisse deligare. Quod ad anni tempora videndum, quando contegere oporteat necne; quippe ne ipsum aegrum quidem latet utro horum nonnumquam utendum sit. Deligationes autem concinnae et ad speciem comparatae, quaeque nihil prosunt, repudiandae. Sunt enim eiuscemodi molestae et omnino ad ostentationem factae ac plerumque ei, qui curatur, noxiam afferunt, qui non tam ornatum quam utilitatem requirit.

κατὰ τὸν ἰητρόν et intelligerem ita, ut dicere illum putarem sellas aequali esse debere altitudine et quae medici staturae respondeat, ut ad manus opera ab illo perficienda apte collocati essent aegrotantes! Debemusne igitur κατ' αὐτούς interpretari κατὰ τοὺς ἰητρούς?

3. τὰ δὲ — καταπλάσματα.] συνοίσῃ vulg., συνοίσι nonnulla mss., συνοίσει Littr.; — βούλει, sed supra versum μέλλει U.; — ceterum iungo πλεῖστον εἰ ὁμιλεῖν μέλλει; male enim commate distingui solet post πλεῖστον. Foës. tamen in Latinis recte distinxit. Post καταπλάσματα legi solet: πλεῖστον γὰρ χρόνον ταῦτα περὶ τοὺς νοσέοντάς ἐστι τόπους. Equidem emblema alienum et otiosum eieci.

ἡ — διαφορήν.] εἰ δὲ μετά C. U.; — ταύτην pro ταῦτα U.; — ἀνάψυξις vulgo, ἀνάτηξις C.; de meo καί ante ἀνάψυξις adscripsi. Dein καὶ τί ποιῆσαι ὅπου vulg., unde τί ποιῆσαι eiecit Littr. de coniectura; me iudice non est delendum, sed in τι ποιῆσαι mutandum; — tum τό ante μᾶλλον adscribendum; — ceteri εὔκαιρος, quod in εὐκαίρως mutandum est visum ut ad γενομένων referretur.

4. ἔστι δὲ — ξυμφέρον.] ὠφελεῖσθαι τὸν θεραπεύοντα vulg.; — Foësium vero secutus Littr. legit τὸν θεραπευόμενον et de suo huic participio subiungit [δεῖ]. At plane ineptum est δεῖ. quare aliam viam tentavi; — dein ὅκως μηδὲ ἀσθενῆ λεληθὼς (λεληθός C. U.) ποτέρῳ τούτων ἐνίσχου (ἐνιαχοῦ U., Heurn. de coniectura, Corn. idem vel ἐνιαχῆ expressit) χρηστέον vulg.; Dietz. voluit ὅκως μηδὲ ἀσθενέα λελήθωσι (αἱ ἐπιδέσιες) ποτέρῳ τούτων ἐνιαχοῦ χρηστέον; Littréus ὅκως μηδὲ [τὸν] ἀσθενῆ λελήθῃ, ὡς ποτέρῳ τού-

ε'. Ἐπὶ δὲ τῶν χειρουργιῶν, ὅσαι διὰ τομῆς εἰσι ἢ καύσιος, τὸ ταχέως ἢ βραδέως ὁμοίως ἐπαινεῖται· χρῆσις γάρ ἐστι ἀμφοτέρων. Ἐν οἷς μὲν γάρ ἐστι διὰ μιῆς τομῆς ἡ χειρουργία, χρὴ ποιέεσθαι ταχεῖαν τὴν διαίρεσιν· ἐπεὶ γὰρ ξυμβαίνει τοὺς τεμνομένους πονέειν, τὸ λυπέον μὲν ὡς ἐλάχιστον χρόνον δεῖ παρεῖναι· τοῦτο δὲ ἔσται ταχείης τῆς τομῆς γενομένης. Ὅπου δὲ πολλὰς ἀναγκαῖον γενέσθαι τὰς τομὰς, βραδείῃ χρηστέον τῇ χειρουργίῃ· τὸ μὲν γὰρ ταχὺ ξυνεχῆ ποιέει τὸν πόνον καὶ πουλὺν, — τὸ δὲ διαλιπὸν ἀνάπαυσιν ἔχει τινὰ τοῦ πόνου τοῖς θεραπευομένοις.

ϛ'. Τὸ δ' αὐτὸ ἐπὶ τῶν ὀργάνων λέγοιτ' ἄν· τοῖς δὲ μαχαιρίοις ὀξέσι τε χρῆσθαι καὶ πλατέσι οὐκ ἐπὶ πάντων ὁμοίως παραγγέλλομεν· μέρη γάρ τινά ἐστι τοῦ σώματος, ἃ ἐν τάχεϊ μὲν ἔχει τὴν ῥύμην τοῦ αἵματος, καὶ κατασχεῖν ἔστι οὐ ῥηΐδιον· ταῦτα δέ ἐστι οἵ τε κίρσοι καί τινες ἄλλαι φλέβες· τὰς μὲν οὖν τομὰς χρὴ εἶναι τῶν τοιούτων στενάς· οὐ γὰρ οἷόν τε τὴν ῥύσιν γενέσθαι κατακορῆ· ξυμφέρει δέ ποτε ἀπὸ τῶν τοιούτων αἵματος ἀφαίρεσιν ποιέεσθαι. Πρὸς δὲ τοὺς ἀκινδύνους τόπους καὶ περὶ οὓς μὴ λεπτόν ἐστι τὸ αἷμα, πλατυτέροις χρῆσθαι τοῖς μαχαιρίοισι· τὸ γὰρ αἷμα πορεύοιτ' ἄν, ἄλλως δὲ οὐδαμῶς· πάνυ δ' ἔστι αἰσχρὸν μὴ ξυμβαίνειν ἀπὸ τῆς χειρουργίης ὅ τι θέλει.

ζ'. Δύο δὲ τρόπους φαμὲν χρησίμους εἶναι σικυῶν· ὅτε μὲν γὰρ ῥεῦμα ξυνέστηκε πόρρω τῆς ἐπιφαινομένης σαρκὸς, τὸν μὲν κύκλον αὐτῆς εἶναι δεῖ βραχὺν, αὐτὴν δὲ γαστρώδη,

5. At vero in iis, quae manus operam postulant, et sectione aut ustione indigent, celeritas ac tarditas ex aequo commendantur, cum utraque opus sit. Nam quibus quidem una sectione manus opera perficitur, ea celeriter fieri debet; nam quum accidat ut qui secantur dolorem sentiant, id quod dolorem adfert quam brevissimo tempore adesse debet; quod fiet celeriter administrata sectione. At ubi multas fieri sectiones necesse est, tarda manuum opera utendum. Celeritas enim continentem facit dolorem ac multum; intermissio vero remissionem quamdam doloris iis, qui curantur, praebet.

6. Idem de instrumentis dici possit; gladiolis autem acutis et latis uti non in omnibus pariter praecipimus. Quaedam namque corporis partes velocem habent sanguinis impetum, quem continere non est facile; cuiusmodi sunt varices et aliae quaedam venae; quarum igitur angustas sectiones esse oportet. Sic enim numquam fiet immodica profusio. Ab his tamen sanguinem interdum detrahere confert. In his vero partibus, in quibus nihil inest periculi et quae tenuem sanguinem minime continent, latioribus gladiolis utendum, alioqui sanguis nequaquam profluet. Est autem turpe per manus operam non assequi quod cupias.

7. At vero cucurbitulae duobus modis utiliter admoveri possunt. Cum enim procul ab exteriore carne fluxio constiterit, eius circulum parvum esse oportet, ipsa vero ventrem amplum

των ἐνιαχοῦ χρηστέον. Equidem neque vulgatam, neque has correctiones recte intelligo, quare aliud quid exhibui, quod de coniectura dedi. Tum πολλάκις δὲ βλάβην C.; — ζητεῖται (addit δέ Lind.) ὁ vulg.; descripsi haec ex Littréi emendatione.

5. ἐπὶ — ἀμφοτέρων.] Post ἀμφοτέρων C. U. αὐτῶν, quod recepit Littr., sed mihi non ab auctoris manu profectum videtur.

ἐν οἷς — γενομένης.] πονέειν μὲν τὸ λυπέον vulg., τὸ λυπέον μέν Zuing., Littr., τὸ μὲν λυπέον Lind.

ὅπου — θεραπευομένοις.] ὁ μὲν γὰρ ταχύς vulg., de coniectura mutavit Littr.; — ὁ δὲ (τό τε C. U.) διαλιπὼν (διαλιπόντα C. U., διαλιπόν Ald.) ἀνάπαυσιν ἔχει τινὰ τούτων (τούτων om. Ald., τοῦτον οὐ C. U. pro τούτων) τοῖς θεραπ. vulg.; Littréus ex his lectt. primum amplexus est ex Aldo neutrum τὸ — διαλιπόν, simulque supra pro vulgata τὸ — ταχύ dedit: tum ex lectione codicum illorum duorum τοῦτον οὐ effecit τοῦ πόνου; quae emendationes sine dubio probandae.

6. τὸ δ' αὐτὸ — ποιέεσθαι.] τοῖς δή, sed δέ in marg. Zuing.; — ὀξέσι δεῖ (δέ pro δεῖ, C., δεῖν in marg. Zuing.) χρῆσθαι vulg.; textum descripsi quemadmodum Littr.; — τὰς μὲν τομάς cett., οὖν de meo interpono.

πρὸς — θέλει.] αἰσχρόν Lind., Littr., αἰσχρῶς vulg.

7. δύο — τόπου.] δύο δὴ τρόπους φαμὲν χρησίμους εἶναι σικυῶν E.; — σικυῶν δὴ (δέ C.) δύο τρόπους εἶναι (addit φαμέν P'.) χρησίμους vulg.; textum descripsi sicuti Littréus; — vulgo ξυνεστηκός, quare Littr. [ἐστι] addidit

μὴ προμήκη τὸ πρὸς τὴν χεῖρα μέρος, μήτε βαρεῖαν· τοιαύτην γὰρ οὖσαν ἕλκειν ἐς ἰθὺ ξυμβαίνει, καὶ τοὺς ἀφεστῶτας ἰχῶρας καλῶς ἀνεσπάσθαι πρὸς τὴν σάρκα· τοῦ δὲ πόνου διὰ πλείονος κατεσκεδασμένου τῆς σαρκὸς, τὰ μὲν ἄλλα παραπλησίην, τὸν δὲ κύκλον μέγαν· οὕτω γὰρ ἐκ πλείστων μερῶν εὑρήσεις ἄγουσαν ἐς ὃν δεῖ τὸ λυποῦν τόπον· οὐ γὰρ οἷόν τε μέγαν εἶναι τὸν κύκλον, μὴ ξυναγομένης τῆς σαρκὸς ἐκ πλείονος τόπου. Βαρεῖα *δ' ἐοῦσα ῥέπει μὲν ἐς τοὺς ἄνω τόπους, κάτωθεν δὲ μᾶλλον τὴν ἀφαίρεσιν χρὴ ποιέεσθαι.* Τοῖσι *μὲν γὰρ ἐφεστῶσι ῥεύμασι καὶ μακρὸν ἀπέχουσι ἀπὸ τῶν ἄνω τόπων οἱ πλατεῖς κύκλοι πολλὰ ξυνεπισπῶνται παρὰ τῆς ἄλλης σαρκός· ἐπιπροσθεῖν οὖν ξυμβαίνει τὴν ἐντεῦθεν ἑλκομένην νοτίδα τῷ ξυναγομένῳ κάτωθεν ἰχῶρι, καὶ τὰ μὲν ἐνοχλεῦντα ὑπολείπεσθαι, τὰ δ' οὐδὲν λυπέοντα ἀφαιρεῖσθαι.* Μέγεθος *δὲ σικύης τί χρήσιμον στοχάζεσθαι χρὴ πρὸς τὰ μέρη τοῦ σώματος, οἷς ἂν δέῃ προσβάλλειν.* Ὅταν *δὲ κατακρούῃς, κάτωθεν δέχεσθαι· τὸ γὰρ αἷμα φανερὸν εἶναι δεῖ τῶν χειρουργουμένων τόπων· ἄλλως δὲ οὐδὲ τὸν κύκλον τὸν ἑλκυσθέντα χρὴ κατακρούειν· εὐτονωτέρη γάρ ἐστι ἡ σὰρξ τοῦ πονήσαντος· μαχαιρίοις δὲ τοῖς καμπύλοις ἐξ ἄκρου μὴ λίην στενοῖς· ἐνίοτε γὰρ ἰχῶρες ἔρχονται γλίσχροι καὶ παχεῖς· κίνδυνος οὖν ἐστι ὑποστῆναι τῇσι τομῇσι, ὅταν στεναὶ τμηθέωσι.*

habeat, sed qua parte manu apprehenditur, ne promineat, neque gravis sit. Quae enim est eiuscemodi in directum trahit et procul distantes serosos humores ad carnem probe revellit. At dolore per carnis magnitudinem disperso in reliquo quidem similis, sed circulus magnus sit. Hoc enim pacto quod dolorem movet ex plurimis partibus, quo oportet adducere comperies. Quae vero gravis est ad superiores quidem partes vergit, potius vero ex inferioribus detractio facienda est. Instantibus enim fluxionibus proculque a superioribus partibus positis, lati circuli multa simul ex reliqua carne attrahunt. Itaque fit ut humor inde attractus occurrat humori seroso ab inferioribus partibus collecto, et ut ea, quae molesta sunt, relinquantur, quae vero minime molestiam afferunt, tollantur. Quae vero cucurbitulae magnitudo prosit, coniicere oportet pro partibus corporis quibus adhiberi debeat. Cum vero pertundis, ab inferiore parte (humores prodituros) exspectare oportet: sanguis enim partium manu curatarum in conspectum venire debet; ceteroquin enim circulum attractum ne pertundere quidem oportet. Laborantis enim caro loci contenta magis est. Gladiolis autem utendum in summo recurvis, non valde angustis. Subinde enim humores glutinosi et crassi proveniunt; quare periculum est ne ad incisuras subsistant, si angustae incidantur.

η'. Τὰς *δὲ ἐπὶ τῶν βραχιόνων φλέβας*

8. At vero brachiorum venae vinculis com-

post *σαρκός*; — mihi *ξυνέστηκε* in participium abiisse visum est, quemadmodum § 4. *λέληθε* in participium abierat; vid. adnn. ad illum locum. Porro *διὰ βραχύν* pro *δεῖ βραχύν* C. U.; — tum *αὐτὴν δὲ μὴ γαστρώδη* (*γαστρώδη μέν* cod. Reg. apud Mack.) (addunt *μή* E. P.') *προμήκη* vulg.; textum descripsi, uti Littr.; — *μὴ βαρεῖαν* vulg., *μήτε βαρεῖαν* de meo; — *διά* ante *πλείονος* Littr. de suo; in L. *διὰ σαρκός* pro *τῆς σαρκός*, sed Littréus *τῆς* servare et *διά* alio loco inferre maluit; — *οἴονται* vulg., quod dudum in *οἷόν τε* mutarunt.

βαρεῖα — ξυμβαίνει.] *δ' οὖσα* vulg., *δὲ οὖσα* C. U., unde *δ' ἐοῦσα* dedi; — *ῥέπει καί* vulgo, *ῥέπει μέν* de meo; — sed post *τόπους* vulgo: *κάτω δὲ μᾶλλον τὴν ἀφαίρεσιν*, quibus [*δεῖ ποιέειν*] subiunxit Littréus, quod quidem fere recte explet sententiam; malim tamen *κάτωθεν* et necessario *ποιέεσθαι* medium requiritur, sicuti de V. A. § 28. *τὰ μαθήματα ποιέεσθαι*. Verum si iam respicias sequentia *καὶ πολλάκις ὑπολείπεσθαι* (*ὑπολείπεται* L.) *τὰς νούσους* [*ξυμβαίνει*], — scilicet *ξυμβαίνει* supplet editor Parisinus, — apparebit fragmentum illud *καὶ πολλάκις ὑπολείπεσθαι τὰς νούσους* non esse, nisi emblema alienum natum ab adnotatore, qui sequentia respexerit, ita ut abiiciendum sit.

τοῖσι — ἀφαιρεῖσθαι.] *τοῖσι μὲν οὖν* ceteri, *γάρ* pro *οὖν* de meo; — *ἀφεστῶσι* L.

μέγεθος — προσβάλλειν.] *προσβάλειν* E.

ὅταν — τμηθέωσι.] *κατακρούειν* vulg., *κατακρούῃ* C. U., Littr., *κατακρούῃς* L., quem sequi oportet. Porro pro *δέχεσθαι* Littr., id sensu idoneo carere opinatus, *ἕλκεσθαι*; equidem dicam *ἕλκεσθαι* non requiri, sed recte habere *δέχεσθαι* i. e. *δέχεσθαι κάτωθεν ἐλεύσεσθαι*; — dein *δ' οὐδέ* C. U.; — *ἀτονωτέρη* legisse videtur Corn.

8. *τὰς — γίγνεσθαι.*] *δ'* C. E. U., Bas., Mack.; — *δέ* vulg.; — *οὐ* ante *καλῶς* om. Ald.; — *ἐκφυσᾶσθαι* vulgo, sed adnotant Corn. *ἐμφυσᾶσθαι* legisse, quod requiri visum

τῇσι καταλήψισι χρὴ φυλάσσειν· ἡ γὰρ καλύπτουσα σὰρξ πολλοῖς οὐ καλῶς ξυνήρμοσται τῇ φλεβί· τῆς γὰρ σαρκὸς ὀλισθηρῆς οὔσης, οὐ καθ' ἑαυτὰς ξυμβαίνει τὰς τομὰς ἀμφοτέρων γίγνεσθαι· τὴν γὰρ φλέβα ἐμφυσᾶσθαι ξυμβαίνει καλυφθεῖσαν καὶ τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος κωλύεσθαι, πολλοῖσι δὲ καὶ πῦον διὰ τοῦτο ξυνίστασθαι· καὶ δοκεῖ δὴ δύο βλάβας φέρειν ἡ τοιαύτη χειρουργίη, τῷ μὲν τμηθέντι πόνον, τῷ δὲ τέμνοντι πολλὴν ἀδοξίην· τὸ δ' αὐτὸ κατὰ πασῶν παρήγγελται γίγνεσθαι.

θ'. Τὰ μὲν οὖν κατ' ἰητρεῖον ἀναγκαῖα ὄργανα καὶ περὶ ἃ δεῖ τεχνικὸν εἶναι τὸν μανθάνοντα ταῦτ' ἐστί· ὀδοντάγρῃσι γὰρ καὶ σταφυλάγρῃσι χρῆσθαι τὸν τυχόντα ἔστι· ἁπλῆ γὰρ ἡ χρῆσις αὐτῶν εἶναι δοκεῖ.

ι'. Περὶ δὲ φυμάτων καὶ ἑλκέων, ὁκόσα μειζόνων ἐστὶ νοσημάτων, τὰ μὲν φύματα τεχνικώτατον ὑπειληφέναι καὶ δύνασθαι διαλύειν καὶ τὰς ξυστάσεις αὐτῶν κωλύειν· ἐχόμενον δὲ τούτων στέλλειν εἰς τὸν ἐπιφανῆ τόπον ὡς εἰς βραχύτατον, καὶ τὴν ξύστασιν ὁμαλῶς διὰ παντὸς ποιεῖσθαι τοῦ φύματος· ἀνωμάλως γὰρ ἔχοντος αὐτοῦ ῥαγῆναί τε καὶ δυσθεράπευτον τὸ ἕλκος κίνδυνός ἐστι γενέσθαι· ἐξομαλίζειν τε χρὴ πέσσοντα πανομοίως καὶ μήτε διαιρεῖν πρότερον, μήτε αὐτόματον ἐῆν ῥαγῆναι· τὰ δὲ ἐκπέψαι δυνάμενα ὁμαλῶς ἐν ἑτέροις εἴρηται.

ια'. Τὰ δὲ ἕλκεα δοκεῖ πορείας ἔχειν τέσσαρας, μίαν μὲν ἐς βάθος· ταῦτα δ' ἔστι τὰ συριγγώδη καὶ ὅσα ὕπουλά ἐστι, καὶ ἔνδοθεν κεκοιλασμένα· ἡ δ' ἑτέρη εἰς ὕψος, τὰ ὑπερσαρκοῦντα· τρίτη δέ ἐστι εἰς πλάτος· ταῦτα δέ ἐστι τὰ καλεόμενα ἑρπυστικά· τετάρτη ὁδός ἐστι . . . . αὕτη δὲ μόνη κατὰ

prehensae detinendae. Quae enim eas contegit caro in multis non probe venae coaptata est. Quae cum lubrica exsistat, utrorumque sectiones sibi invicem respondentes fieri nequeunt. Vena enim contecta inflatur et sanguinis fluxus impeditur ob idque in multis pus colligitur. Ac sane duplici de causa eiusmodi manus opera noxia videtur, tum quod ei qui sanatur dolorem, tum vero ei qui secat dedecus adfert. Quod ipsum in omnibus fieri praecipitur.

9. Atque ea sunt in officina medica instrumenta, quibus artificiose uti eum, qui discit, necesse est. Volsellis enim, quibus tum dentes, tum columellae comprehendentur, quivis uti potest, cum simplex earum usus esse videatur.

10. De tuberculis autem et ulceribus, quae maiorum morborum sunt, illud tenendum est. Tubercula quidem coërcere ac dissolvere posse, eorumque concretiones prohibere, maxime ad artem pertinere. Deinde vero ea in locum conspicuum et quam brevissimum contrahere ipsamque concretionem aequabilem per totum reddere. Nisi enim aequabile fuerit, ut rumpatur et ulcus aegre curabile evadat, periculum est. Aequabile itaque reddere et ex aequo omne concoquere oportet ac neque ante tempus aperire neque ut sponte rumpatur sinere. Quae vero aequabiliter concoquere valent, alibi dicta sunt.

11. At vero ulcera quatuor progrediendi modos mihi habere videntur. Unum quidem in profundum, cuiusmodi sunt fistulosa et quae sub cicatrice latent et intus cava. Alterum, quo ad superiora tendunt, velut quae superexcrescentem carnem habent. Tertium in latum, qualia quae serpentia dicuntur. Quartus modus

est; — πῦος, πύος libri, πῦον de meo; — δὴ δοκεῖ vulg., διὸ δοκεῖ L., δοκεῖ δή Zuing., Littr., καὶ δὴ δοκεῖ Kühn.; praefero καὶ δοκεῖ δή.

10. περὶ — εἴρηται.] ὑπειληφέναι καὶ (δεῖ pro καί C. U., Littr.) δύνασθαι vulg.; — πεσόντα C. U. pro πέσσοντα; — ἐκπέμψαι C., Ald.

11. τὰ δὲ ἕλκεα — κίνησις.] δ' U.; — ἔντοσθε C., ἔντοθεν E., Bas., Lind., ἔντοσθεν U., Ald.; — ταῦτα δ' ἐστί U.; — ἑρπιστικά vulg., ἑρπηστικά U., Littr., ἑρπυστικά cum Lindano in vulgata latere opinor. Post τετάρτη ὁδός ἐστι lacunam esse viderunt antiquiores interpretes, Foës. cett., qui εἰς ὁμαλές suppletum voluerunt; propter infra obvium τὸ ξυμφυόμενον Littr. supplevit [ἐς ξύμφυσιν]; malui lacunam notare, quum plura insint in capitulo incertae restitutionis.

φύσιν εἶναι δοκέει κίνησις. Αὗται μὲν οὖν ξυμφοραὶ τοιαῦται σαρκός εἰσι· *πᾶσαι δὲ κοιναὶ τοῦ ξυμφέροντος· καὶ τὰ μὲν τούτων ἐν ἑτέροις σημεῖα δεδήλωται, καὶ ἥ χρηστέον ἐστὶ ἐπιμελείᾳ· δι' ὧν δὲ τὸ ξυμφυόμενον διαλυθήσεται καὶ τὸ μὴ πληρεύμενον, ἢ κοῖλον γενόμενον, ἢ τὴν εἰς πλάτος πορείαν ποιούμενον προσηκόντως . . . . περὶ τούτων ἐν ἄλλοις εἴρηται.

ιβ'. Περὶ δὲ καταπλασμάτων ὧδε· τῶν ἐπιτιθεμένων ὀθονίων ὅκου ἂν ἡ χρῆσις ἀκριβὴς εἶναι δοκέῃ, τῷ ἕλκεϊ ἁρμόζειν τὸ ἐπιτιθέμενον ὀθόνιον, τῷ δὲ καταπλάσματι πρὸς τὸν κύκλῳ τόπον τοῦ ἕλκεος χρῶ· χρῆσις γὰρ αὕτη καταπλάσματος ἔντεχνός τε καὶ πλεῖστα ὠφελεῖν δυναμένη· ἐδόκει γὰρ τῷ μὲν ἕλκεϊ βοηθεῖν ἡ τῶν περιτιθεμένων δύναμις, τὸ δ' ὀθόνιον φυλάσσειν· τὸ δ' ἔξω μὲν τοῦ ἕλκεος τὸ κατάπλασμα ὠφελέει. Τὴν μὲν οὖν χρῆσιν αὐτῶν εἶναι δεῖ τοιαύτην.

ιγ'. Περὶ δὲ καιρῶν, ὁκότε τούτοισι ἑκάστοισι χρηστέον ἐστὶ καὶ τὰς δυνάμιας ὡς χρὴ τῶν γεγραμμένων καταμανθάνειν, παραλέλειπται, ἐπεὶ πλεῖον προῆκται τῆς κατ' ἰητρεῖον ἐπιμελείας καὶ τοῦ πόρρω τῆς τέχνης ἤδη προεληλυθότος ἐστί.

ιδ'. Ἐχόμενον δὲ τούτων ἐστὶ ἡ κατὰ στρατιὴν γιγνομένων τρωμάτων χειρουργίη περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν βελέων. Ἐν τῇσι

est . . . . , qui solus secundum naturam motus videtur. Atque eae quidem carnis sunt calamitates . . . . Quorum quidem signa alibi demonstrata sunt et quaenam curatio adhibenda sit. Quanam autem ratione quod coaluit dissolvi possit et quod non impletur, aut cavum redditum, aut quod in latitudinem progressionem fecit apte . . . . de his dictum est in aliis.

12. De iis vero, quae in cataplasmate adhibentur, sic habeto. Quo in morbo imponendorum linamentorum accuratus usus esse videtur, ipsi ulceri accommodatum linamentum adhibeto, quod vero cataplasmate apponitur, ad ulceris ambitum utitor. Hic enim cataplasmatis usus multum habet artis plurimumque utilitatis praestat. Si quidem quod ulceri circumponitur iuvandi facultatem habere videtur et linamentum continere. Partes vero ulceris exteriores cataplasma iuvat. Atque eorum quidem usum talem esse convenit.

13. Quod ad tempora attinet, quibus horum singulis utendum sit, et quemadmodum eorum, quae scripta sunt, facultates addiscere oporteat, haec a nobis praetermittuntur, quandoquidem maiorem in iis, quae in officina medici curantur, diligentiam requirunt et ad eum pertinent, qui magnos iam in arte progressus fecerit.

14. Ad haec vero consequitur vulnerum in militia acceptorum tractatio, quod attinet ad telorum extractionem, cuius in urbium com-

αὗται — εἴρηται.] ξυμφορὰ τοιαῦτα Ald.; — πάσαις δὲ κοινὸν τὸ ξυμφέρον P.'; — Zuing. pro κοιναί fert κεναί in marg.; Littr. πᾶσαι δὲ κοιναὶ τοῦ ξυμφύοντος, de suo, sed hoc intelligit nemo, ut opinor; — certum est sponte vulgatam ducere ad emendationem, quae in P.' expressa est, eamque reciperem, modo scirem probe, quid sit illud ξυμφέρον, quod omnibus ulceribus sit commune; in re dubia intactam relinquo vulgatam asterisco notatam. — Dein δέ post δι' ὧν om. U.; — tum pro διαλυθήσεται Littr. dedit διελεύσεται, quod quid significare debeat, minime intelligo. Me iudice non est vitiosum διαλυθήσεται, sed puto aliquid excidisse post προσηκόντως v. c. θεραπευθήσεται, ἐπουλωθήσεται, vel eiusmodi quid aliud; unde fieri credo ut διαλυθήσεται vitiosum videatur Littréo. Itaque lacunam notavi. Vulgo εἴρηται σημεῖα, sed σημεῖα omm. Corn., Zuing., Littr.

12. περὶ — τοιαύτην.] ἡ χρῆσις κατὰ τοῦ νοσεύματος ἀκριβής omnes, sed κατὰ τοῦ νοσεύματος est scholion e seqq. ductum et olim margini adscriptum, quod deleo; — καὶ τῷ ἕλκεϊ vulg., sed cum Littréo καί reiiciendum existimo; — ἁρμόζον vulgo, ἁρμόζειν de meo; — ἐστὶν ἔντεχνος C., Littr., vulgo ἐστιν abest eoque facile careo hoc loco; — φλάσσειν pro φυλάσσειν Cornarium legere adnotant, quo tamen non utemur.

13. περὶ — ἐστί.] παραλέλειπται δὲ τὰ τοιαῦτα vulgo, ubi δέ pro δή poni vult Littr.; — equidem librariorum foetum δὲ τὰ τοιαῦτα reiicio; — ἐπί C. U., Zuing. in marg. pro ἐπεί; — πλείω C. U.; — κατ' ἰητρικήν vulgo, κατ' ἰητρεῖον Zuing. in marg., quae emendatio sine dubio recipienda; — πόρρω τοῦ cett., inverti vocabulorum ordinem de coniectura.

14. ἐχόμενον — βελέων.] καὶ κατά vulgo, ἡ κατά de meo; — στρατείης et mox στρατεῖαι Lind.

ἐν τοῖσι — γίγνεσθαι.] πόλιν Mack.; mihi πτόλιν ab auctore datum videtur; eiusmodi scriptores formas poëticas

κατὰ πτόλιν διατριβῇσι βραχεῖά τίς ἐστι τούτων ἡ χρῆσις· ὀλιγάκις γὰρ ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γίγνονται πολιτικαὶ στρατιαὶ καὶ πολεμικαί· ξυμβαίνει δὲ τὰ τοιαῦτα πλειστάκις καὶ ξυνεχέστατα περὶ τὰς ξενικὰς στρατιὰς γίγνεσθαι. Τὸν μὲν οὖν μέλλοντα χειρουργεῖν στρατεύεσθαι δεῖ καὶ παρηκολουθηκέναι στρατεύμασι ξενικοῖς· οὕτω γὰρ ἂν εἴη γεγυμνασμένος πρὸς ταύτην τὴν χρείαν. Ὃ δὲ εἶναι δοκεῖ περὶ ταῦτα τεχνικώτερον, εἴρηται· τῶν γὰρ ὅπλων ἐνόντων καὶ σημεῖα πεπορίσθαι τέχνης ἐστὶ πλεῖστον μέρος καὶ τῆς πρὸς ταῦτα χειρουργίης· τούτου γὰρ ὑπάρξαντος, οὐκ ἂν παραλείποιτο τρωματίας ἀγνοηθεὶς ὅταν χειρουργέηται μὴ προσηκόντως· μόνος δ' ἂν ὁ τῶν σημείων ἔμπειρος εἰκότως ἐπιχειροίη. Περὶ δὲ τούτων ἁπάντων ἐν ἑτέροις γεγραμμένον ἐστί.

merciis parvus usus exsistit. Quandoquidem civiles et hostiles expeditiones rarae fere sunt, quae saepissime assidueque circa externa bella accidere solent. Is igitur, qui hanc manus operam exercere volet, ut externos exercitus sequatur oportet. Hac enim ratione ad eam exercitationem usum sibi comparabit. At de his quod maxime ad artem pertinere mihi videtur dictum est. Artis et eius, quae huc spectat, manus operae non minimum munus est tela in corpus subeuntia certis notis deprehendere. Ex quo efficitur, ut ignorari non possit, quando is, qui vulnus acceperit, minime convenientem manus operam expertus fuerit. Qui autem signorum cognitionem habuerit, is solus rite ad curationem aggredietur. Ac de his omnibus in aliis libris scriptum est.

frequentant subinde et certum est plures formas antiquas Ionicas et Epicas ex hoc libello evanuisse. — Cod. C. γενικάς pro ξενικάς.

ὁ δὲ — ἐπιχειροίη.] εἰρῆσθαι vulg., εἴρηται de meo, εἰρήσεται Littr.; — παραλίποιτο cett.; — χειρουργέηται exempll. Regia Foësii, χειρουργῆται vulg. —

ΠΕΡΙ ΕΥΣΧΗΜΟΣΥΝΗΣ.
ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ.

ΤΑ ΔΥΟ ΤΑΥΤΑ ΒΙΒΛΙΔΙΑ ΥΠΟ ΣΟΦΙΣΤΟΥ ΤΙΝΟΣ ΕΣΤΙ ΣΥΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ.

DE DECENTI HABITU.
PRAECEPTIONES.

HI DUO LIBELLI A SOPHISTA NESCIO QUO SUNT CONSCRIPTI.

ΠΕΡΙ ΕΥΣΧΗΜΟΣΥΝΗΣ.

α'. Οὐκ ἀλόγως οἱ προβαλλόμενοι τὴν σοφίην πρὸς πολλὰ εἶναι χρησίμην, ταύτην [1] δὴ τὴν ἐν τῷ βίῳ. Αἱ γὰρ πολλαὶ πρὸς περιεργίην φαίνονται γεγενημέναι· λέγω δὲ, — αὗται αἱ μηδὲν [2] ἐς χρέος τῶν πρὸς ἃ διαλέγονται· ληφθείη δ' ἂν τούτων μέρεα ἐς [3] ἐκείνην, ὅτι οὐκ ἀργίη, οὐδὲ μὴν κακίη· τὸ γὰρ σχολάζον καὶ ἄπρηκτον ζητέει κακίην καὶ [4] ἐφέλκεται· τὸ δ' ἐγρηγορὸς καὶ πρός τι τὴν διάνοιαν ἐντετακὸς ἐφειλκύσατό τι τῶν πρὸς καλλονὴν βίου τεινόντων. [5] Ἐῶ οὖν τούτων τὰς μηδὲν ἐς χρέος πιπτούσας [6] διαλέξιος· χαριεστέρη γὰρ [7] καὶ πρὸς ἕτερον [8] μέν τι ἡ ἐς τέχνην πεποιημένη, ταύτην δὴ τὴν πρὸς εὐσχημοσύνην καὶ δόξαν.

β'. Πᾶσαι γὰρ αἱ μὴ μετ' αἰσχροκερδείης καὶ ἀσχημοσύνης [9] καλαὶ, ἐν ᾗσι μέθοδός τις

DE DECENTI HABITU.

1. Qui sapientiam istam, quae in vitae communione versatur, ad multa esse utilem allegant, ii mihi non temere facere videntur. Pleraeque enim ad ambitiosam quandam operam comparatae videntur, eae videlicet, quae nihil proficiunt ad ea, de quibus sermonem suscipiunt. Harum tamen partes ad illam referri possunt, cum nulla otiositas, adeoque neque improbitas insit. Quod enim otiosum est nihilque agit improbitatem quaerit eamque contrahit. Vigilantia vero et ad aliquid mentis contentio sibi acquirere solet aliquid eorum, quae ad ornatum vitae tendunt. Relinquo igitur sibi ex iis illas, quae nullam sermonis utilitatem adferunt; iucundior enim etiam ad aliud quid illa, quae ad artem comparata est, — illam volo, quae ad decus et gloriam tendit.

2. Omnes vero, quae sine turpi quaestu et sine dedecore exercentur, pulchrae sunt, in

[1] δέ. — [2] ἐς om. — [3] ἐκεῖνα ἢ ὅτι οὐκ ἀργίη. — [4] ἀφέλκεται. — [5] ἑωυτῶν τουτέων τάς. — [6] διαλέξιας. — [7] καί. — [8] μέρη ἐς τ. πεποιημένην. [9] κἀκείνοισι μέθοδος.

1. οὐκ ἀλόγως — τῷ βίῳ.] ταύτην δέ A.

αἱ γὰρ — τεινόντων.] μηδέ P.', ἐς χρέος Littr., ἐς vulgo om., sed legitur infra, quare cum Littréo recipio; — ἐς ἐκεῖνα ἢ ὅτι (ὅπη Zuing. in marg.) οὐκ ἀργίη (ἀργείη edd. antt., Zuing., Mack.) οὐδὲ (οὐδεμίη pro οὐδέ E. H. in marg., Zuing. in marg.) μὴν κακίη vulg. — Littréus ἐκεῖνο scripsit de suo, quod quare praestaret prae ἐκεῖνα, non video, sed ἐκείνην requiro, ut referatur ad τὴν σοφίην τὴν ἐν τῷ βίῳ: dein dedit ὅτι ὅπη, sed ὅπη puto coniecturam esse; num fortasse ἤ ante ὅτι in vulgata, quod confidenter cum Littréo reiicio, sit vestigium lectionis ὅπη pro ὅτι, an vero ὅπη insertum voluerit Zuing., mihi non constat; id certum est ὅπη non requiri, sed eo carere posse orationem. Porro ζητέει ἐς κακίην καὶ ἀφέλκεται vulgo, in quibus Littr. ἀφέλκεσθαι de suo; sed in ita scripto loco καί abundat; ipsum vero illud καί facit, ut aliam viam ineam, nempe ut ἐς abiiciam et ἐφέλκεται scribam pro ἀφέλκεται. — De fine periodi monendum; vulgo: ἐφειλκύσατο (ἐφελκ. P.' Q.') τε (τι Parr. 7., Zuing. in marg., Lind., τε omm. P.' Q.') τῶν vulgata: et dein τεινόντων ἑαυτοῦ (ἑωυτοῦ non pauca mss.) τουτέων τὰς κ. τ. λ. — Littr. recte distinxit post τεινόντων et probabiliter ex ἑωυτοῦ effecit ἐῶ δέ, pro quo dedi ἐῶ οὖν, ut propius ad ἑωυτοῦ accederem.

ἐῶ — δόξαν.] χαριεστέρη γὰρ καί vulg., Littr. ἡ pro καί dedit, sed mihi καί servandum, ἡ ante ἐς τέχνην inferendum esse videtur; — μέντοι Zuing. in marg.; — πεποιημένη E. H. K., Zuing., Lind., Littr., πεπονημένη Zuing. in marg., πεποιημένην vulg.; — ταύτην δή dein de meo pro vulgato τέχνην δέ; — τήν vero ante πρὸς εὐσχημ. a Littréo cum mss. 8. est datum, excidisse videtur e vulg.

2. πᾶσαι — δημεύονται.] πᾶσα γὰρ ἡ Lind.; — εὐσχημοσύνης E. K.; — κἀκείνοισι vulg., καλαὶ ᾗσι Littr., quae Dübneri emendatio est, quam item lubens amplector, nisi quod καλαὶ, ἐν ᾗσι propius ad vulgatam accedere et sensu postulari puto; — porro ἀλλ' εἴ γε μὴ, πρὸς ἀναιτίην δημευταί (δεσμευταί J., δημεύεται Zuing. in marg., Foës. in adn., Mack.) vulg.; ἀλλ' εἴ γε μὴ, μὴ πρὸς ἀναιτίην δημευτέαι de suo Littr., qui item monet ἀναιτίην suspectum esse Schneidero. Equidem ἀναιτίην falsam formam esse pro certo habeo. Nata est ex ἀναιδείην, falso Ionismo pro ἀναί-

ἐοῦσα τεχνικὴ ἐργάζεται· ἀλλ' εἴ γε μὴ, πρὸς ἀναίδειαν [1]δημεύονται. Νέοι τε γὰρ αὐτῇσι ἐμπίπτουσι· ἀκμάζοντες δὲ δι' ἐντροπὴν ἱδρῶτας τίθενται βλέποντες· πρεσβῦται δὲ διὰ πικρίην νομοθεσίην τίθενται ἀναίρεσιν ἐκ τῶν πολίων. Καὶ γὰρ ἀγορὴν ἐργαζόμενοι οὗτοι μετὰ βαναυσίης ἀπατέοντες καὶ ἐν πόλισι ἀνακυκλέοντες οἱ αὐτοί. Ἴδοι δέ τις ἂν καὶ ἀπ' ἐσθῆτος καὶ τῇσι ἄλλῃσι περιγραφῇσι· [2]κὴν γὰρ ἔωσι ὑπερηφανέως κεκοσμημένοι, πουλὺ μᾶλλον φευκτέοι καὶ μισητέοι τοῖσι θεωμένοισί εἰσι.

γ'. [3]Τὴν δὲ ἐναντίην χρὴ ὧδε σκοπέειν· οἷς οὐ διδακτὴ κατασκευὴ, οὐδὲ περιεργίη· ἔκ τε γὰρ περιβολῆς καὶ τῆς ἐν ταύτῃ εὐσχημοσύνης καὶ ἀφελείης, οὐ πρὸς περιεργίην πεφυκυίης, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς εὐδοξίην, τό τε ξύννουν [4]καὶ τὸ ἐννόως πρὸς ἑωυτοὺς διακεῖσθαι, πρός τε τὴν πορείην· [5]οἵ τ' ἐν ἑκάστῳ σχήματι τοιοῦτοι· ἀδιάχυτοι, ἀπερίεργοι, πικροὶ πρὸς τὰς ξυναντήσιας, εὔθετοι πρὸς τὰς ἀποκρίσιας, χαλεποὶ πρὸς τὰς ἀντιπτώσιας, πρὸς τὰς ὁμοιότητας εὔστοχοι καὶ ὁμιλητικοὶ, [6]εὔκρητοι πρὸς ἅπαντας, πρὸς τὰς ἀναστάσιας σιγητικοὶ, πρὸς τὰς ἀποσιγήσιας ἐνθυμηματικοὶ καὶ καρτερικοὶ, πρὸς τὸν καιρὸν εὔθετοι καὶ λημματικοὶ, πρὸς τὰς τροφὰς εὔχρηστοι καὶ αὐταρκέες, [7]ὑπομονητικοὶ πρὸς καιροῦ ὑπομονὴν, πρὸς λόγους [8]ἀνυστοὶ πᾶν τὸ ὑποδειχθὲν ἐκφέροντες, εὐεπείῃ χρώμενοι, χάριτι διατιθέμε-

quibus via artificiosa opus perficitur; sin contra, impudenter in vulgus proferuntur. Iuvenes enim in eas incidunt, ubi vero adoluerint, prae pudore conspectum sine sudore non sustinent; at senes effecti propter amarulentiam, eas publica legis sanctione urbibus expellunt. Hi enim ipsi conventu facto, ambitiosa et quaestuosa sua professione decipientes in urbibus circumeunt. Quos ex vestitu et ceteris ornamentis quis cognoscere poterit. Quin etiam quo sumptuosius ornati fuerint, eo maiore odio aversandi et ab iis, qui eos conspexerint, fugiendi.

3. Contrariam vero hoc modo spectare oportet: quibus non inest exquisitus et curiosus ornatus, nam ex ornatu et in eo decore et simplicitate, quae non ad nimiam ostentationem comparata est, sobrietas et prudentia tum in habitu, tum in incessu (profluit); quique in quovis habitu sunt huiusmodi: minime ad nimiam hilaritatem effusi, non superflui, in hominum concursibus graves, ad respondendum appositi, adversus altercantes difficiles, in similium familiaritatibus contrahendis prospicientes, erga omnes moderati, ad emotiones taciturni, ad respondendum arguti et tolerantes, in occasione prudenter captanda appositi et accommodati, in victu frugales et paucis contenti, ad exspectandam occasionem tolerantes, ad orationem efficaces, quidquid doctrina acceperunt in medium proferentes, facultate dicendi utentes, ad gratiam comparati, et pro

[1] δημευταί. νέοι γάρ αὐταὶ εἰσὶν ἐμπίπτουσιν. — [2] ἥν. — [3] τοῖν δὲ ἐναντίοιν χρηώδεις σκοπέειν δὲ καὶ οἷς. — [4] καὶ τῷ ἐν ᾧ. — [5] ἕν τε ἑκάστῳ σχήματι τοιοῦτοι. — [6] εὔκριτοι. — [7] ὑπομνηματικοὶ πρὸς καιρὸν πρὸς ὑπομονήν. — [8] ἄνυστοί.

δειαν, quo reperto facile intelligis altero μή non opus esse et δημεύονται esse legendum.

νέοι — πολίων.] αὐτέοισι vulg., αὐταὶ εἰσί L., αὐτῇσι iam expressit Foës. Latine; — ἐντροπίην vulgo, ἐντροπήν cum Lind., Mack. scribo; — Corn. ἰδιώτας legisse videri adnotant; Matthiae voluisse ἐς ἱδρῶτας; cum Littréo nihil muto; — τίθονται (sic) J.

καὶ γὰρ — αὐτοί.] Littr. οὔ τοι de suo pro οὗτοι; mihi autem nihil hîc innovandum videtur; — ἀπετέοντες E., ἀπαιτέοντες P.'

Ἴδοι — εἰσι.] ἄν E. H. K., Matth., Littr.; ἄν om. vulg.; — ἐπ' ἐσθῆτος ceteri, ἀπ' de meo; — καὶ ἐν τῇσι A., Littr., ἐν om. vulg., neque ego recipio; — φευκτέον καὶ μισητέον τοῖσι θεωμένοισί εἰσι Ald., mss. 7. apud Littr.

3. τῆς — πορείην.] τοῖς δὲ ἐναντίοις χρηώδεις σκοπέειν δὲ καὶ οἷς L., τὴν δὲ (δ' H.) ἐναντίην χρειῶδες σκοπέειν οἷς vulg., τὴν δὲ ἐναντίην ἐστάλθαι λιτῶς Q.' Pro χρειῶδες in vulgata Littr. de suo χρὴ ὧδε, quod lubens amplector; — ἀφελείης E. H., Littr., ἀφελίης vulg.; — ἐν νῷ cett., ἐννόως de meo.

οἵ τ' ἐν — ἀποτερματιζόμενοι.] οἵ τε (εἴ τε L., ἕν τε Weigel de coniect.; cf. lectt. V.) ἑκάστῳ σχήματι τοιοῦτοι vulg., οἷοι ἕκαστοι σχήματι τοιοῦτοι Littr. ex Dübneri coniectura, quae mihi non arridet; ex vulgata et Voss. lectione coniunctis dedi οἵ τ' ἐν ἑκάστῳ σχήματι τοιοῦτοι. — Dein: εὔκριτοι E. L.; — ἀναστήσιας L.; — ὑπομνηματικοί idem; — ὑπομενητικοί A.; — πρὸς καιρὸν (καιροῦ L.) πρὸς ὑπομονήν vulg., πρὸς καιροῦ τὴν ὑπομονήν Littr., sed

νοι, δόξῃ τῇ ἐκ τούτων διϊσχυριζόμενοι, ἐς ἀλήθειαν [1] πρὸς τὸ ὑποδειχθὲν ἀποτερματιζόμενοι.

δ'. Ἡγεμονικώτατον μὲν [2] οὖν τούτων ἁπάντων τῶν προειρημένων ἡ φύσις· καὶ γὰρ οἱ ἐν τέχνῃσι, ἢν [3] προσῇ αὐτοῖσι τοῦτο, διὰ πάντων τούτων [4] πεπόρευνται τῶν προειρημένων. Ἀδίδακτον γὰρ τὸ χρέος ἐν [5] τῇ σοφίῃ· καὶ ἐν τῇ τέχνῃ, πρόσθε μὲν ἢ [6] διδαχθῆναι, ἐς τὸ ἀρχὴν λαβεῖν [7] ἡ φύσις κατερρύη καὶ κέχυται, [8] ἡ δὲ σοφίη ἐς τὸ εἰδῆσαι τὰ ἀπ' αὐτῆς τῆς φύσιος ποιεύμενα. Καὶ γὰρ ἐν ἀμφοτέροισι τοῖσι λόγοισι πολλοὶ κρατηθέντες οὐδαμῇ ἐν ἀμφοτέροισι ἐχρήσαντο τοῖσι πρήγμασι ἐς ἔνδειξιν· ἐπὴν οὖν τις αὐτῶν ἐξετάζῃ [9] τι πρὸς ἀλήθειαν τῶν ἐν ῥήσι τιθεμένων, οὐδαμῇ τὰ πρὸς φύσιν αὐτοῖσι χωρήσει. Εὑρίσκονται γοῦν οὗτοι παραπλησίην οἶμον ἐκείνοισι πεπορευμένοι. Διόπερ ἀπογυμνούμενοι τὴν πᾶσαν ἀμφιέννυνται κακίην καὶ ἀτιμίην. Καλὸν γὰρ ἐκ τοῦ διδαχθέντος ἔργου λόγος· πᾶν γὰρ τὸ ποιηθὲν τεχνικῶς ἐκ λόγου ἀνηνέχθη· τὸ δὲ ῥηθὲν τεχνικῶς, μὴ ποιηθὲν δὲ, μεθόδου ἀτέχνου δεικτικὸν ἐγενήθη· τὸ γὰρ οἴεσθαι μὲν, μὴ πρήσσειν δὲ, ἀμαθίης καὶ ἀτεχνίης σημεῖόν ἐστι· οἴησις γὰρ μάλιστα ἐν ἰητρικῇ αἰτίην μὲν τοῖσι κεκτημένοισι, [10] ὄλεθρον δὲ τοῖσι χρεομένοισι ἐπιφέρει· καὶ γὰρ ἢν ἑωυτοὺς ἐν λόγοισι πείσαντες οἰηθῶσι εἰδέναι ἔργον τὸ ἐκ μαθήσιος, καθάπερ

gloria, quae inde provenit, decertare parati, ad veritatem in eo quod docentur respicientes.

4. Ad haec igitur praedicta omnia praecipue dux est natura. Etenim si adfuerit his qui artibus instructi sunt, ad praedicta omnia aditus est amplissimus. Usus enim in sapientia non docetur et in arte, priusquam docetur, ut initia capiat natura defluxit et affusa est; sapientia vero ut noscantur ea quae per naturam sint operata. Nam in utroque sermone multi superati, nusquam in utroque ad demonstrationem rebus factis usi sunt; si quis eorum igitur aliquid illorum, quae in sermone ponuntur, ad veritatem exegerit, nusquam iis succedunt ea, quae secundum naturam sunt. Hi igitur simili atque illi via incedere videntur. Quapropter denudati omnem nequitiam et turpitudinem induunt. Pulchrum quid enim ratio ex opere docto; omne enim quidquid artificiose factum est, ex ratione profectum est. Quod vero artificiose dictum, sed non factum est, indicium factum est viae, quae artis expers sit. Opinari enim, sed non efficere, imperitiae et artis defectus signum est. Opinio enim maxime in medica arte iis, qui eam tenent, culpam, iis vero, qui eam in usum vocant, perniciem adfert. Nam si in ratiocinationibus sibi persuadent et opinantur se scire, opus, quod ex disciplina proficiscitur, quemadmodum vile aurum in igne exploratum,

[1] πρὸς τοῦτο δειχθὲν ἀποτελματιζόμενοι. — [2] οὖν om. — [3] προσῆν. — [4] πεπόρευται. — [5] τε. — [6] διδαχθῆς. — [7] ἡ δὲ φ. — [8] τῇ. — [9] τις. — [10] ὄλεθρον.

scriptum fuit olim πρὸς καιροῦ ὑπομονήν. Porro: ἀνυστούς A., Littr., ἀνυστοί vulg., πρός pro πᾶν K.; — τοῦτο δειχθέν L.; — ἀποτελματιζόμενοι vulg., ἀποτολματιζόμενοι K., ἀποτελματισθῆναι A., ἀποτερματιζόμενοι Coraës ad Plut., quem ἀποβλέποντες id exponere adnotat Littr.

4. ἡγεμονικώτατον — προειρημένων.] οὖν om. L., uti V.; — τέχναισι vulg., τέχνῃσι H., Lind.; — προσῆν edd. antt., mss. 6., Zuing., cf. lectt. V.; — προσπορεύονται vulg., προσπορεύωνται Bas., Zuing., Mack., προπορεύονται Lind., προσπορεῦνται I., προυπόρευνται J., πεπόρευνται E. H. K. a., Littr.

ἀδίδακτον — ποιεύμενα.] ἔν τε σοφίῃ vulg., ἔν τε τῇ σοφίῃ Lind., Littr.; me iudice ἐν τῇ σοφίῃ sine τε dandum est. Dein προσθεμένη διδαχθῇ (διδαχθῇς L., Voss.) vulg., unde Littr. pulchre πρόσθε μὲν ἢ διδαχθῇ; credo tamen ante πρόσθε non puncto minore, quemadmodum fecit ille, sed commate tantum esse distinguendum; tum malo διδαχθῆναι scribere, neque enim subiunctivus, sed indicativus ἐδιδάχθη congruit, nisi infinitivum amplectaris; — dein τῇ δὲ σοφίῃ vulg., ubi nominativum de suo reposuit editor Paris.

καὶ γὰρ — χωρήσει.] τοῖσι λόγοισι Littr. cum mss. 8., τοῖσι om. vulg.; — σὺν ἀμφοτέροισι vulg., συναμφοτέροισι L., Littr.; de meo ἐν ἀμφ. scripsi. Vulgo ἐς δεῖξιν, sed codd. 8., Zuing. in marg. ἔνδειξιν pro ἐς δεῖξιν, unde ἐς ἔνδειξιν dedi; — ἐξετάζῃ τε (ἐξετάζηται E. H. K., τι pro τε cod. Vinar., Lind., Littr.) vulgata.

εὑρίσκονται — πεπορευμένοι.] οὐ παραπλ. L., Corn., Zuing. in marg. — Ad vulgatum ὁδόν H. in marg. καὶ οἶμον, item οἶμον, sed sine καί, a.; equidem οἶμον recipio, quod duorum est generum et infra recurrit, in vulgatâ glossa expulit vocem pristinam.

καλὸν — ἀπέδειξε.] καλός L.; — μεθόδου — πρήσσειν omm. F. G.; — γὰρ καὶ μάλιστα E. H. al. m., K., Zuing. in marg.; — κεκτημένοισι est Coraïs coniectura, quam pro

χρυσὸς φαῦλος ἐν πυρὶ κριθεὶς, τοιούτους αὐτοὺς ἀπέδειξε. *Καίτοι γε τοιαύτη ἡ πρόρρησις ἀπαρηγόρητον [1] εἰς σύνεσιν ὁμογένεσιν ὡς ἔστιν εὐθὺ, τὸ πέρας ἐμήνυσε γνῶσις· τῶν [2] δ' ὁ χρόνος καὶ τὴν τέχνην εὐοδέα κατέστησε, ἢ τοῖσι ἐς τὴν παραπλησίην οἶμον ἐμπίπτουσι τὰς ἀφορμὰς δήλους ἐποίησε.

eiusmodi eos esse demonstrat . . . .

ε'. Διὸ δεῖ ἀναλαμβάνοντα τούτων τῶν προειρημένων ἕκαστα μετάγειν τὴν σοφίην ἐς τὴν ἰητρικὴν καὶ τὴν ἰητρικὴν ἐς τὴν σοφίην. Ἰητρὸς γὰρ φιλόσοφος ἰσόθεος· [3] οὐ πολλὴ γὰρ διαφορὴ ἐπὶ τὰ ἕτερα· καὶ γὰρ ἔνι τὰ πρὸς σοφίην ἐν ἰητρικῇ πάντα, ἀφιλαργυρίη, ἐντροπὴ, ἐρυθρίησις, καταστολὴ, δόξα, κρίσις, ἡσυχίη, ἀπάντησις, καθαρειότης, γνωμολογίη, εἴδησις τῶν πρὸς βίον χρηστῶν καὶ ἀναγκαίων, [4] ἀκαθαρσίης ἀπεμπόλησις, ἀδεισιδαιμονίη, ὑπεροχὴ θεία. Ἔχουσι γὰρ ἃ ἔχουσι πρὸς ἀκολασίην, πρὸς βαναυσίην, πρὸς ἀπληστίην, πρὸς ἐπιθυμίην, πρὸς ἀφαίρεσιν, πρὸς [5] ἀναίδειαν ἐνιδεῖν. Αὕτη γὰρ ἡ γνῶσις τῶν προσιόντων καὶ χρῆσις τῶν πρὸς φιλίην καὶ πρὸς τέκνα, πρὸς χρήματα. Ταύτῃ μὲν οὖν ἐπικοινωνὸς σοφίη τις, ὅτι καὶ ταῦτα τὰ πλεῖστα ὁ ἰητρὸς ἔχει.

5. Quapropter praedicta singula colligere oportet et sapientiam ad medicinam traducere et medicinam ad sapientiam. Medicus enim philosophus deo aequalis habetur. Nam neque multum inter se differunt et quae ad sapientiam requiruntur in medicina insunt omnia; pecuniae contemptio, pudor, verecundia, modestia in vestitu, existimatio, iudicium, lenitas, occursatio, munditics, sententiarum elocutio, eorum, quae ad vitam sunt utilia et necessaria, cognitio, impuritatis abiectio, superstitiosi deorum metus aversatio, praestantia divina. Quae enim habent, habent ut in iis conspici possit incontinentia, quaestuosa et sordida professio, inexplebilis habendi sitis, cupiditas, detractio, impudentia. Haec enim spectant ad cognitionem redituum et usum eorum, quae ad amicitiam, et ad liberos, pecuniam pertinent. Cum hac igitur coniuncta est sapientia quaedam, quum etiam medicus horum pleraque habeat.

ς'. Καὶ γὰρ μάλιστα ἡ περὶ θεῶν εἴδησις ἐν νόῳ [6] αὐτῷ ἐμπλέκεται· ἐν γὰρ τοῖσι ἄλ-

6. Nam et deorum cognitionem ipse potissimum animo complectitur; cumque ceteris in

[1] εἰς σύνεσιν ὡς ἔστιν εὐθύ. — [2] δ' ὅσα χρ. καὶ τὴν τ. εὐαδέα. — [3] οὐ om. — [4] καθαρσίης. — [5] ἀναιδείην ἐνιδεῖν αὕτη. — [6] αὕτη.

vulgata κεχρημένοισι repudiavit Littr. propter scholion, quod apud eum descriptum legere licet, sed quo minime moveor ut praestantem Coraïs emendationem reiiciam, sine qua apta antithesis, quam auctor voluit, magnam partem perit.

καίτοι — ἐποίησε.] ἀπαρηγόρητος E.; — ὁμογενέσιν Ald. H., Foës. in adn.; — ὡς δ' Zuing. in marg.; — ἐμήνυσε a. pro ἐδήλωσε; — quod glossema est ad illud spectans. — Matthiae in vulgata voluit ἀπαραχώρητον et τῶν μέν ante ὡς ἔστιν illatum cupivit; quomodo si locum legas, non tamen intelliges. Littréus dedit: Καίτοι γε τοιαύτη ἡ πρόρρησις ἀπαρηγόρητος. Ἡι σύνεσις ὁμογενής ἐστιν, εὐθὺ τὸ πέρας ἐδήλωσε γνῶσις· τῶν δ' ὁ χρόνος τὴν τέχνην κ. τ. λ., quod non magis intelligo quam vulgatam, aut Matthiae lectionem. — In seqq. εὐωδέα Ald., εὐαδέᾳ mss. 7., Zuing. in marg.; fateor mihi εὐοδέα pro εὔοδον valde suspectum esse; — καί pro ἤ ante τοῖσι Zuing. in marg. — Equidem, quum ex loco impedito exitum non reperiam, eum e vulgata lectione asterisco notatum descripsi.

5. διὸ — σοφίην.] δή pro δεῖ Ald., codd. 6.

ἰητρὸς — θεῖα.] οὐ L., Zuing. in marg., Foës. in adn. Lind., Littr., οὐ om. vulg.; — γάρ edd. antt., mss. 7., Zuing. in marg., Matthiae, Littr., γάρ om. vulg.; — καθαριότης ceteri; — πρὸς βίου Ald., mss. 4., Zuing. in marg., Littr.; — καθαρσίων (καθαρσίης mss. 6. Littréi, Voss., Zuing. in marg.) ἀπεμπόλησις vulg. Pro ἀπεμπόλησις Matth. voluit ἀποδήμησις ἐν πόλεσι, quod illi facile relinquis; Foës. ἀκαθαρσίων voluit, rectius Littr. ἀκαθαρσίης in καθαρσίης latere vidit.

ἔχουσι — ἐνιδεῖν.] Littr. ἐνιδεῖν reiicit, quod in Lexicis non occurrere neque hoc loco intelligi posse contendit; pernego: Xenoph. Memor. VII. 7. 45. κακόνοιάν τινα ἐνιδόντες μοι. — Locus in Lexicis citatus. Ipsum autem verbum h. l. recte ponitur eiusque sensus apertus.

αὕτη — χρήματα.] ἡ ante γνῶσις vulgo om., alii addiderunt; — καὶ ὡς (addunt καί mss. 8.) ὁκοίως (ὁμοίως pro ὁκ. L., Voss.) (καὶ ὡς μοι ὅκως mss. Regia apud Foës.) τε (τά pro τε J., Littr.) vulg.; equidem inter καί et πρὸς τέκνα illud ὡς καὶ ὁκοίως τά abieci; insiticium esse videtur. — Littr. τῶν προσιόντων de reditu intelligendum esse monet.

ταύτῃ — ἔχει.] καὶ τὰ πλεῖστα E., H. al. m., K.

6. καὶ — ἰητρικῇ.] καὶ νόῳ pro ἐν νόῳ K.; — αὐτῇ

λοισι πάθεσι καὶ ἐν ξυμπτώμασι εὑρίσκεται τὰ πολλὰ πρὸς θεῶν ἐντίμως κειμένη [1] ἡ ἰητρική. Οἱ δὲ ἰητροὶ θεοῖσι παρακεχωρήκασι· οὐ γὰρ ἔνι [2] περισσὸν ἐν αὐτῇ τὸ δυναστεῦον. Καὶ γὰρ οὗτοι πολλὰ μὲν μεταχειρέονται, πολλὰ δὲ καὶ κεκράτηται αὐτοῖσι δι' ἑωυτῶν. Ἃ δὲ καταπλεονεκτεῖ νῦν ἡ ἰητρική, ἐντεῦθεν παρέξει· ἔστι γὰρ [3] ὁδός τις ἐν σοφίῃ καὶ αὐτοῖσι ἐκείνοισι· οὗτοι δ' οὐκ οἴονται, ὁμολογέουσι [4] δὲ τὰ περὶ τὰ σώματα παραγενόμενα, ἃ δὴ διὰ πάσης αὐτῆς πεπόρευται, μετασχηματιζόμενα ἢ μεταποιούμενα, ἃ δὲ μετὰ χειρουργίης ἰώμενα, ἃ δὲ βοηθούμενα, θεραπευόμενα ἢ διαιτώμενα. Τὸ δὲ κεφαλαιωδέστατον ἔστω ἐς τὴν τούτων εἴδησιν.

affectibus et in casibus medicina multum deos colere reperitur, tum vero medici diis plurimum concedunt. Neque enim ipsa supervacaneam potentiam sibi arrogat, cum si quidem ipsi multa aggrediuntur, multa tamen sunt quae superant eorum potestatem et per se fiunt. In quibus vero medicina superior exsistat, hinc manifestum erit. Est enim illis ipsis etiam via in sapientia, quod illi non opinantur (verum esse); sed concedunt quae circa corpora obveniunt, quae sane per totam ipsam procedunt, dum transformantur, aut permutantur, partim quidem per manus operam sanantur, partim vero per auxilia, aut victus rationem, curationem accipiunt. Praecipuum vero caput omnium est, ut horum cognitio habeatur.

ζ'. Ὄντων οὖν [5] τούτων τῶν προειρημένων ἁπάντων, χρὴ τὸν ἰητρὸν ἔχειν τινὰ εὐτραπελίην παρακειμένην· τὸ γὰρ αὐστηρὸν δυσπρόσιτον καὶ τοῖσι ὑγιαίνουσι καὶ τοῖσι νοσέουσι. Τηρεῖν δὲ [6] χρὴ ἑωυτὸν ὅτι μάλιστα, μὴ πολλὰ [7] φαίνοντα τῶν τοῦ σώματος μερέων, μηδὲ πολλὰ [8] λεσχηνευόμενον τοῖσι ἰδιώτῃσι, ἀλλὰ τἀναγκαῖα· [9] νομίζεται γὰρ τοῦτο βίη εἶναι ἐς πρόκλησιν θεραπηΐης. Ποιέειν δὲ κάρτα μηδὲν περιέργως αὐτῶν, μηδὲ [10] μετὰ φαντασίης· ἐσκέφθω δὲ ταῦτα πάντα, ὅκως ᾖ σοι προκατηρτισμένα ἐς τὴν εὐπορίην, ὡς δέοι· εἰ δὲ μή, ἐπὶ τοῦ χρέους ἀπορίη [11] αἰεί.

7. Cum igitur praedicta omnia ita se habeant, medicum urbanitatem quamdam sibi adiunctam habere convenit. Austeritas enim tum sanis, tum aegris difficilem accessum praebet. Observare autem eum maxime oportet ut ne multas corporis partes nudet, neque cum plebeiis de rebus multis, sed tantum de necessariis, confabuletur. Id enim vis quaedam ad eliciendam curationem esse putatur. Horum vero nihil neque nimis curiose, neque ex opinione agat. In istis autem omnibus videndum ut haec tibi sint ad facultatem, ut decet, praeparata; alioqui, cum opus fuerit, inopia semper aderit.

[1] ἡ om. — [2] περιττόν. — [3] ὁδὸς τῆς ἐν σ. ὧδε καὶ γὰρ αὐτέοισιν ἐκείνοισιν οὕτω. — [4] ὧδε. — [5] τοιούτων. — [6] χρή om. — [7] φαίνονται. — [8] λεσχημονευόμενον et in marg. ἀδολεσχοῦντα. — [9] νομιζῇ γὰρ τοῦτο βίη. — [10] κατὰ φαντασίην. — [11] αἰεὶ δεῖ.

vulg., αὐτή J., Gessnerus, Littr.; αὐτοῦ vel αὐτῷ voluit Foës., quorum hoc amplector, ut αὐτῷ respiciat ad ὁ ἰητρός in antecedentibus.

καὶ — ἑωυτῶν.] μή pro μέν J.; — κράτηται K.; κεκράτηνται in marg. H.

ἃ δὲ — διαιτώμενα.] ἡ ante ἰητρική omm. H. K.; — παρέξει· τὶς (τίς Ald.) γὰρ ὁδὸς τῆς ἐν σοφίῃ ὧδε· καὶ γὰρ αὐτέοισιν (αὐτέοισιν om. Ald.) ἐκείνοισι vulg.; equidem textum ex Littréi emendatione descripsi, nisi quod ille ὧδε post ἐν σοφίῃ servavit, quod mihi reiiciendum est visum. Dein οὕτω δ' οὐκ οἴονται cett., οὗτοι pro οὕτω de coniectura scripsi; — ὁμολογοῦσιν ὧδε vulg., pro ὧδε reposuit δέ Littr.; — περὶ σώματα vulg.; τά de meo interposui; — παραγινόμενα E. H. K.

τὸ δὲ — εἴδησιν.] τοιουτέων vulg., τουτέων edd. antiquae, mss. 3., Littr. — Mirus est periodi habitus: exspectaveram potius τὸ δὲ κεφαλαιωδέστατόν ἐστι ἡ τούτων εἴδησις.

7. τηρεῖν — θεραπηΐης.] φαίνονται Ald., mss. 4., φαίνωνται H.; — λεσχημονευόμενον codd. 7., λεχθημονευόμενον a.; ad hoc vocabulum idem glossema in marg. L., quod in V.; — νομίζει γὰρ τοῦτο βίη εἶναι ἐς πρόσκλησιν (πρόκλησιν Zuing. in marg., codd. Reg. Foësii) θεραπηΐης vulgo. Littr. recte πρόκλησιν probat; tum vero νομίζεται γὰρ τοῦτο βίη κ. τ. λ., vel νομίζειν γὰρ τωὐτὸ βίη κ. τ. λ. vult. quorum hoc dedit. Me iudice neque τωὐτό, neque βίῃ congruit et prior eius ratio sola vera est: in vulgata passiva forma in activam abiit.

ποιέειν — αἰεί.] κατὰ φαντασίην L., uti V.; — ἦσι pro ᾖ σοι J.; — προσκατηρτισμένα idem; — ἀπορίη ἀεί. μελετᾶν vulg., — ἀπορίη αἰεὶ (ἀεί E. H., Lind.) δὴ (δεῖ mss. 6. Littréi, inter quos L., cf. lectt. V.) μελετᾶν Ald., mss. 6.; iam vero Littr. pro ἀεὶ δή s. ἀεὶ δεῖ de coniectura ἀειδής; sed multo rectius editores antiquiores δή s. δεῖ repudiarunt; quippe manifesto librarius δεῖ μελετᾶν dederat pro μελετᾶν δὲ χρή, quod quum scribendum esse videret, non deleto δεῖ.

η΄. Μελετᾶν δὲ χρὴ ἐν ἰητρικῇ ταῦτα μετὰ πάσης καταστολῆς περὶ ψηλαφίης καὶ ἐγχρίσιος καὶ [1] ἐπικαταντλήσιος, πρὸς τὴν εὐρυθμίην τῶν χειρῶν, περὶ τιλμάτων, περὶ σπληνῶν, περὶ ἐπιδέσμων, περὶ τῶν ἐκ [2] καταστάσιος, περὶ φαρμάκων, ἐς τραύματα καὶ ὀφθαλμικὰ καὶ τούτων τὰ πρὸς τὰ γένεα, ἵν' ᾖ σοι προκατηρτισμένα ὄργανά τε καὶ μηχαναὶ καὶ σίδηρος ὁ ἑξῆς· ἡ γὰρ ἐν τούτοισι ἀπορίη ἀμηχανίη καὶ βλάβη ἐστί. Ἔστω δέ σοι ἑτέρη παρέξοδος ἡ λιτοτέρη πρὸς τὰς [3] ἀποδημίας ἡ διὰ χειρῶν· ἡ δ' [4] εὐχερεστάτη διὰ μεθόδων· οὐ γὰρ οἷόντε διέρχεσθαι πάντα τὸν ἰητρόν.

8. Horum vero omnium diligens in re medica cura habenda est cum omni habitu demisso, quae ad frictionem, illitionem et perfusionem pertinent, ut cum concinna manuum tractatione adhibeantur. Quod attinet ad linamenta, concerpta, splenia, vincula, ea, quae ex temporis conditione petuntur, medicamenta tum ad vulnera, tum ad oculos comparata et ex his, quae ad genus quodque referuntur, uti tibi sint accommodata, instrumenta, machinae, ferramenta cetera. Horum namque penuria mentis inopiam et detrimentum affert. Alter vero tibi sit apparatus simplicior, quo ad manus operam utaris, ad peregrinationes accommodatus. Promptissimus autem est, qui via quadam et ratione comparatur. Neque enim fieri potest, ut omnia medicus enumeret.

θ΄. Ἔστω δέ σοι εὐμνημόνευτα φάρμακά τε καὶ δυνάμιες ἁπλαῖ καὶ ἀναγεγραμμέναι, εἴπερ ἄρα ἐστὶ ἐν νόῳ καὶ τὰ περὶ νούσων ἰήσιος, καὶ οἱ τούτων τρόποι ὁσαχῶς καὶ ὃν τρόπον περὶ ἑκάστων ἔχουσι· αὕτη γὰρ [5] ἡ ἀρχὴ ἐν ἰητρικῇ καὶ μέσα καὶ τέλος.

9. Medicamenta autem, tum eorum simplices facultates, tum si quae descripta sunt, probe tibi memoria teneantur. Si nempe in animi notione etiam reposita sint quae ad morborum curationem pertinent eorumque modi quot et quomodo se in singulis habeant. Hoc enim in re medica principium, medium locum et finem obtinet.

ι΄. [6] Προκατεσκευάσθω δέ σοι καὶ μαλαγμάτων γένεα πρὸς τὰς ἑκάστων [7] χρήσιας, ποτήματα τέμνειν δυνάμενα ἐξ ἀναγραφῆς ἐσκευασμένα πρὸς τὰ γένεα. Προητοιμάσθω δὲ καὶ τὰ πρὸς φαρμακείην εἰλημμένα ἀπὸ τόπων τῶν καθηκόντων, ἐσκευασμένα εἰς ὃν [8] δεῖ τρόπον πρὸς τὰ γένεα καὶ τὰ μεγέθεα ἐς παλαίωσιν μεμελετημένα, τὰ δὲ

10. Malagmatum quoque genera ad singulos usus praeparata habeas, potiones item incidendi facultate praeditas, ex descriptione praeparatas, cuique generi accommodatas. Ad manum etiam sint quae ad purgationem per medicamenta faciunt ex locis convenientibus desumpta, eo quo decet modo pro suo quaeque genere praeparata, tum quae ad vetustatem diligenter sunt

[1] ἐγκατακλίσιος. — [2] καταστάσιος. — [3] ἐπιδημίας. — [4] εὐσθενεστάτη. — [5] ἡ om. — [6] προσκατασκευάσθω. — [7] χρήσιας. — [8] δή.

pingere perrexit. Dandum igitur ἀπορίη αἰεί prae quo ἀπορίη ἀηδής friget et ineptum est.

8. μελετᾶν — ἐστί.] ἐγχρήσιος Ald., mss. 5., ἐγχρίψιος H.; — ἐγκαταντλήσιος vulg., ἐγκαταπλήσιος K., ἐγκατακλύσιος L., cf. lectt. Voss.; me iudice in vulgata latet id, quod exhibui; — τελμάτων codd. 6.; — τά ante πρὸς τὰ γένεα ex edd. antt. et codd. revocavit Littr.; perierat in vulg.; — σιδηρὸς ὁ ἑξῆς vulg.; ὀξεῖς forte ὀξύς L.; ὀξύς Lind.; recte mihi habere videtur vulgata; nempe καὶ τὰ ἑξῆς, quod Littr. dedit, in ea profecto non latet; — ἐστί om. A.

ἔστω — ἰητρόν.] Littr. de παρέξοδος monet interpretes id explicare *appareil*, *trousse;* plane idem est Latinum *vade mecum;* — ἐπιδημίας vulgo; emendarunt Corn., Foës.; — εὐσθενεστάτη mss. 7. apud Littr., inter quos L., cf. lectt. V., Zuing. in marg.

9. ἔστω — τέλος.] σοι πάντα εὐμν. J.; — τε om. K.; — τοιουτέων vulg., τουτέων H. Q.', Zuing. in marg., Littr.; — καὶ ὁσαχῶς a., Littr.; nolim καί recipere; — ἡ ante ἀρχή Littr. de suo; — μέση H.

10. προκατασκευάσθω — γένεα.] προσκατασκευάσθω I. J. L., προκατασκευάσθω vulg.; — τέμνειν δυνάμενα vulg.; aduotat autem Littr. quosdam τ' ἀνύειν pro τέμνειν legere voluisse; credo eum recte vulgatam tueri; ista τέμνειν δυνάμενα opponuntur μαλάγμασι in antecedentibus.

προητοιμάσθω — λόγου.] φαρμακίην vulgo, φαρμακείην E. H., Zuing.; — Littréus ἐς τὰς καθάρσιας, quod ante εἰλημμένα inferri solet, glossema ad πρὸς φαρμακείην referre

πρόσφατα [1] *ὑπὸ τὸν καιρὸν καὶ τἄλλα κατὰ λόγον.*

ια'. Ἐπὴν δὲ ἐσίῃς πρὸς τὸν νοσέοντα, τούτων σοι ἀπηρτισμένων, ἵνα μὴ ἀπορῇς, εὐθέτως ἔχων ἕκαστα πρὸς τὸ ποιησόμενον, [2] ἴσθι δὴ γιγνώσκων, ὅ τι χρὴ ποιέειν πρὶν ἐσελθεῖν· τὰ πολλὰ γὰρ οὐ ξυλλογισμοῦ, ἀλλὰ βοηθείης δεῖται τῶν πρηγμάτων. Προδιαστέλλεσθαι οὖν χρὴ τὸ ἐκβησόμενον ἐκ τῆς ἐμπειρίης· ἔνδοξον γὰρ καὶ εὐμαθές.

ιβ'. Ἐν δὲ τῇ εἰσόδῳ μεμνῆσθαι καὶ καθέδρης καὶ καταστολῆς, περιστολῆς, ἀνακυριώσιος, βραχυλογίης, ἀταρακτοποιησίης, προεδρίης, ἐπιμελείης, ἀντιλέξιος πρὸς τὰ ἀπαντώμενα, πρὸς τοὺς ὄχλους τοὺς ἐπιγιγνομένους εὐσταθείης τῆς ἐν ἑωυτῷ, πρὸς τοὺς θορύβους ἐπιπλήξιος, πρὸς τὰς ὑπουργίας ἑτοιμασίης. Ἐπὶ τούτοισι μέμνησο παρασκευῆς τῆς πρώτης· εἰ δὲ μὴ, κατὰ τἄλλα ἀδιάπτωτος εἶναι, ἐξ ὧν παραγγέλλεται ἐς ἑτοιμασίην.

ιγ'. Ἐσόδῳ χρέο πυκνῶς, ἐπισκέπτεο ἐπιμελέστερον, τοῖσι ἀπαιτεομένοισι ἐπὶ τὰς μεταβολὰς [3] ἀπαντῶν· ῥᾷον γὰρ εἴσει, ἅμα δὲ καὶ εὐμαρέστερος ἔσει· ἄστατα [4] γὰρ τὰ ἐν ὑγροῖσι· διὸ καὶ εὐμετάποίητα καὶ ὑπὸ φύσιος καὶ ὑπὸ τύχης· ἀβλεπτηθέντα γὰρ τὰ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ὑπουργίης ἔφθασαν ὁρμήσαντα καὶ ἀνελόντα· οὐ γὰρ ἦν τὸ ἐπικουρῆσον. Πολλὰ γὰρ ἅμα τὰ [5] ποιέοντά τι χαλεπόν· τὸ γὰρ καθ' ἓν κατ' ἐπακολούθησιν εὐθετώτερον καὶ ἐμπειρότερον.

reposita, tum quae recentia pro temporis occasione in usum veniunt reliquaque ad eandem rationem.

11. His adornatis cum ad aegrotum ingressus fueris, ne animo haereas, cum singula habes ad id quod fieri debeat apposite accommodata, priusquam ad aegrum ingrediaris, fac cognitum habeas quid agendum sit. Pleraque enim non ratiocinatione, sed auxilio indigent. Eventa igitur ut ex experientia tibi innotescant curandum. Id enim gloriam adfert et cognitu est facile.

12. In ingressu autem te meminisse convenit sessionis, demissi habitus, vestitus gravitatis, breviloquentiae, ut ne quid perturbato animo facias, ut aegro assideas, in omnibus diligentiam adhibeas, ut ad ea, quae obiiciuntur, respondeas, et ad omnes perturbationes animi constantiam adferas, tumultus verbis castiges, et ad omnia administranda te promptum exhibeas. Ad haec primum apparatum in memoria tenere oportet; sin minus, videndum ut in reliquis, quae ut in promptu sint praecipiuntur, opinione tua minime excidas.

13. Crebro aegrum invise, diligentem considerationem adhibeas, ut iis, quae requiruntur, ad permutationes occurras. Facilior enim tibi cognitio suppetet, simulque te promptius expedies. Instabilia enim sunt quae in humoribus consistunt, ideoque facilem cum a natura, tum a fortuna mutationem habent. Quae nisi in tempore, cum subministrari oportet, percipiantur, suo impetu praeoccupant et interimunt, cum non adsit quod opem afferre possit. Multa enim simul concurrunt, ut aliquid molestum

[1] *ἀπὸ τοῦ καιροῦ.* — [2] *ἴσθι δὲ γ. ὅτε χρὴ π. πρὶν ἢ ἐσελθ.* — [3] *ἀπάντων.* — [4] *γὰρ τὰ κατὰ τὸν καιρόν* omissis intermediis. — [5] *πνέον τά τι.*

credens uncinis intersepsit; mihi item eximendum videtur; — *δή* ante *τρόπον* vulg., *δεῖ* Zuing., Lind., Littr.; — *ἀπὸ τοῦ καιροῦ* Weigelius voluit, sed nec mihi arridet.

11. *ἐπὴν — πραγμάτων.*] — *ἴσθι δὲ γινώσκων* vulg., *δέ* reiicit Littr.; malui in *δή* mutare; — *ὃ χρή* vulg., *ὅ τι χρή* L., cf. lectt. V.; — *πρὶν ἤ* Ald., mss. 6., inter quos L., cf. lectt. Voss. — *τά* ante *πολλά* de meo dedi; — *οὐδὲ συλλογ.* vulgo; *οὐ* de meo.

προδιαστέλλεσθαι — εὐμαθές.] *προσδιαστ.* H. I. J.; — *οὖν* om. J.

12. *ἐν — ἑτοιμασίης.*] *τῇ* ante *εἰσόδῳ* Ald., mss. 7., Zuing., Littr.; vulgo om.; — *ἀνακρίσεως* pro *ἀνακυριώσιος* quaedam mss. Foësii; — *ἀπαντώμενα* vulg., *ἀπατώμενα* K., *ἀπαντώματα* quaedam exempll. Foësii; — *ἐπιγενομένους* H.; — *εὐσταθείης* mss. 4., Littr., *εὐσταθίης* vulg.

ἐπὶ τούτοισι — ἑτοιμασίην.] *τὸ κατ' ἄλλα* Lind., *καὶ κατ' ἄλλα* E. — Locum hunc corruptum esse existimat Littr.; non ego nego, sed puto, si *κατὰ τἄλλα* legamus pro vulgato *τὰ κατ' ἄλλα* et pro *ἀδιάπτωτον* scribamus *ἀδιάπτωτος εἶναι*, locum salvum esse.

13. *ἐσόδῳ — ἐπικουρῆσον.*] *ἀπατεομένοισι* vulg.; Littr. *ἀπατεωμένοισι* ex H. J., *ἀπατωμένοισι* a.; *ἀπαιτ.* de meo; — *κατὰ τὰς μεταβ.* a.; — *καὶ ὑπό* E., H. al. m., K., vulgo *καί* om.; — *ὑπό* ante *τύχης* om. E.; — *τά* ante *κατὰ τὸν καιρόν* omm. E. H. K., sed in E. rest. al. m.

πολλὰ — ἐμπειρότερον.] Pro *ποιέοντα*, quod se non in-

fiat; at quod sigillatim se consequitur promptum quidem magis et ad experientiam accommodatum.

ιδ'. Ἐπιτηρεῖν δὲ δεῖ καὶ τὰς ἁμαρτίας τῶν καμνόντων, δι' ὧν πολλοὶ πολλάκις διεψεύσαντο ἐν τοῖσι προσάρμασι τῶν προσφερομένων· [1] ἐπεὶ τὰ μισητὰ ποτήματα οὐ λαμβάνοντες, [2] ἢ φαρμακευόμενοι ἢ θεραπευόμενοι ἀνηρέθησαν· καὶ αὐτῶν μὲν οὐ πρὸς ὁμολογίην τρέπεται τὸ ποιηθὲν, τῷ δὲ ἰητρῷ τὴν αἰτίην προσῆψαν.

14. Observanda autem sunt etiam aegrotorum peccata, ex quibus multi decepti sunt in oblatis assumendis, quandoquidem exosis potionibus non sumptis, aut medicationibus, aut curationibus e medio sublati sunt. Quod quidem se fecisse minime fatentur, sed culpam in medicum conferunt.

ιε'. Ἐσκέφθαι δὲ χρὴ καὶ τὰ [3] περὶ ἀνακλισίων, ἃ μὲν αὐτῶν πρὸς τὴν ὥρην, ἃ δὲ καὶ πρὸς τὰ γένεα· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐς [4] εὐπνόους, οἱ δὲ ἐς καταγείους καὶ σκοτεινοὺς [5] τόπους· τά τε ἀπὸ ψόφων καὶ ὀσμῶν, μάλιστα δ' ἀπὸ οἴνου, [6] χειροτέρη γὰρ αὕτη, — φυγεῖν δὲ καὶ μετατιθέναι.

15. In considerationem vero etiam adhibendi sunt eorum decubitus, partim quidem pro anni tempestate, partim vero pro suo quique genere. Quidam enim in bene aëratis, alii vero in subterraneis et obscuris locis decumbunt. Strepitus quoque et odores, vinique praecipue, hic enim deterrimus est, fugiendi et amovendi sunt.

ις'. Πρήσσειν δ' ἅπαντα ταῦτα ἡσύχως, εὐσταλέως, μεθ' ὑπουργίης τὰ πολλὰ τὸν νοσέοντα ὑποκρυπτόμενον, [7] ἃ δὲ χρὴ παρακελεύοντα ἱλαρῶς καὶ εὐδιεινῶς, σφέτερα δὲ ἀποτρεπόμενον ἅμα μὲν ἐπιπλήσσειν μετὰ πικρίης καὶ ἐντάσιος, ἅμα δὲ παραμυθέεσθαι μετ' ἐπιστροφῆς καὶ ὑποδέξιος, μηδὲν ὑποδείκνυντα τῶν ἐσομένων ἢ ἐνεστώτων αὐτοῖσι· πολλοὶ γὰρ δι' αἰτίην ταύτην ἐφ' ἑκάτερα ἀπεώσθησαν διὰ τὴν πρόρρησιν τὴν προειρημένην τῶν ἐνεστώτων ἢ ἐπεσομένων.

16. Quae omnia placide et succincte facienda, ita ut plerumque in ipsa administratione aegrum celes, hilari et sereno vultu quae fieri debent iubens, eumque a suis cupiditatibus deterrens cum amarulentia et severitate simulque eum commonefaciendo et blande excipiendo consolans, neque quidquam eorum, quae instant aut facta sunt, ipsis indicans. Idcirco enim multi ob commemoratam instantium aut post futurorum praedictionem ad extremorum alterutrum detrusi sunt.

ιζ'. Τῶν δὲ μανθανόντων ἔστω τὶς ὁ ἐφεστὼς, ὅκως τοῖσι παραγγέλμασι [8] οὐ πικρῶς

17. Adsit autem ex discipulis aliquis, qui praesit, quo praeceptionibus citra amarulentiam

[1] ἐπί. — [2] ἢ φαρμακ. om. — [3] περὶ τῶν ἀνακλ. — [4] πόνους pro εὐπνόους et tum statim οἱ δὲ ἐς καταγείους omissis ceteris. — [5] ψόφους. — [6] χειριστοτέρη. — [7] ὧδε χρή. — [8] οὐ πικρῶς χρήσηται, ποιήσῃ δέ κ. τ. λ.

telligere profitetur, Littr. de coniectura προσιόντα, quod neminem intelligere puto; — τῶν γὰρ καθ' ἓν a.

14. ἐπιτηρεῖν — προσῆψαν.] ἐμπειρίας pro ἁμαρτίας Ald., mss. 4.; — ἐπί pro ἐπεί Ald., mss. 7.; — οὐ dein interpretes, editores de coniectura: vulgo om.; — ἢ φαρμ. om. L., cf. lectt. V.; — οὐχ ὡς ὁμολογίην vulg., οὐ πρὸς ὁμολογίην a.

15. ἐσκέφθαι — μετατιθέναι.] οἱ μὲν γὰρ αὐτέων ἐς θρόνους (εὔπνους pro ἐς θρόνους exempll. quaedam apud Foës.; πόνους pro θρόνους mss. 8., Ald.) οἱ δὲ ἐς καταγείους vulg.; — Littréus Calvi Latina exprimens Graece dedit: οἱ μὲν γὰρ αὐτέων ἐς ὑψηλοὺς, οἱ δὲ ἐς μὴ ὑψηλοὺς, οἱ δὲ ἐς καταγείους κ. τ. λ. — Equidem cum Littréo consentio in reiiciendo θρόνους, quod Corn. introduxisse videtur de coniectura. Sed non maiorem habeo fidem Calvi Latinis, quippe hunc de suo aliquid dedisse probabile est. Codices autem conspirant in πόνους, in quo latet, quod Foës. item memorat, εὔπνους s. potius εὐπνόους, quae antiqua esse videtur lectio et cum qua seqq. in antithesi pulchre congruunt. — Pro δέ Weigel voluit δεῖ post φυγεῖν; Littréus memorat etiam coniecturam, qua τε pro δέ legere voluerunt.

16. πρήσσειν — ἐπεσομένων.] ὧδε χρή vulg., ἅδε Zuing., Heurn. in marg., ἃ δέ Matth., Littr.; — εὐδιεινῶς reposuerunt dudum et praebuerunt Littréo codd. 6. pro vulgato εὐδεινῶς; — ἐντάσεων vulg., ἐνστάσεων Zuing. in marg., maluit ἐντάσεως Gessn.; — ἃ δὲ παραμυθ. a.; — ἐπιδέξιος exempll. quaedam Foësii, Zuing. in marg.; — ἐπιδεικν. mss. 4.; — ταύτην omm. H. J.; — ἕτερα a. pro ἑκάτερα; — ἀπεώθησαν vulg., ἀπεώσθησαν edd. antt., mss. 3., Zuing., Mack., Littr.; — ἐσομένων K.

17. τῶν — προκεῖται.] Pro οὐ πικρῶς Littr. de suo οὐκ ἀκαίρως; mihi non constat vulgatam vitiosam esse; — χρή-

χρήσεται, ποιήσει δὲ ὑπουργέειν τὸ προσταχθέν· ἐκλέγεσθαι [1]δὲ αὐτῶν ἤδη τοὺς ἐς τὰ τῆς τέχνης [2]εἰλημμένους προσδοῦναί τι τῶν ἐς τὸ χρέος, ἢ ἀσφαλέως προσενεγκεῖν· ὅκως τε ἐν διαστήμασι μηδὲν λανθάνῃ σε· ἐπιτροπὴν δὲ τοῖσι ἰδιώτῃσι μηδέποτε δίδου περὶ μηδενός· εἰ δὲ μὴ, τὸ κακῶς πρηχθὲν εἰς σε χωρήσει [3]τοῦ ψόγου· ἐὰν δὲ μήποτ' ἀμφιβόλως ἔχῃ, ἐξ ὧν τὸ μεθοδευθὲν χωρήσει, οὐ σοὶ τὸν ψόγον [4]περιάψει, καὶ τευχθὲν δὲ πρὸς τὸ [5]γένος ἔσται· πρόλεγε οὖν ταῦτα πάντα ἐπὶ τῶν ποιουμένων οἷς καὶ τὸ ἐπεγνῶσθαι πρόκειται.

utatur et quod imperatum subministrari curet. Ex his vero deligendi qui iam in arte provecti sunt, ut ea quae sunt usui exhibere, vel secure offerre sciant, neque in intervallis quidquam te lateat. Nullius vero rei curam plebeiis unquam committas, alioqui eius quod male factum est reprehensio ad te redundabit. Sin minime fuerit ambiguum, ex quibus quod via et ratione tractatum est procedat, non tibi vituperationem comparabit, et rei eventus ad genus referetur. Quamobrem ista omnia dum fiunt, iis qui ad istorum cognitionem incumbunt praedicito.

ιη'. Τούτων οὖν ἐόντων τῶν πρὸς εὐδοξίην καὶ εὐσχημοσύνην τῶν ἐν τῇ σοφίῃ καὶ ἰητρικῇ καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι τέχνῃσι, χρὴ τὸν ἰητρὸν διειληφότα τὰ μέρεα περὶ ὧν εἰρήκαμεν περιεννύμενον πάντοτε τὴν ἑτέρην διατηρέοντα φυλάσσειν καὶ παραδιδόντα ποιέεσθαι· εὐκλεέα γὰρ ἐόντα πᾶσι ἀνθρώποισι διαφυλάσσεται· οἵ τε δι' αὐτῶν ὁδεύσαντες, δοξασταὶ πρὸς γονέων καὶ τέκνων· κἤν τινες αὐτῶν μὴ πολλὰ γιγνώσκωσι, ὑπ' αὐτῶν τῶν πρηγμάτων ἐς ξύνεσιν καθίστανται.

18. Cum igitur haec ad comparandam existimationem et venustatem tum in sapientia, tum in medicina, tum in reliquis artibus valeant, medicus eas de quibus diximus partes complecti debet et semper alteram sibi ipsi superimponere, observare et custodire et in opere ipso cum ceteris communicare. Haec enim ab omnibus propter nominis splendorem observantur, quique hac via incedunt gloriam tum apud maiores tum apud posteros sibi comparabunt. Qui etsi non multarum rerum cognitionem habent, earum tamen usu assiduo prudentiam assequuntur.

[1] δὲ ἀπ' αὐτέων. — [2] εἰλημμένα προδοῦναί τι. — [3] τοῦ ψόγου ἐὰν μήποτε. — [4] περιάψειε. — [5] γένος.

σηται et ποιήσῃ vulg., χρήσεται et ποιήσει, Littr. de suo; — ὑπουργίην cett., ὑπουργέειν de meo; — δὲ ἀπ' αὐτέων vulg., ἀπ' omm. a., Littr.; — τῆς ante τέχνης edd. antt., mss. 4., Littr., vulgo om.; — προδοῦναι mss. 4.; — τε pro τι a.; — μηδὲ λανθ. J.; — διδούς vulgo, δίδου de meo; — προηχθέν pro πρηχθέν mss. 4.; — δέ post ἐάν exempll. quaedam apud Foës., qui ipse Latine expressit; abesse nequit, e vulg. excidit; contra in vulgata καί ante οὐ σοί redundat, quare delevi; — περιάψειε vulgo, περιάψει Littr. ex J.; — καί ante τευχθέν om. a. et in marg. fert γρ. καὶ τευχθὲν δὲ ποιεουμένων. — Sed nunc videndum de Littréi tentaminibus: hic dedit εἰ δὲ μὴ, τὸ κακῶς πρηχθὲν εἴς σε χωρῆσαι τὸν ψόγον ἐᾷ· μήποτ' ἀμφιβόλως ἔχῃ, ἐξ ὧν τὸ μεθοδευθὲν χωρήσει καὶ οὐ σοὶ τὸν ψόγον κ. τ. λ. Quodsi iam nihil aliud agens ita periodum legas, videbis sanum sensum non inesse, nec debito nexu grammatico vocabula contineri. Tum Littr. pro γένος de suo κλέος temere; nulla enim requiritur mutatio.

18. τούτων — καθίστανται.] τουτέων vulg., τοιουτέων Littr. de suo; non video τούτων mutandum esse; — ἑκατέρην Corn., Zuing. in marg., Mack.; — εὐκλέα vulg., εὐκλεᾶ Zuing., Littr.; me iudice in vulgata latet Ionicum εὐκλεέα; saepius librarii ex eiusmodi repetitis literis alteram omittunt.

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ.

α'. Χρόνος ἐστὶ, ἐν ᾧ καιρὸς, καὶ καιρὸς, ἐν ᾧ χρόνος οὐ πολύς· ἄκεσις χρόνῳ, ἔστι δὲ ἡνίκα καὶ καιρῷ. Δεῖ γε μὴν ταῦτα εἰδότα μὴ λογισμῷ πρότερον πιθανῷ προσέχοντα ἰητρεύειν, ἀλλὰ τριβῇ μετὰ λόγου. Ὁ γὰρ λογισμὸς μνήμη τις ἐστὶ ξυνθετικὴ τῶν μετ' αἰσθήσιος ληφθέντων· ἐφαντασιώθη γὰρ ἐναργέως ἡ αἴσθησις προπαθὴς καὶ ἀναπομπὸς ἐοῦσα εἰς διάνοιαν τῶν ὑποκειμένων· ἡ δὲ παραδεξαμένη, τηρήσασα καὶ ἐς ἑωυτὴν καταθεμένη, ἐμνημόνευσε. Ξυγκαταινέω μὲν οὖν καὶ τὸν λογισμὸν, ἤν περ ἐκ περιπτώσιος ποιῆται τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν καταφορὴν ἐκ τῶν φαινομένων μεθοδεύῃ· ἐκ γὰρ τῶν ἐναργέως ἐπιτελεομένων ἢν τὴν ἀρχὴν ποιήσηται ὁ λογισμὸς, ἐν διανοίης δυνάμι ὑπάρχων εὑρίσκεται παραδεχομένης αὐτῆς ἕκαστα παρ' ἄλλων. Ὑποληπτέον οὖν τὴν φύσιν ὑπὸ τῶν πολλῶν καὶ παντοίων πρηγμάτων κινηθῆναί τε καὶ διδαχθῆναι, βίης ὑπεούσης· ἡ δὲ διάνοια παρ' αὐτῆς λαβοῦσα, ὡς προεῖπον, ὕστερον εἰς ἀλήθειαν ἤγαγε· εἰ δὲ μὴ ἐξ ἐναργέος ἐφόδου, ἐκ δὲ πιθανῆς ἀναπλάσιος λόγου, πολλάκις βαρεῖαν καὶ ἀνιηρὴν ἐπήνεγκε

PRAECEPTIONES.

1. Tempus est, in quo occasio inest, et occasio, in qua tempus non multum; sanatio tempore obtinetur, interdum vero etiam occasione. Qui igitur ista norit, ad curationem aggredi debet, neque prius ad ratiocinationis persuasionem quam ad usum cum ratione coniunctum animum adhibere. Ratiocinatio enim in eorum, quae sensu comprehenduntur, recordatione quadam consistit. Sensus namque evidenti imaginatione conceptus primum eorum, quae subiecta sunt, perpessionem suscipit, et ad cogitationem transmittit. Haec vero ubi receperit, conservat et in sese reponit ac recordatur. Ratiocinationem igitur plurimum laudo, si quidem ex fortuita occasione initium ducit et ipsam deductionem ex apparentibus via quadam persequatur. Ex his enim, quae manifesto perficiuntur, si ratiocinatio initium duxerit, in mentis potestate, quae ab aliis singula recipit, esse deprehendetur. Quam ob rem existimandum est naturam a multis et cuiuslibet generis rebus vi quadam cogente moveri ac doceri. Mens autem ubi ab ea acceperit, quemadmodum ante dixi, postea ad veritatem deducit.

1. *δεῖ — λόγου.*] *καὶ μή* E., *καί* pro *μή* K.

ὁ γὰρ — ἐμνημόνευσε.] *ἐναργέως ἥ τε αἴσθησις* vulgo; dudum viderunt alio modo distinguendum esse, tum *τε* abiecit Littr. Dein vulgo: *ἡ δὲ παραδεξαμένη πολλάκις οἷς ὅτε καὶ* (*καί* omm. Ald., mss. 8.) *ὁμοίως* (*ὁκοίως* edd. antt., mss. 7., Zuing., Mack., Littr.) *ταῦτα* (*ταῦτα* om. I., mss. quaedam apud Foës. in adn., Littr.) *τηρήσασα κ. τ. λ.* Equidem credo *πολλάκις οἷς, ὅτε, ὁκοίως* emblema esse alienum, quo abacto demum simplex et sanus loci sensus emergit.

ξυγκαταινέω — ἄλλων.] Ad *περιπτώσιος* Littr. adscribit Epicuri verba (p. 262. vs. 15. Diog. Laërtii, ed. Cobeto) *καὶ γὰρ αἱ ἐπίνοιαι πᾶσαι ἀπὸ τῶν αἰσθήσεων γεγόνασι κατά τε περίπτωσιν καὶ ἀναλογίαν καὶ ὁμοιότητα καὶ σύνθεσιν, συμβαλλομένου τι καὶ τοῦ λογισμοῦ*; — *καταφορήν* pulcre illustrat Platonis locus e Republ. IX. p. 587. E.: *ἀμήχανον, ἔφη, λογισμὸν καταπεφόρηκας τῆς διαφορότητος τῶν ἀνδρῶν κ. τ. λ.* Porro *μεθοδεύει* Ald., *μεθοδεύειν* codd. 8.; — *εὑρίσκηται* Zuing.

ὑποληπτέον — διάθεσιν.] *τὴν φύσιν τὴν ὑπό* mss. 4.; — *ἐξάργεος* et *ἐξ ἀργέος* codd. sunt varr. lectt., *ἐνεργέος* Heurn. in marg. — Repeto locum ex Epicureis apud Diog. Laërt. (p. 271. vs. 13.), quae Littr. adposuit: *ἀλλὰ μὴν ὑποληπτέον καὶ τὴν φύσιν πολλὰ καὶ παντοῖα ὑπὸ τῶν αὐτῶν πραγμάτων διδαχθῆναί τε καὶ ἀναγκασθῆναι· τὸν δὲ λογισμὸν τὰ ὑπὸ ταύτης παρεγγυηθέντα καὶ ὕστερον ἐπακριβοῦν καὶ προσεξευρίσκειν κ. τ. λ.* In quibus puto *ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων* esse legendum.

διάθεσιν. Οὗτοι δὲ ἀνοδίην χειρίζουσι· τί γὰρ ἂν ἦν κακὸν, εἰ τὰ ἐπίχειρα ἐκομίζοντο οἱ τὰ τῆς ἰητρικῆς ἔργα κακῶς δημιουργέοντες, νῦν δὲ τοῖσι ἀναιτίοισι ἐοῦσι τῶν καμνόντων, ὁκόσοισι οὐχ ἱκανὴ ἐφαίνετο ἐοῦσα ἡ τοῦ νοσέειν βίη, εἰ μὴ ξυνέλθοι τῇ τοῦ ἰητροῦ ἀπειρίῃ. Περὶ μὲν οὖν τούτων ἅλις ἔστω διειλεγμένα.

Sin non ex evidenti incursione, verum ex probabili rationis fictione initium ducatur, plerumque gravem et molestam infert affectionem. Illi vero nulla via rem ipsam adgrediuntur. Quidnam enim mali contingat, si mercedem auferent, qui medica opera publice male exercent? At nunc aegrotis ipsis, cum sint extra culpam, non satis esse vis morbi visa est, nisi etiam medici imperitia accederet. Ac de his quidem haec dicta sunto.

β'. Τῶν δ' ὡς λόγου μόνου ξυμπεραινομένων μὴ εἴη ἐπαύρασθαι, τῶν δὲ ὡς ἔργου ἐνδείξιος· σφαλερὴ γὰρ καὶ εὔπταιστος ἡ μετ' ἀδολεσχίης ἰσχύρισις. Διὸ καὶ καθόλου δεῖ ἔχεσθαι τῶν γιγνομένων, καὶ περὶ ταῦτα μὴ ἐλαχίστως γίγνεσθαι, ἢν μέλλῃ ἕξειν ῥηΐδίην καὶ ἀναμάρτητον ἕξιν, ἣν δὴ ἰητρικὴν προσαγορεύομεν. — Κάρτα γὰρ μεγάλην ὠφελείην περιποιήσει τοῖσί τε νοσέουσι καὶ τοῖσι τούτων δημιουργοῖσι. Μὴ ὀκνέειν δὲ καὶ παρὰ ἰδιωτέων ἱστορέειν, ἤν τι δοκέῃ ξυμφέρειν εἰς καιρὸν θεραπείης. Οὕτω γὰρ δοκέω τὴν ξύμπασαν τέχνην ἀναδειχθῆναι, διὰ τὸ ἐξ ἑκάστου τὸ τέλος τηρηθῆναι καὶ εἰς ταὐτὸ ξυναλισθῆναι. Προσέχειν οὖν δεῖ τῇ περιπτώσι τῇ ὡς ἐπιτοπολὺ καὶ μετ' ὠφελείης καὶ ἠρεμαιότητος μᾶλλον ἢ ἐπαγγελίης καὶ ἀπολογίης τῆς μετ' ἀπρηξίης.

2. Nullum vero ex his, quae sola ratione concluduntur fructum percipere licet, verum ex his, quae operis demonstrationem habent. Fallax enim et ad errorem proclivis asseveratio, quae est cum garrulitate coniuncta. Quocirca his quae fiunt in universum insistere oportet et circa ea vel maxime versari, si quis facilem et eum extra culpam habitum, quem certe medicinam vocamus, sibi comparare velit. Maximam enim utilitatem tum aegrotis, tum iis, qui illorum res administrant, comparabit. Neque vero pigeat ex plebeiis sciscitari, si quid ad curandi opportunitatem conferre videatur. Sic enim censeo artem universam demonstratam fuisse, quod in singulis finis observatus fuit et ad idem congregata fuerunt. Animum igitur adhibere oportet fortuitae occasioni, quae plerumque se obferat, idque magis cum utilitate et lenitudine quam pollicitatione et defensione sine opere.

γ'. Χρήσιμος δὲ καὶ ποικίλος τῶν προσφερομένων τῷ νοσέοντι καὶ ὁ προορισμὸς, ὅτι οὐ μόνον τι προσηνεχθὲν ὠφελήσει· οὐ γὰρ ἰσχυρίσιος δεῖ· πάντα γὰρ τὰ πάθη διὰ πολ-

3. Utilis vero et varia quoque est eorum quae aegro offerentur constitutio; quia non unum quid administratum iuvabit; neque enim id asseverare oportet. Affectiones enim omnes

οὗτοι — ἀπειρίῃ.] Littr. ἐπίχειρα ironice poni putat, adeoque servari posse interrogationem; olim voluisse se dicit: ἤδη pro τί. — De meo εἰ τά, vulg. ἐς τά; — vulg. ἐπιχείρια, sed ἐπίχειρα K., Littr.; — ἡ ante τοῦ νοσέειν βίη de meo adposui.

περὶ — διειλεγμένα.] περὶ τούτων μὲν οὖν a., οὖν omm. E. J.

2. τῶν — ἰσχύρισις.] ὧν δέ a.; — ἰσχύρισις E., Littr. ἰσχύρησις vulg.

διὸ — προσαγορεύομεν.] γίνεσθαι E. H. J.; — μέλλῃ ἕξιν ρ. κ. ἀ. ἕξειν vulg.; Littr. dedit quod in contextu expressum est ex edd. antt., mss. cum Zuing., Mack.

κάρτα — δημιουργοῖσι.] ὠφελίην vulg., ὠφελείην E. H. J.; — τοῖσί γε νοσέουσι vulgo; τε pro γε de meo.

μὴ — θεραπείης.] δὲ καί Bas. H. I. J. L., Littr., καί om. vulg.; — ἰδιωτέρων mss. 9.; — δοκέῃ E. H. K., δοκέοι ξυμφέρον εἰς vulg., δοκοίη συνοίσειν εἰς a., unde Littr. συνοίσειν invexit; mihi in vulgata ξυμφέρειν latere videtur; — θεραπίης vulg., θεραπείης E. H. J.

οὕτω — ξυναλισθῆναι.] τοῦ (τι a.) τέλους omnes, sed τὸ τέλος est legendum; — καί om. H., sed rest. al. m.; — ταῦτα vulg., ταὐτά L., Lind., αὐτό J., ταὐτό mss. 6., Zuing. in marg., Littr.; — ξυναυλισθῆναι vulg., ξυναλισθῆναι a., Littr., quod legendum esse iam Schneid. vidit.

προσέχειν — ἀπρηξίης.] τῇ ante περιπτ. addit al. m. a.; — περί τε τῇ vulg., τε om. Littr.; — ὠφελίης vulg., ὠφελείης mss. 4.; — μετὰ πρήξιος vulg., μετ' ἀπρήξιος a. al. m.; μετὰ πρήξιας Littr. de suo, sed mihi ἐπαγγελίῃ μετὰ πρήξιας mirum videtur; lego μετ' ἀπρηξίης.

3. χρήσιμος — προσκαθίζει.] ὅτι μόνον omnes; mihi rerum nexus postulare videtur ut οὐ interponamus; — ἰσχυρίσιος Ald., mss. 3., Littr., ἰσχυρήσιος vulg.; — μόνη (sic) Ald., F. H. J.; — προκαθίζει Ald., mss. 6.

λὰς περιστάσιας καὶ μεταβολὰς μονῇ τινι προσκαθίζει.

δ'. Παραινέσιος δ' ἂν καὶ τοῦτο ἐπιδεηθείη τῆς θεωρίης· ξυμβάλλει γάρ τι καὶ τῷ ξύμπαντι. Εἰ γὰρ ἄρξαιο παρὰ μισθαρίων, τῷ μὲν ἀλγέοντι τοιαύτην διανόησιν ἐμποιήσεις, τὴν ὅτι ἀπολιπὼν αὐτὸν πορεύσει μὴ ξυνθέμενος, ἢ ὅτι ἀμελήσεις καὶ οὐχ ὑποθήσει τινὰ τῷ παρεόντι. Ἐπιμελεῖσθαι οὖν οὐ δεῖ περὶ στάσιος μισθοῦ· ἄχρηστον γὰρ ἡγεύμεθα ἐνθύμησιν ὀχλεομένῳ τὴν τοιαύτην, πουλὺ δὲ μᾶλλον ἐν ὀξέϊ νοσήματι· νόσου γὰρ ταχύτης καιρὸν μὴ διδοῦσα ἐς ἀναστροφὴν οὐκ ἐποτρύνει τὸν καλῶς ἰητρεύοντα ζητεῖν τὸ λυσιτελὲς, ἔχεσθαι δὲ δόξης μᾶλλον· κρέσσον οὖν σωζομένοισι ὀνειδίζειν ἢ ὀλεθρίως ἔχοντας προσμύσσειν.

ε'. Καί τοι ἔνιοι νοσέοντες τὸ ξενοπρεπὲς καὶ τὸ ἄδηλον προκρίνοντες, ἄξιοι μὲν ἀμελείης, οὐ μέντοι γε κολάσιος· διὸ τούτοισι ἀντιτάξει εἰκότως μεταβολῆς ἐπὶ σάλου πορευομένοισι. Τίς γὰρ ὦ πρὸς Διὸς ἠδελφισμένος ἰητρὸς ἰητρεύειν πιστεύοι ἀτεραμνίῃ,

ob varias casuum attributiones et mutationes diuturniore quadam mora assidunt.

4. Quin et istud ut consideretur admonitione indiget, quia ad totum negotium aliquid confert. Si namque a mercede initium duxeris, aegroto quidem istam iniicies opinionem, te, nisi pactus sit, eum relicturum esse, vel neglecturum, neque pro re praesenti te ipsi consulturum. De mercede igitur constituenda curam habere non oportet. Eiusmodi enim animi inductionem aegro inutilem esse existimamus, idque multo magis in morbo acuto. Morbi enim celeritas cum nullam ad reversionem occasionem exhibeat, bonum medicum minime impellit ut suam utilitatem quaerat, verum ut potiorem suae existimationis rationem habeat. Itaque longe satius est a morbo servatis exprobrare quam perniciose habentes insuper emungere.

5. Quamquam aegroti nonnulli id quod insuetum est et occultum praeferentes negligentia quidem, non tamen punitione digni sunt. Quapropter his inconstantiae fluctibus agitatis iure tuo te oppones. Quis enim, proh Jupiter! genuinus medicus confideret se duritie sanaturum

4. *παραινέσιος — ξύμπαντι.*] In a. alia manus descripsit aliquid supra *παραινέσιος*, quod *παραινέσειν* referre visum est Littréo; — *δὲ ἄν* a. — Pro *ἐπιδεηθείη* Coraës ad calcem editionis alterius libri de aëre, cett., dedit *ἔτι δεηθείη*; sed mihi non magis quam Littréo vulgata mutanda videtur. Verum Coraë praeeunte *ξυμβάλλει — ξύμπαντι*, quod in vulg. post *μισθαρίων* legitur, transtuli in sedem quam vides. Non capio quare praestantem viri praestantis coniecturam non receperit Littr. Tandem *καί* ante *ξύμπαντι* omm. Ald., mss. 8.

εἰ γὰρ — παρεόντι.] *περὶ μισθ.* mss. 7., Zuing. in marg.; Coraës l. l., p. 146. proponit *εἰ γὰρ ἄρξαιο περὶ μισθαρίων ξυμβάλλειν, τῷ μὲν κ. τ. λ.*; equidem in hac re cum Littréo non mutandam censeo vulgatam; — *τὴν ὅτι οὐκ ἀπολιπών* vulg.; negationem reiecerunt Coraës, Littr.; — *ξυνθέμενον* desiderat Coraës; cum Littréo vulgatam servo; — *ξυνθέμενος δέ* Zuing., quod probat Foës.; — *καὶ ὅτι ἀμελ.* vulg., *ἤ* pro *καί* de suo Littr.; — pro *οὐχ* a. fert *ἤ* al. m.; — *ὑποθήσεις* vulg., Coraës medium *ὑποθήσῃ* requirit; recte me iudice, quare *ὑποθήσει* scripsi.

ἐπιμελεῖσθαι — προσμύσσειν.] *ἐπιμελεῖσθαι δεῖ* (*δέ* pro *δεῖ* al. m. H.) *οὖν* (*οὖν δεῖ* a.) *περί* vulg.; — *ἐπιμελέεσθαι δή οὐ περί* Coraës; equidem quemadmodum Littréus textum descripsi. Tum *ὀχλεομένου* vulg., *ὀχλεομένῳ* Coraës de suo, idemque praebuit Littréo secunda manus in H.; — *ἤν* pro *ἐν* Ald., mss. 6., Zuing. in marg., *ἐπί* pro eodem *ἐν* exempll. quaedam apud Foës.; — *ἢν ὀξὺ νόσημά τι* a.; — *ταχυτής* Ald., E. I. — In extrema periodo vulgo *πρ͵ομύσσειν* legitur, pro quo Coraës voluit *προσνύσσειν*, quod placuit Schneidero, displicuit Littréo, qui vulgatam servat. Me iudice *προσμύσσειν* pristina scriptura est; nam requiritur verbum, quo significetur aliquid accedere ad illud *ὀλεθρίως ἔχειν*; compositum cum *πρό* h. l. incongruum.

5. *καί τοι — πορευομένοισι.*] Post *νοσέοντες* vulgata fert *ἀξιοῦσι*, quod quum sensum sanum non referre videret Littréus, pro eo dedit *ἀλλάσσονται*. quod non magis intelligis quam vulgatam. Me iudice *ἀξιοῦσι* natum est ex *ἄξιοί εἰσι*, quod scripsit librarius aliud agens, cum paulo post *ἄξιοι μέν* reperiret, nec tamen deleret, quod prius errore iam posuerat; exempto otioso vocabulo cetera facile reperiuntur. — Porro *τὸ ξενόπρεπες καὶ τὸ εὔδηλον* (*ἄδηλον* Mart. apud Foës. in adn., Littr.) vulgata; — cum Littréo dedi Martini emendationem utique necessariam, nisi forte *τὸ ξενοπρεπὲς τῷ εὐδήλῳ προκριν.* legere malis. Dein *ἀμελίης* vulgo, *ἀμελείης* mss. 4.; — post *κολάσιος* vulgo *προκρίνοντες*, quod omittendum esse vidit Martinus, delevit Littréus; est otiosa repetitio eiusdem generis, cuius supra *ἀξιοῦσι*; — vulgo *τουτέοισι*, a. *τοιουτέοισι*; — *ἀντιτάξῃ* vulg., *ἀντιτάξει* E. H. Dein Corn. *μετὰ βολίδος*, Latine „cum bolidis iactu;" *μετὰ βολῆς* et *μετὰ βόλου* sunt lectt. apud Foës. notatae.

τίς — παριδεῖν.] Ad *ἠδελφ.* K. in marg. *οἰκεῖος*. sed *οἰκειωμένος* (sic) K.'; — *ἰητρὸς ἰητρεύει* (*ἰητρεύοι* a.) *πίστει ἢ ἀτερ.* vulg., unde Littr. *ἰητρὸς ἰητρεύειν πεισθείη ἀτερ.*, partim recte, nempe *ἰητρεύειν* pro *ἰητρεύει* probandum videtur; sed in *πίστει ἤ* non latet *πεισθείη*, quod incongruum, sed *πιστεύοι*, quod congruit et cui respondent ad amussim

ὥστ᾽ ἐν ἀρχῇ ἀνακρίναντα πᾶν τὸ πάθος μὴ οὐχ ὑποθέσθαι τινὰ ξυμφέροντα ἐς θεραπηΐην, ἀποθεραπεῦσαί τε τὸν νοσέοντα καὶ μὴ παριδεῖν τὴν ἐπικαρπίην ἄνευ τῆς ἐπισκευαζούσης πρὸς μάθησιν ἐπιθυμίης;

ς'. Παρακελεύομαι δὲ μὴ λίην ἀπανθρωπίην εἰσάγειν, ἀλλ᾽ ἀποβλέπειν ἔς γε περιουσίην καὶ οὐσίην· ὁτὲ δὲ προῖκα, ἀναφέρων μνήμην εὐχαριστίης πρότερον ἢ παρεοῦσαν εὐδοκιμίην. Εἰ δὲ καιρὸς εἴη χορηγίης ξένῳ τε ἐόντι καὶ ἀπορέοντι, μάλιστα ἐπαρκέειν τοῖσι τοιούτοισι· ἢν γὰρ παρῇ φιλανθρωπίη, πάρεστι καὶ φιλοτεχνίη. Ἔνιοι γὰρ νοσέοντες ᾐσθημένοι τὸ περὶ ἑωυτοὺς πάθος μὴ ἐὸν ἐν ἀσφαλείῃ καὶ τῇ τοῦ ἰητροῦ ἐπιεικείῃ εὐδοκέουσι μεταλλάσσοντες ἐς ὑγίειαν. Εὖ δ᾽ ἔχει νοσεόντων μὲν ἐπιστατέειν ἕνεκεν ὑγιείης· ὑγιαινόντων δὲ φροντίζειν ἕνεκεν ἀνοσίης· φροντίζειν δὲ καὶ ἑωυτῶν ἕνεκεν εὐσχημοσύνης.

ζ'. Οἱ μὲν οὖν ἐόντες ἐν βυθῷ ἀτεχνίης τῶν προλελεγμένων οὐκ ἂν αἰσθάνοιντο. Καὶ γὰρ οὗτοι ἀνίητροι ἐόντες ἐλέγχοιντ᾽ ἂν ἐκ ποδὸς ὑψεύμενοι, τύχης γε μὴν δεόμενοι· ὑπὸ γάρ τινων εὐπόρων καὶ στενῶν ἔνδοσιν ἀναλαμβανόντων, ἑκατέρῃ ἐπὴν ἐπιτύχωσι, εὐδοκιμέουσι, καὶ διαπιπτόντων ἐπὶ τὸ χεῖρον

(aegrotantem) esse, ita ut principio tota affectione explorata non suaderet quaedam ad curationem utilia et aegrotantem persanaret, et negligeret laboris fructum sine cupiditate, quae ad doctrinam praeparat?

6. Suadeoque ne nimis inhumaniter te geras, sed ut opum affluentiam et eorum mediocritatem respicias; interdumque gratis cures, ita ut memoris gratitudinis potiorem quam praesentis existimationis rationem habeas. Quodsi vel hospiti, vel egeno largiendi occasio se offerat, his vel maxime succurrendum est. Qui enim erga homines humanum se exhibuerit, is artis amore teneri censetur. Multi namque aegri cum sciant se morbo minime salutari teneri, etiam gaudent medici probitate ad sanitatem redeuntes. Sanitatis enim causa aegris quidem praeësse praeclarum est, et bene valentium curam gerere, ut ne aegrotent, et sui ipsius ad decorum habitum acquirendum.

7. Qui igitur in ignorantiae profundo submersi sunt, ii praedicta minime percipiunt. Hi namque cum medici non sint, deprehendentur derepente evecti, fortunae tamen egentes. Nam ex facilibus quibusdam et difficilibus, quae de difficultate remittunt, postquam in utrisque res illis bene cesserit, famam sibi acquisiverunt et

corrupta illa. — Porro vulg. *ἀνακρινέοντας*, pro quo Littr. *ἀνακρίνοντα*, nec futurum, nec pluralem num. probans; credo aor. *ἀνακρίναντα* praestare. — Ceteri *πᾶν πάθος*; de meo *τό* interposui. Pro *μή* habent *δεῖ* Corn. ex coniect., Zuing., Mart. apud Foës., *καί* pro *μή* Lind.; — *οὐχ* a., Littr., vulgo om.; — *θεραπίην* vulg., *θεραπηΐην* Littr. cum mss. 3. — Sed nunc de alia re tandem monendum: solent distinguere post *παριδεῖν* et tum novam periodum, Littréus adeo novum caput, inchoare verbis: *Τῆς δ᾽ ἐπικαρπίης μὴ ἄνευ τῆς ἐπισκευαζούσης πρὸς* (*ἐς* a.) *μάθησιν ἐπιθυμίης*. Post *ἐπιθυμίης* concludunt puncto periodum. Sed nunc quaeso interpretare mihi illud *τῆς δ᾽* — *ἐπιθυμίης*! — Nimirum iungendum est hoc cum *παριδεῖν* et *δ᾽* et *μή* abigenda sunt; quo facto emergit pristina loci scriptio, si *τὴν ἐπικαρπίην ἄνευ τῆς κ. τ. λ.* legas, sicuti textum descripsi.

6. *παρακελεύομαι — εὐδοκιμίην.*] *ἔς τε περιουσίην* vulg., *γε* pro *τε* Littr. de suo, quod non probandum; — *ὅτε* vulg., *ὁτέ* J., Lind., *ὅτι* Q.'; — *δὲ καί* Mack.; — *εὐχαριστείη* J.; — *προτέρην* cett., *πρότερον* de meo; — *εὐδοκίην* a., Littr., quod quare vulgatae praeferam, causam non video.

εἰ — φιλοτεχνίη.] *ἢν* cett., *εἰ* de meo; — *τοιουτέοισιν* vulg., *τουτέοισιν* codd. 5.

ἔνιοι — ὑγίειαν.] *καὶ τῇ τοῦ ἰητροῦ ἐπιεικείῃ εὐδοκέοντες μεταλλάσσονται ἐς ὑγιείην* Littr. de suo pro vulgato *καὶ τῇ τοῦ ἰητροῦ ἐπιεικείῃ εὐδοκιμέουσι μεταλλάσσοντες ἐς ὑγιείην.* — Me iudice recte vidit Littr. pro *εὐδοκιμέω* requiri *εὐδοκέω*; sed ego nihil muto nisi quod *εὐδοκέουσι* in vulgata repono.

εὖ — εὐσχημοσύνης.] vulgo *φροντίζειν καὶ ὑγιαινόντων ἕνεκεν εὐσχημοσύνης*; sed ad *ὑγιαινόντων* Zuing. in marg. *ἑωυτέων ὑγιαζόντων*. Mihi *ἑωυτῶν* recipiendum videtur pro *ὑγιαινόντων*, eoque recepto *δέ* post *φροντίζειν* infero. Nempe illa *εὐσχημοσύνη* quum sit medici, illud *ἑωυτῶν* sive coniectura sit Zuingeri, sive codicis lectio, mihi valde acceptum est.

7. *καὶ γὰρ — ἀδικίῃ.*] *ἐλέγχοι* vulg., *ἐλέγχῃ* Littr. de suo, qui etiam *ἀνέλεγκτοι* sibi obversatum esse dicit; equidem *ἐλέγχοιντ᾽ ἄν* de coniectura dedi; — *καὶ ποδός* vulgata, sed Littr. e mss. et edd. revocavit *ἐκ ποδός*; — *δὲ* (*τε* al. m. a.) *μιν* pro *γε μήν* Ald., mss. 7. Tum *εὐπόρων καὶ* (*ἐκ* pro *καί* coniecit Corn., Zuing. in marg., probat Foës. in adn.) *στενῶν* (*ἀσθενέων* coniecit Zuing.) *ἔνδοσιν ἀναλαμβάνοντα* (*ἀναλαμβάνοντες* H. a. al. m.) *ἑκάτεροι* (*ἑκατέροις* al. m. a.) *ἐπὶ τεύχεσιν* (*ἐπιτεύχεσιν* H., *ἐπιτευχέσιν* a., al. m. vero *τεύχουσιν*) *εὐδοκιμέοντες* vulg. — Littr. dedit: *εὐπόρων καὶ ἀσθενῶν ἔνδοσιν ἀναλαμβανόντων ἑκατέρῃ ἐπιτυχίῃ εὐδοκιμέουσι.* — Equidem quid voluerim, textus descriptus ostendit. — Vulgo dein *διαπίπτοντες*, sed Littr. *διαπιπτόντων* de coniectura; *διαπίπτοντές γε ἐπί* a.; — *καταχλιδοῦσι* vulg., *καταχλιδεῦσι* mss. 3., Littr.; — *κα-*

καταχλιδεῦσι καταμεμεληκότες τὰ τῆς τέχνης ἀνυπεύθυνα· ἐφ' οἷς ἂν ἰητρὸς ἀγαθὸς ἀκμάζοι ὁμότεχνος καλεόμενος· ὁ δὲ πὰς ἀκέσιας ἀναμαρτήτους ῥηϊδίως ἐπιτελέων οὐδὲν ἂν τούτων παραβαίη σπάνι τοῦ δύνασθαι· οὐ γὰρ ἄπιστός ἐστι ὡς ἐν ἀδικίῃ. Πρὸς γὰρ θεραπηΐην οὐ γίγνονται σκοπέοντες διάθεσιν Φονώδεα, Φυλασσόμενοι ἑτέρων ἰητρῶν ἐπεισαγωγὴν, αἰνέοντες μισοπονηρίην βοηθήσιος. Οἵ τε νοσέοντες ἀνιώμενοι νήχονται ἐπὶ ἑκατέρῃ μοχθηρίῃ μὴ ἐγκεχειρικότες ἑωυτοὺς ἕως τέλεος τῇ ἐν τῇ τέχνῃ πλείονι θεραπηΐῃ· ἄνεσις γὰρ νούσου τινὸς κάμνοντι παρέχει μεγάλην ἀλεωρήν· διὸ δεόμενοι τὴν ὑγιεινὴν διάθεσιν, οὐκ ἐθέλουσι τὴν αὐτὴν χρῆσιν αἰεὶ προσδέχεσθαι ὁμονοέοντες ἰητροῦ ποικιλίῃ. Πολυτελείης γὰρ ἀπορέουσι οἱ νοσέοντες, κακοτροπίῃ προσκυνεῦντες καὶ ἀχαριστέοντες ξυντυχεῖν, δυνατοὶ δ' ἐόντες εὐπορέειν διαλογίζονται περὶ μισθαρίων, ἀτρεκέως ἐθέλοντες ὑγιέες εἶναι εἵνεκεν ἐργασίης τόκων ἢ γεωργίης, ἀφροντιστέοντες περὶ αὐτῶν λαμβάνειν.

male rebus succedentibus gloriantur, quum neglexerint ea quae in arte nulli rationi reddendae sunt obnoxia, quibus bonus medicus viget artis socius appellatus. Qui vero medelas inculpatas facile perficit, nihil horum peccat propter impotentiam; neque enim infidus est, veluti qui iniuste se gerit. Neque enim ad curationes accedunt, ubi vident affectionem esse letalem, sibi caventes ab aliorum medicorum advocatione pravi auxilii odium laudantes. Aegroti vero dolore conflictati in utraque improbitate natant, cum sese pleniori in arte curationi ad finem usque non commiserint. Morbi namque cuiusdam remissio magnum affert aegro solatium. Quapropter cum sanitatem maxime cupiant, eundem semper remediorum usum recipere recusant, cum medici varietate consentientes. Sumptuum enim magnificentia aegroti carent, morum improbitate venerantes et congredi nolentes; cum autem facultates sibi parare possint, de mercede rationes subducunt, re vera sani fieri cupientes propter quaestum ex foenere, vel agricultura, sed negligentes circa eorum acquisitionem.

η'. Περὶ σημασίης τοιαύτης ἅλις ἔστω· ἄνεσις γὰρ καὶ ἐπίτασις νοσέοντος ἐπινέμησιν ἰητρικὴν κέκτηνται. Οὐκ ἄσχημον δὲ, οὐδ' ἤν τις ἰητρὸς στενοχωρέων ἐπί τινι νοσέοντι καὶ ἐπισκοτεόμενος τῇ ἀπειρίῃ κελεύῃ

8. *Sunt nonnulla dubia in hoc capitulo, quare explorandum accuratius, antequam interpretemur.*

ταμεμελετηκότες E. et H. al. m. — *ἀναμετρήτους* nonnulli codd., „sine mensura" Calvus pro *ἀναμαρτήτους*; — *οὐθέν* vulg., *οὐδέν* Mack.; — *ἄν* om. vulg., recepit ex a. Littr. Tum vulgo *οὐ πάντη σπάνει* s. potius *οὐ παντὶ σπάνει*, nam *πάντη* reposuit Littr., *ὃ παντὶ σπ.* cod. a.; quid illud *οὐ παντί* sibi velit, non capio; sensum sanum non praebet et tollendum est; sitne ortum ex *οὐ πᾶν τι τούτων παραβαίη* pro *οὐδὲν ἂν τούτων παραβαίη*? — hoc utut est, ferri nequit.

πρὸς — βοηθήσιος.] *Φθογγώδεα* vulg., *Φθεγγώδεα* alii libri, ad quam lect. in Q.' adscribitur *μεγαλορρήμονα, ἐπηρμένον*; — *Φθινώδεα* coniicit L., *ἐργώδεα* Mart. apud Foës., *Φλεγγώδεα* H., pr. m., K., — *Φλεβοδονώδεα* legit Calvus; equidem puto *Φονώδεα* fuisse scriptum, postea demum exstitisse *Φθογγώδεα* cett. — Vulgo *αἰνοῦντες*, sed *ἐνόντες* a., Littr.; verum in vulgato *αἰνοῦντες ἐν μισοπονηρίῃ β.* latet *αἰνοῦντες μισοπονηρίην βοηθ.*; — denique *μεσοπονηρίη* J.

οἵ τε — ποικιλίῃ.] *ἀνιέμενοι* pro *ἀνιώμενοι* coniecit Matth., recepit Littr.; nihil innovandum esse videtur; — *ἑτέρῃ* pro *ἑκατέρῃ* J.; — *ἄκεσις* vulg., *ἄνεσις* ex edd. antt. et mss. revocavit Littr.; — *ὁμοιοῦντες* vulgo, *μὴ νοέοντες* de suo Littr., et tum *ἰητροῦ ποικιλίην* item de suo; puto in *ὁμοιοῦντες* latere *ὁμονοοῦντες* i. e. *ὁμονοέοντες*.

πολυτελείης — λαμβάνειν.] *πολυτελέης* E.; — *προσκινεῦντες* H.; — *δ'* post *δυνατοί* omm. E. H. I. J. K. a.; — *ἀπορέειν* J. pro *εὐπορέειν*; — *διαντλίζονται* ceteri, quod nihili vocabulum esse puto; credidi in eo latere *διαλογίζονται*; — *ἕνεκεν* E. — Littréus hac ratione locum partim de coniectura descripsit: *Πολυτελεῖς γὰρ ἀπορέουσιν ἐόντες κακοτροπίῃ προσκυρεῦντες καὶ ἀχαριστέοντες ξυντυχεῖν, δύνατοι ἐόντες, εὐπορέειν διαντλίζονται περὶ μισθαρίων, ἀτρεκέως ἐθέλοντες ὑγιέες εἶναι, εἵνεκεν ἐργασίης τόκων ἢ γεωργίης, ἀφροντιστέοντες μὴ ὑπὲρ αὐτέων λαμβάνειν.* Mihi haec non una de causa displicent.

8. *περὶ σημασίης — κέκτηνται.*] *παρασημασίης* vulg., *περὶ σημασίης* e mss. nonnullis Littr. — Coraës pro *κέκτηνται* voluit *κέχρηνται*, quod recepit Littr.; me iudice *κέκτηνται* a scriptoris manu est. Non nego tamen mirum mihi esse *ἐπινέμησιν ἰητρικήν*; vereor ne vitium lateat, quod cuius sit indolis non assequor; mira dictio etiam *ἄνεσις καὶ ἐπίτασις νοσέοντος*; requiras *νοσήματος* pro *νοσέοντος*.

οὐκ — βοηθήσιος.] *ἀσχήμων* Bas., mss. 8., Zuing.; — *δέ* Littr. cum mss. 4., *δή* vulg.; — *στενοχωρέων τῷ παρέοντι*

καὶ ἑτέρους εἰσάγειν εἵνεκα τοῦ ἐκ κοινολογίης ἱστορῆσαι τὰ περὶ τὸν νοσέοντα καὶ ξυνεργοὺς γενέσθαι ἐς εὐπορίην βοηθήσιος. Ἐν γὰρ κακοπαθείης παρεδρίῃ, ἐπιτείνοντος τοῦ πάθεος, δι' ἀπορίην τὰ πλεῖστα ἐκκλίνουσι· θαρρητέον οὖν ἐν καιρῷ τοιούτῳ· οὐδέποτε γὰρ ἐγὼ τὸ τοιοῦτο ὁριεῦμαι, ὅτι ἡ τέχνη κέκριται περὶ τούτου, μηδέποτε φιλονεικέειν προσκυρέοντας ἑωυτοῖσι κᾆτα σιλλαίνειν· ὃ γὰρ ἂν μεθ' ὅρκου ἐρέω, οὐδέποτε ἰητροῦ λογισμὸς φθονήσειε ἂν ἑτέρῳ, ἀκιδνὸς γὰρ ἂν φανείη· ἀλλὰ μᾶλλον οἱ ἀγχιστεύοντες ἀγοραίης ἐργασίης πρήσσουσι ταῦτα εὐμαρέως. Καίτοι γε οὐδὲ ψευδέως κατανενόηται· πάσῃ γὰρ εὐπορίῃ ἀπορίη ἔνεστι.

θ'. Μετὰ τούτων δὲ πάντων μέγα ἂν τεκμήριον φανείη τῇ οὐσίῃ τῆς τέχνης, εἴ τις καλῶς ἰητρεύων προσαγορεύσιος τοιαύτης μὴ ἀποσταίη, κελεύων τοῖσι νοσέουσι μηδὲν ὀχλεῖσθαι κατὰ διάνοιαν ἐν τῷ σπεύδειν ἀφικέσθαι ἐς καιρὸν σωτηρίης. Ἡγεόμεθα γὰρ ἃ χρὴ ἐς τὴν ὑγίειαν καὶ προστάσσων μὲν οὐ διαμαρτήσει. Αὐτοὶ μὲν γὰρ οἱ νοσέοντες διὰ τὴν ἀλγεινὴν διάθεσιν ἀπαυδέοντες ἑωυτούς τε . . . . μεταλλάσσουσι τῆς ζωῆς· ὁ δὲ ἐγκεχειρισμένος τὸν νοσέοντα, ἐὰν ἀποδείξῃ τὰ τῆς τέχνης ἐξευρήματα, σώζων οὐκ ἀλλοιῶν φύσιν, ἀποίσει τὴν παρεοῦσαν ἐπικαρπίην, ἢ τὴν παραυτίκα ἀπιστίην. Ἡ

9. Praeter haec autem omnia, magnum quo artem esse constet argumentum, si quis rectam curationem instituens, compellando aegros cohortari non desinat, ne nimium animo perturbentur, dum salutis tempus praevertere student. Nam praeimus in iis, quae oportet, ad sanitatem, cumque illa praecipies, non peccabis. Ipsi enim aegri propter affectionem doloris plenam deficientes et . . . . . . vitam cum morte commutant. Cui vero aegri cura commissa est, si ea quae ad artis inventionem faciunt demonstraverit, quod naturam conservare, non alienam inducere debeat, praesentem fructum reportabit, aut ei statim nulla fides habebitur. Est

ceteri; equidem isto τῷ παρεόντι tum h. l., tum infra, facile careo putoque utroque loco emblema esse; — ἐπί τι E.; — κελεύοι codd. 6.

ἐν — εὐμαρέως.] εἰ γὰρ κακοπαθείης (sic mss. 4., κακοπαθίης vulg.) παρεδρίης vulgo; cum Littréo recepi emendationem, quae habetur in L., apud Zuing. et Foës. in adn. et quam Lind., Mack. item receperunt. Ad ἀπορίην correctio in a., quae ἀπονέειν esse visa est Littréo. Post ἐκκλίνουσι vulgo τῷ παρεόντι, quod delevi, uti supra dixi. — Mart. apud Foës. coniecit μὴ θαρρητέον; — tum τὸ τοιοῦτον mss. 4.; — τῇ pro ἡ ante τέχνη Zuing. in marg.; — καὶ περὶ τούτου C., Lind. — Iam vero dicam me non satis intelligere illud οὐδέποτε — περὶ τούτου: sitne ἀφοριεῦμαι pristina scriptura?, usurpaveritne ἀφορίζομαι, quo sensu v. c. apud Eurip. Hec. 929. καὶ μ' ἀπὸ γῆς ὥρισεν Ἰλιάδος? Si hoc ita se habeat, vellem: οὐδέποτε γὰρ ἐγὼ ἀφοριεῦμαι, ὃ τῇ τέχνῃ κέκριται περὶ τούτου. Videant alii quoque! Littr. puncto distinguit post τούτου; infert de suo ἀλλήλοισι pro ἑωυτοῖσι, qua innovatione non est opus, notus enim est ille usus pronominis. Dein vulgo κατασιλλαίνειν, cui verbo καί de suo praemittit editor Paris.; sed puto in κατασιλλ. latere κᾆτα σιλλαίνειν. Porro συλλογισμός codd. 5.; — ἀσθενές K', quod interpretatur ἄκιδνος.

καίτοι — ἔνεστι.] ἀπορίη om. J.

9. μετὰ — σωτηρίης.] μετὰ δὲ τ. π. J.; — σὺν (ξύν E. H., Littr.) τῇ οὐσίῃ vulg.; redundans ξύν abiicio; — εἰς καιρόν vulg., ἐς καιρόν H., Littr.

ἡγεόμεθα — διαμαρτήσει.] ἀχρηστίην vulg., οὐκ ἀχρηστίην coniecit Corn.; rectius Littr. emendat ἃ χρὴ ἐς τήν; — προταστόμενος vulgo, προστασσόμενος ex edd. antt. et mss. 4. revocavit Littr.; — sed καὶ προστασσόμενός γε οὐ διαμαρτήσει vitiosum est! ortum est ex καὶ προστάσσων μὲν οὐ διαμαρτήσει!

αὐτοὶ — ἀπιστίην.] Ante μεταλλάσσουσι Littr. de suo [ἀπορρίπτοντες]; et lacuna sane eo loco esse videtur, sed quid perierit nescio; saltem non ἀπορρίπτοντες. Dein ἐξευρέματα vulg., ἐξευρήματα E. L., Zuing., Mack., Littr.; — ἤ pro οὐκ coniicit Mart. apud Foës.; — ἀλλοίην vulg., ἀλλοίων L., ἀλλοιῶν Corn., Mart. apud Foës., Zuing in marg., idque cum Littréo amplector. Pro ἐπικαρπίην Littr. de coniectura πικρίην; me iudice sine causa idonea textum mutat.

ἡ γὰρ — χρόνου.] λίην τε vulgo, λίην γε de suo Littr.; equidem pro λίην τε reposui ἰδίην sine τε; — ἐναρμοστεῦσα vulg., εὐαρμοστεῦσαι pr. m. in H. cum σα alia manu; cum

γὰρ τοῦ ἀνθρώπου εὐεξίη φύσις τίς ἐστι φύσι περιπεποιημένη κίνησιν οὐκ ἀλλοτρίην, ἀλλὰ ἰδίην εὐαρμοστεῦσαν πνεύματί τε καὶ θερμασίῃ καὶ χυμῶν κατεργασίῃ, πάντῃ τε καὶ πάσῃ διαίτῃ καὶ τοῖσι ξύμπασι δεδημιουργημένη, ἢν μή τι ἐκ γενετῆς ἢ ἀπ' ἀρχῆς ἔλλειμμα ᾖ· ἢν δὲ γένηταί τι, ἐξιτήλου ἐόντος, πειρᾶσθαι ἐξομοιοῦν τῇ ὑποκειμένῃ· παρὰ γὰρ φύσιν τὸ μινύθημα καὶ διὰ χρόνου.

ι'. Φευκτέη *δὲ καὶ θρύψις ἐπικρατίδων διὰ προσκύρησιν ἀκέσιος, ὀδμή τε περίεργος· διὰ γὰρ ἱκανὴν ἀξυνήθειαν διαβολὴν κέκτησαι, διὰ δὲ τὴν ὀλίγην, εὐσχημοσύνην· ἐν γὰρ μέρεϊ πόνος ὀλίγος, ἐν πᾶσι, ἱκανός.* Εὐ*χαριστίην δὲ οὐ περιαιρέω· ἀξίη γὰρ ἰητρικῆς προστασίης.*

ια'. Προσθέσιος *δὲ δι' ὀργάνων σημαντικῶν ἐπιδείξιος καὶ τῶν τοιουτοτρόπων μνήμην παρεῖναι.*

ιβ'. Ἢν *δὲ καὶ εἵνεκα ὁμίλου θέλῃς ἀκρόασιν ποιήσασθαι, οὐκ ἀγακλεῶς ἐπιθυμέεις, μὴ μέντοι γε μετὰ μαρτυρίης ποιητικῆς· ἀδυναμίην γὰρ ἐμφαίνει φιλοπονίης· ἀπαρνέομαι γὰρ εἰς χρῆσιν ἑτέρην φιλοπονίην μετὰ πόνου ἱστοριευμένην, διὸ ἐν ἑωυτῇ μούνῃ αἵρεσιν ἔχουσαν χαρίεσσαν· περιποιήσει γὰρ κηφῆνος μετὰ παραπομπῆς ματαιοκοπίην.*

ιγ'. Εὐκτέη *δὲ καὶ διάθεσις ἐκτὸς ἐοῦσα ὀψιμαθίης· παρεόντων μὲν οὐδὲν ἐπιτελέει· ἀπεόντων δὲ μνήμη ἀνεκτή.* Γίγνεται *τοίνυν πάμμαχος ἀτυχίη μετὰ λύμης νεαρῆς*

enim hominis bona habitudo, natura quaedam a natura singulari arte motum non alienum comparans sibi, sed proprium, concinnum tum spiritu, tum calore, tum humorum concoctione ubivis ex omni victus ratione reliquisque omnibus, nisi aliquod ab ortu aut initio erratum adfuerit. Quod tamen si adfuerit, si quidem exile sit, conandum ut ad priorem naturam reducatur. Praeter naturam enim censetur quod imminutum est, etiam quod temporis spatio.

10. Vitanda etiam ostentatio per sudaria ut auctoritatem tibi pares, odorque ambitiose affectatus. Ut enim peregrinus cultus immodicus calumniam, ita modicus decentem habitum tibi comparabit. Est namque in parte dolor modicus, in toto multus. Neque vero gratiam, qua tibi homines demerearis, subtraho, cum sit medici praestantia digna.

11. Eius autem quod accedat per instrumentorum magnificorum ostensionem, similiumque memoriam dimittere oportet.

12. *His Latina quaedam adponere poteris, ea Latine exprimere non poteris, non vitio descriptorum, sed auctoris.*

13. *De hoc capitulo partim idem valet, quod de proxime antecedente.*

Littréo sequor K.; — *παντί τε πάντῃ καὶ πάσῃ διαίτην* a.; — *τις ἐκ* vulg., *τι ἐκ* K. et ita corrigitur in a.; — *ἔλιμα* (H. al. m. in marg. *ἔλλιμα*) Ald., I. J., — *ἔλλιμμα* E. F. G. K., *ἔλλιμα* K.'; — *ἢ* pro *ἢν* I. J., *ἡ* a.; — *δ' ἂν* vulg., *δέ* sine *ἂν* E. (H. al. m.) K.

10. *φευκτέη — ἱκανός.*] *τρίψις* vulgo, *θρύψις* Trilleri est coniectura a Littréo recepta; — *ἀξυνεσίην* vulg., *ἀξυνηθείην* coniecit Kühn., dedit Littr. et dudum Latine expresserat Foës.; — *πάσῃ* vulg., *πᾶσι* Zuing. in marg., Littr., quos sequor.

εὐχαριστίην — προστασίης.] *εὐχαρίην* a.

11. *προσθέσιος — παρεῖναι.*] *ὄργανον* F. G.; — *καὶ σημαντικῶν* vulgata; otiosum *καί* abegi; — *παρῆναι* edd. antt., Zuing., Lind.

12. *ἢν δὲ — ματαιοκοπίην.*] *ἀγακλήέως* a.; — *ἐπιθυμίης* I. J. a.; — *φιλοπονίη* de suo Littr., quod non probandum videtur; — *ἱστοριεύμενα* J.; — *ἐοῦσαν* vulg., *ἔχουσαν* coniectura Littréi est; — *περιποιήσῃ* vulg., *περιποιήσει* E. H. K.; — *ἑτοιμοκοπίην* vulg.; cum Littréo recepi Weigelii coniecturam in suppl. ad Lex. Schneideri. — Sed vide iam qualem orationem noster profundat: *οὐκ ἀγακλεῶς ἐπιθυμέεις*, — *μετὰ μαρτυρίης ποιητικῆς*, — *ἀδυναμίη φιλοπονίης*, — *φιλοπονίην μετὰ πόνου ἱστοριευμένην*, — quin non solum in his dictionibus singulis, sed etiam in orationis omnis et cogitationis suae compositione tam est ineptus noster et fuco orationis ita onustus, ut eum, si rem ad amussim exigas, non intelligas.

13. *εὐκτέη — ἀνεκτή.*] *ὀψιμαθείης* K., *ὀψιμαθείη* J.

γίγνεται — ἠθροισμένοις.] *πρόμαχος* E., *πρήμαχος* H., sed corrigitur in marg. in utroque; — *λοιμέης* vulg., *λοι-*

ἀφροντιστεῦσα εὐπρεπείης, ὁρισμοῖς τε καὶ ἐπαγγελίῃ ὅρκοις τε παμμεγέθεσι θεῶν εἵνεκεν ἰητροῦ προστατέοντος νόσου, ἀναγνώσιος ξυνεχείης κατηχήσιός τε ἰδιωτέων φιλαλυστέων λόγοις ἐκ μεταφορῆς διαζηλευομένοις καὶ πρὶν ἢ νούσῳ καταπορέωσι ἠθροισμένοις. Τῶν μὲν οὖν τοιούτων ὅποι ἂν καὶ ἐπιστατήσαιμι, οὐκ ἂν ἐπὶ θεραπείης ξυλλόγου αἰτήσαιμι ἂν θαρσαλέως βοηθεῖν· ἱστορίης γὰρ εὐσχήμονος ξύνεσις ἐν τούτοισι διεσπασμένη. Τούτων οὖν δι' ἀνάγκην ἀξυνέτων ἐόντων, παρακελεύομαι χρησίμην εἶναι τὴν τριβὴν μεθ' ὑστέρησιν δογμάτων ἱστορίης. Τίς γὰρ ἐπιθυμεῖ δογμάτων μὲν πολυσχιδίην ἀτρεκέως ἐθέλων ἱστορέειν, μήτε χειροτριβίης ἀτρεμαιότητι; διὸ παραινέω τούτοισι λέγουσι μὲν προσέχειν, ποιέουσι δὲ ἐγκύπτειν.

ιδ'. Ξυνεσταλμένης διαίτης μὴ μακρὴν ἐγχειρέειν· τοῦ κάμνοντος χρονίην ἐπιθυμίην ἀνίστησι καὶ ξυγχωρέει ἐν χρονίῃ νούσῳ, ἥν τις προσέχῃ τυφλῷ τὸ δέον, [ὡς] μέγας φόβος φυλακτέος καὶ χαρῆς αἰνότης. Ἠερὸς αἰφνιδίῃ ταραχὴ φυλακτέη. Ἀκμὴ ἡλικίης

14. . . . . Magnum metum fugere oportet et gaudii vehementiam. Vitanda subitanea aëris perturbatio. In aetatis vigore omnia gratiora sunt, in desi-

μίης mss. 4., Zuing. in marg., λυμίης eademque manu λοιμίης a., unde Littr. λύμης, quod item dedi; — νειαρῆς vulg., νεαρῆς Ald., mss. 3., Littr.; — εὐπρεπίης vulg., εὐπρεπείης rectius E. H. J.; — ἐπαγγελίῃ vulg., ἐπαγγελίησιν a. al. m., Littr., ἀπαγγελίῃ J. — Dein φυλαλυστέων vulg., sed plerique libri φιλαλυστέων, quod cum Littréo recepi; video esse, qui dubitant de hac voce; mihi certo persuasum est scriptorem eam usurpavisse. — Tum λόγους ἐκ μεταφορῆς διαζηλευόμενον (διαζηλευομένων Zuing., Foës. in adn., Mack.) vulg.; de suo Littr. λόγους — διαζηλευομένου; equidem opinor nostrum voluisse κατήχησις λόγοις — διαζηλευομένοις, quare ita scripsi; non sum tamen certus nostrum non διαζηλουμένοις scripsisse, vulgatam formam esse foetum librariorum. In seqq. καί ante πρὶν ἤ om. Mack.; — καταπορέω ξυνηθροισμένοι vulg., ξυνηθροισμένων a. alia m., Zuing., Foës. in adn., Mack.; Littr. καταπορέωσιν ἠθροισμένοι, putans σιν adhaesisse participio et ita in ξυν abiisse; plane consentio, sed ἠθροισμένοις scribo. Videant medici ne καταπορέωσι ex κατά et πορέω compositum esse existiment; compositum est ex κατά et ἀπορέω.

τῶν — διεφθαρμένη.] ξυλλόγου· αἰτήσαιμι δ' ἄν vulg.; cum punctum tum δ' sustulit Littr.; — βούσθην vulg.; Foës. βοηθεῖν vel βοηθείην coniecit; illud recipio cum Mack., Littr.; — διεφθαρμένη Littréus pro vulgato διεσπαρμένη, quod nec mihi ne in hoc quidem scriptore illoque rerum nexu ferendum videtur, sed ex διεσπασμένη natum est.

τούτων — ἱστορίης.] Pro μεθ' ὑστέρησιν de suo Littr. μὴ τὴν τήρησιν, quod non probandum. Significat auctor ineptorum illorum hominum congressum demum commendandum esse, postquam defecerint τὰ ἱστορίης δόγματα; i. e. vix unquam esse commendabilem. Nullum est vitium in vulgata.

τίς — ἐγκύπτειν.] Littr. μέν eiicit, tum vulgatum ἐθέλειν, pro quo ἐθέλων legendum visum est, abegit; tandem pro μήτε vulgatae legit μή γε. Equidem horum nihil probo, sed solum ἐθέλειν in ἐθέλων muto et ἐγκύπτειν lego cum Mackio pro ἐγκόπτειν vulgatae: illud ἐγκύπτειν est ἐγκύπτειν, ut eos evites; quid ἐγκόπτειν esse possit, non satis perspicio. Recte puto Littréum puncto posito post ἐγκύπτειν periodum concludere, quod non facere solent. Quod non cum Littréo μή γε χειροτριβίης ἀτρεμεότητι scribo, ideo non facio, quod neque vulgatam, neque Littréi emendationem intelligo. Ἀτρεμαιότητι tamen requiro.

14. ξυνεσταλμένης — φυλακτέη.] In vulgata, quod supra iam dixi, non distinguitur ante ξυνεσταλμένη, sed legis: ἐγκόπτειν (ἐγκύπτειν Mack.) ξυνεσταλμένης (ξυνισταμένης E. emend. al. manu, H. K., ξυνεσταμένης J.) διαίτης μὴ μακρὴν ἐγχειρέειν (ἐγχωρέειν ex correctione a.) τοῦ (τοῦ om. a.) κάμνοντος (νοσέοντος a.) χρονίην ἐπιθυμίην ἀνίστησι· καὶ ξυγχωρίη (ξυγχωροίη E.) ἐγχρονίη νούσου (ἐν χρονίῃ νούσῳ E.). Ἣν τις προσέχῃ τυφλῷ τὸ δέον (παρὰ τὸ δέον Zuing. in marg.), ὡς μέγας φόβος φυλακτέος. Καὶ χάριν (χάρα al. m. a.) δι' ἧς ἐνότης (ἐνώτης J.) ἠερὸς (ἀερός Ald. E. H. a., αἶρος J.) αἰφνιδίη ταραχῆ (ταραχή Zuing.) φυλακτέη vulg. — Littréus interpungit post ἐγκόπτειν et dein pergit: Ξυνεσταλμένης διαίτης μὴ μακρὴν ἐγχειρέειν. τοῦ κάμνοντος χρονίη ἡ ἐπιθυμίη ἀνίστησι καὶ ξυγχωρίη ἐν χρονίῃ νούσῳ, ἥν τις προσέχῃ τυφλῷ τὸ δέον. Ὡς μέγας φόβος φυλακτέος καὶ χάρας δεινότης. Ἠέρος αἰφνιδίη ταραχὴ φυλακτέη. — Haec si cum vulgata supra descripta conferas, videbis quid coniecturis Littréi debeatur, quid non. — Dicam autem quid ipse de loco sentiam: principium ξυνεσταλμένης διαίτης μὴ μακρὴν ἐγχειρέειν, non

πάντα ἔχει χαρίεντα, ἀπόληξις δὲ τοὐναντίον. Ἀσάφεια δὲ γλώττης γίγνεται ἢ διὰ πάθος, ἢ διὰ τὰ οὔατα, ἢ πρὶν τὰ πρότερα ἐξαγγεῖλαι ἕτερα ἐπιλαλεῖν, ἢ πρὶν τὸ διανενοημένον εἰπεῖν ἕτερα ἐπιδιανοεῖσθαι· τοῦτο μὲν ἄνευ πάθους ὁρατοῦ [λελεγμένου] μάλιστα ξυμβαίνει φιλοτεχνοῦσι. Ἡλικίης, σμικροῦ ἐόντος τοῦ ὑποκειμένου, δύναμις ἐνίοτε παμπόλλη. Νούσου ἀταξίη μῆκος σημαίνει· κρίσις δὲ ἀπόλυσις νούσου. Μικρὴ αἰτίη ἄκεσι λύεται, ἢν μή τι περὶ τόπον καίριον πάθῃ. Διότι ξυμπάθησις ὑπὸ λύπης ἐοῦσα ὀχλέει, ἐξ ἑτέρου ξυμπαθείης τινὲς ὀχλεῦνται. Καταύδησις λυπέει φιλοπονίης κρατερῆς ὕπο παραίνεσις ἀλυώδης, τόπος ὀνησιφόρος.

nente vero aetate contra. Linguae obscuritas aut propter eius affectionem accidit, aut propter aures, aut si altera superinferat priusquam priora enunciarit, aut si, antequam id quod mente conceptum est eloquatur, aliud insuper animo concipiat. Hoc quidem his, qui artium studio tenentur, praecipue accidit, citra visioni subiectam affectionem. Aetatis, cum parvum subiectum exsistat, valde magna interdum est facultas. In morbis inordinatus decursus diuturnitatem indicat; iudicatio vero morbi dissolutio est. Parva causa curationibus solvitur, nisi quis praecipuus locus affectus sit. Quandoquidem ex dolore per consensionem exortus affectus affligit, quidam per alterius consensionem vexantur. . . . .

plane intelligo: dein pro codicum lectione ξυγχωρίη, quod nihil est, dedi ξυγχωρέει et recepi cum Littréo ἐν χρονίῃ νούσῳ pro ἐγχρονίη νούσου, quo facto intelligo membra singula usque ad φυλακτέος, sed minime intelligo singulorum membrorum inter se nexum: quid sibi vult illa τυφλοῦ mentio v. c., in qua vix scio num παρέχειν an προσέχειν congruat. — De verbis καὶ χάριν δι' ἧς ἑνότης paene certo statuo in ἑνότης latere αἰνότης, tum δι' ex $\overline{αι}$ nasci potuit et $\overline{ης}$ esse potest terminatio genitivi χαρῆς, unde emergere videtur pristina scriptura καὶ χαρῆς αἰνότης, — quod restitui.

ἀσάφεια — φιλοτεχνοῦσι.] ἀσαφίη cett.; — ἢ ante πρὶν τά de meo, nempe πρίν τε vulgo, sed in τε latet τά me iudice; — προτέρη F.; — ἐπιβαλεῖν vulgo, ἐπιλαλεῖν est Littréi coniectura. Dein τὸ μέν vulg., τὸ μὲν οὖν a., sed οὖν al. m.; τοῦτο pro τό de meo; — λελεγμένα al. m. a., λελογισμένου J., Zuing. in marg.; sed ego illo λελεγμένου facile careo in praesenti rerum propositarum nexu, quare uncis intersepsi: fieri possit, ut perierint ea, ad quae spectaverit, nunc nihil video quorsum referam.

ἡλικίης — παμπόλλη.] ἡλικίη σμικροῦ vulg., Littr. ἡλικίης σμικροῦ; vulgata nata ex ἡλικίης μικροῦ. — πάμπολυς, πάμπουλυς et in a. al. m. παμπούλης sunt codicum lectt., mutavi de meo.

νούσου — νούσου.] ἀταραξίη vulg., ἀταξίη coniectura Littréi est.

μικρὴ — πάθῃ.] ἄκεσιν vulgo, ἄκεσι mss. 5., Littr.; — λύεται al. m. γίνεται a.; — κύριον Zuing. in m.

διότι — ὀχλεῦνται.] ξυμπάθησιν edd. antt., mss., nisi quod in a. al. m. ξυμπάθησις, quod vulgata fert.

καταύδησις — ὀνησίφορος.] κραταίης mss. 7.; — παραίνησις vulgo, sed παραίνεσις Littr.; qui dedit: Καταύδησις λυπέει. Φιλοπονίης ὕπο παραίνεσις, ἀλέα, ᾠδὴ τόπος ὀνησίφορος. — Ego haec sane non magis intelligo quam vulgatam, quam retinui, sed non interpretor.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚΟΝ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΣΥΓΓΕΓΡΑΦΘΑΙ ΔΟΚΕΙ ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΝΕΩΤΕΡΟΥ ΟΣ ΤΟ ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΡΡΑΨΕΝ.

PRAEDICTORUM LIBER II.

CONSCRIPTUS ESSE VIDETUR AB EODEM MEDICO RECENTIORE, QUI PROGNOSTICUM CONFLAVIT.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ β'.

α'. Τῶν ἰητρῶν προρρήσιες ἀπαγγέλλονται συχναί τε καὶ καλαὶ καὶ θαυμασταὶ, οἵας ἐγὼ μὲν οὔτ' αὐτὸς προεῖπον, οὔτ' ἄλλου του ἤκουσα προλέγοντος. Εἰσὶ δ' αὐτῶν αἱ μὲν τοιαίδε· ἄνθρωπον δοκέειν ὀλέθριον εἶναι καὶ τῷ ἰητρῷ τῷ μελεδαίνοντι αὐτοῦ καὶ τοῖσι ἄλλοισι, ἐπεισιόντα δὲ ἰητρὸν ἕτερον εἰπεῖν ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος οὐκ ἀπολεῖται, ὀφθαλμῶν δὲ τυφλὸς ἔσται· καὶ παρ' ἕτερον δοκέοντα παγκάκως ἔχειν εἰσελθόντα προειπεῖν τὸν μὲν ἄνθρωπον ἀναστήσεσθαι, χεῖρα δὲ χωλὴν ἕξειν καὶ ἄλλῳ [1]τῷ δοκέοντι οὐ περιέσεσθαι εἰπεῖν αὐτὸν μὲν ὑγιέα ἔσεσθαι, τῶν δὲ ποδῶν τοὺς δακτύλους μελανθέντας ἀποσαπήσεσθαι· καὶ τἄλλα τοιουτότροπα προρρήματα λέγεται ἐν τοιούτῳ [2]τῷ εἴδεϊ. Ἕτερος δὲ τρόπος προρρήσιος ὠνεομένοισί τε καὶ διαπρησσομένοισι προειπεῖν τοῖσι μὲν θανάτους τοῖσι δὲ μανίας, τοῖσι δὲ ἄλλας νούσους, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοισί τε καὶ τοῖσι προτέροισι χρόνους προφητίζειν καὶ πάντα ἀληθεύειν. Ἄλλο δὲ σχῆμα προρρησίων [3]τόδε λέγεται· τοὺς ἀθλητὰς γιγνώσκειν καὶ τοὺς τῶν νούσων εἵνεκα γυμναζομένους τε καὶ ταλαιπωρέοντας, [4]ἤν τι τοῦ σιτίου ἀπολίπωσι, ἢ ἑτεροῖόν τι φάγωσι, ἢ ποτῷ πλέονι [5]χρήσωνται, ἢ τοῦ περιπάτου ἀπολίπωσι, ἢ ἀφρο-

[1] τῶ. — [2] τῶ. — [3] τάδε. — [4] ἤν τε ἢ τοῦ. — [5] χρήσονται.

PRORRHETICUS

LIBER II.

1. Praedictiones medicorum referuntur permultae tum praeclarae tum admiratione dignae, quales neque equidem praedixi, neque quemquam qui praediceret, audivi. Ex quibus quaedam sunt huiusmodi: hominem, qui medico eius curam habenti et ceteris periclitari videretur, ingressum alium medicum non periturum esse pronunciasse, verum oculis captum fore. Et ad alium, qui prorsus male affectus existimabatur, ingressum praedixisse, eum quidem ex morbo relevaturum, verum mancum futurum. Et in alio, qui ne superesse quidem posse existimabatur, pronunciasse ipsum quidem sanum fore, at pedum digitos denigricatos putrilaginem contracturos. Atque alia multa id genus praedicta dicuntur. Aliud quoque praedictionis genus ad eos, qui in auctione et negotiatione versantur, spectat, cum partim quidem mortem, partim vero insaniam, quibusdam etiam varios morbos praedicunt et in his omnibus et antecedentibus illis tempora vaticinantur et vera proferunt. Alia praeterea praedictionum forma esse dicitur haec: novisse athletas eosque qui morborum causa corpus exercent et laboribus fatigant, si quid de cibo remiserint, vel aliud quid (quam iusseras) comederint, vel potu nimio usi sint, vel de deambulatione detraxerint,

1. τῶν — προλέγοντος.] ἐπαγγέλλονται D. P. Q.'; — συχνά τε καὶ καλὰ καὶ θαυμαστά D. P., quod fortasse spectat ad lectionem προρρήματα pro προρρήσιες. Tum μαλακαί pro καλαί Ald., ποικίλαι καὶ ἄλλαι K.'

εἰσὶ — εἴδεϊ.] τισὶ μὲν — τισὶ δέ J.; — ἐπὶ πᾶσι τούτοισί τε καὶ τοῖσι προτέροισι χρόνοισι προφητίζειν ceteri sine καί ante ἐπὶ πᾶσι; — sed qui sunt illi πρότεροι χρόνοι? inest vitium, quod quomodo tollere studuerim, textus descriptus ostendit.

ἄλλο — ὤνθρωπος.] τε post ἄλλο interponit Littr. ex H. K.; voluerintne librarii ἄλλο τι δὲ σχ.? — τάδε edd. antt., mss. 9. apud Littr., cf. lect. V., sed dudum emenda-

δισίων τι πρήξωσι· καὶ τούτων πάντων οὐδὲν λανθάνει, οὐδ' εἰ σμικρόν τι εἴη ἀπειθήσας ὤνθρωπος. Οὕτως [1] ἐξηκριβῶσθαι οὗτοι πάντες οἱ τρόποι λέγονται τῶν προρρησίων. Ἐγὼ δὲ τοιαῦτα μὲν οὐ μαντεύσομαι, σημεῖα δὲ γράφω οἷσι χρὴ τεκμαίρεσθαι τούς τε ὑγιέας ἐσομένους τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς ἀποθανουμένους, τούς τε ἐν [2] ὀλίγῳ χρόνῳ ἢ ἐν πολλῷ ὑγιέας ἐσομένους ἢ [3] ἀπολουμένους· γέγραπται δέ μοι καὶ περὶ ἀποστασίων, ὡς χρὴ ἐπισκέπτεσθαι ἑκάστας.

vel venerearum rerum aliquid peregerint; ac horum quidem omnium nihil eos latet, nec si vel parva quidem in re homo non obtemperaverit. Adeo hi modi omnes ad exactam cognitionem redacti dicuntur. Ego autem huiusmodi vates esse nolo, signa vero describo, ex quibus quis sanos fore aut morituros homines coniectura cognoscat, eosque qui tum breviore, tum longiore temporis intervallo sani sunt futuri aut morituri. Scriptum autem est etiam a nobis de his, quae abscedunt et quomodo eorum quidque existimare oporteat.

β'. Δοκέω δὲ καὶ τοὺς προειπόντας περί τε τῶν [4] χωλωσίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἤδη ἀποστηριζομένου τοῦ νοσήματος προειπεῖν καὶ δήλου ἐόντος ὅτι οὐ παλινδρομήσει ἡ ἀπόστασις, εἴ περ νόον εἶχον, πολὺ μᾶλλον ἢ πρὶν ἄρχεσθαι τὴν ἀπόστασιν γιγνομένην. Ἐλπίζω δὲ καὶ τἄλλα προρρηθῆναι ἀνθρωπικωτέρως [5] ἢ ὅσαπερ τοῖσι ὠνεομένοισί [6] τε καὶ περναμένοισι λέγεται προρρηθῆναι, θανάτους τε καὶ νοσήματα καὶ μανίας. Ταῦτα δέ μοι δοκέει τοιαῦτα γενέσθαι καὶ οὐδέν τι [7] δοκέει χαλεπὰ εἶναι προειπεῖν τῷ βουλομένῳ τὰ τοιάδε διαγωνίζεσθαι. Πρῶτον μὲν γὰρ τοὺς [8] ὑφύδρους τε καὶ φθινώδεας [9] τίς οὐκ ἂν γνοίη; ἔπειτα τοὺς παραφρονήσοντας ἔστι μὴ πολὺ λανθάνειν, εἴ τις εἰδείη [10] οἷσι τὸ νόσημα τοῦτο ἢ ξυγγενές ἐστι, ἢ πρόσθεν ποτ' ἐμάνησαν· εἰ γὰρ οὗτοι οἱ ἄνθρωποι οἰνόφλυγες εἶεν, ἢ κρεηφαγοῖεν, ἢ ἀγρυπνοῖεν, ἢ τῷ ψύχεϊ ἢ τῷ θάλπεϊ [11] ἀλογίστως ὁμιλοῖεν, πολλαὶ ἐλπίδες ἐκ τούτων τῶν διαιτημάτων παραφρονῆσαι

2. Atque eos quidem existimo, qui claudicationes et caetera id genus praedicunt, si modo quid mentis habuerunt, firmato iam morbo eas praedictiones fecisse et cum manifestum foret id, quod abscedere natum est, intro recurrere non posse, idque longe potius quam ante abscessus initia. In spem autem adducor et alia praedicta esse pro mentis humanae modo magis quam quae ementibus et vendentibus praedicta feruntur, mortes et aegritudines et furores. Haec autem mihi ad eum modum fieri videntur neque praedictu difficilia videntur illi, qui in huiusmodi rebus operam ponere velit. Inprimis namque quotusquisque est, qui aqua intercute aut tabe laborantes non noverit? Denique deliraturi ne diu quidem latere possunt eos, qui norint quibus vel innata est ac congenita ad hunc morbum propensio, vel qui iam antea insaniverunt. Si namque huiusmodi temulenti fuerint, aut carnibus vescantur, aut pervigilatione vel frigore, vel calore inconsulte utantur, ex eo vitae genere magna spes est

[1] ἐξηκριβῆσθαι. — [2] ὀλιγίστω. — [3] ἀπολλυμένους. — [4] χωλῶν. — [5] ἢ ὡς ἀπαγγέλλεται ἃ δὲ τοῖσι ὧν. — [6] τε om. — [7] δοκέει om. — [8] ἐφύδρους. [9] τί ἂν ἀγνοίη. — [10] οἷσι. — [11] καὶ ἀλογίστω.

runt. Tum ἣν ἤ τι vulg., sed ἤ omm. J.; Littr.; — ἕτερον J.; — καί ante τούτων de meo adposui.

οὕτως — προρρησίων.] οὗτος J.; — nonnullos post ἠκριβῶσθαι minus recte distinguere monet Littr.

ἐγὼ — ἑκάστας.] γράψω Opsop., Lind., γράφω vulgo; — ἐν ὀλιγίστῳ χρόνῳ mss. 8., cf. lectt. V.; — ἀπολλυμένους mss. 8. Parr.

2. δοκέω — γενομένην.] καίπερ pro εἴπερ U.

ἐλπίζω — μανίας.] προειπεῖν pro προρρηθῆναι mss. Regia apud Foës.; — ἀνθρωπινωτέρως (ἀνθρωπινότερον Lind., ἀνθρωπίνως μᾶλλον cod. Reg. Foës.) ἢ ὡς (ὅσαπερ pro ὡς cod. Reg. Foës.) ἐπαγγέλλεται (ἀπαγγέλλεται cod. α.) ἃ δὲ (δή Opsop., Lind.) τοῖσι (ἐπαγγ. ἃ δὲ τοῖσι om. cod. Reg. Foës.) ὠνεομένοισί τε καὶ περναμένοισι (διαπρησσομένοισι cod. Reg. Foës.) λέγεται προρρηθῆναι (προρρ. λεγ. cod. Reg. Foës.) mss. apud Littr., cod. Reg. Foësii, Opsop., Lind., Mack., Littr.; — ἀνθρωπινωτέρως — προρρηθῆναι om. vulg.

ταῦτα — διαγωνίζεσθαι.] ταῦτα — γενέσθαι om. Calv.; — δοκέει ante χαλεπά omm. Parr. 6., cod. α., Lind., cf. lectt. Voss.

πρῶτον — αὐτούς.] ἐφύδρους vulg., emendarunt Lind.,

αὐτούς. Τούς τε τὰς αἱμορροΐδας ἔχοντας, εἴ τις ὁρῴη τοῦ χειμῶνος πολυποτέοντάς τε καὶ εὐχρόους ἐόντας, ἔστι προειπεῖν ἀμφὶ τούτων, ἐς γὰρ τὸ ἔαρ καταρραγῆναι αἷμα πολλαὶ ἐλπίδες, ὥστε ἀχρόους τε καὶ ὑδαλέους ὑπὸ τὴν θερείην τούτους εἶναι. Ἀλλὰ χρὴ προλέγειν καταμαθόντα πάντα ταῦτα, ὅστις τῶν τοιούτων ἐπιθυμέει ἀγωνισμάτων· ἔστι γὰρ ἐκ τῶν γεγραμμένων προειπεῖν καὶ θάνατον καὶ μανίην καὶ εὐεξίην. Εἴποιμι δ' ἂν καὶ ἄλλα πάμπολλα τοιαῦτα, ἀλλὰ τὰ εὐγνωστότατα ἔδοξέ μοι γράψαι· ξυμβουλεύω δὲ ὡς σωφρονεστάτους εἶναι καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ τέχνῃ καὶ ἐν τοῖσι τοιούτοισι προρρήμασι, γνόντας ὅτι ἐπιτυχὼν μὲν ἄν τις τοῦ προρρήματος θαυμασθείη ὑπὸ τοῦ ξυνιέντος ἀλγέοντος, [1]ἀποτυχὼν δ' ἄν τις πρὸς τῷ μισεῖσθαι ταχ' ἂν καὶ μεμηνέναι δόξειε. Ὧν δὴ ἕνεκα κελεύω σωφρόνως τὰ προρρήματα ποιέεσθαι καὶ τἄλλα πάντα καὶ ταῦτα· καίτοι γε ἀκούω καὶ ὁρῶ οὔτε κρίνοντας ὀρθῶς τοὺς ἀνθρώπους τὰ λεγόμενά τε καὶ ποιεύμενα ἐν τῇ τέχνῃ, [2]οὔτ' ἀπαγγέλλοντας.

ipsos deliraturos. Atque eos, qui per ora venarum sanguinem fundere sunt soliti, si quis per hiemem liberaliore potu usos aut bene coloratos conspiciat, hic facile praedixerit ipso vere erupturi sanguinis magnam spem affore, adeo ut sub aestatem decolores et aquosi evadant. Nempe sic decet eum, qui haec omnia addidicerit, praedicere, si huiusmodi contentionum praemium reportare desiderat. Ex his namque quae scripta sunt et mortem et insaniam et bonum corporis habitum praedicere licet. Quin et alia id genus multa referre possem, nisi in animo esset quae sunt cognitu facillima scribere. Quodsi quis me audiat, is quam prudentissime et consultissime tum in reliqua arte tum in praedictis huiusmodi se geret, probe intelligens, qui praedictionis successum consecutus sit, apud prudentem aegrum admirationi fore; qui vero deerravit, praeterquam quod odio gravabitur, eum ne insaniae quidem suspicionem effugere posse. Quapropter praecipio praedicta tum haec, tum alia omnia prudenter fieri, etsi sentio et video quae in arte dicuntur aut fiunt perperam ab hominibus aestimari et referri.

γ'. Ἀμφὶ δὲ τῶν γυμναζομένων καὶ ταλαιπωρεόντων τὰς μὲν ἀτρεκείας [3]τὰς λεγομένας ὡς λέγουσι οἱ λέγοντες οὔτε δοκέω εἶναι, οὐδ' εἴ τις δοκέει, κωλύω δοκέειν· [4]ὑπὸ σημείου μὲν γὰρ οὐδενὸς βλάπτεται τὰ ὑπονοήματα οὔτε καλοῦ οὔτε κακοῦ, ᾧ χρὴ πιστεύσαντα εἰδέναι εἴτε ὀρθῶς ἀπήγγελται, εἴτε μή· ἄλλως δὲ ἐκποιέει τῷ βουλομένῳ πιστεύειν, οὐ γὰρ ἐμποδὼν ἵσταμαι. Δοκέω

3. Quod autem attinet ad eos, qui exercitationibus et laboribus fatigantur, quae quidem pro certo asseverantur, ut asserunt qui ea narrant, nec esse puto, neque si quis fidem iis habeat, prohibeo. Etenim quam quis animo concepit opinionem nullum signum, neque bonum, neque malum refellit, quo quis fretus num recte renunciatum sit, necne, possit cognoscere; imprimis autem sufficit illi, qui fidem

[1] ἀποτυχών. — [2] ἐπαγγέλλοντας sine οὔτ'. — [3] τάς om. — [4] ὑπὸ σημεῖον.

Littr.; — τίς ἂν ἀγνοίη cod. α., cf. lectt. Voss.; — παραφρονήσαντας vulg., sed dudum emendarunt; — κρεωφαγοῖεν J.; — καὶ ἀλογίστω cod. α., ἀλογίστω Calv.

τούς τε — εἶναι.] τάς ex edd. antt., et mss. nonnullis revocavit Littr., vulgo om.; — φιλοποτέοντας H. al. m.

ἀλλὰ χρὴ — εὐεξίην.] καταμανθάνοντα ceteri; de coniectura mutavi; — τὸ αἷμα ceteri, τό de coniectura omitto; — sitne ὑδαλέους reapse scriptum ab auctore, an ex οἰδαλέους natum, non discerno.

εἴποιμι δ' ἂν — δόξειε.] ἀλλὰ καὶ τά D. X.; — ἐνέδοξε X., quod nescio an ex ἂν ἔδοξε sit natum; — ξυνιέντος P.', ξυνιόντος vulg., ξυνεόντος alia lectio est; — ἁμαρτών vulg., ἀποτυχών cod. α., Lind., cf. lectt. Voss.; hoc praestat, quia respondet antecedenti ἐπιτυχών.

ὧν δὴ — ἀπαγγέλλονται.] καί ante ταῦτα delevit Littr. de coniectura.

3. ἀμφὶ — ἵσταμαι.] βλάπτονται D. H., βλαπτέον P.', βλέπεται τὰ ἐπινοήματα voluit Coraës; Littréus: „je serais, inquit, disposé à lire βλέπεται τὰ ἀπειθεύμενα *aucun signe ne fait apercevoir les infractions du régime.* Mais peut-être trouve-t-on un sens equivalant même dans le texte de vulg." Imo eiusmodi sensus in vulgata non inest; nec tamen quidquam mutandum! — εἴτ' οὐ vulg., εἴτε οὐ Ald., Opsop., ἢ οὔ D. P.'; — εἴτε μή de meo; — ἐκποιέω K.

δοκέω — ἐγένετο.] αὐτῶν ceteri, αὐτόν de meo, vide paulo post, ubi τοῦτον eiiciam; — ὧν λέγω ex margine codicis

δὲ αὐτὸν εἴ τι ἀληθὲς λέγεται ἢ τῶνδε τῶν περὶ τοὺς γυμναζομένους, ἢ ἐκείνων τῶν [1] πρότερον γεγραμμένων, πρῶτον μὲν τῶν σημείων, [2] ὧν λέγω, τινὶ τεκμήρασθαι γνόντα, ἔπειτα ἐνδοιαστῶς τε καὶ ἀνθρωπίνως προειπεῖν, ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἀπαγγέλλοντας τερατωδεστέρως διηγεῖσθαι ἢ ὡς [3] ἐγένετο. Ἐπεὶ οὐδ' ἐν τῇσι νούσοισι εὐπετὲς γιγνώσκειν [4] τὰ ἁμαρτήματα· καί τοι κατάκεινταί γε οἱ ἄνθρωποι καὶ διαιτήμασι ὀλιγοτρόφοισι χρῶνται, ὥστε μὴ πάμπολλα δεῖ ὁρᾶσθαι ὑποσκεπτόμενον τὸν μελεδαίνοντα. Οἱ μὲν γὰρ πίνουσι μόνον, οἱ δὲ πρὸς τῷ πίνειν ἢ ῥόφημα ἢ σιτίον [5] ὀλίγιστον ἐπιπροσφέρονται· ἀνάγκη οὖν ἐν τῷ τοιούτῳ τοὺς μὲν τῷ ποτῷ πλέονι χρησαμένους δυσπνοωτέρους γίγνεσθαι [6] καὶ οὐρέοντας πλέον φαίνεσθαι, τοὺς δὲ τῷ ῥοφήματι [7] ἢ τῷ σιτίῳ πλεονάσαντας διψᾶν τε μᾶλλον καὶ πυρεταίνειν· εἰ δέ τις ἀμφοτέροισι, καὶ τῷ ποτῷ καὶ τοῖσι περὶ τὰ σιτία, ἀμέτρως χρήσαιτο, πρὸς τῷ πυρεταίνειν καὶ δυσπνοεῖν καὶ τὴν γαστέρα περιτεταμένην ἂν καὶ μείζω ἔχειν. Ἔξεστι δὲ καὶ ταῦτα πάντα καταβασανίζειν κάλλιστα καὶ [8] τἄλλα τοῖσι δοκιμίοισι οἷσι ἔχομέν τε καὶ χρεόμεθα ἐς πάντα. Πρῶτον μὲν γὰρ τῇ γνώμῃ τε καὶ τοῖσι ὀφθαλμοῖσι ἄνθρωπον κατακείμενον ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀτρεκέως διαιτώμενον ῥᾷόν ἐστι γνῶναι, ἤν τι [9] ἀπειθήσῃ, ἢ περιοδοιπορέοντα καὶ πάμπολλα ἐσθίοντα· ἔπειτα τῇσι χερσὶ [10] ψαύσαντα τῆς γαστρός τε καὶ τῶν φλεβῶν ἧσσόν ἐστι ἐξαπατᾶσθαι ἢ μὴ ψαύσαντα. Αἵ τε ῥῖνες ἐν μὲν τοῖσι πυρεταίνουσι πολλά τε καὶ καλῶς σημαί-

(illis) habere velit; neque enim ego obsto. Puto autem, si quid veri dicatur, aut de his, qui exercentur, aut de illis, quae antea scripsimus, primum quidem illum signo aliquo eorum, quae dico, cognito coniecturam facere, dein illum dubie et ut fert humana natura praedixisse, simulque eos, qui renunciant, prodigiosius quam res exstitit, commemorare. Quippe ne in morbis quidem facile est errata cognoscere: et tamen homines decumbunt, et parum nutrientibus cibis utuntur, adeo ut non admodum multa medicum intueri oporteat, qui haec in considerationem adhibere velit. Etenim quidam solo potu utuntur, alii ad potum vel sorbitionem, vel paucissimum cibum adiungunt. Quare tum necesse est eos, qui largiore potu utuntur, difficilius spirare et maiorem urinae copiam reddere, eos vero, qui sorbitione aut cibo abunde usi sunt, siti maiore et febre tentari. Quodsi quis ad utrumque, et potum et cibos, immoderate se gesserit, etiam ad febrem et spirandi difficultatem ventris circumtensionem et magnitudinem adiunget. Licet autem et in his omnibus optime periclitandis ceterisque eam probationem facere, quam in omnibus adhibemus eaque utimur. In primis quidem facilius est mente atque oculis complecti eodem loco decumbentem et diligenti victus ratione utentem, num qua in re non obsecutus sit, quam obambulantem et multis cibis utentem. Deinde manibus tum ventrem tum venas attrectantem minus falli convenit quam qui non attrectavit. Nares quoque in febricitantibus quidem multa eaque pulcre demonstrant, odores namque mul-

[1] *προτέρων.* — [2] *ὧν λέγω* om. — [3] *ἐγένοντο.* — [4] *τά* om. — [5] *βέλτιστον.* — [6] *καὶ — φαίνεσθαι* om. — [7] *καί.* — [8] *καὶ τἄλλα* om. — [9] *ἀπηθήσῃ.* — [10] *ψαύουσα.*

H. Littréus, cett. omm.; — *τινί* ante *τεκμήρασθαι* de meo dedi, aut hoc, aut *τισί* excidit; — *τοῦτον γνόντα* vulgo, *ταῦτα* scripsit Littréus; mihi *τοῦτον* scriptum fuisse videtur, sed illatum postquam supra *αὐτόν* in *αὐτῶν* abierat, quare pronomen reiicio; — *τερατωδεστέρους* vulgo, *τερατωδεστέρως* J., Foës. in nott., Lind., Mack., Littr.; — *ἐγένοντο* vulgo, *ἐγένετο* multa mss., Littr., lectionem probat Foës. in nott.

ἐπεὶ — μελεδαίνοντα.] *ἐπὶ οὐδ' ἓν* K.', Mack., *οὐδέν* vulg., *οὐδὲ ἐν* L., *οὐδ' ἐν* H., Opsop.; — *καὶ γάρ* vulg., *καί τοι* dedi ex Vossiano; — *δεῖν* K.', Mack.

οἱ μὲν γὰρ — ἔχειν.] *οἱ μὲν οὖν πιν.* U.; — *ἤ* ante *ῥόφημα* om. J., *ῥύφημα* codd. nonnulli; — *σιτίον βέλτιστον* vulg., *ὀλίγιστον* Parr. 5., Littr., *ὀλίγον* duo alii; — *ἐπιφέρονται* dein ceteri, sed aut *προσφέρονται*, aut *ἐπιπροσφέρονται* legere oportet, quorum hoc dedi; — *ἀνάγκη γοῦν* J.; — *ῥυφήματι* H.; — *ἀμφοτέροις* vulg., *ἀμφότερα* Littr. cum mss. 5.

ἔξεστι — πάντα.] In fine vulgo *εὖ πάντα*; de meo *ἐς πάντα* dedi

πρῶτον — ψαύσαντα.] *εἴ τε περιοδοιπορέοντα* J.; — *ἢ καὶ πάμπολλα* J.

αἵ τε ῥῖνες — δοκιμίῳ.] *οὐκ οἶδα τί ἂν χρησαίμην οὐδ'*

νουσι· αἱ γὰρ ὀδμαὶ μέγα διαφέρουσι· ἐν δὲ τοῖσι ἰσχύουσί τε καὶ ὀρθῶς διαιτωμένοισι οὐκ οἶδ' ὅ τι ἂν χρησαίμην οὐδὲ τούτῳ τῷ δοκιμίῳ. Ἔπειτα τοῖσι ὠσὶ τῆς φωνῆς ἀκούσαντα καὶ τοῦ πνεύματος ἔστι διαγιγνώσκειν ἃ ἐν τοῖσι ἰσχύουσι οὐχ ὁμοίως ἐστὶ δῆλα. [1]Ἀλλ' ὅμως πρόσθεν, ἢν μὴ τὰ ἤθεα τῶν νοσημάτων τε καὶ τῶν ἀλγεόντων ἐκμάθῃ ὁ ἰητρὸς, οὐ χρὴ προλέγειν οὐδέν· [2]καὶ γὰρ ἂν δυσπνούστερος ὥνθρωπος γένοιτο, [3]ἔτι πλανωμένης τῆς νούσου, καὶ πυρετήνειε ἂν ὀξυτέρῳ πυρὶ καὶ ἡ γαστὴρ ἐπιταθείη· ὥστε διὰ ταῦτα οὐκ ἀσφαλὲς προλέγειν πρόσθεν πρὶν ἂν κατάστασιν λαβεῖν τὸ νόσημα· μετὰ δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ὅ τι ἂν παράλογον γένηται λέγειν χρή. Δῆλα δὲ τὰ διὰ τὴν ἀπείθειαν γιγνόμενα κακά· αἵ τε γὰρ δύσπνοιαι καὶ τἄλλα τὰ τοιαῦτα τῇ ὑστεραίῃ πεπαύσεται, ἢν δι' ἁμαρτάδα γένηται· ἢν οὖν τις ταύτην τὴν κρίσιν προϊδὼν λέγῃ, οὐχ ἁμαρτήσεται.

tum inter se differunt. At in valentibus et recta victus ratione utentibus non video qua in re hac exploratione uti possim. Ad haec vocem et spiritum audiendo licet auribus dignoscere, quae in valentibus non aeque sunt manifesta. Verum tamen, si morborum et aegrotantium naturam medicus non cognoverit, non antequam fecerit quidquam eum praedicere oportet. Nam morbo adhuc vagante aeger spirabit difficilius et acutiore febre excandescet venterque illi intendetur; adeo ut propterea non sit tutum praedicere priusquam morbus confirmatus fuerit; post illud tempus vero enunciare oportet quidquid praeter rationem evenerit. Neque vero obscura sunt quae ob aegrorum contumaciam mala accidunt. Spirandi namque difficultas ceteraque id genus si ob erratum accidunt, postridie desinent. Quare qui hanc iudicationem in considerationem ad dicendum adhibuerit, non aberrabit.

δ'. Ἐγὼ μὲν οὖν τόνδε τὸν τρόπον ἐσηγέομαι τῶν ἐπισκεψίων καὶ περὶ τῶν οἴκοι μενόντων, οἷα ἐξαμαρτάνουσι, καὶ περὶ τῶν γυμναζομένων τε καὶ τῶν ἄλλων πάντων· τὰς δ' ἀκριβείας κείνας ἀκούω τε καὶ καταγελῶ τῶν ἀπαγγελλόντων· σμικρὰ μὲν γὰρ ἀπειθούντων τῶν ἀνθρώπων οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἐλέγξαιμι· εἰ δ' εἴη [4]μείζω τὰ ἁμαρτήματα, ὅν τινα τρόπον [5]ἐπισκέπτεσθαι χρὴ γράφω. Χρὴ δὲ πρῶτον μὲν τὸν ἄνθρωπον, ἐν ᾧ μέλλει τις γνώσεσθαι τὰ [6]ἀπειθεύμενα, ἅπασαν ἡμέρην ὁρᾶν ἐν τῷ αὐτῷ τε χωρίῳ καὶ τὴν αὐτὴν ὥρην, μάλιστά τ' ἦμος ἥλιος νεωστὶ καταλάμπει· τοῦτον γὰρ τὸν χρόνον

4. Atque hunc quidem in modum habendam esse rationem tum eorum, qui domi manent, tum eorum, qui exercentur, ceterorumque omnium in his erratis, quae committunt, nunc suadeo, exquisitas autem illas narrationes et audio et derideo. Neque enim video quanam ratione eos, qui parum a medici monitis aberrant, deprehendere queam. Quodsi maiora fuerint errata, quonam modo in considerationem venire debeant, scriptis complecti est animus. Imprimis quidem oportet, si quis horum cognitionem habere volet, quae committit aeger medicis non auscultando, eum toto die intueri et eodem in loco et eadem hora, praesertimque

[1] ἀλλ' οἵως. — [2] οὐ γάρ. — [3] τῆς πλανωμένης ἔτι νόσου. — [4] μείζονα. — [5] ὑποσκέπτεσθαι. — [6] ἀποθεύμενα.

ἐν τούτῳ τῷ δοκιμίῳ vulgata, in qua de meo οὐδέ pro οὐδ' ἐν scribo; verum οἶδ' ὧ τι, οἶδ' ὧ τινι alii libri, οἶδ' ὅ τι H. K. ρ., quod recipio; οἶδα ὅ τι cod. α., Lind., Mack.

ἀλλ' — χρή.] ἀλλ' οἵως πρόσθεν ἢν τά vulg.; Littréus de suo ὅμως pro οἵως, quod recipio; vulgo μή abest, sed K. μή, K.', Mack. δὲ μή; negationem cum Littréo dedi; — προμάθῃ J.; — οὐ γὰρ ἄν vulg., καὶ γὰρ ἄν H., Littr.; — ἔτι δὲ πλανωμένης J.; — ἄν ante ὀξυτέρῳ ex solo J. recepi; — ἄν post πρίν om. J.

δῆλα — ἁμαρτήσεται.] ἀπειρίην vulg., ἀπειθίην codd. multi, idque dudum verum esse viderunt; — scripsi tamen de meo ἀπείθειαν, puto enim ab ἀπειθής nomen esse ductum; — δεινά pro κακά J.; — τοιαῦτα pro vulgato ταῦτα K.', Ops., Lind., Mack., τὰ τοιαῦτα J., quod recepi; — περιϊδών vulg., προϊδών codd. 3. Parr., Lind., Mack., Littr.

4. ἐγὼ — γράφω.] ἄν om. K.; — ὑποσκέπτεσθαι vulgo, ἐπισκέπτεσθαι Littr. e cod. ρ.

χρὴ — χρόνον.] καὶ νεωστί U.; — καταλάμψει νεωστί D., καταλάμψει etiam K. P.'; — ἂν ἔτι ἐστί ceteri; delevi ἐστι, quia ex ἔτι natum videtur, quippe εἴη saltem exspectaveris; — ἐπιμελούμενος vulgo, ἐπιμελόμενος Littr. e mss. 6.

ὑποκεκενωμένος ἂν εἴη καὶ νῆστις ἂν ἔτι καὶ τεταλαιπωρηκὼς οὐδὲν πλὴν τῶν ὀρθρινῶν περιπάτων, ἐν οἷς ἥκιστα ἀπειθεῖ, ἤν γε ἐπανεγερθεὶς ὥνθρωπος ἐς τὴν περίοδον καταστῇ, ὥστε ἀνάγκη τὸν δικαίως διαιτώμενον μάλιστα ταύτην τὴν ὥρην ὁμαλῶς ἔχειν τὴν κατάστασιν τοῦ χρώματός τε καὶ τοῦ ξύμπαντος σώματος, διὸ καὶ ὁ ἐπιμελόμενος ὀξύτατός τ' ἂν εἴη καὶ τὸν νόον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον. [1]Ἐνθυμέεσθαι δὲ χρὴ καὶ τοῦ ἀνθρώπου [2]τήν τε γνώμην καὶ τοὺς τρόπους τοῦ τε σώματος τὴν δύναμιν· [3]ἄλλοι γὰρ ἄλλα ῥηϊδίως ἐπιτελοῦσι τῶν προστασσομένων καὶ χαλεπῶς. Πρῶτον μὲν οὖν ὁ λιμαγχόμενος ἢν πλείονα [4]φάγῃ τε καὶ πίῃ, τούτοισι δῆλος [5]ἔσται· καὶ ὀγκηρότερον αὐτοῦ τὸ σῶμα φανεῖται καὶ λιπαρώτερον καὶ εὐχρούστερον [6]ἔσται, ἢν μὴ κακῶς διακεχωρήκῃ τὰ ἀπὸ τῆς γαστρὸς αὐτῷ· [7]ἔσται δὲ καὶ εὐθυμότερος ἐν τῇ ταλαιπωρίῃ. Σκεπτέον δὲ καὶ εἴ τι ἐρυγγάνει ἢ ὑπὸ φύσης ἔχεται· ταῦτα γὰρ προσήκει γίγνεσθαι τοῖσι ὧδε διακειμένοισι ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἁμαρτάδι. Ἢν δὲ ἐσθίειν τε ἤδη ἀναγκαζόμενος συχνὰ καὶ ταλαιπωρέειν ἰσχυρῶς, ἢ τὸ σιτίον μὴ καταφάγῃ, ἢ [8]θωρηχθῇ, ἢ μὴ περιέλθῃ ἀπὸ τοῦ δείπνου συχνοῦ, ὧδ' ὑποσκέπτεσθαι· τὸ [9]μὲν δεῖπνον [10]εἰ καταφάγοι, περιπατῆσαι δὲ τὰ μεμαθηκότα, ἡδίων τε ἂν προσιδεῖν, ὀξύτερός τε καὶ ἐργαστικώτερος ἐν τοῖσι γυμνασίοισι· ὁ δ' ἀπόπατος σμικρότερός τε καὶ ξυνεστηκὼς [11]μᾶλλον ἂν τούτῳ γένοιτο. Ἢν δὲ τὸ δεῖπνον καταφαγὼν μὴ περιπατήσῃ, ἐρυγγάνοι

cum primum sol collucet. Tunc enim aliquantum exinanitus fuerit et adhuc ieiunus erit, neque ullo labore praeterquam matutinis deambulationibus fessus, in quibus minime medico contradicit, si quidem somno experrectus ad deambulandum se contulerit. Quare necesse est eum, qui absoluta victus ratione utitur, ea hora praecipue aequabilem cum coloris, tum etiam totius corporis statum nactum esse. Ideoque et qui ad hoc negotium incumbit, tunc temporis maxime mentis acumine atque oculorum acie valuerit. Praeter haec in cogitationem etiam adhibere oportet hominis mentem, mores et corporis vires, quandoquidem quidam facilius aut difficilius imperata exsequuntur. Inprimis igitur qui inediam subit, si abundantiorem cibum et potum sumpserit, his se praebet indiciis: nam et eius corporis moles maior videbitur et plenior, ac melius coloratus fuerit, nisi male prodierint alvi excrementa, eritque ad fatigationem alacrior. Videndum quoque est num quid eructatione reiecerit, aut flatibus vexetur, quod fieri solet his, qui in eo victus errato hunc in modum se habent. Quodsi ubi pleniorem cibum edere cogitur, aut valenter fatigari, aut cibum non comederit, aut inebriatus fuerit, aut post copiosiorem coenam non deambulaverit, hunc in modum explorare poteris. Coenam si quidem sumpserit, deambulet autem uti consuevit, tum aspectu iucundior fuerit, tum in exercitationibus obeundis acrior et efficacior, secessus vero et minor et maxime compactus huic contigerit. Quodsi coenam sumpserit, nec deambulaverit, ructatione et flatibus

[1] εὐθυμέεσθαι. — [2] τήν τε γνώμην. — [3] ἄλλη et paulo post ἐπιτελοῦσα. — [4] φάγηται καί. — [5] ἐστί. — [6] ἔστι. — [7] ἔστι. — [8] θορηχθῇ καὶ μὴ περιέλθῃ. — [9] δέ. — [10] εἰ μή. — [11] μάλιστ' ἄν.

ἐνθυμέεσθαι — χαλεπῶς.] καί om. J.; — τὴν γνώμην vulg., τήν τε γνώμην mss. 6. apud Littréum, uti V., τῆς τε γνώμης H., Littr.; equidem dubito num Graeci dixerint τῆς γνώμης οἱ τρόποι; credo potius τήν τε γνώμην scriptum fuisse, sed καί periisse ante τρόπους, itaque hoc revocavi; — τε ante σώματος ex mss. 7. Littréus, vulgo om.; — ἢ χαλεπῶς Corn.

πρῶτον — ταλαιπωρίῃ.] εἰ — φάγῃ τε καὶ πίῃ vulgo, Littr. ex D. εἰ — φάγοι τε καὶ πίοι; malui in vulgata εἰ in ἢν mutare; — ὀγκηρότερος Ald.; — εἰ μή J.; — ἐστί pro ἔσται idem.

σκεπτέον — ἁμαρτάδι.] ἤν τι ἐρυγγάνῃ καὶ ὑ. φ. ἔχηται vulg., sed εἴ τι ἐρυγγάνοι J.; itaque εἰ cum indicativo dedi; — ὧδε om. cod. ρ., fortasse librarius aut ὧδε, aut ἐπὶ ταύτῃ τῇ ἁμαρτάδι abesse posse videns, ὧδε omisit; nolim tamen affirmare eiusmodi pleonasmum nostrum non admittere potuisse.

ἢν δὲ — γένοιτο.] εἰ μὴ καταφάγοι vulg., μή reiecit Littr. de coniectura.

ἢν — γένοιντ' ἄν.] εἰ principio periodi J.; — καὶ πλῆθος οὐκ ἔλασσον φαίνοιτο vulgo, multi vero codd. ἐλάσσων; — unum vitium peperit alterum in horum mss. lectione: nempe

τ' ἂν καὶ φυσώδης εἴη, καὶ πλησθεὶς οὐκ [1]ἔλασσον φαίνοιτο καὶ [2]ἱδρώῃ ἂν μᾶλλον ἢ πρόσθεν ἐν τῇ ταλαιπωρίῃ καὶ δύσπνοος ἂν εἴη καὶ βαρύς· αἵ τε διέξοδοι τῆς κοιλίης μέζονές τε καὶ ἧσσον γλίσχραι [3]τούτῳ γένοιντ' ἄν. Εἰ δὲ μήτε τὸ σιτίον καταναλώσειε, μήτε περιπατήσειε, νωθρότερος ἂν εἴη καὶ ὀγκωδέστερος. Εἰ δὲ μεθυσθείη, ἱδρώῃ τ' ἂν μᾶλλον ἢ πρόσθεν καὶ δύσπνοος ἂν εἴη καὶ βαρύτερος αὐτὸς ἑωυτοῦ καὶ ὑγρότερος· εἴη δ' ἂν καὶ εὐθυμότερος, ἢν μή τι αὐτῷ ἡ κεφαλὴ ἀνιῷτο. Γυναικὶ δὲ χρησάμενος ἅπαξ, ὀξύτερός τ' ἂν εἴη καὶ λελυμένος μᾶλλον· εἰ δὲ πλειστάκις διαπρήξαιτο, σκληρότερος ἂν γένοιτο καὶ αὐχμηρόν τι ἔχων καὶ ἀχρούστερός τε καὶ κοπιώδης μᾶλλον. Ἀποπάτους δὲ χρὴ διαχωρέειν τοῖσι ταλαιπωρέουσι, ἔστ' ἂν [4]ὀλιγοσιτέωσί τε καὶ ὀλιγοποτέωσι, σμικρούς τε καὶ σκληρούς, [5]ἀνὰ δὲ πᾶσαν ἡμέρην· [6]ἢν δὲ διὰ τρίτης ἢ τετάρτης ἢ διὰ πλέονος χρόνου διαχωρέῃ, κίνδυνος ἢ [7]πυρετὸν ἢ διάρροιαν ἐπιλαβεῖν. Ὅσα δὲ ὑγρότερά ἐστι τῶν διαχωρημάτων ἢ ὥστε ἐκτυποῦσθαι ἐν τῇ διεξόδῳ, ταῦτα [8]δὴ πάντα τούτοισι κακίω. Τοῖσι δὲ συχνὰ ἐσθίουσι ἤδη καὶ πολλὰ ταλαιπωρέουσι τὴν διέξοδον χρὴ μαλθακὴν ἐοῦσαν ξηρὴν εἶναι, πλῆθός [9]τε τῶν εἰσιόντων κατὰ λόγον [10]καὶ τῆς ταλαιπωρίης· διαχωρέει δὲ ἀπὸ τῶν ἴσων σιτίων τοῖσι μὲν ἐλάχιστα ταλαιπωρέουσι πλεῖστα, τοῖσι δὲ ταλαιπωρέουσι πλεῖστα σμικρὸν, ἢν ὑγιαίνωσί τε καὶ δικαίως διαιτῶνται· καὶ τἄλλα πρὸς ταῦτα ξυμβάλλε-

conflictabitur, neque plenitudo minor videbitur et in fatigatione magis quam antea sudabit, spirandique difficultate et gravitate laborabit et alvi secessus copiosiores et minus glutinosi huic fuerint. Si vero neque cibum absumpserit, neque deambulaverit, languidior et turgidior fuerit. Sed si inebriatus fuerit, utique quam prius magis sudaverit et difficilius spirabit et solito gravior et humidior evadet. Quin et alacrior fuerit, nisi caput aliquatenus dolore vexetur. Uxore vero semel usus et acrior fuerit et magis expeditus. At si venerem saepius exercuerit, durior evadet cum quodam squalore corpusque decoloratius erit et maiore lassitudine tentatum. Secessus vero necesse est his, qui defatigantur, dum parvo cibo aut potu contenti sunt, exiguos et duros procedere, sed quotidie; sin tertio quoque aut quarto die, aut longiore ex intervallo prodeant, metus est ne febris aut alvi profluvium ipsos prehendat. Qui vero nimis humidi sunt secessus quam ut figurati sint, cum deponuntur, omnes his deteriores sunt. Frequentem vero cibum sumentibus et multum defatigatis mollem in transitu deiectionem siccam esse oportet, ciborumque ingestorum copiae et defatigationi respondere. Sumpta autem aequali ciborum copia his quidem, qui minimum defatigantur, plurimae, his vero, qui plurimum defatigantur, paucae deiectiones prodeunt, si sani sint et proba victus ratione utantur. Ac reliqua ad hanc normam coniicere oportet. At liquidiores deiectiones, quae citra febrem et die septimo, aut citius, iudicio terminantur,

[1] ἐλάσσων. — [2] ἱδρώσῃ. — [3] τούτων γένοιτ' ἄν. — [4] ὀλιγοσιτεύουσι. — [5] ἢν δὲ π. ἡμ. — [6] ἤν τε καὶ διὰ τρ. — [7] πυρετοῦ. — [8] δὲ τοῖσι πάντα. [9] τῶν τε. — [10] καί om.

πλῆθος sensu idoneo caret, quod recte sensit Littréus; sed pro πλῆθος scriptum olim fuit πλησθείς, quod repono; — ἱδρώσῃ, ἱδρώσει aliae sunt lectt. mss.; — τουτέων vulgo, τουτέῳ Littr. de coniectura; — γένοιτ' ἄν mss., sed dudum emendarunt.

εἰ — ὀγκωδέστερος.] Littréus de coniectura ὀκνωδέστερος pro ὀγκωδέστερος, quae innovatio nullo modo defendi potest.

εἰ δὲ — ἀνιῷτο.] ἢ ἱδρώῃ codd. 7.; — δ' ἄν J.

γυναικὶ — μᾶλλον.] ὀξύτερος ἂν εἴη H. K. X.; — σκληρότερος τ' ἄν J.; — καὶ ἀχρούστερος vulgo; — καί omittit J.

ἀποπάτους — ἐπιλαβεῖν.] σκληρούς ἢ (εἰ pro ἤν J.; ἀνά pro ἤν Opsop., Lind., Littr.) δὲ (διά pro δέ K.') πᾶσαν ἡμέρην, ἤν τε (δέ pro τε K.', Opsop., Lind., Mack., Littr.) καὶ (καί omm. K., Littr.) διὰ τρίτης vulg.; — [μὴ] διαχωρέῃ Lind., Mack.; — πυρετῆναι pro πυρετόν nonnulli codd.

ὅσα — κακίω.] δή K.', Opsop., Lind., δέ vulgo; mihi illa emendatio non otiosa videtur; — πάντα τοῖσι (τοῖσι πάντα mss. 4., τοῖσι omm. J., Littr., ἐστι pro τοῖσι K.) κακίω vulgata. Illud τοῖσι natum est ex τούτοισι, quod repono.

τοῖσι δὲ — ξυμβάλλεσθαι.] πλῆθος τῶν τε mss. 3., ed. Bas.; — μὴ κατὰ λ. K.; — copulam ante τῆς ταλαιπωρίης de coniectura adposuit Littréus; — διαχωρέειν U.; — τάχιστα pro ἐλάχιστα K.; — τοῖσι δὲ πλεῖστα ταλαιπωρέουσι ἐλάχιστα, σμικρὸν [δὲ] ἢν κ. τ. λ. Lind., Mack.; — de meo καὶ τἄλλα scripsi; vulgo ἀλλά, sed J., Littr. ἄλλα, quod nude positum non fero.

σθαι. Αἱ δὲ ὑγρότεραι τῶν διαχωρησίων καὶ ἄτερ πυρετῶν γιγνόμεναι καὶ ἑβδομαῖαι, καὶ θᾶσσον κρινόμεναι, λυσιτελέες, ἐς ἅπαξ [1] πᾶσαι γιγνόμεναι καὶ μὴ ὑποστρέφουσαι· εἰ δ' ἐπιπυρεταίνοιεν, ἢ ὑποστρέφοιεν αἱ διάρροιαι, ἢ μακραὶ γίγνοιντο, πάντως πονηραὶ, εἴτε χολώδεες εἴησαν, εἴτε φλεγματώδεες, εἴτε ὠμαὶ καὶ διαιτημάτων τε ἰδίων προσδεόμεναι ἕκασται καὶ φαρμακευσίων ἄλλαι ἄλλων. Οὖρον δὲ χρὴ κατά τε τὸ τοῦ πινομένου πλῆθος διουρέεσθαι καὶ ἴσον αἰεὶ καὶ ἀθρόον ὡς μάλιστα καὶ ῥοπῇ [2] ὀλίγῳ παχύτερον ἢ οἷον ἐπόθη. Εἰ δὲ εἴη ὑδατῶδές τε καὶ πλεῖον τοῦ προστασσομένου πίνεσθαι, σημαίνει μὴ πείθεσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ πλέονι τῷ ποτῷ χρῆσθαι, ἢ μὴ δύνασθαι ἀνατραφῆναι ἔστ' ἂν τὰ τοιαῦτα ποιέῃ τὸ οὖρον. Εἰ δὲ κατ' ὀλίγον τρύζοι τὸ οὖρον, σημαίνει ἢ φαρμακεύσιος δεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον, ἢ νόσημά τι τῶν περὶ κύστιν ἔχειν. Αἷμα δὲ οὐρῆσαι ὀλιγάκις μὲν καὶ ἄτερ πυρετοῦ καὶ ὀδύνης οὐδὲν κακὸν [3] σημαίνει, ἀλλὰ κόπων λύσις γίγνεται· εἰ δὲ πολλάκις οὐρέοι, ἤ τι τούτων προσγίγνοιτο, δεινόν· ἀλλὰ προλέγειν, ἤν τε ξὺν [4] ὀδύνῃσι οὐρέηται, ἤν τε ξὺν πυρετῷ, πύον ἐπιδιουρήσειν καὶ οὕτω [5] παύσεσθαι τῶν ἀλγέων. Παχὺ δὲ οὖρον [6] λευκὴν ὑπόστασιν ἔχον σημαίνει ἢ περὶ τὰ ἄρθρα τινὰ ὀδύνην καὶ ἔπαρσιν, ἢ περὶ τὰ σπλάγχνα· χλωρὴν δὲ, ἀκαθαρσίην τοῦ σώματος δηλοῖ. Αἱ δ' ἄλλαι ὑποστάσιες αἱ ἐν τοῖσι οὔροισι τῶν γυμναζομένων πᾶσαι ἀπὸ

utiles, si semel universae effluant, neque repetant. Quodsi febris accesserit, aut alvi profluvia repetant, aut diuturna fiant, omnino vitiosa, sive biliosa fuerint, sive pituitosa, sive cruda, egentque singula cum propria victus ratione, tum medicatione. Urinam autem copia potui respondentem reddere oportet et semper aequalem et quam maxime effusam et ad paulo crassius inclinantem quam quod potu sumptum est. Quodsi diluta fuerit, et copia maior quam quod potui sit assignatum, hominem dicto non audientem significat, sed abundantiore uti potu, aut non posse nutritionem accipere, quamdiu talis urina reddetur. Si vero paulatim cum stridore urina emittatur, aut medicamenti potione hominem indigere, aut vesicam quodammodo male affectam denunciat. At sanguinis mictus rarus quidem et sine febre ac dolore nihil mali indicat, verum lassitudinis sensum solvit. Quodsi saepius mictu reddatur, aut horum aliquid accesserit, periculum minatur. At praedicendum est, sive cum dolore, sive cum febre mictu reddatur, pus insuper per urinam defluxurum, atque eo pacto dolores tolli. Urina vero crassa, in qua quod subsidet album est, aut circa articulos dolorem quemdam et tumorem significat, aut circa viscera; in qua vero quod subsidet viride est, corporis impuritatem denotat. Quae autem sunt reliqua sedimenta in urinis eorum, qui exercentur, ea omnia a morbis fiunt, qui circa vesicam affligunt. Quod manifestum facient dolores, qui aderunt et a

[1] πᾶσαι om. — [2] ὀλίγον. — [3] σημαίνειν. — [4] ὀδύνῃ. — [5] παύεσθαι. — [6] λεπτήν.

αἱ δὲ — ἄλλων.] ἄνευ pro ἄτερ J.; — solum ἅπαξ D. sine ἐς; — ἐπιπυρεταίνοιεν οἱ ἄνθρωποι vulgo; ego οἱ ἄνθρωποι reiicio, emblema est alienum; — εἰ μακραί cett., ἢ μακραί de meo; — εἴησαν Littr. cum multis codd., alii ante illum, ἦσαν vulgo. — Post εἴησαν in cod. H. alia manus in marg.: εἴ τε αἱματώδεες εἴ τε ξυσματώδεες; — dein εἴ τε καὶ ὠμαί K.; — ἄλλων ἄλλαι cod. P.

οὖρον — ἐπόθη.] ὀλίγου vulg., ὀλίγῳ J., Littr.

εἰ δὲ — οὖρον.] τῷ ante ποτῷ ex ρ solo adscivi; — ἢ οὐ δύνασθαι ceteri, repono μή, quemadmodum paulo ante recte μὴ πείθεσθαι.

εἰ δὲ κατ' — ἔχειν.] τρύζειν exponit Erot.

αἷμα — ἀλγέων.] ὀλιγάκις μέν om. J.; — ἤ τούτων τι mss. 5.; — ἀλλὰ χρὴ προλ. J.; — ὀδύνῃ non pauca mss. pro ὀδύνῃσι; — παύσεσθαι J., Littr., παύεσθαι vulg.; — τῶν ἀλγεόντων mss., Opsop. usitatius esse ἀλγημάτων scripsit; mihi τῶν ἀλγεόντων ex τῶν ἀλγέων natum videtur.

παχὺ — δηλοῖ.] λεπτήν vulg., λευκήν H. in marg., Lind., Mack., Littr.; — ἤ ante περὶ τὰ ὄρθρα omm. K'., Lind.; — ἢ ἔπαρσιν Mack. ex Opsop., qui vel aliquid omissum videri scribit. Cod. ρ post ἔπαρσιν habet ἤ et tum lacunam. Erat autem locus lacunosus et Littréus ex margine codicis H. explevit: ἢ περὶ τὰ σπλάγχνα· χλωρὴν δὲ καθαρσίην τοῦ σώματος δηλοῖ. ἢ περὶ τὰ σπλάγχνα καὶ τούτων ὀδύνην τε καὶ ἔπαρσιν. In his tamen statim ἀκαθαρσίην scribendum, nam καθαρσίην ne vocabulum quidem est Graecum; tum vero vide quam inepte καὶ τούτων inferatur; eximendum hoc est, sed si eximas, non superest nisi repetitio superiorum, quare omnia, quae post δηλοῖ habentur reiicio; nec vel minimum me movet locus Celsi (ex lib. II.

τῶν νοσημάτων γίγνονται τῶν περὶ τὴν κύστιν· δῆλον δὲ ποιήσουσι, ξὺν ὀδύνῃσι τε γὰρ ἔσονται καὶ δυσαπάλλακτοι. Καὶ ταῦτα μὲν γράφω περὶ τούτων καὶ λέγω τοιαῦτα ἕτερα. Ὧν δὲ δι' ἀκρίβειαν κατηγορέονται τῶν προρρησίων, τοῖσι μὲν [1] αὐτῶν αὐτὸς ξυνεγενόμην, τῶν δὲ παισί τε καὶ μαθητῇσι ἐλεσχηνευσάμην, τῶν δὲ ξυγγράμματα ἔλαβον· ὥστε εὖ εἰδὼς οἷα ἕκαστος αὐτῶν ἐφρόνει καὶ τὰς ἀκριβείας οὐδαμοῦ εὑρὼν ἐπεχείρησα τάδε γράφειν.

ε'. Περὶ δὲ τῶν ὑδρώπων τε καὶ τῶν φθισίων καὶ τῶν ποδαγρῶν τῶν τε λαμβανομένων ὑπὸ τῆς ἱερῆς νόσου καλεομένης, τάδε λέγω· κατὰ [2] μέν τι περὶ πάντων τὸ αὐτὸ, — ᾧ γὰρ ξυγγενές τι τούτων τῶν νοσημάτων, ἔστι εἰδέναι δυσαπάλλακτον ἐόντα· τὰ δὲ ἄλλα [3] καθ' ἕκαστον γράψω.

ς'. Χρὴ δὲ τὸν ὑπὸ τοῦ ὕδρωπος ἐχόμενον καὶ μέλλοντα περιέσεσθαι εὔσπλαγχνόν τε εἶναι, εὔπνοόν τ' ἐόντα ἀνώδυνον εἶναι καὶ χλιαρὸν ὁμαλῶς πᾶν τὸ σῶμα [4] ἔχειν καὶ μὴ περιτετηκὸς περὶ τὰ ἔσχατα· κρέσσον δὲ ἐπάρματα μᾶλλον ἔχειν ἐν τοῖσι ἀκρωτηρίοισι, ἄριστον δὲ [5] μηδέτερον τούτων, ἀλλὰ μαλακά τε καὶ ἰσχνὰ εἶναι τὰ ἀκρωτήρια· καὶ τὴν γαστέρα μαλθακὴν εἶναι ψαυομένην· βῆχα δὲ μὴ προσεῖναι, μηδὲ δίψαν, μηδὲ τὴν γλῶσσαν ἐπιξηραίνεσθαι ἔν τε τῷ ἄλλῳ χρόνῳ καὶ μετὰ τοὺς ὕπνους, γίγνεται δὲ

quibus vix liberari queant. Atque haec quidem de his scribenda, aliaque id genus dicenda existimavi. Cum his vero, qui praedictionum exquisitas narrationes praedicant, partim ipse commercium habui, partim cum eorum filiis et discipulis diu disserui, quorumdam etiam scripta nactus sum, ideoque cum cuiusque sensum probe percepissem, neque usquam exactam disciplinam comperissem, ad hoc scribendum aggressus sum.

5. De his vero, qui aqua intercute et tabe laborant, et podagricis et morbo sacro dicto correptis haec dicenda existimo: aliqua quidem ex parte de omnibus idem; qui namque morbos illos cognatos habet, eum ab his non facile vindicari posse compertum est; de ceteris vero sigillatim scribam.

6. Qui aqua intercute detentus est et servari volet, eum robustis visceribus esse convenit et bene spirare, sine dolore esse totoque corpore aequaliter calere neque extremis partibus contabuisse. Praestat namque potius extrema tumefacta esse, etsi optimum est nihil horum adesse. Verum tum mollia tum gracilia extrema esse oportet, ventrem contactu mollem. At neque tussim neque sitim adesse convenit, neque linguam cum alias tum ne a somno quidem, quod admodum fieri assolet, inarescere. Cibum autem suaviter assumere; et ubi quis abunde

[1] αὐτῶν om. — [2] μέντοι. — [3] καθ' ἕκαστα. — [4] ἔχον. — [5] μηδ' ἕτερον.

cap. 7.), quem Littr. confert; nam ipse Celsus ad imitationem corrupti loci illa exprimere facile potuit.

ὧν — γράφειν.] ἐλεσχηνευσάμην ex h. l. in Gloss. exponit Gal.

5. περὶ — γράψω.] δέ om. D.; — τῶν J., Lind., Mack., Littr., vulgo om.; — τε om. J.; — τῶν φθισίων L., uti V., vulgo τῶν abest; — τῶν τε καὶ λαμβ. mss. 7. apud Littr., in quo latere videtur τῶν τε καταλαμβανομένων; — [καὶ] κατά Lind., Mack., καταμέντοι (sic) J., μέντοι G. ρ.; — τὸν γὰρ ξυγγόνεα (ξυγγενέα Opsop., Lind., Mack.) τουτέων (τουτέῳ Lind.) τῶν vulg.; — οἱ γὰρ συγγονέσι (ξυγγονέσι H.) τουτέων τῶν mss. 7. Littréi; — οἷς γὰρ ξυγγενὲς (addit τι J.) τουτέων τῶν J. K.; — ᾗ γὰρ ξυγγενές τι καὶ ξυγγονέσι τουτέων τῶν codd. Foësii. Textum descripsi quemadmodum Littréus. — Codd. 5. Littréi καθ' ἕκαστα, uti V.

6. χρὴ — ἄκοπον εἶναι.] Post εὔσπλαγχνόν τε εἶναι legi solent verba: καὶ ἀνατείνεσθαι καὶ φύσιν ἅμα πέπτεσθαι τε εὐπετέως. In quibus τὴν φύσιν pro καὶ φύσιν fert K.'; — φαγεῖν pro φύσιν habent Lind., Mack; — πέττεσθαι Ald. H. J. ρ., πέτεσθαι D. X. Ex his varr. lectt. lux nulla loco corrupto affulget. Foës. in Oecon. et adn. ἀνατείνεσθαι per se sumit et *contentis viribus esse* exponit; quod num recte faciat, nescio, quum totum locum non intelligam. Nempe quid sibi vult πέπτεσθαι s. πέττεσθαι? Qui φαγεῖν pro φύσιν legerunt πέσσεσθαι acceperunt quasi πέσσειν esset scriptum; nemo autem vidit in hoc verbo etiam vitium inesse debere. Attamen primum πέσσεσθαι et πέσσειν differunt; tum vero infra: τὰ δὲ σιτία, inquit, ἡδέως δέχεσθαι καὶ ἐσθίοντα ἱκανὰ μὴ πονεῖσθαι, ita ut ibi de digestionis negotio demum sermo sit. Littréus καὶ ἀνατείνεσθαι κατὰ φύσιν dedit de coniectura, qua tamen nihil proficit ad horum vocabulorum interpretationem. — Opsopoeus credidit vocabula nostra referre scholion ad εὔσπλαγχνον spectans. Num scholion sint, nec ne, nescio, quia nihil intelligo. Sed emblema qualecumque esse conficio ex Celsi loco II. 8., ubi

ταῦτα κάρτα· τὰ δὲ σιτία ἡδέως δέχεσθαι καὶ ἐσθίοντα ἱκανὰ μὴ πονεῖσθαι· τὴν δὲ κοιλίην πρὸς μὲν τὰ φάρμακα ὀξέαν εἶναι, τὸν δ' ἄλλον χρόνον διαχωρέειν μαλθακὸν, ἐκτετυπωμένον· τὸ δὲ οὖρον φαίνεσθαι περαιούμενον πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ τῶν οἴνων τὰς μεταβολάς· τὴν δὲ ταλαιπωρίην εὐπετέως φέρειν καὶ ἄκοπον εἶναι. Ἄριστον [1] μὲν οὕτω πάντα διακεῖσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀσφαλέστατ' ἂν γένοιτο ὑγιής· εἰ δὲ μὴ, ὡς πλεῖστα τούτων ἐχέτω, ἐν ἐλπίδι γὰρ ἔσται περιγενέσθαι· ὃς δ' ἂν μηδὲν τούτων ἔχῃ, ἀλλὰ τὰ ἐναντία, ἀνέλπιστον ἐόντα εἰδέναι· ὃς δ' ἂν τούτων ὀλίγα ἔχῃ, ἃ φημὶ χρηστὰ εἶναι τῷ ὑδρωπιῶντι προσεόντα, ὀλίγαι ἐλπίδες αὐτῷ. Ὧι δ' ἂν [2] αἱμορραγέῃ πολλὸν ἄνω καὶ κάτω καὶ πυρετὸς ἐπιγένηται, ὕδατος ἐμπλησθῆναι πολλαὶ ἐλπίδες τοῦτον, καὶ τῶν ὑδρώπων οὗτος ὀλιγοχρονιώτατός τε καὶ ἐν τοῖσι ἀφυκτοτάτοισι· [3] ἄλλῳ δὲ προσημαίνειν περὶ τούτου. Οἷσι δὲ οἰδήματα μεγάλα γενόμενα καταμαραίνεται καὶ αὖθις ἐπαίρεται, οὗτοι [4] δὴ μᾶλλον περιγίγνονται τῶν ἐκ τοῦ αἵματος τῆς ἀναρρήξιος [5] ἐμπιπλαμένων· ἐξαπατέουσι δὲ τοὺς ἀλγέοντας οὗτοι οἱ ὕδρωπες, ὥστε ποιέουσι αὐτοὺς [6] ἀπιστέοντας τοῖσι ἰητροῖσι ἀπόλλυσθαι.

comederit, nihil affligi. Ventrem quoque medicamentis quidem celeriter moveri, alias vero mollia et figurata excernere. Urinam in transitu pro instituta victus ratione et vinorum mutatione mutationem sentire. Defatigationem facile sustinere, nec lassitudinem sentire. Atque sic quidem in totum hominem se gerere optimum, ut quam securissime convalescat. Sin minus, horum ut plurima habeat. Sic enim spes erit, ut evadat. In quo vero nihil horum inest, sed contraria subsequuntur, in eo spem tolli animadvertendum est. Et cui ex his, quae in aqua intercute laborante probavimus, pauca affuerint, parum relictum est spei. At ne is, cui multus sanguis supra infraque perruperit praetereaque febris accesserit, aqua impleatur magnus metus est. Et huius generis aqua intercus brevissimi est temporis et inter inevitabiles numeranda idque alteri denunciare oportet. Quibus autem tumores magni suborti desinunt rursusque assurgunt, hi potius supersunt quam qui ex sanguinis eruptione complentur. Fallunt tamen aegros huiusmodi hydropes, quippe faciunt ut medicis fidem non habentes aegri pereant.

ζ'. Περὶ δὲ τῶν φθινόντων κατὰ μὲν τὸ πτύελον καὶ τὴν βῆχα ταὐτὰ λέγω ἅπερ περὶ τῶν ἐμπύων ἔγραφον. Χρὴ γὰρ τὸ πτύελον τῷ μέλλοντι καλῶς ἀπαλλάξειν εὐπετέως τε ἀναβήσσεσθαι καὶ εἶναι λευκὸν καὶ ὁμαλὸν καὶ ὁμόχροον καὶ ἀφλέγμαντον, τὸ δ' ἀπὸ τῆς κεφαλῆς καταρρέον ἐς τὰς

7. At de sputo et tussi eorum, quos tabes male habet, eadem mihi dicenda sunt, quae de purulentis scripsi. Eum namque, qui probe levari volet, convenit sputum facile tussi reiicere esseque album et aequale, unius coloris et sine pituita. Quod autem a capite defluit ad nares vertatur, neque febris prehendat, vel

[1] μὲν πάντα διὰ οὕτω διακ. — [2] αἱμορραγαὶ πολλόν. — [3] ἄλλο. — [4] δέ. — [5] ἐμπιπραμένων. — [6] ἐπίοντας.

istud emblema non exprimitur, sed solum exprimitur εὔσπλαγχνόν τε εἶναι, εὔπνοόν τ' ἐόντα ἀνώδυνον εἶναι. Hac auctoritate fretus eieci quod nemo intellexit, quodque quid fuerit non capio. — Sed pergo: τε ὄντα vulg., τ' ἐόντα dedit Littr.; — ἀνώδυνόν τε εἶναι J.; — [καὶ] ὁμαλῶς Lind.; — μή ante περιτετηκός om. J.; observat Littréus neque Celsum negationem vidisse; vere! — μηδὲ ἕτερον vulgo, μηδέτερον scripsi cum codd. 6.; — ἀλλὰ μαλακά τε χρὴ καὶ ἰσχνὰ εἶναι ceteri; ineptum χρή eieci; — cum τὴν κοιλίην πρὸς τὰ φάρμακα ὀξέαν εἶναι cf. de Nat. mul. § 15. similem dictionem: ἢν μὲν οὖν ἡ κοιλίη ᾖ ὀξέα; — denique μαλθακόν τε καὶ ἐκτ. J., ceteri τε καί omm.

ἄριστον — αὐτῷ.] ἄριστα J.; — πάντα οὕτω H. U. ρ.; — γάρ ἐστι D.

ᾧ — τούτου.] πολλοῦ pro πολλαί Ald., mss. 4.; — ἄλλο J. L.; fortasse ἀλλ' ὧδε legendum.

οἷσι — ἀπόλλυσθαι.] γινόμενα vulg., γενόμενα J. ρ., Littr.; — οὗτοι δέ vulg., δή de meo; — τῶν αἱμάτων ceteri, τοῦ αἵματος de meo; — ἐμπιπραμένων vulgo, pro quo ἐμπιπλαμένων, quod mss. 3. ferunt, legendum esse dudum viderunt; — ἀπιόντας vulgo, ἐπιόντας cod. α.; ἀπιθόντας coniecit Coraës; ἀπιστέοντας alia manus in H., quod cum Littréo recipio.

7. χρὴ — ἰσχυρῶς.] ἢ τοσοῦτον λαμβάνειν H. in marg.,

ῥῖνας τρέπεσθαι· πυρετὸν δὲ μὴ λαμβάνειν, ἢ τοσοῦτον λαμβάνειν, ὥστε τῶν δείπνων μὴ κωλύεσθαι, μηδὲ διψῆν· ἡ δὲ γαστὴρ ὑποχωρείτω πᾶσαν ἡμέρην, καὶ τὸ ὑποχωρέον [1]ἔστω σκληρὸν, πλῆθος δὲ κατὰ τὰ εἰσιόντα· τὸν δὲ ἄνθρωπον ὡς ἥκιστα λεπτὸν εἶναι· τὸ δὲ [2]στῆθος ἐπαινεῖν χρὴ τετράγωνόν τε ἐὸν καὶ λάσιον, καὶ ὁ χόνδρος αὐτοῦ μικρὸς ἔστω καὶ σεσαρκωμένος ἰσχυρῶς. Ὅστις μὲν γὰρ ταῦτα πάντα ἔχει, περιεστικώτατος γίγνεται· ὃς δ' ἂν μηδὲν τούτων ἔχῃ, ὀλεθριώτατος. Ὅσοι δ' ἂν ἔμπυοι γένωνται, νέοι ἐόντες, ἐξ ἀποσκήψιος, ἢ σύριγγος, ἢ ἀπ' ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων, ἢ ἐκ παλινδρομίης ἀποστάσιος, οὐ περιγίγνονται, ἢν μὴ πολλὰ κάρτα αὐτοῖσι ἐπιγένηται τῶν ἀγαθῶν σημείων. Ἀπόλλυνται δὲ οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐς τὸ Φθινόπωρον· ἰσχυρῶς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἄλλων νοσημάτων [3]τῶν μακρῶν ἐς τὴν ὥρην ταύτην τελευτῶσι οἱ πλεῖστοι. Τῶν δ' ἄλλων ἥκιστα περιγίγνονται αἵ τε παρθένοι καὶ αἱ γυναῖκες, ᾗσι ἂν ἐπὶ ἀπολήψι ἐπιμηνίων ἡ Φθίσις γένηται. Εἰ δὲ μέλλοι τις περιέσεσθαι [4]τῶν παρθένων ἢ τῶν γυναικῶν, τῶν τε ἄλλων σημείων [5]τῶν ἀγαθῶν δεῖ πολλὰ ἐπιγενέσθαι καὶ τὰ ἐπιμήνια λαμπρῶς τε καὶ καθαρῶς ἐπιφαίνεσθαι, ἢ οὐδεμία ἐλπίς. Οἱ δὲ ἐκ τοῦ αἵματος τῆς ἀναρρήξιος ἔμπυοι γενόμενοι τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παρθένων περιγίγνονται μὲν οὐχ ἧσσον, τὰ δὲ σημεῖα χρὴ πάντα ἀναλογισάμενον [6]τά τε περὶ τῶν ἐμπύων καὶ τῶν Φθινόντων προλέγειν τόν τε περιεσόμενον καὶ τὸν ἀπολούμενον. Μάλιστα δὲ [7]περιγίγνον-

tanta, quanta a cibis non impediat, neque sitiat. Alvum autem quotidie deiiciat et quod secedit durum esto et iis, quae assumuntur, conveniens. Hominem autem quam minime tenuem esse convenit. Pectus vero laudandum quadratum et hispidum cuiusque cartilago exigua et admodum carnosa est. In quo namque haec omnia inerunt, is maxime superstes futurus est. At qui nihil horum habuerit, exitio maxime est affinis. Iuvenes vero, qui in pectore pus colligunt ex humorum decubitu aut fistula, aut alio quopiam id genus, aut ex abscessus reversione, ii nisi multa admodum bona signa assecuti sint, minime evadunt. Moriuntur vero eiusmodi homines sub auctumnum valdeque et ex aliis morbis longis plerique sub hoc tempus pereunt. Ex reliquis autem minime evadunt tum virgines, tum mulieres, quibus ex menstruorum suppressione tabes accidit. Quodsi ex his aliqua superesse volet, cum multa laudabilia signa accedere, tum vero menses luculenter et manifesto apparere oportet, alioqui nihil spei relictum est. At qui ex sanguinis eruptione pectore pus colligunt tum viri, tum mulieres ac virgines, ii certe haud minus supersunt. Ceterum omnia signa tam suppuratorum quam tabescentium animo reputantem, tum superfuturum, tum etiam periturum praedicere oportet. Ex sanguinis autem eruptione maxime supersunt quibus in dorso et pectore dolores adsunt melancholici et ex sanguinis eruptione dolore quodammodo levantur. Neque enim tusses admodum succedent, neque febres pleraeque perseverant, et sitim facile ferunt. Sed recurrunt fere sangui-

[1] ἔστω. — [2] στῆθος. — [3] τῶν om. — [4] καὶ τῶν παρθ. — [5] τῶν τε ἀγ. — [6] τά τε. — [7] περιγίνονται.

Littr.; vulgo om., sed Celsus expressit; — ὕπνων pro δείπνων codd. nonnulli Foësii, Calv.; Celsus vulg. vidit; — ἔσται pro ἔστω J.; — ἐπαινεῖν γε χρή D.; — γε ἐόν Ald., codd. 4. Littréi.

ὅστις — ὀλεθριώτατος.] πάντα ταῦτα J.; — περιεστηκότατος vulg., περιεκτικώτατος L., Opsop., Lind.; ex Erotiani glossa vulgatam emendare sibi visi sunt.

ὅσοι δ' ἂν — σημείων.] ὑπ' pro ἀπ' H. alia manu.

ἀπόλλυνται — πλεῖστοι.] δέ ante οἱ ἄνθρ. et ante καὶ ἐκ om. D.; — ἐκ ante τῶν ἄλλων omm. U. ρ.; — τῶν ante μακρῶν J., Littr.; vulgo om.

τῶν — γένηται.] οἷσιν U.; — ἀπολείψει D. H.; ἀπολήψιες J.; — εἰ pro ἡ idem, ἤ pro ἡ D. De meo ἂν ἐπί adscripsi; ἄν abesse nequit et desiderabam praepositionem ante ἀπολήψι. Celsus contrarium expressit.

εἰ δὲ — ἐλπίς.] μέλλει J.; — τῶν τε ἀγαθῶν vulg., τε omm. Kühn., Littr.

οἱ δὲ — ἀπολούμενον.] οἱ δέ om. J.; — τῶν αἱμάτων ceteri; τοῦ αἵματος de meo; infra recte scribitur, h. l. ut supra § 6. vitiose τῶν αἱμάτων, quod fortasse debetur plurali ἀναρρηξίων pro ἀναρρήξιος; non nescio τὰ αἵματα occurrere in praenn. Coacis, sed ibi quoque suspectum mihi, nunc apertum est vitium; γενόμενοι cod. α., γινόμενον vulg.; — τά τε περί vulg., τά γε περί Littr. de suo.

μάλιστα — αἱματηρόταται.] τοῦ ante αἵματος mss. 9.,

ται ἐκ τῶν τοῦ αἵματος ἀναρρηξίων οἷσι ἂν ἀλγήματα ὑπάρχῃ μελαγχολικὰ ἔν τε τῷ νώτῳ καὶ ἐν τῷ στήθεϊ, καὶ μετὰ τὴν ἀνάρρηξιν ἀνωδυνώτεροι γένωνται· βῆχές τε γὰρ οὐ κάρτα ἐπιγίγνονται καὶ πυρετοὶ οἱ πλεῖστοι οὐ διατελέουσι ἐόντες καὶ δίψαν εὐπετέως φέρουσι· ὑποστροφαὶ δὲ τῆς ἀναρρήξιος μάλιστα γίγνονται τούτοισι, ἢν μὴ ἀποστάσιες [1] ἐπιγένωνται· ἄρισται δὲ τῶν ἀποστασίων αἱ [2] αἱματηρόταται. Ὁκόσοισι δὲ ἐν τοῖσι στήθεσι ἀλγήματα ἔνεστι καὶ διὰ χρόνου λεπτύνονταί τε καὶ βήσσουσι καὶ δύσπνοοι γίγνονται, οὔτε πυρετῶν ἐπιλαμβανόντων, οὔτε [3] ἐμπυημάτων ἐπιγιγνομένων, τούτους ἐπανέρεσθαι, ὁκόταν βήσσωσί τε καὶ δύσπνοοι ἔωσι, [4] εἰ ξυνεστραμμένον τι καὶ μικρὸν, ὀδμὴν ἔχον, [5] ἐκβήσσουσι.

nis eruptiones, nisi abscessus succedant, ex quibus ii sunt optimi, qui maxime cruenti. Qui vero in pectore dolores sentiunt et temporis tractu extenuantur, tussi et difficultate spirandi conflictantur, si neque febres prehendant, neque suppurationes succedant, ex iis percontari oportet, si quando tussiunt et difficulter spirant, num etiam concretum quiddam et parvum, olens per tussim reiiciant.

η'. Περὶ δὲ ποδαγριώντων τάδε· ὅσοι μὲν [6] γέροντες περὶ τοῖσι ἄρθροισι ἐπιπωρώματα ἔχουσι καὶ τρόπον [7] ἀταλαίπωρον ζῶσι κοιλίας ξηρὰς ἔχοντες, οὗτοι μὲν πάντες ἀδύνατοι ὑγιέες γίγνεσθαι ἀνθρωπίνῃ τέχνῃ, ὅσον ἐγὼ οἶδα· ἰῶνται [8] δὲ τούτους ἄριστα μὲν δυσεντερίαι, ἢν ἐπιγένωνται, ἀτὰρ καὶ ἄλλαι ἐκτήξιες ὠφελέουσι κάρτα αἱ ἐς τὰ κάτω χωρία ῥέπουσαι. Ὅστις δὲ νέος ἐστὶ καὶ ἀμφὶ τοῖσι ἄρθροισι οὔπω ἐπιπωρώματα ἔχει καὶ τὸν τρόπον ἐστὶ ἐπιμελής τε καὶ φιλόπονος καὶ κοιλίας ἀγαθὰς ἔχων ὑπακούειν πρὸς τὰ ἐπιτηδεύματα, οὗτος δὴ ἰητροῦ γνώμην ἔχοντος ἐπιτυχὼν ὑγιὴς ἂν γένοιτο.

8. At de his, qui podagra tentantur, ista nobis dicenda videntur. Qui in senectute callos induratos in articulis habent et citra laborem vitam degunt cum alvo sicca, ii sane omnes, ut sentio, humana arte sanari nequeunt. His certe succedentes intestinorum difficultates optime medentur, quin et quaecumque aliae colliquationes infernae eos valde iuvant. Iuvenis vero, cui necdum circum articulos calli induruerunt, cuique victus ratio curae est, ad laborem est impiger alvumque habet vitae instituto probe cedentem, is sane prudentem nactus medicum, sanus evadet.

θ'. Τῶν δ' ὑπὸ τῆς ἱερῆς νόσου λαμβανο-

9. Ex morbo sacro aegerrime emergunt qui-

[1] ἐπιγένωνται. — [2] αἱματηρότεται. — [3] ἐκπυημάτων. — [4] καί. — [5] ἐκβήσσωσι. — [6] ἢ γέροντες. — [7] ταλαίπωρον. — [8] μέν.

Littr.; vulgo om.; — καὶ τῷ στήθει D.; — καὶ μετὰ τὴν ἀναρρ. om. K.; — καὶ πυρετοὶ οἱ (οἵ J. α.) (ante πλ. addit κάρτα J., δέ Lind.) πλεῖσται vulg.; Littr. οἱ in οὐ mutavit, equidem οἱ servare malo et οὐ ante διατελέουσι inferre: — καί ante δίψαν H., καί om. vulg.; — φέροντες vulg., φέρουσι F. G., Littr.; — εἰ — ἐπιγένωνται vulgo, ἐπιγίνονται Littr. partim propter εἰ, partim quia aoristum minus probaret; equidem malo εἰ in ἢν mutare servato aoristo.

ὁκόσοισι — ἐκβήσσουσι.] καὶ δύσπνοιαι γίνονται vulgo; de meo δύσπνοοι scripsi, uti paulo post δύσπνοοι ἔωσι; structura loci facit ut adiectivum praeferam; — ἐκπυημάτων edd. antt., mss. 6.; — ἔωσι καὶ (ante καί addunt εἰ K., Mack.; ἢ pro καί alia m. H.) ξυνεστραμμ. vulg.; textum descripsi quemadmodum Littr.; — μικρήν vulg., μικρόν edd. antt., mss. 7., Littr.; — ἐκβήσσωσι vulg., ἐκβήσσουσι Littréus propter mutatam lectionem in illis.

8. περὶ — ῥέπουσαι.] περὶ δὲ (δέ om. G.) ποδαγριόντων in titulo F. G., — π. δὲ π. τάδε om. K., — δέ om. Ald., — ποδαγρώντων mss. 6., Littr.; — μὲν ἢ (ἤ om. K.) γ. ἢ (ἤ om. Lind.) vulg.; equidem prius ἤ cum K. omitto; alterum in καί muto; — ταλαίπωρον vulg., emendarunt Coraës, Littr; — ἀδύνατον F.; — ἰῶνται μὲν (δέ pro μέν H. alia manu) τούτους vulg.; Coraës pro vulgato μέν desideravit μέντοι; Littréus δέ ex H. recepit; — αἱ ante ἐς τὰ κάτω om. J.

ὅστις — γένοιτο.] οὗτος δὲ ἰητροῦ codd. 4.; δή in his omm. duo alii.

9. τῶν — σώματος.] ὁκόσοισι δ' ἂν vulg., δ' omm. mss. 6. et omittendum esse dudum viderunt; — ξυμβήσεται vulg. ξυμβήσηται D. H. U., Opsop., Littr., ξυμβήσοιτο J., ξυμβῇ

μένων χαλεπώτατοι μὲν ἐξίστασθαι, ὁκόσοισι ἂν ἀπὸ παιδὸς [1] ξυμβῇ τε καὶ ξυνανδρωθῇ τὸ νόσημα· ἔπειτα δὲ ὅσοισι ἂν γένηται ἐν ἀκμάζοντι τῷ σώματι· μετὰ δὲ τούτους ὅσοις ἂν γένηται τὸ νόσημα μηδὲν προσημαῖνον, ὁκόθεν ἄρχεται τοῦ [2] σώματος. Οἷσι δὲ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς δοκέει ἄρχεσθαι, ἢ ἀπὸ τοῦ πλευροῦ, ἢ ἀπὸ τῆς χειρὸς, ἢ [3] τοῦ ποδὸς, εὐπετέστερα ἰῆσθαι· διαφέρει [4] δὲ καὶ ταῦτα· τὰ γὰρ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τούτων χαλεπώτατα· ἔπειτα δὲ ἀπὸ τοῦ πλευροῦ· τὰ δὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν τε καὶ ποδῶν μάλιστα οἷά τε ἐξυγιάζεσθαι. Ἐπιχειρέειν δὲ χρὴ τὸν ἰητρὸν εἰδότα τὸν τρόπον τῆς ἰήσιος, ἢν ἔωσι νέοι τε καὶ φιλόπονοι· πλὴν ὅσων αἱ φρένες τι κακὸν ἔχουσι, ἢ εἴ τις ἀπόπληκτος γέγονε· αἱ [5] μὲν γὰρ μελαγχολικαὶ ἐκστάσιες οὐ λυσιτελέες· αἱ δὲ ἄλλαι ἀποστάσιες [6] αἱ ἐς τὰ κάτω τρεπόμεναι πᾶσαι ἀγαθαί· ἄρισται δὲ καὶ ἐνταῦθα πολλῷ αἱ αἱματηρόταται. Ὁκόσοι δὲ γέροντες ἤρξαντο λαμβάνεσθαι, ἀποθνήσκουσί τε μάλιστα καὶ ἢν μὴ ἀπόλωνται, τάχιστα ἀπαλλάσσονται ὑπὸ τοῦ αὐτομάτου, ὑπὸ δὲ τῶν ἰητρῶν ἥκιστα ὠφελέονται.

buscum una a puero increscit morbus et in virilem aetatem simul adolescit; deinde quibus corpore maxime vigente ortus est; post hos, quibus morbus accidit, neque ante in corporis partibus aliquis venientis mali signum est. Quibus vero ex capite initium ducere videtur, aut latere, aut manu, aut pede, ii facilius sanantur. Haec tamen etiam inter se differunt. Ex his namque molestissimi sunt qui a capite originem trahunt, deinde ex latere, qui vero a manibus ac pedibus praecipue sanitatem recuperant. His autem manum admovere medicum oportet, qui recte curationis rationem tenuerit, ubi iuvenes fuerint et laboribus dediti, nisi si cui mens male sit affecta, aut quis attonitus fuerit; melancholicae enim mentis emotiones non prosunt. Reliqui vero abscessus, qui ad inferna tendunt, probantur longeque optimi eo loco censendi sunt, qui maxime cruenti. At qui senes corripi coepti sunt praecipue moriuntur, ac nisi pereant, celerrime sua sponte servantur, minimumque a medicis iuvantur.

ι'. Οἷσι δὲ τῶν παιδίων ἐξαπίνης οἱ ὀφθαλμοὶ διεστράφησαν, ἢ μεῖζόν τι κακὸν ἔπαθον, ἢ φύματα ὑπὸ τὸν αὐχένα ἐφύη, ἢ ἰσχνοφωνότεροι ἐγένοντο, ἢ βῆχες ξηραὶ προσέχουσι χρόνιοι, ἢ ἐς τὴν γαστέρα μείζοσι γενομένοισι ὀδύνη φοιτᾷ καὶ οὐκ ἐκταράσσεται, ἢ ἐν τοῖσι πλευροῖσι [7] διαστρέμματα ἔχουσι, ἢ φλέβας παχέας [8] περὶ τὴν γαστέρα κιρσώδεας, ἢ ἐπίπλοον καταβαίνει, ἢ ὄρχις

10. Pueri vero, quibus oculi derepente pervertuntur, aut peius affecti sunt, aut tubercula sub cervicem enascuntur, aut aliquantulum lingua haesitant, aut tusses siccae trahentes permanent, aut, ubi adoleverint, ad ventrem dolor contendit, neque conturbatur, aut latera distorquentur, aut venae crassae circa ventrem in varices convertuntur, aut omentum descendit, aut testis intumuit, aut manus extenuatur et

[1] ξυμβήσεται καὶ ξυνανδρ. — [2] νοσήματος. — [3] τοῦ om. — [4] γάρ. — [5] μέν om. — [6] εἰς sine αἱ. — [7] διεστραμμένα. — [8] περί om.

τε de meo. Post τῷ σώματι legi solet: τῆς ἡλικίης εἴη δ' ἂν ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτέων ἐς πέντε καὶ τεσσαράκοντα ἔτεα, quod scholion eieci; — τὸ νούσημα pro τοῦ σώματος J.

οἷσι — ἐξυγιάζεσθαι.] τῆς ante κεφαλῆς omm. X. ρ.; — τοῦ ante ποδός J. K., Littr., vulgo om.; — ἰῆσθαι D. H., Littr., ἰᾶσθαι vulg.; — διαφέρει γάρ vulgo, διαφέρει δέ K.'; — καί om. K.; — τε post χειρῶν omm. U. ρ., Littr., — τῶν ante ποδῶν omm. mss. 7.; — ἐξυγιαίνεσθαι ceteri, ἐξυγιάζεσθαι de meo.

ἐπιχειρέειν — αἱματηρόταται.] δὲ χρὴ τούτοισι vulgo, τούτοισι omitto cum X; — ἢ ἔωσι οἱ ἄνθρωποι ceteri, οἱ ἄνθρ. eiicio; emblema alienum est; — ὅσον vulgo, ὅσων lego cum J.; — μέν omm. mss. 4.; — γάρ om. H.; — αὗται ἐκστάσιες omnes; mihi αὗται otiosum emblema videtur, quod abigo; — ἀποστάσιες de meo adscripsi; Corn. voluit πᾶσαι ἀποστάσιες pro τρεπόμεναι πᾶσαι; Littréus vulgatam defendit, ἐκστάσιες paulo ante idem quod ἀποστάσιες significare affirmans; mihi locus vitiosus videtur eumque fere eodem modo, quo Corn., restituere studui; — πολλοί D. pro πολλῷ; — αἱματηρότατοι edd. antt., mss. 5.

ὁκόσοι — ὠφελέονται.] μή om. K.; — ἥκιστ' Opsop.

10. οἷσι — γενόμενον.] τόν ante αὐχένα omm. D. X.; — προσέχουσι χρόνιοι K., vulgo ordine inverso χρ. πρ.; — χρό-

μέγας γέγονε, ἢ χεὶρ λεπτὴ καὶ ἀκρατὴς, ἢ ποὺς, ἢ κνήμη ξύμπασα ἐχωλώθη, ἄτερ προφάσιος ἄλλης, τούτοισι πᾶσι εἰδέναι ὅτι ἡ νοῦσος προεγένετο πρὸ τούτων ἁπάντων καὶ οἱ μὲν πλεῖστοι τῶν τρεφόντων τὰ παιδία ἐρωτωμένοι ὁμολογήσουσι, [1]τοὺς δὲ καὶ λανθάνει καὶ οὐ φασὶ εἰδέναι τοιοῦτον οὐδὲν γενόμενον.

impotens redditur, aut pes et tibia tota citra aliam occasionem claudicat, — in his omnibus animadvertendum est, morbum ista omnia praecessisse; id quod plerique eorum, qui pueros educant, interrogati fatebuntur; quidam etiam, quod eos lateat, tale quid accidisse se scire negant.

ια'. Τὸν [2]δὲ περὶ τῶν ἑλκέων μέλλοντα γνώσεσθαι, ὅκως ἕκαστα τελευτήσει, πρῶτον μὲν χρὴ τὰ εἴδεα τῶν ἀνθρώπων ἐξεπίστασθαι, τά [3]τε ἀμείνω πρὸς τὰ ἕλκεα καὶ τὰ κακίω· ἔπειτα τὰς ἡλικίας εἰδέναι, ὁποίῃσι ἕκαστα τῶν ἑλκέων δυσαπάλλακτα γίγνεται· τά τε χωρία ἐπεσκέφθαι τὰ ἐν τοῖσι σώμασι, ὅσον διαφέρει [4]τὰ ἕτερα τῶν ἑτέρων· τά τε ἄλλα ὁκοῖα ἐφ' ἑκάστοισι [5]ἐπιγίγνεται ἀγαθά [6]τε καὶ κακὰ εἰδέναι. Εἰδὼς μὲν γὰρ ἄν τις ταῦτα πάντα, [7]εἰδείη ἂν καὶ ὅκως ἕκαστα ἀποβήσεται, μὴ εἰδὼς δὲ ταῦτα, οὐκ ἂν εἰδείη, ὅκως αἱ τελευταὶ ἔσονται ἀμφὶ τῶν ἑλκέων. Εἴδεα μὲν [8]γὰρ ἀγαθά ἐστι τὰ τοιάδε· ἐλαφρὰ καὶ ξύμμετρα καὶ εὔσπλαγχνα, καὶ μήτε σαρκώδεα ἰσχυρῶς, μήτε σκληρά· κατὰ δὲ χρῶμα ἔστω λευκὰ, ἢ μέλανα, ἢ ἐρυθρά· ταῦτα γὰρ πάντα ἀγαθὰ ἄκρητα ἐόντα· εἰ δ' εἴη [9]μιξόχλωρον, ἢ χλωρὸν, ἢ πελιδνὸν τὸ χρῶμα, κάκιον γίγνεται. Τὰ δὲ εἴδεα ὅσα ἂν τοῖσι προγεγραμμένοισι τἀναντία πεφύκῃ, εἰδέναι χρὴ κακίω ἐόντα. Περὶ δὲ ἡλικιῶν, φύματα μὲν [10]ἔμπυα καὶ τὰ χοιραδώδεα, ταῦτα πλεῖστα [11]τὰ παιδία ἴσχουσι, καὶ ῥᾷστα ἐξ αὐτῶν ἀπαλλάσσει· τοῖσι [12]δὲ γεραιτέροισί τε τῶν παιδίων καὶ νεηνίσκοισι φύεται μὲν ἐλάσσω, χαλεπώτερον δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπαλλάσσουσι. Τοῖσι δὲ ἀνδράσι

11. At ulcera qui nosse volet qualem quaeque exitum habitura sint, is inprimis quidem hominum naturas animadvertere debet, quaenam ad ulcera melius, quaenam etiam deterius affectae sint. Deinde aetates in quibus sua cuiusque generis ulcera non facile profligantur. Locos etiam corporis in considerationem adhibere, quantum alii aliis praestent. Ac praecipue quaenam horum cuique bona malave accedant, nosse debet. His si quidem omnibus cognitis, quaenam cuiusque eventa futura sint facile assequetur. Neque existimandum est eum, qui haec non cognoverit, quinam futuri sint ulcerum exitus perspicere posse. Corporis autem naturae probandae sunt leves, moderatae, firmis visceribus praeditae, neque admodum carnosae, neque durae, tum quae colore sunt albo, aut nigro, aut rubro. Hae enim omnes probandae, si purae sunt. Deterius est, si ex pallido mixtum colorem, aut pallidum, aut lividum habeant. Quae vero naturae supra positis adversantur, eas deteriores esse constat. Quod ad aetates autem attinet, tubercula quidem suppurata, atque eadem strumosa magna ex parte pueros exercent facileque ex his levantur. At iisdem, ubi paulum aetate processerint, atque adoluerint, nascuntur quidem minus ac difficilius tolluntur. Viris autem id genus tubercula

1 τὰς δέ. — 2 δέ om. — 3 δέ. — 4 θάτερον θατέρων. — 5 ἐπιγένηται. — 6 τε om. — 7 εἴδη ἂν et paulo post εἰδὴ (sic). — 8 γάρ om. — 9 μιξήχλωρον. — 10 ἔμπυα γίνεται. — 11 τῶν παιδίων. — 12 δέ om.

νιαι Ops., Lind.; — προσεγένετο K.; — λανθάνειν vulg., λανθάνει mss. 6., Ops., Lind., Littr.; — οὐδέν omm. D. K., in D. rest. alia manu.

11. τὸν — εἰδέναι.] γνώσ. μέλλ. cod. ρ.; — θάτερα θατέρων cett.; — ὁκοῖα τὰ ἐφ' vulg., sed τε pro τά edd. antt., mss. 7., Opsop., Littréus τε reiecit; — ἐπιγένηται cod. α.; — τε καὶ κακά om. J.

εἰδὼς — ἑλκέων.] εἰδῇ bis vulgo, ubi recte J. εἰδείη, quod recepi.

εἴδεα — γίγνεται.] λευκὸν ἢ μέλαν ἢ ἐρυθρόν vulgo, sed J. sequor; — μιξόχροον idem, μιξόχλωρα U.; — χρῶμα et supra versum σῶμα cod. ρ.

περὶ δὲ — ἀπαλλάσσουσι.] ἔμπυα γίνεται vulgo, γίνεται abiecit Littr.; — χοιρώδεα vulgo, χοιραδώδεα recte Lind.; — τῶν παιδίων vulg., τὰ παιδία Littr. de suo.

τοῖσι δὲ — ὑπερβάλωσι.] ἐλάχιστα γίνεται pro οὐ κάρτα

τὰ μὲν τοιαῦτα φύματα οὐ κάρτα ἐπιγίγνεται· τὰ δὲ κηρία δεινὰ καὶ οἱ κρυπτοὶ καρκῖνοι οἱ ὑποβρύχιοι, καὶ οἱ ἐκ τῶν ἐπινυκτίδων ἕρπητες, ἔστ' ἂν ἑξήκοντα ἔτεα συχνῷ ὑπερβάλωσι. Τοῖσι δὲ γέρουσι τῶν μὲν τοιουτοτρόπων φυμάτων οὐδὲν ἐπιγίγνεται· οἱ δὲ καρκῖνοι οἱ κρυπτοὶ καὶ οἱ ἀκρόπαθοι γίγνονται, καὶ ξυναποθνήσκουσι. Τῶν δὲ χωρίων μασχάλαι δυσιητότεραι καὶ κενεῶνές τε καὶ μηροί· ἀποστάσιές τε γὰρ ἐν αὐτοῖσι γίγνονται καὶ ὑποστροφαί. Τῶν δὲ περὶ ἄρθρα ἐπικινδυνότατοι οἱ μεγάλοι δάκτυλοι καὶ μᾶλλον οἱ τῶν ποδῶν. Οἷσι δὲ τῆς γλώττης ἐν τῷ πλαγίῳ ἕλκος γίγνεται πολυχρόνιον, καταμαθεῖν τῶν ὀδόντων ἥν τις ὀξὺς τῶν κατ' αὐτό.

ιβ'. Τὰ δὲ τρώματα θανατωδέστερα μὲν τὰ ἐς τὰς φλέβας τὰς παχείας τὰς ἐν τῷ τραχήλῳ τε καὶ τοῖς βουβῶσι, ἔπειτα τὰ ἐς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ἐς τὸ ἧπαρ, ἔπειτα τὰ ἐς ἔντερον καὶ ἐς κύστιν. Ἔστι δὲ ταῦτα πάντα ὀλέθρια ἐόντα ἰσχυρῶς οὐχ οὕτως ἄφυκτα ὡς δοκέει· τά τε γὰρ χωρία ὀνόματα ἔχοντα [1]ταὐτὰ μέγα διαφέρει καὶ οὐχ οἱ αὐτοὶ τρόποι. Πολὺ δὲ διαφέρει τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου τοῦ σώματος ἡ παρασκευή· ἔστι μὲν γὰρ ὅτε οὔτ' ἂν πυρετήνειε οὔτε φλεγμήνειε τρωθείς· ἔστι δ' ὅτε καὶ ἄνευ προφάσιος ἐπυρέτηνε ἂν καὶ φλεγμανθείη τι τοῦ σώματος πάντως. [2]Ἀλλ' ὅτε ἕλκος ἔχων [3]μὴ παραφρονέει εὐπετέως τε φέρει τὸ τρῶμα, [4]ἐγχειρέειν χρὴ τῷ τρώματι ὡς ἀποβησομένῳ κατὰ λόγον τῆς ἰητρείης τε καὶ τῶν

non admodum fiunt, verum favi formidabiles et cancri abditi, tametsi et ex pustulis noctu inquietantibus, quas ἐπινυκτίδας vocant, ulcera serpentia, quos herpetes nominant, donec annos sexaginta longe superarint. Senibus vero ex huiusmodi tuberculis nullum accidit, at cancri latentes quique summa corporis infestant, fiunt et ad mortem comitantur. Ex locis difficilius sanantur alae, ac laterum inanitates et femora. In his namque abscessus et recidivae fiunt. In his, quae circum articulos contingunt, in maximum discrimen praecipitant pollices ac praecipue pedum. Quibus vero ad linguae latus ulcus fit diuturnum, animadvertendum ex dentibus, qui iuxta sunt, num aliquis acutus sit.

12. Vulnera autem fere quidem mortem afferunt, quae magnas venas quae sunt in collo et inguinibus laeserunt, deinde quae cerebrum et hepar, deinceps quae in intestina et vesicam pertingunt. Quae sane omnia magnam perniciem afferunt, non eam tamen, ut, quod quidam existimant, nemo ex iis servari possit. Loci enim, qui eadem habent nomina, multum inter se differunt neque iidem sunt modi. Multumque etiam eiusdem hominis corporis constitutio differt; interdum enim neque febricitabit, neque inflammationem suscipiet ex vulnere; interdum vel sine causa manifesta omnino febricitabit et inflammabitur pars aliqua corporis. At ubi is qui ulcere infestatur non delirat et vulnus facile perfert, ad vulnus aggredi oportet, quod ex arte medica et eorum quae con-

[1] τὰ αὐτά. — [2] ἄλλην ὅτε. — [3] μή om. — [4] ἐγχειρέει τι τῷ τρ.

ἐπ. J.; — οἱ ἕρπητες multa mss.; — ὑπερβάλλωσι ceteri, aoristum de meo dedi.

τῶν δὲ χωρίων — ὑποστροφαί.] ὑπόστασιες vulgo, ἀποστάσιες (D. emend. al. m.) (H. al. m.) X. P.' Q.'; fateor me non plane scire utrum praestet; ἀποστ. dedi, quia cum ὑποστροφαί, quod sequitur, magis congruere videbatur et credebam fieri potuisse, ut praepositio huius compositi ad nostrum ἀποστάσιές transferretur, adeo ut in ὑποστάσιες abiret.

οἷσι — αὐτό.] καταμαθεῖν δεῖ τῶν J.

12. τὰ δὲ — κύστιν.] τάς [τε] ἐν τῷ τραχ. Lind.; Mack.; — ἔπειτα τὰ ἐς τὸν ἐγκεφ. Lind., Mack., vulgo τά om.; — ἔπειτα ἐς ἔντερον X.; — ἐς τὸ ἔντερον Lind.; — καὶ τὰ ἐς κύστιν mss. 5.

ἔστι — τρόποι.] πάντα ταῦτα U. ρ.; — ταῦτα vulgo, ubi Littr. recte ταὐτά dedit; — Darembergius legere voluit οἱ τρόποι αὐτοί, vel οἱ τόποι αὐτοί, quae ratio displicet Littréo; — sed tamen τά τε γὰρ χωρία ὀνόματα ἔχοντα ταὐτὰ μέγα διαφέρει καὶ οἱ αὐτοὶ τρόποι sanum sensum non refert. Me iudice καὶ οὐχ οἱ αὐτοὶ τρόποι legere oportet.

πολὺ — πάντως.] αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου K.'; — οὔτ' ἂν φλεγμ. D. X.

ἀλλ' — ἐπιγιγνομένων.] ἀλλ' ἣν (ἄλλην codd. 5., ἄλλος Ald., ἥν om. K.) ὅ τε (ὅδε Lind.) ἕλκος ἔχων παραφρονέει (παραφρονέειν J., παραφρονέει Ald., mss. 6., Opsop., περιφρονέει vult Foës. in adn.) vulgata; textum descripsi quemadmodum Littr.; — φέρῃ vulgo, φέρει Ald., mss. 8., Opsop., Littr.

ἐπιγιγνομένων. Ἀποθνήσκουσι μὲν γὰρ οἱ ἄνθρωποι ὑπὸ τρωμάτων παντοίων· πολλαὶ μὲν γὰρ φλέβες εἰσὶ καὶ λεπταὶ καὶ παχεῖαι, αἵτινες [1] *αἱμορραγοῦσαι ἀποκτείνουσι, ἢν αὐτῷ τύχωσι ὀργῶσαι,* [2] *ἃς ἐν ἑτέρῳ καιρῷ διακόπτοντες ὠφελέουσι τὰ σώματα. Πολλὰ δὲ τῶν τρωμάτων ἐν χωρίοισί τε εἶναι εὐήθεσι καὶ οὐδέν τι δεινὰ φαινόμενα οὕτως ὠδύνησε, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀναπνεῦσαι· ἄλλοι δὲ ὑπὸ τῆς ὀδύνης* [3] *τοῦ τρώματος οὐδὲν δή τι δεινοῦ ἐόντος, τὸ μὲν πνεῦμα ἀνήνεγκαν, παρεφρόνησαν δὲ καὶ πυρετήναντες ἀπέθανον·* [4] *ὅσοι γὰρ ἂν ἢ τὸ σῶμα πυρετῶδες ἔχωσι ἢ τὰς γνώμας θορυβώδεας, τὰ τοιαῦτα πάσχουσι. Ἀλλὰ χρὴ μήτε ταῦτα θαυμάζειν, μήτε ὀρρωδέειν κεῖνα, εἰδότα ὅτι αἵ ψυχαί τε καὶ τὰ σώματα πλεῖστον διαφέρουσι αἱ τῶν ἀνθρώπων, καὶ δύναμιν ἔχουσι μεγίστην. Ὅσα μὲν οὖν τῶν τρωμάτων καιροῦ ἔτυχον, ἢ σώματός τε καὶ γνώμης τοιαύτης, ἢ ὀργῶντος οὕτω τοῦ σώματος, ἢ μέγεθος* [5] *τοσαῦτα ἦν ὥστε μὴ δύνασθαι καταστῆσαι τὸν ἄνθρωπον* [6] *ἐς τὴν ἴησιν καταφρονέοντα, τοῖσι μὲν ἐξίστασθαι χρὴ ὁποῖα ἂν ᾖ, πλὴν τῶν ἐφημέρων λιποθυμιῶν· τοῖσι δ' ἄλλοισι πᾶσι ἐπιχειρέειν, νεοτρώτοισι ἐοῦσι, ὡς ἂν τούς τε πυρετοὺς διαφεύγωσι καὶ τὰς αἱμορραγίας τε καὶ τὰς νομὰς* [7] *περιεσόμενοι. Ἀτρεκέστατα δὲ καὶ ἐπὶ* [8] *πλεῖστον χρόνον τὰς φυλακὰς αἰεὶ τῶν δεινοτάτων ποιέεσθαι· καὶ γὰρ δίκαιον οὕτως.*

ιγ'. Αἱ δὲ νομαὶ θανατωδέσταται μὲν ὧν αἱ σηπεδόνες βαθύταται καὶ μελάνταται καὶ

sequuntur ratione adhibita, speratum exitum est habiturum. Ex cuiusvis enim generis vulneribus moriuntur homines. Multae namque in corporibus venae tum tenues, tum crassae insunt, quae sanguinis profusione mortem adferunt, si forte turgeant, quas alia occasione pertundunt atque ita corporibus prosunt. Non pauca autem vulnera, quae in contemnendis locis ac nulla re formidabilia esse videntur, tantum dolorem inferunt, ut aegri respirare nequeant. Quidam vero prae vulneris dolore, licet id minime periculosum sit, spiritum quidem traxerunt, delirio vero et febre perierunt. Quibus enim aut corpus ad febrem est opportunum, aut mens prompte perturbatur, iis talia accidunt. Sed haec mirari aut formidare desinet qui illud in animum induxerit quod et cuiusque animi et corpora plurimum inter se differunt et praestant. Vulnera igitur, quae talem occasionem aut corpus, aut mentem nacta sunt, aut adeo concitatum sanguinem, aut magnitudinem tantam habent, ut homo ad curationem componi mentis licet compos nequeat, ab iis quidem, cuiusque modi sint, praeter diarias animi defectiones, abstinere oportet. Ceteris vero omnibus recens illatis manum admovere oportet, quo febres et sanguinis profluvia et depascentia ulcera effugere possint qui sunt superfuturi. Diligentissime autem ac diutissime adversus ea, quae maxime terrent, munire se aequum est.

13. Nomae vero maxime sunt letales, quae putredines altissime descendentes habent, sunt-

[1] *αἱμορραγοῦσι.* — [2] *αἳ ἐν ἑκατέρῳ καιρῷ διακ.* — [3] *τοῦ* om. — [4] *οἷσι γὰρ ἂν ᾖ.* — [5] *τοιαῦτα ἢ ὥστε.* — [6] *ἐς.* — [7] *περιεσόμενον.* — [8] *πλέον.*

ἀποθνήσκουσι — σώματα.] *καί* ante *λεπταί* om. X.; — *αὐσι τοῦ* K. pro *αὐτῷ*; — plerique libri *ὀργῶσι*, sed cod. ρ. *ὀργῶσαι*.

πολλὰ — πάσχουσι.] *δεινὸν φαινόμενον* D. X.; — *ὠδύνησε ἡ πληγή* ceteri; equidem *ἡ πληγή*, quod extra structurae nexum infertur, eieci; — *ἀναπαῦσαι* pro *ἀναπνεῦσαι* unum ms. Foësii, *ἀναπνεῦσαι μηδὲ ἀναπαῦσαι* Lind., Mack., ridicule! — *δέ* pro *δή* I., *δή* om. K.; — *ἔχουσι* vulg., *ἔχωσι* Littr. cum mss. 7.

ἀλλὰ — μεγίστην.] *πλείστην διαφ.* J., *πλεῖστα διαφ.* D. X.

ὅσα — περιεσόμενοι.] *καιροῦ* in *χωρίου* mutatum voluit Daremb.; Calvus: „vulnera cum temporis occasionem non commodam locumve periculosum nanciscuntur." Num inde efficere liceat illum *καιροῦ καὶ χωρίου ἐπικινδύνου* legisse, quod Littréus opinatur, dubito; puto illum *καιροῦ* ita interpretatum esse Latine; nihil mutandum videtur. — Dein *ὀργῶντος τοῦ αἵματος* L., cod. vetustus apud Foës., Opsop., Lind., Mack.; — *ᾗ* vulg., *ἦν* D. X., Littr. Ad vulgatum *καταφρονέοντα* cf. Foës. in Oecon. in voce, ubi de Galeni glossa ad h. l. agitur. Tum *διαφεύγουσι οἱ ἄνθρωποι* vulgo; *οἱ ἄνθρ.* emblema est ultro repudiandum. — Vulgo *περιεσομένων*, quod sane male defendit Opsop., quum sine dubio *περιεσόμενοι* sit legendum. Littréus de suo *φυλασσόμενον* pro *περιεσόμενοι*, quae innovatio otiosa; argumentum, quo Littréus eam defendit, petitum ex sequenti periodo, mihi levius videtur.

13. *αἱ δὲ — γίγνονται.*] *ἀναδιδόασι* J., *ἀναδιδοῦσι* vulg.; — *ἀποτείνουσι* Lind.

ξηρόταται· πονηραὶ δὲ καὶ ἐπικίνδυνοι, ὅσαι μέλανα ἰχῶρα ἀναδιδόασι· αἱ δὲ λευκαὶ καὶ μυξώδεες τῶν σηπεδόνων ἀποκτείνουσι μὲν ἧσσον, ὑποστρέφουσι δὲ μᾶλλον καὶ χρονιώτεραι γίγνονται. Οἱ δ' ἕρπητες ἀκινδυνότατοι πάντων [1]τῶν ἑλκέων, ὅσα νέμεται, δυσαπάλλακτοι δὲ μάλιστα κατά γε τοὺς κρυπτοὺς καρκίνους. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖσι τοιούτοισι πυρετόν τε ἐπιγενέσθαι ξυμφέρει μίαν ἡμέρην καὶ πῦον ὡς λευκότατον καὶ παχύτατον· λυσιτελεῖ δὲ καὶ σφακελισμὸς νεύρου, [2]ἢ ὀστέου, ἢ καὶ ἀμφοῖν, [3]ἐπί γε τῇσι βαθείῃσι σηπεδόσι καὶ μελαίνῃσι· πῦον γὰρ ἐν τοῖσι σφακελισμοῖσι ῥεῖ πουλὺ καὶ λύει τὰς σηπεδόνας.

que nigerrimae et siccissimae. Vitiosae quoque et in periculum praecipitant, quae saniem nigram reddunt. At albae et mucosae putredines mortem quidem afferunt minus, sed potius recidivas faciunt et diutius perseverant. Herpetes autem ex his, quae depascendo serpunt, minimum habent periculi, at secundum abditos cancros difficilius tolluntur. Ac his omnibus febrem uno die succedere confert et pus quam maxime candidum et crassum. Prodest quoque in alte conditis et nigris putredinibus nervi sideratio, aut ossis, aut amborum. Pus enim multum in siderationibus effluit et putredine liberat.

ιδ'. Τῶν δὲ ἐν τῇ κεφαλῇ τρωμάτων θανατωδέστατα [4]μὲν τὰ ἐς τὸν ἐγκέφαλον, ὡς καὶ προγέγραπται· δεινὰ δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὀστέον ψιλὸν μέγα, ὀστέον [5]ἐμπεφλασμένον, ὀστέον κατερρωγός· εἰ δὲ καὶ τὸ στόμα τοῦ ἕλκεος σμικρὸν εἴη, ἡ δὲ ῥωγμὴ τοῦ ὀστέου ἐπὶ πολὺ [6]παρατείνοι, ἀκινδυνότερόν ἐστι· ταῦτα δὲ πάντα δεινότερα γίγνεται κατὰ ῥαφήν τ' ἐόντα καὶ τῶν χωρίων αἰεὶ τὰ ἐν τοῖσι ἀνωτάτω τῆς κεφαλῆς. Πυνθάνεσθαι δὲ χρὴ ἐπὶ πᾶσι τοῖσι ἀξίοις λόγου τρώμασι, ἢν ἔτι νεότρωτοι αἱ πληγαὶ ἔωσι, ἢ βλήματα, εἰ κατέπεσε ὥνθρωπος, [7]ἢ εἰ ἐκαρώθη· ἢν γάρ τι τούτων ᾖ γεγονὸς, φυλακῆς [8]πλείστης δεῖται, ὡς τοῦ ἐγκεφάλου ἐσακούσαντος τοῦ τρώματος. Εἰ δὲ μὴ νεότρωτος εἴη, ἐς τἄλλα σημεῖα σπέπτεσθαι καὶ βουλεύεσθαι. Ἄριστον μὲν οὖν μήτε πυρετῆναι τὸν τὸ ἕλκος ἔχοντα ἐν τῇ κεφαλῇ, μηθ' αἷμα [9]ἐπαναρραγῆναι αὐτῷ, μήτε φλεγ-

14. Quod ad vulnera capitis attinet, praecipue mortem afferunt, ut antea scripsimus, quae cerebrum attingunt; quin et huiusmodi omnia terrent, os insigne denudatum, os medium desidens, os diffissum. At si ulceris osculum exiguum fuerit, ossis vero fissura longe pertingat, maius periculum subest. Quae omnia magis terrent, ubi iuxta suturam accidunt, et in summa capitis parte exsistunt. Perscrutari autem convenit in omnibus effatu dignis capitis vulneribus, ubi adhuc recentes plagae sunt aut ictus, num qui laesus fuit conciderit, aut profundo sopore correptus fuerit. Hoc enim in casu maiore cura opus est, nimirum quod vulnus cerebrum senserit. Quodsi recens plaga non fuerit, alia signa in considerationem ac consilium adhibere oportet. Praestat igitur eum, qui capitis ulcere laborat, neque febricitare, neque insuper sanguinis profusionem, aut inflammationem, aut dolorem aliquem accedere;

[1] τῶν om. — [2] ἢ καὶ ὁ. — [3] ἐπεί τε. — [4] δέ. — [5] ἐμπεπλασμένον. — [6] παραμείνει. — [7] ἢ ἐκκαρωθῇ. — [8] πλείονος. — [9] ἐπαρραγῆναι.

οἱ — καρκίνους.] δέ J., Lind.; — γε om. J., τε D. X.; κατά mihi est praepositio locum significans, ubi herpetes oriantur.

ἐπὶ — σηπεδόνας.] τοῖσι τουτέοισι J.; — ἐπιγίνεσθαι J., α., Lind.; — μίην pro πῦον J., πύελον cod. ρ.; — ἢ καὶ ὀστέοιν vulg., καί omm. J. K., Littr.; — ἤ ante καὶ ἀμφοῖν om. K.; — ἐπί τε vulg., ἐπί γε Littr.; recte, ut opinor, quemadmodum supra κατά γε legitur.

14. τῶν — κεφαλῆς.] ἐν κεφ. vulg., ἐν τῇ κεφ. Ald., mss. 7., Littr.; — ἐμπεπλασμένον vulgo, emendavit Opsop.; — ῥογμή Ald., mss. 3.; — παραμείνοι vulg., παραμένοι D., παρατείνοι Littr. ex Foësii Latinis. Vulgo καὶ κατὰ ῥαφήν τὲ ὄντα κ. τ. λ.; mihi redundare visum est καί ante κατά, adeo ut delerem.

πυνθάνεσθαι — τρώματος.] εἰ βλήματα Littr. de suo; vulgo ἢ βλήματα εἴη ἤ; ego ἤ servo ante βλήματα, sed εἴη ἤ ex ἢ εἰ ortum puto, nempe pro ἤ post εἴη codd. 4., ed. Bas., Opsop. legunt εἰ; — porro εἰ γάρ J., qui dein ἐστί pro ᾖ.

ἄριστον — παραμένειν.] Ante τὸν τὸ ἕλκος ἔχοντα ferunt μηδ' ἅμα codd. 4., μηθ' ἅμα Aldus, alia mss. 5., unde μηδαμᾶ Littréus; ego cum vulgatâ omitto; nam ortum est

μονὴν μηδεμίαν [1] ἢ ὀδύνην ἐπιγενέσθαι· εἰ δέ τι τούτων ἐπιφαίνοιτο, ἐν ἀρχῇσί τε γίγνεσθαι ἀσφαλέστατον, καὶ ὀλίγον χρόνον παραμένειν. Ξυμφέρει δὲ ἐν τῇσι ὀδύνῃσι [2] καὶ τὰς φλεγμονὰς τὰς ἐπὶ τοῖσι ἕλκεσι ἐπιγίγνεσθαι, τῇσι δ' αἱμορραγίῃσι πῦον ἐπὶ τῇσι φλεψὶ φαίνεσθαι· τοῖσι δὲ πυρετοῖσι ἃ ἐν τοῖσι ὀξέσι νοσήμασι ἔγραψα [3] ξυμφέρειν ἐπὶ τούτοισι γενέσθαι, ταῦτα καὶ ἐνθάδε λέγω ἀγαθὰ εἶναι, τὰ δ' ἐναντία κακά. Ἄρξασθαι δὲ πυρετὸν ἐπὶ κεφαλῆς [4] τρώσι τεταρταίῳ, ἢ ἑβδομαίῳ, ἢ ἑνδεκαταίῳ, θανατῶδες [5] μάλα. Κρίνεται δὲ τοῖσι πλείστοισι, ἢν μὲν τεταρταίου ἐόντος τοῦ ἕλκεος πυρετὸς ἄρξηται, ἐς τὴν [6] ἑνδεκάτην· ἢν δ' ἑβδομαῖος ἐὼν πυρετήνῃ, ἐς τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ἢ ἑπτακαιδεκάτην· ἢν δὲ τῇ ἑνδεκάτῃ ἄρξηται πυρεταίνειν, ἐς τὴν εἰκοστήν, ὡς ἐν τοῖσι πυρετοῖσι διαγέγραπται τοῖσι ἄνευ προφασίων ἐμφανέων γενομένοισι. Τῇσι δ' ἀρχῇσι τῶν πυρετῶν ἤν τε παραφροσύνη ἐπιγένηται, ἤν τε ἀπόπληξίς τῶν μελέων τινὸς, εἰδέναι τὸν ἄνθρωπον ἀπολούμενον, ἢν μὴ παντάπασι ἢ τῶν καλλίστων τι [7] σημείων ἐπιγένηται, ἢ σώματος ἀρετὴ [8] ὑποκέηται· ἔτι γὰρ αὕτη [9] ἡ ἐλπὶς γίγνεται σωτηρίης· χωλὸν δὲ γενέσθαι τὸ ἄρθρον, ἐς ὃ ἀπεστήριξε, ἀναγκαῖόν ἐστι, ἢν ἄρα καὶ περιγένηται ὁ ἄνθρωπος.

ιε'. Τὰ δὲ τρώματα τὰ ἐν τοῖσι ἄρθροισι μεγάλα [10] μὲν ἐόντα καὶ τελέως ἀποκόπτοντα τὰ νεῦρα [11] τὰ ξυνέχοντα, εὔδηλον ὅτι χωλοὺς ἀποδείξει. Εἰ δὲ ἐνδοιαστὸν εἴη ἀμφὶ τῶν νεύρων, ὅπως ἔχοι, ὀξέος [12] μὲν ἐόντος

aut si eorum quippiam appareat, circa initia tutissimum est fieri paucoque tempore perseverare. Confert quoque in doloribus etiam inflammationes, quae in ulceribus fieri assolent, supervenire. In sanguinis autem profusionibus pus in venis conspici. Quae etiam in morbis acutis febribus conferre scripsi, ea in his conducere bonoque his esse, ut contraria mala, existimanda sunt. At febris in capitis vulnere die quarto, aut septimo, aut undecimo exorta valde exitialis est. Quamplurimis autem iudicationem subit, si quarto quidem ulceris die febris coeperit, undecimo. Si vero die septimo febricitarit, decimo quarto aut decimo septimo. Quodsi undecimo febris coeperit, vigesimo, velut scriptum est, in febribus, quae ex non evidentibus causis originem trahunt. At si febrium initiis delirium succedat, aut aliquod membrum sideretur, de hominis morte existimatio facienda est, nisi aut prorsus optimum aliquod signum supervenit, aut corporis virtus subsit; haec enim spes salutis adhuc restat; at claudum fieri articulum, in quem malum decubuit, necesse est, si modo aeger superstes futurus est.

15. Magna autem vulnera, quae in articulis fiunt, si penitus abscissi nervi sunt, qui continebant, absque dubio claudos reddent. Sin dubium sit, quomodo nervi affecti sint, si quidem ex acuto telo recta plaga est, ea transversa

[1] ἤ om. — [2] καὶ φλεγμονὰς τὰς. — [3] ξυμφέρει. — [4] τρώματι. — [5] δὲ μάλα. — [6] δεκάτην. — [7] σημεῖον. — [8] ὑπόκειται. ἀλλ' ὑποσκέπτεσθαι τὸν τρόπον τῷ ἀνθρώπῳ. ἔτι γὰρ. — [9] ἡ om. — [10] μέν om. — [11] καὶ συνέχοντα sine τά. — [12] μὴ ἐόντος.

e sequenti μηθ' αἷμα; — tum μηδὲ φλεγμ. vulg., μήτε φλεγμ. J. ρ., Lind., Mack., Littr.; — post φλεγμ. vulgata μηθ' ἅμα, quod tamen deëst in mss. 9. et Aldo et omissum est a Littréo; — ἤ ante ὀδύνην de suo Littr.

ξυμφέρει — κακά.] Littréus de suo τῇσι φλεγμονῇσι pro τάς φλεγμονάς. quo facto sententiam plane incongruam profert; — ἐν τοῖσι ἕλκεσι J. pro ἐπὶ τοῖσι ἕλκεσι; — ξυμφέρειν cum mss. nonnullis Littréus, ubi vulgo falso ξυμφέρει.

ἄρξασθαι — μάλα.] pro τρώσι mss. 5., Lind., Mack. τρώματι; — μᾶλλον pro μάλα nonnulla mss.

κρίνεται — γενομένοισι.] ἐς τὴν δεκάτην D. X.; — εἰ δ' J., δ' omm. K. H. X.; — γινομένοισι vulgo, aor. de meo.

τῇσι — ὁ ἄνθρωπος.] ἀπολλύμενον ceteri, futurum de meo; — εἰ μή J.; — σημεῖον vulg., σημείων D., Littr.; — ὑπόκειται vulg., ὑποκέηται L., Opsop., Lind., Mack., quod recipio; ὑπόκειται non est subiunctivus. Post ὑποκέηται legi solet: ὑποσκεπτέσθω τὸν τρόπον τῷ ἀνθρώπῳ, in quibus saltem ἐπισκέπτεσθαι legendum; sed recte haec eiicienda esse vidit Littréus.

15. τὰ — ἀποδείξει.] ἐόντα Ionice ex J. Littréus; — τά ante ξυνέχοντα om. K.

εἰ — σημεῖα.] ἀπὸ τῶν νεύρων J.; — ἔχει cod. ρ., ἔχοι cett.; — legebatur ὀρθὸν τὸ τρῶμα, in qua lectione loci Littréus putavit εἶναι in εἰδέναι esse mutandum, quod reapse dedit; mihi solum ὀρθόν post τὸ τρῶμα inferendum visum

τοῦ βέλεος τοῦ ποιήσαντος τὸ τρῶμα, ὀρθὸν [1]εἶναι ἄμεινον ἐπικαρσίου· εἰ δ' εἴη βαρύ τε καὶ ἀμβλὺ τὸ τρῶσαν, οὐδὲν διαφέρει· ἀλλ' ἔς τε τὸ βάθος τῆς πληγῆς σκέπτεσθαι καὶ τἄλλα σημεῖα. Ἔστι δὲ τάδε· πῦον ἢν ἐπιγένηται ἐπὶ τὸ ἄρθρον, σκληρότερον ἀνάγκη γενέσθαι· ἢν δὲ καὶ οἰδήματα ξυμπαραμείνῃ, σκληρὸν ἀνάγκη πουλὺν χρόνον τοῦτο τὸ χωρίον γίγνεσθαι καὶ τὸ οἴδημα, ὑγιέος ἐόντος τοῦ ἕλκεος, παραμένειν· [2]καὶ βραδέως ἀνάγκη ξυγκάμπτεσθαί τε καὶ ἐκτείνεσθαι ὁκόσα ἂν τοῦ ἄρθρου καμπύλου ἐόντος θεραπεύηται. Οἷσι δ' ἂν καὶ νεῦρον δοκέῃ ἐκπεσεῖσθαι, ἀσφαλέστερον τὰ περὶ τῆς χωλώσιος προλέγειν, ἄλλως τε καὶ ἢν [3]τῶν κάτωθεν νεύρων ἤ τι ἐκλυόμενον· γνώσει δὲ τούτοισι, οἷσι νεῦρον μέλλει ἐκπίπτειν· πῦον λευκόν τε καὶ παχὺ καὶ πουλὺν χρόνον ὑπορρεῖ· ὀδύναι τε καὶ φλεγμοναὶ γίγνονται περὶ τὸ ἄρθρον ἐν ἀρχῇσι. Τὰ δ' αὐτὰ ταῦτα γίγνεται καὶ ὀστέου μέλλοντος ἐκπεσεῖσθαι. Τὰ δὲ ἐν τοῖσι ἀγκῶσι διακόμματα ἐν φλεγμονῇ μάλιστα ἐόντα ἐς διαπύησιν ἀφικνέεται καὶ τομάς τε καὶ καύσιας.

melior. Quodsi grave fuerit et retusum quod vulnus inflixit, nihil inest discriminis. Sed et vulneris altitudo et alia signa consideranda sunt. Sunt autem ista. Pus si ad articulum accedat, duriorem eum reddi necesse est. Quodsi etiam tumores simul perseverarint, necesse est ad eum locum in multum tempus durum esse et sano quoque ulcere tumorem permanere. Et necesse est lente et inflecti et extendi, ubi recurvato articulo curatio adhibita est. At quibus fore ut nervus excidat speratur, iis cum maiore fiducia claudicationem praedixeris, idque tum maxime si quis nervorum inferiorum exsolutus fuerit. Nervus autem qui excidet his indiciis deprehenditur; si pus album crassumque et diuturnum sub eo effluit, doloresque et inflammationes ad articulum circa initia oriuntur. Quae etiam accidere solent ubi os excidet. Quae in cubitis discissa sunt, praecipue cum inflammatione, ad suppurationem sectionemque et ustionem perveniunt.

ις'. Ὁ δὲ νωτιαῖος μυελὸς ἢν νοσέῃ, [4]ἤν τε ἐκ πτώματος, ἤν τε ἐξ ἄλλης τινὸς προφάσιος, ἤν τε [5]ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, τῶν τε σκελέων ἀκρατὴς γίγνεται ὁ ἄνθρωπος, ὥστε μηδὲ θιγγανόμενος ἐπαΐειν, καὶ τῆς γαστρὸς καὶ τῆς κύστιος, ὥστε τοὺς μὲν πρώτους χρόνους μήτε κόπρον, μήτε οὖρον διαχωρέειν, ἢν μὴ πρὸς ἀνάγκην. Ὅταν δὲ παλαιότερον γένηται τὸ νόσημα, οὐκ ἐπαΐοντι τῷ

16. At vero si spinalis medulla aut ex casu, aut alia quapiam externa causa, aut sua sponte laborarit, et crurum impotentiam facit, ut ne tactum quidem percipiat aeger, et ventris et vesicae, adeo ut primis diebus ne stercus quidem aut urina nisi coacte reddatur. Quodsi morbus inveteraverit, et stercus et urina aegro inscio prodit, tandemque non longo post intervallo perit.

[1] εἶναι ἄμεινον ἐπικάρσιον. — [2] καὶ βραδέως om. — [3] τὸ κάτωθεν νεῦρον. — [4] εἴ τε. — [5] ἀποταυτομάτου.

est; nam proxime cohaerent τοῦ ποιήσαντος τὸ τρῶμα; — ἐς τό Lind., Littr., ubi vulgo ἔσται, J. L. α. ἔστι, exempll. quaedam apud Foës. ἔς τε; iam vero ἐς τὸ βάθος τε dederunt Lind., Littr.; equidem opinatus sum ἔσται re ipsa esse ἔς τε et ἔς τε τὸ β. esse dandum; — σημεῖον mss. 6. apud Littr.

ἔστι — θεραπεύηται.] συμπαραμένοι J. U.; — τοῦτο τὸ χωρίον πουλὺν χρ. J.; — παραμένειν (addit καὶ βραδέως in marg. H.) ἀνάγκη συγκ. τε καὶ ἐκτ. (addunt βραδέως Lind., Mack.) ὁκόσα vulg.; cum Littréo recipio lect. e marg. codicis H. eodemque atque ille modo interpungo. — Ceterum θεραπεύεται K. U. ρ. — Confer Celsum V. 26. 28., unde Opsopoeum falso effecisse aliquid in nostro libro h. l. deësse scribit Littr.; mihi quoque emendata lectione ex cod. H. nihil deësse videtur.

οἷσι — ἀρχῇσι.] ἀσφαλεστέρως ceteri, de coniectura mutavi; — τῆς χωλώσιος Ald., mss. 4., Lind., Mack., Littr., τῆς om. vulg.; — vulgo ἢ ante προλέγειν, quod num εἴη esse debeat, quaerit Littr.; equidem ἢ ex paulo post sequenti ἢ natum et abiiciendum esse arbitror; — ἤν [τι] τῶν Lind., Mack.; — τὸ κάτωθεν νεῦρον cod. α., κάτω H., τι pro τό K.', Mack. ante ἐκλυόμενον; — vulgo γνώσῃ δὲ τοῖσι νεῦρον μέλλον ἐκπίπτειν; Lind. in his τούτοισι pro τοῖσι; vides quomodo mihi locus emendandus sit visus.

τὰ δ' ἄλλα — ἐκπεσεῖσθαι.] γίνονται cod. ρ.

16. ὁ δὲ — χρόνῳ.] εἰ νοσέει J.; — εἴτε ἐκ mss. 9.; — τρώματος pro πτώματος X.; — ἤν τε ἀπὸ αὐτομ. om. X., ἀπ' Lind., Mack.; — πρὸς ἀνάγκης mss. 9.; — ἐπιόντι vulg., ἐπείγοντι K.', ἐπαΐοντι D. X., Lind., Mack.; — δια-

ἀνθρώπῳ ἥ τε κόπρος διαχωρέει καὶ τὸ οὖρον· ἀποθνήσκει δὲ μετὰ ταῦτα οὐ πολλῷ ὕστερον χρόνῳ.

ιζ'. Ὧν δὲ [1]ἐμπίπλαται αἵματος ἡ φάρυγξ πολλάκις τῆς ἡμέρης τε καὶ τῆς νυκτὸς ἑκάστης, οὔτε κεφαλὴν προαλγήσαντι, οὔτε βηχὸς ἐχούσης, οὔτε ἐμέοντι, οὔτε πυρετοῦ λαμβάνοντος, οὔτε ὀδύνης ἐχούσης οὔτε τοῦ στήθεος οὔτε τοῦ μεταφρένου, [2]τούτου κατιδεῖν ἐς τὰς ῥῖνας καὶ τὴν φάρυγγα· [3]ἢ γὰρ ἕλκος τι ἔχων φανεῖται ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, ἢ βδέλλαν.

17. Quibus vero fauces sanguine frequenter et noctu et interdiu replentur, dum neque capitis dolor praegressus fuerit, neque tussis, neque vomitus, neque febris prehenderit, neque pectoris aut dorsi dolor tenuerit, in his nares et fauces inspiciendae, num quod ulcus eo in loco, aut hirudo compareat.

ιη'. Ὀφθαλμοὶ δὲ λημῶντες ἄριστα ἀπαλλάσσουσι, ἢν τό τε δάκρυον καὶ ἡ λήμη καὶ τὸ οἴδημα ἄρξηται ὁμοῦ γενόμενα, ἤν τε τὸ μὲν δάκρυον τῇ λήμῃ μεμιγμένον ᾖ καὶ μὴ θερμὸν ἰσχυρῶς, [4]ἡ δὲ λήμη λευκή τε ᾖ καὶ μαλθακή, τό τε οἴδημα ἐλαφρόν τε καὶ λελυμένον· — [5]εἰ γὰρ οὕτω ταῦτ' ἔχοι, ξυμπλάσσοιτ' ἂν ὁ ὀφθαλμὸς ἐς τὰς νύκτας ὥστε ἀνώδυνος εἶναι· καὶ ἀκινδυνότατον οὕτως ἂν εἴη καὶ ὀλιγοχρονιώτατον. Εἰ δὲ τὸ δάκρυον χωρέει πουλὺ καὶ θερμὸν ξὺν ὀλιγίστῃ λήμῃ καὶ σμικρῷ οἰδήματι, εἰ μὲν ἐκ τοῦ ἑτέρου τῶν ὀφθαλμῶν, χρόνιον μὲν κάρτα γίγνεται, ἀκίνδυνον δέ· καὶ ἀνώδυνος οὗτος ὁ τρόπος ἐν τοῖσι μάλιστα. Τὴν δὲ κρίσιν ὑποσκέπτεσθαι, τὴν μὲν πρώτην, ἐς τὰς εἴκοσι ἡμέρας· ἢν δ' ὑπερβάλλῃ τοῦτον τὸν χρόνον, ἐς τὰς τεσσαράκοντα προσδέχεσθαι· ἢν δὲ μηδ' ἐν ταύτῃσι [6]παύηται, ἐν τῇσι ἑξήκοντα κρίνεται. Παρὰ [7]πάντα δὲ τὸν χρόνον τοῦτον ἐνθυμεῖσθαι τὴν λήμην, ἢν τῷ [8]δακρύῳ τε μίσγηται καὶ λευκή τε καὶ μαλθακὴ [9]γίγνηται, μά-

18. Oculi gramiosi optimum habent successum, si simul lacryma et gramia et tumor coeperint, atque si lacryma gramiae permixta, neque vehementer calida fuerit, gramia vero alba et mollis et tumor levis ac solutus sit. His enim sic se habentibus noctu oculus conglutinabitur, ut dolorem non sentiat; isque casus minime periculosus minimeque diuturnus fuerit. At si lacryma multa et calida cum paucissima gramia et exiguo tumore idque ex altero oculo profluat, valde diuturnum id quidem, sed sine periculo fit, idque lippitudinis genus prae omnibus doloris expers est. Iudicatio, quae primum fit, circa vigesimum diem exspectanda; quod tempus si superat, quadragesimo die exspectanda est, aut si neque in his desinat, in sexaginta diebus solvitur. At toto tempore ad gramiam attentum esse oportet, num lacrymae misceatur et alba et mollis fiat, idque praecipue sub iudicationis tempus, tum namque ubi finitur, id evenire solet. Quodsi haec utrumque oculum invaserunt, maius est

[1] ἐπίμπλατο. — [2] τούτου. — [3] ἢν — φανῆται. — [4] ἢν (sic). — [5] εἴη γάρ. — [6] παύσηται. — [7] πάντα om. — [8] δακτύλῳ. — [9] γίνεται δ' ὑπὸ τοὺς κρ.

χωρέει — τῶν δὲ χωρίων in cap. 20. non procul ab initio om. in J.

17. ὧν δὲ — βδέλλαν.] πολλάκις γάρ D. K.' Q.'; — βηχὸς οὔσης cod. ρ.; — οὔτε ἐμέοντι — ἐχούσης om. K.; — τούτων κατιδεῖν Littr., volente Opsopoeo; ego nihil muto; — ἢν ἕλκος vulg., ἢν γὰρ ἕλκος mss. 7., ἢ γὰρ ἕλκος D. K. ρ.; — φανῆται vulg., φανεῖται D. K. ρ., Mack.; — βδέλλης K.; — Gal. ex h. l. exponit βδέλλαν; nullus dubito quin animalculum voluerit noster; commentum Dioscoridis, sive cuiuscumque fuerit, esse βδέλλαν h. l. φλέβα κιρσώδη, ridiculum est.

18. ὀφθαλμοὶ — ὀλιγοχρονιώτατον.] ἐπαλλάττουσι ceteri, ἀπαλλάσσουσι de meo; — dein vulgo γενόμενα. Ἢν δὲ κ. τ. λ., sed Opsop. haec cum antecedentibus coniuncta voluit; punctum post γενόμενα tollendum et tum ἤν τε τὸ μέν legendum censuit; non obsecutus est Littr.; ego cum Opsopoco consentio; — ἔχει pro ἔχοι G.; — ὀφθαλμούς et ἀνωδύνους D.; — ὁ ante ὀφθ. de meo.

εἰ — μάλιστα.] τρόπος. ἐν τοῖσι μάλιστα τήνδε κρίσιν vulg.; rectius distinxit Littr. et τὴν δέ scripsit.

τὴν — κρίνεται.] δ' ἐν ταύτῃσι μή K.; — παύσηται K. α.

παρὰ — ποιήσει.] ἢν ἐν τῷ δακτύλῳ (sed δακρύῳ dudum emendarunt) vulg.; Mack. σύν pro ἐν voluit; cum L., Opsop., Lind. ἐν omitto; — τε ante μίσγηται om. K.; — γένηται D.; — ποιήσοι cod. ρ.

λιστα δ' ὑπὸ τοὺς χρόνους τοὺς κρισίμους· ἢν γὰρ μέλλῃ παύεσθαι, ταῦτα ποιήσει. Εἰ δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀμφότεροι ταῦτα πάθοιεν, ἐπικινδυνότεροι γίγνονται ἑλκωθῆναι· ἡ δὲ κρίσις ἐλάσσονος χρόνου ἔσται. Λῆμαι δὲ ξηραὶ ἐπώδυνοι κάρτα, κρίνονται δὲ ταχέως, ἢν μὴ τρῶμα λάβῃ ὁ ὀφθαλμός. Οἴδημα δὲ ἢν μέγα ᾖ, ἀνώδυνόν τε καὶ ξηρὸν, ἀκίνδυνον· εἰ δὲ εἴη ξὺν ὀδύνῃ, κακὸν μὲν ξηρὸν ἐὸν, καὶ ἐπικίνδυνον ἑλκῶσαί τε τὸν ὀφθαλμὸν καὶ ξυμφῦσαι· δεινὸν δὲ καὶ ξὺν δακρύῳ τε ἐὸν καὶ ὀδύνῃ· εἰ γὰρ δάκρυον [1]χωρέει θερμὸν καὶ ἁλμυρὸν, κίνδυνος τῇ τε κόρῃ ἑλκωθῆναι καὶ τοῖσι βλεφάροισι. Εἰ δὲ τὸ μὲν οἴδημα κατασταίη, δάκρυον δὲ πουλὺ ἐπιχέεται πολὺν χρόνον καὶ λῆμαι [2]εἰσὶ, τοῖσι μὲν ἀνδράσι βλεφάρων ἐκτροπὴν προλέγειν, τῇσι δὲ γυναιξὶ καὶ τοῖσι παιδίοισι ἕλκωσιν καὶ τῶν βλεφάρων ἐκτροπήν. Ἢν δὲ λῆμαι χλωραὶ ἢ πελιδναὶ ἔωσι καὶ δάκρυον πουλὺ καὶ θερμὸν, καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ καῦμα ᾖ, [3]καὶ διὰ τοῦ κροτάφου ὀδύναι ἐς τὸν ὀφθαλμὸν καταστηρίζωσι, καὶ ἀγρυπνίη τούτοισι ἐπιγένηται, ἕλκος ἀνάγκη γενέσθαι ἐν τῷ ὀφθαλμῷ· ἐλπὶς δὲ καὶ ῥαγῆναι τὸν τοιοῦτον. Ὠφελέει δὲ [4]ἢ πυρετὸς ἐπιγενόμενος ἢ ὀδύνη ἐς τὴν ὀσφὺν στηρίξασα. Προλέγειν δὲ [5]δεῖ τούτοισι τὰ ἐσόμενα [6]ἔς τε τὸν χρόνον σκεπτόμενον ἔς τε τὰ ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ ῥέοντα καὶ ἐς τὰς περιωδυνίας τε καὶ ἀγρυπνίας.

ulcerum periculum, sed brevi solventur. Gramiae autem siccae vehementes dolores afferunt, brevi tamen solvuntur, nisi oculus vulnus acceperit. Tumor vero magnus doloris expers et siccus sine periculo est. Quodsi cum dolore est, siccus quidem malus metusque est, ne oculum exulceret ac palpebrae coeant. Formidabilis quoque est, ubi cum lacryma coniunctum dolorem habet. Nam si lacryma calida et salsa profluit, in pupilla et palpebris exulcerationis periculum est. At si tumor quidem constiterit, lacryma vero multa diutius effunditur et gramiae tenent, viris quidem palpebrarum eversionem recte praedixeris, et mulieribus et pueris exulcerationem et palpebrarum eversionem. Si vero gramiae pallidae aut lividae fuerint, lacrimaque multa et calida, caput ardor occupet, ex temporibus ad oculum dolor tendat insomniaque his accesserit, ulcus in oculo factum esse necesse est, atque ne rumpatur metus est. Iuvat autem vel succedens febris, vel dolor in lumbos firmatus. His vero futurorum praedictionem recte institues, si et temporis et eorum, quae ex oculo fluunt, rationem inieris, tum etiam gravissimorum dolorum et vigiliarum.

ιθ'. Ἐπὴν δὲ [7]τὸν ὀφθαλμὸν οἷόν τε ᾖ κατιδεῖν, ἢν μὲν εὑρεθῇ ἐρρωγώς τε καὶ διὰ τῆς ῥωγμῆς [8]ὑπερέχουσα ἡ ὄψις, πονηρὸν καὶ χαλεπὸν καθιδρύσαι· [9]ἢν δὲ καὶ σηπεδὼν ὑπῇ τῷ τοιούτῳ, τελέως ἄχρηστος ὁ ὀφθαλμὸς γίγνεται. Τοὺς δ' ἄλλους τρόπους τῶν ἑλ-

19. Sed ubi oculum introspicere licet, si quidem ruptum inveneris et per rimam pupilla exstiterit, malum significat, nec facile restituitur. Quodsi etiam putredo subsit, nulli amplius est usui. Reliqua vero ulcerum genera praedicere licet et locos et putredines et altitudinem

[1] χωρέοι. — [2] ἔωσι. — [3] διὰ τούτου κροτ. sine praevio καί. — [4] ἢ om. — [5] δεῖ om. — [6] ἔσται τὸν χρ. — [7] καὶ τὸν ὀ. — [8] ὡς ὑπερέχουσα. — [9] εἰ.

λῆμαι — ὀφθαλμός.] ἐπικίνδυνοι K. pro ἐπώδυνοι.
οἴδημα — βλεφάροισι.] χωρέοι codd. 4.
εἰ δὲ — ἐκτροπήν.] ἔωσι vulg.. εἰσί de suo Littr.
ἢν δὲ — τοιοῦτον.] καὶ πελιδναί vulg., ἢ πελ. Ald., mss. 3., Lind., Littr.; — τὸν τοιοῦτον K.' (nempe τὸν ὀφθαλμόν), τὸ τοιοῦτον vulg.
ὠφελέει — στηρίξασα.] vulgo καί post δέ, ubi de meo ἤ dedi; καί, uti V., omm. mss. 6. Littréi; — ἡ ὀδύνη H.; — ὀφρύν exemplaria quaedam apud Foës., ὀφθαλμόν cod. ρ. pro vulgato ὀσφύν; — στηρίζουσα mss. 4.
προλέγειν — ἀγρυπνίας.] δέ omm. D. H.; — [καὶ] ἐς τάς Lind., unde καί dedi, quod abesse solet.
19. ἐπὴν — γίγνεται.] δὲ καὶ τόν vulg., καί omm. D. Littr.; — ἐρρωγός vulg., quare τι pro τε Lind., sed ἐρρωγώς Littr. cum mss. 3.; — κατιδρύσαι cod. α.
τοὺς — γίγνεσθαι.] σκεπτομένους vulg., σκεπτόμενον Littr. de suo; — γάρ K.', Lind., Mack., Littr., γάρ vulgo abest.

κέων ἐς τὰ χωρία σκεπτόμενον προλέγειν καὶ τάς τε σηπεδόνας καὶ βαθύτητας· ἀναγκαῖον [1]γὰρ κατὰ τὴν ἰσχὺν τῶν ἑλκέων τὰς οὐλὰς γίγνεσθαι. Οἷσι μὲν οὖν ῥήγνυνται οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ μέγα ὑπερίσχουσι, ὥστε ἔξω τὴν ὄψιν τῆς χώρης εἶναι, ἀδύνατοι ὠφελέεσθαι καὶ χρόνῳ καὶ τέχνῃ ἐς τὸ βλέπειν· τὰ δὲ σμικρὰ μετακινήματα τῶν ὀψίων οἷά τε καθιδρύεσθαι, ἢν μήτε κακὸν ἐπιγένηται μηδὲν, ὅ τε ἄνθρωπος νέος ᾖ.

intuenti. Pro ulcerum enim magnitudine cicatrices fieri necesse est. Quibus igitur rumpuntur oculi multumque exstant, adeo ut pupilla loco mota esse videatur, iis neque ullo tempore, neque arte, ut videant, opem ferre licet. At parvae pupillarum dimotiones restitui possunt, dum ne quid mali accesserit et iuvenis sit aeger.

κ'. Αἱ δὲ ἐκ τῶν ἑλκέων οὐλαὶ, οἷσι ἂν μὴ κακόν τι ἄλλο προσῇ, πᾶσαι [2]οἷαί τε ὠφελέεσθαι καὶ ὑπὸ τῶν χρόνων καὶ ὑπὸ τῆς τέχνης, μάλιστα δὲ αἱ νεώταταί τε καὶ ἐν τοῖσι [3]νεωτάτοισι τῶν σωμάτων. Τῶν δὲ χωρίων μάλιστα μὲν αἱ ὄψιες βλάπτονται ἑλκούμεναι, ἔπειτα [4]τὸ ὑπεράνω τῶν ὀφρύων, ἔπειτα δὲ καὶ ὅ τι ἂν ἄγχιστα ᾖ τούτων τῶν τόπων. Αἱ δὲ κόραι γλαυκούμεναι, ἢ ἀργυροειδέες γενόμεναι, ἢ κυάνεαι, οὐδὲν χρηστόν· τούτων δὲ ὀλίγῳ ἀμείνους, ὁκόσαι ἢ σμικρότεραι φαίνονται, ἢ εὐρύτεραι, ἢ γωνίας ἔχουσαι, εἴτ' ἐκ προφασίων τοιαῦται γενοίατο, εἴτ' αὐτόματοι. Ἀχλύες καὶ νεφέλαι καὶ αἰγίδες ἐκλεαίνονταί τε καὶ ἀφανίζονται, ἢν μὴ τρῶμά τι ἐπιγένηται ἐν τούτῳ τῷ χωρίῳ, ἢ πρόσθεν τύχῃ οὐλὴν ἔχων ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, ἢ πτερύγιον. Ἢν δὲ [5]παράλαμψις γένηται, εἰ πουλὺν χρόνον [6]παραμένοι καὶ τρηχεῖά τε καὶ [7]παχεῖα εἴη, μνημόσυνον ὑποκαταλείπει.

20. Ulcerum vero cicatrices, si non aliud malum subsit, omnes et a tempore et ab arte iuvari posse existimandae sunt, ac praecipue quae recentissime et in iuvenilibus corporibus contractae sunt. Ex locis autem insignem facit noxiam pupillae acies si exulceretur, secundum eam id quod est supra supercilium, deinde vero quidquid his locis fuerit proximum. Pupillae quoque caesium, aut argenteum, aut coeruleum colorem nactae improbandae sunt. His aliquanto meliores existimandae sunt, quae aut minores, aut ampliores apparent, aut angulos habent, sive id ex manifesta causa, sive sponte accidat. Caligines et nubeculae et subalbicantes cicatrices, aegides dictae, exteruntur atque evanescunt, nisi eo in loco vulnus aliquod subortum sit, aut illic antea cicatrix aut unguis fuerit. Quodsi in oculi nigro resplendens cicatrix nata sit, si diutius perseveret et aspera et crassa fuerit, vestigium sui relinquit.

[1] *γάρ* om. — [2] *οἴεσθαι.* — [3] *νεοτέροισι.* — [4] *τό.* — [5] *παράληψις.* — [6] *παραμένη.* — [7] *παχείη καὶ μνημοσύνην ὑποκ.*

οἷσι — ᾖ.] *μετά* vulgo, *μέγα* Coraës ad lib. de Aëre, aq. l., p. 40.; — *τῆς χώρης τὴν ὄψιν* Lind., Opsopoeo obsecutus; — *ἀδύνατον* Mack.; — *μετὰ κινήματος* D.; — *ἴηται* pro *οἷά τε* D. H.

20. *αἱ δὲ — σωμάτων.*] *οἴεσθαι* vulg., sed *οἷόν τε* pro eo scripserunt dudum tum in mss., tum in edd.; — *νεωτέροισι* cod. *α.*, Lind., Mack., cf. lectt. Voss.

τῶν δὲ — τόπων.] *ἑλκόμενοι* vulg., *ἑλκόμεναι* plures libri, *ἑλκούμεναι* H. al. m., Ops., Lind.

αἱ δὲ — αὐτόματοι.] *γινόμεναι* cett., aor. de meo dedi; — *ὀλίγαι* vulg., *ὀλίγῳ* Kühn., Littr.; — *αὐτόματοι* J., Littr., *αὐτόμαται* vulg.

ἀχλύες — πτερύγιον.] *αἰγιάδες* Lind., vid. Gal. in gloss. in voce *ἀγλίη*; — *τύχοι* J. et *ἔχον* idem.

ἢν δὲ — ὑποκαταλείπει.] *παράλειψις* J., *παράληψις* vulg., *παράλαμψις* Gal. in gloss., L., K.', Foës. in adn., Littr.; — *καί* D., H. al. m., Q.', Littr., *καί* om. vulg.; — *γένηται ἀπολευκάνῃ τοῦ μέλανος μόριόν τι, εἰ π. χρ. παραμένῃ, καὶ τρηχείη τε καὶ παχείη, καὶ μνημ. καταλιπεῖν* vulgata; — sed *ἀπολευκάνοι* J., *ἀπολευκάνει* Q.', Ops., *ἀπολευκαίνει* Lind., Mack. Ante *εἰ* addunt *ὡς* Opsop., Foës. in not., Lind., *ὥστε* K.'; — *παραμένοι* J., Ops., Lind., *παραμείνῃ* D.; — *τρυχύοι τε καὶ παχύοι* J.; — *παχείη εἴη* Opsop., Lind., Littr.; — *οἵη τε* de suo Littréus, vulgo abest. — Antiquiores illi interpretes igitur voluerunt: *ἢν δὲ παράλαμψις γένηται, ἀπολευκαίνει τοῦ μέλανος μόριόν τι, ὡς, εἰ πουλὺν χρόνον παραμένοι καὶ τρηχείη τε καὶ παχείη εἴη, καὶ μνημόσυνον καταλιπεῖν.* Littréus dedit: *ἢν δὲ παράλαμψις γένηται, καὶ ἀπολευκάνῃ τοῦ μέλανος μόριον τι, εἰ πουλὺν χρόνον παραμένοι καὶ τρηχείη τε καὶ παχείη εἴη, οἵη τε καὶ μνημόσυνον ὑποκαταλιπεῖν.* — Sed ego sic sentio: *καὶ ἀπολευκάνῃ τοῦ μέλανος μόριόν τι* est glossa ad *παράλαμψις* spectans, vide Galeni glossarium in voce *παράλαμψις*, adeo ut legere oporteat: *Ἢν δὲ παράλαμψις γένηται, εἰ πουλὺν χρόνον παραμένοι καὶ τρηχεῖά τε καὶ παχεῖα εἴη, μνημόσυνον καταλείπει.*

κα'. Αἱ δὲ κρίσιες ὡς ἐν τοῖσι πυρετοῖσι ἔγραψα, [1]οὕτω καὶ ἐνθάδε ἔχουσι. Ἀλλὰ χρὴ τὰ σημεῖα ἐκμαθόντα, ὡς διαγέγραπται ἐφ' ἑκάστῃσι, προλέγειν τὰς διαφορὰς τῶν [2]ὀφθαλμιῶν· τὰς μὲν πουλυχρονίους, ὅταν τὰ κάκιστα τῶν σημείων ἐπιγένηται, τὰς δὲ ὀλιγοχρονίους, ὅταν τὰ σημεῖα προφαίνηται τὰ ἄριστα· τότε δὲ προλέγειν ἑβδομαίας παύσεσθαι, ἢ ἐγγὺς τούτων, καὶ ἄλλως ἀσφαλῶς νομίζειν ἔχειν· τὰς δὲ ὑποστροφὰς προσδέχεσθαι, οἷσι ἂν ῥάστωναι γένωνται μήτ' ἐν ἡμέρῃσι κρισίμοισι, μήτε σημείων ἀγαθῶν ἐπιφανέντων. Πάντων δὲ χρὴ μάλιστα τὴν κατάστασιν τοῦ οὔρου ἐν τοῖσι περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνθυμεῖσθαι· οἱ γὰρ καιροὶ ὀξέες.

21. Iudicationes vero non secus atque in febribus scripsi, ita et hic se habent. Sed cum didiceris signa, quemadmodum in singulis descripta sunt, lippitudinum differentias praedicere oportet: longas, quando pessima signa sunt oborta; breves, cum optima signa ante apparuerint: tunc autem eas septimo die aut proximis finitum iri praedicere oportet et reputare eas periculo omnino vacare. Quibus autem levamentum adfuerit, si id neque iudicatoriis diebus, neque cum bonis signis contingat, in iis recidivae metuendae sunt. Inprimis vero in oculorum affectibus urinae status in considerationem adhibendus est. Occasio namque praeceps est et lubrica.

κβ'. Αἱ δὲ δυσεντερίαι ξὺν πυρετῷ μὲν ἢν ἐπίωσι, ἢ ποικίλοισι διαχωρήμασι, ἢ ξὺν φλεγμονῇ ἥπατος, ἢ ὑποχονδρίου, ἢ γαστρὸς, ἢ ὅσαι ἐπώδυνοι, ἢ ὅσαι τῶν σιτίων ἀπολαμβάνουσι δίψαν τε παρέχουσι, αὗται μὲν πᾶσαι πονηραί· καὶ [3]ὃς ἂν πλεῖστα ἔχῃ τούτων τῶν κακῶν, τάχιστα ἀπολεῖται· ᾧ δ' ἂν ἐλάχιστα τῶν τοιούτων προσῇ, πλεῖσται αὐτῷ ἐλπίδες. Ἀποθνήσκουσι δὲ ὑπὸ ταύτης τῆς νόσου μάλιστα παιδία τὰ πενταετέα καὶ γεραίτερα ἔς τε τὰ δεκαετέα· αἱ δ' ἄλλαι ἡλικίαι ἧσσον. Ὅσαι δὲ τῶν δυσεντεριῶν λυσιτελέες, τὰ μὲν κακὰ ταῦτα οὐκ ἐμποιέουσι, αἷμα δὲ καὶ ξύσματα διαχωρήσαντα [4]ἐπαύσαντο ἑβδομαῖα, ἢ τεσσαρεσκαιδεκαταῖα, ἢ εἰκοσταῖα, ἢ τεσσαρακονθήμερα, ἢ ἐντὸς τούτων τῶν χρόνων. Τὰ τοιαῦτα γὰρ διαχωρή-

22. At tormina ea quidem omnia mala sunt, quae cum febre invadunt, aut variis alvi recrementis, aut iecoris inflammatione, aut praecordiorum, aut ventris, aut quaecumque doloribus cruciant, aut cibos cohibent sitimque inferunt. Ac celerrime is perit, quum maxima pars horum malorum occupat. Huic vero plurimum inest spei, cui horum paucissima adsunt. Isque morbus praecipue pueros a quinto anno perimit et qui eum superant ad decimum usque; ceterae aetates tutiores sunt. Utilia autem tormina sunt, quae his malis non affligunt. At ubi sanguis et strigmenta per alvum reiecta fuerint, septimo die desinunt, aut decimoquarto, aut vigesimo, aut quadragesimo, aut intra hoc tempus. Huiusmodi namque deiectiones etiam eos qui ante fuerunt in corporibus morbos tollunt, invetera-

[1] οὕτως. — [2] ὀφθαλμῶν ὄντα τὰ κάκιστα τῶν σημείων ἐπιγένηται τὰς δὲ πολυχρονίους τῶν ὀφθαλμῶν ὡς διαγέγραπται ἐφ' ἑκάσταισι τὰς δὲ ὀλιγοχρονίους ὅταν τὰ σημεῖα προφαίνηται τὰ ἄριστα. — [3] ὅσα ἄν. — [4] ἐπαύσαντο.

21. *αἱ δὲ — ἔχουσι.*] *ὡς ἐν* om. cod. ρ.; — *οὕτως* H. *ἀλλὰ — φανέντων.*] *χρηστά* al. m. *χρή τά* I.; — *κατὰ τάς* sine *μέν* K.: — *διαφορὰς τῶν ὀφθαλμιῶν* (*ὀφθαλμῶν* codd. 9.) *ὅταν τὰ κάκιστα τῶν σημείων ἐπιγένηται, τὰς δὲ* (*δέ* om. Opsop., Foës. in adn., *μέν* pro *δέ* Lind.) *πολυχρονίους* (*πουλυχρονίους* H.) *τῶν ὀφθαλμιῶν* (*ὀφθαλμῶν* F. G.) (*ὅταν — ὀφθαλμῶν* om. K.) *ὡς διαγέγραπται ἐφ' ἑκάστῃσι* (*ἑκάστοισι* J. ρ.) *τὰς* (*τούς* K.) *δὲ ὀλιγ.* vulg.; — Littr. dedit *διαφορὰς τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς διαγέγραπται ἐφ' ἑκάστῃσι, τὰς δὲ πουλυχρονίους τῶν ὀφθαλμιῶν ὅταν τὰ κάκιστα τῶν σημείων ἐπιγένηται, τὰς δὲ ὀλιγοχρονίους, ὅταν τὰ σημεῖα προφάνηται τὰ ἄριστα.* Qua in re ab eius ratione deflexerim, textus descriptus docet. Porro *τό τε* Morellius, Foës. in adn., Mack., *τότε γάρ* Corn., *τότε δέ* de meo; particula deëst, sed malo *δέ* quam *γάρ* supplere; — *ἑβδομαίους* K.; — *παύσασθαι* vulg., *παύσεσθαι* mss. 4., *παύεσθαι* unum ρ.; — *κρισίμῃσι* J.

πάντων — ὀξέες.] *ὑπόστασιν* quaedam exempll. apud Foës.; pro *οὔρου* Lind. *ὥρου*; nempe Opsop. aut hoc aut *ὅλου* voluit pro *οὔρου*. Voluit *ὥρου* ex Erot., qui in voce *ὡρέοντα* habet *ὥρος γὰρ ὁ χρόνος.* — Littr. nihil tangendum opinatur: neque mihi videtur quidquam novandum. Ex *ὥρου* et *ὅλου* hoc maxime placeat, nec tamen congruum mihi videtur.

22. *αἱ — ἐλπίδες.*] *ἢ ποικίλοισί τε διαχ.* ceteri; *τε* abieci; — *ἔχει πλεῖστα* J.; — *ἐλπίδες αὐτῷ* X.

τὰ τοιαῦτα — ἀπαλλάσσειν.] *ἢν πλείονι χρόνῳ* vulg.,

ματα καὶ ὑπάρχοντα πρόσθεν ἐν τοῖσι σώμασι νοσήματα ὑγιάζει τὰ μὲν παλαιότερα ἐν πλείονι χρόνῳ, τὰ δὲ νεώτερα δύναται καὶ ἐν ὀλίγῃσι ἡμέρῃσι ἀπαλλάσσειν. Ἐπεὶ καὶ [1] αἱ ἐν γαστρὶ ἔχουσαι καὶ αὐταὶ περιγίγνονται μᾶλλον ἐς τοὺς τόκους τε καὶ ἐκ τῶν τόκων καὶ τὰ ἔμβρυα διασώζουσι αἵματός τε καὶ ξύσματος διαχωρεόντων καὶ πολλοὺς μῆνας, ἢν μή τις ὀδύνη αὐτῇσι [2] προσῇ, ἢ ἄλλο τι τῶν πονηρῶν ὧν ἔγραψα σημείων εἶναι ἐν τῇσι δυσεντερίῃσι [3] ἐπιγένηται· εἰ δέ τι κείνων ἐπιφαίνοιτο, τῷ τε ἐμβρύῳ [4] ὄλεθρον σημαίνει καὶ τῇ ἐχούσῃ κίνδυνον, ἢν μὴ μετὰ τοῦ ἐμβρύου τὴν ἀπόφευξιν καὶ τοῦ ὑστέρου τὴν ἀπόλυσιν ἡ δυσεντερίη παύσηται αὐθημερὸν ἢ μετ' ὀλίγον χρόνον.

κγ'. Αἱ δὲ λειεντερίαι ξυνεχέες μὲν καὶ πουλυχρόνιοι καὶ πᾶσαν ὥρην ξὺν ψόφοισί τε καὶ ἄνευ ψόφων ἐκταρασσόμεναι καὶ ὁμοίως νυκτός τε καὶ ἡμέρης ἐπικείμεναι, καὶ τοῦ διαχωρήματος ὑπιόντος ἢ ὠμοῦ ἰσχυρῶς, ἢ μέλανός τε καὶ λείου καὶ δυσώδεος, αὗται μὲν πᾶσαι πονηραί. Καὶ γὰρ δίψαν παρέχουσι, καὶ τὸ ποτὸν οὐκ ἐς τὴν κύστιν τρέπουσι ὥστε διουρέεσθαι, καὶ τὸ στόμα ἐξελκοῦσι, καὶ ἔρευθος ἐξηρμένον ἐπὶ τῷ προσώπῳ ποιέουσι καὶ ἐφηλίδας παντοῖα χρώματα ἐχούσας· ἅμα δὲ καὶ τὰς γαστέρας ἀποξύρους τε καὶ ῥυπαρὰς ἀποδεικνύουσι καὶ ῥυτιδώδεας. Ἐκ δὲ τῶν τοιούτων ἐσθίειν τε ἀδύνατοι γίγνονται οἱ ἄνθρωποι καὶ τῇσι περιόδοισι χρῆσθαι, καὶ τἄλλα τὰ προστασσόμενα ποιέειν.

tos quidem spatio maiore, recentes vero etiam paucis diebus levare possunt. Si quidem et praegnantes ipsae etiam plerumque ad partum supersunt et ex partu, foetumque conservant, etiamsi per multos menses sanguis et strigmenta per alvum secedant, nisi dolore affligantur, aut aliquod ex malis signis, quae in difficultatibus intestinorum adesse scripta sunt, accesserit. Quodsi horum aliquod adesse visum fuerit, et foetui perniciem et praegnanti periculum denunciat, nisi post foetus absolutionem aut secundarum dimissionem ipsa tormina eodem die aut non multo post cessaverint.

23. Laevitates autem intestinorum assidue quidem et multo tempore perseverantes, atque omnibus horis et cum strepitu et sine hoc exturbatae et similiter noctu et interdiu affligentes, si quod excernitur valde crudum est, aut nigrum et laeve ac mali odoris, eae quidem omnes malae sunt. Nam et sitim exhibent, neque potionem per urinam reddunt, quod in vesicam non descendat, os exulcerant et elatum faciei ruborem eiusque cutis vitia omni colorum genere distincta, ephelidas vocant, excitant simulque ventrem abrasum, sordidum, et rugosum reddunt. Ex quibus aut cibum capere, aut deambulare et reliqua, quae iussi sunt, facere nequeunt. Morbus hic seniores gravissime infestat, quin et viros vehementer

[1] αἱ om. — [2] προσῆν ἄλλο τι. — [3] ἐπιγενέσθαι. — [4] ὀλέθριον.

ἐν ὀλ. χρ. J. K.', duo mss. Foësii, Opsop., Lind., Mack.; — δέ ante νεώτερα om. D.

ἐπεί — χρόνον.] καὶ αἱ ἐν γ. ἐχ. J., Littr., vulgo αἱ om.; — διαχωρέοντα J.; — προσῆν Ald. mss. 6., sed Ald. et mss. nonnulla ἤ omm., unde liquet, quomodo προσῆν natum sit; — ὧν om. Ald., G.; — ἐπιγενέσθαι Ald., mss. 9., ἐπιγένοιτο vulg., ἐπιγένηται Littr.; — ἢν δέ τι D. H. X.; — ὀλέθριον mss. 6.

23. αἱ δὲ — πονηραί.] καί ante τοῦ διαχωρ. om. K.

καὶ — ῥυτιδώδεας.] Ad ἀποξύρους haec tenenda. Vulgo ἀποζύμους, quam lect. vidit Celsus et II. 8. 2. „quasi fermentatus" expressit. De hac lect. dubitavit Foës. in adn. et ὑποξήρους, vel ὑποζύμους rectius fortasse legi scripsit. Nempe Gal. in gloss.: ὑποξύρους) ταπεινοτέρας, προσεσταλμένας (fortasse προεσταλμένας)· εἴρηται δὲ ἐπὶ γαστέρων ἐν τῷ μείζονι προρρητικῷ. Quam glossam ad h. l. recte retulisse videntur. Vere etiam monet Littréus constare de duabus lectionibus antiquis, ἀποζύμους, quam Celsus expressit, et ὑποξύρους Galeni. Quid igitur? — Priusquam pergo, de voce sequenti videbimus: scilicet pro ῥυπαράς Celsus legit λιπαράς, quippe „pinguis" l. l. legit. Coraës proposuit λαπαράς, parum recte, me iudice. Teneamus iam primum sermonem esse de externo ventris habitu, non de excretis per alvum; docet enim ῥυτιδώδεας in fine periodi. Num ἀποζύμους eo sensu, quo voluit Celsus, congruat, mihi dubium est; magis etiam dubium, num sit vocabulum Graecum, quin ne credo quidem esse. Dubito etiam de ὑπόξυρος, quod cum Foësio ex ὑποξήρους natum opinor; sed significatne ὑπόξηρος, quod Gal. dicit, ταπεινότερος, προεσταλμένος? Equidem credo ἀποξύρους fuisse scriptum, ἀπόξυρος *derasus*, possit esse ταπει-

Τὸ δὲ νόσημα τοῦτο δεινότατον μὲν τοῖσι πρεσβυτέροισι, ἰσχυρὸν δὲ γίγνεται καὶ τοῖσι ἀνδράσι, τῇσι δὲ ἄλλῃσι ἡλικίῃσι πολλῷ ἧσσον. Ὅστις δὲ μήτε ἐν τῇσι ἡλικίῃσί ἐστι ταύτῃσι, ᾗσι φημὶ ὑπὸ τοῦ νοσήματος τούτου κακῶς περιέσεσθαι, ἐλάχιστά τε τῶν σημείων ἔχει τῶν πονηρῶν, ἃ ἔγραψα εἶναι, ἀσφαλέστατα διάκειται οὗτος. Θεραπείης δὲ [1] προσδεῖται ἡ νοῦσος αὕτη, ἔστ' ἂν τό τε οὖρον [2] χωρέῃ τοῦ πινομένου κατὰ λόγον, καὶ τὸ σῶμα ἀπὸ τῶν σιτίων τῶν εἰσιόντων αὔξηται, καὶ τῶν χροιῶν τῶν πονηρῶν ἀπαλλαχθῇ. Αἱ δὲ ἄλλαι διάρροιαι, [3] ὅσαι ἄνευ πυρετῶν, ὀλιγοχρόνιοί τε καὶ εὐήθεες· ἢ γὰρ κατανιφθεῖσαι πεπαύσονται, ἢ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου. Προαγορεύειν δὲ χρὴ παύεσθαι τὴν ὑπέξοδον, ὅταν [4] τῇ χειρὶ ψαύοντι τῆς γαστρὸς μηδεμία κίνησις ὑπῇ καὶ φῦσα διέλθῃ ἐπὶ [5] τῇ τελευτῇ τοῦ διαχωρήματος. Ἕδραι δὲ ἐκτρέπονται, ἀνδράσι μὲν οὓς ἂν διάρροια λάβῃ ἔχοντας αἱμορροΐδας, παιδίοισι δὲ λιθιῶσί τε καὶ ἐν τῇσι δυσεντερίῃσι τῇσι μακρῇσι τε καὶ ἀκρήτοισι, πρεσβυτάτοισι δὲ οἷς ἂν προσπήγματα μύξης ἐνῇ.

affligit, ceteras vero aetates multo minus. At qui eas aetates, quas ab hoc morbo male affici diximus, non attingit et paucissima signa habet, quae mala esse scripta sunt, is securissime constitutus est. Curationem autem postulat hic morbus, quoad et urina potionis modulo feratur et corpus ab ingestis cibis mole augeatur et vitiosum cutis colorem deponat. Reliqua vero alvi profluvia, quae sine febre sunt, et parvo tempore durare et mitia esse solent. Aut enim elota, aut sua sponte desinent. Cessaturum autem alvi secessum denunciaveris, ubi contrectato manu ventre nullus motus suberit et ad extremam deiectionem flatus prodierit. Sedes autem procidit viris quidem, quibus ora venarum sanguinem fundunt, haemorrhoïdas vocant, et alvi fluxus corripit, pueris quoque calculosis et in diuturnis ac sinceris intestinorum difficultatibus; senibus vero, quibus mucosae quaedam concretiones affixae sunt.

κδ'. Τῶν δὲ γυναικῶν ὅσαι μᾶλλον καὶ ἧσσον ἐν γαστρὶ λαμβάνειν πεφύκασι, ὧδε ὑποσκέπτεσθαι· πρῶτον μὲν τὰ εἴδεα· σμικραί τε γὰρ μειζόνων ἀμείνονες ξυλλαμβάνειν, λεπταὶ παχειῶν, λευκαὶ ἐρυθρῶν, μέλαιναι πελιδνῶν, φλέβας ὅσαι ἐμφανέας ἔχουσι ἀμείνονες ἢ ὅσῃσι μὴ καταφαίνονται· σάρκα δὲ [6] ἐπίθρεπτον ἔχειν πρεσβυτικῇ πονηρόν, μαζοὺς δὲ ὀγκηρούς τε καὶ μεγάλους ἀγαθόν. Ταῦτα [7] μὲν τῇ πρώτῃ ὄψι δῆλά

24. At inter mulieres quaenam magis aut minus uterum gestare sint idoneae, hunc in modum aestimare licet: in primis quidem in formam intuendo; parvae namque grandioribus ad conceptum praestant, tenues crassis, candidae rubris, nigrae liventibus. Praestant item quibus venae exstant iis, quibus minime apparent. Quin etiam grandiori natu exuberans carnis moles malo est; mammae autem turgidae et magnae probantur. Atque ista quidem

[1] προσδεῖσθαι. — [2] χωρέηται τοῦ πιν. — [3] αἱ ὅσαι ἄνευ πυρ. καὶ ὀλιγοχρόνιοί τε εὐήθεες. — [4] τῇ τε. — [5] τῇ om. — [6] ἐπίτρεπτον sine δέ. — [7] μὲν πρὸς τῇ ὄψει.

νότερος, congruit cum ῥυπαράς et ῥυτιδώδεας; itaque recipio et, quemadmodum Latine expressi, interpretor.

τὰ — ποιέειν.] πρασσόμενα vulgo, προστασσόμενα H. al. m., rectissime!

ὅστις — οὗτος.] ᾗ J.; — περιέχεσθαι J., περιέπεσε K., περιέπεται Ald.; — ἀσφαλέστατά τε J.

θεραπείης — ἀπαλλαχθῇ.] δεῖται J.; — τὸ οὖρόν τε cod. ρ.; — χωρέηται cett., χωρέῃ de meo; — εἰσιόντων om. ρ.; — ἀπό et τῶν ante εἰσιόντων de meo interposui.

αἱ δὲ — αὐτομάτου.] καὶ ὀλιγοχρ. vulgo, sed καί abiecit Littr.

προαγορεύειν — διαχωρήματος.] προσαγ. vulg., προαγορ. D. K., Littr.; — τῇ τε χειρί vulg., τε omm. D., Littr.; — διέλθοι vulg., διέλθῃ J. K., Opsop., Littr.; — τῇ τελευτῇ D., Littr., τῇ vulgo om.

ἕδραι — ἐνῇ.] ἄν om. ρ.; — λάβοι mss. 6., τε pro δέ post πρεσβυτέροισι mss. 4.

24. τῶν — ἀγαθόν.] ὑποσκέπτεσθαι χρή J.; — μὲν γάρ Ald., F. G. J.; — τά omm. Ald., F. G. U.; — [καὶ] φλέβας Lind.

ταῦτα — ἐστι.] μὲν πρὸς τῇ ὄψει vulg., μὲν τῇ πρὸς τῇ ὄψει mss. 6., μὲν τῇ πρώτῃ ὄψει Ald., Littr.

ἐστι. Πυνθάνεσθαι δὲ χρὴ καὶ περὶ τῶν καταμηνίων, ἢν πάντας μῆνας φαίνωνται, καὶ ἢν πλῆθος ἱκανὰ, καὶ ἢν εὔχροά τε καὶ ἴσα ἐν ἑκάστοισι τῶν χρόνων, καὶ ἢν τῇσι αὐτῇσι ἡμέρῃσι τῶν μηνῶν· οὕτω γὰρ ταῦτα γίγνεσθαι ἄριστον. Τὸ δὲ χωρίον, ἐν ᾧ ἡ ξύλληψίς ἐστι, ὃ δὴ μήτρην ὀνομάζομεν, ὑγιές τε χρὴ εἶναι καὶ ξηρὸν καὶ μαλθακὸν, καὶ μήτ' ἀνεσπασμένον ἔστω, μήτε προπετὲς, μήτε τὸ στόμα αὐτοῦ ἀπεστράφθω, μήτε ξυμμεμυκέτω, μήτ' ἐκπεπλίχθω· ἀμήχανον γὰρ, ὅ τι ἂν ᾖ τῶν τοιούτων κωλυμάτων, ξύλληψιν γενέσθαι. Ὁκόσαι μὲν οὖν τῶν γυναικῶν μὴ δύνανται ἐν γαστρὶ [1] *λαμβάνειν, φαίνονται δὲ χλωραὶ, μήτε πυρετοῦ μήτε τῶν σπλάγχνων αἰτίων ἐόντων, αὗται φήσουσι κεφαλὴν ἀλγέειν, καὶ τὰ καταμήνια πονηρῶς τέ σφισι καὶ ἀκρίτως γίγνεσθαι. Καὶ ὀλίγως δὲ καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου ἢν τῇσι* [2] *οὕτω διακειμένῃσι* [3] *γίγνηται, ἢ παντάπασι ἀφανέα ᾖ, αἱ μῆτραι καθάρσιος ταύτῃσι προσχρήζουσι. Ὁκόσαι δὲ εὔχροοί τέ εἰσι καὶ σάρκα πολλήν τε καὶ πίειραν ἔχουσι, καὶ φλέβια κεκρυμμένα, ἀνώδυνοί τέ εἰσι καὶ τὰ καταμήνια ταύτῃσι ἢ παντάπασι οὐ φαίνεται, ἢ ὀλίγα τε καὶ ἀκρίτως γίγνεται, τῶν τρόπων οὗτος ἐν τοῖσι χαλεπωτάτοισι ἐστὶ καταναγκάσαι ὡς ἐν γαστρὶ λαμβάνειν. Ἢν δὲ,* [4] *ἐπιφαινομένων τῶν καταμηνίων ἀπροφασίστως, τό τε σῶμα ὧδε διακέηται ἡ γυνὴ καὶ μὴ ξυλλαμβάνῃ,* [5] *τὸ χωρίον αἴτιον, ὥστε μὴ δύνασθαι γίγνεσθαι ἔκγονα· ἢ γὰρ*

statim visui sunt exposita. At sciscitari oportet num menstrua singulis mensibus appareant et num satis idonea copia et an boni sint coloris, aequali copia in singulis temporibus et ratis mensium diebus fluant, quod quidem optimum est. Locus vero conceptui natus, quem uterum appellamus, sanus esse et siccus et mollis debet, ac neque contractus, neque proclivis, neque ore distorto vel compresso, vel diducto. Etenim quidquid horum acciderit, conceptum fieri impedit. Mulieres igitur, quae concipere nequeunt et pallidae videntur absque febre, neque aliqua causa in visceribus exsistente, iis caput dolet et menses male et sine iudicatione prodeunt. Quodsi ita se habentibus pauci et per longa temporis intervalla fluant, aut omnino non appareant, in iis uterus purgatione indiget. At quae tum bene coloratae, tum bene carnosae et pingues et venas latentes habent et doloris expertes sunt, cum menstrua aut nullo modo prodeunt, aut pauca et citra iudicationem fluunt, in huiusmodi naturis difficillime conceptus procuratur. Quodsi libere apparentibus menstruis inculpato sit corpore mulier, neque concipiat, locus in causa existimandus est, cur proles gigni nequeat; aut enim contractus est, aut diductus. Reliqua enim mala, quae ibi accidunt, cum dolore et decoloratione et colliquatione fiunt. Quibus vero ulcus in utero ortum est, sive ex partu, sive ex tuberculo, aut alia quapiam causa, iis febres et inguinum tumores oboriuntur illorumque loco-

[1] *συλλαμβάνειν.* — [2] *οὕτως.* — [3] *γίγνηται ἢ παντάπασι* om. — [4] *διάκειται ἡ γυνη τῶν καταμ.* — [5] *τὸ χωρίον ἐν ᾧ ἡ μήτρη αἴτιον.*

πυνθάνεσθαι — ἄριστον.] *δέ* J. H., Lind., Littr.; vulgo om.; — *καί* omm. D. X.; — *τῶν* omm. mss. 7.; — *φαίνονται* U.; — *ἱκανόν* vulg., *ἱκανά* mss. 9., Littr.: *ἐν τῇσι αὐτῇσι* vulg., *ἢν τῇσι αὐτῇσι* H. P. Q.', Lind.

τὸ δε — γενέσθαι.] Post *ξύλληψίς ἐστι* verba *ὃ δὴ μήτρην ὀνομάζομεν* omittit X., qui supra *χωρίον* fert *ἡ μήτρα*: — *ἐκπεπλήχθω* vulg., *ἐκπεπλίχθω* Littr.; — *σύλληψις γενέσθαι* codd. aliquot.

ὁκόσαι — γίγνεσθαι.] *φαίνωνται* J. ρ.; — *ἀκρήτως* vulg., *ἀκρίτως* dudum emendarunt.

καὶ — προσχρήζουσι.] *καὶ ὀλίγως* (*ὀλίγος* H.) *δὲ* (*τε* pro *δέ* Lind.) *καὶ πολὺν* (*πουλύν* Ops., Lind., Mack., *πολύς* mss. 5.) *χρόνον* (*χρόνος* mss. 5.) (*πολυχρόνως* mss. apud Foës. et *πολύχρονος* item mss. apud eundem) *ἐν* (*ἤν* pro *ἐν* Ops. in not., Lind.) *τῇσιν* (*αὐτῇσιν* pro *ἐν τῇσιν* Ald., mss. 8.) *οὕτω* (*οὕτως* H.) *διακειμένῃσι ἀφανέα* (*ἀφανίζονται* J.) *ᾖ* (*ἤ* Ald., mss. 4., Opsop.) *αἱ* vulg. Haec emendavit Littr. ad exemplum paulo post obviorum *ἢ παντάπασι οὐ φαίνεται ἢ ὀλίγα τε καὶ ἀκρίτως γίγνεται.* Locum, ut ille, descripsi, nisi quod pro *καὶ πολὺν χρόνον* dedi *καὶ διὰ πολλοῦ χρόνου*; hoc quidem praefert Littr. et recipiendum est; *καὶ πολὺν χρόνον* incongruum. In seqq. *ταύτῃσι* om. X.

ὁκόσοι — λαμβάνειν.] *τε* vulg., *τε* om. L., *δέ* pro *τε* K.', Mack., Littr.

ἢν δὲ — τίξι.] *κἂν μή* vulg., *καὶ μή* K.', Littr.; — *τὸ χωρίον ἐν ᾧ ἡ μήτρη* ceteri; *ἐν ᾧ ἡ μήτρη* uncinis intersepsit Littr. et omnino abigendum est; — *ἔκγονα γίνεσθαι* cod. ρ.; — vulgatum *ἐκπεπληγμένον* rursus emendavit Littr.; — *καταγινόμενα* vulg., *κακὰ γινόμενα* mss. 6., Littr., *κακὰ τὰ γινόμενα* rectius cod. α. et Voss.

ἀνεσπασμένον ἐστὶ, ἢ ἐκπεπλιγμένον· τὰ γὰρ ἄλλα κακὰ [1]τὰ γιγνόμενα ἐνταῦθα ξὺν ὀδύνῃσί τε γίγνεται καὶ ἀχροίῃσί τε καὶ τήξι. Ἦισι δ' ἂν ἕλκος γένηται ἐν τῇσι μήτρῃσι, εἴτε ἐκ τόκου, εἴτε ἐκ φύματος, εἴτε ἐξ ἄλλης τινὸς προφάσιος, πυρετούς τε καὶ βουβῶνας ταύτῃσι ἀνάγκη ἐπιγίγνεσθαι καὶ ὀδύνας ἐν τοῖσι χωρίοισι τούτοισι. Εἰ δὲ καὶ τὰ λοχεῖα ξυναπολειφθείη, [2]ταύτῃ τὰ ὑπάρχοντα κακὰ πάντῃ [3]ἀκριτώτερά τε καὶ χρονιώτερα καὶ πρὸς τούτοισι ὑποχονδρίων τε καὶ κεφαλῆς ὀδύναι. Ἕλκεος δὲ γενομένου καὶ ἐξυγιασθέντος, τὸ χωρίον τοῦτο ἀνάγκη λειότερον καὶ σκληρότερον γίγνεσθαι καὶ ἧσσον δύνασθαι ἐν γαστρὶ λαμβάνειν. Εἰ δὲ μοῦνον ἐν τοῖσι ἐπ' ἀριστερὰ γένοιτο ἕλκος, ἡ δὲ γυνὴ ἐν γαστρὶ [4]λάβοι, εἴτε τὸ ἕλκος ἔτι ἔχουσα, εἴτε λοιπὸν ἤδη ὑγιὴς ἐοῦσα, ἄρσεν μᾶλλον τεκεῖν αὐτὴν ἐλπίς ἐστι· εἰ δὲ ἐν τοῖσι ἐπιδέξια τὸ ἕλκος γένοιτο, ἡ δὲ γυνὴ ἐν γαστρὶ ἔχοι, θῆλυ μᾶλλον τὸ ἔκγονον χρὴ δοκέειν ἔσεσθαι.

rum dolores. Quodsi partus purgamenta simul quoque restiterint, tum ea mala omnino sunt immoderata et diuturna acceduntque et praecordiorum et capitis dolores. At vero ubi ulcus ortum ac dein sanatum est, locus ille laevior ac durior necessario efficitur et minus conceptui idoneus. Quodsi ulcus sinistra tantum occupet, mulierque concipiat, sive adhuc ulcus habeat, sive iam sana ceterum sit, eam marem potius enixuram spes est; sed si ulcus dextra teneat et mulier concipiat, foetus foemineus magis exspectandus est.

κε'. Ἢν δὲ πυρετοὶ γένωνται οὐ δυναμένῃ ἐν γαστρὶ [5]λαβεῖν καὶ λεπτῆς τῆς γυναικὸς ἐούσης, πυνθάνεσθαι χρὴ μή τι αἱ μῆτραι ἕλκος ἔχουσι, ἢ ἄλλο τι τῶν πονηρῶν ὧν ἔγραψα· εἰ γὰρ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ μηδὲν ὑπεὸν κακὸν φαίνοιτο αἴτιον τῆς λεπτύνσιός τε καὶ τοῦ μὴ ξυλλαμβάνειν δύνασθαι, αἷμα ἐμέσαι τὴν γυναῖκα προσδόκιμον· τὰ δὲ καταμήνια τῇ τοιαύτῃ ἠφανίσθαι ἀνάγκη· ἢν δὲ ὁ πυρετὸς λυθῇ ὑπὸ τῆς ῥήξιος τοῦ αἵματος καὶ τὰ καταμήνια φανῇ, ἐν γαστρὶ λήψεται· ἢν δὲ τὸ τῆς γαστρὸς πρὶν ἢ τὸ αἷμα ἀναρραγῆναι ὑγρὰ γένηται πονηρὸν τρόπον, κίνδυνος ἀπολέσθαι τὴν γυναῖκα ἔμπροσθεν ἢ τὸ αἷμα ἐμέσαι.

25. At si febris prehendat eam, quae concipere nequit, et mulier tenuis sit, quaerendum num uterum ulcus aliquod occupet, aut ex his malis, quae scripsimus, aliud quippiam. Etenim ubi nihil mali eo in loco subesse constiterit, quod extenuationem aut conceptus impedimentum afferat, sanguinis vomitione refusi metus impendit. Et vero mulieri menstrua ex necessitate disparuerunt. Si vero febris sanguinis eruptione tollatur et menses appareant, concipiet. Quodsi ante sanguinis eruptionem alvus effusa fuerit pravum in modum, periculum est ne mulier ante sanguinis eruptionem intereat.

[1] τὰ γινόμενα. — [2] ταῦτα ὑπάρχοντα. — [3] ἀνακρητότερα. — [4] συλλάβοι. εἴτε τοῦ ἕλκεος ἔχουσα. — [5] συλλαβεῖν καὶ λεπτῆς βηχὸς ἐχούσης.

εἰ δὲ — ὀδύναι.] συναπολειφθείη, ταῦτα (ταύτῃ J.) ὑπάρχοντα vulg.; locum descripsi ex Littréi correctione; — πάντῃ ἂν ἀκριτ. mss. 6. Lind.

ἕλκεος — λαμβάνειν.] γινομ. vulg., γενομ. Littr. cum mss. 6.; — τοῦ χωρίου τούτου K.

εἰ δὲ — ἔσεσθαι.] συλλάβοι cod. α.; — ἔχῃ H., ἔχει I. K. U. ρ.

25. ἢν δὲ πυρετοὶ — ἐμέσαι.] λεπτῆς βηχὸς ἐχούσης vulgo; cum Littréo recepi Opsopoei emendationem λ. τῆς γυν. ἐούσης, quae nexu rerum abunde defenditur; — ἔχωσι D. J.; — ὑπιόν D. H. U.; — τά τε καταμ. Lind.; — ἠφάνισται Ald. et mss. nonnulla; — λυθείῃ cod. ρ.; — ὑπό τε τῆς J.; — καὶ τά τε καταμ. φ. vulgo, Ops., Lind τε reiecerunt, Littr. γε pro eo dedit; — τὸν τρόπον P. Q.'

κϛʹ. Ὁκόσαι δὲ ἐν γαστρὶ δοκέουσι ἔχειν οὐκ ἔχουσαι καὶ πολλοὺς μῆνας ἐξαπατῶνται, τῶν καταμηνίων [1]μὴ φαινομένων, καὶ τὰς γαστέρας ὁρῶσι αὐξανομένας τε καὶ κινεομένας, αὗται κεφαλήν τε ἀλγέουσι καὶ τράχηλον καὶ ὑποχόνδρια· καὶ ἐν τοῖσι τιτθοῖσι γάλα οὐκ ἐγγίγνεταί σφισι, εἰ μὴ ὀλίγον τι καὶ ὑδαρές. Ἐπὴν δὲ τὸ κύρτωμα τὸ τῆς γαστρὸς ἀπολυθῇ καὶ λαπαραὶ γένωνται, αὗται ἐν γαστρὶ λήψονται, ἢν μή τι ἄλλο κώλυμα γένηταί σφισι· ἐπεὶ τὸ πάθος γε τοῦτο ἀγαθόν ἐστι μεταβολὴν ποιῆσαι ἐν τῇ ὑστέρῃ, ὥστε μετὰ τοῦτον τὸν χρόνον [2]ἐν γαστρὶ λαμβάνειν. Τῇσι δ' ἐχούσῃσι ἐν γαστρὶ τὰ ἀλγήματα ταῦτα οὐ γίγνεται, ἢν μὴ ξυνήθεα [3]ἔωσι, καὶ γάλα ἐν τοῖσι τιτθοῖσι ἐγγίγνεται.

26. At quaecumque se concepisse existimant, neque conceperunt et multis mensibus decipiuntur, quod menstrua non compareant et venter turgescere et moveri videatur, eae capitis ac cervicis praecordiorumque dolore conflictantur, neque lac in ipsarum mammis innascitur, nisi paucum quiddam et aquosum. Cum vero ventris tumor dissolutus fuerit, ac molles evaserint, eae, nisi quid aliud obstet, concipient; quandoquidem affectio ista ad mutationem utero afferendam valet, adeo ut post hoc tempus concipiant. Eae vero, quae conceperunt, doloribus illis non tentantur, nisi consueti fuerint, iisque lac in mammis innascitur.

κζʹ. Τὰς δὲ ὑπὸ τῶν ῥόων τῶν πολυχρονίων ἐχομένας ἐρωτᾶν, εἰ κεφαλὴν ἀλγέουσι καὶ ὀσφὺν καὶ τὸ κάτω τῆς γαστρός· ἐρέσθαι [4]δὲ καὶ περὶ αἱμωδίας καὶ ἀμβλυωγμοῦ καὶ ἤχων.

27. Quas autem longae fluxiones exercent, de capitis dolore, lumborum et imi ventris interrogandae sunt. Sciscitari quoque oportet, num dentium stuporem sentiant, aut visus hebetudinem, aut aurium sonitum.

κηʹ. Ὁκόσαι δὲ νήστιες ἐοῦσαι ὑπόχολα ἐμέουσι πολλὰς ἡμέρας, μήτε ἐν γαστρὶ ἔχουσαι μήτε πυρεταίνουσαι, πυνθάνεσθαι ἕλμινθας στρογγύλους εἰ ξυνεμέουσι· ἢν γὰρ μὴ ὁμολογέωσι, προλέγειν αὐτῇσι τοῦτο ἔσεσθαι· γίγνεται δὲ μάλιστα μὲν τῇσι γυναιξὶ τὸ νόσημα τοῦτο, ἔπειτα [5]δὲ καὶ παρθένοισι, τοῖσι δ' ἄλλοισι ἧσσον.

28. At quaecumque ieiunae multis diebus aliquantulum biliosa vomitione reiiciunt, si neque uterum gerunt, neque febre detinentur, interrogabis, num lumbricos rotundos una cum vomitu refundant. Id enim ni fateantur, ipsis affuturum praedices. Potissimum autem mulieres invadit hic morbus, deinde etiam virgines, reliquos vero minus.

κθʹ. [6]Ὅσαι δὲ ἄνευ πυρετῶν ὀδύναι γίγνονται, θανάτους μὲν οὐκ ἐξεργάζονται, πολυχρόνιοι δὲ αἱ πλείους [7]εἰσὶ καὶ πολλὰς μεταστάσιας ἔχουσι καὶ ὑποστροφάς.

29. Dolores vero, qui sine febre invadunt, ne interficiunt quidem, ut plurimum diuturni sunt multasque mutationes ac recursus habent.

λʹ. Οἱ δὲ τρόποι πρῶτον μὲν τῶν περὶ

30. Atque horum genera primum quidem in

[1] μη. — [2] συλλαμβάνειν sine ἐν γαστρί. — [3] ἔωσι ταύτῃσι αἱ κεφαλαλγίαι καὶ γάλα. — [4] δέ om. — [5] δέ om. — [6] ὅσαις. — [7] εἰσί.

26. ὁκόσαι — ὑδαρές.] δοκέουσαι et contra ἔχουσι J.; — οὐ φαινομ. vulg., μὴ φαινομ. Voss. recte; — ὀλίγον τε καὶ ὑδ. D. ἐπὴν — λαμβάνειν.] γε om. J., sed D. post τοῦτο fert; — συλλαμβάνειν pro ἐν γαστρὶ λαμβάνειν cod. α. τῇσι — ἐγγίγνεται.] οὐ γίνονται cod. ρ.; — ἔωσι ταύτῃσι αἱ (καί pro αἱ D. H. I. Q.', Mack.) κεφαλαλγίαι καὶ γάλα vulgo; — ταύτῃσι αἱ κεφαλαλγίαι pro scholio abiecit Opsop., quem cum Lind., Littr. sequor.

27. τὰς — ἤχων.] ἀμβλυωσμοῦ vulg., ἀμβλυωγμοῦ D., Lind., Mack. — Gal. ἀμβλυωσμός ex h. l. exponit in glossario, ubi mihi ἀμβλυωγμός et ἀμβλωσμός confundere videtur.

28. ὁκόσαι — ἧσσον.] ὁμολογέουσι vulg., ὁμολογέωσι J. K., Opsop., Lind.; — τοῖσι δ' ἄλλοισι ἀνθρώποισι ἧσσον ceteri; abigo ἀνθρώποισι.

29. ὅσαι — ὑποστροφάς.] ὅσαις vulg., ὅσαι Littr. de suo; recte, ut opinor; — πλείους καὶ εἰσὶ κ. τ. λ. D. P.'; — ἔχουσι om. J.

30. χρὴ — τρόπος.] ἑκάτερον K.; — ὁκόσοι δέ vulgo, μέν pro δέ dedi; — ἐκ τῶν pro αὐτῶν mss. apud Foës., ἐκ τῶν δέ pro αὐτῶν ὧδε cod. ms. ibid.; — ἔχουσι (ἔχ. omm.

[1]τὴν κεφαλὴν ἀλγημάτων, τὰ μὲν εὐήθεα τὰ δὲ χαλεπώτερα πολλῷ. Χρὴ δὲ ὑποσκέπτεσθαι ἑκάτερα αὐτῶν ὧδε· [2]ὁκόσοι μὲν αὐτῶν ἀμβλυώσσουσι καὶ ἔρευθός τι ἔχουσι ἐπὶ τῶν [3]ὀφθαλμῶν καὶ κνησμὸς ἔχει τὸ μέτωπον, τούτοισι ἀρήγει αἷμα ῥυὲν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου [4]καὶ ἐξ ἀνάγκης· ἁπλοῦς οὗτος ὁ τρόπος. Οἷσι δὲ ὀδύναι περὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ μέτωπον ἔκ τε τῶν ἀνέμων τῶν μεγάλων γίγνονται καὶ ἐκ τῶν ψυχέων ὅταν θαλφθῶσι ἰσχυρῶς, τούτους κορύζαι μὲν τέλειαι μάλιστα ἀπαλλάσσουσι, [5]ὠφελέουσι δὲ καὶ πταρμοὶ καὶ βλένναι ἐν τῇσι ῥισὶ γενόμεναι, μᾶλλον μὲν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου, εἰ δὲ μή, ἐξ ἀνάγκης. [6]Αἱ δὲ κόρυζαι γενόμεναι τελέως, ὥστε καὶ βῆχας ἐπιγενέσθαι, οἵ τε πταρμοὶ ἐπιγενόμενοι τὰς ὀδύνας ἢν μὴ παύσωσι, φύματα ἀνάγκη ἐπιγενέσθαι καὶ ἀχροίας τούτοισι. Ὁκόσοισι δὲ ὀδύναι ἄνευ [7]προφάσιος γίγνονται καὶ πολυχρόνιοι καὶ ἐν πάσῃ τῇ κεφαλῇ ἰσχνοῖσί τε ἐοῦσι καὶ ἀμενηνοῖσι, προορᾶσθαι τούτοισι τὸ νόσημα πολλῷ χαλεπώτερον τοῦ πρόσθεν· ἢν δὲ καὶ ἐς τὸν τράχηλόν τε καὶ ἐς τὸν νῶτον ἡ ὀδύνη καταβαίνῃ τὴν κεφαλὴν ἀπολιποῦσα καὶ αὖθις παλινδρομέῃ ἐς τὴν κεφαλήν, ἔτι χαλεπώτερον γίγνεται· τούτων δὲ πάντων δεινότατον, εἰ ξυντείνοι ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐς τὸν τράχηλόν τε καὶ τὸν νῶτον. Τὰς δὲ ὠφελείας τούτοισι προσδέχεσθαι ἐξ ἀποστασίων ἔσεσθαι, ἢ πύον βήξασι, ἢ αἱμορροΐδας ἔχουσι, ἢ ἐξανθήματα ἐν [8]τοῖσι σώμασι· λυσιτελέει δὲ καὶ πιτυρωθεῖσα ἡ κεφαλή. Νάρκαι δὲ καὶ κνιδώσιες οἷσι διὰ τῆς κεφαλῆς

capitis doloribus spectantur, quorum quidam leves sunt, quidam etiam longe graviores. Utrorumque vero ea sic ineunda est ratio. Quibus quidem visus caligat et rubor quidam in ipsis oculis est, cum quadam frontis prurigine, eos iuvat sanguis sua sponte aut ex necessitate profluens. Atque hic modus simplex est. At quibus dolores capitis et frontis accidunt tum ex ingentibus ventis, tum ex frigore post vehementem aestum, eos gravedines perfectae maxime liberant. Iuvant quoque et sternutamenta et mucosae pituitae in naribus ortae, praecipue quidem sponte fluentes, sin minus, vi expressae. Gravedines vero in totum ortae, adeo ut tusses consequantur, et sternutamenta ubi succedunt, neque dolores sedaverint, iis tubercula et coloris pravitates ex necessitate aderunt. Quos vero dolores sine causa et diuturni et totum caput occupantes iam graciles et viribus exhaustos affligunt, in his animadvertendum morbum priore multo esse graviorem. Quodsi in cervicem et dorsum relicto capite dolor descendat rursusque in caput recurrat, etiam gravior existimandus est. At omnium maxime terret, si a capite ad cervicem et dorsum pervenit. Eos vero iuvari spes est, si abscessus aliquis eruperit, aut pus tussi reiectum fuerit, aut sanguinem per ora venarum fundere sunt soliti, aut pustulae toto corpore pullularint. Ex usu etiam est caput porrigine tentari. Quibus autem torpores et prurigines pungentes per caput interdum quidem totum, interdum etiam aliqua in parte percurrunt, saepius vero frigoris alicuius sensus caput pervagari videtur, ab iis

[1] τήν om. — [2] ὁπόσοι δὲ αὐτῶν. — [3] ὀφθαλμῶν αὐτοῖσι γίνεται καὶ κν. — [4] καί abest. — [5] ὠφελέουσαί τε καὶ πτ. — [6] κόρυζαι γίνονται τελ. — [7] προφάσεως τε γιν. — [8] τῇσι.

Lind., Mack.) ἐπὶ τῶν ὀφθ. αὐτοῖσι (αὐτῇσι cod. ρ., αὐτοῖσι om. Lind.) γίνεται (αὐτοῖσι γίνεται omm. J. X.) vulg.; Opsop. aut ἔχουσι, aut αὐτοῖσι γίνεται abundare vidit; Lind. hoc, Littr. illud cum codd. suis servavit; — καὶ ἐξ ἀνάγκης om. X.

οἷσι — ἐξ ἀνάγκης.] τούτους δὲ κόρυζαι vulg., δέ omisi cum K.′, nolente Littréo; — τέλειαι Littr. cum mss. 6., τελείως vulg.; — ὠφελέουσί τε καί vulg., δὲ καί J., Littr.; — μάλιστα μέν D. P. Q.′; — ταὐτομάτου J.

αἱ δὲ — τούτοισι.] αἱ δέ Littr. de suo; vulgo abest; — κόρυζαι (addunt δέ P.′, Lind., Mack.) γίνονται τελέως vulg.; textum descripsi, sicuti Littr.; — οἱ δὲ πταρμοί Lind.; — παύωσι vulg., παύσωσι D. H. α., Lind., Mack.; — ἐπιγίνεσθαι D.

ὁκόσοισι — νῶτον.] προφασίων τε γίνονται vulg.; προφάσιος J., Littr., τε omm. D., Littr.; — τοῦ ante πρόσθεν om. U.; — αὖθις πάλιν παλινδρομ. vulg., sed πάλιν omm. mss. 6. Opsop., Lind., Mack., Littr.; — παλινδρομέει edd. antt., mss. 6.; — καὶ ἔτι χαλεπώτερον ceteri, χαλεπώτατον J.; — ξυντείνει cod. ρ.: — καὶ ἐς τὸν νῶτον J.

τὰς — ἡ κεφαλή.] βήσσουσι Lind., Mack.. βήξωσιν Ops.

νάρκαι — ἄνευ τούτου.] δέ ante διά om. J.; — αὐτοῖσιν

διαΐσσουσι, τοτὲ μὲν διὰ πάσης, τοτὲ δὲ διὰ μέρεός τινος, πολλάκις δὲ καὶ ψυχρόν τι δοκέει αὐτοῖσι διαχωρέειν διὰ τῆς κεφαλῆς, τούτους ἐπανερέσθαι, εἰ καὶ ἐς τὴν γλῶσσαν ἄκρην ἀφικνεῖται ἡ κνίδωσις· εἰ γὰρ τοῦτο ποιέοι, τέλεον τὸ νόσημα γίγνεται καὶ χαλεπώτερον ἀπαλλάξαι, εὐπετὲς δὲ ἄνευ τούτου. Οἱ δὲ τρόποι τῶν ὠφελειῶν ἐξ ἀποστασίων, ὥσπερ προγέγραπται· ἧσσον μέντοι ἐπιγίγνονται ἀποστάσιες ἐπὶ τούτοισι ἢ ἐκείνοισι. Ὁκόσους δὲ ξὺν τῇσι ὀδύνῃσι σκοτόδινοι λαμβάνουσι, δυσαπάλλακτον καὶ μανικόν· γέρουσι δὲ ὁ τρόπος οὗτος μάλιστα γίγνεται. Αἱ δὲ ἄλλαι νοῦσοι [1] αἱ ἀμφὶ κεφαλῆς ἀνδράσι τε καὶ γυναιξὶ ἀσφαλῶς ἰσχυρόταται καὶ πουλυχρονιώτεραι· γίγνονται δὲ καὶ νεανίσκοισί τε καὶ παρθένοισι τῇσι ἐν ἡλικίῃ καὶ μάλιστα τῶν καταμηνίων ἐς τὴν πρόοδον. Τῇσι δὲ γυναιξὶ ἐν τῇσι κεφαλαλγίῃσι τὰ μὲν ἄλλα πάντα γίγνεται ἃ καὶ τοῖσι ἀνδράσι· αἱ κνιδώσιες δὲ καὶ τὰ μελαγχολικὰ [2] ταύτῃσι ἧσσον ἢ τοῖσι ἀνδράσι, ἢν μὴ τὰ καταμήνια τελέως ἠφανισμένα ᾖ.

sciscitari oportet, num etiam ad summam linguam pungens ille pruritus pertingat. Sic enim magnus morbus est et qui aegre solvitur; alioqui vero facilis. Auxilium autem consequuntur ex abscessibus, velut antea scriptum est. Qui tamen his minus quam illis accidunt. Tenebricosae autem vertigines si cum doloribus adfuerint, etiam ad insaniam adigitur, nec facile profligatur et senes praecipue affligit. Reliqui capitis morbi tum viris tum mulieribus vehementissimi sunt ac diutius perseverant ac cum securitate. Accidunt autem et iuvenibus et virginibus in aetatis flore potissimumque circa menstruorum exitum. At mulieribus circa capitis dolores reliqua quidem omnia, quae etiam viris accidunt, pungentes tamen prurigines et atrae bilis vitia minus hae quam viri sentiunt, nisi menses penitus evanuerint.

λα'. Οἷσι δὲ τὰ χρώματα νέοισι ἐοῦσι πονηρά ἐστι πολὺν χρόνον, [3] ξυνεχέως δὲ μή, ἰκτεριώδεα τρόπον, οὗτοι καὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν κεφαλὴν ἀλγέουσι καὶ λίθους τε καὶ γῆν τρώγουσι καὶ αἱμορροΐδας ἔχουσι. Τὰ δὲ χλωρὰ χρώματα, ὅσα χρόνιά εἰσι καὶ μὴ ἰσχυροὶ ἴκτεροί εἰσι, τὰ μὲν ἄλλα τὰ αὐτὰ ποιέειν αὐτοῖσι ξυμβαίνει, ἀντὶ δὲ τῶν λίθων τε καὶ τῆς γῆς τρώξιος [4] τὰ ὑποχόνδρια λυπέει μᾶλλον ἢ τοὺς ἑτέρους.

31. Quibus iuvenibus diu coloris foedatio adest, non tamen continens ad instar regii morbi, ii et viri et foeminae capitis dolore conflictantur et lapides et terram edunt, aut haemorrhoïdas habent. At colores cum virore pallidi, diuturni, absque vehementi regio morbo, cetera quidem eadem facere solent; verum praecordiorum dolores eos magis vexant quam ceteros, neque tamen lapides aut terram edunt.

λβ'. Ὁκόσοι δὲ πουλὺν χρόνον ὠχροὶ φαίνονται, καὶ τὰ πρόσωπα ἐπηρμένα ἔχοντες, εἰδέναι χρὴ τούτους τὴν κεφαλὴν ὀδυνωμέ-

32. Qui vero diu pallidi faciem habent tumidam, eos certum est aut capitis, aut viscerum dolore laborare, aut in sede malum aliquod

[1] αἱ om. — [2] καὶ ταύτῃσι. — [3] ξυνεχέες. — [4] πρὸς τὰ ὑποχ.

εἰ διαχωρέει vulg., emendavit Opsop., emendationem receperunt Lind., Littr.; — ἀφικνεῖται ἄκρην J.; — ποιέει D. H. J. K.
οἱ δὲ τρόποι — ἐκείνοισι.] οἷς περ vulg., οἷς D., ὥσπερ Lind., Mack., Littr.; — μέν τι Ald., G.
αἱ δὲ — πρόοδον.] τε om. K.; — πολυχρονιώταται K.
τῇσι — ᾖ.] ἄλλα γίνονται D. X., sed D. νε alia manu; — αἱ — ἀνδράσι omm. J. K.
31. τὰ δὲ — ἑτέρους.] λίθων τε καί H. I., Lind., Littr., τε om. vulg.; — ante καί addit τούτους (τούτοις Q.') vulgata, τούτους omm. mss. 6., Littr.; — post γῆς addit τῆς J.; — πρὸς τὰ ὑποχ. mss. 9.
32. ὁκόσοι — πάντα.] τι (addunt ἢ Calv., Lind.) ἐν ἑωυτοῖσι. Τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν τοιούτων φαινομένων οὐχ (οὐκ ed. Bas.) ἕν τι κ. τ. λ. vulg. Littr. locum reficere volens ad exemplum loci § 35. πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαινόμενόν σφισι. Τοῖσι δὲ πλείστοισι τούτων ἅμα κ. τ. λ. scripsit: ἢ ἐν τῇ ἕδρῃ κακόν τι φαινόμενόν σφισι. Τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν τοιούτων οὐχ ἕν τι φαίνεται κ. τ. λ.

νους, ἢ περὶ τὰ σπλάγχνα ἀλγήματα ἔχοντας, ἢ ἐν τῇ ἕδρῃ [1] κακόν τι εἶναι αὐτοῖσι. Τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν [2] τοιούτων οὐχ ἕν τι τούτων τῶν κακῶν φαίνεται, ἀλλ' ἔστι ὅτε [3] πολλὰ, ἢ καὶ πάντα.

iis adesse. Horum vero plerisque non unum aliquod horum malorum accidit, sed interdum multa, vel etiam omnia.

λγ'. Οἱ δὲ τῆς νυκτὸς οὐχ ὁρῶντες, οὓς δὴ νυκτάλωπας καλέομεν, ἁλίσκονται ὑπὸ τοῦ νοσήματος νέοι, ἢ παῖδες, [4] ἢ καὶ νεανίσκοι· καὶ ἀπαλλάσσονται ὑπὸ τοῦ αὐτομάτου, οἱ μὲν τεσσαρακονθήμεροι, οἱ δὲ ἑπτάμηνοι, τισὶ δὲ καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον παρέμεινε. Σημαίνεσθαι [5] δὲ χρὴ περὶ τοῦ χρόνου ἔς τε τὴν ἰσχὺν τοῦ νοσήματος ὁρῶντα ἔς τε τὴν ἡλικίην τοῦ νοσέοντος. Αἱ δὲ ἀποστάσιες ὠφελέουσι μὲν τούτους ἐπιφαινόμεναί τε καὶ ἐς τὰ κάτω [6] ῥέπουσαι, ἐπιγίγνεται δὲ οὐ κάρτα διὰ τὴν νεότητα. Αἱ δὲ γυναῖκες [7] οὐχ ἁλίσκονται ὑπὸ τοῦ νοσήματος τούτου, οὐδὲ αἱ παρθένοι, ᾗσι τὰ ἐπιμήνια [8] φαίνεται.

33. Qui vero noctu non cernunt, quos nyctalopes appellamus, morbo prehenduntur iuvenes, aut pueri, aut etiam adolescentes et sponte evadunt partim quidem quadragesimo die, partim vero septimo mense, quibusdam etiam toto anno perseverat. Et tempus quidem aestimari debet et magnitudine morbi, et aegri aetatis ratione adhibita. His iuvant quidem supervenientes abscessus et ad infernas partes tendentes, qui tamen per iuventutem non admodum contingunt. At neque mulieres, neque virgines, quibus menses apparent, hoc morbo tentantur.

λδ'. Οἷσι δὲ ῥεύματα δακρύων πολυχρόνια, εἰ νυκτάλωπες γίγνονται, τούτους ἐπανερωτᾶν, ἢν τὴν κεφαλήν τι προηλγηκότες ἔωσι πρὸ τῶν ἀποστηριγμάτων τούτων.

34. Quibus vero diuturnae lacrimarum fluxiones sunt, si nyctalopes evadunt, eos interrogare oportet, num forte caput iis doluerit, ante hos abscessus.

λε'. Ὁκόσοι δὲ μήτε πυρετήναντες μήτε ἄχροοι ἐόντες ἀλγέουσι πολλάκις τήν τε κορυφὴν καὶ τοὺς κροτάφους, ἢν [9] μή τινα ἄλλην φανερὴν ἔχωσι ἀπόστασιν ἐν τῷ προσώπῳ, ἢ βαρὺ φθέγγωνται, ἢ ὀδόντας ἀλγέωσι, τούτοισι αἱμορραγίην διὰ τῶν ῥινῶν προσδέχεσθαι. Οἷσι δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα

35. Quibus absque febre et coloris foeditate frequens adest verticis et temporum dolor, si plane nullus alius adfuerit faciei abscessus, aut vocis gravitas, aut dentium dolor, iis sanguinis ex naribus eruptionem fore spes est. At quibus sanguis ex naribus profluit, etsi alioqui sani videantur, iis tamen aut lienem tumidum,

[1] κακόν τι ἐν ἑωυτοῖσι. τοῖσι δέ κ. τ. λ. — [2] τοιούτων φαινομένων οὐχ. — [3] τύλους ἢ καὶ πάντας. — [4] ἢ καὶ νεαν. — [5] δέ om. — [6] ῥεόμεναι. [7] οὐκ. — [8] φαίνονται. — [9] μή τι ἄλλην.

Mihi in vulgato *ἐν ἑωυτοῖσι* latere videtur *εἶναι αὐτοῖσι*, aut *ἔνι αὐτοῖσι*, tum *φαινομένων* tollendum esse.

33. *οἱ δὲ — παρέμεινε.*] *οἱ δὲ τῆς νυκτὸς ὁρῶντες, οὓς δὴ νυκτάλωπας καλέομεν, οὗτοι ἁλίσκονται* vulgo. Coraës *οὐχ ὁρῶντες* legendum censuit ad lib. de Aëre cett. p. 45.; cui opinioni favet ms. D., in quo vocabulum omissum ante *ὁρῶντες*, quod *οὐχ* fuerit, et Galeni explicatio in gloss.; Littréus non est obsecutus, quia reliqua mss. vulgatam tuentur et quia auctores medici alii alio modo vocem accipiunt; — ego puto Coraï obtemperandum esse; non tanti facio codicum consensum et puto *νυκταλωπίαν* esse eam. quam Coraës voluit. Sed reiicio ante *ἁλίσκονται* pron. *οὗτοι*; — *ἢ καὶ νεανίσκοι* vulg., *καί* omm. D. I., Littr.

σημαίνεσθαι — νοσέοντος.] *σημ. δὲ χρὴ καί* J., unde *δέ* dedit Littr., non *καί*; vulgo utrumque abest.

αἱ δὲ — νεότητα.] *ῥεόμενα* vulg., H. al. m. *ῥέπουσαι*, Opsop. *ῥεπόμεναι* (minus recte), vel *τρεπόμεναι* (rectius) posuit. Cum Littréo *ῥέπουσαι* scripsi, sed huius non maior est auctoritas quam Opsopoei *τρεπόμεναι*; quin si hoc praeferas propter formam ad vulgatam propius accedentem, non adversor.

αἱ δὲ γυν. — φαίνεται.] *αἱ* ante *παρθένοι* ex Coraïs coniectura dedit Littr.; — *φαίνονται* vulg., *φαίνεται* J., Littr.

34. *οἷσι — τούτων.*] *δέ* om. K.; — *πολυχρ. ἢ* (*ἤ* pro *ἢ* mss. Foësii in adn., *ἢ ἤ* Lind., *καί* Ops. in adn.) vulg.; — Littréus *ἤ* si scribas, sicuti fecit, omnia salva putat; — nego equidem: in *ἢ* latet *εἰ*; — *ἀποκηρυγμάτων* vulgo, sed *ἀποστηρυγμάτων* H., unde vitii ratio et curatio simul apparent.

35. *ὁκόσοι — προσδέχεσθαι.*] *μὴ πυρετ.* J.; — *τὴν ἄλλην* vulg.; emendavit Corn.; — *ἐν τῷ πρ. ἀπ.* J.; — *αἱμορραγῆναι* vulg., vitiose, *αἷμα ῥαγῆναι* edd. antt., mss. 4., Opsop., melius, *αἱμορραγίην* D., quem sequor.

οἷσι — σφισι.] *αἷμα ἐκ τῶν ῥ. δοκεῖ ῥεῖν, οἵδ' ὑγιαίνουσι* J.; — ceterum in vulgata etiam *οἵδ' ὑγιαίνειν*, de meo vero

ρεῖ, δοκέουσι [1] δ' ὑγιαίνειν τἆλλα, τούτους ἢ σπλῆνα εὑρήσεις ἐπηρμένον ἔχοντας ἢ τὴν κεφαλὴν ἀλγέοντάς τε καὶ μαρμαρυγῶδές τι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φαινόμενόν σφισι. Τοῖσι δὲ πλείστοισι τῶν τοιούτων ἅμα καὶ τὰ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς οὕτως ἔχοντα φαίνεται καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ σπληνός.

aut caput dolere, aut splendens quiddam ante oculos obversari comperies. Magna vero ex parte una et caput et lien hunc in modum se habere videntur.

λϛʹ. Οὖλα δὲ πονηρὰ καὶ στόματα δυσώδεα οἷσι σπλῆνες μεγάλοι. Ὁκόσοι δὲ ἔχουσι σπλῆνας μεγάλους, μήτε αἱμορραγίαι γίγνονται μήτε στόμα δυσῶδες, τούτων αἱ κνῆμαι ἕλκεα πονηρὰ [2] ἴσχουσι καὶ οὐλὰς [3] μελαίνας.

36. Quibus lienes magni, iis gingivae vitiantur et os grave olet. Quibus autem lienes magni sunt, neque sanguinis eruptiones fiunt, neque os grave olet, in tibiis ii mala ulcera habent et nigras cicatrices.

λζʹ. Οἷσι δὲ τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπαίρεται ἰσχυρῶς, τούτους σπλῆνας μεγάλους εὑρήσεις ἔχοντας· εἰ δὲ καὶ ἐν τοῖσι ποσὶ οἰδήματα προσγίγνονται καὶ ὕδωρ φανήσονται ἔχοντες, ἀλλὰ τὴν γαστέρα καὶ τὴν ὀσφὺν ἐπικατιδεῖν.

37. At qui partes eas, quae subsunt oculis vehementer sublatas habent, magnos habere lienes comperies. Quodsi pedum quoque tumores adsint, ex aqua etiam laborare videbuntur; sed ventrem et lumbos inspicere oportet.

ληʹ. Τὰ δὲ ἐν τοῖσι προσώποισι παραστρέμματα [4] ἢν μηδενὶ ἄλλῳ τοῦ σώματος ἐπικοινωνέῃ, ταχέως παύεται καὶ αὐτόματα καὶ πρὸς ἀνάγκας.

38. Oris perversiones, quae nulli corporis parti consentiunt, celeriter aut sua sponte, aut ex necessitate sedantur.

λθʹ. Οἱ δ' ἄλλοι ἀπόπληκτοι, οἷσι [5] ξὺν τῷ μὴ δύνασθαι κινέειν λεπτύνεται τὸ νενοσηκὸς τοῦ σώματος, οὗτοι ἀδύνατοι [6] ἐς τωὐτὸ καθίστασθαι· οἷσι δὲ [7] ξυντήξιες μὴ ἐπιγίγνονται, οὗτοι δὴ ἔσονται ὑγιέες. Περὶ δὲ τοῦ χρόνου ὁπότε ἔσονται προλέγειν [8] ἔς τε τὴν ἰσχὺν τοῦ νοσήματος [9] ὁρῶντα καὶ ἐς τὸν χρόνον καὶ ἐς τὴν ἡλικίην τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐς τὴν ὥρην, εἰδὼς ὅτι τὰ παλαιότατα τῶν νοσημάτων καὶ τὰ κάκιστα καὶ [10] κυλινδόμενα βαρύτατα ὑπακούει, καὶ τὰ ἐν τοῖσι γεραι-

39. In reliquis vero corporis siderationibus, quibus praeter motionis impotentiam pars corporis affecta extenuatur, ii restitui non possunt. At quibus colliquationes non succedunt, ii profecto sanitatem consequentur. Tempus autem, quo ista contingant, praedicere licet ad morbi vim et tempus et hominis aetatem et anni tempestatem attendendo; ubi in animum venit vetustissimos morbos et pessimos et qui saepius repetunt, eosque qui in corpore sunt admodum senili, non facile cedere. Est etiam au-

[1] οἱ δ' ὑγιαίνειν. — [2] ἔχουσι. — [3] μέλανας ἢν ἄλλην φανερὴν ἔχωσι ἐν τῷ προσώπῳ ἀπόστασιν βαρὺ φθέγγονται ἢ ὀδόντας ἀλγέουσι τούτοισιν αἱμορραγίαι ἢν διὰ ῥινῶν προσδέχεσθαι. οἷσι δέ. — [4] ἤ. — [5] δὲ τὸ μή. — [6] εἰς τοῦτο. — [7] τὸ μὴ δυνασθαι κινέειν ἐπιγένωνται, οὗτοι. — [8] ἔς τε τὴν ἰσχύν. — [9] ὁρῶντες. — [10] κυλινδούμενα.

δ' ὑγιαίνειν; — post τούτους vulgo δέ, quod abegi; — τε post ἀλγέοντας om. J.

36. οὖλα — μελαίνας.] δυσωδ. στ. οἷσι μεγ. σπλ. D.; — ὁκόσοις δὲ ἔχουσι J.; — γίνωνται idem; — ἔχουσι pro ἴσχουσι H. a., Lind.; — ἢ pro καί codd. apud Foës.; — post μελαίνας vulgata fert: ἢν δ' ἄλλην φανερὴν ἔχωσιν ἀπόστασιν ἐν τῷ προσώπῳ. ἢ βαρὺ φθέγγωνται, ἢ ὀδόντας ἀλγέωσι, τούτοισι αἱμορραγίην διὰ ῥινῶν προσδέχεσθαι. Sunt haec otiose ex § 35. repetita, uti dudum viderunt; Littr. omisit.

37. οἷσι — ἐπικατιδεῖν.] οἰδήματα γενόμενα J.; — ἀλλὰ καὶ τὴν γ. vulg., καί omm. mss. 6., Littr.; — καὶ τὴν ὀ. καὶ τὴν γ. D.

39. οἱ — ὑγιέες.] οἱ δ' ἄλλοι ἀπόπληκτοι a Littréo relatum est ad superiorem § 38., ita ut hanc incipiat verbis οἷσι μὲν τῷ. Foësius in Latinis recte distinxit, cui obsecutus sum; — οἷσι σὺν τῷ K., οἷσι μὲν τῷ vulg.; τό pro τῷ mss. 6.; — εἰς τοῦτο vulgo, quod dudum emendarunt; — ἐπιγένωνται vulg., ἐπιγίνονται Littr. de suo; — οὗτοι δέ cod. ρ.

περὶ — ἀφιέναι.] ὁπόσαι pro ὁπότε J.; — ὁρῶντες Ald., F. G.; — καὶ [τὰ] κυλ. Lind., Mack.; — κυλινδούμενα

τάτοισι τῶν σωμάτων· ἔστι δὲ καὶ τὸ Φθινόπωρόν τε καὶ ὁ χειμὼν τοῦ ἦρός τε καὶ τοῦ θέρεος [1] *ἀνεπιτηδειότερος ταῦτα τὰ νοσήματα ἀφιέναι.*

ctumnus et hiems vere et aestate ad eos morbos tollendos minus accommodatus.

μ'. Αἱ *δὲ ἐν τοῖσι ὤμοισι γενόμεναι ὀδύναι, ὁκόσαι μὲν ἐς τὰς χεῖρας ἐπικαταβαίνουσαι νάρκας τε καὶ ὀδύνας παρέχουσι,* [2] *ταύτῃσι ἀποστάσιες μὲν οὐκ ἐπιγίγνονται, ὑγιάζονται δὲ μέλαιναν χολὴν ἐμέοντες· ὁκόσαι δὲ αὐτοῦ μένουσι ἐν τοῖσι ὤμοισι, ἢ καὶ ἐς τὸν νῶτον ἀφικνέονται, ταύτας πῦον ἐμέσαντες ἐκφυγγάνουσι,* [3] *ἢ μέλαιναν χολήν.* Καταμανθάνειν *δὲ περὶ τούτων ὧδε· ἢν μὲν γὰρ εὔπνοοι ἔωσι καὶ ἰσχνοί, μέλαιναν χολὴν αὐτοὺς μᾶλλον ἐλπὶς ἐμέσαι· εἰ δ'* [4] *αὖ δυσπνοώτεροι καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου ἐπιτρέχει τι αὐτοῖσι χρῶμα, ὃ πρόσθεν οὐκ ἐπεγένετο, ὑπέρυθρον εἴτε μέλαν, τούτους πῦον ἐλπὶς μᾶλλον πτύσειν. Σκέπτεσθαι δὲ πρὸς τούτοισι καὶ εἰ ἐν τοῖσι ποσὶ οἰδήματα ἔνεστι· καὶ γὰρ τοῦτο τὸ σημεῖον τούτοισι ὁμολογέον ἐστί.* Τὸ *δὲ νόσημα τοῦτο τοῖσι ἀνδράσι προσγίγνεται ἰσχυρότατον τοῖσι ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτέων ἐς τὰ ἑξήκοντα· τὴν ἡλικίην δὲ ταύτην μάλιστα ἰσχιάδες βιάζονται.*

40. Humerorum vero dolores, qui ad manus tendunt, torporesque et dolores iis exhibent, abscessus certe non consequuntur, at bilis atrae vomitione sanantur. Eos autem, qui in humeris perdurant, et ad dorsum pertingunt, puris aut atrae bilis vomitione effugiunt, quorum haec ineunda est ratio: facile quidem spirantes et extenuatos vomitione nigram bilem effusuros magis sperare oportet. At difficultate spirandi laborantes, si in faciem color subruber aut niger, antea non visus, subvehitur, pus exspuitione potius reddituros spes est. Praeterea etiam animadvertendum num pedes tumoribus infestentur. Hoc enim iis indubitatum est signum. Hic autem morbus viris vehementissimus accidit a quadragesimo anno ad sexagesimum usque. Quam aetatem etiam coxendicum dolores praecipue vexant.

μα'. Σκέπτεσθαι [5] *δὲ χρὴ ὧδε περὶ ἰσχιάδων· ὁκόσοισι γὰρ τῶν γεραιτέρων αἵ τε νάρκαι ἰσχυρόταται καὶ καταψύξιες τῆς ὀσφύος τε καὶ τῶν σκελέων καὶ τὸ αἰδοῖον ἐπαίρειν ἀδυνατέουσι καὶ ἡ γαστὴρ οὐ διαχωρέει, εἰ μὴ πρὸς ἀνάγκην, καὶ κοπρώδης μύξα πολλὴ διεξέρχεται, τούτοισι χρονιώτατον τὸ νόσημα* [6] *ἔσται, καὶ προλέγειν ἐνιαυτὸν τὸ ἐλάχιστον, ἀφ' οὗ χρόνου ἤρξατο τὸ νόσημα γίγνεσθαι, καὶ τὰς ὠφελείας ἐς τὸ ἔαρ τε καὶ τὸ θέρος προσδέχεσθαι.* Τοῖσι *δὲ νεανίσκοισι ἐπώδυνοι*

41. De coxendicum autem doloribus sic existimandum est. Quibus senioribus vehementissimi torpores adsunt et lumbi et crura frigescunt, nec pudendum erigi valet, alvusque non nisi coacta egerit et mucosum alvi recrementum plurimum prodit, his maxime diuturnum fore, ac praedicendum ex quo morbus coepit, annum ut minimum perseveraturum, iuvamentumque non nisi aut vere, aut aestate sperandum. At iuvenibus quidem non minores dolores afferunt coxendicum morbi; sunt tamen breviores: et-

[1] *ἀνεπιτηδειότερα.* — [2] *ταύτῃ ἀλλ' ἀποστάσιες.* — [3] *ἢ μέλαινα χολὴν αὐτοὺς μᾶλλον* omissis intermediis. — [4] *ἄν.* — [5] *δεῖ* sine *δέ.* — [6] *ἔνεστι.*

cett. omnes; — *ἀνεπιτηδειότερα* mss. 6., *ἀνεπιτηδειότατα* alia tria.

40. *αἱ — χολήν.*] *ἐπικαταβαίνουσι* J.; — *μελαίνας χολὰς ἐμέοντες* vulgo, de meo *μέλαιναν χολήν* scripsi; — *ἢ ἐς τὸν νῶτον* X.; — *ἢ ἐκφυγγ.* D. X.

καταμανθάνειν — πτύσειν.] *γάρ* om. J.; — *μέλαιναν χολὴν μᾶλλον ἐλπὶς αὐτοὺς ἐμέσαι* cod. ρ.; — *δ' ἄν* vulg., *δ' αὖ* J., Littr.; — *ἐπεγίνετο* mss. 4.

σκέπτεσθαι — ἐστί.] *οἱ* pro *εἰ* K.; — *τό* om. D.; — *τοῖσι* pro *τούτοισι* K.

41. *σκέπτεσθαι — προσδέχεσθαι.*] *δέ* omm. codd. 4.; — pro *θέρος* Celsus habet „auctumno" II. 8.

τοῖσι δὲ — ὀσφύος.] *τεσσαρακονθήμερον* K.; — *ἀλλ' οὔτε* Opsop., Lind., *ἀλλ' οὐδέ* vulg.

μὲν οὐχ ἧσσον αἱ ἰσχιάδες, βραχύτεραι δέ· καὶ γὰρ τεσσαρακονθήμεροι ἀπαλλάσσονται· ἀλλ' οὐδὲ αἱ νάρκαι ἐπιγίγνονται ἰσχυραὶ, οὔτε αἱ καταψύξιες τῶν σκελέων τε καὶ τῆς ὀσφύος. Οἷσι δὲ τὸ νόσημα τοῦτό ἐστι [1]μὲν ἐν τῇ ὀσφύϊ καὶ τῷ σκέλεϊ, βιάζεται δὲ οὐχ οὕτως ὥστε κατακέεσθαι, ξυστρέμματα σκέπτεσθαι μὲν εἴ που ἐν τῷ ἰσχίῳ, καὶ ἐπανερέσθαι εἰ εἰς τὸν βουβῶνα ἡ ὀδύνη ἀφικνεῖται· ἢν γὰρ ταῦτ' ἔχῃ ἄμφω, χρόνιον τὸ νόσημα γίγνεται· ἐπανερέσθαι δὲ καὶ εἰ ἐν τῷ μηρῷ νάρκαι ἐγγίγνονται, καὶ ἐς τὴν ἰγνύην ἀφικνοῦνται καὶ ἢν φῇ, αὖθις ἐρέσθαι ἢν καὶ διὰ τῆς κνήμης ἐπὶ τὸν ταρσὸν τοῦ ποδός. Ὁκόσοι δ' ἂν τούτων τὰ πλεῖστα ὁμολογέωσι, εἰπεῖν αὐτοῖσι ὅτι τὸ σκέλος σφὶν τοτὲ μὲν θερμὸν γίγνεται, τοτὲ δὲ ψυχρόν. Ἡ δὲ νοῦσος αὕτη ὁκόσοισι μὲν [2]τὴν ὀσφὺν ἐκλείπουσα ἐς τὰ [3]κάτω τρέπεται, θαρσύνειν. Ὁκόσοισι δὲ τά τε ἰσχία καὶ τὴν ὀσφὺν [4]μὴ ἐκλείπουσα ἐς τὰ [5]ἄνω τρέπεται, προλέγειν δεινὰ εἶναι.

enim quadragesimo die liberantur. Quin nec vehementes corporis, neque crurum ac lumborum perfrictiones fiunt. Quos autem morbus iste in lumbis et cruribus vexat, nec tamen adeo ut decumbere cogantur, animadvertere oportet, num aliquid uspiam in coxa concrescat percontarique, num ad inguen dolor perveniat. Etenim si utraque adfuerint, morbus fit diuturnus. Percontandum quoque num femur torpores sentiat et ad poplitem pertingant. Quo concesso rursus inquirendum, num per tibiam ferantur ad primam summi pedis partem, quae tarsus dicitur. Qui enim istorum bonam partem fatentur, his ipsis crus modo calidum, modo frigidum fieri recte praedixeris. At quibus hic morbus relictis partibus, quae ad lumbos sunt, infra vergit, eos bene sperare iubeto. Quibus vero coxendicem et lumbos occupat et versus superiora vergit, iis gravem fore praedicito.

μβ'. Οἷσι δὲ περὶ τὰ ἄρθρα ὀδύναι τε γίγνονται καὶ ἐπάρσιες καὶ καταπαύονται, οὐκ ἐν τῷ ποδαγρικῷ τρόπῳ, εὑρήσεις τά τε σπλάγχνα μεγάλα καὶ ἐν τῷ οὔρῳ λευκὴν ὑπόστασιν· καὶ τοὺς κροτάφους, ἢν [6]ἐπανέρῃ, φήσει πολλάκις ἀλγέειν· φήσει δὲ καὶ ἱδρῶτας αὐτῷ γίγνεσθαι νυκτερινούς. Εἰ δὲ μήτε ὑπὸ [7]τῷ οὔρῳ ὑφίσταται ἡ ὑπόστασις αὕτη, μήτε οἱ ἱδρῶτες γίγνονται, κίνδυνος ἢ χωλωθῆναι τὰ ἄρθρα, ἢ ὃ δὴ μελικηρίδα καλέουσι γίγνεσθαι [8]ἐπ' αὐτοῖσι. Γίγνεται δὲ τὸ νόσημα τοῦτο οἷσι ἐν τῇ παιδείῃ τε καὶ νεότητι ξύνηθες ἐὸν [9]αἷμα ῥεῖν ἐκ τῶν ῥινῶν πέπαυται. Ἐπανερέσθαι οὖν περὶ τῆς

42. Quibus autem ad articulos dolores oriuntur et tumores, desinuntque sine podagra, iis et magna viscera adesse comperies et in urina quod subsidet album. Ac, si interrogas, affirmabit saepe tempora sibi dolere; et sibi nocturnos sudores oboriri fatebitur insuper. Quodsi neque tale quidquam in urina subsidet, neque sudores fiunt, metus est ne articuli claudicent, aut in his abscessus fiat, quem melicerida vocant. Iis autem morbus ille accidit, quibus pueris aut iuvenibus ex naribus sanguinis fluor consuetus desiit. Ex quibus percontari oportet, num in iuventute sanguinis fluxus acciderit et num pungentes prurigines ipsis in

[1] μέν om. — [2] ἀνὰ τὴν ὀσφὺν ἐκλ. — [3] ἄνω. — [4] μή om. — [5] κάτω. — [6] ἐπάρκι φύσει. — [7] τῶν οὔρων. — [8] ὑπ' αὐτοῖσι. — [9] αἷμα δὲ ῥεῖν.

οἷσι δὲ — ποδός.] τὰ δὲ ξυστρέμματα cod. ρ.; — ἤ που vulg., ἤν που J., εἴ που D. K. ρ., Mack., Littr.; — ἐς τὸ ἰσχίον J.; — ἔχοι mss. 5., ἔχει edd. antt., G.; — ἔσται pro γίγνεται J.; — νάρκαι ἐπιγίνονται idem; — εἰ φῇ idem; — ἐρέεσθαι vulg., ἐρέσθαι U.; — ἢν καί Lind., καὶ ἤν vulg.

ἡ δὲ — θαρσύνειν.] μὲν ἀνὰ τήν vulg., ἀνά monente de hac re Opsopoeo om. Littr.; — θαρσύνει vulg., θρασύνει D. J. X., θαρσύνειν de meo; — θαρσ. — τρέπεται om. K.

ὁκόσοισι — εἶναι.] ἐς τά obliter. in J.

42. οἷσι — νυκτερινούς.] ἐπαίρῃ vulg., ἐπέρῃ mss. 4., Littr., ἐπανέρῃ Opsop. de coniectura, Lind.

εἰ — ἐπ' αὐτοῖσι.] Vulgo ἤν, de meo εἰ; — γίνωνται codd. 4.; — ὑπ' αὐτοῖσι cett.; mihi ἐπ' αὐτοῖσι legendum videtur.

γίγνεται — πέπαυται.] παιδίῃ vulg., παιδείῃ cod. ρ.

ἐπανερέσθαι — τούτων.] γοῦν J., οὖν om. ρ.; — καὶ αἱ κνιδώσιες — εἰ ἔνεισι vulgo; equidem αἱ in εἰ mutavi et

τοῦ [1]αἵματος ῥῆξιος, εἰ ἐγένετο ἐν τῇ νεότητι· καὶ εἰ κνιδώσιες ἔν τε τῷ στήθεϊ καὶ τῷ μεταφρένῳ ἔνεισι. Καὶ ὁκόσοις αἱ κοιλίαι ἰσχυρὰς ὀδύνας παρέχουσι ἄνευ ἐκταραξίων· καὶ ὁκόσοισι αἱμορροΐδες γίγνονται· αὕτη γὰρ ἡ ἀρχὴ τῶν νοσημάτων [2]τούτων. Ἢν δὲ κακόχροοι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι φαίνωνται, ἐπανερέσθαι καὶ κεφαλὴν [3]εἰ ὀδυνῶνται· φήσουσι γάρ. Τούτων δὲ ὁκόσοισι αἱ κοιλίαι ἐπώδυνοι ἐν τοῖς δεξιοῖς εἶεν, τὰ ἀλγήματα ἰσχυρότερα γίγνεται, καὶ μάλιστα ὅταν πρὸς τῷ ὑποχονδρίῳ κατὰ τὸ ἧπαρ τὸ ὑπόλειμμα τῆς ὀδύνης ᾖ. Ὠφελέει δὲ ταύτας τὰς ὀδύνας τὸ παραυτίκα ψόφος ἐν τῇ γαστρὶ γενόμενος· ὁκόταν δὲ ἡ ὀδύνη παύσηται, τὸ οὖρον παχὺ καὶ χλωρὸν οὐρέουσι. Ἔστι δὲ θανατώδης μὲν οὐδαμῶς ὁ τρόπος οὗτος, χρόνιος δὲ κάρτα· ὁκόταν δὲ παλαιὸν [4]ἤδη ᾖ τὸ νόσημα, ἀμβλυώσσουσι οἱ ἄνθρωποι ὑπ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπανερέσθαι περὶ τοῦ αἵματος, εἰ νέῳ ἐόντι [5]ἔρρεε, καὶ περὶ τοῦ ἀμβλυωγμοῦ, καὶ περὶ τοῦ οὔρου τῆς κενώσιος καὶ τῆς χλωρότητος, καὶ ἀμφὶ τῶν ψόφων εἰ ἐγγίγνονταί τε καὶ ὠφελέουσι ἐπιγενόμενοι· φήσουσι γὰρ [6]πάντα ταῦτα.

pectore aut dorso insint. (Eadem accidunt) quibus vehementes alvi dolores absque perturbatione adsunt; et quibus per ora venarum, quae sunt in ano, sanguis effunditur. Hinc namque istorum morborum origo petenda est. Quodsi viris huiusmodi foedus color appareat, num etiam capitis dolor adsit, percontandi sunt, quod fatebuntur. Ex quibus qui ventris dextra parte dolores sentiunt, iis vehementes dolores fiunt idque vel maxime si in praecordiis ad hepar dolor restiterit. Quibus malis confestim prodest strepitus, qui in ventre fit. At ubi dolor conquievit, urina crassa et pallida redditur. Atque hoc morbi genus neutiquam letale est, sed valde diuturnum. At ubi iam morbus inveteraverit, homines oculorum caligine vexat. Percontari igitur oportet, num sanguis in iuventute fluxerit, vel oculorum caligo acciderit, vel urina pallida vacuata fuerit, vel intus excitati spiritus et strepitus superveniens iuvamentum attulerint. Ista namque omnia fatebuntur.

μγ'. Λειχῆνες δὲ καὶ λέπραι καὶ λεῦκαι, [7]οἷσι μὲν νέοισι ἢ παισὶ ἐοῦσι ἐγένετό [8]τι τούτων, ἢ κατὰ μικρὸν [9]φανὲν αὔξεται ἐν πολλῷ χρόνῳ, τούτοισι μὲν οὐ χρὴ ἀπόστασιν νομίζειν τὸ ἐξάνθημα, ἀλλὰ νόσημα· οἷσι δὲ ἐγένετο τούτων τι πολύ τε [10]καὶ ἐξαπίνης, τοῦτο ἂν εἴη ἀπόστασις. Γίγνονται δὲ λεῦκαι μὲν ἐκ τῶν θανατωδεστάτων νοσημάτων, οἷον καὶ ἡ νοῦσος ἡ φοινικίη καλεομένη. Αἱ δὲ λέπραι καὶ οἱ λειχῆνες ἐκ τῶν

43. Impetigines et leprae albicantesque vitiligines, si iuvenibus quidem aut pueris horum aliquid accidat, aut sensim se prodens diuturnitate temporis augetur, in iis quidem eae pustulae abscessus esse minime existimandae sunt, sed morbi. At quibus ex his aliquid subito multumque oritur, id certe abscessus dici possit. Oriuntur autem albicantes vitiligines ex morbis maxime quidem letalibus, velut quae . . . . dicitur. Leprae vero et impeti-

[1] σώματος. — [2] τούτων om. — [3] εἰ. — [4] ἤδη abest. — [5] ἐρεῖ. — [6] ταῦτα πάντα. — [7] τοῖσι μὲν νέουσι. — [8] τι om. — [9] φᾶναι αὔξηται. — [10] καί om.

ante ἔνεισι delevi εἰ; — μετώπῳ pro μεταφρένῳ legisse videtur Celsus; — pro καὶ ὁκόσοισι αἱμ. — ἀρχή cod. J. καὶ ὁκόσοις αἱ ὀδύναι ἰσχυρὰς ὀδύνας παρέχουσι ἡ ἀρχή fert; — γίνεται pro τούτων idem.

τούτων — ᾖ.] ἔν τε τοῖς vulg., γε pro τε de suo Littr., ego τε abieci; — ἰσχυρότατα D. X.

ὠφελέει — οὐρέουσι.] γινόμενος J.

ἔστι — αὐτοῦ.] κάρτα δὲ χρ. D.; — ἀπ' αὐτοῦ G.

ἀλλ' — ταῦτα.] ἀμβλυωγμοῦ D., Mack., Littr., ἀμβλυωσμοῦ vulg.; — καὶ τῆς χλωρότητος J., Littr., καὶ τῆς om. vulg.; — ἐπιγινόμενοι cett., ἐπιγενόμενοι de meo. — Post ταῦτα vulgo: εἴτε ἐρυθρὸν, εἴτε μέλαν, τούτοισι πῦον ἐλπίζειν μᾶλλον ἢ πτύειν. σκέπτεσθαι δὲ τουτέοισι καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν οἰδήματα. τοῦτο τὸ σημεῖον αὐτοῖσι ὁμόλογόν ἐστιν. Haec otiose repeti ex § 40. sub finem viderunt dudum et omiserunt Foës. in Latinis, Littréus.

43. λειχῆνες — ἀπόστασις.] τοῖσι μέν mss. 7.; — ἢ ante κατὰ μικρόν om. Opsop.; — τε om. J.; — εἴη ἡ ἀποστ. Ald.

γίνονται — μελαγχολικῶν.] φθινική codd., ubi dandum censuerunt et dederunt φοινικίη ex Galeni glossario. Quin Pergamenus id legerit, vix dubitare licet; num vere de ele-

μελαγχολικῶν. Ἰῆσθαι δὲ τούτων εὐπετέστερά ἐστι, ὅσα νεωτάτοισί τε γίγνεται καὶ νεώτατά ἐστι, καὶ τοῦ σώματος ἐν τοῖσι μαλθακωτάτοισί τε καὶ σαρκωδεστάτοισι φύεται.

gines ex iis, qui ab atra bile sunt. Ex quibus quae valde iuvenibus accidunt et recentissima quaeque sunt, ea facilius curationem recipiunt, tum quae in summe mollibus et carnosis corporis partibus nascuntur.

phantiasi intellexerit, perquam est dubium. Fortasse et vulgata et Galeni lectio corrupta est. Vid. Foës. in Oecon.

ἰῆσθαι — φύεται.] καὶ μαλθακωτάτοισι omm. Ald., G.; — νεώτερα J.; — τε καὶ σαρκ. D. I. X. P.', Mack.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ
ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ, ΔΕΥΤΕΡΟΝ, ΤΡΙΤΟΝ.
ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ.

ΕΣΤΙ ΔΕ ΕΝ ΟΛΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΣΤΟΥ ΤΙΝΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΤΕΙΟΥ.

DE VICTUS RATIONE
LIBER PRIMUS, SECUNDUS, TERTIUS.
DE INSOMNIIS.

EST AUTEM OPUS UNUM INTEGRUM NESCIO CUIUS IATROSOPHISTAE HERACLITEI.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ.

α'. Εἰ μὲν μοί τις ἐδόκεε τῶν πρότερον ξυγγραψάντων περὶ διαίτης ἀνθρωπίνης τῆς πρὸς ὑγίειαν ὀρθῶς ἐγνωκὼς ξυγγεγραφέναι πάντα διὰ παντὸς, ὁκόσα δυνατὸν ἀνθρωπίνῃ γνώμῃ περιληφθῆναι, ἱκανῶς ἂν εἶχέ μοι, ἄλλων ἐκπονησάντων, γνόντι ὀρθῶς ἔχοντα, τούτοισι χρέεσθαι, καθότι ἕκαστον αὐτῶν ἐδόκεε χρήσιμον εἶναι. Νῦν δὲ πολλοὶ μὲν ἤδη ξυνέγραψαν, οὐδεὶς δέ [1] πω ἔγνω ὀρθῶς καθότι [2] ἦν ξυγγραπτέον· ἄλλοι γὰρ [3] ἄλλου ἐπέτυχον, τοῦ δὲ ὅλου οὐδείς πω τῶν πρότερον. Μεμφθῆναι μὲν οὖν [4] οὐδενὶ αὐτῶν ἄξιόν ἐστι, εἰ μὴ ἐδυνήθησαν ἐξευρεῖν, ἐπαινέσαι δὲ μᾶλλον πάντας [5] ὅτι ἀλλ' ἐπεχείρησαν ζητῆσαι. Ἐλέγχειν μὲν οὖν τὰ μὴ ὀρθῶς εἰρημένα οὐ παρεσκεύασμαι· προσομολογέειν δὲ τοῖσι καλῶς ἐγνωσμένοισι διανενόημαι· ὁκόσα μὲν [6] γὰρ ὀρθῶς ὑπὸ τῶν πρότερον εἴρηται, οὐχ οἷόν τε ἄλλως κως ἐμὲ ξυγγράψαντα ὀρθῶς ξυγγράψαι· ὁκόσα δὲ μὴ ὀρθῶς εἰρήκασι, ἐλέγχων μὲν ταῦτα δὴ ὅτι

DE VICTUS RATIONE.

LIBER PRIMUS.

1. Si quis ex his, qui antea de victus ratione, quae ad sanitatem spectat, scripserunt, omnia in totum recte cognovisse et quantum humanus animus complecti potest, scriptis comprehendisse mihi videretur, satis esse putarem, si aliorum labores, quippe quos recte susceptos esse existimarem, ad eorum cuiusque utilitatem accommodarem. At vero cum multi iam ea de re scripserunt, nullus tamen quid scribendum fuerit, recte mihi cognovisse videtur. Alii enim aliud attigerunt, totum vero ne unus quidem ex his, qui ante exstiterunt. Neque tamen eorum quisquam reprehendendus, quod invenire non potuerint, quin potius laudandi omnes, quod saltem investigatione aggressi sunt. Neque ergo quae recte dicta sunt arguere decrevi, sed his quae recte sunt cognita assentiri in animo habeo. Quae enim ab iis, qui ante nos fuerunt, recte dicta sunt, de his fieri non potest, si aliter scribatur, ut recte scribam. Quae vero non recte dixerunt, si ea quidem ita non se

[1] πω om., tum ὀρθῶς ἔγνω. — [2] ἄν. — [3] ἄλλως. — [4] οὐδὲν ἄξιόν ἐστίν. — [5] ὅτι ὅλως ἐπεχ. — [6] οὖν.

1. εἰ — εἶναι] μοι om. pr. m. in E.; — ὑγίειαν solus θ., ὑγείαν vulg.; — εἶχεν ἄν μοι E. Q. H. θ.; — γνόντα pr. m. in H., θ., Littr., γνῶναι vulg.; — γνόντα τὰ ὀρθῶς ἔχοντα cod. θ., Littr., in vulgata τά abest, quod non inferendum erat, sed γνόντι scribendum; — καὶ τούτοισι Zuing. in marg., exempll. quaedam apud Foës., Lind., Mack.; qui γνῶναι ὀρθῶς ἔχοντα καὶ τούτοισι χρέεσθαι iunxerunt.

νῦν — πρότερον.] δέ πω cod. θ., Littr., πω om. vulg.; — ἦν pr. m. in H., θ., Mack., Littr., ἄν vulg.; — αὐτοῖς ξυγγραπτέον omnes. equidem αὐτοῖς reiicio; — ἄλλοι δὲ ἄλλο (ἄλλου E.) vulg.; equidem δέ in γάρ muto et genitivum ex E. recipio, itemque τὸ δὲ ὅλον vulgatae in genitivum muto.

μεμφθῆναι — ζητῆσαι.] οὖν om. K.; — οὐδενὶ οὖν E.; — μᾶλλον om. pr. m. in H., θ.; — ὅτι ἀλλ' (ἀλλ' omm. E. P.', in H. oblit. al. m., Mack., Littr.) ἐπεχειρίσαντο (ἐπεχειρήσαντο E., pr. m. in H., J., K., ἐπεχείρησαν H. sec. m., θ.) (γοῦν addit θ.) ζητῆσαι vulg.; et quin in his ἐπεχείρησαν sit dandum cum Littréo nullus dubito, sed non credo ἀλλ' esse insiticium; explico ex ellipsi ὅτι εἰ μὴ ἐξεῦρον, ἀλλ' ἐπεχείρησαν ζητῆσαι.

ἐλέγχειν — βούλομαι.] τοῖς ἱκανῶς vulg., τοῖς καλῶς cod. θ., τοῖσι καλῶς Littr.; — ἄλλως ὅκως vulg., ἄλλως κως Zuing. in marg., Lind., Littr., ἄλλως πως cod. θ.; — διότι ceteri, δὴ ὅτι de meo scripsi; — οὐδὲν γὰρ περανῶ H.; — δοκεῖ μοι ὀρθῶς ἔχειν ἕκαστον cod. θ., sine αὐτῶν, quod cum eo om. Littr., sed mihi non ab aliena manu profectum videtur; — δηλῶσαι βούλομαι vulg., cum Littréo dedi lect. codicis θ., quam in cod. Latino item pellucentem vidit Littr.

οὐχ οὕτως ἔχει, οὐδὲν περανῶ· ἐξηγεύμενος δὲ καθότι αὐτῶν μοι δοκέει ἕκαστον ὀρθῶς ἔχειν, [1]δηλώσω ὃ βούλομαι. Διὰ τοῦτο δὲ τὸν λόγον τοῦτον προκατατίθεμαι, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ὁκόταν τινὸς προτέρου ἀκούσωσι, περί τινος ἐξηγευμένου, οὐκ ἀποδέχονται τὸν ὕστερον περὶ τούτων διαλεγόμενον, οὐ γιγνώσκοντες ὅτι τῆς αὐτῆς [2]διανοίης ἐστὶ γνῶναι τὰ ὀρθῶς εἰρημένα, ἐξευρεῖν τε τὰ μήπω εἰρημένα. Ἐγὼ οὖν, ὥσπερ εἶπον, τοῖσι μὲν ὀρθῶς εἰρημένοισι προσομολογήσω· τὰ δὲ μὴ ὀρθῶς ἐγνωσμένα δηλώσω [3]ὁκοῖά τινά ἐστι· ὁκόσα δὲ μηδὲ ἐπεχείρησε μηδεὶς τῶν πρότερον δηλῶσαι, ἐγὼ ἐπιδείξω καὶ ταῦτα ὁκοῖά ἐστι.

β′. Φημὶ δὲ δεῖν τὸν μέλλοντα ὀρθῶς ξυγγράφειν περὶ διαίτης ἀνθρωπίνης πρῶτον μὲν παντὸς φύσιν ἀνθρώπου γνῶναι καὶ διαγνῶναι· γνῶναι μὲν ἀπὸ τίνων ξυνέστηκε ἐξ ἀρχῆς, διαγνῶναι δὲ ὑπὸ τίνων μερέων κεκράτηται· [4]εἴ τε γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς ξύστασιν μὴ γνώσεται, οὐχ οἷός τε ἔσται τὰ ὑπ' ἐκείνων γιγνόμενα γνῶναι· εἴ τε μὴ γνώσεται τὸ ἐπικρατέον ἐν τῷ σώματι, οὐχ ἱκανὸς [5]ἔσται τὰ ξυμφέροντα τῷ ἀνθρώπῳ προσενεγκεῖν. Ταῦτα μὲν οὖν χρὴ γιγνώσκειν τὸν ξυγγράψοντα, μετὰ δὲ ταῦτα σίτων καὶ ποτῶν ἁπάντων, οἷσι διαιτώμεθα, δύναμιν ἥν τινα ἕκαστα ἔχει καὶ τὴν κατὰ φύσιν καὶ τὴν δι' ἀνάγκην καὶ τέχνην ἀνθρωπηΐην. Δεῖ γὰρ ἐπίστασθαι τῶν τε ἰσχυρῶν φύσι ὡς χρὴ τὴν δύναμιν ἀφαιρέεσθαι, τοῖσι δὲ ἀσθενέσι

habere ostendero, nihil profecero. At eorum quodque quomodo recte habere videatur, exponere et declarare est animus. Hanc autem orationem ideo praeponendam duxi, quod plerique ubi aliquem prius de re aliqua disputantem audierint, eum, qui posterius his de rebus disceptat, non approbant, nescientes eiusdem mentis esse ea, quae recte dicta sunt, cognoscere et ea, quae nondum dicta sunt, invenire: his igitur, quae recte dicta sunt, velut dixi, assentior, quaenam vero sint, quae non recte fuerint cognita, aperiam. Quin etiam quae eorum nullus, qui ante me fuerunt, explicare aggressus est, qualia sint demonstrabo.

2. Qui de hominis victus ratione recte scripturus est, eum meo quidem iudicio primum totius hominis naturam nosse et dignoscere oportet. Ac nosse quidem ex quibus ab initio constet, dignoscere vero quaenam in eo partes superent. Nisi enim primam constitutionem noverit, non poterit scire, quae ab iis, e quibus constat, accidant; sin non noverit id, quod in corpore superet, ea quae homini conducant minime afferre poterit. Haec igitur qui scripturus est cognoscere debet, deinde vero ciborum omnium ac potionum, ex quibus victus ratio constat, quam singula facultatem naturâ suâ habeant, tum ex necessitate et arte humana obtineant. Scire namque convenit quanam ratione ex valentibus natura vis detrahatur et quomodo imbecillis, ut cuiusque occasio se obtulerit, vim ex arte ad-

[1] δηλῶσαι βούλομαι. — [2] διανοίας. — [3] ὁκοῖα ἅ τινα. — [4] εἰ μὴ γάρ et tum ἐπιγνώσεται καί pro μὴ γνώσεται. — [5] εἴη.

διὰ τοῦτο — εἰρημένα.] διότι πολλά J.: — τῶν ὕστ. διαλεγομένων περὶ τούτων E. H., θ.: — τὸν ὕστ. διαλεγόμενον περὶ τούτων K., — τῶν ὕστερον περὶ τούτων διαλεγομένων Zuing. in marg., eandemque lect. memorat Foës. in adn.; — ἐστι διανοίης cod. θ.; — γνῶναί τε τά J.; — ἐξευρεῖν τε τὰ μήπω εἰρημένα cod. θ., Littr.; vulgo haec absunt; pro his autem τὰ μὴ ὀρθῶς al. m. J. et καὶ μὴ ὀρθῶς εἰρημένα δηλῶσαι Lind.; cod. Lat. Littréi videtur exprimere ἐξευρεῖν τε τὰ μή πω εὑρημένα.

ἐγὼ — ἐστι.] γοῦν vulg., οὖν E. H. K., θ.; — εἰρημένα καὶ ἐγνωσμένα E. P.′ Q.′; — εἰρημένα pro ἐγνωσμένα cod. θ.; — ποῖά ἐστιν idem; — μηδ' ἐπεχ. idem.

2. Φημὶ — προσενεγκεῖν.] Φημὶ μὴ δεῖν cod. θ.: — ἀνθρωπίης i. e. ἀνθρωπείης idem; — γνῶναί τε καὶ διαγ. J. al. m.; — μερσῶν cod θ., in quo Ionicum μερέων latet, quod revocavi; — κέκρηται Zuing. in marg., Lind.; id non recipiendum esse vere monet Littr.: — εἰ μὴ (ἤ τε pro εἰ μή J.) γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς σύστασιν ἐπιγνώσεται (addunt καί J., Zuing. in marg., Foës. in adn., Mack.) τὸ ἐπικρατέον ἐν τῷ σώματι οὐχ οἷόν τε εἴη (ἱκανὸς ἔσται E. H. K. Q.′) (ἂν εἴη Zuing. in marg., Lind.) τὰ ξυμφέροντα τῷ ἀνθρώπῳ προσενεγκεῖν (προσεν. τῷ ἄνθρ. E. H. K.) vulg.; cum Littréo sequor θ., qui tamen προσεν. τῷ ἀνθρ. et ἀδύνατος pro οὐχ οἷός τε. In cod. Latino Littréi locus legitur, quasi κῶς δυνατὸς ἔσται et κῶς ἱκανὸς ἔσται vidisset illius interpretationis auctor.

ταῦτα — ἀνθρωπηΐην.] δεῖ E. H. K., θ.; — ξυγγράφοντα vulgo, ξυγγράψοντα de meo; — ἥντινα ἔχουσι sine ἕκαστα cod. θ.; — τὴν κατὰ τὴν φ. Ald.; — καὶ δι' ἀνάγκην E.; — ἀνθρωπίνην K. θ.

δεῖ — παραγένηται.] τό τε ἰσχυρόν pr. m. in H.; —

ὅκως χρὴ ἰσχὺν προστιθέναι διὰ τέχνης, ὅκου [1] ἂν ὁ καιρὸς ἑκάστων παραγένηται. [2] Γνόντι δὲ τὰ εἰρημένα οὔκω αὐτάρκης ἡ θεραπείη [τοῦ ἀνθρώπου,] διότι οὐ δύναται ἐσθίων [3] ὥνθρωπος ὑγιαίνειν, ἢν μὴ καὶ πονέῃ. Ὑπεναντίας μὲν γὰρ ἀλλήλοισι ἔχει τὰς [4] δυνάμιας σῖτα καὶ πόνοι, ξυμφέρονται δὲ ἀλλήλοισι πρὸς ὑγίειαν· πόνοι μὲν γὰρ πεφύκασι ἀναλῶσαι τὰ ὑπάρχοντα· σιτία δὲ καὶ ποτὰ [5] ἐκπληρῶσαι τὰ κενωθέντα. Δεῖ δὲ, ὡς ἔοικε, τῶν πόνων διαγιγνώσκειν τὴν δύναμιν καὶ τῶν κατὰ φύσιν καὶ τῶν διὰ βίης γιγνομένων, καὶ τίνες αὐτῶν ἐς αὔξησιν παρασκευάζουσι σάρκας καὶ τίνες ἐς ἔλλειψιν, καὶ οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὰς ξυμμετρίας [6] τῶν πόνων πρὸς τὸ πλῆθος τῶν σιτίων καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὰς ἡλικίας τῶν σωμάτων, [7] καὶ πρὸς τὰς ὥρας τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ πρὸς τὰς μεταβολὰς τῶν πνευμάτων, καὶ πρὸς τὰς θέσιας τῶν χωρίων, ἐν οἷσι διαιτέονται, πρός τε τὴν κατάστασιν τοῦ ἐνιαυτοῦ. Ἄστρων τε ἀνατολὰς καὶ δύσιας γιγνώσκειν δεῖ, ὅκως ἐπίστηται τὰς μεταβολὰς καὶ ὑπερβολὰς φυλάσσειν καὶ [8] σίτων καὶ ποτῶν καὶ πνευμάτων καὶ τοῦ ὅλου κόσμου, ἐξ ὧν περ αἱ νοῦσοι τοῖσι ἀνθρώποισι φύονται. Ταῦτα δὲ πάντα διαγνόντι οὔκω αὔταρκες τὸ εὕρημά ἐστι· εἰ μὲν γὰρ ἦν εὑρετὸν ἐπὶ τούτοισι πρὸς ἑκάστην φύσιν σίτου μέτρον καὶ πόνων ἀριθμὸς μὴ ἔχων ὑπερβολὴν μήτε

dere oporteat. Neque commemoratorum cognitio ad hominis curationem satis esse videtur, quandoquidem qui comedit, nisi etiam laboribus utatur, sanus esse non potest. Cibi enim et labores adversas inter se facultates, mutuo tamen ad sanitatem conferentes obtinent. Labores enim ea quae adsunt consumere solent, cibi vero et potiones quae vacuata sunt explent. Laborum autem quantum par est facultas, tum eorum qui a natura, tum eorum qui per vim fiunt, dignoscenda est et quinam ex ipsis carnes ad incrementum, et qui ad defectum praeparent. Neque ista tantum, verum etiam conveniens laborum modus, pro ciborum copia, hominis natura, et corporum aetate, pro anni temporibus et ventorum mutationibus, pro locorum situ, in quibus vitam agunt, et pro anni constitutione. Quin etiam siderum ortus et occasus noscendi sunt, ut mutationes et ciborum ac potuum redundantias ventorumque et totius mundi, ex quibus sane morbi hominibus proveniunt, observare sciat. Neque tamen cum haec omnia cognoverit, satis invenisse existimandus est. Nam si praeter haec inventus fuerit cuiusque naturae conveniens cibi modus et laborum numerus, qui neque supra neque infra modum excedat, sanitas sane hominibus exacte inventa fuerit. At nunc praedicta quidem omnia quaenam sint inventa sunt; hoc vero inveniri non potest. Si quis igitur prae-

1 ἄν om. — 2 γνόντες. — 3 ἄνθρωπος. — 4 δύναμις. — 5 πληρῶσαι. — 6 τῆς ἡμέρης τῶν πόνων τὴν βίην πρὸς τὸ πλ. — 7 καί om. — 8 σιτίων.

τοῖσί τε ἀσθ. E. K., θ.; — τὴν ἰσχύν K.; — ὁ ante καιρός om. Ald.; — ἑκάστω cod. θ.

γνόντι — πονέῃ.] γνόντας vulgo, γνόντι Zuing. in marg., Lind., Mack., γνοῦσι cod. θ., Littr.; — οὔπως cod. θ.; — ἄνθρ. vulgo, ὁ ἄνθρ. cod. θ., Mack., ὥνθρ. E., Littr., πονέει Ald., G. J.

ὑπεναντίας — κενωθέντα.] ἀπεναντίας codd. 4.; — ἀλλήλῃσι K., θ.; — συμφέροντα cod. θ., ξυμφέρεται G. I. J.; — δέ om. pr. m. in H.; — πρὸς ἄλληλα pro ἀλλήλοισι Ald., Zuing. in marg., mss. 7.; — ξυμφέρονται δέ πως ἄλληλα πρὸς ὑγείην lectio est apud Foës. in adn.; — ξυμφέρονται δέ πως ἄλληλα ἀλλήλοισι πρὸς ὑγείην Lind.; — ἀλῶσαι pr. m. in H.; — σίτα cod. θ.; — πληρῶσαι F. G. I.

δεῖ δὲ — ἐνιαυτοῦ.] διὰ βίην E.; — αὐτῶν αὔξησι (sic) παρασκευάζουσι ἐς σάρκας καὶ τίνες ἔλλειψι cod. θ., in quibus tamen αὔξησιν et ἔλλειψιν voluisse librarium, accentus docet; ν̄ finale, ut fit, omissum est; — ἐς ante ἔλλειψιν omm. H. K. — Post ξυμμετρίας fert τὰς ἡμετέρας (ὑμετέρας pr. m. in H.) (τά τε μέτρα pro τὰς ἡμετέρας Zuing. in marg., Lind., Mack.) vulg., sed τὰς ἡμετέρας recte omm. θ., Littr. — Dein τῶν πόνων τὴν βίην vulg., sed τὴν βίην omm. Ald., pr. m. in E., cod. θ., Lind., Mack., Littr.; — σίτων cod. θ.; — καί ante πρὸς τὴν ὥρην omm. F. G. J.; — καὶ πρὸς τάς θ. E. P.′ Q.′, Zuing., Lind., Mack., Littr., καί om. vulg.; — πρός τε sine καί cod. θ.; — χωρέων Zuing. in marg.; — ἐν ᾗσι vulg., ἐν οἷσι codd. 4., Mack., Littr.

ἄστρων — φύονται.] καὶ ὑπερβολάς om. pr. m. in H.; — πόνων pro σίτων Zuing. in marg., eademque lectio apud Foës. in nott.; — πόνων pro πνευμάτων lectio est apud Foës. in adn.; — τοῖσιν ἀνθρ. αἱ ν. E. H. K. θ.; — εἰσί pro φύονται pr. m. in H. et cod. θ.

ταῦτα — ἀκριβῶς.] πάντα om. θ.; — ἢν μὲν γάρ vulg., εἰ μὲν γάρ Littr. ex θ.; — ἐπὶ τούτους G. I. K.; — ἀριθμόν Ald., mss. 6.; — σύμμετρος post ἀριθμός Littr. ex θ. solo; mihi otiosum esse et scholion referre videtur; — εὕρητο H. I. K., θ., Littr., εὕροιτο vulg.; — ὑγείη vulg., ἡ ὑγείη Littr.

[1]ἐπὶ τὸ πλέον, μήτε [2]ἐπὶ τὸ ἔλασσον, εὕρητο ἂν [3]ἡ ὑγίεια τοῖσι ἀνθρώποισι ἀκριβῶς. Νῦν δὲ τὰ μὲν προειρημένα πάντα εὕρηται, ὁκοῖά ἐστι, τοῦτο δὲ ἀδύνατον εὑρεῖν. Εἰ μὲν οὖν παρείη τις καὶ ὁρῴη τὸν ἄνθρωπον ἐκδύνοντά τε καὶ ἐν τοῖσι γυμνασίοισι γυμναζόμενον, γιγνώσκοι ἂν ὡς δεῖ φυλάσσειν ὑγιαίνοντα, τῶν μὲν ἀφαιρέων, τοῖσι δὲ προστιθείς· μὴ παρεόντι δὲ ἀδύνατον ὑποθέσθαι ἐς ἀκρίβειαν σῖτα καὶ πόνους· ἐπεὶ ὁκόσον [4]γε δυνατὸν εὑρεῖν ἐμοὶ ἤδη εἴρηται. Ἀλλὰ γὰρ εἰ καὶ πάνυ [5]σμικρὸν ἐνδεέστερα τῶν ἑτέρων [6]γίγνοιτο, ἐν πολλῷ χρόνῳ ἀνάγκη κρατηθῆναι τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς ὑπερβολῆς καὶ ἐς νοῦσον ἀφικέσθαι. Τοῖσι μὲν οὖν ἄλλοισι μέχρι τούτου ἐπικεχείρηται ζητηθῆναι· εἴρηται δὲ οὐδὲ ταῦτα· ἐμοὶ δὲ ταῦτα ἐξεύρηται, [7]καὶ πρὸ τοῦ κάμνειν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τῆς ὑπερβολῆς, ἐφ' ὁκότερον ἂν γένηται, προδιάγνωσις. Οὐ γὰρ εὐθέως αἱ νοῦσοι τοῖσι ἀνθρώποισι προσγίγνονται, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν ξυλλεγόμεναι ἀθρόως ἐκφαίνονται. Πρὶν οὖν κρατέεσθαι ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ ὑγιὲς ὑπὸ τοῦ νοσεροῦ ἃ πάσχουσι ἐξεύρηταί μοι, καὶ ὅκως χρὴ ταῦτα καθιστάναι ἐς τὴν ὑγίειαν. Τούτου δὲ [8]προσγενομένου πρὸς τοῖσι γεγραμμένοισι, τελέεται τὸ ἐπιχείρημα τῶν διανοημάτων.

sens adsit et inspiciat hominem exuentem se et in gymnasiis exercentem, is utique noverit haec quidem detrahendo, illa vero adiiciendo, ut sanum servare oporteat. Qui vero minime praesens adfuerit, is exacte cibos et labores praescribere non poterit, cum quantum quidem quis invenire possit, a me iam relatum sit. Nam etsi a ceteris non multum deficiunt, temporis tamen spatio corpus ab excessu superari et in morbum incidere necesse est. Ab aliis igitur ut hucusque investigatione provenirent tentatum est, neque vero haec dicta sunt. A me autem et illa inventa sunt et inventa est morbi praenotio, antequam quis ab excessu aegrotet, utramvis in partem fiat. Neque enim morbi derepente hominibus accidunt, sed paulatim collecti acervatim se produnt. Prius ergo quam quod sanum est a morboso superatur, a quibus homines afficiantur et quo modo sanitate restitui debeant, a me inventa sunt. Quod ubi ad ea, quae scripta sunt, accesserit, ad exitum perductum est quod cogitatione aggressi sumus.

γ'. Ξυνίσταται μὲν οὖν τὰ ζῷα τά τε ἄλλα πάντα καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ [9]δυοῖν, διαφόροιν μὲν τὴν δύναμιν, [10]ξυμφόροιν δὲ τὴν χρῆσιν, πυρὸς λέγω καὶ ὕδατος. Ταῦτα δὲ ξυναμφότερα αὐτάρκεά ἐστι τοῖσί τε ἄλλοισι πᾶσι καὶ ἀλλήλοισι, ἑκάτερον δὲ χω-

3. Omnia igitur tum animantia, tum homo ipse ex duobus facultate quidem diversis, usu vero consentientibus constant, igne, inquam, et aqua. Quae duo simul iuncta tum aliis omnibus tum sibi invicem satis sunt; utrumque vero seorsim neque sibi ipsum, neque cuiquam alteri

[1] ὑπέρ. — [2] ὑπέρ. — [3] ἡ om. — [4] μοι pro γε. — [5] μικρόν. — [6] γένοιτο ἂν ἐν π. χ. — [7] καί om. — [8] προτγεγενημένου. — [9] δυεῖν διαφόροι μέν. — [10] συμφόροις.

νῦν — εὑρεῖν.] μέν om. pr. m. in H. J. θ.; — τὰ προειρημένα μέν E.; — ὁκοῖον vulg., ὁκοῖα cod. θ., Mack., Littr.
εἰ μὲν οὖν — εἴρηται.] γιγνώσκοι cod. θ., γινώσκοι vulg., γινώσκει Ald.; — γιγνώσκοι ἄν vulgo ante τὸν ἄνθρ. infertur, unde in debitam sedem transtuli; — τε om. cod. θ.; — ὥστε φυλάσσειν vulg., ὥστε διαφυλάσσειν cod. θ., in qua lectione latet ὡς δεῖ φυλάσσειν, quod exhibeo; — τὰ μὲν ἀφαιρ. Lind; — ὑποτίθεσθαι idem; — ὑποθέσθαι — δυνατόν om. θ.; — μοι pro γε Parr. 3.; — ἃ ἐμοί cod. θ.; — ἤδη omm. E. K. θ.
ἀλλὰ γὰρ — ἀφικέσθαι.] καί om. θ.; — γίγνοιτο E., θ.; γίνοιτο ἄν vulg., sed ἄν omm. θ., Littr.
τοῖσι — προδιάγνωσις.] καί cod. θ., Mack., Littr., καί om. vulg.; — ὁκότερον ἥν vulg., ἥν om. θ.; rectius alii et Littr. ἥν in ἄν mutarunt; — γίγνηται mss. 5.
οὐ γὰρ — ἐκφαίνονται.] ἐπιγίνονται F. H. P.' Q.', Littr.; quod ego prae vulgata non praefero; γίνονται cod. θ.; — ἀθρόον idem.
τούτου — διανοημάτων.] προσγεγενημένα Ald., G. J., cf. lectt. V.; — γεγραμμένοισι cum edd. antt., mss. 7., Mack., Littr., idemque Voss. fert; in vulgata in γεγυμνασμένοισι abierat.
3. ξυνίσταται — ὕδατος.] πάντα om. θ.; — διαφόροιν pr. m. in H., Mack. ex Aem. Porto, Littr. διαφόροις vulg.; — συμφόροιν cod. θ., Mack., Littr., συμφόροις vulg.; — λέγω om. pr. m. in H., θ.

ρὶς οὔτε αὐτὸ ἑωυτῷ οὔτε [1] ἄλλῳ οὐδενί. Τὴν μὲν οὖν δύναμιν αὐτῶν ἑκάτερον ἔχει τοιήνδε· τὸ μὲν γὰρ πῦρ δύναται πάντα διὰ παντὸς κινῆσαι, τὸ δὲ ὕδωρ πάντα διὰ παντὸς θρέψαι· ἐν μέρεϊ δὲ ἑκάτερον κρατέει καὶ κρατέεται ἐς τὸ μήκιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον ὡς ἀνυστόν. Οὐδέτερον γὰρ κρατῆσαι παντελῶς δύναται διὰ τόδε· τοῦ μὲν πυρὸς ἐπεξιόντος ἐπὶ τὸ ἔσχατον τοῦ ὕδατος ἐπιλείπει [2] ἡ τροφή· ἀποτρέπεται οὖν ὁκόθεν μέλλει τρέφεσθαι· τοῦ δὲ ὕδατος ἐπεξιόντος ἐπὶ τὸ ἔσχατον τοῦ πυρὸς, ἐπιλείπει ἡ κίνησις· ἵσταται οὖν ἐν τούτῳ, ὁκόταν δὲ στῇ, οὐκ ἔτι ἐγκρατές ἐστί, [3] ἀλλ' ἤδη τῷ ἐμπίπτοντι πυρὶ ἐς τὴν τροφὴν καταναλίσκεται. Οὐδέτερον δὲ διὰ [4] τοῦτο δύναται κρατῆσαι παντελῶς· εἰ δέ [5] κοτε κρατηθείη ἑκάτερον, οὐδὲν ἂν εἴη τῶν νῦν ἐόντων ὥσπερ ἔχει νῦν· οὕτω δὲ ἐχόντων αἰεὶ ἔσται τὰ αὐτὰ καὶ οὐδέτερα οὐδαμᾶ ἐπιλείψει. Τὸ μὲν οὖν πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ, ὥσπερ εἴρηταί μοι, αὐτάρκεά ἐστι πᾶσι διὰ παντὸς ἐς τὸ μήκιστον καὶ τὸ ἐλάχιστον ὡσαύτως.

satis esse potest. Horum igitur utrumque hanc obtinet facultatem: ignis quidem omnia semper movere, aqua vero omnia semper nutrire potest. At secundum partes utrumque superat et superatur ad summum et minimum usque, quoad eius fieri potest. Neutrum enim hanc ob causam prorsus superare potest: igne ad extremum in aquam irruente, deficit alimentum; avertitur igitur id, unde nutriri debeat; aqua vero ad extremum in ignem irruente, deficit motus; sistitur igitur in eo; cum vero constiterit, non amplius superior exsistit, sed ad alimentum ignis irruentis insumitur. Neutrum vero hac de causa plane superius evadere potest. Quodsi alterutrum aliquando etiam superaretur, nihil eorum, quae nunc exsistunt, velut nunc se habet, permaneret. Cum autem ita semper se habeant, eadem erunt et neutra usquam deficient. Ignis igitur et aqua quemadmodum a me dictum est, in summo ac minimo similiter omnibus in universum satis sunt.

δ'. Τούτων δὲ προσκέεται ἑκατέρῳ τάδε· τῷ μὲν πυρὶ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ξηρὸν, τῷ δὲ ὕδατι τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ ὑγρόν· ἔχει δὲ ἀπ' ἀλλήλων τὸ μὲν πῦρ ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ ὑγρόν· ἔνι γὰρ [6] ἐν πυρὶ ὑγρότης· τὸ δὲ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ ξηρόν· ἔνι γὰρ ἐν ὕδατι [7] ξηρότης. Οὕτω δὲ τούτων ἐχόντων ἐς πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ἰδέας ἀποκρίνονται ἀπ' ἀλλήλων καὶ σπερμάτων καὶ ζῴων, οὐδὲν

4. Horum autem utrique haec adiacent: igni quidem calidum et siccum, aquae vero frigidum et humidum. Habent autem a se invicem ignis ab aqua humidum, inest enim in igne humiditas; aqua vero ab igne siccum; inest enim in aqua siccitas. Quibus sic se habentibus in multas et omnigenas formas secernuntur ab se invicem et seminum et animantium, nullo modo sibi similium neque conspectu, neque

[1] ἄλλο. — [2] τῇ τροφῇ. — [3] ἀλλὰ δή. — [4] ταῦτα οὐ δυν. — [5] ποτε. — [6] ἀπὸ τοῦ ὕδατος ὑγρότης. — [7] ἀπὸ τοῦ πυρὸς ξηρόν.

τὴν μὲν — ἀνυστόν.] ἔχει ἑκάτερον E. H. K. θ.; — τὸ μὲν οὖν πῦρ cod. θ.; — ἑκάτερον ante κρατέει om. J.; — ἔς τε τὸ μηκ. Lind.; — τό ante ἐλαχ. omm. E. K. θ.

οὐδέτερον — καταναλίσκεται.] διὰ τάδε cod. θ.; — vulgo τὸ μὲν (μέν om. θ.) πῦρ ἐπεξιόν et τὸ δὲ ὕδωρ ἐπεξιόν, quos nominativos de meo in genitivos mutavi; — ἔμπροσθεν E. (H. eadem manu ἔσχατον) P.' Q.', ἐπίπροσθεν pro ἔσχατον L.; — ἡ τροφή J., Zuing. in marg., Lind., Mack., Littréus; — τῇ τροφῇ vulg.; — τὸ ὕδωρ τε ἐπεξιὸν τοῦ πυρὸς ἐπὶ τὸ ἔσχατον cod. θ.; — ἀλλ' ἤδη cod. θ., Mack., Littr.. ἀλλὰ δή vulg.; — καταναλίσκεται ἐς τὴν τροφήν E.

οὐδέτερον — ἐπιλείψει.] διά om. θ.; — οὐ δύναται Parr. 4.; — καὶ ὁπότερον πρότερον cod. θ., ubi vulgo solum καὶ ὁκότερον; inde Littr. πρότερον recepit, quod factum nolim; vulgatum ὁκότερον ex ἑκάτερον natum est, quod repono; πρότερον codicis θ. repudio una cum antecedente καί; — οὐδὲ ἅμα vulgo, sed οὐδαμᾶ cod. θ., quod recipio simulque καί, quod antecedere solet, abigo.

τὸ μὲν — ὡσαύτως.] εἰρέεται vulgo, εἴρηται E., θ., Lind., Mack., Littr., εἰρέαται mss. 5.; — τὸ ἐλάχιστον cod. θ.; — τοὐλάχιστον vulgo.

4. τούτων — ξηρότης.] τὸ θερμόν om. K., τό ante θερμόν om. J.; — τό ante ξηρόν om. idem; — τό ante ὑγρόν om. θ.; — δ' ἀπ' cod. θ.; — ἐν πυρί idem et Littr., pro quo vulgo ἀπὸ τοῦ ὕδατος; — ἔνι γὰρ καὶ ἐν ὕδατι cod. θ.; — post ὕδατι vulgo ἀπὸ τοῦ πυρός, quod omm. Ald., codd. 7., Littr.; sed omnes ξηρόν, pro quo de meo ξηρότης scripsi, ut respondeat supra obvio ὑγρότης.

οὕτω — ἀποκρινόμενα.] εἰς sive ἐς ante πολλάς vulgo abest; addunt Zuing. in marg., exempll. apud Foës. in adn.,

ὁμοίων ἀλλήλοισι, οὔτε τὴν ὄψιν, οὔτε τὴν δύναμιν· ἅτε γὰρ οὔποτε κατὰ [1]τωὐτὸ ἱστάμενα, ἀλλ' αἰεὶ [2]ἀλλοιούμενα ἐπὶ τὰ καὶ ἐπὶ τὰ, ἀνόμοια ἐξ ἀνάγκης γίγνεται καὶ τὰ ἀπὸ τούτων ἀποκρινόμενα. Ἀπόλλυται μὲν οὖν οὐδὲν ἁπάντων χρημάτων, οὐδὲ γίγνεται ὅ τι μὴ καὶ πρόσθεν ἦν· ξυμμισγόμενα δὲ καὶ διακρινόμενα ἀλλοιοῦται· νομίζεται δὲ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸ μὲν ἐξ Ἀΐδου ἐς [3]Φάος αὐξηθὲν γενέσθαι, τὸ δὲ ἐκ τοῦ Φάεος ἐς Ἀΐδην μειωθὲν ἀπολέσθαι· ὀφθαλμοῖσι γὰρ [4]πιστεύουσι μᾶλλον ἢ γνώμῃ, οὐχ ἱκανοῖσι ἐοῦσι οὐδὲ περὶ τῶν ὁρεομένων κρῖναι· ἐγὼ δὲ τάδε γνώμῃ ἐξηγέομαι. Ζῷα γὰρ κἀκεῖνα καὶ τάδε· καὶ οὔτε [5]τι ζῷον ἀποθανεῖν οἷόν τε, εἰ μὴ μετὰ πάντων· ποῦ γὰρ ἀποθανεῖται; οὔτε τὸ μὴ ὂν [6]γενέσθαι, πόθεν γὰρ ἔσται; ἀλλ' αὔξεται πάντα καὶ μειοῦται ἐς τὸ μήκιστον καὶ ἐς τὸ ἐλάχιστον τῶν γε δυνατῶν. Ὅτι δ' ἂν διαλέγωμαι γενέσθαι [7]ἢ ἀπολέσθαι, τῶν πολλῶν εἵνεκεν ἑρμηνεύω· ταῦτα δὲ ξυμμίσγεσθαι καὶ διακρίνεσθαι δηλῶ· ἔχει δὲ ὧδε· γενέσθαι καὶ ἀπολέσθαι τωὐτὸ, ξυμμιγῆναι καὶ διακριθῆναι τωὐτὸ, αὐξηθῆναι καὶ μειωθῆναι τωὐτὸ, γενέσθαι, αὐξηθῆναι, ξυμμιγῆναι τωὐτὸ, ἀπολέσθαι, μειωθῆναι, διακριθῆναι τωὐτὸ, ἕκαστον πρὸς πάντα καὶ πάντα πρὸς ἕκαστον τωὐτὸ, καὶ οὐδὲν πάντων τωὐτό· ὁ νόμος γὰρ τῇ Φύσι περὶ τούτων ἐναντίος.

facultate; quippe numquam in eodem consistentia, sed semper in hanc illamve partem mutata necessario dissimilia fiunt quoque ea quae ab iis secernuntur. Nihil igitur rerum omnium perit, neque nascitur quod antea non fuit; commixta vero et secreta mutantur; apud homines vero opinio est id quod ex orco in lucem augetur nasci, quod vero ex luce in orcum minuitur perire; oculis enim maiorem quam menti fidem habent, cum ne facultatem quidem possident de iis quae visa sunt iudicium ferendi; ego vero haec ex mente explicabo. Sunt enim animantia et illa et haec; neque fieri potest ut animans aliquod moriatur, nisi una cum rebus omnibus; ubi enim morietur? Neque ut quod non exsistat nascatur; unde enim proveniet? Sed omnia augentur et minuuntur ad summum et ad minimum, quoad eius fieri potest. Quod vero dicam nasci, vel interire, vulgi causa interpretor eaque commisceri et secerni significare declaro. Res autem ita se habet: nasci et interire idem est; commisceri et secerni idem; augeri et minui idem; nasci, augeri, commisceri idem; interire, minui, secerni idem, unumquodque per se ad omnia et omnia ad unumquodque per se idem, et nihil omnium idem; lex enim de his naturae adversa est.

[1] τὸ αὐτό. — [2] ἀλλοιουμένων. — [3] Φῶς. — [4] πιστεύεσθαι μᾶλλον δεῖ ἢ γνώμαισιν. ἐγὼ δὲ κ. τ. λ. — [5] τό pro τι. — [6] γενέσθαι μὴ ὄντος ὅθεν παραγενήσεται κατὰ πάντα. καὶ γὰρ ἀποθανεῖται, οὔτε τὸ μὴ γενέσθαι τε καὶ ὅθεν παραγενήσεται, ἀλλ' αὔξεται κ. τ. λ. — [7] καὶ τὸ ἀπολέσθαι.

Lind., Mack.; necessario recipiendum est; — ὅμοιον vulg., ὁμοίων Mack., Littr.; — ἱστάμενα cod. θ., Mack., Littr., ἱσταμένων vulg.; — ἀλλοιούμενα cod. θ., Mack., Littr., ἀλλοιουμένων vulg. — ἐπὶ τα καὶ ἐπὶ τά Coraïs est correctio vulgati ἔπειτα καὶ ἔπειτα; — γίνεται cod. θ., Zuing. in marg., alii et Littr. pro vulgato γίνεσθαι; — τά om. θ.

ἀπόλλυται — ἐξηγέομαι.] καὶ ἀπολλ. Zuing. in marg.; — οὖν E. H., Littr., νῦν cod. θ., γάρ Lind., voculam om. vulg.; — παρὰ τῶν ἀνθρ. vulg., ὑπό pro παρά mss. 6. apud Littr.; — Φάος cod. θ., Littr., Φῶς vulg.; — τὰ δ' ἐκ τοῦ Φάεος ἐς αΐδην μειωθέντα ἀπόλλυσθαι cod. θ.; — ὀφθαλμοῖσι δὲ δεῖ (δεῖ omm. pr. m. in H., δεῖν Zuing., Foës. in adn., Mack., δὲ μὴ δεῖ L.) πιστεύεσθαι μᾶλλον ἢ γνώμῃ. οὐχ ἱκανὸν ἐοῦσιν οὐδὲ περὶ τῶν ὁραιομένων κρῖναι· ἐγὼ δέ cod. θ.; vulgatam fere exprimit cod. Lat. Littréi.

ζῷα — δυνατῶν.] ζῶ εἰ γάρ pr. m. in θ., unde ζώει γάρ Littr.; — καὶ οὔτε τὸ (lege τι) ζῷον ἀποθανεῖν οἷόν τε μὴ μετὰ πάντων· καὶ γὰρ (ὅθεν addit Mack.) ἀποθανεῖται· οὔτε τὸ μὴ ὂν γενέσθαι (addunt τε mss. 4.) μὴ (ὄντος καὶ pro μὴ ὄντος Ald., mss. 7.) ὅθεν παραγενήσεται vulg.; — καὶ οὕτα (sic) εἰ ζῷον ἀποθανεῖν οἴονται εἰ μὴ μετὰ πάντων, ποῦ γὰρ ἀποθανεῖται; οὔτε τὸ μὴ ὂν γενέσθαι, πόθεν γὰρ ἔσται cod. θ., quem cum Littréo sequor, nisi quod pro εἰ ζῷον lego τι ζῷον, quod in vulgato τὸ ζῷον latere iam significavi; — ἐς ante τὸ ἐλάχιστον om. E., ἐς τό eo loco omm. pr. m. in H. et θ.

ὅ τι δ' ἂν — ἐναντίος.] διαλέγομαι cod. θ.; — [τὸ] γενέσθαι Lind.; — καὶ τὸ ἀπολέσθαι vulg., ἢ ἀπολέσθαι cod. θ., Littr.; — δὲ καὶ ξυμμίσγεσθαι vulg., καί omm. θ. Littr.; — δὲ καὶ ὧδε cod. θ.; — αὐξηθῆναι καὶ μειωθῆναι τωὐτό solus θ. praebuit Littréo; — γενέσθαι καὶ συμμιγῆναι cod. θ.; — γενέσθαι. ξυμμιγῆναι τωὐτὸ, ἀπολέσθαι, μειωθῆναι. διακριθῆναι τωὐτό vulgo, in quibus turbata est antithesis, inter utrumque membrum, in quorum priore solum γενέσθαι ξυμμιγῆναι τωὐτό; quare in altero μειωθῆναι delendum, aut in antecedentibus γενέσθαι, αὐξηθῆναι, ξυμμιγῆναι τωὐτό dan-

ε'. Χωρεῖ δὲ πάντα καὶ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα ἄνω καὶ κάτω ἀμειβόμενα. Ἡμέρη καὶ εὐφρόνη ἐπὶ τὸ μήκιστον καὶ ἐλάχιστον ὡς καὶ τῇ σελήνῃ τὸ μήκιστον καὶ [1]τὸ ἐλάχιστον, πυρὸς ἔφοδος καὶ ὕδατος, ἥλιος ἐπὶ τὸ μακρότατον καὶ βραχύτατον, πάντα ταὐτὰ καὶ οὐ ταὐτά. Φάος Ζηνὶ, σκότος Αΐδῃ, φάος Αΐδῃ, σκότος Ζηνὶ, φοιτᾷ κεῖνα ὧδε καὶ τάδε κεῖσε πᾶσαν ὥρην, διαπρησσόμενα κεῖνά τε τὰ τῶνδε, τάδε τε [2]τὰ κείνων. Καὶ ἃ μὲν πρήσσουσι οὐκ οἴδασι, ἃ δὲ οὐ πρήσσουσι δοκέουσι εἰδέναι· καὶ ἃ μὲν ὁρέουσι οὐ γιγνώσκουσι· ἀλλ' ὁμῶς αὐτοῖσι πάντα γίγνεται δι' ἀνάγκην θείην καὶ ἃ βούλονται καὶ ἃ μὴ βούλονται. Φοιτεόντων δ' ἐκείνων ὧδε, [3]τῶνδέ τε κεῖσε, ξυμμισγομένων πρὸς ἄλληλα, τὴν πεπρωμένην μοῖραν ἕκαστον [4]ἀναπληροῖ καὶ ἐπὶ τὸ μέζον καὶ ἐπὶ τὸ μεῖον. Φθορὴ δὲ πᾶσι ἀπ' ἀλλήλων, τῷ μέζονι ἀπὸ τοῦ μείονος καὶ τῷ μείονι ἀπὸ τοῦ μέζονος· αὐξάνεται [5]καὶ τὸ μέζον ἀπὸ τοῦ ἐλάσσονος καὶ τὸ ἔλασσον ἀπὸ τοῦ μέζονος.

5. Cedunt vero omnia et divina et humana sursum et deorsum vicissim. Dies et nox ad summum et minimum, quemadmodum etiam lunae summum et minimum accedit. Igni suus est impetus et aquae item suus. Sol ad longissimum et brevissimum accedit. Omnia eadem et non eadem. Lux Iovi, tenebrae orco, lux orco, tenebrae Iovi. Commeant illa huc et haec illuc et omni quidem tempore illa horum, haec vero illorum res peragunt, et quae quidem faciunt nesciunt, quae vero non faciunt scire videntur et quae quidem vident non cognoscunt, sed pariter his omnia necessitate divina accidunt et quae volunt et quae nolunt. Illis autem huc, his vero illuc commeantibus invicemque commixtis fatalem suam sortem quodque complet et ad maius et ad minus. Interitus autem est omnibus mutuus, et maiori a minore et minori a maiore; quin etiam maius a minore augetur et minus a maiore.

ς'. Τὰ δ' ἄλλα πάντα καὶ ψυχὴ ἀνθρώπου καὶ σῶμα, ὁκοῖον ἡ ψυχὴ, διακοσμέεται. Ἐσέρπει δὲ ἐς ἄνθρωπον μέρεα μερέων, ὅλα ὅλων ἔχοντα [6]ξύγκρησιν πυρὸς καὶ ὕδατος, τὰ μὲν ληψόμενα, τὰ δὲ δώσοντα· καὶ τὰ μὲν λαμβάνοντα πλεῖον ποιέει, τὰ δὲ δι-

6. Reliqua vero omnia, tum hominis animus et corpus, velut animus, certo ordine describuntur. Irrepunt autem in hominem partes partium, totae in totum commixtionem habentes ignis et aquae, partim accepturae et partim tradituræ et aliae accipientes plus faciunt, aliae

[1] τό om. — [2] ταῦτα. — [3] καὶ τῶνδε κεῖ τε πρὸς ἄλληλα. — [4] ἐκφληροῖ. — [5] καί om. — [6] σύγκρισιν.

dum; vix scio quid praestet; hanc tamen rationem secutus sum, quia credo potius aliquid periisse in priore membro quam in altero aliquid interpolatum esse; — καὶ οὐδὲν πάντων τωὐτό solus θ. praebuit Littréo. — Ad hunc locum adscripsit Littréus simile placitum Anaxagorae, quod legitur apud Simpl. in Aristot. phys. fol. 34. b. Vide Ritter et Preller, hist. philos. p. 32.

5. χωρεῖ — ἀμειβόμενα.] χωρίς vulg., χωρεῖ est Bernaysii coniectura a Littréo recepta; — ἀμειβόμενος vulg., ἀμειβόμενα E. I. K. Q.', Lind., Mack., Littr., ἀμειβομένῳ pr. m. in θ., ἀμείβονται Zuing. in marg.

ἡμέρη — κείνων.] ὡς — ἐλάχιστον om. θ.; — τῇ om. pr. m. in H.; — σελήνη εἴη E. H. P.' Q.'; — καὶ τὸ ἐλ. om. pr. m. in E., καὶ ἐλάχιστον habet pr. m. in H.; — καὶ τοῦ πυρός E. P.' Q.'; — πάλιν ταῦτα καὶ οὐ ταῦτα vulg., πάντα (m. sec. πάλιν) ταῦτα καὶ οὐ τὰ αὐτά cod. θ., quod ταῦτα in ταὐτά mutato cum Littréo recepi; — σκότος Ἀ. Φ. Ἀ. om. θ.; — καὶ μετακινεῖται, quod vulgo post Φοιτᾷ legitur omisi cum pr. m. in H. et cum θ.; — τάδ' ἐκεῖσε G., ἐκεῖσε E. θ. Post πᾶσαν ὥρην ex solo θ. Littréus intulit πᾶσαν χώρην, — quod incongruum; — τε cod. θ., Littr., τε om. vulg.; — τὰ κείνων cod. θ., Littr., ταῦτα κείνων vulg.

καὶ — βούλονται.] καὶ θ' ἃ vulg., καθά G.. τά pro θ' ἃ cod. θ., ἃ pro θ' ἃ Mack., quem sequor, nolente licet Littréo; οὐ ante πρήσσουσι Mack., Littr. ex θ.; — vulgo om.; — rursus θ' ἃ vulg., τά cod. θ., ἃ Mack.; — ὁρῶσι vulg., ὁραίουσι cod. θ., unde Ionice scripsit Littr.; — ὅκως pro vulgato ὅμως Ald., mss. 7., ὁμῶς scribendum est visum; — ἃ ante μή ex θ. Mack., Littr., vulgo om.

Φοιτεόντων — μεῖον.] καὶ τῶνδε κεῖσε I. J. K., Lind., καὶ τῶν δ' ἐκεῖσε E. et sec. m. in H.; — τι pro τε cod. θ.; — συμμισγομένων omm. Parr. 3., συμμισγομένων τε Zuing., Lind.

Φθορὴ — μέζονος.] Φορή pr. m. in E. et θ.; — αὔξεται cod. θ.; — καί ante τὸ μέζον omm. mss. 7. apud Littr., cf. lectt. Voss.; — τὸ δὲ μέζον E. pro καὶ τὸ μέζον: — καὶ τὸ ἔλασσον ἀπὸ τοῦ μεζ. ex θ. Mack., Littr.; vulgo om.

6. τὰ — διακοσμέεται.] δέ plene E. H. θ., Mack.

ἐσέρπει — μεῖον.] σύγκρισιν pr. m. in H. et I. J.

δόντα μεῖον. Πρίουσι [1] ἄνθρωποι ξύλον, ὁ μὲν ἕλκει, ὁ δὲ ὠθέει, τὸ δ' αὐτὸ [2] τοῦτο ποιέουσι, μεῖον δὲ ποιέοντες πλεῖον ποιέουσι. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ [3] Φύσις ἀνθρώπων, τὸ μὲν ὠθέει, τὸ δὲ ἕλκει· τὸ μὲν δίδωσι, τὸ δὲ λαμβάνει· καὶ τῷ μὲν δίδωσι, τοῦ δὲ λαμβάνει, καὶ τῷ μὲν δίδωσι [4] τοσούτῳ πλέον, τοῦ δὲ λαμβάνει [5] τοσούτῳ μεῖον. Χώρην δὲ ἕκαστον φυλάσσει τὴν [6] ἑωυτοῦ καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τὸ μεῖον [7] ἰόντα διακρίνεται ἐς τὴν ἐλάσσονα χώρην· τὰ δὲ ἐπὶ τὸ μέζον πορευόμενα, ξυμμισγόμενα ἐξαλλάσσει ἐς τὴν μέζω τάξιν· τὰ δὲ ξεῖνα ὠθέεται ἐκ χώρης ἀλλοτρίης. [8] Ἑκάστη δὲ ψυχὴ μέζω καὶ ἐλάσσω ἔχουσα περιφοιτᾷ τὰ μόρια τὰ ἑωυτῆς, οὔτε προσθέσιος οὔτε ἀφαιρέσιος [9] δεομένη τῶν μερέων, [10] κατὰ δὲ αὔξησιν καὶ μείωσιν τῶν ὑπαρχόντων δεομένη [11] χώρης ἕκαστα διαπρήσσεται ἐς ἥν τινα [12] ἂν ἐσέλθῃ καὶ δέχεται τὰ προσπίπτοντα. Οὐ γὰρ δύναται τὸ μὴ ὁμότροπον ἐν τοῖσι ἀξυμφόροισι χωρίοισι ἐμμένειν· πλανᾶται μὲν γὰρ [13] ἀγνώμονα· ξυγγιγνόμενα δὲ ἀλλήλοισι [14] γιγνώσκει πρὸς ὃ προσίζει· προσίζει γὰρ τὸ ξύμφορον τῷ ξυμφόρῳ, τὰ δὲ ἀξύμφορα πολεμεῖ καὶ μάχεται καὶ διαλλάσσει ἀπ' ἀλλήλων. Διὰ τοῦτο ἀνθρώπου ψυχὴ ἐν ἀνθρώπῳ αὔξάνεται, ἐν ἄλλῳ δὲ οὐδενί· καὶ τῶν ἄλλων ζῴων τῶν μεγάλων ὡσαύτως· ὁκόσα [15] δὲ ἄλλως, ἀπ' ἀλλήλων ὑπὸ βίης ἀποκρίνεται.

minus cedentes. Lignum homines serra secant, et hic quidem trahit, alter trudit, idem tamen facientes id faciunt et minus facientes plus faciunt. Idem et hominis natura, partim quidem propellit, partim vero trahit, partim dat, partim etiam accipit, et alii quidem tanto plus dat, ab alio accipit tanto minus. Locum autem suum quodque tuetur et quae quidem ad minus tendunt in minorem locum secedunt; quae vero ad maius proficiscuntur, commixta in maiorem classem transeunt; aliena vero ex alieno loco pelluntur. Unusquisque vero animus maiores et minores partes habens suas circummeat ipsius, neque additione, neque subtractione partium indigens, sed pro earum, quas habet, augmento et decremento loco indigens, singula perficit in quemcumque (locum) devenerit et ea quae incidunt suscipit. Neque enim potest quod non est eiusdem generis in loco minime sibi conveniente permanere; vagantur enim mente carentia; secum vero invicem congredientia noverunt cui adhaereant; adhaeret enim conveniens convenienti, quae vero minime conveniunt dissident et pugnant et a se invicem discrepant. Quam ob causam hominis animus in homine, neque in ullo alio, incrementum capit; eodemque modo res se habet in ceteris magnis animantibus. Quae vero aliter habent ea per vim a se invicem secernuntur.

[1] οἱ ἄνθρ. — [2] τοῦτο om. — [3] Φύσεις. — [4] τοσούτω superscripto τοῦτο. — [5] τοσούτω superscripto τοῦτο. — [6] ἑωυτῶν. — [7] ἐόντα. — [8] ἑκάστω δὲ τύχη. — [9] δεομένων. — [10] καὶ τά pro κατά. — [11] χώρην δὲ ἕκαστα διαπρ. — [12] ἄν om. — [13] ἀγνοούμενα, συμμισγόνα. — [14] συγγινώσκεται προσίζει γάρ. — [15] τε.

πρίουσι — ποιέουσι.] τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο ποιέουσι vulg., Voss. τοῦτο omittit; — πονέουσι Ald. pro ποιέουσι.

τὰ δ' αὐτὰ — μεῖον.] τοιοῦτον pro τὸ δ' αὐτὸ καί E. H. K. Q.′, θ., τοιοῦτο Zuing. in marg.; — δ' ἕλκει E.; — τὸ μὲν δ., τὸ δὲ λαμβ. omm. I. K., δέ pro μέν cod. θ.; — τῷ μὲν διδόντι J.; — τοῦ δὲ λαμβ. om. E.; — τοῦ δὲ λαμβ. καὶ τῷ μὲν δ. omm. Parr. 3.; — τοῦ δέ Zuing., Foës. in adn., Lind., Mack., Littr., ὃ δέ vulg., ὁ δέ E. H. K., οὐδέν Ald. F. G. I. J., θ.

χώρην — ἀλλοτρίης]. Φυλάσσειν cod. θ.; — ἐόντα Ald. F. G.; — τὰ δὲ ξεῖνα μὴ ὁμότροπα vulg., sed μὴ ὁμότροπα glossema videtur desumptum ex iis, quae infra in hoc capitulo leguntur, quare reieci; — ἐκχωρέεται pro ὠθέεται cod. θ.

ἑκάστη — προσπίπτοντα.] ἑκάστη pr. m. in E. et K., θ., ἕκαστον vulg.; — δὲ ψυχή cod. θ., Zuing., Foës. in adn., Lind., Littr., δὲ τύχη vulg.; — οὔτε — οὔτε cod. θ., οὐ — οὐδέ vulg.; — δεομένη sec. m. in F. et θ., δεομένης Ald., E. H. K., δεομένων vulg.; — τῶν ὑπαρχ. καὶ μείωσιν cod. θ.; — δεομένη χώρης δὲ ἕκαστα (ἑκάστω K.) vulg., δεόμενα χώρης (al. m. ἣν) ἕκαστα cod. θ., Littr.; — ἐς ἥντινα ἄν cod. θ., Littr., ἄν om. vulg.; — ἔλθῃ cod. θ.; — δέξεται vulg., δέξηται Zuing., Lind., Mack., δέχηται Ald. E. H. J., δέχεται G. I. K., Littr., ἀνέχεται sine καί cod. θ.

οὐ γὰρ — ἀλλήλων.] μὴ ὁμονοεῖν pro ἐμμένειν cod. θ.; — ἀγνώμονα pr. m. in θ., ἀγνοούμονα sec. m., ἀγνοούμενα vulg.; — συνγενόμενα cod. θ., ξυμμισγόμενα vulg.; — ἀλλήλησι K.; — συγγινώσκεται προσίζει γάρ vulg., γινώσκει πρὸς ἃ προσίζει, προσίζει γάρ cod. θ., Littr.; — τὸ δὲ ἀξύμφορον πολεμεῖ vulgo, τὰ δὲ ἀξύμφορα π. de meo.

διὰ — ἀποκρίνεται.] καὶ διά E. P.′ Q.′; — ὅσα ἄλλως cod. θ., ὁκόσα δ' ἄλλως E. K.; — ἀπ' ἄλλων vulg., ἀπ' ἀλλήλων pr. m. in K., Zuing. in marg., Lind., Mack.

ζʹ. Περὶ μὲν οὖν τῶν ἄλλων ζῴων ἐάσω, περὶ δὲ ἀνθρώπου δηλώσω. Ἐσέρπει γὰρ ἐς ἄνθρωπον ψυχὴ πυρὸς καὶ ὕδατος ξύγκρησιν ἔχουσα, μοῖραν σώματος ἀνθρώπου· ταῦτα δὲ [1] καὶ θήλεα καὶ ἄρσενα καὶ πολλὰ καὶ παντοῖα τρέφεται, τρέφεται δὲ καὶ αὔξεται διαίτῃ τῇ περὶ τὸν ἄνθρωπον· ἀνάγκη δὲ καὶ τὰ μέρεα ἔχειν πάντα τὰ ἐσιόντα· οὗ τινος γὰρ μὴ ἐνείη μοῖρα ἐξ' ἀρχῆς, οὐκ ἂν αὐξηθείη οὔτε πολλῆς ἐπιούσης τροφῆς, οὔτε ὀλίγης, οὐ γὰρ ἔχει τὸ προσαυξόμενον· ἔχον δὲ πάντα αὔξεται ἐν χώρῃ τῇ ἑωυτοῦ ἕκαστον, τροφῆς ἐπιούσης ἀπὸ ὕδατος ξηροῦ καὶ πυρὸς ὑγροῦ, τὰ μὲν εἴσω βιαζόμενα, τὰ δὲ ἔξω. Ὥσπερ οἱ τέκτονες τὸ ξύλον πρίουσι καὶ ὁ μὲν ἕλκει ὁ δὲ ὠθέει τωὐτὸ ποιέοντες· — κάτω δ' ὁ πιέζων τὸν ἄνω ἕλκει, οὐ γὰρ ἂν παραδέχοιτο κάτω ἰέναι· — ἢν δὲ βιάζωνται, παντὸς ἁμαρτήσονται· τοιοῦτον τροφὴ ἀνθρώπου· τὸ μὲν ἕλκει, τὸ δὲ ὠθέει, εἴσω δὲ βιαζόμενον ἔξω ἕρπει· ἢν δὲ βιῆται παρὰ καιρὸν, παντὸς ἀποτεύξεται.

7. Ac ut reliqua animantia praeteream, de homine tamen dicam. Irrepit autem in hominem animus, ignis et aquae temperationem sortitus, corporis humani partem. Haec autem feminea et mascula multa et cuiusvis generis nutriuntur. Victus autem ratione, qua homo utitur, nutriuntur et incrementum accipiunt. Quae vero ingrediuntur, ea omnes partes habere est necesse. Nam cuiuscumque pars non inerit, a principio, nulla unquam ratione augeri poterit, neque copioso, neque pauco accedente alimento, cum non habeat quod incrementum capiat. Augetur autem quodque in suo loco quod omnia habet. Superveniente vero alimento ab aqua sicco, ab igne vero humido, alia quidem intro, alia vero foras vi adiguntur. Non secus ac fabri lignarii cum lignum serra secant, et alter quidem trahit, alter vero trudit, idem sane facientes et qui deorsum urget eum, qui supra est, trahit, neque enim descendere possit; sin per vim agant, penitus aberrabunt; tale quid circa hominis alimentum contingit, aliud quidem trahit, aliud vero trudit, intro vero vi actum foras repit. Quodsi alieno tempore per vim abigatur, prorsus successu frustrabitur.

ηʹ. Χρόνον δὲ τοσοῦτον ἕκαστα τὴν αὐτὴν ἔχει τάξιν, ἄχρι μηκέτι δέχηται ἡ χώρη, μηδὲ τροφὴν ἱκανὴν ἔχῃ, ἐς τὸ μήκιστον τῶν δυνατῶν, ἔπειτεν ἀμείβει ἐς τὴν μέζονα χώρην θήλεα καὶ ἄρσενα [2] τὸν αὐτὸν τρόπον ὑπὸ βίης καὶ ἀνάγκης διωκόμενα· ὁκότερα

8. Eodem autem ordine singula tanto tempore procedunt, quoad locus non amplius suscipiat, neque satis alimenti sit, quam longissime possunt. Postea ad ampliorem regionem transeunt tum feminea, tum mascula, eodem modo vi et necessitate coacta. Utra vero fatalem sortem

[1] τὰ θ. sine καί. — [2] τῶν ἑωυτῶν τρόπον.

7. περὶ — δηλώσω.] οὖν om. θ.
ἐσέρπει — ἔξω.] γάρ cod. θ., δέ vulg.; — ταῦτα δὲ καὶ θήλεα cod. θ., Littr., ταῦτα δὲ τὰ θ. vulg.; — παντοῖα τρέφεταί τε καὶ αὔξεται cod. θ.; — διαίτη τηπερ (sic) ἄνθρωπος idem; δὲ καὶ τὰ μέρεα E. H., καί om. vulg.; — πάντα τὰ ἐσιόντα sunt ista θήλεα καὶ ἄρσενα καὶ πολλὰ καὶ παντοῖα, de quibus paulo ante loquitur; non de cibis et potu accipiendum est; moneo quia cap. 9. mentio fit τῶν ἐσιόντων ἐς τὴν γυναῖκα σιτίων; — οὐκ αὐξηθείη cod. θ.; — τροφῆς ἐπιούσης idem; — τροφῆς δὲ ἐπιούσης ἀπὸ ὕδατος ὑγροῦ καὶ π. ξηροῦ K.; — καὶ τὰ μὲν εἴσω cod. θ.
ὥσπερ — ἁμαρτήσεται.] πρίουσι τὸ ξ. H. K.; — τρυπῶσι, al. m. πρίζουσι, cod. θ.; — καί om. idem; — δὲ πιέζων vulg., δ' ὁ πιέζων e mss. nonnullis Littr.; — ἕλκει plura mss. et alii et Littr., ἕρπει vulg.; — κάτω δὲ πιεζόντων ἀνέρπει cod. θ.; — βιάζηται idem; — πάντως E. H. K.; — ἁμαρτήσεται cod. θ.
τοιοῦτον — ἀποτεύξεται.] βιαζομένου cod. θ.; — ἕλκει Zuing. in marg., Mack.; — βιᾶται pr. m. in H.; — πάντως H. K.
8. χρόνον — ποιέουσι.] ἕκαστον cod. θ.; — τάξιν ἔχει E. H. θ.; — ἡ τροφὴ, μηδὲ χώρην ἱκανήν cod. θ., quem Littr. sequitur; quod fieri sane non debet; — τῶν δυνατῶν cod. θ., vulgatam e V. notavi; — ἔπειτ' (ἔπειτα E. H. K.) ἐναμείβει vulgo, sed ἐναμείβει noster non scripsit, dedit ἔπειτεν ἀμείβει; — ἐς τὴν μέζονα χώρην θηλέα dedit Littr. ex solo θ., vulgo ἔξω pro μέζονα. Porro τὸν αὐτὸν τρόπον cod. θ., Lind., Littr., τὸν ἑωυτόν vulgo, τὸν ωὐτόν E. H. K., Zuing., ἑωυτῶν Zuing. in marg.; — ὁκόσα P', Mack., Littr. pro vulgato ὁκότερα, tum πρότερον solus θ. praebuit Littréo; — ἐκπλήσῃ cod. θ.; — ἅμα δὲ καὶ συμμίσγεται cod. θ., Littr., καὶ ἅμα συμμ. vulgo; — διακρίνεται πρῶτα ἅμα δὲ καὶ συμμ. cod. θ., Littr., quam lectionem vulgatae non praefero; — ὀρθῆς Littr. cum mss. 6.,

δ' ἂν πρότερον ἐμπλήσῃ τὴν πεπρωμένην μοῖραν, ταῦτα διακρίνεται πρῶτα, [1]ἅμα δὲ καὶ ξυμμίσγεται· ἕκαστον μὲν γὰρ διακρίνεται, πάντα δὲ ταῦτα ξυμμίσγεται· χώρην δὲ ἀμείψαντα καὶ τυχόντα ἁρμονίης ὀρθῆς, ἐχούσης ξυμφωνίας τρεῖς, ξυλλήβδην διεξιόντα διὰ πασέων ζώει καὶ αὔξεται τοῖσι αὐτοῖσι οἷσι περ καὶ πρόσθεν· ἢν δὲ μὴ τύχῃ τῆς ἁρμονίης, μηδὲ ξύμφωνα τὰ βαρέα τοῖσι ὀξέσι γένηται, ἡ πρώτη ξυμφωνίη διαφθείρεται, [2]ἢν δὲ δευτέρῃ γένεσις ᾖ, διὰ παντὸς, [3]ἑνὸς ἀπογενομένου, πᾶς ὁ τόνος μάταιος· οὐ γὰρ ἂν [4]προσαείσειε· ἀλλ' ἀμείβει ἐκ τοῦ μέζονος [5]ἐς τὸ μεῖον πρὸ μοίρης· διότι οὐ γιγνώσκουσι ὅ τι ποιέουσι.

expleverint prius, haec primum secernuntur et simul commiscentur. Unumquodque si quidem secernitur, haec autem omnia commiscentur. Quae ubi regionem permutaverint et harmoniam rectam tres concentus habentem obtinuerint, coniunctim per omnes pervadentia vivunt et augentur iisdem, quibus etiam antea: sin non nacta fuerint harmoniam, neque concentus fuerit gravium ad acuta, primus concentus pessumdatur, sin alteri ortus contingat, per totum, quum unus absit, totus tenor vanus est; neque enim concineret; sed a maiore ad minus ante destinatam sortem transitio fit; eo quod nesciunt, quid faciant.

θ'. Ἀρσένων μὲν οὖν καὶ θηλέων διότι ἑκάτερα γίγνεται, προϊόντι τῷ λόγῳ δηλώσω. Τούτων δὲ ὁκότερον ἂν τύχῃ ἐλθὸν τῆς ἁρμονίης ὑγρὸν ἐὸν κινέεται ὑπὸ τοῦ πυρός· κινεόμενον δὲ ζωπυρέεται καὶ προσάγεται τὴν τροφὴν ἀπὸ τῶν ἐσιόντων ἐς τὴν γυναῖκα σιτίων καὶ [6]πνεύματος, τὰ μὲν πρῶτα πάντῃ ὁμοίως, ἕως ἔτι ἀραιόν ἐστι· ὑπὸ δὲ τῆς κινήσιος καὶ τοῦ πυρὸς ξηραίνεται καὶ στερεοῦται· στερεούμενον δὲ πυκνοῦται πέριξ· καὶ τὸ πῦρ [7]ἐγκατακλειόμενον οὐκ ἔτι τὴν τροφὴν ἱκανὴν ἔχει ἐπάγεσθαι, οὐδὲ τὸ πνεῦμα ἐξωθέει διὰ τὴν πυκνότητα τοῦ περιέχοντος· ἀναλίσκει [8]οὖν τὸ ὑπάρχον ὑγρὸν εἴσω. Τὰ μὲν οὖν στερεὰ τὴν φύσιν ἐν τῷ ξυνεστηκότι καὶ ξηρῷ [9]οὐ καταναλίσκεται τῷ πυρὶ ἐς τὴν

9. At vero cur utrique tum masculus, tum femella generentur, procedente oratione ostendam. Horum autem quodcumque deveniens concentum sortitum, cum humidum exsistat, ab igne movetur, motum vero viviscit et alimentum ad se ab iis, quae in mulierem ingrediuntur, cibo et spiritu attrahit, imprimis quidem undiquaque aequaliter, cum adhuc rarum est, motu vero et igne siccescit et solidescit et solidum redditum circumquaque densatur. Ignisque inclusus non amplius sufficiens alimentum attrahere valet, neque spiritum propter ambientis corporis densitatem expellit; absumit igitur quidquid intus humoris inest. Quae igitur natura solida sunt, in compacto et sicco non absumuntur ab igne in alimentum, sed valida

[1] καὶ ἅμα συμμ. — [2] ἡ δὲ δευτ. γένεσις ᾖ τὸ δ. π. — [3] ἐντός. — [4] προσαείσαιεν ἀλλὰ μέρει ἐκ. — [5] πρός. — [6] πόματος. — [7] ἐγκλήσμενον (sic). — [8] οὖν om. — [9] οὐκ ἀναλ.

ὀρθῶς vulg.; — συμφωνίης pr. m. in E. H.; — διεξιὼν vulg., διεξιόν cod. θ., Littr., διεξιούσας K.', Mack., διεξιόντα cum Lind. lego; — οἷσι περ cod. θ., οἷς περ E. H. K., περ vulgo om.; — τά ante βαρέα solus θ. praebuit Littréo. Verum nunc γένηται ἡ πρώτη συμφωνίη (διαφθείρεται interponit Lind., ἀπόλλυται Mack.) ἢν (addit ἡ cod. θ.) δὲ δευτέρη γένεσις ᾖ (ᾖ om. θ., ἤ Zuing.) τὸ διὰ (τὸ διά om. K.') παντός vulg. — Littréus de suo: γένηται, ἣν ἡ πρώτη συμφωνίη, ἢν ἡ δευτέρη γεννηθῇ ἢ τὸ διὰ παντός, quod minime intelligo. Puto recte Lind. et Mackium post ἡ πρώτη συμφωνίη excidisse aliquid existimare, quare eo loco διαφθείρεται inserui cum Lindano; tum lego δευτέρῃ, ut sit ἢν δὲ δευτέρῃ συμφωνίῃ γένεσις ᾖ, et τό ante διὰ παντός omitto, quin paene ὅμως pro τό scripserim. Deinde τινός pro ἑνός cod. θ.; — γενομένου pr. m. in E., sed ἀπογεν. rest. alia m.; — προσαείσαιεν codd. 4., προσαείσαι cod. θ.; — ἀλλά plene idem; — ἀμείβῃ vulg., ἀμείβει alii et Littr. cum mss. non paucis.

9. ἀρσένων — δηλώσω.] θηλείων vulg., θηλέων E. K., θηλειῶν J.

τούτων — εἴσω.] ὁκότερον ἂν τύχῃ τῆς ἁρμ. vulg., ὁπότερον ἢν τύχῃ ἐλθὸν καὶ τύχῃ τῆς ἁρμ. cod. θ., unde τύχῃ ἐλθὸν καί in vulgatam introduxit Littr., ego vero solum ἐλθόν recepi; — σίτων E. H. P.' θ.; — ἔτι E. I. J. Q.' θ. Zuing. in marg., Mack., Littr., ἄρτι vulgo, qui error quo modo natus sit in aprico est; — ἐγκατακλειόμενον H. K. Q.', θ., Littr., ἐγκλειόμενον vulg.; — ἔξω θέει Zuing. in marg.; — διὰ δέ J., sed δέ alia m.; — ἀναλίσκεται γάρ vulg., ἀναλ. οὖν E. H. K., θ.

τὰ μὲν οὖν — ἐπονομάζεται.] οὐ καταναλίσκεται cod. θ., Littr.; οὐκ ἀναλ. vulg.; — ἐν τῷ πυρί E.; — τοῦ ὑγροῦ οὐκ ἐνλίποντος cod. θ.; — ὀνομάζεται idem.

τροφήν· ἀλλ' ἐγκρατέα γίγνεται καὶ ξυνίσταται τοῦ ὑγροῦ ἐκλείποντος, ἅπερ ὀστέα καὶ νεῦρα ἐπονομάζεται. Τὸ δὲ πῦρ ἐκ τοῦ ξυμμιγέντος κινεομένου τοῦ ὑγροῦ διακοσμέεται τὸ σῶμα κατὰ φύσιν διὰ τοιήνδε ἀνάγκην· διὰ μὲν [1] τῶν στερεῶν καὶ ξηρῶν οὐ δύναται τὰς διεξόδους χρονίας ποιέεσθαι, διότι οὐκ ἔχει τροφήν· διὰ δὲ τῶν ὑγρῶν καὶ [2] μαλακῶν δύναται· ταῦτα γάρ ἐστι αὐτῷ τροφή· ἔνι δὲ καὶ ἐν τούτοισι ξηρότης [3] οὐ καταναλισκομένη ὑπὸ τοῦ πυρός· ταῦτα δὲ ξυνίσταται πρὸς ἄλληλα. Τὸ μὲν οὖν ἐσωτάτω καταφραχθὲν πῦρ καὶ πλεῖστόν ἐστι καὶ μεγίστην τὴν διέξοδον ἐποιήσατο· πλεῖστον γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐνταῦθα ἐνῆν, ὅπη κοιλίη καλέεται· καὶ ἐξέπεσε ἐντεῦθεν, ἐπεὶ οὐκ εἶχε τροφὴν, ἔξω καὶ ἐποιήσατο τοῦ πνεύματος διεξόδους καὶ τροφῆς ἐπαγωγὴν καὶ διάπεμψιν· τὸ δὲ ἀποκλεισθὲν ἐς τὸ ἄλλο σῶμα περιόδους ἐποιήσατο τρισσὰς, ὅπερ [4] ἦν ὑγρότατον τοῦ πυρὸς ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, αἵτινες φλέβες καλέονται κοῖλαι· ἐς δὲ τὰ μέσα τούτων τὸ ὑπολειπόμενον τοῦ ὕδατος ξυνιστάμενον πήγνυται, ὅπερ καλέεται σάρκες.

redduntur et humore deficiente compinguntur, quae quidem ossa et nervi nominantur. Ignis autem ex commixto humore commoto corpus secundum naturam propter hanc necessitatem componit: per solida et sicca diu permeare non potest, cum alimentum non habeat; at per humida et mollia potest, quod haec ipsius sint alimentum. In his autem etiam siccitas ab igne non consumpta inest. Haec vero mutuo inter se consistunt. Ignis igitur penitissime conclusus et plurimus est et maximum exitum fecit, cum plurimus hoc in loco humor inesset, qui venter appellatur, indeque excidit, cum alimentum non habeat, forasque exitum spiritui paravit et alimentum ad se adduxit et transmittit. Qui vero ad reliquum corpus exclusus est ignis triplices circuitus fecit. Quod erat in igne humidissimum, in iis locis remansit, quae venae cavae appellantur; in mediis vero harum quod reliquum est aquae densatum constitit et carnes vocatur.

ι'. Ἑνὶ δὲ λόγῳ πάντα διεκοσμήσατο κατὰ τρόπον αὐτὸ ἑωυτῷ τὰ ἐν [5] τῷ σώματι τὸ πῦρ, ἀπομίμησιν τοῦ ὅλου, μικρὰ πρὸς μεγάλα καὶ μεγάλα πρὸς μικρά· κοιλίην μὲν τὴν μεγίστην, ξηρῷ [6] καὶ ὑγρῷ ταμεῖον, δοῦναι πᾶσι καὶ λαβεῖν παρὰ πάντων, θαλάσσης δύναμιν, ζώων ἐντρόφων τροφὸν, ἀξυμφόρων δὲ φθορόν· περὶ δὲ ταύτην ὕδατος ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ ξύστασιν, διέξοδον πνεύματος ψυχροῦ καὶ θερμοῦ· ἀπομίμησιν τῆς γῆς, τὰ ἐπεισπίπτοντα πάντα ἀλλοιούσης.

10. Ut summatim dicam, ignis omnia, quae sunt in corpore suo modo ad universi imitationem parva cum magnis et magna cum parvis disposuit. Ventrem quidem maximum sicci et humidi promptuarium, qui omnibus daret et ab omnibus acciperet maris habens facultatem, quod animalia in ipso degere solita fovet, aliena vero perimit. Circum hunc est aquae frigidae et humidae coagmentatio, transitus spiritus frigidi et calidi ad terrae imitationem, quae omnia, quae in ipsam illabuntur, alterat. Consumens

[1] τὸ στερέον καὶ ξηρόν. — [2] μαλθακῶν. — [3] οὐκ ἀναλισκαμένη (sic). — [4] ἦν. — [5] τῷ om. — [6] καί om.

τὸ δὲ πῦρ — ἄλληλα.] τῶν στερεῶν καὶ ξηρῶν cod. θ., Littr., τὸ στερέον καὶ ξηρόν vulg.; — ταῦτα δὲ αὐτῷ ἐστι τροφή cod. θ.; — οὐ καταναλισκομένη cod. θ., οὐκ ἀναλισκ. vulg.

τὰ μὲν οὖν — σάρκες.] ἐστι om. pr. m. in H.; — ἐστι — ἐποιήσατο om. cod. θ.; — ἐντεῦθεν ην ὅποι κοιλίη καλέεται cod. θ., unde ὅπη pro vulgato ὅπερ scripsi; — εἶχε cod. θ., Mack., Littr., ἔχει vulg., τοῦ πνεύματος διεξόδους cod. θ., Mack.; — πλεῖστον γὰρ τὸ ὑγρὸν ἐνταῦθα ἐνῆν vulg., pro τοῦ πνευμ. διεξ.; — διάπεμψιν E. H. K., θ., Littr., διάπεψιν vulg.; — ἐς ἄλλο σῶμα vulg., τό de meo interposui; — ὃ γάρ pro ὅ περ P.'; — ξυνισταμένου vulg., συνιστάμενον Parr. 5. et θ., ξυνιστάμενον edd. antt., Zuing.

10. ἑνὶ — ἀλλοιούσης.] τῷ K. θ., Littr., vulgo om.; — ὕδατι ξηρῷ καὶ ὑγρῷ cod. θ.; — πᾶσι om. idem; — ἔντροφον E. K., συντρόφων cod. θ.; — τροφόν H. I. J. θ., Lind., Mack., τροφήν vulg.; vocabulum omm. E. K. P.'; — σύστασιν cod. θ., Littr., σύστασις vulg.; — διέξοδον cod. θ. Littr., διέξοδος vulg.; — τῆς om. θ.

[1]Καταναλίσκον δὲ καὶ αὔξον σκέδασιν ὕδατος λεπτοῦ καὶ πυρὸς ἐποιήσατο [2]ἠερίου, ἀφανέος καὶ φανεροῦ, ἀπὸ τοῦ ξυνεστηκότος ἀπόκρισιν, ἐν ᾧ φερόμενα πάντα ἐς τὸ φανερὸν ἀφικνέεται ἕκαστα μοίρῃ πεπρωμένῃ. Ἐν δὲ [3]τούτῳ ἐποιήσατο πυρὸς περιόδους τρισσάς, περαινούσας πρὸς ἀλλήλας καὶ εἴσω καὶ ἔξω· αἱ μὲν πρὸς τὰ κοῖλα τῶν ὑγρῶν, σελήνης δύναμιν, αἱ δὲ ἐς τὴν ἔξω περιφορὰν, πρὸς τὸν περιέχοντα πάγον, ἄστρων δύναμιν, αἱ δὲ μέσαι καὶ εἴσω καὶ ἔξω περαίνουσαι. Τὸ θερμότατον καὶ ἰσχυρότατον πῦρ, ὅπερ πάντων κρατέει, διέπον ἅπαντα κατὰ φύσιν, [4]ἄϊκτον καὶ ὄψι καὶ ψαύσι, ἐν τούτῳ ψυχὴ, νόος, φρόνησις, αὔξησις, κίνησις, μείωσις, [5]διάλλαξις, ὕπνος, ἐγρήγορσις· τοῦτο [6]πάντα διὰ παντὸς κυβερνᾷ καὶ τάδε [7]καὶ ἐκεῖνα, οὐδέκοτε [8]ἀτρεμίζον.

ια'. Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐκ τῶν φανερῶν τὰ ἀφανέα σκέπτεσθαι οὐκ ἐπίστανται· τέχνῃσι γὰρ χρεόμενοι ὁμοίῃσι ἀνθρωπίνῃ φύσι οὐ γιγνώσκουσι· θεῶν γὰρ νόος ἐδίδαξε μιμέεσθαι τὰ ἑωυτῶν, γιγνώσκοντας ἃ [9]ποιέουσι καὶ οὐ γιγνώσκοντας [10]ὃ μιμέονται. Πάντα γὰρ ὁμοῖα ἀνόμοια ἐόντα· καὶ ξύμφορα πάντα, [11]διάφορα ἐόντα· διαλεγόμενα, οὐ διαλεγόμενα· γνώμην ἔχοντα, ἀγνώμονα· ὑπεναντίος ὁ τρόπος ἑκάστων ὁμολογεόμενος. Νόμος γὰρ καὶ [12]φύσις, οἷσι πάντα [13]διαπρησσόμεθα, οὐχ ὁμολογέεται ὁμολογεόμενα· νόμον [14]γὰρ ἔθεσαν ἄνθρωποι αὐτοὶ

vero et augens aquae tenuis dispersionem fecit et ignis aërei et obscuri et apparentis a compacto secretionem, in quo delata omnia singula pro fatali sorte in apertum veniunt. In hoc autem triplices ignis circuitus fecit in se invicem intro ac foras tendentes, alios quidem ad humorum cavitates lunae facultate, alios vero ad exteriorem superficiem, ad ambientem consistentiam, siderum facultate, medios autem intro et foras tendentes. Calidissimus et validissimus ignis est, qui omnia superat, omnia secundum naturam moderans, quem visu et tactu attingere non valemus; in quo animus, mens, prudentia, incrementum, motus, imminutio, permutatio, somnus, vigilia. Hic omnia in totum gubernat et haec et illa, numquam quiescens.

11. At vero homines ex manifestis obscura in considerationem adhibere non noverunt. Ignorant enim quod artibus utantur naturae humanae similibus. Divina namque mens docuit sua opera imitari cognoscentes quae faciunt et ignorantes quae imitantur. Omnia enim similia quae dissimilia exsistunt et convenientia quae sunt differentia, loquentia non loquentia, rationem habentia, ratione carentia. Singulorum modus, qui in confesso est, aliquantulum adversatur. Lex enim et natura, quibus omnia conficimus, de his, quae in confesso sunt, non consentiunt. Legem si quidem ipsi sibi homines statuerunt,

[1] καταναλίσκονται δὲ αὔξον. — [2] περὶ οὐκ (sic) ἀφανέος. — [3] τοῦτο. — [4] ἄψοφον καὶ ὄψει. — [5] διάταξις — [6] πάντη. — [7] καί om. — [8] ἀτρεμίζει. [9] ποιέοντες. — [10] ἃ μιμ. — [11] καὶ διαφ. — [12] φύσιος. — [13] διαπρασσόμενα. — [14] μὲν γὰρ ἔθ.

καταναλίσκον — πεπρωμένη.] καταναλίσκοντα (καταναλίσκονται Parr. 3.) δὲ αὔξον vulg.; cum Littréo dedi lectionem Zuingeri, Foësii in adn., quam Mack. item exhibuit; — καὶ τὰ μὲν καταναλίσκον τὰ δὲ αὔξον K.', Lind.; — ἠερίου ἀφανέος cod. θ., Mack., Littr., περὶ οὐκ (οὐ Ald., E. H. K., τοῦ pro οὐκ Zuing., Lind.) ἀφανέος vulg.; — πάντα om. θ.; — ἕκαστον pro ἕκαστα idem; — πεπρωμένη om. pr. m. in H.

ἐν — περαίνουσαι.] τούτων cod. θ.; voluit puto librarius ἐν δὲ τούτων; — αἱ δὲ πρός cod. θ.; — ἐπιφοράν idem; — ἄστρον idem.

τὸ θερμότατον — ἀτρεμίζον.] κρατέει cod. θ. pro vulgato ἐπικρατέεται; — διέποντα πάντα H.; — ἕκαστα pro πάντα cod. θ.; — ἄοικτον cod. θ., ἄψοφον vulg., ἄψηρον L., ἄϊκτον Littr.: — ψυχῆς E. H. K. P.' Q.'; — νοῦς cod. θ.; — κιν., μει., διαλλ. om. idem; — διάταξις F. G. I. J.; — ἔγερσις cod. θ.; — καί ante ἐκεῖνα omm. F. G. I. J.; — ἀτρεμίζον Zuing., Lind., Mack., Littr., ἀτρεμίζων vulg.. ἀτρεμέει, ἀτρεμίζει aliae sunt lectt. mss., ἀτρεμέος (ἀτρεμαῖος voluit) ἥσταται (ἵσταται.) Cod. J.

11. οἱ δὲ — μιμέονται.] γινώσκοντας vulg., γιγνώσκοντας cod. θ. utroque loco; — οὐ om. G.

πάντα — ὁμολογεόμενος.] ὑπεναντίον vulg., ὑπεναντίων E., ὑπεναντίος cod. θ.

νόμος — διαφέρει.] φύσις E. L. θ., Zuing., Lind., Mack., Littr., φύσιος vulg.; — διαπρησσόμεθα cod. θ., Zuing. in marg., Littr., διαπρησσόμενα vulg.; — νόμον μὲν ἔθεσαν E. H. P.' Q.' θ., Zuing., Lind.. Mack., Littr., μὲν γάρ in his I.; — ἄνθρωποι ἔθεσαν cod. θ.; — φύσιν δή Ald., E. I. J.; — πάντων E. H. θ., Mack., Littr., πάντες vulg.; — θεὸς διεκόσμησεν pr. m. in θ.; — ἃ J., Littr., τά vulg.; — διέθεσαν priore loco θ., altero J. θ., quod recepi pro vulgato ἔθεσαν.

ἑωυτοῖσι, οὐ γιγνώσκοντες περὶ ὧν ἔθεσαν· Φύσιν δὲ [1] πάντων θεοὶ διεκόσμησαν· [2] ἃ μὲν οὖν ἄνθρωποι διέθεσαν, οὐδέκοτε κατὰ τωὐτὸ ἔχει, οὔτε ὀρθῶς, οὔτε μὴ ὀρθῶς· ὁκόσα δὲ θεοὶ διέθεσαν, αἰεὶ ὀρθῶς ἔχει· καὶ τὰ ὀρθὰ καὶ τὰ μὴ ὀρθὰ τοσοῦτον διαφέρει.

ignorantes de quibus statuerunt. Naturam vero omnium dii certo ordine constituerunt. Quae igitur homines constituerunt, ea numquam eodem modo se habent, sive recta, sive non recta sint. Quae vero dii constituerunt, ea semper recte habent. Ac recta et non recta tantum inter se differunt.

ιβ'. Ἐγὼ [3] δὲ δηλώσω τέχνας φανερὰς ἀνθρώπου παθήμασι ὁμοίας ἐούσας καὶ φανεροῖσι καὶ ἀφανέσι. Μαντικὴ τοιόνδε· τοῖσι φανεροῖσι μὲν τὰ ἀφανέα γιγνώσκειν καὶ τοῖσι ἀφανέσι τὰ φανερὰ, καὶ τοῖσι ἐοῦσι τὰ μέλλοντα, [4] καὶ τοῖσι ἀποθανοῦσι τὰ ζῶντα, καὶ τῶν ἀξυνέτων ξυνίασι, ὁ μὲν εἰδὼς αἰεὶ ὀρθῶς, ὁ δὲ μὴ εἰδὼς ἄλλοτε ἄλλως. Φύσιν ἀνθρώπου καὶ [5] βίον ταῦτα μιμέεται· ἀνὴρ γυναικὶ [6] ξυγγενόμενος παιδίον [7] ἐποίησε, τῷ φανερῷ τὸ ἄδηλον γιγνώσκων, ὅτι οὕτως ἔσται. Γνώμη ἀνθρώπου ἀφανὴς, γιγνώσκουσα τὰ φανερὰ, ἐκ παιδὸς ἐς ἄνδρα μεθίσταται, τῷ ἐόντι τὸ μέλλον [8] γιγνώσκει· [9] διότι οὐχ ὅμοιον τὸ ἀποθανὸν τῷ ζώοντι, τῷ τεθνηκότι τὸ ζῶον οἶδε. Ἀξύνετον γαστήρ· ταύτῃ ξυνίεμεν ὅτι διψῇ ἢ πεινῇ. Ταῦτα μαντικῆς τέχνης καὶ φύσιος ἀνθρωπίνης πάθεα, τοῖσι μὲν γιγνώσκουσι αἰεὶ ὀρθῶς, τοῖσι δὲ μὴ γιγνώσκουσι αἰεὶ ἄλλοτε ἄλλως.

12. At hominis artes manifestas affectionibus tum manifestis, tum obscuris similes esse demonstrabo. Divinationis hoc munus est, ut ex manifestis obscura quidem cognoscat, ex obscuris manifesta, et ex praesentibus quae futura sunt, ex mortuis viventia; quae intelligentia carent intelligunt semper quidem recte qui doctus est, indoctus vero alias aliter. Hominis naturam haec quoad fieri potest imitantur. Vir cum muliere congressus puerum facit, ex manifesto obscurum cognoscens, id ita futurum esse. Mens humana obscura manifesta cognoscens e puero in virum transit, praesenti futurum cognoscit; quia id quod mortuum est dissimile est viventi, ex mortuo vivum cognoscit. Venter cum intelligentia careat, ex eo intelligimus quod sitit, aut esurit. Hae divinandi artis et naturae humanae affectiones sunt, gnaris semper recte, ignaris vero semper alias aliter.

ιγ'. [10] Τέχνῃσι τὸν σίδηρον περιτήκουσι, πνεύματι ἀναγκάζοντες τὸ πῦρ τὴν ὑπάρχουσαν τροφὴν ἀφαιρέονται, ἀραιὸν δὲ ποιήσαντες παίουσι καὶ ξυνελαύνουσι, ὕδατος δὲ ἄλλου [11] τροφῇ ἰσχυρὸν γίγνεται. Ταὐτὰ πάσχει

13. In artibus ferrum colliquefaciunt, spiritu ignem cogentes praesens alimentum adimunt; cum vero rarum fecerint, feriunt et cogunt; alius vero aquae alimento validum fit. Eadem homini a paedotriba contingunt, —

[1] πάντες. — [2] τά. — [3] δέ om. — [4] καί om. — [5] οἷον. — [6] συγκενόμενος. — [7] ἐποίεε. — [8] γινώσκει. — [9] οὐχ ὅμοιον ἀπὸ θ. ζώοντι τῷ τ. — [10] τέχνης. — [11] τροφή.

12. ἐγὼ δὲ — ἀφανέσι.] δέ cod. θ., Zuing., Lind., Mack., Littr.; vulgo δέ abest.

μαντικὴ — ἄλλως.] τοῖσι μὲν φανεροῖσι cod. θ.; — γινώσκει E. θ.; — καὶ τοῖσι ἀφανέσι mss. 7., Lind., Littr.; vulgo καί om.; — καὶ τοῖσι ἀποθανοῦσι cod. θ., Littr., καί om. vulg.; ἄλλοτε ἄλλος E.

φύσιν — ἔσται.] καὶ οἷον vulg., καθ' οἷον Lind., καὶ ὡς οἷόν τε K.', καὶ βίον cod. θ., Mack., Littr.; — γυναικός F. G.; — ἐποίεε vulg., ἐποιέετο E., ἐποίησε θ., Mack., Littr.; — τῷ om. E., γινώσκειν vulg., γινώσκει cod. θ., Mack., γινώσκων Lind., quem sequor.

γνώμη — οἶδε.] γινώσκειν E. H., Littr., γινώσκει vulg.; — οὐχ ὅμοιον ἀπὸ θανάτου (ἀπὸ θανάτου Ald., Parr. 4., Lind., ἀποθανών cod. θ., Mack.) ζώοντι (ζῶντι cod. θ.) τῷ τεθνηκότι τὸ ζῶον οἶδε (οἶδεν τὸ ζῶον cod. θ.) vulg. Unde Littr. effecit οὐχ ὁ μὴ ὢν ἀπὸ θανάτου, ζῶον δὲ, τῷ τεθνηκότι τὸ ζῶον οἶδε, quod num quis intelligat, dubito. Vide num placeant, quae ipse de coniectura exhibui.

ἀξύνετον — πεινῇ.] ἡ γαστήρ K.'

ταῦτα — ἄλλως.] παθήματα cod. θ.; — γιγνωσκ. cod. θ. bis, γινώσκ bis vulg.; — ἄλλη G.

13. τέχνῃσι — γίγνεται.] Vulgo σιδήρου ὄργανα τέχνης, sed illud σιδήρου ὄργανα mihi inscriptio esse videtur marginalis, quam abiicio; — τέχνης vulgo, τέχνῃσι cod. θ., Littréus; — ἀφαιρέοντες vulgo, ἀφαιρέονται codex θ.; — τροφή E. I.

ταὐτὰ — γίγνεται.] ταῦτα cett.; — ἄνθρ. ceteri: — ἀναγκαζομένου cod. θ.; — ἀραιούμενα κόπτεται sine δέ

ὤνθρωπος ὑπὸ παιδοτρίβου· τὴν ὑπάρχουσαν τροφὴν πυρὶ ἀφαιρέεται, ὑπὸ [1]πνεύματος ἀναγκαζόμενος· ἀραιούμενος δὲ κόπτεται, τρίβεται, καθαίρεται, ὑδάτων δὲ [2]ἐπαγωγῇ ἄλλοθεν [3]ἰσχυρὸς γίγνεται.

praesens alimentum igne adimitur, dum a spiritu cogitur; rarefactus vero tunditur, fricatur, purgatur, aquis autem aliunde inductis robustus evadit.

ιδ'. Καὶ οἱ γναφέες τωὐτὸ διαπρήσσονται· λακτίζουσι, [4]κόπτουσι, ἕλκουσι, λυμαινόμενοι ἰσχυρότερα ποιέουσι, κείροντες τὰ ὑπερέχοντα καὶ παραπλέκοντες καλλίω ποιέουσι· ταὐτὰ πάσχει [5]ὤνθρωπος.

14. Fullones quoque idem faciunt: pedibus calcant, feriunt, trahunt, sordes abluendo robustiora reddunt; quae supereminent deradendo et annectendo pulchriora efficiunt. Eadem etiam homini contingunt.

ιε'. Σκυτέες τὰ ὅλα [6]κατὰ μέρεα διαιρέουσι καὶ τὰ μέρεα ὅλα ποιέουσι, τάμνοντες δὲ καὶ κεντέοντες τὰ σαθρὰ ὑγιέα ποιέουσι. Καὶ ὤνθρωπος δὲ τωὐτὸ πάσχει· ἐκ τῶν ὅλων μέρεα διαιρέεται, καὶ ἐκ τῶν μερέων ξυντιθεμένων ὅλα γίγνεται· κεντεόμενοί τε καὶ τεμνόμενοι τὰ σαθρὰ ὑπὸ τῶν ἰητρῶν [7]ὑγιάζονται· καὶ [8]τόδε ἰητρικῆς, τὸ λυπέον ἀπαλλάσσειν καὶ ὑφ' οὗ πονέει ἀφαιρέοντα ὑγιέα ποιέειν. Ἡ φύσις [9]αὐτόματα ταὐτὰ ἐπίσταται· καθήμενος πονέει, ἀναστῆναι, κινεύμενος πονέει, ἀναπαύσασθαι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἔχει ἡ φύσις ἰητρικῆς.

15. Sutores tota in partes dividunt et partes in tota transformant, secantes vero et pungentes lacera integra reddunt. Idemque homo patitur; ex integris partes discerpuntur et e partibus compositis tota fiunt; puncti et resectis corruptis a medicis ad sanitatem restituuntur; quin hoc medicae artis munus est, quod laedit removere et quod dolorem facit adimendo sanum reddere. Natura sponte sua eadem facere novit; cum sedens dolet, assurgere; cum ex motu dolet, requiescere, aliaque huius generis ex arte medica natura habet.

ιϛ'. Τέκτονες πρίοντες ὁ μὲν ὠθέει, ὁ δὲ ἕλκει· τωὐτὸ [10]ποιέειν ἀμφότερα φέρει· τρυπῶσι, ὁ μὲν ἕλκει, ὁ δὲ ὠθέει· πιεζόντων τὸ μὲν ἄνω ἕρπει, τὸ δὲ κάτω· [11]μείω ποιέοντες πλείω ποιέουσι καὶ πλείω ποιέοντες μείω ποιέουσι, φύσιν τε ἀνθρώπου μιμέονται. Πνεῦμα

16. Fabri lignarii dum serra secant alter trudit, alter trahit; idem facere utrumque fert; perforant, alter trahit, alter trudit; cum premunt partim sursum vergit, partim deorsum; comminuentes plura faciunt, et plura facientes comminuunt; naturamque hominis imitantur.

[1] τοῦ πν. — [2] ὑπαγ. — [3] ἰσχυρῶς. — [4] παίουσι λυμαινόμενοι κόπτουσιν, ἕλκουσιν λυμαινόμενοι ἰσχυρ. — [5] ὁ ἄνθρ. — [6] κατὰ μ. διαιρέοντες ταμν. [7] ὑγιαίνοντα. — [8] ζώει ἰητρική. — [9] αὐτομάτη. — [10] ποιέει. — [11] μεῖον.

cod. θ.; — ὑπὸ τῶν δε pro ὑδάτων δέ idem; — ὑπαγωγῇ vulg., ἐπαγωγῇ Zuing. in marg., θ.; hoc solum congruit cum comparatione in extremis periodi superioris.

14. καὶ — ὤνθρωπος.] τοῦτο cod. θ.; — vulgatum παίουσι, λυμαινόμενοι om. θ.; — πλυνόμενοι Zuing. in marg., Lind., Mack.; — κείροντες — ποιέουσι om. G.; — ταῦτα ceteri; — ὁ ἄνθρ. vulg., ἄνθρ. cod. θ.. ὤνθρ. E. H., Littr.

15. σκυτέες — ποιέουσι.] τὰ ὅλα κατὰ (καὶ τά E.) μέρεα διαιρέοντες (διαιρέουσι E. K. Q.', Mack.) τέμνοντες (τάμνοντες Parr. 5.) vulg., — τὰ ὅλα καὶ τὰ μέρεα διαιρέουσι καὶ τὰ μέρεα ὅλα (ὅλα om. H.) ποιέουσι τέμνοντες (τάμνοντες H.) θ.; textum descripsi, sicuti Littr., nisi quod hic principio καὶ τά pro vulgato κατά recepit, quod displicet.

καὶ — ποιέων.] ἄνθρ. ceteri; — ταῦτα pro τωὐτό cod. θ.; — ἐκ τῶν γὰρ ὅλων Lind.; — γίγνεται cod. θ., γίνεται cett.; — κεντούμενοι δέ cod. θ.; — τὰ σεσηπότα J.; — ὑγραίνονται καὶ ζῶσι (ζώῃ H.) ἰητρική vulg., ὑγιαίνονται· καὶ τόδε ἰητρικῆς cod. θ., Littr.; equidem in hac lectione ὑγιάζονται de meo dedi; — ἀπαλλάσσει vulg.; cum Littréo sequor θ.; — ἀφαιρέουσα Zuing. in marg., Lind., Mack.; — ποιεῖ Lind., Mack.; — cod. Lat. Littréi exprimere videtur τί γὰρ ἄλλο ποιέει ἡ ἰητρική. εἰ μὴ τὸ λυπέον ἀπαλλάσσειν καὶ ὑφ' οὗ πονέει ἀφαιρέειν καὶ ὑγιέα ποιέειν τὸν ἄνθρωπον;

ἡ φύσις — ἰητρικῆς.] ταῦτα ceteri; — τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα sine καί cod. θ.; — ἡ ante φύσις om. pr. m. in H.

16. τέκτονες — μιμέονται.] τωὐτό mss. 5., Lind., Mack., τὸ αὐτό vulg.; — ποιέοντες cod. θ., ποιέει Parr. 5., cf. lectt. V.; — ἀμφοτέρως vulgo, ἀμφότερα de meo; — φέρει om. θ.. συμφέρει Zuing. in marg.; — πιεζόντων syllaba πι erasa cod. θ., ὁ πιέζων τὸν ἄνω ἕλκει K.', Mack.; equidem τὸ μέν explevi cum Zuing. in marg., Lind.; — μεῖον οἷοι ἐόντες πλείω ποιέουσι vulg., μείω (μεῖον Zuing., Lind., Mack.) πλείω ποιέουσι cod. θ.; — καὶ πλείω ποιέοντες μείω ποιέουσι supplevit Littr. auctoritate codicis sui Latini; — τε omm. K. θ.

πνεῦμα — ἕρπει.] τὸ πνεῦμα cod. θ.; — τὸ δ' αὐτό

τὸ μὲν ἕλκει, τὸ δὲ ὠθέει· τωὐτὸ ποιέειν [1] ἀμφότερα φέρει· σίτων τὰ μὲν κάτω πιέζεται, τὰ δὲ ἄνω ἕρπει. Ἀπὸ μιῆς ψυχῆς [2] διαιρευμένης πλείους καὶ μείους, καὶ μέζονες καὶ ἐλάσσονες.

Spiritum partim trahit, partim trudit; idem facere fert utrumque. Ciborum pars deorsum premitur, pars sursum vergit. Ab uno animo in partes diviso plures et pauciores, maiores et minores fiunt.

ιζ'. Οἰκοδόμοι ἐκ διαφόρων ξύμφορον [3] ἐργάζονται, τὰ μὲν ξηρὰ ὑγραίνοντες, τὰ δὲ ὑγρὰ ξηραίνοντες, τὰ μὲν ὅλα διαιρέοντες, τὰ δὲ διῃρημένα ξυντιθέντες· μὴ οὕτω δὲ ἐχόντων οὐκ ἂν ἔχοι [4] ἢ δεῖ. Δίαιταν ἀνθρωπίνην μιμέονται, τὰ μὲν ξηρὰ ὑγραίνοντες, τὰ δὲ ὑγρὰ ξηραίνοντες, τὰ μὲν ὅλα διαιρέουσι, τὰ δὲ διῃρημένα ξυντιθέασι, ταῦτα πάντα διάφορα ἐόντα ξυμφέρει τῇ φύσι.

17. Qui domos construunt ex rebus differentibus unam convenientem efficiunt, sicca quidem humectantes, humida vero siccantes et tota quidem in partes secantes, secta vero coniungentes. Quae nisi ita se haberent, non se haberent, uti oportet. In quo victus rationis, quae homini debetur, quaedam imitatio est; dum sicca quidem humectant, humida vero siccant, tota in partes secant, sicca vero coniungunt. Haec omnia cum differentia exsistant, natura conveniunt.

ιη'. Μουσικῆς ὄργανον ὑπάρξαι δεῖ πρῶτον ἐν ᾧ δηλώσει ἃ βούλεται ἁρμονίῃ· ξυντάξιες ἐκ τῶν αὐτῶν οὐχ αἱ αὐταὶ, ἐκ τοῦ ὀξέος, ἐκ τοῦ βαρέος, ὀνόματι μὲν ὁμοίων, φθόγγῳ δὲ οὐχ ὁμοίων· [5] τὰ πλεῖστα διάφορα μάλιστα ξυμφέρει, καὶ τὰ ἐλάχιστα διάφορα ἥκιστα ξυμφέρει· εἰ δὲ ὁμοῖα πάντα ποιήσει τις, οὐκ ἔνι τέρψις· αἱ πλεῖσται μεταβολαὶ καὶ πολυειδέσταται μάλιστα τέρπουσι. Μάγειροι ὄψα σκευάζουσι ἀνθρώποισι [6] ἐκ διαφόρων, ξυμφόρων, παντοδαπὰ ξυγκρίνοντες, ἐκ τῶν αὐτῶν οὐ τὰ αὐτὰ, βρῶσιν καὶ πόσιν ἀνθρώπῳ· ἢν δὲ πάντα ὁμοῖα ποιήσωσι, οὐκ ἔχει τέρψιν· οὐδ' εἰ ἐν [7] τῷ αὐτῷ πάντα [8] ξυντάξειεν, οὐκ ἂν ἔχοι ὀρθῶς. Γλῶσσα μουσικὴν μιμέεται διαγιγνώσκουσα μὲν τὸ γλυκὺ

18. In musica primum organon esse debet, in quo concentus quae vult declarabit. Compositiones ex iisdem non eaedem, ex acuto et gravi, nomine quidem similibus, sono vero non similibus. Quae plurimum differunt, maxime conveniunt, quae minimum differunt, minime conveniunt. Quod si quis omnia similia faciat, nulla erit delectatio. Plurimae et maxime variae mutationes delectant. Coqui obsonia hominibus dum apparant, cuiusvis generis differentia, non eadem ex iisdem homini ad cibum et potum conferunt. Sin omnia similia faciant, nullam habent oblectationem, neque si eodem omnia connectant, ea utique recte se habeant. Lingua musicam imitatur et ex his, quae illabuntur, quod dulce est et acidum dignoscit. Pulsatis instru-

[1] ἀμφότερα. — [2] διαφερομένης. — [3] ἐργάζοντες. — [4] ἰδίως δίαιταν. — [5] τὰ δὲ πλ. — [6] ἐκ διαφόρων παντοδαπὰ ξυγκρίνοντες. — [7] τῷ om. — [8] συνταράξειεν.

vulg., τωὐτό cod. θ.; — ποιέει idem, ποιέειν καί E. H. K.; — ἀμφοτέρως vulg., ἀμφοτέρω K., ἀμφότερα de meo; — φέρει σίτων om. θ.

17. οἰκοδόμοι — δεῖ.] συμφόρων om. θ.; — ἐργάζοντες Ald., mss. 6., Zuing., Lind., Mack.; — τὰ μὲν ἄλλα διαιρ. mss. 5.; — ἰδίως vulg., ηδει (sic) cod. θ., unde ἢ δεῖ Littr.

δίαιταν — φύσι.] μιμέονται K.', Zuing. in marg., Lind., Mack., μιμέεται vulg.; — ἄλλα pro ὅλα codd. 4.; — τῇ φύσι om. θ.

18. μουσικῆς — τέρπουσι.] ἁρμονίην E. (sec. m. in H.) K., ἁρμονίης σύνταξις cod. θ., συντάξιας E. K.; — οὐχ ἑαυταί K.; — καὶ ἐκ τοῦ βαρ. cod. θ., Mack.; — φθόγγων cod. θ.; — ὁμοίαν E.; — μᾶλλον idem pro μάλιστα; — τὰ δέ pro καὶ τά mss. 6.; — τὰ δὲ ὁμ. pro εἰ δὲ ὁμ. cod. θ.; — ποιήσῃ vulg., ποιήσει Bas., mss. 7., Mack., Littr.; — ἔτι pro ἔνι cod. θ.; — πολυειδέστατοι E. K.

μάγειροι — ὀρθῶς.] ἐκ ante διαφόρων omm. Ald., Parr. 6., θ., Littr.; mihi salvo sensu loci abesse non posse videtur; — συμφόρων solus θ. praebuit Littréo; — τωὐτά I. J., ταῦτα cod. θ.; — ἀνθρώπων vulgo, ἀνθρώπῳ cum ι subscripto ex θ. adnotat Littr.; — εἰ — ποιήσει cod. θ., ἢν — ποιήσῃ vulg.; — ποιήσωσι Mack., τῷ ante αὐτῷ E. H. K., θ., Mack., Littr., vulgo om.; — συνταράξειεν mss. 7.

Γλῶσσα — λύπη.] Vulgo: Κρούεται τὰ κρούματα ἐν μουσικῇ τὰ μὲν ἄνω, τὰ δὲ κάτω. Γλῶσσα μουσικὴν μιμέεται διαγινώσκουσα μὲν τὸ γλυκὺ καὶ τὸ ὀξὺ τῶν προσπιπτόντων, καὶ τὰ (τά omm. Ald., mss. 6.) διάφωνα (καὶ ξύμφωνα addunt θ., Mack., Littr.) κρούεται δὲ τοὺς φθόγ-

καὶ τὸ ὀξὺ τῶν προσπιπτόντων. Κρούεται *τὰ κρούματα ἐν μουσικῇ τὰ μὲν ἄνω, τὰ δὲ κάτω· καὶ τὰ διάφωνα καὶ ξύμφωνα κρούεται ἄνω καὶ κάτω· καὶ οὔτε τὰ ἄνω κάτω κρουόμενα ὀρθῶς ἔχει, οὔτε τὰ κάτω ἄνω· καλῶς δὲ ἡρμοσμένης λύρης,* [1]*τῇ ξυμφωνίῃ τέρψις, ἀναρμόστου δὲ λύπη.*

ιθ'. [2]Νακοδέψαι *τείνουσι, τρίβουσι, κτενίζουσι, πλύνουσι· ταὐτὰ παιδίων θεραπηΐη.* Πλοκέες *ἄγοντες κύκλῳ πλέκουσι, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἐς τὴν ἀρχὴν τελευτῶσι· τωὐτὸ περίοδος ἐν τῷ σώματι, ὁκόθεν ἄρχεται, ἐπὶ τοῦτο τελευτᾷ.*

κ'. Χρυσίον *ἐργαζόμενοι κόπτουσι, πλύνουσι, τήκουσι πυρὶ μαλακῷ, ἰσχυρῷ δὲ οὐ ξυνίσταται· ἀπεργασάμενοι πρὸς πάντα χρῶνται· ἄνθρωπος σῖτον κόπτει, πλύνει, ἀλήθει, πυρώσας χρῆται, ἰσχυρῷ μὲν πυρὶ ἐν* [3]*τῷ σώματι οὐ ξυνίσταται, μαλθακῷ δέ.*

κα'. Ἀνδριαντοποιοὶ *μίμησιν σώματος ποιέουσι πλὴν ψυχῆς, — γνώμην δὲ ἔχοντα οὐ ποιέουσι, — ἐξ ὕδατος καὶ γῆς, τὰ ὑγρὰ ξηραίνοντες καὶ τὰ ξηρὰ ὑγραίνοντες ἀφαιρέονται ἀπὸ τῶν ὑπερεχόντων καὶ προστιθέασι πρὸς τὰ ἐλλείποντα, ἐκ τοῦ ἐλαχίστου πρὸς τὸ μέγιστον αὔξοντες.* Ταὐτὰ *πάσχει καὶ ὤνθρωπος, αὔξεται ἀπὸ τοῦ ἐλαχίστου ἐς τὸ μέγιστον, ἐκ τῶν ὑπερεχόντων ἀφαιρούμενος, τοῖσι ἐλλείπουσι προστιθεὶς, τὰ ξηρὰ ὑγραίνων καὶ τὰ ὑγρὰ ξηραίνων.*

κβ'. Κεραμέες *τροχὸν δινέουσι καὶ οὔτε πρόσω, οὔτε ὀπίσω* [4]*προχωρέει, ἀμφοτέρως ἅμα τοῦ ὅλου ἀπομίμημα τῆς περιφορῆς·*

mentis musicis tum supra, tum infra soni eduntur. Et dissonantes et consonantes supra et infra eduntur et neque superiores soni infra eliciti, neque infimi supra, recte se habent. Recte compositâ lyrâ e concentu oblectatio, male compositâ molestia oritur.

19. Qui pelles subigunt, radunt, terunt, pectunt, lavant. Eadem est, quae circa pueros adhibetur cura. Qui nectunt, aut texunt, fila in orbem ducendo plicant, a principio in principium desinunt. Idem est circuitus in corpore, ut unde incipit, eodem desinat.

20. Qui aurum ad opus adhibent, tundunt, lavant, blando igne liquant, neque enim vehementi coit, quod ubi elaboraverunt, ad omnia illo utuntur. Triticum homo tundit, lavat, molit eoque igne subacto utitur, neque vehementi quidem igne in corpore conficitur, sed leni.

21. Statuarii corporis imitationem sectantur, animo excepto, neque enim mentem habentia fingunt, ex aqua et terra, dum quae sunt humida siccant et quae sicca sunt humectant, et quae superant demunt, et ad ea, quae deficiunt, adiiciunt ex minimo ad maximum incrementum perveniendo. Eadem homini etiam contingunt, ex minimo ad maximum incrementum deducitur, dum quae superant detrahit, et quae deficiunt apponit, sicca humectando et humida siccando.

22. Qui figlinam exercent, rotam versant, quae neque antrorsum, neque retrorsum procedit, utroque modo simul imitatio circuitus

[1] *τῆς συμφωνίας τέρψιν.* — [2] *σκυτοδέψαι.* — [3] *τῷ* om. — [4] *χωρεῖ.*

γους ἄνω καὶ κάτω, καὶ οὔτε τὰ ἄνω κάτω κρουόμενα ὀρθῶς ἔχει, οὔτε τὰ κάτω ἄνω (*ἄνω κάτω* cod. θ.) *καλῶς δὲ* (*δ'* E. H. θ.) *ἡρμοσμένης* (*διηρμοσμένης* pro *δὲ ἡρμ.* K.) *γλώττης* (*γλώσσης* E. H. K., Littr.) *τῆς συμφωνίης* (*τῇ συμφωνίῃ* cod. θ., Littr.) *τέρψις, ἀναρμόστου δὲ λύπη.* — Mihi haec pessime turbata et eo modo descripta sensu cassa videntur; quomodo restituere studuerim textus descriptus ostendit.

19. *νακοδέψαι — θεραπηΐη.*] *νακοδ.* cod. θ., Littr., *σκυτοδέψαι* vulg.; — *ταῦτα* cett.

πλοκέες — τελευτᾷ.] *τοῦτο* cett., *τωὐτό* de meo; — *ἐπὶ τούτω* H.

20. *χρυσίον — δέ.*] *ἐργαζόμενοι* Lind., *ἐργάζονται* vulg.; — *μαλθακῷ* Lind.; — *δ' οὐ* E. H. K., θ.; — *συνίσταται* cod. θ., Lind., Mack., Littr., *συνίστανται* vulg.; — *ἀπειργασμένοι* cod. θ.; — *χρῶνται* om. idem; — *μαλακῷ* E. F. I. θ.

21. *ἀνδριαντοποιοὶ — αὔξοντες.*] *τοῦ σωμ.* K.; — *δ' ἔχοντα* E. H. K.; — *δέχοντα* pro *δὲ ἔχοντα οὐ* cod. θ.; — *καὶ τὰ ξ. ὑγραίνοντες* Zuing. in marg., θ., Mack., Littr.; vulgo om.; — *καί* ante *προστιθ.* omm. pr. m. in H., θ.; — *πρὸς τὰ ἐλλείποντα προστιθέασι* cod. θ.; — *ἐς τὸ μήκιστον* idem.

ταὐτὰ — ξηραίνων.] *ταῦτα* cett.; — *ὁ ἄνθρ.* vulgo, *καὶ ἄνθρ.* Parr. 5., θ.; unde *καὶ ὤνθρ.* dedi; — *ἐκ τοῦ ἐλαχ.* H. K. θ.; — *καί* ante *τὰ ὑγρά* om. J.

22. *κεραμέες — ὀργάνοισι.*] *οὔτε πρόσω, οὔτε ὀπίσω προχωρέει* cod. θ., *οὔτε ὀπίσω οὔτε πρόσω χωρεῖ* (*χωρέει* E. H. K. Q.', Mack., *προχωρέει* Littr.) vulg.; — *καὶ ἀμ-*

ἐν δὲ τῷ αὐτῷ ἐργάζονται [1] περιφερομένῳ παντοδαπὰ, οὐδὲν ὁμοῖον τὸ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ [2] ἐκ τῶν αὐτῶν τοῖσι αὐτοῖσι ὀργάνοισι. Ὥνθρωποι ταὐτὰ πάσχουσι καὶ τἄλλα ζῶα, ἐν τῇ αὐτῇ περιφορῇ πάντα ἐργάζονται, ἐκ τῶν αὐτῶν [3] ὁμοῖον οὐδὲν τοῖσι αὐτοῖσι ὀργάνοισι, ἐξ ὑγρῶν ξηρὰ ποιέοντες καὶ ἐκ τῶν ξηρῶν ὑγρά.

universi. In eadem autem in orbem mota conficiunt omnigena, nihil simile alteri ex iisdem, iisdemque instrumentis. Hominibus et reliquis animantibus eadem contingunt: in eodem circuitu omnia efficiunt ex iisdem, simile nihil iisdem instrumentis, dum ex humidis sicca faciunt et ex siccis humida.

κγ'. Γραμματικὴ τοιόνδε· σχημάτων ξυνθέσιες, σημήϊα φωνῆς ἀνθρωπίνης, δύναμις τὰ παροιχόμενα μνημονεῦσαι, τὰ ποιητέα δηλῶσαι· δι' ἑπτὰ σχημάτων ἡ γνῶσις· ταὐτὰ πάντα ἄνθρωπος διαπρήσσεται καὶ ὁ ἐπιστάμενος γράμματα καὶ ὁ μὴ ἐπιστάμενος. Δι' ἑπτὰ σχημάτων [4] καὶ ἡ αἴσθησις ἡ ἀνθρώπων, ἀκοὴ ψόφων, ὄψις φανερῶν, ῥὶν ὀδμῆς, γλῶσσα ἡδονῆς καὶ ἀηδίης, στόμα διαλέκτου, σῶμα ψαύσιος θερμοῦ ἢ [5] ψυχροῦ, πνεύματος διέξοδοι ἔσω καὶ ἔξω· διὰ τούτων γνῶσις ἀνθρώποισι.

23. In grammatica tale quid inest: figurarum compositiones, quae sunt humanae vocis notae, facultas quae praeterierunt in memoriam revocandi et quae facienda sunt demonstrandi. Per septem figuras cognitio habetur. Eadem omnia homo tum literarum gnarus, tum earum rudis conficit. Per septem figuras sensus homini contingit: auditione soni percipiuntur, visione manifesta cernuntur, nasus odores, lingua suavia et insuavia discernit, os sermonem format, corpore calidi et frigidi tactus percipitur. Spiritus intro et foras permeat. Ac per haec hominibus cognitio contingit.

κδ'. Ἀγωνίη, [6] παιδοτριβίη τοιόνδε· διδάσκουσι παρανομέειν κατὰ νόμον, ἀδικέειν δικαίως, ἐξαπατέειν, κλέπτειν, ἁρπάζειν, βιάζεσθαι τὰ κάλλιστα καὶ αἴσχιστα· ὁ μὴ ταῦτα ποιέων, κακὸς, ὁ δὲ ταῦτα ποιέων, ἀγαθός· ἐπίδειξις τῆς τῶν πολλῶν ἀφροσύνης, θεῶνται ταῦτα καὶ κρίνουσι [7] ἕνα ἐξ ἁπάντων ἀγαθὸν, τοὺς δὲ ἄλλους κακούς· πολλοὶ θαυμάζουσι, ὀλίγοι γιγνώσκουσι. Ἐς ἀγορὴν ἐλθόντες ὥνθρωποι ταὐτὰ διαπρήσσονται· ἐξαπατῶσι πωλέοντες καὶ ὠνεόμενοι· ὁ πλεῖστα ἐξαπατήσας, οὗτος θαυμάζεται.

24. Ars palaestrica et eorum, qui puerorum curam habent, tale quid est. Docent ex instituto leges violare, iure iniuriam inferre, decipere, furari, rapere, vim pulcherrimis ac turpissimis inferre. Quae qui non facit, malus est, qui vero facit, bonus, quod vulgi imprudentiam arguit; haec spectant et unum prae omnibus probant, reliquos vero vituperant. Multi admirantur, pauci cognitionem habent. Eadem homines in foro perpetrant, dum vendendo et emendo decipiunt. Qui plurimum decepit, eum admirantur. Qui ex potu insaniunt eadem peragunt:

[1] εἴδη περιφερ. — [2] ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἄνθρωποι ταῦτα πάσχουσι. — [3] οὐδὲν ὅμοιον. — [4] καί om. — [5] ξηροῦ. — [6] παιδοτρίβαι τοῖον διδασκ. — [7] ἕν.

φοτέρωσε vulg., ἀμφοτέρως cod. θ. sine καί; — ὅλου ἀπόμιμα τῆς περιφορῆς cod. θ.. ὅλου μιμητὴς περιφερής vulg.; — μιμητής in codicis θ. lectionem introduxit Littr.; equidem μίμημα s. ἀπομίμημα in ea lego; — post ἐργάζονται vulgo εἴδη, Ald. ἤδη. sed voculam plane omittunt pr. m. in H., θ., Littr; — περιφερομένῳ cod. θ., περιφερομένων vulg.; — τοῖσι δὲ αὐτοῖσι ὀργάνοισι ex solo θ. Littréus, vulgo om.

ὥνθρωποι — ὑγρά.] ἄνθρωποι ταῦτα ceteri; — οὐδὲν ὅμοιον E. H. I. J., θ.

23. γραμματικὴ — ἐπιστάμενος.] τοιῶνδε E. K.; — συνθέσεις cod. θ., σύνθεσις vulg.; — ἀνθρωπίνης φωνῆς idem; — „septem vel quinque litteris nota.” Cod. Lat. Littréi; — ταῦτα ceteri.

δι' ἑπτὰ — ἀνθρώποισι.] καί omm. G. I.; — αἱ αἰσθήσεις ἀνθρώπων cod. θ., ἀνθρωπείη E. Q.'; — ψόφους cod. θ.; — φανερῶς idem; — ῥῖνες idem; — θερμοῦ ἢ ξηροῦ I. J.; — ἔξω καὶ εἴσω E. H., θ.; — ἀνθρώποισι γνῶσις cod. θ.

24. ἀγωνίη — γιγνώσκουσι.] ἀγνωσίη παιδοτριβίη cod. θ., παιδοτρίβαι vulg., sed cod. Lat. item exprimit παιδοτριβίη, quare Littr. hoc in vulgatam introduxit; — τοιόνδε E. θ., Littr. τοιόν vulg.; — τὰ αἴσχιστα καὶ κάλλιστα cod. θ.; — τῆς τῶν E. et sec. m. in H., τῆς omm. cett.; — ἕν Parr. 6., θ., pro ἕνα; — κακῶς cod. θ.; — θωμάζουσι cod. θ., θωυμάζουσι Lind.; — ὀλίγοι δέ Lind., Mack.

ἐς — θαυμάζεται.] ἄνθρωποι ceteri; — ταὐτά Littr., ταῦτα cett., — ἐξ ἁπάντων εἶν ἄνθρωποι cod. θ., pro ἐξαπατῶσι; eodem autem loco ἄνθρωποι ferunt E. H.; — ὠνεύμενοι cod. θ.; — θωμάζεται idem.

Πίνοντες καὶ μαινόμενοι ταὐτὰ διαπρήσσονται. Τρέχουσι, παλαίουσι, μάχονται, κλέπτουσι, ἐξαπατῶσι, εἷς ἐκ πάντων κρίνεται. Ὑποκριταὶ καὶ ἐξαπατηταὶ πρὸς ἰδιώτας λέγουσι [1] ἄλλα καὶ Φρονέουσι ἕτερα, οἱ αὐτοὶ ἐξέρπουσι καὶ ἐσέρπουσι οὐχ οἱ αὐτοί· ἔνι ἀνθρώπῳ ἄλλα μὲν [2] λέγειν, ἄλλα δὲ ποιέειν, καὶ τὸν αὐτὸν μὴ εἶναι τὸν αὐτὸν, καὶ ὁτὲ μὲν ἄλλην ἔχειν γνώμην, ὁτὲ δὲ ἄλλην. Οὕτω μὲν αἱ τέχναι πᾶσαι τῇ ἀνθρωπίνῃ Φύσι ἐπικοινωνέουσι.

κε'. Ἡ δὲ ψυχὴ, ὥσπερ μοι καὶ προείρηται, ξύγκρησιν ἔχουσα πυρὸς καὶ ὕδατος, ἐσέρπει ἐς πᾶν ζῷον, ὅ τι περ ἀναπνέει, καὶ δὴ καὶ ἐς ἄνθρωπον πάντα καὶ νεώτερον καὶ πρεσβύτερον. Αὔξεται δὲ οὐκ ἐν πᾶσι ὁμοίως, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖσι νέοισι τῶν σωμάτων, ἅτε ταχείης ἐούσης τῆς περιΦορῆς καὶ τοῦ σώματος ὄντος αὐξίμου, ἐκπυρουμένη καὶ λεπτυνομένη καταναλίσκεται ἐς τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος· ἐν δὲ τοῖσι πρεσβυτέροισι, ἅτε βραδέης ἐούσης τῆς κινήσιος καὶ δὴ ψυχροῦ τοῦ σώματος, καταναλίσκεται ἐς τὴν μείωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁκόσα δὲ τῶν σωμάτων ἀκμάζοντά ἐστι καὶ ἐν τῇσι ἡλικίῃσι [3] τῇσι γονίμῃσι, δύναται τρέΦειν καὶ αὔξειν· [4] δυνάσται δὲ ἄνθρωποι· ὅστις δύναται πλείστους ἀνθρώπους τρέΦειν, οὗτος ἰσχυρός· ἀπολειπόντων δὲ τῶν παρ' αὐτοῦ τρεΦομένων, οὗτος ἀσθενέστερος. Τοιοῦτον καὶ ἕκαστα τῶν σωμάτων· ὁκοῖα [5] πλεῖστα δύναται τρέΦειν, ταῦτα

currunt, luctantur, pugnant, furantur, decipiunt, unus omnibus praefertur. Histriones et deceptores vulgo coram alia dicunt, alia sentiunt. Iidem irrepunt et exeunt minime iidem. Homini enim datum est alia quidem dicere, alia facere, eundemque non esse eundem, et interdum quidem aliam habere mentem, interdum vero aliam. Ad hunc sane modum artes omnes cum natura humana communionem habent.

25. At vero animus, velut a me etiam antea dictum est, ignis et aquae temperationem sortitus, in omne animal, quod respirationem habet, irrepit et in quemvis sane hominem, tum iuniorem, tum seniorem. In omnibus autem non similiter increscit; verum in iuvenilibus quidem corporibus, quod tum nimirum velox sit circuitus et corpus ad incrementum aptum, ab igne tactus et tenuis redditus consumitur in corporis incrementum. At in senioribus cum tarda sit motio corpusque frigidum, in hominis imminutionem consumitur. Quae vero corpora aetate sunt florente et foecunda, ea nutrire et augere possunt. Potestate autem homines valent et ut quisque plurimos homines alere potest, ita viribus valet: iis vero, quos alit, deficientibus, imbecillior est. Eodem etiam fere modo circa singula corpora se habet; quae plurima alere possunt, ea sunt robustiora, his vero discedentibus imbecilliora.

[1] ἄλληλα. — [2] λέγει. — [3] τῇσι om. — [4] δύναται. — [5] πλεῖττα.

ὑποκριταὶ — ἄλλην.] ὑποκριτικὴ ἐξαπατᾶ εἰδότας ἃ λέγουσι ἀλλὰ καὶ Φρονέουσι· οἱ αὐτοὶ ἐσέρπουσι καὶ ἐξέρπουσι καὶ οὐχ οἱ αὐτοί cod. θ.; — ἐξαπάται vulgo, unde forma ἐξαπάτης in Lexicis legitur, ἐξαπᾶται G. Ald.; equidem puto syllabam in media voce periisse et ἐξαπατηταί lego; — tum de meo ἰδιώτας dedi pro vulgato εἰδότας, quod ineptum eo rerum nexu, si respicias τοὺς ἀπατητάς; — ἐνὶ δὲ ἀνθρ. vulgo, ἔνι Zuing., Lind., quos sequendos existimo ita, ut simul γάρ pro δέ inferam; — ἄλλα δὲ ἀκούειν cod. θ.; — καὶ τότε μὲν ἄλλην τότε δὲ ἄλλην μὴ ἔχειν γνώμην cod. θ.; — equidem de meo ὁτὲ μέν pro ποτὲ μέν scripsi.

25. ἡ δὲ ψυχὴ — πρεσβύτερον.] εἴρηται pr. m. in H., θ.; — πᾶν cod. θ., ἅπαν vulg.; — καὶ δὴ ἐς cod. θ.; — καὶ πρεσβ. καὶ νεωτ. J. — Verum omnes ἡ δὲ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου et omnes post ὕδατος ferunt μέρεϊ (μέρη H. I. J., K. Zuing., Mack., μέρεα cod θ., Littr.) δὲ ἀνθρώπου. Iam vero vide quam plane nullus sensus idoneus insit loco universo, nisi repudies, quae resecui.

αὔξεται — ἀνθρώπου.] ὄντος om. pr. m. in H., θ.; — ἐκπτερούμενα (ἐκπυρούμενα sec. m. in H., ἐκπεπταμένα Zuing. in marg.) καὶ λεπτυνόμενα vulg.; cum Littréo sequor θ.; — καὶ δὴ ψυχροῦ vulg., δή om. θ.; — καταναλίσκεσθαι idem.

ὁκόσα — ἀσθενέστερος.] ἐν om. θ.; — αὔξειν· δυνάστης δὲ ἄνθρωποι cod. θ.; — οὗτος om. θ.; — τῶν παρ' αὐτοῦ τρεΦομένων οὗτος omm. pr. m. in H., θ.

τοιοῦτον — ἀσθενέστερα.] τοιούτων I.; — οκοι pro καί cod. θ.; — σωμάτων πλεῖστα, sed illud πλεῖστα sive omnia mss. ferant, sive θ. non ferat, abiiciendum est; — ὁκοῖα πλείστας cod. θ., Zuing., Mack., Littr., πλεῖστα vulg.; — sed illi πλείστας δύναται ψυχάς iungunt; mihi contra vulgatum πλεῖστα retinendum et cum cod θ. ψυχάς omittendum videtur; — ἰσχυρότατα cod θ., ἰσχυρότερον pr. m. in H.

ἰσχυρότερα, ἀπελθόντων δὲ τούτων ἀσθενέστερα.

κϛʹ. Ὅτι μὲν οὖν [1] ἂν ἄλλοσε ἐσέλθῃ, οὐκ αὔξεται· ὅ τι δ' ἂν ἐς τὴν γυναῖκα, αὔξεται, [2] ἢν τύχῃ τῶν προσηκόντων. Διακρίνεται δὲ τὰ μέλεα ἅμα πάντα καὶ αὔξεται, καὶ οὔτε πρότερον οὐδὲν ἕτερον ἑτέρου, οὔθ' ὕστερον· τὰ δὲ μέζω φύσι πρότερα φαίνεται τῶν ἐλασσόνων, οὐδὲν πρότερον γιγνόμενα. Οὐκ ἐν ἴσῳ δὲ χρόνῳ πάντα διακοσμέεται, ἀλλὰ τὰ μὲν θᾶσσον, τὰ δὲ βραδύτερον, ὅκως ἂν καὶ τοῦ πυρὸς [3] ἕκαστα τύχῃ καὶ τῆς τροφῆς· τὰ μὲν οὖν ἐν [4] τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι ἴσχει πάντα φανερὰ, τὰ δ' ἐν δύο μησὶ, τὰ δ' ἐν τρισὶ, τὰ δ' ἐν τετραμήνῳ. [5] Ὡσαύτως καὶ γόνιμα τὰ μὲν θᾶσσον ἑπτάμηνα τελέως, τὰ δὲ βραδύτερον ἐννέα μησὶ τελέως ἐς φάος ἀναδείκνυται ἔχοντα τὴν ξύγκρησιν, ἥνπερ καὶ διὰ παντὸς ἕξει.

26. Quodcumque igitur in aliud quidem corpus ingressum fuerit, non increscit; quod vero in feminam increscit, si quae conveniunt nactum fuerit. Membra autem simul omnia discernuntur et augentur, neque alterum altero prius, neque posterius. Quae tamen natura maiora sunt, minoribus prius conspiciuntur, cum nihilo prius exsistant. Neque vero aequali temporis spatio omnia certo ordine describuntur, verum alia citius, alia tardius, prout quaeque ignem et alimentum sortita fuerint. Quidam igitur foetus quadraginta diebus conformata habent omnia, quidam duobus mensibus, quidam quatuor. Eodem etiam modo vitales alii citius perfecti septem mensibus, alii tardius, novem mensibus perfecti in lucem eduntur, ea coagmentatione, quam semper habituri sunt.

κζʹ. Ἄρσενα μὲν οὖν καὶ θήλεα [6] τῷδε τῷ τρόπῳ γίγνοιντ' ἂν ὡς ἀνυστόν· τὰ μὲν θήλεα πρὸς ὕδατος μᾶλλον ἀπὸ τῶν ψυχρῶν καὶ ὑγρῶν καὶ μαλθακῶν αὔξεται καὶ σίτων καὶ ποτῶν καὶ ἐπιτηδευμάτων· τὰ δὲ ἄρσενα πρὸς πυρὸς μᾶλλον, ἀπὸ τῶν ξηρῶν καὶ θερμῶν σίτων τε καὶ διαίτης. [7] Εἰ μὲν οὖν θῆλυ τεκεῖν βούλοιτο, τῇ πρὸς ὕδατος [8] διαίτῃ χρηστέον· εἰ δὲ ἄρσενα, τῇ πρὸς πυρὸς ἐπιτηδεύσι διακτέον· καὶ οὐ μόνον [9] τὸν ἄνδρα δεῖ τοῦτο διαπρήσσεσθαι, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα. Οὐ γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς μοῦνον αὔξιμόν

27. Mares igitur et foeminae hoc modo, quoad eius fieri potest, nascuntur. Feminae quidem ab aqua magis et ex frigidis, humidis ac mollibus tum cibis, tum potibus et vitae instituto incrementum accipiunt. At mares ab igne magis, ex siccis scilicet et calidis cibis vitaeque ratione. Si igitur feminam procreare est animus, victus ratione ad aquam tende te est utendum, sin marem, victus ratio, quae ad ignem spectat, instituenda est. Ac neque solum hoc viro, sed etiam mulieri peragendum. Neque enim solum quod a viro excernitur ad in-

[1] οὖν ἄλλοσε ἐσέλθῃ. — [2] ἢ τύχῃ. — [3] τύχῃ ἕκαστα. — [4] τεσσαράκοντα καὶ τρισὶ ἡμέρῃσι ἴσχει τάδε. — [5] ὡς δαύτως. — [6] ἐν τῷδε. — [7] ἤν. [8] διαιτήσει. — [9] δὲ τὸν ἄ.

26. ὅ τι — προσηκόντων.] μὲν οὖν (καί interponit Ald.) ἄλλοσε (ἄλλος E. G., H. al. m. ἄλλοσε, Ald., ἄλλας al. m. J.) vulg.; — μὲν ἂν (οὖν pro ἄν Lind., Mack) ἐς ἄλλο cod. θ., Lind., Mack., Littr.; — δ' ἐς E. H., δὲ ἐς vulg., δ' ἂν ἐς cod. θ.

διακρίνεται — γιγνόμενα.] καὶ διακρ. sine δέ cod. θ.; — πάντα ἅμα idem; — καὶ πρότερον οὐδὲ ἓν ἕτερον ἑτέρου οὐδ' ὕστερον cod. θ.; — τοῦ προτέρου pro οὔτε προτέρου F. G. J.; — οὐδ' al. m. οὐθ' H.; — πρότερον pr. m. in H., πρότερα vulg.

οὐκ — τετραμήνῳ.] ὅκως ἢν edd. antt., E. H. K., Zuing., Lind.; — sequens καί omm. pr. m. in E. et H. K.; — τύχῃ ἕκαστα Parr. 4., θ.; — καί ante τῆς τροφῆς om. E.; — τὰ μὲν οὖν ἐν τεσσαράκοντα καὶ τρισὶν ἡμέρῃσιν ἴσχει (ἐν τεσσαράκοντα ἴσχει τρισί, al. m. τεσσαράκοντα καὶ τρισὶ ἴσχει H.; ἐν τεσσαράκοντα καὶ τρισὶν ἴσχει E. K.) τὰ δ' ἐν τετραμήνῳ vulg.; cum Littréo sequor θ.

ὡσαύτως — ἕξει.] ὡς δ' αὔτως Parr. 4., θ.; — post γόνιμα vulgo γίνεται, quod abundat et reieci; — τελέως cod. θ., τελείως vulg.; — εἰς φῶς cod. θ.; — σύγκρησιν Parr. 4., Mack., σύγκρασιν cod. θ., σύγκρισιν vulg.; — ἔχει cod. θ.

27. ἄρσενα — διαίτης.] ἄρρ. vulg., ἄρσ. cod. θ.; — τὰ δὲ θηλ. cett.; — μαλακῶν Parr. 6. — Post ἀπὸ τῶν ξηρ. vulgo δηλαδή; omm. θ. et pr. m. in H.; — καὶ σίτων sine τε cod. θ.; — λοιπῆς (πολλῆς E.) διαίτης vulgo, λοιπῆς om. θ.

εἰ μὲν οὖν — γυναῖκα.] εἰ E. H. θ., Littr., ἢν vulg.; — μὲν οὖν Parr. 5., θ., vulg. μέν om.; — διαιτήσει vulg., διαίτῃ J. θ.; — rursus εἰ Parr. 5., θ., Littr., ἢν vulg.; — δ' ἄρσενα E.; — διακτέον E. J. I. P.′ Q.′, θ., Littr., διαιτητέον vulg.; — καί, quod sequitur, om. pr. m. in H.; — μόνον δέ vulg., δέ omm. θ., Littr.; — τοῦτο δεῖ cod. θ.

οὐ γὰρ — ὡσαύτως.] οὐ γὰρ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς μόνον ἀπο-

ἐστι ἀποκριθὲν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπὸ τῆς γυναικὸς, διὰ τόδε· ἑκάτερον μὲν μέρος οὐκ ἔχει ἱκανὴν τὴν κίνησιν τῷ πλήθεϊ τοῦ ὑγροῦ, ὥστε καταναλίσκειν τὸ ἐπιρρέον καὶ ξυνιστάναι δι' ἀσθένειαν τοῦ πυρός· ὁκόταν δὲ κατὰ [1]τωὐτὸ ἀμφότερα ξυνεμπεσόντα τύχῃ, περιπίπτει πρὸς ἄλληλα, τὸ πῦρ τε πρὸς τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ ὡσαύτως. Εἰ μὲν οὖν ἐν ξηρῇ τῇ χώρῃ τὸ πῦρ κινέεται, κρατέει τοῦ ξυνεμπεσόντος ὕδατος καὶ ἀπὸ τούτου αὔξεται τὸ πῦρ, ὥστε μὴ κατασβέννυσθαι ὑπὸ τοῦ ἐμπίπτοντος κλύδωνος, ἀλλὰ τό τε ἐπιὸν δέχεσθαι καὶ ξυνιστάναι [2]πρὸς τὸ ὕπαρχον· ἢν δὲ ἐς τὸ ὑγρὸν πέσῃ, εὐθέως ἀπ' ἀρχῆς κατασβέννυταί τε ὑπὸ τοῦ ἐμπίπτοντος κλύδωνος καὶ διαλύεται ἐς τὴν μείω τάξιν. Ἐν μιῇ δὲ ἡμέρῃ τοῦ μηνὸς ἑκάστου δύναται ξυστῆναι καὶ κρατῆσαι τῶν ἐπιόντων· καὶ ταῦτα, ἢν τύχῃ [3]ξυνεμπεσόντα παρ' ἀμφοτέρων κατὰ τόπον.

κη'. [4]Ξυνίστασθαι δὲ δύναται καὶ τὸ θῆλυ καὶ τὸ ἄρσεν πρὸς ἄλληλα, διότι καὶ ἐν ἀμφοτέροις ἀμφότερα τρέφεται, καὶ διότι ἡ μὲν ψυχὴ τωὐτὸ πᾶσι τοῖσι ἐμψύχοισι, τὸ δὲ σῶμα διαφέρει ἑκάστου. Ψυχὴ μὲν οὖν αἰεὶ ὁμοίη καὶ ἐν μέζονι καὶ ἐν ἐλάσσονι· οὐ γὰρ ἀλλοιοῦται, οὔτε [5]κατὰ φύσιν, οὔτε δι' ἀνάγκην· σῶμα δὲ οὐδέποτε τωὐτὸ οὐδενὸς, οὔτε κατὰ φύσιν, οὔτε δι' ἀνάγκην, τὸ μὲν γὰρ διακρίνεται ἐς πάντα, τὸ δὲ ξυμμίσγεται πρὸς ἅπαντα. Ἢν μὲν οὖν ἄρσενα

crementum aptum est, sed etiam quod a muliere, istam sane ob causam. Neutrum quidem per se propter ignis imbecillitatem sufficientem habet motionem, ut affluentem humoris copiam absumat et concrescere faciat. Cum vero in unum ambo convenerint, in sese mutuo incidunt, ignis in ignem et aqua eodem modo. Si quidem igitur in sicco loco ignis moveatur, simul illapsam aquam superat, ab eaque ignis incrementum accipit, ut non ab illabente unda exstinguatur, sed et id quod irruit excipiat et cum eo quod exsistit concrescere faciat. Sin in humidum inciderit, statim ab initio ab illabente unda exstinguitur et in minorem ordinem dissolvitur. Uno vero cuiusque mensis die consistere et ea, quae irruunt, superare valet, idque si contigerit, ut quae ab utrisque immittuntur in eundem locum simul conveniant.

28. Consistere autem iuxta se invicem possunt et foemina et mas, quia uterque in utroque loco nutritur et quia animus idem est in omnibus animantibus, corpus vero cuiusque differt. Animus igitur quidem semper similis tum in maiore, tum in minore; neque enim mutatur, neque secundum naturam suam, neque propter necessitatem; corpus autem nullius semper idem, neque secundum naturam, neque propter necessitatem; partim enim ad omnia secernitur, partim cum omnibus commiscetur.

[1] τοῦτο. — [2] πρός om. — [3] ξυμπεσόντα. — [4] ξυνίσταται δὲ δυνατόν. — [5] κατά.

κριθὲν αὔξιμόν ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς γυναικὸς διὰ τόδε cod. θ.; — τὸ μέρος vulg., τό omm. E. H. K.; — ξυνίσταται vulg., ξυνίστασθαι Zuing. in marg., ξυνίσταται vulg., συνεστᾶναι cod. θ.; — τοῦτο vulg., τωὐτό cod. θ., Mack., Littr.; — συνεκπεσόντα cod. θ.; — συμπίπτει pro περιπίπτει cod. θ., Mack.

εἰ — τάξιν.] εἰ cod. θ., Littr., ἢν vulg.; — νῦν pro οὖν E. I. J. K.; — περικινέεται ceteri, unde τὸ πῦρ κινέεται dedi de meo, cf. lectionem Lindani paulo post obviam; — πέσῃ κεινέεται εἰ καὶ κρατέει τοῦ συνεκπεσόντος ὕδατος cod. θ.; — τὸ πῦρ κρατέει Lind.; — ἀπὸ τοῦ H. Q.'; — ἐπιπίπτοντος cod. θ.; — ἄλλο τε ἄλλο τό τε Ald., Parr. 4.; — συνεστᾶναι E. H., συνιστᾶναι cod. θ., συνεστάναι K.; — πρὸς τὸν ὕπαρχον cod. θ., πρὸς τὸ ὑπ. Littr., πρὸς τό om. vulg.; cf. repetitionem infra obviam in varr. lectt.; — ἀπὸ ἀρχῆς E.; — τε omm. E. H. J.; — ὑπὸ τοῦ ἐμπ. κλυδ. omm. J. K., θ.; — post κλυδ. ferunt ἄλλο τ' ἐπιὸν δέχεσθαι καὶ συνιστάναι πρὸς τὸ ὕπαρχον· ἢν δ' ἐς ὑγρὸν πέσῃ εὐθέως ἀπ' ἀρχῆς κατασβέννυταί τε E. I.; — μείζω pro μείω E.

ἐν — τόπον.] καὶ ταῦτα ἢν cod. θ.; — καὶ ταῦτ' ἢν vulg.; — συνεκπεσόντα idem; — τρόπον idem.

28. ξυνίστασθαι — ἑκάστου.] διότι πρός H. I. J.; — διότι καὶ ἐν ἀμφοτέροις ἀμφότερα τρέφεται καί infert Littr. ex cod. θ. post ἄλληλα; equidem item recipio ista, quae vulgo absunt.

ψυχὴ — ἅπαντα.] ἐν ante ἐλάσσονι sec. m. in H. et cod. θ., Mack., Littr., vulgo om.; — διὰ φύσιν vulg., κατὰ φύσιν mss. 5. apud Littr., cf. Lectt. V.; — ὑπ' ἀνάγκης mss. 5.; altero vero loco vulgo ὑπ' ἀνάγκης, sed δι' ἀνάγκην codd. 3.; οὔτε ὑπ' οὐδένος pro vulgato οὔθ' ὑπ' ἀνάγκης cod. θ.; — τὸ (τῷ Zuing. in marg., Lind., Mack.) μὲν διακρίνεσθαι ἐς πάντα τὸ (τῷ Zuing., Lind., Mack.) δὲ ξυμμίσγεσθαι πρὸς ἅπαντα vulgata; cum Littréo sequor cod. θ.

ἢν μὲν οὖν — ἔπειτα.] vulgo ἢν μὲν οὖν (ἐς interponunt

τὰ ἀποκριθέντα ἀπ' ἀμφοτέρων τύχῃ, αὔξεται κατὰ τὸ ὕπαρχον καὶ γίγνονται οὗτοι ἄνδρες λαμπροὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὸ σῶμα ἰσχυροὶ, ἢν μὴ [1] ὑπὸ τῆς διαίτης βλαβῶσι τῆς ἔπειτα. Ἢν δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἄρσεν ἀποκριθῇ, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς γυναικὸς θῆλυ, καὶ ἐπικρατήσῃ τὸ ἄρσεν, [2] ἡ μὲν ψυχὴ προσμίσγεται πρὸς τὴν ἰσχυροτέρην ἡ [3] ἀσθενεστέρη, οὐ γὰρ ἔχει [4] πρὸς ὅ τι ὁμοτροπώτερον ἀποχωρήσει τῶν παρεόντων· προσδέχεται γὰρ ἡ μικρὴ τὴν μέζω καὶ ἡ μέζων τὴν ἐλάσσονα· κοινῇ δὲ τῶν ὑπαρχόντων κρατέουσι· [5] τὸ δὲ σῶμα τὸ μὲν ἄρσεν αὔξεται, τὸ δὲ θῆλυ μειοῦται καὶ διακρίνεται ἐς ἄλλην μοῖραν. Καὶ οὗτοι ἧσσον μὲν [6] τῶν πρότερον λαμπροὶ, ὅμως δὲ, διότι ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἄρσεν ἐκράτησε, ἀνδρεῖοι γίγνονται καὶ τοὔνομα τοῦτο δικαίως ἔχουσι. Ἢν δὲ ἀπὸ μὲν τῆς γυναικὸς ἄρσεν ἀποκριθῇ, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀνδρὸς θῆλυ, κρατήσῃ δὲ τὸ ἄρσεν, αὔξεται τὸν αὐτὸν τρόπον τῷ προτέρῳ· τὸ δὲ μειοῦται· γίγνονται δὲ οὗτοι ἀνδρόγυνοι καὶ καλέονται τοῦτο ὀρθῶς. Τρεῖς μὲν οὖν αὗται γενέσιες τῶν [7] ἀνδρῶν, διάφοροι δὲ πρὸς τὸ μᾶλλον καὶ ἧσσον τοιοῦτοι εἶναι διὰ τὴν ξύγκρησιν τοῦ ὕδατος τῶν μητρέων καὶ τροφὰς καὶ παιδεύσιας καὶ ξυνηθείας. Δηλώσω δὲ προϊόντι τῷ λόγῳ καὶ περὶ τούτων.

κθ'. Τὸ δὲ θῆλυ γίγνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον· ἢν μὲν ἀπ' ἀμφοτέρων θῆλυ ἀποκριθῇ, θηλυκώτατα καὶ εὐφυέστατα γίγνεται· ἢν δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τῆς γυναικὸς θῆλυ,

Si quidem igitur accidat ut mascula sint utriusque secreta, increscunt secundum id, quod exsistit et hi fiunt viri animo clari et corpore validi, nisi a subsequente victus ratione vitium contrahant. Quodsi a viro quidem masculum semen secernatur, a muliere vero femineum, et masculum superaverit, animus quidem debilior commiscetur cum robustiore, neque enim ex iis quae adsunt congruum quid est magis ad quod secedat, recepit enim parvus maiorem et maior minorem, coniunctim vero quae adsunt superant; corpus autem masculum quidem increscit, femineum vero minuitur et ad aliam sortem seponitur. Atque hi quidem prioribus minus clari sunt, sed quoniam masculum a viro excretum dominatum obtinuit, viriles procreantur et hoc nomen merito retinent. At si a muliere quidem masculum secretum fuerit, a viro femineum, masculumque dominatum obtineat, eodem modo quo prius incrementum accipit, alterum vero minuitur. Androgyni, i. e. semiviri, hi procreantur eoque nomine recte nuncupantur. Atque hae tres sunt virorum generationes, diversi autem maiore vel minore modo tales sunt propter commistionem aquae ex utero et propter alimenta et educationem et consuetudines; de quibus etiam procedente oratione est agendum.

29. Femina vero eodem modo procreatur: si quidem ab utrisque femineum secretum fuerit, maxime ad mollitiem a natura comparatae nascuntur. Quodsi mulieris quidem semen femi-

[1] *ἀπὸ διαίτης βλαφθῶσι.* — [2] *ἢν μὲν τύχῃ προσμ.* — [3] *ἀσθενεστέρην.* — [4] *πρός τι ὁμοτροφώτερον ἀποχωρῇ.* — [5] *τῷ.* — [6] *τοῦ προτέρου.* — [7] *ἀνθρώπων.*

θ. Littr.) *τὰ σώματα ἀποκριθέντα ἀμφοτέρων* (*ἀμφοτέρων* om. θ.) *τύχῃ*; in qua lectione *σώματα* ineptissima est interpolatio, quam delere oportet; in θ. illud *ἐς* tentamen correctionis est parum aptum; *ἀπ'* ante *ἀμφοτέρων* de meo adieci, collatis similibus formulis e § 30. infra. — In seqq. *καὶ τὰ σώματα ἰσχυροί* cod. θ.; — *ἀπό* vulg., *ὑπό* cod. θ.. Littr.; — *τῆς* ante *διαίτης* ex E. H. θ., Littr.; — *βλαφθῶσι* mss. 5., Lind., Mack.

ἢν δὲ — μοῖραν.] *ἡ μὲν ψυχή* cod. θ., Mack., Littr., *ἢν μὲν τύχῃ* vulg.; — *ἡ ἀσθενεστέρη* cod. θ., Littr., *ἢ ἀσθενεστέρην* vulg.; — *πρὸς ὅ τι* cod. θ., Littr., *πρός τι* vulg.; — *ὁμοτροπώτερον* cod. θ., Littr., *ὁμοτροφώτερον* vulg.; — *ἀποχωρήσῃ* cod. θ., *ἀποχωρήσειν* E. H.; — *προσδέεται* J.; *προσέρχεται γὰρ καὶ ἡ μικρὴ πρὸς τὴν μέζω καὶ ἡ μέζων πρὸς τὴν ἐλάσσονα* cod. θ.; — *τὸ δὴ σῶμα* K.'

καὶ — ἔχουσι.] *ἧσσον μέν* Parr. 4., θ., Littr. *μὲν ἧσσον* vulg.; — *προτέρων* cod. θ., Littr., *πρότερον* vulg.; — *τὸ ὄνομα* K. θ., *τὸ οὔνομα* H.

ἢν δὲ — ὀρθῶς.] *κρατήσει* H. K.; — *ἀνδρόγυναι* Ald., codd. 6.

τρεῖς — ξυνηθείας.] *οὖν* om. θ.; — *ἀνδρῶν* cod. θ., Mack., Littr., *ἀνθρώπων* vulg.; — *τὸ τοιοῦτον* vulg, *τοιοῦτοι* cod. θ.; — *μητρέων* pro vulgato *μερέων* est lectio apud Zuing., quam coniecturam esse opinor, sed quam recipere oportet.

29. *τὸ δὲ θῆλυ — ὀνομάζονται.*] *ἀπὸ ἀμφοτ.* cod. θ.; — *γίνεται* cod. θ., Littr., *γίνονται* vulg.; — *δότε* (i. e. *δ' ὅτε*) pro *δὲ τό* cod. θ.; — *κρατήσει* E. H. K.; — *αὔξ. τὸν αὐτὸν τρ. καί* omm. Ald., G.. pr. m. in H., J. θ.; — *καί* om. I.; — *αὗται* recte θ.. *αὐταί* cett.; — *ἢν δ ἢν τὸ μέν* vulgo, *ἢν δ' αὖ* (*ἢ* vel *αὖ* Zuing. in marg.) *τὸ μέν* Parr. 4.

τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἄρσεν, [1]κρατήσῃ δὲ τὸ θῆλυ, αὔξεται τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ θρασύτεραι μὲν τῶν πρόσθεν, ὅμως δὲ κόσμιαι καὶ αὗται· ἢν [2]δὲ τὸ μὲν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς θῆλυ, τὸ δ' ἀπὸ τῆς γυναικὸς ἄρσεν, κρατήσῃ δὲ τὸ θῆλυ, αὔξεται τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ γίγνονται τολμηρότεραι τῶν προτέρων καὶ ἀνδρεῖαι ὀνομάζονται. Εἰ δέ τις [3]ἀπιστοίη ψυχὴν μὴ προσμίσγεσθαι ψυχῇ, [4]ἀφορῶν ἐς ἄνθρακας μὴ κεκαυμένους πρὸς κεκαυμένους [5]προσβάλλων, ἰσχυροὺς πρὸς ἀσθενέας, τροφὴν αὐτοῖσι διδοὺς, ὁμοῖον τὸ σῶμα πάντες παρασχήσονται καὶ οὐ διάδηλος ἕτερος τοῦ ἑτέρου, ἀλλ' ἐν ὁκοίῳ σώματι ζωπυρέονται, [6]τοιοῦτον δὴ τὸ πᾶν ἔσται· ὁκόταν δ' ἀναλώσωσι τὴν ὑπάρχουσαν τροφὴν, διακρίνονται ἐς τὸ ἄδηλον· τωὐτὸ καὶ ἀνθρωπίνη ψυχὴ πάσχει.

neum, viri vero masculum fuerit, imperium autem obtinuerit foemineum, eodem modo increscit, et prioribus audaciores quidem sunt, venustae tamen et hae. At si viri semen femineum fuerit, mulieris vero masculum, praevalueritque femineum, eodem modo incrementum accipit et prioribus longe audaciores nascuntur viraginesque nominantur. Si quis autem animum animo commisceri minime sibi persuadeat, respiciens ad carbones (credet), non adustos cum ad adustos adiicit, robustos ad debiles, alimentum illis praebens, omnes corpus simile ostendent, neque alter ab altero dignosci poterit, sed in quali corpore ardent, tale erit totum; quum vero praesens alimentum absumserint, in id quod obscurum est, secedunt. Idem hominis animo accidit.

λ'. Περὶ δὲ τῶν διδύμων γιγνομένων ὅδε ὁ λόγος δηλώσει. Τὸ μὲν πλεῖστον τῆς γυναικὸς ἡ φύσις [7]αἰτίη τῶν μητρέων· ἢν [8]γὰρ ὁμοίως ἀμφοτέρωσε πεφύκωσι κατὰ τὸ στόμα, [9]καὶ ἀναχάσκωσι ὁμοίως, καὶ ξηραίνωνται ἀπὸ τῆς καθάρσιος, δύνανται τρέφειν, ἢν τὰ τοῦ ἀνδρὸς ξυλλαμβάνῃ, ὥστε εὐθὺς ἀποσχίζεσθαι· οὕτω γὰρ ἀνάγκη σκίδνασθαι ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς μήτρας ὁμοίως. Ἢν μὲν οὖν πουλὺ ἀπ' ἀμφοτέρων τὸ σπέρμα καὶ ἰσχυρὸν ἀποκριθῇ, δύναται ἐν ἀμφοτέρῃσι τῇσι χώρῃσι αὔξεσθαι· κρατέει γὰρ τῆς τροφῆς τῆς ἐπιούσης. Ἢν δέ κως ἄλλως γένηται, [10]οὐ γίγνεται δίδυμα. Ὁκόταν μὲν οὖν ἄρ-

30. At vero gemellorum procreationem haec oratio aperiet. Plerumque natura uteri muliebris in causa est. Si namque utraque ex parte iuxta osculum aequaliter a natura comparatus fuerit et aequaliter hiaverit, et a purgatione siccetur, alere potest, si viri semen conceperit, ita ut statim dividatur. Sic enim in utrumque uterum aequaliter spargi necesse est. Si igitur copiosum ab utrisque et validum semen excretum fuerit, in utroque loco increscere potest, cum accedens alimentum superet. Quodsi aliter contingat, gemini non nascuntur. Cum igitur ab utrisque masculum excretum fuerit, in utroque masculos generari necesse est. Cum

[1] κρατῇ. — [2] δ' αὖ τὸ μέν. — [3] ἀπιστέει. — [4] ἄφρον ἐστὶν ἄνθρ. — [5] προβάλλων. — [6] τοιούτων ἀπὸ πάντων ἔσται. — [7] τῶν μ. αἰτίη. — [8] μέν pro γάρ. — [9] καὶ ἢν ἀνάσχωσι. — [10] οὐ abest.

P.', Lind., Mack., ἢν μὲν ἀπό, al. m. ἢν δ' αὖ τὸ μέν H.; ἢν δ' αὐτὸ μέν G.', ἢν δὲ τὸ μέν cod. θ., Littr.; — τὸ δὲ ἀπὸ τῆς J. E., θ.; — ἄρρεν Ald., G., I.; — κρατήσει E. H. K.; — καί om. pr. m. in H., γίνονται δέ sive καί cod. θ.; — αὔξ. τὸν α. τρ. καί in θ. abesse scribit Mack., abesse solum αὔξεται et καί Littréus; — ἄνδριαι cod. θ.

εἰ — πάσχει.] ἀπιστέει Parr. 5., Zuing. in m., Lind., Mack., ἀπιστεῖ cod. θ., ἀπισταίη (i. e. ἀπιστέῃ) edd. antt., Zuing., G.; — ἄφρων ἐστιν vulg., ἀφορῶν ἐς cod. θ., Littr.; — μή de suo Littr. inter πρός et κεκαυμένους; mihi post ἄνθρακας inferendum visum est, vulgo om.; — προσβάλλων E., ἐμβάλλων K.; — τὸ σῶμα ἅπαν παρασχηκότος καὶ οὐ διάδηλον ἕτερον τοῦ στεροῦ (sic) cod. θ.; — τοιοῦτον ἀπὸ πάντων ἔσται vulg.; cum Littr. sequor θ.; — τωὐτό de meo, τοῦτο cett.

30. περὶ — δηλώσει.] γινομένων E. θ., Littr., γενομ. vulg.; — ὧδε ὁ λ. E. H. K., θ., ὁ λ. ὧδε vulg.; ὅδε dedi cum Foës. in Latinis.

τὸ μὲν — ὁμοίως.] μέν pro γάρ Parr. 4.; — καὶ ἢν ἀν. vulg., ἤν omm. θ., Littr.; — ἀναχάσκωσι cod. θ., Zuing. in marg. (vel χάνωσι), Mack., Littr., ἀνάσχωσιν vulg.; — ὁμοίως om. θ.; — ξηραίνονται Ald., mss. 3.; — οὕτω γὰρ ἂν σκιδν. om. θ.; — ἐς ἀμφοτ. cod. θ.

ἢν μὲν οὖν — ἐπιούσης.] ἐπ' ἀμφ. vulg., ἀπ' Parr. 5., θ., Mack., Littr.

ἢν — δίδυμα.] πω H.; — οὐ cod. θ., Foës. in adn., Lind., Mack., Littr., οὐ vulgo om.; — γίνεται cod. θ., γίνονται vulg.

ὁκόταν — ἐπαύξεται.] ἄρσενα Parr. 5., Littr., ἄρσεν

σενα ἀπ' ἀμφοτέρων ἀποκριθῇ, ἐξ ἀνάγκης ἐν [1] ἀμφοτέρῃσι ἄρσενα [2] γεννᾶται· ὁκόταν δὲ θήλεα ἀπ' ἀμφοτέρων, θήλεα γίγνεται· ὁκόταν δὲ τὸ μὲν θῆλυ, τὸ δὲ ἄρσεν, ὁκότερον ἂν [3] ἑκατέρου κρατήσῃ, τοιοῦτον [4] ἐπαύξεται. Ὁμοῖα δὲ ἀλλήλοισι τὰ δίδυμα διὰ τόδε γίγνεται, ὅτι πρῶτον μὲν ἴσα τὰ χωρία, ἐν οἷσι αὔξεται, ἔπειτα [5] ὅτι καὶ ἅμα ἀπεκρίθη, ἔπειτα τῇσι αὐτῇσι τροφῇσι αὔξεται, γόνιμά τε ἀνάγεται [6] ἅμα ἐς φάος.

λα'. Ἐπίγονα δὲ τῷδε τῷ τρόπῳ γίγνεται· ὁκόταν αἵ τε μῆτραι θερμαὶ καὶ ξηραὶ φύσι ἔωσι, ἥ τε γυνὴ τοιαύτη, τό τε σπέρμα ξηρὸν καὶ θερμὸν ἐμπέσῃ, οὐκ ἔτι γίγνεται ἐν τῇσι μήτρῃσι ὑγρασίη οὐδεμία, ἥ τις τὸ ἐπεισπῖπτον σπέρμα [7] κρατήσει· διὰ τοῦτο ξυνίσταται ἐξ ἀρχῆς καὶ ζώει, διατελέειν δὲ οὐ δύναται, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπάρχον προσδιαφθείρει, διότι οὐ ταὐτὰ ξυμφέρει ἀμφοῖν.

λβ'. Ὕδατος [8] δὲ τὸ λεπτότατον καὶ πυρὸς τὸ ἀραιότατον ξύγκρησιν λάβοντα ἐν ἀνθρώπου σώματι ὑγιεινοτάτην ἕξιν ἀποδείκνυσι διὰ τάδε, ὅτι ἐν τῇσι μεταβολῇσι τοῦ ἐνιαυτοῦ τῶν ὡρέων τῇσι μεγίστῃσι οὐκ ἐπιπληροῦται τὸ ἔσχατον οὐδέτερον, οὔτε τὸ ὕδωρ ἐς τὸ πυκνότατον [9] ἐν τῇσι τοῦ ὕδατος ἐφόδοισι, οὔτε τὸ πῦρ ἐν τῇσι τοῦ πυρὸς, οὔτε τῶν ἡλικιέων ἐν τῇσι μεταστάσισι, οὔτε τῶν σιτίων καὶ ποτῶν ἐν τοῖσι διαιτήμασι. Δύνανται γὰρ γένεσίν τε πλείστην δέξασθαι ἀμφότερα καὶ πλησμονήν· χαλκὸς ὁ μαλακώτατός [10] τε καὶ ἀραιότατος πλείστην κρῆσιν

vero femineum, ab utrisque feminae procreantur. Quodsi hoc quidem foemineum, illud vero masculum fuerit, quodcumque alterum superaverit, id ipsum incrementum accipiet. Similes vero inter se gemelli sunt hanc ob causam: Inprimis quidem quod aequalia sunt loca, in quibus increscunt, deinde quod simul sati sunt, postea quod iisdem alimentis crescunt, vitalesque simul in lucem producuntur.

31. Foetus autem succidanei hunc in modum gignuntur. Ubi uterus natura calidus et siccus fuerit, et mulier eiusmodi, semenque calidum et siccum inciderit, nullus amplius in utero est humor, qui super illapsum semen superet. Quam ob causam statim initio coalescit ac vivit; permanere vero non potest, quin etiam quod prius inest insuper corrumpit, quod non eadem utrisque conducunt.

32. At corpus humanum ubi temperationem ex tenuissima aqua et rarissimo igne adeptum fuerit, saluberrimum habitum ideo efficit, quod neque in maximis anni tempestatum mutationibus, neque in aetatum transmutationibus, neque in ciborum ac potuum victus ratione, aqua densissima exsistit in aquae accessionibus, neque ignis in ignis incursibus. Possunt enim ambo tum generationem, tum repletionem copiosam suscipere. Aes tum mollissimum tum rarissimum plurimum temperamentum recipit et optimum redditur. Eadem ratione etiam quod in aqua est tenuissimum et quod in igne est

[1] ἀμφοτέρῃσι. — [2] γεννᾶσθαι. — [3] ἑκατέρων. — [4] ἐπαύξει. — [5] ὅτι καὶ ἅμα. — [6] ἅμα om. — [7] κρατήσῃ. — [8] τε. — [9] ἐπί. — [10] τε om.

vulg.; — ἀμφοτέροισι vulg., ἀμφοτέροις cod. θ., ἀμφοτέρῃσι Zuing. et cod. Voss.; — γεννᾶσθαι vulg., γεννᾶται Littr.; — ὅταν δέ cod. θ.; — ἑκατέρων Parr. 4., θ.; — ἐπαύξεται cod. θ., Mack., Littr., ἐπαύξει vulg.

ὁμοῖα — φάος.] διὰ τάδε cod. θ.; — τὰ χορια (sic) ὁμοῖα cod. θ.; — ἴσα om. pr. m. in H.; — ἔπειτα — αὔξεται om. J.; — ὅτι καὶ ἅμα vulg., ὅτι καί om. pr. m. in H., θ., Littr.; — αὔξεται om. pr. m. in H.; — γίνεται pro ἀνάγεται cod. θ.; — ἅμα cod. θ., Littr., vulgo om.

31. ἐπίγονα — ἀμφοῖν.] θερμαί τε καί cod. θ.; — θερμὸν καὶ ξηρόν K.; — οὐκ ἐπιγίνεται pro οὐκ ἔτι γίνεται cod. θ.; εἰσπιπτον idem; — κρατήσει K., Littr., κρατήσῃ vulg.; — ζώῃ H.; — ἀλλὰ τὸ ὑπάρχον cod. θ.; — διαφορει (sic) idem; — αὐτά Ald., H., ταῦτα cod. θ.; — αὐτοῖν pro ἀμφοῖν idem.

32. ὕδατος — διαιτήμασι] δέ om. θ., τε pro δέ Ald., Parr. 5., Zuing.; — τό omm. I. H. J.; — σύγκρισιν Q., θ.; — σύγκρασιν Parr. 5.; — σώματι ὑγιεῖ υγιεινότα (sic) τὴν ἕξιν cod. θ.; — ἀποδεικνύει vulg., ἀποδείκνυσι de meo; — διότι cod. θ.; — τῶν ὡρ. τοῦ ἐν. cod. θ.; — οὐκ — οὐδέτερον ex θ., supplevit Littr., vulgo om.; — ἐν cod. θ., Littr., ἔστιν pro ἐν vulg.; — τῇσι τοῦ πυρός Parr. 4., θ., Zuing., Lind., Mack., Littr.; — ἐν τοῖς τοῦ πυρός vulg.; — ἡλικιῶν cod. θ., ἡλικιέων Zuing. (χωρέων in marg.) Foës. in adn., Lind., Mack., Littr., μικρέων vulg.; — σίτων cod. θ.; — καὶ τῶν ποτῶν E.

δύνανται — ὡσαύτως.] δύναται Zuing., Lind.; — pro γένεσιν habet κένωσιν Lind., κίνησιν Zuing. in marg., Mack.; — τε καὶ πλείστην γενέσθαι ἀμφ. καὶ πλεισμονήν cod. θ.; — τε omm. E. H. I. J.; — κρίσιν pro κρῆσιν Parr. 6.; — κάλ-

δέχεται καὶ γίγνεται [1]κάλλιστος· καὶ ὕδατος τὸ λεπτότατον καὶ πυρὸς τὸ ἀραιότατον ξύγκρησιν λαμβάνοντα ὡσαύτως. Οἱ μὲν οὖν ταύτην ἔχοντες τὴν φύσιν ὑγιαίνοντες διατελέουσι τὸν πάντα χρόνον, μέχρι τεσσαράκοντα ἐτέων· οἱ δὲ καὶ μέχρι γήρως τοῦ ἐσχάτου· ὁκόσοι δ' ἂν ληφθῶσι ὑπὸ νοσήματός τινος ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἔτεα, οὐ μάλα [2]ἀποθνήσκουσι. Ὁκόσα δὲ τῶν σωμάτων ξύγκρησιν λαμβάνει πυρὸς τοῦ ἰσχυροτάτου καὶ ὕδατος τοῦ πυκνοτάτου, ἰσχυρὰ μὲν καὶ ἐρρωμένα γίγνεται, φυλακῆς δὲ πολλῆς δεόμενα· μεγάλας γὰρ τὰς μεταβολὰς ἔχει ἐπ' ἀμφότερα, καὶ ἐν τῇσι τοῦ ὕδατος [3]ἐφόδοισι ἐς νοσήματα πίπτουσι, καὶ ἐν τῇσι τοῦ πυρὸς ὡσαύτως. Τοῖσι οὖν διαιτήμασι ξυμφέρει χρέεσθαι τὸν τοιοῦτον πρὸς τὰς ὥρας τοῦ ἔτεος ἐναντιούμενον, ὕδατος μὲν ἐφόδου γιγνομένης, τοῖσι πρὸς πυρὸς, πυρὸς δὲ ἐφόδου γιγνομένης, τοῖσι πρὸς ὕδατος χρέεσθαι, κατὰ μικρὸν μεθιστάντα [4]μετὰ τῆς ὥρης. Ὕδατος [5]δὲ τοῦ παχυτάτου καὶ πυρὸς τοῦ λεπτοτάτου ξυγκρηθέντων ἐν τῷ σώματι, τοιαῦτα ξυμβαίνει, ἐξ ὧν διαγιγνώσκειν χρὴ ψυχρὴν φύσιν καὶ ὑγρήν· ταῦτα τὰ σώματα ἐν τῷ χειμῶνι νοσερώτερα [6]ἢ ἐν τῷ θέρεϊ καὶ ἐν τῷ ἦρι ἢ ἐν τῷ φθινοπώρῳ. Τῶν ἡλικιέων [7]ὑγιηρότατοι τῶν τοιούτων οἱ παῖδες, δεύτερον νεηνίσκοι, νοσερώτατοι δὲ οἱ πρεσβύτατοι καὶ οἱ ἔγγιστα, καὶ ταχέως γηράσκουσι αἱ φύσιες αὗται. Διαιτῆσθαι δὲ ξυμφέρει τοῖσι

rarissimum inter se temperata. Qui igitur hac natura sunt praediti, sani omni tempore usque ad quadragesimum annum perseverant, quidam vero etiam usque ad extremam senectutem. Qui vero supra quadragesimum annum morbo aliquo correpti fuerint, mori ex eo non solent. At vero corpora, quae ignis validissimi et aquae densissimae temperationem sumpserint, valida quidem et robusta evadunt, sed multa cura indigent. Magnas enim utramque in partem mutationes habent, et in aquae et ignis accessionibus pariter in morbos incidunt. Huic igitur victus ratione anni temporibus contraria uti convenit. Aquae quidem accessione accidente iis, quae aquae adversantur, utendum, sensim quidem pro anni temporum ratione transmutatione facta. At ubi aquae crassissimae et ignis tenuissimi in corpore temperatio facta fuerit, talia accidunt, ex quibus frigidam et humidam naturam dignoscere convenit. Et corpora hieme quam aestate et vere quam auctumno morbosiora exsistunt. Inter hoc quod ad aetates attinet, pueri maxime sani sunt, secundo loco adolescentes, morbis vero maxime obnoxii senes et qui proxime ad eos accedunt, eaeque naturae cito senescunt. His in victus ratione conferunt quaecumque calefaciunt et siccant, tum in laboribus, tum in cibis, et ad exteriores corporis partes labores adhibere magis quam ad interiores convenit. Si vero quod in igne est humidissimum et in aqua densissimum tempe-

[1] κάλλιστον. — [2] διαφυγγάνουσι. — [3] ἐπωδῆσι. — [4] μὲν τὰ ἀπὸ τῆς ὥρης. — [5] τε. — [6] ἢ τῷ θ. — [7] ὑγιηνότεροι.

λιστος cod. θ., Littr., κάλλιστον vulg.; — ξυγκρ. λαμβ. om. θ.

οἱ μὲν — ἀποθνήσκουσι.] οὖν om. K.; — ἔχοντας ταύτην φύσιν cod. θ.: — τόν om. idem; — ὑπό τινος νοσημ. cod. θ.; — ἀποθνησκ. idem et Littr., διαφυγγάνουσι vulg.

ὁκόσα — ὡσαύτως.] ἐρρωμένα τὰ σώματα omnes, sed τὰ σώματα abundat; si servare velis, principio periodus alia ratione describenda erit: ὁκόσοι δὲ σύγκρησιν λαμβάνουσι ... ἰσχυροὶ μὲν τὰ σώματα γίγνονται κ. τ. λ.; ex confusione utriusque orationis formae vulgata exstitit; — ἐπόδοισι pr. m. in H., quod in aliis libris male scriptum legitur; — ἐς νοσήματα al. m. ἐπ' ἀμφότερα H., ἐπ' ἀμφότερα E. (K. in marg. eadem manu ἐς νοσήματα) P.'; — ἔν τε τῇσι τοῦ πυρός sine καί cod. θ.

τοῖσι οὖν — ὥρης.] ἐναντιεύμενον vulg., ἐναντιούμενον cod. θ.; — γιγνομένης E. H. K., γινομένης vulg.; — τοῖσι πρὸς — γενομένης L., Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr.; haec om. vulgata. Dein μεθιστάντα. Τὰ μὲν ἀπὸ τῆς ὥρης vulg., μεθιστάντα μὲν τὰ ἀπὸ τῆς ὥρης E. H. K.; — μεθιστᾶν. Τὰ μὲν τὰ ἀπὸ τῆς ὥρης Ald., Parr. 3.; μεθιστάντα τὰ ἀπὸ τῆς ὥρης Zuing., Mack., cum Littréo sequor cod. θ.

ὕδατος — φθινοπώρῳ.] δέ E. θ., Littr., τε vulg.; — ἐν σώματι cod. θ.; — ταῦτα τῷ σώματι pr. m. in E.; — νοσερώτατα cod. θ.; — μέν pro ἢ ἐν G. I., ἐν omm. Parr. 3. P.'; ἢ ἐν τῷ ἦρι cod. θ., ἐν omm. E. H. K.

τῶν — αὗται.] ἡλικιῶν K. θ.; — ὑγιηρόταται pr. m. in E. H., ὑγιηρότεροι F. G., ὑγιεινότεροι J.; — δεύτερον H., θ., Littr., δεύτεροι vulg.

διαιτῆσθαι — εἴσω.] διαιτῆσθαι Parr. 4., Littr., διαιτεῖσθαι vulg.. διαιτᾶσθαι cod. θ.; — δέ om. cod. θ.; — συμφέρει pro ξηραίνει mss. 7.; — σιτοισι cod. θ.; — τοὺς πόνους J. L. θ., Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr., τοῦ πόνου vulg.

τοιούτοισι ὁκόσα θερμαίνει καὶ ξηραίνει καὶ πόνοισι καὶ σιτίοισι, καὶ πρὸς [1] τὸ ἔξω τοῦ σώματος μᾶλλον [2] τοὺς πόνους ποιέεσθαι ἢ πρὸς τὸ εἴσω. Ἢν δὲ λάβῃ πυρός τε τὸ ὑγρότατον καὶ ὕδατος τὸ πυκνότατον ξύγκρησιν ἐν τῷ σώματι, τοισίδε γιγνώσκειν ὑγρὴν καὶ θερμὴν φύσιν· κάμνουσι μὲν μάλιστα οἱ τοιοῦτοι ἐν τῷ ἦρι, ἥκιστα δὲ ἐν τῷ φθινοπώρῳ, ὅτι ἐν μὲν τῷ ἦρι ὑπερβολὴ τῆς ὑγρασίης, ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ ξυμμετρίη τῆς ξηρασίης· τῶν δὲ ἡλικιέων [3] νοσερώταται ὁκόσαι νεώταταί εἰσι· αὔξεται δὲ τὰ σώματα ταχέως, καταρροώδεες [4] δὲ οἱ τοιοῦτοι γίγνονται. Διαιτῆσθαι δὲ ξυμφέρει ὁκόσα ξηραίνοντα ψύχει καὶ σίτων [5] καὶ ποτῶν καὶ πόνων, τοὺς δὲ πόνους τούτοισι εἴσω τοῦ σώματος ποιέεσθαι ξυμφέρει μάλιστα. Εἰ δὲ ξύγκρησιν λάβοι πυρός [6] τε τὸ ἰσχυρότατον καὶ ὕδατος τὸ λεπτότατον, [7] ξηρὴ φύσις καὶ θερμὴ, νοῦσος μὲν τοῖσι τοιούτοισι ἐν τῇσι τοῦ πυρὸς ἐφόδοισι, ὑγίεια δὲ ἐν τῇσι τοῦ ὕδατος· ἡλικίῃσι ἀκμαζούσῃσι πρὸς σαρκὸς εὐεξίην νοσερώτατοι, ὑγιηρότατοι δὲ οἱ [8] πρεσβύτεροι καὶ τὰ ἔγγιστα ἑκατέρων. Δίαιται ὁκόσαι ψύχουσι καὶ ὑγραίνουσι, καὶ τῶν πόνων ὁκόσοι ἥκιστα ἐκθερμαίνοντες καὶ ξυντήκοντες πλείστην ψύξιν παρασχήσουσι· αἱ τοιαῦται φύσιες [9] μακρόβιοι καὶ εὔγηροι γίγνονται. Ἢν δὲ ξύγκρησιν λάβῃ πυρὸς τοῦ ἀραιοτάτου καὶ ὕδατος τοῦ ξηροτάτου, [10] ξηρὴ καὶ ψυχρὴ ἡ τοιαύτη φύσις, νοσερὴ μὲν ἐν τῷ φθινοπώρῳ, ὑγιηρὴ δὲ ἐν τῷ ἦρι καὶ τοῖσι ἔγγιστα ὡσαύτως· ἡλικίαι πρὸς ἔτεα τεσσεράκοντα νοσεραί· παῖδες [11] δὲ ὑγιηρότατοι καὶ

raturam in corpore acceperit, ex his humidam et calidam naturam dignoscere licet. Hi quidem vere maxime morbis tentantur, auctumno vero minime, quandoquidem vere humiditatis excessus est, auctumno vero siccitatis commoderatio. Ex aetatibus maxime morbis obnoxiae quae iuniores. Corpora vero celeriter increscunt, iique destillationibus obnoxii evadunt. Victus autem ratio confert quae siccat et refrigerat tum in cibo, tum in potu ac laboribus. His quoque partes corporis internas laboribus exercere maxime conducit. At si quod in igne est validissimum et in aqua tenuissimum, temperamentum adeptum fuerit, sicca et calida ea est natura, iique in ignis accessione morbis corripiuntur, in aquae vero accessionibus sanitate fruuntur. Aetatibus florentibus quoad pleniorem corporis habitum comparandum morbosissimi sunt, senes vero et ad hos proxime accedentes admodum sani. Victus ratio, quae refrigeret, et humectet et labores qui minime calefacientes et colliquantes plurimam refrigerationem exhibebunt. Eiusmodi naturae longissimae sunt vitae et facile senium ferunt. Quodsi ignis rarissimi et aquae siccissimae temperationem acceperit, sicca et frigida eiusmodi est natura, auctumno quidem morbis obnoxia; vere autem et proximis temporibus sana. Cum annorum quadraginta aetatem attigerint, morbosi sunt, pueri maxime sani et qui ad utrasque aetates accedunt. Victus ratio conveniens, quae calefaciendo humectat et labores, qui sensim adhibiti leniter calefaciunt, neque multum ex his, quae adsunt, tollunt. Quod igitur ad na-

[1] τά. — [2] τοῦ πόνου πονέεσθαι. — [3] νοσερώτεραι. — [4] θ' οἱ. — [5] καὶ ποτῶν abest. — [6] τό τε. — [7] καὶ ξηρὴ ἡ φ. — [8] πρεσβύτατοι. — [9] μακροβιώτατοι καὶ ὑγιηρότατοι. — [10] ψυχρὴ καὶ ξηρὴ φύσις ἡ τοιαύτη. — [11] δέ om.

ἢν δὲ λάβῃ — γίγνονται.] εἰ δὲ λάβοι cod. θ.; — ἰσχυροτάτου pro ὑγροτάτου L.; — τοῖσι δὲ (δεῖ Zuing. in marg., Lind.) vulg.; — τῶν ἡλικιῶν cod. θ.. sine δέ; — νεώταται cod. θ., νεώτεραι vulg.; — τε οἱ τοιοῦτοι vulg., θ' οἱ τ. Parr. 5., δὲ οἱ τ. cod. θ., Littr.

διαιτῆσθαι — μάλιστα.] διαιτῆσθαι Parr. 4., θ., Littr., διαιτεῖσθαι vulg.; — καὶ ποτῶν omm. pr. m. in E. et H. I. J. K.; — καὶ πόνων om. θ.; — εἴσω θετοῦ cod. θ.; — μᾶλλον E. θ. pro μάλιστα.

εἰ δὲ — ἑκατέρων.] πυρὸς τό τε vulg., πυρός τε τό cod. θ., Mack.; — καὶ ξηρή vulg., καί omm. θ., Lind., Littr.; — ἡ φύσις vulg. (ἡ τοιαύτη φ. Lind., Mack.) ἡ omm. pr. m. in H. θ., Littr.; — μέν om. pr. m. in H., θ.; — νοσηρότατοι cod. θ.; — ὑγιεινότατοι J.; — πρεσβύτεροι H. K., Littr., πρεσβύτατοι vulg.; — καὶ οἱ ἔγγιστα J.

δίαιται — γίγνονται.] ὁκόσαι om. θ.; — ὅσοι ἥκιστα ἐκθερμαίνουσι καὶ συντήκουσι καὶ πλείστην cod. θ.; — μακροβιώτατοι καὶ ὑγιηρότατοι (ὑγιεινότατοι J.) vulg.; cum Littréo sequor θ.

ἢν δὲ — ἑκατέροισι.] δέ om. J.; — λάβοι K. θ.; — ψυχρὴ καὶ ξ. φ. ἡ τοιαύτη Parr. 5., θ.; — νοσηρή cod. θ.,

τὰ προσέχοντα ἑκατέροισι. Δίαιται ὁκόσαι θερμαὶ ἐοῦσαι ὑγραίνουσι· καὶ πόνοι ἐξ ὀλίγου προσαγόμενοι, ἡσυχῇ διαθερμαίνοντες, μὴ πουλὺ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων φέροντες. Περὶ μὲν οὖν φύσιος διαγνώσιος οὕτω χρὴ διαγιγνώσκειν τῆς ἐξ ἀρχῆς ξυστάσιος.

λγ'. Αἱ δὲ ἡλικίαι αὐταὶ πρὸς ἑωυτὰς ὧδε ἔχουσι· παῖς μὲν οὖν κέκρηται ὑγροῖσι καὶ θερμοῖσι, διότι ἐκ τούτων ξυνέστηκε καὶ ἐν τούτοισι ηὐξήθη· ὑγρότατα μὲν οὖν καὶ θερμότατα, ὁκόσα ἔγγιστα γενέσιος, καὶ αὔξεται ὡς πλεῖστον, καὶ τὰ ἐχόμενα ὡσαύτως. Νεηνίσκος δὲ θερμὸς μὲν, ὅτι τοῦ πυρὸς ἐπικρατέει ἡ ἔφοδος τοῦ ὕδατος· ξηρὸς δὲ, ὅτι τὸ ὑγρὸν ἤδη κατανάλωται τὸ ἐκ τοῦ παιδὸς, τὸ μὲν ἐς τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος, τὸ δὲ ἐς τὴν κίνησιν τοῦ πυρὸς, τὸ δὲ ὑπὸ τῶν πόνων. Ἀνὴρ, ὁκόταν στῇ τὸ σῶμα, ξηρὸς καὶ ψυχρὸς, διότι τοῦ μὲν θερμοῦ ἡ ἔφοδος οὐκ ἔτι ἐπικρατέει, ἀλλ' ἕστηκε, ἀτρεμίζον [1] δὲ τὸ σῶμα τῆς [2] αὐξήσιος κατέψυκται· ἐκ δὲ τῆς νεωτέρης ἡλικίης τὸ ξηρὸν ἔνι· ἀπὸ δὲ τῆς ἐπιούσης ἡλικίης καὶ τοῦ ὕδατος τῆς ἐφόδου [3] οὔκω ἔχων τὴν ὑγρασίην, [4] τοῖσι ξηροῖσι καὶ ψυχροῖσι κρατέεται. Οἱ δὲ πρεσβῦται ψυχροὶ καὶ ὑγροὶ, διότι πυρὸς μὲν ἀποχώρησις, ὕδατος δὲ ἔφοδος, καὶ ξηρῶν μὲν ἀπάλλαξις, ὑγρῶν δὲ κατάστασις.

λδ'. Τῶν δὲ πάντων τὰ μὲν ἄρσενα θερμότερα καὶ ξηρότερα, τὰ δὲ θήλεα ὑγρότερα καὶ ψυχρότερα διὰ τόδε, ὅτι τε ἀπ' ἀρχῆς ἐν τοιούτοισι ἑκάτερα ἐγένετο καὶ ὑπὸ τοι-

turae cognitionem attinet, ea sic ex prima corporis constitutione dignoscenda est.

33. Aetates autem per se consideratae hoc se habent modo. Puer quidem ex humidis et calidis temperationem habet, quandoquidem ex his constat et in his incrementum accepit. Quae igitur ortui sunt proxima, humidissima et calidissima et quam plurimum increscunt, eodemque modo quae ad haec accedunt. At adolescens calidus quidem, quoniam ignis accessio aquam superat, siccus vero, quia puerile humidum iam consumptum est, partim quidem in corporis incrementum, partim vero in ignis motionem, partim etiam a laboribus. Vir cum corpus constiterit, siccus et frigidus, quoniam calidi quidem accessio non amplius superat, sed constitit, corpus vero ab incremento quiescens refrigeratum est. Verum ex iuniore aetate siccitas adest, neque ab accedente aetate et aquae accessione nondum habens humiditatem siccis et frigidis superatur. Senes autem frigidi et humidi, quoniam ignis quidem decessio, aquae vero accessio adest et siccitatis quidem summotio, humidorum vero constitutio.

34. At vero inter omnes mares quidem calidiores sunt et sicciores, feminae vero humidiores et frigidiores eam ob causam quod utrique per exordia in talibus nati sunt et ex

[1] δέ om. — [2] αὐξήσιος καὶ κατέψυκται. — [3] οὐχ ὁ ἔχων. — [4] ξηροῖσι καὶ ὑγροῖσι.

ὑγιεινή J.; — τεσσερακ. cod. θ., per ᾱ vulgo; — παῖδες δέ cod. θ., δέ om vulg.; — ὑγιεινότατοι J.

δίαιται — φέροντες.] ὅσαι θερμαίνουσιν ὑγραίνουσιν (i. e. ὅσαι θερμαίνουσαι ὑγραίνουσιν) cod. θ.; — ὑπό idem.

περὶ — ξυντάσιος.] γινώσκειν H.

33. αἱ δὲ ἡλικίαι — ὡσαύτως.] κέκριται E.; — ἐξ ὀστέων pro ἐκ τούτων cod. θ.; τοιούτοισι idem; — ὑγρότητα et θερμότητα E.; — τὰ ἐχόμ. cod. θ., Littr., τά om. vulg.

νεηνίσκος — πόνων.] νεην. δὲ θερμοῖσι καὶ ξηροῖσι, θερμοῖσι μὲν ὅτι — ὕδατος ξηροῖσι δὲ ὅτι cod. θ.; — κατηνάλωται Parr. 5.

ἀνὴρ — κρατέεται.] ὥστειη pro ἀνὴρ ὁκόταν στῇ cod. θ.; — ἀτρεμίζων idem; — δέ idem et Littr., vulgo om.; — καὶ (καί omm. θ. Littr.) κατέψυκται (ἔψυκται H. al. m. κατεψ., θ.) vulgo; Littr. solum ἔψυκται dedit, malui κατέψυκται exhibere; — ἔνι — τοῦτο om. θ.; — οὐχ ὁ ἔχων vulg., unde οὔκω ἔχων Littr., οὐκ ἔχει K.', Mack.; — διὰ ταῦτα ξηροῖσι καὶ ψυχροῖσι κρατέεται L. K.', Lind., Mack., διὰ ταῦτα ξηροῖσι καὶ ὑγροῖσι κρατ. vulg.; Littréus cum θ. illud sive καὶ ὑγροῖσι sive καὶ ψυχροῖσι omisit; mihi cum Lind., Mack., καὶ ψυχροῖσι legendum est visum pro vulgato καὶ ὑγροῖσι; — tum otiosum διὰ ταῦτα abiiciendum et τοῖσι ante ξηροῖσι cum θ. addendum sum opinatus; — κατέχεται E.

οἱ δὲ — κατάστασις.] πρεσβύτεροι cod. θ.; — ψυχροῖσι pro ψυχροὶ καὶ ὑγροί cod. θ.; — τοῦ πυρός K.

34. τῶν — ποιέονται.] διὰ τάδε cod. θ.; — ὅτι γε Littr., de suo, sed τε bene habet; — τὰ μὲν ἄρσενα K., Lind., Mack., Littr., vulgata om.; — χρέεσθαι cod. θ.; — τε καὶ ἀποξηρ. cod. θ., τε om. vulg.; — τῇσι ante διαίτῃσι om.

οὕτων αὔξεται, [1]γενόμενα δὲ τὰ μὲν ἄρσενα τῇσι διαίτῃσι ἐπιπονωτέρῃσι χρέεται, ὥστε ἐκθερμαίνεσθαί τε καὶ ἀποξηραίνεσθαι, τὰ δὲ θήλεα ὑγροτέρῃσι καὶ ῥαθυμοτέρῃσι τῇσι διαίτῃσι χρέονται, καὶ κάθαρσιν τοῦ θερμοῦ ἐκ τοῦ σώματος ἑκάστου μηνὸς ποιέονται.

λε΄. Περὶ δὲ φρονήσιος [2]ψυχῆς ὀνομαζομένης καὶ ἀφροσύνης ὧδε ἔχει· πυρὸς τὸ ὑγρότατον καὶ ὕδατος τὸ ξηρότατον κρῆσιν λαβόντα ἐν τῷ σώματι φρονιμώτατον, διότι τὸ μὲν πῦρ ἔχει ἀπὸ τοῦ ὕδατος τὸ ὑγρὸν, τὸ δὲ ὕδωρ ἀπὸ τοῦ πυρὸς τὸ ξηρόν· ἑκάτερον δὲ οὕτως αὐταρκέστατον· οὔτε τὸ πῦρ τῆς τροφῆς ἐνδεέστερον ἐπὶ πουλὺ ἐπιφοιτᾷ, οὔτε τὸ ὕδωρ τῆς κινήσιος ἐπὶ πουλὺ δεόμενον κωφοῦται· αὐτό τε οὖν ἑκάτερον οὕτως αὐταρκέστατόν ἐστι πρὸς ἄλληλά τε κρηθέντα. Ὅ τι γὰρ ἐλάχιστα τῶν πέλας δέεται, τοῦτο μάλιστα τοῖσι παρεοῦσι προσέχει, πυρός τε τὸ ἥκιστα κινεύμενον μὴ ὑπ' ἀνάγκης, καὶ ὕδατος τὸ μάλιστα μὴ ὑπὸ βίης. Ἐκ τούτων δὲ ἡ ψυχὴ ξυγκρηθεῖσα φρονιμωτάτη καὶ μνημονικωτάτη· εἰ δέ τινι ἐπαγωγῇ [3]χρεομένη τούτων ὁκοτερονοῦν αὐξηθείη ἢ μαραίνοι, ἀφρονέστατον ἂν γένοιτο, διότι οὕτως ἔχοντα αὐταρκέστατα. Εἰ δὲ πυρὸς τοῦ εἰλικρινεστάτου καὶ ὕδατος ξύγκρησιν λάβοι, ἐνδεέστερον δὲ τὸ πῦρ εἴη τοῦ ὕδατος ὀλίγον, φρόνιμοι μὲν καὶ οὗτοι, ἐνδεέστεροι δὲ τῆς προτέρης, διότι κρατεόμενον τὸ πῦρ ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ βραδεῖαν τὴν κίνησιν ποιεύμενον νωθρότερον προσπίπτει πρὸς τὰς αἰσθήσιας· παραμόνιμοι δ' εἰσὶ ἐπιεικέως αἱ τοιαῦται ψυχαὶ πρὸς ὅ τι ἂν προσέχωσι· εἰ δὲ ὀρθῶς διαιτῷντο, καὶ φρονιμώτεροι καὶ

talibus increverunt. Quin etiam in lucem producti masculi, laboriosiore vitae genere utuntur, quo incalescunt ac resiccantur, feminae vero humido magis atque otioso, et singulis mensibus calidi purgationem ex corpore habent.

35. At de ea, quae dicitur animi prudentia, vel imprudentia sic se res habet. Si quod in igne est maxime humidum et in aqua maxime siccum in corpore temperata fuerint, prudentissima efficiuntur, quoniam ignis quidem ab aqua humiditatem, aqua vere ab igne siccitatem habet. Utrumque autem hoc modo sibi maxime satis esse videtur. Neque ignis alimenti inopia longe proficiscitur, neque aqua motionis penuria admodum sublevatur. Utrumque igitur tum hoc modo sibi satis est, tum inter se temperata. Quod enim vicinis minime indiget, id maxime praesentia amplectitur, ignis qui minime neque necessitate movetur, et aqua, quae maxime non per vim. Ex his autem ubi contemperationem animus habuerit, prudentia et memoria maxime valet. Quodsi aliquo superinducto usus fuerit, et horum quodcumque increverit, aut contabuerit, imprudentissimus evadit, quod cum sic se habeant, ipsa sibi maxime satis esse videntur. Quodsi ignis et aquae purissimae temperationem acceperit, et ignis aqua paulo inferior fuerit, ii quidem etiam prudentes sunt, plus tamen illis quam in priore temperatione deest, quoniam ignis ab aqua superatur, tardamque motionem efficiens segnius in sensus illabitur. Eiusmodi autem fere stabiles sunt, quamcumque ad rem se applicuerint. Quodsi recte adhibeatur victus ratio, prudenti-

[1] γινόμενά τε τῇσι διαίτῃσι. — [2] ψυχῆς ὀνομαζομένης καὶ ἀφρ. — [3] χρεόμενοι.

θ.; — χρέεται Lind.; — θραῦσιν pro κάθαρσιν cod. θ., quem primum antiquam lect. habere credebam, sed θραῦσις ἐκ τοῦ σώματος mirum sonat; — ποιέεται Lind.

35. περὶ δὲ — κρηθέντα.] δέ om. J.; — ὀνομ. καὶ ἀφρ. Parr. 5., θ., vulgo ὀνομαζομένης post ἀφροσύνης infertur; — ἰσχυρότατον pro ὑγρότατον L. et ὑγρότατον pro ξηρότατον; — φρονιμώτατος E. H. K., θ., φρονιμώτατα vulg.; — ὑγρὸν — συνταράσσῃ p. 424. vs. 21. om. θ.; — ἐπὶ πουλύ om. pr. m. in E. H.; — φοιτῇ vulg., ἐπιφοιτᾷ E.: — οὔτε τό τε ὕδωρ I; — κωφοῦται Parr. 5., Littr., κουφοῦται vulg.; — τε post ἄλληλα om. E.

ὅτι — βίης.] ὅτι Mack.; — προσέχειν E. H. al. m.

ἐκ τούτων — αὐταρκέστατα.] δ' ἡ E. H. K.; — ὁκότερον ἂν K.', pro ὁκοτερονοῦν; — ἤ ante μαραίνοι omm. Ald., codd. 6.; — καὶ ἀφρονεστ. J., sed καί al. m.; τὰ αὐταρκ. J., sed τά al. m.

εἰ δὲ πυρὸς — φύσιν.] καί ante βραδεῖαν omm. E. H. K. — δέ εἶσιν E.; — διαιτῶνται sec. m. in H. et E. P.'; — καὶ φρονιμώτερος καὶ ὀξύτερος γένοιτο H.; — γένοιντο ἂν Zuing., vulgo ἄν om.

ὀξύτεροι γένοιντο ἂν παρὰ τὴν φύσιν. Ξυμφέρει δὲ τοῖσι τοιούτοισι τοῖσι πρὸς πυρὸς διαιτήμασι μᾶλλον χρέεσθαι καὶ μὴ πλησμονῇσι μήτε σιτίων, μήτε πομάτων. Δρόμοισι οὖν χρέεσθαι ὀξέσι, ὅκως τοῦ τε ὑγροῦ κενῶται τὸ σῶμα καὶ τὸ ὑγρὸν ἐφιστῆται θᾶσσον· πάλῃσι δὲ καὶ τρίψισι καὶ τοῖσι τοιούτοισι γυμνασίοισι οὐ ξυμφέρει χρέεσθαι, ὅκως μὴ κοιλοτέρων τῶν πόρων γιγνομένων πλησμονῆς πληρῶνται· βαρύνεσθαι γὰρ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς τὴν κίνησιν ὑπὸ τῶν τοιούτων· τοῖσί τε περιπάτοισι ξυμφέρει χρέεσθαι καὶ ἀπὸ δείπνου καὶ ὀρθρίοισι καὶ ἀπὸ τῶν δρόμων, ἀπὸ δείπνου μὲν, ὅκως τροφὴν ξηροτέρην ἡ ψυχὴ δέχηται ἀπὸ τῶν ἐσιόντων, ὄρθρου δὲ, ὅκως αἱ διέξοδοι κενῶνται τοῦ ὑγροῦ καὶ μὴ φράσσωνται οἱ πόροι τῆς ψυχῆς, ἀπὸ δὲ τῶν γυμνασίων, ὅκως μὴ ἐγκαταλείπηται ἐν τῷ σώματι τὸ ἀποκριθὲν ὑπὸ τοῦ δρόμου, μηδὲ ξυμμίσγηται τῇ ψυχῇ, μηδὲ ἐμφράσσῃ τὰς διεξόδους, μηδὲ ξυνταράσσῃ τὴν τροφήν. Ξυμφέρει δὲ καὶ ἐμέτοισι χρέεσθαι, ὅκως ἀποκαθαίρηται τὸ σῶμα, εἴ τι ἐνδεέστερον οἱ πόνοι διαπρήσσονται, προσάγειν δὲ ἀπὸ τῶν ἐμέτων, κατὰ μικρὸν προστιθέντα τὸ σιτίον ἐς ἡμέρας τέσσαρας τὰς ἐλαχίστας. Χρίεσθαι δὲ ξυμφορώτερον ἢ λούεσθαι, λαγνεύειν δὲ ὕδατος [1] ἐφόδων γιγνομένων πλείονα, ἐν δὲ τῇσι τοῦ πυρὸς ἐπιφορῇσι μείονα. Εἰ δ' ἔτι ἐνδεεστέρην τὴν δύναμιν τὸ πῦρ λάβοι τοῦ ὕδατος, [2] βραδυτέρην ἀνάγκη ταύτην εἶναι, καὶ καλέονται οἱ τοιοῦτοι ἠλίθιοι· ἅτε γὰρ βραδείης ἐούσης τῆς περιόδου, κατὰ βραχύ τι προσπίπτουσι αἱ αἰσθήσιες, καὶ ὀξεῖαι ἐοῦσαι ἐπ' ὀλίγον ξυμμίσγονται διὰ βραδυτῆτα τῆς περιόδου· αἱ γὰρ αἰσθήσιες τῆς

ores et acutiores praeter naturam evadant. His autem conducit ut victus ratione, quae ad ignem magis accedat, utantur et neque cibis neque potionibus expleantur. Cursibus itaque celeribus utendum, quo et corpus humore vacuetur et humor celerius sistatur. Lucta autem, frictionibus et similibus exercitationibus uti non convenit, ut ne magis cavi redditi meatus expleantur. Ab his enim animi motum gravari necesse est. Deambulationibus etiam tum a coena, tum matutinis, itemque post cursus utendum. A coena quidem, quo siccius alimentum ab iis, quae ingeruntur, animus accipiat. Mane vero, ut viae humore vacuentur, et animi meatus minime obstruantur. Ab exercitiis autem, ne quod a cursu excretum est in corpore remaneat et animo commixtum vias obstruat et alimentum conturbet. Confert etiam ut vomitionibus utantur, quo corpus repurgetur, si quid negligentius labores effecerint. A vomitione autem sensim adiiciendo cibus offerendus, per quatuor ut minimum dies. Ungi vero magis quam lavari convenit. Rebus autem venereis in aquae accessionibus magis utendum, minus vero in ignis incursionibus. At si adhuc inferiorem quam aquae potentiam ignis sortitus sit, tardiorem eum esse necesse est, appellanturque eiusmodi stolidi. Nimirum cum tardus sit ambitus, paulatim sensationes illabuntur et quae acutae exsistunt sensim etiam commiscentur propter ambitus tarditatem. Acutae enim sunt animi sensationes, quae visione et auditione percipiuntur, quae vero tactu, tardiores et facilius sentiuntur. Has igitur non minus ii sentiunt quam quae sunt frigida et calida et alia huius generis. Quae vero visione et audi-

[1] ἐφόδω. — [2] βραχυτέρην.

ξυμφέρει — πομάτων.] τῷ τοιούτῳ E. H. K. L. P.' Ante πρός inferunt denuo τοιούτοισι E. H. al. m., K P.'; — πλησμονῇ E.; — σίτων E. H. J. K.

δρόμοισι — τροφήν.] ὅκως τοῦ μὲν ὑγροῦ K.; — κενοῦται Ald.; — ἐπίσταται vulg., ἐπίστηται K., ἐφίσταται Mack.; — γιγνομένων H. K., γινομ. vulg.; — τοῖσι περιπάτοισι sine τε Ald. G. H. I. K. et J., qui δέ al. m.; — ἀπὸ τοῦ δρ. cett.; — μηδ' ἐμφράσσῃ E. H. K.; — συνταράξῃ vulg., praesens dedit Littr. de suo propter praesentia vicina.

ξυμφέρει — ἐλάχιστος.] διαρρήσσονται E. H. al. m., K., διαρρήσσονται J., Ald., τούτοισι πλείονας ἡμέρας ἢ τέσσαρας pro ἐς ἡμ. τεσσ. cod. θ.

χρίεσθαι — μείονα.] χρέεσθαι F.; — δέ om. pr. m. in H.; — γιγνομένων K., γινομ. vulg.; — πλείονα om. θ.; — ἐπιφορῇσι om. pr. m. in H., θ.; — μεῖον cod. θ.

εἰ δὲ — εὐαισθητότεραι.] εἰ δέ τινι vulg., εἰ δέ τι cod. θ., εἰ δ' ἔτι Zuing. in marg.; — βραχυτέρην vulg., βραδυτέρην Zuing., Foës. in adn., Lind., Mack., Littr.; — οὗτοι pro οἱ

ψυχῆς ὁκόσαι μὲν δι' ὄψιος καὶ ἀκοῆς εἰσι, ὀξεῖαι, ὁκόσαι δὲ διὰ ψαύσιος, βραδύτεραι καὶ εὐαισθητότεραι. Τούτων μὲν οὖν αἰσθάνονται καὶ οἱ τοιοῦτοι οὐδὲν ἧσσον τῶν ψυχρῶν καὶ [1]θερμῶν καὶ τῶν τοιούτων· ὁκόσα δὲ δι' ὄψιος ἢ ἀκοῆς αἰσθέεσθαι δεῖ, ἃ μὴ πρότερον ἐπίστανται, οὐ δύνανται αἰσθάνεσθαι· ἢν γὰρ μὴ σεισθῇ ἡ ψυχὴ ὑπὸ τοῦ προσπεσόντος, οὐκ ἂν αἴσθοιτο ὁκοῖόν τί ἐστι. Αἱ οὖν τοιαῦται ψυχαὶ οὐ πάσχουσι τοῦτο διὰ [2]παχύτητα· εἰ δὲ ὀρθῶς [3]διαιτῷντο, βελτίους γίγνοιντο ἂν καὶ [4]οὗτοι. Ξυμφέρει [5]δὲ τὰ διαιτήματα ἅπερ τῷ προτέρῳ, ξηροτέροισι δὲ χρῆσθαι καὶ ἐλάσσοσι τοῖσι σιτίοισι, τοῖσι δὲ πόνοισι πλείοσι καὶ ὀξυτέροισι· ξυμφέρει δὲ καὶ πυριῆσθαι καὶ ἐμέτοισι χρέεσθαι ἐκ τῶν πυριησίων καὶ προσαγωγῇσι ἐκ τῶν ἐμέτων ἐκ πλείονος χρόνου [6]ἢ τὸ πρότερον, καὶ ταῦτα ποιέων ὑγιεινότερος ἂν καὶ φρονιμώτερος εἴη. [7]Εἰ δὲ κρατηθείη ἐπὶ πλεῖον τὸ πῦρ [8]ὑπὸ τοῦ ἐόντος ὕδατος, τούτους ἤδη οἱ μὲν ἄφρονας ὀνομάζουσι, οἱ δὲ ἐμβροντήτους. Ἔστι δ' ἡ μανίη [9]τούτων ἐπὶ τὸ βραδύτερον· οὗτοι κλαίουσί τε οὐδενὸς λυπέοντος ἢ τύπτοντος, δεδίασί τε τὰ μὴ φοβερὰ, λυπέονταί τε ἐπὶ τοῖσι μὴ προσήκουσι, [10]αἰσθάνονταί [11]τε ἐτεῇ οὐδενὸς ὡς προσήκει τοὺς φρονέοντας. Ξυμφέρει δὲ τούτοισι πυριῆσθαι καὶ ἐλλεβόροισι ἐκκαθαίρεσθαι ἐκ τῶν

tione percipienda sunt, quae non ante sciunt percipere nequeunt. Nisi enim ab eo, quod ipsum attingit, commotus animus fuerit, id qualecumque sit non percipiat. Id igitur eiusmodi animi non patiuntur propter crassitudinem. Quodsi recta victus ratione utantur, etiam meliores evadere queunt. Eadem igitur, quae priori, victus ratio confert, verum cibis tum siccioribus tum paucioribus, laboribus autem pluribus et vehementioribus utendum. Confert etiam ut fomentis et ab iis vomitionibus utatur et post vomitiones ex longiore intervallo cibos exhibeas quam antea; quomodo si faciat, sanior et prudentior erit. Quodsi magis ab aqua ignis superetur, hos iam alii dementes, alii attonitos appellant. Eorum autem insania tardior exsistit. Hi plorant, cum a nemine vexentur, aut verberentur, minime metuenda metuunt, molestia afficiuntur, ubi minime convenit; neque quidquam vere sentiunt, quemadmodum sanos mente sentire oportet. Iis igitur fomenta conducunt et a fomentis purgationes ex veratro et victus ratio, quam antea dixi, isque extenuatione maiore et siccitate opus habet. At si aqua inferiorem facultatem adepta sit igne sinceram contemperationem habente, in sano corpore prudens est eiusmodi animus et cito percipit illabentia neque frequenter mutatur. Talis igitur natura boni est animi; melior autem talis

[1] τῶν θερμῶν. — [2] ταχύτητα. — [3] διαιτῶντο βέλτιον. — [4] ὁ τοιοῦτος. — [5] οὖν. — [6] ἢν ποιέῃ ἕτερον. — [7] ἢν δὲ κρατηθῇ. — [8] ἀπό. — [9] τοιοῦτο. [10] καὶ αἰσθ. — [11] οἷσιν οὐ προσήκει τοῖς φρονέουσι.

τοιοῦτοι G.; — αἰσθήσιες ὀξεῖαι ἐοῦσαι καὶ ἐπ' ὀλίγον συμμίσγονται E. H. K., θ.; — τε διὰ βραδυτ. vulg., τε omm. H. θ., Littr.; — ἢ ἀκοῆς cod. θ.; — ἀναισθητότεραι lectio est apud Foës. in adn. memorata.

τούτων — ὁκοῖόν τί ἐστι.] οἷον τῶν ψυχρῶν ceteri; οἷον omitto cum θ.; — καὶ τῶν θερμῶν E. I. K.; — ἢν δι' ἀκοῆς E. H. K.; — αἰσθάνονται δεῖ sine ἢ ἀκοῆς cod. θ.; — οὐ δύναται pr. m. in H.; — συστῇ pro σεισθῇ F., sec. m. in H., K.; — omnes ὑπὸ τοῦ πυρὸς πεσόντος, perridiculo errore pro ὑπὸ τοῦ προσπεσόντος, quod repono; — αἴσθοιτο om. pr. m. in H., αἰσθάνοιτο K.; — τε om. θ.

αἱ οὖν — οὗτοι.] ταχυτῆτα vulg., παχύτητα Parr. 3., θ.; — Lind., Mack., Littr.; — διαιτῷτο, βέλτιον γένοιτο (γενοιτ' K., γίνοιτο H. I. J.; γίνοιτ' E.) ἂν καὶ ὁ τοιοῦτος vulg.; cum Littréo sequor cod. θ.

ξυμφέρει — εἴη.] δέ E. H. K., θ., Littr., οὖν vulg.; — δέ post ξηροτέροισι om. J.; — χρῆσθαι om. pr. m. in H., θ.; — τοῖσι σιτίοισι om. θ.; — προσαγωγῇ E. P.', προσάγωσιν pr. m. in H.; — τῇσιν ἐκ τῶν ἐμέτων cod. θ., τῇσι om. vulg.; — ἢ τὸ πρότερον cod. θ., Littr.; ἢν ποιέει (ποιέῃ Lind.) ἐνδεέστερον vulg., ἢν ποιε τερον (sic) pr. m. in H., (secunda ποιέῃ ἕτερον); — ἢν ποιέει ἔμετον Ald., ἢν ποιέῃ ἕτερον E. K., ἢν ποιέε ἐστερον (sic) G., ἢν ποιεέτερον I. J.; — ὑγιηρότερος E. H. K.

εἰ δὲ — ἐμβροντήτους.] εἰ H. K., θ., Littr., ἢν vulg.

ἔστι δ' ἡ — φρονέοντας.] τοιοῦτον Ald. E. G. K., τοιοῦτο H. I. J.; — τοῦτο cod. θ.; — βραχύτερον cod. θ.; — pro λυπέοντος ἢ τύπτοντος cod. θ. solum εἵνεκα fert; — τε omm. G. I. J.; — τε post λυπέονται H., θ., Littr., vulgo om.; — προσῆκον Ald., Parr. 4.; — καὶ (καί omm. E. H. K.) αἰσθ. (τε E. H. K.) οἷσιν οὐ πρ. τοῖς φρονέουσι (τοὺς φρονέοντας E., H. al. m. τοῖς φρονέουσι. H. Q.') vulg.; αἰσθάνονται τε ἤτιη οὐδενὸς προσήκει τοὺς φρονέοντας cod. θ., quem cum Littr. sequor, editoris Parisiensis ἐτεῇ pro ἤτιη et ὡς ante προσήκει recipiens.

ξυμφέρει — ξηρασίης.] δέ E. H. K., θ., τοιγαροῦν vulg.; — τῇ διαίτῃ E. H. K., θ., Littr., τῇ om. vulg.; — ante ἥ ferunt δεῖ E. H. K.; — ἥπερ sine εἶπον cod. θ.; — ἰσχνα-

πυρινησίων καὶ [1] τῇ διαίτῃ χρέεσθαι, ἢ εἶπον πρότερον· ἰσχνασίης δὲ πλείονος οὗτος δέεται καὶ ξηρασίης. [2] Εἰ δὲ τὸ ὕδωρ ἐνδεεστέρην τὴν δύναμιν λάβοι, τοῦ πυρὸς εἰλικρινῆ τὴν ξύγκρησιν [3] ἔχοντος, ἐν ὑγιαίνουσι σώμασι [4] Φρόνιμος ἡ τοιαύτη ψυχὴ [5] καὶ ταχέως αἰσθανομένη τῶν προσπιπτόντων καὶ οὐ μεταπίπτουσα πολλάκις ἐστί. Φύσις μὲν οὖν ἡ τοιαύτη ψυχῆς ἀγαθῆς· βελτίων δὲ καὶ οὗτος γένοιτ' ἂν ὀρθῶς διαιτεόμενος καὶ κακίων μὴ ὀρθῶς. Ξυμφέρει δὲ τῷ τοιούτῳ τῇ διαίτῃ χρέεσθαι τῇ πρὸς ὕδατος μᾶλλον, ὑπερβολὰς φυλασσόμενον καὶ [6] σιτίων καὶ πομάτων καὶ πόνων, καὶ δρόμοισι καμπτοῖσι καὶ διαύλοισι καὶ πάλῃσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι γυμνασίοισι ὑπερβολὴν οὐδενὸς ποιεύμενον. Ἢν γὰρ ἔχῃ ὑγιηρῶς τὸ σῶμα καὶ μὴ ὑπ' ἄλλου τινὸς ξυνταράσσηται, τῆς ψυχῆς Φρόνιμος [7] ἡ ξύγκρησις. Εἰ δ' ἐπὶ πλεῖον κρατηθείη ἡ τοῦ ὕδατος δύναμις ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ὀξυτέρην μὲν [8] τοσούτῳ ἀνάγκη εἶναι τὴν ψυχὴν ὅσῳ θᾶσσον κινέεται, καὶ πρὸς τὰς αἰσθήσιας θᾶσσον προσπίπτειν, ἧσσον δὲ μόνιμον τῶν πρότερον, διότι ἐκκρίνεται τὰ παραγιγνόμενα καὶ ἐπὶ [9] πλείονα ὁρμᾶται διὰ ταχύτητα. Ξυμφέρει δὲ τῷ τοιούτῳ διαιτῆσθαι τῇ πρὸς ὕδατος διαίτῃ μᾶλλον ἢ τῇ προτέρῃ καὶ μάζῃ μᾶλλον [10] ἢ ἄρτῳ καὶ ἰχθύσι ἢ κρέασι· τῷ ποτῷ ὑδαρεστέρῳ· καὶ λαγνεί-

homo fiet recte victus ratione instituta, et deterior non recte. Prodest autem tali homini uti potissimum victus ratione, quae ad aquam magis vergat, caventi copiam supra modum tum ciborum, tum potuum, tum laborum et utenti cursibus flexis et circensibus, luctis et reliquis exercitiis, dum in nullo modum excedant. Nam si corpus bene valuerit, nullaque re alia perturbetur, haec animi contemperatio prudens est. Quodsi magis etiam vis aquae ab igne superetur, tanto acutior animus esse necessario debet, quo citius movetur, eoque citius ad perceptiones se applicare debet, minus vero tenax esse, quia quae adveniunt excernuntur et ad plura tendit propter celeritatem. Huic conducit ut ea victus ratione utatur, quae magis ad aquam spectat quam prior, et maza potius quam pane, piscibus quam carnibus, potione etiam dilutiore et venere rariore et laboribus, qui secundum naturam maxime obeuntur et quam plurimis, iis vero, qui per vim suscipiuntur, necesse quidem est uti, sed minoribus et vomitionibus post repletiones, ut corpus vacuetur quidem, sed quam minimum incalescat. His etiam ad prudentiam confert, ut minime carnosi evadant. Ad optimum enim corporis habitum sanguinis inflammationem accedere necesse est. Quod cum acciderit, eiusmodi animus aqua superata in furorem igne attracto

[1] τῇ om. — [2] ἤν. — [3] ἐχόντων. — [4] Φρονίμοις ἡ δὲ τοιαύτη. — [5] καί om. — [6] σίτων καὶ ποτῶν καὶ δρόμοισι. — [7] ἡ om. — [8] τοσαύτῳ. — [9] πλεύμονα. — [10] ἢ τῷ αὐτῷ.

σίης τε E. H. K.; — δὲ πνευμ. οὗτος om. θ.; — πλείονος pro πλεύμονος s. πνεύμονος Zuing. in marg.

εἰ δὲ — πολλάκις ἐστί.] σύγκρασιν (σύγκρησιν E., θ., Zuing., Lind., Littr.) ἐχόντων (ἔχοντος cod. θ., Littr.) (ἐν addunt θ., Mack., Littr.) ὑγιαίνουσι (ευγιαίνουσι I., J. al. m. ἐνυγιαιν.) σώμασι Φρονίμοις (Φρόνιμος E. H. K., θ.', Mack., Littr.) τ. ψ. (καί addunt E. H. K., θ., Mack., Littr.) ταχέως vulg.; — ἐστί omm. E. H. K.

Φύσις — ὀρθῶς.] βελτίων δὲ καὶ οὗτος ὀρθῶς διαιτώμενος γίγνοιτο ἂν καὶ κακείων μὴ ὀρθῶς cod. θ. Post δέ addit οὕτως (i. e. οὗτος) H.; δὲ καὶ οὕτως γένοιτο E. K. Q.', γένοιτο om. pr. m. in H.; — διαιτεόμενος H. K., διαιτώμενος E., διαιταόμενος I.; — post διαιτ. ferunt γένοιτ' ἄν E. H. Equidem καὶ οὗτος γένοιτ' ἄν ex lectt. istis dedi, ubi vulgo solum γένοιτο.

ξυμφέρει — ποιεύμενον.] οὕτω pr. m. in H. pro τοιούτῳ, quod. sec. manu reponitur; — τῇ ante διαίτῃ omm. E. K.; — ἡ διαίτη J., in quo tamen χρέεσθαι legi videtur; — ὑπερβολὰς — πόνων om. pr. m. in E.; — σίτων H. I. J., θ.; — ποτῶν pro πομάτων cod. θ.; — ποτῶν pro πόνων G. H. I. K.; — καὶ διαύλοισι καὶ πάλῃσι omm. Ald., mss. 6., in quorum uno E. rest. al. m.; — πάλῃ cod. θ.; — πᾶσιν post γυμνασίοισι cod. θ.

ἢν γὰρ — ξύγκρησιν.] ἢν γὰρ ὑπογήρως (i. e. ὑπὸ γήρως) ἔχηται τὸ σῶμα cod. θ.; — ταράσσηται K., ξυνταράσσηται τὸ σῶμα cod. θ.; — ἡ συγκρ. J., Littr., ἡ om. vulg.

εἰ — ταχύτητα.] δέ sine ἐπί pr. m. in H.; — πλείω cod. θ.; — ὅκως pro ὅσῳ E. F. H.; — κινέηται E. K., κινέεσθαι G. I. J.; — αἰσθήσεις δέ cod. θ.; — προσπίπτῃ E., sec. m. in H.; — μονίμους τῶν προτέρων cod. θ.; — διὸ ἐκκρίνεται cod. θ., unde ἐκκρίνεται scripsi pro vulgato κρίνεται; κινέεται Zuing. in marg., Mack.; — πλείονα cod. θ., Mack., Littr., πλεύμονα vulg.; — ταχύτητα Lind., Mack., τραχύτητα J., παχυτῆτα E., pr. m. in H.

ξυμφέρει — ἥκιστα.] διαιτᾶσθαι cod. θ. — Post ὕδατος ferunt μᾶλλον ὑπερβολῆς (ὑπερβολάς Ald., ὑπερβολήν I., ὑπερβολῇ J.) φυλασσόμενον καὶ σιτίων (σίτων I. J.) καὶ πομάτων καὶ ποτῶν (καὶ πόνων καὶ ποτῶν Ald.) καὶ δρό-

ῃσι [1] ἐλάσσοσι χρέεσθαι· καὶ τῶν πόνων τοῖσι κατὰ φύσιν μάλιστα καὶ πλείστοισι· τοῖσι δ' ἀπὸ βίης χρέεσθαι μὲν ἀνάγκῃ, ἐλάσσοσι δέ· καὶ ἐμέτοισι ἐκ τῶν πλησμονῶν, ὅκως κενῶται μὲν τὸ σῶμα, θερμαίνηται δὲ ὡς ἥκιστα. Ξυμφέρει δὲ καὶ ἀσαρκέειν τοῖσι τοιούτοισι πρὸς τὸ φρόνιμον εἶναι· πρὸς γὰρ σαρκὸς εὐεξίην αἵματος φλεγμονὴν ἀνάγκη γίγνεσθαι· ὁκόταν δὲ τοῦτο πάθῃ ἡ τοιαύτη ψυχὴ, ἐς μανίην καθίσταται, κρατηθέντος τοῦ ὕδατος, ἐπισπασθέντος τοῦ πυρός. Ξυμφέρει δὲ τοῖσι τοιούτοισι καὶ τὰς πρήξιας πρήσσειν βεβρωκόσι μᾶλλον ἢ ἀσίτοισι· στασιμωτέρη γὰρ ἡ ψυχὴ τῇ τροφῇ καταμισγομένη [2] τῇ ξυμφόρῳ μᾶλλον ἢ ἐνδεὴς ἐοῦσα τροφῆς. Εἰ [3] δ' ἔτι πλέον ἐπικρατηθείη τὸ ὕδωρ ὑπὸ τοῦ πυρὸς, [4] ὀξεῖα ἡ τοιαύτη ψυχὴ ἄγαν καὶ τούτοις ὀνειρώσσειν ἀνάγκη· καλέουσι δὲ αὐτοὺς ὑπομαινομένους· ἔστι γὰρ ἔγγιστα μανίης τὸ τοιοῦτον· καὶ γὰρ ἀπὸ βραχείης πλησμονῆς καὶ ἀξυμφόρου μαίνονται, καὶ ἐν τῇσι μέθῃσι καὶ ἐν τῇσι εὐεξίῃσι τῆς σαρκὸς καὶ ὑπὸ τῶν κρεηφαγιῶν. Ἀλλὰ χρὴ τὸν τοιοῦτον τούτων μὲν πάντων ἀπέχεσθαι καὶ τῆς ἄλλης πλησμονῆς, καὶ γυμνασίων τῶν ἀπὸ βίης γιγνομένων, μάζῃ δὲ ἀτρίπτῳ διαιτῆσθαι, καὶ λαχάνοισι ἑφθοῖσι πλὴν τῶν καθαρτικῶν καὶ ἰχθυδίοισι ἐν ἅλμῃ, καὶ ὑδροποτέειν βέλτιστον, εἰ δύναιτο· εἰ δὲ

adigitur. His vero confert ut negotia cibo sumpto potius quam ieiuni obeant. Commodo enim alimento ammixto stabilior longe animus evadit quam alimenti indigens. Quodsi adhuc magis aqua ab igne superetur, eiusmodi animus valde acutus est, et hi ut in somno venereis rebus tententur est necesse. Vocant autem eos subfuriosos. Hoc enim insaniae proximum est, cum vel a levi et incongrua repletione insaniant et in vini potionibus et carnis bona habitudine et a carnium esu. Sed et hunc ab his quidem omnibus abstinere oportet et omni alia repletione et exercitationibus, quae per vim obeuntur. In victus autem ratione maza non subacta utendum, et oleribus coctis praeterquam purgantibus et piscibus ex muria. Quin etiam aquam bibere optimum, si fieri possit, sin minus, quod ad hanc proxime accedit, vinum molle et album. Deambulationibus quoque matutinis multis utatur, a coena vero exsurgat tantum, ut ne cibi quidem a deambulationibus post coenam resiccentur, corpus autem a matutinis evacuetur. Aqua tepida autem circum affusa potius perfundatur quam ungatur. Confert etiam aestate interdiu somno uti breviore, non multo, uti ne corpus ab anni tempore resiccetur. Commodum etiam est vere fotibus antea praeparatos potionibus ex veratro purgare, deinde sensim ad victus rationem adducere, neque hunc ie-

[1] ἔλασσον χρέεσθαι μὲν ἀνάγκῃ ἐλάττοσι δὲ καὶ ἐμ. omissis ceteris. — [2] τῇ om. — [3] δέ τι πλέον. — [4] ὀξεῖα μᾶλλον ἢ κ. τ. λ.

μοισι καὶ καμπτοῖσι καὶ διαύλοισι καὶ πάλῃσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι γυμνασίοισιν ὑπερβολὴν οὐδενὸς ὡς ἔφην ποιεύμενον. Ἢν γὰρ ὑγιηρῶς ἔχῃ τὸ σῶμα καὶ μὴ ὑπ' ἄλλου τινὸς συνταράσσηται τῆς ψυχῆς φρόνιμος ἡ σύγκρησις· εἰ δ' ἐπὶ πλεῖον κρατηθείη ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ ὕδατος δύναμις, ὀξυτέρην μὲν τοσούτῳ ἀνάγκη εἶναι (εἶναι ἀνάγκη I. J.) τὴν ψυχὴν ὅκως θᾶσσον κινέηται καὶ πρὸς τὰς αἰσθήσιας θᾶσσον προσπίπτειν· ἧσσον δὲ μόνιμον τῶν πρότερον, διότι κρίνεται τὰ παραγενόμενα καὶ ἐπὶ πνεύμονα (πλ. I.) ὁρμᾶται διὰ ταχυτῆτα (ταχῦτα sic. I., τραχύτητα J.). Συμφέρει δὲ τῷ τοιούτῳ διαιτῆσθαι τῇ πρὸς ὕδατος Ald. H. I. J.; eadem habentur etiam in Voss.; — ἢ τῷ ἄρτῳ vulg., τῷ omm. E. P.', Littr. Post λαγνείῃσι legunt ἐλάσσοσι E., pr. m. in H., K., θ., ἐλασσόνως vulg.; — δ om. θ.; — μή pro μέν K.'; — καὶ ἐκ τῶν πλησμονῶν cod. θ., τῶν αὐτῶν πλησμ. vulg., sed αὐτῶν omm. Parr. 5., θ., Littr.; — κενοῦται Ald., Parr. 4.; — θερμαινῆσθαι cod. θ.

ξυμφέρει — πυρός.] καί ante αἵματος cod. θ.; — καύματος vulg., sed αἵματος Zuing. in marg., θ., Mack., Littr.; — τοῦτο cod. θ., Littr., τοιοῦτον vulg.; — τοιαύτη omm. G. I. J.; — ἐπισπασθέντος τοῦ πυρός cod. θ., Mack., Littr.; — καὶ (καί om. pr. m. in H.) ἐπισπασθεῖσα sine τοῦ πυρός vulg.

ξυμφέρει — τροφῆς.] τῇ ante ξυμφόρῳ ex θ. dedit Littr., vulgo om.

εἰ — κρεηφαγιῶν.] εἰ δέ τι vulg., εἰ δέ τινι cod. θ., Littr., εἰ δ' ἔτι de meo, quod nunc video Latine exprimere Foësium; — ἀπό cod. θ.; — ὀξείη — γάρ sub finem periodi tertiae capituli ultimi huius libri om. θ.; — ἐν τῷ pro τούτους Zuing. in marg.; — ἀνάγκη K.', Mack., Littr., vulgo om.; — post ὑπομαιν. addit E. ὑπομαίνεσθαι et alia m. H. αὐτοὺς ὑπομαινομένους; — ἔστι δὲ ἔγγιστα H. K. P.' Q.'; — τοιοῦτο pr. m. in H.; — φλεγμονῆς ceteri absurde, ubi de meo πλησμονῆς reposui; — καί ante ἀξυμφόρου om. pr. m. in H.; — τῶν omm. H. K.; — κρεωφαγιῶν Lind.

ἀλλὰ χρὴ — εἴη.] τοῦτον pro τούτων pr. m. in H.; — δ' ἀτρίπτω E. H. K.; — διαιτῆσθαι E. H. K., διαιτᾶσθαι vulg.; — εἰ δύναιτο E. H. K., Littr., ἢν δύναιτο vulg.; — ἐγγιστότατα τούτων sec. m. in H. et K.'; de superlativo ἐγγιστότατα dubitat Littr.; item incertus sum, supra ἔγγιστα

μὴ, ὅτι [1]ἐγγύτατα τούτου, ἀπὸ μαλακοῦ οἴνου καὶ λευκοῦ· καὶ τοῖσι περιπάτοισι τοῖσι ὀρθρίοισι πολλοῖσι, ἀπὸ δείπνου δὲ ὁκόσον ἐξαναστῆναι, ὅκως τὰ μὲν σῖτα μὴ ξηραίνωνται [2]ὑπὸ τῶν ἀπὸ δείπνου περιπάτων, τὸ [3]δὲ σῶμα κενῶται ὑπὸ [4]τῶν ὀρθρίων· λούεσθαι δὲ χλιερῷ ὕδατι περικλύδην [5]μᾶλλον ἢ χρίεσθαι· ξυμφέρει δὲ καὶ ἐν τῷ θέρεϊ τῆς ἡμέρης ὕπνοισι χρέεσθαι βραχέσι, [6]μὴ πολλοῖσι, ὅκως μὴ [7]ἀποξηραίνηται τὸ σῶμα ὑπὸ τῆς ὥρης· ἐπιτήδειον δὲ τοῦ ἦρος καὶ ἐλλεβόροισι καθαίρειν προπυριηθέντας, εἶτα ἐπάγειν πρὸς τὴν δίαιταν ἡσυχῇ καὶ μὴ ἄσιτον τὰς πρήξιας μηδὲ τοῦτον ποιέεσθαι· ἐκ ταύτης τῆς ἐπιμελείης ἡ τοιαύτη ψυχὴ φρονιμωτάτη ἂν εἴη.

λϛʹ. Περὶ μὲν [8]οὖν φρονίμου καὶ ἄφρονος ψυχῆς, — ἡ ξύγκρησις αἰτίη, ὥσπερ μοι γέγραπται· καὶ δύναται ἐκ τῆς διαίτης καὶ βελτίων καὶ χείρων γίγνεσθαι. Πυρὸς γὰρ ἐπικρατέοντος, τῷ ὕδατι [9]προστιθέναι δυνατὸν ἂν ἴσως, καὶ τοῦ ὕδατος ἐπικρατέοντος ἐν τῇ ξυγκρήσι, τὸ πῦρ αὐξῆσαι· ἐκ τούτων δὲ φρονιμώτεροι καὶ ἀφρονέστεροι γίγνονται. Τῶν δὲ τοιούτων οὐκ ἔστιν ἡ ξύγκρησις [10]αἰτίη, οἷον ὀξύθυμος, ῥάθυμος, δόλιος, ἁπλοῦς, δυσμενὴς, εὔνους· τῶν τοιούτων ἁπάντων ἡ φύσις τῶν πόρων, δι' ὧν ἡ ψυχὴ πορεύεται, αἰτίη ἐστί· δι' ὁκοίων γὰρ ἀγγείων ἀποχωρεῖ καὶ πρὸς ὁκοῖά τινα προσπίπτει καὶ ὁκοίοις τισὶ καταμίσγεται, τοιαῦτα φρονέουσι· διὰ τοῦτο γοῦν δυνατὸν [11]τὸ τοιοῦτο ἐκ διαίτης μεθιστάναι· φύσιν γὰρ μεταπλάσαι ἀφανέα

iunum negotia obire oportet. Et hac sane cura eiusmodi animus prudentissimus evaserit.

36. Ad animi igitur prudentiam et imprudentiam quod attinet, contemperatio in causa est, velut a me scriptum est; victus tamen ratione melior et deterior fieri potest. Igne enim praevalente ad aquam ut addatur fieri potest et aqua praevalente in commixtione ignis ut augeatur. Unde prudentiores et imprudentiores fiunt. Eiusmodi autem (proprietatum) contemperatio minime in causa est, veluti cum est ad iracundiam praeceps, lentus, dolosus, simplex, infensus, benevolus. Horum omnium natura meatuum, per quos animus fertur, causa est. Cuiusmodi enim sunt vasa, per quae secedit, et ea, ad quae occurrit et quibuscum commiscetur, eiusmodi homines sentiunt. Ideoque ista victus ratione transmoveri possunt, cum fieri non possit ut naturam occultam ulla ratione

[1] ἐγγιστότατα. — [2] ἀπό. — [3] δέ om. — [4] τοῦ ὀρθρίου. — [5] μάλιστα. — [6] ἤ. — [7] ξηραίνηται. — [8] οὖν abest. — [9] προστιθέντα ἀδύνατον. — [10] ἔτι οἷον. — [11] τὰ τοιαῦτα μεθιστάναι.

recte; sed exempla tamen ex hoc genere nota sunt vid. v. c. Matth. Gr. Gr. § 136.; itaque nihil muto; — δ' ὁκόσον E. H. K.; — σιτία ξηραίν. K. sine μή; ξηραίνηται Lind. — Vulgo ἀπὸ τῶν ἀπὸ δείπνου; — de meo ὑπὸ τῶν, sed ἀπὸ τῶν om. G.; — κενοῦται Ald., G., pr. m. in H., I., J.; — δὲ καὶ ἐν τῷ θέρεϊ om. J.; — τὰς ἡμέρας Ald., E. G. J.; — βραχέσιν ἤ vulg., βραχέσι μή Lind., Littr.; — εἶτ' ἐπάγειν E.

36. περὶ μὲν οὖν — γίγνεσθαι.] Post αἰτίη ferunt ἐστιν Parr. 4., K.', Mack., Littr.; vulgo om.; — ἡ ξύγκρησις αὕτη ceteri, sed otiosum αὕτη abiicio; — vulgatum καί ante γέγραπται om. J.

πυρὸς δὲ — γίγνονται.] Vulgo δρόμοισι δὲ πυρὸς ἐπικρατέοντος τῷ ὕδατι προστιθέντα ἀδύνατον ἂν ἴσως κ. τ. λ., in qua lect. προστιθέναι pro προστιθέντα dedit Mack. et δυνατόν pro ἀδύνατον Littr.; sed vel sic locus sensu cassus: nempe δρόμοισι incongruum et legendum πυρὸς γὰρ ἐπικρατέοντος κ. τ. λ. Quomodo δρόμοισι ortum sit, non perspicio, sed redundare certum est in textu, qualis in libris est traditus. Num forte perierint in fine superioris periodi, cum quibus cohaeserit, nec ne, nescio.

τῶν δὲ τοιούτων — οἷον τε.] ἔτι οἷον vulg., αἰτίη· οἷον recte emendat Littr.; — ὑπὸ — χωρεῖ pr. m. in H.; — καί ante πρὸς ὁκοῖα omm. G. I.; καταμίσγηται E. H. I. K.; — οὖν E. H. K.; — ἀδύνατον Lind., Mack.; — φύσιν δὲ μεταπλάσαι L.

οὐχ οἷόν τε. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς φωνῆς ὁκοίη τις ἂν ἔῃ, οἱ πόροι αἴτιοι τοῦ πνεύματος· δι' ὁκοίων γὰρ ἄν τινων κινέηται ὁ ἠὴρ καὶ πρὸς ὁκοίους τινὰς ἂν [1] προσπίπτῃ, τοιαύτην ἀνάγκη τὴν φωνὴν εἶναι. Καὶ ταύτην μὲν δυνατὸν καὶ χείρω καὶ βελτίω ποιέειν, διότι λειοτέρους καὶ τραχυτέρους τοὺς πόρους τῷ πνεύματι δυνατὸν ποιῆσαι, κεῖνο δὲ ἀδύνατον ἐκ διαίτης ἀλλοιῶσαι.

transformes. Eadem vero ratione et vocis, quaecumque tandem fuerit, spiritus meatus causa sunt. Per quos enim aër movetur et ad quoscumque incurrit, talem esse vocem necesse est. Et haec quidem deterior et melior effici potest, quod laeviores et asperiores spiritus meatus reddere liceat; illud vero victus ratione permutare non possis.

[1] προσπίπτειν τοιαύτην γὰρ διότι omissis ceteris.

ὡσαύτως — εἶναι.] τις ἂν εἴη vulg., ἢ pr. m. in H., θ., Mack., ἔῃ Littr.; — αὔξονται pro αἴτιοι cod. θ.; — γάρ omm. Ald., Parr. 6., γὰρ ἄν om. θ.; — κινέεται vulg., κινέηται Zuing. et Mack., Littr. ex θ. et aliis mss.; — ἠήρ E. H. K., θ., Mack., ἀήρ vulg.; — πρὸς ποίους cod. θ.; — ἄν post τινας de meo dedi; — προσπίπτει E. G., pr. m. in H., θ.; — τοιαύτην γὰρ ἄν. Ald., Parr. 5.

καὶ — ἀλλοιῶσαι.] ταύτην K.', Mack. recte! ταῦτα ceteri; — καὶ βελτίω καὶ χείρω cod. θ.; — τῷ πνεύματι ἀδύνατον E., sed ἀδυν. al. m.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

λζ'. Χωρέων δὲ θέσιν καὶ φύσιν ἑκάστων ὧδε χρὴ διαγιγνώσκειν. [1]Κατὰ παντὸς μὲν εἰπεῖν ὧδε ἔχει· ἡ πρὸς μεσημβρίην κειμένη θερμοτέρη καὶ ξηροτέρη τῆς πρὸς τὰς ἄρκτους κειμένης, διότι ἐγγυτέρω τοῦ ἡλίου ἐστί. Ἐν δὲ ταύτῃσι τῇσι χώρῃσι ἀνάγκη καὶ τὰ ἔθνεα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ φυόμενα ἐκ τῆς γῆς ξηρότερα [2]καὶ θερμότερα καὶ ἰσχυρότερα εἶναι ἢ ἐν τῇσι ἐναντίῃσι. Αὐταὶ δὲ καθ' ἑωυτὰς αἱ χῶραι ὧδε ἔχουσι· τὰ ὑψηλὰ καὶ αὐχμηρὰ καὶ πρὸς μεσημβρίην κείμενα ξηρότερα τῶν [3]πεδίων τῶν ὁμοίως κειμένων, διότι ἐλάσσους ἰκμάδας ἔχει· τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἔχει στάσιν τῷ ὀμβρίῳ ὕδατι, τὰ δὲ ἔχει. Τὰ δὲ λιμναῖα καὶ ἑλώδεα ὑγραίνει [4]καὶ θερμαίνει· θερμαίνει μὲν, διότι κοῖλα καὶ περιέχεται καὶ οὐ διαπνέεται· ὑγραίνει δὲ, διότι τὰ φυόμενα ἐκ τῆς γῆς ὑγρότερα, οἷσι ἐκτρέφονται [5]οἱ ἄνθρωποι, τό τε πνεῦμα, ὃ ἀναπνέομεν, παχύτερον διὰ τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς ἀκινησίης. Τὰ δὲ κοῖλα καὶ μὴ [6]ἔνυδρα ξηραίνει καὶ θερμαίνει· θερμαίνει μὲν, ὅτι κοῖλα καὶ περιέχεται, ξηραίνει δὲ διά τε τῆς τροφῆς τὴν ξηρότητα

DE VICTUS RATIONE.

LIBER SECUNDUS.

37. At vero singularum regionum situm et naturam sic dignoscas. In universum quidem res ita se habet. Quae ad meridiem sita, ea, quae ad septentriones spectat, calidior et siccior, quod ad solem magis accedat. In his autem regionibus homines et quae a terra producuntur, sicciora, calidiora et validiora esse necesse est, quam quae in contrariis. Per se autem si regiones spectes, ad hunc se habent modum. Alta loca et squalentia quaeque ad meridiem spectant, campestribus aequaliter sitis sunt sicciora, quod pauciores humores contineant. Illa si quidem aquam pluviam non retinent, haec contra. Lacustria vero et palustria humectant et calefaciunt. Calefaciunt quidem quoniam cava sunt, undique circumdata et ventis minime perflata. Humectant vero, quod quae e terra producuntur et quibus homines aluntur humidiora sunt et spiritus, quem attrahimus, propter aquam non motam crassior est. Cava vero et minime aquosa siccant et calefaciunt. Calefaciunt quidem quod cava sint et undique circumdata. Siccant vero cum propter alimenti siccitatem, tum quod spiritus, quem attrahi-

[1] καὶ παντός. — [2] καὶ ἰσχ. καὶ θερμ. — [3] πεδινῶν. — [4] μὲν καὶ θερμαίνει μὲν διότι. — [5] οἱ om. — [6] ἄνυδρα.

37. χωρέων — διαγιγνώσκειν.] χωρίων vulg., χωρέων Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr.; — ἑκάστου cod. θ.; — χρὴ ὧδε idem.

κατὰ — ἐστί.] τάς om. K.; — ἐγγυτέρω vulg., ἐγγυτάτω cod. θ., Mack.

ἐν δὲ — ἐναντίῃσι.] δή pro δέ cod. θ.; — ἔθεα F., alia vero m. ἔθνεα; — post ἐναντίῃσι legi solet οἷον τὸ Λιβυκὸν ἔθνος πρὸς τὸ Ποντικὸν καὶ τὰ ἔγγιστα ἑκατέρων, quod scholion est.

αὐταὶ — ἔχει.] αὗται ceteri; — ἑωυτάς Ionice θ., Mack., Littr.; — πεδινῶν Parr. 4.; — δ' ἔχει E. H. K. θ.

τὰ δὲ — ἀκινησίης.] δέ ante λιμναῖα omm. θ., Mack.; — ὑγραίνει μὲν καὶ θερμαίνει Ald., Parr. 3.; — ante alterum θερμαίνει ferunt καί E. J.; — περιέχεται cod. θ., Mack., περιεχόμενα vulg.; — τρέφονται E. H. K., θ., Mack., Littr.; — οἱ ἄνθρ. H. K., θ., Mack., Littr., οἱ om. vulg.; — ἀναπνέομεν cod. θ., Mack., Littr., ἀναφέρομεν vulg.; — vulgo τὸ ἀπὸ τῆς ἀκιν., sed τό omm. θ. Littr.

τὰ δὲ — τρέφεται] μὴ ἄνυδρα Ald., Parr. 4., uti V., ἄνυδρα sine μή E. P. Q.', Mack; — ὑγρόν vulgo, ὑγρότερον Mack., Littr.

καὶ διότι τὸ πνεῦμα, ὃ ἀναπνέομεν, ξηρὸν ἐὸν, ἕλκει ἐκ τῶν σωμάτων τὸ ὑγρὸν ἐς τροφὴν ἑωυτῷ, οὐκ ἔχον πρὸς ὅ τι ἂν [1]ὑγρότερον προσπῖπτον τρέφηται. Ὅκου δὲ τοῖσι χωρίοισι ὄρεα προσκέεται πρὸς νότου, ἐν τούτοισι αὐχμώδεες οἱ νότοι καὶ νοσεροὶ [2]προσπνέουσι. Ὅκου δὲ βορρᾶθεν ὄρη προσκεῖται, ἐν τούτοισι οἱ βορέαι ταράσσουσι καὶ νούσους ποιέουσι. Ὅκου δὲ βορρᾶθεν κοῖλα χωρία τοῖσι ἄστεσι προσκέεται, ἢ καὶ ἐκ θαλάσσης νῆσος ἀντικέεται, πρὸς τῶν θερινῶν πνευμάτων θερμὸν καὶ νοσερὸν τοῦτο τὸ χωρίον, διότι οὔτε [3]βορέης διαπνέων καθαρὴν τὴν ἐπαγωγὴν τοῦ πνεύματος παρέχει, οὔτε ὑπὸ τῶν θερινῶν πνευμάτων διαψύχεται. Τῶν δὲ νήσων αἱ μὲν ἐγγὺς τῶν ἠπείρων δυσχειμερώτεραί εἰσι, αἱ δὲ πόντιαι ἀλεεινότεραι τὸν χειμῶνα, διότι αἱ χιόνες [4]καὶ οἱ πάγοι ἐν μὲν τῇσι ἠπείροισι ἔχουσι στάσιν καὶ τὰ πνεύματα ψυχρὰ πέμπουσι ἐς τὰς ἐγγὺς νήσους, τὰ δὲ πελάγια οὐκ ἔχει στάσιν ἐν χειμῶνι.

mus, cum siccus sit, attracto ad sui nutritionem e corpore humido, non habet humorem, quo suo occursu nutriatur. At quibus in locis montes ad austrum vergunt, in his austri squalidi et morbosi spirant. Quibus vero ad aquilones montes vergunt, in his aquilones perturbationes et morbos pariunt. Ubi autem ab aquilone cava loca urbibus adhaerent, aut ex mari insula adversa iacet, ab aestivis ventis calidus et morbosus hic locus est, quoniam neque spirans boreas purum spiritum invehit, neque ab aestivis ventis perfrigeratur. Quae autem insulae continenti sunt vicinae, eae rigidiores habent hiemes, marinae vero tepidiores, propterea quod nives et glacies in continenti perdurant et ventos frigidos ad vicinas insulas mittunt. In his vero, quae in alto sitae sunt, per hiemem non perdurant.

λη'. Περὶ δὲ πνευμάτων ἥντινα φύσιν ἔχει καὶ δύναμιν ἕκαστα, ὧδε χρὴ διαγιγνώσκειν. Φύσιν μὲν ἔχει τὰ πνεύματα πάντα ὑγραίνειν καὶ ψύχειν τά τε σώματα τῶν ζῴων καὶ τὰ φυόμενα ἐκ τῆς γῆς διὰ τάδε· ἀνάγκη ἐστὶ πνέειν ἀπὸ χιόνος καὶ κρυστάλλου καὶ πάγων ἰσχυρῶν καὶ ποταμῶν καὶ [5]λιμνέων καὶ γῆς ὑγρανθείσης καὶ [6]ψυχθείσης. Καὶ τὰ μὲν ἰσχυρότερα τῶν πνευμάτων ἀπὸ μεζόνων καὶ ἰσχυροτέρων, τὰ δὲ ἀσθενέστερα ἀπὸ μειόνων καὶ ἀσθενεστέρων· ὥσπερ [7]γὰρ καὶ τοῖσι ζῴοισι πνεῦμα ἔνεστι, οὕτω καὶ τοῖσι ἄλλοισι πᾶσι, τοῖσι μὲν [8]ἔλασσον, τοῖσι

38. At vero ventorum quam quisque naturam aut facultatem habeat, ad hunc modum dignoscas. Omnes quidem venti tum animalium corpora, tum ea, quae a terra producuntur, suapte natura ideo humectant et refrigerant, quod a nive, a glacie, a vehemente gelu, a fluminibus et stagnis et terra humecta et perfrigerata spirare necesse est et validiores quidem ventos a maioribus et validioribus, debiliores vero a minoribus et debilioribus. Non secus enim atque in omnibus animantibus spiritus inest, ita in ceteris omnibus quibusdam minor, quibusdam vero maior pro eorum magnitudine

[1] ὑγρόν. — [2] προσπνέοντες. — [3] βορέας. — [4] καὶ ὑπάγοι. — [5] λιμναίων. — [6] ψυχρανθείσης. — [7] γάρ om. — [8] ἔλασσον πνεῦμα.

ὅκου — προσπνέουσι.] πρὸς νότου om. θ.; — αὐχμ. — τούτοισι om. idem; — πνέουσι E. H. K.
ὅκου — ποιέουσι.] βορᾶθεν vulg., βορρᾶθεν recte θ. etiam paulo post; — δὲ οἱ βορέαι E. H. K., δοιμορραι (sic) θ.; — βόρειοι vulg., βορρέαι alii libri, βορέαι E., Lind., Mack., Littr.
ὅκου — διαψύχεται.] post προσκέεται cod. θ. solus fert ἢ καὶ ἐκ θαλάσσης νῆσος προσκεῖται, quod cum Littréo recepi; scripsi tamen προσκέεται de meo; — πρὸ τῶν θερίης cod. θ., qui dein lacunam habet, in qua periit reliqua huius capitis pars et principium sequentis; — βορέης E. H., Littr., βορέας vulg.
τῶν — χειμῶνι.] οἱ ante πάγοι de meo adscripsi; — πελάγεα E. K.
38. Φύσιν — ψυχθείσης.] ἀνάγκη ἐστὶ τὰ πνεύματα ταῦτα πάντα (πάντα om. E.) πνέειν κ. τ. λ. ceteri, sed manifesto τὰ πνεύματα ταῦτα πάντα scholion est; — κρυστάλου E.; — ψυχθείσης recte E. H. K. P.' Q.', Zuing. in marg.; vulgatam, cuius origo aperta, ex V. notavi.
καὶ τὰ μὲν — μέγεθος.] οὕτω Parr. 3., Littr., οὕτως vulg.; — ἔλασσον πνεῦμα vulg., sed πνεῦμα om. pr. m. in H., Littr.; — πνεῦμα κατὰ μέγεθος H.; — πλέον ante κατὰ μέγεθος de meo adposui.

δὲ πλέον κατὰ μέγεθος. Φύσιν μὲν οὖν ἔχει ψύχειν καὶ ὑγραίνειν τὰ πνεύματα πάντα. Διὰ θέσιν δὲ χωρίων καὶ τόπων, δι' ὧν παραγίγνεται ἐς τὰς χώρας ἑκάστας, διάφορα γίγνεται ἀλλήλων, ψυχρότερα, [1] θερμότερα, ὑγρότερα, ξηρότερα, νοσερώτερα, ὑγιεινότερα. Τὴν δ' αἰτίην ἑκάστων ὧδε χρὴ γιγνώσκειν· ὁ μὲν βορέας ψυχρὸς [2] πνέει καὶ ὑγρὸς, ὅτι ὁρμᾶται ἀπὸ [3] τοιούτων χωρίων, πορεύεταί τε διὰ [4] τοιούτων τόπων, οὕς τινας ὁ ἥλιος [5] οὐκ ἐφέρπει, οὐδ' ἀποξηραίνων τὸν ἠέρα ἐκπίνει τὴν ἰκμάδα, ὥστε παραγίγνεται ἐπὶ τὴν οἰκουμένην τὴν ἑωυτοῦ δύναμιν ἔχων, ὅκου μὴ διὰ [6] τὴν θέσιν τῆς χώρης διαφθείρεται· καὶ τοῖσι μὲν οἰκέουσι ἔγγιστα ψυχρότατος, τοῖσι δὲ προσωτάτω ἥκιστα. Ὁ δὲ νότος πνέει μὲν ἀπὸ τῶν ὁμοίων τὴν φύσιν τῷ βορέῃ· ἀπὸ γὰρ τοῦ νοτίου πόλου πνέων, ἀπὸ χιόνος πολλῆς καὶ κρυστάλλου καὶ πάγων ἰσχυρῶν ὁρμώμενος, τοῖσι μὲν πλησίον οἰκοῦσι ἀνάγκη τοῖον πνέειν ὁκοῖόν [7] περ ἡμῖν ὁ βορέας. Ἐπὶ δὲ πᾶσαν χώρην οὐκ ἔτι ὁμοῖος παραγίγνεται· διὰ γὰρ τῶν ἐφόδων τοῦ ἡλίου καὶ ὑπὸ τὴν μεσημβρίην πνέων ἐκπίνεται τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ ἡλίου· ἀποξηραινόμενος [8] δὲ ἀραιοῦται· διὸ ἀνάγκη θερμὸν αὐτὸν καὶ ξηρὸν ἐνθάδε παραγίγνεσθαι. Ἐν μὲν οὖν τοῖσι ἔγγιστα χωρίοισι ἀνάγκη τοιαύτην δύναμιν ἀποδιδόναι, [9] καὶ ποιέει τοῦτο ἐν τῇ Λιβύῃ· τά τε [10] γὰρ φυόμενα [11] ἐξαυαίνει καὶ τοὺς ἀνθρώπους λανθάνει ἀποξηραίνων· ἅτε γὰρ οὐκ ἔχων οὔτε ἐκ θαλάσσης ἰκμάδα λαβεῖν, οὔτε [12] ἐκ ποταμοῦ,

inest. Venti igitur omnes natura quidem refrigerant et humectant. Verum ex regionum et locorum situ, per quae ad regiones quasque obveniunt, inter se differunt et frigidiores, calidiores, humidiores, sicciores, morbosiores et salubriores exsistunt. Quorum singulorum causa ad hunc modum cognoscenda est. Boreas quidem frigidus et humidus spirat, quia ab eiusmodi locis fertur et ad loca permeat, ad quae sol non pervadit, neque aëre exsiccato humorem ebibit. Ideoque ad terram habitatam sua facultate pollens pervenit, ubi ex regionis situ non corrumpitur et his proximis quidem incolis frigidissimus est, remotissimis vero minime. At auster a locis natura aquiloni similibus spirat. Cum enim ab australi axe spiret et a nive multa glacieque et gelu valido prodeat, his quidem, qui prope habitant, talis spiret, qualis nobis boreas, necesse est. Neque tamen ad totam regionem adhuc similis accedit. Nam cum per solis accessus in meridiem spirat, exhausta a sole eius humiditate resiccatus rarescit ideoque calidum et siccum ad nos pervenire necesse est. Proindeque vicinis regionibus eandem facultatem ex necessitate impertit. Quod in Libya facit, cum quae e terra nascuntur arida reddat et homines latenter exsiccet. Nam cum neque e mari, neque e fluvio humorem accipere queat, ex animantibus et plantis humidum exsugit. At ubi mare transierit, cum calidus et rarus sit, multa humiditate regionem, ad quam accedit, implet, atque adeo austrum calidum et humidum esse necesse est, nisi regionum situs in

[1] ὑγρότερα θερμοτ. — [2] πνέει. — [3] τουτέων. — [4] τῶν τοιούτων. — [5] οὐχ ἕρπει. — [6] τῆς χ. τὴν θ. — [7] ἐν pro περ. — [8] γάρ. — [9] καί om. — [10] γάρ om. — [11] ἐξαυαίνεται. — [12] ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ. καὶ τῶν ζ.

Φύσιν — πάντα.] πάντα om. J.

διὰ — ὑγιεινότερα.] παραγίγνεται τὰ πνεύματα vulgo; omisi τὰ πν. cum J.

τὴν — ἥκιστα.] δ' E. H. K., δέ vulg.; — ψυχρὸς πνέειν καὶ ὑγρός vulg., καὶ ὑγρὸς πνεῖ E. H. K.; — πορεύεται δέ E.; — τῶν τοιούτων τόπων vulg., τῶν omm. Parr. 6., Littr.; — ὥς τινας vulgo, quod dudum emendarunt, etiam e mss.; — οὐχ ἕρπει vulg., οὐχ ἐφέρπει H., οὐκ ἐφέρπει Littr.; — τῆς χ. τὴν θέσιν Parr. 4.

ὁ δὲ νότος — ὁ βορέας.] τοῦ ante νοτίου πόλου om. E.; — τοῖσι μὲν ἐκεῖσε πλησίον αὐτοῦ οἰκοῦσιν vulg., κεῖθι οἰκοῦσιν solum pr. m. in H., Voss. ἐκεῖσε om.; mihi aut solum κεῖθι, aut solum πλησίον dandum videtur, quorum hoc praefero; — ὁκοῖον (addunt πέρ Lind., Mack., Littr.) ἐν (περ pro ἐν E. H. K. Q.', παρ' pro ἐν Zuing. in marg.) ἡμῖν vulg.; textum descripsi sicuti Littr.; — ὁ ante βορέας om. J.

ἐπὶ — παραγίγνεσθαι.] πᾶσαν om. pr. m. in H.; — πᾶσαν τὴν χ. Ald., codd. pauci; — ὑπὸ τὴν μεσημβ. H. I. Q.', θ., Lind., Mack., Littr., ἐπὶ τὴν μ. vulg.; — ἀποξηραινόμενος γάρ vulg., δέ pro γάρ cod. θ., Littr., δή Zuing. in marg., Lind., Mack.

ἐν μὲν — ὑγρόν.] Post ἀποδιδόναι ceteri θερμὴν καὶ ξηρήν, quod scholion est ad τοιαύτην spectans; — γάρ ante φυόμενα cod. θ., Mack., Littr., vulgo om.; — ἐξαυαίνει cod. θ., Mack., Littr., vulg. e V. notavi; — οὔτ' — οὔτ' cod. θ.; — καὶ τῶν ζῴων vulg., καί omm. E. H. K., θ.,

ἐκ τῶν ζῴων καὶ [1] ἐκ τῶν φυομένων ἐκπίνει τὸ ὑγρόν. Ὁκόταν δὲ τὸ πέλαγος περαιώσῃ, ἅτε θερμὸς ἐὼν καὶ ἀραιὸς, πολλῆς ὑγρασίης ἐμπίπλησι τὴν χώρην ἐμπίπτων· ἀνάγκη δὲ τὸν νότον θερμόν τε καὶ ὑγρὸν εἶναι, ὅκου [2] μὴ τῶν χωρίων αἱ θέσιες αἰτίαι εἰσί. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων πνευμάτων αἱ δυνάμιες ἔχουσι. Κατὰ δὲ [3] τὰς χώρας ἑκάστας τὰ πνεύματα ὧδε ἔχει· τὰ μὲν ἐκ θαλάσσης ἐς τὰς χώρας [4] ἐμπίπτοντα, ἢ ἀπὸ χιόνος, ἢ πάγων, ἢ λιμνέων, ἢ ποταμῶν, ἅπαντα ὑγραίνει καὶ ψύχει καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα, καὶ ὑγίειαν τοῖσι σώμασι παρέχει ὁκόσα μὴ ὑπερβάλλει ψυχρότητι· ταῦτα δὲ βλάπτει, διότι μεγάλας τὰς μεταβολὰς ἐν τοῖσι σώμασι [5] ἐμποιέει τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ· ταῦτα δὲ πάσχουσι ὅσοι ἐν χωρίοισι οἰκέουσι ἑλώδεσι καὶ θερμοῖσι ἐγγὺς ποταμῶν ἰσχυρῶν. Τὰ δ' ἄλλα τῶν πνευμάτων, ὁκόσα πνέει ἀπὸ τῶν προειρημένων, [6] ὠφελέει, τόν τε ἠέρα καθαρὸν καὶ εἰλικρινέα παρέχοντα καὶ τῷ τῆς ψυχῆς θερμῷ ἰκμάδα διδόντα. Ὁκόσα δὲ τῶν πνευμάτων κατὰ γῆν παραγίγνεται, ξηρότερα ἀνάγκη εἶναι, ὑπό τε τοῦ ἡλίου ἀποξηραινόμενα καὶ [7] ὑπὸ τῆς γῆς· οὐκ ἔχοντα [8] δὲ τροφὴν ὁκόθεν σπάσεται, [9] ἐκ τῶν ζώντων ἕλκοντα τὸ ὑγρὸν βλάπτει καὶ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα πάντα. Καὶ ὁκόσα [10] ὑπὲρ τὰ ὄρεα [11] ὑπερπίπτοντα παραγίγνεται ἐς τὰς πόλιας, οὐ μόνον ξηραίνει, ἀλλὰ καὶ ταράσσει τὸ πνεῦμα, ὃ ἀναπνέομεν, καὶ τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων, [12] ὥστε νούσους ἐμποιέειν. Φύσιν μὲν οὖν καὶ δύναμιν ἑκάστων

causa fuerit. Ad eundem vero modum reliquorum etiam ventorum facultates se habent. Ad singulas autem regiones hoc modo venti se habent. Qui quidem venti ex mari obveniunt, aut e nive, aut glacie, aut stagnis, aut fluminibus, ii omnes tum sata, tum animantia humectant et refrigerant et corporibus sanitatem praestant, qui frigore modum non excedunt. Hi enim quod magnas in corporibus caloris et frigoris mutationes faciunt, noxii sunt. Quod sane iis accidit, qui loca palustria et calida iuxta magna flumina incolunt. At reliqui venti, qui ex praedictis spirant, utiles sunt, tum quod aërem purum et sincerum praebent, tum etiam animi calori humorem suggerunt. Qui autem venti a terra obveniunt, eos, cum a sole et terra resiccentur, sicciores esse necesse est. Nam cum non habent, unde alimentum trahant, a viventibus humorem exsugunt, sataque et animantia omnia laedunt. Et qui montes superantes ad urbes perveniunt, non solum siccant, verum etiam spiritum, quem attrahimus, turbant, et humana corpora morbis obnoxia reddunt. Horum igitur cuiusque natura et facultas ad hunc modum cognoscenda est. Quanam autem ratione ad singula se accommodare oporteat, procedente oratione aperiam.

1 ἐκ om. — 2 μή om. — 3 τάς om. — 4 ἐμπίπτοντα, ξηρότερά πως ἐστί· τὰ δὲ ἀπὸ χιόνος. — 5 ποιέει. — 6 ὠφελέειν. — 7 ἀπό γε τῆς γ. — τε. — 9 ἀπό. — 10 περ. — 11 καταλιπόντα παραγ. — 12 ἐπίνοσα ἐμποιέει.

Littr.; — ἐκ ante τῶν φ. E. H. K., θ., Littr., vulgo om.; — ἐκπονεῖ Ald., codd. 7.

ὁκόταν — ἔχουσι.] ὅταν cod. θ.; — ἐών idem et Mack., Littr., ἐόν vulg.; — τήνδε τὴν χ. idem; — μή omm. Parr. 4., uti V.; — αἱ ante τῶν ἄλλων collocatum est in θ.

κατὰ — ἰσχυρῶν.] τάς cod. θ., Mack., Littr., vulgo om.; — post θαλάσσης vulgo πνεύματα, quod emblema est; — ἐμπ. (ἐσπ. pr. m. in H. et I. J.) ξηρότερά πως ἐστί· τὰ δὲ ἀπὸ χίονος vulg.; cum Littréo sequor θ.; — ὑπερβάλλει J. θ., Littr., ὑπερβάλλῃ vulg.; — καὶ ταῦτα δὲ βλάπτει dedit Littr. ex θ.; mihi καί eo loco non ferendum videtur; — ποιέει Parr. 4., uti V.

τὰ δ' ἄλλα — διδόντα.] καθαίροντα pro καθαρόν cod. θ.

ὁκόσα — πάντα.] ἀπό τε τοῦ ἡλίου et ἀπὸ τῆς γῆς cett.; σπάσηται vulg., ἐπαγάγηται cod. θ., σπάσεται Littr.; — vulgo post σπάσεται legitur τὰ πνεύματα, quod emblema reiicio; — ἀπὸ τῶν ζώντων vulg., ἐκ τῶν ζ. cod. θ., Littr.; — ἄλλα ζῶντα E. K. sine πάντα; omm. πάντα H. θ., sed non habent ἄλλα.

καὶ — ἐμποιέειν.] καὶ ὁκόσα περ τὰ ὄρεα καταλιπόντα (καταλείποντα pr. m. in H., καταλίποντα (sic) E.) vulg.; καὶ ὅσα ὑπὲρ τὰ ὄρεα ὑπερπίπτοντα cod. θ., Littr.; — καί ante ταράσσει om. P.'; — τὸ σῶμα E. H. K.; — ὥστε ν. ἐμπ. E. H. K., θ., Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr.; vulgatam e V. notavi.

φύσιν — δηλώσω.] παρεσκευάσθαι cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi.

οὕτω χρὴ γιγνώσκειν· ὅκως δὲ χρὴ πρὸς ἕκαστα [1]παρεσκευάσθαι προϊόντι τῷ λόγῳ δηλώσω.

λθ'. Σιτίων δὲ καὶ πομάτων δύναμιν ἑκάστων [2]καὶ τὴν κατὰ φύσιν καὶ τὴν διὰ τέχνης ὧδε χρὴ γιγνώσκειν. Ὁκόσοι μὲν οὖν κατὰ παντὸς ἐπεχείρησαν εἰπεῖν [3]περὶ τῶν γλυκέων ἢ λιπαρῶν ἢ ἁλυκῶν ἢ περὶ ἄλλου τινὸς τῶν τοιούτων τῆς δυνάμιος, οὐκ ὀρθῶς γιγνώσκουσι· οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν δύναμιν ἔχουσι οὔτε τὰ γλυκέα ἀλλήλοισι οὔτε τὰ [4]λιπαρὰ, οὔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων οὐδέν· πολλὰ γὰρ τῶν [5]γλυκέων διαχωρέει καὶ ἵστησι καὶ ξηραίνει καὶ ὑγραίνει. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἔστι ὅσα στύφει καὶ [6]διαχωρέει τε καὶ διουρέεται, τὰ δὲ οὐδέτερα τούτων. Ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν θερμαντικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἄλλην ἄλλα δύναμιν ἔχει. Περὶ μὲν οὖν ἁπάντων οὐχ οἷόν τε δηλωθῆναι ὁκοῖά τινά ἐστι· καθ' ἕκαστα δὲ ἥντινα δύναμιν ἔχει [7]διδάξω.

μ'. Κριθαὶ φύσι μὲν ψυχρὸν καὶ ξηρόν· ἔνι δὲ καὶ καθαρτικόν τι ἀπὸ τοῦ [8]χυλοῦ τοῦ ἀχύρου· τεκμήριον δὲ, ἢν μὲν θέλῃς κριθὰς ἀπτίστους ἑψῆσαι, καθαίρει ὁ χυλὸς ἰσχυρῶς· εἰ δὲ ἐπτισμένας, [9]ψύχει μᾶλλον καὶ [10]ἵστησι· ὁκόταν δὲ πυρωθῶσι, τὸ μὲν ὑγρὸν [11]καὶ καθαρτικὸν ὑπὸ τοῦ πυρὸς οἴχεται, τὸ δὲ ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καταλείπεται. Ὁκόσα δὲ δεῖ ψῦξαι καὶ ξηρῆναι, ἄλφιτα

39. At vero cibi et potionis cuiusque vim, tum eam, quam habet a natura, tum quae ab arte proficiscitur, ita cognoscere oportet. Qui igitur in universum vel de dulcium, vel pinguium, vel salsorum, vel alterius cuiusdam eiusmodi facultate dicere conati sunt, ii non recte sentiunt. Neque enim eandem vim habent nec dulcia inter se, nec pinguia, neque aliorum eiusmodi quidquam. Dulcia enim multa alvum deiiciunt et sistunt et siccant et humectant. Eodem modo in reliquis omnibus quaedam adstringunt et per alvum secedunt et urinas movent; quaedam horum neutrum faciunt. Ad hunc modum et ex calefacientibus ac reliquis omnibus alia aliam habent facultatem. Cum igitur omnia summatim cuiusmodi sint declarari non possint, quam quaeque vim habeant aperiam.

40. Hordeum natura quidem frigidum et siccum; inest et quiddam, quod purget, ex palearum succo. Cuius rei hoc est indicium, quod si hordeum cortice detracto minime purgatum coquere velis, vehementer purgat is succus. Quodsi corticem detraxeris, refrigerat magis et alvum sistit. Ubi vero tostum fuerit, humor qui purgat igne decedit, frigiditas autem et siccitas remanet. Cum vero refrigeratione et

[1] παρασκευάζεσθαι. — [2] οὕτω χρὴ γινώσκειν καὶ τὴν κατὰ φύσιν δύναμιν καὶ τὴν διὰ τέχνης· ὁκόσοι. — [3] ἢ περί. — [4] πικρά. — [5] τοιούτων ἃ καὶ διαχ. — [6] διαχωρέεται καί. — [7] δηλώσω. — [8] χυλοῦ τοῦ om. — [9] ψύξει. — [10] συστήσει. — [11] καί om.

39. *σιτίων — γιγνώσκειν.*] *σίτων καὶ ποτῶν* cod. θ.; — *δύναμιν* (*καὶ δύναμιν* J.) *ἑκάστων οὕτω χρὴ γιγνώσκειν καὶ τὴν κατὰ φύσιν δύναμιν καὶ τὴν διὰ τέχνης* F. J.; *δύναμιν ἑκάστων οὕτω χρὴ γινώσκειν· ὅκως δὲ χρὴ πρὸς ἕκαστα παρασκευάζεσθαι προϊόντι τῷ λόγῳ δηλώσω· σιτίων δὲ καὶ πομάτων δύναμιν ἑκάστων οὕτω χρὴ διαγινώσκειν* (*γινώσκειν* I.) *καὶ τὴν κατὰ φύσιν δύναμιν καὶ τὴν διὰ τέχνης* G. I.

ὁκόσοι — ὑγραίνει.] *ὅσοι μὲν κατά* cod. θ.; *ἢ περὶ τῶν γλ.* vulg., *ἤ* omm. θ., Littr.; — *καὶ λιπ.* E. Q.'; — *ἢ πικρῶν ἢ περὶ τῶν* addunt ante *λιπαρῶν* Lind., Mack.; — *λιπαρά* cod. θ., Littr., *πικρά* pro *λιπ.* vulg.; — *γλυκέων* cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — *ἃ καὶ* (*ὅσα* pro *ἃ καί* Lind.) *διαχωρέει* vulg., *ἃ καί* omm. pr. m. in H., θ.; — *διαχωρέει, τάδ' ἵστησι* (addit *καί* Q.') *τάδε ὑγραίνει τάδε ξηραίνει* E. H. K. Q.', *διαχωρέει τάδε ἵστησι. τὰ δὲ ξηραίνει. τὰ δὲ ὑγραίνει* cod. θ., *διαχωρέει καὶ ἵστησι· καὶ* [*ὅσα*] *ξηραίνει καὶ ὑγραίνει* Lind.

ὡσαύτως — τούτων.] *ἔτι δέ* Zuing. in marg., Lind., *ἔστι δέ* vulg; equidem *δέ* abieci; — *δ'* E. H. K.; — *διαχωρέεται* vulgo, quod ex *διαχωρέει τε* ortum videtur; — *τὰ δὲ οὐρέεται* pro vulgato *καὶ οὐρέεται* pr. m. in H. et θ., nisi quod hic *δ'* habet; pro vulgato *καὶ οὐρέεται* lego *καὶ διουρέεται* de coniectura.

40. *κριθαὶ — καταλείπεται.*] In vulg. lect., quam servavi, *ὑγρόν* pro *ψυχρόν* ferunt G., Ald.; — *ὑγρὸν μὲν καὶ ψυχρόν· ἔνι* K., *ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν καὶ ξηραίνει· ἔνι* cod. θ., quam lect. recepit Littr., sed vitiosa est; — *τε* omm. E. G. θ.; — *εἰ μὲν θέλεις* E. H. K.; — *ἐθέλοις ἀπτίστους κριθάς* cod. θ.; — *ἰσχυρῶς ὁ χυλός* J.; — *πτίσας* cod. θ., *πτίσαι* pr. m. in H.; — *ψύχει μᾶλλον καὶ συστήσει* vulg., cum Littréo sequor θ.; — *καὶ καθαρτικόν* cod. θ., Littr., *καί* om. vulg.; — *παύεται* pro *οἴχεται* cod. θ., Mack.; — *τὸ δὲ καταλειπόμενόν ἐστι* (*ἐστι* om. θ.) *ψυχρὸν καὶ ξηρόν* E. H. K., θ.

ὁκόσα — τοιήνδε.] *οὖν* pro *δέ* cod. θ.; — *ἄλφιτον* idem; —

διαπρήσσεται χρεομένῳ μάζῃ παντοδαπεῖ, δύναμιν δὲ ἔχει ἡ μᾶζα τοιήνδε. Τὰ *ξυγκομιστικὰ ἄλευρα τροφὴν μὲν ἔχει ἐλάσσω, διαχωρέει δὲ μᾶλλον· τὰ δὲ καθαρὰ τροφιμώτερα, ἧσσον δὲ διαχωρέει.* Μᾶζα *προφυρηθεῖσα, ῥαντὴ, ἄτριπτος, κούφη, — διαχωρέει καὶ ψύχει·* [1]*ψύχει μὲν ὅτι ψυχρῷ ὕδατι ὑγρὴ ἐγένετο, διαχωρέει δὲ ὅτι ταχέως πέσσεται, κούφη δὲ ὅτι* [2]*ἡ πολλὴ τῆς τροφῆς μετὰ τοῦ πνεύματος ἔξω ἀποκρίνεται.* Στενωπότεραι *γὰρ αἱ διέξοδοι* [3]*τῇ τροφῇ ἐοῦσαι ἄλλην ἐπιοῦσαν* [4]*οὐκ ἐπιδέχονται· καὶ τὸ μὲν ξὺν τῷ πνεύματι λεπτυνόμενον ἀποκρίνεται ἔξω, τὸ δ' αὐτοῦ ἐμμένον φῦσαν ἐμποιέει· καὶ τὸ μὲν ἄνω ἐρυγγάνεται, τὸ δὲ κάτω ὑποχωρέει·* [5]*ἡ πολλὴ οὖν τῆς τροφῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἀποπνέεται.* Ἢν *δὲ θέλῃς τὴν μᾶζαν* [6]*εὐθέως ξυμφυρήσας διδόναι, ἡ τοιαύτη ξηραντική· ἅτε γὰρ ξηρὸν ἐὸν τὸ ἄλφιτον καὶ* [7]*ὑπὸ τοῦ ὕδατος διάβροχον οὔπω γεγενημένον, ἐσπεσὸν ἐς τὴν κοιλίην ἕλκει ἐξ αὐτῆς τὸ ὑγρὸν* [8]*θερμὸν ἐόν· πέφυκε γὰρ τὸ μὲν θερμὸν ψυχρὸν ἕλκειν, τὸ δὲ ψυχρὸν θερμόν·* [9]*καταναλισκομένου δὲ τοῦ ὑγροῦ ἐκ τῆς κοιλίης ἀνάγκη ξηραίνεσθαι, τοῦ δὲ ὕδατος τοῦ ξὺν τῇ μάζῃ ἐσελθόντος* [10]*ψύχεϊ ψύχεσθαι.* Ὅσα *οὖν δεῖ ξηρῆναι καὶ ψῦξαι ἢ διαρροίῃ ἐχομένων ἢ ἄλλῃ τινὶ θερμασίῃ,* [11]*ἡ τοιαύτη μᾶζα διαπρήσσεται.* [12]Ἡ *δὲ ξηρὴ τριπτὴ ξηραίνει μὲν οὐχ ὁμοίως διὰ τὸ πεπιλῆσθαι ἰσχυρῶς, τροφὴν δὲ τῷ σώματι*

siccitate opus est, in pollinem redactum id efficiet, si quis maza cuiusvis generis utatur; habet autem maza facultatem eiusmodi. Farinae confusaneae minus quidem nutriunt, magis autem alvum deiiciunt. Purae vero plus nutriunt, minus vero per alvum secedunt. Maza iam pridem subacta, conspersa, minime intrita, levis est, alvum movet et refrigerat. Refrigerat quidem quia frigida madefacta est, alvum vero movet, quia cito coquitur. Levis est quod maxima alimenti pars cum flatu foras excernitur. Cum enim alimento viae angustiores sint, aliud, quod superadditur, non recipiunt et pars quidem cum spiritu attenuata foras excernitur, pars vero quae intus remanet flatum inducit partimque per superiora eructatur, partim etiam per inferiora demittitur. Maxima igitur alimenti pars e corpore exspirat. Quodsi mazam statim ut subacta est exhibere velis, siccandi vim ea habet, quod nimirum farina, cum sicca necdum aqua irrigata sit, in ventriculum calida incidens humorem ex ipso trahit. Calidum si quidem frigidum et frigidum calidum trahere solet. Ventriculi autem humore consumpto, ut resiccetur necesse est, aquae vero cum maza intrantis frigore ut refrigeretur. Quae igitur in alvi profluviis aut alterius eiusmodi caliditate detentis siccare et refrigerare oportet, haec maza efficiet. At sicca intrita exsiccat quidem, non aeque tamen, propterea quod vehementer condensata est, alimentum vero plurimum cor-

[1] *ψύχει* om. — [2] *πολλῆς τροφῆς.* — [3] *τῆς τροφῆς οὖσαι.* — [4] *οὐ δέχονται.* — [5] *πολλή.* — [6] *εὐθέως φυρήσας διδόναι.* — [7] *ὑπό.* — [8] *καὶ θερμόν.* — [9] *ἀναλισκ.* — [10] *ψυχει ἐπαγόμενον.* — [11] *ἡ* om. — [12] *ἥν.*

διαπρήσσεται ὧδε· χρώμεθα vulg., *διαπρήσσεται. ὧδε χρώμεθα* Ald., *διαπρήσσεται ὧδε χρεομένῳ* cod. θ., Littr.; equidem ex hac lect. *ὧδε* reieci; — *παντοδαπῆ* E. H. J. K., θ., Zuing., Lind., Mack.; — *ἡ μᾶζα αὕτη* vulg., *αὕτη* omm. pr. m. in H., θ., Mack., Littr.

μᾶζα — ἀποκρίνεται.] *κουφοῖ* K.', Mack.; — *καὶ διαχ.* vulgo, *καί* om. θ.; — *διότι* cod. θ.; — *ψυχρή* (E. eadem m. supra versum *ὑγρή*) L., Zuing. in marg., Lind., Mack.; — *διότι ταχέως* cod. θ.; — *ὅτι πολλῆς τροφῆς* vulgo, *ὅτι πουλὺ τροφῆς* Lind., Mack., *διότι πολλὴ τῆς τροφῆς* cod. θ., *ὅτι πολὺ τῆς τροφῆς* Littr.; ex varr. lectt. eruo *ὅτι ἡ πολλὴ τῆς τροφῆς.*

στενωπότεροι — ἀποπνέεται.] *στενότεραι* cod. θ.; — *τῆς τροφῆς. οὖσαι* vulg., cum Littr. sequor θ.; — *οὐκ ἐπιδέχονται* idem, *οὐ δέχονται* vulg.; — *μένον* cod. θ., Mack.; — *ἄνω* om. θ.; — *πολλή* vulg., *πολύ* E., *ἡ πολλή* de meo; — *ἀπογίνεται* cod. θ.

ἢν — ψύχεσθαι.] *εἰ δὲ θέλοις* E. H. K. (*ἐθέλοις* cod. θ.) E. H. K., θ.; — *εὐθέως συνφυρήσας τὴν μάζαν διδόναι* cod. θ., unde *ξυμφ.* recepi; — *ἀπὸ τοῦ ὕδ.* idem; — *οὔπω* recte θ., *οὕτω* cett.; — *ἐνπεσόν* idem; — *τὸ ψυχρὸν ἕλκειν* idem, *τὸ δὲ ψυχρὸν τὸ θερμόν* E. H. K., θ.; — *ἀναλισκ.* vulg., *καταναλισκ.* cod. θ., Littr.; — *ψύχει ἐπαγόμενον* vulg., *ψύχεσθαι ἐπαγόμενον ὄν* cod. θ., *ψύχει ψύχεσθαι ἐπαγόμενον* Littr., sed solum *ψύχεϊ ψύχεσθαι* dandum erat.

ὅσα οὖν — διαπρήσσεται.] *ψ. ἢ ξηρ.* cod. θ., *ξηρ. ἢ ψ.* vulgo; de meo *καί* pro *ἤ* dedi; — *χεόμενον* vulg., dudum etiam e mss. emendarunt *ἐχόμενον*, sed *ἐχομένων* scribendum videtur; — *θερμασίη τοιαύτη, μᾶζα* vulg.; cum Littreo sequor θ.

ἡ δὲ ξηρὴ — ἐρυγγάνεται.] *ἡ* K.', θ., Lind., Mack., Littr., *ἥν* vulg.; — *ἅτε γάρ* E. H. K., θ., pro *ἅτε δή*; — arti-

πλείστην δίδωσι, ἅτε [1]δὴ ἡσυχῇ τηκομένης δέχονται τὴν τροφὴν αἱ δίοδοι· διαχωρέει μὲν οὖν βραδέως, φῦσαν δὲ οὐκ ἐμποιέει οὐδὲ ἐρυγγάνεται. Ἡ [2]δὲ προφυρηθεῖσα τριπτὴ τρέφει μὲν ἧσσον, διαχωρέει δὲ καὶ ἐμποιέει μᾶλλον φῦσαν.

μα'. Κυκεὼν δὲ μοῦνον ἐφ' ὕδατι μὲν ψύχει καὶ τρέφει, ἐπ' οἴνῳ δὲ θερμαίνει καὶ τρέφει καὶ ἵστησι· ἐπὶ μέλιτι δὲ θερμαίνει μὲν ἧσσον ἢ τρέφει, διαχωρέει δὲ μᾶλλον, ἢν μὴ ἄκρητον ᾖ τὸ μέλι· ἢν δὲ μὴ, οὐ διαχωρέει, ἀλλ' ἵστησι· ἐπὶ δὲ γάλακτι τρόφιμοι μὲν πάντες, ἀτὰρ τὸ μὲν ὄϊον ἵστησι, τὸ δὲ αἴγειον μᾶλλον, τὸ δὲ βόειον ἧσσον, τὸ δὲ ἵππειον καὶ τὸ ὄνειον μᾶλλον διαχωρέει.

μβ'. Πυροὶ ἰσχυρότεροι κριθῶν καὶ τροφιμώτεροι, διαχωρέουσι δὲ ἧσσον καὶ αὐτοὶ καὶ ὁ χυλός. Ἄρτος δὲ ὁ μὲν ξυγκομιστὸς ξηραίνει καὶ διαχωρέει, ὁ δὲ καθαρὸς τρέφει μὲν μᾶλλον, διαχωρέει δὲ ἧσσον. Αὐτῶν δὲ τῶν ἄρτων ὁ μὲν ζυμίτης κοῦφος καὶ διαχωρέει· κοῦφος μὲν, ὅτι ὑπὸ τῆς ζύμης τοῦ ὀξέος τὸ ὑγρὸν [3]προανάλωται, ὅπερ ἐστὶ ἡ τροφή· διαχωρέει δὲ ὅτι ταχέως πέσσεται. Ὁ δὲ ἄζυμος διαχωρέει μὲν ἧσσον, τρέφει δὲ μᾶλλον. Ὁ δὲ τῷ χυλῷ πεφυρημένος κουφότερος καὶ τρέφει ἱκανῶς καὶ διαχωρέει· τρέφει μὲν ὅτι καθαρὸς, κοῦφος δὲ ὅτι τῷ κουφοτάτῳ πεφύρηται καὶ ἐζύμωται ὑπὸ τούτου· διαχωρέει δὲ ὅτι τὸ γλυκὺ καὶ διαχωρητικὸν τοῦ [4]πυροῦ ξυμμέμικται. Αὐτῶν δὲ τῶν ἄρτων οἱ μέγιστοι τροφιμώτατοι,

pori impertit, cum nimirum sensim eliquatum alimentum viae excipiant. Per alvum igitur modo dimittitur lente, flatum tamen minime excitat, neque ructus adfert. Quae autem iam pridem subacta et intrita est, nutrit quidem minus, sed alvum magis movet et inflat.

41. Cyceon aqua solum temperatus refrigerat et nutrit, cum vino autem calefacit et sistit. Cum melle quidem minus calefacit quam nutrit, magis vero alvum subducit, si mel minime sincerum fuerit, alioqui alvum non ciet; sed sistit. Cum lacte autem omnes bene quidem nutriunt; sed ovillum alvum sistit, caprinum vero magis, bubulum minus, equinum et asininum per alvum magis demittitur.

42. Triticum hordeo quidem est valentius et magis nutrit, minus autem alvum subducit tum ipsum, tum succus. Panis ex farina integra neque excussa siccat et alvum subducit; purus vero plus quidem nutrit, minus vero alvum deiicit. Ex panibus autem fermentatus quidem levis est et per alvum secedit; levis quidem est, quoniam fermenti acore humidum consumptum est, quod in alimentum transit; secedit vero, quia cito coquitur. At non fermentatus minus quidem alvum deiicit, plus vero nutrit. Ex succo autem subactus levior est, abunde nutrit et per alvum demittitur. Nutrit quidem, quia purus; levis vero est, quod levissimo subactus sit et ab eodem fermentatus; per alvum autem secedit, quod dulcis et alvum subducens tritici pars commixta sit. Ex panibus item ma-

[1] δέ. — [2] δέ om. — [3] προτανάλωται. — [4] πυρός.

culum ante τροφήν habent E. L., θ., Mack., Littr., vulgo om.; — ὁδοί cod. θ.

ἡ δὲ — φῦσαν.] φύσην (φῦσαν cod. θ.) ἐμπ. μᾶλλον E. H. K., θ.

41. κυκεὼν — διαχωρέει.] κυκεὼν δὲ σὺν ἀλφίτοισι μοῦνον cod. θ., vulgatâ σὺν ἀλφ. non ferente; recepit illius ms. lectionem Littr., sed ὁ κυκεών non parabatur ἄνευ ἀλφίτων, itaque nolo emblema alienum in textum introducere; — μέν omm. θ., Mack.; — καὶ τρέφει ceteri, ἢ τρ. de meo; — μὴ ἄκρητον vulg., pro quo ἄτηκτον sine μή cod. θ.. μή in vulg. om. Mack.; — εἰ δὲ μή E. H. K., θ.; — οὐ διαχ. ἀλλ' omm. E. H. K., θ.; — γάλακτι iidem et Mack., Littr., γάλακτος vulg.; — ἀτάρ E. H. K., θ.. πλὴν ἀλλά pro eo vulgo, πλὴν γάλα Lind., Mack.; — τὸ βόιον μέν pro τὸ μὲν ὄϊον cod. θ.; — ἀτὰρ τὸ αἴγειον idem; — μᾶλλον διαχωρέει vulgo, διαχωρέει omitto cum Lind.; — τὸ δὲ βόειον — διαχ. omm. Parr. 4.; — δέ e vulg. exsulat, sed dudum e mss. dederunt; — οἶον pro βόειον cod. θ.

42. ἄρτος — ἧσσον.] ἄρτων K.; — ἄρτος μὲν ὁ E.

αὐτῶν — πέσσεται.] καὶ κοῦφος μέν ἐστι vulgo, sed καί et ἐστιν omm. E. H. K., θ.; — ἀπό cett.; — δ' ὅτι cod. θ.

ὁ δὲ — ξυμμέμικται.] κουφότατος cod. θ.; — καὶ τρέφει δέ idem; — κοῦφος δέ ἐστιν vulg., ἐστιν omm. pr. m. in H., θ.; — καὶ πεπύρωται vulg. post τούτου, sed illud omm. E. P.'; mihi non ab auctore datum videtur; — τῷ γλυκέϊ καὶ διαχωρητικῷ vulgo, τὸ γλυκὺ καὶ (καί om. E.) διαχωρητικόν E. H., θ.; — πυρός vulg., sed πυροῦ dudum dederunt e mss.

αὐτῶν — πυρός.] καὶ αὐτῶν δέ cod. θ.; — ὅτι idem; — ἐκκαίονται vulg., ἐκκαίεται Lind., cf. lect. V.; — ἰπνῖται

διότι ἥκιστα [1] ἐκκαίονται ὑπὸ τοῦ πυρὸς τὸ ὑγρόν· καὶ οἱ ἰπνῖται τροφιμώτεροι τῶν ἐσχαριτῶν καὶ ὀβελιέων, διότι ἧσσον ἐκκαίονται ὑπὸ τοῦ πυρός. Οἱ δὲ κλιβανῖται καὶ οἱ ἐγκρυφίαι ξηρότατοι, οἱ μὲν διὰ τὴν σποδὸν, οἱ δὲ διὰ τὸ ὄστρακον ἐκπινόμενοι τὸ ὑγρόν. Οἱ δὲ σεμιδαλῖται ἰσχυρότατοι πάντων τούτων, ἔτι δὲ μᾶλλον οἱ ἐκ τοῦ χόνδρου, καὶ τρόφιμοι σφόδρα, οὐ μέντοι διαχωρέουσι ὁμοίως. Ἄλητον καθαρὸν πινόμενον [2] ἐφ' ὕδατι ψύχει καὶ πλῦμα σταιτός. Πιτύρων χυμὸς ἑφθὸς κοῦφος [3] καὶ διαχωρέει. Τὰ δ' ἐν γάλακτι ἑψόμενα ἄλητα διαχωρέει μᾶλλον ἢ τὰ ἐν ὕδατι διὰ τοὺς ὀρροὺς καὶ μάλιστα ἐν τοῖσι διαχωρητικοῖσι. Ὁκόσα δὲ ξὺν μέλιτι καὶ ἐλαίῳ ἕψεται ἢ ὀπτᾶται ἐξ ἀλήτων, πάντα καυσώδεα καὶ ἐρευγμώδεα· ἐρευγμώδεα μὲν ὅτι τρόφιμα ἐόντα οὐ διαχωρητικά ἐστι, καυσώδεα δὲ [4] διότι λιπαρὰ ἐόντα καὶ γλυκέα, [5] ἀξύμφορα ἀλλήλοισι, οὐ τῆς αὐτῆς καθεψήσιος δεόμενα ἐν τῷ αὐτῷ ἐστί. Σεμίδαλις καὶ χόνδρος ἑφθὰ, ἰσχυρὰ καὶ τρόφιμα, οὐ μέντοι διαχωρέει.

ximi plurimum habent alimenti, quod humidum ab igne minime exuratur; et furnacei magis nutriunt quam qui in foco aut veru assati sunt, quod minus ab igne exuruntur. Testacei vero et subcineritii siccissimi; hi quidem propter cinerem, illi vero propter testam humido exacto. Similaginei autem horum omnium validissimi sunt multoque magis qui ex alica parantur et admodum nutriunt, verum non aeque subducunt. Farina pura ex aqua pota refrigerat et lotura farinae aqua maceratae. Furfurum succus coctus levis, alvum subducit. At farinae in lacte coctae propter serum magis per alvum secedunt quam quae ex aqua, praecipueque si cum alvum deiicientibus misceantur. Quae vero cum melle aut oleo incoquuntur aut assantur, omnes aestum et ructum excitant. Ructum quidem, quod cum multum alimentum exhibeant, per alvum minime secedunt. Aestum vero, quod cum pingues et dulces sint, quae inter se dissimiles sunt facultates, neque eiusdem cocturae indigent, in eodem insunt hae facultates. Similago et alica cocta validum et multum alimentum exhibent, non tamen per alvum secedunt.

μγ'. [6] Τίφη, ζειὰ, κουφότερα πυρῶν καὶ τὰ ἐξ [7] αὐτῶν γενόμενα ὁμοίως [8] τοῖσι ἐκ τῶν πυρῶν καὶ διαχωρητικὰ μᾶλλον. Βρόμος ὑγραίνει καὶ ψύχει ἐσθιόμενος καὶ ῥόφημα πινόμενος.

43. Tragus, zea, tritico leviores et quae ex iis conficiuntur simili modo ac quae e tritico, et magis per alvum secedunt. Avena in cibo et sorbitione sumpta humectat et refrigerat.

μδ'. Τὰ πρόσφατα ἄλφιτα καὶ ἄλητα

44. Recentes farinae crassiores et tenuiores

[1] ἐκκέεται. — [2] ἐν. — [3] καί om. — [4] ὅτι λιπαρὰ καὶ γλ. — [5] σύμφορα. — [6] στρύγις κουφ. — [7] αὐτῆς. — [8] τοῖς om.

ἄρτοι vulg., ἄρτοι omm. pr. m. in H., θ.; — τροφιμώτεροι post ὀβελ. E.; — ὀβελιαίων cod. θ.; qui post διότι fert περιπλάσσεται τος (i. e. ὁ ἄρτος) τοῖς ὀβελίσκοις (sic), quod glossema est ad ὀβελίας spectans; — ἀπὸ τοῦ πυρός E. K.

οἱ δὲ — ὑγρόν.] καὶ οἱ ἐγκρ. vulgo, οἱ om. θ.; — ἐκπίνονται H. K., θ.; — ἐκπίνοντος, al. m. ἐκπινόμενον E.

οἱ δὲ — ὁμοίως.] τούτων πάντων cod. θ.; — καὶ οἱ ἐκ τοῦ vulgo, καί abieci; — πλὴν οὐ διαχ. vulgo, sequor pr. m. in H., θ. — Postremam periodum capituli 44. Lindanus huc retulit post ὁμοίως.

ἄλητον — σταιτός.] καὶ πεινόμενον cod. θ.; — ἐν ὕδατι vulg., dudum meliorem lect. e mss. dederunt; — σταιτὸς ἐπὶ πυρί vulgo, sed solum σταιτὸς πυροῦ K.' itemque Latine Corn., et Zuing. in marg.; — mihi ἐπὶ πυρί ridiculum, πυροῦ otiosum videtur.

πιτυρῶν — διαχωρέει.] καί ex θ. dedit Littr., vulgo om.

τὰ — διαχωρητικοῖσι.] δ' E. H. K., δέ vulg.; — ἑψόμενα cod. θ., Littr., διδόμενα vulg.; — ἢ τὰ ἐν τῷ ὕδατι cod. θ., Littr.; τά om. vulg., ego τῷ reieci.

ὁκόσα δὲ — ἐστί.] ἕψεται ἢ ὄπτεται E. H. I. J. K. (ὀπτᾶται cod. θ.); — ἕψηται ἢ ὄπτηται vulg.; i. e. ἥψηται ἢ ὤπτηται, nisi augmenti neglectus Ionismus sit; — καὶ ἐρευγματώδεά ἐστι· ἐρευγματώδεα cod. θ.; — διότι H. K., θ.; — καὶ καυσ. H. K.; — ἐόντα om. pr. m. in H., θ.; — καὶ ξύμφορα vulg., καί omm. E. H. K., ἀσύμφορα cod. θ., Littr.; — δὲ ἀλλήλοισι cod. K.; — post ἀλλήλοισι addunt E. H. K. ὄντα, cod. θ. vero ἐόντα.

σεμιδαλὶς — διαχωρέει.] ἡ σεμ. E.; — ἑφθά cod. θ., Littr., ἑφθός vulg.

43. τίφη — μᾶλλον.] ἡ (ἡ omm. H. I. K.) τρύγις (στρύγις H. I. K.) κουφότερα vulg., τιφηζεια (sic) cod. θ., quem cum Littr. sequor; — αὐτῶν cod. θ., Littr., αὐτῆς vulgo; — ὅμοια E. L., Zuing. in marg., Lind., Mack.; — τοῖς ἐκ E. Littr., ὥσπερ pro τοῖς cod. θ., τοῖς om. vulg.; — καὶ διαχωρέει δὲ μᾶλλον cod. θ.

βρόμος — παρέχουσι.] ὁ βρ. vulg., ὁ omm. I. K., θ., Littr.; — καὶ ἐσθιώμενος καὶ ῥόφημα πινόμενος cod. θ. —. unde πινόμενος pro γενόμενος scripsi, quod vulgata fert.

44. τὰ — ἐπάγεται.] διότι E. H., θ.; — ἔστι pro εἰσι cod. θ.; — μέν om. pr. m. in H.

ξηρότερα τῶν παλαιῶν ὅτι ἔγγιον τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ἐργασίης εἰσί· παλαιούμενα δὲ, τὸ μὲν θερμὸν ἐκπνέει, τὸ δὲ ψυχρὸν ἐπάγεται. Ἄρτοι θερμοὶ μὲν ξηραίνουσι, ψυχροὶ δὲ ἧσσον, ἕωλοι δ' ἔτι ἧσσον, ἰσχνασίην δέ τινα παρέχουσι.

vetustis sicciores, quod igni et operationi propiores sunt; quae ubi vetustae sunt, calor exspirat, frigiditas vero inducitur. Panes calidi quidem siccant, frigidi vero minus, minus etiam hesterni, sed gracilitatem quandam inferunt.

με'. Κύαμοι τρόφιμόν τι καὶ [1] σταλτικὸν καὶ φυσῶδες· φυσῶδες μὲν, ὅτι οὐ δέχονται οἱ πόροι τὴν τροφὴν ἀλέα ἐπιοῦσαν· στάσιμον δὲ, ὅτι ὀλίγην ἔχει τὴν ὑποστάθμην τῆς τροφῆς. Οἱ δὲ πισοὶ φυσῶσι μὲν ἧσσον, διαχωρέουσι δὲ μᾶλλον. Ὦχροι δὲ καὶ δόλιχοι διαχωρητικώτεροι τούτων, ἧσσον δὲ φυσώδεες, τρόφιμοι δέ. Ἐρέβινθοι λευκοὶ διαχωρέουσι καὶ διουρέονται καὶ τρέφουσι· τρέφει μὲν τὸ σαρκῶδες· διουρέεται δὲ τὸ γλυκύ· διαχωρέει δὲ τὸ ἁλμυρόν. [2] Κέγχρου χόνδροι καὶ κυρήβια ξηρὸν καὶ στάσιμον, μετὰ σύκων ἰσχυρὸν τοῖσι πονέουσι· αὐτοὶ δὲ οἱ κέγχροι ἑφθοὶ τρόφιμοι, οὐ μέντοι διαχωρέουσι. Φακοὶ [3] καυσώδεες καὶ ταρακτικοὶ, καὶ οὔτε διαχωρέουσι, [4] οὔτε ἵστασι. Ὄροβοι στάσιμον καὶ ἰσχυρὸν καὶ παχύνει καὶ πληροῖ καὶ εὔχρουν ποιέει τὸν ἄνθρωπον. Λίνου [5] καρπὸς τρόφιμον καὶ στάσιμον· ἔχει δέ τι καὶ ψυκτικόν. Ὁρμίνου καρπὸς παραπλήσια τῷ λίνῳ [6] διαπρήσσεται. Θέρμοι φύσι μὲν ἰσχυρὸν καὶ θερμὸν, διὰ δὲ τὴν ἐργασίην κουφότερον καὶ ψυκτικώτερόν ἐστι καὶ διαχωρέει. Ἐρύσιμον ὑγραίνει καὶ διαχωρέει. Σικύου σπέρμα διουρέεται μᾶλλον ἢ διαχωρέει. Σήσαμα ἄπλυτα διαχωρέει, πληροῖ δὲ

45. Fabae alimentum quoddam alvum sistens et flatuosum exhibent: flatuosum quidem, quoniam meatus alimentum confertim oblatum non recipiunt; alvum autem sistens, quoniam paucam alimenti faecem continet. Pisa vero minus quidem inflant, magis autem alvum deiiciunt. Ervilia et phaseoli his magis alvum deiiciunt, minus inflant et probe nutriunt. Cicer album alvum et urinam movet et nutrit: nutrit quidem quod carnosum est, dulce per urinam redditur, salsuginosum per alvum dimittitur. Milii grana et farina siccant et alvum sistunt; cum ficubus validum alimentum laborantibus. Ipsum autem milium coctum nutrit, minime tamen per alvum secedit. Lentes aestuosae sunt et turbant et neque deiiciunt alvum, neque sistunt. Ervum alvum sistit et validum est, incrassat, replet et bonum colorem homini conciliat. Lini semen alimenti dives est, alvum sistit et aliquantum refrigerat. Hormini semen eadem quae lini semen efficit. Lupini natura validi et calidi, praeparatione tamen leviores et frigidiores evadunt et per alvum secedunt. Irio humectat et alvum deiicit. Cucumeris semen urinam magis quam alvum movet. Sesamum non lotum per alvum secedit, replet et incrassat: per alvum quidem

[1] στάσιμον. — [2] κέγχρων χόνδροι κυβήρια ξηρά. — [3] δὲ καυσ. — [4] οὔθ' ἵστασι. — [5] καρπὸς ἐσθιόμενος στάσιμον κ. τ. λ. — [6] διαπρήσσει.

ἄρτοι — παρέχουσι.] De hac periodo a Lind. supra inserta iam vidimus ad cap. 42.; — *ἕωλοι δέ τι ἧσσον* Littr. supplevit ex θ.; *δ' ἔτι* autem legere oportet.

45. *κύαμοι — τροφῆς.*] *τι* omm. pr. m. in H., θ.; — *ἀλεα* (sic) cod. θ., unde *ἀλέα* Littr., *ἄλλην* vulg.; — *ὀλίγην* cod. θ., Littr., *ὅλην* inepte vulg.

οἱ δὲ — μᾶλλον.] *δέ* vulgo abest, praebent E. H. K. Q.', θ.

ὦχροι — δέ.] *τρόφιμοι* cod. θ., Littr., *τρόφιμα* vulg.

ἐρέβινθοι — ἁλμυρόν.] *διουρέονται* de meo, *οὐρέονται* cett.; — *οὐρέεται* etiam cett.; — *διαχωρέεται* cett.

κέγχρου — διαχωρέουσι.] *χόνδρια* cod. θ.; — *κυβήρια* vulg., quod dudum emendate scripserunt; — *καί* praemittunt Lind., Littr., vulgo om.; — *ξηρὸν καὶ στάσιμον* cod. θ., *ξηρὰ καὶ στάσιμα* vulg.; — *ἰσχυρῶν τοῖσι πόνοισι* vulg., cum Littréo sequor θ.

φακοὶ — ἵστασι.] *φακοὶ δέ* vulg., *δέ* omm. θ., Mack., Littr.; — *καταρρηκτικοί* vulg.; *ταρακτικοί* cod. θ., Littr.; — *καί* ante *οὔτε* omm. E. H. K., θ.; — *διαχωρέει οὐδ' ἵστησι* vulg.; cum Littréo sequor θ.

λίνου — ψυκτικόν.] *τρόφιμον καί* cod. θ., Mack., Littr.; *ἐσθιόμενον* pro *τροφ. καί* vulg.

ὁρμίνου — διαπρήσσεται.] *τῷ* om. pr. m. in H.; — *τῷ λίνῳ* om. θ.

θέρμοι — διαχωρέει.] *ἐστι* om. θ.

σικύου — διαχωρέει.] *διαχωρέεται* cod. θ.

σήσαμα — πίον.] *σήσαμα ἄπλυτα διαχωρέεται* cod. θ., Mack., Littr.; vulgo abest; de meo saltem *διαχωρέει* dedi; — *πεπλυμένα* Parr. 7.; Littr., *πεπλυμένον* vulg.; — *δέ* post *ἧσσον* om. θ.; — *αὐαίνει* cod. θ., Mack., Littr., *ὑγραίνει* vulgata; — *κύστιν* pro *καίει* Zuing in marg., Lind., *κενοῖ*

καὶ παχύνει· διαχωρέει μὲν διὰ τὸ ἄχυρον τὸ ἔξω, πληροῖ δὲ καὶ παχύνει διὰ τὴν σάρκα· πεπλυμένα δὲ διαχωρέει μὲν, ἧσσον δὲ, παχύνει δὲ καὶ πληροῖ μᾶλλον, [1] αὐαίνει δὲ καὶ καίει διὰ τὸ λιπαρὸν καὶ πίον. Κνίκος διαχωρέει. Μήκων στάσιμον, μᾶλλον δὲ ἡ μέλαινα, ἀτὰρ καὶ ἡ λευκή· τρόφιμον δὲ καὶ ἰσχυρόν. Τούτων δὲ ἁπάντων οἱ [2] χυλοὶ διαχωρητικώτεροι τῆς σαρκός· δεῖ οὖν τῇ ἐργασίῃ φυλάσσειν, ὁκόσα [3] μὲν βούλει ξηραίνειν τοὺς [4] χυλοὺς ἀφαιρέοντα τῇ σαρκὶ χρῆσθαι· ὁκόσα δὲ διαχωρέειν, τῷ μὲν [5] χυλῷ πλέονι, τῇ δὲ σαρκὶ ἐλάσσονι καὶ [6] εὐχυλοτέρῃ.

μϛ'. Περὶ δὲ τῶν ζῴων τῶν ἐσθιομένων ὧδε χρὴ γιγνώσκειν. Βόεια κρέα ἰσχυρὰ καὶ στάσιμα καὶ δύσπεπτα τῇσι κοιλίῃσι, διότι παχύαιμον καὶ πουλύαιμόν ἐστι τὸ ζῷον· καὶ [7] βαρέα καὶ αὐταὶ αἱ σάρκες καὶ τὸ αἷμα καὶ τὸ γάλα. Ὁκόσων δὲ τὸ γάλα λεπτὸν καὶ τὸ αἷμα ὁμοῖον, καὶ αἱ σάρκες παραπλήσιοι. Τὰ δὲ αἴγεια κρέα κουφότερα τούτων καὶ διαχωρέει μᾶλλον. Τὰ δὲ ὕεια ἰσχὺν μὲν τῷ σώματι ἐμποιέει μᾶλλον τούτων, διαχωρέει δὲ ἱκανῶς, διότι λεπτὰς τὰς φλέβας ἔχει καὶ ὀλιγαίμους, σάρκα δὲ πολλήν. Τὰ δὲ ἄρνεια κουφότερα τῶν οἴων καὶ τὰ ἐρίφεια τῶν αἰγείων, διότι [8] ἀναιμότερα καὶ ὑγρότερα. Ξηρὰ [9] γὰρ καὶ ἰσχυρὰ φύσι

secedit propter putamen, replet vero et incrassat propter carnem. Lotum vero per alvum quidem secedit, sed minus, incrassat vero et replet magis, resiccat autem et urit propter pingue et oleosum, quod inest. Cnicus alvum movet. Papaver alvum sistit, idque nigrum praestat magis, verum etiam album; potenter autem nutrit. Horum omnium succus magis quam caro alvum movet. Haec igitur in praeparatione adhibenda cautio, ut in quibus siccare velis, in iis succo detracto carne utaris, in quibus vero alvum movere, succo plurimo et carne pauciore et bene succulenta.

46. De animalibus autem, quae in cibum veniunt, sic sentiendum. Carnes bubulae validae sunt et alvum sistunt, nec facile in ventriculo concoquuntur, quoniam crassi et multi sanguinis est hoc animal. Et graves sunt ipsae carnes et sanguis et lac. Quorum autem animalium lac tenue est et sanguis similiter, eorum quoque carnes consimiles sunt. Caprinae vero carnes his leviores sunt et magis alvum deiiciunt. Suillae his quidem magis corpus roborant et abunde alvum deiiciunt, propterea quod tenues paucumque sanguinem continentes venas hoc animal habet, multam vero carnem. Agninae ovillis sunt leviores et hoedinae caprinis, quia sanguine magis abundant et humidio-

[1] ὑγραίνει. — [2] χυμοὶ τῆς σαρκὸς διαχωρητικοί. δεῖ κ. τ. λ. — [3] μὲν οὖν. — [4] χυμοὺς ἀφαιροῦνται. — [5] χυμῷ. — [6] εὐχυμωτέρα. — [7] βαρέα ἐς τὸ στόμα καὶ τὸ αἷμα omissis intermediis. — [8] ἀναιμότερα. — [9] γάρ om.

pro καίει codd. apud Foës. — Advertit τὸ ἄχυρον τὸ ἔξω; nempe τὸ ἄχυρον de eiusmodi semine dictum mihi insuetum; tum solum τὸ ἄχυρον, aut solum τὸ ἔξω sufficere dixeris; non credo tamen vitium scripturae in his inesse.

κνίκος διαχωρέει.] haec om. θ.

μηκὼν — ἰσχυρόν.] στάσιμον pr. m. in H. J., θ.; — δέ ante ἡ, pro quo ἥ fert, om. θ., μέν pro δέ E. H.; — μέλαινα μηκών vulg., sed μηκών h. l. omm. E. H. K.; θ.; — τρόφιμον μέντοι καί cod. θ.

τούτων — εὐχυλοτέρη.] δ' E.; — ἁπάντων δ' οἱ H. K. (θ. sine ἁπάντων); — χυλοί sec. m. in H., cod. θ., Littr., χυμοί vulgo, itemque aliis in hac periodo locis; — διαχωρητικοί vulg., cum Littréo sequor θ.; — τῇ Ald., Parr. 5., θ., τῇ om. vulg., διαχωρῆσαι cod. θ. pro διαχωρέειν εὐχυμότερα vulg.; cum Littréo sequor idem ms.

46. περὶ — γιγνώσκειν.] δέ om. H.; — τῶν aute ζῴων E. H., θ., Littr., vulgo om.; — οὕτω J.; — διαγινώσκειν cod. θ.

βόεια — γάλα.] βοός cod. θ.; — τοῦτο τὸ ζ. vulgo, τοῦτο omm. pr. m. in H., θ.; — καὶ τὰ κρέα βαρέα ἐς τὸ σῶμα cod. θ., Mack., Littr., ἐς τὸ στόμα in his vulg., ἐν τῷ σταθμῷ vult Zuing; ἐς τὸ στόμα om. K.', equidem et hoc et τὰ κρέα abiicio, quod faciendum esse subsequentia docent; — καὶ αὐταὶ αἱ σ. omm. F. G. I. J. K.'; — καὶ τὸ γάλα καὶ τὸ αἷμα E. H. K., θ.

ὁκόσον — παραπλήσιοι.] παραπλήσιαι Parr. 5.

τὰ δὲ αἴγεια — μᾶλλον.] δέ omm. G. I.; — κρέα omm. H. K., θ.

τὰ δὲ ὕεια — πολλήν.] ὕια cod. θ., ὄια sec. m. in H., ὄεια E., ὕεια eademque m. ὄια K.; — δ' ἱκανῶς cod. θ. — Littréus non sine veri specie suspicatur ante hanc periodum periisse aliam, in qua ovillae carnes memoratae fuerint.

τὰ δὲ ἄρνεια — ὑγρότερα.] ἄρνια δὲ κουφ. cod. θ.; — τῶν omm. E. H. K., θ.; τά omm. iidem; — τῶν ante αἰγείων omm. pr. m. in H., θ.; — καὶ διότι cod. θ.; — ἐναιμότερα E., ἀναιμότερα vulg.; — possit ἐναιμότερα videri melius congruere cum ὑγρότερα, sed collato capitulo 49. ultro patet auctorem sicciora esse existimare ea animantia, quae sanguine prae aliis redundant, ita ut ἀναιμότερα non sit tangendum.

ξηρὰ — ὡσαύτως.] φύσι καὶ τὰ ζῷα cod. θ.; — ὅταν δ' idem.

ὄντα τὰ ζῶα, ὁκόταν μὲν ἁπαλὰ ᾖ, διαχωρέει, ὁκόταν δὲ αὐξηθῇ, οὐχ ὁμοίως· καὶ τὰ μόσχεια τῶν βοείων ὡσαύτως. Τὰ δὲ χοίρεια τῶν ὑείων βαρύτερα· φύσι γὰρ εὔσαρκον ὂν τὸ ζῶον καὶ [1] ἄναιμον ὑπερβολὴν ὑγρασίης ἔχει, ἕως ἂν νέον ᾖ· ὁκόταν οὖν οἱ πόροι μὴ δέχωνται τὴν τροφὴν τὴν ἐπιοῦσαν, ἐμμένουσα θερμαίνει καὶ ταράσσει τὴν κοιλίην. Τὰ δὲ ὄνεια διαχωρέει καὶ τῶν πώλων ἔτι μᾶλλον, καὶ τὰ ἵππεια κουφότερα. Κύνεια δὲ θερμαίνει καὶ ξηραίνει καὶ ἰσχὺν ἐμποιέει, οὐ μέντοι διαχωρέει· σκυλάκεια δὲ ὑγραίνει καὶ διαχωρέει, [2] διουρέεται δὲ μᾶλλον. Ὑὸς ἀγρίου ξηραίνει καὶ ἰσχὺν παρέχει καὶ διαχωρέει. Ἐλάφου δὲ ξηραίνει μὲν, ἧσσον δὲ διαχωρέει, διουρέεται δὲ μᾶλλον. Λαγῷα [3] ξηρὰ καὶ στάσιμα, οὔρησιν δέ τινα παρέχει. Ἀλωπέκων δὲ ὑγρότερα καὶ [4] διουρέεται δέ· καὶ ἐχίνων χερσαίων οὐρητικὰ, ὑγραίνει δέ.

res sunt. Sicca enim et valida natura animantia cum quidem tenera sunt per alvum secedunt, cum vero adoleverint, non item. Vitulinae carnes suillis sunt graviores. At porcellorum carnes suillis sunt graviores. Hoc enim animal natura carnosum et sanguinis plenum, quamdiu tenellum est, superabundantem habet humiditatem. Cum ergo superingestum alimentum meatus non suscipiant, id quod remanet ventrem calefacit et turbat. Carnes asininae per alvum secedunt, sed pullorum praesertim et equinae sunt leviores. Caninae calefaciunt et siccant roburque inferunt, non tamen per alvum secedunt. Catulinae vero humectant et alvum deiiciunt, magis vero per urinas eiiciuntur. Sylvestris suis caro siccat, robur affert et alvum deiicit. Cervi vero carnes siccant quidem, minus vero alvum deiiciunt, magis vero per urinas emittuntur. Leporina sicca est et alvum moratur; aliquantum urinam movet. Vulpina humidior est et per urinam emittitur; erinaceorum terrestrium carnes urinam promovent et humidiores sunt.

μζʹ. Περὶ δὲ ὀρνίθων ὧδε ἔχει· σχέδον τι πάντα τὰ ὀρνίθια ξηρότερα ἢ τὰ τετράποδα· ὁκόσα γὰρ κύστιν οὐκ ἔχει, οὔτε οὐρέει, οὔτε σιαλοχοέει, πάντως ξηρά· διὰ γὰρ θερμότητα τῆς κοιλίης [5] ἀναλίσκεται τὸ ὑγρὸν ἐκ τοῦ σώματος ἐς τὴν τροφὴν τῷ θερμῷ, ὥστε οὔτε οὐρέει, οὔτε σιαλοχοέει· ὅτῳ δὲ μὴ [6] ἔνεισι τοιαῦται ὑγρασίαι, [7] ξηρὰ εἶναι ἀνάγκη. Ξηρότατον μὲν οὖν κρέας φάσσης, δεύτερον περιστερῆς, τρίτον πέρδικος καὶ ἀλε-

47. At vero de volucribus sic se res habet. Omnia fere volucrum genera quadrupedibus sicciora exsistunt. Nam quae vesicam non habent, neque urinam reddunt, neque salivam fundunt, prorsus sicca sunt. Ventris enim calore corporis humor in caloris alimentum absumitur, atque idcirco neque urinam reddunt, neque salivam fundunt. Cui autem eiusmodi humores desunt, id ipsum siccum esse necesse est. Palumbis igitur caro siccissima, deinde

[1] ἄναιμον. — [2] διουρ. δὲ μ. om. — [3] δὲ ξηρά. — [4] διουρέεται δέ om. — [5] ἀναλίσκει. — [6] ἔνι. — [7] ξηραίνειν ἀνάγκη· ξηρότερον.

τὰ δὲ χοίρεια — κοιλίην.] συείων vulg., ὑείων cod. θ.; — τέως ἦν vulg.. τέως ἂν Littr. cum θ.; de meo ἕως ἂν dedi; — γοῦν I.; — τὴν ἐπιοῦσαν de meo, τήν omm. cett.; — οἱ cod. θ., Mack., Littr.; vulgo om; — ἐμμένον vulgo, ἐμμένουσα K.ʹ, recte!

τὰ δὲ ὄνεια — κουφότερα.] ἵππια δέ τι (i. e. δ' ἔτι) κουφ. cod. θ.

κύνεια — μᾶλλον.] δέ omm. pr. m. in H., θ.; — ξηρ. καὶ θερμ. cod. θ.; — οὐρέεται δὲ μᾶλλον Mack., Littr. ex θ., vulgo om.; de meo διουρέεται.

ὑὸς — διαχωρ.] ὑός cod. θ., συός vulg.; — καὶ διαχ. om. G,

ἐλάφου — μᾶλλον.] μέν ex θ. recepi; — οὐρέεται δὲ μᾶλλον vulgo, quod tamen om. K.; διουρέεται de meo.

λαγῷα — παρέχει.] λάγεια E., pr. m. in H., Q.ʹ, Zuing. in marg., Lind., Mack.

ἀλωπέκων — δέ.] καὶ οὐρέεται (διουρέεται de meo) δέ Ald., E. H. K.. θ., Lind., Littr.; vulgo om.

47. περὶ — ἀνάγκη.] ὀρνίθων δὲ πέρι ὧδε ἔχει cod. θ; — τὰ ὀρνίθια omm. E. H. K., θ.; — τά ante τετράποδα omm. E. H.; — πάντως ξηρά om. pr. m. in H., θ.; — διὰ θερμότητα sine γάρ cod. θ., sed post ἀναλίσκ. addit γάρ iste liber; — οὔτε οὐρέεται vulg., οὔτε οὐραίει cod. θ., quem sequor; — ενοιω δὲ μη ενι τοιαύτη ὑγρασίη cod. θ.; — ξηραίνειν vulg., ξηρὰ εἶναι cod. θ., Littr.

ξηρότατον — χηνός.] ξηρότερον Parr. 4.; — post οὖν ferunt φαίνεται H., θ., Zuing. in marg., Lind., Mack., vulgo abest; — κρέας om. pr. m. in H., θ.; — δεύτερον πέρδικος τρίτον περιστέρης (sic) cod. θ.

κτρυόνος καὶ τρυγόνος· ὑγρότατον δὲ χηνός. Ὁκόσα δὲ σπερμολογέει, ξηρότερα τῶν [1] ἑτέρων. Νήσσης δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὁκόσα ἐν ἕλεσι διαιτᾶται ἢ ἐν ὕδατι, πάντα ὑγρά.

μη'. Τῶν δὲ ἰχθύων ξηρότατοι μὲν οὗτοι, σκορπίος, δράκων, καλλιώνυμος, κόκκυξ, γλαῦκος, πέρκη, θρίσσα· κοῦφοι δὲ οἱ πετραῖοι σχεδόν τι πάντες, οἷον κίχλη, φυκὶς, ἐλεφιτὶς, κωβιός· οἱ τοιοῦτοι δὲ καὶ οἱ προρρηθέντες κουφότεροι τῶν πλανήτων· ἅτε γὰρ ἀτρεμίζοντες ἀραιὴν τὴν σάρκα καὶ κούφην ἔχουσι. Οἱ δὲ πλανῆται καὶ κυματοπλῆγες τεθρυμμένοι τῷ πόνῳ στερεωτέρην [2] καὶ βαθυτέρην τὴν σάρκα ἔχουσι. Νάρκαι δὲ καὶ ῥῖναι καὶ ψῆσσαι καὶ τὰ τοιαῦτα ἐλαφρότερα. Ὁκόσοι δ' ἐν τοῖσι πηλώδεσι καὶ ὑδρηλοῖσι χωρίοισι τὰς τροφὰς ἔχουσι, οἷον κέφαλοι, [3] κεστρέες, ἐγχέλυες, οἱ τοιοῦτοι βαρύτεροι διότι ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τοῦ πηλοῦ καὶ τῶν ἐν τούτοισι φυομένων τὰς τροφὰς ἔχουσι, ἀφ' ὅτων καὶ τὸ πνεῦμα ἐσιὸν ἐς τὸν ἄνθρωπον βλάπτει καὶ βαρύνει. Οἱ δὲ ποτάμιοι [4] καὶ λιμναῖοι ἔτι βαρύτεροι τούτων. Πουλύποδες δὲ καὶ σηπίαι καὶ τὰ τοιαῦτα οὔτε κοῦφα, ὡς δοκέει, ἐστὶ οὔτε διαχωρητικὰ, [5] τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς ἀπαμβλύνουσι· οἱ μέντοι χυλοὶ τούτων διαχωρέουσι. Τὰ δὲ κογχύλια, οἷον πίνναι, πορφύραι, λεπάδες, κήρυκες, ὄστρεα, [6] αὐτὴ μὲν ἡ σὰρξ

columbae, tertio loco perdicis et galli ac turturis, anseris vero maxime humida. Quae autem semina legunt ceteris sicciora sunt. Anatis vero carnes et reliquarum avium, quae in paludibus aut aquis degunt, omnes sunt humidae.

48. Ex piscibus siccissimi quidem scorpius, draco, callionymus, cuculus, glaucus, perca, thrissa. Leves vero saxatiles fere omnes, velut turdus, phycis, elephitis, gobio. Hi omnes et praedicti erronibus leviores sunt; cum enim quiescant, raram et levem carnem habent. Errones autem et undas verberantes laboribus attriti, solidiorem carnem obtinent et crassiorem. Torpedines et squatinae ac rhombi et eiuscemodi leviores sunt. Qui vero coenosis et aquosis locis cibum capiunt, velut capitones, mugiles, anguillae, graviores sunt, quod ab aqua et luto et quae illic producuntur, nutriuntur, ex quibus et spiritus haustus hominem laedit et aggravat. Fluviatiles autem et lacustres his etiam graviores sunt. Polypi vero et sepiae atque eiusmodi neque leves sunt, ut videntur, neque alvum deiiciunt, sed oculorum aciem retundunt; illorum tamen ius alvum movet. Conchylia vero, velut pinnae, purpurae, patellae, buccinae, ostrea, carnem habent, quae siccat; succi autem alvum movent. Mytuli, pectines, et telinae, his magis per alvum secedunt. Urticae vero et qui cartilaginei sunt generis maxime humectant et alvum deiiciunt.

[1] προτέρων. — [2] καὶ βαθυτ. om. — [3] κεστραῖοι ἐγχ. καὶ οἱ λοιποὶ τοιοῦτοι βαρυτ. — [4] καὶ λιμν. om. — [5] διὸ καὶ τοὺς ὀφθ. βαρύνουσι, πλὴν οἱ ζωμοὶ τούτων διαχωρέουσι. τὰ δὲ κογχ. — [6] αὐτὰ μὲν ξηρὰ, οἱ δὲ χυμοὶ τούτων.

ὁκόσα — ἑτέρων.] ὅσα vulgo, ὁκόσα cod. θ.; — ἑτέρων cod. θ., Littr., προτέρων vulg.

νήσσης — ὑγρά.] διαιτᾶται cod. θ., διαιτῆται vulg.

48. τῶν δὲ — ἔχουσι.] δέ om. E.: — οιδε pro οὗτοι cod. θ.; — κόκκυς vulg., κόκκυξ cod θ., Littr.; — ἐλεφητίς Parr. 6., θ.; — τε pro δέ post τοιοῦτοι H. K., δέ om. E., δὲ καί om. θ.; — τῶν ἰχθύων pro οἱ προρρηθέντες cod. θ.; τοιοῦτοι τῶν ἰχθύων pro οἱ προρρηθέντες pr. m. in H.; — πλανίτων cod. θ.; — οὗτοι vulgo post ἀτρεμίζοντες, sed omisi cum pr. m. in H., θ.; — ἔχουσι καὶ κούφην E. K., θ., ἔχουσιν om. H.

οἱ δὲ — ἔχουσι.] τεθραμμένοι K.; — καὶ βαθυτέρην ex θ. dedit Littr.; vulgo om.

νάρκαι — ἐλαφρότερα.] ῥῖναι H. I. J.; ῥῆναι E.; — ψῆτται E. J., Lind., Mack.; — ὡς ἐλαφρότερα vulg., ὡς omm. E. H. K.' Q.', θ., Littr., κουφότατα E. H. K. P.' Q.', κοῦφα cod. θ.

ὁκόσοι — τούτων.] δὲ ἐν pr. m. in H., et δ' ἐν cod. θ. sine τῶν ἰχθύων, quod vulgata post δέ fert; — ὑγροῖσι, pro ὑδρηλοῖσι cod. θ.; — ἔχοντες idem; — κεστραια H.; — κεστρῆες E. P., Zuing. in marg., Lind., Mack.; — κεστρέες cod. θ.; — καὶ οἱ λοιποὶ τοιοῦτοι vulg., οἱ τοιοῦτοι E. H. P.', θ., Littr.; — post τοιοῦτοι addunt τῶν ἰχθύων E. K. P.', θ., βαρύτεροί εἰσι P.', θ.; — τοῦ ante πηλοῦ omm. E. H. K., θ.; — ἀφ' ὧν cod. θ., Mack.

πουλύποδες — διαχωρέουσι.] Post διαχωρητικά vulgo: διὸ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς (στομάχους Lind.) βαρύνουσι ἐσθιόμενοι (ἐσθ. om. pr. m. in H., secunda vero ἐσθιόμενα, quod E., Lind. habent) πλὴν οἱ (οἱ μέντοι pro πλὴν οἱ E. H. K., οἱ μὲν δέ Zuing. in marg.) ζωμοί (χυλοί E. H., al. m. ζωμοί) τουτέων vulgo; cum Littréo sequor θ., qui tamen χυμοί, quod in χυλοί mutavit editor Parisiensis.

τὰ δὲ — διαχωρητικοί.] πορφ. post λ. in θ.; — λοπάδες idem; — ὄστρια idem; — αὐτὰ μὲν ξηρά vulg.; cum

ξηραίνει, οἱ δὲ χυλοὶ διαχωρητικοί. Μύες δὲ καὶ κτένες καὶ τελλίναι τούτων μᾶλλον διαχωρέουσι· αἱ δὲ κνίδαι μάλιστα· καὶ τὰ σελάχεα ὑγραίνει καὶ διαχωρέει. Τῶν δὲ ἐχίνων τὰ ᾠὰ καὶ τὸ ὑγρὸν καράβων διαχωρέει, [1]καὶ οἱ καρκῖνοι, μᾶλλον μὲν οἱ ποτάμιοι, ἀτὰρ καὶ οἱ θαλάσσιοι διαχωρέουσι, καὶ διουρέονται. Οἱ τάριχοι ξηραίνουσι καὶ ἰσχναίνουσι· τὰ δὲ [2]πίονα διαχωρέει ἐπιεικέως· ξηρότατοι μὲν οὖν τῶν ταρίχων οἱ θαλάσσιοι, δεύτερον [3]δὲ οἱ ποτάμιοι, ὑγρότατοι δὲ οἱ [4]λιμναῖοι, αὐτῶν δὲ τῶν θαλασσίων οἱ λεγόμενοι πέρκαι ξηρότατοι αὐτοὶ καὶ οἱ τάριχοι.

Erinaceorum autem ova et locustarum humor alvum movet et cancri, praesertim fluviatiles, sed et marini alvum movent et urinam provocant. Sale conditi siccant et attenuant, pingues etiam leniter alvum ducunt. Ex salitis igitur siccissimi quidem marini, deinde fluviatiles, palustres maxime humidi; e marinis ipsis autem percae dicti sunt siccissimi tum per se, tum saliti.

μθ'. Τῶν δὲ ζῴων τῶν τιθασῶν τὰ [5]ὑλήνομα καὶ ἀγρόνομα τῶν ἔνδον τρεφομένων ξηρότερα, ὅτι πονοῦντα ξηραίνεται καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ὑπὸ τοῦ ψύχεος, καὶ τῷ πνεύματι ξηροτέρῳ χρέεται. Τὰ δ' ἄγρια τῶν ἡμέρων ξηρότερα καὶ τὰ ὠμοφάγα καὶ τὰ ὑλοφάγα, καὶ τὰ ὀλιγοφάγα τῶν πουλυφάγων, καὶ τὰ [6]χορτοφάγα τῶν ποηφάγων, καὶ τὰ καρποφάγα τῶν μὴ καρποφάγων, καὶ τὰ ὀλιγόποτα τῶν πουλυπότων, καὶ τὰ πολύαιμα τῶν ἀναίμων καὶ ὀλιγαίμων, καὶ τὰ ἀκμάζοντα μᾶλλον ἢ τὰ λίην παλαιὰ καὶ τὰ νέα, καὶ τὰ ἄρσενα τῶν θηλείων, καὶ τὰ ἐνόρχα τῶν ἀνόρχων, καὶ τὰ μέλανα τῶν λευκῶν, καὶ τὰ δασέα τῶν ψιλῶν· τὰ

49. Ex cicuratis autem animalibus, quae in silvis et agris pascuntur iis, quae domi nutriuntur, sunt sicciora, quia laborando a sole et frigore resiccantur et sicciore spiritu utuntur. Fera autem animalia mansuetis sicciora et crudivora quaeque sylvarum materia pascuntur, et quae parum edunt multum edentibus sicciora, quaeque foeno ad pastum utuntur iis quae herbis, item quae fructibus vescuntur iis, quae minime fructibus victitant, quaeque parum bibunt iis quae multum, et quae multo sanguine abundant exsanguibus et paucum sanguinem habentibus, et quae in aetatis vigore sunt constituta potius quam admodum vetusta et iuvencula, et mascula quam foeminea, et non castrata quam castrata,

[1] μῦες καὶ ἄρκοι. — [2] πλείονα καὶ διαχ. — [3] δέ om. — [4] λιμναῖοι τάριχοι αὐτῶν δὲ τῶν ταρίχων οἱ λεγόμενοι ἰχθύες, ἰσχυρῶς ξηρότεροι. — [5] ἑλόνομα. — [6] καρποφάγα.

Littréo dedi lect. codicis θ.; — χυλοί iidem, χυμοί vulg., ζωμοί Lind.; — τούτων vulgo post χυμοί, sed τούτων omm. pr. m. in H., θ.

μύες — διαχωρέει.] μᾶλλον τούτων cod. θ.

τῶν — διουρέεται.] τῶν δέ omm. E. H. K., θ.; — τά omm. iidem; — καράβου vulg., καράβων cod. θ.; — διαχωρέει ex eodem Littr., vulgo om. Ante vulgatum καὶ καρκῖνοι vulgo μύες καὶ ἄρκοι (ἄρκτοι E. H. K., Zuing.), Littréus μύες omisit, equidem καὶ ἄρκοι e vicino καρκῖνοι ortum esse puto, quare μύες καὶ ἄρκοι cum θ. omitto; — οἱ ante καρκ. solus θ.; — δέ pro μέν E. H. K. — Post θαλάσσιοι fert (καί E. H.) διαχωρέει (διαχ. om. θ.) (addunt καὶ οὐρέει F. G. J.) καὶ οὐρέεται vulgata; — διαχωρέουσι καὶ οὐρέονται cod. Voss., cuius lect. dedi, sed διουρέονται pro simplice scripsi.

οἱ τάριχοι — τάριχοι.] ἰσχναίνουσι καὶ ξηραίνουσι cod. θ.; — πίονα idem et Littr., πλείονα vulg.: — καὶ διαχ. vulg., καί omm. θ., Littr.; — μὲν οὖν cod. θ., οὖν om. vulg.; — δεύτερον cod. θ., Littr., δεύτεροι vulg.; — δέ ante οἱ ποταμ. E. H. K., δ' cod. θ., vulgo om.; — δ' οἱ λιμν. cod. θ. Post λιμν. ferunt τάριχοι F. G.; — ταρίχων vulgo, pro quo Littr. de suo θαλασσίων, quod item dedi; — αἱ sine λεγόμενοι pr. m. in H., οἱ sine λεγόμ. cod. θ.; — ἰχθύες ξηρότατοι οὗτοι καὶ τάριχοι (H. al. m. ξηρότατοι οὗτοι ἰσχυρῶς) cod. θ., ἰχθύες ξηρότατοι οὗτοι ἰσχυρῶς E. K., ἰχθύες ἰσχυρῶς ξηρότεροι vulg.; — Littr.: οἱ λεγόμενοι πέρκαι ἰχθύες ξηρότατοι οὗτοι καὶ τάριχοι; — equidem ἰχθύες reieci, αὐτοί pro οὗτοι scripsi et οἱ ante τάριχοι de meo dedi; Littr. pro πέρκαι ἰχθύες in adn. proponit πηλαμύδες.

49. τῶν — χρέεται.] πολεων pro τιθασῶν cod. θ.; — ὑλόνομα K.', Zuing., Lind., Mack., Littr., ἑλόνομα vulg., ὑλήνομα pr. m. in H., ὑλόνομα manus secunda, ὑλίνομα cod. θ.; — καὶ τὰ ἀγρ. K.; — ὑγρόνομα pr. m. in H., θ.; — χρῆται cod. θ., Littr., τρέφεται vulg.

τὰ δ' — ὑγρότερα.] δ' cod. θ., δέ vulg.: — καὶ τὰ ὠμοφάγα τῶν παμφάγων καὶ τὰ ὑλοφάγα τῶν σιτοφάγων Lind.; — τά ante ὑλοφάγων om. K.; — καὶ τῶν χορτ. τῶν ποιηφ. om. K.; iam vero χορτοφάγα cum Zuing., Lind., Mack. scripsi, vulgatam e V. notavi; est autem ea ex errore nata propter sequentia; Littr. scripsit χλωροφάγα ex θ., sed χλωροφάγα. quidquid dicat Littr., non potest opponi sequenti ποιηφάγα; — τῶν ante θηλείων om. pr. m. in H.; θηλιῶν cod. θ.; — καὶ τὰ ἄνορχα τῶν ἐνόρχων vulg., cum

δ' ἐναντία ὑγρότερα. Αὐτῶν δὲ τῶν ζῴων [1]ἰσχυρόταται μὲν αἱ σάρκες αἱ [2]μάλιστα πονέουσαι καὶ ἐναιμόταται καὶ ἐν ᾗσι κατακλίνεται, κουφόταται δὲ τῶν σαρκῶν αἱ ἥκιστα πονέουσαι καὶ ὀλιγαιμόταται, καὶ ἐκ τῆς σκιῆς, καὶ ὅσαι ἐσώταται τοῦ ζῴου. Τῶν δὲ ἀναίμων ἐγκέφαλος καὶ μυελὸς ἰσχυρότατα· κουφότατα δὲ [3]κεφαλαὶ, μύες, κτένες, πόδες. Τῶν δὲ ἰχθύων ξηρότατά ἐστι τὰ ἄνω, κουφότατα δὲ τὰ ὑπογάστρια, καὶ αἱ κεφαλαὶ ὑγρότεραι διὰ τὴν πιμελὴν καὶ τὸν ἐγκέφαλον.

nigra quam alba et hirsuta quam nuda; his vero contraria humidiora. Animalium autem ipsorum carnes validissimae quidem quae maxime laborant et sanguine abundant et supra quas recumbunt. Levissimae vero partes, quae minime laborant et paucissimum sanguinem habent et in umbra latent et in intimis animalis partibus sitae sunt. Exsanguium vero validissimae cerebrum et medulla. Levissimae capita, musculi, pectines, pedes. Piscium siccissimae sunt partes superiores, levissimae ventris inferioris et capita humidiora, propter pinguedinem et cerebrum.

ν'. Ὠιὰ δὲ ὀρνίθων ἰσχυρὸν [4]μέν τι ἔχουσι καὶ τρόφιμον [5]καὶ φυσῶδες, ἰσχυρὸν μὲν ὅτι γένεσίς ἐστι [6]τοῦ ζῴου, τρόφιμον δὲ ὅτι γάλα ἐστὶ τοῦτο τῷ νεοσσῷ, [7]φυσῶδες δὲ ὅτι ἐκ μικροῦ ὄγκου ἐς πολὺ διαχέεται.

50. Volucrum ova validum quid et nutriens et inflans habent. Validum quidem, quoniam animalis generationem continent. Nutriens vero, quod hoc in pullo lactis rationem habeat. Inflans autem, quod ex parva mole in multam diffundantur.

να'. Τυρὸς ἰσχυρὸν καὶ τρόφιμον καὶ καυσῶδες [8]καὶ στάσιμον, ἰσχυρὸν μὲν ὅτι ἔγγιστα γενέσιος, τρόφιμον δὲ ὅτι τοῦ γάλακτος τὸ σαρκῶδές ἐστι ὑπόλοιπον, καυσῶδες δὲ ὅτι λιπαρὸν, στάσιμον δὲ ὅτι ὀπῷ καὶ πυτίῃ ξυνέστηκε.

51. Caseus validus et alens et aestuosus et alvum sistit. Validus quidem, quod generationi sit proximus. Alit vero, quia lactis carnosa pars in eo remanet. Aestuosus est, quia pinguis. Alvum autem sistit, quia ex succo et coagulo constat.

νβ'. Ὕδωρ [9]ψυχρὸν καὶ ὑγρόν· οἶνος θερμὸν καὶ ξηρόν· ἔχει δέ τι καὶ καθαρτικόν ἀπὸ τῆς ὕλης. Τῶν δὲ οἴνων οἱ μέλανες καὶ αὐστηροὶ ξηρότατοι καὶ [10]οὔτε διαχωρέουσι

52. Aqua frigida et humida est; vina calida sunt et sicca; habent vero etiam purgans quiddam a materie. E vinis autem nigra et austera sunt siccissima et neque per alvum, neque per

[1] ἰσχυρότεραι. — [2] κάλλιστα. — [3] τὰ κεφάλαια. — [4] μέντοι. — [5] ἀλλ' εἰσὶ καὶ φυσώδεα. — [6] τοῦ om. — [7] φυσώδεα. — [8] καὶ στασ. abest. — [9] ψυκτικὸν οἶνος. — [10] οὐ.

Littréo et Mackio sequor θ.; — τά ante μέλανα om. θ.; — τῶν ante λευκῶν omm. E. H., θ.; — τῶν ante ψιλῶν omm. Parr. 5., θ.

αὐτῶν — ζῴου.] ἰσχυρότεραι vulg., ἰσχυρόταται cod. θ., Mack., Littr.; — μάλιστα E. θ., Mack., Littr., κάλλιστα vulg.; — καί ante ἐν ᾗσι E. H. K., Zuing., Lind., Mack., καί om. vulg., ᾗσι cod. θ., Mack., Littr., οἷσι vulg.; — καὶ ἥκιστα vulg., καὶ αἱ ἥκ. E. H. K. Q., αἱ ἥκιστα cod. θ., Lind., Mack.; — καὶ ὀλιγαιμοτ. cod. θ., Littr., vulgo om.; — καί ante ὅσαι om. G.

τῶν — πόδες.] κουφόταται (κουφότητα Ald., κουφότατα Lind.) δὲ τῶν σαρκῶν καί pro κουφότατα δέ Ald. F. G. J., Lind.; — ὑπογάστρια vulg.; κεφάλαια Parr. 4. K.' Q.', κεφαλαί cod. θ. Littr., κεφαλαὶ καὶ τὰ ὑπογάστρια Lind.; — πόδες κτένες καὶ μύες cod. θ.

τῶν — ἐγκέφαλον.] τὰ παλαιότατα pro τὰ ἄνω cod. θ.; — καὶ κουφότατα sine δέ idem; — αἱ ante κεφαλαί de meo; — ὑγρότατα cod. θ.

50. ᾠὰ — διαχέεται.] τὰ ᾠά vulgo, τά omm. Parr. 4., θ., Voss., Lind., ᾠά omm. Ald. F. G.; — δ' E.; τὰ δὲ ὀρνίθια mutatum in ᾠὰ δὲ ὀρνίθων J.; — μέν τι ἔχουσι om. θ.; τι ἔχουσι omm. E. H.; — ἀλλ' εἰσὶ καὶ φυσώδεα pro καὶ φυσ. Parr. 5.; — γένος sec. m. in E., Q.', γόνος Zuing. in marg., Lind. pro γένεσις; — τοῦ cod. θ., Littr., τοῦ om. vulg.; — τρόφιμον — νεοσσῷ om. θ.; — δέ omm. Ald., Parr. 6.; — τῶν νεοσσῶν J., νεοσσῷ Parr. 4., Littr., νεοττῷ vulg.; — ἐκ τοῦ μικροῦ E. Q.'

51. τυρὸς — ξυνέστηκε.] ὁ τυρός vulg., ὁ omm. E. K. θ., Voss.; τυρὸς δέ cod. θ., e quo δέ recepi; — καὶ τροφ. καὶ καυσ. E., καὶ καυσ. καὶ τροφ. vulg.; — καὶ στάσιμον cod. θ., Lind., Mack., Littr.; vulgo om.; — γενέσιός ἐστι cod. θ., Mack.

52. ὕδωρ — ὕλης.] ὕδωρ ψυκτικόν vulg., ὕδ. ψ. καὶ ὑ. cod. θ., Mack., Littr.

τῶν — καταναλίσκοντες.] ξηρότεροι vulg., sequor θ.; — οὔτε E. H. K., θ., Littr., οὐ vulg.; — διαχωρεῦνται vulg., διαχωρέονται cod. θ., διαχωρέουσι Zuing. in marg.; — οὐρέονται ceteri; οὔτε οὐρέονται om. θ.; — πτύουσι vulg.,

οὔτε διουρέονται [οὔτε [1] πτύονται]· ξηραίνουσι δὲ διὰ τὴν θερμασίην, τὸ ὑγρὸν ἐκ τοῦ σώματος καταναλίσκοντες. Οἱ δὲ μαλακοὶ μέλανες ὑγρότεροι [2] καὶ ἀσθενέστεροι καὶ φυσῶσι καὶ διαχωρέουσι μᾶλλον. Οἱ δὲ γλυκέες μέλανες ὑγρότεροι, θερμαίνουσι δὲ καὶ φυσῶσι ὑγρασίην ἐμποιεῦντες. Οἱ δὲ λευκοὶ καὶ αὐστηροὶ θερμαίνουσι μὲν, οὐ μὴν ξηραίνουσι, διουρεῦνται δὲ μᾶλλον ἢ διαχωρέουσι. Οἱ δὲ νέοι τῶν οἴνων μᾶλλον διαχωρέουσι, διότι ἐγγυτέρω τοῦ [3] γλεύκεός εἰσι καὶ [4] τροφιμώτεροι καὶ οἱ ὄζοντες τῶν ἀνόδμων τῆς αὐτῆς ἡλικίης, διότι [5] πεπαίτεροί εἰσι, καὶ οἱ παχέες τῶν λεπτῶν. [6] Οἱ δὲ λεπτοὶ γλυκέες διουρέονται μᾶλλον [7] ἢ διαχωρέουσι καὶ ψύχουσι μὲν καὶ ἰσχναίνουσι καὶ ὑγραίνουσι τὸ σῶμα, καὶ τὸ αἷμα ἀσθενὲς ποιέουσι αὔξοντες δὴ τὸ ἀντίπαλον τῷ αἵματι ἐν τῷ σώματι. Γλεῦκος [8] φυσᾷ καὶ ἐκταράσσει καὶ τὴν κοιλίην ὑπάγει· φυσᾷ μὲν ὅτι θερμαίνει, ὑπάγει δὲ ἐκ τοῦ σώματος ὅτι καθαίρει, ταράσσει δὲ ζέον ἐν τῇ κοιλίῃ καὶ διαχωρέει. Οἱ ὀξίναι οἶνοι ψύχουσι καὶ ἰσχναίνουσι καὶ ὑγραίνουσι, ψύχουσι μὲν καὶ ἰσχναίνουσι κένωσιν τοῦ ὑγροῦ ἐκ τοῦ σώματος ποιεύμενοι, ὑγραίνουσι δὲ ἀπὸ τοῦ ἐσιόντος ὕδατος ξὺν τῷ οἴνῳ. Ὄξος ψυκτικὸν, διότι τῆκον τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι καταναλίσκει, ἵστησι δὲ μᾶλλον

urinas transeunt, [neque sputum movent]: siccant autem propter calidum, cum humorem e corpore absumant. Mollia nigra humidiora sunt et minus valida et flatus excitant alvumque magis deiiciunt. Dulcia nigra humidiora sunt, calefaciunt autem et inflant, cum humiditatem inducunt. Alba vero et austera calefaciunt quidem, nec tamen siccant, magis vero per urinam quam per alvum transeunt. Vina autem recentia magis alvum movent, quod musto sint propiora et nutriunt, item odora magis quam inodora eiusdem aetatis, quia magis percocta sunt, et crassa quam tenuia. At tenuia dulcia urinam magis quam alvum movent et refrigerant quidem et extenuant et humectant corpus et sanguinem imbecillum reddunt, cum in corpore id augent, quod sanguini est adversum. Mustum flatum movet turbationemque facit et alvum subducit; inflat quidem, quia calefacit, subducit autem e corpore, quia purgat, perturbationem infert cum ferveat in ventre et deiiciat. Vina acida refrigerant et extenuant, cum humoris evacuationem e corpore faciant; humectant autem per aquam cum vino introeuntem. Acetum refrigerat, quia humorem in corpore colliquans absumit; alvum vero potius sistit quam movet, quia minime alit et acre est. Sapa calefacit et humectat et subducit;

[1] πτύουσι. — [2] καὶ ἀσθ. om. — [3] γλυκέος. — [4] τρόφιμοι. — [5] πεπετέστεροι. — [6] οἱ δὲ μᾶλλον om. — [7] καὶ διαχωρέονται καὶ ὑγραίνουσι omissis intermediis. — [8] Φυσᾷ μὲν καὶ ὑπάγει καὶ ἐκταράσσεται ζέον ἐν τῇ κοιλίῃ καὶ διαχ.

πτύονται cod. θ., Littr.; — δὲ καὶ (διά pro καί Lind.) τὴν θερμασίην. τό vulg., δὲ καὶ τὴν θερμασίην ἐμποιέουσι τό Mack., δὲ καὶ (καί om. pr. m. in H., θ.) τῇ θερμασίῃ τό E. H. K., θ.; — duplex lectio latere videtur in his τῇ θερμασίῃ, quod Littr. dedit, διὰ τὴν θερμασίην, quod alii legunt; hoc praefero.

οἱ δὲ μαλακοὶ — μᾶλλον.] καὶ ἀσθενέστεροι ex θ. supplevit Littr., vulgo om.

οἱ δὲ — ἐμποιεῦντες.] ὑγρότεροι θερμαίνουσι δὲ (δέ om. pr. m. in H.) καὶ φυσῶσι vulg., ὑγρότεροι καὶ ἀσθενέστεροι καὶ φυσῶσι cod. θ., Littr.; — ἐμποιέοντες E., sec. m. in H., K. θ.

οἱ δὲ — διαχωρέουσι.] καί ante αὐστ. om. θ.; — αὐστηροι θερμαίνουσιν, οὐρέονται (οὐρεῦνται E. H. K. P.', Lind.) δέ vulg.; cum Littréo sequor, θ.

οἱ δὲ νέοι — λεπτῶν.] δέ cum Lind. dedi, vulgo om.; — μᾶλλον τῶν οἴνων vulgo, alio ordine descripsi; — γλυκέος Parr. 6., P.', θ.; — τρόφιμοι vulg., cum Littréo sequor θ.; — ἀνόσμων vulg., per δ cod. θ.; — εὐπεπτέστεροι vulgo, πεπειρότεροι cod. θ., Littr., πεπέτεροι pr. m. in H., in quo πεπαίτεροι latere vidit Littr.

οἱ δὲ — σώματι.] οἱ δὲ λεπτοὶ γλυκέες οὐρέονται μᾶλλον καὶ διαχωρέουσι καὶ ὑγραίνουσι τὸ σῶμα vulg., in qua lect. ἢ διαχωρέουσι legere oportet; οἱ δὲ λεπτοὶ οὐρέονται μᾶλλον· καὶ οἱ λευκοὶ καὶ οἱ λεπτοὶ γλυκεῖς οὐρέονται μᾶλλον ἢ διαχωρέουσι καὶ ψύχουσι μὲν καὶ ἰσχναίνουσι καὶ ὑγραίνουσι τὸ σῶμα Littr. ex θ.; mihi prior pars lectionis codicis θ. prae vulgata non praestare videtur; tum διουρέονται de meo dedi; — αὔξοντες (αὔξονται cod. θ.) δὲ (τε pro δέ H. K., θ., δή Lind.) (addit ἐς cod. θ.) τὸ ἀντίπαλον τοῦ σώματος (τοῦ αἵματος Zuing. in marg., Lind., τῷ αἵματι cod. θ.) (addunt τό E. H. J. K.) αἷμα (αἷμα omm. θ., Lind.) ἐν τῷ σώματι vulg.; textum in his dedi, quemadmodum Littr., nisi quod δή cum Lindano pro δέ scripsi.

γλεῦκος — διαχωρέει.] Φυσᾷ καὶ ὑπάγει (ἄγει pr. m. in H.) καὶ ἐκταράσσεται ζέον ἐν τῇ κοιλίῃ (ζ. ἐ. τῇ κ. omm. Lind., Mack.) καὶ διαχωρέει vulg.; cum Littréo sequor θ.; — κάθαρσιν pro ὅτι καθαίρει cod. θ.; — καὶ [οὕτω] διαχωρέει Lind.

οἱ — οἴνῳ.] ὀξίναι cod. θ., Littr., ὀξυναῖοι vulg.; — καὶ ὑγραίνουσι καὶ ἰσχναίνουσι cod. θ.; — ἀπὸ τοῦ σώμ. vulg., sequor E. H. K., θ.; — ἐν τῷ οἴνῳ cod. θ.

ὄξος — δριμύ.] τό post ὑγρόν cod. θ., Littr., vulgo om.

ἢ διαχωρέει διότι οὐ τρόφιμον καὶ δριμύ. Ἕψημα θερμαίνει καὶ ὑγραίνει καὶ ὑπάγει, θερμαίνει [1]μὲν ὅτι οἰνῶδες, ὑγραίνει δὲ ὅτι τρόφιμον, ὑπάγει δὲ ὅτι γλυκὺ καὶ προκαθεψημένον ἐστί. Αἱ τρύγες αἱ στεμφυλίτιδες ὑγραίνουσι καὶ ὑπάγουσι καὶ φυσῶσι, ὥσπερ καὶ τὸ γλεῦκος.

νγʹ. Μέλι θερμὸν καὶ ξηρὸν ἄκρητον, ξὺν ὕδατι δὲ ὑγραίνει καὶ διαχωρέει τοῖσι χολώδεσι, τοῖσι δὲ φλεγματώδεσι ἵστησι. Ὁ δὲ γλυκὺς οἶνος διαχωρέει μᾶλλον τοῖσι φλεγματώδεσι.

νδʹ. Περὶ δὲ λαχάνων ὧδε ἔχει. Σκόροδον θερμὸν καὶ διαχωρέει καὶ διουρέεται, ἀγαθὸν τοῖσι σώμασι, τοῖσι δ' ὀφθαλμοῖσι φλαῦρον· κάθαρσιν γὰρ τοῦ σώματος πολλὴν ποιεύμενον τὴν ὄψιν ἀπαμβλύνει· διαχωρέει δὲ καὶ [2]διουρέεται διὰ τὸ καθαρτικόν· ἑφθὸν ἀσθενέστερον ἢ ὠμόν· φῦσαν δ' ἐμποιέει διὰ τοῦ πνεύματος τὴν [3]ἐπίστασιν. Κρόμμυον δὲ τῇ μὲν ὄψι ἀγαθὸν, τῷ δὲ σώματι κακὸν, διότι θερμὸν καὶ καυσῶδες καὶ οὐ διαχωρέει· [4]τροφὴν μὲν γὰρ οὐδεμίαν δίδωσι τῷ σώματι οὐδὲ ὠφελείην· θερμαῖνον δὲ ξηραίνει διὰ τὸν ὀπόν Πράσον θερμαίνει μὲν ἧσσον, διουρέεται δὲ καὶ διαχωρέει· ἔχει γάρ τι καθαρτικόν· ὑγραίνει δὲ καὶ ὀξυρεγμίην παύει· καλὸν δὲ ὕστατον τῶν ἄλλων βρωμάτων ἐσθίειν αὐτό. Ῥαφανὶς ὑγραίνει διαχέουσα τὸ φλέγμα τῇ δριμύτητι, τὰ δὲ φύλλα ἧσσον·

calefacit quidem, quia vinosa est, humectat quia nutrit, subducit, quia dulcis et ante iam percocta est. Faeces vinaceae humectant et subducunt et inflant, quemadmodum mustum.

53. Mel calidum et siccum est sincerum, ex aqua vero humectat et biliosis alvum deiicit, pituitosis vero sistit. At vero vinum dulce pituitosis magis per alvum secedit.

54. De oleribus autem sic se res habet. Allium calidum urinam et alvum movet; corporibus prodest, oculis minime bonum; cum enim multam corporis purgationem faciat, aciem hebetat, alvum autem et urinam ciet propter vim purgantem; coctum crudo imbecillius, flatum autem parit, quia spiritus consistit. Cepa oculorum quidem aciei commoda, corpori vero noxia, quod calida et aestuosa sit, nec per alvum secedat. Nullum enim corpori alimentum, neque commodum praebet; dum vero calefacit, siccat propter succum. Porrum minus quidem calefacit, sed per urinas et alvum transit; habet enim purgans quiddam; humectat autem et ructum acidum sistit; commodum autem postremo post alios cibos id comedere. Raphanus humectat dum pituitam diffundit acrimonia sua; folia vero minus; articulorum in morbo noxius

[1] μέν om. — [2] οὐρέεται. — [3] ἐπίτασιν. — [4] τροφὴν δὲ οὐδεμίαν δίδωσι.

ἕψημα — ἐστί.] καὶ προσκαθήμενον ἔστι cod. θ., καθάπερ ἡψημένον ἐστί H., καὶ προσκαθεψημένον dedit Littr., sed manifesto προκαθεψημένον requiritur; in vulgata non adest.

αἱ — γλεῦκος.] prius αἱ om. θ., alterum de meo; — καὶ φ. omm. F. G. I.; — ὅπερ (i. e. ὥσπερ) καὶ τὸ γλεῦκος cod. θ.; διότι καὶ τὸ γλεῦκος τὸ αὐτὸ ποιέει vulgata.

53. μέλι — ἵστησι.] θερμαίνει καὶ ξηραίνει cod. θ.; — ὕδατι ὑγιαίνουσι καὶ οὐραίεται καὶ διαχωρέεται τοῖσι cod. θ.

ὁ — φλεγματώδεσι.] γλεῦκος εἶναι I. J.; — φλεγματίῃσι cod. θ., φλεγματώδεσι vulg.

54. περὶ — ἔχει.] Haec omm. F. G.; — δέ om. J.

σκόροδον — ἐπίστασιν.] διαχωρητικὸν καὶ οὐραίεται, ἀγαθὸν τοῖσι σώμασι, τοῖσι δ' ὀφθαλμοῖσι φλαῦρον cod. θ.; — διαχωρέει καὶ οὐρέεται (addunt h. l. τῷ σώματι E. H. K.) καὶ (καί om. E.) τοῖσι ὀφθαλμοῖσιν οὐκ (οὐκ omm. Parr. 6.) ἀγαθόν vulg.; — textum dedi quemadmodum Littréus, nisi quod διουρέεται reposui; — γὰρ ἐκ τοῦ σωμ. cod. θ.; — διουρέεται h. l. praebent E. H. P.′ Q′, Zuing. in marg., recepit Lind.; — ὃ ἐμποιέει H. θ.; — δὲ ἐμπ. vulg.; — ἐπίτασιν vulg., ἐπίστασιν E. H. I. J. K. Littr., ἐπίστασι cod. θ. Mihi non satis apertum est, quid sit illud διὰ τοῦ πνεύματος τὴν ἐπίστασιν, quod dedi cum Littréo; dedi autem quia infra cap. 93. lego ἐπίστασιν τοῦ αἵματος σημαίνει. Significat „spiritum consistere, subsistere;" sed spectetne respirationem, an spiritum in corpore conclusum, quaeris. Puto equidem hunc respici.

κρόμμυον — ὀπόν.] δέ ex E. H. K. recepi; vulgo om.; — καυσῶδές ἐστι vulg., ἐστι omm. pr. m. in H., θ.; — οὐ ante διαχωρέει cod. θ., Mack., Littr., vulgo om.; — γάρ E. H. K., θ., Lind., Mack., Littr., vulgo om.; — post γάρ pro οὐδεμίαν pr. m. in H., θ., οὐ ferunt; — οὐδ' ὠφελ. cod. θ.

πράσον — αὐτό.] πρ. δέ cod. θ.; — οὐρέεται cett.; — ἔχει δέ cett., γάρ de meo; — ὑστάτων (ὕστατον cod. θ.) δὲ ἐδεσθήν pro καλὸν — αὐτὸ (H. al. m. καλὸν δὲ ὑστάτων τῶν ἄλ. βρ. ἐσθ. αὐτό) (cod. θ. ἐσθίειν.)

ῥαφανὶς — δύσπεπτον.] ὑγρότητι pro δριμύτητι cod. θ.; — πλὴν ante πρός, quod vulgata fert, om θ.; — πρὸς τὰ ἄρθρ.

πρὸς τὰ ἀρθριτικὰ μοχθηρόν· ἐπιπολάζον [1]*γὰρ καὶ δύσπεπτον. Κάρδαμον θερμὸν καὶ τὴν σάρκα τῆκον, ξυνίστησι δὲ φλέγμα λευκὸν, ὥστε στραγγουρίην ἐμποιέειν. Νᾶπυ θερμὸν, διαχωρητικὸν δὲ, πλὴν δυσουρέεται καὶ τοῦτο· ἀλλὰ καὶ* [2]*τὸ εὔζωμον παραπλήσια διαπρήσσεται. Κορίανον θερμὸν καὶ στατικὸν καὶ ὀξυρεγμίην* [3]*παύει,* [4]*ὕστατον δ' ἐπεσθιόμενον καὶ ὕπνον ποιέει. Θρίδαξ ψυχρότατον πρὶν τὸν ὀπὸν ἴσχειν· ἀσθένειαν δ' ἐνίοτε* [5]*ἐμποιέει τῷ σώματι. Ἄνηθον θερμὸν καὶ στατικὸν, καὶ πταρμὸν παύει ὀσφραινόμενον. Σέλινον διουρέεται μᾶλλον ἢ διαχωρέει καὶ αἱ ῥίζαι* [6]*μᾶλλον ἢ αὐτὸ διαχωρέουσι. Ὤκιμον ξηρὸν καὶ στάσιμον. Πήγανον διουρέεται μᾶλλον ἢ διαχωρέει καὶ ξυστρεπτικόν τι ἔχει, καὶ πρὸς τὰ φάρμακα τὰ βλαβερὰ* [7]*ὠφελέει πινόμενον. Ἀσπάραγος ξηρὸν καὶ στάσιμον. Ἐλελίσφακον ξηρὸν καὶ στατικόν. Στρύχνος ψύχει καὶ ἐξονειρώσσειν οὐκ ἐᾷ. Ἀνδράχνη ψύχει ἡ* [8]*ποταινίη, τεταριχευμένη δὲ θερμαίνει.* [9]*Κνίδη καθαίρει. Καλαμίνθη θερμαίνει καὶ καθαίρει. Μίνθη θερμαίνει καὶ διουρέεται καὶ ἐμέτους ἵστησι, καὶ ἢν πολλάκις ἐσθίῃ τις,* [10]*τὴν γονὴν τήκει ὥστε ῥέειν, καὶ ἐντείνειν κωλύει, καὶ τὸ σῶμα ἀσθενὲς ποιέει. Λάπαθον θερμαῖνον διαχωρέει. Ἀτράφαξυς ὑγρὸν, οὐ μέντοι διαχωρέει.*

est, supernatat enim et difficulter concoquitur. Nasturtium calidum et carnem colliquat, cogit autem pituitam albam, adeo ut urinae stillicidium faciat. Sinapi calidum, sed per alvum transit, licet difficulter urinâ secedat; quin et eadem eruca facit. Coriandrum calidum et alvum sistit et ab acido ructu liberat; post alios cibos sumptum etiam somnum inducit. Lactuca frigidissima priusquam succum habet; interdum autem corpori debilitatem inducit. Anethum calidum et alvum sistit, odoratumque sternutationem sedat. Apium magis per urinam quam per alvum transit et radix magis quam ipsa herba alvum deiicit. Ocimum siccum et alvum sistens. Ruta magis per urinam quam per alvum transit et cogendi vim aliquam habet et iuvat adversus medicamenta noxia epotum. Asparagus siccus et alvum sistens. Salvia sicca et alvum siccans. Solanum refrigerat et in somnio veneris ludibria prohibet. Portulaca recens refrigerat, condita vero calefacit. Urtica purgat. Calamintha calefacit et purgat. Mentha calefacit, per urinam transit et vomitum sedat, et si quis frequenter eam comedat, genituram colliquat, adeo ut effluat et erigere prohibet et corpus debilitat. Rumex calefaciendo alvum movet. Atriplex humida est, nec tamen alvum deiicit. Blitum non calidum, sed alvum mo-

[1] *δέ* pro *γὰρ καί*. — [2] *τὸ εὔζωμον παραπλήσια ποιέει· κορίανον*. — [3] *παῦον*. — [4] *καὶ ὑπνωτικὸν ἐὰν ὕστατον ἐδεσθῇ. θρίδαξ*. — [5] *τῷ σώματι παρέχει*. — [6] *μάλιστα διαχωρέουσι*. — [7] *ὠφέλιμον ἀσπάραγος*. — [8] *ποταμίη*. — [9] *καί* pro *κνίδη*. — [10] *τὸν σπόρον αὐτῆς τήκει*.

cod. θ., *πρὸς τοὺς ἀρθριτικούς* vulg.; — post *μοχθηρόν* vulgo *ἡ ῥίζη* (*ῥίζα* cod. θ.), quod abieci; — *γάρ* de meo, *δέ* cett. excepto Lind., qui *δή* habet.

κάρδαμον — ἐμποιέειν.] *θερμαντικόν* cod. θ.; — *ἵστησι* vulg., *συνίστησι* cod. θ. sine *δέ*.

νᾶπυ — διαπρήσσεται.] *θερμὸν. διαχωρέει. δυσουρέεται* E. H. K. (θ. sine *θερμόν*), *ἀλλὰ* (*ἀλλά* omm. E. H. K., θ.) *καὶ* (*καί* om. E.) *τὸ* (*τό* omm. E., θ.) vulg.; — *παραπλήσια τούτοισι* cod. θ.; — *διαπρήσσεται* H. K. θ., Littr., *ποιέει* vulg.

κορίανον — ὕπνον ποιέει.] *τὴν ὀξυρ.* vulgo, *τήν* omm. E. H. K.; — *παῦον* J.; — *ὕστατον δὲ ἐδεσθὲν καὶ ὕπνον ποιεῖ* E. H. K. P.'; — *ὕστατον δ' ἐπεσθιόμενον καὶ ὑπνοποιέει* cod. θ., Littr.; equidem *ὕπνον ποιέει* scripsi, nam in θ. sexcenties *ν̄* finale omittitur; paulo ante *ἐπιστασι* ex eo pro *ἐπίστασιν* in varr. lectt. apparuit; — *καὶ ὑπνωτικὸν, ἐὰν ὕστατον ἐδεσθῇ* vulg.

θρίδαξ — σώματι.] *ψυχρότερον* pr. m. in H., θ., Littr.; — *ἴσχειν* ex θ. dedi, *ἔχειν* vulg.; — *ἀσθένειαν δ' ἐνίοτε ἐνποιέει τῷ σώματι* cod. θ., unde *δ' ἐνίοτε* pro *δέ τινα* scripsi; — *ποιέει ἐν* (*ἐν* omm. E. K.) *τῷ σώματι* vulg.

ἄνηθον — ὀσφραινόμενον.] *ἧσσον θερμόν* cod. θ.

σέλινον — διαχωρέουσι.] *οὐρέεται* cett.; — *μάλιστα διαχωρέουσι* F. I. J.

ὤκιμον — στάσιμον.] *καὶ ξηρόν* E. H. K.; — vulgo post *ξηρόν* legitur *καὶ θερμόν*, quod cum θ. omisi.

πήγανον — πινόμενον.] *οὐρέεται* cett.; — *αἱ ῥίζαι καὶ συστρεπτ.* E.; — *ὠφελέει* E. H. K., θ., Zuing. in marg., alii et Littr., vulgatam e V. notavi; — *πινόμενον* pr. m. in E., *προπινόμενον* vulg., quod omm. Parr. 3.

ἀσπάραγος — στάσιμον.] *ξηρὸς καὶ στάσιμος* cod. θ.

στρύχνος — ἐᾷ.] *στρύχνος* vulg., *στρύχνον* Parr. 4., θ.

ἀνδράχνη — θερμαίνει.] *ποταμίη* vulg., emendavit Foës.

καλαμίνθη — καθαίρει.] *θερμαίνει καὶ καθαίρει. Καλαμίνθη* vulg., — *θερμαίνει. Κνίδη καθαίρει. Καλαμίνθη* cod. θ., Littr.; — *καλαμίνθη θερμ. καὶ κ.* om. E., — *καὶ καθαίρει. Μίνθη θερμαίνει* cod. θ.; — *οὐρέεται* pro *καθαίρει* Mack.

μίνθη — ποιέει.] *τις* om. θ.; — *τὸν σπορὸν αὐτοῦ τήκει* vulg.; cum Littréo sequor E. H. K., θ., Zuing. in marg.

ἀτράφαξυς — διαχωρέει.] *ἀνδράφαξυς* vulg., *ἀντράφαξυς* sec. m. in E., unde *ἀτράφαξυς* scripsi; — *εὖ μέντοι* Mack.,

Βλίτον [1]οὐ θερμὸν, διαχωρητικόν. Κράμβη θερμαίνει καὶ διαχωρέει καὶ τὰ χολώδεα ἄγει. Σεύτλου ὁ μὲν χυλὸς διαχωρέει, τὸ δὲ λάχανον ἐσθιόμενον ἵστησι, αἱ δὲ ῥίζαι τῶν σεύτλων διαχωρητικώτεραι. Κολοκύνθη [2]ψύχει καὶ ὑγραίνει καὶ διαχωρέει, οὐ διουρέεται δέ. Γογγυλὶς καυσῶδες, ὑγραίνει δὲ καὶ ταράσσει τὸ σῶμα, οὐ μέντοι διαχωρέει, [3]διουρέεται δέ. Γλήχων θερμαίνει καὶ διαχωρέει. Ὀρίγανον θερμαίνει, ὑπάγει δὲ καὶ τὰ χολώδεα. Θύμβρη [4]παραπλήσια διαπρήσσεται. [5]Θύμον θερμὸν, διαχωρέει [6]καὶ διουρέεται· ἄγει δὲ καὶ φλεγματώδεα. Ὕσσωπος [7]θερμαίνει καὶ φλεγματώδεα ὑπάγει. Τῶν δὲ ἀγρίων λαχάνων [8]ὁκόσα ἐν τῷ στόματι θερμαντικὰ καὶ εὐώδεα, ταῦτα θερμαίνει καὶ διουρέεται μᾶλλον ἢ διαχωρέει· ὁκόσα δὲ ὑγρὴν φύσιν ἔχει καὶ ψυχρὴν [9]καὶ μωρὴν ἢ ὀσμὰς βαρείας, ὑποχωρέει μᾶλλον ἢ διουρέεται· ὁκόσα δέ ἐστι στρυφνὰ [10]ἢ αὐστηρὰ, στάσιμα· ὁκόσα δὲ δριμέα καὶ εὐώδεα διουρέεται· ὁκόσα δὲ δριμέα καὶ ξηρὰ ἐν τῷ [11]στόματι, ταῦτα πάντα ξηραίνει· ὁκόσα δὲ ὀξέα, ψυκτικά. Οἱ δὲ χυλοὶ διουρητικοὶ, [12]κρήθμου, σελίνου, σκορόδου, κυτίσου, μαράθρου, πράσου, ἀδιάντου, [στρύχνου ψύχει, σκολοπένδριον, μίνθη, σέσελι, [13]σέρις,

vens. Brassica calefacit et per alvum transit et biliosa subducit. Betae succus alvum movet, olus vero in cibo alvum sistit, radices vero betarum magis ventrem deiiciunt. Cucurbita refrigerat et humectat et per alvum, non vero per urinam transit. Rapum aestuosum est, humectat vero et perturbat corpus, nec tamen per alvum, sed per urinam transit. Pulegium calefacit et alvum movet. Origanum calefacit, sed etiam biliosa subducit. Thymbra similia efficit. Thymum calidum, urinas et alvum movet; quin et mucosa educit. Hyssopus calefacit et mucosa educit. Ex agrestibus autem oleribus quae ori sunt calida et suaveolentia, calefaciunt et magis urinas quam alvum movent; quae vero naturam habent humidam et frigidam et insipidam, vel odorem gravem, potius alvum quam urinas cient; quae autem sunt acerba vel austera, alvum sistunt; — quae acria et bene olentia, urinas movent, quae acria et sicca in ore, ea omnia siccant; quae vero acida, refrigerant. Succi autem urinam movent crethmi, apii, allii, cytisi, foeniculi, porri, adianti; alvum vero movent et purgant succi cicerum, lentis, hordei, betarum, brassicae, mercurialis, sambuci, cnici; haec omnia potius alvum deiiciunt quam urinas movent.

[1] θερμὸν οὐ διαχ. — [2] θερμαίνει. — [3] δυσουρέεται. — [4] παραπλήσιον. — [5] θύμος. — [6] δὲ καί. — [7] θερμὸν καὶ φλεγματῶδες. — [8] ὁκόσα τῷ σώματι. [9] καὶ μωρήν om., tum καὶ ὀσμάς. — [10] καὶ αὐστ. — [11] σώματι. — [12] κρήμνου. — [13] σέρις om.

qui refert θ. habere εὖ μέντοι διαχωρέει καὶ τὰ χολώδεα ἄγει.

βλίτον — διαχωρητικόν.] βλῆτον vulg., βλίτον H. I. K., Littr.; — βλίτον — διαχωρ. om. θ.; — θερμὸν οὐ διαχωρητικόν vulg., οὐ θερμὸν διαχωρητικόν Mack., quem Littréus sequitur.

κράμβη — ἄγει.] καὶ τά omm. E. H. K., θ.; — χολώδεα δέ cod. θ.

σεύτλου — διαχωρητικώτεραι.] τεύτλου vulg., per σ̄ E. H. I., θ.; — αὐτὸ δ' pro τὸ δὲ λάχανον E. H. K., θ., sed H. plene δέ; — ἐσθιόμενον omm. H. K., θ.

κολοκύνθη — δέ.] θερμαίνει pro ψύχει Ald., Parr. 4.; θ.; — οὐκ οὐρέεται δέ cod. θ. praebuit Littr.; vulgo om.

γογγυλὶς — δέ.] γογγύλη cod. θ.; — καυσώδης vulg., καυσῶδες Parr. 5., θ.; — ὑγραίνει καί cod. θ. sine δέ; — οὐραίεται cod. θ., δυσουρέεται vulg.

ὀρίγανον — χολώδεα.] καὶ τά omm. E. H. K., θ.

θύμβρη — διαπρήσσεται.] ἡ θύμβρη E.; — vulgo παραπλήσια τῷ ὀριγάνῳ, sed τῷ ὀριγ. omm. pr. m. in H., θ.

θύμον — φλεγματώδεα.] δὲ καὶ οὐρ. G. I. J.; — οὐρέεται cett.; — καί ante φλεγμ. om. θ.

ὕσσωπος — ὑπάγει.] ὕσσωπος E. θ., Littr.; — ὕσσωπον vulg.; — θερμόν vulg., θερμαίνει E. H. K., θ.; — φλεγματῶδες sine ἄγει vulg.; φλεγματώδεα ἄγει alii et Littr. e mss., ὑπάγει φλεγματώδεα cod. θ. unde ὑπάγει recepi.

τῶν δὲ ἀγρίων — ψυκτικά.] ὅσα E. H. K.; — ἐν E. K. θ., Littr., vulgo om.; — σώματι E., sec. m. in H., K.; — μᾶλλον καὶ οὐρ. cod. θ.; — δ' ὑγρίην E. H. K. θ.; — ἢ K. θ. Littr., ubi vulgo καί ante ὀσμάς; — ὑποχωρέεται vulgo, ὑποχωρέει de meo; — δ' ἐστι cod. θ., ἐστι om. K.; — ἔτι Mack. pro ἐστι; — καὶ στρυφνά vulg., sed καί omm. Ald., Parr. 6.; — καὶ αὐστ. vulg., ἢ αὐστ. cod. θ., Littr.; — διουρ. cod. θ., οὐρέεται vulgo; — στόματι Ald., Parr. nonnulli; — πάντα omm. E. H. K. P'. θ.; — καὶ ψυκτικά Ald., Parr. 5.

οἱ δὲ χυλοὶ — διουρέεται.] χυλοί sec. m. in H., χυμοί cett.; — κρήθμου cod. θ., Lind., Mack., Littr., κρήμνου vulg. Post σκορόδου vulgo ἀποβρέγματα, ego emblema repudio; — πράσων cod. θ.; — στρύχνου ὃ καὶ ψύχει, σκολοπένδριον P'. Lind., Mack., στρύχνον τάδε ψύχει. σκολοπέντριον G. Ald., στρύχνου καὶ ταῦτα ψύχει σκολοπένδριον H. K. — καὶ ψύχει στρύχνον καὶ τοῦτο ψύχει καὶ σκολοπένδριον, sine στρύχνου cod. θ.; — σέρις Littr. ex θ., vulgo om.; — διαχωρητικὰ (δὲ Lind.) καὶ καθαρτικά, ἐρέβινθοι, φακῆ, κριθαί, σεῦτλα, κράμβη, λινόζωστις, ἀκτή, κνίκος vulg.;

καυκαλίδες, ὑπερικὸν, κνίδαι]· [1]*διαχωρητικοὶ δὲ καὶ καθαρτικοὶ ἐρεβίνθων, Φακῆς, κριθῆς, σεύτλων, κράμβης, λινοζώστιος, ἀκτῆς, κνήκου· ταῦτα πάντα ὑποχωρέει μᾶλλον ἢ* [2]*διουρέεται.*

νε'. Περὶ *δὲ ὀπώρης ὧδε ἔχει.* Τὰ [3]*μὲν ἐγκάρπια διαχωρητικώτερα, τὰ δὲ χλωρὰ τῶν ξηρῶν.* Ἡ *δὲ δύναμις* [4]*εἰρήσεται ἑκάστων.* [5]Μόρα *θερμαίνει καὶ ὑγραίνει καὶ διαχωρέει.* Ἄπια *πέπειρα θερμαίνουσι καὶ ὑγραίνουσι καὶ διαχωρέουσι· τὰ δὲ σκληρὰ στάσιμα· ἀχράδες χειμέριοι πέπειροι διαχωρέουσι καὶ τῆς κοιλίης καθαρτικαί· αἱ δὲ ὠμαὶ στάσιμοι.* Μῆλα *γλυκέα δύσπεπτα, τὰ δὲ ὀξέα καὶ πέπονα ἧσσον· κυδώνια στυπτικὰ καὶ οὐ διαχωρέουσι· οἱ δὲ χυλοὶ πρὸς τοὺς ἐμέτους στατικοὶ καὶ διουρητικοί·* [*καὶ αἱ ὀδμαὶ* [6]*πρὸς τοὺς ἐμέτους·*] *τὰ δὲ ἄγρια μῆλα στατικὰ, ἑφθὰ δὲ μᾶλλον διαχωρέει· πρὸς δὲ τὴν ὀρθόπνοιαν οἵ τε* [7]*χυλοὶ πινόμενοι καὶ αὐτὰ ὠφελέει.* Οὖα *δὲ καὶ μέσπιλα καὶ κράνεα καὶ ἡ ἄλλη τοιαύτη ὀπώρη στατικὴ καὶ στρυφνή.* [8]Ῥοιῆς *γλυκείης ὁ χυλὸς διαχωρέει, καυσῶδες δέ τι ἔχει·* [9]*αἱ οἰνώδεες* [10]*Φυσώδεες, αἱ δὲ ὀξεῖαι ψυκτικώτεραι· οἱ δὲ πυρῆνες πασέων στάσιμοι.* Σίκυοι *ὠμοὶ ψυχροὶ* [11]*καὶ δύσπεπτοι· πέπονες δὲ διουρέονται καὶ διαχωρέουσι, Φυσώδεες δέ.* Βότρυες *θερμοὶ καὶ ὑγροὶ καὶ διαχωρητικοὶ, μάλιστα οἱ λευ-*

55. At vero de fructibus auctumnalibus habet se res ad hunc modum. Qui semen quidem inclusum habent, ii alvum magis movent; virides item magis quam sicci. Singulorum autem facultas exponetur. Mora calefaciunt et humectant et per alvum secedunt. Pira matura calefaciunt et humectant et per alvum secedunt, sicca vero eam sistunt; pira sylvestria hiemalia matura alvum deiiciunt et ventrem purgant, cruda vero alvum sistunt. Mala dulcia concoctu sunt difficilia, acida vero et matura minus; mala cydonia adstringunt, neque per alvum secedunt; succi vero vomitum sedant et urinam movent; [eorumque odor adversus vomitum valet;] mala vero sylvestria alvum sistunt, cocta vero magis movent. Adversus spirationem erecta cervice succi epoti et ipsa iuvant. Sorba, mespila, corna et reliqui huiusmodi fructus alvum sistunt et acerbi sunt. Mali punici dulcis succus per alvum secedit, sed aestuosum quid habet. Vinosa autem inflant, acida vero magis refrigerant; omnium vero nuclei alvum sistunt. Cucumeres crudi frigidi et concoctu difficiles; maturi vero urinam cient et alvum movent, sed

[1] *διαχωρητικὰ καὶ καθαρτικὰ ἐρέβινθοι* et tum ad *κνῆκος* usque nominativo. — [2] *οὐρέεται.* — [3] *μέν* om. — [4] *εἴρηται.* — [5] *μόνα.* — [6] *πρὸ τῶν ἐμέτων.* — [7] *χυμοί.* — [8] *καὶ ῥοιῆς.* — [9] *αἱ δὲ οἰν.* — [10] *καυτώδεες.* — [11] *καί* abest.

cum Littréo haec ex θ. descripsi, nisi quod hic post *κνήκου* fert *ἅλμης*; — *πάντα* omm. E. H. K. θ.; — *μᾶλλον ὑποχ.* idem; *ὑποχωρέεται* ceteri, *ὑποχωρέει* de meo.

55. *περὶ — ἔχει.*] haec omm. F. G.; *ὀπωρῶν* I. J.

τὰ — ξηρῶν.] *μέν* omm. G. I.; — *κάρπιμα* cod. θ.

ἡ δὲ δύναμις — διαχωρέει.] *εἰρήσεται* cod. θ., Mack., Littr., *εἴρηται* vulg.; — *ἑκαστέων* pro vulgato *αὐτῶν* Zuing. in marg.

ἄπια — στάσιμοι.] *ἄπιοι* omnes, de meo *ἄπια* et epitheta neutra; — *σκληραὶ. στάσιμον* cod. θ.; — *ἀχράδες δέ* idem; — *καὶ τὴν κοιλίην καθαίρει* E. H. (*καθαίρουσι* K.) θ.; — *δ' ὠμαί* E. H. K.; — *στάσιμον* H. θ.

μῆλα — ὠφελέει.] *μῆλα κυδώνια δύσπεπτα ὀξέα πέπονα ἧσσον· ἔχει δέ τι στυπτικόν* pro *μῆλα — διαχωρέουσι* cod. θ.; — *ὀξέα δέ* sine *τά* E. H. K.; — *καί* ante *πέπονα* omm. E. H. K.; — *διαχωρέει* iidem; — *οἱ δὲ χυλοὶ τῶν μήλων* ceteri, sed *τῶν μήλων* om. θ.; — *πρὸς τοὺς ἐμέτους* cod. θ., Littr., *πρὸ τῶν ἐμέτων* vulg.; — *οὐρητικοί* cett.; — *αἱ* ante *ὀδμαί* de meo adposui; — *δ' ἄγρια* E. H. K. θ., *δέ* plene vulg.; — *ἐσθιόμενα* ante *μᾶλλον διαχ.* fert vulgata, sed *ἐσθιόμ.* omm. pr. m. in H., θ.; — *διαχωρέει* E. H. K. Q'. θ., Zuing. in marg., *διαχωρητικά* vulg.; — *οἵ τε χυλοὶ αὐτῶν καὶ αὐτὰ πινόμενα ὠφελέει* vulg., *καὶ αὐτὰ πινόμενα οἵ τε χυλοὶ ὠφελέει* cod. θ.; — in his lectionibus ordo vocabulorum vitiosus est.

οὖα — στρυφνή.] *σοῦρβα* Zuing. in marg.; — *κράνεα* cod. θ., *κράνια* vulg. — *ἡ* pro vulgato *ὅση ἄλλη* E. H. K. θ.

ῥοιῆς — στάσιμοι.] *καὶ ῥοιῆς* vulg., *καί* omm. E. H. K.; — *ὁ* ante *χυλός* om. θ.; — vulgo *αἱ οἰνώδεες τῶν ῥοιῶν*, sed *ὁ οἰνώδης* cod. θ. sine *τῶν ῥοιῶν*, quod etiam pr. m. in H. om.; — *Φυσώδης* cod. θ., *ἧσσον καυσώδεες* pro *Φυσώδεες* Littréi vulgata; — *ἡ δὲ ὀξεῖα ψυκτικωτέρη* cod. θ.; — *πασέων* K., Littr., *πάντων* vulg.

σίκυοι — δέ.] *ψυχροὶ καί* om. θ.; — *οἱ δὲ πέπονες* vulg., sequor E. H. K., θ.; — *οὐρέονται* ceteri; — *πέπειροι* pro *πέπονες* Mack.; — *διαχωρέονται* vulgo, sed *διαχωρέουσι* recte cod. θ.

βότρυες — δέ.] *θερμὸν καὶ ὑγρὸν καὶ διαχωρέει μάλιστα*

κοί· οἱ μὲν οὖν γλυκέες θερμαίνουσι ἰσχυρῶς, διότι πουλὺ ἤδη τοῦ θερμοῦ [1] ἔχουσι· οἱ δὲ ὀμφακώδεες ἧσσον θερμαίνουσι, καθαίρουσι [2] δὲ πινόμενοι· σταφίδες δὲ καυσώδεες, διαχωρέουσι δέ. Σῦκον χλωρὸν ὑγραίνει καὶ διαχωρέει καὶ θερμαίνει, ὑγραίνει μὲν ὅτι ἔγχυλόν ἐστι, θερμαίνει δὲ διὰ τὸν [3] γλυκὺν ὀπὸν καὶ διαχωρέει· τὰ πρῶτα τῶν σύκων κάκιστα, ὅτι ὀπωδέστατα, βέλτιστα δὲ τὰ ὕστατα· [4] τὰ ξηρὰ σῦκα καυσώδεα [5] μὲν, διαχωρέει δέ. Αἱ ἀμυγδάλαι καυσώδεες, τρόφιμοι [6] δέ· καυσώδεες μὲν διὰ τὸ λιπαρὸν, τρόφιμοι δὲ διὰ τὸ σαρκῶδες. Καὶ κάρυα τὰ στρογγύλα [7] παραπλήσια· τὰ δὲ πλατέα [8] πέπονα τρόφιμα καὶ [9] διαχωρέει καθαρὰ ἐόντα καὶ φῦσαν [10] ἐμποιέει· οἱ δὲ χιτῶνες [11] αὐτῶν στάσιμοι. Ἄκυλοι δὲ καὶ βάλανοι καὶ φηγοὶ στατικὰ ὠμὰ καὶ ὀπτά· ἑφθὰ δὲ ἧσσον.

flatum gignunt. Uvae calidae sunt et humidae et alvum movent; praecipue vero albae; dulces igitur valide calefaciunt, quia iam multum calidi habent; immaturae vero minus calefaciunt, potu autem purgant; uvae vero passae aestuosae sunt, sed per alvum transeunt. Ficus viridis humectat et alvum movet et calefacit; humectat quidem, quia succo praegnans est; calefacit autem propter dulcem succum et per alvum secedit. Primae ficus vitiosissimae, quia succo maxime abundant, optimae vero postremae. Ficus siccae aestuosae quidem sunt, sed per alvum secedunt. Amygdalae aestuosae sunt, sed alunt; aestuosae quidem sunt propter pinguedinem, alunt autem propter carnem. Et nuces rotundae similiter; latae vero maturae alunt et cum purgatae sunt per alvum transeunt et flatum gignunt; earum vero tunicae alvum sistunt. Glandes ilignae, quercinae et fagineae crudae et tostae alvum sistunt; coctae vero minus.

νϛʹ. Τὰ πίονα τῶν κρεῶν καυσώδεα, διαχωρέει δέ. Κρέα ταριχηρὰ ἐν οἴνῳ [12] μὲν ξηραίνει καὶ τρέφει, ξηραίνει μὲν διὰ τὸν οἶνον, τρέφει δὲ διὰ τὴν σάρκα· ἐν ὄξεϊ δὲ [13] τεταριχευμένα θερμαίνει μὲν ἧσσον διὰ τὸ ὄξος, τρέφει δὲ ἱκανῶς· ἐν ἁλσὶ δὲ [14] κρέα ταριχηρὰ τρόφιμα μὲν ἧσσον, διὰ τὸ ἅλας τοῦ ὑγροῦ ἀπεστερημένα, ἰσχναίνει δὲ καὶ ξηραίνει καὶ

56. Pingues carnes aestuosae sunt, sed per alvum secedunt. Carnes vino conditae siccant et alunt; siccant quidem propter vinum, alunt vero propter carnem. Aceto vero condita minus quidem calefaciunt propter acetum, sed satis nutriunt. Sale vero conditae carnes minus quidem alunt, quum sale privatae sint humore, extenuant autem et siccant et satis per alvum

[1] ἴσχουσι. — [2] δὲ μᾶλλον πινόμενοι· σύκα καὶ σταφίδες καυσώδεα διαχωρητικὰ δὲ σύκον χλωρὸν κ. τ. λ. — [3] γλυκύν om. et tum ὀπὸν διαχωρέει δὲ διὰ τὸ γλυκὺ τοῦ ὀποῦ τὰ πρῶτα. — [4] τὰ δὲ ξ. — [5] μέν om. — [6] δὲ εἰσὶ διὰ ταῦτα. καυσ. — [7] παραπλησίως τούτοις ἔχουσι. — [8] καὶ πέπ. — [9] διαχωρητικὰ καθαρὰ δὲ ὄντα. — [10] ἐμποιέουσι. — [11] τούτων. — [12] μὲν ὄντα ταριχηρὰ ξηρ. — [13] τεταριχ. om. — [14] κρ. ταρ. om.

μὲν οἱ E. H. K. Q.′, θ., *θερμὸν καὶ ὑγρόν* I. J.; *μάλιστα μὲν οἱ* Lind., Mack.; — *δὲ μᾶλλον πινόμενοι* vulg., *μᾶλλον* omm. pr. m. in H. θ., Littr.; — *σῦκα* (*σύκα* E. H. K. Ald., Lind.) *καὶ* (*σῦκα καί* om. θ.) *σταφίδες* (*ἀσταφίδες* H. θ.) (addit *δέ* θ.) *καυσώδεα* (*καυσώδεες* H., al. m. *ὅσα καυσῶδες* cod. θ.) *διαχωρητικὰ* (*διαχωρέει* pr. m. in H., θ.) *δὲ* (*δέ* om. P.′) vulgata. Textum descripsi sicuti Littr., nisi quod *διαχωρέουσι* de meo dedi.

σῦκον — διαχωρέει δέ.] *διότι* E. H.; — *διὰ τὸ ἔνχυλον εἶναι* cod. θ.; — *θερμαίνει δὲ διὰ τὸν ὀπὸν, διαχωρέει δὲ διὰ τὸ γλυκὺ τοῦ ὀποῦ* (*τὸν γλυκὺν ὀπόν* E. H., *τὸν ὀπὸν*, sine *τὸ γλυκύ* G.) vulg.; cum Littréo θ. sequor; — *τὰ πρῶτα σῦκα* E. P.′; — *ὅτι εἰσιν ὀπωδέστ.* vulg., sed *εἰσιν* omm. E. H. K., θ., *ὀπωδέστερα* F. G. H.; — *τά* ante *ξηρά* omm. pr. m. in H., θ.; — *μέν* ex θ. recepit Littr.; — *διαχωρέει* E. H. K., θ., *διαχωρητικά* vulg.

αἱ ἀμυγδάλαι — σαρκῶδες.] *αἱ δὲ ἀμ.* H. K.; *ἀμύγδαλα* cod. θ.; — *τρόφιμον* (*τρόφιμοι* H. K., θ.) *δέ εἰσι* (*εἰσι* omm. E. θ.) *διὰ ταῦτα* (*τάδε* E. H. K.) (*διὰ ταῦτα* s. *τάδε* om. θ.) vulgo; textum descripsi quemadmodum Littr.; — *καυσῶδες* cod θ.; — *τρόφιμον* H. K., θ.

καὶ — στάσιμοι.] *καί* om. θ.; — *τά* om. idem; — *παραπλησίως τούτοις ἔχουσι* vulg., *παραπλήσια* solum E. H. K. P.′ Q.′, θ., Littr.; — *πλατέα κάρεα* cod. θ.; — *τρόφιμα πέπονα* cod. θ., *τρόφιμον* H. K.; — *διαχωρέει* E. H. K., θ., Littr., *διαχωρητικά* vulg.; — *καθαρὰ δὲ ἐόντα* vulg., *δέ* omm. E. H. K., θ.; — *ἐμποιέει* E. H. K., θ., Lind., *ἐμποιέουσι* cett.; — *στάσιμον* cod. θ.

ἄκυλοι — ἧσσον.] *ἀκυλοί* vulg., *ἄκυλοι* E. Littr.; — *δὲ καὶ β.* cod. θ., *δέ* om. vulg.; — *δρυϊνοί* pro *καὶ φηγοί* cod. θ., *φηγή* pr. m. in H.; — *καὶ ὠμά* K.; — *καὶ ὀπτά* om. θ.

56. *τὰ πίονα — δέ.*] *διαχωρητικά* vulg., sequor E. H. K., θ.; — *δέ* om. K.

κρέα — ἱκανῶς.] *κρέη* E. H. K.; — *μὲν ὄντα* vulg., *ὄντα* omm. pr. m. in H., θ., Littr.; — *ταριχηρὰ ξηραίνει* G., sec. m. in H., I. K.; — *ξηραίνει — σάρκα* omm. Parr. 4.; — *τεταριχ.* omm. Parr. 4.; — *ἧσσον* (*ἧσσον* om. K.) *δὲ* (*δέ* omm. Parr. 5., θ., Littr.) *διά* vulg.; — *ἁλί* cod. θ.; — *διαχωρέει καὶ ξηραίνει* E.

διαχωρέει ἱκανῶς. Τὰς δὲ δυνάμιας ἑκάστων ἀφαιρέειν καὶ προστιθέναι ὧδε χρή· [1] εἰδότα ὅτι πυρὶ καὶ ὕδατι πάντα ξυνίσταται καὶ ζῶα καὶ φυτὰ, καὶ ἀπὸ τούτων αὔξεται καὶ ἐς ταῦτα διακρίνεται. Τῶν μὲν οὖν ἰσχυρῶν σιτίων ἕψοντα πολλάκις καὶ διαψύχοντα τὴν δύναμιν ἀφαιρέειν, [2] τῶν δὲ ὑγρῶν πυροῦντα καὶ φώζοντα τὴν ὑγρασίην [3] ἐξαιρέειν, τῶν δὲ ξηρῶν βρέχοντα καὶ νοτίζοντα, τῶν δὲ ἁλμυρῶν βρέχοντα καὶ ἕψοντα, τῶν δὲ πικρῶν καὶ δριμέων τοῖσι γλυκέσι διακιρνῶντα, τῶν δὲ στρυφνῶν τοῖσι λιπαροῖσι· καὶ περὶ τῶν ἄλλων πάντων ἐκ τῶν προειρημένων χρὴ γιγνώσκειν. Ὁκόσα [4] πυρούμενα ἢ φωζόμενά ἐστι, στάσιμα μᾶλλον τῶν ὠμῶν, διότι τὸ ὑγρὸν ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀφῄρηται καὶ τὸ [5] ὀσῶδες καὶ τὸ λιπαρὸν· ὁκόταν οὖν ἐς τὴν κοιλίην ἐμπέσῃ, ἕλκει τὸ ὑγρὸν ἐκ τῆς κοιλίης ἐπ' ἑωυτὰ [6] ξυγκλείοντα τὰ στόματα τῶν φλεβίων, ξηραίνοντα καὶ θερμαίνοντα, ὥστε ἵστησι τὰς διεξόδους τοῦ ὑγροῦ. Τὰ δ' ἐκ τῶν ἀνύδρων καὶ ξηρῶν καὶ πνιγηρῶν χωρίων ἅπαντα ξηρότερα καὶ θερμότερα καὶ ἰσχὺν πλείω παρέχεται ἐς τὸ σῶμα, διότι ἐκ τοῦ ἴσου ὄγκου βαρύτερα καὶ πυκνότερα καὶ πολυνοστότερά ἐστι ἢ τὰ ἐκ τῶν ὑγρῶν τε καὶ ἀρδομένων καὶ ψυχρῶν· ταῦτα δὲ ὑγρότερα καὶ κουφότερα καὶ ψυχρότερα. [7] Οὔκουν δεῖ τὴν δύναμιν [8] μοῦνον αὐτῶν γνῶναι τοῦ τε σίτου καὶ τοῦ πόματος καὶ τῶν ζῴων, ἀλλὰ καὶ τῆς πατρίδος ὁκόθεν εἰσί. Ὁκόταν [9] μὲν οὖν

secedunt. De viribus autem singularum detrahere iisque addere oportet hoc modo: probe scientem ex igne et aqua constare omnia animantia et vegetabilia eaque ex his crescere et in ea dissolvi. De cibis igitur validis saepe coquendo et refrigerando robur detrahere oportet; de humidis torrendo et assando humorem demere oportet, de siccis irrigando et madefaciendo, de salsis macerando et coquendo, de amaris et acribus ea cum dulcibus miscendo; de acerbis cum pinguibus; ac de reliquis omnibus ex ante dictis aestimare oportet. Quae vero tosta et assata sunt magis quam cruda alvum sistunt, quia humidum per ignem exemptum est et nauseosum et pingue; quando igitur in ventriculum illabuntur, attrahunt humorem ex ventre ad se venarum ostiola occludentia, siccantia et calefacientia, adeo ut pertransitus humoris sistant. Quae vero ex aridis et siccis et aestuosis locis proveniunt, omnia sunt sicciora et calidiora et maius corpori robur praebent, quia eadem mole graviora et densiora et maiorem reditum praebentia quam quae ex humidis et irrigatis locis et frigidis; haec autem sunt humidiora et leviora et frigidiora. Neque igitur solum ipsius cibi et potus et animantium ipsorum, sed et patriae, ex qua oriuntur, vim nosse oportet. Cum ergo ex iisdem etiam cibis validum alimentum corpori offerre voles, iis, quae ex locis minime aquosis prodeunt, utendum tum cibis, tum potionibus, tum animantibus; cum

[1] εἰδότα ὅτι om. — [2] καὶ προστιθέναι δὲ πάλιν ὧδε χρὴ τῶν δὲ ὑγρῶν. — [3] ἐξαιρέεσθαι τῶν ξηρῶν. — [4] δὲ πυρούμ. — [5] πυρῶδες. — [6] συγκλείων. [7] οὐκοῦν. — [8] μοῦνον om. — [9] μέν om.

τὰς δὲ — διακρίνεται.] εἰδότα ὅτι ex θ. supplevit Littr., vulgo om.; — καί non ante ἀπό, sed ante αὔξεται in θ.; — ἀπό E., sec. m. in H., K., ὑπό vulg.

τῶν — γιγνώσκειν.] ἕψοντα cod. θ. recte, tum h. l., tum paulo post, ἑψῶντα utroque loco vulg.; — post ἀφαιρέειν addit καὶ προστιθέναι (addunt δέ Parr. 3.) πάλιν (πάλιν omm. H. K. P.') ὧδε χρή vulg., καὶ προστιθέναι πάλιν ὧδε χρή omm. θ., Littr.; — καίοντα pro φώζοντα J.; — ἐξαιρέειν cod. θ., Littr., ἐξαιρέεσθαι vulg.; — post νοτίζοντα Mack. de suo τὴν ξηρότητα; — δ' ἁλμυρῶν cod. θ.; — post ἕψοντα Mack. τὴν ἅλμην de suo; — διακιρνῶντα omm. pr. m. in H., θ.; — ἐπὶ (ἐπί om. θ.) τῶν ἄλλων vulgo, περί de meo reposui.

ὁκόσα — ὑγροῦ.] ὅσα πυροῦται ἢ φωζόμενα στατικά ἐστι cod. θ.; — στάσιμά ἐστι vulgo; ordinem inverti de meo; — ἀνήρηται Q.', Lind., ἀφαιρέεται cod. θ.; — καὶ τὸ πυρῶδες vulg., καὶ τὸ ὀπῶδες cod. θ., Mack., Littr.; — καὶ ἐκπυροῦται pro καὶ τὸ ὀπῶδες Lind.; — ὅταν cod. θ.; — γοῦν vulg., οὖν Parr. 4., θ.; — ἐφ' ἑωυτά θ., ἐπ' αὐτά vulg.; — συγκλείοντα vulg., συγκλείων Parr. 5., συγκλεῖον Q.', καὶ συγκλαίων cod. θ., ξυγκλείοντα [μὲν] τὰ στ. τ. φλ. ξυγκαίοντα [δὲ] καί Lind.; — φλεβῶν cod. θ.; — τῶν ὑγρῶν idem.

τὰ δ' ἐκ — ψυχρότερα.] δ' H. K., θ., δέ vulg.; — καὶ ξηροτ. καὶ θερμοτ. E.; — πολύνοστα vulg., πολύναστα cod. θ.; — τε post ὑγρῶν E. H. K., θ., vulgo om.

οὔκουν — εἰσί.] οὐκοῦν Ald., E. H.; — μοῦνον omm. Parr. 3.; — αὐτέου E., αὐτοῦ μόνου cod. θ.; — τὰς πατρίδας idem.

ὁκόταν — χρηστέον.] μὲν οὖν E. H. K., θ., Littr., vulgo γοῦν sine μέν; — ἰσχυροτέρην cod. θ., Littr., ἰσχυράν vulg.; — προσενέγκαι Ald., Parr. 6.; — καὶ ἀπό vulg., καί omm.

βούλωνται τροφὴν [1]ἰσχυροτέρην τῷ σώματι [2]προσενεγκεῖν ἀπὸ τῶν αὐτῶν σίτων, τοῖσι ἐκ τῶν ἀνύδρων χωρίων χρηστέον [3]καὶ σίτοισι καὶ πόμασι καὶ ζῴοισι· ὁκόταν δὲ [4]κουφοτέρην καὶ ὑγροτέρην, τοῖσι ἐκ τῶν ἀρδομένων χρηστέον. Τὰ γλυκέα καὶ τὰ δριμέα καὶ τὰ ἁλυκὰ καὶ τὰ πικρὰ καὶ τὰ αὐστηρὰ καὶ [5]τὰ σαρκώδεα θερμαίνειν πέφυκε, καὶ ὅσα ξηρά ἐστι καὶ ὅσα ὑγρά. Ὁκόσα μὲν οὖν ξηροῦ μέρος πλέον ἔχει ἐν [6]ἑωυτοῖσι, ταῦτα μὲν ξηραίνει καὶ θερμαίνει· ὁκόσα δὲ ὑγροῦ μέρος ἔχει πλέον, ταῦτα πάντα θερμαίνοντα ὑγραίνει καὶ διαχωρέει μᾶλλον ἢ τὰ ξηρά· τροφὴν γὰρ μᾶλλον ἐς τὸ σῶμα διδόντα, ἀντίσπασιν ποιέεται [7]ἐς τὴν κοιλίην, καὶ ὑγραίνοντα διαχωρέει. Ὁκόσα δὲ διαθερμαίνοντα ξηραίνει ἢ σῖτα ἢ ποτά, οὔτε πτύσιν, οὔτε διούρησιν οὔτε διαχώρησιν ποιεῦντα ξηραίνει τὸ σῶμα διὰ τάδε· θερμαινόμενον τὸ σῶμα κενοῦται τοῦ ὑγροῦ· τὸ μὲν ὑπ' αὐτῶν τῶν σιτίων, τὸ δὲ ἐς [8]τὴν τροφὴν τῷ τῆς ψυχῆς θερμῷ καταναλίσκεται, τὸ δὲ διὰ τοῦ χρωτὸς ἐξωθέεται θερμαινόμενον καὶ λεπτυνόμενον. Τὰ γλυκέα καὶ τὰ πίονα καὶ τὰ λιπαρὰ πληρωτικά ἐστι, διότι ἐξ ὀλίγου ὄγκου πουλύχοά ἐστι· θερμαινόμενα δὲ καὶ διαχεόμενα πληροῖ τὸ κενὸν ἐν τῷ σώματι καὶ γαληνίζειν ποιέει. Τὰ δ' ὀξέα καὶ δριμέα καὶ αὐστηρά, καὶ στρυφνὰ καὶ ξυγκομιστὰ καὶ ξηρὰ οὐ πληροῖ, διότι τὰ στόματα τῶν φλεβῶν ἀνέωξέ τε καὶ διεκάθηρε· καὶ τὰ μὲν ξηραίνοντα, τὰ δὲ δάκνοντα, [9]τὰ δὲ στύφοντα φρῖξαι καὶ ξυστῆναι ἐς ὀλίγον ἐποίησε ὄγκον τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῇ σαρκί· καὶ

vero levius et humidius, iis, quae ex irriguis locis nascuntur, utendum. Dulcia, acria, salsa, amara, austera et carnosa calefacere solent, tum quae sicca sunt, tum quae humida. Quae igitur plus sicci in se habent, ea siccant quidem et calefaciunt. Quae vero plus humidi, haec omnia calefaciendo humectant et magis quam sicca per alvum secedunt. Nam cum plus corpus nutriant, ad ventriculum contra attrahunt et humectando alvum deiiciunt. Qui vero calefaciendo siccant tum cibi, tum potus, neque sputum, neque urinam, neque alvum cient, et hanc ob causam corpus siccant. Incalescens corpus humido vacuatur partim ab ipsis cibis, partim etiam a calore animi in alimentum absumitur, partim vero calefactum et attenuatum per cutem foras propellitur. Dulcia, pinguia et oleosa idcirco implent, quia ex modica mole multum diffundunt. Calefacta vero et diffusa vacuum in opere replent et ipsum tranquillum reddunt. Acida autem, acria, austera, acerba et ex toto collata et sicca non implent, ideo quod venarum ora tum aperiunt, tum expurgant et partim quidem siccando, partim vero incidendo et adstringendo horrorem inferunt et carnis humidum in parvam molem contrahunt, atque ita vacuum multum in corpore oritur. Cum igitur paucis implere, vel multis vacuare voles, hisce utitor. Recentia omnia plus ceteris roborant, propterea quod vitae sunt propinquiora. At vetustate marcida, quod ad putredinem magis accedant, recentibus alvum magis deiiciunt. Cruda vero alimentum praebent et ructus excitant, quod quae igne coqui oporteat, ea ven-

[1] ἰσχυράν. — [2] προσενέγκαι καὶ ἀπό. — [3] καί om. — [4] κουφοτέρῃ τῇ τροφῇ καὶ ὑγρ. — [5] τά om. — [6] αὐτέοισι. — [7] ἐν τῇ κοιλίῃ. — [8] τήν om. — [9] καὶ στυφ.

E. P.', θ., Littr.; — καί ante σίτοισι omm. Parr. 3.; — σιτίοισι cod. θ.; — κουφοτέρῃ τῇ (τῇ omm. θ., Littr.) τροφῇ vulgo; de meo accusativum dedi, τροφῇ omisi.

τὰ γλυκέα — ὑγρά.] τά ante σαρκώδεα E. H. K. P., θ., Lind., Littr., τά om. vulg.; — ὅσα om. J.; — πικρά pro ὑγρά cod. θ.

ὁκόσα — διαχωρέει.] μέρος cod. θ., Mack., Littr., μέρους vulg.; — item paulo post; — ἔχει ἐν αὐτέοισι vulg., ἐν αὐτοῖς ἔχει cod. θ., ἑωυτοῖσι de meo; — θερμ. καὶ ξηρ. cod. θ.; — θερμὰ ὄντα pro θερμαίνοντα idem; — ἀντίστασιν L., Lind., Mack.; — ἐς τὴν κοιλίην E. H. K., θ., Littr., ἐν τῇ κ. vulgo.

ὁκόσα — λεπτυνόμενον.] ὅσα δὲ θερμαίνοντα cod. θ.; — διούρησιν idem et ποιέοντα, ceteri οὔρησιν; — ἀπ' E. P.' Q.', Zuing. in marg.; — δ' ἐς cod. θ.; — τὴν τροφήν idem, Mack., Littr., vulgo τήν om.; — ἐς τὴν τρ. om. pr. m. in H.

τὰ γλυκέα — ποιέει.] τὸ θερμόν vulg., τὸ κενόν de meo, vid. p. 452. vs. 1.; — γαληνίζειν cod. θ., Mack., Littr., γαληνιάζειν vulg.

τὰ δ' ὀξέα — σώματι.] δ' E. H. K., δέ vulg.; — τρυφερά pro στρυφνά cod. θ.; — δυσκόμιστα idem; — στόμια idem; — τὰ δὲ στύφοντα idem, Littr., καὶ στύφοντα vulg.; — συστῆσαι vulg., συστῆναι cod. θ., Littr.; — ὄγκον ἐποίησε idem cod.

τὸ κενὸν πουλὺ ἐγένετο ἐν τῷ σώματι. Ὁκόταν οὖν βούλῃ ἀπ' ὀλίγων πληρῶσαι ἢ ἀπὸ πλειόνων κενῶσαι, τοῖσι τοιούτοισι χρέεσθαι. Τὰ πρόσφατα πάντα ἰσχὺν πλείονα παρέχεται τῶν ἄλλων διὰ τόδε, ὅτι ἔγγιον τοῦ ζῶντός ἐστι· τὰ δὲ ἕωλα καὶ σαπρὰ διαχωρέει μᾶλλον τῶν προσφάτων, διότι ἔγγιον τῆς σηπεδόνος ἐστί. Τὰ δὲ ἔνωμα στροφώδεα καὶ ἐρευγμώδεά ἐστι, διότι ἃ δεῖ τῷ πυρὶ κατεργασθῆναι, ταῦτα ἡ κοιλίη διαπρήσσεται ἀσθενεστέρη ἐοῦσα τῶν ἐσιόντων. Τὰ δὲ ἐν τοῖσι ὑποτρίμμασι ὄψα σκευαζόμενα καυσώδεα καὶ ὑγρὰ, ὅτι λιπαρὰ καὶ πυρώδεα [1] καὶ θερμὰ καὶ ἀνομοίους τὰς δυνάμιας ἀλλήλοισι ἔχοντα ἐν τῷ αὐτῷ ἴζει. Τὰ δὲ ἐν ἅλμῃ [2] ἢ ὄξεϊ βελτίω καὶ οὐ καυσώδεα.

νζ'. Περὶ δὲ λουτρῶν ὧδε ἔχει· ὕδωρ πότιμον ὑγραίνει καὶ ψύχει, δίδωσι γὰρ τῷ σώματι ὑγρασίην· τὸ δὲ ἁλμυρὸν λουτρὸν θερμαίνει καὶ ξηραίνει, φύσι γὰρ ἐὸν θερμὸν ἕλκει ἀπὸ τοῦ σώματος τὸ ὑγρόν. Τὰ δὲ θερμὰ λοετρὰ νῆστιν μὲν ἰσχναίνει καὶ ψύχει· φέρει γὰρ ἀπὸ τοῦ σώματος τὸ ὑγρὸν τῇ θερμασίῃ· κενουμένης δὲ τῆς σαρκὸς τοῦ ὑγροῦ, ψύχεται τὸ σῶμα· βεβρωκότα δὲ θερμαίνει καὶ ὑγραίνει, διαχέοντα τὰ [3] ὑπάρχοντα ἐν τῷ σώματι [4] ὑγρὰ ἐς πλείονα ὄγκον. Ψυχρὰ δὲ λοετρὰ τοὐναντίον· κενῷ μὲν τῷ σώματι [5] δίδωσι θερμόν τι ὑγρὰ ἐόντα· βεβρωκότος δὲ ἀφαιρέει ὑγροῦ ἐόντος καὶ πληροῖ ψυχρὰ ἐόντα τοῦ ὑπάρχοντος ψυχροῦ.

triculus, his quae ingeruntur cum debilior exsistat, conficere cogatur. At vero opsonia ex intritis praeparata ideo sunt aestuosa et humida, quod pinguia, ignea et calida et inaequales inter se vires sortita in eodem resident. Quae vero muria condiuntur vel aceto meliora et minime aestuosa.

57. Balnea autem ad hunc se habent modum. Aqua potabilis humectat et refrigerat; cum corpori humorem exhibeat. Salsum vero balneum calefacit et siccat. Natura enim calidum humorem e corpore trahit. At balnea calida ieiunum quidem extenuant et refrigerant. Caliditate enim humidum e corpore tollunt, eoque e carne vacuato corpus refrigeratur. Post cibum autem calefaciunt, et humectant, cum ea, quae in corpore sunt, in maiorem molem diffundant. Frigida vero balnea contra. Vacuo corpori calorem aliquem praebent, quum humida sint; de repleto vero, quum simul sit humidum, detrahunt, quia sunt frigida, idque replent frigore quod habent. Balnei abstinentia consumpto hu-

[1] καὶ θερμά om. — [2] ἢ ὄξει om. — [3] ὑπερέχοντα. — [4] ὑγρά om. — [5] διδόντα θερμόν τι καὶ ψυχρὸν βεβρωκότι δὲ ἀφαιρέεται ὑγροῦ ἐόντος καὶ πληροῖ ψυχρὸν ἐὸν τοῦ ὑπ. ξ.

ὀκόταν — χρέεσθαι.] γοῦν vulg., οὖν E. K. θ.; — τοῖσι om. θ.; — τούτοισι E.; — χιῆσθαι cod. θ.

τὰ πρόσφατα — ἐστί.] πλείω Parr. 4., P.', Lind., Mack.; — παρέχεται πλείω cod. θ.

τὰ δὲ — ἐσιόντων.] δ' E. H. K.; — ἔναιμα E. P.'; — στροφ. ex θ. Littréus, τροφώδεα vulg.; — ἃ cod. θ., Zuing., Lind., Mack., Littr., vulgo om.; — μὲν δεῖ pro ἃ δεῖ D.; — κατεργάζεσθαι cod. θ.

τὰ — ἴζει.] δ' F. H. K., θ., Mack.; — καὶ ἀνόμοια ἐς τὰς δυνάμιας ἀλλήλοισι αὖτις ἔχοντα cod. θ.; — ἀνομοίας Parr. 4.

τὰ — καυσώδεα.] δ' E. H. K., θ.; — ἢ ἔξει cod. θ., Littr.; vulgo om.

57. περὶ — ὑγρόν.] λουτροῦ E.; — δ' ἁλμυρόν idem; — ἔχον θερμόν E. H. I. J. K. Q., Zuing. in marg., Lind., ἔχον τὸ θερμόν cod. θ., Mack.

τὰ δὲ θερμὰ — ὄγκον.] τὰ θερμὰ δέ E.; — λουτρὰ νῆστιν vulg., λοετρὰ νήστην cod. θ.; — κενουμένης γάρ idem; — τά ante ὑπάρχοντα om. idem, ὑπάρχοντα L. θ., Mack., ὑπερέχοντα vulg.; — ὑγρά cod. θ., Littr., vulgo om.

ψυχρὰ — ψυχροῦ.] λοετρά cod. θ.; — κενῷ μὲν τῷ σώματι δίδωσι θερμόν τι (addunt καί E., sec. m. in H. K. L.) ψυχρὸν (ὑγρόν Lind.) βεβρωκότι δὲ ἀφαιρέεται ὑγροῦ ἐόντος καὶ πληροῖ ψυχρὸν (ψυχρὸν πληροῖ J.) ἐὸν τοῦ ὑπάρχοντος (ὑπερέχοντος L.) ξηροῦ vulg.; — κένωσιν μὲν τῷ σώματι δίδωσι θερμῷ ἐόντι ψυχρὸν ἐόν· βεβρωκότος δὲ ἀφαιρέει, θερμοῦ ἐόντος καὶ πληροῖ ψυχροῦ ἐόντος τοῦ ὑπάρχοντος ὑγροῦ cod. θ.; — κενῷ μὲν τῷ σώματι δίδωσι θερμόν τι ψυχρὸν ἐόν βεβρωκότος δὲ ἀφαιρέει ὑγροῦ ἐόντος ξηρὸν ἐὸν καὶ πληροῖ τοῦ ὑπάρχοντος ξηροῦ Littr. Equidem in vulgata scriptura primum plurali numero descripsi ea, quae ad τὰ λοετρά spectant, tum accommodavi membra periodi

Ἀλουσίη ξηραίνει καταναλισκομένου τοῦ ὑγροῦ, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ [1] ἀνηλειψίη.

νη'. [2] Λίπος δὲ θερμαίνει καὶ ὑγραίνει καὶ μαλάσσει. Ἥλιος δὲ καὶ πῦρ ξηραίνει διὰ τάδε· θερμὰ ἐόντα καὶ ξηρὰ ἕλκει ἐκ τοῦ σώματος τὸ ὑγρόν. Σκιὴ δὲ καὶ ψύχεα τὰ μέτρια ὑγραίνει, δίδωσι γὰρ μᾶλλον ἢ λαμβάνει. Ἱδρῶτες πάντες ἀπιόντες καὶ ξηραίνουσι καὶ ἰσχναίνουσι ἐκλείποντος τοῦ ὑγροῦ ἐκ τοῦ σώματος. Λαγνείη ἰσχναίνει καὶ ὑγραίνει καὶ θερμαίνει· θερμαίνει μὲν διὰ τὸν πόνον καὶ τὴν ἀπόκρισιν τοῦ [3] ὑγροῦ, ἰσχναίνει δὲ διὰ τὴν κένωσιν, ὑγραίνει δὲ διὰ τὸ ὑπολειπόμενον ἐν τῷ σώματι τῆς ξυντήξιος [4] τῆς ὑπὸ τοῦ πόνου.

νθ'. Ἔμετοι ἰσχναίνουσι διὰ τὴν κένωσιν τῆς τροφῆς, οὐ μέντοι ξηραίνουσι, ἢν μή τις τῇ ὑστεραίῃ θεραπεύῃ ὀρθῶς, ἀλλ' ὑγραίνουσι μᾶλλον διὰ τὴν πίκρωσιν καὶ διὰ τὴν [5] ξύντηξιν τῆς σαρκὸς [6] τὴν ὑπὸ τοῦ πόνου· ἢν δὲ [7] ἐάσῃ τις ταῦτα καταναλωθῆναι τῇ ὑστεραίῃ [8] ἐς τὴν τροφὴν τοῦ θερμοῦ, καὶ τῇ διαίτῃ ἡσύχως προσάγῃ, ξηραίνουσι. Κοιλίην δὲ ξυνεστηκυῖαν λύει ἔμετος καὶ διαχωροῦσαν μᾶλλον τοῦ καιροῦ ἵστησι, τὴν μὲν διυγραίνων, τὴν δὲ ξηραίνων· [9] ὁκόταν μὲν οὖν στῆσαι βούλῃ, τὴν ταχίστην φαγόντα χρὴ ἐξεμέειν, πρὶν ἂν διυγρανθῆναι τὸν σῖτον καὶ κατασπασθῆναι κάτω, καὶ τοῖσι στρυφνοῖσι καὶ τοῖσι αὐστηροῖσι σιτίοισι μᾶλλον χρέε-

more siccat, eodemque sane modo neglecta unctio.

58. At vero unctio calefacit, humectat et emollit. Sol autem et ignis has ob causas siccant, quod calida cum sint et sicca e corpore humorem trahunt. Umbra et frigus moderata hnmectant; plus enim dant quam accipiunt. Sudores omnes exeuntes siccant et attenuant, cum corpus humore destituatur. Veneris usus extenuat, humectat et calefacit; calefacit quidem ob laborem et humoris excretionem; attenuat autem ob vacuationem; humectat vero propter id quod ex colliquatione a labore in corpore relictum est.

59. Vomitiones extenuant propter alimenti evacuationem, neque tamen siccant, nisi quis postridie recta curatione utatur, sed propter amaritiem et carnis ex labore colliquationem potius humectant. At si quis haec postridie in alimentum a calore consumi sinat, sensimque ad victus rationem adiiciat, siccant. Alvum autem coactam vomitio solvit et plus aequo fluidam sistit, illam quidem humectando, hanc vero siccando. Cum igitur quis alvum celerrime sistere volet, devoratum cibum priusquam humescat et deorsum detrahatur evomere oportet et acerbis et austeris cibariis potius utitor. Ubi autem alvum solvere voles, diutius immorari cibis confert et acribus ac salsis et pingui-

[1] ἀναλειφίη. — [2] λίπη. — [3] ψυχροῦ. — [4] τῆς om. — [5] κένωσιν. — [6] τῆς ἀπό. — [7] τις ἐάσῃ. — [8] δὲ ἐς τροφήν. — [9] ὅταν οὖν στῆσαι βούληται.

ad facultatem, quam frigido balneo tribuere licet i. e. ad τὸ ὑγρὸν καὶ ψυχρόν.

ἀλουσίη — ἀνηλειψίη.] ἀναλειφίη vulg., ἀναλειψίη latet in lect. cod. θ., ἀνηλειψίη Littr. cum Lobeckio ad Phryn. p. 571.; — καὶ ἀναλοιφίη (ἀναληφίη H.) ἀναλειφίη K. (ἀναλιψίη cod. θ.) ὡσαύτως E. H. K., θ.

58. λίπος — μαλάσσει.] λίπος cod. θ.. λίπη vulg.; — δέ om. θ.

ἥλιος — ὑγρόν.] καὶ τὸ πῦρ P.'; — ἐκ e vulg. excidit, alii et Littr. e mss. restituerunt; — τὰ ὑγρά cod. θ.

σκιὴ — λαμβάνει.] τά ante μέτρια om. θ.

ἱδρῶτες — σώματος.] καὶ ἰσχν. καὶ ξηρ. cod. θ.

λαγνείη — πόνου.] καὶ θερμ. καὶ ὑγρ. cod. θ.; — ὑγροῦ L., Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr., ψυχροῦ vulg.; — τήν ante κένωσιν H. K., θ., Mack., Littr.; vulgo om.; — λειπόμενον cod. θ.; — τῆς idem, Littr.; vulgo om.; — ἀπό cod. θ.

59. ἔμετοι — ξηραίνουσι.] ἔμετοι δέ cod. θ., Mack.; — σαρκὸς τῆς τροφῆς cod. θ.; — ἢν μή τις vulgata, quam non tangendam esse recte vidisse Littréum opinor; nempe alii μή omiserunt, alii μέν pro eo dederunt, frustra; — θεραπεύσῃ cod. θ.; — ἀλλά E. H. K.; — μᾶλλον ex θ. Littréus, vulgo om.; — διὰ τὴν πίκρωσιν cod. θ., διὰ τὴν πλήρωσιν vulgata, quam non intelligo; — ὑπὸ τοῦ πόνου E. K., θ., Littr., ἀπὸ τοῦ π. vulg.; — ἀναλωθῆναι cod. θ.; — δὲ ἐς τὴν τρ. vulg., δέ omm. alii et Littr. cum mss. multis; — προσαγάγῃ cod. θ., προσάγῃ vulg.

κοιλίην — χρέεσθαι.] διαλύει cod. θ.; — τὴν δὲ ἀντισπῶν idem, non male sane, ξηραίνων fert vulg.; — βούλῃ cod. θ., Littr., βούληται vulg., cui τις addunt K.' Mack.; — ἐμέειν cod. θ.; — πρὶν ἂν ὑγρὸν ἐὸν τὸ σιτίον καταβιβασθῇ κάτω cod. θ.; — ἄν omm. E. H. K.; — τὸν σῖτον E. H. I. J., Littr., τὸ σ. vulg.; — καί ante κατασπ. ex vulg. excidit; restituerunt e mss. alii et Littréus; — χρῆσθαι ὅταν cod. θ.; — βούλῃ idem et Littr., βούληται vulg.; — τοῖσι ante δριμέσι om. K.; — καὶ τοῖσι σιτίοισι vulg., καὶ τοῖσι omm. θ., Littr.; — χρῆσθαι idem cod.

σθαι· ὁκόταν δὲ λῦσαι τὴν κοιλίην [1]βούλῃ, ἐνδιατρίβειν τοῖσι σιτίοισι ὡς πλεῖστον χρόνον ξυμφέρει, καὶ τοῖσι δριμέσι καὶ ἁλμυροῖσι καὶ λιπαροῖσι καὶ γλυκέσι [2]σιτίοισι καὶ πόμασι χρέεσθαι.

ξ'. Ὕπνοι δὲ νῆστιν μὲν ἰσχναίνουσι καὶ ψύχουσι, ἢν μὴ μακροὶ ἔωσι, κενοῦντες τοῦ ὑπάρχοντος ὑγροῦ· ἢν δὲ μᾶλλον, ἐκθερμαίνοντες ξυντήκουσι τὴν σάρκα καὶ διαλύουσι τὸ σῶμα καὶ ἀσθενὲς ποιέουσι· βεβρωκότα δὲ θερμαίνοντες ὑγραίνουσι, τὴν τροφὴν ἐς τὸ σῶμα διαχέοντες· ἀπὸ δὲ τῶν ὀρθρίων περιπάτων ὕπνος μάλιστα ξηραίνει. Ἀγρυπνίη δὲ ἐν μὲν τοῖσι σιτίοισι βλάπτει, οὐκ ἐῶσα τὸ σιτίον τήκεσθαι· ἀσίτοισι δὲ [3]ἰσχνασίην μέν τινα παραδίδωσι, βλάπτει δὲ ἧσσον. Ῥαθυμίη ὑγραίνει καὶ ἀσθενὲς τὸ σῶμα ποιέει· ἀτρεμίζουσα γὰρ ἡ ψυχὴ οὐκ ἀναλίσκει τὸ ὑγρὸν ἐκ τοῦ σώματος· πόνος δὲ ξηραίνει καὶ τὸ σῶμα ἰσχυρὸν ποιέει. Μονοσιτίη ἰσχναίνει καὶ ξηραίνει καὶ τὴν κοιλίην ἵστησι, διότι τῷ τῆς ψυχῆς θερμῷ τὸ ὑγρὸν ἐκ τῆς κοιλίης καὶ τῆς σαρκὸς καταναλίσκεται· ἄριστον δὲ τἀναντία διαπρήσσεται [4]τῇ μονοσιτίῃ. Ὕδωρ πόμα θερμὸν ἰσχναίνει, ὡσαύτως δὲ καὶ ψυχρόν. Τὸ δὲ ὑπερβάλλον ψυχρὸν καὶ πνεῦμα [5]καὶ σιτίον καὶ ποτὸν πήγνυσι τὸ ὑγρὸν τὸ ἐν τῷ σώματι καὶ τὰς κοιλίας ξυνίστησι τῇ πήξι καὶ ψύξι· κρατέει γὰρ τοῦ τῆς ψυχῆς ὑγροῦ. Καὶ τοῦ θερμοῦ δὲ πάλιν αἱ ὑπερβολαὶ πηγνύουσι οὕτως ὥστε μὴ διάχυσιν ἔχειν. Ὁκόσα δὲ θερμαίνοντα τὸ σῶμα, τροφὴν μὴ διδόντα κενοῖ τοῦ ὑγροῦ

bus dulcibusque tum cibariis, tum potionibus utendum.

60. Somni in ieiuno quidem extenuant et refrigerant non nimis longi, eam, quae adest, humiditatem vacuando. Longiores vero calefaciendo carnem colliquefaciunt, corpusque resolvunt et imbecillum reddunt. Post cibum autem calefacientes humectant alimentum in corpus diffundendo. Somnus post matutinas deambulationes maxime siccat. Vigilia post cibos noxia, cum cibum colliquescere non sinat, ieiunos autem extenuat quidem et minus laedit. Otium humectat et corpus imbecillum reddit; quiescens enim animus corporis humorem minime absumit. Labor siccat corpusque validum efficit. Semel die sumptus cibus extenuat et siccat alvumque sistit, quoniam animi calore ventris et carnis humidum absumitur. Prandium vero contraria efficit. Aquae potus calidus extenuat eodemque modo etiam frigidus. At vero plus aequo frigidus tum spiritus tum cibus et potus humidum in corpore congelant et congelatione ac frigore alvos cogunt, cum animi humiditatem superant. Contraque etiam caloris excessus adeo cogit, ut diffundi nequeat. Quae vero corpus calefaciunt, neque alimentum exhibent, carnem humore vacuant et cum nihil excedant frigus homini praebent. Humiditate enim, quae adest, evacuata, quod ab advecto foris spiritu repletur, refrigeratur.

[1] βούληται. — [2] καὶ τοῖσι σιτ. — [3] ἰσχναίνει μὲν, βλάπτει δέ. — [4] τῆς μονοσιτίης. — [5] καὶ τὸ σ. καὶ τὸ π.

60. ὕπνοι — ξηραίνει.] καὶ ψύχουσι om. θ.; — οἱ pro ἢν E. P.', Lind.: — ἢν δὲ μακροὶ ἔωσι μᾶλλον cod. θ., Mack.; — τὸ σῶμα διαχέοντες vulg., διαχ. omm. θ., Mack., Littr.; — ποιέοντες sec. m. in H., P.' Q.', Lind.; — ἀπὸ τῶν sine δέ pr. m. in H.

ἀγρυπνίη — ἧσσον] ἰσχνασ. μ. παραδιδ. E. H. K. (δίδωσι cod. θ.) Zuing. in marg., alii et Littr.; ἰσχναίνει μέν vulg.

μονοσιτίη — μονοσιτίῃ.] δὲ ἵστησι H. K.; — καταναλίσκει cod. θ.; — τὰ ἐναντία idem, τοὐναντίον J.; — τῇ omm. pr. m. in E. H. K., θ., τῆς μονοσιτίης Parr. 4.

ὕδωρ — ψυχρόν.] πολύ pro πόμα cod. θ.; — θερμὸν ἰσχναίνει δὲ (δέ om. θ.) πάντα (πάντῃ E., Zuing. in marg.) καὶ (addit πάντων καί Zuing. in marg.) ψυχρὸν ὡσαύτως E. H. K., θ., Zuing. in marg., ἰσχναίνει πάντα ὡσαύτως Q.'

τὸ δὲ — ὑγροῦ.] δ' E. H. K., θ.; — τὸ σιτίον et τὸ ποτόν vulg., utroque loco τό omm. H. K., θ., Littr.; — τῷ ante σώματι e vulgata exsulat, ferunt Parr. 5., θ., Mack., Littr.; — τῇ ψύξει καὶ τῇ πήξει cod. θ., τῇ ψύξει καὶ πήξει E. H. K.

καὶ — ἔχειν.] πάλιν omm. pr. m. in H. P.', θ.; — καὶ τοσοῦτον ὡς μή vulg., οὕτως ὥστε μή E. H. K. P.' Q.', θ., Zuing. in marg.

ὁκόσα — ψύχεται.] μηδὲ ὑπερβολήν I. J., μὴ ὑπερβ. cod. θ.; — πάντα cod. θ., Littr.; vulgo om.; — κενουμένου cod. θ., Mack., Littr., κινουμένου vulg.; — ἐπακτοῦ pr. m. in E. H. I. J. K., θ., Zuing. in marg., Mack., Littr., ἐπεισακτοῦ Lind., ὑπ' αὐτοῦ vulg.; — πληρεύμενον cod. θ., Littr.

τὴν σάρκα, [1] μήθ' ὑπερβολὴν ποιέοντα, πάντα ψύξιν τῷ ἀνθρώπῳ [2] παραδίδωσι· κενουμένου γὰρ τοῦ ὑπάρχοντος ὑγροῦ, πνεύματος ἐπακτοῦ πληρούμενον ψύχεται.

ξα'. Περὶ δὲ τῶν πόνων ἥντινα ἔχουσι δύναμιν ὧδε χρὴ γιγνώσκειν. Εἰσὶ γὰρ οἱ μὲν κατὰ φύσιν, οἱ δὲ διὰ βίης· οἱ μὲν οὖν κατὰ φύσιν αὐτῶν εἰσὶ ὄψιος πόνος, ἀκοῆς, φωνῆς, μερίμνης. Ὄψιος μὲν οὖν δύναμις τοιήδε· προσέχουσα [3] ἡ ψυχὴ τῷ ὁρεομένῳ κινέεται καὶ θερμαίνεται· θερμαινομένη δὲ ξηραίνεται κενουμένου τοῦ ὑγροῦ. Διὰ δὲ τῆς ἀκοῆς ἐσπίπτοντος τοῦ ψόφου σείεται ἡ ψυχὴ καὶ πονέει, πονέουσα δὲ θερμαίνεται καὶ ξηραίνεται. [4] Ὀκόσα δὲ μεριμνᾷ ὥνθρωπος, κινέεται ἡ ψυχὴ ὑπὸ τούτων καὶ θερμαίνεται καὶ ξηραίνεται, καὶ τὸ ὑγρὸν καταναλίσκουσα πονέει, καὶ [5] κενοῖ τὰς σάρκας, καὶ [6] λεπτύνει τὸν ἄνθρωπον. Ὀκόσοι δὲ πόνοι φωνῆς, λέξις ἢ ἀνάγνωσις ἢ ᾠδή, πάντες οὗτοι κινέουσι τὴν ψυχήν· κινεομένη δὲ θερμαίνεται καὶ ξηραίνεται, καὶ τὸ ἐν τῷ σώματι ὑγρὸν καταναλίσκει.

ξβ'. Οἱ δὲ περίπατοι κατὰ φύσιν μὲν εἰσὶ, ἔχουσι δέ τι βίαιον. Δύναμις δ' αὐτῶν [7] ἑκάστου ἐστι τοιήδε· ὁ ἀπὸ δείπνου περίπατος ξηραίνει τήν τε κοιλίην καὶ τὸ σῶμα, καὶ τὴν γαστέρα οὐκ ἐᾷ [8] πίειραν γενέσθαι διὰ τάδε· κινευμένου τοῦ ἀνθρώπου θερμαίνεται [9] καὶ τὸ σῶμα καὶ τὰ σιτία· ἕλκει οὖν τὴν ἰκμάδα ἡ σὰρξ καὶ οὐκ ἐᾷ [10] περὶ τὴν κοιλίην ξυνίστασθαι· τὸ μέν οὖν σῶμα πληροῦται,

61. At vero de laboribus quam habeant facultatem ita aestimare oportet. Sunt enim quidam a natura, quidam violenti. Ex his qui sunt a natura, visionis labor, auditionis, vocis, curae. Ac visionis quidem haec est facultas. Cum animus in id, quod cernitur, intentus est, movetur et incalescit. Calefactus vero humido vacuato exsiccatur. Per auditionem autem irrumpente sono animus concutitur et laborat, laborans vero incalescit et resiccatur. Ex iis vero, quae homo curat, animus movetur et calefit et siccatur humidoque absumpto laborat et carnes vacuat hominemque attenuat. Vocis autem labores, sermo, lectio, cantus, ii omnes animum movent, motus vero incalescit et exsiccatur humidumque, quod corpori inest, absumit.

62. Deambulationes autem sunt quidem secundum naturam, habent tamen aliquid violentum. Singularum autem haec est facultas. A coena deambulatio alvum et corpus exsiccat, neque ventrem pinguem fieri sinit hac de causa: homine moto, corpus et cibi incalescunt; itaque caro humorem attrahit, neque circa ventrem consistere sinit; corpus igitur repletur, sed venter extenuatur. Has autem ob causas exsicca-

[1] *μὴ δὲ ὑπερβ. ποιέοντα ψύξιν.* — [2] *δίδωσι.* — [3] *ἡ* om. — [4] *ὁκόσα δὲ ἐν μερίμνῃ ἀνθρώποισι γίνεται ἡ ψυχὴ καὶ ὑπὸ τουτέων θερμ.* — [5] *λεπτύνει.* [6] *κενοῖ.* — [7] *ἑκάστου* om. — [8] *πικρόν.* — [9] *καί* om. — [10] *πικρὴν κοιλίην.*

61. *περὶ — γιγνώσκειν.*] *ἔχουσι* K. θ., Littr., *ἔχει* vulg.; — *ὧδε χρὴ γινώσκειν* E. H. K. P.' Q.', (θ. fert *γιγνώσκειν*) Zuing. in marg., Lind., Mack.; *διηγήσομαι* vulg.
εἰσὶ — μερίμνης.] *εἰσὶν οἱ δὲ ὄψιος* cod. θ.
ὄψιος — ὑγροῦ.] *τοιήδε* pro vulgato *τοιαύτη* cod. θ.; — *ἡ* ante *ψυχή* idem et Littr., vulgo om.; — *ὁρατῷ κεινέεται* cod. θ.; — *κενουμένου* E. H. K., θ., *κεκενωμένου* vulg.
ὁκόσα — ἄνθρωπον.] *ὅσα δὲ μεριμνᾷ* (sic) *ἄνθρωπος, κεινέεται ἡ ψυχὴ ὑπὸ τούτων καὶ θερμαίνεται* cod. θ.; quem magnam partem cum Littréo sequor; vulgatam e V. enotavi, nisi quod ex ea *δέ* exsulat, quod Lind., et Mack. *δ'* scribens, addiderunt. Dein *καὶ λεπτύνει τὰς σάρκας καὶ κενοῖ τὸν ἄνθρωπον* vulg.; cum Littréo sequor θ.
ὁκόσοι — καταναλίσκει.] Post *φωνῆς* vulgo *οἷον*, sed *οἷον* omm. pr. m. in H., θ.; — *ἢ λέξιες, ἢ ἀναγνώσιες, ἢ ᾠδαί* cod. θ.; — *ξηραίνεται καὶ θερμαίνεται* vulg., sequor θ.; — *τὸ ἐν τῷ σώματι ὑγρόν* vulg., *ἐν τῷ σ.* omm. pr. m. in H., θ.; — *ἀναλίσκει* cod, θ.
62. *Οἱ δὲ — βίαιον.*] Post *εἰσί* codd. et edd. ferunt *καὶ οὗτοι μάλιστα τῶν λοιπῶν*, quod emblema alienum eieci.
δύναμις — λεπτύνεται.] *δ'* E. H. K., θ., *δέ* vulg.; — *ἑκάστων* cod. θ., Littr., vulgo om., *ἑκάστου* de meo; — *ἐστι* om. θ.; — *ὁ* ante *ἀπὸ δείπνου* omm. pr. m. in H., θ.; — *γε* pro *τε* cod. θ.; — *καὶ οὐκ ἐᾷ* vulg., *καί* omm. H. K. L., θ., Zuing. in marg., Lind., Littr.; — *πικρήν* vulg., *πιειρήν* Mack., *πίειραν* Littr.; — *τόδε* cod. θ.; — *ἐᾷ πικρὴν* (*πιηρὴν* al. m. *πικρήν* H., *πιερήν* L., Zuing. in marg., Lind.) *κοιλίην* (*συνίστασθαι* E. H. K.) vulg.; cum Littréo sequor θ.

ἡ δὲ κοιλίη λεπτύνεται. Ξηραίνεται δὲ διὰ τάδε· κινευμένου τοῦ σώματος καὶ θερμαινομένου τὸ λεπτότατον τῆς τροφῆς καταναλίσκεται, τὸ μὲν [1]ὑπὸ τοῦ ξυμφύτου θερμοῦ, τὸ δὲ ξὺν τῷ πνεύματι ἀποκρίνεται ἔξω, τὸ δὲ [2]καὶ διουρέεται· ὑπολείπεται δὲ τὸ ξηρότατον ἀπὸ τῶν σιτίων [3]ἐν τῷ σώματι, ὥστε [4]τὴν κοιλίην ἀναξηραίνεσθαι καὶ τὴν σάρκα. Καὶ οἱ ὄρθριοι περίπατοι ἰσχναίνουσι, καὶ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν κοῦφά τε καὶ [5]εὐαγέα καὶ εὐήκοα παρασκευάζουσι, καὶ τὴν κοιλίην λύουσι· ἰσχναίνουσι μὲν, διότι κινούμενον τὸ σῶμα θερμαίνεται καὶ τὸ ὑγρὸν λεπτύνεται καὶ καθαίρεται, τὸ μὲν ὑπὸ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ μύσσεταί τε καὶ χρέμπτεται, τὸ δὲ ἐς τὴν τροφὴν τῷ τῆς ψυχῆς θερμῷ καταναλίσκεται· τὴν δὲ κοιλίην λύουσι διότι θερμὴ ἐοῦσα τοῦ [6]ψυχροῦ πνεύματος ἐσπίπτοντος ἄνωθεν ὑποχωρέει τὸ θερμὸν τῷ ψυχρῷ. Κοῦφα δὲ τὰ περὶ τὴν κεφαλὴν ποιέουσι διὰ τάδε· ὅταν κενωθῇ ἡ κοιλίη, ἕλκει ἐπ' ἑωυτὴν [7]ἔκ τε τοῦ ἄλλου σώματος καὶ [8]ἐκ τῆς κεφαλῆς τὸ ὑγρὸν θερμὴ ἐοῦσα· κενουμένης δὲ τῆς κεφαλῆς ἀποκαθαίρεται ἥ τε ὄψις καὶ ἡ ἀκοή· καὶ γίγνονται εὐαγέες. Οἱ δ' ἀπὸ τῶν γυμνασίων περίπατοι καθαρὰ τὰ σώματα παρασκευάζουσι καὶ ἰσχναίνουσι οὐκ ἐῶντες τὴν ξύντηξιν τῆς σαρκὸς τὴν ὑπὸ τοῦ πόνου ξυνίστασθαι, ἀλλ' ἀποκαθαίρουσι.

tur, quod agitato et incalescente corpore alimenti pars tenuissima partim ab insito calore consumitur, partim cum spiritu foras excernitur, partim etiam per urinam emittitur, quod vero in cibis est siccissimum remanet, ita ut cum ventre simul etiam caro resiccetur. Deambulationes etiam matutinae extenuant, et quae circa caput sunt levia, agilia et prompta efficiunt alvumque solvunt. Extenuant quidem quod agitatum corpus incalescat, et humidum partim quidem a spiritu attenuetur et purgetur, partim vero emungatur et exscreetur, partim etiam ab animi calore in alimentum absumatur. Alvum autem solvunt, quod cum calida exsistat, spiritu frigido ex superioribus partibus irruente, frigido calidum cedit. Quae vero circa caput sunt ideo levant, quod evacuata alvus et calida exsistens e reliquo corpore et capite humidum ad se attrahit. Vacuato autem capite repurgatur visio et auditio et agiles redduntur. At deambulationes, quae post exercitationes obeuntur, corpora pura reddunt et emaciant, cum non sinant consistere carnis colliquationem a labore factam, sed eam expurgant.

ξγ'. [9]Τῶν δὲ δρόμων δύνανται οἱ μὲν μακροὶ καὶ καμπτοὶ, ἐξ ὀλίγου προσαγόμενοι, θερμαίνοντες τὴν σάρκα, ξυνέψειν καὶ [10]διαχέειν καὶ τῶν σιτίων τὴν δύναμιν [11]τὴν ἐν τῇ

63. Ex cursibus longi quidem et flexi sensim facti calefaciendo carnem concoquere et diffundere possunt et ciborum facultatem in corpore concoquunt, ac tardiora et crassiora corpora red-

[1] ἀπὸ τοῦ ἐμφύτου. — [2] καί om. et οὐρέεται legitur. — [3] ἐν τῷ σ. om. — [4] τῇ κοιλίῃ ἀποξηρ. τὴν σάρκα. — [5] εὐπαγέα. — [6] θερμοῦ. — [7] ἐκ τοῦ. [3] ἐκ om. — [9] τὰ δὲ ἐκ τῶν δρόμων γίνονται οἱ μέν. — [10] διαχωρέειν δύνανται καὶ τὴν δύναμιν. — [11] τῶν.

ξηραίνεται — σάρκα] τοῦ ante σώματος om. θ.; — τὸ δὲ λεπτότ. H.; — τῆς τροφῆς E. H. K. P.'. θ., Mack., Littr., τῆς om. vulg.; — ὑπό cod. θ., Littr., ἀπό vulg.; — οὐρέεται vulg., cum Littréo sequor θ.; — ἐν τῷ σώματι cod. θ., Littr., vulgo om.; — τῇ κοιλίῃ (τὴν κοιλίην H. al. m. τῇ κοιλίῃ, J. θ.) ἀποξηραίνεσθαι (addit καί cod. θ.) τὴν σάρκα vulg.; textum dedi, quemadmodum Littr.

καὶ οἱ — ψυχρῷ.] τε omm. J. K., θ., τά pro τε καί Ald. H. I.; — εὐπαγέα vulg., εὐαγέα Zuing., Foës. in adn., Lind., Mack., Littr.; — ὅτι cod. θ.; — κενούμενον vulg., sed Mack., Littr., κινουμ.; — μύττεταί τε vulg., μύσσεται sine τε cod. θ.; — δ' ἐς E. G. H. I. J. K., Ald., Zuing., Lind.; — ψυχροῦ E., pr. m. in H., K. Q.', θ., Zuing. in marg., Lind., Mack., θερμοῦ vulg.

κοῦφα — εὐαγέες.] ποιέουσι K.', Foës. in adn., Lind., Mack., ποιέει vulg.; — ὁκόταν cod. θ., ὅταν vulg.; — ἐφ' ἑωυτήν cod. θ., ἐς ἑ. vulg.; — ἔκ τε cod. θ., Littr., τε om. vulg.; — ἐκ ante τῆς κεφαλῆς cod. θ., Littr., vulgo om.; — ἡ ὄψις sine τε E.; — γίνεται εὐαγής cod. θ., γίνονται εὐαγέες οἱ ἄνθρωποι vulg., sed οἱ ἄνθρ. omm. pr. m. in H., θ.

οἱ — ἀποκαθαίρουσι.] δ' Ald., codd. 6., δέ vulgo; — καθαρώτατα cod. θ.; — ἰσχνά pro ἰσχναίνοντα idem.

63. τῶν δὲ — θέρεος.] τὰ δὲ ἐκ τῶν δρόμων (τῶν δὲ δρόμων Ald., Parr. 7.) γίνονται οἱ μὲν μακροὶ καὶ καμπτοὶ (ἄκαμπτοι. μὴ καμπτοί Zuing. in marg., ἄκαμπτοι Lind.,

σαρκὶ καταπέσσουσι, βραδύτερά τε καὶ παχύτερα [1]τὰ σώματα παρασκευάζουσι τῶν τροχῶν· τοῖσι δὲ [2]πολλὰ ἐσθίουσι ξυμφορώτεροι καὶ χειμῶνος μᾶλλον ἢ θέρεος. Οἱ δ' ἐν [3]τῷ ἱματίῳ δρόμοι τὴν μὲν δύναμιν τὴν αὐτὴν ἔχουσι, μᾶλλον δὲ διαθερμαίνουσι καὶ ὑγρότερα τὰ σώματα ποιέουσι, ἀχροώτερα δὲ, διότι οὐκ ἀποκαθαίρει προσπῖπτον τὸ πνεῦμα τὸ εἰλικρινὲς, ἀλλ' ἐν [4]τῷ αὐτῷ [5]ἐγγυμνάζεται πνεύματι· ξυμφέρει οὖν [6]τοῖσι ξηροῖσι καὶ τοῖσι πολυσάρκοισι, ὅστις καθελεῖν τὴν σάρκα βούλεται, καὶ τοῖσι πρεσβυτέροισι [7]διὰ ψύξιν τοῦ σώματος. Οἱ δὲ δίαυλοι καὶ [8]ὑπηέριοι ἵπποι τὴν μὲν σάρκα ἧσσον [9]διαχέουσι, ἰσχναίνουσι δὲ μᾶλλον διότι [10]τοῖς ἔξω τῆς ψυχῆς μέρεσι οἱ πόνοι ὄντες ἀντισπῶσι ἐκ τῆς σαρκὸς τὸ ὑγρὸν καὶ τὸ σῶμα λεπτύνουσι καὶ ξηραίνουσι. Οἱ δὲ τροχοὶ τὴν μὲν σάρκα ἥκιστα διαχέουσι, ἰσχναίνουσι δὲ καὶ [11]προστέλλουσι τήν τε σάρκα καὶ τὴν κοιλίην μάλιστα, διότι ὀξυτάτῳ τῷ πνεύματι χρώμενοι τάχιστα τὸ ὑγρὸν ἕλκουσι ἐφ' ἑωυτούς.

dunt quam qui in orbem fiunt. Magis autem prosunt iis, qui multa comedunt, et hieme potius quam aestate. At qui in veste obeuntur eandem quidem habent facultatem, sed magis calefaciunt et humidiora corpora reddunt et decoloratiora, quia purus extrinsecus irruens spiritus ea non repurgat, sed in eodem spiritu exercentur. Siccis igitur et multum carnosis conferunt, cum quis carnem detrahere volet, et senioribus propter corporis frigus. Cursus autem rursus ad carceres redeuntes, sub divo, equestres carnem quidem minus diffundunt, sed magis extenuant, quia, cum externis animi partibus hi labores obeantur, humidum ex carne retrahunt corpusque attenuant et exsiccant. Qui vero in orbem fiunt, carnem quidem minime diffundunt, sed extenuant carnemque et ventrem maxime deducunt, quod, cum citissimo spiritu utantur, humidum ad se promptissime attrahunt.

ξδ'. Τὰ δὲ παρασείσματα ξηραίνουσι μὲν ἐξαπίνης, οὐκ ἐπιτήδεια δὲ καὶ ἀξύμφορα· σπάσματα γὰρ [12]ἐμποιέει διὰ τόδε· διατεθερμασμένον τὸ σῶμα τὸ μὲν δέρμα ἰσχυρῶς λεπτύνει, τὴν δὲ σάρκα ἧσσον ξυνίστησι τῶν τροχῶν, κενοῖ [13]δὲ τὴν σάρκα τοῦ ὑγροῦ. Τὰ δὲ [14]ἀνακινήματα καὶ ἀνακουφίσματα τὴν μὲν σάρκα ἥκιστα [15]διαθερμαίνει, παροξύνει δὲ τὸ

64. Successiones manuum iuxta corpus derepente quidem siccant, neque tamen commodae, neque utiles sunt. Rupta enim ideo intus inducunt, quod calefactum corpus cutem vehementer tenuat; carnem vero minus cogunt quam cursus, qui in orbem obeuntur, eandemque humore vacuant. Commotiones et in sublime elevationes carnem quidem minime excalefaciunt,

[1] τε παρασκ. τὰ σ. τῶν τρ. — [2] τὰ πολλά. — [3] τῷ om. — [4] τῷ abest. — [5] γυμνάζεται. — [6] καὶ τοῖσι. — [7] διαψύχειν τοῦ σ. — [8] ἤπειροι. — [9] διαχωρέωνται. — [10] τῆς. — [11] διαστέλλουσι. — [12] ἐμποιέεται. — [13] γάρ. — [14] κινήματα. — [15] θερμαίνουσι.

Mack.) vulg.; cum Littréo sequor θ., nisi quod hic καμπτοὶ καὶ μακροί; — post διαχέειν vulgo δύνανται, quod omm. θ., Littr.; — καὶ τὴν δύναμιν τῶν σιτίων vulg., sequor E. H. K.. θ., quorum hic tamen σίτων legit; — τῇ om. E.; — καταπέσσει cod. θ.; — βαθύτερα pro παχύτερα idem; — τὰ πολλά vulg., τά omm. θ., Littr.

οἱ — σώματος.] οἱ δ' ἐν τῷ E. H. K., θ., vulgata δέ sine τῷ; — θᾶσσον δὲ διαθερμαίνοντες ὑγρότερα cod. θ.; — καὶ ἀχροώτερα δέ idem; — ἐγγυμν. idem et Littr., γυμνάζεται vulg.; — καὶ τοῖσι ξηροῖσι vulg.. καί omm. θ., Littr.; — καθελεῖν Parr. 4., θ., Littr., καθαίρειν vulg.; — διαψύχειν vulg., διὰ ψύξιν cod. θ., Foës. in adn., Mack., Littr.

οἱ δὲ — ξηραίνουσι.] ὑπηέριοι cod. θ., Littr.; ἤπειροι vulg.; — διαχέονται vulg., cum Littr. sequor cod. θ.; — εἴσω τῆς ψυχῆς idem, et ἔσω pr. m. in H.; — ἀνασπῶσιν Zuing., Lind., Mack.

οἱ δὲ τροχοὶ — ἑωυτούς.] διαχωρέουσι pr. m. in E., P.', Lind., Mack., pro διαχέουσι; — τε καί pro δὲ καί E. H. K.; — διαστέλλουσι vulg., προσστέλλουσι cod. θ.. unde Littr. προστελλ.; — τήν τε σάρκα Parr. 4., θ., Littr., τε vulgo om.; — μάλιστα pro τάχιστα cod. θ.; — ἕλκουσι τὸ ὑγρόν idem.

64. τὰ δὲ — ὑγροῦ.] ξηροῖσι μὲν καὶ ἐξαπίνης ἀσύμφορα cod. θ., quam lect. recepit Littr., mihi deterior videtur. Sine dubio Littr. falsus est in interpretatione nominis παρασείσματα, quod in adn. intelligit de concussione corporis, qua in morbis, in partu maxime, veteres utebantur; ipsa nominis compositio cum παρά docet aliud quid spectari et de solita nominis explicatione non decedendum esse. — Littr. ἐμποιέει ex θ., vulg. e V. notavi; — τεθερμασμένον cod. θ.

τὰ δὲ — κενοῖ.] διαθερμαίνει cod. θ., Littr., διαθερμαί-

σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ τοῦ πνεύματος [1]κενοῖ. Πάλη δὲ καὶ τρίψις τοῖσι [2]μὲν ἔξω τοῦ σώματος παρέχει τὸν πόνον μᾶλλον, θερμαίνει δὲ τὴν σάρκα καὶ στερεοῖ καὶ αὔξεσθαι ποιέει διὰ τάδε· τὰ μὲν στερεὰ φύσι τριβόμενα ξυνίστησι, τὰ δὲ κοῖλα αὔξεται, ὁκόσαι φλέβες εἰσί· θερμαινόμεναι γὰρ αἱ σάρκες καὶ ξηραινόμεναι ἕλκουσι ἐφ' ἑωυτὰς τὴν τροφὴν διὰ τῶν φλεβῶν, εἶτα αὔξονται. Ἀλίνδησις παραπλήσια τῇ πάλῃ διαπρήσσεται, ξηραίνει δὲ μᾶλλον διὰ τὴν κόνιν καὶ σαρκοῖ ἧσσον. Ἀκροχειρίη ἰσχναίνει καὶ τὰς σάρκας ἕλκει ἄνω καὶ κωρυκομαχίη καὶ χειρονομίη [3]παραπλήσια διαπρήσσεται. Πνεύματος δὲ κατάσχεσις τοὺς πόρους διαναγκάσαι καὶ τὸ δέρμα λεπτῦναι καὶ τὸ ὑγρὸν [4]τὸ ὑπὸ τοῦ δέρματος ἐξῶσαι δύναται.

ξε'. [5]Τὰ ἐν κόνι καὶ [6]τὰ ἐν ἐλαίῳ γυμνάσια διαφέρει τοσόνδε· κόνις μὲν ψυχρὸν, ἔλαιον δὲ θερμόν· ἐν μὲν οὖν τῷ χειμῶνι τὸ ἔλαιον αὐξιμώτερον, διότι τὸ ψῦχος κωλύει φέρειν ἀπὸ τοῦ σώματος· ἐν δὲ τῷ θέρεϊ [7]τὸ ἔλαιον ὑπερβολὴν θερμασίης [8]ποιεῦν τήκει τὴν σάρκα, ὁκόταν καὶ ὑπὸ τῆς ὥρης [9]ἐκθερμαίνηται καὶ τοῦ ἐλαίου καὶ τοῦ πόνου. Ἡ δὲ κόνις ἐγγυμνάζεσθαι ἐν τῷ θέρεϊ αὐξιμώτερον, ψύχουσα γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἐᾷ ἐς ὑπερβολὴν [10]ἐκθερμαίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ χειμῶνι διαψυκτικὸν καὶ [11]κρυμῶδες· ἐνδιατρίβειν δὲ ἐν τῇ κόνι μετὰ τοὺς πόνους ἐν τῷ θέρεϊ ὀλίγον μὲν χρόνον ὠφελέει ψύχουσα, πουλὺν δὲ ὑπερ-

sed corpus et animum acuunt et spiritu vacuant. Lucta et frictio exterioribus corporis partibus laborem magis praebent, carnem autem calefaciunt, firmant, ideoque augent, quod quae natura solida sunt, dum fricantur, in se coguntur, cava vero augescunt, quae nempe venae sunt; excalefactae enim et exsiccatae carnes alimentum ad se per venas trahunt, deinde increscunt. Volutatio in pulvere eadem quae lucta facit, sed propter pulverem magis exsiccat carnemque minus gignit. Lucta quae fit consertis summis manibus extenuat carnesque ad superiora trahit. Ad corycum decertatio et manuum gesticulatio eadem efficiunt. Spiritus retentio meatus per vim cogere, cutem tenuare, et humiditatem, quae sub cute est, propellere valet.

65. Quae in pulvere et oleo exercitationes obeuntur, hoc differunt quod pulvis quidem frigidus, oleum vero est calidum. Oleum quidem igitur per hiemem ad corporis incrementum magis est accommodatum, quoniam aliquid de corpore detrahere frigus non sinit. Per aestatem vero caloris exsuperantia carnem colliquat, cum etiam ab anni tempore et oleo et labore incalescat. Pulvis autem in quo se exerceant per aestatem ad corporis incrementum magis est accommodatus. Cum enim refrigerat, ultra modum incalescere non sinit, per hiemem vero frigus et algorem adfert. Post exercitationes parva in pulvere per aestatem mora ad

[1] κενοῦσι. — [2] μέν om. — [3] τὰ παραπλήσια· πνεύματος. — [4] ὑπὸ τὸ δέρμα. — [5] τά om. — [6] τά om. — [7] τό om. — [8] ποιεύμενον. — [9] θερμαίνηται. — [10] θερμαίνεσθαι. — [11] κρημνῶδες διατρίβειν.

νουσι vulg.; — καὶ τὸ σῶμα cod. θ.; — κενοῖ idem et Littr., κενοῦσι vulg.

πάλη — αὔξονται.] τρίψεις cod. θ.; — μέν idem et Littr., vulgo om.; — τὸν πόνον μᾶλλον E. H. I. J., θ., Voss., μ. τ. π. vulg.; — διὰ τόδε cod. θ.; — τὰ μὲν γάρ J.; — post αὔξεται vulgo: τῆς γοῦν σαρκὸς τὸ μὲν πυκνὸν τριβόμενον ξυνίσταται, τὰ δὲ κοῖλα αὔξεται, quae omm. Parr. 6. P.', θ., Lind., Mack., Littr.; — καὶ ὁκόσα vulg., καὶ ὁκόσαι Parr. 5., ὅσαι sine καί cod. θ., itaque copulam omisit Littr.; — θερμαινόμεναι δέ cod. θ.; — πόρων pro φλεβῶν idem

ἀλίνδησις — ἧσσον.] τῇ omm. E. H. K.; — ἁπαλή pro τῇ πάλῃ cod. θ., in quo ἁ πάλη latere videtur.

ἀκροχειρίη — διαπρήσσεται.] ἀκροχειρισμός cod. θ., ἀκροχείρισις, Zuing. in marg.; fuit etiam lectio ἀκροξείριξις in mss., cuius vestigia notantur a Littréo; — δ' ἰσχναίνει H. K.; — τά om. pr. m. in H., θ.

πνεύματος — δύναται.] τό ante δέρμα om. Zuing.; — ὑπὸ τὸ δέρμα vulg., ἐκ τοῦ δέρματος cod. θ., Littr.; si τὸ ὑπὸ τὸ δέρμα scribas, vulgata non est spernenda me iudice.

65. τὰ ἐν κόνι — πόνου.] ἐν κόνει (κονίῃ Ald., Parr. 5.) καὶ ἐλαίῳ vulg.; cum Littréo sequor θ.; — ἐς μὲν οὖν P.', Mack.; — τὸ ἔλαιον cod. θ., Littr., τό om. vulg.; — ποιεῦν cod. θ., Littr., πεποιευμένον vulg., ποιεύμενον mss. nonnulla, Lind., Mack.; — ὅταν cod. θ.; — καί ante ὑπό om. idem; — ἐν θερμ. cod. θ., Littr., θερμαίνηται vulg.; — ἡλίου pro ἐλαίου vulgatae L.

ἡ δὲ κόνις — ἀποδείκνυσι] κόνις ἐγγυμνάζεται H., Ald.; ἐγγυμνάζεσθαι cod. θ., vulgo ἐγγυμνάζεσθαι abest; — ἐν δὲ τῷ E. H., Ald.; — ἐν τῷ μέν L.; — αὐξιμώτερος edd. antt., Parr. 5., Lind., Mack., αὐξημοτέρη K.; — θερμαίνεσθαι vulg., ἐκθερμαίνεσθαι ἐς ὑπερβ. cod. θ., unde ἐκ-

ξηραίνει καὶ τὰ σώματα σκληρὰ καὶ ξυλώδεα ἀποδείκνυσι. Τρίψις ἐλαίου ξὺν ὕδατι μαλάσσει καὶ [1]οὐ δεινῶς ἐᾷ διαθερμαίνεσθαι.

ξς'. Περὶ δὲ κόπων τῶν ἐν τοῖσι σώμασι ἐγγιγνομένων ὧδε ἔχει· οἱ μὲν ἀγύμναστοι τῶν ἀνθρώπων ὑπὸ παντὸς κοπιῶσι [2]πόνου· οὐδὲν γὰρ τοῦ σώματος διαπεπόνηται πρὸς οὐδένα πόνον· τὰ δὲ γεγυμνασμένα τῶν σωμάτων [3]ὑπὸ τῶν ἀνεθίστων πόνων κοπιᾷ· τὰ δὲ καὶ [4]ὑπὸ τῶν ξυνήθων γυμνασίων κοπιᾷ, ὑπερβολῇ χρησάμενα. Τὰ μὲν οὖν εἴδεα τῶν κόπων τοιαῦτά ἐστι· ἡ δὲ δύναμις αὐτῶν ὧδε ἔχει· οἱ μὲν γὰρ ἀγύμναστοι ὑγρὴν τὴν σάρκα ἔχοντες, ὁκόταν [5]πονήσωσι, θερμαινομένου τοῦ σώματος ξύντηξιν πολλὴν ἀφιᾶσι· ὅ τι μὲν οὖν [6]ἂν ἐξιδρώσῃ ἢ ξὺν τῷ [7]πνεύματι ἀποκαθαρθῇ, οὐ παρέχει [8]πόνον ἄλλον ἢ τῷ κενωθέντι τοῦ σώματος παρὰ τὸ ἔθος· ὅ τι δ' ἂν ἐμμείνῃ τῆς [9]ξυντήξιος, οὐ μόνον τῷ κενωθέντι τοῦ σώματος παρὰ τὸ ἔθος παρέχει πόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ δεξαμένῳ τὸ ὑγρόν· οὐ γάρ ἐστι [10]ξύντροφον τῷ σώματι, ἀλλὰ πολέμιον. Ἐς μὲν δὴ [11]τὰ ἄσαρκα τῶν σωμάτων οὐ ξυνίσταται ὁμοίως, ἐς δὲ τὰ σαρκώδεα, ὥστε τούτοισι πόνον παρέχειν ἕως ἂν ἐξέλθῃ. Ἅτε δὴ οὐκ ἔχον περίοδον ἀτρεμίζον [12]ἐκθερμαίνεται αὐτό τε καὶ τὰ προσπίπτοντα· ἢν μὲν οὖν πουλὺ γένηται τὸ ἀποκριθέν, ἐκράτησε καὶ τοῦ ὑγιαίνοντος, ὥστε [13]ξυνεκθερμανθῆναι ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἐνεποίησε πυρετὸν ἰσχυρόν. Θερμανθέντος γὰρ τοῦ

refrigerationem quidem iuvat, multa vero supra modum exsiccat et corpora dura ac lignosa reddit. Frictio ex oleo et aqua emollit, neque vehementer incalescere sinit.

66. At de lassitudinibus, quae corporibus accidunt, ad hunc res se habet modum: Qui quidem non exercentur, ab omni labore lassitudinem contrahunt; nulla enim corporis pars ad ullum laborem suscipiendum est accommodata. Quae vero exercentur corpora a minime consuetis laboribus lassantur. Quaedam etiam a consuetis exercitationibus in lassitudines incidunt, si his supra modum utantur. Et ea quidem sunt lassitudinum genera. Eorum vero facultas sic se habet. Qui non exercentur, cum humidam carnem habeant, ubi laboraverint, concalefacto corpore multam colliquationem dimittunt. Quod igitur cum sudore emissum aut cum spiritu expurgatum fuerit, non amplius vexat corporis partem nisi praeter consuetudinem vacuatam. Quod autem de colliquatione intus remanet, non solum praeter consuetudinem vacuatae corporis parti molestiam exhibet, sed etiam ei, quae humorem excepit; neque enim corpori affinis est, sed inimicus. Neque sane in minime carnosis corporis partibus simili modo consistit, sed in carnosis, adeo ut his dolorem exhibeat, donec exierit. Quippe circuitum minime habens ipse excalescit et quae accedunt; quodsi igitur multum fiat excretum, superat etiam sanum, ita ut universum corpus concalefiat et valida febris inducatur. Calefacto enim

[1] οὐδενος ἐᾶ. — [2] τοῦ πόνου. — [3] ὑπό. — [4] ἀπό. — [5] πονῶσι. — [6] συνεξιδρώσῃ sine ἄν. — [7] σώματι. — [8] τὸν πόνον μᾶλλα ἐν τῷ. — [9] ἀποκρίσιος. — [10] σύμφορον. — [11] τὰς σάρκας. — [12] θερμαίνεται. — [13] συνεκθερμαναι.

θερμ. in vulgatam introduxit Littr.; — κρυμῶδες E. I. J. K. P.' Q.', κρυμνῶδες vulg.; — διατρίβειν vulg., ἐνδιατρ. cod. θ., Littr.; — ἐν δὲ τῷ θέρεϊ idem; — ἀποδεικνύει ceteri.

τρίψις — διαθερμαίνεσθαι] πολλά pro δεινῶς cod. θ.

66. περὶ δὲ — χρησάμενα] περὶ — ἔχει om. J.; — γινομένων cod. θ.; — ἀπὸ παντός cett.; — πόνου κοπιῶσι E. H. K., κ. π. vulg.; — ἀπὸ τῶν ἀνεθ. Lind., Mack.; — ἀήθων cod. θ.; — ὑπό cod. θ., Littr., ἀπό vulg. ante τῶν συνήθων.

τὰ μὲν οὖν — πολέμιον.] ταῦτα cod. θ., pro τοιαῦτα; — γάρ om. pr. m. in H.; οὖν pro γάρ cod. θ.; — ὅταν πονήσωσι idem, ὁκόταν πονῶσι vulg., unde textum dedi, quemadmodum Littr.; — ἂν ἐξιδρώσῃ cod. θ. (Mack sine ἄν); ξυνεξιδρώσῃ (συνεξιδρώσει ed. Bas., Parr. 4., ξὺν ἱδρῶσι Zuing. in marg) sine ἄν vulg.; — πνεύματι cod. θ., Mack., Littr., μᾶλλον ἐν τῷ vulg.; — ἐμμένῃ τῆς ἀποκρίσιος, τοῦτο (τούτῳ Zuing. in marg., τοῦτο om. K., οὐ pro τοῦτο E. G. I. J. Q.', οὐ τούτῳ μόνον pro τοῦτο Lind.) παρέχει τὸν πόνον, ἀλλὰ καί vulg.; cum Littréo sequor θ.; — σύντροφον cod. θ., per ξ., Littr., ξύμφορον vulg.

ἐς μὲν — ἐξέλθῃ.] εἰς τὰς σάρκας τῶν vulg.; cum Mack., Littr. sequor, θ.; — παρέχειν idem et Littr., παρέχει vulg.

ἅτε δὴ — ἰσχυρόν.] πάροδον cod. θ., Merc. in marg., περίοδον vulg.; — ἐκθερμαίνεται cod. θ., Littr., θερμαίνεται vulg.; — οὖν om. pr. m. in H.; — συνεκθερμανθῆναι τὸ πᾶν σῶμα cod. θ., unde aor. pass. pro vulgato συνεκθερμῆναι recepit Littr.; — ἰσχυρόν om. θ.

θερμανθέντος — θερμός.] καὶ ἐποίησε Ald., G., sine καί

αἵματος καὶ ἐπισπασθέντος, ταχεῖαν ἐποιήσατο τὴν περίοδον τὰ ἐν τῷ σώματι [1] καὶ τό τε ἄλλο σῶμα καθαίρεται ὑπὸ τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ξυνεστηκὸς θερμαινόμενον λεπτύνεταί τε καὶ ξυνεξωθέεται ἐκ τῆς σαρκὸς ἔξω ἐπὶ τὸ δέρμα, ὅπερ ἱδρὼς καλέεται θερμός. Τούτου δὲ ἀποκριθέντος τό τε αἷμα καθίσταται ἐς τὴν κατὰ φύσιν ξύστασιν καὶ ὁ πυρετὸς ἀνίησι καὶ ὁ κόπος παύεται μάλιστα τριταῖος. Χρὴ δὲ τὸν τοιοῦτον κόπον ὧδε θεραπεύειν· πυρίῃσι καὶ λουτροῖσι θερμοῖσι διαλύοντα τὸ ξυνεστηκὸς καὶ περιπάτοισι [2] μὴ βιαίοισι, ὡς ἀποκαθαίρωνται, [3] καὶ ὀλιγοσιτίῃσι καὶ ἰσχνασίῃσι [4] ξυνιστάναι τῆς σαρκὸς τὴν κένωσιν καὶ τρίβεσθαι τῷ ἐλαίῳ ἡσυχῇ πουλὺν χρόνον, ὅκως μὴ βιαίως [5] διαθερμαίνωνται· καὶ τοῖσι χρίσμασι [6] τοῖσι ἱδρωτικοῖσι καὶ μαλακτικοῖσι χρίεσθαι καὶ μαλακευνεῖν ξυμφέρει. Τοῖσι δὲ γυμναζομένοισι [7] ὑπὸ τῶν ἀνεθίστων πόνων διὰ τάδε γίγνεται [8] ὁ κόπος· ὅ τι ἂν μὴ πεπονήκῃ τὸ σῶμα, ὑγρὴν ἀνάγκη τὴν σάρκα εἶναι πρὸς τοῦτον τὸν τόπον, πρὸς ὃν μὴ εἴθισται πονέειν, ὥσπερ [9] ἀγυμνάστων πρὸς ἕκαστα· τὴν μὲν οὖν σάρκα ξυντήκεσθαι ἀνάγκη καὶ ἀποκρίνεσθαι καὶ ξυνίστασθαι ὥσπερ τῷ προτέρῳ. Ξυμφέρει δὲ θεραπεύεσθαι ὧδε· τοῖσι μὲν γυμνασίοισι χρῆσθαι τοῖσι ξυνήθεσι, ὅκως τὸ ξυνεστηκὸς θερμαινόμενον λεπτύνηται καὶ ἀποκαθαίρηται καὶ τὸ ἄλλο σῶμα μὴ ὑγραίνηται, μηδ᾽ ἀγύμναστον γίγνηται. Τοῖσι δὲ λουτροῖσι τοῖσι θερμοῖσι ξυμφέρει καὶ τοῦτον

sanguine et attracto celerem circuitum quae insunt in corpore effecerunt et reliquum corpus purgatur a spiritu et id quod constitit calefactum extenuatur et e carne foras in cutem expellitur, quod sudorem calidum appellamus. Quo excreto sanguis ad consistentiam, quae secundum naturam est, restituitur et febris remittit et lassitudo tertio maxime die cessat. Eiusmodi vero lassitudinem ita curare oportet: fomentis et balneis calidis solvendo id quod constitit et deambulationibus minime vehementibus, ut expurgentur, et parco cibo et extenuatione vacuationem carnis cogere oportet et leniter oleo fricari per longum tempus, ne vehementer incalescant et unguentis sudorem moventibus et lenientibus inungi et molli lecto dormire proficit. Exercitatis vero ex non consuetis laboribus lassitudines ideo accidunt, quod cum corpus laboribus se non exercuerit, ea parte, qua laborare non consuevit, carnem humidam esse necesse est, velut ad singulas exercitationes. Carnem igitur colliquefieri ac secerni ac in sese cogi, velut in priore, necesse est. Haec autem curatio confert. Exercitationibus quidem assuetis utendum, ut id quod constitit calefactum tenuetur et detrahatur reliquumque corpus minime humectetur, neque exercitationibus destituatur. Huic autem conducit ut balneis calidis ac frictione non secus ac prior utatur. Fomento autem nihil opus est, cum labores ad id quod coactum est tenuandum et detrahendum satis esse possint. At vero ex

[1] καί om. — [2] μή om. — [3] τοῖσι pro καί. — [4] συνίσταται. — [5] ἀναθερμαίνηται. — [6] καὶ τοῖσι ἱδρ. καὶ μαλακοῖσι. — [7] ἀπό. — [8] ὁκόταν μὴ πεπονήκῃ. — [9] καὶ τῶν γυμνασίων πρός.

vulg., ἐποιήσατο cod. θ.; — τήν pro τά idem; — ἐξωθέεται θ.; — ὑπό pro ἐπί Ald., Parr. 5., θ.

τούτου — τριταῖος.] δέ Ald., Parr. 5., θ., δ᾽ vulg.; — pro σύστασιν cod. θ. κείνησι, i. e. κίνησιν pro solita in hoc codice scriptura; — ἐνίησι cett.

χρὴ δὲ — ξυμφέρει.] τοὺς τοιούτους κόπους cod. θ.; — πυριήσει idem; — καί omm. E. H. J. K., θ.; — περιπάτοισί τε cod. θ. et Mack.; — μή iidem et Littr., μή vulgo abest; — ἀποκαθαίροντα Zuing. in marg., Lind., ἀποκαθαίρων Ald., Parr. 7.; — καί K., θ., Mack., Littr. ante ὀλιγοσιτίῃσι. vulgo om.; sed vulgo τῇσι ὀλιγοσιτ. et Lind. τῇσι τε ὀλιγοσιτ., verum τῇσι omm. K.', θ., Mack.; — ἀλίφεσθαι cod. θ., pro τρίβεσθαι; — διαθερμαίνωνται idem et Littr., ἀναθερμαίνηται vulg.; — καὶ τοῖσι ἱδρωτικοῖσι vulg., καί omm. θ., Littr., καὶ τοῖσι μαλακτ. E. H., μαλακοῖσι G. J.; — καὶ μαλακτ. om. θ.; — μαλακύνειν vulg., μαλακυνεῖν cod. θ., unde recte μαλακευνεῖν Littr.

τοῖσι — προτέρῳ.] ὑπό vulg., ἀπό Parr. 5., θ., Zuing. in marg., Lind., Mack., cf. lectt. V.; — ὁ κόπος cod. θ., Littr., vulgo om., sed Littr. iam κόπος sine articulo; — ὁκόταν (ὅτι pro ὁκόταν cod. θ., ὅ τι ἦν Mack.) vulg., Littr. recte ὅ τι ἄν; — πρὸς τοῦτον τὸν πόνον cod. θ.; — ἀγυμνάστων cod. θ., Mack., Littr., καὶ τῶν γυμνασίων pro illo vulg.; — γοῦν pro μὲν οὖν cod. θ.; — post σάρκα fert πρὸς τοῦτον τὸν τόπον idem liber.

ξυμφέρει — γίγνηται.] ὧδε χρῆσθαι cod. θ.; — μηδὲ ἀγυμν. idem; — γένηται idem.

τοῖσι — πρόσθεν.] λουτροῖσι θερμοῖσι καὶ τούτοισι συμ-

χρέεσθαι, καὶ τῇ τρίψι ὁμοίως ὡς καὶ τὸν πρόσθεν. Τῆς δὲ πυριήσιος οὐδὲν δέεται· οἱ πόνοι γὰρ ἱκανοὶ διαθερμαίνοντες λεπτύνειν καὶ ἀποκαθαίρειν τὸ ξυστάν. Οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ξυνήθων γυμνασίων [1] κόποι τόνδε τὸν τρόπον γίγνονται· ἀπὸ μὲν ξυμμέτρου πόνου κόπος οὐ [2] γίγνεται· ὁκόταν δὲ πλείων τοῦ καιροῦ ὁ πόνος ᾖ, [3] ὑπερεξήρηνε τὴν σάρκα· κενωθεῖσα δὲ τοῦ ὑγροῦ θερμαίνεται καὶ ἀλγέει καὶ φρίσσει καὶ ἐς πυρετὸν καθίσταται μακρότερον, ἣν μή τις ἐκθεραπεύσῃ ὀρθῶς. Χρὴ δὲ πρῶτον μὲν [4] αὐτὸν τῷ λουτρῷ μὴ σφόδρα πολλῷ μηδὲ [5] θερμῷ ἄγαν λούεσθαι, εἶτα [6] πῖσαι αὐτὸν ἐκ τοῦ λουτροῦ μαλακὸν οἶνον, [7] καὶ δειπνεῖν ὡς πλεῖστα καὶ παντοδαπὰ σιτία, καὶ ποτῷ ὑδαρεῖ, οἴνῳ δὲ μαλακῷ χρέεσθαι πολλῷ, εἶτ' [8] ἐνδιατρῖψαι πλέω χρόνον μέχρις ἂν αἱ φλέβες πληρωθεῖσαι ἀρθῶσι· [9] εἶτα ἐξεμέειν καὶ ἐξαναστάντα ὀλίγον καθεύδειν μαλακῶς· εἶτα προσάγειν ἡσυχῇ τοῖσι σιτίοισι καὶ τοῖσι [10] πόνοισι τοῖσι ξυνήθεσι [11] ἐς ἡμέρας ἕξ, ἐν ταύτῃσι δὲ καταστῆσαι ἐς τὸ ξύνηθες καὶ σίτου καὶ ποτοῦ. Δύναμιν δὲ ἔχει ἡ θεραπηΐη τοιήνδε· [12] ἀνεξηρασμένον τὸ σῶμα ἐς ὑπερβολὴν ἐξυγρῆναι δύναται [13] ἄτερ ὑπερβολῆς· [14] εἰ μὲν οὖν δυνατὸν [15] ἦν, τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πόνου γνόντα ὁκόση τίς ἐστι, τοῦ σίτου τῇ ξυμμετρίῃ ἀκέσασθαι, εὖ ἂν εἶχε οὕτω· νῦν δὲ τὸ μὲν ἀδύνατον, τὸ δὲ ῥηΐδιον· ἐξηρασμένον γὰρ τὸ σῶμα, [16] σίτων ἐμπεσόντων παντοδαπῶν, [17] ἕλκει τὸ ξυμφέ-

usitatis exercitationibus lassitudines hoc modo oriuntur. Ex moderato quidem labore nulla oritur lassitudo. Cum vero maior quam par sit fuerit, carnem supra modum exsiccat, eaque humore vacuata incalescit, dolet, horrore concutitur ac nisi quis rectam curationem adhibeat, ad diuturnam febrem devenit. Imprimis quidem huic balneo neque admodum multo, neque nimis calido utendum, deinde a balneo epoto molli vino, in coena quam plurima et cuiusvis generis edulia offerenda et potu aquoso, vino autem molli ac copioso utendum. Deinde diutius confricandum, dum venae oppletae turgescant. Mox vomendum et post modicam stationem molliter dormiendum. Postea per dies sex sensim ad cibos et potiones consuetos redeundum et in his ad consuetum tum cibum tum potum deveniendum. Quae curatio hanc habet facultatem ut supra modum resiccatum corpus citra excessum humectare queat. Quodsi quis laboris exsuperantia mentis intelligentia comprehensa, huic quantacumque foret cibi commoderatione mederi posset, id bene haberet. Nunc vero ut illud fieri nequit, ita hoc facile. Resiccatum namque corpus a cuiusvis generis ingestis, sibi quod confert assumit et unaquaeque corporis pars de singulis cibis, repletum vero et humectatum vacuato per vomitionem ventriculo rursus id quod redundat dimittit. Ventriculus autem cum vacuus exsistat, vicissim attrahit. Exsuperantem igitur humo-

[1] πόνοι. — [2] κινέεται. — [3] ὑπερξηραίνει. — [4] αὐτῷ. — [5] θερμόν. — [6] πίσας. — [7] καί om. — [8] ἐντρίψαι χρ. πλ. μέχρι ἄν. — [9] εἶτα δέ. — [10] ποτοῖσι. — [11] ἐς om. — [12] ἐξηραμένον. — [13] ἅτε. — [14] ἤν. — [15] ἦν om. — [16] τῶν pro σίτων. — [17] ἀφ' ὧν λαμβάνει τὸ ξυμφέρον αὐτέου ἐν ἑωυτῷ.

φέρει χρῆσθαι cod. θ.; — ὅμοια ὡς καὶ τοὺς ἔμπροσθεν idem.

τῆς δὲ — ξυστάν.] δέ om. pr. m. in H.; — ἱκανῶς διαθερμαίνοντες λεπτύνουσι καὶ ἀποκαθαίρουσι cod. θ., unde διαθερμ. pro vulgato θερμαίνοντες recepi.

οἱ δὲ — ὀρθῶς.] κόποι cod. θ., Lind., Mack., πόνοι vulg.; — τῷ δε τῷ τρ. E. H. K., θ., Mack., τόνδε τὸν τρ. vulg.; — γίγνονται cod. θ, γίνονται vulg.; — κινέεται vulg., γίγνεται cod. θ., Mack., Littr.; — πλεῖον vulg., πλείων Parr. 3, Littr.; — πονήσῃ pro πόνος ᾖ cod. θ., ὁ de meo dedi; — ὑπερξηραίνει vulg., ὑπερεξηρῆναι cod. θ., unde ὑπερεξήρηνε Littr.; — τε καὶ ἀλγέει E. H. K., θ.; — μακρότερον καθίσταται cod. θ.

χρὴ — ποτοῦ.] αὐτόν cod. θ., Littr., αὐτῷ vulg.; — λοῦσαι cod. θ.; — μαλθακόν idem; — καί ante δειπνεῖν H. K., θ., vulgo om.; — παντοδαπώτατα G. Dindorfium ad Isocr. coniecisse adnotat Littr.; — τῷ ποτῷ cod. θ.; — μαλθακῷ δ' οἴνῳ χρῆσθαι καὶ πολλῷ cod. θ.; — ἐνδιατρῖψαι πλείω χρόνον cod. θ. (Lind. χρόνον πλέω) (Mack. χρόνον πλείω), — ἐντρῖψαι (ἐνδιατρῖψαι Zuing. in marg.) χρόνον πλέω (πλείω Parr. 5.) vulg.; textum descripsi ex θ. cum Littréo; — μέχρι H., θ.; — εἶτα δὴ ἐξεμεέτω vulg., sed εἶτ' E. H. K., δή omm. E. H. K., θ., Littr., ἐξεμέειν de meo; — ἐξαναστάντα alii et Littr. e mss. pro ἀναστάντα vulgatae, sed ἀναστάς cod. θ.; — μαλθακῶς idem; — εἰς (ἐς Littr.) ἡμέρας ἕξ cod. θ., εἰς om. vulg.; — καταστήσεται sine δέ cod. θ.

δύναμιν — ἀντισπᾷ.] δ' ἔχει H. K.; — θεραπηΐη e mss. 4. Littr., θεραπείη vulg.; — ἀνεξηρασμένον cod. θ., ἐξηρασμένον vulg.; — εἰ δυνατὸν ἦν E. H. K., θ., ἣν ᾖ δυνατόν vulg.; — τὴν ὑπερβ. τοῦ πόνου om. θ.; — γνῶναι vulg., γνόντα alii et Littr. e mss.; — εἶχεν οὕτω E. H. I. J. K. Q'. (cod. θ. ποιῆσαι post οὕτω) alii et Littr., εἶχε τοῦτο vulg.; —

ρον αὐτὸ ἑωυτῷ ἕκαστον τοῦ σώματος ἑκάστου σίτου, πληρωθὲν δὲ καὶ ὑγρανθὲν κενωθείσης τῆς κοιλίης ὑπὸ τοῦ ἐμέτου ἀφίησι πάλιν τὴν ὑπερβολήν· ἡ δὲ κοιλίη κενὴ ἐοῦσα ἀντισπᾷ. Τὸ μὲν οὖν ὑπερβάλλον ὑγρὸν ἐξερεύγεται ἡ σὰρξ, τὸ δὲ ξύμμετρον οὐκ ἀφίησι, ἢν μὴ διὰ βίης ἢ πόνων ἢ φαρμάκων ἢ ἄλλης τινὸς ἀντισπάσιος. Τῇ δὲ προσαγωγῇ χρησάμενος [1] καταστήσεις τὸ σῶμα ἐς τὴν ἀρχαίην δίαιταν ἡσυχῇ.

rem caro effundit, modicum vero non nisi per vim aut labores, aut medicamenta, aut aliud quoddam revulsionis genus dimittit. Qui vero cibi paulatim factâ adiectione utetur, is corpori leniter pristinam victus rationem restituet.

[1] κατέστησε τῷ σώματι τὴν δ. ἡ.

σῶμα τῶν ἐμπεσόντων παντοδαπῶν, ἀφ᾽ ὧν λαμβάνει τὸ ξυμφέρον αὐτὸ ἐν (ἐν omm. E. H. K.) ἑωυτῷ vulg.; cum Littréo sequor θ.

τὸ μὲν — ἡσυχῇ.] εἰ μή cod. θ.; — ἢ φαρμ., ἢ πόνων idem; — κατέστησε τῷ σώματι (τὸ σῶμα pr. m. in H.) τὴν δίαιταν ἡσυχῇ vulg., cum Littréo sequor θ.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ.

ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ.

ξζ'. Περὶ [1]δὲ διαίτης ἀνθρωπίνης, ὥσπερ μοι καὶ πρόσθεν [2]εἴρηται, ξυγγράψαι μὲν οὐχ οἷόν τε ἐς ἀκρίβειαν, ὥστε πρὸς τὸ πλῆθος τοῦ σίτου τὴν ξυμμετρίην ποιέεσθαι τῶν πόνων· πολλὰ γὰρ τὰ κωλύοντα. Πρῶτον μὲν αἱ φύσιες τῶν ἀνθρώπων διάφοροι ἐοῦσαι· καὶ γὰρ αἱ ξηραὶ αὐταὶ ἑωυτῶν πρὸς ἑωυτὰς καὶ πρὸς [3]ἄλλας μᾶλλον καὶ ἧσσον ξηραὶ καὶ αἱ ὑγραὶ ὡσαύτως καὶ αἱ ἄλλαι πᾶσαι· ἔπειτα [4]αἱ ἡλικίαι, μὴ τῶν αὐτῶν δεόμεναι· ἔτι δὲ καὶ τῶν χωρίων αἱ θέσιες καὶ τῶν πνευμάτων αἱ μεταβολαὶ, τῶν τε [5]ὡρέων αἱ μεταστάσιες, καὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ αἱ καταστάσιες· αὐτῶν τε τῶν σίτων πολλὴ διαφορά· πυροί τε γὰρ πύρων καὶ οἶνος οἴνου καὶ τἄλλα, ὅσα διαιτεόμεθα, πάντα διάφορα ἐόντα ἀποκωλύει [6]μὴ δυνατὸν εἶναι ἐς ἀκρίβειαν ξυγγραφῆναι. Ἀλλὰ γὰρ αἱ [7]διαγνώσιες ἔμοιγε ἐξευρημέναι εἰσὶ τῶν ἐπικρατεόντων ἐν τῷ σώματι, ἥν τε [8]οἱ πόνοι [9]ἐπικρατέωσι τῶν σιτίων, [10]ἥν τε τὰ σιτία τῶν πόνων, καὶ ὡς χρὴ ἕκαστα ἐξακέεσθαι προκαταλαμβάνειν τε [11]ὑγίειαν, ὥστε τὰς νούσους μὴ προσπελάζειν, εἰ μή τις μεγάλα πάνυ ἐξα-

DE VICTUS RATIONE.

LIBER TERTIUS.

67. At de victus ratione, ita ut ad ciborum copiam laborum commoderatio fiat, exacte quis scribere non potest, quemadmodum etiam antea a me dictum est. Multa enim sunt, quae prohibent. Primum quidem differentes inter se hominum naturae. Nam et quae siccae sunt, ipsae inter se invicem et cum ceteris collatae magis et minus siccae sunt et humidae, ad eundemque modum de reliquis omnibus dicendum. Deinde etiam aetates, quae iisdem minime indigent. Ad haec vero et regionum positiones ventorumque mutationes et tempestatum transmutationes annique conditiones. Quin et inter cibos ipsos magna est differentia. Triticum enim a tritico et vinum a vino differt reliquaque omnia, ex quibus victum trahimus, cum diversa sint, impediunt quominus quis ea de re exacte scribere possit. Sed inventae quidem a me sunt eorum, quae in corpore superant, dignotiones, sive labores cibos, sive cibi labores superent, et quanam ratione singulis mederi oporteat; tum etiam sanitatem praeoccupare ita ut morbi minime accedant, nisi quis valde multum et saepe delinquat. Quae sane ipsa medi-

[1] δέ om. — [2] εἰρέαται. — [3] ἄλλας. — [4] καὶ αἱ ἡλ. μὴ τῶν α. δ. — [5] ὡραίων. — [6] μή om. — [7] προγνώσιες ἐξευρημέναι ἐμοίγε τῶν ἐπικρ. — [8] οἱ om. — [9] κρατέωσι. — [10] ἤ τε. — [11] ὑγιέας τὰς φύσεις μὴ προσπελάζειν τε τὰς νόσους εἰ μή τις.

67. περὶ — κωλύοντα.] δέ vulgo abest; dederunt alii et Littr. ex mss.; — πρότερον εἰρέαται vulg.; cum Littréo sequor θ.; — τῶν πόνων ποιέεσθαι E. H., θ.

πρῶτον — ξυγγραφῆναι.] αἱ ante ξηραί om. θ., — pro vulgato ἑωυτάς cod θ., Littr. αὐτάς, minus recte; — πρὸς ἄλλας Parr. 7., ἀλλήλας cod. θ.; — ξηραί post ἧσσον om. pr. m. in H., ξηραί τε καί Parr. 3., ξηραὶ καί om. Ald.; — αἱ ante ὑγραί de meo dedi; — ἔπειτα καὶ αἱ vulg., καί omm. E. H. K., θ., Littr.; — μή vulg., οὐ cod. θ., Littr., minus bene; — τῶν ἐν. αἱ καταστ. om. K.; — πολλαὶ αἱ διαφοραί cod. θ.; — οἷς pro ὅσα idem et Mack.; — μή cod. θ., Littr.; vulgo om.

ἀλλὰ γὰρ — ὑγιάζεσθαι.] προγνώσιες vulgo; cum Littréo sequor θ.; — ἐξευρημέναι ἐμοίγε sine εἰσι vulg., sequor θ. cum Littr.; — ἐπικρατ. cod. θ., Mack., Littr., κρατέωσι vulg.; — σίτων et σίτα cod. θ.; — προκαταλαμβάνειν τε ὑγιέας τὰς φύσιας μὴ προσπελάζειν τε τὰς νόσους vulg., προλαμβάνειν τε ὑγιείην, ὥστε τὰς νούσους προσπελάζειν

μαρτάνοι καὶ πολλάκις· ταῦτα δὲ φαρμάκων δέεται ἤδη, ἔστι δ' ἅσσα οὐδ' ὑπὸ τῶν φαρμάκων [1] δύναται ὑγιάζεσθαι. Ὡς μὲν οὖν δυνατὸν εὑρεθῆναι ἔγγιστα τοῦ [2] ὅρου ἐμοὶ εὕρηται, τὸ δ' ἀκριβὲς οὐδενί.

ξη'. Πρῶτον μὲν οὖν τοῖσι πολλοῖσι τῶν ἀνθρώπων ξυγγράψω ἐξ ὧν μάλιστα ἂν ὠφελοῖντο οἵ τινες σιτίοισί [3] τε καὶ πόμασι τοῖσι προστυχοῦσι χρέονται, πόνοισί τε τοῖσι ἀναγκαίοισι, ὁδοιπορίῃσί τε τῇσι [4] πρὸς ἀνάγκην, θαλασσουργίῃσί τε τῇσι πρὸς ξυλλογὴν τοῦ βίου, ἡλιούμενοί τε παρὰ τὸ ξύμφορον, ψυχόμενοί τε παρὰ τὸ ὠφέλιμον, τῇ τε ἄλλῃ διαίτῃ ἀκαταστάτῳ χρεόμενοι. Τούτοισι δὲ ξυμφέρει ἐκ τῶν ὑπαρχόντων ὧδε διαιτᾶσθαι, τὸν μὲν ἐνιαυτὸν ἐς τέσσερα μέρεα διαιρέουσι, ἅπερ μάλιστα γιγνώσκουσι οἱ πολλοί, χειμῶνα, ἦρ, θέρος, φθινόπωρον· χειμῶνα μὲν ἀπὸ πληϊάδων δύσιος ἄχρι ἰσημερίης ἐαρινῆς, ἔαρ δὲ ἀπὸ ἰσημερίης μέχρι πληϊάδων ἐπιτολῆς, θέρος [5] δὲ ἀπὸ πληϊάδων μέχρι ἀρκτούρου ἐπιτολῆς, φθινόπωρον δὲ ἀπὸ ἀρκτούρου μέχρι πληϊάδων δύσιος. Ἐν μὲν [6] οὖν τῷ χειμῶνι ξυμφέρει πρὸς τὴν ὥρην [7] ψυχρήν τε καὶ ξυνεστηκυῖαν ὑπεναντιούμενον τοῖσι διαιτήμασι ὧδε χρέεσθαι. Πρῶτον μὲν [8] μονοσιτίῃσι χρὴ διάγειν, ἢν μὴ πάνυ ξηρήν τις τὴν κοιλίην ἔχῃ· εἰ δὲ μή, μικρὸν ἀριστῆν· τοῖσι δὲ διαιτήμασι χρέεσθαι τοῖσι ξηροῖσι καὶ αὐστηροῖσι καὶ θερμαντικοῖσι καὶ ξυγκομιστοῖσι καὶ ἀκρήτοισι, ἀρτοσιτέειν δὲ

camentis iam indigent, etsi sunt quaedam, quae neque medicamentis sanari possunt. Quae igitur proxime ad finem accederent a nobis reperta sunt, exacta vero a nemine.

68. Primum quidem igitur plerisque vulgo scribam ex quibus maximam utilitatem capiant qui cibis quibuslibet et laboribus necessariis coactisque profectionibus utuntur, tum qui maritimis negotiationibus ad victum parandum distinentur, si plus iusto soli exponantur et magis quam expediat refrigerentur, reliquaque victus ratione instabili utantur. His sane praesens victus ratio ita instituta confert, cum annum diviserint in quatuor partes, quae vulgo notissimae sunt, hiemem, ver, aestatem, auctumnum. Hiemem quidem a vergiliarum occasu usque ad aequinoctium vernum, ver autem ab aequinoctio ad vergiliarum ortum, aestatem vero a vergiliis ad Arcturi ortum, auctumnum vero ab Arcturo ad vergiliarum occasum usque. Per hiemem igitur, ut anni tempori frigido et constricto te opponas, hac victus ratione uti convenit. Primum quidem semel tantum cibus sumendus, nisi quis alvum valde siccam habeat. Sin minus, parum prandendum. Cibis autem utendum siccis, austeris, calefacientibus, ex toto collatis et meracis. Pane quoque magis et obsoniis assis potius quam elixis utendum; potionibus etiam nigris, meracioribus et paucioribus; oleribus autem quam minimum, prae-

[1] δύνανται. — [2] ἥρου. — [3] τε καὶ π. om. — [4] προσαναγκησι. — [5] δέ om. — [6] γοῦν. — [7] ψυχρῶν τε καὶ συνεστηκείων. — [8] μονοσιτίη.

cod. θ.; textum dedi, uti Littr.; — δὲ ἅσσα E. H. K.; — οὐδέ cod. θ.

ὡς — οὐδενί.] Pro ὡς ferunt ἢ Zuing. in marg. et dederunt ἢ Lind., Mack.; — ὀρθοῦ cod. θ., ἥρου vulg., ὅρου Littr., alii cum multis codd., ἔργου Zuing. in marg., Ald.; καιροῦ coniectura est Coraïs. — δέ vulgo, δ' edd. antt., Parr. 5.

68. πρῶτον — χρεόμενοι.] μάλιστ' E. H., θ.; — τε καὶ πόμασι solus θ. praebuit Littréo; de meo τοῖσι post πόμασι; — τοῖσι ante ἀναγκαίοισι et τε om. θ.; — προσανάγκησι vulg.; πρὸς ἀνάγκας cod. θ. praebuit Littréo, πρὸς ἀνάγκην iam scripserat Lind.; — τὴν συλλογήν vulgo, τήν omm. Parr. 3., θ., Voss.; — post ξυλλογήν vulgo εὑρεθείσῃσι, quod recte omm. pr. m. in H., θ.; — ἡλιουμένοι (sic) τε παρὰ τὸ σύμφορον cod. θ., τε om. pr. m. in H.; θαλπόμενοι pro ἡλιούμενοι vulgata.

τούτοισι — δύσιος.] διαιτῆσθαι E. K. P.', Mack.; — μὲν οὖν cod. θ.; — τέσσερα idem, τέσσαρα vulg.; — διαιρεῖν ἐς ἅπερ idem cod., διαιρέω ἅπερ Mack.; — καὶ χειμῶνα μέν vulg., καί omm. E. H. K., θ.; — πλειάδων vulg., πληάδων cod. θ. locis singulis, unde πληϊάδων dedi; — ἦρ pr. m. H., θ., ἔαρ vulg.; — ὑπερβολῆς pro ἐπιτολῆς cod. θ.; — δέ post θέρος J. θ., Lind., Littr., δέ om. vulg.; — μέχρις E. J. K., Lind, Mack.

ἐν — χρέεσθαι.] χρῆσθαι cod. θ.

πρῶτον — πλείω.] μονοσιτίη H. I. J. K.. θ.; — ἢν δὲ μή cod. θ.; — ξηραντικοῖσι sine καὶ αὐστηροῖσι cod. θ.; — ἀρτοσιτίη idem; — τῶν ὄψων omm. pr. m. in H., θ.; — τοῖσι ante ἑφθοῖσι omm. E. H. K. P.', θ.; — χρέεσθαι om. pr. m. in H., θ.; — δέ post λαχάνοισι omm. Ald., Parr. 5., θ.; — ὡς ἥκιστα χρή cod. θ.; — πλὴν — ἥκιστα omm. pr. m. in E., Q.; — τοῖσι δὲ δρόμοισι cod. θ.; — προσαναγκάζειν mss. regia Foësii. προσάγοντα L., Zuing. in marg., Lind., Mack.; — τοῖσι μὲν (τε pro μέν cod. θ., Littr., μέν om. pr. m. in H.) περιπάτοισι vulg.; — ὀρθρίοισι cod. θ.,

μᾶλλον καὶ τοῖσι ὀπτοῖσι τῶν ὄψων μᾶλλον ἢ τοῖσι ἑφθοῖσι χρέεσθαι, καὶ τοῖσι πόμασι μέλασι ἀκρητεστέροισι καὶ ἐλάσσοσι, λαχάνοισι δὲ ὡς ἥκιστα, πλὴν τοῖσι θερμαντικοῖσι καὶ ξηροῖσι, καὶ χυλοῖσι καὶ ῥοφήμασι ὡς ἥκιστα· τοῖσι δὲ πόνοισι πολλοῖσι ἅπασι, τοῖσί τε δρόμοισι καμπτοῖσι ἐξ ὀλίγου προσάγοντα, καὶ τῇ πάλῃ ἐν ἐλαίῳ, μακρῇ, ἀπὸ κούφων προσαναγκάζοντα· τοῖσί [1]τε περιπάτοισι ἀπὸ τῶν γυμνασίων ὀξέσι, ἀπὸ δὲ τοῦ δείπνου βραδέσι ἐν ἀλέῃ, ὀρθρίοισί τε πολλοῖσι ἐξ ὀλίγου ἀρχόμενον, προσάγοντα [2]ἐς τὸ σφοδρὸν, ἀποπαύοντά τε ἡσυχῇ· καὶ σκληρευνίῃσι καὶ νυκτοβατίῃσι καὶ [3]νυκτοδρομίῃσι χρέεσθαι ξυμφέρει· πάντα γὰρ ταῦτα ἰσχναίνει καὶ θερμαίνει· χρίεσθαί τε τὰ πλείω. Ὁκόταν δὲ ἐθέλῃ λούσασθαι, ἢν μὲν ἐκπονήσῃ ἐν παλαίστρῃ, ψυχρῷ λουέσθω· ἢν δὲ ἄλλῳ τινὶ πόνῳ χρήσηται, τὸ θερμὸν ξυμφορώτερον. Χρῆσθαι δὲ καὶ λαγνείῃ πλέον ἐς ταύτην τὴν ὥρην, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους μᾶλλον ἢ τοὺς νεωτέρους. Χρέεσθαι δὲ καὶ τοῖσι ἐμέτοισι, τοὺς μὲν ὑγροτέρους τρὶς τοῦ μηνὸς, τοὺς δὲ ξηροτέρους δὶς ἀπὸ σιτίων παντοδαπῶν, ἐκ δὲ τῶν ἐμέτων προσάγειν ἡσυχῇ πρὸς τὸ εἰθισμένον σιτίον ἐς ἡμέρας τρεῖς καὶ τοῖσι πόνοισι χρῆσθαι κουφοτέροισι καὶ ἐλάσσοσι τοῦτον τὸν χρόνον· ἀπὸ δὲ βοείων καὶ χοιρείων κρεῶν ἢ τῶν ἄλλων, ὅ τι ἂν ὑπερβάλλῃ [4]πλησμονῇ, ἐμέειν, καὶ ἀπὸ τυρωδέων καὶ γλυκέων καὶ λιπαρῶν ἀνεθίστων πλησμονῆς ἐμέειν ξυμφέρει· καὶ ἀπὸ μέθης καὶ σίτων μεταβολῆς καὶ χωρίων μεταλλα-

terquam calefacientibus et siccis; succis etiam et sorbitionibus quam minimum; laboribus autem plurimis omnibus cursibusque flexis, sensim accessione facta, et lucta cum oleo a levioribus adurgendo, et deambulationibus quidem post exercitationes celeribus, a coena vero tardis in loco tepido. Matutinis etiam multis ex levi initio, vehementer progrediendo et leniter desinendo. Duro etiam cubili et nocturnis itineribus et cursibus nocturnis uti confert, — quippe haec omnia extenuant et calefaciunt, — et multum ungi. Cum vero quis lavare volet, si quidem in palaestra laboraverit, frigida lavetur, quodsi alio quodam labore usus fuerit, calida magis confert. Venere etiam plus utendum ea anni tempestate idque natu provectioribus magis quam iunioribus. Vomitionibus autem post cibos cuiusvis generis humidiores ter in mense utantur, sicciores vero bis. A vomitionibus sensim per tres dies ad consuetum cibum deducendum et sub id tempus levioribus et paucioribus laboribus utendum. A bubula et porcina carne aut a quibusvis aliis supra modum repletus vomat. Quin etiam ex caseosorum et dulcium et pinguium minime consuetorum repletione vomere confert. Et ex ebrietate et ciborum mutatione et locorum transmutatione vomendum. Confidenter etiam frigori se committere oportet, praeterquam post cibos et exercitationes, sed in deambulationibus matutinis, quando corpus incalescere coeperit et reliquo tempore, exsuperantiam evitantem; neque enim bonum est eo anni tempore corpus

[1] μέν. — [2] ἐς τό om. — [3] κυνοδρομίοισι. — [4] πλησμονήν.

alii et Littr., ὀρθοῖσι vulg.; — πρὸς ἅπαντα cod. θ., Mack. pro προσάγοντα; — ἐς τό cod. θ., Mack., Littr., vulgo abest; — σκληροκοιτίῃσι vulgo, σκληρευνίῃσι cod. θ., σκληροσιτίῃσι pauci alii; — νυκτοβαδίῃσι cod. θ.; — post νυκτοβατίῃσι addit καὶ σχοινοβατίῃσι (κοινοβατίῃσι pr. m. in E. H., κοινοβατίῃσι Ald., Parr. 4., Zuing. in marg., κονιβατίῃσι Lind., Mack. ex Foësii adnot.) vulg., καὶ σχοινοβ. omm. θ., Littr.; — νυκτοδρομίῃσι cod. θ., Littr., κυνοδρομίῃσι vulg., σχοινοδρομίῃσι κονιθεῖσι δρόμοισι Zuing. in marg., — κονιδρόμοισι Foës. in adn.. κονιβαθείῃσι δρομίῃσι Merc.; cum Littréo sequor θ.; — χρῆσθαι cod. θ.; — χρίεσθαί τε τὰ πλείω cod. θ., Littr., qui τά non recepit, χρέεσθαι vulg.; — πλόω Zuing. in marg., πλοίῳ Lind.

ὁκόταν — ξυμφορώτερον.] λούεσθαι cod. θ.; — ψυχρόν vulg., ψυχρῷ E. H., θ., Mack., Littr.; — λούσθω Ald., Parr. 4.; — πόνῳ τινί cod. θ.

χρῆσθαι — νεωτέρους.] Haec Mack., qui χρέεσθαι dedit de suo, et Littr. ex cod. θ.; vulgo om.

χρέεσθαι — βέλτιον.] χρῆσθαι cod. θ.; — τρεῖς vulgo, τρίς alii et Littr. e mss.; — σίτων cod. θ.; — ἐκ δέ Ald., Parr. 5., θ., alii et Littr., δή pro δέ vulg., εἰς pro πρός Parr. 4.; — χρῆσθαι post πόνοισι omm. pr. m. in H., θ.; — ἢ χοιρίων cod. θ.; — πλησσόμενον (πληθόμενον Mack.) vulg., πλεισμονῆς cod. θ., quod recte scriptum dedit Littr.; — μέθης καί om. θ.; — ὠρέων pro σίτων Zuing. in marg.; — βέλτιον cod. θ., Littr.; vulgo om.

γῆς ἐμέειν βέλτιον. Διδόναι δὲ καὶ [1]τῷ ψύχεϊ ἑωυτὸν θαρσέως πλὴν ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ [2]γυμνασίων, ἀλλ' ἔν τε τοῖσι ὀρθρίοισι περιπάτοισι, ὁκόταν ἄρξηται τὸ σῶμα διαθερμαίνεσθαι καὶ [3]ἐν τοῖσι δρόμοισι καὶ ἐν τῷ ἄλλῳ χρόνῳ, ὑπερβολὴν φυλασσόμενος· [4]οὐκ ἀγαθὸν γὰρ τῷ σώματι [5]μὴ χειμάζεσθαι [6]ἐν τῇ ὥρῃ· οὐδὲ γὰρ τὰ δένδρεα μὴ χειμασθέντα ἐν τῇ ὥρῃ δύναται καρπὸν φέρειν, οὐδ' αὐτὰ ἐρρῶσθαι. Χρέεσθαι δὲ καὶ τοῖσι πόνοισι πολλοῖσι ταύτην τὴν ὥρην [7]ἅπασι· ὑπερβολὴν γὰρ οὐκ ἔχει, ἢν μὴ κόποι ἐγγίγνωνται. [8]Διότι δὲ οὕτως ἔχει φράσω· τῆς ὥρης ἐούσης ψυχρῆς καὶ ξυνεστηκυίης παραπλήσια πέπονθε καὶ τὰ ζῷα· βραδέως οὖν ἀνάγκη διαθερμαίνεσθαι τὰ σώματα ὑπὸ τοῦ πόνου, καὶ τοῦ ὑγροῦ μικρόν τι μέρος ἀποκρίνεσθαι τοῦ ὑπάρχοντος· εἶτα τοῦ χρόνου, ὅντινα μὲν πονέειν ἀποδέδοται, ὀλίγος· ὅντινα δὲ [9]ἀναπαύεσθαι, πουλύς· ἡ μὲν γὰρ ἡμέρη βραχεῖα, ἡ δὲ εὐφρόνη μακρή· διὰ ταῦτα οὖν οὐκ ἔχει ὑπερβολὴν ὁ χρόνος καὶ ὁ πόνος. Χρὴ οὖν [10]τὴν ὥρην ταύτην οὕτω διαιτᾶσθαι ἀπὸ [11]πλειάδων δύσιος μέχρις ἡλίου τροπῶν ἡμέρας τεσσεράκοντα τέσσερας· περὶ δὲ τὴν τροπὴν ἐν φυλακῇ ὅτι μάλιστα εἶναι, καὶ ἀπὸ τροπῆς ἡλίου ἄλλας τοσαύτας ἡμέρας τῇ αὐτῇ διαίτῃ χρέεσθαι. [12]Ἐπὴν δὲ ἡ ὥρη ἤδη ἐπανάγῃ τὸν ζέφυρον καὶ μαλακωτέρη γένηται, χρὴ δὴ καὶ τῇ διαίτῃ μετὰ

frigus non sentire; neque enim arbores, quae hoc tempore frigus non senserunt, fructum ferre, aut satis valere possunt. Hac quoque tempestate laboribus omnis generis multis utendum; neque enim supra modum id fiet, nisi lassitudines oboriantur. Quod quare ita se habeat, dicam: — cum hoc anni tempus frigidum sit et constrictum, similia etiam animalibus accidere solent. Corpora igitur lente ex laboribus incalescere et humidi, quod inest, parvam quandam portionem excerni necesse est. Deinde labori quidem temporis parum concessum est, quieti vero multum, cum dies quidem brevis sit, nox autem longa. Ideoque neque tempus, neque labor modum excedunt. Eam igitur ob causam hoc anni tempore ista victus ratio instituenda est a vergiliarum occasu ad solstitium usque diebus quadraginta quatuor. At circa solstitium quam maxime fieri potest cavendum et a solstitio aliis totidem diebus eadem victus ratio usurpanda. Ubi autem tempestas favonium reduxerit et mollior exstiterit, victus rationem tempestati accommodare convenit, diebus quindecim. Cum vero Arcturus oritur et hirundo iam apparet, tempus quod sequitur varie magis transigere oportet ad aequinoctium usque, diebus duobus et triginta. Victus igitur ratione ad anni temporis varietatem accommodata, molliore et leviore utendum in cibis, potibus et laboribus sensim ad ver ad-

[1] τὸ ψύχειν καθαιρὸν ἑωυτὸν πλήν. — [2] ἀπὸ τῶν γυμν. — [3] ἐν om. — [4] οὐκ om. — [5] μή om. — [6] ἢ γυμνάζεσθαι ἐν τῇ. — [7] ἐς ὑπερβολὴν ἢν μή. [8] τοῦτο τεκμήριον διδασκαλείω τοὺς ἰδιώτας διότι τάδε οὕτως. — [9] ἀναπαύεται. — [10] διὰ ταῦτα τὴν ὥρην. — [11] πλειάδος. — [12] ἐπὰν δὲ ἡ ὥρη ἐπανάγη τὸν ζέφυρον καὶ μαλακωτέρη γένηται δὴ καὶ τῇ δ.

διδόναι — ἐρρῶσθαι.] ψύχει καθαρὸν ἑωυτὸν πλήν vulg., ψύχει ἑωυτὸν θαρσέων πλήν cod. θ.; textum dedi, quemadmodum Littr.; — σίτων sine τῶν cod. θ.; — καὶ τοῦ γυμν. E.; — ἄρχηται E. H. K., θ.; — καὶ ἐν cod. θ., Mack., Littr., ἐν vulgo om.; — ἐν ante τῷ ἄλλῳ omm. E. H. K. I.; — ἀγαθὸν (sine οὐκ) γὰρ τῷ σώματι χειμάζεσθαι ἢ γυμνάζεσθαι ἐν τῇ ὥρῃ vulg.; cum Littréo sequor θ.; — δένδρεα cod. θ., Littr., δένδρα vulg.; — δύναται E. H., θ., Littr., δύνανται vulg.; — καρποφόρειν cod. θ.

χρέεσθαι — ἐγγίγνωνται.] ἅπασι H., θ., Littr.; vulgo om.; — ὑπερβολὴν γὰρ οὐκ ἔχει cod. θ., Littr., ἐς ὑπερβολήν pro his vulg.; — οἱ κόποι vulg., οἱ omm. E., θ.; post ἐγγίγνωνται vulgo: τοῦτο τὸ τεκμήριον διδάσκω τοὺς ἰδιώτας, quam lectoris nescio cuius medici adnotationem e textu expuli.

διότι — πόνος.] διότι τάδε οὕτως ἔχει vulg., cum Littr. sequor θ.; — ψυχρῆς ἐούσης cod. θ.; — ἐνεστηκυίης Ald., Parr. 7.; — διαθερμαίνεσθαι ἀνάγκη cod. θ.; — ὅντινα μὲν πονέει, ἀποδέδοται (ἀποδίδοται E., sec. m. in H., Q.', Mack.) ὀλίγος· ὅντινα δὲ ἀναπαύεται πουλύς vulg.; cum Littréo sequor θ., in quo ὀλίγος in ὁ λόγος abiit; — συφρόνη i. e. εὐφρόνη, uti recte vidit Littr., cod. θ., νύξ vulg.; mihi lectio codicis θ. recipienda visa est.

χρὴ — χρέεσθαι.] Ante τὴν ὥρην vulgata fert διὰ ταῦτα, quod. omm. θ., Littr.; — ταύτην τὴν ὥρην οὕτως διαιτᾶσθαι cod. θ.; — πλιάδων cod. θ.; — μέχρι H.; — τεσσερακ. τέσσερας Ionice ex θ. dedi; — ὡς μάλιστα Lind., Mack., mss. nonnulla; — μάλιστ' cod. θ.; — ἡμέρας τοσαύτας et χρῆσθαι cod. θ.

ἐπὴν δὲ — δύο.] ἐπὴν δὲ ὥρη (addunt ἡ ante ὥρη Ald., Parr. 4., Zuing., Lind., Mack.) ἐπανάγη τὸν ζέφυρον καὶ μαλακωτέρη γένηται (addit ἤδη H.) δεῖ (addunt οὖν E. H. K.) καὶ τῇ διαίτῃ μετὰ τῆς ὥρης ἕπεσθαι ἡμέρας

τῆς ὥρης [1]ἐφέπεσθαι ἡμέρας πεντεκαίδεκα. [2]Ὅτε δὲ ἡ ἀρκτούρου ἐπιτολὴ καὶ ἡ χελιδὼν ἤδη φαίνεται, τὸν ἐχόμενον χρόνον ποικιλώτερον ἤδη διάγειν μέχρις ἰσημερίης ἡμέρας τριήκοντα δύο. Χρὴ οὖν καὶ τοῖσι διαιτήμασι [3]ἕπεσθαι τῇ ὥρῃ διαποικίλλοντα μαλακωτέροισι καὶ κουφοτέροισι, τοῖσί τε σιτίοισι καὶ τοῖσι ποτοῖσι καὶ πόνοισι προσάγοντα ἡσυχῇ πρὸς τὸ ἔαρ. Ὁκόταν δὲ ἰσημερίη γένηται, ἤδη [4]μακρότεραι μὲν αἱ ἡμέραι, αἱ νύκτες δὲ βραχύτεραι, καὶ ἡ ὥρη [5]ἡ ἐπιοῦσα θερμή τε καὶ [6]ξηρή, ἡ δὲ παρεοῦσα τρόφιμός τε καὶ εὔκρητος. Δεῖ οὖν ὥσπερ [7]καὶ τὰ δένδρεα παρασκευάζεται ἐν ταύτῃ τῇ ὥρῃ [8]αὐτὰ ἑωυτοῖσι ἐς τὸ θέρος, οὐκ ἐχόντα γνώμην, αὔξησίν τε καὶ σκιήν, οὕτω καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἐπεὶ γνώμην ἔχει, τῆς σαρκὸς τὴν αὔξησιν ὑγιηρὴν [9]παρασκευάζεσθαι. Χρὴ οὖν, ὡς μὴ ἐξαπίνης τὴν δίαιταν [10]μεταβάλῃ, διελεῖν τὸν χρόνον ἐς μέρεα ἓξ κατὰ ὀκτὼ ἡμέρας. Ἐν μὲν οὖν τῇ πρώτῃ μοίρῃ χρὴ τῶν τε πόνων ἀφαιρέειν καὶ τοῖσι λοιποῖσι [11]ἠπιωτέροισι χρέεσθαι, τοῖσί [12]τε σιτίοισι μαλακωτέροισι καὶ καθαρωτέροισι, τοῖσί τε πόμασι ὑδαρεστέροισι καὶ λευκοτέροισι [13]καὶ τῇ πάλῃ ξὺν [14]τῷ ἐλαίῳ ἐν τῷ ἡλίῳ χρέεσθαι· ἐν ἑκάστῃ δὲ ὥρῃ ἕκαστα τῶν διαιτημάτων μεθιστάναι κατὰ μικρόν· καὶ τῶν περιπάτων

ducendo. Cum autem aequinoctium adfuerit, longiores quidem iam dies, noctes vero breviores, et anni tempestas accedens calida et sicca, praesens vero bene alens et tepida. Quemadmodum igitur arbores, cum ratione careant, hac tempestate sibi comparant ad aestatem tum incrementum, tum umbram, ita homo cum mente sit praeditus, carnis incrementum salubre sibi comparare debet. Ne igitur victus ratio derepente immutetur, tempus in sex partes per octo dies dividendum. In priore itaque parte de laboribus detrahendum, reliquisque remissioribus utendum. Cibi quoque molliores exhibendi et potiones aquosiores et candidiores et lucta cum oleo in sole utendum. In singulis autem anni temporibus unaquaeque victus ratio paulatim transmutanda et deambulationes a coena plures detrahendae, matutinae vero pauciores. Maza quoque panis loco apponenda et olera cocta exhibenda, obsoniaque elixa assis adaequanda. Balneis etiam utendum, parco prandio et rebus venereis paucis. Vomitiones quoque primum quidem duobus interpositis diebus, deinde longiore interiecto tempore faciendae, quo et corpus ad puram carnem reducas et victus rationem hoc tempore mollem instituas ad vergiliarum exortum. Tunc iam adest aestas, ad quam victus rationem accommodare oportet. Ubi ergo

[1] ἕπεσθαι. — [2] ὅτε ἡ ἀρκτούρου ἐπιτολὴ καὶ χελιδὼν ἤδη φέρεται. — [3] χρέεσθαι. — [4] μαλακώτερον καὶ ἡμ. μὲν μακρ. — [5] ἡ ἐπιοῦσα om. — [6] ξηρὴ καταστῇ καὶ ἡ παρέουσα. — [7] καί om. — [8] αὐτά om. — [9] αὐτὴν παρασκ. — [10] μεταβάλῃ διελεῖν τὸν χρ. — [11] ὀξυτέροισι. — [12] δέ σιτίοισι μαλακωτέροισί τε καὶ πόμασι. — [13] καί om. — [14] τῷ om.

πεντεκαίδεκα, ὅτε ἡ (ἡ om. Ald., δ' pro ἡ E. H. K.) ἀρκτούρου ἐπιτολὴ (ἐπιτολῇ H.) καὶ χελιδὼν ἤδη φέρεται (φαίνεται mavult Coraës) vulg.; μετὰ δὲ ταῦτα ὥρη ἤδη ζέφυρον πνέειν καὶ μαλακωτέρη ἡ ὥρη χρὴ δὲ καὶ τῇ διαίτῃ μετὰ τῆς ὥρης ἐφέπεσθαι ἡμέρας πεντεκαίδεκα· εἶτα δὲ ἀρκτούρου ἐπιτολὴ καὶ χελιδόνα ὥρη ἤδη φαίνεσθαι cod. θ., cuius lect. recepit Littr.; mihi ex huius lectione et vulgata constituendus locus visus est; — τὸν ἐχόμενον δὲ χρόνον vulgo, δέ om. E.; — ἄγειν Ald., G. I., θ.; — διάγειν om. pr. m. in H.

χρὴ οὖν — ἔαρ.] δεῖ E. H. K., θ.; — ἕπεσθαι cod. θ., Mack.. Littr., χρέεσθαι vulg.; — μαλακωτέροισι pro vulgato φαυλοτέροισι E. H. Q.'. θ., Zuing. in marg., — ποτοῖσι καί om. θ.; — ἦρ cod. θ., Mack., Littr.

ὁκόταν — εὔκρητος.] δ' cod. θ.; — ἤδη μαλακωτέρη καὶ αἱ ἡμέραι μὲν μακρότεραι vulg. — ἤδη μαλακώτεραι αἱ ἡμέραι καὶ μακρότεραι cod. θ., Littr.; mihi utraque lectio vitiosa videtur eamque emendate exhibere studui; — αἱ ante νύκτες omm. pr. m. in H., θ.; — ἡ ἐπιοῦσα cod. θ., ἐπιοῦσα solum E. H. K. Q.', Zuing. in marg., Lind., Mack., vulgo abest; — post ξηρή vulgo καταστῇ, sed hoc omm. pr. m. in H., θ., Littr.; — ἡ δέ E. H. K. Q.', θ., Littr., καὶ ἡ sine δέ vulg.; — καὶ ἡ δὲ παρέουσα [δίαιτα] Lind.; — εὔκρητος pr. m. in H., θ.. ἄκρητος vulg.

δεῖ — παρασκευάζεσθαι.] καί E. H., θ., Littr., καί om. vulg.; — παρασκευάζεται alii et Littr. cum mss. multis, παρασκευάζονται vulg.; — αὐτοῖσιν vulg., recte vero Lind. ἑαυτοῖσι, quod Ionice scripsi; — post ἑωυτοῖσι ceteri ὠφελείην, quod emblema alienum eieci; — ἐπεὶ γάρ vulg., τε γάρ K., γε pro γάρ cod. θ.; equidem γάρ omitto; — post ὑγιηρήν addit αὐτήν vulg., quod omm. pr. m. in H., θ., Littr.; — de coniectura reieci δεῖ, quod ante ὑγιηρήν inferri solet; — παρασκευάζειν cett., dedi medium, uti supra legitur. Notatur apud Littr. lectio διαπράττειν pro παρασκευάζειν.

χρὴ — ἡμέρας.] μεταβάλῃ Parr. 5., θ., μεταβάλλειν vulg.

ἐν μὲν οὖν — ἐπιτολῆς.] γοῦν vulgo, οὖν E. H. I., μὲν οὖν K., θ.; — ἠπιωτέροισι cod. θ., Mack., Littr., ὀξυτέροισι

ἀφαιρέειν τῶν ἀπὸ [1] μὲν τοῦ δείπνου τοὺς πλέους, τῶν δ' ὀρθρίων [2] τοὺς ἐλάσσους· καὶ τῆς μάζης ἀντὶ τῶν ἄρτων προστίθεσθαι καὶ τῶν λαχάνων τῶν ἑψανῶν προσάγειν καὶ τὰ ὄψα ἀνισάζειν τὰ [3] ἑφθὰ τοῖσι ὀπτοῖσι, λουτροῖσί τε χρέεσθαι καί [4] τι καὶ ἐναριστῆν μικρὸν, ἀφροδισίοισι [5] δὲ ἐλάσσοσι, καὶ τοῖσι ἐμέτοισι, — τὸ μὲν πρῶτον ἐκ τῶν δύο ποιέεσθαι, εἶτα διὰ πλείονος χρόνου, ὅκως ἂν καταστήσῃ [6] τὸ σῶμα σεσαρκωμένον καθαρῇ [7] σαρκὶ, καὶ τὴν δίαιταν μαλακὴν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μέχρι πλειάδων ἐπιτολῆς. Ἐν τούτῳ ἤδη θέρος, καὶ τὴν δίαιταν χρὴ πρὸς τοῦτο ποιέεσθαι· χρὴ οὖν ἐπειδὰν πλειὰς ἐπιτείλῃ, τοῖσί τε σιτίοισι μαλακωτέροισι [8] καὶ καθαρωτέροισι καὶ ἐλάσσοσι χρέεσθαι, εἶτα τῇ μάζῃ πλεῖον ἢ τῷ ἄρτῳ, ταύτῃ δὲ προφυρητῇ ἀτριπτοτέρῃ, τοῖσι δὲ πόμασι μαλακοῖσι, λευκοῖσι, ὑδαρέσι, ἀρίστῳ δὲ ὀλίγῳ καὶ ὕπνοισι ἀπὸ τοῦ ἀρίστου βραχέσι καὶ πλησμονῇσι ὡς ἥκιστα [9] τῶν σιτίων τε καὶ ποτῶν· καὶ τῷ ποτῷ ἱκανῷ ἐπὶ τῷ σίτῳ χρέεσθαι· δι' ἡμέρης δὲ ὡς ἥκιστα πίνειν, ἢν μὴ ἀναγκαίῃ τινὶ ξηρασίῃ τὸ σῶμα χρήσηται· χρέεσθαι δὲ τοῖσι λαχάνοισι [10] τοῖσι ἑφθοῖσι, πλὴν τῶν καυσωδέων, χρέεσθαι δὲ καὶ τοῖσι ὠμοῖσι, πλὴν τῶν θερμαντικῶν καὶ ξηραντικῶν· ἐμέτοισι δὲ, ἢν μή τις πλησμονὴ [11] ἐγγένηται, μὴ χρέεσθαι· τοῖσι δὲ ἀφροδισίοισι ὡς ἥκιστα· λουτροῖσι δὲ χλιεροῖσι χρέεσθαι. Ἡ δὲ ὀπώρη ἰσχυρότερον τῆς ἀνθρω-

vergiliae iam exortae sunt, cibis mollioribus et purioribus et paucioribus utendum, deinde plus maza quam pane neque prius subacta et minime intrita. Potibus autem mollibus, albis, aquosis, prandio modico et somnis a prandio brevibus et ciborum ac potionum repletionibus quam minimis; in cibo vero potu, quantum satis est, utendum. Interdiu vero quam minimum bibendum, nisi necessaria aliqua siccitate corpus detineatur. Oleribus coctis utendum aestuosis exceptis et crudis calefacientibus et siccantibus exceptis. Ac vomitionibus, nisi si qua repletio insit, minime utendum rebusque venereis omnium minime. Balneis vero tepidis uti licet. Poma vero cum pro hominis natura valentiora sint, ab his abstinendum. Quodsi quis cum cibis utatur, minime deliquerit. Laboribus etiam et cursibus exerceri convenit, iisque ad carceres redeuntibus modicis multo tempore et deambulationibus in umbra. Lucta vero in pulvere, quo minimum incalescat. Nam volutatio in pulvere cursibus praestat, qui corpus humidum vacuando desiccant. A coena minime deambulandum, sed tantum standum. Mane vero deambulationibus utendum. Soles vitandi et frigora tum matutina tum vespertina, quaecumque a fluminibus aut stagnis, aut nivibus spirant. In hac autem victus ratione ad solstitium aestivum usque perseverandum, ut hoc tempore sicca omnia et calida et nigra et meraca ac panes detrahas, nisi paulum quid

[1] μέν om. — [2] τούς om. — [3] ὀπτὰ τοῖσι ἑφθοῖσι. — [4] τι καί om. — [5] τε. — [6] τε τὸ σ. — [7] τῇ σαρκί. — [8] καὶ καθαρ. om. — [9] τῶν σιτίων om. et tum καὶ τῶν ποτῶν ἱκανῶς. — [10] τοῖσι om. — [11] γένηται.

vulg.; — χρῆσθαι cod. θ. et sic semper in illo libro, quod non amplius noto; — τοῖσί τε E. H. K., θ., Littr., τοῖσι δέ vulg.; — μαλακωτέροισί τε καὶ πόμασι vulg., cum Littréo sequor θ.; — τῷ ante ἐλαίῳ alii et Littr. ex mss; vulgo om.; — τῇ ὥρῃ vulg., τῇ omm. I. J., θ.; — μέν post ἀπό cod. θ., Littr., μέν om. vulg.; — δ' ὀρθρίων E. H. K., θ., δέ plene vulg.; — καὶ λουτροῖσι τε χρ. om. θ.; — τε καί cod. θ., Littr.. τε καί om. vulg.; — δέ post ἀφροδισίοισι E. H. K., θ., τε vulgo; — καταστήσῃ τε vulg., τε om. θ.; — μαλθακήν idem, μαλακήν vulg.; — πλιάδος cod. θ.

ἐν τούτῳ — χρέεσθαι.] Vulgata ἤδη fert tum ante θέρος, ubi Ald., multa mss., Littr. omm., tum etiam post δίαιτα; mihi post δίαιτα omittendum, priore loco servandum videtur; — δεῖ οὖν cod. θ.; — σίτοισι idem; — καὶ καθαρωτέροισι Littr. ex θ. solo, vulgo om.; — λευκοῖσι, μαλακοῖσι, ὑδαρές cod. θ.; — καὶ πλησμ. ὡς ἥκιστα τῶν σιτίων τε (τε omm. E. H. K.) καὶ (addunt τῶν E. H.) ποτῶν (ποτοῦ Zuing. in marg.) ἱκανῶς vulg.; — καὶ πλησμ. ὡς ἥκιστα τῶν σιτίων τε καὶ ποτῶν· καὶ τῷ ποτῷ (ποτοῦ sine τῷ Lind.) ἱκανῶς K.', Lind., Mack., quos sequor; — καὶ πλεισμονῇσιν ὡς ἥκιστα τῶν σιτίων καὶ τῷ ποτῷ ἱκανῷ cod. θ., quem Littr. fere sequitur; — ἀναγκαίῃ Ald., E. I. J. K., θ., Mack., Littr., ἀνάγκῃ vulg.; — καυσωδέων καὶ ξηρῶν vulg., sed καὶ ξηρῶν, quod in vulgata paulo post recurrit, hoc loco repudio cum cod. θ.; — τῶν θερμαντικῶν καὶ τῶν ξηραντικῶν καὶ τῶν ξηρῶν cod. θ.; — ξηραντικῶν pro ξηρῶν vulgatae Mack.; recte uti opinor.

ἡ δὲ ὀπώρη — ἐξαμαρτάνοι.] ἰσχυροτέρῃ cod. θ.; — τῶν ὀπωρῶν ἀπέχεσθαι E. K., τῶν om. vulg., τῶν ὀπωρῶν omm. pr. m. in H., θ., quos sequor; — σίτων χρώμενος cod. θ.; — οὐ βλαβήσεται Parr. 4., pro ἥκιστ' ἂν ἐξαμαρτάνοι.

πίνης φύσιος· βέλτιον οὖν ἀπέχεσθαι· εἰ δὲ χρῷτό τις, μετὰ τῶν σιτίων χρεόμενος [1]ἥκιστ' ἂν ἐξαμαρτάνοι. Τοῖσί τε πόνοισι τοῖσι τροχοῖσι χρὴ γυμνάζεσθαι καὶ διαύλοισι ὀλίγοισι πουλὺν χρόνον καὶ τοῖσι περιπάτοισι ἐν σκιῇ, τῇ τε πάλῃ ἐν κόνι, ὅκως ἥκιστα ἐκθερμαίνηται· ἡ γὰρ ἀλίνδησις βέλτιον ἢ οἱ τροχοί· [2]ξηραίνουσι γὰρ τὸ σῶμα κενοῦντες τοῦ ὑγροῦ· ἀπὸ δείπνου δὲ μὴ περιπατέειν ἀλλ' ἢ ὅσον ἐξαναστῆναι· πρωῒ δὲ χρέεσθαι τοῖσι περιπάτοισι· ἡλίους δὲ [3]φυλάσσεσθαι καὶ τὰ ψύχεα τά τε ἐν τῷ πρωῒ καὶ τὰ ἐν τῇ ἑσπέρῃ, ὁκόσα ποταμοὶ ἢ λίμναι ἢ χιόνες ἀποπνέουσι. Ταύτῃ δὲ τῇ διαίτῃ προσανεχέτω μέχρις ἡλίου τροπέων, ὅκως ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ [4]ἀφαιρήσει πάντα ὁκόσα ξηρὰ καὶ θερμὰ καὶ μέλανα καὶ ἄκρητα, καὶ τοὺς ἄρτους, πλὴν εἴ τι σμικρὸν ἡδονῆς εἵνεκα. Τὸν ἐχόμενον δὲ χρόνον διαιτήσεται τοῖσι μαλακοῖσι καὶ ὑγροῖσι καὶ ψυκτικοῖσι, [5]λευκοῖσι καὶ καθαροῖσι, μέχρις ἀρκτούρου ἐπιτολῆς καὶ ἰσημερίης ἡμέρας ἐνενήκοντα τρεῖς. Ἀπὸ δὲ ἰσημερίης ὧδε χρὴ διαιτῆσθαι, προσάγοντα πρὸς τὸν χειμῶνα ἐν τῷ φθινοπώρῳ, φυλασσόμενον τὰς μεταβολὰς τοῦ ψύχεος καὶ τῆς ἀλέης ἐσθῆτι παχείῃ· χρέεσθαι δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν ἱματίῳ προκινήσαντα τῇ τε τρίψι καὶ τῇ πάλῃ [6]τῇ ἐν ἐλαίῳ, ἡσυχῇ προσάγοντα· καὶ τοὺς περιπάτους ποιέεσθαι ἐν ἀλέῃ· [7]θερμολουσίῃ τε χρέεσθαι καὶ τοὺς ἡμερινοὺς ὕπνους ἀφαιρέειν, καὶ τοῖσι σιτίοισι θερμοτέροισι καὶ ἧσσον ὑγροῖσι καὶ καθαροῖσι καὶ τοῖσι πόμασι μελαντέροισι, μαλακοῖσι [8]δὲ καὶ μὴ ὑδαρέσι,

voluptatis gratia exhibeas. Tempore vero, quod postea sequitur, cibis utatur mollibus et humidis, refrigerantibus et albis, ad arcturi exortum et aequinoctium diebus nonaginta tribus. Post aequinoctium autem hoc modo victus rationem instituere oportet, per auctumnum ad hiemem accedendo, ita ut frigoris et caloris mutationes vestitu crasso devites. Hoc vero tempore prius in veste motu utendum, frictioneque et lucta cum oleo sensim adiiciendo et loco tepido deambulandum calidaque lavandum et somni diurni detrahendi. Cibi autem assumendi calidiores, minus humidi et puri, potus vero nigriores, molles tamen et non aquosi, olera autem siccantia minus. Reliquaque omni victus ratione ita progrediendum, ut ab aestivis demas, hibernis utaris non ad summum, quo quam proxime ad hibernam victus rationem devenias per dies duodequinquaginta ad vergiliarum occasum ab aequinoctio.

[1] οὐ βλαβήσεται. — [2] ψύχουσι. — [3] φυλάσσειν. — [4] ἀφαιρήσῃ. — [5] καὶ λευκοῖσι μέχρι. — [6] τῇ om. — [7] θερμολουσίῃσι. — [8] δέ om.

τοῖσι — ἀποπνέουσι.] μὴ πουλὺν χρόνον in his de suo Littr., sed mihi πουλύν χρόνον ad tempus, per quod quotidie διαύλοισι ὀλίγοισι utendum sit, spectare videtur, adeoque nihil novandum; — ψύχουσι γάρ vulgata, sed ξηραίνουσι dudum emendarunt; — δέ post δείπνου E. H. K., θ., τε vulgo; — φυλάσσεσθαι cod. θ., Littr., φυλάσσειν vulg.; — τῷ ante πρωΐ Ald., Parr. 5., Zuing. in marg., Littr., τῷ om. vulg.; τὰ πρώϊα cod. θ.; — ἐς ἑσπέρην E. H. K. Q.', ἐς τὴν ἑσπέρην cod. θ.

ταύτῃ — εἵνεκα.] μέχρι H.; — ἀφαιρήσει pr. m. in H., θ., ἀφαιρήσῃ vulg.; — θερμὰ καὶ ξηρά K.; — ἡδονῆς παρέχειν εἵνεκα vulg., παρέχειν omm. pr. m. in H., θ., Littr.

τὸν ἐχόμενον — τρεῖς.] μαλθακοῖσι cod. θ.; — ψυκτοῖσι E.; — post ψυκτικοῖσι vulgo καί, quod omm. θ., Littr.; — καὶ καθαροῖσι cod. θ., Littr.; vulgo om.; — μέχρι H.

ἀπὸ — ἰσημερίης.] διαιτᾶσθαι vulg., διαιτῆσθαι E. H. I. K., Mack.; — ἐν τῇ φθινοπωρινῇ cod. θ.; — τοῦ ψύχεος idem, τῶν ψυχέων vulg.; — τῇ post πάλῃ cod. θ., Littr., τῇ om. vulg.; — θερμολουσίῃσί τε E. J. K.; — ὕπνους ἡμερινούς H. θ.; — σίτοισι cod. θ.; — πώμασι idem; — μελαντέροισι ex θ. Littr., μελανωτέροισι vulg.; — δέ post μαλακοῖσι omm. Parr. 3.; — καί, quod sequitur, om. pr. m. in H., θ.; — λαχάνοισι ἧσσον τῇ τε vulg., λακάνοισι (sic) ξηροῖσιν ἧσσόν τε τῇ τε cod. θ., quem Littr. fere sequitur; equidem

τοῖσί τε λαχάνοισι [1]ξηροῖσι ἧσσόν [2]τι, τῇ τε ἄλλῃ διαίτῃ προσάγειν πάσῃ τῶν θερινῶν ἀφαιρεῦντα, τοῖσι χειμερίοισι χρέεσθαι μὴ ἐς ἄκρον, ὅκως καταστήσει ὡς ἔγγιστα τῆς χειμερινῆς διαίτης, ἐν ἡμέρῃσι δυοῖν δεούσαιν [3]πεντήκοντα μέχρι πλειάδων δύσιος ἀπὸ ἰσημερίης.

ξθ'. Ταῦτα μὲν παραινέω τῷ πλήθεϊ τῶν ἀνθρώπων, ὁκόσοισι ἐξ ἀνάγκης εἰκῇ τὸν βίον διατελέειν ἐστὶ, μηδ' [4]ὑπάρχει αὐτοῖσι τῶν ἄλλων [5]ἀμελήσασι τῆς ἑωυτῶν ὑγιείης ἐπιμελεῖσθαι· οἷσι δὲ τοῦτο παρεσκεύασται καὶ διέγνωσται, ὅτι οὐδὲν ὄφελός ἐστι οὔτε χρημάτων [6]οὔτε τῶν ἄλλων οὐδενὸς ἄτερ [7]τῆς ὑγιείης, πρὸς τούτους ἐστί μοι δίαιτα ἐξευρημένη ὡς ἀνυστὸν πρὸς τὸ ἀληθέστατον τῶν δυνατῶν [8]προσηγμένη. [9]Ταύτην μὲν οὖν προϊόντος τοῦ λόγου δηλώσω. Τόδε δὲ τὸ ἐξεύρημα καλὸν μὲν ἐμοὶ τῷ εὑρόντι, ὠφέλιμον δὲ τοῖσι μαθοῦσι, οὐδεὶς δέ κω τῶν πρότερον οὐδ' ἐπεχείρησε [10]ξυνεῖναι ὃ πρὸς ἅπαντα δὴ τἄλλα πολλοῦ κρίνω εἶναι ἄξιον· ἔστι δὲ προδιάγνωσις μὲν πρὸ τοῦ κάμνειν, διάγνωσις δὲ τῶν σωμάτων τί πέπονθε, πότερον [11]τὸ σιτίον κρατέει τοὺς πόνους, ἢ οἱ πόνοι τὰ σιτία, ἢ [12]εἰ μετρίως ἔχει πρὸς ἄλληλα· ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ κρατέεσθαι ὁκοτερονοῦν νοῦσοι ἐγγίγνονται· ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσάζειν πρὸς ἄλληλα ὑγίεια προσέστι. [13]Ἐπὶ ταῦτα δὴ τὰ εἴδεα ἐπέξειμι καὶ δείξω ὁκοῖά ἐστι καὶ γίγνεται τοῖσι ἀνθρώποισι ὑγιαίνειν δοκέουσι καὶ ἐσθίουσι ἡδέως πονέειν τε δυναμένοισι καὶ σώματος καὶ χρώματος ἱκανῶς ἔχουσι.

69. Atque ista quidem plerisque hominibus suadeo, quibus temere vitam degere necesse est, neque licet reliquis posthabitis suae ipsorum sanitatis curam habere. Qui vero ita sunt comparati sibique in animum induxerunt, neque pecuniarum, neque ullius rei utilitatem citra sanitatem aestimandam esse, iis a me inventa est victus ratio, quae quoad eius fieri potest maxime ad veritatem accedit, quam procedente oratione demonstrabo. Atque ista inventio mihi quidem inventori pulchra est, utilis vero iis, qui discunt, a nullo adhuc antea tentata et quam ad alia omnia plurimi aestimo. Est autem et praecognitio antequam aegrotent et affectus corporum cognitio, utrum cibi labores, an labores cibos superent, an moderate inter se habeant. Utrum libet enim superetur, ex eo morbi accidunt, ex mutua vero inter se aequabilitate sanitas adest. Ad has sane species aggredior et aperiam, quae insint et accidant iis, qui sibi bene valere videntur et cibis ac laboribus iucunde fruuntur et tum corporis, tum coloris ratione bene se habent.

[1] ξηροῖσι om. — [2] τι om. — [3] ἢ πεντηκ. — [4] ὑπάρχειν. — [5] ἀμελήσαντας τῆς αὐτῆς ὑγ. — [6] οὔτε σώματος οὔτε τῶν ἄ. — [7] τῆς om. — [8] προσημαίνη. — [9] ταῦτα. — [10] ξυνθεῖναι. — [11] τῶν σιτίων κρατέει ὁ πόνος ἢ τῶν πόνων τὰ σιτία. — [12] εἰ om. — [13] ἐπεί.

ἧσσόν τι in ea lect. scripsi; — τῶν δὲ θερμῶν cod. θ.; — ὑφαιρέοντα idem; — τοῖσι δέ idem; — χειμερινοῖσι H., θ.; — καταστήσῃ vulg., καταστήσει Littr.; — ἡμέραιν vulg., ἡμέραις E. θ., Littr., ἡμέρῃσι Lind., Mack.; — δεούσαις E., θ.; — ἢ πεντήκοντα vulg., ἤ omm. θ., Lind., Mack., Littr.

69. ταῦτα — προσηγμένη.] καὶ ταῦτα μὲν παραινῶ Gal. comm. in librum de Hum. p. 76. Kühn.; — ὑπάρχειν Parr. 3.; — ἀμελήσασι cod. θ., Littr., ἀμελήσαντας vulg.; — ἑωυτῶν omm. pr. m. in H., θ.; — ἐπιμελέσθαι cod. θ.; — ὅτω idem, οἷσι vulg.; — οὐδὲ ὄφελος Ald., Parr. 2.; — χρημάτων οὔτε σώματος vulg., οὔτε σωμ. omm. θ., Mack., Littr.; — τοιουτέους H. K., τούτοις cod. θ.; — ἀνυστήν J.

ταύτην — δηλώσω.] προϊόντι τῷ λόγῳ vulg., sequor θ.; χρόνῳ pro vulgato λόγῳ pauci libri.

τόδε — πρόσεστι.] τὸ δὲ ἐξευρ. cod. θ.; — οὐδ' E. H. K., θ., οὐδέ vulg.; — ξυνθεῖναι vulg., συνεῖναι cod. θ., Littr.; — ὅ om. θ.; — ἅπαντα τὰ ἄλλα vulg., sequor E. H. K., θ.; — κρίνω αὐτὸ εἶναι πολλοῦ ἄξιον sine αὐτό E. H. K., θ.; — ἔστι δέ alii et Littr. e codd. pluribus, δέ om. vulg.; — προδιαγνώσεις μὲν πρὸς τὸ κάμνειν, διαγνώσεις cod. θ.; — δέ post διαγνώσεις omm. Ald. G. J., θ.

ἐπὶ — ἔχουσι.] δέ pro δή J.; — οἷά ἐστι καὶ γίνεται cod. θ., unde ἐστι καί in vulgatam introduxi; — ὑγιαίνειν τε δοκοῦσι cod. θ.: — τε post ἐσθίουσι fert vulg., omm. θ., Littr.; — καὶ χρώματος καὶ σώματος cod. θ.

ο'. Αἱ ῥῖνες ἄτερ προφάσιος φανερῆς [1] ἐμπλάσσονται ἀπό τε τοῦ δείπνου καὶ τοῦ ὕπνου, καὶ δοκέουσι μὲν πληρέες εἶναι, μύσσονται δὲ οὐδέν· ὁκόταν δὲ περιπατεῖν ἄρξωνται τοῦ ὄρθρου καὶ γυμνάζεσθαι, τότε μύσσονται καὶ πτύουσι, [2] προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ τὰ βλέφαρα βαρέα ἴσχουσι, καὶ τὸ μέτωπον ὥσπερ [3] ξυσμὸς λαμβάνει, τῶν τε σίτων [4] ἧσσον ἅπτονται πίνειν τε ἧσσον δύνανται, ἄχροιά τε τούτοισι ἡ χροιὴ γίγνεται· ἢ οὖν κατάρροοι γίγνονται ἢ πυρετοὶ φρικώδεες, καθ' ὅ τι [5] ἂν τύχῃ ἡ πλησμονὴ γενηθεῖσα. Ὅ τι δ' ἂν τύχῃ ποιήσας κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, τοῦτο αἰτιῆται οὐκ αἴτιον ἐόν· τούτῳ γὰρ [6] κρατεύντων τῶν σιτίων τοὺς πόνους κατὰ σμικρὸν [7] ξυλλεγομένη ἡ πλησμονὴ ἐς νοῦσον [8] προήγαγε. Ἀλλ' οὐ χρὴ προΐεσθαι μέχρι τούτου, ἀλλ' ὁκόταν γνῷ τὰ πρῶτα τῶν τεκμηρίων, εἰδέναι ὅτι κρατέει τὰ σιτία τοὺς πόνους [9] καὶ κατὰ σμικρὸν ξυλλεγομένη ἡ πλησμονή ἐστι. Μύξα γὰρ καὶ σίαλον πλησμονῆς ἐστι κρίσις· καὶ ἀτρεμίζοντος μὲν δὴ τοῦ σώματος, φράσσουσι τοὺς [10] πόρους τοῦ πνεύματος, πολλῆς ἐνεούσης τῆς πλησμονῆς· θερμαινόμενα δὲ ὑπὸ τοῦ πόνου ἀποκρίνεται λεπτυνόμενα. Χρὴ δὲ τὸν τοιοῦτον ἐκθεραπευθῆναι ὧδε· διαπονήσαντα ἐν τοῖσι γυμνασίοισι τοῖσι εἰθισμένοισι ἀκόπως, θερμῷ λουσάμενον σιτίσαι παντοδαποῖσι καὶ ποιῆσαι ἐμέσαι· ἐκ δὲ τοῦ ἐμέτου κλύσαι τὸ στόμα καὶ

70. Nares a coena et somno citra causam manifestam implentur et plenae esse videntur, nihil tamen emungunt. Cum vero mane deambulare et exerceri coeperint, tum mucum et sputum reiiciunt, procedenteque tempore palpebras etiam graves habent, frontem veluti pruritus occupat, cibis minus vescuntur potumque minus appetunt, pallor illis pro colore est; itaque aut destillationes fiunt, aut febres cum horrore, pro parte in qua repletio facta sit. Eo autem tempore quidquid forte fecerit, in id culpam reiicit, cum minime in causa sit. In hoc enim sensim collecta repletio morbum invexit, quod cibi labores superant. Verum non est eo usque differendum, sed cum prima signa viderit, nosse oportet quod cum cibi labores superant, paulatim collecta repletio exsistit. Mucus enim et saliva repletionem arguunt, quiescenteque sane corpore spiritus meatus opplent cum multa insit repletio, labore vero incalescentia extenuata excernuntur. Huic curationem istam adhibere oportet, ut, postquam se consuetis exercitationibus citra defatigationem exercuerit calidaque laverit, cibos omnis generis offerat et vomitionem cieat. Post vomitionem vero os et fauces vino austero colluat, uti venarum oscula constringantur, nihilque insuper detrahatur velut ex vomitionibus accidere solet. Deinde ubi surrexerit, deambulationibus quidem iisdem utendum, exercitationibus tamen pauci-

[1] ἐμπλήσονται. — [2] καὶ προϊόντος τοῦ χρ. τὰ βλ. — [3] ξυσμή. — [4] ἀπέχονται sine ἧσσον. — [5] δ' ἄν. — [6] κρατεῦνται. — [7] δὲ ξυλλεγ. — [8] ἤγαγε. [9] ἃ κατὰ μικρὰ συλλεγόμενα πλησμονή ἐστι. — [10] πόνους.

70. *αἱ ῥῖνες — γενηθεῖσα.*] *ἐμπλάσσονται* Littr. ex θ., *ἐμπλήσσονται* falso Ionismo vulg.; — *ἀπό τε τοῦ δείπνου καὶ τοῦ ὕπνου* cod. θ., *τε καὶ τοῦ ὕπνου* om. vulg.; — *καὶ προϊόντος τοῦ* vulg.; cum Littr. sequor θ.; — *καί* ante *τὰ βλέφαρα* om. K.; — *βαρέα* om. idem; — *ὥσπερ ξυσμός* cod. θ., Littr., *ξυσμή* sine *ὥσπερ* vulg.; — *σιτίων* Parr. 2.; — *ἀπέχονται* vulg., *ἧσσον ἅπτονται* cod. θ., Littr.; — *καὶ πίνειν* vulg., *πίνειν τε* sine *καί* E. H. K., θ.; — *ἀχροίη τε τουτέοισιν* (addunt *καί* E. H. Q.', Lind.) *ἡ χροιὴ γίνεται* vulg., *ἀχροίη τε* (*ἄχροιαι* sine *τε* cod. θ.) *τουτέοισιν ὑπογίνονται* H. (cod. θ. *τούτοισιν*); Littr. fere θ. sequitur, sed vulgata antiquam lect. refert; — *ἢ οὖν* E. H. K. Q.', Lind., *καὶ ἡ* vulg., *οἱ* pro *ἢ* Zuing. in marg.; — *κινέονται* ceteri, *γίγνονται* de meo; — post *τύχῃ* vulgo *τοῦ χρόνου*, sed *τοῦ τόπου* cod. θ., Littr.; ego neutrum recipio; — *κινηθεῖσα* ceteri, *γενηθεῖσα* de meo, si *γενομένη* praeferas, non adversor, sed non intelligo *πλησμονὴν κινεῖν*.

ὅ τι δ ἂν — προήγαγε.] *αἰτιᾶται* cod. θ.; — *κρατεῦντα τὰ σιτία* ceteri, de meo in genitivum mutavi; — *σμικρόν* E. H., Littr., *μικρόν* vulg., *σμικρά* cod. θ., Mack.; — *προήγαγε* cod. θ., Mack., Littr., *ἤγαγε* vulg.

ἀλλ' — ἐστι.] *ἀλλά* E. H. K., θ.; — *πόνους κατὰ* (*καὶ τά* pro *κατά* K., *καὶ κατά* Mack.) *μικρὸν* (*μικρά* H., θ., Mack., *σμικρά* E. K.) *ξυλλεγόμενα* (*ξυλλεγομένη* Zuing. in marg., Lind.) (addunt *ἡ* cod. θ., Mack.) *πλησμονή ἐστι* (*ἔσται* Zuing. in marg.) vulg., quam Littr. ita servandam arbitratus est, ut ex θ. *ἡ* recipiens in *ᾗ* mutaret; adeoque *ᾗ πλησμονή ἐστι* exhibet; — mihi aliam viam ineundam esse visam ex textu descripto patet.

μύξα — λεπτυνόμενα.] *μύξαι γὰρ καὶ σίαλα* vulg., sequor θ.; — *φραγνύουσι* cod. θ.; — *σώματος* pro *πνεύματος* P.' Q.', Zuing. in marg.; — *ἐνεούσης* om. pr. m. in H.; — *ἀπὸ τοῦ πόνου* cod. θ.; — *λεπτυνόμενον* vulg. *λεπτυνόμενα* K.', quod omnino recipiendum, sed simul pro vulgato *θερμαινόμενον* dandum erat *θερμαινόμενα*.

χρὴ — εἰθισμένον.] *ἐκπονῆσαι* cod. θ.; — *ἐξεμεῦσαι* (sic)

τὴν φάρυγγα οἴνῳ αὐστηρῷ, ὅκως ἂν ξυστυφῇ τὰ στόματα τῶν φλεβῶν καὶ μηδὲν ἐπικατασπασθῇ ὁκοῖα γίγνεται ἀπὸ ἐμέτων· εἶτα [1]ἐξαναστὰς περιπατησάτω ἐν ἀλέῃ ὀλίγα· ἐς δὲ τὴν ὑστεραίην τοῖσι μὲν περιπάτοισι τοῖσι αὐτοῖσι χρέεσθαι, τοῖσι δὲ γυμνασίοισι ἐλάσσοσι καὶ κουφοτέροισι ἢ πρόσθεν· καὶ ἀνάριστος διαγέτω, ἢν θέρος ᾖ· ἢν δὲ μὴ θέρος ᾖ, μικρὸν ἐπιφαγέτω· καὶ τοῦ δείπνου ἀφελεῖν τὸ ἥμισυ οὗ [2]εἴωθε δειπνεῖν· τῇ δὲ τρίτῃ τοὺς μὲν πόνους ἀποδότω τοὺς εἰθισμένους πάντας καὶ τοὺς περιπάτους, τοῖσι δὲ σιτίοισι προσαγέτω ἡσυχῇ, ὅκως τῇ πέμπτῃ ἀπὸ τοῦ ἐμέτου [3]κομιεῖται τὸ σιτίον τὸ εἰθισμένον. [4]Ἢν μὲν οὖν ἀπὸ τούτου ἱκανῶς ἔχῃ, θεραπευέσθω τὰ ἐπίλοιπα τοῖσι μὲν σιτίοισι ἐλάσσοσι, τοῖσι δὲ πόνοισι πλείοσι· ἢν δὲ μὴ καθεστήκῃ τὰ τεκμήρια τῆς πλησμονῆς, διαλιπὼν δύο ἡμέρας, ἀφ' ἧς ἐκομίσατο τὰ σιτία, ἐμεσάτω πάλιν καὶ προσαγέτω κατὰ τὰ αὐτά· ἢν δὲ μή, καὶ ἐκ τρίτου, μέχρις ἂν ἀπαλλαγῇ τῆς πλησμονῆς.

οα'. Εἰσὶ δέ τινες τῶν ἀνθρωπον, οἵτινες, ὁκόταν κρατέωνται οἱ πόνοι ὑπὸ τῶν σιτίων, καὶ τοιάδε πάσχουσι· ἀρχομένης [5]τῆς πλησμονῆς ὕπνοι μακροὶ καὶ ἡδέες αὐτοῖσι ἐγγίγνονται καί [6]τι τῆς ἡμέρης ἐπικοιμῶνται· ὁ δὲ ὕπνος γίγνεται τῆς σαρκὸς ὑγρανθείσης καὶ χεῖται τὸ αἷμα καὶ [7]γαληνίζει διαχεόμενον τὸ πνεῦμα. Ὁκόταν δὲ μὴ δέχηται ἔτι τὸ σῶμα τὴν πλησμονὴν, ἀπόκρισιν ἤδη ἀφίησι εἴσω ὑπὸ βίης τῆς περιόδου, ἥτις ὑπεναντιωμένη τῇ τροφῇ τῇ ἀπὸ τῶν σιτίων ταράσσει τὴν ψυχήν. Οὐκ ἔτι [8]δὴ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἡδεῖς οἱ ὕπνοι, ἀλλ' ἀνάγκη τα-

oribus et levioribus quam antea et, si aestas fuerit, minime prandeat, sin minus, parum comedat et de coena consueta dimidium detrahat. Tertio autem die ad labores quidem consuetos omnes et deambulationes redeat, sed cibos sensim augeat, ut quinto die post vomitionem consuetus cibus assumatur. Quodsi inde satis erit, de cetero paucioribus quidem cibis, laboribus vero pluribus curetur. Si vero plenitudinis signa minime quieverint, duobus post cibos receptos intermissis diebus, rursus vomat et ad eosdem sensim deducatur. Sin minus, etiam tertio idem repete, quoad plenitudine liberetur.

71. At vero quibusdam, ubi labores a cibis superantur, talia quoque accidunt. Cum plenitudo quidem incipit, somni longi et suaves ipsis obveniunt et interdiu aliquantum dormiunt. Fit autem somnus humecta carne et funditur sanguis et spiritus diffusus tranquillitatem habet. Cum vero corpus plenitudinem amplius capere non potest, ambitus vi secretionem intro iam remittit, quae alimento a cibis provenienti obviam facta animum perturbat. Tunc non amplius suaves sunt somni, sed hominem perturbari necesse est, sibique pugnas committere videtur. Quae enim corpori accidunt, eadem animus

[1] ἀναστάς. — [2] ἤθελε. — [3] κομιεῖ. — [4] κἢν μὲν ἀπὸ τούτου. — [5] μὲν τῆς. — [6] ἐπί. — [7] γαληνίζει. — [8] δή om.

εὐθὺς σίτοισι χρησάμενον παντοδαποῖσι pro σιτίσαι — ἐμέσαι cod. θ.; — σιτίσαι om. pr. m. in H.; — στυφῇ K., στύψῃ cod. θ.; — ἐπισπασθῇ E. H. K. Q.', Zuing. in marg., ἔτι κατασπασθῇ Merc., Mack.; — ἐξαναστάς cod. θ., Littr., ἀναστάς vulg.; — τῇ δ' ὑστεραίῃ cod. θ.; — περιπάτοισι αὐτοῖσι cod. θ., αὐτοῖσι om. vulg., sed in lectione illius ms. latet quod dedi; — χρήσασθαι cod. θ.; — ἢν θέρος ᾖ om. idem; — sequens δέ om. idem; — εἴωθε E. H. K., θ., alii et Littr., ἤθελε vulg.; — κομιεῖ G. J.

ἢν — πλησμονῆς.] κἢν μὲν ἀπὸ τουτέου vulg.; cum Littr. sequor θ.; — ἢν μὲν μή I. J.; — ταὐτά E. H. K., τὰ αὐτά vulg., τωὐτό cod. θ., Mack.; — μή om. θ.; — ἐκ τοῦ τρίτου H.; — μέχρι cod. θ.

71. εἰσὶ — πνεῦμα.] ὑπό Lind., Littr., cum mss. nonnullis, ἀπό vulg.; — σίτων cod. θ.; — τοιαῦτα vulgo sine καί, E. H. Q. et Zuing. in marg., Lind. τοιάδε sine καί, sed καὶ τοιάδε cod. θ.; — ἐγγίνονται cod. θ., ἐπιγίνονται vulg.: — καί τι τῆς cod. θ., Littr., καὶ ἐπὶ τῆς vulg.; — ὑγρανθείσης omm. Ald., Parr. 6., θ.; — γαληνίζεται cod. θ., Littr.

οὐκέτι — ὄψιος.] δή alii et Littr. cum mss., δή om. vulg.; — ἀλλά E. H. K.; — δοκέειν cod. θ.

ράσσεσθαι τὸν ἄνθρωπον καὶ δοκέει μάχεσθαι· ὁκοῖα γάρ τινα πάσχει τὸ σῶμα, τοιαῦτα ὁρῇ ἡ ψυχὴ, κρυπτομένης τῆς ὄψιος. Ὁκόταν οὖν ἐς τοῦτο ἥκῃ [1]ὥνθρωπος, ἐγγὺς ἤδη τοῦ κάμνειν ἐστί· ὅ τι δὲ ἕξει [2]νόσημα, ἄδηλον· ὁκοίη γὰρ ἂν ἔλθῃ ἀπόκρισις καὶ ὅτου ἂν κρατήσῃ, τοῦτο ἐνόσησε. Ἀλλ' οὐ χρὴ προέσθαι τὸν εὖ φρονέοντα, ἀλλ' ὁκόταν ἐπιγνῷ [3]τῶν τεκμηρίων τὰ πρῶτα, τῆς θεραπείης ἔχεσθαι, καὶ δὴ τοῦτον ὥσπερ τὸν πρότερον ἐκθεραπευθῆναι, πλείονος δὲ χρόνου καὶ λιμοκτονίης δέεται.

cernit oculis clausis. Cum igitur eo quis devenerit, prope iam aegrotat. Quinam vero morbus affuturus sit, incertum. Qualis enim secretio ad partem venerit, et quamcumque superaverit, eam morbo afficiet. Sed recte intelligentem id contemnere non oportet, sed cum primum signa cognoverit, curationi insistendum. Et hic sane veluti prior curandus est, longioris autem temporis etiam inedia opus habet.

οβ'. Ἔστι δὲ καὶ τοιάδε τὰ τεκμήρια πλησμονῆς· ἀλγέει τὸ σῶμα οἷσι μὲν ἅπαν, οἷσι δὲ μέρος τι τοῦ σώματος, ὅ τι ἂν τύχῃ· τὸ δὲ ἄλγος ἐστὶ ὁκοῖον κόπος· [4]δοκέοντες οὖν κοπιῆν, ῥαθυμίῃσί τε καὶ πλησμονῇσι θεραπεύονται, μέχρις ἂν ἐς πυρετὸν ἀφικνῶνται· καὶ οὐδέκω οὐδὲ τοῦτο γιγνώσκουσι, ἀλλὰ λουτροῖσί [5]τε καὶ σιτίοισι χρησάμενοι ἐς περιπνευμονίην [6]κατέστησαν τὸ νόσημα καὶ ἐς κίνδυνον τὸν ἔσχατον ἀφικνέονται. Ἀλλὰ χρὴ προμηθέεσθαι πρὶν ἂν ἐς τὰς νούσους ἀφικνέωνται καὶ θεραπεύεσθαι τῷδε τῷ τρόπῳ· [7]μάλιστα μὲν πυριηθέντα μαλακῇσι πυρίῃσι· εἰ δὲ μὴ, λουσάμενον πολλῷ καὶ θερμῷ, διαλύσαντα τὸ σῶμα ὡς μάλιστα, χρησάμενον τοῖσι σιτίοισι πρῶτον μὲν τοῖσι δριμέσι καὶ πλείστοισι, εἶτα τοῖσι [8]ἄλλοισι, ἐξεμέσαι εὖ, καὶ ἐξαναστάντα περιπατῆσαι [9]ὀλίγον χρόνον ἐν ἀλέῃ, ἔπειτα καταδαρθεῖν· πρωῒ δὲ τοῖσι περιπάτοισι [10]πολλοῖσι ἐξ ὀλίγου προσάγοντα χρέεσθαι καὶ τοῖσι γυμνασίοισι κού-

72. At sunt etiam eiusmodi signa repletionis. Quibusdam quidem totum corpus dolet, quibusdam vero pars aliqua corporis, quaecumque ea fuerit. Dolor vero est uti lassitudo et lassitudine teneri sibi videntur, desidiaque et repletione curationem adhibent, quoad in febrem incidant. Neque tamen adhuc hoc cognoscunt, sed balneis et cibis adhibitis morbum ad pulmonis inflammationem deducunt et in extremum periculum incidunt. Verum antequam in hos morbos incidant, consilio prospiciendum et ad hunc modum curandum, praecipue quidem mollibus fomentis aegrum fovendo, sin minus, multa calida lavando et corpus quam maxime dissolvendo et post exhibitos cibos primum quidem acres et plurimos, deinde salsos, probe vomitum ciendo. Postea exsurgendum modicoque tempore loco tepido deambulandum, deinde dormiendum. Mane vero deambulationibus paulatim adiectione facta utendum exercitationibusque levioribus et ciborum oblationibus,

[1] ὁ ἄνθρ. — [2] τὸ νόσημα μάλα δῆλον. — [3] τὰ πρ. τῶν τεκμ. — [4] καὶ δοκέουσι κοπιῆν. — [5] τε om. — [6] κατέστησαν. — [7] μάλιστα μέν om. — [8] ἁλυκοῖσι. — [9] ὀλ. χρ. om. — [10] πολλ. om.

ὁκόταν — ἐνόσησε.] ὥνθρ. E. H., θ., Littr., ὁ ἄνθρ. vulg.; — ὅ τι δὲ ἕξει (ἥξει Ald., Parr. 5., Zuing., Lind., ἥξῃ E.) τὸ νούσημα (νόσημα E. H. J. K.) μάλα δῆλον· ὁκοῖα (ὁκοίη Lind., Mack) γάρ vulg.; ὅτι ἥξει νόσημα ἄδηλον· ὁκοίη γάρ cod. θ., quem Littr. fere sequitur, et ego sequor, nisi quod ἕξει vulgatae retineo; — ὅκου pro ὅτου cod. θ., Mack.; — ἐνοσοποίησε iidem.

ἀλλ' οὐ — δέεται.] προσείσθαι cod. θ.; — ἀφρονέοντα vulg., εὐφρονέοντα K., φρονέοντα cod. θ., Mack.; — τῇσι θεραπείῃσιν ὥσπερ τὸν πρῶτον ἐκθεραπευθῆναι cod. θ.; — καὶ δὴ τοῦτον om. pr. m. in H.; — δεῖ pro δή Parr. 4.

72. ἔστι — ἀφικνέονται.] καὶ τοιάδε τὰ (τά omm. E. K.) τεκμήρια vulg., καὶ τὰ τοιάδε τεκμ. cod. θ.; Littr.; — ὅ τι ἂν τύχῃ om. θ.; — δ' ἄλγος E. H. K.; — οἱονεὶ κόπος cod. θ.; — καὶ δοκέουσι (δοκοῦντες E. H. K., δοκέοντες Q.') κοπιῆν vulg., δοκέοντες οὖν κοπιῆν cod. θ., Littr.; — μέχρι ἣν ἐς cod. θ.; — σίτοισι E. H., θ.

ἀλλὰ — περιπάτων.] πρὶν ἐς sine ἄν E. H. K., θ.; — ἀφικνέεσθαι pr. m. in H., ἀφίκηται cod. θ.; — μάλιστα μέν omm. Parr. 4.; — πυρίῃσι τὸν ἄνθρωπον vulgo, τὸν ἄνθρ. omm. pr. m. in H., θ.; — ὕδατι πολλῷ E. H. K., θ., Mack., — διαλούσαντα J.; — τῶν σιτίων cod. θ., pro τοῖσι σιτίοισι; — ἁλυκοῖσι vulg., ἄλλοισι cod. θ., Littr.; — ὀλίγον χρόνον omm. Parr. 3.; — ἔπειτα καταδαρθεῖν (καταδραθεῖν Parr. 4.) om. θ.; — πολλοῖσι post περιπάτοισι ex cod. θ., Littr., πολλοῖσι om vulg.; — καὶ πρότερον sine τό

φοισι καὶ τῇσι προσαγωγῇσι καθάπερ καὶ τὸ πρότερον· ἰσχνασίης γὰρ οὗτος πλείστης δέεται καὶ περιπάτων. Ἢν δὲ μὴ προνοηθεὶς ἐς πυρετὸν ἀφίκηται, προσφέρειν μηδὲν ἄλλο ἢ ὕδωρ [1]ἡμερέων τριῶν· ἢν μὲν οὖν ἐν ταύτῃσι παύσηται· εἰ δὲ μή, πτισάνης χυλῷ θεραπεύεσθαι, καὶ ἢ [2]τεταρταῖος, ἢ ἑβδομαῖος καταστήσεται, εἰ ἐξιδρώσει· ἀγαθὸν δὲ τοῖσι χρίσμασι χρέεσθαι τοῖσι ἱδρωτικοῖσι ὑπὸ τὰς κρίσιας, ἐξαναγκάζουσι γάρ.

ογ΄. Πάσχουσι δέ τινες καὶ τοιάδε ἀπὸ πλησμονῆς· τὴν κεφαλὴν [3]ἀλγέουσι καὶ βαρύνονται καὶ τὰ βλέφαρα πίπτει αὐτοῖσι ἀπὸ τοῦ δείπνου, ἔν τε τοῖσι ὕπνοισι ταράσσονται, καὶ δοκέει θέρμη ἐνεῖναι, ἥ τε κοιλίη ἐφίσταται ἐνίοτε· ὁκόταν δ' ἀφροδισιάσῃ, δοκέει κουφότερος εἶναι ἐς τὸ παραυτίκα, ἐξ ὑστέρου δὲ μᾶλλον βαρύνεται· τούτοισι ἡ κεφαλὴ τὴν πλησμονὴν ἀντισπῶσα τήν τε κοιλίην ἐφίστησι καὶ αὐτὴ βαρύνεται· κίνδυνοί [4]τε ὑπόκεινται [5]κακοὶ, καὶ ὅπῃ ἂν ῥαγῇ ἡ πλησμονή, τοῦτο διαφθείρει. Ἀλλὰ χρὴ προμηθέεσθαι ὧδε· ἢν [6]μὲν βούληται τὴν θεραπείην ταχεῖαν ποιέεσθαι, [7]προπυριηθέντα ἐλλεβόρῳ καθαρθῆναι, εἶτα προσάγειν τοῖσι σιτίοισι κούφοισι καὶ μαλακοῖσι [8]ἐφ' ἡμέρας δέκα· τοῖσι δὲ σιτίοισι διαχωρητικοῖσι, ὅκως [9]κρατήσει ἡ κάτω κοιλίη τὴν κεφαλὴν [10]τῇ κάτω ἀντισπάσι· καὶ τοῖσι δρόμοισι βραδέσι καὶ τοῖσι ὀρθρίοισι [11]περιπάτοισι ἱκανοῖσι τῇ τε ἐν ἐλαίῳ πάλῃ· ἀρίστῳ τε χρέεσθαι καὶ ὕπνῳ ἀπὸ τοῦ ἀρίστου μὴ μακρῷ· ἀπὸ [12]τοῦ δείπνου δὲ ὁκόσον

veluti antea; hic enim extenuatione plurima et deambulationibus indiget. Quodsi nulla adhibita providentia in febrem incidat, per dies tres praeter aquam nihil offerendum. Interea igitur si sedetur, bene habet; sin minus, ptisanae succo curatio instituenda et vel quarto, vel septimo die restituetur, si sudaverit. Prodest vero sub iudicationis tempus illitionibus sudorem moventibus uti, cum hae sudorem provocent.

73. At quibusdam etiam ex plenitudine haec accidunt: caput dolore tentatur et gravatur palpebraeque ipsis a coena concidunt et inter dormiendum turbantur, calorque inesse videtur et alvus interdum sistitur. Ex rerum venerearum usu levior statim sibi videtur, at postea gravior. In his caput plenitudinem ad se attrahens tum alvum supprimit, tum ipsum gravatur. Periculum autem malum imminet et quamcumque in partem erumpat repletio, eam corrumpit. Sed hac ratione providendum. Si celerem curationem esse voles, veratro purgandum post fotum administratum, deinde cibi leves et molles ad dies decem offerendi, iique deiicientes, quo alvus inferior deorsum revellendo caput superet. Cursibus tardis et matutinis deambulationibus, quae satis esse possunt, utendum luctaque ex oleo et prandio somnoque non longo a prandio; a coena vero tantum exsurgere satis est. Et partim quidem balnea, partim vero inunctiones adhibendae, balnea autem tepida; a coitu vero abstinendum. Haec quidem expe-

[1] ἡμ. τριῶν om. — [2] τεταρταίοις ἢ ἑβδομαίοις. — [3] ἀλγέει καὶ βαρύνεται. — [4] δέ. — [5] κακοὶ καί om. — [6] δέ. — [7] προπυρ. om. — [8] ἐφ' om. [9] κρατήσῃ. — [10] κάτω ἀντισπάσαι. — [11] καὶ τοῖσι περιπ. — [12] δὲ τοῦ δ. ὁκ.

cod. θ.; — *ἰσχνασίης δέ* vulgo, *γάρ* de meo; — *τοῦτο δέεται* vulg., *οὗτος δεῖται* cod. θ., unde *οὗτος* dedi.

ἢν δὲ μὴ — γάρ.] *ἀφίκηται ἐς πυρετόν* cod. θ.; — *προφέρειν* vulg., alii et Littr. *προσφέρειν* cum mss. pluribus; — *μηδέν* cod. θ.; — *ἄλλο ἀλλ' ἤ* vulgo, *ἄλλο* om. pr. m. in H., *ἀλλ'* om. θ., quem sequor; — *ἡμερέων τριῶν* omm. Parr. 3.; — *ταύτῃ* vulg., *ταύτῃσι* cod. θ., Mack., Littr.; — post *παύσηται* Mack. de suo *καλῶς ἔχει*, otiose; — *ἢν δὲ μή* cod. θ.; — *καί* ante *ἢ τεταρτ.* om. pr. m. in H.; *ἢ γάρ* vero pro *καὶ ἤ* cod. θ.; — *τεταρταίοισι ἢ ἑβδομαίοισι* ex libris non paucis, qui dativum in *οις* ferunt, Mack., cf. lect. Voss., vulgo *τεταρταῖος ἢ ἑβδομαῖος*; mihi etiam dativus dandus videtur, si vulgatum *ἐκστήσεται* serves, sed malo pro hoc *καταστήσεται* scribere et *τεταρταῖος ἢ ἑβδομαῖος* nominativo servare; — *ἢ ἐξιδρώσει* E. H. K., sed vitiose; — *χρήμασι τ. ἱδρ. χρῆσθαι* cod. θ.; — *ἀναγκάζουσι* J.

73. *πάσχουσι — διαφθείρει.*] *ἀλγέει καὶ βαρύνεται* vulg., sequor cod. θ. cum Mackio, Littréo; — *τε καὶ δοκέει* idem ms.; — *δ' ἀφροδ.* idem, *δέ* plene vulg.; — *ὕστερον* pro *ἐξ ὑστέρου* J., Zuing. in marg.; — *τε* post *κίνδυνοι* cod. θ., Mack., Littr., *δέ* pro *τε* vulg.; — *κακοὶ καί* ex cod. θ., Mack., Littr., vulgo abest; — *ὅκου* cod. θ.

ἀλλὰ — ἀπέχεσθαι.] *ἢν μέν* cod. θ., Littr., *μέν* om. vulg.; — *θεραπ. ποιέεσθαι ταχυτέρην* cod. θ.; — *προπυριηθέντα* ex θ. adscivit Littr., vulgo om.; — *μαλθακοῖσι* idem cod.; — *ἐφ'* (*ἐς* E.) cod. θ., Littr., vulgo om.; — *ὀπτοῖσι* pro *σιτίοισι* cod. θ.; — *κρατήσῃ* vulg., *κρατήσει* Littr.: — *τὴν* (addunt *ἄνω* P′ Q′. Zuing. in marg.) *κεφαλὴν* (addunt

ἐξαναστῆναι ἱκανόν· καὶ τὸ μὲν λούεσθαι, τὸ δὲ [1]χρίεσθαι, λούεσθαι δὲ χλιερῷ· λαγνείης δὲ ἀπέχεσθαι. Αὕτη μὲν ἡ ταχυτέρη θεραπείη· εἰ δὲ μὴ βούλοιτο φαρμακοποτέειν, λουσάμενον πολλῷ, ἐμέσαι [2]σιτίοισι χρησάμενον τοῖσι δριμέσι, ὑγροῖσι καὶ γλυκέσι καὶ ἁλμυροῖσι, ἐξ ἐμέτου δὲ ὅσον ἐξαναστῆναι· πρωῒ δὲ τοῖσι περιπάτοισι πρᾳέσι προσάγειν καὶ τοῖσι γυμνασίοισι τοῖσι προγεγραμμένοισι ἐς ἡμέρας ἕξ· τῇ δὲ ἑβδόμῃ πλησμονὴν προσθέντα ἔμετον ποιῆσαι ἀπὸ τῶν [3]ὁμοίων σιτίων καὶ προσάγειν κατὰ τωὐτό· χρέεσθαι δὲ τούτοισι ἐπὶ τέσσερας ἑβδομάδας, μάλιστα γὰρ ἐν τοσούτῳ χρόνῳ καθίσταται· εἶτα προσάγειν τοῖσί τε σίτοισι καὶ τοῖσι πόνοισι, τούς τε ἐμέτους ἐν πλείονι χρόνῳ ποιέειν, τά τε σιτία ἐν ἐλάσσονι προσάγειν, ὅκως τὸ σῶμα [4]ἀνακομίσηται, καθιστάναι τε τὴν δίαιταν ἐς τὸ ξύνηθες κατὰ μικρόν.

ditior est curatio. Quodsi medicamentorum potiones sumere nolit, post copiosum balneum a cibis acribus, humidis ac dulcibus et salsis vomat, a vomitu vero exsurgat tantum. Matutinae autem deambulationes lenes et exercitationes praescriptae ad dies sex sensim augendae; septimo vero addita repletione ex similibus cibis vomitus movendus est et ad eundem modum sensim adiectio facienda. His autem ad quatuor hebdomadas utendum. Tanto enim fere tempore restituitur. Dein cibos et labores sensim augere et vomitus per longius temporis intervallum facere oportet et cibos augere intra brevius, quo corpus reficiatur; sensimque victus rationem ad pristinum modum reducere oportet.

οδ'. Γίγνεται δὲ καὶ τοιάδε ἀπὸ πλησμονῆς· ὁκόσοισι [5]ἡ μὲν κοιλίη καταπέσσει τὸ σιτίον, αἱ δὲ σάρκες μὴ δέχονται, ἐμμένουσα ἡ τροφὴ φῦσαν ἐμποιέει· ὁκόταν δὲ ἀριστήσῃ, καθίσταται, ὑπὸ γὰρ τοῦ ἰσχυροτέρου τὸ κουφότερον ἐξελαύνεται καὶ δοκέουσι ἀπηλλάχθαι· τὸ δὲ πολὺ πλέον ἐς τὴν ὑστεραίην παραγίγνεται. Ὁκόταν δὲ καθ' ἡμέρην ἑκάστην αὐξανόμενον ἰσχυρὸν γένηται, ἐκράτησε τὸ ὕπαρχον τῶν ἐπεισενεχθέντων, καὶ ἐξεθέρμηνε καὶ ἐτάραξε [6]ἅπαν τὸ σῶμα, καὶ ἐποίησε διάρροιαν· τοῦτο γὰρ ὀνομάζεται, ἕως ἂν αὐτὴ μούνη σαπεῖσα ἡ τροφὴ ὑποχωρέῃ. Ὁκόταν δὲ θερμαινομένου τοῦ σώματος κάθαρσις δριμέα γένηται, τό τε ἔντερον ξύεται καὶ ἑλκοῦται καὶ διαχωρέει αἱματώ-

74. Haec quoque ex plenitudine accidunt; quibus ventriculus cibum quidem concoquit, carnes vero minime recipiunt, alimentum intus manens flatum infert, post prandium vero subsidet. Levius enim a valentiore expellitur et sibi liberari videntur, sed postridie multo copiosius adest. Cum autem in dies increscendo vires acquisiverit id quod adest quae superingeruntur superat, corpusque totum calefacit et perturbat et alvi profluvium infert. Hoc enim nomine donatur, quoad alimentum solum computrescens per alvum secedit. At ubi calefacto corpore acria purgantur, intestinum raditur et ulceratur, cruentaque per alvum demittuntur; quod dysenteria appellatur, tum gravis, tum periculosus morbus. Verum consilio prospiciendum

[1] χρέεσθαι. — [2] ἐκ σιτίων γλυκέων καὶ ἁλυκῶν ἐξ ἐμέτου δέ. — [3] ἐμέτων. — [4] κομίσηται. — [5] μὲν ἡ κ. — [6] ἅπαν om.

τήν I. J., Ald.) κάτω (κάτω κεφαλήν H.) ἀντισπάσαι vulg.; cum Littréo sequor θ.; — post ὀρθρίοισι vulgata fert καὶ τοῖσι, quod cum θ. omisit Littr.; — πάλη ἐν ἐλαίῳ E. H. K.; — χρήσθω cod. θ.; — μή E. H. I. K., θ., οὐ vulg.

αὕτη — μικρόν.] ταχυτάτη cod. θ.; — ἐμέσαι ἐκ σιτίων γλυκέων καὶ ἁλυκῶν vulg., ἐμέσαι ἐν (ἐν om. pr. m. in H.) σιτίοισι και γλυκέσι καὶ ἁλμυροῖσι E. H. K.; cum Littréo sequor θ., nisi quod σίτοισι fert hoc ms.; — πρᾳέσι cod. θ., vulgo om.; — γεγραμμένοισι E. H. K., θ.; — δ ἑβδ. cod. θ.; — ἔμετον ποιήσασθαι vulg., sequor θ.; — τέσσερας per ε̄ idem; — τοῖσί τε — προσάγειν ex θ. recepit Littr., vulgo om.; equidem ποιέειν de meo scripsi et ἐν πλείονι χρόνῳ pro codicis lectione ποιέεσθαι et σὺν πλ. χρ.; — ἀνακομίσηται cod. θ., κομίσηται vulg.; — καθιστάναι τε cod. θ., Littr., καθιστάναι δέ vulg.; — δίαιταν cod. θ., Littr., αἰτίην vulg.

74. γίγνεται — παραγίγνεται.] ἡ μέν cod. θ., Littr., μὲν ἡ vulg.; — ἐμμένουσα δὲ ἡ τροφή Parr. 4., θ.

ὁκόταν — ὑποχωρέῃ.] ἐπεισηνεχθέντων E.; — ἅπαν cod. θ., Littr., ἂν (ἂν omm. Parr. 5.) pro ἅπαν vulg.; — χωρέει cod. θ.

ὁκόταν — ἐπικίνδυνος.] δριμια cod. θ., i. e. δριμεῖα; —

δεα, τοῦτο δὲ δυσεντερίη καλέεται, νοῦσος χαλεπή τε καὶ ἐπικίνδυνος. Ἀλλὰ χρὴ προμηθέεσθαι καὶ τὸ ἄριστον ἀφαιρέειν καὶ τοῦ δείπνου τὸ τρίτον μέρος· τοῖσι δὲ [1] πόνοισι πλείοσι, τῇσι πάλῃσι καὶ τοῖσι δρόμοισι καὶ περιπάτοισι χρέεσθαι ἀπό τε τῶν γυμνασίων καὶ ὄρθρου· ὁκόταν δ' ἡμέραι δέκα γένωνται, προσθεῖναι τοῦ σίτου τὸ ἥμισυ τοῦ ἀφαιρεθέντος, καὶ ἔμετον ποιῆσαι καὶ προσαγαγεῖν ἐς ἡμέρας τέσσερας· ὁκόταν δὲ ἄλλη δέκας γένηται, τόν τε σῖτον τὸν λοιπὸν προσθεῖναι καὶ ἔμετον ποιῆσαι καὶ προσάγων [2] πρὸς τὸν σῖτον ὑγιέα ποιήσεις ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ· τοῖσι δὲ πόνοισι θαρρῶν τὸν τοιοῦτον πιέζειν.

est prandiumque detrahendum et coenae tertia pars, laboribus autem pluribus, lucta et cursibus et deambulationibus utendum ab exercitationibus et matutinis. Cum vero dies decem praeterierint, cibi detracti dimidium apponendum et vomitus ciendus atque quatuor diebus cibus sensim offerendus. Ubi vero alii decem dies lapsi sunt, tum reliquus cibus adiiciendus, tum vomitus faciendus et sensim ad cibum adducendo intra hoc tempus sanitati restitues. Laboribus autem hic audacter urgendus est.

οε'. Γίγνεται δὲ καὶ τοιάδε· [3] ἐς τὴν ὑστεραίην τὸν σῖτον ἐρυγγάνει ὠμὸν ἄτερ ὀξυρεγμίης, [4] ἡ δὲ κοιλίη διαχωρέει, ἐλάσσω μὲν ἢ πρὸς τὰ σιτία, ὅμως δὲ ἱκανῶς, πόνος δὲ οὐδεὶς ἐγγίγνεται· τούτοισι ἡ κοιλίη ψυχρὴ ἐοῦσα οὐ δύναται καταπέσσειν τὰ σιτία ἐν τῇ νυκτί· ὁκόταν οὖν [5] κινηθῇ, ἐρυγγάνει τὸν σῖτον ὠμόν. Δεῖ οὖν τούτῳ παρασκευάσαι τῇ κοιλίῃ θερμασίην ἀπό τε τῆς διαίτης καὶ ἀπὸ τῶν πόνων· πρῶτον μὲν οὖν χρὴ ἄρτῳ [6] θερμῷ ξυγκομιστῷ χρέεσθαι ζυμίτῃ διαθρύπτοντα ἐς οἶνον μέλανα [7] ἢ ἐς ζωμὸν ὑείων κρεῶν τοῖσί τε ἰχθύσι ἑφθοῖσι ἐν ἅλμῃ δριμείῃ· χρέεσθαι [8] μὲν καὶ τοῖσι σαρκώδεσι, ἀκροκωλίοισι τε διέφθοισι τοῖσι ὑείοισι τοῖσί τε πίοσι ὑείοισι ὀπτοῖσι, τοῖσι δὲ χοιρείοισι μὴ πολλοῖσι καὶ σκυλάκων καὶ ἐρίφων· λαχάνοισι δὲ πράσοισί [9] τε καὶ σκορόδοισι ἑφθοῖσι καὶ ὠμοῖσι, βλίτῳ τε ἑφθῷ καὶ κολο-

75. Accidunt quoque talia: Postridie cibum crudum citra ructum acidum eructat; venter vero deiicit minus quidem quam pro ciborum ratione, satis multa tamen, dolor vero nullus adest. His quum ventriculus frigidus sit, cibos per noctem concoquere nequit; motione igitur accedente cibum crudum eructat. In hoc itaque tum victus ratione, tum laboribus ventriculo calorem conciliare oportet. Primum quidem igitur pane calido confusaneo fermentato in vino nigro, aut suillae carnis iusculo intrito utendum, piscibus vero in acri muria decoctis. Carnosis etiam utendum, trunculis suillis percoctis et pinguibus suillis assatis, porcinis vero non multis, neque catulorum, nec haedorum carnibus. Oleribus autem porro et allio cocto et crudo blitoque cocto et cucurbita, tum potionibus meracioribus, tum somnis longis citra prandium primis diebus, tum etiam somnis

[1] δρόμοισι πλέοσι καὶ τῇσι πάλῃσι καὶ τοῖσι περιπ. χρ. — [2] πρός om. — [3] ἐς τὴν ὑστ. om. — [4] ἢν δὲ ἡ κοιλίη. — [5] κριθῇ. — [6] συγκομιστῷ. — [7] ἢ ἐς ζ. — [8] δέ. — [9] τε om.

διαχωρέεται vulg., διαχωρέει K.; — τε omm. E. θ. Post ἐπικίνδυνος cod. θ. fert μάλιστα ὑπὸ μελαίνης χολῆς.

ἀλλὰ — πιέζειν.] ἀφαιρέεσθαι cett., ἀφαιρέειν de meo; — τοῖσι δὲ δρόμοισι πλείοσι καὶ τῇσι πάλῃσι καὶ τοῖσι περιπάτοισι χρέεσθαι vulg.; cum Littréo sequor θ., nisi quod hic, ut solet, χρῆσθαι habet; — ὁκόταν δέκα γίνωνται vulg., ὁκόταν δή (δέ Zuing. in marg., Lind.) περ αἱ δέκα γένωνται Ald., Parr. 6., Zuing. in marg., Lind.; cum Littréo sequor θ.; — προσθέσθαι cod. θ.; — ποιήσασθαι cett., ποιῆσαι de meo, vide varr. lectt. paulo inferius; — προσάγειν cod. θ.; — ἐς om. idem; — τέσσερας per ε̅ idem; — τό τε σίτον τὸ λοιπόν cod. θ.; — προσθέσθαι vulg., προσθέσθω E. H., προσθεῖναι de meo; — ποιήσασθαι vulg., ποιῆσαι pr. m. in H.; — τὸ σίτον cod. θ.; — ceteri θαρρεῖν et πιέζων; me iudice noster θαρρῶν — πιέζειν scripsit.

75. γίγνεται — ὠμόν.] Post τοιάδε vulgo πλησμονή, quod omm. pr. m. in H., θ., quos sequor; — ἐς τὴν ὕστερ. omm. Parr. 4.; — ἢν δὲ ἡ κοιλίη διαχωρέῃ vulg., cum Littr. sequor θ.; — σῖτα idem; — καταπέσσειν τὸν σῖτον idem; — γοῦν vulgo, οὖν E. H., θ.; — ἐρυγγάνει tum h. l., tum paulo ante de meo, libri utroque loco ἐρυγγάνεται.

δεῖ οὖν — αὐτῷ.] ἀπό τε τῶν πόνων vulg., καὶ ἀπό τε τῶν π. E. H., καὶ τῶν π. solum cod. θ.; — καὶ πρῶτον vulg., καί omm. E. H., θ., Voss.; — συγκομιστῷ vulg. pro θερμῷ, quod ex θ. dedit Littr., mihi utrumque dandum videtur, cap. 79. occurrunt ἄρτοι ἄζυμοι ξυγκόμιστοι; —

κύνθῃ· πόμασί τε ἀκρητεστέροισι, ὕπνοισί τε μακροῖσι, ἀναριστίῃ τε τὴν πρώτην, ὕπνοισί τε ἀπὸ τῶν γυμνασίων τοῖσί [1]τε δρόμοισι καμπτοῖσι ἐξ ὀλίγου [2]προσάγων πάλῃ τε μαλακῇ ἐν ἐλαίῳ, λουτροῖσί τε ὀλίγοισι, χρίσμασί τε πλείοσι τοῖσί τε πρωῒ περιπάτοισι πλείστοισι, ἀπὸ δείπνου δὲ ὀλίγοισι· καὶ τὸ σῦκον μετὰ τῶν σιτίων ἀγαθὸν, [3]ἄκρητός τε ἐπ' αὐτῷ. Ἐκ δὲ ταύτης τῆς θεραπείης καθίσταται τοῖσι μὲν θᾶσσον, τοῖσι δὲ βραδύτερον.

post exercitationes. Cursibus etiam flexis paulatim increscentibus et lucta molli in oleo et balneis paucis, inunctionibus pluribus, deambulationibus etiam matutinis pluribus, a coena vero modicis utendum. Prodest etiam ficus cum cibis sumpta et superbibitum merum. Ex hac quidem curatione hi quidem citius, illi vero tardius ad sanitatem reducuntur.

ος'. Ἄλλοι δέ τινες τοιάδε πάσχουσι· — ἀχροοῦσι καὶ ὁκόταν φάγωσι ἐρυγγάνουσι ὀλίγον ὕστερον ὀξέα καὶ ἐς τὰς ῥῖνας ἀνέρπει τὸ ὀξύ. Τούτοισι τὰ σώματα οὐ καθαρά ἐστι· ὑπὸ γὰρ τοῦ πόνου πλεῖον τὸ ξυντηκόμενον τῆς σαρκὸς ἢ τὸ ἀποκαθαιρόμενον ὑπὸ τῆς περιόδου· ἐμμένον δὴ τοῦτο ἐναντιοῦται τῇ τροφῇ καὶ βιάζεται καὶ ἀποξύνει. Ἡ μὲν οὖν τροφὴ ἐρυγγάνεται, αὐτὸ δὲ ὑπὸ [4]τὸ δέρμα ἐξωθέεται καὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἄχροιαν ἐμποιέει, καὶ νούσους ὑδρωποειδέας ἀποκυΐσκει. Ἀλλὰ χρὴ προμηθέεσθαι [5]ὧδε· ἡ μὲν ταχυτέρη θεραπείη, ἐλλέβορον πίσαντα προσάγειν, ὥσπερ μοι πρότερον γέγραπται, ἡ δὲ ἀσφαλεστέρη ὑπὸ τῆς διαίτης ὧδε· πρῶτον μὲν λουσάμενον θερμῷ ἔμετον ποιήσασθαι, εἶτα προσάγειν [6]ἐς ἡμέρας ἑπτὰ τὸ σιτίον τὸ εἰθισμένον· δεκάτῃ [7]δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τοῦ ἐμέτου

76. Sunt autem quibus talia accidunt. Pallent et paulo post cibum acida eructant et odor acidus sursum nares petit. His corpora impura sunt, cum plus ex carne a labore colliquetur quam ex ambitu repurgetur. Quod sane intus remanens alimento adversum est eique vim adfert et acidum reddit. Alimentum igitur eructatur, ipsum vero sub cutem propellitur, hominique pallorem adfert morbosque aquam inter cutem referentes parit. Verum hac ratione prospicere oportet: celerior quidem curatio est post epotum veratrum ad cibos deducere, quemadmodum a me scriptum est antea; tutior vero per victus rationem ad hunc modum. Primum quidem a balneo calido vomitus ciendus, deinde septem diebus consuetus cibus admovendus. Decimo vero post vomitum die rursus vomitum moveat et eodem modo cibos assumat, idque

[1] δε. — [2] προσάγειν τε παλ. μαλακήν (sic). — [3] ἄκρητον. — [4] τοῦ δέρματος. — [5] ὧδε om. — [6] ἐς om. — [7] δέ om.

διαθρύπτοντα δέ vulg., sed δέ omm. θ., Littr.; — ἢ ἐς ζωμόν Parr. 5., θ., Voss., ἐς om. vulg.; — ζωμὸν ὕειον sine κρεῶν pr. m. in H., θ.; — τοῖσι δὲ ἰχθ. vulg., τε pro δέ vulg.; — οἷον ἀκροκωλίοισι vulg., οἷον, pro quo Parr. 5., Voss. ἤγουν, om. pr. m. in E. H.; — ἄκροις διεφθοῖς τοῖς ὑείοις cod. θ., — οἰοῖσι (sic) Q.'; — οἰείοισι Lind., Mack.; — πλέοσι καὶ τοῖσι ὑείοισι ἑφθοῖσι (καὶ τοῖσι ὑ. ἑφθ. omm. Parr. 5.) vulg.; — πλείοσι καὶ τοῖσι πλείοσι ὑοῖσιν ἑφθοῖσι H.; — τοῖσί τε πίοσιν ὑείοις ὀπτοῖσι sine πλείοσι cod. θ., quem Littr. sequitur; — τοῖσι δὲ χοιρ. cod. θ., Littr., τοῖσί τε χοιρ. vulg.; — μηδὲ ἐρίφων cod. θ., Mack., Littr., verum si h. l. μηδέ recipias, etiam μηδὲ σκυλάκων legendum videtur, quare vulgatam retineo; — λαχάνοισί τε H., θ.; — βλίτῳ δέ cod. θ.; — τῆς κολοκύντης pro καὶ κολοκ. E. H., θ.; — ποτοῖσί τε ἀκρήτοισι idem; — ὕπνοισί τε μακροῖσι om. θ.; — ἀναριστίῃσι (καί praemittit Lind.) τὴν πρώτην vulg., ἀναριστῆν δὲ τὴν πρώτην cod. θ., in qua lect. ἀναριστίῃ scripsi; — τοῖσι δὲ δρομ. J.; — προσάγειν τε πάλην μαλακὴν (μαλθακήν Mack.) vulg., προσάγειν πάλην τε μαλακήν E. H.; προσάγοντα πάλην μαλακήν Lind.; cum Littr. sequor θ.; — χρίσμασί τε πλ. E., Littr., τε om. vulg.; — τε ante πρωΐ om. θ.; — πλείστοισι E. H., θ., Littr., πλείοσιν vulg.; — τε post δείπνου cett., δέ de meo; — σίτων cod. θ.; — ἄκρητος cod. θ., Littr., ἄκρατον vulg.

ἐκ — βραδύτερον] βραδειον i. e. βράδιον cod. θ.

76. ἄλλοι — ὀξύ.] τὴν ὄψιν post ἀχροοῦσι habet vulgata, sed omm. pr. m. in H., θ.; — pro ὀξέα cod. θ. fert ὀξύ.

τούτοισι — ἀποξύνει.] ὑπό τε γάρ Ald., Parr. 6., — ἀπὸ γὰρ τοῦ πόνου πλείονος ἐόντος συντηκομένης τῆς σαρκὸς τὸ ἀποκαθαιρόμενον cod. θ.; — ἀποξυνεῖ idem.

ἡ μὲν οὖν — ἀποκυΐσκει.] αὐτὸ δὲ τὸ (τό om. Mack.) ὑπὸ τὸ δέρμα cod. θ., Mack., ὑπὸ τοῦ δέρματος vulg.; — ἀχροιᾶν cod. θ., ἀχροιῆν E., pr. m. in H.; — ἀποκυΐσκει om. pr. m. in H., θ.

ἀλλὰ χρὴ — χρόνον.] ἡ μὲν οὖν vulg., οὖν omm. H., θ.; — ὥσπερ γέγραπταί μοι vulg. sine πρότερον; sequor θ.; — ἡ δὲ βραδυτέρη ὑπὸ τῆς διαιτήσιος cod. θ., unde διαιτήσιος in vulgatam introduxit Littr., quem hac in re non sequor; — pro ὑπό Q.' ἀπό; — ἐς ante ἡμέρας cod. θ., Littr., ἐς om.

αὖθις ἐμεέτω καὶ προσαγέτω κατὰ τωὐτό· καὶ τὸ τρίτον ὡσαύτως ποιησάτω· [1] τοῖσι δὲ τροχοῖσι ὀλίγοισι καὶ ὀξέσι [2] καὶ ἀνακινήμασι καὶ ἀνατρίψι καὶ διατριβῇ πολλῇ ἐν [3] τῷ γυμνασίῳ καὶ ἀλινδήσι χρεέσθω· τοῖσί τε περιπάτοισι πολλοῖσι ἀπὸ τῶν γυμνασίων, ἀλλὰ μὴν καὶ ἀπὸ τοῦ δείπνου, πλείστοισι δὲ τοῖσι ὀρθρίοισι· ἐγκονιόμενος δὲ χριέσθω· ὁκόταν δὲ λούεσθαι θέλῃ, θερμῷ λουέσθω· ἀνάριστος δὲ διατελεέτω τοῦτον τὸν χρόνον. Καὶ ἢν μὲν ἐν μηνὶ [4] καθιστῆται, θεραπευέσθω τὸ λοιπὸν τοῖσι προσήκουσι· ἢν δέ τι ὑπόλοιπον ᾖ, χρεέσθω τῇ πρότερον θεραπείῃ.

tertio similiter faciat. Cursibus vero circularibus quidem paucis utatur et concitatis et motibus et frictione et mora diuturna in gymnasio et volutatione in pulvere. Deambulationibus quoque multis post exercitationes, quin etiam post coenam, matutinis autem plurimis; pulvere sordens inungatur. Cum autem lavare volet, calida lavet et totum hoc tempus sine prandio transigat. Et si quidem uno mense sanitati restituitur, de cetero convenientem curationem adhibeat. Quod si quid reliquum fuerit, priore curatione utatur.

οζʹ. Εἰσὶ δέ τινες οἷσι ἐς τὴν ὑστεραίην ὀξυρεγμίαι γίγνονται· τούτοισι ἐν τῇ νυκτὶ ἡ ἀπόκρισις [5] ἀπὸ τῆς πλησμονῆς γίγνεται· ὁκόταν οὖν κινηθῇ ἐκ τοῦ ὕπνου τὸ σῶμα, πυκνοτέρῳ τῷ πνεύματι χρησάμενον βιάζεται ἔξω ξὺν τῷ πνεύματι θερμόν τε καὶ ὀξὺ, [6] καὶ ἐκ τούτου νοῦσοι γίγνονται, ἢν μή [7] που προμηθείῃ χρέηται. Ξυμφέρει δὲ καὶ τούτοισι ὥσπερ καὶ τῷ προτέρῳ τὴν θεραπείην ποιήσασθαι· τοῖσι δὲ πόνοισι πλείοσι χρὴ τούτους χρέεσθαι.

77. Nonnullis autem postridie ructus acidi accidunt, quibus per noctem secretio fit ex plenitudine. Cum igitur ex somno corpus motum fuerit, et crebriore spiritu usum fuerit, una cum spiritu calidum et acidum foras propellit, indeque, nisi quis providentiam adhibeat, morbi oriuntur. His autem confert velut superiori curationem adhibere, sed pluribus laboribus uti debent.

οηʹ. Γίγνεται δέ τισι καὶ [8] τοιάδε· ἐν τοῖσι πυκνοσάρκοισι τῶν σωμάτων, ὅταν τὰ σιτία διαθερμαίνηται καὶ διαχέηται καὶ ἀπὸ πρώτου ὕπνου, θερμαινομένης τῆς σαρκὸς ὑπό τε τῶν σιτίων [9] διά τε τὸν ὕπνον, ἀπόκρισις γίγνεται

78. Nonnullis etiam talia accidunt: In corporis habitu denso, cum cibi concalefiant et diffundantur et a primo somno, a cibis carne calefacta et somno, ex carne multa humiditas secernitur, deinde caro cum densa sit alimentum

[1] καὶ δρόμοις τοῖσι μὲν τροχοῖσι ὀλίγοισι. — [2] καὶ ἐν κινημάτει καὶ ἐν τρίψει καὶ ἐν διατρ. — [3] τῷ om. — [4] καθιστῶνται. — [5] ὑπό. — [6] καί om. [7] τις. — [8] τοιήνδε. — [9] καὶ διὰ τὸν ὕπνον.

vulg.; — post ἡμέρας vulgo ἀπὸ τοῦ ἐμέτου, sed omm. pr. m. in H., θ., ἀπὸ τοῦ ἐμέτου ἡμέρας ζʹ K.; — αὖθις τὸ ωὐτό (τωὐτό E. H., θ., Mack.) vulg.; cum Littréo sequor θ.; — τό ante τρίτον om. idem; — post ποιησάτω addit καὶ δρόμους (δρόμοις L., δρόμοισι K.ʹ, Mack.) vulg.; — καὶ δρόμους omm. pr. m. in H., θ., Littr.; — τοῖσι μὲν τροχοῖσι vulg., δέ pro μέν E. H. Q.ʹ, θ., Zuing. in marg., Littr.; — ἐν κινήμασι vulg., ἐγκινήμασι K.ʹ, ἀνακινήμασι Zuing. in marg., Littr.; — ἐν τρίψει vulg. (ἐν τρίψει K.ʹ) ἐν omm. θ., Littr.; puto vulgatam ex ἀνατρίψι natam esse; — ἐν διατριβῇ (ἐνδιατριβῇ K.ʹ) vulg., ἐν omm. θ., Littr.; — post διατριβῇ vulgo χρήσθω, sed χριέσθω Zuing. in marg., Lind., Mack., equidem χρήσθω h. l. reiicio; — καὶ ἐν τῷ γυμν. Lind., Mack.; iam vero vulgo ἐν τῷ γυμνασίῳ καὶ ἀλινδήσει χρεέσθω, quod ex toto om. cod. θ.; — pro χρεέσθω Zuing. in marg. χρέεσθαι; — χρεέσθω δὲ καὶ τοῖσι περιπ. Lind., Mack., χρεέσθω τοῖσι περιπ. vulg., τοῖσί τε περιπ. cod. θ.; — ἀπό τε τῶν E. H. Pro ἀλλὰ μήν E. H. Q.ʹ χρέεσθαι δέ; — πλήν pro ἀλλὰ μήν Lind., μέν pro μήν Mack.; — ἐκκεκονιωμένοισι (ἐν κεκον. E., ἐγκεκον. Zuing. in marg.) χρεέσθω vulg.; — ἐνκονιόμενος δὲ χρεέσθω cod. θ.

καὶ ἢν — θεραπείῃ.] ἑνὶ (ἐν ἑνί I. J. K.) μηνὶ καθιστῶνται vulg.; — ἐν μηνὶ καθίστηται (sic) θ., Mack.; — δέ τι καὶ ὑπ. J.; — χρήσθω cod. θ.; — πρότερον ex Latinis Foësii dedi.

77. εἰσὶ — χρέηται.] ἀποκρίσεις cod. θ.; — ἀπό P.ʹ Q.ʹ, θ., Lind., Mack., ὑπό vulg.; — τῆς om. θ.; — γίνονται E.; — ἀπὸ τοῦ ὕπνου P.ʹ Q.ʹ, Lind.; — χρησάμενον Ald. H. J. K., θ., Lind., Mack., χρησάμενος vulg.; — θερμοί τε καὶ ὀξεῖς J.; — καί ante ἐκ τούτων omm. Ald., E. H. J.; — καὶ ἢν μή που Ald., Parr. 4.; τις pro που Ald., Parr. 6., Lind., Mack.; — χρήσηται cod. θ., Mack.

ξυμφέρει — χρέεσθαι.] ὥσπερ E. θ., vulgo ὡς, illud etiam Zuing. in marg., Lind., ὡς vulgo; — τὸν πρότερον θεραπευθῆναι E. H. P.ʹ, θ., τὴν θεραπείην om. Ald.; — χρή omm. E. H., θ.; — τοῦτον χρῆσθαι cod. θ.

78. γίγνεται — νοῦσοι.] τοιῆδε Ald., Parr. aliquot; — θερμαίνηται cod. θ.; — καί ante ἀπὸ πρώτου omm. Parr. 6.,

ἀπὸ τῆς σαρκὸς [1]πολλὴ ὑγρῆς ἐούσης· εἶτα τὴν μὲν τροφὴν ἡ σὰρξ οὐ δέχεται πυκνὴ ἐοῦσα, τὸ δὲ ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἀποκριθὲν ἐναντιούμενον τῇ τροφῇ καὶ βιαζόμενον ἔξω πνίγει τὸν ἄνθρωπον καὶ θερμαίνει, μέχρις ἂν ἐξεμέσῃ· ἔπειτα κουφότερος ἐγένετο· πόνος δὲ οὐδεὶς ἐν τῷ σώματι φανερός· ἄχροια [2]δ' ἔνεστι· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου πόνοι [3]τε γίγνονται καὶ νοῦσοι. Πάσχουσι δὲ τούτοισι παραπλήσια καὶ ὁκόσοι ἀγύμναστοι ἐόντες ἐξαπίνης πονήσαντες ξύντηξιν τῆς σαρκὸς βιαίαν καὶ πολλὴν ἐποίησαν. Χρὴ δὲ τοὺς τοιούτους ὧδε θεραπεύειν· ἀφελεῖν τῶν σίτων τὸ τρίτον μέρος· τοῖσι δὲ σίτοισι χρέεσθαι τοῖσι δριμέσι καὶ ξηροῖσι καὶ αὐστηροῖσι καὶ εὐώδεσι καὶ οὐρητικοῖσι, τοῖσι δὲ δρόμοισι τοῖσι μὲν πλείστοισι καμπτοῖσι ἐν ἱματίῳ, γυμνοῖσι δὲ τοῖσι διαύλοισι καὶ τοῖσι τροχοῖσι, τρίψισι δὲ καὶ πάλῃ ὀλίγῃ, — [4]ἀκροχείρισις καὶ κωρυκομαχίη ξυμφορώτερον· τοῖσι δὲ περιπάτοισι ἀπὸ τῶν γυμνασίων πολλοῖσι καὶ τοῖσι [5]ὀρθρίοισι καὶ ἀπὸ [6]δείπνου· φωνῆς δὲ πόνος μάλα ἐπιτήδειος, κένωσιν γὰρ τοῦ ὑγροῦ ποιεύμενος ἀραιοῖ τὴν σάρκα· ξυμφέρει δὲ ἀνάριστον διάγειν· χρέεσθαι δὲ τοῖσι τοιούτοισι σιτίοισι ἐς ἡμέρας δέκα· εἶτα προσθέσθαι τὸ ἥμισυ τοῦ σίτου τοῦ ἀφαιρεθέντος ἐς ἡμέρας ἕξ, καὶ ἔμετον ποιήσασθαι, ἐκ δὲ τοῦ ἐμέτου προσάγειν ἐς ἡμέρας τέσσερας τὸ σιτίον· ὅταν δὲ ἡμέραι δέκα γένωνται ἀπὸ τοῦ ἐμέτου κομισάσθω [7]τὸ ἀφαιρεθὲν σιτίον ἅπαν· τοῖσι δὲ πόνοισι καὶ τοῖσι

non suscipit. Quod vero a carne secernitur alimento occurrens et foras vi propulsum hominem suffocat et calefacit, quoad vomitu eiectum fuerit, ex quo levior evadit. Dolor autem nullus manifestus in corpore inest, sed pallidum redditur. Procedente vero tempore et dolores et morbi oriuntur. Iis autem, qui cum non sint exercitationibus assueti derepente laboraverunt et violentam multamque carnis colliquationem passi sunt, similia accidunt. His haec adhibenda curatio est. Cibi pars tertia detrahenda; utendum cibis acribus, siccis, austeris, odoratis et urinam ducentibus. Cursibus vero flexis quidem plurimis in veste, exutis autem vestibus ad metam recurrentibus ac circularibus; frictione item et lucta modica; — lucta quae summis tantum fit manibus inter se consertis et decertatio ad corycam commodior est. Deambulationibus quoque multis post exercitationes utendum et matutinis et post coenam. Vocis vero exercitatio admodum utilis est; cum enim humidi vacuationem faciat, carnem rarefacit. Confert quoque sine prandio vitam traducere. Utendum autem talibus cibis per dies decem; deinde dimidium subtracti cibi adiiciendum per dies sex et vomitus procurandus. Post vomitum vero ad dies quatuor cibus paulatim adiiciendus. Diebus vero decem a vomitu lapsis totum subtractum cibum recipiat et ad labores ac deambulationes animum convertat et sanus evadet. Eiusmodi autem natura copiosiore labore quam cibo indiget.

[1] πολλὴ ὑγρασίη. εἶτα. — [2] δὲ αὐτῷ ἔνεστι. — [3] τε om. — [4] ἀκροχείρησις πλὴν κ. — [5] διόρθροισι. — [6] δείπνου δὲ ὁ τῆς φωνῆς πόνος μάλα. — [7] τὸ σ. τὸ ἀφ. ἅπαν.

Littr.; — διὰ τὸν ὕπνον sine τε cod. θ.; — σαρκὸς πολλὴ ὑγρασίη (πολλῆς ὑγρασίης K.') vulg., σαρκὸς πολλῆς ὑγρῆς ἐούσης cod. θ., textum descripsi sicuti Littr.; — εἴσω pro ἔξω cod. θ.; — μέχρι sine ἄν pr. m. in H., θ.; — ἔπειτα δέ K.', Mack.; — δ' cod. θ., δέ plene vulg.; — αὐτῷ ἔνεστι vulg., αὐτῷ omm. E. H. K., Littr.; — post ἔνεστι addunt ἐν τῷ σώματι E., sec. m. in H.; ἀχροίη δέ ἐστιν ἐν τῷ σώματι Zuing. in marg.

πάσχουσι — ἐποίησαν.] βιαίαν καί om. θ., βιαίαν om. pr. m. in H., καὶ βιαίαν καὶ πολλήν E. Q.'

χρὴ — ἔσται.] σιτίων K.; — σιτίοισι E. H. K., Lind., Mack.; — καί ante εὐώδεσι om. θ.; — ἐν ἱματίοισι, γυμνὸς δὲ καὶ τοῖσι idem; — απολη pro ὀλίγη idem; — ante ἀκροχείρισις vulgo ἀκροχειρισμοῖσι, quod mihi errore librarii natum videtur; vid. infra citata Zuingeri adnotatio; — ἀκροχειρήξι (ἀκροχείριξις et al. m. ἀκροχείρησις H., ἀκροχείρησις E. G. I. K., ἀκροχείρισις F. J., ἀκροχείρηξις Ald., ἀκροχ. om. θ.) κωρυκομαχίη (κορυκομαχίης L.) ξυμφερώτερον (ξυμφορώτερον E. H., θ.) vulg.; ἀκροχείριξις γὰρ ἡ κωρυκομαχίη ξυμφορώτερον P.' (Lind. ξυμφερώτερον) Mack.; — „ἀκροχειρήξι e margine in contextum videtur temere irrepsisse" adnotat Zuing.; — τοῖσι δι' ὄρθρου (ὄρθροισι E. H., ὀρθρίοισι cod. θ., Lind., Mack.) καὶ ἀπὸ δείπνου δὲ ὁ τῆς (ὁ τῆς om. pr. m. in H.) φωνῆς πόνος (δείπνου φωνῆς δὲ πόνος cod. θ., Mack.; δείπνου ὁ δὲ τῆς φωνῆς πόνος Lind.) vulg.; textum descripsi, quemadmodum Littr.; — μάλα om. pr. m. in H., θ., μάλιστα sec. m. in H.; — ἐπιτήδειον cod. θ.; — τοιούτοισι idem, Mack., Littr., σιτίοισι vulg.; equidem utrum-

περιπάτοισι προσεχέτω καὶ ὑγιὴς ἔσται. Ἡ δὲ τοιαύτη φύσις πόνου πλείονος δέεται ἢ σίτου.

οθ'. Πάσχουσι δέ τινες καὶ τοιάδε· διαχωρέει [1]τὸ σιτίον αὐτοῖσι ὑγρὸν ἄπεπτον οἷον ἐκ λειεντερίης καὶ πόνον οὐδένα παρέχει· πάσχουσι δὲ [2]τοῦτο μάλιστα αἱ κοιλίαι, ὅσαι ὑγραὶ καὶ ψυχραί εἰσι· διὰ μὲν τὴν ψυχρότητα οὐ ξυνέψει, διὰ δὲ [3]τὴν ὑγρότητα διαχωρέει· τὸ οὖν σῶμα [4]τρύχεται τροφὴν οὐ λαμβάνον τὴν προσήκουσαν αἵ τε κοιλίαι διαφθείρονται, ἐς νούσους τε ἐμπίπτουσι. Ἀλλὰ χρὴ προμηθέεσθαι· ξυμφέρει δὲ τούτῳ τῶν μὲν σιτίων ἀφελεῖν τὸ τρίτον μέρος· ἔστω δὲ τὰ σιτία ἄρτοι ἄζυμοι ξυγκομιστοὶ, κλιβανῖται, ἢ ἐγκρυφίαι, θερμοὶ ἐς οἶνον αὐστηρὸν ἐμβαπτόμενοι, καὶ τῶν ἰχθύων τὰ νωτιαῖα καὶ οὐραῖα, τὰ δὲ κεφάλαια καὶ ὑπογάστρια ἐᾶν ὡς ὑγρότερα· καὶ τοὺς μὲν ἑφθοὺς ἐν ἅλμῃ ἐσθίειν, τοὺς δὲ ὀπτοὺς ἐν ὄξεϊ· καὶ τοῖσι κρέασι ταριχευμένοισι ἐν ἁλσὶ καὶ ὄξεϊ· καὶ τοῖσι κυνείοισι ὀπτοῖσι· καὶ [5]φάσσης καὶ τῶν λοιπῶν τοιούτων ὀρνίθων ὀπτοῖσι καὶ ἑφθοῖσι· λαχάνοισι δὲ ὡς ἥκιστα· οἴνῳ [6]δὲ μέλανι ἀκρητεστέρῳ αὐστηρῷ· καὶ τοῖσι περιπάτοισι ἀπό τε τοῦ δείπνου [7]πολλοῖσι καὶ τοῖσι ὀρθρίοισι, καὶ ἐκ τοῦ περιπάτου κοιμᾶσθαι· δρόμοισι δὲ καμπτοῖσι ἐκ προσαγωγῆς· ἔστω δὲ καὶ τρίψις πολλή· καὶ πάλη [8]βραχεῖα καὶ ἐν τῷ ἐλαίῳ καὶ ἐν τῇ κόνι, ὅκως διαθερμαινομένη ἡ σὰρξ ἀπο-

79. Quibusdam etiam ista accidunt: Cibus per alvum ipsis secedit liquidus, incoctus, qualis in intestinorum laevitate, nullumque dolorem affert. Haec autem praecipue sentiunt alvi humidae et frigidae, quae propter frigiditatem quidem minime concoquunt, ac propter humiditatem deiiciunt. Corpus igitur consumitur, cum alimentum conveniens non assumat alvique corrumpuntur et in morbos incidunt. Verum consilio prospiciendum est. Huic quidem confert ciborum tertiam partem subtrahere. Sint autem cibi panes non fermentati ex farina non excussa clibano cocti, aut subcinericii, calidi, vino austero intincti et piscium partes, quae ad dorsum et caudam spectant; quae vero caput et ventrem inferiorem respiciunt, utpote iusto humidiores, non tangendae. Et cocti quidem pisces cum muria edendi, assati vero cum aceto. Carnibus etiam sale et aceto arefactis utendum et catulinis assatis, palumbis autem ac reliquarum huiusmodi volucrum assatis et elixis, oleribus etiam quam minimum. Vino quoque nigro meraciore austero et deambulationibus post coenam ac matutinis et a deambulationibus dormiendum. Cursibus autem inflexis utatur sensim accessione facta. Frictione etiam multa et lucta exigua tum in oleo tum in pulvere, ut concalefacta caro resiccetur et ex ventriculo humiditatem

[1] *αὐτοῖσι τὸ σ.* — [2] *μάλιστα τοῦτο.* — [3] *τήν* om. — [4] *τρύχει.* — [5] *ἀπὸ φάττης.* — [6] *δέ* om. et *ἀκρ. αὐστ.* om. — [7] *κοιμᾶσθαι καὶ τοῖσι ὀρνίθισι ἐκ τοῦ περιπάτου κοιμᾶσθαι δρόμοισι κ. τ. λ.* — [8] *βραδείη.*

que recipio; — *ἐν ἡμέρῃσι δέκα* cett., *ἐς ἡμέρας δ.* de meo; — *τοῦ σίτου* cod. θ., Mack., Littr., vulgo om.; — *ἐκ δὲ τοῦ* cod. θ., Mack., Littr., *ἑκάστου* pro *ἐκ δὲ τοῦ* vulg.; — *τέσσερας τὸν σῖτον* cod. θ., *τέσσαρας τὸ σιτίον* vulg.; — *δ'* E. H.; — *τὸ σίτον τὸ ἀφαιρεθὲν ἅπαν* Parr. 4.; — *ἀπὸ τοῦ σίτου τὸ ἀφαιρεθὲν ἅπαν* cod. θ.

ἢ — σίτου.] *δεῖται* cod. θ., *δέχεται* pro *δέεται* s. *δεῖται* G.

79. *πάσχουσι — ἐμπίπτουσι.*] Ante *πάσχουσι* vulgo *ἑτέρα πλησμονή*, quam inscriptionem marginalem cum E. H. I. K., Lind. omisi. Citatur locus a Gal. comm. ad Aph. VI. 1.; — *αὐτέοισι* (*αὐτοῖσι* cod. θ.) *τὸ σιτίον* Parr. 5., θ.; — *οὐ διὰ νόσημα οἷον λιεντερίην* pro *οἷον ἐκ λειεντερίης* cod. θ.; — *ἐκ* om. pr. m. in H.; — *οὐδὲ πόνον* pro *καὶ πόνον* cod. θ.; — *μάλιστα τοῦτο* Parr. 4.; — *ψυχραὶ καὶ ὑγραί* cod. θ.; — *μὲν οὖν* idem *μὲν* [*γάρ*] Lind.; — *τήν* ante *ψυχροτ.* omm. E. H., θ.; — *τήν* ante *ὑγροτ* omm. Ald., Parr. 4., θ.; — *τρύχεται* cod. θ., Lind., Mack., Littr., *τρύχει* vulg.

ἀλλὰ — τωὐτό.] *σίτων* cod. θ.; — *συγκομ. ἄζυμοι* idem; — *ἐγκρυφίας* E.; — *ἐμβάπτων* pr. m. in H., *ἐμβάπτοντα* cod. θ.; — *ἐᾶν ὡς* omm. H., θ., ante *ὑγρότερα*; — tum *ἐσθίειν* om. pr. m. in H., θ.; — *καὶ τοῖσι κρέασι — ὄξει* om. K.; — *ἑφθοῖσι* pro *ὀπτοῖσι* cod. θ.; — *καὶ ἀπὸ φάσσης* vulg., *ἀπό* omm. H., θ., Lind., Littr.; — *λοιπῶν* om. pr. m. in H., θ.; — *ἑφθοῖσι καὶ ὀπτοῖσι* E. H., θ.; — *οἴνῳ δὲ μέλανι* cod. θ., Littr., *δέ* om. vulg.; — *ἀκρητ. αὐστ.* ex θ., Littr., vulgo om.; — *ἀπό τε τοῦ* cod. θ., Littr., *ἀπὸ δὲ* (*δέ* om. Lind.) *τοῦ* vulg. Post *δείπνου* ferunt *κοιμᾶσθαι* E. H. I., Zuing. in marg.; — *πολλοῖσι* cod. θ., Littr., vulgo om.; — *καὶ τοῖσι ὀρθρίοισι καὶ ἐκ τοῦ περιπάτου* om. K.; — *καί* ante *ἐκ τοῦ* cod. θ., Mack., Littr., *καί* om. vulg., *ἐκ τοῦ περιπάτου δέ* Lind.; — *κοιμάσθω* cod. θ.; — *βραχείη*

ξηραίνηταί τε καὶ τὸ ὑγρὸν ἐκ τῆς κοιλίης ἀντισπᾷ· ἀλείφεσθαι δὲ ξυμφέρει μᾶλλον ἢ λούεσθαι· ἀνάριστος δὲ διαγέτω· ὅταν δὲ γένωνται ἡμέραι ἑπτὰ, προσθέσθω τὸ ἥμισυ τοῦ σίτου τοῦ ἀφαιρεθέντος καὶ ἔμετον ποιησάσθω καὶ [1] προσαγέσθω ἐς τέσσερας ἡμέρας τὸν σῖτον· τῇ δὲ ἄλλῃ ἑβδόμῃ κομισάσθω ἅπαν τὸ σιτίον· καὶ ἔμετον πάλιν ποιησάμενος [2] προσαγέσθω κατὰ τωὐτό.

retrahat. Inunctio magis quam balneum conducit, et sine prandio transigat. Ubi autem dies septem praeterierint, dimidium cibi detracti adiiciendum et vomitus procurandus, et ad dies quatuor cibus sensim adhibendus. Lapsis vero aliis septem diebus totum cibum sumat et vomitione rursus facta ad eadem sensim reducatur.

π'. Ἄλλοισι δέ τισι γίγνεται τοιάδε· τὸ διαχώρημα ἄσηπτον διαχωρέει καὶ τὸ σῶμα τρύχεται τῶν σίτων οὐκ ἐπαυρισκόμενον· οὗτοι δὲ προϊόντος τοῦ χρόνου ἐμπίπτουσι ἐς νούσους· τούτοισι αἱ κοιλίαι ψυχραὶ καὶ ξηραί· ὁκόταν οὖν μήτε [3] σίτοισι τοῖσι προσήκουσι χρέωνται μήτε γυμνασίοισι, πάσχουσι ταῦτα. Ξυμφέρει δὲ τῷ τοιούτῳ ἄρτοισί [4] τε καθαροῖσι ἰπνίτῃσι χρέεσθαι καὶ τοῖσι ἰχθύσι ἑφθοῖσι [5] ἐν ὑποτρίμμασι, καὶ κρέασι ἑφθοῖσι ὑείοισι, καὶ τοῖσι ἀκροκωλίοισι διέφθοισι, καὶ τοῖσι [6] πίοσι ὀπτοῖσι, καὶ τῶν δριμέων καὶ τῶν ἁλυκῶν τοῖσι ὑγραίνουσι καὶ τοῖσι ἁλμυροῖσι· οἴνοισι δὲ μέλασι μαλακοῖσι· καὶ τῶν βοτρύων καὶ τῶν σύκων [7] ἐμφυρῆσθαι ἐν τοῖσι σιτίοισι· χρὴ δὲ καὶ ἐναριστῆν μικρόν· τοῖσι δὲ γυμνασίοισι πλέοσι χρέεσθαι, δρόμοισι καμπτοῖσι ἐκ προσαγωγῆς, ὑστάτοισι δὲ τροχοῖσι, καὶ μετὰ τὸν δρόμον πάλῃ ξὺν ἐλαίῳ· περιπάτοισι δὲ μὴ πολλοῖσι ἀπὸ τῶν γυμνασίων· [8] ἀπὸ δείπνου δὲ ὅσον ἐξαναστῆναι· [9] ὄρθρου δὲ πλείοσι περιπάτοισι χρῆσθαι·

80. Aliis etiam quibusdam haec accidunt. Alvi recrementum incoctum per alvum secedit corpusque consumitur, cum cibis minime fruatur. Hi vero procedente tempore in morbos delabuntur. His venter frigidus est et siccus. Proinde, cum neque convenientibus cibis, neque exercitationibus utantur, iis talia accidunt. Sic autem affecto panibus puris furno coctis uti conducit et piscibus coctis ex intritis carnibusque suillis coctis et animalium extremitatibus percoctis et pinguibus partibus assis et ex acribus et salsis his, quae humectant, et salsuginosis. Vinis quoque nigris et mollibus et uvis et ficubus cum reliquis cibis contritis uti confert. Modicum vero prandere oportet et pluribus exercitationibus uti cursibusque inflexis sensim accessione facta, circularibus vero postremis et post cursum lucta ex oleo, deambulationibus vero post exercitationes non multis, a coena vero tantum exsurgere debet. Matutinis autem deambulationibus pluribus utendum. Calida lavet et inunctionibus utatur; somno longiori in-

[1] προσαγέσθω. — [2] προσαγέσθω. — [3] σιτίοισι. — [4] τε om. — [5] ὁίοισι καὶ τοῖσιν ἀκροκωλ. κ. τ. λ. — [6] πλείστοισι ὀπτοῖσι. — [7] ἐμφορεῖσθαι ἔν τε τοῖσι. — [8] ἀπὸ δὲ ὕπνου ὅσον. — [9] ὄρθροισι δὲ πλεῖον. λουέσθω.

idem, βραδείη vulg.; — τοῦ σιτίου Mack. pro τοῦ σίτου; — dein τοῦ (τοῦ om. H.) ἀφαιρεθέντος καὶ ἔμετον ποιήσασθαι τὸ ἥμισυ τοῦ σιτίου H., θ., τοῦ ἀφ. καὶ ἐμ. ποι. om. vulg.; Littr. sequitur H., θ., omittens τὸ ἥμισυ τοῦ σίτου; — προσαγέτω pr. m. in H., θ., Littr., προσαγέσθω vulg.; — τὰς τεσσ. E., sec. m. in H. Q.', τέσσερας per ε̄ ex θ.; — τὸ σιτίον cod. θ., τὸ σῖτον K.; — post σῖτον addunt καὶ ἐμεέτω P.', Mack.; — ἅπαν sine τὸ σιτίον cod. θ.; — προσαγέτω pr. m. in H., θ., Littr., προσαγέσθω vulg.; — ταῦτα vulg., ταὐτά I. K., ταὐτό Lind., τωὐτό E. H. Q.', θ., Zuing. in marg.

80. ἄλλοισι — ταῦτα.] σιτίων K.; — ἐπαυρίσκεται sine οὐκ cod. θ.; — ἐς τὰς ν. vulg., τάς om. θ.; — γοῦν vulgo, οὖν E. H., θ.; — σιτίοισι E. K., Lind., Mack.; — τοῖσι post σίτοισι de meo.

ξυμφέρει — σιτία.] συμφέρει δὲ τούτῳ ἄρτοισι καθαροῖσι ἰπνίταισι χρῆσθαι cod. θ.; — τε omm. Parr. 4.; — ἐν ὑποτρ. cod. θ., Littr., ἐν om. vulg., ξύν Lind., Mack., de suo; — καὶ τοῖσι μὲν ἄκροις διεφθοῖς τοῖσι δέ cod. θ.; — πίοσιν cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — ἑφθοῖσι pro ὀπτοῖσι cod. θ.; — γλυκέων pro ἁλυκῶν Zuing. in marg., Lind., Mack.; — ἐμφορεῖσθαι ἔν τε τοῖσι vulg., sed ἐμφ. omm. pr. m. in H., θ.; in eo latet ἐμφυρῆσθαι; — τε om. θ., γε ferunt alia mss. et Littr.; — ἀριστῆν E.; — καὶ δρόμοισι Lind., Mack., καί de suo addentes; — ὑστάτοισί τε cod. θ.; — πάλῃ τε (δέ cod. θ.) μετὰ τὸν δρόμον ἐν τῷ (τῷ om. θ.) ἐλαίῳ E. H., θ.; — ἀπὸ δὲ ὕπνου (δείπνου Zuing. in marg., Lind.) vulg., ἀπὸ δείπνου δ' E. (H. δέ) θ., Mack., Littr.; — ὄρθρου E. H., θ., Littr., ὄρθροισι vulg.; — πλεῖον Parr. 5.; — περιπάτοισι χρῆσθαι omm. Parr. iidem; — θερμῷ H., θ., Mack., Littr., θερμόν vulg.; — πόνοισι καὶ χρισμ. vulg., πόνοισι omm. θ., Mack., Littr.; — ὕπνον τε

λουέσθω δὲ θερμῷ· χρεέσθω δὲ [1] καὶ χρίσμασι· ὕπνῳ δὲ πλείονα διδότω καὶ μαλακευνεέτω· χρὴ δὲ καὶ ἀφροδισιάσαι τι· τῶν δὲ σίτων ἀφελεῖν τὸ τέταρτον μέρος ἐν ἡμέρῃσι δέκα, καὶ προσάγειν αὐτὸν πρὸς τὰ σιτία.

πα'. Εἰσὶ δέ τινες οἷσι τὸ διαχώρημα ὑγρὸν καὶ σεσηπὸς διαχωρέει, [2] ἄλλως ὑγιαίνουσι καὶ γυμναζομένοισι, [3] καὶ πόνον οὐ παρέχει· οἱ δέ τινες ἀποκλείονται τῶν προσηκόντων· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ τὰς σάρκας ἐπισπᾶται διὰ τὴν θερμασίην ἡ κοιλίη, καὶ πόνον δὴ παρέχει καὶ τῶν σιτίων ἀποκλείονται, ἥ τε κοιλίη ἐξελκοῦται, στῆσαι δὲ χαλεπὸν ἤδη γίγνεται αὐτήν. Ἀλλὰ χρὴ πρότερον προμηθέεσθαι γνόντα τὴν κοιλίην θερμὴν καὶ ὑγρὴν παρὰ τὸ προσῆκον, πόνων τε ὑπερβολὴν [4] ἀξύμφορον γεγενημένην. Τῇ οὖν διαίτῃ χρὴ ψῦξαι καὶ ξηρῆναι, καὶ πρῶτον μὲν [5] τὰ γυμνάσια τὰ ἡμίσεα ἀφελεῖν, καὶ τῶν σιτίων τὸ τρίτον μέρος· χρήσθω δὲ μάζῃ προφυρητῇ τριπτῇ, καὶ τοῖσι ἰχθύσι τοῖσι ξηροτάτοισι ἑφθοῖσι, καὶ μήτε λιπαροῖσι μήτε ἁλμυροῖσι· χρήσθω δὲ καὶ ὀπτοῖσι· κρέασι [6] δὲ τοῖσι ὀρνιθείοισι, ἑφθοῖσι μὲν φάσσης, περιστερῆς, ὀπτοῖσι δὲ περδίκων καὶ [7] ἀλεκτορίδων ἀνηδύντοισι, λαγῴοισι δὲ ἑφθοῖσι ἐν ὕδατι· λαχάνοισι δὲ ὅσα ψυκτικὰ, οἷον τοῖσι σεύτλοισι καθέφθοισι ὀξηροῖσι καὶ τοῖσι ἀγρίοισι ἅπασι· οἴνῳ δὲ μέλανι αὐστηρῷ· γυμνασίοισι δὲ τροχοῖσι ὀξέσι, ἀλλὰ τρίψις μὴ πολλὴ [8] προσαγέσθω, ἀλλ' ὀλίγη, μηδὲ πάλη· ἀκρο-

dulgeat et molliter cubet. Rebus etiam venereis aliquantum utendum et cibi quarta pars subtrahenda, diebusque decem ad cibos paulatim reducendus.

81. Sunt vero nonnulli, quibus alvi recrementum liquidum et concoctum per alvum secedit, iisque, cum alias recte valeant et exerceantur, res nullam molestiam exhibet. Quibus vero convenientia desunt, procedente tempore venter ob caliditatem carnes attrahit saneque dolorem exhibet, cibos fastidiunt, venter exulceratur, ipsumque iam sistere molestum est. Verum consilio malis imminentibus occurrendum est, ubi cognoveris ventrem plus quam expediat calidum et humidum, laborumque minime convenientium exsuperantiam factam esse. Victus igitur ratione refrigerare et siccare oportet et primum quidem exercitationes dimidia ex parte detrahere ciborumque tertiam partem. Maza ante subacta intrita utatur et piscibus siccissimis et neque pinguibus, neque salsis. Carnibus vero volucrium utatur assis, palumbis quidem et palumbae elixis perdicum vero et gallorum assatis sine condimento; leporinis autem in aqua coctis. Oleribus vero, quae refrigerant, veluti beta cocta, aceto condita, et sylvestribus omnibus. Vino etiam nigro austero. Exerceatur quoque cursibus circularibus celeribus. Neque vero multa frictio adhibeatur, sed modica, neque etiam lucta. Concertatio, quae

[1] πόνοισι καὶ χρ. — [2] τοῖσι δὲ ἄλλως. — [3] οὐδὲ πόνον παρέχει. οἱ δέ τινες. — [4] ἀξυμφόρων γεγενημένων. — [5] τὰ ἡμίσεα γυμν. — [6] δέ abest. — [7] ἀλεκτρυόνων. — [8] προσαγέσθω μηδὲ πάλη.

E. H., θ., Mack., ὕπνον δέ vulg.; sed manifesto ὕπνῳ legere oportet; — μαλακευνεέτω in vulgata abierat in μάλα κινεέτω; — tandem τὸ τρίτον μέρος ἐν ἡμέρῃσι δὲ δέκα δύο προσάγειν cod. θ.

81. εἰσὶ — αὐτήν.] καὶ σεσηπὸς διαχωρέει E. H., θ., διαχ. καὶ σεσ. ceteri; — τοῖσι δὲ ἄλλως vulg., τοῖσι ἄλλως cod. θ., Littr., sed non solum δέ, sed etiam τοῖσι abundat; — καὶ πόνον οὐ π. lectio est ex E. H., θ., a Littréo recepta, vulgatam e V. notavi; — καὶ τὰς σάρκας cod. θ., καί omm. cett.; — τῇ θερμασίῃ vulgo, sed τὴν θερμασίην pr. m. in H. et K., itaque διὰ τὴν θερμ. scripsi; — πόνον τε sine καί et δή E. H., θ., τε pro δή Q.', Lind.; — τῶν τε σίτων cod. θ.

ἀλλὰ — γεγενημένην.] ἐγγενομένων E. Q.', θ., Zuing. in marg., γεγενημένων Parr. 5.

τῇ — καταστῇ.] χρή om. pr. m. in H., δεῖ fert θ.; — καὶ πρῶτον μὲν χρὴ τὰ γ. E. H., θ.; — τὰ γυμν. τὰ ἡμ. cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — τῶν τε σίτων cod. θ.; — μάζῃσι cett. plurali numero θ.; — καί ante μήτε omm. E. H., θ., Lind., Mack.; — καί ante ὀπτοῖσι Ald., Parr. 4., θ., Mack., Littr., vulgo om.; — κρέασι δέ cod. θ., Littr., δέ om. vulg.; — [καὶ] περιστερῆς Lind.; — ὀπτοῖσι δέ omm. E. H., θ.; — περδίκων δέ (τε pr. m. in H.) H. θ.; — ἀλεκτορίδων cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — post ἀλεκτ. addunt ὀπτοῖσι E. H.; — ηδυντοισι cod. θ.; — λαγίοισι sine δέ idem. Post ἐν ὕδατι vulgo καὶ τοῖσι ἀγρίοισι ἅπασι (ἅπασι omm. pr. m. in H., θ.), sed haec verba sedem alienam occupant; equidem in pristinam reduxi; — δέ post λαχάνοισι omm. pr. m. in H., θ.; — οἷον omm. iidem; — γυμνασίοισί τε cod. θ., qui ἀλλά om., τρίψις δέ sine ἀλλά E. H., Lind.; — μή om. pr. m. in H.; — προσέστω pro vulgato προσαγέσθω cod. θ., Littr.; — ἀλλ' ὀλίγη omm.

χειρισμὸς δὲ καὶ χειρονομίη καὶ κωρυκομαχίη καὶ ἀλίνδησις [1] ἐπιτήδεια, ἀλλὰ μὴ [2] πολλή· τοῖσι δὲ περιπάτοισι καὶ ἀπὸ τοῦ γυμνασίου χρήσθω [3] πρὸς τὸν πόνον ἱκανοῖσι καὶ ἀπὸ τοῦ δείπνου πρὸς τὰ σιτία πλείοσι καὶ πρωῒ ξυμμέτρως πρὸς τὴν ἕξιν· λούεσθαι δὲ χλιερῷ καὶ ἀτρεμεέτω· οὕτω [4] δὲ διαιτηθεὶς ἡμέρας δέκα προσθέσθω τοῦ τε [5] σιτίου τὸ ἥμισυ καὶ τῶν πόνων τὸ τρίτον μέρος· καὶ ἔμετον ποιησάσθω ἀπὸ [6] τῶν ξηρῶν καὶ στρυφνῶν, καὶ μὴ διατριβέτω ἐν τῷ σίτῳ, ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐμεέτω· ἐκ δὲ τοῦ ἐμέτου [7] προσαγέσθω ἐς ἡμέρας τέσσαρας τὸ σιτίον καὶ τὸ ποτὸν καὶ τὸν πόνον μερίζων· ὅταν δὲ ἡ δεκὰς τῶν ἡμερέων γένηται, προσθέσθω τὸν σῖτον [8] τὸν λοιπὸν καὶ τὸν οἶνον, πλὴν [9] τῶν πόνων ἐνδεέστερον· καὶ ἔμετον ποιησάμενος προσαγέσθω, καθάπερ γέγραπται· μονοσιτέειν δὲ τοῦτον τὸν χρόνον ξυμφέρει μέχρις ἂν καταστῇ.

πβ'. Ἄλλοισι δέ τισι ξηρόν τε καὶ [10] ξυγκεκαυμένον τὸ διαχώρημα γίγνεται, καὶ τὸ στόμα ξηρὸν, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ πικρὸν γίγνεται, καὶ ἡ κοιλίη ἵσταται καὶ ἡ οὔρησις· ὁκόταν γὰρ μὴ ἔχῃ τὸ ἔντερον ὑγρασίην, περὶ τὸν ἀπόπατον περιοιδῆσαν ἀποφράσσει τὰς διεξόδους, ὀδύνην τε παρέχει καὶ θέρμη λαμβάνει, καὶ ὅ τι ἂν πίῃ ἢ φάγῃ ἐξεμέει· τελευτῶν δὲ καὶ κόπρον ἐμέει· οὗτος οὐ βιώσιμος, ὁκόταν ἐς τοῦτο ἔλθῃ. Ἀλλὰ

fit summis manibus inter se consertis et manuum ad rhythmum agitatio et ad corycam decertatio ac volutatio in pulvere, non multa tamen, utilis est. Deambulationibus post exercitationes utatur pro laborum ratione accommodatis et a coena ad ciborum rationem pluribus et matutinis pro habitus ratione moderatis. Lavet autem tepida et quietem agat. Hac victus ratione per decem dies adhibita cibi dimidium et laboris tertia pars adiiciatur et post cibos siccos et acerbos assumptos vomitus cieatur, neque cibo immoretur, sed quam citissime vomat. Post vomitum vero ad quatuor dies cibus et potus partitus sensim exhibeatur et labor. Cum autem dies decem praeterierint, reliquus cibus adiiciatur et vinum, sed labores parciores. Vomitione facta paulatim ad consuetam victus rationem, velut scriptum est, deducito. Semel vero tantum cibum capere per hoc tempus confert, quoad malum conquieverit.

82. Aliis autem quibusdam siccum et exustum est alvi recrementum osque siccum et progressu temporis amarum evadit, alvus urinaque supprimitur. Cum enim intestinum humiditatem non habeat, stercus ambiens intumescit viasque obstruit et dolorem parit, calor prehendit et quidquid biberit aut comederit evomit, tandem etiam stercus vomitione reiicit. Quo cum pervenerit, minime hic vivere potest. Verum consilio malis imminentibus ante pro-

[1] ἐπιτήδειος. — [2] κατὰ πλησμονήν. — [3] ἱκανοῖσι κατὰ τὸν πόνον καὶ ἀπὸ τοῦ δ. πλείοσι κατὰ τὰ σ. καὶ πρωΐ. — [4] δέ om. — [5] σίτου. — [6] σητίων ξ. [7] προσαγέσθω. — [8] τόν om. — [9] τὸν πόνον. — [10] διακεκαυμένον.

Parr. 5., uti V.; — ἀκροχείρησις vulg., ἀκροχειρισμὸς δέ cod. θ.; — ἐπιτηδείη idem; — post πολλή addit H. alia m. in marg. καὶ μετὰ πλησμονήν, pro πολλή ferunt κατὰ πλησμονήν Parr. 5., uti V.; — ἱκανοῖσι κατὰ (πρός Lind.) τὸν πόνον vulg., cum Littréo sequor E. H., θ.; — ἀπὸ δείπνου cod. θ.; — πλείοσι κατὰ τὰ σιτία vulg., sequor E. H.; Littréus cod. θ. secutus in hac lectione scripsit πλείστοισι, quod non praefero prae comparativo; — πρὸς τὴν ἕξιν συμμ. E. H., θ.; — λούσθω cod. θ.; — ἀτρεμας pr. m. in H., θ.; — οὕτως δέ cod. θ., δέ om. vulg., recepit Littr.; — προσθέσθαι K.; — σίτου Parr. 4. Q.', θ.; — ἀπὸ τῶν ξηρῶν cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — μὴ διάτριβε ἐν τῷ σιτίῳ cod. θ.; — ἀλλ' (ἀλλά cod. θ.) ἐμείτω τὴν ταχίστην E. H., θ., Lind., Mack.; — προσαγέτω E. H., θ., Littr.; — τὸν σίτον καὶ τὸ ποτόν cod. θ.; unde καὶ τὸ ποτόν recepit Littr., vulgo om.; — ἡ ante δέκας omm. pr. m. in H., θ.; — τῶν ἡμερ. omm. iidem; — τόν ante λοιπόν ex θ. recepit Littr.; — σιτῶν pro οἴνων cod. θ., nam τῶν οἴνων τὸ πότιμον vulg., sed τὸ πότιμον om. θ.; — mihi non nisi τὸν οἶνον scriptum fuisse videtur; — πλήν om. pr. m. in H.; — πρός pro πλήν cod. θ.; qui τὸν πόνον fert, uti J.; — ἐνδεεστέρως cod. θ.; — προσαγέτω ceteri; — μέχρι H., θ.; — καταστῇ cod. θ.. Littr., καταστήσῃ vulg.

82. ἄλλοισι — ἔλθῃ.] ξηρόν τι vulgo, τι omm. pr. m. in H., θ., mihi τι ex τε natum videtur; — συγκεκαυμ. E. H. Q.', θ., Zuing. in marg., διακεκαυμ. vulg., συνδιακεκαυμ. a Foës. e mss. adfertur; — πικρὸν γίνεται καὶ ξηρόν cod. θ.; — ἡ ante οὔρησις omm. H., θ.; — ὁκόταν cod. θ., ὅταν cett.; — περιοιδήσαντα multorum mss. est lectio, περιοιδῆσαν τι Lind., Mack.; — καὶ ὀδύνην τε H., θ.; — θέρμην J. K.; — φάγῃ ἢ πίῃ cod. θ.; — τελ. δὲ καὶ κοπρ. ἐμ., om. θ.; — ὁκόταν idem; — ὅταν cett.

ἀλλὰ — ὥνθρωπος.] ξηρῇ τῇ θέρμῃ vulg.; — ξηρῇ καὶ θέρμῃ cum Corn. Foësius in adn.; — ξηρὴ ἡ θέρμη multa

χρὴ πρότερον προμηθέεσθαι γιγνώσκοντα ὅτι [1]ξηρασίῃ θερμῇ κρατέεται [2]ὤνθρωπος. Διαιτῆσθαι οὖν χρὴ αὐτὸν τῇ τε μάζῃ προφυρητῇ ῥαντῇ καὶ ἄρτῳ σητανίων πυρῶν τῷ [3]τε χυλῷ τῶν πιτύρων ἐζυμωμένῳ, λαχάνοισί τε χρῆσθαι πλὴν τῶν δριμέων καὶ ξηρῶν καὶ ἑφανοῖσι· καὶ τῶν ἰχθύων τοῖσι κουφοτάτοισι ἑφθοῖσι· καὶ τοῖσι κεφαλαίοισι τῶν τε ἰχθύων καὶ καράβων· μυσὶ καὶ ἐχίνοισι καὶ τοῖσι καρκίνοισι, καὶ τῶν κογχυλίων τοῖσι χυλοῖσι καὶ αὐτοῖσι ὑγροτάτοισι· κρέασι δὲ τοῖσι ὑείοισι ἀκροκωλίοισι ἐμπροσθίοισι ἑφθοῖσι καὶ ἐρίφων καὶ ἀρνῶν καὶ σκυλάκων ἑφθοῖσι· ἰχθύων δὲ τοῖσι ποταμίοισι καὶ λιμναίοισι ἑφθοῖσι· οἴνῳ μαλακῷ, ὑδαρέϊ· τοῖσι δὲ πόνοισι μὴ πολλοῖσι μηδὲ ταχέσι, ἀλλ' ἡσύχοισι πᾶσι· τοῖσι δὲ περιπάτοισι πρωῒ μὲν χρήσθω, πρὸς τὴν ἕξιν ἱκανοῖσι καὶ [4]ἀπὸ γυμνασίου πρὸς τὸν πόνον ξυμμέτροισι· ἀπὸ δείπνου δὲ μὴ περιπατείτω· λουτροῖσι δὲ χρήσθω καὶ ὕπνοισι μαλακοῖσι καὶ ἀρίστῳ· ὕπνῳ τε μετὰ τὸ ἄριστον μὴ μακρῷ· ὀπώρῃ τε τῇ ὑγραινούσῃ μετὰ τῶν σιτίων χρήσθω· καὶ τοῖσι ἐρεβίνθοισι τοῖσι χλωροῖσι, [5]καὶ ξηροῖσι δὲ βρέξας ἐν ὕδατι· ἀφελέσθω δὲ τῶν πόνων καὶ οὗτος ἐξ ἀρχῆς [6]τοὺς ἡμίσεας τῶν πρόσθεν καὶ ἔμετον ποιησάσθω ἀπὸ τῶν γλυκέων καὶ λιπαρῶν καὶ ἁλμυρῶν καὶ πιόνων, ἐνδιατριβέτω δὲ ὡς πλεῖστον χρόνον ἐν τοῖσι σιτίοισι πρὸς τοὺς ἐμέτους· εἶτα προσαγέσθω τὸ σιτίον ἐς ἡμέρας τρεῖς, μηδ' ἀνάριστος ἔστω· ὁκόταν δὲ ἡμέραι δέκα γένωνται, τῶν πόνων προσαγέσθω πλείονας· κὴν

spiciendum, ubi cognoveris siccitatem cum calore in homine dominari. Hanc igitur victus rationem huic instituere oportet, ex maza prius subacta, respersa, et pane ex tritico sitanio furfurum succo fermentato. Oleribus quoque coctis uti, praeterquam acribus et siccis, piscibus etiam levissimis coctis, pisciumque et locustarum capitibus, mitulis, erinaceis et cancris et conchyliorum succis ipsisque liquidissimis; carnibus vero suillis et animalium trunculis anterioribus coctis, hoedorum etiam et agnorum ac catulorum elixis; piscibus sane fluvialibus et in stagnis degentibus coctis; vino molli, aquoso, laboribus vero non multis, neque celeribus, sed quietis. Deambulationibus autem matutinis utatur, quae pro corporis habitu satis sint et post exercitia laboribus accommodatis; a coena vero minime deambulet. Balneis quoque utatur et somnis mollibus et prandio, somnoque a prandio non longo, fructibus etiam humectantibus cum cibis utatur et cicere viridi siccoque aqua macerato. De prioribus autem laboribus dimidium a principio subtrahatur et post dulces, oleosos, salsos, pinguesque vomat, plurimoque tempore in cibis immoretur, quoad vomat. Deinde per tres dies paulatim cibus assumatur nec sine prandio sit. Cum vero decem dies praeterierint, labores plures sensim adiiciat et siquidem plenitudo et ventriculi a cibo offensio adsit, vomat, sin minus, reliquo tempore in ista curatione perseveret.

[1] ξηρότητι ἢ θέρμῃ. — [2] ὁ ἄνθρ. — [3] τε om. — [4] ἀπὸ γυμνασίου πόνων συμμέτροισι. — [5] καὶ ξηροὺς δέ om. — [6] τῶν πρ. τοὺς ἡμισ. et οὗτος ἐξ ἀρχῆς ante ἔμετον.

mss., ξηρασίῃ θερμῇ cod. θ., Mack., Littr.; — ὤνθρ. cod. θ., ὁ ἄνθρ. vulgo.

διαιτῆσθαι — χρόνον.] διαιτᾶσθαι cod. θ.; — προφυρηθείσῃ K.'; — τε E. H., θ., Littr., vulgo om.; — χυμῷ cod. θ.; — ἐζυμωμένων E. H.; — λαχάνοισι δέ iidem; — τῶν ἰχθύων sine τε iidem; — κογχύλων vulg., cum Littréo sequor K.', θ.; — χυμοῖσι cod. θ.; — αὐτοῖσι τοιούτοισιν (τοῖσιν Ald. Parr. 6.) cod. θ. Littr.; mihi τοιούτοισι s. τοῖσι redundare videtur; — καὶ ἀκροκωλ. Lind., Mack.; — ἐμπροσθιδίοισιν cod. θ.; — ἰχθύων δέ Ald., Parr. 4., θ., Lind., Littr., δή pro δέ vulg.; — ταχέσι E. J. K., θ, Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr., παχέσι vulg.; — ἡσυχίοισι E. J. K., θ., ἡσύχεσι Bas., Zuing.; — ἅπασι cod. θ.; — πρὸς τὸν πόνον ξυμμ. cod. θ., Littr., πόνων (πόνου F. G., πόνοις E.) sine πρὸς τόν vulg.; — μὴ μακρῷ Parr. 4., θ., Littr., οὐ pro μή vulg.; — μετὰ τῶν λοιπῶν χρήσθω cod. θ.; — καὶ ξηροὺς δέ cod. θ., Littr., καὶ ξηροῖσι sine δέ vulg.; — τῶν πρόσθεν τοὺς ἡμίσεας καὶ οὗτος ἐξ ἀρχῆς vulg.; cum Littréo sequor E. H., θ.; — καί ante ἔμετον om. Lind.; — ποιησάσθω ἔμετον E. H. (cod. θ. ποιησάτω); — ἀπὸ τῶν E. H., θ., τῶν vulgo om.; — πιόνων pro vulgato πλειόνων cod. θ.; — τέως πλεῖστον vulg., cum Littr. sequor θ.; — εἶτα προσαγέσθω E., προσαγέτω vulg.; — καὶ μὴ μενέτω ἀνάριστος vulg., sequor E. H., θ., cum Lind.; — προσαγέτω πλείονας vulg., sequor θ.; — κὴν (ἢν E. H., θ.) μὲν οὖν ἡ πλησμονὴ ἐνῇ καὶ (καί omm. Ald., Parr. 6., θ.) ἀπὸ (ad-

μὲν οὖν ἡ πλησμονὴ ἐνῇ [1] ἀπὸ τοῦ σίτου ἢ τῆς κοιλίης πλημμέλεια, ἐμεσάτω· ἢν δὲ μὴ, οὕτω θεραπευέσθω τὸν ἐπίλοιπον χρόνον.

πγ'. [2] Γίγνεται δὲ καὶ τοιάδε· [3] Φρῖκαι ἀπὸ τῶν περιπάτων ἐγγίγνονται τῶν ὄρθρου καὶ τὴν κεφαλὴν βαρύνεται [4] τοσούτῳ ὁκόσῳ πλείονες οἱ περίπατοι τῆς ξυμμετρίης· [5] κενούμενον γὰρ τὸ σῶμα καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ὑγροῦ Φρίσσει τε καὶ βαρύνεται· προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ἐς πυρετὸν ἀφικνέεται Φρικώδεα. Ἀλλ' οὐ χρὴ προΐεσθαι ἐς τοῦτο, ἀλλ' ἐκθεραπεύεσθαι πρότερον ὧδε· ὅταν γένηται τάχιστα τῶν τεκμηρίων τινὰ, χρισάμενον καὶ ἀνατριψάμενον ὀλίγα τὸ ἄριστον ποιήσασθαι πλέον τοῦ εἰθισμένου, καὶ πιεῖν ἱκανὸν οἶνον μαλακὸν, εἶτα ὕπνῳ χρήσασθαι ἀπὸ τοῦ ἀρίστου ἱκανῶς· ἐς τὴν ἑσπέρην δὲ κούφοισι χρησάμενον γυμνασίοισι θερμῷ τε λουσάμενον δειπνῆσαι τὸ εἰθισμένον· περιπάτοισι δὲ μὴ χρῆσθαι ἀπὸ τοῦ δείπνου, διατρίβειν δὲ χρόνον· τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀφελέσθω τῶν γυμνασίων πάντων καὶ τῶν περιπάτων τὸ τρίτον μέρος, τοῖσι δὲ σίτοισι χρησάσθω ὥσπερ εἴθιστο· λουέσθω δὲ χλιερῷ καὶ τῷ ἐλαίῳ ἀλειφέσθω ἐν τῷ ὕδατι· [6] ὕπνοισί τε μαλακοῖσι διαγέτω, ἡμέρησι δὲ πέντε τοὺς πόνους [7] προσαγέσθω κατὰ μικρόν.

83. Accidunt autem etiam ista: Horrores a matutinis deambulationibus proveniunt et caput gravatur eo magis quo magis deambulationes modum excesserint. Corpus enim et caput humore vacuatum horrore et gravitate vexatur, procedente vero tempore in febrem cum horroris sensu incidit. Verum ad hoc deveniendum non est, sed hac curatione occurrendum. Cum primum signa aliqua se prodiderint post inunctionem ac frictionem modicam plus solito prandendum et vinum molle abunde bibendum; deinde a prandio quod satis sit dormiendum. Sub vesperam vero post leves exercitationes et calidae balneum more solito coenandum. A coena deambulationibus non utendum, sed aliquanto tempore immorandum. Postridie vero de exercitationibus omnibus et deambulationibus pars tertia detrahatur, cibis vero utatur, quemadmodum solitus erat, calida autem lavet et in aqua oleo inungatur; somnis mollibus transigat et per dies quinque sensim ad labores reducatur.

πδ'. Εἰσὶ δέ τινες, οἳ Φρίσσουσι ἐκ τῶν γυμνασίων καὶ ἐπειδὰν ἐκδύηται μέχρις ἂν διαγωνίσηται· ὅταν δὲ ψύχηται, πάλιν Φρίσσει· βρυγμός τε ἔχει· ὑπνώσσει [8] τε, ὅταν δὲ ἐξέγρηται, χασμᾶται πολλάκις· ἐκ δὲ τοῦ ὕπνου τὰ βλέφαρα βαρέα· προϊόντος δὲ

84. Nonnulli autem post exercitationes in horrorem incidunt et ubi quis exuitur, donec decertaverit; cum vero refrigeretur, rursus inhorrescit et dentium fremitus tenet, somnoque gravatur cumque expergiscitur saepius oscitat. A somno vero ei palpebrae ingravescunt pro-

[1] καὶ ἀπό. — [2] γίνονται. — [3] Φρίκη. — [4] τούτω πλείονες. — [5] κενουμένου γὰρ τοῦ ὑγροῦ τὸ σῶμα καὶ ἡ κεφαλή Φρίσσει. — [6] ἐν ὕπνοισι. — [7] προσαγέσθω. — [8] τε om.

dunt τοῦ Ald., Parr. 5., θ.) σιτίου (σίτου Parr. 5., θ.) ἢ (ἤ E. H. K.) τῆς κοιλίης πλημμέλεια vulg.; textum descripsi sicuti Littréus.

83. γίγνεται — Φρικώδεα.] γίνονται G. I.; — τοῦ ὄρθρου vulg., τοῦ omm. pr. m. in H., Marc., ὀρθρίων cod. θ.; — βαρύνεται τοσούτω ὁκόσω cod. θ., Littr., vulgatam e V. notavi; — κενούμενον δέ E. H., θ., κενούμενον δή Marc., pro κεν. γάρ; — τε ex θ. dedi.

ἀλλ' οὐ — μικρόν.] ἀλλὰ ἐκθερμ. cod. θ.; — τι χρησάμενον Marc., τι etiam pr. m. in H., θ., χρησάμενον etiam Ald., G.; — τὸ ἄριστον vulg., τό omm. pr. m. in H., θ., Marc.; — χρῆσθαι pro χρήσασθαι cod. θ.; — ἱκανῶ pro ἱκανῶς idem; — δή pro δέ post ἑσπέρην H.; — θερμῶς E. H. J., θερμῆς Marc.; — τε omm. E. H., θ.; — περιπάτω cod. θ.; — τοῦ δείπνου cod. θ., τοῦ om. vulg.; — τῇ δ' ὑστ. cod. θ.; — τῶν γυμνασίων — ἀλειφέσθω ex θ. supplevit Littr., vulgo om.; — ἐν ὕπνοισι vulg., ἐν omm. pr. m. in H., θ., Marc., Littr.; — δέ pro τε cod. θ.; — διαγέτω etiam Marc.; dedit Littr. cum aliis e mss. pro vulgato διαγέσθω; — πόνων e vulgata exciderat; restituit ex θ. Littréus, sed simul ex illo libro recepit προσαγέτω pro vulgato προσαγέσθω, quod Marc. etiam fert et mihi praestare videtur.

84. εἰσὶ — Φλυαρεῖ.] ἐκδύνωνται μέχρι διαπονήσωσι cod. θ., — μέχρι sine ἄν pr. m. in H., — διαπονήσωσι E. H. Q.', — διαγωνήσωσι Zuing. in marg., — ἐκδύηται μέχρι διαπονήσωσι, ὅταν δὲ ψύχηται Marc.; — βρυγμός τε

τοῦ χρόνου καὶ πυρετοὶ ἐπιγίγνονται ἰσχυροὶ [1]*καὶ φλυαρεῖ. Φυλάσσεσθαι οὖν χρὴ μηδὲ προΐεσθαι ἐς τοῦτο, ἀλλὰ ἐκδιαιτᾶσθαι ὧδε· πρῶτον μὲν τῶν γυμνασίων ἀφελέσθω πάντων τὰ ἡμίσεα· τοῖσι δὲ σιτίοισι ἅπασι χρήσθω, ὑγροτέροισί* [2]*δὲ καὶ ψυχροτέροισι, καὶ τοῖσι πόμασι μαλακωτέροισι καὶ ὑδαρεστέροισι· ὁκόταν δὲ παρέλθωσι ἡμέραι πέντε, τῶν πόνων προσθέσθω τὸ τρίτον μέρος τῶν ἀφαιρεθέντων· τοῖσι δὲ σιτίοισι χρήσθω τοῖσι αὐτοῖσι· πέμπτῃ δὲ ἡμέρῃ ἄλλῃ τοὺς ἡμίσεας τῶν λοιπῶν πόνων προσθέσθω· αὖθις δὲ πέμπτῃ μετὰ τοῦτο ἀπόδος τοὺς πόνους πάντας,* [3]*κουφοτέρους δὲ καὶ ἐλάσσονας, ὡς μὴ πάλιν ὑπερβολὴ γένηται.*

πε'. Τοῖσι *γὰρ* [4]*πάσχουσι ταῦτα οἱ πόνοι κρέσσους εἰσὶ τῶν σιτίων· ἀνισάζειν οὖν χρή. Ἔνιοι δὲ οὐ ταῦτα* [5]*πάντα πάσχουσι, ἀλλὰ τὰ μὲν, τὰ δ' οὔ.* Πάντων *δὲ τούτων οἱ πόνοι κρατέουσι τῶν σίτων καὶ ἡ θεραπείη ἡ αὐτή. Ξυμφέρει δὲ τούτοισι θερμολουτέειν, μαλακευνέειν, μεθυσθῆναι δὲ ἅπαξ ἢ δὶς, μὴ ἐς ὑπερβολήν· ἀφροδισιάσαι τε ὅταν ὑποπίῃ· ῥαθυμῆσαι πρὸς τοὺς πόνους* [6]*πλὴν τῶν περιπάτων.*

gressuque temporis febres validae succedunt et delirium. Cautione igitur utendum, nec eo usque res negligenda est, sed ad hunc modum victus ratione prospiciendum. Primum de exercitationibus omnibus dimidium detrahendum. Cibis vero omnibus utendum, humidioribus tamen iis et frigidioribus potibusque mollioribus et dilutioribus. Ubi autem dies quinque praeterierint, detractorum laborum tertia pars adiiciatur, cibis vero iisdem utatur. Post alios vero quinque dies reliquorum laborum dimidium adiiciatur. Rursusque alio quinto post die labores omnes, sed leviores paucioresque restituito, ut ne iterum exsuperantia accidat.

85. Nam qui his conflictantur, iis labores cibos excedunt; aequales igitur reddere oportet. Ac quibusdam haec non accidunt, sed partim quaedam, partim vero minime. Horum autem omnium labores cibos superant curatioque eadem est. His autem calidae balneum, et molle cubile conducit, semelque et iterum inebriari, sed non supra modum. Venere autem uti oportet, cum aliquantum biberit. A laboribus exceptis deambulationibus quiescendum.

[1] *καὶ φλυαρεῖ* om. — [2] *δέ.* — [3] *καὶ κουφοτέρους τε καί.* — [4] *ταῦτα πάσχουσι.* — [5] *πάντα* om. — [6] *περιπάτους δὲ μὴ ποιῆσαι ὅλως.*

(*τι* G.) *τὸ σῶμα ἔχει* vulg., sed *τὸ σῶμα* emblema est, quod reiicio; — *δ' ἐξεγρ.* cod. θ.; — *ἔκ τε* idem; — *ὕπνου* idem et Mack., Littr., *δείπνου* vulg.; — *βαρέα αὐτῷ* vulg., *αὐτῷ* omm. E. H. K., θ., Marc.; — *ἐνγίνονται ἰσχυροὶ καὶ φλυαρεῖ* cod. θ., unde *καὶ φλυαρεῖ*, quod abesse solet, recepit Littr.; sed mihi etiam *ἰσχυροί* pro vulgato *φαῦλοι* recipiendum videtur, quippe *φαῦλοι* ex *φλυαρεῖ* natum esse opinor.

Φυλάσσεσθαι — γένηται.] *μηδὲ προΐεσθαι* Lind., *μή* pro *μηδέ* cett, *προέσθαι* pr. m. in H., Marc.; sec. m. in H. vulgatum *προΐεσθαι*, sed *προσίεσθαι* cod. θ. — Pro vulgato *θεραπεύεσθαι* alia lectio est *ἐνδιαιτῆσθαι* in E., pr. m. in H., Marc., — *ἐνδιαιτήσασθαι* cod. θ., *ἐκθεραπεύεσθαι* sec. m. in H.; puto auctorem *ἐκδιαιτᾶσθαι* dedisse; — *πρότερον ὧδε* vulg., *πρότερον* omm. E. H., θ., Marc.; — *πάντα ἢ τὰ ἡμίσεα* cod. θ., Mack., Littr., *πάντων τὰ ἡμίσεα* vulg.; — *σίτοισι πᾶσι* cod. θ.; — *τε καί* vulg., *δὲ καί* Parr. 4., θ., Marc.; — *ὁκόταν* cod. θ., *ὅταν* cett.; — *προσθέσθαι τῶν πόνων* cod. θ.; — *σίτοισι* idem; — *ἄλλῃ ἡμέρῃ* J. θ.; — *ἀποδούς* cod. θ.; — *καὶ κουφ.* vulg., *καί* omm. θ., Mack., Littr.; — *τε καί* vulg., *τε* omm. θ., Littr., *δέ* pro *τε* Marc.

85. *τοῖσι — χρή.*] *τοῖσι — εἰσί* om. θ.; — *ταῦτα πάσχουσι τὰ τεκμήρια* Marc.; — *πάσχουσι ταῦτα τὰ τεκμήρια* vulg., sed *τὰ τεκμήρια* emblema est, sicuti paulo post *τῶν τεκμηρίων* post *πάντων*.

ἔνιοι — οὔ.] *πάντα* cod. θ., Littr.; vulgo abest.

πάντων — περιπάτων.] *πάντων δὲ τούτων τῶν τεκμηρίων οἱ πόνοι κρατοῦσι τῶν σιτίων* vulgo, quod quam ineptum sit, unusquisque admonitus perspicit; primum *ἐπί* praemittere volebam; postea vidi Foësium eiusmodi quid fere Latine expressisse; sed *τῶν τεκμηρίων* eximendum est; auctor noster *πάντων* dixit de personis; — *σιτίων* J., Mack.; — *ἡ* ante *θεραπείῃ* om. θ.; — *καὶ μαλακῶς εὐνάζεσθαι* vulg., *καί* omm. pr. m. in H., θ., Marc., *μαλακευνεῖν* cod. θ., Marc.; — *δέ* ante *ἅπαξ* omm. E. H. K., θ.; — *πλὴν ἀλλὰ μὴ ἐς* vulg., *πλὴν ἀλλά* omm. pr. m. in H., θ., Marc., *ἀλλά* omm. E. K.; — *τε* om. θ.; — *ὅταν ἐπιγένηται* vulg., *ὅταν ὑποστῇ* cod. θ., *ὅταν ὑποπίνῃ* Marc.; — [*καὶ*] *ῥαθ.* Lind.; — *πλὴν τῶν περιπάτων* cod. θ., Littr., *πλὴν περιπάτων* Marc.; vulgatam e V. notavi.

ΠΕΡΙ ΔΙΑΙΤΗΣ.

ΤΟ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

[ΠΕΡΙ ΕΝΥΠΝΙΩΝ.]

πς'. Περὶ δὲ τῶν τεκμηρίων τῶν ἐν τοῖσι ὕπνοισι ὅστις ὀρθῶς γιγνώσκει, μεγάλην ἔχοντα δύναμιν εὑρήσει πρὸς ἅπαντα. Ἡ γὰρ ψυχὴ [1]ἐγρηγορότι μὲν τῷ σώματι ὑπερητέουσα, ἐπὶ πολλὰ μεριζομένη, οὐ γίγνεται αὐτὴ ἑωυτῆς, ἀλλ' ἀποδίδωσί τι μέρος ἑκάστῳ [2]τοῦ σώματος· ἀκοῇ, ὄψι, ψαύσι, ὁδοιπορίῃ, [3]πρήξι πάσῃ τοῦ σώματος διακονέει· αὐτὴ [4]δ' ἑωυτῆς ἡ διάνοια οὐ γίγνεται. Ὁκόταν δὲ τὸ σῶμα ἡσυχάσῃ, ἡ ψυχὴ κινευμένη καὶ [5]ἐπεξέρπουσα τὰ μέρεα τοῦ σώματος διοικέει τὸν ἑωυτῆς οἶκον καὶ τὰς τοῦ σώματος πρήξιας ἁπάσας αὐτὴ διαπρήσσεται. Τὸ μὲν γὰρ σῶμα καθεῦδον οὐκ αἰσθάνεται, ἡ δ' ἐγρηγοροῦσα γιγνώσκει καθορῇ τε τὰ ὁρατὰ καὶ διακούει τὰ ἀκουστὰ, βαδίζει, ψαύει, λυπέεται, ἐνθυμέεται, ἑνὶ λόγῳ ὁκόσαι τοῦ σώματος ὑπηρεσίαι ἢ τῆς ψυχῆς, ταῦτα πάντα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ ὕπνῳ διαπρήσσεται.

DE VICTUS RATIONE.

LIBER QUARTUS.

[DE INSOMNIIS.]

86. Qui de his, quae per somnum accidunt, recte coniectaverit, is ea per omnia magnam habere vim comperiet. Nam animus corpori, cum hoc vigilat, ministrat et in multas partes distributus sui compos non fit, sed partem aliquam sui singulis corporis partibus praebet; auditioni, visioni, tactui, ambulationi, cuivis corporis actioni ministerium praestat; mens vero ipsa sui compos non fit. Sed cum corpus quiescit, animus movetur et in corporis partes subrepens domum suam regit omnesque corporis actiones obit. Neque enim corpus dum dormit sentit, ipse vero vigilans cognoscit, quae sub visionem et auditionem cadunt videt et audit, vadit, tangit, tristitia afficitur, secum cogitat, et ut semel dicam, quaecumque corporis aut animi officia, ea omnia per somnum animus peragit. Quisquis igitur recte ista diiudicat, is non minimam sapientiae partem assequitur.

[1] ἐγρήγορεν ὅταν μὲν οὖν τῷ σώματι ὑπηρετέουσα ᾖ. — [2] τοῦ σώματος ἤγουν ταῖς αἰσθητηρίοις. — [3] πρήξει καὶ πάσῃ τοῦ σώματος διανίῃ (i. e. διανοίῃ). — [4] δέ plene. — [5] ἐξέρπουσα.

86. περὶ — ἅπαντα.] In Ald., multis Parr., θ., Marciano, Vossiano non novus h. l. incipit liber, sed continuatur liber tertius. Titulus περὶ ἐνυπνίων sine dubio fuit inscriptio marginalis librarii alicuius. Littréus hanc operis huius περὶ διαίτης partem appellavit περὶ διαίτης τὸ τέταρτον, qua in re illum secutus sum, sed si quis malit hoc loco non novum librum inchoare, sed statim hanc partem tertio subiungere, tuto id facere poterit; — ἔγνωκε cod. θ., Littr., γινώσκει vulg., per $\overline{γν}$ I.

ἡ — γίγνεται.] ἡ γὰρ ψυχὴ ἐγρήγορεν ὅταν (ὅτε Parr. 3., Marc.) μὲν οὖν (οὖν omm. Ald., Parr. 6., Marc.) (addunt τῷ Parr. 3., Zuing. in marg., Marc., Lind.. Mack.) σώματι ὑπηρετοῦσα (ὑπηρετέουσα Parr. 3., Marc.) ᾖ (ᾖ om. pr. m. in H.) ἐπί vulg.; cum Littréo sequor θ. Post σώματος vulgo ἤγουν τοῖσι αἰσθητηρίοισι, quae verba omm. pr. m. in H., θ., Littr. — Post ὁδοιπορίῃ vulgo: πρήξει καὶ (καί om. pr. m. in H., Marc.) πάσῃ τῇ (τῇ om. pr. m. in H., πάντῃ pro πάσῃ τῇ Marc.) τοῦ σώματος διανοίῃ (διανοίη (sic) Marc., διακονίῃ Zuing. et e melioribus codd. se legere dicit Foës.) vulg.; — πρήξεσι παντὸς τοῦ σώματος cod. θ., Littr.; vides quomodo ipse haec describenda existimaverim; — αὐτὴ δὲ ἡ διάνοια ἑωυτῆς cod. θ.

ὁκόταν — διαπρήσσεται.] κινεομένη cod. θ.; — ἐγρηγορεύουσα τὰ πρήγματα pro ἐπεξερπ. τὰ μ. τοῦ σώματος cod. θ.

τὸ μὲν — διαπρήσσεται.] δὲ γρηγοροῦσα vulg.. δ' ἐγρηγοροῦσα cod. θ., Littr.; — καὶ ὁρῇ τε τὰ ὁρατὰ καὶ ἀκούει cod. θ.; — ἐν ὀλίγῳ vulg., ἐν ὀλίγῳ ἐοῦσα cod. θ., Littr.; neutrum sensum sanum refert; recte Mack. veterum interpretum coniecturam recepit ἑνὶ λόγῳ, quam item exhibui; —

Ὅστις οὖν ἐπίσταται κρίνειν ταῦτα ὀρθῶς, μέγα μέρος ἐπίσταται τῆς σοφίης.

πζ'. Ὁκόσα μὲν οὖν τῶν ἐνυπνίων θεῖά ἐστι [1] καὶ προσημαίνει ἢ πόλισι ἢ ἰδιώτῃσι ἢ κακὰ ἢ ἀγαθὰ μὴ δι' αὐτῶν ἁμαρτίην, εἰσὶ οἳ κρίνουσι περὶ τῶν τοιούτων ἀκριβῆ τέχνην ἔχοντες· ὁκόσα δὲ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος παθήματα προσημαίνει, πλησμονῆς ἢ κακώσιος ὑπερβολὴν τῶν ξυμφύτων, ἢ μεταβολὴν τῶν ξυνηθέων, κρίνουσι μὲν καὶ ταῦτα, καὶ τὰ μὲν τυγχάνουσι, τὰ δὲ ἁμαρτάνουσι, καὶ οὐδέτερα τούτων γιγνώσκουσι διότι οὖν γίγνεται, οὔθ' ὅ τι ἂν ἐπιτύχωσι, οὔθ' ὅ τι ἂν ἁμάρτωσι· φυλάσσεσθαι δὲ παραινοῦντες μή τι κακὸν λάβῃ, οἵδ' οὖν οὐ διδάσκουσι ὡς χρὴ [2] φυλάξασθαι, ἀλλὰ θεοῖσι εὔξασθαι κελεύουσι. Καὶ τὸ μὲν εὔχεσθαι πρέπον καὶ λίην ἐστὶ ἀγαθόν· δεῖ δὲ καὶ αὐτὸν ξυλλαμβάνοντα τοὺς θεοὺς ἐπικαλέεσθαι.

87. Quae igitur somnia a diis immittuntur et quaedam bona vel mala civitatibus, vel privatis nulla sua culpa futura denunciant, quidam de his exquisito artificio diiudicant. Quas vero corporis affectiones animus ante denunciat, quae scilicet ex repletione vel inanitione, per rerum a natura insitarum exsuperantiam vel consuetarum mutationem accidunt, de his quidem iudicant et partim assequuntur, partim aberrant, neque utriusque causam agnoscunt neque cur assequantur, neque cur aberrent. Cumque praecavendum esse ne quid detrimenti accidat adhortantur, non tamen quomodo cautio adhibenda sit docent, sed diis vota concipere iubent. Quod quidem etsi decorum est et optimum, oportet tamen et manus admoventem deorum opem advocare.

πη'. Ἔχει [3] δὲ περὶ τούτων ὧδε· ὁκόσα τῶν ἐνυπνίων τὰς ἡμερινὰς πρήξιας τοῦ ἀνθρώπου ἢ διανοίας ἐς τὴν εὐφρόνην ἐνυπνιάζεται ὥσπερ ἦν καὶ ἀποδίδωσι κατὰ τρόπον τὰ γενόμενα, ὥσπερ [4] τῆς ἡμέρης ἐπρήχθη ἢ ἐβουλήθη ἐπὶ δικαίῳ πρήγματι, ταῦτα τῷ ἀνθρώπῳ ἀγαθά· ὑγίειαν γὰρ σημαίνει, διότι ἡ ψυχὴ παραμένει τοῖσι ἡμερινοῖσι βουλεύμασι, οὔτε πλησμονῇ κρατηθεῖσα, οὔτε κενώσι, οὔτε ἄλλῳ οὐδενὶ ἔξωθεν προσπεσόντι. Ὁκόταν δὲ πρὸς τὰς ἡμερινὰς πρήξιας ὑπεναντίωται τὰ ἐνύπνια καὶ [5] ἐγγένη-

88. De quibus se res habet ad hunc modum. Quae insomnia diurnas actiones hominis aut cogitationes noctu, quales fuerunt, referunt et pro ratione facta reddunt, sicuti interdiu in re iusta acciderunt et consilio concepta fuerunt, ea homini bono sunt; sanitatem enim significant, quia animus occupatus manet in diurnis consiliis, neque plenitudine superatus, neque vacuatione, neque alia quapiam re extrinsecus irruente. Quando vero insomnia actionibus diurnis adversantur et circa eas pugna nascitur, perturbationem in corpore significat; quae si

[1] καί om. — [2] φυλάσσεσθαι. — [3] οὖν. — [4] τῆσι ἡμέρῃσι. — [5] ἐγγίνηται.

ὁκόσα cod. θ.; — nescio num forte pro ἢ τῆς ψυχῆς legere oporteat καὶ τῆς ψυχῆς; — πάντα ταῦτα cod. θ.; — σοφίης omm. θ., Mack.; τῆς ante σοφίης de coniectura dedi.

87. ὁκόσα — κελεύουσι.] τινὰ — προσημαίνει om. θ.; — nempe post προσημαίνει vulgo legitur τινὰ συμβησόμενα, quod omm. pr. m. in H., Marc.; — ἰδιώτῃσι pro vulgato τῷ ἰδιώτῃ λαῷ ferunt E. H. K. P.', Marc.; — ἢ ὑπερβολήν cod. θ.; — ὑπερβολή pr. m. in H., Marc.; — ἀηθέων vulg., ἀήθων cod. θ., συνηθέων K.', Zuing., Mack.; — ἁμαρτάνουσι καί om. θ.; — οὖν post διότι om. pr. m. in H., Littr.; — οὐδ' cod. θ. utroque loco pro οὔθ'; — ἁμαρτάνωσι pr. m. in H.; — παραινέοντες cod. θ., Mack., παραινοῦντες E.; — οἵδ' οὖν Ald., Parr. 7., quorum unus οἵδ' οὖν; cod. θ. fert. οιδων (sic), Marc. οἱ δ' οὖν; vulgo οἵδ' οὖν om.; — φυλάξεσθαι I. J.; — φυλάσσεσθαι cod. θ.; — καλέοντες K.

καὶ — ἐπικαλέεσθαι.] πρέπον καὶ λίην ἐστί om. θ.; — καὶ τὸ μὲν εὔχεσθαι δεῖ καὶ ἀγαθόν Marc.; — ἐστιν om. pr. m. in H., restituit m. sec. post ἀγαθόν; — ἀγαθόν ἐστιν E. K.

88. ἔχει — προσπεσόντι.] δέ E. H. K., θ., Mack., Littr., οὖν pro δέ vulg.; — καὶ περί K.'; — ταῦτα ὧδε vulgo, ταῦτα omm. H., θ., Mack.; — ἑσπερινάς pro ἡμερινάς cod. θ.; — ἢ διανοίας cod. θ., Mack., Littr., ἡ διάνοια vulg.; — ἐνυπνιάζεται ὥσπερ ἦν καί om. θ.; ἑσπέρην (ὥσπερ ἦν Zuing. in marg., Lind., Mack.) vulg., Littréus ὑστέρην pro ἑσπέρην de coniectura; — καί om. pr. m. in H.; — τά ante γενόμενα de meo; — γινομένης pro γενόμενα cod. θ.; — ὥσπερ E. H. Q.', Zuing. in marg., Lind., Mack., ἅπερ vulg., ὅπερ cod. θ.; — τῇσι ἡμέρῃσι ἐπράχθη vulg., cum Mack., Littr., sequor θ.; — ἐπεβουλεύθη cod. θ.; — ἐπὶ δικαίῳ idem, ἐν δικ. vulg.; — ἐν post περιμένει vulg., omm. H. K., θ.; — πλησμονῇ τινι vulg., τινί omm. pr. m. in H., θ.

ὁκόταν — ἀσθενέστερον.] ὁκόταν cod. θ., ὅταν cett.; — ἡ μάχη ἡνίκα ἂν τοῦτο συμβαίνῃ, ταραχὴν σημαίνει vulg.;

ται περὶ αὐτῶν μάχη, [1]σημαίνει ταραχὴν ἐν τῷ σώματι· καὶ ἣν [2]μὲν ἰσχυρὴ ᾖ, ἰσχυρὸν τὸ κακὸν, ἣν δὲ φαύλη, ἀσθενέστερον. Περὶ μὲν οὖν τῆς πρήξιος, εἴτε δεῖ ἀποτρέπειν, εἴτε μὴ δεῖ, οὐ κρίνω, τὸ δὲ σῶμα θεραπεύεσθαι ξυμβουλεύω· πλησμονῆς γάρ τινος [3]ἐγγενομένης ἀπόκρισις γέγονέ τις, ἥτις ἐτάραξε τὴν ψυχήν. Ἢν μὲν οὖν ἰσχυρὸν ᾖ τὸ ὑπεναντιωθὲν, ἔμετόν τε ξυμφέρει ποιήσασθαι καὶ τοῖσι σιτίοισι κούφοισι προσάγειν ἐς ἡμέρας πέντε, καὶ τοῖσι περιπάτοισι [4]ὀρθρίοισι πολλοῖσι καὶ ὀξέσι ἐκ προσαγωγῆς χρέεσθαι, καὶ τοῖσι γυμνασίοισι ἐπιγυμνάζεσθαι ξυμμέτροισι πρὸς τὴν προσαγωγὴν τῶν σιτίων. Ἢν δὲ ἀσθενέστερον τὸ ὑπεναντιωθὲν γένηται, ἀφελὼν τὸν ἔμετον, τὸ τρίτον μέρος ἄφελε τοῦ σιτίου, καὶ ἡσυχῇ πρόσαγε πάλιν ἐπὶ πέντε ἡμέρας· καὶ τοῖσι περιπάτοισι πιέζειν καὶ τοῖσι τῆς φωνῆς πόνοισι χρεέσθω καὶ τοῖσι θεοῖσι εὐχέσθω [5]καὶ καταστήσεται ἡ ταραχή.

valida sit, validum est malum, sin levis, levius. De actione igitur num eam avertere oporteat, necne, non iudico, corpus vero ut curetur suadeo; nam plenitudine quadam suborta secretio aliqua facta est, quae animum perturbavit. Quodsi igitur id quod adversetur validum sit, vomitum procurare confert, et cibis levibus per dies quinque sensim auctis transigere, et sensim multis deambulationibus matutinis et concitatis uti et modicis exercitationibus postea exerceri pro modo ciborum copiae adauctae. Sin id, quod adversetur, debilius sit, dempta vomitione tertiam partem cibi detrahere, et sensim rursus adiice per dies quinque et deambulationibus hominem preme et utatur vocis exercitationibus, diisque supplicationes decernat, quo facto perturbatio sedabitur.

πθ'. Ἥλιος δὲ καὶ σελήνη καὶ οὐρανὸς καὶ ἀστέρες καθαρὰ καὶ εὐαγέα κατὰ τρόπον ὁρεύμενα ἕκαστα, ἀγαθά· ὑγίειαν γὰρ τῷ σώματι σημαίνει ἀπὸ πάντων τῶν ὑπαρχόντων· ἀλλὰ χρὴ διαφυλάσσειν ταύτην τὴν ἕξιν τῇ παρούσῃ διαίτῃ. Εἰ δέ τι τούτων ὑπεναντίον γένοιτο, νοῦσόν τινα τῷ σώματι σημαίνει ἀπὸ μὲν τῶν ἰσχυροτέρων ἰσχυροτέρην, ἀπὸ δὲ τῶν ἀσθενεστέρων κουφοτέ-

89. Sol autem, luna, coelum et stellae pura quaeque et suo motu agitata in somnis visa bona sunt. Sanitatem enim corporis omniumque eius partium significat. Atque hunc habitum praesenti victus ratione conservare oportet. Quodsi quid horum contra eveniat, aliquem corporis morbum portendit, a vehementioribus quidem vehementiorem, a debilioribus vero debiliorem. Et astris quidem exterior corporis

[1] ἡνίκα ἂν τοῦτο ᾖ σημαίνει. — [2] μέν abest. — [3] ἐγγινομένης. — [4] ὀρθρ. om. — [5] καί om.

ἡ μάχη ἢ νίκη σημαίνει τάραχον cod. θ., — ἡνίκα ἂν τοῦτο (ταῦτα K., τοῦτο om. pr. m. in H.) (ᾖ interponitur in Voss.) σημαίνει (σημαίνῃ H.) ταραχήν Ald., Parr. 7.; Littréus dedit ἡ μάχη ἢ νίκη, τοῦτο σημαίνει ταραχήν, sed primum saltem ἡ μάχη in hac lect. requiris, tum ἡ νίκη miro modo opponitur τῇ μάχῃ; verum in vulgata ἡνίκα ἂν τοῦτο συμβαίνῃ emblema esse videtur, itaque retinui, quod auctorem dedisse existimo; — καὶ ἢν ἰσχυρὰ, ἰσχυρὸν τὸ σῶμα cod. θ.

περὶ — ψυχήν.] εἴτ' ἀποτρέπειν, εἴτε μὴ οὐ κρίνῃ cod. θ., — δεῖ omm. H. K.; — σῶμα τοῦ ἀνθρώπου vulg., τοῦ ἀνθρ. omm. pr. m. in H., θ.; — πλησμονῆς γάρ τινος ἐνγενομένης ἀπόκρισίς τις γενομένη ἐτάραξε cod. θ., unde ἐγγενομένης Littr. pro vulgato ἐγγινομένης dedit; — γέγονε E. H. K. P.' Q.', ἐγένετο vulg.

ἢν μὲν — σιτίων.] τοῖσι σίτοισι τοῖσι κούφοισι cod. θ.; — καί ante τοῖσι περιπ. omm. Parr. 4.; — ὀρθρίοισι E. H. K. Q.', θ., Littr., vulgo om.; — γυμνασίοισι ὅστις ἐπιγυμνάζεται συμμέτροισι πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῶν σίτων cod. θ.

ἢν — ταραχή.] ὑπεναντιωθέν E. H. K. Q.', Lind., quod tum h. l. recipio, tum supra de meo dedi pro vulgato ἐναντιωθέν; fert h. l. ὑπεναντίον cod. θ.; — τῶν σίτων idem pro τοῦ σιτίου; — καὶ τοῦτο ἡσυχῇ προσάγου vulg., τό pro τοῦτο Parr. 6., ego τοῦτο repudio; tum προσαγάγου E. H., θ., sed ego πρόσαγε scribo; — πάλιν omm. E. P.'; — ἐπὶ πέντε cod. θ., ἐς τὰς πέντε vulg., πένθ' E. H., θ.; — post χρεέσθω vulgo καὶ τοῖσι θεοῖσι εὐχέσθω, quod h. l. omm. pr. m. in H., θ., sed inferunt post ταραχή scribentes εὔχεσθαι; — αὐτῷ ἡ ταραχή cett., αὐτῷ omitto cum pr. m. in H., θ.

89. ἥλιος — διαίτῃ.] ἥλιον, σελήνην, ἀστέρας vulgo, de meo nominativos dedi; — δέ om. θ.; — ἄστρα cod. θ., Mack.; — καθαρύϊα P.', καθαρούς E.; — εὐαγῆ pr. m. in H., θ.; — ὁρώμενα vulg., ὁραιόμενα cod. θ., unde ὁρεόμενα Littr.

εἰ — κουφοτέρην.] ἰσχυροτέρων cod. θ., Mack., Littr., ἰσχυρῶν vulg.

ρην. Καὶ ἄστρων μὲν οὖν ἡ ἔξω περίοδος, ἡλίου δὲ ἡ μέση, σελήνης δὲ ἡ πρὸς τὰ κοῖλα. Ὅ τι μὲν οὖν δοκοίη τῶν ἄστρων σβέννυσθαι [1]ἢ βλάπτεσθαι ἢ ἀφανίζεσθαι ἢ ἐπίσχεσθαι τῆς περιόδου, ἣν μὲν ὑπὸ ἠέρος ὁρᾷ ἢ νεφέλης τι τῶν ἄστρων τοῦτο πάσχον, ἀσθενέστερον, [2]ἣν δὲ ὑπὸ ὕδατος ἢ χαλάζης, ἰσχυρότερον· σημαίνει δὲ ἀπόκρισιν ἐν τῷ σώματι ὑγρὴν καὶ φλεγματώδεα γενομένην, ἐς τὴν [3]ἔξω περιφορὴν ἐσπεπτωκέναι. Ξυμφέρει δὲ τούτῳ τοῖσί τε δρόμοισι ἐν τοῖσι ἱματίοισι κεχρῆσθαι πολλοῖσι, ἐξ ὀλίγου προσάγοντα, ὅκως [4]ἐξιδρώσει ὡς μάλιστα, καὶ τοῖσι περιπάτοισι ἀπὸ τοῦ γυμνασίου πολλοῖσι· καὶ [5]ἀνάριστον διάγειν· τῶν τε σιτίων [6]ἀφελόμενον τὸ τρίτον μέρος προσάγειν ἐς πέντε ἡμέρας· εἰ δὲ δοκοίη ἰσχυρότερον εἶναι, καὶ πυρίῃ χρέεσθαι· τὴν γὰρ κάθαρσιν διὰ τοῦ χρωτὸς ξυμφέρει ποιέεσθαι, διότι ἐν τῇ ἔξω περιφορῇ ἐστὶ τὸ βλάβος· τοῖσι δὲ σιτίοισι χρῆσθαι ξηροῖσι, δριμέσι, αὐστηροῖσι, ἀκρήτοισι καὶ τοῖσι πόνοισι τοῖσι ξηραίνουσι μάλιστα. Εἰ δέ τι τούτων ἡ σελήνη πάσχοι, εἴσω τὴν ἀντίσπασιν ποιέεσθαι ξυμφέρει, ἐμέτῳ χρησάμενον ἀπὸ τῶν δριμέων καὶ ἁλμυρῶν σιτίων. [7]Τοῖσι δὲ τῆς φωνῆς πόνοισι, καὶ ἀναριστίῃσι, καὶ τοῦ σίτου τῇ ἀφαιρέσι καὶ προσαγωγῇ ὡσαύτως· διὰ τοῦτο δὲ εἴσω ἀντισπαστέον, διότι πρὸς τὰ κοῖλα τοῦ σώ-

circuitus respondet, soli medius, lunae vero qui ad cava spectat. Si quod igitur siderum exstingui aut laedi, aut evanescere, aut cursum sistere videatur, et ab aëre aut nube astrorum aliquod illud pati videat, debilius id est, sin ab aqua, vel grandine, validius; significat vero in corpore humidam et pituitosam secretionem esse factam et ad externum circuitum incidisse. Huic autem conducit, ut vestibus indutus cursibus utatur multis sensim increscentibus, ut quam maxime sudet, et deambulationibus post exercitationem multis, et sine prandio degere, subtractaque tertia ciborum parte paulatim ad dies quinque adiicere. Quodsi validior morbus esse videatur, etiam fomentis utendum. Nam cum in externo corporis ambitu offensio exsistat, purgationem per cutem facere confert. Cibis vero utendum siccis, acribus, austeris, meracis et laboribus maxime exsiccantibus. At si ex his aliquid lunae accidat, ad interna revulsionem facere utile est, post acres, et salsuginosos cibos vomitione utendo. Vocis etiam exercitatione utendum et prandio abstinendum et cibus detrahendus et sensim adiiciendus eadem ratione. Ideo vero ad interiora revellendum, quod ad cava corporis noxa apparuit. Sin tale quid soli eveniat, vehementius utique malum est et difficilius expellitur. Utramque vero in partem revulsiones faciendae et cursibus tum flexis tum

[1] ἢ βλαπτ. om. — [2] ἥ. — [3] ἔσω. — [4] ἐξιδρώσῃ. — [5] ἀρίστοισι χρῆσθαι τῶν τε σ. — [6] ἀφελόμενος. — [7] τοῖσι δὲ τροχοῖσι ὀξέσι τοῖσί τε τῆς φωνῆς π.

καὶ — κοῖλα.] καί omm. E. H. K. P.′, θ.

ὅ τι — ἐσπεπτωκέναι.] οὖν om. J.; — δοκέοι cod. θ.; — τούτων ἄστρων vulg., τουτέων τῶν ἄστρων et τῶν ἄστρων τούτων aliae sunt codicum lectt.; ego sequor θ.; — ἐπέχεσθαι vulg., ἐπίσχεσθαι E., pr. m. in H., K. P.′, Mack. — Post περιόδου fert κατ᾽ αὐτὸ τὸ μέρος καὶ τὴν νοῦσον προσγίνεσθαι (περιγίνεσθαι Ald.) καί vulg., quae verba omm. pr. m. in H., θ., Littr.; — pro καὶ ἣν μέν vulgatae τὴν μέν fert θ.; — ὑπ᾽ E. H. K., θ., ἀπό J.; — ἀέρος vulg., cum Littréo sequor θ.; — ὁρᾷ om. pr. m. in H., θ., ὁρῇ E., ὁρᾶται Zuing., Mack.; — τούτων πάσχον vulg., τοῦτο de meo; τι τῶν ἄστρων τούτων πάσχον om. θ.; — εἰ δὲ καὶ ὕδατος E. H. K. Q.′, θ., ὑπό omm. Ald., G. J.; — ἐν τῷ σώματι ἀπόκρισιν K., γινομένην pr. m. in H.; — ἔσω vulg., sed ἔξω ab interpretibus inde vetustioribus legerunt; — ἐσπεπτωκέναι cod. θ., Mack., Littr., ἐμπεπτ. vulg.

ξυμφέρει — μάλιστα.] τοιγαροῦν vulg., δέ E. H. K. P.′, θ., Mack.; — ἐν ἱματίοισι Lind., ἐν πᾶσι ἱματίοισι Ald.; — ἐξιδρώσῃ vulg., ἐξιδρώσει Littr.; — πολλοῖσί [τε] καί Lind.; — ἀναρίστοισι χρῆσθαι vulg.; cum Littréo sequor θ.; — τῶν δὲ σίτων ἀφελόμενον cod. θ., ἀφελόμενος vulg.; — πένθ᾽ ἡμέρας cod. θ.; — ἰσχυρότερον cod. θ., ἰσχυρόν vulg.; — πυριῆσαι vulg., πυρίῃ χρῆσθαι E. H. K. P.′ (cod. θ. πυριήσει) (Lind. χρέεσθαι); — χρώματος vulg., cum Mack., Littr., sequor θ.; — σίτοισι idem; — ἀκρίτοισι idem.

εἰ δὲ — σιτίων.] εἴ τι δέ vulg., sequor θ.; — πάσχει E. G. K.; — ἐμέτω χρῆσθαι cod. θ.; — σιτίων μαλακῶν J.; — post σιτίων vulgo: τοῖσι δὲ τροχοῖσι ὀξέσι καὶ τοῖσι περιπάτοισι ὀξέσι (καὶ τοῖσι περιπ. ὀξ. omm. Parr. 4.); sed totum illud omm. θ., Littr. — Post ἁλμυρῶν omnes καὶ μαλακῶν, quod cum superiore δριμέων ita pugnat, ut ferri non possit et delendum sit. Si μαλακός servare velles et defendere ita ut ad mollem cibi habitum spectet, non ad eius facultatem, te dimittam ad locos vicinos, ubi manifesto de facultate usurpatur: v. c. οἶνον δὲ μὴ πίνειν· εἰ δ᾽ οὖν, λευκὸν, λεπτὸν, μαλακὸν, ὑδαρέα.

τοῖσι — ἐφάνη.] τε pro δέ E. H.; — καί ante τοῦ σίτου omm. Ald., Parr. 6., θ.; — τουτέοισι pro τοῦ σίτου cod. θ.; — διὰ — ὡσαύτως omm. Parr. 4.; — τὸ βλαβ. cod. θ., Mack., Littr., τό om. vulg.

ματος τὸ βλαβερὸν ἐφάνη. Εἰ δὲ ὁ ἥλιος τοιοῦτόν τι πάσχει, ἰσχυρότερον τοῦτο ἤδη καὶ δυσεξαγωγότερον· δεῖ δὲ ἀμφοτέρως τὰς ἀντισπάσιας ποιέεσθαι καὶ τοῖσι δρόμοισι τοῖσί τε καμπτοῖσι καὶ τροχοῖσι χρῆσθαι καὶ τοῖσι περιπάτοισι καὶ τοῖσι ἄλλοισι πόνοισι πᾶσι, τῶν τε σίτων τῇ ἀφαιρέσι καὶ τῇ προσαγωγῇ ὡσαύτως· ἔπειτα ἐξεμέσαντα αὖτις προσάγειν πρὸς τὰς πέντε. Εἰ δ' αἰθρίης ἐούσης θλίβεται καὶ ἀσθενέα δοκέει εἶναι, ὑπὸ τῆς ξηρασίης τῆς περιόδου κρατέεται καὶ σημαίνει κίνδυνον ἐς νοῦσον πεσεῖν· ἀλλὰ χρὴ τῶν πόνων ἀφαιρέειν, τῇ τε διαίτῃ ὑγροτέρῃ καὶ μαλακῇ χρέεσθαι καὶ λουτροῖσι καὶ ῥαθυμίῃ πλείονι καὶ ὕπνῳ πολλῷ, μέχρις ἂν καταστῇ. Εἰ δὲ πυροειδὲς δοκοίη εἶναι τὸ ὑπεναντιούμενον καὶ θερμὸν, χολῆς ἀπόκρισιν σημαίνει· εἰ μὲν οὖν κρατοίη τὰ ὑπάρχοντα, νοῦσον σημαίνει· εἰ δὲ καὶ ἀφανίζοιτο κρατεύμενα, κίνδυνος ἐς θάνατον ἐκ τῆς νούσου ἐλθεῖν. Εἰ δὲ δοκοίη τραπῆναι ἐς φυγὴν, φεύγειν δὲ ταχέως, τοὺς δὲ διώκειν, κίνδυνος μανῆναι τὸν ἄνθρωπον, ἢν μὴ θεραπευθῇ. Ξυμφέρει δὲ τούτοισι πᾶσι μάλιστα μὲν ἐλλεβόρῳ καθαρθέντας ἐκδιαιτῆσθαι· εἰ δὲ μὴ, τῇ πρὸς ὕδατος διαίτῃ χρῆσθαι ξυμφέρει, οἶνον δὲ μὴ πίνειν· εἰ δ' οὖν, [1] λευκὸν, λεπτὸν, μαλακὸν, ὑδαρέα· ἀπέχεσθαι δὲ δριμέων, ξηραντικῶν, θερμαντικῶν, ἁλμυρῶν· πόνοισι δὲ τοῖσι κατὰ φύσιν [2] πλείστοισι χρέ-

circularibus utendum et deambulationibus aliisque omnis generis laboribus, ciborum etiam subtractione et sensim facta adiectione eodem modo. Deinde vomitu facto rursus ad dies quinque paulatim cibos adhibere. Quodsi sereno coelo sidera premantur et imbecilla esse videantur, ambitus siccitate tenetur et periculum significat ne in morbum incidat. Sed labores subtrahendi et victus ratione humidiore et molli utendum et balneis, otioque maiore et somno multo quoad malum conquiescat. Si vero igneum et calidum esse videatur, quod iis adversatur, bilis secretionem arguit; — quod si igitur ea quae in corpore adsunt superent, morbum significat; sin etiam superata ea evanescant, periculum est, ne in mortem deferat morbus. Si vero terga vertisse et celeriter fugere videantur, aliaque persequi, insaniae periculum, nisi curetur, imminet. His autem omnibus post veratri purgationem optime instituta victus ratio conducit. Alioqui ut victus ratione ad aquam tendente utantur expedit, neque vinum bibant, nisi album, tenue, molle et dilutum. Acribus, siccantibus, calefacientibus, salsuginosis abstineat; laboribus secundum naturam plurimis utantur et cursibus in veste plurimis. Frictio vero ne adsit, neque lucta, neque volutatio in pulvere. Somnum multum capiat et molliter recubet, et in otio degat, laboribus secundum naturam exceptis et a coena obambulet. Pro-

[1] λευκόν om. — [2] μάλιστα χρεέσθω.

εἰ δὲ — πέντε.] τι omm. θ., Mack.; — πάσχοι idem cod.; — καὶ τροχοῖσι K.', θ., Mack., Littr., καί om. vulg.; — τῶν τε E. H. K., θ., τῶν δέ vulg.; — αὖτις per $\overline{\tau}$ pr. m. in H., θ.

εἰ δὲ — καταστῇ.] δ' ἐθρίης ἐούσης θλίβηται καὶ ἀσθένεια δοκῇ cod. θ., δ' E. H. K., δέ vulg., δοκοίη vulg., δοκέει E. H., Littr.; — δοκέει εἶναι ὑπὸ τῆς ξηρασίης τῆς περιόδου κρατέεσθαι, σημαίνει κινδ. vulg.; in quam lectionem καί introduxit Littr. ex Zuing. marg. ante ὑπὸ τῆς ξηρ.; at καὶ τῆς περιόδου Vatt. Foësii ferunt et Lind., Mack., quod quidem loci corruptioni non mederi recte monet Littr.; sed neque huius ratio arridet; me iudice κρατέεται legendum et καί ante σημαίνει inferendum est; — τὸν πόνον pro τῶν πόνων sec. m. in H.; — τῇ τε διαίτῃ τῇ ὑγροτέρῃ sine καὶ μαλακῇ cod. θ.; — χρέεσθαι καί om. pr. m. in H. E.; — τοῖσι δὲ λουτροῖσι cod. θ.; — καὶ ὕπνοισι μέχρι καταστῇ.

εἰ δὲ — ἐλθεῖν.] δοκοίη (δοκέοι cod. θ., δοκέει E.) εἶναι inferunt ante καί E. H. K., θ.; — ὑπεναντιεύμενον pr. m. in H., θ., ὑπεναντιούμενον E., ἐναντιούμενον vulg.; — εἰ μὲν οὐ κρατοίη τὰ ὑπάρχοντα νοῦσον σημαίνει dedit Littr. ex θ.; vulgo haec omittuntur; equidem οὐ in οὖν mutavi de meo; tum vulgo τὰ κρατούμενα (κρατεύμενα alii codd.), sed τά omnem loci sensum pessumdat, quare delevi.

εἰ δὲ — θεραπευθῇ.] εἰ δὲ τρεφθῆναι δοκοίη τραπῆναι ἐς φυγήν vulg., pro τρεφθῆναι fert τραφῆναι pr. m. in H., δοκέοι cod. θ., τραπῆναι ante ἐς φυγήν omm. θ., Mack., Littr.; equidem τρεφθῆναι abieci; — item abieci τὸ ὕπαρχον post φυγήν, quippe ineptum emblema est; — ἀστέρας δὲ διώκειν e mss. adfert Foës.; — καὶ τὸν ἄνθρ. E.

ξυμφέρει — κούφων.] μάλιστα alii et Littr. e mss., κάλλιστα vulg.; — ἐκδιαιτῆσθαι E., pr. m. in H., θ., διαιτῆσθαι vulg.; — ἢν δὲ μή vulg., sequor E. H. K., θ.; — ξυμφέρει χρῆσθαι E. H. K.; — εἰ δὲ μή pro εἰ δ' οὖν E. H. K., θ.; — λευκόν omm. G. J.; — θερμῶν pro θερμαντικῶν idque ante δριμέων cod. θ.; — πλείστοισι χρήσθω idem, χρεέσθω δὲ καί E. H. K.; — ἱματίοισι sec. m. in H. K. P.' Q.', Lind., Mack.; — ὕπνοισι μαλακοῖσι (πολλοῖσι μαλακοῖσι cod. θ., Mack.) εὑδέετο (μαλακευνείτω cod. θ.,

εσθαι καὶ δρόμοισι ἐν ἱματίῳ πλείστοισι· τρίψις δὲ μὴ ἔστω, μηδὲ πάλη, μηδὲ ἀλίνδησις· ὕπνοισι [1]πολλοῖσι μαλακευνείτω καὶ ῥαθυμείτω πλὴν τῶν κατὰ φύσιν πόνων· ἀπὸ δὲ τοῦ δείπνου περιπατείτω· ἀγαθὸν δὲ καὶ πυριῆσθαι· ἐμέειν δ' ἐκ τῆς πυρίης· τριήκοντα δὲ ἡμερέων μὴ πληρωθῆναι· ὅταν δὲ πληρωθῇ, τρὶς ἐν τῷ μηνὶ ἐμεσάτω ἀπὸ τῶν γλυκέων καὶ ὑδαρέων καὶ κούφων. Ὁκόσα δὲ τούτων πλανᾶται ἄλλοτε ἄλλῃ μὴ [2]ὑπ' ἀνάγκης, ψυχῆς τινὰ τάραξιν σημαίνει [3]ὑπὸ μερίμνης· ξυμφέρει δὲ τούτῳ ῥαθυμῆσαί [3]τε καὶ τὴν ψυχὴν τραπῆναι πρὸς θεωρίας, μάλιστα μὲν πρὸς τὰς φερούσας γέλωτας, εἰ δὲ μὴ, ὅ τι μάλιστα ἡσθήσεται θεησάμενος, ἡμέρας δύο ἢ τρεῖς, [4]καὶ καταστήσεται· εἰ δὲ μὴ, κίνδυνος ἐς νοῦσον πίπτειν. Ὅ τι δ' ἂν ἐκ τῆς περιφορῆς ἐκπίπτειν δοκέῃ τῶν ἄστρων, ὁκόσα μὲν καθαρὰ καὶ λαμπρὰ καὶ [5]πρὸς ἠῶ δοκέει φέρεσθαι, ὑγίειαν σημαίνει· ὅ τι γὰρ ἐν τῷ σώματι καθαρὸν ἐὸν ἐκκρίνεται ἐκ τῆς περιόδου κατὰ φύσιν ἀφ' ἑσπέρας πρὸς [6]ἠῶ, ὀρθῶς ἔχει· καὶ [7]γὰρ τὰ ἐς τὴν κοιλίην ἀποκρινόμενα καὶ τὰ ἐς τὴν σάρκα ἀπερευγόμενα ἅπαντα [8]ἐκ τῆς περιόδου ἐκπίπτει. Ὅ τι δ' ἂν τούτων μέλαν καὶ [9]ἐρυθρὸν καὶ πρὸς ἑσπέρην δοκέῃ φέρεσθαι, ἢ ἐς τὴν θάλασσαν ἢ ἐς τὴν γῆν ἢ ἄνω, μᾶλλον ταῦτα σημαίνει τὰς νούσους· τὰ μὲν ἄνω φερόμενα, [10]ῥεύματα κεφαλῆς· ὁκόσα δὲ ἐς θάλασσαν, κοιλίης νοσήματα· ὁκόσα δὲ ἐς γῆν, [11]φύματα μάλιστα σημαίνει τὰ ἐν τῇ σαρκὶ φυόμενα. Τούτοισι ξυμφέρει τὸ τρίτον

dest etiam fomentis uti et a fomento vomere. Per triginta dies minime repleatur, ubi vero repletus fuerit, cibariis sumptis dulcibus, aquosis et lenibus ter in mense vomat. Quae vero ex his nulla necessitate coacta huc vel illuc oberrant, animi perturbationem quandam ex solicitudine indicant. Huic autem confert ut cum animi relaxationem adhibeat, tum animum ad iucunda maximeque risum moventia spectacula convertat. Sin minus, per biduum aut triduum ea spectet, ex quibus maximam voluptatem capiat, et malum conquiescet; alioqui periculum est ne in morbum incidat. Quae autem sidera pura et splendida suo ambitu excidere videntur et ad orientem ferri, sanitatem denunciant; quod enim in corpore purum est, cum secundum naturam suo ambitu excernitur, a vespere ad auroram fertur et bene habet. Quae enim in ventriculum secernuntur et in carnem reiectantur, ea omnia suo ambitu excidunt. Quod horum nigrum et obscurum ad vesperam ferri videtur, si mare, aut terram, aut sursum petat, haec magis morbos portendunt. Et quae quidem sursum feruntur, capitis fluxiones, quae vero in mare, ventris morbos. Quae vero in terram, tubercula potissimum in carnem eruptura significant. His utile est tertiam cibi partem detrahere et post vomitum sensim ad dies quinque adiicere. In aliis autem quinque diebus totum cibum reponere et vomitu facto rursus eodem modo sensim adiiciendo exhibere. Ex his autem quodcumque purum et humidum coelo insidere videbitur, sanitatem denunciat,

[1] μαλακοῖσι εὐδέτω. — [2] ὑπό. — [3] τε om. — [4] καί om. — [5] πρόσω δοκεῖ φαίνεσθαι. — [6] ἢ ὀρθῶς. — [7] γάρ om., tum τὰ ἐν τῇ κοιλίῃ. — [8] ἀπό. [9] ἀμυδρόν. — [10] κεφαλῆς ῥεύματα, ὁκόσα. — [11] ἐς φύματα.

Littr.) vulg.; — πλὴν ἐκ τῶν cod. θ.; — δὲ τοῦ omm. E. H. K., θ., πυριᾶσθαι καὶ ἐμέειν ἐκ cod. θ.; — δ' ἡμερέων E. H. K.; — μὴ πληρωθῇ vulgo, μὴ πληρωθῆναι de meo; — τρίς pr. m. in H., θ., δίς ceteri.

ὁκόσα — πίπτειν.] ἄλλοτε ἄλλως sine μὴ ὑπ' ἀνάγκης cod. θ.; — ὑπό H.; — τάραξίν τινα cod. θ.; — συμφέρει δή idem; — τε καί om. pr. m. in H., θ.; — τρέψαι Parr. 7., Lind., Mack., τραπέσθαι cod. θ.; — καὶ πρός H.; — θεωρίαν Lind.; — γελοίας pro φερ. γελ. E. H. (γελοίους P.', θ.) γελοῖον pro γελῶτας mss. quaedam Foësii. Ante ὅ τι fert ἄλλας τινάς cod. θ.

ὅ τι — ἐκπίπτει.] πρόσω vulg., πρὸς ἕω cod. θ. alii et Littr.; malui ἠῶ scribere, uti paulo post; — φέρεται pro δοκέει φέρεσθαι cod. θ., φέρεται καὶ ὑγείην pr. m. in H.; — ὅ τι δ' ἂν ἐν τῷ σ. κ. ἐνεὸν ἐκκρίνηται cod. θ.; — προσῆ pro πρὸς ἠῶ E. H., πρὸς ἣ G. I. J.; — ἐς τὴν κοιλίην cod. θ., Vatt. Foës., Lind., Mack., Littr., ἐν τῇ κοιλίῃ vulg.; — πάντα cod. θ.; — ἀπὸ τῆς Parr. 4.

ὅ τι δ' ἂν — φυόμενα.) τήν ante θάλασσαν om. θ.; — ἤ ante ἄνω om. idem; — μᾶλλον om. idem; — ταύτας pro ταῦτα J.; — κεφαλῆς ῥεύματα E. H. I. K., θ., Mack.; — ἐστὶ δηλοῦντα vulgo post κεφαλῆς, sed omm. E. H. K., θ., cf. lectt. V.; — ὅσα δ' ἐς θαλ. cod. θ.; — ὅσα E. θ., δ' E., ἐς τὴν γῆν E. H. K.; — ἐκφύματα (ἐς φύματα Ald., Parr. 6.) vulg., φύματα J. θ., Littr.

τούτοισι — τρόπον.] ἐμέσαντας J. θ., Mack., Littr.,

μέρος τοῦ σίτου ἀφελέσθαι, ἐμέσαντας δὲ προσάγειν ἐς ἡμέρας πέντε, ἐν ἄλλῃσι δὲ πέντε κομίσασθαι [1] τὰ σιτία πάντα· καὶ ἐμέσας πάλιν προσαγέσθω κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ὅ τι δ' ἂν [2] τῶν οὐρανίων ἐφίζεσθαι δόξῃ καθαρὸν [3] μὲν καὶ ὑγρὸν ἐὸν, [4] ὑγιαίνειν σημαίνει, διότι ἐκ τοῦ αἰθέρος ἐς τὸν ἄνθρωπον [5] καθαρὸν κατελθόν ἐστι· τοιοῦτον δὲ καὶ ἡ ψυχὴ ὁρῇ οἷόν περ [6] ἐσῆλθε· ὅ τι δ' ἂν μέλαν ᾖ καὶ μὴ καθαρὸν μηδὲ διαφανὲς, νοῦσον σημαίνει, οὔτε διὰ πλησμονὴν, οὔτε διὰ κένωσιν, [7] ἀλλ' ἔξωθεν ἐπαγωγῇ. Ξυμφέρει δὲ τούτῳ τροχοῖσι ὀξέσι κεχρῆσθαι, ὅκως ξύντηξις [8] μὲν ὡς ἐλαχίστη τοῦ σώματος γένηται, πνεύματι δὲ ὡς πυκνοτάτῳ χρησάμενος [9] ἐκκρίνῃ τὸ παρελθόν· ἀπὸ δὲ τῶν τροχῶν περιπάτοισι ὀξέσι· ἡ δὲ δίαιτα μαλακὴ καὶ κούφη προσαχθήτω ἐς ἡμέρας τέσσαρας. Ὅ τι δ' ἂν [10] παρὰ θεοῦ δοκέῃ λαμβάνειν καθαροῦ καθαρὸν, ἀγαθὸν πρὸς ὑγίειαν· σημαίνει γὰρ τὰ ἐσιόντα ἐς τὸ σῶμα εἶναι καθαρά. Ὅ τι δ' ἂν τούτου ἐναντίον ὁρῇν δοκέῃ, οὐκ ἀγαθόν· νοσηρὸν γάρ τι ἐς τὸ σῶμα σημαίνει [11] ἐσεληλυθέναι· χρὴ οὖν ὡς τὸν πρότερον ἐκθεραπευθῆναι καὶ τοῦτον. Εἰ δὲ δοκοίη ὕεσθαι ὕδατι μαλθακῷ ἐν εὐδίῃ, καὶ μὴ σφόδρα βρέχεσθαι, μηδὲ δεινῶς χειμάζειν, ἀγαθόν· σημαίνει γὰρ ξύμμετρον καὶ καθαρὸν τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ ἠέρος [12] ἐσεληλυθέναι. Εἰ δὲ τούτων τἀναντία, σφόδρα ὕεσθαι καὶ χειμῶνα καὶ ζάλην εἶναι, ὕδατί τε μὴ καθαρῷ,

quoniam ex aethere in hominem purum venit; tale vero, quale ingressum est, animus etiam cernit. Quod autem nigrum, impurum, minime pellucidum fuerit, morbum portendit, non ob plenitudinem aut vacuationem, sed ex eo quod extrinsecus inductum est. Huic convenit ut cursibus circularibus concitatis utatur, quo quam minime corporis colliquatio fiat, et ubi spiritu quam creberrimo usus fuerit, id quod advenit excernat. Post cursus autem deambulationibus concitatis utatur. Victus autem ratio ad dies quatuor mollis et levis adhibeatur. Quidquid vero purum a Deo puro sumere sibi quis videtur, id bonum est sanitatis augurium. Ea enim, quae in corpus ingesta sunt, pura esse indicat. At vero quidquid huic contrarium videre quis putat, bonum non est, morbosi quid enim corpori advenisse significat. Huic igitur velut priori eadem curatio adhibenda est. Si quis clementi coelo molli pluvia complui et neque vehementer, neque cum gravi tempestate demissa madefieri videatur, bonum est. Commoderatum enim et purum spiritum ex aëre ingressum esse significat. Quodsi his contraria accidant, ut quis vehementer complui aqua impura et cum tempestate ac procella videatur, morbum a spiritu inducto. Verum huic quoque eadem victus ratio observanda est, iisque omnibus modicus cibus exhibendus. Ac de signis quidem coelestibus sic statuere et consilio providere ad idque victus rationem dirigere oportet

[1] τὸ σιτίον ἅπαν καὶ ἐμέσαντα. — [2] τούτων. — [3] μέν om. — [4] ὑγιαίνειν. — [5] καθαρόν om. — [6] ἐσέλθει. — [7] ἀλλ' ἐκ τῆς ἔξωθεν. — [8] μέν om. — [9] ἐκκρίνειν. — [10] λαμβ. π. θ. δοκῇ καθαρόν. — [11] ἐληλυθέναι. — [12] εἰσεληλυθέναι.

ἐμέσαντα vulg.; — τὸ σιτίον ἅπαν Parr. 6. (cod. θ. om. ἅπαν); — ἐμέσας E. H. P.' Q.', θ., ἐμέσαντα vulg., ἐμέσαντας Mack.; — προσάγεσθαι Lind.; — κατὰ τὸ αὐτό cod. θ.; — τρόπον in vulgata om. pr. m. in H.

ὅ τι — ἐπαγωγῇ.] τούτων οὐρανίοισιν vulg., cum Mackio, Littr., sequor θ.; — δόξῃ σοι ἐφέζεσθαι Parr. 3., δόξῃ (sine σοι) ἐφίζεσθαι cod. θ. (Mack. ἐφέζεσθαι), — δόξει vulg.; equidem σοι omittere malo, ceterum locum uti Littr. descripsi; — μέν cod. θ., Mack., Littr., vulgo om.; — ἠέρος pro αἰθέρος Zuing. in marg.; — in vulgata καθαρόν om., in E. H., θ. κατελθόν abest; utrumque recepit Littr.; — δὲ ὁρῇ καὶ ἡ ψυχή E. P. Q.', Lind., ὁρᾷ vulg.; — ἐπῆλθε cod. θ., ἐπέλθῃ vulg.; — μηδὲ διαφανές alii et Littr. e mss., μηδὲ ἀφανές vulg., μὴ διαφανές coniecit Foës., μὴ ἐμφανές Scaliger; — ἐπαγωγῆς vulg., ἐπαγωγῇ cod. θ., Mack., Littr.

ξυμφέρει — τέσσαρας.] χρῆσθαι E. H. K., θ., κεχρῆσθαι vulg.; — μέν E. Q.', θ.. Lind., Mack., Littr., vulgo om.; — τῇ διαίτῃ μαλακῇ, κούφῃ pr. m. in H., θ.

ὅ τι — καθαρά.] λαμβάνειν παρὰ θεοῦ δοκῇ καθαρόν vulg., cum Littréo sequor E. H. K., θ.; — τὰ ἐς τὸ σῶμα εἰσιόντα cod. θ.

ὅ τι — τοῦτον.] τὸ ἐναντίον vulgo, cum θ. omitto τό; — ὁρῆν δοκέῃ idem; — νοῦσον γάρ vulgo, sequor θ.; — σημαίνει ἐς τὸ σῶμα ἐσεληλυθέναι E. H. K., θ., ἐληλυθέναι vulg.; — ὥσπερ K., ὥσπερ post πρότερον E. H., ὡς omm. Ald., Parr. 4.; — θεραπευθῆναι vulg., sequor K., θ.

εἰ δὲ — ἐσεληλυθέναι.] μαλακῷ E., pr. m. in H., K., θ.; — ἐληλυθέναι cod. θ., Littr., ἐσελ. vulg.

εἰ δὲ — τούτους.] τὰ ἐναντία cod. θ.; — τοῦ ante πνεύματος Parr. 6., θ., Lind., Littr., vulgo om.; — ἐπεισάκτου

νοῦσον σημαίνει ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπακτοῦ· ἀλλὰ χρὴ καὶ τοῦτον ὡσαύτως διαιτηθῆναι, σιτίοισί τε ὀλίγοισι πάντας τούτους. Περὶ μὲν [1] οὖν τῶν οὐρανίων [2] σημείων οὕτω γιγνώσκοντα χρὴ προμηθέεσθαι καὶ ἐκδιαιτῆσθαι καὶ τοῖσι θεοῖσι εὔχεσθαι, ἐπὶ μὲν τοῖσι ἀγαθοῖσι Ἡλίῳ, Διῒ οὐρανίῳ, Διῒ κτησίῳ, Ἀθηνᾷ κτησίῃ, Ἑρμῇ, Ἀπόλλωνι, ἐπὶ δὲ τοῖσι ἐναντίοισι τοῖσι ἀποτροπαίοισι καὶ Γῇ, καὶ ἥρωσι, ἀποτρόπαια γενέσθαι τὰ χαλεπὰ πάντα.

et diis supplicationes decernere; ad res quidem prosperas Soli, Iovi coelesti, Iovi Ctesio, Minervae Ctesiae, Mercurio, Apollini; ad adversas vero Diis averruncatoribus et terrae et heroïbus, ut gravia omnia avertant et averruncent.

ϛʹ. Προσημαίνει δὲ καὶ τάδε ὑγίειαν· ὀξὺ ὁρῆν καὶ ἀκούειν, ὁδοιπορέειν τε ἀσφαλῶς καὶ τρέχειν ἀσφαλῶς καὶ ἄτερ φόβου καὶ τὴν γῆν [3] ὁρῆν λείην καὶ καλῶς εἰργασμένην καὶ τὰ [4] δένδρεα θαλέθοντα καὶ πολύκαρπα καὶ ἥμερα καὶ ποταμοὺς ῥέοντας κατὰ τρόπον καὶ ὕδατι καθαρῷ μήτε πλέονι, μήτε ἐλάσσονι τοῦ προσήκοντος, καὶ τὰς κρήνας καὶ τὰ φρέατα ὡσαύτως. Ταῦτα πάντα σημαίνει ὑγίειαν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ κατὰ τρόπον πάσας τε τὰς περιόδους καὶ τὰς προσαγωγὰς καὶ τὰς ἀποκρίσεις εἶναι. Εἰ δέ τι τούτων ὑπεναντίον ὁρῷτο, βλάβος [5] σημαίνει τι ἐν τῷ σώματι· ὄψιος μὲν καὶ ἀκοῆς βλαπτομένων περὶ τὴν κεφαλὴν νοῦσον σημαίνει· τοῖσι οὖν ὀρθρίοισι περιπάτοισι καὶ τοῖσι ἀπὸ δείπνου πλέοσι χρηστέον πρὸς τῇ προτέρῃ διαίτῃ. Τῶν σκελέων δὲ βλαπτομένων ἐμέτοισι ἀντισπαστέον, καὶ τῇ πάλῃ πλείονι χρηστέον πρὸς τῇ προτέρῃ διαίτῃ. [6] Γῇ δὲ τρηχεῖα οὐ καθαρὴν τὴν σάρκα σημαίνει· τοῖσι οὖν ἀπὸ [7] τῶν γυμνασίων περιπάτοισι πλείοσι

90. Haec quoque sanitatem significant: Acute cernere et audire, firmiter iter facere, et secure ac sine metu currere, terram planam ac bene cultam videre, arbores item pullulantes, fructibus onustas et sativas. Flumina item cursu solito labentia et aqua limpida, neque copiosiore neque pauciore quam conveniat, fontesque et puteos eodem modo. Haec omnia sanitatem homini denunciant, corpusque et ambitus omnes ciborumque exhibitiones et excretiones rite habere. Quod si quid his quodammodo adversum videatur, noxam aliquam in corpore significat. Visu quidem et auditu laeso capitis morbus indicatur. Matutinis igitur deambulationibus et post coenam pluribus utendum, adiecta priore victus ratione. Cruribus vero laesis vomitionibus revellendum et frequentiore lucta utendum, servata etiam priore victus ratione. Terra vero aspera carnem minime puram indicat. Plurimae igitur deambulationes post exercitationes obeundae. Arborum autem sterilitas seminis humani corruptelam significat. Si igitur de arbo-

[1] οὖν om. — [2] σημείων ἄστρων οὕτω γινώσκοντα χρὴ προμ. — [3] ὁρᾶ. — [4] δένδρα θαλέοντα. — [5] σημαίνει· τοῖσι οὖν ὀρθρίοισι omissis intermediis. [6] τῇ. — [7] τῶν om.

Lind.; — σιτίοισί τε ὀλίγοισι πάντας τούτους vulg.; σιτίοισι δὲ ὀλίγοισι παντελῶς τοῦτον cod. θ.

περὶ μὲν — πάντα.] οὖν E. H. K., Lind., Littr., vulgo om.; — σημείων ἄστρων vulg., Zuing. in marg. καὶ ἄστρων vult, vel reiiciendum ἄστρων putat; omittunt re ipsa cod. θ., Mack., Littr.; — γινώσκοντα χρή E. I. J. K., θ., χρὴ γιν. vulg.; — ἀθηναίη E. H. Q.′, Lind., Mack.; — ἀποτροπίοισι vulg., emendavit Foës., veram lect. postea praebuit θ.; — καί ante ἥρωσιν om. idem; — ἀποτροπέα εἶναι E. H., ἀποτροπαῖα τὰ χαλεπὰ εἶναι πάντα cod. θ.

90. προσημαίνει — ὡσαύτως.] πρὸς ὑγείην vulg., otiosum πρός abieci itemque τῶν ἐπὶ γῆς, quod omnes ferunt post ὑγίειαν, sed emblema est alienum; — ὀξὺ ὁρῆν καὶ ὀξὺ ἀκούειν cod. θ.; — καὶ τρέχειν ἀσφαλῶς omm. Parr. 3.; — ταχὺ ἄτερ φόβου cod. θ.; — τὴν γῆν ὁρᾶν I. J.; — θαλέοντα vulg., cum Mackio sequor θ.; — τάς τε κρήνας vulg., καὶ τὰς κρ. cod. θ.

ταῦτα — εἶναι.] πάντα οὕτως ὁρώμενα vulg., sed οὕτως ὁρώμενα omm. pr. m. in H., θ.; — καὶ τὸ σῶμα κατά vulg.; redundans τὸ σῶμα delevi; — Lind. κατὰ τρόπον ante εἶναι infert; — πάσας δέ Parr. 3.

εἰ δὲ — διαίτῃ.] τι ἐν τῷ σώματι omm. Parr. 3.; — ὅτι ὄψεως μὲν καὶ ἀκοῆς codd. Regii apud Foës.

τῶν — διαίτῃ.] Haec omm. G., θ.

γῇ — πονητέον.] τῇ pro γῇ Ald., Parr. 5., θ.; — τῶν cod. θ., Mack., Littr., vulgo om.; — χρηστέον pro πονητέον cod. θ.

πονητέον. Δένδρων δὲ [1]ἡ ἀκαρπίη [2]σπέρματος τοῦ ἀνθρωπίνου διαφθορὴν δηλοῖ· ἢν μὲν οὖν φυλλορροοῦντα ᾖ τὰ δένδρα, ὑπὸ τῶν ὑγρῶν καὶ ψυχρῶν [3]βλάπτεται· ἢν δὲ τεθήλῃ μὲν, ἄκαρπα δὲ ᾖ, ὑπὸ τῶν θερμῶν καὶ ξηρῶν· τὰ μὲν οὖν τοῖσι διαιτήμασι χρὴ ξηραίνειν καὶ θερμαίνειν, τὰ δὲ ψύχειν καὶ ὑγραίνειν. Ποταμοὶ δὲ μὴ κατὰ τρόπον γιγνόμενοι αἵματος περίοδον σημαίνουσι, πλέον μὲν ῥέοντες ὑπερβολὴν, ἔλασσον δὲ ῥέοντες ἔλλειψιν· δεῖ δὲ τῇ διαίτῃ τὸ μὲν αὐξῆσαι, τὸ δὲ μειῶσαι. Μὴ καθαροὶ δὲ ῥέοντες ταραχὴν σημαίνουσι· καθαίρονται δὲ ὑπὸ τῶν τροχῶν καὶ τῶν περιπάτων πνεύματι πυκνῷ ἀνακινεύμενα. Κρῆναι δὲ καὶ [4]φρέατα περὶ τὴν κύστιν τι σημαίνει· ἀλλὰ χρὴ τοῖσι οὐρητικοῖσι ἐκκαθαίρειν. Θάλασσα [5]δὲ ταρασσομένη κοιλίης νοῦσον σημαίνει· ἀλλὰ χρὴ τοῖσι διαχωρητικοῖσι καὶ κούφοισι καὶ μαλακοῖσι ἐκκαθαίρειν. [6]Γῆ κινευμένη ἢ οἰκίη ὑγιαίνοντι μὲν ἀσθένειαν σημαίνει, νοσεῦντι δὲ ὑγίειαν καὶ μετακίνησιν τοῦ ὑπάρχοντος· τῷ μὲν οὖν ὑγιαίνοντι μεταστῆσαι τὴν δίαιταν ξυμφέρει· ἐμεσάτω δὲ πρῶτον, ἵνα προσδέξηται αὖτις κατὰ μικρόν· ἀπὸ γὰρ τῆς ὑπαρχούσης κινέεται ἅπαν τὸ σῶμα. Τῷ δὲ ἀσθενέοντι [7]ξυμφέρει χρῆσθαι τῇ αὐτῇ διαίτῃ· μεθίσταται γὰρ [8]ἤδη τὸ σῶμα ἐκ τοῦ παρεόντος. Κατακλυζομένην γῆν ὑπό τινος ὕδατος ἢ θαλάσσης ὁρῆν νοῦσον σημαίνει,

ribus folia decidant, ab humidis et frigidis offensionem denotant. Sin frondosae fuerint arbores, at fructu careant, a calidis et siccis. Haec igitur per victus rationem refrigerare atque humectare oportet, illa vero siccare et calefacere. Flumina non pro more se habentia sanguinis ambitum denotant et plus iusto quidem fluentia exsuperantiam, minus vero defectum. Hunc autem per victus rationem augere, illum vero imminuere oportet. Cum vero impura defluunt, perturbationem indicant, quae a cursibus circularibus ac deambulationibus, per densi spiritus agitationem expurgatur. Fontes et putei si videantur, vesicae aliquam affectionem significant, quae medicamentis urinam promoventibus expurganda. Mare perturbatum ventris morbum significat, sed alvum deiicientibus et levibus et mollibus expurgare oportet. Terra aut domus si moveri videatur, sane quidem imbecillitatem, aegro vero sanitatem praesentisque status immutationem portendit. Victus igitur rationem transmutare convenit. Imprimis vomat, ut rursum paulatim cibum sumat, nimirum quia corpus ex praesenti victus ratione totum movetur. At aegro etiam eadem victus ratio confert, cum nimirum corpus ex praesenti statu transmutatur. Terra ab aquae aut maris diluvio inundari si videatur, morbum ob multam humiditatem in corpore exsistentem denunciat. Sed vomitibus, prandii abstinentia,

[1] ἡ om. — [2] σώματος. — [3] βλάπτεσθαι. — [4] φρέατα θεώμενα, πνεύματα περὶ τὴν κύστιν σημ. — [5] δέ om. — [6] ἢ κινευμένη ἢ οἰκίη ὑγιαίνοντι. [7] ξυμφέρει. — [8] δή.

δένδρων — ὑγραίνειν.] καὶ ἀκαρπίας pro δὲ ἡ ἀκαρπία Ald., Parr. 7.; — ἡ om. θ.; — σώματος pro σπέρματος Parr. 4., Zuing. in marg.; — φθορήν cod. θ.; — ἀπὸ τῶν ὑγρῶν J. K.; — τεθηλημένα ἄκαρπα δέ vulg., unde de τεθηλημένα serio egerunt, quasi aliquid esset, sed τεθηλημενα καρπα cod. θ., quod in τεθήλῃ μὲν ἄκαρπα dissecuit Littr.; — τοῖσι διαιτήμασι post θερμαίνειν in K.; — θερμαίνειν καὶ ξηραίνειν τοῖσι διαιτήμασι χρή cod. θ.; — τε καὶ ὑγραίνειν idem.

ποταμοὶ — μειῶσαι.] δὲ καὶ μή E.; — κατὰ τρόπον μὴ γινόμενοι cod. θ.

μὴ καθαροὶ — ἀνακινεύμενα.] καὶ καθαρῶ ἢ ῥαίοντες ταραχὴν σημαίνει cod. θ.; — καθαίρεται E., sec. m. in H., K. θ.; — τῷ πνεύματι π. διακινούμενα cod. θ.

κρῆναι — ἐκκαθαίρειν.] δέ om. θ.; — φρέατα θεώμενα (θεώμενα omm. pr. m. in H., θ., Mack., Littr.) πνεύματα (πν. omm. θ., Mack., Littr.) περὶ τὴν κύστιν (τι addunt θ., Mack., Littr.) σημαίνει vulg.; — διαχωρητικοῖσι pro οὐρητ. G.

θάλασσα — ἐκκαθαίρειν.] Haec om. E.; — δέ cod. θ., Mack., Littr., vulgo om.

γῆ — σῶμα.] κινευμένη (κεινουμένη cod. θ.) γῆ E. H. K.; — post κινευμένη vulgo θεωμένη, quod omm. pr. m. in H., θ.; — ἤ om. θ. et οἰκία habet; — μὲν ἀνδρί vulgo, ἀνδρί omm. pr. m. in H., θ.; — νοσέοντι cod. θ.; — νῦν pro οὖν idem; — ἐμεσάτω — μικρός omm. Parr. 4.; ἐμεσάτω (addunt δέ cod. θ., Lind., Littr.) πρῶτον (addit καί Lind.) εἰ (εἶτα pro εἰ Mack., ἵνα pro εἰ cod. θ., Littr.) vulg.; — αὖτις per τ̄ E. K., θ., — κρίνεται πᾶν cod. θ.

τῷ — παρεόντος.] ξυμφέρον vulg., ξυμφέρει F. I. J.'. συμφέρει E. H. K., θ., cf. lectt. Voss.; — τοιαύτῃ pro τῇ αὐτῇ Ald., G.; — ἤδη cod. θ., Littr., δή vulg.

κατακλυζομένην — ὀλίγοισι.] ἀπό τινος vulg., ὑπό Q.', Lind., Mack.; — τοῦ pro τινος pr. m. in H., τινός om. θ.; —

ὑγρασίης πολλῆς ἐνεούσης ἐν τῷ σώματι· ἀλλὰ χρὴ τοῖσι ἐμέτοισι καὶ [1] τῇ ἀναριστίῃ καὶ τοῖσι πόνοισι καὶ τοῖσι διαιτήμασι ξηροῖσι χρῆσθαι, ἔπειτα προσάγειν ἐξ ὀλίγων καὶ ὀλίγοισι. Ἀλλ' οὐδὲ μέλαιναν ὁρῆν [2] τὴν γῆν οὐδὲ κατακεκαυμένην ἀγαθὸν, ἀλλὰ κίνδυνος ἰσχυροῦ νοσήματος ἀντιτυχεῖν καὶ θανασίμου· ξηρασίης γὰρ ὑπερβολὴν σημαίνει ἐν τῇ σαρκί· ἀλλὰ χρὴ τούς τε πόνους ἀφελεῖν τοῦ τε σίτου ὁκόσα ξηρά τε καὶ θερμὰ καὶ δριμέα καὶ οὐρητικά· διαιτῆσθαί [3] τε τῆς τε πτισάνης καθέφθῳ τῷ χυλῷ καὶ πᾶσι τοῖσι μαλακοῖσι καὶ κούφοισι ὀλίγοισι, ποτῷ [4] δὲ πλέονι ὑδαρέϊ λευκῷ, λουτροῖσι πολλοῖσι θερμοῖσι· ἀλλὰ μὴ ἄσιτος λουέσθω, μαλακευνεέτω, ῥαθυμεέτω, ψῦχος καὶ ἥλιον φυλασσέσθω· εὔχεσθαι δὲ Γῇ καὶ Ἑρμῇ καὶ τοῖσι ἥρωσι. Εἰ δὲ κολυμβῆν ἐν λίμνῃ ἢ ἐν θαλάσσῃ ἢ ἐν ποταμοῖσι δοκέει, οὐκ ἀγαθόν· ὑπερβολὴν γὰρ ὑγρασίης [5] σημαίνει· ξυμφέρει δὲ καὶ τούτῳ τῇ διαίτῃ ξηρῇ, τοῖσί τε πόνοισί [6] πλείοσι χρῆσθαι· πυρέσσοντι δὲ ἀγαθόν· σβέννυται γὰρ τὸ θερμὸν ὑπὸ τῶν ὑγρῶν.

laboribus et victus ratione sicca utendum, deinde ex parvis intervallis modicus cibus adiiciendus. Sed neque nigram, neque exustam terram videre bonum censetur, contra vero ne vehemens ac letalis morbus consequatur periculum est. Siccitatis enim in carne exsuperantiam significat. Sed labores et cibos tum siccos tum calidos et acres urinamque cientes detrahere oportet et in victus ratione ptisanae succum decoctum omniaque mollia et levia, sed pauca exhibere. Potu utendum diluto, albo, copioso, balneis calidis multis, verum ne ieiunus lavet, molliter cubet ac dormiat, in otio conquiescat, frigus solemque vitet. Terrae autem, Mercurio et heroibus vota faciat. Quodsi in stagno, aut mari, aut fluminibus quis natare videatur, bonum non est, cum humiditatis exsuperantiam indicet. Huic autem victus ratio sicca et laboribus pluribus uti convenit. At febricitanti bonum est, quoniam calor ab humoribus exstinguitur.

ϛα'. Ὅ τι δ' ἂν τις περὶ αὑτοῦ ὁρέῃ κατὰ τρόπον γιγνόμενον πρὸς τὴν φύσιν τὴν ἑωυτοῦ μήτε μέζον, μήτε ἔλασσον, ἀγαθὸν πρὸς ὑγίειαν ἐστι· καὶ ἐσθῆτα λευκὴν ἐνδεδύσθαι καὶ ὑπόδεσιν τὴν καλλίστην, ἀγαθόν. Ὅ τι δ' ἂν ἔῃ [7] μεῖζον [8] ἢ ἔλασσον, οὐκ ἀγαθόν· [9] ἀλλὰ χρὴ τὸ μὲν αὔξειν τῇ διαίτῃ, τὸ δὲ

91. Quod autem quis modo consueto et ad naturam suam accommodato circum se fieri videt, neque maius, neque minus, bonae valetudinis indicium est. Veste etiam alba et calceamento pulcherrimo indutum esse bonum. Quidquid vero horum iusto maius, aut minus fuerit, minime bonum. Et hoc quidem per vi-

[1] τῇ om. — [2] τήν om. — [3] τε abest. — [4] χρέοντι ὑδ. λ. πλ. — [5] σημαίνειν. — [6] πλείοσι om. — [7] μέζω. — [8] ἢ 'ἐλ om. — [9] ἀλλ' οὐδ' ὅπερ ἂν εἴη ἐλάσσω καὶ χρὴ τὸ μὲν αὔξειν.

τοῖσι ante ἐμέτοισι om. H.; — τῇ ἀναριστήσει E. H. K. Q.', Lind., Littr., τῇ om. vulg., τῆσι ἀναριστησι cod. θ.; mihi ἀναρίστησις, quod in Lexica irrepsit, vocabulum nihili esse videtur, et ἀναριστίῃ legendum; — διαιτήμασι ξηροῖσι E. H. K., θ., ξ. διαιτ. vulg.; — χρῆσθαι om. pr. m. in H., θ.; — καὶ ὀλίγοισι om. θ.

ἀλλ' οὐδὲ — ἥρωσι.] ἀλλ' om. pr. m. in H., θ.; — ὁρῆν E. H., θ., Mack., Littr., ὁρᾶν vulg.; — τὴν γῆν E. H. K., θ., τήν om. vulg.; — μέλαιναν γῆν ὁρῆν Q.', Lind.; — δοκεῖ ἀγαθόν vulg., δοκεῖ omm. pr. m. in H., θ.; — εἶναι ἐν τῇ σαρκί vulg., εἶναι omm. pr. m. in H., θ.; — ante ἀλλά fert καὶ δριμέα καὶ οὐρητικά J.; — ὅσα τε ξηρά sine καὶ θερμά cod. θ.; — ὁκόσα δὲ ξηρά E. H. K.; — διαιτῆσαι Ald., G.; — σίτοισι pro πᾶσι τοῖσι cod. θ.; — μαλακοῖσι καί om. idem; — ποτῷ (addunt δέ cod. θ., Lind.) χρέοντι (χρέεσθαι L., Lind., Mack., χρέοντα Aem. Port. apud Mack, πλέονι pro χρέοντι H., Littr., πλέονι E. K., θ.) ὑδαρέϊ λευκῷ πλέονι (πλέονι omm. E. H. K., θ., Littr.) vulg.; — [καὶ] λουτρ. Lind.; — ἀλλά omm. E. H. K., θ.: — λούσθω E. K.; — [καὶ] ῥαθυμ. Lind.; — τοῖσι ante ἥρωσι omm. E. H. K.

εἰ δὲ — ὑγρῶν.] κολυμβᾶν cod. θ.; — δοκέει vulg., δοκοίη cod. θ.; — δὲ καὶ τούτω E. H. K., θ., vulgo καί om.; — post τούτῳ ferunt ξηραίνειν (σημαίνειν pro ξηρ. Parr. 4., uti Voss.) cod. θ., Mack., Littr., ξηραίνειν om. vulg.; sed ξηρῇ post διαίτῃ L., Lind., Foës. in adn., quod recipere malo quam supra ξηραίνειν inferre; vulgata ξηρῇ non habet; — τε om. θ.; — πλείοσι θ., Mack., Littr., vulgo om.; — χρῆσθαι omm. θ., Mack.

91. ὅ τι — ἀγαθόν.] ὁρέῃ cod. θ., Littr., ὁρᾷ vulg.; — μέζω et ἐλάσσω cett.; — σημαίνει pro ἐστι E. H., θ.; — λευκὴν τὴν ὑπάρχουσαν H., θ.; — ἐνδεδύσθαι omm. pr. m. in H., θ.

ὅ τι — σημαίνει.] εἴη vulg., ᾖ E. H. K., ἔῃ Littr.; — μέζω F. I. J., μείζω Ald., G. μείζων cod. θ.; — μεῖζον τῶν μελέων vulgo; sed τῶν μελέων abegi; emblema est, quod neque Foësium Latine exprimere video; — μελέων ἢ

μειοῦν. Τὰ δὲ μέλανα νοσερώτερά τε καὶ [1]*ἐπικινδυνώτερα· ἀλλὰ χρὴ μαλάσσειν καὶ ὑγραίνειν· καὶ τὰ καινὰ μεταλλαγὴν σημαίνει.*

ctus rationem augere, illud vero imminuere oportet. Nigra autem morbosiora sunt et periculosiora; verum emollire et humectare oportet. Nova quoque transmutationem significant.

ϛβ'. Τοὺς δὲ ἀποθανόντας ὁρῆν καθαροὺς ἐν ἱματίοισι λευκοῖσι ἀγαθὸν, καὶ λαμβάνειν τι [2]*παρ' αὐτῶν καθαρὸν ἀγαθόν· ὑγίειαν γὰρ σημαίνει καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῶν ἐσιόντων· ἀπὸ γὰρ τῶν ἀποθανόντων αἱ τροφαὶ καὶ αὐξήσιες* [3]*καὶ σπέρματα γίγνονται· ταῦτα* [4]*δὲ καθαρὰ ἐσέρπειν ἐς τὸ σῶμα ὑγίειαν σημαίνει. Εἰ δὲ τοὐναντίον τις ὁρῴη γυμνοὺς ἢ* [5]*μελανοείμονας ἢ μὴ καθαροὺς ἢ λαμβάνοντάς τι ἢ φέροντας* [6]*ἐκ τῆς οἰκίης, οὐκ ἐπιτήδειον· σημαίνει γὰρ νοῦσον· τὰ γὰρ ἐσιόντα ἐς τὸ σῶμα βλαβερά· ἀλλὰ χρὴ τοῖσι τροχοῖσι καὶ τοῖσι περιπάτοισι ἀποκαθαίρεσθαι καὶ τῇ τροφῇ τῇ μαλακῇ* [7]*τε καὶ κούφῃ προσάγειν ἐμέσαντα.*

92. Mortuos nitidos et candidatos videre bonum est, bonum quoque quid purum ab iis sumere. Corporum enim et eorum quae ingeruntur salubritatem indicat, cum a mortuis alimenta et incrementa et semina proveniunt. Quae si pura in corpus ingrediuntur, sanitatem denunciant. Quodsi contra quis nudatos, aut atratos, aut sordidatos aut aliquid accipientes, aut aedibus exportantes videat, minime est accommodatum. Morbum enim indicat, quod quae in corpus ingerantur noxia sint. Verum cursibus circularibus et deambulationibus repurgari oportet et vomitu facto alimentum molle et lene sensim adhibere.

ϛγ'. Ὁκόσα δὲ ἀλλόμορφα σώματα φαίνεται ἐπὶ τοῖσι ὕπνοισι καὶ φοβέει τὸν ἄνθρωπον, σιτίων ἀξυνήθων σημαίνει πλησμονὴν καὶ ἀπόκρισιν καὶ χολέραν καὶ νοῦσον κινδυνώδεα· ἀλλὰ χρὴ ἔμετον ποιήσασθαι καὶ προσαγαγεῖν ἐς ἡμέρας πέντε σιτίοισι ὡς κουφοτάτοισι, μὴ πολλοῖσι μηδὲ δριμέσι, μήτε τοῖσι ξηροῖσι μήτε τοῖσι θερμοῖσι, καὶ τῶν πόνων τοῖσι κατὰ φύσιν μάλιστα, πλὴν τῶν ἀπὸ δείπνου περιπάτων· χρήσθω δὲ καὶ [8]*θερμολουσίῃ καὶ ῥαθυμίῃ· ἥλιον δὲ καὶ ψῦχος φυλασσέσθω. Ὁκόταν δ'* [9]*ἐν τῷ ὕπνῳ ἐσθίειν δοκέῃ ἢ πίνειν τῶν ξυνήθων σιτίων ἢ πομάτων, ἔνδειαν σημαίνει τροφῆς καὶ ψυ-*

93. Quae vero corpora in somnis formam monstrosam ostendunt et hominem proterritant, ciborum minime assuetorum repletionem et secretionem vitiosorumque per vomitum et secessum effusionem ac periculosum morbum indicant. Verum vomitus provocandus et ad dies quinque cibi quam levissimi, non multi, neque acres, neque sicci, neque calidi sensim adhibendi et laboribus maxime ad naturam accommodatis utendum, praeterquam deambulationibus a coena. Balneis etiam et calidis lavacris utendum et in otio degendum, sol et frigus vitanda. Per somnum vero si quis solitos cibos aut potus sibi edere videtur, alimenti inopiam

[1] *ἐπικίνδυνα.* — [2] *παρὰ τούτων.* — [3] *καὶ σπέρματα γίνονται.* — [4] *γάρ.* — [5] *μελανείμονας.* — [6] *τῆς οἰκίας ἀνεπιτήδειον.* — [7] *τε* om. — [8] *λουτροῖσι καὶ θερμολουσίῃσι καὶ ῥαθυμίῃσιν.* — [9] *ἐν* abest.

ἔλασσον οὐκ ἀγαθόν· ἀλλὰ χρή E. H. K., θ., Littr.; vulgatam e V. notavi; vulg. tamen *ἔλασσον*, non *ἐλάσσω* fert; — *τὰ μὲν αὔξειν τῇ διαίτῃ τὰ δὲ μηοῦν* cod. θ.; *τὰ δὲ μειοῦν* H.; — *ἐπικίνδυνα* vulg.; cum Mackio, Littréo sequor θ.

92. *τοὺς δὲ — σημαίνει.*] *δέ* cod. θ., *δέ* om vulg.; — *ὁρᾶν* Parr. 3.; — *παρὰ τούτων* Parr. 3.; — *ἀγαθόν* et *γάρ* omm. H. K., θ.; — *θανόντων* cod. θ.; — *γίνεται* H. K., θ.; — *τοῦτο γάρ* Parr. 4.

εἰ — ἐμέσαντα.] *εἰ* E. H. K., θ., Littr. *ἢν* vulg.; — *ὁρῴη ἢ γυμνούς* E., Lind., Mack.; — *μελανείμονας* Parr. 5.; — *ἐκ* omm. Ald., Parr. 4.; — *τε* pro *γάρ* pr. m. in H., θ.; — *τροχοῖσί* [*τε*] *καί* Lind., Mack.; — *καί* ante *τῇ τροφῇ* om. pr. m. in H.; — *καὶ τῇ τροφῇ μαλακῇ καὶ κούφῃ* cod. θ.; — *καὶ τῇ τροφῇ μαλακῇ τε καὶ κούφῃ* Mack.; *τε* omm. Parr. 4.

93. *ὁκόσα — φυλασσέσθω.*] *ἐπί* cod. θ., *ἐν* vulg.; — *κινδυνώδεα* Ionice ex θ., Littr.; — *προσάγειν* pr. m. in H., θ.; — *σίτοισι* cod. θ.; — *χρήσθω* cod. θ., *χρῆσθαι* vulg.; — *δὲ καὶ λουτροῖσι καὶ θερμολουσίῃσι* vulg.; cum Littréo sequor θ.

ὁκόταν — σημαίνουσι.] *ἢν δέ* vulg.; sequor θ.; — *ἐν* sicuti V., omm. Parr. 3.; — *τῶν συνήθων ποτῶν ἢ σιτίων* cod. θ.; — *καὶ ψυχῆς ἀθυμίην· κρέα δὲ τὰ μὲν ἰσχυρότα-*

χῆς ἐπιθυμίην· κρέα δὲ τὰ μὲν ἰσχυρότατα [1] ἐνδείας ὑπερβολὴν, τὰ δὲ ἀσθενέστερα ἧσσω· ὥσπερ γὰρ ἐσθιόμενον ἀγαθὸν, οὕτω καὶ ὁρεόμενον· ἀφαιρέειν οὖν τῶν σιτίων [2] οὐ ξυμφέρει· τροφῆς γὰρ [3] ἐνδείας ὑπερβολὴν σημαίνει· ἀλλὰ καὶ ἄρτοι τυρῷ καὶ μέλιτι πεποιημένοι [4] καθ' ὕπνους ἐσθιόμενοι τὰ αὐτὰ σημαίνουσι. Ὕδωρ δὲ καθαρὸν πινόμενον ἀγαθόν· τὰ δὲ ἄλλα πάντα βλάπτει. Ὁκόσα δὲ δοκέει ὁ ἄνθρωπος θεωρέειν τῶν ξυνήθων, ψυχῆς ἐπιθυμίην σημαίνει. Ὁκόσα δὲ φεύγει πεφοβημένος, ἐπίστασιν τοῦ αἵματος σημαίνει ὑπὸ ξηρασίης· ξυμφέρει δὲ ψῦξαι καὶ ὑγρῆναι τὸ σῶμα. Ὁκόσα δὲ ἢ μάχεται ἢ κεντέεται ἢ ξυνδέεται ὑπ' ἄλλου, ἀπόκρισιν σημαίνει ὑπεναντίην τῇ περιόδῳ γεγονέναι [5] ἐν τῷ σώματι· ξυμφέρει οὖν [6] ἐμέειν καὶ ἰσχναίνειν καὶ περιπατεῖν, καὶ σιτίοισι κούφοισι χρῆσθαι, καὶ προσάγειν ἐκ τοῦ ἐμέτου [7] ἐς ἡμέρας πέντε. Ἀλλὰ καὶ πλάνοι καὶ ἀναβάσιες [8] χαλεπαὶ ταὐτὰ σημαίνουσι. Ποταμῶν διαβάσιες καὶ ὁπλῖται πολέμιοι καὶ τέρατα ἀλλόμορφα νοῦσον σημαίνει ἢ μανίην· ξυμφέρει [9] οὖν σιτίοισι ὀλίγοισι κούφοισί τε καὶ μαλακοῖσι χρέεσθαι καὶ ἐμέτοισι προσάγειν ἡσυχῇ ἐπὶ ἡμέρας πέντε, καὶ τοῖσι πόνοισι τοῖσι κατὰ φύσιν πολλοῖσι χρέεσθαι πλὴν ἀπὸ [10] τοῦ δείπνου, θερμολουσίην δὲ, ῥαθυμίην, ψῦχος, ἥλιον φυλάσσεσθαι. Τού-

animique cupidinem indicat. Carnes autem validissimae inopiae exsuperantiam, debiliores vero minorem; quemadmodum enim quod editur bonum est, ita et id quod cernitur. Significat enim alimenti inopiam supra modum. Quin etiam panes cum caseo et melle parati per somnum comesti eadem significant. Aquam puram per somnum bibere bono est indicio, reliqua vero omnia nocent. Quaecumque ex consuetis per quietem quis sibi cernere videtur, animi desiderium significant. Quae vero perterritus fugit, sanguinis repressionem prae siccitate indicant; corpus autem refrigerare et humectare conducit. Quodsi quis aut pugnare, aut pungi, aut ab aliis vinciri sibi videtur, secretionem ambitui contrariam in corpore factam significat. Vomere igitur confert et attenuare ac deambulare, cibisque levibus uti et a vomitu per dies quinque eos sensim adhibere. Quin et errores et ascensus difficiles eadem significant. Fluviorum transitus, hostes armati, monstra difformia morbum, aut furorem praesagiunt. Conducit igitur cibis paucis, levibus ac mollibus uti et vomitionibus factis ad dies quinque leniter cibos adhibere. Laboribus quoque multis naturae accommodatis utendum, praeterquam a coena. Balnea calida, otium, frigus et sol vitanda. Qui his, velut scripta sunt, utetur, integram valetudinem sibi tota vita comparabit.

[1] μεγίστης ὑπερβολῆς τὰ δὲ ἀσθενέστατα ἧσσω. — [2] οὐ om. — [3] ἐνδείας om. — [4] καθ' ὕπνους om. — [5] ἐν om. — [6] ἐμέειν om. — [7] ἐς om. — [8] ἐκ φαντασμάτων χαλεπὰ ταῦτα συμβαίνουσι. — [9] οὖν τοῖς ἐν τοιούτοισι σιτ. — [10] τοῦ om.

τα μεγίστης ὑπερβολῆς, τὰ δὲ ἀσθενέστατα (ἀσθενέστερα H. ex correctione eâdem manu, K. P.′ Q.′, θ., Lind., Mack.) ἧσσω (ἧσσον H. P.′ Q.′, Lind., Mack.) ὥσπερ γὰρ ἐσθιόμενον ἀγαθὸν, οὕτω καὶ ὁρωμένον (οὕτως καὶ ὁραιόμενον cod. θ.)· ἀφαιρέειν οὖν τῶν σιτίων ξυμφέρει (συμφ. cod. θ.)· τροφῆς γὰρ ὑπερβολὴν τοῦτο (τοῦτο om. pr. m. in H., θ.) σημαίνει vulg.; — locum descripsi ex emendatione Littréi, nisi quod ἧσσω, ubi ille ἧσσον, praebui et quod τοῦτο ante σημαίνει omittere malui. In seqq. ἀλλά omm. E. H. K., θ. — καθ' ὕπνους ἐσθιόμενοι omm. pr. m. in H., θ.; — ὡσαύτως σημαίνουσι cett., τὰ αὐτά σ. de meo.

ὕδωρ — βλάπτει.] ὕδωρ πινόμενον καθαρὸν οὐ βλάπτει pro ὕδωρ — ἀγαθόν E. H. K., θ.

ὁκόσα — σημαίνει.] ὁ om. pr. m. in H.

ὁκόσα — σῶμα.] ὅσα cod. θ.; — ἐπίτασιν H. K.; — τε pro δέ E. H. K.

ὁκόσα — πέντε.] ὅσα δὲ μάχεται ἢ κεντεῖται, ἢ συνδέεται cod. θ.; — ἐν τῷ σώματι cod. θ., Mack., Littr., ἐν om. vulg.; — ἐμέειν ξυμφ. sine οὖν E. H. K. (συμφέρει cod. θ.); — ἐμέειν omm. Parr. 4.; — καί ante περιπατεῖν om. θ.; — καί ante σιτίοισι omm. E. H. K., θ.; — σίτοισι cod. θ.; — καί ante προσάγειν omm. E., pr. m. in H., θ.; — ἐς omm. Parr. 3., πρὸς ἡμέρας πέντε cod. θ.

ἀλλὰ — σημαίνουσι.] καί omm. E. K.; — πλάναι Mack.; — ἀναβάσιες ἐκ φαντασμάτων vulg., sed ἐκ φαντασμ. omm. pr. m. in H., θ., Littr.

ποταμῶν — φυλάσσεσθαι.] καί ante ὁπλῖται omm. Parr. 5., ante πολέμιοι omm. Ald. G., θ.; — ante τέρατα Ald., Parr. 7. et θ. omm.; — νούσους σημαίνει cod. θ.; — post ξυμφέρει vulgo οὖν τοῖς ἐν (i. e. τοῖσιν) τοιούτοισιν ἀλωμένοισιν, quae omm. pr. m. in H., θ., Littr.; ego οὖν servavi; — σίτοισι cod. θ.; — τε καί omm. E. H. K., θ.; — ἐπ' ἡμέρας cod. θ., ἐς ἡμέρας E. H. K.; — καὶ σίτοισι καὶ πόνοισι τοῖσι κατὰ φ. cod. θ.; — χρέεσθαι omm. E. H. K.; — ἀπὸ τοῦ δείπνου cod. θ., Littr., τοῦ om. vulg.; — δέ post θερμολουσίην omm. E. H. K., θ.

τούτοισι — θεοῖσι.] χρώμενος vulgo, sequor θ.; — ὑγιαί-

τοισι χρεόμενος, ὡς γέγραπται, [1]ὑγιανεῖ τὸν βίον· καὶ εὕρηταί μοι δίαιτα ὡς δυνατὸν εὑρεῖν ἄνθρωπον ἐόντα ξὺν τοῖσι θεοῖσι.

Atque haec victus ratio, quantum humano ingenio consequi licuit, diis bene iuvantibus a me est inventa.

[1] ὑγιαίνει.

νει vulg., ὑγιαίνοι K.; — ὑγιᾶνει (sic) cod. θ., unde ὑγιανεῖ Littr.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ, ΠΕΡΙ ΕΠΤΑΜΗΝΟΥ, ΠΕΡΙ ΟΚΤΑΜΗΝΟΥ, ΠΕΡΙ ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ.

ΕΣΤΙΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΒΙΒΛΙΟΥ ΕΝΟΣ ΤΙΝΟΣ Η ΠΛΕΙΟΝΩΝ ΙΑΤΡΟΣΟΦΙΣΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΥ.

DE PRINCIPIIS, DE SEPTIMESTRI PARTU, DE OCTIMESTRI PARTU, DE NUMERO SEPTENARIO.

SUNT FRAGMENTA OPERIS UNIUS CUIUSDAM PLURIUMVE IATROSOPHISTAE PYTHAGOREI.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΩΝ.

α'. Ἐγὼ τὰ μέχρι τοῦ λόγου τούτου κοινῇσι γνώμῃσι ἐχρησάμην ἑτέρων τε τῶν ἔμπροσθεν, ἀτὰρ καὶ ἐμεωυτοῦ· ἀναγκαίως γὰρ εἶχε κοινὴν ἀρχὴν ὑποθέσθαι τῇσι γνώμῃσι βουλόμενον ξυνθεῖναι τὸν λόγον τόνδε περὶ τῆς τέχνης τῆς ἰητρικῆς. Περὶ δὲ τῶν μετεώρων οὐδὲ δέομαι λέγειν, ἢν μὴ τοσοῦτον ἐς ἄνθρωπον ἀποδείξω καὶ τὰ ἄλλα ζῷα, ὅκως ἔφυ καὶ ἐγένετο, καὶ ὅ τι ψυχή ἐστι καὶ ὅ τι τὸ ὑγιαίνειν, καὶ ὅ τι τὸ κάμνειν, καὶ ὅ τι τὸ ἐν ἀνθρώπῳ κακὸν καὶ ἀγαθὸν, καὶ ὅθεν ἀποθνήσκει. Νῦν δὲ ἀποφαίνομαι αὐτὸς τὰς ἐμεωυτοῦ γνώμας.

β'. Δοκέει δέ μοι ὃ καλέομεν θερμὸν, ἀθάνατόν τε εἶναι καὶ νοέειν πάντα καὶ ὁρῆν τε καὶ ἀκούειν καὶ εἰδέναι πάντα τὰ ἐόντα τε καὶ μέλλοντα ἔσεσθαι· τοῦτο οὖν τὸ πλεῖστον, ὅτε ἐταράχθη πάντα, ἐξεχώρησε εἰς τὴν ἀνωτάτω περιφορήν· καὶ ὀνομῆναί μοι

DE PRINCIPIIS.

1. Equidem adhuc usque communibus sententiis tum eorum, qui ante me fuerunt, tum etiam meis usus sum. Necesse enim erat eum, qui hanc de arte medica tractationem suscipere velit, commune sententiis principium ponere. De coelestibus autem rebus et in sublimi positis nihil dicere attinet, nisi quantum conferunt ad demonstrationem de homine et de reliquis animantibus, quo modo nata et orta sint et quid anima sit, et quid sanitas, et quid morbus, et quid in homine malum et bonum sit, et unde mors profluat. Nunc vero ipse meam sententiam proferam.

2. Quod *calidum* vocamus id mihi immortale esse videtur, cunctaque intelligere, videre et audire sentireque omnia tum praesentia, tum futura. Cuius pars maxima, cum omnia conturbata essent, in supremum ambitum secessit, quod mihi veteres videntur *aethera* appellasse.

1. *ἐγὼ κ. τ. λ.*] Variae lectt. ad hoc capitulum excerptae tam parvi sunt pretii, ut eas describere supersedeam. Legi solet *ὁκόσα ἔφυ καὶ ἐγένετο*, sed de meo *ὅκως* pro *ὁκόσα* scripsi, quia capitulo 3. revera de ortus ratione exponit. Tum in postremis capituli verbis *τάς* de meo intuli. Sed verbulo moneo de principio, ubi omnes et *χρέομαι* et *ἔχει* praesenti tempore; Littréus: „Les traducteurs, inquit, mettent: Corn.; „Ego ad hunc usque sermonem," Foës.: „Equidem adhuc usque." Mais si tel était le sens, il n'y aurait pas *τά*. J'entends: *pour ce qui s'étend jusqu'à ce traité*, c'est à dire *les preliminaires*." Itaque interpretatur: „J'emploie pour les preliminaires de ce traité les opinions communes, etc." Me iudice, quod de isto *τά* monet, verum non est, et recte interpretati sunt locum Corn. et Foës. Miraris tamen *χρέομαι* et *ἔχει* legi, ubi *ἐχρησάμην* et *εἶχε* exspectaveras; quae confidenter repono. Quodsi ad postrema capitis verba respicias, *νῦν δὲ ἀποφαίνομαι αὐτὸς τὰς ἐμεωυτοῦ γνώμας*, non potes quin existimes *τὰ μέχρι τούτου τοῦ λόγου* spectare ad antecedentem olim et hodie deperditam operis partem. In deperdita parte aliorum et suas opiniones exposuit, in nova hac operis parte suas opiniones ipsius auctor nobis tradit.

2. *δοκέει — αἰθέρα.*] *ὃ θερμὸν ἡμῖν προσαγορεύεται* E. P.'; — *τε* om. C.; — *νοεῖν πάντα* vulg., *πάντα νοέειν* E.; — *ὁρῆν τε καὶ ἀκ.* E., vulgo *τε* abest; — *πάντα εἰδέναι* E.; — *καὶ τὰ ὄντα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι* vulg., in qua *ἐσόμενα* pro *μέλλ. ἔσεσθαι* P.', Lind.; *ἐόντα τε καὶ ἐσόμενα* E., Littr.; equidem *τά* post *πάντα* de meo intuli, in seqq. partim vulgatam, partim E sequor. Dein *ἐταράχθη ἅπαντα* E. P.'; — *ἐξεχώρησε* post *ἀνωτάτω* C. Tum *αὐτό μοι δοκέει αἰθέρα τοῖσι παλαιοῖσι εἰρῆσθαι* pro *καὶ — αἰθέρα* E. P.'; desiderat autem Merc. apud Mack.: *καὶ ὀνομασθῆναί μοι αὐτὸ δοκέουσιν οἱ παλαιοὶ αἰθέρα καὶ ἐν τούτῳ εἶναι πουλὺ τοῦ θερμοῦ. ἡ δευτέρα μοῖρα κάτωθεν αὐτῇ καλέεται μὲν γῆ, ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ πουλὺ κινοῦν· ἡ δὲ τρίτη κ. τ. λ.* Videtur nempe eum offendisse vulgata, quia in ea multum caloris inesse dicitur terrae, quum paulo ante tamen hanc frigidam esse dixit auctor; quod si tamen principium capitis sequentis conferas, patet auctorem nostrum illud, quod vulgo legitur, re ipsa scripsisse. Ald. fert *ὀνομασθῆναι* pro *ὀνομῆναι*. Ceterum citatur ad h. l. Arist. de mundo I. 3., ubi: *Ἀναξαγόρας δὲ κατακέχρηται τῷ ὀνόματι τούτῳ [οὐ καλῶς]· ὀνομάζει γὰρ αἰθέρα ἀντὶ πυρός.* Conferri cum his debet locus e meteor. I. 3.: *Ὁ γὰρ λεγόμενος αἰθήρ, παλαιὰν εἴληφε τὴν προσηγορίαν, ἣν Ἀναξαγόρας μὲν τῷ πυρὶ ταυ-*

αὐτὸ δοκέουσι οἱ παλαιοὶ αἰθέρα. Ἡ δὲ δευτέρα μοῖρα ἡ κάτωθεν καλέεται μὲν γῆ, ψυχρὸν καὶ ξηρὸν καὶ πουλὺ κινοῦν· καὶ ἐν τούτῳ ἔνι δὴ πουλὺ τοῦ θερμοῦ. Ἡ δὲ τρίτη μοῖρα τὸ τοῦ ἠέρος μέσον χωρίον εἴληφε θερμόν τι ἐὸν καὶ ὑγρόν. Ἡ δὲ τετάρτη τὸ ἐγγυτάτω πρὸς τῇ γῇ ὑγρότατόν τε καὶ παχύτατον.

γ'. Κυκλεομένων δὲ τούτων, ὅτε οὖν ἐταράχθη, ἀπελήφθη τοῦ θερμοῦ πουλὺ ἐν τῇ γῇ ἄλλοθι καὶ ἄλλοθι, τὰ μὲν μεγάλα, τὰ δὲ ἐλάσσω, τὰ δὲ καὶ πάνυ σμικρὰ, πλῆθος πολλά. Καὶ τῷ χρόνῳ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ξηραινομένης τῆς γῆς ταῦτα τὰ καταληφθέντα περὶ ἑωυτὰ σηπεδόνας ἐποίεε οἷόν περ χιτῶνας. Καὶ πολλῷ χρόνῳ θερμαινόμενον, ὁκόσον μὲν ἐτύγχανε ἐκ τῆς γαίης σηπεδόνος λιπαρόν τε ἐὸν καὶ ὀλίγιστον τοῦ ὑγροῦ ἔχον, τάχιστα ἐξεκαύθη καὶ ἐγένετο ὀστέα. Ὁκόσα δὲ ἐτύγχανε κολλωδέστερα ἐόντα καὶ τοῦ ψυχροῦ μετέχοντα, ταῦτα δὴ θερμαινόμενα οὐκ ἠδύνατο ἐκκαυθῆναι, οὐδὲ μὴν ὑγρὰ γενέσθαι· διὰ τοῦτο ἰδέην ἀλλοιοτέρην ἔλαβε τῶν ἄλλων καὶ ἐγένετο νεῦρα στερεά· οὐδὲ γὰρ ἐνῆν πολὺ τοῦ ψυχροῦ. Αἱ δὲ φλέβες τοῦ ψυχροῦ εἶχον πουλύ· καὶ τούτου τοῦ ψυχροῦ τὸ μὲν πέριξ ὅσον κολλωδέστατον ἦν, ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ἐξοπτηθὲν, μῆνιγξ ἐγένετο, τὸ δὲ ἐντὸς ψυχρὸν ἐὸν κρατηθὲν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ διελύθη καὶ ἐγένετο ὑγρὸν διὰ

Altera autem pars, quae locum infimum sortita est, *terra* quidem appellatur, frigida et sicca, multas motiones habens; inest autem in hoc quoque multum calidi. Tertia vero pars medium aëris locum nacta est, calida quum sit et humida. Quarta vero locum terrae proximum, quum sit humidissima et crassissima.

3. His vero in orbem agitatis, quum turbata essent, calidi magna pars hîc illic in terra intercepta est, partim quidem magna copia, partim minore, partim etiam valde parva, sed numero multas particulas efficiens. Et temporis successu a calido resiccatâ terrâ, ista intercepta circum se putredines excitarunt, veluti tunicas. Ac longo tempore incalescens quod quidem ex terra putredine afficiebatur, quum esset pingue et parum humidi habens, celerrime exurebatur et ossa fiebat. Quae vero natura sua erant magis glutinosa et frigido praedita, calefacta non potuerunt exuri, neque humida fieri; quapropter aliam speciem induebant a reliquis diversam et nervi solidi fiebant; neque enim multum frigidi inerat. Venae vero frigidi multum habebant; cuius frigidi pars exterior, quanta valde glutinosa erat, a calido exassata membrana fiebat; quod vero intus erat frigidum a calido superatum dissolvebatur ideoque humidum fiebat. Eadem ratione etiam fauces, gula, venter et intestina ad podicem usque cava facta sunt:

τὸν ἡγήσασθαί μοι δοκεῖ σημαίνειν· τά τε γὰρ ἄνω πλήρη πυρὸς εἶναι· κἀκεῖνος τὴν ἐκεῖ δύναμιν αἰθέρα καλεῖν ἐνόμισε κ. τ. λ.

ἡ δὲ δευτέρα — θερμοῦ.] *δέ* de meo intuli; — *ἡ* ante *κάτωθεν* cum Lind. dedi. Vulgo *αὐτῇ* post *κάτωθεν* legitur, pro quo *αὐτή* Zuing. in marg., Foës. in not., Mack., Littr.; si pronomen servare velis, *αὕτη* dandum erit, sed ego repudiare malo; *κάτωθεν ἐν αὐτῇ κλονέεται μὲν γῆ* Zuing. m. In seqq. *ἔνι* reponit Littr. pro *ἐνῇ*.

ἡ δὲ τρίτη — ὑγρόν.] *μοῖρα* (addit *ἡ* Lind.) *καὶ τοῦ ἠέρος* vulg., *μοῖρα ἡ τοῦ ἠ.* Littr.; equidem *τό* pro *καί* scripsi in vulgata. Dein *μέσον — τετάρτη* omm. C., Ald.; — *ἐόν* Lind., *ὂν* vulg.; — *καὶ ὑγρόν* e Calvo dederunt Lind., Littr., vulgo om.

ἡ δὲ τετάρτη — παχύτατον.] *τοῦ ἐγγυτ.* vulg., *ἡ τοῦ ἐγγυτ.* Lind., Littr.; — ego *τό* pro *τοῦ* repono; nempe *εἴληφε τὸ ἐγγυτάτω πρὸς τῇ γῇ.*

3. *κυκλεομένων — πολλά.*] *ὅτε οὖν ἐταράχθη* vulgo, *ὅτε συνετ.* C., Littr.; — *ἀπελείφθη* vulgo, *ἀπεκλείσθη* Corn., Lind., Mack., item Zuing. in m., qui etiam *ἀπελήφθη*, quod solum probo; — *καὶ ἄλλοθι* de suo explevit Littr, quem sequor; — *τὸ δὲ πλῆθος* Corn., *τὰ δὲ πλ.* Lind.

καὶ — χιτῶνας.] *ταῦτα* cett., *ταῦτα τά* de meo; — *αὐτά* ceteri, de meo mutavi; — *ἐποίεε* de meo, *ποιέει* cett.; — *οἷον περὶ χ.* vulgo, cum Littréo sequor K.', Corn.

ὁκόσα — ψυχροῦ.] *ταῦτα δή* Lind., Mack., *ταῦτα δέ* vulg.; — *θερμαινόμενα εἰδέην ἀλλοιοτέρην ἔλαβε τῶν ἄλλων καὶ ἐγίνετο νεῦρα στερεά· οὐκ ἠδύνατο γὰρ ἐκκαυθῆναι, οὐδὲ ξηρὰ γενέσθαι· οὐ γὰρ ἦν τὸ λιπαρόν· οὐδὲ μὴν* (*μέν* Mack.) *ὑγρὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ ἐνῆν τοῦ ψυχροῦ αὐτῷ* Lind., Mack.; quam correctionem otiosam esse opinatur Littr. Sed Zuing. in marg. ad *οὐδὲ μήν* adscriptum habet: *οὐδὲ ξηρὰ γενέσθαι, οὐ γὰρ ἦν τὸ λιπαρὸν, ὡς ἐκκαυθῆναι*, unde profluxisse videtur Lindani lectio. Zuing. etiam ad vulgatum *τοῦ ὑγροῦ* adnotat *ὑγρά*, quod probat Foës. in adn. et mihi recipiendum est visum; — *ψυχροῦ* pro *ὑγροῦ* vulgatae fert C. Porro *πολύ* Calv., Foës. in adn., Littr.; vulgo abest. Vulgo *τοῦ ψυχροῦ αὐτῷ*, sed *αὐτό* C., eandemque lect. Foës. iam memoravit; equidem pron. abiicio; si velis addere, saltem *ἐν αὐτοῖσι* requiritur.

αἱ δὲ φλέβες — τοῦτο.] *τὸ δὲ ψυχρὸν ἐνεόν* Zuing. in

τοῦτο. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἡ φάρυγξ καὶ ὁ στόμαχος καὶ ἡ γαστὴρ καὶ τὰ ἔντερα ἐς τὸν ἀρχὸν κοῖλα ἐγένετο· τοῦ γὰρ ψυχροῦ αἰεὶ θερμαινομένου τὸ μὲν πέριξ ἐξωπτήθη ὅσον κολλῶδες ἦν καὶ ἐγένετο χιτὼν, τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ ψυχροῦ, οὐ γὰρ ἔην ἐν αὐτῷ οὔτε λιπαρὸν, οὔτε κολλῶδες πουλὺ, διετάκη καὶ ἐγένετο ὑγρόν. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ἡ κύστις· — πουλὺ ψυχρὸν ἀποληφθὲν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ θερμαινόμενον διελύθη καὶ ἐγένετο ὑγρόν· οὐ γὰρ ἔην ἐν αὐτῷ οὔτε τοῦ λιπαροῦ οὔτε τοῦ κολλώδεος· ὅσον δὲ περιῆν χιτὼν ἐγένετο. Ἀτὰρ καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὅσα κοῖλα, τὸν αὐτὸν ἔχει τρόπον· ὅκου μὲν ἦν τοῦ κολλώδεος πλέον ἢ τοῦ λιπαροῦ, χιτὼν ἐγένετο· ὅκου δὲ τοῦ λιπαροῦ πλέον ἢ τοῦ κολλώδεος, ὀστέα ἐγένετο. Ὡυτὸς δὲ λόγος καὶ περὶ τῶν ὀστέων· ὅκου μὲν μὴ ἐνῆν τοῦ κολλώδεος, τοῦ δὲ λιπαροῦ καὶ τοῦ ψυχροῦ, ἐξεκαίετο θᾶσσον διὰ τὸ λιπαρὸν, καὶ ταῦτα τῶν ὀστέων καὶ σκληρότατα καὶ στριφνότατα· ὅκου δὲ λιπαρὸν καὶ κολλῶδες παραπλήσια, ταῦτα δὴ τῶν ὀστέων σηραγγώδεα. Περὶ μὲν τούτων οὕτως· τὸ μὲν ψυχρὸν πήγνυσι· τὸ δὲ θερμὸν διαχέει, ἐν δὲ τῷ πολλῷ καὶ ξηραίνει χρόνῳ· ὅκου δὲ ἂν τοῦ λιπαροῦ ξυνίῃ τι, τούτοισι θᾶσσον ἐκκαίει καὶ ξηραίνει· ὅκου δὲ ἂν τὸ κολλῶδες ξυνίῃ τῷ ψυχρῷ ἄνευ τοῦ λιπαροῦ, οὐκ ἐθέλει ἐκκαίεσθαι, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ θερμαινόμενον πήγνυται.

frigido enim continenter calefacto pars exterior, quanta glutinosa erat, exassabatur et tunica fiebat; pars vero frigidi interna, quum in ea neque pinguis, neque glutinosi multum inesset, colliquata est et humor evasit. Ad eandem vero rationem etiam vesica: — multum frigidi interceptum et a calido calefactum dissolvebatur et humor evadebat; neque enim in eo pingue, neque glutinosum quidquam inerat; quod vero circum erat tunica fiebat. Sed etiam de reliquis, quae cava sunt, res eodem se habet modo: ubi plus glutinosi erat quam pinguedinis, tunica fiebat; ubi vero plus pinguedinis quam glutinosi, ossa fiebant. Idem autem de ossibus etiam valet; ubi enim glutinosi nihil inerat, sed pinguedo et frigidum, citius exurebatur propter pinguedinem et ex ossibus ista et durissima et maxime solida facta sunt; ubi vero pinguedo et glutinosum pari copia aderant, ea ex ossibus fiebant fistulosa. De his ita se res habet: frigidum densat; calidum vero diffundit, temporis autem tractu etiam siccat. Ubi vero pinguedinis aliquid accedit, in iis citius exurit et siccat; ubi vero glutinosum cum frigido congressum fuerit sine pinguedine, non potest exuri, sed temporis successu calefactum densatur.

δ'. Ὁ δὲ ἐγκέφαλός ἐστι μητρόπολις τοῦ ψυχροῦ καὶ τοῦ κολλώδεος, ὁ δὲ μυελὸς τοῦ λιπαροῦ μητρόπολις· θερμαινόμενος γὰρ τὸ πρῶτον πάντων διαχεόμενος λιπαρὸς γίγνεται· καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἐγκέφαλος, ὅτι ὀλίγι-

4. At vero cerebrum frigidi et glutinosi sedes est et matrix; medulla vero pinguis sedes et matrix. Calefacta enim primum omnium diffusa pinguis fit. Atque idcirco cerebrum, quod minimum pinguedinis, plurimum vero glutinosi

marg.; τὸ δὲ ψυχρὸν ἐόν vulgo, equidem ἐντός de meo interposui, sicuti paulo post τὸ δὲ ἐντός legitur.

κατὰ δὲ — ὑγρόν.] ὅσον αὐτὸ κολλῶδες ἦν ceteri; abiicio otiosum αὐτό. Post χιτών ceteri ὁ περὶ αὐτὸν μῆνιγξ, quod abundat, quare reieci; — τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ vulg., sed dudum ψυχροῦ reposuerunt interpretes; — ἑαυτῷ C.; — οὔτε λιπαρόν om. Zuing.

κατὰ δὲ — ἐγένετο.] Legunt omnes ἀπολειφθέν (ἀποκλεισθέν Lind., Mack.); de meo emendavi. Post ἀποληφθέν legi solet τὸ πέριξ αὐτοῦ, in quibus τὸ πέριξ omittere nonnullos codd. scribit Foës.; tum τῆς pro αὐτοῦ legit C. Equidem redundantia illa et sensum perturbantia repudio. Pro ὅσα vulgatae C., Littr. ὅσον.

ἀτὰρ καὶ — ἐγένετο.] χιτὼν μῆνιγξ vulg.; [ἢ] interponit Lind., sed μῆνιγξ glossa est, quam repudiare oportet.

ὡυτὸς — σηραγγώδεα.] περί de meo interpono; — ταῦτα δέ ceteri, ταῦτα δή de meo.

περὶ μὲν — πήγνυται.] οὕτω E.; — ἄν ante τοῦ λιπαροῦ Littr. de suo dedit; — χολῶδες mutatum in κολῶδες C.

4. ὁ δὲ ἐγκέφαλος — ἐνῆν.] Omnes τὸ δὲ θερμὸν τοῦ λιπαροῦ μητρόπολις, quod omni modo absurdum: quis cerebro opposuerit calidum? quis dixerit τὸ θερμὸν θερμαινόμε-

στον ἔχει τοῦ λιπαροῦ, τοῦ δὲ κολλώδεος πλεῖστον, οὐ δύναται ἐκκαυθῆναι ὑπὸ τοῦ θερμοῦ, ἀλλὰ τῷ χρόνῳ μήνιγγα παχεῖαν ἔλαβε· περὶ δὲ τὴν μήνιγγα ὀστέα, ὁκόσα τὸ θερμὸν ἐκράτησε καὶ ἐν ὅσοισι τοῦ λιπαροῦ ἐνῆν. Καὶ ὁ μυελὸς ὁ καλεόμενος νωτιαῖος καθήκει ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου· καὶ οὐκ ἔστι ἐν αὐτῷ τοῦ λιπαροῦ ἢ τοῦ κολλώδεος πουλὺ, ὥσπερ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ· διὰ τοῦτο οὐκ ἂν δικαίως καὶ αὐτῷ εἴη μυελὸς οὔνομα· οὐ γὰρ ὁμοῖος τῷ ἄλλῳ μυελῷ, ὃς ἐν τοῖσι ἄλλοισι ὀστοῖσι ἔνι· μοῦνος γὰρ μήνιγγας ἔχει, ὁ δὲ ἄλλος οὐκ ἔχει. Τεκμήρια δὲ τούτων σαφέα· εἰ γάρ τις ἐθέλοι ὀπτᾶν νευρώδεά τε καὶ κολλώδεα, καὶ τὰ ἄλλα δὲ, τὰ μὲν ἄλλα ταχὺ ὀπτᾶται, τὰ δὲ νευρώδεά τε καὶ κολλώδεα οὐκ ἐθέλει ὀπτᾶσθαι· ἐλάχιστα γὰρ ἔχει τοῦ λιπαροῦ· τὸ δὲ πιότατον καὶ λιπαρὸν τάχιστα ὀπτᾶται.

habet, a calido exuri nequit, sed temporis tractu membranam crassam nactum est; circa membranam vero ossa, ex iis, quae calidum superavit et in quibus pinguedo inerat. Medulla etiam, quae dorsalis appellatur, e cerebro ducitur, neque in ea multum pinguis, nec glutinosi inest, quemadmodum in cerebro, eamque ob causam neque medullae nomine iure donatur. Neque enim reliquae medullae, quae in ceteris inest ossibus, similis est: sola enim membranas habet, reliqua vero medulla non habet. Atque horum manifesta sunt indicia: nam si quis nervosa et glutinosa itemque alia assare volet, cetera quidem cito assantur, nervosa vero et glutinosa assari nequeunt, cum minimum pinguedinis habent; at quod pinguissimum et oleosum est, celerrime assatur.

ε′. Τὰ δὲ σπλάγχνα ὧδέ μοι δοκέει ξυστῆναι· περὶ μὲν οὖν τῶν φλεβῶν εἴρηταί μοι πρότερον· ἡ δὲ καρδίη πουλὺ τοῦ κολλώδεος καὶ τοῦ ψυχροῦ ἔχει· καὶ ὑπὸ τοῦ θερμοῦ θερμαινόμενον, κρέας ἐγένετο σκληρὸν καὶ γλίσχρον, καὶ μῆνιγξ περὶ αὐτὴν, καὶ ἐκοιλώθη ὥσπερ αἱ φλέβες, καί ἐστι ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς φλεβὸς τῆς κοιλοτάτης. Δύο γάρ εἰσι κοῖλαι φλέβες ἀπὸ τῆς καρδίης· τῇ μὲν οὔνομα ἀρτηρίη· τῇ δὲ κοίλη φλὲψ, πρὸς ᾗ ἡ καρδίη ἐστί· καὶ πλέον ἔχει τοῦ θερμοῦ ἡ ἀρτηρίη ἢ ἡ κοίλη φλὲψ, καὶ τα-

5. At vero viscera hoc modo composita esse videntur: — de venis quidem antea a nobis dictum est; — cor autem multum glutinosi et frigidi obtinet, quod a calido calefactum, caro dura et viscida evasit, ipsumque membrana involutum cavum factum est, quemadmodum venae et ad venae maxime cavae caput annexum est. Duae enim a corde venae cavae, et haec quidem arteria, illa vero vena cava nominatur, iuxta quam cor positum est. Et plus calidi continet arteria quam vena cava et spiritum subministrat. Ac praeter has duas venas aliae

νον fieri λιπαρόν? Quodsi ad antithesin infra traditam inter medullam spinalem et ossium medullam animum advertas, probabile esse videbis τὸν μυελόν dici τοῦ λιπαροῦ metropolin. His repertis vulgatum θερμαινόμενον et διαχεόμενον genere ad ὁ μυελός accommodavi. — Porro ceteri ἀλλ' ἐν τῷ χρόνῳ, quod de meo emendavi; omnes χιτῶνα μήνιγγα παχεῖαν ἔλαβε, ubi χιτῶνα eieci; — tandem libri ὁκόσον; sed ὁκόσα repono, quia paulo post καὶ ἐν ὅσοισι scribitur.

καὶ — ἔχει.] ἐν αὐτῷ τοῦ λ. dedit Littr. de suo, ubi pro αὐτῷ vulgo ωὐτῷ, C. ἑωυτῷ. — Ceteri ὥσπερ καὶ τῷ ἐγκ., sed pro καί de meo ἐν reposui. Vulgatum ὁμοίως emendavit Littr.; — ἐνῇ vulgo, ἔνι de suo Littréus.

τεκμήρια — ὀπτᾶται.] εἰ γάρ τις de meo, cett. γάρ omm.; — τὰ ἄλλα καί Zuing., Lind., καί pro δέ legentes; Mack. vero om. δέ. — Legi solet τὸ δὲ πιότατον καὶ λιπαρὸν τάχιστα ὀπτᾶται, sed pro πιότατον Calvus παχύτατον legisse videtur, quod opinor tentamen correctionis esse frustraneum.

5. τὰ δὲ σπλάγχνα — κοιλοτάτης.] οὐχ ὥσπερ φλέβες vulg., [ἀλλ'] οὐχ ὡ. φ. Lind.; equidem οὐχ repudio et αἱ ante φλ. infero: nimirum licet sane differentia sit inter cavum venarum et cordis cava, credo tamen nostrum solum τὸ κοιλοῦσθαι summatim respicere adeoque negationem delendam esse, quo facto melius cum superioribus cohaerent seqq. καί ἐστι κ. τ. λ.

δύο — πνεῦμα.] Vulgo πλεῖστον ἔχει τοῦ θερμοῦ ἡ ἀρτηρίη ἢ ἡ κοίλη φλέψ, sed pro ἀρτηρίη C. fert καρδίη, quod recepit Littréus simul pro ἡ scribens ᾗ et provocans ad principium cap. 6.; ego vitium inesse vulgatae concedo, sed in ea pro πλεῖστον si πλέον legas cum Foësio, omnia melius procedunt: ἡ ἀρτημίη ex veterum opinione ταμιεύει τὸ πνεῦμα, quum rami eius per corpus diffundantur; sequens πρὸς δὲ τούτοιν τοῖν φλεβοῖν multo aptius consequitur, quam si ἡ καρδίη recipiatur. Cor et venae summatim plurimum calidi continere possunt et tamen eius plus continere arteriam quam venam. Itaque cum Foësio potius consentio quam cum Littréo.

μιεύει τὸ πνεῦμα. Πρὸς δὲ τούτοιν τοῖν φλεβοῖν ἄλλαι κατὰ τὸ σῶμα· ἡ δὲ κοιλοτάτη φλὲψ, πρὸς ᾗ ἡ καρδίη, διὰ τῆς κοιλίης ἁπάσης διήκει καὶ διὰ τῶν φρενῶν, καὶ σχίζεται ἐς ἑκάτερον τῶν νεφρῶν· καὶ ἐπὶ τῇ ὀσφύϊ σχίζεται, καὶ ἀΐσσει ἐπί τε τὰ ἄλλα καὶ ἐς ἑκάτερον σκέλος, ἀτὰρ καὶ ἄνωθεν τῆς καρδίης πρὸς τῷ αὐχένι, τὰ μὲν ἐπὶ δεξιὰ, τὰ δ' ἐπ' ἀριστερά· καὶ τότε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἄγει καὶ ἐν τοῖς κροτάφοισι σχίζεται ἑκατέρη. Ἔστι δὲ καὶ ἀριθμῷ εἰπεῖν τὰς φλέβας τὰς μεγίστας· ἑνὶ δὲ λόγῳ ἀπὸ τῆς κοίλης φλεβὸς καὶ ἀπὸ τῆς ἀρτηρίης αἱ ἄλλαι φλέβες ἐσχισμέναι εἰσὶ κατὰ πᾶν τὸ σῶμα· κοιλόταται δὲ αἱ πρὸς τῇ καρδίῃ καὶ τῷ αὐχένι καὶ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ κάτωθεν τῆς καρδίης μέχρι τῶν ἰσχίων.

ϛ'. Καὶ τὸ θερμὸν πλεῖστον ἔνι τῇσι φλεψὶ καὶ τῇ καρδίῃ, καὶ διὰ τοῦτο πνεῦμα ἡ καρδίη ἔχει θερμὴ ἐοῦσα μάλιστα τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Ῥηΐδιον δὲ τοῦτο καταμαθεῖν· ὅτι θερμόν ἐστι τὸ πνεῦμα, ἡ καρδίη καὶ αἱ κοῖλαι φλέβες κινέονται αἰεὶ, καὶ διὰ τοῦτο τὸ πνεῦμα ἡ καρδίη ἕλκει. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλως γνῶναι· πῦρ εἴ τις θέλοι καίειν ἐν οἰκήματι, ὁκόταν ἄνεμος μὴ εἰσπνέῃ, ἡ φλὸξ κινέεται τοτὲ μὲν μᾶλλον, τοτὲ δὲ ἧσσον· καὶ λυχνὸς καιόμενος τὸν αὐτὸν τρόπον κινέεται, τοτὲ μὲν μᾶλλον, τοτὲ δὲ ἧσσον, ἀνέμου μηδενὸς κινέοντος, ὅντινα καὶ ἡμεῖς οἷοί τέ ἐσμεν γιγνώσκειν πνέοντα· καὶ τροφή ἐστι τῷ θερμῷ τὸ ψυχρόν. Τὸ δὲ παιδίον ἐν τῇ γαστρὶ ξυνέχον τὰ χείλεα μυζεῖ ἐκ τῶν μητρέων τὴν τροφὴν καὶ ἕλκει καὶ τὸ πνεῦμα

quoque in corpore insunt. Quae vero valde cava est, cui cor annectitur, ventrem totum et septum transversum pervadit et in utrumque renem et lumbos scinditur, tumque alias in partes tum in utrumque crus fertur. Quin etiam supra cor ad cervicem partim quidem dextra, partim etiam sinistra tendit, moxque ad caput adscendit et in tempora utraque scinditur. Possunt autem et maximae venae numero recenseri, sed ut uno verbo comprehendam, a vena cava et ab arteria reliquae venae in totum corpus dispersae sunt. Sunt autem maxime cavae, quae ad cor et cervicem et in capite et infra cor ad coxendices usque.

6. Calidumque plurimum in venis et corde inest eamque ob causam spirationem cor habet, quod sit omnium quae in homine sunt membrorum maxime calidum. Facile autem hoc intelliges: quia spiritus calidus est, cor et venae cavae semper moventur; quapropter cor spiritum attrahit. Licet vero et alio modo id cognoscere: si quis ignem in aede, in qua nullus ventus spiret, accendere volet, flamma modo minus, modo magis movetur. Sed et lucerna accensa ad eundem modum, modo magis, modo minus movetur, nullo, quem quidem spirare sentiamus, vento mota; — frigidumque calido alimentum est. At vero puer dum in utero est, compressis labris ex utero sugit alimentum et corde etiam intro attrahit spiritum, quando mater spirat; is autem etiam reliquo corpori

πρὸς δὲ — ἑκατέρη.] καρδίη καὶ διὰ τῶν φρενῶν καὶ διὰ τῆς κοιλίης ἁπάσης διήκει Mack., qua innovatione opus non esse monet Littr.; — ἑκάτερον τούτου τῶν νεφρῶν C.

ἔστι — ἰσχίων.] αἱ ante ἄλλαι C., Littr.; vulgo om.; — κοιλόταται γάρ vulg., sed δέ e mss et edd. antt. revocavit Littr.; — ἐν τῇ κεφ. C. Littr., ἐν om. vulg.

6. καὶ τὸ θερμὸν — ἀνθρώπῳ.] ἔνι dedit Littr. pro vulgato ἐνῇ, quod Lind., Mack. omm. et cui ἐν additur in C. Ald. et apud Zuing., Lind., Mack.

ῥηΐδιον — ἕλκει.] Vulgo ὅτι θερμόν ἐστι τὸ πνεῦμα, in quibus Littr. pro θερμόν scripsit τρέφον, quod prorsus ineptum, quidquid dicat de hac re. Cor spiritum calidum continere noster statuit, quem spiritum calidum adducere frigidum externum: mox enim καὶ τροφή ἐστι, inquit, τῷ θερμῷ τὸ ψυχρόν. Dein vulgo post αἰεί legitur: καὶ τὸ θερμότατον πλεῖστον ἔνι (ἔνι omm. C., Littr.) ἐν τῇσι φλεψί et post ἕλκει scribi solet θερμὴ ἐοῦσα μάλιστα τῶν ἐν ἀνθρώπῳ. Sed Lind. om. omnia, quae post αἰεί in vulgata habentur. Equidem utrumque, quod descripsi, emblema alienum expunxi: posterius ex antecedentibus otiose repetitum est; prius autem plane ineptum et otiosum.

ἔστι δὲ καὶ — ψυχρόν.] πνέῃ pro μὴ εἰσπνέῃ C., ἔστιν pro εἰσπνέῃ Ald.; — ἡ ante φλόξ de meo; — ἀνέμου οὐδενός cett.; μηδενός de meo.

τὸ δὲ παιδίον — παρέχει.] μύζει vulgo, sed recte μυζεῖ C., quod infra item ex eo recepi, dein de meo bis ἔμυζε in ἐμύζεε mutavi. Iam vero legebatur: μυζεῖ ἐκ τῶν μητρέων τῆς μητρὸς καὶ ἕλκει τήν τε (τε om. C.) τροφὴν καὶ τὸ

τῇ καρδίῃ εἴσω, ὅταν περ ἡ μήτηρ ἀναπνέῃ· τοῦτο δὲ καὶ τῷ ἄλλῳ σώματι τὴν κίνησιν παρέχει. Εἰ δέ τις ἐρωτῴη πῶς τοῦτο οἶδέ τις, ὅτι ἐν τῇ μήτρῃ τὸ παιδίον ἕλκει καὶ μυζεῖ, τάδε αὐτῷ ἔστι ἀποκρίνασθαι· κόπρον ἔχον ἐν τοῖσι ἐντέροισι γίγνεται καὶ ἀποπατέει ἐπειδὰν γένηται τάχιστα· καίτοι οὐκ ἂν εἶχε κόπρον, εἰ μὴ ἐν τῇσι μήτρῃσι ἐμύζεε, οὐδ' ἂν θηλάζειν τὸν μασθὸν ἠπίστατο γενόμενον αὐτίκα, εἰ μὴ καὶ ἐν τῇ μήτρῃ ἐμύζεε. Καὶ περὶ μὲν τῆς κινήσιος τῆς καρδίης καὶ τῶν φλεβῶν οὕτως ἔχει.

motum praebet. Quodsi quis roget, unde quis noscat puerum in utero trahere et sugere, hoc illi respondere licet. Puer cum in lucem prodit, stercus in intestinis habens nascitur et simul ac in lucem est editus ventrem exonerat: atqui neque stercus haberet, nisi in utero sugeret, neque ut primum natus est puer ubera sugere posset, nisi in utero suxisset. Ac de cordis quidem et venarum motione ad hunc se res habet modum.

ζ'. Ὁ δὲ πνεύμων πρὸς τῇ καρδίῃ ἐγένετο ὧδε· τοῦ ὑγροῦ ὁκόσον ἦν κολλωδέστατον, ἡ καρδίη θερμαίνουσα ταχὺ ἐξήρανε ὅκως περ ἀφρὸν, καὶ ἐποίησε σηραγγῶδες, καὶ φλέβια πολλὰ ἐν αὐτῷ. Διὰ δὲ τοῦτο ἐποίησε τὰ φλέβια· ὁκόσον ἐν τῷ κολλώδεϊ ἐνῆν ψυχρὸν, τοῦτο μὲν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ διετάκη καὶ ἐγένετο ὑγρόν· τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ κολλώδεος αὐτοῦ ὁ χιτών.

7. Pulmo autem iuxta cor sic exstitit: quod in humido glutinosissimum erat cor calefaciens celeriter exsiccavit veluti spumam et fistulosum reddidit, multisque venulis respersit. At venulas eam ob causam condidit: quod in glutinoso inerat frigidi, id quidem a calido colliquatum humidum est redditum; quod vero ab ipso glutinoso ortum est, tunica facta est.

η'. Τὸ δὲ ἧπαρ ὧδε ξυνέστη· ξὺν τῷ θερμῷ πουλὺ τοῦ ὑγροῦ ἀποληφθὲν ἄνευ τοῦ κολλώδεος καὶ τοῦ λιπαροῦ ἐκράτησε τὸ ψυχρὸν τοῦ θερμοῦ, καὶ ἐπάγη. Τεκμήριον δέ μοι τόδε· ὁκόταν σφάξῃ τις ἱερεῖον, ἕως μὲν ἂν θερμὸν ᾖ, ὑγρόν ἐστι τὸ αἷμα· ἐπειδὰν δὲ ψυχθῇ, ἐπάγη· ἢν δέ τις αὐτὸ τινάσσῃ, οὐ πήγνυται.

8. Iecur vero hunc in modum constitutum est. Humido multo cum calido intercepto absque glutinoso et pingui, frigidum superavit calidum et condensatum est. Cuius rei hoc a me proponitur argumentum: cum quis victimam iugulat, quamdiu sanguis calidus est, liquidus etiam manet, ubi vero perfrixit, concrescit. Quod si quis eum agitet, minime concrescit.

θ'. Ὁ δὲ σπλὴν ξυνέστη ὧδε· ξὺν τῷ

9. At lien hunc in modum constitutus est:

πνεῦμα τῇ καρδίῃ εἴσω· τοῦτο (τὸ pro τοῦτο C.) γὰρ θερμότατόν ἐστιν ἐν τῷ παιδίῳ, ὅταν περ ἡ μήτηρ ἀναπνέῃ. Primum in his ineptum scholion τῆς μητρός deleamus. Tum in hac lect. infans dicitur ἕλκειν τήν τε τροφὴν καὶ τὸ πνεῦμα τῇ καρδίῃ εἴσω, quod noster non voluit. Non debemus τῇ καρδίῃ εἴσω accipere pro τῆς καρδίης εἴσω, quod fecit Littréus; nam ista differunt; sed non εἴσω ἕλκει τήν τε τροφὴν καὶ τὸ πνεῦμα τῇ καρδίῃ puer. Itaque locum refeci, ut probabilis sensus emergeret. Praeterea vero id, quod inter εἴσω et ὅταν περ in vulgata est intermedium, item glossema est, quo deleto demum apte inter se cohaerent, quae servavi. Dein pro τοῦτο δέ C., Littr. τούτῳ δέ pessime. Tandem post παρέχει addi solet τὸ θερμὸν καὶ τοῖς ἄλλοις πᾶσι, quod sensu cassum, otiosum, abigendum.

εἰ δέ τις — ἐμύζεε.] ἐρωτοίη vulgo, quod defendit Littr., malui tamen cum Kühnio ἐρωτῴη dare; — ἔχοντα vulg., quod in ἔχον mutavit Littr., sed simul delere debuerat quod post τάχιστα scribi solet: καὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ πρόβατα. Dein οὐκ ἂν εἶχε κόπρου Ald.; — γεννώμενον vulgo, sed recte C. γενόμενον, quae unice vera lectio; — εἰ ante μή om. Ald., εἰ δὲ μή C. — Ceterum adscripsit ad hunc locum Littr. unum e Plut. de plac. phil., alterum e Gal. an Anim. quod in utero cap. 3. vol. XIX. p. 167. Illo (v. 16.) legis: Δημόκριτος τὸ ἔμβρυον ἐν τῇ μήτρῃ διὰ τοῦ στόματος τρέφεσθαι ὅθεν εὐθέως γεννηθὲν ἐπὶ τὸν μαστὸν φέρεται τῷ στόματι· εἶναι γὰρ ἐν τῇ μήτρῃ θηλάς τινας καὶ στόματα, δι' ὧν τρέφονται. Apud Galenum vero: μαρτύριον δὲ τοῦ καὶ ἐν μήτρᾳ διὰ στόματος τὴν τροφὴν λαμβάνειν τὸ ἅμα τῷ τεχθῆναι τὴν ὁρμὴν πρὸς τὸν μαστὸν ἔχειν· οὐ γὰρ μὴ προεθισθὲν χρῆσθαι τῇ ὁδῷ . . . . —

7. διὰ δὲ τοῦτο — ὁ χιτών.] ἀπὸ τοῦ θερμοῦ Ald.; — αὐτὸς ὁ χιτών omnes, sed αὐτοῦ scriptum fuit: i. e. ἀπὸ τοῦ κολλώδεος αὐτοῦ.

8. τὸ δὲ ἧπαρ — πήγνυται.] ἀπολειφθέν C., sed ὑπολειφθέν ante erat scriptum; — ἀποκλεισθέν Lind., Mack.: — post πήγνυται legitur apud omnes αἱ γὰρ ἶνές εἰσι ψυχραὶ καὶ κολλώδεες; est autem hoc sensu cassum eo rerum nexu, neque vero aliud quid esse videtur quam adnotatio marginalis, quae de sede sua aberraverit: scilicet adscriptum fuerit illud scholion ad verba capituli 9. ὅ εἰσι αἱ ἶνες αἱ ἐνεοῦσαι ἐν τῷ σπληνί. — Itaque delevi scholion.

9. ὁ δὲ σπλὴν — ἰνώδης.] Ceteri ξὺν τῷ θερμῷ, sed vide

ὑγρῷ καὶ κολλώδεϊ τοῦ θερμοῦ πλεῖστον, τοῦ δὲ ψυχροῦ ἐλάχιστον, τοσοῦτον μόνον ὁκόσον πῆξαι τὸ κολλῶδες αὐτοῦ, ὅ εἰσι αἱ ἶνες αἱ ἐνεοῦσαι ἐν τῷ σπληνί· καὶ διὰ τὰς αἰτίας ταύτας μαλακός ἐστι ὁ σπλὴν καὶ ἰνώδης. Οἱ δὲ νεφροὶ ξυνέστησαν ὧδε· ὀλίγον τοῦ ὑγροῦ, πλεῖστον τοῦ κολλώδεος, τοῦ θερμοῦ ὀλίγον, τοῦ ψυχροῦ πλεῖστον, καὶ ἐπάγη ὑπὸ τούτου καὶ ἐγένετο σκληρότατον τὸ σπλάγχνον καὶ ἥκιστα ἐρυθρὸν, ὅτι οὐ πουλὺ τοῦ θερμοῦ ξυνέστη. Ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τῶν σαρκῶν· τὸ μὲν ψυχρὸν ἔστησε καὶ ξυνέπηξε τὸ ὑγρὸν καὶ ἐποίησε σάρκα, τὸ δὲ κολλῶδες τρῶγλαι ἐγένοντο· ἐν δὲ τῇσι τρώγλῃσι ταύτῃσι τὸ ὑγρὸν, ὥσπερ καὶ ἐν τῇσι φλεψὶ τῇσι μεγάλῃσι. Τὸ δὲ θερμὸν ἐν παντὶ τῷ σώματι, πλεῖστον δὲ καὶ τοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ σώματι καὶ τοῦ ψυχροῦ πουλὺ ἐν τῷ ὑγρῷ· τοσοῦτο δέ ἐστι τοῦ ψυχροῦ ὁκόσον δύναται πῆξαι τὸ ὑγρόν· ἀλλὰ νενίκηται, ὥστε διακέχυται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. Ἡ δὲ ἀπόδειξις τοῦ ὑγροῦ ὅτι θερμόν ἐστι, — εἴ τις ἐθέλοι τάμνειν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σώματος, ὅκου ἐθέλοι, ῥεύσει τε αἷμα θερμὸν καὶ ἕως μὲν ἂν θερμὸν ᾖ, ὑγρὸν ἔσται· ἐπειδὰν δὲ ψυχθῇ ὑπό τε τοῦ ἐνεόντος ψυχροῦ καὶ τοῦ ἐκτὸς, ἐγένετο δέρμα καὶ ὑμὴν, καὶ εἴ τις ἀφελὼν τοῦτο τὸ δέρμα ἐάσειε ὀλίγον χρόνον, ὄψεται ἄλλο δέρμα γιγνόμενον· εἰ δέ τις τοῦτο αἰεὶ ἀφαιροῖ, ἄλλο δέρμα γένοιτ' ἂν πρὸς τοῦ ψυχροῦ. Τούτου δὲ εἵνεκα πλείω ἔλεξα, ὅκως ἀποδείξω ὅτι τὸ ἔσχατον τοῦ σώματος πρὸς τοῦ ἠέρος ἀναγκαίως ἔχει δέρμα γενέσθαι ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ καὶ τῶν πνευμάτων προσβαλλόντων.

cum humido et glutinoso plurimum calidi, frigidi vero minimum, tantum solum quantum sufficeret ut glutinosum eius densaret, quod sunt fibrae, quae in liene insunt: ac propter has causas mollis est lien et fibrosus. At renes hoc modo compacti sunt: parum humidi, plurimum glutinosi, calidi parum, frigidi plurimum, a quo condensatum est viscus et durissimum evasit ac minime rubrum, quia non multum calidi coiit. Eadem quoque de carnibus ratio est: frigidum coëgit et compegit humidum et carnem fecit; glutinosum vero in foramina abiit; in foraminibus vero illis humidum, veluti in magnis venis. Calidum vero in universo corpore, plurimum vero etiam humidi et multum frigidi in humido; tantum autem frigidi est, quantum humidum cogere possit, sed superatum est, adeo ut sit diffusum a calore. Quod autem humidum sit calidum, sic ostenditur. Si quis corporis humani particulam quamcumque volet, secet, sanguis calidus effluet, et quamdiu quidem calidus fuerit, liquidus erit. Ubi vero tum ab insito, tum ab externo frigido perfrixerit, pellicula et membrana obducitur; qua detracta si quis pauco tempore sinat, aliam enatam pelliculam videbit; quam si quis semper auferat, alia a frigido pellicula producetur. Sed huius rei gratia longior sum, ut ostendam corporis summum aëri adversum a frigido et ventis ingruentibus necessario pelliculam contrahere.

quam ineptum sit *ξὺν τῷ θερμῷ τοῦ θερμοῦ πλεῖστον τοῦ δὲ ψυχροῦ ἐλάχιστον*. Nimirum *ξὺν τῷ ὑγρῷ* dedit auctor, quod repono. Tum *καὶ τοῦ θερμοῦ* vulgo, *καὶ τὸ θερμόν* C.; eieci otiosum *καί*. — Porro *τοσοῦτο* C. — Tandem *διὰ τὰς ἶνας ταύτας μαλακὸς κ. τ. λ.* vulgata: quam ineptissime sane! Tu lege mecum *διὰ τὰς αἰτίας ταύτας*.

οἱ δὲ — ξυνέστη.] Vulgo *ὀλίγον τοῦ κολλώδεος*, sed C. *πλεῖστον τοῦ κολλώδεος*. Et huius quidem libri descriptorem offendit vulgata eamque corrigere studuit. Sed coniicio scriptorem dedisse, quod in textu describendum curavi.

ὁ δὲ αὐτὸς — μεγάλῃσι.] *ὁ δὲ ὡυτός* vulg., *ὡυτός* Lind., *ἑωυτός* C., *αὐτός* Littr.; possis *ὡυτὸς δὲ λόγος* scribere. — Dein de meo interposui *τὸ ὑγρόν*, quod deficere vel inde constat, quod in vulgata *ἔστησε, ξυνέπηξε, σάρκα ἐποίησε* carent obiecto.

τὸ δὲ — θερμοῦ.] *πλεῖστον δὲ τῷ σώματι* vulg., *πλεῖστον δὲ τοῦ ὑγροῦ ἐν τῷ σώματι* Calv., Littr.; equidem cum Lind., Mack., sequor lectionem Zuingeri in marg. — Dein *καὶ τοῦ ψυχροῦ πουλὺ ἐν τῷ ὑγρῷ* om. Calv.; — *τοῦτο* pro *τοσοῦτο* C.; — ante *δύναται* addit *οὐ* Zuing. in marg.; — sed falsa lectio est.

τούτου — προσβαλλόντων.] Editur *τέως ἀποδείξω*. quod de coniectura emendavi. — In superiore periodo *ἕως* in *τέως* abierat.

ι'. Τὰ δὲ ἄρθρα ὧδε ἐγένετο· ὅτε τὰ ὀστέα ξυνίστατο, ὁκόσα αὐτῶν λιπαρὰ ἦν, τάχιστα ἐξεκαύθη, ὥσπερ πρόσθεν λέλεκται ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ· ὁκόσον δ' αὐτῶν κολλῶδες ἦν, τοῦτο δὴ οὐκ ἠδύνατο ἐκκαυθῆναι, ἀλλὰ μεταξὺ ἀποληφθὲν τοῦ καιομένου καὶ ξηραινομένου ὑπὸ τοῦ θερμοῦ νεῦρα καὶ σίαλον ἐγένετο· τὸ δὲ σίαλον, — ὁκόσον τοῦ κολλώδεος ὑγρότατον ἦν, τόδε θερμαινόμενον παχύτερον ἐγένετο ὑγρὸν ἐόν· καὶ ἀπὸ τούτου σίαλον ἐγένετο.

10. Articuli vero hunc in modum producti sunt. Quando ossa constituta sunt, quod quidem in his pingue fuit, celerrime exustum est, quemadmodum superiore sermone a nobis dictum est. Quod autem ex his glutinosum erat, id cum peruri nequiret, medio loco inter ustum et exsiccatum comprehensum, a calido in nervos et mucum transiit. In mucum vero, quatenus quod ex glutinoso humidissimum est, calefactum crassius evasit, cum humidum esset, indeque mucus exstitit.

ια'. Οἱ δὲ ὄνυχες ἀπὸ τούτου ἐγένοντο τοῦ κολλώδεος· ἀπὸ γὰρ τῶν ὀστέων καὶ τῶν ἄρθρων αἰεὶ τὸ ὑγρότατον αὐτοῦ ἀπιὸν κολλῶδες γίγνεται, ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ξηραινόμενον καὶ ἐξαυαινόμενον θύραζε ἐς ὄνυχας.

11. Ex hoc ipso autem glutinoso ungues producti sunt. Quod enim in eo maxime est humidum ab ossibus et articulis semper in ungues foras secedit glutinosum factum, quippe a calido exsiccatum et arefactum.

ιβ'. Οἱ δὲ ὀδόντες ὕστερον γίγνονται διὰ τόδε· ἀπὸ τῶν ὀστέων τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τοῖν γνάθοιν ἡ αὔξησις γίγνεται· τοῦ κολλώδεος καὶ τοῦ λιπαροῦ τὸ ἐνεὸν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ ξηραινόμενον ἐκκαίεται καὶ γίγνεται ὀδόντες σκληρότεροι τῶν ἄλλων ὀστέων, ὅτι οὐκ ἔνεστι τοῦ ψυχροῦ. Καὶ οἱ μὲν πρῶτοι ὀδόντες φύονται ἀπὸ τῆς διαίτης τῆς ἐν τῇ μήτρῃ, καὶ, ἐπὴν γένηται, ἀπὸ τοῦ γάλακτος θηλάζοντι τῷ παιδίῳ· ἐπειδὰν δὲ οὗτοι ἐκπέσωσι, ἀπὸ τῶν σιτίων καὶ τῶν ποτῶν· ἐκπίπτουσι δὲ ἐπειδὰν ἑπτὰ ἔτεα ἔῃ τῆς πρώτης τροφῆς, ἔστι δὲ καὶ οἷς πρότερον, ἢν ἀπὸ νοσερῆς τροφῆς φυῶσι· τοῖσι δὲ πλείστοισι, ἐπειδὰν ἑπτὰ ἔτεα γένηται· οἱ δὲ μεταφυέντες ξυγκαταγηράσκουσι, ἢν μὴ ὑπὸ νόσου διαφθαρῶσι.

12. Dentes autem postremi illam ob causam gignuntur. Ex capitis et maxillarum ossibus incrementum fit; glutinosum et pingue, quod inest a calido exsiccatum exuritur et fit dentes reliquis ossibus duriores, quoniam nihil frigidi inest. Ac primi quidem dentes ex victus ratione in utero nascuntur, et ubi in lucem editus est puer, ex lacte, dum mammam sugit. Cum vero hi exciderint, ex cibo et potu. Excidunt autem ubi septem anni sunt primi alimenti, nonnullis etiam citius, si ex morbido alimento pullularint; plurimis vero, cum ad annos septem pervenerint. At qui postea nascuntur, ad senectutem usque remanent, nisi ex morbo corrumpantur.

ιγ'. Διὰ δὲ τοῦτο φύονται οἱ ὀδόντες ὕστερον τῶν ἄλλων· ἐν τῇ γνάθῳ φλέβες εἰσὶ

13. Illam vero ob causam dentes reliquis partibus tardius oriuntur: in maxilla inferiore

10. τὰ δὲ — ἐγένετο.] Pro ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ E. P.' ἐν τῷ περὶ φύσιος παιδίου. Tum τοῦτο δή Lind., Mack., τοῦτο δέ cett.; — ἀπολειφθέν C., ἀποκλεισθέν Lind., Mack. Copula ante ξηραινομένου in vulg. om., sed eam dudum restituerunt interpretes. Dein τὸ δὲ σίαλον om. Lind. et ὁκόσον δὲ τοῦ κ. scribit; — τόγε θερμαινόμενον idem.

11. οἱ δὲ — ὄνυχας.] αὐτέων Corn. pro αὐτέου; — θυράζε ὄνυχες C., Ald., Littr., quod mihi non praeferendum videtur prae vulgata. Ceteri ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ξηραινόμενον; necessario ὑπό legendum est.

12. οἱ — ψυχροῦ.] καὶ τοῦ λιπαροῦ Calv., Zuing. in marg., Lind., Mack., Littr.; vulgo om.; — καὶ γίνονται ὀδόντες vulgo, γίνεται in his Aldina, quam sequor; — ἔνεστι C., Littr., ἔστι vulg.

καὶ οἱ μὲν — διαφθαρῶσι.] τῆς ante ἐν τῇ μήτρῃ C., Littr., vulgo om.; — ἐπειδὰν ἐπὶ τὰ ἔτεα vulg.; emendavit Coraës; — εἴη vulg., ἔῃ Littr.; — ἦν C., Ald. pro ἤν; — φύσωσιν vulg.; emendavit Littr.; — μεταφύοντες vulg., μεταφυέοντες C., Littr.; aut μεταφύντες, aut μεταφυέντες legendum.

13. διὰ δὲ — ἔνι.] Vulgo καὶ ἐν τῇ κάτω κοιλίῃ (ἐκ τῆς κάτω κοιλίης Corn., Mack.); emendavit Littréus. Post παρέχουσι ceteri τῷ ὀστέῳ, sed μούνοισι est dativus ad παρέχουσι referendus, τῷ ὀστέῳ emblema est alienum et ineptum, quod

τῇ κάτω κοῖλαι καὶ μούνοισι τῶν ὀστέων αὗται τὴν τροφὴν παρέχουσι· τὰ δὲ ὀστέα τοιαύτην αὔξησιν, ὁποῖά περ ἐστι, καὶ τὰ ἄλλα δὲ πάντα τοιαύτην ἀποδίδωσι αὔξησιν, ὁποῖα αὐτά ἐστι· καὶ γὰρ αἱ φλέβες αἱ ἐκ τῆς νηδύος καὶ τῶν ἐντέρων, εἰς ἃ ξυλλέγεται τὰ σιτία καὶ τὰ ποτὰ, ἐπειδὰν θερμανθῇ ταῦτα, ἕλκουσι τὸ λεπτότατον καὶ τὸ ὑγρότατον· τὸ δὲ παχύτατον αὐτοῦ καταλείπεται, καὶ γίγνεται κόπρος ἐν τοῖσι ἐντέροισι τοῖσι κάτω· τὸ δὲ λεπτότατον αἱ φλέβες ἕλκουσι ἐκ τῆς νηδύος καὶ τῶν ἐντέρων τῶν ἄνωθεν τῆς νήστιος, θερμαινομένων τῶν σιτίων· ἐπὴν δὲ περήσῃ τὴν νῆστιν, ἐς τὰ κάτω ἔντερα ξυνεστράφῃ, καὶ κόπρος ἐγένετο· ἡ δὲ τροφὴ ἐπειδὰν ἀφίκηται ἐς ἕκαστον, τοιαύτην ἀπέδωκε τὴν ἰδέην ἑκάστου ὁκοῖά περ ἦν· ἀρδόμενα γὰρ ὑπὸ τῆς τροφῆς αὔξεται ἕκαστα, τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ κολλῶδες καὶ τὸ λιπαρὸν καὶ τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν καὶ τὰ ὀστέα καὶ τὰ ἄλλα ξύμπαντα, ὁκόσα ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔνι. Διὰ τοῦτο ὕστερον οἱ ὀδόντες φύονται· εἴρηται δέ μοι καὶ πρότερον ὅτι μοῦναι τῶν ὀστέων αἱ γνάθοι φλέβας ἔχουσι αὐταὶ ἐν ἑωυτῇσι· καὶ διὰ τοῦτο τροφὴ ἕλκεται πλέον ἢ ἐς τὰ ἄλλα ὀστέα. Καὶ πλέονα τὴν τροφὴν ἔχοντα καὶ ἀθροωτέρην τὴν ἐπιρροὴν, ἀποτίκτει αὔξησιν αὐτὰ ἀφ' ἑωυτῶν τοιαύτην οἷά πέρ ἐστι αὐτὰ, ἕως ἂν περ καὶ ὥνθρωπος ὅλος αὐξάνηται. Αὐξάνεται δὲ ἐπὴν γένηται ἐπίδηλος· ἐπίδηλος δὲ μάλιστα γίγνεται ἀπὸ ἑπταετέος μέχρι τεσσαρεσκαιδεκαετέος, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ οἵ τε μέγιστοι τῶν ὀδόντων φύονται καὶ οἱ ἄλλοι πάντες, ἐπὴν ἐκπέσωσι οἳ ἐγένοντο ἀπὸ τῆς τροφῆς τῆς ἐν τῇ μήτρῃ. Αὐξάνεται δὲ καὶ ἐς τὴν τρίτην ἑβδομάδα, ἐν ᾗ νεηνίσκος γίγνεται, μέχρι τεσσάρων ἢ πέντε ἑβδομάδων· καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ δὲ ἑβδομάδι ὀδόντες φύονται δύο τοῖσι

venae sunt cavae, quae solis ex ossibus his alimentum praebent. Ossa autem qualia quidem sunt, tale dant incrementum, ut et reliqua omnia tale exhibent incrementum, qualia ipsa exsistunt. Venae enim, quae per ventrem et intestinum feruntur, in quibus cibi et potus coacervantur, ubi hi incaluerint, id quod est tenuissimum et humidissimum attrahunt, crassissimum autem isthic relictum in inferioribus intestinis in stercus abit. Tenuissimum, inquam, venae trahunt ex ventre et intestinis, quae supra ieiunum sunt, ubi cibi incaluerint. Qui superato ieiuno in inferiora intestina collecti in stercus abeunt. At postquam alimentum eo pervenerit, unumquodque eam quam habuerat formam cuique reddit. Irrigata namque alimento singula incrementum accipiunt, calidum, frigidum, glutinosum, pingue, dulce, amarum et ossa et reliqua omnia, quae in homine insunt. Hac de causa posterius dentes producuntur. Dictum autem a me etiam est antea maxillas solas inter ossa venas in sese habere, ut proinde copiosius ad eas alimentum quam ad reliqua ossa trahatur. Et quia copiosius habent alimentum et uberiorem affluxum, eae tale ex se incrementum pariunt, quales sane ipsae exsistunt, quamdiu totus etiam homo augetur. Increscit autem ubi praecipue adolescere cernitur, quod praecipue a septenario ad decimum quartum annum apparet. Quo tempore tum maximi, tum ceteri omnes dentes producuntur, postquam exciderint qui ab alimento ex utero orti sunt. Increscit autem et ad tertium annorum septenarium, in quo adolescens evadit, ad quartum usque quintumve septenarium. Quin etiam hominibus plerisque quarto septenario duo dentes enascuntur, qui *dentes sapientiae* vocantur.

reieci; — καὶ τῶν ἐντέρων L., Corn., Zuing. in marg., alii et Littr., καί om. vulg.; — κατασήπεται Corn. pro καταλείπεται otiose; — ἄνωθεν [μᾶλλον] τῆς ν. Lind.; — ἐς ἕκαστον C., Littr., ἐς om. vulg.; — ἐνῇ vulg., ἔνι Littr.

καὶ — ὀστέα.] αὗται ἐν ἑωυτοῖσι (ἑωυτῇσι Lind., Mack.) vulgo; αὗται emendavit Littr.

αὐξάνεται — σωφρονιστῆρες.] τεσσαρεσκαιδεκαταῖοι vulg., quod tamen interpretes non fefellit; cum Lind., Mack., Littréo sequor L.; — τῆς ante τροφῆς om. C. — De meo in postrema periodo τεσσάρων ἢ πέντε scripsi pro τεσσάρων καὶ πέντε.

πολλοῖσι τῶν ἀνθρώπων· οὗτοι καλέονται σωφρονιστῆρες.

ιδ'. Αἱ δὲ τρίχες φύονται ὧδε· ὀστέα εἰσὶ καὶ ἐγκέφαλος, ἀφ' ὧν ἡ τοιαύτη αὔξησις, ὅτι τὸ πέριξ κολλῶδες, ὅκως περ τοῖσι νεύροισι, καὶ τοῦ λιπαροῦ οὐκ ἔνεστι· εἰ γὰρ ἐνῆν τοῦ λιπαροῦ, ἐξεκαίετο ἂν ὑπὸ τοῦ θερμοῦ. Τάχα δὲ θαυμάσειε ἄν τις ὅτι καὶ ἐν τῇσι μασχάλῃσι καὶ ἐν τῷ ἐπισείῳ τρίχες πολλαὶ καὶ ἐν τῷ σώματι παντί· ὡυτὸς δὲ λόγος περὶ τούτου· ὅπου τυγχάνει τοῦ σώματος τὸ κολλῶδες ὄν, ἐνταῦθα αἱ τρίχες γίγνονται ὑπὸ τοῦ θερμοῦ.

ιε'. Ἀκούει δὲ διὰ τόδε· τὰ τρήματα τῶν οὐάτων προσήκει πρὸς ὀστέον σκληρόν τε καὶ ξηρὸν, ὅμοιον λίθῳ· τοῦτο δὲ, πέφυκε πρὸς τὸ ὀστέον κοίλωσις σηραγγώδης· οἱ δὲ ψόφοι ἀπερείδονται πρὸς τὸ σκληρόν· τὸ δὲ ὀστέον τὸ κοῖλον ἐπηχεῖ διὰ τοῦ σκληροῦ· τὸ δὲ δέρμα τὸ πρὸς τῇ ἀκοῇ πρὸς τῷ ὀστέῳ τῷ σκληρῷ λεπτόν ἐστι ὥσπερ ἀράχνιον, ξηρότερον τοῦ ἄλλου δέρματος. Τεκμήρια δὲ πολλὰ ὅτι τὸ ξηρότατον ἠχεῖ μάλιστα· ὅταν δὲ μέγιστον ἠχήσῃ, τότε μάλιστα ἀκούομεν. Καὶ εἰσί τινες οἳ ἔλεξαν φύσιν ξυγγράφοντες ὅτι ὁ ἐγκέφαλός ἐστι ὁ ἠχέων· τοῦτο δὲ οὐκ ἂν γένηται· αὐτός τε γὰρ ὁ ἐγκέφαλος ὑγρός ἐστι, καὶ μῆνιγξ περὶ αὐτόν ἐστι ὑγρὴ καὶ παχεῖα καὶ περὶ τὴν μήνιγγα ὀστέα· οὐδὲν οὖν τῶν ὑγρῶν ἠχεῖ, ἀλλὰ τὰ ξηρά· τὰ δὲ ἠχέοντα ἀκοὴν ποιεῖ.

ις'. Ὀσφραίνεται δ' ὁ ἐγκέφαλος ὑγρὸς ἐὼν αὐτὸς τῶν ξηρῶν, ἕλκων τὴν ὀδμὴν ξὺν τῷ ἠέρι διὰ τῶν βρογχίων ξηρῶν ἐόντων· προήκει γὰρ ὁ ἐγκέφαλος τῆς ῥινὸς ἐς τὰ κοῖλα καὶ ταύτῃ αὐτῷ οὐκ ἔστι ἐπίπροσθεν

14. Capilli autem ad hunc modum oriuntur: ab ossibus et cerebro eiusmodi incrementum provenit, quia circumcirca glutinosum adest, quemadmodum in nervis, et pinguedinis nihil inest. Si quid enim pinguis inesset, a calido exustum esset. Ac fortasse miretur aliquis etiam in axillis et pube et reliquo corpore pilos multos succrescere. At huius rei eadem est ratio: ubicumque in corpore glutinosum exsistit, ibi pili a calore gignuntur.

15. Hanc vero ob causam auditio fit. Aurium foramina ad os durum et siccum lapidi simile perveniunt, cui cavitas fistulosa addita est. Soni autem in durum impingunt et os cavum per ipsum durum resonat. Pellicula vero in ipso meatu auditorio iuxta os durum tenuis est ad instar telae aranei prae reliquis pellucidis siccior. Quod autem siccissimum est, id ad sonum concipiendum maxime facere, multis argumentis comprobari potest. Cum ergo plurimum resonat, tum maxime audimus. Etsi nonnulli naturae historiam scriptis mandantes cerebrum ipsum sonum facere dixerunt, quod tamen nullo modo fieri potest. Cerebrum enim ipsum humidum est et ipsum ambiens membrana humida et crassa eamque ossa circumdant. Atqui nullum humidum sonum facit, sed quae sicca sunt. Quae vero resonant auditionem faciunt.

16. At vero cerebrum odoratur arida cum humidum ipsum sit; odorem cum aëre per corpora cartilaginea, quae sicca sunt, attrahens. Cerebrum enim ad nasi cava protenditur, qua parte nullum os ei obtenditur, sed mollis car-

14. *αἱ δὲ τρίχες — θερμοῦ.*] Ceteri *ὅτι τοῦ πέριξ κολλώδεος*, quod ineptum, quare correxi. Ceteri *ἐκ τοῦ θερμοῦ*, quod non fero, *ὑπό* repono.

τάχα — θερμοῦ.] *εἰσίν οἷσιν* (*οἷσιν* om. Ald.) *οὗτος λόγος* vulgo: Littr. *εἰσιν· ὡυτὸς λόγος.* Equidem *εἰσι* repudio et *δέ* post *ὡυτός* infero.

15. *ἀκούει — δέρματος.*] *πρὸς ὀστέον* ceteri, ubi de meo *τό* dedi, *πρὸς ὀστέου* Ald.; — *πρὸς σκληρόν* Lind.; — *τὸ δὲ δέρμα* E., Littr., vulgo *δέ* om. — Ceteri *ξηρότατον τοῦ ἄλλου δέρματος*, sed ante *ξηρότατον* addunt *καί* Lind., Mack., quo opus non est, sed *ξηρότερον* scripsit auctor h. l.; superlativus paulo post sequenti originem debet.

τεκμήρια — ἀκούομεν.] *τό* ante *ξηρότατον* de meo; — *ἠχήσηται μάλιστα ἀκούωμεν* vulgo: emendationem loci e Kühniana recepit Littr.

καὶ εἰσί τινες — ποιεῖ.] *ἀλλὰ τὰ ξηρά* de meo; ceteri *τά* omm.

16. *ὀσφραίνεται — ὀστέου.*] *δέ* plene Mack.; — *τῶν ξηρῶν αὐτός* Ald., C.; — *ξηρῶν ἐόντων* om. Corn.; at non alienum est a rerum nexu; minus facile dixeris quid *βρόγχια* dicat propter imperfectam organi olfactus descriptionem: credo potius eum conchas ita appellare quam laminam superio-

ὀστέον οὐδὲν, ἀλλὰ χόνδριον μαλακὸν ὅκως περ σπόγγος, οὔτε κρέας οὔτε ὀστέον. Καὶ ὅταν μὲν ξηρὰ ᾖ τὰ κοῖλα τῆς ῥινὸς, ὀσμᾶσθαι τῶν ξηροτέρων αὐτὸς ἑωυτοῦ ἀκριβέστερός ἐστι· ὕδατος γὰρ οὐκ ὀδμᾶται· ὑγρότερον γάρ ἐστι τοῦ ἐγκεφάλου, ἐὰν μὴ σαπῇ· σηπόμενον γὰρ τὸ ὕδωρ παχύτερον γίγνεται καὶ τὰ ἄλλα πάντα· ὁκόταν δὲ ὑγρανθέωσι αἱ ῥῖνες, οὐ δύναται ὀσφραίνεσθαι· οὐ γὰρ τὸν ἠέρα ἕλκει αὐτὸς πρὸς ἑωυτόν. Ταύτῃ δὲ καὶ ὅταν ἀποτήκῃ ὁ ἐγκέφαλος πλεῖστον αὐτὸς ἀφ' ἑωυτοῦ ἐς τὴν ὑπερῴην καὶ τὴν φάρυγγα καὶ τὸν πνεύμονα καὶ ἐς τὴν ἄλλην κοιλίην, γιγνώσκουσι οἱ ἄνθρωποι καὶ φασὶ καταρρέειν ἐκ τῆς κεφαλῆς· καταρρέει δὲ καὶ ἐς τὸ ἄλλο σῶμα· καὶ ἔστι τροπὴ τοῦ θερμοῦ.

ιζ'. Ὁρῇ δὲ διὰ τοῦτο· ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου τῆς μήνιγγος φλὲψ καθήκει ἐς τὸν ὀφθαλμὸν διὰ τοῦ ὀστέου ἑκάτερον· διὰ τούτοιν τοῖν φλεβοῖν ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου διηθέεται τὸ λεπτότατον τοῦ κολλωδεστάτου· καὶ διὰ τοῦτο αὐτὸ περὶ ἑωυτὸ δέρμα ποιέει τοιοῦτον οἷόν περ αὐτό ἐστι τὸ διαφανὲς τοῦ ὀφθαλμοῦ τὸ πρὸς τοῦ ἠέρος, πρὸς ὃ προσβάλλει τὰ πνεύματα, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ὥσπερ περὶ τοῦ ἄλλου δέρματος ἔλεξα. Πολλὰ δὲ ταῦτ' ἐστὶ τὰ δέρματα πρὸ τοῦ ὁρέοντος διαφανέα, ὁκοῖόν περ αὐτό ἐστι· τούτῳ γὰρ τῷ διαφανέϊ ἀνταυγέει τὸ φῶς καὶ τὰ λαμπρὰ πάντα· τούτῳ οὖν ὁρῇ τῷ ἀνταυγέοντι· ὅ τι δὲ μὴ λαμπρόν ἐστι μηδὲ ἀνταυγεῖ, τούτῳ οὐχ ὁρῇ· τὸ δὲ ἄλλο τὸ περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς λευκὸν κρέας ἐστί. Ἡ δὲ κόρη καλεομένη τοῦ ὀφθαλμοῦ μέλαινα

tilago spongiae instar, quam neque carnem, neque os appellare queas. Et cum quidem narium cava sicca fuerint, ipsum per se exquisite magis rerum siccarum odorem percipit. Neque enim aquam olfacit, cum cerebro sit humidior, nisi computruerit. Putrefacta namque aqua crassior evadit et reliqua omnia. At cum nares humidae fuerint, olfacere nequit, cum ad se cerebrum aërem non attrahat. Hoc modo etiam cum cerebrum colliquatum plurimam materiem ex se in palatum et fauces et pulmonem reliquumque ventrem detruserit, percipiunt id homines et ex capite destillare dicunt, etsi in reliquum etiam corpus destillat: est autem caloris conversio.

17. At vero eam ob causam videt: a cerebri membrana vena ad utrumque oculum per os pertinet; per quas duas venas ex glutinoso, quod est maxime tenue ex cerebro veluti per colum transmittitur; atque ideo ipsum circum se tunicam, quae aëri obversatur et ad quam venti ingruunt, talem facit, quale est ipsum oculi pellucidum, eadem plane ratione quam de reliqua cute diximus. Sunt autem multae hae tunicae, quae oculi pellucido praetenduntur, ipsique sunt similes. In hoc enim pellucido lumen et splendida cuncta lucem reflectunt. Per hoc igitur, in quo lumen reflectitur, visio fit. Quod vero minime est splendidum, neque oblucet, per illud visio non fit. Reliquum circa oculos album caro est. Pupilla autem oculi nominata nigra ob id apparet, quod in fundo sita est et tunicae eam ambientes nigrae exsi-

rem ossis ethmoïdei. Nonnulla mss. *προσήκει*; — tum *ὀστέων* C., Ald.

καὶ ὅταν — πρὸς ἑωυτόν.] *τἄλλα* E.; — *δύνανται* Foës. in not., Lind.: non recipiendum est.

ταύτῃ — θερμοῦ.] codd. *ἀποτήκτῃ* et *ἀποτίκτῃ*, emendavit Foës. In fine loci *καὶ ἔστι τροπῷ*, (*τρόπος* Zuing., *τροπή* C., Zuing. in marg., Lind.) *τῷ θερμῷ* vulg.; — *καὶ ἔστι τῷ τρόπῳ θερμός* Corn.; — *καί ἐστι τροπὴ τῷ θερμῷ* Littr.; ego malui in hac lectione genitivum *τοῦ θερμοῦ* scribere.

17. *ὁρῇ — ἔλεξα.*] *ἑκατέρου* Calv.; — *ταύταιν ταῖν φλ.* ceteri; dualis formam solitam, quam supra etiam legimus, de meo dedi. Tum *αὐτὸ περὶ αὐτὸ* (*αὐτόν* Corn., Lind., Mack., Littr.) (*περὶ αὐτό* omm. codd. nonnulli, quos memorat Foës.) *δέρμα* vulg. Equidem in *περὶ αὐτό* non *περὶ αὐτόν* i. e. *περὶ τὸν ὀφθαλμόν* latere puto, sed *περὶ ἑωυτό* i. e. *περὶ τὸ λεπτότατον τοῦ κολλωδεστάτου*; — *οἷον περ* (*περ* om. Mack.) *περὶ* (*περί* om. Zuing. in marg. Littr.) *αὐτό* vulg.; — *τῷ πρὸς τοῦ ἠέρος* C.

πολλὰ — κρέας ἐστί.] *διαφανέος* vulg., *διαφανέως* P.', *διαφανέα* C., Ald.; — *αὐτῷ* pro *αὐτό* C.; — *ἀνταυγῇ* vulg., emendavit Foës. Fuit, qui pro *κρέας* coniiciebat *κέρας*; non credo *κρέας* tangendum esse.

ἡ δὲ κόρη — διαφανές.] *μέλαινα* cum L., Mack. lego, *μέλαν* vulg.; — *περὶ αὐτήν* L., *περὶ αὐτό* vulg. Post *μέ-*

φαίνεται διὰ τοῦτο, ὅτι ἐν βάθεϊ ἐστὶ καὶ χιτῶνες περὶ αὐτὴν εἰσὶ μέλανες· ἔστι δὲ οὐ μέλαν ὄψι, ἀλλὰ λευκὸν διαφανές. Τὸ δὲ ὑγρὸν κολλῶδες· πολλάκις γὰρ ὀπώπαμεν ἐπὶ ξυρραγέντος ὀφθαλμοῦ ἐξιὸν ὑγρὸν κολλῶδες· κὴν μὲν ᾖ ἔτι θερμὸν, ὑγρόν ἐστι· ἐπειδὰν δὲ ψυχθῇ, ἐγένετο ξηρὸν ὥσπερ λιβανωτὸς διαφανὴς, καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν θηρίων ὁμοῖόν ἐστι. Τὸν δὲ ὀφθαλμὸν ἀνιᾷ πᾶν ὅ τι ἂν ἐμπέσῃ καὶ τὰ πνεύματα προσβάλλοντα καὶ τὰ ἄλλα, ὅσα λαμπρότερα ἢ κατ' αὐτόν ἐστι, καὶ εἴ τις ἐγχρίσει, διὰ τόδε, ὅτι ὁμόχροια ἔνυγρός ἐστι, ὥσπερ τὸ στόμα καὶ ἡ γλῶσσα καὶ ἡ ἄλλη κοιλίη ἔνυγρά ἐστι.

stunt. Est autem ad conspectum non nigrum quid, sed album, pellucidum. Humidum vero glutinosum est: saepe enim conspeximus oculo disrupto prodiisse humorem glutinosum, qui quamdiu calidus est, liquidus exsistit, ubi vero perfrixit, siccus evadit ad instar thuris transparens. Quod in hominibus et feris ad eundem modum se habet. At oculo infestum est quidquid in eum incursat et venti et reliqua, quae plus splendent quam pro eius natura, et si quis fricet; idque hac de causa, quod superficies est humida, quemadmodum os et lingua et reliquus venter humida exsistunt.

ιη'. Διαλέγεται δὲ διὰ τὸ πνεῦμα ἕλκων ἔσω ἐς πᾶν τὸ σῶμα, τὸ πλεῖστον δὲ ἐς τὰ κοῖλα αὐτὸς ἑωυτῷ· αὐτὸ δὲ θύραζε ὠθεόμενον διὰ τὸ κενὸν ψόφον ποιέει· ἡ κεφαλὴ γὰρ ἐπηχεῖ. Ἡ δὲ γλῶσσα ἀρθροῖ προσβάλλουσα· ἐν τῷ φάρυγγι ἀποφράσσουσα καὶ προσβάλλουσα πρὸς τὴν ὑπερῴην καὶ πρὸς τοὺς ὀδόντας ποιέει σαφηνίζειν· εἰ δὲ μὴ ἡ γλῶσσα ἀρθροῖ προσβάλλουσα ἑκάστοτε, οὐκ ἂν σαφέως διαλέγοιτο ἀλλ' ἢ ἕκαστα φύσι τὰ μονόφωνα. Τεκμήριον δέ ἐστι τούτῳ οἱ κωφοὶ οἱ ἐκ γενετῆς· οὐ γὰρ ἐπίστανται διαλέγεσθαι, ἀλλὰ τὰ μονόφωνα μοῦνον φωνέουσι· οὐδ' εἴ τις τὸ πνεῦμα ἐκπνεύσας πειρῷτο διαλέγεσθαι. Δῆλον δὲ τόδε· οἱ ἄνθρωποι ὁκόταν βούλωνται μέγα φωνῆσαι, ἕλκοντες τὸ πνεῦμα τὸ ἔξω ὠθέουσι θυράζε καὶ φθέγγονται μέγα ἕως ἂν ἀντέχῃ τὸ πνεῦμα, ἔπειτα δὲ καταμαραίνεται τὸ φθέγμα· καὶ οἱ κιθαρῳδοὶ, ὁκόταν δέῃ αὐτοὺς μακροφωνέειν, ἐπ' ἄκρον ἑλκύσαντες τὸ πνεῦμα ἔσω πουλὺ ἐκτείνουσι τὴν ἐκφορὰν καὶ

18. Sermonis autem in homine causa est, quod ad totum corpus spiritum trahit, plurimum vero ad suas quisque cavitates. Is vero per inane foras pulsus strepitum facit; caput enim resonat. Lingua vero in faucibus interseptum suo appulsu format et ad palatum et dentes impingens clarum reddit; quod nisi lingua suo semper appulsu formaret, non distincte homo loqueretur, sed natura sua propria sibi sona per se emitteret. Cuius rei indicio sunt muti a primo ortu: hi enim distincte loqui nequeunt, sed sona singula per se tantum edunt. Neque vero si quis spiritu foras emisso loqui conetur, id facere queat, quod hinc constat: qui magnam volunt vocem edere, ii attractum externum spiritum foras propellunt et quamdiu perdurat spiritus, magnam vocem fundunt, quae postea deficit. Quin etiam citharoedi, si longe protractum sonum edere oporteat, spiritum intro summopere attrahunt et plurimum emittunt ac vociferantur vocemque, quamdiu spiritus suffecerit, magnam edunt; ubi vero spiritus defe-

λανες delevi scholion: χιτῶνα δὲ καλέομεν τὸ ἐνεὸν ὥσπερ δέρμα, — porro μέλαιναν ὄψει Mack.

τὸ δὲ ὑγρὸν — ὁμοῖόν ἐστι.] ἔστι δὲ ὑγρόν Lind.

τὸν δὲ ὀφθαλμὸν — ἔνυγρά ἐστι.] καὶ ἤν (εἴ C.) τις ἐν κρίσει (ἐγκρίσει pro ἐν κρίσει Lind., ἐκκρίσει codd. apud Foës. in not., Mack., ἐρωτήσῃ legisse videtur Corn.; ἐρωτήσει Zuing. in marg.) διὰ τόδε, ὅτι ὁμόχροια (addit ἔνυγρος Lind.) ἐστιν ὥσπερ; Littréus recepit ἔνυγρος Lindani et ἐγχρίσει recte scripsit; hunc sequor.

18. διαλέγεται — ἐπηχεῖ.] δὲ καί C.; — ἕλκον Zuing., ἕλκειν Zuing. in marg., Lind., Mack.; — εἴσω πᾶν vulgo, ἔσω ἐς πᾶν Littr. recte de suo.

ἡ δὲ γλῶσσα — μονόφωνα.] ἔν [τε] τῷ Lind., Mack.; — λάρυγγι Mack.

τεκμήριον — διαλέγεσθαι.] οὐ γὰρ ἐπίστανται cum Lind. dedi; οὐκ ἐπίστανται vulgo.

δῆλον δὲ — φθεγγόμενον.] ὡς ἀντέχῃ vulgo, quod in ὡς ἀντηχῇ mutant, sicuti infra ἀντηχῶσι pro ἀντέχωσι

φωνοῦσι καὶ φθέγγονται μέγα ἕως ἂν ἀντέχωσι τῷ πνεύματι, ἐπὴν δὲ τὸ πνεῦμα ἐπιλίπῃ, καταπαύονται· τούτοισι δῆλον ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ φθεγγόμενον. Εἶδον δὲ ἤδη οἳ σφάξαντες ἑωυτοὺς ἀπέταμον τὴν φάρυγγα παντάπασι· οὗτοι ζῶσι μὲν, φθέγγονται δὲ οὐδέν, ἤν μήτις ξυλλάβῃ τὸν φάρυγγα, οὕτω δὲ φθέγγονται· δῆλον δὲ καὶ τούτῳ, ὅτι τὸ πνεῦμα οὐ δύναται διατετμημένου τοῦ φάρυγγος ἕλκειν ἔσω ἐς τὰ κοῖλα, ἀλλὰ κατὰ τὸ διατετμημένον ἐκπνέει. Οὕτως ἔχει περὶ φωνῆς ἴσως καὶ διαλέξιος.

cerit, desinunt. Ex quibus manifestum est, spiritum vocem edere. Vidi praeterea quosdam, qui cum se ipsi iugulassent, guttur in totum sibi praesecuerant. Atque hi vivunt quidem, verum nullam vocem emittunt, nisi quis guttur constringat, ac tum demum ii vocem edunt. Hinc etiam constat quod praesecto summo gutture spiritus in cava interna attrahi nequit, sed per praesectam partem foras effertur. Ita sane de voce ac sermone res se habere videtur.

(ΠΕΡΙ ΑΙΩΝΟΣ.)

ιθʹ. Ὁ δὲ αἰών ἐστι τοῦ ἀνθρώπου ἑπταήμερος. Πρῶτον μὲν ἐπὴν ἐς τὰς μήτρας ἔλθῃ ὁ γόνος, ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσι ἔχει ὁκόσα περ ἐστὶ ἔχειν τοῦ σώματος· τοῦτο δέ τις ἂν θαυμάσειε ὅκως ἐγὼ οἶδα· πολλὰ δὲ εἶδον τρόπῳ τοιῷδε· αἱ ἑταῖραι αἱ δημόσιαι, αἵ τινες τούτων πεπείρηνται πολλάκις, ὁκόταν παρὰ ἄνδρα ἔλθωσι, γιγνώσκουσι ὁκόταν λάβωσι ἐν γαστρί· κἄπειτ' ἐνδιαφθείρουσι· ἐπειδὰν δὲ ἤδη διαφθαρῇ, ἐκπίπτει ὥσπερ σάρξ· ταύτην τὴν σάρκα ἐς ὕδωρ ἐμβαλὼν σκεπτόμενος ἐν τῷ ὕδατι εὑρήσεις ἔχειν πάντα τὰ μέλεα καὶ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς χώρας, καὶ τὰ οὔατα, καὶ τὰ γυῖα· καὶ τῶν χειρῶν οἱ δάκτυλοι καὶ τὰ σκέλεα καὶ οἱ πόδες καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν καὶ τὸ αἰδοῖον καὶ τὸ ἄλλο πᾶν σῶμα δῆλον. Εὔδηλον δὲ καὶ ὅταν λάβῃ ἐς γαστέρα τῇσι ἐπισταμένῃσι· αὐτίκα γὰρ ἔφριξε καὶ θέρμη καὶ βρυγμὸς

(DE AETATE.)

19. Hominum autem vita septem dierum numero circumscribitur. Ac primum quidem ubi genitura ad uterum pervenerit, habet intra septem dies quaecumque ex corpore habere possit. Id vero quomodo noverim fortasse quis mirabitur, verum multa ad hunc modum vidi: meretrices publicae, quae in se ipsae saepe id expertae sunt, ubi cum viro congressae sunt, noscunt quando conceperint vixque conceptum intra se perdunt. Quo postea iam perdito veluti caro excidit. Eam in aquam coniectam si accuratius inspexeris, membra omnia habere deprehendas et oculorum regiones et aures et brachia. Quin et manuum digiti et crura et pedes et pedum digiti et pudendum et reliquum totum corpus in conspicuo est. Liquido autem constat harum rerum peritis, quando conceperint: statim enim inhorrescit et incalescit et dentibus stridet et convulsio prehendit et totum

scribunt Lind, Littr., Calvum secuti. Falluntur: Foës. in Latinis recte expressit quod revocavi ἕως ἂν ἀντέχῃ, alter locus in vulgata recte se habet, nisi quod ὡς in ἕως ἂν est mutandum.

εἶδον δὲ — ἐκπνέει.] λάρυγγα Zuing., Mack. et iterum λάρυγγα C., Mack.; — δῆλον δὲ καὶ τοῦτο vulg., in quibus τούτῳ Littr.; — λάρυγγος codd. omnes, ubi, uti locis illis antecedentibus, φάρυγγος scripsi, quod Littr. etiam probat, licet non receperit.

19. ὁ δὲ αἰὼν — ἑπταήμερος.] Hoc caput a nonnullis separatim est editum, sub titulo περὶ αἰῶνος τοῦ ἀνθρώπου. Vid. prolegomena.

πρῶτον μὲν — σῶμα δῆλον.] ἐς τὰς ἡμέρας ἔλθῃ Ald., Zuing. in marg., ἐς τὰς ὑστέρας ἔλθῃ C.; — εὑρήσεις ἔχον C., εὑρήσεις ἔχειν vulg.; — πάντα μέλεα cett., τά de meo interposui. — Sed moneo de re, quam ceteroquin silens praeterire soleo, i. e.: omnes αἵ τινες αὐτέων πεπείρηνται: dedi τούτων, quia αὐτέων esset τῶν ἑταιρῶν, quod noster non voluit; αὐτῶν vero non congruit, sed τούτων, quare hoc dedi.

εὔδηλον — ἐπίσταμαι.] In τῇσι ἐπισταμένῃσι nota transitum a sing. num. ad pluralem et reditum postea ad singularem; credo auctorem ita revera scripsisse. Post αὐτίκα de meo γάρ interposui, quod periisse videbatur. Ceteri καὶ τὸ ἄρθρον καὶ τὸ σῶμα πᾶν, in quibus Corn. τὸ ἄρθρον reddit, quasi τὰ ἄρθρα legisset: Foës. in Oecon. τὸ ἄρθρον intelligit de articulo femoris capitis in acetabulo, quod tamen qua auctoritate faciat, non constat. Equidem perineptum iudico illud τὸ ἄρθρον, quin ne plurali quidem numero τὰ ἄρθρα melius congruet: me iudice repudiandum est; fortasse calami lapsu

καὶ σπασμὸς ἔχει, καὶ τὸ σῶμα πᾶν καὶ τὴν ὑστέρην ὄκνος· καὶ ὁκόσαι καθαραί εἰσι, τοῦτο πάσχουσι· ὁκόσαι δὲ παχεῖαι καὶ βλεννώδεις, οὐ γιγνώσκουσι αἱ πολλαί· ᾗ δέ μοι ἔδειξαν εἰδέναι, κατὰ τοῦτο δὴ καὶ ἐπίσταμαι. Δῆλον δὲ καὶ τῷδε, ὅτι ἑπτήμερος ὁ αἰών, εἴ τις ἐθέλοι ἑπτὰ ἡμέρας φαγέειν ἢ πιέειν μηδὲν, οἱ μὲν πολλοὶ ἀποθνήσκουσι ἐν αὐτῇσι· εἰσὶ δέ τινες καὶ οἳ ὑπερβάλλουσι, ἀποθνήσκουσι δ᾽ ὅμως· εἰσὶ δέ τινες οἳ καὶ ἐπείσθησαν ὥστε μὴ ἀποκαρτερῆσαι, ἀλλὰ φαγέειν τε καὶ πιέειν· ἀλλ᾽ ἡ κοιλίη οὐκέτι καταδέχεται· ἡ γὰρ νῆστις ξυνεφύη ἐν ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι· ἀλλὰ θνήσκουσι καὶ οὗτοι. Ἔστι δὲ καὶ τῷδε τεκμήρασθαι· τὸ παιδίον ἑπτάμηνον γενόμενον λόγῳ γεγένηται καὶ ζῇ καὶ λόγον ἔχει τοιοῦτον καὶ ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς ἑβδομάδας· ὀκτάμηνον δὲ γενόμενον, οὐδὲν βιοῖ πώποτε· ἐννέα δὲ μηνῶν καὶ δέκα ἡμερέων γόνος γίγνεται καὶ ζῇ, καὶ ἔχει τὸν ἀριθμὸν ἀτρεκέα ἐς τὰς ἑβδομάδας· τέσσαρες δεκάδες ἑβδομάδων ἡμέραι εἰσὶ διηκόσιαι ὀγδοήκοντα· ἐς δὲ τὴν δεκάδα τῶν ἑβδομάδων ἑβδομήκοντα ἡμέραι. Ἔχει δὲ καὶ τὸ ἑπτάμηνον γενόμενον τρεῖς δεκάδας ἑβδομάδων, ἐς δὲ τὴν δεκάδα ἑκάστην ἑβδομήκοντα ἡμέραι, τρεῖς δεκάδες δὲ ἑβδομάδων αἱ ξύμπασαι δέκα καὶ διηκόσιαι. Καὶ αἱ νοῦσοι οὕτω τοῖσι ἀνθρώποισι αἱ ὀξύταται γίγνονται, ἡμερέων παρελθουσέων, ἐν τῇσι ἀνακρίνονται καὶ ἀπέθανον ἢ ὑγιέες ἐγένοντο, τεσσάρων, ἡμίσεος ἑβδομάδος· καὶ δευτεραῖαι ἐν μιᾷ ἑβδομάδι· καὶ τριταῖαι ἕνδεκα ἡμέρῃσι, ἐν μιᾷ ἑβδομάδι καὶ ἡμίσεϊ ἑβδομάδος· καὶ τεταρταῖαι ἐν

corpus et uterum torpor detinet. Ac hoc quidem patiuntur quae purae sunt, quaecumque vero crassae et mucosae plerumque non noverunt. Qua vero ratione se scire mihi monstraverunt, eadem item novi. Quod vero hominis vita septem dierum numero circumscribitur, hinc quoque manifestum est. Plerique quidem ex his, qui septem diebus nihil edere aut bibere volunt, in his moriuntur; quodsi quis eos superaverit, nihilominus moriuntur. Nonnullis etiam ne per inedia a vita discederent sed ut comederent et biberent persuaserunt, verum venter non amplius admittit; ieiunum enim intestinum in his diebus coalescit; quin hi etiam moriuntur. Quin idem hinc quoque coniicere licet: puer septimo mense natus certa ratione in lucem prodiit et vitalis est, cum is rationem et numerum exacte ad hebdomadas respondentem habeat. Octavo autem mense natus nullus unquam vixit. Novem autem mensium et decem dierum foetus editur et vitalis est et numerum ad hebdomadas exacte respondentem habet. Quatuor nempe decades hebdomadum dies sunt ducenti et octaginta. Hebdomadum autem decuriam dies septuaginta constituunt. At septimo mense editus partus tres hebdomadum decurias obtinet et ad unamquamque decuriam dies concurrunt septuaginta. Tres ita hebdomadum decuriae in totum dies ducentos decem faciunt. Quin etiam morbi acutissimi ad hunc modum hominibus accidunt, volventibus diebus, in quibus iudicantur et moriuntur aut convalescunt, quatuor, seu dimidio hebdomadis. Ac secundo loco in una hebdomade. Tertio

librarii τὸ σῶμα scribere volentis natum est. Dein καθαραί εἰσι καὶ μὴ ὑγραί ex Zuing. marg. et C. dedit Littr.; equidem καὶ μὴ ὑγραί recipere nolo; — πάσχουσι ante παχεῖαι ex vulgata recte sustulisse mihi videtur Littréus. Porro οὐ γινώσκουσι τούτων τῶν γυναικῶν πολλαί vulgo: equidem τούτων τῶν γυναικῶν pro emblemate alieno repudio, sed αἱ ante πολλαί repono. Denique εἰδέναι inferri solet post ἐπίσταμαι, quo loco quid significare debeat, non intelligo; transtuli in sedem, unde eò devenisse videbatur.

δῆλον δὲ — καὶ οὗτοι.] δῆλον δὲ καί C., Littr., ceteri καί omm.; — τόδε vulg., τῷδε Littr.; — ἑπταήμερος Zuing.. Mack.; — ἐθέλοι C., ἐθέλει cett.; — ἑπτ᾽ ἡμέρας C.

ἔστι δὲ καὶ — ἡμέραι.] τόδε vulgo, τῷδε Littr.; — ἑπτάμηνον γόνον γενόμενον vulgo, quum vero γόνον non ferret Littr., γόνος γενόμενος scripsit. Mihi γόνον repudiandum est visum; docet nempe sequens ὀκτάμηνον δὲ γενόμενον. — Tum διακόσια E.; — ἑβδομήκοντα C., Ald., Zuing. in marg.

καὶ αἱ νοῦσοι — ἑβδομάδος.] αἱ ante ὀξύταται de meo; dein γίνονται ἡμερέων παρελθουσέων (addit τὸ ἥμισυ ἑβδομάδος ἢ μιᾶς Corn.) ἐν τῇσι ἀνακρίνονται καὶ ἀπέθανον ἢ ὑγιέες ἐγένοντο καὶ τριταῖοι (τριταῖαι C., Ald., Zuing.) (addit ἐν Mack.) ἕνδεκα ἡμέρῃσιν ἐν (ἢ pro ἐν Lind., Mack.) μιᾷ ἑβδομάδι καὶ ἥμισυ ἑβδομάδος καὶ τεταρταῖοι (τεταρταῖαι C. E., edd. antt., Zuing.) ἐν δυσὶν (ἕνδεκα pro ἐν δυσίν Calvus) ἑβδομάσιν· καὶ αἱ πεμπταῖαι (οἱ πεμπταῖοι Lind.) ἐν δυσὶν δέουσαι (δεούσῃσι P.′, Foës. in not. Lind., Mack.) εἴκοσιν (εἰκός C.) ἡμέρῃσιν vulgo. — Locum emendavit Littr. conferens Prognostici cap. 37.; equidem de eius

δυσὶ ἑβδομάσι· καὶ πεμπταῖαι ἐν δυσὶ δεούσῃσι εἴκοσι ἡμέρῃσι, δυοῖν τε ἑβδομάδοιν καὶ ἡμίσεϊ ἑβδομάδος. Αἱ δὲ ἄλλαι νοῦσοι οὐκ ἔχουσι διάγνωσιν ἐν ὁκόσῳ ὑγιέες ἔσονται ἀποφαίνεσθαι. Οὕτω δὲ καὶ τὰ ἕλκεα τὰ μεγάλα τὰ ἐν τῇ κεφαλῇ καὶ τὰ ἐν τῷ ἄλλῳ σώματι τεταρταῖα φλεγμαίνειν ἄρχεται, ἐν ἑπτὰ δὲ καθίστανται φλεγμήναντα καὶ ἐν τεσσαρεσκαίδεκα καὶ ἐν εἴκοσι δυοῖν δεούσῃσι. Ἢν δέ τις ἀνακῶς θεραπεύῃ καὶ μὴ καταστῇ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τὰ ἐν τῇσι κεφαλῇσι μεγάλα ἕλκεα, ἀποθνήσκουσι οἱ ἄνθρωποι.

intra dies undecim, intra hebdomada unam cum dimidia. Et quarto loco intra duas hebdomadas; et quinto in duodeviginti diebus, duabus nempe hebdomadis cum dimidia. Ceteri vero morbi non certo dignoscere sinunt intra quod tempus sani futuri sint. Ad eundem autem modum ulcera quoque magna in capite et reliquo corpore quarto die inflammatione tentari incipiunt, septimo vero inflammatio sedatur aut decimoquarto aut duodevigesimo. Quodsi quis diligentem curam adhibeat, neque ulcera capitis magna hoc tempore sedentur, homines moriuntur.

Θαυμάσειε δ' ἂν τις καὶ τοῦτο ὅστις ἂν ἄπειρος ᾖ, εἰ ἑπτάμηνον γίγνεται παιδίον· ἐγὼ μὲν οὖν αὐτὸς ὄπωπα καὶ συχνά· εἰ δέ τις βούλεται καὶ τοῦτο ἐλέγξαι, ῥηΐδιον· πρὸς τὰς ἀκεστρίδας, αἳ πάρεισι τῇσι τικτούσῃσι, ἐλθὼν πυθέσθω. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλο τεκμήριον· τοὺς ὀδόντας οἱ παῖδες ἑπτὰ ἐτέων διελθόντων πληροῦσι καὶ ἐν ἑπτὰ ἔτεσι εἰσὶ δὴ λόγῳ καὶ ἀριθμῷ ἀτρεκέως δεκάδες ἑβδομάδων ἓξ καὶ τριήκοντα καὶ ἥμισυ δεκάδος, ἑβδομάδες πέντε καὶ ἑξήκοντα καὶ τριηκόσιαι. Τῆς δὲ φύσιος τὴν ἀνάγκην, διότι ἐν ἑπτὰ τούτων ἕκαστα διοικεῖται, ἐγὼ φράσω ἐν ἄλλοισι.

Ac fortasse quis harum rerum imperitus mirabitur foetum septimo mense nasci, at id quidem ipse saepius vidi. Quodsi quis volet, id facile deprehendet, obstetrices, quae parturientibus praesunt, adeundo et percontando. Est vero et aliud argumentum: pueri septimo anno exacto dentes explent et in annis septem ratione et numero exacte insunt sex decades hebdomadum et triginta cum dimidio decadis; hebdomades vero trecentae et sexaginta quinque. Quare vero necessario septenariis singula illa a natura regantur alias declarabo.

lectione non deflecto, nisi quod *αἱ* ante *πεμπταῖαι* exemi. Tum vero *ἥμισυ* cett., ubi ego *ἡμίσεος*, *ἡμίσεϊ* de meo. Littréum advertit *τῇσι* pro *ᾗσι* in hisce, cuius rei exempla rarissima apud hos medicos; me item advertit *ἀνακρίνονται* pro *κρίνονται*, quod nusquam legere me memini. Nescio fere num talia scriptori, an librariis debeantur.

αἱ δὲ ἄλλαι — ἀποφαίνεσθαι.] *οὐκ ἔχουσι διὰ γνώμην* vulgo. Equidem repono *οὐκ ἔχουσι διάγνωσιν.*

οὕτω — δεούσῃσι.] *οὕτω δὲ ἔχουσι* C.; — nolui *ἔχουσι* recipere cum Littréo; — *καὶ ἐν εἴκοσι* sub finem loci interpretes veteres iam addiderunt.

ἢν δέ τις — οἱ ἄνθρωποι.] *ἀνακῶς* exponit Erotianus et *λέξιν* Doricam esse dicit.

θαυμάσειε — πυθέσθω.] *αὐτὸς ὄπωπα* C., Littr., *αὐτὸ ὄπωπα* vulg.

ἔστι — τριηκόσιαι.] *ἔστι δή* Lallem., *ἔστι δέ* vulgo; de meo *εἰσὶ δή* scripsi; — *δεκάδες ἑβδομάδων ἑξήκοντα* (*ἑβδομάδες πεντήκοντα* pro *δεκ. ἑβδ. ἑξήκ.* Zuing.) *καὶ τριηκόσιαι* (*ἑβδομάδες πέντε καὶ τριήκοντα* pro *δεκ. ἑβδ. ἓξ καὶ τριηκόσιαι* Mack.) vulg. — Corrupta recte restituere mihi visus est Littréus, e cuius lectione descripsi.

ΠΕΡΙ ΕΠΤΑΜΗΝΟΥ.

α΄. Οἱ δὲ ἑπτάμηνοι γίγνονται ἐκ τῶν ἑκατὸν ἡμερέων καὶ ὀγδοήκοντα καὶ δύο καὶ ἡμίσεος καὶ προσεόντος μορίου· ἢν γὰρ τοῦ πρώτου [1] λογίσῃ μηνὸς πεντεκαίδεκα ἡμέρας, [2] τῶν δὲ πέντε μηνῶν ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑπτὰ καὶ ἥμισυ ἡμέρης, — [3] ἐν γὰρ ἑξήκοντα μιῆς δεούσῃσι ἐγγύτατα δύο μῆνες ἐκτελεῦνται, — ἐς τὸν ἕβδομον μῆνα περιγίγνονται ἡμέραι πλέονες ἢ εἴκοσι, [4] ἐς ἥμισυ τοῦ ἐνιαυτοῦ [5] τῆς ἡμέρης μέρεος τῷ μέρεϊ προσγιγνομένου. Ὁκόταν [6] οὖν ἐς τὴν ἀρχὴν τῆς τελειώσιος ἔλθῃ, ἁδρυνομένου τοῦ ἐμβρύου καὶ τὴν ἰσχὺν πουλὺ ἐπιδιδόντος ἐν τῇ τελειώσι μᾶλλον ἢ ἐν τοῖσι ἄλλοισι χρόνοισι, οἱ ὑμένες, ἐν οἷσι τὴν ἀρχὴν ἐτράφη, ὥσπερ [7] τῶν ἀσταχύων, ὁπότε ἐξεχάλασαν πρόσθεν ἀναγκαζόμενοι ἢ τελείως ἐξαδρυνθῆναι τὸν καρπὸν, — τὰ μὲν ἰσχυρότατα καὶ ἁδρότατα τῶν ἐμβρύων [8] βιησάμενα καὶ διαρρήξαντα τοὺς ὑμένας ἠνάγκασε τὸν τόκον γενέσθαι.

DE SEPTIMESTRI PARTU.

1. Septimestres nascuntur diebus centum et octoginta duobus et dimidio et insuper addita quadam diei particula. Si enim primi mensis dies quindecim supputaveris, quinque vero mensium dies centum quadraginta septem et dimidium, — sexaginta namque diebus uno dempto fere duo menses constant, — ad septimum mensem supersunt dies plus quam viginti, quum ad annum dimidium pars diei parti accedat. Cum igitur ad initium perfectionis pervenerit, foetu maturescente et robore multum crescente idque magis in ipsa perfectione quam reliquis temporibus, membranas, in quibus principio enutriebantur, — non secus ac spicarum, quando coactae prius quam maturuerit fructum dimiserunt, — robustissimi et maxime pleni foetus vi illata disrumpunt et partum, ut fiat, cogunt.

[1] λογισάμενος πεντ. — [2] τῶν — ἡμέρης om. — [3] ἢν γάρ. — [4] ἐς om. — [5] καὶ τῆς ἡμ. τοῦ μ. τῷ μ. πιστῷ γινομένῳ. — [6] οὖν om. — [7] καὶ τῶν. [8] βιασάμενα.

1. *οἱ δὲ — προσγιγνομένου.*] ἑπταμήνων D. J.; — καὶ προσόντος vulg., καί omm. codd. 6. apud Littr. et Voss., sed καὶ ἡμίσεος καὶ προσόντος Corn., Mack., recte me iudice, modo computes numerum dierum; — Ionice προσεόντος se scribere e Galeno monet Littr.; — τῶν — ἡμέρης, uti V., omm. B. D., ubi rest. al. m., F. G. H. I. J. — Dein ἢ γὰρ ἑξ. vulg., sed ἐν C., Lind., Mack., Littr.; — μίῃσι C.; — δεούσης ἡμέρης vulgo, δεούσῃσι ἡμέρῃσι e libris non paucis Littréus; malui tamen ἡμέρῃσι omittere. quum nomen tam frequenter repetatur. — Ante ἐς τὸν ἕβδομον vulgo, οὕτως οὖν τούτων ἐόντων, pro quo certe οὕτως οὖν τούτων ἐχόντων scriptum fuerit, sed ἐκ τελευταίων δὲ οὖν τουτέων C.; Lind. rectissime illud οὕτως οὖν τούτων ἐχόντων s. ἐόντων omisit; emblema alienum est, misere loci structuram impediens. Dein περιγίγνονται ἡμέραι e solito loco, quo descripsi, ad finem periodi transtulit Lind. — Vulgo ἡμέραι πλεῖον ἤ. sed καὶ πλεῖον Lind., equidem πλέονες de meo dedi; — ἤ om. C. — Porro ἥμισυ (ἡμίσει C.) τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ τῆς ἡμέρης (τῇσι ἡμέρῃσι C.) τοῦ μέρους (τοῦ μ. om. K., μέρεος C.) τῷ μέρει (τῷ μ. om. J.) ποστῷ (ποσω L. J., πρὸς τοῦ pro ποστῷ C.) γινομένῳ (γιγνομένῳ C.); unde Littréus ἐς ἥμισυ τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἡμέρης μέρεος τῷ μέρει ποσοῦ γινομένου. Equidem fere eum sequor, offendit tamen simplex γιγνομένου, ita ut προσγιγνομένου partim cum mss. pro ποσοῦ γιγν. scripserim; — visne ποσοῦ προσγιγνομένου? Non adversabor.

ὁκόταν οὖν — γενέσθαι.] δεύτερον ὁκόταν ex J. adnotat Littr.; — οὖν C., Lind., Littr., οὖν om. vulg.; — ἔλθῃ om. C.; — ἀνδρυναμήνου L., ἁδρυναμένου Lind., Mack., sed ante hanc vocem delevi ταύτην, quod cett. habent, nempe inepte infertur; — ὡς pro ὥσπερ C.; — καὶ (καί om. C.) τῶν ἀστ. ὁπότ' (ὁπότε Voss., ὁπότ' omm. C., Littr.) ἐξεχάλασαν vulg.; mihi ὁπότε minime delendum videtur. de loci structura mox dicam; — ἐξανδρυνθῆναι C. J., ἐξαδρυ-

β'. Καὶ τὰ μὲν πλεῖστα τούτων ἀπόλλυνται· μικρὰ γὰρ ὄντα τῇ μεταβολῇ μέζονι χρέονται τῶν ἄλλων καὶ τὴν τεσσαρακονθήμερον κακοπάθειαν ἀναγκάζονται κακοπαθεῖν ἐξελθόντα ἐκ τῆς μήτρης, ἣ καὶ τῶν δεκαμήνων πολλὰ ἀποκτείνει. Ἔστι δὲ ἃ καὶ περιγίγνονται ἐκ πολλῶν ὀλίγα, ὅτι ὁ λόγος καὶ ὁ χρόνος, ἐς ὃν ἐτράφη ἐν τῇ μήτρῃ, κατέστησε μετέχειν πάντων ὧν περ καὶ τὰ τελεώτατα μετέχει καὶ μάλιστα περιγιγνόμενα, καὶ ἐξήλλαξε τῆς μητρὸς [1] πρόσθεν ἢ νοσῆσαι τὰ ἐν τῷ ὀγδόῳ μηνὶ νενοσευμένα· τούτοισι γὰρ τοῖσι πόνοισι ἢν ἐπιγένηται εἰς τοὐμφανὲς ἐλθεῖν τὸ παιδίον, ἀδύνατον περιγενέσθαι διὰ τὰς πάθας τὰς προειρημένας, ἅς ἔγω φημὶ [2] τοὺς ὀκταμήνους ἀποκτείνειν, πολλοὺς δὲ καὶ τῶν [3] δεκαμήνων.

γ'. Τὰ δὲ πολλὰ τῶν ἐμβρύων τῶν [4] ἐν ταύτῃ τῇ ἡλικίῃ ὁκόταν οἱ ὑμένες [5] χαλάσωσι, μετεχώρησαν ἐς τὸ ὑπεῖξαν καὶ ἐνταῦθα τὴν τροφὴν ποιέεται· τὰς μὲν τεσσαράκοντα ἡμέρας τὰς πρώτας πονεῦντα τὰ μὲν μᾶλλον, τὰ δὲ ἧσσον διὰ τὴν μεταβολὴν τὴν ἐκ τῶν χωρίων τῶν θρεψάντων [6] καὶ ὅτι τὸν ὀμφαλὸν ἔσπασε καὶ μετεχώρησε

2. Et ex his plerique pereunt: nam cum parvi sint, maiore quam ceteri utuntur mutatione et ex utero expressi per quadraginta dies ex necessitate male afficiuntur, quod etiam multos decimo mense natos interimit. Ex his autem supersunt quidem nonnulli licet ex multis pauci, propterea quod ratio et tempus, quo enutriti sunt in utero effecit, ut ea omnia consequantur, quorum etiam perfectissimi et qui maxime superstites evadunt compotes fiunt, tum etiam quod a matre in lucem emissi sunt, priusquam morbos, qui octavo mense foetui accidere solent, perpessi sint. Nam si puero accidat, ut (statim) post hos labores in lucem emittatur, fieri nequit ut supersit propter affectiones ante memoratas, quas foetus octo mensium interficere affirmo, ac multos etiam decem mensium.

3. Multi autem foetus eius aetatis, cum membranae laxatae sint, in id quod cedit secedunt, ibique nutriuntur, primis quidem quadraginta diebus hi quidem magis, alii minus laborantes propter secessum ex locis, quae illis alimentum praebuerunt, et quia umbilicum attraxerunt alioque migrarunt et propter matris labores. Membranae namque dum tenduntur et

[1] πρόσθεν κυούσης ἅτε ἐν τῷ ὀγδ. μ. — [2] τάς. — [3] δέκα μηνῶν. — [4] ἐν αὐτῇ τῇ ἡλ. τῶν ἑπταμήνων. — [5] χαλῶσι. — [6] μετεβάλλετο καὶ ἀντὶ τοῦ ὀμφαλοῦ.

θῆναι quatuor alii; — τὰ μὲν ἰσχυρ. vulg., τὰ οὖν ἰσχυρ. C., Littr.; — αὐτῶν pro τῶν ἐμβρύων C.; — βιησόμενα idem; — ἠνάγκασαν C. — Quodsi iam decursum universae periodi respicias, vides structuram esse anacolutham; nam membrum periodi, quod inchoatur verbis οἱ ὑμένες ἐν οἷσι τὴν ἀρχὴν ἐτράφη et quod absolvi debuerat post καρπόν, non perducitur ad finem, nisi mutata structura, ita ut quod principio subiectum sit, in fine fiat obiectum, structura nempe prorsus deflexa. — Quod si teneas, videbis Lallemantii emendationem a Littréo memoratam non admitti posse.

2. καὶ τὰ μὲν — ἀποκτείνει.] ἀπώλλοντο vulg., ἀπώλοντο D. I. J. K., praesens de meo; — μέζονι Ionice Ald. C., Littr.; — καὶ τῶν ἄλλων C.; — τήν om. C.; — ἐκ τῆς μητρός idem; — relativum ἥ de meo adscripsi; — πολλὰ — ὀκταμήνων om. C.

ἔστι δὲ — δεκαμήνων.] Ceteri ἔστι δὲ ἃ τούτων τῶν ἑπταμήνων καὶ περιγ., sed mihi τούτων τῶν ἑπταμήνων eiiciendum est visum, glossema est; — ἐκ om. C.; — [ἀλλ'] ἐκ Lind.; — ὀλίγος ὅσον pro ὁ λ. καὶ ὁ χρ. ἐς ὅσον C.; — μητρί idem. Vulgo κατέστησεν ὥστε μετέχειν, sed pro ὥστε Littr. ex C. recepit πως. In vulgata ὥστε perinde atque infra interpolatum est, nec nisi litura sanandum. Dein ὥσπερ C. J.; — τό om. C.; — ἐξήκμασε idem pro ἐξήλλαξε, Corn., Zuing. in m. ἐξῆλθε habent. Tum τῆς μήτρας lectio est codd. apud Foës. memorata. Porro κυούσης (νοσήσασα C., νοσησάσης Zuing. in m., codd. apud Foës.) ἅτε (τά pro ἅτε C., codd. apud Foës., οὔτε pro ἅτε Zuing., codd. apud Foës.) ἐν τῷ (τῷ omm. codd. apud Foësium) ὀγδόῳ μηνὶ νενοσευμένα (νενοσηλευμένα K., νοσέοντα C.) vulg.; — textum descripsi, quemadmodum restituit Littr.; — ἢν ἐπιγίνωνται vulg., ἢν ἐπιγίνηται C., Littr., sed omnes h. l. ὥστε εἰς τοὐμφ., unde ego rursus otiosum et interpolatum ὥστε abigo; C. ὥς τι pro ὥστ' εἰς habet. Tandem ἀδύνατον περιγίγνεσθαι C.; — τάς pro τούς Ald., J. K.; — πολλάς J.; — δεκαμήνων dudum scripserunt interpretes pro vulgata, quam e V. notavi.

3. τὰ δὲ πολλὰ — πόνους.] τρίτον J. pro inscriptione; — ταύτῃ C., Littr., αὐτῇ vulg.; — post ἡλικίῃ vulgo τῇ ἑπταμήνῳ, pro quo τῶν ἑπταμήνων mss. 7. apud Littr., Mack.; equidem τῇ ἑπταμήνῳ pro glossa abieci; — ὁκόταν C., ὅταν cett.; — χαλάσωσι C., Littr., χαλῶσι vulg.; — ἐνταῦθα τὴν τροφὴν ποιέεται omnes, quod τρέφεσθαι significat; credidi olim de longe alia re sermonem esse; i. e. de foetus versione, ita ut τὴν στροφὴν ποιέεται dare vellem; cf. capite 4. infra τῆς ἐπὶ τοὺς τόκους στροφῆς et capite primo de octom. partu αἱ δὲ στροφαὶ αἱ ἐν τῇ γαστρί; sed nihil mutandum est; — πονεῦντα C., Lind., Littr., πονοῦντα vulg.; — τὰς μὲν μ., τὰς δὲ ἧσσον C.; — διὰ δὲ τήν vulgo, sed δέ omm. C., Lind., Littr.; — vulgo τὴν ἐκ τῶν χωρίων τῶν θρεψάντων μετεβάλλετο (μετεβάλετο J.), sed pro τήν le-

καὶ διὰ τῆς μητρὸς τοὺς πόνους. Οἱ γὰρ ὑμένες τεινόμενοι καὶ ὁ ὀμφαλὸς σπασθεὶς ὀδύνας ποιέει τῇ μητρί· καὶ τὸ ἔμβρυον ἐκ τοῦ παλαιοῦ ξυνδέσμου ἐκλυθὲν βαρύτερον γίγνεται· πολλαὶ δὲ τῶν γυναικῶν καὶ ἐπιπυρεταίνουσι τούτων γιγνομένων, αἱ δὲ καὶ ἀπόλλυνται ξὺν τοῖσι ἐμβρύοισι. Χρέονται δὲ πᾶσαι [1] ἐνὶ λόγῳ περὶ τούτου· Φασὶ [2] γὰρ τοὺς ὀγδόους τῶν μηνῶν πονέειν καὶ χαλεπώτατα φέρειν τὰς γαστέρας, ὀρθῶς λέγουσαι. Ἔστι δὲ οὐ μόνον [3] ὁ χρόνος οὗτος, ἀλλ' εἰ καὶ ἡμέρας λάβοι ἀπό [4] τε τοῦ ἑβδόμου μηνὸς καὶ τοῦ [5] ἐνάτου. Ἀλλὰ τὰς ἡμέρας οὐχ ὁμοίως οὔτε λέγουσι, οὔτε γιγνώσκουσι αἱ γυναῖκες· πλανῶνται γὰρ διὰ τὸ [6] κατὰ ταὐτὸ μὴ γίγνεσθαι, ἀλλ' ὅτὲ μὲν ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου μηνὸς πλέονας ἡμέρας προσγενέσθαι ἐς τὰς τεσσαράκοντα, ὁτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου· [7] ὧδε γὰρ ἀνάγκη γίγνεσθαι, ὅκως ἂν τύχῃ ἡ γυνὴ ἐν γαστρὶ λαβοῦσα τοῦ μηνός τε καὶ τοῦ χρόνου. Ὁ δὲ [8] μὴν ὁ ὄγδοος ἀναμφισβήτητός ἐστι δυσκρίτως ἔχειν· ὥστε τοῦτον [9] εὐμνημόνευτον εἶναι.

umbilicus dum vellicatur dolores matri pariunt, foetusque pristino vinculo exsolutus gravior evadit. Pleraeque etiam mulieres ex hoc casu insuper febre corripiuntur, quaedam quoque una cum foetu pereunt. Omnes vero de hac re idem affirmant; dicunt enim se octavis mensibus laborare et difficillime uterum gestare; quod vere affirmant. Est autem non solum tempus illud, sed etiam si quos dies acceperit de septimo ac nono mense. Verum dies non eodem modo vel dicunt, vel agnoscunt mulieres. Ex eo enim decipiuntur, quod neque eodem modo se habent, verum etiam quod quandoque plures dies a septimo ad quadraginta accedunt, quandoque a nono. Sic enim pro ratione mensis ac temporis, in quo mulier conceperit, accidere necesse est. At mensis octavus quin difficilis iudicii sit non est dubium; ita ut hunc facile memoria teneant.

[1] ἐν ὀλίγῳ περὶ τούτῳ. — [2] δέ. — [3] ὁ om. — [4] τε om. — [5] ἐνιαυτοῦ. — [6] μήτε κατ' αὐτὸ γινώσκεσθαι. — [7] τότε γάρ. — [8] μὴν ὀγδ. — [9] εὐμνημόνευτον.

gunt ἥν Lind., Mack., Littr.; quodsi μετεβάλλετο serves, ἥν legendum est, sed puto scriptum fuisse τήν et μετεβάλετο s. μετεβάλλετο esse recens emblema; — καὶ ἀντὶ (ἀμφί Zuing., Foës. in adn., Mack.) τοῦ (τοῦτε C.) ὀμφαλοῦ vulg.; secutus sum Littréum, qui καὶ ὅτι τὸν ὀμφ. de suo; — ἔσπασε om. J.

οἱ γὰρ — ἐμβρύοισι.] ὁ ante ὀμφαλός om. C.; — καί pro ἐκ idem; — ἐνδέσμου idem; — ἑλκυσθέν idem.

χρέονται — λέγουσαι.] χρῶνται (χρέονται C., „contaminantur" Corn.) δὲ πᾶσαι ἐν (ἐν om. C.) ὀλίγῳ περὶ τούτου vulg.; ἑνὶ λόγῳ pro ἐν ὀλίγῳ de suo Littr. — Ad Φασί J. pro inscriptione τέταρτον ὅρα περὶ τοῦ τρίτου μηνός; — vulg. Φασὶ δέ, sed Φασὶ γάρ C., Littr.; — de meo πονέειν adscripsi, nam καί ante χαλεπώτατα docet aliquid excidisse.

ἔστι δὲ — ἐνάτου.] ἔστι δὲ ὄγδοος μὴν οὐ μόνον χρόνος οὗτος vulg., sed ὀγδ. μήν om. C., et μόνος legit; in illis omittendis sequor C., sed μόνον servo. — Dein ἀλλὰ (ἀλλ' εἰ pro ἀλλά B. Q.', Lind) καὶ (καί om. C.) ἡμέραι (ἡμέρας edd. antt., ἡμέρα Zuing.) πρόσεισι (προσίησι L., Lind.) ἀπὸ (ἀπό τε C.) τοῦ vulg.; — ἀλλ' εἰ καὶ ἡμέρας λάβοι ἀπὸ τοῦ (E. al. m. ἀλλ' εἰ καὶ ἡμέραι πρόσεισι) F. G. H. I. J. K.; textum descripsi quemadmodum Littréus. Tandem καὶ τοῦ ἐννάτου (καὶ τοῦ ἐν. om. C.) καὶ ἀπὸ (ἀπό omm. L., Lind.) τοῦ ἐνιαυτοῦ vulg.; ἀπὸ τοῦ ἐνιαυτοῦ om. Littr. vere observans ex antecedente numerali natum esse.

ἀλλὰ τὰς ἡμέρας — χρόνου.] γιγνώσκουσι C., γινώσκουσι vulg.; — γινώσκεται L.; — μήτε (μηδέ C.) κατὰ ταυτὸ (κατ' αὐτό C. L.) γίνεσθαι (γίγνεσθαι C.) vulg.; — κατὰ ταυτὸ μὴ γίνεσθαί τε D. — Littréus D. sequitur, nisi quod τε reiecit; — ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπό C.; — τάς ante τεσσάρακ. om. D.; — τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐνιαυτοῦ C., Calvus post ἐνάτου legit ἀπὸ τοῦ ἐνιαυτοῦ fortasse ad exemplum loci, de quo paulo ante vidimus; — τόδε (οὐδέ C., ὧδε Zuing., Mack.) γάρ vulg., cum Littréo ὧδε recepi; — τοῦ μηνός τε καί om. C.

ὁ δὲ μὴν — εἶναι.] ὁ δὲ μὴν (δή pro μήν C.) ὁ (ὁ omm. C. D. H.) ὄγδοος vulgo; Littréus C. sequitur; — ἀναμφισβητήσιμος Zuing. in marg., ἀμφισβητήσιμος C.; — κρίνενεται pro γίνεται C. in verbis κατὰ τοῦτον γὰρ γίγνεται ὥστε, quae inter ἐστι et δυσκρίτως legi solent; sed quae reieci, quum ἀναμφισβήτητός ἐστι δυσκρίτως ἔχειν continuo cohaereant, neque illis intermediis divelli se patiuntur; — εὐκρίτως pro δυσκρίτως C., Vatt. Foës., Mack. — Deinde: κατ' ἐμὲ (καὶ ἓν δέ pro his C., ἐν δέ codd. apud Foës., ἐν δέ Merc. in marg.) καὶ τὸ (καὶ τό om. C.) μέρος ἐν τοῖς ἕνδεκα (δέκα C., Calvus, Zuing. in marg., Lallem., Foës. in adn., Lind.) μησὶ μής (μήν K., μείς D., ὁ μήν C.) ἐστιν, ὥστε τοῦτον οὐ μνημόνευτον (μνημονεύτων Ald.) (εὐμνημόνευτον pro οὐ μνημον. multi codd. et Calv., Corn.; εὐμένιστον vero C., εὐμένιστα codd. apud Foës.) εἶναι vulg. — Littréus: καὶ ἓν δὲ μέρος ἐν τοῖς δέκα μησὶ ὁ μήν ἐστιν. ὥστε τοῦτον εὐμέριστον εἶναι. „En lisant, inquit, εὐμέριστον au lieu de εὐμένιστον de C. et de οὐ μνημόνευτον de vulg., on obtient un sens tel quel." Itaque εὐμέριστον non probat ab omni parte; mihi in codicis C. εὐμένιστον latere videtur εὔμνηστον, quod tamen non praestat prae εὐμνημόνευτον. Ceterum deletis iis, quae sensu idoneo destituuntur et interpolata esse videntur, reliqui quod sensum sanum praebet. Foësius iam longus est ut locum expediat, sed res ei non successit.

δ'. Χρὴ δὲ οὐκ ἀπιστέειν τῇσι γυναιξὶ περὶ τῶν τόκων· λέγουσι γὰρ πᾶσαι τωὐτὰ καὶ αἰεὶ λέγουσι καὶ αἰεὶ ἐρέουσι· οὐ γὰρ ἂν πεισθείησαν οὔτ' ἔργῳ οὔτε λόγῳ, ἀλλ' [1]ὅτι γνῶναι τὸ ἐν τοῖσι σώμασι αὐτέων γιγνόμενον. Τοῖσι δὲ βουλομένοισι [2]ἄλλο τι λέγειν ἔξεστι, αἱ δὲ κρίνουσαι καὶ τὰ νικητήρια διδοῦσαι περὶ [3]τούτου τοῦ λόγου, αἰεὶ ἐρέουσι καὶ φήσουσι τίκτειν καὶ ἑπτάμηνα καὶ ὀκτάμηνα καὶ ἐννεάμηνα καὶ δεκάμηνα καὶ τούτων τὰ ὀκτάμηνα [4]οὐ περιγίγνεσθαι. Φήσουσι δὲ καὶ τοὺς τρωσμοὺς πλείστους ἐν τῇ πρώτῃ τεσσαρακοντάδι γίγνεσθαι καὶ τἄλλα τὰ καταγεγραμμένα ἐν τῇσι τεσσαρακοντάσι καὶ ἐν τοῖσι μησὶ ἑκάστοισι· ὁκόταν δὲ τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ περιρραγέωσι οἱ ὑμένες καὶ τὸ ἔμβρυον μεταχωρήσῃ, ὑπέλαβον οἱ πόνοι οἱ περὶ τὸν μῆνα τὸν ὄγδοον γενεαλογούμενοι καὶ περὶ τὴν ἕκτην τεσσαρακοντάδα· τούτου δὲ τοῦ χρόνου παρελθόντος, [5]ὅσῃσι μέλλει εὖ εἶναι, αἱ φλεγμοναὶ ἐλύθησαν καὶ τοῦ ἐμβρύου καὶ τῆς [6]μητρός, ἥ τε γαστὴρ ἐμαλάχθη καὶ ὁ ὄγκος [7]ὑποκατέβη ἀπὸ τῶν ὑποχονδρίων καὶ τῶν κενεώνων ἐς τὰ κάτω [8]χωρία ἐς εὐτρέπειαν τῆς ἐπὶ τοὺς τόκους στροφῆς. — Καὶ τὴν ἑβδόμην τεσσαρακοντάδα [9]ἐνταῦθά ἐστι τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου

4. Mulieribus autem de partu fides habenda est; dicunt enim eadem omnes, et semper dicunt et semper proferent. Neque enim aut opere, aut sermone cuiusquam illis persuadebitur, nisi se scire id quod in ipsarum corporibus accidat. Illis vero, qui aliud quid dicere volent, licebit, sed quae de hac re decernendi, aut de hac sententia victoriam adiudicandi potestatem habent, semper proferent et dicent, se septimo mense et octavo et nono et decimo partus in lucem proferre et ex his octavo mense natos minime superesse. Quin et abortiones plurimas primis quadraginta diebus accidere dicent et caetera quae in quadragenariis ac singulis mensibus evenire conscripta sunt. Cum vero septimo mense disruptis membranis foetus sedem mutavit, labores circa octavum mensem et circa sextum quadragenarium, qui in gestatione recensentur, prehendunt. Quo tempore elapso, quibus partus feliciter successurus est inflammationes tum foetus, tum matris dissolvuntur, et venter emollitur, tumorque ex praecordiis et laterum inanitate in loca inferiora descendit ad praeparationem conversionis, quae ad partum ducit. Et septimo quadragenario magnam temporis partem foetus illic permanent. Nam et loci ipsis molles sunt et transmotiones ipsis

[1] ὃ γνῶναι ἐν. — [2] ἄλλοτε. — [3] αὐτέου. — [4] οὖ. — [5] ὁπόσαι μέλλει εὖ εἰδέναι. — [6] μήτρας ὥστε γαστὴρ ὑπομαλαχθῇ. — [7] ὑποκατάβῃ. — [8] χωρία εὐτρεπίην. — [9] ἐντεῦθεν.

4. *χρὴ — γιγνόμενον.*] *ἀπιστέειν* Ionice C., Littr.; — Calvum negationem non adscribere, aut *πιστεῖν* pro *ἀπιστεῖν* legisse adnotat Foës.; — *ἀμφί* C.; — *τὸν τόκον* K.; — *γὰρ πάντα* vulgo, *γὰρ ταυτά* Lind., sed pro *πάντα* scriptum fuit *πᾶσαι τωὐτά* in vulgata; — tum *ἅπερ καὶ εἰδέουσι* pro *καὶ αἰεὶ ἐρέουσι* C., Vatt. Foësii, Lind. sine *καί*; sed illud *ἅ περ* mihi recens nec necessarium additamentum esse videtur; — *οὔτε γάρ* C.; — *ἀλλ' οὐ γίγνονται ἤ* pro *ἀλλ' ὅτι γνῶναι* C.; — *τό* ante *ἐν* ex C. supplevit Littr.; — *αὐτέοισι* C.

τοῖσι δὲ — περιγίγνεσθαι.] *τὰς δὲ βουλομένας ἄλλο λέγειν* vulg., *τῇσι δὲ βουλομένῃσι* codd. apud Foës., Merc. in marg.; equidem codicem C. sequor, qui solus haec recte scripta referre mihi visus est. Dein *τουτέου* C., *αὐτέου* vulg.; — *ἐρεῦσι* C.; — *καὶ φήσουσι* om. J.; — *ἐννάμηνα* Ald. C.; — *ἑνδεκάμηνα* pro *δεκάμηνα* Ald., Parr. 7. Post *δεκάμηνα* addunt *καὶ ἑνδεκάμηνα* Zuing., Lind., Mack.; — *περιγενέσθαι* vulg.; sequor C. Post *περιγ.* legunt *τὰ δ' ἄλλα περιγίγνεσθαι* C., *τὰ δὲ ἄλλα περιγίνεσθαι* Vatt. Foësii, *τὰ δὲ ἄλλα περιγενέσθαι* Zuing. in marg.

Φήσουσι — στροφῆς.] *ἐς τεσσαράκοντα δὴ γίγνεσθαι*, pro *ἐν — γίνεσθαι* C.; — in aliis libris *τεσσαράκοντα διαγίνεσθαι* errore, qui facile intelligitur; — *τά* ante *καταγεγραμμένα* om. C., tum *τεσσαράκοντα* pro *τεσσαρακοντάσι* idem. — Ante *ὁκόταν* J. in inscriptione *πέμπτον*; — *ὅταν* vulg., *ὁκόταν* J.; — *μετέλαβον* C.; — *τὸν ὄγδοον μῆνα* idem. Vulgo *γενεαλογούμενοι*, sed *ἐν γενεαλογημένου* C., *γεγενεαλογημένον* Zuing. in m., *ἐγγενεαλογημένον* Merc. in marg., codd. apud Foës. in adn.; — certum iudico participium sive praesens, sive perfectum ad *πόνοι*, non ad *μῆνα* esse referendum. Porro *ὅσῃσι* C., Littr., *ὁπόσαις* vulg.; — *αἱ* om. C.; — *καὶ τὰ τοῦ ἐμβ.* idem; — *ὥστε γαστὴρ μαλαχθῇ* vulg., cum Littréo sequor C. et mss. a Foësio memorata; — *ὑποκαταβῇ* vulg., cum Littréo sequor C. et mss. apud Foës. memorata, qui alia etiam *ὑποκαταλείβῃ* habere scribit. — Tandem *ἐς εὐτρεπίην τὴν ἐπὶ τοὺς τόκους τροπήν* vulg., *εὐτρεπείην* C., *εὐστροφίην* Lind.; — *εὐτρεπῆ* recepit Littr. ex suppl. ad Lex. Schneid.; *καὶ τὴν ἐπί* scripserunt Lallem., Lind. Equidem puto in vulgata latere *ἐς εὐτρέπειαν τῆς ἐπὶ τοὺς τόκους στροφῆς*. Ad *στροφῆς* cf. de octim. partu § 1. *αἱ δὲ στροφαὶ αἱ ἐν τῇ γαστρί*. At *ἀπὸ τοῦ στομάχου στρέφοι* pro *ἐπὶ τ. τ. τροπήν* C., codd. a Foësio memorati, nisi quod hi *στρόφα*.

καὶ τὴν — εὐλυτώτερα.] *ἐντεῦθεν* vulg., *ἐνταῦθα* Zuing., *ἐνταῦθ'* C., Littr.; — *λοιπόν* pro *πλεῖστον* C.; — *εὐπρεπέστερον* K., fortasse pro *εὐτρεπέστερον*; — *εὐλυτότερα* C.

τὰ ἔμβρυα· τὰ γὰρ χωρία [1] αὐτοῖσι μαλθακὰ καὶ αἱ μετακινήσιες αὐτοῖσι εὐπετέστεραι γίγνονται καὶ πυκνότεραι· καὶ διὰ ταῦτα κατέστη πρὸς τὸν τόκον εὐλυτώτερα. [2] Καὶ πάσης τῆς τεσσαρακοντάδος ταύτης αἱ γυναῖκες φέρουσι τὰς τελευταίας ἡμέρας εὐπετέστερον τὰς γαστέρας, ἔστ' ἂν ὁρμήσῃ τὸ ἔμβρυον στρέφεσθαι· μετὰ δὲ ταῦτα [3] αἵ τε ὠδῖνές εἰσι καὶ οἱ πόνοι ἐπικεῖνται, ἔστ' ἂν ἐλευθερωθῇ [4] τοῦ τε παιδίου καὶ τοῦ ὑστέρου.

faciliores et frequentiores fiunt, ideoque ad partum expeditiores redduntur. Ex toto hoc quadragenario per ultimos dies mulieres facilius uteros ferunt, quoad foetus ad conversionem tendat. Postea vero partus dolores et labores incumbunt, donec puero et secundis mulier liberetur.

ε'. Ὁκόσαι δὲ τῶν γυναικῶν ἔτεκον πολλὰ παιδία, εἴ τι αὐτῶν [5] ἐγένετο χωλὸν ἢ τυφλὸν, ἢ ἄλλο τι κακὸν ἔχον, φήσουσι ἐπὶ [6] τούτου τοῦ παιδίου τὸν ὄγδοον μῆνα χαλεπώτερον διαγαγεῖν ἢ ἐφ' ὧν ἔτεκον οὐδὲν κακὸν ἐχόντων· τὸ γὰρ ἔμβρυον τὸ πηρωθὲν ἐν τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ἰσχυρῶς ἐνόσησε, ὥστε καὶ ἀπόστασιν ἐποίησε ἡ νοῦσος, ὡς καὶ τοῖσι ἀνδράσι αἱ ἰσχυραὶ νοῦσοι ἐποίησαν. Ὁκόσα δ' ἂν τῶν ἐμβρύων ἐν ἄλλῳ χρόνῳ ἰσχυρῶς νοσήσῃ, ἀπόλλυται πρόσθεν ἢ ἀπόστασιν γενέσθαι· ὁκόσα δ' ἂν [7] τῶν ὀκταμήνων ἐμβρύων μὴ σφόδρα νοσήσῃ, ἀλλὰ κατὰ ἕν τι ἐκ τῆς μεθόδου κακοπαθήσῃ, τὰς μὲν τεσσαράκοντα ἡμέρας διετέλεσε [8] ἀσθενέοντα τὰ πλεῖστα ἐν τῇ μήτρῃ διὰ τὰς ἀνάγκας τὰς προειρημένας, ἐγένετο δὲ ὑγιαίνοντα. Ὅ τι [9] δ' ἂν γέ-

5. Quae vero mulieres multos pueros pepererunt, si quis eorum claudus aut coecus aut alioqui male affectus fuit, affirmabunt se in hoc puero gestando octavum mensem molestius tulisse, quam in iis, quos nullo modo affectos pepererunt. Motibus enim foetus octavo mense vehementer aegrotavit, adeo ut etiam morbus abscessum fecerit, non secus ac viris morbi gravissimi facere consueverunt. Ac foetus, qui alio quovis tempore vehementer aegrotarint, prius intereunt quam eiusmodi abscessum morbus experiatur. Octimestres autem foetus, qui non valde aegrotarunt, sed una quapiam parte propter loci permutationem male affecti sunt, eorum plerique per quadraginta quidem dies ob commemoratas causas necessarias in utero imbecilles degerunt, sed sani in lucem edeban-

[1] αὐτῆς. — [2] καὶ πάσης τῆς τεσσαρακοντάδος ταύτας αἱ γυν. — [3] αἱ ὠδῖνες sine τε. — [4] τοῦ παιδίου sine τε. — [5] ἐγένετο. — [6] τῶν τούτων τὸν ὀγδ. μ. τοῦ παιδίου χαλεπ. — [7] τῶν om. — [8] ἀσθενεία· τὰ δὲ πλεῖστα ἐν τῇ μ. — [9] δ' om.

καὶ — ὑστέρου.] ταύτας vulg., ταύτης Zuing. in marg.; — καὶ τεσσαράκοντα αἱ γυναῖκες C., καὶ τεσσαράκοντα ταύτας αἱ γυναῖκες Littr., ταύτας e vulg. lectione in codicis C. scripturam inferens; — εὐπετεστέρας sine τὰς γαστέρας C.; — ἁρμόσῃ vulg., ὁρμήσῃ C. D. P.' Q.', codd. apud Foës. memorati, Zuing. in m., Lind., Mack., Littr.; — ἔτι τε pro εἰσί C. — τε C. H., Littr., vulg. om.; — καὶ ἑτέρου C.

5. ὁκόσαι — ἐποίησαν.] ἕκτον J. praemittit pro inscriptione; — ὁκόσαι C., ὅσαι ceteri; — καί τι αὐτέων ἐξεγένετο C., Littr., καί τι αὐτέων ἐγένετο vulg.; equidem pro καί τι legendum puto εἴ τι, ceterum in C. correctionem esse puto arbitrariam et otiosam, sine dubio vero vulgatam esse ab auctoris manu, modo attendam mentem ad alios in hoc ipso capitulo locos, ubi γίγνεσθαι usurpatur; — ἔχον om. C. Tum: ἐπὶ τῶν (τῶν omm. C. H.) τουτέων (τοιουτέων J., τουτέου C.) τοῦ (τοῦ om. Mack.) παιδίου (τῶν παιδίων Zuing., τὸ παιδίον Lind., τοῦ παιδίου post μῆνα L.) (παιδίων Mack.) τόν vulg.; textum exhibui quemadmodum Littr. — Porro ἔτεκε vulg., ἔτεκον C., Lind., Littr.; — ἐνεδέησεν C., ἐνδέησε codd. apud Foës. pro ἐνόσησε.

ὁκόσα — ὑγιαίνοντα.] ὁκόσα C., ὅσα vulg.; — ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ C., codd. apud Foës.; — ἀπόλλυνται C.; — ἢ αὐτῷ (αὐτέων C., αὐτέοις L.) ἀποστ. γενέσθαι vulgo, sed aut αὐτοῖσι legendum est, aut pronomen omittendum; — ὁκόσα C., ὅσα cett. — Dein: ἀλλὰ κατὰ ἓν (καθ' ἓν Lind., Mack.) τι (κατὰ φύσιν pro κατὰ ἕν τι C.) ἐκ τῆς μεθόδου κακοπ. vulg. — Littréus C. sequitur, sed mihi in C. arbitraria, neque necessaria correctio vulgatae esse videtur; neque enim apparet, cur κατὰ ἕν τι κακοπαθέειν dici non possit, et opponi τῷ σφόδρα νοσῆσαι in antecedentibus. Itaque vulgatam servo, sed quid ἐκ τῆς μεθόδου? Foësius in adn. monet de significatu illius ἐκ τῆς μεθόδου et esse putat „digressionem aut migrationem, quam facit foetus laxatis membranis, cum suo pondere in inferiorem uteri partem procumbit ibique quadraginta diebus permanet." — Μέθοδον hic esse putat μεταχώρησιν, μεταβολήν. — Vide eius adn. ad h. l. et Oecon. in voce. Equidem Foësium in his verum vidisse opinor et obsequor in interpretatione. Porro διετέλεσεν ἐν ἀσθενείῃ (ἀσθένεια H.) (ἀσθενέον pro ἐν ἀσθ. C.) τὰ δὲ (δέ om. Lind.) πλεῖστα (τὸ πλεῖστον C.) vulg. Textum descripsi, quemadmodum Littr., nisi quod τὰ πλεῖστα servo, ubi ille τὸ πλεῖστον ex C. recepit. — Tandem μητρί C.; — ἐγένετο D. H. I., Littr., ἐγένοντο vulg.; — δέ om. C.

ὅ τι δ' ἂν — τόκον.] ἐν τῇ μητρί C.; — γίνονται idem; — αἱ ante μετά idem et Littr.; ceteri omm.

νηται ἐν τῇσι τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι ταύτῃσι ἀδύνατον περιγενέσθαι· νοσέοντι γὰρ αὐτῷ ἔτι ἐν τῇ μήτρῃ ἐπιγίγνονται αἱ μεταβολαὶ καὶ αἱ κακοπάθειαι αἱ μετὰ τὸν τόκον.

tur. Qui vero intra hos quadraginta dies natus fuerit, is superesse nequit; cum enim adhuc in utero degens aegrotat, accedunt praeterea mutationes et affectiones post partum.

ϛ'. Ὅ τι δ' ἂν ἀπονοσῆσαν ἐν τῇ μήτρῃ ἐς τὸν ἔνατον μῆνα ἔλθῃ καὶ ἐν τούτῳ τῷ μηνὶ [1]γένηται, περιγίγνεται μὲν οὐκ ἔλασσον ἢ [2]τὰ ἑπτάμηνα, ὀλίγα δὲ καὶ τούτων [3]ἐκτρέφεται· οὔτε γὰρ τὴν παχύτητα ἴσχει, ἥνπερ τὰ τελεώτατα ἔχουσι, οὔτε οἱ πόνοι οἱ ἐν τῇ μήτρῃ πάλαι πεπονημένοι εἰσὶ αὐτοῖσι, ὥστε λεπτὸν γενέσθαι.

6. At qui, cum in utero aegrotaverit, ad nonum mensem pervenerit, eoque natus fuerit, superest quidem non minus quam septimestres, quamquam etiam ex his pauci educantur. Neque enim perinde ac perfectissimi crassi sunt, neque longum est tempus ex quo labores in utero perpessi sunt, ita ut tenues nascantur.

ζ'. Σωθείη δ' ἂν μάλιστα [4]εἰ τοῦ ἐνάτου μηνὸς γένοιτο ἐν ἐξόδῳ· ἰσχυρότερόν [5]τε γὰρ γένοιτο καὶ πλεῖστον ἀπέχον τῶν νούσων τῶν τοῖσι ὀκταμήνοισι γενομένων. Καὶ γὰρ τὰ ἐν ἑπτὰ τεσσαρακοντάσι [6]τικτόμενα, τὰ δεκάμηνα καλεόμενα, διὰ ταῦτα μάλιστα ἐκτρέφεται, ὅτι ἰσχυρότατά ἐστι καὶ πλεῖστον ἀπέχει τῶν γονίμων παιδίων τοῦ χρόνου ἐν ᾧ ἐκακοπάθησε τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας τὰ νοσούμενα περὶ τὸν μῆνα τὸν ὄγδοον.

7. Is vero potissimum foetus servabitur, qui nono mense iam affecto in lucem editur. Validior enim erit plurimumque abest a morbis, qui octimestribus accidere consueverunt. Nam ii etiam, qui septimo quadragenario in lucem eduntur, decimestres appellati, hanc ob causam praecipue educantur, quod validissimi sunt plurimumque inter partus vitales absunt a tempore, in quo circa octavum mensem diebus quadraginta aegrotantes male habent.

η'. Σαφηνίζει δὲ περὶ τῶν νοσημάτων καὶ [7]παθημάτων τῶν τοῖσι ὀκταμήνοισι γιγνομένων καὶ τὰ ἐννεάμηνα λεπτὰ τικτόμενα κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ χρόνου, [8]οὗ γέγονε καὶ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος, ἐς νούσων κακοπαθείας [9]ἀφιγμένα, οὐχ ὥσπερ τὰ ἑπτάμηνα

8. Declarant etiam morbos et affectiones, quae octo mense in lucem editis accidunt, nonimestres tenues editi pro temporis, quo nati sunt, longinquitate et corporis magnitudine, quia a morbis male affecti fuerunt; non veluti septimestres pariuntur carnosi ac crassi et bene

[1] γένηται. — [2] τά abest. — [3] ἐκφέρεται. — [4] ἤ. — [5] δ' ἂν γεν. — [6] γινόμενα. — [7] παθημάτων περὶ τοῖς ἐκταμηνίοις γινομένων. — [8] ἐγεγόνει κατὰ τὸ μ. — [9] ἀφιγμένοισιν.

6. ὅ τι δ' ἂν — γενέσθαι.] περιγίγνεται bis legitur in vulg., sed priore loco omm. C., codd. apud Foës., Mack.; — μὲν οὖν καὶ ἔλασσον C.; — τά ante ἑπτάμηνα C., Littr., vulgo om.; — ἐκ τουτέων ἐκτρέφεται G. J.; — ἐκφέρεται L. — Monet Foës. illud ὀλίγα δὲ καὶ τούτων non de septimestribus intelligendum esse, sed de noni mensis initio in lucem editis. Dein οὔτε (οἵ τε pro οὔτε Lallem., Foës. in adn., Lind., Mack.) (addit οἱ C.) πόνοι vulgata. Quod autem illi οἵ τε legere voluerunt, inde factum est, quod vulgata οὐ πάλαι habet, ubi ego negationem sustuli; quam si serves, οὔτε constare nequit; sed praestat οὐ demere, ut οὔτε — οὔτε sibi respondeant. Porro μητρί C.; — οὐ πάλαι (οὐ πάνυ J.) ceteri, — πονευμένοισι C.; — γίγνεται pro γενέσθαι idem.

7. σωθείη — γενομένων.] γίγνοιτο C.; — ἰσχυρότερον δ' ἂν (τε γάρ pro δ' ἄν C., Littr.) γένοιτο (γίγνοιτο C.) vulg.; — τοῖσι ἐν ὀκταμήνοισι C.

καὶ γὰρ — ὄγδοον.] καὶ γὰρ τὰ τῇσιν ἐν C.; — γινόμενα L., pro τικτόμενα, et γιγνόμενα C.; — καλεύμενα idem. Vulgo ἀπέχει τῶν γνωρίμων (γονίμων C., Littr.) παιδίων τοῦ χρόνου κ. τ. λ. Foësius vulgatum γνώριμα παιδία exponit in notula et Oecon. de foetibus nono mense in lucem editis, i. e. communibus et maxime familiaribus. Dubium non est, quin vera lectio sit γονίμων, quod recte Littréus reddit „viables;" ego ex Plinio „partus vitales" Latine dedi. — Tandem ἐκακοπάθησαν C.; — νοσουμένας vulg., νοσευμένας Lind., Mack., sed legendum est τὰ νοσούμενα, ut iungatur: ἐκακοπάθησε ... τὰ νοσούμενα περὶ τὸν μῆνα τὸν ὄγδοον.

8. σαφηνίζει — διεφέρετο.] νοσημάτων καί om. C.; — κακοπαθημάτων K.; — τῶν post παθημάτων om. C.; — τῶν γιγνομένων C.; — χρόνου ἐγεγόνει (χρόνου οὗ γέγονε C., Littr.) κατὰ (καί pro κατά Zuing., codd. apud Foës., Lind., Mack., Littr.) τό vulg.; — ἐκ νόσων (νούσων C.) (addit γὰρ καί Lind.) (καί solum addit Merc. in marg.) κακοπαθίης (καὶ κακοπαθείης C., κακοπαθείης D. H. K.) ἀφιγμένης (ἀφιγμένῃσι F., ἀφιγμένοισι Ald., mss. 8., ἀφιγμένα Lind., Mack.) vulg.; sed ἐκ νούσων κακοπαθείης ἀφιγμένης non scripsit auctor, neque ἐκ ν. κακοπαθείης ἀφημένα, sed ἐς νούσων κακοπαθείας ἀφιγμένα. Porro ὀκτάμηνα pro ἑπτάμηνα C.; — εὐπρεπὲς ὡς ἂν ὅσα pro εὐτρ. ἄνοσα C.; — οὐ pro ὅν Ald., τόν vero C., Lind.; — ἐγράφη i. e. ἐτράφη pro ἐν τῇ μ. διεφέρετο C

τίκτεται σεσαρκωμένα καὶ τὸ πάχος ἔχοντα εὐτραφέως, ἄνοσα διατετελεκότα ὃν χρόνον ἐν τῇ μήτρῃ διεφέρετο.

nutriti, quia a morbis liberi degerunt per illud tempus, quo in utero gestabantur.

θ'. Τῇσι *δὲ γυναιξὶ αἱ ξυλλήψιες τῶν ἐμβρύων καὶ οἱ τρωσμοί τε καὶ οἱ τόκοι ἐν τωὐτῷ χρόνῳ* [1]*κρίνονται, ἐν ᾧ περ αἵ τε νοῦσοι καὶ αἱ ὑγίειαι καὶ οἱ θάνατοι τοῖσι ξύμπασι ἀνθρώποισι.* Ταῦτα [2]*γὰρ πάντα* [3]*τὰ μὲν καθ' ἡμέρας, τὰ δὲ κατὰ μῆνας ἐπισημαίνει, τὰ δὲ κατὰ τεσσαρακοντάδας ἡμερέων, τὰ δὲ κατ' ἐνιαυτόν· ἐν πᾶσι γὰρ τοῖσι χρόνοισι τούτοισι ἔνεστι πρὸς ἕκαστον πολλὰ μὲν ξυμφέροντα, πολλὰ δὲ πολέμια· ἐκ μὲν οὖν τῶν ξυμφερόντων αἵ τε ὑγίειαι γίγνονται* [4]*καὶ αἱ αὐξήσιες· ἐκ δὲ τῶν ἐναντίων αἵ τε νοῦσοι καὶ οἱ θάνατοι.* Αἱ *μὲν οὖν ἡμέραι ἐπισημόταταί εἰσι ἐν τοῖσι πλείστοισι αἵ τε πρῶται καὶ αἱ ἕβδομαι, πολλαὶ μὲν περὶ νούσων, πολλαὶ δὲ καὶ τοῖσι ἐμβρύοισι· τρωσμοὶ γὰρ γίγνονται οἱ πλεῖστοι ταύτῃσι τῇσι ἡμέρῃσι· ὀνομάζεται δὲ* [5]*τὰ τηλικαῦτα ἐ κ ρ ύ σ ι ε ς, ἀλλ' οὐ τ ρ ω σ μ ο ί· αἱ δὲ ἄλλαι ἡμέραι, ὅσαι ἐντὸς τῶν τεσσαράκοντα, ἐπίσημοι μὲν ἧσσον, πολλαὶ δὲ κρίνουσι.* Ἐν *δὲ τοῖσι μησὶ ταῦτά τε καὶ* [6]*ἐν τῇσι ἡμέρῃσι γιγνόμενα ἔνεστι κατὰ λόγον.* Καὶ [7]*τὰ καταμήνια* [8]*τῇσι γυναιξὶ τῇσι ὑγιαινούσῃσι* [9]*φαίνεται καθ' ἕκαστον τῶν μηνῶν, ὡς ἔχοντος τοῦ μηνὸς ἰδίην δύναμιν ἐν τοῖσι σώμασι.* Ἐξ *ὧν δὴ καὶ οἱ ἕβδομοι μῆνες τῇσι ἐν γαστρὶ ἐχούσῃσι τὰ ἔμβρυα ἐς τὴν ἀρχὴν καθιστᾶσι τῆς τελειώσιος, τοῖσι δὲ παιδίοισι ἑπταμήνοισι ἐοῦσι καὶ ἄλλα διαφέροντα γίγνονται*

9. At vero mulieribus foetuum conceptiones et abortiones et partiones eodem tempore iudicantur, quo et morbi et sanitas et mors cunctis mortalibus accidunt. Horum enim omnium alia quidem diebus, alia mensibus, alia quadragenariis, alia annuo spatio de se significationem praebent. In his enim omnibus temporibus multa quidem cuique conferentia, multa quoque adversa insunt. Ex quibus quae conducunt sanitatem et incrementa; contraria vero morbos et mortem adferunt. Dies igitur inter alios maxime insignes sunt primi et septimi ac multum quidem in morbis, multum etiam in foetibus possunt. Abortiones enim plurimae his diebus fiunt. Tales vero *effluxiones* nominantur, non *abortus*. Reliqui autem dies intra quadragesimum minus quidem insignes sunt, multi tamen decernunt. In mensibus vero illa, sicuti in diebus fiunt, insunt eadem ratione. Et singulis mensibus bene valentibus mulieribus menstrua comparent, quippe peculiarem in corporibus vim mensis habet. Ex quibus sane septimi menses in praegnantibus foetibus perfectionis initium adferunt. Pueris vero, ubi septem menses attigerunt, tum alia magni momenti in corporibus fiunt, tum eo tempore dentes apparere incipiunt. Eadem quoque est ratio dierum iudicatoriorum, si quis forte ea, quae a me dicta sunt et quae cognitionis gratia sum dicturus, istis accommodare velit. Etenim me-

[1] *κρίνεται ἐν οἷς αἵ τε νόσοι καὶ ὑγ.* — [2] *δέ.* — [3] *τά* om. — [4] *καὶ — τρωσμοί τε γὰρ γίγνονται* om. — [5] *τὰ τηνικ.* — [6] *ἐν τῇ ἡμ.* — [7] *τά* om. [8] *τῇσι* om. — [9] *φαίνωνται.*

9. *τῇσι δὲ — ἀνθρώποισι.*] *ἕβδομον* J., pro inscriptione; — *τόκοι ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ* (*ἐν τ. τ. χρ.* om. C.) *κρίνονται* (*κρίνεται* D. H. I., *γίνεται* G. K., *γίνονται* F. J.) *ἐν ᾧ περ* (*αἷς* pro *ᾧ περ* D., *οἷς* vero codd. 6. alii, *ἐν οἷσι* C.) *αἵ τε νοῦσοι καί* vulg. — Littréus fere C. sequitur, sed in ea lectione *οἷσι* sive *οἷσί περ* non habet, quorsum referas; at vera lectio e vulg. facile eruitur, modo pro *ἐν τουτέῳ τῷ χρόνῳ* legas, *ἐν τωὐτῷ χρόνῳ.* — Ald. *κρίνονται* post *θάνατοι.*

ταῦτα γὰρ — θάνατοι.] *γάρ* C., Littr. *δέ* vulg.; — *τὰ δὲ κατὰ — ἡμερέων* om. D.; — *ἡμερέων* Ionice C., Littr.

αἱ μὲν — κρίνουσι.] *εἰρημέναι* pro *ἡμέραι* C.; — *ἐν ταῖς πλείσταις* Lallem. in marg., Lind.; — *καὶ ἑβδομαῖαι* vulg., sequor C.; — *καί* ante *τοῖσι ἐμβρύοισι* om. C.; — *τρωσμοί τε γὰρ γίνονται καὶ οἱ πλ*, cett., mihi *τε* et *καί* in his omittenda visa sunt; — *ὀνομάζονται* C.; *τηνικαῦτα* L., Lind. Ad *ἐκρύσιες* Foës. provocat ad Arist. hist. anim. VII. 3., quem locum conferre est operae pretium, maxime verba: *ἐὰν δὲ ἑπτὰ ἐμμείνῃ ἡμέρας, φανερὸν, ὅτι εἴληπται* (nempe *τὸ σπέρμα*)· *αἱ γὰρ καλούμεναι ἐ κ ρ ύ σ ε ι ς ἐν ταύταις γίγνονται ταῖς ἡμέραις.*

ἐν δὲ — λόγον.] *τῇσι ἡμέρῃσι* C., Littr., *τῇ ἡμέρῃ* vulg.

καὶ — σώμασι.] *τά* C., Littr., vulgo om.; — *τῇσι γυν.* C., Littr., *τῇσι* om. vulg.; — *φαίνεται* J., Littr., *φαίνονται* Littr.; — *ὡς* om. C.

ἐξ ὧν δὴ — χρόνῳ.] *τελειώσεως* vulg., *τελειώσιος* ex C. Littr.

ἐν τοῖσι σώμασι καὶ οἱ ὀδόντες φαίνεσθαι ἄρχονται ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ. Ὁ δὲ αὐτὸς λόγος καὶ περὶ κρισίμων, εἴ περ ἴσως καὶ τοῖσδέ τις ξυγχρέοιτο, [1] ὁκοῖα ἔλεξά τε καὶ ἱστορίης ἕνεκα [2] εἰρήσω· σκοπεῖν [3] γὰρ χρὴ τὸν μέλλοντα ἰητρὸν ὀρθῶς στοχάζεσθαι τῆς τῶν καμνόντων σωτηρίης, [4] θεωροῦντα μὲν τὰς περισσὰς πάσας, τῶν δὲ ἀρτίων τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην καὶ τὴν ὀγδόην εἰκοστὴν καὶ τὴν τεσσερακοστὴν καὶ δευτέρην. Οὗτος γὰρ ὁ ὅρος τίθεται τῷ τῆς ἁρμονίης λόγῳ πρός τινων καὶ ὁ ἀρτιφυής τε καὶ τέλειος ἀριθμός· δι' ἣν δὲ αἰτίην, μακρότερον ἂν εἴη ἐπὶ τοῦ παρόντος διεξελθεῖν· θεωρεῖν δὲ χρὴ οὕτως [5] τριάσι τε καὶ τετράσι, ταῖς μὲν τριάσι ξυνημμέναις ἁπάσαις, ταῖς δὲ τετράσι δύο μὲν παρὰ δύο ξυνημμέναις, δύο δὲ παρὰ δύο ξυνεζευγμέναις. Αἱ δὲ τεσσερακοντάδες πρῶτον μὲν κρίνουσι ἐπὶ τῶν ἐμβρύων· ὅ τι δ' ἂν ὑπερβάλλῃ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας τὰς πρώτας, ἐκφεύγει τοὺς τρωσμοὺς ἐπὶ παντὸς γιγνομένους· [6] πλέονες δὲ γίγνονται ἐν τῇ πρώτῃ τεσσαρακοντάδι τρωσμοὶ ἢ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐούσαις. [7] Τοῦδε γὰρ τοῦ χρόνου παρελθόντος ἰσχυρότερά ἐστι τὰ ἔμβρυα καὶ διακρίνεται καθ' ἕκαστα τῶν μελέων τὸ σῶμα· καὶ τῶν μὲν ἀρσένων [8] σφόδρα διάδηλα γίγνεται πάντα· τὰ δὲ θήλεα ἐς τοῦτον τὸν

dicum, qui de aegrorum salute recte coniectare volet, animadvertere oportet ut omnes quidem dies impares in contemplationem adhibeat, ex paribus vero decimum quartum et vigesimum octavum et quadragesimum secundum. Hic enim terminus pro harmoniae ratione et integer perfectusque numerus a quibusdam ponitur. Quam vero ob causam, longum foret in praesentia referre. Ad hunc autem modum per ternarios, aut quaternarios contemplari oportet, ternariis quidem omnibus coniunctis, quaternariis vero alternis vicibus duobus coniunctis, duobus copulatis. At vero quadragenariae primum quidem in foetibus iudicant. Qui vero primas quadraginta dies superaverit, is abortiones, quae ex quavis causa accidunt, effugit. Plures autem primis quadraginta diebus quam reliquis omnibus abortiones fiunt. Hoc enim tempore elapso foetus valentiores exsistunt et singula corporis membra discernuntur. Et in maribus quidem valde manifesta fiunt omnia. In foemellis vero per hoc tempus carnes conspicuae sunt, protuberantias tantum habentes. Longiore enim tempore simile in simili similiter se habet et propter familiaritatem et caritatem tardius discernuntur. Etsi in ceteris, ubi a matre seiuncta fuerint, puellae citius quam pueri pubescunt, sapiunt et senescunt propter corpo-

[1] ὁκοίας ἐλέξας. — [2] ειρήσθω. — [3] δέ. — [4] θεωροῦντας μὲν περὶ τὰς πάσας. — [5] τρισί τε. — [6] πλέον. — [7] τοῦ δὲ χρόνου. — [8] σφόδρα om. tum διάλληλα.

ὁ δὲ αὐτὸς — δευτέρην.] Ab hac periodo inde reliqua ad finem libelli usque in C. deficiunt. Omnes καὶ ἐπὶ κρισίμων, sed περὶ κρισίμων scriptum fuisse opinor, quare reposui. Porro ὁκοίας (ὁκοῖα interprett., δέ addit Lind.) ἔλεξας (ἔλεξα codd. 2., interprett.) ἱστορίας (ἱστορίης D. I. H.) τὰ (addit [καὶ χρείας] Lind.) ἕνεκα (ἕνεκεν D.) εἰρήσθω (εἰρήσω Zuing. in m.) vulg. — Littréus dedit ὁκοῖα ἔλεξα ἱστορίης τε ἕνεκα εἰρήσω; — tum animadvertit ἥν περ — γένοιτο contra usum solitum poni; — at statim εἴ περ pro ἥν περ scribamus; tum malo in his ἔλεξά τε καὶ ἱστορίης ἕνεκα εἰρήσω scribere. Apparet Lindanum sensisse τε eo loco, quo vulgo legitur, ineptum esse et supplevisse [καὶ χρείας]; puto vero facilius rem restitui, quemadmodum facere studui. Porro σκοπεῖν καὶ χρή L., Lind.; — θεωροῦντας G. I. J.; — περὶ τὰς πάσας vulg., sed περιττάς dudum emendarunt, ego τὰς περισσάς πάσας dedi; — ὀγδόην καὶ εἰκοστήν J.; — τήν ante τεσσαρακ. cum Lind. scribo.

οὗτος γὰρ — ξυνεζευγμέναις.] τρισί τε καὶ τετράσι nonnulli Parr.; — παρὰ δύο ἀσυνημμέναις Zuing., Lind. — Cornarius hoc membrum omisit; locum obscurum esse monet Littréus. Non est tamen adeo obscurus, ut non intelligi possit: docet in dierum criticorum serie omnes dies impares esse computandos ταῖς μὲν τριάσι ξυνημμέναις ἁπάσαις: ergo

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. cett.

Sed in diebus paribus computatio facienda per τετράδας δύο μὲν παρὰ δύο ξυνημμένας, δύο δὲ παρὰ δύο ξυνεζευγμένας. Quod quomodo faciendum sit, docent ipsi dies iudicati 14us, 28us, 42us. Itaque

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28.

29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42.

Nempe τριάδες et τετράδες ξυνημμέναι eae sunt, in quibus tertius aut quartus simul est dies primus sequentis τριάδος s. τετράδος; — contra ξυνεζευγμέναι in quibus dies, qui excipit integram τριάδα s. τετράδα antecedentem primus est subsequentis. — Est autem δύο παρὰ δύο *alternis vicibus.*

αἱ δὲ τεσσαρακ. — ἐούσαις.] ὑπερβάλῃ J.

τοῦδε γὰρ τοῦ χρ. — δίαιταν.] γάρ de meo intuli; — τοῦ δὲ χρ. Q.', Lind., τοῦ δὲ τοῦ Zuing., Mack.; — σφόδρα

χρόνον σάρκες φαίνονται ἀποφύσιας μοῦνον ἔχουσαι· πλείονα γὰρ χρόνον τὸ ὁμοῖον ἐν τῷ ὁμοίῳ ὁμοῖόν ἐστι καὶ [1] διακρίνεται βραδύτερον διὰ τὴν ξυνήθειάν τε καὶ φιλότητα· καίτοι τά γε ἄλλα, ὅταν χωρισθῶσι τῆς μητρὸς, αἱ θυγατέρες τῶν κούρων θᾶσσον ἡβῶσι καὶ φρονέουσι καὶ γηράσκουσι διὰ τὴν ἀσθένειάν [2] τε τῶν σωμάτων καὶ [3] τὴν δίαιταν. Ἄλλη δὴ τεσσαρακοντὰς, ἐν ᾗ περὶ τὸν ὄγδοον μῆνα τὰ ἔμβρυα ἐν τῇ μήτρῃ νοσέει, περὶ ὧν ὁ λόγος λέγεται [4] ὅδε ξύμπας. Τρίτη δὲ, ἐν ᾗ τὰ παιδία ὅταν γένηται τὰ κακοπαθήσαντα, ἣν [5] ὑπερφύγῃ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐφάνη ἰσχύοντα δῆτα μᾶλλον καὶ φρονέοντα· καὶ γὰρ τὰς αὐγὰς ὁρᾷ σαφέστερον, καὶ τὸν [6] ψόφον ἀκούει πρόσθεν μὴ δυνάμενα, ὡς ἐπίδοσιν ἔχοντος τοῦ χρόνου τούτου κατὰ τὰ ἄλλα καὶ κατὰ τὴν φρόνησιν τὴν διὰ τοῦ σώματος. Τὸ μὲν γὰρ ἴδιον φρόνημα δῆλόν ἐστι [7] ἐνὸν ἐν τῷ σώματι ἔν γε τῇ πρώτῃ ἡμέρῃ· ἔν τε γὰρ τοῖσι ὕπνοισι, τοῖσι ἐοῦσι εὐθέως ἐπὴν γένωνται, γελῶντα φαίνεται τὰ παιδία καὶ κλαίοντα· ἐγρηγορότα δὲ αὐτόματα οὔτε γελᾷ οὔτε κλαίει πρόσθεν ἢ τεσσαράκοντα ἡμέραι γενοίατο· οὐδὲ γελᾷ οὐδὲ κλαίει ψαυόμενά τε καὶ ἐρεθιζόμενα πρόσθεν ἢ αὐτὸς ὁ χρόνος οὗτος γένηται· ἀμβλύνονται γὰρ αἱ δυνάμεις τῇσι μύξῃσι. Καὶ γὰρ ὁ θάνατος διὰ τὴν [8] μοῖραν ἔλαχε. Ὥστε παράδειγμα τοῖς πᾶσι εἶναι, ὅτι πάντα, ἃ φύσιν ἔχει ἐκ τῶν αὐτῶν ἐόντα, μεταβολὰς ἔχει διὰ χρόνων τῶν ἱκνευμένων. Σαφηνίζεται δὲ ἐν ἑκάστοισι

rum imbecillitatem et victus rationem. Altera vero est quadragenaria, in qua per octavum mensem foetus in utero aegrotant, de quibus haec tota oratio est instituta. Tertia vero, in qua, si nascuntur pueri, licet male affecti, ubi quadraginta dies evaserint, valentiores sane magisque intelligentes videntur. Nam et splendores plenius intuentur et strepitum audiunt, cum autea non possent, quippe hoc tempus plurimum confert tum ad alia tum ad intelligentiam, quae in corpore inesse percipitur. Singularem si quidem intelligentiam in corpore inesse primo die constat. Nam et in somnis pueri statim ubi nati sunt, videre et plorare conspiciuntur. Sponte vero vigilantes nec vident nec plorant prius quam diem quadragesimum attigerint. Neque vero tacti aut irritati ante hoc ipsum tempus rident aut plorant. Hebetantur enim vires muci copia. Nam mors etiam fatali sorte accidit. Quod omnibus documento est, omnia, quae ex iisdem natura constant, mutationes per congruentia tempora obtinere. Quod ex singulis manifestum fit, quae partim oriuntur, partim decedunt. Anno vero vertente multi quidem morbi, multae etiam sanitates contingunt pro temporis ratione, quam habent menses aut dies singuli: septenariis autem tum multa alia eximia in corporibus fiunt, tum pueris dentes excidunt et alii oriuntur. . .

. . . .

[1] κρίνεται. — [2] τε om. — [3] τήν om. — [4] ὧδε σύμπας. — [5] περιφύγῃ. — [6] ψόφον τε ἀκούειν. — [7] ἐν ὅ ἐνι. — [8] μοιρίνην ἔλαχον.

omm. L., Lind.; — διάλληλα, uti V., Parr. 4.; — τὰ ὅμοια cett., τὸ ὁμοῖον de meo, nisi forte malis dein ὁμοῖά ἐστι legere, ubi vulgatum ὅμοιον omm. L., Lind.; — in τὴν ἀσθένειάν τε τῶν σωμ. illud τε om. J.; — τε habetur post τῶν in K.

ἄλλη — ξύμπας.] ὧδε vulg., ὅδέ de meo.

τρίτη — σώματος.] καὶ κακοπαθήσαντα vulg., τὰ κακοπαθ. Kühn.; — ἥν περ φύγῃ K.; — αὐτάς vulgo, sed dudum αὐγάς reposuerunt; — τὸν (τό F. G.) ψόφον (τῶν ψόφων J.) τε ἀκούει sine καί D. F. G. (qui ἀκούειν fert) H. I. J. K.

τὸ μὲν γὰρ — μύξῃσι.] ἐνεόν Zuing.; — ἔν τε τῇ πρώτῃ K.; — ὕπνοισι ἐοῦσι sine τοῖσι cett.; — εὐθέως om. H.; — κλάοντα I. J. K.; — ἐγρηγορότα δέ Lind., Mack.; — vulgo ἐγρηγορότα τε αὐτόματα εὐθέως γελᾷ τε καὶ κλαίει πρόσθεν ἢ κ. τ. λ., sed οὔτε γελᾷ οὔτε κλαίει in his Lind., quem sequor, nisi quod insuper δέ pro τε scribo et εὐθέως omitto; nam ita demum sententia sibi constare poterit; — οὐδὲ γελᾷ, οὐδὲ κλαίει dein Calvum legere adnotat Foës., ceteris omnibus οὐδὲ κλαίει non habentibus: fieri potest ut concinnitatis gratia de suo addiderit Calvus; sed si vel coniectura tantum viri sit, emendationem amplector; — οὕτως γένηται Ald.; — μίξεσι edd. antt., Parr. 4.; — omnes ἐν ταῖς μύξῃσι, equidem ἐν reiicio et τῇσι repono.

καὶ γὰρ — ἱκνευμένων.] καὶ γάρ de meo, καί γε ceteri, sed inepte; — ὁ omm. D. H., — μοιρίην, μοιρίνην codd. lectt. sunt, μοίρην Lind. — Vulgo: ὅτι πάντα φύσιν ἔχει ἐκ τῶν αὐτῶν ἐόντα, μεταβολὰς ἔχειν διὰ χρ. κ. τ. λ.; de meo ἃ interposui et ἔχει pro ἔχειν scripsi.

σαφηνίζεται — φύονται.] καί ante ὑγίειαι de coniectura

ἄλλο τι τῶν γιγνομένων [1] καὶ ἀπογιγνομένων· ἐν δὲ τῷ ἐνιαυτῷ τελουμένῳ πολλαὶ μὲν νοῦσοι γίγνονται, πολλαὶ δὲ καὶ ὑγίειαι κατὰ λόγον τοῦ χρόνου, πρὸς τοὺς μῆνάς τε καὶ τὰς ἡμέρας ἑκάστας· τοῖσι δὲ ἑβδόμοισι καὶ τἄλλα πολλὰ γίγνεται διαφέροντα τοῖσι σώμασι καὶ τοῖσι παιδίοισι οἱ ὀδόντες ἐκπίπτουσι καὶ ἕτεροι φύονται. Τὰ *γὰρ ἐπὶ σώμασι τάδε γράψω.*

[1] *καὶ ἀπογιγν.* om.

adscripsi. Vulgo: *πρὸς τοὺς μῆνάς τε καὶ τὰς ἡμέρας ἑκάστας τοῖς ἑβδόμοις· καὶ τἄλλα πολλὰ γίγνεται διαφέροντα τοῖς σώμασι· τοῖσι δὲ παιδίοισι κ. τ. λ.* Sed Foës. iam monet Calvum, Cornar. *τοῖς ἑβδόμοις* ad seqq. referre: imo vero recte fecerunt; itaque *τοῖσι δὲ ἑβδόμοισι* dare malui et paulo post *καὶ τοῖσι παιδίοισι* pro *τοῖσι δὲ παιδίοισι*: ita demum locus perspicuus fit et probe sibi constat.

τὰ — γράψω.] Haec non intelligo, neque mihi constat pertineantne re vera ad hunc libellum, nec ne.

ΠΕΡΙ ΟΚΤΑΜΗΝΟΥ.

α'. Περὶ δὲ ὀκταμήνου γενέσιος φημὶ [1] δισσὰς ἐφεξῆς κακοπαθείας [2] γενομένας ἀδύνατον εἶναι πονέειν τὰ παιδία, καὶ διὰ τοῦτο οὐ περιγίγνεσθαι τὰ ὀκτάμηνα· ξυγκυρεῖ γὰρ αὐτοῖσι ἐφεξῆς [3] κακοπαθεῖν τήν τε ἐν τῇ μήτρῃ γενομένην κακοπάθειαν καὶ τὴν ὅταν ὁ τόκος γένηται, καὶ διὰ τοῦτο τῶν ὀκταμήνων οὐδὲν [4] περιγίγνεται. Ἐπεὶ καὶ [5] τὰ δεκάμηνα καλεόμενα λέγω ἐν ἑπτὰ τεσσαρακοντάσι τίκτεσθαι καὶ μᾶλλον προσήκειν ἐκτρέφεσθαι· — καὶ γὰρ τελεώτατά ἐστι [6] ἐν τῇσι πρώτῃσι τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, ἐπὴν γένηται· — τὰ πλέω δ' ἀπόλλυσθαι· ἀναγκάζεται γὰρ πολλὰ μεταλαμβάνοντα ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πολλὰ νοσέειν, ἐξ ὧν οἱ θάνατοι γίγνονται. Ἄρχεται δὲ πονέειν τὸ παιδίον, πρὸς τοῦ τόκου [7] γενόμενον καὶ [8] κινδυνεύει ἀπολέσθαι, ὁκόταν ἐν τῇσι μήτρῃσι στρέφηται· φύεται μὲν γὰρ πάντα ἄνω τὴν κεφαλὴν ἔχοντα· τίκτεται δὲ [9] τὰ πολλὰ

DE OCTIMESTRI PARTU.

1. At vero quod ad partum, qui octavo mense editur, attinet, fieri non posse assevero ut duas continenter affectiones pueri perferant, ideoque eos, qui octavo mense nascuntur, minime superesse. His enim accidit, ut ea, quae in utero est, et ea, quae in partu, affectione consequenter laborent; propterea que eorum, qui octavo mense eduntur, nullus est superstes. Quin et decimestres appellatos, septem quadragenariis in lucem edi affirmo, magisque ut educentur convenire, — sunt enim perfectissimi primis quadraginta diebus postquam nati sunt, — plerosque vero perire. Multa enim pauco tempore assumere coguntur et multis modis aegrotare, ex quibus mors consequitur. Puer autem cum partus instat, laborare incipit et in vitae periculum venit, cum in utero vertitur. Producuntur si quidem omnes capite sursum, in lucem vero prodeunt in caput plerique, ac multo securius eduntur quam qui in pedes. Neque enim

[1] διὰ τὰς ἐφ. — [2] γινομ. — [3] καὶ κακοπ. — [4] περιεγένετο. — [5] τὰ καταμήνια. — [6] ἐν ταῖς πρώταις τεσσ. ἡμέραις. — [7] γινομ. — [8] κινδυνεύειν. [9] τά om.

1. *περὶ δὲ — περιγίγνεται.*] *περὶ δὲ ὀκταμ. γεν.* om. C.; — praemittuntur autem haec in libris mss. et editis omnibus, uno C. excepto. Mihi non videntur esse insiticia licet in eiusmodi dictionibus *γένεσις* dici non soleat, sed *τόκος*. Tum *δέ* omm. Parr. 5.; — *διὰ τῆς* pro *δισσάς* L., Lind.; — *γιγνομένας* C.; — ceteri *ἀδυνάτους εἶναι ποιέειν φέρειν τὰ παιδία*, quod de meo mutavi; — nimirum puto olim scriptum fuisse *πονέειν*, glossam vero adscriptam fuisse *φέρειν*, tandem utroque verbo in textum recepto *ποιέειν* scribi coeptum esse; — dein *διὰ ταῦτα οὐ περιγίγνεται* C.; — *γιγνομένην* C., *γινομένην* K.; — *κακοπάθειαν* om. C.; — *ἥν* pro *τὴν ὅταν* idem; — *γίνηται* Ald., Parr. 3.; — *περιγίγνεται* C., *περιεγένετο* Parr. 6.

ἐπεὶ — γίγνονται.] *λέγω* om. C.; — *ἐν ἑπτὰ τεσσαράκονθ' ἡμέραις* vulg., sed C. in his *τεσσαρακοντάσι ἡμέρῃσι*, unde relinquens sibi *ἡμέρῃσι* recepi *τεσσαρακοντάσι*. Ceteri *μᾶλλον τίκτεσθαι* sensu plane nullo, quare in C. *μέλλοντα* emendatur, nempe postquam supra *λέγω* sublatum erat; mihi *μᾶλλον* huc devenisse videtur e sequenti *καὶ μάλιστα προσήκειν ἐκτρέφεσθαι*, ubi ego *μᾶλλον* scribere e nostris malui, quemadmodum in J. re ipsa legitur. Dein *προσήκει* ceteri, infinitivum de meo dedi; — *γάρ* cum Lind. de coniectura adposui; — pro vulgato *ἐν ταῖς πρώταις τεσσαράκοντα ἡμέραις* C. Ionice *ἐν τῇσι κ. τ. λ.*, sed Littr. pro *πρώτῃσι* de suo *ταύτῃσι*, quod incongruum. At vulgo sequitur *ἐπὴν δὲ γένηται πλείω ἀπόλλυται*, quod vitio laborat: iunctum fuit *ἐν τῇσι πρώτῃσι ἡμέρῃσι, ἐπὴν γένηται*; dein vero scriptor perrexit *τὰ πλείω δ' ἀπόλλυσθαι*, non *ἀπόλλυται*, ut vulgo legitur, neque *ἀπόλλυνται*, quod C. habet; — *ἀναγκάζονται* idem.

ἄρχεται — γίγνεται.] *πρός* om. C., *πρό* Parr. 6.; — *γινόμενον* vulg., *γιγν.* C., de meo aoristum dedi; — *κινδυνεύειν* ceteri, quasi ad *ἄρχεται* verbum referre oporteat, quod fieri debere non credo, sed potius *κινδυνεύει* esse legendum; — *ἀπόλλυσθαι* C.; — *ὅταν ἐν τῇ μήτρῃ* vulg., sequor C.; — *κύεται* K.; — *μέν* e solo C. recepi; — *δέ* post *τίκτεται*

ἐπὶ κεφαλήν· καὶ ἀσφαλέστερον ἀπαλλάσσει τῶν ἐπὶ [1]πόδας τικτομένων· τὰ γὰρ ξυγκαμπτόμενα τοῦ σώματος οὕτως κωλύει ἐπὶ κεφαλὴν ἰόντος τοῦ παιδίου· ἀλλὰ μᾶλλον ὁκόταν ἐπὶ πόδας ὁρμήσῃ, τὰ ἐμφράγματα [2]γίγνεται. Αἱ δὲ στροφαὶ αἱ ἐν τῇ γαστρὶ καὶ ἄλλος κίνδυνος· καὶ γὰρ οἱ ὀμφαλοὶ πολλάκις [3]ἤδη τῶν παιδίων ἐφάνησαν περὶ τοὺς τραχήλους περιειλημένοι· ἢν γὰρ [4]κατὰ τὸ μόριον, καθ' [5]ὁπότερον ἂν τύχῃ ὁ ὀμφαλὸς τῇ μήτρῃ μᾶλλον [6]παρατεταμένος, ταύτῃ τὸ παιδίον τῆς κεφαλῆς τὴν περιαγωγὴν [7]ποιήσηται, τοῦ ὀμφαλοῦ στρεφομένου ἢ περὶ τὸν αὐχένα [8]ἢ καὶ κατὰ τὸν ὦμον, τὴν περιβολὴν ἀντιτείνειν, τούτου δὲ γενομένου καὶ τὴν μητέρα ἀνάγκη πονῆσαι μᾶλλον καὶ τὸ παιδίον ἢ ἀπολέσθαι ἢ χαλεπώτερον ἐξελθεῖν. Ὥστε ἤδη [9]καὶ πολλὰ ἔσωθεν τὴν ἀρχὴν τῆς νούσου ἦλθε ἔχοντα, ἐξ ἧς τὰ μὲν ἀπώλετο, τὰ δὲ νοσήσαντα περιεγένετο.

corporis flexiones puerum in caput procedentem impediunt; verum ubi in pedes erumpit, obturamenta magis accidunt. Conversiones autem in utero aliud creant periculum; puerorum enim umbilici saepe vel circa colla implicati conspecti sunt. Nam si ad partem, ad quamcumque umbilicus magis iuxta uterum extensus sit, puer caput convertat, umbilico sive circa cervicem, sive ad humerum circumvoluto, necesse est ut pars obvoluta obnitatur, et ut, dum id fit, mulier magis laboret, et puer aut pereat, aut difficilius exeat. Quare iam multi pueri morbi initium intus obtinentes in lucem prodiere, alii vero morbum trahentes superfuerunt.

β′. Ὁκόσα δ' ἂν εὐπορήσῃ καὶ ἀσφαλέως ἐς τοὐμφανὲς [10]ἔλθῃ, ἀνεθέντα ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐν [11]τῇ γαστρὶ, παχύτερα καὶ μέζω παραυτίκα ἢ κατὰ λόγον ἐγένετο, οὐκ αὐξήματος, ἀλλ' οἰδήματος γενομένου, ἐξ ὧν δὴ πολλὰ ἀπώλετο· ἢν γὰρ μὴ ξυνίζῃ τὸ οἴδημα θᾶσσον, ἢ τριταῖον ἢ ὀλίγῳ [12]πολυχρονιώτερον, νοῦσοι γίγνονται ἀπ' αὐτοῦ.

2. At vero qui facilem et tutum exitum nacti, derepente sublata vi, quam in utero pertulerunt, in lucem exierunt, ii crassiores et maiores statim quam ratio postulet evaserunt. Quod cum iis non ex incremento, sed ex corporis laxo tumore, accidat, ex his sane multi perierunt. Nisi enim citius quam tertio die, aut paulo longiore tempore subsidat, ex eo morbi oriuntur.

[1] πόδα. — [2] γίνονται. — [3] ἤδη om. — [4] κατά om. — [5] ὁπότερον. — [6] περιτεταμένος. — [7] στρεφόμενον ποιήσεται περὶ τὸν αὐχ. — [8] ἢν δὲ κατὰ τ. ὦ. — [9] καὶ ἔσωθεν ἔνδον. — [10] ἐξίῃ. — [11] τῇ om. — [12] χρονιώτερον.

omm. codd. apud Foës., Merc. in marg.; tum iidem et C., Littr. τά ante πολλά, ubi vulgo articulus abest; — καί ante ἀσφαλ. om. C.; — τὸν ἐπὶ πόδα τικτόμενον nonnulli Parr.; — ἐπὶ κεφαλὴν οὔπω (solum οὐ C.) κωλύει vulg., sed cum Lind. haec sedem mutuo commutare iussi; — ὁκόταν C., ὅταν vulg.; — γίγνεται τὰ ἐμφράγματα C., unde Littr. γίνεται, ubi vulgo γίνονται.

αἱ δὲ — ἐξελθεῖν.] αἱ γὰρ στροφαὶ ἐν τῇ γαστρί cett.; — de meo mutavi; — καὶ οἱ ὀμφαλοί vulgo; de meo γάρ interposui; — ἤδη omm. libri pauci, δή Q.′, Lind.; — ἤδη τῶν παιδίων om. G.; — ἐφάνησαν τῶν παιδίων J. K.; — ἀμφὶ τὰς δείρας C.; — περιειλημένοι de coniectura adscripsi. — Deinde: ἢν γὰρ κατὰ τὸ μόριον ὁκότερον (ὁκοτέρωθεν C. Littr.) ἂν (post ἄν addit μόριον C.) τύχῃ ὁ ὀμφαλὸς τῇ μήτρῃ παρατεταμένος (προτεταμένος Lallem.) μᾶλλον (μᾶλλον παρατεταμένος C., Littr.) ταύτῃ τὸ παιδίον τῆς κεφαλῆς (τῆς κεφ. om. Corn.) τὴν περιαγωγὴν τοῦ ὀμφαλοῦ (τὴν περιαγ. τοῦ ὀμφ. om. J., solum τοῦ ὀμφαλοῦ om. L.) στρεφόμενον (στρεφομένου Foës., Littr.) ποιήσεται (ποιήσηται F., Littr.) ἢ (ἤ omm. codd. 7. Littr.) περὶ τὸν αὐχένα· ἢν δὲ (ἢ καί Littr.) κατὰ τὸν ὦμον τὴν περιβολὴν τοῦ ὀμφαλοῦ ἀντιτείνειν (ἀντιτείνει Corn., Mack.) τούτου δὲ κ. τ. λ. vulg. Ego textum fere dedi, quemadmodum Littréus, sed pro ὁποτέρωθεν codicis C. malui καθ' ὁπότερον scribere et post τὴν περιβολήν omisi τοῦ ὀμφαλοῦ. In seqq. γινομ. C.; qui post ἀνάγκη addit γενέσθαι καί et πονέσαι fert.

ὥστε ἤδη — περιεγένετο.] ὧτε ἤδη καὶ ἔσωθεν ἔνδον τήν Parr. 4.; ὧτε ἤδη (addit πολλά al. m. in H.) καὶ ἐσώθη ἔνδον τήν (D. al. m. ἔσωθεν) H. K. — Littréus recte vidit ἔνδον et ἔσωθεν esse dittographiam; ille vero vulgatum ἔνδον servavit; ego alterum praefero; — καί om. A.; — ἀπώλλοντο C.

2. ὁκόσα δ' ἂν — αὐτοῦ.] εἰκὸς δ' ἄν C.; — καὶ (καί om. C.) ἀσφ. καὶ (καί omm. C. K., Littr.) ἐς vulg.; — τάδ' pro ἐξίῃ ἀνεθέντα C.; — τῇ om. idem; — ἢ παρὰ λόγον idem; — ἀλλά idem; — γιγνομένου idem; — ἐξ ὧν πολλὰ ἤδη ἀπώλλετο idem; — εἰ μὴ γὰρ συνειδῆτε τὸ οἴδ. idem; — τριταίαν idem; — ἤ ante ὀλίγῳ om. C.; post ὀλίγῳ idem

γ'. Αἵ τε τροφαὶ καὶ αἱ ἀναπνοαὶ σφαλεραὶ μεταλλασσόμεναι· ἢν [2]γάρ τι νοσηρὸν ἐπάγωνται, κατὰ τὸ στόμα καὶ κατὰ τὰς ῥῖνας ἐπάγονται· καὶ ἀντὶ [3]τοῦ τοσαῦτα εἶναι τὰ ἐσιόντα, ὅσα ἐξαρκέει, καὶ μὴ περιγίγνεσθαι, πολλῷ πλέω εἰσέρχεται, ὥστε ἀναγκάζεσθαι ὑπὸ τοῦ πλήθεος τῶν ἐσιόντων καὶ ὑπὸ τῆς διαθέσιος, ἧς διακεῖται τὸ σῶμα τοῦ παιδίου, ἤδη τὰ μὲν κατὰ τὸ [4]στόμα τε καὶ τὰς ῥῖνας πάλιν ἐξιέναι, τὰ δὲ κατὰ τὸ ἔντερον καὶ τὴν κύστιν κάτω περαιοῦσθαι, πρόσθεν οὐδενὸς τούτων [5]οὕτω γενομένου. Καὶ ἀντὶ πνευμάτων τε καὶ χυμῶν ξυγγενέων, [6]οἷα ἀνάγκη ἐν τῇσι μήτρῃσι γίγνεσθαι ξυνήθειάν τε ἔχοντα καὶ εὐμένειαν, πᾶσι ξένοισι χρῆται ὠμοτέροισι καὶ ξηροτέροισι καὶ ἧσσον ἐξηνθρωπισμένοισι, [7]ἐξ ὧν ἀνάγκη πόνους γίγνεσθαι πολλούς, [8]πολλοὺς δὲ καὶ θανάτους· ἐπεὶ καὶ τοῖσι ἀνδράσι πολλάκις αἱ μεταλλαγαὶ τῶν χωρίων τε καὶ τῶν διαιτημάτων τὰς νούσους ποιέουσι. Ὁ δ' αὐτὸς λόγος ἐστὶ καὶ περὶ [9]τῶν ἐσθημάτων· ἀντὶ γὰρ τοῦ σαρκὶ καὶ χυμοῖσι ἠμφιέσθαι χλιεροῖσί τε καὶ ὑγροῖσι καὶ ξυγγενέσι, τοιαῦτα ἀμφιέννυνται τὰ παιδία οἷά περ οἱ ἄνδρες. Ὁ δὲ ὀμφαλὸς, δι' οὗ αἱ ἔσοδοί εἰσι τοῖσι παιδίοισι [10]μοῦνον τοῦ σώματος, τῇ μήτρῃ [11]προσέχεται καὶ κοινωνεῖ τῶν ἐσιόντων· τὰ δ' ἄλλα ξυμμύει· καὶ οὐκ ἀνεστομωμένα ἐστὶ πρόσθεν [12]ἢ ἐν ἐξόδῳ ᾖ τὸ παιδίον ἐκ

3. Quin et lubricae sunt alimenti et respirationis permutationes; nam si quid morbosum invehunt, per os et nares inducunt: et cum antea ea copia introirent, ut sufficerent, neque abundarent, multo plura ingeruntur, ita ut ab assumptorum copia et ratione, qua pueri corpus se habeat, cogantur partim per os et nares rursus exire, partim per intestinum et vesicam infra transmitti, cum nihil tale antea accideret. Quin et loco spirituum et humorum cognatorum, quales consueti et mites in utero nasci solent, externis omnibus utitur crudioribus, siccioribus et ad usum humanum minus accommodatis, ex quibus multos suboriri dolores, multis etiam mortem necesse est, quandoquidem et plerumque viris tum locorum, tum victuum mutationes morbos pariunt. Eadem etiam de vestibus est ratio: pro carne enim et succis tepidis et liquidis et cognatis, quibus tanquam vestimentis utebantur, iisdem quibus viri vestibus induuntur pueri. Umbilicus autem, per quem ad pueros ingressus patet, solus ex reliquis corporis partibus matri adhaerescit et particeps est eorum, quae intrant, cum reliquae clausae sint, nec prius apertae quam puer exitum ex utero tentarit. Quod cum fit, reliqua quidem omnia patent, umbilicus vero extenuatur, connivet et exsiccatur. Quemadmodum enim in his, quae ex terra oriuntur, fructus turgescentes ad interstitium, ex quo enati sunt, secer-

[1] ὥστε τροφαὶ καὶ ἀναπνοαί κ. τ. λ. — [2] τι γὰρ νοσερὸν ἐπαγ. — [3] τοῦ om. — [4] σῶμα. — [5] οὕτως γιν. — [6] οἷς δ' ἀνάγκη. — [7] ἔξω. — [8] πολλοῖς. [9] τῶν om. — [10] μόνοις μοῦνον. — [11] προσέρχεται. — [12] ἤν.

πλείω fert; — ὀλίγον χρονιώτερον L.; — αἱ νοῦσοι C.; — ἐπ' vulg., ἀπ' Parr. 5., Zuing., Lind., Littr.; — αὐτέων C.

3. αἵ τε τροφαὶ — γενομένου.] ὥστε (αἵ τε pro ὥστε C., Zuing., Littr.) τροφαὶ καὶ (addunt αἱ C., Littr.) ἀναπνοαί vulg.; — ἢν γὰρ νοσηλόν C., ἤν τι γάρ νοσηρόν vulg., νοσερόν Zuing.; — ἐσάγωνται H., Littr.; ἐπάγωνται vulg.; — ᾗ pro ἐπάγωνται codd. apud Foës., C.; — κατὰ στόμα κατὰ τὰς ῥῖνας C.; — ἐσάγοντα H., ἐσάγεται C.; — ἀντὶ τοσαῦτα εἶναι Parr. 3.; — καὶ περιγίνεσθαι H., καὶ περιγενέσθαι D.; — ἣν διακεῖται D. F. G. H. I. J. K. Q.'; — τὸ παιδίου σῶμα D.; — τότε μὲν κατὰ στόμα pro ἤδη τὰ μὲν κατὰ τὸ στόμα τε C.; — τότε pro ἤδη Zuing. in m.; — σῶμά τε vulg., στόμα τε Zuing., Merc. in marg., Lind., Mack.; — τὰ κατὰ τὸ ἔντ. H.; — πορεύεσθαι Lallem.; — οὕτως vulg., οὕτω C., Littr.; — γενομένων J., Littr., γινομένων vulg., γιγνομένων C., γινομένου Zuing.

καὶ ἀντὶ — ποιέουσι.] πνεύματος C.; — οὕτω συγγενέων vulg.; οὕτω om. C.; mihi etiam otiosum videtur οὕτω: sitne fortasse ex αὐτῷ natum? — Vulgo οἷς δ' ἀνάγκη, pro quo C., ὁκόσα εἰ δ' ἀνάγκη, unde Littr. dedit ὅκως ἀεὶ ἀνάγκη. Mihi in vulgato οἷς δ' latere videtur οἷα, eaque antiqua lectio fuisse. — τῇ μήτρῃ C., ἐξ ὧν Foësii coniectura est pro ἔξω codicum; — γενέσθαι idem; — χρῆσθαι idem; — πολλοῖς (πολλοῖσι C.) δὲ πολλοὺς δέ Parr. nonnulli; — καί ante θανάτους om. K.; — τῶν ante διαιτημάτων om. C.; — εὖ ποιοῦσιν idem.

ὁ δ' αὐτὸς — ἄνδρες.] ἐπὶ τῶν ἐσθ. L.; ἀμφὶ τῶν ἱημάτων C.; — ξυγγενεῦσι idem sine antecedente καί; — ἀμφιέννυυνται D.

ὁ δὲ — ἀποξηραίνεται.] ὁ δὲ ὀμφαλὸς δι' οὗ αἱ εἴσοδοί εἰσι τοῖσι vulg.; — οἱ δ' ὀμφαλοὶ ἔσιδοι εἰσὶ τοῖσι C., quem fere sequitur Littr.; — mihi in C. falsa correctio esse videtur; in vulgata ante καὶ κοινωνεῖ emblema alienum legitur διὰ τουτέων, quo sublato apparet vulgatam veram lectionem

τῆς γαστρός· ὁκόταν δὲ ἐν ἐξόδῳ ᾖ, τὰ μὲν ἄλλα ἀναστομοῦται, ὁ δὲ ὀμφαλὸς λεπτύνεταί τε καὶ ξυμμύει καὶ ἀποξηραίνεται. Ὥσπερ γὰρ τοῖσι ἐκ τῆς γῆς φυομένοισι οἱ καρποὶ ἁδρυνόμενοι ἀποκρίνονταί τε καὶ ἀποπίπτουσι κατὰ τὴν διάφυσιν, οὕτω καὶ τοῖσι παιδίοισι ἁδρυνομένοισί τε καὶ τελείοισι [1]γενομένοισι ὁ μὲν ὀμφαλὸς ξυνέμυσε, τὰ δὲ ἄλλα ἀνεστομώθη, ὥστε δέχεσθαί τε τὰ ἐσιόντα καὶ ἐξόδους ἔχειν κατὰ φύσιν, [2]ἧσι ἀνάγκη τοὺς ζῶντας χρέεσθαι· ἕκαστα γὰρ χωρίζεται ῥέποντα κατὰ τὰς ξυλλοχίας· κρατιστεύει δὲ τὰ τῷ ἡλίῳ ξυντροφώτατα.

nuntur ac decidunt, sic etiam adultis pueris perfectis umbilicus quidem clauditur, reliqua vero aperiuntur tum ut ea quae ingrediuntur suscipiant, tum exitus secundum naturam habeant, qui ad vitae usum sunt necessarii. Secedunt enim singula, quae sensim repentia in modum collectae cohortis coacervata fuerunt; optima vero sunt, quae soli maxime sunt affinia.

δ'. Οἱ δὲ δεκάμηνοι τῶν τόκων καὶ ἐνδεκάμηνοι ἐκ τῶν ἑπτὰ τεσσαρακοντάδων τὸν αὐτὸν τρόπον γίγνονται ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἡμίσεος τοῦ ἐνιαυτοῦ οἱ ἑπτάμηνοι· τῇσι γὰρ πλείστῃσι τῶν γυναικῶν ἀναγκαῖόν ἐστι ἐν γαστρὶ λαμβάνειν μετὰ τὰ καταμήνια· [3]δεῖ τοίνυν, ἢν ἡ λύσις ἴῃ, τῇ γυναικὶ χρόνον δοῦναι τοῦ μηνὸς, ἐν ᾧ αὐτῇ ἡ κάθαρσις ἔσται· καὶ ὁ χρόνος οὗτος ᾗσι ἐλάχιστος γίγνεται, τρεῖς ἡμέραι, τῇσι δὲ πλείστῃσι καὶ πουλὺ πλέονες. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ κωλύματα [4]τῇσι γυναιξὶ ἐξ ὧν βραδύνεται ἡ ξύλληψις. Χρὴ δὲ ἐν τοῖσι μάλιστα καὶ τόδε λογίζεσθαι, [5]ὅτι ἡ νουμηνίη ἡμέρη μία

4. Decimestres autem et undecimestres partus ad eundem modum e septem quadragenariis fiunt atque ex anno dimidio septimestres. Plerisque enim mulieribus necesse est post menstruas purgationes concipere. Oportet tamen, si solutio locum habeat, mulieri concedere tempus mensis, quo purgatio illi continget; quod ut brevissimum tres dies implet, plerisque autem etiam multo plures. Sunt autem praeterea alia multa, quae conceptiones morantur, in mulieribus impedimenta. In quibus illud vel maxime in considerationem adhibendum, quod novilunium cum dies sit unus, prope trigesima mensis pars est. Duo autem dies fere decimam

[1] γινομένοις. — [2] οἷς. — [3] δεῖ om. — [4] τῇσι γυναιξί om. — [5] ἣν οὐ μείνη ἡ μίη ἡμέρη.

esse; — μόνοις μοῦνον Parr. 7.; — μητρί edd. antt., Parr. 6.; — Zuing. in marg., μήτρη habet. Dein προσέρχεται vulg., προσέρχονται D. H., καὶ προσέρχονται C., προσέχεται J., Littr.; — διὰ τούτων καί om. C., κονωνεύσει idem; — τὰ ἄλλα συμμύει idem; — ὁκόταν δ' ἐν C. et ὁ δ' ὀμφ. idem.

ὥσπερ — ξυντροφώτατα.] ὥσπερ δέ vulgo, γάρ cum Foësio in Latinis dedi; — ὡς τοῖσιν C.; — οἱ καρποὶ ἁδρυν. om. C.; — τε καί ex eodem recepi, cett. τε omm.; — γινομένοισι vulgo, γενομένοισι de meo; — τὰ ἄλλα sine δέ C.; — εἰσδέχεσθαι vulg., sequor C.; — τά τε ἐσιόντα idem; — καὶ κατὰ φύσιν idem; — οἷσι (οἷς codd, 7.) ἀνάγκη C.; — γνωρίζεται C. pro χωρίζεται; — συλλοχείας vulg., συλλοχίας J., Littr., de qua voce cf. Foësii adnot. et eiusdem Oecon. Post συλλοχίας ceteri: κρατιστεύει δὲ τὰ τῷ ἡλίῳ ξυντροφώτατα, quae om. C.

4. οἱ δὲ — πλέονες.] δέ om. C.; — καὶ ἑνδεκάμηνοι ἐκ τῶν om. idem; — καὶ οἱ ἑνδεκ. J.; — ceteri καὶ ἐκ τοῦ ἡμ., Lind. ὡς καὶ ἐκ τοῦ ἡμ. — Dein ἢν ἴῃ (ἴῃ om. C., εἴη cdd. apud Foës.) ἡ (ἢ J. K., ᾗ D. H.) λύσις (λύσεις Parr. 4.) (ἡ λύσις omm. Vatt. Foës.) (addunt δεῖ distinguentes ante hoc impersonale Vatt. Foës., Zuing., Lind., Mack.) τοίνυν (τοίνυν om. D., sed rest. al. m.) (addunt δεῖ C. Ald.) τῇ γ. χρόνον δοῦναι (δοῦναι om. D., sed rest. al. m.) τοῦ μ., ἐν ᾧ αὐτῇ (αὐτή C., codd. Foës.) ἡ κ. ἔσται vulg. — Unde Littréus: ἢν ἴῃ ἡ λύσις· δεῖ τοίνυν τῇ γυναικὶ χρόνον δοῦναι τοῦ μηνὸς, ἐν ᾧ αὐτῇ ἡ κάθαρσις ἔσται In quibus mirum mihi videtur ἢν ἴῃ ἡ λύσις. Non fugit me paulo inferius occurrere οὔτε τὴν λύσιν τῶν καταμηνίων, sed propter id ipsum hic potius exspectaveram μετὰ τὴν τῶν καταμηνίων λύσιν quam μετὰ τὰ καταμήνια ἢν ἴῃ ἡ λύσις. Puto autem post καταμήνια esse interpungendum ac dein pergendum ἢν δ' ἴῃ ἡ λύσις, δεῖ τοίνυν κ. τ. λ.; sed vel in hac lectione malim δεῖ τοίνυν, ἢν ἡ λύσις γένηται, aut ἔῃ, ut propius ad codicum lectionem textum accommodarem. Eiusmodi quid tamen non exhibui; videant alii quoque! Porro τρεῖς ἡμέραις J.; — πουλὺ πλέον C., πολὺ πλείονες vulg.

ἔστι δὲ — ξύλληψις.] Littréus καὶ τῇσι γυναιξὶ καὶ τοῖσι ἀνδράσι; — nempe τῇσι γυναιξὶ καί ex C. dedit collato Calvo, cett. omm.; — ἀνδράσι om. C., equidem solum τῇσι γυναιξί h. l. scriptum fuisse contendo; docet nexus cum antecedentibus et sequentibus; — βραχύνεται C.

χρὴ δὲ — ἐμβρύων.] τῇδε pro τόδε C.; — οἱ τῇ νεομηνίῃ ἡμέρῃ ἐούσῃ ἐγγύτατον pro ὅτι — ἐγγύτατα C.; — αἱ δὲ δύο — μηνός om. D., sed rest. al. m.; — αἱ δὲ δύο — δεκατημόριον τοῦ μηνός om. K.; — αἱ δὲ τρεῖς — μη-

ἐοῦσα ἐγγύτατα τριηκοστημόριόν ἐστι τοῦ μηνός· αἱ δὲ δύο ἡμέραι σχέδον πεντεκαιδεκατημόριον τοῦ μηνὸς, [1] αἱ δὲ τρεῖς ἡμέραι δεκατημόριον τοῦ μηνὸς, καὶ τἄλλα κατὰ λόγον τούτων· καὶ οὐχ οἷόν τε ἐν τοῖσι ἐλάσσοσί [2] γε μορίοισι γίγνεσθαι οὔτε τὴν λύσιν τῶν καταμηνίων, οὔτε τὴν ξύλληψιν τῶν ἐμβρύων. Ἐκ τούτων οὖν ἁπάντων ἀναγκαῖόν ἐστι τῇσι πλείστῃσι τῶν γυναικῶν περὶ διχομηνίην ἐν γαστρὶ [3] λαβούσῃσι καὶ πορρωτέρω πολλάκις δοκεῖν ἐπιλαμβάνειν τοῦ ἑνδεκάτου μηνὸς τὰς ὀγδοήκοντα καὶ διακοσίας· τοῦτο γάρ ἐστι ἑπτὰ τεσσαρακοντάδες. Ὅ τι γὰρ ἂν ἔξω τῆς διχομηνίης ξυλλαμβάνῃ ἡ γυνὴ, τοῦτο πᾶν ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦ ἑνδεκάτου μηνὸς [4] ἐπιλαβεῖν, ἵνα περ [5] ἐς τελευταίην περίοδον [6] καταστῇ.

quintam mensis partem faciunt; tres vero decimam mensis partem; ceteraque ad horum rationem consideranda; neque minore spatio mensium solutio contingere potest, neque foetuum conceptio fieri. Propter horum singula igitur necesse est plerasque mulieres quae circa plenilunium et ulterius utero conceperint, existimare ducentos et octoginta dies undecimum mensem attingere; illi enim faciunt septem quadragenaria. Quemcumque enim foetum mulier ultra plenilunium concipit, is omnino mensem undecimum attingere debet, ut ad extremum circuitum perveniat.

[1] αἱ δὲ — μηνός om. — [2] τε μορίοις μᾶλλον γίνεσθαι. — [3] λαβοῦσα. — [4] ἐπιλαμβάνειν. — [5] ἔχῃ pro ἐς. — [6] ἑκάστη.

νός omm. C. J.; — ἐλάσσοσί τε vulg.; ἐλάσσοσί γε Littr. de suo; — μᾶλλον γίνεσθαι vulg., sed μᾶλλον omm. C., Littr.: γίγνεσθαι C.; — οὔτε τὴν λύσιν εἶναι C.

ἐκ τούτων — τεσσαρακοντάδες.] ἔξω τουτέων ἁπάντων C.; — ἀπὸ διχομηνίας C. (διχομηνίην codd. apud Foës.); — λαβοῦσαι vulg., λαβοῦσα mss. 6., λαβούσαις Zuing., Lind., λαμβάνειν cdd. apud Foës., Mack., λαβεῖν L., Littr.; — λαβεῖν καί π. ὥστε π. δοκεῖν om. C. Equidem contendo Zuing., Lind., recte dativum participii voluisse, pro quo λαβούσῃσι scribo, simul ὥστε, quod vulgo ante πολλάκις infertur, pro emblemate alieno reiiciens; — περαιτέρω J.; — δοκεῖν λαμβάνειν C.; — τοῦ ἑνδ. μηνὸς τάς om. C.; — διακοσίας ἡμέρας C., codd. Foës.

ὅ τι — καταστῇ.] ξυλλαμβάνει vulg., συλλαμβάνει J. K.; — ἀπὸ δὲ διχομηνίης ἣν συλλάβῃ γυνή pro ὅ τι — γυνή C.; — πάλιν pro πᾶν C., πάνυ L.; — ἐπιλαμβάνειν vulg., ἐπιλαβεῖν C., Littr. — ἥν περ ἔχῃ τελευταίην περίοδον ἑκάστην alia est codicum lectio, unde in vulgatam ἥν περ pro ἵνα περ Littréus introduxit, quod fieri non debere contendo; — ἣν παρέχει τὴν τελευταίην περίοδον ἑκάστη Merc. in marg., codd. apud Foës.

ΠΕΡΙ ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ.

α΄.

. . . .

. . . . ου ἔχει ἑπτὰ μέρεα ἑ . . . . ἑπτὰ μοίρας· μίαν μὲν πᾶσαν τάξιν τὴν τοῦ ἀκρίτου κόσμου . . . . . θέρεος καὶ χειμῶνος δευτέραν δὲ τάξιν τὴν τῶν ἄστρων ἀνταυγίαν καὶ μάνωσιν καὶ . . . τατην καὶ ἀραιω τάτην τῆς τε Φύσιος λαμπηδόνα· τρίτην ἡλίου δίοδον θερμασίαν ἔχοντα· τετάρτην σελήνης ἀνιούσης καὶ τελειούσης προσθέσει καὶ μειούσης ἀΦα . . . . · πέμπτη μοῖρα ἡ τοῦ ἠέρος σύστασις καὶ κόσμου, παρέχουσα ὑετοὺς καὶ ἀστραπάς . . . . καὶ χιόνας. Ἕκτον τὸ τῆς θαλάττης ὑγρὸν μέρος καὶ ποταμῶν καὶ κρηναίων καὶ πηγέων καὶ λιμναίων καὶ . . . . . . τούτοισι θερμὸν ἡ ἀγωγὴ καὶ ἄρδευσις ἐστὶ τῆς ἰκμάδος. Ἕβδομον αὐτὴ ἡ γῆ ἐΦ' ᾗ τά τε ζῶα καὶ τὰ . . . Φ . . . . καὶ ἐστὶ παντε . . . . ος ἐξ ὕδατος ἐοῦσα. Οὕτως οἱ τῶν ξυμπάντων κόσμοι ἑπταμέρεα

Fragmentum 1.

Hoc fragmentum in uno codice a Littréo repertum refert mutila capita quinque prima interpretationum Latinarum huius libri, quarum altera a Littréo, altera a Darembergio est edita. Quodsi cum Latinis Graeca et Latina inter se conferas, haec, uti opinor, constant. Interpretationes Latinae ita inter se differunt, ut non videantur apographa duo eiusdem interpretationis, sed duae interpretationes diversae. Puto equidem textus Graecos, unde promanavit uterque Latinus, item locis nonnullis inter se discrepuisse. Fragmentum hocce Graecum praeterquam lacunis laborat insuper aliis scripturae vitiis. In interpretationibus Latinis multiplicis generis sunt vitia: primum ea, quae profluunt e corruptione textus Graeci, unde ortae sunt; tum quae illata sunt ab iis, qui ipsa Latina descripserunt; tandem qui in Latinam orationem converterunt Graeca, haec ipsa partim propter corruptelam, partim propter imperitiam suam non satis intellexerunt, quo factum est, ut Latina pluribus locis perobscura sint, neque facile reperias quae vocabula Graeca fuerint, quae tali modo Latine reddita sint. Qui Latina rursus in Graecum sermonem transferre vellet, ad intelligentiam Latinorum sine dubio proficeret; nonnullis locis pro singulis vocabulis Latinis si singula Graeca eodem ordine substitueris, auctoris scripturam paene habere videaris, sed tamen totum libellum ita non facile restitueris et dubia multa superfutura sunt. Itaque bonas horas in re taediosa terere nolui. Fragmenta Graeca quam optime potero recensebo.

. . . . . ου ἔχει — ἑπτὰ μοίρας.] Collata inter se utraque versione Latina puto principium libri fere hoc modo se habuisse: Τοῦ κόσμου ἡ ἰδέη οὕτω παντὸς κεκόσμηται· πάντα τὰ ἐνεόντα ἀνάγκη ἐστὶ ἑπταμερέα ἔχειν τὴν ἰδέην καὶ τοὺς ὁρισμούς. Ἑπτὰ ἡμερέων ἡ πῆξις τοῦ γόνου τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἐντεῦθεν ἡ διάπλασις τῆς Φύσιος τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ τῶν νοσημάτων ὁρισμὸς καὶ τῶν κατασηπομένων ἐν τῷ σώματι. Καὶ τἄλλα πάντα ἑπταμερέα ἔχει Φύσιν καὶ ἰδέην καὶ τελείωσιν. Καὶ διότι ὁ ἀριθμὸς οὕτω καθέστηκε τοῦ κόσμου, ἔχει ἑπτὰ μέρεα ἐν αὐτῷ πᾶσα ἰδέη καὶ ἡ τάξις ἑκάστου ἑπτὰ μοίρας.

μίαν μὲν — λαμπηδόνα.] Post κόσμου collatis Latinis periisse dixerim δίοδον ἔχουσαν; ex eodemque fonte dein legerim καὶ μάνωσιν καὶ ἀραιότητα τῆς τε Φύσιος λαμπηδόνα. Nempe prius illud καὶ . . . . . τάτην nihil habet in Latinis quod respondeat, alterum autem καὶ ἀραιω τάτην procul dubio natum est ex καὶ ἀραιότητα.

τρίτην — χιόνας.] Statim pro ἔχοντα legendum erit ἔχουσαν, aut ἔχοντος; illud tamen praestare opinor. Lacunam priorem ἀΦα . . . . recte explevisse videtur Daremb. legens ἀΦαιρέσι. In verbis τοῦ ἠέρος σύστασις καὶ κόσμου dixerim καὶ κόσμου abundare. Quod ad alteram lacunam attinet, expleri potest e Latinis, e quibus simul deduxeris post χιόνας etiam aliquid deësse. Puto fere scriptum fuisse: καὶ ἀστραπὰς καὶ βροντὰς καὶ χιόνας καὶ χαλάζας καὶ τἄλλα τοιαῦτα.

ἕκτον — ἰκμάδος.] Videtur in his κρηνέων et λιμνέων esse legendum, tum expleverim lacunam ita ut darem καὶ τὸ ξυγγενὲς τούτοισι θερμὸν, ὃ ἀγωγὴ κ. τ. λ.

ἕβδομον — ἐοῦσα.] Hîc parum certi habeo, quod expleam: in prioribus lacunis fortasse periit καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς Φυόμενα. Coniicio, quia *nascentia* ferunt textus Latini: possis πεΦυκότα desiderare, sed *nascentia* potius Graece Φυόμενα dictum fuisse

ἔχουσι τὴν τάξιν. Ἴσοι δὲ τὸν ἀριθμὸν ὅμοιοί τε τὴν ἰδέην οἱ ὑπὸ τῇ γῇ κόσμοι τοῖσιν ὑπὲρ γῆς, καὶ αὐτόδρομον . . . . . ἄσιν περιέχουσι τῆς τε περιόδου καὶ μεθόδου τὴν γῆν περιπολέειν ποιεύμενοι. Διὰ τόδε ἡ γῆ καὶ ὁ ὀλύμπιος κόσμος ἔχει τὴν φύσιν στάσιμον. Τὰ δ' ἄλλα ὁδὸν ἔχει περιπολίης. Κατὰ μέσον δὲ τὸν κόσμον ἡ γῆ κειμένη καὶ ἔκ . . . . ἐν ἑωυτῇ καὶ ὑφ' ἑωυτῇ τὰ ὑγρὰ ἐν τῷ ἠέρι ὀχέεται, ὥστε τοῖσι κάτω τὰ δὲ μέντοι ἄνω κάτω, τ . . . . οὕτω τε διέχειν τά τε ἐκ δεξιῆς καὶ τὰ ἐξ ἀριστερῆς. Καὶ περὶ πᾶσαν τὴν γῆν οὕτως ἔχει. Ἡ μὲν γῆ . . . . ὀλύμπιος κόσμος ὑπὸ τοσῶνδε ἀκίνητή ἐστιν. Ἡ δὲ σελήνη μέση οὖσα συναρμόζει αὐτὴ τα . . . . . ἀλλήλοισι ζῶντα καὶ δι . . . . λων διιόντα αὐτὴ τὰ ὑφ' ἑωυτῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἀεὶ ὄντων . . . . . . ῥηϊδίως κινεῖται. Τὰ τοίνυν ἄστρα τὰ οὐράνια ἑπτὰ ἐόντα τάξιν ἔχει τῆς τῶν ὡραίων ἐνδοχῆς . . . . ελήνη μὲν ὁ ἥλιος, ἡλίῳ δὲ σελήνη. Ἀκολουθέει δὲ ἄρκτος τῷ ἀρκτούρῳ. Ἀκολουθέει . . . . καὶ σελήνη. Αἱ δὲ πλειάδες τῇ . . . . ἀκολουθέουσι. Τῷ δὲ ὠρίωνι ὁ κύων. Ταῦτα δὲ τὰ ἄστρα ἀκολουθίαν ἔχει ἀλλήλοισι καὶ ἐναντίωσιν. Καὶ γὰρ ἐκ δεξιῆς τῆς τῶν ὡραίων ἐστερίδιος ὁδεύουσι . . . . ἔχειν ὁδοῦ τὰ ἄστρα. — Περὶ ἀνέμων. Ἀνέμων αὖ ἑπτὰ ἅμα πνέουσι περιόδους ποιεύμενοι καὶ κίνησιν ἀόρατον πλανῆσιν ἀπνεύματι τοῦ πνεύματος ἰσχὺν ποιεύμενοι ἀρχὴ μὲν ἀνέμων ὅθεν οὗτοι πεφύκασιν· ἀπὸ τοῦ θερμοῦ ἀπηλιώτης, ἐχόμενος βορέης, ἔπειτα ἀρκτίας, εἶτα ζέφυρος, μετ' αὐτὸν δὲ ὁ λίψ. Ἔπειτα νότος, ἐχόμενος εὖρος. Οὗτοι οἱ ἑπτὰ ἀνὰ πνεύμασιν ἔχουσιν ὡραίησιν . . . . . — Περὶ ὡρῶν. Ὧραι δ' ἐνιαύσιοι ἑπτά. Εἰσὶ δὲ αὐταί· σπορητός, χειμών, φυταλιά, ἔαρ, θέρος, ὀπώρα, μετόπωρον. Αὗται ἀλληλέων διαφέρουσι διὰ τάδε. Σπόρητος ἐν θέρει οὐ γόνιμος· οὐδὲ φύτευσις ἐν μετοπώρῳ. Οὐδὲ ἄνθησις ἐν χειμῶνι. Οὐδὲ βλάστησις ἐν θέρει. Οὐδὲ

videtur. Fieri tamen possit ut solum post φ̄ lacuna fuerit: nam supra iam vidimus non semper lacunis indicatis fidem haberi posse. Quodsi sequentem lacunam explere velis, πάντε.... vix ad aliud vocabulum quam ad παντελής ducere poterit, et ....ος collatis Latinis ad τρόφος ducit. Itaque vide num omnia ita connecti possint: ἕβδομον αὐτὴ ἡ γῆ, ἐφ' ἧ τά τε ζῶα καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς φυόμενα, ὧν καὶ ἔστι παντελὴς τρόφος ἐξ ὕδατος ἐοῦσα. Malim tamen πάντων pro παντελής.

ἴσον — ποιεύμενοι.] In ...άσιν aliquid quale κατάστασιν, ξύστασιν latere dixerim, tum vero existimo παρέχουσι latere in περιέχουσι. Fortasse legendum: καὶ αὐτόδρομον αὐτῇ κατάστασιν παρέχουσι τῆς τε περιόδου καὶ μεθόδου τὴν γῆν κ. τ. λ.

περιπολίης.] Quid hoc significare debeat, e rerum nexu sequitur; nomen in Lexicis non notatum video; a περιπολέω περιπολία, sicuti ab ἀκολουθέω formatur ἀκολουθία.

κατὰ μέσον — ἐξ ἀριστερῆς.] In ἔκ.... superest vestigium participii ἔχουσα, modo Latina conferas, e quibus constat pro ὑφ' ἑωυτῇ legendum esse ὑπὲρ ἑωυτῆς. De verbis ὥστε — τ.... admodum incertus sum etiam collatis Latinis, unde sensum sanum non elicio. In διέχειν collatis Latinis δὴ ἔχειν latere dixerim. Vide num liceat legere: ὥστε τοῖσι κάτω ἄνω, τοῖσι μέντοι ἄνω κάτω τείνειν. οὕτω τε δὴ ἔχειν καὶ τὰ ἐκ δεξιῆς καὶ τὰ ἐξ ἀριστερῆς.

ἡ μὲν — ἀκίνητή ἐστιν.] Collatis Latinis ita haec expleo: ἡ μὲν οὖν γῆ ἐν μέσῳ καθεστηκυῖα καὶ ἀνωτάτω ὁ ὀλύμπιος κόσμος ὑπὸ τοσῶνδε ἀκίνητή ἐστι. Nisi forte ἀκίνητοι εἰσί auctor dederit.

ἡ δὲ σελήνη — κινεῖται.] Vellem fere: ἡ δὲ σελήνη μέση ἐοῦσα ξυναρμόζει αὖ τὰ ἄλλα ζῶντα καὶ δι' ἀλλήλων διϊόντα αὐτή τε ὑφ' ἑωυτῆς καὶ ὑπὸ τῶν αἰεὶ ἐόντων εὐτάκτως καὶ ῥηϊδίως κινέεται.

τὰ τοίνυν ἄστρα — ὁ κύων.] Partim ad Latinorum ductum, partim ad ductum reliquiarum textus Graeci lego: τὰ τοίνυν ἄστρα τὰ οὐράνια ἑπτὰ ἐόντα τάξιν ἔχει τῆς τῶν ὡρέων ἐκδοχῆς· καὶ τῇ σελήνῃ μὲν ὁ ἥλιος, τῷ ἡλίῳ δὲ ἡ σελήνη ἀκολουθέει· ὁ δὲ ἄρκτος τῷ ἀρκτούρῳ ἀκολουθέει, ὥσπερ τῷ ἡλίῳ ἡ σελήνη (vel ὥσπερ ὁ ἥλιος ἔχει καὶ ἡ σελήνη)· αἱ δὲ πλειάδες τῇσι ὑάσι ἀκολουθέουσι· τῷ δὲ ὠρίωνι ὁ κύων. — Eo loco, ubi duplicem lectionem proposui, altera magis ad reliquias textus Graeci, altera ad Latinum textum magis accommodata est.

ταῦτα δὲ — ἄστρα.] Quod si haec cum Latinis conferas, apparet his inesse quod in Graecis desideratur et in Graecis contra legi, quod in Latinis deficit. Vitium scripturae fortasse natum e literarum similitudine in ἐκδοχή et ἐκ δεξιῆς. Locum fere sic se habuisse opinor: ταῦτα δὲ τὰ ἄστρα ἀκολουθίαν ἔχει ἀλλήλοισι καὶ ἐναντίωσιν πρὸς ἐκδοχὴν τῶν ὡρέων καὶ μεταβολήν· καὶ γὰρ ἐκ δεξιῆς τῆς τῶν ὡρέων ἐς τὰ ἀριστερὰ ὁδεύουσι, ὥστε μὴ μίαν στάσιν ἔχειν ὁδοῦ τὰ ἄστρα διϊόντα.

ἀνέμων — ἰσχὺν ποιεύμενοι.] Latina loco lacunoso respondentia ita se habent, ut ex iis nihil efficere liceat. In Graeco πλανῆσιν credo latere πλάνῃσι; sed ἀπνεύματι nihili vocabulum est, in quo fortasse aliquid latet, quod ἄπνοιαν significet, vel hoc ipsum: nimirum coniicio hîc aliquid latere, quod oppositum sit sequenti τοῦ πνεύματος ἰσχύν. Meliora non habeo hisce: ἀνέμων αὖ ἑπτὰ χωρία καὶ ἅμα πνέουσι περιόδους ποιεύμενοι καὶ κίνησιν ἀόρατον, πλάνῃσι ἄπνοιαν καὶ τοῦ πνεύματος ἰσχὺν ποιεύμενοι. — Quaerant acutiores quae rectius locum restituant!

οὗτοι — ὡραίῃσιν.] In ἀνὰ πνεύμασιν latere opinor solum ἀνάπνευσιν. Pro ὡραίησιν velim ὥρῃσι. In lacuna periisse dixerim aliquid quale ὁμοίην, aut ἀκολουθοῦσαν. Itaque legerim: Οὗτοι οἱ ἑπτὰ ἀνάπνευσιν ἔχουσι ὥρῃσι ἀκολουθοῦσαν.

εἰσὶ δὲ αὐταί·] Imo vero αὗται dedit auctor.

πέπανσις ἐν χειμῶνι. Οὕτω δὲ ἐπ' ἀνθρώπου φύσιος ἑπτὰ ὧραι εἰσὶν, ἃς ἡλικίας καλέομεν, παιδίον, παῖς, μειράκιον, νεηνίσκος, ἀνὴρ, πρεσβύτης, γέρων. Καὶ παιδίον μέν ἐστι ἄχρις ἑπτὰ ἐτῶν, ὀδόντων ἐκβολῆς· παῖς δ' ἄχρι γονῆς ἐκφύσιος, ἐς τὰ δὶς ἑπτά· μειράκιον δ' ἄχρι γενείου λαχνώσιος, ἐς τὰ τρὶς ἑπτά· νεανίσκος δ' ἄχρις αὐξήσιος ὅλου τοῦ σώματος, ἐς τὰ τετράκις ἑπτά· ἀνὴρ δ' ἄχρις ἑνὸς δέοντος πεντήκοντα, ἐς τὰ ἑπτάκις ἑπτά· πρεσβύτης δ' ἄχρι πεντήκοντα ἓξ, ἐς τὰ ἑπτάκις ὀκτώ. Τὸ δ' ἐντεῦθεν γέρων.

β'.

καὶ ἀποκτείνει ἡμᾶς τὸ θερμὸν, ὅπερ ἔφυσε τὰ σώματα.

γ'.

ὅταν μετρίως ἔχῃ τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν τῆς πρὸς ἄλληλα κράσεως, ὑγιαίνει ὁ ἄνθρωπος.

δ'.

πρῶτον μὲν τῷ τεταρταίῳ πυρετῷ δὶς ωὑτὸς ἄνθρωπος οὔτε ἁλίσκεται, οὔτε ἑάλωκέ που, οὔτε ἁλώσεται τοῦ λοιποῦ, ἢν ἅπαξ ὑγιὴς γένηται· διὰ τοῦτο δὲ κατὰ τὴν ἰδίαν ἑκάστου τῶν ἀνθρώπων φύσιν καὶ τὴν ἡλικίαν τὴν ἀκμαστικὴν γίγνεται· ἀνάγκη γὰρ ἀκμάζουσαν τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τεταρταίῳ ἁλίσκεσθαι πυρετῷ, παρελθούσης δὲ τῆς ἀκμῆς ἀπολελύσθαι καὶ τοῦ τεταρταίου τῆς λήψιος.

ε'.

μέγιστον τοίνυν σημεῖον τοῖσι μέλλουσι τῶν καμνόντων βιώσεσθαι, ἐὰν μὴ παρὰ φύσιν ᾖ ὁ καῦσος· καὶ τἄλλα δὲ νοσήματα ὡσαύτως· οὐδὲν γὰρ δεινὸν τῶν κατὰ φύσιν γίγνεται, οὐδὲ θανατῶδες· δεύτερον δὲ ἐὰν μὴ αὐτὴ ἡ ὥρη τῷ νοσήματι ξυμμαχήσῃ· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πουλὺ οὐ νικᾷ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις τὴν τοῦ ὅλου δύναμιν. Ἔπειτα δὲ ἢν τὰ περὶ τὸ πρόσωπον ἰσχναίνηται καὶ αἱ φλέβες αἱ ἐν τῇσι χερσὶ καὶ ἐν τοῖσι κανθοῖσι καὶ ἐπὶ τῇσι ὀφρύσι ἡσυχίην ἔχωσι, πρότερον μὴ ἡσυχάζουσαι. Τοῦτο δὲ, ἢν ἡ φωνὴ ἀσθενεστέρη καὶ λειοτέρη γίγνηται, καὶ τὸ πνεῦμα μανότερον καὶ λεπτότερον, ἐς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέρην ἄνεσις τῆς νούσου· τοῦτο οὖν χρὴ σκοπεῖν πρὸς τὰς κρίσιας καὶ εἰ παρὰ τὸ δικροῦν τῆς γλώσσης ὥσπερ σιάλῳ λευκῷ ἐπαλείφεται· καὶ ἐν ἄκρῃ τῇ γλώσσῃ ταὐτὸ τοῦτο γεγένηται, ἧσσον δέ· εἰ μὲν οὖν σμικρὰ ταῦτα εἴη, ἐς τὴν τρίτην ἄνεσις τῆς νούσου· ἢν

οὕτω δὲ ἐπ' ἀνθρ.] Puto καί post δέ excidisse. Quae sequuntur e Philone περὶ κοσμοποιΐας desumpta leguntur in Ed. Lind. vol. I. p. 314. seq.

καὶ παιδίον — ἐκβολῆς.] In his malim τῆς τῶν ὀδόντων ἐκβολῆς.

ἑνὸς δέοντος.] Malim ἑνὸς δεόντων.

γέρων.] Post γέρων periisse videtur ἐς τὰς τεσσερεσκαίδεκα ἑβδομάδας. Cf. Latina.

Fragmentum 2.

καὶ — σώματα.] Respondent haec principio capitis 20[i] interpretationum Latinarum. Leguntur apud Gal. περὶ μαρασμοῦ. Vol. VII. p. 675. Kühn.

Fragmentum 3.

ὅταν — ἄνθρωπος.] Respondent haec principio capitis 24. Latinorum. Vid. Gal. de tremore, cett., p. 618. vol. VI. ed. Kühn.

Fragmentum 4.

πρῶτον — λήψιος.] Locus est e principio capitis 28. Latinorum textuum, in quibus non leguntur verba οὔτε ἁλίσκεται, neque τὴν ἀκμαστικὴν γίνεται, nec γάρ, quod paulo post sequitur. — Littréus opinatur illud οὔτε ἁλίσκεται fortasse melius omitti. Textum dedi quemadmodum eum constituit editor Parisiensis, qui ex Aëtio serm. V. cap. 93. fragmentum hoc descripsit, conferens cum cod. Par. 2193.

Fragmentum 5.

μέγιστον — θᾶσσον.] Hoc fragmentum respondet loco e cap. 46. Latinorum prope ab initio. Occurrit autem in lib. περὶ κρισίμων ἡμερῶν p. 320. et pars eius sunt Coacae 211. 231. et 217. — Dedi βιώσεσθαι e Parr. 5., ubi vulgo βιώσασθαι; — αὐτή γε ἡ ὥρη Littr., ubi vulgo τε; equidem τε eieci. — Littréus dein formam ὀφρύησιν recepit e mss. Parr., quod facere nolui; — τοῦτο δέ restituit editor Paris. e mss. pro vitioso τούτῳ δέ; — vulgo ἢν ἡ φωνὴ ᾖ ἀσθενεστέρη, sed ᾖ redundat, si sequens γίγνηται respicias, quare delevi; — καὶ εἰ τὸ παρὰ δικροῦν dedit Littréus e mss., ubi vulgo ἐς τὸ παραδικροῦν; monuit tamen iam Foësius dandum esse id, quod ex Coaca 230. scripsi. — Tum εἰ μὴ οὖν σμικρά vulg., sed μέν dandum esse dudum viderunt interpretes et in mss. reperit Littr.; — porro δέ τι vulgo ubi Littr. δ' ἔτι scripsit, quod mihi tamen non priore loco, sed solum altero facien-

δέ τι παχύτερον, αὔριον· ἢν δ' ἔτι παχύτερον, αὐθημερόν. Τοῦτο δὲ, τῶν ὀφθαλμῶν τὰ λευκὰ ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου ἀνάγκη μελαίνεσθαι, ἐὰν ἰσχύῃ ἡ νοῦσος· ταῦτα οὖν καθαρὰ γενόμενα τελείην ὑγίειαν δηλοῖ· ἄτρεμα μὲν, βραδύτερον· σφόδρα δὲ, θᾶσσον.

ϛ'.

τὰ δὲ παρὰ φύσιν γιγνόμενα κατὰ καῦσον, πάντα μὲν ἰσχυρὰ, τὰ δὲ καὶ θανατώδεα· δεύτερον δὲ, ἢν αὐτὴ ἡ ὥρη ξυμμαχῇ τῇ νούσῳ· [οἷον καύσῳ θέρος, ὑδρωπικῷ χειμών·] ὑπερνικᾷ γὰρ τὸ φυσικόν· [φοβερώτερον δὲ σπληνί . . . . .]

ζ'.

γλῶσσα κατ' ἀρχὰς μὲν πεφρικυῖα, τῷ δὲ χρώματι διαμένουσα, προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου τρηχυνομένη καὶ πελιαινομένη καὶ ῥηγνυμένη, θανάσιμον· σφόδρα δὲ μελαινομένη τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ κρίσιν γενέσθαι δηλοῖ· χαλεπωτάτη δέ ἐστιν ἡ μέλαινα καὶ χλωρή· ὅ τι ἂν τούτων ἀπῇ τῶν σημείων, καὶ τὸ πάθος ἀσθενέστερον δηλοῖ· ταῦτα μὲν οὖν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τοῖσι ὀξέσι σημειοῦσθαι χρὴ, ὁπότε μέλλει ἀποθνήσκειν καὶ ὁπότε σωθήσεσθαι.

η'.

ὄρχις δεξιὸς ψυχρὸς καὶ ἀνασπώμενος, θανατῶδες.

θ'.

ὄνυχες μελαινόμενοι καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ψυχροὶ καὶ μέλανες καὶ ἐγκύπτοντες ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσι· [καὶ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων πελιδνὰ] καὶ τὰ χείλη πελιδνὰ καὶ ὑπολελυμένα καὶ ἐξεστραμμένα καὶ ψυχρὰ θανατώδεα.

dum est visum — Tandem Τοῦτο δὲ, ὁκόταν τῶν ὀφθ. vulgata; ὁκόταν vero reiecit Littréus; — καθαρὰ γινόμενα (γιγνόμενα mss. 2.) vulgo; de meo aoristum dedi. Tandem repudiavi otiosum γενόμενον ante θᾶσσον.

Fragmentum 6.

τὰ δὲ παρὰ — σπληνί . . . .] Textum maximam partem dedi quemadmodum Littréus refecit: en vulgatam cum varr. lectt.: Τὰ δὲ κατὰ φύσιν γιγνόμενα κατὰ φθίσιν, πάντα μὲν ἰσχυρὰ, τὰ δὲ καὶ θανατώδεα· δεύτερον (δευτέρων C.) δὲ ἢν μὲν (ἢν μέν om. C.) ἐν τῇ ὥρῃ νουσέῃ (νοσέῃ Lind.) αὐτὴ ἡ ὥρη (νουσέῃ — ὥρη om. C.) ξυμμαχεῖ τῇ νούσῳ, οἷον καύσῳ θέρος ὑδροπικῷ (ὑδρωπικῷ C. C.') χειμών· ὑπερνικᾷ γὰρ τὸ φυσικὸν (τῷ φυσικῷ, in marg. τὸ φυσικόν C.) φοβερώτερον δὲ σπληνί (ἀεὶ ἐστὶν pro σπληνί C.) — Emendavit textum Littréus ex fragmenti superioris analogo loco. Ea autem, quae uncinis intersepsi, exempla videntur a recentiore manu adnotata. Quid vero sibi velit φοβερώτερον δὲ σπληνί in fine fragmenti, non capio. Credo locum truncatum esse; in nostra textus scriptura verba plane sensu cassa sunt.

Locus pertinet ad eos aphorismos, qui post eum, quem cum aliis eruditis postremum esse opinor, in editionibus leguntur, v. c. apud Lindanum. — Graeca respondent iis, quae principio § 50. in Latinis leguntur.

Fragmentum 7.

γλῶσσα — σωθήσεσθαι.] Respondent Graeca haec Latinis, quae habentur cap. 51. — Initium loci Graeci refert Coacam 229. usque ad verba μέλαινα καὶ χλωρή; quae sequuntur referunt Aph. 9. sect. VIII. apud Lind., qui concluditur verbis ἀσθενέστερον δηλοῖ, et quae exinde habentur leguntur aph. 10. ibid. Aphorismus ille 9. in vulgata sic se habet: γλῶσσα μέλαινα καὶ αἱματώδης εἴ τι τῶν τοιούτων σημείων ἄπεστι, μὴ σφόδρα κακόν· δηλοῖ γὰρ νοῦσον σμικροτέρην. — Sed ἡ (ἡ omm. C., Merc.) γλῶσσα μελαινομένη (μέλαινα Merc.) καὶ πελίη (καὶ πελίη om. Merc.) καὶ αἱματώδης (καὶ πελίη καὶ αἱματώδης om. C.) ὅ τι ἂν (ὅταν pro ὅ τι ἂν C.) τουτέων ἀπῇ τῶν σημείων καὶ τὸ πάθος ἀσθενέστερον δηλοῖ legunt C. C.', Merc. — Hinc textum dedit Littréus, qualem item descripsi, nisi quod ἐν ante τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ delevi. Nempe opinor Littréum illud γλῶσσα μέλαινα καὶ αἱματώδης, sive quod his respondet in Mercurialis et mss. Parisiensium lectione, iure repudiavisse. — Attamen licet in textu Littréi acquiescam, nolim affirmare locum esse integrum. In postremis saltem, ut hoc notem, τούτοισι μὲν οὖν κ. τ. λ. vellem, tum post χρή aliquid deësse videtur, quale ἵνα γιγνώσκῃς, vel eius modi quid. Sed neque de superioribus certus sum; non satis congruo modo inter se cohaerent.

Fragmentum 8.

ὄρχις — θανατῶδες.] Est Aph. 11. sectionis VIII. apud Lind.; locus autem capite 51. Latinorum legitur. Varr. lectt. hae sunt: ὁ ὄρχις ὁ δ. C.; — ψυχόμενός τε καί C.'; — σπασμώδης vulg.; cum Littréo exhibeo lectionem Mercurialis et duorum Pariss.; — θανατώδης C., Mercur.

Fragmentum 9.

ὄνυχες — θανατώδεα.] Haec quoque capite 51. Latinorum leguntur: sunt autem Aphh. 12. 13. VIII. — ὄνυχες μέλανες καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν ψυχροὶ. ξυνεσταλμένοι ἢ καθειμένοι ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσι vulg.; — ὄνυχες μελαινόμενοι καὶ δάκτυλοι ποδῶν ψυχροὶ καὶ μέλανες (addit καὶ σκληροῖ (sic) C.) καὶ ἐγκύπτοντες (ἐκκύπτοντες Merc., ἐκκρύπτοντες C.) ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσιν C. C.', Merc. — Littréus maximam partem hos sequitur: ego vulgatam fere retinui, sed μελαινόμενοι recepi ex altera lectione et τῶν ante ποδῶν de meo addidi. Non satis intelligo illud ἐγκύπτοντες de digitis; collatis Latinis subiit cogitatio num forte ad οἱ ὄνυχες referendum sit et de curvatura unguium intelligendum; de digitis potius ξυγκεκαμμένοι exspectas. Dein σημαίνουσι καί C., Merc.; — καὶ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων πελιδνά post δηλοῦσι recepit Littr. ex Merc., C.', sed mihi insiticium videtur; — καί ante τὰ

ι'.

καὶ σκοτοδινιῶν καὶ ἀνθρώπους ἀποστρεφόμενος, τῇ τε ἠρεμίῃ ἡδόμενος, καὶ ὕπνῳ καὶ καύματι πολλῷ κατεχόμενος, ἀνέλπιστος.

ια'.

καὶ ὑπολυσσέων ἄτρεμα, καὶ ἀγνοέων, καὶ μὴ ἀκούων, μηδὲ ξυνιεὶς, θανατώδης.

ιβ'.

ἐν τοῖσι τετάνοισι καὶ ὀπισθοτόνοισι γενύες λυόμεναι, θανάσιμον· θανάσιμον δὲ καὶ ἱδροῦν ἐν ὀπισθοτόνῳ, καὶ τὸ σῶμα διαλύεσθαι, καὶ ἀνεμεῖν διὰ ῥινῶν, ἢ ἐξ ἀρχῆς ἄφωνον ἐόντα βοᾶν ἢ φλυηρεῖν· ἐς γὰρ τὴν ὑστεραίην θάνατον σημαίνει. Μέλλουσι δὲ ἀποθνήσκειν ταῦτα σαφέστερα γίγνεται, καὶ αἱ κοιλίαι ἐπαίρονται καὶ φυσῶνται.

ιγ'.

ἀναφέρουσι ὥσπερ τὰ παιδία τὰ πεπαισμένα κλαίοντά τε καὶ εἰς τὰς ῥῖνας ἀνέλκοντα τὸ πνεῦμα.

ιδ'.

Ὅρος δὲ θανάτου, ἐὰν τὸ τῆς ψυχῆς θερμὸν ἐπανέλθῃ ὑπὲρ τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς τὸν ἄνω τῶν φρενῶν τόπον καὶ ξυγκαυθῇ τὸ ὑγρὸν ἅπαν· ἐπειδὰν ὁ πλεύμων καὶ ἡ καρδία τὴν ἰκμάδα ἀποβάλωσι, τοῦ θερμοῦ ἀθρόου ἐόντος ἐν τοῖσι θανατώδεσι τόποις, ἀποπνέει ἀθρόον τὸ πνεῦμα τοῦ θερμοῦ, ὅθενπερ ξυνέστη τὸ ὅλον, εἰς τὸ ὅλον πάλιν, τὸ μὲν διὰ τῶν σαρκῶν, τὸ δὲ διὰ τῶν ἐν τῇ κεφαλῇ ἀναπνοῶν, ὅθεν τὸ ζῆν καλοῦμεν· ἀπολείπουσα δὲ ἡ ψυχὴ τὸ τοῦ σώματος σκῆνος, τὸ ψυχρὸν καὶ τὸ θνητὸν εἴδωλον ἅμα καὶ χολῇ καὶ αἵματι καὶ φλέγματι καὶ σαρκὶ παρέδωκε.

χείλη Merc., C., C.', Littr., vulgo om.; — *τά* ante *χείλη* omm. Merc. C. C.', Littr.; — *πελία* C.; — *ἢ καὶ ἀπολελυμένα* vulgo; *ἢ καί* omm. C., Littr.; malui solum *ἤ* omittere, *ὑπολελυμένα* dedi ex C., qui *καὶ ψυχρά* omittit. Nescio an non ita legenda sint haec:

Ὄνυχες ἐγκύπτοντες καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν καὶ τῶν ποδῶν ψυχροὶ καὶ μέλανες ἐγγὺς τὸν θάνατον δηλοῦσι· καὶ χείλεα πελιδνὰ καὶ ὑπολελυμένα καὶ ἐξεστραμμένα καὶ ψυχρὰ, θανατώδεα.

Fragmentum 10.

καὶ σκοτοδινιῶν — ἀνέλπιστος.] Est Aph. 15. VIII. apud Lind.: leguntur verba eodem cap. 51. Latinorum. In scripturam loci *ἀνθρώπους* introduxit Littr. ex C. et habetur in Latinis; — *τῇ τε ἠρεμίῃ ἡδόμενος* vulgo abest, sed a Littréo receptum est ex C. C.' et in Latinis legitur.

Fragmentum 11.

καὶ — θανατώδης.] Aph. 16. VIII. est apud Lind. et in Latinis legitur eodem cap. 51. — Vulgo *λυσσάων*, sed *ὑπολυσσέων*. *ὑπολυσσῶν* C., Merc., C.'; — *ἀγνοῶν* C.; — *καὶ μηδὲ ἀκούων* vulg., cum Littréo sequor C.; — *θανατῶδες καὶ ἀνεμέων διὰ ῥινῶν ὅταν πίνειν θανατῶδες* C.

Fragmentum 12.

ἐν τοῖσι τετάνοισι — φυσῶνται.] Loci in Latinis habentur cap. 51. — Verba *ἐν τοῖσι — σημαίνει* referunt Coacam 361.; quae sequuntur sunt Aph. 17. VIII. l. l. — Vulgo in priore parte loci *καὶ ἀνεμεῖν ὀπισθοτόνῳ διὰ ῥινῶν*, sed cum Coacae lectione et ad ductum Latinorum eo loco delevi redundans *ὀπισθοτόνῳ*. — Principio loci, cui Aph. respondet *δέ* in vulg. om., sed ex C. adscivit Littr.; latet autem in *τε* codicis C. et Merc.; — *γίνεται εὐθέως* C.'

Fragmentum 13.

ἀναφέρουσι — πνεῦμα.] Locus respondet extremis verbis capitis 51. Latinorum. Occurrit in Galeni gloss. voce *ἀναφέρειν*, unde Littréus docuit librum de hebdomadis etiam *τὸ πρῶτον περὶ νούσων τὸ μικρότερον* fuisse appellatum: modo ne falsus sit Galenus memoriter locum excitans. Pro *πεπαυμένα* scripsi *πεπαισμένα* ex illustris Hemsterhusii emendatione ad Lucianum p. 7. vol. I., qui Foësium perstringit vitium prava versione incrustantem in voce *ἀναφέρειν* et *πεπαιμένα* aut *πεπαισμένα* requirit. Sed collatis Latinis credo *ἀναφέροντες* scriptum fuisse, pro quo interpretes illi Latini *ἀναφέρονται* legerint. Nimirum nexus verborum fuerit: *καὶ πνέουσι πυκνὸν κατ' ὀλίγον αὐτόθεν ἐκ τῶν στηθέων ἀναφέροντες ὥσπερ τὰ παιδία τὰ πεπαισμένα κλαίοντά τε καὶ ἐς τὰς ῥῖνας ἀνέλκοντα τὸ πνεῦμα.* — Quemadmodum in titulo libri, ita fortasse in hoc vocabulo quoque memoria fefellit Galenum.

Fragmentum 14.

ὅρος — παρέδωκε.] Locus hic refert cap. 52. Latinarum interpretationum; est autem Aph. ultimus sectionis illius VIII. Varr. lectt. noto sequentes: vulgatum *τοῦ* ante *θανάτου* omm. C., Littr.; — *ἐπάν* C., Merc., *ἐπειδάν* C.'; — *τὰ ἄνω* C., qui *τόπον* om.; — *ἀποβάλλωσι* vulg., *ἀποβάλωσι* C.', Littr., *ἀποβλέπωσι* C., Merc.; — *ἀθροῦντος* vulg., *ἀθρόως ὄντός* C.; emendavit B. ten Brink in diario Philol. VIII. p. 423. — *ὠθοῦν* pro *ἀθρόον* C.; — *τῇ* ante *κεφαλῇ* ex C. recepi; — *λαλοῦμεν* C.; — *δέ* ante *ἡ ψυχή* ex C. recepit Littr.; — *καὶ τὸ ψυχρόν* vulg., sed *καί* omm. C., Littr.; — *εἴδωλον αἷμα καὶ χολὴν καὶ φλέγμα καὶ σάρκας* sine *παρέδωκεν* C.', *παραδέδωκεν* Merc.

INCIPIT YPOCRATIS DE SEPTEMMADIS.

1. Mundi forma sic omnis ornata est eorumque insunt singulorum: necesse est septenario quidem haberi species et definitiones septem dierum in coagulationem seminis humani et inde formationem naturae hominis et inde terminationis egritudinum et quaecumque deputriunt in corpore eorum. Quae in omne et cetera omnia septinaria naturales habentem speciem: insuper et profectionem et perpatris propter hoc numerositas. Numerositas mundi si constituta est; septenario habent in se ipsa omnes speciem et ordinem uniuscuiusque partium in se ipsa septinarium: unum quidem ordinem in se parvulis mundi transitus habentes estatis hiemis; secundum ordinem astrorum et splendorem et laxationem et raritatem naturae et splendidum. Tertius solis transitus calorem habentem; quartum lune crescentes et minuentes augmentum et defectionem. Quinta pars aëris constitutio mundi habens pluvias et coruscationes et tonitrua et nives et grandines et cetera sic. Sexta aëris humor pars et fluminum et lacorum et fontium et stagnorum et adunatum cum his calorem quiducatio et irrigatio humoris. Septimum ipsa terra in qua animalias et nascentia adest omnem victum et aquam constitutum. Sic omnium mundi septinarium habent ordinem.

2. Equales numeros et similes formas qui sub terras circuli his qui super terras eiusdem numeri gyrum habent circuitus et itineris terram circuitu terrae facientes. Propter hoc terra et olympus mundus habent naturam et stabilem. Ceterae autem iter habent cicueundi. Medio

ΑΡΧΗ ΠΕΡΙ ΕΒΔΟΜΑΔΩΝ ΛΟΓΟΣ α′.

1. Mundi forma sic omnis ornata est, eorumque qui insunt incolarum: necesse est septinariam habere speciem et definitiones; septem dierum coagulationem seminis humani, et deformationem naturae hominis et determinationem egritudinum, et quaecumque deputriunt in corpus. Et caetera omnia septinariam naturam habentem et speciem et perfectionem. Et propter hoc numerositas mundi sic constituta est septinariam habens in se ipsam omnem speciem et ordinem uniuscuiusque partium septinarium: unum quidem ordinem inseparabilis mundi transitum habens aestatis et hiemis; secundum, ordinem astrorum et splendorem et laxationem et raritatem, naturae splendidum; tertium, solis transitum calorem habens; quartum lunae crescentis et minuentis augmentum et defectionem; quintum, aëris constitutionem habens pluvias et corruscationes et tonitrua et nives et grandines et ceteras causas; sextum maris umorem et fluminum et lacorum et fontium et stagnorum et adunatum cum his calorem quiducatio est et inrigatio humoris; septimum, ipsam terram in qua animalia et nascentiae victum et aquae constitutum. Sic omnia mundi septinarium habenti diem.

2. Equali numero et simili forma qui sub terra circuli qui super terram sunt eiusdem numeri gyrum habent circuitus et itineris terrae circuitum facientes. Propter hoc terra et olympus mundus habent naturam et stabilem. Cetera autem iter habent circueundi. In medio

autem mundi terra posita et habentes in se ipsa et super ipsa humoris in aëre posita taliter sub celo: ita inferioribus superiora deorsum sit. Sursum autem esse habere et quae dextra autem habere et sinistram et circa omnem terram sic habet. At quidem terra media constituta olimpidius mundus summitatem tenens immobiles sunt. Luna vero in medio constituta copulat ista cetera omnia invicem viventia et per se transeuntia hec eadem et per mundi partes transeuntia facile semper moventur ergo signa celestis septem constituta ordinem habentem temporum tandem dorum divisum istum dum mundum quidem. Sol soli autem luna sequitur, arctos autem arcturo sequentia habent secutionem, sicut soli luna, pliades vero yadibus; urioni autem canis. Hec autem signa sequentia habenti invicem et contraria etatem ad expectationem temporum et immutationem. Pergunt autem ita ut non unam stationem habeant discurrentia signa.

3. Ventorum rursus regiones septem respirationes habent tempus circuitum facientes: et mox vegetatem et roris respiramen flatus et virtutes facientes: principium autem ventorum unde nascuntur venti: a calido subsolanis, sequens africanus, deinde septentrio, ex hoc favonius, post hunc qui appellatur lypy, postea auster, consequens vero eurus, respirationis circuitu faciens et motum his septem respirationes sunt temporalem.

4. Tempora autem annuales septima etherien partem habentes: sunt autem hec *sementatio*, *hiemps*, *plantatio*, *vera estas*, *autumnum*, *post autumnum*. Hec invicem a se differunt propterea: sementatio partes ea instate non valde generant nec plantatio nec floritio in hieme est autumnum fructificatio in estate nec maturitas in hieme.

5. Sic autem et in hominis natura septem tempora sunt, etates appellantur; puerulus puer adolescens iuvenis vir iunior senex; hec sunt sic: puerulus usque ad septem annos in dentium immutationem. Puer autem usque ad seminis emissionem quatuordecim annorum ad

autem mundo terra posita est, habens in se ipsa et super ipsam humores, sub aëre posita, taliter ut de inferioribus superiora deorsum sint et quae deorsum sursum esse; sic autem habere et quae, ex dextra et sinistra, et circa omnem terram sic habet. Et quidem terra media constituta et olympus mundus summitatem tenens immobiles sunt. Luna vero in medio constituta copulat ista cetera omnia in invicem viventia et pertranseuntia. Facile semper moventur ergo signa celestia septem constituta, ordinem habent temporum tradendorum; divisum est unum quidem. Sol lunam, solem autem luna sequitur; arctos autem et arcturus sic se habent velut sol et luna; pliades vero yadibus adsecutionem habent; orioni autem ortum canis. Haec autem signa sequentia habent invicem et contrarietatem ad expectationem temporum et immutationem. Pergunt autem ita ut non unam stationem habeant discurrentia signa.

3. Ventorum rursus regiones septem habent, tempus circuitum facientes et motum vegetantem et roris respiramen, flatus virtutes facientes. Principium autem ventorum unde nascuntur venti: ex calido Subsolano sequens est Africus, deinde Septentrio, ex hoc Favonius, post hunc qui appellatur Lips, postea Auster, consequens vero Eurus, spirationis circuitus facientes et motum hi septem respirationes temporales.

4. Tempora autem annualia septem etherias partes habentia. Sunt hae: *seminatio*, *hiems*, *plantatio*, *ver*, *estas*, *autumnus*, *post autumnum*. Haec invicem a se differunt propter ea: sementatio in estate non valde generat, nec plantatio postautumnum, nec floritio in hieme, nec fructiferatio in aestate, nec maturitas in hieme.

5. Sic autem in hominis natura septem tempora sunt; aetatis appellantur *puerulus*, *puer*, *adolescens*, *iuvenis*, *vir*, *senior*, *senex*. Haec sunt sic: *puerulus* usque ad septem annos in dentium mutationem; *puer* autem, usque ad seminis emissionem, quatuordecim annorum, ad

bis septinos. Adulescens autem usque ad barbas unum et viginti annorum ad ter septimum usque ad crementum corporis. Iuvenis autem consummatus in xxxv annorum quinque septenos. Vir autem usque ad xl et viiii ad septie et septem; iunior vero lx et iii et in viiii ebdomadis. Exinde senex in quatuordecim ebdomadas.

6. Quae autem in terra sunt corpora et arbores natura similem habent mundo que minima et que magna: necesse est enim mundi partes cum sint omnia similem compati mundo; ex equalibus enim partibus et similibus mundo constituti sunt; terra quidem stabilis inmoles media quidem lapidiosa imitationem abens; impassibiles inmobiles naturam. Que autem circa ea est hominum caro terra solvules; quod autem in terra calidum humidum medullae et cerebrum hominis semen; aqua autem fluminum imitationem et quod in venis est sanguis. Stagna autem vissice et longe intestinus natus; maria vero qui in visceribus humor hominis. Aer vero spiritus qui est in hominem; lune locus sensus sensus apparitio dictum hominis quomodo in mundo in duobus locis est. Et quidem quidum ex solis splendoribus et congregatum terre hoc quod in visceribus hominis et quod in venis calidum est, quod autem in superioribus partibus est mundi; quod stelle et sol quod sub cute est. Hominis calidum circa carnem quod per celeritatem splendens mutat colorem: sicut et illic aegiocum inveniens esse ero. Hos autem fervores in omnem operationem que e sole nutrita: inseparabiles autem solitas que mundum contenet omnem cutis coagulatio frigida. Constituta ergo omnia constitutio uniuscuiusque formarum sic contenetur.

7. Uniuscuiusque partes speciarum vii: capud una pars; manum operum ministrationes secunda; interiora viscera et praecordiorum definitio tertia; veretri duae partes una quidem orine profusio quarta, alia similis natura quinta; longa intestinus maius cibis sediminis exitus sexta; crura ambulationes septima.

bis septenos; *adulescens*, autem, usque ad barbam unum et viginti annorum ad ter septenos, usque ad incrementum corporis; *iuvenis*, autem, consummatur in xxxv annos et in quinque septenos; *vir* autem, usque ad xl et viiii annos, ad septies septem; *senior* vero, lx et iii ad viiii ebdomadas; exinde *senex* in quatuordecim ebdomadas.

6. Quae autem in terra sunt corpora et arbores naturam similem habent mundo quae minima et quae magna: necesse est enim mundi partes, cum sint omnia similiter, comparari mundo; ex equalibus enim partibus et similibus mundo consistunt. Terra quidem stabilis et mobilis media lapidi quidem ossa imitationem habens, inpassibilis et inmobilis natura; quid autem circa eam est, hominum caro solubilis; quod autem in terra calidum humidum medulla et cerebrum hominis semen; aqua autem fluminum imitatio est venae et qui in venis est sanguinis; stagna autem vesicae et longabo; maria vero qui in visceribus est humoris hominis; aër vero spiritus qui est in homine. Lien locus sensus apparuit iudicium hominis, quomodo in mundo in duobus locis. Est quiddam ex solis splendoribus congregatum terrae, hoc quod in visceribus hominis et quod in venis calidum est; quod autem in superioribus partibus est mundi, quod stellae et sol, quod sub cute est. Hominis calidum circa carnem quod per celeritatem splendens mutat colores, sicut et illic iouem aegio cum invenies esse. Arcturius autem fervoris in homine operationem quaestula enutrita; inseparabilis vero soliditas quae mundo continet omnem cutis coagulatio frigida constituta. Ergo omnis constitutio uniuscuiusque formarum sic continetur.

7. Uniuscuiusque specierum vii partes: caput una pars; manus operum ministratrix secunda; interiora viscera et praecordiorum definitio tertia; veretri duae partes, una quidem urinae praefusio, quarta; alia seminis ministratura, quinta; longabo, id est intestinum maius, cibis sediminis exitus, sexta; crura ambulationes, septima.

8. Capud ergo ipsud septinarium habet auxilium ad vitam: frigidi introitus per quem ubique partet una hec; secunda fervoris exlationem ex omni corpore; tertia visus iudicium; quarta auris auditum; quinta nares respirantes odorum intellectus; sexta humeris bibitionis et ciborum transmissio; astheria et sthomacum; septima lingua guttis sextus.

9. Et ipsius quidem vocis septe vocalium inarticulatio vocalium litterarum.

10. Animam itaque septinarium habet calidum septe forme septenarium constitutum. Et indeficiens facillime eis septem dies quod in aëre et quod in animalibus. Secundo inaërium frigus utiles. Tertio humorum per totum constitutum corpus. Quartum terra sanguinem cibo indigente. Quintum coleras amaras egritudinum dolores multitudinum his septem dierum. Sextum cibum dulcem omne quod est locum sanguinis innascens. Septimum omne salsum delectationum imminutiones. Natura autem hec septem partes anime; que cum consilio quide sine dolore consistunt. Cetera si recte agunt begeti unam vitam et fortitudinem habent et bibunt sufficienter: male autem incomposite curantes peccatis biolentum dolorum et iactationum incurrunt. Moriuntur autem advenientibus illis per suas culpas ipsi bibere dolore causa constitutis.

11. Terra autem omnis septem partes habet; caput et faciem pelopontium magnarum animarum habitationum. Secundum immo medullam cervix; tertia pars inter viscera et praecordia tome; quarta cruarellis pontum; quinta pedes vosporus transitus trachius et onchyme mertus sextum cum ventur inferior et longao intestinus exumus pontus et palus meothis.

12. De autem totum mundo et naturam hominis secundum naturam et rationem dixerim quia tale ego ipse ostendo visum est; cum sit ergo talis eiusmodi mundus ostendam et in egritudinis hec pati totum mundum et aliorum omnium corpora: necesse est enim propter eos

8. Caput ergo ipsum septinarium habet auxilium ad vitam: frigidi introitus per quem ubique patet; una haec; secunda fervoris exalatio ex omni corpore; tertia visus iudicium; quarta auris auditus; quinta nares respirantes odorem intellectus; sexta umoris bibitionis et ciborum transmissio, artyria et sthomacus; septima linguae gustus sensus.

9. Et ipsius quidem vocis septem sunt vocales literae.

10. Anima itaque septinarium habet constitutum et indefaciens facillime in septem dies quod in aëre et quod in animalibus; secundum aetherium frigus utile; tertium umorem per totum constitutum corpus; quartum terrenum sanguinem cibum indigentem; quintum coleram amaram egritudinum dolores multitudinem; his septem dierum; sexto cibo ducit omne quod est lucrum sanguinis iunascens; septimo omne salsum delectationum immutationes. Natura autem hae septem partes animae; quae cum concilio quidem sine dolore consistunt. Ceteras recte agant vegit in unum vitam et fortitudinem habent et vivunt sufficienter; male autem incompositae, curare his peccatis violentum dolorem et iactationem incurrunt. Moriuntur autem homines advenientibus illis per suas culpas ipsis sibi vere doloris causa constitutis.

11. Terra autem omnis septem partes habet; caput et faciem, Pylopontium, magnarum animarum habitationem. Secundum, Idymus, medulla, cervix. Tertia pars, inter viscera et praecordia, Iuniae. Quarta, crura Hellispontus. Quinta, pedes, Bosporus transitus, Trachias et Hochimerus. Sexta, venter, Aegyptus et Pelagus Aegyptium. Septima, venter inferior et longabo intestinum maius, Auxinus Pontus et palus Meothis.

12. De calore et frigore et de toto mundo et natura hominis secundum naturam et rationem dixi, quia tale est quale ego ipse ostendo esse et quatenus ipsum corpus divisum est. Cum ergo eiusmodi sit mundus, ostendam et in egritudine haec pati totius mundi et aliorum

qui neciunt mundi totius omnium natura ostendevit scientes magi adsequi possent quae nunc dicuntur manifeste quidem qualia sunt hec ratio talis est docet, hec autem ratio: que secundum naturam continent ipsas febres et alias causas et quidem acutas egritudines quomodo faciunt docet et que facta est quomodo oportet adhibere aut nunc fieri et nascentes: quomodo debeam curare recte considerare: recte oportet secundum hanc rationem omnia.

13. Ubi dico hominis anima illic dicere originalem calidum frigidum contritum. Originalem autem dico calidum quod manevit de patre et matre; quando convenerant ad invicem ad infantum generationem calidum et frigidum. Quando consisterunt adinvicem in matrice quam meo quod vocatus seminam parentibus manente cecidit in matrice et ubi dixero animam calore non omne. Animam hominis hoc dico originaliter calidum; cetera calida omnia aut de temporibus factam dicam et gule aut exse quibus manducamus et bibimus aut ex poculis multa habentium vocabula aut decem unius contrariorum civorum ad salutem: et quando dicam aerum frigidum aut aerum spiritum non originalem. Aut ipsius anime ipsius hominis frigidum dico sed totius mundi anime; et quando ab his que eduntur et bibuntur dico frigidum aut ex utrique que in superius dicta sunt frigidum dico et non oportet extimare multum frigidum dicere. Et in locis in quibus constitutum frigidum divisum est hactenus differri arbitror.

14. Et quando corpus aut speciem dico hominis aut alias ventres et concabas venas ab hominis cognata natura plus introierit alicuius, mors necesse est predictorum inruere alicui moto anime calore et congregato in interioribus ventribus et ad viscera calidi ipsius et humoris simul calido trahentia ad se calidum humore et ad victum sibi: est autem humorem colericus inustu et habentes sucorum diversorum humoris. Origo autem est causoades febrium;

omnium corporum. Necesse est propter eos qui nesciunt mundi totius et omnium naturam, ostendere, ut scientes magis adsequi possint quae nunc dicuntur. Manifeste quidem qualia sint haec naturalis ratio quae secundum naturam sunt continet. Ipsas febres et alias causas et quidem acutas egritudines omnes quomodo fiant docet, et factas, quomodo oportet cohiberi, aut non fieri, et nascentes, quomodo debeant curari recte. Considerare ergo oportet secundum hanc rationem omnia.

13. Ubi ergo dico hominis animam, illic me dicere originale calidum frigidum concretum. Originale autem dico calidum quod manavit de patre et de matre; quando convenerunt adinvicem ad infantum generationem calidum et frigidum; quando constiterunt adinvicem in matrice, quam in eo quod vocatur semen a parentibus manans, cecidit in matricem. Et ubi dixero animae calorem et non omnem animam hominis; hoc dico originale calidum. Et cetera calida omnia, aut de temporibus facta dicam, et sole, aut ex quibus manducamus aut bibimus, et ex poculis multa habentium vocabula, aut de conviviis contrariorum ciborum ad salutem: et quando virum frigidum aut aridum spiritum, non originale, aut ipsius animae hominis frigidum dico; sed totius mundi animae. Et quando ab his quae eduntur et bibuntur dico frigidum, aut ex utrisque quae in superioribus dicta sunt, frigidum dico; et non oportet me existimare multa frigida dicere, sed locis in quibus constitutum frigidum divisum est actenus differri, arbitror.

14. Et quando corpus aut speciem dico hominis aut alias ventris et concavas venas aut hominis cognita natura plus introire tali cui umor necesse predictorum inruere alicui, motum anime calorem, et congregatio in interioribus ventribus et ad viscera calidi ipsius et humores simul calido trahenti ad se calidum humorem addictum sibi: est autem umor colericus inustus et alens succum diversi coloris. Origo autem haec est causodium febrium; status au-

status autem et medietas que in eodem iam causo tabescunt quando tavifecerant quod in corporis humoris est causo et calidum se tractatus fiet omnium que ab eodem fervore et retentorum humorem in corpore. Tunc enim prevalet maxime fervor; quando sic fuerit et fecerit medium, hoc ergo erit causodum febrium, consummatio autem est arum febrium que quidem et vite est consummatio et quidem anime dimissio aut itaque dicitur ex corporibus ad mortem egritudinum dimissio ad salutem consummato est et vitaliter: quando anime calor relaxaverit que ad se est convocationem liquoris humidam et frigidam tunc vita dissolutio anime. Et animalium et nascentium et egritudinum quidem dimissio. Quando in egritudinem adtractionem qui adest calor demiserit, morbidi humoris et temporum quidem motio quando in mundo calor talia operatur quecumque quidem circa corpus fiunt sic habet.

15. Qui autem mundus tradet corporibus actenus habent quum animalia et que nascuntur, omnia terra habent. Calidum quidem solis parte; liquore autem omnem aque; quod autem frigidum flatum erit; quod autem ossosum et carnosum terre. Est autem terra mundi nutris, adstatio animalibus, et que nascuntur ex liquore aque vero nutrimentum et vas calidum. Quod autem solis calor est terre crementum est ortus omnibus. Quod autem aeraes frigidum inrigatio et quagulat liquore simul et terram est facient aliquid fieri speciem et corpus.

16. Annus autem in quo omnia curcuant habet in se ipso omnia. Habent enim initium in se ipso in quo crescunt que in eo sunt; habent medium in quo maturantur et que in eo sunt omnia et consummationem in qua iterum finiuntur omnia ergo que insumunt: necesse est extimari et similia pati que ipso anno fiunt anni passiones et consequi que in eodem anno omnia que necessitas sic habet.

17. Hiemps quando adduxerit frigora, celum terra et que sunt in ea et animalibus coget secedere intro quod singulis eorum calorum

tem et medietas earum in eodem iam causo tabe est quando tabescere quod in corpore umorum est causos et calidus in se adtractus fit et omnium quae ab eodem fervore et retentorum umorem in corpore. Tunc enim maxime fervor; quando sic habuerit et fecerit medium, hoc ergo erit causodum febrium; consummatio est autem istarum febrium quae quidem et vita est consummatio et quidem anime dimissio habita quae ducitur ex corporibus ad mortem. Egritudinum dimissio ad salutem consummatio est et fit taliter quando animae calorem, laxaverit ad se, est vocatio liquoris humida et frigida, tunc fiet dissolutio animae. Et animalium nascentium et egritudinum dimissio. Quando in egritudinis adtractionem quae ad se est calor demiserit morbidi humores et temporum quidem mutatio quando in mundo calor est talia operantur quaecumque quidem circa corpus fiunt sic habent.

15. Quae autem mundus tradet corporibus, eatenus habent quam animalia et quae nascuntur omnia. Terra habet calidam quidem solis partem; licorem autem, omnem aquae; quod autem frigidum, flatum aëris; quod ossosum et carnosum, terrae. Est autem terra mundi nutrix ad statum animalium et quae nascuntur ex licore. Aqua vero nutrimentum et vas calidum. Quod autem solis calor est crementum et motus omnibus. Quod autem aëris frigida irrigatio constituit et coagulat licorem et simulat terram, et facit aliquid fieri speciem et corpus.

16. Annus autem in quo omnia circumeunt, habet in se ipso omnia. Habet enim initium in se ipso in quo crescunt quae in eis sunt; et habet medium in quo maturantur quae in eo sunt omnia, et consummationem in qua iterum finiuntur omnia. Omnia ergo quae in ipso anno fiunt, anni passiones et consequentia quae in eis sunt necesse est imitari, similia pati quae in ipso anno fiunt. Quae necessitas sic se habet:

17. Hiemps quando adduxerit frigdoris gelu terrae et quae sunt in ea, et animalibus cogit secedere intro qui in singulis eorum calorem

est, propter quod et arboris quidem folia demit, tunc intro secedente calore et quod in his est gelatum humorem de frigidi virtutem; et que modice sunt et imbecilles abes, sed pisces fugiunt ad cubiles. Ubi enim calor secedentem intro calore qui in eis constitutus est et refugientis frigus quod in mundo toto et non potest sustinere, quemadmodum que magna corpora et multi calores habentes. Et animalium et nascentium haugere frigide virtute in hieme ergo obscultator calor ad se ipsum adsumens. Humore similiter et quod arboribus et quod in terra et quod in animalibus qui cubant calor fugiens frigoris virtutem. Quibus enim et ipse calor qui in corporibus est animalium. Quando hiemale tempus prevaluerit, quod imbecillius est hiemale glacie, sicut haves et modice pisces, ad cubiles fugiunt propter inbecillitatem que in ipsis est calidi. Sic autem et ipsud calidum cavantium animalium quod in omnibus corporibus cave in animalibus refugiens intro frigidi virtutem que in alicuius tunc humorem et siccitatem dico sic cum quidem et quod terre pars est.

18. Humorem autem omnem varie habent ubique quod in mundo aqua est; quod autem frigidius in humorem et quo terrenum est simul in corpori formam constitutum est exinde quum quidem ex eodem humorem quando dico eius que in cor hominis constituti multa autem habentes ab hominibus multa nomina non recta. Unius enim est humore constitutus in homines sicut et in mundo; de calido autem multas species habent quod vocatur pir tole multi nominis et fleumata sicut si quidem reuma et in quod in mundo humor et qui in partibus mundi propter caloris operationem; demulat species ita ut vocatur mare, aqua, sales, nitrum, uve, vinum et acetum, mustum, lac, serus, mel, ros, nivis, grandines; quando ergo musti calorem cholericos et sic habet vitium humoris de fervore dico his omnibus utor choleribus et flammatibus urinis et aliis humoribus interpretationibus causam ad inperitos veritatis ignaros.

est; propter quod et arbores quidem folia dimittunt intro secedente calore, eo quod in his est gelatus umor de frigidi virtute. Et quae modicae sunt et imbecilles aves et pisces fugiunt ad cubilia ubi est calor, secedente intro calore qui in eis constitutus est, et refugientes, frigus quod in mundo toto est non potentes sustinere; quemadmodum magna corpora et multos calores habentes et animalium et nascentium abigere frigidi gelu virtutum. In hieme ergo occultatur calor ad se ipsum adsumens umorem; similiter et quod in arboribus et quod in terra et quod in animalibus est, cavat calor, fugiens frigoris virtutem; cavat enim et ipse calor quod in corporibus est animalium quando hiemale tempus praevaluerit, quod imbecillius est hiemali glacie, sicut aves et modici pisces ad ovilia confugiunt propter imbecillitatem quae in ipsis est calidi. Sicut autem et ipsum calidum cavantium animalium quod in omnibus corporibus cavat et in animalibus refugiens intro frigidi virtutem quae in alicuius tunc umorem et siccitatem; dico siccum quidem quod terrae pars est.

18. Umoris autem omnem variae habentem ubi quod in mundo aqua est. De autem frigidi vi in umorem quod terrenum est simul in corporis formam constitutum exinde quam quidem ex eo umore quando dico eius qui in corpore hominis constituti, multas autem habentes ab omnibus multum omnia non recta: unus enim est humor constitutus in homine sicut et in mundo. Calidum autem multas species habet quod vocatur *chole* multis nominibus et *flegmata;* sicut quidem in mundo umor et quod in partibus mundi, propter caloris operationem demutat species; ita ut vocetur *mare*, *aqua salsa*, *nitrum*, *uvae*, *vinum*, *acetum*, *mustum*, *lac*, *sanis*, *mel*, *roris*, *nives*, *grandines*. Quando ergo inusto calore, cholerico et sic habent humores, de fervore dico. His nominibus utor *choleribus* et *flegmatibus*, *urinis* et aliis umoribus interpretationis causa, ad imperitos veritatis ignaros.

19. Calidum autem sic de frigido et humidum et frigum de calidum patiente et hec faciente in constitutionibus morborum febris erigit. Quando autem anime calidum movetur a solito ex lavore aut fervore aut de solem aut de ciborum fortior natura ante confectionem; necesse est ad tractationem colerum aut flecmatum facere calidum anime ad se ipsum ex quibus actractis incenditur ipse calor in febris. Quod enim natura animi calidum est in societate ipse adsumsit quod et sole calidum aut et his que oblata sunt vel que facta sunt aut ad febres corpora deducat. Si ergo in febres et alia culpa obveniat, non mundo constituto corpore, actenus exustio calidi insurrectione calidi forte febrium in corpore faciens; si ipse febres inmunditias maturantes per respiramina superiores vel inferiores canales de ventribus erumpant ad medicaminibus moderate que seducat inmunditias. Ex enim amaris et calidis constitutis munditiis nutritis calor violentium incendit febres aut facilius obtinens quod in corpore est frigidum occidit; itaque calidum quegnera bile corpora quando etcusserit quod in corpore est proprium humorem et nullum calores restrincxerint: ut de vita quidem hoc auget corpora calidum siuibene apte habeat ad cetera, que in corpore sunt partes sunt sanat calidam egritudines si adducat ad se humorem discemet frigidum et salubrem et non calidum non amarum.

20. Sic itaque calidum auget corpore et corrumpi faciet. Curat morbos et febres facit corporibus mortis causa est, medicorum autem imperitia totius modi et ex quibus natum est corpus et quatenus et quomodo et que nunc matura est et quis in cibis est in febrium morbis expediat et ex quibus qui se ipsos sine ratione extra medicum nutriunt; quibus quidem ipsorum necessitas simperitias cogens. Hunc necessitas extringuere igne et si humidis et frigidis cibis hii quidem salutari sunt: ipse in se marcidantes calorem et consummantes contraria estivorum autem quicumque horum con-

19. Calidum autem sic de frigido et humido, et frigidum de calido patiente et faciente et in constitutionibus morborum febris eriget. Quando autem animae calidum movebitur a solito ex labore et fervore, aut de sole, aut de ciborum ferventium natura, aut confectione, necesse est adtractionem cholerum aut flegmatum facere. Calidum animae a se ipso ex quibus adtractus, incenditur ipse calor in febres; quod enim hominis naturae animae calidum est, in societatem sibi ipsi adsumpsit quod et a se calidum, aut ex his quae oblata sunt; ita ut ad febres corpora adducat. Si ergo in febres et alia culpa obvenit, non mundo constituto corpore, actenus exustio calidi, insurrectionem fortem febrium in corpore facit, nisi ipsae febres, inmunditias maturantes, per respiramina superioris vel inferioris canalis de ventribus eorum, erumpat, aut medicaminibus moderatim qui sicut inmunditias; ex enim amaris et calidis constitutis in initiis nutritus calor violentibus incendit febris, aut facilius optinens quod in corporibus est frigidum occidit. Itaque calido quo generavit corpus, quando exarserit quod in corpore est plurimum umorem et nullum calorem restinxerit, ut debitum quidem hoc agit corpora calidum si bene apte habeat ad ceteras quae in corpore sunt partes. Et sanat calidum egritudines qui adducat ad se humorem dulcem et frigidum et salubrem et non calidum et non amarum.

20. Sic itaque calidum auget corpora et corrumpi facit, et curat morbos, et febres facit, et corporibus morbi causa est. Medicorum autem imperitiam totius mundi et ex quibus natum est corpus, et quatenus, et quomodo quae nunc natura sunt et quae in cibos in febrium morbis expediat ex quibus necessarium aegrotare corpus est. Facit autem et alias febres qui se ipsos sine ratione, extra medicos, nutriunt, quibus quidem ipsorum necessitas imperitiae cogit; hinc necessitas extinguere ignem umidis et frigidis cibis. Hi quidem salvati sunt ipsi in se marcedantes calore consumente contrariis ae-

traria adhibentes cibos fecerus hulatuerunt per imperitias se ipsos interficientes; ita humane egritudines de calore sunt facte, in initio ergo causodum dum febrium sitise febres sunt.

21. Nata et aliter quando in hiscibus et in corde et in toto mundo est; emergente autem calido quod in toto mundo est dicuntur humores: rursum quidam ad fructificationem et ad floritionem que in terra de labore quod in mundo est et serpentes et habes et pisces qui cubaverunt iterum de cavationem procidunt et de calidis quidem Egyptum refugiunt, item habes et pisces in calido tempore item; in Egyptum enim habuerunt fugientes frigus provocare in calidis locis et in corporibus ergo humoris est medеretur hunc iam admoribus a calore mundi certantes quia auxilium dant item mundi calore eos qui in omnibus est calido deficiente quidem nascentis et in animalibus estatu et fortitudinem eius praebet.

22. Autumnus autem maturans et iterum infricdans iam dissolvit estatum eorum sicut enim ipsius anni tempora habuerunt necesse est dolores ne ossistentibus humoribus de calido in corporibus esse hominum crescentibus et statu aspicientibus cum calido et iterum dissolvit dolores miscere marcidantes calore qui in mundo est et qui in corporibus. Succidit enim illi frigidum hoc ipsum faciunt et corpora animalium et arborum et fructuum. In bonitate enim humida et mollia eibetalla sunt; mediata autem statui sicca et amara et viscida; rursum senascentia humida et mollia et frigida et invecilla sit. Hec ratio coget et consequi omnia que insunt in calidi operationem et in ceteris et in mundo.

23. In anno autem initio acutorum morborum est hoc quod de estati est initium. Est autem plyadus ortus estatis initium et morborum actenus quoad sole est calidum aply ortum

stivorum. Quicumque autem horum contraría habentes, cibos fecerunt, hi latuerunt per imperitiam, et ipsos interficientes. Ita humanae aegritudines de calore sunt factae. Initium igitur causodum febrium siti dusae febres sunt natae et taliter, quando in viscere aut corde aut toto mundo est.

21. Emergente autem calido quod in toto mundo est, ducuntur umores sursum quidam ad fructificationem et ad floritionem quae fiunt in terra de calore quod in mundo est. Et serpentes et aves et pisces cavatione procedunt, et a calidis quidem Aegypti fugiunt; iterum aves et pisces in calidi temperiem; in Aegypto enim abierunt fugientes frigus, provocare in calidis locis. Et quod in corporibus ergo umoris est, movetur tunc iam ad morbos, calorem mundi contestantes qui auxilium dant. Idem mundi calor est et qui in omnibus est calidum deficientem quidem frigidum quod in mundo est et quod in homine. Aestas autem calefaciens et siccans umorem qui inest omnibus nascentibus et animalibus statum et fortitudinem eis praebet.

22. Autumnus autem maturans et iterum infrigidans iam dissolvit statum eorum. Sicut enim ipsius anni tempora habuerint, necesse est et dolores consistentibus umoribus de calido in corporibus esse hominum crescentibus et statum accipientibus cum calido, et iterum dissolvi, et dolores marcescere, marcedante calore qui in mundo est et qui in corporibus; succedit enim illi frigidum. Hoc ipsum patiuntur et corpora animalium et arborum et fructuum. In novitate enim umida et mollia et imbecillia sunt; mediata autem statu sicca et amara et viscida; rursum senescentia et umida et mollia et frigida et imbecillia. Sic haec ratio cogit consequi omnia quae insunt in calidi operatione et in ceteris et in mundo.

23. In anni autem initio acutorum morborum est hoc quod aestatis initium et morborum actenus quod a sole est calido Pleiadum ortu. Est autem Pliadum ortus estatis initium. Yadum

valde iam calefaciens corpora et certantes anime hominis calidus commovet humorem immunditia in corpore. Hec autem commote febres insecedere faciunt, nisi si quis educat eas purgationem aut cibi auxilium, ferventi frigidis infridat aut spontanee erumpentes sursum vel deorsum secedant. Post hec ad solstitio estibo in morbis causis fiunt et vulnera et pustularum ebullitiones: propter hoc immunditia humoris qui homine de estivo fervorem iam nimie inuste violentie carnibus quidem hominem exala intentio constitutum humores facit et calore: quod autem in carnibus humorum diffusa est: de sole, vulnere et pustulas foris in corpora in superficie. Causi vero propter hoc maxime fiunt a solstitio estivo, quia quo intus in corpo hominum humores est munditie inustum et inbulliens in venis et in visceribus urentem cibum preventem calori animam. Post hec autem a canis ortum usque ad arcturis ortum causa letales fiunt: maxime propter hoc in corporibus anime calorem exiguum humorem et friedorem habet hoc tempore: quod autem est in homine humoris ignitum maxime violentum est et venenosum et de calores qui in mundo est vaporem corporum ita ut anime calidum hominum quando sic constitutum est humorem traet ad se et aërium flat non subministret anime, calido exuruntur quod ex corporem est humoris ex calido. Prolongari autem incipiunt febres a medio canis et arcturi ortum ortum inisset extrahatur in munditias de corporibus humores aut ipse rumpens aut per medicamina; propter hoc enim calor inbecilliores id quod aut sole est aut advenienti frigido quod in mundo; post autem arcturi ortum tertiane et quartane et cotidiane maxime nascuntur febres. Propter hoc immutantes iam totius mundi infriedorem calidum frigido pugnans anime, errantes febres facit; et sub hoc tempore maxime febres statum habent ex acutis; hec autem fiunt. Propter hoc ante arcturi ortum humor in corporibus calescens prevalet. Ab autem arcturi ortum statim frigido convalente iam corpus extrinsecus infric-

valde iam calefacient corpora, et concertantes animae hominum calidum conmovent umorem et immunditias in corpore. Haec autem [febres] increscere faciunt nisi quis educat eas purgatione aut cibis auxilium deferenti frigidis infrigidet, aut spontaneae erumpentes sursum vel deorsum secedant. Post haec ab solstitio aestivo in morbis causi fiunt ex vulnerum et pustularum ebullitione. Propter hoc immunditia umoris qui in hominem de aestivo fervore iam nimiae inustae violenta carnibus quidem hominum exhalat. Interiori constituti umores facit calorem. Quod autem in carnibus umor diffusus est de sole, vulnera et pustulas expuit foras in corpore in superficiem. Causi vero propter hoc maxime fiunt a solstitio aestivo, quia quod intus in corpore hominis umoris est inmunditiae inustum et ebulliens in venis et in visceribus urentem cibum prebet calori animae. Post hoc autem a Canis ortu usque ad Arcturi ortum causi laetales fiunt, maxime propter hoc in corporibus animae calor exiguum umorem et frigdorem habet hoc tempore. Quod autem est in homine umoris ignitum maxime et violentum est, et venenosum, et a calore qui in mundo est vaporem corporum praestat, ita ut animae calidae hominum quando fit constitutum umorem trahit ad se, et aerium flatum non subministrat animae calidum; exuritur quod ex corpore est umoris ex calido. Prolongari autem incipiunt febres a medio Canis et Arcturi ortu, nisi extrahantur immunditiae de corporibus umor, aut ipsa erumpens aut per medicamina. Propter hoc enim iam cor imbecillus est quod ad solem est adveniente frigido quod in mundo est. Post autem Arcturi ortum tertianae, quartanae et cottidianae maxime nascuntur febres. Propter hoc immutatis iam totius mundi in frigdore calido, frigido purgans in anima, inerrantes febrem facit; et sub hoc tempore maxime febres istae valent ex acutis. Haec autem fiunt propter hoc: Ante Arcturi ortum umor in corporibus valescens praevalet; ab Arcturi autem ortu statim frigido convalescente, iam corpus et

datum est, spiritum quod inspiramus frigidius constitutum recidere facit. Calidum intro quod est in corpore et pugnant frigidum calidum ita ut de auctis incipiant febres maxime et hanc translationes post hec caphiadis occasum incipiunt morbi adsistere propter hoc aër calefactus a plyadis ortum sic superius denique fori sunt corporis calefit et diffundit et movet humores quod est in homine et morbos nasci facit et infricdatus iterum de plyadum occasum item aëri iterum ingelationem constitutum humorem quod in mundo et quod in corporibus et calidum in cuuilem refugiat: ut ita desinant morbis secuntur quod in corporibus frigidum et calidum anni frigido et calido; propter quod oportet medicum non solum ipsum per se ipsum curare febres scire sed et vivere quatenus compatiantur mundo corpora, ut ad hec curas adibeat; sed in nullo delinquet contraria mundo contendens et qui non solum morbos optinet sed et medico. Unde ergo et quatenus febres nascuntur diximus.

24. Anime autem partes, calidum et frigidum quamdiu quidem equales sunt sibi, incolomis et homo. Si autem precesserit calidum frigidi equalitatem, tunc quidem inflammati frigidum quantum magis concaluerit frigidum, tanto magis egrotat corpus homines causoades et acutis febribus calidum et frigidum et humidum utraque alie efficiuntur et patiuntur. Si quidem primum frigus adprehendat necesse est calorem anime in febres transire et de excessum frigidi et iterum de febre ad frigus transiret et sudores manationem ex omni corpore sic et in mundo que tropea vocantur de calido in frigidum et de frigidum in calidum transeunt si autem primo calor accipiat, necesse est in rigore transire et iterum rigores febres. Si ergo iterum in horrorem et rigorem transierit sudores et manationes ex omni corpore faciad, consummata est egritudo, si in gonimo dice fiat; sim minus, iterare necesse est; si autem in febribus supervenerit rigor et sudor calidus extenens, celerius febris desinet; si autem

extrinsecus infrigidatum et spiritus quo spiramus frigidior constitutus, sed ire facit calido intro quod est in corpore; et pugnat frigidum calidum, ita ut de acutis accipiant febres maxime tunc translationis. Post haec autem a Pliadum occasu incipiunt morbi adsistere. Propter hoc: aër calefactus Pliadum ortu, sicut superius dixi, quae foris sunt corporis calefacit et diffundit et movet umorem qui est in homine et morbos nasci facit. Et infrigidatus iterum de Pliadum occasu idem iterum in gelatione constitutum umorem qui est in mundo . . . . . corpora ut ad haec curas adhibeat; et in nullo delinquat in contraria mundo contendens et qui non solum morbos sustinet debet medicus unde et quatenus febres nascantur de sudoribus.

24. Animae autem partes calidum et frigidum, quamdiu quidem aequales sunt sibi, incolumis est homo. Si autem praecesserit calidum frigidum in aequalitate, tunc quidem inflammatur frigidum; quanto magis caluerit frigidum, tanto magis aegrotat corpus hominis causodis et acutis febribus. Calidum et frigidum et humidum et siccum utraque in febribus talia efficiunt et patiuntur; si quidem primo frigus adprehendat, necesse est calorem animae in febres transire de excessu frigidi, et iterum de febre in frigus transire, et in sudoris manationem ex omni corpore, sicut et in mundo quae *tropeae* vocantur de calido in frigidum et de frigido in calidum transeunt. Si autem primo calor incipit, necesse est et in rigorem transire, et iterum rigorem in febres. Si ergo iterum in horrorem et frigdorem transierit, sudoris emanationem ex omni corpore facit. Consummata aegritudo si in gonimo die fiat; sin minus, iterare necesse est. Si autem in febribus supervenerit rigor et sudor in frigidi mutatione,

frigidus consistens manaverit deinde. Si nivix vel terra habundantius sicut in mundo ex nubibus imbre diuturnos calor ustionis fuerit mortalem: humor enim fleumatis et colerum foris procedit per carnes humidus constitutus medicaminibus oportet purgari propter hoc quod in carnibus est calidum exsequi ad se ipsum et adstructionem adducit ex interiore carnibus quidem calidioribus effectis eius qui in precordus est in visceribus calore relaxantes adstrectionem quem ad eum hex carne humoris. Vocat autem ad se ipsum quod in carnibus est calidum sudore et in corpus consumens et detrahens humorem hominis: propter hoc commanavit de calido humor quod de carnibus colerum et fleumatum manavit ad sinus. Hic ergo humor adtrahitur ab eo qui in carnibus est calido propter hoc inanem. Est humor exterior pars corporis ab eo quod in precordiis est febrium humorem intro ad carnes adtrahentes in omnes concavitates et ad viscera. Siccata ergo carnis humores extrahunt ad se ipsa rursum: si autem victum detrahat febricitanti quod aptum et sorbitionibus et propter febres non sumat ipse egrotus totum, necesse est adtrahere ad se ex carne pinguem humorem; quando hoc fuerit, febres sunt causodis quem si habentem victum a pingui humore quod in homine est consummans consumit hominem adducens febres terrenum et frigidum in se quod est conmodum ad victum hominis et prevalet in hominibus; quando autem casus consistit, morborum nomina sibi medici multa et falsa ponunt freneticas et latargos et peripleumonias et epacitas et alias egritudines.

25. Hec autem fiunt sic: causos calidi et humidi cum calido deveniet transiens in hac partes corporis. Congregato autem calido necesse est calorem in eodem ita ut ipse congregetur adtrahere ad se humorem ex alio corpore optento circa alio corpore calore congregatio: ut enim congregatum plus alibi circa aliud corpus calorem et humorem et calido privatur

si semel influxerit sudor calidus existens, celerius febris desinet; si autem frigidus consistens manaverit, deinde desinens bis vel ter aut abundantius sicut in mundo et nubibus imber, diuturnus calor ustionis fuerit mortalis; umor enim flegmaticus et in colerum foras procedit per carnales umidus constitutus. Medicaminibus oportet purgari propter hoc quod in carnibus est calidum quae ad se ipsum est, adtractionem adducit exteriorem umorem. Carnibus quidem calidioribus effectis eius qui in praecordiis et in visceribus calorem laxantes adtractionem quae adimet carne umores, vocant autem ad se ipsum quod in carnibus est calidum sudorem hominis propter hoc quod manavit de calido umor quod de carnibus cholerum et flegmatum. At si non hic ergo umor adtraitur ab eo qui in carnibus est, propter hoc inanis est umor exterior pars corporis ab ea quod in precordiis est febrium umorem intro ad carnes adtrahentes in omnes concavitates et ad viscera. Siccatae ergo carnes umorem trahunt ad se ipsas sursum. Si autem victum detrahas febricitanti quod a potu et sorbitionibus, et propter febres non sumat ipse aegrotans, tunc iam necesse est adtrahere ad se pinguem ex carne umorem. Quando hoc fuerit febres sunt causodis quasi habentes victum a pingui umore qui in homine est, consummans consummens hominem et adducens febres, terrenum et frigidum in se quod est commodum ad victus hominis et praevalet in omnibus. Quando autem causus consistit, morborum nomina sibi medici multa et falsa ponunt quae nominant *freneticas* et *litargos* et *peripleumonias* et *epaticas* et alias egritudines.

25. Haec autem fiunt propterea: si causos calidi et umidi cum calido veniat, transit in hanc partem corporis; congregato autem calido, necesse est calorem in eodem, ita ut et ipsum congregetur, adtrahere ad se umorem, et, alio corpore obtento, circa aliud corpus calore congregatum. Ut enim congregatum plus alibi circa aliud corpus calorem et umorem, sed et calido

adsiduum omne corpus congregato: in his ergo mouis non oportet contra vehente certari egritudines superius enim semper omnem nimium a meliore sed tempore cura tum medicaminibus cum providentiam et secundum naturam equitatem conspicienti deducere humorem que ignis ustio solverit et amaricaverit quod vocetur cholera; quicumque febrium ex nubibus fleumatades in epialum hic transit adhuc autem copiose adiuite in corpore autem ignisior quidem constituta febres igni continue sunt et sudore non advenit nec obripilatio hec quidem celerius solvens dimittit aut accidit propter hoc et atherius purus est et non est infuscatus humore fleumatis frigidum deterius autem dico propter germanos geneseos si cum enim sol in mundo in calidis temporibus purum quidem constitutus continue et non innubilatus: nec pluens ex nubibus autem mediis pluviis non uret que ex terra nascuntur, sic autem et febres singulares constituta talis est: quando autem febris minuitur et sudores infundantur sicut in mundo nubibus aque et venti nascantur frigidi sic ergo febris diuturna quidem et tarta fit mortalis autem minimo aparui: propter hoc non pura est ignis et fleumatis humore et frigore sicut nubilum fundens calorem anime homini quod eum prohibet et non continue incenderem febrem neque celerius urentem solverem ad salutem aut ad mortem.

26. Solvunt autem febres septima, aut nona et undecima aut quarta decima in secunda ebdomada, aut una et vicesima in tertia ebdomada, aut duas minus a tricesima in quarta ebdomada: sicut enim febres in his septenos et quatuordecim dies sunt duo ebdomada de crisis fiunt quatuor decim dierum aut quinta et tricesima in quinta ebdomada ut in quinta die aut in quadragecima et secunda in VI ebdomada aut non minus a quinquaginta in septima ebdomada sicut in septimo die ut sexta et quinquagesima in octava ebdomada aut tertia et sexagesima in nona ebdomada sic in nono die: si quis autem numeros istos transierit, diuturna

privatur residuum umorem corpus congregato calido. In his ergo morbis non oportet contra virtutem certare egritudinis; superatur enim semper omnē (sic) minimum a meliori. Sed tempore curatum medicaminibus cum prudentia

. . . .

iam fiet constitutio et presentatio febris diu. Cotidiane aut tertiana et quartane aut lypirie; aut quinque mensuum sicut in quinque dierum febres aut septem mensuum sicut in septem dierum febres aut septem mensuum sicut septem dierum aut novem mensuum sicut in novem dierum febres aut quattuordecim mensuum sicuti quattuor decim dierum. Omnis autem crisis in supra dictis temporibus determinant. Alie autem non sunt certe terminationes; sicuti enim alique egritudines in crissibus significande mutantium de calido in frigido sudoribus protectionibus aut sanguines fluxus aut alio quolibet evenienti in terminationibus temporum que dicuntur et occasibus et ortum signorum ostendit pluviarum aut nivium aut tonitruus recte in calidi et frigidi ad invicem transitum.

27. Determinationibus autem quum in his numeris fiunt causa hec est: quando anime calor ad viscera et venas adtraxerit colera aut flegmata, diu quidem immatura sunt que de calore adtractant humida et frigida non removet illa calor ad se ipso; cum autem matura fuerint, tunc removet sic nomida die si autem inagon aut agonos removerit ignomia iterum necesse est egritudinem iterare maturantur aut est que flegmatica sunt et multa et frigida humorum tardet; que autem pauca et colerica et calida celerius manifestum est et expurgationibus peripleumonie et pleuriditis languide fuerit pleuritidi recedit septima aut nona die: si autem fortis sit in bis septinos dies enim in dies istos qui in pleuritidi humores flegma et cholera maturata de calore nutriunt et maturantur et quid in aliam partem corporis humor quod eo motus est a calore his maturatis teneatur et febres educitur et morbus terminatur est manifestum et clarum quantulum est quod crisin facit morbis; quecumque febres demittunt septima vel nona die aut quattuor decim his quidem habundantia humidi et calidi prevalet que impleuriticos et inequalibus diebus marcidantur calidum et humidum extenuat et foris exiet morbum et terminatum: quibus autem

. . . . maturantur autem quae flegmatica sunt et multa frigida umorum, tarde; quae autem pauca et cholerica, celerius. Manifestum est et ex purgationibus, peripleumoniae et pleureticis si languida fuerint haec, pleuretis recedit septimana autem novem dierum; si autem foris sit, in bis septenos dies. In dies enim quae ad pleuresim fuerint umores flegmatum cholera matura de cholere putriunt et maturantur; et quidem alia parte corporis umor qui commotus est a calore, his maturatus, tenuatur et foris educitur, et morbus terminatus est; quibus est manifestum et clarum quia calidum est quod crisin facit morbis. Quaecumque febres dimittunt septimana vel novem dierum aut quatuordecim, his quidem habundantia umidi et calidi praevalet; quae in pleuretico est. In aequabus enim diebus marcidantur calido et umido; extenuatur et foris exit;

quattuordeciem dies transgrediuntur febres eos quidem necesse est similiter peripleumonie et terminari: peripleumonia vero termina in bis septenos que longior; si vero non sic terminetur, necesse est saniem fieri ex peripleumonia sicut et febres nisi sicut ergo demiserim pretendito partet illas prolongentur in autem dies istos terminationum qui in plumo est; tumor in peripleumonia putrefit de calido. Quod autem circa aliam partem plus calidum marcescit humor autem tenuatur sicut et pleuritica passio tempus transgreditur longissimum superat sic febrium continuo qualitas necesse est ergo terminari in quibus et peripleumonie si vero as transierit annunc necesse est errantes et lipriodes fieri febres.

28. De quartanis autem adhuc reliquum dicendum est febribus quemadmodum fiunt: primum quidem quartane febres bis idem neque exaquitatus est nec de cetero exagitavit, si semel salvus fuerit. Propter hoc secundum uniuscuiusque hominum nature etates necessario et stabilitam naturam hominis in hoc tempore quartano tenuerit transeunte autem statum absolvet quartane comprehensio. Fit autem propter hic quartane aliquando anime calor hominis in visceribus et in venis fuerit plus quam in his congregati calide humorem quod in superficiem corporis humidum et frigidum colligens corpore ad se ipsum intro epyalum facit exteriori corporis inanito calido cum humidi liquore intro quo constituti. In his autem temporibus et colera multa trahit ex adipibus ex quibus febris et sitis increscunt. Fiunt autem per hec inmutationibus autem desinunt propter eius qui est animi calor a violentia et certamine interni eis calidum per carnes exsiccans respirant pergit humor quod adduxit calor respirat autem per nares aut per os plus quam sanus quotiensque solet serrare ita ut actenus infricdet omnem corpus per medios autem dies iterum similiter colligit licores fiunt autem si quartane et cetere febres que iterant et acute egritudines.

morbus terminatur. Quibus autem quattuordecim dies transgrediuntur febres, necesse est similiter peripleumonia terminari. Peripleumonia terminatur in bis septenos dies, aut in ter septenos quae longior. Si verno sic terminetur, necesse est saniem fieri ex peripleumonia; sicut febris nisi, sicut ego dico, dimiserit portendit, portendi oportet illos et prolongantur. In dies autem istos terminationem qui in pulmone est umor in peripleumonia putrefit de calido; quod autem circa aliam partem corpus calidum marcescit; umor autem tenuatur. Sicut ergo pleuretica passio tempus transgreditur longissimum et superat, sic febrium continua qualitas. Necesse est ergo terminari in quibus et peripleumoniae; si vero has transieris, iam nunc necesse est errantes *celipherideas* fieri febres.

28. De quartanis reliquum dicendum est febribus quemadmodum fiant. Primum quidem quartana febre bis idem neque est exagitatus, nec de cetero exagitabitur si semel salvus fuerit; propter hoc, secundum uniuscuiusque hominum naturam et aetates, necessario stabilitam naturam hominis, in hoc tempore, quartanae tenent, transeuntem autem statum, absolvi quartanae comprehensione. Fit autem propter hoc quartana: quando animae calor hominis in visceribus et in venis fuerit plus quam his in locis cognati calidi, umoremque in superficie umidum et frigidum colligens, calor ad se ipsum intro ephibalum facit exteriori corpore, inanitio calidum cum umidi licore intro constituto. His autem temporibus cholera multum trahit ex adipibus ex quibus febres et sitis increscunt. Fiunt autem per hoc; inmutationibus autem desinunt pro haec; qui est animae calor a violentia et certamine interni eius calidum per carnes exsucans respirat, et foris pergit umor quod adduxit calor. Respirat autem per nares et per os plus quam sanus, quotiensque solet respirare, ita ut actenus infrigdet omne corpus. Per medios autem dies iterum similiter colligit liquores. Fiunt autem haec si quartanae et ceterae febres iterantur et acutae aegritudines.

29. Quemadmodum curare oportet nunc quartana febres deinde et alias et acutos morbos: precipio ergo fortibus constitutis epiliali ex interiori qui in visceribus calore vocant quod interiorem partem corporis humeros accuintis interiores venas incidere sanguinem detrahere. Propter hoc homines quando epyle tenuerint ex superioribus partibus corporis extra natura pergit sanguis in visceribus et venis morbum facit simul quidem etherio spiritum quod ad statu que anime habent et respirant naribus trahentes se de colera de adipibus quas febres calefacientes per partes corporis solvent maxime autem de sub cute cavitate sinepyales autem ipsi sanguinis in viscerum cabant trahitur. Quorum ergo causa oportet de visceribus sanguinem detrahere propter hec ventribus et visce colera multi temporibus purgare et fleumam habundantem longo tepore.

30. Febres quartanas oportet curare sic; primo quidem sternutare facere frequentem et crura usque ad femora media et manus usque ad humeros perurguere multo et calido aliquod defricaret manibus quousque febricitantia reddas que febricantur deinde autem calefacere hec ut maxime: et caput et corpus autem unguere tundens laurum et murtam et castoreum et cassia et mirram et nitrum et rosmarinum et piper et egyptium, his calidum sanguinem calefac vestimentis mundis et mollibus et teneris et ante calefactis aut lanis aut lentis fictiles cum aqua calida adplicare corporis et altibia aut alia miscis aures adlectare: hec autem faciens demitte quousque somnus superveniet et fac autem hec ante accessionem; et que quartane sunt dare medicinam; si autem his qui quartane medicaminibus sanam fecerim, ne sanguis et cholerum et fleumatis extretationem post modum oportet purgare corpora et sanguinem detrahere ut non humor qui in corpore lanxit eum minime ex fiore consumptus est congregatur ad uliquam partem corporis malum oportet maius a quartana febre quartanas ergo sic oportet curare: facit autem aliquando crisin illis febrium et

29. Quemadmodum curare oportet nunc quartanas febres, deinde et alias et acutos morbos, praecipio ergo, fortioribus constitutis ephialis, et interioris qui in visceribus cholere evocatur quod interiore parte corporis acutis, interiores venas incidere, sanguinem detrahere, propter hoc homines, quando ephialiter venerint, ex superioribus partibus corporibus extra naturam pergit sanguis in visceribus et venis morbum facit simul equidem, aërium spiritum, quod abstracto quae animae habet et respirans naribus trahentes; sed et choleram de apidibus quas febres califacient per partes corporis solvent. Maxime autem de sub cute cavitat. In ephialis autem ipsis sanguis in viscerum cavernis trahitur; quorum ergo causa oportet de visceribus sanguinem detrahere et viscicae choleram multi temporis purgare et flegma superhabundans longo tempore.

30. Febres quartanas oportet purgari sic: primum quidem sternutare facere frequenter, et crura usque ad femora media et manus usque ad umeros perunguens multo et calido aliquo, et defricare manibus quousque febricitantia reddas quae defricantur; deinde autem calefacere haec, tum maxime et caput, corpus autem unguere, tundens laurum et mirtam et rosmarinum et peperi et mirram et castorium et cassiam et mirrum Aegyptium. His calidis ungue et calefac vestimentis mundis et mollibus et teneris, et ante calefactis aut lanis et lentes fictiles, aquam calidam applicare corpori et ad tibiam et ad alia; musica aures oblectari. Haec autem faciens dimitte quousque somnus superveniat. Fac autem haec ante accessionem et quae quartanae sunt dare medicamina. Si autem his quartanae medicaminibus sanos feceris, sine sanguinis et cholerum et flegmatis extractione, postmodum oportet purgare corpora et sanguinem detrahere ut non umor qui in corpore lanxit, et minime febre consumptus est, congregatus ad aliquam partem corporis malum adportet maius a quartana febre. Quartanas ergo sic oportet curari. Curatio febrium.

ventris fluxus cum iactatione acerrima fortiter spontanea.

31. Diuturnas autem elippiperdas febres; purgari oportet incipientes a capite et ventrem utroque exequente invicem habundantiam detractionis humoris et cetera que in corpora sunt tumida et equante cholera invicem et fleumata; mulieribus autem et menstruorum colera purgari diversos. Hoc enim salutis equari ad vicem bene apte omnia que causodes neque sitientes neque exponentes colero venenosa superiorem aut inferiorem ventrem sudantes obripilantes longiores trium ebdomadarum crisin in hos autem oportet et medicaminibus aquatis purgari extra parte corporis colera insistunt cum febribus residente egritudines; purgare autem et uiusmodi febres propter eam sequentia colera et fleumate anime coloris compatiuntur exequere oportet et superiorem ventrem in fervori et cum vel maxime purgare et que in corpore vel maxime ad invicem: mulieribus autem per matrices diversos colores educere et venientibus menstruis et convenientibus ergo magis post autem farmacia lacte et aqua lactis coctis coluere ventris: posterioribus autem seminum sucis decoctis et aquatis omnibus et quas frigidioribus quoadusque tractor et frigiscat febres deinde cibis adplicare et paulatim adidaqua non deputet et carnibus non helllioribus agninis et pisces aspratiles nobellos: certor enim cibus et de mediis et actibus seminam autem que vescuntur quod siue terrariora sunt cocta autem omnia pane accipiant dare frigida et calida quassatas in minus qui nihil olet. Calet enim sudor vetusta omnia recentioribus meliora febritanti et ex febribus. Constitutos excepta aqua autem recentior, ideo et iam frigidior et viscida autem et salsa et calida et bene olentia et vetera et recentia adhibere sic habenti neque cibos neque odores; propter hoc febricitanti et ex ipsis constitutis calidum erigitur statim; fleuma vini autem sine odore et non vetera neque pingues neque multum fer-

Facit autem aliquando crassibilis febrium et ventris fluxum cum iactatione acerrima fortiter spontanea.

31. Diuturnas autem et empiriodeas febres purgari oportet, incipientes a capite isto, ventre utroque, exaequante invicem abundantiam detractionem umoris et cetera quae in corpore sunt umida, et exaequanda ad invicem cholera et flegmata; mulieribus autem et menstruorum colores purgari diversos; hoc enim . . . . aequari ad invicem apte omnia quae in corpore sunt. Quae autem neque causodes neque sitientes sunt febres, neque exponentes choleram venenosam per superiorem aut inferiorem ventrem, sudantes autem et obripilantes longiores trium ebdomadarum crisis; hos autem oportet medicaminibus aquatis purgari ex qua parte corporis cholera insistunt cum febribus resident aegritudines. Purgare autem oportet huiusmodi febres. Propterea in morbis febrium et dolorum consequentia cholera et flegmata animae calori compatiuntur, ex qua re oportet et superiorem ventrem inferiori et vel maxime adveniunt, mulieribus autem et per matricem diversos colores educere et venientibus menstruis, et non venientibus, eo magis. Post autem farmaciam, lacte et aqua lactis cocti coaluere ventres; posterioribus autem seminum succis decoctis aquatis omnibus frigidioribus quod ad usque detracto refrigescat febris; deinde cibis adplicare paulatim magis aquata non depita, et carnibus novellioribus agninis et piscibus aspratilibus novellis. Fortis enim cibus est dimidiis aetatibus. Semina autem quae vescuntur quasi ventriora sint, cocta autem omnia a pane incipiant dari frigida et calida quam assata. Holera vero melius non manducare; sin minus, quae nihil olent; calet enim odor; vetusta omnia recentioribus constituta, excepta aqua; aqua autem recentior et umidior et frigidior est; viscida autem et salsa et calida et bene olentia et male olentia et vetera et recentia non admoveri sic habenti, neque cibos, neque odores propter febricitantem, et ex ipsis constitutis calidum et

ventes refriscentes et aquatis sole autem et laborem e rigore et dispotationem hoc humidorum et alium prohibere sic habentem: levare autem multum calidum secundum vires incommodi in febribus aut non lavare ante labracum autem et labacrum et in posterum unguere oleo commolandi gratiam inlabacro autem defricare melle admiscente oleum. Post labacrum autem infrictionem observare calefaciens quousque salus procidat. Si autem non relaxaverit, rursum eadem facere, quod ad usque determinare febres recedant. Hec autem facere oportet sub ipsis grossis quotiens que predicta sunt ut simul secundum naturam terminas morbos cum autem ad uiuis et non sicut superius rationi naturali inpugnans mali aliquid facias.

32. Observare autem oportet nimis et ut non sine febricitanti inflammationes neque ei quia febris resurrexit. Propter hoc eis quidem qui non sunt et qui non convalescunt et multum humorem habent et calidum in corpore commutationem: et aliud facit spiritus de inflammationem caloris sicut in carbonibus incenditur quando quis sufflaverit: humor autem in corporibus et exagitatur de vento, sic autem et non potest manet uno quoque in sua sede, invicem ergo miscetur sicut et mare de ventis turbatus et fluctuatur: sic et egrotantium qui egrotaverunt medicum habent anime calorem in corpore consumptum in egritudinem: cum autem humor et alia operantur ventositates conluctantes anime frigori et optinentes calidum extincxerunt calidum; sicut forinsecus flammas modicas quidem extinguet per indigentiam ventositas autem eregit et incendit: hoc idem autem et in corporibus facit: propter quod oportet inflammationes maxime observare.

33. Causodeas vero actenus oportet curari sic et ubi dolor in corpore insedit de calido in corpore insedit de calido congregato et felle secum conducentes hec autem de temporibus

egeritur statim fel et flegma. Vina autem sine odore et non vetera neque pinguia neque multum ferventia, refrigescens et aquatius; solem autem et frigus et laborem et disputationem horum omnium similium et prohibere sic habentem. Lavare autem multo calido secundum vires incommodi in febribus aut non laboret; ante lavacrum autem et in lavacro, postero unguere oleo commolandi gratia; in lavacro autem defricare molle miscente oleo. Post lavacrum autem perfricationem observare, calefaciens quousque salvus procedat. Si autem non relaxaverit, rursus et calemfacere quoadusque determinatio febris procedat. Haec autem oportet facere sub ipsas crises quotiensque quae praedicta sunt ut simul secundum naturam exterminans morbos cum arte adiuti, et non, sicut superius dixi, rationi naturali impugnans aliquid malefacias.

32. Observare autem oportet et ut non sint febricitanti inflammationes, neque ei qui a febre surrexerit propter hoc: Hi quidem qui convalescunt et mollium umores habent et calidi in corpore commotionem et alium faciunt spiritum de inflammatione caloris, sicut in carbonibus accenditur quando quis sufflaverit. Umor autem ipse in corporibus exagitatur de ventositate et non potest manere unumquodque in sua sede. Invicem ergo miscetur, sicut mare ventis turbatur et fluctuat, sic aegrotantes, vel quia aegrotaverunt modicum habent animae calorem in corpore, et consumptum in aegritudine. Cum autem umores talia operantur ventositates conluctantes animae frigido, optinentes calido, sicut et forinsecus flammas modicas quidem exstinguit per indigentiam ventus, magnus autem magis erigit et incendit. Hoc idem autem et in corporibus facit, propter quod oportet inflammationes maxime observare.

33. Causodeas vero febres eatenus oportet curare, et ubi dolor in corpore insedit ex calido congregato et fellis secum conducentes; haec autem oportet de temporibus umidis forinsecus

humidis forinsecus adhibentes desolvere: siccos vero vapores non adhibeat febricitanti.

34[a]. Oportet autem et urinam provocanti bene olentia et non violenter adhibere et sternutatorii et initians et medians et consumans curam, et refrigerare calidum quod est anime medicamine autem purgationem et non cogere huiusmodi febres propter hoc quia medicaminis fervor anime calori concertans superiorem facit et febricitantes neque per venas violentam liquationem: sed in carnibus maturans humorem inmarcedari in evaporatione et exsolutionem calido dolores sic corpus circumfluxum aerem emitans, sicut circa cramentum super ignem bullientem si auferas operculum, refrigeris et infundis aquam frigidam aut frigidissimam prohibens bullitionem super labia vasculi tolli. Hec autem et causodis periclitantes faciens certissime iubabit medicamina infricdantia adhibens.

34[b]. Et supradictis lectum altiorem faceret ad capud; propter hoc minus ad precordia superioribus partibus sanguis conlocabitur calido non constituto in mortalibus locis; quantum enim forte plus ad pulmonem et cor et cerebrum pervenerit febres, tanto mertificatorie fiunt egritudines quam que inferiori.

35. Oportet quidem et domos in quibus forte incommodantur non ad splendorem solis adtendere, sed umbrosam, et circa habitales et non ventos inspirare tenebrosas inter non superiori ut commoveantur, nec multas adonate introire, neque famulari, etenim voces calefiunt aerem quod anhelamus et ventrem turbant. Neque deambulare oportet et ut tranquillitatem habeatur qui in domo est et facere egrotantem et silere reguilantem quam maxime, nisi ad secessum, et urinas urguere ad sternorum motus, et non nudari ut non obripilans corpus motum calefacient plus febricitat; et vestimenta et straturia mollia et munda sint, ut non laborans calescat multum se regirans et non labore omnino.

36. Carnes autem oleo bene olenti unguere; crura autem et pedes et manus usque ad me-

adhibentem dissolvere; siccos vero vapores adiciat febricitanti.

34[a]. Oportet autem et urinam procurare bene olentem et non violentam, adhibere et sternutatoriis et initians et medians et consummans curam, ut et refrigeret calidum quod est animae medicamine aut purgatione, et non cogere huiusmodi febres (propter hoc quia medicaminis fervor animae calori concertans, superiores facit febricitantia) neque per venas violentam liquationem, sed in carnibus maturans umorem marcidari in evaporatione et exalatione calidi dolore, sic corpus circumplexum aerem imitans; sicut circa aeramentum super ignem bullientem, si auferas coopertorium ut refrigeres et infundas aquam frigidam aut frigidissimam prohibeas bullitionem super labia vasculi tolli. Haec autem et causodis febricitanti si facies, certissime iuvabis medicamina infrigidantes si adhibens.

34[b]. Ex supradictis et lectum altiorem facere ad caput; propter hoc minus ad praecordia superioribus partibus sanguis conlocabitur, calido non constituto in mortalibus locis. Quantum enim forte plus a pulmone et cor . . . .

35. Oportet et quidem et domos incommodantes non ad splendorem solis adtendere, sed umbrosas esse et circum habitabiles et ventos non inspirare; tenebrosae sint et non in superiori, ut non commoveatur; nec multos adunate introire neque fabulari: etenim voces calefaciunt aerem quo anelamus et ventrem turbant; neque deambulare oportet ut tranquillitatem habeat aer qui in domo est; et tacere ad aegrotantem et silere, non se regirantem quam maxime nisi ad secessum et urinam surgere, ad stermutatorium motus, et non nudari ut obripilans corpus motum calefaciens plus febricitet; et vestimenta et straturia mollia et munda sint, ut non laborans calescat multum se regirans, et non lavari omnino.

36. Carnes autem oleo bene olenti unguere; crura autem et pedes et manus usque ad me-

dium bracchium fovere multo calido, cerotarie unguere, involvere mollibus et calidis plagulis propterea non faciens hec homo omnis induratur et infrigdat et in superiores partes corporis veniens ab articulis calidum fortiorem facit magis causon hoc autem fit odet ubique enim exigui calidum minuitur habundanti calido. Minorata autem et ad tractum sequitur humor susum ubi est plurimus calor.

37. Oportet autem et occidenti tempore caput relevare respirationem dante non ee medullo et celebro, connexi sunt enim sibi. Medicaminibus ergo bene olentibus et sternutatoriis revelare et fleumam deducere non violentum. Non enim convenit nimium aliquid aliter taliter et febricitanti excepto potum multum et frigido et de pulmone calido spirationem oportet fieri, perungui biscidas bene olentibus, simul defricare linguam aspera et duram constituta; et quidem criseos sunt signa defricata lingua hec cura facis sed ex aliis signis non peccavis quis est sciens latitudinem enim tartereis et venis per vessicam facere cum humorem calidum educens urinam facientibus mollibus et civorum de ventribus secessu oportet facere de sucis boni odoris et deductoribus aut colliriis educentibus aut licmatibus mollibus. Undique enim oportet corpori equalem respirationem et exalationem calidi facere et initians et medians et consumans curam exalat cadum de visceribus.

38. Sternutamina autem iuvant propter hoc sternutationibus spiritum respirante quod de civo est eo qui cognatus est calori inflammationis inustionis demittit sternutatio per hos et per nares educens quod prevaleat calorem visceribus exiens autem item facit tranquillare calorem et infundant corpus et animam calorem manere in locum facit sternutatio. Statim enim multum iuvat relevans et demittit bullitionem caloris, quomodo si quis eorum que de igne bulliunt corpotariam offerat et refricdat: rectius autem infricdat demittat calorem foris ire sibi si sit sternutatio corporis facit et iterum avertit aut

dium brachiorum fovere multum calidum, ciro-tario unguere; involvere mollibus et calidis plagulis. Propterea non faciens haec homo omnis indurat artus et infrigidat, et in superiores partes corporis veniens ab articulis calidum fortiorem magis facit magisque causon; hoc autem fit ideo; ubique enim exiguum calidum minuitur habundanti umido. Minorat autem, et adtractus sequitur umorosus ubi est plurimus calor.

37. Oportet autem accedenti tempore et caput relevare, respirationem dante in eo medulla et cerebro; conexi sunt enim sibi. Medicaminibus ergo bene olentibus sternutatoriis relevare et flegma educere non violenter; non enim convenit nimium aliquid taliter febricitanti, excepto tumulto et frigidum; et pulmonem calidum et respirationem oportet fieri per linguam viscidis bene olentibus; simul defricare linguam asperam et duram constitutam. Et quidem quae criseos sunt signa defricata lingua obscura facit; sed ex aliis signis expectavit quis haec sciens: latitudinem enim ex arteriis et venis; per vessicam facere eum umorem calidum educens, urinam facientibus. Mollibus et ciborum de ventribus secessum oportet facere de sucis boni odoris et deductoribus, aut colliriis educentibus, aut clismatibus mollibus; undique enim oportet corporis aequalem respirationem et exhalationem calidi facere cum umore. Sternutum facere et initians et medians et consumans curam ut exhalet calidum de visceribus.

38. Sternutamina autem iuvant propter hoc sternutationibus spiritu respirante cibum qui cognatus est calori ab inflammatione ustionis demittit sternutatio, per os et per nares educens quod praebet calorem visceribus; exiens autem facit tranquillare calorem et infrigidat corpus et animae calorem minuere in loco facit sternutatio; sternutamen enim multum iuvat relevans et dimittens bullitionem caloris, quomodo si quis eorum quae de igne bulliunt coopertorium auferat et refrigdet; rectius autem infrigdans, dimittat calorem foras ire; sibi sic et sternutatio corpori facit, et iterum revertitur,

non congregatum calidum dolorem innectat fleu....s cholerum conductionem facientem et ventositatem minime innascuntur et que insunt celerius desinunt de sternutationibus.

39. Oportet autem et precordia cataplasmare tumentia lini semine levi ut permanens calor in hec colligat sanguinem secum et spassos faciens occidit curare autem sic oportet omnes febres.

40. Iudicare oportet huiusmodi signis quale quid eveniat et ex febribus et ex causo et acutis morbis et ex aliis extigationibus primo quidem de coleribus totius corporis et partium eius, ex lingua, et ex oculis, et ex ea que in somnis videntur, et ex urinis, et ex officio, et ex voce, et ex ventositatem quemadmodum anelante, et ex venis, et ex aliis signis que continuo manifestabo. Hec autem omnia manifestum iudicium habent propter increscit humor eorum quidem que nascuntur super terram et ex calore quod quidem de solem est sicut uitu et ceterorum fructum. Quod autem in animalibus est humoris et ex eo quod in anima est calido propter ea hominis anima ferventior constituta ustionex commiscet humorem quod est in corporibus ita ut tale quid fuerit quod in anima est humoris talem et colorem in oculos et in lingua et in cute et in urinis et in secessus et interiora ad exteriora dare animam significat, ita ut per hec sic videre et considerare anime vonam balitudinem et malam, et defectionem egrotantis, et virtutem, humoris puritatem de ventriculis morbos omnes manifeste enim ostendunt hec per ea que propter dicta sunt.

41. Iudicare autem oportet ex oculorum animam quemadmodum habet propter hec ad vitus humidiores cum sint corpori prespicuus est ita ut anime habitatio naturam et virtutem indiget et imbecillitatem: manifestat et morborum innoxietates et pericula et carnium humores qui ex candido solute sunt que in sunt. Consequenter enim quod invisum est humoris omnibus causis et fortitudinis et imbellicitati anima

ita ut non congregatum calidum dolorem innectat. Flegmatis cholerum conductiones et ventositates minime innascuntur, et quae insunt, celerius desinunt de sternutationibus.

39. Oportet et praecordia cataplasmare et tumentia linire semine levi, ut non permanens calor in haec conligat sanguinem, et spasmos faciens, occidat. Curare autem sic oportet omnes febres.

40. De prognosticis. Iudicare autem oportet ex huiusmodi signis quale aut quid eveniat ex febribus et ex causo et ex acutis morbis et ex aliis stigationibus: primum quidem coleribus totius corporis et partium eius, ex lingua et oculis, et ex his quae de somniis videntur, et ex urinis et ex officio ventris, et ex voce et ex ventositate, quemadmodum anhelant, et ex venis et ex aliis signis quae continuo manifestabo. Haec autem omnia manifestum indicium habent: nigrescit umor eorum quidem quae nascuntur super terram ex labore qui de sole est, sicut vitis et ceterorum fructuum; quod autem in animalibus est umoris, et ex eo quod in anima est calidum, propterea hominis anima ferventior constituta, ustionem comiscet umori qui est in corporibus, ita ut quale quid fuerit quod in anima est umoris, talem et colorem in oculis et in lingua et in cute et in urinis et in secessu; et interioribus ad exteriora anima significat, ita ut per haec sic videre et considerare possis animae bonam valetudinem et malam, et defectionem aegrotantis et virtutem, et umoris puritatem, de ventriculis morbos omnes. Manifeste enim ostendunt haec per ea quae praedicata sunt.

41. Iudicare autem oportet ex oculorum coloribus et vegetationibus et imbecillitatibus anima quemadmodum habeat; visus umidiores cum sint corpore perspicuum est ita ut animae habitatio naturam et virtutem indicet et imbecillitatem manifestet, et morborum innoxietates et pericula, et carnium umores quae ex calido solutae sunt quae insunt; consequitur enim quod invisum est, et umoris omnibus causis, et fortitudi-

et corporis ita ut agnoscere manifeste sit ex oculos per hec.

42. Que autem in lingua sunt signa iudicant per ista; internorum enim viscerum et venarum et lingua veluti summitas aut capud est; ita ut animas qualescumque humores habuerit, tales necesse est per se ipsa producere ex quibus lingua colores habet ex corpore concritos similiter quidem interioribus choleribus flavam quidem et pinguiori humorem alantem sicut exassit et pinguibus carnibus nidos et de piscibus hoc enim inustum mutet colores sic itaque et lingua nigrum vero colorem eius qui est anime receptorium id est sanguinis ustionem et vaporem et ruptionem sanguinis ostendens, eam vero que iodesem ex omni corporis humorem commixta simul que autem matitides est et cacumina etenim causos ex eo quod est anime caloris prevalentia sui facientes et deducentes ex corpore tractione habentes calidis in estate egrotanti hec sunt per linguam prespicuam hec autem propter que anime hominis equalis habent rationem muldi.

43. Corporis autem hominis ex humorem quagulati conspectionem habet et spectionem eorum que in eo sunt sicuti per cristallum maxime aut per oculos aut per linguam propter hoc meris pars humoris per omnia que est cristallo et lapidibus qui igne solvuntur sicut per vitri inspectionem et laudatio per hec fit sic et per corpora de humore constituta efficitur providere et contemplare eis qui noverunt contemplare hominem.

44. Iudicari autem et per urinas et per ventris officia caloribus post enim potus et sorbitiones qui ex venis ad que ex visceribus humores similia colores corporis tamen equalia emittit anima ita et per urinas ventris secessus apparere morbos: similiter autem et per vomitus contemplari autem et per ungues: manifestos enim habet calores et iudicium innoxietatis et periculorum propter hoc densus et purus constitutus non potest in se ipsum humores desudati-

nem et imbecillitatem animae et corporis, ita ut agnoscere manifestum sit ex oculis per haec.

42. Quae autem in lingua sunt signa indicant per ista; internorum enim viscerum et venarum et linguae, velut summitas aut caput eius, ita utilia qualescumque umores habuerit, tales necesse est per se ipsam producere; ex quibus lingua colores habet et ex corpore concretos similiter interioribus choleribus. Flava quidem ex pinguiori umore exhalantem sicut ex assis et pinguibus carnibus nidor, et de piscibus; hoc enim inustum immutat colores; sic itaque et lingua. Nigrum vero colorem eius qui est animae receptorium inest sanguinis ustionem et vaporem et corruptionem et decoctionem sanguinis ostendens. Ea vero quae yodis est ex omni corporis umore commixta simul; que autem emathoides et cecaumenus et emicantus, et ex eo quod est animae caloris praevalentia sui facientes et deducentes ex corpore, et extractionem habentes calidi sine site aegrotanti. Haec sunt per linguam perspicua; haec autem propterea quia anima hominis aequali habetur ratione mundi.

43. Corpus autem hominis ex umore coagulati conspectionem habet et inspectionem eorum quae in eo sunt. Huius aëris pars et umoris et quae omnia et quae in cristallo et in lapidibus qui in igne solvuntur, sicut per urinae inspectionem et dilucidatio per haec fit, sic et per corpora de umore constituta efficitur pervidere et contemplari eis qui noverunt contemplari hominem.

44. Iudicare autem et per urinas et per ventris officia coloribus. Post enim potus et sorbitionis qui ex venis et qui ex visceribus umores, similia coloris corporis habere morbos. Similiter autem et per vomitus. Contemplari autem et per ungues; manifestos enim habet colores et indicium innoxietatis et periculorum. Propter densos poros constitutos non potest in se ipsum umoris desudationem quae de calore fit, nisi si violenta sit. Propter quod manifeste ostendit

one que colore sit nisi violenta sit: propter quod manifeste ostendit egritudines et conspectionem habet sicut per vitrium:

45. Iudicare autem oportet et de his que in somno videntur egritudines propter anima quando in somnum convenerit quodcumque patitur eius calore ex humores victu talia somnia recogitat quando ergo similem quidem quibus somnia fecerint aut patitur dicat aut audeat vidivit exsurgens eadem vere que meminit salvam animam et corpus ostendit propter incalescens animam inmunditiis aut cibo calido conturbat exilit calefit enim dormiens magis quam exvigilans et morbi enim maxime in somno prevalent qua quando exsurgens anima infricdaverit. Somnia vero ostendunt morborum manifeste quidem que magna sunt et que futura sunt conturbat enim corpora: ostendat autem et minimas et futuras et que sunt et que inmutantur et solutas et desinentes ex quibus quidem oportet contemplari prescientia et quatenus dictum est.

46. Hec autem iam dicam in quibus signis consideratis, iudicare morbos quando demittant et quomodo et si modo et si moriuntur egroti et quatenus moriuntur et si vivituri sunt et quibus vel qualibus signis obvenientibus vibant. Maximum autem signum egrotantium qui evasuri sunt et si secundum natura fuerint causa; sed aliis quidem morbis similiter, nihil enim molestum secundum naturam nascentibus malis neque mortiferam; secundo autem ei non tempus ipsud ipse egritudinis conluctentur; plerumque enim non optinet naturam hominis mundi virtutem. Deinde et que sunt circa faciem extenuatur et bene que in manibus et in angulis oculorum superciliis tranquillitatem habeat, inperteritum non tranquille. Hec autem et imbecillior et lenior facta et anelitum remollitum et intenuis factum ad supervenientem diem ad solutionem egritudinis. Hec ergo oportet contemplari ad crisin circa summam linguam

aegritudines. Et conspectionem habet sicuti per vitreum, inspectionem sicuti et in aëramento.

45. Iudicare autem oportet de his quae in consomno videntur et ex aegritudine propter hoc: anima quando in somno venerit, quaecumque patitur eius calor ex umoris victu, talia et somniari cogitur; quando enim similis quidem quibus omnia fecerit aut patitur dicat aut adiciat, videbis exsurgens eadem vere quae meminit, salvam animam et corpus ostendit; incognita vero si somniaverit et terribilia et non solita, aegrotante natura demonstrat hoc incalescens anima immunditiis, aut cibo conturbata, exiliat; calefit enim dormiens anima magis quam vigilans; et morbi enim maxime in somno praevalent quam quando exurgens anima refrigdaverit. Somnia vero ostendunt morbos manifeste quidem quae magna sunt et quae futura sunt; conturbata enim sunt corpora. Ostendi autem et minimas febres et futuras et quae sunt et quae inmutantur vel solutas et desinentes; ex quibus quidem oportet contemplari praesentia signa ad crisin facienda et quatinus dicta sunt.

46. Haec autem iam dicam, quibus signis consideratis iudicare morbos, et quando dimittunt et quomodo; et si moriantur aegroti et quatinus morientur; et si victuri sunt et quibus et qualibus signis obvenientibus vivunt. Maxime autem signum aegrotantium qui evasuri sunt est si secundum naturam natum fuerit causon, et aliquid morbi similiter; nihil enim molestum secundum naturam nascentibus, neque mortiferum; secundum autem, si non tempus ipsum ipsi aegritudini conductetur. Plerumque enim non optinet natura hominis mundi virtutem; deinde autem si qua circa faciem extenuantur, et neque que in manibus et in angulis oculorum et superciliis tranquillitatem habeant, in praeteritum non tranquille. Hoc autem vox inbecillior leviorque facta et anhelitus remollitus et tenuis factus ad supervenientem diem, solutionem in aegritudine; ergo oportet contemplari de crisin, et circa summum linguae veluti

veluti saliva alba linitur et in summa lingua hoc idem fit, minus quidem si tenue hec fuerint, in tertium solutio egritudinis; si adhuc grossiora fuerint, crastino; si adhuc grossior, ipsa die. Hoc autem oculorum alvida in initio egritudinis necesse est nigrescere valitudinem in morbo; hec autem mundam factam sanitatem ostendit, mediocriter quidem tardiorem; fortius autem et celerius. Et urinam limpidior est et boni colores; et minus turbatio in initio egritudinis, et venter mundior et minime turbata secedens proximam sanitatem ostendit necesse est demittente a se igneum humoris vocationem constitutis febribus quod adduxit ignis sudoris solutionem crisin facere.

47. Si autem non sudor manaverit, sanguinis fluxum aut urinam multum manaverit; similiter aut solutionem ventris fortem; similiter aut reiactationem multam similiter; et mulieribus quidem menstrua similiter; hec venientia crisin faciunt ora enim quid fuerit signorum sive extenioribus partibus corporis humore quid liquatur in crisin egritudinum quando horum aliquid evenerit signorum. Sin vero horum nihil obvenerit, demiserit autem febris, necesse est talem per incrisin fierit fimata magna, dolorem fortes emergere in aliquo loco corpori in quocumque cesset humor stabes que de causa facta est reiactationes quidem et sanguinis fluxum precidere oportet quibus superiores partes corporis que circa venas magis vegeta sunt quam inferiores. In egritudinis autem solutiones ventris futuro urine predicare oportet quibus forte superiora tenuatur priusque fuerint foris autem non respondeat ventres ex se ipsum humorem.

48. Definitio autem superiora partium et in inferiora corporum umbilicus.

49. Omnis crisin considerare, si in die in gomino et competentes venerit, consummata sunt egritudines; sin minus, iterabunt. Consummate sunt autem nisi aliquid qui videntur esse medici faciunt et revera contraria ut si et ipse egrotans inaquore liquerit. Si autem in agomima die recesserit egritudo sive non

alba invenitur et in summo linguae hoc idem fit, minus quidem; si tenua fuerit, interdiu solutio aegritudinis; si adhuc crassiora fuerit, crastino; si adhuc crassius, ipsa die. Hoc autem oculorum albida in initio aegritudinis necesse est nigrescere; praevalet enim morbus; haec enim nuda facta sanitatem ostendunt; mediocriter quidem, tardius; fortius aut, celerius. Et urina limpidior et boni coloris et minus turbata initio aegritudinis, et venter mundior et minime turbatus secedens, proximam sanitatem ostendit; necesse est enim, dimittere a se ipsum igneum umoris vocationem constitutus febribus, quod duxit ignis in sudoris solutionem, crisin facere.

47. Si autem non sudor manaverit, sanguinis fluxum de naribus aut urinarum multum manaverit similiter, aut solutionem ventris fortem similiter, aut reiectio multa similiter, et mulieri quidem menstrua similiter crisin faciunt; horum enim quando quid fuerit signorum, sive exterioribus partibus corporis umoris quid linquatur, in crisin aegritudinum quando aliquid evenerit signorum. Si vero horum nihil obvenerit, dimiserit autem febris, necesse est talem pro his crisin fieri: fimata magna, dolores fortes emergere in aliquo loco corporis, in quocumque secesserint umores tales quae de causo facta est. Reiectiones quidem et sanguinis fluxum praedicere oportet quibus forte superiora

. . . .

. . . . tenuantur, prius quae fuerint fortia, foris autem non respondeant e ventris ex se ipsis umorem.

48. Definitio autem superiorum partium et inferiorum corporis umbilicus.

49. Omnes causas considerare. Si in die in gonimo et competenter venerit, consummatae sunt aegritudines; sin minus interagunt; consummatae sunt autem si aliquid qui videntur esse medici faciant, et re vera contrarii sint; aut si et ipse aegrotus in aliquo deliquerit. Si autem in agonima die recesserit aegritudo, sive

gomima est autem in agono anime manifeste, scire oportet, iteratur egritudinem. Minus autem malum, si in agono recesserit. Plurimum enim humoris egrotans in se habebit magis ad iterationem morborum. Crisin autem et demissio eorum quidem qui non fortem ostalibus morbum signia causa designant exemplum longior eorum qui forte sunt celerius humor quod in corpore est quidam consumitur de flamma coloris alumortis aut salutis.

50. Mortalibus autem constitutis morbum hec signa sunt: Primum quidem et maxime non secundum naturam constitutam egritudo egroti omnia enim que non secundum naturam mala pessima; deinde autem tempori non similis constitute mundi cause et etatis egrotantis pessima quidem actenus et malefacta que nascuntur. Secundo autem, si ex iterationem habeat morbos; que enim iterantur egritudinum, necesse est habent mortales. Propter hoc in prima infirmitatem antequam iteraret egritudo necessario ante devilitate fuisse corpora et humorem inustum de primam egritudinem; non possunt ergo homines supervenientes egritudineis sustinere. Sic autem in toto mundo siccitas super siccitatem venientem que sunt perdet quidem, et alia nasci prohibebit. Hoc idem in quibuscumque morbis humor parva ignis sicut et hydropis qui vocantur; exterminant enim eorum morborum similiter iterationis magis quam priores labores propter priores imbecillitatem eius qui in homine est calori similiter; sicut et in toto mundo si imbres super imbres fuerint.

51. Hoc autem oportet contemplari colores egrotantes totius, et qui in oculis; alva nicriscentia enim et livida tam que alba erunt oculorum mortales si extra natura fuerint egrotantes quando quod sanus habuit. Hoc autem et que circa faciem vegeta, et quod sunt supercelia pulcantia solida, et que in angulis oculorum et que incunitis bene similiter. Hec autem urine nigre, et sanguinulente, et libida, et turbatam emittens, et constitutam in ea que dicta sunt

non gonimae; si autem agonimae, manifeste scire oportet iteratorum aegritudinem; minus autem malum si in agono recesserit: plurimum enim umoris aegrotans in se habebit, magis ad iterationes morborum. Crisis autem et dimissio horum quidem qui non forte mortalibus morborum signa causum designant: exemplum longius eorum qui fortes sunt celerius, propter hoc celerius umor qui in corpore est quidam consumitur de flamma caloris; alius extenuatur et crisin proficit aut mortis aut salutis.

50. Mortalibus autem constitutis morbis, haec signa sunt: primum quidem et maximum, non secundum naturam constituta aegritudo aegroti; omnia enim quae non secundum naturam mala, pessima; deinde autem tempori non similes constitutae mundi causae et aetati aegrotantis, pessima quidem actenus, et mala facta quae nascuntur. Secundum autem, si ex iteratione habeat morbum: quae enim iterantur aegritudines necesse habent mortales esse: propter hoc in prima infirmitate antequam iteret aegritudo, necessarium ante debilitata fuisse corpora et umorem inustum de prima aegritudine. Non possunt ergo homines supervenientes aegritudines sustinere. Si autem in toto mundo siccitas super siccitatem veniens quae sunt perdit quidem, et alia nasci prohibebit. Hoc idem et in quibuscumque morbis umor praevalet ignem; sicut ydropis qui vocatur; terminant enim et eorum morborum similiter iterationes magis quam priores labores propter imbecillitatem eius qui in homine est caloris similiter, sicut et in toto mundo si imbres super imbres fuerint.

51. Hoc autem oportet contemplari; colorem aegrotantis studiosius et quae in oculis alba; nigrescentia enim et livida et ea quae alba sunt oculorum, mortalia, si extra naturam fuerint aegrotantis quando quid sanus habuit. Hoc autem quae et circa faciem vegetant et quod supercilia pulsantia solidae, et quae in angulis oculorum et in cubitis venae similiter. Hoc autem, urinam nigram et sanguinolentam et lividam et turbatam, mortale; et venter cholodea

velut lenticule aut ceteris frustra, valde mortale. Pro hoc originales constitutionis corporis et anime que ad invicem fortem motum et dissolutionem ostendit odor. Hoc autem lingua circa initia condensatum corpus habens qua prius adcidenti tempore asperata et libidata post modum vel nigrescens et divisa ac exusta valde et mortalis. In principio quidem nigrescens lingua et celeris crisin significat; post modum vero tardiores si valde nigre fuerint longe ad quartum decimum crisin; pessima qnidem nigra et pallidas; quid enim horum signorum devilitatem egritudinem indicat. Hec quidem in febribus et in acutis morbum ostendit mortem et vitam. Que autem in his laboribus et in aliis morbis que oportet considerare ut scias quid facias. Hoc quidem testem destrum infricdatum intro mortale et dexter quidem minus. Ambo autem propinquante. Hoc autem supercilia frigidum etsilicus et bene in omni corpore silente protinus et demergentes. Secundum hoc ungues curbati et lividi facti aut nigri aut russaci valde mortale. Et digiti frigidi et nigri facti et curbati valde maxime morte ostendunt. Et manus nigrescentes et pedes aut utraque proxime constitutam mortem nuntiant esse. Hoc autem labia frigida et pendentia propinquant mori. Hoc autem vultus terribilis et molestus, oculi terti et nigri oculorum absconditur alba maiori adparente extra natura, et visus siccus et non splendens, statim valde mortem nuntiant. Hoc autem quod tenebras adpetunt et homines adversatos et non patientium sustinens, sed silentium adpetens et vigilans lavore multo et gravide possessus sine spe solide. In hoc autem spumam de pulmonem emittens per ore viduo vel triduo priusquam animam demittat, et sunt nutantes si oculos clauserit, alia vel tertia die periet eadem ora quam quidem ceperit stertere. Et subclutire quidem leviter frequentius valde mortale est. Hoc autem non agnoscens neque audiens neque intelligens valde mortale est. Et extenuatio de medicamine sternutatorio non factum;

et turbatae emittens, et constituti in ea quae dicta sunt velut lenticulae aut ciceris frusta, valde mortalis propter hoc. Originalis constitutionis corporis et animae fortem motum et dissolutionem ostendit odor. Hoc autem, lingua circa initia condensatum corpus habens quam prius, accedenti tempore asperata et lividata, post vero nigrescens et divisa; haec sustinens, valde est mortale. In principio quidem nigrescens lingua celerius crisin significat; postmodum vero tardius; si valde nigra fuerit longe a quartodecimo crisin, pessimum quidem nigram et pallidam; si quidem enim horum signorum debilitatam aegritudinem indicat. Hae quidem in febribus et in acutis morbis ostendunt mortem aut vitam; quae autem in his laboribus et in aliis morbis quae oportet considerare ut scias quid facias. Hoc quidem testem dextrum infrigdatum intro, mortale; et dextrum quidem minus; ambo autem propinquant mortem. Haec autem totus infrigdatus testis ostendit. Hoc autem et supercilium frigidum et saliens et venae in omni corpore salientes et protinus demergentes; secundum hoc autem, ungues curvatae et lividae factae aut nigrae aut russeae, valde mortale; et digiti frigidi et nigri et curvati valde proximam mortem ostendunt; et manus nigrescentes aut pedes aut utrumque constitutum, mortem denuntiant. Hoc autem labia frigida et dependentia propinquant mortem. Hoc autem vultus terribilis et molestus, oculi torti, et nigra oculorum abscondita, alba maiora apparentia extra naturam et visus siccus et splendentes, statim valde mortem nuntiant. Hoc autem quod tenebras adpetunt, et homines adversatos et non patientes sustinens, sed silentio adpetens et vigilans laborem multum et gravedinem possessus, sine spe sunt. Hoc autem, spumam de pulmone emittens per os biduo vel triduo priusquam animam dimittat, extensus oculos cluserit, alia vel tertia die periet eadem hora quidem qua coeperit stertere. Et singultire quidem leniter, frequentius sutem, valde mortale. Hoc autem, non agnoscens, neque au-

vel tarde et languide sternutans mortale, refriguisse enim ostendit cerebrum. Hoc autem collirium dianon non dissolutum mortale est, infricdasse enim ostendit sanguinem. Hoc autem in opistotonicis et tetanicis multum solutum manifestam et celerrimam ostendit mortem; et sudor in opistotones spontaneus mortalis; et corpus solutum et molle factum mortalem; et per reiciens per nares potum aut cibum sequenti die mors et sine voces constitutus ob initio opistotono repente clamet aut deliret aut utraque in crastinum mors. Moriturus autem omnibus hec manifesta fiunt omnia et ventres dissolvuntur distenditur et inflantur. Et anelant spissum paulatim ab ipsis pectoribus sufferuntur sicuti pueri plorantes et nares trahentes simul spiritum. Hec cum fuerint, exiens non revertitur.

52. Definitio autem mortis hec est: cum enim calor anime undique ex corpore adducens humorem ascenderit ad superiora toracis et inserit cor et sanguinis quodne humoris constitutum est: cum enim aliud corpus infricdat et plurimo et cor humorem consumpserit: de vapore autem infusione factam mortalibus locis exalat colores spiritus et pergit illuc unde constitit in aëre aliud quid per carnes aliud per ea que in capite sunt respiramina, actenus de vita que vocantur amutatur.

53. Superest mihi per singulas egritudines oportet curari ex una que veniat, egoque qui ante me fuerunt media recte scierunt his non ab eo quod contra eam credens melius esse recte intellegens ante priora quam nova et falsa dicere. De febribus quidem omnibus de ceteris autem iam dicam.

diens, neque intelligens, valde mortale. Et sternutatio de medicamentis sternutatorio non facere vel tarde et languide sternutans, mortale: refrixisse enim ostendunt cerebrum. Hoc autem de anodino dissoluto exiens, mortale, infrigdasse enim ostendit sanguinem. Hoc autem, in opistothonicis et titanicis mentum solutum, manifestam et celerem ostendunt mortem; et sudor in opistothonon spontaneus natus, mortalis, et corpus solutum et molle factum, mortale; et reiciens per nares potum aut cibum, sequenti die mors. Et sine voce constitutus ab initio in opistothone, repente clamet aut deliret, aut utraque, in crastino mors. Morituris autem omnibus haec manifesta fiunt omnia; et ventres distenduntur et inflantur, et anhelant spissum, et paulatim ab ipsis pectoribus sursum feruntur sicuti pueri plorantes et ad nares trahentes simul spiritum; et cum fuerit exiens, non revertitur.

52. Definitio autem mortis haec: cum enim calor animae, undique ex corpore adducens umorem ascendit ad superiora toracis, et inserit cor et sanguinis quod in ea umoris constitutum est; cum enim aliud corpus infrigdat et pulmo et cor umorem consumserit de vaporare autem infusione facta mortalibus locis, exalat caloris spiritus, et pergit illuc unde constitit in aëre, aliud quid per carnes, aliud per ea quae in capite sunt respiramina; et actenus devita quae vocatur natura mutatur.

53. Superest mihi singulas acutas aegritudines dicere, quaeque sit et quatenus oportet curari, et qualia ex unaquaque veniant. Ego quidem quae ante me fuerunt medici recte scierunt his non habeo quod contraeam, credens melius esse recte intelligere anteriora quam nova et falsa dicere. De febribus quidem omnibus; de ceteris iam dico.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ, ΔΟΓΜΑ ΑΘΗΝΑΙΩΝ, ΛΟΓΟΙ, ΒΙΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΑΤΑ ΣΩΡΑΝΟΝ.

ΠΑΝΤΑ ΤΑΥΤΑ ΥΦ' ΕΝΟΣ ΑΝΔΡΟΣ ΣΥΓΓΕΓΡΑΠΤΑΙ. ΕΣΤΙ ΔΕ ΝΟΘΑ.

EPISTOLAE, ATHENIENSIUM PLEBISCITUM, ORATIONES, VITA HIPPOCRATIS SECUNDUM SORANUM.

OMNIA HAEC AB UNO VIRO SUNT CONSCRIPTA. SUNT AUTEM SPURIA.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

ΔΟΓΜΑ. ΕΠΙΒΩΜΙΟΣ. ΠΡΕΣΒΕΥΤΙΚΟΣ.

α'.

Βασιλεὺς βασιλέων μέγας Ἀρταξέρξης Παίτῳ χαίρειν.

Νοῦσος προσεπέλασε ἡ καλεομένη λοιμικὴ τοῖς στρατεύμασι ἡμῶν, καὶ πολλὰ πολλάκις ποιησάντων ἡμῶν, ἔνδοσιν οὐκ ἔδωκε. Ὅθεν ἀξιῶ παντοίαις καὶ πάσαις ταῖς παρ' ἐμοῦ διδομέναις δωρεαῖς, ἤ τι τῶν ἐκ φύσιός σοι ἐπινοημάτων, ἤ τι τῶν ἐκ τῆς τέχνης πρηξίων, ἤ τινος ἑτέρου ἀνδρὸς ἑρμηνείην δυναμένου ἰήσασθαι, πέμπε τάχος· μάστιξον, ἀξιῶ, τὸ πάθος· ἄλυς γὰρ κατὰ τὸν ὄχλον πολύς. Οὐ πολεμοῦντες πολεμούμεθα, ἐχθρὸν ἔχοντες τὸν θῆρα λυμαινόμενον τὰ ποίμνια· τέτρωκε πολλούς, πικρὰ βέλη βελῶν καταπέμπων· οὐ φέρω· γνώμην οὐκ ἔτι ἔχω μετ' ἀνδρῶν γονίμων βουλεύσασθαι. Λῦε ταῦτα πάντα μὴ διαλείψας ἀγαθῇ ξυνειδήσι. Ἔρρωσο.

EPISTOLAE.

SENATUS CONSULTUM. ORATIO AD ARAM. THESSALI LEGATI ORATIO.

1.

Magnus Artaxerxes rex regum Paeto. S.

Morbus pestilens dictus nostris exercitibus se applicuit, nobisque crebro multa molientibus nihil dum remisit. Quare velim omnigenis cunctisque, quae a me praebentur, donis ut quamprimum aliquod ex ingenio tuo excogitatum praesidium, aut aliquod ex arte remedium, aut alicuius, qui mederi queat, consilium ad nos mittas. Propulsa, oro, hanc affectionem. Multa enim anxietas copias invasit nostras. Non oppugnantes oppugnamur, cum hostem habeamus feram istam greges nostros devastantem. Multos vulneravit amaris telorum telis immissis. Non fero. Non est mihi mens, ut cum viris praestantibus consilia capiam. Solve haec omnia sine mora bono invento aliquo. Vale!

Ep. 1.

νοῦσος — ἔδωκε.] *καλεομένη* Ionice ex C. H., Littréus; — *πολλάκις* om. Littr. cum non paucis mss.; non credo emblema esse. Operae pretium est notare statim apparere medicae artis expertem esse epistolarum auctorem; medicus enim non scripserit *νοῦσος ἡ καλεομένη λοιμική*. Est nomen absurdum; non est definita morbi species, quae *ἡ λοιμική* vocetur, sicuti v. c. *ἡ ἱερή*. Artis ignarum statim *ἐπ' αὐτοφώρῳ* deprehendis.

ὅθεν — πολύς.] *παντοίως* vulgo, *παντοίαις* unus J.; — *ἤ τοι* codd. multi pro *ἤ τι* utroque loco; — *τῆς* ante *τέχνης* Littr. cum C. J.; vulgo om.; — *ἑρμηνείαν* unus cod., *ἰάσασθαι* duo; — *πέμπε ταχέως* D.; — *μαστίζων* idem, *μαστίζον* alii plures. Iam vero vulgo: *ἄλωκε γὰρ κατὰ τὸν ὄχλον καὶ πολὺς ἄλυς πνεῦμα μέγα καὶ πυκνὸν ἔχων*. In uno cod. b. ad hunc locum in marg.: *ἀλυσμὸς σύμπτωμα στομάχου τρομῶδες, ἄλυς δὲ ἀπορία, πλάνος, βλάβη*. Cuius scholii pars posterior fortasse ex Hesychio desumpta. Littréus *ἄλωκε* vulgatae absurdum esse videns scripsit *ἀλύκη γὰρ κατὰ τοῦ ὄχλου κ. τ. λ.* Sed me iudice unum tantum vocabulum usurpavit noster, sive *ἄλυς*, sive *ἀλυσμός* fuerit, non duo; tum in verbis *πνεῦμα μέγα καὶ πυκνὸν ἔχων* habemus partem scholii ad *ἄλυς*, vel *ἀλυσμός* olim adscripti; quare retinui solum id, quod auctor scripsisse videbatur. Orationis impetus additamentis illis ineptissime impediebatur. Ferunt *πολλός* mss. duo; — *σάλος* fert alia manu scriptum J.

οὐ — βουλεύσασθαι.] *τὸ ποίμνιον* C. — Post *πολλούς* ceteri *δυσιάτους ἐποίησε*, quod scholion est ad *τέτρωκε* olim adpictum; quo deleto vulgatum *καταπέμπει* in *καταπέμπων* mutavi. — Codd. nonnulli in fine epistolae *ἀγαθῇ τύχῃ* pro *ἀγαθῇ συνειδήσει*.

β'.

Παῖτος βασιλέϊ βασιλέων τῷ μεγάλῳ Ἀρταξέρξῃ χαίρειν.

Τὰ Φυσικὰ βοηθήματα οὐ λύει τὴν ἐπιδημίην λοιμικοῦ πάθεος· ὅσα γὰρ ἐκ Φύσιος γίγνεται νοσήματα, αὐτὴ ἡ Φύσις ἰᾶται κρίνουσα· ὅσα δὲ ἐξ ἐπιδημίης, τέχνη τεχνικῶς κρίνουσα τὴν τροπὴν τῶν σωμάτων. Ἱπποκράτης δὲ ἰητρὸς ἰῆται τοῦτο τὸ πάθος· τῷ γένεϊ μὲν οὖν ἐστὶ Δωριεὺς, πόλιος δὲ Κῶ, πατρὸς δὲ Ἡρακλείδα τοῦ Ἱπποκράτους τοῦ Γνωσιδίκου τοῦ Νέβρου τοῦ Σωστράτου τοῦ Θεοδώρου τοῦ Κλεομυττάδα τοῦ Κρισάμιδος. Οὗτος θείῃ Φύσι κέχρηται, καὶ ἐκ μικρῶν καὶ ἰδιωτικῶν ἐς μεγάλα καὶ τεχνικὰ προήγαγε τὴν ἰητρικήν. Γίγνεται μὲν οὖν ὁ θεῖος Ἱπποκράτης ἔνατος μὲν ἀπὸ Κρισάμιδος τοῦ βασιλέως, ὀκτωκαιδέκατος δὲ ἀπὸ Ἀσκληπιοῦ, εἰκοστὸς δὲ ἀπὸ Διὸς, μητρὸς δὲ Πραξιθέας τῆς Φαιναρέτης ἐκ τῆς οἰκίας τῶν Ἡρακλειδῶν· ὥστε κατ' ἀμφότερα τὰ σπέρματα θεῶν ἀπόγονός ἐστι ὁ θεῖος Ἱπποκράτης, πρὸς μὲν πατρὸς Ἀσκληπιάδης ὢν, πρὸς δὲ μητρὸς Ἡρακλείδης. Ἔμαθε δὲ τὴν τέχνην παρά τε τῷ πατρὶ Ἡρακλείδῃ καὶ παρὰ τῷ πάππῳ Ἱπποκράτεϊ. Ἀλλὰ παρὰ μὲν τούτοις, ὡς εἰκὸς, τὰ πρῶτα ἐμυήθη τῆς ἰητρικῆς ὅσα πιθανὸν ἦν καὶ τούτους εἰδέναι, τὴν δὲ ξύμπασαν τέχνην αὐτὸς ἑωυτὸν ἐδίδαξε, θείῃ Φύσι κεχρημένος, καὶ τοσοῦτον ὑπερβεβηκὼς τῇ τῆς ψυχῆς εὐφυΐᾳ τοὺς προγόνους, ὅσον διενήνοχε αὐτῶν καὶ τῇ τῆς τέχνης ἀρετῇ. Καθαίρει δὲ οὐ θηρίων μὲν

2.

Paetus
Regi regum magno Artaxerxi
S.

Quae a natura praesidia petuntur, morbum pestilentem populariter grassantem non solvunt. Morbos enim ex natura ortos natura ipsa per iudicationem curat. Qui vero populariter grassantur, eos ars ex artificio corporum mutationem discernens curat. Hippocrates medicus hunc morbum sanat a Doriensibus oriundus et civitate Co, patre vero Heraclide Hippocratis filio, ex Gnosidico, Nebro, Sostrate, Theodoro, Cleomyttada, Crisamide. Hic divina natura praeditus ex parvis ac vulgaribus initiis in magnam artem medicam provexit. Ortu igitur divinus est Hippocrates, nonus quidem a Crisamide Rege, ab Aesculapio vero decimus octavus, a Iove vigesimus, matre vero Praxithea Phaenaretes filia, ex Heraclidarum familia. Quare ex utroque semine a diis oriundus divinus Hippocrates, ex patre quidem Asclepiadarum familiam attingens, ex matre vero Heraclidarum. Artem vero tum ex patre Heraclide, tum ex avo Hippocrate didicit. Verum ab his quidem, ut par est, primum artis mysteriis initiatus, quae eos tenuisse credibile est, ipse deinde divino ingenio praeditus universam artem didicit, tanto ingenii dexteritate maiores suos superans, quanto etiam iis artis excellentia praestitit. Expellit autem non ferarum quidem, sed ferorum et agrestium morborum genus, et per magnos terrae et maris tractus Aesculapii auxilia non secus ac Triptolemus Cereris semina dispergit.

Ep. 2.

τὰ Φυσικὰ — σωμάτων.] ἐπιδημίην Littr. cum H. b., ἐπιδημίαν vulg.; — ὅσα γὰρ ἐκ Φυσ. scripsi cum mss. 6. Littréi, ἃ δὲ ἐκ Φυσι cett., Φύσιος Littr. cum C. H., Φύσεως vulg.; — δ' ἐξ ἐπιδ D.; — ἐπιδημίης Littr. cum mss. 6., ἐπιδημίας vulg.; — τὴν τρ. τὴν τῶν σ. b.

Ἱπποκράτης — Κρισάμιδος.] ἰᾶται mss. 6.; — πόλιος ex H. b., Littr., πόλεως vulg.; — ἡρακλείδου mss. 7.; — κλεομυττίδα D.

οὗτος — ἰητρικήν.] ἐς pro vulgato εἰς Littr. cum mss. 3.; — ἰατρικήν codd. 3.

γίγνεται — Ἡρακλείδης.] ἡμῖν addunt post οὖν mss. 6.; — ἀπὸ τοῦ κρισαμ. mss. 4., κρισάμυδος C.; — κατὰ ἀμφότ. mss. 4.; — πρὸς πατρός sine μέν cod. unus Littréi.

ἔμαθε — Ἱπποκράτεϊ.] ἔμαθε δὲ τὴν τ. mss. 7., quorum 6. omm. τε post παρά; — ἡρακλείδα mss. 7.; — παρά ante τῷ πάππῳ om. D.

ἀλλὰ — ἀρετῇ.] τῆς ἰατρ. ἐμυήθη unus cod.; — πιθανά H. b.; — ἑωυτόν Littr. cum sec. m. in H., ἑαυτόν vulg.; — ἐδίδαξε vulg., ἐδιδάξατο Littr. cum mss. 8.; mihi, quum ἑωυτόν adponatur, ἐδίδαξε praestare videtur, — ὑπερβέβηκε H.; — ψυχῆς εὐγένεια mss. 6.

καθαίρει — βοηθήματα.] θάλατταν vulg., per $\overline{\sigma\sigma}$ Littr. cum mss. 6.; — πανταχοῦ mss. 11. apud Littr., πανταχόθεν vulg.

γένος, θηριωδῶν δὲ νοσημάτων καὶ ἀγρίων πολλὴν γῆν καὶ θάλασσαν, διασπείρων πανταχοῦ, ὥσπερ ὁ Τριπτόλεμος τὰ τῆς Δήμητρος σπέρματα, τὰ τοῦ Ἀσκληπιοῦ βοηθήματα. Τοιγαροῦν ἐνδικώτατα καὶ οὗτος ἀνιέρωται πολλαχοῦ τῆς γῆς, ἠξίωταί τε τῶν αὐτῶν Ἡρακλέϊ τε καὶ Ἀσκληπιῷ ὑπὸ Ἀθηναίων δωρεῶν. Τοῦτον μετάπεμψαι κελεύων ἀργύριον καὶ χρυσίον ὅσον ἂν βούληται δώσειν αὐτῷ. Οὗτος γὰρ ἐπίσταται οὐχ ἕνα τρόπον τῆς ἰήσιος τοῦ πάθεος, οὗτος πατὴρ ὑγιείης, οὗτος σωτὴρ, οὗτος ἀκεσώδυνος, οὗτος ἁπλῶς ἡγεμὼν τῆς θεοπρέπους ἐπιστήμης. Ἔρρωσο.

Quamobrem iustissimis de causis hic in multis terrarum locis divinis honoribus affectus est et ab Atheniensibus iisdem quibus Hercules et Aesculapius muneribus cohonestatus est. Hunc accersiri iube aurique et argenti quantum volet dato. Hic enim non unum huius mali sanandi modum tenet. Hic est sanitatis pater ac conservator, hic dolores curat et, ut breviter dicam, hic divinae scientiae particeps est. Vale.

γ'.

Βασιλεὺς βασιλέων μέγας Ἀρταξέρξης Ὑστάνεϊ Ἑλλησπόντου ὑπάρχῳ χαίρειν.

Ἱπποκράτους ἰητροῦ Κῴου ἀπὸ Ἀσκληπιοῦ γεγονότος καὶ ἐς ἐμὲ κλέος ἀφῖκται τῆς τέχνης. Δὸς οὖν αὐτῷ χρυσὸν, ὁκόσον ἂν βούληται, καὶ τὰ ἄλλα χυδὴν, ὧν σπανίζει, καὶ πέμπε ἐς ἡμέας. Ἔσται γὰρ ἰσότιμος Περσέων τοῖς ἀρίστοις· καὶ εἴ τις ἐστι ἄλλος ἀνὴρ κατ' Εὐρώπην ἀγαθὸς, φίλον οἴκῳ βασιλέως τίθεσο μὴ φειδόμενος ὄλβου· ἄνδρας γὰρ εὑρεῖν δυναμένους τι κατὰ ξυμβουλίην οὐ ῥηΐδιον. Ἔρρωσο.

3.

Rex regum magnus Artaxerxes Hystani Hellesponti praefecto S.

Hippocratis medici Coi, ab Aesculapio oriundi, artis gloria etiam ad me pervenit. Auri igitur quantum volet reliquaque quibus indiget effuse ei exhibeto et ad nos mittito. Cum persarum enim optimatibus eodem erit honore. Et si quis alius in Europa prudentia excellit, eum in familiam regiam nihil divitiis parcens asciscito. Neque enim viros, qui consilio valeant invenire est facile. Vale.

τοιγαιοῦν — δωρεῶν.] *καὶ αὐτὸς ἀνιερ.* vulg., sed *οὗτος* duo mss. Littr, *οὕτως* unum; — *ἠξίωται δέ* codd. 4.; — *τε* post *Ἡρακλέϊ* omm. mss. 4.

τοῦτόν — αὐτῷ.] *αὐτόν* ceteri, *τοῦτον* de meo; — *δώσειν* cum mss. 11. Littr., *δός* vulgata; sed manifesto *δός* vestigium est lectionis: *αὐτὸν μετάπεμψαι καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον ὅσον ἂν βούληται δὸς αὐτῷ.*

οὗτος γὰρ — Ἔρρωσο.] *γάρ* omm. mss. 5.; — *πάθεος* Ionice e mss. 2. Littr.

Ep. 3.

βασιλεὺς — χαίρειν.] *ὑστάνῃ* codd. 6.; — *χαίρειν* Littr. e mss. pluribus; vulgo om.

ἱπποκράτους — τέχνης.] *κλέος τέχνης ἀφῖκται* ms. unum; — *τῆς* omm. codd. 7.

δὸς — ἡμέας.] *διδούς* cod. Φ.; — *χρυσίον* mss. 8.; — *τἄλλα* unus alterque cod.; — *ὧν ἂν σπανίζῃ* cod. Φ.; — *καί* ante *πέμπε* om. idem; — *πρὸς ἡμ.* codd. 4.

ἔσται — ἔρρωσο.] *ὁμότιμος* cod. Φ.; — *περσ. ἰσοτ.* mss. 7.; — *ἀλλὰ καὶ εἴ τις* cod. Φ.; — *ἐστί* omm. mss. 5.; — *ἀνήρ* om. C.; — *ἀγαθὸς φαίνοιτο* cod. Φ., qui unus est ex iis, qui *ἐστί* omm.; — *ποιοῦ* pro *τίθεσο* codd. 5.

δ'.

Ὑστάνης ὕπαρχος Ἑλλησπόντου Ἱπποκράτεϊ Ἀσκληπιαδῶν ὄντι ἀπογόνῳ χαίρειν.

Βασιλεὺς μέγας Ἀρταξέρξης σοῦ χρήζων ἔπεμψε πρὸς ἡμέας ὑπάρχους, κελεύων σοι ἀργύριον καὶ χρυσὸν καὶ τὰ ἄλλα χυδὴν, ὧν σπανίζεις καὶ ὅσα βούλει, διδόναι, καὶ πέμπειν πρὸς ἑωυτὸν ἐν τάχεϊ· ἔσεσθαι γὰρ Περσέων τοῖς ἀρίστοις ἰσότιμον. Σὺ οὖν παραγίγνου ξυντόμως. Ἔρρωσο.

4.

Hystanes Hellesponti praefectus Hippocrati ex Asclepiadarum familia oriundo S.

Rex magnus Artaxerxes tua praesentia opus habet et ad nos praefectos misit imperans ut tibi argentum et aurum ceteraque, quibus opus habes, et quaecumque voles abunde exhibeamus teque ad se brevi mittamus. Te enim Persarum optimatibus honore aequalem fore. Tu igitur facito ut quam primum advenias. Vale.

ε'.

Ἱπποκράτης ἰητρὸς Ὑστάνεϊ Ἑλλησπόντου ὑπάρχῳ χαίρειν.

Πρὸς τὴν ἐπιστολὴν, ἣν ἔπεμψας φάμενος παρὰ βασιλέως ἀφῖχθαι, πέμπε βασιλέϊ ἃ λέγω, γράφων ὅτι τάχος, ὅτι καὶ προσφορῇ καὶ ἐσθῆτι καὶ οἰκήσι καὶ πάσῃ τῇ ἐς βίον ἀρκεούσῃ οὐσίῃ χρεόμεθα. Περσέων δὲ ὄλβου οὔ μοι θέμις ἐπαύρασθαι, οὐδὲ βαρβάρους ἄνδρας νούσων παύειν, ἐχθροὺς ὑπάρχοντας Ἑλλήνων. Ἔρρωσο.

5.

Hippocrates medicus Hystani Hellesponti praefecto. S.

Ad epistolam, quam misisti, et a rege venisse asseris, regi quae respondeo quam celerrime rescribe: nos victu, vestitu, domo, omnique re ad vitam necessaria cumulate frui. Persarum autem opibus uti neque mihi aequum est, neque barbaros morbis liberare, cum sunt Graecorum hostes. Vale.

ς'.

Ἱπποκράτης Δημητρίῳ ὑγιαίνειν.

Βασιλεὺς Περσέων ἡμέας μεταπέμπεται,

6.

Hippocrates Demetrio S.

Rex Persarum nos ad se vocavit, nescius

Ep. 4.

ὑστάνης — χαίρειν.] ὑστάνης ἱπποκράτει ἰητρῷ ἀπὸ ἀσκληπιοῦ γεγονότι χαίρειν mss. 7.

βασιλεὺς — ἰσότιμον.] ἣν ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς ἐπιστολὴν σέο χρήζων ἔπεμψα (πέπομφα cod. Φ.) σοι· γράψον οὖν πρὸς ταύτην (αὐτήν cod. υ., ταῦτα cod. Φ.) κατὰ τάχος ἵνα (ἵνα ante κατὰ τάχος cod. Φ.) (addit idem τὴν ἀπόφασιν) πέμψω. ἔρρωσο (ἐρρ. om. cod. Φ.) ferunt mss. 5. Littréi, qui rem tribuit epistolis sequentibus, in quibus dicatur Regis epistola missa esse ad Hippocratem, adeo ut hanc ob causam mutaverint in mss. literas hasce. In mss. ceteris hae advertunt varr. lectt.: χρηΐζων H.; — τε καὶ χρ. sec. m. in H. b.; — χρυσίον codd. 4.; — τἄλλα unus alterque; — διδόναι χύδην J.; — ὡς ἑωυτόν C.

σὺ — ἔρρωσο.] γοῦν J.; — παραγένου D.

Ep. 5.

ἱπποκράτης — χαίρειν.] ὑστάνη mss. 5.

πρὸς — χρεόμεθα.] πρὸς — ἀφῖχθαι omm. mss. 5.; — ἣν ἔπεμψας ἐπιστολήν C.; — παρὰ βασ. φάμ. J.; — πέμπε εἰς βασιλέα mss. 5.; — ἐγὼ γράφω pro λέγω γράφων mss. 5.; — ὅτι τάχος omm. mss. 6.; — διότι καί codd. 7.; — ἐς τὸν βίον cod. b.; — οὐσίῃ ἀρκ. codd. 4.; — περιουσίῃ ἀρκέουσῃ cod. Φ.

περσέων — ἔρρωσο.] ὄλβου δὲ περσῶν cod. Φ.; — οὐδὲ νούσων παῦσαι βαρβάρους ἄνδρας idem; — ἔχθρους ἐόντας b.

Ep. 6.

ἱπποκράτης — ὑγιαίνειν.] δημητρίῳ βασιλεῖ sec. m. in H. b.; — ὑγιαίνειν om. Φ.

βασιλεὺς — ἔρρωσο.] ἐμῆς pro ἐμοί J.; — ἔρρωσο om. Φ.

οὐκ εἰδὼς ὅτι λόγος ἐμοὶ σοφίης χρυσοῦ πλέον δύναται. Ἔρρωσο.

mihi potiorem esse sapientiae quam auri rationem. Vale.

ζʹ.

Βασιλέϊ βασιλέων τῷ ἐμῷ μεγάλῳ δεσπότῃ Ἀρταξέρξῃ Ὑστάνης Ἑλλησπόντου ὕπαρχος χαίρειν.

Ἣν ἐπέμψας ἐπιστολὴν, λέγων πέμψαι Ἱπποκράτεϊ ἰητρῷ Κῴῳ ἀπὸ Ἀσκληπιαδῶν γεγονότι, ἔπεμψα, καὶ παρ' αὐτοῦ δὲ ἐκομισάμην ἀπόκρισιν, ἥν γράψας ἔδωκε καὶ ἐκέλευσε ἐς σὸν οἶκον πέμπειν. Φέροντα οὖν ἀπέστειλά σοι Φάναι Γυμνάσβην Διευτύχῃ. Ἔρρωσο.

7.

Regi regum magno suo domino Artaxerxi Hystanes Hellesponti praefectus S.

Quam ad me misisti epistolam, iubens ut ad Hippocratem Coum medicum ex Asclepiadarum familia oriundum mitterem, misi et ab eo responsum accepi, quod scriptis traditum ut domum tuam mitterem iussit. Gymnasben igitur Dieutychen, qui hoc perferat ad te misi. Vale.

ηʹ.

Βασιλεὺς βασιλέων μέγας Ἀρταξέρξης Κῴοις τάδε λέγει.

Δότε ἐμοῖς ἀγγέλοις Ἱπποκράτην ἰητρὸν κακοὺς τρόπους ἔχοντα καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς Πέρσας ἀσελγαίνοντα. Εἰ δὲ μὴ, γνώσεσθε καὶ τῆς πρὸ τῆς ἁμαρτίας τιμωρίην τίσοντες· δηλώσας γὰρ τὴν ὑμετέρην πόλιν καὶ νῆσον κατασπάσας εἰς πέλαγος, ποιήσω μηδὲ ἐς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον γνῶναι, εἰ ἦν ἐπὶ τούτῳ τῷ τόπῳ νῆσος ἢ πόλις Κῶ.

8.

Rex regum magnus Artaxerxes haec Cois denunciat.

Hippocratem medicum maligno erga nos animo et in me et Persas protervo iniurium nunciis meis tradite. Alioqui noscetis vos etiam superioris culpae poenas persoluturos. Vestram enim urbem ferro et igne devastatam et insulam demolitam pelagus efficiam, ut ne in posterum dignoscatur an eo loco insula aut urbs Cos fuerit.

θʹ.

Ἀπόκρισις Κῴων.

Ἔδοξε τῷ δάμῳ ἀποκρίνασθαι τοῖς παρὰ

9.

Coorum responsum.

Artaxerxis nunciis populo respondere visum

Ep. 7.

βασ. — χαίρειν.] ἐμῷ om. C.

ἣν — πέμπειν.] ἰητρῷ Littr. cum mss. 9., vulgo om.: — δέ om. cod. ρ.; — ἐκέλευεν C., ἠξίωσε cod. Φ.; — τὸν (τόν om. pr. m. in D., σόν pro τόν Parr. 4.) οἶκον vulg.; τὸν σὸν οἶκον Q.'

Φέροντα — ἔρρωσο.] γοῦν J.; — ἀπέσταλκα cod. Φ.; — Φάναι omittit cod. C.; — Φενακηνάσβην pro Φάναι Γυμν. cod. Φ.; — γυμνάσδην codd. nonnulli apud Foës.; — διευτύχει mss. 9.; — δι' εὐτύχη cod. Φ.. qui om. ἔρρωσο. Duae res sunt, de quibus mihi non liquido constat in fine epistolae huius; prima est infinitivus Φάναι, quem abundare dixerim; altera est Διευτύχη; daturne huic Persae duplex nomen, an vero latet aliud quid in hoc nomine? Incertum me hîc haerere profiteor!

Ep. 8.

δότε — ἀσελγαίνοντα.] τοῖς ἐμοῖς cod. Φ.; — ἱπποκράτη pr. m. in I.; — καὶ εἰς ὑμᾶς, καὶ εἰς ἐμέ cod. Φ.

εἰ δὲ μὴ — κῶ.] τῆς om. cod. Φ.; — πρὸ τῆς idem pro πρώτης vulgatae; — τιμωρίην Littr. cum H. b., τιμωρίαν vulg.; — τίσαντες cod. Φ.; — ὑμῶν τὴν πόλιν idem; — ὑμετέρην Littr. cum H. b., ὑμετέραν vulg.; — καὶ τὴν νῆσον cod. Φ.; — μηδ' idem; — γνωσθῆναι idem; — ἔτι ἐν pro ἐπί Parr. 4.; — ἐν pro ἐπί H. Φ.; — ἢ ἡ πόλις vulg.; ἡ omm. mss. 4., Littr.; — κώων cod. Φ.

Ep. 9.

ἔδοξε — ἀπολεῖσθαι.] Vid. quam Doricas formas nunc

Ἀρταξέρξου ἀγγέλοις, ὅτι Κῷοι οὐδὲν ἀνάξιον πράξουσι οὔτε Μέροπος οὔτε Ἡρακλέους οὔτε Ἀσκληπιοῦ, ὧν ἕνεκεν πάντες οἱ πολῖται οὐ δώσουσι Ἱπποκράτεα, οὐδὲ εἰ μέλλοιεν ὀλέθρῳ τῷ κακίστῳ ἀπολεῖσθαι. Καὶ γὰρ Δαρείου καὶ Ξέρξου ἀπὸ πατέρων ἐπιστολὰς γραψάντων γαῖαν καὶ ὕδωρ αἰτεόντων οὐκ ἔδωκε ὁ δᾶμος, ὁρέων αὐτοὺς ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις θνητοὺς ἐόντας ἐπ' αὐτοὺς ἰόντας· καὶ νῦν τὰν αὐτὰν ἀπόκρισιν διδοῖ. Ἀπὸ Κῴων ἀναχωρεῖτε, ὅτι Ἱπποκράτην οὐ δίδοντι ἔκδοτον. Ἀπαγγέλλετε οὖν αὐτῷ οἱ ἄγγελοι ὅτι οὐδ' οἱ θεοὶ ἀμελήσουσι ἀμέων.

est, Coos nihil Merope, neque Hercule neque Aesculapio indignum facturos. Ideoque cives omnes Hippocratem minime reddituros, etiamsi pessimam mortem oppetere debeant. Dario enim et Xerxi per literas terram et aquam a maioribus nostris petentibus, populus recusavit, cum eos videret, qui hostiliter se persequebantur, aeque ac reliquos homines mortales esse. Atque etiam nunc idem respondet, ut a Cois recedatis, cum Hippocratem vobis non sint traditurі. Hoc igitur illi nuncium perferte, quod et dii ipsi nostri sunt curam habituri.

ι'.

Ἀβδηριτῶν ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος Ἱπποκράτεϊ χαίρειν.

Κινδυνεύει τὰ μέγιστα τῇ πόλι νῦν, Ἱππόκρατες, — ἀνὴρ τῶν ἡμετέρων, ὃς καὶ τῷ παρόντι χρόνῳ καὶ τῷ μέλλοντι αἰεὶ κλέος ἠλπίζετο τῇ πόλι· — μηδὲ νῦν ὅδε, πάντες θεοὶ, φθονηθείη· — οὗτος ὑπὸ πολλῆς τῆς κατεχούσης αὐτὸν σοφίης νενόσηκε, ὥστε φόβος οὐχ ὁ τυχὼν, ἂν φθαρῇ τὸν λογισμὸν Δημόκριτος, ὄντως δὴ τὴν πόλιν ἡμῶν Ἀβδηριτῶν καταλειφθήσεσθαι. Ἐκλαθόμενος γὰρ ἁπάντων καὶ ἑωυτοῦ καὶ πρότερον, ἐγρηγορὼς καὶ νύκτα καὶ ἡμέρην, γελῶν ἕκαστα μικρὰ καὶ μεγάλα, καὶ μηδὲν οἰόμενος εἶναι τὸν βίον ὅλον διατελεῖ. Γαμεῖ τις, ὁ δὲ ἐμ-

10.

Senatus populusque Abderitanus Hippocrati S.

Res gravissimae urbis nostrae, o Hippocrates, nunc in periculo versantur; — vir nostras, quem tum praesenti tempore, tum in futurum semper ornamentum civitati fore sperabamus, — neque, o dii, utinam etiamnunc non sit, — aegrotat propter multam, quae eum tenet, sapientiam, adeo ut magnus sit metus, ne, si mente captus sit Democritus, urbs nostra Abderitana penitus pro deserta habeatur. Omnium enim inprimisque sui oblitus, vigilans noctu et interdiu singulaque parva et magna deridens ac pro nihilo reputans totam vitam traducit. Ducit aliquis uxorem, alius mercaturam exer-

---

usurpet noster: δάμῳ, πράξουσι, δᾶμος, τὰν αὐτὰν, δίδοντι, ἀμέων! — τῇ πόλει pro τῷ δάμῳ cod. Φ.; — πρήξουσι H. b.; — οὔτ' ἄρεος pro οὔτε μερ. cod. Φ.; — οὔθ' ἡρ. et οὔτ' ἀσκλ. idem; — ὧνοντί πάντες οἱ λοιποί pro ὧν — πολῖται idem; — οὔτε (οὐδέ sec. m. in H., οὐ b. Littr.) δωσ. vulg.; — ἱπποκράτην b. Φ.; — οὐδ' εἰ cod. Φ.; — ἄρτι ante ὀλέθρῳ idem; — ἀπολέσθαι vulg., futurum Ald., codd. 9., Littr.

καὶ γὰρ — ἀμέων.] πάτρων cod. Φ.; — καὶ γαῖαν καί b.; — οὐκ ἔδωκεν αἰτούντων cod. Φ.; — θνητοὺς ἐόντας om. b.; — post ἐόντας vulgata fert ἐπ' αὐτοὺς ἰόντας, quod omm. Φ. Littr.; mihi neque additamentum esse alienum, neque librariorum errori deberi videtur; — ἀπόκρισιν διδοῖ omm. Ald., codd. 7.; — τῶν κώων post τὰν αὐτάν infert Φ.; — ἀποχωρεῖτε mss. nonnulla; — ἀναχ. ὅτι om. Φ.; — ἱπποκράτη Ald.; — ἀπαγγελόντων δὲ αὐτῶν οἱ ἄγγελοι cod. Φ.; — οὐδὲ οἱ θεοί cod. Φ. — Post ἀμέων ferunt ἐόντι (δόντων D. J.; δόντες Ald.) ἱπποκράτει ἀμέων D. F. G., pr. m. in H., I. (J. ἄμμιν) K.

Ep. 10.

ἀβδηριτῶν — χαίρειν.] δᾶμος vulg., δῆμος Littr. cum C. b.

κινδυνεύει — καταληφθήσεσθαι.] κινδυνεύεται vulgo, sed κινδυνεύει recte pr. m. in b.; — τῶν ἡμετέρων sec. m. in H. b., Littr.; vulgo τῶν om.; — ἀνὴρ ἡμέων D.; — τῷ ex edd. antt. et multis codd. revocavit Littr.; e vulg. exciderat; — μηδὲ νῦν δὲ (δέ om. H.) ὦ (ὁ δὲ pro δὲ ὦ J.) πάντες vulg.; μηδὲν (μὴ δέ C.) νῦν ὧδε πάντες Ald., Parr. 6.; textum descripsi sicuti Littr.; — pro οὗτος mss. quaedam a Foës. citata οὕτως, quod recepit Littr.; — δημ. τὸν λογ. C.; — οὕτω pro ὄντως J.; — καταληφθήσεσθαι sec. m. in K.

ἐκλαθόμενος — διατελεῖ.] καὶ πρότερον Parr. 6.; vulgo καί om.; mihi ad orationis alacritatem conferre videtur; — ἡμέρην καὶ νύκτα C.; — καί ante μηδέν om. Lind.

γαμεῖ — ὁρῶν.] δ' ἐμπορ. b.; — ἀποχειροτ. omm. Ald.,

πορεύεται, ὁ δὲ δημηγορεῖ, ἄλλος ἄρχει, πρεσβεύει, χειροτονεῖται, ἀποχειροτονεῖται, νοσεῖ, τιτρώσκεται, τέθνηκε, ὁ δὲ γελᾷ πάντα, τοὺς μὲν κατηφεῖς τε καὶ σκυθρωποὺς, τοὺς δὲ χαίροντας ὁρῶν. Ζητεῖ δὲ ὁ ἀνὴρ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἅιδου καὶ γράφει ταῦτα, καὶ εἰδώλων φησὶ πλήρη τὸν ἠέρα εἶναι, καὶ ὀρνέων φωνὰς ὠτακουστεῖ, καὶ πολλάκις νύκτωρ ἐξαναστὰς μοῦνος ἡσυχῇ ᾠδὰς ᾄδοντι ἔοικε, καὶ ἀποδημεῖν ἐνίοτε λέγει ἐς τὴν ἀπειρίην, καὶ Δημοκρίτους εἶναι ὁμοίους ἑωυτῷ ἀναριθμήτους καὶ ξυνδιαφθορῶς τῇ γνώμῃ τὸ χρῶμα ζῇ. Ταῦτα φοβούμεθα, Ἱππόκρατες, ταῦτα ταρασσόμεθα, ἀλλὰ σῶζε, καὶ ταχὺς ἐλθὼν νουθέτησον τὴν ἡμῶν πατρίδα, μηδὲ ἡμᾶς ἀποβάλῃς· καὶ γὰρ οὐδὲ ἀπόβλητοί ἐσμεν, καὶ ἐν ἡμῖν μαρτυρία κεῖται. Οὐκ ἂν ἁμάρτοις οὔτε δόξης τῆς ἐπ' αὐτῷ περισωθέντι, οὔτε χρημάτων, οὔτε παιδείας, καίτοι τὰ παιδείης πολλῷ σοι βελτίω τῶν τῆς τύχης. Ἀλλ' οὖν καὶ ταῦτα συχνὰ παρ' ἡμῶν καὶ ἄφθονα γενήσεται. Τῆς γὰρ Δημοκρίτεω ψυχῆς, ἀλλ' οὐδ' εἰ χρυσὸς ἦν, ἡ πόλις ἀντάξιον βουλήσιος οὐδὲν ὁτιοῦν ἀφυστερῆσαι ἄν. Τοὺς νόμους ἡμῶν δοκοῦμεν νοσεῖν, Ἱππόκρατες, τοὺς νόμους παρακόπτειν. Ἴθι θεραπεύσων, ἀνδρῶν φέριστε, ἄνδρα ἀρίσημον, οὐκ ἰητρὸς, ἀλλὰ κτίστης ἐὼν ὅλης τῆς Ἰωνίης, περιβάλλων ἡμῖν ἱερώτερον τεῖχος. Πόλιν, οὐκ ἄνδρα θεραπεύσεις, βουλὴν δὲ νοσοῦσαν καὶ κινδυνεύουσαν ἀποκλεισθῆναι, μέλλεις ἀνοιγνύναι, αὐτὸς νομοθέτης, αὐτὸς δικαστὴς, αὐτὸς ἄρχων, αὐτὸς σωτὴρ, καὶ

cet, alius concionem habet, alius magistratum gerit, legationem obit, populi suffragio magistratus declaratur, abrogatur, aegrotat, vulneratur, moritur, — ille ridet omnia, cum hos quidem demisso et tetrico vultu, illos vero hilares videat. Quin et ea inquirit, quae apud inferos sunt, et de his scribit et imaginum plenum aërem esse dicit et avium voces auscultat, et saepe noctu surgens, solus placide canere videtur, seseque quandoque in infinitum spatium peregrinari dicit et innumerabiles sui similes esse Democritos, unaque cum mente corpore perditus vivit. Haec metuimus, o Hippocrates, his de rebus perturbati sumus. Verum tuo consilio patriam nostram servaturus cito advenito, neque nos despexeris. Neque enim despiciendi sumus, cuius rei testimonium in nobis possidemus. Neque frustraberis gloria, si illum servaveris, neque pecuniis, neque eruditionis fama; at eruditionis multo plus apud te valent quam fortunae bona. Etiam haec tamen tibi a nobis et copiosa et larga efferentur. Neque enim quaquam in re, — si vel aureum esset, — civitas voluntate deficiet ut pro Democriti animo pretium solvat. Leges nostras, Hippocrates, aegrotare et delirare existimamus. Adsis vir optime, virum eximium curaturus. Venies non tanquam medicus, sed velut totius Ioniae fundator, nos sacratiore muro circumdabis. Urbem, non virum, curabis, senatum aegrotantem et ne claudatur periclitantem aperies, ipse legum conditor, iudex, magistratus, servator et horum artifex advenies. Hanc in

mss. 9.; — τέτρωται codd. 8.; — τὸ πᾶν τεθν. b.; πάντα γελᾷ C. (b. γελῇ); — τε omm. C. b.

ζητεῖ — ζῇ.] ἀέρα C. K.; — ὠτακουστεῖ C. D. b. Littr., ὠτακουστεῖν vulg.; — μοῦνον Ionice ex H. b. Littr.; — καί ante ἀποδημεῖν om. K.; — πολλούς ante εἶναι infert b.; — ὁμοίους Littr. cum Ald., mss. 7., ὁμοίως vulg.; — τό ante χρῶμα om. C.

ταῦτα — κεῖται.] ταῦτα δὴ φοβ. sec. m. in H. b.; — νουθέτησον Littr. cum C., sec. m. in H. b., νουθετήσων vulg.; — ἡμῶν e vulg. abest, revocavit ex Ald. et mss. 6. Littr.; — ἡ ἐν ἡμῖν pro καὶ ἐν ἡμῖν H., ὑμῖν b.

οὐκ ἂν — τύχης.] τῆς ante τύχης om. b.

τῆς — ἀφυστερῆσαι ἄν.] ἀλλ' οὐδ' ἢ χρυσός C.; — ἀντάξια (ἀνταξία C. H.) βουλήσιος οὐδ' (εἰ δ' pro οὐδ' exempll. quaedam Foësii) ὁτιοῦν ἀφυστερήσαντα (ὅτι οὖν, in marg. τὸ δοῦλον (sic) οὐδ' ἀφυστερήσαντας b.) vulg. — Littr. partim de suo: τῆς γὰρ Δημοκρίτεω ψυχῆς. ἀλλ' οὐδ' εἰ χρυσὸς ἦν, ἡ πόλις ἀνταξία (sic) σου ἐλεύσιος, οὐδ' ὁτιοῦν ἀφυστερήσαντος. Quod quidem nemo, puto, intelligit, neque ipse Gallice reddidit, sed aliquid dedit, quod Graecis non respondet. In vulgata solum vitiosum est ἀφυστερήσαντα quod ex ἀφυστερῆσαι ἄν natum esse opinor, tum praestat ἀντάξιον scribere et οὐδὲν ὁτιοῦν; structura haec est: ἡ γὰρ πόλις ἀφυστερῆσαι ἂν βουλήσιος οὐδὲν ὁτιοῦν, — ἀλλ' οὐδ' εἰ χρυσὸς ἦν, — ἀντάξιον τῆς Δημοκρίτεω ψυχῆς.

ἴθι — τεῖχος.] ἄνδρα ἀρισ. omm. C. b.; — ἀρίδηλον mss. 8.; — περιβαλών b.

πόλιν — ἀφίξει.] θεραπεύεις Ald., Parr. 3.; — βουλὴν διὰ νόσον κινδ. C., sec. m. in H. b.; — μέλλοις vulg., indicativum Littréo praebuerunt codd. 4.; — αὐτός ante σωτήρ om. b.; — ἀφίξῃ vulg., ἀφίξει Parr. 4.

τούτων τεχνίτης ἀφίξει. Ταῦτά σε προσδοκῶμεν, Ἱππόκρατες, ταῦτα καὶ γένου ἐλθών. Μία πολίων οὐκ ἄσημος, μᾶλλον δὲ ἡ Ἑλλὰς ὅλη δεῖταί σου φυλάξαι σῶμα σοφίης. Αὐτὴν δὲ δόκει τὴν παιδείαν πρεσβεύειν πρὸς σὲ τῆς παρακοπῆς ταύτης ἀπαλλαγῆναι δεομένην. Ξυγγενὲς μὲν οὖν, ὡς ἔοικε, πᾶσι σοφίη, τοῖς δ᾽ ἐγγυτέρω κεχωρηκόσιν αὐτῆς ὥσπερ ἡμῖν καὶ μάλα πλέον. Εὖ ἴσθι, χαριεῖ καὶ τῷ μέλλοντι αἰῶνι μὴ προεκλιπὼν Δημόκριτον ἧς ἐλπίζει προτερήσειν ἀληθείης. Σὺ γὰρ Ἀσκληπιῷ προσπεπλέξαι γένος καὶ τέχνην, ὁ δὲ Ἡρακλέους ἐστι ἀδελφιδοῦς, ἀφ᾽ οὗ Ἄβδηρος, ὥς που πυνθάνει πάντως, ᾧ ἐπώνυμος ἡ πόλις, ὥστε κἀκείνῳ χάρις ἡ Δημοκρίτου γένοιτ᾽ ἂν ἴησις. Ὁρῶν οὖν, ὦ Ἱππόκρατες, εἰς ἀναισθησίαν ἀπορρέοντα καὶ δῆμον καὶ ἄνδρα ἀρίσημον, σπεῦδε πρὸς ἡμέας, δεόμεθα. Φεῦ ὡς καὶ τὰ ἀγαθὰ περισσεύσαντα νοῦσοι τυγχάνουσι· ὁ Δημόκριτος γὰρ ὅσον ἐρρώσθη πρὸς ἄκρα σοφίης, ἴσα κινδυνεύει νῦν ἀποπληξίᾳ διανοίας καὶ ἠλιθιότητι κεκακῶσθαι. Οἱ δ᾽ ἄλλοι, ὅσοι πολλοὶ Ἀβδηριτῶν, μείναντες ἐν ἀπαιδευσίῃ, τόν γε κοινὸν κατέχουσι νοῦν, ἀλλὰ νῦν γε φρονιμώτεροι νοῦσον σοφοῦ κρίνειν οἱ πρὶν ἄφρονες. Ἴθι οὖν μετὰ Ἀσκληπιοῦ πατρὸς, ἴθι μετὰ Ἡρακλέους θυγατρὸς Ἠπιόνης, ἴθι μετὰ παίδων τῶν ἐπὶ Ἴλιον στρατευσαμένων, ἴθι νῦν παιώνια νούσου φέρων ἄκη. Εὐκαρπήσει δὲ γῆ ῥίζας καὶ βοτάνας, ἀλεξιφάρμακα μανίης ἄνθη· σχεδὸν οὖν οὐδέποτε γονιμώτερον εὐφορήσουσι οὔτε γῆ οὔτε ὀρέων ἀκρώρειαι ἢ νῦν Δημοκρίτῳ τὰ πρὸς τὴν ὑγίειαν. Ἔρρωσο.

rem te exspectamus, Hippocrates, haec nobis eris ubi veneris. Civitatum una non obscura, imo potius Graecia, te orat, ut sapientiae corpus conserves Ipsam vero doctrinam apud te legationem obire putato ut se hac calamitate liberes rogantem. Sapientia certe, ut nobis videtur, omnibus cognata est et nobis, qui ad eam propius accessimus, multo magis. Certo scito te a futuro saeculo magnam initurum gratiam, si Democritum veritate, qua eum omnibus praestare sperat, non destitueris. Tu enim Aesculapio genere et arte coniunctus es, hic vero Herculis ex fratre nepos, ex quo Abderus, ut profecto aliquando audisti, cuius nomen civitas habet. Quare illi etiam grata futura est Democriti curatio. Cum igitur videas, Hippocrates, populum et virum egregium ad sensuum stupiditatem delabi, ad nos ut festines rogamus. Mirum quod etiam exuberantia bona morbi existunt. Democritus enim quantum sapientiae acumine valuit, in tantum nunc periclitatur, ne mentis stupore et dementia male afficiatur. At reliquum Abderitarum vulgus ineruditum sensu quidem communi fruitur; quin etiam qui antea imprudentes habebantur ad sapientis morbum discernendum nunc quidem perspicaciores sunt. Adesto igitur cum Aesculapio patre, cum Herculis filia Epione, cum filiis eorum, qui ad Ilium in expeditionem profecti sunt, adesto nunc Paeonia tecum morbi remedia afferens. Terra uberibus fructibus, radicibus, herbis et floribus ad depellendam insaniam ferax erit, neque fere unquam foecundius producent neque terra, neque montium iuga quam nunc quae valent ad Democriti salutem. Vale.

μία — σοφίης.] *μία.* supra versum *ἅμα* b.

αὐτὴν — δεομένην.] *δέ* omm. C. b.; — *τήν* ante *παιδείαν* de meo adscripsi; — *πρεσβ. παιδ.* J.

ξυγγενὲς — πλέον.] *σοφίη* per *ῆ* Littr. cum D. H.; — *ἢ ἐγγυτ.* b.; — *ὑμῖν* D. b.

εὖ — ἀληθείης.] *χαίρει* nonnulli codd.; — *προλιπεῖν* C., *προεκλιπεῖν* Ald., codd. 8.

σὺ — ἴησις.] *γένει καὶ τέχνῃ* C.; — *πυνθάνῃ* cett.; — *ᾧ* om. b.; —

ὁρῶν — δεόμεθα.] *ὦ* omm. C. b.; — *δᾶμον* J.

φεῦ — κεκακῶσθαι.] *περιττεύσαντα* vulg., per *σσ* C. b.; — *ἄκραν* Parr. 5., *ἄκρον* K.

οἱ δ᾽ ἄλλοι — ἄφρονες.] *πολλοὶ δ᾽* (*δέ* om. J. Littr.) *εἰσὶν* (*εἰσίν* omm. Ald., mss. 7. et ego omitto) *ἀβδ.* vulg.; — *τόν τε* Ald., mss. 7.; — *μὴν* (alii *μέν*) *καί* pro *νῦν γε* vulgatae Ald., mss. 5.; — *εἰσίν* pro *οἱ πρίν* J.

ἴθι — ἄκη.] *γοῦν* J.; — *μετ᾽* C.; — post *πατρός* addunt: *καὶ πατρὸς Ἀπόλλωνος* H. in marg., b.; — *νῦν* post *ἴθι* omm. C. b.

εὐκαρπήσει — ἔρρωσο.] *εὐκαρπίσει* vulg., *εὐκαρπῆσαι* mss.

ια΄.

Ἱπποκράτης
Ἀβδηριτῶν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ
χαίρειν.

Ὁ πολίτης ὑμέων Ἀμελησαγόρης ἦλθε ἐς Κῶ, καὶ ἔτυχε τότ' ἐοῦσα τῆς ῥάβδου ἡ ἀνάληψις ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρῃ καὶ ἐτήσιος ἑορτή, ὡς ἴστε, πανήγυρις ἡμῖν καὶ πομπὴ πολυτελὴς ἐς κυπάρισσον, ἣν ἔθος ἀνάγειν τοῖς τῷ θεῷ προσήκουσι. Ἐπεὶ δὲ σπουδάζειν ἐῴκει καὶ ἐκ τῶν λόγων καὶ ἐκ τῆς προσόψιος ὁ Ἀμελησηγόρης, πεισθεὶς, ὅπερ ἦν, ἐπείγειν τὸ πρῆγμα, ἀνέγνων τε ὑμέων τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἐθωύμασα ὅτι περὶ ἑνὸς ἀνθρώπου ὡς εἷς ἄνθρωπος ἡ πόλις θορυβέεσθε. Μακάριοί γε δῆμοι ὁκόσοι ἴσασι τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας ἐρύματα ἑωυτῶν, καὶ οὐ τοὺς πύργους, οὐδὲ τὰ τείχεα, ἀλλὰ σοφῶν ἀνδρῶν σοφὰς γνώμας. Ἐγὼ δὲ πειθόμενος τέχνας μὲν εἶναι θεῶν χάριτας, ἀνθρώπους δὲ ἔργα φύσιος, μὴ νεμεσήσητε, ἄνδρες Ἀβδηρῖται, οὐχ ὑμᾶς δοκέω, ἀλλὰ τὴν φύσιν αὐτὴν καλέειν με ἀνασώσασθαι ποίημα ἑωυτῆς, κινδυνεῦον ὑπὸ νούσου διαπεσεῖν. Ὥστε πρὸ ὑμέων ἐγὼ νῦν φύσι καὶ θεοῖς ὑπακούων σπεύδω νοσέοντα Δημόκριτον ἰήσασθαι, εἴπερ δὴ καὶ νοῦσός ἐστι, ἀλλὰ μὴ ἀπάτῃ ξυσκιάζεσθε, ὅπερ εὔχομαι· καὶ γένοιτο πλέον τῆς ἐν ὑμῖν εὐνοίης τεκμήριον καὶ πρὸς ὑπόνοιαν ταραχθῆναι. Ἀργύριον δέ μοι ἐρχομένῳ οὔτ' ἂν φύ-

11.

Hippocrates
Senatui populoque Abderitarum
S.

Civis vester Amelesagoras eo die Co appulit, in quem forte inciderat virgae assumptio, anniversaria, ut scitis, nobis festivitas et publicus conventus, pompaque ad cupressum celebris, quam pro more deducunt, qui deo dicati sunt. Cum autem et ex verbis et ex adspectu ipso festinare videretur Amelesagoras, credens re vera urgere negotium, epistolam vestram legi et miratus sum quod de unius hominis salute non secus ac si unus homo esset civitas conturbati essetis. Et certe beati sunt populi, qui viros bonos sua esse propugnacula intelligunt, non turres, non moenia, sed prudentium virorum prudentia consilia. At vero artes deorum esse munera cum mihi persuadeam, viros autem naturae opera, ne indignemini, viri Abderitae, si naturam ipsam, non vos me vocare existimem ad opus suum conservandum, quod periclitatur, ne morbo corruat. Quare naturae et diis potius quam vobis auscultans, festino Democritum aegrotantem sanaturus, si sane hic morbus est, ac non potius, quod exopto, errore hallucinamini. Ac certe maius fuerit benevolentiae vestrae testimonium, si vos ad hanc suspicionem conturbati fueritis. Mihi vero ad vos venienti non natura, neque Deus argentum pro-

8., εὐκαρπήσει Littr.; — ῥίζαις καὶ βοτάναις, Ald. et codd. nonnulli; — σχεδὸν οὖν οὐδέποτε vulg., οὖν om. Littr. cum mss. 6.; — εὐπορήσουσιν J.; — ὀρέων sec. m. in H. b., Littr., ὀρῶν vulg., οὔρων Q.′; — τήν Ald. mss. 7., Littr., τήν om. vulg.

Ep. 11.

ἱππ. — χαίρειν.] τῇ om. C., qui item καὶ τῷ om.

ὁ — προσήκουσι.] ὁ om. cod. υ.; — ἧκεν pro ἦλθε codd. 4.; — τότε ἐοῦσα b.; — ἡ ἀναθ. τῆς ῥ. codd. 3.; — ἑορτή omm. mss. 5.; — ὥρη pro ἑορτή b.; — ἡμῖν omm. Ald. et mss. 9.

ἐπεὶ — θορυβέεσθε.] καὶ ἐκ τῆς πρ. καὶ ἐκ τῶν λ. J., non male; — ὄφιος sec. m. in H. b.; — ἐθαύμασε Littr. cum Ald., mss. plurimis, unus b. pr. m. ἐθώμασα; servavi vulg.; — θορυβέεσθε Ionice mss. 4.

μακάριοι — γνώμας.] καί vulgatae ante μακάριοι om. Littr. cum Ald., et codicum vi; — καὶ ὁκόσοι Parr. 8.; — καὶ ἐρύματα codd. 6.; — ἕρματα mss. 5.; — σοφάς omm. Ald., mss. 6.

ἐγὼ — διαπεσεῖν.] πειθόμενος vulg., πείθομαι codd. 4.; — καὶ φύσιος D.; — νεμεσήσετε vulg., νεμεσήσητε Littr. cum codicum vi; — at hic reliquit καί ante νεμεσ., quod omnes praebent, sed ferendum non est, nisi πείθομαι supra recipias pro πειθόμενος, — vulgo ἡμᾶς, revocavit ὑμᾶς Littr. ex Ald. et insigni numero codd.; — ὑμέας J.; — τήν ante φύσιν de meo addidi; — ἐμέ codd. 4.; — ἀνασῶσαι codd. 3.; — νούσου Ionice codd. 2.; — διαφθαρῆναι pro διαπεσεῖν C.

ὥστε — ταραχθῆναι.] ὥστε καὶ πρό C.; — πρὸς ὑμέων vulg., sed πρὸ ὑμ. Littr. cum Ald. et multis mss.; — νῦν omm. mss. 6.; — ὑπακούω non pauca mss. omisso σπεύδω. alii ὑπακούων sine σπεύδω; — νοσεῦντα codd. 3.; — εἴ γε δή codd. 5., εἰ δὴ καί b.; — τοῦτο νοῦσος vulg., τοῦτο omm. C. τ.; — νουσῶν pro τοῦτο νοῦσος codd. 4.; — γίνοιτο mss. 5.; — καὶ πλέον C. b.; — ἡμῖν vulg., ὑμῖν ex Ald., mss. pluribus cum Lind., Littréus; — εὐνοίης b., εὐνοίας cett.; — τό pro καί ante πρὸς ὑπόνοιαν cod. τ.

ἀργύριον — ἔργα.] οὔτε θεός mss. 6.; — ἀνέρες omm.

σις, οὔτ' ἂν θεὸς ὑπόσχοιτο, ὥστε μηδ' ὑμεῖς, ἀνέρες Ἀβδηρῖται, βιάζεσθε, ἀλλ' ἐᾶτε ἐλευθέρης τέχνης ἐλεύθερα καὶ τὰ ἔργα. Οἱ δὲ μισθαρνεῦντες δουλεύειν ἀναγκάζουσι τὰς ἐπιστήμας, ὥσπερ ἐξανδραποδίζοντες αὐτὰς ἐκ τῆς προτέρης παρρησίης· εἶθ' ὡς εἰκὸς καὶ ψεύσαιντο ἂν ὡς περὶ μεγάλης νούσου, καὶ ἀρνηθεῖεν ἂν ὡς περὶ σμικρῆς, καὶ οὐκ ἂν ἔλθοιεν ὑποσχόμενοι, καὶ πάλιν ἔλθοιεν μὴ κληθέντες. Οἰκτρός γε ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὅτι δι' ὅλου αὐτοῦ ὡς πνεῦμα χειμέριον ἡ ἀφόρητος φιλαργυρίη διαδέδυκε, ἐφ' ἣν εἴθε μᾶλλον ἅπαντες ἰητροὶ ξυνήϊσαν ἐλθόντες ἀποθεραπεῦσαι χαλεπωτέρην μανίης νοῦσον, ὅτι καὶ μακαρίζεται νοῦσος ἐοῦσα καὶ κακοῦσα. Οἶμαι δὲ ἔγωγε καὶ τὰ τῆς ψυχῆς νοσήματα πάντα μανίας εἶναι σφοδρὰς ἐμποιούσας δόξας τινὰς καὶ φαντασίας τῷ λογισμῷ, ὧν ὁ δι' ἀρετῆς ἀποκαθαρθεὶς ὑγιάζεται. Ἐγὼ δὲ εἰ πλουτέειν ἐξ ἅπαντος ἐβουλόμην, ὦ ἄνδρες Ἀβδηρῖται, οὐκ ἂν εἵνεκα δέκα ταλάντων διέβαινον πρὸς ὑμέας, ἀλλ' ἐπὶ τὸν μέγαν ἠρχόμην Περσέων βασιλέα, ἔνθα πόλιες ὅλαι προσήϊσαν τῆς ἐξ ἀνθρώπων εὐδαιμονίης γεγεμισμέναι, — ἰώμην δ' ἂν τὸν ἐκεῖ λοιμὸν ἀνιών· ἀλλ' ἀπηρνησάμην ἐχθρὴν Ἑλλάδι χώρην ἐλευθερῶσαι κακῆς νούσου, κἀγὼ τό γε ἐπ' ἐμοὶ καταναυμαχῶν τοὺς βαρβάρους· εἶχον δ' ἂν αἰσχύνην τὸν παρὰ βασιλέως πλοῦτον καὶ πατρίδος ἐχθρὴν περιουσίην, περιεκείμην δ' ἂν αὐτὰ, ὡς ἑλέπολις τῆς Ἑλλάδος ὑπάρχων.

miserit. Ac neque vos, viri Abderitae, per vim obtrudite, sed liberae artis libera esse sinite opera. Qui autem mercede operam suam locant, hi scientiae tanquam ex priore libertate mancipio dantes servire cogunt. Deinde probabile est eos mentiri posse velut in magno morbo et negare ut in parvo, aut ubi promiserint, non venire, rursusque non vocatos venire. Miserabilis sane est humana vita, quod ad eam totam intolerabilis argenti cupiditas velut hibernus status pervaserit, ad quem morbum insaniâ graviorem curandum utinam medici omnes potius concurrerent, quae tamen beata censetur, cum morbus sit et male affligat. Equidem omnes animi morbos vehementes insanias reputo, cum opiniones quasdam et visa rationi suscitant, ex quibus sanescit qui per virtutem repurgatur. Ego vero si omnibus modis ditescere voluissem, viri Adberitae, ne decem quidem talentorum gratia ad vos venirem, sed ad magnum Persarum regem profectus essem, ubi urbes totae opibus humanis refertissimae occurrissent, illorum autem pestilentem morbum curassem. Sed regionem Graeciae inimicam malo morbo liberare recusavi, pro virili quidem parte ipse quidem totis meis viribus barbaros navali proelio superans. Regias autem opes ignominiae mihi futuras et opulentiam patriae inimicam reportassem, quibus circum affluens urbium Graeciae destructor existerem. Divitiae non sunt pecuniae undecumque comparatae. Magna enim sunt virtutis sacra ad iustitiam spectantia, quae non

mss. 7., inter quos b., qui ὦ Ἀβδ.; tum καί ante τὰ ἔργα omm. mss. 6.

οἱ δὲ — κληθέντες.] μισθαρνέοντες b.; — ἀναγκάζεσθαι K.; — ἄν post ἀρνηθεῖεν om. b.; — ἔλθοιεν ante ὑποσχ. om. J.; — ὑποσχ. καὶ πάλιν ἔλθ. om. cod. ω.

οἰκτρός γε — κακοῦσα.] δέ pro γε b.; — ὥσπερ idem; — ἀφόρ. om. J.; — διαβέβηκε C.; — μάλιστα Ald., codd. 8.; — ξυνήεσαν vulgo, ξυνήϊσαν de meo; συνελθόντες pro ξυνήϊσαν ἐλθ. Ald., Parr. 6.; ἐλθόντες omm. alii 5. — Post ἀποθεραπ. ferunt θέλοντες H. sec. m. et b. in marg.; — κακοῦσα mutatum in κακὴ ἐοῦσα b.

οἶμαι — ὑγιάζεται.] δ' ἔγωγε b.; — τῆς ante ψυχῆς Littr. e mss. 4., vulgo om.; — ὑποκαθαρθείς mss. 7.

ἐγὼ — ὑπάρχων.] ἕνεκα codd. 3., ἕνεκεν unus, εἵνεκεν alii tres; — vulgo ἠρχόμην. Littr. ἂν ἠρχόμην ex Coraïs coniectura, sed ἄν h. l. non requiri puto, quum in antecedentibus legatur; — ἐρχόμενος mss. 6. pro vulgato ἠρχόμην; — βασιλῆα H. sec. m., b.; — προσίεσαν vulg., προσηεσαν Littr. cum mss. 8., προσήϊσαν de meo; — εὐτυχίης pro εὐδαιμ. nonnulli codd.; — δ' post ἰώμην omm. mss. 5., unum γάρ pro δ' ἄν fert; — sed ἰῴμην edi solet, dandum tamen ἰώμην, optativo locus non est; — ἐκεῖσε vulg., ἐκεῖ Littr. cum codd. 6.; — ἀνιών Littr. cum mss. 6., αὐτῶν vulg.; — τὸ μέν pro τό γε mss. 6., τὸ δέ C., γ' D.; — κατεναυμάχουν vulg., καταναυμαχῶ codd. 6., καταναυμαχῶν Littr. cum C. b.; — παρά omm. mss. 6.

οὐκ ἔστι — ὑπάρξει.] οὖν post ἐστί H. sec. m., b., — ἐστί post ἀρετῆς omm. codd. 5.; — ὑπὸ δικαιοσύνης vulg., ἐπὶ δικαιοσύνην codd. 6., quod praestare videtur; vulgatam certe non intelligo; — οὐ κρυπτόμενα vulg., οὐκ ὀρυσσόμενα, non omnes bene scriptum, at ferunt sine dubio codd. 6., quod recepi, quia vulgata glossema est eo spectans. — Post οἴεσθε sec. m. in b. ὡσεί; — εἶναι omm. mss. 8., qui item ἰᾶσθαι omm.; — post μισθοῦ fert φθείρειν b., qui ex iis est,

Οὐκ ἔστι πλοῦτος τὸ πανταχόθεν χρηματίζεσθαι· μεγάλα γὰρ ἱερὰ τῆς ἀρετῆς ἐστὶ ἐπὶ δικαιοσύνῃ, οὐκ ὀρυσσόμενα, ἀλλ' ἐμφανέα ἐόντα· ἢ οὐκ οἴεσθε ἴσον ἁμάρτημα εἶναι σώζειν πολεμίους καὶ φίλους ἰᾶσθαι μισθοῦ; ἀλλ' οὐχ ὧδε ἔχει τὰ ἡμέτερα, ὦ δῆμε, οὐ καρποῦμαι νούσους, οὐδὲ δι' εὐχῆς ἤκουσα τὴν Δημοκρίτεω παράκρουσιν, ὅς, εἴτε ὑγιαίνει, φίλος ἔσται, εἴτε νοσέει, θεραπευθεὶς πλέον ὑπάρξει. Πυνθάνομαι δὲ αὐτὸν ἐμβριθέα καὶ στερρὸν τὰ ἤθεα, καὶ τῆς ὑμετέρης πόλιος ἐόντα κόσμον. Ἔρρωσθε.

sunt sepulta sed in apertum proferuntur. An vero non reputatis aequale peccatum esse hostes servare et amicos mercede curare. At non ita se habent res nostrae. Ex morbis quaestum non facio, neque ex animo Democriti dementiam audivi, qui sive sanus sit, amicus est, sive aegrotet, curatus magis amicus futurus est. Eum autem gravibus et firmis moribus esse praeditum intelligo et urbi vestrae esse ornamento. Valete.

ιβ'.

Ἱπποκράτης Φιλοποίμενι χαίρειν.

Οἱ τὴν τῆς πόλιος ἐπιστολὴν ἀποδόντες μοι πρέσβεις καὶ τεὴν ἀπέδοσαν, ἥσθην δὲ κάρτα καὶ ξενίην ὑπισχνεομένου σέο καὶ τὴν ἑτέρην δίαιταν. Ἔλθοιμεν δ' ἂν αἰσίῃ τύχῃ καὶ ἀφιξόμεθα ὡς ὑπολαμβάνομεν χρηστοτέρῃσι ἐλπίσι ἢ ὡς ἐν τῇ γραφῇ παραδεδήλωται, οὐ μανίην ἀλλὰ ψυχῆς τινὰ ῥῶσιν ὑπερβάλλουσαν διασαφηνέοντος τοῦ ἀνδρὸς, μήτε παίδων μήτε γυναικὸς μήτε ξυγγενέων μήτε οὐσίης μήτε τινὸς ὅλως ἐν φροντίδι ἐόντος, ἡμέρην δὲ καὶ εὐφρόνην πρὸς ἑωυτῷ κατεστεῶτος καὶ ἰδιάζοντος, τὰ μὲν πολλὰ ἐν ἄντροισι καὶ ἐρημίῃσι ἢ ἐν ὑποσκιάσισι δενδρέων, ἢ ἐν μαλθακῇσι ποίῃσι, ἢ παρ' ἡσύχοισι ὑδάτων ῥείθροισι. Ξυμβαίνει μὲν οὖν τὰ πολλὰ τοῖσι μελαγχολῶσι τὰ τοιαῦτα· σιγηροί τε γὰρ ἐνίοτε εἰσὶ καὶ μονήρεες καὶ φιλέρημοι τυγχάνουσι· ἀπανθρωπέονταί τε ξύμφυλον ὄψιν ἀλλοτρίην νομίζοντες· οὐκ ἀπεοικὸς δὲ καὶ τοῖσι περὶ παιδείην ἐσπουδα-

12.

Hippocrates Philopoemeni S.

Legati cum urbis vestrae epistola etiam tuam mihi reddiderunt, quodque tuum hospitium et reliqua vitae commoda promitteres, valde laetatus sum. Auspicato autem veniemus et ut coniicimus, meliore spe accedemus, cum non velut ex litteris accepimus insaniam, sed eximium quoddam animi robur vir hic demonstret, qui neque liberorum, neque uxoris, neque cognatorum, neque rei familiaris, neque cuiusquam omnino curam habeat, sed dies et noctes solus privatam vitam degat, in antris plerumque et solitudinibus, aut in arborum umbraculis, aut in mollibus herbis, aut ad amnes leniter fluentes. Haec igitur plerumque melancholicis accidunt. Quandoque enim taciturni sunt, solitarii, desertorum amantes, familiarium conspectum tanquam alienum fugiunt. Neque etiam absurdum est in his, qui ad disciplinas studiose contendunt, omnes alias curas ab uno sapientiae affectu excuti. Non aliter enim ac mi-

qui *ἰᾶσθαι* omm.; — *δὲ νούσους* vulg., *δέ* om. Littr. cum pr. m. in H.; — *φίλος ἐστίν* mss. 6.; — *φίλος πλέον ὑπάρξει* mss. 4.

Ep. 12.

οἱ — δίαιταν.] *ἀποδόντες* Littr. cum mss. 9., *ἀναδόντες* vulg.; — *ἀνέδοσαν* mss. 6.; — *δέ* pro *τε* codd. 6.; — *καί* ante *ξενίην* omm. codd. 7.; — *ξενίην τε* b.

ἔλθοιμεν — ῥείθροισι.] *δέ* sine *ἄν* mss. 5.; — *καί* pro *δ' ἄν* cod. unus; — *ἢ ὡς* Littr., vulgo *ἤ* om.; — *τἀνδρός* C.; — *πρὸς ἑωυτόν* b.; — *καθεστεῶτος* vulg., *κατεστεῶτος* codd. 3.; — *καὶ ἐν ἄντρ.* J.; — *ἤ* ante *ἐν ὑποσκ.* omm. Parr. 7.; — *ἐν* ante *ὑποσκ.* Littr. cum H. b., vulgo om.; — *ὑποσκέπῃσι* mss. 6.; — *τῶν δενδρ.* J.; — *ἢ καὶ μαλθ.* codd. 6.; — *παρὰ συχνοῖσι* vulg., *παρ' ἡσύχοισι* mss. 8., quod praestat.

ξυμβαίνει — σεσοβῆσθαι.] *μελαγχολικοῖς* vulg., *μελαγ-*

κόσι τὰς ἄλλας φροντίδας ὑπὸ μιῆς τῆς ἐν σοφίῃ διαθέσιος σεσοβῆσθαι. Ὥσπερ γὰρ δμῶές τε καὶ δμωΐδες ἐν τῇσι οἰκίῃσι θορυβέοντες καὶ στασιάζοντες, ὁκόταν ἐξαπιναίως αὐτοῖσι ἡ δέσποινα ἐπιστῇ, πτοηθέντες ἀφησυχάζουσι, παραπλησίως καὶ αἱ λοιπαὶ κατὰ ψυχὴν ἐπιθυμίαι ἀνθρώποισι κακῶν ὑπηρέτιδες· ἐπὴν δὲ σοφίης ὄψις ἑωυτὴν ἐπιστήσῃ, ὡς δοῦλα τὰ λοιπὰ πάθεα ἐκκεχώρηκε. Ποθέουσι δ' ἄντρα καὶ ἡσυχίην οὐ μοῦνον πάντες οἱ μανέντες, ἀλλὰ καὶ οἱ τῶν ἀνθρωπίνων πρηγμάτων ὑπερφρονήσαντες ἀταραξίης ἐπιθυμίῃ· ὁκόταν γὰρ ὁ νόος ὑπὸ τῶν ἔξω φροντίδων κοπτόμενος ἀναπαύσασθαι θελήσῃ, τότε ταχέως ἐς ἡσυχίην μετήλλαξε, εἶτα ἀναστὰς ὄρθριος ἐν ἑωυτῷ περισκοπεῖ κύκλῳ χωρίον ἀληθείης, ἐν ᾧ οὐ πατὴρ, οὐ μήτηρ, οὐ γυνὴ, οὐ τέκνα, οὐ κασίγνητος, οὐ ξυγγενέες, οὐ δμῶες, οὐ τύχη, οὐδ' ὅλως οὐδὲν τῶν θόρυβον ἐμποιησάντων· πάντα δ' ἀποκεκλεισμένα τὰ ταράσσοντα ἕστηκε ὑπὸ φόβου, οὐδὲ πλησιάσαι τολμέοντα ὑπ' εὐλαβείης τῶν αὐτόθι οἰκεόντων· οἰκέουσι δὲ τὸ χωρίον ἐκεῖνο καὶ τέχναι καὶ ἀρεταὶ παντοῖαι καὶ θεοὶ καὶ δαίμονες καὶ βουλαὶ καὶ γνῶμαι. Καὶ ὁ μέγας πόλος ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ τοὺς πολυκινήτους ἀστέρας κατέστεπται, εἰς ὃ τάχα καὶ Δημόκριτος ὑπὸ σοφίης μετῴκισται· εἶτ' οὐκ ἔτι ὁρέων τοὺς ἐν τῇ πόλι, ἅτε τηλοῦ ἐκδεδημηκὼς, δοξάζεται μανίῃ νοσέειν διὰ τὸ φιλέρημον· σπεύδουσι δὲ Ἀβδηρῖται ἀργυρίῳ ἐξελεγχθῆναι, ὅτι οὐ ξυνιᾶσι Δημόκριτον. Ἀλλὰ σύ γε ἡμῖν κατάρτυε τὴν ξενίην, ὦ

nistri et ministrae in domibus tumultuantes et concertantes, si quando derepente eis hera adfuerit, attoniti conquiescunt, similiter etiam reliquae animi cupiditates malorum hominibus sunt administrae, at ubi sapientia in conspectum se dederit, tanquam mancipia reliqui affectus discedunt. Non solum omnes amentes speluncas et quietem expetunt, verum etiam qui res humanas negligunt, ob tranquillitatis desiderium. Cum enim mens curis externis fracta recreari somno voluerit, tunc cito in quietem se transfert, deinde mane surgens circum sese veritatis locum circumspicit, in quo non pater, non mater, non uxor, non liberi, non frater, non cognati, non ministrae, non fortuna, neque prorsus quidquam tumultum excitat, sed perturbantia omnia reiecta prae timore subsistunt, neque appropinquare audent pro eorum reverentia, qui illic habitant. Illum autem locum habitant artes, virtutum omne genus, dii, daemones, consilia, et sententiae. In illaque regione magnus polus stellis plurimum se moventibus tanquam corona cinctus est, in quam fortasse Democritus ob sapientiam commigravit. Deinde cum eos, qui in urbe sunt, non videat, ut qui procul a domo agat, ob solitudinis amorem insanire creditur. Cum vero Abderitae Democritum non intelligant, argento ut huius rei convincantur efficere student. Tu vero, amice Philopoemen, hospitium nobis praeparato. Neque enim perturbatae urbi molestus esse volo, cum te, ut nosti, veterem et proprium hospitem habeam. Vale.

χολῶσι mss. 6., *μελαγχολοῦσι* unus.; — *τά* ante *τοιαῦτα* omm. mss. 11.; — *εἰσὶν ἐνίοτε* C. b.; — *ἀπανθρωπεῦνται* C., *ἀπανθρωπεύονται* mss. 4.; — *καὶ ξύμφυλον* J.

ὥσπερ — ἐκκεχώρηκε.] *τε* omm. mss. 6.; — *τε καὶ δμ.* om. C.; — *τοῖσι οἴκοισι* mss. 4.; — *αἱ κατά* mss. 4.; — *ἐπὴν δέ* C. b.; — *κεχώρηκε* C.

ποθέουσι — γνῶμαι.] *δ'* C. H. b., Littr., *δέ* alii 4., *δ'* om. vulg.; — *μοῦνον* de meo interposui; — *πάντως* dedit Littr. ex mss. 9., sed non praestat prae vulgata lect.; — *νόος* Ionice b. solus; — *ἔξωθεν* J.; — *θορύβων* pro *φροντίδων* C., sec. m. in H. *τ.* b.; — *ἀναπαῦσαι* vulg., *ἀναπαύσασθαι* mss. 13.; sed post hoc verbum omnes *τὸ σῶμα*; mihi tamen *τὸ σῶμα* emblema esse alienum et *ἀναπαύσασθαι* pro activo dandum videtur; — *εἶτ' ἀναστάς* H. b.; — *περιεσκόπει* vulg., praesens ferunt mss. 8.; — *κασίγνητοι* mss. 5.; — *οὐχ ὅλως* vulg., *οὐδ' ὅλως* H. sec. m. aliique sex; — *ἐμποιούντων* codd. 6., *ἐμποιησάντων* tres; — *ἅπαντα* b.; — *οἰκεόντων* Ald., codd. 3., *ἐνοικεόντων* vulg.; — *καί* ante *τέχναι* omm. mss. 7.; — *παντοῖαι* omm. mss. 5.

καὶ — Δημόκριτον.] *κατώκισται* nonnulli codd.; — *ἔθ' ὁρέων* codd. 5.; — *βλέπων* pro *ὁρέων* cod. *τ.*; — *οἷά γε* pro *ἅτε*, codd. 5.; — *ἅτε τηλοῦ ἐκδεδημηκὼς δοξάζεται μανίης νοῦσον διά τὸ φιλέρημον* edi solet; sed hoc intelligi non potest, quare *δοξάζεται μανίῃ νοσέειν διὰ τὸ φιλέρημον* scripsi, quippe quod proxime ad vulgatae corruptionem accedere videbatur; — *ἀργυρίου* vulg., dedi *ἀργυρίῳ*, quod desideravit Foës.; — *ἐλεγχθῆναι* Ald., mss. 10.

ἀλλὰ — ἔρρωσο.] *οὐδέ γάρ* codd. 6.; — *οἶσθα σύ.* b.

ἑταῖρε Φιλοποίμην· οὐ γὰρ ἐθέλω τεταραγμένῃ τῇ πόλι παρασχεῖν ὄχλησιν, ἐκ παλαιοῦ ἴδιον ἔχων ξένον σε, ὡς οἶσθα. Ἔρρωσο.

ιγʹ.

Ἱπποκράτης Διονυσίῳ χαίρειν.

Ἢ περίμεινόν με ἐν Ἁλικαρνασσῷ ἢ φθάσον αὐτὸς ἐλθεῖν, ὦ ἑταῖρε· κατὰ πᾶσαν γὰρ ἀνάγκην ἀπιτέον εἰς Ἄβδηράν μοι Δημοκρίτεω χάριν, ἐφ' ὃν νοσέοντα μετεπέμψατό με ἡ πόλις. Ἀλλ' ἔκτοπός τις ἡ ξυμπάθεια τῶν ἀνθρώπων, Διονύσιε· ὡς μία ψυχὴ ξυννοσέει τῷ πολίτῃ· ὥστε μοι δοκέουσι καὶ αὐτοὶ θεραπείης δέεσθαι. Ἐγὼ δὲ οἶμαι οὐδὲ νοῦσον εἶναι, ἀλλ' ἀμετρίην παιδείης, οὐκ οὖσαν γε τῷ ὄντι ἀμετρίην, ἀλλὰ νομιζομένην τοῖσι ἰδιώτῃσι, ἐπεὶ οὐδέποτε βλαβερὸν τῆς ἀρετῆς τὸ ἄμετρον. Δόξα δὲ νούσου γίγνεται τὸ ὑπερβάλλον διὰ τὴν τῶν κρινόντων ἀπαιδευσίην· δοκιμάζει δὲ ἕκαστος ἐξ ὧν αὐτὸς οὐκ ἔχει, τὸ ἐν ἄλλῳ πλεονάζον περισσεύειν· ὡς που καὶ ὁ δειλὸς ἀμετρίην τὴν ἀνδρίην ὑπείληφε καὶ ὁ φιλάργυρος τὴν μεγαλοψυχίην, καὶ πᾶσα ἔλλειψις ὑπερβάλλειν δοκέει τὸ ἀρετῆς ξύμμετρον. Ἐκεῖνον μὲν οὖν αὐτὸν ἰδόντες μετὰ τῆς ἐνθένδε προγνώσιος καὶ ἀκούσαντες τῶν λόγων αὐτοῦ ἄμεινον εἰσόμεθα. Σὺ δὲ ἔπειξον, ὦ Διονύσιε, αὐτὸς παραγενέσθαι· βούλομαι γὰρ ἐνδιατρῖψαί σε τῇ πατρίδι μου, μέχρις ἂν ἐπανέλθω, ὅκως τῶν τε ἡμετέρων φροντιεῖς καὶ πρῶτον ἡμέων τῆς πόλιος· ἐπειδὴ οὐκ οἶδ' ὅκως ἐκ ξυντυχίης ὑγιεινὸν τὸ ἔτος ἐστὶ καὶ τὴν ἀρχαίην φύσιν ἔχον· ὥστε οὐδὲ πολλαὶ παρενοχλήσουσι νοῦσοι· πλὴν ὅμως πάρ-

13.

Hippocrates Dionysio S.

Aut me Halicarnassi exspecta, aut me, amice, anteverte. Necessario enim mihi Democriti gratia in Abderam abeundum, ad quem aegrotantem urbs me accersivit. Admirabilis enim, Dionysi, quaedam est horum hominum naturae consensio, qui velut unus animus una cum cive suo aegrotant, ut proinde mihi curatione indigere videantur. Equidem vero morbum esse non credo, sed potius exsuperantem doctrinam, quae revera modum superare non potest, sed ita vulgo existimatur, cum neque modum superans virtus sit noxia. Quod vero exsuperat, propter eorum, qui iudicant, inscitiam, morbi opinionem praebet. Quisque autem ex his, quae non habet, quod in alio abundat, modum excedere opinatur. Ita sane timidus fortitudinem et avarus animi magnitudinem modum excedere sentit omnisque defectus virtutis moderationem excessum esse putat. Illum igitur ubi viderimus, cum ea, quae nobis inde suppetet, praenotione, eiusque sermonem audiverimus, melius cognoscemus. Tu, vero Dionysi, accedere festina. Volo enim te, quoad rediero, in patria nostra commorari et rerum nostrarum inprimisque urbis nostrae curam habeas, quandoquidem nescio quo casu salubris annus est et pristinam naturam retinet, quare neque multi morbi molesti erunt; verum tamen adesto. Domum meam valde perapportunam habitabis, cum

Ep. 13.

ἢ — πόλις.] *ἐλθών* codd. 6.

ἀλλ' — δέεσθαι.] *ἀλλ' ἔκτοπός τις ἡ* vulg., *ἄλεκτος γάρ τις* Littr. e mss.; — *μιῇ ψυχῇ* vulg.; nominativum dedit Littr. cum mss. 12.; — *δοκέει* C. et *καὶ αὐτοί* post *δέεσθαι* idem.

ἐγὼ — ἄμετρον.] *μέν* pro *δέ* mss. 6.; — *νοῦσον αὐτὴν* vulg., *αὐτήν* om. cod. *τ*.; *αὐτῷ* pr. m. in H., *αὐτό* mss. 6.; equidem cum *τ* pronomen omittere malo; — *δέ* pro *γε* mss. 5.; — *τὸ ἀρετῆς ἄμετρον* vulg.; cum Littréo sequor D. Q.′

δόξα — ξύμμετρον.] *τοῦτο* pro *τὸ ὑπερβάλλον* codd. 6.; — *ἀποδοκιμ*, sec. m. in D. Q.′, *δ'* Parr. 5.; — *καὶ ἴσως* pro *ὡς* mss. 6.; — *ἀνδρίην* J., *ἀνδρείην* vulg.

σὺ — πάριθι.] *αὐτός* omm. mss. 6.; — *μέχρις ἐπανέλθω* sine *ἄν* mss. 13.; — *τῶν τε ἡμετ.* vulg., *τε* omm. C. b., Littr.; — *φροντιῇς* vulg., *φροντίζῃς* mss. 6., *φροντιεῖς* alia sex et Littr.; — *πρὸ τῶν* pro *πρῶτον* mss. 14.; — *ἐμῶν* mss. 8., quorum multa *πρὸ τῶν* illud in antecedentibus; —

ἰθι. Οἰκήσεις δὲ τὴν ἐμὴν οἰκίην ὑπερευκαιρέουσαν, ἅτε καὶ τοῦ γυναίου μένοντος πρὸς τοὺς γονέας διὰ τὴν ἐμὴν ἐκδημίην. Ἐπισκόπει δὲ ὅμως καὶ τὰ ἐκείνης, ὅκως διάγῃ σωφρόνως· κόσμιον μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἦν, καὶ γονέας ἀστείους εἶχε, τὸν δὲ πατέρα ἐκτόπως ἀνδρικόν τε καὶ μάλα μισοπόνηρον ὑπερφυῶς γερόντιον. Ἀλλ᾽ ὅμως αἰεὶ χρῄζει γυνὴ σωφρονίζοντος, ἔχει γὰρ φύσι καὶ τὸ ἀκόλαστον ἐν ἑωυτῇ, ὅπερ, εἰ μὴ καθ᾽ ἡμέρην ἐπικόπτοιτο, ὡς τὰ δένδρεα καθυλομανέει. Ἐγὼ δὲ φίλον οἴομαι ἀκριβέστερον γονέων ἐς φυλακὴν γυναικός· οὐ γὰρ ὡς ἐκείνοισι καὶ τούτῳ ξυνοικέει πάθος εὐνοίης, δι᾽ οὗ πολλάκις ἐπισκιάζονται τὴν νουθεσίην· φρονιμώτερον δὲ ἐν παντὶ τὸ ἀπαθέστερον, ἅτε μὴ ἐπικλώμενον ὑπ᾽ εὐνοίης. Ἔρρωσο.

mea uxor propter meam profectionem apud parentes maneat, illius tamen vitam observa, quo pudice degat. Modesta ab initio fuit et probos habuit parentes, patrem autem mirum in modum virilem et vehementer malos odio prosequentem plusque quam solent senes. Semper tamen eo qui modeste coërceat mulier opus habet. Natura enim insitam quoque intemperantiam habet, quae nisi quotidie resecetur, velut arbores supervacuis frondibus et inutili fruticatione luxuriat. At ego amicum parentibus diligentiorem in muliere custodienda existimo. Neque enim hic, velut illi, benevolentiae affectu cum ea coniunctus est, quo plerumque admonitioni tenebras offundunt. In omni autem re quod sine affectu est prudentius est, quod nimirum benevolentia frangi non possit. Vale.

ιδ΄. — 14.

Ἱπποκράτης Δαμαγήτῳ χαίρειν.

Hippocrates Damageto S.

Οἶδα παρὰ σοὶ γενόμενος ἐν Ῥόδῳ, Δαμάγητε, τὴν ναῦν ἐκείνην, Ἅλιος ἐπιγραφὴ ἦν αὐτῇ, πάγκαλόν τινα καὶ εὔπρυμνον, ἱκανῶς τε τετροπισμένην καὶ διάβασιν εἶχε πολλήν· ἐπῄνεις δὲ καὶ τὸ ναυτικὸν αὐτῆς ὡς ὀξὺ καὶ ἀσφαλὲς καὶ εὔτεχνον ὑπουργῆσαι καὶ τοῦ πλοῦ τὴν εὐδρομίην. Ταύτην ἔκπεμψον ἡμῖν, ἀλλ᾽ εἰ οἷόν τε, μὴ κώπαις, ἀλλὰ πτεροῖς ἐρετμώσας· ἐπείγει γὰρ

Cum apud te Rhodi essem, Damagete, navem illam vidi, cui Solis inscriptio inerat, quae mihi perpulchra, puppi probe et idonea carina instructa, multaque transtra habere visa est. Tu vero eam commendabas, quod ad navigandum velox esset, tuta, ad regendum bene fabricata, facilemque navigationis cursum haberet. Eam ad nos mittito, sed si fieri possit, non remis, sed alarum remigio instructam. Res enim valde

ἐπεί C. b., *ἔπειτ᾽* codd. 5.; — *οὐ* pro *οὐδέ* mss. 6.; — eademque *παρενοχλέουσι.*

οἰκήσεις — ἐκδημίην.] *γονῆας* b.; — *ἀποδημίην* mss. 6. — Advertit *μένοντος πρὸς τοὺς γονέας*, quin primo credidi vitium subesse; compara tamen Soph. Aiacis vs. 80. *ἐμοὶ μὲν ἀρκεῖ τοῦτον ἐς δόμους μένειν.*

ἐπισκόπει — γερόντιον.] *δ᾽ ὅμως*, *ὅμως* omm. codd. 6.; — post *σωφρόνως* omnes *καὶ μὴ τῇ τοῦ ἀνδρὸς ἀπουσίῃ* (*διὰ τὴν τοῦ ἀ. ἀπουσίην* alia codd. lectio est) *ἄλλους ἄνδρας νομίσῃ*, quae verba scholion referunt, s. potius iocosam lectoris nescio cuius adnotationem, quam reieci. In seqq. *μέν* om. D.; — *οὖν* pro *γάρ* codd. 5., *γάρ* om. τ.; — *ἦν ἐξ ἀρχῆς* mss. 3.; — *καὶ τοὺς γον. ἀστ.* mss. 5.; — *ἐκτόπως* omm. codd. 5.; — *μάλα* omm. mss. 4.

ἀλλ᾽ — καθυλομανέει.] Adnotat Littr. in J. in margine legi; *ὁ τὰς ῥίζας τέμνων γε νοσημάτων, ῥίζας πάνυ δέδοικε τὰς τῆς συζύγου.* Nempe ad ridiculum epistolae locum facetus sibi visus aliquis duos hos versiculos adposuit:

ὁ τὰς ῥίζας τέμνων γε τῶν νοσημάτων,
ῥίζας πάνυ δέδοικε τὰς τῆς συζύγου! —

Fert *τοῦ σωφρονιζ.* b.; — *καὶ τὸ ἀκόλαστον* codd. 5., *καί* om. vulg.; — *καθ᾽ ἡμέρας* vulg., *καθ᾽ ἡμέρην* e mss. nonnullis Littr.; — *ἐπισκώπτοιτο* sec. m. in H., *ἐκκόπτοιτο* codd. 6.; — *ὥσπερ* mss. 6.; — *δένδρα* vulg., *δένδρεα* sec. m. in H. ν. b.

ἐγὼ — ἔρρωσο.] *ἀκριβέστερον οἶμαι* mss. 6.; — *πόθος* nonnulli libri; — *ἐπισκιάζεται* aliquot libri; — *ἁπανταχῆ* pro *ἐν παντί* J.; — *ἐπ᾽* vulg., sed *ὑπ᾽* Littr. cum Ald. et mss. 6.

Ep. 14.

οἶδα — εὐδρομίην.] *δημάγητε* mss. 3.; — *ἣ* ante *ἅλιος* sec. m. in H. b.; — *τε* omm. Ald., codd. 14.; — *ἔντεχνον* codd. 6.

ταύτην — δημόκριτον.] *ἀλλ᾽* omm. mss. 6.; — *ἐρετμώσας αὐτήν* vulg., sed *αὐτήν* omm. C. b.; — *ἐπείγει οὖν τὸ πρ.* codd. 5.; — *καὶ φιλότης* vulg. pro *φιλότης καὶ μάλα*,

τὸ πρῆγμα, Φιλότης, μάλα εἰς Ἄβδηρα διαπλεῦσαι πάνυ ταχέως· βούλομαι γὰρ νοσέουσαν ἰήσασθαι πόλιν διὰ νοσέοντα ἕνα Δημόκριτον. Ἀκούεις που τἀνδρὸς τὸ κλέος, τοῦτον ἡ πατρὶς ᾐτίηται μανίῃ κεκακῶσθαι· ἐγὼ δὲ βούλομαι, μᾶλλον δὲ εὔχομαι, μὴ ὄντως αὐτὸν παρακόπτειν, ἀλλ' ἐκείνοισι δόξαν εἶναι. Γελᾷ, φασὶν, αἰεὶ καὶ οὐ παύεται γελῶν ἐπὶ παντὶ πρήγματι καὶ σημεῖον αὐτοῖσι μανίης τοῦτο δοκέει· ὅθεν λέγε τοῖσι ἐν Ῥόδῳ φίλοισι μετριάζειν αἰεὶ, καὶ μὴ πολλὰ γελᾶν, μηδὲ πολλὰ σκυθρωπάζειν, ἀλλὰ τούτων ἀμφοῖν τὸ μέτριον κτήσασθαι, ἵνα τοῖς μὲν χαριέστατος εἶναι δόξειας, τοῖς δὲ φροντιστὴς περὶ ἀρετῆς μερμηρίζων. Ἔνι μέντοι τι, Δημάγητε, κακὸν, παρ' ἕκαστον αὐτοῦ γελῶντος· εἰ γὰρ ἡ ἀμετρίη φλαῦρον, τὸ διὰ παντὸς φλαυρότερον. Καὶ εἴποιμ' ἂν αὐτῷ· Δημόκριτε, καὶ νοσέοντος καὶ κτεινομένου καὶ τεθνεῶτος καὶ πολιορκουμένου καὶ παντὸς ἐμπίπτοντος κακοῦ, ἕκαστον τῶν πρησσομένων ὕλη σοι γελῶτος ὑπόκειται. Οὐ θεομαχεῖς δὲ, εἰ δύο ἐόντων ἐν κόσμῳ, χαρᾶς καὶ λύπης, σὺ θάτερον αὐτῶν ἐκβέβληκας; μακάριος γ' ἂν ἦς, ἀλλ' ἀδύνατον, εἰ μὴ μήτε μήτηρ σοι νενόσηκε, μήτε πατὴρ, μήτε τὰ ὕστερον τέκνα ἢ γυνὴ ἢ φίλος, ἀλλὰ διὰ τὸν σὸν γέλωτα, ἵνα διασώζεται, εὐτυχέεις πάντα. Ἀλλὰ νοσεύντων γελᾷς, ἀποθνησκόντων χαίρεις, εἴ τι που πύθοιο κακὸν, εὐφραίνει· ὡς πονηρότατος εἶ, ὦ Δημόκριτε, καὶ πόρρω γε σοφίης, εἰ νομίζεις αὐτὰ μηδὲ κακὰ εἶναι· μελαγχολᾷς οὖν, Δημόκριτε,

urget, amice, ut quam citissime in Abderam traiiciam. Aegrotantem enim urbem propter unum Democritum morbo affectum curare volo. Audivisti profecto famam viri; hunc patria dementiae insimulat. At ego cupio, magis autem opto, eum re ipsa non delirare, sed eos ita opinari. Ridet semper, inquiunt, neque in quovis negotio ridere cessat, hocque illis insaniae signum videtur. Quare nostros, qui Rhodi sunt, amicos moneto ut semper modum teneant neque multum rideant, neque multum tetrici sint, sed inter haec modum teneant, uti his quidem gravissimus esse videaris, illis vero cogitationi deditus de virtute anxie meditans. Inest sane, Demagete, vitii aliquid, quod ad singula rideat. Si enim immoderantia vitiosa est, quae perpetua, vitiosior. Eum autem sic alloquar: Democrite, si quis aegrotat, si quis interficitur, moritur et obsidetur et si quid mali incidit et quidquid sit, materiem tibi risus id praebet. Annon bellum diis indicere videris, si cum duo sint in mundo, gaudium et tristitia, alterum a te reiicias? Beatus certe mihi videaris; verum id fieri nequit, nisi neque mater tibi aegrotet, nec pater, nec tandem liberi aut uxor aut amicus; sed quando conservantur, propter tuum risum beatus es in rebus quibusvis. Sed quod cum aegrotant rides, cum moriuntur gaudes, si quod malum audieris, exhilararis, maxime improbus es, Democrite, longeque a sapientia aberras, si haec vitia non existimas. Atra igitur bile vexaris, Democrite, et periculum ne ipse Abderitanus habearis, prudentior autem sit ci-

quod Littr. revocavit ex Ald. et mss. 15.; — καὶ μάλα εἰς Ἄβδ. ceteri; otiosum καί eieci; — διαπλεῦσαι καί J.; — μάλα pro πάνυ Parr. 6.; — γάρ omm. mss. 7.; — ἕνα omm. Ald., Parr. 6.

ἀκούεις — εἶναι.] ποτ' ἀνδρός vulg., που τἀνδρός Littr. cum mss. pluribus; — που τὸ κλέος τοῦ ἀνδρός alia 5.; — αἰτιᾶται D., ἡγεῖται G. b.; — δέ ante βούλομαι om. D., τε pro δέ mss. 5.; — μᾶλλον δὲ εὔχομαι codd. 5. omm.

γελᾷ — μερμηρίζων.] γελῇ vulgo, γελᾷ Parr. 4., γελᾶν Ald. K.; — οὐδέποτε παύεται mss. 6.; — τοῦτο μανίης mss. 7.; — αἰεὶ μετριάζειν b.; — γελῆν vulgo, γελᾶν mss. 7.; — μηδὲ αὖ pro μηδέ J.; — οἷς δὲ φροντ. mss. 13.

ἔνι — φλαυρότερον.] ἔνι τι μέντοι Parr. 4., ἕν τι pro ἔνι J., τι omm. mss, 7.; — δημάγητε cod. ψ.; — φαῦλα et φαυλότερον D. τ.

καὶ — ὑπόκειται.] καί ante νοσέοντος om. C.

οὐ — πάντα.] ἐόντοιν mss. 5.; — ἐν τῷ κόσμῳ J.; — καὶ χαρᾶς καὶ λύπης Parr. 5.; λύπης καὶ χαρᾶς mss. 7., λύπης τε καὶ χαρᾶς cod. τ.; — θρασύτερον pro θάτερον cod. υ.; — αὐτῶν omm. mss. 5.; — ἀλλ' — τέκνα om. K.; — τ' om. C.; — μήτε ante μήτηρ om. C.; — ἡ μήτηρ mss. 5.; — τυχόν pro ὕστερον F. G., τυχόντα J.; — τέκνα μὴ γυνὴ μὴ φίλος codd. 6.; — διασώζηται edd. antt. codd. 7. Lind.; — εὐτυχεῖς vulgo, εὐτυχέεις mss. 6.; — τά ante πάντα codd. duo, Littr., vulgo om.; Littréus ἕνα pro ἵνα de suo et εὐτυχῶς pro εὐτυχεῖς item de suo, qua in re illum non sequor; — quod desideratur in periodo, me iudice, acquiris si μή ante μήτε, de quo dixi, scripseris.

ἀλλὰ — πόλις.] τὰ ἄλλα pro ἄλλα mss. 6.; — γελῇς b.; — πύθεαι cod. υ., εὐφραίνεαι mss. 6., εὐφραίνῃ vulg.; — ἦν vulg., ἢ permulta mss., unde εἰ Littr.; — ὦ Δημοκρ. codd. 3.; — δ' ἡ πόλις b.; ἡ omm. codd. 6.

κινδυνεύων καὶ αὐτὸς Ἀβδερίτης εἶναι, φρονιμωτέρη δὲ ἡ πόλις. Ἀλλὰ περὶ μὲν δὴ τούτων ἀκριβέστερον ἐκεῖ λέξομεν, Δαμάγητε· ἡ δὲ ναῦς καὶ τὸν χρόνον, ὃν ἐπιστέλλω σοι, χρονίζει. Ἔρρωσο.

vitas. Verum de his quidem, Damagete, illic exactius disseremus. Navis autem etiam tempore hoc, quo ad te scribo, moratur. Vale.

ιε'.

Ἱπποκράτης
Φιλοποίμενι χαίρειν.

Ξύννους καὶ πεφροντικὼς ὑπὲρ Δημοκρίτεω, αὐτῇ ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ καταδαρθὼν, πρὸς ἀρχομένην τὴν ἕω ὄναρ ἐφαντάσθην· ἐξ οὗ νομίζω κάρτα μηδὲν ἐπισφαλὲς γενήσεσθαι· ἐκπάγλως δὲ διηγέρθην. Ἐδόκεον γὰρ αὐτὸν τὸν Ἀσκληπιὸν ὁρῆν, φαίνεσθαί τε αὐτὸν πλησίον· ἤδη δὲ πρὸς τῇσι τῶν Ἀβδηριτέων πύλῃσι ἐτυγχάνομεν. Ὁ δὲ Ἀσκληπιὸς, οὐχ ὡς εἰώθεσαν αὐτοῦ αἱ εἰκόνες, μειλιχός τε καὶ πρᾶος ἰδέσθαι κατεφαίνετο, ἀλλὰ διεγηγερμένος τῇ σχέσι καὶ ἰδέσθαι φοβερώτερος· εἵποντο δὲ αὐτῷ δράκοντες, χρῆμά τι ἑρπετῶν ὑπερφυὲς, ἐπειγόμενοι δὲ καὶ αὐτοὶ μακρῷ τῷ ἐπισύρματι, καί τι φρικῶδες ὡς ἐν ἐρημίῃσι καὶ νάπῃσι κοίλῃσι ὑποσυρίζοντες· οἱ δὲ κάτοπιν ἑταῖροι κίστας φαρμάκων εὖ μάλα περιεσφηκωμένας ἔχοντες ἤϊσαν. Ἔπειτα ὤρεξέ μοι τὴν χεῖρα ὁ θεός· κἀγὼ λαβόμενος ἀσμένως ἐλιπάρεον ξυνέρχεσθαι καὶ μὴ καθυστερέειν μου τῆς θεραπείης· ὁ δὲ, οὐδέν τι, ἔφη, ἐν τῷ παρεόντι ἐμεῦ χρήζεις, ἀλλά σε αὕτη τὰ νῦν ξεναγήσει ἡ θεὸς κοινὴ ἀθανάτων τε καὶ θνητῶν. Ἐγὼ δὲ ἐπιστραφεὶς ὁρέω γυναῖκα καλήν τε καὶ μεγάλην ἀφελὲς πεπλοκισμένην, λαμπρείμονα· διέλαμπον

15.

Hippocrates
Philopoemeni S.

Cum cogitabundus et sollicitus de Democriti salute essem, illaque ipsa nocte dormirem, sub aurorae initium somnium mihi visum est, ex quo nihil admodum periculi eventurum existimo. Mirandum autem in modum e somno excitatus sum. Ipsum enim Aesculapium coram praesentem videre mihi videbar, cum iam ad Abderitanas portas pervenissemus. At Aesculapius non ea lenitate et facilitate, qua illius imagines conspici solent, videbatur, sed habitus erat commoto similis et aspectus magis horrendus. Sequebantur autem eum dracones inter reptilia eximii longoque tractu festinantes, horrendum quiddam velut in solitudinibus et cavis vallibus subsibilantes. Pone ibant comites medicamentorum cistas probe obturatas habentes. Deinde mihi manum deus porrexit, qua lubenter arrepta rogabam mecum uti veniret, neque me in curatione desereret. Ille vero: nihil, inquit, mea opera in praesentia indiges, verum haec communis tum immortalium, tum mortalium dea te nunc hospitem deducet. At ego conversus mulierem tum pulchram tum magnam adspicio, simplici capillorum ornatu,. splendido cultu, cuius oculorum orbes claro lumine luce-

ἀλλὰ — ἔρρωσο.] *δέ* omm. mss. 8.; — *ἐκεῖσε* codd. 9.; — *δημάγητε* mss. 3.; — *τὸν χρόνον τοῦτον* Littr. cum mss. 8., vulgo *τοῦτον* om., neque ego recipio.

Ep. 15.

ξύννους — διηγέρθην.] *αὐτῇ* omm. mss. 6.; — *καταδαρθών τε* K., sine *πρός*; — *ἀρχομένη τῇ* mss. 6.; — *ἐκπλαγεὶς δέ* C., *ἐκπλαγής* Littr.; servo vulgatam, nisi quod *δέ* pro vulgato *γάρ* ex C. recipio.

ἐδόκεον — ἐτυγχάνομεν.] *τε* Littr. cum. mss. 7.; vulgo om.; — *αὐτέω* b., *αὐτέου* vulg., *αὐτόν* Littr. cum mss. 6.; — *τῶν* omm. mss. 5.

ὁ δὲ — ἤϊσαν.] *δ'* J.; — *μείλιχόν τε καὶ πρᾶον* vulg., *μελίχιός τε καὶ πρᾶος* mss. 6., unde nominativum dedit Littr.; — *ὑπερφυέες* mss. 9.; — *αὐτῷ* vulg., *αὐτοί* Littr. cum mss. 14.; — *ἐρημίη* mss. 12.; — *ὑποσυρίττοντες* codd. 3.; — *ἤεσαν* ceteri.

ἔπειτα — θνητῶν.] *ὤρεξε δέ* mss. 6., sine *ἔπειτα*; — *ἄσμενος* mss. 5., *ἐσσυμένως* b.; — *τί μου* mss. 5., *ποι* Ald., Parr. 5.; — *ἐμέο* C.; — *χρήζεις ἐμέο* mss. 6.; — *σεαυτῷ* aliâ m. *σε αὐτῇ* K., *αὐτή* vulg., *αὕτη* C., sec. m. in H., alii 5. et Littr., *ἡ* de meo addidi; — *τὰ νῦν* omm. codd. 6.

ἐγὼ — δοκέειν.] *λαμπρήμονα* vulg., *λαμπρείμονα* mss. 14., Lind., Littr.; — *δέ* C. K.

δ' αὐτῆς οἱ τῶν ὀμμάτων κύκλοι καθαρόν τι φῶς, οἷον ἀστέρων μαρμαρυγὰς δοκέειν. Καὶ ὁ μὲν δαίμων ἐχωρίσθη· κείνη δὲ ἡ γυνὴ πιέσασά με τοῦ καρποῦ μαλθακῇ τινι εὐτονίῃ, διὰ τοῦ ἄστεος ἦγε φιλοφρονεομένη· ὡς δὲ πλησίον τῆς οἰκίης ἦμεν, ἵνα τὴν ξενίην ἐδόκεον εὐτρεπίσθαι, ἀπῄει ὡς φάσμα, μόνον εἰποῦσα· αὔριόν σε παρὰ Δημοκρίτῳ καταλήψομαι. Ἤδη δὲ αὐτῆς μεταστρεφομένης, δέομαι, φημὶ, ἀρίστη, τίς εἶ καὶ τίνα σε καλεόμεν; ἡ δὲ, Ἀλήθεια, ἔφη· αὕτη δὲ, ἣν προσιοῦσαν ὁρῇς, — καὶ ἐξαίφνης ἑτέρη τις κατεφαίνετό μοι, οὐκ ἀκαλλὴς μὲν οὐδ' αὕτη, θρασυτέρη δὲ ἰδέσθαι καὶ σεσοβημένη, — Δόξα, ἔφη, καλέεται, κατοικέει δὲ παρὰ τοῖσι Ἀβδηρίτῃσι. Ἐγὼ μὲν οὖν ἀναστὰς ὑπεκρινάμην ἐμαυτῷ τὸ ὄναρ, ὅτι οὐ δέοιτο ἰητροῦ Δημόκριτος, ὅπου γε αὐτὸς ὁ θεραπεύων θεὸς ἀπέστη, ὡς οὐκ ἔχων ὕλην θεραπείης· ἀλλὰ ἡ μὲν ἀλήθεια τοῦ ὑγιαίνειν παρὰ Δημοκρίτῳ μένει, ἡ δὲ τοῦ νοσέειν αὐτὸν δόξα παρὰ Ἀβδηρίτῃσι ὄντως κατῴκηκε. Ταῦτα πιστεύω ἀληθέα εἶναι, Φιλοποίμην, καὶ ἔστι, καὶ οὐκ ἀπογιγνώσκω τὰ ὀνείρατα, μάλιστα δὲ ὁκόταν καὶ τάξιν διαφυλάσσῃ. Ἰητρικὴ δὲ καὶ μαντικὴ πάνυ ξυγγενέες εἰσὶ, ἐπειδὴ καὶ τῶν δύο τεχνέων πατὴρ εἷς Ἀπόλλων, ὁ καὶ πρόγονος ἡμέων, ἐούσας καὶ ἐσομένας νούσους προαγορεύων καὶ νοσέοντας καὶ νοσήσοντας ἰώμενος. Ἔρρωσο.

bant, uti stellarum fulgores viderentur. Et deus quidem discessit, mulier vero illa oppressa manu me levi quodam passu per urbem perhumaniter complexa deduxit. Ubi vero ad domum venimus, ubi mihi hospitium paratum putabam, velut spectrum discessit, solum dicens: cras te apud Democritum offendam. Qua iam discedente: quaeso, optima, inquam, quaenam es et quod tibi nomen est? Veritas, inquit. Quam vero accedentem vides Opinio est, inquit, confestimque altera quaedam mihi visa est, neque indecora haec quidem, ferociore tamen et fastuoso aspectu et apud Abderitanos habitat. Experrectus igitur mihi ipsi somnium explanavi, quod ex quo ipse deus medendi auctor discessisset, tanquam nullam curandi habeat materiem, Democritus medico non indigeat, sed veritas ipsa, quod sanus sit, apud Democritum manet, opinio vero quod aegrotet, re vera apud Abderitanos habitat. Haec vera esse, ut sunt, credo, Philopoemen, neque somnia reiicio, praesertim, quae ordinem conservant. Medicina autem et divinatio magnam inter se connexionem habent, quandoquidem duarum artium pater est unus Apollo, progenitor noster, qui et praesentes et futuros morbos praedicebat et aegrotantes et aegrotaturos curabat. Vale.

ις'.

Ἱπποκράτης Κρατεύᾳ χαίρειν.

Ἐπίσταμαί σε ῥιζότομον ἄριστον, ὦ ἑταῖρε,

16.

Hippocrates Crateuae S.

Scio te, o amice! praestantissimum esse her-

καὶ — καταλήψομαι.] ἡ δὲ γυνὴ κείνη J.; — πιέζασα mss. 6.; — μαλακῇ J. sine τινι; — οἷον εἰποῦσα vulg., sed mss. 12. ferunt μόνον, εἰποῦσα, quod recipiendum visum est; — δημοκρίτεω vulg., δημοκρίτῳ codd. sex.

ἤδη — Ἀβδηρίτῃσι] ἔφην codd. 6.; — ὦ ἀρίστη libri 2.; — αὐτήν Ald., Parr. 4.; — προσιεῦσαν vulg., προσιοῦσαν mss. 14.; — οὐ κακὴ μέν vulg., οὐκ ἄλλης μέν alii, οὐκ ἀκάλλης μέν Littr. cum C., sec. m. in H. b.; — οὐδέ codd. 3.; — δ' ἔφη b.; — καλέεσθαι unus ω.; — ἀβδηρίτῃσιν mss. 3.

ἐγὼ — κατῴκηκε.] ὑπεκρινόμην C.; — τοὔναρ C. b.; — δεύσοιτο mss. 6.; — ὡς omm. codd. 6.; — θεραπηΐης sec. m. in H. b.; — ἀλλ' mss. 4.; — δημοκρίτεω vulg., δημοκρίτω codd. 3.; — ἀβδηρίτησι mss. 3.; — κατοικέει codd. 6.

ταῦτα — διαφυλάσσῃ.] ὦ Φιλ. b.; — καί ante οὐκ omm. mss. 5.; — διαφυλάττῃ Littr. cum mss., per σσ de meo scripsi.

ἰητρικὴ — ἔρρωσο.] καὶ πάνυ ξυγγενέες ceteri; otiosum καί abieci; — ἐπεί mss. 12.; — εἷς πατὴρ ὁ Ἀπολλ. mss. 6.

Ep. 16.

ἐπίσταμαι — κρατεύα.] ῥιζοτόμων b.; — ὦ omm. codd.

καὶ διὰ τεὴν ἄσκησιν καὶ διὰ προγόνων κλέος, ὡς μηδὲν ἀποδεῖν σε τοῦ προπάτορος Κρατεύα. Νῦν οὖν, εἰ καί ποτε ἄλλοτε, βοτανολόγησον ὁκόσα τε καὶ ὁκοῖα δύνασαι, ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει, καὶ διάπεμψαί μοι ἐπ᾽ ἄνδρα ὅλῃ πόλι ἰσοστάσιον, Ἀβδηρίτην μὲν, ἀλλὰ Δημόκριτον· νοσέειν γάρ φασι αὐτὸν καὶ καθάρσιος μάλα χρῄζειν ἐντὸς μανίης ἐόντα. Μὴ χρησαίμεθα μέντοι τοῖσι φαρμάκοισι, ὥσπερ καὶ πέπεισμαι· ἀλλ᾽ ὅμως εὐτρεπίσθαι χρὴ πανταχόθεν. Τὸ δὲ χρῆμα τῶν βοτανῶν παρὰ σοὶ πολλάκις ἐθαύμασα, ὡς καὶ τὴν τῶν ὅλων φύσιν τε καὶ διάταξιν καὶ τὸ ἱερωτάτων γῆς ἵδρυμα, ἐξ ἧς ζῷα καὶ φυτὰ καὶ τροφαὶ καὶ φάρμακα καὶ τύχη καὶ ὁ πλοῦτος αὐτὸς ἀναφύεται· οὐδὲ γὰρ ἂν εἶχε οἷ ἐπιβῇ ἡ φιλαργυρία, οὐδ᾽ ἂν Ἀβδηρῖταί με νῦν δέκα ταλάντοις ἐδελέαζον, ἀντὶ ἰητροῦ μισθωτὸν ἐλέγχοντες. Εἴθε δὲ ἠδύνασο, Κράτευα, τῆς φιλαργυρίης τὴν πικρὴν ῥίζαν ἐκκόψαι, ὡς μηδὲ λείψανον αὐτῆς ἀφεῖναι, εὖ ἴσθι ἐκαθήραμεν ἂν τῶν ἀνθρώπων μετὰ τῶν σωμάτων καὶ τὰς ψυχὰς νοσεούσας. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν εὐχαὶ, σὺ δ᾽ ἡμῖν τὸ παρεὸν μάλιστα τὰς ὀρεινὰς καὶ ὑψηλολόφους βοτάνας ῥιζοτόμει· στερεώτεραι γὰρ τῶν ὑδρηλοτέρων εἰσὶ καὶ δριμύτεραι μᾶλλον διὰ τὴν τῆς γῆς πυκνότητα καὶ τὴν λεπτότητα τοῦ ἠέρος· ὅ τι γὰρ ἕλκουσι ἐμψυχότερόν ἐστι. Πειρήθητι δ᾽ ὅμως καὶ τὰς παρὰ λίμναις πεφυκυίας ἀνθολογῆσαι καὶ τὰς παραποταμίους ἢ πιδακίτιδας παρ᾽ ἡμῖν καλεομένας, ἃς δὴ ἀσθενέας καὶ ἀτόνους καὶ γλυ-

barium, teque propter studium et maiorum gloriam nihil Crateuae proavo tuo cedere. Nunc igitur, si unquam alias, quantas et qualescumque poteris herbas lege, cum necessitas urgeat, easque ad nos transmitte, ad virum curandum, Abderitam quidem, verum Democritum, toti civitati aequiparandum. Eum enim aegrotare aiunt et insania detentum purgatione valde indigere. Non tamen medicamentis utendum fore, confido, sed tamen undiquaque instructum esse oportet. Rem autem herbariam apud te semper miratus sum, ut et rerum universarum naturam et ordinem, sanctissimumque terrae solum, ex quo animantia, plantae, alimenta, medicamenta, fortuna, divitiaeque ipsae promanant. Neque enim alioqui pecuniae cupiditas haberet ubi consisteret, neque me nunc Abderitae decem talentis allectassent et pro medico mercede conductum deprehendissent. Quodsi, Crateua, amaram pecuniae cupiditatis radicem exscindere possis, ut ne vestigium quidem eius supersit, hoc probe teneto, quod una cum hominum corporibus etiam animos male affectos purgaremus. Sed haec quidem in votis habenda. Tu vero nobis, quod praesens est montanas et ex summis collibus herbas legito. Nam ob soli densitatem et aëris tenuitatem aquosioribus sunt solidiores et vehementiores. Quod enim attrahunt magis est animatum. Tenta tamen ut etiam ex his quae circa stagna nascuntur flores colligas et eas quae apud nos ex aquis salientibus vocantur, quas sane imbecillas et remissas ac dulcis succi esse mihi persuadeo. Succi autem

3.; — τήν pro τεήν Ald., mss. 13., τὴν τεήν Q.'; — τό ante προγ. κλέος mss. 6.; — δέ pro μηδέν cod. υ.; — ἀποδεῖν σε δυνάμει τοῦ vulg., δυνάμει omm. Ald. et codd. 14.

νῦν — ἐόντα.] διάπεμψαί μοι ταῦτα (αὐτά mss. 7.) vulgata; ego pronomen reiicio; — ὅλῃ τῇ πόλει cod. υ.; — αὐτόν φασι mss. 6.

μὴ χρησαίμεθα — πανταχόθεν.] μὲν οὖν (οὖν omm. D. G. H. cum τοι alia m. I. J. K.) vulg.; — μέντοι C. (b. οὖν σου al. m.) Littr.; — εὐτρεπεῖσθαι vulg., εὐτρεπίσασθαι Littr. cum mss. 8.; equidem εὐτρεπίσθαι scripsi ex vulgata lect,, uti supra in his Epistolis.

τὸ δὲ — ἐλέγχοντες.] πολλάκις παρὰ σοί codd. 6.; — ἐθαύμασα Ald., mss. 13., Littr.; — ὡς om. Ald., mss. 7.; — ὅλων γε vulg., γε omm. Ald., mss. 12., Littr.; — τάξιν cod. ψ.; — τὰ ζ. καὶ τὰ φ. mss. 6.; — ἄν ante εἶχε omm. mss. 13.; — οὐδ αὖ Lind. pro οὐδ᾽ ἄν; — μέν pro με cod. υ.

εἴθε — νοσεούσας.] εἰ δ᾽ ἐδύνασο vulg., εἶθε δὲ ἠδύνασο mss. 7., Littr.; — ῥίζην D., Littr.; — μηδὲν λείψανον αὐτῆς vulg., μ. αυτῆς λ. codd. 14.; ego de meo in vulgata μηδέ scripsi; — ὡς ἐκαθήραμεν vulg., ὡς omm. mss. 14.; — καί et νοσεούσας omm. mss. aliquot.

ἀλλὰ — ἐστι.] εὔχεο, εὔχαιο, εὔξαιο in paucis mss. occurrunt; — ὑψηλόφους vulg., ὑψηλολόφους Parr. 5., Littr.; — ῥιζοτόμει βοτάνας mss. 6.; — στερρότεραι D.; — εἰσί om. J.; — τήν ante λεπτότητα om. K.; — εὐψυχρότερον Ald., mss. 7.; — ἐστι om. υ.

πειρήθητι — πέπεισμαι.] τὰς παρὰ λίμναις ἑλείους πεφυκυίας unde ἑλείους, quod glossema est ad παρὰ λίμναις πεφυκυίας olim adscriptum, eiicio; — ποταμίους vulg., παραποτ. mss. 12.; — ἢ κρηνίτιδας ἢ πιδακίτιδας vulg.; — ἢ πιδακ. omm. mss. 6., ego κρηνίτιδας omitto, quum glossema sit ad πιδακίτ. spectans; — παρ᾽ ἡμῖν καλεομένας,

κυχύλους εἶναι πέπεισμαι. Πάντα δὲ ὁκόσα χυλοί τε καὶ ὀποὶ ῥέοντες, ἐν ὑαλίνοισι ἀγγείοισι φερέσθωσαν· ὁκόσα δ᾽ αὖ φύλλα ἢ ἄνθεα, ἢ ῥίζαι, ἐν κώθωσι καινοῖσι περιεσφηκωμένοισι, ὅκως μὴ διαρριπιζόμενα τῇσι πνοῇσι ἐκλείπῃ τὸν τόνον τῆς φαρμακείης, ὥσπερ ἀποψυχήσαντα· ἀλλ᾽ εὐθὺς ἡμῖν ταῦτα πέμψον. Καὶ γὰρ ἡ ὥρη τοῦ ἔτεος ἁρμόδιος, καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς λεγομένης μανίης ἐπείγει· τέχνης δὲ πάσης μὲν ἀλλότριον ἀναβολὴ, ἰητρικῆς δὲ καὶ πάνυ, ἐν ᾗ ψυχῆς κίνδυνος ἡ ὑπέρθεσις· ψυχαὶ δὲ τῶν θεραπειῶν οἱ καιροὶ, ὧν ἡ παραφυλακὴ τὸ τέλος. Ἔλπομαι μὲν οὖν ὑγιέα εἶναι τὸν Δημόκριτον καὶ δίχα ἴησιος· εἰ δ᾽ ἄρα τι σφάλμα φύσιος ἢ καιροῦ ἢ ἄλλη τις αἰτίη γένοιτο, πολλὰ γὰρ ἂν ἡμέας θνητοὺς ἐόντας λάθοι, ἅτε μὴ πάγχυ δι᾽ ἀτρεκείης εὐτονέοντας, ἐπὶ τὸ ἄδηλον πᾶσαν χρεὼν δύναμιν ἠθροῖσθαι. Οὐ γὰρ ἀρκέεται ὁ κινδυνεύων οἷς δυνάμεθα, ἀλλ᾽ ἐπιθυμεῖ καὶ ἃ μὴ δυνάμεθα· καὶ σχεδὸν πρὸς δύο στρατευόμεθα τέλεα, τὸ μὲν ἀνθρώπου, τὸ δὲ τέχνης, ὧν τὸ μὲν ἄδηλον, τὸ δὲ τῆς ἐπιστήμης ὥρισται. Δεῖ δὲ ἐν ἀμφοτέροισι τούτοισι καὶ τύχης· τῷ γὰρ ἀτεκμάρτῳ ἐν τῇσι καθάρσισι δι᾽ εὐλαβείης ἰτέον· καὶ γὰρ κἂν στομάχου κάκωσιν ὑφορώμεθα, ξυμμετρίην φαρμακείης πρὸς ἀγνοουμένην φύσιν στοχαζόμεθα· οὐ γὰρ ἡ αὐτὴ καὶ μία φύσις ἁπάντων, αἰεὶ πρὸς ἑωυτὴν ὁρίζουσα τὸ οἰκεῖον. Ἐνίοτε δὲ καὶ τῇσι βοτάνῃσι πολλὰ

omnes et fluidi liquores in vitreis vasis adferantur, ac rursus folia, flores et radices in fictilibus novis, probe obturatis, ut ne ventis difflata vim medicam tanquam animo deficientes deserant; verum haec ad nos confestim mitte. Anni enim tempestas commoda est et dictae insaniae necessitas urget. Cum enim ab omni arte aliena sit procrastinatio, tum vero maxime a medicina, in qua dilatio vitae periculum adfert. Temporum autem opportunitates curationum sunt animi, earumque observatio, finis. Democritum sane quidem etiam citra medelam convaliturum spero. Si vero aliquod naturae aut occasionis, aut alterius alicuius causae erratum accidat, multa namque nos mortales latent, cum non admodum veritate praestemus, ad id quod obscurum est facultatem omnem congregatam esse oportet. Neque enim ei, qui in periculo constitutus est, satis sunt quae possumus, verum etiam quae non possumus expetit, fereque ad duos fines bellum inferimus, unum quidem hominis, alterum vero artis. Horum alter quidem obscurus est, alter vero artis circumscriptus est et in his ambobus fortuna opus est. Ubi enim certa indicia non habentur in purgationibus cum cautione pergimus. Nam etiam ubi stomachum male affectum suspicamur, coniecturam facimus pro incognita (aegri) natura de purgationis vi modica. Neque enim una eademque est omnium natura, quae semper definiat quod sibi aptum sit. Interdum autem

ὰς δή om. C., ὑμῖν Ald. mss. 5., ὰς δή omm. mss. 12., in quorum uno rest. al. m.; — δή om. H. b.; — γλυκυχύμους J.

πάντα — πέμψον.] τε omm. mss. 5.; — δ᾽ ἂν φύλλα J. τ. b.; — διαυγαζόμενα vulg., διαρριπιζόμενα mss. 6., Littr.; advertit mira varietas lectionis: latetne in vulgata aliquid ab αὐλή ductum? — ἐκλείπῃ vulg., ἐκλίπῃ Littr. cum mss. 8.; — λειποψυχήσαντα C., Littr., ἀποψυχήσαντα mss. 14., in quorum uno sec. m. λιποψυχήσαντα. quod b. fert.

καὶ γὰρ — τέλος.] τέχνης μὲν γὰρ (δέ pro μὲν γάρ Littr. cum mss. 15.) πάσης (μέν addunt codd. 7.) ἀλλ. vulg.; — ψυχῆς δέ pro ψυχαὶ δέ Ald.; — θεραπηιῶν H. al. m. b.

ἔλπομαι — ἠθροῖσθαι.] μέν omm. mss. 5.; — τὸν δημοκρ. ὑγ. εἶναι J.; — ἄλλης τινὸς αἰτίης vulg., codd. sex Littr. nominativum praebuerunt; — ἂν post γάρ recepi e mss. 6., vulgo om.; — χρέον F. I., χρεώ codd. 7., χρέων D., sec. m. in H. J. K., χρέος vulg.; — ἡρμόσθαι sec. m. in b. pro ἠθροῖσθαι.

οὐ — ὥρισται.] ἀεί post σχεδόν sec. m. in H., alii codd. 7., Littr.; vulgo om., neque ego recipio; — τέλεα omm. mss. 8., in quorum uno rest. alia m.

δεῖ — οἰκεῖον.] δ᾽ b.; — τοῖσι codd. 2. pro τούτοισι; — tum τὸ — ἀτέκμαρτον vulg., dativum de meo dedi; — ἰόντων vulg., τοῖσιν εἶ ἢ πόαις (sic) pro ἰόντων Ald.; dedit ἰατέον de suo Littr., equidem de meo ἰτέον, sed hac de causa supra τῷ — ἀτεκμάρτῳ scripsi ut eò ἰτέον referrem; — καὶ γὰρ καί vulg., καὶ γάρ omm. mss. 6., καί post γάρ omm. mss. 9.; equidem pro eo κἄν dedi; — καὶ ξυμμετρίην ceteri; malui καί omittere; — ωὑτή pro ἡ αὐτή C. b. — At iam Littréus edidit: ἁπάντων ἕτερον δ᾽ αἰεὶ πρὸς ἑωυτὴν ὁρίζουσα οἰκειοῖ, ἐνίοτε δὲ τὸ πᾶν ἀπώλεσε. Καὶ τοῖσι κ. τ. λ.; in quibus δ᾽ αἰεί vulg., δὲ εἰ pro δ᾽ αἰεί mss. 7.; — καὶ πρός vulg., καί omm. mss. 7., Littr.; — ὁρίζουσαν mss. 4.; — οἰκεῖ vulg., οἰκεῖον mss. 7., οἰκεεῖ Ald. G., οἰκειοῖ mss. 6., Lind., Littr.; — τὸ δὲ πᾶν b.; — τὸ πᾶν ἀπώλεσε omm. Ald. mss. 14. — Equidem interpolatis resectis interpunctionem loci mutavi.

ἐνίοτε — ἀφήμαρτε.] αὐτοῖς vulg., αὐτοῖσι alii, αὐτῇσι

τῶν ἑρπετῶν ἐνιοβόλησε καὶ περιχανόντα τῇ ἐντὸς αὔρῃ κάκωσιν ἀντ' ἀλεξήσιος αὐτῇσι προσέπνευσε καὶ, εἰ μή τις ἄρα κηλὶς ἢ σπίλος ἢ ὀδμὴ θηριώδης καὶ ἀπηνὴς τοῦ γενομένου ξύμβολον φανείη, εἶθ' ἡ τέχνη διὰ τὸ ξύμπτωμα τῆς τύχης τῆς κατορθώσιος ἀφήμαρτε. Βεβαιότεραι δ' αἰεὶ αἱ δι' ἐλλεβόρου καθάρσιές εἰσι, αἷς καὶ Μελάμπους ἐπὶ τῶν Προίτου θυγατέρων καὶ Ἀντικυρεὺς ἐφ' Ἡρακλέους ἱστορέονται κεχρῆσθαι. Μὴ χρησαίμεθα δὲ ἡμεῖς ἐπὶ Δημοκρίτου μηδενὶ τούτων, ἀλλὰ γένοιτο ἐκείνῳ τῶν δραστικωτάτων καὶ ἰητρικωτάτων φαρμάκων σοφίη τέλος. Ἔρρωσο.

etiam reptilia multa herbas suo veneno inficiunt, et suo circum hiatu cum interiore aura malignitatem pro auxilio inspirant, ac nisi macula quaedam, aut inquinamentnm, aut ferinus et iniucundus odor rei, quae accidit, notam dederit, deinceps ars propter casum illum fortuitum a recta via aberravit. Certiores autem semper sunt per veratrum purgationes, quibus etiam Melampus ad Proeti filias et Anticyreus in Hercule usi fuisse traduntur. Ac optandum nobis ut nullum ex his in Democrito usurpemus, sed sapientia efficacissimum et praestantissimum medicamentum illi contingat et finem imponat. Vale.

ιζ'.

Ἱπποκράτης Δαμαγήτῳ χαίρειν.

Τοῦτ' ἐκεῖνο, Δαμάγητε, ὅπερ εἰκάζομεν, οὐ παρέκοπτε Δημόκριτος, ἀλλὰ πάντα ὑπερεφρόνεε καὶ ἡμέας ἐσωφρόνιζε καὶ δι' ἡμέων πάντας ἀνθρώπους. Ἐξέπεμψας δέ μοι, φιλότης, τὴν ὡς ἀληθέως Ἀσκληπιάδα νῆα καὶ Ὑγίειαν, ἐπεὶ κατὰ δαίμονα τῷ ὄντι ἱστιοδεδρόμηκε, καὶ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρῃ κατέπλευσε ἐς Ἄβδηρα, ἧπερ αὐτοῖσι ἐπεστάλκεα ἀφίξεσθαι· πάντας οὖν ἀολλέας πρὸ τῶν πυλέων

17.

Hippocrates Damageto S.

Evenit id ipsum Damagete, quod coniiciebamus; non delirabat Democritus, sed in omnibus sapit nosque et per nos omnes homines sapientiores reddit. Misisti autem ad me navem vere Asclepiada et Hygieam dicendam, quoniam re vera prospero numine vela fecit et eo die Abderam navigavit, quo me perventurum scripseram. Omnes igitur pro portis congregatos offendimus, nos, sicuti sponte

---

codd. 2. et Littr.; — vulgo καὶ τούτου ἄγνοια ἔσται, εἰ μή τις ἄρα κ. τ. λ., sed καὶ τούτου ἄγνοια ἔσται omm. mss. 15., in quorum uno restituitur alia manu; equidem solum καί servo.

βεβαιότεραι — κεχρῆσθαι.] δ' ἂν ἀεί vulg., Littr. cum mss. aliquot ἄν omisit et αἰεί scripsit; — διὰ τοῦτο om. vulg. ante καθάρσιες, sed intulit e mss. 15. Littr.; equidem non recipiam; — εἰσί omm. mss. 6.; — ἡρακλέα mss. 5.

μὴ — ἔρρωσο.] δ' b.; — γένοιτο mss. 6.; — ἐκείνων K. b.; — καὶ ἰητρικωτ. omm. mss. 6.; — σοφίης Ald., cum mss. 8.

Ep. 17.

τοῦτ' — ἀνθρώπους.] τοῦτο mss. 2.; — πάντας codd. 5.; — ἡμέας Ionice mss. 5.

ἐξέπεμψας — ὑπερεφιλοσόφεε.] Vulgo: ἐξέπεμψα (ἐξέ-ῆ-πεμψα cod. nescio quis Littréi) δέ σοι. φιλότης, ὡς ἀληθέως τὴν Ἀσκληπιάδα νῆα, ἢ πρόσθες (ἢ Ald., cum Parr. 7.) ἔμπροσθεν pro ἢ πρόσθες J., πρόσθε F. I., πρόσθεν Ald. D. G.) μετὰ τοῦ ἁλίου ἐπίσημον καὶ ὑγιείην (ὑγιῆ Ald., Parr. 8., ὑγίειαν cod. χ., ὑγεινήν cod. υ.), ἐπεὶ κ. τ. λ. — Littréus dubitat de loci corruptione, sed in adn. tamen tentat ἐξέπεμψας δέ μοι. At primum quidem certum locum esse corruptissimum, tum certum principio legendum esse quod Littréus proposuit. At iam pergendum: ὡς ἀληθέως τὴν Ἀσκληπιάδα νῆα ineptum est, sed aptum erit, ubi τὴν ὡς ἀληθέως Ἀσκληπιάδα νῆα legeris. In ἢ πρόσθες omnino latet ἢ πρόσθε s. πρόσθεν s. ἔμπροσθεν, quod mox apparebit. Nimirum μετὰ τοῦ Ἁλίου ἐπίσημον nemo intelligit, sed apertum fiet, ubi μετά in μὲν τό mutaveris. Itaque acquirimus τὴν ὡς ἀληθέως Ἀσκληπιάδα νῆα, ἢ πρόσθε μὲν τὸ τοῦ Ἁλίου ἐπίσημον. Recte; nam insigne navis apud veteres erat in prora, vid. Wesseling. ad Herod. VIII. 33. Verumtamen illud ἢ πρόσθεν μὲν τὸ τοῦ Ἁλίου ἐπίσημον emblema alienum est; epistolae auctor appellat navim Ἀσκληπιάδα καὶ Ὑγίειαν, quia κατὰ δαίμονα ἱστιοδεδρόμηκε, nempe ita legendum pro ἱστιοδρόμηκε. Alludit autem in navis ἐπισήμῳ, quod fingit, ad iuris iurandi verba Ὄμνυμι .... Ἀσκλήπιον καὶ Ὑγίειαν; unde liquet inepte interponi id, quod eiicimus. — His correctis omnia in tuto sunt. In seqq.: ἐπεστάλκειν vulg., ἐπεστάλκην H., ἐπεστάλκεα b. sec. m., quod recipio; — ἁλέας C.; — μόνους vulg., μούνους sec m. in H. b., μόνον mss. 8., quare μοῦνον dedi; — καί ante πρεσβύτας omm. C. b.; — τούς ante θεούς e mss. 7. ad-

εὕρομεν, ὡς εἰκὸς, ἡμέας περιμένοντας, οὐκ ἄνδρας μοῦνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας, ἔτι δὲ καὶ πρεσβύτας καὶ παιδία νὴ τοὺς θεοὺς κατηφέα καὶ τὰ νήπια· καὶ οὗτοι μέντοι ὡς ἐπὶ μαινομένῳ τῷ Δημοκρίτῳ, ὁ δὲ μετ' ἀκριβείης τότε ὑπερεφιλοσόφεε. Ἐπεὶ δέ με εἶδον, ἔδοξάν που σμικρὸν ἐφ' ἑωυτῶν γεγονέναι καὶ χρηστὰς ἐλπίδας ἐποιοῦντο· ὁ δὲ Φιλοποίμην ἄγειν ἐπὶ τὴν ξενίην με ὥρμητο, κἀκείνοισι ξυνεδόκεε τοῦτο. Ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες, ἔφην, Ἀβδηρῖται, οὐδέν ἐστί μοι προὔργου ἢ Δημόκριτον θεήσασθαι. Οἱ δ' ἐπήνεον ἀκούσαντες καὶ ἥσθησαν, ἦγόν τε ξυντόμως διὰ τῆς ἀγορῆς, οἱ μὲν ἑπόμενοι, οἱ δὲ προθέοντες ἑτέρωθεν ἕτεροι, σῶζε λέγοντες, βοήθει, θεράπευσον. Κἀγὼ παρήνεον θαρρεῖν, ὡς τάχα μὲν οὐδενὸς ἐόντος κακοῦ, πίσυνος ἐτησίῃσι ὥρῃσι, εἰ δ' ἄρα καί τινος βραχέος, εὐδιορθώτου, καὶ ἅμα ταῦτα λέγων ᾔειν, οὐδὲ γὰρ πόρρω ἦν ἡ οἰκίη, μᾶλλον δ' οὐδ' ἡ πόλις ὅλη. Παρῆμεν οὖν, πλησίον γὰρ τοῦ τείχεος ἐτύγχανε, καὶ ἀνάγουσί με ἡσυχῇ, ἔπειτα κατόπιν τοῦ πύργου βουνὸς ἦν τις ὑψηλὸς, μακρῇσι καὶ δασείῃσι αἰγείροισι ἐπίσκιος· ἔνθεν τε ἐθεωρεῖτο τὰ τοῦ Δημοκρίτου καταγώγια καὶ αὐτὸς ὁ Δημόκριτος καθῆστο ὑπό τινι ἀμφιλαφέϊ καὶ χθαμαλωτάτῃ πλατανίστῳ, ἐν ἐξωμίδι παχείῃ, μοῦνος, ἀνηλιφὴς ἐπὶ λιθίνῳ θώκῳ, ὠχριηκὼς πάνυ καὶ λιπόσαρκος, κουριῶν τὰ γένεια. Παρ' αὐτὸν δ' ἐπὶ δεξιῆς λεπτόρρυτον ὕδωρ

intelligis, exspectantes, non viros solum, verum etiam mulieres, atque etiam senes et pueros, per deos, tristes itemque infantes. Atque illi quidem ibi aderant tanquam propter Democriti insaniam, ille vero eo ipso tempore exacta quadam diligentia ad philosophiam se applicuit. Ubi autem me viderunt, paulum ad se rediisse et bene sperare visi sunt. Philopoemen vero me ad hospitium ducere properabat, quod et communiter illis placebat. At ego, viri Abderitae, inquam, nihil mihi prius faciundum existimo quam ut Democritum videam. Quo audito collaudarunt et laetati sunt, meque continuo per forum deduxerunt, alii quidem sequentes, alii praecurrentes, aliaque ex parte alii clamantes ut servarem, adiuvarem, medelam adferrem. At ego bono animo esse iubebam, quod etesiarum tempestate fretus, nullum quidem malum aut certe brevi et facile corrigi posse sperarem. Simulque haec dicens pergebam, neque enim procul domus erat, imo neque tota civitas. Procedebamus igitur, cum iuxta moenia esset, illucque me placide deducunt. Deinde post turrim collis erat altus, longis et densis populis nigris opacus, unde Democriti domicilium conspiciebatur. Ipseque Democritus sub umbrosa et humillima platano sedebat, in brevi et substricta tunica crassa citra humeros desinente, exomide dicta, solus, squalidus, in lapidea sella, pallidus admodum et macilentus, barba promissa. Iuxta eum ad dextram tenuis aquula per de-

scivit Littr., vulgo om.; — καί ante οὗτοι C. b., Littr., vulgo om.; — sed idem καὶ οὗτοι μέντοι ὧδε εἶχον ὡς ἐπὶ μαινομένῳ τῷ Δ., in quibus ὧδε εἶχον om. unus cod. b.; et vero mihi emblema videtur, quo aposiopesin expleverint, quam ego malim explicare scribendo καὶ οὗτοι μέντοι παρῆσαν ὡς ἐπί, sed ipse auctor ellipsi omnino usus est; — ὡς om. K. indicio quam unum vitium facile alterum pariat; — μετὰ ἀκριβείας mss. 2.

ἐπεὶ — τοῦτο.] που omm. mss. 7.; — post που ferunt ἡδίους H. in marg., b.; — ἐφ' omm. mss. 7.; — ἑωυτοῖσι b. ἑαυτοῖς C.; — ἐποιοῦντο vulg., ἐποιεῦντο b. Littr., ἐποιέοντο tres alii; — με ἐπὶ τὴν ξενίην mss. 8., ξείνην vulg., ξενίην Littr. cum codicum vi.

ἐγὼ — θεήσασθαι.] δὲ ἔφην ὦ Αβδ. mss. 7.; — οὐδέν om. C.

οἱ δ' ἐπήνεον — θεράπευσον.] δέ plene mss. 3.; — ἤγοντο δέ pro ἦγον τε C.; — vulgo τέ με. sed με omm. mss. 16.; — αὐτῶν ξυντόμως solus b.; — ὦ ζεῖ pro σῶζε mss. 6., ὦ ζεῦ βασιλεῦ mss. 7.

κἀγὼ — ὅλη.] παρηγόρουν mss. 7., παρηγόρεον b. pro παρήνεον; — mss. 6. ἐόντος omm.; — δέ plene ante οὐδ' mss. 2., οὐδέ plene alia tria; — ὅλη omm. mss. 6., αὐτή pro ὅλη cod. τ.

παρῆμεν — γένεια.] παρήειμεν οὖν vulg., παρῆμεν οὖν C. H. b., Littr.; — δέ pro γάρ C. b.; — τις ἦν mss. 4., ἦν omm. mss. 3.; λασίῃσι pro δασείῃσι mss. 7.; — ἐντεῦθεν pro ἔνθεν τε mss. 2., τε omm. codd. 7.; — ἑωρᾶτο mss. 7. pro ἐθεωρεῖτο; — δημοκρίτεω sec. m. in H., b.; — ἐκάθητο mss. 7.; — χθαμαλῆ mss. 8.; — ἀνήνυτος vulg., ἀνήλιφος Littr. cum mss. 10., ἀνήλειφος, quatuor alii, quod prae eo, quod Littr. recepit, praestare docet Lobeck ad Phryn. p. 572.; — Foës. ἀνηλειφώς, vel ἀνηλιφής se legere monet in adn., quorum hoc recepi, collato Steph. in Thesauro; illud non admitti posse opinor. Dein ὠχριακώς Ald., mss. 15.; — λειπόσαρκος Littr. cum mss. 7.; — κουρειῶν edd. antt., mss. 9., κουριῶν Littr. cum mss. 7., κουρεῶν vulg.

παρ' αὐτὸν — ἀμπέλοισι.] δεξιοῖς D. τ.; — θέον ἠρεμαίως vulg., θέον omm. Ald., mss. 10.; — κατειληφότι pro κατεικάζοντι J.; — νυμφάων mss. 5.; — ἱδρυμένων cod.

κατὰ πρηνέος τοῦ λόφου θέον ἠρεμαίως ἐκελάρυζε· ἦν δέ τι τέμενος ὑπὲρ ἐκεῖνον τὸν λόφον, ὡς ἐν ὑπονοίῃ κατεικάζοντι, νυμφέων ἱδρυμένον, αὐτοφύτοισι ἐπηρεφὲς ἀμπέλοισι. Ὁ δ' εἶχε ἐν εὐκοσμίῃ πολλῇ ἐπὶ τοῖν γουνάτοιν βιβλίον, καὶ ἕτερα δέ τινα ἐξ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν αὐτῷ παρεβέβλητο, ἐσεσώρευτο δὲ καὶ ζῶα συχνὰ ἀνατετμημένα δι' ὅλων. Ὁ δὲ ὁτὲ μὲν ξυντόνως ἔγραφε ἐγκείμενος, ὁτὲ δὲ ἠρέμει πάμπολύ τε ἐπέχων καὶ ἐν ἑωυτῷ μερμηρίζων· εἶτα μετ' οὐ πολὺ, τούτων ἐρδομένων, ἐξαναστὰς περιεπάτεε, καὶ τὰ σπλάγχνα τῶν ζώων ἐπεσκόπεε, καὶ καταθεὶς αὐτὰ μετελθὼν πάλιν ἐκαθέζετο. Οἱ δὲ Ἀβδηρῖται περιεστῶτές με κατηφέες καὶ οὐ πόρρω τὰς ὄψιας δακρυόντων ἔχοντες φασὶν, ὁρῇς μέντοι τὸν Δημοκρίτου βίον, ὦ Ἱππόκρατες, ὡς μέμηνε, καὶ οὐδὲ ὅ τι θέλει οἶδε, οὔτε ὅ τι ἔρδει. Καί τις αὐτῶν ἔτι μᾶλλον ἐνδείξασθαι βουλόμενος τὴν μανίην αὐτοῦ, ὀξὺ ἐνεκώκυσε ἴκελον γυναικὶ ἐπὶ θανάτῳ τέκνου ὀλοφυρομένῃ, εἶτ' ἀνῴμωξε πάλιν ἄλλος ὑποκρινόμενος παροδίτην ἀπολέσαντά τι ὧν διεκόμιζε· καὶ ὁ Δημόκριτος ὑπακούων τὰ μὲν ἐμειδία, τὰ δὲ ἐξεγέλα καὶ οὐκ ἔτι οὐδὲν ἔγραφε, τὴν δὲ κεφαλὴν θαμινὰ ἐπέσειε. Ἐγὼ δὲ, ὑμεῖς μὲν, ἔφην, ὦ Ἀβδηρῖται, αὐτόθι μίμνετε, ἐγγυτέρω δ' αὐτὸς καὶ λόγων καὶ σώματος τἀνδρὸς γενηθεὶς, ἰδών τε καὶ ἀκούσας εἴσομαι τοῦ πάθεος τὴν ἀλήθειαν· καὶ ταῦτ' εἰπὼν κατέβαινον ἡσυχῇ. Ἦν δὲ ὀξὺ καὶ ἐπίφορον ἐκεῖνο τὸ χωρίον· μόλις οὖν διαστηριζόμενος διῆλ-

clivem tumulum decurrens placide resonabat. Erat autem delubrum quoddam super tumulum illum, Nymphis quidem, quantum coniicere licet, dedicatum, sponte enatis vitibus circumtectum. Hic vero composite admodum librum super genua habebat et alii quidam utraque ex parte ei adiacebant, crebra autem animalium cadavera, per totum dissecta, accumulata erant. Hic autem interdum contento studio scriptioni incumbebat, interdum multum subsistens et apud se anxie cogitans quiescebat. Deinde non multo post his peractis exsurgens deambulabat et animalium viscera attente inspiciebat, hisque depositis rursus desidebat. At vero Abderitae mihi tristes, nec procul a lacrimantibus oculis assistentes: vides, inquiunt, certe, Hippocrates, Democriti vitam, quam insaniat, neque quid velit, aut quid faciat novit. Et ex his aliquis cum adhuc eius insaniam mihi magis demonstrare vellet, altos eiulatus ad instar mulieris liberorum mortem lamentantis edidit, deinde rursus ingemuit, viatoris personam agens, qui quod ferebat perdidit. Quibus auditis Democritus partim risit, partim subsannavit nihilque amplius scribebat, caput vero crebro concutiebat. At ego, vos quidem, inquam viri Abderitae, hîc manete, ubi autem ipse propius accessero et viri verba audiero, corpusque videro, affectus veritatem cognoscam, hisque dictis placide descendi. Erat autem praeceps locus ille et pronus, vix igitur gressum permeavi. Ubi vero propius accessi, forte in eum incidi cum sane quid divino furore actus et concitatus

unus; — ἐπιρρεφές vulg., meliorem scripturam Littréo praebuerunt codd. plures.

ὁ δ' — ὅλων.] ἐν ἡσυχίῃ καὶ εὐκοσμίῃ cod. υ.; — βιβλίοιν ἐπὶ τοῖν γονάτοιν cod. τ.; — σεσώρευντο vulg., σεσώρευτο mss. 9., Littr.; equidem ἐσεσώρευντο de meo dedi E ante Σ perierit; — τινά pro συχνά J.

ὁ δὲ — ἐκαθέζετο.] συντόμως mss. 5.; — τι vulgo, τε mss. 4., Littr.; — ἦν ἐν b.; — περιεσκόπει mss. nonnulla; — πάλιν omm. mss. 15.

ὁ δὲ — ἔρδει.] δακρύων mss. 6.; — ὁρᾷς mss. 3.; — τὸν τοῦ mss. 6.; — δημοκρίτεω sec. m. in H. b.; — βίον αὐτὸς, ὦ ἱππ. b.; — ἐθέλει C.; sec. m. in H., b.; — ὅ pro ὅ τι ante ἔρδει mss. 5.; — ἔρδει cod. o.

καί τις — ἐπέσειε.] ἔτι omm. mss. 5.; — βουλόμενος post αὐτοῦ cod. τ.; — ἐκώκυσεν mss. 6.; — ἴκελα unus cod. χ.; — τέκνων J.; — ὀδυρομένη vulg., ὀλοφυρομένη sec. m. in H., aliique sex; — εἶτα codd. 3.; — πάλιν omm. nonnulli; — ἄλλος in vulg. om., dedit Littr. ex b., ἄλλο H. sec. m.; — ἄλλος ὀλέσαντα pro ἀπολέσαντα mss. 13.; — τε ὧν omm. codd. 6., ἄν pro eo habent sex alii; ὧν δ' ἄν in mss. duobus etiam legitur; — ἀκούων libri duo, ἐπακούων quatuor; — ἐμειδίασε unus χ; — καί omm. codd. 6., qui dein γράφων ferunt; — ἔτ' mss. 3.; — οὐδέ K.; — ἐπέσεισε vulg., ἐπέσειε Littr. e mss. multis.

ἐγὼ — ἡσυχῇ.] ὦ omm. C. b.; — αὐτοῦ pro αὐτόθι mss. 6.; — μείνατε codd. 6.; — δὲ αὐτός codd. 3.; — καὶ σώματος καὶ λόγων b.; λόγου alii in vulgato ordine; — τε omm. mss. 6.; — ταῦτα mss. 4.

ἦν — ὁρμῆς.] δ' οὖν vulg., δ' omm. mss. 9., Littr.; — δ' ἐπλησ. mss. 5.; — ἐπελθών sine ὅτε Ald., mss. 8., τότε mss. 6., ἐπελθόν alii 4.; — ὅ τι vulgo, pro quo de suo Littr. τι sine causa idonea; — γράφειν Ald., mss. 15.

θον· ἐπεὶ δὲ ἐπλησίαζον, ἔτυχε, ὅτε ἐπῆλθον αὐτῷ, ὅ τι δή ποτε γράφων ἐνθουσιωδῶς καὶ μεθ' ὁρμῆς. Εἱστήκειν οὖν περιμένων αὐτοῦ τὸν καιρὸν τῆς ἀναπαύσιος· ὁ δὲ μετὰ σμικρὸν τῆς φορῆς λήξας τοῦ γραφείου ἀνέβλεψέ τε ἐς ἐμὲ προσιόντα καὶ φησὶ, χαῖρε ξεῖνε. Κἀγὼ, πολλά γε καὶ σὺ, Δημόκριτε, ἀνδρῶν σοφώτατε. Ὁ δὲ αἰδεσθεὶς, οἶμαι, ὅτι οὐκ ὀνομαστὶ πρόσειπέ με, σὲ δὲ, ἔφη τί καλέομεν; ἄγνοια γὰρ τοῦ σοῦ ὀνόματος ἦν πρόφασις τῆς τοῦ ξείνου προσηγορίας. Ἱπποκράτης, ἔφην, ἔμοιγε τοὔνομα, ὁ ἰητρός. Ὁ δὲ εἶπε, ἡ τῶν Ἀσκληπιαδῶν εὐγένεια πολύ τέ σου τὸ κλέος τῆς ἐν ἰητρικῇ σοφίης πεφοίτηκε καὶ ἐς ἡμέας ἀφῖκται. Τί δὲ χρέος, ἑταῖρε, δεῦρό σε ἤγαγε; μᾶλλον δὲ πρὸ πάντων κάθησο· ὁρῇς δὲ τοῦτον τὸν οὐκ ἀηδῆ φύλλων θημῶνα ὡς ἐστὶ χλοερὸς καὶ μαλθακὸς, ἐγκαθίσαι προσηνέστερος τῶν τῆς τύχης ἐπιφθόνων θώκων. Καθίσαντος δέ μου, πάλιν φησὶν, ἴδιον οὖν ἢ ἐπιδήμιον πρῆγμα διζήμενος δεῦρο ἀφῖξαι, φράζε σαφέως· καὶ γὰρ ἡμέες ὅ τι δυναίμεθα ξυνεργοῖμεν ἄν. Κἀγὼ, τὸ μὲν κατ' ἀλήθειαν, ἔφην, αἴτιον, δεῦρο σέο χάριν ἥκω, ξυντυχεῖν σοφῷ ἀνδρί· ἔχει δὲ πρόφασιν ἡ πατρὶς, ἧς πρεσβείην τελέω. Ὁ δὲ, ξενίῃ τοίνυν, φησὶ, τὰ πρῶτα κέχρησο ἡμετέρῃ. Πειρώμενος δ' ἐγὼ κατὰ πάντα τἀνδρὸς, καίπερ ἤδη μοι δήλου μὴ παρακόπτειν ἐόντος, Φιλοποίμενα οἶσθα,

scriberet. Itaque constiti tempus opportunum dum ipse cessaret exspectans. At ille non multo post, deposito impetu et stilo scriptorio, me accedentem aspexit et, salve, inquit, hospes. Et ego, tu quoque plurimum, inquam, Democrite, hominum sapientissime. Ille vero pudore suffusus, opinor, quod me nomine non compellasset, te vero, inquit, quonam nomine vocavero? Tui enim nominis ignoratio causa fuit, cur te hospitem appellarem. Hippocrates, inquam, medicus vocor. At ille, Asclepiadarum, inquit, nobilitas, tuaeque in arte medica sapientiae gloria crebris admodum hominum sermonibus ad nos pervenit. Quodnam vero te negotium, o amice, huc adduxit? Quin potius omissis omnibus consideto. Cernis enim istum non iniucundum foliorum acervum quam viridis sit et mollis et ad insidendum blandior invidia obnoxiis fortunae sellis. Cum vero consedissem, rursus inquit, privatim igitur an publicum animo agitans negotium huc venisti? eloquere aperte. Ad id enim te pro viribus adiuvabimus. Ego vero, ista sane vera causa est, huc tui gratia venio, ut te virum sapientem conveniam. Occasionem autem patria dedit, cuius legationem obeo. At ille, hospitio igitur primum nostro utere. Ego vero pertentans per omnia virum, etsi eum minime delirare iam mihi constaret, Philopoemenem, inquam, nosti, civem vestrum? Ille vero, maxime, in-

εἱστήκειν — ξεῖνε.] οὖν αὐτόθι vulg., sed αὐτόθι omm. mss. 13.; — λήξας τῆς φορῆς C. b.; — γράφειν pro γραφείου mss. 7.; — προσέβλεψε mss. 6.; — φησὶ προσιόντα sine καί C.; — ξεῖνε sec. m. in H. et alii tres, — ξένε cett.

κἀγὼ — προσηγορίας.] δέ pro γε mss. 5.; — γε om. unum; — σοφ. ἀνδρῶν J.; — ὅτι οὐνομαστὶ (ὀνομαστί mss. 10., οὔνομα H. b.) μὴ προεῖπε permulta mss.; ὅτι ὀνομαστὶ οὐ πρ. cod. χ.; — δ' ἔφη C.; — τίνα pro τί mss. 3.; — καθέωμεν C. J.; — ἄγνοια — προσαγορίας omm. D. K., in illo vero rest. al. m.; — ἦν omm. mss. 6.; — προφ. ἦν b.; — ἡ τοῦ ξένου (ξείνου mss. 4.) προσηγορία mss. 12.

ἱπποκράτης — ἰητρός.] ὄνομα mss. 5., οὔνομα unum.

ὁ δὲ — ἀφῖκται.] γε pro τε Ald., mss. 14.; — ὡς ἐμέ pro καὶ ἐς ἡμᾶς ἀφῖκται mss. 6.; ἀφικνεῖται C.

τί — θώκων.] τί δέ σε χρέος δεῦρ' ἤγαγεν, ἑταῖρε mss. 6.; τί δέ σε χρέος, ἑταῖρε, δεῦρο ἤγαγε J.; τί δέ σε χρέος, ἑταῖρε, δεῦρ' ἤγαγε sec. m. in H.; — κάθισον codd. 6., κάθισο b.; — ὁρᾷς codd. 8.; — mss. 6. τὸν οὕτως οὐκ ἀηδῆ φύλλων θημῶνα ὡς pro vulgato ὡς ἔστιν οὗτος οὐκ ἀηδὴς φύλλων θῶκος ἔτι; — οὐκ ἀηδὴς οὑτοσί J.; — οὐκ ἀειδὴς (al. m. ἀηδής) φύτων (al. m. φύλλων) θῶκος (al. m. θῆμος) χλοερός, in marg. ἐπιτερπὴς φύλλων θημών b.; — θῶκος φύλλων C.; — ἔτι om. C., ὅτι pro ἔτι mss. 6., ἅτε pro ἔτι Q.'; — χλωρὸς καί om. ms. unum; χλοερός mss. 5.; — μαλακός codd. 5.; — ἔστι καθίσαι pro ἐγκαθίσαι codd. 6.; — καὶ προσηνεστ. codd. 5.; — τῆς omm. mss. 7.; — ψυχῆς pro τύχης libri nonnulli. Equidem sex illorum mss. lectionem paululum mutatam recepi.

καθίσαντος — ἄν.] καθίσαντος οὖν J.; — πάλιν om. J., αὖθις pro vulgato πάλιν sec. m. in H., αὖτις b.; — ὧν τι libri aliquot; — διζ. πρ. codd. 8.; — δεῦρ' b.; — φράζεο vulg., φράζε mss. 4.; — ἡμέες b., ἡμεῖς vulg.; — δυνάμεθα K.; — ἄν omm. mss. 6.

κἀγὼ — τελέω.] αἴτιον om. unus ψ.; — ἕνεκεν σεῦ· δεῦρο γὰρ ἥκω σοὶ συντυχεῖν C. b.; — ἀνδρὶ σοφῷ codd. 5.

ὁ δὲ — ἡμετέρῃ.] τοίνυν φησί omm. libri nonnulli, solum φησί omm. alii.

πειρώμενος — κρήνην.] πειρεύμενος vulg., πειρώμενος mss. 6.; — δ' ἐγώ pro vulgato δὲ κἀγώ fert b., κἀγώ omm. mss. 6.; — δήλου Littr. cum mss. 14., καταδήλου vulg.; — ἐόντος mss. 4. omm.; — ἐνεόντος codd. 8. ferunt; — ὑμέ-

ἔφην, πολίτην ἐόντα ὑμέτερον; ὁ δὲ, καὶ μάλα εἶπε, εἰ τὸν Δάμωνος λέγεις, τὸν οἰκεῦντα παρὰ τὴν Ἑρμαΐδα κρήνην. Τοῦτον, εἶπον, οὗ καὶ τυγχάνω ἐκ πατέρων ἴδιος ξεῖνος· ἀλλὰ σὺ, Δημόκριτε, τῇ κρέσσονί με ξενίῃ δέχου, καὶ πρῶτόν γε τί τοῦτο τυγχάνεις γράφων φράζε. Ὁ δ' ἐπισχὼν ὀλίγον, περὶ μανίης, ἔφη. Κἀγὼ, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, φημὶ, εὐκαίρως γε ἀντιγράφεις πρὸς τὴν πόλιν. Ὁ δὲ, ποίην, φησὶ, πόλιν, Ἱππόκρατες; ἐγὼ δὲ, οὐδὲν, ἔφην, ὦ Δημόκριτε, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως προσέπεσε· ἀλλὰ τί περὶ μανίης γράφεις; Τί γὰρ, εἶπε, ἄλλο, πλὴν ἥ τις τε πέλει καὶ ὅκως ἀνθρώποισι ἐγγίγνεται καὶ τίνα τρόπον ἀπολωφέοιτο· τά τε γὰρ ζῶα ταῦτα ὁκόσα, ἔφη, ὁρῇς, τούτου μέντοι γε ἀνατέμνω εἵνεκα, οὐ μισέων θεοῦ ἔργα, χολῆς δὲ διζήμενος φύσιν καὶ θέσιν· οἶσθα γὰρ ἀνθρώπων παρακοπῆς ὡς αἰτίη ἐπιτοπουλὺ αὕτη πλεονάσασα, ἐπεὶ πᾶσι μὲν φύσι ἐνυπάρχει, ἀλλὰ παρ' οἷς μὲν ἐλάσσων, παρ' οἷς δέ τι πλέων· τῇ δ' ἀμετρίῃ αὐτῆς νοῦσοι τυγχάνουσι, ὡς ὕλης ὁτὲ μὲν ἀγαθῆς, ὁτὲ δὲ φαύλης ὑποκειμένης. Κἀγὼ, νὴ Δία, ἔφην, ὦ Δημόκριτε, ἀληθέως γε καὶ φρονίμως λέγεις, ὅθεν εὐδαίμονά σε κρίνω τοσαύτης ἀπολαύοντα ἡσυχίης· ἡμῖν δὲ μετέχειν ταύτης οὐκ ἐπιτέτραπται. Ἐρεομένου δὲ διὰ τί, ὦ Ἱππόκρατες, οὐκ ἐπιτέτραπται; ὅτι, ἔφην, ἢ ἀγροὶ, ἢ οἰκίη, ἢ τέκνα, ἢ δάνεια, ἢ νοῦσοι, ἢ θάνατοι, ἢ δμῶες, ἢ γάμοι, ἢ τοιαῦτά τινα τὴν εὐκαι-

quit, si Damonis filium dicis, cuius aedes sunt iuxta fontem Hermaïda? Illum ipsum, inquam, cuius antiquus sum et peculiaris hospes. Tu vero, Democrite, potiore me hospitio excipito, inprimisque quidnam dic scribas. Ille vero paulum moratus, de insania, inquit. Tum ego, Iuppiter Rex, inquam, peropportune sane contra civitatem scribis. At ille quam civitatem, inquit, Hippocrates? Nihil, inquam, o Democrite, sed nescio quo modo mihi excidit. Sed quid de insania scribis? Quidnam vero, inquit, aliud quam quid sit, et quomodo hominibus innascatur et quanam ratione allevetur. Haec enim, inquit, quae vides animantia huius certe rei gratia reseco, minime dei opera odio prosequens, sed bilis naturam et sedem inquirens. Nosti enim quod haec, ubi redundarit, ut plurimum hominum insaniae causa est. In omni quidem natura inest, sed in aliis quidem paucior, in aliis vero copiosior. Huius autem immoderantia morbi exsistunt, velut materia, partim quidem bona, partim vero mala subiecta. Tum ego, per Iovem, inquam, o Democrite, vere et sapienter ais. Perinde te beatum iudico, qui tanta quiete frueris, cuius participes esse nobis non liceat. At eo interrogante, cur, Hippocrates, non liceat? Quod, inquam, aut agri, aut res familiaris, aut liberi, aut aes alienum, aut morbi, aut mortes, aut servi, aut nuptiae, aut eiusmodi quaedam huius opportunitatem nobis rescindant. Tum sane vir ille in solitam affectionem dilapsus et abunde in risum effusus

τερον ἐόντα b.; — ἔφη pro εἶπε mss. 4.; — εἰ τὸν Δ. mss. 6.; — vulgo εἰ om.; — tum τὸν Δάμωνος λέγεις υἱόν cett., e quibus υἱόν abieci; — οἰκέοντα codd. 3.

τοῦτον — φράζε.] ὧ pro οὗ mss. 6.; — ξεῖνος pauci codd., ξένος vulg.; — φίλιος in H. supra ἴδιος; — κρέσσονι mss. 3.; — τί ἦν τοῦτο, ὃ γράφων τυγχάνεις mss. 7.; — τί ἦν τοῦ ὃ γράφεις C.; — φράζεο sec. m. in H.

κἀγὼ — γράφεις.] ὡς εὐκαίρως sine γε cod. τ.; — εὐκαίρως sine γε J.; — ἀντιγράφοις J.; — ἐγὼ μὲν οὐδέν cod. χ.; — οἶδα cod. τ.; — ἔφην post ἴσως inserit b.; — προὔπεσεν mss. 9., προὔπεσον mss. 6. et Littr., προσέπεσε vulgata, de qua non discedendum videtur

τί — ὑποκειμένης.] πλήν omm. mss. 6.; — ἥ τις τε εἴη vulg., sed πέλει pro εἴη mss. 6.; sequens καί e vulg. exciderat, dedit e mss. 13. Littr.; — ἐγγίγνεται mss. 2., ἐγγίνεται vulg.; — ἀπολοφέοντα vulg., recte scriptum dedit Littr. e mss. 6.; alia ἀπόλοιτο, unum ἀπαλειφέοιτο (sic); — τὰ γάρ sine τε ms. 4.; — ταῦτα omm. D. G.; — ἔφη ταῦτα ὁκόσα C. b.; — ἔφη ὁκόσα mss. 6.; — ὁρᾷς mss. 3.; — ἕνεκα (εἵνεκα codd. 3.) ἀνατ. mss. 7.; — ἐπὶ τὸ πουλύ C., unde Ionismum recepi; — ἐπὶ πάσῃ μέν vulg., emendavit Littr. e multis codd.; — ἔλαττον vulg., ἐλάσσων mss. 4.; — δ' ἔστι pro δέ τι C. b.; — τισι mss. 6.; — πλέον vulg., sed πλείων mss. 6., πλέων b.; — πλείω C.; — ἡ δ' ἀμετρίη vulg., ἡ δὲ ἀμετρία mss. 3.; equidem de meo dativum repono; — φλαύρης b.

κἀγὼ — ἐπιτέτραπται.] δι' ἔφην mss. 5.; — τε καί pro γε καί mss. 6.; — βάζεις b.; sed al. m. λέγεις; — ἀπολ. τοσαύτ. mss. 6.; — ἐπιτρέπεται b.

ἐρεομένου — ὑποτάμνεται.] ἐρομένου mss. 5.; — διότι C.; — ὦ omm. mss. 6.; — ἀγροικίη pro ἀγροὶ ἢ οἰκίη Ald., mss. 5.; — ἀποικίη codd. 6.; — γάμος vulg., plur. num. revocavit Littr. ex edd. antt., mss. 15.; — εὐκαιρίην ἡμῶν ὑποτέμνεται vulg., ἡμῶν omm. mss. 14., Littr.; — ὑποτάμνεται Ionice C.

ρίην ὑποτάμνεται. Ἐνταῦθα δὴ ὁ ἀνὴρ εἰς τὸ εἰωθὸς κατηνέχθη καὶ μάλα ἀθρόον τι ἀνεκάγχασε καὶ ἐπετώθασε, καὶ τὸ λοιπὸν ἡσυχίην ἦγε. Κἀγὼ, τί μέντοι, Δημόκριτε, ἔφην, γελᾷς; πότερον τὰ ἀγαθὰ, ὧν εἶπον, ἢ τὰ κακά; ὁ δὲ ἔτι μᾶλλον ἐγέλα καὶ ἄποθεν ὁρεῦντες οἱ Ἀβδηρῖται, οἱ μὲν τὰς κεφαλὰς ἑωυτῶν ἔπαιον, οἱ δὲ τὰ μέτωπα, οἱ δὲ τὰς τρίχας ἔτιλλον· καὶ γὰρ, ὡς ὕστερον ἔφησαν, πλεονάζοντι παρὰ τὸ εἰωθὸς τῷ γέλωτι ἐχρήσατο. Ὑποτυχὼν δ' ἐγὼ, ἀλλὰ μὴν, ἔφην, σοφῶν ἄριστε, Δημόκριτε, ποθέω γὰρ αἰτίην τοῦ περί σε πάθεος καταλαβέσθαι, τίνος εἵνεκα ἄξιος ἐφάνην ἐγὼ γέλωτος, ἢ τὰ λεχθέντα; ὅκως μαθὼν παύσομαι τῆς αἰτίης, ἢ σὺ ἐλεγχθεὶς διακρούσει τοὺς ἀκαίρους γέλωτας. Ὁ δὲ, Ἡρακλεῖς, ἔφη, εἰ γὰρ δυνήσει με ἐλέγξαι, θεραπείην θεραπεύσεις, οἵην οὐδεὶς οὐδεπώποτε, ὦ Ἱππόκρατες. Καὶ πῶς οὐκ ἐλεγχθείης, ἔφην, ὦ ἄριστε, ἢ οὐκ οἴει ἄτοπός γε εἶναι γελῶν ἀνθρώπου θάνατον, ἢ νοῦσον, ἢ παρακοπὴν, ἢ μανίην, ἢ μελαγχολίην, ἢ σφαγὴν, ἢ ἄλλο τι χεῖρον; ἢ τοὔμπαλιν γάμους, ἢ πανηγύριας, ἢ τεκνογονίην, ἢ μυστήρια, ἢ ἀρχὰς καὶ τιμὰς, ἢ ἄλλο τι ὅλως ἀγαθόν; καὶ γὰρ ἃ δέον οἰκτείρειν γελᾷς, καὶ ἐφ' οἷσι ἥδεσθαι χρὴ, καταγελᾷς τούτων, ὥστε μήτε ἀγαθὸν, μήτε κακὸν παρὰ σοὶ διακεκρίσθαι. Ὁ δὲ, ταῦτα μὲν, ἔφη, εὖ λέγεις, ὦ Ἱππόκρατες, ἀλλ' οὐκ οἶσθά πω τοῦ ἡμετέρου γέλωτος τὴν αἰτίην, μαθὼν δ' εὖ οἶδ' ὅτι κρέσσονα τῆς

est et vehementius irrisit, ac de cetero quievit. At ego, quid sane, Democrite, inquam, rides? num de bonis an de malis, quae dixi? Ille vero etiam magis ridebat. Quod procul videntes Abderitae partim quidem capita, partim vero frontem caedebant, quidam etiam capillos evellebant. Nam, quemadmodum postea narrabant, copiosiore quam solitus esset risu usus fuerat. Tum ego, at vero sapientum optime, Democrite, huius enim tui affectus causam deprehendere cupio, quare tibi risu dignus visus sum, aut ea quae dicta sunt? ut hoc cognito, causa desistam, vel tu reprehensus inopportunos hos risus summoveas. Tum ille, si, me hercule, inquit, redarguere me poteris, curationem, Hippocrates, qualem nullus unquam feceris. Et quomodo, inquam, optime, reprehensione dignus non videaris, aut te absurdum non esse putas, si hominum mortem rides, aut morbum, aut dementiam, aut insaniam, aut melancholiam, aut caedem, aut quid peius? aut contra nuptias, aut conventuum celebritates, aut liberorum natales, aut mysteria, aut magistratus, aut honores, aut aliud quid prorsus bonum? Quae enim commiseratione digna sunt rides et de quibus laetari oporteat, ea etiam derides, adeo uti apud te neque boni, neque mali ullum sit discrimen. At ille, recte quidem dicis, Hippocrates, verum risus nostri causam nondum nosti, quam cum didiceris, certus sum quod meum risum meliorem curationem pro tua legatione patriae tibique

ἐνταῦθα — ἦγε.] δέ pro δή C.; — εἰωθὸς πάθος vulg., sed πάθος omm. mss. 5., in quorum duobus rest.; — κατενέχθη C.

κἀγὼ — ἐχρήσατο.] καὶ ἐγώ mss. 5.; — μέντοι γε J.; — ὦ δημ. H. al. m., b.; — ἔφην ὦ δημ. mss. 5.; — γελῆς C. b., καταγελᾷς cod. χ.; — τἀγαθά codd. 6.; — φλαῦρα al. m. in H., prima vero κακά, contra φλαῦρα pr. m. b. κακά secundâ; — δ' ὁρέοντες b., ὁρῶντες codd. 4.; — οἱ μὲν — ἔτιλλον post ἐχρήσατο infert C.; — αὐτέων Littr., ὠυτέων b., αὐτῶν alii, αὐτῶν vulg.; — τρίχας αὐτῶν mss. 5.; — ἔφασαν codd. 7.; — ἐχρ. τῷ γελ. C. b.: — κατηνέχθη καὶ μάλ' ἀθροῦν τι (τι om. o.) ἐχρήσατο τῷ γέλωτι mss. 6.

ὑποτυχὼν — γελῶτας.] δὲ ἐγώ mss. 3.; — ἔφην ἀλλὰ μήν mss. 6.; μέν vulg.. μήν mss. 8., Littr.; — ἐφάνην ἐγὼ γέλωτος ἄξιος b., ἐγὼ γελ. ἐφ. C.; — post γέλωτος ferunt αὐτός mss. 6.; — λαληθέντα codd. 5.; — post ὅκως ferunt ἢ mss. 5.; — παύσωμαι vulg., παύσομαι Littr. cum codd. 2.; — διακρούσῃ cett.

ὁ δὲ — ἱππόκρατες.] δυνήσῃ cett.; — θεραπηΐην b. pr. m.; — οἵην οὐδένα οὐδεπ. vulg.. οἵην οὐδένα πώποτε in marg. ἣν οὐδέποτε οὐδένα b., οὐδ' ἄνευ pro οὐδένα K., πώποτε mss. 5.; equidem οὐδείς de coniectura dedi; — ὦ omm. mss. 3.

καὶ — διακεκρίσθαι.] ἐλεγχθήσῃ apparet in paucis mss.; — οἴῃ vulg., οἶσθα mss. 6.; — τις pro γε J.; — θαν. ἀνθρ. codd. 6.; — ἢ μελ. ἢ μαν. iidem; — χέρειον mss. 4.; — ἢ καὶ τιμάς vulg., sed ἤ omm. mss. 6., καί omm. 8. alia: — ἄλλο τι πᾶν sec. m. in H. b., voluerunt, puto, ἀλλ' ὅ τι πᾶν ἀγ.; πᾶν ὅλως ὄνομα pro ἄλλο τι ὅλως mss. 6.; — γελῆς cod. b.; — καταγελῆς C. b.; — ὡς μήτε J.

ὁ δὲ — δ' οἰκεῦντες.] εὖ ἔφη C. b.; — ἔφη omm. codd. 5.; — ὦ omm. codd. 3.; — ἢ γάρ pro ἀλλ' mss. 6.; — πως unus cod. ω.; — τοῦ ante ἡμετέρου omm codd. 6.; — δέ mss. 2.: — ἀντιφροντισάμενος mss. 4.; — ἀποίσῃ codd.

πρεσβείης ἀντιφορτισάμενος ἀποίσεις θεραπείην τὸν ἐμὸν γέλωτα τῇ πατρίδι, καὶ σεωυτὸν καὶ τοὺς ἄλλους δυνήσει σωφρονίζειν· ἀνθ' ὧν ἴσως κἀμὲ διδάξεις ἰητρικὴν ἀμοιβηδὸν, γνοὺς ὅσῃ σπουδῇ περὶ τὰ ἀσπούδαστα, φιλοτιμούμενοι πρήσσειν τὰ μηδενὸς ἄξια, πάντες ὤνθρωποι τὸν βίον ἀναλίσκουσι, γελώτων ἄξια διοικεῦντες. Ἐγὼ δὲ, λέγε, φημὶ, πρὸς θεῶν, μήκοτε γὰρ διαλανθάνῃ ἅπας ὁ κόσμος νοσέων, καὶ οὐκ ἔχῃ ὅκου διαπέμψεται πρεσβείην πρὸς θεραπείην· τί γὰρ ἂν εἴη ἔξω αὐτοῦ; ὁ δ' ὑπολαβὼν, πολλαί γε, φησὶ, ἀπειρίαι κόσμων εἰσὶ, Ἱππόκρατες, καὶ μηδαμῶς, ἑταῖρε, κατασμικρολόγει πλουσίην τὴν φύσιν ἐοῦσαν. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔφην, Δημόκριτε, διδάξεις ἐν ἰδίῳ καιρῷ, εὐλαβέομαι γὰρ μή κως καὶ τὴν ἀπειρίην διεξιὼν γελᾶν ἄρξει· ἴσθι δὲ νῦν περὶ τοῦ σέο γελῶτος τῷ βίῳ λόγον δώσων. Ὁ δὲ μάλα τρανὸν ἐπιδών μοι, δύο, φησὶ, τοῦ ἐμοῦ γέλωτος αἰτίας δοκέεις, ἀγαθὰ καὶ φαῦλα· ἐγὼ δὲ ἕνα γελῶ τὸν ἄνθρωπον, ἀνοίης μὲν γέμοντα, κενεὸν δὲ πρηγμάτων ὀρθῶν, πάσῃσι ἐπιβουλῇσι νηπιάζοντα, καὶ μηδεμιῆς ἕνεκεν ὠφελείης ἀλγέοντα τοὺς ἀνηνύτους μόχθους, πείρατα γῆς καὶ ἀορίστους μυχοὺς ἀμέτροισι ἐπιθυμίῃσι ὁδεύοντα, ἄργυρον τήκοντα καὶ χρυσὸν, καὶ μὴ παυόμενον τῆς κτήσιος ταύτης, αἰεὶ δὲ θορυβεύμενον περὶ τὸ πλέον, ὅκως αὐτὸς ἐλάσσων γένηται· καὶ οὐδὲν αἰσχύνεται λεγόμενος εὐδαίμων, ὅτι χάσματα γῆς ὀρύσσει δεσμίων χερσὶ, ὧν οἱ μὲν ὑπὸ σομφῆς ἐπιπεσούσης τῆς γῆς ἐφθάρησαν, οἱ δὲ πολυχρονιωτάτην ταύτην ἔχοντες τὴν ἀνάγκην ὡς ἐν πατρίδι τῇ κολάσι παραμένουσι, ἀργύριον καὶ χρυσίον μαστεύοντες,

ipsi vicissim reportabis, qua etiam alios prudentiores reddere poteris; pro quibus fortasse me etiam medicinam contra docueris; ubi cognoveris quanto studio omnes homines ad ea, quae negligenda sunt et nullius pretii facienda, contendant et in his, quae risu digna sunt, consectandis vitam consumant. Tum ego, dic per Deos, inquam, vereor enim ne totus mundus se aegrotare ignoret, neque habeat unde sui curationem legatione accersat. Quid enim extra eum esse potest? Quo audito, multae, inquit, sunt, Hippocrates, mundorum infinitates, nolique, amice, naturam divitem ut parvam existimare. Sed haec, Democrite, inquam, suo tempore docebis. Vereor enim ne si quando infinitatem percensueris, ridere incipias. Nunc vero de tuo risu in vita reddendam esse tibi rationem puta. At ille admodum perspicue in me intuens, duas, inquit, mei risus causas existimas, bona et mala. At ego unum hominem rideo, amentia quidem refertum, recte factis vacuum, in omnibus consiliis pueriliter agentem, nullius utilitatis gratia immensos labores tolerantem, terrae sinus et infinitos recessus immoderatis cupiditatibus pervadentem, argentum et aurum liquantem, neque de horum acquisitione desistentem, sed semper de copia augenda sollicitum, ut ipse eorum servus fiat; neque eum pudet beatum appellari, quia terrae hiatus effodit per manus captivorum, quorum alii a terra rara ipsis illabente intereunt, alii, diutissime hac necessitate detenti, in supplicio tanquam in patria permanent, aurum et argentum quaerentes, pulveris vestigia et ramenta pervestigantes, arenam aliam aliunde colligentes, et terrae venas exscindentes ad opulentiam

7.; — *καὶ ἑωυτέῳ* vulg., *ἑαυτόν* codd. 5., *σεαυτόν* unus *τ*; itaque *σεωυτόν* scripsi; — *οἵην σπουδήν* mss. 6., *ὅσην σπουδήν* cod. b.; — post *βίον* ferunt *ἀχρήστως* mss. 6.; — *ἄξ. γελ.* unus cod. ψ.

ἐγὼ — ἐοῦσαν.] *λέγε φημί* C. b., vulgo *φ. λ.*, sed *λέγω* pro *λ. φ.* mss. 3.; — *μήποτε* vulg., sequor b.; — *γάρ* om. *τ*.; — *διαλανθάνει* vulg., *διαλανθάνῃ* C. J. *τ*.; — *νοσέων πᾶς ὁ κόσμος* mss. 6.; — *ἔχει* cett., *διαπέμψηται* vulg., sequor C.; — *θεραπηΐην* pr. m. in b.; — *εἴη* om. cod. C.; — *δὲ ὑπολ.* mss. 3.; — *γε* om. J.; — *εἰσί* omm. D. K.; — *ὦ ἱππ.* mss. 4.; — *ὦ ἑταῖρε* b.; — *τὴν φ. πλουσίην* J.

ἀλλὰ — δώσων.] *μέν* dedit Littr. e codd. 15., vulgo om.; — *ὦ δημ.* codd. 6.; — *δέ* pro *γάρ* codd. 6.; — *κως* codd. 6., *πως* vulgo; — *γελῆν* libri 8.; — *τοίνυν* pro *δὲ νῦν* mss. 6.; — *σοῦ* codd. omnes Littréi; *δώσων λόγον* cod. ψ.

ὁ δὲ — ὑβρίζοντες.] *τρηχὺ*, *τραχύ* codd. nonnulli pro *τρανόν*; — *ἀπιδών* vulg., sec. m. in H. et Littr. *ἐπιδών*; — *μοι* Littr. cum mss. 12., *με* vulg.; — *ἔφη* D. K.; — *τοῦ ἐμοῦ φησι* J.; — *τοῦ μοῦ* codd. 5., *μου* C. *τ*.: — *φλαῦρα* codd. 7.; *δέ* post *ἐγώ* omm. codd. 5.; — *καὶ ὁ δὲ γελῶ τὰ ἀνθρώπου* D., H. cum *φησί* post *δέ*, quod in I. al. m. scriptum, K.; — *ναί· ὁ δὲ γελῶ* Q.'; — *γελῶ τὰ ἀνθρώπου*

ἴχνη κόνιος καὶ ψήγματα ἐρευνῶντες, ψάμμον ἄλλην ἀλλαχόθεν ἀγείροντες καὶ τὰς τῆς γῆς Φλέβας ἐκτάμνοντες, ἐς περιουσίην αἰεὶ βωλοκοπέοντες, ποιέοντες ἐκ γῆς τῆς μητρὸς πολεμίην γῆν, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐοῦσαν καὶ θαυμάζουσι καὶ πατέουσι· ὅσος γέλως. ἐπιμόχθου καὶ κρυφίης γῆς ἐρῶσι τὴν Φανερὴν ὑβρίζοντες. Κύνας ὠνεῦνται, οἱ δ' ἵππους, οἱ δὲ χώρην πολλὴν περιορίζοντες ἰδίην ἐπιγράφουσι καὶ πολλῶν ἐθέλοντες δεσπόζειν οὐδὲ ἑωυτῶν δύνανται· γαμεῖν σπεύδουσι, ἃς μετ' ὀλίγον ἐκβάλλουσι, ἐρῶσι, εἶτα μισέουσι, μετ' ἐπιθυμίης γεννῶσι, εἶτ' ἐκβάλλουσι τελείους. Τίς ἡ κενὴ σπουδὴ καὶ ἀλόγιστος, μηδὲν μανίης διαφέρουσα; πολεμοῦσι ἔμφυλον, ἠρεμίην οὐχ αἱρετίζοντες· ἀντενεδρεύουσι βασιλέας, ἀνδροφονέουσι, γῆν ὀρύσσοντες ἀργύριον ζητοῦσι, ἀργύριον εὑρόντες γῆν ἐθέλουσι πρίασθαι, ὠνησάμενοι γῆν καρποὺς πιπρήσκουσι, καρποὺς ἀποδόμενοι πάλιν ἀργύριον λαμβάνουσι. Ἐν ὅσῃσι μεταβολῇσι εἰσὶ, ἐν ὅσῃ κακίῃ· οὐσίην μὴ ἔχοντες οὐσίην ποθέουσι, ἔχοντες κρύπτουσι, ἀφανίζουσι. Καταγελῶ ἐφ' οἷσι κακοπρηγεῦσι, ἐπιτείνω τὸν γέλωτα ἐφ' οἷς δυστυχέουσι, θεσμοὺς γὰρ ἀληθείης

parandam semper glebas scindentes et terram matrem hostilem facientes, eamque unam et eandem semper tum admirantur, tum calcant. Quantum vero rideri debet, quod cum labore partam latentem terram amant, apertam contumelia afficiunt. Canes emunt, quidam etiam equos, quidam vero multa circumscripta regione, eam sibi adscribunt, et cum multis dominari velint, sibi ipsi imperare nequeunt. Uxores ducere cupiunt, quas paulo post repudiant, amant, deinde odio prosequuntur, cum cupiditate liberos suscipiunt, deinde eos adultos abdicant. Quodnam hoc inane studium et rationis expers, nihilque ab insania discrepans? Bellum intestinum gerunt, quietem optabilem non ducentes, regibus vicissim insidias tendunt, homines necant, defossa terra argentum investigant, argento reperto terram emere cupiunt, terra empta fructum divendunt, fructibus divenditis rursus argentum capiunt. Quibus mutationibus et quantis vitiis obnoxii! Cum opes non habeant, eas expetunt, si habent, abscondunt, dissipant. Eorum res adversas derideo, verum infortunia intento risu excipio. Veritatis enim instituta violant, contentionis studio hostiles inter se rixas habent. Cum fratribus vero, pa-

Ald.; — *μέν* post *ἀνοίης* omm. codd. 8.; — *ὀρθῶς* om. J.; — *ἀνύοντα* pro *ἀλγέοντα* mss. 6.: — *ἀνηνίστους πόνους καὶ μόχθους* b.; — *ἀμετρίῃσιν ἐπιθυμίης* codd. 6., *ἀμετρίης ἐπιθυμίη* alii; — *τήκοντα* Littr. cum mss. 16., quorum unum D. al. m. *κτῶντα*, vulgo *κτίζοντα*; — *αἰεὶ δή* K.; — *ὅκως αὐτὸς ἐλάσσων μὴ γένηται* vulg., in quibus *αὐτοῦ* ex cod. *τ*. Littréus, *αὐτός* om. C., *ἔλαττον* C. b., *μή* omm. mss. 12; et vero negatio omnino omittenda, et vulgatum *αὐτός* servandum; nota est formula *ἐλάσσων χρημάτων γίγνεσθαι*! Tum *χάσμα τῆς γῆς* vulgo, veram lect. dedit Littr. e mss. 14.; *χάσματα ὑπὸ γῆς* Q.'; — *δεσμίων* Littr. cum mss. 14.; *διζήμενος* vulg.; — *ἐπιπιπτούσης* vulg., *πιπτούσης* mss. 5., *πεσούσης* Vatt. Foësii, *ἐπιπεσούσης* C. b., Littr.; — *τῆς γῆς* omm. D. K.; — *πολυχρονίως* (*πολυχρονίω* D. al. m., *πολυχρονίως* J., *πολλῷ χρόνῳ* Littr. cum codd. 6.) *ταύτην* (*πολυχρονιωτάτην* pro *π. ταύτην ἐχ. τήν* C.) vulg.; vides quid ipse receperim; — *καταμένουσιν* libri 6.; — *ἄργυρον* et *χρυσόν* nonnulla mss.; — *μαστεύοντες* omm. Ald., F. G., pr. m. in H., I. J.; — *ψῆγμα* cod. *ψ*., *ῥήγματα* C.; — *ἀνερευνῶντες* J.; — *ἐγείροντες* vulg., *ἀγειρ.* Littr. e multis mss., *ἐγείραντες* Ald.; — *τὰς γῆς Φλέβας* sec. m. in H. b.; *τῆς γῆς Φλέβας* vulg., *τῆς* omm. codd. 6.; ego *τάς* et *τῆς* recipio; — *ἐκτάμνοντες* solus b. sec. m.; — vulgo *βωλοποιέοντες* (s. *βωλοποιεῦντες*) *ἐκ γῆς*. Schneiderus *βωλοκοπεῦντες* emendavit, Littr. recte, uti opinor, *βωλοκοπεῦντες, ποιέοντες ἐκ* dedit; — *γῆς* omm. Ald., Parr. 7., *τοῦ* omm. alii sex; — pro *καὶ τὴν αὐτήν* ferunt *τὴν δὲ μίην* mss. 3., quam lectionem cum vulgata coniungo; — *καὶ θαυμάζοντες* (*θαυμάζουσι* H. alia m., aliique) *πατοῦσι* (*πατέουσι* sec. m. in H., b.) vulg., textum dedi quemadmodum Littr.; — *ἐπὶ μόχθου* vulg., *ἐπιμόχθου* codd. 4., Lind., Littr.; — *καὶ τὴν Φ. ὑβρίζουσι* mss. sex.

κύνας — τελείους.] *ὠνέονται* codd. 3.; — *δέ* plene mss. 2.; — *μάλα πολλήν*, al. m. *πάνυ π.* b.; — *πολλῆς* vulg., *πολλῶν* H. sec. m. aliique 7.; — *οἱ δὲ αὐτέων* vulg., sunt tamen libri, qui veram lect. habent; — *ἐκβεβλήκασι* codd. sex; — *ἵνα μισῶσι* cod. *ψ*.; — *ἐρῶσι* pro *γεννῶσι* K.; — *τεκνοῦσιν* mss. 6.; — *εἶτα ἐκβ.* codd. 3.; — *τελείως* mss. sex.

τίς — λαμβάνουσι.] *κενοσπουδίη καὶ ἀλογισμός* in marg. b.; — *διαφέρουσι* J.; — *ἔμφυλα* mss. 6.; — *αἱρετίζουσι* mss. 6.; — *αὐτ' ἐνεδρεύουσι* cod. o., *ἀντενεδρεύουσι* C.; — *βασιλῆας* mss. 4.; — *ἄργυρον* codd. 4.; — pro *ζητοῦσι* ferunt *αἰτοῦσι* D. K.; — *ἄργυρον* cod. *ω*.; — *θέλουσι* codd. 3.; — *πιπράσκουσι* vulg., per *η̄* C. b.; — *ἀποδιδόμενοι* libri 2.; *ἀποδεχόμενοι* Ald.; — *μεταλαμβάνουσι* mss. 6.

ἐν — ἀφανίζουσι.] alterum *ἐν* omm. codd. 4.; — *πολιτείας* infert post *κακίῃ* cod. *τ*.; — *πολιτείης* pro *οὐσίην* mss. 2.; — *ποθέοντες* Ald., codd. 3.; — *ἔχειν κρύπτουσι εὑρόντες* J.; — ante *ἀφανίζουσι* ferunt *ἤ* H. al. m., b.

καταγελῶ — μισεῦσι.] *κακοπραγέουσι* vulg., *κακοπρηγεῦσι* C. b.; — *Φιλονεικ.* om. K.; — *ἔχθρῃ* codd. *σ*. *ψ*., *ἔχθρην* vulg., *ἔχθρῃ* Littr.; — *ἔχοντες* C. pro *ἔχουσι*; — *μετὰ δὲ ἀδελφῶν* vulg., *δέ* omisit et Ionismum dedit Littr.

παραβεβήκασι, φιλονεικέοντες ἔχθρῃ πρὸς ἀλλήλους, δῆριν ἔχουσι μετὰ ἀδελφεῶν καὶ τοκήων καὶ πολιτέων καὶ ταῦτα ὑπὲρ τοιούτων κτημάτων, ὧν οὐδεὶς θανὼν δεσπότης ἐστὶ, ἀλληλοκτονέουσι, ἀθεσμόβια φρονεῦντες φίλων καὶ πατρίδων ἀπορίην ὑπερορέουσι, πλουτίζουσι τὰ ἄναξια καὶ τὰ ἄψυχα, ὅλης τῆς οὐσίης ἀνδριάντα ὠνέονται, ὅτι δοκέει λαλεῖν τὸ ἄγαλμα, τοὺς δὲ ἀληθέως λαλέοντας μισεῦσι. Τῶν μὴ ἰδίων ἐφίενται· καὶ γὰρ ἤπειρον οἰκεῦντες θάλασσαν ποθέουσι καὶ πάλιν ἐν νήσοισι ἐόντες ἠπείρων γλίχονται, καὶ πάντα διαστρέφουσι ἐς ἰδίην ἐπιθυμίην. Καὶ δοκέουσι μὲν ἐν πολέμῳ ἀνδρίην ἐπαινέεσθαι, νικῶνται δὲ καθ' ἡμέρην ὑπὸ τῆς ἀσελγείης, ὑπὸ τῆς φιλαργυρίης, ὑπὸ τῶν παθέων πάντων, ἃ νοσέουσι. Θερσῖται δ' εἰσὶ τοῦ βίου πάντες. Τί δὲ τὸν ἐμὸν, Ἱππόκρατες, ἐμέμψω γέλωτα; οὐ γὰρ αὐτός τις τῆς ἰδίης ἀνοίης, ἀλλὰ ἄλλος ἄλλου καταγελᾷ, οἱ μὲν τῶν μεθυόντων, ὅταν αὐτοὶ δοκέωσι νήφειν, οἱ δὲ τῶν ἐρώντων, χαλεπωτέρην νοῦσον νοσεῦντες αὐτοὶ, οἱ δὲ τῶν πλεόντων, ἄλλοι δὲ τῶν περὶ γεωργίην ἀσχοληθέντων· οὐ ξυμφωνέουσι γὰρ οὔτε τῇσι τέχνῃσι, οὔτε τοῖσι ἔργοισι. Ἐγὼ δὲ, ταῦτα μὲν, ἔφην, κρήγυα, Δημόκριτε, οὐδ' ἄλλος τις ἂν εἴη λόγος ἁρμοδιώτερος ἐξαγγέλλων ταλαιπωρίην θνητῶν· ἀλλ' αἱ πρήξιες νομοθετέουσι τὴν ἀναγκαίην, οἰκονομίης τε εἵνεκα καὶ ναυπηγίης καὶ τῆς ἑτέρης πολιτείης, ἐν ᾗ χρεὼν εἶναι τὸν ἄνθρωπον· οὐ γὰρ εἰς ἀργίην αὐτὸν ἡ φύσις ἐγέννησε· ἐκ τούτων δὲ πάλιν φιλοδοξίη χυθεῖσα ἔσφηλε πολλῶν ὀρθογνώ-

rentibus et civibus mutuas caedes exercent, idque pro iis possessionibus, quarum nemo post mortem dominus esse potest. Iniustam vitam consectantes amicorum et patriae inopiam despiciunt, indigna et inanimata divitiarum loco habent, pro universis facultatibus statuam mercantur, quod simulacrum loqui videatur, eos vero, qui vere loquuntur, odio habent. Res alienas expetunt; in continente habitantes maritima expetunt, rursusque insulas tenentes continentem affectant, cunctaque in suam propriam cupiditatem pervertunt. Et in bello quidem virtutem laudari aequum censent, at in dies a libidinum indulgentia et avaritia vincuntur et affectibus omnibus, quibus laborant. Thersitis autem vitam omnes referunt. Qua vero in re risum meum Hippocrates reprehendisti? Neque enim quisquam suam, sed alter alterius amentiam deridet, hi quidem ebrios, cum ipsi sibi sobrii videantur, alii amantes, cum ipsi graviore morbo laborent, hi vero navigantes, alii agriculturae deditos. Neque enim artibus, neque operibus inter se consentiunt. Tum ego, haec quidem, inquam, vera sunt, Democrite, neque alia quaepiam oratio ad convincendam mortalium miseriam commodior esse possit; verum ipsae actiones hanc necessitatem veluti decreto quodam imponunt, ad rei domesticae dispensationem, navium fabricationem et reliquam rei publicae administrationem, in qua versari hominem oportet. Neque enim ad inertiam eum natura procreavit. Ex his vero rursus late sparsa ambitio multorum recte sentientem animum aberrare coëgit, qui ad omnia velut

e mss. nonnullis; — τοκέων mss. 5.; — φρονέοντες H. al. m., b.; πατέρων pr. m. in b.; — ὑπερορέουσι b., ὑπερορῶσι vulg.; — ἀνδριάντα vulg., ἀνδριάντας multi codd., Littr.; — λέγοντας pro λαλέοντας mss. 5.; — μισέουσι codd. 2.

τῶν — ἐπιθυμίην.] τῶν γὰρ μή vulg., γάρ omm. codd. 4., Littr.; — μὴ ἰδίων vulg., ἰδίων mss. 3., ἰδέων cod. C.; mihi ἰδίων veram lect. referre videtur; — οἰκέοντες mss. 3.; — κάρτα θάλασσαν ἐπιθ. H. al. m., b.; — ἤπειρον vulg., ἠπείρων mss. 7.

καὶ — νοσέουσι.] ἀνδρείην vulg., ἀνδρίην codd. 4.; — ἐπαινέσαι mss. 5.; — τῆς φιλαργυρίης J., Littr.; — τῆς om. vulg., dedit Littr.; — ἀπάντων mss. 3.; — ἃ ante νοσέουσι om. vulg., dedit Littr. e mss. 6.; — νοσεύει C., i. e. νοσεῦσι.

θερσῖται — πάντες.] δέ codd. 2.

τὸ δὲ — ἔργοισι.] γελ. ἐμέμψω J.; — αὐτός τις J., Littr., vulgo τις om., αὐτοί sine τις C., sec. m. in H., alii 5.; — ἀλλ' ἄλλος b.; — καταγελῆται vulg., καταγελῇ C., καταγελᾷ codd. 5., Littr.; — χαλεπωτέρην ἑτέρην b.; — νοσέοντες H. al. m., mss. 3.; — συμφωνεῦσι C. b.; — ταῖς τέχναις οὔτε τοῖς ἔργοις vulg., sed τέχναισιν οὔτε τοῖσι ἔργοισιν mss. 5.; itaque omnia Ionice scripsi.

ἐγὼ δὲ — προορῆσθαι.] οὐδὲ ἄλλος mss. 3.; — ἁρμοδ. omm. mss. aliquot; — ἀλλά mss. 4., Ald., αἱ omm. mss. 7. et Ald.; — οἰκοδομῆς pr. m. in b.; — ἕνεκεν codd. 3., εἵνεκεν duo; — τῆς ἄλλης πολιτ. cod. τ.; — πολιτηΐης pr. m. in b.; — ἐγέννα vulg., ἐγέννησε sec. m. in b., Littr.; —

μονα ψυχήν, σπουδαζόντων μὲν ἅπαντα ὡς ἐπὶ ἀδιαπτωσίῃ, μὴ κατευτονεύντων δὲ τὴν ἀδηλότητα προορῆσθαι. Ἦ που γάρ τις, ὦ Δημόκριτε, γαμέων ἢ χωρισμὸν ἢ θάνατον προσεδόκησε; τίς δ' ὁμοίως παιδοτροφέων ἀπώλειαν; ἀλλ' οὐδ' ἐν γεωργίῃ καὶ πλόῳ καὶ βασιλείῃ καὶ ἡγεμονίῃ πανθ' ὅσ' ὑπάρχει κατὰ τὸν αἰῶνα· οὐδεὶς γὰρ προϋπέλαβε πταῖσαι, ἀλλ' ἀγαθῇσι ἕκαστος τούτων ἐλπίσι φέρβεται, τῶν δὲ χερειόνων οὐδὲ μέμνηται· μή ποτ' οὖν ὁ σὸς γέλως τούτοισι ἐνάρμοστος. Ὁ δὲ Δημόκριτος, μάλα, ἔφη, νωθὴς τὸν νόον ὑπάρχεις καὶ μακρήν γε τῆς ἐμῆς γνώμης ἀπόδημος, Ἱππόκρατες, ἀταραξίης καὶ ταραχῆς μέτρα μὴ ἐπισκοπέων, δι' ἄγνοιαν. Ταῦτα γὰρ αὐτὰ διανοίῃ φρενήρεϊ διοικέοντες, αὐτοί τε ῥηϊδίως ἀπήλλασσον καὶ τὸν ἐμὸν ἐλώφεον γέλωτα. Νῦν δ' ὡς ἐπ' ἀρηρόσι τοῖσι ἐν τῷ βίῳ φρενοβλαβέες τετύφλωνται, ἀξυλλογίστῳ διανοίῃ τῆς ἀτάκτου φορῆς δυσδίδακτοι· νουθεσίη γὰρ αὐτάρκης ὑπῆρχε ἡ τῶν ξυμπάντων μεταβολή, ὀξείῃσι τροπῇσι ἐμπίπτουσα, αἰφνίδιον τροχηλασίην παντοίην ἐννοέουσα. Οἱ δ' ὡς ἐπ' ἀρηρυίῃ ἐκλελησμένοι παθέων κατὰ τὸ ξυνεχὲς ἐμπιπτόντων ἄλλοτε ἄλλως ποθεῦντες τὰ λυπέοντα, διζήμενοι τὰ μὴ ξυμφέροντα, ἐγκαλινδεῦνται πολλῇσι ξυμφορῇσι. Εἰ δέ τις ἐμερμήριζε κατὰ δύναμιν ἰδίην τὰ ξύμπαντα ἔρδειν, ἀδιάπτωτον ἐφρούρεε τὴν ζωήν, ἑωυτὸν ἐξεπιστάμενος καὶ ξύγκρισιν ἰδίην σαφέως κατανοήσας καὶ μὴ τῆς ἐπιθυμίης τὴν σπουδὴν ἀόριστον ἐκτείνων, τὴν δὲ πλουσίην

sine lapsu summo studio contendunt, non tamen obscuritatem praevidere possunt. Quis enim, o Democrite, uxorem ducens divortium aut mortem cogitat? aut liberos educans interitum? Sed neque in agricultura et navigatione, regno, imperio quae insunt, omnia per totam vitam persistunt. Nemo enim se aberraturum animo ante percipit, sed quisque horum bona spe pascitur, deteriora vero ne meminit quidem. Ne igitur tuus hic risus his minime conveniat est verendum. Tum Democritus, tardo, inquit, es admodum ingenio proculque a mea sententia peregrinaris, Hippocrates, neque tranquillitatis et perturbationis modum propter ignorantiam perspicis. Qui enim haec ipsa prudenti cogitatione disponunt, iis et ipsis facile res succedit et ipsi risum meum sublevant. Nunc vero in rebus huius vitae, tanquam in stabilibus mente capti coecutiunt, neque mente rationis experte inordinatum impetum facile discunt. Satis enim haec fuerit admonitio, rerum omnium commutatio, quae subditis conversionibus incidens repentinam et omnimodam rerum velut rotarum agitationem in mentis notione reponit. Illi vero tanquam haec firma sit affectionum continenter incidentium obliti, aliter alius quae tristitiam adferunt expetentes, quae sunt incommoda quaerentes in multis calamitatibus assidue versantur. Quodsi quis omnia quae facit pro viribus mente versaret, vitam ab omni casu immunem servaret, se ipse probe noscens, et suam ipsius contemperationem aperte intelligens, cupiditatis studium non in infinitum extendens, sed natu-

ἐπ' ἀδιαπτ. mss. 3.; — κατ' εὐτονούντων vulg., κατευτονεόντων b., Littr.; — προορίσασθαι mss. 5.

ἦ που — ἀνάρμοστος.] εἴ που vulg., sed ἦ Lind., Littr., codd. pauci; — ἢ ante χωρισμόν om. b., — post πλόῳ ferunt καὶ ναυτιλίῃ libri 4.; — βασιληΐῃ pr. m. in b.; — καὶ πανθ' ὅσ' ὑπάρχει ceteri, in quibus καί sententiam ita pessumdat, ut sanus sensus elici nequeat; illud ὅσα plene E. H. K.; — τούτων om. J.; — δέ γε χερειόνων codd. 5.; — οὐ μεμν. cum mss. 4. Littr., equidem vulgatam servo.

ὁ δὲ — ἄγνοιαν.] νωθὴς ἔφη mss. 5.; — καί ante μακρήν omm. mss. 2.; — post ἀπόδημος addunt εἶ sec. m. in H., b.; — γὰρ καὶ ταραχῆς I. H.; — μή omm. mss. 5.; — ἐπιβλέπων sec. m. in b.

ταῦτα — γέλωτα.] διοικεῦντες C. b.; — ἀπηλλάσσοντο Littr. cum sec. m. in H., b., ἀπηλλάττοντο mss. 5.

νῦν — ἐννοέουσα.] ἐπαρηρόσι Littr. cum τ. aliisque tribus; servo vulgatam; — τοῖσιν om. J., τούτοισι pro τοῖσι mss. 5.; — τὸν βίον J. pro ἐν τῷ βίῳ; — τετύφλωνται vulg., τετύφωνται Lind., Littr., mss. 7.; — ἀλλ' ἀσυλλογίστῳ Ald.; — ἐνν. παντ. J.; ἐννοεῦσα C. b.; ἑλίσσουσα alii nonnulli.

οἱ δ' — ξυμφορῇσι.] ἀρηρυίῃ καὶ βεβαίῃ vulg., sed καὶ βεβαίῃ non est nisi scholion ad ἀρηρυίῃ spectans; — συμπιπτόντων codd. nonnulli; — ἄλλοτ' C. b.; — ἄλλος vulg., ἄλλως Ald., codd. 11., Littr.; — ποθέοντες codd. 3.; — ἐναλινδεῦνται, ἐνκαλινδέονται, ἐγκαλινδέονται pauciorum mss. lectiones sunt.

εἰ — ὁδοιπορέων.] εἰ δ' ἐμερμήριζε pr. m. in H.; — ἔρδειν b.; — τήν ante ζωήν de meo; — τιθηνή mss. 5.; — τιθηνὸν δι' αὐταρκείης ὁδοιπορέων vulg., pro ὁδοιπ. Ald. et

φύσιν καὶ πάντων τιθηνὸν ἐσορέων καὶ δι' αὐταρκείης ὁδοιπορέων. Κάθαπερ δ' ἡ τῶν παχέων εὐεξίη κίνδυνος πρόδηλος, οὕτω τὸ μέγεθος τῶν εὐτυχημάτων σφαλερόν ἐστι· ἀρίσημοι δ' ἐν τῇσι κακοδαιμονίῃσι ξυνθεωρεῦνται. Ἄλλοι δὲ τὰ τῶν πέλας μὴ ἱστορέοντες ὑπὸ τῆς ἰδίης κακοπρηγίης ἀπώλοντο, τὰ δῆλα καθάπερ ἄδηλα μὴ προθεωρεῦντες, ὑπόδειγμα τὸν μακρὸν βίον ἔχοντες γενομένων καὶ μὴ γενομένων, ἐξ ὧν καὶ τὸ ἐσόμενον ἐχρῆν κατανοῆσαι. Ταῦθ' ὁ ἐμὸς γέλως, ἄφρονες ἄνθρωποι, πονηρίης δίκας ἐκτίνοντες, φιλαργυρίης, ἀπληστίης, ἔχθρης, ἐνέδρης, ἐπιβουλίης, βασκανίης, ἀργαλέον ἐξειπεῖν πολυμηχανίην κακῶν, ἀπειρίη γάρ τίς ἐστι κὰν τούτοισι, δολοπλακίῃσι ἀνθαμιλλεῦντες, σκολιόφρονες· ἀρετῆς δὲ παρ' αὐτοῖσι τρόπος ἐστὶ τὸ χέρειον, φιλοψευδίην γὰρ ἀσκέουσι, φιληδονίην κοσμέουσι, νόμοισι ἀπιθεῦντες· ὁ δὲ αὐτῶν κατακρίνει τὴν ἀπροαιρεσίην, μήτε ὁρήσιος μήτε ἀκοῆς μετεχόντων· μούνη δ' αἴσθησις ἀνθρώπου ἀτρεκείῃ διανοίης τηλαυγὴς, τό τε ἐὸν καὶ τὸ ἐσόμενον προορευμένη. Δυσαρεστεῦνται πᾶσι, καὶ πάλιν τοῖσι αὐτοῖσι ἐμπελάζονται, ἀρνησάμενοι πλόον πλέουσι, γεωργίην ἀπειπάμενοι αὖθις γεωργεῦσι, ἐκβάλλοντες γαμετὴν ἑτέρην εἰσάγονται, γεννήσαντες ἔθαψαν, θάψαντες ἐγέννησαν, πάλιν τρέφουσι, γῆρας ηὔξαντο, ἐς αὐτὸ δ' ἀφικόμενοι στενάζουσι, ἐν οὐδεμιῇ καταστάσι βέβαιον ἔχοντες τὴν γνώμην ἡγεμόνες καὶ βασιλέες μακαρίζουσι τὸν ἰδιώτην,

ram divitem et omnium alumnam respiciens et sibi satis viam suam ire pergens. Quemadmodum autem optimus crassorum corporis habitus periculum denunciat, sic magnus rerum successus lubricus est. Rebus autem in adversis insignes conspiciuntur. Alii vero res alienas minime inquirentes pravis suis affectionibus pereunt, manifesta velut obscura non providentes, cum tamen longam vitam exemplum habeant, eorum quae fiunt et non fiunt, ex quibus quod futurum est cognoscere oportebat. Haec est mei risus materia, homines imprudentes improbitatis suae poenas dantes, avaritiae, inexplebilis cupiditatis, inimicitiarum, insidiarum, subsidiorum, consiliorum, invidentiae. Difficile est multorum malorum machinatricem solertem verbis exprimere cum eorum etiam sit infinitas quaedam, et in his cum dolosis commentis prava mente inter se decertent. Apud eos autem virtutis modus habetur quod est deterius. Mendacia enim amant et in his se exercent, voluptatis studium extollunt, legibus minime parentes. Hic autem meus risus, quae ab his nullo proposito consilio fiunt, condemnat, cum neque visionis, neque auditionis participes sint. At solus hominis sensus recta intelligentia eminus splendescens quod praesens et futurum est praevidet. Omnia detestantur ac rursus ad eadem se adiungunt, navigationem aversantes navigant, agricultura propulsata rursus agrum colunt, abdicata uxore aliam inducunt, susceptos liberos sepeliunt, et his sepultis alios pro-

mss. 7., in quorum uno vulgata reponitur, *ὀρέων*, quod recepit Littr.; — equidem vulgatam alio loco servans *ὀρέων* post *τιθηνόν* inserui, ita ut in *ἐσορέων* mutarem et *καί* adderem.

καθάπερ — ξυνθεωρεῦνται.] *δὲ τῶν παθέων* vulg., *δ' ἡ τῶν παχέων* est coniectura Coraïs a Littr. etiam recepta; — *ἐν εὐεξίῃ* mss. 4.; — *ἐπισφαλέστερον* iidem; — *δὲ ἐν* mss. 2., *ἐπί* pro *ἐν* mss. 7.; — *ξυνθεωρέονται* codd. 3.

ἄλλοι — κατανοῆσαι.] *τὰ τῶν παλαιῶν* vulg., *τὰ τῶν πέλας ὡς* D. F. G. (H. *ὡς* oblit. al. m.) I. J. K. Ald. (sine *ὡς* C. aliique sex); et vero *τὰ τῶν πέλας* sine dubio legendum, *παλαιῶν* ineptum est; — *μηδέν* pro *μή* codd. 5.; — *θεωρεῦντες* C. b. pro *ἱστορέοντες*, H. *θεωρέοντες*; — *τὰ δὲ δῆλα* mss. 5.; — *μή* omm. codd. 6.; — *θεωρεῦντες*. *θεωρέοντες* alii libri; — *μή* ante *γεν.* omm. C., quatuor alii; — *γιν.* vulg., *γεν.* mss. 4., Lind., Littr.

ταῦθ' — προορευμένη.] *ταῦτα* plene codd. 2.; — *ἐκτείνοντες* codd. 9.; — *ἐνεδρίης* vulg., alii codd. *ἐνεδρείης*. sed *ἐνέδρης* Littr. cum mss. 9.; — *ἀνθομιλεῦντες* vulg., *ἀνθαμιλλεῦντες* sec. m. in H., *ἀνθαμιλλέονται* codd. 6., unde vulgatam emendavit Littr.; — *φιλοψίην* Q.'; — *ἀσκεῦσι* C.; — *κόσμου* C. aliique 5.; — *ἀπιθέοντες* b.; — *μήτ' ἀκοῆς* b.; — *μετέχοντας* ceteri, *μετεχόντων* de meo; — *δὲ αἰσθ.* C.; — *τηλαυγοῦς* mss. 5.; — *προορώμενα* unus cod. *χ*.

δυσαρεστεῦνται — πάντων.] *ἀπωσάμενοι* vulg., *ἀπειπάμενοι* sec. m. in H. b., Littr.; — *γεωργοῦσιν* vulg., *γεωργεῦσιν* b., Littr.; — *γενν. ἔθαψαν* omm. mss. 5.; — *θάψαντες ἃ ἐγενν.* H. sec. m., alii 5.; — *εὔχονται* pr. m. in b.; — *εὔξαντο* codd. 4.; *ἤγξαντο* C.; — *εἶτα ἐς αὐτὸ ἀφικ.* mss. 5.; — *βεβαίην* codd. 7., *βεβαίαν* alii 4.; — *ἔχουσι* codd. 7.; — *βασιλέες καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες* unus cod. *τ*.; — *ὁ δέ* ante *ἰδιώτης* om. C.; — *βασιλήϊης* pr. m. in b.; — *προπολιτευόμενοι* codd. 7.; — *χειροτεχνέοντα* mss. 2; — *ἀπὸ κινδύνου* sec. m. in b., voluit *ἄπο κινδύνου*; — *δέ* ante

ὁ δὲ ἰδιώτης ὀρέγεται βασιλείης, ὁ πολιτευόμενος τὸν χειροτεχνεῦντα ὡς ἀκίνδυνον, ὁ δὲ χειροτέχνης ἐκεῖνον ὡς εὐτονεῦντα κατὰ πάντων. Τὴν γὰρ ὀρθὴν κέλευθον τῆς ἀρετῆς οὐ θεωρεῦσι καθαρὴν καὶ λείην καὶ ἀπρόσπταιστον, εἰς ἣν οὐδεὶς τετόλμηκε ἐμβαίνειν· φέρονται δὲ ἐπὶ τὴν ἀπειθῆ καὶ σκολιὴν, τραχυβατέοντες, καταφερόμενοι καὶ προσκόπτοντες, οἱ δὲ πλεῖστοι ἐκπίπτοντες, ἀσθμαίνοντες ὡς διωκόμενοι, ἐρίζοντες, ὑστερέοντες, προηγεύμενοι. Καὶ οὓς μὲν αὐτῶν ἔρωτες ἀτάσθαλοι ὑποπεπρήκασι ἀλλοτρίης φῶρας εὐνῆς, ἀναιδείῃ πισύνους· οὓς δὲ τήκει φιλαργυρίη, νοῦσος ἀόριστος· οἱ δ' ἀλλήλοισι ἀντεπιτίθενται· οἱ δ' ὑπὸ φιλοδοξίης ἐς ἠέρα ἀνενεχθέντες βρίθεϊ κακίης ἐς βυθὸν ἀπωλείης καταφέρονται. Κατασκάπτουσι, εἶτα ἐποικοδομέουσι, χαρίζονται, εἶτα μετανοοῦσι, καὶ ἀφαιρεῦνται τὰ φιλίης δίκαια, κακοπρηγεῦντες ἐς ἔχθρην, τὰ ξυγγενείης πολεμοποιεῦντες, καὶ τούτων πάντων αἰτίη ἡ φιλαργυρίη. Τί νηπίων ἀθυρόντων διαφέρουσι, παρ' οἷσι ἄκριτος μὲν ἡ γνώμη, τὸ δὲ προσπεσὸν τερπνόν; Ἐν δὲ τοῖσι θυμοῖσι τί περισσὸν ζώοισι ἀλόγοισι παραλελοίπασι; πλὴν ὅτι ἐν αὐταρκείῃ μένουσι οἱ θῆρες. Τίς γὰρ λέων ἐς γῆν κατέκρυψε χρυσόν; τίς ταῦρος πλεονεξίην ἐκορύξατο; τίς πάρδαλις ἀπληστίην κεχώρηκε; διψῇ μὲν ἄγριος σῦς, ὅσον ὕδατος ὠρέχθη· λύπος δὲ δαρδάψας τὸ προσ-

creant et rursus educant, senectutem exoptant cumque eo pervenerint gemunt, nulloque in statu firma mente persistunt. Principes ac reges privatum beatum praedicant, privatus regium imperium affectat. Qui rem publicam regit, artificem tanquam periculi expertem laudat, artifex vero illum velut in omnia potentiam exercentem. Rectam enim virtutis viam puram minimeque asperam atque inoffensam non cernunt, per quam nullus incedere sustinet. Per inaccessam autem et tortuosam feruntur et per aspera delati incedunt et offendunt, plerique etiam decidunt, velut si quis persequatur anhelantes, partim sequentes, partim praecedentes contendunt. Et eorum quosdam impudentia fretos nefandi amores alieni cubilis fures fieri succendunt, quosdam etiam inordinatus avaritiae morbus tabefacit, alii mutuas insidias struunt. Alii vero ambitionis studio in aëra subvecti sceleris gravitate in exitii profundum praecipites deferuntur, diruunt, deinde aedificant, beneficium conferendo gratiam demerentur, deinde poenitentia ducti amicitiae iura violant maleque afficiendo ad inimicitias deveniunt et cognationis iura bello appetunt, horumque omnium avaritia causa est. Qua in re ab infantibus ludibundis discrepant? quos, cum mens iudicio careat, quidquid sese forte obtulerit delectat? Quod ad cupiditates attinet, non multum a brutis animantibus differunt, nisi quod ferae in

χειροτ. omm. codd. 5.; — εὐτονέοντα mss. 2.; — κατὰ πάντων om. cod. unus.

τὴν — προηγεύμενοι.] τῆς ἐρημίης mss. 8.; — θεωρέουσι sec. m. in H., alii 2.; θεωρεῦσι C. Littr.; — ἐμβῆναι b., ἐμμένειν codd. 4.; — δ' ἐπί mss. 2.; — ἐναντίην pro ἀπειθῆ libri 5.; — τρηχυβατεῦντες codd. 4.; — καὶ καθαιρόμενοι cod. χ. pro καταφερ.; — οἱ δὲ πλ. ἐκπ. omm. mss. 2., ἀποπίπτοντες b.; — καί ante ἀσθμ. al. m. H.; — ὁρίζοντες mss. 5.; — ὑστερεῦντες codd. 2.; — προηγεόμενοι b.

καὶ οὓς — καταφέρονται.] οἷς mss. 4.; — ἀτασθάλους codd. 4., ἀτασθάλοις unus; — ὑποπεπτήχασι mss. 5.; — ἀλλοτρίης εὐνῆς φθορῇ (φῶρας εὐνῆς mss. 6.) (φῶρας sec. m. in H., φθορή C.), ἀναιδείης (ἀναιδείῃ codd. 8., ἀναιδίῃ C.) πισύνους vulg.; textum descripsi quemadmodum Littr.; — φιλαργυρίης vulg., φιλαργυρίη mss. 5., Littr.; — οἱ δ' K. χ., δέ codd. 2.; — οἱ δ' ὑπό K. Ald., δέ codd. 2.; — ἀναχθέντες codd. 4.; — βρίθουσι J.; — βρ. ὑπὸ κακίης b.

κατασκάπτουσι — φιλαργυρίη.] εἶτ' H. b.; εἶτα omm. codd. 12.; — οἰκοδομέουσι H. al. m., b.; ἐποικοδομέοντες mss. 5., qui εἶτα supra omm.; — ἢ ἀφαιρ. mss nonnulla, ἀφαιρέονται codd. 2.; — τά om. K.; — κακοπραγέοντες mss. 2.; κακοπρηγεῦντες codd. 5., κακοπραγεῦντες vulg.; — πολεμοῦσι mss. 5., κακοποιεῦντας in marg. πόλεμον ἐμποιέοντας b.; — ἁπάντων b.; — πάντων omm. mss. 5.; — ἡ ante φιλαργ. e codd. 5. recepit Littr.

τί — τερπνόν.] ἀθυρεόντων libri 7.; ἀθυρώντων quatuor; — ἄκρητος K.

ἐν — θῆρες.] μύθοις C.; — τὸ περισσόν om. b.

τίς — ὤνθρωπος.] λεόντων mss. 5.; λέων om. K.; — χρυσίον sec. m. in H., b.; — τὴν πλεονεξίην b.; — [διὰ] πλέον. Lind.; — ἐκορύξατο vulg., ἐκορύσσατο duo codd., ἐκορύσατο unus ψ., quem sequitur Littr.; equidem malui vulgatam servare, cuius formae exemplum exstat apud Athen. III. p. 127. a., ἐκορύσσατο ceterum imitator noster potius quam ἐκορύσατο scripsisse videtur; — διψᾷ mss. 2.; — διψῶν sec. m. in b; — κομεσθῇ pro vulgato ὀρεχθῇ mss. 5., ὠρέχθη Littr. cum edd. antt. et mss. nonnullis; — δέ ante καὶ νυξί om. b.; — ἁπτομένῃσι C.; — θοίνης omm. codd. 3.; — ἄνθρ. vulg., ὤνθρ. edd. antt., mss. 7., Littr., ὁ ἄνθρ. codd. 7.

πεσὸν τῆς ἀναγκαίης τροφῆς ἀναπέπαυται· ἡμέρῃσι δὲ καὶ νυξὶ ξυναπτομένῃσι οὐκ ἔχει θοίνης κόρον ὤνθρωπος. Καὶ χρόνων μὲν ἐνιαυσίων τάξις ὀχείης ἀλόγων τέρμα ἐστὶ, ὁ δὲ ἐς τὸ διηνεκὲς οἰστρομανίην ἔχει τῆς ἀσελγείης. Ἱππόκρατες, μὴ γελάσω τὸν κλαίοντα δι' ἔρωτα, ὅτι ξυμφερόντως ἀποκέκλειται, μάλιστα δ' ἢν ῥιψοκίνδυνος ᾖ, καὶ φέρηται κατὰ κρημνῶν ἢ βυθῶν πελάγους, ἐπιτενῶ τὸν γέλωτα; μὴ γελάσω τὸν τὴν νῆα πολλοῖσι φορτίοισι βαπτίσαντα, εἶτα μεμφόμενον τῇ θαλάσσῃ ὅτι κατεβύθισε αὐτὴν πλήρεα; ἐγὼ μὲν οὐδ' ἀξίως δοκέω γελᾶν, ἐξευρεῖν δὲ κατ' αὐτῶν ἤθελόν τι λυπηρόν· ἀλλ' οὐδὲ ἰητρικὴν ὑπὲρ τούτων ἐχρῆν εἶναι, μήτε τεχνώμενον παιήονα φάρμακα· ὁ σὸς πρόγονος Ἀσκληπιὸς νουθεσίη σοι γενέσθω, σώζων ἀνθρώπους κεραυνοῖσι εὐχαρίστηται. Οὐχ ὁρῇς ὅτι κἀγὼ τῆς κακίης μοῖρα εἰμὶ, μανίης διζήμενος αἰτίην, ζῶα κατακτείνω καὶ ἀνατάμνω; ἐχρῆν δὲ ἐξ ἀνθρώπων τὴν αἰτίην ἐρευνῆσαι. Οὐχ ὁρῇς ὅτι καὶ ὁ κόσμος μισανθρωπίης πεπλήρωται; ἄπειρα κατ' αὐτῶν πάθεα ξυνήθροικε· ὅλος ὁ ἄνθρωπος ἐκ γενετῆς νοῦσός ἐστι, τρεφόμενος, ἄχρηστος, ἱκέτης βοηθείης· αὐξανόμενος ἀτάσθαλος, ἄφρων, ἐνδεὴς διὰ χειρὸς παιδαγωγίης· ἀκμάζων, θρασύς· παρακμάζων οἰκτρὸς, τοὺς ἰδίους πόνους ἀλογιστίῃ γεωργήσας· ἐκ μητρῴων γὰρ λύθρων ἐξέθορε τοιοῦτος. Διὰ τοῦτο οἱ μὲν θυμικοὶ καὶ ὀργῆς ἀμέτρου γέμοντες ἐν ξυμφορῇσι καὶ μάχῃσι, οἱ δ' ἐν φθορῇσι καὶ μοιχείῃσι διὰ παντὸς,

eo, quod satis est, se continent. Quinam enim leo aurum defossum in terram abdidit? Quinam taurus alienum usurpandi cupiditate ad praelium impetu quodam delatus est? Quae pardalis inexplebilem aviditatem admisit? Sitit quidem aper, sed quantum aquae appetit. Lupus vero dilaniato, quod sese obtulit, necessario alimento quiescit. At si dies iungantur noctibus, hominem non capit comessandi satietas. Et anniversariorum temporum ordo brutis quidem animantibus coitus finem adfert, hic vero insano libidinis stimulo continenter agitatur. Quomodo, Hippocrates, eiulantem ob amorem quod suo commodo privetur, non derideam? praecipueque si quis nullo habito periculorum delectu per praecipitia et alta maria feratur, intento risu non excipiam? Non ridebo eum, qui navem multis mercibus onustam demersit, deinde mare incusantem quod eam plenam submerserit? Equidem haec minime ridicula duco, verum in eos aliquid molesti excogitare cuperem. Sed neque pro his medicinam esse oportuit, neque aliquem, qui Paeonia medicamenta conficeret. Cuius rei te admonere debeat tuus ille progenitor Aesculapius, qui pro servatis hominibus gratam beneficii recordationem fulminis ictus reportavit. Non vides me quoque huius vitii participem esse, dum in insaniae causam inquirens animantia macto ac reseco, quam in hominibus perscrutari oportuit? Nonne vides mundum ipsum inhumanitate redundare et infinitos adversus hominem affectus cumulare? Totus homo ab ipso ortu morbus est. Dum

καὶ — ἀσελγείης.] καί omm. codd. 5.; — χρόνον μὲν ἐνιαύσιον J.; — ἐστι τέρμα mss. 5.; — οἱ δέ cod. ψ.; — δὲ ἐς τὸ διηνεκές solus J., ἐς omm. cett.; — ἔχει om. C.

Ἱππ. — εὐχαρίστηται.] ὅτι δι' ἔρωτα J.; — ἂν ῥιψοκινδυνῇ codd. 5.; — β. ἢ κρ. mss. 5.; — ἐπιτείνω codd. 8.: — εἶτα καὶ μεταμεμφόμενον mss. 5., μεμψάμενον b.; — κατεβύθησεν C.; — τήν pro αὐτήν mss. 6., non male; — μὲν οὐδαμῶς (addit ἀξίως sec. m. in H.) δοκέω vulg., μὲν οὐκ (μὲν οὖν οὐδ' b., Littr.) ἀξίως δοκέω codd. 6.; — γελῆν vulg., γελᾶν codd. 3.; — οὐδ' ἰητρικήν C.; — μὴ τεχνωμένην codd. nonnulli, ἰωμένην Ald., mss. 7.; — γινέσθω Littr. cum mss. 5., γενέσθω vulg., quod praestat; — ἀχαριστεῖται cod. χ., εὐχαριστεῖται codd. 5.

οὐχ ὁρῇς — ἐρευνῆσαι.] haec periodus infertur post πεπλήρωται in J.; — ὁρᾷς mss. 2.; — ὅτι τῆς κακίης κἀγὼ μοίρης b., ὅτι κἀγὼ τῆς αὐτῆς μοίρης mss. 5.; — καὶ ζῶα codd. 5.; — ζῶα — αἰτίην om. K.; — ἀνατέμνω vulg., per α C. I.; — δ' ἐξ b.; — ἀνθρώπων Ald., mss. 12., Littr., ἀνθρώπου vulg.

οὐχ — τοιοῦτος.] ὁρᾷς mss. 2.; — καὶ ἄπειρα sec. m. in H., aliique sex, καὶ ἀπείρους λύπας καὶ πάθεα cod. χ.; — κατ' αὐτοῦ libri duo; — συνήθροισεν mss. 5.; — ὁ ante ἄνθρ. sec. m. in H., τ. b., Littr., ὁ om. vulg.; — τῆς pro ἱκέτης libri nonnulli; — αὐξόμενος codd. 3.; — ἐνδεής vulg., διὰ χειρός pro eo permulti libri, Littr.; utrumque coniungere oportet; — θρασὺς ἀκμάζων vulg., inverso ordine H., Littr.; — παρακμ. omm. nonnulli libri; — οἰκτρός τε b.; — γεωργῆσαι b.; — μητρέων F. G.

διὰ — σφετέρων.] καί ante διά sec. m. cod. H. b.; — καὶ οἱ mss. 5.; — οἱ δὲ ἐν ξυμφ. C., οἱ δὲ ξυμφ. sine ἐν Parr. 6. Q.'; — ἐν ξ. καὶ μάχῃσι omm. codd. sex; — οἱ — μοιχείῃσι omm. 8. codd.; — οἱ δὲ ἐν φθ. libri duo; —

οἱ δ' ἐν μέθῃσι, οἱ δ' ἐν ἐπιθυμίῃσι τῶν ἀλλοτρίων, οἱ δ' ἐν ἀπωλείῃσι τῶν σφετέρων. Ὤφελον δύναμις ὑπῆρχε τὰς ἁπάντων οἰκήσιας ἀνακαλύψαντα μηδὲν ἀφεῖναι τῶν ἐντὸς παρακάλυμμα, εἶθ' οὕτως ὁρῆν τὰ πρησσόμενα ἔνδον· ἴδοιμεν ἂν οὓς μὲν ἐσθίοντας, οὓς δὲ ἐμέοντας, ἑτέρους δ' αἰκίῃσι στρεβλοῦντας, τοὺς δὲ φάρμακα κυκῶντας, τοὺς δὲ ξυννοέοντας ἐπιβουλίην, τοὺς δὲ ψηφίζοντας, ἄλλους χαίροντας, τοὺς δὲ κλαίοντας, τοὺς δὲ ἐπὶ κατηγορίην φίλων ξυγγράφοντας, τοὺς δὲ διὰ φιλοδοξίην ἔκφρονας. Καί τά γε ἔτι βαθύτερα, αἱ πρήξιες τῶν κατὰ ψυχὴν κευθομένων, καὶ τούτων ὁκόσοι μὲν νέοι, ὁκόσοι δὲ πρεσβῦται, αἰτεῦντες, ἀρνεόμενοι, πενόμενοι, περιουσιάζοντες, λιμῷ θλιβόμενοι, οἱ δὲ ἀσωτίῃ βεβαρημένοι, ῥυπῶντες, δέσμιοι, οἱ δὲ τρυφῇσι γαυριῶντες, τρέφοντες, ἄλλοι σφάζοντες, ἄλλοι θάπτοντες, ὑπερορέοντες ἃ ἔχουσι, πρὸς τὰς ἐλπιζομένας κτήσιας ὡρμημένοι, οἱ μὲν ἀναίσχυντοι, οἱ δὲ φειδωλοὶ, οἱ δὲ ἄπληστοι, οἱ μὲν φονεῦντες, οἱ δὲ τυπτόμενοι, οἱ δὲ ὑπερηφανεῦντες, οἱ δὲ ἐπτοημένοι κενοδοξίῃ· καὶ οἱ μὲν ἵπποισι παραστεῶτες, οἱ δὲ ἀνδράσι, οἱ δὲ κυσὶ, οἱ δὲ λίθοισι ἢ ξύλοισι, οἱ δὲ χαλκῷ, οἱ δὲ γραφῇσι· καὶ οἱ μὲν ἐν πρεσβείῃσι, οἱ δὲ ἐν στρατηγίῃσι, οἱ δὲ ἐν ἱερωσύνῃσι, οἱ δὲ στεφανηφορέοντες, οἱ δὲ ἔνοπλοι, οἱ δ' ἀποκτεινόμενοι. Φέρονται δὲ τούτων ἕκαστοι, οἱ μὲν ἐπὶ ναυμαχίην, οἱ δὲ ἐπὶ στρατίην, οἱ δὲ ἐπ' ἀγροικίην, ἕτεροι

educatur, inutilis, auxilium supplex implorat, dum increscit improbus et demens est, puer manu ut ducatur opus habet, in aetatis vigore constitutus, audax, aetate marcescens miserabilis, suos labores per imprudentiam excolens. Talis enim ex materno cruore sanie permixto promicuit. Proptereaque hi quidem indignabundi et immodica cura referti in calamitatibus et pugnis, alii in adulteriis et stupris perpetuo versantur, alii in ebrietatibus, alii in rerum alienarum cupiditatibus, alii in suis perdendis. Quodsi possemus nullo intus relicto velamento omnium habitationes detegere, deinde ita quae intus aguntur inspicere, hos quidem edere videremus, illos vero vomere, alios indignis verberibus torquere, alios venenum miscere, alios insidias struere, alios rationibus studere, hos gaudere, illos plorare, hos amicorum accusationem meditari, illos vero nimia ambitione desipere. Et certe quaedam sunt in animis altius reconditae actiones. Et in his partim quidem iuvenes, partim vero senes, petentes, denegantes, pauperes, rebus affluentes, fame oppressi. Hi luxu gravati, sordidi, vincti, illi vero deliciis gestientes, multos alentes. Alii iugulantes, alii sepelientes, ea, quae habent, pro nihilo habentes, speratas possessiones captantes, alii quidem impudentes, alii parci, alii inexplebiles, alii quidem interficientes, alii verberibus afflicti, alii superbe se iactantes, alii inani gloria attoniti. Et hi quidem equis addicti sunt, alii hominibus, alii navibus, alii lapidibus aut

οἱ δ' ἐν μέθῃσι omm. libri 5.; — *δὲ ἐν ἀπωλ.* K.; — *ἀπωλείῃ* libri 5.

ὤφελον — ἔκφρονας.] *ὄφελον* vulg., *ὤφελε* mss. 5.; — *ὁρῶν* codd. 2.; — *ὁρῆν — οὓς δέ* om. C.; — *εἴδωμεν* vulg., *εἶδον μέν* mss. 7., *εἴδομεν* alia 5., *ἴδομεν* b., dedi *ἴδοιμεν*; — pro *οὓς μέν* alii libri *τοὺς μέν*, quod deinceps saepius observatur; — *δὲ αἰκίῃσι* codd. duo; — *στρεβλέοντας* vulg., *στρεβλοῦντας* mss. duo, quod dedi, nisi malis *στρεβλόοντας*; — *τοὺς δὲ φ. κυκ.* omm. nonnulli codd., in quorum uno rest. al. m. post *ἐπιβουλίην*; — *κυκέοντας* H. σ. b.; — *ξυννοεῦντας* b.; — *ἐπιβουλίην* codd. 3.; — *τοὺς δὲ κλαίοντας* omm. mss. 8., in duobus rest. al. m.; — tum *οὓς δέ* b. tribus locis; — *κατηγορίῃ* C. τ.; — *ἑῶν φίλων* codd. 5.

καὶ — ἀποκτεινόμενοι.] *καί γε* (*καίτοι γε* codd. 5.) *τινὲς* (*τινές* omm. iidem, *ἔτι* pro *τινές* al. m. H.) *βαθύτεραι πρήξιες* vulg.; cum Littréo b. sequor; — *ἀρνεύμενοι* codd. 2.; — *πενόμενοι* omm. libri 7.; — *βεβαρημένοι* Lind., libri 9., *βεβαρυμένοι* cett.; — *ῥυπόωντες* unus χ., *ῥυπόοντες* alii 3., *ῥύπτοντες* C.; — *τρυφῆς* cod. ω.; — *ἀλ. σφ.* omm. codd. 6.; — *σφάττοντες* codd. 9.; — *ἄλλοι δὲ θαπτ.* codd. 4.; — *ὑπερορίους* pro *ἐλπιζομένας* non pauci libri; — *πρήξιας* pro *κτήσιας* codd. 5.; — *ὁρμώμενοι* codd. 4.; — *οἱ μὲν μὴ φρονέοντας* pro *οἱ δὲ φον.* libri 4., *φονέοντας* sec. m. in H. b.; — *ὑπερηφανέοντας* libri 3.; — *ἐπτερωμένοι* codd. 9., *ἐπαιρόμενοι* alii 5. pro *ἐπτοημ.*; — *παρεστῶτες* vulg., *παρεστεῶτες* sec. m. in H. b., Littr.; — *οἱ — γραφ.* omm. codd. 5.; — *ἐν* codd. 7., Littr., vulgo om.; — *πρεσβείῃσι* duo codd., *πρεσβείης* vulg.; — *στεφανηφορίαις* Ald., codd. 7.; — *ἐν ὅπλοισι* libri nonnulli; — *ἀποκτινvύμενοι* nonnulli codices.

φέροντας — ῥαθυμίην.] *οἱ δὲ ἐπὶ στρατ.* omm. Ald., mss. 8., in quorum duobus rest. al. m.; — *στρατηγίην* mss. 5.; — *δ'* ante *ἐπ' ἀγρ.* pauci codd.; — *ἀφοικίην* in varr. lectt. adnotat Littr.; — *ἐπινηας* pro vulgato *ἐπὶ φ.*

δὲ ἐπὶ φορτίδας νῆας, οἱ δὲ ἐς ἀγορὴν, ἕτεροι δ' ἐπ' ἐκκλησίην, οἱ δὲ ἐπὶ θέητρον, οἱ δὲ ἐς φυγὴν, ἄλλοι δὲ ἀλλαχόσε· καὶ οἱ μὲν ἐς φιληδονίην καὶ ἡδυπάθειαν καὶ ἀκρασίην, οἱ δὲ ἐς ἀργίην καὶ ῥαθυμίην. Τὰς ἀναξίους οὖν καὶ δυστήνους σπουδὰς ὁρεῦντες καὶ τοσαύτας, πῶς μὴ χλευάσωμεν τὸν τοιῆνδε ἀκρασίην ἔχοντα βίον αὐτῶν; κάρτα γὰρ ἔλπομαι μηδὲ τὴν σὴν ἰητρικὴν ἀνδάνειν αὐτοῖσι· δυσαρεστέονται γὰρ ὑπ' ἀκρασίης ἅπασι, καὶ μανίην τὴν σοφίην νομίζουσι. Ἦ κου γὰρ ὑπονοέω σαφέως λωβᾶσθαί σου τὰ πολλὰ τῆς ἐπιστήμης ἢ διὰ φθόνον ἢ δι' ἀχαριστίην; οἵ τε γὰρ νοσέοντες ἅμα τῷ σώζεσθαι τὴν αἰτίην θεοῖσι ἢ τύχῃ προσνέμουσι· πολλοὶ δὲ τῇ φύσι προσάψαντες, ἐχθαίρουσι τὸν εὐεργετήσαντα, μικροῦ δεῖν προσαγανακτεῦντες, εἰ νομίζονται χρεωφειλέται· οἱ δὲ πολλοὶ τὸ τῆς ἀτεχνίης ἐφ' ἑωυτοῖσι ἔχοντες, ἀΐδριες ἐόντες, καθαιροῦσι τὸ κρέσσον· ἐν ἀναισθήτοισι γάρ εἰσι οἱ ψῆφοι· οὔτε δ' οἱ πάσχοντες ξυνομολογέειν ἐθέλουσι, οὔτε οἱ ὁμοτεχνεῦντες μαρτυρέειν· φθόνος γὰρ ἐνίσταται. Οὐκ ἀπείρῳ σοὶ τῶν τοιούτων λεσχηνεύω ταῦτα, σαφέως δὲ εἰδὼς ἐν ἀναξιοπαθείῃσι σὲ πολλάκις γενηθέντα καὶ οὐ δι' οὐσίην ἢ βασκανίην φιλοτωθάσσοντα· ἀτρε-

lignis, alii statuis ex aere, alii picturis. Et alii quidem legationibus, alii rei militaris administrationibus, alii rebus sacris. Alii coronas gestant, alii armati sunt, alii interficiuntur. Et horum singuli partim quidem in pugna navali versantur, partim in militari officio, partim vero in agricultura. Alii vero in navibus onerariis, alii in foro, alii in concionibus, alii in theatro, alii in exsilio, alii vero in aliis quibusdam rebus. Et alii quidem ad voluptatis studium, mollitiem et intemperantiam feruntur, alii ad otium ac desidiam. Cum igitur tot indigna et misera studia videamus, quomodo eorum vitae eiusmodi intemperantiam ludibrio non habebimus? Valde quoque metuo ne artem tuam medicam ipsi non probent. Propter intemperantiam enim implacide se habent ad omnia et sapientiam insaniam existimant. Et certe suspicor pleraque in arte tua aut per invidiam, aut per ingratidudinem palam contumelia affici. Aegrotantes enim simul ac servati sunt, causam diis vel fortunae attribuunt. Plerique vero hoc sane naturae assignantes bene meritum odio prosequuntur, parumque abest, quin indignentur, si debitores esse existimantur. Multi etiam artis imperitiam praeferentes, cum sint ignorantes, quod praestantius est damnant. Calcu-

ναῦς cod. σ., φορτίδας omm. codd. 5., νῆας ferunt 3., quod recepi; — ἕτεροι δὲ ἐς ἀγορήν I.; — ἐπ' ἀγ. libri duo; — οἱ δ' ante ἐπ' ἐκκλησίην mss. 6., δέ plene libri duo, ἐπί unus b.; — φυγαδείην mss. 5., φυγαδίην b.; — ἄλλοι ἀλλαχόσε sine δέ mss. 6.; — καί ante οἱ μέν omm. mss. 6.; — οἱ δὲ ἐς ἀργ. καὶ ῥαθ. om. J.

τὰς — νομίζουσι.] καὶ τὰς δυστ. codd. 5.; — vulg. ψυχάς, sed σπουδάς codd. 5., σπουδάς mss. 9., quod veram lect. refert; — ὁρῶντες D.; — τοιαύτας ὁρῶντες b., τοιαύτας ὁρῶντες καὶ τοσαύτας codd. 5.; — ὅπως al. m. b.; — χλευάσωμαι C., χλευάσομεν J.: — τοιήνδε omm. mss. 5.; — τοιῆσδε ἀκρασίης mss. 8.; — δυσαρεστεῦνται b.; — ἀκροήσει pro ὑπ' ἀκρ. ἅπασι codd. 5., αὐτῇ et in marg. ἀκροήσει b.

ἦ κου — ἐνίσταται.] ἦ κου b., ἦ που cett.; — ἤκουσα γὰρ ὑπὸ νοσεύντων σαφέως λωβάζεσθαι (λαβάζεσθαι cod. τ.) pro ἦ κου λωβᾶσθαι mss. 5., ἤκουσα γὰρ καὶ ὑπονοέω Vatt. Foësii; — ὡς σαφῶς vulgo, ὡς om. Littr. cum b. et cum eodem aliisque σαφέως dedit; — τωθάζεσθαι al. m. λωβᾶσθαι b.; — δι' ἀχρηστίην Ald., mss. 6.; — τὸ σώζεσθαι b.; — ἢ θεοῖσιν ἢ mss. 4.; — τῇ ἰδίᾳ φύσει vulg., ἰδίᾳ omm. mss. 13., in quorum uno rest. al. m., et Littr.; — προσψαύσαντες mss. 2. pro προσάψαντες; — προσαγανακτέοντες codd. 2.; — νομίζωνται b.; — χρειοφειλέται vulg., χρεοφειλέται Ald., χρεῶσται mss. 7., χρεωφειλέται codd. 5., Littr.; — post χρ. ferunt εἶναι H. al. m., b.; — οἱ πολλοί sine τε mss. 5.; — ἐν pro ἐφ' mss. 3.; — ἀΐδριές τε ὄντες mss. 5.; — καθαίρουσι vulg., ἐχθαίρουσι cod. ω., ἐχθραίνουσι mss. 3., καθαιροῦσι alii 3., Littr.; — αἰσθητοῖσι mss. 5.; — ψῆφοι καὶ μάλα εἰκότως J.; — οὔτε δὲ οἱ libri 2.; — συνόμιλοι εἶναι θέλουσιν vulg., ἐξομολογέειν (συνομολογέειν H.) ἐθέλουσιν (H. al. m.) mss. 6., Littr.; — ὁμοτεχνέοντες codd. 2.

οὐκ — μαρτυρίῃ.] οὐκ ἄπειρος σὺ (ἀπείρως οἱ mss. 5., ἀπείροις σύ Ald., ἄπειρος οὖν codd. 3., τῶν τοιούτων λεσχημάτων (λεσχέων ταῦτα pro λεσχημάτων mss. 5., λεσχὴν ἐῶν (sic) ταῦτα prn λεσχημάτων C., λεσχηνέων, D. al. m., λεσχημάτων mss. 5.; λεσχέων ταῦτα H. al. m. b.) σαφέως δὲ εἰδὼς ταῦτα (ταῦτα om. H. in quo oblit. al. m., et mss. 6.) ἐν ἀξιοπαθίησι (ἀναξιοπαθείῃσι mss. 3.) vulg. — Unde Littr.: οὐκ ἀπείρῳ σοι τῶν τοιουτέων λεσχέων ταῦτα σαφέω, εἰδὼς ἐν ἀναξιοπαθείῃσι κ. τ. λ., in quibus offendit λεσχέων ἔμπειρος, neque enim erat hic ex mente scriptoris λεσχέων, sed malorum supra enumeratorum ἔμπειρος; tum vero offendit σαφέω, quod parvae fidei per se. quin verendum ut Graecum sit, tum vero σαφέως δὲ εἰδώς integerrimum est. Itaque ex λεσχηνέων, λεσχὴν ἐῶν codicum effeci λεσχηνεύω, quam unice veram loci emendationem esse opinor. In seqq. γεννηθέντα edd. antt., mss. 12., Lind.; — tum καὶ οὐδὲ (οὐ δι' pro οὐδὲ C.; δι' pro οὐδέ mss. 7.) αἰτίην (οὐσίην mss. 15.) ἢ (τε καί pro ἢ mss. 6.,

κείης γὰρ οὐδεμία οὔτε γνῶσις, οὔτε μαρτυρίη. Ἐπεμειδία δὲ λέγων ταῦτα, καί μοι, Δαμάγητε, θεοειδής τις κατεφαίνετο καὶ τὴν προτέρην αὐτοῦ μορφὴν ἐξελελήσμην· καὶ φημὶ, ὦ Δημόκριτε μεγαλόδοξε, μεγάλας γε τῶν σῶν ξενίων δωρεὰς εἰς Κῶ ἀποίσομαι· πολλοῦ γάρ με τῆς σῆς σοφίης θωυμασμοῦ πεπληρώκας· ἀπονοστέω δὲ σεῦ κῆρυξ ἀλήθειαν ἀνθρωπίνης φύσιος ἐξιχνεύσαντος καὶ νοήσαντος. Θεραπείην δὲ λαβὼν παρὰ σεῦ τῆς ἐμῆς διανοίης, ἀπαλλάσσομαι, τῆς ὥρης τοῦτο ἀπαιτεούσης καὶ τῆς τοῦ σώματος ἐπιμελείης· αὔριον δὲ καὶ κατὰ τὸ ἑξῆς ἐν ταὐτῷ γενησόμεθα. Ἀνιστάμην ταῦτα εἰπὼν, καὶ ὃς ἦν ἕτοιμος ἐπακολουθεῖν, προσελθόντι δέ τινι, οὐκ οἶδ' ὁκόθεν, ἀπεδίδου τὰ βιβλία. Κἀγὼ ξυντονώτερον ἐπείξας πρὸς τοὺς ὄντως Ἀβδηρίτας ἐπὶ τῇ σκοπιῇ ἀναμένοντάς με, ἄνδρες, ἔφην, τῆς πρὸς ἐμὲ πρεσβείης χάρις ὑμῖν πολλή· Δημόκριτον γὰρ εἶδον, ἄνδρα σοφώτατον, σωφρονίζειν ἀνθρώπους μοῦνον δυνατώτατον. Ταῦτ' ἔχω σοι περὶ Δημοκρίτου, Δαμάγητε, φράζειν γηθοσύνως πάνυ. Ἔρρωσο.

lorum enim suffragia stupidis attribuuntur, neque aegrotantes simul approbare volunt, neque eiusdem artis socii testimonio confirmare, cum invidia obstet. Neque eiusmodi rerum imperito haec vane loquor, sed probe sciens saepe te indigna passum esse, neque propter pecuniam aut malam voluntatem lubenter te alios conviciis insectatum. Veritatis enim nulla est cognitio, neque testimonii confirmatio. Quae cum diceret, subridebat, mihique Damagete, divina quadam specie esse videbatur priorisque formae plane oblitus eram. Tum ego, Democrite praestantissime, magna hospitalitatis tuae munera mecum in Co reportabo, cum multa me sapientiae tuae admiratione compleveris. Praeco enim tuarum laudum revertor, quod naturae humanae veritatem investigasti et mente complexus es. Accepta autem a te mentis curatione discedo, cum id tempus postulet, ut corpori consulatur. Cras vero ac deinceps ad eundem locum revertemur. Quae cum dixissem, surrexi, ille vero me comitari paratus erat. Cumque quidam, nescio unde, accederet, libros tradidit. Et ego ad Abderitas, qui me speculantes exspectabant, concitatiore gressu redii. Viri, inquam, Abderitae, pro vestra ad me legatione magnas habeo gratias. Democritum enim, virum sapientissimum vidi, qui solus homines ad sanam mentem reducere potest. Haec habui, Damagete, quae de Democrito tibi laeto admodum animo narrarem. Vale.

σέο καὶ διά pro ἤ H. al. m. b.) φιλοτωθάσσοντα (φιλοτώθασον mss. 6., φιλονταθάσοντα C.) vulg.; locum descripsi sicuti Littr. Porro οὐδεμιᾶς, οὐδεμιῆς non pauci codd.; — οὔτε ante γνῶσις omm. mss. 5.

ἐπεμειδία — νοήσαντος.] λέγων ταῦτα ἐπεμειδία sine δέ codd. 2.; — δέ omm. insuper mss. 12.; — θεοειδής sine τις b.; — καὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ μορφῆς ἐκλαθόμενος b.; — αὐτοῦ om. K.; — ἐξεληλήσμην mss. 5., ἐκλελήσμην alii 5.; — φημὶ δέ pro καὶ φ. unus alterque cod.; — μεγαλόξενε mss. 5.; — γάρ pro γε mss. 5., τε mss. 8., γε πάντων (τῶν addit al. m.) σῶν H., τῶν om. Ald., πάντων pro τῶν codd. 6.; — σῆς b., Littr., σῆς om. vulg.; — θωυμασμοῦ b., θαυμασμοῦ vulg.; — γάρ (τε pro γάρ mss. 5., δέ C. b., Littr.) vulg.; — σεῦ mss. 5., σου vulg., — ἀληθ. δέ C.; — ἀληθείης ἀνθρωπίνης φύσιν vulg., ἀληθείην ἀνθρωπίνης φύσιος alii codd. nonnulli, quod recepit Littr.; — νοήσαντος καὶ λαλήσαντος codd. 6.

θεραπείην — γενησόμεθα.] τε pro δέ libri 5.; — τῆς ἐμῆς διανοίης παρὰ σεῦ vulg., παρὰ σεῦ (σου b.) τῆς ἐμῆς διανοίης mss. 15., Littr.; — τοῦτ' libri duo; — ἀξιούσης pro ἀπαιτεούσης mss. 5.; — τημελείης mss. 13., Littr., vulgatam lect. servo; — καί omm. codd. 5.

ἀνιστάμην — βιβλία.] ταῦτ' libri duo; — ἀκολουθεῖν vulg., ἐπακολ. mss. 6., Littr.; — ὅθεν mss. 7.; — ἐπεδίδου codd. 7.

κἀγὼ — δυνατώτατον.] ἤπειξα καί vulg., ἐπείξας libri 5., qui sequens καί omm.; — ὄντας vulg., ὄντως C. b., Littr.; — καὶ ἀναμεν. cod. τ.; — με om. cod. ψ.; — πρός με b.; — ὑμῖν omm. mss. 6.; — δυνάμενον codd. 5.

ταῦτ' — ἔρρωσο.] ταῦτα libri duo; — δημόκριτον libri 5.; — φράζειν, δαμάγητε C.; — γηθόσυνα codd. 8., γηθόσυνον mss. 6.; — post πάνυ ferunt γε H. al. m., b.

ιη'.

Δημόκριτος
Ἱπποκράτει εὖ πράττειν.

Ἐπῆλθες ἡμῖν ὡς μεμηνόσι, ὦ Ἱππόκρατες, ἐλλέβορον δώσων, πεισθεὶς ἀνοήτοις ἀνδράσι, παρ' οἷσι ὁ πόνος τῆς ἀρετῆς μανίη κρίνεται. Ἐτυγχάνομεν δὲ περὶ κόσμου διαθέσιος καὶ πολογραφίης, ἔτι τε ἄστρων οὐρανίων ξυγγράφοντες. Γνοὺς δὲ τὴν ἐπὶ τούτοις φύσιν, ὡς ἀκεραίως κάρτα ἐστὶ δεδημιουργημένα καὶ ὡς τηλοῦ μανίης καὶ παραφρονήσιος καθέστηκε, ἐμεῖο μὲν φύσιν ἐπήνεσας, ἀπηνέας δὲ καὶ μεμηνότας κείνους ἔκρινας. Ὁκόσα γὰρ ἰνδαλμοῖσι διαλλάσσοντα ἀνὰ τὸν ἠέρα, πλάζει ἡμέας· ἃ δὲ κόσμῳ ξυνορᾶται καὶ ἀμειψιρυσμέοντα τέτευχε, ταῦτα νόος ἐμὸς φύσιν ἐρευνήσας ἀτρεκέως ἐς φάος ἤγαγε· μάρτυρες δὲ τούτων αἱ βίβλοι αἱ ὑπ' ἐμεῖο γραφεῖσαι. Χρὴ οὖν καὶ σὲ, ὦ Ἱππόκρατες, μὴ τοιουτοτρόποισι ἀνδράσι ξυνέρχεσθαι καὶ ξυνομιλέειν, ὧν νόος ἀκρόπλοος καὶ ἀβέβαιος καθέστηκε. Εἰ γάρ τοι πεισθεὶς ὡς μεμηνότα με ἐποτίσας ἐλλεβόρῳ, ἡ πινυτὴ μανίη ἂν ἐγεγόνει καὶ σέο τέχνην ἂν κατεμέμψαντο, ὡς αἰτίην παρακο-

18.

Democritus
Hippocrati S.

Ad nos venisti, Hippocrates, ut tanquam insanis veratrum exhiberes, a stultis hominibus persuasus, quibus virtutis labor insania reputatur. Ac nos quidem de orbis ornatu, polorum atque insuper de astrorum coelestium descriptione scribebamus. Cum autem horum naturam cognovisses, quam sine ullo vitio essent fabricata et quam procul ab insania ac dementia essent posita, naturam quidem meam laudasti, illos vero immites et insanos iudicasti. Quae enim specie mutabilia per aërem feruntur, nos decipiunt, at quae ordinata cernuntur et formae vicissitudinem sibi habent, ea mens nostra, eorum natura exacte perquisita, in lucem produxit. Quarum rerum testes sunt libri a me conscripti. Minime igitur, Hippocrates, cum huiusmodi viris, quorum mens in summa fluctuat et inconstans est, te congredi, aut conversari oportet. Nam si ab his persuasus mihi tanquam insano veratrum propinasses, prudentia in insaniam evasisset, artemque tuam velut dementiae causam increpavissent. Nosce enim te, si me

Ep. 18.

ἐπῆλθες — κρίνεται.] *ὦ ἱππ., ὡς μεμ.* codd. 4.; — *κόσμος* pro *πόνος* H. al. m., b.; — *τῆς ἀρετῆς* omm. mss. 5.; — *οὐ κόσμος ἀλλα μανίη* cod. *τ.*; — *ἐκρίνετο* C.

ἐτυγχάνομεν — ξυγγράφοντες.] *δὲ τότε* vulg., sed *τότε* om. Littr. cum mss. 12.; — *ἔτι δέ* vulg., sed *ἔτι τε* Littr. cum codd. omnibus.

γνοὺς — ἔκρινας.] *γνώσας* vulg., *γνώσῃ* Ald., codd. 7., *γνῶθι* mss. 4., *γνωθείς* b., *γνούς* C., Littr.; — *τούτων* pro *ἐπὶ τούτοις* H. al. m., b.; — *εὐκαίρως* vulg., *ἀκαίρως* Ald., mss. 5., *ἀτρεκέως* alia nonnulla, *ἀκεραίως* C., Littr.; — *ἐπιδεδημιουργεύμενα* mss. 3., *δεδημιουργημένα* H. al. m., aliique 4., *ἐπιδεδημιουργημένα* vulg.; equidem non capio quare compositum cum *ἐπί* h. l. usurpetur, sed neque intelligo quare *εἴη* optativo vulgo scribatur, et infra *καθεστήκοι*; credo vero *ἐστὶ δεδημιουργημένα* abiisse in *ἐπιδεδ.*, dein *εἴη ἐπιδ.* scribi coeptum esse et infra *καθεστήκοι*; itaque tum h. l. tum infra indicativum dedi et simplex *δεδημ.* exhibui; quin vulgata infra fert indicativum et *καθεστήκοι* e mss. 5. dedit Littr. Porro *ἐμεῖο* codd. 5., *ἐμέο* alii quinque, *ἐμοῖο* vulg.; — *ἄφρονας* (*ἄφρονοι* Ald.) *δὲ καὶ ἀπηνέας* (*ἀπηνέας δὲ καί* sine *ἄφρονας* mss. 13., Littr) vulg.; — *ἐκείνους* codd. 5.

ὁκόσα — γραφεῖσαι.] *διαλλάσσοντα* codd. 3., per *ττ* vulg.; — *ἃ δὴ* (*δεῖ* D.) cett.; — *κόσμος* vulg., *κόσμῳ* Littr. cum mss. 11.; — *ξυνεορᾶται* al. m. in H., *συνεωρᾶται* b., *ξυνορᾶται* vulg.; Littr. dedit *ξυνεώραται*; sed perfectum hocce a librariis est datum perinepte, propter *τέτευχε*, quod perfectum tamen praesentis significatum habet; — *καὶ ἀμείβοντα* (*ἄμενον τά* Ald.) *τέτευχε* (*καὶ ἀμ. τετ.* om. *τ.*) vulgata, — *καὶ ἀψιμόροις μιησέοντα τετ.* C., — *καὶ ἀμειψεροῖς μιῆς ἐόντα τετ.* mss. 4., — *καὶ μιῆ ἐόντα τετ.* (*σ* cum vacuo spatio ante *μιῆ*) cod. *ψ. ω.*; — *καὶ ἀμειψηρῆς* (*ἀμειψιρῆς* K., *ἀμαψιροῖσι* H.) *μιῆς ἐόντι τετ.* mss. 3., — *καὶ ἀναψιροισμίη ἐόντα* (in marg. *ἀμειψιρυσίημιν τέτευχε*) b.; itaque Littr. recte, uti opinor, e Suida dedit *ἀμειψιρυσμέοντα*, cuius glossam, vel glossae partem refert vulgatum *ἀμείβοντα*; — *φησιν* pro *φύσιν* mss. 4.; — *ἐξερευνήσας* K.; — *ἐς φάος* C. D. b., Littr., *εἰς φῶς* vulg.; — *βίβλοι* solum vulgata, ego utrumque *αἱ* de meo adscripsi; — *ἐμοῖο* vulg., *ἐμεῖο* codd. 5., *ἐμέο* codd. 4.

χρὴ — καθέστηκε.] *χρῆν* b.; — *γοῦν* J.; *ἀκρόπλοος καὶ ἀβέβαιος* vulg., *καί* om. H., *καια* cum spatio vacuo pro *καὶ ἀβ.* F., *ἀ* cum spatio vacuo pro *ἀβ.* J., *ἀπάτη μεγίστη* pro *ἀβ.* Ald. G.

εἰ — γεγενημένην.] *τι* pro *τοι* mss. 3., *τοι* omm. mss. 4.; — post *πεισθείς* ferunt *τούτοισι* H. al. m., aliique 3.; — *ἐν ἐλλεβόρῳ* vulg., quod omm. mss. 6.; — *ἐλλ. ἡ πινυτή* omm. D., in quo rest. al. m., cod. F., J., est spatium vacuum et *ἐν* om. in K., *ἐν* pro *ἡ πινυτή* Ald. G., *ἐν πινυτῇ μανίη ἐγεγονην* pro *ἡ π. μ. ἂν ἐγεγ.* Vatt. Foësii; — equidem absurdum *ἐν* ante *ἐλλεβ.* repudiavi; — b. supra versum *σύνεσις*, quod glossema est ad *πινυτή* respiciens. Porro *ὡς ἂν θάπτοντες ὑπερορέοντες* pro *ἂν — τέχνην* J., — *ἄν*

πῆς γεγενημένην. Γνῶθι γὰρ εἰ μὴ κατειλήφεις με γράφοντα, ἀνακεκλιμένον δὲ ἢ σχέδην περιπατεῦντα καὶ προσομιλεῦντα ἐμαυτῷ, ὁτὲ μὲν δυσχεραίνοντα, ὁτὲ δὲ μειδιῶντα ἐπὶ τοῖσι ἐννοουμένοισι ὑπ' ἐμεῖο, καὶ τοῖσι μὲν προσομιλέουσι τῶν γνωρίμων οὐ προσέχοντα, ἐφιστάντα δὲ τὴν διάνοιαν καὶ σκεπτόμενον ἐκπάγλως, ᾠήθης ἂν Δημόκριτον κατά γε ὄψιος κρίσιν ἐκ τῶν ὁρεομένων μανίης εἰκόνι ἐοικέναι. Χρὴ οὖν τὸν ἰητρὸν μὴ μοῦνον ὄψι τὰ πάθεα κρίνειν, ἀλλὰ καὶ πρήγματι· τούς τε ῥυθμοὺς ἀνακρίνειν ὡς ἐπιτοπλεῖστον, καὶ πότερον ἄρχοιτο τὸ πάθος ἢ μεσάζοι ἢ λήγοι, καὶ διαφορὴν καὶ ὥρην καὶ ἡλικίην οὐλομελίην τε τοῦ σκήνεος παρατηροῦντα ἰητρεύειν τὸ πάθος· ἐκ γὰρ τούτων ἁπάντων εὐχερῶς τὴν νοῦσον εὑρήσεις. Ἀπέσταλκα δὲ σοι τὸν περὶ μανίης λόγον. Ἔρρωσο.

non scribentem, sed recumbentem, aut lente deambulantem offendisses et mecum cogitantem, modo quidem ea, quae animo agitarem, implacide ferentem, modo etiam ridentem et convenientibus familiaribus mentem non adhibentem, sed stupendum in modum mente et contemplatione in rem aliquam incumbentem, ex his quae vidisses iudicantem, Democritum insaniae imaginem prae se ferre putaturum fuisse. Medicum igitur non solum ex aspectu, sed ex re ipsa affectus iudicare decet et modulos utplurimum et num morbus incipiat, an in medio sit, an fine, discernere et diversitatem anni temporis et aetatis et universum corpus observantem affectionem curare; ex his enim omnibus facile morbum deprehendas. Misi autem ad te scriptum de insania. Vale.

ιθ'.

Ὁ περὶ μανίης λόγος.

Μαινόμεθα, ὡς ἔφην ἐν τῷ περὶ ἱερῆς νούσου, ὑπὸ ὑγρότητος τοῦ ἐγκεφάλου, ἐν ᾧ

19.

De insania tractatus.

Insanimus ob humiditatem cerebri, in quo animi sunt officia, velut dixi in libello de

om. C., — ἐγεγόνειν mss. 5., — ἄν ante κατεμέμψ. e mss. 6. Littréus, vulgo om.; — κατεμέμψατο vulg., κατεμέμψαντο edd. antt., mss. 12., Littr.; — ὥσπερ αἰτίην vulg., ὡς παραιτίην Littr. ex Aldo, multis codd., ὡς παραίτιον mss. 4., αἴτιον — γενόμενον, al. m. αἰτίην — γενομένην b. Equidem reiicio, quod post γεγενημένην legi solet: ἐλλέβορος γὰρ ὑγιαίνουσι μὲν δοθεὶς ἐπισκοτεῖ διάνοιαν, μεμηνόσι δὲ κάρτα ὠφελέειν εἴωθε, in quibus codd. 4. ὠφελεῖ pro ὠφελέειν εἴωθε. — Non sunt haec verba nisi adnotatio marginalis, quam repudio.

γνῶθι — ἐοικέναι.] ᾠήθην (γνῶθι pro ᾠήθην codd. 4., Littr., τι pro ᾠήθην b.) vulg.; — γὰρ ὡς mss. 3.; — κατειλήφης K., καταλελαβήκεις codd. 4.; — ἀλλ' ἀνακεκλιμένον pro vulgato ἀνακείμενον δέ mss. 4., ἀνακεκλιμένον δέ C., ἢ ἀνακειμ. J.; — σχεδόν vulg., σχέδην Littr. cum mss. 5.; — καὶ πολλάκις ὁτὲ μέν non pauci libri; — ὑπ' ἐμοῖο vulg., ὑπ' ἐμεῖο codd. 9.; — μέν Littr. cum mss. 12., vulgo om.; — προσομιλεῦσι mss. 2.; — προσέοντα (sic) Ald.; — ἐφιστάνοντα codd. 5.; — ἱκανῶς mss. 4. et b., in quo al. m. ἐκπάγλως; — ἔγνως mss. 4. et b., al. m. ᾠήθης; — τήν pro γε mss. 4.

χρὴ οὖν — εὑρήσεις.] τοιοῦτον οὖν χρὴ τὸν ἰ. μὴ μοῦνον b.; — γοῦν J.; — ἐρευγμούς mss. 4. et b., in quo al. m. ῥυθμούς; — ἢ λήγοι om. J.; — καὶ παρατηρ. mss. 4., παρατηρέειν H. al. m., quatuor alii et b., in quo al. m. οῦντα. Verum de meo verba οὐλομελίην τε τοῦ σκήνεος, quae vulgo post τὸ πάθος leguntur, in eum transtuli locum, ubi nunc descripta vides; — εἶτα ἰητρ. codd. nonnulli; — εὐκαίρως pro εὐχερῶς al. m. in b.; — ἂν τὰς νούσους libri quinque, ἄν ante τήν al. m. in H.; — εὑρήσης cod. τ., εὑρήσοις cod. ψ., εὕροις b.

ἀπέσταλκα — ἔρρωσο.] ἀπέστειλα codd. 5., καὶ τόν J. 19. Sermo de furore.

ὁ — λόγος.] Advertit inscriptio cod. b.: δημόκριτος ἱπποκράτει περὶ μανίης. Nempe si epistolam Hippocratis ad Philopoemenem, in qua congressum cum Democrito ille enarrat, et epistolae antecedentis finem respicias, dixeris epistolarum auctorem τὸν περὶ μανίης λόγον pro Democriti libello venditare. Hoc ipsum autem quam sit ineptum, unusquisque videt. Unde factum puto, ut Foës. postrema verba antecedentis epistolae redderet. „*Tuum* autem de insania scriptum ad te *remisi.*" Nec tamen credo id voluisse scriptorem epistolarum, modo conferas finem epistolae 20^{ae}; videtur autem omnino ita fuisse ineptus ut libellum citationibus ex Hippocrateis refertum et in quo ipse scriptor ex suis scriptis ipsius locos depromere se profiterur, Democrito tribuere tamen voluerit; nisi forte alia hic teneri debeant, de quibus in prolegomenis dicam.

μαινόμεθα — ἔργα.] Ante μαινόμεθα addunt τὸν περὶ μανίης λόγον αὐτῷ γραφέντα ἐν τῷ περὶ ἱερῆς νούσου mss. 6., quae puto scholion esse ad verba ἀπέσταλκα δέ σοι τὸν περὶ μανίης λόγον e fine epistolae antecedentis; — μαιν. — νούσου om. C.; — μαινομένῳ δὲ ὡς (καθώς D.) vulg., emendavit Littr.; — ἔφην om. D.; — post νούσῳ fert ἔτυχον εἰρηκώς D.; — ὑπὸ τῆς τοῦ ἐγκ. ὑγρότητος ἐν ᾧ

ἐστι τὰ τῆς ψυχῆς ἔργα. Ὅταν ὑγρότερος τῆς φύσιος ᾖ, ἀνάγκη κινεῖσθαι, κινουμένου δὲ μήτε τὴν ὄψιν ἀτρεμίζειν μήτε τὴν ἀκοὴν, ἀλλὰ ἄλλοτε ἀλλοῖα ὁρᾷν τε καὶ ἀκούειν, τήν τε γλῶσσαν τοιαῦτα διαλέγεσθαι, οἷα ἂν βλέπῃ τε καὶ ἀκούῃ ἑκάστοτε· ὅσον δὲ ἂν ἀτρεμίσῃ ὁ ἐγκέφαλος, τοσοῦτον καὶ φρονεῖ χρόνον ὁ ἄνθρωπος. Γίγνεται, δὲ ἡ διαφθορὴ τοῦ ἐγκεφάλου ὑπὸ φλέγματος καὶ χολῆς, γνώσει δὲ ἑκάτερα ὧδε· οἱ μὲν γὰρ ὑπὸ φλέγματος μαινόμενοι ἥσυχοί τέ εἰσι καὶ οὐ βοηταὶ οὐδὲ θορυβώδεες· οἱ δὲ ὑπὸ χολῆς, πλῆκται καὶ κακοῦργοι καὶ οὐκ ἠρεμαῖοι. Ἢν μὲν ξυνεχῶς μαίνωνται, αὗται αἱ προφάσιές εἰσι· ἢν δὲ δείματα καὶ φόβοι, ὑπὸ μεταστάσιος γίγνεται τοῦ ἐγκεφάλου θερμαινομένου ὑπὸ χολῆς ὁρμώσης ἐπ' αὐτὸν κατὰ τὰς φλέβας τὰς αἱματίτιδας· ὅταν δὲ ἀπέλθῃ ἡ χολὴ πάλιν ἐς τὰς φλέβας καὶ τὸ σῶμα, πέπαυται. Ἀνιῆται δὲ καὶ ἀσῆται καὶ ἐπιλήθεται παρὰ καιρὸν ψυχομένου τοῦ ἐγκεφάλου ὑπὸ φλέγματος καὶ ξυνισταμένου παρὰ τὸ ἔθος. Ὅταν δὲ ἐξαπίνης ὁ ἐγκέφαλος διαθερμαίνηται ὑπὸ χολῆς κατὰ τὰς φλέβας τὰς προειρημένας, ἐπιζέσαντος τοῦ αἵματος, ἐνύπνια ὁρεῦσι φοβερὰ καὶ ὡς ἐγρηγορότος τὸ πρόσωπον φλογιᾷ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐρυθραίνονται καὶ ἡ γνώμη ἐπινοεῖ τι κακὸν ἐργάζεσθαι· τοῦτο καὶ ἐν τῷ ὕπνῳ πάσχει· ὅταν δὲ τὸ αἷμα σκεδασθῇ πάλιν ἐς τὰς φλέβας, πέπαυται. Ἐν δὲ τῷ πέμπτῳ τῶν ἐπιδημιῶν ἱστόρησα ὡς ἐγίγνετο ἀφωνίη, ἄγνοια, παραληρήσεις συχναὶ καὶ ὑποστροφαί· ἡ δὲ γλῶσσα σκληρὴ, καὶ εἰ μὴ διακλύσαιτο, λαλεῖν οὐχ οἷός τε ἦν,

morbo sacro. Cum humidius quam pro natura fuerit, moveri necesse est; cum autem movetur, neque visionem, neque auditionem quiescere, verum alias varia tum videre, tum audire, linguamque ea, quae singillatim viderit et audierit, disserere. Eo autem tempore homo sapit, quo cerebrum quiescit. Cerebri vero corruptio ex pituita et bile oritur. Utrumque hoc modo dignosces. Qui ex pituita insaniunt, quieti sunt neque clamosi, neque tumultuantes. Qui vero ex bile, hi verberant, malefici sunt, neque quiescunt. Et si quidem continenter insaniant, eae causae sunt. Terrores vero et metus ex transmutatione fiunt, calefacto cerebro a bile in ipsum per venas sanguine plenas irruente. Ubi vero bilis rursus in venas et corpus discessit, quiescit. Tristatur vero et aestuat et plus quam commodum sit obliviscitur, dum cerebrum a pituita refrigeratur et praeter naturam concrescit. Cum vero derepente cerebrum a bile calefactum fuerit, sanguine in commemoratis venis ebulliente, horrenda vident insomnia, ac velut evigilato facies incenditur, oculi rubent, mensque aliquid mali agitat. Idque etiam in somno accidit. Ubi vero sanguis rursus in venas sparsus fuerit, quiescit. Libro quinto de morbis vulgaribus quendam recensui, in quo vocis defectio accidebat, ignoratio, crebra deliria et morbi reversiones. Lingua dura erat, ac nisi collueret, loqui non poterat, et plerumque valde amara. Venae sectio solutionem attulit, aquae potio, aqua mulsa et veratri potiones. Hic cum non diu supervixisset, mortuus est. Erat et alius, quem, cum ad convivium procederet, si tibicinam tibia canentem audiret, timor

τὰ τῆς ψυχῆς διατελεῖ ἔργα D.; — post ὑγρότητος addit τε Q.' Cf. lib. de m. sacro (p. 68. vol. II.).

ὅταν — ὁ ἄνθρ.] cf. cap. 17. l. l. (p. 71. infra); — ἀνακινεῖσθαι H.; — ἠρεμεῖν pro ἀτρεμίζειν D. Q.'; — ἀλλ' C. D.; — ἀλλοῖα post ἀκούειν D.; — ἀλλοίην pro ἀλλοῖα ὁρᾷν C. b.; — ὁρᾷν om. Ald.; — ταῦτα D. pro τοιαῦτα; — καὶ ἀκούῃ ἀεὶ διαλέγεσθαι D., nempe paulo ante διαλέγεσθαι non habet; — δ' D.; — ἀτρεμήσῃ C.

γίγνεται — ἠρεμαῖοι.] cf. l. l. cap. 18. (p. 72.); — διαφθορή H., διαφθορά cett.; — πλῆκται vulg., πρῆκται C. H. b., κέκρακται legitur l. l., quae vera scriptura esse videtur.

ἢν μὲν — πέπαυται.] cf. l. l.; — γίγνεται b., γίνεται vulg.; — τάς ante φλέβας H. b., Littr., vulgo om.; — παύεται C.

ἀνιῆται — ἔθος.] Vid. ibid.; — συνισταμ. H.

ὅταν — πέπαυται.] cf. extremum caput 18. l. l.; — προειρημένας H. b., εἰρημένας vulg., — τοῦ ante αἵματος om. C.; — ὁρέουσι b.; — ἐγρηγορότι C. H. b.; — ἐρεύθονται b.; — ἐν τῷ ἐνυπνίῳ Ald., C.; — δὲ καὶ (τά pro καί edd. antt., C. D. H. b.) αἷμα vulg.

ἐν δὲ — ἐτελεύτησε.] Locos hos in hac editione legis Ep. VII. (p. 694. seq. Vol. I.); — ἱστορήσας vulg., ἱστόρησα Littr.; — ὦ b.; — ἐγίγν. H. b., ἐγίν. vulg.; — παραλήρησις C.

καὶ σφόδρα πικρὴ τὰ πολλά· φλεβοτομίη ἔλυσε, ὑδροποσίη, μελίκρητον, ἐλλεβόρων πόσιες· οὗτος ὀλίγον ἐπιζήσας χρόνον ἐτελεύτησε. Ἄλλος ἦν, ὅν, ὅτε εἰς ποτὸν ὁρμῴη, φόβος τῆς αὐλητρίδος ἐλάμβανε, εἰ ἀκούσειε αὐλούσης· ἡμέρης δὲ ἀκούων οὐδὲν ἔπασχε.

κʹ.

Ἱπποκράτης Δημοκρίτῳ εὖ πράττειν.

Ἰητρικῆς τέχνης, ὦ Δημόκριτε, κατορθώματα μὲν οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων οὐ παντάπασι ἐπαινέουσι, θεοῖσι δὲ πολλάκις προσαρτῶσι· ἢν δέ τι ἡ φύσις ἀντιπρήξασα ἀπολέσῃ τὸν θεραπευόμενον, τὸν ἰητρὸν καταμέμφονται παρέντες τὸ θεῖον. Καὶ ἔγωγε δοκέω πλείονα μεμψιμοιρίην ἢ τιμὴν κεκληρῶσθαι τὴν τέχνην. Ἐγὼ μὲν γὰρ ἰητρικῆς ἐς τέλος οὐκ ἀφῖγμαι καίπερ ἤδη γηραλέος καθεστεώς· οὐδὲ γὰρ ὁ τῆσδε εὑρέτης Ἀσκληπιὸς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐν πολλοῖς διεφώνησε, καθάπερ ἡμῖν αἱ τῶν ξυγγραφέων βίβλοι παραδεδώκασι. Ἡ μὲν οὖν ὑπό σεο ἐπισταλεῖσα ἡμῖν ἐπιστολὴ κατεμέμφετο περὶ τῆς φαρμακείης τοῦ ἐλλεβόρου. Εἰσήχθην μὲν οὖν, ὦ Δημόκριτε, ὡς μεμηνότα ἐλλεβοριῶν, οὐ καταμαντευσάμενος ὅστις ποτ' εἴης· ὡς δ' ἐντυχὼν ἔγνων, οὐ μὰ Δία παραφρονήσιος ἔργον, ἀλλὰ σχεδὸν ἀποδοχῆς πάσης, κάρτα τὴν σὴν φύσιν ἐπῄνεσα, ἄριστόν τε φύσιος ἑρμηνευτὴν καὶ κόσμου ἔκρινα· τοὺς δὲ εἰσαγαγόντας με ἐμεμψάμην ὡς μεμηνότας, φαρμακείης γὰρ αὐτοὶ ἔχρῃζον. Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ αὐτόματον ἡμέας εἰς τὸ αὐτὸ ξυνήγαγε, ὀρθῶς ποιήσεις ἐπι-

invadebat; interdiu vero si audiret, nihil patiebatur.

20.

Hippocrates Democrito S.

In arte medica quae recte fiunt plerumque quidem hominum vulgus non admodum laudat, saepe vero diis attribuit. At si in aliquo repugnans natura eum qui curatur interemerit, numen praetermittens medicum incusat. Et ego sane plus reprehensionis quam honoris ex arte mihi consecutus videor. Neque enim quantumvis iam senex ad artis medicae summam perveni, neque etiam ipsius inventor Aesculapius, sed et ipse a sese in multis dissentit, velut eorum, qui scripserunt, libri nobis tradiderunt. Tua sane quidem ad nos missa epistola per veratrum medicationem reprehendebat. Accitus igitur sum, Democrite, velut insanientem veratro purgaturus, cum coniicere non possem, qualis tandem esses. Postquam vero tecum versatus, non per Iovem desipientiae opus, sed omni prope favore prosequendum cognovi, magnopere ingenium tuum laudavi, teque praestantissimum naturae et mundi interpretem iudicavi, eos vero qui me acciverunt tanquam insanos accusavi, cum ipsi medicatione indigerent. Quandoquidem igitur casu contigit ut nos una conveniremus, recte feceris, si ad nos crebriores litteras dederis, et a te conscripta com-

Ep. 20.

ἱππ. — πράττειν.] Inscr. om. H.; — *χαίρειν* pro *εὖ πράττειν* codd. 3.; — *πρήσσειν* b.

ἰητρικῆς — θεῖον.] *προσάπτουσι* C. H. b., in hoc sec. m. *προσαρτῶσι*; — *κἂν* pro *ἢν* codd. 4.; — *ἀντιπράξῃ καί* codd. 4., quorum unus *ἀντιπρήξῃ*; — *ὑποκλύσηται* pro *ἀπολέσῃ* C.; — *ἰητρούς* vulg., *τὸν ἰητρόν* mss. 5., *τόν τε ἰητρόν* C.

καὶ — τέχνην.] *ἐγώ* mss. 4.

ἐγὼ — παραδεδώκασι.] *καθεστεώς* b., *καθεστώς* vulg.; — *εὐεργέτης* b.; — *ἐν πολλοῖς* omm. codd. 4.; — *αἱ τῶν* omm. mss. 5.

ἡ — ἐλλέβορον.] *ἀπὸ σέο* cod. τ.; — *ἀποσταλεῖσα* mss. 5.; — *περί* omm. codd. 4.

εἰσήχθην — ἔχρῃζον.] *ἐλλεβορίσων* codd. 4.; — *ὡς οὐ* libri 3.; — *ποτε* H. τ.; — *δὲ ἐντυχών* C. σ. ψ.; — *εἶδον* pro *ἔγνων* codd. 3.; — *σὴν φύσιν* vulg., *τὴν σὴν φ.* H. *τήν* pro *σήν* libri 3.; — *ἑρμηνέα φύσιος* mss. 4.; — *δ' εἰσαγαγ.* C. H.; — *εἰσαγόντας* C.

ἐπειδὴ — λόγον.] *ταὐτοματόν* libri 5.; — *ταυτά* mss. 4.; — *ἤγαγεν* Ald., C.; — *γεγραμμένων* codd. duo; — *ἀπέστειλα* codd. 4.; — *τοῦ* omm. mss. 6.

στέλλων ἡμῖν πυκνότερον καὶ μεταδιδοὺς τῶν ὑπὸ σέο γραφομένων ξυνταγμάτων· ἀπέσταλκα δέ σοι καὶ αὐτὸς τὸν περὶ τοῦ ἐλλεβορισμοῦ λόγον. Ἔρρωσο.

mentaria ad nos transmiseris. Misi autem etiam ad te de veratri usu libellum. Vale.

κα'.

Ἱπποκράτης Δημοκρίτῳ περὶ ἐλλεβορισμοῦ.

Τοῖς μὴ ῥηϊδίως ἄνω καθαιρομένοις πρὸ τῆς πόσιος προϋγραίνειν τὰ σώματα πλέονι τροφῇ καὶ ἀναπαύσι. Ἐπὴν δὲ πίῃ ἐλλέβορον, πρὸς τὰς κινήσιας τῶν σωμάτων μᾶλλον ἄγειν, μὴ πρὸς ὕπνους· δηλοῖ δὲ ἡ ναυτιλίη ὅτι κίνησις τὰ σώματα ταράσσει. Ἐπὴν βούλῃ μᾶλλον ἄγειν ἐλλέβορον, κίνει τὰ σώματα. Ἐλλέβορος ἐπικίνδυνος τοῖσι σάρκας ὑγιέας ἔχουσι. Ὅσοι ἐν ταῖς φαρμακοποσίαις μὴ διψῶσι, καθαιρόμενοι οὐ παύονται πρὶν ἢ διψήσωσι. Σπασμὸς ἐξ ἐλλεβόρου θανάσιμον. Ἐπὶ ὑπερκαθάρσι σπασμὸς ἢ λυγμὸς ἐπιγενόμενος, κακόν. Ἐν ταῖς ταραχαῖς τῆς κοιλίης καὶ τοῖσι ἐμέτοισι τοῖσι αὐτομάτως γιγνομένοισι, ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι καθαίρωνται, ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι· εἰ δὲ μὴ, τοὐναντίον. Ὡς δὲ ἔφην ἐν τῷ προγνωστικῷ, κάθαρσις εὐθετεῖ ἡ ἄνω, ἐφ' ᾧ ἀπυρέτῳ ἀσιτίη, ἢ καρδιωγμὸς, ἢ σκοτόδινος, ἢ στόμα ἐκπικρούμενον, καθόλου ταῖς ὑπὲρ τῶν φρενῶν ὀδύναις· ἡ δὲ κάτω, ὅπου χωρὶς πυρετοῦ στρόφος, ὀσφύος ὀδύνη, γουνάτων βάρος, καταμήνια δυσεργοῦντα, ὀδύναι ἐν τοῖς ὑπὸ τὸ διάφραγμα. Φυλάσσεσθαι δὲ ἐν ταῖς φαρμακοπο-

---

21.

Hippocrates ad Democritum de purgatione per veratrum.

Qui non facile per superiora purgantur, iis corpora copiosiore cibo et quiete ante potionem humectanda sunt. Post veratri potionem corpora magis ad motionem quam ad somnos adducenda. Quod vero motio corpora turbet, id indicat navigatio. Cum voles ut veratrum magis ducat, corpora moveto. Veratrum carnes sanas habentibus periculum creat. Qui in medicamentorum potionibus non sitiunt, purgari non desinunt, priusqnam sitiant. Ex veratro orta convulsio letalis. Immodicae purgationi succedens convulsio aut singultus malo est. In alvi perturbationibus et vomitionibus sponte obortis, si qualia purgari convenit purgentur, tum conducit, tum facile ferunt, alioqui contra accidit. At velut in praenotionibus dictum est, per superiora purgatio accommodata est ei, qui sine febre cibi fastidio, aut ventriculi morsu aut tenebricosa vertigine torquetur, aut cui os amarum est, et in summa omnibus supra septum transversum doloribus. Per inferiora vero, ubi citra febrem tormina detinent, lumborum dolor, genuum gravitas, menses aegre prodeunt, et dolores sunt in partibus septo transverso inferioribus. In medicamentorum autem

Ep. 21.

ἱπποκράτης — ἐλλεβορισμοῦ.] Inscriptionem om. H.; - περὶ ἐλλεβ. ἱππ. δημοκρίτῳ C.; — totam epist. omm. τ. ω., Lind.

τοῖς — ἀναπαύσι.] Aph. IV. 13.

ἐπὴν — ταράσσει.] δέ omm. C. H.; — est parum recte scriptus Aph. IV. 14., quem conferas.

ἐπὴν — σώματα.] κινεῖ vulg., κίνει H., Littr.; Vid. Aph. IV. 15.

ἐλλέβορος — ἔχουσι.] cf. Aph. IV. 16.

ὅσοι — διψήσωσι.] Aph. IV. 19.

σπασμὸς — θανάσιμον.] Aph. V. 1.

ἐπὶ ὑπερκαθ. — κακόν.] ἢ λυγμός omm. Ald., C. — Aph. V. 4.

ἐν ταῖς — τοὐναντίον.] αὐτομάτοις vulg., αὐτομάτως C. H., Littr. — Aph. I. 2.

ὡς — διάφραγμα.] cf. Aph. IV. 17. 18. 20.; — εὐτεθή Vatt. Foësii, εὐτεθίη C., εὐτεθείη Ald.; — ἐπ' (ἐφ' edd. antt., C. D. H.) (addunt ὧν C. H.) ἀπυρέτῳ vulg.; locum descripsi sicuti Littr.; — ἢ ante καρδ. omm. C. H.; ἢ ante σκοτ. om. H.; — σκοτόδεινος vulg., σκοτόδινος C., Littr.; — ἢ ante στόμα om. H.; — ἐπιπικρ. vulg., ἐκπικρούμενον H.; — pro δυσεργοῦντα Foës. voluit δυσέρχονται, quod ut Graecum sit vereor; non magis quam Littréus quidquam moveo, licet δύσεργα malim; sed nescio quid miser noster consarcinator dederit, aut non dederit; — ὀδύνη H. pro ὀδύναι; — τό omm. Ald. C., sed Ald. ὑπὸ διαφράγμασι.

φυλάσσεσθαι — τραυλούς.] ὑποξύρους Ald., ὑποξήρους cett. — Locus unde ductus sit mihi non constat.

σίαις τοὺς ἀστείους τὰ σώματα, μάλιστα δὲ τοὺς μέλανας καὶ ὑγροσάρκους καὶ τοὺς ὑποξήρους δὲ καὶ ψελλοὺς καὶ τραυλούς. Ὁκόσοι δὲ τὰ φλεγμαίνοντα ἐν ἀρχῇ τῆς νούσου, ὡς ἔφην ἐν τῷ περὶ πτισάνης, εὐθέως ἐπιχειροῦσι λύειν φαρμακείῃ, τοῦ μὲν ξυντεταμένου καὶ φλεγμαίνοντος οὐδὲν ἀφαιρέουσι, οὐδὲ γὰρ ἐνδίδωσι ὠμὸν ἐὸν τὸ πάθος, τὰ δὲ ἀντέχοντα τῷ νοσήματι καὶ ὑγιεινὰ ξυντήκουσι· ἀσθενέος δὲ τοῦ σώματος γενομένου, τὸ νόσημα ἐπικρατεῖ καὶ ἀνιήτως ἔχουσι. Ἐλλεβορίζειν δὲ χρὴ οἷς ἀπὸ κεφαλῆς φέρεται ῥεῦμα· μὴ διδόναι δὲ ἐπὶ ἐμπύων, μήτε φαρμακεύειν τοὺς ἀχρόους, τοὺς βραγχώδεας, τοὺς σπληνώδεας, τοὺς λιφαίμους, τοὺς πνευματώδεας, καὶ ξηρὰ βήσσοντας, διψώδεας, φυσώδεας, ἐντεταμένους ὑποχόνδρια καὶ πλευρὰς καὶ μετάφρενα, τοὺς ἀποναρκωμένους καὶ ἀμαυρὰ βλέποντας καὶ οἷς ἦχοι τῶν ὤτων, καὶ τῆς οὐρήθρης ἀκρατεῖς, μηδὲ τοὺς ἰκτερώδεας ἢ κοιλίης ἀσθενέας, ἢ αἱμορρώδεας, ἢ ἐν φύμασι· ἢν δὲ φαρμακεῦσαι δοκέῃ, ἐλλεβόρῳ ἀσφαλῶς ἄνω κάθαιρε, κάτω δὲ μή· κράτιστον δὲ τούτοις διαιτᾶν. Ὡς δὲ ἔφην ἐν τῷ προρρητικῷ, μὴ φαρμακεύειν μηδὲ τοὺς ἐπανεμοῦντας μέλανα, ἀποσίτους καὶ παραφόρους, καθ' ἥβην μικρὰ ὀδυνώδεας, ὄμμα θρασὺ, κεκλασμένον ἔχοντας, ἐποιδοῦντας, σκοτώδεας, ἀχρόους, μηδὲ τοὺς ἐν πυρετῷ καυματώδεας, κατακεκλασμένους. Ὡς δὲ ἔφην ἐν τῷ περὶ πτισάνης, σησαμοειδὲς ἄνω καθαίρει ἡ πόσις ἥμισυ δραχμῆς ἐν ὀξυμέλιτι τετριμμένον· ξυμμίσγειν δὲ καὶ τοῖς ἐλλεβόροις τὸ τρίτον μέρος τῆς πόσιος, καὶ ἧσσον πνίγει. Καθαί-

potionibus vitandi sunt qui corpore probe valent, praecipue vero nigri et humida carne praediti, ... , balbi et blaesi. At qui per morbi initia, inflammationes confestim per medicamenti potionem solvere nituntur, ii de distento quidem et inflammato nihil auferunt, velut a me dictum est in libro de ptisana. Crudus enim affectus nihil cedit, quae vero morbo resistunt et sana sunt tabefaciunt, imbecillo autem reddito corpore morbus superior evadit et curari nequeunt. Veratrum autem exhibendum, quibus de capite fluxio fertur, at suppuratis minime dandum. Medicamento minime purgandi decolores, raucedinosi, lienosi, sanguine defecti, suspiriosi et sicca tussi vexati, siticulosi, anhelosi, quique praecordia distenta habent et latera et dorsum, qui stupore affecti hebetius cernunt, quibus aures sonant, quique urinam minime continent, neque qui morbo regio laborant et alvo sunt debili, quibus sanguis erumpit aut qui tubercula habent. Quodsi medicamento purgandum videatur, veratro per superiora secure purgato, at per inferiora minus. His autem praestat victus rationem praescribere. Neque vero, quemadmodum in praedictis dixi, medicamento purgandi sunt, qui nigra vomitione refundunt, cibos aversantur, delirant, quique dolore vexati parum dormiunt, qui aspectum ferocem, oculos fractos habent, subtumidi sunt, tenebricosa vertigine vexantur, decolores, neque qui in febre aestuant et confracti sunt. Sesamoides vero, velut dixi libro de ptisana, per superiora purgat, potum ad drachmam dimidiam et in aceto mulso tritum. Admiscetur etiam veratris tertia potionis parte

ὁκόσοι — ἔχουσι.] cf. additam. ad lib. de V. A. § 5. — τοὺς μὲν συντεταμένους καὶ φλεγμαίνοντας H.; — ὠφελέουσι vulg., ὠφελεῦσι C. H., ἀφαιρέουσι lego ex l. l. cum Corn., Foësio; si cum Littréo ὠφελέουσι servare velis, cum H. saltem scribere oportebit τοὺς μὲν συντεταμένους καὶ φλεγμαίνοντας οὐδὲν ὠφελέουσι, et tamen vel sic parum laudandam lect. habebis; — διαδίδοι C., διαδιδοῖ H., ἐνδιδοῖ vult Foës., ego saltem ἐνδίδωσι scripsi, alterum enim absurdum; — δ' ἀντεχ. C.; — γινομένου vulg., γιγν. H., dedi aor. ex l. l.

ἐλλεβορίζειν — διαιτᾶν.] cf. l. l. § 40. 55. 57.; — μὴ φαρμ. vulg., μήτε φ. H., Littr.; — ἀχροίους C.; — λιφαίμους H., ἀφαίμους vulg.; — καί ante πλευράς om. D.; — ἀσφαλής, vulg., Foës. desideravit ἀσφαλέως, H. ἀσφαλῶς fert; — διαιτῶν vulg., recepi cum Littréo probabilem coniecturam Foësii; sed locus vel sic descriptus mutilatus est vid. § 57. l. l.

ὡς δὲ — κατακεκλασμένον.] καθεύδειν vulg., Littr. dedit lect. e Prorrh. I. 71.; — κεκλιμένον vulg., quod fortasse ex κεκλειμένον natum est; dedi lect, quam exhibui l. l. e Prorr.; — ἀποιδ. vulg., ἐποιδ. C., Ald., Littr.

ὡς δὲ — πνίγει.] cf. addit. ad lib. de V. A. § 60.; — ἐν τῷ C. H., Littr., vulgo om.; — τετριμμένῳ vulg., τετριμμένου Foës., Littr. ex l. l.

καθαίρειν — δέωνται.] καθαίρειν Ald., b., Littr., καθαίρει

ρειν δὲ καὶ τοὺς ἐν χρονίοις τεταρταίοις καὶ τοὺς ἐν λιπυριώδεϊ πυρετῷ χρονίους, καὶ ὧν οὐκ ἔστι δίψος, οὐδὲ ἀπόκρισις, τούτους δὲ μὴ πρότερον τῶν τριῶν ἑβδομάδων, ποτὲ δὲ καὶ πλευριτικοὺς καὶ εἰλεώδεις· ὡς δὲ ἔφην ἐν τῷ περὶ γυναικείων, καὶ ἣν αἱ μῆτραι καθάρσιος δέωνται.

et minus strangulat. Diuturnis etiam quartanis laborantes purgare oportet, et longa febre lipyria et eos quibus neque sitis, neque excretio adest, neque tamen ante tres hebdomadas. Interdum etiam morbo laterali et volvulo laborantes. Quin etiam purgandum est, si uteri purgatione indigeant, velut dixi libro de morbis mulierum.

κβ'.

Ἱπποκράτης πρὸς τὸν υἱὸν Θέσσαλον.

Ἱστορίης δὴ μελέτω σοι, ὦ παῖ, γεωμετρικῆς καὶ ἀριθμήσιος· οὐ γὰρ μόνον σέο τὸν βίον εὐκλεᾶ καὶ ἐπὶ πολλὰ χρήσιμον ἐς ἀνθρωπίνην μοῖραν ἐπιτελέσει, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ὀξυτέρην τε καὶ τηλαυγεστέρην κατὰ τὸ ἐν ἰητρικῇ ὠνῆσθαι πᾶν ὅ τι χρήζει. Καίτοι ἡ μὲν τῆς γεωμετρίης ἱστορίη ἐοῦσα πολύσχημός τε καὶ πολυειδής, καὶ πᾶν μετ' ἀποδείξιος περαινομένη, ἔσται χρησίμη πρός τε τὰς τῶν ὀστέων θέσεις καὶ ἐξαρθρήσεις καὶ τὴν λοιπὴν τῶν μελέων τάξιν· ἐς γὰρ τὴν τούτων πολυτροπίην εὐεπιγνωστότερον· καὶ ἐμβολῇ τε ἄρθρων καὶ τῇ τῶν ὀστέων τῶν ξυντριβομένων ἀναπρίσι τε καὶ ἐκτρυπήσι καὶ ξυνθέσι καὶ ἐξαιρέσι καὶ τῇ λοιπῇ θεραπείῃ χρήσει, εἰδὼς ὁκοῖόν τε τὸ χωρίον ἔστι καὶ τὸ ἐκ τούτου ἐξαιρεύμενον ὀστέον. Ἡ δὲ τῆς ἀριθμήσιος τάξις πρός τε τὰς περιόδους καὶ ἀλόγους τῶν πυρετῶν μεταστάσιας καὶ τὰς κρίσιας τῶν νοσεύντων καὶ τὰς ἐν νούσοις ἀσφαλείας ἀρκέουσα ἔστω· μάλα

22.

Hippocrates ad Thessalum filium.

Geometriae et arithmetices cognitioni studium adhibeto, mi fili. Neque enim solum vitam tuam gloriosam et ad multa in rebus humanis utilem, verum etiam mentem acutiorem et longe splendidiorem ad fructum eorum omnium, quae in arte medica usui sunt, consequendum reddet. Quamquam quidem geometriae cognitio, cum multas et varias formas habeat et omnia cum demonstratione ad exitum perducat, tum ad ossium positus et articulos suis sedibus emotos, tum etiam ad reliquam membrorum compositionem utilis futura est. Nam ad horum affectuum variam cognitionem facilius pervenies, tum etiam articulorum repositione, tum ossium contritorum resectione et perforatione et coaptatione et subtractione, reliquaque curatione uteris, noscens qualis locus sit et os exemptum. Numerorum vero series tum ad ambitus, tum ad eas mutationes, quae praeter rationem in febribus fiunt, et ad iudicandos aegros et ad morborum securitates satis futura

vulg.; — *ἐγχρονίοις* C. pro *ἐν χρ.*; — *μηδὲ ἀποκρ.* vulg., *οὐδὲ ἀπόκρ.* H.; — *καθαίρειν καὶ ἥν* vulg., sed *καθαίρειν* omm. C., Littr. — Prior loci pars unde proveniat, non reperi; — ad citationem librorum de Morbis mull. cf. lib. I. p. 607. 625. 627. 629. 631.

Ep. 22.

ἱππ. — θεσσαλόν.] In D. H. b. haec epist. sequitur libellum de nat. hom.; — *ἱπποκράτης* cod. τ.; — inscriptionem om. H.; — *υἱέα* b.

ἱστορίης — χρήζει.] *δέ* vulgo, *δή* de meo; — *ὦ παῖ, μελ. σοι* C.; — *καὶ τὸν β.* cett.; — *τε* omm. H. τ. b.; — *ὀνῆσθαι* vulg., *ὀνεῖσθαι* mss. 2., *ὠνῆσθαι* C.; — *χρήζεις* H. τ. ω. b.

καίτοι — ὀστέον.] *πολυσχήμων* C. H. b.; — *μετά* codd. 2.; — *πρὸς τάς* sine *τε* iidem duo; — *καὶ ἐξαρθρήσεις* om. Lind.; non sine causa id illi suspectum fuit, sed difficile dictu est, num re ipsa auctor hicce dare h. l. non potuerit; — *εἰς* (*ἐς* H.) *τὴν* (*εἴσῃ* pro *εἰς τήν* mss. 2.) *γὰρ* (*γὰρ τήν* D. H. b.) *τούτων πολυτροπίην εὐεπιγνωστότερον* (*ἐπιγνωστότερον* C.) vulg.; — inde Littr.; *ἐς τὴν γὰρ τουτέων πολυτροπίην εὐεπιγνωστότερος ἐών.* Quae innovatio mihi non arridet. Ante *ἐμβολῇ* addendum visum est *καί*, quod ceteri non ferunt. Porro *τῶν* post *ὀστέων* om. τ.; — *χρῆσθαι* vulg., *χρήσασθαι* al. m. b., *χρήσῃ* Littr. de suo; — *εἰδότι* vulg., *εἰδώς* C. H. τ. ω. b.; — *τό* ante *χωρίον* de meo; — *ἐξορεύμενον* vulg., *ἐξαιρεύμενον* H. τ. b. Littr.

ἡ δὲ — ἔρρωσο.] *ἀλόγους* vulg., *εὐλόγους* H., Littr.; — *τῆς ἐν νούσοις* (*ἐνεούσης* pro *ἐν ν.* H.) *ἀσφαλείας* vulg., textum dedi ex emend. Littréi; — *ἔστω* C. τ. (b. al. m. *ἔσται*) Ald., Littr., *ἔσται* vulg.; — *μάλιστα* D.; — *τά* ante *μέρεα* om. Lind.; — *ἀνέσιος ὅταν* (*ὅταν* om. C., *ὄντα*

γὰρ σεμνὸν ὑπηρεσίην ἔχειν ἐν ἰητρικῇ τοιήνδε, ἥτις σοι τὰ μέρεα τῆς ἐπιτάσιος καὶ τῆς ἀνέσιος ἄνισα ὄντα τὴν μοῖραν εὔγνωστα παρέχεται χωρὶς ἀμπλακίης· διὸ δὴ κάρτα ἐς δύναμιν ἀφίκνεο τῆς τοιῆσδε ἐμπειρίης. Ἔρρωσο.

κγ'.

Δημόκριτος Ἱπποκράτει περὶ φύσιος ἀνθρώπου.

Χρὴ πάντας ἀνθρώπους ἰητρικὴν τέχνην ἐπίστασθαι, ὦ Ἱππόκρατες, καλὸν γὰρ ἅμα καὶ ξύμφορον ἐς τὸν βίον, τούτων δὲ μάλιστα τοὺς παιδείας καὶ λόγων ἴδριας γεγενημένους. Ἱστορίης σοφίης γὰρ δοκέω ἰητρικὴν ἀδελφὴν καὶ ξύνοικον· σοφίη μὲν γὰρ ψυχὴν ἀναρύεται παθέων, ἰητρικὴ δὲ νούσους σωμάτων ἀφαιρέεται. Αὔξεται δὲ νόος παρεούσης ὑγιείης, ἣν καλὸν προνοέειν τοὺς ἐσθλὰ φρονέοντας· ἕξιος δὲ σωματικῆς ἀλγεούσης, οὐδὲ προθυμίην ἄγει νόος ἐς μελέτην ἀρετῆς· νοῦσος γὰρ παρεοῦσα δεινῶς ψυχὴν ἀμαυροῖ, φρόνησιν ἐς ξυμπάθειαν ἄγουσα. Φύσιος δὲ ἀνθρωπίνης ὑπογραφὴ θεωρίην ἔχει τοιήνδε. Ὁ μὲν ἐγκέφαλος φρουρέει τὴν ἄκρην τοῦ σώματος, ἀσφάλειαν ἐμπεπιστευμένος, ὑμέσι νευρώδεσι ἐγκατοικέων, ὑπὲρ ὧν ὀστέων διπλῶν φύσιες ἀναγκαίῃ ἀρηρυῖαι δεσπότην φύλακα διανοίης καλύπτουσι. Τριχῶν εὐκοσμία χρῶτα κοσμοῦσα· τὸ δὲ τῶν ὀμμάτων ὁρητικὸν ἐν πολυχίτωνι φωλεῦον ὑγροῦ ἐνστασίῃ, ὑπὸ μετώπῳ κοιλάσι ἐνίδρυται· θεωρίης δὲ αἴτιον, ἀκριβὴς κόρη φύλακα ταρσὸν εὐχερῆ

est. Praeclarum enim in re medica est tibi id subministrari, quod intensionis ac remissionis partium, quae ex parte inaequales sunt, facilem tibi absque errore notitiam praebeat. Quapropter ad huius experientiae facultatem valde contendito. Vale.

23.

Democritus Hippocrati de natura humana.

Omnes homines artem medicam nosse decet, o Hippocrates, cum praeclara simul res sit et ad vitam utilis, tum vero vel maxime eruditionis et eloquentiae peritos. Sapientiae enim cognitionis medicinam sororem et familiarem esse duco. Sapientia si quidem animi perturbationes exhaurit; at medicina corporum morbos pellit. Mens autem increscit cum adest sanitas, cuius curam habere eos, qui recte sentiunt, praeclarum est. Ubi vero corporis habitus dolet, mens ad virtutis exercitationem nullam adhibet diligentiam. Praesens enim morbus animum vehementer hebetat et intelligentiam in affectus cognationem secum adducit. Humanae vero naturae descriptio hanc habet speculationem. Cerebrum quidem in summa corporis parte praesidio locatum est ad securitatem sibi concreditam, intra membranas nervosas collocatum, supra quas duplicia ossa ex necessitate adaptata, dominum mentis custodem cooperiunt. Pilorum concinna ratio cutem exornat. Oculorum vero cernendi vis delitescens in humoris recessu multis tunicis constante in locis cavis sub fronte collocata est. Pupilla sincera,

pro ὅταν Ald.) ἄνισα ὄντα τὸν (εἰς ἰσοτάτην pro ὄντα τήν cod. τ.; ἰσότητα in marg. b.) μοῖραν vulg.; cum C., Littr. ὅταν omisi; — ἀμβλακίης, in marg. ἀμβλακείης C., ἀμβλακίης Ald.; — ἀφικνέοιο cod. τ., ἀφίκνεο b., ἔρρωσο om. τ.

Ep. 23.

δημόκρ. — ἀνθρώπου.] Inscr. om. H.; — hanc epistolam et seq. totam omm. C., Lind.

ἱστορίης — ἀφαιρέεται.] ἱστορίην vulgo, sed H. dein ἰητρικήν pro vulgato ἰητρικῆς; itaque puto nostrum ἱστορίης hoc loco et dein ἰητρικήν scripsisse, quod illi reddo.

φύσιος — καλύπτουσι.] ὑπεργραφή H. b.; — συνεισκατοικ. cett.; — ὑπὲρ ὃν vulg., ὑπὲρ ὧν C., Littr.; — διπλοῖ H. b.; — ἀναγκαῖαι vulg., ἀναγκαίῃ Littr. de suo; — καλύπτουσι ἐγκέφαλον cett., ἐγκ. emblema est.

τριχῶν — ὑπομένει.] εὐκοσμίᾳ b.; — κοσμῶσα vulg., κοσμοῦσα de suo Littr.; — ἐν ὑγροῦ ἐνστασίαις ὑπὸ μετώπων (μέτωπον H. b.) κολασίη (κολασίῃ b.) συνίδρυται vulg.; unde Littr. coniectura effecit: ἐν ὑγροῦ εὐσθαθείῃ ὑπὸ μέτωπον κολασίῃ συνίδρυται. Sed me iudice κολασίη ortum est e dittographia $\overset{\eta}{\text{κοιλασι}}$. De ἐνστασίῃ quare dubitem, non video; quemadmodum προστασίη, ita etiam ἐνστασίη dici potest, quod dedit item ten Brink in Diario Philol. VIII. p. 417., iungendum autem πολυχίτωνι — ἐνστασίῃ; itaque ὑπὸ μετώπῳ (vulgo μετώπων) κοιλάσι ἐνίδρυται (pro συνίδρυται) dedi. In seqq. interpunctionem mutavi et δέ post

ὑπομένει. Διπλοῖ δὲ ῥώθωνες ὀσφρήσιος ἐπιγνώμονες, διορίζουσι ὀφθαλμῶν γειτνίην. Μαλακὴ δὲ χειλέων ἀφὴ στόματι περιπτυσσομένη, ῥημάτων αἴσθησιν ἀκριβῆ τε διάρθρωσιν παρέσχηκε κυβερνωμένη. Γένειον δὲ ἀκροτενὲς καὶ χελύνειον γόμφοις ξυνηρμοσμένον. Ἐκδοχεῖα δὲ μύθων ὦτα δημιουργὸς ἀνέῳγε, οἷς ἐπιὼν ὁ μῦθος οὐκ ἀσφαλὴς διήκονος ἀλογιστίης γίγνεται. Λαλιῆς μήτηρ γλῶσσα, ψυχῆς ἄγγελος, πυλωροῦσα τὴν γεῦσιν, ὀχυροῖς ὀδόντων θριγκοῖσι πεφρούρηται. Βρόγχος δὲ καὶ φάρυγξ ἡρμοσμένοι ἀλλήλοις γειτνιῶσι· ὁ μὲν γὰρ ἐς κέλευθον πνεύματος, ὁ δὲ ἐς βυθὸν κοιλίης τροφὴν προπέμπει λάβρον ὠθεόμενος. Κωνοειδὴς δὲ καρδίη βασιλὶς, ὀργῆς τιθηνὸς, πρὸς πᾶσαν ἐπιβουλὴν ἐνδέδυκε θώρακα. Θαμιναὶ δὲ πνεύμονος σήραγγες ἠέρι διοδευόμεναι φωνῆς αἴτιον πνεῦμα τίκτουσι. Τὸ δὲ χωρηγὸν αἵματος καὶ μεταβάλλον εἰς τροφὴν ξὺν λοβοῖς ποικίλοις κοιλίη περίπλοόν ἐστι ἧπαρ, ἐπιθυμίης αἴτιον· χλωρὴ δὲ χολὴ πρὸς ἥπατι μένουσα διαφθορὴ σώματος ἀνθρωπηΐου ὑπερβλύσασα γίγνεται. Βλαβερὸς δὲ σώματος ἀνθρωπίνου καὶ ἀνωφελὴς ἔνοικος σπλὴν ἀπέναντι κατευνάζεται πρᾶγμα μηδὲν αἰτούμενος. Μέση δὲ τούτων χορηγεῖ πανδέκτειρα κοιλίη διοικέουσα τὴν πέψιν. Ἔνοχα δὲ κοιλίης ξυνθέσιος δημιουργίῃ, ξυνδονεύμενα εἱλεῖται περὶ κοιλίην ἔντερα, λήψιος καὶ ἀποκρίσιος αἴτια. Δίδυμοι δὲ νεφροὶ ἰξύσι ἐνιδρυσμένοι καὶ ἠμφιεσμένοι δημῷ, οὔρων

visionis causa, palpebrae extremam oram, *ταρσόν* dicunt, promptam custodiam sustinet. Nares duplices odoratus arbitrae, oculorum viciniam dirimunt. Labra vero os molli suo contactu circumplexa verborum sensum et exactam articulationem regunt et efficiunt. Maxilla autem sursum tendens et testudinis in modum connexa dentium clavis coaptatur. At aures opifex ad sermones excipiendos aperuit, in quas cum sermo subit, non certus temeritatis minister evadit. Lingua loquentiae mater, animi nuncia, gustus custodiae praefecta, tutis dentium sepimentis munita est. Guttur ac gula iuxta sese coaptata viciniam habent. Illud enim in spiritus viam, haec vero in ventriculi profundum liberaliter propellendo alimentum demittit. Cor regium locum obtinens, coni formam habens, iram alens, adversus omnes insultus thoracem induit. Crebrae autem pulmonis cavernae, aëri perviae, spiritum vocis causam pariunt. At hepar, quod sanguinem suggerit et in alimentum transmutat, fibris variae formae circa ventriculum fluitat, cupiditatisque causa est. Bilis pallida in hepate manens, ubi in corpore humano redundat, ipsum corrumpit. Noxius et inutilis corporis humani incola est lien, ex adverso decumbens, nullum officium sibi expetens. Medio vero horum loco ventriculus omnia suscipiens alimentum subministrat coctionem moderans. Intestina vero, quae ventris compositione continentur, constituta uti cum eo agitentur, per ventrem convolvuntur, eorum, quae

ἀκριβής delevi cum t. Br.; is autem illud *εὐκαιρίης* mutavit in *εὐχερής*, ego *εὐχερῆ* praetuli; tandem *ὑπομένειν* H. b.

γένειον — συνηρμοσμένον.] *ἀκροτελές* codd., nisi quod in b. al. m. *ἀκροτενές*, quod recipiendum videtur.

ἐκδοχεῖα — γίγνεται.] *ἐνδοχεῖα* cett., *ἐκδοχεῖα* ten Br. l. l.; — *οἷς ἐπεὼν ὁ θυμός* vulg.; sed *μῦθος* b. al. m., idemque Calvus legisse videtur et dedit Littr.; sed si *μῦθος* legas, etiam *ἐπιών* legere oportebit, quod Foës. Latine expressit.

λαλιῆς — πεφρούρηται.] *ἐχυροῖς* Ald. H. b.; — *τρίγχοισι* b.

κωνοειδὴς — θώρακα.] *κωνοειδές* b.; — *ἐνδέδηκε* vulg., *ἐνδέδυκε* Ald. H. b.

θαμιναὶ — τίκτουσι.] *θαμινά* vulg., *θαμειναῖ* H., *θαμιναί* ten Br.; — *πνευμάτων* vulg., *πνευμόνων* Littr., malo *πνεύμονος* scribere; — *διοδύμεναι* vulg., *διοδεύμεναι* H. b., *διαδύμεναι* Littr. de suo, sed in mss. lectione latet *διοδευόμεναι*, vel *διωδευμέναι*, vide ten Br. l. l.

τὸ δὲ — γίγνεται.] *σὺν λοβοῖς πολλάκις κοίλῃ περιπλόοις ἔσται ἧπαρ* legit Littr., *κοίλη* (*κοίνη* al. m. b.) *περίπλοος* vulg., *λοβοῖσι ποικίλοισι κοιλίης περίπολος* ten Brink; veteres de hepate ventriculum amplexo passim loquuntur; Gal. de usu p. *διὰ τί δὲ περιβέβηκε τὴν γαστέρα τὸ ἧπαρ*; — iam vides quid voluerim; — *ἔσται* iam Foës. in *ἐστί* mutavit; — *χολὴ δὲ χλωρή* H.; — *καὶ διαφθορή* cett., otiosum *καί* repudio.

βλαβερὸς — αἰτούμενος.] *βλαβερῶς* vulg., *βλαβερός* Ald., b., ten Br., Littr.; — vulg. *ἀπέναντι εὕδει* (*εὕδεις* Ald.); sed in seqq. vulgo *χορηγεῖ πανδέκτειρα κοιλίη κατευνάζεται*, ubi illud *χορηγεῖ ... καὶ εὐνάζεται*, quod inde effecit Littr., aeque ineptum ac vulgatum, sed nostro loco *εὕδει* est glossa ad *κατευνάζεται* spectans, quare e seqq. vocem pristinam revocavi; — Foësius minus recte *αἰτιώμενος* voluit in fine loci.

μέση — πέψιν.] De *κατευνάζεται* post *κοιλίη* in vulgata dixi in adn. proxime autecedente.

ἔνοχα — αἴτια.] *δ' ἔνυχα δέ* (sic) pro *ἔνοχα δέ* H. b., *ἔνυχα* Ald.

δίδυμοι — πεφύκασι.] *ἰσχίοισι* cett.; — *ἐνηδρασμένοι* H. b.

ἐκκρίσιος οὐκ ἀλλότριοι πεφύκασι. Κύριος δὲ ἁπάσης κοιλίης ὁ καλούμενος ἐπίπλους γαστέρα πᾶσαν ἐμπεριείληφε, μόνου σπληνὸς ἄτερ. Ἑξῆς νευρώδης κύστις ἰσχίῳ στόμα ἐνιδρυσμένη, ξυμπεπλεγμένων ἀγγείων, οὔρων ἐκκρίσιος αἰτίη γίγνεται. Ἡ δὲ γειτνιῶσα ταύτῃ μήτηρ βρεφέων, δεινὸν ἄλγος, τῶν ἐν γυναικὶ μόχθων μυρίων παραιτίη, μήτρη ἐμπεφώλευκε μυχοῖσι ἰσχίων, ἡ δὲ πυλωρὸς σὰρξ ἐκβράσσουσα γαστρὸς πλῆθος σφίγγεται νεύροισι ἐκ φύσιος τόκου προνοίης. Ἐκ δὲ σώματος κρεμαστοὶ ἐκτὸς οἰκίην νέμονται ἐκγόνων κτίσται ὄρχεις, πουλυχίτωνες ἐόντες· ἔννομον δ' ἥβῃ ἀπὸ φλεβῶν τε καὶ νεύρων πλέγμα, οὔρων ἔκχυσιν ποιεύμενον, ξυνουσίης ὑπουργὸν, φύσιος ὕπο δεδημιούργηται θριξὶν ἥβης πυκαζόμενον. Σκέλη δὲ καὶ βραχίονες καὶ τὰ προσηρτημένα τούτοισι ἄκρα, διηκονίης πᾶσαν ἀρχὴν ξυνηθροισμένα ἔχοντα, νεύρων ἀσφαλῆ λειτουργίην τελέουσι. Ἡ δὲ σώματος ἐν μυχοῖς φύσις ἐξέτευξε παντόμορφα σπλάγχνων γένη, ἃ δὴ θάνατος ἐπισταθεὶς ὠκέως ἔπαυσε λειτουργίης.

assumuntur et excernuntur causae. At gemini renes lumbis insidentes et adipe circumdati ab urinarum excretione non alieni natura sunt comparati. Omentum vocatum toti ventri dominatur eumque solo liene excepto complectitur. Vesica deinceps nervosa, coxae ore per complicata vasa insidens, urinarum excretionis causa exsistit. Huic vicina infantium mater, gravis calamitas, sexcentarum aerumnarum mulieri auctor, uterus delitescit in coxendicum recessibus; caro vero ostium custodiens, effundens ventris repletionem, nervis coarctatur ex naturae partionis providentia. Extra corpus pensiles domum incolunt prolis conditores testes, multiplices tunicas habentes. Pubi inhaerens plexus ex venis et nervis, urinarum effusionem peragens, coitus minister, a natura fabricatus est, pubis pilis ornatus. Crura et brachia hisque annexa extrema, totum officii principium coacervatum habent, tutamque nervorum administrationem perficiunt. In imis autem corporis recessibus natura viscerum omne genus fabricavit; quibus sane mors insistens ea celeriter administratione solvit.

κδ'.

Ἱπποκράτους ὑγιεινὸν πρὸς Δημήτριον βασιλέα.

Ἱπποκράτης Κῷος βασιλεῖ Δημητρίῳ χαίρειν.

Ἡμεῖς καὶ πρότερον μὲν σπουδάζοντες, ὦ

24.

Hippocratis salubre consilium ad Regem Demetrium.

Hippocrates Cous Regi Demetrio S.

Nos cum antea quidem, o rex, operam de-

ἑξῆς — γίγνεται.] *ἐνηδρασμένοι* H. b. Ald.; — *γίγνεται* H. b., *γίνεται* vulg.

ἡ δὲ — προνοίης.] *ἡ δὲ γειτνιῶσα ταύτῃ μήτηρ βρεφέων, ἣ* (*ἢ* H.) *δεινὸν ἄλγος, τῶν ἐν γυναικὶ μόχθων μυρίων παραιτίη, μήτηρ* (*μήτρη* Foës. coniecit et ex mss. dedit Littr.) *πεφώλευκεν· ἡ πυλωρὸς μυχοῖς ἰσχίων βράσασα σὰρξ σφίγγεται νεύροισιν, ἐκ δὲ πλήθους ἐκχέουσα γαστρὸς* (*ὑστρός* al. m. b.) *φύσιος, ἐκ τόκου* (*δημιουργίης* pro *τόκου* voluit Corn.) *προνοίης* vulg. — Quid mutaverim et quomodo locum corruptissimum restituere studuerim ex textu descripto patet. Moneo haec: *ἣ* ante *δεινόν* iam ten Brinkius delevit; magni momenti est *ἐκχέουσα* et *βράσασα* tenere, quorum illud glossema, hoc vocabulum princeps, quare *ἐκβράσσουσα* dedi; praeterea perturbatio ordinis est in vulgata, quam sustuli; illud *ἐκ φύσιος τόκου προνοίης* est *ἐκ τῆς προνοίης τῆς φύσιος τοῦ τόκου.*

ἐκ — πυκαζόμενον.] Ceteri *ἔκγονοι*, quod non intelligere se profitetur Littr., sed tamen non emendandum censet; imo scribe *ἐκγόνων* cum ten Brink; — *εὔνοον* vulg., *εὐνοίης* H., *εὔνοι'* Ald., *εὔνοι* b.; tum *ἥβη* vulg., pro quo *ἥβῃ* Littr., sed quid *εὔνοον ἥβῃ* nunc sibi velit ipse videat: praecedens *οἰκίην νέμεται* facit ut *ἔννομον δ' ἥβῃ* scribam; — *ὑποδεδημ.* una voce vulg., recte dissecuit Littr.; — vulgo *ὄρεξιν ἥβης πυκαζόμενον* (*πυκαζομένης* Littr.), verum feliciter ten Brinkius in *ὄρεξιν* latere vidit *θριξίν*, quod solita permutatione literarum Θ et O in vulgatam abiit.

σκέλη — τελέουσι.] *συνηθρησμένη* D.; — *νεύρων τε* vulg., *τε* om. Littr.

ἡ δὲ — λειτουργίης.] *ἀσώματος* cett., sed non placet illa *ἀσώματος φύσις*, iungo *ἐν μυχοῖς σώματος*; — *παντάμορφα* vulg., *παντόμ.* ten Brink.

Ep. 24.

ἱπποκράτους — χαίρειν.] *ἱππ. — βασιλέα* om. D.; — totam epist. om. H.; — *βασιλῆα* Ald. b.

ἡμεῖς — ἀπεστείλαμεν.] *πρότερον μέν* b., vulgo *μέν*

βασιλεῦ, περὶ τῆς ἀνθρωπίνης Φύσιος ἐν κεΦαλαίῳ θεωρῆσαι, ξυγγράψαντες καθάπερ ἠξίωσας, ἀπεστείλαμεν. Νῦν δὲ περὶ ὧν δεῖ μάλιστα σπουδάζειν τοὺς ἔμΦρονας, ἡμεῖς τὰ μὲν καὶ παρὰ τῶν πρότερον παρειληΦότες, τὰ δὲ καὶ νῦν αὐτοὶ προσεξευρόντες, γεγράΦαμέν σοι, ὡς σὺ τοῖς πρὸ τῶν ἀρρωστημάτων σημείοις γενομένοις ἐπακολουθῶν καὶ χρώμενος πλειστάκις ἄνουσος ἂν εἴης τὸν ἅπαντα χρόνον. Ἔστι δὲ δύο γένη ἀρρωστιῶν ἁπάντων τῶν ζῴων, ἡ μὲν κατὰ γένος, ἡ δὲ κατὰ πάθος ἀνόμοιαι. Τὰς δ' ἐπιθυμίας τὰς κατὰ τὴν τροΦὴν τάς τε νούσους ἁπάσας ἐξ ὑπεναντίων ὄψει καθεστηκυίας καὶ νούσους ὑπὸ νούσων γιγνομένας. Ἐπὶ σπασμῷ πυρετὸς ἐπιγενόμενος ἵστησι τὸ νόσημα· κεΦαλῆς δὲ περιωδυνίας πολλὸν αἷμα κατὰ τὰ ὦτα ῥαγὲν ἢ κατὰ τὰς ῥῖνας· σπασμοὶ πᾶσι τοῖς μελαγχολικοῖσι ἐπιγιγνόμενοι παύουσι τὰς μελαγχολίας. Καὶ καθόλου μέν ἐστι καὶ ῥίζα τῶν ἀνθρωπίνων νοσημάτων ἡ κεΦαλὴ καὶ τὰ ἀρρωστήματα τὰ μέγιστα ἐκ ταύτης παραγίγνεται· ἐπικειμένην γὰρ αὐτὴν τῷ σώματι, ὥσπερ σικύαν τῶν εἰσΦερομένων ἁπάντων ξυμβαίνει αὐτὴν ἕλκειν περιττώματα καὶ τοὺς λεπτομερεῖς χυμούς. Δεῖ δὲ προσέχειν τὸν νοῦν ὅκως μηδεμίαν αὔξησιν λαμβάνῃ τὰ προσπίπτοντα τῶν ἀρρωστημάτων διά τε τῆς ἐπιμελείης καὶ τῆς εὐταξίης τῆς παρὰ σοὶ γιγνομένης καὶ μήτε ταῖς τῶν ἀΦροδισίων ἀκρασίαις μήτε ταῖς τῶν διαΦόρων ἐδεσμάτων μήτε τοῖς ὕπνοις

derimus ut naturam humanam in summa consideraremus, ad te conscriptas de ea re velut iussisti misimus. Nunc vero ea, quibus summo studio prudentes incumbere debent, partim quidem a maioribus accepta, partim vero etiam nunc a nobis inventa ad te scripsimus, ut tu signis praecedere morbos solitis obsequens et saepissime illis utens nullum per omne tempus morbum experiaris. Sunt autem duo genera morborum animantium omnium partim genere, partim affectu dissimilia. At alimentorum cupiditates et morbos omnes ex contrariis natos deprehendes et morbos ex morbis oriundos. Convulsioni succedens febris morbum compescit. Capitis vehementes dolores multus sanguis per aures aut nares prorumpens. Convulsiones melancholicis omnibus succedentes melancholias sedant. Et in summa quidem humanorum morborum radix caput est, ex eoque maximae aegrotationes adveniunt. Cum enim toti corpori incumbat, eorum omnium, quae ingeruntur, reliquias et tenues humores non secus ac cucurbitula attrahit. Intendere autem animum oportet ut per diligentiam et bene ordinatam vitam tuam incrementa nulla capiant morbi accedentes et neque intemperanter rebus venereis utaris, neque cibis diversis, neque somnis corpus supra modum relaxantibus; sed obsequentem signis in corpore obortis singulorum occasionem observare oportet, ut morbum, qui accessurus est, praecavens, usus curationibus, quas describo, sine valetudine adversa vitam transigas.

om.; — omnes θεωρῆσαι τὰ μέρη. ταῦτα ξυγγράψαντες, sed quid iam περὶ τῆς ἀνθρωπίνης Φύσιος ἐν κεΦαλαίῳ θεωρῆσαι τὰ μέρη? Satis est et intelligitur περὶ τῆς ἀνθρωπίνης Φύσιος ἐν κεΦαλαίῳ θεωρῆσαι! Equidem τὰ μέρη ταῦτα reiicio, emblema alienum esse existimo!

νῦν — χρόνον.] σώΦρονας al. m. b.; — προσεξευρίσκοντες cett., aor. de meo dedi; — οἷς σὺ (καί infert de suo Littr.) τῶν προτέρων ἀρρωστημάτων σημείοις γινομένοις ἐπακολουθῶν vulg.; refeci locum de coniectura.

ἔστι — ἀνόμοιαι.] Negligenter haec scripsit, nisi vitia lateant, quod tamen non probabile mihi videtur.

τὰς — γιγνομένας.] τὰς δ' ἐπιθυμίας τὰς κατὰ τὴν τροΦὴν ἐκ τῶν ὑπεναντίων ὄψει ξηραινομένων τῶν κενουμένων; τὰ δὲ πλήρη πληρόντων vulg., — in his ὄψει ἐνδεικνυμένων τῶν κενουμένων τὰ πλήρη, τῶν πληρούντων δὲ τὰ κενά Corn. et Foës. de coniectura; — ὄψει ξηραινόντων ὑγρά, ὑγραινόντων ξηρὰ, κενούντων πλήρη, πληρούντων δὲ κενά Littr., de coniectura. In Littréi lectione certe aliquid quale ἐνδεικνυμένων Cornarii requiri puto, malim tamen ἐνδεικνύντων ante ξηραινόντων. At mihi illud ξηραινομένων κ. τ. λ. scholion esse videtur, quo in textum introducto puto praemissum esse ἐκ τῶν ὑπεναντίων ὄψει, quare uno tenore lego: Τὰς δ' ἐπιθυμίας κατὰ τὴν τροΦὴν τάς τε νούσους ἁπάσας κ. τ. λ., ita ut pro τὰς δὲ νούσους vulgatae legam τάς τε ν.

ἐπὶ — μελαγχολίας.] ὑπὸ σπασμῶν cett., ἐπὶ σπασμῷ de meo; — ἐπιγιν. vulg., ἐπιγεν. Ald. D. Tum νόσημα· κεΦαλῆς (νόσημα κεΦαλῆς b.) πολλῆς (πολλάς coniecit Foës. in adn.) δέ vulg.; Littr. πολλῆς abiecit, sed in eo latet πολλόν; — ὅταν pro αἷμα Ald. b.; — ῥαγέντα Ald. b.

δεῖ — ἐών.] δεῖ δὲ προσέχειν τὸν νοῦν ἰδίως (τε inserit de suo Littr.) ζῆν αὐτὸν παρασκευάσαντα εἰς ταῦτα τὰ μέρη. Habemus rursus interpolationem, quam abigo. In seqq. τε ante ἐπιμελείης in γε mutavit Littr. de suo, quod fieri non debet. Tum ὑπερκολαστικοῖς vulg., ὑπερκαλυστικοῖς al. m. b., ὑπερχαλαστικοῖς Littr. de suo, quem sequor.

τοῖς ὑπερχαλαστικοῖς χρώμενον, ἀλλ' ἐπακολουθοῦντα τοῖς σημείοις τοῖς γιγνομένοις ἐν τῷ σώματι διατηρεῖν τὸν καιρὸν ἑκάστου, ὅκως ἂν φυλαξάμενος τὸ ἀρρώστημα τὸ μέλλον ἐπιφέρεσθαι, ταῖς θεραπηΐαις αἷς ἂν ἐγὼ γράφω χρώμενος διατελῇς ἄνουσος ἐών.

κε'.

Δόγμα Ἀθηναίων.

Ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ἀθηναίων. Ἐπειδὴ Ἱπποκράτης Κῷος ἰατρὸς ὑπάρχων καὶ γεγονὼς ἀπὸ Ἀσκληπιοῦ, μεγάλην εὔνοιαν μετὰ σωτηρίας ἐνδέδεικται τοῖς Ἕλλησι, ὅτε καὶ λοιμοῦ ἰόντος ἀπὸ γῆς βαρβάρων ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, κατὰ τόπους ἀποστείλας τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, παρήγγειλε τίσι χρὴ θεραπείαις χρωμένους ἀσφαλῶς διαφεύξεσθαι τὸν ἐπιόντα λοιμόν, ὅπως τε ἰατρικὴ τέχνη Ἀπόλλωνος διαδοθεῖσα τοῖς Ἕλλησιν ἀσφαλῶς σώσει τοὺς κάμνοντας αὐτῶν· ἐξέδωκε δὲ καὶ ξυγγράψας ἀφθόνως τὰ περὶ τῆς ἰατρικῆς τέχνης, πολλοὺς βουλόμενος τοὺς σώζοντας ὑπάρχειν ἰατρούς· τοῦ τε Περσῶν βασιλέως μεταπεμπομένου αὐτὸν ἐπὶ τιμαῖς ταῖς κατ' αὐτὸν ἴσαις καὶ δώροις ἐφ' οἷς ἂν αὐτὸς Ἱπποκράτης αἱρῆται, ὑπερεῖδε τὰς ὑποσχέσεις τοῦ βαρβάρου, ὅτι πολέμιος καὶ κοινὸς ἐχθρὸς ὑπῆρχε τοῖς Ἕλλησιν. Ὅπως οὖν ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων φαίνηται προαιρούμενος τὰ χρήσιμα διὰ παντὸς ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἵνα χάριν ἀποδῷ

25.

Atheniensium Senatus consultum.

Senatus populusque Atheniensium sic censuit. Quandoquidem Hippocrates Cous medicus ab Aesculapio oriundus summam benevolentiam in servandis Graecis ostendit, cum peste a barbaris in Graeciam pervadente, demissis per loca suis discipulis medelas indicavit, quibus qui uterentur instantem pestem secure effugere possent, quoque modo ars Apollinis medica Graecis tradita eos laborantes tuto servaret. Quin et a se scripta de re medica liberaliter in publicum emisit, cum multos esse cuperet medicos, qui servare possent. Persarum etiam Rege ipsum ad honores suis optimatibus aequales et munera quae ipse Hippocrates optaret accersente, barbari pollicitationes, quod hostis et communis Graecorum inimicus esset, contempsit. Ut igitur constet populum Atheniensem Graecis semper utiliter consuluisse utque dignam pro meritis Hippocrati gratiam referat, decrevit populus ut in magnis mysteriis non secus ac Hercules Iovis filius publice initiaretur et corona aurea mille aureorum conoraretur, coronam ipsam

Post hoc vocabulum vulgata habet: (*καί* praemittunt Ald. b.) *ἀγυμνάστου ὄντος τοῦ σώματος*, quod emblema reieci. Vulgata *ἑκάστου σώματος ὅκως*, unde recte eiecit *σώματος* Littr.; — *διατελεῖς* edd. antt., D. b. — Epistolae exitum si respicias potius abrumpi, quam absolvi videtur. Num pro *αἷς ἂν ἐγὼ γράφω* legendum sit *αἷς ἂν ἐγὼ γράψω*, non certo constat, licet in hanc partem inclinare me fatear; sed sive *γράφω*, sive *γράψω* legas, promittere videtur aliquid, quod non sequitur. Scio quidem principio epistolae sermonem esse de olim scriptis, quae hodie non legantur, sed fieri possit, ut plures ad Demetrium epistolae olim fuerint et ut in hac fragmentum tantum possideamus, non plenam epistolam!

25. Sen. cons.

δ. ἀθην.] Inscr. om H.; — totum *δόγμα* om. D., *ψήφισμα* Q.' — Lindanus huic *δόγματι* praemittit orationem ad aram.

ἔδοξε — ἀθηναίων.] *δάμῳ* Dorice H., quod singulis deinceps locis habet in hac scriptiuncula.

ἐπειδὴ — ἕλλησιν.] *ἰητρός* b.; — *ὅστις* pro *ὅτε* H. et b. supra versum; — *αὐτοῦ* C. b., *αὑτοῦ* H.; — *παρηγγ.* om. C., *παρήγγελλεν* b.; — *δεῖ χρῆσθαι θεραπείαις αἷς χρωμένους* H. b.; — *διαφεύξασθαι* vulg., futurum de meo, — *διασώζεσθαι* H. et b., qui alia m. *διασώσεσθαι*, quod etiam C. fert; — *ἰητρικὴ δοθεῖσα τοῖς Ἕλλησιν ἀσφαλῶς* vulg., *ἰητρικὴ τέχνη ἀπόλλωνος* (*ἀπόλλω* b.) *διαδοθεῖσα τοῖς Ἕλλησιν ἀσφαλῶς σώζῃ* E. H. b., quos Littr. sequitur, nisi quod *σώζει* cum vulg. scripsit, ubi ego *σώσει* de meo, item de meo *ἰητρικῆς* in *ἰατρικῆς* mutavi; — *ἀκριβῶς* vulg., *ἀφειδῶς* H. b., *ἀφθόνως* C., quod Littr. exhibuit; — *ἰητρικῆς* vulg., *ἰατρικῆς* C. H.; — *δὲ τὰς ὑποσχέσεις* Q.'; — *καὶ πολέμιος* b.

ὅπως — βίου.] *ὁ* post *δῆμος* praebent H. b., vulgo om.; — *φαίνεται* H.; — *περὶ τῶν ἑλλ.* H. et b., in quo vulgata

πρέπουσαν Ἱπποκράτει ὑπὲρ τῶν εὐεργετημένων, δέδοκται τῷ δήμῳ μυῆσαι αὐτὸν τὰ μυστήρια τὰ μεγάλα δημοσίᾳ καθάπερ Ἡρακλέα τὸν Διὸς καὶ στεφανῶσαι αὐτὸν στεφάνῳ χρυσῷ ἀπὸ χρυσῶν χιλίων· ἀναγορεῦσαί τε τὸν στέφανον Παναθηναίοις τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ ἀγῶνι τῷ γυμνικῷ· καὶ ἐξεῖναι πᾶσι Κῴων παισὶν ἐφηβεύειν ἐν Ἀθήναις καθάπερ παισὶν Ἀθηναίων, ἐπειδήπερ ἡ πατρὶς αὐτῶν ἄνδρα τοιοῦτον ἐγέννησεν· εἶναι δὲ Ἱπποκράτει καὶ πολιτείαν καὶ σίτησιν ἐν Πρυτανείῳ διὰ βίου.

Quinquatribus magnis in gymnico certamine praecone proclamante. Et omnibus Coorum liberis liceat, non secus atque Atheniensium, Athenis pubertatem agere, quod eorum patria eiusmodi virum procrearit. Hippocrates vero et civitatis iure et victu in Prytaneo toto vitae tempore donetur.

κϛ'.

Ἐπιβώμιος.

Ὦ πολλοὶ καὶ πολλῶν πολίων οἰκηταὶ, ἐν ἀξίῃ μεγάλῃ γεγονότες, κοινὸν οὔνομα Θεσσαλοὶ, πᾶσι ἀνθρώποισι πικρὴ ἀνάγκη τὰ μεμοιραμένα φέρειν· καρτερεῖν γὰρ βιάζεται ἃ βούλεται, ᾗ καὶ νῦν ἐγὼ εἴκων ξὺν ἐμῇ γεννᾷ θαλλοὺς στέψας ἐπ' Ἀθηναίης βωμοῦ ἱκέτης ἵδρυμαι· ἀλλὰ τίς ἐὼν χρὴ λέγειν τοῖς ἀγνοέουσι. Ἱπποκράτης, ὦ ἄνδρες, ὁ ἰητρὸς ὁ Κῷος διὰ σεμνῆς καὶ καλῆς αἰτίης ἐμεωυτὸν καὶ παῖδας ὑμῖν ξυνίστημι γιγνώσκεσθαι, ὦ πλῆθος· καὶ γὰρ δὴ, ὦ ἄνδρες, οἰκεῖος, ὡς εἰπεῖν ἀληθῶς, πολλοῖσι ὑμέων καὶ πολίων ὑμετέρων γιγνώσκομαι, ὡς τύπῳ εἰπεῖν. Οὔνομα δ' ἰδέης καὶ προσωτέρω κεχώρηκε· ἐκ τέχνης ἐμῆς ὑγιείης τε καὶ ζωῆς αἴτιος ἀνθρώποισι, οὐ μόνον τοῖσι

26.

Oratio ad aram.

Vos alloquor, multi et multarum urbium incolae, summaque dignitate constituti, communi nomine Thessali. Mortales omnes durae fati necessati sunt obnoxii, quae quod velit per vim extorquere potest. Cui ego quoque nunc cedens cum prole mea fronde coronatus ad Minervae aram supplex sedeo; quis vero sim iis, qui ignorant, dicere oportet. Hippocrates ego, o viri, medicus Cous gravi et honesta de causa me ipsum et liberos vestrae multitudini cognoscendos hic colloco. Familiaris enim, ut verum dicam, multis vestrum et urbium vestrarum cognitus sum, ut in summa dicam. Nomen vero meum ulterius quam forma processit: propter artem meam sanitatis vitaeque causa, non solum vestram regionem colentibus, sed etiam

supra versum; — *δέδοκται* C., et H. al. m., *δεδόχθω* b., *δεδόκηται* vulg.; — *τὰ μεγ. μυστ.* H. b.; — *χρυσέῳ* iidem; — *ἀναγορεῦσαι δέ* b., sed *τε* supra versum; — *καθ. παισὶν Ἀθην.* omm. Ald. C.; — *σίτισιν* C. H., Littr.; non praestat prae vulgata, quam servavi; — *τέλους* pro *βίου* H. (b. supra versum *βίου*, in marg. *γένους*).

26. Oratio ad aram.

ὦ — ἀγνοέουσι.] *οἰκηταί* om. C.; — *γεγῶτες* idem; — *μεμοιρημένα* idem; — *καρτερεῖ* (*καρτερεῖν* A.) *γὰρ βιάζεσθαι* (*βιάζεσθε* al. m. A. H.) *ἃ βούληται* (*βούλεται* mss. 4.) vulg.; locum descripsi quemadmodum Littr.; — *εἰ* pro *ᾗ* Ald., Parr. 8.; — *καὶ ἐγὼ νῦν* A.; — *γενεῇ* libri 7.; — *θαλλοὺς — βωμοῦ* om. J.; — *ἀλλὰ τίς ἐών* de meo, ceteri solum *τίς ἐών*; possis etiam *τίς δ' ἐών* scribere.

ἱππ. — εἰπεῖν.] *ὦ* omm. codd. 3.; — *ὁ ἰητρὸς ὁμοίως* (*ὅ μοι ὡς* A.; *ὁ κῷος* Corn. et Foës. coniecerunt pro *ὁμοίως*, idque dederunt Lind, Littr.) *οὐ διά* vulg.; *οὐ* incongruum illis visum est; Foës. *οὐ διὰ σμικρῆς, ἀλλὰ καλῆς* voluit; Littr. *οὐ* suppressit ceterum vulgatam secutus, cuius rationem sum amplexus; — *ἐμὲ ἑωυτόν* vulg., item sec. m. in A., qui pr. m. *ἐμεωυτόν*, quod recepi. — Tum *ξυνίστημι γινώσκεσθαι* (*γιγν.* A., *γινώσκεσθε* al. m. H., *γινώσκετε* Lind.) (*ὦ πλῆθος γινώσκεσθαι* J.) *ὦ* (*ὡς* C.) *πλῆθος* (*πλήθους* J., *πλῆθος* Parr. 4.) vulg.; Littr. dedit *ξυνίστημι. Γινώσκεσθε, ὦ πληθος· καὶ γὰρ κ. τ. λ.* — Dein *οἰκεῖοι ἐν οἷς ὡς εἰπεῖν ἀληθὲς* (*ἀληθῶς* C.) vulg.; Littr. dedit *οἰκεῖοι ἐόντες ὡς εἰπεῖν, ἀληθῶς*; — sed me iudice in vulgata *ἐν οἷς* na-
εῖος
tum est ex dittographia *οἰκεῖοι*; nempe *οἰκεῖος* sing. num. hîc requiri videtur. — Tandem *γιγνώσκομαι* A., *γιν.* vulg.

οὔνομα — γιγνώσκομαι.] *δέ* plene A.; — *δοκέῃ* (*δοκέει* H. I. J. K., quod probant Corn., Foës., *δοκέω* C., Littr.)

τὴν ὑμετέρην οἰκέουσι, ἀλλὰ καὶ πολλοῖσι Ἑλλήνων ἐγγὺς ὑμέων, γιγνώσκομαι. Ἤδη δὲ διότι ἐγὼ ὑπέμεινα τὸ τηλικοῦτον πρῆγμα, ἐρέω· Ἀθηναῖοι, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοὶ, κακῶς ἐξουσίῃ χρεόμενοι, μητρόπολιν ἡμετέρην Κῶ *ἐν δούλης μέρεϊ διατίθενται, τὰ ἐλεύθερα διὰ προγόνων κτήσιος δορίκτητα ποιεύμενοι, οὔτε ξυγγένειαν αἰδεσθέντες, ἥ ἐστι αὐτοῖς ἀπὸ Ἀπόλλωνός τε καὶ Ἡρακλέους, ἥτις ἐς Αἴνιόν τε καὶ Σούνιον τοὺς κείνων παῖδας ἱκνέεται, οὐθ' Ἡρακλέους εὐεργεσίας ἐνὶ φρεσὶ βαλόμενοι, ἃς ὁ κοινὸς ὑμῖν τε καὶ ἡμῖν ὀρθῶς ποιέων θεὸς ἐς ἐκείνους κατέθετο. Ὑμεῖς δὲ, ἀλλὰ πρὸς Διὸς ἱκεσίου καὶ θεῶν ὁμογνίων ἐξέλθετε, ἀμύνατε, ἐλευθερώσατε, τῆς ἰδίης φιλοτιμίης μηδὲν ἐλλείποντες.*

multis Graecorum vobis vicinis, esse agnoscor. Iam vero quapropter eiusmodi quid facere sustineam, declarabo. Athenienses, o viri Thessali, potestate abusi metropolin nostram Co in servitutem redigunt, libertatem a maioribus acceptam armis sibi subiiciunt, neque cognationem reveriti, quae illis est cum Apolline et Hercule et ad Aenium et Sunium eorum posteros descendit, neque ad Herculis advertentes animum beneficia, quibus communis vobis et nobis Deus recte agens eos affecit. At vos per Iovem supplicum curam gerentem et per penates Deos foras prodite et vestrae dignitatis memores in libertatem asserite.

κζ'.

Πρεσβευτικὸς Θεσσαλοῦ Ἱπποκράτους υἱοῦ.

Προσήκειν ἡγέομαι, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν καθιστάμενον ἐς ὑμέας καὶ μὴ γιγνωσκόμενον παντὶ τῷ πλήθεϊ, πρῶτον δηλῶσαι μὲν ὅστις καὶ ὅθεν ἐστὶ, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν ἄλλων λόγων ἅπτεσθαι. Ἐμοὶ μὲν πατὴρ Ἱπποκράτης, ὃν ὑμεῖς γιγνώσκετε ἐν ἰητρικῇ ἡλίκην δύναμιν ἔχει. Οὔνομα δὲ Θεσσαλός· γιγνώσκομαι δὲ κἀγὼ οὐκ ἐν δευτέροις ὑμέων, οὐδ' ὀλίγοις, πατρὶς δέ μοι Κῶς, *ἣν ὅπως*

27.

Thessali Hippocratis filii oratio.

Consentaneum esse arbitror, o viri Athenienses, ut is, qui apud vos dicturus venit, cum multitudini notus non sit, primum quidem quinam et unde sit demonstret, deinde vero reliquam orationem persequatur. Pater quidem mihi est Hippocrates, quem quantam habeat in arte medica facultatem, optime nostis; nomen vero Thessalus, qui et inter vos non in postremis, neque in paucis sum cognitus. Pa-

δὲ τοῦτο vulgo post *κεχώρηκε*; sed ego in his nihil esse puto nisi adnotationem lectoris, qui ad primum membrum periodi adscripsit *δοκέει δὴ τοῦτο*, quare ista otiosa resecui; — *ὑμετέρην* (al. m. *ἡμετέρην* a., Littr.) vulg.; — ante *ἀλλά* habet *ἀλλὰ καὶ πολλήν* J.; — *ὑμέων* vulg., *ἡμέων* Littr.

ἤδη — κατέθετο.] *ὅτι ἐγώ* vulg., *ὀτέῳ* C. Littr., mihi in *δὲ ὅτι* latere videtur *δὲ διότι*, quod repono; — *τε* pro *τό* A.; — *τηλικοῦτο* A.; — *πρῆγμα ἔργῳ πρᾶξαι* (*πράξαι* edd. antt., codd. 3.) *ἐρέω*, sed *πρᾶξαι ἐρέω* om. A., equidem *ἔργῳ πρᾶξαι* abundare et reiiciendum esse existimo; — *ὦ* om. A.; — *κακῶς ἕξουσι* (*ἔχουσι* A., *πράξουσι* J.) (addit *ἢ* C.) *χρεώμενοι* (*χρεόμενοι* pr. m. in A., aliique sex) vulg.; — ex codicis C. *ἕξουσι ἢ* Littr. effecit *ἐξουσίῃ*, quem sequor; — *ὑμετέρην πῶ* mss. 6.; — ante *ἐν* addit *ἣν* G.; — *μερίδι* C.; — *διατίθεται* vulg., *διατίθενται* al. m. A., Littr., *τίθενται* C., *διατιθέντες* vult Foës.; — *ἰδιόκτητα* vulg., *δορικτέα* (sic) C., unde *δορίκτητα* cum Littréo dedi; — *ῥοιοῦς* pro *ἡρακλ.* A.; — *αἴνιον* A.; — *κινῶν* pro *κείνων* codd. 3., *κιρῶν* K.; — *ἱκνέεσθαι* A.; — porro *οὐθ' Ἡρακλέους* (*ἡρακλέως* A., *ἡρακλέος* mss. 5.) *εὐεργεσιῶν εἵνεκεν* (*εἵν.* om. A., *ἕνεκεν* H.) *περιήος* (*περὶ ἐς* pro *περιήος* C., *περιήος* omm. mss. 5.; *μνήμην ἐς* pro *περιήος* Lind.) *νόον* (*ἐνεκένοον* pro *εἵνεκεν περιήος νόον* J.) *βαλόμενοι* (*βαλλόμενοι* codd. 7.) vulg.; — *εἵνεκεν πρὸς ἡμᾶς νόον βαλόμενοι* Foës. coniecit *οὐθ' Ἡρακλέους εὐεργεσίας ἐνὶ φρεσὶ βαλόμενοι* Littr. dedit de coniectura; *νόον βαλόμενοι* est pars solitae dictionis *εἰς νόον βαλέσθαι*, quare *οὐθ' Ἡρακλέους εὐεργεσίας ἐς νόον βαλόμενοι* dederis, nisi Littréo concedas in corrupto illo vocabulo latere formulam Homericam, quam cum eo exhibeo; — *ἡμῖν τε καὶ ἡμῖν* A.

ὑμεῖς — ἐλλείποντες.] *καὶ ὑμῖν* pro *ἀλλά* J.; — *διός τε* C.; — *ἐνάπτοντες* A.; — *ἐλλίποντες* (sic) mss. 5.

27. Thessali oratio.

πρεσβευτικὸς — υἱοῦ.] In F. inscr. om., in aliis 5. solum *πρεσβευτικός* legitur.

προσήκειν — ἅπτεσθαι.] *πρῶτον μὲν δηλῶσαι ὅστις* J.; — *οὕτω τῶν ἄ. λ.* C.; — *ἕπεσθαι* pro *ἅπτεσθαι* idem.

οὔνομα — δυνατώτεροι.] *ἡμῖν* al. m. H. pro *ὑμῖν*.

ὑμῖν οἰκείη ἐστὶ ἐξ ἀρχαίων, ἕτεροι ἐροῦσι, οἵ τινες ἱστορίην ἐξηγήσασθαι δυνατώτεροι. Ἦλθον δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, τέσσαρας ἔχων εὐεργεσίας εἰπεῖν παρ' ἡμῶν εἰς ὑμέας γεγενημένας· τὴν μέν τινα παλαιὰν ἐπὶ τῶν προγόνων, κοινὴν ἐς ἅπαντας τοὺς Ἀμφικτύονας, ὧν ὑμέες οὐκ ἐλαχίστη μοῖρα· τὴν δὲ ἑτέρην ἔτι μέζω ταύτης καὶ διϊκνουμένην ἐς Ἑλλήνων τοὺς πλείστους· καὶ αὗται μὲν φανήσονται τῆς πόλιος καὶ τῶν προγόνων τῶν ἐμῶν ἐοῦσαι· ἡ δὲ τρίτη τοῦ πατρὸς ἰδίη καὶ τηλικαύτη, ὅσην εἷς ἀνὴρ οὐδεὶς ὑμῖν τε καὶ πολλοῖς Ἑλλήνων κατέθετο· ἡ δ' ὑστάτη τῶν τεσσάρων κοινὴ τοῦ πατρὸς καὶ ἐμὴ, καὶ οὐκ ἔτι ἐς πλέονας, ἀλλ' ἐς ὑμέας αὐτοὺς διϊκνεομένη, ἣ πρὸς μὲν τὰς προτέρας εὐεργεσίας σμικρὴ ἂν φανείη, πρὸς δὲ ἑτέρων χάριτας μετρεομένη μεγάλη. Αἱ μὲν δὴ εὐεργεσίαι οὕτως ἔχουσι, ἃς ἔφην εἶναι, ὡς ξυνελόντι εἰπεῖν, δεῖ δὲ μὴ μοῦνον φάναι, ἀλλὰ καὶ ἀποδεῖξαι ὡς εἰσὶ ἀληθέες. Ἀρχὴν οὖν τῷ λόγῳ τὴν ἀρχὴν τῶν ὑπουργιῶν ποιήσομαι, τὰ δὲ ἀρχαιότατα πρῶτα λέξω, ἐν οἷς τάχ' ἄν με καταλάβοιτε μακρότερα καὶ μυθωδέστερα εἰπεῖν· ποθεῖ δέ πως ἀρχαίως λέγεσθαι. Ἦν γὰρ χρόνος, ὅτ' ἦν Κρισαῖον ἔθνος, ᾤκεον μὲν περὶ τὸ Πυθικὸν ἱερὸν, γῆν δ' εἶχον ἥ γε νῦν τῷ Ἀπόλλωνι καθιέρωται. Οὗτοι δὲ οἱ Κρισαῖοι γενόμενοι τότε πολλοὶ καὶ ἰσχυροὶ καὶ πλούσιοι, τούτοισι τοῖσι ἀγαθοῖσι ἐπὶ κακῷ ἐχρήσαντο· ἐξυβρίσαντες γὰρ πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ παράνομα εἰργάσαντο, ἐς τὸν θεὸν ἀσεβοῦντες, Δελφοὺς καταδουλούμενοι, προσοίκους ληΐ-

tria mea Cos est, quae qua ratione vobis ab antiquo coniuncta sit, ceteri dicent, qui in enarranda historia plus valent. Huc autem veni a patre missus, quatuor a nobis in vos collata beneficia commemoraturus. Unum quidem vetus quoddam maiorum nostrorum memoria in omnes Amphyctyones commune, quorum vos non minima pars estis. Alterum vero hoc aliquanto maius, quod etiam ad plurimos Graecos permanavit. Et haec quidem ab urbe nostra et maioribus nostris profecta deprehendentur. At tertium patris est proprium et tantum quantum nemo unquam hominum tum apud vos, tum apud multos Graecos praestitit. Quartum et ultimum mihi cum patre commune est, quod nec iam in multos, sed in vos ipsos redundavit. Quod quamquam cum prioribus beneficiis comparatum parvum videri queat, ad aliorum tamen beneficia collatum, magnum est. Atque haec quidem beneficia, ut paucis comprehendam, quemadmodum dixi, ita se habent. Vera autem esse non solum dicere, sed etiam demonstrare convenit. Orationis igitur nostrae exordium ab officiis nostris sumam, ac primum antiquissima referam, in quibus longiora fortasse et fabulosiora narrare videbor. Sed requirunt fere ut ab antiquo tempore repetantur. Olim enim Crisaea gens fuit et circa Pythicum templum habitabat, terram autem, quae nunc Apollini dicata est, incolebat. Crisaei vero cum numerosi essent, potentes et divites, his bonis insolentius abutentes, multa gravia et iniusta perpetrarunt, in Deum etiam impie se gerentes, Delphos subiugantes, vicinos diripientes,

ἦλθον — μεγάλη.] *πρὸς ἡμῶν* K.; — *ὑμέας* C., *ὑμᾶς* cett.; — *δ' ἑτέρην* C.; — *μέζω* Parr. 6., *μείζω* vulg.; — *εἷς* omm. mss. 6.; — *οὐθείς* edd. antt., codd. 7.; — *κοινῇ* H.; — *πλέονας* libri 4., *πλείονας* vulg.; — *τὰς ἑτέρας εὐεργεσίας καὶ προτέρας* C.; — *σμικρή* de meo, *μικρή* cett.

αἱ μὲν — ἀληθέες.] *τοιαῦται* ante *οὕτως* ceteri, quod abundare opinatus reieci; — *καὶ οὕτως* J.; manifesto librarius vidit ineptum esse *τοιαῦται οὕτως ἔχουσι*, idque emendare studuit; — *εἶναι* pro *εἰσι* C.

ἀρχὴν — λέγεσθαι.] *τῶν λόγων* J.; — post *τὴν ἀρχήν* C. *τὰ δὲ ἀρχαιότα* fert; — *ὑπουργέων* Ald., mss. 6.; — *καταλάβοι* Ald., Vatt. Foësii, Parr. 6.; — *δὲ πᾶς* (*δέ πως* C., Littr.) *ἀρχαῖος* (*ἀρχαίως* C., Littr.) *λέγεσθαι* vulg.

ἦν· γὰρ — καθιέρωται.] *γὰρ ὁ χρ.* vulg., *ὁ* omm. Ald., Parr. 7., Littr.; — *ἐῴκεον* vulgo, *καὶ ᾤκέον* J., *ἐσῴκεον* K.; — auctor *ᾤκεον* dedit, vulgatae adhaeret C finale vocabuli antecedentis; codicum J. et K. lectt. sunt correctiones corrupti *ἐῴκεον*, quod librarii admiserunt *ἐοικέναι* cogitantes. — Post *καθιέρωται* omnes: *καλέεται δὲ τὸ μὲν Κρισαῖον πεδίον, ᾧ Λοκροὶ παροικέουσι καὶ ᾧ Μέλαινα πρόσεισι· τὸ δὲ Κίρφιον ὄρος, ᾧ Φωκέες παρακεῖνται.* Si fingere voluisset auctor Thessalum nunc Athenienses geographiam docentem, admitti possit haec observatio; nunc tamen potius adnotationem marginalem referre censenda est. — *Μέλαινα* ex hoc loco exponit Galenus in gloss.; — *παρακέονται* in iis fert C.

οὕτω — ἐξυβρίζοντες.] *κοτέ* Ald., mss nonnulla; — *ἐπὶ κακά* codd. 4.; — *καὶ δεινά* J., *καί* omm. cett.; — *παράνομα πράγματα* vulg., sed *πράγματα* omm. codd. 7., Littr.; —

ζόμενοι, θεωροὺς συλέοντες, γυναῖκάς τε καὶ παῖδας ἀγινέοντες, καὶ εἰς τὰ σώματα ἐξυβρίζοντες. Ἀνθ᾽ ὧν οἱ Ἀμφικτύονες ὀργισθέντες καὶ στράτευμα ἐς τὴν γῆν ἐμβαλόντες καὶ μάχῃ νικήσαντες, τὴν χώρην ἐδήουν καὶ τὰς πόλιας ἐπόρθεον. Ἔνθα πολλὰ καὶ ἀνόσια ποιήσαντες σχετλίως ἀπήντησαν οὐ μείω ὧν ἔπραξαν τίνοντες· μακαριστοὶ δ᾽ ἦσαν αὐτῶν οἱ ἐν χερσὶ τελευτήσαντες, δεύτεροι δὲ οἱ δορυάλωτοι γενόμενοι, οἵ τε ἐς ἑτέρην χώρην καὶ πόλιας ἐπεραιώθησαν· τὰ γὰρ σφέτερα κακὰ οὐκ εἶχον ἐν ὀφθαλμοῖσι· οἱ δὲ αὐτοῦ μείναντες τῶν αἰχμαλώτων ἀτυχέστατοι ἦσαν, ὅσοι ἠκίζοντο ἐν χώρῃ τῇ ἑωυτῶν ξὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις, ἄγρους τε καὶ ἄστεα πυρὶ παραδιδόμενα ἐθεώρεον· ἔτι δὲ τούτων κάκιον διῆγον οἱ ἐν τοῖς τείχεσι διαρκέοντες, ὁκότε τῶν εἰρημένων κακῶν ἃ μὲν ἐνέβλεπον, ἃ δ᾽ ἐπυνθάνοντο, πλέον ἀκούοντες τῶν ἀληθέων· οὕτω γάρ κου ἔθος γίγνεσθαι· καὶ δὴ κακὰς ἐλπίδας σωτηρίης εἶχον. Ἦν δέ σφι πόλις ἐγγὺς τούτου τοῦ τόπου μεγίστη, ὅκου νῦν ὁ ἱππικὸς ἀγὼν τίθεται, ἧς τὰ τείχη ἐπεσκευάζοντο, καὶ τοὺς ἐκ τῶν ἄλλων πολίων διαφεύγοντας ἐδέχοντο, τὰ δὲ ἀχρεῖα ἐξέβαλον καὶ τὰ ἀναγκαῖα ἐσεκομίζοντο, καὶ διενοοῦντο ὑπομένειν, ἐλπίσαντες μήτε ἐχθρῶν μάχῃ τὴν πόλιν αἱρεθῆναι, μήτε κατὰ μῆκος χρόνου. Οἱ δ᾽ Ἀμφικτύονες τὰ ἄλλα τε καθεῖλον καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πόλι φρούριον ποιησάμενοι καὶ ἐς πολιορκίην σκευάσαντες, τὸ ἄλλο στράτευμα κατὰ πόλιας ἀφῆκαν. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ λοιμοῦ ἐς τὸ στρατόπεδον ἐμπεσόντος καὶ τῶν στρατιωτῶν νοσεόντων, τινῶν δὲ καὶ ἀποθνησκόντων, τῶν δὲ καὶ ἐκλι-

ad oraculum missos depraedantes, uxores et liberos abducentes et in eorum corpora flagitium committentes. Ex quibus ira commoti Amphictyones, immisso in eorum agros exercitu, iisque proelio superatis, regionem devastarunt et urbes expugnarunt. Ubi qui multa et nefaria perpetrarunt, in miserabiles calamitates inciderunt, neque poenas minores quam aliis inflixerant, persolverunt. Ex quibus felicissimi fuerunt, qui manibus hostium perierunt; deinde qui bello capti sunt, quique ad aliam regionem et urbes transmissi sunt. Neque enim sua mala ob oculos habuerunt. At qui captivi illic remanserunt, infelicissimi fuerunt, qui in sua ipsorum regione inique tractabantur cum uxoribus et liberis, agros et urbes igne conflagrantes aspexerunt. His autem etiam peius degebant, qui intra moenia perdurabant, cum commemorata mala partim quidem aspiciebant, partim vero sciscitando resciscebant, veris maiora audientes, — sic enim fieri solet, — et sane suae saluti diffidebant. Erat autem illis urbs prope hunc locum maxima, ubi nunc equestre certamen celebratur, in quam moenibus exstructis aliarum urbium exsules receperunt, inutilibus vero eiectis necessaria comportarunt et de sustinendo bello cogitabant, sperantes neque hostili manu neque longi temporis obsidione urbem capi posse. Amphictyones vero tum reliqua destruxerunt, tum praesidio urbi imposito et ad obsidionem comparato, reliquum exercitum per urbes dimiserunt. Successu vero temporis, cum pestis castra invasisset, militibus aegrotantibus, quibusdam etiam morientibus, quum alii quoque propter morbum praesidium deseruissent, Amphictyones turbati sunt et varia

θεωρούς pro vulgato γεωργούς C., Littr.; — vix scio quid praestet.

ἀνθ᾽ ὧν — ἐπόρθεον.] οἱ ante Ἀμφικτ. de meo dedi; — καὶ ἐς τὴν γῆν Ald., cdd. 7.; — ἐμβαλόντες αὐτέων vulg., αὐτέων om. K.; — μάχην Ald. F. G.; — ἐπόρθεον Ionice C. H. al. m.

ἔνθα — εἶχον.] σχετλίους Ald., σχετλίων codd. 7.; — καὶ οὐ μείω vulgo; redundans καί abieci; — ἐν ante χερσί cum Parr. 5.; — δομιάλωτοι C.; — οἱ δέ pro οἵ τε Ald., mss. nonnulla; — ὀφθαλμοῖσι Ionice J.; — οἰκίζοντο vulg., ἠκίζοντο H. J. K., Littr.; — post ἀγρούς K. τε — κάκιον om.; — ἐθεώρεον Ionice C. H. al. m.; — κάκιον ἦγον K.; — μὲν ἐνέβλεπον C., μὲν ἔβλεπον vulg.; — δὲ ἐπυνθ. C.; — κου C., που vulg.

ἦν δέ σφι — χρόνου.] σφιν codd. 6.; — εἰς pro ἧς codd. 3.; — τά τε ἄχρεια C.; — μήτε ἐφ᾽ ὧν (ἐχθρῶν pro ἐφ᾽ ὧν J., Littr.) μάχῃ vulg.

οἱ — ἀφῆκαν.] καί ante ἐπὶ ταύτῃ omm. Ald., codd. 7.

προϊόντος — ποιεῖν.] λιμοῦ vulg., λοιμοῦ mss. 7., Littr.; — ἐς στρατοπ. F.; — ἐκλειπόντων C., Littr.; — post ἐβουλεύοντο vulgo φιλεῖ δὲ τὰ κοινὰ οὕτως πως γίνεσθαι, quod adnotationem refert lectoris, quam repudio; — ἀγανακτή-

πόντων τὸ Φρούριον διὰ τὴν νοῦσον, οἱ Ἀμφικτύονες ἐταράσσοντο, καὶ ἄλλοι ἄλλα ἐβουλεύοντο· τέλος δὲ ἀγανακτέοντες τῷ πάθεϊ καὶ ἀπογνωσιμαχήσαντες τῷ θεῷ ἐπέτρεψαν καὶ ἤροντο ὅ τι χρὴ ποιεῖν. Ὁ δ' ἐκέλευσε πολεμεῖν, καὶ ὑπισχνεῖτο κρατήσειν, ἢν ἐς Κῶ ἐλθόντες ἐλάφου παῖδα ἐς ἐπικουρίην ἀγάγωνται ξὺν χρυσῷ σπεύσαντες, ὡς μὴ πρότερον οἱ Κρισαῖοι ἐν τῷ ἀδύτῳ τὸν τρίποδα συλήσωσι· εἰ δὲ μή, τὴν πόλιν οὐχ ἁλώσεσθαι. Οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες καὶ ἐλθόντες ἐς Κῶ, τὰ μαντευθέντα ἀπήγγειλαν· ἀπορεύντων δὲ τῶν Κῴων καὶ ἀγνοεύντων τὸ ἀπομάντευμα, ἀνέστη ἀνὴρ γένος μὲν Ἀσκληπιάδης, πρόγονος δὲ ἡμέτερος, ἰητρὸς δὲ Ἑλλήνων κράτιστος ὁμολογεύμενος τῶν τότε, ὄνομά οἱ ἦν Νεβρὸς, ὅστις ὀνομαστὶ ἔφη τὸ θέσφατον ἥκειν πρὸς ἑωυτόν· εἴπερ ὁ θεὸς οὕτω παρήνεσε ὑμῖν, ἐλθόντες ἐς Κῶ ἐλάφου παῖδα ἐς ἐπικουρίην ἀγαγεῖν· Κῶς μὲν γὰρ αὕτη, τὰ δὲ ἐλάφων ἔκγονα νεβροὶ καλέονται, Νεβρὸς δὲ μοι οὔνομα, ἐπικουρίη δ' ἂν ἄλλη τίς προτέρη γένοιτο στρατοπέδῳ νοσέοντι ἰητροῦ; καὶ μήν τό γε εὐθὺ ἐχόμενον, οὐ δοκέω, ὅτι τοὺς τοσοῦτον Ἑλλήνων ὑπερέχοντας ὄλβῳ ἐς Κῶ προελθόντας ἔταξε ὁ θεὸς, νόμισμα χρυσοῦν αἰτέειν· ἀλλὰ τοῦτο τὸ θέσφατον ἐς τὴν ἐμὴν οἰκίην ἔρχεται· Χρύσος γάρ μοι κέκληται ἀρρένων παίδων ὁ νεώτατος· ἔστι δὲ πάντῃ καὶ ἰδέῃ καὶ ἐς ψυχὴν ἀρετῇ, ὡς πατέρα λέγειν, πάντων διάκριτος τῶν πολιτῶν. Ἐγὼ μὲν οὖν, εἰ μὴ ὑμῖν ἄλλο δοκέει, αὐτός τε εἶμι καὶ τὸν παῖδα ἄξω, πεντη-

inter se consultabant; tandem vero morbum moleste ferentes et de deliberando desistentes rem deo commiserunt et quid agendum foret interrogaverunt. At ille bellum gerere iussit et victoriam est pollicitus, si Co peterent, cervique filium cum auro in subsidium adducerent, idque festinabundi, prius quam Crisaei in adyto tripodem diriperent, alioqui urbem capi non posse. Quibus auditis Co profecti oraculum renunciaverunt. Haerentibus autem Cois et vaticinium ignorantibus, surrexit ex Asclepiadarum genere quidam ex maioribus nostris, medicus inter Graecos eius temporis procul omni dubio praestantissimus, cui nomen erat Nebrus, qui nominatim dixit oraculum ad se respicere, si quidem Deus vobis consuluit ut Co profecti cervi filium in subsidium adduceretis. Haec quidem est Cos, cervorum foetus Nebri appellantur, Nebrus autem mihi nomen est. Quodnam vero subsidium male habenti exercitui potius fuerit quam medicus? Quin quod proxime cum eo coniunctum est, non existimo consentaneum ut eos, qui in tantum Graecos divitiis superant, Deus Co venire iusserit, uti aureos nummos peterent. Verum oraculum illud familiam meam tangit. Chrysus enim mihi vocatur filiorum meorum natu minimus. Hic autem omnino et specie et animi virtute, si patri dicere liceat, omnibus civibus praecellit. Ego igitur, nisi quid aliud vobis videatur, navi actuaria quinquaginta remorum, meis sumptibus auxiliis medicis et bellicis instructa et ipse veniam et filium meum deducam, ut utroque modo vobis auxilium feramus. Quae cum di-

σαντες K. Dein καὶ αὐτοὺς γνωσιμαχήσαντας al. m. ἐς J.; αὐτοὺς γνωσιμαχήσαντες Ald., Vatt. Foësii, C. G. Coraës voluit ἑωυτοὺς γνωσιμαχήσαντες, Littr. dedit αὐτοὺς γνωσιμαχήσαντες. Equidem unice probo vulgatam; ceterae lectt. sunt correctiones, sunt autem natae quia vocem pristinam non intelligebant: ἀπεγνωσιμάχησαν est *cessarunt* γνωσιμαχεῖν, — *de disceptatione quid agendum esset destiterunt.*

ὁ δ' — ἁλώσεσθαι.] δέ plene C.; — ἀγάγονται Ald., mss. 6.; — οὐκ F. I.

οἱ δὲ — πολιτῶν.] μάντευμα C., Littr.; — ὁμολογούμενον vulg., sequor C.; — ὀνομαστί est Littr. coniectura pro vulgato ὀνομάζειν, quam lubens amplector; — ἐς ante ἐπικουρίην omm. Ald. G.; — Κῶς μὲν γὰρ αὐτή Littr. cum mss. 4., quod non praestat prae vulgata; — προτέρα vulg., προτέρη mss. 5., γένοιτο προτέρη C.; — καὶ μὴν τότε vulg., in quo τόδε de suo Littr.; consentio τότε vitiosum esse, sed τόδε non satisfacit; τό γε praefero; — ὄλβῳ ὑπερέχοντας vulg., ὑπερέχοντας ὄλβῳ C., Littr.; — αἰτέειν Ionice mss. 7.; — ἐπὶ τὴν ἐμήν J.; — κεκλέαται vulg., κικλέαται K., sine ulla dubitatione κέκληται repono; — πάντα mss. 7. pro πάντῃ; — tum ὥσπερ θεὸς λέγει (ὡς πατέρα λέγειν Ald., Vatt. Foësii, Parr. 7.) vulg.; — διὰ πάντων τῶν (διάκριτος I. H.) (πάντων τῶν omm. F. J., sed spatium vacuum est) vulg. In his textum descripsi, sicuti Littr., nisi quod πάντων ille non dedit.

ἐγὼ — βοηθῶμεν.] δοκέει ἄλλο H. J.; — δοκέοι codd. 4.;

κόντορον πληρώσας τοῖς ἐμοῖς τέλεσι, ὑπηρεσίας τε ἰητρικὰς καὶ πολεμικὰς, ἵνα ἐς ἀμφότερα βοηθῶμεν. Ὁ μὲν εἶπε, τοῖς δὲ ἔδοξε, οἱ δὲ ἀπεστάλησαν. Ξυνανέβησε δὲ ὁ Νεβρὸς οὗτος καὶ Καλυδώνιον ἄνδρα παρ' ἑωυτῷ τρεφόμενον, ὑπὲρ οὗ τὸ αὐτίκα ὁ λόγος δηλώσει, ὅταν ἡ χρῆσις ἔλθῃ. Ὅτε δ' οὖν ἀφίκοντο οὗτοι οἱ ἄνδρες οὗ τὸ στρατόπεδον ἐπετελεῖτο, ὁ θεὸς ἔχαιρε· οἵ τε γὰρ θάνατοι τῶν στρατιωτῶν ἔληξαν, καὶ θείῃ τύχῃ τοῦ ἵππου τοῦ Εὐρυλόχου, ὃς ἡγεῖτο τοῦ πολέμου Θεσσαλὸς ἐὼν καὶ ἄνωθεν ἐξ Ἡρακλειδῶν, κρούσαντος τὸν σωλῆνα τῇ ὁπλῇ, δι' οὗ τὸ ὕδωρ ἤγετο ἐς τὸ τεῖχος, ὁκότε διακονίεσθαι ἤθελε, Νεβρὸς φαρμάκοισι ἐμίηνε τὸ ὕδωρ· ἔνθεν αἱ κοιλίαι τῶν Κρισαίων ἐφθάρησαν, καὶ μέγα δή τι ξυνεβάλετο πρὸς τὸ ἁλῶναι τὴν πόλιν· καὶ ἐντεῦθεν αἱ γνῶμαι ἐπήρθησαν τῶν πολιορκεόντων, ὡς τοῦ θεοῦ ἐπικουρέοντος ἤδη σαφῶς. Προσβολὰς δὲ ποιευμένων καὶ ἆθλα προτιθέντων τοῖς πρώτοις ἐπὶ τὸ τεῖχος ἀναβησομένοισι ὁ ἀγὼν ἦν καρτερώτατος, καὶ ἡ πόλις ᾑρεῖτο· ἀνέβη γὰρ πρῶτος ἐπὶ τὸ τεῖχος Χρύσος καὶ κατέλαβε τὸν πύργον, ξυνείπετο δὲ αὐτῷ ἐκ ποδὸς ξυνασπίζων ὁ ἀνὴρ ὁ Καλυδώνιος, περὶ οὗ προέλεξα. Καὶ ὁ μὲν Χρύσος δόρατι πληγεὶς ἔπεσε κατ' ἄκρης ἐκ τοῦ πύργου ὑπὸ Μερμοδέω, τοῦ Λύκου δὲ ἀδελφεοῦ, ὃς ἀπέθανε λευσθεὶς, ὅτε ἦλθε εἰς τὸ ἄδυτον τὸν τρίποδα συλήσων. Ἡ δ' οὖν πόλις οὕτως ἥλω· ἥ τε τοῦ Νεβροῦ ἐπικουρίη ξὺν Χρύσῳ ὀρθῶς ἀπήντησε καὶ κατὰ τὰ ἰητρικὰ καὶ κατὰ τὰ πολεμικὰ, ὅ τε θεὸς ἠλήθευσε, καὶ

xisset, statim placuerunt atque illi missi sunt. Hic vero Nebrus Calydonium apud se educatum, cuius statim cum res tulerit, mentio fiet, secum navem conscendere iussit. Cum igitur ad locum castrorum hi pervenissent, deus laetatus est. Nam et militum mortes cessarunt, cumque divina quadam fortuna equus Eurylochi, qui belli dux et Thessalus erat et originem ex Heraclidis altius repetebat, in pulvere volutatus, canalem, ex quo aqua in urbem deducebatur, ungula percussisset, Nebrus eam venenis inquinavit, ex quo Crisaeorum ventres corrupti sunt, idque multum sane ad capiendam urbem contulit. Indeque velut Deo aperte auxilium ferente, obsidentium animi sublati sunt. Cum autem impetum in muros facerent, et his qui moenia conscensuri essent, praemia proponerent, validissimum certamen fuit, urbsque capta est. Chrysus enim primus murum conscendit et turrim occupavit. Eum autem e vestigio sequebatur simul dimicans vir ille Calydonius, de quo ante dixi. Et Chrysus quidem ex summa turri decidit, hasta percussus a Mermode Lyci fratre, qui cum tripoda direpturus in adytum venisset, lapidibus obrutus periit. Sic igitur urbs capta est, Nebrique auxilium cum Chryso tum in medicis, tum in bellicis rebus bene respondit, deusque verax fuit et quae promiserat praestitit. Quibus de causis Amphictyones Apollini templum, quod nunc Delphis est, dicarunt, certamenque gymnicum et equestre, quod numquam antea, nunc constituerunt, totamque Crisaeorum regionem consecrarunt, ea quae dederat ob editum oraculum reddentes, Chrysumque

δοκέῃ vulg.; — πληρωτὴν τὴν ἐμήν K.; — τελίσμασιν vulg., quod τελέσμασιν esse debebit, τέλεσιν Littr. cum mss. omnibus; — ἐς J., εἰς cett.

ὁ μὲν — ἀπεστάλησαν.] Vulgo οἱ δὲ ἀπεστ. sed Foës. οἵ requirit; non credo aliud quid esse dandum quam vulgatam, quae recte se habet.

ξυνανέβησε — ἔλθῃ.] συνενέβησε Littr. cum mss. 4., συνέβησε K., sed hae lectt. sunt deteriores vulgatâ; — οὕτως vulg., οὗτος Littr. cum mss. 5.; — τό ante αὐτίκα omm. Parr. 5.

ὅτε — σαφῶς.] οὗ omm. libri duo, ἐς pro οὗ alii tres; — τοῦ ante ἵππου de meo dedi; — τὴν ὁπλήν C.; — διηκονέεσθαι J., διηκονίεσθαι mss. 6.; — μεγάλα δή τι cett., de meo mutavi; — ξυνεβάλλετο C.; — πολιορκεύντων idem.

προσβολὰς — προέλεξα.] ἀναβήσασιν vulg., ἀναβασίημος codd. 6., ἀναβάσιμος Ald.: lege ἀναβησομένοις, vulgata incongrua; — δ' αὐτέῳ C.; — ὁ ante ἀνήρ om. idem; — ἔλεξα idem.

καὶ ὁ μὲν — συλήσων.] ὁ μὲν οὖν J., οὖν omm. cett., qui cod. J. descripsit, sensit aliquid copulae desiderari et οὖν intulit, equidem malui καί de meo praemittere; — κατ' ἄκρα vulg., veram lect. e paucis mss. dedit Littr.; — μεταμοδεω K.; — ἐλευστος pro λευσθείς nonnulli codd., sed est λευστός, cui adhaeret ε̅ finale verbi antecedentis.

ὁ δ' οὖν — ἐποίησε.] οἱ (ἡ Ald.) δ' οὖν πόλις οὕτως ἧλων (ἥλω Ald.) vulg., Aldi bonam lect. in paucis aliis partim etiam corrupte obviam dedit Littr.; — ἰητρικά C. H., ἰατρικά cett.

ἃ ὑπέσχετο ἐποίησε. Ἐφ᾽ οἷς οἱ Ἀμφικτύονες τῷ μὲν Ἀπόλλωνι νηὸν ἀνέθεσαν, τὸν νῦν ἐόντα ἐν Δελφοῖς, ἀγῶνά τε γυμνικὸν καὶ ἱππικὸν πρότερον οὐ τιθέντες νῦν τιθέασι, τήν τε τῶν Κρισαίων χώρην ἅπασαν καθιέρωσαν τῷ δόντι ἃ ἐδεδώκεε διδόντες καθότι ἔχρησε, τόν τε τοῦ Νεβροῦ παῖδα Χρύσον ἔθαψαν ἐν τῷ ἱπποδρόμῳ, καὶ ξυνέταξαν δημοσίῃ Δελφοὺς ἐναγίζειν· Ἀσκληπιάδαις δὲ τοῖς ἐν Κῷ ἐδόθη Νεβροῦ χάριτι προμυθίη πρὸς μαντείην, καθάπερ τοῖσι ἱερομνήμοσι, Καλυδωνίοις δὲ ἀπ᾽ ἐκείνου τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἐκείνης τῆς ὑπουργίης καὶ νῦν ἐν Δελφοῖς προμαντείη καὶ αἰεισιτίη δέδοται. Ἀλλ᾽ ἐπάνειμι ἐπὶ τὰ ἡμέτερα· ὅτι γὰρ ἀληθέα λέγω, τοῦ πατρὸς καὶ ἐμοῦ ἐπελθόντων Ἀμφικτύονες ἀνενεώσαντο ταῦτα καὶ ἀπέδοσαν, καὶ ἐν στήλῃ ἀναγράψαντες ἐν Δελφοῖς ἀνέθεσαν. Καὶ τούτου μέν μοι τοῦ λόγου τέλος ἐνταῦθα καθαρῶς δείκνυσι τοὺς ἡμετέρους προγόνους ὑμέων εὐεργέτας. Τοῦτον δὲ καθέμενος, ἄλλον εἰρήσομαι περὶ τῶν αὐτῶν, οὐ τὸν αὐτόν· ὅτε γὰρ βασιλεὺς ὁ μέγας ξὺν Πέρσῃσι καὶ τοῖσι ἄλλοισι βαρβάροισι ἐστράτευσε ἐπὶ τοὺς μὴ διδόντας ὕδωρ καὶ γῆν Ἑλλήνων, ἡ πατρὶς ἡ ἡμετέρη εἵλετο μᾶλλον πανδημεὶ ἀπολέσθαι, ὡς μὴ καθ᾽ ὑμέων τε καὶ τῶν ταὐτὰ ὑμῖν γιγνωσκόντων ὅπλα πολέμια λάβῃ καὶ ἐν νηυσὶ στρατείην ἀποστείλῃ· ἀλλ᾽ ἀνένευσε, καλόν τι καὶ ἄξιον τῶν πατέρων μεγαλοφρονευμένη, οἳ λέγονται γηγενέες τε εἶναι καὶ Ἡρακλεῖδαι. Ἔδοξε οὖν σφιν, τεσσάρων ἐόντων τειχέων ἐν τῇ νήσῳ, πάντ᾽ ἐκλείπειν καὶ ἐς τὰ ὄρεα καταφυγοῦσι ἀντέχεσθαι σωτηρίης. Ὅθεν δή τί κακὸν οὐκ ἀπήντησε, χώρης λεηλατευμένης καὶ σωμάτων ἐλευθέρων ἀνδραποδιζομένων

Nebri filium in circo equestri sepelierunt et statuerunt ut ei Delphi publice parentarent. Asclepiadis vero in Co in Nebri gratiam vaticinandi prudentia concessa est, quemadmodum iis, qui sacrorum rituum memoriae praefecti sunt. Calydoniis autem ob illius viri et officii meritum etiam nunc apud Delphos primae vaticinandi partes et victus publicus perpetuo conceduntur. Verum ad nostra redeo, quodque vera refero inde patet, quod cum pater et ego accessissemus, Amphictyones haec renovarunt et confirmarunt, Delphisque columnae inscripta legenda proposuerunt. Atque huius quidem orationis hic exitus liquido ostendit maiores nostros de vobis esse bene meritos. Ea vero dimissa, aliam de iisdem, non tamen eandem proferam. Cum enim magnus ille rex cum Persis ceterisque barbaris in Graecos, qui eum aqua et terra arcerent, exercitum duceret, patria nostra maluit cum toto populo perire, ut ne in vos et eos qui vobiscum sentirent arma sumeret et exercitum navibus mitteret; sed excelso animo negarunt pulchrum quid et maioribus suis dignum agentes, qui terra editi et Heraclidae dicuntur. Ipsis igitur placuit, ut quatuor, quae erant in insula, omnibus relictis urbibus, in montes confugerent et salutem viribus omnibus retinerent. Ex quo sane quid mali non accidit, regione devastata, liberis corporibus in servitutem abductis et hostili iure interfectis, urbeque et ceteris praesidiis ac templis in cinerem redactis? quin etiam Artemisiae Lygdamis filiae pro patria vindicta permissum erat omnia, quae reliqua essent, asportare. At enim a Diis, ut res docuit, derelicti non sumus, sed immanibus exortis tempestatibus naves omnes in periculum adductae sunt, pleraeque etiam perierunt et in

ἐφ᾽ οἷς — δέδοται.] ἱππικὸν καὶ γυμν. J.; — πᾶσαν idem; — καθιερώσαντο, δόντι vulg., sequor C. cum Littr.; — δέδωκε vulg., ἔδωκε cum mss. 6. Littr., sed in vulgata latet ἐδεδώκεε, quod veram lect refert; — διασιτίη vulg., δίεισι τίη libri duo, unde αἰεισιτίη recte Littr.

ἀλλ᾽ — ἀνέθεσαν.] ὅτι — λέγω om. Lind.; — τοῦ πατρός omm. libri 5., inter quos J., qui dein ἐπελθόντος; — ἀπέδωκαν K.; — ἐν τῇ στήλῃ C.

καὶ — εὐεργέτας.] μέντοι pro μέν μοι K.; — τὸ τέλος mss. 5.; — καλῶς pro καθαρῶς J.; — ὑμετέρους codd. 3.

τοῦτον — ἡρακλεῖδαι.] καταθέμενος codd. 5.; — ἄλλου K.; — πέρσαισι vulg., πέρσῃσι de meo; — δὲ πανδημεί G.; — ἀποστείλην Ald.; — τῶν ante πατέρων ex J. dedit Littr.; vulgo om.

ἔδοξε — σωτηρίης.] σφι J.; — ἐν τῇ νήσῳ τειχέων idem; — πάντα ἐκλιπεῖν C.

ὅθεν — ἀφείσθω.] δή τι κακῶν codd. 4.; — χώρης δὲ ἐλητευομένης Ald., Parr. 7.; — ἐχθρῶν C. et H. al. m.; —

καὶ κτεινομένων ἔχθρῳ νόμῳ, τῆς δὲ πόλιος καὶ τῶν ἄλλων ἐρυμάτων καὶ ἱερῶν καταιθαλουμένων, ἔτι δὲ καὶ τῇ θυγατρὶ τοῦ Λυγδάμιος Ἀρτεμισίῃ κατὰ πατρῷον νεῖκος δοθέντων ἐκσαγγηνεῦσαι πάντων, ὅσα λοιπὰ ἦν; ἀλλὰ γάρ, ὡς ἔοικε, θεοῖς οὐκ ἠμελεύμεθα· χειμώνων δὲ γενομένων ἐξαισίων, αἵ τε νῆες τῆς Ἀρτεμισίης ἐκινδύνευσαν ἅπασαι ἀπολέσθαι, πολλαὶ δὲ καὶ ἀπώλοντο, ἔς τε τὸ στράτευμα αὐτῆς πολλοὶ κεραυνοὶ ἐνέπεσον, σπάνιόν τι τῆς νήσου κεραυνουμένης· λέγεται δὲ καὶ φάσματα ἡρώων τῇ γυναικὶ ὀφθῆναι· ἃ δὴ πάντα φοβηθεῖσα ἀπέστη ἔργων ἀνηκέστων, ὁμολογίην πικρὴν ποιησαμένη καὶ λίην μακρὴν λέγεσθαι, ὥστε ἀφείσθω. Ἀποδώσω δὲ καὶ ἐνταῦθα προγόνοις τοῖς ἐμοῖς κυριότητα οὐ ψευδέα τοῦ μήτ' ἐφ' ὑμέας μήτ' ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἢ ἑτέρους ἄλλους Ἑλλήνων Κῴους ἑκούσια ὅπλα λαβεῖν, καίπερ πολλῶν τῶν ὁμοῦ νήσους τε καὶ Ἀσίην οἰκεόντων ξυναψαμένων τοῖς βαρβάροις τοῦ πολέμου οὐ βίῃ· οἱ γὰρ προεστῶτες τότε τῆς πόλιος ἦσαν Κάδμος τε καὶ Ἱππόλοχος· ἐπ' ἀληθέϊ δὲ κεῖται προγόνους ἐμοὺς εἶναι τόν τε Κάδμον καὶ τὸν Ἱππόλοχον· ὁ μὲν γὰρ Κάδμος, ὃς καὶ τὴν βουλὴν αὐτὴν ἤρτυσε, ἔστι τῆς ἐμῆς μητρός, ὁ δὲ Ἱππόλοχος ἐξ Ἀσκληπιαδέων τέταρτος ἀπὸ Νεβροῦ τοῦ Κρισαίους ξυγκαθελόντος, ἡμεῖς δ' Ἀσκληπιάδαι κατ' ἀνδρογένειαν· ὥστε καὶ τοῦτο τὸ καλὸν τῶν ἡμετέρων προγόνων προελέσθαι. Ἐπάνειμι δ' ἐπὶ τὸν Κάδμον· οὗτος γὰρ δὴ ὁ ἀνὴρ οὕτως ἔσπευδε τὰ τῶν Ἑλλήνων καλά, ὥστε, ὁκότε ἔληξε ἡ χώρη πολιορκουμένη ὑπὸ Ἀρτεμισίης, αὐτοῦ καταλιπὼν τὴν γυναῖκα καὶ γενεήν, ᾤχετο ξὺν τοῖς τὰ αὐτὰ αἱρεομένοις ἐπὶ Σικελίης, ὅκως

eius exercitum crebra fulmina deciderunt, insula nostra raro fulmine appetita. Feruntur etiam heroum spectra mulieri esse visa, quibus omnibus perterrita atrocibus coeptis destitit tristi pactione facta, quae quia longior est a me dimittatur. Hoc vero loco maioribus etiam meis quae sint illis valde propria neque falsa reddam, Coos numquam adversus vos, neque Lacedaemonios neque alios Graecos sponte arma sumpsisse, quamvis multi, qui simul insulas et Asiam incolunt, bello cum barbaris nulla vi coacti coniuncti essent. Tunc enim urbi praeerant Cadmus et Hippolochus, qui re vera ex nostris sunt maioribus. Nam Cadmus, qui senatum etiam instituit, ex matris meae maioribus est. Hippolochus vero ex Asclepiadarum familia a Nebro, qui Crisaeos simul evertit, quartus est. Nos autem Asclepiadae ex virili stirpe sumus. Proinde praeclarum hoc maiorum nostrorum facinus amplecti vos decet. Nunc autem ad Cadmum redeo. Hic certe ornamenti Graeciae adeo studiosus fuit, ut cum regio Artemisiae obsidione soluta esset, relicta isthic uxore et familia, cum iis, qui eadem sentiebant, in Siciliam profectus sit, ubi Gelonem eiusque fratres ab amicitia cum barbaris contra Graecos contrahenda diverteret, multaque alia praeclara facinora perpetravit, quae verbis exaggerare tempestivum non est. Ac sane haec et eiusmodi multa sunt publica nostrorum in vos et reliquos Graecos officia, ut me dicendi facultas deficiat. Iam vero eo devenio ut Hippocratis patris mei beneficium vobis in mentem reducam, quod cum recenseo, verum me dicere sic comperietis. Cum pestis ex barbarorum regione, quae supra Illyrios et Paeones sita est, decurreret, et malum ad hanc regionem perve-

τῆς δέ om. J., *τε* pro *δέ* Ald., Parr. 6., Lind.; — *κατηθαλωμένων* J.; — *πατέρων* vulg., *πατρῷον* C. H. I., Littr.; — *νῖκος* vulg., rectius *νεῖκος* Littr.; — *πάντα ὅσα* cett.; — *ἦν* post *λοιπά* om G.; — *τῆς Ἀρτ.* om. J.; — *ἔπεσον* C.; — *καὶ λίην μακρὴν λέγεσθαι* proponit Littr. pro *καὶ λίην πικρὴν λέγεσθαι* vulgatae; mihi emendatio recipienda visa est.

ἀποδώσω — προελέσθαι.] *κυριώτατα* vulg., *κυριότατα* Ald., *κυριότητα* mss. 5., Littr.; — *ἡμέας* C.; — *μήτε ἐπί* I. K.; — *μήθ'* (*μήθ'* omm. edd. antt., mss. 5., *ἤ* pro *μήθ'* J.) *ἑτέρους ἄλλους* (*ἄλλους* om. J.) *ἑλλήνων* vulg.; textum dedi quemadmodum Littr.; — *ὅπλα λαβεῖν ἑκ.* J.; — *διοικεόντων* K.; — *συνεφαψαμένων* J.; — *πόλιος* C., *πόλεως* cett.; — *ἱππόμαχος* C.; — *ἀληθείᾳ* J.; — *ὃς καὶ τὴν β.* vulg., *καί* omm. J., Littr.; — *ἀπὸ τοῦ νέβρου* J.; — *δὲ Ἀσκλ.* J.

ἐπάνειμι — πρόσκαιρον.] *δέ* C.; — *κατὰ τῶν* pro *τὰ τῶν* K.; — *ταὐτά* pr. m. in J.; — *ὅκως* C., *ὅπως* vulg.; — *κωλύσῃ* Parr. 7.

Γέλωνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς κωλύσει φιλίην ξυνθέσθαι κατὰ Ἑλλήνων πρὸς τοὺς βαρβάρους· διεπρήξατο δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ καλὰ ἔργα, ἃ μηκύνειν οὐ πρόσκαιρον. Αἱ μὲν δὴ δημόσιαι καὶ ἡμέων προγόνων ὑπουργίαι ἐς ὑμέας καὶ τοὺς ἄλλους Ἕλληνας, αὗται καὶ τοιαῦται πολλαί· καὶ γὰρ ἐκλείπει ἡ δύναμις τοῦ λόγου. Ἔρχομαι δ' ἤδη εὖ εἰδόσι εὐεργεσίην Ἱπποκράτους πατρὸς ἐμέο προέχεσθαι· λέγων δ' ἂν ἀληθεύοιμι οὕτως· λοιμοῦ ῥέοντος διὰ τῆς βαρβάρου, ἢ ὑπέρκειται Ἰλλυριῶν καὶ Παιόνων, ὁκότε δὴ ἐπὶ ταύτην τὴν χώρην ἧκε τὸ κακὸν, οἱ τούτων τῶν ἐθνέων βασιλῆες κατὰ δόξαν ἰητρικὴν, ἣ ἀληθὴς ἐοῦσα πανταχόθι ἴσχυε ἔρχεσθαι, κατὰ πατρὸς τοῦ ἐμέο πέμπουσι ἐπὶ Θεσσαλίης, — ἐκεῖ γὰρ δὴ ὁ ἐμὸς πατὴρ καὶ πρότερον καὶ νῦν οἴκησιν εἶχε, — καλέοντες αὐτὸν ἐς ἐπικουρίην, χρυσοῦ τε καὶ ἀργύρου καὶ ἄλλων κτεάνων οὐ μόνον ἔφασαν πέμψειν ἔχειν, ἀλλὰ καὶ ἀποίσεσθαι ὁκόσα ἂν αὐτὸς ἐθέλῃ ἐπαμύναντα. Ὁ δὲ ἐρώτησιν ποιησάμενος ὁκοῖαί τινες ἐν μέρεϊ κινήσιες γίγνονται κατά τε καύματα καὶ ἀνέμους καὶ ἀχλύας καὶ τἄλλα, ἃ πέφυκε τὰς ἕξιας κινεῖν παρὰ τὸ καθεστηκός· ὁκότε δὴ πάντων μαθήσιας ἀνείλετο, τοὺς μὲν χωρεῖν ἐκέλευσε ὀπίσω, ἀποφηνάμενος μὴ οἷός τε εἶναι ἐς χώρην τὴν ἐκείνων ἰέναι· ὅκως δὲ εἶχε τάχεος, αὐτὸς μὲν Θεσσαλοῖς ἡρεῖτο παραγγέλλειν ὁκοίοις χρὴ τρόποις κακοῦ τοῦ προσιόντος εὐλάβειαν ποιέεσθαι, καὶ ξυγγράφων θεραπείην ἐξετίθει περὶ τὰς πόλιας· ἐμὲ δ' ἐπὶ Μακεδονίης ἐξαπέστειλε, βασιλεῦσι γὰρ Ἡρακλειδέων, οἳ ἐκεῖ κατέχουσι, πατρικὴ ξενίη ὑπῆρχε ἡμῖν. Κἀγὼ μὲν ἤειν ἵνα με

nisset, istarum gentium Reges, pro rei medicae fama, quae re vera vires suas quocumque extenderat, ad patrem meum in Thessaliam mittunt, qui illic sane, ut prius, etiam nunc domum habet, ipsum ut auxilium ferret accersentes. Neque aurum solum et argentum reliquasque opes se missuros receperunt, verum etiam si succurreret, quaecumque vellet reportaturum. Ille vero est percontatus, quaenam apud eos peculiares agitationes contingerent et aestus, ventos et aëris perturbationes, reliquaque quae corporum habitus ex praesenti statu agitare queunt. Quae quidem omnia edoctus, eos redire iussit, responso dato se non posse ad illorum regionem proficisci. Quam citissime autem potuit ipsos quidem Thessalos admonere constituit, quibusnam modis ab ingruente malo sibi caverent et conscriptam medelam per urbem proposuit. Me autem in Macedoniam misit. Cum regibus enim Heraclidarum, qui illic regnum obtinent, nobis paterni officii familiaritas intercedit. Et ego quidem ex Thessalia, quo me pater ire iussit, discessi auxilium illis laturus. Mihi vero constitutum erat, ut vestram urbem adirem. Draconem autem fratrem mecum ex Pagasis profectum Hellespontum navigare iussit, non simili praeceptione instructum ac secundum quod ipse artem fecit. Neque enim loca omnia eadem ferunt auxilia, quod ex aëre ambiente similia non sint omnia. At Polybum, cui filiam suam, sororem meam, locaverat, et reliquos discipulos ad diversas urbes misit, ut ad fora et compita profecti quam plurimis subvenirent. Rebus autem in Thessalia confectis ad vicinas gentes, ut illis auxilio esset, se conferebat. Pylas vero profectus Doriensibus et reliquis simul

αἱ μὲν — λόγου.] ὑμέων Ald. G.: — καὶ ἐπὶ (τούς pro ἐπί Parr. 7.) ἄλλους vulg.; — πολλοί C. I. K., Littr., cett. omm.

ἔρχομαι — ἐπαμύναντα.] ἐν εἰδόσιν Ald., ἐν εἴδεσιν alii libri, οὐκ εἰδόσιν vulg.; recte vidit Littr. in ἐν εἰδόσι latere εὖ εἰδόσι, ego vero recipiendum duxi; — ἐμέο ἢ C.; — προσεύχεσθαι Ald., προέχεσθαι mss. 5., προσέχεσθαι vulg.; — προέρχεσθαι C. J.; — ὁκότε λοιμοῦ ceteri, sed ὁκότε redundat et abiiciendum erat; — δή mss. 5., Littr., δέ vulg.; — ἵκνετο κακόν C.; — ἡ ἀληθές C.; — πανθαχόθεν vulg., cum Littr. sequor C.; — ἔρχεσθαι καὶ κατά vulg., καί omm. C., Littr.; — καὶ πρ. καὶ νῦν om. G.; — ἐς ante ἐπικουρίην om. K.; οὐ μιν (οὐ μήν alii) pro οὐ μόνον pauci codd.; — ἕξειν pro ἔχειν partim corrupte in C., recte scriptum in mss. nonnullis; — ἰάσασθαι Ald. G., ἀποίσασθαι vulg., ἀποίσεσθαι Lind.; — ἄν e mss. 4. Littr., vulgo om., itaque vulgo ἐθέλει, sed ἐθέλῃ C. H., Littr.

ὁ δὲ — ἡμῖν.] γίνονται καὶ τά τε (κατά τε C. H. I. K.) καύματα (πνεύματα coniecit Foës. in adn.) vulg.; — τάς ante ἕξιας om. C.; — τὰς ἕξιας omm. mss. 5.; — μαθήσει Ald., Vatt. Foës., Parr. 5.; — αὖ pro αὐτός K.; — ἠρτύετο pro ἡρεῖτο Ald. mss. 5., Littr.; — οἳ ἐκεῖ κατέχουσι om. G.

κἀγὼ — ὑμετέρην.] θεσσαλίης per ῆ C. H.

ὁ πατὴρ ἐκέλευσε, ἀπὸ Θεσσαλίης, ἀρήξων τοῖς ἐκεῖ· ξυνετέτακτο δέ μοι ξυμβαλεῖν ἐς πόλιν τὴν ὑμετέρην. Ἀδελφεὸν δὲ τὸν ἐμὸν Δράκοντα ἐκ Παγασέων ὁρμηθέντα πλοῦν ποιέεσθαι ἐφ' Ἑλλήσποντον ἐκέλευε οὐ παραπλησίην δοὺς ὑποθήκην ᾗ αὐτὸς ἔπρησσε· οὐ γὰρ πάντες τόποι τὰ αὐτὰ φέρουσι βοηθήματα, διὰ τὸ μὴ πάντη τὰ περιέχοντα ἐξ ἀέρος ὁμοῖα εἶναι. Πόλυβον δὲ τὸν τὴν θυγατέρα ἔχοντα, ἐμὴν δὲ ἀδελφεήν, καὶ ἄλλους τῶν μαθητέων διέπεμπε ἐς ἑτέρας ἑτέρων πόλιας καὶ πρὸς ἀγορὰς καὶ ὁδοὺς πορευσομένους, ὅκως ὅτι πλείστοις ἐπαρήξαιεν. Ὡς δὲ δὴ τὰ κατὰ Θεσσαλίην ἠνύσατο, ἐπορεύετο τοῖς ἐχομένοις ἔθνεσι βοηθέων· ἐπὶ Πύλας δὲ ἐλθὼν, Δωριεῦσι καὶ τοῖς ἄλλοις ὁμοῦ Φωκέων ἐπήρκεσε· καὶ ὁκότε δὴ ἐς Δελφοὺς ἀφίκετο ὑπὲρ Ἑλλήνων ἱκεσίην ἔθετο τῷ θεῷ καὶ θύσας ἤνυε τὴν ἐπὶ Βοιωτῶν, τοῖς δ' ἐκεῖ ἐπαμύνας ἀναλόγως, ἐν τῇ ὑμετέρῃ ᾔει καὶ ἱκανὰ ἃ νῦν ἐγὼ ἐπαγορεύω τὰ ὑμῖν σωτήρια ἐκ θυμοῦ πάντως εἶπε. Δοκέω δ' ὑμέων ὅτι ἀληθεύω πολλοὺς γιγνώσκειν· οὐ γὰρ πάλαι, ἀλλ' ἔτος ἐστὶ τοῦτο ἔνατον, ἐξ οὗ διελήλυθα καὶ ἐπὶ Πελοπόννησον ἐστελλόμην, τοῖς ἐκείνην οἰκέουσι βοηθήσων. Πάντοθεν δ' ἡμῖν καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ ἀξίη τιμὴ ἀπήντα, ὥστε μὴ μεταμέλεσθαι ὅτι οὐκ ἠλλαξάμεθα χρηματισμοῦ τοῦ ἐξ Ἰλλυριῶν καὶ Παιόνων. Παρὰ δὲ τὰς ἄλλας πόλιας τὰ παρ' ὑμέων δοθέντα μεγάλα ἦν· ἥ τε γὰρ πολιτείη ἡ ὑμετέρη ὑπερῆγε τὰς ἑτέρων· αἱ γὰρ Ἀθῆναι ὑψηλότερόν τι τῶν ἄλλων πολίων ἐς δόξαν, καὶ ὁ ἐν τῷ ὑμετέρῳ θεήτρῳ χρύσεος στέφανος ἐπιτεθεὶς ζήλου πρὸς τὸ ἄκρον ἦγε. Ἀλλὰ

Phocensibus auxilium suppeditavit. Cumque Delphos pervenisset, pro Graecis Deo supplicavit et sacrificio peracto ad Boeotos se contulit iisque simili modo suppetias ferens ad vos profectus plurima, quae ad salutem satis essent, quaeque ego nunc adiicio, penitus ex animo dixit. Quae autem dico vera esse, multos ex vobis nosse arbitror. Neque enim ita pridem id accidit, sed nonus hic annus agitur, ex quo in Peloponnesum missus profectus sum, iis qui eam incolunt auxilium allaturus. Nobis autem undique et verbis et re dignus honor obveniebat, adeo ut minime nos poeniteat cum Illyriis aut Paeonibus de mercede non esse pactos. At quae a vobis sunt concessa ad reliquas urbes collata magna sunt. Vestra enim res publica reliquis praestat. Athenae enim ad gloriam nescio quid reliquis urbibus sublimius habent. Quin etiam corona illa aurea in theatro vestro imposita ad summum gloriae culmen ipsum perduxit. Sed et bonum illud cumulastis, cum patrem meque publice Cereris et Proserpinae mysteriis initiastis. Atque haec quidem tria sunt tum urbis tum maiorum nostrorum et patris mei in vos cum multis Graecis beneficia, quae quantum licuit velut funem evolutum vobis obtendere tentavi. Quartum vero beneficium oratione mea repetam, quod, velut proposui, in vos ego paterque meus collocavimus. Cum enim Alcibiadem in Siciliam cum multis copiis mitteretis, neque tamen tam multis quam admirandis, — nempe quod fieri potuit, factum est, — cumque in concione sermo de medico incidisset, quem exercitum sequi oporteret, in medium progressus pater meus, me quoad classis abesset, suis sumptibus instructum, citra

ἀδελφεὸν — εἶναι.] οὐ ante παραπλήσια de coniectura Littr.; — ἢ αὐτός C.; — παθήματα C. pro βοηθήματα; — πάντη C., Littr., πάντα vulg.

Πόλυβον — ἐπαρήξαιεν.] πολύβιον cett., de meo solitum nomen viro restitui; — διέπεμπ' ἐς C. H.; — ἐς ἑτέρας ἑτέρων καὶ πρὸς ἀγοράς vulg., sed πλότους C. πλοτάς H. pro πρὸς ἀγοράς; Littréus πρός ante ἀγοράς suppressit, sed quid in πλοτούς, πλοτάς lateat se non perspicere profitetur, equidem πόλιας s. πτόλιας in eo latere puto, quod loco suo intuli; — παρεσομένων Ald., Vatt., παρεσομένους G. H.; — ὅκως C. H., ὅπως vulg.; — ἐπαρήξαι cett., de meo ἐπαρήξαιεν.

ὡς — εἶπε.] ἄλλοις omm. Ald., Vatt. Foësii, C. H.; — ἐπήρκει C. H.; — δὲ ἐκεῖ C.; — ἦν pro ᾔει C. G. H.

δοκέω — βοηθήσων.] ὑμέων C., H. al. m., ὑμῶν vulg.; — καὶ τοῖς ἐκείνην cett.; — βοηθήσοντες C. G., βοηθήσοντα H.

παντόθεν — Παιόνων.] μεταμέλλεσθαι Ald., C. G. H., μεταμέλεσθαι Bas., μεταμελέεσθαι vulg.

παρὰ — ἦγε.] θεήτρῳ C. G. H., per α cett.; — χρυσός Ald. G.

ἀλλὰ — δημοσίᾳ.] μυστήρια καὶ ὄργια vulgo, sed μυστήρια καί omm. C. G. H., quos sequor; — apud Hesychium ὄργια etiam μυστήρια exponitur.

καὶ τοῦτο τὸ καλὸν ὑπερεβάλεσθε μνήσαντες τὰ Δήμητρος καὶ κόρης ὄργια καὶ τὸν πατέρα καὶ ἐμὲ δημοσίᾳ. Τρεῖς μὲν αὗταί μοι οἷον ἀνύοντι ἐξέλκειν τε καὶ σχοίνιον προέχεσθαι πόλιός τε καὶ προγόνων καὶ πατρὸς τοῦ ἐμέο χάριτες ἐς ὑμέας ξὺν πολλοῖσι Ἑλλήνων· τετάρτην δ' ἀναλήψομαι λέγειν ὑπουργίην, ἥν, ὡς ὑπεθέμην, εἰς ὑμᾶς ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ὁ ἐμὸς κατεθέμεθα. Ὅτε γὰρ Ἀλκιβιάδην ἐξεπέμπετε ἐπὶ Σικελίης πολλῇ μὲν δυνάμι, οὐχ οὕτω δὲ πολλῇ ὡς θαυμαστῇ, — ἦν γὰρ ὅσ' ἔργα, — λόγου ἐν ἐκκλησίῃ ὑπὲρ ἰητροῦ προσπεσόντος, ὃν δέοι ἀκολουθεῖν τῷ στρατεύματι, προελθὼν ὁ πατὴρ ὑπέσχετο ἐμὲ ἐπὶ τὰ ὑμέτερα σώματα δώσειν, τοῖς ἰδίοις δαπανήμασι κατεσκευασμένον καὶ ἄτερ μισθῶν αἰτήσιος, ἕως ἂν ὁ στόλος ἀποδημῇ, ἐν ἐλάσσονι τιθέμενος τὸ λυσιτελὲς ἀξιόχρεως ἐὼν τῆς ὑμῖν χρείης ἐσομένης. Ἐγὼ γὰρ οὐχ ὅπως ἂν τὰ ὑπάρχοντα κατεδαπάνων, ὃ ἐποίεον ὑμῖν ὑπουργέων, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοισι μεγάλοισι ἔργοισι ἐτετάγμην. Καὶ τοῦτο ἐλάχιστον τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι· προείλετο γὰρ μᾶλλον ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ τῷ υἱεῖ καὶ ἐν γῇ ὀθνείᾳ σαλεύειν καὶ κατὰ θάλασσαν καὶ κατὰ κινδύνους πολεμικούς, καὶ κατὰ ἀρρωστίας, αἳ τοῖς ἐν πλανώδεσι βίοις εἰθισμέναι εἰσὶ μᾶλλον προσκαθίζειν ἢ τοῖς ἐν τεταγμένῃ ζωῇ· ἠπίστατο γὰρ χάριτα χάριτι μετρεῖσθαι, καὶ μὴ οἷόν πέρ τι ὠνεύμενος ἐκ χειρὸς ἐς χεῖρας ξυναλλάξας ἅπαξ ἀπιέναι. Ὁ μὲν δὴ τοιούτων

ullam mercedem ad curanda vestra corpora daturum recepit, parvi suum commodum faciens, quod certo sciret id vobis usui fore. Ego enim non tantum dum vobis inservio facultates meas insumpsi, verum etiam aliis magnis operibus praefectus eram. Idque eorum quae dicturus sum est minimum. Maluit enim pater in me filio et in terra aliena fluctuare et maritima ac bellica morborumque pericula experiri, quae iis qui errabundam vitam degunt magis incumbere solent quam iis qui certam vitae rationem sequuntur. Noverat enim gratiam gratia remetiri et non veluti re aliqua empta et ex manu in manum simul tradita discedere. Et haec quidem praestitit. Ego autem cum illius sum filius ut vobis auxilium ferrem nihil diligentiae neque artis praetermisi, meque si quando occasio tulisset, vobiscum periculis obieci, neque ad haec ambo praestanda aut morbus aut labor aut maria et hostilis manus metus deterruit. Cuius rei testimonium non ab aliis quibusdam, sed a vobis ipsis petendum est. Quare si quis contradicere velit, confestim surgat, sed me mentiri non existimo. Haec autem per triennium praestiti; corona vero aurea donatus et longe honorificentius acceptus domum ad nuptias redii, ut et artis et generis nostri successores relinquerem. Et haec quidem a civitate, maioribus nostris et patre a meque in vos profecta sunt. Dictum etiam est quibus commodis affecti a vobis fuerimus. Multos autem ex vobis mirari arbitror, quorsum haec a me recenseantur.

τρεῖς — κατεθέμεθα.] Vulgo: *τρεῖς μὲν αὗταί μοι οἷον ἀνύοντι ἐξέλκειν τε τοὺς λόγους καὶ σχοινίων προέχεσθαι πόλιος τε καὶ προγόνων καὶ πατρὸς τοῦ ἐμέο χάριτας ξὺν πολλοῖς Ἑλλήνων·* — in quibus *σχοίνιον* et *χάριτες* desideravit Foës.; varr. lectt. vix quidquam notatu dignum habent: C. *καί* fert ante *τρεῖς*; tum *ἐμέου* habent edd. antt. G. H.; — ceteras sibi relinquo vocabulorum corruptelas. Petersen voluit: *τρεῖς μὲν αὗταί μοι εἴων ἂν ἐθέλοντι ἐξέλκειν τοὺς λόγους καὶ σχοίνιον ὡς προέχεσθαι πόλιος τε καὶ προγόνων καὶ πατρὸς ἐμέο χάριτας.* Littr. dedit: *τρεῖς μὲν αὗταί μοι οἷον ἀνύοντι ἐξέλκειν τε τοὺς λόγους καὶ σχοινίων προέχεσθαι [αἱ] πόλιος τε καὶ πατρὸς τοῦ ἐμέο χάριτες κ. τ. λ.* — Equidem sic censeo: Foësii utraque emendatio certa et recipienda est, sed *τοὺς λόγους* emblema est alienum; *ἐξέλκειν* idem valet, quod *εἰς Φῶς ἄγειν*, nosterque non *ἐξέλκει τοὺς λόγους*, sed *τὰς χάριτας*, quare puto aliquem, qui locum non intelligeret, *τοὺς λόγους* supplevisse; — quid sit *σχοίνιον προέχεσθαι* facile intellectu est, est *funiculum sibi praetentum tenere* defensionis gratia nempe; tandem *ξὺν πολλοῖς Ἑλλήνων* ineptum est: necessario sive *ἐς ὑμᾶς ξὺν πολλοῖς Ἑλλ.*, sive *ὑμῖν ξὺν π. Ἑ.* dandum est.

ὅτε — ἐσομένης.] *ἡ πόλις* supplevit Foës. in Latinis, dedit Littr. ante codicum et edd. lectionem *ἐξέπεμπε*, vulgo om.; et vero aut *ἡ πόλις* supplendum, aut *ἐξεπέμπετε* scribendum; — *ἐξέπεμψεν* H.; — *εἰ γὰρ ὡς ἔργα* vulgo, quod in *ἦν γὰρ ὅσ' ἔργα* vere mutavisse opinor Littréum; — *παρελθών* vulg., cum Littréo sequor H.; — *ἀποδημοῖ* H.; — *ἀξιόχρεων ἐόν* C. G. H., quos sequitur Littr., sed mihi vulgata vera scriptura esse videtur; — *ὑμῶν* vulg., *ὑμῖν* C., Littr.

ἐγὼ — ἐτετάγμην.] *κατεδαπάνουν* C. H.

καὶ τοῦτο — ἀπιέναι.] *ὀθνείας* (*ὀθνείαις* C.) *ἀλλεύειν* C. G. H.; — *χάριτι χάριτα* C. H.; — *ὠνευμένοις* vulg., *ὠνεύμενος* Corn., Foës., Littr.; — *ἐς* C., *εἰς* cett.

ὁ μὲν — ψεύδεσθαι.] *οὐθέν* C.; — *ἐλλείπων* vulg., *ἐλλείπω* Ald., C. G. H., Littr.; — *ἡμῖν* C. pro vulgato *ὑμῖν*; —

ὑπῆρξε· ἐγὼ δὲ, ἅτε παῖς ἐὼν ἐκείνου, οὐδὲν ἐλλείπω φιλοτιμίης καὶ τέχνης, βοηθέων καὶ κινδυνεύων ξὺν ὑμῖν ὁκότε που καιρὸς εἴη· καὶ ἐς ταῦτά με ἀμφότερα οὔτε νοῦσος, οὔτε κακοπάθεια, οὔτε φόβος ὁ ἐν θαλάσσῃ καὶ ὁ ἐν χερσὶ πολεμίων εἴργει· μαρτυρίη δὲ οὐκ ἐν ἄλλοις τισὶ, ἐν δ' ὑμῖν αὐτοῖς κεῖται· ὥστε εἴ τῳ ἀντιλεκτέον, ἀναστήτω μηδὲν ὀκνήσας, ἀλλ' οὐ δοκέω ψεύδεσθαι. Ταῦτα δὲ πρήξας ἐπὶ τρία ἔτεα, στεφανωθείς τε χρυσέῳ στεφάνῳ, καὶ ἔτι κάλλιον εὐφημεύμενος ἐς τὴν ἰδίην ἀπῆλθον ἐπὶ γάμον, ὡς διαδόχους καταστήσαιμι καὶ τέχνης καὶ γενεῆς ἡμετέρης. Ἃ μὲν δὴ παρὰ πόλιος, προγόνων, πατρός τε καὶ ἐμέο ὑμῖν ὑπάρχει, ταῦτ' ἐστί· εἴρηται δὲ καὶ ὧν ἡμεῖς παρ' ὑμέων ἐπαυράμεθα· δοκέω δὲ πολλοὺς ὑμέων θαυμάζειν, ὅτεων χάριν ταῦτα ἀναμεμέτρηται· ὡς οὖν καὶ ὑμέες εἰδῆτε καὶ ἐμοὶ γίγνηται ἃ ἐγὼ ἐπιθυμέω, καιρὸς λέγειν. Ὁ πατὴρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ἐγὼ αἰτεόμεθα ὑμᾶς, — οὕτω γὰρ εἰπεῖν ἐλευθέρως καὶ φίλους παρὰ φίλων τυχεῖν ἐλευθέρων, — ἐκ πατρίδος τῆς ὑμετέρης ὅπλα πολέμια μὴ ἄρασθαι· εἰ δὲ δεῖ, ὥσπερ ἴσως δεῖ τοὺς ὑπὲρ τῆς αὐτῶν προεληλυθότας, δεόμεθα μὴ ἡμέας ἐόντας ἐν ἀξιώματι μεγάλῳ καὶ τοιούτων προϋπάρξαντας, ἐν δούλων μοίρῃ τιθήσεσθαι· ἔτι δὲ, καὶ γὰρ οὕτως ἁρμόσει λέγειν, ἱκετεύομεν μὴ ποιήσεσθαι τὰ ἡμέτερα ὑμῖν αὐτοῖς δουρίκτητα· πολὺ μειόνων ἂν ἐπάνω γενήσεσθε· ἀλλ' ὑπιδέσθαι καὶ τοῦτο, ὅτι ἑτέρως ἕτερα ἡ τύχη ταχύνει· καί κοτε μικρῶν μεγάλοι προσεδεήθησαν καὶ οἱ καρτεροὶ δι' ἀσθενέας σωτηρίης ἔτυχον. Δοκέω δὲ ξύνδηλον, ὡς μὴ ἐνδηλότερον εἴπω, ὅτι ἐφ' ἑνὶ ἀνδρὶ οὐ πόλις, ἀλλὰ πολλὰ ἔθνεα ἤδη ποτὲ ὤφθη

Ut igitur et vos sciatis et quae cupio mihi eveniant, dicendi tempus est. Pater meus et ego, viri Athenienses, a vobis petimus, hac enim oratione amici et liberi a vobis amicis et liberis impetrare debemus, ne contra patriam nostram arma hostilia feratis. Quodsi deceat, quemadmodum sane eos decet, qui suae salutis causa in medium prodierunt, etiam rogamus, ne nos quos talibus ac tantis honoribus antea dignos censuistis, servorum loco habeatis. Ad haec etiam, sic enim dicere conveniet, supplicamus ne res nostras vobis belli iure subditas possideatis, si nobis longe inferioribus superiores fueritis, sed illud consideretis, quod alia aliter fortuna cito praecipitat et quandoque magni parvorum opem implorarunt, potentioresque per debiles salutem consecuti. Manifestum vero arbitror, ut ne clarius quidem mihi demonstrandum sit, quod in rebus bellicis ab uno homine, nec civitas solum, verum etiam multae gentes iam aliquando utilitatem consequi visae fuerint, ubi ars valet. Neque nos despiciatis; neque enim despiciendi sumus, velut huius rei testimonium penes nos est. Ac statim quidem, a quibus nos oriundos gloriamur, Aesculapius et Hercules ad hominum utilitatem nati sunt, eosque ob virtutem, qua, cum isthic agerent, erant praediti, deorum loco omnes habent. Urbs autem mea et ego, qui apud vos dico, velut hominum sermones ferunt, ab his originem repetimus. Ex quo sane etiam pro Graecis utrosque hac in parte et in praeclarissimo quoque facinore stetisse planum erit. Neque enim res Troianae fabulis sed factis continentur, in quibus Cos cum insulis suis non una de multis, sed maxima in auxilio ferendo fuit. Sic vero etiam Aesculapii filii non arte solum, verum etiam

ὁ ἐν θαλ. C. G. H., Littr., ὁ om vulg.; — μαρτυρίη οὐκ sine δέ H.

ἃ μὲν — λέγειν.] πτόλιος H.; — ἀναμετρῆται C.; — ἴδητε H.

ὁ πατὴρ — ἔτυχον.] ὑμᾶς C.; — Littr.: καὶ φίλους [καὶ] παρὰ φίλων τυχεῖν ἐλευθέρων, de suo [καί] interponens, quod fieri sane non debet; — in his ἐλεύθερον C. H.; — τῆς ἡμετέρης vulg., ὑμετέρης C. H., Littr; — ἄρασθε H.; — ὑμέας C.; — καὶ δεόμεθα vulgo, malo καί omittere; — ἐόντας ἀξιωμάτων μεγάλων vulg., ἐόντας [ἐν] ἀξιώματι μεγάλῳ Littr., quem recte locum emendare opinor; — μέρει pro μοίρῃ C. H.; — τίθεσθαι C., τιθήσεσθε H.; — μὴ ποιήσησθε ἱκετεύομεν C., μή omm. Ald. G., ποιήσησθε H.; — ὑμέτερα C. H.; — δορύκτητα H.; — πολὺ μειόνων ἢν ἐπάνω γενήσεσθαι vulg., sed πολλοὶ μιόνων C., unde Littr. πολλοί recepit, tum γενήσεσθε ex C. H. scripsit; equidem πολύ servo, γενήσεσθε recipio, ἤν in ἄν muto; — ὑπείδεσθαι C., ὑπίδεσθε H.; — ἑτέρα C.; — ἀρχή pro τύχη H.; — κοτε C., ποτε vulg.; — προεδήθησαν C., προεδεήθησαν Bas., προεδέθησαν H.

ὠφεληθέντα ἐν πολεμικοῖς καὶ ἔνθα τέχνη ἰσχύει. Μηδὲ ἡμέας ἀποβάλησθε· καὶ γὰρ οὐδὲ ἀπόβλητοι ἐσμὲν, ὡς ἐν ἡμῖν μαρτυρίη κεῖται· ἀλλ' ἀρχὴν μὲν, ἔνθεν γένος εὐχόμεθ' εἶναι, Ἀσκληπιὸς καὶ Ἡρακλῆς ἐπ' ὠφελείῃ ἀνθρώπων ἐγένοντο καὶ τούτους δι' ἀρετὴν τὴν ἐνταῦθα ἐν θεῶν χώρῃ ἔχουσι πάντες· πόλις δὲ ἐμὴ καὶ ἐγὼ ὁ λέγων ἐς τούτους ἀνερχόμεθα, ὡς ἀνθρώπων λόγοι κατέχουσι· ὅθεν δὴ καὶ ὑπὲρ Ἑλλήνων φανεύμεθα ἀμφότεροι ταύτῃ προϊστάμενοι καὶ ἐπὶ παντὶ καλλίστῳ· οὐ γὰρ μῦθος τὰ Τρωϊκὰ ἀλλ' ἔργα, ἐν οἷσι ἡ Κῶς ξὺν τῇσι ἑωυτῆς νήσοισι οὐ πολλοστὴ, μεγίστη δ' ἐς ξυμμαχίην ἐστί· οὕτως δὲ καὶ οἱ Ἀσκληπιοῦ παῖδες οὐ τέχνῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅπλοισι ἐπήρκεσαν Ἕλλησι. Μαχάων γέ τοι ψυχὴν κατέθετο ἐν τῇ Τρῳάδι, ὅτε, ὡς οἱ ταῦτα γράφοντες λέγουσι, ἐξ ἵππου ἐς πόλιν τὴν Πριάμου εἰσῆλθε. Μὴ δὴ μήτε καθότι ἔμφυλοι, μήτε καθότι ἐξ ἐπαρηγόντων ἐπαρήγοντες γεγόναμεν Ἕλλησι, ἀδικήσητε ἡμέας. Οὐ μηκυνέω δὲ οὐδὲ τὰ Κρισαῖα αὖθις οὔτε τὰ Περσικὰ λέγων, ὁκόσα καὶ ἀκηκόατε καὶ ἐν χερσὶ μᾶλλον τῶν ἀρτίως εἰρημένων ἐστί· ἐν θυμῷ δὲ λάβετε καὶ οὕτως, εὐεργέτας μὴ ὅσιον ἀδικεῖν. Ἡμέας δὲ εὐεργέτας ὡς τὰ ἔργα φησὶ, τίνες φανεῖσθε, εἰ πατέρων γεγῶτες οἵων οἱ μυθολόγοι εἶπον, τὸ ἀδικεῖν ἀντὶ τοῦ χρηστοὶ εἶναι αἱρεῖσθε; οὐ γὰρ ἐθέλω πικρότερον λέγειν· κεῖνοι γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Ἡρακλείδαις μὲν ἔτινον χάριτας, ἑτέροις δὲ πολλοῖς εὐεργετηθέντες ἐπήρκεσαν· ὑπόλειποι δ' ἂν με ἡ ἡμέρη μακρὰ λέγοντα, εἰ διεξίοιμι ὁκόσοις ὁκόσα ἀπήντηκε ἀγαθὰ

armis Graecis auxilium suppeditarunt. Machaon certe animum in Troade reliquit, velut de his scribentes tradunt, cum ex equo Priami urbem intraret. Ne nos sane vel ex eo quod contribules sumus, vel ex eo quod inter auxiliares Graecis auxilium tulimus, inique opprimatis. Non producam longius, neque Crisaeorum res, neque Persarum repetens, quandoquidem eas audivistis, magisque sunt in manibus quam nuper commemorata. Quin etiam sic in animo reponite, impium esse de se bene meritos contumelia afficere. Nos autem de vobis bene meritos cum facta testentur, quales vos esse constabit, si ex maioribus orti, quales fabularum scriptores ferunt, iniuria lacessere quam benefici esse malueritis? Neque enim quicquam atrocius dicere volo. Illi enim, viri Athenienses, Heraclidis quidem gratias retulerunt, aliis autem multis, a quibus beneficia acceperant, auxilio subvenerunt. Dies me sane deficiat, si longa enarratione enumerem quanta bona iis obvenerint, qui nulla in re de vobis sunt bene meriti. In vosmet ipsos intueamini meque vel tacente cognoscite qualia perpetretis. Mala res est potentia, viri Athenienses, neque enim novit quae sua sunt intra modum in aliud tempus asservare, verum et urbibus quibusdam et gentibus exitio fuit. In alios autem tanquam in speculum intuentes videte quae ipsi faciatis et quam vera ego proferam. Et nova lex est illi, qui sibi rerum prosperum successum persuadet, neque etiam difficilia respicit. Non hoc est vestrum. Plerumque enim sic etiam fortunam estis experti. Nulla vos laesimus iniuria; quodsi laesimus, non armis, sed ver-

μηδὲ — εἰσῆλθε.] μήδ' ἡμέας C.; — ἐν ὑμῖν vulg., ἐν ἡμῖν Littr., collato loco simili ex Abderitarum ad Hipp. epistola; — ἀλλ' ἀρχὴν μὲν οἱ θεοί vulg., Littr. pro οἱ θεοί de suo οὗτοι, quia infra ἐν θεῶν χώρῃ ἔχουσι; sed quamquam οἱ θεοί ibi recte dicat Littr. ineptum esse, non credo ex οὗτοι esse ortum, sed emblema alienum esse, quare eiicio; — εὔχομαι C.; nota formulam Homericam ἔνθεν γένος εὐχόμεθ' εἶναι; — ἀρετὴν τήν C., ἀρετῆς τήν G., ἀρετῆς τῆς vulg.; — τοιούτους vulg., τούτους Littr. de suo; — ἐν οἷς vulgo, sed ἐν οιειν C. G., i. e. ἐν οἷσιν. — σὺν τοῖς ἑωυτοῖσιν νήσοισιν vulg., σὺν τῇσιν ἑωυτῇσι νήσοισι C. Petersen ἑωυτῆς coniecit, quod exhibet Littr.; procul dubio in codd. scriptura latet id, quod cum Littréo et Petersen exhibeo, fortasse etiam auctor epistolae re ipsa ita scripsit; non infitior tamen me potius ταύτῃ exspectavisse. Ante Ἀσκληπιοῦ articulum de meo adposui. Dein ψυχήν omm. Ald. G. De narratione postrema cf. Pausanias III. 26. 7.

οὐ — ἀδικεῖν.] μιανέω vulg., μηκυνέω C., dedit Littr., qui monet Foësium coniecisse; δέ om. C.; — ὁκότε καί cett., ὁκόσα de meo.

ἡμέας — ἐγγεγονόσι.] φαίνει pro φησί voluit Petersen, quod non recepit Littr., neque equidem recipio; — pro εἰ ex C. dedit οἱ Littr., perperam; — γεγῶτες C.; — ἂν ante τὸ ἀδικεῖν C., Littr., et iidem αἱρῆσθε, sed hae lectt. codicis C. vulgatâ sunt deteriores; — μέν post Ἡρακλ. om. G.; — ὑπολίποι C.; — ἡ om. idem.

οὐδὲν ἐν χρείῃ ὑμῖν ἐγγεγονόσι. Περιβλέψατε δὲ ἑωυτοὺς καὶ μὴ ἐμεῦ εἰπόντος γνῶτε ὁκοῖα πρήσσετε· κακὸν ἐξουσίη, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ γὰρ ἐπίσταται τὰ ἑωυτῆς μέτρῳ ταμιεύεσθαι, ἀλλὰ δή τινας καὶ πόλιας καὶ ἔθνεα ἐλυμήνατο. Ἐς ἑτέρους δὲ οἷον ἐς κάτοπτρον βλέψαντες ἴδετε αὐτοὶ ἃ ποιέετε, καὶ ὡς ἐγὼ ἀληθέα λέγω. Καὶ νέος δὲ νόμος, ὅστις εὐτυχίῃ πεποιθὼς μὴ καὶ ἐς τὰ δυσπετέα βλέπει· οὐχ ὑμέτερον· πολλὰ γὰρ καὶ ὧδε δαίμονος πεπείρησθε. Οὐδὲν ὑμέας ἀδικέομεν· εἰ δὲ καὶ ἀδικέομεν, μὴ ὅπλοις, ἀλλὰ λόγῳ κριθῶμεν. Παραινέομαι δὲ ὑμέας καὶ τοῦτο, μὴ ποιῆσαι χάριν ἑτέροις ὀφλῆσαι ἐπικουρήσασι ἡμῖν· ἐπικουρήσουσι γάρ, ἢν ὀρθῶς ποιέωσι, οἵ τε ἐντὸς Θεσσαλίης, Ἄργεος, Λακεδαίμονος, καὶ Μακεδονίης βασιλεῖς καὶ εἴ κου ἕτεροι Ἡρακλεῖδαι ἢ Ἡρακλειδέων ξυγγενέες οἰκέουσι. Κρέσσον ἄτερ βίης τὰ δίκαια ποιέειν ἢ βιασθέντας· οὐκ εἶπον δ' ἐπ' ἀνάστασιν· τοῦτο δὲ φανερὸν ποιέω, ὅτι πολλοῖσι μελόμεθα ἢ μελησόμεθα, εἰ μὴ πανταχόθεν οἴχεται τὸ χρηστοὺς ἀνθρώπους ἔτι εἶναι. Ἐγὼ μὲν οὖν, μικρὴ γάρ μοι δύναμις λόγου, ἅτε πρὸς ἑτέρων ἐπιμέλειαν ἡρμοσμένῳ, ἐνταῦθα καταπαύσω. Ἀξιῶ δὲ πρὸς ξένους ἡμετέρους καὶ τοὺς ἡμῖν ξυμβούλους εἰθισμένους εἶναι, καὶ θεῶν καὶ ἡρώων ἕνεκα καὶ χαρίτων, αἳ ἀνθρώποις παρ' ἀνθρώπων γίγνονται, ἐχθρὰ μὲν εἴργειν τὰ ὑμέων ἐς ἡμέας, εἰς δὲ φίλα προτρέπεσθαι· εἰ γὰρ μὴ ἐν τῇ ὑμετέρῃ πόλι τούτων ἐπιτευξόμεθα, οὐκ οἶδ' ὅκου ἐλθόντες ὧν ἱμείρομεν ἐγκυρήσομεν.

bis iudicium experiamur. Illud etiam a vobis peto, ne efficiatis ut aliis, qui nobis auxilium ferent, hoc beneficium debeamus. Auxilium enim ferent, si quidem recte faciant, qui intra Thessaliam, Argo, Lacedaemona et Macedoniam sunt reges et sicubi alii Heraclidae aut Heraclidis cognatione coniuncti. Praestat citra vim quam vi coactos iura exercere. Nihil dico de his, qui nos ad defectionem sollicitant, verum hoc vobis aperio, nos multis curae esse, aut certe fore, nisi hominum benevolentia omnino de medio sublata est. Ego igitur cum mihi sit exilis dicendi facultas et me ad aliarum rerum studium adiunxerim, hic finem dicendi faciam. Peto autem a vobis per hospites nostros et eos, qui nobis consulere consueverunt, deorum et Heroum gratia et beneficiorum, quae homines inter se conserunt, ut depositis inimicitiis, quae adversus nos geritis, vos ad amicitiam convertatis. Quae si in hac civitate vestra nobis non successerint, haud scio undenam quae cupimus consequamur.

περιβλέψατε — ἐλυμήνατο.] *καὶ μηδέ* vulg., sed mihi aut *καὶ μή*. aut *μὴ δέ* sine *καί* legendum videtur.

ἐς — λέγω.] *ὡς* de coniectura dedi; — *λέγω* om. C.

καὶ — πεπείρησθε.] Ceteri *βλέπειν*, de meo *βλέπει*. Petersen voluit: *ὅστις εὐτυχίῃ πεποιθὼς κελεύει μὴ καὶ ἐς τὰ δυσπετέα βλέπειν*. Credidi simpliciorem emendationem sufficere et cum orationis alacritate melius congruere.

οὐδὲν — κριθῶμεν.] *ὑμᾶς* C.

παραιτέομαι — οἰκέουσι.] *ὀφειλῆσαι* Ald. C. G.; — *ὑμῖν* C.; — *καί* ante *Μακεδ.* et ante *εἴ που* coniiciente Petersen addidit Littr., vulgo om.; — *ἤπου* G., *ἤκου* C., *εἴπου* Ald.

κρέσσον — εἶναι.] *κρεῖσσον* vulg., sequor Ald. G.; — *ἐπανάστασιν* vulg., *ἐπ' ἀνάστασιν* est coniectura Foësii; — *ποιέων* C.

ἀξιῶ — ἐγκυρήσομεν.] *ἡμετέρους* vulg., *ὑμετέρους* C., Littr.; — *ὑμῖν* C., Littr., *ἡμῖν* vulg.; — *εἵνεκα* C.; — *ἔχθρας* (*ἔχθρα* G.) *μὲν εἴργειν τὰς* (*τά* G.) *ἡμῶν* (*ἀλλήλων* pro *ἡμῶν* Ald. C. G.) *ἐς* (*ἐς* omm. Ald. C. G.) *ἡμέας* (*ὑμέας* Ald.) vulg.; — Littréus dedit: *ἐχθρὰ μὲν εἴργειν τὰ ἀλλήλων ὑμέας*; — quid ipse velim e textu descripto liquet. Tandem *ἐγκυρήσομεν* vulg., *εὐμοιρήσομεν* C., Littr.; puto vulgatam esse antiquiorem lectionem, alteram correctionem ab eo qui *ἐγκυρήσομεν* de bonis dici non posse putaret, quod mihi non certum.

ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ

ΓΕΝΟΣ ΚΑΙ ΒΙΟΣ

ΚΑΤΑ ΣΩΡΑΝΟΝ.

Ἱπποκράτης [1] γένει μὲν ἦν Κῷος, υἱὸς Ἡρακλείδου καὶ [2] Φαιναρέτης, εἰς Ἡρακλέα καὶ Ἀσκληπιὸν τὸ γένος ἀναφέρων, ἀφ' οὗ μὲν εἰκοστὸς, ἀφ' οὗ δὲ [3] ἐννεακαιδέκατος. Μνημονεύει δὲ τῆς γενεαλογίας αὐτοῦ Ἐρατοσθένης καὶ Φερεκύδης καὶ Ἀπολλόδωρος καὶ Ἄρειος ὁ Ταρσεύς. Μαθήτης δὲ γέγονεν Ἡρακλείδου τοῦ ἰδίου πατρὸς, εἶτα [4] Ἡροδίκου, κατὰ δέ τινας καὶ Γοργίου τοῦ Λεοντίνου ῥήτορος, φιλοσόφου δὲ Δημοκρίτου τοῦ Ἀβδηρίτου. Κατὰ δὲ τοὺς Πελοποννησιακοὺς ἤκμασε χρόνους γεννηθεὶς, ὡς φησὶν Ἱστόμαχος ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῆς Ἱπποκράτους αἱρέσεως κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ὀγδοηκοστῆς Ὀλυμπιάδος, ὡς δὲ Σωρανὸς ὁ Κῷος ἐρευνήσας τὰ ἐν Κῷ γραμματοφυλακεῖα προστίθησι μοναρχοῦντος [5] Ἀβριάδα, μηνὸς Ἀγριανοῦ [6] ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ, παρ' ὃ καὶ ἐναγίζειν μέχρι νῦν Ἱπποκράτει φησὶ τοὺς Κῴους. Συνασκηθεὶς δὲ ἐν τῇ ἰατρικῇ καὶ τοῖς ἐγκυκλίοις μαθήμασι τῶν γονέων αὐτοῦ τελευτησάντων μετέστη τῆς ἰδίας πατρίδος, ὡς μὲν κακοήθως Ἀνδρέας φησὶν ἐν

HIPPOCRATIS

GENUS ET VITA

EX SORANO.

Hippocrates genere quidem Cous fuit, Heraclidae et Phanaretes filius, ab Hercule et Aesculapio ortum ducens, ab uno quidem vigesimus, ab altero vero decimus nonus. Eius autem generis seriem commemoravit Eratosthenes, et Pherecydes, et Apollodorus, et Arius Tarsensis. Heraclidae vero parentis sui discipulus exstitit, deinde Herodici et ex quorumdam opinione etiam Gorgiae Leontini oratoris et Democriti philosophi Abderitani. Peloponnesiacis temporibus viguit, natus, ut tradit Histomachus in primo de Hippocratis secta, primo octogesimae Olympiadis anno; et vero Soranus Cous literarum monumenta in Co perscrutatus addit, regnante Abriada, mensis Agriani sexto et vigesimo die, quo etiam in hunc usque diem Coos Hippocrati parentare ait. Arte autem medica et vulgaribus disciplinis excultus, vita functis parentibus patria excessit, quod tabularium in Cnido accendisset, ut eum quidem contumeliose criminatur Andreas in suo de artis medicae origine libro. Alii vero id eo proposito fecisse dicunt, ut quae in pluribus locis con-

[1] τὸ γένος. — [2] φαινερέτης. — [3] ἐννέα καὶ δεκαταῖος. — [4] ἡροδίκου. — [5] ἀγριάδου. — [6] ἑβδόμη.

μαθήτης — Ἀβδηρίτου.] τοῦ ante Ἀβδηρίτου de meo dedi, articulus perierat post syllabam finalem nominis Δημοκρίτου.

κατὰ — Κῴους.] Nomen Ἱστόμαχος vitii suspicionem habet apud nonnullos, quorum alius aliud substituit; equidem nihil certi de hac re in promptu habeo; — ἐναγίζειν ἐν αὐτῇ μέχρι νῦν vulg., sed ἐν αὐτῇ om. Voss.; illud ἐν αὐτῇ respicit ad ἕκτῃ καὶ εἰκοστῇ, sed ab auctore saltem exspectas, si illud indicare velit, ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ, non ἐν αὐτῇ; mihi ἐν αὐτῇ emblema alienum esse videtur.

συνασκηθεὶς — ποικιλώτερον.] Ferunt omnes τῆς ἰδίας πατρίδος, quemadmodum paulo ante τοῦ ἰδίου πατρός; primum utroque loco ἰδίας et ἰδίου eiicere volebam, quod paene licere mihi credebam; quia infra ἐρρύσατο δὲ τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα, ubi Voss. τὴν ἰδίαν pro τὴν ἑαυτοῦ. Simili modo in fine vitae ἑαυτοῦ in τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας delere volebam, ab librariis invectum esse credens. Sed ad ἑαυτοῦ quod attinet, in epist. 17. legimus τὰς κεφαλὰς ἑωυτῶν ἔπαιον, ubi item pron. redundat, et in dogmate legimus τοὺς ἑαυτοῦ μαθήτας, adeo ut in pronominis usu nihil moveam, licet in orat. ad aram legamus ἐμεωυτὸν καὶ παῖδας. Sed nunc ostendam exemplis adlatis quam frequens sit in epistolis et in vita usus nominis ἴδιος; unde constabit, omnia illa ab

τῷ περὶ τῆς [1]ἰατρικῆς γενεαλογίας διὰ τὸ [2]ἐμπρῆσαι τὸ ἐν Κνίδῳ γραμματοφυλακεῖον· ἄλλοι δὲ [3]φασὶν ὅτι προθέσει τοῦ τὰ κατὰ τόπους ἀποτελούμενα θεάσασθαι καὶ συγγυμνασθῆναι ποικιλώτερον. Ὡς δὲ Σωρανὸς ὁ Κῷος ἱστορεῖ, ὄνειρος αὐτῷ παρέστη κελεύων τὴν Θεσσαλῶν γῆν κατοικεῖν. Τὴν δὲ σύμπασαν Ἑλλάδα θεραπεύων ἐθαυμάσθη, ὥστε καὶ ὑπὸ [4]Περδίκκα τοῦ Μακεδόνων βασιλέως φθισικοῦ νομισθέντος παρακληθέντα [5]δημοσίᾳ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν μετ' Εὐρυφῶντος, ὃς καθ' ἡλικίαν πρεσβύτερος ἦν αὐτοῦ, καὶ σημειώσασθαι ψυχῆς εἶναι τὸ πάθος. Ἤρα γὰρ μετὰ τὸν [6]τοῦ πατρὸς Ἀλεξάνδρου θάνατον [7]Φίλας τῆς παλλακίδος αὐτοῦ, πρὸς ἣν δηλώσαντα τὸ γεγονός, ἐπειδὴ παρεφύλαξε ταύτης βλεπομένης παντελῶς ἐκεῖνον τρέπεσθαι, λῦσαι μὲν τὴν [8]νόσον, ἀνακτήσασθαι δὲ τὸν βασιλέα. Παρεκλήθη δὲ ὑπὸ τῶν Ἀβδηριτῶν [9]πρὸς αὐτοὺς ἀπελθεῖν καὶ Δημόκριτον μὲν ὡς ἐν μανίῃ θεραπεῦσαι, ῥύσασθαι δὲ τὴν πόλιν ὅλην. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἰλλυριῶν καὶ Παιόνων βαρβάρων γῆν λοιμοῦ κατασκήψαντος καὶ δεομένων τῶν ἐκεῖ βασιλέων πρὸς αὐτοὺς ἐλθεῖν, παρὰ τῶν πρεσβέων τίνα ἦν ἐκεῖ τὰ πολλὰ τῶν πνευμάτων μαθών, ἐκείνους μὲν ἀπράκτους ἀπέπεμψε, συλλογισάμενος δὲ τὴν νόσον ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἥξειν, προειπὼν τὸ γενησόμενον καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν μαθητῶν ἐπεμελήθη. Τοσοῦτον δὲ φιλέλλην [10]ὑπῆρξε, ὥστε τῆς δόξης αὐτοῦ μέχρι Περσῶν διαπτύστου γενομένης καὶ διὰ

ficiebantur spectaret et in ea varietate se magis exerceret: ut vero Soranus Cous narrat, per somnum admonitus ut Thessaliam incoleret. Per totam autem Graeciam medicinam faciens admirationi fuit, adeo ut ad Perdiccam Macedonum Regem, qui tabe laborare existimabatur, publice vocatus cum Euryphonte, qui eum aetate excedebat, pervenerit et animi morbum esse iudicarit. Cum enim post Alexandri patris mortem Philam eius pellicem amore deperiret ad eamque re delata postquam ex eius conspectu illum prorsus immutari animadvertit, propulsato quidem morbo, regem sanitati restituit. Ab Abderitanis etiam vocatus est, ut eo se conferret et Democritum quidem insania laborantem curaret, totamque urbem servaret. Quin etiam cum in Illyrios, Paeones et barbarorum regionem pestis ingrueret, earum gentium regibus rogantibus uti se ad eos conferret, a legatis edoctus quinam illic venti ut plurimum perflarent, illos re infecta dimisit. Cum vero recta coniectura iudicasset morbum in Atticam perventurum, id quod futurum erat praevidens, tum urbium, tum discipulorum curam suscepit, in tantumque Graecos dilexit, ut cum eius nominis gloria ad Persas fama pervenisset, eaque de causa Artaxerxes per Hystanidem Hellesponti praefectum cum magnis muneribus ab eo peteret, uti ad sese veniret, id ob gravitatem, pecuniae contemptum et propinquorum amorem recusarit, velut per epistolam ad eum scriptam ostenditur. Patriam etiam a bello,

[1] ἰατρικῆς. — [2] ἐκπρῆσαι ἐν κνίδῳ. — [3] φασὶ προθέσει τοῦ θεασ. τὰ κατὰ τόπους ἀποτελ. καὶ συγγ. — [4] περδίκκου. — [5] δημοσίως. — [6] τοῦ om. [7] φίλλας. — [8] νόσον. — [9] ὡς. — [10] ὑπῆρχε.

uno auctore esse literis mandata: in fine ep. 12. ἐκ παλαιοῦ ἴδιον ἔχων ξένον; — epist. 17. οὗ καὶ τυγχάνω ἐκ πατέρων ἴδιος ξεῖνος; — ibid. οἱ δὲ χώρην πολλὴν περιορίζοντες ἰδίην περιγράφουσι; — ibid. πάντα διαστρέφουσι ἐς ἰδίην ἐπιθυμίην: — ibid. οὐ γὰρ αὐτός τις τῆς ἰδίης ἀνοίης, ἀλλὰ ἄλλος ἄλλου καταγελᾷ; — ibid. εἰ δέ τις ἐμερμήριζε κατὰ δύναμιν ἰδίην τὰ ξύμπαντα ἔρδειν; — ibid. καὶ ξύγκρισιν ἰδίην σαφέως κατανοήσας; — ibid. ὑπὸ τῆς ἰδίης κακοπραγίης ἀπώλοντο; — et τοὺς ἰδίους πόνους ἀλογιστίῃ γεωργήσας; — in orat. ad aram in fine τῆς ἰδίης φιλοτιμίης μηδὲν ἐλλείποντες; — in Thessali oratione ἡ δὲ τρίτη (εὐεργεσίη) τοῦ πατρὸς ἰδίη; — ibid. ἐς τὴν ἰδίην ἀπῆλθον. — Hi loci sunt, ubi ἴδιος usurpatur et unde constat vitam secundum Soranum et epistolas ab eadem esse manu. Postremo citatus locus advertit: ἐς τὴν ἰδίην est ἐς τὴν ἰδίην χώρην, ἐς τὴν ἰδίην πατρίδα, unde quaeras, num in verbis, ad quam haec adnotamus, i. e. in τῆς ἰδίας πατρίδος, illud πατρίδος glossa sit? Equidem non certo constare dixerim; non video qui τοῦ ἰδίου πατρός scribat, non potuisse scribere τῆς ἰδίας πατρίδος.

παρεκλήθη — ὅλην.] Vulgo ῥύσασθαι δὲ λοιμοῦ τὴν πόλιν ὅλην, sed λοιμοῦ om. Voss., quem sequor; nam vitae auctor epistolas composuit et in epistolis Hipp. non dicitur peste liberavisse Abderitanam civitatem, sed Abderitani feruntur sic existimavisse, salvam fore suam civitatem totam, si unus Democritus resipuisset. Sine dubio λοιμοῦ emblema alienum est.

τοσοῦτον — δηλοῦται.] Ὑστάνιδος dedi ex Voss., vulgo Ἱστάνιδος, sed in epistolis nomen per ῡ scribitur.

τοῦτο [1] καὶ τοῦ Ἀρταξέρξου διὰ Ὑστάνιδος τοῦ Ἑλλησποντίων ὑπάρχου [2] ἐπὶ μεγάλαις δωρεαῖς δεομένου πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, διὰ τὸ σεμνὸν καὶ ἀφιλάργυρον καὶ φιλοικεῖον ἀρνήσασθαι, ὡς καὶ τοῦτο διὰ τῆς πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς δηλοῦται. Ἐρρύσατο δὲ τὴν [3] ἑαυτοῦ πατρίδα πολεμεῖσθαι μέλλουσαν ὑπὸ Ἀθηναίων, Θεσσαλῶν δεηθεὶς ἐπιβοηθῆσαι. Διὸ καὶ λαμπρῶν ἔτυχε τιμῶν παρὰ Κῴοις, ἀλλὰ καὶ Θεσσαλοῖς καὶ Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις, οἵτινες καὶ δεύτερον αὐτὸν [4] ἀφ' Ἡρακλέους δημοσίᾳ τοῖς Ἐλευσινίοις ἐμύησαν καὶ πολίτην ἔγραψαν καὶ τὴν ἐν Πρυτανείῳ [5] σίτησιν ἔδοσαν εἰς ἐκγόνους. Ἀφθόνως δὲ τοὺς ἐπιτηδείους ἐδίδασκε τὴν τέχνην μετὰ τοῦ προσήκοντος ὅρκου. Ἐτελεύτα δὲ παρὰ Λαρισσαίοις, ὅτε καὶ Δημόκριτος φέρεται [6] τελευτήσας, καὶ οἱ μὲν ἐννενήκοντα ἐτῶν, οἱ δὲ ὀγδοήκοντα καὶ πέντε φασὶν, [7] ἄλλοι ἕκατον καὶ τεσσάρων, τινὲς ἕκατον καὶ ἐννέα. Τέθαπται δὲ μεταξὺ [8] Γύρτωνος καὶ Λαρίσσης καὶ δείκνυται ἄχρι δεῦρο τὸ μνῆμα, ἐν ᾧ μέχρι πολλοῦ σμῆνος ἦν μελισσῶν ἐργαζόμενον μέλι, ἀφ' [9] οὗ τὰ ἀφθῶντα παιδάρια [10] χρίουσαι παρὰ τῷ τάφῳ ῥαδίως ἀπήλλαττον αἱ τίτθαι. Ἐν δὲ ταῖς πολλαῖς [11] εἰκόσιν ἐσκεπασμένος τὴν κεφαλὴν γράφεται, ὡς μέν τινες λέγουσι πίλῳ παράσημον εὐγενείας, καθάπερ Ὀδυσσεὺς, ἄλλοι δὲ τῷ ἱματίῳ· καὶ τούτων οἱ μὲν δι' εὐπρέπειαν, ἐπεὶ φαλακρὸς ἦν, οἱ δὲ διὰ τὸ ἀσθενὲς τῆς κεφαλῆς, οἱ δὲ δι' ἔμφασιν τοῦ δεῖν τὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ χωρίον [12] φρουρεῖν, οἱ δὲ τοῦ φιλαποδήμου τεκμήριον, οἱ δὲ τῆς ἐν τοῖς συγγράμμασιν ἀσαφείας, οἱ δὲ πρὸς παράστασιν τοῦ δεῖν [13] κἀν τῷ ὑγιαίνειν [14] φυλάσσεσθαι τὰ βλάπτοντα, τινὲς δὲ ὅτι χειρίζων πρὸς τὸ τῶν χειρῶν ἀπαραπόδιστον συμπεριλαμβάνων [15] τὸ τοῦ ἱματίου περικεχυμένον

quod ei inferre parabant Athenienses, liberavit, Thessalis in auxilium vocatis, ideoque splendidos honores apud Coos consecutus est. Quin etiam a Thessalis, Argivis et Atheniensibus honorifice acceptus est, qui eum ab Hercule secundum publice sacris Eleusiniis initiarunt, civitate donarunt, victumque ei publicum in Prytaneo eiusque posteris dederunt. Candide et liberaliter studiosos artem docuit, debito dato iure iurando. Obiit apud Larissaeos, quo tempore Democritus mortuus esse fertur, ut quidam tradunt aetatis anno nonagesimo, ut alii vero octuagesimo quinto, alii centesimo quarto, quidam etiam centesimo nono. Inter Gyrtonem et Larissam sepultus est et in hunc usque diem monumentum ostenditur in quo multo tempore apium examen fuit, quod mel conficiebat, quo nutrices infantes aphthis laborantes apud tumulum illinebant et facile liberabant. In multis autem eius imaginibus capite velato pingitur, pileo, ut quidem dicunt, velut Ulysses, quod est nobilitatis insigne, alii vero pallio et ex his alii quidem id fieri propter decorum volunt, quod calvus esset, alii vero propter capitis imbecillitatem, alii autem expressa sane significatione, quod principis animae sedem probe munitam esse oporteat, alii peregrinationis amorem indicare illud dicunt, alii scriptorum obscuritatem, alii vero, ut demonstretur etiam sanitatis tempore quae nocent vitari oportere. Quidam vero quod, ne manuum administratio impediretur, comprehensam circumfluentem vestimenti laciniam in caput reiiciebat. De ipsius autem scriptis magna est dissensio, cum alii alia sentiant. Unde cum variae causae iudicio tenebras offundant, de his non est facile certum quid statuere. Primum quidem agnominatio. Secundum dicendi stilum servare posse. Tertium quod unus et idem quandoque robustius, alias re-

[1] *καὶ τοῦ* om — [2] *δεομ. ἐπὶ μεγ. δωρ. πρὸς α. ἐλθεῖν.* — [3] *ἰδίαν.* — [4] *ὑφ'.* — [5] *σίτισιν.* — [6] *τελευτῆσαι.* — [7] *ἄλλοι ἑκατὸν καὶ ἐννέα* omissis intermediis. — [8] *γυρτῶνος.* — [9] *ὧν τὰ ἀφθοῦντα.* — [10] *αἱ τίτθαι* ante *χρίουσαι* infertur. — [11] *εἰκόσιν αὐτοῦ.* — [12] *τηρεῖν.* — [13] *κἀὐτῷ.* — [14] *φυλάττεσθαι.* — [15] *τὸ ἱμάτιον περικεχ.*

τέθαπται — τίτθαι.] *Γυρίωνος* vulg., confer lectt. Voss.; iam Foës. Latine vulgatam emendavit; — *μελισσῶν* Voss. praebuit; vulgo om.

ἐν δὲ ταῖς — κεφαλῇ.] *ἐσκεπασμένος τὴν κεφαλὴν αὐ-*

ἐπετίθει τῇ κεφαλῇ. Περὶ δὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ πολλὴ γέγονε διαφωνία ἄλλων ἄλλα δοξασάντων· ὅθεν οὐκ εὐμαρές [1]τι περὶ αὐτῶν ἀποφήνασθαι, διὰ τὸ πολλὰς αἰτίας ἐπισκοτεῖν τῇ κρίσει, — πρῶτον [2]τὴν ἐπωνυμίαν, — δεύτερον τὸ δύνασθαι τὸν χαρακτῆρα τῆς φράσεως [3]τηρῆσαι, — τρίτην διὰ τὸ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ποτὲ μὲν ῥωμαλεώτερον, [4]ἄλλοτε ἀσθενέστερον διὰ τὴν ἡλικίαν συγγράφειν, καὶ ἄλλας δὲ μετὰ τούτων [5]αἰτίας ἔστιν εἰπεῖν. Ἀφιλάργυρος [6]δὲ τὸν τρόπον καὶ σεμνὸς καὶ φιλέλλην ὑπῆρχεν, [7]ὅτι καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς [8]ἐθεράπευσε συμπάσῃ σπουδῇ ὡς καὶ λοιμῶν ὅλας ῥύσασθαι πόλεις, καθάπερ εἴρηται. [9]Ὅθεν καὶ λαμπρῶν ἔτυχε [10]τιμῶν οὐ παρὰ Κῴοις μόνον, [11]ἀλλὰ καὶ Ἀργείοις καὶ Ἀθηναίοις. Παῖδας δὲ [12]κατέλιπεν ἀποθανὼν [13]δύο, Θεσσαλὸν καὶ Δράκοντα, καὶ μαθητὰς παμπληθεῖς· ἐπιφανεστάτους δὲ τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας [14]λέγεται καταλιπεῖν.

missius per aetatem scribat, aliasque praeter haec causas recensere liceat. Pecunias neglexit, morum gravitate excelluit, Graecos maxime dilexit, quare etiam gentiles suos omni studio coluit, adeo ut totas civitates, quemadmodum dictum est, pestilentia liberaverit. Ex quo et praeclaros honores non apud Coos tantum, sed et Argivos et Athenienses adeptus est. Mortuus duos reliquit filios, Thessalum et Draconem, et discipulorum magnum numerum, clarissimos autem filios suos reliquisse dicitur.

[1] τό. — [2] μὲν τὴν ἐ. — [3] πηρεῖσθαι. τρίτον. — [4] ποτὲ δὲ ἀσθ. — [5] ἔστιν αἰτίας εἰπεῖν. — [6] δὲ τὸν τρόπου σεμνός. — [7] ὅθεν. — [8] ἐθεράπευε σὺν πάσῃ σπουδῇ. — [9] διὸ καί. — [10] τῶν τεμῶν. — [11] ἀλλὰ μὴν καί. — [12] κατέλιπεν ἀποθανών. — [13] δύο om. — [14] γενέσθαι καταλιπών.

τοῦ γράφεται vulgo, sed αὐτοῦ om. Voss., quem sequor; — dein vulgo ἐν πίλῳ, sed otiosum ἐν expuli.

ἀφιλάργυρος — εἴρηται.] ἀφιλάργυρος δὲ καὶ τρόποις σεμνός vulg.; ἀφιλάργυρος δὲ τὸν τρόπον σεμνός Voss., in cuius lectionem καί introduxi.

παῖδας — καταλιπεῖν.] θανών vulg., sequor Voss.

ADDENDA ET CORRIGENDA.

---

p. 171. vs. 11. legitur *ἡ τοῦ ξύλου ὑπόστασις*. Manifesto corrigendum *ἡ τοῦ ξύλου ὑπότασις*, quod recte Latine expressum est.

p. 192. vs. 25. *ἀποπληξίῃ τῷ πάθεϊ τοὔνομα* suspicor esse adnotationem marginalem, quae eiicienda sit e contextu.

p. 268. vs. 2. *χαλκίτιδος ἥμισυ κεκαυμένου* error est typographicus; codd. *κεκαυμένον* ferunt, quod item vitiosum et ex *κεκαυμένης* ortum; librarius *χαλκοῦ* pro *χαλκίτιδος* antecedere opinatus est.

Legas denique:

In textu Graeco: p. 127. vs. 23. *ταλαιπωρίῃσι*; — pag. 129. vs. 9. *ὁδοιπορέωσι*: — pag. 148. vs. 4. *ἐστι*; — pag. 303. vs. 15. *διάκρισιν*; — pag. 472. vs. 32. *ὑπεναντιουμένη*.

In adnotatione: pag. 29. columna secunda vs. antepenult. *ἰητρεῖον*; — pag. 230. col. sec. vs. 1. *ἀποσχίδες*; — pag. 240. col. sec. vs. 4. *τούτου* Corn.; — pag. 253. col. sec. vs. 5. *τῶν ἀ. ἑλκ.*; — p. 521. col. sec., vs. 20. *στρέφα*.

In Latinis: pag. 8. vs. 19. accommodata; — p. 249. vs. 22. itemque in iis; — p. 468. vs. 3. pane eâque prius.

VOLUMINE TERTIO CONTINENTUR: